Suessanus de celo et mundo

Aristotelis stagirite de celo ⁊ mūdo Libri quatuor e greco in latinum ab Augustino Nipho philosopho Suessano cōuersi/ ⁊ ab eodez etiā preclara ⁊ admodum oībus alijs in hac scientia resolutiore aucti expositione/ nuperrime sūma cura/ ac solerti diligentia excussi. Additis scȝ dictionibꝰ grecis que deerant: necnon expositionū ⁊ notabilium etiaȝ indice/ seu Tabula apposita.

✝

Amplissimo Viro Thome Campegio, Epõ Feltrẽsi. S.D.N. Legato dignissimo / Lucius Paulus Rosellus Patauinus Iur. Ut. ⁊ Sacre Theologie doctor. S.D.

Sepe mihi venit in mentem Presul amplissime humano generi tm̃ vtilitatis dignitatisq; preclara ingenia attulisse, vt pbeata fuisse putem illa secula, qbus contigit his maxime luminibus illustrari. nã qd felicius potest euenire, q̃ eos habere viros, per quos humana, diuinaq; cũ didiceris, scias te a mortis obliuione vindicari. quare cũ animum ad eos refero, quibus veteris, noueq; academie, tum peripateticorum, stoicorũq; principes videre licuit, videtur plane mihi nescio quid maius nature, q̃ ceteri debuisse, verũ in hac parte non adeo male nobiscum agitur, vt nisi Plato nobis aliquis appareat, aut Aristoteles, aut Zeno, aut alius deniq; in quauis facultate peregregius, quales permulti ⁊ greci, ⁊ latini fuere, non eos tamẽ viros nostra etas tulerit, qui ab illis, si viuerẽt, non in numero doctorum haberentur, qui quidem cũ multi occurrant, vnus tamẽ oĩum Augustinus Niphus Suessanus est, quem preter ceteros admirer, porro ex huius scriptis, que plurima iam sunt cognoscuntur eius ingenij motus quidam celeres, ⁊ acuti, vt nihil tam diuinum sit, quod ille non subito consequatur, nihil tam difficile, quod non facile declaret. Naz qs hoc melius ex Aristo. subtilitate abstrusa sensa elicit, quis acutius interpretatur? sunt qdẽ certe q̃plurimi, qui per multos annos laborarunt, vt ad huius Philosophi doctrinam vniuersis quasi viam munirent, atq; tñ illi profecerunt, vt si sine huius comparatione legãtur, nihil melius desideretur, rursus autem si legas Suessanũ, oĩum quasi luminibus obstruere videatur, tanta vis est eius ingenij, atq; doctrine. Accedit etiam (qd in Pho nostri tẽporis mirere) latinus sermo nõ exilis, non rudis, nõ barbarus, nõ deniq; corruptus, ⁊ ab omni forma latinitatis abhorrens, sed ⁊ illud etiã magnum affert ornamentum illius studijs. Qd in grecis literis magnopere versatus Aristotelem ipsum sua loquentẽ lingua interpretatur, quod reliqui si facerent, non dicam minus peccarent. Sed certe melius philosopharentur. At multa sunt vitia, que prestantissimis ingenijs aduersantur, quibus auxilia sunt omnino cõparanda, id quod ego hac mediocritate mea, vel imbecillitate potius ingenij facere non desisto, nam cum multa per nos meliora quotidie prodeant, visum est etiam Suessano nostro succurrendum, cuius quidẽ interpretationes in quatuor de celo ⁊ mundo Aristotelis Libros ab eo luculentissime edite, mẽdosissime vero ab alijs impresse, videbantur quasi opem, ⁊ auxilium implorare, quibus nos instituto nostro p̃sto fuimus, ac eas propemodum ex tenebris in lucem extulimus, verũ hoc integro iudici malo iudicandum relinquere, q̃ pluribus hic ipse declarare, illud autẽ certe scio neminem inficiari posse, per nos greca oĩa, que aut perperã scripta fuerant, aut turpiter omissa, emendata, restitutaq; fuisse, indice vero nostro scio eos libentius vsuros, qui liberi⁹ bonas vigilias reprehendunt. At quoniam incurrimus plerũq; in voculas maleuolorũ, duxi me Pater optime tuo patrocinio muniendum esse, ex quo scio mecum auctorem operis voluptatem sũmam percepturũ, nam quid aut illi gloriosius, aut mihi felicius potest cadere, q̃ hec ab illo condita, a me instaurata venire in fidem hominis nobilissimi, ⁊ nature, fortuneq; muneribus excellentissimi. Tantus est enim splẽdor Campegie familie, vt qcquid illi semel adheserit, illustretur. Sed nolo tibi genus, opes, honoresq; tuos laudare, in quibus propterea sũmam inesse laudem statuo, qd honestissime, ⁊ summa cũ virtute illis vteris. Id quod in hac Veneta legatione, atq; in alijs muneribus, quibus es felicissime perfunctus, est perspectum, verum de his alĩs suo loco plenius agemus, nũc aũt obsecro me in tutelam tuam recipias, de quo nihil tibi non pollicearis, qd optimus quisq; animus pro fortuna sua maximo principi, ac patrono suo p̃stare possit. Presta tu igitur vicissim mihi beneuolentiam, fauoremq; tuum. Vale.

¶ Elenchus seu Index expositionum et notabilium, quae in hisce frugiferis commentariis Augustini Niphi Phi. Suessani continentur.

¶ De litera A.

¶ De litera B.

¶ De lr̄a. C.

Index

Geometrici

Index

¶ De lra.N.

¶ De lra. O.

¶ De lra. P.

¶ FINIS.

A ¶ Ad illustrissimum ac Reuerendissimum Loisium de Aragonia tituli Sãcte Marie in Cosmodin Diaconũ Cardinalẽ/ Augustini Niphi Phi Suessani in Librorũ Aristotelis de Celo interp̃tatiões/ Prefatio.

Cum oẽs diserti ssimi viri Loisi Illustrissime ac Reuerendissime Aragonieq; dom⁹ ac Cardinei Chori specimẽ isigne/te vt numen obseruent/venerentur/⁊ colãt:maiosq; ad spledidissimas ędes ⁊ vere regias tã q̃ ad saluberrimũ tutissimũq; portũ cõfugiãt:diu ti⁹ exoptaui (B) inter tuos cliẽtes aliquẽ mihi dari locũ vt meã in te obseruantiã affectũq; incredibilẽ ondere possez. At cũ hec in re nõ parũ solicitus essez vacuis manib⁹(vti nec ad Persaꝝ Reges licebat)te adire nolui. Cũq; iterp̃tatiões librorũ:quos de Celo ⁊ Mũdo scripsit Ari^les:meditatus essez:eas prius tuo amplissimo noi dicatis te visere cõstitui. Uerꝝ dubitãti mihi quo aio eas excepturus eẽs: Frater Jacob⁹ de Petrucijs ordis miorꝝ Larinas Eps dei ⁊ nãe iterp̃s tuaꝝ igẽtiũ virtutũ idefessus p̃co/ex vrbe rediẽs oẽm dubitationẽ ademit:significauitq; mihi q̃to amore atq; affectu inocẽtiã meã tutatus sis/q̃toue fauore ⁊ me ⁊ res meas cõplexus:q̃ verissima ilico credidi: cũ maiora de tua celsitudie cõcepissez. Nam cũ ex iclytis tuorꝝ Regũ serie p̃ficisceris:ab rõne eẽt nõ regiã redolere benignitatẽ. Ad h̃ accedebãt tot l̃ratorꝝ cet⁹ tua vmbra p̃tecti:tuisq; munerib⁹ ditati:adeo q oliez nõ dicaz. (C) Mecęnas:sz Augustus oib⁹ videris insurgere. Adde q dũ oẽs te chriane religiõis obseruãdissimũ admirantur. Christigenũq; fautorẽ acerrimũ voce clarissima p̃dicãt: mihi p̃suadeo has meas elucubratões iz philosophicas: a fide tñ catholica nõ abhorrẽtes:hilari aio serenoq; vultu te excepturꝝ. Nec veliz te p̃nceps optime latere:hunc meũ libellũ more Democriti a me seruatũz eẽ:nã quẽadmodũ Democrit⁹ iter plura volumia q̃ ędiderat:magnũ Diacosmũ p̃ necessitatib⁹ ex fortuna igruẽtib⁹ ędẽdũ discipulis reliq̃rat:ita ego hũc librũ p̃ meę senectę tepagulo ędẽdũ decreueri. Sz cũ vnus occurras:cui vitã (D) ip̃az ⁊ q̃cq̃d in ea est nõ imerito debeo:quẽ in extremis vitę p̃dẽdũ statuerã:nũc mutato cõsilio ob tuaꝝ virtutũ incremẽta:atq; meę in te obseruãtię debitũ ędere curauĩ:quez eo rogo accipias aio:quo tibi a tuo deuotissimo Augustino dicaẽ. cęterũ ad ea quę huic libro necessaria p̃miti videnẽ:accedamus. Itaq; vt autor est Auerroes octo in librorꝝ p̃ncipijs p̃poni cõsueuerũt. ¶ Quorꝝ nos q̃tuor itẽtabimus:cetera omittẽtes/vtĩ nõ necĩa. De itẽtiõe igiẽ agamus p̃. Ubi p̃ debes scire qõnẽ de itẽtione apd Grecos eẽ qõnez de subto/⁊ mã libri apd Latinos. Sũt.n.itẽtio/mã/⁊ subtũ idẽ:lz rõne differãt. vt in logicis nostris dixim⁹. ¶ Alexãder Aphrodisiẽus(vt narrat Simplici⁹)subtũ siue mãz/siue itẽtionẽ hui⁹ libri ait eẽ vniuersũz ip̃m:qd Greci iterdũ Pan/iterdũ Holon vocãt:p̃suadet põnez hãc ex eo q̃a subtũ est/cui⁹ accñtia p̃ se q̃runẽ. Mõ tot⁹ mũdi h̃ est cõgregati ex celis ⁊ elñtis accñtia p̃ se q̃runẽ. velud finitũ/ęternũ/ ⁊ vnũ:igiẽ ip̃suz

vniuersũz est subtũ. h̃ Alexãder. ¶ Jãblic⁹ ℞o atq; Sirianus Philoxen⁹ distiguũt aliud eẽ hic p̃ se cõsideratũ/ aliud p̃ accñs. Celũ q̃dẽ est p̃ se ⁊ p̃ cõsideratũ:p̃p̃ea subtũ erit tot⁹ libri. Elemẽta ℞o ⁊ cętera id gen⁹ p̃ accidens. Persuadẽt ℞o positionẽ a libri iscriptiõe:quę est περὶ οὐρανοῦ:h̃ est de cęlo. ¶ Simplici⁹ ℞o vtrisq; obijcit Alexãdro q̃dẽ:q̃a si itẽtio Ari^lis hic eẽt de vniuerso:tũc eẽt de oib⁹ vt Plato fecit in Timęo:qd nõ vĩ. Jãblico ℞o atq; Siriano. Propterea q̃a Ari^les de elñtis p̃ponit non mõ p̃ accñs:sz p̃ se:p̃p̃ hęc vult corpus simplex cõe eẽ subtũ mãm ⁊ itẽtionẽ hui⁹. Uerꝝ Ari^les distinguit plura cõsiderata hic:q̃m alia cõsideranẽ p̃ se p̃/vt celũ:qd est subtũ:q̃dã p̃ se/sz nõ p̃:vt elñta:alia p̃ accñs vt accñtia vniuersi/vt ęternitas:finitudo:vnitas:⁊ id gen⁹. ¶ Sed huic vĩ esse obẽlo:q̃m nec subtũ ip̃m ęquaẽ sciẽ huic:nec rõ formalis subti:corpus eni simplex ad multo plura se extẽdit. ¶ Auerroes ℞o in 3⁰ hui⁹.cõ.p̃.sentire vĩ corp⁹ mobile/siue ens mobile ad vbi eẽ subtũz:cũ quo plures latinorꝝ cõcordãt:ex eo q̃a sic est ęq̃tũz oib⁹ hic cõsideratis. ¶ Mihi ℞o vĩ hos non discordes esse:vbi debes scire subtũ nõ vna rõne sumi:vno.n.mõ accipiẽ p̃ subto cõgregatiõis quo mõ syll'o est subtũ in logica:q̃a cõgregat p̃positionẽ/terminũ/ ⁊ orõnẽ. Aial ẽt subz libri de aialib⁹:q̃a cõgregat oia mẽbra:de q̃bus est ille liber. Alio mõ p̃ gñe eorꝝ q̃ in libro tractanẽ:quo mõ ens rõnis eẽt subz logicę:lz trãscẽderet oia cõsiderata in logica. Tertio p̃ p̃ncipali spẽ subti:quo mõ demõsatio esset subtũ in logica. Demũ p̃ subto p̃dicatiõis:qd vz de oib⁹ p̃dicaẽ:⁊ de nullis alijs. Alexãder igiẽ de subto locut⁹ est cõgregatiõis:vniuersũz.n.oia cõgregãs q̃ hic aguneẽ. Jãblic⁹ ⁊ Sirian⁹ ẽt recte:q̃a de p̃ncipali spẽ locuti sunt:q̃ est celũ. Simplicius quoq; recte:q̃a de gñe loquiẽ:corp⁹.n.simplex est ad cũcta genus. Auerroes demũ recte:q̃a de subto p̃dicatiõis intellexit:est.n.ens mobile/siue corpus mobile p̃dicans ęq̃te de oib⁹ hic cõsideratis. Intẽtio igiẽ est de mũdo vt de oia cõtinẽte velut Alexãder. de celo vt de spẽ p̃n^li velut Jãblic⁹. de corpe simplici:vt de gñe velut Simplici⁹. de ente siue corpe mobili/velut Auer. tanq̃ de subto p̃dicatiõis. h̃ de itẽtiõe. ¶ Et de ordie agam⁹. Alexãder. Jãblic⁹/Sirian⁹/Simplici⁹/Auer. atq; oẽs expositores cõstituũt hũc iter libros nãlis p̃hię 2^m. Mouẽt ex eo/q̃a subtũ hui⁹ est añ subta oiũz aliorꝝ:⁊ cõtẽtũ sub subto libri physicę auscultatiõis. Sz fortiori rõne h̃ eẽ vĩ:q̃a vĩ icipere vbi liber physicę auscultatiõis desinit:puenit.n.ille ad aliqd p̃mũ mobile qd mouẽ a seipso:cui⁹ vna ps est penit⁹ imobilis:quã sumit metaphyc⁹. Altera penit⁹ mobilis:quã hic liber nũc exponere icipit. h̃ de ordie. ¶ Et de iscriptiõe trãsigam⁹. Alexãder q̃ semp̃ vult librũ inscribi ab itẽtiõe:vult hũc librũ eẽ iscribendũ de mũdo: q̃m mũdus est itẽtio ⁊ subtũ. Sirian⁹ ⁊ Jãblic⁹ de celo: cui ẽt Simplici⁹ cõcordat. Auer. de celo ⁊ mũdo. ⁊ p̃ celũ corpus itelligit ęthereũ. p̃ mũdũ ℞o elñtariũ. Siquidem mũdus triplex sit auctore Platone:itellectiuus:vt angelic⁹. cęlestis vt celũ. sensilis ac elñtarius. Alexãder igiẽ ⁊ Jãblic⁹ a subto iscribũt. Simplici⁹ ℞o ⁊ Auer. a ptibus subti. Est.n.celũ a quo iscribit Simplici⁹ corpis simplicis p̃ncipalissima ps subti. celũ ℞o ⁊ mũdus sensilis vt iscribit Auer. p̃ncipalissimę ptes. h̃ de inscriptiõe. ¶ De diuisiõe ℞o trãsigam⁹:⁊ p̃ gñatiz de vniuerso lib:2⁰ specializ de libro h̃ p̃. Uĩ igiẽ tot⁹ liber cõsistere circa tria. p̃ circa celũ ⁊ q̃dã accñtia cõia celo ⁊ mũdo. ⁊ hic p̃ficiẽ liber p̃mus. 2⁰ de ptib⁹ celi ⁊ mũdi ⁊ de accñtib⁹ p̃ se illarũ:cui rei scđs isistit. 3⁰ de elñtis:de q̃b⁹ si tractat iuxta positiões aliorꝝ:erit liber terti⁹:si iuxta põnez p̃p̃riã:erit liber q̃rt⁹. ¶ Sz circa hũc ordinẽ ambiges:p̃ q̃a a notio

Epistola. Dẽ itẽtiõe. Pō Alexã. Pō Jãbli. ci ⁊ Siriani. E. Pō Simplicij. Cõfutatio. F. Pō Auer. Concordia. G. De ordine. De iscriptione. H. De diuisiõe. Dubitatio.

ribus nobis est agēdū. Nō elementa sunt celo ipso no-
I tiora. 2° qa Aris tractādo de celo agit de illo mediāti-
bus elntis. ¶ Dici pōt ordīe doctrinę debuisse librū p^m
Solutio. facere de elntis vt rōnes cogūt: sed necessitate mãę tra-
ctat in lib° p̄ de celo: vt librū ɔtinuū faciat ad librū phy-
sice auscultatiōis: nā cū finis illi° sit ad p̄mū corpus: p̄n^m
De diuisiōe bui° oꝫ eē de p̄mo corpore. ¶ Hęc de diuisiōe gñalizꝫ q̄
p̄ticulari. vo sint de diuisiōe p̄ticulatim p̄mi libri. Auerroes ingt
Que Auer. in p̄ tractatu siue libro ɔtinenť decē summę siue capita
magna: p̄ma est de suba isti° artis. Sumit aūt Auerroes
hic subam nō p decimo p̄dto: ſꝫ p vniuersa mã libri: q̄
subtū dr: ꝛ sic p̄ma sūma est de subto māli p̄ncipiys sub-
iecti ꝛ accn̄tib° illi°: ꝛ ita hr̄ dr de suba artis: qa nihil re-
stat ampli° agēdū in nāli p̄hia. Et p istā artē Auerroes
vult totā nālē p̄hiam. Est igiť p^a sūma de subto toti° nā-
K lis p̄hię. Scda sūma est de corporis nālis diffōne: ex q
Dubitatio. ſpm solū iter oīa alia corpa est p̄fectū ꝛ cōpletuꝫ. ¶ Sꝫ
hic ambiges p̄mo qd Auer. vult p corpus nāle esse p̄fe-
Solutio p^a ctū. Scdo q̄nā mō h rō est ad ppositū. ¶ Nōnūq̄ di-
cere solebam° corpus nāle eē p̄fectū: ex eo qa nō abstra-
hit a mã sensili. Mathematicū vo iperfectū: qm ab il-
la deficit. ꝛ h rnsio ɔsonat satis dictis Auerro. in 3° hui°.
Cōfutatio. cō. 6. ¶ Sꝫ h rnsio nō placet: qa Auer. pluraliter loqť:
cōparat. n. corpus nāle ad alia corpora: ꝛ ita velle vr eē
2° solo. plura corpora q̄ duo. ¶ Aly dicebāt corp° nāle eē per-
fectū: qa p sui exñtia nulla eget opōne itell'o. corpus vo
mathematicū imp̄fectū: qm p sui eē eget itell's actione:
Cōfutatio. vtpote abstractiōe. Nec valet h solo: qm vt dixim° Ari.
3° solo. loquiť pluraliter. ¶ Pōt igiť dici triplex eē corp°, meta
physicū: qd qdeꝫ est suba apta subijci trinę dimēsiōi: qc-
qd Auer. velit. 12. meta. cō. 17. vbi vr negare corp° me-
taphysicū: illū enim vide: mathematicū qd est suba actu
suba trinę dimēsiōi. Physicū qd trinę subijciť dimēsiōi
L atqꝫ q̄litatib° sensilib°. Uult igiť physicū corp° eē aliys
duob° p̄fecti°: qa cęteroꝝ ɔtinet p̄fectiōes mathemati-
ci. vꝫ ꝛ metaphysici: ꝛ vltra addit sensibileꝫ materiam.
¶ Tūc ad 2^m dici pōt rōnē eē hāc: q Aris definit cor-
pus nāle: ꝛ alioꝝ nullū: qa est p̄fectū: h est qa ɔtinet p̄fe
ctiōes alioꝝ: ꝛ cū h addit sensilē mãm: ꝛ ɔbit ad genus
physicū. Tertia summa ostēdit mūdū eē p̄fectū. 4° q
celū sit simplex corpus rotūdū vnigeniū corpibus: q̄ re-
cto motu mouenť. 5° q nō sit grue nec leue. 6° q nec ge
nitū nec corruptibile sit: ꝛ q corpora simplicia numero
sint qnque. 7° q sit mūdus ipse finit°. 8° q sit vn° nu-
mero. 9° q ex ipm nec vacuū siue nec plenū. 10° q nec
genitus nec corruptibilis: ꝛ q ipole est corruptibile esse
aliquod ꝛ non corrumpi. Hęc continentur in libro p̄mo
ꝛ per consequens de tota prefatione.

M Naturalis scia omni fere ex parte
v̄sari videť ꝛ circa corpora atqꝫ
magnitudines: ꝛ circa affectio-
nes atqꝫ hoꝝ mot°: ꝛ circa prin
cipia quę subę sūt vt talis. qppe
cū coꝝ q̄ nā ɔstent: alia corpa sint ac magni-
tudies: alia corpib° magnitudinibusqꝫ cōpe
tāt: alia principia sint coꝝ qbus illa cōpetūt.
Expositio. Prosequitur nūc Aris de p° sum-
mā: syllogiçat inten
tionem siue subaꝫ vniuersę scię nālis hūc in
modū: oīa entia nālia sūt corpa siue magni-
tudies affectiōes siue mot°: p̄n° horum siue
eāę: scia nālis v̄sať circa oīa entia nālia. igiť est de corpo
rib° siue magnitudib°, de affectiōib° siue hoꝝ motib°, ꝛ de

p̄ncipiys siue causis illoꝝ. De syllo vo p̄ ɔnē enarrat. Et N
ingt. Nālis scia siue scia de nã oī fere ex pte, aut p maio
ri sui ex pte v̄sari vr ꝛ circa corpa siue magnitudies ve-
lut erga mãꝫ ꝛ subꝫ. ꝛ circa affectiōes siue hoꝝ mot°. vel
circa accn̄tia p se. Et circa p̄n° q̄ subę sūt vt talis h ē ma
terię sensili ɔiūcta ad dñaꝫ p̄ncipioꝝ q̄ sūt subę vt subaꝫ
qualia sunt p̄n° p^a. h est ɔ. Deinde tāgit maiorē: ꝛ inquit.
Quippe cū coꝝ q̄ nã ɔstēt: aut magis ad sensuꝫ cū eorū
q̄ ad nālē attinēt p̄hm. Alia corpa sint siue magnitudi-
nes: ꝛ hoc quo ad subiectuꝫ siue materiam. Alia corpori-
bus magnitudinibusqꝫ competāt: vt per se accn̄tia. Alia
principia sint eorum corporuꝫ quibus illa per se accidē-
tia competāt. hęc est maior. Quia vt in posterioribus di-
ciť scientia est vnius subti p̄ncipia ꝛ affectiones contem
plans: ꝛ ita de substantia artis huius nunc satis.

Auerroes aūt antq̄ vba textus singula enucleet: Que Auer.
qōnē antiq̄rū expositoꝝ p̄soluit. Sole cōmē. p̄.
bāt nãqꝫ q̄rere quā ob rē h in lib° toti° nālis scię subꝫ sta O
bilijt: nō aūt in auscultatorio: q lōge cōior est isto. Sol-
uit Auer. in p̄n° cōmēti: h ideo factuꝫ eē: qa p̄ns liber est
p̄m° in ordie libroꝝ p̄ticulariū: in qb° p̄ticularis de singu
lis toti° mūdi ptib° loq sciēť. ¶ Debes scire Auer. vo-
luisse vniuersuꝫ mūdū fuisse subꝫ vniuersę scię nālis. Et
ita vult librū singulū scię nālis de singula mūdi pte age-
re. vbi eē p̄ns liber de ea mūdi pte, q̄ est celū. Liber de
gñatiōe de ea q̄ est corpus mobile ad formã: ꝛ cęteri q̄ꝫ de
cęteris: qa igiť hic est p̄mus cęteroꝝ in qb° p̄ticulariꝫ lo-
quiť: ideo decuit vt hic diceref subiectuꝫ toti° scię nālis.
¶ Sꝫ h Auer. solo vr friuola. Primo, qa nemo posuit Replicę.
ipm vniuersuꝫ eē subꝫ toti° scię nālis: ſꝫ ens mobile vel
corpus mobile. ¶ Scdo qa si ob p̄mitatē hui° libri ad
cęteros decuit in illo eē dōm de subto: igiť magis decu-
isset dicere in magis p̄ori ad hunc ꝛ ad cęteros. Nō li-
ber physicę auscultatiōis est cęteroꝝ primus: ꝛ p̄or hoc: P
igiť in illo magis. ¶ Dici pōt ad p^m Auer. locutū eē de Defensio.
subto aggregatiōis: vniuersuꝫ eni est subꝫ toti° scię nālis
aggregatiuū. Ad 2^m dici pōt id in vtroqꝫ tractari potu-
isse: fuisse tñ mag hic ptractatū: vt habeať hui° ad illam
ɔtinuatio: ꝛ cęteroꝝ ad hūc ɔsequutio. Quo vo mō ha-
beať h ɔtinuatoriaꝫ dixim°. Aut dici pōt h eē mag tra-
ctatū: qa h ē p̄m° p̄ticulariū: nō p̄m° simplr. Ille vo au-
scultatori° ē simplr p̄m°. h Ari. ¶ Quo vo ad vba atti- Uerboꝝ
net. Auer. dclat cur dixit fere plima siue maiori fere sui expositio.
ex pte: vbi debes scire q res q̄s nālis cōsiderat: sūt in q̄-
druplici differētia: quędā corpora vt elementa ꝛ celuꝫ: q̄-
dam magnitudines, vt superficies ꝛ linea ꝛ id gen°. quę-
dam extra hęc, vt vacuum, infinitū, poli cētrū, locus, ac-
cipiēdo locum pro respectu ad polos, ꝛ ipꝫ cētruꝫ. Dis
similia vt aię ꝛ motores celoꝝ. Propterea fere plurima eē Q
circa corpora ꝛ magnitudies, passiones, ꝛ p̄n^a: qa adhuc
est ex hęc. Et qa l arabica trāslatiōe scribiť sic maxima
cognitio nãę, ꝛ scia demrāns ipaꝫ: ideo 2° exponit. Prio
q p sciaꝫ: itelligebat sciaꝫ ɔmūq̄ vocať scia dmrata: vbi
actiuū p passiuo accepit, ꝛ dmrāns p dmrata: ꝛ p cognē
voluit noticiā p̄n^m: ex qbus fit ɔ. Scdo exponit q p co-
gnitiōeꝫ itelligit itelligē imaginatiōis, h ē simplicium ap-
prehensionē: ꝛ per sciam fidem, hoc est cognitionē com-
plexoꝝ: huius rei causam assignat quoniā synonyma nō
sunt vtitanda in scia demōstratiua: ꝛ replicat p̄mā expo
sitionem: ꝛ quę dicit: patent. ¶ Tu vo debes scire hanc Solo p̄mę
Auerrois expōnē, ꝛ talē pōderationē eē frustra: cum in dubōnis.
codicibus grecis nihil illius legať vt in nr̄is trāslatiōib°
ɔstat. ¶ Sꝫ dices. cur dixit corpa ꝛ magnitudies: cū idē
sint. Innuit Auerroes solonē: eē id factuꝫ vt s̄mo esset
amplior atqꝫ extēsiornā cū corpus sit spēs magn^{tu}: vt
esset

A

eēt amplioꝛ ad ceteras magnitudinis spēs:quę sūt vltra corpa subiecti τ magnitudines.τ hęc expositio conuenit grecis verbis.

2ª dubita:

℄ Ulteri⁹ dubitaret aliqs:qm̄ de magnitudinib⁹ ipis ꝯsiderat Astrolog⁹:igit̄ nō nālis:hāc soluit Auer.ꝙ magnitudies pñt dupl'r ꝯsiderari:vno mō q̄tenus abstractę sūt e sensili ipsa mā:τ hac rōne a mathematico ꝯsideranẗ.Alio mō q̄tenus illā ꝯcernunt:quo in mō nālis eas cōtēplaẗ.Concernūt aūt mām sensilez q̄tenus sunt vltimi termini/τ ꝑfectiones corpoꝝ physicoꝝ.Sed eēt hic disputandū:qdnā sit sensilis mā:quidue itellectilis.quę foꝛ⁹sensilis:quęue itellectilis:quę cum in libro an

Dubitatio

sculratorio 2ᵒ/sint disputata nunc trāseāt.℄ Illō tñ mō dubitatiōe dignū est:naz si mathematicus cōsiderat magnitudines:q̄tenus abstractę:tunc ꝯsiderabit esse abstractū:qꝛ quicūq3 ꝯsiderat aliquā rē ꝑ aliquā rōnē:eēt rōnez

Solo.

illā ꝯsiderare videẗ.℄ Pōt dici ꝙ refert eē rōnem ꝯsiderādi τ modū ꝯsiderādi:τ esse abstractū est modus ꝯsiderādi:τ nō rō ꝯsiderādi.iccirco nō opz in vna τ eadē scia

B

ꝯsidereẗ.Aut dici pōt eē abstractū eē rōnez ꝯsiderādi ꝑuatiuā:τ sic non opz ꝯsiderari:secus de ratione positiua. ℄ Sz qd ꝑ passiones:qdue ꝑ mot⁹ i.Ari^{cus} itelligat.Aui. dupl'r exponit:ꝑ itellectu ꝑmę debes scire in oī transmutatiōe subāli dico eē terminū τ viā.Terminū qdē vocat passionē:eo qꝛ subm̄ ꝑ illā patiẗ τ ꝑficitur.ꝑ viā itelligit motum:est aūt terminus duplex subā τ accidēs:via ꝟo vno mō.s.mot⁹.Ideo ingt Auer.oīa entia eē aut substātias/aut accidētia/aut vias ad hęc:quę vię sunt trāsmutatiōes.

Replica.
Rñsio.

℄ Sz tūc dices/igiẗ inter subam τ accidens dareẗ mediū.Dici pōt subam τ accidēs posse accipi ꝑdicamētal'r τ transcēdenter.Si ꝑdicamētal'r:sic mediū inter illa eē pōt:vtpote via:si transcēdēter:sic via erit in ꝑdicamēto accīsis.Themistius ꝟo ꝑ passiōes itelligit trāsmutationes:qbus ꝑditur nomē τ definitio:aut ꝑparatur ad illā ꝑditionez:vt sunt alteratio τ gñatio quę terminanẗ in subam:τ quarū finis τ cōplementū est subalis foꝛa.Per motus ꝟo itelligit locales/qbus nō variaẗ suba rei.Addit Auer.has expōnes esse ꝓpinquas:qꝛ Auer.ꝑ passiones itelligit terminos ipsos.℄ Themistius vias in illos.

C

mō via τ termin⁹ sunt ꝓpinqui:qꝛ sunt eiusdē spēi vt dicitur in.5.phy.cō.19.τ ita sunt ꝓpinquę expōnes.℄ Demū Auer.maiorē syllogismi sic itelligit/vt ꝑ corpa τ magnitudines Ari^{cus} simplicia itelligat:ꝑ habētia corpus τ magnitudinē mista:ꝑ ꝑn⁹hoꝛū māz τ formā:q̄ sūt ꝑn⁹taz

ꝯtra Auer.

elītoꝝ q̄ mistoꝛū saltez analogice.℄ Sz hęc expositio nō placet:qꝛ tūc Ari^{cus} ꝑtermisisset accidētia ꝑ se:τ ita ꝯ eēt amplioꝛ maioꝛe ipsa.℄ Ideo dicerē Ari^{cum} ꝑ corpa τ magnitudines subm̄ scientię nālis:τ ꝑ habētia corp⁹ τ magnitudinē voluisse ꝑ se accītia illi⁹ subiecti:τ ꝑ ꝑncipia eoꝛū cās ꝑmas subti/τ ꝑ se accidentiū illi⁹:quo mō quātū in ꝯne sumit:tātū l maioꝛi itelligiẗ.

D
Dubitatio.
Prima responsio.

℄ Solebam⁹ quęrere vtrū mathematicus ꝯsideret subam ipam.Rñdent latini mathematicū ꝯsiderare subaz ꝯpositā:qꝛ nō quātitatē:sz quantū ꝯsiderat:ꝓbant ꝑmo qꝛ oīs artifex ꝯsiderans posteri⁹:ꝯsiderat ꝑus:sz suba ꝑoꝛ est quātitate.Igiẗ si mathematic⁹ ꝯsiderat quātitatē:ꝯsiderabit etiā subaz. ℄ 2ᵒ mathematicus ꝯsiderat definitionē quātitatis.Sz nullū accidēs pōt sine subiecto definiri.Igiẗ etiā subam ꝯsiderat.℄ 3ᵒ nō abstrahit a materia itelligibili:sed illa

Confutatio

est suba:igiẗ cōcernit subaz.℄ Sed hęc positio stare nō pōt:ꝑmo qꝛ Ari^{cus} in.12.meta.ingt.nullā mathematicaꝝ ꝑter astrologiā facere ꝯsiderationē de suba vt Aui.ibi cō.44.exponit.℄ 2ᵒ nō suba cōposita sz mā ē subm̄ quātitatis:vt in lib.de suba orbis ꝓbat Auer.igiẗ mathematicus māz ipaz ꝑmā ꝯsideraret.℄ 3ᵒ ꝑ idē ipe mathematicus deberet mām τ formā ꝯsiderare:nam hęc sunt ꝑncipia subę ꝯpositę τ ꝑoꝛa illa.

E

℄ Pro solone igiẗ ad rōnes debes scire ꝙ scientię sunt ꝑmixtę/adeo ꝙ artifex ꝯsiderans hanc ꝓpōnem elementuz est ens/est metaphysicus quo ad ꝑdicatuz/physicus quo ad subm̄.℄ Tunc ad ꝑmā/dico ꝙ mathematicus ꝯsiderat subam:nō qdez ꝑ habitū mathematici:sz ꝑ habitū metaphysici sibi cōmistū:τ ita oīs artifex ꝯsiderans posteri⁹ ꝯsiderat ꝑus aut eodē aut alio habitu:per idez ad scdām.℄ Ad tertiā dici pōt ꝙ substātia nō est mā intelligibilis:sed foꝛte ips3 ꝯtinuū:vel foꝛtasse aliud vt diximꝰ in 2ᵒ physicoꝝ.vbi dictū est in quātitatibus posse eē denominatiōes in simplicib⁹ cōpositas τ simplices:vt linea est quāta τ quātitas:non sic albedo est qualitas τ qualē:eo qꝛ linea est concretū ad ꝑtes τ ad subm̄:respectu subiecti hęc est vera/linea est quātitas:qꝛ est abstractū e subiecto:respectu ꝑtiū est ꝯcretū:τ est quanta:τ sic ꝯcedo quantū esse subiectū:τ nō ꝓpter hoc concretū ad subam.hęc de quęstione.

F

℄ Continuuz igitur est qd in semper diuisibilia diuisibile est.

Expositio.

℄ Compleuit primā summā:quę erat de suba scientię naturalis.Nunc ad scdām summā accedēs ꝑdefinit continuū:cuius rōnem qdaz afferūt:qꝛ Ari^{cis} intētio est declarare mundū eē ꝑfectū:qd declarari nō pōt sine definitione cōtinui/vt videbiẗ:τ ingt.continuū igiẗ est qd hoc est magnitudo siue quantū in semper diuisibilia diuisibile. Ubi magnitudo loco gñis/cętera loco differētię sunt acceptą:qbus differt a quātitate discreta:atq3 numero:naz numerus pōt crescere in infinitū:sz nō diuidi.vt 3ᵒ physicoꝝ dictū est.

3ª dubita:
Secunda.
Sol.pmę.

℄ Dubitabis ꝓpter qd continuū est diuisibile in semꝑ diuisibilia.Scdo quonā mō hęc definitio differt ab illa libri ꝑdicamētoꝝ.℄ Diciẗ ad ꝑmā eē illud quia continuū ex ꝯtinuis cōponitur.vt.6.physicoꝝ declaratur.Igitur vt totū est diuisibile:ita ptes:τ ptes ꝑtiū in infinitū:cū oēs sint cōtinuę sili rōne.

Sol.scdę.
quotidias confutatio.

℄ Ad scdām rñdent ꝙ continuū pōt bifariā ꝯsiderari:quo ad formā:τ sic definiẗ in ꝑdicamētis τ quo ad mām:τ sic definitur hic.℄ Sed hęc expositio deficere videẗ:ꝑmo qꝛ vtraq3 definitio daẗ ꝑ ptes ipsas:mō ptes sunt materia totius.2ᵒ

G

physico.℄ 2ᵒ qꝛ adhuc.5.metaphysicę est alia definitio dicens continuū est cui⁹ motus est vnus:τ tñ nec ꝑ materiā nec ꝑ formā datur:ideo debes scire ꝙ continuū ipm̄ pōt definiri aut ꝑ extrinseca τ a posteriori τ definitur sic 5.metaphysicę per motum:aut per intrinseca τ prioꝛa:τ hoc aut resolutoꝛie:τ sic definitur hic:aut compositoꝛie τ sic in predicamentis.

℄ Coꝛpus ꝟo est qd omni ex parte diuisibile est.quippe cum magnitudinis quę ad vnū est diuisibilis linea sit.Quę ꝟo ad duo superficies:atq3 ad tria:coꝛpus est:atq3 ꝑter has nulla proꝛsus est magnitudo.

Expositio.
H

℄ Nunc quid sit corpus:qd est subiectuz scientię naturalis declarat:τ inquit.corpus ꝟo est qd idest continuū qd omni ex parte diuisibile est:vbi continuū loco generis:reliqua loco differētię ponunẗ.hanc definitionez videẗ ꝓbare ꝑmo (vt qdā vult) syllogismo:qd certe nō potest literę cōuenire:ideo ꝓbatur per locū a sufficiētia:τ ingt.quippe cū3 magnitudinis quę ad vnū vtpote ad longū est diuisibilis:linea sit.Quę ꝟo ad duo vtpote longum τ latū/est superficies.at quę ad tria:corpus est/τ pręter has nulla est magnitudo.Igitur corpus omni ex parte diuisibile est.Aut potest hęc probatio eē expositoꝛie sic/corp⁹ est diuisibile omni ex parte vt per hanc diuisionem magnitudinis patet.Et nihil nō corpus diuisibile est omni

I. ex parte: ꝓpterea addit ⁊ pter has nulla est magnitudo. Igitur tm̄ corpus est omni ex parte diuisibile: ⁊ hec ꝓba tio magis textui conuenit. vt intelligēti patet.

¶ Quod etiã iccirco patet: quia ipsa tria oia sunt: ipsũ vero ter est id qđ omni ex parte est. Nam vt pithagorei sentiunt ipsũ oē: ipsaqȝ oia tribus sunt definita. finis enim medium atqȝ principium eum habent numerum: qui est ipsius omnis. hec autem trinitatis.

Expositio. ¶ Probat 2° illđ enthimematice sic, tria possunt appellari hoc vbo oia: ⁊ ter ēt h vbo omni ex pte. Igit̄ tm̄ tres sunt magnitudines: ⁊ per ꝯñs corpus est qđ omni ex pte diuisibile est. añs pȝ: qꝛ si tm̄ tres essent oēs in mũdo: qui ēt currerēt: posset dici oēs currũt: ⁊ nō de duob⁹: ⁊ sic hoc nomē oē pōt de trib⁹ dici. ¶ Sȝ debes scire: ꝙ lȝ antecedēs est verũ: tñ ꝯña nulla est: ꝑ idē.n. ꝓbarē magnitu- K dines esse tm̄ q̄tuor: qm̄ hoc verbũ oē pōt dici de q̄tuor ipsis. ppea ꝯña est ꝓbabilis ⁊ apud pithagoreos vera: ⁊ ideo Ari^les ea vtitur. ¶ Deinde añs ꝓbat auctoritate pithagoricoꝝ quasi ꝑ locũ a ꝯuersione ⁊ inqt. naȝ vt ēt pithagorei sentiũt ipȝ oē: ipsaqȝ oia trib⁹ sũt definita: pōt.n. dici oēs tres currũt: igit̄ ꝑ ꝯūsionē in pte oē pōt addi ad tres. Que ēt ꝓbatio dialetica est vt pōȝ. Qđ vero oēs pñt dici tres, ꝓbat. ⁊ inqt: finis.n. ⁊ mediũ ⁊ p̄ncipiũ eum numerũ hñt: q est ipsi⁹ ois: qꝛ dici pōt hec tria p̄ncipiũ mediũ ⁊ finē eē oia: ppea subdit. hec aũt. vȝ p̄ncipiũ mediũ ⁊ finis euȝ hñt qui trinitatis. est igitur ꝓbatio p̄ncipium medium ⁊ finis dicuntur omnia. Principium medium ⁊ finis dicuntur tria: igitur tria dicunt̄ omnia: ⁊ oia dicũtur tria: ⁊ sic habet̄ añs ⁊ ita vis toti⁹ rōnis est tria sunt oia: vel dicunt̄ oia: igit̄ tm̄ tres sunt magnitudines: ⁊ per L ꝯñs corpus oi ex pte est diuisibile. ¶ Que rō vt dictum est nō est demonstratiua: sȝ ꝓbabilis fundata in auctoritate pithagoricoꝝ. Naȝ illius demr̄atio perquirat̄ a ma- Epilogus. thematicis sufficiēter. ¶ Abbreuiat̄ igit̄ rō sic: tria dicũtur oia: igit̄ tm̄ tres sunt magnitudines. Añs ꝓbat̄ p̄ncipiũ mediũ ⁊ finis dicunt̄ oia: p̄ncipiũ mediũ ⁊ finis dicũtur tria. igit̄ tria dicunt̄ oia: que ēt auctoritate pȝ.

¶ Quocirca etiam a natura sumentes veluti ab illius lege in deorum sacrificijs celebrandis hoc vtimur numero.

Expositio. ¶ Tertio arguit sic, ex lege habitũ ē vt a nã exēplar apđ gentiles vt in deorũ sacrificijs ⁊ orationib⁹ vterent̄ nũero trinario: est.n. hoc a nã que est deus habitũ: qꝛ ipse est trinus, ⁊ vnus. vt pithagorici aiunt. Igit̄ numerus trinarius est ꝑfectus: ⁊ ita nō plures esse debēt magnitudines q̄ȝ tres: inquit. Quocirca ēt a nã sumētes vt a deo veluti imitatores ab illi⁹ lege in deoꝛuȝ sacrificijs celebrãdis h nũero trinitatis vtimur: ⁊ credimus ꝑꝑ hoc ꝑfecte sacri- M ficasse atqȝ orationes celebrasse: igitur numerus trinari- Epilogus. us est perfectus. ¶ Erit igit̄ breuiter enthimema nũerus trinarius est ꝑfectus igit̄ tm̄ tres sunt magnitudies. Añs pȝ qꝛ trinario numero vtimur ꝓ ꝑfecto in orationibus deoꝛũ: ⁊ credimus illud ꝑfecte eē factũ. ¶ Debes scire ꝙ nec hec ratio valet: qꝛ sic ꝓbarem oia esse tria: vt tria elementa, tres celos, tres motores: quoniaȝ numerus trinarius est perfectus. ⁊ ita omnia constarēt tribus: hec igitur ratio vt famosa accipiatur.

¶ Assignamus insuper appellatiões hoc mõ, duo qdem ambo dicētes: duos etiã ambos: ⁊ vtrosqȝ non omnes. at de tribus hanc appellationem dicimus primo. Quo quidem N sic dicimus quia naturam sic proficiscentem (vt dictum est) imitamur.

¶ Ultimo arguit: ⁊ debes scire grecos grãmaticos nominib⁹ tres nũeros dedisse singularē vt Enea. dualē vt duo Enee. pluralē vt tres Enee. nũero duali dãt h adiectiuũ ambo: quatenus dicimus ambo duo Enee sunt potētes. Plurali vero addunt ipm oē vt oēs Enee sunt sapientes: ex hac appellatiōe pȝ numerũ trinariũ eē ꝑfectũ. Inqt. Assignamus insuꝑ appellatiōes grãmatice h mō: duo q̄dē ambo dicētes: duos ēt ambos, ⁊ ita per numerũ dualē vt ambo Enee scribũt. ⁊ vtrosqȝ nō oēs appellam⁹: quia nō dicimus de duob⁹ oēs Enee scribũt. at de trib⁹ hanc appellationē per verbũ oēs dicim⁹ p̄mo, deinde de quatuor, ⁊ de ceteris numeris. quã q̄dem appellationē de tribus dicimus imitantes naturam hoc trinario numero ꝓficiscentem. videlicet p̄ncipio medio ⁊ fine vt dixĭmus. ¶ Epilogãdo igit̄ vis rōnis hec est. numerus trinarius Epilogus. O est ꝑfectus: igit̄ tm̄ tres sunt magnitudines, ⁊ ita corpus erit diuisibile ad tria. ¶ Qđ aũt nũerus trinarius sit ꝑfectus: pȝ. Tũ p̄mo qꝛ nũcupat̄ nomine ꝯcernēte ꝑfectionē. vȝ vbo oē: qđ est idē ꝙ perfectũ. Tum 2° qꝛ oēs ꝑfectiones constitute sunt trinario numero ⁊ nã: p̄ncipio medio ⁊ fine: ⁊ oratiões celebrãde deis. Tũ vel maxime: qꝛ numerus cōpletus vt pluralis ꝑ trib⁹ est cōtentus nũero ꝑfecto verbo ois constituit̄: igit̄ trinari⁹ nũerus est ꝑfectus: ex quibus patet vis rationis.

Que vero in expositione p̄ntis textus Auerro. dicat: nunc afferam⁹: erit eniȝ textus intellectus multo clarior. Primo igit̄ declarat cur ipm ꝯtinuũ ꝑdefinit: ⁊ vult ꝙ hec sit 2ª summa: que vt dicebat̄ erat de subiecti nãlis phie definitiōe: cũ igit̄ subȝ nãlis phie sit corpus: ⁊ genus illius sit continuũ: est eniȝ cōe corpori ⁊ sup̄ficiei, linee, ⁊ ceteris id genus: iure de cōtinuo p̄mo agit. In quib⁹ verbis patent duo: ⁊ corpus eē subm naturalis phie: ⁊ continuũ eē genus corpis: Sed quonã modo corpus sit subm in illa: dictũ est: quo vero continuũ sit gen⁹ corporis: dicem⁹. ¶ 2° Auer. inter quantitatē continuã ⁊ discretã talē inuit drĩam: ꝙ continua semꝑ est in minora diuisibilis: discreta venit in minima. ¶ Cōtra vero discreta crescit in infinitũ. ꝯtinua nō, vt 3° physicoꝝ dictuȝ est. ¶ Solebamus obiter dubitare p̄mo continuũ pōt diuidi in infinitũ. igit̄ pōt esse actu diuisũ in infinitũ. ¶ 2° continuũ pōt diuidi in infinitũ. aial est continuũ. igit̄ animal pōt diuidi in infinitũ. ¶ Multa diximus in lib. de gñatione: nunc vero ad primũ nego ꝯñam: qꝛ cuilibet potẽ corridet sua de inesse eiusdē modi. Et iō bene valet cōtinuum pōt diuidi in infinitũ. igit̄ aliqñ diuidit̄ in infinitũ. nō ꝑꝑ hoc sequit̄ vt sit diuisũ in infinitũ. cũ eniȝ diuiditur in infinituȝ: nō dicit̄ diuisũ eē in infinitũ: qꝛ diuidi dicit actũ potestati admistũ: diuisuȝ vero dicit actũ puruȝ. ¶ Ad 2^m dico ꝙ ex maiori de poẽ ⁊ minori de ineē ꝯ eē ds de icē ꝯditiōato: ⁊ sic seq̄t̄: igit̄ aial pōt diuidi i ifi^m q̄tenus continuũ hec nunc sufficiãt ꝓ drĩa ipsius continui a discreto. ¶ 3° Auer. remouet cauillũ: qꝛ nō videt̄ verũ ꝙ continuũ sit genus corpis: sigdem continuũ ipm sit de genere accidētis. Corpus vero vt subm in nãli phia sit de genere sube. Soluit ꝙ continuũ est quasi gen⁹: qꝛ cōtinet sub se corpus ⁊ sup̄ficieȝ ⁊ id genus: ⁊ ita est genus quatenus est accidēs generale insepabile a corpe cōtinēs alia a corpe sine quo corpus ipȝ itelligi nō pōt. ¶ 4° Auer. vltra textũ addit aliã cãm quare corp⁹ est diuisibile ꝭm tres dimēsiones. ⁊ dicit qꝛ nulla magnitudo que est pōt diuidi ꝑ tres diametros orthogonal'r nisi corpus: qđ dia-

Que Auer. cō. 2.

P

p̄ dubita:

Secunda.

Q

metro

A metro longitudinis diuidiẽ in longũ/diametro latitudinis in latũ. diametro altitudinis in altũ. Igiẽ corpus est id qđ oi ex parte diuisibile est. Qua rõne bene dictũ est corpus esse qđ oi ex pte diuisibile est: qꝛ idẽ est oi ex pte ⁊ tribus modis. vt dicit Auer. ℂ 5° Auer. declarat qualis sit rõ Ari^lis qua ipse enitiẽ ꝓbare tres eẽ magnitudines: ⁊ vult ꝙ ꝓpositio sit triplex. vz p se nota: vt ṗncipia doctrinę: quęstio/vt ꝯclusio quę est penitus ignota: ⁊ media vt petitio ⁊ id genus: vult igiẽ ꝙ dimensiões esse tres sit ꝓpositio de medys ⁊ tertij ordinis: ⁊ ideo ꝓbauit illã diuisionis in loco/inductiõe ⁊ id genus. ℂ 6° Auer. declarat vnde institutiones ꝑficiscantur: vbi primo debes scire ꝙ duplex est natura. videlicet naturans vt deus. naturata vt agentia naturalia ⁊ causę secũdę. quę ideo dicuntur naturata: qꝛ e ṗma ꝑficiscanẽ natura. ℂ 2° debes scire ꝙ
B opus nãę est semꝑ ꝑ similitudinẽ ad opus ⁊ eẽntiã ṗmę naturę: ita ꝗcquid agit actiõe similiori actiõi ṗmę sit melius vt dicemus 2° huius. Ex his seqtur iustũ esse ꝓceptũ vt deo trinas afferamus orationes: nã eẽntia ṗmi in trinitate consistit. Scđo seqtur bene esse in grãmatica factũ vt trinario nũero addaẽ oẽ: qm̃ ille est ṗmus cui cõpetit
De virtute numeri. verbũ oẽ. ⁊ cęteris ꝑꝑ illũ. ℂ Ex his colligũt in numeris esse ṽtutes. nã in numero trinario videẽ natura rerũ constituta.
Pō Pici. Picus in sua apologia rẽ hanc asserit ⁊ contẽdit. Primo qꝛ mathematica sunt formaliora physicis: igitur polentiora ṽtute: siqdem formã sequaẽ virtus. Scđo qꝛ qđ in suo eẽ minus dependet: in suo operari ẽt minus depẽdebit: ⁊ ita polẽti⁹ erit. Cõstat aũt nũeros in suo eẽ minus depẽdere: ⁊ ita mag̃ actiui erũt. Tertio nũo stabilita sunt multa q̃ polentissima sunt. igiẽ numeri polẽtes erũt. Añs ꝓ2nãz elemẽta numero definita sunt quaternario.
C planetę ṽo septenario. Signa Zodiaci duodenario. Simili rõne in alys opibus dei deduci põt.
Confutatio ℂ Sꝫ in cõtrariũ sunt oẽs ꝑipatetici dicẽtes quãtitates nõ eẽ de ṗncipys actiuis. Rões ṽo in contrariũ flectunẽ. ṗma qdẽ qꝛ quę sunt potẽtialiora sunt minus polentiora: imo nullatenus agunt. Sꝫ quãtitates sunt potẽtię mãę: quę ṗmitus in illa insunt vt in libro diciẽ de suba orbis: ex quarũ diuisione nũerus ipe ꝑficiscẽ. 2° ṽo: qꝛ qđ est simplr de-
Propōs pō. pẽdens nullaten⁹ agit. ℂ Sꝫ mathematici ⁊ numeri penitus ab intellectu dependẽt: igiẽ nullo mõ agũt. Propterea dicerẽ posse ṽtutẽ numeris itelligi in esse aut per se quo modo calori vim aliquam esse dicim⁹: ⁊ sic numeris nõ ꝯcederẽ vires. Aut ꝑ accidẽs rõne rez nũeratarũ: ⁊ h modo bene vires numeris ṗberem. decẽ eniz hoies sunt polentiores tribus. hinc pꝫ esse multa nũero definita: nõ ꝓpterea quia in numeris sit per se virtus: sed rõne rerũ numeratarum: ⁊ hęc sunt peripatetice dicta.

D ℂ Quare cum omnia/⁊ oẽ atqꝫ perfectũ iter se nõ differant forma. Sed siqdem differũt: vtriqꝫ mã ⁊ his de qbus dicunẽ distant: corpus nimirũ inter magnitudines dũtaxat perfectum erit. ipsum enim solum tribus definitum erit. hoc autem est omne.

Expositio. ℂ Hactenus de definitiõe corpis: ⁊ ꝙ triũ sint tres magnitudines ꝑfecit: nunc ex his infert duo: quorũ ṗmũ est/ꝙ corpus solũ iter magnitudines sit ꝑfectũ: 2^m ꝙ soluz sit omni ex pte diuisibile. Necessitas ṽo huius est: qꝛ vult ꝓbare mundũ eẽ ꝑfectũ/saltẽ in rõne corporis: quę ꝑfectio est ꝑfectio generis: ⁊ hoc qꝛ hic incipit tertiã summã aggredi: quę erat de ꝑfectione mũdi. Syllogizat autẽ sic oia ⁊ omne est ꝑfectũ. Solũ corpus est oia ⁊ oẽ. igiẽ solũ corpus est ꝑfectũ. Qđ solũ corpus sit oia: ⁊ oẽ dclarat. oia ⁊ omne trib⁹ definita sunt. Solum corpus inter magnitudines trib⁹ definitũ est. Igitur solũ corpus est oia/⁊ oẽ. E
ℂ De ratione ṗmo tangit vim maioris dicẽs. Quare cũ oia ⁊ oẽ atqꝫ perfectũ inter se nõ differũt forma. Sꝫ siqdem differunt: vtriqꝫ mã ⁊ his de qbus dicuntur hoc est subiectis differũt: ⁊ per hoc vult habere hanc ꝙ oia ⁊ oẽ sunt ꝑfectuz: cui addita hac minori ꝙ corpus sit solũ oia ⁊ oẽ: infert ꝯnem dicens: corpus nimirũ inter magnitudines dũtaxat ꝑfectuz erit. Deinde ꝓbat minorẽ. ꝙ videlicet solũ corpus sit oẽ ⁊ oia: ⁊ inqt: ipm eniz solũ trib⁹ definitũ erit. at qđ solũ tribus definitũ erit est solum oẽ ⁊ oia. igitur corpus solum est omne ⁊ omnia: quę erat minor: ⁊ ita habetur prima conclusio.

ℂ At cũ sit tribus ex ptibus diuisibile: oi ex parte diuisibile erit. cęterarũ aũt magnitudinũ altera ad vnũ/altera ad duo est diuisibilis: qppe cũ eo diuisibiles atqꝫ ꝯtinuę sint: quo nũerũ subeũt: alia quidem ad vnum continua: F alia ad duo: alia omni ex pte talis. Expositio.

ℂ 2° ꝓbat ꝙ soluz corpus sit oi ex pte diuisibile: ⁊ hoc qꝛ tribus ex ptibus diuisibile est omni ex pte diuisibile: at corpus vt ꝓbatũ est trib⁹ ex ptibus sit diuisibile. igiẽ est omni ex pte diuisibile. cęterarũ ṽo nulla est oi ex pte diuisibilis: vt deducit. ⁊ sic patent hęc duo. Fortasse hęc est 2^a rõ: qua ꝓbat corpus eẽ ꝑfectũ ex eo. vz: qꝛ oi ex parte diuisibile est. ⁊ tunc legatur at pro etiam.

Auerroes ṽo declarat ṗmo quonã mõ oẽ totum ⁊ perfectũ forma nõ differũt: iꝫ subto. ⁊ vult ea nõ forma differre: qꝛ ipsa subeũt formã multitudinis ⁊ cõplemẽti. subiecto ṽo differunt: qm̃ oẽ quãtitati attribuiẽ discretę. Totũ cõtinuę. ꝑfectũ q̃litatibus ⁊ formis vt deo ⁊ itelligẽtys: in qb⁹ nulla est mã. Que Auer. cõ. 3.
G ℂ Sꝫ dices nos dicim⁹ oẽs itelligentię sunt bonę/oẽs sunt act⁹ puri: igiẽ oẽ diciẽ de illis formis. Amplius dicim⁹ deũ eẽ totũ: imo veri⁹ totũ: qm̃ ipse nullius est ps. Dubitatio
ℂ Dici põt ꝙ hęc de deo dicuntur ⁊ itelligẽtys per accñs: q̃tenus illę attribuũtur magnitudinib⁹ ꝑ se vt orbibus. rõne eniz orbium dicunẽ multę ⁊ oẽs: ⁊ de⁹ diciẽ totũ ꝑꝑ orbẽ maximũ/cui ṗmo attribuiẽ. Sed si itelligerenẽ absolute/nec numerũ nec rõnem totius ꝑticiparent: ⁊ sic pꝫ verbũ Ari^lis. Solutio.
ℂ 2° Auer. declarat quonã modo itelligiẽ verbũ Ari^lis. vt eni numerũ adepta sunt sic ⁊ diuisionẽ ⁊ continuitatẽ: ⁊ vult vt duplr itelligi possit vno mõ vt ois magnitudo eo sit discreta q̃ cõtinua: ⁊ ita linea q̃ cõtinua est: ad longũ discreta vel diuisibilis est ad longũ in duas medietates: superficies ad longũ ⁊ ad latũ. corpus ad longũ latũ ⁊ altũ: ⁊ hoc mõ est cõtinua ⁊ discreta rõne ptium quas hꝫ. cõtinua qdẽ quia actu vna: discreta qꝛ potestate diuisibilis. H
Alio mõ vt ꝯtinuitas ⁊ diuisio nõ ad idẽ referanẽ sed ad numerũ dimensionũ: ⁊ tũc linea qꝛ nõ ꝑticipat numerũ dimensionũ est cõtinua ⁊ vna tm̃. Supficies qꝛ diuidiẽ in duo lõgitudinẽ ⁊ latitudinẽ/nũeruz ꝑticipat merito dimensionũ ⁊ ꝯtinuitatẽ merito linee. Corpus ṽo ꝑticeps est vtriusqꝫ vnitatis ex pte linee: numeri ex pte supficiei. approbat scđam expõnem ꝑꝑ verba Ari^lis quę de corpe postea dicet: naz postea affirmabit corpus recipere duo nomina cõtinui ⁊ discreti: ⁊ sic vꝫ scđa expositio melior.
ℂ Ego ṽo approbo ṗmã: nã sic sequereẽ supficiez ⁊ corpus esse discretas quãtitates ⁊ solã lineã esse cõtinuã. qđ est cõtra Aristo. vbiqꝫ enumerat eniz hęc sub genere cõtinuorũ. Et ita melius dico oẽm magnitudinẽ quo est cõtinua eo esse discretã: ⁊ ecõtra: nõ tñ eodez modo. Sed si actu continua: potestate discreta: si discreta actu: potesta- Propōs expositio.

I te continua.⁊ hec expositio est vbiqꝫ conueniens.

Questio. Responsio Joannis. **Utrum tres** esse magnitudines possit demõstra-ri. Rñdet Joannes ꝙ sic:⁊ ostẽdit illud duab⁹ rõnibus. Prima est:quot sunt põnis differẽtie tot sunt magnitudines.tres sunt põnis differẽtie: sursum ⁊ deorsuꝫ vna:que longitudinẽ facit:ante retro:que altitudinẽ siue pfunditatẽ.dextrũ sinistrũ,q̃ latitudinẽ efficit.¶ 2ª rõ quã ait esse Ptolomei,est qꝛ q̃t modis linee recte orthogonalr hoc est ppendiculariter pñt se intersecare in codẽ pũcto:tot sunt dimensiões.Sꝫ linee recte nõ nisi trib⁹ modis pñt se ppendiculariter itersecare eodẽ in puncto:qꝛ vbi plurib⁹ fieret modis:plꝰes anguli efficerent recti:qđ est falsuꝫ.⁊ dicunt linee recte qꝛ cuique pñt esse plures.⁊ dr orthogonalr ad differentiam illaꝝ que nõ cadũt ppendiculariter:que pñt eẽ plures ⁊ nõ facere angulos rectos:sꝫ vel acutos vel obtusos.hoc exẽplo in plano oñdi nõ põt:sꝫ bñ i ligno,qꝛ accipiẽdo duo ligna q̃ꝝ vnũ alteꝝ itersecet ad modũ crucis ⁊ in pũcto itersectio-

K nis aliud cadat ppendiculariter:erũt oẽs anguli recti:ꝙ si plura ligna sint:nõ erũt recti.Ex hijs duab⁹ rõnib⁹ Jo-

Propõa põ. Aliqũis cõiectura cõtra Joannem. annes autumat illud esse demõstrabile.¶ Mihi tñ vr̃ illud aut nõ esse demõstrabile:aut nõdũ eẽ demõstratũ. Cuius signũ habeo qꝛ si eẽt demõstrabile Ari[les] mathematicoꝝ nõ minor pnceps q̃ꝫ physicoꝝ:id demõstrasset aut demr̃atiõe mathematica aut physica.vidim⁹ ꝟo ipꝫ fuisse cõiectura visum:⁊ auctoritate tñ Pithagore.Propterea dicerẽ id demõstrabile esse:⁊ nõ demõstratũ.hec est Ari[lis] accusatio:pp hec vr̃ mihi ambas illas rõnes petere ꝯ̃ma gdeꝫ:qꝛ lꝫ sit verũ quot sunt diffe põnis:tot esse magnitudines:tñ nõ est manifestũ.Silr ⁊ si sit verũ ꝙ q̃t modis linee ppendiculariter se itersecant in eodẽ pũcto: tot sint magnitudines:non est per se notũ.Et ita rationes has vt pbabiles concedimus:demonstrationes ꝟo nos nondum vidimus.hec de questione.

¶ Que igit̃ magnitudinũ sunt diuisibiles:ee quoqꝫ ꝯtinue sunt. At si oẽs ẽt ꝯtinue diuisi-

L **biles sint:nondũ ex hijs que nũc diximꝰ pꝫ. At illud pfecto pꝫ nõ eẽ e corpe in aliud gen⁹ defluxũ.velut ex linea in supficiẽ.⁊ ex supficie i corpus.nõ.n.talis pfecto magnitudo adhuc pfecta erit:fiat eniꝫ defluxus ratiõe defectionis necesse est. At perfectum defectionẽ habere nequit.est enim omni ex parte tale.**

Expositio. ¶ Aristoteles nũc q̃si epilogãdo:colligit qdnaꝫ ex dictis nũc pꝫ:⁊ qd nõ pꝫ.pmũ igit̃ qđ pꝫ ex nũc dictis,est oẽm magnitudinẽ diuisibilẽ esse ꝯtinuã:hoc icciro hic pꝫ:qꝛ patuit oẽ diuisibile eẽ vnũ:nõ.n.diuisio cadit in discreto:

M 2ᵐ qđ nõ ex dictis pꝫ:est huius cõuertẽs,oẽ vꝫ continuũ esse diuisibile:qꝛ vt Simplicius addit:hic definitio ꝯtinui est sumpta:⁊ nõ demonstrata:sꝫ in.6.physi.demõstratur. Jnquit.Que igit̃ magnitudinuꝫ sunt diuisibiles:ee quoqꝫ cõtinue sunt.⁊ hoc pꝫ.At si oẽs ẽt cõtinue diuisibiles sint:nondũ ex his que nũc diximus:pꝫ. Melius fortasse exponerẽ ꝙ ꝯtinuũ eẽ diuisibile:⁊ diuisibile eẽ cõtinuũ est verũ.At diuisibile eẽ ꝯtinuũ:⁊ ecõtra:nõ pꝫ.⁊ hꝫ plus cõuenit.¶ Scđm qđ pꝫ est non dari vltra corpus aliud genus magnitudinis:in qđ corpus ipm fluens efficiat illud velut linea fluẽs facit supficieꝫ:⁊ supficies corpus. Jnqt.Rursus ẽt illđ pfecto pꝫ nõ eẽ e corpe in aliđ genus defluxũ:velut ex linea in supficiẽ:⁊ ex supficie in corpus probat hoc enthimematice sic,si corpus fluens aliđ genus efficeret magnitudinis:corpus nõ erit pfecta magnitudo:pbat ꝯñam:qꝛ defluxus fit merito defectionis:vt qꝛ linee deficit latitudo:iđ defluens in latũ:supficieꝫ efficit:qꝛ ꝟo supficiei deficit pfunditas:iđ fluens in pfundũ:corpus facit.Preterea hoc idẽ pꝫ p rõnẽ vlem motus:nõ oẽ qđ mouet̃:iđ mouet̃ qꝛ sibi qcqꝫ deficit vt illđ p motũ nanciscat̃. Jnqt.nõ talis pfecto magnitudo adhuc pfecta erit:deducit:quia opꝫ vt defluxus fiat pp defectionẽ:vt pꝫ ⁊ gñatim ⁊ speciatim.Destruit ꝯñs:⁊ inqt. At pfectũ defectionẽ hr̃e neqt:qꝛ(vt dictũ ẽ)id qđ omni ex parte est tale.Sic igitur ex his patet nõ esse aliđ genus magnitudinis in quod fluxit corpus. N

¶ Eorũ igit̃ corporũ:que ptis subeũt formã: q̃tuis tale sit vnũqđqꝫ eã ob rõneꝫ.vꝫ qꝛ oẽs hꝫ dimẽsiões:nihilominꝰ tñ qꝛ ad id qđ ẽ ppinquũ tactu definitũ est:icciro taliũ corporũ vnũqđqꝫ multa quodã modo est. At ipm omne cuius hec sunt ptes:oi ex pte(velut ẽt eius nomen significat)perfectũ est:⁊ non ex parte quadam sic:ex parte quadam non. O

¶ Ut dicebatur quarta summa erat in pbando mundũ eẽ pfectuꝫ.Et supposuit ad hoc corpus eẽ magnitudinũ pfectã:⁊ epilogauit que patẽt:queque posteri⁹ dicent̃:nũc vt mihi vr̃ mũdi pfectionẽ ex dict̃ nanciscit̃. Ubi debes scire duplicẽ eẽ pfectionẽ,alterã corpis quo corpus est,⁊ hec est habere tres dimensiões:⁊ vocat̃ pfectio ſm rõnẽ siue definitionẽ gñis.Altera est corpis quo tale corpus. Tunc cõcludit oẽ corpus qđ intra celũ cõtinet̃ eẽ pfectũ p rõnẽ corpis:qꝛ hꝫ tres dimensiões.p rõnẽ ꝟo talis corporis vt qꝛ ꝯtinetur ab eo corpe qđ est circa ipsuꝫ:aut qꝛ finitur ad aliud sibi pximũ:ipfectũ est.at vniuersuꝫ p rõnem generis vt qꝛ corpus:⁊ p rõnem spẽi:vt qꝛ oia cõtinet:⁊ e nullo cõtinet̃,oi ex pte pfectũ est. Jnqt.Eoꝝ igitur corpoꝝ:que ptis subeũt formã q̃tuis tale sit vnũqđqꝫ ob rõneꝫ atqꝫ definitionẽ corpis.vꝫ qꝛ oẽs hꝫ dimensiones:nihilominus tñ qꝛ ad id qđ est sibi ppinquuꝫ tactu definitũ est:icciro taliũ corporũ vnũqđqꝫ multa hoc est ipfectũ est.¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet ꝟbũ illud multa grece est πολλὰ qđ more Pithagore ipfectuꝫ sonat ẽt:qꝛ ipse turpe ⁊ ipfectuꝫ multa siue pola vocat.⁊ hoc loquẽdi mõ vtit̃ nũc Ari[les].Sic igit̃ vnũqđqꝫ corpus:qđ ps est mundi,ea pte qua corpus p rõnem gñis pfectũ est. p rõneꝫ spẽi:qꝛ ad aliud finit̃ ipfectũ.At ipꝫ oẽ cuius hec corpa sunt ptes(velut ẽt eius nomen significat)oi ex pte pfectũ est hoc est tam rõne gñis q̃ꝫ rõne spẽi:⁊ nõ ex pte quadã sic,vt qꝛ corpus:⁊ ex pte q̃dã nõ:vt qꝛ finit̃ ad aliđ. est eniꝫ corpus ⁊ ad nihil definitũ:ideo simplr pfectum. P

Expositio verborum.

¶ Ex his talis emergit sylla,qđ est corpus ⁊ ad nullum corpus exterius definitũ:est corpus simplr ⁊ oi ex pte pfectum:vniuersum est corpus ⁊ ad nulluꝫ corpus definitum.igitur est corpus simpliciter perfectum. Syllo. Q

¶ De ipsius igit̃ vniuersi natura siue magnitudine infinita sit siue tota mole finita posterius considerandum erit.

¶ Hactenus ꝙ mundus sit oi ex pte pfect⁹ declarauit:qꝛ oia ꝯtinet ⁊ nullo ꝯtinet̃:ppea dubitauerit qspiam rõne Parmenidis qđ nullo ꝯtinet̃ ⁊ oia ꝯtinet,est infinitum. Sꝫ vniuersuꝫ p Ari[lem] nullo ꝯtinet̃,⁊ oia ꝯtinet:igit̃ ẽ ifi[tum]: huic nũc q̃si rñdẽdo inqt.De ipsi⁹ igit̃ vniũsi nã siue magnitudine infinita siue tota mole finita sit posterius cõsiderandũ est:⁊ sic rñsionẽ ad tẽpus trãsmittẽs excusat se. Expositio.

¶ Debes scire de mũdo fuisse duas põnes:alterã ꝙ mũdi sunt multitudine infiniti,alterã ꝙ multitudine sint finiti:sed Aduersio

A nitū: sʒ mole īfinit⁹ est. Ari^{les} meminit scdę: q2 illa pōt seq ex dictis: aliam postea disputabit: τ nihil illius meminit: quia non ad dicta sequitur.

Quę Auer. cō.4. Qual' illa/ tio Aril.

Quia Auerroes multa circa textū explicat: aggrediamur nūc quę ipse dicit: nā ex ijs mlta q̄ in textu omisimus, explanabunt. ℂ Quātū tn̄ ad p̄mū dictū est in textu perspicuū, oēm magnitudinē diuisibilē eē cōtinuā: sed oēm ꝯtinuā eē diuisibilē: nō est manifestū. Auer. vult has ambas eē mãifestas. vʒ oē diuisibile eē ꝯtinuū τ omne ꝯtinuū diuisibile: sʒ nō ꝯuersiue: q2 vl'is affirmatiua nō ꝯuertit̄ in terminis vt in p̄orib⁹ dictū: si p⁹ sit hic manifesta vt diximꝰ in textu. vʒ oē diuisibile eē cōtinuū: sequit hęc q̄dā ꝯtinuū est diuisibile: τ nō vl'r. oē ꝯtinuū est diuisibile: ppea ait Auer. nō eē manifestā ei⁹ ꝯuersionē. ℂ Ex hoc Auer. infert nō eē manifestū oē corpus eē diuisibile oī ex pte: nā si nō pʒ oē ꝯtinuū eē diuisibile, nō pʒ corpus eē diuisibile: ppea ait id tūc patere cū declaratū est nō dari idiuidualia corpa quę Democritus ꝯcessit: q̄re duo nō sunt hic manifesta sʒ ex suppōne sumpta. vʒ

B oē continuū esse diuisibile τ corpus eē oī ex pte diuisibile: τ certe Auer. hic laudē nō paruā merei̅t. Postea quasi inferēs recolligit ipse oē ꝯtinuū esse diuisibile declaratū esse in .6. phys. τ ppea hic τ in geometria est vt p̄ncipiuʒ: nā geometria eā sumit vt p̄n^m. nālis experit̄ eā probare.

Qual sit illa ppō oē ꝯtinuuʒ est diuisibile. Syll's textus. Replica. Defensio. Differētia corporū.

ℂ Postmodū Auer. ex textu talē sumit Syll'm: pfectuʒ est qd̄ nō recipit additionē: corpus nō recipit additionē. igit̄ est pfectū. ℂ Sʒ dices solus de⁹ nō recipit additionē. Dici pōt q̄ Auer. sic itelligit, pfectuʒ est qd̄ nō recipit additionē sui gn̄is. mō τ si corpus recipiat additionē: illa est alteri⁹ gn̄is a corpe: sʒ in rōne sui gn̄is nō recipit illaʒ. ℂ Postea Auer. ibi. Unūqd̄qʒ docet dr̄iam iter corpa q̄ sunt ptes in suis formis siue suis ꝯtinentib⁹: naʒ cōtinens forma est ꝯtenti. 4. phys. τ ipm vniuersum: ex eo q2 corpora quę sunt ptes pfecta sunt in dispōne pfecti. vʒ p rōnē gn̄is τ nō rōne spēi: q2 ipa in rōne spēi diminuta sunt:

C q2 cū tangāt supficies corpoꝝ ꝯtinentiū: pn̄t recipere additiones. at vniuersuʒ vt dicebat̄ est pfectū p rōnē gn̄is vt q2 corp⁹ τ i rōne spēi: q2 e nullo ꝯtinet̄: nec ꝯtineri est aptū: sʒ oia ꝯtinet. ℂ Ex hoc exponit illa v̄ba pp̄ter qd̄ quodā modo multa corpoꝝ vnūqd̄qʒ est: pbat tn̄ primo corpa plura in eadē spē eē q2 sunt iperfecta: τ arguere vr̄ p̄mo illa corpa sunt plura in eadē spē: quę ꝯtinent̄ ab aliquo. at ptes ꝯtentę in mūdo ꝯtinent̄ ab aliquo igit̄ plura in eadē specie. ℂ Scdo, diminutū est illud ex quo inuenit̄ plus vno in eadē specie. Corpus pticulare est diminutū: igit̄ inuenit̄ plus vno in eadeʒ specie: pbat̄ minor: q2 si corp⁹ pticulare eēt pfectū: nō inuenirer̄ plus vno in eadē spē, sicut ꝺ mūdo dī. Sic igit̄ pʒ corpa pticularia eē plura: q2 sunt iperfecta, diminuta, τ cōtēta. ℂ Hinc cām infert multiplicatiōis idiuiduoꝝ sub eadē spē: q2 vʒ eē

D corū est diminutū: cū eniʒ sit diminutū: nā suppleuit in numero: vt spēs seruaret̄ in sua totalitate: verba igit̄ Ari^{lis} intelligunt̄ pp qd̄ hoc est q2 iperfecta sunt: quodā modo multa sunt pticipatione speciei. hęc Auer. ℂ Deinde ibi totus mūdus est pfectus. Auer. cōgregat in mūdo oēs pfectiones: generis qdeʒ: q2 est corpus. spēi v̄o q2 nō ꝯtinet̄: τ q2 est vnus nūero in sua specie. addit q̄ siue sit finitus siue infinitus nihil ꝯtinet ipm: siqdeʒ infinit⁹: pʒ q2 nihil ipm cōtinet: q2 extra ipm nihil est nec vere nec imaginarie: vt pʒ p descriptionem infiniti. Si v̄o finit⁹ minime. q2 tūc eēt ps alteri⁹ vt dixit: q̄re oī ex pte pfect⁹ est τ vn⁹ numero in sua specie. Qua rōne patet totuʒ pticulare vt elementuʒ non significatiōe perpetua esse perfectuʒ hoc est omni ex parte. at mundus semper est pfectus τ omni ex parte. hęc Auer. in cōmento.

E **Sed circa** hęc querūt. Primo vtruʒ impfectio sit cā multiplicatiōis sub eadē spē: τ vi̅ q̄ nō: nā phęnix est iperfecta: τ tn̄ nō est multa in suis indiuiduis. Scdo vna est terra: τ tn̄ est impfecta. In ꝯtrariuʒ est Auer. in cōmēto. ℂ Rn̄dēt qdā q̄ iperfectio accipiēdo iperfectionē p diminutiōe atqʒ p̄uatiōe alicu⁹ entis in spē vel gn̄e: est cā mlt̄iplicatiōis sola idiuiduoꝝ in eadē specie: τ hāc aiunt eē mentē Auer. ℂ Sʒ hęc positio est falsa: q2 vt dicit Auer. 2 de aīa cō. 5. q̄libet suba p̄ter p̄mam est iperfecta τ cōposita ex potētia τ actu: igit̄ q̄libet suba est multa in suis idiuiduis. Scdo si iperfectio est cā multiplicatiōis idiuiduoꝝ in eadē spē: aut effectrix: aut formalis: aut mālis: aut finalis: τ pʒ nullo hoꝝ moduꝝ esse cām. ℂ Propterea dici pōt q̄ iperfectio non est cā multiplicationis indiuiduoꝝ nisi velut cā sine q̄ nō. Un̄ cā p̄ma vt mā est ipsa mā vt in multis locis hī ab Auer. cā sine qua nō est iperfectio: cā effectrix per se est gn̄ans actū plura gn̄are in eadē spē: cā formalis est forma rei: q2 vt dī. 2. ꝺ aīa. cō. 4. idiuiduū est hoc pp formā. Formalis sine qua nō est ꝯtinēs. Sunt eniʒ ꝯtenta in ꝯtinentib⁹ vt

F in speciebʒ. cā vt finis est esse meli⁹: nā cuʒ nā semp agat de poßibus: qd̄ meli⁹ est. Modo pl'a eē idiuidua sub vna specie: q̄n apta nata sunt esse: est melius. igit̄ hoc est cā vt finis. Utrū v̄o mā sit cā multiplicatiōis sola: an vt quanta: alibi quęre. ℂ Tūc ad rōnes, ad p̄mā pʒ solutio. est. n. phęnix multa in idiuiduis f̄ʒ successionē, τ hoc satis. τ de terra similr̄: imo terra ꝯtinue est alia atqʒ alia. h̄ de p̄ª qōne.

Prima qō. Prima rn̄sio. Confutatio. Propa pō.

Querunt scdō: vtrū aliq̄ spēs quāto plura hʒ indiuidua tāto sit alia pfectior: vr̄ q̄ non: q2 vt Auer. ingt. cā mlt̄iplicatiōis est iperfectio. igitur spēs hn̄s plura idiuidua est nō habēte tot iperfectior. ℂ In contrariū est Auer. q in cōmēto ait plura idiuidua eē data pro supplemēto, τ ita vr̄ mlt̄iplicatio dicere pfectionē in specie. ℂ Quicqd velint qdā. Primo debes scire posse eē aliqd de pfectiōe alicu⁹: qd̄ tn̄ pcedit ex iperfectione illius. Exemplū vt scia de nouo acqsita est de pfectione hois: sʒ de nouo acqsita est pp hois iperfectionē. ℂ 2° debes scire duplicē eē alicu⁹ pfectionē. vʒ p accn̄s: τ per se. ℂ 3° debes scire q̄ quędā est spēs p̄dicamētalis vt illa quę actu vel potestate ꝯtinet plura idiuidua: q̄daʒ ęquoce dicta vt spēs cuius indiuiduū est ęternū. ijs declaratis Dico p̄mo q̄ in specie cuius indiuiduū est ęternū: eē de iperfectione hr̄e plura idiuidua: τ pp iperfectionem. Dico 2° in specie cui⁹ idiuidua sunt vel psit eē multa plura hr̄e idiuidua est de pfectione nō eēntiali sʒ accidētali: τ pp iperfectionē accidentalē: pʒ ex dictis. ℂ Dico tertio q̄ hr̄e plura idiuidua nec est de pfectiōe eēntiali: nec pp iperfectionē essentialē. τ hęc sunt p mente Auer. τ tollitur cōtradictio. hęc de secunda quęstione.

Scda qō. Determinatio qōnis. Pria suppositio. Secunda. Tertia. G

H ℂ At nūc de ptibus ipsi⁹ p spēʒ dicam⁹: hinc exordio sumpto: oia nāqʒ corpora nālia atqʒ magnitudines p se mobiles loco dicim⁹ esse. nām eniʒ principiū ipsis insertū eē fatemur.

Expositio. ℂ Erat (vt dicebat Auer.) summa quarta i demīrando cęlū esse corpus simplex, rotūdū ꝯsimilis nāę cuiuslibet corporum simpliciū: quę recto mouent̄ motu: hactenus igit̄ de 3° q̄ vʒ mundus est pfect⁹: τ de 4° aggredit̄. Presupponit eī intentionē τ ingt. At nūc de ptibus ipsi⁹ vniuersi p spēm dicam⁹. ℂ Sʒ quo ad v̄ba attinet verbū illud κατ' εἶδος expositor forte auctoritate Simplicij exponit f̄m spēm: sunt. n. ptes vniuersi duplices f̄m spēʒ siue f̄m formā: vt elēta quatuor τ cęlū: quę iō f̄ʒ formā sunt: q2 sunt de eēntiali cęli ꝯstitutiōe: sunt τ f̄m mām vt mista: quę iō f̄m mām sunt: q2 fluūt τ refluūt: nūc est sensus

I ꝙ vult dicere de ꝑtibus ſm formā:⁊ nō ſm mām:q̄ꝛ de
q̄tuoꝛ elr̄tis ⁊ celo:⁊ tūc iuſta h̄ nō tm̄ Ari^{ſes} ꝑſuꝑ ponit I
tentionē p̄ſentis ſūme q̄rte:ſꝫ toti⁹ libri celi:⁊ vi rōn.:b
le:q̄ꝛ que dixit bacten⁹:ſunt quaſi extrinſeca a celo.pōt
ēt intelligi vt diximꝰ p ſpēm:q̄ꝛ bacten⁹ in libro phyſi.di
ctū eſt de ꝑtibus celi p rōnē generalē:hic de his vult di
cere p ſpēz.℄ Sed quocūq; ſit:ſumit p declaratiōe ſui
ꝓpoſiti q̄dā vt ſuppōnes:⁊ hec vt ſtudioſus mathemati
ce.Et inq̄t.oīa nāq; corpa nālia atq; magnitudies per ſe
mobiles ſunt in loco.Syllogiʒat hoc oīa que nām habēt
ſunt p ſe mobilia ſm locū:phyſica corpa ⁊ magnitudies
nām hn̄t:igit̄ p ſe mobilia ſm locū.℄ Quo ꝟo ad ꝟba
attinet dixit corpa nālia:q̄ꝛ Platonici poſuerūt ēt corpa
demonica/⁊ alia id gen⁹:dixit corpa ⁊ magnitudines vt
expoſitoꝛ ait amplectēdo ēt lineā ⁊ ſupficiē:que mouen
tur vt termini corpoꝝ nāliū.Sꝫ hoc nō placet:q̄ꝛ dixit
K corpa ⁊ magnitudies p ſe moueri:mō tales nō p ſe mouē
tur.Melius igit̄ p corpa elr̄ta itelligit:⁊ p magnitudies
celos ipos:q̄ ſunt q̄ſi ſimplices magnitudies.dixit q̄cūq;
nāʒ hn̄t ſunt p ſe mobilia in loco:q̄ꝛ latio eſt p̄m⁹ motuū:
⁊ nihil pōt moueri aliquo motu quin latione moueatur.

℄ Inſuper ēt oīs mot⁹ q̄ p locū eſt:quē latio
nē appellam⁹:aut rect⁹ eſt:aut circularis:aut
ex ijs miſt⁹.Simplices.n.ij duo ſt̄ ſoli:ꝓpē
ꝙ ⁊ magnitudies he ſolū ſimplices ſūt.recta
⁊ circularis.circularis q̄dē ꝑfecto is eſt:q̄ cir
ca mediū fit.rect⁹ ꝟo quo ſurſum atq; deoꝛ
ſuʒ itur.Atq; eo ſurſū ire dico:quo e medio
pergit̄.eo aūt deoꝛſuʒ quo ad mediuʒ ibitur.

Expoſitio. ℄ Scđa ſuppoſitio oīs mot⁹ q̄ p locū eſt:quē lationē vo
L cam⁹:aut rect⁹ eſt:aut circularis:aut ex ijs miſtus.vt mo
tus obliquus eoꝝ q̄ hac illac ferunt̄.dixit q̄ p locū eſt:ad
excludēdū ceteros mot⁹.vꝫ alterationē ⁊ auctionē q̄ꝝ
nullus eſt rect⁹:aut circularis:aut ex ijs miſtus.Adiecit
quē lationē appellam⁹:ꝓp ꝯdenſationē ⁊ rarefactionē:q̄
locales mot⁹ ſunt:ſꝫ non lationes.hec eſt 2ª ſuppō.hanc
ſuppōnē ꝓbat quot ſunt ſimplices magnitudies/tot ſūt
latiōes ſimplices:vt due ſunt ſimplices magnitudies.vꝫ
recta ⁊ circularis.Igit̄ due lationes ſimplices.recta vꝫ ⁊
circularis.Maioꝛ eſt ꝑſpicua q̄ꝛ latiōes ſpecificant̄ a lo
cis:vt ceteri mot⁹ a ſuis terminis.Minoꝛ ꝟo eſt ſuppo
ſitio mathematicoꝝ.℄ Deinde declarat ſuppōnē expo
nēdo mēbra diuiſiōis:⁊ inq̄t.circularis q̄dē ꝑfecto is eſt:
q̄ circa mediū fit:⁊ vt addit expoſitoꝛ p mediū intelligit
mediū mūdi:nā rota molēdini circa mediū fert̄:⁊ nō cir
cularriter mouet̄:ſꝫ motu cōpoſito ex eleuatiōe ⁊ depſſio
ne:rect⁹ ꝟo duplex quo ſurſuʒ itur vt ille leuiū atq; deoꝛ
M ſuʒ vt ille grauiū:exponit aūt q̄d p ire ſurſuʒ:q̄due per ire
deoꝛſuʒ itelligat ⁊ iq̄t.atq; eo ire ſurſū dico:q̄ e medio p
Dubitatio gɨt:eo aūt deoꝛſuʒ:quo ad mediū ibit̄.℄ Sed dices cur
Solutio. nō dixit eo ire ſurſuʒ quo ad ꝯcauū itur:eo deoꝛſuʒ:quo e
concauo.Dici pōt q̄ꝛ nōdū pꝫ eē celū:vel ꝯcauū:iō p no
tius deſcripſit.Hec eſt declaratio craſſa ſcđe ſuppōnis.

Que Auer. **Auerroes** cō.5.multa pulchra declarat:ex q̄bus
cō.5. multa occulta in textu exponent̄:⁊ p̄
declarat ordinē dicēdoꝝ:⁊ inq̄t.Ari^{tem} velle determiare
de ꝑtibus vniuerſi incipiendo p̄ a nobiliori ⁊ p̄ corpe.vꝫ
celo:de q̄ determinādo icipiet p̄ declarare ea:e q̄bus nā
ipſi⁹ appet.vꝫ de motu ſimplici.hic eſt ordo:⁊ hec eſt in
Ordo intē tētio.℄ Sꝫ aliq̄s obijciet nā nulla ſcia ꝓbat ſuū ſubꝫ eē
tionis. nec ſpēs ſui ſubi:vt p̄.phy.c.83.⁊.22.cō.2.⁊.26.dem eſt
Obiectio. ⁊.2.d aīa.cō.27.Mō celū ē ſubꝫ h̄ aut ſaltē ꝑcipua ſubi
Expoſitio. ſpēs.℄ Cui ridens inq̄t.eē.n.ei⁹ eſt ſenſibile p ſe quaſi

velit eē poſſe ſumi 2r:vno⁹ abſolute.vꝫ vt termiat q̄ōnē N
an eſt:⁊ ſic celū eē eſt manifeſtū ſenſu:q̄ꝛ ſenſib⁹ noſtris
ſubiacet ſaltē ꝓp ei⁹ accidētia ꝓpꝛia.vt p motū ⁊ lumen.
Alio mō ſumit̄ p eo e quo eēntia ſumit̄:⁊ ſic querit̄:⁊ ita
ei⁹ eē vno mō eſt p̄cognitū:alio ꝟo queſitū.℄ 2° Auer. Qual' ꝓpō
declarat qualis ſit hec ꝓpoſitio Ari.oīa corpa nālia ſunt Ariſto.
p ſe mobilia ſꝫ locū:⁊ vult hoc eē p ſe p̄n^{m} ⁊ q̄ſi ſuppō p
ſe māifeſta.vt p p̄n^{m} q̄ð eſt in eis.vꝫ nāʒ:q̄ eſt p ſe māife
ſta.Entia.n.nālia nō dicunt̄ nālia niſi ꝓp nāʒ mō nāʒ eē
p̄n^{m} mot⁹ localis eſt p ſe mani^{m}:⁊ ſic h̄ ē ſuppō p ſe mani
feſta.℄ Digredit̄ ꝟo Auer.ibi.Sꝫ in hoc eſt q̄ð nō grua. Digreſſio
Ad cui⁹ euidētiā Auer.ſumit ꝓpōnes:e q̄bus ſequit q̄ð. Auerrois.
Prima ꝓpō nā eſt p̄n^{m} p q̄ð mouet̄ vel q̄eſcit res p ſe vt
definitiōe illi⁹ pꝫ.Scđa/nā p̄us de foīa dr̄:q̄ꝫ de mā.Ter
tia/nām eē in nālib⁹ eſt p ſe notū:⁊ motū eē aliud a mo
toꝛe eſt ēt p ſe notū.Ex ijs īfert celū hic motoꝛē p ſe aliū
a moto:q̄ꝛ oē q̄ð mouet̄ p ſe ⁊ a ſe hꝫ motoꝛē aliuʒ a mo O
to:celum mouetur per ſe.igitur habet motorem alium a
moto.cetere ꝓpōnes p̄ter vltimā ad hūc ſylꝫ nō ſūt vti
les:ſꝫ ſūt addite p declaratiōe terminoꝝ.Tūc ſequit ce
lū eē ꝯpoſitū ex mā ⁊ foīa.ſ.motoꝛe q̄ eſt foꝛ^{a}:⁊ moto q̄ð
eſt mā:⁊ ita gn̄abile ⁊ corruptibile.⁊ hec eſt q̄ð.℄ Et ſi p̄ª rn̄ſio.
poſuerimus.Hic Auer.rn̄det ſm aliq̄s:dicēdo celū cōpo
ni ex mā ⁊ forma:ſꝫ foꝛ^{a} illi⁹ eſt ſeꝑata a mā celi:⁊ nō de
pēdet a celo.℄ Cōtra obijcit q̄ꝛ tūc nā celi q̄ð mouet̄:il Confutatio
dr̄ a nā alteri⁹ motū:nā oē q̄ð dr̄ nāliter ab alio dr̄ ab il
lo p ſuā formā:que eſt p ſe itrinſeca ⁊ non ſeꝑata ab illo.
Foīa.n.ſeꝑata nō eſt nā:⁊ ita p illā nihil pōt differre nā
liter ab aliquo.℄ Nō eſt q̄.Scđa rn̄ſio eē pōt ꝙ in celo 2ª rn̄ſio.
eſt forma ſeꝑata/que mouet ipꝫ.℄ Tertia ꝙ citra itelle 3ª rn̄ſio.
ctū in celo eſt nālis q̄dā foīa:a qua celū ꝯponit̄:⁊ qua dr̄
mot⁹ nālis:vt ponit Auic.opinat̄.n.vltra itelligētiā i ce
lo eſſe formā nālē:q̄ celū dr̄ neq; graue neq; leue:quēad P
modum ignis per ſuam formā dicitur leuis:terra per ſu
am grauis:⁊ ſic in ceteris.℄ Contra obijcit Auer.⁊ pri Confutatio
mo contra p̄mā/⁊ inq̄t.foīa.n.abſtracta nō ſignificat nāʒ prime.
alicui⁹ corpis:nā.n.de nulla foīa abſtracta dici pōt:q̄ꝛ nā
p ſe in eſt enti nāli.℄ Cōtra 2^{am} ꝟo:q̄ꝛ tūc celū eēt ꝯpo^{m} Confutatio
ex mā ⁊ illa foīa nāli:⁊ ita eēt in eo po^{a} corruptiōis vt ꝑ̄o ſecunde.
te mā:q̄ð deſtruet̄ poſtea.℄ Et cū ita ſit.Rn̄det ⁊ cōce Rn̄ſio Aui.
dit celū eē cōpoſitū ex mā ⁊ foīa ſeꝑata:ſꝫ vult motū nō
eē nālem p illā formā ſeparatā:ſꝫ a p̄ncipio paſſiuo:⁊ ita
diuerſabunt̄ nāe rerū que mouent̄ nō q̄dem ſimplr̄:ſed
paſſiue tm̄.⁊ addit Auer.hāc q̄ōnem eſſe magnā:q̄ꝛ facit
opinari celū cōponi ex mā ⁊ forma:q̄ celū non ſit graue
nec leue.℄ Sed dices tunc nā dicet̄ de natura celi.Rn̄
det ꝙ dicit̄ hoc nomē natura de illa celi:⁊ hac reruʒ gn̄a
biliū equiuoce ⁊ nō vniuoce:eterno.n.⁊ gn̄abili nihil eſt
rōne vniuocū.℄ Sꝫ ambiges:q̄ꝛ vr̄ vtraq; nā vniuoce Dubitatio.
dicta q̄ꝛ vtraq; eſt potentia ⁊ p̄n^{m} paſſiuū motus.℄ Di Rn̄ſio.
ci pōt vt diſputabit̄ poſtea vtraq; dici vniuoce in rōne Q
metaphyſica.que eſt rō potētie ⁊ p̄ncipij:nō aūt in rōne
phyſica/que eſt ratio potētie tranſmutabilis:ſꝫ de his po
ſtea.℄ Aut dicamus.Alr̄ rn̄det Auer.vbi primo debes 2ª rn̄ſio Aui.
ſcire apud Auer.formas eſſe in duplici differentia:aliq̄s
que per ſubꝫ conſtituunt̄:velut ille que dependēt in eſſe
⁊ conſeruatione a ſubiecto in quo ſunt:aliquas que ſubie
ctum in quo ſunt/conſtituūt p̄bendo illi eſſe/⁊ accidētia
ꝓpꝛia illi/vt motū/⁊ figurā/⁊ cetera id genus:colligit̄ hec
diſtō pluribꝰ locis/maxime in libro de ſuba orbis.℄ 2°
debes ſcire ꝙ quēadmodū rōnalis aīa pōt 2r cōſiderari
apud latinos ſm gradū ſenſitiuū/⁊ ſꝫ gdū itellectiuū:ſic
q̄libet celi itelligētia pōt ꝯſiderari ſꝫ gradū itellectiuū ⁊
eſſe intētionale:⁊ ſꝫ gradū quo ſūt aīe celoꝝ/⁊ eē reale:⁊
vt aīa rōnalis ſꝫ gradū ſenſitiuū eſt foꝛ^{a} hoīs/⁊ ꝯphēſa

a corpore

A a corpe: sm gradū itell's est sepata z nō a corpe cōprehē sa: sic quęlibet intelligētia sm esse reale z esse aię cęlum cōstituit in esse: z accñtibus ppriys illi. Scdm ŏo eē intellectuū z intētionale nulli⁹ corpis act⁹ est: sz est primę itelligētię for⁹: supioris aūt mā. ¶ Tūc ad qōnē dici pōt itelligētiā eē cęli for⁹ sz eē reale: q cęlū ɔstituit in eē z ppriys accñtib⁹. vz figura z motu. z sic maior ē falsa: nō.n. oēs formę: qb⁹ corpa differūt in motu sunt verę formę illoꝝ: sz sat est eas esse formas ɔstituētes corpa in eē: z hoc ingt. aut dicam⁹ q formę abstractę vt sunt formę abstractę hoc est vt non depēdēt a subto innatę sunt ɔstituere illud qđ ab eis mouet in esse corpis cęlestis/z rotundū: z ita quo ad coꝝ esse reale corp⁹ cęleste ɔstituūt in eē specifico/z accñtib⁹ ppriys illi. velut forma ignis facit ignē z oia sibi accñtia. ¶ Sz dices: tūc intelligētia eēt mā: rñdet z ɔcedit nām dici de hac for⁹ vt de formis gnābiliū: replicabis/igit cęlū cōponit ex mā z forma z nā z nā: si gdē illa for⁹ est nā. ¶ Rñdet z inquit. z quocūqz mō sit nō opz itelligere de nā quę nō est grauis neqz leuis/nisi nām corpis simplicis: z nō nām corpis cōpositi ex vera mā z vera for⁹: z ita itelligētia est nā ęquoce z nō vniuoce. hęc de scđa rñdit: addit q scđa rñsio est māifestior: sz sint vicinę: qđ iō sūt vicinę: qz ambę tenēt cęlū nō ɔponi ex ŏa mā z ŏa for⁹. Sz ex nā z nā ęquoce dictis. ¶ Et nō est existimādū. hęc ē z⁹ digressiūcula: vbi Auerroes soluit qōnē tacitā: dixit enim Aristoteles mot⁹ simplices esse duos: qz magnitudines sunt duę. Ideo quęrit qd per magnitudines velit Aristoteles/rñdet q diuisio motus pōt sumi penes magnitudies supra qb⁹ fit mot⁹: z penes magnitudines q mouent/ħ est ipsa mobilia: rñdet itaqz q diuisio mot⁹ nō est penes magnitudies supra qbus fit mot⁹: sed penes magnitudies q mouent. cū enim ipsum mobile qđ mouet sit aut rectū/aut orbiculare: iō motus est aut rect⁹/aut circularis. nō enim dat tertia dimensio simplex: ideo nec tertius mot⁹ simplex. ¶ Sed ɔtra qz nō sp res mota est figurata: nā mathematici asserūt punctū moueri/z lineā facere per sui motū: ppter hoc addit esse in 6⁹ physicoꝝ dictū/oē qđ mouet esse corpus: z ita oē motū hz aliquā figurā. ¶ Dixit quasi hoc. hic pōt signari quasi tertia digressiuncula: z est pp qd Aristoteles circularē motū describit p mediū terminatū hoc est p mediū mūdi: qđ est vnū numero z spē: rñdet: qz mot⁹ circularis est nā terminatus hoc est vnius spēi: qz est circa medium vnū tñ. Sed dices 3⁹: qz mot⁹ circularis epicicli z eccentrici sūt nāles: z nō sunt circa vnū mediū: nec circa mediū mundi. Rñdet q tales mot⁹ nō sunt nāles: qz nō sunt circa centrū terminatū z vnius spēi. Propterea negādi sunt epicicli z eccentrici: quos Ptolemęus in libro magnę ɔstructionis ponit. ¶ Debes scire q mot⁹ vnius specie est rōne vnitatis medy z mobilis vt z⁹ hu⁹ cōmen. 49. dicet. ppterea si darent eccentrici z epicicli motus cęloꝝ nō essent vni⁹ spēi: sz de hac qōne al's dicemus. ¶ Sed circa hęc dubitat. p si elmta sunt recta aut circularia: vi.n. q sint circularia. igit z mot⁹ eorū esse dz circularis. Dici pōt vt scđo hu⁹ colligit. cō. 108. elemēta esse nāl'r figurę rectę verū nāl'r tale pōt esse: aut essentiāl'r vt risibile hoi: aut nāliter accidētal'r vt motus deorsuz terrę. Figura igit recta est nālis elementis: sed accidētaliter: ppterea ab eis separabilis: sed de hoc in scđo dicemus. ¶ Scđo dubitari pōt an mot⁹ cęli sit nālis. Dici pōt motū cęli eē p se aialez: ęquiuoce nālē. aialē qdem p se: qz animę tñ: nāles ŏo ęquiuoce: qz z forma z mā ęquiuoce dicunt nāę. ¶ Tertio dubitant an mot⁹ cęli sit simplex: z vi q nō: qz mot⁹ lunę ɔposit⁹ ē ex accessu z recessu ex veloci z tardo. ¶ Dici pōt breuiter motuz simpli

Margin: 2⁹ dubitatio Auer. — 3⁹ dubitatio. — Dubōnes. — Prima dubitatio. D — Solutio. — Scđa dubitatio. — Solutio. — Tertia dubitatio. — Solutio. — B — C

B ces esse aut simplicitate generis: z sic duo sunt rect⁹ z circularis: quilibet.n. hoꝝ simplex est: qz nullus ex recto z circulari cōpositus. Aut simplicitate spēi/vt motus sursuz z deorsuz: z etiā hoꝝ quilz simplex est: qz nullus accessu z recessu ɔstat. Tūc dico: q lz luna accedat ad nos/vt qñ est in inferiori parte epicicli: z recedat: qñ est in superiori: nō tñ mouet motu cōposito: qz nō cōpositus: ex motu deorsuz z motu sursuz neqz ex recto z circulari: nō enim quilibet accessus ad nos est mot⁹ deorsuz: sed accessus infra orbez lunarē. nec quilibet recessus a nobis est. motus sursum: sed recessus infra lunarem orbem.

¶ Quare lationē oēm simplicē aliā e medio: aliā ad mediū: aliā circa mediuz esse necesse est. Et vr̄ hoc seq ea cū rōne quę initio dicebat. Nā z corp⁹ trib⁹ ɔstat: z ipsi⁹ ēt mot⁹. F

Expositio. ¶ Dictum est omnē lationem simplicez esse aut rectā aut circularem: z rectaz vlterius duplicē videlicet aut e medio vt leuium. aut ad mediuz. videlz grauium: hinc īfert esse tres lationes simplices: aliam e medio/corporuz videlicet leuium: aliaz ad medium/corporuz grauiū: aliaz circa mediū/corporū neqz grauiū neqz leuiū. videlz cęli. Et lz hoc ex nunc dictis sequatur: tñ pbat ipsaz eadē ratione: qua numerū dimensionū nanciscebat: z inquit. Et videt hoc sequi ea cū rōne quę in initio dicebat: nam z corpus tribus constabat: z ipsius etiā corpis motus constare dz tribus. Ut enim corp⁹ tribus ɔstare dz: qz numerus trinarius est numerus perfectus: ita motus corporis debent esse tres p hāc eandē rōnē. Quib⁹ pz hoc qđ hic dixit Aristoteles: non esse nisi scđam suppositionem: sz alio modo constitutam.

Auerroes aūt verbis suis hic soluit qōnē nō leuem: nam dici posset vt rectus motus est duplex. videlz e medio z ad mediū: sic z circularis eē dz duplex: z ita erūt quatuor. Rñdet his verbis hoc aūt nō videt in circulari: circularis enim nō ɔjat circulari: z ita erit vnus vni⁹ speciei tñ: quare duo recti z vnus circularis: z per ɔñs tres. hęc ex cōmēto. ¶ Sed adhuc dubitabis nonne motus lunę differt specie a motu Mercury: videt enim q sic: vt mobile differt a mobili z motor a motore: z ita erunt plures. Dici pōt vt Auerro. scđo huius cōmēto. 49. q oēs mot⁹ cęloꝝ sunt eiusdē spēi: qz oēs sunt circa idē mediū numero: sz de hoc postea.

Margin: Quę Auer. cōm. 6. — G — Dubitatio. — Solutio.

¶ Cū aūt corpoꝝ alia simplicia: alia ex ijs cōposita sint (dico simplicia ea quę mot⁹ principiū hñt sz nāin. Ut ignē z terrā z spēs id genus: atqz ea quę sūt ijs ppinqua:) iure motus alios simplices: alios quodā mō mistos esse necesse est/simpliciū quidem simplices: compositorum autem mistos: moueri tamē a simplici prędominante. H

Expositio. ¶ Potest fortasse esse rō primę suppositionis: z fortasse est tertia suppositio. videlz q mot⁹ sint duplices/z simplices/z misti: z simplices simpliciū corporū: mistos ŏo cōpositorū. Hęc enim est tertia suppositio: nanciscit autē hāc ex diuisione corporū: z inquit. Cum aūt corpoꝝ alia simplicia: alia ex ys cōposita sint: exponit terminos dicens dico simplicia ea quę motus pncipiū habent naturale: vt ignem z terram z species id genus/aerē z aquaz: atqz ea q sunt ys ppinqua. videlz mista iperfecta videlz plantia/grādo/mir/z id gen⁹: aut p ppiqua itelligit si eēnt alia simplicia vltra illa q̄tuor: sūpto toto ħ vt añte. Infert ɔñs: z inquit. iure mot⁹ alios simplices/alios quodā

I modo mistos esse necesse est: simplicium quidē simplices: cōpositorum aūt mistos: dixit mistos quodāmō: quia in motibus nō est vera cōpositio: sed metaphorica ratione subiecti. Sed dices/igitur corpus mistū nō mouetur: quia componitur ex principiis contrariis: ad hoc soluēs addit moueri tamen a simplici predomināte: ⁊ ita licet motus sit mistus vergit tamen cū ad partē ad quā predominās elemētū trabit. Hinc forsitan hec tertia suppositio habetur quod simplicis corporis motus est simplex: misti mistus: sed secundum predominans.

Que Auer. cōmen. 7. **Auerroes** aūt textū huc introducit Aristoteles in primis nō probasse diuisionē illā motuum: sed nūc eā ex diuisione corporum demōstrare: ⁊ post hec expositio (vt dixi) conuenire. Ulterius declarat differentiam inter corpus simplex ⁊ cōpositū: posset enim rōnabiliter dubitari: nā Aristoteles K diffinit simplex sic quod habet principium motus naturale: modo etiam mistū habet principium motus naturale. Ideo rndit Auerroes ⁊ nō est quod quia descriptio corporis cōpositi est intellecta ex eo: quia habet plura principia vno: ⁊ ita simplex corpus est quod motus naturalis vnum ⁊ simplex habet naturale principium. Mistū quod habet plura vno: mouetur tamen Replica. a predominante. ¶ Sed dices elemētū habet etiam duo principia motus, actiuū videlicet formā/⁊ passiuum videlicet materiam: igitur est mistus eius motus. Dici pōt esse sic intelligēdū simplex corpus Responsio. est: quod vnū principium naturale habet motus vnius rōnis. Licet elemētū habet plura: illa sunt alterius rōnis: quia vnū est actiuū: aliud passiuū. ¶ Tertio Auerroes soluit ex litera aliā dubitationē: nā ad sensum videtur multa mista moueri motu equali ⁊ simplici puta recto: vt lapis: ⁊ pluuia: ⁊ id genus. Igitur ita pōt existimari de elemētis quod sint mista: ⁊ motu moueantur simplici: propter hoc Aristoteles subiecit cōpositorum aūt mistos: moueri tamen a simplici predomināte: ⁊ ita velle videtur Auerroes motū corporis misti eē mistū: denominari tamen a predomināte. debes scire quod cōpositio in motu (vt inquit Auerroes in libro de substantia orbis) accidit propter diuersitatem principiorum mouētiū: vt in animali euenit. Nā corporis eius grauitas principium est motus deorsum. anima aūt motus circularis: eo quod enim anima quatenus anima sua sponte nō mouet in orbem. ⁊ quia hec principia sunt contraria: fit vt motus animalis nec rectus sit: L) nec circularis: ⁊ ita mistus ex vtroque: qui vocatur progressiuus ab Aristotele in libro de causa motuū animaliū quare motus simplex erit per carētiā principiorum diuersorum: ⁊ ita oē quod mouetur motu simplici: est corpus simplex: ⁊ quod mouetur motu misto est corpus mistū. ¶ Sed obiiciet quis nō semper mistū moueri a predominante elemēto: quia datur mistū quoddā: quod a medicis dicitur equale ad pondus: eo quia in illo sūt elemēta quo ad eorum motiuas qualitates equalia. Obiicit huic Auerroes supplēdo Aristotelem ⁊ inquit: impossibile enim est in corporibus cōpositis aliquid cōponi equaliter vt nos postea declarabimus: ⁊ nunc declarat aliquātulū. nā si tale corpus eēt: aut moueretur/aut staret. nō est dicendum quod mouetur: quia cū in ceteris elemētis habet resistētiam: moueretur per quālibet regionē elemētorum: ⁊ nullibi staret: ⁊ si staret nō nisi in medio elemētorum: hoc aūt est contra sensum: ⁊ ita breuiter si tale corpus esset: staret in medio elemētorum: ⁊ moueretur in ceteris regionibus: quod est contra sensum. ¶ Sed dices lignū ⁊ oleū stant in medio elemētorum. igitur illud incōueniēs nō est contra sensum. dici pōt quod impossibile ⁊ contra sensum est vt aliquod corpus sit mobile in qualibet regione alterius: ⁊ quiescat in medio. Modo licet oleū ⁊ lignū stent in medio: nō mouentur in regione cuiuslibet: lignū enim vel oleū positū in cētro nō ascēderet: aut forte impossibile Auerrois est: quia si tale equale eēt: nō moueretur penitus: sed semper quiesceret in medio: quia si moueretur vel motu pluriū: vel vnius. nō pluriū: quia sic sursum ⁊ deorsum: nō vnius: quia nō magis motu vnius quam alterius. ¶ Sed de hac materia quere Auerroē. 10. meta. cō. 23. ⁊ 2° de generatione. cō. 48. ⁊ 4° metheo. cō. 10. ⁊ 3° huius cōmē. 4z. ⁊ 2° colliget capite vltimo: nec volo aliter materiam hanc disputare nunccum sit ad medicos attinens.

Sed circa hec querūt an sit motus aliquis simplex: ⁊ N videtur quod nō: quia quilibet est quantus ex duabus mensurationibus constitutus. igitur quilibet est cōpositus. ¶ Rndere videtur Prima qō. hic Simplicius motū simplicē eē eum/qui supra spatio fit Prima positio Simplicii. simplici: videtur aūt Simplicius hāc positionem ex verbis Aristotelis colligere: inquit enim simplices enim hi duo soli sūt propterea quod ⁊ magnitudines he solū simplices sūt recta ⁊ circularis. Modo Confutatio per magnitudinē vbique Aristoteles spatiū itelligit. ¶ Sed hec positio stare nō pōt: quia tūc motus corporis grauis qui fieret per lineā trāsuersalem rectā eēt simplex: quia supra linea fit simplici. Similiter motus mole circularis esset simplex: quia fit sup lineā simplicē. ¶ Auerroes aūt cōmento. 6. velle videtur Pō Auer. motū simplicē eē: cuius mobile simplex est. ⁊ sic per magnitudines: nō spatia itelligit: sed mobilia. quia qua duo tamen sunt: ideo ⁊ motus simplices tamen duo sūt: ⁊ sic velle videtur simplicē motū eē eum: cuius mobile est simplex. hec aūt positio ex verbis colligitur Aristotelis. Inquit enim simpliciū quidē simplices. cōpositorum aūt mistos eē necesse est. ¶ Sed hec positio sic nude intellecta videtur falsa: primo quia motus elemēti est simplex. Cōfutatio. ⁊ tamen elementū est cōpositū ex materia ⁊ forma. secundo pōt elementū simplex moueri motu misto vt gleba violenter motu giratiuo. vbi motus esset mistus: ⁊ id quod mouetur simplex. ¶ Joānes aliquātulū addens ⁊ defendens Positio Joannis. positionē Auerrois velle videtur motū esse simplicē quotiens mobile est simplex: nō moueri aptum nisi illo motu: ⁊ nō illi contrario. ⁊ sic velle videtur motū esse simplicem per hoc quod mobile caret principiis contrariis motuū. ¶ Et per hoc potest dici ad primū cōtra Auerroem quod elemētū est simplex Defensio Auerro. per carentiā contrariorum principiorum. Secundo licet elementum possit moueri motu misto: nō tamen est moueri aptū motu misto. Et propterea ille motus nō est simplex: quia est quasi a contrariis principiis vt a virtute pellente/⁊ a forma elemēti pulsi. ¶ Sed hec positio nō valet. nam licet motus simplex Cōfutatio. esse nō possit nisi illius subiectū sit simplex: tamen motus nō est formaliter simplex simplicitate subiecti: sed causaliter simplex ob subiectum. ¶ Albertus vero ait motū esse simplicē: eo quia fit per lineā breuiorē ad mediū vel a medio: Pō Alberti de Sax. ⁊ hoc in motu recto. In circulari vero motus simplex est P. qui per lineā fit circularē circa mediū mūdi. ¶ Sed hec Cōfutatio. positio est diminuta: quia vt duplex est motus ⁊ rectus ⁊ circularis: ⁊ rectus aut a medio aut ad mediū: ita duplex est simplicitas: ⁊ hāc nō explicat Albertus. ¶ Pōt igitur dici Propria positio. quod duplex est simplex secundum genus ⁊ secundum speciem: secundum genus motus simplex est: qui nō est cōpositus ex circulari ⁊ recto. ⁊ tunc recte dicit circularē simplicē esse: qui fit per lineam circularē circa mediū mundi. Simplicē vero rectū esse qui fit per lineā rectā ⁊ nō circa mediū mundi. Et quantum ad hoc Defensio Simplicii. bene ait Simplicius simplices motus esse propter simplicia spatia: loquitur enim de simplicitate secundum genus. ⁊ tūc ad rōnes contra ipsum/ad primā concederē illū motū grauis corporis sup lineā trāsuersalē esse simplicē simplicitate generis: hoc est nō cōpositū ex recto ⁊ circulari. sed sit cōpositus secundum speciem: quia ex ascensu ⁊ descensu ¶ Et ad 2m dic similiter. est Q enim motus ille simplex secundum genus: quia non cōpositus ex recto ⁊ circulari: nō tamen simplex secundum speciem: quia cōpositus ex ascensu ⁊ descensu: ⁊ additur circa mediū: quia motus rote nō est circularis: nō enim fit circa medium mundi. Simplex vero secundum speciem est qui nō cōponitur ex motu sursum ⁊ motu deorsum: ⁊ sic bene ait Albertus quod sit ille qui fit per lineā breuiorem a medio vel ad medium mundi. ⁊ sic sequitur quod motus rote non est simplex. nec motus factus super lineam transuersalem. hec de motu simplici.

¶ Si igitur est motus simplex: ⁊ circularis simplex est. atque corporis simplicis simplex est mo

A tus: ꝛ mot⁹ simplex corꝑis est simplicis. (cõpositi nãqꝫ a pꝛędominante simplici est) simplex esse aliqđ corp⁹ profecto necesse est: qđ qdẽ sit aptũ circulari motu suapte nã ferri.

Expositio. ℭ Hactenus suppõnes tres sumpsit: nunc ex illis ꝯcludit esse corp⁹ qntũ aliud ab elẽtis. vtif aũt de dictis suppõnib⁹ duab⁹: addit tñ vnã: quaꝫ nõ accepit: lꝫ possit ex dictis itelligi. ꝛ has tres sumit vt añs: ꝛ corp⁹ qntũ vt ꝯñs: ꝛ ingt. Si igit est mot⁹ simplex: hęc suppõ nõ fuit inter illas sumpta: sꝫ hęc nũc addit. ꝛ circularis motus est simplex. hęc fuit scđa suppõ: vel illi⁹ ps. atqꝫ corꝑis simplicis simplex est mot⁹: ꝛ e ꝯ: hęc fuit tertia suppositio. addit cõpositi nãqꝫ mot⁹ a p̃dominãte simplici est: hęc tria sũt sumpta p vno añte: dat ꝯñs ꝛ ingt. simplex eẽ aliqđ corpus necesse est: qđ qdẽ sit aptũ circulari motu suapte nã ferri: ꝛ sic aliđ qđ ab elẽtis.

B Qõ an est quõ terminatur. ℭ Aiaduersiõe dignũ qõnẽ an est terminari syllo hypothetico a cõstructione añtis ad ꝯstructionẽ ꝯñtis: qõnẽ ꝟo an nõ est: terminari syllo hypothetico a đstructiõe ꝯñtis ad đstructionẽ añtis: hac rõne hypothetice ꝯstructiue syllogiꝫauit Ari^{tes} hoc mõ: si motus circularis simplex est: opꝫ aliqđ corp⁹ circulare simplex esse: qđ tali motu sit suapte nã moueri aptũ. hęc pꝫ ex eo: qꝛ corꝑis simplicis est motus simplex: ꝛ e ꝯ motus simplex competit corpori simplici. ponat añs: ꝛ sequit positio consequentis. hęc Aristoteles.

ℭ Fieri eniꝫ põt vt vi eo moueat motu: q alterius atqꝫ alteri⁹ est. at vt eo moueat ẜm naturã: fieri nequit. qppe cũ vniuscuiusqꝫ corporis simplicis vnus sit mot⁹ ẜm nãm.

Expositio. C ℭ Dictũ est esse simplex corpus: qđ vno simplici circulari motu moueat: statiꝫ obyciet qs. nã põt vnũ corpus vt terra plurib⁹ simplicib⁹ moueri motib⁹. vt ad mediũ: ꝛ ab ĩpellente ab ipso medio. Rñdet statim: fieri. n. põt vt vi idẽ simplex corpus eo moueat motu, qui alteri⁹ atqꝫ alteri⁹ est ẜm nãm. Et ita mouebit plurib⁹ motib⁹: vno ẜm nãm. alio ꝟo vi. at vt eo moueat ẜm nãm: fieri negt. ꝛ ita nõ põt plurib⁹ motib⁹ simplicib⁹ moueri ẜm nãꝫ. qppe cũ vniuscuiusqꝫ corꝑis simplicis vn⁹ sit mot⁹ ẜm nãm: vt sumpsim⁹ in suppõnib⁹. ꝛ sic tollit cauillus.

Quę Auer. cõm. 8. Auerroes ꝟo nõ multũ attẽdens ad ꝟba corpus simplex esse aliud ab elẽtis sic nanciscit: accipit eniꝫ ꝙ vni⁹ corꝑis simplicis mot⁹ sit vnus ꝛ simplex: ꝛ e ꝯ. Et arguit sic, vna nã est pn^{m} vni⁹ mot⁹. igit vna nã hꝫ vnũ motũ. Sꝫ corp⁹ simplex hꝫ vnã naturã. igit hꝫ vnũ motũ. Cõfirmat hoc ꝑ locũ a ꝯrio, plures naturę: ꝛ corp⁹ hñs plures naturas hꝫ plus vno motu. igit vna nã ꝛ corp⁹ hñs vnã nãm, nõ hꝫ nisi vnũ ꝛ simplicem motũ. ℭ Sꝫ dices mistũ hꝫ vnũ motũ, vt lapis. Rñdet id eẽ a p̃dominio corꝑis simplicis: ꝛ ita hꝫ vnũ motũ ꝛ simplicẽ q̃tenus lapis nõ est mistus: sꝫ q̃ten⁹ est simplex: qꝛ si haberet simplicẽ vt vnũ motũ q̃ten⁹ mistus: tũc mistũ esset simplex: esset eni mistũ qꝛ hꝫ plures nãs: esset simplex: qꝛ vt sic haberet vnũ ꝛ simplicẽ motũ. Sic igit pꝫ vnũ ꝛ simplicẽ motũ nõ eẽ nisi corꝑis vni⁹ ꝛ simplicis: ꝛ e ꝯ.

D ℭ Ulterius accipit scđo plures esse motus simplices: ꝛ tũc ꝯcludit ẽt esse plura corpa simplicia. nõ eniꝫ pñt plares vni cõpetere. Ulteri⁹, positũ est motũ circularẽ circa mũdi mediũ esse ꝛ simplicẽ esse: cõcludit corp⁹ qđ moueat illo motu ꝛ eẽ ꝛ simplex esse. postea resumit oĩa quę Ari^{tes} fecit: ꝛ ordinat illa: ꝛ ei⁹ ꝟba patent. hęc Auerroes de syllo. ℭ Quo ꝟo ad ꝟba attinet debes scire ꝙ Ari^{tes} iuxta barbaras trãslationes quas Auerroes habebat arguebat a ꝑ ad vltimũ sic mot⁹ vnus est ab vna nã: ꝛ e ꝯ. Igit corpus simplex hꝫ motũ vnũ ꝛ simplicẽ: ꝛ mistum corpus, mistũ ꝛ cõpositũ motũ. Ultra, simplex corp⁹ hꝫ simplicẽ motũ. igit motus simplex cõpetit corꝑi simplici: ꝛ hoc ꝯñs est qđ p̃ncipalr queꝛit: qꝛ ex hoc ꝯcludim⁹ statim cęlũ eẽ: mot⁹ eniꝫ circularis cũ sit ꝛ sit simplex, cõpetit corꝑi circulari: qđ est, ꝛ est simplex: ꝛ ita illud ꝯñs est qđ quęrimus. Tale aũt ꝯñs quęsitũ: põt seq ꝑ viã cõuersionis a primo añte: qꝛ valet corp⁹ simplex hꝫ motũ simplicẽ. igit motus simplex competit corꝑi simplici: ꝛ põt seq ab añte aggregato ex illis duob⁹ ꝑ videlꝫ ꝛ scđo: nã valet vna nã hꝫ vnũ motũ: ꝛ corp⁹ simplex hꝫ vnum motũ. igit motus simplex cõpetit corꝑi simplici. igit cõsequẽs illud quęsitũ seqt tam ad totũ hoc aggregatuꝫ: q̃ ad ptẽ scđaꝫ. Ingt Auerroes: sꝫ tñ tacuit ꝯñs istius ꝑpositionis. videlꝫ illud, igit mot⁹ simplex cõpetit corꝑi simplici: qꝛ seqt a ꝯsequẽti pte vt pote a primo añte. videlicet corp⁹ simplex hꝫ motũ simplicẽ: ꝛ ẽt seqt ab illo toto qđ posuit p̃cedens siue añs: hoc est ab aggregato ex ꝑ ꝛ scđo dicto. ꝛ expssit hoc ꝯñs videlꝫ. igit corp⁹ simplex hꝫ motũ simplicẽ: ex hoc seqt ꝙ motus simplex cõpetit corꝑi simplici q̃si ꝑ viã ꝯuersionis: ꝛ iõ tacuit ipꝫ. Et tale ꝯñs qđ seqt ad illud p̃cedẽs siue totale siue ꝑtiale: etiã accipi põt ps añtis vt ipse fecit: nã aggregando illa tria. videlꝫ vna nã est vnius mot⁹: ꝛ vnũ corpus simplex hꝫ vnũ motũ: ꝛ vnus mot⁹ vnũ hꝫ corpus simplex: siue vnũ cõpetit corꝑi simplici: addito hoc ꝙ mot⁹ circularis sit: ꝛ sit simplex: dabit ꝯclo quęsita. videlꝫ esse corpus circulare simplex: qđ tali motu est aptum ferri suapte nã. hęc Auerroes: q̃ paruifacias: nã laborauit vbi nõ opꝫ: nõ. n. hęc textus examinatio lrę nostrę ꝯuenit: nec in textu nostro aliqđ deficit. ℭ Tu ꝟo ꝯsidera. Sꝫ quęret qs: qꝛ ꝑ experiẽtia pꝫ, mistũ corp⁹ moueri simplici motu vt lapis. igit illa ꝑpositio nõ est vera. Rñdet ex textu ꝙ ꝑpositio illa est sic itelligẽda ꝙ mot⁹ simplex est corporis simplicis: aut per se ꝛ seorsuꝫ sumpti: aut accepti in alio. hęc Auerroes. ℭ Adhuc replicabis ꝛ dices, cęluꝫ eẽ mistuꝫ corp⁹, moueriqꝫ circulariter a simplici in eo sũpto. Rñdet Auerroes ꝙ si mot⁹ circularis cęlo inest ꝑꝑ simplex aliqđ p̃dominãs: necesse est vt illud simplex inueniat ꝑ se ꝑ illã cõeꝫ regulã, oẽ qđ inuenit in alio mistuꝫ: necesse est vt inueniat ꝑ se: ꝑꝑ hęc ingt Auerroes ꝛ cum ita est, necesse est vt numerus corpoꝝ simpliciuꝫ sit ẜm numerũ motuũ simpliciũ vt patuit: ꝛ ꝯclo vt diximus. videlicet illa, corpus circulare simplex est: qđ moueri circulariter est aptũ. collocat in syllo po^{a} ꝑpinqua hoc est ĩplicite, ꝛ nõ explicite: narrauit illud qđ seqt ex hoc: q̃si dicat ipꝫ actu, ꝛ si eã reuera nõ dixerit: tñ in fine textus eã expressit dicẽdo manifestũ eẽ tale corp⁹ circulare esse. hęc Auerroes. q̃ q̃ntũ valeãt: ex nr̃a trãslatiõe percipere potes.

H Dubitatio ꝯ Auerroẽ. ℭ Sꝫ ꝯ hęc ambiges: qꝛ nõ opꝫ vt oẽ id qđ alio inuenit: inueniat ꝑ se. Pmo: qꝛ accñs inuenit in alio vt in subo: ꝛ nõ inuenit ꝑ se. Scđo for^{a} inuenit in mã: ꝛ mã in cõposito. ꝛ nihil hoꝝ ꝑ se.

Solutio. ℭ Dici põt ꝑ nũc ad mẽtẽ Auerrois. 12. meta^{ce}. cõ. 35. ꝛ 8. phy. cõ. 37. qđ regula intelligit in substãtys: ꝛ non in accñtib⁹. Scđo in his q̃ actu sunt in alio. ꝑ ꝑ^{m} cessat cauillus de accñtib⁹. ꝑ 2^{m} cessat cauillus de mã ꝛ formis. Sed de his in lib. 8. physicę auscultationis. ℭ Deinde Auerroes ibi ꝛ laborauit Ioannes digreditur: nam Aristoteles accepit vnum motum simplicem esse vnius corporis simplicis. obycit Philoponus. p̃mo, aer ꝛ ignis sunt duo corpora simplicia: ꝛ tñ ipsis vnus motus simplex cõpetit. ambo enim a medio ferunt. Scđo, aq̃ ꝛ terra sũt silr duo corpa simplicia: ꝛ tñ eis cõpetit vn⁹ mot⁹ simplex: vt pote ferri ad medium.

E F G

I ¶ Rñdet Auerroes:⁊ negat mot⁹ q̄ cōpetūt igni ⁊ aeri
eē vnū spe:mot⁹.n.specificanē a terminis ad quos. Nō
termin⁹ ad quē mot⁹ ignis/est cęli ꝯcauū:mot⁹ ꝟo aeris
est ignis ꝯcauū:cuius signū est:q2 si aer ponereē in cęli
cōcauo veniret ad ꝯcauū ignis nāle.Silr mō ⁊ de terra
⁊ aqua dici pōt.locus eni terrę est ꝯcauū aque.loc⁹ aquę
ꝯcauū aeris.hęc aūt differūt specie: ppterea motus neċe
est spe differre.Sic igiē negat assūptū apud Aristotelē.
Dubitatio ¶ Sz replicabis/nā ꝯcauū cęli ē supficies.ꝯcauū ignis
ēt est supficies.Sz supficies nō differt a supficie specie.
igiē nec mot⁹ a motu.Dici pōt Auerroez per ꝯcauū cęli
sumpsisse cęlū ip̄z totū:silr p̄ cōcauū ignis totū ignē.hęc
autem specie differunt:

Solo. Quę Auer. cōmen.9. **Alterius** Auerro.cōmē.9⁰ illā lrāz. Uiolētia qdē
eniz ꝯtingit.vz exponere q̄ Aristoteles
K remoueat hūc cauillū.videlz q̄ cęlū circulari motu mo/
ueaē:sed nō nālr:imo violēter:⁊ ita teneri pōt cęluz esse
vnū quatuor elntoꝝ.vt aliq̄ dicūt esse ignē:⁊ moueri cir
cularit violenter.Uult itaq3 Auerroes Ari^{is} hūc cauil
lū sic ꝯfutare.oīs motus violētus vni est nālis alicui/cir
cularis motus est cęlo p̄ te violētus.igiē nālis alicui:q̄ro
de illo cui est nālis:vel est vnū q̄tuor elntoꝝ:vel corp⁹
p̄ter illa.nō vnū quatuor elntoꝝ:q2 ipoſe est duos mot⁹
eē nāles vni corpi:⁊ ita cū cuilz elnto sit nālis vn⁹ mot⁹
rect⁹.nulli illoꝝ eē pōt nālis mot⁹ circularis.igiē op3 vt
sit aliud corp⁹ p̄ter q̄tuor ipsa elnta:cui nālr cōpetit:⁊
illud est quęsitū nostrū.hęc expositio pulchra est/⁊ acu/
ta:verū est textui aliquātulū discōueniēs:⁊ cū3 maxima
difficultate sibi applicabilis: ppterea exponas vt nos di
ximus.exponēdi eniz sunt auctores vt dicūt etiā si falsa
interdum dicant.

Quęstio. **Sed circa** hęc quęrunt vtrū mistum moueaē ab
elnto p̄dominante.Et arguunt q̄ non.
Primo/vnus mot⁹ simplex est vnius corpis simplicis.
L igiē pluriū corpoꝝ plures sunt motus:locus est e ꝯtra.at
mistū est plura corpora elntaria.igiē non simplici motu
moueē.¶ Scdo/vnus motus est vni⁹ nāę.igiē pluriū
naturarū plures sunt mot⁹.at mistū est plures nāę.igiē
Positio Joānis ⁊ Aui. nō vno simplici moueē motu.¶ Auerroes tz mistū nō
ęquale ad pondus moueri motu simplici ab elnto p̄do/
minante:dico motu simplici:q2 aial moueē motu misto
ex recto ⁊ circulari:sz ab aia moueē:p̄suadet Joānes po/
sitionē:q2 mistū ipsuz moueē vt sensu p3:aut igiē ab eln
to p̄dominānte:aut elnto exuperato:aut ab vtroq3.nō ab
elnto exuperato:q2 ab pportione minoris inęqualitatis
nō pueniē actio:nō ab vtroq3:q2 si nō ab elnto exupera
to:nec ab vtroq3.igiē ab elnto p̄dominānte:⁊ si mouetur
motu simplici ab elnto prędominānte.¶ Scdo illud d3
moueri a nā elnti p̄dominātis qd̄ p̄n^{m} mot⁹ in se h3. Sz
mistū h3 p̄n^{m} elnti p̄dominātis:vt lapis i se h3 p̄n^{m} mot⁹
terrę.videlz grauitatē:p̄ hęc Joānes de mēte Auerrois
tenet duo:⁊ q̄ mistum moueaē nālr motu simplici/⁊ q̄
moueaē ab elnto p̄dominānte.Et cū quęriē quo ordie mo
M tus cōpetat elnto p̄dominānti/⁊ misto.Rñdet apd̄ Auer
roez motū illū p̄ cōpetere elnto dominānti.Scdo misto.
mistū eniz moueri dicit motu elnti p̄dominantis/nō vt
subm p̄^{m}.Sz elntū p̄dominās moueē vt subz p̄^{m}:qua ra/
Confutatio Rñsionis Joannis. tione mistū dīc pōt inclinationē ad motū ꝯtrariū:q2 moue/
tur vt ferrū subz mot⁹ elnti. ¶ Sz q̄cq̄d sit de positiōe
in se:hęc defensio est falsa.Prio:q2 mot⁹ p̄ cōpetit mobi
li p̄ se:q̄z mobili p̄ accñs.at mobile p̄ se est totū mistum:
elntū est mobile p̄ accñs:q2 moueē vt pars misti.igitur
misto cōpetit p̄.Scdo.si p̄ elnto cōpetit mot⁹:deinde mi
Alia defensio Auerro. sto:tunc mistū violēter moueret.¶ Propter hęc meli⁹
dici pōt in doctrina Auerrois:ybi aiaduersiōe dignū q̄

forma elnti in misto nō agit p̄ se:nā ita agit res vt est in N
actu.Nō for⁹ elnti nō est in actu:q2 siue sit vera positio
Auerrois:siue positio latinoꝝ:nunq̄ for⁹ elnti est in mi/
sto actu:sz mō medio īter potētiā ⁊ actū.¶ Quare id qd̄
p̄ se agit est for⁹ ipsius misti vltima ⁊ ppria:quę in mā
recepta est mediātibus formis elntoꝝ.¶ Scdo debes
scire q̄ lz dispositio alicui⁹ forē nō agat p̄ se:est vel pōt
esse ꝯditio:⁊ q̄si dispositio agendi:veluti caliditas ignis
respectu formę ignis.Ex ys sequiē p̄ q̄ id qd̄ p̄ se p̄ agit
motū misti:est for⁹ misti:hęc eniz mouet corp⁹ misti in q̄
est:⁊ moueē.Moueē qdē vt in mā.Mouet ꝟo vt for⁹
misti.Scdo seq̄ē q̄ p̄ p̄ximitate dispōnis mistū mouetur
ab elnto p̄dominante/siue for⁹ illi⁹:nā vt ignis calefacit
nō inquātū ignis:sed inquātū calidus sic for⁹ misti mo/
uet vt disposita for⁹ elnti p̄dominātis:⁊ ita mistū moue/
ri ab elnto p̄dominānte est mistū moueri dispositiue ab
illo:⁊ p̄ncipalr ab eius for⁹.¶ Sz dices adhuc dubita/ Replicę.
tur.nā tūc in ligno p̄dominarenē duo elnta:q2 descendit O
in igne ⁊ aere:⁊ sic pręd ominaē terra:⁊ ascendit in aqua:
igiē p̄dominaē aer.Amplr⁹/aurū est grau⁹ terra.igiē nō
moueē a pręd ominānte terra.Adhuc defendi pōt positio
Auerrois.nō.n.est ipoſe in ligno p̄dominari duo elnta
respectu duoꝝ alioꝝ:p̄dominaē.n.aer respectu aquę ⁊
terrę:pręd ominaē terra respectu aeris ⁊ ignis:⁊ respectu
diuersoꝝ nūc vnū:nūc aliud p̄dominaē.Ampli⁹.si aurū
grauius est:illud est p̄ accñs pp̄ maiorē densitudinē par
tiū.Hęc dici pñt pro Auerrois positione. ¶ Est tñ alia Pō ppria.
positio ⁊ multo melior:q̄ tenet mistū non moueri motu
simplici:sz motu misto ex ꝯtrys naturis:pręd ominānte tñ
motu elnti p̄dominātis:nā vt mistum est plures nāę:sic
eius motus est plures mot⁹:⁊ vt mistū est alterū elntum
p̄dominatiue(vt ita loquar)sic mot⁹ ei⁹ est elnti p̄domi/
natiue.Hęc positio vz Ari^{lis}.dixit eniz simpliciū qdem
simplices.Mistos aūt cōpositoꝝ:⁊ q2 q̄s dicet.igiē non
magis sursū q̄z deorsū:subscribit moueri aūt s̄m p̄do/ P
minās:q̄si dicat lz mot⁹ misti sit mistus:di tñ vel deorsū
vel sursū s̄z p̄dominās.Silr ⁊ textu sequēti inq̄t.Etenī
si cōpositi fuerit:s̄m p̄dominās erit:ecce qūo vult q̄ mo
tus corpis cōpositi sit cōposit⁹:vt mot⁹ lapidis:⁊ nō sim
plex vt sentit Auerroes.Et tenēdo hāc positionē demō/
stratio Aristotelis erit tutior.¶ Sed replicabis p̄:quia Replicę.
Aristoteles diuisit motū in simplicē ⁊ cōpositū.⁊ simpli
cē in tres.videlz a medio ad mediū:⁊ circa medium:sed
mistū moueē a medio vel ad mediū.igiē motu simpli/
ci.Scdo ille mot⁹ fit sup̄ lineā simplicē ⁊ breuiorē.igiē
est simplex. ¶ Defendiē positio nostra:dico nāq3 mistū Defensio
moueri motu misto:⁊ cōposito ex motu ad mediū ⁊ ex
motu a medio:⁊ sic negarē illū motū esse ad mediū tm̄:
vel a medio:lz sensu sic appeat:sed bñ a p̄dominio vz al
ter hoꝝ.Scdo dico motū illū nō eē sup̄ lineā breuiorē:
q2 adhuc p̄ ꝯ operaturā est sup̄ linea ꝯposita. ¶ Adhuc
replicabis.igiē idē corpus mouebiē sursū ⁊ deorsū:vt
mistū:negaē ꝯñtia:bñ eniz seq̄ē vt moueaē motu misto Q
ex illis:nō tñ aliquo illoꝝ. ¶ Per hęc ad rōnes Joānis:
ad p̄mā:dico mistū nō moueri motu elnti p̄dominantis:
nec exuperati:sz motu misto ex motu vtriusq3.nō q̄ ille
motus sit duo mot⁹ actu:sed vn⁹ actu plures po⁹ media
altero tñ p̄dominānte. ¶ Ad 2^{m} dico/q̄ mistū habet p̄n
cipia duorū elementorum:ideo pro ratione amborū mo
uetur.Rōnes ꝟo in p̄ncipio sunt pro nostra positione.

¶ **Preterea.si is motus q̄ p̄ter nām est:ei q̄
s̄m nāz est:ꝯriaē:atq3 vnū vni est ꝯriū:si nō
s̄z nāz illi corpi iest qd̄ ferē:p̄ter nāz illi⁹ ꝯpe
tat neċe est:nō circlaris ipe mot⁹ sit simplex.**

Expositio. A ¶ Scdo arguit Aristoteles ad idē: ꝛ pmo sumi duas suppositiones vnā ad syllm; alterā ad cauillū: ꝛ inqt. Pręterea. si is motus q pter nām est: ei motui q sm nām est ꝯtrariaꝰ: ita vt nō possint eidē cōpetere. atqꝫ vnum vni est ꝯriū. Seqꝰ si circularis motꝰ nō cōpetet cęlo nālr: vt pternālr cōpetat: est igiꝰ vis sylli ols motus aut cōpetit alicui nālr / aut pternālr. nā p suppōnē nālis ꝛ pternālis sunt ꝯrij. circularis motꝰ est motꝰ. igiꝰ cęlo ꝛ corpi alijs ab elntis cōpetit nālr vel pternālr. Sed p te nō cōpetit cęlo nālr: qꝛ sic haberē ppositū. igiꝰ pternālr. addit mō circularis ipse motꝰ sit simplex: qꝛ vbi esset cōpositꝰ: posset cōpetere pternālr ꝛ nālr vt motꝰ pcessiuus animalis cōpetit nālr ꝛ pternālr: qꝛ corpi pternālr / alęꝫ nālr.

¶ Si igiꝰ ignis vel aliud qdpiā id genꝰ sit: qd circulo ferꝰ: ipsius motꝰ circulari motui cōtrarius erit. at vnū vni ꝯriū est: sūt aūt ꝛ motus qui sursuz ꝛ qui deorsuz mutuo ꝯrij. B

Expositio. ¶ Cauillabit aduersariꝰ veritatis ꝯcedēdo cęluz nō esse aliud ab elntis: sed eē vnū q̄tuor elntoꝝ: moueri quoqꝫ motu circulari pternālr. obycit ꝛ inquit. si igiꝰ ignis vel aliud qdpiā id genꝰ: vtpote aqua / aer / vel terra cęlū sit: ꝛ nō aliud ab elntis: ꝛ moueꝰ supple pternālr motu circulari: tunc motꝰ ipsiꝰ: vt pote ignis si ponaꝰ esse ignis (vt Plato inqt) aut aer (vt Empedocles) tali motui circulari ꝯriꝰ erit: qꝛ p pmā suppositionez nālis motus ꝛ pternālis ꝯrij sunt. ꝛ sic motus a medio q est nālis igni: erit ꝯriꝰ motui circulari: q cōpetit eidē igni pternālr. Ulterius sequiꝰ vni duo esse ꝯria: vt motui q a medio erit ꝯriꝰ circularis per nūc deductā: ꝛ aliꝰ q ad mediū. at vni vnuz est ꝯtrariū vt supponebaꝰ: ꝛ qꝛ posses pręuenire dicēdo motui q est sursuz nō esse ꝯriū nisi circularē: subiecit sūt aūt ꝛ motus qui sursum ꝛ qui deorsum mutuo cōtrarij. ꝛ sic vni duo erunt cōtraria. hęc Aristoteles. C

¶ Sin vero aliud qdpiā ab elntis sit illud corpus qd pter nām in circulū ferꝰ: erit aliꝰ qdā motꝰ ipsiꝰ sm nāz: qd fieri negꝰ: nā si motꝰ ille erit is quo sursuz petiꝰ: illud profecto corpus ignis erit: aut aer. Si vero petitur deorsum: illud erit aqua aut terra.

Expositio. ¶ Scdo cauillabit: dicendo corpꝰ qd circūferꝰ pternālr nō eē aliqd quatuor elntoꝝ: sꝫ aliud qd. ꝯ obycit per illā regulā / cuicūqꝫ corpi aliqs motꝰ est pternālis: competit aliqs nālr. Tunc quęrit / si illi corpi cōpetit aliqs motus nālr: vel est a medio: ꝛ sic erit aut ignis aut aer: vl ad mediū: ꝛ sic erit aut terra aut aqua. Ex ijs olbꝰ accipiꝰ motuz circularē nō posse cōpetere pternālr cęlo: qꝛ per pᵐ cauillū nō pōt cōpetere nālr alicui q̄tuor elntoꝝ: ꝛ p zᵐ nec alicui alij corpi ab elntis. igiꝰ cęlo nālr cōpetit: ꝛ sic nā cęli erit alia ab elntis. hoc mō textus hos exponēdo facilior est eoꝝ sensus. D ¶ Mouet Auerroes in cōm. 10. vt mihi vi qōnē: ex eo qꝛ rō Ariˡⁱˢ pōt infirmari. Prio: qꝛ nō valet motꝰ circularis nō est sm nām cęli. igiꝰ ꝯtra nāz. Instātia eniz est: qꝛ ignis moueꝰ circulariter in cōcauo lunę nō nālr: ꝛ tñ nō moueꝰ pręternālr: ꝛ sic dici pōt ad Aristotelē cęlū esse igneū: moueriqꝫ circulariter non nālr: nō tñ nālr nec pternālr. Scdo dici pōt cęlū moueri nō nālr in orbē: ꝛ tūc seqꝰ vni motui eē ꝯrios duos cōtrarietate medij ad extrema: qd nō est ipoſe: nō eniz est impoſe circulari esse duos ꝯrios hoc mō aut recto ꝯrios esse duos hac rōne. Tertio de facto vi motui terrę eē cōtrarios motū ignis: ꝛ motū aeris: silr motui ignis motuz aquę ꝛ terrę. ¶ Ex verbis Auerrois colligi pōt solo. ad

Quę Auer. cōm. 10.

E pmā / dici pōt illā ꝯñiā valere de mā: ꝛ in casu: petit eni Aristoteles duo. Prio q motꝰ q vni est pternālis: alicui alteri est nālis. Scdo q motꝰ q non nālr cōpetit alicui: cōpetit ei per nām cōem ꝛ supiorē ad illud. verbi cā motus diurnus: q lunę cōpetit nō nālr: cōpetit pmo mobili nālr. Silr motus circularis ignis cōpetit ei nō nālr per nām orbis. Ex ijs seqꝰ in cęlo idē esse moueri nō nālr. ꝛ moueri ꝯtra nāz: qm nullū est corpus cęlo ipso superiꝰ: per eos q negant qntuz corpus: ꝛ sic illa hypothetica est necessaria p accñs: ꝛ p idē tolliꝰ alia instātia: seqꝰ enim motū cęli esse pternāle: si nō est sm nām: ꝛ ita ꝯriꝰ ꝯrietate extremi ad extremū. nā nāle ꝛ ꝯtra nāle extremalr ꝯriantꝰ. Ad tertiā dici pōt: q motui terrę duo motꝰ sunt ꝯrij nō ꝯtrarietate extremi ad extremū: sꝫ medij ad mediū vel ad extremū. est enim motus ignis motui illiꝰ cōtrariꝰ extremalr. motus vero aeris non extremalr. hęc ex Auerroe. cętera cū sint barbare dicta: ꝛ parū fructus afferant: prętermisi. ¶ Dubitant alij adhuc rōnē Aristotelis infirmādo: dicunt eniz posse fingi cęlū esse igneuz: ipsumqꝫ duos habere motus rectū videlꝫ ꝛ circularez p duas diuersas q̄litates instrālr motiuas: ita vt ignis calefacit: ꝛ exiccat: sic cęlū his motibus ferri est aptus per duas q̄litates instrālr motiuas. fortasse Aristotelis ratio est ex famosis: erat eniz famosuz suo tēpore oē corpꝰ simplex vnū habere instrꝫ ac vnā qualitatē localr motiuā: aut fortasse supponit ꝯrioꝝ corpoꝝ ꝯtrarios esse motꝰ ꝛ numero ęquales. Et ita si cęlū est ignis / ꝛ hꝫ duos motꝰ nāles ob duas q̄litates localr motiuas. necesse est vt terra hēat alios duos illis ꝯrios ob duas q̄litates localr motiuas: quos nullus posuit: qua rōne Aristoteles id subticuit: qꝛ nemo posuit. F ¶ Ulterius dubitant rōnabilr ex possibili sm imaginationē nō seqꝰ impoſe sm imaginationē: ponaꝰ igiꝰ ad imaginationē aliqua stella in cētro terrę / vtpote sol. ꝛ quęriꝰ aut ibi quiescet: aut illinc mouebiꝰ: si quiescet: tūc violētū perpetuū erit. Si mouebitur illinc: nō poterit moueri nisi a medio: ꝛ nālr: qꝛ nullo impellente: ꝛ sic cęlū hꝫ duos motꝰ nālr in orbē: ꝛ e medio. G Qd si dicas solē illic qescere: ꝛ nō violēter: sꝫ nō nālr. velut orbis lunę nec nālr moueꝰ motu diurno: nec violenter: sed nō nālr: ꝛ sic nō incōuenit cęlū siue solez ibi nec nālr qescere / nec violēter qescere: sꝫ nō nālr: qd esse pōt perpetuo. Si sic dicas volo ad imaginationē vt soli illic ꝯstituto obuiet ignea aliq portio itēdēs solē illinc pellere: ꝛ q̄ro aut sol illi resistit: vel nō. Si resistit. igꝰ ibi nālr qescit. si vero nō resistit. igꝰ mouebiꝰ cū igne: ꝛ arguaꝰ vt pus aut nālr aut violēter nō violēter: qꝛ nihil moueri pt violenter suū in ppriū locū. at si nālr: tūc vt pus sibi duo cōpetent motꝰ nāles. Scdo oē qd est tale nō nālr / est tale ob aliqd illi supius: vt dicimꝰ. igiꝰ si sol illic non nālr qesceret: opꝫ vt qesceret pp qetē alicuius supioris ad solez: qd per se qescit: mō nullū tale est. ¶ Dici pōt q sol in centro positus qesceret qete opposita motui recto / nō qdē nālr: cū suapte nā sit aptū moueri in orbē: nō violēter: qꝛ nullū violentū est ppetuū: ꝛ sic ꝯcedo ipsuz qescere illic nō nālr: qꝛ per nām cōez. videlꝫ totiꝰ vniuersi: qd nō est aptū recto moueri motu. H ¶ Tunc ad rōnes: dico q si obuiaret sibi ignis moueret ad motuz ignis nō naturalr: nec est ipoſe aliqd moueri nō nālr ad suū locū: qn nō est moueri aptū eo motu q̄ in locū pficiscꝰ: ad zᵐ pꝫ. sol. n. ibi qesceret nō nālr pp qetē totiꝰ vniuersi: qd nō ē aptū moueri recto motu: ꝛ fortasse moueret circa centrū semp in orbē: ꝛ ita teneri pōt ipꝫ moueri in orbē ꝛ nālr: quiescere vero qete vniuersi: qd nō est recto motu moueri aptuz. Aut dici pōt solem posse ꝯsiderari vt magnitudo q̄dā: ꝛ sic casus est poſis. abstrahit eniz imaginatio a mā·

I sensibile:τ hoc mō nullus sibi cōpetit mot⁹:nisi fm imaginationē mathematicoꝝ.Aut ꝯsiderari pōt vt corp⁹ nāle:τ hoc mō casus est ipossibilis:sequunt̄ enim ad illū ipossibilia.

Defensio Platonis. ℭ Platonici nōnulli Ari^{les} τ Platonē de celi nā idē sentire cōtendūt:hoc tn̄ differre solū φ Ari^{les} noīb⁹ vsus est reb⁹ ꝓprijs.Plato metaphoricis.Qua ratione aiunt Platonē voluisse celuz esse ignē purū:nō qdē spe τ forma:sed ꝓprietate τ virtute:nā celū luce τ motu calefacit:τ ita ꝓprietatē ignis sortit̄:estqȝ ether ꝑ motus velocitatē:τ sic velle vt ipsuz esse ignē quasi ꝑ nois quādā equiuocationē:hoc aūt nō negasset Ari^{les}:qui vbiqȝ celū calefacere τ ignere fert. Dui⁹ positionis τ ꝯcordie est doctissimus Simplici⁹:τ Ammonius preceptor:hi enīz sunt:q Ari^{lem} itellectui Platonis non ꝯdixisse volunt:sȝ vbis que male a xenocrate itelligebant̄.ℭ At Alexāder aphrodisius τ Philoponus vbiqȝ aiunt Ari^{lem} inexisse

K Alia cōcordia. verbis τ intellectui:cui⁹ signū affert Philoponus ꝑ posteriorū:qꝛ Ari^{les} fuit Platonis auditor:τ ita nō est consentaneū ipsuz nō percepisse verba illius.ℭ Propterea vt mihi Platonē voluisse celū esse ignē purū spiritibus plenū:etiā per vniuocationē nois:non differens ab igne hoc nisi puritate τ candore.Tunc dicerē ꝯsequēter motum circularez celo cōpetere:nec nālr:nec violenter:sed nō nāliter:est enīz motus aīe tn̄:que circulo seipsaz mouet ad cui⁹ motū celū ipsuz in orbē fert̄:τ cū dī oē qd alicui cōpetit nō nālr:opȝ vt alicui superiori cōpetat nālr Plato diceret esse verū nō qdē de corpe:sed de aīa:τ sic est in ꝓposito:cōpetit enīz motus hic in orbē celo:nō qdē ꝑ nām alicuius corpis superioris:qd illo motu nālr moueat̄:sed ꝑ nām anime:que per essentiā est se ipsam mouens in orbē.τ sic cessant obiectiones Ari^{lis}:vtrū ꝟo aīa celi per essentiā moueat̄ motu reali:vel intētionali: nunc nō disputo:nā quocūqȝ dato:ꝑ motū illi⁹ siue rea-

L lē siue intentionalē:dūmō sit in orbē:pōt rō Ari^{lis} elidi: vt pȝ sapide consideranti.

Expositio Auerrois, cōm,11. **Animaduersione** dignū Auerroē alr textū Ari^{lis} exposuisse. voluit enim Ari^{les} sic syllogiçare textū illū.siquidē igit̄ est simplex:oīs motus simplex:ali⁹ a motib⁹ quattuor elntoruȝ cōpetit nālr alicui corpori alteri a q̄ttuor elntis. Motus circularis est simplex aliusqȝ a motib⁹ ceterorū elntoꝝ. igit̄ cōpetit corpori alteri ab elntis.Cōtra hanc rōnem pōt trifariā obijci.Primo ꝯtra maiorē negādo illam:qꝛ pōt vnus mot⁹ simplex cōpetere duob⁹ corpibus:ꝯtra hunc cauillū obiecit Ari^{les} textu illo violentia qdē enīz cōtingit.Pōt obijci ꝯ minorē.Primo φ cōpetit violenter:τ nō nālr celo:imaginādo celū est aliqd quattuor elntorū.τ ꝯ hunc cauillū insteti adhuc si preter nām:vt visuz est.Scdo imaginādo celū violēter moueri:τ nō esse vnū quattuor elntoꝝ:sed aliud ab illis:τ ꝯ hūc obijcit litera illa.Si aūt alterū:nam lȝ eo ipso φ ponit̄ esse aliud corpus ab elntis:habeat̄ ꝓpositū. videlȝ eē qntū corp⁹:

M bonitate tn̄ doctrine demōstrat cōfutādo hunc tertium cauillū hec implicare.videlȝ φ sit aliud ab elntis:τ moueat̄ in orbē preternālr:vt in expositione dcm̄ est.Vult igit̄ Auerroes φ Aristoteles fecit hacten⁹ vnā tn̄ demōstrationē textu illo.Si qdē igit̄ est simplex:deinde tres alias nō ad ꝯclōnē ꝑncipalē:sȝ ad tres cauillos:quarum vna aufert dubitationē ꝯtingentē in maiori.Alie due auferunt cauillos emergētes in minori:τ sic nō est scda demonstratio.Sȝ tres demrōnes nō ad ꝯclōnē:sȝ ad obiectiones.Ego ꝟo volui textu illo adhuc si qui ꝑter nām. posuisse scdam rōnē ad ꝯclōnē ꝑncipalē:vt greca series indicat.deīde duos cauillos ꝯtingētes rōni:vt visuz est. hec volui notare:nō qꝛ ea que Auerroes ait:sunt ꝟtilia:

N sed quia difficilia:nam multi eius doctrina nimis afficiuntur:etiam si erronea sit.

ℭ Insuper etiā talē lationē primā esse necesse est.nā ꝑfectū est iperfecto prius:hic aūt motus q est in orbē:ꝑfect⁹ est.recta aūt linea nulla est perfecta:infinita qdē nō:finē enīz ac terminū haberet.finitarū aūt nulla:pōt.n. extra semꝑ sumi qdpiā.etenīz augeri pōt q̄ztū vis.

Expositio. ℭ Tertio Arist.ad ꝑncipalē ꝯnē arguit:τ supponit ꝑmo lationē orbicularē eē ꝑmā,τ hoc ꝓbat:qꝛ ꝑfectū est iperfecto ꝑus.hic aūt motus q in orbē est ꝑfect⁹.igit̄ supplenda ꝑmus est.Qd aūt mot⁹ orbicularis sit ꝑfect⁹:pȝ per locū a ꝯ̄trario:nā rectus est iperfect⁹.nā linea recta supra quā motus rectus fit:iperfecta est:τ nulla ꝑfecta infinita qdē nō est ꝑfecta:qꝛ de rōne ꝑfecti est hēre finez τ terminū:τ sic si infinita eēt ꝑfecta:hēet finē τ terminū.aliter sibi aliqd deficeret.Finitarū aūt nulla ꝑfecta est:qꝛ pōt ex̄ ipaȝ

O semꝑ qdpiā sumi.qꝛ augeri pōt q̄ztū vis.sic igit̄ recta linea nulla ꝑfecta est:τ ita nec mot⁹ q sup rectā fit:ꝑfect⁹ est:solus igitur circularis primus est τ perfectus.hec est prima Aristotelis suppositio pro rōne dicenda:

ℭ Quare si prior qdē mot⁹ corpis nā sit prioris:motus ꝟo q in orbem est:prior est recto (Est aūt mot⁹ ipse rect⁹ simpliciū corporū:etenīz ignis recto motu sursuz fert̄.τ terracea corpora ad mediū:necesse est eū motum qui in orbem fit:alicuius corporis simplicis esse.nā mistoꝝ lationē a predomināte simplici fieri diximus.)Si igit̄ hec sint ꝑspicuū est aliā quādā substāciā esse corpus alicui⁹ pre-

P ter corpoꝝ constitutiones:que hic sunt diuiniorem his cunctis:atqȝ priorem.

Expositio. ℭ Scdo sumit Aristoteles motū circularē ꝯuenire ꝑ corpori:τ syllogiçat sic/quare si ꝑor qdē mot⁹ est corpis nā prioris.Motus ꝟo q in orbē est:ꝑor est recto. Suspēsiue legat̄ vsqȝ ibi.si igit̄ hec sint:tn̄ adde ꝯclōnez.videlȝ igit̄ mot⁹ circularis est ꝑoris corporis.Tertio supponit circularē motū esse simplicē:τ vtit̄ tali rōne/oīs rectus est simplex.igit̄ oīs circularis:tenet ꝯn̄tia:qꝛ si rect⁹ est simplex:est qꝛ est sup linea recta simplici:mō linea circularis est ita simplex:vt recta:sunt enīz due magnitudines simplices recta τ circularis.inqt/est aūt motus ipse rectus cōpetens simplici corpori:vt inductione pȝ:quia ignis corpus simplex recto motu sursuz fert̄.τ terracea corpa ēt simplicia motu simplici recto ꝓficiscunt̄ ad mediū:necesse est eū motū q i orbē fit:alicui⁹ corpis simpli-

Q cis eē:nā mistoꝝ lationē a ꝑdominārte simplici fieri diximus.Sic igr̄ hr̄ tertia suppō φ mot⁹ i orbē sit simplex. ijs stātib⁹ terminādo suspensionē.inqt si igit̄ hec sint/ꝑspicuū est aliā quādā subāz eē corpis alicui⁹ ꝑter corporū ꝯstitutiones:que hic sunt,diuiniorem ijs cunctis,atqȝ priorez.ℭ Potest igit̄ sylls ex ijs sic cōponi:oē corpus: cui ꝑm⁹ τ simplex mot⁹ cōpetit est suba τ diuinitate elntis prius τ aliud ab illis:celū est corp⁹:cui ꝑmus τ simplex mot⁹ cōpetit.igit̄ est aliud τ elntis suba τ nā diuinius/minor pȝ ex suppōnib⁹.maior est supplēta.hec Aristoteles.

Dubōnes. Pria dubi. Respōsio Thome. ℭ Sed circa hanc rationem primo tangemus dubitationes.scdo defendemus Platonem respondendo ad hanc rationem.Prima dubitatio est:quia nō videtur lineam rectam esse impꝑfectiorē circulari:qꝛ recta habet ꝑncipiū mediū τ finē:vt circularis. ℭ Quidā re-

A spōdēt ꝙ hēc h̄ tria ꝑ bifariā ꝯtigit:aut in seipso:aut in alio mō.octauus orbis h̄z h̄ in seipo:recta aūt corpa hñt

Replicę. in alio.¶ Sz replicabis/si recta linea nō hz h̄ tria in se ipsa:igit in alio:ꝛ tūc q̄ro i quo:ꝛ nō vi.Scdo h̄ sūt pū∕ ctamō puncta sunt in linea:ga vel ptes vel aliqd linee.

ꝓpria sol. ¶ Propterea dici pōt:ꝙ linea recta hz in se illa tria:sz nō rōne sua itrīseca:sz rōne ei⁹ ad qd finit:at orbis habz rōne sui illa tria:ga suapte nā ꝯtinet ꝛ nō ꝯtinet:ꝛ forte

2ª dubita. sic expositor sentit.¶ Scdo dubitat:ga nō vr verū ꝙ omni linee recte finite possit additio fieri:qm̄ nō axi mū

Rñsio ex∕ positoris. di.¶ Rñdet expositor ꝙ axis pōt bifariā ꝯsiderari:q̄∕ tenus linea:ꝛ q̄ten⁹ linea talis.Si ꝯsideret p̄ mō:sibi nō

Replicę. repugnat additio.sz 2° mō hñ repugnat.¶ Sz replica∕ ri pōt:ga sili rōne est de motu celi:qm̄ motui celi vt est mot⁹ pōt fieri additio:sz nō q̄ten⁹ talis.Scdo tūc aliqd

Defensio. cōpeteret supiori:qd repugnaret iferiori.¶ Defendi po test/ad p̄mū dicere:ꝙ lz ponit fieri addi in velocitate:ꝛ

B tarditate:nō tñ in dimēsiōe.Ad 2ᵐ dico/ꝙ nihil cōpetit supiori:qn cōpetat iferiori:hñ tñ aliqd pōt nō repugna re supiori:qd repugnat iferiori:vt videre non repugnat

3ª dubita. aīali:ꝛ hñ talpe.¶ Tertio dubitat:nā mot⁹ circularis ē

Rñsio ex∕ positoris. eternus:igit nō recipit p̄nᵐ neq; finē.Rñdet qdā ꝙ est intelligēdū respectu vni⁹ reuolutiōis:nā illa recipit hec

Cōfutatio tria.¶ Sz hec rñsio stare nō pōt:ga tūc nō tota reuolu tio:siue tot⁹ mot⁹ eēt pfect⁹:sed reuolutio tñ. Scdo re∕ uolutio nō differt a reuolutiōe nisi vt ipsi⁹ differt a tpe. Sz vnū nūero est ipsi⁹ totū.igit vna numero reuolutio.

ꝓpria sol. ¶ Propterea dici pōt circularē motū hēre illa tria cau∕ salr:veluti deus ipse.de⁹.n.hz p̄nᵐ:ga est alioꝝ p̄ncipiū/ finē:ga alioꝝ finis:ꝛ mediū ga alioꝝ mediū:sic celi mot⁹

C vt dī.8.physice auscultatiōis.vna tñ reuolutio habz illa

4ª dubita. tria:vt dicit expositor.¶ Ultimo dubitat:ga nō vī ve∕

Rñsio cu∕ iusdam. rū iperfectū eē posteri⁹ pfecto:imo p̄us:ga simplex p̄us est cōposito.Rñdet qdā ꝙ iperfectū cōparat ad perfe ctū rōne potētie ad actū:ꝛ sic in vno ꝛ eodem est prius,

Replicę. ¶ Sz replicabis:ga ipm impfectū:nec recipit:nec reci pit in ipso pfecto.igit nō est illi⁹ po⁹.Scdo/tūc oē cōpo situz ex pfecto ꝛ impfecto eēt cōpositū ex po⁹ ꝛ actu:qd

ꝓpria solu. ipse negat.¶ Propterea dici pōt iperfectū eē p̄us origi ne ga nā icipit ab iperfecto.h̄ de p̄mo.¶ Sz quātū va leat rō Ariˡⁱˢ cōtra Platonem trāsigamus:diceret itaq; Plato maiorē eē verā sic:qm̄ ille mot⁹ cōpeteret corpo ri p nām illi⁹ ꝓpriaz.mō circularis mot⁹ celo cōpetit p nām aie.ipm enī est ignis purus ꝛ candor:cui magis mo tus e medio ipso cōpeteret:sz rōne aie q̄si nō nālr cōpe tit ille motus:ꝓpea nō opz celū esse corpus aliud suba ꝛ

D nā diuini⁹ vniuersis elntis:sz solū qbuidā crassis ꝛ fecu lentis.h̄ Plato.¶ Simplici⁹ ꝯo ꝛ Ammoni⁹ ei⁹ doctor dicerēt argumētū cōcludere celū nō eē ignē elntarium p ꝓpriā formā:sz hñ pōt eē ignis ꝓprietate ꝛ equoce.

Que Auer. cō.12. Animaduersione dignū Auerroē formasse hypothetice syllm:sz vt dicit:possit et categorice formari.Format igit hypothe tice sic:si mot⁹ p̄mus est nālis p̄ corpori:ꝛ circularis est p̄mus motus.igit erit nālis p̄ corpori:hui⁹ sylli maior ē in syllo hypothetico:ꝛ pōt eē p se in categorico:nam de∕

Replica. pta nota ꝯditionis sylla reddit categoric⁹.¶ Sz dices in illo añte nō solum sunt accepta illa duo.vz ꝙ circula∕ ris mot⁹ sit p̄mus:ꝛ ꝙ p̄mus mot⁹ debeat cōpetere prio corpori:sz et alia multa:vt ꝙ alij mot⁹ simplices ꝯpetūt corpib⁹ simplicib⁹:ꝛ et circularis sit simplex:ꝛ probatio ꝙ circularis sit p̄mus mot⁹:ꝛ multa alia:igit superflua.

Rñsio. Rñdet alia accepta eē in p̄cedēte siue añte ad ꝓbatōez illi⁹ añtis:qd sumit in syllo hypothetico:q̄ ꝓbatio est p locū a minori ad maius sic:motus alij recti cōpetūt cor∕

poribus simplicib⁹ nāliter:igit multo magis circularis: B cū sit simplex ꝛ p̄mus:ꝛ sic habet maior ꝙ p̄mus mot⁹ cōpetat nāliter p̄ corpori.¶ Sz dices.locus dialecticus Replica. nō ꝯuenit demōstratiuis.Respōdet ꝛ ingt.ꝛ hoc nō con Rñsio. tingit posteriori motui.s.recto nisi ga iuenit in eo ex p̄ce dēte:ꝛ ideo loc⁹ iste est necius:ga est in posteriori ꝛ p̄ce∕ dēte nāliter.ꝛ inuiti(vt mihi vī)talē distōnē ꝙ loc⁹ a ma iori pōt duplr accipi:aut in nāliter ordinatis:ꝛ sic facit necessitatē:ꝛ h̄ mō ꝓcessit Ariˡⁱˢ:nā circularis mot⁹ ꝛ re∕ ctus sunt nāliter ordinati.Alio mō in terminis accītalr ordinatis:ꝛ sic facit locū dialecticū:ꝛ sic non ꝓcessit hic. ¶ Sz ambiges.p̄mo ga Auerroes itelligit de corpe.vz Dubōnes. ꝙ infinitū corpus nō est pfectū:ga nō hz medium p̄nᵐ ꝛ finē.¶ Sz tūc ꝯ ga motus circularis caret his met.Di∕ Prima. ci pōt ꝙ secus est de corpe:secus de motu:corpus.n.sui Solutio. nā exposcit finē:ga dimēsionib⁹ claudit.at mot⁹ nō. ꝓ∕ pterea corpus ifinitū si eēt:eēt iperfectū:ga sibi deesset F id qd est de illi⁹ rōne.¶ Scdo dubitat.ga nō videt ve Secūda. ruz motū sumere pfectionē a subto:sed a termio ad quē: e quo sumit spēm.Dici pōt p accñs et motū sumere pfe Solutio. ctionem a subiecto:saltem in motibus localibus:in cete∕ ris ꝯo non est ita.Hec ex Auerroe.

Secundo aīaduersione dignū Auerro.cō.13.aliū accepisse syllm sic/oē corpus igenitum ꝛ incorruptibile ꝛ in toto ꝛ in parte est diuinius alijs cor∕ ruptibilib⁹ vel in toto vel in pte:celū est igenitū ꝛ incor∕ ruptibile s̄m totum ꝛ partē:cetera elemēta saltē s̄m ptē sunt corruptibilia.igitur celū diuinius cunctis est. Que Auer. cō.13.

¶ Preterea sigs etiam aliter sumat accipiat oēm motū:aut s̄m nām:aut p̄ter nām eē: ꝛ eū:q alteri p̄ter nām:alteri s̄m nām eē(aeri G qui sursuz ꝛ q deorsuz sese hñt:alter.n.igni: alter terre p̄ter nām ꝛ s̄m nām est)fit vt cir∕ cularis motus(cū his p̄ter nām cōpetat)ali∕ cui alteri necessario s̄m naturam insit.

¶ Hec 4ª rō vt grecis placet expositorib⁹ ad ꝓbādū id Expositio. qd ꝓbare incepit.Sumit aūt h̄ rō duas suppōnes:ꝛ ex his ifert ꝓpositū.Prima suppō est ꝙ ois mot⁹ est:aut s̄z nām:aut p̄ter nām.h̄ suppō fuit supi⁹ hñ declata:ꝓpe cū ois mot⁹ cōpetat alicui:aut e p̄n° itrīseco vel extrīse∕ co.q eni e p̄n° itrinseco est:s̄m nām est hēdus siue nālis: qui ꝯo e p̄n° extrīseco:p̄ter nām cēset.¶ Scda suppō est ꝙ q motuū est cuipiā p̄ter nām:is alij nālis est.quod exēplo pz in his motib⁹:qb⁹ sursuz itemq; deorsuz.nā alter igni:alter terre p̄ter nām ꝛ s̄m nām est:q.n.sursum est:igni est s̄m nām:terre p̄ter nām.Qui ꝯo deorsuz:est H terre nālis:igni p̄ternaturalis:sili rōne posset in omnib⁹ alijs idē induci:verū in hoc cū nulla sit vis:Ariˢ suffecit: hę sunt due suppōnes:q̄ si accipiant in añte sub hypo∕ thetica figura:ꝯñs erit motuz circularē cōpetere alicui corpori s̄m nām:ꝓbat ꝯñtia:ga circularis mot⁹ cōpetit his oib⁹ corpib⁹:vtpote igni/terre/aq̄/ꝛ aeri p̄ter nām:si∕ ue saltē nō s̄m nām.vñ hypotheticus sylls est:si ois mo tus:aut est nālis:aut nō nālis:ꝛ ois nō nālis alicui est nā∕ lis alteri:circularis motus erit alicui corpi nālis:ꝓbat. ga circularis motus cōpetit oib⁹ elntis nō nāliter.¶ Ca tegorice aūt pōt rō sic cōponi:ois motus nō nālis alicui vel aliquibus corporibus:est nālis alicui alteri p̄ter illa. hec est secūda suppositio.motus circularis est non natu ralis alicui vel aliquibus corporibus:vt probatur in te∕ xtu:quia non nāliter competit quatuor elemētis.igit est nālis alicui corpori p̄ter quatuor elemēta collocato:q̄re si liez ꝯuertere ꝓpōnez ex obliquis.seq̄ret esse aliquod

corpus pter quattuor elta collocatū:cui cōpetit nāliter
I mot⁹ circularis:qḋ erat ppositū.hui⁹ rōnis tāgit maio
rē ibi ⁊ eā.qḋ erat 2ᵃ suppō.Tāgit ȝnez:⁊ minoris pba
Uerbouꝫ tionē sil' ibi(sit vt):⁊ h pacto ɔspicua est rō 4ᵃ.¶ Quo
declatio. vo ad vba attinet:verbū aut pter nām,quod grece est
παρὰ φύσιν,nō vi ɔsonare bis:q̄ supi⁹ dixit.qa nō ois
motus est aut ſm nām,aut pter nām alicui cōpetēs.qp
pe cū ignis in ppria regione feratur motu circulari:⁊ tn̄
Sol'.nōnul. talis motus nec nā,nec pter nām igni cōpetit.¶ Non
nulli dixerūt verbū παρὰ φύσιν,hoc est pter nām eē
hic.⁊ superius quodā mō ęquoce sumptū.sed de his in
cōmento dicemus:dū Auer.expōnē plibrabimus.
Quę Auer. Auerroes itaqꝫ vult rōnē hanc esse aut qntā aut
com.14. sextaꝫ in ordine:q fortasse est qnta si
demſtatio supior.10.cōmē.est vna.est sexta:si demſtatio
nes.10.cōmē.fuerūt duę.Meli⁹ aūt credo demſtationeꝫ
K hāc eē quartam,vt placet grecis expositorib⁹:⁊ ɔsonat
vbis Aristo.est aūt ɔclusio textus apō Auer.Mot⁹ cir
cularis est nālis ei corpori:qḋ mouetur illo motu.Et rō
accipit duo.Primū.ois motus cōpetēs alicui,est nālis,
aut accidentalis illi,hoc est pternālis.Scōm.ois motus
qui alicui cōpetit nāliter:alicui cōpetit accītalr:⁊ econ
tra,ois motus cōpetēs alicui accītalr:alicui cōpetit nā
liter.Tunc arguit sic.ois motus qui alicui cōpetit accī
taliter:alicui cōpetit nāliter p scōaꝫ suppōnē.Mot⁹ cir
cularis cōpetit cęlo.igit vel nāliter,vel accītaliter. Si
nāliter:habeo intētū:sin autē accītaliter:igit alicui alte
ri nāliter:⁊ iterū habet intētum.⁊ addit est ppositio ma
ior pmę demōstrationis sup quā sustētat in hoc loco.q.
d.tota vis rōnis psentis cōsistit in illa ppōne.vꝫ,ois mo
tus cōpetens alicui cōpetit aut nāliter:aut accītaliter:q̄
L fuit maior pmę demōstrationis:quā fecit cōmē.10.in 2ᵒ
Dubi. Aui. syllogismo:vt illic pꝫ.¶ Sꝫ Auerroes dubitat,q̄lis est
hęc demōstratio an simplr:an ex concessis:⁊ vr̄ q sit ex
ɔcessis:qa sumit duas ppōnes p aīte sub ɔditionis no
ta,vt visūꝫ est in expōne textus.⁊ infert ɔn̄s.igit est de
Solo Aui. mōstratio ex hypothesi:⁊ nō absoluta.¶ Rn̄det Auer
roes.q hęc demſtatio est simplr ⁊ absoluta:⁊ non ex hy
pothesi:quia lꝫ Ari^{les} ppōnes acceperit hypothetice:tn̄
ppōnes acceptę sunt tales:quas aduersarius ɔfiteri co
git velit nolit.igit demonstratio est ex absolutis.⁊ dixit
hęc Auerroes pp Auicēnā:q tenet demſtationē pñteꝫ eē
2.dub. Aui. ex hypothesi:vt videbit.¶ Scōo dubitat:qa Ari^{les} de
suppōnibus secūdaꝫ ponit hoc pacto.vꝫ,ois motus nā
lis alicui,est pter nālis alteri.ɔstat hāc ppōnē eē ⁊ am
biguā,⁊ nō ad ppositū.ambiguā qdē:qa Auicēna videt
ipsaꝫ negare:vt dicemus.nō ad ppositū vo:qa non ser
Solu. uit rōni,vt visūꝫ est.¶ Rn̄det Auer.⁊ pmo dicit ppositi
tionē eē ad ppositūꝫ,quatenus,aut ipsa,aut eius euersa
M :seruit rōni.Sua euersa est ois motus pternālis alicui,ē
nālis alteri:hęc eni seruit rōni:vt tactuꝫ est in textu.igit
p tāto h ppō est ad ppositū,p quāto ei⁹ euersa rōni ser
uit.⁊ h ingt.q̄uis magr nō posuerit nisi ɔuersuꝫ:tn̄ intē
debat dicere euersuꝫ.⁊ q h itēdebat:probat p qa facile
pꝫ illud euersum loco e maiori:qm̄ si ois mot⁹ nālis ali
cui est alteri pternālis:p locuꝫ e maiori sequit eꝫ,vt ois
loc⁹ pternālis alicui sit nālis alteri.Scōo pbat eandem
ɔn̄iā p impole:qa si esse pōt vt aliqs mot⁹ sit pternālis
alicui:⁊ nulli nālis:tūc aliq̄ spēs mot⁹ esset p accīs tn̄,⁊
violēta:qḋ est ipole:cū nāle sit pus violēto ⁊ p se pus co
qḋ est p accīs.Sic igit pꝫ euersuꝫ:tuꝫ loco e maiore:tū
p ipole.⁊ qa pꝫ illi⁹ euersuꝫ:⁊ ɔuersuꝫ nō ita:iure posuit
ɔuersuꝫ tāq̄ min⁹ notū,omittēs euersuꝫ:tāq̄ oib⁹ patēs:
pō Auicē. ⁊ sic pꝫ quonā mō sit ad ppositū.¶ Sꝫ an sit vera:Aui
cēna negat illā,nā si ois mot⁹ nālis alicui ē pternālis al

teri,addā:sꝫ mot⁹ cęli est cęlo nālis ſm rei veritatē:igit
alijs violēt⁹ ac pternālis:ponat ita:tūc duo mot⁹ essent N
ɔrij eidē:vtpote motui ignis sursuꝫ ɔri⁹ eēt mot⁹ deorsū:
q est terrę.⁊ mot⁹ circularis:q p illata ē ei pternālis ⁊ vio
lēt⁹:⁊ sic vni eēnt duo p se ɔria.Tūc rn̄det Ari^{les}:⁊ dicit
Ari^{lem} locutū eē hypothetice:⁊ nō absolute:qa ppōnē il
lā noluit oīno verā eē,sꝫ si est vera:seqt ppositū vt visū
est:⁊ ita vult Auicenna demſonē Ari^{lis} eē ex hypothesi.
¶ Tertio dubitat de euerso.vꝫ,ois mot⁹ pternālis ali 3.dubita.
cui est nālis alteri.Nā est dubiuꝫ si h ppō est vera vlr
itelligēdo pternāle p ɔ nāli,⁊ p nō nāli pternāle eni ac
cipit bifariā p ɔ nāli,⁊ p non nāli:ideo quęrit si est tale
euersuꝫ vlr ⁊ ſm oēm modū itelligēdi veꝝ.¶ Rn̄det Solo pᵃ.
Auer.2ᵒ.vno mō q ppō illa est vlr vera sumendo pter
nāle p ɔ nāli,mō teneat ignē ⁊ aerem moueri in ppriꝭ
regionib⁹ ɔ nām.Nā si sic teneat:veꝝ est vlr,si aliquis
mot⁹ est pternālis alicui,eē nālē alteri.⁊ ita ois mot⁹ p O
ternālis alicui est nālis alteri.Sꝫ qm̄ assumptuꝫ est fal
suꝫ.vꝫ q ignis ⁊ aer in ppriꝭ regionib⁹ circulariter mo
ueant cōtra naturā:quia tūc talis mot⁹ nō eēt ppetuus.
¶ Rn̄det aliter q Ari^{les} accipit pternaturale cōiter p Solo 2ᵒ.
opposito eēntiali,hoc est p non nāli:⁊ sic ēt est vlr vera
dicta ppō.ois eni mot⁹ nō nālis alicui est alteri nālis:h
eni nō hꝫ istātiā.⁊ h ingt.nā mot⁹ ɔri⁹ nālis:q dr̄ violēt⁹:
nō inueniꝫ nisi in aliquo q̄tuor corpoꝝ:sꝫ opposit⁹ eēntia
lis:q dr̄ nō nālis inueniꝫ in plurib⁹:qa in igne ⁊ aere:qppe
cū mot⁹ eoꝝ sit cōposit⁹ ex recto ⁊ circulari:h est quum
qbꝫ eoꝝ gemino motu moueat recto p se:circulari nō
p se.Sic igit mot⁹ violentus vni q̄tuor tn̄ cōpetit:quia
semp opposito corpori.mot⁹ nō nālis cōpetit pluribus
vno:qa aer ⁊ ignis mouent motu circulari nō nālr.qb⁹
addit Auer.rōneꝫ Ari^{lis} valere si hoc pacto sumat aīs: P
si eni ois motus nō nālis alicui est alteri nālis:sequit cir
cularē motū eē cęlo nāleꝫ,vt deductū fuit.demū recolli
git ambas ppōnes:quaꝝ vna erat motus accītalis cor
pori alicui,necessario erit nālis alicui corpori.⁊ dic hāc
esse verā quouis mō:siue accītale sumat p ɔ nām:siue
pro nō nāli.Altera ppō erat motus nālis alicui est acci
dentalis alteri,⁊ hanc vult eē distinguēdā,nam sumēdo
accītale p cōtra nām:motus cęli nulli est ɔtra nāꝫ.Sꝫ su
mēdo accidentale p nō nāli:illa est vlr vera:qa ois mo
tus nālis alicui est alteri nō nālis.¶ Hęc Auer.circa q̄ Error Aui.
pmo aiaduertas q trāslatiōes Auerrois sunt falsę:scri
bit eni in illis q ois mot⁹ nālis alicui est pternālis alte
ri:⁊ sup hāc mouit pmā dubōnē.Ubi pꝫ in codicib⁹ gre
cis hāc nō eē:⁊ ppea dubitatio illa nō fuit ad ppositūꝫ.
¶ Scōo aiaduertas q h ppō bifariā itelligi pōt.vt re
cte Auerroes ingt.qa pternāle pōt accipi p violento ⁊
ɔ nām:⁊ accipi p nō nāli.Si accipit p violēto:illa ē fal
sa:nō eni opꝫ vt ois motus nālis alicui,alteri sit violen Q
tus:vt recte de circulari est istātia.Sin aūt accipit pręter
nāle p non nāli,pꝫ ppōnē esse vlr verā:nā ois mot⁹
nālis alicui corpori est nō nālis alteri:⁊ nō hꝫ istantiaꝫ.
Hęc de ppōne in se.¶ Tertio aiaduertas q syll'us lrę
est iste:ois motus pternaturalis aliquib⁹ est nālis alicui
corpori distincto ab illis.Sed circularis est pternatura
lis aliqbus corporibus vt igni ⁊ aeri.igit naturalis ali
cui separato ab oib⁹ elemētis:igit p cōuersionē ppōnis fa
ctę ex oblige est aliqd corpus sepatū ab elemētis,cui na
turalis est mot⁹ circularis:⁊ est ppositum.¶ Tūc circa Dubitatio
hūc syll'ꝫ dubitat qdā quo ad miorē:qa supi⁹ Ari^{les} pba cuiusdam.
uit motū circularē nulli corpori eē pternaturalē:⁊ tamē
in minore sumit oppositum.vꝫ q motus circularis est
pręternaturalis alicui corpori.¶ Rn̄det primo(vt mi Sol.Auer.
hi videtur)iuxta Auer.solutioneꝫ,q pternāle potest ac
cipi

A cipi cõiter p opposito eẽntiali ꝟ est pro nãli:ꝛ põt acci-
pi ꝓprie pro violẽto. voluit igit̃ Maiorẽ esse verã quo-
ms modo sumptã:qm ois mot⁹ ꝑternaturalis aliqbus:est
nãlis alicui:siue sit ꝑternaturale intellectũ pro violento/
siue pro nõ nãli. Minorẽ ꝟo voluit intelligi sumẽdo ꝑ-
ternaturale pro nõ nãli cõiter:qd̃ distinguit contra eẽn-
tiale:ꝛ sic est vera:nam motus circularis cõpetit igni ꝛ
Obiectiões aeri nõ naturalr̃. ¶ Sed quidã refellit solutionẽ/primo.
q2 supius ꝛ hic vtit̃ eodẽ verbo. vꝫ παρὰ φύσιν hoc est
ꝑter naturã:ꝛ nõ est consonũ in tam paucis ꝟbis ęquiuo-
casse. 2° q2 vtitur ysdeꝫ exẽplis hic:qbus vtebat̃ illic. igi-
tur nõ videt̃ sibi dissimilis:ꝛ ita ꝑter naturã hic ꝛ illic vñ
Cuiusdam sol. accipere pro violẽto. ¶ Tenet igit̃ expositor Aristo. hic
ꝓbare cęlũ nõ moueri circulari motu violẽter:ꝛ ꝟ con-
tra nõnullos/qui dixerũt opposituũ/vel saltẽ ꝯtra aduer-
sariũ/q posset sic dicere. vñ duplr̃ ꝯtra ꝟ arguit/ꝑmo oñ-
B dẽdo hunc motũ nõ esse ꝯtra nãm:scd̃o q dato q sit ali-
cui ꝯtra nãm:sequitur iventũ. vꝫ esse alicui nãlem. ꝛ ita vult
Defensio Auer. Aristo. esse sibi vbiq3 silem/Hec expositor. ¶ Sꝫ mihi
videt̃ hunc reddere rõnem Aristo. levẽ. Nã tunc eius rõ
eẽt ex ꝯcessis:ꝛ ita ad hominẽ. Modo Aristo. (vt Auer.
ingt) simplr̃ itelligit. ꝓpea sigs deductione Auer. afficere-
tur:dicere posset παρὰ φύσιν eẽ acceptũ hic alr̃ q̃ ꝑus:
nec est incõueniẽs in taꝫ paucis ꝟbis Ar. varie log:mõ
id qd̃ dic:nõ simplr̃ aduersat̃ ei:qd̃ dixit. ꝛ lꝫ sit vsus eis-
dẽ exẽplis:nõ tñ vtit̃ illis eodẽ sensu:vt pꝫ itelligẽti. Re-
liq̃ q̃ expositor addit:sunt ad gręcoꝝ mentẽ recte dicta.

¶ Insuper ꝛ si circularis mot⁹ alicui insit ꝟm
nãm:pꝫ ꝑfecto fore corpus qd̃dã simpliciuꝫ
atq3 primoꝝ:qd̃ qdem sic suapte nã est illud
C circũferri aptũ:quẽadmodũ ignis sursuꝫ:ꝛ
terra deorsuꝫ. Si aũt corpa que circulo ferũ-
tur/ꝑter naturã circularẽ motũ subeũt. Mi-
rabile ꝛ oino rõnis expers videbit̃/hunc solũ
motũ esse continuũ:atq3 ꝑpetuũ:q qdem ꝑ-
ter nãm est. qppe cuꝫ alia quę ꝑter nãm sunt/
citissime abolere cõspiciant̃. itaq3 si ignis est
id qd̃ circũfertur:quẽadmodũ nõnulli autu-
mant:nõ min⁹ hic mot⁹ ꝑter nãm inerit ipsi:
q̃ is:qui deorsuꝫ est. siquidẽ motũ ignis/cuꝫ
videamus:quo ipse e medio recta fertur via.
Quapropter ex his oib⁹ aliqs rõcinãs corp⁹
aliqd̃ aliud eẽ credet ꝑter ea corpa/quę hic ꝛ
D circa nos sunt. Sepatuꝫ tãto sublimiorẽ hñs
nãꝫ/quãto plus ab his distabit:quę sunt hic.

¶ Quinto Aristo. arguit. Motus circularis alicui ꝯpetit.
vt sensu pꝫ. videmus. n. sensu aliqd̃ circulariter moueri:
vt solẽ:qui. 24. horis ab ortu mouet̃ ad occasuꝫ redeũdo
in ortũ. Sic igit̃ pꝫ motũ circulareꝫ alicui cõpetere. Aut
igit̃ ꝑter nãm/aut ꝟm nãm. Si ꝟm nãm alicui ꝯpetit cor-
pori:pꝫ p cõuersionẽ ꝓpositiõis ex obliqs esse aliqd̃ cor-
pus de nũero simpliciũ ꝛ ꝑmorũ:qd̃ qdem sic suapte na-
tura est illud circũferri aptũ:quẽadmodũ ignis sursum:
ꝛ terra deorsuꝫ. est igit̃ ꝯuersio. mot⁹ circularis alicui cõ-
petit corpori ꝟm naturã:igit̃ est aliqd̃ corpus:cui motus
circularis cõpetit ꝟm nãꝫ:ꝛ hoc erat intentũ. Addit tñ in
ꝯuertente/quędaꝫ:quę nõ accepit in cõuersa:vt q id cor-
pus sit simplex/ꝛ ꝑmuꝫ. q2 supposuit ex ꝑorib⁹ rõnibus
motũ circularẽ esse simplicẽ ꝛ primũ. Sin aũt alicui cor-
pori cõpetit ꝑter nãm. Illud eẽt aliqd̃ quatuor elemẽto-

E rũ/vel ipsa quatuor elemẽta. at si corpa quę circulo ferũ-
tur/ꝑter nãꝫ circularẽ motũ subeũt. Mirabile ꝛ oino ra-
tionis expers videbit̃ hunc circularẽ motũ solũ iter cęte-
ros esse ꝯtinuũ:atq3 ꝑpetuũ:q qdem ꝑter nãm est. qppe
cũ alia oia/quę ꝑter naturã sunt:citissime abolere cõspi-
ciant̃. quemadmodũ calefactio aquę:ꝛ mot⁹ terrę sursuꝫ:
ꝛ cętera id genus. erigat̃ rõ sic sensus:cõstat circularẽ mo-
tũ alicui corpi ꝯpetere:aut igit̃ ꝟm nãm:aut ꝑter naturã.
si ꝟm naturã tunc per cõuersionẽ sequit̃ eẽ aliqd̃ corpus:
cui circularis mot⁹ cõpetit ꝟm nãm:ꝛ hoc erat ꝓpositũ.
Sin aũt alicui cõpetit corpori ꝑter nãm:maxime eẽt ali-
quod elemẽtoꝝ:at hoc esse nõ põt:q2 tũc eiusmodi mot⁹
nõ eẽt ꝯtinuus ꝛ ꝑpetuus:cuius ꝯtrariũ est demonstratũ
in lib. phys. 8. pꝫ igit̃ esse aliqd̃ corpus simplex primuꝫ:
Error quorũdam. qd̃ circulari motu ꝑpetuo torquet̃. ¶ Ex hac rõne infert
errorẽ eorũ:qui dixerũt cęlũ ꝛ qd̃ ꝑpetuo circulare motu
mouet̃:nõ esse ignẽ. vt nonnulli dixerũt:ꝛ attribui solet
Platoni:vt in lib. metheoroꝝ habet̃. ꝛ ingt:itaq3 si ignis
F est id:qd̃ circũfert̃ (vt nõnulli autumãt) nõ min⁹ hic mo-
tus ꝑter nãm inerit ipsi:q̃ is q deorsuꝫ est. siqdem motũ
ignis cuꝫ censeam⁹:quo ipse e medio recta fertur via. Ex
his omnibus epilogat:ꝛ quę dicit:clara sunt translatione
Difficultates. ipsa. ¶ Sꝫ in his sũt difficultates nõ paucę. Pria. q2 vi-
detur Aristo. diuisio insufficiẽs:naꝫ motus põt cõpetere
alicui nã/ꝑter nãm/ꝛ nõ ꝟm nãm. vt sup⁹ diximus. Scd̃a
est:q2 põt mot⁹ cõpetens alicui nõ ꝟm nãm esse cõtinu⁹
ꝛ ꝑpetuus. Naꝫ ignis in ei⁹ regione ꝑpetua agitatiõe tor-
quet̃:at constat ipm moueri circulari motu nõ ꝟm nãm.
Tertia est:q2 nõ videt̃ bene ꝯfutata positio Platonis:q̃
dicit cęlũ esse ignẽ vel igneũ:q2 motus circularis minus
cõpetit igni ꝑter nãm q̃ motus deorsum:imo apud Ar.
circulares mot⁹ cõpetit igni:ꝛ nõ ꝑter nãm:lꝫ magis nõ
ꝟm naturã. Quarta difficultas est in ꝟbo cõmẽti:q aucto-
ritate Albumasaris dicit hanc ꝓpõnẽ. vꝫ cęlũ nõ ẽ corru-
ptibile/nõ ducere ad ꝑmę certitudinis ordinem:vex illi
G nec aliqs sensus/nec rõ ꝯtradicit. mõ hoc videt̃ iplicans
in obto:nã ꝓpositio cui nec sensus/nec rõ ꝯtradicit/est ꝑ-
ma:imo est dignitas ꝟm Auer. Quinta est in epilogo:naꝫ
corpa cęlestia ois sunt eiusdeꝫ spẽi/vt dicet̃ in. 2. hui⁹. cõ.
49. igit̃ alterũ altero sublimiorẽ non habebit nãm tanto
magis ac magis:quanto magis ac magis ab his distabit
corpibus. hę sunt difficultates nõ paucę:quas gręci omit-
Solo. ferunt ꝓ magna pte. ¶ Pro solone ad difficultates:quę
ꝯtingunt in textu aiaduersiõe dignũ Aris. supponere mo-
tũ nõ posse cõpetere alicui nõ naturalr̃:nisi alicui ꝯpetat
naturalr̃. ꝟbi cã. cõpetit igni mot⁹ circularis nõ nãlr̃/q2
sibi cõpetit per nãm corpis supioris:cui hic mot⁹ cõpe-
tit naturalr̃. Ex hac suppõne sequitur si nõ est aliqd̃ cor-
pus:cui naturalr̃ cõpetit circularis mot⁹. Motũ circula-
rẽ cuiq3 cõpetere aut ꝟm nãm:aut ꝑter nãm. pꝫ:q2 cũ nõ
sit aliqd̃ supius corpus:cui nã ꝯpetat:necesse est cuiq3 cõ-
petit:cõpetere aut ꝟm nãm/aut ꝑter nãm:cũ nõ p nãꝫ al-
H terius cõpetere possit:qd̃ est nõ ꝟm nãm ꝯpetere. ¶ Ex
hac suppõne pꝫ q diuisio Aristo. in casu suo est sufficiẽs.
Scd̃o pꝫ i casu suo nõ posse circularẽ motũ ꝯpetere igni
nõ ꝟm nãꝫ:qppe cũ in casu suo nõ det̃ corpus supius:rõ-
ne cuius cõpetat igni. 3° pꝫ eẽ hñ ꝯfutatã opiõnẽ Platõis
in casu suo:q2 vbi nõ est aliqd̃ supi⁹ corp⁹:cui p nãꝫ mot⁹
is cõpetat:necesse est circularẽ motũ eẽ ꝑternãlem igni:
vt sibi est ꝑternãlis mot⁹ deorsuꝫ:ꝛ p hęc pꝫ solo ad tres
ꝑmas difficultates. ¶ Ad quartã fortasse Auer. loqtur ꝟꝫ
opiõnẽ hois illi⁹. at ꝟꝫ se ois ꝓpositio cui ꝯcordãt oẽs sen-
sus ꝛ rõ:est ꝑma. vel dõm eẽ dictam iter ꝓpõni alicui-nõ
ꝯdicere sensus:ꝛ cõuenire sensus oẽs:stat. n. alicui ꝓpõni
nõ ꝯdicere sensus nec rõnẽ:q2 nõ hñ cadit ei⁹ significat⁹

in sensib⁹:cui tñ nõ ꝯcordabũt sensus. Auer. aũt vbi ppo
I sitionẽ ꝑmã vult eẽ:cui nõ mõ nõ ꝯdicunt sensus:ſ; con/
ueniũt sensus oẽs:⁊ rõ:⁊ sic tollit̃ ꝯdictio. ¶ Ad qntam
rñdet Auer. in cõ.16.⁊ pite/⁊ d:ĩ ꝙ corpa cęlestia nõ sũt
ęqualia nobilitate:ſ; variant̃ nobilitate ꝑ dĩa locoꝝ.
nã qð eorũ est loco sublimi⁹/est nobilitate excellẽti⁹. cui⁹
signũ affert:q: Aristo. in lib. de aĩalib⁹ assĩlauit lunã:quę
est infima orbiũ terrę:quę est infima elemẽtorũ:q: vt in
terra videnĩ diuersitates in montib⁹ ⁊ vallib⁹:ita in luna
ꝯspiciunt̃ ptes maculosę ⁊ limpidę. Ad formã difficulta/
tis ꝯceditur corpa cęlestia eẽ eiusdẽ spẽi:nõ tñ vniuocę ⁊
se ęquocę:vt.2.hui⁹ dicemus. ⁊ sic pñt dignitate naturę/⁊
locoꝝ differre. Uerꝝ ꝟo quẽadmodũ orbes differunt lo
co:differãt nã.12.lib. ꝑmę pħię recte ꝑlibrauim⁹ cõ.44.
⁊ tu lege ea:quę illic diximꝰ:⁊ de difficultatib⁹ hactenus.

K ¶ At qui cum coꝝ que dicta sunt:alia suppo/
sita sint:alia demonstrata:pꝫ neqꝫ leuitatem/
neqꝫ grauitatem habere corpus omne.

Expõ Aui. cõ.17. ¶ Hacten⁹ demõstrauit ꝙ corpus qð circulariter moue/
tur:dĩat ꝗs e corpibus:quę recto mouent̃ motu. Nũc vt
Auer. placet:vult declarare quęnã sit nã talis corpis/af/
ferẽs nãꝫ talis corpis eẽ neqꝫ graue neqꝫ leue. ⁊ qm̃ Pla/
to arbitrabat̃ oẽ corpus eẽ aut graue/aut leue/hac qdem
rõne/q: graue ⁊ leue sũt ꝯ̃ria/inter quę nõ dat̃ mediũ sbm:
dicit corpus tale eẽ leue:imo igneũ atqꝫ leuissimũ/quate/
Que Auer. cõ.17. nus oĩbus superferr̃. ꝑp opinionẽ itaqꝫ Platonis Aris. vt
ingt Auer. addet ꝙ nõ oẽ corpus ẽ aut leue aut graue:i/
mo ꝙ sunt tres nãę:grauis qdeꝫ/⁊ leuis/⁊ media:quę est
neqꝫ grauis neqꝫ leuis. Et cũ dixit Plato inter ꝯ̃ria nõ eẽ
mediũ sbm:⁊ nõ posse eẽ mediũ inter graue/⁊ leue:obi/
ter rñdet Auer. inter ꝯ̃ria dari mediũ sbm ꝑ negationẽ:
L nõ aũt mediũ aptũ denominari ab altero ꝯtrarioꝝ:ꝟbi
cã:inter cęcũ ⁊ videñs dat̃ mediũ ꝑ negationẽ/vtpote la/
pis:q nec est cęcus/nec videñs. itẽqꝫ nec mut⁹ nec loquẽs.
Tñ nõ est dare aĩal:qð est sbm aptũ denominari ab al/
tero coꝝ:qn sit cęcũ aut videñs/mutuꝫ aut loquẽs. Sic in
ꝑposito in his quę apta sunt esse grauia ⁊ leuia/nullũ est
corpus/qð nõ sit graue aut leue. simpl̃r ꝟo ꝑ negationeꝫ
cęlũ neqꝫ est graue/neqꝫ leue:sic igit̃ vt Auer. dicit Aris.
duo declarabit ⁊ quęnã sit nã corpis:qð circulariter mo/
uet̃:⁊ qð inter graue ⁊ leue sit nã media ꝑ negationẽ saltẽ.
¶ Et ꝙ cęlũ neqꝫ sit graue:neqꝫ leue:sm Auer. sic syllo/
gizatur oẽ graue mouet̃ ad mediũ. oẽ leue mouet̃ e me/
dio. at corpus qð circulariter fert̃ neqꝫ ad mediuꝫ/neqꝫ e
medio mouet̃:sequr i 2ª fig⁹ cęlũ nõ eẽ graue neqꝫ leue:
sed nãę tertię:qð erat ꝑpositũ. Uult igit̃ Auer. ꝙ in hac
rõne q̃dã supponunt̃ tanq̃ supius declarata:vt qm̃ cor/
M pus qð circũfert̃/neqꝫ ad mediũ/neqꝫ e medio mouet̃:q̃
erat minor:hãc.n. supioribus rõnib⁹ demõstrauit/⁊ nũc
supponit quędã demonstrabunt̃:vt qð oẽ graue ad me/
diũ:⁊ oẽ leue e medio moueat̃:quę erat maior:⁊ tũc iux̃
Auerro. expositionẽ ingt Aristo. atq cũ coꝝ quę dicta sũt:
hoc est cũ coꝝ:quę dicenda sunt in sigillo:alia supposita
sint ex supiorib⁹ rõnib⁹:alia demõstrata. q: demõstrabunt̃:pꝫ.
q: erit ꝑspicuũ/neqꝫ grauitatẽ. neqꝫ leuitatem hẽ corpus
oẽ hoc est cęlũ:qð dĩ oẽ/quatenꝰ ꝯtinet oĩa. Hec ex Auer.
Qualis expõ Auer. ¶ Hec Auer. expõ ꝯuenire vĩ ꝗs/quę subiũgeꝫ:ac hiꝫ q̃
dic nõ ꝯuenit:q: vĩ ꝟba nõ exponere:ſ; euertere. ¶ Me/
Expõ nra. lius igit̃ referant̃ ꝟba hęc ad dicta iã:nã coꝝ q̃ dicta sũt:
quędã sunt supposita:vt ꝙ vni vnũ est ꝯ̃riũ:⁊ ꝙ sint so/
lę duę simplices magnitudies:⁊ q̃dã alia. q̃dã aũt sũt de/
mõstrata ex qbusdã ꝑmissis vt ꝙ sint tres mot⁹ simpli/
ces:⁊ ꝙ mot⁹ circularis sic nãlis alicui corpi:qð ẽ aliud ab
elemẽtis ⁊ mistis. ex his ptiꝫ declaratis ꝑtim suppositis

ꝯstare põt cęlũ qð vocat̃ totũ corpus:neqꝫ hẽ grauitatẽ/
neqꝫ leuitatẽ:verꝫ Aris. nõ ꝯtent⁹ declaratiõe hacitenum N
nouã facit declarationẽ:in qua iterꝫ quędã supponit:⁊ q̃/
dã demõstrat. Et sic Aris. ꝟbuꝫ illud coꝝ/quę dicta sunt:
non ad oĩa (vt Auer. autumat) ſ; ad dicta refert. ¶ Quo
ꝟo ad ꝟba gręca attinet:verbũ illud oẽ grece est ἅπαν ἅπαν oẽ totum.
latine tuꝫ totũ tuꝫ oẽ. qð qdã referũt non ad cęlũ/ſ; intelli/
gunt sic/pꝫ nõ oẽ corpus leuitatẽ aut grauitatẽ hẽ. gręci
referunt ad cęlũ:nam vbiqꝫ cęlũ Aristo. appellat ἅπαν
hoc est totum ⁊ omne:quatenus nihil est extra ipsuꝫ. ⁊ de
intentione ad dicenda hactenus.

¶ At qñ supponere opꝫ qdnã graue/qdue le
ue appellamus:nunc quideꝫ quo ad satis est
ad vsum ꝑsentem:diligentius ꝟo rursus:cũ
ipsorum considerabimus substantiam.

¶ Quia dixit ad eã rẽ demõstrandã eẽ quędã supponẽda:q̃/ O
dã demõstranda:nũc quęnã supponẽda sunt/explicat:⁊ dic̃
supponẽda eẽ qdnã graue/qdue leue sit:⁊ nõ qdẽ exacta
ꝯsideratione:ſ; crassa quadã minerua:vt ad ꝑsenteꝫ chriã
hoc est vsuꝫ vel necessitatẽ sufficit. Naꝫ in.4. huius libri
volumine diligẽtius ꝯsiderabit ipoꝝ subaꝫ. Sic igit̃ duo
supponẽda ꝑponit/vtpote, ⁊ qd leue sit:⁊ qd graue. haꝝ
suppositionũ ⁊ necessitatẽ ⁊ cãm tradit expositor/⁊ sapi/
de:nã Aris. demõstrare intẽdit cęlũ eẽ neqꝫ graue neqꝫ leue:
ſ; (vt dictũ ẽ) oĩs demõstrationis ꝑnꝰ est qð qd est q̃siti/vel
passiõis/vt dic̃ Philoponus:q̃re opꝫ suppon̄e qd graue
qdqꝫ leue sit:qð est q̃siti de cęlo:iure hęc supponere opꝫ.
¶ Quo ꝟo ad verba attinet aĩaduersiõe dignũ/cuiusqꝫ
rei duplicẽ posse assignari diffõnẽ/alterã qd nois:alterã
qd rei:⁊ q: in doctrina demõstratiua opꝫ supponere ⁊ ꝑco/
gnoscere de q̃sito qd nois:iõ iuniores dicũt Aris. iure sup P
ponere qd nois graue:⁊ qd nois leue:quo ꝟo ad coꝝ de/
finitiones ẽẽntiales:loquet̃ i.4. de his. ꝑpea dicit nũc q/
dẽ satis quo ad vsuꝫ ꝑsentẽ. q: quo ad definitiões qd no/
minis. Diligẽtius ꝟo rursus/cũ ipoꝝ ꝯsiderabim⁹ sbam: Cõfutatio.
q: in.4. lib. de his tradet definitionẽ ẽẽntialẽ. ¶ Sꝫ hęc
expõ vĩ nõ temere facta:verꝫ nõ vĩ ad mẽtẽ expositoꝝ:
volũt.n. expositores definitiões grauis ⁊ leuis hic tradi/
tas eẽ ẽẽntiales/⁊ nõ tñ qd nois:imo ⁊ explicare signifi/
cationẽ noium/⁊ ẽẽntias reꝝ:nec alr̃ vnq̃ Aris. hęc in.3. Que Auer.
vel.4. definit:vt pꝫ his/q libros illos reuoluerũt. ¶ Sꝫ
vt recte Auer. aĩaduerttit dẽfinitiões hę nõ sũt dictę ad dili/
gẽtiã:ſ; ad sufficiẽtẽ vsuꝫ:q: nõ sũt de illis dicte opiones
veterũ/itẽqꝫ nec traditę ꝑ regulã posterioristicã. Jn q̃rto
ꝟo diligẽter sũt dictę:⁊ q: opiones de his/⁊ ꝑ regulã sunt
narratę. hęc Auer. ⁊ optime. ¶ Expositor ꝟo dicit defini/ Que expositor.
tiões hasce oẽs dictas nõ diligẽter:q: vtit̃ eis/vt suppo/ Q
sitionibus. Jn.4. ꝟo ⁊.3. libris dictę sunt diligẽter:q: per
arteꝫ sunt traditę:⁊ ita hę definitiones sunt quid rei sm
expositores omnes. hęc de suppositionibus.

¶ Graue igitur id sit:qð ad mediuꝫ ferri aptũ
est. Leue ꝟo:quod e medio.

¶ Prosequit̃ ⁊ ꝑ declarat qdnã graue:qdue leue sit ⁊ in/
quit graue eẽ id:qð ad mediũ ferri est aptũ. leue ꝟo ẽ id:
qð e medio ferri est aptũ. Uident̃ autem definitiões hę
bonę. constãt.n. suis gñib⁹/suisqꝫ dĩntijs. Nã ꝑ ꝟbuꝫ id:
qð gręce est τὸ: idicat gen⁹:qð est corpus simplex:vel in
q̃ aliqð simpliciũ corpoꝝ excellit:ꝑ id ꝟbũ ad mediũ fer
ri est aptũ:itelligit dĩam:q̃ dĩt e leui:ꝑpea definiẽs leue
ingt eẽ id corpus vel simplex:vel in q̃ simplex ꝑdomia/
tur:qð est e medio ferri aptũ. naꝫ leue ⁊ graue ꝯueniũt in
gñe:q: vtrũqꝫ ẽ simp⁹ corp⁹ vel mixtũ in q̃ simpliciũ ali/
qð ꝑdñant̃ dĩns spẽ:quippe cũ graue ad meũ/leue e medio
sic ferri

A fic ferri aptū. ¶ Sz ambiges fortaſſe. Primo q̄lis nā ſit
Dubõnes. hęc: ſi generica oĩbus ꝯueniēs: vel ſpecifica. Scḋo ambi-
ges cur Ari^les^ vtit̃ hoc mō p negationē dicens graue ad
mediū: ⁊ leue a medio ferri eē aptū. ⁊ nō dixit graue deor
Que Auer. ſuz ⁊ leue ſurſuz eē aptū ferri. ¶ Ad p̄mā ſoluit Auer. dif
cō.17. finitionē eiuſmodi eē genericā: cū cõpetat oĩbus ſpēbus
grauis ⁊ alterā oĩbus ſpēbus leuis. Ad cu^9^ euidentiā duo
indicat. Primū, qḋ duplex ē graue, duplexq̄z leue. alr̃ rū
ſimp^r^ alter̄ i re^a^. terra ⁊ ignis ſūt talia ſimplr̃: qꝛ terra oĩ-
bus elemētis eſt grauis: ignis oĩbus elemētis leuis. aqua
⁊ aer ſunt graues leueſue reſpectu. eſt. n. aq̄ ad aerez atq̄z
ignē grauis. ad terrā ꝟo leuis. aer ꝟo ad terrā atq̄z aquā
leuis: ad ignē grauis. pbat hęc qꝛ ſi aqua p poſe vel ipoſe
eēt in centro mundi moueret̃ ad ſupficiē terrę ⁊ ad con-
cauū aeris: quę rō docet illā ad terraz leuitate, ad aerem
ꝟo grauitare. Pręterea ſi aer poneret̃ in cęli cõcauo de-
B ſcenderet ad cõuexū aquę ēt ad cõcauū ignis: quę rō do-
cet aerē ad ignē grauē, ad cętera leuē eē. ¶ Indicat 2° ⁊
corollarie in aq̄ grauitatē abundare: in aere leuitatē. q̄p-
pe cū aqua ad duo ſit grauis, ignē vz ⁊ aerē. ad vnū leues
terrā vz. aer ꝯtra ad vnū grauis, ignē. ad duo aquā ⁊ terrā
leuē eē. Ex his vult definitiões haſce genereas eē: cū oĩ-
bus ſuis ſpēbus cõpetant. ⁊ ego addo eē genereas nō mō
qꝛ ſuis ſpēbus pprię cõpetunt vt oĩbus grauib^9^ ⁊ oĩbus
leuib^9^ ſimplicib^9^: ſz ēt oĩbus ſpēbus extraneis, qꝛ oĩb^9^ mi
ſtis ex his: lapis. n. grauis ē ⁊ ad mediū fert̃: q tñ mixtus
eſt. oleū e medio aptū eſt moueri: qḋ tñ eſt miſtū. ¶ Ex
dictis colligit Auer. Ari^lem^ p p̄n^m^ quo graue ad mediuz: ⁊
quo leue e medio ferunt̃ eſſe formā ſubalem eorū: quę eſt
illorum habitus ⁊ perfectio eſſentialis. ⁊ ſi diceret̃ vulga
C res velle leuia moueri a leuitate quę eſt accñs: ⁊ graue a
grauitate quę ēt eſt accñs. Rñdet hoc eē dictū vulgariū:
q nō ꝑcipiunt ni ſi accidētia: ⁊ nō ſubas: tñ re vera p̄nci-
piuz vex eſt forma ſubalis illoꝝ: hęc Auer. ex q̄b^9^ pz de
mente Auer. ꝙ grauia ⁊ leuia mouent̃ p̄ncipalr̃ e ſuis for
mis effectiue. lz ꝯtingat ſm̄ vulgus tribuere nomē p̄nci-
pij accidentib^9^: quę formā ꝯſequūt̃ queq̄z ſunt inſtrumē-
Que expoſi taria p̄ncipia: veluti caliditas calefactiõis. ¶ Ad 2^m^ rñ-
tor. det expoſitor ⁊ hil, Ari^lem^ ſic definiſſe p negationē: ⁊ nō p
ſurſuz vel deorſuz qꝛ nō oēs ꝯcedunt ſurſuz ⁊ deorſuz in
mundo elementario, oēs tñ ꝯcedunt mediū. ppea ne ipe-
diant̃ definitiões: dixit graue eē id qḋ ad mediū, leue qḋ
e medio aptū eſt ferri: donec in 2° declarabit in mūdo eē
diſtas poſitiõis. vz ſurſum ⁊ deorſuz. hęc expoſitor ⁊ ſapi-
Conſidera-tio verboꝝ de. ¶ Quo ꝟo ad verba attinet dixit (graue igit̃ id ſit) ⁊
nō dixit graue eſt: vt idicaret definitiões haſce eē hic ac-
ceptas, vt ſuppõnes, donec illas p artē nanciſcet̃ in.3.lib.
⁊.4. ⁊ ēt dixit qḋ ad mediū ferri aptū eſt. Naz nō opz vt
D ſemp graue ferat̃ deorſuz: ſz ſit aptū ferri. ⁊ magis p aptū
moueri, q̄ꝫ p aptum q̄ſcere deſcribit: q̄ppe cū hęc iueſti-
gatio p motuū ſimpliciū diſtam agat̃. Accedit ēt ad hęc,
ꝙ motus eſt notior quiete: ⁊ habit^9^. hęc de verbis.

¶ Grauiſſimuz id his oĩbus ſubſtat: quę de-
orſuz feruntur: leuiſſimū id qḋ omnibus ijs
ſuperfertur, quę ſurſum petunt.

¶ Et de prima ſuppõne hacten^9^. 2^a^ ꝟo ſuppõ eſt defini-
tio grauiſſimi ⁊ leuiſſimi. grauiſſimū q̄dē eſt id qḋ oĩbus
ijs ſubſtat: q̄ deorſuz ferunt̃. leuiſſimū ꝟo id: qḋ oĩb^9^ ijs
Que Auer. ſuperfert̃: q̄ ſurſuz petūt. ¶ Auer. ꝟo in ſuis trāſlatiõib^9^
cō.17. ſic hz: graue eſt illḋ qḋ grauitate p̄cedit oĩa grauia ⁊ reſidet
ſub oĩbus deſcendētib^9^ ad inferi^9^: hoc eſt q̄ſcit ſub oĩb^9^:
q̄ deorſuz mouent̃. leue ꝟo qḋ leuitate p̄cedit oĩa leuia: ⁊
eleuat̃ ſup oĩa: q̄ ſurſuz ferunt̃ ſup his d̃finitiõib^9^, pl̃a tā-
git Auer. quoꝝ p̄^m^ eſt qḋ hęc eſt alia deſcriptio grauis ⁊
leuis: nā p̄^a^ fuit cõis oĩb^9^ ſpēb^9^ grauis ⁊ leuis: hęc eſt ppa E
graui ⁊ leui ſimplr̃. 2^m^ eſt ꝙ hęc definitio põt eſſe vna: ⁊
plea. ſi vna: hęc dat̃ p getē: q̄ graue q̄ſcit in loco ꝓpo. p̄^a^
ꝟo ex mot^9^. ſin aūt ples: p̄^a^ eſt p motū: quę dicit graue eſt
qḋ p̄cedit grauitate oĩa grauia. 2^a^ p getē: quę dicit ⁊ qḋ oĩ-
bus ſubſtat. Addit tñ ꝙ forte hęc definitio eſt vna ꝯpoſi-
ta ex illis duab^9^: ita vt definitio ḡuis ⁊ leuis ex illis dua-
b^9^ ppetatib^9^ ꝯpo^ta^ ſit notior. ⁊ ſic vī velle hāc eē 2^am^ defi-
nitionē ḡuis ⁊ leuis ſimplr̃ diñs a p̄^a^ multifariā, p̄ qꝛ illa
fuit cõis oĩb^9^ ſpēb^9^ grauis ⁊ leuis. hęc cõpetit graui ⁊ leui
ſimplr̃ tñ. 2° qꝛ hęc data eſt p getē, ſupior p motū. 3° h̄
ꝯponit̃ ex duab^9^ pprietatib^9^: ſupior ꝟo p genus ⁊ diſtas.
4° hęc eſt notior: illa ꝟo obſcurior. Nā hęc dat̃ p pprie-
tates notiores. Illa p gen^9^ ⁊ diſtaz. hęc ex Auer. ¶ Tu ꝟo Qual̃ Ari.
aīaduerte ꝙ oĩa hęc ſunt ſupflua: ⁊ trāſlationib^9^ noſtris ⁊ expō.
gręcis codicibus diſſona. ſunt. n. ſolū ab eo ficta. ¶ Quo Conſidera-
ꝟo ad ꝟba attinet: grauiſſimū hic nō itelligit̃ illḋ: qḋ eſt tio ꝟboꝝ.
gradualr̃ intenſius graue. Naz aqua eſt grauiſſima gra-
dualr̃: qꝛ grauis vt octo. ⁊ aer leuiſſimus gradualr̃ ſili rõ-
ne: ſz itelligit̃ grauiſſimū ⁊ leuiſſimū: qḋ eſt tale ſimplr̃, ⁊
re^a^ oĩum: vt recte Auer. q̄ rõne nō indocte Ari. aſſeruit eē F
duas definitiões grauiſſimi ⁊ leuiſſimi: nā p̄^a^ erat cõis. 2^a^
ꝟo ppria graui ⁊ leui ſimplr̃. 2° dixit ꝙ oĩb^9^ ſubſtat coꝝ
quę deorſuz ferunt̃. adijcit. n. eoꝝ quę deorſuz ferunt̃: nā
centrū terrę oĩbus ſubſtat: nō tñ eorū quę deorſuz ferun-
tur. nō. n. deorſū fert̃. Silr̃ de leui dixit ꝙ oĩbus eminet,
quę ſurſuz petūt, pp cęlū. nā cęlū oĩbus eminet: non tñ eſt
eorū: quę ſurſuz petūt. Quib^9^ pz definitiões haſce datas
eē p getē: p̄ma ꝟo dabat̃ p motū. verbū. n. ſuperfert̃ gręce
eſt ἐπιπολάζον latie ſuz eminēs, ſuz emergēs. 3. aīad- ἐπιπολά-
uerte ꝟba illa ſurſuz ⁊ deorſuz eē ſumpta vt p̄us. vz deor ζον emi-
ſum p medio: ſurſuz pro e medio recedere: ſz vt idicaret nens, emer-
vſuz cõez: ſic locut^9^ ē. ⁊ de ḡuiſſimo leuiſſimoq̄z hacten^9^. gens, ſupla-
tum.

¶ Neceſſe igit̃ oē qḋ fert̃ aut deorſuz aut ſur-
ſuz aut leuitatē aut grauitatē aut vtrūq̄z hr̃e:
nō ad idem tñ. Ad alia nāq̄z ſunt grauia ⁊ le-
uia: vt aer ad aquā: ⁊ aqua ad terrā. Corpus G
igit̃ qḋ circulo fertur: impoſſibile eſt habere
grauitatem aut leuitatem.

¶ Ex dictis ſuppõnibus ſyllogiẓat ꝓpoſitū ſic: oē habēs
grauitatē aut leuitatē aut vtrūq̄z mouetur aut ſurſuz aut
deorſum hoc eſt aut e medio aut ad mediū: hęc maior ex
ſuppõnib^9^ pz. Corpus qḋ circulo fert̃, neq̄z mouet̃ e me-
dio, neq̄z ad mediū. igit̃ corpus qḋ circulo fertur, neq̄z hz
grauitatē, neq̄z leuitatē, neq̄z vtrūq̄z: ⁊ hoc in 2ª figura hu-
ius rõnis nō ponit maiorē in ppria forma: ſz ei^9^ ꝯuerten
tē: ⁊ ingt neċe igit̃ oē qḋ fert̃, aut deorſuz aut ſurſum: aut
leuitatē, aut ḡuitatē, aut vtrūq̄z hr̃e: ⁊ qꝛ dixit aut vtrūq̄z
qḋ vī fortaſſe impoſe niſi ſit miſtū: addit nō ad idē tñ: ſz
ad alia atq̄z alia. ad alia nāq̄z ſūt grauia ⁊ leuia: vt aer ad
aquā eſt leuis ⁊ ad terrā: aqua ꝟo ad terrā tñ. eꝯtra aq̄
eſt grauis ad aerē ⁊ ignē: aer aūt ad ignē tñ. Sic igit̃ cor H
pus ſimplex hr̃e põt vtrūq̄z in reſpectu. Ex his igit̃ vult
hr̃e hāc maiorē, oē hñs grauitatē aut leuitatē aut vtrūq̄z
mouet̃ aut deorſuz aut ſurſuz: vt ex definitiõib^9^ pz. Poſuit
tñ nō ipaz: ſz eius ꝯuertentē: vt iduceret demr̃ationē hanc
conſtare ex ꝟlibus ⁊ ꝯuertibilibus. Poſuit ēt ⁊ ꝯ̄nem di-
cens corpus igit̃ qḋ circulo fert̃. Impoſe eſt hr̃e aut gra-
uitatē aut leuitatē: ſed neceſſe eſt eſſe neutrū: vt e p̄ncipio
pbare propoſuit. De ſyllogiſmo igitur tetigit maiorem ⁊
concluſionem. hęc de ſyllogiſmo.

Auerroes aūt eodē mō textū itroducēs vult ma- Que Auer.
iorem quo ad ambas ptes conuerti: vt cō.17.

pȝ ex descriptionibꝰ:que semp ↄuertuntur cū descriptis.
I dictuȝ est.n.graue eē id qđ ad mediū ferꝛ.igiꝛ p ↄuersio/
nē descriptionis:qđ ad mediū ferꝛ:ē graue.Silr leue ē
qđ e medio ferꝛ.igiꝛ qđ e medio ferꝛ:est leue p eandē re/
gulā.igiꝛ cōgregādo ambas ptes:oē qđ e medio ferꝛ est
leue:τ oē qđ ad mediū fertur est graue:q̄re p ↄuersioneȝ
oē grauitatē aut leuitatē aut vtrāq; hṅs mouetur aut ad
mediū aut e medio:τ ecōtra/oē qđ ad mediū vel e medio
ferꝛ est graue aut leue:τ sic pȝ conuersio maioris.Quare
accepta maiore.vȝ oē habens grauitatē aut leuitateȝ aut
vtrūqȝ mouetꝛ sursū aut deorsū:que erat maior.Scđo
aduertit Auer.eodē mō esse dōm de graui τ leui:q̄ τ de
descensu ascensuqȝ di.Est.n.ascensus simplr:q̄ leue sim/
plr sursū ferꝛ.ascēsus in reꝰ:quo leue in reꝰ sursū ascen/
dit:in reꝰ τ de descensu silr.Quare de graui τ leui nō alr
q̄ȝ de descēsu ascensu ve dixeꝛ dōȝ:τ hec que Auer.dixit
sunt sapide dicta.¶ Quo igiꝛ ad verba attinet/pȝ vt re/
K cte dicit Auer.optime Aristo adiecisse pticulā igiꝛ.q̄ grę/
ce est δ,:qꝛ hoc ex dictis descriptionibꝰ sequitꝛ:que semp
ↄuertuntꝛ cū descriptis.recte ēt in ↄne adiecisse ēt igiꝛ:vt
induceret esse perfectū syllm.hec de mente Auer.

¶ Nō enī pōt ipȝ aut ꝭm nāȝ aut ꝑter nāȝ/aut
ad mediū aut e medio moueri. Recta.n.la/
tio nō cōpetit ipsi ꝭm nām:qppe cū vniuscu/
iusqȝ simpliciū vna sit. Quare erit idē alicui
eorū que hoc pacto mouenꝛ. Qđ si ꝑter nāȝ
ducaꝛ:si latio que est deorsū:sit ꝑter naturā:
que sursū est:erit ꝭm nāȝ. Sin aūt q̄ sursū
ꝑter nām:que deorsū ꝭm nām erit. Posui/
mus enim contrariorū quorū alterum est ꝑ/
L ter naturam:alterum esse ꝭm naturam.

¶ Minor dictę demr̄ationis erat:ſȝ corpus qđ circulo fer/
tur nō mouetꝛ ad mediū nec e medio:τ ideo ꝓbat illam/
τ ꝓsyllogiȝat sic:oē qđ mouetꝛ ad mediū vel e medio:mo
uetꝛ aut ꝭm nām aut ꝑter nām recto motu vt supioribꝰ le
ctionibꝰ patuit.Sed qđ circulo ferꝛ.nō mouetꝛ recto mo
tu.igiꝛ nec e medio:nec ad mediū.ꝓbat minorē:nā si re
cta rō cōpetit cęlo aut ꝭm nām aut ꝑter nām.Si ꝭm na/
turā/tunc cęlū eēt eiusdē nāę ac spēi cū quatuor elemētis
cuiꝰ oppositū in ꝑmo ꝓblemate est deductū:deducit
qꝛ cuiusqȝ simpliciū vna est latio ꝭm nām:q̄re si cęlū re/
cto motu mouetꝛ ꝭm nām/ꝓculdubio opȝ fateri cęluȝ eē
aut de spē ignis vel aeris:aut de spē aquę vel terrę:aut di
cere vnaȝ lationē simplicē ꝭm nām ↄuenire pluribꝰ spē
differētibꝰ:que oīa sunt supius bn̄ disputata.Sin autē ꝑ/
ter nām latio recta cęlo cōpetit:cū oīs recta latio sit aut e
M medio:aut ad mediuȝ:q̄ratur que harū cęlo ↄpetit:si que
est deorsū sit ꝑter nām:que est sursū erit ſȝ nāȝ:sin aūt
ecōtra que est sursū est ꝑter nām:que est deorsū:erit ſȝ
nām.Nā duoꝝ ↄtrariorū si vnū est nā alicui cōpetēs:al/
teꝝ est ꝑter nām eidē ↄueniens:vt supius est demonstra
tū.Quare pȝ cęlū nō posse recto motu moueri:τ sic nec e
medio:nec ad mediū.que erat minor de ꝓsyllogismo.tāṅ/
git ↄnem que erat minor syllogismi ꝑdicti τ inqꝛ:nō enī
pōt ipm cęlū aut ꝭm nām/aut ꝑter nām:aut ad medium
aut e medio moueri.hec fuit minor syllī/quā sumit vt ↄ/
neȝ ꝓsylli:deinde ꝓbat minorē ꝓsylli:τ vtiꝛ diuisione
dicēs.recta.n.latio nō cōpetit ipsi ꝭm nām:qppe cū vni/
uscuiusqȝ simplicium in spē vna sit latio simplex in spē.
¶ Qđ si sit vna ꝭm nām cęli τ elementoꝝ:erit idē alicui
eorū que hoc pacto.ſ.recto motu mouenꝛ:τ sic erit specie
idē alicui quatuor elementorū:cuiꝰ oppoᵐ in ꝑmo ꝓ/
blemate est demonstratū:est.n.dictuȝ corpus qđ circulo
ferꝛ eē alteriꝰ naturę ab elemētis.Deinde ꝓbat ꝙ recta N
latio nō ↄpetit cęlo ꝑter nām:qꝛ vel illa erit e medio vel
ad mediū:τ qcqđ dicaꝛ:altera erit sibi nālis:τ ita sequtur
vt ꝑus ipm eē eiusdē spēi cū alicui vel oībus elemētis.pȝ
igitur minor dicti syllogismi.

Mouet Auer.hic dubitationē.nā Aristo vtiꝛ ad ꝓ/ Que Auer.
bandū cęlū nō recto motu moueri ꝑter na/ cō.18.
turā/hac ꝓpōne.vȝ/si aliqs motꝰ iest alicui ꝑter nām op
positus inest illi ſȝ nām.vnde sunt due ꝓpōnes.Prima
si aliqs motꝰ inest alicui ꝭm nām:eiꝰ oppositꝰ inest eidē
ꝑter nām.Scđa est huiꝰ ↄuertens.vȝ si aliqs motꝰ inest
alicui ꝑter nām:eiꝰ oppositꝰ inest eidē ſȝ nām.Dicit mō
Auer.ꝙ Aristo posuit ꝑmā:ſȝ intendit ↄuertentē:quā ipe
appellat conuersaȝ.nā hec vꝛ ad ꝓpositū.Intēdit enī ꝓ/
bare ꝙ recta rō nō ↄpetit ei ꝑter nām:qđ est 2ᵐ mēbrū
diuisiōis:τ ꝓbat p hāc regulā que est ↄuertēs ꝑmę ꝓpō/ O
nis.vȝ si aliqs motus inest ꝑter nām alicui:eius oppositꝰ
inest illi ꝭm nām.¶ Dicit mō Auer.dubitādo hanc esse
occultiorē ꝑma:qꝛ posset aduersariꝰ illā negare:nāȝ dice
ret vtrosqȝ rectos motus inesse cęlo ꝑter nām:τ circularē
inesse illi ſȝ nām:τ ita negaꝛ ꝙ si aliqs motꝰ inest alicui
ꝑter nām:eius oppositꝰ inest illi ꝭm nāȝ:q pīt ambo cō/
petere ꝑter nām:τ circularis ꝭm nām.At in ꝑma nō pōt
sic dici:qꝛ oēs ↄcedūt si aliqs motꝰ inest ꝭm nām alicui:
eius oppositꝰ inest illi ꝑter nām:nec aduersariꝰ pōt hanc
negare:τ sic assumptū Aristo est dubiuȝ.¶ Rn̄det Auer. Sol.Auer.
τ dicit ꝙ lȝ illa propositio sit occultior:tn̄ stat τ est vera.
alr cęlo iesset aliqđ ↄtrariū:τ sic eēt corruptibile:τ dedu/
cit qꝛ si illi duo motꝰ insunt cęlo ꝑter nām.alicui alteri ie/
runt ꝭm nām:qꝛ oē qđ inest alicui ꝑter nām:inest alteri
ꝭm nāȝ(vt supius dicebaꝛ):τ ita illud alterū erit cęlo cō
trariū:ex quo eīa ē aliqđ nāle:qđ est cęlo ꝑternaturale:τ P
ꝑꝑea dicit Auer.ꝙ Aristo adiecit in textu cęlū nō hāe con
trariū.hec Auer.¶ Sed miror hec:que Auer.inqꝛ:nāȝ τ Qualꝛ Ari.
ↄuertens τ cōuersa tenet eadē regula.hec enī si aliqs mo expositio.
tus cōpetit alicui naturalr:eiꝰ oppositꝰ cōpetit eidē ꝑter
nām:tenet hoc regula.vȝ qꝛ duorū ↄtrarioꝝ si alterū cō/
petit alicui ꝭm naturam alterum competet eidem pręter naturam.Silr si aliquis cōpetit alicui ꝑter naturam:
eius oppositꝰ cōpetit eidē ꝭm nām.ambę enīȝ hę tenent
virtute ↄtrariorū:que est ꝙ si alterū alicui nā cōpetit alte/
rū ꝑter nām cōpetere dȝ.Quare ambę illę videnꝛ ęque
notę:τ nulla eē altera occultior.Cū ambę vim habeāt ꝓ/
prietate ↄtrarioꝝ.Et quū dicebat ꝙ aduersariꝰ pōt finge
re vtrosqȝ motꝰ ineē cęlo ꝑter nām:circularē vo ꝭm na/
turā:dicerē hoc est dictū voluntariū:τ contra ꝓprietateȝ
ↄtrariorū.Qđ vo addit Auer.soluēdo suā dubitationeȝ:
est suum:τ non repertū in codicibus gręcis.Quare vide/ Q
tur mihi Auerroem frustra laborasse.

¶ Quuȝ aūt ad idē totū τ ps ꝭm nām feraꝛ:
veluti tota terra:τ ꝑua gleba:euenit primo
vt ipm qdē neqȝ leuitatē neqȝ grauitatē hēat
vllā:nā aut ad mediuȝ aut e medio suapte nā
ferri posset. Deinde fieri neqt vt ipȝ mouea/
tur motu ad locū aut sursū aut deorsū ↄtra
ctū:qppe cū motu alio moueri n̄ possit:neqȝ
ꝭm nām:neqȝ ꝑter nām:neqȝ ipm neqȝ par/
tiū aliq̄.eadē siquidē rō sit de toto τ parte.

¶ Posset ad dictā rōnē rn̄deri ꝙ lȝ totū cęlū nec sursum
nec deorsū feraꝛ:tn̄ est graue vel leue:q̄tenus si ps e toto
cęlo detrahaꝛ resciderėturqȝ:moueretꝛ aut sursū aut deor/
sum

A sim nã: ꝛ hoc dicebãt veteres cęlũ eẽ. vz graue aut leue: sꝫ ipm nõ moueri i ꝓprio loco sursũ aut deorsũ: qm̃ nullũ elementũ in ꝓpria regiõe mouet̃ sursũ aut deorsũ: sed qꝛ oẽ elementũ in ꝓpria regione mouet̃ circulo/ꝛ partes mouent̃ recto motu: iõ fingi posset cęlũ eẽ aut graue aut leue: ꝛ si in ꝓprio loco moueat̃ circulo: qꝛ ptes sunt recto motu moueri aptę. si e toto rescinderentur. Rñdet ꝛ duo sil' cõplicat: qꝛ rñdet ꝛ epilogat: ꝛ sumit illud qđ oibus cõstat. vz ad eundẽ locũ ferri totũ ꝛ ptez: ꝛ hoc maxie in similarib⁹ corporib⁹ locũ hꝫ. ex hoc infert duo: quoꝝ p̃mũ est ꝙ cęlũ ipm totũ neqꝫ grauitatẽ: neqꝫ leuitatẽ hẽat vllaꝫ: pꝫ qꝛ nec e medio: nec ad mediũ est aptũ ferri. Scđo īfert vt neqꝫ ipꝫ detractũ atqꝫ rescissũ moueri possit aut sursũ aut deorsũ: qđ est dicere: vt neqꝫ ei⁹ ps rescissa e toto moueatur aut sursũ aut deorsum: neqꝫ natura neqꝫ pter naturam: quippe cum vna sit ratio de toto ꝛ pte maxime in similarib⁹.

B Quare ꝓspicuũ est cęlũ nullã prorsus grauitatẽ aut leuitatez hẽre: esse similare in toto ꝛ oibus ī ptib⁹. hęc de cauillo deqꝫ epilogo. ⁋ Auer. ꝟo cõmẽto ꝓsenti ait Ariꝓbasse cęlũ neqꝫ eẽ graue: neqꝫ leue demonstratiõe facta in 2ª figura hoc pacto/oẽ graue aut leue mouet̃ e medio vel ad mediũ. cęlum neqꝫ ad mediũ: neqꝫ e medio mouet̃. igit̃ cęluz neqꝫ est graue neqꝫ leue. istę sunt duę ꝓpõnes in qbus demonstratiõnẽ Ari asserit esse fundatã: quas vtrasqꝫ rõne ꝓbatas esse fatet̃. Nã maior ꝓbata est definitionib⁹ grauis ꝛ leuis. minor ꝟo diuisione: qꝛ si cęlũ mouet̃ ad mediũ: vel e medio: moueret̃ aut nã: aut pter naturã: ꝛ reliqua: ꝛ sic ambę bona ratione sunt probatę. dicit 2° ꝙ lꝫ ambę ꝓpõnes sint bona rõne ꝓbatę: adhuc minor rõne ẽt vlteri⁹ ꝓbatur ꝛ cõponit̃ sic/ad quẽcũqꝫ locũ mouet̃ ps: mouet̃ ꝛ totũ. Nulla ps cęli mouet̃ e medio: nec ad mediũ. igitur. in tertia figura

C vel p se vel reductiue: cęlum nec mouet̃ ad mediũ neqꝫ e medio: quę erat minor. hęc rõ continet duas ꝓpõnes. vz maiorẽ ꝛ minorẽ. Dicit modo Auer. maiorẽ patere rõne essęqꝫ intelligibilẽ hoc est intellectu notam: minorez ꝟo sẽsu. maior qdẽ pꝫ rõne: qꝛ ꝯstat eũdẽ eẽ locũ toti⁹ ꝛ ptis: mõ totũ ꝛ ps sint ꝯsimiles rõne ꝛ spẽ: quã vlteri⁹ declarat exẽplo/qꝛ ad quẽ locũ mouet̃ gleba: ad eum mouet̃ ꝛ vniuersa terra. si esset extra locũ suum. ꝛ hãc vlteri⁹ rõne declarat: qua ꝛ exẽplũ ẽt patere põt: est ꝛ iõ qꝛ toti⁹ ꝛ ptiũ in similarib⁹ vna est nã definitiõe: ꝙ si nã est vna definitiõe: vna erit forma toti⁹ ꝛ ptiũ: qꝛ definitio sumitur e forma: vbi vna sit forma: vna erit actio ꝛ vn⁹ mot⁹ rõne ꝛ spẽ. vbi vn⁹ est mot⁹ spẽ: vnus est loc⁹: vnũ. n. motũ vn⁹ ꝯsequit̃ loc⁹. q̃re in ꝯsimilarib⁹ toti⁹ ꝛ ptis vn⁹ est loc⁹: ꝛ pꝫ maior rõne. vz ꝙ ad quẽcũqꝫ locũ mouet̃ ps: mouet̃ ꝛ totũ. minor ꝟo pꝫ sensu. nulla. n. ps cęli mouet̃ alio motu q̃ circulari.

D Astronomi. n. q stellas obseruarũt ab antiquo. inuenerũt illas eodẽ semꝑ in nũero: atqꝫ eodẽ in locoꝝ nullã cecidisse neqꝫ aduolasse tradunt. Sic igit̃ pꝫ hęc minor sensu ꝛ obseruatione astronomoꝝ. obseruatio enĩ sensu fit: ꝛ instrumẽtis sensilib⁹. ꝓsentẽ igit̃ textum alr Auer. alr ꝛ nos exposuim⁹. nã nos cauillũ remouisse diximus. Auer. ꝟo vult Ari hoc in textu ꝓbasse minorẽ dicte demõstrationis: ꝛ ambę expositiones cõuenire possunt. ⁋ Sed occurres p̃mo qꝛ tam videm⁹ stellas cadere: q̃s appellam⁹ discursus. Scđo sol calefacit. igit̃ est ignis vel igneus. tenet argm̃ qꝛ ois ignis calefacit. igit̃ p ꝯuersionẽ in terminis oẽ calefaciẽs est ignis. Sol igit̃ est ignis vel igne⁹: ꝛ ita leuis. Ad p̃maz rñdet negãdo assumptũ. vz ꝙ stellę cadẽtes sint ptes cęli. imo sũt res elemẽtarię: qꝛ exhalatiões motu veloci accensę: vt i metheoris dixit Aris. Qđ aũt nõ sint stellę pꝫ: qꝛ stellę cęli nõ sunt huiusqꝫ diminutę nũero: imo astronomi q illas ꝛ illarũ numerũ ꝛ

E magnitudinem obseruarunt: reperiunt easdem ꝛ numero ꝛ magnitudie sp. Ad 2 rñdet negãdo ꝯuersionẽ: qꝛ vlis affirmatiua nõ ꝯuertit̃ in terminis. vt p̃ p̃oꝝ dictuz est. veꝝ cur sol calefacere possit: ꝛ nõ eẽ ignis. 2. lib. hui⁹. cõ. 42. dicet vlteri⁹ dicit hęc eẽ dicta. vt Alexã. inqt ꝯ eos q dixerũt cęlũ esse graue: nõ cadere ꝟo: qꝛ defert̃ sup oia elemẽta: quę tenẽt ipm ne cadat. Aris. igit̃ sumit̃ ꝙ lꝫ totũ nõ caderet: saltẽ ptes cęli cecidissent: qꝛ totũ põt sustineri ab elẽtis ita ꝯtinẽtis. ptes ꝟo minime. hęc igit̃ sũt dicta ad illos q sic đ cęlo autumãt: vt Alexã. inqt. ⁋ Ex his colligit Auer. duo p̃ ꝙ cęlũ nõ est aliqđ elẽtoꝝ simpliciũ: vt pꝫ rõne accepta ab illi⁹ motu. 2 ꝙ cęlũ nõ est mistũ: qm̃ cũ nõ sit ęqle ad pondus: aliqđ elẽtoꝝ in illo ꝑdominari oportebit. ꝛ sic moueri a ꝑdominãte elẽto. cõstat aũt cęlum nõ moueri e medio nec ad mediuz nec vt simplex: nec a ꝑdñante elẽto: ꝛ ita ꝓspicuũ ẽ ipm eẽ nãm neqꝫ grauẽ neqꝫ leuẽ. sꝫ eẽntiã neutrã. h Ar. ⁋ Iuniores dubitãt: qꝛ nõ vĩ eundẽ esse locũ toti⁹ ignis: ꝛ portiũculę ignis: qm̃ tũc ps eẽt ęqlis toti: qppe cũ loc⁹ ęqlis sit locato. ⁋ Sꝫ de hac dubitatiõe deqꝫ positionib⁹ hui⁹ q̃stiõ diligenter disputauimus. 3. physicę auscultatiõis. at nunc sufficiat dicẽ q̃ Auer. dic̃. 3. physicę auscultatiõis. cõ. 52. ꝙ ꝓpõ Aris. est vlr vera mõ ps sit e toto sepata. ꝛ de eodez loco sm̃ spẽm: nõ sm̃ nũeꝝ: ꝛ de toto ꝛ pte similarib⁹. est igit̃ locus idẽ spẽ toti⁹ ꝛ ptis: mõ ps sit e toto diuisa: dixit idẽ spẽ: ꝛ nõ nũero: qꝛ loc⁹ toti⁹ est maior: ptis minor. dixit mõ ps sit diuisa e toto: nã vbi eẽt in toto: loc⁹ ptis eẽt oĩno idẽ loco toti⁹: qm̃ tũc ps nõ eẽt in loco p se: sꝫ p accidẽs rõne toti⁹. dixit in similarib⁹: qm̃ in dissimilarib⁹ nõ est necessariũ/vt pꝫ. hãc solõnẽ Auer. e Themistio ꝛ a textu accepit: vt eo in loco dixim⁹. Si qs ꝟo copiosi⁹ rẽ hãc velit: q̃rat nr̃as cõmẽtatiões in. 3. li. auscultatiõis physicę.

Dubitatio iuniorũ. F Solo.

Querunt iuniores si cęlũ sit eiusdẽ nãe cũ elẽtis. Arguit̃ multifariã ꝙ sic. Prio qꝛ cęlũ generat elẽta: igit̃ est eiusdẽ formę: qppe cũ gñans ꝛ genitũ ꝯueniãt in forma vniuoca sm̃ ꝑipateticos: qcquid velint platonici. Qđ si sint eiusdẽ formę: erũt ꝓculdubio eiusdẽ nãę. ⁋ 2° cęlũ ꝛ elẽta ꝯueniũt q̃sdẽ in accidẽtibus: vt in dẽso/ꝛ raro/ꝛ luminoso/ꝛ opaco. igit̃ in forma. fluũt. n. accidẽtia ꝓpria e formis. ⁋ 3° cęlũ ꝛ elẽta ꝯtinent̃ sub eodẽ obto eiusdẽ po: qꝛ ente sensibili: qđ est obm intell's. igit̃ sũt eiusdẽ nãę. ⁋ 4° cęli ptes nõnullę sũt ignęę: vt aries: leo: ꝛ sagittari⁹: nõnullę aerę: vt gemini/libra/ꝛ aquari⁹. nõnullę terrę/vt taur⁹/ ꝟgo/ꝛ capricorn⁹. nõnullę aquę vt cancer/piscis/ꝛ scorpi⁹. igit̃ cęlũ aut est mistũ: aut eiusdẽ nãe cũ elẽtis. ⁋ 5° cęlũ calefacit hęc infera corpa. igitur est calidũ. nõ. n. nõ calidũ calefacit: ꝛ si est calidũ. igit̃ est ignis vel igneum: ꝛ sic est eiusdem naturę cum elementis. ⁋ In contrarium est Aristoteles: qui cęlum esse alteri⁹ nãę ab elẽtis ꝛ asseruit ꝛ ꝓbauit. ⁋ Nã 2° auscultationis physicę. vno° forma rei dĩ. Alio° mã. 3° mõ genitura: quę via est in formã: quę est p̃ncipalr nã. At nõnulli appellãt nãz oẽ ꝯpositũ ex realitate ꝛ realitate: q̃ rõne est nã generica: ꝛ est nã specifica. ꝛ hoc pacto egnitas q̃ resultat ex ꝯpositiõe mãę ꝛ formę dĩ nã specifica. Aialitas ꝟo generica. Sꝫ h expõ est poti⁹ ad aures Auicẽ. q̃ Aris. nã sꝫ Aris. dĩt ens nãę siue nãle: ꝛ nã. ens. n. nãę siue nãle vt 2° physi. colligit̃. ex ꝯpõne mãę ꝛ formę resultat: nã ꝟo est aut mã: aut forma. ⁋ Ad q̃nez igit̃ rñdet nõnulli ꝙ vnũ dĩ multifariã: vt vnũ nũero: vnũ spẽ: vnũ genere: ꝛ vnũ analogię. Tũc dĩc cęlũ ꝛ elẽta nõ eẽ eiusdẽ naturę sm̃ nũerũ: vt ꝓspicuũ est. Scđo dicit illa nõ eẽ eiusdẽ nãę sm̃ spẽm. vt rõnes Aris. ꝓbãt in lr̃a. Tertio dicit illa nõ eẽ eiusdẽ nãę sm̃ gen⁹: qꝛ vt deducet Auer. 2. hui⁹. cõ. 19. tũc cęlũ eẽt gñabile ꝛ corruptibile: nã corrupabile

Questio. G

Timeus. Nõnulloꝝ positio. Qualis hęc positio. H

Põ Joannis iãduni.

Quęstiones Auer. cõ. 19. Expõ Ali.

⁊ icorruptibile differũt gñe. Quarto dicit celũ ⁊ elnta eẽ
I vnũ ſm analogiã: qm̃ elnta depẽdent e celo. igĩ iter illa
Qual' pô. eſt ordo cauſę ⁊ cauſati: ⁊ ita vnitas analogię. ¶ Sz q̃ di-
cit hęc poſitio: vera ſunt: non tamen ſunt ad neruum qõ-
nis: querit.n. qd̃ ſi celũ eſt eiuſdẽ nãę cũ elntis vel elntoꝝ
aliquo: ⁊ cum nã ſit trifariã dicta nõ vĩ qd̃ itelligi niſi de
Pô Ana- idẽtitate nãę: vt nãz accipiũt ꝑipatetici. ¶ Quare Ana-
xagorę et xagoras ⁊ Plato velle videnĩ celũ eẽ eiuſdẽ nãę cũz eln-
Platonis. torũ aliquo. vz cũ igne. qua rõne ſeqtur apud eos celuz ⁊
ignẽ eẽ eiuſdẽ ſpẽi: qppe cũ mã ⁊ foia ꝯueniãt: vtrũq3.n.
ignis eſt, aut igneũ. Empedocles celũ dixit eẽ miſtũ ex q̃-
tuor elntis: ⁊ eẽ a ꝓditio gñe. nõ aũt cadere celeritate mo-
tus. Qua rõne celũ ſaltẽ ꝑdominãter eſt terreuz eiuſdẽq3
Confutatio ſpẽi cũ terra. ¶ Sz has põnes vbiq3 refellit Ariſ. cõiter
põnũ ꝑ rõ- qdẽ in hoc li. ꝓbauit.n. celũ nõ eẽ eiuſdẽ nãę cum elntis
nes Ariſ. vel elemẽtorũ aliquo: qꝛ ei' mot' ꝓprius ⁊ nãlis dĩt ſpẽ
a cęteris motib' cęteroꝝ elntorũ: ⁊ cũ mot' arguat nãm:
K ſeqĩ celũ differre nã. ſpecializ 2o ꝯ Anaxagorã I lib. me-
teorologicon: qꝛ ſi celũ eẽt ignis aut igneę nãę: elntuz ſin-
gulũ annihilareĩ ꝯ Empedoclẽ: qꝛ nullũ violẽtũ eſt ꝑpe-
Obiectiões tuũ: h Ariſ. ꝯ hos. ¶ Sz occurres ꝯ rõnes Ariſ. ꝑ ꝯ rõnẽ
ꝯtra Ariſ. cõez: nã rõ illa ſupponit falſũ: ſupponit.n. circlarẽ motũ
eẽ nãlẽ ⁊ ꝓpriũ celo: h.n. vĩ falſũ: nã mot' celi ẽ mot' aiali
⁊ voluntari': igĩ nõ arguit nãz. vbiq3.n. Ar. ⁊ Aui. dixerũt
motũ celi nec eẽ nãlẽ nec violẽtũ. ſz aialẽ. Quaĩ ſupponit
falſuz ⁊ ſibi ꝯtrariũ. ¶ Cõtra rõnẽ que refellit Anaxago
rã occurres: qd ꝑ annihilari itelligat Ariſ. Aut.n. intelli-
git per annihilari redigi in nihiluz. Aut redigi in mãm ⁊
priuationẽ. nõ ꝑm̃: qꝛ ſicut ex nihilo nihil fit ſm peripate-
ticos: ſic nihil ꝯuertiĩ in nihil. Sin aũt itelligit corruptio
nẽ. tũc aliõ qdpiã gñabitur: cũ corruptio vni' ſit alteri'
gñatio. ¶ 2° diceret Anaxagoras ſolẽ eẽ maiorẽ elntis ſz
L rei veritatẽ: minorẽ tñ ad actionẽ: qd̃ teſtaĩ appentia: cũ
eni ſol nimis diſtet a nobis: minor appet: ⁊ ita ob talez di-
ſtantiã hucuſq3 agere nõ põt. ¶ Tertio diceret ignẽ eſſe
ſolẽ: hñe tñ vtutes geminas: alterã qua agit: alterã qua cõ-
ſeruat res ipſas: ⁊ ſic nõ ſeqtur ipm deſtruere elnta: cũ ſit
ęqualis in ꝯſeruãdo ⁊ agẽdo. Contra rõnẽ 2o qua refellit
Empedoclẽ occurres. Primo qꝛ violentũ vĩ ꝑpetuũ: naz
ignis in ꝓpria regione ꝑpetuo motu torqueĩ. vbi conſtat.
talẽ motũ nõ eẽ ſibi nãlez. Scdo qꝛ mot' celi eſt ab itelli
gẽtia: quę mouet ſine labore: cũ ſit imortalis ⁊ infatigabi-
Rõnes iu- lis ſm Empedoclẽ: ⁊ oẽs Phos. ¶ Propter hęc fortaſſe
niorum. iuniores alr refellũt eiuſmodi põnes: ⁊ ꝓbant ꝑ celũ eſſe
alteri' nãę ab elementis: ex dĩia figuraꝝ: nã celũ eſt figu-
rę ſphęricę, elnta figuĩ rectę. Scdo ꝓbãt celũ nõ eẽ ignẽ,
vel igneũ. Primo qꝛ tũc in breui euaneſceret. nõ.n. ignis
põt diu ꝑmanere, niſi aliquo hũore pabularetur. Cõſtat
aũt i celo nullũ eẽ hũorẽ. Scdo qꝛ tũ celũ eẽt fig' pyrami-
M dalis. ꝓpria.n. ignis fig' eſt pyramis. Tertio ꝓbant celuz
nõ eẽ miſtũ ⁊ ꝑdominãter terreũ. Nã celũ vbi eẽt miſtuz
eẽt potꝰ aqueũ: cũ colore ⁊ flexibilitate ſit aquę ꝑſimilis.
Confutatio ¶ Sz hę rõnes ſunt friuolę. ꝑ' qdez ex dĩia figurę nulla
rõnum iu- eſt: qm̃ ignis in ꝓpria regiõe eſt ſphęricę figurę ⁊ pz ipz
niorum. eſſe naturalr locatũ: ⁊ ꝯſtitutũ. rõnes qbus ꝓbãt celũ nõ
eſſe igneũ: ẽt nullę ſunt: ꝑ' quidẽ nõ: qꝛ ẽt ꝑ eorũ rõnem.
ignis in ꝓpria ſphęra euaneſceret: qppe cũ illic nullus ſit
humor. Scda minime: qꝛ ẽt ignis in regiõe ꝓpria nõ eẽt
figurę ſphęricę: rõne ẽt qua iprobãt Empedoclẽ: ẽt nulla
eſt. ſupponit.n. celũ eẽ colore ⁊ flexibilitate ꝑſimile aquę.
hoc eſt falſuz: nã celũ nullã ſubit elemẽtariã affectionez:
nõ.n. eſt coloratũ: nec durũ, nec molle, nec flexibile, nec ra
rũ, nec denſuz: qppe cũ affectiões eiuſmodi q̃litates ſectẽ
Dilucida' tur ꝑmas: a qbus celũ abſoluiĩ. ¶ Propter hęc dõz celũ
eſſe eiuſdẽ naturę cuz elntis bifariã poſſe intelligi, aut in
rõne phyſica: aut in rõne metaphyſica. In rõne phyſi-
ca: nã eſt act' ſiue forma trãſmutabilis: vel po' ſiue mate- N
ria trãſmutabilis. In rõne metaphyſica eſt rõ act' vel po
tẽtie. In rõne itaq3 phyſica celũ dĩt nã ab elntis: qm̃ eius
for' vel ei' mã nequaq3 trãſmutabilis eſt. at elntaria vel
for' vel mã trãſmutabil. at in rõne meta'ca celũ ⁊ elnta ſũ
eiuſdẽ nãę: qm̃ for' celi ⁊ for' elntoꝝ in rõne act' ſũt eiuſ-
dẽ rõnis: ſilr mã celi ⁊ mã elntorũ in rõne po' ſunt eiuſ-
dez ſpẽi. Quare celũ ⁊ elnta in rõne metaphyſica eiuſdẽ
ſunt naturę ſpecificę. In rõne phyſica differũt natura. h
peripatetici. ¶ Nũc quonã mõ põnes veteꝝ poſſint cõ-
uenire aperiamus: celũ itaq3 ⁊ ſtellas eẽ igneas bifariã i-
telligi põt, aut vniuoce: ita vt ignis vel igneuz dicaĩ vna
rõne de celo ⁊ elnto. aut ęquoce: ita vt ignis vel igneũ di-
caĩ ęquoce d celo ⁊ elnto. Si Anaxagoras itelligat 2° mõ:
fortaſſe nõ eſt ꝯ Ariſ. ⁊ Auer. vñ in lib. de ſubã orbis 2°: ⁊
in 2° hui'. cõ. 42. Auer. vult qõlibet aſtrũ eẽ formalr cali- O
dũ. ſz ęquoca rõne: qppe cũ celitus calor ſit vitalis: elnta-
rius corruptiuus: celitus ꝯſeruatiuus: elemẽtari' mortife
rus. Qua rõne nõ eẽt diſſonũ celũ dicere ignẽ vel igneuz
mõ igneitas ęquoce itelligaĩ: quẽadmodũ ⁊ calor. cũ.n.
accidẽs igni ꝓpriũ cõpetit ęquoce eidẽ nihil ꝓhibet cõ-
uenire ignẽ ęquiuoce. Prohibet igiĩ nihil dicere celũ eẽ
ignẽ vel igneũ. vt Anaxagoras ⁊ Plato ſentiũt. Sin autẽ
velint celũ eẽ ignẽ vel igneum vniuoca rõne: ꝓcul dubio
fallũt ⁊ rõ Ariſ. eſt efficax: qꝛ vbi celũ eẽt igneuz elntaria
rõne: eſſet calidũ elntaria rõne: vbi eſſet calidũ elntaria
rõne: eẽt ſuo calore corruptiuũ ⁊ mortifex: q̃re elntũ ſibi
ꝓximũ deſtruxiſſet: ⁊ illud iterũ aliud ſibi ꝓximũ, ⁊ illõ
iterũ aliud ſibi ꝓximũ: ⁊ ſic oia iam eẽnt cõuerſa in ignẽ.
Silĩ rõne fortaſſe Empedoclis põ põt interꝑtari: nã ce-
lũ eſſe miſtũ ⁊ terraceũ põt itelligi miſtiõe vniuoca ⁊ for
mali: qua rõne eſt lignũ ⁊ aial miſtũ: aut ęquoca ⁊ cauſali: P
qua rõne poetę dixerũt ſolẽ eẽ oium patrẽ: q̃tenus ꝯtinet
vtutẽ oium cauſatiuã. Primo erraſſet Empedocles. cum
celũ ſit ſimplex corpus: vt dictuz eſt. Scdo mõ recte ſen-
ſit: ⁊ poetice locut' eſt. eſt.n. celũ miſtũ ęquoca rõne ⁊ cau
ſaliter: qꝛ ꝯtinet in ſe vires oiuz rerũ. hęc de dilucidatiõe.
¶ Ad rõnes nũc dicam', ⁊ ꝑmo ad obiectiones: qb' Iu- Sol. rõni.
niores refellũt rõnes Ariſtotelis. Ad ꝑm̃ iã dictũ ẽ Ariſtotelem acce-
piſſe nãle: vt diſtigniĩ ꝯtra violẽtũ ⁊ ꝑternãle: ⁊ hac rõne
circularis mot' ẽ nãlis celo ꝓprius, ⁊ eẽntialis. cũ oĩs ali'
ſit ſibi aut ꝯ nãz: aut ꝑter nãm: talis aũt põtẽẽ aialis ⁊ vo
luntari': ⁊ ꝓpea ſeqtur celũ eẽ alteri' nãę ab elntis in rõ-
ne phyſica: quę eſt rõ mot': qppe cũ mot' celi ⁊ mot' ele-
mentoꝝ differãt ſpẽ. ¶ Ad obiectiões ꝯ rõnes factas ad
Anaxagorã, dico ꝙ ex ipoſĩ ſeqtur qõlibet: qꝛ vtraq3 ꝑs
ꝯdictiõis: ⁊ ad celũ eẽ ignẽ vniuoca rõne ſeqtur elnta eẽ
annihilata; ⁊ elnta eẽ ꝯuerſa in ignẽ. ¶ Ad 2m dico rõ- Q
nẽ Ariſtotelis hic vim h pacto: qꝛ vbi celũ eẽt ignis vel igneũ
vniuoca rõne corrũperet elntũ ſibi ꝓximũ: ⁊ quo nõ di-
ſtat: ⁊ illud corrũperet aliud ſibi ꝓximũ: ⁊ ſic tandẽ oia
ꝯuerſa eẽnt in ignẽ. ¶ Ad 3m pz: qꝛ Ariſ. ꝓbat celuz non
ignẽ vniuoca rõne: qm̃ tunc nõ hẽet niſi viz corruptiuaz:
vt eſt vis ignis vniuoci. ¶ Ad rõnes factas ꝯtra demon
ſtrationes ad Empedoclẽ. Dico ꝑ ignez in ꝓpria ſphęra
nõ moueri violẽter: ſz nõ naturalr: qm̃ moueĩ circulo nõ
ꝑ nãm ignis: ſz celi ſibi ꝓximi. Ad 2m dicem' 2° huius.
Naz ibi declarabiĩ ꝙ ſi celũ eẽt miſtũ: ⁊ moueret ab aia
eius. Iã moueret cũ pena ⁊ labore: ⁊ vſq3 in illud tẽpus
differatur. ¶ Ad rõnes ꝑncipales, ad ꝑmaz ꝓ video gene
rans ⁊ genitũ ꝯuenire in forma in rõne metaphyſica: nõ
autẽ in rõne phyſica. verũ de hac re in libro metaphyſi-
cę. ¶ Ad 2m patet ſolu. diximus enim celũ nõ eſſe rarũ
nec denſum nec tale quicq3: niſi ratione ęquiuoca. ¶ Ad

A tertiã patet solutionẽ:nã rõ hec cõcludit cęlũ ⁊ elemẽta eẽ eiusdẽ rõnis metaphysicę. ¶ Ad ceteras dic vno verbo illas ɔcludere cęlum esse ignem vel igneum ęquiuoca ratione ⁊ causali. hęc de questione.

Scda qõ. **Secundo** principalr querit̃ si cęlum sit neq̃ graue neq̃ leue:sed neutrũ:⁊ vĩ ꝙ sit leue vel graue: p̃mo q꞉ stella aliqñ accedit ad mediũ:vt qñ est in opposito suę augis.aliqñ recedit a medio:vtpote qñ est i auge. Astipulat̃ huic visus.nã medio eodẽ mõ dispositor ⁊ visu nõ ipedito stella aliqñ appet maior:aliqñ minor. Maior q̃dẽ cũ medio accesserit. Minor ṽo:cũ e medio recesserit.igit̃ stella est tũ grauis:tũ leuis. ¶ Pręterea 2° discursus sunt stellę:vt visu pʒ:⁊ tñ eiusmodi deorsũ ferunt̃:cũ cadere videant̃.igit̃ cęlũ ẽ graue. ¶ 3° cęlũ oĩb⁹ alijs supfert̃.supeminetq̃.igit̃ est leuissimus:vt p Ari^lem in lr̃a deduci põt. ¶ 4° vnus orbis est alio leuior:aliter

B nulla videret̃ rõ:q̃re h̃ sit supior. Ille inferior.igit̃ orbes sunt leues ⁊ graues:vt aer ⁊ aq̃. ¶ 5° ponat̃ vna cęli ps vtpote mercuri⁹ in manib⁹ nr̃is:vel in aere:casus est possibilis saltẽ ad imaginationẽ:⁊ querit̃:vel moueret̃:vel staret:nõ est dõm ꝙ staret:q꞉ aut naturalr:aut violenter: naturalr q̃dẽ nõ:q꞉ tũc eẽt de nã aeris.violenter ẽt minime:q꞉ tũc naturalr illinc recederet:⁊ sic eẽt illa ps cęli leuis:⁊ hĩ ppositũ.igit̃ moueret̃:vel circulariter:vel motu recto:nõ circulariter:q꞉ nulla ẽ illi parti applicata forã: quę moueat illã circulariter.igit̃ motu recto:⁊ ita eẽt aut

Põ antiq̃. grauis aut leuis. ¶ In oppositũ est Ari^les ⁊ ei⁹ rõ. ¶ De q̃sito est põ antiquoꝝ ꝙ cęlũ sit graue. Sed cur ppetuo motu torqueat̃:⁊ nõ cadit:nõ vna rõne antiq̃ desinierũt.

Quę poetę ¶ Poetę asserũt motũ cęli eẽ ppetuũ cęlũq̃ ipm sustinerĩ subsidio Athlantis gigãtis:q̃ pedib⁹ ɔstitutis sup duas

C colũnas humeris cęlũ sustinet:ipsumq̃ ppetuo reuoluit.

Quę Empedocles. ¶ Empedocles ait cęlũ eẽ graue motũq̃ ei⁹ eẽ violẽtũ: ppetuo tñ torqueri ob ei⁹ celerẽ ɔuersionẽ:q̃ celerior est cęli ppria ad cẽtrũ declinatiõe veluti in motu aquę in ciphο repositę accidere vĩq̃ sursũ detinet̃ ob ciphi celerẽ agitationẽ circũgyrationẽq̃.

Quę Platо. ¶ Plato ṽo his assẽtiẽs cęlũ detineri asserit in timęo ab aĩa mũdi:quã in medio locat:hęc.n.cęlũ sustinet:⁊ ipm ppetuo motu torquet.hęc

Obiectiões Aristo. veteres. ¶ Obijcit autẽ his Ari^les in textu:vt patuit:⁊ in 2° hui⁹ ɔtra euasiões iteꝝ obijcit.⁊ ɔ Athlantẽ q̃dẽ:q꞉ fabulosa est traditio.quę nisi ad allegoriã referat̃:est fictio poetica:vt in 2° dicem⁹ libro. ¶ Cõtra celeritatẽ mot⁹:q꞉ nõ tãto fuisset cęlũ sustentatũ:siq̃dem nullũ violentũ sit ppetuũ. Contra aiam ṽo obijcit:q꞉ tunc vita talis aię beata eẽ nõ poterit:Mouet enĩ vi ⁊ conatu ppetuo.⁊ ita vitã cũ tristitia semp ducet. Quare nec beata:nec delecta

Dilucida° D bilis erit.hęc Ari^les de q̃bus in 2° diligẽtius. ¶ Pro dilucidatione vt dicem⁹ 2° hui⁹ p̃ aiaduersione dignum has tres põnes reduci in vnã:nã poetę p Athlantẽ aiam voluerũt itelligere/vt Plato allegorizat. Empedocles p velocitatẽ:motũ aię mentalẽ:quẽ Plato aię motũ dicit. Secũdo aiaduersione dignũ positionẽ horũ posse reduci in bonũ:vt Simplicius autumat:nã verbũ illud baron:qõ nos graue dicim⁹. Interdũ p corpe deorsũ ferri. Interdũ p corpe depẽdente sumpserũt gręci:quo in sensu sumpsit Plato:cęlũ.n.graue appellat siue barõ:p quãto subtracta eius aiã:⁊ depẽdentia eius ab illa:demergeret̃ ad chaos hoc est ad p̃uationẽ:⁊ sic graue sumpsit pro corpe

Dilucidationis vis. depẽdente ab illa aia. ¶ Ex his sequit̃ dilucidatio:nã si graue sumit̃ p p̃ncipio:quo corpa sunt apta ferri ad mediũ:⁊ leue p p̃ncipio quo corpa sunt apta ferri e medio: cęlũ nec est graue:nec leue ⁊ hoc pacto ɔcessit Ari^les accipiẽs definitiones grauis ⁊ leuis. Sin aũt sumit̃ p corpe depẽdẽte ab alio quodã spirituali ac icorporeo:sic cęlum

E ⁊ oẽ corpus citra spiritalẽ nãm graue dĩ.q̃ppe cũ oẽ tale suapte nã inclinet̃ deorsũ:h̃ est ad chaos p̃uationẽq̃. Et hoc pacto recte sentiũt veteres. ¶ Tunc ad rõnes:ad

Solutiões rõnum. p̃mã r̃ndent iuniores nõ oẽ accedere ad mediũ eẽ moueri deorsũ/nec oẽ recedere eẽ moueri sursũ:s; mõ vtrũq̃ fiat p lineã rectã:at stellę illę accedũt recedũtq̃ ob motũ:quẽ hñt tũ ab eccẽtrico:tũ ab epiciclo. Alij dicũt nõ oẽ recedere a medio esse moueri sursum:nec oẽ accedere ad mediũ eẽ moueri deorsũ:s; mõ vtrũq̃ fiat infra sphęrã actiuoꝝ ⁊ passiuoꝝ. ¶ Ad 2^m Auer. soluit in cõmẽto discursus nõ eẽ stellas cęlicas:s; elemẽtarias exhalationes:vt in libro metheoroꝝ dictũ ẽ. ¶ Ad 3^m dicũt leuissimũ eẽ nõ illud:qõ oĩbus supeminet quouis mõ:s; solũ in sphęra actiuoꝝ ⁊ passiuoꝝ:⁊ hac rõne tollit̃ q̃rta rõ: vnus.n.orbis nõ est alio leuior nec grauior:cũ vn⁹ nõ ponatur sup alio vi grauitatis:sed vi nobilitatis. ¶ Ad 5^m

F multifariã r̃nderi solet:alij nãq̃ dicũt casũ eẽ ipossibilem:⁊ ppt̃ea seq̃ q̃dlʒ:vt ꝙ dicta stella ascẽdat ⁊ dscẽdat. Alij dicunt.vt Albertilla talẽ stellã q̃scere in eo loco:vbi sã ponebat̃. Et cũ dĩ:ꝙ Ari^les vult oẽ corpus moueri suũ in locũ:cũ ponit̃ extra illũ:dicit Albertilla eẽ intelligendũ in his corpibus quę sũt apta moueri motu recto:⁊ nõ de cęlo:cũ cęlũ nec cęli quicq̃ possit poni extra suũ locũ naturalr:s; bene nõ naturalr:⁊ cũ dĩ si hęc stella q̃scit:vel naturalr:vel violẽter:dico ꝙ queadmodũ nõ est illic naturalr.nec violẽter:s; nõ naturalr:sic nec naturalr:nec violẽter illic q̃scit:s; nõ naturalr. Alij dicũt stellã hãc moueri sursũ:nõ q̃dẽ ab intrinseco ei⁹ p̃ncipio:s; a pellente. cũ.n.stella ponit̃ in regione aeris:⁊ aer tot⁹ appetit stare sub illa stella:pellit illã ad ignis regionẽ.⁊ cũ ignis vniuersus ẽt appetat stare sub cęlo:⁊ ei⁹ singula pt̃es:iteꝝ illã

G pelleret tandẽ ad cęlũ. Quare p accidẽs ista moueret̃ sursũ:⁊ nõ eo q꞉ sit aut grauis:aut leuis. ¶ Solutiones hę oẽs sunt imaginarię/atq̃ poles:tñ ego breuib⁹ dicerẽ casũ esse polem ad imaginationẽ.possum.n.imaginari cęlũ cadere:⁊ q̃duis tale.⁊ q꞉ casus est polis ad imaginationẽ:ẽt oẽ seq̃ns est ɔcedendũ tãq̃ pole ad imaginationẽ. Quare si imaginor stellã poni in aere:possũ ẽt imaginari illã ferri sursũ vl̃ deorsũ:⁊ ita eẽ leuẽ aut graue tãq̃ pole ad imaginationẽ.ɔcedo igit̃ cęlũ eẽ graue tãq̃ possibile ad imaginationẽ vel leue similiter.tamẽ de inesse nec est graue:nec leue. ¶ Hęc de questione.

¶ Simili mõ de ipso arbitrari rõni est cõsentaneũ:ꝙ sit ⁊ ingenerabile/⁊ incorruptibile: itemq̃ ⁊ augumẽti ⁊ alterationis expers.

¶ Auerroes ɔmẽto p̃senti sic textũ introducit ꝙ cũ Ari^les demr̃asset corpus qõ circulariter mouet̃:eẽ alteri⁹ nãę a Quę Auer. cõ.20. q̃tuor elr̃tis:q꞉ grauę nãę.rursusq̃ nec sit graue:nec leue:

H nũc vult etiã oñdere ꝙ nec est gr̃abile:nec corruptibile: nec augumẽtabile nec alterabile.⁊ hoc ẽ ꝙ Ari^les p̃senti

Quę expositor. textu pponit. ¶ Expositor noster auctate Simplicij introducit ꝙ cũ Ari^les declarasset d̃riam corpis qõ circulariter fert̃ ad alia elr̃ta ex pte nãę:⁊ accidentiũ ɔsequẽtiũ nãm:quę sunt grauitas ⁊ leuitas:hic demr̃at d̃riã eiusdẽ corpis ad eadẽ elr̃ta quo ad alios mot⁹:oñdens eiusmodi corpus nõ subijci gr̃oni corruptiõiq̃/auctiõi ⁊ alteratiõi:q̃b⁹ elr̃ta ⁊ mixta subijciunt̃.⁊ pponit p̃ intentionẽ suã tãq̃ ɔnẽ capituli.deinde pbat illã rõne ⁊ signo.hęc

Uerborũ ɔsideratio. expositor. ¶ Quo ṽo ad ṽba attinet in trãslationibus arabicis:quas Auer. cõmẽtat̃:hĩ(neq̃ gr̃atũ ab aliquo) ⁊ tunc disputat Auer.cũ adiecit ab aliq̃:dicẽs ipʒ nec factũ/nec genitũ ab aliq̃:⁊ nõ dicit simplr nec factũ:nec genitũ.

Quę Auer. cõ.20. ¶ Ubi aiaduersiõe dignũ de ipso cęlo apd̃ veteres fuisse tres põnes:p̃ma dixit cęlũ eẽ p̃mã cãm:⁊ nullaten⁹

⁊ icorruptibile differũt gñe. Quarto dicit cęlũ ⁊ elñta eẽ
I vnũ ſm analogiã: qm̃ elñta depẽdent e cęlo. igiĩ iter illa
Qual' pô. eſt ordo cauſę ⁊ cauſati: ⁊ ita vnitas analogię. ¶ Sꝫ q̃ di-
cit hęc poſitio: vera ſunt: non tamen ſunt ad neruum q̃ſ-
nis: quęrit.n. q̃ ſi cęlũ eſt eiuſdẽ nãę cũ elñtis vel elñtoꝝ
aliquo: ⁊ cum nã ſit trifariã dicta nõ vĩ q̃ itelligi niſi de
Pô Ana- idẽtitate nãę: vt nãꝫ accipiũt ꝑipatetici. ¶ Quare Ana-
xagorę et xagoras ⁊ Plato velle videnĩ cęlũ eẽ eiuſdẽ nãę cuꝫ elñ-
Platonis. toꝝ aliquo. vꝫ cũ igne. qua rõne ſeqtur apud eos cęluꝫ ⁊
ignẽ eẽ eiuſdẽ ſpẽi: ꝗppe cũ mã ⁊ fo͞ia ꝯueniãt: vtrũqꝫ.n.
ignis eſt, aut igneũ. Empedocles cęlũ dixit eẽ miſtũ ex q̃-
tuor elñtis: ⁊ eẽ a ꝑdñio q̃ue. nõ aũt cadere celeritate mo-
tus. Qua rõne cęlũ ſaltẽ ꝑdominãter eſt terreuꝫ eiuſdẽqꝫ
Confutatio ſpẽi cũ terra. ¶ Sꝫ has põnes vbiqꝫ refellit Ariſ. cõiter
põnũ ꝑ rõ- q̃dẽ in hoc li. ꝓbauit.n. cęlũ nõ eẽ eiuſdẽ nãę cum elñtis
nes Ariſ. vel elemẽtoꝝ aliquo: q2 ei⁹ mot⁹ ꝓprius ⁊ nãlis dĩt ſpẽ
a cęteris motib⁹ cęteroꝝ elñtoꝝ: ⁊ cũ mot⁹ arguat nãm:
K ſeqĩ cęlũ differre nã. ſpecialiꝫ ꝯͦ ꝯ Anaxagorã i lib. me-
teorologiton: q2 ſi cęlũ eẽt ignis aut igneũ nãę: elñtuꝫ ſin-
gulũ annihilareĩ ꝯ Empedoclẽ: q2 nullũ violẽtũ eſt ꝑpe-
tuũ: h̄ Ariſ. ꝯ hos. ¶ Sꝫ occurres ꝯ rõnes Ariſ. ꝑ ꝯ rõnẽ
cõeꝫ: nã rõ illa ſupponit falſũ: ſupponit.n. circlarẽ motũ
eẽ nãlẽ ⁊ ꝓpriũ cęlo: h̄.n. vĩ falſũ: nã mot⁹ cęli ẽ mot⁹ aial'
⁊ voluntari⁹: igiĩ nõ arguit nãꝫ. vbiqꝫ.n. Ap. ⁊ Ahi. dixerũt
motũ cęli nec eẽ nãlẽ nec violẽtũ. ſꝫ aialẽ. Quoꝝ ſupponit
falſuꝫ ⁊ ſibi ꝯtrariũ. ¶ Cõtra rõnẽ qua refellit Anaxago
rã occurres, q̃d ꝑ annihilari itelligat Ariſ. Aut.n. intelli-
git per annihilari redigi in nihiluꝫ. Aut redigi in mãm ⁊
ꝓuationẽ. nõ ꝑ͞m: q2 ſicut ex nihilo nihil fit ſm peripate-
ticos: ſic nihil ꝯuertiĩ in nihil. Sin aũt itelligit corruptio
nẽ. tũc aliõ q̃dpiã gñabitur: cũ corruptio vni⁹ ſit alteri⁹
gñatio. ¶ 2° diceret Anaxagoras ſolẽ eẽ maiorẽ elñtis ſꝫ
L rei veritatẽ: minorẽ tñ ad actionẽ: q̃ teſtaĩ appentia: cũ
eni ſol nimis diſtet a nobis: minor appet: ⁊ ita ob taleꝫ di-
ſtantiã huiuſqꝫ agere nõ põt. ¶ Tertio diceret ignẽ eſſe
ſolẽ: hic tñ v̄tutes geminas: alterã qua agit: alterã qua cõ-
ſeruat res ipſas: ⁊ ſic nõ ſeqtur ipm deſtruere elñta: cũ ſit
ęqualis in ꝯſeruãdo ⁊ agẽdo. Contra rõnẽ ꝯͦ qua refellit
Empedoclẽ occurres. Primo q2 violentũ vĩ ꝑpetuũ: naꝫ
ignis in ꝓpria regione ꝑpetuo motu torqueĩ. vbi conſtat,
talẽ motũ nõ eẽ ſibi nãleꝫ. Scdõ q2 mot⁹ cęli eſt ab itelli
gẽtia: quę mouet ſine labore: cũ ſit imortalis ⁊ infatigabi-
Rõnes iu- lis ſm Empedoclẽ: ⁊ oẽs Phos. ¶ Propter hęc fortaſſe
niorum. iuniores alr refellũt eiuſmodi põnes: ⁊ ꝓbant ꝑ cęlũ eſſe
alteri⁹ nãę ab elementis: ex dĩa figuraꝝ: nã cęlũ eſt figu-
rę ſphęricę, elñta figuĩ rectę. Scdõ ꝓbãt cęlũ nõ eẽ ignẽ
vel igneũ. Primo q2 tũc in breui euaneſceret. nõ.n. ignis
põt diu ꝑmanere, niſi aliquo hũore pabularetur. Cõſtat
aũt i cęlo nullũ eẽ hũorẽ. Scdõ q2 tẽ cęlũ cẽt fig⁹ pyrami
M dalis. ꝓpria.n. ignis fig⁹ eſt pyramis. Tertio ꝓbant cęluꝫ
nõ eẽ miſtũ ⁊ ꝑdominãter terreũ. Nã cęlũ vbi eẽt miſtuꝫ
eẽt poti⁹ aqueũ: cũ colore ⁊ flexibilitate ſit aquę ꝑſimilis.
Confutatio ¶ Sꝫ hę rõnes ſunt friuolę. ꝑ⁹ q̃deꝫ ex dĩa figurę nulla
rõnum iu- eſt: qm̃ ignis in ꝓpria regiõe eſt ſphęricę figurę ⁊ pꝫ ipꝫ
niorum. eſſe naturalr locatũ: ⁊ ꝯſtiuitũ. rõnes q̃bus ꝓbãt cęlũ nõ
eſſe igneũ: ẽt nullę ſont: ꝑ⁹ quidẽ nõ: q2 ẽt ꝑ eoꝝ rõnem
ignis in ꝓpria ſphęra euaneſceret: ꝗppe cũ illic nullus ſit
humor. Scda minime: q2 ẽt ignis in regiõe ꝓpria nõ eẽt
figurę ſphęricę: rõne ẽt qua iprobãt Empedoclẽ: ẽt nulla
eſt. ſupponit.n. cęlũ eẽ colore ⁊ flexibilitate ꝑſimile aquę,
hoc eſt falſuꝫ: nã cęlũ nullã ſubit elemẽtariã affectioneꝫ:
nõ.n. eſt coloratũ: nec durũ, nec molle, nec flexibile, nec ra
rũ, nec denſuꝫ: ꝗppe cũ affectiões eiuſmodi q̃litates ſectẽ
Dilucida⁹ tur ꝑmas: a q̃bus cęlũ abſoluiĩ. ¶ Propter hęc dõꝫ cęlũ
eſſe eiuſdẽ naturę cuꝫ elñtis bifariã poſſe intelligi, aut in

rõne phyſica: aut in rõne metaphyſica. In rõne phyſi-
ca: nã eſt act⁹ ſiue forma trãſmutabilis: vel po⁹ ſiue mate- N
ria trãſmutabilis. In rõne metaphyſica eſt rõ act⁹ vel po
tẽtię. In rõne itaqꝫ phyſica cęlũ dĩt nã ab elñtis: qm̃ eius
for⁹ vel ei⁹ mã nequaq̃ trãſmutabilis eſt. at elñtaria vel
for⁹ vel mã trãſmutabil. at in rõne meta⁹ cęlũ ⁊ elñta ſe
eiuſdẽ nãę: qm̃ for⁹ cęli ⁊ for⁹ elñtoꝝ in rõne act⁹ ſũt eiuſ-
dẽ rõnis: ſilr mã cęli ⁊ mã elñtoꝝ in rõne po⁹ ſunt eiuſ-
deꝫ ſpẽi. Quare cęlũ ⁊ elñta in rõne metaphyſica eiuſdẽ
ſunt naturę ſpecificę. In rõne phyſica differũt natura. ꝯ
peripatetici. ¶ Nũc quonã mõ põnes veteꝝ poſſint cõ-
uenire aperiamus: cęlũ itaqꝫ ⁊ ſtellas eẽ igneas bifariã i-
telligi põt, aut vniuoce: ita vt ignis vel igneuꝫ dicaĩ vna
rõne de cęlo ⁊ elñto. aut ęquoce: ita vt ignis vel igneũ di-
caĩ ęquoce õ cęlo ⁊ elñto. Si Anaxagoras itelligat 2⁹ mõ:
fortaſſe nõ eſt ꝯ Ariſ. ⁊ Auer. vñ in lib. de ſubã orbis 2°: ⁊
in 2° hui⁹. cõ. 42. Auer. vult q̃libet aſtrũ eẽ formalr cali O
dũ. ſꝫ ęquoca rõne: ꝗppe cũ cęlitus calor ſit vitalis: elñta-
rius corruptiuus: cęlitus ꝯſeruatiuus: elemẽtari⁹ mortife
rus. Qua rõne nõ eẽt diſſonũ cęlũ dicere ignẽ vel igneuꝫ
mõ igneitas ęquoce itelligaĩ: quẽadmodũ ⁊ calor. cũ.n.
accidẽs igni ꝓpriũ cõpetit ęquoce eidẽ nihil ꝓhibet cõ-
uenire ignẽ ęquiuoce. Prohibet igiĩ nihil dicere cęlũ eẽ
ignẽ vel igneũ. vt Anaxagoras ⁊ Plato ſentiũt. Sin aũtẽ
velint cęlũ eẽ ignẽ vel igneum vniuoca rõne: ꝑculdubio
fallũt ⁊ rõ Ariſ. eſt efficax: q2 vbi cęlũ eẽt igneuꝫ elñtaria
rõne: eſſet calidũ elñtaria rõne: vbi eſſet calidũ elñtaria
rõne: eẽt ſuo calore corruptiuũ ⁊ mortifex: q̃re elñtũ ſibi
ꝓximũ deſtruxiſſet: ⁊ illud iterũ aliud ſibi ꝓximũ, ⁊ illõ
iterũ aliud ſibi ꝓximũ: ⁊ ſic oĩa iam eẽnt cõuerſa in ignẽ.
Silĩ rõne fortaſſe Empedoclis põ põt interꝑtari: nã cę-
lũ eſſe miſtũ ⁊ terraceũ põt itelligi miſtiõe vniuoca ⁊ for
mali: qua rõne eſt lignũ ⁊ aial miſtũ: aut ęquoca ⁊ cauſali: P
qua rõne poetę dixerũt ſolẽ eẽ oĩum patrẽ: q̃tenus ꝯtinet
v̄tutẽ oĩum cauſatiuã. Primo erraſſet Empedocles. cum
cęlũ ſit ſimplex corpus: vt dictuꝫ eſt. Scdõ mõ recte ſen-
ſit: ⁊ poetice locut⁹ eſt. eſt.n. cęlũ miſtũ ęquoca rõne ⁊ cau
ſaliter: q2 ꝯtinet in ſe vires oĩuꝫ reꝝ. hęc de dilucidatiõe.
¶ Ad rõnes nũc dicam⁹, ⁊ ꝑmo ad obiectiones: q̃b⁹ Iu- Sol. rõnũ.
niores refellũt rõnes Ariſ. Ad ꝑ͞m iã dictũ ẽ Ariſ. acce-
piſſe nãle: vt diſtiguiĩ ꝯtra violẽtũ ⁊ ꝑternãle: ⁊ hac rõne
circularis mot⁹ ẽ nãlis cęlo ꝓprius, ⁊ eẽntialis. cũ oĩs ali⁹
ſit ſibi aut ꝯ nãꝫ: aut ꝑter nãm: talis aũt põt eẽ aialis ⁊ vo
luntari⁹: ⁊ ꝑpea ſeqtur cęlũ eẽ alteri⁹ nãę ab elñtis in rõ-
ne phyſica: quę eſt rõ mot⁹: ꝗppe cũ mot⁹ cęli ⁊ mot⁹ ele-
mentoꝝ differãt ſpẽ. ¶ Ad obiectiões ꝯ rõnes factas ad
Anaxagorã, dico ꝙ ex ipoſĩ ſeqtur q̃libet: q2 vtraqꝫ pꝫ
ꝯdictionis: ad cęlũ eẽ ignẽ vniuoca rõne ſeqtur elñta eẽ
annihilata: ⁊ elñta eẽ ꝯuerſa in ignẽ. ¶ Ad 2͞m dico rõ- Q
nẽ Ariſ. hĩc vim h̄ pacto: q2 vbi cęlũ eẽt ignis vel igneũ
vniuoca rõne corrũperet elñtũ ſibi ꝓximũ: e quo nõ di-
ſtat: ⁊ illud corrũperet aliud ſibi ꝓximũ: ⁊ ſic tandẽ oĩa
ꝯuerſa eẽnt in ignẽ. ¶ Ad 3͞m pꝫ: q2 Ariſ. ꝓbat cęluꝫ non
ignẽ vniuoca rõne: qm̃ tunc nõ hĩet niſi viꝫ corruptiuaꝫ:
vt eſt vis ignis vniuoci. ¶ Ad rõnes factas ꝯtra demon
ſtrationes ad Empedoclẽ. Dico ꝑ igneꝫ in ꝓpria ſphęra
nõ moueri violẽter: ſꝫ nõ naturalr: qm̃ moueĩ circulo nõ
ꝑ nãm ignis: ſꝫ cęli ſibi ꝓximi. Ad 2͞m dicem⁹ 2° huius.
Naꝫ ibi declarabiĩ ꝙ ſi cęlũ eẽt miſtũ: ⁊ moueret ab aia
eius. Iã moueret cũ pena ⁊ labore: ⁊ vſqꝫ in illud tẽpus
differatur. ¶ Ad rõnes ꝑncipales, ad ꝑmaꝫ rñdeo gene
rans ⁊ genitũ ꝯuenire in forma in rõne metaphyſica: nõ
aũtẽ in rõne phyſica. verũ de hac re in libro metaphyſi-
cę. ¶ Ad 2͞m patet ſolu. diximus enim cęlũ nõ eſſe rarũ
nec denſum nec tale quicq̃: niſi ratione ęquiuoca. ¶ Ad
tertiaꝫ

A tertiā patet solutionē:nā rō hec cōcludit celū ⁊ elemēta eē eiusdē rōnis metaphysice. ¶ Ad ceteras dic vno verbo illas ↄcludere celum esse ignem vel igneum equiuoca ratione ⁊ causali.hec de questione.

Scda qō. **Secundo** ṗncipalr querit si celum sit neq̧ graue neq̧ leue:sed neutruz:⁊ vr q̄ sit leue vel graue: ṗmo q̄ stella aliqñ accedit ad mediū:vt qñ est in opposito sue augis.aliqñ recedit a medio:vtpote qñ est i auge.Astipulat̄ huic visus.nā medio eodē mō dispositō: ⁊ visu nō īpedito/stella aliqñ appet maior:aliqñ minor. Maior qdē cū medio accesserit.Minor vero:cū e medio recesserit.igit̄ stella est vel grauis:vel leuis. ¶ Preterea 2° discursus sunt stelle:vt visu pz:⁊ tn̄ eiusmodi deorsuz ferunt̄:cū cadere videant̄.igit̄ celū ē graue. ¶ 3° celū oīb⁹ alijs supfert̄.supeminetq̧.igit̄ est leuissimuz:vt p Ari^{lem} in lr̄a deduci pōt. ¶ 4° vnus orbis est alio leuior:aliter

B nulla videret̄ rō:q̄re h̄ sit supior.Ille inferior.igit̄ orbes sunt leues ⁊ graues:vt aer ⁊ aq̄. ¶ 5° ponat̄ vna celi ps vtpote mercurij in manib⁹ nr̄is:vel in aere:casus est possibilis saltē ad imaginationē:⁊ queritur:vel moueret̄:vel staret:nō est dōm q̄ staret:q̄ aut naturalr̄:aut violenter: naturalr̄ qdē nō:q̄ tūc eēt de nā aeris.violenter ēt minime:q̄ tūc naturalr̄ illinc recederet:⁊ sic eēt illa ps celi leuis:⁊ hī ppositū.igit̄ moueret̄:vel circulariter:vel motu recto:nō circulariter:q̄ nulla ē illi parti applicata forā: que moueat illā circulariter.igit̄ motu recto:⁊ ita eēt aut

Pō antiq̄. grauis/aut leuis. ¶ In oppositū est Ari^{les} ⁊ ei⁹ rō. ¶ De q̄sito est pō antiquoꝝ q̄ celū sit graue.Sed cur ppetuo motu torqueat̄/⁊ nō cadit:nō vna rōne antiq̧ diffinierūt.

Que poete ¶ Poete asserūt motū celi eē ppetuū celūq̧ ipm sustinē- ri subsidio Athlantis gigātis:q pedib⁹ ↄstitutus sup duas

C colūnas/humeris celū sustinet:ipsumq̧ ppetuo reuoluit.

Que Empedocles. ¶ Empedocles ait celū eē graue motuq̧ ei⁹ eē violētū: ppetuo tn̄ torqueri ob ei⁹ celerē ↄuersionē:q̄ celerior est celi ppria ad cētrū declinatiōe velutī in motu aque in cipho reposite accidere vid̄ sursuz detinet̄ ob ciphi celerē agitationē circūgyrationēq;.

Que Plato. ¶ Plato vero his assētiēs celū detineri asserit in timeo ab aīa mūdi:quā in medio locat:hec.n.celū sustinet/⁊ ipm ppetuo motu torquet.hec

Obiectiōes Aristo. veteres. ¶ Obijcit autē his Ari^{les} in textu:vt patuit:⁊ in 2° huī⁹ ↄtra euasiōes iteꝝ obijcit.⁊ ↄ Athlantē qdē:q̄ fabulosa est traditio.que nisi ad allegoriā referat̄:est fictio poetica:vt in 2° dicem⁹ libro. ¶ Cōtra celeritatē mot⁹:q̄ nō tāto fuisset celū sustentatū:siqdem nullū violentū sit ppetuū.Contra aiam vero obijcit:q̄ tunc vita talis aie beata eē nō poterit:Mouet enī vi ⁊ conatu ppetuo.⁊ ita vitā cū tristitia semp ducet.Quare nec beata/nec delecta-

Dilucida°. bilis erit.hec Ari^{les} de qbus in 2° diligētius. ¶ Pro dilu-

D cidatione vt dicem⁹ 2° huī⁹ q̄ aiaduersione dignum has tres pōnes reduci in vnā:nā poete p Athlantē aiam voluerūt itelligere/vt Plato allegorizat.Empedocles p velocitatē:motū aie mentalē:quē Plato aie motū dicit.Secūdo aiaduersione dignū positionē bonā posse reduci in bonū:vt Simplicius autumat:nā verbū illud baron:qd nos graue dicim⁹.Interdū p corpe deorsuz ferri.Interdū p corpe depēdente sumpserūt greci:quo in sensu sumpsit Plato:celū.n.graue appellat siue barō:p quāto subtracta eius aia:⁊ depēdentia eius ab illa:demergeret̄ ad chaos hoc est ad ṗuationē:⁊ sic graue sumpsit pro corpe

Dilucidationis vis. depēdente ab illa aia. ¶ Ex his sequit dilucidatio.nā si graue sumit̄ p ṗncipio:quo corpa sunt apta ferri ad mediū:⁊ leue p ṗncipio quo corpa sunt apta ferri e medio: celū nec est graue:nec leue ⁊ hoc pacto ↄcessit Ari^{les} accipiēs definitiones grauis ⁊ leuis.Sin aūt sumit̄ p corpe depēdēte ab alio quodā spirituali ac icorporeo:sic celum

E ⁊ oē corpus citra spiritualē nām graue dr̄.quippe cū oē tale suapte nā̄ inclinēt deorsuz:h̄ est ad chaos ṗuationēq;. Et hoc pacto recte sentiūt veteres. ¶ Tunc ad rōnes:ad

Solutiōes rōnum. ṗmā rn̄dent iuniores nō oē accedere ad mediū eē moueri dorsuz/nec oē recedere eē moueri sursuz:s3 mō vtrūq; fiat p lineā rectā:at stelle ille accedūt recedūtq; ob motū:quē hn̄t vel ab eccētrico:vel ab epiciclo.Alij dicūt nō oē recedere a medio esse moueri sursum:nec oē accedere ad mediū eē moueri deorsuz:s3 mō vtrūq; fiat infra sphe- rā actiuoꝝ ⁊ passiuoꝝ. ¶ Ad 2um Auer.soluit in cōmēto discursus nō eē stellas celicas:s3 elemētarias exhalationes:vt in libro metheoroꝝ dictū ē. ¶ Ad 3um dicūt leuissimū eē nō illud:qd oībus supeminet quouis mō:s3 solū in sphera actiuoꝝ ⁊ passiuoꝝ:⁊ hac rōne tollit̄ q̄rta rō: vnus.n.orbis nō est alio leuior nec grauior:cū vn⁹ nō ponatur sup alio vi grauitatis:sed vi nobilitatis. ¶ Ad 5um

F multifariā rn̄deri solet:alij nāq; dicūt casuz eē ipoīem:⁊ ppea seq qd̄lz:vt q̄ dicta stella ascēdat ⁊ dscēdat.Alij dicunt.vt Albertilla talē stellā quiescere in eo loco:vbi fit ponebat̄.Et cū dr̄:q̄ Ari^{les} vult oē corpus moueri suū in locū:cū ponit̄ extra illū:dicit Albertilla eē intelligendū in his corpibus que sūt apta moueri motu recto:⁊ nō de celo:cū celū nec celi quicq̧ possit poni extra suū locū naturalr̄:s3 bene nō naturalr̄:⁊ cū dr̄ si hec stella qescit:vel naturalr̄:vel violēter:dico q̄ queadmodū nō est illic naturalr̄.nec violēter:s3 nō naturalr̄:sic nec naturalr̄:nec violēter illic qescit:s3 nō naturalr̄.Alij dicūt stellā hāc moueri sursuz:nō qdē ab intrinseco ei⁹ ṗncipio:s3 a pellente. cū.n.stella ponit̄ in regione aeris:⁊ aer tot⁹ appetit stare sub illa stella:pellit illā ad ignis regionē.⁊ cuz ignis vniuersus ēt appetat stare sub celo:⁊ ei⁹ singula pte:iteꝝ illā

G pelleret tandē ad celū.Quare p accidēs ista moueret̄ sursuz:⁊ nō eo q̄ sit aut grauis:aut leuis. ¶ Solutiones he oēs sunt imaginarie/atq; poīes:tn̄ ego breuib⁹ dicerē casuz esse poīem ad imaginationē.possum.n.imaginari celū cadere:⁊ qduis tale.⁊ q̄ casus est poīs ad imaginationē:ēt oē sequēs est ↄcedendū tāq; poīe ad imaginationē. Quare si imaginor stellā poni in aere:possuz ēt imaginari illā ferri sursuz vl̄ deorsuz:⁊ ita eē leuē aut grauē tāq; poīe ad imaginationē.ↄcedo igit̄ celū eē graue tāq; possibile ad imaginationē vel leue similiter.tamē de inesse nec est graue:nec leue. ¶ Hec de questione.

¶ **Simili mō de ipso arbitrari rōni est cōsentaneū:q̄ sit ⁊ ingenerabile/⁊ incorruptibile: itemq; ⁊ augumēti ⁊ alterationis expers.**

Que Auer. cō.20. ¶ Auerroes ↄmēto ṗsenti sic textū introducit q̄ cū Ari^{les} demr̄asset corpus qd circulariter moueṫ:eē alteri⁹ nāe a q̄tuor elr̄tis:q̄ gnte nāe.rursusq; nec sit graue:nec leue:

H nūc vult etiā ōndere q̄ nec est gn̄abile:nec corruptibile: nec augmētabile nec alterabile.⁊ hoc ē q̄ Ari^{les} ṗsenti

Que expositor. textu ppōnit. ¶ Expositor noster imitatus Simplicium introducit q̄ cū Ari^{les} declarasset dr̄iam corpis qd circulariter ferṫ ad alia elr̄ta ex pte nāe:⁊ accidentiū ↄsequētiū nāꝫ:que sunt grauitas ⁊ leuitas:hic demr̄at dr̄iaz eiusdē corpis ad eadē elr̄ta quo ad alios mot⁹:ōndens eiusmodi corpus nō subijci gn̄oni corruptiōiq;/auctiōi ⁊ alteratiōi:qb⁹ elr̄ta ⁊ mixta subijciunṫ.⁊ ppōnit ṗ intentionez suā tāq; ↄnē capituli.deinde pbat illā rōne ⁊ signo.hec

Uerboꝝ ↄsideratio. expositor. ¶ Quo vero ad vba attinet in trāslationibus arabicis:quas Auer.cōmētaṫ:dr̄(neq; gn̄atū ab aliquo) ⁊ tunc disputat Auer.cū adiecit ab aliq̄:dicēs ipz nec factū/nec genitū ab aliq̄:⁊ nō dicit simplr̄ nec factū:nec ge-

Que Auer. cō.20. nitū. ¶ Ubi aiaduersiōe dignū de ipso celo apd veteres fuisse tres pōnes:ṗma dixit celū eē ṗmā cāz:⁊ nullatenus

I cãtum:vt Empedocles cecinit.Scðs dixit cęlũ nec eẽ fa
ctũ nec genitũ,ſ3 cauſatũ a p̃ma cã:⁊ ęternũ:vt Plato in
timęo.Tertia dixit cęlũ eẽ genitũ ⁊ corruptibile:vt phy/
ſici.harũ põnuz hęc eſt dĩia. Nã q dixerũt cęlũ eẽ p̃maz
cãm:dicũt ipm nec eẽ factũ ab aliquo/tãq̃ e mã:nec e cã
alia:cũ ſit p̃ma cã. Qui ꝟo dixerũt ipz eẽ cãtuz ⁊ ęternũ:
dicũt ipm nõ eſſe factũ ab aliquo tãq̃ e mã ſ3 bñ e p̃ma
ipſa cã depẽdere.at q dixerũt ipm eẽ nouũ gñabile ⁊ cor
ruptibile:dicũt ipm eſſe a p̃ma cã:⁊ ab aliquo tãq̃ e mã.
Quare q dixit cęlũ eẽ p̃mã cãz:dicet ipz nec e mã/nec ab
agẽte effici.Qui cauſatũ ⁊ ęternũ:dicet eẽ e cauſa gdẽ:nõ
aũt e mã aliq̃.Qui ꝟo dixit cęlũ gñabile ⁊ corruptibile:
dicet ipz eẽ e cã:⁊ e mã aliq̃.Uult igit̃ Auer.Ari^{lem} adie/
ciſſe ab aliq̃ vt iduceret dĩiaz iter opinãtes ipz eẽ p^{mam} cãz:
⁊ primũ cauſatũ:qm̃ vtriq̃ dicẽt ipm nõ eẽ ab aliq̃ tãq̃
e mã.at q dixerũt eẽ primã cãm:dicẽt ipz ſimplr̃ eẽ inge
nitũ ⁊ icorruptibile.q ꝟo dixerũt ipz eẽ p̃mũ cãtũ:dicẽt
K ipm eẽ e cã:nõ aũt ab aliquo:vt e mã ipſa.Quare p illõ
verbũ ab aliquo:notat̃ ↄueniẽtia ⁊ dĩia.cõueniẽtia gdẽ:
q2 põnes ħec dicũt cęlũ eẽ e nullo tãq̃ e mã.dĩia ꝟo:q2
Empedocles dixit cęlũ eẽ e nullo vt e mã:⁊ e nulla cã.
Dubitatio. Plato e nullo vt e mã:ſ3 e p̃ma cã.℄ S3 occurret:naz
ſi Plato dicit cęlũ eẽ e p̃ma cã:tũc ↄcedet ipm eẽ factũ ⁊
genitũ.oẽ.n.ꝙ e cã ꝑficiſcit̃:vł factũ ⁊ genitũ:⁊ ita videt̃
iplicatio.Rñdet Auer.ꝙ fieri põt vno mõ capi ꝑ depẽ
dere ⁊ ſic qð h̃ pacto fit:e nullo tanq̃ materia:⁊ in nullo
tempore ſit:imo poteſt eſſe ęternum. Alio modo ꝑ gña
ri ꝙ gdez eſt ab aliquo tanq̃ e mã.⁊ in quodã certo tpe.
Primo mõ:qð eſt ęternũ:põt dici eſſe factũ ⁊ genitũ:nã
generatio ⁊ fieri ſumunt̃ ęquiuoce ⁊ trãſumptiue.Scðo
L mõ ęternũ nõ põt eſſe factũ nec gñatũ.Primũ generari
Ari^{les} nõ remouet e cęlo:q2 cęlũ depẽdet e p^{a} cã.Scðm
gñari:qð itelligũt vulgares Ari^{les} remouet.℄ Ulterius
aiaduertit quid Ari^{les} itelligat ꝑ trãſmutationẽ:cũ dixit
neq̃ aliquã trãſmutationẽ:i ſuis.n.trãſlatio^{bus} bñ neq̃ ali
quã trãſmutatõez:⁊ vult ꝙ itelligat trãſmutationẽ q̃ ẽ 3^{e}.
v3 in ſubã/q̃titate/⁊ q̃litate.Quaſi dicat ꝙ vult oñdere
cęlũ eẽ oĩno imutabile.℄ 3° aiaduertit gd Ari^{les} itelligat
ꝑ alterabile:cũ dixit neq̃ alterabile:⁊ vult Ari^{lem} itelli/
gere alterationẽ corruptiuã:cuius finis eſt gñatio:nõ aũt
ꝑfectiuã:vt illuminatio. Nã cęlũ eſt ꝑfectiue alterabile:
nõ aũt corruptiue.hęc Auer.quoꝝ duo p̃ma vana ſunt:i
noſtris eni3 gręcis codicib⁹ nõ inenim⁹ verbũ ab aliquo:
nec verbũ aliquã tranſmutationẽ:⁊ icirco oĩs Auer.cõ/
ſideratio vana eſt:cũ ↄſideretur ꝙ nõ eſt.Tertiũ ꝟo eſt
optime dictum:cum ęteri gręci id aſſerant:⁊ de conſide
ratione verborum hactenus.

℄ Propterea ꝙ oẽ qð gñatur:⁊ ex ↄtrario:⁊
M ex ſubiecto quodã generat̃:ſilr̃ etiã qð corrũ
pitur:ex ſubiecto quodã ⁊ ex contrario atq̃
in cõtrariũ corrũpitur:quemadmodũ in pri/
mis ſermonibus diximus.Contrariarũ autẽ
rerum:⁊ lationes cõtrarie ſunt.Si igit̃ huic
nihil contrariũ eſſe põt:ꝑpterea ꝙ motui cir
culari nullus mot⁹ eſt ↄtrarius:ↄſulte vł nã
hoc qð nũq̃ in futurũ generabile/aut corru/
ptibile erit:ecõtrarijs excepiſſe:ſiqdez in con
trarijs ⁊ ortus ⁊ interitus ſit.

Conclusio. syllogism⁹. ℄ Nunc ꝓbat ↄcluſionẽ:⁊ p̃mo ꝙ corpus qð circulariter
mouetur:nõ ſit generabile nec corruptibile:⁊ ſyllogiçat
ſic/omne generabile ⁊ corruptibile habet cõtrariũ ⁊ ma/
teriam:corpus qð circulariter fertur non habet contra/
rium ⁊ materiam.igitur non eſt generabile nec corrupti/
bile.de ſyllogiſmo tangit primo maiorem ⁊ inquit:pro/ N
pterea ꝙ omne qð generatur ⁊ ex contrario ⁊ ſubiecto
quodam generatur.Similiter etiam quod corrumpitur
ex ſubiecto quodam:⁊ ex contrario vt e termino e quo:⁊
in contrarium vt in terminum ad quem corrũpitur:quẽ/
admodum in primis ſermonibus:qui fuerũt de phyſica
auſcultatione diximus:hęc eſt maior:cuius fidẽ vult eſſe
ex libro phyſicę auſcultationis.℄ Tacuit minorem ⁊ il/ Proſyllo
lius probationem ſubſcribit:q̃ ſic componitur:omne ha gismus mi
bens contrarium ⁊ ſubiectum aliquod mouetur motu: noris.
cui aliquis motus eſt contrarius.Sed corpus quod cir/
culariter fertur:nõ mouetur motu:cui aliquis motus eſt
contrarius:quoniam mouet̃ motu circulari:cui nullus
motus eſſe poteſt contrarius:vt dicemus:igitur non ha/
bet contrarium nec ſubiectum aliquod.de hac probatio/
ne tangit vim maioris ⁊ inquit:contrariaꝝ autem rerũ O
contrarię lationes ſunt.hęc eſt vis maioris.videlicet oẽ
habens contrariũ mouetur motu:cui aliquis motus eſt
contrarius.deinde tangit minorẽ/⁊ ↄcluſionem/⁊ inquit.
ſi igitur huic motui ſupple quo fertur cęlum nihil cõtra/
rium eſſe põt:ꝑpterea ꝙ motui circulari nullus motus
eſt ↄtrarius:hęc eſt minor ⁊ eius ꝓbatio:dat ↄcluſionez ⁊
⁊ inquit.ↄſulte videt̃ natura hoc.v3 cęlũ qð nũq̃ in futu/
ruz eſt gñabile/aut corruptibile redimere a ↄtrarijs:ſiq/
dẽ(vt dictũ eſt in libro phyſicoꝝ)in ↄtrarijs ⁊ ortus ⁊ i/
teritus oĩs ſit.Corpus igit̃ qð circulariter fert̃ eſt ingeni/
tũ ⁊ icorruptibile:qð erat ꝓpoſitũ.℄ S3 quęres vtrum
hęc ꝓpoſitio oẽ qð gñatur:gñatur ex ↄtrarijs ſit vlis:vi/ Dubitatio
detur qð nõ.Primo q2 miſtũ aliqð gñatur ex elñtis ime
diate:vt minerale:⁊ plãta:⁊ aĩal ex putri ſit mã:⁊ tñ ↄſtat
tale miſtũ nõ eẽ ↄtrariũ elñtis.Scðo q2 vnũ miſtũ gene
ratur ex alio:vt ſanguis ex chilo/ſiue pane cõcocto:⁊ mẽ
brũ ex ſanguine:vbi p3 ſanguinẽ non eſſe chilo ↄtrariũ: P
nec mẽbrũ ſanguini.℄ Rñdet Auer.⁊ dicit ꝓpoſitionẽ
eiuſmodi eſſe vlem:tam in gñatione ſimpliciũ/q̃ miſto Que Auer.
rũ.vbi p̃mo aiaduerſiõe dignũ biſariã eẽ gñationẽ/alte/ cõ.20.
rã gdez ſimpliciũ:hoc eſt elñtorũ.Alterã ↄpoſitorũ:quę
miſcent̃ ex elñtis:gñatio ſimpliciũ iterum eſt duplex:(l3
Auer.nõ dicat)nã alia eſt ſimplicis ex ſimplici:vt ignis
ex aq̃:⁊ aq̃ ex terra/⁊ de cęteris id gen⁹.Alia ſimplicis ex
miſto.gñant̃.n.elñta q̃q̃3 ex miſto:vt qñ miſtũ reſoluit̃
imediate ad elñta:gñatio ꝟo miſtoꝝ itez biſariã eſt:aut
miſti ex elñtis.vt qñ aliqð miſtũ fieret ime^{te} ex elñtis:vt
minerale/plãta/⁊ aĩal ex putri ortũ mã.Aut miſti ex mi
ſto:vt ſanguis ex chilo:⁊ chilus ex pane:⁊ panis ex triti/
co gñantur:ampli⁹ ⁊ mẽbrũ ex ſanguine:vt dictũ eſt.Se
cũdo aiaduerſione dignũ ↄtrarietatẽ multifariã eẽ:nam
alia eſt extremi ad extremũ:q̃ ↄtrarietate aduerſant̃ al/ Q
bũ ⁊ nigrũ:alia extremi ad mediũ:⁊ ecõtra medij ad ex/
tremũ:qua ↄtrarietate opponunt̃ albũ ⁊ rubuz.Alia eſt
medij ad mediũ:qua rubrũ croceo opponi vł.ꝓs ſumpð.
rñdet Auer.ꝙ illa ꝓpoſitio ẽ vlis:nõ tñ eadẽ ſpẽ ↄtrarie
tatis:nã gñatio elñti ex elñto eſt iter ↄtraria ↄtrarietate
extremi ad extremuz:gñatio elñti ex miſto:vel miſti ex
elemẽtis eſt iter ↄtraria ↄtrarietate extremi ad mediũ:
vel medij ad extremũ:at gñatio miſti ex miſto eſt iter cõ
traria ↄrietate medij ad mediũ.Quare vlr̃ p3 oẽm gñõ/
nẽ oẽmq̃ corruptionẽ eẽ iter ↄria:⁊ dicit Auer.hãc ꝓpõ
nez patere:tũ ratione:tũ ſductione:inductione gdez:vt
Ariſtoteles p̃mo phy.ꝓbauit:⁊ nũc in oĩbus eſt inductũ
rõne ꝟo:q2 oẽ gnãns gñat vt ſile ⁊ vt ↄriũ:niſi eni3 eẽt
aliqño mõ ſile:nõ eſſet determinatũ ex determinato:⁊ ſi
nõ eẽt ↄriũ:gñatio nõ eẽt actio ⁊ paſſio:oẽ.n.qð agit:agit
vt ↄriũ ei:qð patit̃:vt dictum eſt in libro de gñõne.Sic
igitur

A igit̃ pz vl̃itas ꝓpositionis.¶ Ad rõnes pz solo/ad p̃mã
gdẽq3 inter mistũ ⁊ elñta est ↄrietas medij ad extra vel
extrem ad mediũ.¶ Ad 2ᵐ dico/ꝙ est ↄrietas medij
ad mediũ:que sufficit.Et si replicares/ubi nihil esse con
trariũ solonẽ quere 5° physice auscultationis cõmẽ.10.⁊
lege cõmẽtationes nostras:q: hui⁹ resolonẽ inuenies di
Que Auer. cõm.20. ligenter. Hec Auerroes/⁊ laute.¶ Ulteri⁹ Auerroes ex
ponẽdo textũ vult Aristoteles ad ꝓpositũ inferendũ ac
cepisse duas ꝓpositiones:p̃ma est/oẽ qd̃ gñat̃:gñat̃ ⁊ cor
rumpit̃ a ↄrio:vt ꝓbatũ est.Scd̃a est/ↄria corpora sunt:
quoꝝ mot⁹ sunt ↄrij.Ex his ↄcludit̃ tertia:quã Ari˘ˢ nõ
ꝓpalauit/videlz ꝙ mot⁹ gñati simplicis est ↄrius motui
ei⁹:e quo gñat̃:vbi cũ/mot⁹ ignis:g gñat̃ ex terra:est ↄri⁹
Dubõnes. motui terre.¶ Sz occurres p̃ q: ignis gñat̃ ex aere:⁊ tñ
motus ignis nõ est ↄri⁹ motui aeris.¶ Scd̃o occurres
vtrũ hec ꝓpositio hẽat locũ in mistis:vi enĩz ꝙ nõ:nam
ignis gñat̃ ex aliquo misto cui⁹ motui mot⁹ignis nõ ad
B uersat̃:ex alio vĩ ꝙ sicaliter demr̃atio Ari˘ˢ nõ eẽt vlis.
Solutio. ¶ Mihi vĩ ꝙ hec ꝓpositio sit vl̃is ad hũc sensuz ꝙ mo
tus gñati sit semꝑ ↄri⁹ motui ei⁹ e quo gñat̃ aut simplr̃:
aut ẜm qd.ↄriũ aut ꝓpter se/aut ꝓp aliqd sui.¶ Tũc ad
rõnes/ad p̃mã dicerẽ motuz ignis ⁊ motũ aeris eẽ ↄrios
ẜm qd:nã motus ignis est simplr̃ sursuz:motus aeris est
ẜm qd deorsuz.¶ Ad scd̃az dicerẽ mot⁹ misti in se non
semꝑ eẽ ↄriũ motui elñti ex quo miscet̃:sz hñ mistũ cõti
net aliqd:cui⁹ mot⁹ ↄri⁹ est motui elñti ex misto geniti:
q: ↄtinet aliud elñtũ:cui⁹ mot⁹ est illi motui ↄri⁹:vbi cũ
generet̃ terra ex ligno.Dico ꝙ mot⁹ ligni nõ est ↄri⁹mo
tui ligni p se:sed rõne ↄtenti:q: lignũ vltra terrã cõtinet
ignẽ:cuius motui mot⁹ terre est ↄri⁹.sic igit̃ oẽ qd gñat̃
mouet̃ motu ↄrio motui ei⁹e quo gñat̃:aut simplr̃ aut ẜz
qd.ↄriẽ aut rõne sui/aut saltẽ rõne ei⁹/qd ↄtinet:⁊ sic ꝓpo
sitio est vl̃is.Tũc Auerroes cõponit syllm:⁊ vult maio
rẽ esse hãc:oẽ qd gñat̃ vel corrumpit̃:mouet̃ motu ↄrio
C motui ei⁹e quo gñat̃ vel corrumpit̃.pz hec maior intelli
gendo illã vt dictũ est.Sz cęlũ nõ mouet̃ motu ↄrio mo
tui alicui⁹:nec simplr̃/nec in pte.Item nec in se:nec rõne
ↄtenti.igit̃ cęlũ nõ est gñabile nec corruptibile. Maior
est exposita.Minor pz per hoc:q: motui circulari nulla
tenus est aliqs mot⁹ ↄrius:qd qdẽ sumit hic tanq̃ notũ:
verũ nõ est notũ:sed ꝓbatũ ex suo sermone istra dicẽdo.
Dubitatio. ¶ Sz occurres nõ ne motui cęli aliqs mot⁹ est ↄri⁹ ẜm
qd:vĩ enĩz ꝙ sic:vt Ari˘ˢ ꝓbabit infra:⁊ vĩ rõ nã mot⁹
stelle ad ortũ ↄri⁹ est motui eiusdẽ ad occasuz/saltez ẜm
Solutio. qd.¶ Dici põt ꝙ ĩ cęlo nullũ est p̃n̄ᵐ neq3 finis nisi ẜm
designationẽ:⁊ ita illa ↄrietas nõ est ẜm nãm:sed ẜz desi
gnationẽ mentis:⁊ ꝓpea nõ sunt illi mot⁹ ↄrij ẜm qd na
turalr̃:sz ẜz qd designatiue.Mõ hec ↄrietas nõ sufficit
ad generationẽ ⁊ corruptionẽ:cũ mathematici illam fin
gant in lineis ⁊ superficiebus in quibus nulla est gñatio.
Que Auer. cõm.20. ¶ Ulterius Auerroes declarat in nã de cęlo ipso fuisse
duplex cõsiliuz.Primo faciendo ipsum ingenerabile ⁊
D incorruptibile.Scd̃o in remouendo ab eo omne ↄriũm.
p̃mũ ↄsiliũ ↄclusit nã p hoc q: si nõ esset aliqd corp⁹ in
generabile ⁊ incorruptibile:hic inferius nõ esset gñatio
nec corruptio alicui⁹.hãc ↄñtiaz ꝓbat Aristo.8.physice
auscultationis.Nã oẽ qd generat̃ exit de po⁹ ad actũ:⁊
oẽ qd exit de potentia ad actũ:deducit̃ ab aliquo existen
te in actu.Si igit̃ cęluz esset generabile:deduceretur ad
actum essendi ab aliquo existẽte in actu:⁊ sic ꝓcederet̃
in infinituz:aut opz venire ad aliqd qd semꝑ est in actu.
Quare si gñatio ⁊ corruptio sunt:opz esse aliqd corpus
eternũ:⁊ hec fuit rõ p̃mi ↄsilij.Ratio ꝟo scd̃i cõsilij est:
q: vbi nã dedisset sibi ↄriũ:tunc esset corruptibile:⁊ per
ↄñs generabile.q: omne corruptibile est generabile.igit̃
si natura deliberauit de eternitate:bene fecit remouẽdo E
omne cõtrariũ a cęlo ipso.¶ Ex dictis Auerroes infert. Excerpta
Primo ꝙ cęlũ nõ est compositũ ex mã ⁊ forma:eo mõ Auer.ↄ.20.
videlz quo elementa cõponunt̃.Scd̃o infert ꝙ est sim
plex:hoc est nõ mistũ e pluribus elementis:vt Empedo
cles autumat.p̃muz ꝓbat cõtra Auicennã multifariaz.
Primo sic,oĩs forma in mã habet contrariuz:formę cęli
nihil est cõtrariũ.igitur nõ est in mã.igitur cęlum nõ cõ
ponit̃ ex mã ⁊ forma.Scd̃o/si cęlum esset compositũ ex
materia ⁊ forma elemẽtarũ:tunc aliqua forma esset in
mã elementaria sine ↄtrario:deduco/q: ꝓbatuz est cęlo
nihil esse cõtrariũ:cuz moueat̃ motu sine ↄtrario:quare
forma cęli esset in mã sine ↄtrario.Sed hoc est falsuz:q:
tunc nã otiose aliqd fecisset:deduco/q: talis mã:vbi eẽt
forma cęli:esset sine potẽtia ad non esse:nam oĩs potẽtia
in mã est ad separationẽ quę est nõ esse.Si igit̃ definitio
materię est posse nõ esse:⁊ esset forma in mã:quę nunq̃
nõ esset:tũc po⁹ materię esset otiosa:q: nunq̃ veniret in F
no esse:ad qd ipsa est ordinata.Tertio arguit/si for⁹ cęli
esset in mã:⁊ nõ esset gñatio nec corruptio illi⁹ vnq̃:tũc
mã cęli careret ꝓpria opatione:deducit/q: operatio ma
terię est generatio ⁊ corruptio:sicut acuminis gladij pro
pria opatio est scindere dura.Si igit̃ forma esset in mã:
cuius po⁹ nunq̃ esset ad nõ esse:tunc aliqd eius esset sine
ꝓpria operatione:⁊ forte hę tres rõnes sunt vna:si recte
ↄsiderent̃.¶ Sed circa hec sunt plures dubitationes. Dubõnes.
p̃ma q: Aristoteles arguere vĩ cęlũ nõ habere ↄriũm:q:
motus cęli nõ hz ↄriuz.Modo hoc vĩ erroneũ:cum cor
pus de genere substãtię cõtrariũ nõ habeat:cũ substãtię
nihil sit ↄtrariũ:⁊ tñ motus eius habere põt ↄriũm.hec
Joannes grãmaticus:qui Philoponus dĩ.¶ Simpli Que Sim
cius ꝟo ridet ẽt corpus substãtiale hẽc ↄriũm:saltẽ fuso plicius.
ṽbo loquẽdo de ↄrio:⁊ hoc pacto motus g hz ↄrium est
corporis humanus ↄriũ vel preisse vel fuisse.at cęlũ nulla
tenus ↄriũ hz:nec eius motus:⁊ ꝓpterea elongatuz est a G
corruptiõe.hec Simplicius.¶ Auerroes ꝟo.5.physice Que Auer.
auscultatiõis:ait ẽt in substãtijs eẽ ↄrietatẽ:verũ aliqua 5.phy.ↄ.10.
dici ↄria bifariã est:aut in se p̃mo ⁊ p̃ncipalr̃:⁊ sic solum
in accidẽtibus repit̃ vera rõ ↄrioꝝ:aut suis in qualitati
bus dispõnibusq3:⁊ hoc pacto ignis ⁊ aqua ↄrij sunt:q:
qualitates quę formas ↄsequunt̃:ↄrię sunt:⁊ sic rõ Phi
loponi nulla est.¶ Scd̃o occurres:q: nõ vĩ verum mo Scd̃a dub.
tuuz ↄrioꝝ corpa esse ↄria.Nã ferrũ ⁊ terra pura/sũt cõ
traria:saltẽ ↄrietate medij ad extremũ:nam elñtuz ↄriat̃
misto saltẽ ↄrietate medij ad extremum:vt dixit Auer
roes:⁊ tñ eodẽ motu ſpẽ ferrũ ⁊ mistũ feruntur:ambo eniz
ad mediũ simplr̃.¶ P.Si motuũ ↄrioꝝ corpa sũt ↄria:
est q: cõtrarioꝝ effectuũ cãę sunt ↄrię.Sed hoc falsum
est:nã albũ ⁊ nigrũ sunt cãę ↄrię:⁊ tñ causant intentionẽ
in medio:quę est vna rõne subiecti.insuper Auerroes.7. Cõmẽ.48.
cęli vult nigredinẽ effici taz a frigiditate q̃ a caliditate:
quę sunt ↄrię.¶ Rñdet̃ ad p̃mã/ferrũ ⁊ terrã inquãtuz
mouent̃/nõ ↄriari aliqua ↄrietatis rõne:q: ferrũ vt mo
uet̃ est p̃dominãter terra.¶ Ad scd̃az/dico regulã Ari˘ˢ. H
intelligi in effectibus realibus:nõ aũt intẽtionalibus:in
qbus ratio ↄtrarietatis esse nõ põt:vt dicit̃.7.physicoꝝ
lib.¶ Ad tertiã soluũt iuniores nigredinem effici tam a Que Juni.
calido q̃ a frigido:sed a nullo horuz imediate:at regula
Aristotelis intelligit̃ in effectib⁹ imediatis.¶ Sed hec
solo vĩ ambigua:nã frigiditas causat̃ imediate a frido.⁊
calitas imediate a lumie:⁊ tñ lumẽ ⁊ fridũ nõ sũt forãlr̃ Que alij
ↄtraria.¶ Propterea alij Juniores dicũt regulã Ari˘ˢ Juniores.
intelligi solũ negatiue/ꝙ vz si effect⁹ non sunt ↄrij:causę
nõ sunt ↄrię:tñ prit effect⁹ eẽ ↄrij:⁊ causę nõ.vt rõ cogit.
¶ Sz oẽs hę solones sunt vanę:nã regula Ari˘ˢ nõ est: Qual' solo.

I nisi in motibus: et causa est: quia solus motus arguit naturam et formam cum immediate forma perficiatur. ceteri effectus non procedunt sic a forma, vt motus: et propterea solum in motibus: verum est quod si motus non sunt contrarij: corpora: quorum illi sunt motus proprij et naturales: non sunt contraria: et si motus sunt contrarij: corpora, quorum illi sunt proprij et naturales, sunt contraria: et tu intellige, aut per se, aut ratione qualitatum. Hec Auerroes.

Questio. **Quaerunt** si celum: quod circulariter mouetur. sit generabile et corruptibile. Arguitur quod sic quotiens ad antecedens esse sequitur consequens esse. Ad antecedens possibile sequitur consequens posse. Hec regula est porristica. Sed sequitur celum gescit. igitur celum non est, secundum philosophos: vt in lib. de substantia orbis dictum est: et dicemus secundo huius. igitur si celum potest gescere: celum potest non esse. at celum posse gescere: testatur Auerroes. 12. metaphysice: asserens quod de possibilibus esse et non esse solus motus est eternus. (Com. 41.) igitur celum potest non esse. sed omne posse non esse est corruptibile, vt dicetur in hoc lib. igitur celum est corruptibile. ¶ Secundo celum habet materiam igitur est corruptibile. (K) probatur consequentia. quia si celum non haberet materiam: esset propter rationem Auerrois in com. probat. n. Auerroes celum non habere materiam: quia esset eius materia in potentia ad non esse. et si esset in potentia ad non esse: esset quandoque sub non esse celi. aliter potentia esset frustra. Modo hec ratio non valet: primo quia concedere celum esse corruptibile, eiusque materiam esse in potentia ad non esse: et negare materiam illam debere quandoque stare sub non esse: quia sufficit vt reducatur ad actum alia materia eiusdem speciei: vtputa materia ignis: sic enim tollitur frustratio potentie. Secundo dicerem illam materiam esse aptam natam stare sub non esse: non tamen posse stare sub non esse: et sic non oportet reduci sub non esse: quia potentia frustratur: non aptitudo que non reducitur ad actum. Tertio dicerem vt Albertilla dicit: quod potentia ad esse reducitur semper ad actum: non autem potentia ad non esse: quia potentia ad imperfectionem non debet reduci ad actum. sed illa que est ad perfectionem. ¶ Philoponus tenet celum esse corruptibile et generabile secundum sui naturam. eternitatem vero nactum esse ab alio: cuius positionis et Auicenna esse videtur: qui ponit aliquod corruptibile ab alio posse perpetuum effici.

Po. Philoponi.

L Rationes Philopo. ¶ Probat autem Philoponus suam positionem per authoritatem Platonis: qui celum et mundum genitum esse dicit, et corruptibile, sed ab opifice esse nactum eternitatem: vt in timeo scribitur. ¶ Secundo arguit, quia omnis virtus corporis finiti est finita: quia vt dicitur. 8. physice auscultationis. virtus corporis finiti non potest se extendere ad durationem infinitam. Unde per virtutem finitam nihil moueri potest tempore infinito. Sed virtus celi est virtus corporis finiti: cum celum sit corpus finitum, vt in presenti libro deducetur. igitur celi virtus est finita: et ita non potest durare per infinitum tempus. ¶ Tertio, in omni corpore naturali est materia, forma, et priuatio: cum hec sint vniuersalia principia omnium corporum naturalium. Sed vbicunque est materia, et forma, et priuatio: est potentia ad corruptionem. igitur corpus celeste est corruptibile. Nec valet si quis dicat celi materiam esse alteram: et corruptibilium alteram. Nam vt arguit Philoponus. Tunc materia esset composita ex eo videlicet quod est commune vtrique materie. et eo quod est proprium: quemadmodum quelibet species. ¶ De opinione Platonis in genitura mundi nemo potest certe sentire.

De opione Platonis. M Nam plato nunc facturam innuit temporalem: qualem theologi dicunt: nunc eternam qualem peripatetici disputant. Platonici etiam inter se discrepant. Nam (vt proculus narrat in Timeo) Seuerus et Atticus et Plutarchus Mundum non fuisse semper de Platonis mente asserunt. Crantor vero et Plotinus, et Porphyrius, et Jamblicus, Mundum semper fuisse, et fuisse semper a deo: Immo fluxisse arbitrantur: secundum Platonem: quatenus deus semper est: semperque ab ipso fiat, atque fluat. vnde Simplicius inquit. si ad initium temporis respexeris: quo Mundus ipse caret: ingenitum dices mundum. Sin autem ad perpetuum a deo eius effluxum aduerteres, assidue genitum asseres: vnde Expositor noster hic ait: quod enim Plato posuit celum genitum: non intellexit ex hoc quod est generationis subiectum: quod Aristoteles hic negare intendit: sed quod necesse est ipsum habere esse ab aliqua superiori causa, vtpote multitudinem et extensionem habere quod certificatur eius recessus a primo vnore quo oportet multitudinem causare. et sic videtur velle non diuersa Aristotelem et Platonem sentire. (N) ¶ Unde vbique Expositor et Simplicius sic Aristotelem et Platonem conciliant quod duplex sit generatio altera quidem naturalis videlicet que est de contrario in contrarium subiecto mediante per precedentem alterationem affectorum altera que est emanatio ab ipsa superiori causa: per quam genitum accipit esse in partibus distinctum. Tunc dicitur quod celum est genitum secunda generationis ratione: quoniam est ab ipso deo primo et per se: et habet in partibus multitudinem: per quam recedit a prima causa. Hec Simplicius et Expositor vbique. ¶ Alexander vero obijcit huic missioni, vt videbitur in vltimo huius libri: primo, quia Plato dixit ante mundi generationem precessisse chaos (vt patet in Timeo) et tale chaos moueri motu inordinato: et quod deus reduxit tale chaos ad ordinem. (O) igitur loquitur in vera generatione. Preterea Plato eodem lib. ait celestia corpora esse suapte natura corruptibilia, nacta tamen esse eternitatem a voluntate dei: que est maior eorum nexu. igitur propria generatione sunt genita. et tunc secundum Alexandrum dominum est authoritatem Platonis non esse audiendam: quia contrarium sentit. Sed quae sit mens Platonis: alias disputabitur. Hec ad primam. ¶ Ad secundam respondet Auerroes duplicem esse virtutem siue potentiam, alteram quidem ad esse: alteram ad motum. Tunc dicit in celo esse potentiam ad motum duntaxat: non autem ad esse. Nam potentia celi est finita ad motum, ratione videlicet corporis celestis. infinita vero ratione motoris: qui mouet semper: et sic ad formam negatur minor. ad probationem diceret Auerroes celum esse finitum magnitudine: non autem duratione: quia cum finitate magnitudinis stat infinitas durationis. ¶ Sed expositor obijcit Auerroi primo ex verbo Aristotelis nam Aristoteles infra ponit in corpore celesti virtutem ad semper esse. igitur virtutem ad esse. Secundo virtus essendi magis a forma quam a materia debet sumi: quoniam per formam res est, per materiam res non est: vt dicitur. 7. metaphysice. 3. obijcit alibi: quoniam quodlibet celum dependet a proprio motore. igitur habet virtutem essendi vtpote motorem: e quo semper est. vltimo arguo ego fortissime contra Auerroem.

Obiectões Thome

P celum non habet potentiam ad esse. igitur non potest esse: tenet argumentum ab eodem in idem, vltra, celum non potest esse. igitur non contingit esse: tenet argumentum ab eodem in idem. vltra, non contingit esse. igitur impossibile est esse: tenet argumentum ab equiualenti ad equiualens. vltra, celum impossibile est esse. igitur necesse est non esse: tenet argumentum ab equiualenti ad equiualens: at vltimum hoc consequens est contra sensum. igitur et primum antecedens est impossibile: et sic oportet concedere celum habere potentiam ad esse. ¶ Propter hec soluit Thomas: videtur tamen mihi ipsum velle quod celum potest bifariam considerari: vt pote secundum essentiam, et secundum variationem. Si secundum essentiam consideretur: sic nec est per se finitum, nec infinitum: quoniam vt sic abstrahit ab omni quantitate tam continua quam discreta. Sin autem consideretur secundum sui variationem: sic habet potentiam infinitam vel finitam. et cum dicis. igitur corrumpetur: negat argumentum: quoniam secundum sui essentiam non cadit sub aliqua quantitate: sed secundum sui variationem. licet igitur potentia secundum sui variationem sit finita: nanciscatur eternitatem a motore.

Sol Thome.

Q hec mihi videtur secundum eius verba: si quis autem dicat me non intelligere ipsum: fateor ingenue: verum nihil curo. ¶ Obijcit autem Joannes gandauensis aduersus expositorem in eo quod ille dicit celum secundum esse non subijci tempori: nam celum et esse celum subijcitur motui. at tempus vel est motus, vel in motu. igitur celum secundum esse subijcitur motui: et motui et tempori.

Obiectio Joan.

¶ Sed pro solone aiaduertendum apud Auerroem esse, virtutem siue potentiam ad esse, et virtutem essendi multum differre. nam esse vbique Auerroes sumit pro forma e qua sumitur species eius: at virtus est. virtus essendi vt proprie loquar est dispositio qua ipsum esse: quod est forma habetur in materia: licet sepe pro ipsa forma accipiatur

Rñ° ppa.

A virtus seu po⁹ ad esse/est mā/quę describitur per posse.
Quibus p3 cōpositū ipsu3 esse hīe a forma:v̄tutē eēndi
a dispositionib⁹:qbus illa forma recipit̄ vel cōseruat̄ in
mā:potētiā ad eē h3 a mā:q̄ est qua res pōt eē ⁊ nō esse.
hui⁹ cā est:q2 v̄t⁹ ⁊ po⁹ idē3 est:a po⁹ vō pole accipit̄.at
pole est vnūqdq3 rōne māē.vt i lib.peri hermenias di.
Quare cōpositū h3 potētiā ad eē rōne māę:⁊ ita v̄tutem
ad eē rōne māę.ꝓterea po⁹ apud Auerroē3 nō intelligit̄
nisi p trāsmutationē:⁊ sic ois po⁹ reqrit nouitatē.s3 nihil
est cā noui nisi mā.igit̄ v̄tus ad esse/vel po⁹ ad eē est mā
ꝓa.℃ Tūc ad rōnes expositoris:ad p̄mā diceret Auer
roes ꝙ Ari^{les} i nullo loco ponit cęlū hīe v̄tutē ad eē/nec
ad semp eē/nec v̄tutē eēndi:l3 ponat cęlū semp eē ꝯ ꝓla
tonē.vel dici pōt po^{ã} ad eē bifariā dici aut f̄m vtrūq3
videl3 q̄ est sil̄ ad eē ⁊ nō esse:aut q̄ est ad alteꝝ dimidiū
B scil3 ad eē tm̄.ꝑ mō Ari^{les} nō poneret po^{ã} ad eē:s3 hn̄ ad
motū:q̄tenus in cęlo est po⁹ ad motū ⁊ qetē3.Scdo mō
in cęlo est po⁹ ad eē:qm̄ est in eo mā q̄ est ad eē tm̄:⁊ for⁹
p quā semp est:⁊ sic itelligeret Ari^{les} si illō diceret.℃ Ad
scdā3 diceret Auerroes v̄tutē eēndi nec eē a mā/nec a for
ma:s3 a dispōne.qua for⁹ recipit̄ in mā.vel dōm ꝙ v̄tus
essendi f̄m dimidiū est a for^a:⁊ ēt a mā quę est alteri⁹ rō
nis in cęlo:s3 f̄m vtrūq3 nulla ibi est/nec finita nec infi
nita:nisi respectu mot⁹.℃ Ad 3um cōcedo suo v̄bo intel
ligentiā posse dici virtutē essendi:ꝓprio tn̄ potius est eē
cęli:vel dicas intelligētiā eē v̄tutē essendi f̄m dimidiu3:
⁊ mām cęli quę est alteri⁹ rōnis etiā eē potētiā eēndi f̄m
dimidiū.nō aūt f̄m vtrūq3.℃ Ad 4um dico ꝙ illa ꝓpo
sitio cęlū nō h3 potētiā ad eē/h3 duas cās veritatis:vna
est:q2 cęlū est:q2 si cęlū est:verū est ipsu3 nō hīe potētia3
ad esse:vt qm̄ Socrates currit de inesse:falsu3 est ipsum
posse currere de ꝯtingēti.Altera est q2 repugnat sibi eē:
vt hyppocētaurus nō h3 po^{ã} ad eē:q2 ipole est eē.Tūc
C dico in cęlo nō eē po^{am} ad eē/q2 cęlum est:⁊ semp est:quę
est vna cā veritatis:⁊ hoc sufficit.vel dōz cęlū nō hīe po
tentiā ad eē f̄m vtrūq3:⁊ qua po⁹ deducit ꝯtingens.bene
tn̄ f3 dimidiū:⁊ rōne formę:q̄ est rō essendi:⁊ rōne māę
quę semp est actui eēndi ꝯiuncta:⁊ sic tollitur discursus.
℃ Ex his seqt̄ inter expositorē ⁊ Auerroē nō eē driam.
Consiliū inter exposi toreʒ ⁊ Aul. Nā idē vr̄r sentire:si recte intelligo:expositor eni3 cōce
dit in cęlo v̄tutē essendi vel po^{am} ad esse:qd credo:si acci
pit po^{am} ad esse f̄m dimidiū cōtingētis.Auerroes negat
Sol.Auer. potētiā ad eē:qd credo:f̄m vtrūq3:⁊ sic rō Joānis nulla
est ꝯ Expositorē.℃ Ad 3um rōnē philoponi r̄ndet Auer
roes in cōplurib⁹ locis:⁊ vult ꝙ in corpore cęlesti nō sit
mā nisi respectu mot⁹:⁊ ad vbi.Tūc ad forma3 negaret
maiorē:q2 sufficit cęlū ipsu3 cōponi ex mā ⁊ foia ad mo
Obiectio expositoris tū:nō aūt ad eē.℃ Obycit aūt huic expositor:⁊ syllogi
gat sic/oē ens actu/aut est act⁹ vel hn̄s actū.Sed cęlū est
ens actu.igit̄ est act⁹/vel habēs actū.Maior est oib⁹ no
ta:⁊ supponat̄ nūc.Minor ꝓbat̄:q2 cęlū agit in hęc infe
ra corpa.Igit̄ aut act⁹/aut hn̄s actū.Et cū ꝑspicuū sit cę
D lū nō esse actū:relinqt̄ ipsu3 esse hn̄s actū.at cum oē hn̄s
Sol.Expositoris actū f̄m Auerroē sit cōpositū ex mā atq3 for⁹.igit̄ cęlu3
est cōpositū ex mā ⁊ for⁹.℃ R̄ndet igit̄ expositor alr̄/⁊
vult cęlū cōponi ex mā atq3 forma/ēt circūscripta intel
9 ligētia.verū mā cęli est alteri⁹ rōnis a mā gnābiliū:cum
mā cęli sit ad esse tm̄/dicatq3 ordinē ad formā alteri⁹ ra
Quales positiones. tionis.℃ De re hac plurima disputauī in libro de suba
orbis:at nūc vr̄ mihi breuiter esse dōm positiones hasce
esse ꝑtim ꝯcordes/ꝑti3 discordes.Uterq3 eni3 horū cōce
dit mām in cęlo:vterq3 horū vult mām cęli esse alterius
rōnis:q2 in po⁹ ad esse tm̄:atq3 ad formā alterius rōnis.
Uterq3 horū asserit mām cęli esse in po⁹ f̄m dimidium
cōtingētis/⁊ nō f̄m vtrūq3:cū solū illa po⁹ sit ad eē atq3

E formā:nō aūt ad nō esse atq3 ꝑuationē.differunt vō q2
expositor ponit in cęlo duplicē formā:q2 aīam:quā peri
patetici itelligētiā appellant/⁊ formā cęli ex qua ⁊ mā il
la alteri⁹ rōnis cōponit̄ cęlū:ex quo cęlo sic existente in
actu:⁊ aīa sit vnū aīal ęternū:vnū dico sicē ex nauta ⁊ na
ui/instro ⁊ motore.Qua rōne fit vt apud expositorē mā
motus sit alia:⁊ mā ad esse:q2 mā ad esse est mā ad for^{ã}
cęli:quę est citra intellectū.Mā ad motū est cęlū cōposi
tū citra intelligētiā.Auerroes aūt ponit in cęlo vnā for^{ã}
⁊ vnā mām tm̄.nā aīa cęli est itellect⁹:⁊ est forma:vt est
quo cęlū intelligit:est aīa ⁊ intellect⁹.vt est quo cęlū mo
uet̄:est forma.Mā cęli/vt dicit ordinē ad aia3:est mate
ria ad esse/q2 aīa cęli est p̄n^{m} essendi cęli:vt dicit ordine3
ad motū ⁊ vt est in actu p aia3:est mā ad vbi.hęc Auer
roes/⁊ expositor.℃ Tūc ad rōnē Thomę/diceret Auer
roes ꝙ cęlū circūscripta itellige^a p itell3 nec est act⁹:nec
hn̄s actū.S3 est po⁹ f3 dimidiū q̄ est sp ad eē.⁊ negaret
F cęlū esse agēs circūscripta itellige^a:imo illa circūscripta
Oplo ꝓpa Cō.92.⁊.95 nullū h3 esse/nec actionē/vt Auerroes scribet postea in
hoc libro.℃ Ego vō solitus sum dicere ꝙ mā cęli pōt
ꝯsiderari in rōne metaphysica:hoc est in rōne potentię:
vel in rōne physica hoc est in rōne potētię transmutabi
lis.si in rōne metaphysica hoc est in rōne potētię:sic mā
cęli ⁊ mā generabiliū sūt eiusdē rōnis:cū ambę ꝯueniāt
in rōne potētię.Sin aūt in rōne physica hoc est in rōne
potētię transmutabilis:sic differunt.vt recte dixit Auer
roes/⁊ Thomas.Tu vō lege rem hanc in libro de suba
Oplo Aril. orbis.Hęc de positione ꝓhiloponi/deq3 rōnibus eius.
℃ Aristoteles vō de disputatione credidit cęlū ⁊ mun
dū nec incepisse per gnōnē/nec corrumpendos fore per
corruptionē:processisse tn̄ a deo p quēdā effluxū/vel de
pendētiā mō quo accidēs ꝑficit̄ a subiecto:⁊ radi⁹ e so
le.⁊ sic cęlū sine mūdū posuit deo ipsi coęternū:quaten⁹
nec de⁹ p̄us cępit mūdo/nec mūdus p̄us deo:sed coęter
G no tēpore.atq3 ꝑpetuo fuerunt.nos vō tenem⁹ nec cęlū/
nec mūdū cępisse per gnōnē:sed p creationē.itē nec cor
rumpendos:s3 cęlū a motu cessabit.rōnes vō hincinde
Sol.rōnū. in plurib⁹ locis scripsimus.Hęc nunc sufficiant.℃ Ad
rōnes quas fecimus in p̄ncipio:ad p̄mā cōcedo regula3:
⁊ cōcedo minorem ⁊ totum:tamen nego cęlum posse ge
scere simplr̄:bene f̄m partem.vt enim quęlibet aqua po
test corrumpi:⁊ non tota aqua:sic cęlum potest quiesce
re a qualibet reuolutione:nō tamen a toto motu:⁊ sic nō
sequitur ipsu3 posse quiescere simpliciter a motu.ꝓpter
quę loricoię dicerent cęlum a motu posse quiescere:nō
autem cęlum posse quiescere a motu.℃ Ad scdā3 respō
deo ꝙ cęlum habet materiam alterius rationis.at ratio
Auerrois probat cęlum nō habere materiam eiusdē ra
tionis physicę.⁊ hoc probat ratio.℃ Ad rationes/dico
ꝙ secus est de potentia ad esse vel nō esse:⁊ secus de po
H tentia alterius.Aristoteles ꝓbat in p̄mo cęli potentiam
ad esse ⁊ ad non esse omnem debere reduci adiectū:nec
posse saluari in simili specie.Tu vō expecta rem hanc
in fine huius.℃ Ad scdām/omnis aptitudo materię est
potentia:qm̄ aptitudo sequit̄ formam:⁊ propterea ratio
illa nulla.℃ Ad tertia3/diceres potentia ad non esse est
ad esse:qm̄ corruptio vnius est generatio alterius:quare
si potentia ad esse debet reduci ad actū:quia est ad esse.
potentia ad non esse debet reduci ad actum:quia etiam
est ad esse.Hęc de questione.

℃ At vō ⁊ crescit omne qd crescit:⁊ decre
scit omne qd decrescit a cognato:qd aduenit Dē pticula addita. Competit Accedit est isiv Accidit.
⁊ qd in materiam resoluitur:huic aūt cōpe
tit nihil:ex quo factum fuerit.

I ¶ Hactenus ꝙ corpus ipm̄ qḋ circulariter ferꝛ̄: nō sit generabile, nec corruptibile: persuasit. Qḋ ꝟo nō sit augumētabile, nec diminuibile: ꝓbat. ⁊ rō cōponiꝛ̄ h̄ pacto: oē qḋ crescit ⁊ decrescit, crescit ⁊ decrescit ab aliquo cognato siue sili: qḋ aduenit: ⁊ qḋ in mām̄ resoluiꝛ̄. Naz vt dicet in lib. de gnōne. cremētū fit ab aliquo qḋ i pͥncipio est ꝯriū: in fine sile. ideo aduenit augumētabili ipsi. ⁊ resoluiꝛ̄ in mām̄: vt ꝯuertaꝛ̄ in nām̄ eius: qḋ augeꝛ̄: vel diminuiꝛ̄. Hec est maior: ⁊ eius declaratio. Sed cęlo nihil accidit: qḋ in mām̄ resoluaꝛ̄: ex quo factū sit. cū cęlū ex nullo factū sit: vt pcedens ꝓblema dixit. cęlū igiꝛ̄ nec augeꝛ̄: nec diminuiꝛ̄. huiꝰ sylli poniꝛ̄ pͥmo maior: ⁊ ꝑspicua est. Scḋo minor: ⁊ ingt. huic aūt ꝯpetit nihil: ex quo factū fuerit: neqꝫ. n. hꝫ mām̄: neqꝫ ꝯriū: ex quo fieri possit: vt pcedēs ꝓblema dixit. ¶ Aiaduersione dignū in oī auctione atqꝫ diminutione duo cōcurrere: vt in lib. de gnōne dicet: videlꝫ mām̄ ex qua ipsuꝫ augumētabile fit: ⁊ in quā nutrimētū ꝯuertaꝛ̄: ⁊ cibū q̇ sit ꝯriꝰ: ⁊ cognatus siue silis: cognatus qdē in fine: ꝯrius ꝟo in pͥncipio. ⁊ hec duo tetigit in maiore cū dixit a cognato, tetigit cibū: qui in fine est silis. in pͥncipio aduersans: ⁊ cum dixit: ⁊ qḋ in mām̄ resoluiꝛ̄: tetigit mām̄: ⁊ ex qua augumētabile fiat: ⁊ in quā cibus ꝯuertaꝛ̄, resoluaturqꝫ. At in minore, tetigit alterū horū tm̄, vtpote mām̄, cū dixit huic aūt competit nihil: ex quo factū fuerit: qꝛ caret mā: ex qua res fiūt. vel tetigit ꝯriū tm̄: nā cęlū nō hꝫ ꝯriū: ex quo factū sit: ⁊ fortasse intelligit vtrūqꝫ: Nā cęlo nō cōpetit aliqḋ vtpote mā vel ꝯriū: ex quo fuerit factuꝫ. Quare nec augeri, nec diminui pōt. ¶ Uel pōt rō Aristo. cōponi vt expositor ⁊ Simpliciꝰ idicant sic: oē augumētabile, ⁊ oē diminuibile gnaꝛ̄: ⁊ corrumpiꝛ̄ ex aliquo, at cęluꝫ ex nullo generaꝛ̄ vel corrūpiꝛ̄ (vt pcedēti ꝓblemate est ꝓbatū.) igiꝛ̄ cęluꝫ nec est augumētabile, nec diminuibile. Maiorē ⁊ ꝓbationē sil̄ ponit: ⁊ ingt. ⁊ crescit oē qḋ crescit: ⁊ decrescit oē qḋ decrescit ab aliquo cognato: qḋ aduenit ⁊ qḋ in mām̄ resoluiꝛ̄: hoc est ꝑ appositionē alicuiꝰ mālis adueniētis: qḋ qdē cū pͥus eēt dissimile, factū est sile ꝑ resolōnē in ꝓpriā mām̄: que deposita forma pͥori, formā corpis augendi assumpsit. Sicut panis resoluꝰ in mām̄ accipit formaꝫ carnis. Que rō docet in oī auctione vel minutione fieri gnōnē ⁊ corruptionē aliquo mō: ⁊ sic pꝫ maior: ꝙ oē qḋ augeꝛ̄ vel diminuiꝛ̄: gnaꝛ̄ ⁊ corrūpiꝛ̄ saltē ſm qd. hec est maior: ⁊ eiꝰ expō. deinde tangit minorē ⁊ ingt. huic autē ꝯpetit nihil: ex quo factū fuerit: qꝛ cęlo nō est dare aliqḋ ex quo fuerit gnātū: q̄si dicat ſꝫ cęlū nō pōt gnāri, nec ſꝫ qd: nec in toto. igiꝛ̄ nō est augumētabile. Hec expositor, ⁊ sapide. ¶ Auerroes ꝟo rōnē textus sic cōponit: oē qḋ augeꝛ̄ vel diminuiꝛ̄: nutriꝛ̄. cęlū nō nutriꝛ̄. igiꝛ̄ cęlū nec augeꝛ̄, nec diminuiꝛ̄. maior supponiꝛ̄: miorē ꝓbat sic: oē nutriēdū est homogeneū vel similare ei, e quo nutriꝛ̄. cęlū nō est silare alicui: e quo nutriꝛ̄. igiꝛ̄ nō nutriꝛ̄. Maior pꝫ exēplo, qꝛ sanguis est mā aialiū: ⁊ est nutrimētū pͥmū mēbroꝝ oiuꝫ (qcqd velint medici) ꝯstat aūt sāguinē nunq̄ nutrire: nisi fuerit silis. ¶ Sꝫ occurres, si augēdū augeꝛ̄ a similari: diminuendū diminuiꝛ̄ a similari: indicat Auerroes solōnē, ꝙ tam augēdū, q̄ꝫ diminuēdū a similari augeꝛ̄ vel diminuiꝛ̄. Nā si similare iuenit nutriēdū paratū gnōni: auget ipsuꝫ. Si aūt inuenit paratū corruptioni diminuit, eo vsqꝫ quousqꝫ dissoluanꝛ̄ elīta in mām̄: ex qua cōponiꝛ̄ mistū nutriēdū. dī ꝟo nutriendū paratū gnōni ab ortu vsqꝫ in ętateꝫ ꝯsistētię: quo tēpore nutriendū est humidū. dī ꝟo paratū corruptioni e cōsistentia ipsa ꝑ senectutē vsqꝫ in mortē: quo tempore arescit, atqꝫ exiccatur humidū eius. hec Auerroes.

Necessaria in augumēto.

K

Que expositor ⁊ Simplicius.

L

Que Auer. cōm. xi.

Dubiu. M

¶ Si autem nec accrescere, nec corrumpi pōt eadem rōne ⁊ inalterabile esse accipiēdū est.

N ¶ Qḋ qdē nō sit augumentabile, nec diminuibile: ex his ꝯstat. Qḋ aūt nec alterationes subeat: mō ꝓbare aggrediꝛ̄. ⁊ pͥmo ꝓponit ꝯclōnē, quā ꝓbare entiꝛ̄: ⁊ sil̄ vim rationis. Cōclo qdē est. cęlū non subest alterationi. vis ꝟo rōnis, oē alterabile accrescere vel corrūpi pōt. cęluꝫ nec accrescere, nec corrūpi pōt, igiꝛ̄ cęlum nō est alterabile. ¶ Uel melius (vt dicit Auerroes) vis rōnis est oē alterabile. est gnābile, cęlū nō est gnābile. igiꝛ̄ nec alterabile. ⁊ hanc vim indicat dicens. Si aūt nec accrescere nec corrumpi pōt: subaudi rōne illa ꝙ nō est gnābile: eadeꝫ rōne (qꝛ nō est gnābile) ⁊ inalterabile esse accipiendum est. ⁊ sic vr̄ Aristo. velle cęlū alterationibꝰ nō subiici illamet rōne: q̄ ꝓbatū est ipꝫ nec augumēto subiici. ¶ Alii ⁊ disserti viri sic intelligūt ꝙ eadē rōne e cęlo ipso remoueꝛ̄ alteratio: qua ⁊ generatio. verū rō qua remoueꝛ̄ generatio, est qꝛ caret ꝯrio: ⁊ hac rōne ēt remouetur alteratio: qꝛ caret ꝯrio. Sꝫ nō placet. Nā lꝫ cęlū careat ꝯrio ꝓpͥ motū: qꝛ eius motui nullus motus est ꝯrius: q̇ sit ſm graue ⁊ leue: tñ fingi pōt cęlo cōpetere ꝯrariū ſm alias q̄litates: ⁊ sic posset teneri ipꝫ eē alterabile. ¶ Pͥa expositio est expositoris: q̇ vult Aristo. remouere alterationeꝫ a cęlo per hoc qḋ ab eo remoueꝛ̄ auctio ⁊ diminutio: ⁊ cōsonat eiꝰ ꝓbationi, qꝛ sequēti textu ꝓbat cęlū nō eē alterabile: qꝛ nec est augumētabile: nec diminuibile. verum expositio Auerrois ꝯsonat pcedētibus: ⁊ nō dissonat sequētibꝰ: qꝛ lꝫ Aristo. ꝓbet cęlū nō eē alterabile ꝑ hoc: q̇a nec est augumētabile, nec diminuibile: tñ q̇a ꝯclusio pōt ꝓbari duplici via. qꝛ videlꝫ nō est gnābile: ⁊ qꝛ non est augumētabile: ponēs ꝯclōnē: cōplicauit vnā viam breuiter: alterā aūt explicauit vtens suo artificio: ⁊ sic vtraqꝫ expositio cōuenire pōt vbis Aristotelis. ¶ Quo ꝟo ad verba attinet: verbū corrumpi grecē est ἄφθαρτον hoc est incorruptibile. ⁊ Auerroes recte itelligit ꝑ incorruptibile indiminuibile: quasi velit cęlū nō esse alterabile eadē rōne: qua nō est augumētabile, nec diminuibile, ⁊ sapide cōmentatur. Nā diminui est ire ad corruptionē: ⁊ ita aliquo modo corrumpi. verbum eadem ratione grecē est ἀυτῶ διανοίᾳ: ⁊ lꝫ multiplr̄ latine dici pōt: tñ ego itellexi eadē rōne. Qḋ quo mō itelligaꝛ̄: dictuꝫ est.

διανοίας eadem rōne, eiusdem intelligentię, eiusdem sententię, eiusdeꝫ intellectiōnis, ... λαβεῖν accipere, capere, accipiēdum, assumendum. Expō Tho. Expō Aris.

O Compatio expōnum.

Uerborum expositio.

P

¶ Alteratio eniꝫ motus est in qualitate. qualitatis autem qui quidem sunt habitus, ⁊ dispositiones: nō sine mutationibus in passionibus fiunt: vt sanitas atqꝫ morbus. Que ꝟo naturalium corporum in passionibus mutantur: ea omnia videmus incrementum suscipere, atqꝫ decrementum: ceu animalium corpora partesqꝫ ipsorum, atqꝫ stirpium etiam ⁊ elementorum simili modo. Quare si corpus qḋ circulo fertur: neqꝫ accrementum: neqꝫ decrementum suscipere potest: ⁊ inalterabile esse consentaneum est rationi.

Q ¶ Nunc syllogiçat propositum: ⁊ ratio sic cōponiꝛ̄, omne alterabile est augumentabile atqꝫ diminuibile. Corpus qḋ circulo fertur: nō est augumētabile, nec diminuibile. igiꝛ̄ cęlū qḋ circulo ferꝛ̄: nō est alterabile. Minor iaꝫ ex dictis ꝑspicua est. Maior ꝓbaꝛ̄ iterū sic, oē mutabile in passiōibꝰ est augumētabile atqꝫ diminuibile. hec maior probatur in textu inductione in animalibus ⁊ plantis ⁊ elementis. Sed omne alterabile est mutabile in passionibus. hec constat definitione alterationis. Nam alter

A ratio est motus in q̄litate:ꝛ nō in quauis q̄litate:ſꝫ in q̄li
tate tertię ſpēi:quę est paſſio. Nā in habitib⁹ vel diſpoſi
tionibus nō fit ꝓprie alteratio per ſe:vt pꝫ.7.phyſi.niſi
quatenus ſit in paſſionib⁹:quas habitus ꝛ diſpōnes con
ſequunt̄. ſanitas enīꝫ ꝛ morbus nō ꝓprie ſunt termini al
terationis:ſed cōſequunt̄ terminos alterationis vtpote
motū ad qualitates elemētarias. Sic igit̄ pꝫ Minor/vi
Ordo text⁹ ꝛ ſumma. delꝫ qd̄ oē alterabile ſit mutabile in paſſionibus. ❡ Ex
his pꝫ textū hūc debere reſolui in duos ſyl̄los videlꝫ in
ꝑncipalē:ꝛ ꝓſyl̄m:quo ꝓbat̄ maior ſyl̄i ꝑncipalis. De
ſyl̄o ꝑncipali maior omittit̄:minor aūt ponit̄ ibi quare
ſi corp⁹.ↄclo deniqꝫ ibi ꝛ in alterabile.at ꝑmo ꝓbat mi
norē ꝓſyl̄i ꝑ definitionē alterationis:eſt.n.minor oē al
terabile est mutabile in paſſionibus:quę ſūt q̄litates ter
tię ſpēi.ꝓbat̄ ꝑ definitionē alterationis. Nā alteratio est
mot⁹ in qualitate:non q̄dē ſimplr̄ in oī q̄litate/ꝓpterea
B ſubdit q̄litatis aūt:q̄ q̄dē ſunt habit⁹ ꝛ diſpōnes hoc est
ꝑmę ſpēi:ad quas vident̄ alterationes eē:vt ad ſanitatē
morbūqꝫ:nō ſine mutationib⁹ in paſſionib⁹ fiunt:eſt.n.
ſanitas ꝛ morb⁹ habit⁹ vel diſpoſitio. Mō lꝫ ad hęc vi
deat̄ eſſe alteratio:tn̄ reuera non est:q꞉ est ad q̄litates q̄
ſunt paſſiones/ſine q̄b⁹ ſanitas ꝛ morb⁹ eſſe nō pn̄t:q̄re
ↄcludat̄ hęc minor oē alterabile est mutabile in paſſio
nibus:q̄ q̄dē est minor ꝓſyl̄i:deinde tangit maiorē eiuſ
dē ꝓſyl̄i/ꝛ inq̄t.quę vero nālīū corpoꝝ in paſſionibus
mutant̄/ea oīa videm⁹ incrementū ſuſcipere/atqꝫ decre
mentū.ꝛ hāc ꝓbat inductiue in aīalib⁹ ꝛ ꝑtib⁹ ipſoꝝ:quę
in paſſionib⁹ mutant̄/ꝛ ſuſcipiūt augmētū ꝛ decremen
tū:ꝛ in plantib⁹ ꝛ ipſarū eſſe ꝑtib⁹:ꝛ in elīntis:quę dū al
terant̄ eſſe/augeri vīr:vt terra alterat̄ in ignē.igit̄ totus
ꝓſyl̄s est oē mutabile in paſſionib⁹ est augmentabile
atqꝫ diminuibile.oē alterabile est mutabile in paſſioni
bus.igit̄ oē alterabile est augmētabile:vel diminuibile.
Tunc ſumpta hac ↄ̄ne ꝑ maiore ſic/oē alterabile est au
C gmētabile atqꝫ diminuibile:addem⁹ hanc minorē/cor
pus qd̄ circulo fert̄/neqꝫ accremētū/neqꝫ decremētū ſu
ſcipere pōt. Quare ↄclo erit ꝙ ipſuꝫ inalterabile eſſe ſit
ↄſentaneū rōni:ꝛ ſic pꝫ quo mō de ꝑncipali ſyl̄o tm̄ mi
norē ꝛ ↄ̄nē expreſſit.de ꝓſyl̄o vero maiorē ꝛ minorē.

Quę Auerro.cō.21. **Auerroes** ꝯo hic declarat in q̄b⁹ q̄litatib⁹ fit al
teratio:ꝛ in q̄b⁹ nō:ꝛ dicit ꝑmo ꝙ alte
ratio est ad qualitatē vt augmētatio ad q̄ntitatē/ꝛ latio
ad vbi/ꝛ gnātio ad ſubāꝫ. Scd̄o dicit ꝙ nō ad oēm q̄li
tatē est alteratio:ſꝫ ad quaſdā ſic:ad quaſdā nō. Ad gen⁹
aīatū qd̄ est habit⁹/ꝛ inaīatū qd̄ est diſpoſitio/hoc est ad
q̄litates ꝑmę ſpēi nō est alteratio.itēqꝫ ad gen⁹ qd̄ dī na
turalis po⁹ vel īpotētia:quę est ſcd̄a ſpēs:nō est alteratio.
ad gen⁹ qd̄ est q̄litas in q̄ntitate nō est alteratio:hoc ad fi
gurā:quę est 4.ª ſpēs nō est alteratio.est igit̄ alteratio ad
qualitates tertię ſpēi:q̄ ſūt paſſiones:q꞉ alteratio hoc pa
D cto est in hn̄te ſubm̄ ꝛ mām̄. Qua rōne fit/vt cęlū careat
Dubita. alteratione:cū careat mā. ❡ Sed occurres q꞉ cęlū vr̄ al
Sol. Auer. terari:vt pꝫ in eclypſib⁹ ſolis ꝛ lunę. Rn̄det Auerroes ꝛ
indicat duas formas rn̄dēdi. Nā ꝑ dici pōt cęlū nō eſſe
alterabile:ꝛ qd̄ dī de eclypſib⁹ ꝛ illuminatiōib⁹/dici pōt
illas nō eſſe alterationes:q꞉ nō ſunt ad paſſiones. Scd̄o
dici pōt duplicē eē alterationē ſubitariā/ꝛ temporariaꝫ.
ſubitaria eē pōt in cęlo/vt illuminatio ꝛ obſcuratio.tem
Replica poraria q̄ fit ꝑꝑ mām̄ ꝛ ↄ̄riū remouet̄ a cęlo. Hęc Auer
Sol. roes. ❡ Sꝫ replicabis.q꞉ eclypſis lunę vr̄ tēporaria:ſilr̄
ꝛ illuminatio:vt obſeruatio docet.dic hoc eſſe ꝑ accn̄s
ꝑꝑ motū localē:quo opacū corpus interponit̄/vel remo
uet̄:nō aūt ꝑꝑ lumē:qd̄ ſui nā est ſubito acq̄ſibile. ❡ Ex
Excerpta Auer. his ↄcludit Auerroes quatuor:ꝑmū ꝙ oē gnātū ꝛ omne
auctū alterat̄ alteratione paſſiua:q̄ est in q̄litatib⁹ ꝑmis:
cuiuſmodi ſunt caliditas ꝛ frigiditas ꝛ id gen⁹:q̄ ſunt ter E
tię ſpēi ſiue gn̄is q̄litatis. Scd̄o ſeq̄t̄ a cęlo eſſe remota
alterationē/ſanitatē/morbū/iuuentutē/ſenectutē:ꝛ oīa ea
quę ↄſequunt̄ euiſmodi q̄litates:cū ſit īpoīe in illo eē al
terationē. Tertio ſeq̄t̄ in cęlo poſſe eē oīa illa accn̄tia:q̄
nō ↄſequunt̄ illas ꝑmas q̄litates/vt figuram/ꝛ id genus.
Quarto ſeq̄t̄ vr̄ in cęlo nō eſſe eas q̄litates:quę acq̄run
tur mutatione de ↄ̄rio in ↄ̄riū.vt albū nigrū ꝛ id gen⁹.ſꝫ
quęcūqꝫ acq̄runt̄ mutatione de ↄ̄dictorio in ↄ̄dictoriū:
hn̄t eē pn̄t:ꝛ ſic q̄litas q̄ caret ↄ̄rio in cęlo est:quę hꝫ ↄ̄riū
nō pōt illi ineſſe/dico nec ſm̄ mutationē/nec ſm̄ eē.q̄a
ad tales mutari non pōt:nec ſub talibus poteſt eſſe.hęc
Auerroes comē.21.

Animaduerte textuꝫ illum (quare ſi corpus) Quę Auer. cō.22.
Auerroes nō cū ꝑcedēti copu
lare/ſed cū ſequēte:ꝓpterea cōmē.22.textū illū introdu
cit alio mō q̄ꝫ nos idux im⁹. Nā inq̄t ꝙ Ari^{tes} vult copu
lare ſenſuꝫ cū rōne:ꝛ ponere ↄueniētiā teſtimonioꝝ an
tiquoꝝ/ꝛ verba eoꝝum obſcura in antiquo tp̄e dicta.hęc
Auerroes:ꝛ fallit/nā textus ille dꝫ ↄtinuari cū ꝑcedenti/ Error Au.
F cū in illo ponant̄ minor/ꝛ ↄclo ſyl̄i ꝑncipalis:quē inten
dit in ꝑcedēti textu:vt viſuꝫ est. Quo ꝯo mō Ari^{tes} ↄcede
rit ↄueniētiā iter ſenſū ꝛ rōnē de iſto corpe/poſtea dice
mus. ❡ Sed mouet Auerroes dubōnē nō paruā. Naꝫ Dub. Auer. cōm.22.
Ari^{tes} vt ipſe exponit fecit talē ꝓpōnē/oē qd̄ nō recipit
augmētū/nec diminutionē:nō recipit alterationē:ꝛ ſic
vr̄ apud ipſuꝫ Ari^{tes} feciſſe tale enthymema cęlū nō au
get̄/nec diminuit̄.igit̄ cęlū nō alteratur. Mō hęc ↄ̄ſītia
est ab inferiori negatiue ad ſupi⁹.nā oē augmentabile
est alterabile ꝛ nō ↄuertit̄.apud expoſitionē nr̄am ſyl̄s
erat oē alterabile est augmētabile vel diminuibile/cę
lū nō est augmētabile.igit̄ nec alterabile. Mō maior
vr̄ ambigua:q꞉ nō oē alterabile est augmētabile:vt pꝫ
in lib.de gn̄ōne in plus.n.est alterabile quā augmenta
bile:ꝛ ſic dubitatio Auerrois hꝫ locū tāꝫ in ſua:q̄ꝫ in no
ſtra expōne. ❡ Rn̄det Auerroes duplr̄.ꝛ ꝑmo ait ꝙ ra Pria Sol. Auerrois.
tio nō est itelligēda vt iacet. Sed hoc pacto ꝙ ſi cęlum
nō recipit augmētū/nec decremētū ꝑꝑ cām ſupi⁹ dictā
G videlꝫ:q꞉ caret mā/ꝛ ſubo:ob ſilēꝫ cām ēt nō recipiet al
terationē.cū oē alterabile egeat mā ꝛ ſubo.nō igit̄ argr̄
ab inferiori negatiue:ſꝫ a ↄuertibili ad ↄuertibile ſꝫ cāꝫ:
ꝛ hoc pacto hn̄ arguebat. ❡ Scd̄o rn̄det ꝙ augmenta Scd̄a ſol. Auerro.
bile ꝛ alterabile ↄuertunt̄:ſi augmētabile ſumit̄ large:
vbi Auerroes diſtinguit de auctione atqꝫ diminutione:
est.n.triplex:quędā ꝓpria:quę est ↄuerſio nutrimenti in
ſubam nutriti:ꝛ hęc ꝓprie in aīalib⁹ est:ꝛ oī viuēte. Alia
est rarefactio vel ↄdenſatio:q̄ cōſequunt̄ calidū ꝛ frigi
dū:ꝛ hęc reperit̄ tam in elementis/q̄ꝫ in miſtis ſimilari
bus. Nā aer ↄdenſat̄ ꝛ rareſit/ꝛ aqua ſilr̄:quę ſunt elemē
ta.itē ſucci cōdenſant̄ ꝛ rareſiunt:q̄ ſunt miſti ex elemē
tis. Alia est iuxta poſitio ꝑtiū:quo mō creſcit aut decre
ſcit paries ꝑ additionē vel ſubtractionē alicu⁹ ſilis na
turę cū pariete.ꝛ hęc ēt eē pōt tam in miſtis/q̄ꝫ elemen
H tis.nā pōt ignis creſcere ꝑ iuxta poſitionē alteri⁹ ignis ꝛ
q̄cq̄d ſit oīs augmentatio est aut cōiter dicta:aut ꝓprie
dicta. Tunc ad dubitationē pꝫ Solutio:nā oē alterabi
le est augmentabile ac diminuibile:ꝛ ecōtra/mō acci
piat̄ auctio ꝛ diminutio cōiter. Qua rōne nō male addi
dit Ariſtoteles in textu etiā in elementis eſſe auctionem
diminutionē ve:q꞉ auctionē accepit cōmuniter:vt dixit
Auerroes.hęc Auerroes/ꝛ optime. ❡ Ex his īfert Auer
roes ꝙ ſi oē alterabile est augmētabile:atqꝫ diminui
bile.ſequet̄ per conuerſionē ecōtrarie:quę est cōuerſio
per contra poſitionē/ꝙ omne nō augmētabile ꝛ omne
nō diminuibile est nō alterabile.hęc Auerroes.

I ¶ Quod q̄dē igiť sempiternuȝ sit p̄mū corpoꝝ/ ꝛ neq̄ȝ accrementū/neq̄ȝ decrementuȝ/neq̄ȝ Juuentutē/neq̄ȝ alterationē/neq̄ȝ passionez suscipiat:siq̄s hisce que supposita sunt:credet: perspicuum ex dictis est.

Que Auer. com.22. ¶ Auerroes introducit φ Aristo. det ꝯuer suȝ:q: vult Aristotelē in p̄ori textu ꝓbasse cęlū nō esse alterabile:q: nō est augumētabile: at nūc vult φ ꝓbet eꝫ cęlū nō eē augumentabile:q: nō est alterabile: ꝛ hoc intelligit p sempiternū:q̄si dicat:q: cęlū est sempiternū/hoc est:q: cęlū nō est alterabile:neq̄ȝ augumētabile erit:ꝛ reliqua. ecce quo

Error Aui. mō apud Auerroeȝ Arist. dedit ꝯuertens. Que expō est oīno dissona grecis codicib⁹:ꝛ nr̄is ēt trāslationib⁹. ꝛ qd̄ fecit Auerroē errare:est v̄bū διότι:qd̄ in suis translationib⁹ est cū:ꝛ hac de cā errauit. ¶ At nos Meli⁹ dicam⁹

K φ nūc epilogat que declarauit. Naȝ διότι Arist. in epilogis ꝯsueuit apponere. ꝛ q̄ dicit: trāslationib⁹ pateť: verū adiecit vnū:qd̄ nō ꝓbauerat. videlȝ φ cęlū nō suscipiat

Que Auer. iuuentutē. Nā iuuent⁹ ꝛ senect⁹ cū auctiōe ꝛ diminutiōe coordinari solēt. ꝛ ꝓpea dicit Auerroes ꝛ vr̄ φ Aristo. nō posuerit ꝯnationē additiōis/idest φ nō dixit cęlū nō eē augumētabile:nisi ad sig̃ndū φ nō recipit senectutez/ neq̄ȝ iuuētutem. Quare recte in epilogo aducit illud:q: cointelligebať in p̄orib⁹ dictis. Hec Auerroes ꝛ recte.

¶ Uideť aūt ꝛ rō his astipulari:q̄ appent:ꝛ ea q̄ appent:rōni. oēs. n. hoīes de dijs existimationē hn̄t:ꝛ oēs q deos eē arbitranť/tam barbari/q̄ȝ gręci ip̄ȝ supremū locū deo attribuunt/vt videlȝ imortale ad imortale sit ac-

L cōmodatū:q̄ppe cū alio mō sit ipossi̇. Si igr̄ est aliqd̄ diuinū/quēadmodū ꝛ est:ea ꝓfecto q̄ ꝛ nūc d̄ p̄⁹ corpoꝝ suba dicta sūt:bn̄ sē dcā.

Que Auer. cōm.22. ¶ Auerroes vult Ari^{les} in hoc caplo declarare ꝯueniētiā inter sensuȝ ꝛ rōnē circa ea q̄ de ipso cęlo sunt dicta:nec nō ꝛ eoꝝ testiuȝ/q i antiq̄s tēporib⁹ de ipso v̄ba obscura fecerūt/ēt astipulationē. Sȝ q: multa dicta sunt de ipso cęlo: vt φ nō sit gnābile:nō augumētabile:non alterabile:ꝛ deniq̄ȝ nec senescibile. circa qd̄ hoꝝ velit Ari^{les} talē

Que expō. declarare cōueniētiā:Auerroes nō exponit. iō expositor ait Ari^{les} velle adducere signa ad manifestādūȝ ꝓpo^{m}:ꝛ sic velle vr̄ expositor hec signa eē posita ab Ari^{le} ad oia

Juniores. illa ostendēda. ¶ Alij volūt Ari^{les} redire ad declarādū cęlū esse ęternū p tria signa:ꝛ oēs recte sentiūt/q: si Aristo. p signa ꝓbat cęlū eē ęternuȝ:ꝛ ex ęternitate cęli cętera de cęlo sequunť/vt φ nō sit augumētabile/nō sit alterabile/nō sit senescibile:seqť ēt Ari^{les} redire ad ꝓbandū per signa ēt illa cętera. Quare quouis mō textus introducať:seqť recte Ari^{les} redire ad ꝓbādū ꝓpo^{m} p tria signa. ¶ Addit tn̄ Auerroes sensu ꝯstare. φ cęlū nec alte-

M rationē/nec auctionē/vel minutionē accipiat:q: rerū cęlestiū scriptores:q antiq̄s tēporib⁹ stellas obseruarūt:p illas adinuenerūt eadē sub q̄titate:ꝛ eodē in sitio. Quare velle vr̄ Auerroes φ redeat Ari^{les} ad ꝓbādū de cęlo p illa sig⁹ solū sempiternitatē. Nā ip̄ȝ nō eē augumētabile/nec alterabile:cōstat obseruatiōe ꝛ instrīs sensilibus. ¶ Sȝ cur Ari^{les} vltra rōnes intellectiles/adiecit ꝛ signa

Que Auer. cōm.22. sensibilia:Auerroes declarat/ꝛ dicit hoc eē recte factum ab Ari^{le}/q: multi hoīes nō p̄nt assentire p̄mis ꝓpōnib⁹ p intellm̄ notis ex rōne tn̄. Cui⁹ cā est:aut ꝓp diminutionē innatā in nā:sunt. n. nōnulli adeo intellectu ībecilles: vt ad nihil attollanť:qd̄ sensus trāscēdat:q̄les sūt nā rudes/ꝛ hebetes:vt dr̄ .2. phy/sicę auscultatiōis lib. Alia cā

N

eē pōt paucitas exercitij in scia/in qua tractať de illis rationib⁹:sūt. n. nōnulli q paucitate exercitatiōis in scia nō facile ꝯsentiūt rōnib⁹ illi⁹ scię: vt .3. hui⁹ dicit Auerroes de Auicēna. Tertia cā eē pōt Mala ꝯsuetudo in doctrina:q̄ multis annis est eradicata falsis in fundamētis:vt dr̄ .2. meta^{ce} ꝛ ponit exēplū de sectatorib⁹ suę legis. Naȝ hi a pueritia sūt assueti audire ꝓpōnes falsas/apparentes tn̄/ꝛ ꝓpterea deducunť ad negādū nāles ꝓpōnes:cū asserāt nihil eē necc̄iuȝ/aut possi̇/aut ipossi̇ nisi in deo. Jn cęteris remouent necc̄iuȝ/ꝛ possi̇. itē remouēt v̄tutes in rebus/cū dicāt deū oīa agere:ꝛ cętera q̄ sarraceni opinanť. ¶ Aiaduerte tn̄ hec dixisse Auerroem ꝯ̄ sectatores suę secte. nos v̄o q veritatē habem⁹/nō sic dicim⁹:q: rebus pręhem⁹ v̄tutes/lȝ dicam⁹ oīa agere v̄tute p̄mę causę/qd̄ ēt ph̄i dicūt. Pręterea dam⁹ reb⁹ necessitatē/saltē ex suppositione/itē ꝛ possi̇tatē/ꝛ ipossi̇tatē. Sed Auerroes vult hic nōnullos eē adeo suę opīonis/vt nullis alijs credāt/ nisi p sensus ꝯstet ꝯ̄riū. Adiecit igr̄ Ari^{les} signa ꝓp rōnes p naturas hoīuȝ:q nō p̄nt rōnib⁹ assentire nisi ꝯuenerint signis. ¶ Albumaçar aliā assignauit cām/ꝛ ait Ari^{les} addidisse signa post rōnes:q: sic veritas ꝯclōnis erit ꝓpinquissima veritati certę. hoc est primis p̄ncipijs:nā lȝ veritas talis ꝯ̄nis nō sit veritas p̄moꝝ p̄ncipioꝝ/est illi ꝓpinquissima:cū ꝯstet sensib⁹:q̄re ad vigorādā veritatez ꝯ̄nis/hec signa suppleuit. ¶ Galen⁹ v̄o in lib. quē demōstrationē appellauit/aliā rōnē adiecit/dixit eni Ari^{les} addidisse signa:q: mūdi ęternitas nō pōt alr̄ ꝓbari. ꝛ propterea in lib. quē cōposuit de credit̄is:mūdū eē ęternum reposuit inter credita:q: nō pōt ꝓbari nisi p credita. pȝ igiť q̄re Ari^{les} vltra rōnes adiecit signa:hec Auerroes. Tunc p̄^{m} signū sic/cōpositus locus subaꝝ ęternarum ac

P spiritaliū/est ęternus ꝛ aliq̄ ex p̄te spiritalis. cęlū est loc⁹ deoꝝ:q sunt subę ęternę ac spiritales. igiť cęlum est ęternū atq̄ȝ spiritale. Maior pȝ/q: loc⁹ dȝ esse locato similis ꝛ accōmodatus. Minor habeť Ex opīone hoīuȝ:q ponūt deos:hi. n. ꝛ ponūt deos ęternos/ꝛ spiritales/ꝛ oēs tā gręci q̄ȝ barbari illos in cęlis statuunt. Quare seqť cōclo/vt φ cęlū sit ęternū ꝛ spiritale. ęternū q̄dē q̄tenus est locus dei ęterni:spiritale vero:q: plus pręe cęteris corpib⁹ accedit ad diuinas subas. ¶ Sed occurret:q: hoīes ēt existi-

Dubita. mant tēpla esse locū deoꝝ:ꝛ tn̄ ꝯstat tēplū esse corruptibile. dr̄ tēplū esse locū dei/nō q̄dē ex p̄te dei:sed ex parte colentiū deos:quos opȝ in aliquo loco colere:vn̄ vt recte

Sol. expositor ait. tēpla corruptibilia sūt ꝓportionabilia hoībus corruptibilib⁹. cęlū aūt est incorruptibile ꝓportionale subę diuinę. ¶ Quo v̄o ad v̄ba attinet ꝯsidera-

Uerboꝝ ꝯsideratio. tione dignum/ē φ tam barbari q̄ȝ gręci ip̄ȝ supremū locuȝ deo attribuūt. nā vt Auerroes ait:oēs gentes ꝯcorditer existimāt cęlū esse locū dei ꝛ alioꝝ spirituū:q vulgariter dicunť angeli:est tn̄ (vt dicit) dr̄ia:q: barbarę leges ꝛ sarracenę angelos ponūt corporeos/gręcę v̄o incorporeos:qd̄ quo mō sit:illis relinquo. Scd̄o ꝯsideratione dignū deū eē in cęlo (vt Auerroes ait) nō vt corp⁹ est in lo-

Q co per circumscriptionē:nec vt aqua in vase p eq̄litatē:sȝ eo mō quo diceť in libro meta^{ce}:ꝛ quo dictū est in lib. 8. phy. Jbi eni dictū est deū esse in cęlo per operationē:q: ibi apparet eius opatio:de hoc dicem⁹ in 2° libro huius. ¶ Cōsideratione dignū tertio in trāslationibus barbarie:quas Auerroes cōmentatur:scribi hoc pacto. Et opȝ esse sicut est in loco q nō diminuiť:neq̄ȝ corrumpiť:ꝛ reliqua. ꝛ Auerroes dupl̄r exponit:vno mō referēdo v̄bū oportet esse ad p̄mum principiuȝ omnium: qd̄ est deus: ita vt sit sensus φ deus opȝ vt sit in loco:q non diminuitur neq̄ȝ corrūpiť:sȝ in loco ęterno oi trāsmutatione ca-

A rente. Alio mō referēdo verbū illō ad celū: q̄si dicat opꝫ celū eē in loco incorruptibili: q̄r celū est locus eternoꝝ: quasi indicet deū τ celū (cū nō diminuanť nec corrūpanť) esse causas trāsmutationū τ corꝑ: que agūt τ recipiūt transmutationē. hec Auerroes: τ frustra: naʒ nec in codicibꝰ grecis, nec in nostris trāslationibꝰ vba hec reperiūtur. ppea hec sūt ptereūda. ¶ 4ᵒ. aiaduersiōe dignū circa illa vba: ipole .n. est alio mō: q̄r dixerat superius: vt videlʒ imortale ad imortale sit accōmodatū: subiecit: q̄r impossibile est alr. Declarat mō Auerroes q̄re ipole est alr: τ ait eē ipole alr. q̄r celū ipsuʒ opꝫ esse quodā mediū inter diuinas subas τ sublunares res: τ iō fieri nō pōt alr quin videlʒ sit accōmodatū diuinis illis substātijs: τ qḋ sit necessariū ipʒ celū eē mediū tale declarat: q̄r nisi celū esset tale mediū: diuine ille subē nō possent agere in sublunaribꝰ corꝑibꝰ. qppe cū ab eterno in mobili atqʒ simplicissimo pnᵒ nō pōt imediate puenire actio in rebꝰ gnābili

B busq: gbꝰ pꝫ quo nā mō sublunares res alligenť diuinis illis substātijs. copulanť .n. p ipsuʒ celū: qḋ est medie nature. Nā eo q̄r in suba est incorruptibile: cū diuinis substātijs puenit: q̄r mutať in loco: cū sublunaribꝰ. τ hoc mediante ille subē mutāt nos. recte igiť dixit ipole eē alr: q̄r nisi corꝑꝰ celicū eēt tale: nō esset actio, nec gnātio, nec corruptio, nec alteratio rerū sublunariū. hec Auerroes. τ

Excerptus Auer. sapide. ¶ Ex his infert Auerroes errorē sectatorū sue legis: quos loquentes appellat vbiqʒ: vbi aiaduersione dignū sectatores sue legis pbasse deū esse eternuʒ hoc enthymemate: videlʒ mūdus est creatus. igiť deꝰ est eternꝰ: q̄r factio tandē nō deuenit nisi ad eternū pnᵐ: alr esset processus in ifinitū. Auerroes vult ostēdere ex dictis ex tali enthymemate potius deduci oppoᵐ vel q̄ videlʒ deus nō sit eternus: vel q̄ sit deueniendū ad vnuʒ corꝑꝰ eternū: que sunt opposita eis: q̄ dicūt. τ vis deductionis Auerrois est in ppōnibꝰ: quaꝝ pᵃ est: q̄ gnātio sit alteratiōis finis: vt physici dicūt. Scđa. q̄ ois noua pductio sit ge-

C neratio: nā ex nihilo aliqḋ fieri perterruit omnes pħos. Tertia. q̄ nihil alteret: nihilqʒ altereť nisi corꝑꝰ sit. hec deduciť in libro de suba orbis. Ex his tribꝰ arguiť: mundus creatur de nouo. igiť generať p scđaʒ petitionē. Sʒ per pmā gnātio est finis alterationis. igiť aliqḋ prealterabať: τ aliqḋ palterabat. sed p tertiā oē alteratū τ omne alterās est corꝑꝰ. igiť pcessit corꝑꝰ alterās, τ corꝑꝰ palteratū. Queriť de illo si sit genitū: vel eternū. τ cū nō sit procedere in ifinitū: opꝫ deuenire ad corpus eternuʒ: qḋ sit pᵐ alterans: τ pᵐ mobile. ecce quo mō ex rōne loquētiuʒ

Error Aul. sue legis deduciť oppositū potius. ¶ Sed hic hō errauit τ valde: supponit .n. oēm nouā pductionē eē gnōneʒ: hoc est dicendū fm eos: qui philosophanť ex sensibꝰ: at nos catholici tenemus q̄dā q̄ sensus trāscēdūt: de quoꝝ numero est creatio ex nihilo. τ sic negať illa suppositio. vtrū ȝo creatio sit nālis: alibi disputauimꝰ: at nūc sit dictū Auerroeʒ errasse cū oibꝰ pħis sue pfessionis: τ sic ex

D creatione nō mō deduciť eternitas pmi pncipij: sʒ etiaʒ ifinitudo: cū nihil creet nisi ῡtus ifinita. hec ad Auerroē.

¶ Accidit aūt hoc τ per sensuʒ sufficiēter, vt ad humanā est dicere fidē. In oī eniʒ pterito tpe p traditā inuicē memoriā nō mutatū vllo pacto fuisse videť: aut in toto vltimo celo: aut in suarum ppriarum partium vlla.

¶ Scđo signo idē pbat: qḋ est per sensuʒ: cum sumať ex obseruatione longi tpis. τ dicit. accidit aūt hoc: qḋ rōne τ opinione hoiuʒ est pbatū: ēt p sensuʒ: nō qdē simplr: sʒ sufficiēter vt dici pōt ad humanā fidē psuasionēqʒ. Nā

E obseruātes pterita oia tēpora p traditaʒ inuicē memoriā: vt filiꝰ obseruat a prē: τ pr ab auo. τ auus ab attauo: τ sic successiōe: nō mutatū vllo pacto vr fuisse celū: dico vllo pacto. q̄r nec in toto vltimo celo: neqʒ in suarū ppriarū partiū vlla. ¶ Aiaduersione dignū aliter fieri rerū obser-

De obseruatione. uationē: que longiori tēpore manēt: τ alr rerū: que breui trāseunt tpe. Nā celeres res obseruanť ab oibꝰ: vt q̄ reubarbaꝝ purget choleram: oēs τ singuli vel obseruāt vel obseruare pnt: τ h̄ pacto obseruatio fieri solet rebꝰ ipsis in medicis: atqʒ in multis rebꝰ nālibꝰ. Tarde aūt obseruanť successiōe: vt docuit Ptolemeus eo in libᵒ quē magnā ↄstructionē appellauit. Dephensuʒ eniʒ stellas non errātes moueri eē ab occasu in ortū singulis centenis annis gradu vno. Nā Abrachis sic obseruauit. τ Timoris ↄfirmauit: τ ceteri p istū vsqʒ ad tēpora Ptolemei. τ sic successione obseruātiū verificať tardus ille motꝰ. Quare cū mūdus atqʒ celū ipꝫ sit tardi tpis: recte Arist. eiꝰ eternitatē psuasit successione obseruātiū. Nemo .n. tradit celū cepisse suo tpe. Vn̄ τ Adā nō dixisset celū cepisse suo

F tpe: qppe cū ipse fm scripturā mosis factꝰ sit sexto die a mundi creatiōe. Quare cū obseruantiū successiōe nemo dicat vidisse celū factū: ↄiectura est de celi ipsiꝰ eternita-

Error Aris. te. ¶ Sʒ istud signū peccat pᵒ: q̄r lʒ nemo suo visu possit testari de factura mūdi: tn̄ aliqs testať de factura illiꝰ reuelatione diuina: vt moses ipse: q asserit celū τ terrā esse creatū in pnᵒ ante oia: τ noua pductiōe. Preterea secūdo Adam potuit testari de hoiuʒ pnᵒ: q̄r ipse vidit se esse pᵐ hoiuʒ. τ ab eo mulierē pfectā esse. igiť bona ↄiectura potuit arguere de mūdi factura. Tertio (vt recte expositor sentit) quāto aliqḋ est diuturnius: tanto maiꝰ tps reqriť ad hoc qḋ eiꝰ mutatio dephēdať: sēu trāsmutatio hoīs nō dephēdiť duobꝰ vel tribꝰ annis. in gbꝰ dephēdiť trāsmutatio canis: vel aliciꝰ alteriꝰ aīalis breuiorē vitā

G hñtis: posset igiť aliqs dicere q̄ τ si celuʒ sit nālr corruptibile. est tn̄ taʒ diuturnū: q̄ totū tps cuiꝰ memoria pōt hri: nō sufficit ad cōphēdēdā eiꝰ trāsmutationē. Quare hoc signū nō est nec̄iuʒ. τ hoc aduertit Aristo. cū dixit hoc ↄfirmari p sensuʒ: nō qdē simplr: sʒ ea sufficiētia: q̄ est in humanis psuasionibꝰ: vt induceret signū h̄ nō esse necessarium: sed coniecturale.

Auerroes aūt declarat pᵒ qḋ sit sufficiētia: τ inqt q̄ sufficere est pfiteri aliqḋ qḋ sensui

Que Auerro. co. 22. vr: nec illiꝰ ↄtrariū appet aliq̄ hora. ¶ Scđo distinguit de sufficiētia: qm̄ q̄dā est pbabilis: vt pote qn̄ nō fuerit cōfirmata p demr̄ationes: τ hec nō est certa veritas: sed propinqssima veritati certe. q̄dā est p demr̄ones approbata: τ hec est veritas certa: τ p hāc demr̄ones pficiunť: nā de ↄdictione bonaꝝ demr̄onū est ↄueniētia sensus: huiꝰ cāʒ assignat τ distinguit de duplici demr̄one: q̄r q̄dam est in intellectu: sʒ ↄfirmata p sensus: q̄les sūt demr̄ones mathematice: q̄ sunt in pᵒ gradu certitudinis: q̄dā ȝo est in intellectu: sʒ nō cōfirmata p sensuʒ: τ hec bifariam est: q̄r aut est de rebꝰ: q̄ sunt apte cadere sub sensu: τ talis demr̄atio

H est nālis: aut est de rebꝰ: q̄ nō sunt apte cadere sub sensu vt sunt res separe atqʒ metaphysice. Demōstratio igitur pma cū sit ↄfirmata sensibꝰ: est certissima: τ in pᵒ certitudinis gradu. Scđa demr̄atio: q̄ dr nālis: nō ita certa: sed quatenus est de rebꝰ: q̄ cadere pnt sub sensu: est veritati certe ppinqua: τ ita in 2ᵒ gradu certitudis. metaᶜᵃ demōstratio ob id: q̄r est de rebꝰ a sensibꝰ remotis: est in vltio gradu certitudis: gbꝰ patēt ea: q̄ Auerroes ait 2ᵒ metaᶜᵉ.

Com. 16. Recte igiť dixit Aristo. in textu accidere hoc sufficiēter p sensuʒ: q̄r hec demr̄atio: quā mō fecit de celo est p sensuʒ ↄfirmata. q̄ rō docet illā eē more mathematicarum demr̄onū in pᵒ gradu certitudinis. τ hac de cā appellauit

I hanc sufficiētiā:qm̄ vno mō est demōstratio certissima:
alio mō ꝓbabilis.quo ꝯo est demonstratio p sensus cō/
firmata.est in p̄ gradu certitudīs.quo ꝯo illā ingreditur
testificatio q̄dā:vt sermo ꝓbabilis.℄ Tertio Auer.de/
clarat quo sensu dicta demr̄atio est ꝯfirmata:⁊ ait illam
eē ꝯfirmatā sensu visus:q2 in hoc oēs gentes ꝯueniūt:ꝙ
nūq̄ visuȝ fuerit ab hoīb⁹ celū fuisse trāsmutatū:nec vi/
deiȝ in toto nec in pte:⁊ tu per trā'mutationē itellige no/
men cōe ad oēm mutationē p̄ter localeȝ.hec Auerroes.
Considera/tio verboꝝ ℄ Quo ꝯo ad verba attinet aiaduersione dignū Arist.
dixisse nec in toto nec in pte:ꝓpter elēta:q̄ nūq̄ fuerūt
visa mutari:⁊ tn̄ nō sunt eterna.q2 lȝ nō in toto mutenꝫ:
saltē in pte videntur continuo mutari.

℄ Videꝫ aūt ⁊ nomē fuisse datū a veteribus
K ēt vsq3 ad p̄sens tp̄s codē mō opinātib⁹:quē
admodū ⁊ nos dicimus:nō eniȝ semel/neq3
bis ſȝ ifinities easdē ad nos accessisse opinio
nes putare opȝ.Quapp q2 primū corp⁹ di/
Thin ei currēdo sp. uer ſuȝ qðdam est e terra ipsa/igne/aere/atq3
aqua:ethera supmū locuȝ appellauerūt/a sp
currēdo ppetuo tp̄e illi cognomentū ponen/
tes.Anaxagoras autem nomine hoc non re/
cte vtitur:ethera eniȝ pro igne dicit.

℄ Tertiū signū est ab etymologia noīs:quā veteres de/
derūt de celo.Nā celū appellauerūt hoc noīe ethera:ab
ei ⁊ thin:qð est semp currere:ei eniȝ grece latine est sem
per:thin ꝯo currere:hāc aūt appellationē nō dedissent/
nisi opinati fuissent celū esse eternuȝ:⁊ oī mutatione ca/
rens veluti ⁊ nos opinamur:occurres q2 aliq tp̄e Arist.
dixerunt celū esse genitū:vt Plato:rn̄det ꝙ opiones ve/
re sunt innouate nō semel/aut bis/ſȝ diuersa tēpora.sed
L infinities/supposita tn̄ tp̄is infinitate:nā vt recte expost
tor adiecit:studia veritatis ob diuersas mutationes:q̄ e
superis causis hic in sublunarib⁹ ꝯtingunt destruunꝫ:ve/
rū q2 mentes nostre nāl'r ad v̄itatē tendūt:vt dī p̄ meta.
cessantib⁹ ipedimētis rursus emergūt studia:⁊ hoīes tan
deȝ ꝑueniūt ad opiones veras:que p̄us fuerūt:fallas opi
niones nō necesse est remoueri:nisi p accidēs:q2 nō sunt
Com.36. per se intente:ſȝ ceu monstra in nā:vt dicit Auerroes 3°
de aīa.⁊ ideo antiqui opinantes celū esse alterius nāe ob
elēntis appellauerūt supremū locū mundi ethera:dedicā
tes illi nomen ab eo qð semp est:qbus increpat Anaxa/
goram:qui ethera ab ei/⁊ thin cōposuit ethera:sed thin
voluit ideȝ esse qð vrere:quasi semp vrens.Nam celuȝ
esse ignee nāe opinaꝫ.Jnquit eū non recte accepisse:qm̄
thin est currere.vt dictum est.

Que Auer. cō.22. Auerroes ꝯo ait Aristotelē ideo induxisse testes
Chaldeos:in quibus ph̄ia fuit q̄nq3 p/
fecta:q2 ipse fuit primus grecoꝝ q cepit torquere ꝓble/
ma de eternitate celi ad ptē affirmatiuā:oēs enim greci
M celū factū dixerūt:ipse p̄mus ꝓbauit celi eternitatē:quā
ob cāȝ Aristoteles in suspitioneȝ neglecte religionis in/
Dissa Ari. cidit.Vn̄ accusatus apud Diropbantā sūmū eo tēpore
sacerdotē ꝙ mundū eternū demōstrauerat:in chalcidē
ille aufugit:ne Athenienses bis in ph̄m peccarēt:qm̄ pau/
loante Socratē falsis testimonijs contempte religionis
crimine ꝯdemnauerāt,nunq̄ enim caruit ph̄ia neglecte
religionis,suspitione:aut qm̄ sapientia insipiētib⁹ inuisa
est:aut q2 hipocrite eos oderant:a qb⁹ se suasq3 dolosas
simulationes cognosci suspicanꝫ.Aristo.igiꝫ Chaldeos
in testes adducit:q2 vt dicit Auerroes illi cuȝ Aristotele
opinabanꝫ.Dicebant eniȝ celū esse quintū p̄ter quatuor

elēta corp⁹:⁊ nomen ei iposuerunt ethereȝ a cursu eius N
velocitate atq3 ppetuitate.Et q2 sic de celo ipso Chaldei
opinabanꝫ:sequi ēt vr̄ ad illos ꝙ celuȝ ꝯrio careret:ga
vbi ꝯriū habuisset:cū illud nō potuisset esse aliqð q̄tuor
elēntoꝝ:oportuisset esse sextū adhuc corpus:qð esset celo
ꝯtrario ꝯriū.Nam ꝯria opȝ esse paria,⁊ duo:vt in quatuor
videm⁹ elēntis:seqꝫ scðo ēt ad eos celū caruisse māa:⁊ esse
eternū:nā si caret ꝯrio:opȝ vt māa careat:⁊ eternū sit.Se
cūdo Auerroes ostēdit syllm̄:quo Anaxagoras errauit.
Syllogizauit enim sic.ether est corpus leue/⁊ velociter
motū:ignis est corpus leue/⁊ velociter motuȝ.igiꝫ ignis
est ether.pȝ syllm̄ esse in scða figura ex duabus affirma/
tiuis.hec Auerroes.

Sed vtrum artes opiniones ⁊ sciētie possint re/ Qð p̄ma.
nouari:nō parua est qð.Primo/ga
Auerroes credidit de opione Aristotelis esse itellectū hu
manū debere semp esse in maiore sui subiecti per te per O
fectū:nihilq3 illi deesse de scibilib⁹:que eius pfectionem
efficiant.℄ Scðo/rex scia est aīe rōnalis pfectio:hoīes
ſm Aristotelē sunt ppetui saltē specie:ita vt nunq̄ rōna
lis aīa mūdo desit.igiꝫ eius pfectio nunq̄ deficere debȝ.
℄ Tertio/vnicuiq3 pfectibili nā creauit pfectioneȝ illi
coequam saltē in aliquo indiuiduo sue spēi.Cū igiꝫ hō sit
perfectibilis a scia.oēs enim hoīes nā scire desiderant.
igiꝫ aliqs hō dȝ esse semp in scia ipsa perfect⁹:⁊ ita nihil
noui scire:qð nō sciebaꝫ.℄ Jn ꝯriū est Aristoteles hic:⁊
p̄mo metheo.⁊.12.meta.vbi opiones/artes/⁊ sciētias in/
finities renouari asserit.℄ Auerroes/cui⁹ doctrina apd̄ Opio Auerrois.
latinos est in honore habita:opiones/artes/scias/mores/
instituta/leges/⁊ cōstitutiones/in certa atq3 cōstituta re/
gione deleri atq3 corrūpi.renouari ꝯo denuo autumat:
at per totū mundū simplr̄ illas desinere atq3 vniuersuȝ
ipose eē affirmatiuo necesse est:vt semp in aliqua mun
di regione itell's ipse sit in sui subiecti pte maiore pfect⁹/
atq3 plenus:ne frustra sit aliqd in nā:huic opioni vr̄ as/ P
sentire Aristo.Nā ipse mundū facit eternū:⁊ hoīeȝ eter/
nuȝ.⁊ in libris sue ph̄ie voluit scias/artes/⁊ opiones/esse
aīe humane pfectionē:si igiꝫ hō est eternus/eius aīa nō
dȝ esse absq3 ꝓpria pfectiōe:alr̄ eēt tūc aliqd frustra in
nā.℄ Sȝ hec positio nec est vera/nec pipatetica:vera q̄dē Cōfutatio.
nō:q2 certū est diluuiū fuisse gnāle:i q̄ oēs hoīes fuerūt
corrupti:vt credidit greca vanitas:⁊ rursus renatū mor/
tale gen⁹ apd̄ Scythiā legiꝫ:aut paucos fuisse saluatos:vt
dicit Arist.in libro politice:in qb⁹ artes/⁊ scie/⁊ opiones
nō mō fuerant delete:imo cōplurib⁹ tēporib⁹ corrupte:
vt dicit Plato in libro de legib⁹:⁊ in timeo:dico cōplu/
rib⁹ tēporib⁹ corrupte.q2 post diluuiū hoīes exules per
syluas viuebāt rudiꝫ ad modū brutoꝝ:q cū a feris ni/
mis inuaderētur:se necessitate salutis in locū vnū ꝯgre/
garunt/vt illis suis copijs resisterēt:⁊ sic facta fuit cōmu
nio:quā greci polin hoc est ciuitatē appellant:qua facta
reperiūt artes/qb⁹ hoīuȝ gen⁹ viuit:opiones ⁊ scie/ad q̄s
rōnalis aīa nāl'r inclinaꝫ.mores/sine qbus ciuitas stare Q
nō posset.Quare pȝ cōplurib⁹ tēporib⁹ corruptas fuisse
artes/opiones/⁊ scias.℄ Peripatetica ꝯo non est:quia
Aristo.2.poly.libro tradit diluuiū:vbi totū mortale ge/
nus fuit corruptū:⁊ rursus aut renatū:aut ꝓ pte saluatū:
quare opȝ fateri artes/scias/⁊ studia veritatis fuisse non Que Arist.
semel/aut bis renouata.℄ Aristoteles igiꝫ sentit artes/
opiones/⁊ scias/atq3 veritatis studia fuisse nō semel re/
nouata.Vbi p̄ aiaduersione dignū multas referre opio/
nes ⁊ scias mutari:⁊ illas corrumpi.Mutanꝫ q̄dē opio/
nes/⁊ scie/⁊ artes/quemadmodū ⁊ mores/qm̄ ꝓpōnes ex
qbus ꝯficiunꝫ mutanꝫ de vno ꝯdictorio ad aliud.Mu
tanꝫ ꝯo mores qm̄ leges ⁊ ꝯstitutiones mutanꝫ:vt dicit

primo

A primo ethicoꝝ. Corrūpunt̃ ꝟo q̄ñ desinunt eē: ⁊ h qñ
hō: qui est artiū/opinionū/⁊ moꝝ subiectū: desinit eē. Unñ
si in diluuio desijt hō eē omni ex pte: sine dubio artes/
opiones/scie/mores/⁊ veritatis studia desierūt. ¶ Se-
cūdo aiaduersione dignū q̄ ppōnū e q̄bus artes/opio-
nes/scie/⁊ studia veritatis pficiuntur: alie sunt p̄me: ⁊
oībꝰ cōes: q̄ grece dicunt̃ axiomata. ꝟbi cā in scientijs/
vt oīs ignis est calefactorꝰ. Oē totū est maiꝰ sua parte: ⁊
eiusmodi. In moribꝰ oīs p̄r bonorādus: amicis bñfaciē-
dū est: ⁊ cetere id genꝰ. Alie sunt vere ⁊ neciē: sz nō oībꝰ
cōes: ⁊ hoꝝ. Alie sunt de q̄bꝰ neutro mō opinamur: q̄ñ
ambe ptes ɔdictionis sunt occulte: vt stelle sūt numero
pares: vel ipares. Alie sūt q̄ruz vtraqz ps ɔdictionis est
aliq̄ ex pte pbabilis: veꝝ iterdū equalr: nōnunq̄ altera
magis altera: vt si aīa rōnalis sit imortalis. vt si mūdus
sit eternus: ⁊ id genus: ambe. n. ɔdictionis ptes sunt pba
B biles: sz altera altera magis. ¶ His acceptis. Arist. p di-
ceret/artes/scias/opiniones/atqz veritatis studia fuisse
corruptas oī ex pte: pbat̃. q̄a apud ipm fuit diluuiū: in
quo totū mortale genꝰ fuit dilutū: ⁊ postea renatum: vel
saluatū in tā parua pte: vt pfecte artes/opiones/scie/⁊ stu-
dia saluata fuisse potuerint minime: nō desinēte subito:
desinit accīs illiꝰ: q̄re est res rōni ɔsentanea: vt artes/sci
entie/⁊ opiones/desierint. Scdo diceret artes/opiones/
⁊ scias/nō semel fuisse mutatas: naz remanēte subito: vt-
pote hoīe/ppōnes e q̄bꝰ pficiunt̃ artes/opiones/⁊ sci-
entie/mutant̃. igit̃ ⁊ artes/scie/⁊ opiniones. Tertio dice-
ret. remanēte hoīe: illas nō fuisse mutatas oī ex pte: pro-
bat̃. q̄ artes/opiones/⁊ scie/mutant̃ ppōnibꝰ mutatis e
q̄bus ille pficiunt̃. at ppōnes oēs mutari nō pñt: non
enī ppōnes oībꝰ cōes: q̄ sūt sicut locꝰ ianue: mutari pñt.
C p̄ meta. nec ppōnes de quaꝝ ɔdictorio neutro mō opi-
namur: q̄ñ de ɔdictorijs nihil opinamur: igit̃ ille nō pñt
mutari quo ad nos. Restat igitur artes/opiones/scias/⁊
studia mutari s̄m q̄d remanētibꝰ hoībꝰ: q̄a solū q̄ ad p-
Excerptum pōnes pbabiles: quaꝝ ɔdictoria nos opinamur. ¶ Qui-
bus pz artes/opiones/⁊ studia veritatis posse oī ex pte
corrūpi: mutari ꝟo minime. corrūpi q̄dez: q̄a hō pōt oī
ex pte dsinere. mutari ꝟo nō: q̄a nō pñt mutari nisi sint:
q̄d enī mouet̃ est. at vbi artes/opiones/ et scie sunt: non
pñt mutari oī ex pte: q̄a saltē quo ad p̄mas cōes ppositi-
ōes sunt imutabiles. Quarto diceret Arilis/opiones/ar-
tes/scias/⁊ studia ifinities fuisse genitas corruptasqz: ifi-
nities mutatas/hoc est speciatiz dūm s̄m Arilem ⁊ Chal-
deos q mūdū eternū autumāt: nam supposita eternitate
mūdi desolatiōes ɔtingūt in mūdo nō semel: aut bis: sed
infinities. at s̄m nōs ⁊ sacros viros. opiones/artes/scie/⁊
D veritatis studia pñt corrūpi ⁊ renasci: itemqz ⁊ mutatio
nō semel aut bis: veꝝ ifinities minime: cū supponamus
De causis corruptōis ⁊ renouationis. mūdū eē factuz. ¶ Sz de causis corruptiōis atqz reno-
uatiōis hoꝝ trāsigamꝰ: ⁊ p̄ sumamus artes/opiones/sci-
entias/⁊ veritatis studia desinere atqz renouari nō pos-
se nisi desinēte ⁊ renouato hoīe. Mutari ēt minime nisi
aliq̄ mutatio ɔtingat hoī. Quibꝰ ⁊ q̄t causis hō desinat ⁊
renouet̃: q̄bꝰ ēt mutet̃: nō leue est trāsigere. Desinit igit̃
hō p̄ ob diluuiū: greca enī vanitas credidit totū mortale
genus in diluuio fuisse interemptū: totūqz renatū: in scy-
thia saga: vt Euripides inq̄t. Scdo ob aeris mutatiōes:
q̄a pp pestē: vlemqz regionis luem: vbi ⁊ sapientes ⁊ ru-
des desinere solēt: vt in peste q̄ fuit anno. 1243. illa eniz
peste oēs sapiētes Gallie/Grecie/atqz Italie periere: vt
etiā aliqñ ɔtingit egypto. Itē ⁊ pp terre motū: in Asia. n.
terre motu sub Tyberio Cesare fuerunt. 12. vrbes vna
nocte pstrate: vbi plures sapientes periere. Silr in La-
cedemonia: quē Anaximāder vaticinatus ē. Tertio de-

finit hō pp bella: vt ⁊ nos legimꝰ ⁊ vidimus. Unñ in bel- B
lo Gothoꝝ ⁊ Lōgobardoꝝ ⁊ hoīes sapiētes ⁊ libri fue-
runt corrupti: ob quos vsqz ad nr̄a tēpora artes rudes ⁊ Recognes
scie crasse habite sunt. Mutant̃ ꝟo opiones/artes/scie/
⁊ studia veritatis: ⁊ pp has causas: ⁊ potissimum pp do-
gmata siue sectas. Cū. n. emergit vir aliq̄s: cui sūma p̄he-
tur fides: dogma emergit nouū. Illinc mutant̃ artes/opi
niones/⁊ scie. Unñ tēporibꝰ Bacconis viri eruditi apud
Parisiū fuit phibita phia Arilis/Auerrois/⁊ Auicē. vt
ipse narrat: donec emerserint sancti viri: q illā nō dāna-
uerūt: vt Albertus/Thomas/Hēricus/⁊ alij. Renouāt̃
ꝟo artes/scie/⁊ studia veritatis renouato aut mutato ho
mine: veꝝ nō statiz: sed ex admiratiōe: vt dicit Ariles: cū
enī hoīes aliq̄ admirant̃: q̄runt rei dubie cām: inde sisci-
tant̃ ad reꝝ euētuūqz causas adinueniendas: postea ad-
mirationū aliquas ɔgregant opiones: q̄ si bñ dicte sint a
posteris seruant̃: sin autē male: posteriores illas corrigē- F
do tādez veritatē attingūt: ⁊ sic renasci tādez icipit veri-
tas: vt Ariles inq̄t. 2. metaphy. he sunt cause sublunares.
¶ Celice ꝟo cause nō vna rōne hñtur. Nam Albuma- Celice cāe.
sar reꝝ celestiū obseruator mutationē/corruptionem/et
renouationē/tribuit mutatis ɔiūctionibꝰ: q̄ fiunt varijs
tēporibus: ⁊ nō mō sciaruz/opionum/artiū/⁊ moꝝ: imo
sectarū/dogmatū/⁊ ceteroꝝ grandiū: q̄ hic visuntur. Pe
trus apponēsis hec ad motū stellaꝝ nō errātiū reducit:
quatenus caput Arietis stellaꝝ non errātiuz sua pagra-
tione per. 12. signa. 16. angulos describit: ad quoꝝ q̄nli-
bet cūz accesserit: magne mutatiōes hic spectant̃. Unde
credidit q̄ ɔiunctio triū capituz: que fuit ppe Saluato-
ris Genesiz: noue religionis fuerit cā/⁊ ceteroꝝ: q̄ tūc ap
paruerūt sub luna. h de q̄sito. ¶ Tunc ad rōnes factas
in p̄nꝰ riderem: illud q̄d Auerroes credidit de Aristotele
pōt eē erroneū: cū historie narrēt ɔtriuz: imo post dilu- G
uium gñale gētes fuerūt adeo rudes (vt Plato 3° liꝰ de
legibꝰ inq̄t) vt vix humani q̄cq̄ habuerint. qua rōne est
ɔsonū veritati eo tpe hoīes fuisse ⁊ ignaros: ⁊ iscios. Ad
2um dicerē intellectū q̄nqz per tps fuisse iperfectū q̄ ad
scias ⁊ moralē vitā: tñ semp habebat p̄nꝰ nālia: q̄bꝰ pfici
poterat: nec habeo p absurdo intellectū stare sine sui p-
fectione accñtali p aliquo tpe: mō nihil sibi desit eēntia
lis pfectionis: qua pōt venire ad accñtalē. Ad 3um dico/as
sumptum eē veꝝ de pfectione eēntiali: de accñtali ꝟo
fallit: vt omnibus cōstat. ⁊ de dubitatione hactenus.

Querunt scdo si celuz sit augmētabile diminui- 2ª q̄ō.
bileqz: ⁊ vr̄ q̄ sic: p̄mo q̄a celū viuit: igit̃
est augmentabile. añs supponat̃ ex 2° libro huiꝰ. ɔclu-
dit̃ ꝟo ɔñtia: q̄a nihil viuere pōt nisi p̄mo gradu vite: at H
primus gradus vite 2° de aīa libro est vegetatiuū: cuius
tria opa sunt nutrire/augere/⁊ gñare. igit̃ si viuit/opor-
tet hīe vegetatiuū gradū. igit̃ est augmētabile. ¶ Se-
cūdo celū est quātū. igit̃ augmentabile ⁊ diminuibile.
añs pz q̄a mouet̃: deducit̃ ɔñtia: q̄a omne quātuz est di-
uisibile in infinitū: ⁊ augmētabile. ¶ Tertio virtꝰ e qua
celū depēdet est ifinita: vtpote virtus dei: igit̃ ex pte il-
lius celū est augmētabile: ⁊ omnipotētie actiue rñdet Quot modis auctio.
passiua. igit̃ ex pte sui etiā est augmētabile. ¶ Opposi
tuz sentit Aristo. Pro declaratione p̄mo aiaduersiōe di-
gnū/vt Auerroes inq̄t. trifariā eē auctionem diminutio-
nēqz: aut accumulatiōe qua auget̃ ptes ⁊ cumulus. Aut
rarefactiōe qua augent̃ ⁊ elemēta: aut intus susceptiōe
⁊ ɔuersiōe alimēti in subaz aliciꝰ: ⁊ hec est vera auctio
vel iminutio: que cōpetit oībus viuētibus: ⁊ nullis alijs.
¶ 2° aiaduersione dignū augmētabile ⁊ diminuibile Augmētabile q̄t modis.
bifariā posse exponi: aut p negationez: aut p affirmatio-
nē: per negationē augmētabile exponit̃ queadmoduz

I exponiť ipm possibile:nā possibile per negationē dī oē non implicans ꝯdictionez:vel magis logice omne illud quo posito in esse:nō sequit ꝯdictio:qua rōne diceret cęlum gescere esse possibile apud nōnullos. Possibile ꝟo per affirmationez est illud qđ si per potētiam existēz in ipso ꝛ in agente poneret in esse:nō sequiť impossibile:vt hoiem currere si sederet. Augumentabile igitur per negationem est omne illud qđ non implicat contradictionem fieri maius.per affirmationē ꝟo est illud qđ ꝑ principium existens in eo est aptuz fieri maius:quō puer est augumentabilis:qa in eo est humiditas ꝛ calor vitalis quę sunt principia:quibus puer est augeri aptus. Tunc Juniores dicunt primo ꝙ cęluz nec est augumentabile: nec diminuibile vtroqz modo exponēdo augumentabile ꝛ diminuibile/ꝛ omni specie auctionis ꝛ diminutiōis: ꝛ sic positio resoluitur in duo:qa volunt cęluz nō eē au-
K gumentabile per principiū in eo:ꝛ ꝙ implicet cōtradictionē ipsum fieri maius vel minus:cui positioni cōsentire videť Joānes:ꝛ vtūtur rōne/ꝛ p̄mo probant qđ cęlum nō sit augumētabile per affirmationem:qa quouis modo sumať auctio:nullū esse pōt principiū in cęlo:quo ipsum possit fieri maius vel minus:qm̄ omne qđ potest fieri maius vel minus per p̄ncipiū existens in eo:habet saltē mām:at cęlū(vt visuz est)caret mā:igitur nō pōt fieri maius per principiū in eo. Pręterea.omne qđ pōt fieri maius vel minus quauis auctiōis specie:potest generari ꝛ corrumpi saltem ſm quid.at cęlum nullo pacto est generabile nec corruptibile. Insup omne qđ pōt fieri maius ꝛ minus per p̄ncipium:qđ existit in eo:hz contrariuz.at cęlū omni caret cōtrarietate.cęlū igiť non est augumentabile nec diminuibile:quouis mō sumať auctio:per affirmationē. Secūdo ꝓbant cęlū nō esse augu-
L mētabile per negationē:qa vbi cęluz eēt maius vel minus nō implicaret cōtradictionē:tunc extra cęlū/aut eēt vacuū/aut nō iplicaret ꝯdictionē esse vacuū:deducitur: qa cęlū esse maius q̄ nūc sit:reqrit vacuū extra ipsum. igiť si implicat ꝯdictionem esse tale vacuū extra:impli-
Cōfutatio. cat etiā cęlū fieri maius vel minus. ❡ Sed hęc positio lz sit nālis:nō est catholica:qm̄ ſm catholicos cęluz fuit factū a deo.igitur potuit esse maius vel min⁹ ꝟtute dei. igiť ꝛ nūc deus pōt ipm facere maius vel minus q̄ mo-
Solutio. do sit. ❡ Propterea dicerem aliter vt nālis Phs:aliter vt catholicus:vt nālis Phs dicerē oē possibile eē nō iplicans ꝯdictionē/ꝛ oē nō implicās ꝯdictionē esse possibile:qa physice sentiēdo idē est possibile ꝑ affirmatiōez exponibile:ꝛ ꝑ negationē exponibile:qa oē illud qđ nō implicat ꝯdictionez:pōt poni in esse ſm phos:qa possibile ſm phos est:quo posito in esse:nullū sequr impossibile:at ſm catholicos differt possibile per affirmatio-
M nē a possibili ꝑ negationē:nā multa sunt poſſia per negationē:q̄ nō sunt poſſia ꝑ affirmationē:vt ifinitū corp⁹ eē est poſſe ꝑ negationē ſm quosdā:qa per potētiā diuinaz fieri pōt:itēqz mūdū eē ꝑfectiorē:ꝛ cętera id gen⁹. Ħ ꝟo nō sunt poſſia ꝑ affirmationē:qa nullū taie est fieri aptuz
Dilucida: per p̄n^m inclinatiuū extñs in eo. ❡ Ex his sequr q̄siti dilucidatio. Nā physice sentiendo.opz dicere nullo pacto cęlū eē augumentabile vel diminuibile:qa nulla specie auctionis/ꝛ nullo mō exponēdo ipm poſſe augumētari. Sz ꝯstat cęlū nō eē augumentabile ꝑ affirmationē.igiť nec ꝑ negationē:catholice ꝟo dicerē cęluz eē augumetabile ꝑ negationē:qm̄ nō iplicat ꝯdictionē cęlū fieri maius per po^{am} existēz in agēte:ꝛ nō in cęlo. Scđo dicerez cęlū nō eē augumētabile ꝑ affirmationē:qm̄ in cęlo nullū est p̄ncipiū iclinatiuū ad aliquā spēm auctiōis. ❡ Ad rōnē qua ꝓbať cęlū iplicare ꝯdictionē eē maius:quia

tūc relinq̄ret vacuū:ꝛ ideo nec vacuū extra cęlū iplicare ꝯdictionē:pterea si deus augeret cęlum:deus crearet plenū:ꝛ si cęlū minueret annihilaret plenū. Quare nō sequiť ꝯdictio. ❡ Per ħ soluunť rōnes. Ad p̄maz dico ꝙ cęlū viuit vita ęterna:ꝛ nō vita mortali:ꝛ ideo nō oportet augeri nec nutriri:ꝛ cū di vegetatiuū eē p̄mū graduz vitę. Uex est in reb⁹ mortalib⁹:vt dī z° de aia. ❡ ad z^m dico cęlū eē diuisibile ſm rōnē mathematicaz:ꝛ hac rōne est augumētabile:at ſm rōnē physicā minime:qa caret mā ꝛ ꝯrio. ❡ Ad 3^m patuit solo.nā physice.de⁹ fecit mūdū ab ęterno ꝑfectū:quo melior eē non pōt:nec maior.catholice ꝯcediť totū. Hęc de z^a qōne.

Tertio querunt si cęlū est alterabile. Et vř ꝙ sic. ❡ Prio ex eclypsi lunę:vbi ꝯstat lunā ipsaz alterari. ❡ Scđo sol in ęstate est intēsius calidus q̄ in hyeme.igiť calor solis gradualr itendiť. Ultra/sed ois gradualis itēsio q̄litatis passibilis est alteratio.igiť sol alteratur. ❡ Tertio/oē alteri ꝯrium est alterabile:cū ois alteratio vertať iter ꝯria:sol est contrari⁹ his iferis reb⁹:qa illas corrūpit/ꝛ gñat.igiť sol est alterabilis. ❡ Quarto/iter stellas est ꝯrietas vt iter solē ꝛ saturnū/iter Martē ꝛ Uenerē:vt Ptolemęus ingt.in p̄mo apotelesmatū.igiť iter stellas est possibilis alteratio. ❡ Ultimo iter stellas eē pōt maxima distātia.igitur ꝯrietas:qa vt diciť.10.metaph.ꝯrietas est maxia distantia:ꝛ hs declarať/qa si altera stella ꝯstituať in ortu/ꝛ altera in occasu:hę maxie distāt.igiť ꝯrię:ꝛ accedit ad hęc ꝙ tales stellę dicunť diametralr oppositę apud astronomos. ❡ In ꝯrium est Aris^{tes} in lra. Ptolemęus in p̄mo apotelesmatū.capite de luna volēs reddere cām/cur luna est humidior cęteris stellis:ait qa ipsa mutuať humores a vaporib⁹ terrę:ꝛ ita velle videť cęlū eē alterabile: in passibilibus q̄litatib⁹. ❡ Sz aduersus Ptolemęū assurgit Albumasar p̄mo ex eo qa luna nō est sic terrę ꝓxima vt possit humorib⁹ terrę refici:qppe cuz vapores nō vltra.16.stadia putentur attolli(vt physici scribūt.) Secūdo/qa nec stellę nec cęlū elemētarijs q̄litatib⁹ inficiť:vt tradit Aris^{tes} hic:ꝛ z° cęli. ❡ Propter hęc Joannes in q̄onib⁹ tenet cęlū eē alterabile alteratiōe ęquoce dicta:q̄ qdē est de ꝓuatione ad habitū:nō aūt alteratiōe vniuoca:quę est de ꝯrio in ꝯriuz:vñ in ꝯuisionib⁹ ꝯcedit cęlū esse alterabile alteratiōe ꝑfectiua:nō aūt alteratione corruptiua. ❡ Ego ꝟo dico ꝙ si Joānes itelligat de alteratione reali errauit:qa nec ꝑfectiue:nec corruptiue alterari pōt cęlū realr:qm̄ ois alteratio realis est in q̄litatib⁹ ꝑmanētib⁹ in subto:q̄ nō solo motu locali acqrūtur ꝯ deꝑdūtur:ꝟe:at cęlū solo motu locali acqrit ꝯ deꝑditqz qualitates:qb⁹ alterať:vt lumē ꝛ aspectū:ꝛ cętera id genus.igiť cęluz nullatenus alterari pōt alteratione reali.
❡ Quare si Joānes intelligit de alteratiōe itentionali: recte sentit:qm̄ alteratio itētionalis fit in q̄litatibus momētarijs trāsitorijs:q̄ nō hñt ꝑmanētiā in subo:quęqz solo motu locali acqrunť ꝯ deꝑdūtur:ꝛ ħ ē itētio Auerrois in hoc loco:q dicit q̄litates quaꝝ alteratio nō est ꝯdictio ſm suū esse nō est poſſe vt sit in eo ſm mutatiōez ꝛ ſm eē:ħ est q̄litates:quaꝝ alteratio nō realr illas abijcit:nō est poſſe vt muteť:ꝛ sint in cęlo ſm eē reale. Hęc Auerroes idē.8.metaphy.vt legēti pz. ❡ Sic igiť dōm alteratione reali cęlum nō eē alterabile/nec corruptiue/ alteratiōe ꝟo itentionali ꝛ in q̄litatib⁹ trāsitorijs:q̄ solo motu locali acqrunť ꝯ deꝑdūtur:q:nō tñ est poſſe cęlum alterari:imo de facto luna eclypsať:non qdem ꝑꝑ mutationē in suba:vel in qualitate ꝑmanēte:sed ꝑꝑ motū localē:q1 subintrat luna ipsa vmbrā terrę.ꝛ ħ est peripatetica iterp̄tatio. ❡ Tūc ad rōnes. Ad p̄mā pz solo.naz cęlum,

Right margin notes (in order): N; 3ª q.; O; Pō p̄ma.; P; Obtiones.; Pō Joan.; Declaratio pōnis.; Q; Pō ꝑpria.; Cōmē.21.; Cōmē.11.; Solr̄ rōnū.

A cęlum est alterabile intētionalr: ꝛ hoc pacto luna alterat a sole. ¶ Ad 2m dico ꝙ sol nec in hyeme nec ęstate est calidus: sed bñ caloris pductiuus: ꝛ magis ęstate p accidens: qa magis venit ad zenith nrm. ¶ Ad 3m dico ꝙ sol nec est ꝯrius: nec stelle hę: q̄ sunt hic: sed bñ ꝯrius vel stellis virtualr: qa est pductiuus alicui⁹: q̄ res hę corrumpūtur vel gñantur: ꝛ ex h nō sequitur solē esse formalr alterabilem: sed bñ p accñs rōne motus adductiuus ꝯuenientis vel ꝯrij. ¶ Ad 4m astronomi appellāt stellas cōtrarias: vel quę sunt ꝯrioꝝ pductiua: vel ꝯriarum hereſis: vt dicit Ptolemęus: ꝛ h pacto sol ꝛ saturnus sese habēt: qa sol caloris: saturnus frigoris est productiuus. Saturnus ꝛ mars ēt oppositi: qa diurnus est saturn⁹: mars nocturnus. ¶ Ad vltimā dico ꝙ nō ois maxia distantia est ꝯrietas: sed ois maxima distātia gradualis: vt nūc loquimur: ꝛ hęc nō est reperibilis iter stellas. ¶ Utrū vero

B Ptolemęus voluerit lunam refici vaporib⁹ terrenis in nostro libro eruditionum acutissime disputamus cōtra Albumasarē: ꝛ tu lege illic. Hęc de 3a qōne.

¶ Patet aūt ex dictis: cur impoſſe est numero plura eē ea: quę simplicia corpora dicuntur. Simplicis eni corpis motū simplicem eē necesse est. Solos aūt hos simplices dicimus eē: ꝛ circularē ꝛ rectū: ꝛ hui⁹ duas ptes alterā qdē e medio: alterā vero ad mediū.

Quę expositor. ¶ Expositor facere videt hic nouū caput: qa vult ꝙ Aristoteles ostēdat pter dicta corpa. vz q̄tuor elnta/ ꝛ q̄ntū vniuersi integritas nō exposcat sextū corp⁹: sz ꝙ sit cōtenta his q̄nque tm̄.

Quę Auer. cōmē. 23. ¶ Auerroes vero velle vr̄ Aristo. ex dictis addere corollariū: qđ ex dictis facile pōt esse excerptū.

C Sz quouis mō exponat: syllo est: quot sunt motus simplices: tot sunt corpa simplicia. q̄nque sunt mot⁹ simplices: qa circularis ꝛ rectus: ꝛ rectus dicit in q̄tuor: qa in deorsū ꝛ sursū: ꝛ mot⁹ q deorsū est deorsū simplr: vel in respectu: ꝛ q sursum: et in duos: qa vel simplr: vel in respectu. igit q̄nque sūt mot⁹ simplices: ꝛ nō plures/ nec pauciores. igit integritas vniuersi nō plura corpa exposcit: ꝛ h igr. Pz aūt ex dictis ꝛ cur ipoſſe est nūero plura eē eaꝝ q̄ simplicia corpora dicunt: ꝛ qa dixit h patere ex dictis: ꝯiectura est Ari^lem fecisse corollarium: vt sentit Auer. ¶ Ponit aūt ppōnes radicales qb⁹ res hęc odatur: vt Auer. ait. quaꝝ pma est corpoꝝ simpliciū motus debēt eē simplices: ꝛ ecōtra mot⁹ simplices esse debent corpoꝝ simpliciū: ꝛ p hāc vult hic Auerroes tot eē corpora simplicia: quot sunt motus simplices. Scđa q̄nque sunt mot⁹ simplices: duo pmi. vz rectus ꝛ circularis: ꝛ rectus pmo dicit in duos: qa in motū e medio: ꝛ in motū

D ad mediū: ꝛ qlibet hoꝝ in duos: vt dcm̄ est: qa motus e medio est/ aut simplr/ aut in respectu. silr ꝛ mot⁹ ad mediū: igit mot⁹ rect⁹ multiplicat in q̄tuor: ꝛ circularis est vnus tm̄. igit q̄nque sunt mot⁹ simplices. quibus sequitur q̄nque eē corpora simplicia: haꝝ ppōnū maiorē tangit dicens. Simplicis eni corpis motū simplicē necesse est: per hāc vult hic tot eē simplicia corpa/ quot sunt motus simplices: q̄ erat maior. Minorē subscribit. ꝛ inqt. Solos aūt hos mot⁹ simplices dicimus eē/ ꝛ circularē ꝛ rectū: ꝛ hui⁹ videlz recti duas ptes/ alterā qdez: qua pgitur e medio: alterā vero qua itur ad mediū: ꝛ qlz haꝝ duplex est. q̄re q̄nque sunt mot⁹ simplices. igit q̄nque erūt corpora simplicia. h Aristo. ꝛ Auer.

Dubitatio ¶ Sz occurres qa nō vnus tm̄ est motus circularis: cū saltē sint duo. vz diurnus ab ortu in occasū/ ꝛ pprius ab occasu in ortū. Primo motu mouet pmū mobile. Scđo vero mouent ceteri orbes: q̄ rō docet saltē mobile circulare eē geminę naturę. igit erūt sex corpa simplicia.

E Pręterea multi sunt mot⁹ circulares: vt dicūt mathematici: qm̄ tot quot orbes: qui sunt plures q̄tuor. igit nō tm̄ q̄nque sunt motus: nec corpora. Ad h motus e medio ꝛ ad mediuz vnus vr: qa aq̄ mouet e medio: qa supra terrā: ꝛ ad mediū: qa si remoueat terra: veniet vsq3 ad medium. Pręterea idē est descēsus ꝛ ascēsus: nā aer qui mouet a ꝯcauo lunę ad cōcauū ignis descēdit: ꝛ eodē motu ascēdit: qa mouet supra aquā ꝛ terrā.

Solo. ¶ Rñdet ꝙ tm̄ sunt tria pma corpa specie distincta: ꝛ nō plura specie distincta/ nec pauciora. Ubi aladuersione dignū motū circularē eē vnum tm̄ specie: qm̄ ois motus circularis est circa mediū: mō ferri circa mediū ꝯstituit vnū motū specie simplicē. duo vero sūt recti pmi motus: qa alter: quo itur ad mediuz: alter quo pgit a medio: ferri aūt ad mediū ꝯstituit motū simplicez

F rectū. ferri a medio ēt ꝯstituit alteꝝ. igit duo tm̄ sūt motus recti pmi. Quare pma corpa specie ꝛ simplicia tria tm̄ sunt: graue videlz ꝛ leue: ꝛ neutrū: ꝛ h Aristo. cōclusit. Et si velis multiplicare rectos motus in duos: erunt corpora simplicia q̄nque: vt fecit Auer. Et si velis multiplicare rectos in duos: ꝛ circularē i tot quot sūt orbes: erūt multo plura q̄nque. Ari^les aūt tm̄ aspexit ad pmas motus simplicis dr̄ias: quę sunt tres. vz e medio: ad mediū: ꝛ circa mediū: ꝛ ita tria corpa tm̄ pma eē declarauit graue/ leue/ ꝛ neutꝝ. Auerroes respexit ad pmas dr̄ias/ ꝛ ad subalternas: ꝛ ideo dixit q̄nque: q vellet vlterius respicere: adhuc adderet: p hęc ad primā rōnē. Ad 2m pncipalē de motu aquę: patuit sol. nā aq̄ nāliter mouet ad ꝯcauū aeris: per accñs aūt ad replēdū vacuū: mouent ꝛ aqua ꝛ aer ꝛ ignis ēt: ꝛ sic idē corpus pōt ascēdere per se ad vnū elntū, ꝛ per accñs descēdere ad illud. per idem ad illud de aere/ dicerē aerē p se descēdere fm qđ respe

G ctu ignis: ascēdere respectu aq̄ ꝛ terrę: nec est ipoſſe idem corpus ascēdere ꝛ descēdere descēsu ꝛ ascensu in respectu. Simplr vero nullū corpus est tale. h de dubōne.

¶ Quod autem circulari motui nō sit alia latio cōtraria: multifariā qspiā fidem sumet.

¶ Cōclusio quā nūc entit pbare: est motui circulari nullū motū posse ꝯrium esse. Necessitas capituli est (vt ex Simplicio colligit) tū ex ante dictis/ tū ex post dictis. ex ante dictis qdē: qa pbauit cęlū nō eē gñabile nec corruptibile: p h qa caret ꝯrio: pbauit aūt cęlū carere ꝯrio: qa mot⁹ circularis: quo cęlū mouet: caret ꝯrio: q̄re in illa pbatiōe supposuit motū circularē carere ꝯrio. Cogitur itaq3 nūc suppōnē quā tūc assumpsit: pbare. ex post dictis vero: qa pbauit tria tm̄ eē spē p⁹ mūdi corpa/ graue/ leue/ ꝛ neutꝝ: vl sex/ vt Aui. dixit: ꝛ h pbauit supponēdo motui circulari nullū eē motū cōtrariū: qa vbi eēt contrarius: posset dici qđ quēadmodū est duplex corp⁹/ qđ mouet motu recto ob eius mot⁹ ꝯrietatez: ita ēt duplex corpus qđ moueret motu circulari/ ob ꝯrietatez motus circularis. Hoc aūt dici nō posset: si motui circulari nullus mot⁹ prorsus sit ꝯrius. Quare pp post dicta: cogitur declarare motui circulari nullū esse motū ꝯriuz. ꝛ h pa cto Auerroes exponere vr̄ hūc locū. vult ꝯnē pñtem eē vtilez: Tū ad ea: q̄ antea dixerat de cęli ęternitate: Tū ad ea: q̄ postea adiecit de nūero pmoꝝ corporum: q̄ sunt mūdo nećia/ ꝛ sufficiētia. ¶ Quo vero ad vba attinet: Aristoteles p fidē itelligit (vt Auer. inqt) nō abūdātiā existimationis: h est nō credulitatē: q̄ habet p syllz dialecticū: sz fidē pfectā: q̄ est scia p demrationē: pcedit. n. Aris. hic nō ex creditis/ atq3 pbabilib⁹: sz ex necessarijs.

Quę Auer. cō. 24.

πλεονεχῶς ... multifariam/ ex pluribus/ ex multis.

¶ Primo qdē qa circulari rectū opponi ma

Recum

I ximᷤ ponim᷈. Nā ꝯcauū ⁊ curuū nō solum
τὴν εὐθεῖ-αν inter se opponi videntur. Sed etiam ipsi re
rectā lineā cto: vbi coniuncta sint/ atq; simul sumpta.
Ubi/ ꝑtica Quare si qua est contraria. eam lationē ma
la ē addita xime/ que super rectum fit: circulari contra-
Simul riam esse necesse est.
σύνθεσιν

Cōiūctiōe ¶ Trifariā (vt expositor inqt) pōt motui circulari cōsi-
ꝑ copulati- derari motus ꝯtrius/ aut vt motui circulari rect⁹ sit con-
onem trari⁹: aut vt sit aliq̄ ꝯtrarietas i ipsis ꝑtib⁹ mot⁹ circula-
Lationem ris: aut vt vni motui circulari ali⁹ mot⁹ circularis sit cō-
κίνησιν trarius. Ari^{tes} igit̄ ꝑmo declarat motui circulari motū
Motum rectū nō esse ꝯtriū: ⁊ incepit ꝑmo ab hac cōsideratione:
Rectum q̄ maxime vr̄ circularis motus recto opponi: qm̄ dint
ἐπὶ τῆς specie: ⁊ gn̄e ꝯueniūt. Preterea q̄ ex hac ꝓbatiōe quasi
εὐθείας habet̄ ꝓbatio in alijs: vnde syllogizat hypothetice sic/ si
Super li- circulari motui videt̄ aliq̄s motus ꝯtrius: maxime vide-
nea recta tur motus rectus. Sꝫ rectus mot⁹ illi nō opponit̄: igit̄
K nullus. Maior ꝓbat̄: q̄ cōcauū ⁊ curuū: que sunt cir-
cularia iꝑfecta: vident̄ ꝯtria recto: q̄ non solū inter se
relatiue opponunt̄/ sed ēt recto: si igit̄ que sunt imperfe-
cte circularia: opponi vident̄ recto: ꝑfecte circulare ma-
xime recto videbit̄ opponi: quare maior pꝫ/ ꝙ si aliquis
motus videt̄ oppositus circulari: maxīe videtur rectus.
minor vō disputabit̄ postea. de p̄senti rōne ꝑmo tangit
maiorē: que est illa hypothetica: ⁊ inqt. ꝑmo q̄dem/ quia
circulari rectū maxīe ponimus opponi. est hypotheti-
ca: si motui circulari aliq̄s motus sit cōtrarius: maxime
erit rectus: deinde subdit ꝓbationē/ ⁊ inqt. nam ꝯcauum
⁊ curuū nō solum inter se relatiue opponi vident̄. Sꝫ ēt
vbi ipsa ꝯiuncta sint/ atq; simul sumpta/ vident̄ opponi
ipsi recto. Hec aūt sunt iꝑfecte circularia: q̄re si q̄ sunt
impꝑfecte circularia: sunt recto opposita: q̄ erūt perfecte
circularia vident̄ maxime recto opposita. Tūc repetit
L maiorē ⁊ inqt. quare si qua latio est motui circulari con-
traria: eam lationē maxime que sup rectū fit spatiū: cir-
culari cōtrariam necesse est eē. Hec est maior: ⁊ eius ꝓ-
Que Auer. batio. ¶ Auerroes vō velle videt̄ Ari^{tem} nō ꝓbare il-
cō. 24. la tria per ordinē: sed ꝓbare syllogismo ꝑ locū a maio-
Nō exposi re ꝙ motui circulari nullus mot⁹ sit ꝯri⁹. ¶ Sꝫ vtraq;
tiones. expositio cōuenit textui: qm̄ lꝫ hoc videat̄ Ari^{tes} facere
in ꝑncipio: in ꝓcessu per ordinē ꝑmo declarat rectū nō
esse cōtrariū motui circulari. Secūdo ostēdit ꝙ nō sit
cōtrarietas in ꝑtib⁹ motus. Tertio ꝙ nec vnus mot⁹ cir-
cularis sit alteri circulari ꝯtrius: partes patebunt suis lo-
cis. verum Aristoteles vsus est hoc probandi modo: vt
indueret primum modum esse vniuersaliorem: cum ex
M eius veritate sequatur veritas ceterorum.

Que Auer. Ulterius ex̄ textū Auer. aliquātulū vagādo ꝓ-
cō. 24. bat circulari motui maxīe rectū videri
oppositū: ⁊ sua ꝓbatio est: q̄ rect⁹ ⁊ circularis vidētur
plus hēe de ꝯditionib⁹ ꝯrietatis/ q̄ circularis ⁊ circula-
ris: qm̄ oīs circularis oī circulari videt̄ idē mot⁹ specie.
at rect⁹ ⁊ circularis vident̄ specie differre: mō h̄ est vna
ꝯditionū ꝯrietatis. vt 10° metaph. ꝯstat. Utrū vō omnis
mot⁹ circularis oī motui circulari sit eiusdē spēi: secūdo
Que Auer. hui⁹ dicet̄: at nūc supponat̄. ¶ Ulterius Auerro. ꝓbat
cō. 24. motui circulari motū rectū nō opponi: qd̄ lꝫ Aristo^{tes} po-
stea faciet: ad bonū opus Auerroes nūc illud ꝑponit. ꝓ-
bat igit̄ motui circulari rectū nō cōtrariari: ꝑmo q̄ con
trarietas est maxīa distātia s̄m lineam rectā: vt nunc su
mit. at inter circularē motū ⁊ rectū nō pōt eē distātia s̄m
lineā rectā. igit̄ nec ꝯrietas. Scd̄o in motib⁹ nō est ꝯrie-
tas nisi ꝑꝑ loca: vt dī 5° physicoꝝ. sed locus eius qd̄ mo-
uet̄ circulariter: ⁊ locus ei⁹: qd̄ mouet̄ recto motu/ nō ꝯ- N
riant̄: vt nūc supponit: ⁊ aliquātulū declarat: q̄ illud qd̄
mouet̄ circa mediū/ nō opponit̄ s̄m locū eis q̄ mouent̄/
vel ad mediū/ vel a medio vt est notū. igit̄ circulari mo
tui non vr̄ rectus opponi. Tertio si motui circulari esset
rect⁹ motus ꝯtrius. Tūc celū elemētis eēt ꝯtriū: qm̄ mo-
tus ꝯtrij sunt corpoꝝ ꝯtrioꝝ: vt sepe est dcm̄. Qd̄ vō celū
nō sit elemētis ꝯtriū: ꝓbat. q̄ tūc opꝫ celum ⁊ elēta mo-
tu inter se trāsmutari: vt ignis in aquā: ⁊ eō. at ꝯtriū vr̄: ce-
lū enī elēta ꝯseruat: cū ꝯtineat illa: imo est elētis q̄si for
ma ꝯseruatrix: cū oīs virt⁹ ꝯtinguēt idē/ vt dī ꝑ metheo. h̄
Auer. de ꝯrietate motus recti ⁊ circularis. ¶ Cōmē. vō Que Auer.
sequēti declat Auer. duo. ꝑmo ꝙ rectū vr̄ opponi curuo cōmē. 25.
⁊ ꝯcauo. Scd̄o ꝙ ꝑꝑ h̄ magis opponi vr̄ circulari. ꝑmū
declarat ex diffinitionib⁹: q̄ rectū est cui⁹ oēs ptes sunt
eq̄les. Curuū vō cui⁹ vna ps supeminet/ cōcauū ēt cuius
vna ps eleuat̄: ⁊ sic sequit̄ rectū opponi illis saltem s̄m
g̃d: hinc declat 2^{m}: nā si rectū opponit̄ illis s̄m g̃d: quia O
ꝑticipat circularitatē: maxime vr̄ opponi circulari: qm̄
simplr̄ circularis oēs ptes sunt inequles. ⁊ sic pꝫ ꝓpositū.
Aiaduerte tn̄ vt recte Auer. inqt. rectū ⁊ curuū atq; ꝯca-
uum opponi: sꝫ aliter illa inter se: aliter recto. Nā inter se
curuū ⁊ ꝯcauū opponunt̄ relatiue: recto vō si opponan-
tur: opponunt̄ ꝯrie. h̄ Auer. circa textū. ¶ Sꝫ circa hec Dubō p°.
q̄ Ari^{tes} inqt. sunt dubōnes nō pauce. Prima est ꝯ rōnem
Ari^{tis}: qm̄ illa ꝯcessa/ sequit̄ motū rectū nō hēe motū ꝯ-
riū: q̄ per formā rōnis Ari^{tis}/ si motus rect⁹ hēret aliquē
motū ꝯtriū: maxime vr̄ circularis: q̄ ꝑ rōnē Aristotelis
circularis dīt specie a recto. Sꝫ circularis nō vr̄ ꝯri⁹ re-
cto. igit̄ nullus ali⁹: ⁊ ita nec rectus recto. ⁊ ꝑ ꝯñs motus
sursū ⁊ mot⁹ deorsū minus vident̄ ꝯrij: cū sub eodem
mēbro ꝯtineant̄: vtpote sub recto. vel pōt aliter dubita-
tio oriri: q̄ min⁹ vr̄ mot⁹ deorsū ꝯtrius motui sursū: q̄
rect⁹ circulari. Sꝫ motui sursū ꝯriat̄ mot⁹ deorsū. igit̄ P
recto ꝯriat̄ circularis. Maior pꝫ ꝑ rōnē Ari^{tis}: q̄ rectū
⁊ circulare differūt spē ⁊ gn̄e ꝯueniūt. ¶ 2° dubitat̄: q̄ 2°
rō Ari^{tis} supponit motū rectū ⁊ motū circularē eē eius-
dē gn̄is. Sꝫ h̄ vr̄ falsū: ꝑmo q̄ corruptibile ⁊ incorru-
ptibile differūt spē ⁊ gn̄e: vt vbiq; colligit̄ e ꝑipateticis
ꝯ Platonē: cōstat aūt rectū motū eē corruptibilē/ circu-
larē eternū. Scd̄o q̄ in lib. de subā orbis semꝑ Auer. lo-
quit. eternis ⁊ corruptibilib⁹ nihil eē cōe vniuocū. at cir-
cularis mot⁹ eternis cōpetit. rect⁹ corruptibilib⁹. ¶ Ter 3°
tio dubitat̄: q̄ rō Aristotelis videtur ꝯsistere in h̄: ꝙ q̄
rect⁹ ⁊ circularis nō sunt ad ꝯtria loca: mot⁹ rect⁹ ⁊ circu-
laris nullaten⁹ sūt ꝯrij. Nō h̄ vr̄ falsū: q̄ Auerro. 4° Cō. 43. ⁊
physicoꝝ: celo assignauit mediū mūdi ꝑ loco. ⁊ leuibus 45.
corꝑib⁹ ꝯcauū lune. Nō h̄ loca opponi vident̄: cū ma-
xime ꝑ lineā rectā distēt. Quare ⁊ loca/ ⁊ mot⁹/ ⁊ corpa/ Q.
vident̄ ꝯtria. ¶ Dubitat expositor ⁊c̄. Quarto/ q̄ Ari^{tes} 4°
ait circulari maxīe ꝯtriari rectū. Nō h̄ vr̄ erroneū: cum
in ꝑstria dcm̄ sit figure nihil eē ꝯtriū: rectū vō ⁊ circulare
sunt diffe figure. ¶ Quinto Philopon⁹ h̄ redarguit Ari- 5°
stotelē. Nā Ari^{tes} ait ꝯcauū ⁊ curuū opponi s̄m relōnē.
Sꝫ hoc vr̄ falsū: q̄ppe cū relatiua sīl sint: atq; non sint
fieri aūt pōt/ vt hec nō sīl sint. Nā pōt sphericū corpus
exterius eē curuū: ⁊ interius nō concauum/ vt pila. Igit̄
cōcauum ⁊ curuū nō semꝑ sunt sīl. ¶ Sexto dubitant 6°
nōnulli ⁊ perite: q̄ motus circularis saltē hꝫ ꝑuatiue op
positū. s. quietē. mō termini gn̄ationis sunt ꝑuatio ⁊ for^{a}.
Si igit̄ ex nā motus sup nām forme arguit̄. Inuenietur
forma celi habere saltē ꝑuatiue oppositū: ⁊ sic ipsaꝫ inue-
niemus terminare mutationē in subā. arguo igit̄ contra
Aristotelē ꝙ si ratio sua valeret: tūc celū eēt corruptibi-
le: vtrum vō circulari motui sit motus aliquis ꝯtrarius
postea

A postea disputabitur. ¶ Nunc autē nobis sufficiat saltez
Expositio. defendere rationez Aristotelis/ et dubitationes hasce re-
fellere. Uerūz ante hec non est inutile tāgere opiniones
Prima pō quasdaz. ¶ Iuniores itaqz tenēt pmo motui circulari ce-
lesti nullaz motuz esse contrariuz: qa si quis esset ille eēt
in rerūz natura: quoniaz contrarioruz si alteruz est in re-
rum natura: et alteruz. at nullus motus est talis in rerum
natura: oporteret eniz esse per eādez lineaz oino vel eq-
ualentez: et ita oporteret esse ab occasu in ortū per meri-
diez et super eosdē polos/ et sup lineā eādē. at talis nullus
est: qa perpetuo celuz mouet ab ortu in ipsuz occasuz p
meridiē. igit nullus est dabilis huic cōtrarius ab occasu
in ortū per meridiez/ et per eosdē polos/ et eandē lineam.
Secūdo tenent in his inferiorib⁹ motui circulari eē da-
bilē contrariaz: qa imaginari possumus duos mot⁹ circu-
lares alterū ad vnaz regionē/ et alteruz ad oppositā per
B eandez lineaz/ et super eosdez polos/ et circa eandē axez.
Modo tales vident contrarij. Tum qa incōpossibiles
in eodē. Tuz qa mutuo receptibiles i vno eodēqz subie-
Cōfutatio cto. ¶ Sz obijcit albertilla et sapide: qa motus eiusmo-
Albertillę di possunt inter se cōtinuari. igit non sunt cōtrarij p regu-
laz quinti libri physicoz: et antecedēs deducit lōgis ver-
Cōfuta. no bisqz vide. ¶ Melius pōt hec positio refelli. qꝫ videlz
stra. ad motus cōtrarietatez sunt per necessaria quattuor: quoz pri-
muz est vt fint ad loca cōtraria partiliter: defectu cuius
Cōditiōes motus hi q fiūt ad latus nō sunt cōtrarij: quia talia loca pos-
cōtrarioz sunt non esse cōtraria. Scdm est vt fiat super lineā bre-
motuuz. uissimaz: que est recta sm geometras. quā ob causaz re-
cto motui circularis non contrariat. Tertiuz vt fiāt sup
eandez lineaz/ vel equiualentez: qua ratione motus stel-
le nō errantis et motus saturni nō contrariant: qa nō fi-
C unt per eandez lineaz: nec super eosdem polos: nec circa
eandē axem. Quartuz vt si alter sit naturalis alius con-
trarius sit eadez preter naturalis. Quā ob rez mot⁹ ter-
re deorsuz non cōtrariat motui ignis deorsuz: cū vterqz
sm speciē sit naturalis terre. Ex his refellit positio. Nā
hi illis motibus quos singūt nōnulla horuz cōpetunt: ut
deficit secūda conditio non eniz fiunt super lineā rectaz:
et propterea non possunt esse contrarij sm perfectam rō-
nez contrarietatis: habēt eniz contrarietatez sic cōpletam
Que expo- Ari^{tes} remouet a motibus circularib⁹. ¶ Expositor vo
sitor. ait in omni genere reperiri differentiarum contrarie-
tatez: non tamē specieruz: hę enim rationale et irrationale
sint contrarię differentię: non tñ homo et equus sunt spe-
cie cōtrarij. vult igit inter motuz rectuz et circularē esse
contrarietatez sm differentias: non quidem sm species: et
ita cōcedit in celo contrarietatez: qa sm differentiā: et nō
sm speciē: imo in celo est contrarietas sm differentias
D paris et imparis: recti et circularis: et id genus. Hec exposi-
Dubitatio toris. ¶ Ego vo multuz ambigo quonā modo dñę specierū
ꝯ pōnem. possint esse cōtrarię sm oēs conditiones: et spēs quas illę dif-
ferentię cōstituunt nō. Nā ois contrarietas est propter for-
mas: et nō differentię specierū: aut sunt formę illarū: aut col-
ligunt a formis. igit vbi dñę erunt cōtrarię p se: et for-
mę specieruz erūt cōtrarię: qa differentię/ vel sunt formę/
vel ex formis collectę. vbi autez formę spēruz erunt cō-
Dilucida: trarię: spēs erunt cōtrarię formalr. igit non stat dñas eē cō-
trarias et spēs nō esse cōtrarias. ¶ Propterea quicqd ve-
lint alij peripatetice sentiēdo, dico qꝫ cōtrarietas motuū nō-
nūqz pro oppōne priuatiua intelligit: vt Auer. ingt in phy-
sicis: nōnūqz pro oppōne que est maxima distantia sm li-
neaz rectā eandē vel equiualentē ab vno loco opposito
ad alteruz sm duos motus: quoz vnus est alteri nālis:
et alter eadē violentus: interdū pro incōpossibilitate mo-
tuuz vel formaz in eodē sm aliquas cōditiones. Si igit
loquimur de oppōne priuatiua: sic circulari motui respōdet E
contrariū: qa respondet quies sm peripateticos. Uñ ce-
lo non repugnat quies saltē sm partē: et si non sm totū
quiescit eni celuz a reuolutione hesterna: et est in potētia
ad reuolutionez futuraz: et hanc non negat Ari^{tes} in celo
atqz motu celi: non eniz ex contrarietate motus hac se-
quit celo in esse contrariū in substātia positiuū: imo nec
priuatiuuz: stat eniz alicui motui cōuenire cōtrariū pri-
uatiue: et tñ mobile qd naturalr mouet illo motu nullu
habet contrariuz aliquo pacto: vt de celo ipso diximus.
Unde cōtrarietas positiua motuū arguit contrarietatez
mobiliuz: que naturaliter mouent illis motibus. Cōtra-
rietas vo priuatiua nullatenus causa est: qa positiua cō-
trarietas motuuz pficiscitur e formis mobiliū: omne. n.
qd naturaliter mouet: mouetur a sua forma. Priuatiua F
vo cōtrarietas e formis nō exit. Nam in accidētib⁹ pu-
ra accntis priuatio reperiri potest: que nullaz formā po-
sitiuaz inseparabiliter comitet. Quare stat motū celi ha-
bere cōtrariū priuatiue: et celuz esse oino absolutū a con-
trarietate. Sin autez loquimur de cōtrarietate positiua:
sic inter circulares motus est dabile cōtrariū: non quidem
sm oēs conditiones: sed sm aliquas: vt dictū est. Aristo-
teles vo remouet a motu celi contrariū positiuuz: et sm
omnes cōditiones reqsitas ad veraz contrarietatez. his
elucidatis/ ad dubitationes dicamus: et ad primā primo/
dico qꝫ nō sunt cetera paria: pmo qꝫ hę ratione habita ad
differentiaz que est inter motuz rectuz et circularem: re-
cto motui videat circularis magis cōtrarius: rōne vo cete-
rarum cōditionuz recto magis rectus cōtrariari videt.
Tuz qa non omnis rectus omni recto est idē spē. Tum
qa motus recti effici possunt sup lineaz rectam: circula-
res minime. Ideo valet si circulari cōpetit motus con-
trarius: ille eēt rectus: qa rectus differt specie a circula-
ri: at circularis a circulari minime. de recto vo nō est ita:
qa recto pōt assignari motus cōtrarius rectus. Tuz qa rect⁹
pōt specie differre a recto. Tum qa effici possunt sup li-
neaz rectaz per idez ad eandez. Naz motus sursum et
deorsuz magis dnt de ratione cōtrarioz: qꝫ rectus et cir-
cularis. Tuz qa habēt sufficientē differentiā: que est spe-
cifica. Tuz qa fieri possunt sup lineaz rectā: et etiā propter
alias causas. ¶ Ad 3^{am}: que est secūda dubitatio/ potest
defendi motuz rectuz et motuz circularez esse eiusdē ge-
neris: qa ambo sunt in pdicamēto ipsius vbi. Naz vt dē
5° physicę auscultationis ad tria pdicamēta est motus: et
localis ad vbi: quare oēs locales sunt eiusdem generis
Com.43. vbi: qd etiaz Auerroes asserit cōtra Auicēnaz 4° physi-
cę auscultationis. sic igit defendi potest motus hosce eē
eiusdē gnis. Tūc ad primā dico qꝫ dictū illud locuz ha- H
bet in substātijs tñ. In illis eni corruptibile et icorrupti-
bile differunt gnē. In accntibus vero minime. vnde sm
Auerro. dimēsio terminata: et dimēsio interminata sunt
eiusdē gnis: et tñ altera est eterna: altera corruptibil. Cā
vo cur in substātijs auctoritas illa locū habeat: nō autez
in accntib⁹ est: qa ois subā est icorruptibilis p hoc qd ca-
ret mā et cōtrario: corruptibilis vo ecōtra: qa est in mā:
et habet cōtrariū. Qd aūt caret mā et cōtrario: est subā sepa-
ta: qd hʒ māz et cōtrariū: est subā cōposita. Cōstat autem
apud peripateticos subam sepatam differre gnē a suba
cōposita: quicqd velit Plato. accidēs vo eē pōt corrupti-
bile, nō tñ qa hʒ cōtrariū: et subaz: sed qa sequit formam
mortalem: pōt esse eternū: et hēre cōtrariū: quare eternuz et
corruptibile in accntib⁹ nō efficiūt diuā gnā: qa possunt
alteꝝ esse eternū: et alteꝝ corruptibile: et ambo hēre con-
trariū et subaz. In substātijs vo sic/ pp rōnem tactam.
¶ Ad dcm Auerrois in libro de subā orbis/ dico qꝫ ha-

I bet locũ in oĩbus alijs pter motũ. Nã motus idẽ gene re pōt cęlo ⁊ elĩs: ĩs ɔ̃ueniret si obijceres ꝙ tunc cęli di mẽsio ⁊ dimẽsio ĩterminata erunt eiusdẽ gñis: qa ambę ęternę: dici pōt dimẽsionẽ ĩterminatã eẽ saltẽ corrupti bilẽ ẽm terminos. ℂ Ad 3ᵐ dico ꝙ lʒ illa loca sint con traria: tñ illa loca nō sunt ɔ̃ria: ꝗtenus sunt termini mot⁹. Preterea lʒ illa loca sint ɔ̃ria: non sunt acq̃sita mō ɔ̃rio rũ. ad dubitationẽ expositoris ipse optime soluit, ̃bũ Ari^{lis} esse ꝓpōnẽ hypotheticã: in qua stat añs ⁊ ɔ̃ñs eẽ falsa: ⁊ tñ totã eẽ verã. ℂ Ad 5ᵐ Philoponi ẽt exposi tor optime respondet: ꝙ Phs loquitur de concauo ⁊ cō uexo quatenus inueniũtur in linea: ⁊ nō in corpe. ℂ Ad 6ᵐ patuit solutio in dilucidatione.

ἐπὶ τῆς εὐθείας in recto. Sup linea recta. ℂ At hę q̃ sup linea recta sunt: inter se cōtra rię sunt ob loca. Sursuʒ enim atq3 deorsuʒ ⁊ differentia loci/ ⁊ contrarietas est.

K ℂ Sylls lrę (vt dicebaẽ) erat. si motui circulari est aliqs mot⁹ ɔ̃ri⁹ maxie eẽt rect⁹. at rect⁹ non est. igiẽ motui cir culari nullus est mot⁹ ɔ̃ri⁹. maior iã ꝓbata est: ⁊ optime disputata. at nunc minor ꝓbaẽ in textu: ⁊ arguit sic: latio nes rectę q̃ sup linea recta sunt/ iter se ɔ̃rię sunt ob loca. igiẽ nulla latio recta pōt eẽ circulari ɔ̃ria: aliter vni mo tui simplici eẽnt plures mot⁹ ɔ̃rij: qđ sup⁹ est reprobα tũ. Qđ ̃o rectę latiōes q̃ sup linea recta sũt: ob loca sint ɔ̃rię: ꝓbat ex eo: qa sursuʒ ⁊ deorsuʒ sunt. Duʒ loci dñię. Duʒ locoꝝ ɔ̃rietates: loc⁹ n. diuidiẽ p sursum atq3 deor suʒ: itēq3 ⁊ loco sursuʒ ɔ̃rius est locus: q est deorsuʒ. Qua re mot⁹ rect⁹ sursuʒ ⁊ mot⁹ rect⁹ deorsuʒ ob loca ɔ̃rij sũt: ⁊ sic pʒ sylls tot⁹: quo ꝓbauit motui circulari rectũ nō eẽ ɔ̃riũ.

Oīę Auer. cō. 26. ℂ Auer. ̃o pñti cōmẽ. ꝓbat totũ h sensu, ⁊ ingt. ⁊ hoc qđ dixit Ari^{les}: est manifestũ sensui: qr si corpa cę

L lestia eẽnt ɔ̃ria elĩatis: corrũpereẽ hic mũdus iferior sta tiʒ ꝓꝑ excessũ magnitudis cęloꝝ ad elĩta. ⁊ ꝓbat ɔ̃rariã teriã rōne Ari^{lis} in lib° methcoroꝝ. qua refellit pōnẽ Pi thagoręꝝ dicẽtis cęlũ eẽ ignẽ: arguebat eñi Ari^{les}: ꝙ si cę lũ eẽt igneũ: oĩa elĩta destrueret in spe breui. per h igitur vult hẽe cęlũ nō eẽ ɔ̃riũ elĩatis: ⁊ si cęlũ nō est ɔ̃riũ elĩatis nec mot⁹ cęli erit ɔ̃ri⁹ motui elĩtoꝝ: ⁊ ita motui circulari rect⁹ nō est ɔ̃ri⁹. h Auer. hic ⁊ superiore cōmen.

ℂ Deinde si qs opineẽ eādẽ esse rōnẽ q̃ est ⁊

M in recta linea est verbũ additũ: ⁊ in circula ri: eã eniʒ q̃ ab. a. in. b. lationẽ cōtrariã eẽ ei q̃

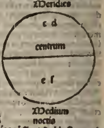
Cont. 4. 5. ab ipso. b. in. a. eaʒ quę in recto dicit: hę enim

Finita est. finita est. Circulares ̃o circã eadem pun

Finitę vna est. cta erunt infinitę.

N ℂ Nunc secũdo ostẽdit motui circulari nō esse cōtrarie tatẽ quādam ẽm quos: vbi aiaduersione dignum: ꝙ ɔ̃tra rietas in qbus motus circularis pōt trifariam itelligi aut ꝗtenus accipiẽ ẽm diuersas portiones circuli: q̃ desi gnanẽ inter duo pũcta: ⁊ ẽm eādem regionẽ: vtpote iter a. b. p. c. d. ⁊ e. ⁊ f. ⁊ cęteras portiōes q̃ ẽm eādẽ regiones designanẽ: aut ẽm eũdẽ semicirculũ: vtpote ab. a. in. b. p. c. d. ⁊ ab ipso. b. in. a. per eũdẽ semicirculũ. c. d. aut ẽm di uersos semicirculos: vtpo te ab. a. in. b. p meridiẽ: ⁊ ab ipso. b. in. a. p mediũ noctis: per ordinẽ igiẽ Ari^{les} pmo ostẽdit in qb⁹ mot⁹ circu laris nō eẽ ɔ̃rietatẽ ẽm di uersas portiōes: q̃ accipiun tur iter pũcta a. b. ⁊ vtitur ea rōne: qua supius vtebaẽ: qa portiones eiusmodi pñt eẽ ifinitę: ⁊ ita mot⁹: q super eiusmodi portiōes fierent: essent ifiniti: q̃re vni motui

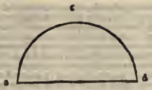

ɔ̃tingeret motus ifinitos ɔ̃rios eẽ. Ingt. Deide si qs opi netur eādem eẽ rōnẽ: quę est ⁊ in recta linea: ⁊ in circula ri: nam eã quę ab. a. in. b. lationẽ ɔ̃rã eẽ ei q̃ ab ipso. b. in a. sup. dic: hic qdẽ h dicñ nō in circulari: sʒ in recta linea pdicat⁹ eāʒ: eo qa h linea iter. a. b. est finita, h est vna: circulares ̃o iter eadem. a. b. pñt eẽ plures atq3 ifinitę. Quare dicẽs lationẽ ab. a. in. b. eẽ ɔ̃rã ei: q̃ est ab ipo. b. in. a. nō in circulari linea dicet: sʒ in recta aiaduersiōe di gnũ aliquẽ posse existimare iter. a. b. pũcta fieri mot⁹ ɔ̃ rios: vtpote existimãdo motui ab. a. [illegible] eẽ ɔ̃riũ motũ ab ipo. b. in. a. ⁊ qa h existimatio vi[illegible] posse tã p circu larẽ q̃ꝫ p rectã lineã. Ari^{les} occurrit ⁊ ondit h nō eẽ exi stimabile: nisi in recta linea, vel i circulari rōne rectę. cu ius cãm tradit: qa iter puncta. a. b. vna tñ cadit linea re cta: ifinitę ̃o circulares: ⁊ at cũ ɔ̃rietas sit vni⁹ ad vnũ: ifi nę iter. a. b. pũcta non pōt existimari ɔ̃rietas motuũ: n̄ ꝗten⁹ fiũt in linea recta, vel in circulari rōne rectę linę. ℂ Ex h colligiẽ sylls si in qb⁹ mot⁹ circularis itellige ret ɔ̃rietas ob diuersas portiōes dsignatas sup a. b. pun cta: eẽt ꝗten⁹ existimaret mot⁹ ab. a. in. b. ⁊ ab ipo. b. in. a. eẽ ɔ̃rios in circulari linea vt[illegible]: sʒ hi nō sũt ɔ̃rij: ꝗten⁹ in telligunẽ sup linea circulari: qa sup. a. b. pũcta circulares linę fieri pñt ifinitę: sʒ ꝗten⁹ itelligunẽ sup linea recta: q̃ sup. a. b. pũcta est vna: igiẽ in qb⁹ mot⁹ circularis nō est ɔ̃rietas ẽm diuersas portiōes circuli dsignatas sup eādẽ pũcta: h est vis text⁹ ⁊ sylls. ℂ Quo ̃o ad ̃ba attinet: debes scire ꝙ Ari^{les} dixit: h . i . finita est: ⁊ grece scribitur ἐκείνη γὰρ ὡς πέρας ἐστι h est: h eñi finiẽ vel finita est: nã accepit finitã eẽ p vnã eẽ. q. d. h eñi vna ẽ iter duo pũcta: ⁊ at circulares linę sũt plures: qa ifinitę. ℂ Occurrit Phi lopon⁹ huic rationi: vt Simplicius narrat. pmo qa rō Ari^{lis} ɔ̃ducit ad h ꝙ ifiniti mot⁹ eẽnt ifiniti ɔ̃rij: ⁊ nō qđ vni eẽnt ifiniti mot⁹ ɔ̃rij: de clarat qa motui facto ab. a. in. b. p. k. lineã circularẽ nō is mot⁹ est ɔ̃ ri⁹: q fit ab ipso. b. in. a. p. i. circula rẽ: sʒ p eādẽ portionẽ. k. ⁊ sili mo tui facto ab. a. in. b. p. i. portionem nō est ɔ̃ri⁹ is: q cō p. h. portionẽ: sʒ p eādẽ. i. portionẽ: ⁊ sic de cęteris q̃re ifiniti erũt infinitis ɔ̃rij: ⁊ non vni.

O Sẽsus tex. P Syllo Uerboꝝ pōderatio ⁊ expō. Q Obiectiones Philopōi

A vni. Hoc autē non videtur absurdum/sed necessariū.se-
cundo occurrit:qꝛ eadem absurditas videt̄ seq̄ in rectis.
Nam quēadmodū īter duo puncta possunt infinite por-
tiōes circuli describi:ita a cētro mūdi ad circūferentiaꝫ
pñt describi īfinite lineę rectę. Quare iuxta viꝫ rationis
Ari^lis^ vni motui recto eēnt īfiniti recti ꝯrij. ¶ Sꝫ Phi-
loponus errauit:ꝛ Ari^lem^ nō ītellexit. Ari^les^ eni supposuit
mot^9^ ab.a.in.b.ꝛ ecōtra ab ipso.b.in.a.ꝯrios eē ſm ꝯrie-
tatē.a.b.terminoꝝ:quēadmodū accidit in rectis ipsis mo
tib^9^/ꝯrietas ꝯo.a.b.terminoꝝ eiusdē rōnis est in oib^9^ il-
lis motib^9^:q̄ fiūt ꝑ eas circuli portiōes:q̄s descripsim^9^:
vt ꝛ Ari^les^ dixit. Deinde si qs opinet̄ eādē eē rōnem:q̄
est ꝛ in recta linea:ꝛ in circulari. Ad denotādū ꝙ suppo-
suit motꝰ illos nō aliter esse ꝯrios:q̄ recti sint ꝯrij:vt-
pote rōne terminoꝝ.a.b. Et si hęc suppō vera sit:sequit̄
ꝙ q̄libet mot^9^ q̄ fit ab.a.in.b.per quācūq̄ portionē circu-
B li:sic ꝯrius motus q̄ fit ab ipso.b.in.a.q̄ rō docet: ꝙ non
solū vni motui sint īfiniti ꝯrij. Sed qd cuilibet īfinitorū
motuū ex vna pte īcipiētiū ꝯrariet̄ īfiniti mot^9^:q̄ ex
pte ꝯria īcipiūt:vt recte expositor Simpliciū īterptat̄.
¶ Ad 2^m^ recte Simplici^9^ ꝛ expositor dicūt ꝙ oēs lineę
q̄ e cētro deducunt̄ ad circūferētiā sint eq̄les:ꝛ ideo eā-
dē designāt distātiā īter ꝯrios terminos:quo fit vt in oib^9^
eadē sit rō ꝯrietatis:q̄ maximā īportat distātiā. lineę vo
curuę q̄ īfinitę describunt̄ sup̄ eadeꝫ pūcta:sunt ineq̄les:
quapp̄ in illis eadē nō est ꝯrietatis rō:cū nō sit vna ea-
démq̄ distātia ſm curuā lineā accepta. ꝛ sic cessant Philo
Quę Auer. cōmēn.27. poni obiectiones. ¶ Auer. vo textū prīteꝫ vr̄ aliter interp̄-
tari:vult.n. Ari^lem^ remouere cauillū:qꝛ posset q̄spiaꝫ di-
cere in circulari motu eē ꝯrietatē quēadmodū in recto.
Nā vt mot^9^ q̄ est ab.a.in.b.ꝯriat̄ ei motui:q̄ est ab ipso
b.in.a.rōne ꝯrietatis termioꝝ.a.b.ꝑ lineā rectā:sic mot^9^
C ab.a.in.b.ꝑ arcū.c.d.est ꝯri^9^ motui facto eꝫ ab ipso.b.in
a.ꝑ arcū.e.hūc cauillū refellit Ari^les^:ꝛ ostēdit nō eē sic:
qꝛ nō est dōm mot^9^ ab.a.in.b.ꝛ ab ipso.b.in.a.esse ꝯrios
rōne arcus.c.d.ꝛ arc^9^.e.quēadmodū rōne lineę rectę.a.
b. Qd aūt nō sit sic:vult Auer. Ari^lem^ demōstrare:ꝛ de-
mōstrationē eius fouet duab^9^ suppōnib^9^:quaꝝ p^a^ est:ꝙ
vni vnū dūtaxat est ꝯriū:h̄ suppō nō semel in h̄ lib^o^ est
declarata:ꝛ in.10.meta.demonstrata. Scda est qd ꝯrie-
tas pprie solū ꝑ lineā rectā describitur. pbat:qꝛ ꝯrietas
motuū d̄scribit̄ ꝑ maximā termioꝝ distātiaꝫ:vt.10.me-
taphy.si.deducit̄.termioꝝ maxia distātia est linea recta:
quę est vna tm̄ īter termīos. Nā īter duos termīos vna
linea recta tm̄ describit̄:q̄ est maxima:qua nulla maior/
describi pōt:ꝛ minima:qua nulla mior.at inter duos ter-
minos īfinitę curuę assignari pñt:quaꝝ altera est semꝑ
altera maior:ac maior.igit̄ ꝯrietas motuū solū ꝑ lineam
D rectā est describēda. ¶ Ex his suppositionib^9^ syllogiꝫat
Auer.dupl'r.p^o^ lōgitudo recta est mot^9^ recti.igit̄ ꝯrietas
motuum non inuenitur nisi in motu recto. vñ syll's com
ponit̄/ſm lōgitudinē rectā est motuū ꝯrietas. ſm longi-
tudinē rectam fiunt motus recti.igit̄ in tertia figura cō-
trarietas motuūꝫ est ſm longitudinē rectā. Scdo syllo-
giꝫat ſm infinita nō est contrarietas motuū. lineę curuę
sunt īfinitę.igit̄ ſm lineas curuas nō est motuū ꝯrietas.
Maiorem pbat:qꝛ si ſm infinita esset motuum contra-
rietas:tunc vni essent infinita contraria/contra primam
suppositionem. Hęc Auerroes:quę quantum textui cō-
sonent:tu animaduertas.

¶ Similiter autem ꝛ in semicirculo vno:vt
pote ab ipso.g.in.d.ꝛ ab ipso.d.in.g. Eadeꝫ
eni in diametro est. Semꝑ eniꝫ vnūq̄dq̄ ꝑ
lineā rectam distare ponimus.

¶ Secūdo ostēdit ꝙ nō est ꝯrietas in ptib^9^ circularis:quę B
accipiunt̄ ſm eūdeꝫ semicirculū:posset eni aliqs dicere
ꝙ motui q̄ est sup̄ vnā circuli portionē vtpote ab.a.in.b.
nō ꝯrariat̄ q̄lꝫ mot^9^ q̄ est a.b.in.a.ꝑ q̄uis portionē:sed
per vnā eādē:vtpote q̄ ꝑ vnuꝫ semicirculū a.g.in.d.ꝑ
c.ꝯrariat̄/motui q̄ est sup̄ eūdē semicirculū a.d.in.g.per F
c.regionē. Cōtra obijcit:ꝛ rō cōponitur sic:ꝯrarietas su-
mit̄ penes maximā terminoꝝ distātiā:linea curua non
est maxia distātia.igit̄ penes illā non sumit̄ cōtrarietas.
Quare in ptib^9^ mot^9^ nō pōt eē ꝯrarietas/nec ſm eūdē/
nec ſm diuersuꝫ semicirculū. Jngt. Sil'r aūt ꝛ in semicir
culo vno est ꝯrarietatis rō:vt in semicirculis plurib^9^.ꝛ
addit exēplū.ꝛ ingt.vtpote ab ipso.g.in.d.ꝛ ab ipso.d.in
g.ꝛ tu itelliges ꝑ.c.regionē.q.d.ꝙ quēadmodū nō pote-
rat accipi rō ꝯrarietatis ꝑ semicirculos plures:ita nec
per semicirculū vnū cui^9^ cām subdit:qꝛ rō ꝯrarietatis
q̄ sumeret̄ in vno:ꝛ in plurib^9^ semicirculis eadē est. Nā
rō illa nō pōt eē nisi linea recta q̄ est īter.a.d. Mō h̄ li-
nea recta.a.d.vna eadēq̄ est siue sup̄ illa vnus/siue plu-
res ꝯstituant̄ semicirculi:ꝛ qd illa rō eē nō possit nisi li-
nea recta:pbat.ꝛ ingt. Semꝑ eni vnūq̄dq̄ maxie dista- G
re ponimus ꝑ lineā rectā:ꝛ ꝑ hoc vult hr̄e minorē sylli.vꝫ
ꝙ linea curua nō est maxima terminoꝝ distātia:sꝫ linea
recta. Dictum est eni sup̄ duo pūcta ꝯstitui nō posse nisi
vnā tm̄ lineā rectā:ꝑpea ē minima ꝛ max^a^ ꝛ vna. lięc vo
curuę pñt eē īfi^te^ sup̄ eadē puncta:ꝛ sic pꝫ vis sylli.

Auerroes vo pax differēs ab expositorib^9^/ Quę Auer. cōmē.28.
velle vr̄ Ari^lem^ remouere cauil
laꝫ hūc:qꝛ posset dici sup̄ duo pūcta nō posse ꝯstitui nisi
vnū semicirculū eiusdē circuli:ꝛ ita vr̄ eē vnus īter pun-
cta ꝯraria:pterea vr̄ eē maximus ꝛ minim^9^:maxim^9^ q̄-
dem qꝛ maior eiusdē circuli ꝯstitui nō pōt:ꝛ minor eius-
dē circuli ēt ꝯstitui nō pōt:si eni maior vel mior semicir
culus sup̄ pūcta.a.d.ꝯstimeret̄ nō eēt vni^9^ ꝛ eiusdeꝫ cir-
culi:qꝛ eiusdeꝫ circuli vnus est semicirculus:vna quoq̄
medietas tm̄:q̄re mot^9^ ab.a.in.d.ꝑ.c.semicirculū vr̄ cō-
trari^9^ motui.a.d.in.a.ꝑ.c.semicirculū:qꝛ est sup̄ maxia H
distātia ꝛ vna distātia ꝛ minima. Cōtra obijcit Ari^les^:et
supponit ex.10.meta.rōneꝫ ꝯrarietatis nō posse sumi a
linea curua in eo qd curua:sꝫ in eo ꝙ eius basis est linea
recta. pbat̄.qꝛ ideo vnus tm̄ semicirculus sup̄.a.d.pun-
cta eiusdē circuli formatꝰ:qꝛ sup̄ vna linea tm̄ recta q̄ ē
a.d.collocat̄.igit̄ pma rō ꝯrarietatis nō est a semicircu
lo:sꝫ a recta linea/q̄ est illius semicirculi vna basis. hunc
Auer.dupl'r ꝯponit syll'm:pmo sic/maxia distātia nō est
nisi in linea recta. Cōtrarietas est maxia distātia.igit̄ cō-
trarietas non est nisi in linea recta. Scdo sic/remotio in
fine nō inuenit̄ nisi in recto. Cōtrarietas est remotio in fi-
ne.igit̄ ꝯrarietas nō inuenit̄ nisi in recto. Sꝫ hic syll's in
nullo fere dīt a pmo:vel pōt scdo pncipal'r aliter cōpo-
ni:q̄ mouent̄:ꝯrariant̄.q̄tenus mouent̄ mō ꝯrario ab
extremis diametri.igit̄ nō q̄tenus mouent̄ ab extremis
semicirculi.añs supponit tāq̄ ꝑ se notū:ꝛ tū ex dictis:ꝛ tū
ex.10.metaphy.ꝯñsiam nō aliter pbat:qꝛ ipsam patere

I supponit:qm̄ nō possunt aliqua ꝯ̄rari duplici rōne cum vni vnum sit ꝯ̄riu̅:z ſm vnā rōnem. Hęc Auer. z optime.

Obiiones Philopōi Prima ℂ Obycit ꝯo Philoponus cōtra Ari[lem] dicēs:q̄ geometrę z astrologi non solū accipiūt quantitatē linęe curuę per lineā rectam:sed eꝯ̄:q̄ppe cum quātitatem arcus per chordam:z chordę p arcum docēt sumere. Docet.n. geometra per diametri quātitatem colligere quātitatē circuli:z ecōtra quātitatē diametri p quantitatē circuli. Pręterea.astronomi docēt quātitatē stellę per quātitatem diametri eius:z eꝯ̄.

Sol.Simplicij. ℂ Sz soluūt z optime. Nā multū refert loqui de distātia duoꝝ terminoꝝ:z de mensura diametri iter illos duos terminos collocatę. Nā pōt z diameter per arcū:z arcus p diametrum mensurari:vt pbat ratio. Veꝝ distantia duoꝝ terminoꝝ nō nisi p lineā rectā colligi pōt:vt diximus:eo q̄ si super illa duo pūcta non collocat̄ nisi vnus semicirculus eiusdē circuli:hoc nō est nisi q̄ vna tm̄ linea recta sup illis cōstituitur. Quare prima rō distantię duoꝝ terminoꝝ:nō nisi a

K recta linea accipit̄:vel facilius dici pōt,q̄ lz tā a semicirculo siue curua linea,q̄ a recta linea quātitas z distātia duoꝝ termioꝝ accipi possit:pma tm̄ rō accipiendi illam distātiā est a linea recta:z non a curua:z hoc vult Ari[les] vt Auer.indicat in cōmē.

2[a] obiectio. ℂ Scdo obycit idē Philoponus. Nā in cęlo maxima distātia est iter duo puncta opposita:vtpote iter caput arietis z caput librę:vn̄ z astronomi ppter hoc accipiunt oppōnē stellarū. Er si ꝯ̄rietas est maxima:pōt ſm hanc diametralē distātiā in motu cęli attendi ꝯ̄rietas.

Sol.Tho. ℂ Soluit expositor z dicit q̄ illa distātia maxime attēdit̄ ſm quantitatē diametri:z non ſm quātitatē semicirculi:alioqn plus distaret pn[m] arietis a pn[o] sagittarij:qd̄ respicit trino aspectu,q̄ a pn[o] librę:

Obiectio L qd̄ respicit aspectu oppōnis. Hęc expositor. ℂ Et videtur mihi q̄ veꝝ dicat,sed nō per verā rōnē:nō.n.aries respicit sagittariū aspectu trino ex ea pte:qua respicit librā:nā librā respicit p aspectū oppōnis duplici rōne:q̄ tā per successionē signoꝝ:q̄ cōtra successionē signorū:qm̄ vtroq̄ mō est maxia pūctoꝝ distātia:z aries sagittariū respicit trino aspectu vna rōne tm̄:q̄ ꝯ̄ successiōē signoꝝ:per successionē eni signoꝝ aries sagittariū nulla rōne respicit:z ppterea astronomi volūt arietē respicere leonē z sagittariū trino aspectu:leonē qdem p successionē signoꝝ z sinistra radiatione,sagittariū ꝯo ꝯ̄ succes-

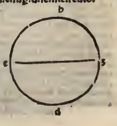
Approba[o] solonis. sionem signoꝝ:z dextra triāgulatiōe:z sic vī q̄ rō expositoris astronomiā nō sapiat.tn̄ sua solo vera est:qm̄ caput arietis z caput librę opponunt̄: q̄ maxie distāt,distant ꝯo maxime:nō pp arcū cęli:sed pp lineā rectā:q̄ inter illa collocat̄:q̄re in motu circulari non pōt assignari

M pp h rō ꝯ̄rietat,z h recte dicūt expositor z Simplici[us].

Facies ℂ Sili rōne z si q̄spiā circulū faciēs:lationē eam quę in altero fit semicirculo:ei cōtrariā

Describēs Verbū,fit, ē additum. posuerit:q̄ fit in altero:ꝯbi causa:in toto circulo eā quę est ab.e.in.z.sup.b.semicirculo: ei q̄ est ab ipso.z.in.e.sup.d.semicirculo.

b n d z ℂ Tercio osndit q̄ nō est ꝯ̄rietas in motu circulari ſm duos semicirculos diuersos. ꝯbi cā.sit vn[us] circulus: cuius diameter est.e.z.diuidēs ipm in duos semicirculos:in quoꝝ vno.b.in alio.d.describat̄:posset itaq̄ aliqs dicere q̄ motus q̄ est

N ab.e.in.z.p semicirculū.b.est ꝯ̄rius motui:qui est ab eodem.e.in idē.z.p semicirculū.d.pbat igit̄ Ari[les] q̄ tales motus semicirculares nō sint ꝯ̄rij per illam eādē q̄ rōnem:qua z primū iprobabat̄.vz q̄ distantia iter.e.d.z.z distātia inter.e.b.z.nō mēsurant̄ semicirculis:sz diametro.e.z.igit̄ ꝯ̄rietas in talibus nō est rōne semicircularitatis.vn̄ inqt.Sili rōne.sup.ꝯ̄ ꝯfutabit̄:si q̄s circulū faciens z describens,lationē eam:quę in altero est semicirculo:ei ꝯ̄riam posuerit:quę fit in altero:z q̄ exēplis magis capimus:inqt.ꝯbi causa.in toto circulo,eam quę est ab.e.in.z.sup.b.semicirculo ei quę est ab ipso.z.in.e.sup d.semicirculo. Dico sili rōne improbat̄,q̄(vt dictū ē) contrarietas est maxima distantia:maxima autē distātia mensuratur recto:z non curuo:quare eiusmodi mot[us] semicirculares ꝯ̄rarij nullatenus esse poterant.

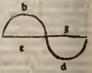
ℂ Pręterea z si hę contrarię sint:non tamē ob hoc hę:quę super toto circulo sunt:inter se erunt contrarię. O

ℂ Demum ostendit q̄ dato q̄ iste partes motus circularis essent contrarię. Non tamen ppter hoc sequitur cōtrarietatem esse in motibus circularibus ſm totum. Et inquit. Pręterea z si hę.supple lationes partiales cōtrarię sint:nō tamen ob hoc hę:quę super toto circulo sunt:inter se erunt cōtrarię.igitur motus circularis ſm totū contrarij esse non possunt.hęc Aristoteles.

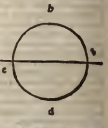
Circa pręsentem z pręcedentem textum: quid velit Auerroes:non satis explicate intelligit̄. Tum ex malis eius translationibus. Tum ex mala textus interptatione:tamen dicam quę videntur ex suis ꝯbis intelligi,z si minus consonabunt:tu qui es curiosus sue doctrinę perquire melius. Videtur igitur Auerroes velle q̄ Aristoteles remoueat cauillam.posset enim quis dicere semicirculares motus esse contrarios imaginando lineam rectam.e.z.z duos semicirculos.videlicet.e.b.z.z.d.qui sup linea.e.z.recta mouerentur,donec fiat vnus circulus.e.d.z.b.hac imaginatione stante:patet mot[us] illos partiales illorum semicirculorū esse contrarios: tūc arguitur mot[us] semicirculares sunt cōtrarij.igitur totales motus circulares:quoniam sicut in parte:ita est in toto.hęc est dubitatio: vult Auerroes q̄ Aristoteles remoueat talem cauillā multipliciter. Primo quia eiusmodi mot[us] semicirculorum nō sunt cōtrarij:quo sūt facti super circulari linea:sed q̄ sunt facti super linea recta:quę ratio docet solū in rectis motibus eē contrarietatem:non autē in circularibus,nisi quatenus super recta fiunt linea. Secūdo quia semicirculi tales non mouentur semicirculariter,q̄tenus subeunt rationem circuli:sed quatenus subeunt rationem corporis rectarū dimensionum:quia lz sint semicirculi:non mouentur semicirculariter:sed recto motu. Tertio dato q̄ sint semicirculi,z moueant̄ modo semicirculorum z subeant rōnē semicirculoꝝ:non sequit̄ si partes motus circularis sint

Que Auer. cō.28.

P

Q

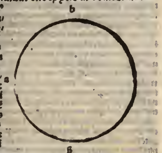

A Quę expositoris.

sint contrarię: q motus totales sint contrarij: vt dictum est. ¶ Et huius causam assignat expositor: quia nō sequitur ad contrarietatem partium 3rietas totius. ¶ Auerroes autem melius rationem assignat: qa circulus & semicirculi nō sunt homogenij atq; similares: secus in rectis quę sunt similariū naz ois recta linea est recta: & pars recti est recta. Semicirculus vo nō est circulus: & ppea nō sequit motus semicirculo4 sunt contrarij. igit mot9 circulares sunt contrarij. hęc sunt quę colligi possunt ex cōfusa translatione Auerrois. Tu vo magis suę doctrinę fautor diligētius verba cōsidera. ¶ Animaduertas tamen q nec Aristotelicę eius trāslatiōes: nec eius in illis expōnes sunt rectę. non eni hęc ei9 iterptatio 3sonat grecis nr̄is codicib9: lz nō nihil fruct9 hēat. h de cōmēto.

B ¶ At vo neq3 ea latio circularis: quę est ab a. in. b. ei contraria est: quę est ab. a. in. g. In idem enim hęc ex eodem est motio: 3ria vo latio definitur esse ex 3rio in contrarium.

C ¶ Hactenus demōstrauit q in partib9 mot9 circularis nō est contrarietas. Nūc ostēdit q nec toti motui circulari ē alius motus circularis tot9 3rius: & h dupliciter rōne: et

primo describat. a. b. g. circulus: sup hunc vo circulū intelligātur duo motus circulares: quo4 vnus incipiat ab a. & p. b. vadat in. g. & sic reuertat ad. a. quare hic mot9 sit a. b. g. a. Alter sit econtra ab. a. icipiens per. g. vadat in. b. redeatq; in. a. iteru. Quare hic motus sit. a. g. b. a. probat itaq; Aritēs eiusmodi motus non esse cōtrarios: & syllogizat sic: motus cōtrarij sunt: qui incipiunt e cōtrarijs terminis & desinunt in contrarios terminos: vt definiti sunt quinto physicę auscultationis. Sz motus. a. b. g. a. & motus. a. g. b. a. nō incipiunt e contrarijs & desinunt in 3traria: vterq; n. ab. a. incipit: & in. a. desinit. igit eiusmodi motus non sunt contrarij. De rōne tangit primo cōclusionē

D dicens. At vo neq; ea latio circularis: quę est ab. a. in. b. ei 3ria est: quę est ab. a. in. g. hęc est conclusio. Deide tangit minorem. & inquit. In idē eniz hęc ex eodem est motio. est igit minor: sed motus. a. b. g. a. & motus. a. g. b. a. nō incipiunt e contrarijs & desinunt in contraria. Demū tāgit maiorem: & inquit. Cōtraria vo latio definit esse ex contrario in contrarium. Hęc est maior.

Quę Auer. comē. 30.

Unde Auer. eodem modo exponēs hunc locum. inquit. Et cū posuerimus has duas ppōnes. vz motus 3rij sunt qui sup rectam dimēsionem sunt e 3rijs terminis in 3rios terminos: & motus circulares sup rotundū nō sunt e cōtrarijs terminis in 3rios termios. Cōcludet in 2a figura q motus circulares nō sunt contrarij. h Auer.

Obiectiones Philoponi

¶ Obijcit Philoponus his q̄ hic dicit Aristoteles. Primo qa Aritēs arguit: ea 3rietas q̄ est in rectis motib9: nō est in circularib9: igit nulla 3rietas est in circularib9: & q ita arguat deducit: qa 5o phy si. 3rietas motuuz q̄ est eo4 q sunt e 3rijs in 3ria est 3rietas rectorum motuum. Quare videtur cōmittere paralogismū 3ntis arguendo a particulari negatiue ad supius: nō enim valet: nō est albū. igit nō est coloratū.

E ¶ Scdo obijcit qa per rationem Aritēs videt non soluz remoueri 3rietas a motib9 cęlicis: sed oino rō mot9. nā ois mot9 in eo q motus est ab vno in aliō. igit ille mot9 q est ab eodē in idē: nō est motus: tollit eni rō mot9 pp eē ab eodez in idem. Quare rō Aritēs videt nō tm̄ tollere rōnem 3rietatis in motibus: sed rōnez motus.

Sol. Simplicij expositoris.

¶ Ad primā optime soluit q decipit Philoponus: rō eni 3rietatis: quā dixit Aritēs est cōis oībus motib9: oēs eni mot9 3rij sunt: q e contrarijs in 3rios sunt terminos. Nō eē e 3rio in 3riū est formalis rō 3rietatis in motib9 simplr: & non in rectis tm̄. Quare arguitur negatiue ab ęq̄li ad ęq̄le.

F ¶ Ad 2m soluit p id qd Aritēs. d. in cauillo Zenonis. 6. phy. Ibi enim dixit cauillū Zenonis pbare cęlum nō mutare locū sm subiectū: & ita nō moueri subiectiue: qa mot9 ille est ab eodē in idē. Tn̄ cęlū mutat locū formalr & ita mouet formalr: nā lz idē in motu cęli sit pn̄m & finis sm subiectū: non tn̄ sm rōnē & formā. A. eniz vt termin9 e q̄ dit rōne a semetipo vt termin9 ad quē. Quare rō nihil ampli9 pbat nisi cęlū nō moueri sm subiectū. h meli9 pquire. 6. physi.

Replica.

¶ Sz replicabis si. a. vt termin9 e quo dit ab ipomet vt termin9 ad quē: pari rōne idē sub vna rōne pōt sibiipsi eē 3riuz sub alia rōne.

Solutio.

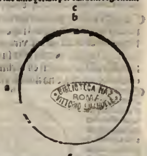
¶ Dōm aliqd sufficere ad diuersitatē: qd nō suffic ad 3rietatē. A. igr vt termin9 e q̄: dit a semetipo vt termin9 ad quē: nō tn̄. a. vt termin9 e q̄ pōt sibiipsi esse 3riū vt termin9 ad quē: qm ad 3rietatē reqrit maxia distantia termino4: quę esse non pōt sine reali & subiectiua differētia. Quare illa rō sufficit ad motum: nō aūt ad cōtrarietatez motus. Hęc ad cauillos Philoponi.

G ¶ Preterea si circularis motio circulari eēt 3ria: frustra erit altera. Ad idē eni sunt.

Preterea si autem vo. Motio est verbū additum.

¶ Secūdo arguit p syllogismū dialsiuū hoc pacto: si motus circulares totales essent 3rij: vel essent ab eodem in idē p eādem regionez: vel ab eodē in idem p alterā atq; alteram regionē. Si circularis motio circulari eēt 3ria: supple tu p eandem regionē: frustra erit altera: deducit: qa ab eodem in idē ambę erunt per eandem regionem.

¶ Debes scire q dicantur motus circulares p eādē regionez: si ambo inceperint ab. a. ortu p. b. meridiez: & redeant in. a. ortuz: ita vt primus mot9 sit a. b. g. a. Secūdus sit p eādē regionez & sit a. c. g. a. ex hoc sequit q alter

H sit frustra: qm sufficit cęlo alter: ambo eni sunt similes & eiusdem rōnis: ambo eniz ab ortu: ambo p. b. meridiem: ambo in. a. ortū redeūt. igit frustra erit alter: & hoc ingr. Si circularis motio totalis circulari motioni totali eēt 3ria. sup. & ambę essent ab eodem puncto in idem p eandem regionē: frustra eēt alter.

Dubitatio

¶ Sz occurret: nā in eadem specie nō est frustra alteq indiuiduū si alteri fuerit simillimū. igit i cęlestib9 duo mot9 siles oino pnt stare: & alter nō erit frustra.

Solutio.

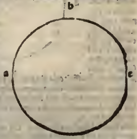
¶ Rndet q sec9 ē i sempiternis: &

fectus in corruptibilibus.naꝫ in sempiternis sufficit vnū
I individuum in specie:cū careant materia:incorruptibili-
bus multiplicatio individuoꝝ est propter materiam:et
sic recte sequitur:ꝙ si illi motus essent ab eodē in ideꝫ p
eandē regionē:alter esset frustra.ꝑterea.sequeretur non
tm̄ alterum esse frustra:sed nō esse cōtrarios:quia(vt ꝑ
ximo textu diximus)motus contrarij sunt e terminis ꝯ-
trijs in terminos ꝯtrios.Hec de primo membro.

¶ Insuper id qđ circulo fertur(vndecūqꝫ i-
cipiat)in oia similiter loca peruenire cōtra-
Que quidē ria necesse est.que quidē loci contrarietates
Sūt autē sunt sursum ⁊ deorsuꝫ/atqꝫ añ ⁊ retro:itēqꝫ
Quippe cū ⁊ dextrū ⁊ sinistrū:quippe cum lationis cō-
trarietates per locoꝝ sint contrarietates.

Auer./vo ¶ Secūdo ꝓbat ꝙ motus circulares totales nō pñt esse
K ꝯrij per alterā atqꝫ alterā regionē.Et supponit vnum:ꝙ
si sint duo circulares motus ꝯrij:opꝫ oē qđ mouet illis
vel altero illoꝝ motuū:trāseat oia loca ꝯria:q̄ sūt sursuꝫ
deorsuꝫ/añ retro/dextrū ⁊ sinistrū.ꝓbat:qꝛ mot⁹ ꝯrij sūt
de locis ꝯrijs in loca ꝯria ⁊ p loca ꝯria:vt dcm̄ est.5.phy
sicoꝝ.¶ Debes scire ꝙ hec suppō pōt intelligi catego-
rice:⁊ hypothetice:si categorice:est sensus:ꝙ in celo sunt
loci differētie ille ꝯrie:per quas opꝫ trāsire qđ mouet il-
lis vel altero illoꝝ motuū:⁊ h̄ est verū:nā in celo dextrū
est ortus/sinistrū est occasus:añ est culmē:retro est imū:
sursum est meridies:deorsum est septētrio.In elemētis vo
loci ꝯrietates sunt due:sursuꝫ videlꝫ ⁊ deorsum.sic igit̄ si
celestes mot⁹ sunt ꝯrij:qđ mouet illis vel altero illoruꝫ
L opꝫ incipe a loco ꝯtrario:⁊ deuenire in locū cōtrarium:⁊
trāsire per omnia dicta media loco cōtraria:q̄ p eādē li-
neā inueniunt̄.Sin aūt suppositio intelligat̄ hypotheti-
ce:erit sensus ꝙ celestes mot⁹ sunt cōtrarij:qđ mouetur
illis vel illoꝝ altero:opꝫ trāsire per oia loca contraria:si
in celo sunt talia media loca ꝯtraria.Et dixi si in celo sūt
talia loca contraria:qꝛ reuera non sunt eodē mō sicut in
elementis:vt dicemus.2.huius.Tamen hypothetica est
vera:qꝛ si motus cōtrarij sunt ob loca cōtraria nō mō e
quibus incipiūt:⁊ in que desinūt:sed p que trāseūt:si iter
media eiusmodi reperiant̄.Hec de suppositione.

¶ Si igit̄ essent equales:motus ipsoꝝ nō es-
sent.Sin aūt alter motus superaret:alter ꝑ-
M fecto non esset.Quare si vtraqꝫ essent: fru-
stra sane corpus alteruꝫ esset suuꝫ nō subiēs
motū:frustra.n.calceū eū dicim⁹:quo nō est
calciatio:at deus ⁊ nā nihil frustra faciunt.

¶ Stāte suppō-
ne arguit si mo-
t⁹ circulares to-
tales essent ꝯrij
p alterā atqꝫ al-
terā regionē:vt
pote.a.g.e.b.a.
p.g.regionē:⁊.a.
b.e.g.a.p.b.re-
gioneꝫ:in pūcto
e tales mot⁹ vł
corpa q̄ moue-
rent̄ his moti-
bus:sibiipsis ob-
uiarēt:tenet cō-
sequētia per suppōnē:qꝛ que mouent̄ ꝯtrarijs motib⁹

opꝫ illa trāsire p oia loca media:⁊ tūc vel eiꝰ mot⁹ siue N
corpa q̄ illis mouerent̄:eēnt equpotētia:vł alteꝝ alteruꝫ
exuperaret.si equpotētia:frustra eēnt ambo:qꝛ ambo nō
attigerēt fines mot⁹:cū in medio itineris sese ipedirent.
Sin aūt alteꝝ exuparet alteꝝ:tunc alteꝝ frustra moue-
ret̄:cū ipeditū ab altero:nūqꝫ in finē mot⁹ deueniret.Sꝫ
h̄ est absurdū:qꝛ de⁹ ⁊ nā nihil frustra agūt.Totus igit̄
syll̄s sic ꝯposit⁹:si totales mot⁹ circulares eēnt ꝯrij:vł es-
sent p eādē regionē:vł p alterā atqꝫ alterā.Si p eandē:
tūc frustra eēt alter:vt deductū fuit.Sin aūt p alterā atqꝫ
alterā:sit vn⁹ p.b.⁊ alter p.g.regionē.Tūc seqt̄ in pūcto
e.corpa q̄ illis mouēt̄:sibiipsis obuiare:tenet arg⁹ p sup-
pōnē:qꝛ q̄ mouent̄ ꝯrijs motib⁹:opꝫ illa trāsire p oia lo
ca media:si aūt in pūcto.e.sibiipsis obuiabūt:necēe ē vel
vtraqꝫ eē equpotētia:⁊ sic vtraqꝫ eēnt frustra:⁊ alterum:
quippe cū neutrū suū subibit motū:cū nūqꝫ i finē deueniet.
O Sin aūt alteꝝ ē potenti⁹:alteꝝ erit frustra:sꝫ in nā nihil
eē pōt frustra:qꝛ de⁹ ⁊ nā ipa nihil frustra faciūt.h̄ Ari.
⁊ xba ei⁹ ꝑspicua sūt his expōnib⁹.¶ Tñ vo aduer-
tas:qꝛ nec expositor:nec Simplici⁹:nec Auer.huc locuꝫ
sic exposuerūt:⁊ certe eoꝝ expōnes cū magna difficulta
te pñt textui accōmodari.¶ Sꝫ sunt h̄ dubōnes tales. Dubita.p.
Prīa qꝛ vis hui⁹ rōnis nō vr̄ differre a ꝑcedēti.¶ Et so Solutio.
lutio ē:qđ ꝑcedēs rō sumit̄ ex ꝯsideratōe mot⁹ i vlī:vt̄
enī motib⁹ ⁊ circulo vlr̄.Pñs vo sumit̄ ex ꝯsideratione
mot⁹ in ꝑticulari:applicat.n.motū ⁊ circulū ad corp⁹ nā-
le:vtpote ad ipꝫ celū.¶ Scđo obijcit Philopon⁹:qꝛ pa 2a solo.
ri rōne ꝯsimili in motib⁹ rectis ꝓbaret nō eē ꝯrietatē:qꝛ si
in illis alter alteꝝ ipediret:⁊ sic frustra eēt alter.¶ Sol
uit Simplici⁹ ⁊ expositor optime ꝙ nō ē eadē rō in mo
tib⁹ circularib⁹:q̄ ē in rectis.Prīo qꝛ duo corpa pñt rectꝭ
ꝯrijs motib⁹ moueri:q̄ nō sese ipediēt.Naꝫ in rectis mo-
P tib⁹ ꝯrietas attēdit̄ solū sm̄ extrema lineaꝝ rectaꝝ:vt-
pote sm̄ cētrū mūdi:⁊ ei⁹ circūferētiā mō e cētro pñt ifi
nite linee duci:⁊ ita poterit ignis sursuꝫ moueri p vnā li-
neā:⁊ terra deorsuꝫ p alterā:q̄ in casu nō se ipediēt.at in
motib⁹ circularib⁹ supposuit Arist.nihil posse moueri ab
ortu in occasuꝫ:nisi p oia loca itermedia trāsiret:⁊ eꝯ ni-
hil ab occasu in ortū:nisi eodē mō.Quare in motib⁹ cir-
cularib⁹ corpa mota sese ipediēt:in rectis nō.Scđo nō ē
eadē rō:qꝛ qđ recto motu fert̄:pōt corrūpi:⁊ ita pōt i-
pediri:corp⁹ vo/qđ circulo fert̄:nō pōt corrūpi:⁊ ita in
rectis nihil prohibet alteꝝ esse frustra:cū sit corruptibi-
le:in circularibus inconueniens est alteꝝ impediri:sicut
inconueniens est illud corrūpi.Hec de dubitationib⁹.

Auer. vo alr̄ exponit hunc locū:⁊ inuit duas ex- Que Auer.
pōnes:vult.n.p̄ ꝙ Ar.p̄ ꝓponat enthi- cō.21.
memaː⁊ qđ illđ declet in text⁹ fine:quē exponet com̄.seq.
32.⁊ enthimema ē/si mot⁹ circularis eēt alteri motui cir-
Q culari ꝯri⁹:alter eoꝝ eēt ociosus. 2o vult ꝙ ꝓposito ēthi-
memate:trāsferat se ad aliā rōnē siue dem̄rationē:vñ igr.
Et h̄ qđ dixi:et post declabit ipꝫ:⁊ ita vult ꝙ Arist.p̄ ꝓpo-
nat enthi.m̄:⁊ qđ tex.cō.seq.illđ declarat.Et subdit.Et cū
icepit hāc ꝓpōnē dicē:siue h̄ enthi.m̄ trāstulit se ad aliaꝫ
dem̄rationē.Quare sꝫ Au.Aris.fac̄ duas rōnes i textib⁹
his:q̄rū p̄m̄ ꝓponit:⁊ in fine ꝯplet.2m̄ icipit ibi insup id
qđ:⁊ in textu suo ⁊ ēt corp⁹:⁊ ꝯplet.Ad h⁹ rōnis declatōeꝫ
suppōit Au.ꝙ si aliq̄ ps celi:vtpote aliq̄ stella moueret̄
regionaliꝫ p ꝯrias regiōes:vtpote a dextro i sinistrū p añ
⁊ alia stella a sinistro i dextꝝ iteꝝ p añ:nō ꝓp h̄ seqt̄ i to-
to vt vni motui circulari totali alter sit ꝯri⁹:qꝛ e ꝯrietate
ꝑtiū nō seqt̄ ꝯrietas totoꝝ:vt supi⁹ diximꝰ.¶ Sꝫ occur Dubita.
res.nā Ar.suppōit celū hře dextrū ⁊ sinistꝝ ⁊ alias dr̄ias
pōnis:qđ nōdū est declaratū:igit̄ supponit dubiū in de-
claratiōe alteri⁹ dubij.¶ Soluitur h̄ eē supp⁹ saltē ad cōeꝫ Solo.

A Dubiū 2ᵐ. ꝯsensus aliquoꝝ: q ꝯsensus illud ꝯcedūt. ¶ Scḋo occurrit: qꝛ volo imaginari vnū totū celū moveri a dextro in sinistrū p aliud: ⁊ vnū alteꝝ a sinistro in dextrū itez p aliud: ⁊ ita erit rō a motib⁹ circularib⁹ totalib⁹: ⁊ nō a motib⁹ Solutio. partialib⁹. ¶ Rn̄det ꝙ suppō est ipossibilis. 6. physi. pbatū est totū celū nō posse mutare locū fm subtiā: sz solum fm formā. Quare imaginatio nulla. Colligit igit̄ rōnes qualis mō formet. Nā vel mot⁹ celi sūt ꝯrij h̄ pacto ꝙ duo celi totales moueāt̄ regionatis ꝯrijs motib⁹: vel duę partes celi: quis mō dicat̄: seqt̄ ꝙ alter eēt ociosus: vel vna met res eēt sibi ꝯria saltē fm ptes. h̄ est p̄ᵃ expō Auer. ⁊ Qualis p̄ᵃ expositio. sine dubio nullo pacto textui ꝯsonat. ¶ Propterea aliter exponit: vt nos diximꝰ: imaginat̄. n. Aristo. p̄ accepisse enthimema. 2ᵒ p illi⁹ dclarōe supposuisse vnū ꝙ nō pñt duo mot⁹ circulares eē ꝯrij: nisi corpa q̄ illis motib⁹ mouent̄: trāseāt p oīa loca itermedia ꝯria: sicut in rectis: vt diB ximꝰ. Qua suppōne stāte: seqt̄ alteꝝ illoꝝ eē frustra: vt deductū fuit in tex. Colligit Auer. ꝙ in textu pñt eē due demrātiōes: ita vt ibi ⁊ ēt corp⁹: qḋ in textu suo ē: sit vna demōstratio p se: ⁊ pōt eē vna: p q̄ illo textu accipiatur vna suppō: q̄ vna demrātio componit̄ in 2ᵒ fig⁹ sic: ꝯria sūt q̄ hñt ꝯrietatē pp cursuz in locis ꝯrijs: corp⁹ circulare nō hz ꝯrietatē pp cursuz in locis cōtrarijs. qꝛ aliter esset vnus illoꝝ frustra. igit̄ corpus circulare nō pōt moueri motibus cōtrarijs. Et hęc secūda expō est optima: ⁊ hāc secuti sumus nos. Hęc Auerro. cōmen. 31.

Quę Auer. cōmē. 32. **Cōmen. xo.** 32. itez textū illi⁹ cōtit̄ multipliciter exponere. Ubi dbes scire ꝙ text⁹ illi⁹ cōmē. 32. pōt ꝯtinuari cum p̄cedēti: ⁊ pōt seorsuz exponi. Si ꝯtinuet̄ cū p̄cedēti: nūc exposit⁹ ē. Naz dixit ipse paulo ante p̄cedēti cōmēto ꝙ Aristo. pponit hypotheticā. vz ꝙ si mot⁹ circularis eēt motui circulari ꝯC rius: alter eoꝝ eēt ociosus: ⁊ ꝙ illā deducet seqnēti textu h̄ est tex. cō. 32. Quare iuxta illā expōnē: nūc Arist. dclarat illō enthimema siue hypotheticā: ⁊ hęc est vera expō: ⁊ ad mētē Aristo. Nā vt nos diximꝰ. Arist. p̄ pponit hypotheticā. 2ᵒ supponit vnū. ⁊ 3ᵒ textū. Sigdē. n. ęqles eēnt ex dicta suppōne deducit enthimema: ⁊ rōnez pficit. ⁊ h̄ est optima expō. at si text⁹ ille: sigdē eni ęqles eēnt: seorsuz exponat̄: vt cōtit̄ exponere Aui. cō. 32. bifariā seorsū exponit Auer. postea recordat⁹: exponit 3ᵒ: ⁊ sic (vt mihi vz) trifariā exponit. ¶ Pro itellu p̄ᵉ expōnis. Auer. supponit vnū expsse: ⁊ aliō tacite. expsse supponit oēs mot⁹ orbiū celestiū eē einsdē spēi. Quā suppōnē nō nūc: sz in Com. 49. 2. ꝯ Auic. dclabit. Tacite supponit ꝙ Aristo. p celū itelligat aggregatū ex oīb⁹ orbib⁹: qḋ vocat̄ mūdus supior. et ꝙ velit pbare tale celū aggregatū nō posse moueri motib⁹ circularib⁹ ꝯrijs: ex hiis sup̄ius arguit si motui circulari eēt alter mot⁹ circularis ꝯri⁹: nūc opz in eodē celo fm idiD uiduū eē ptes ꝯrias: q̄ mouent̄ motib⁹ circularib⁹ cōtrarijs. Hoc est: tūc opz celū eē vnū nūero: qḋ aggregat̄ ex oīb⁹ orbib⁹: qḋ habeat ptes diuersas. vz duos ptiales orbes: q mouent̄ motib⁹ ꝯrijs: tenet ꝯña p suppōnē expssaz: qꝛ suppositū est circulares mot⁹ oēs eē eiusdē spēi: q̄re opz imaginari aggregatū ex oīb⁹ orbib⁹ eē vnū celuz nūero: siue vnū idiuiduū sub spē celi: cui⁹ sīt duę ptes h̄ est duo orbes: q mouēt̄ motib⁹ vere ꝯrijs: qḋ qdā concedūt de orbe: q diario motu mouet̄: ⁊ de cęteris orbibus planetaꝝ: nā orbis supmus ab ortu in occasuz redit i ortuz. Cęteri ⁊o ab occasu in ortū redeūt in occasuz. Deducit igit̄ h̄ eē ipossibile: si hę duę partes siue hi duo orbes mouerēt̄ motib⁹ ꝯrijs: oporteret illos moueri sup eosdē polos ⁊ circa idē cētrū: ⁊ sup idē spatiū: q̄re oporteret illos sibi iuicē obuiare in eodē pūcto medio: ⁊ sic vl eēnt eq̄ potētes: vel alter alteꝝ exuperet: ⁊ q̄cq̄d dñs seqt̄ alterum saltē esse ociosuz. recolligit igit̄ vim expōnis Auer⸗ E rois. ⁊ inqt. fm hāc expōnē Arist. supponere mot⁹ circulares eē eiusdē spēi: ⁊ sic seqt̄ in eodē indiuiduo eē duas ptes ꝯrias: vt deductuz est. ¶ Scḋo exponit aliter: ⁊ supponit mot⁹ circulares differre spē: vt tenet Auicēna: qui vult ꝙ circularis mot⁹ quo mouet̄ sup̄mus orbis ab ortu in occasum: ⁊ circularis motus: quo mouent̄ cęteri ab occasu i ortū sint specie differētes. Tūc arguit si motus circulares essent ꝯrij: tunc opz vt essent sup eisdē polis circa idē centrū: ⁊ sup eodē spatio. tenet ꝯña ex cōditionibus regsitis ad ꝯrietatē motuū circulariuz: ⁊ vltra seqt̄ vt prius: ꝙ vel eēnt ęquales: vel alter fortior: ⁊ tādem ꝙ alter eoꝝ esset ociosus: ⁊ sic siue teneat̄ circulares mot⁹ esse einsdē spēi (vt est opio Arist.) siue differre spē (vt tenet Aui.) semp seqtur idē impossibile ex eadem radice: q̄ est definitio ꝯrietatis motuū circulariū: F tn̄ Auer. magis vult primā expositionez: qꝛ vltra h̄ cōe impoſe. vz ꝙ alter eoꝝ eēt ociosus: seqt̄ illō qḋ supra dixit: ꝙ in eodē idiuiduo eēnt duę ptes ꝯrię: ⁊ ita differt prima expō a secūda: qꝛ prima vltra impossibile: quod Aristo. infert in textu: addit ꝙ in eodez indiuiduo essent duę partes ꝯrię: qḋ est impossibile p se. Secunda ⁊o nihil vltra addit: nisi ꝙ eo dato: alter eoꝝ saltez esset ociosus. Et pptera cōcludit sibi videri melius esse exponēdum textū p̄mo modo: q̄z secūdo modo. ¶ Aduersione dignū Auer. indicare defectum Themistij: qui exposuit hunc locum aliter: ⁊ defectus est: quia nihil addit ad ꝯ Themi. verba Aristo. cuz nullam fecerit suppositionem. Secūdo defecit: qꝛ non deduxit demonstrationem Arist. nec verificauit illaz. Tertio defecit qꝛ dixit Alexandrū aliter exposuisse: ⁊ tamen nō dedit illam expositionē: ⁊ cōcessit locum esse valde difficilem: ⁊ sic patet defect⁹ mulG tiplex Themistij. ¶ Secūdo debes scire ꝙ quidaz arbitrantur Auerroem ibi ⁊ fundamentum eius demonstrationis posuisse expōnē Themistij: ppter illud ⁊bū eius: quod refert proximum antecedens: qḋ est Themistius: ⁊ errantiam vt saluent grāmaticā: ꝯdicunt auctori. Auer. n. dixit tres defect⁹ Themistij: ⁊ dixit expōnē illā eē obscurā: at in calce hui⁹ expōnis. inqt. ⁊ ex h̄ declarat̄ ꝙ illō qḋ Arist. itēdebat p hāc dmrātionē est valde manifestū h̄ Auer. Quare si Auer. retulisset expōnē Themistij: ꝯdiceret sibi qꝛ p̄us dixit illā eē obscurā: ⁊ demū cōcludit illā eē manifestā. opinor igit̄ illō relatiuū ei⁹: referre Arist. ⁊ ita fecisse de Themistio: vt Themisti⁹ de Alexādro: qꝛ vt Themisti⁹ nō retulit Alexādri expōnē: sic nec Auer. retulit illaz Themistij: ⁊ ita opz dicere Auer. nūc reducere expōnes illas duas ad vnā cōez deducendo ad vnū cōe ipoſe: qꝛ sumit cōiter duas suppōnes: q̄rū p̄mā explicauit. vz ꝙ ad h̄ vt mot⁹ circulares sint cō H trarij: reqrit̄ vt sint sup eosdē polos ⁊ circa idē cētrum: ⁊ sup eodē spatio ęqdistāte a cētro. scḋam taciturnī ponit̄ in tex. vz ꝙ de⁹ ⁊ nā nihil agūt frustra: tūc ex p̄ᵃ suppōne deducit̄ vnū cōe ipoſe. vz ꝙ saltē alter mot⁹ circularis eēt ociosus. ex 2ᵃ suppōne hī cur illō est ipoſe. vz qꝛ de⁹ ⁊ nā nihil agūt frustra. h̄ Auer. in duab⁹ p̄mis expōnib⁹. ¶ Postea Auer. q̄si ponēdo 3ᵃᵐ expōnē soluit q̄ōnē i toto h̄ pcessu occurrētē. vz vtrū motui circulari possit mot⁹ circularis eē ꝯri⁹. Soluit ꝙ mot⁹ circularis pōt 2ʳ ꝯsiderari: vno mō i eo ꝙ mot⁹ circularis ⁊ i vli: vt abstrahit a corpib⁹ celestib⁹: eo mō q̄ ips̄ ꝯsiderat mathe⁹. Sol. q̄ōnis in toto processu. Alio modo pōt cōsiderari vt est celicus: vel igneus: et in particulari: vt physicus considerat. Si primo mō consideret̄: vt sic nihil phibet motui circulari esse alterū motuz circularem ꝯriuz ad imaginationez mathematicam. Nā fm imaginationem mathematicā possuz ꝯsiderare

motū ab ortu in occasuz ⁊ ab occasu in ortū sup eodem
I spatio:⁊ supra eisdē polis:⁊ circa cētrū idē:qua cōsidera
tione motus illi erūt ɔ̄rij:cū habeāt fm imaginationem
oēs ɔditiones ɔ̄rietatis. Qd autē hoc sit imaginariū:pʒ.
qa imaginatio se extēdit non modo ad id qd est/vel pōt
esse vel nō repugnat eē:sed ad id qd nō repugnat itelli
gi eē. Mō nō repugnat itelligi eē duos circulares mot⁹
tales:imo q sint eiusdē spēi:saltē subalterne:naʒ imagia
tio ⁊ mens extēdit se vltra pole. Sin autē ɔsiderēt scdo
mō:sic nulli motui circulari pōt alter mot⁹ circularis eē
ɔ̄rius:qa fm nām nihil pōt esse ociosuz:fm mentē nihil
phibet cogitari ociosum:⁊ ppea ingt.⁊ cuʒ isti duo mot⁹
fuerint positi in corporib⁹ nālib⁹ hoc eē itelligant vt ce
lici:pole reuertēt ipossibile:hoc est illud qd erat possibi
le ad imaginationē:nō ampli⁹ erit possibile nāle: seqret
eni in eadē spē esse ɔ̄rietatē:qd fm nām est ipole:tuʒ qa
K tūc vna res eiusdē spēi destrueret se fm spēm:tuʒ qa ali
quid eēt ociosuz:vt deductū est:q̄ fm physicaʒ ɔsidera
tionē sunt ipolia:fm tn̄ mathematicā:nō sunt ipolia.naʒ
mathematici hoc est abstrahendo mot⁹ a corpe nāli:vt
mathematici abstrahūt:imaginariū est in eadeʒ spē esse
ɔ̄rietatē:itē ⁊ alterū coꝝ eē ociosum:cū imaginario nihil
ponat in eē:hui⁹ solonis ponit exēplū:qd est Ari^lis^ pmo
de ala. Nā solet q̄ri/vtrū sphericū possit tāgere planū in
pūcto. Soluit Auer. sphericū ⁊ planū posse ɔsiderari fʒ
physicū modū:h est sphericū ⁊ planuʒ vt ignea vel ter
racea/vel celica/vel lignea/⁊ eiusmodi:⁊ h pacto nunq̄
sphericū tāget planū in pūcto:qa lʒ sit dare minimū sub
hac ɔsideratiōe:nō tn̄ illō est idiuisibile.at si ɔsiderētur
ad modū mathematici:qui fingit idiuisibile/⁊ imaginat
perfecte planū/⁊ pfecte sphericū:sic pñ itelligi se tāge
L re in puncto:eodem mō de motibus circularib⁹ dici po
test:naʒ si considerent in illo priori in quo abstrahunt a
corporibus naturalibus:vt sic ad imaginationeʒ potest
intelligi cōtrarietas. Sin autē considerent vt sunt celici
vel tales:vt sic non pōt in illis esse cōtrarietas. h Auer.
Cōmē.15. ℂ Ubi animaduersiōe dignū:vt.6.physicoꝝ.diximus.
Declaratio q ex eisdē subiectis ⁊ pdicatis potest fieri ppositio ve
pōnis Aui. ra:⁊ ppositio impossibilis:qa vt logici dicunt aliter sup
ponunt:lʒ non aliter significent. Vbi causa.hec est vera/
motus pōt velocitari in infinitū inquātum motus:⁊ illa
falsa motus pōt velocitari in infinituʒ.vbi patet eadem
esse subiecta:⁊ predicata:lʒ non eodeʒ modo sumant.q
prima sit vera:probaui in nostris codicillis contra Sor
ticolas:qa illa officiabiliter fm Alexandruʒ ⁊ Philopo
nem debet pbari. Naʒ illa ppositio/motus pōt veloci
tari in infinituʒ inquantuʒ motus/est vera:que adequa
M te significat motuʒ posse velocitari in infinituʒ inquātū
motus.igitur motus potest velocitari in infinituʒ iquā
tum motus. Qd ꝟo illa absoluta sit falsa:pʒ.qa nec mo
tus celi potest velocitari in infinitum nec motus ignis:⁊
sic de ceteris.igitur nullus motus. Dico igitur q ex eis
deʒ subiectis ⁊ eisdem pdicatis potest ppositio effici ve
ra:⁊ effici falsa.vera quideʒ si ex illis reduplicatiua fiat
propositio:que officiabiliter probet. falsa ꝟo/si ex illis
fiat absoluta:que probetur resolubiliter/vel exponibili
ter:ex his facile potest patere solutio Auer. Naʒ si ppo
sitio componat reduplicatiue.videlʒ motus circulares
sunt contrarij vt motus circulares:est vera de motibus:
qui intelliguntur fieri circa idem centrum ⁊ super eisdeʒ
polis:⁊ de contrarijs terminis super idem spatiuʒ. Sin
autem ppositio sit absoluta:est falsa:qa de nullis moti
bus particularibus potest esse vera:qa nec de motibus
celicis/nec de igneis/nec de eiusmodi talibus. ℂ Veruʒ
Cōmē.15. si q̄ris declarationem maiorē:vide que diximus 6°phy

sicorum.nam ibi abunde difficultatē similez pertracta N
uimus. ℂ Ubi nolo te ignorare aliquid cōsiderari fm Nō hāc ex
modum mathematicuʒ:qd tamen non attinet ad sciētiā pōnē egre
mathematicaʒ.vt motus ipse in vniuersali:vt abstrahit giam.
e corporibus naturalibus/consideratur fm modū ma
thematicum:qui tamen non attinet ad scientiam mathe
maticam.potest enim vnus artifex in considerādo subi
re modum alterius artificis:qui tamen non est ille arti
fex:vt physicus qui motum illo pacto cōsideraret:subi
bit moduʒ mathematici:qui tamen sic considerando nō
erit mathematicus. Causa autem est qa simile alicui nō
est idem illi.physicus itaq; sic considerando motum est
similis mathematico:qa eo mō motum considerat:quo
mathematicus sua considerata ɔsiderat.non tamē phy
sicus sic considerando est mathematicus:qa sic conside
rando motū:non considerat ea que continētur sub subie
cto mathematice scientie.igitur sic considerādo subibit O
formā mathematici:⁊ tamen non erit mathematicus.h
tu aiaduertas:nā dū eraʒ iunior:mihi hec soli. Auerrois
semper fecit difficultatē.hec de expōne Auerrois.

ℂ Sed cum de his perspicuum sit:⁊ de reli De īfinito.
quis considerandum erit:⁊ primo vtruʒ sit Doc ipsuz.
aliquod corpus infinitum: quemadmoduʒ
complures antiquorum Phorum putaue Doc.illud.
runt:an hoc ipm sit vnū aliqd impossium.

ℂ Quid hactenus Aristoteles egit:non omnes eodē mo Que Auer.
do dicunt. Auerroes vult Aristotelez declarasse corpus cōmen.33.
rotundum:quod est celum:esse quintam naturaʒ:⁊ aliaʒ
ab elementis:⁊ q est neq; graue neq; leue:itemq; nec ge
nerabile/nec corruptibile. ℂ Expositor ⁊ rectius/vult Que expo
Aristotelem demonstrasse vniuersi perfectionez/decla sitor.
rando ex quibus ⁊ quot partibus eius perfectio consta P
bit:sed quid proponat facere:nemo dubitat:cuʒ ipsemet
dicat:inquit enim ⁊ pmo vtrum sit aliquod corpus infi
nitum:quemadmoduʒ complures antiquoꝝ Phoꝝ
putauerunt:an hoc sit vnum aliquod impossibiliū.hec
sine dubio est capitis intentio. Sed cur Aristoteles hoc
in libro hanc aggrediatur pertractationem:non eodem
modo omnes cōmentantur. ℂ Auerroes arbitrat hoc Que Auer.
esse de per se quesitis in hoc libro. Unde dicit vult mo cōmē.33.
do perscrutari de accidentibus quesitis in eo corpore:
quoꝝ vnum est si sit finitum/vel infinitum. Aliud est:
si sit vnum an plura:quare fm Auerroem de hoc Ari
stoteles nunc agit/nulla alia ratione:nisi quia est de per
se quesitis ⁊ intentis in hoc libro. ℂ Expositor nr̄ velle Que expo
videtur hoc non esse de per se quesitis:sed tractari tāq̄ sitor.
consequens ad alia. Nam cuʒ declarauit perfectionem Q
vniuersi/demonstrando ex quot ⁊ quibus constat:erat
cōsequens agere de illius vnitate:⁊ qa nōnulli vnitatem
tribuerūt infinito:erat ɔseqnēs pertractare si vniuersuʒ
sit infinitū:ita vt ppter hoc sit vnū:an sit finitū:⁊ cum h
vnū. Ego autē puto hoc esse de per se q̄sitis.vt Auerro.
credidit:naʒ qui de vniuerso ptractat:opʒ non tm̄ ptra
ctare ex quib⁹ ⁊ quot partibus cōstat:sed an tale vniuer
suʒ sic cōstans:sit finitū vel infinituʒ:an vnū vel plura:
an factuʒ vel eternuʒ. Veruʒ cuʒ hoc nihil phibet posse
tale q̄situm consequi ad aliō:vt Thomas autumat.non
enim puto absurdum aliquod vnum esse per se q̄situm
in aliqua scientia:⁊ sequens ad dicta. Arbitror etiaʒ hoc
esse quesitum in hoc libro propter antiquos:qui opina
ti sunt vniuersuʒ esse ifinitū:quare multifariā eiusmodi
erat q̄rendum. ℂ Thomas nr̄ dicit:q qa Aristoteles de
infinito nūc aggredit disputādo si vniuersuʒ sit ifinituʒ

A vel finitū: τ infinitū triplex est magnitudine, multitudine, τ duratiōe: ideo pmo disputabit si vniuersum sit infinitū magnitudie (vt nōnulli veterꝫ arbitrati sunt) scḋo si sit ĩfinitū multitudie: vt Democritus autumat: q posuit infinitos mūdos. Tertio si sit ĩfinitū vel finitum tpe: vt Plato: q dixit vniuersū eē factū: τ duratiōe finitū a pte ante. Empedocles dixit ipm finitū vtraqꝫ ex pte. Quare velle vi hęc tria eē q̄sita nō p se: s̄ q̄ ad alia ꝯsequūtur. Nā illud q̄sitū si sit vniuersū vel ne ĩfinitū: sequitur ad q̄situz de vnitate. Cętera sequunꝰ ad q̄situ de infinitate. ℂ Nos Xo diximꝰ h̄ eē q̄sita per se: cū quo stare posse eē q̄sita cōcomitātia. verꝫ de his suo loco.

Dubitatio. ℂ Sꝫ occurret: nā. 3. physicoꝝ. de ĩfinito egit τ copiose. Igit hic nō

Solu. Aui. com. 33. dꝫ iteruz de ĩfinito aggredi. ℂ Auerroes soluere videꝰ

B hāc dubitationē: τ vult hic τ subesse de ĩfinito ptractatū: verū nō eodē mō. Nā illa ptractatio tertij libri physicoꝝ erat vlior: hęc pticularior. Hęc eni est si vniuersū sit ĩfinitū: τ ita hęc ꝯsideratio est pticularis de vniuersi ĩfinitate. Illa Xo est vlis si sit aliqḋ corpus ĩfinitū. signū aūt est: q illic soluēdo distiguit de ĩfinito p actū τ po^m: quę distō vi metaphysicam vlis. at hic cū nō ita vlr loquaꝰ: illius distōnis nihil meminit. Scḋo h̄ ptractatio est firmior τ nō ex suppōne. Illa Xo tertij libri physicoꝝ est ex suppōne: supponit eni q̄tuor esse elemēta: vnū gnatum corpus. at hęc demonstratio illud suppositū pbauit: q̄re hęc demonstratio est firmior τ propinqor certitudini, Quibꝰ ꝑspicuū est hāc ptractationē nō esse vanā.

Res sese habeat. Sese hic. ℂ Hoc eniꝫ an illo modo res sese habeat: nō parum: sed totuꝫ atqꝫ omne ad veritatis cō-

C templationem refert.

Parum. ℂ Dictam intētionē nūc pbat: τ syllogismus est: qḋ non parū refert: sed totū τ omne ad veritatis ꝯtēplationē: q̄ est de rebus nālibus in hoc libro ptractandis: est in naturali phīa τ in hoc libro ptractandum: subdit minoreꝫ: et

Aliqd paꝝ inqꝫ. Hoc eni an illo mō res sese habeat: nō parum: sed totū τ oē ad veritatis ꝯtemplationē. sup. q̄ est de rebꝰ naturalibꝰ refert. igiꝰ in hoc libro est de ĩfinito ptractādū. de rōne vt vides solū minoreꝫ dedit. Cōclusionē supiꝰ τ

Uerboꝝ declatio. postea adyciet: miorē ꝑtermisit vt sui moris est. ¶ Quo Xo ad Xba attinet. aīaduersione dignū per veritatē itelligere cognitionē quę est de rebus nālibus: nō eni logꝰ hic vt in 2° metaphysicę: sed vt in pmo de aīa. qui p veritatē intellexit sciam nālem: quę est de rebus nālibꝰ. dixit Xo totum: τ oē referre ad veritatis ꝯtēplationē: nam totū intellexit quo ad totalē sciam nālem oē Xo: quo ad

D omne q̄situz in scia naturali. Sic eni vel aliter sese habere facit diam in tota scia naturali: τ in oi q̄sito scię natu-

Quę Auer. cōmē. 33. ralis: vt diceꝰ. ℂ Auer. Xo per totū itellexit vniuersū: per oē intellexit elnta: quę sunt principia ꝯstitutiua vniuersi. est igiꝰ sensus q sic vel aliter dicere dīaꝫ facit in toto mūdo: τ in oē hoc est τ in oibus pncipijs mūdi: quę sunt elementa. Nam qui ponit infinitum esse mundum: cogitur dicere omnia vel vnuꝫ elementum esse infinitū: qui Xo ponit mundum finitū: dicere cogitur oīa elemēta esse finita ex quibus constat. Item qui ponit infinitū: dicere debet vnuꝫ esse mundū τ infinitum: qui Xo secꝰ dicit: τ de mūdo secus etiaꝫ cogeꝰ dicere. igiꝰ sic vel aliter dicere de mūdo: duplicem facit differētiam: q pmo

Qualis expō Aue in toto mundo: secūdo in partibus. hęc Auerro. ℂ Sed non placet: q Aristoteles loquitur de infinito in vniuersali: pbat enim in scia naturali esse agendum de infinito. Et ꝓpterea consentaneū est: vt velit dicere q sic vel aliter dicere facit differētiā in tota scia nāli: τ in omni q̄sito nālis scientię ꝓpter rōnem dicendam statim.

ℂ Etenim hoc fere contradictionum oium E his qui de natura aliquid enuntiarunt: prin- Fuit. Fuit in pterito
cipium τ fuit: τ erit sane.

ℂ De infinito fuerunt duę sectę: quę tamen omnes in eo Erit in futuro conueniunt q ipsum ponunt principium rerum naturalium. Altera posuit infinitum esse omnium rerum naturalium principiū quasi materiale: vt Anaxagoras Parmenides τ Melissus. Altera posuit finitum esse rerū naturalium principium: vt Empedocles τ physici. qui posuerūt ĩfinitū eē pncipiū mālē: dixerūt res nāles fieri ex illo q̄si p sepationē: τ q illḋ pncipiū est infinitū: rerꝫ nāliū gnationē dixerūt nūq̄ deficere. Qui Xo illḋ pn^m mālē dixerūt finitū: dixerūt res nāles fieri ex illo p ꝯgregationem: vt dixit Empedocles: qui tenet materialia pncipia finita: τ dicit generationem rerum naturalium fieri per illorum principiorum congregationem. hi si dicant F generationem nunq̄ deficere: propterea illud afferunt: quia res naturales reciproce generari τ corrumpi arbitrantur. Ex his facile colligitur sic vel aliter loqui de infinito esse principium contradictionum his qui aliquid de natura enūtiarunt. Nam qui ponunt infinitū ex parte principij materialis: hi loquuntur de generatione reꝝ naturalium per illum modum: vt diximus. Qui Xo ponunt finitum: loquuntur aliter de generatione rerum naturalium. ℂ Componatur igitur syllogismus sic: quo pbatur minor: erat enim minor proximi syllogismi hęc: h̄ Sylls enim an illo modo res sese habeat: non parum sed totuꝫ ad contemplationem rerum naturalium refert. syllogismus hanc probans est: differentia in principio est causa maximę differentię in his: quę ab illo principio proficiscuntur. hoc an illo modo res sese habeat: est principiuꝫ J rerum naturalium: vt patet per hęc: quę nunc diximus. G igitur est causa differentię in his: quę proficiscunꝰ a pn° τ maximę dīę. De rōne hac poniꝰ minor dātaxat.

Auerroes Xo velle videtur problema de infinito facere differentiā in mū- Quę Auer. cō. 33. do vel principijs mundi. Unde sic vel aliter problema illud de infinito determinare multiplicem facit diuersitatem in mundo. Primo efficit differētiam in principijs mundi: quia qui dicit mūdi principia esse infinita: vtpote elementa esse multitudine infinita. Cogitur dicere de mundi principijs aliter: q̄ꝫ qui dicit illa esse numero finita: igitur ex diuersa problematis terminatione prima differentia oritur ex parte elementorum: quę sunt principia mundi. Secunda est ex parte mundi: qui ex illis elementis constat: nam qui terminat problema ad partem affirmatiuam de infinito: cogitur dicere mundū eē infinitum, τ vnum: qui ad partem affirmatiuam de finito: non cogitur dicere mundum esse infinitum τ vnuꝫ: imo cum multitudine finita principiorum: stat munduꝫ esse finitum τ plures. Tertia differētia est, quia qui mū- H dum dicit infinitum: cogitur dicere ipsum non esse factū a primo omniuꝫ principio. videlicet deo: qui Xo diceret mundum esse finitum: potest dicere mundū fieri a deo. Quare tertia differentia quę inde oritur: est differentia in primo principio: quod est deus. Ultima differentia est in omnibus rebus. Nam si ex diuersa determinatione illius problematis exoritur differentia in primo pncipio: quod est deus: exoritur differentia in omnibꝰ rebus: quę a deo dependent: quippe cum differentia in pncipio in omnibus principiatis differentiam efficiat. hęc Auerro. ℂ Ubi animaduersione dignum est triplex eē infinitum. videlicet quantitate siue magnitudine: numero siue multitudine: τ tpe siue duratiōe: ostdit igiꝰ Auer.

per ordinē diuersaȝ terminationē ꝓblematis de īfinito
I quouis hoꝝ triū modoꝝ facere diāȝ in mūdo maxi-
mā: ⁊ ꝑ ordinem dicamus: qui mundum dicit infinitum
magnitudine: cogit̄ dicere ipsum nō habere ꝑncipiū: nec
nouum/nec ęternuȝ. Et hoc Henricus doctor solēnis te-
net ēt theologię sentiēdo. vult eñ nullū īfinitū corp⁹ pos-
se habere agēs. Alij catholici dixerūt īfinitū corp⁹ deuȝ
posse ꝓducere: ⁊ tñ nullū corpus infinitū deū posse ꝓdu
cere. verū hanc disputationē catholicis omitto: illō vnū
supponamus physice sentiēdo corpus infinitum in actu
nō esse effectibile: qm̄ eo ipso: qō est effectū: erit termia-
tum ⁊ finitū. Qui ꝟo mūdum dicit magnitudie finituȝ:
non cogit̄ dicere ipsuȝ eē independens a deo: qa finituȝ
pōt dependere ab infinito. ¶ Secūdo ꝗ dicit mundos
esse plures: vtpote infinitos multitudie: cogit̄ dicere plu
ra ꝑma ꝑncipia: imo īfinita prima. Nam vt dicemus ex
K vnitate mūdi cōcluditur vnitas motoris. qui ꝟo ecōtra
dicit: vtpote mūdum vnum: hic vnū primū motorē eē
coget̄ dicere. ¶ Tertio qui dicit mūdū esse īfinitū tem-
pore siue duratione: qō Auer. appellat antiquū: pōt po-
nere agēs eius eē icorporeum/⁊ indiuisibile: vt est opio
Ari^lis: qui ponit celū ęternū: ⁊ eius efficiētē cām ęternā ⁊
impartibilem: qui ꝟo dicit mūdū eē duratione finitum
hoc est nouū: cogit̄ ponere ei⁹ generās esse corpus. odu-
cit qa omne qō de nouo generat̄: prius alteratur. Altera-
tionis eñ finis est ḡnatio. Quare generās mūdū erit al
terans. At alterās est corpus: ꝓbauit eñ in libro de subā
orbis. primū alterās esse corpus: primū ꝟo mouēs esse
virtutē extra corpus: igit̄ tale alterās erit corpus: q̄ratur
vlterius de tale alterāte verū sit genitū: vel ęternū. Si
genitū: adhuc aliud habebit generās: ⁊ ibit̄ ad infinitū.
L Sin autē tale alterās generās sit ęternū: q̄ret̄ quare ge-
nuit mundum potius hac in hora/q̄ȝ in alia: quare opor-
tet dicere ipsum genuisse mundum in hac hora potius:
quia hac hora certa affectione disponitur magis q̄ȝ alia
hora. contra arguit. qa tunc tale generans ęternum mo-
uebit̄ quodā alio motu a locali ęterno: qō est ipoē: naȝ
ꝓbatū est in libro de ḡnatione/corpus ęternū ḡnare de no
uo aliqua: ⁊ q̄dam corrumpere per appropinquationeȝ
atqȝ remotionē. Sol. n. ob appropinq̄tionē ad apicem
nr̄m ḡnat: ob remotionē corrūpit. Quare si tale corpus
alterās ęternū generabit mūdū in hac hora: opȝ illō eē:
qa mūdo nūc est vicinius q̄ȝ prius erat. Phi. n. ab ęter-
no corpore nūq̄ȝ poterunt nouū fieri arbitrari nisi h̄ pa-
cto per appropinquationē: vltra si illud ęternū alterans
ḡnat mundū: qa sibi est nūc magis ꝓpinquū q̄ȝ antea: re
linqtur mundū de nouo effectū ꝯtineri a tali corꝑe ęter-
no alterante: quēadmodū ḡnabilia ꝯtinentur a cęlo. vel
M saltē generās ⁊ mūdus qui ab illo ḡnatur: cōtinebuntur
ab vno cōi tertio corpore. q̄re mūdus effectus erit quasi
q̄dam pars corporis illius ꝯtinentis: qō est quasi q̄dam
mūdus extrisecus. q̄bus ꝑȝ quouis modo loquamur de
infinito siue magnitudie/siue multitudie/siue duratiōe/
illud esse cām differētię in mūdo: ⁊ in eius ꝑn⁹. ¶ Vlti-
mo Auer. declarat diuersaȝ terminationē ꝓblematis de
infinito eē non mō cām dīlę in nāli ꝑhia circa q̄sita: quę
depēdent ab illo ꝓblemate: sed in legib⁹ humanis/⁊ diui
nis: quas hoies ponūt ad bonū hoiuȝ. Nā qui ponit mū-
dum finitū/dicit ipm esse factū ⁊ deū eē mūdi factorē:
qui poneret ipm īfinitū/nō posset dicere deuȝ eē mundi
cęli ⁊ terrę creatorē. Addit ꝟo obiter Auerroes eiusmo-
di leges esse positas volūtarie ẜm inclinationem gētiū
quibus leges dantur. Nā si gentes magis inclinant̄ cre-
dere facturam mūdi: ponitur lex ꝙ mūdus sit fact⁹. Si
ęternitatem: vt chaldęi: lex erit ꝙ non sit factus: ⁊ in cę-
teris id genus similit̄ arbitrat̄ Auerroes: ⁊ nō mō in spe-
culabilibus: sed in operabilib⁹: nam si gens est inclinata N
ad luxuriā: legislator ponit vxoꝝ multitudinem ⁊ biga
miam. Sin autē ad ꝯtinentiā: ponit vnitateȝ vxoꝝ: ⁊ de
cęteris id genus eodē modo sentit. ¶ Sȝ in trib⁹ Auer- ẜ Auerroi.
roes deficere videt̄/ꝑmo qa Ari^les loqtur/de īfinito nō
cōtracto ad mūdum: inqt. n. fere cōtradictionū oiuȝ his/
qui de nā aliqd enūtiarūt: ꝑncipiū ⁊ fuit ⁊ erit sane. ecce
ꝙ loqtur de tota nā: ⁊ non de mundo solum: vt etiaȝ ex
textu ꝓximo patet totū atqȝ omne referre ad veritatis
ꝯtemplationem. igit̄ loqtur de infinito vniuersalr̄ ⁊ non
de infinito ꝯcto ad mūduȝ. quasi velit Ari^les dicere ꝙ ꝑti
tinet ad ꝑhm naturalē terminare ꝓblema de īfinito: ⁊ et
speciatim de īfinito mundo in hoc libro: ḡnatim in libro
physicoꝝ. ꝓbat autē Ari^les generatim ꝓblema de īfini-
to eē a nāli ꝑho terminādum: qa statim patet ꝓblema
de īfinitate mūdi esse hic disputanduȝ: ⁊ h̄ Auer. non vi- O
dit. Mos eñ Arist. est (vt dicit Simplicius) ꝓbare vni-
uersale: ⁊ particulare omittere: nō illud particulare ex
vli ꝓbato sequat̄. ¶ Secūdo deficit/qa nō est verū ꝙ
si mūdus fit de nouo: agens illū sit corpus. Nam nō ois
noua ꝓductio est generatio (vt putat ipse) nos eniȝ tene-
mus aliqd fieri de nouo: ⁊ nō per ḡnationē: sed ꝑ creatio
nem ex nihilo: ⁊ tale agēs per creationē non est corpus:
imo est subā ⁊ intellectuale agens: qō agit mere libere ⁊
contingenter: processus enim Auerrois haberet locum
quando mundus fieret de nouo per veraȝ generatiōeȝ:
quę est finis alterationis. quod nos negamus. ¶ Tertio
multo magis errauit hic vir credens leges diuinas esse
datas hominibus ẜm illorum inclinationem: hoc eniȝ si
verum sit de lege eorum porcina: de nostra mentit̄. Nā
P ea quę traduntur in nostra lege/ quantum ad specula-
bilia sunt vera: ⁊ nō accepta a nostra inclinatiōe. Immo
sacri homines/non potuerunt illa gentibus persuadere
nisi miraculis/⁊ certaminibus mortis: quantum ꝟo ad
agibilia: quęcunqȝ in nostra religione tradūtur: sunt mo
ralit̄ tradita: imo (vt alīs disputaui) religio christiana ꝑ-
termissis creditis/nihil aliō est nisi ꝑhia peripatetica/vt
expositor in lib. ethicorum ⁊ politicorum enititur semꝑ
verificare: nihil enim in nostra lege ponitur a sacris: qō
sit contra bonum moris. quare quę dixit Auerroes si ve
ra sunt in eius lege: in nostra sunt erronea. Nam illa eius
est hois lex: nr̄a ꝟo dei/in cui⁹ actiōe nō cadit error.

¶ Siqdeȝ ⁊ paruus exitus a veritate sit his/ Exitus
qui recesserūt. Si lōge ꝓgrediant̄: infinities Q
maior. veluti si q̄spiam magnitudinem ali- Egredi
quam minimā dixerit esse: hic enim minimā Digressus
introducens: maximas rerū mathematicaꝝ Infinities maior.
dimouebit: huius autem causa est: qa prici- Decies mil-
piuȝ virtute in maius est q̄ȝ magnitudie. id- les maior.
circo qō in principio paruū est: id in fine fit Qui recesse-
lōge maius. Infinitum autem ⁊ principij/⁊ runt.
quātitatis maximam vim hȝ. Quare nō est q defererunt
absurdum/neqȝ rōnis metam egredit̄ admi q digressi
rabilem differētiam esse ex eo qō quispiam demonstrationes.
aliqō corpus esse in rerum natura infinituȝ Lōge maius
accipiat. q̄obrem a principio repetentes. de
ipso dicamus oportet.

¶ Probat maiorē primi prosyllogismi: quę erat ꝙ dīs
in ꝑn⁹ est causa maximę differentię illorum: quę ab illo
principio proficiscuntur/⁊ componit̄ rō hoc pacto: paruus

A

...lui magnū ...idet mag[9] ...in greco nō ...torū illud ...i lōge pro- ...rediantur. ...z aliō dīta ... τῶ ὀρ ρ ω ...oc est longe ...d ꝑcul:ad- ...ti est ad ...nsus Sim- ...licij ⁊ alioꝝ

exitus a veritate. videlꝫ ṗncipij:fit his/qui recesserunt/si lōge progrediantur:infinities maior qui errat in principio:exit a veritate.igiť qui errat in ṗnº/ꝑgrediendo lōge/errabit decies millies magis.huius maiorē expositor patere dicit ex errore viarū:q̄a qui paruꝫ a recta deuiat via:si lōge ꝑgreditur:fit multū longe. Ari[les] ꝓbat illam exēplo mathematicoꝝ. Nam si q̄s īdiuisibilem magnitudinē introducat in mathematica/vt Democritus ingt. corpora atoma:hic maximas reruꝫ mathematicarū destruet:vtpote ꝙ lineā datam cōtingit secare in duo media ꝙ ꝯtinuum sit diuisibile in semꝑ diuisibilia/⁊ cetera eiusmodi.huius cām assignat ex eo q̄a principium est virtute magnū quātitate paruuꝫ vt semen arboꝝ est arborum compatione paruuꝫ:attamē virtute maximum est. Infinitū v̄o hꝫ rōnem ṗncipij:omnes enī qui infinitum posuerūt in reruꝫ natura/ipm habere rōnem ṗncipij dixerūt:vt pꝫ 3º physicoꝝ. Accedit ad hęc ꝙ īfinituꝫ est quātitate magnū:habet enī infinituꝫ rōnem ṗncipij:⁊ est magnum.quare nō est dissonum ꝙ errare in illo sit causa multorum errorum in processu.propterea cōcludit esse de infinito repetendum.

B

...ęe Auer. cō.33.

Auerroes v̄o declarat paruuꝫ errorem circa ṗncipiū dilatari in ꝓcessu:Tuꝫ exemplo viaruꝫ:Tuꝫ exēplo ęgrotationuꝫ. In ęgritudinibus enim paruus motus vel error factus/vel a medico/vel ab infirmo fit magnus in fine:vt experientia docet. ¶ Secundo debes scire/vt Auerroes ait.qꝫ ponere magnitudinem indiuiduaꝫ:vt ponit Democrit[us]:est causa magnę differētię duplr/vel q̄a facit differētiā in reddendo causas dispositionuꝫ entium/qui enī ponit corpora atoma:cogitur ponere oīa esse indiuidua:quoniaꝫ indiuisibile additū īdiuisibili non facit maius.itēqꝫ cogiť dicere nullū corpus esse altero maius/vel minus:⁊ multa alia quare non dicēs sic reddere cām accidentiuꝫ entium.vel q̄a sic dicens facit differētiam in reddēdo causas dispōnum entium:⁊ cum hoc dicit quędam quę pro vtraqꝫ parte sunt ꝓbabilia:positio enī Democriti habet multas rōnes:⁊ illa Ari[lis] etiaꝫ.quare facit differentiam ex parte ṗncipij:qd̄ sui natura est varium:⁊ ex parte eorum quę ꝓficiscūtur ab illo:vt in libris mathematicoꝝ constat. Qui igiť ponit īdiuiduas magnitudines duplr efficit differētiam/ex parte eius qd̄ dicit:qd̄ est ꝑ vtraqꝫ parte probabile:⁊ ex parte eoꝝ:quę ad illud qd̄ dicit:sequuntur. ¶ Tertio debes scire vt Auerroes ingt.ꝙ quę Ari[les] hic ait esse dicta ad documentū.documētum est vt semꝑ circa ṗncipia fiat magnus sermo:nā sermo de ṗricipijs est q̄si de oībus sermo.ṗncipiū siqdeꝫ sit oīa:q̄ ab illo sequunť. ¶ Quarto debes scire vt Auerroes ait ⁊ recte:ꝙ illę duę pōnes de corporib[us]:vtpote illa Ari[lis] quę dicit/oē corpus esse finitum/vel illa Democriti quę dicit corpora minima:⁊ illa quę dicit corpus aliqd̄ eē īfinitum:sunt diuersę ⁊ oppositę/diuersę q̄dem quātuꝫ ad hoc/q̄a vna nō est alia:⁊ ita diuersę in se. Oppositę v̄o q̄ ad ea:quę sequūtur ad illas. Nam ad dicētes corpus īfinitum:sequit corpus illud eē īfinitę potentię. Ad dicentes nullū corpus esse īfinituꝫ:sequit omne corpus esse finitę potentię. Nam potētia sequitur magnitudinē:adeo ꝙ in maiore quanto est maior virtus.in minore v̄o minor. ¶ Ultimo debes scire:ꝙ si corpus īfinituꝫ sit ṗn[um]: tūc vt dicit Auerro.nō est miruꝫ ꝙ antiq maximā fecerunt moram circa illud:ita vt q̄dam dicant corpora atoma/vel ex atomis:vt Democritus:alij corpora finita ex finitis. Alij īfinitum ex īfinitis. ¶ Sed circa hec nobis maxima exoriť difficultas. Naꝫ duplicia sunt ṗn[a] in ꝓposito cognitionis/quę dicūtur in scīa positiones/dignitates/suppōnes/⁊ id genus:⁊ essendi:quę sunt/sunt illa e quibus oīa considerata in scīa componuntur/vel proficiscuntur. verbi cā/in naturali p̄hia principia cognoscēdi sunt:motus est/plura entia mobilia sunt:⁊ cetera id genus:quę necesse est quēlibet discentem naturalē p̄hiam habere.essendi v̄o sunt materia/forma/⁊ agens/⁊ finis/ e quibus res naturales cōstat.

C

D

...ubitatio ... parua.

E

Modo dubitatur de quibus ṗncipijs loquitur Aristoteles/vel essendi:⁊ fallum est qd̄ dicit:non enim oportet ṗncipia essendi esse potestate cognoscendi oīa in scīa considerata:vt cōstat. Sin autem ītelligat de ṗncipijs cognoscendi:non est verū īfinitum esse ṗncipium cognoscendi. Quare quę dixerunt Aristoteles ⁊ expositores quęstione non carent. ¶ Dicerem nunc q̄cquid alīs dixerim principia essendi esse ṗncipia cognoscēdi in secūdo processu. Est enī in naturalibus duplex ꝓcessus:q̄a ab effectu in causas.⁊ ꝓpter qd̄ a causis ad effectus:ṗncipia igitur cognoscendi sunt ṗncipia cognoscēdi in omni processu:in omni enī ꝓcessu illa supponūtur/tāqꝫ dignitates.essendi v̄o ṗncipia sunt cognoscēdi in secūdo processu.non enī potest aliqs effectus resolutorie īntelligi/nisi ad ṗncipia essendi reducať. Dico igitur ꝙ Aristoteles intelligit de ṗncipijs essendi: quale creditur esse infinitum:qd̄ alij posuerunt ex parte materię. Alij ex parte agentis/vt patet.3.physicorum:⁊ concedo ṗncipia essendi nō esse potestate omnia cognoscibilia in omni processu:sed bene in secūdo ꝓcessu. Nā res nāles nisi resoluanť ad ṗncipia essendi:nūqꝫ secūdo ꝓcessu resolutorie cognoscunť. Hęc de dubitatione.

Solutio.

F

Sed querunt vtrum infinituꝫ si esset:haberet rationeꝫ principij. Et videtur ꝙ non:quia hęc est vna hypothetica:cuius oppositū consequentis stat cum antecedēte:stat enim ad imaginationem īfinitum esse/⁊ non habere rationem principij. Nā principium semper vult esse extra ṗncipiata:est eniꝫ ṗncipium/aut cuiusdam/aut quorūdam/vt in lib.physico. primo dictum est. At extra infinitum nihil esse pōtū cum totum occupet. Arguatur igitur si infinitum esset: extra infinitum nihil esset. Si extra infinitum nihil esset:non esset principiatum:quoniam extra ṗncipiuꝫ est ṗncipiatum.igitur a primo ad vltimum si infinitum esset:nō haberet rationem ṗncipij. In contrarium est Aristoteles hic ⁊.3.physico.qui vult illam hypotheticam esse necessariam. ¶ Pro quęstionis solutione debes scire ꝙ quadruplex est īfinituꝫ. Aliud quidem duratione vt motus/ cęluꝫ/⁊ omne quo tempore ęterno:permanet. Aliud v̄o magnitudine:vt corpus infinitum extra quod nihil est/ nec est intelligibile eē. Aliud multitudie/vt numerus lapidū īfinitus/vel alioꝝ taliū. Quartū est īfinitū virtute: vt deus. Uñ hęc distō pōt sic reduci:q2 oē īfinitū aut est quātitate:aut q̄litate. Infinitū qualitate est īfinitū vigore/vel virtute/vt de[us].īfinitū quantitate est iteꝝ duplex: vel ꝯtinua vel discreta. Si discreta:sic est nūerus rerum īfinitus. Si ꝯtinua vel successoria/vt mot[us]/⁊ celum/⁊ oē qd̄ est in tp̄e ęterno.vel ꝑmanēte:⁊ sic est corp[us] extra qd̄ nullū corpus est/nec pōt eē/nec ītelligi eē. Sic igiť pꝫ q̄druplex eē īfinitū/⁊ nō multifariā. ¶ Tūc de īfinito q̄litate nemo dubitat:oēs enī dicūt illud īfinituꝫ si eēt:hēre rōneꝫ ṗncipij. Immo catholici tenēt illud eē:⁊ esse cām primā atqꝫ ṗmū oīuꝫ ṗncipiū:qd̄ fortasse est peripateticū. De īfinito v̄o duratiōe:dicerē ꝙ si tale īfinitū eēt:haberet rationem principij:sed non primi ṗncipij simpliciter in oībus.nā aliqd̄ tale haberet rationem ṗmi ṗncipij:vt ṗmus motor:aliqd̄ v̄o rōnem ṗncipij nō ṗmi:vt motores orbium/⁊ motus ⁊ cęlū.tñ hypothetica est necessaria:qm̄ esse non pōt aliqd̄ infinitū duratione:q̄n sit

Quęstio.

G

Distō infiniti.

H

Reductio diuisiōe ad duo mēbra

Sol.q̄ōnis.

principium vel primariuz/vel secūdariuz.❡Restat vi
Que Jo. dere de infinito magnitudine atq; multitudine. Joānes
I Gādauēsis ingt.infinitū tale trifariā posse ꝯsiderari/vel
quo ad quātitatē ipsaz:q̄ est terminis carēs:vel quo ad
priuationē termioꝝ:qbꝰ caret:vel quo ad rē subiaz q̄ti/
tati τ ꝓuationi:que sunt suba subiecta quātitati/τ priua/
tioni.Mō dicit tria ad q̄onez.ꝑmo dicit φ si īfinituz su/
mit̄ ꝑ accidēte illo:quo suba denoiat̄ actu īfinita:sic ta/
le īfinitū nō bȝ rōnē ꝑncipij:qm̄ nullū accn̄s solū bȝ rō/
nē ꝑncipij.at īfinitū illo mō est accn̄s.Scdo dicit φ si ī/
finitū sumit̄ pro priuatione terminoꝝ:sic minime habȝ
rōnē ꝑncipij:cū vt sic sit nō ens.Tertio dicit φ vbi infi/
nitū accipitur tertio mō ꝑ suba subiecta infinitudini:sic
bȝ rōnē ꝑncipij:qm̄ per sufficiētē diuisionē/vel hēt rō/
nem ꝑncipij:vel rōnē ꝑncipiati.nō ꝑncipiati:qa tūc eius/
modi suba hēt ꝑnm̄:qđ est falsuz:eēt eni illud aut intrin/
K secū:aut extrinsecū.extrinsecū eē nō pōt:qa oē tale esset
agēs:vel igit̄ nouū:vel antiquū.sine dubio nouū eē non
pōt.Tum qa īfinitū fieret de nouo:τ ita eēt finitū.Tuz
qa agēs de nouo eēt corpus:τ ita extra infinitū eēt aliqđ
corpus.nec eternū:qa ab eterno nō ꝓuenit nouū.vnde si
infinitum eēt:nec posset fieri in tēpore:nec ab eterno.re/
stat φ ꝑnm̄ extrinsecū hēre non pōt.Sin aūt bȝ intrinse/
cū ꝑnm̄:opȝ habere mām̄ τ formā:non eni mā causat ali/
quid sine forma/nec forma sine mā:vt Phs vbiq; asse/
rit.igitur esse finitū:ꝓpe cuȝ forma semꝑ finiat mām̄.τ
Obiōes ꝯ mā formaz.h̄ Joānes.❡Sed pace sua dixerim hic er/
Joānem. rat multifariā.ꝑmo errat cū dicit īfinitū sumptū ꝑ acci/
dente nō hēre rōnē ꝑncipij:qa nullū accn̄s bȝ rōnē ꝑnci/
pij.Hoc falsuz est:Tuz ꝑmo qa motus celi est accidēs/τ
est ꝑmus motus/e quo depēdēt oēs motus.Tum 2° qa
L saltē accn̄s pōt esse ꝑncipiū instrumentariū. Vn̄ in lib.
de sensu dicit Arisᵗᵒ nullam subam eē imediatū ꝑnm̄ sue
opationis:sed mediāte accn̄te:ignis eni non calefacit,vt
ignis:s; vt calidus.Preterea semen non generat vt sub/
stantia:sed vt in se detinet virtutez patris:que est quali/
tas quedaz:vt Arisᵗᵒ dicit in lib.de aīalibus. Meliꝰ igit̄
Joānes dixisset infinitū sumptū hoc pacto pro quātita/
te nō habere rōnem principij:qa quantitas nō est de ꝑn
cipijs actiuis.❡Secūdo errat:qa dicit infinitum sum/
ptuz pro ꝓuatione non habere rōnē principij:qa priua/
tio nō habet rōnem ꝑncipij:errat eniz qa per hanc rōnē
priuatio non enumeret̄ inter ꝑncipia rerum nāliuz:τ sic
incideret in opionez Platonis:quā Aristoteles enititur
ꝯfutare in lib.physicoꝝ.Melius igit̄ dixisset φ si īfini/
tum accipit̄ pro priuatione:nō habet rōnem ꝑncipij ali/
quo pacto:qa non opponit̄ forme:nec pōt esse agēs/nec
aliqđ tale.❡Tertio errat qa vbi īfinituz acciperet̄ pro
M substātia/nec haberet rōnem ꝑncipij/nec ꝑncipiati:prin
cipij non:qa ageret in nō tēpore:τ ita motus in nō tēpo/
re:ꝯsequens est impossibile.igit̄ τ antecedens. ꝑncipiati
minime:qa tunc esset finituz.Omne eni factum:finit̄ ab
agente.Agens eni non agit nisi intēdat finē.omnis autez
finis intētus cū ponitur in esse:habet esse limitatū:τ ter/
Pō ppa. minatū.Unde repugnat aliqđ eē īfinitū:τ fieri.❡Qui/
bus mihi videt̄ esse dicēdum φ si īfinitum accipit̄ ma/
gnitudine vel multitudine:tale nec habet rationē princi
pij/nec principiati.Causa autez est qa impossibili posi/
to in esse:sequit̄ semꝑ impossibile.infinitū esse est īpossi
bile.igitur ad illud seqtur impossibile.videlȝ esse aliqđ
qđ nec habet rōnem ꝑncipij/nec principiati:hoc autem
impossibile seqtur ad illud impossibile.igit̄ quouis mo
do accipiat̄ infinituz magnitudine/vel multitudine:ta
le si ponatur in esse/semper seqtur ipm̄ nec habere rōnē
principij/nec principiati:vt deductuz est.Tunc ad Ari/
stotelem dico φ ille loquit̄ ſm opinionez antiquorum:
qui posuerūt infinituz ex parte materie:vt Anaxagoras. N
vel ex parte motoris/vt Plato. Unde ſm existimatio/
nem antiquoꝝ si infinitum esset:illud haberet rōnē ꝑn/
cipij.ſm tamē rei veritatem/qa antecedēs est impossi/
bile:ideo illud nec haberet rōnem ꝑncipij nec ꝑncipia/
ti:τ ita ꝯsequens esset impossibile.❡Tertio physicoꝝ Alia solo.
aliter questionez hanc dissoluimus:diximus eniz illā hy
potheticā esse necessariam a ꝑmo ad vltimū hoc pacto.
Si infinitū esset:infinituz esset substātia sepata.Aliter.n.
esse non posset.si eēt substātia sepata:esset actus purus.
Si esset actus purus:esset agēs.Si esset agens:esset ꝑn/
cipium.igitur e ꝑmo ad vltimuz si īfinitum esset:īfinitū
esset principiuz.Qz si perstringas questionez vtrū si in/
finitum magnitudine eēt:esset principiuz:dico φ ad hāc
questionez sic restrictam valet solutio ꝓsens:dicerez.n.
φ si īfinitum magnitudine esset:illud nec esset principiū O
nec principiatum:τ hoc qa antecedēs est impossibile:opȝ
τ ꝯñs esse impole.Quare colligendo hec cū illis q̄ dixi/
mus tertio physicoꝝ:ꝓfectā poteris hāc solonez.

❡Necesse igit̄ est oē corpus aut simplex eē: Simplex.
aut cōpositū.Quare τ īfinitū ipm̄ aut sim/ Simplicū
plex/aut cōpositū erit.Atq; pȝ ēt si simplicia cōpositū.
sint finita:cōpositū necessario finitū esse:qđ cōpositoꝝ.
eni ex finitis/τ multitudie/τ magnitudie cō
stat:ipm̄ τ multitudie τ magnitudie est fi/
nitū.Tātū eni erit:quāta sunt/ex qbus com Quāta sit
ponit̄.Restat igit̄ videre vtꝝ aliqđ simpli/ ex qbus.
ciū corpoꝝ infinituz ꝯtingat eē magnitudie: Ex quātis
an hoc impossibile sit.pertractātes itaq; de Restat.
primo corꝑe:sic τ de reliqs ꝯsideremus. Reliqui.
pertractāns.
P

❡Probauit hactenus φ de infinito erat in nāli scia agē/
duz:τ in hoc libro maxime:at nūc de illo ꝓsequitur:ptus
tamē dicēdoꝝ tāgit ordinem:est aūt in tractatu de īfini/
to hic ordo seruādus:vt primo videatur si sit aliqđ sim/
plicium corpoꝝ infinitū magnitudine.Secūdo si aliqđ
compositū ex simplicibus.τ in tractādo de finitate cor/
poꝝ finitoꝝ:prius adhuc disputabit si primū corpꝰ:vt/
pote celuz sit finitū:postea de reliqs pertrāsibit.Ad con
cludendū igit̄ hunc ordinez,ꝓcedit cōpositorie ponēdo Hargumᵐ.
ꝯclusiones/quarū ꝑma est/oē infinitum aut simplex aut
cōpositum est.Syllogiçat sic/oē corpus aut simplex est
aut cōpositū.Omne infinitū est corpus:hanc minorem Considere
supponit.igit̄ ꝯcludit omne infinitū aut simplex eē:aut mus.
cōposituz.Secūda ꝯclusio si simplicia corpora sunt ma
gnitudine/τ multitudie finita:cōpositū omne ex illis cō Q
stans ē magnitudie/τ multitudine finitū. Syllogiçat:oē Intēdem'.
cōstans ex finitis magnitudie τ multitudine/est magni/
tudine τ multitudine finitū.oē cōpositum ex finitis ma/ specˡemus.
gnitudine τ multitudie cōstat ex finitis magnitudine τ
multitudine.igit̄ oē cōposituz ex finitis est finituz.Ma/
ior pȝ:qa constans ex finitis tātū est:quanta sunt ea/ex q/
bus ipsum cōstat.His duabus ꝯclusionibus sumptis in/
fert ordinē/τ ingt.Restat igit̄ videre vtrū aliqđ simpli
cium corpoꝝ infinitū ꝯtingat esse magnitudine/an h̄ sit
impossibile:postea hoc idez restat videre de cōpositis:
causa autē ex ꝯclusionibus pȝ:qa finitudo vel īfinitudo
cōpositoꝝ ex finitudine vel infinitudine simpliciuz de/
pēdet.Secūdo pȝ ex dictis de finitate vel infinitate sim
pliciū pertractantes/debere prius agere de finitate atq;
infinitate ꝑmi corporis.Naz elementoꝝ finitas atq; īfi/
nitas ex finitate illius ꝓfici vī.h̄ Arisᵗᵒ. de ordie dd̄oꝝ.

Debes

A

Quę Auer. cō.34.

Debes scire q̄ Auer. in suis trāslationib⁹ hȝ quędā ꝟba: q̄ i codicib⁹ grecis nō repim⁹: ꝛ iō Aui. laborat circa illa: vbi tria colligit: p̄ gdē ex ꝟbis illis colligit cāȝ q: vult nūc agere de infi^to: ꝛ aīt h̄ velle agere ꝑꝑ oppōnes antiquoꝝ: q̄ dīnt valde. Scḋo colligit antiquoꝝ nā pōnes differre: q: aliꝫ dixerūt illḋ eē subaȝ in se ꝯsistētē, vt Plato: q volnit eē subaȝ sepatā. Aliꝫ dixerūt illḋ eē corpus. Oēs tā asserūt illud eē: ꝛ magnificarūt ipȝ asserētes eē p̄n^m. Tertio dic̄ q̄ tractat⁹ de ifi^to nō ꝯplet: nisi refellant pōnes veteꝝ: nō tā opȝ eū q de ifi^to agit: ꝯdicere pōnib⁹ āntiquoꝝ: ꝛ ꝑpea hic agit de infi^to: ꝛ nō ꝯdicit pōnib⁹ alioꝝ. tā in lib. phys. ꝛ in lib. meta^ce ꝯdicit. Hęc tria Auer. ex ꝟbis illis colligit: q̄ lȝ sint vtilia, in nr̄is codicibus illa ꝟba nō legim⁹.

Dubitatio. ℂ 2⁹ debes scire q̄ Aui. alr̄ hunc locū itroducit q̄ȝ nos fecim⁹: vult. n. q̄ Ari^tes de ifi^to nūc ꝓsequat̄. ꝛ q̄ in ꝓsequendo statuat suppōnes neciās ad ꝓpo^m. ꝛ q̄ factis suppōnib⁹: ponat ordinē: deīde q̄ posito ordie, ꝓsequat̄ vtendo dictis suppōnib⁹. q̄ expō mihi n̄ displicet.

Solutio. B Fortasse. n. illę suppōnes ad duo fuiūt: q: ad ordinē dḋoꝝ statuēdū (vt nos exposuim⁹) ꝛ ad ipȝ ifi^m refellēdū: qḋ est ꝓpo^m in ordie. ℂ 3⁹ debes scire q̄ Auer, ꝑ ordinē examiat suppōnes: q̄s putat Ari^tes ponere. Prima igit̄ suppō f̄m ipm est oē corpus eē aut simplex, aut cōpo^m. Examinādo hāc, dic̄ illā eē aut ꝑ se manifestā: aut rōne deductā. Immo (vt verius loquar) ꝛ māifesta est ꝑ se: ꝛ rōne deducit̄. Sensu gdē ꝯstat: q: pȝ sensu oē corp⁹ qḋ est apud nos eē aut ab vno corpe: aut e plurib⁹ corporibus: aut eē vnū corpus. vbi sit ab vno vel plurib⁹ corporibus: est ꝯpo^m: vbi vnū sit corpus: erit simplex: sensu igitur ꝯstat oē corp⁹ eē aut simplex aut ꝯpo^m.

Dubitatio. ℂ Sȝ occurres ꝛ optime, quonā mō sensu ꝯstet hęc suppō: nō. n. aliq̄ sensu pȝ oē corp⁹ eē ab vno vl̄ plib⁹, itē nec sensu pȝ corp⁹ eē vnū.

Solutio. C ℂ Dici pt̄ q̄ oē corpus eē mistū: vel simplex pȝ sensu tact⁹: vtpote ex actiōe corpis in tactoriū ipm: pȝ. n. tactu aliqḋ corpus calefacere tm̄: aliqḋ p̄ncipalr̄ infrigidare tm̄: aliqḋ hūectare: aliqḋ exiccare. itē pȝ tactu aliqḋ corp⁹ exiccare ꝛ hūectare, aliqḋ frigefacere: ꝛ calefacere. aliqḋ oīa hęc agere. igit̄ ex opōnib⁹ q̄ tactu sentiant̄ possum⁹ quodā mō ꝯcludere corpoꝝ aliqḋ eē simplex: aliqḋ mistū. Nec itelligit h̄ patere sensu tm̄, nulla ꝯcurrēte rōne. qḋ ꝟo hęc suppō cōstet rōne: declarat resolutio misti in elīta. nā nos videm⁹ aliqḋ corp⁹ resolui in elīta: vt lignū in ignē, ꝛ in cinerē: ꝛ tādeȝ in elīta: ꝛ cū in resolutione nō sit ad ifi^m ire: standū erit ad simplicia. igit̄ aliqḋ eē mistū: qḋ resoluit̄. Aliqḋ simplex ad qḋ stat resolutio. Preterea hęc suppō pȝ rōne: q: ꝓbauim⁹ supra duplicē motū simplicē, ꝛ ꝯpo^m: ꝛ simplicē triplicē a medio, i mediū, ꝛ circa mediū. igit̄ ꝯstat rōne oē corpus eē mistū: vtpote qḋ mouet̄ motu misto: aut simp^r: qḋ mouet̄ motu simplici. ꝛ ꝑpea ꝯcludit suppōnē hanc eē aut ꝑ se notā, aut rōne ꝯstare.

D

2ª suppō. ℂ 2ª suppō est, oē ifi^m si eē: est simplex aut ꝯpo^m: hāc Auer. examinādo ꝯcludit ex dictis: q: si oē corp⁹ sit aut simplex: aut ꝯpositū: ꝛ oē ifi^m si eē: est corp⁹. iure aut simplex aut mistuȝ nece est ipm eē.

3ª suppō. ℂ 3ª suppō, oē ꝯpo^m ex finitis simplicib⁹: est finitū. hāc examinādo ꝓbat Ari. q: trifariā ꝯpositū aliqḋ eē pōt ifi^m: aut q: vnū ꝯponētiū est ifi^m magnitudie: aut q: plura sunt magnitudie finita: aut q: ꝯponētia sunt magnitudie gdē finita. Multitudine ꝟo ifi^ta. q̄re pȝ mistū nō eē ifi^m nisi ꝑꝑ simplicia. hāc eandē ꝓbat Auer. inductiōe. Nā mistū est 2^r: aliud cui⁹ ꝯponētia sunt in eo actu: vt dictio ex lr̄is. ꝛ oīo ex dictiōibus. Aliud cui⁹ ꝯponētia sunt in eo in po^a: vt mistū ex q̄tuor elīntis. pȝ igit̄ in his mistuȝ nō posse eē infi^m nisi ꝑꝑ ꝯponētia: ex his pȝ suppositio. Hęc Auer. in p̄senti textu.

Dubitatio. ℂ Sȝ occurres, q: elīta nō manēt in misto f̄m eoꝝ dimensiones: elīta. n. in misto aut manēt f̄m virtutes tm̄, aut f̄m mediū inter purū actū ꝛ purā po^am. ꝛ quouis mō maneāt: certū est illa nō remanere f̄m eoꝝ dimēsiones. Quare finitudo misti vel ifinitudo ex elīntis ꝑficisci nō pōt: cū ex nō quātis fieri quātū sit ipole.

E

Solutio. ℂ Dici pōt elemēta manere in misto f̄m eoꝝ magnitudies in po^a. ꝛ h̄ sufficit. Nā esse nō pōt aliqḋ mistū actu infinitū, nisi miscibilia actu sint infinita, vel fuissent iā infinita. vel potestate sint infinita. Unde Aristoteli sufficit mistū infinitū esse nō posse, nisi miscibilia sint actu infinita: vel fuerint iam actu infinita: ꝛ hoc supponit Aristoteles: vel ei⁹ suppositio hoc pacto saltem est intelligenda.

ℂ Qḋ igit̄ corpus, qḋ circulo fert̄ necesse sit oē finitū esse: ex his perspicuum est.

Expositio. F ℂ His acceptis, tanq̄ȝ bonus mathematicus quē imitari conatur quantū pōt, ponit ꝯneȝ. ꝯclusio est, oē corpus qḋ circulo fertur: est finitū. inquit. Qḋ igit̄ corpus, qḋ circulo fertur: necesse sit oē finitū esse: ex his ꝑspicuū est. Hęc est cōclusio. dixit aūt ex his, nō gdem quę dicta sunt: sed quę mox dicent̄. ℂ Debes scire q̄ duplr̄ corpus circulo latū possumus ꝓbare esse finitū, simplr̄ ꝛ f̄m gd. Scḋm quid gdem quoties supponit̄ finitū esse ex ꝑte cētri atq̄ȝ cōcaui: ꝛ ꝓbatur ex parte cōuexi atq̄ȝ cōtinētis eē finitū. simplr̄ ꝟo, quoties vtraq̄ȝ ex parte ꝓbaretur esse finitū. Ari^tes igitur ꝓbat oē corpus circulo latū esse, finitū ex ꝑte cōuexi atq̄ȝ ꝯtinentis. ꝛ supponit oē tale ex ꝑte centri, atq̄ȝ cōcaui esse finitū. hoc aūt iō supponit: q: nemo vnq̄ȝ dubitauit: ꝛ sensu perspicuū est. Illud quęrit̄: q: ꝛ aliqui dubitarūt asserētes cęlū ex parte conuexi esse infinitū: ꝛ non pȝ sensu. Conclusio igit̄ est oē corpus qḋ circulo fertur: ex parte cōuexi ꝯtinentis est finitū. 2⁹ debes scire q̄ lȝ conclusio sit vl̄is de omni corpore: qḋ circulo fertur: tamē illa ꝑprie non nisi de cęlo intelligenda est.

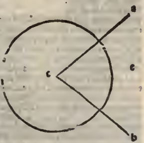
G

De cęlo enim quęsitū est vtrum conuexuȝ sit ambitu infinitum: cum illud sensu non pateat. concauuȝ ꝟo esse finitum nemo dubitauit: cum sensu constet.

ℂ Nam si corpus quod circulo fertur: sit infinitum: infinitę erunt quę e medio protrabuntur lineę.

Protrabūtur. *Egredientes creatae.* *Uerbū illḋ lineę nō ē igr̄ę co: sȝ v̄ls sensus illḋ expo sat.*

ℂ Posita ꝯclusione: nūc intēdit illā ꝓbare: ꝛ more bōi mathematici facit primo suppositiones: deinde ex illis probat cōclusionē: prima igit̄ suppō est, si corp⁹ qḋ circulo fert̄: sit ifinitū: ꝛ intelligas ex ꝑte ꝯuexi ꝯtinentis: lineę rectę q̄ ꝓtraherent̄ e medio erunt infinitę ꝓtensione.

H

exemplū: sit corpus qḋ circulo fertur. a. e. b. cuius centrū sit. c. dico q̄ si ex ꝑte cōuexi. a. e. b, tale corpus est ambitu infinitū linea. c. a. est infinita ꝓtensione: ꝛ linea. c. b. ēt, ꝛ ita oēs lineę quę ꝓtraherentur: erunt ꝓtensiōe infinitę.

Quę Auer. cō.35. ℂ Suppōneȝ hāc Ari^tes non ꝓbat. Auerroes aūt optime illam deducit: ꝛ arguit illę lineę centro ꝓtractę sunt infinitę ꝓtensione, quę ad

I nullã finiunt terminãturq; circũferentiam. At lineę.c.a. ꝛ.c.b.sunt e.in.f/vt ex casu aduersarij constat:q celũ aut ex parte conuexi infinitum esse.ꝛ sic patet suppositio.

Itemq;.

ℭ Itemq; ꝛ infinitarum talium interuallum erit infinitum etiam.

Aut/vo/sed Ver:bus illud Taliũ/supple tũ est sensus. V:rbuz illud Etiã nos/supplemus. Quę Auer. cõ.35.

ℭ Secunda suppositio si corpus qđ circulo fertur:sit infinitum/interuallũ linearuz infinitarũ a medio protractarum erit etiã infinituz.vel bi causa.spatiuz.a.b.qđ est inter.c.a.ꝛ.c.b.lineas est infinitũ. ℭ Nec hanc pbat Aristoteles/sed Auer.nam quãto lineę exeuntes ab aliquo centro magis ac magis ab illo elongant̃/magis ac magis distant:ita vt si aliquantulũ elongentur:aliquantulũ distabunt.ꝛ si ad dupluz elongantur:ad dupluz distabunt.ꝛ si ad tripluz elongant̃:ad tripluz distabunt.Sed hę lineę ad infinituz elongant̃.igitur in infinitum distabunt. Or autẽ quanto magis ab illo centro elongant̃:tanto magis distent:pbatur.qꝛ vbi magis elongant̃:vel ęqualr̃ semper distabunt:vel minus semp̱ distabunt:vel semp̱ magis distabunt.nõ quanto magis elongantur:semp̱ ęqualiter magis distabunt;qꝛ essent paralellę:seu ęquidistãtes. nec quãto magis elongantur:minus distabunt semper:qꝛ tandẽ concurrerent:ꝛ ita duę lineę rectę clauderent superficiem/contra geometras:igitur quanto magis elongantur:magis ac magis distabunt:ꝛ per consequens.Si in infinitum elongabuntur:in infinitum distabunt:ꝛ ita linearum.c.a.ꝛ.c.b.interuallum quod est.a.e.b.erit infinitum:quod est suppositio secunda.

K

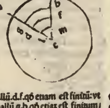
Interuallũ

ℭ Dico autem linearum interuallũ:extra qđ nulla magnitudo lineas tangẽs sumi potest.

Distantia.

ℭ Refellit ꝛ nunc cauillũ:posset enim aliquis dicere suppõnẽ sc̃dam esse falsam.supponit enim Ari^{les} interuallũ.a.e.b.esse infinituz:qđ intercipitur inter lineas.c.a.ꝛ.c.b. egrediẽtes e cẽtro.c. qđ pbatur.nam infra interuallum a.e.b.põt sumi pp̱e centruz.c. interuallum.l.m.qđ est

L

finitũ vt oĩbus pꝫ.ꝛ interuallũ.d.f.qđ etiam est finitũ:vt etiaz oĩbus constat.ꝛ interuallũ.g.b.qđ etiaz est finitum/vt etiam perspicuuz est.igitur ꝛ interuallũ.a.e.b.per eandẽ rõnem erit finitum. Respõdet Aristoteles se per interuallũ linearũ egredientiũ e centro intelligere illud extra qđ nulla magnitudo siue nullum aliud interuallũ lineas c.a.ꝛ.c.b.tangẽs sumi põt:ꝛ ita videt̃ cõcedere qđlibet interuallum dictaruz linearũ infra.a.e.b.interuallũ esse finitum/vt cauillus indicat:tamẽ interuallũ.a.e.b.cum sit vltimuz/extra qđ nullũ aliud accipi possit:est infinitũ.

Potest.

Est ꝯtingit.

M

Declaratio hęc est.

ℭ Debes scire qꝫ refert dicere interuallũ vltimuz:ꝛ interuallum extra qđ nullũ aliud põt sumi dictas lineas tãgens. Vltimũ interuallũ nõ est dabile:quoniaz lineę illę e centro in infinitũ ducuntur:ꝛ ita nõ est deuenire ad vltimum interuallũ inter dictas lineas iacens.bene tamẽ dicere possumus in infinitũ esse aliqđ interuallum inter dictas lineas iacens,extra qđ nullum aliud est dabile:ꝛ ppterea Aristoteles excludendo oĩa interualla signata vel signabilia infra illud extra qđ nulluz aliud accipi põt:dixit. dico autez linearũ.c.a.c.b.egredientiũ e centro interuallum:extra qđ nulla alia magnitudo/siue nullũ aliud interuallũ vlterius easdez lineas tãgens sumi potest:innuit enim per hęc verba qđlibet interuallũ inter illas lineas signabile esse finitum.tamen in infinitũ esse aliqđ vnum interuallum extra qđ nullum aliud est:qđ sit infinitum. hęc solutio cauilli:ꝛ suppositionis expositio.

N

℗ Hoc itaq; infinitum esse necesse est.quippe cum finitarum semper finitum sit.

ℭ Nunc dictaz suppõnem illo modo expositaz probat/ꝛ syllogizat loco econtrario sic quarũcũq; linearum finitarũ e centro egredientiũ interuallũ est finitũ.vt linearuz c.l.ꝛ.c.m.interuallũ.l.m.est finitum.ꝛ linearuz.c.d.ꝛ.c.f.interualluz.d.f.est finitum:ꝛ linearũ.c.g.ꝛ.c.b.interuallum g.b.etiã est finitũ.ꝛ sic de ceteris:quę ĩfinite e cẽtro.c.ptraherent̃.igit̃ quarũcũq; linearuz finitarum e centro.c. egredientium interuallũ est finituz igit̃ per locum econtrario:quarũcũq; infinitarũ linearũ e centro.c.egredientiũ interuallũ erit infinitũ.ꝛ ita interuallũ.a.e.b.linearuz c.a.ꝛ.c.b.erit infinitũ:cum sit linearũ infinitarũ e cẽtro.c. egredientiũ.ꝛ ita pꝫ suppositio.vꝫ qꝫ interuallũ extra qđ nullũ potest esse aliud.vtpote.a.e.b.est infinitũ:quę erat suppositio. ℭ Nec mireris si suppõnem dictam probauerit loco econtrario:qꝛ illa est q̃si per se nota pua egens inuitione. Modo ait Auerroes 2° physicorũ ꝓpositiões per se notas nõ pbari nisi topicis medijs:cum indigeant parua innuitione. Hęc Auerroes/ꝛ recte.

O

Sol.dubi.

Cõ.2.

Auerroes ꝯo textuz illũ.[Dico aũt linearũ] Aliter exponit:velle.n.videtur Aristotelẽ pbare suppositionez sc̃dam:quę fuit qꝫ si corpus circulare sit infinituz:interuallũ linearum e medio egredientiũ erit infinitũ etiaz.Ad pbationem illius velle videtur qꝫ Aristoteles acciperet definitionẽ infiniti.quę est qꝫ infinitum est quãtitas maior omni quãtitate data.ꝛ ppterea Aristoteles/vt Auerroes exponit/inquit.Dico aũt linearum interuallũ supple tu esse infinitũ:qꝛ est spatium siue interualluz:supple extra qđ nulla magnitudo lineas tangens maior supple sumi põt.ecce quõ Apud Auerroem suppositionez pbare videtur per definitionẽ infiniti.definitionẽ ꝯo illã infiniti vult Auer.esse pbatam ab Aristotele in textu p̃mo per locum a cõtrario:vtpote per diffinitionem finiti.videlicet quia finitarũ distãtia semper est finita.igitur infinitarum erit infinita. Hec Auerroes de illius loci expositione:quę nõ displicent:lꝫ aliquantulum verba Aristotelis corrumpant.

Quę Auer. cõ.31.

P

℗ Preterea semp̱ dato/maius accipi ꝯtingit.

ℭ Sc̃do pbat illãmet suppositionẽ illo modo expositaz/vel definitionem dictam infiniti s̃m Auerroem.ꝛ syllogizat sic omne illud cuius quouis accepto vel dato/semper ex eo potest maius accipi:est infinitum:vt tertio physicorum est dictum.Sed interuallum linearum egredientium e centro corporis circularis infiniti est cuius quouis accepto/potest maius ex eo accipi igitur est infinitum.

Q

℗ Quare quemadmodum numerum ex eo dicimus infinitum:quia maximus nõ est:eadem ratio ꝛ de spatio.

ℭ Tertio pbat eandem suppositionẽ/vel dictam definitionem:per locum a simili in numeris:ꝛ simul ponit rõnem tertiã/ꝛ conclusionẽ:ꝛ ppterea vsus est nota illatiua quare.ꝛ arguit sic/sicut in numeris ꝛ discretis:ita in continuis:causatur enim discretum ex diuisione continui.Sꝫ in numeris infinitus numerus non est ille:qui est maximus:sed qui omni dato est maior:ꝛ qui cuius quouis accepto semper restat maius accipere.igitur in spatijs spatium infinitum erit:nõ qđ est maximuz/sed qđ omni dato est maius:ꝛ cuius quouis accepto semper restat maius acceptabile.

A acceptibile.ꝛ supple in minoꝛē:sed interuallū linearum c.a.ꝛ.c.b.est illud/cuius quouis accepto semꝑ restat accipiendū maius.igitur tale interuallū est infinituz:ꝛ sic pꝫ

Dnę Auer. cō.31. suppositio. ¶ Auerroes ꝟo ait ꝙ Aristoteles nō induxit nisi conuersiuz vt oñderet nobis definitionē ꝯuerti cū definito.vbi debes scire ꝙ hęc ꝑpositio infinitū est quātitas:quę est maioꝛ quauis data:ꝯuertitur sic: quātitas quę est maioꝛ quauis data:est qd infinitū.Aristoteles igiť nō posuit fm Auerroē p̄mā:quę est ꝑpositio ꝯuertibilis:sed scdam quā vocat conuersiuz siue ꝯuertentem:ꝛ causaz ait Auerroes/vt indicaret definitionē infiniti esse bonam qꝛ ꝯuertitur cum eo.Hęc Auerroes:quę sunt nō necessaria. tamen syllꝰs cōponatur hoc pacto apud Auerroez/qđ est quantuz omni dato maius est infinitum dicta linearū distantia est quantū omni dato maius.igitur est infinita. B

¶ Si igitur infinitum pertransiri non potest: interuallum necessario infinitum est cuz cęlum infinitū sit.nō igitur circulo moueri pōt. At cęlū circulo moueri cernimus.rationeqꝫ definiuimus circularem motū esse alicuius.

Cęlū est ꝟbū supplenū in textu.

¶ Ex his cōponitur demōstratio hoc pacto/nullū infinitum pōt pertransiri.interuallū dictarum linearū.c.a.ꝛ.c.b.est infinitū.vt ex suppositiōe 2ª perspicuū est:ꝛ rōnez breuez adijcit/ꝛ ingt.Cum cęlū ipm infinituz sit.conclusio debet esse.igitur interuallū linearuz.c.a.ꝛ.c.b.pertrāsiri non pōt.Uerū nō posuit hanc ꝯclusionem principalē: sed conclusionē:quę huic subaccipiť.vꝫ non igitur cęluz circulo moueri pōt.Hęc enim cōclusio sequitur ad p̄ncipalē ꝯñē.nā si iteruallū illō ꝑtransiri nō p̄t:cęlū moueri nō p̄t circulo.qꝛ si circulo si moueret:oporteret iteruallū illud pertransiri:vt oībus constat.destruit ꝯñs per sensuz ꝛ rationē/ꝛ inquit.At cęluz circulo moueri cernimꝰ:vt solem.24.horis vniuersaz terrā circuire.ꝑterea ratiōe definiuimus circularē motuz esse alicuiꝰ corꝑis:qđ tali motu ꝑ se moueť.igiť ꝯ̄ subaccepta ē ipoſſis:ꝛ ita ꝯ̄ p̄n^{lis} erit ipoſſis ꝛ nō ꝑpter syllogismuz:igitur ꝑpter ꝑpositiones: ꝛ non ꝑpter maioꝛē:quę oībus constat.igitur ꝑpter minoꝛem/minoꝛ est ꝙ interualluz dictarū linearū est infinitum.igitur hęc minoꝛ est falsa:ꝛ hęc minoꝛ non est falsa: nisi ꝑpterea qꝛ p̄ma suppositio est falsa.hęc enim minoꝛ sequiť ex suppositione scda:quę sequitur ex suppositione prima:quę suppositio p̄ma tenet si cęluz ipsuz est infinitum.igitur a p̄mo ad vltimuz cęlum nō potest esse infinituz:qđ est ꝑpositum. ¶ Siquis ꝟo voluerit rōnem cōponere hypothetice.sic arguet.si cęlum est infinitū:lineę egrediētes centro erūt infinitę:tenet argumentū ex p̄ma suppositione:si lineę egrediētes e centro erunt infinitę:interuallū dictarū linearū erit infinituz:per scdam suppositionez etiam.Si interuallū dictarū linearū erit infinituz:interuallū eiusmodi ꝑtransiri nō poterit.Si interuallum eiusmodi ꝑtransiri non potest:cęluz moueri circulo nō poterit.igitur a p̄mo ad vltimuz si cęluz est infinitū: cęlū non mouebiť.Consequens vltimū est contra sensuz/ꝛ contra rōnem/ꝛ ipossibile.igitur primū antecedēs erit ipossibile.at primū antecedēs est ipossibile.igiť eius oppositum est necessariū:ꝛ ita cęluz erit finitū:qđ est eiꝰ oppositum:hęc de prima ratione Aristotelis.

C

...llia sylli...rma. D

Dnę Auer. ...35. Auerroes ꝟo iquit.Inducamus ergo hō rationē spectabilē hoc est describēdo figuram in puluere more perspectiuoꝛuz.Unde Auer.ducit ad q̄dam ipossibilia:vltra illa:quę Aristo.tangit: descripta.n. figura:deducit non solū ad hoc ꝙ vnum interuallū infinitum ꝑtransiretur:sed ꝙ infinita numero ꝛ quātitate ꝑtransirentur:naz e centro.c.vel.b.corporis circularis infiniti possunt egredi nō modo duę lineę.videlicet.c.a.ꝛ.c.b.sed infinitę:inter quas omnes semper interuallū erit infinitum:ꝛ ita erunt iterualla linearuz infinitarū ꝛ numero ꝛ dimensiōe infinita.Quare cum cęlum in.24.horis circuat:vnus punctus in cęlo descriptꝰ oīa illa iteruallia infinita nūero ꝛ dimensiōe ꝑtransibit. ¶ Unde formando ea quę Auer.dixit:possumꝰ arguere:si cęlū qđ in.24. horis moueť ab ortu in occasuz redeundo in ortum:esset infinitū:sequereť p̄mo ꝙ infinitū spatiū tēpoꝛe finito ꝑtransireť.deduciť supponendo ꝙ.c.a.sit linea recta mota ad motū totꝰ corporis sphęrici infiniti versus.c.b.lineā rectā qescentē egredientē ab eodez centro.c.in quo ambę cōcurrunt.tunc fm istā imaginationē pꝫ aliquādo lineā c.a.foꝛe suppositam.c.b.lineę:ꝛ aliquādo vltra foꝛe.igiť cuz distantia inter illa sit infinita:vt supposuit:in tēpoꝛe finito spatiū infinitū erit pertransitū.Seqtur scdo ꝙ spatia infinita ꝑtransirentur tēpoꝛe finito qđ deduciť etiaz: qꝛ a centro.b.vel.c.illius corporis infinitę lineę pñt egredi inter quaruz quaslibet duas semꝑ spatium erit infinitum:tunc supponať omnes qescere pręter vnaz:quę moueatur ad motuz corporis infiniti:vtpote.c.a.ꝛ seqtur ꝙ illa ꝑtransibit ifinita spatia tp̄e finito:ꝛ tūc ex his seqtur si cęlū esset infinituz:ꝙ vna linea ꝑtransibit infinita spatia tēpoꝛe finito:ꝛ tunc ex his sequitur si cęluz esset infinitum:ꝙ vna linea pertransibit infinita spatia magnitudine/ꝛ multitudine.hęc Auerroes.

E

Dicta Aui. ad foꝛꝫ reducuntur.

F

Solet addubitari si corpus sphęricū esset infinitū:an haberet centruz:ꝛ videtur ꝙ nō.Nam vbi infinitū esset:nō haberet circūferentiam vltimā.caret eniz vltimo infinitum ipsum. Ubi autē vltimaz circūferentiaz nō haberet:ꝓculdubio nec centruz:cum centruz sit e quo lineę ad circūferentiā ductę sunt ęquales.ꝑterea centrū mediū est corporis sphęrici circūferētia extremū.at ifinitū est sine medio ꝛ extremis. ¶ Junioꝛes dicunt aliud esse centrū moꝰ:aliō magnitudinis:ꝛ ita concedūt vbi sphęricū esset infinitū: illud habere motus centrū:nō autem centrū magnitudinis. ¶ Sed soln.hęc nō est intelligibilis.ꝑrimo qꝛ motus ꝛ magnitudo quo ad diuisionē ꝛ extensionē sese consequuntur:vt in sexto physicę auscultationis dictum est: ꝛ dicemus:nō igitur est itelligibile motū habere centruz: magnitudinez ꝟo:cui coextendiť:nō habere.cum omne qđ in motu ipo est signabile:ꝛ in magnitudie signari possit. ¶ Scdo nunq̄ legi in motu esse centruz nisi ratione eius magnitudinis:quę illo mouetur.Quare nō pōt aliquis itelligere centrū esse in motu dabile:qđ nō sit dabile in magnitudine:quę illo moueť motu. ¶ Tertio videtur ꝙ hęc centra sint idem centrū.nam centrum magnitudinis fm illos est e quo omnes lineę ductę ad circūferētiaz sunt ęquales.Si igitur eēt dabile centrū motus:tale nō esset nisi in medio motus:vt supponit Aristoteles ꝛ si in medio:ab eo omnes lineę ductę erūt ęq̄les:ꝛ ita centrum motus erit centrū corporis:quare erit idez centrū motus:qđ centrum magnitudinis.Quarto si tale sphęricum infinitum haberet centrū motus:tunc haberet motum:qꝛ sicut si haberet cētrū magnitudis:hr̄et magnitudinem:ita si habet centrum motus:habet motuz.hoc aūt est falsuz:qꝛ tunc Aristoteles supposuisset tale corpus habere motū:qđ ipse destruit. ¶ Joannes ꝟo dicit corpus ipsum sphęricum bifariaz cōsiderari:ꝛ quo sphęricum ꝛ quo infinitum:quo quidem sphęricū:habet centrum:vt eius ostendit definitio:est enim sphęra e cuius cētro oēs lineę ad circūferentiam ductę sunt ęquales.Quo ꝟo infinitum:caret ꝛ medio ꝛ fine. ¶ Sed hęc Joānis solutio

Questio.

G Sol. Haie.

Confutatio

H

Sol. Jo.

Confutatio

I vera est: sed non est ad ꝓpositum: erat enim dubitatio si
corpus sphericū esset infinitū: vtrū haberet centrū: mō
ħ nihil aliō ē q̄rere ꝙ̄ vtrū corpꝰ sphericū īfiᵐ: vt corpꝰ
sphericū īfiᵐ habeat centrū. ⁊ sic solutio nō est ad ꝓpoᵐ.
Sol. ꝓpria ¶ Propterea dicerē rōnē in se falsaȝ inferre ꝯtradicto-
ria: vt. 5. metaphysice dī. hec est rō in se falsa sphericū in-
finitū. naȝ eoipso qḋ intelligitur sphericū: intelligit̄ habe
re centrū: vt eius diffinitione ꝯstat. Eoipso qḋ intelligit̄ in-
finitū intelligit̄ carere centro. quare sphericūȝ īfinitū est
rō in se falsa: q̄ infert habere centrū ⁊ nō habere centrū.
Ex hoc soluo ea solōne: quā ipse negat: ⁊ dico ꝙ vbi da-
retur corpus sphericū infinitū: sequitur ipȝ habere centrū.
Dubitatio. nō tn̄ ddm illud carere centro: q̄ sequr̄ vtrūq̄. ¶ Sed
occurres ⁊ docte: si in rōne spherici intelligitur finitudo.
igitur Aristoteli suffecisset ꝓbare celuȝ esse sphericū. nā
mox haberet intentū. ad qḋ igit̄ tantopere laborauit ꝓ-
Solutio. bare celū esse sphericū finitū. ¶ Dicerē aliquā rationem
K esse in se falsaȝ apud sapiētes: que nō videtur in se falsa.
Aliquaȝ videri in se falsaȝ: q̄ apḋ sapiētes nō est ī se falsa.
Solē eē maiorē terra apud sapiētes nō est falsa: tn̄ appa
ret falsa: celuȝ sphericū esse infinitū apud sapiētes est rō
in se falsa: nō tn̄ videt̄ falsa: q̄ videt̄ quasi appens celuȝ
e parte cōuexi eē infinitū: e pte nostra finitū. Ariˢᵗᵒ occur-
rit non modo his que vident̄ sapientibꝰ: sed ꝯtra appa-
rētia falsa: ⁊ ita laborauit: vt etiā occurreret his que appa
Alia sol. rent: ⁊ non sunt. ¶ Consueui etiaȝ alr̄ dicere ad pncipa
le ꝙ Ariˢᵗᵒ ex cōcessis arguit: supponit enim tāq̄ notum
ad sensuȝ ex pte cōcaui celū ipm esse finituȝ: hoc enim ⁊
sensui pȝ: ⁊ ab aduersarijs ꝯceditur: sȝ q̄ ambiguū est de
conuexo celi: ideo supponit centrū saltē ex pte cōcaui ce-
Sol. Alberti. q̄ est solo ꝓpria. li: ⁊ ex his concessis arguit. vt pȝ. ¶ Albertilla captiun-
culatorū pcipuus dicit pōneȝ illaȝ eē ipoſem: que vellet
sphericū corpus esse infinitū: q̄ ipoſe est illud: ad qḋ ꝓ-
L. positiones sequuntur cōtradictorie mō ad dictā pōnem.
sequit̄ tale corpus habere centrū: q̄ sensu pȝ ipȝ moueri
circulariter: ⁊ ita circa centrū: ⁊ sequr̄ ipm nō habere cē-
trū: q̄ ex quo est infinitū: caret medio. ⁊ ita cētro. Quare
Alia solō. positio est impoſis: qḋ Ariˢᵗᵒ multifariā ꝓbat. ¶ Sunt
etiā qui dicūt: corpus sphericū infinitū carere medio po-
sitiue: qḋ. s. equalr̄ distet ab extremis: cū nō habeat extre-
mū. Pōt tn̄ habere mediū negatiue: imo quelibet pȝ infi
niti posset dici mediū negatiue: q̄ ipsa nō magis appro-
Qualr̄ solō. pinquat vni extremo q̄ alteri. ¶ Sed quicq̄d sit de solu
tionis veritate: solutio nō est ad ꝓpositū: q̄ siue habeat
mediū positiue siue negatiue: mediū spherici esse nō pōt
centrū: nisi hoc pacto sit mediū: qḋ ab eo ad circūferētiā
oēs linee ducte equales sint: ⁊ hoc pacto de centro loqui-
tur Ariˢᵗᵒ: quare dicendum vt diximus.

Scḋs qō. **Secundo** pncipalr̄ dubitat̄: q̄ Ariˢᵗᵒ ducit ad hoc
impoſe. vȝ ꝙ infinitū spatiū in. 24. ho-
ris ptransiretur. Mō hoc videt̄ poſe vt si aliqḋ mouere
M tur in ptibus ꝓportionalibꝰ horē future minoribꝰ termi
natis ad finē sup ptibus ꝓportionalibꝰ vnius pedalis co
lūnalis: incipiēdo a maioribꝰ: ⁊ in qualibet pte ꝓportio-
nali horē ptranseundo pedale linee gyratiue īfinite tale
corpus gyrātis: tūc. n. in vna hora: que est tēpus finitū: p
transiretur tota dicta linea gyrās oēs ptes ꝓportionales
illius corporis: que est infinita: cū sit ꝯposita ex infinitis
Sol. Hale. ptibus pedalibꝰ nō cōicantibus. ¶ Juniores dicunt di-
ctum casuȝ esse imaginariū: nō aūt poſeȝ naturalr̄: q̄ tūc
infinitū intenderet̄ talis motus localis: qḋ est naturalr̄ i-
Confutatio possibile. ¶ Sed hi viri admittūt casuȝ tāq̄ possibilem
ad imaginationē: qḋ videt̄ falsuȝ: nam ex poſi ꝺm imagi
nationē nunq̄ sequr̄ impoſe ſȝ imaginationē. modo ad
tale concessuȝ sequr̄ tale ptransitū esse finitū ⁊ nō esse fi
nitū: qḋ est impoſe ꝺm imaginationē. igit̄ ⁊ casus est ipos N
sibilis ꝺm imaginationeȝ ⁊ qḋ illud sequat̄: ⁊ deducit̄: q̄
illo casu posito dictū spatiū esset infinitū: q̄ ex ptibus i-
finitis non cōicantibus resultat: ⁊ posito vltra qḋ tēpore
ptransirent̄ finito: eēt finitū ex sexto Auscultatiōis physi
ce. Quare tale spatiū lineale eēt infinitū ⁊ eēt finitū: ⁊ ita
finitū: ⁊ nō finitū: quare esset ipossibile ſȝ imaginationē.
¶ Nonnulli diligētius: ⁊ magis pipatetice dicūt totū ca Alia solo.
sum esse ipoſem ⁊ simplr̄: ⁊ ꝺm imaginationem: q̄ ex eo
posito sequr̄ impoſe ad imaginationē: vt dictuȝ est. Tn̄
q̄libet pars casus est poſis naȝ pertransiri pōt hec ⁊ hec
pars linee tēpore finito: tota tn̄ ptransiri nō pōt. ¶ Ego Sol. phe.
ꝟo miror hos oēs: vident̄ enim obliti eorum: que Ariˢᵗᵒ
ad Zenonē scribit: in. 6. physice auscultatiōis. oēs eniȝ hi
cauilli pcedunt ex magnitudine diuisa in potētia ad eaȝ
actu diuisaȝ. Aristoteles eniȝ cōcedit spatiū infinitū ꝺm
diuisionē in potentia posse ptransiri: in actu ꝟo minime. O
modo dico ꝙ diuisio horē in ptes ꝓportiōales infinitas
est in potētia: ⁊ nō in actu. Silr̄ diuisio pedalis colūne ꝑ
lineā circūgyrantē est in potētia ⁊ nō in actu: ⁊ ita sequr̄
talē lineā infinitā in potentia ptransiri posse tēpore actu
finito: potētia tn̄ infinito. q̄ñ eodē mō ⁊ tēpus ⁊ motus ⁊
magnitudo diuidi pñt. Qua rōne mirari debemꝰ captiū-
culatores: q̄ per diuisiōes semp ꝓficiscunt̄: ⁊ nūq̄ ad so-
lutiones pipateticas aiaduertunt: oēs eni eorū cauilli ex
ignorātia doctrine pipatetice ꝓficiscunt̄: vt deo duce in
disputationibus metaphysicis ostdemus.

Tertio pncipalr̄ dubitat̄: q̄ Ariˢᵗᵒ videt̄ suppone- Tertia qō.
re dictas inter duas lineas spatiū esse infini
tū: qḋ est falsuȝ: naȝ tale spatiū lineis clauditur: ⁊ ita ter-
minis. igit̄ videt̄ finitū: ⁊ ita Aristoteles supponit falsuȝ.
¶ Preterea. Aristoteles videt̄ supponere ibi eē spatiū: P
qḋ est falsuȝ: cū ibi nullū sit spatiū. vbi enim eēt tale spa-
tiū infinitū: supra quo morꝰ spherici infiniti fieret. ex quo
corpus tale sphericum sua infinitudine totuȝ occuparet Solutio.
locū. ¶ Has rōnes recte soluit Albertilla: q̄ ꝓpositionē
intelligit. vt nos diximus. Unde cōcedo vbi tale corpus
sphericū infinitū circulariter motū daret̄: ⁊ in eo eēnt ta-
les due linee itellecte infinite. vȝ egrediētes e centro īter
eas spatiū itereeptū eēt finitū: q̄ vt rō ꝯcludit eēt termi
nis clausuȝ. itēq̄ ⁊ spatiū tale eēt infinitū: vt ratio Aristo
telis ꝓbauit: q̄ cū ille linee egrediētes e centro ꝓcedant
in infinitū: ⁊ nō ꝓcedant paralelliter: ⁊ non claudant̄ ad
vnuȝ punctū: q̄ tunc nō essent due linee: sed vna. tandeȝ
ad infinituȝ ꝓcedentes infinitū spatiū ille ꝯcludent: ⁊ ita
sequitur illarū spatiū esse finitū: ⁊ infinitū. causa autē est
q̄ aña est impoſe: ⁊ implicat ꝯtradictionē. sphericū eniȝ
infinitū circulariter motū esse est impoſe iplicans cōtra-
dictionem: q̄ ad ipsam sequūtur opposita. Sequr̄. n. a
pmo ad vltimū spatiū illud esse finitū: ⁊ nō esse finitum:
vt deductū est. ¶ Ad 2ᵐ recte Albertilla soluit: q̄ Ariˢᵗᵒ
supponit tale spatiū eē saltē possibile ad imaginationeȝ: Q
modo arguit more boni ꝓorisstici ex hoc poſi ad imagina
tionē: ⁊ ex illo videlicet corpus. sphericū esse infinitum:
inferendo vnum ipossibile ad imaginationē. videlicet ꝙ
spatium infinitum ptransiretur tempore finito. hoc eniȝ
est ipossibile simpliciter ⁊ ꝺm imaginationeȝ. Modo ex
regula priorisstica: cum hoc ipossibile sequatur: ⁊ non ex
possibili ad imaginationem: quia ex possibili nunq̄ seq-
tur impoſe: sequetur ex illo coassumpto. videlicet spheri-
cum circulariter motum est infinitum quare hoc est oi-
no impossibile: ⁊ ꝺm imaginationē: ⁊ ꝺm rem. ¶ Quar-
to dubitant quia ratio Aristotelis hoc pacto potest impe
diri ꝙ tale corpus sphericum circulariter motum moue
tur non quidem tempore finito vt supponit Aristoteles:
sȝ tempore

A Solutio.
ſʒ tempore infinito. ¶ Poteſt dici φ Ariſtoteles arguit ex conceſſis: ſupponit enim celum moueri in.24.horis vt ſenſu patet. Preterea Albertilla aliter oſtendit: et tu conſidera: que dicit.

¶ Preterea a finito tempore finitum ſi abſtuleris: ꝛ reliquum finitum eſſe: ꝛ principium habere neceſſe eſt.

Que expoſitor de rōnū differētia.
¶ Hec eſt 2ª ratio: q̄ (Ut expoſitor inq̄t / ꝛ recte) differt a p̄ma: quoniā p̄ma ꝓceſſit ex hoc qḋ diſtātia que eſt inter duas illas lineas e centro egredientes erat infinita: ꝛ ipertranſibilis. At hec ſc̄da ꝓcedit ex eo: q2 linee deſcripte in corpe infinito ſiue in eius loco nō poſſunt ſeſe interſecare: vt dicetur. Uerū more boni mathematici: anteq̄ʒ ad rōnez accedat: facit ſuppōnes. ſupponit igit̄ p̄mo illud q̄ſi principiū. vʒ φ ſi a tēpore finito tēpus finitū abſtuleris:

B
reliquū qḋ remanet neceſſe eſt eſſe finitū: ꝛ habere p̄ncipium ꝛ etiam finem. hoc eſt quaſi principium in hac ſciencia: quia in geometria fuit deductum: nam ſi quod remanet: eſſet infinitū: tunc ps eēt maior toto: nā tēporis qḋ ponebat̄ finitū: due erant ptes. videlicet ablatū: ꝛ qḋ remanet: modo ſi qḋ remanet: eſt infinitū: cū ſit illius totius ps: toto ps eius eſſet maior. pʒ igitur ſuppō.

Uerborū cōſideratio.
¶ Quo vero ad verba attinet: videt̄ mihi φ ꝑticula illa: ꝛ teneat̄ expoſitiue: ita vt ſit ſenſus neceſſe eſt ꝛ reliquū eſſe finitū: ꝛ pro ideſt ꝛ habere p̄ncipiū ꝛ finē: q2 ſic finitū deſcribit̄ 3. phyſice auſcultationis.

Que Auer. cō.36.
¶ Addit aūt Auer. hāc eſſe diſpōnē cuiuſlibʒ finiti: qḋ intelligo φ hec ſuppoſitio Ariſtotelis eſt diſpoſitio ideſt definitio cuiuſlibet finiti. Solet eniʒ definiri ſic: finitū eſt qḋ ſi ab eo remoueat̄ finitū: remanet finitū: vel pōt intelligi φ hec ſit diſpoſitio ideſt ꝓpriū cōueniens oī finito: vt finito magnitudine / ꝛ multitudine. hec Auer. ꝛ recte dicit: quouis modo intelligat̄.

C
¶ Si autē ambulationis tēpus principiū hʒ: ꝛ motus principiū eſt. q̄re ꝛ magnitudinis: qui ambulauit. Siīr autē hoc ꝛ in ceteris.

¶ Sc̄do ſupponit tēpus motū ꝛ mobile ſeſe quo ad finitudinē infinitudinēue ꝯſeq: ita vt ſi tēpus p̄ncipiū fineq̄ʒ habuerit: motus ꝛ mobile ipʒ ēt p̄ncipiū fineue habebūt: ꝛ ſi tēpus p̄ncipio fineq̄ʒ caruerit: mot9 atq̄ʒ mobile p̄ncipio fineq̄ʒ carebūt: ꝯ eē ſeſe hñt vt in ſexto eſt diſputatū. ¶ Quo vero ad vba attinet aiaduerſiōe dignū: Ariſtotelem in p̄ſenti textu vti mirabili arte: q2 ponit ſuppōneʒ: ꝛ illius quaſi ꝓbationeʒ per exemplū. dicit enim ſi aūt ambulationis tēpus p̄ncipiū ꝛ ſupple finē hʒ: ꝛ mot9 ſupple ambulatiui ipſi9 p̄ncipiū eſt: ſic igitur hypothetica eſt ſi tēpus menſurans ambulationē eſt finitū: ambulatio ipſa finita eſt. Ex hoc iſert: quare ꝛ magnitudinis: que ambu-

D
lauit ideſt ipſi9 mobilis ambulatiui erit p̄ncipiū ꝛ finis. ſic igit̄ ex his verbis habem9 tēpus ambulatiōis / ambulationē ipſaʒ / ꝛ mobile ambulatiuū ſeſe ꝯſequi quo ad finitudinē infinitudinēue. Inferens vero ſuppōnē q̄ſi vniuerſalē. inquit. Siīr aūt hoc ꝛ in ceteris. quaſi dicat ſicut igitur in tēpore ambulatiōe ꝛ ambulabile ſeſe hñt finitudo ꝛ infinitudo: ſic ꝛ in oīb9 motib9 cuiuſuis rōnis. Quare vīr ꝛ pʒ ſuppoſitio φ mot9 mobile ꝛ tēpus ſeſe conſequuntur quo ad finitudinem infinitudinemq̄ʒ: hec erat ſuppoſitio: vbi mirum artificium patet: nam Ariſtoteles ſimul ſuppoſitionem ꝛ quaſi rationem per exemplum

Que expoſitor.
attulit. ¶ Expoſitor velle videt̄ ꝑ ambulationē ſeu inceſſuʒ: vt ipſe in ſuis hʒ tranſlationib9: motū celi: ꝛ ita velle videt̄ Ariſtotelem arguere a motu celi ad alios mot9: vnde dicit ꝛ ſicut hoc dicimus in motu celi: ſiīr opʒ ſe habere in

Confutatio
alijs motib9 ꝛ mobilib9. ¶ Sed hoc qḋ expoſitor dicit

E
pace tāti viri duplr̄ nō videt̄ conſonū. Primo q2 grece inceſſus legit̄ βαδίσεως nō vadiſis grece eſt ambulatio: qua holes ambulāt: ꝛ animalia ꝑficiunt̄. nō igit̄ ad celi motū pōt applicari. Sc̄do eēt in eius ꝓbatione petitio quedā p̄ncipij: nā Ariſtoteles intēdit ꝓbare motū celi: ꝛ tēpus illius / ꝛ celū ipʒ eſſe finita: ꝛ nunc velle videt̄ Expoſitor Ariſtotelem ſupponere illud: ꝛ ab illa ſuppoſitiōe inferre in oībus: ꝛ ſic videt̄ quaſi idē q̄ſituʒ ꝛ ꝯceſſuʒ: qḋ eſt vna

Que Auer. cō.36.
petitionis p̄ncipij ſpēs. ¶ Auerro. vero ꝑ vadiſim itelligit motū vīr ſumptū: ꝛ ita vult Ariſtoteles ponere ſuppōnē hoc pacto / ſi tēpus eſt finitū: ꝛ motus erit finitus: ꝛ ſi mot9 eſt finitus: mobile eſt finitū: ꝛ tunc vult φ Ariſtoteles ſuppōnem reddēs vlēʒ addat: ꝛ vt dixi de tēpore / motu / ꝛ mobili: ita ēt in alijs. i. loco ꝛ ſpatio itelligat̄ vel in alijs. vʒ motu recto: ꝛ alteratiōe: nō igit̄ vult Auerroes Ariſtotelem dediſſe ſuppoſitionē ꝛ eius ꝓbationē: ſʒ ſuppōneʒ in tēpore motu ꝛ mobili: addidiſſe vero hoc idē ꝛ in alijs. i. loco ꝛ ſpatio: vel

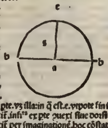
F Error Aue.
alijs. vʒ motu recto ꝛ alteratiōe: vt vlioreʒ redderet ſuppoſitionē. hec Auerroes: que ſunt plena errore: nā vadiſis grece eſt ambulatio ſeu inceſſus: ꝛ ꝓpterea Ariſtoteles arguere videt̄ ab ambulatione ad alios mot9. vt dictū eſt.

Bliſantius.
¶ Sunt q̄daʒ q per magnitudinē hic intelligūt: nō mobile ipm: ſʒ ſpatiū ſupra quo fit motus: nā magnitudo eſt duplex que mouet̄: ꝛ ꝑ quā fit motus: itelligūt igit̄ tēpus ambulationem / ꝛ magnitudinē ſuper qua fit: ſeſe conſeq quo ad finitudinē infinitudinēue. Auerroes aūt ꝛ Expoſitor ꝛ Simplicius itelligunt de mobili: qḋ grecis vbis cōſonat: dicit ἀρχὴ καὶ τοῦ μεγέθους ὅ ἐβάδισεν. q̄re ꝛ magnitudinis que ambulauit. dicit eniʒ: qḋ eſt relatiuū neutri generis in caſu nominatiui: referēs Megethos: qḋ eſt neutri gñis apud grecos. Tu vero conſidera: nā ēt in.6.

Epilogus ſuppōnis.
phyſicoꝝ ꝑſepe Ariſtoteles vſus eſt ꝓ accuſatiuo / vt ꝑ ꝑ qḋ: vt notaui illic. ſʒ vtrūq̄ʒ ſit ſuppoſitio ſc̄da eſt tēpus motū ꝛ mobile: atq̄ʒ ſpatiū ſeſe conſeq quo ad finitudinē infinitudinēq̄ʒ. hec eſt ſuppoſitio. que his ex vbis colligitur.

G
¶ Sit itaq̄ʒ. a.g.e. linea infinita ea ex pte: in q̄ eſt. e. que autēʒ. b.b. vtraq̄ʒ ex pte infinita. Si igitur. a.g.e. linea ſecans ab. a. centro circulū dſcribat: qñq̄ʒ. a.g.e. linea ꝑ. b.b. lineā circlo mouebit̄ finito in tēpore. oē eni tēp9 in quāto celū ipʒ circulo latū eſt finitū ē: ꝛ id ergo tēpus: qḋ eſt ablatū: in quo ſecans linea ferebatur: finitum erit. erit igitur principiū qḋdam quo primū. a.g.e. linea. b.b. lineā ſecuit: qḋ quidem eſt impoſſibile. non igitur contingit circulo moueri infinitum. Quare nec mundūʒ ipſum ſi infinitus eſſet.

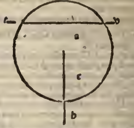
Linea vbi ē ſupplendū: q2 nō eſt i grecoꝝ ſʒ in oīb9 intelligitur. Tōs vbū eſt ſupplendū ad ſenſuʒ Ariſ.

H
¶ Conſtitutis igitur ſuppoſitionibus: nunc Ariſtoteles demonſtrat ꝯcluſionē ꝑdictam. vʒ φ celū qḋ circulo mouet̄ in.24. horis: nō ſit ifinitū: ꝛ more geometre deſcribit exēplū ʒ in puluere: i quo vis oīs demonſtrationis conſiſtit: ꝛ inq̄t. Sit itaq̄ʒ. a.g.e. linea ifinita vna tñ ex pte. vʒ illa: in q̄ eſt. e. vtpote finita ex pte cētri: e q̄ ꝑficiſcit̄. infinita ex pte ꝯuexi ſiue dorſi ipſius celi verſus qḋ ducit̄ per imaginationē. hoc cōſtat per aduerſariū veritatis: q aſſerit celū ex pte noſtra finitū eſſe: ex pte vero dorſi in infinitū ꝓtendi: hec linea. a.g.e.

I in tota demonstratiõe p̃senti ab Aristotele appellatur li-
nea secans: siue icidẽs: ꝓpter causaz quã dicemus. Scdo
dicit sit vna alia linea: quę dicat̃ .b.b. vtraqꝫ ex pte infini-
ta: naz ad imaginationẽ transeat p centruz .a. et ꝓducatur
vtraqꝫ ex pte ad imensum versus .b.b. ꝙ hęc sit infinita
vtraqꝫ ex pte: pꝫ ad imaginationez aduersarij: qui ex pte
nostra cęluz asserit finitũ ex pte dorsi infinitũ. hęc linea
in demonstratione p̃senti dicit̃ incisa: siue secta: qꝛ ponit̃
stans ac imobilis: vt dicemus. Tertio vult ꝙ .a.g.e. linea
sup cẽtrũ .a. mota in .24. horis orbẽ .e.b.b. totũ describẽs
ab .e. puncto lineã .b.b. totam ptranseat: pꝫ qꝛ si suo motu
totũ orbẽ .e.b.b. ab ortu per meridiẽ et p occasuz in ortuz
rediens describat: necesse est vt totam lineam .b.b. secet
cum sit ea: sup quã medietas orbis describit̃ et posita sit
stans ac imobilis: ꝗbus pꝫ lineã .a.g.e. dici secantẽ seu in-
cidẽtẽ: qꝛ secat .b.b. imobilẽ: lineã vo .b.b. dici sectã/seu i-
K cisam: qꝛ ab ipsa .a.g.e. linea quę mouetur incidit̃: hęc est
tertia ps exẽpli quę nõ describit̃ in puluere: sed sumitur
tanꝗ descripta: vt pꝫ in suo modo loquendi: tunc syllogi
zat hypothetico syllogismo a primo ad vltimũ ex destru
ctione consequentis inferendo oppositum antecedentis.
in quo syllogismo supponatur vnum: quod in omnibus
syllogismis huius partis supponitur. videlicet ꝙ cęlum
ipsum: de quo est disputatio nunc: in .24. horis saltẽ mo-
tu diurno moueatur. Intelligendo per cęlum totum ex
omnibus orbibus aggregatum. hoc eniz Aristoteles sup-
ponit: vt concessum ab aduersario: quia sensu perspicuuz
est: tunc arguit: si igitur .a.g.e. linea: quę dicitur in p̃senti
demonstratione linea secans seu incidens propter cau-
sam dictam: ab .a. centro deducta ad .e. partem per immẽ
sum protensa circulum describat .e.b.b. quia per aduersa-
L rium in .24. horis orbem perficit ab ortu per meridiem
rediens ad ortum: vt etiaz sensu patet. quandoqꝫ .a.g.e. li-
nea per .b.b. lineaz circulariter mouebitur finito in tẽpo
re describendo semicirculum .b.b. oppositum semicircu-
lo .b.e.b. per punctuz: quod ipsi .e. opponitur. probat con-
sequentiaz. vꝫ ꝙ tempus quo .a.g.e. linea ptransit .b.b. li-
neaz sit finitũ ex suppositione pma: naz dicebat̃ ꝯ finito
tẽpore finitũ si abstuleris: qđ remanet: esse finitũ. Cũ igit̃
totũ tẽpꝰ ꝗ̃ .a.g.e. linea vniuersuz orbẽ describit sit finitũ:
qꝛ in .24. horis: igit̃ ps huius tẽporis: qua ptransit hanc
lineã super quã describit̃ medietas orbis: erit finita: vt p
supponẽz primã pꝫ. hęc pars temporis est ablata a toto.
modo si totuz est finitũ: et ablatũ et qđ remanet post abla-
tionem finita erunt. vltra ex hoc arguit: igit̃ erit assigna-
re principium ex parte linęę tangentis et sectę: in quo pri
mum linea .a.g.e. lineaz .b.b. secuit: tenet argumentũ p id
qđ addebatur p̃mę suppositiõi. videlicet ꝙ omne finitũ
habet p̃ncipiũ et finẽ. ẽ igit̃ totus syllogismus: si cęlũ est
M infinitũ: linea .a.g.e. ptransibit lineã .b.b. infinitã tẽpore
finito. Si tẽpore finito: igitur illius linęę .b.b. dabit̃ p̃n-
cipium et finis. tenet argumentũ ex scđa suppõne: nã hęc
tria quo ad finitudinẽ infinitudinẽue se ꝯsequunt̃. vꝫ tẽ-
pus mobile et spatium: quare si tẽpus quo .a.g.e. linea p-
transit .b.b. sit finitũ: linea .b.b. habebit principiũ et finez:
qđ est ipossibile: qꝛ ponebatur infinita: cuius neqꝫ p̃nci-
pium neqꝫ finem est assignare. Ex hoc infert ꝓpositum
et inquit. Nõ igitur potest infinitũ moueri circulariter: et
ita nec mundus põt moueri circulariter: si esset infinitus.
hęc Aristoteles. Quo vo ad verba attinet: debes scire in
gręcis codicibꝰ scribi sic: si igit̃ .a.g.e. linea incidẽs ab .g.
centro circulũ describat: et reliqua: et puto esse corruptuz:
quia centrum ponebatur .a. et non .g. ideo scripsimus nos.
a centro .a. alij vo textum enituntur saluare: quod friuo-
lum est: nihil faciens ad rem.

Auerroes vo paucis mutatis format rõnem sic: N
et describit circulum in puluere .b.t.b. Quę Auer. cõ.36.

O qui ex pte concaui et nostra itelligatur finitus: ex pte vo
dorsi atqꝫ cõuexi intelligat̃ infinitus ad imaginationem
aduersarij: ꝗ cęluz hoc pacto asserit: huius centruz sit .a. e.
centro eiusmodi linea deducat̃ .a.c.b. ex pte cõcaui atqꝫ
centri finita: ex pte vo cõuexi dorsiqꝫ infinita. vt aduersa
rius asserit. Scdo describit aliã lineaz extra centrũ .a. ab
ipso .b. in .t. quę linea est .b.t. hęc non diuidit orbẽ in suas
medietates: sꝫ in portiones: quarũ minor est .b.t. Maior
vo .t.b.b. hanc Auer. chordã. vt vtat̃ mõ loquẽdi geome
trarũ: ꝗ lineas stabiles appellar̃ solẽt chordas hãc .n. Au.
vult esse imobilez vel saltẽ motã nõ motu linęę .a.c.b. sꝫ
contrario motu. quę in nostra expositiõe dicebat̃ secta li
nea vo .a.c.b. appellat̃ ab Auer. linea exiens a centro du
cta ad ptez circuli in qua nõ est linea infinita oi ex parte
quę di chorda: sꝫ est ducta ad .b. ptem oppositã .t.b. parti.
hanc Auer. intelligit moueri motu orbis. videlicet ab .b.
P puncto versus .b.t.t. rediens in .b. punctũ. habes igitur in
exẽplo orbẽ .b.t.b. scđo chordaz: quę est .b.t. imobilem .3ᵒ
lineã .a.c.b. quę mouet̃ motu orbis ab .b. per .b.t.t. in .b. re-
diens. ¶ Tunc casu descripto supponit vt ꝯcessum tam
ab aduersario: ꝗ̃ ad sensuz notũ orbẽ sic descriptũ: ꝗ po-
nitur loco totius cęli: in .24. horis pficit suã reuolutionẽ.
Itẽ etiã lineã .b.t. infinitã esse vtraqꝫ ex pte: qꝛ ex quo cę-
lũ ex pte dorsi est infinitũ: linea illa ꝗ̃ ad opposita dorsa
deducit̃: vtraqꝫ ex pte infinita relinquet̃. his sic acceptis
deducitur syllogismus hypotheticꝰ ꝯ p̃mo ad vltimuz h
pacto. Si cęlũ sit infinitũ: qđ .24. horis circulariter suam
agit reuolutionẽ: tunc linea .a.c.b. ꝗ̃ circulariter motu cęli
mouet̃ versus .t. ptransibit lineã .t.b. infinitã vtraqꝫ ex pte
tẽpore finito: deducit̃ qm̃ linea .a.c.b. redit ad euz punctũ
e quo incepit vipore ad .b. 24. in horis. vt supposuimus:
sed tẽpus quo ptransitur maius est maius tẽpore quo p-
transitur minus ab eodẽ mobili eodẽqꝫ motore regulari
ter mouente et eodẽ modo vt ex p̃ma suppõne deducit̃.
Q igitur si linea .a.c.b. ptransit totuz orbem .24. horis: ptrã-
sibit portionez circuli .t.b. minori tempore: igit̃ tempore
finito. Ultra quod pertransitur tempore finito: est fini-
tum per secundaz suppositionez: quia tempus spatium
et mobile sese ꝯsequuntur quo ad finitatẽ infinitatẽue: igi
tur linea .t.b. est finita: qꝛ est ptransita tẽpore finito: sꝫ oẽ
finitũ hꝫ p̃ncipiũ atqꝫ finẽ. Quare linea .t.b. quę poneba-
tur infinita est finita. Sed posita erat infinita: igit̃ dedu-
ctũ est ad impoſe. Quare p̃muz antecedẽs est impoſe qđ
erat ponere cęlũ infinitũ. hec Auer. et addit Aristo̅ vsum
esse exẽplo in puluere qđ est argumentũ notũ ad sensuz:
et particulare: vt daret intelligere syllogismũ vlem notũ
ad intellectũ: dixit autez hęc Auerroes qꝛ posset opponi
Aristoteli cum esse vsuz demonstratione ex singularibꝰ:
cui respõdez Auerroes accepisse singularia loco vlium.

Animaduerte

A Animaduerte φ Auerroes alr̃ pbat.t.b.ptransiri tēpore finito:arguit eniꝫ sic/ps tēporis finiti est finita:tēpus quo c.b.ptransit lineã.t.q.est ps tēporis finiti:qꝛ est ps totius tēporis quo ptransitur cęluꝫ:qđ tēpus est finituꝫ:qꝛ.24. horis ɔtinetur.igit̃ tēpus quo linea.a.c.b.ptransit lineaꝫ t.b.est finitũ.❡Sed tũc Auer.remouet dubiũ:qꝛ posset dici φ Ari^{les} vsus esset alia suppõne ab ea:quã posuit ab initio:posuit enim ꝫ finito tēpore:finitũ si abstuleris:qđ remanet/est finitũ.at nunc accipit ps finiti est finita:quę est suppositio alia ab illa.R̃ndet φ sunt ppinquę:ꝛ q̃si vna vtute:ꝛ verũ dicit.naꝫ ex pma seqtur scđa:a finito.n. finituꝫ si auferas:qđ relinquit̃ est finitũ:hoc est qꝛ ps fi-

Uide.t.cõ. 40. niti est finita.❡Tertio aiaduerte Auerroem in calce cõmenti alr̃ deducere syllm.vt postea deducet Aris.arguit

B enim φ his stantib⁹:tunc cęlũ nũq̃ cõpleret reuolutionē suã ɔtra sensuꝫ.deducit̃:qꝛ nõ põt cęluꝫ cõplere reuolutionē suã:nisi linea.a.c.b.ptranseat lineã.t.b.sꝫ hãc ptransire nõ põt:deducit:qꝛ si ptransiret:oporteret dare punctuꝫ primũ in quo linea.a.c.b.tangeret lineã.t.b.Sed hic punctus talis ɔcursus nõ est assignabilis:qꝛ in magnitudine infinita nullus est dabilis pmus punctus:ꝛ minime vltimus.igit̃ talis linea.t.b.nõ est ptransibilis:ꝛ per ɔñs cęluꝫ nunq̃ cõplebit reuolutionē suam:ꝛ dicit Auerroes hanc eē aliã demonstrationē a pdicta idest ab ea quã pma forma cõposuit:ꝛ vtetur illa Aristoteles postea:vt di-

Textu cõmenti. 40. cemus.Ecce φ Auer.q̃si trifariaꝫ demr̃ationē formauit. tñ Aristoteles(vt mihi videt̃)pcessit:vt nos deduxim⁹.

❡Pręterea ꝛ ex his pspicuuꝫ erit ifinitũ moueri non posse. Sit enim linea.a.finita lata in

C sta.b.lineam finitã:necesse igitur ꝛ.a.ab ipso b.ꝛ.b.ab.a.absolui simul. Quantũ.n.alteri⁹ altera occupabit:tãtũdem ēt altera illius.

Mota finita supposita A

B Supposita qescēs finita

❡Nunc ponit tertiã demr̃ationē:ꝛ more geometrę pponit ɔñē:ꝛ inquit.Pręterea ꝛ ex his:quę modo adducie-

Auer.Quę cõ.37. mus perspicuũ erit infinitũ corpus moueri nõ posse:hęc est ɔclusio.❡In qbus vbis Auer.dicit demonstrationē hanc tertiã esse vtiliorem:cũ Ari^{les} intēdat pbare nõ solũ moueri non posse infinitũ corpus sphęricũ circulari motu:sed vel nec aliqđ corpus infinituꝫ quouis motu. Et ita demonstratio hęc vtilior est cęteris duab⁹.Deinde more geometrę ēt cõstituit suppõnes:ꝛ pma est vt sint duę lineę.vꝫ.a.ꝛ.b.sintq̃ ambę finitę.sitq̃.a.linea supposita.b. vbo supposita:ꝛ.a.moueat̃ ppe.b.qescentez:vel.b.moueatur ꝛ.a.qescat.hoc enim nõ refert.quo casu stãte suppositio est φ simul ꝛ.a.linea ab ipsa linea.b.ꝛ.b.ab ipsa linea a.absoluet̃:ita φ simul inuicē sepabuntur.Cuius suppõ-

D nis cã est:qꝛ quantũ altera alterius occupabit suo motu: tãtũdem altera illius sua pte occupabit ēt.quare tãdem disiungentur.hęc est suppositio:hęc etiam ꝛ conclusio.

❡Si igitur ambę in contrariuꝫ moueantur: citius disiungentur. Sin autem prope manētem feratur:tardius. Modo quę prope mouetur:eadem celeritate feratur.

Finita mota. A

B Finita mota.

❡Sed posset q̃ri si linea.a.mota ppe.b.simul absoluent̃ b.qescente nunqd vtriusq̃ motis ecõtrario:vtpote.a.ver-

E sus.b.ꝛ.b.versus.a.ęque simul absoluent̃.hoc enim nõ temere est dubitatione dignũ:qꝛ non videt̃ in simultanea absolutione magis ꝛ minus inueniri:ꝛ ita videbit̃ illas ęque simul absolui siue ambę ecõtra moueãt̃:siue altera moueatur.Altera vbo maneat.R̃ndet Aristoteles φ vna cõditione seruata tales lineę sic in contrariuꝫ motę citi⁹ absoluēntur q̃ si soluꝫ altera moueret̃:ꝛ altera maneret: dico vna ɔditiõe seruata.vꝫ φ altera quę mouet̃:vniformiter semp ꝛ ęque celeriter moueat̃:vbi eniꝫ.a.moueat̃ ęque celeriter semp ꝛ.b.maneat:tardi⁹.a.ꝛ.b.lineę absoluentur.Ubi ambę moueãt̃ in ɔtrariũ etiã ęque celeriter citi⁹ absoluent̃:nõ seruata vbo vniformitate esset imaginariũ altera mota ꝛ altera manente absolutionē fieri ęq̃ velocez ei q̃ fieret vtriusq̃ ēt motis.Quare vtriusq̃ motis

F in contrariũ mõ seruetur regularitas in motib⁹:citi⁹ absoluentur semp.Citius dico in duplo:qꝛ.a.manente.b.absoluet̃ ab ipso.b.verbi cã.in hora.vbi vbo.b.ipm moueretur ęquali velocitate qua mouet̃.a.absolueret̃ in medietate horę.vt pꝫ calculanti:ꝛ lꝫ solutio huius dubij non sit satis necessaria ad ppositũ:tñ est res hęc dubitatiõe di-

Necessitas dubij. gna:ppterea obiter dubiũ hõ Aristoteles remouit.Ex qbus pꝫ aliqua posse citi⁹ tardi⁹sil̃ absolui.q̃re stat aliqua

Exceptũ. sil̃ absolui.quę citi⁹ꝛ tardi⁹pñt sil̃ absolui.❡Quo vbo ad vba attinet Aristoteles locutus est illatiue dicē:Si igit̃ in contrariũ moueantur ꝛ reliqua:qꝛ istud qđ adiecit:est ad suppõnem sequens.Sequit̃ enim si.a.mouet̃ ppe.b. lineã quiescentē vniformiter in hora.b.ptranseũdo atq̃ ab ea sese disiungēdo:vbi ambę ęqua celeritate ferũtur: semidio horę absoluent̃:ꝛ ppea v^{bu}s est illatiõis nota.

❡Uerum illud est perspicuum impossibile esse vt finito in tempore quicq̃ transeat infinitum. Transibit igitur in tempore infini-

G to. demonstratum est enim hoc prius in his: quę de motu.

Quę Gaietanus. ❡Sunt q volũt Aristotelē hic ponere scđam suppõneꝫ: qđ dissonat modo loquēdi Aristotelis:q aduersatiue lo-

Alia expõ. qui videt̃.❡Propterea melius Simplici⁹(vt Expositor sectatur)vult Aristotelē suppositioneꝫ quã fecerat in lineis finitis:transferre ad lineas infinitas.fuit.n.suppositio φ si sint duę lineę.a.ꝛ.b.suppositę:ꝛ.a.iuxta.b.ferat̃: hę inuicē se absoluēt.transfert igit̃ suppõneꝫ hanc ad lineas vel ambas infinitas:vel ad eas quaꝝ vna sit finita: altera infinita:ꝛ dicit si fuerit.a.linea finita ꝛ.b.ifinita:feraturq̃.a.ppe.b.qescentē:etiã simul disiungent̃.suppositio igit̃ dicta hꝫ locũ in lineis siue finitis:siue infinitis:nõ

H tñ eadē rõne:qꝛ linea.a.finita ptransibit.b.finitã:ab ea se disiũgēdo tpe finito:linea.a.finita ptrãsibit.b.infinitã tēpore infinito ab ea se disiungēdo.Quare suppositio eundē locũ hꝫ in vtrisq̃:lꝫ nõ seruato eodē tēpore:vt dictuꝫ est.Aristoteles igitur non explicat hanc suppositionē in lineis infinitis.qꝛ vult illã itelligi:sed tñ addit differentiã inter dictã suppõneꝫ q̃ñ applicatur lineis finitis:ꝛ q̃ñ applicatur infinitis:ꝛ lege sic/dico suppõnem dictaꝫ esse verã in lineis finitis ꝛ infinitis:verũ illud est perspicuuꝫ ipossibile esse vt finito in tēpore quicq̃.i.linea finita trãseat infinituꝫ.i.lineaꝫ infinitã:transibit igit̃ in tēpore infinito:vt in.6.demonstratũ est physicorũ.sic igit̃ dicta suppositio locũ hꝫ vtrisq̃ in lineis ꝛ finitis ꝛ infinitis:modo seruet̃ dicta differētia ex pte tēporis.hęc est Simplicij ꝛ Expositoris(vt mihi videt̃)expositio:lꝫ obscure loquatur.❡Siquis aũt suppõnes hasce duas esse voluerit:di- Quõ p^{a} expõ hꝫ locũ.
ceret eiusmodi suppõnes eē vnã generatiꝫ:duas vbo speciatim:generatiꝫ qdem accipiēdo lineas:ꝛ nõ descēdēdo

I ad spēs linearū:speciati vō descēdēdo ad spēs:nā descēdēdo ad fitam:erit pa suppō:descēdēdo ad ifitam erit za suppō.

ℭ Interest aūt nihil finita ꝑpe infinitā ferat. An infinita ꝑpe finitā.naz cū hec ꝑpe illam moueatur. Et illa ꝑ hāc transibit:similiter ꝛ si moueatur:ꝛ si nō moueatur.

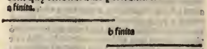
ℭ Occurres dicta suppō hz locū i lineis finit ꝛ i lineis ifinitis vtꝫ eodē mō abinuicē disiungant:si finita moueatur ꝑpe infinitā/infinita manēte:an infinita moueat ꝑpe finitā finita manēte. Scdo occurres vtrū absoluant vtrisqꝫ motis:sic altera mota tm̄. Rn̄det ꝛ inqt. Interest aūt nihil finita ꝑpe infinitā ferat infinita qescēte.an infinita ꝑpe finitā finita vz manēte.nā cū hec infinita ꝑpe illā moueat:ꝛ illa ꝑ hāc trāsibit:igit refert nihil ad absolutionez dictarū linearū siue finita moueat:siue infinita:

K mō semper altera maneat. ℭ Scdo rn̄det ad zm/ꝛ inqt. Similiter si moueatur:ꝛ si non moueat:siue eniz vterqꝫ moueantur:siue altera dumtaxat:semper tandem altera ab altera absoluetur. Refert igitur nihil quo ad dictam linearū separationē:siue finita moueat/siue infinita/siue vtraqꝫ contra ferant:siue altera tm̄,semꝑ eniz tādez abinuicē absoluent:sꝫ(vt dictū est)nō eodē mō de finitis/ꝛ de infinitis dicta absolatio itelligit:de finitis sigdē tēpore finito:de infinitis vō tēpore infinito itelligit.hec Arilēs vt exponūt greci ꝛ docte vt mihi videtur.

ℭ Uerum si moueant ambe:citius absoluēt.

ℭ Dixit dictas lineas absolui si vterqꝫ moueantur:ꝛ si altera tm̄.dices vtrū eadē rōne. Rn̄det qꝫ non eadē rōne. Nā nō eque simul:vbi eni altera mouet tm̄:tardius altera ab altera disiungēt:vbi vterqꝫ cōtraferantur citius abinuicem absoluentur:ꝛ ita non eadem ratione.

L ℭ Quāqꝫ nihil ꝓhibet eaz interdū que ꝑpe qescentē mouet:citius ꝑtransire:qꝫ ꝑpe cōtra motā:siqs eas qdem que cōtra mouent:vtrasqꝫ ferri tarde posuerit:eam vō que ꝑpe qescentē mouet:multo celerius illis ferri.nullum igitur ad rōnem ipedimentū erit:si ꝯtra qescentem altera moueat:ex eo qꝛ contingit motam quidem eam que est.a.prope motaz eam que est.b.tardius pertransire.

M ℭ Occurres ꝛ recte/pono ꝑ casuz qꝫ.a.moueat velocitate vt octo supra.b.qescētē:certū est qꝫ certo breui tēpore.a. ꝑtransibit.b. Ulterius pono ꝑ casuz qꝫ si vtraqꝫ ꝯtraferātur.a.moueat velocitate vt duo.b.silr velocitate vt duo:totus motus absolutiuus erit velox vt qttuor.pꝫ qꝫ iste sic mote in duplo tardius absoluent.igit fiat cōtra latas tardius absolutēqꝫ si altera moueat tm̄.Quare q dicta sunt. non recte dicta sunt. ℭ Respondet concedendo totum. Nam siquis sic imaginatus fuerit:etiam debet concedere.a.citius ab solui a.b.quiescēte/qꝫ a.b.motu.intelligebatur enim dicta suppositio(vt dictū est)seruata semꝑ paritate in velocitate. Ubi aūt nō seruet paritas in velocitate:totū qd dictū est/eris ꝯcedendū.ꝛ ꝑpterea rn̄dēdo dicit nullū igit ad rōnē ipedimentū erit:si ꝯtra qescentē altera moueat,dico nullū ipedim ad rōnē eē ex eo qꝛ cōtigit motū qdē eā que est.a.ꝑpe motā eā q est.b.tardius ꝑ transire,nā siue.a.tardius siue celerius ab ipso.b.absoluat: semꝑ suppō fac ad rōnē dicēdā:mō supponat illas aliqn fore abinuicē absoluēdas. Hec de suppositione. N

ℭ Si igit tēpus quo finita linea mota absoluitur:infinitū sit ꝛ tēpus quo infinita ꝑfinitā mouebat:ifinitū eē ēt necessariū sit. Impossibile erit ꝑfecto infinitū moueri penitus. Naz tēpus fiat infinituz ꝛ necesse est ēt si ꝑ finitum moueat. At celū circuit atqꝫ ꝯuertit totū in orbē finito in tpe:vt totā eā trāseat circūferētiā que est intus.vz.a.b.finitā. Impossibile igitur est/infinitū esse:qd circulo mouetur. Finitum. Celum infinitum. Circumferentia est vna addendi ad sensum Ari.

O

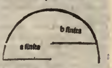
P ℭ Ut diximus:Arilēs vnā fecit suppōnē:que speciatiz pōt ad duas resolui.nūc supponit zam:vel melius:q dixit in lineis rectis:applicat ad circulares.ꝛ vt itelligat h suppō in circularibus:sit orbis.d.cuius ꝯuexū sit ifim/vt tenet aduersarius veritatis.ꝛ circūferētia.a.b.finita:qꝛ aduersarius veritatis tenet celū eē finitū ex pte ꝯcaui. Tūc sit suppō qꝫ orbis.d.circuēdo circa centrū.c.pertrāsibit.a.b.circūferētiā finitā tpe ifinito:siue tal circūferētia itelligat imobilis/siue ꝯ moti.vt est veritas. Nā inuentū est orbes inferiores ꝯ moueri p mobili.h suppō pꝫ ꝑ ꝑcedētes/nā linea i finita nō pōt absolui a finita nisi tpe ifito.ꝛ eꝯ ēt/siue illa moueat/siue qescat.qre orbis.d.ꝑagrabit nūqꝫ circūferētiā.a.b.nisi tpe ifito. Hec est za suppō/vl(vt recti dicā)ē vna:q ifitis circularibus est applicata. His habitis. Arilēs arguit hypothetice deducēdo sylꝫ ꝯ sensuz:ꝛ inqt Si igit tps q finita linea mota absoluit supple ab ifita:sit ifitm:vt supposuimus:ꝛ tps ēt q ifitu ꝑfinita mouebat:ifitm eē necūz

Q sic:vt ēt supponebamus:ipossibile erit ꝑfecto infitum corpus moueri penitus. Nā siue sit corpus rectū/vt elm̄tū.siue sit circulare/vt celū.tps q tale corpus moueret:fiat infitm nece est:ēt si ifitm moueat ꝑ finitū:quāto magis si ꝑ infitm moueret. Consequētia tenet ex suppōnibus:nec illā ꝓbo alr. Ondit h aduersarii sensibus:ꝛ inqt. At celū circuit/atqꝫ ꝯuertit i orbē totū finito i tpe.vtpote spatio.z4.horaꝝ:vt sensus ondit.dico qꝫ ꝯuertit in orbē.z4.horis:ita vt orbis supmus:qd est pm mobile:totā eā transeat circūferētiā/q est ifra.vz.a.b.finitā dicto tpe de corpe recto nō ondit ad ifferi sensibus.qꝛ ꝯstat.Si.n.celū.z4.horis ꝯstat moueri:ēt se sibus pꝫ elm̄tū nullū posse ferri nisi tpe fito:cū oē elm̄tū itra celū ꝯtineat. ℭ Tūc vlt addit ꝓpom ꝛ inqt. Impossibile igit est ifitm eē:qd circulo mouet.ꝛ tota rō reducit ad breuia sic:si celū ex pte orbis supmi eēt ifitm/ꝛ ex pte orbiū ꝯtentorum Rō breuis

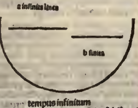
totum

A totū finitū: vt dicit dātatis aduersari⁹: orbis.d.supremus lineam separari. Nam vbi contingat separari: separabit̄ B
tempore infinito peragraret.a.b.orbes cōtentos: siue illi tempore infinito. Sic enim hypothetice intellecta hec
intelligantur mobiles cōtra primū: siue immobiles: sed suppositio deseruit demonstrationi dicende: vt videbit̄.
hoc est contra sensum. nam celū orbes illos immobiles Ex his patet scōa suppositio. Quo vero mō Auerroes syl/
peragrare.24.horis constat sensibus: quare celū omni logiçat: nō clare cōstat. ¶ Verū anteq̄ syllogismū con/ Considera/
Contra Suis. ex parte finitum esse necesse est. videtur igitur ex dictis ficiat: verba Aristotelis perlibat: dicunt enim eius trāſ/ tio verboꝝ
vnam tm̄ Aristotelem fecisse suppositionē: que primo fuit lationes. Reuertamur ergo ⁊ dicamus si illud tēpus est Auerrois i
declarata in lineis rectis finitis: postea in lineis rectis in infinitum: in quo pertransit motus finitus in motum in/ suis trāſla/
finitis: ⁊ demum in circularibus. finitum: ⁊ separabitur ab eo: ⁊ quo init motus infinitus: tionibus.

Que Auer. cōmē.38. Auerroes vero hunc locum confusit: verum quia nostro tempore homines nimiū bar/
barie ipsius afficiunt: ⁊ est etiam in his que dicit nō nihil
fructus: propterea que hic
dicit/ clarioribus verbis: q/
b⁹ possum⁹/ referre eni/
2ª suppō. temur. Auerroes itaq̄
multas facit suppōnes:
quarū prima est in prece/
B denti cōmēto videlꝫ/ li/
nea seu magnitudo fini/

ta pertransit finitam tempore finito. Scōa est conuer/
tens per contrapositionem vtpote linea nō finita pertrā/
sit finitā tēpore nō finito: que eque pollet huic videlꝫ/ li/
nea seu magnitudo infinita ptransit finitā tempore infi/
2ª suppō. nito. Hec igit̄ suppositio tenet, vt dicit Auerroes: q2 est
ex cōuersione per contrapositionem prime. Quare si cō
tingit lineā
infinitā mo/
ueri ppe fini
tā illā pera/
grādo: ab illa
nō ꝯtingit se
parari nisi tē
pore ifinito.
nō cōtentus
Auerroes di
C cta pbatiōe:
que fit p con

trapositionē: pbat scōo illā scōaꝫ suppositionē syllo di/
uisiuo: sic/ Si linea infinita peragrabit finitā: aut tēpore
finito ab illa distingẽt. aut tēpore infinito. nō tēpore fi/
nito: vt 6° physicoꝝ est pbatum. igit̄ tempore infinito.
Cur liber physicoꝝ dā de motu ¶ Auerro. obiter assignat tres causas cur liber physico/
rum solet dici de motu liber. prima est: q2 oia ordinantur
ad motū vt ad finē. q2 primus ⁊ scōs sunt preparationes
ad tertium: cum sint de principijs motus. tertius vero est
de definitione motus. atq̄ infinito: qd̄ esse mobile existi
matur quartus de loco: qui est finis motus. de tempore:
qd̄ est mensura motus: de vacuo: qd̄ est finis existimatus
motus. quintus est de diuisione ⁊ speciebus motus. sextus
de passionibus atq̄ proprijs motus. septimus de motu
eterno atq̄ efficiente motum. octauus demum de motu
eterno/ atq̄ primo motore. finis igit̄ libri physicorum est
motus. cum quicqd in illo consideretur: ad motum spe/
D ctet. Scōa causa est: quia maior pars est de motu: vtpo/
te a tertio libro vsq̄ ad finē: q2 (vt Themisti⁹ dicit) pri/
mus ⁊ scōs non de motu: sed de pncipijs motus sunt. in/
scribitur igitur totus liber de motu: q2 a predominante
fieri dꝫ denominatio. tertia causa quare liber physicorū
est de motu/ est propter hec duo: vtpote: quia maior ps
est de motu: ⁊ quia omnia que in eo libro tractantur: ad/
Dubitatio. Sol. modum habent rationem. ¶ Occurres quia nō videt̄
posse separari lineam infinitam a finita: quia quod sepa
ratur tempore infinito: non separat̄. Intelligas suppositi/
tionem hypothetice: vtpote si contingat talem infinitā

perpetui spatiū: ⁊ per motū intelligit spatium perma/

pmo dicit Aristotelem per motum intelligere mobile:
nō enim motus ptransit in motum: sed est quo mobile
pertransit spatiū: ⁊ per imotū intelligit spatium perma/
nens. Secūdo per partes intelligit partes motus vtr: est
igit̄ sensus verborū apud Auerroem: si tempus est infi/
nitū: quo mobile finitū pertransit spatiū infinitū pma/
nens dissecando se ab illo: ⁊ quo mobile infinitū spatiū F
peragrat finitum: tunc partes eius idest motus erunt in/
finite. tenet ꝯsequētia (lꝫ ipse non pbat) q2 infinitū nō re
sultat nisi ab infinitis numero ⁊ magnitudine. Si igitur
tempus est infinitū: motus etiā illorū erit infinitus: ⁊ si
motus est infinitus: partes eius motus erunt numero ⁊
quantitate infinite. Hec est prima expositio videlꝫ ꝙ per
partes eius: intelligat partes motus. ¶ Aliter exponit: ⁊
vult per ptes eius/ partes mobilis. Si enim mobile est
infinitum: partes eius erunt numero/ ⁊ magnitudine infi
nite. Qd̄ si dicas nō esse verū in celo. Rñdet ꝙ sm̄ ad/
uersarios celum ex parte cōuexi est infinitū saltem: lꝫ fi/
nitum ex pte cōcaui. Quare partes mobilis saltē alique
sunt infinite: qd̄ sufficit ad rōnem. ¶ Ex his expositioni 3ª suppō.
bus colligit̄ tertia suppositio: videlꝫ ꝙ si aliqd̄ mobile
est infinitum: partes eius motus/ vel eius mobilis sunt
infinite: ⁊ quia hec suppositio est gemina: prout verbum
illud partes eius/ pōt referri ad partes motus: ⁊ ad ptes G
mobilis: ppterea bifariam deducit rationem Aristote/ Primus
lis: iuxta igitur scōam interpretationem qua verbū illud syllo.
partes eius referebat̄ ad partes mobilis: syllogiçat sic/
si celum est infinitum: partes celi saltem cōuexales erūt
infinite: iuxta tertiā suppositionē scōo loco expositam.
Celum est infinitum ⁊ alique eius partes saltem cōuexa
les. igitur totum celū: ⁊ eius cōuexū ptransibūt orbē me
dium intra ipsum intellectū vel cōuexū terre/ tempore
infinito. Immo totum celum pertransibit totū illū or/
bem intraclusum vel totam terrā tempore infinito: ⁊ ps
celi vtpote conuexum partem illius orbis vel terre pu/
ta illius conuexū etiam tempore infinito. Ultra sequit̄
ꝙ totus mundus erit infinitus: ⁊ quelibet eius pars: qd̄
intelligo quo ad motum: hoc est contra sensum. nam sen/
su vi celū ⁊ ei⁹ ꝯuexū.24. horis peragrare orbē intra/
clusū/ vel terrā: si ille est imobilis: vel saltē si mobilis in
ꝯtrariū: in paulo maiore tempore. Addit ꝙ hec expositio: q̄
p ptes eius intelligit ptes mobilis est ꝯuenientior postea H
dicēdis. Prima vero qua p ptes eius intellexit ptes mot⁹
est ꝯuenientior verbis textus. Addit aūt verba postea dicēda
que sunt illa videlꝫ. Manifestū est igit̄ ꝙ corpus. Et re/
liqua: qbus scōa expositio vr̄ valde ꝯuenire. Hec Auer/
roes quo ad pᵐ modū legēdi vbū illud partes eius: ⁊ de
pmo syllō iuxta illius expōnē. ¶ Si vero vbū ptes eius
referat̄ ad motū: tūc syllogiçat sic/ si celū est infiᵐ: tūc cor
pus infiᵐ secabit finitū tpe infinito. si sic. ḡ ps corpis infi
niti secabit ptē illi⁹ finiti tpe etiā infinito: vtputa ꝯuexū
infinitū secabit conuexum intraclusi orbis vel terre tpe
infinito. Nam pportio infiniti ad totū orbem intraclu/
sum: ⁊ ad eius partē videlꝫ eius conuexū est eadē pro

I portio. Ultra igitur motus totius celi est in tempore infinito. τ motus eius partis videlz eius cõuexi. at hoc est cõtra sensum: cũ totus motus τ eius pars nõ sit maior. 24. horarum. differunt autem hic syll'o a primo: qr hic deducit ad infinitatem totius motus: τ eius partis. τ per hoc deducit ad illud qđ est ꝯtra sensuz. Primꝰ ꝟo deducit sine hoc ad id qđ est cõtra sensum: que est parua differentia. τ iuxta hũc 2m syll'm legit literas Aristotelis satis bñ: replicando syll'm factũ iuxta primã expositionẽ. demũ notat syllogismum litere posse vniuersalr: τ particulariter confici. Universalr qdem cõficit: si ꝯcludet vlr nullũ corpꝰ infinitũ posse moueri: τ per ꝯñs nullũ corpus infinitum esse. particulr ꝟo si concludet celum nõ posse moueri si est infinitũ. demonstrationẽ vniuersalẽ nec Aristoteles fecit: nec p se expressit. põt tñ ex dictis sic cõfici: si aliqđ corpus infinitũ daret: vel esset rectum: vel circulare. Si

K rectũ: opꝫ vt moueat: vel igitur tempore finito: vel tempore infinito. Si tẽpore infinito moueret. igitur etiã tẽpore finito mouebit. sicut omne qđ moueret in anno. etiaꝫ in die mouebit: τ qđ in die: τ in hora. igit qđ tẽpore infinito: etiam tẽpore finito mouebit. Sed hoc est ip[ossibi]le: qr infinitũ totum occupans tẽpore finito moueri nõ põt: vt 6o phys. est dictũ. nec dari põt tale corpꝰ moueri motu τ tempore finito: qr tunc moueret supra spatio finito: qđ est ipo[ssibi]le. nõ põt igitur esse corpus rectuꝫ. qđ ꝟo non sit circulare: deductũ est: qr celũ esse nõ põt infinitũ: naꝫ pertransiret aliquã magnitudineꝫ tẽpore infinito: qđ est contra sensuꝫ. Naꝫ. 24. horis moueri vr. Sic igitur vlr τ particulr pꝫ nullũ corpus infinitũ posse moueri: τ ita nullũ corpus infinitũ esse. ¶ Sꝫ occurres: qr celum mouetur tẽpore ifinito: qr eterno motu. τ tñ est mobile finitum. igit nõ opꝫ motũ correspondere mobili quo ad finitatem infinitatem τc.

Dubitatio.

L Preterea imaginor circa terrã τ oẽs orbes: quos ponit Aristo. orbẽ moueri ab occasu in ortũ in duplo tardiꝰ. 9. orbe. τ aliũ adhuc i duplo maiorẽ moueri in duplo tardiꝰ. 10. τ 12. adhuc in duplo maiorẽ moueri in duplo tardiꝰ: τ sic i ifim. igr põt aduersariꝰ dicẽ eẽ orbem ex parte cõuexi celi infinitũ qui pprio motu infinite tarde moueret. ¶ Ad hec dico ꝙ lꝫ motus diurnꝰ sit infinitus replicatione τ sm speciem. tñ est finitus sm indiuiduũ: est enim in. 24. horis. In his n. celuꝫ precise cõplet reuolutionẽ diurnã. τ sup h Aristo[teles] fũdauit demõstrationẽ: nã si celũ. 24. horis ꝯplet reuolutionẽ: nõ põt moueri nisi supra spatio finito τ tpe finito. igr est fim. Ad 2m dicerẽ illđ eẽ imaginariũ: sꝫ nõ verũ: qr sꝫ rei nãm oẽ qđ mouet: aliqñ erit motũ illo motu: quo mouet saltẽ sm indiuiduũ. alr motus ille esset frustra: cũ nunqꝫ ad finem veniret. Preterea talẽ motũ tardissimũ in infinituꝫ phi. non possunt ponere: qr oẽm motũ celi ponũt pter motum stelle. at nulla stella esse põt faciens ad vniuersi cõseruationẽ: que motu infinito moueat. igit lꝫ illud sit imaginariũ: tñ in re nihil esse põt. Hec colligunt ex cõmento.

M ¶ Tu ꝟo scias ea que Auerroes hic dixit eẽ nugas: nã ea plibat in textu: que in codicibꝰ grecis non inuenimus. Preterea multiplicat syll'os τ suppositiones τ expositiões ad ea: q nõ repiunt in codicibꝰ grecis. ppea tu ꝯsidera q dixim: nã sũt dcã ad mẽtẽ grecoꝝ expositoꝝ.

Qualia sunt que Auerro. dicit hic.

Ex ea pte q Latino[s] — — — nus

¶ Preterea quẽadmodum linea ex ea parte qua finis est: infinita esse nõ põt: nisi ad longitudinẽ. τ supficies ex ea parte qua finis similiter infinita esse nõ põt. Cum aũt fuerit terminata: nulla ex parte est infinita: veluti nec quadratũ nec circulũ nec sphẽrã infinitũ dixeris: quẽadmodũ nec pedale infinitum.

N ¶ Hec est 4a demõstratio: cuius supponit nulluꝫ circulum τ nullã sphẽrã esse infinitã: τ syllogiçat sic/ nulluꝫ terminis clausuꝫ est infinituꝫ. Circulus τ sphera est oi ex parte terminis clausus. igit nec circulus: nec sphera est infinita. Maior deducit: nã linea ex ea parte qua ipsis terminis claudit: nõ est infinita. supficies similr ex ea parte qua terminis claudit minime est infinita: τ de ceteris id genus silr. igit vlr nullũ terminis clausuꝫ est infinitũ. Minorẽ nõ posuit/ videlꝫ sed sphera terminis claudit: qr intelligit: sed subscribit ꝯclonẽ p verbũ: veluti qđ est nota silitudis. Tu ꝟo lege p verbũ illationis: nã verbuꝫ illud: veluti/ vim hꝫ illatiuã. lege igit/ nec quadratũ nec circulũ/ nec spheraꝫ infinitũ dixeris quemadmodũ nec pedale infinitũ dices. est igit ꝯclo. sphera nõ est infinita.

Sed si quid — — — Infinita est verbum supplendum. Nec/ nõ est in greco sed in sui locum — — — dixeris ethe hic supplendum. Ex ea parte vel cum. Infinitum dicibus supplendum.

¶ Animaduerte tu me multa mutasse/ τ plura adiecisse ad sensus explicationẽ: que qr notaui in lateribus textus ꝯsidera. Quo ꝟo ad vba attinet: circulus τ sphera differunt. nã circulus est in superficie. sphera in corpore. propterea circulus est supficialis τ sphera corpea figura. relinquit igit ex his suppõ. vꝫ ꝙ sphera nõ est infinita.

O Circulus. sphera.

¶ Si igit neqꝫ sphera/ neqꝫ quadratũ/ nec circulus est infinitus: atqꝫ si circulus nõ est: latio circularis nõ est: τ silr si circulus ifinitus nõ est: latio circularis ifinita nõ erit. Sꝫ circulus ifinitus non est. igit corpus infinitum circulo mouebit nunqꝫ.

Sed Latio circularis verbum est additum.

¶ Hac suppositione stante syllogiçat hypothetice sic/ si sphera τ circulus τ quadratuꝫ nõ est infinitus. Motꝰ circularis nõ potest esse infinitus. pbat in textu: qr sicut si nõ est circulus: nõ põt esse motus circularis: ita si nõ sit infinitus circulus: nõ põt esse infinitꝰ motꝰ circularis. igitur valet: si sphera τ circulus nõ est infinitus. Motꝰ circularis nõ põt esse infinitus. Tũc ponẽdũ est añs sꝫ circulus ifinitꝰ nõ est: vt ex suppositione habet. Immo nec sphera/ nec quadratũ. igit motus circularis infinitus eẽ nõ põt.

P Tunc vltra. Si circularis motus nõ põt esse infinitus: nullũ corpus infinitũ poterit moueri motu circulari infinito. Hec pꝫ: qr motu qui nec est/ nec põt esse: nulluꝫ corpus moueri põt. Probatũ est aũt motum circularem infinituꝫ nec esse/ nec posse esse. igit tali motu nullũ corpus mouebit. Tũc sequit ꝯclusio videlꝫ ꝙ nec celuꝫ potest tali motu infinito moueri: qđ erat intentum. dicit si igitur neqꝫ sphera/ neqꝫ quadratũ/ neqꝫ circulus est infinitus: hoc est antecedens: cui deberet coniungi illud cõsequens videlꝫ: latio circularis infinita nõ erit. verũ interponit pbationẽ. τ dicit atqꝫ si circulus nõ est: latio circularis nõ est. igit silr si circulus nõ est infinitus: latio circularis ifinita nõ erit. ecce hec est maior hypothetici syllogismi: τ eius pbatio. dat Minorẽ/ τ inquit. sed circulus infinitus nõ est. Huic minori deberet addi conclusio vꝫ. igit motus circularis nõ est infinitus. sed non addit: sed subiungit cõsequens ad illaꝫ cõclusionem videlꝫ. igitur corpus infinitum circulo mouebit nunqꝫ. sequit enim si motus circularis nõ est infinitus: corpus infinitum non potest moueri motu circulari infinito: vt fuit deductum.

Q tacuit ꝟo ꝯclusionẽ pncipalẽ videlꝫ celũ non posse esse infinitũ: qr eam posuit a pncipio. ¶ Quo ꝟo ad verba attinet debes scire ꝙ sermo Aristotelis est abundans: addit enim spheraꝫ τ quadratũ non esse infinitũ: qđ superfluit ad syll'm. verbum illud additum est ad pleniorem intelligentiam: vt habeatur omne figuratum esse finitũ. τ quasi potest fieri alius syllogismus hoc pacto omne

A figuratũ finitũ. Celum figuratũ. Celũ finitũ. Qua rõne Aristoteles dedisset vnã rõnẽ: ⁊ alterã idicaret. ¶ Auer. aũt rõnẽ hanc alr cõponit. Ad cu⁹ euidentiã supponit: duo sed vt suppõnes intelligant: notat in cõmẽto ꝙ duplex est figura superficialis videlꝫ: ⁊ corpalis. supficialis claudit vna linea: vt circulus. vel plurib⁹, vt triangulus, vel quadrangulus: ⁊ cęteri id genus. Corporalis ꝟo claudit supficie vna: vt sphęricũ solidũ. vel plurib⁹, vt corpus quadratũ, vel cubicũ. hoc notato: supponit pmo ꝙ tam linea ꝙ̃ supficies põt esse vna rõne finita: altera ꝟo infinita. ex pte gdẽ generis infinita. nã rõne longitudĩs quę est genus linee: ⁊ latitudinis quę est genus supficiei: nõ repugnat lineę infinitudo: ⁊ supficiei. rõne ꝟo diffę, repugnat: est eniꝫ diffa lineę: cuius extrema sunt duo puncta: superficiei ꝟo: quę lineis claudit. ⁊ sic ex parte gñis nulli horũ repugnat infinitudo. ex pte diffę ꝟo repugnat Scdo supponit nullũ figuratũ posse esse infinitũ: nisi ex

Què Auer. cõmẽ. 39.

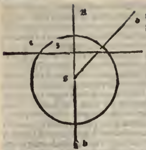
B parte generis: vtpote vt q̃ntũ. nã vt figuratũ infinitũ eẽ nõ põt: qm̃ siue figuratũ sit superficiali, siue corpali figura: quatenus figuratũ: terminis semp claudit. ponit aũt scda suppositio apud Auerro. in textu suo pte illa. Tunc eniꝫ est ipole. Ex his duabus suppõnib⁹ vult Auerroes Aristotelem syllogiçare ibi. Si g̃ neqꝫ orbis. Et sylls (vt mihi vi) apud ipsuꝫ sic cõponit nullũ figuratũ est infi^m. Celũ est figuratũ: qꝛ sphęricũ. igit celũ nõ est infi^m. Maior pꝫ ex suppositionib⁹: dictũ est eniꝫ figuratũ, vt figuratuꝫ, nõ posse esse infinitũ: nisi rõne generis. Ultra, si celũ non est infinitũ: sequit nullũ infinituꝫ esse mobile motu circulari: qꝛ si aliqd esset: maxime esset celũ: vt dictũ est. Hęc est demonstratio: vt Auerroes exponit: qd qualiter valeat: ex nostris cõmẽtationibus: pspicuũ est. ¶ Sed occurres: qꝛ posset dici rõnẽ Aristotelis pbare celũ qd mouet. 24. horis esse finitũ: vt motus finitudo denotat: tñ vltra pmũ mobile est dabile orbis infinitus: q moue

C tur motu infinito: quẽ orbẽ nõ perceperunt astronomi: q solũ obseruarũt orbes: q mouent motib⁹ finitis. Rñdet Auerroes ex textu: ⁊ dicit ꝙ ppterea addita est quarta ratio: qꝛ per illam remouet iste cauillus: qm̃ talis orbis vltra alios cõceptus, esset orbis. igit corpus figuratum, Modo nullũ figuratũ esse potest infinituꝫ: sed dubitat circa hęc: ⁊ pmo: qꝛ nõ videt valere ꝯsequẽtia Auerrois rotũdũ est finitũ. igit eius motus est finitus: qꝛ lꝫ valeat mobile est infinitũ. igit mot⁹ est infinitus. nõ valet ecõtra mobile est finitũ. igit motus: qꝛ celũ est finituꝫ: qd tñ mouet tẽpore infinito. diximus superi⁹ ꝙ ppositio Aristotelis ⁊ Auerrois dꝫ intelligi fm̃ indiuiduũ. Omne. n. mobile finitũ motu vno numero finito mouet. celũ ꝟo nõ mouet vno motu infinito numero: sed specie: qm̃ reuolutio celi est finita. ¶ Scdo occurres: qꝛ figura nõ vi

D de predicamẽto quãtitatis: sed qualitatis. igit tam gen⁹ ꝙ̃ differentię sunt de predicamẽto qualitatis. ⁊ ita gen⁹ nõ vi esse de pdicamẽto quãti. dici põt ꝙ particulę posite in definitione figurę nõ sunt proprie genus. ⁊ diffa: sed circũlocutiue ponunt. ⁊ ppterea verũ genus: ⁊ vera differentia esse vident in prędicamento qualis. ¶ Tertio videt infinitũ corpus esse posse: qꝛ aliquãtũ corpus esse põt: ⁊ aliquãto maius: ⁊ sic infinitũ. sorticolę dicunt infinitũ corpus posse esse: qꝛ syncategorematice: nõ tñ corp⁹ ifi^m: qꝛ nõ categorematice. Tu ꝟo lege dicta nr̃a. 3. phy.

¶ Pręterea si sit. g. centrũ. a. b. ꝟo sit infinita: ⁊. e. ad rectũ ifinita: ⁊. g. d. sit mota: nũq̃ ipa. g. d. ab. e. absoluet. Sed sp quẽadmodũ. a. b. se se habebit: incidit enim ei: qd est. z. non igitur circuit circulum: quę est infinita.

Ipsa. g. d. est verbũ supplendum. aliadvertit in greco. g. e. ee ... 8 stare nõ ... ad trãstulit. a. ... vt alii transtulerũt.

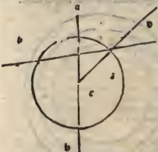
E Hęc est qnta demõstratio: quę parũ differt a 2ª vt dicem⁹. tñ more boni geometrę: ponit pmo exemplũ in puluere: ⁊ q̃si dicat, si per aduersariũ veritatio det corp⁹ sphęricũ infinitum mobile: sit illi⁹ dati corpis g. centrũ. linea

F ꝟo. a. b. sit ifinita vtraqꝫ ex pte. ⁊. e. supple ꝫ. sit. e. recta ad angulos rectos infinita secãs. a. b. in. z. pũcto. ⁊ linea. g. d. exiens a centro. g. lateralr sit linea: quę mouet motu corporis sphęrici infiniti mobilis dati. in casu isto pꝫ lineas a. b. ⁊. e. z. imobiles intelligi. lineam ꝟo. g. d. moueri motu corpis sphęrici dati videlꝫ. d. a. e. b. Dico. g. d. moueri motu corpis sphęrici dati: qꝛ intelligit Aristoteles illaꝫ moueri vsus. z. e. ⁊. a. g. b. lineas imobiles. hic est casus descriptus in puluere. Tunc arguit si ita est, vt pcedẽs casus dicit: nunq̃ linea ipsa: g. d. ab. e. z. absoluet: qm̃. z. e. ponebatur infinita imobilis. Mõ infinitũ pertrãsiri nõ põt, vt toties dictũ est. absoluet igit nunq̃. d. g. ab. z. e. sed semp quẽadmoduꝫ. a. b. imobilis se se habebit: quę imobilr secat. e. z. in. z. puncto. non qd sit iudo currat quattuor pedibus: sed dico. d. g. se se hẽe ad. z. e. sicut. a. b. ad. z. e. qꝛ sicut a. b. nunq̃ derelinquit. z. e. sic. d. g. nunq̃ derelinquet. z. e.

G at hoc est impole: qꝛ ponebat. g. d. Moueri motu totius sphęrici dati. igit quę est. g. d. infinita nunq̃ circulũ complebit: ⁊ ita sphęricũ: ⁊ datũ Minime: ⁊ p ꝯñs ipole est dari sphęricũ ifinitũ mobile. ex his apparet: qd essentialiter hęc qnta demonstratio nõ differt a scda: sed solũ: qꝛ in hac assumit illd videlꝫ ꝙ. g. d. ita se se habebit. ad. z. e. vt. a. b. ad. z. e. qd nõ assumebatur in scda demõstratione: tñ fundamẽtalis vis vtriusqꝫ eadem est.

Què Auer. cõmẽ. 40.

Auerroes aũt lꝫ aliqua ex pte aliter rationeꝫ cõponat: tñ vtitur eodẽ exẽplo. lꝫ in illo lr̃as aliq̃tulũ mutat: q a in exẽplo nr̃o per. g. centrũ intelleximus: ipse ꝟo p. c. signat centrũ. nos. e. z. signauim⁹ lineaꝫ imobileꝫ pertrãseundã. Ipse illaꝫ vocat b. z. tñ exẽplũ oi ex pte ẽ idẽ. ¶ Pręterea Auer. declarat: qd Aristo^{les} supposuit. Aristo^{les} eni sphęricũ ifi^m. d. b. b. suppõit hẽre cẽtrũ. c. Auer. sup h igit manifestũ est cũ posuim⁹ ꝙ corp⁹ rotũdũ mouet circulr: nece est vt hẽat cẽtrũ: siue sit ifi^m, siue fi^m: qd vitatẽ hẽe asserũt iuniores de cẽtro motus: nõ aũt de cẽtro magnitudis. ¶ Nos ꝟo dixim⁹ illd eẽ verũ hypotetice: nã si sphęricũ corp⁹ ifi^m circulr mouet: necesse est

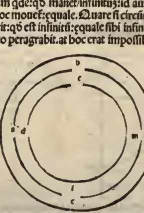

H

Ex^m Auer.

I bĩe centrũ.lƺ simplr nõ sit necẽ bĩe centrũ:qꝛ infiᵐ caret
extremis ꝛ medio: sed de his supra.descripto exemplo
Auerroes arguit aliqua ex parte aliter.arguit eniƺ.Si li
nea.c.d.quę apud nos dicebaẜ.g.d.separareẜ a linea.ƺ.b.
quę apud nos dicebaẜ.ƺ.e.talis sepatio nõ esset nisi in vl
timo puncto linę.ƺ.b.sed talis sepatio fieri nõ põt in vl
timo puncto.ƺ.b.qꝛ infinitũ nõ hƺ vltimũ.igiẜ talis sepa
tio fieri nõ põt.Maioꝛ pbaẜ ab eo:qꝛ si nõ esset sepatio
illarũ lineaꝝ ab inuicẽ in vltimis punctis:tunc alia pun
cta adhuc supessent:ſm quę deberet separi:ꝛ ita nõdum
essent sepatę ꝛ ex alia parte erant sepatę:quare ɔ̃dictio.
Ppterea ait Auerroes/ sed ſm ꝙ est infinita:non habet
vltimũ punctũ:scilƺ in pte.d.ꝛ supple ta nec in parte.b.sƺ
opƺ in hoc casu.c.d.secare arcũ similẽƺ arcui.d.ƺ.quasi di
cat opƺ vt linea.c.d.semp sit in secando.ƺ.b.arcuƺ descri
K bendo.d.ƺ.dico in secãdo arcuƺ similẽ.d.ƺ.qꝛ lineam.ƺ.b.
semp in puncto.ƺ.vel illa ęqualenti secabit:nũꝗ se sepan
do a tota linea.ƺ.b.Uocat aũt.ƺ.d.arcum:qꝛ describit ar
cum circa vltimã lineam videlƺ.d.a.b.b.Uult igiẜ dice
re Auerroes ꝙ linea.c.d.taliter mouebiẜ sup lineã.ƺ.b.ꝙ
nunꝗ sepabiẜ ab illa:sed semp in puncto.ƺ.vel illi ęqui
ualenti illam secabit:cũ quo puncto semper seruabit de
criptionẽ semi linę.ƺ.d.quę arcus diciẜ apud ipsuƺ/pro
pter causaƺ datam.Hęc credo Auerroeƺ voluisse:ꝛ si nõ
voluit hęc:nõ curo suaƺ barbarieƺ intelligere:qꝛ non est
ad rem qȍ dicit.¶ Demuƺ in calce cõmenti ipse syllogi
ƺat duplr ɔ̃nẽ:pmo motꝰ infinitus nõ pficiẜ. Motꝰ cęli
perficiẜ.g̃ supple motus cęli nõ est ĩfinitꝰ:ꝙ motꝰ corpo
ris infiniti nõ pficiaẜ pƺ:qꝛ linea.c.d.nunꝗ sepabiẜ a li
nea.ƺ.b.ɔ̃stat aũt lineaƺ.c.d.moueri motu corpis infiniti
dati.ꝙ ꝛ̃o motus cęli pficiaẜ/pƺ:quia.ƺ4.horis cõpleẜ.
vel sic/motus corporis infiniti est infinitus:vt patuit per
L casum.Motus cęli est finitus.igiẜ cęlũ esse nõ põt infini
tuƺ.Hęc forma paꝝ differt a pma.Hęc Auerroes.tu ꝛ̃o
ex nostris cõmẽtationibus facile itelligere potes exposi
tionẽ Aristotelis:ꝛ quãtũ illa Auerrois ɔ̃ueniat textui.

¶ Adhęc si cęlũ est infinitum:ꝛ circũuoluiẜ:
infinitũ finito tẽpore erit ptransituƺ:sit enim
cęlum qdẽ:qȍ manet/infinituƺ:id aũt/quod
in hoc moueẜ:ęquale. Quare si circũuolutũ
fuerit:qȍ est infinitũ:ęquale sibi infinitũ tpe
finito peragrabit.at hoc erat impossibile.

M

Hęc est sexta demonstratio:in qua Aristoteles imagina
tur cęlũ qȍ poniẜ infinitũ mobile ab aduersario verita
tis.d.e.m.f.moueri.ƺ4.horis:hoc enim ad sensuƺ pƺ.sup
ponis scḋo cęlũ quodã imobile esse.a.b.l.c.in quo cęlum
mobile ɔ̃tineẜ vt in loco sibi ęquali.tunc arguit si cęlum N
mobile.d.e.m.f.est infinitũ:cũ positũ sit ad sensum illud
cõplere reuolutionẽ suã.ƺ4.horis:sequiẜ illud ptransire
cęlum illud imobile intra qȍ itellexim9 ɔ̃tineri videlƺ
a.b.l.c.ƺ4.horis:sed cęluƺ illud imobile poniẜ infinituƺ:
qꝛ ɔ̃tinet cęlũ mobile ĩfiᵐ.igiẜ cęlũ mobile tpe finito pe
ragrabit spatiũ infiᵐ:ga.d.e.m.f.cęlũ mobile.ƺ4.horis
peragrabit.a.b.l.c.spatiuƺ imobile:qȍ ponebaẜ infiᵐ.

Auerro. ꝛ̃o per cęlũ manens intelligit vacuuƺ:qȍ poniẜ extra cęluƺ ſm aduersarios verita Quę Aue cõ.41.
tis ꝛ per cęlũ mobile intelligit cęlũ corporeũ qȍ moueẜ
(vt pƺ ad sensuƺ.)ƺ4.horis.Tũc ad syllm vult Aristote
leƺ supponere duo p̊ ꝙ cęlũ vacuũ nec̃io est infiᵐ:qꝛ con
tinet cęlũ mobile infiᵐ.scḋo ꝙ cęlũ mobile.ƺ4.horis cõ
plet reuolutionẽ suã.Tunc vult syllm esse ad hoiẽƺ. Nã
si cęlũ mobile est infinitũ:opƺ dari vacuũ in quo ɔ̃tineẜ
infinitũ.igiẜ (vt superiꝰ est deductũ)cęlũ mobile.ƺ4.ho
ris pertransibit illud vacuũ infinituƺ.Ex qbꝰ vƺ ꝙ tota O
ratio Aristotelis ɔ̃sistat in duabus ppõnibꝰ pma cęlum
mobile est infinitũ.Scḋa datur vacuũ in quo cęlũ conti
neẜ infinitũ.ex his seqẜ spatiũ infinitũ pertransiri tẽpo
re finito:qꝛ vacuũ datũ.ƺ4.horis a cęlo mobili pertran
sibiẜ.Cõstat aũt tale vacuũ esse infinitũ:cũ cęlũ mobile Dubiũ.
cõtineat infinitũ.Sed dubitat Auerroes:qꝛ rõ Aristote
lis est ad ipoſe.modo tale ipoſe nõ vƺ sequi ad ppõneƺ
quę dicit cęlũ mobile esse infinitũ:sed ad ppositionẽ di
centẽ esse vacuũ infinitũ extra cęluƺ:ꝛ ita per ɔ̃ñs ipoſe
nõ habeẜ nisi ꝙ vacuũ infinitũ sit ipoſe:nõ ꝙ cęlũ infi
nitũ sit ipoſe.aduersarius eniƺ veritatis dicet syllm hũc
ducere ad ipoſe ex ppositiõe quę ponit vacuũ infinitũ
nõ ex ppositione quę ponit cęlũ mobile ĩfinitũ.¶ Re Sol.
spondet Auerroes ꝙ rõ est ad hoiem:mõ pro rõne hac
opƺ ad hoiem supponere ꝙ omne corpus habeat locuƺ
in quo est:ꝛ ꝙ locus corpis sit spatiũ ɔ̃tinẽs:qȍ diminui
tur ꝛ augeẜ ſm qȍ augenẜ ꝛ diminuunẜ corpa in eo con
tenta:hoc est opƺ vt locus sit ęqualis locato ſm ɔ̃tinen P
tiaꝝ:ꝛ cõmensurationẽ.hęc cõceduntẜ ab aduersarijs:mõ
ex cõcessis arguiẜ:si cęlũ mobile est infinitũ:opƺ dare p
eos locũ infinitũ:quẽ describet cęlũ ipsuƺ tẽpore finito.
vltra igiẜ spatiũ infinitũ erit ptransitũ tẽpore finito.hoc
ɔ̃ñs est impossibile:ꝛ nõ pro cõcessis ab aduersarijs.igi
tur pro eo qȍ addunt/videlƺ ꝙ cęlũ mobile sit infinituƺ:
quare cęlũ mobile esse infinitum est ipoſe:ꝛ sic pƺ qualr
illud ipossibile non sequiẜ ad cõcessa:sed ad positionem
corporis sphęrici infiniti. ¶ Ego ꝛ̃o iuxta expositionẽ quę auctor.
Simplicij ꝛ expositoris per cęlũ manẽs nõ vacuũ intel
ligerẽ:sed spatiũ imaginariũ qȍ cęlum mobile cõtinere
imaginarer.Modo tale spatiũ non est in re:sed poſe ad
imaginationẽ mõ ex possibili ſm imaginationẽ nõ seqẜ
impossibile ſm imaginationẽ:sed sequiẜ spatium infini
tum pertransiri tempore finito:qȍ est ipoſe ad imagina
tionẽ.igiẜ non sequiẜ ad possibile ſm imaginationẽ:vi
delicet ad spatiũ infinitum datum:qȍ lƺ non sit in re:est Q
possibile ad imaginationem.igitur sequiẜ ad positioneƺ
videlicet ad hoc ꝙ cęlum est infinitũ.vnde breuiter spa
tium infinitũ pertransiri tẽpore finito est ipoſe ad ima
ginationẽ:vel igiẜ sequiẜ ad hoc qȍ spatiũ ponebaẜ infi
nituƺ.vel ad hoc qȍ cęlum est infinitũ nõ pmuƺ:qꝛ illud
est possibile ad imaginationẽ:modo ipossibile ſm ima
ginationẽ nõ seqẜ poſe ad imaginationẽ.igitur sequitur
ad ƺᵐ videlƺ cęlum est infinituƺ.igitur nec ſm rẽ nec ſƺ
imaginationẽ cęlũ esse põt infinitũ:ꝛ hoc pacto exponẽ
do tolliẜ ɔ̃fusio Auerrois in hoc loco.Hęc de rõne Aris.

¶ Est aũt ꝛ cõuertibilr dicere:nam si tp̃s:in
quo circũuolutũ est:finitũ est:etiã magnitu

A dinem que pertrāsita est:necesse est finitā eē.
et equale sibi ptransiuit.igit finitū est.ꝛ ips.

¶ Qḋ per ipoŀe syllogiẓauit:nūc ostensiue syllogiẓat:ꝛ re
soluit textus in duos syllogismos.pimus si tēpus in quo
supple celum circūuolutum est:finituȝ est:etiā magnitu-
dinem:que pertransita est,idest spatiū necesse est finitū
esse.tenet hec ɔñtia ex sexto lib.physice auscultationis:
qꝛ spatiū ꝛ tēpus regulr sibi rñdēt quo ad finitatē infini
tateȝ ꝛc.Tunc suppleas syllo sic:sed tps quo celū circū-
uolutū est finitū est:quia.24.horaꝝ.igit spatium descri-
ptū a celo erit finitū Scḋs sylls est celū equale sibi per-
transiuit.equale sibi est finitū supple tn. igit celū est fini
tum.Uñ pōt sic reduci,omne transiens equale finito est
finitū.celū pertransiuit equale finito:qꝛ pertransiuit spa
B tiū equale tēpori ꝛ mobili finito.igit celuȝ ipsuȝ est fini-
Dubita. tuȝ.de scḋo syllo tangit vim minoris:ꝛ ɔclusionē.¶ Sȝ
occurres:qꝛ vr Aristoteles petere in hoc syllo:supponit
eniȝ celū est finitū in maiore.arguit eniȝ oē pertransiens
equale sibi idest celo est finitū.igit supponit celū esse fi-
nituȝ.¶ Animaduertendum verbum illud equale sibi
Solutio. grece esse ἴσον δ' αὐτῷ ꝛ pōt latine exponi equale ipsi
vel illi:ꝛ tūc sylls sic componeret,oē pertransiens eq̄le
illi est finitū:ꝛ tunc posset intelligi equale illi spatio vel
tempori:ꝛ sic maior est vera videlȝ,oē ptransiēs equale
tēpori ꝛ spatio finitis est finituȝ.Minor esset:sed celum
pertransit equale spatio ꝛ tēpori finitis(vt deductuȝ est
in priore syllo.)igit finitū est:sed qꝛ textus videt verbū
illud sibi referre ad celū ipsuȝ:posset dici Aristotelē sup-
ponere tanq̄ notū ad sensuȝ spatiū intraclusuȝ:qḋ celuȝ
ipsuȝ ptransit:esse equale celo finito saltē quo ad illi' cō-
cauū.nā aduersari' veritatis ɔcedit celū esse finituȝ quo
ad cōcauū:sed de eius cōuexo est questio:ꝛ iuxta hoc syl
C logismus esset.oē pertrāsiens equale finito est finitū.Ce-
lū pertransit equale sibi hoc est equale suo ɔcauo:qḋ eē
finitū pȝ ad sensuȝ:ꝛ aduersarij ɔcedūt.igit celū est fini-
tuȝ.¶ Sed replicabis hoc arguere finitatē ɔcaui tm̄.re-
spondeo qꝫ arguit finitatē totius:qꝛ celū mouet non so-
luȝ quo ad cōcauū:sed quo ad cōuexū.Mouet eniȝ sm
se:ꝛ qḋlȝ sui.ꝛ eius mot' rñdet spatio intraclulo:ꝛ nō spa
tio excluso:qꝛ spatiū exclusuȝ nihil est.Tu ꝟo si melius
Que Auer. habes:dic vt placet.¶ Quo ꝟo ad verba attinet:debes
cōmē.42. scire qꝫ verba illa,est aūt ꝛ cōuertibilr dicere:Auerroes
exponit sm ɔuersionē per ɔtrapositionē. Ubi aīaduer-
sione dignū sm eū qꝫ pimus sylls ad ipoŀe ꝓximo textu
factus ɔtinet vnū aliuȝ potestate ꝛ virtute:qui ducit ad
ipoŀe etiā:ꝛ est,celum est mobile infinitū.igit spatiū ab
eo descriptū est infinitū.spatiū est infinitū.igit ꝛ temp'
quo spatiū illud describit.mō hoc cōsequēs est ipoŀe.ꝛ
cōtra sensuȝ.vult igit Auerroes hunc syllm eē potentia
cōtentum in syllo ꝓximi textus:vbi pȝ ex infinitudine
D mobilis esse deductā infinitudinē tēporis.at presens syl
logismus ostensiuus arguit ecōtra ex finitudine tēporis
finitudinē mobilis hoc pacto videlȝ,tempus est finituȝ:
quo celū spatiū describit.igit spatiū descriptū est finitū.
spatium descriptū est finitū.igit ꝛ celū est finitū.hic igit
sylls ex finitudine tēporis arguit mobilis finitudinem.
vult igit Auerroes qꝫ presens sylls ostensiuus sit cōuer-
sus syllo priori per ipoŀe:nō qdē priori expresso:sed syl-
logismo in priori cōtento in potētia.Nam sylls potētia
in illo contentus per infinitatē mobilis syllogiẓat infini
tatē tēporis.hic cōtra p finitatē temporis finitatē mobi
lis.igit hic sylls est cōuersus sylli po' cōtenti in priori.ꝛ
vr hec ɔuersio per cōtra positionē:qꝛ pimus arguit celuȝ
est infinitū.igit tps est infinituȝ.presens arguit tempus
est finitū.igit celum est finitū.Ubi pȝ esse syllogiẓatum E
ab opposito cōsequentis per terminorū mutationeȝ de
infinitis ad finitos:qḋ videt cōuenire conuersioni p cō-
tra positionē.Et hoc inquit Auerroes in verbis suis ob-
scuris.hoc non est conuersum sermonis predicti hoc est
sylli formalr expressi:sed conuersum sue potentie idest
syllogismi:qui potestate cōtinet in syllo expresso. Dein-
de ponit syllogismuȝ cōuersum:ꝛ inqt.sermo enim qꝫ si
tps in quo pertransiuit illud corpus inane,fuerit finituȝ:
necessario erit illud inane ꝛ corpus:qḋ est in eo finitum:
est conuersum sermonis seu sylli nō formalr expressi:sȝ
potestate cōtenti in syllogismo formalr expresso:quem
syllm potestate ɔtentū explicat dicens.si corpus ꝛ inane
in quo est:fuerit īfinitū:necessario erit tps in quo pertrā-
sit ipsuȝ infinitū.Sic igit presens sylls nō est cōuersum
sylli expressi:sed virtute cōtenti in illo:ꝛ hoc dicit.vȝ ꝛ B F
qdē hoc est iste syllogismus cuius p̄sens est cōuersuȝ:nō
fuit positū in demonstratione predicta:que formalr ex-
primebat:ꝛ inducebat in forma hypothetici ad ipoŀe:ꝛ
nō in forma recta:qm̄ hec demr̄atio proximo textu edi-
ta cū inducit hoc pacto in forma hypothetici a pmo ad
vltimū habet sylls virtute cōtentus,in quo cū destruxi-
mus ɔñs:relinquet oppositū antecedētis:erat eniȝ ɔñs.
videlȝ celū pertransit spatiuȝ infinitū tempore infinito:
qḋ cū destruxerimus:qꝛ sensu pȝ celū vigintiquatuor ho
ris moueri:relinquet corpus inane,in quo celū est nō eē
infinitū:qḋ est oppositū añtis.Propterea in syllo osten-
siuo presenti sumit tps quo celū describit spatiū esse fini
tum:vt inferat ꝛ spatiū ꝛ celuȝ esse finita.Sic igit (vt di-
cit) ex syllogismo potestate cōtenti in ꝓximo syllo con-
cludit celū moueri tēpore infinito.Aristoteles ꝟo sumit
cōtradictoriū huius pro añte.vȝ tempus quo celuȝ fert,
est finitū:ꝛ infert celuȝ esse finitū:qḋ est cōtradictorium G
pmi antecedentis in syllo virtute contento.¶ Uñ p oia
hec vult habere Auerroes in his syllis esse dupliceȝ con
uersionē ordinis videlȝ ꝛ terminorū.Ordinis qdem:qa
qḋ in syllogismo potentia contento est añs pmū:in osten
siuo est vltimū ɔñs:ꝛ qḋ in ostensiuo est cōsequens vlti-
mum:in illo est pmuȝ antecedens. Terminorum ꝟo:qa
mutantur termini de infinitis ad finitos.Exemplū syllo
gismus potentia contentus est:si celum est infinituȝ est.
Si inane est infinitum tēpus:quo inane describitur:est
infinitū.Conuertit ad ostensiuum sic:tempus quo inane
describitur est finitum.igit inane est finitū.Inane est fi-
nitum.igit celum est finituȝ.Ubi pȝ duplex mutatio or-
dinis.videlȝ ꝛ terminorū.hec Auerroes.¶ Sȝ qm̄ hec Qual' Aue.
expositio pace Auerrois est potius cōfusio:ꝛ obscuritas expositio.
q̄ declaratio:clarius videtur mihi esse dōm hunc syllm
ostensiuum dici conuersuȝ prioris:quia prior sylls:ꝛ pre
sens sunt quodā modo oppositarū rationum:qm̄ sylls
presens est ostensiuus:prior ꝟo ducens ad impoŀe.igit
presens videtur quodam mō oppositus pori sm rationē H
generis:non aūt speciei:qꝛ presens non correspondet for
maliter priori sm regulam dataȝ pmo posterioꝝ:ꝛ scḋo
priorum.Propterea dixit Aristoteles est autem ꝛ con-
uertibiliter dicere.idest contingit sm eandem vim ideȝ
deducere sub diuersa forma.

¶ Qꝛ igit id qḋ circulo mouet:nō sit imēsuȝ: Immēsum
neqȝ infinitū:sed finē habeat pspicuū est. Intermi-
¶ Epilogat,ꝛ ait esse perspicuum celum qḋ circulo moue natum.
tur.nec esse imensum nec infinituȝ:sed habere finem.Di
xit nec esse imensuȝ:quo ad cōuexū:dixit nec ifinitū:quo
ad cōcauū.Auerro.ait per rōnes dictas patere nō tm̄ de Que Auer.
celo ipso finitudinē:sȝ de oi mobili sphericoꝛ vt sermo cōmē.43.

I fit vniuersalis ad omne corpus simplex:addit et de ele/
mentis idē. Ubi aīaduersione dignū sepiē rōnibus esse
ꝓbatū nullū mobile sphęricū esse infinitū. Uez oēs ea/
dē vi firmanť:q2 oēs sumunt illud sensu ꝑspicuū.videlz
cęlū motū suū cōplere vigintiquatuor horis:pręter quar
tā:quę simplr ꝓbat nullū mobile sphęricū esse infinitū.
Qōnes. Prima. Sed circa hęc tres emergunt qōnes:quaruz ꝑma est si corpus mobile circulo sit vel pos/
sit esse infinitū:ꝛ vī ꝙ sic:ꝑmo/motor ꝑmus est infinit⁹.
igiť ꝑmū mobile illi ęquatū est infinitū:q2 si nō:tunc ex/
cessus quo ꝑmū mouens excederet ꝑmū mobile/esset in/
finitus.igiť mouer et in nō tēpore. Scdo argui solet infi
nitū paruū corpus est circulo mobile.igiť infinitū ma/
gnū corpus est mobile circulo.tenet argumētū a sili:aňs
ẛo ꝓbať:q2 medietas cęli est circulo mobilis:ꝛ medie/
tas medietatis eiusdē:ꝛ sic in infinitū.igiť infinitū puuz
K corpus est circulo mobile. ¶ Tertio arguit Albertillus
si ipole esset infinitū corpus mobile circulo:hoc esset:q2
infinita velocitas non pōt esse in tēpore finito:at falsum
esse vī hoc:q2 infinita tarditas tēpore finito esse pōt.igiť
ꝛ ifinita velocitas.nā si vnū ꝫrīū est pole:ꝛ alterū.ꝛ aňs
deduciť:q2 partes circūferētiales polorū vel mole fabri
mouenť aliqua tarditate:ꝛ aliquę versus polos vel cen/
trum in duplo tardius:ꝛ alię adhuc magis vel versus po
los vel centrum in quadruplo tardius:ꝛ sic in ifinitum.
igiť de facto in infinitū tarde moueť aliqua pars:ꝛ in tē/
pore finito. ¶ Quarto/in infinitum est diffusiua lux cęli.
igiť in infinitū est cęli cōuexū.ad q̄ntū enim lux cęli diffū
diť:ad tātū cęlū diffundi necesse est.aňs ꝓbať.q2 ꝑ q̄ntū
obstaculū siue opacū est vmbrę ꝓductiuū:per tātū lux
est luminis multiplicatiua.sed opacū est vmbrę in infi/
nitū ꝓductiuū.igiť lux in infinitū est luminis multipli/
De titulo. catiua. ¶ In oppositū sunt Aristoteles ꝛ oēs peripate/
L tici:vt Simplici⁹/Thomas/Auerrois/ꝛ Auicē. ¶ Sed
circa titulū debes scire corpus mobile circulo esse illud
in ꝓposito:qđ moueť circa mediū.oē enim corp⁹ simplex
Quę Auer. aut a medio/aut ad mediū aut circa mediū ferť. ¶ Auer
cō.43. roes tñ in cōmēto velle vī corpus mobile circulo eē ra/
tionē vniuersaliorē cęlo.nā omne cęlum est corpus mo/
bile circulo:ꝛ nō ꝯuertiť.rota enim figuli circulo ferť:q̄
tñ nō est cęlū. Sed hoc stare nō pōt nā Aristoteles per
mobile circulo intelligit:qđ circa mediū ferť mundi.ta/
le autē oē cęlū est:ꝛ oē cęlum est mobile circulo hoc pa/
cto.ꝛ qđ addiť de rota figuli:clarū est hanc non moueri
circulo hac rōne:q2 nō circa mediū mūdi. Pręterea mo
tus illius est mistus ex ascensu ꝛ descensu:ꝛ nō simplex.
¶ Ex his seqť titulus qōnis:intelligiť enim quęstio de
cęlo:quasi quęrať:si cęlū sit/vel possit esse infinitū mobi
Prima pō. le.hęc de titulo. ¶ Et de positionibus agamus:veterum
qdā credētes imaginationi dixerunt cęlū qđ circulo mo
ueť:ex parte qdē conuexi infinituz esse.ex pte ẛo ꝯcaui
atqz centri finitū. Primū ꝓbant:q2 imaginationi dz cor
M ridere aliqd in re.at imagiatio vltra cęli ꝯcauū ad infi^m
se extēdit.ꝛ citra nō/nisi vsqz ad centrū.igiť ex pte ꝯuexi
Quę Arist. erit infi^m ex pte cōcaui finitū.hęc veteres. ¶ Sed hanc
ꝯ veteres. positionē Aristoteles sex vel septē rōnib⁹ ꝯfutauit:quas
in expositione textus diligēter examinauimus. Auicēna
ẛo in suo lib^o de cęlo capite qnto.adiecit alias rōnes nō
leues pro Aristotelicę positionis ꝯfirmatiō:quas refer/
Positio Al re supfluū puto:cuz satis explicate ab eo ponanť. ¶ Al/
bertilli 2^a. bertillus nō ignarus peripateticus in suis qōnibus,sup/
ponit ꝑmū ipsiuz infinitū posse intelligi categorematice:
ꝛ syncategorematice. Ipsiuz ifinitū categorematice equi/
ualet huic orationi res nō hńs finez:iuxta quā expositio/
nem Albertillus negat hanc/cōtinuū est diuisibile in in/

finitū.esset enim sensus cōtinuuz esse diuisibile in rē quę N
nō hz finem.mō hoc videť falsuz.quęlibet enim partiu
in quas cōtinuū est diuisibile.hz finez. Simili rōne ꝛ in
numeris infinitū categorematice est:qđ nō hz finez nec
ꝑncipiū.at infinituz syncategorematice in ꝯtinuis qdem
exponiť per hanc orationē aliqđ vel aliquātū ꝛ quātūlz
maius. In numeris ẛo per hāc aliquot:ꝛ quātūlibet plu
ra. Iuxta quaz expositionē Albertilla negat Socratē in/
finitū pondus posse portare.nam aliqđ vel aliquantum
pondus posset portare:ꝛ q̄ntumlibz maius:qđ est falsuz.
Similr negat infinitā partē esse in hoc pedali:q2 tūc ali
quanta pars:ꝛ q̄ntumlibz maior. At in discretis concedit
infinitas partes esse in hoc cōtinuo:q2 aliquot partes:ꝛ
quātūlibz plures.hęc distinctio nō est aliena a peripate/
ticis. Nam Ammonius inter peripateticos clarus in li/
bro de interpretatione vtiť illa aperte. ¶ Ex his seqť Excerptū
de mēte Albertillę infinitū teneri syncategorematice qñ Albertil
totalr terminuz supra quem hz vim ꝑcedit.categorema licum.
tice ẛo qñ ex parte post poniť. Propterea hę sunt iper/ O
tinentes infinitū corpus est:ꝛ corpus est infinitū:q2 scda
nec sequiť:nec repugnat primę. Cū in ꝑma ipsiuz infinī
tuz teneať syncategorematice. In scda ẛo categoremati/
ce.verum excerptū illud est voluntariū:peripatetici enī
dicerent ꝓpositiones tales esse ęquales:ꝛ ita de situ ter/
mini nō nimis curarent:vt pz. Scdo supponit ipsiuz im/
possibile bifariam dici:vel simplr:quo plures deos esse
simpliciter dicimus impossibile:vel sm qd quo aliquid
dicimus esse ipossibile potentia nālī:qđ nō esset impos/
sibile potētia supernālī:vt pore cęluz quiescere. Tertio
supponit infinitum cęluz vel corpus mobile circulariter
esse posse bifariam intelligi:aut supposita multitudie or
biuz/vt supponit Aristoteles:aut imaginādo cęlum esse
vnum corpus cōtinuū ad ifinitū circulariter protensuz.
Supposita multitudine orbiuz potest intelligi vno mō
imaginādo vnuz orbez moueri certa velocitate:ꝛ supra
illū esse aliū ad duplū velociorē/qui sit duplus ad ꝑmū: P
ꝛ sic in infinitū:vel econtra supra illū esse orbē dupluz ꝛ
in duplo tardiorē:ꝛ sic in infinituz.ꝛ hoc rursus bifariā:
q2 vel imaginando oēs moueri vno motu diurnori etiā
ꝓprijs motibus.vel solū illos moueri ꝓprijs motibus:
ꝛ nullo communi. ¶ His visis tenet Albertilla multas
conclusiones:quarū ꝑma est ꝙ loquendo de possibili:qđ
deducitur a potētia naturali:infinitū corpus circulariter
mobile nō est possibile esse siue supponať orbiū multi/
tudo:siue teneať omnes orbes esse vnum cęluz:pz quia
nulla potentia nālis est:quę posset facere orbes ifinitos
alterū supra alterū nec ꝑmo nec scdo modo. Itemqz nec
est potentia naturalis:quę posset facere vnuz cęlū conti/
nuuz infinitū. Si autem loquimur de possibili deducto
a potētia supernālī:aut loquimur in sensu diuiso:aut in
sensu cōposito:si in sensu diuiso:infinitū corpus mobile
circulariter pōt esse supposita orbiuz multitudine tam ꝑ
q̄ scdo modo:deduciť/q2 de sensu diuiso sic exponiť:ali/ Q
qđ corpus mobile circulariter pōt esse:imo de facto est.
ꝛ duplū ad illud pōt esse saltem per potētiā supnālem:ꝛ
triplum:ꝛ quadruplū:ꝛ sic in infinitū.igiť infinituz cor/
pus circulariter mobile ꝑ potentiā supnālem potest eē.
Cōfirmať:q2 infinitū syncategorematice etiam sic expo/
nitur:vt dictum est.si in sensu cōposito:infinituz corpus
circulariter mobile supposita orbium multitudine siue
ꝑ siue scdo mō est ipole:deduciť/quia tunc de facto hęc
esset possibilis:infinitum corpus est.at hoc nūq̄ esse po
test. Si autem loquimur de infinito non supposita or/
bium multitudine:impossibile est esse corpus infinituz
circulariter mobile.deduciť qa si esset:haberet centruz:

A ꝛnõ haberet centrũ:qd̃ eſt ĩpoſſe.igitur ꝛ antecedens eſt
impoſſibile:eſt enim impoſſibile ad qd̃ ſequit̃ impoſſi-
bile.¶ Poſſunt aũt oẽs hę ↄclones reduci ad duas.pri-
ma/po° nãli infinitum corpus circulariter mobile nullo
pacto eſſe põt:ſiue teneat̃ infinitũ ſyncategorematice:ſi-
ue categorematice:itẽ ſiue teneat̃ ipſum poſſe diuiſe ſiue
cõpoſite.Amplꝛ° ſiue teneat̃ cęlũ vnũ ſiue multiplex ꝑꝫ
orbes.Scd̃a/potẽtia ſupnãli ĩfinitũ corpus circulariter
mobile eſſe põt:ſiue teneat̃ cęlũ vnũ/ſiue plures orbes.
Mõ teneat̃ infinitum ſyncategorematice:ꝛ poſſe diuiſe.
Poſitio 3°. ¶ Alij nõ recedẽtes ab Albertilla dicũt infinitũ corp°
mobile circulariter actu eſſe oĩ po° ĩpoſſe.infinitũ corp°
mobile circulariter in po° ſm ſenſuꝫ datuꝫ ſaltẽ potẽtia
ſupnãli eſt poſſe:qꝛ põt potẽtia ſupnãli eſſe orbis q̃ mo-
uet̃ certa velocitate:ꝛ eadẽ po° põt eſſe orbis duplus ad
illũ:qui moueret̃ dupla velocitate:vel dupla tarditate
B vt deus vellet:ꝛ eadẽ potẽtia poſſet eſſe triplus:ꝛ q̃druplus:ꝛ
ſic in infinitũ.Pręterea dato ꝙ cęlũ eſſet vnũ:po
tentia dei poſſet eſſe cęlũ certe quãtitate:ꝛ eadẽ potẽtia
ampliari ad duplũ:ꝛ ad triplũ:ꝛ ſic in ĩfinitũ.Quare infi
nitũ in actu eſſet ſimplꝛ ĩpoſſe.Sed in infinitũ in po° eẽt
Poſitio 4° poſſe.¶ Alij reprehẽdũt hos:ꝛ quęrunt vtrũ infinitum
corp° mobile circulariter eſſe poſſet ſuppoſita multitu-
dine orbiũ oĩ rõne.Videt̃ enĩ ꝙ nõ:qꝛ deus nõ poſſet
facere orbẽ duplũ ad ꝑmũ:ꝛ aliũ triplũ:ꝛ ſic in infinitũ
faciẽdo illos vno motu moueri.Propterea vltra dictas
ↄclones addunt:ꝙ tenendo infinitũ in po° deus põt fa-
cere corpus mobile circulariter infinitũ ſuppoſita multi-
tudine orbiũ:mõ illos non faciat moueri vno motu cõi.
Poſitio 5° Naꝫ motus ille cõis nõ eſſet niſi finitus.¶ Alij dicunt
ꝙ quouis mõ ſumat̃ infinitũ:ſiue in actu:ſiue in poten-
tia:deus põt facere corp° circulariter mobile infinituꝫ.
Potẽtia ꝟo nãlis nullo pacto id facere poſſet.Qꝛ q̃dem
infinitũ corp° circulariter mobile po° nãli nullo pacto
C ſit poſſe:ex dictis perſpicuũ eſt.Qꝛ ꝟo infinitũ corp° cir-
culariter mobile ꝛ po° ꝛ actu ꝛ categorematice:ꝛ ſynca-
tegorematice potentia ſupnãli fieri poſſit:ꝓbat̃ ex hoc:
qꝛ infinitũ in actu eſſe nõ repugnat.deus aũt ſm catholi
cos põt facere:q̃cq̃d nõ repugnat.¶ Qꝛ aũt infinituꝫ in
actu nõ repugnet eẽ:facile deducit̃ ab eis:qꝛ ſi repugna-
ret eſſe:hoc eſſet/qꝛ repugnaret enti ſimplꝛ:vel enti crea
to:vel enti quãto:vel enti quãto nãli.Sed infinitas non
repugnat enti ſimplꝛ.nã inter entia eſt aliqd̃ infinitũ/vt
deus.nec enti creato.nã inter entia creata de facto eſt ali
qd̃ infinitũ:vt gratia quę fuit in Chriſto redemptore ſm
catholicos.Illa eniꝫ eſt de facto infinita:ꝛ creata.igit̃ in-
finitas nõ repugnat enti creato.nec repugnat enti crea-
to quãto.Primo/qꝛ dimẽſio nõ limitat̃ ſua nã ad certuꝫ
gradũ extenſionis.igit̃ eſt ꝓducibilis ſub quouis exten-
ſionis gradu:ꝛ ita ſub infinito.Scd̃o/ſi dimenſio nõ poſ
ſet effici ſine certo termino:eſſet vel qꝛ talis termin° eẽn-
D tialꝛ ↄſequeret̃ dimenſionẽ:vel qꝛ dimenſio haberet eẽ
per talẽ terminũ:vt mã ꝑ formã. Sed 2ᵐ dici non põt:
qm̃ dimenſio indifferenter ſtare põt cũ quouis termio.
Minime ꝑmum:qꝛ dimenſio in ſui eſſentia nõ includit
terminũ.igit̃ nec in ſui eſſe:ꝛ ita oĩ termino extenſionis
ſubtracto:põt dimẽſio ꝑticipare eẽ dei:ꝛ ita poterit eẽ di-
mẽſio ſine termio.Tertio/termin° extẽſiõis nõ eſt eẽ di
menſionis:qꝛ vna eadẽqꝫ dimẽſio manẽs eadẽ nũo põt
terminari diuerſo extenſionis termino.igit̃ terminus ex-
tenſionis ſupponit exiſtentiã dimenſionis.igit̃ dimẽſio
eſſe põt ſine termino.Quarto/dĩa nõ repugnat generi.
Sed quãtũ diuidit̃ ꝑ finitũ ꝛ infinitũ.igit̃ eſſe põt q̃tũ
infinitũ.Quinto/ſm Auerroem dimẽſio eſt materię co-
ęterna:ꝛ nullus terminus dimẽſionis eſt mãę coęternꝰ:

ſed coęternũ alicui eſt ęternus:ęternuꝫ ꝟo eſt qd̃ oĩ dif- B
ferentię tẽporis coexiſtit.igit̃ a ꝑmo ad vltimũ dimẽſio
coexiſtit abſq; termino:ꝛ per ↄñs põt eſſe ꝛ exiſtere ſine
termino:ꝛ ita põt eſſe infinita ſm ſui rõneꝫ. Sic igit̃ ꝑꝫ
ꝙ infinitas nõ repugnat enti vt q̃tũ eſt. ¶ Qꝛ ꝟo/nec
enti vt ens eſt nãle:deducunt multifarieꝫ:qꝛ aut ratione
materię/aut rõne formę nãlis/aut rõne motus nãlis:q̃ a
forma ꝑficiſcit̃/aut rõne nãliũ ꝟtutũ:quę formã ↄſequũ-
tur nãlẽ.nõ rõne mãę:qꝛ deus agere põt nõ pręſuppoſi
ta mã:imo põt agere formã:ꝛ ad illaꝫ/nouã mãm ꝓdu-
cere.igit̃ nõ rõne materię.nec rõne formę:qꝛ forma nã-
lis limitationẽ eſſendi hꝫ ab agente:vel ab vnione mãę.
ſed rõne agentis ſupnãlis nõ hꝫ limitationem:qꝛ agens
infinituꝫ põt illimitate ꝓducere:nec rõne vnionis mãę:
qꝛ deus agens agere põt nõ ſuppoſita limitatione mãę.
Pręterea mã eſt infinitę potẽtię ſubiectiuę.igit̃ põt ſm F
ſe recipere formã infinitã.nec rõne mot°:qꝛ vt dꝛ 5° phy
ſicoꝝ ꝛ in textu ꝛ in cõmẽto/motus vt mot° põt veloci-
tari in infinitũ.igit̃ motui vt motus nõ repugnat infini-
ta velocitas.igit̃ forã e qua ꝑficiſcit̃:nõ repugnabit in-
finitudo vigoris:nec rõne ꝟtutũ nãliũ:qꝛ(vt dicit Auer-
roes 4° phy.)caliditas vt caliditas ꝛ ſlꝛ oĩs virtus na-
turalis põt creſcere in infinitũ.Pręterea ꝑ infinitatem
extenſionis nõ tollit̃ limitatio ꝟtutis nãlis.quia dato ꝙ
eſſet virtus in corpore infinito:adhuc illa eſſet limitata
ad actiones nãles:nõ eniꝫ ſe extenderet niſi ad actiones
ſuę ſpeciei.Caliditas eniꝫ in quãto ĩfinito nõ poſſet niſi
calefacere.igit̃ haberet limitationẽ ſui generis:lꝫ in illo
haberet infinitudinẽ.Ex his ↄcludũt infinituꝫ categore-
matice:ꝛ ſyncategorematice fieri poſſe a deo:q̃re ꝛ infi-
nitũ corpus ẽt fieri poterit.Et infinitum corpus qd̃ eſſet
circulariter mobile ẽt fieri poſſet ab eadẽ virtute.Quaꝫ G
poſitionẽ ſeq̃t̃ Eſculan° in libello.16.qõnũ.ꝛ multi alij
catholicoꝝ.¶ Ego ꝟo diſtinguerẽ:naꝫ de ꝟitate quęſiti Dilucida-
aliter eſt loquẽdũ peripatetice:ꝛ alr catholice.Si loqui- tio.
mur peripatetice:ſolo quęſiti eſt ꝑſpicua.Nã ſm peripa
teticos de° nihil imediate de nouo agit ad extra/niſi me
diante cã particulari:ꝛ agẽte nãli.Si igit̃ a po° nãli in-
finitũ nõ eſt effectibile:neq; a po° diuina erit ꝓducibi-
le.Qua rõne fit/vt infinitũ quouis mõ ſumptuꝫ a nulla
potẽtia fieri poſſit.Quare nec infinitũ corpus circulari-
ter motũ erit poſſe eſſe ſm peripateticos.ꝛ hoc deduxe-
runt rõnes Ariſtotelis ꝛ Auerrois/atq; Auicẽnę:vt do-
ctus Expoſitor hĩ declarauit.Si ꝟo loquimur catholi-
ce/vt eſt ſentiendũ.nõ clara eſt quęſiti dilucidatio. Naꝫ
alij catholicoꝝ tenuerũt infinitũ categorematice ꝛ actu
eſſe factibile:vt rõnes ꝑxime deducunt.Alij dixerũt in-
finitũ categorematice ꝛ actu nõ eſſe factibile:ſed hĩ in-
finitum ſyncategorematice ꝛ in potentia:vt Albertillus H
nos monuit.Iuxta primaꝫ poſitionem infinitum corpus
circulariter motum ꝛ categorematice:ꝛ ſyncategorema-
tice/ꝛ ſuppoſita orbium multitudine in ꝓportione du-
pla:ꝛ nõ ſuppoſita etiã eſt poſſibile eſſe.Mõ nõ ſuppo-
nat̃ omnes illos orbes moueri vno motu cõmuni diur-
no.Nam ſic implicaret cõtradictionẽ.Iuxta ſcd̃am poſi
tionem infinitũ corpus circulariter motum ſyncategore
matice tñ eſt poſſibile/ꝛ de ſenſu diuiſo:vt dictuꝫ eſt:qꝛ
ſuppoſita orbiuꝫ multitudine in ꝓportione dupla:vt ſu-
perius docuit Albertillus.Aliter ꝟo implicat contradi-
ctionẽ.Ego ꝟo ĩ taꝫ graui quęſito ſaluo meliori iudicio/
cui ſemꝑ me remitto:dicerẽ ꝑmo ꝙ infinitũ corpus ca-
tegorematice ꝛ in actu repugnat enti factibili.ſyncatego
rematice ꝟo ꝛ in po° nõ.Scd̃o dicereꝫ ꝙ infinitũ corp°
circulare circulꝛ vnico motu mobile/vnũ vꝫ ꝛ cõtinuuꝫ
in actu:ẽt repugnat enti.Tertio dicerẽ ĩfinitũ corp° circu

I lariter motū ēt ſuppoſita orbiū multitudine in ꝓportio-
ne dupla ordinatorū repugnat enti syncategorematice.
⁊ categorematice tentū: ſi vnico motu illos velis moueri
diurno. Implicat enim in obiecto. Ultimo dicerē ꝙ infi-
nitū corpus circulariter motū syncategorematice non
repugnat enti: ſic itelligēdo ꝙ ſit dabilis orbis certus cer
ta velocitate circulariter mobilis ⁊ duplus ad illū in du
plo vel tardius vel velocius mobilis: ⁊ ſic in infinitum.
Ex his pꝫ quo mō infinitū corpus circulariter mobile
ſit a deo factibile. eſt enim a deo factibile quo mō non re-
pugnat enti. Quō ꝟo repugnat: nō cadit ſub factibilita-
te: ⁊ ſic ſcdō ⁊ tertio mō nō eſt a deo factibile: ſed vltimo
Sol. rōnū. mō eſt factibile. ❡ Et tenēdo hanc dilucidationē facile
ſicular. ad rōnes oppoſitę poſitionis reſpondet. Dicerē. n. pmo
K ꝙ infinitum corpꝰ circulariter mobile in actu repugnat
enti: nō in eo ꝙ ens ſed in eo ꝙ corpꝰ / ⁊ in eo ꝙ corpꝰ na
turale: ⁊ in eo ꝙ corpus circulare. De qdē infinitas repu
gnat enti corporeo. id eſt in eo ꝙ corpꝰ: Auerroes hic cō
mēto. 39. declarauit. Inquit enim / ſilr corpus nō pōt intel
ligi eē infinitū / niſi ꝓpter magnitudinē / quę eſt in eo q̄ſi
genꝰ. ꝓpter illud ꝟo qd eſt in eo q̄ſi forma: ⁊ eſt numerꝰ
dimenſionū ſcilꝫ ꝙ deſcriptio corpis eſt: qꝛ magnitudo
eſt diuiſibilis in tres dimēſiones: nō pōt itelligi habere
quartā dimēſionē: neqꝫ habere dimenſiones infinitas: ⁊
ſic ꝯcludit nō eſſe poſe itelligi in illo infinitū niſi ex pte
generis: qd eſt magnitudo / pꝫ itaqꝫ de mente Auerrois
ꝙ ſicut linea / vt longitudo / pōt eſſe infinita: vt linea ꝟo
non: qꝛ vt linea terminis claudit: ⁊ ſupficies vt latitudo
pōt eſſe infinita: vt ſupficies nō: qꝛ lineis claudit: ſic cor
pus vt magnitudo pōt eſſe infinitū: vt ꝟo corpus nō: qꝛ
vt corpus ſupficiebꝰ / lineis / ⁊ punctis / ⁊ ꝓfunditate clau-
dit. Quare apud Auerroē iplicat ꝯtradictionē corpus
vt corpus eſſe in ifinitū. Auicēna ꝟo in libro ſuo de celo
L capite quarto. inquit. dico ēt ꝙ nō pōt opinari qs celum
eſſe infinitū: qꝛ ſi qs celū mente cōcipit: ſtatī cogitat cor
pus. Corpus aūt inducit ſupficiē. ſupficies ꝟo infert fi-
nē: ⁊ ſic nullū corpus excogitari pōt infinitū. ecce ꝙ Aui
cenna vult infinitū repugnare enti: quatenus eſt corpus:
⁊ ſic perſpicuū erit infinitū corpus circulariter mobile
nō eſſe de numero factibiliū: qꝛ repugnat eē in eo ꝙ cor-
pus. Qd ꝟo repugnet enti nāli: pꝫ apud phōs: qꝛ oīs res
nālis ſuapte nā determinat ad maximū ⁊ ad minimū.
oīum enim nā cōſtantiū determinatus eſt numerus ma-
gnitudinis ⁊ augumēti. ❡ Tunc ad rōnes cōtra hoc di-
co ꝙ infinitas repugnat enti nāli rōne formę nālis: ⁊ qñ
dī ꝙ limitatio formę nālis eſt ab agente: cōcedo effecti-
ue / ⁊ ſubiectiue a mā: ⁊ eſſentialr merito ſui: ſicut rōnali-
tas hoīs effectiue eſt a ſole ⁊ ab hoīe: formalr ab aīa in-
tellectiua: ſubiectiue a mā: ⁊ qñ dī rōne agentis ſupnālis
nō hꝫ limitationē: concedo: ⁊ ꝓpterea ex pte dei nō eſſet
illud repugnās: ſꝫ ex pte rei: quę illius nō eſt capax. Qd
M etiā repugnet enti corporeo circulari: deducit: qꝛ figura-
to repugnat infinitas. figura enim termino vel terminis
claudit: at infinitū ab oībꝰ abſoluit terminis. Ex his igit
Dubitatio. perſpicua eſt dilucidatio. ❡ Sed occurres / pono ꝙ deꝰ
efficiat vnū orbem ſupra oēs in duplo maiorē: vtrū poſ-
ſet efficere vt ille moueret etiā motu diurno: ⁊ pꝫ ꝙ ſic:
qꝛ nec eſſet repugnantia ex parte orbis facti / vt illo mo-
tu moueret: neqꝫ ex parte dei facientis: vt illo motu mo
ueret. ❡ Ulteriꝰ quęro. ſi deꝰ poſſet facere adhuc vltra
hunc orbē aliū in duplo maiorē illo / qui rurſus moue
ret motu diurno: ⁊ pꝫ ꝙ ſic: qꝛ ex parte nulliꝰ eſſet repu-
gnantia: ⁊ eadem rōne poſſet facere tertiū / ⁊ quartū / ⁊ ſic
in infinitum: quorū quilibet moueret motu diurno. igit
ad hunc intellectū deus poſſet facere infinitos orbes q

moueren motu diurno: ⁊ ita ifinitū corpus circulariter N
motū deus poſſet facere: cuꝰ oēs orbes moueren mo-
tu diurno: qd eſt cōtra dilucidationē. ❡ Pōt dici infini Solutio.
tum corpus circulariter motū deū poſſe facere: cuꝰ oēs
orbes moueren motu diurno. diuiſiue tenēdo verbum
oēs. nō aūt collectiue: qꝛ ſic deus poſſet facere orbes infi
nitos categorematice ⁊ in actu: ⁊ ſic nō eſt contra diluci
dationē. his dilucidatis ad rōnes pꝫ ſolutio: ad primam
pꝫ: qꝛ deus agit libere ſm catholicos ⁊ cōtingenter. Et ꝓ
pterea. ſi efficit orbē finitū: illū pōt mouere velocitate
quā ipſe vellet: ſecus ſm phōs: vt dictū eſt. ❡ Ad ſcdā /
pꝫ ſolo ex 3° phyſi. nā infinitū pōt eſſe in diminuēdo: nō
aūt in augēdo: ⁊ ideo negat ꝯña. eodē mō ſoluit Alber-
tillus tertiā: qꝛ tarditas eſt diminutio q̄dā motus. velo-
citas ꝟo augumētatio: ⁊ idō lꝫ tarditas poſſit ire ad infini
tū. velocitas minime. Ad vltimā dicerē / ꝙ lux celi in ifi-
nitū nō eſt luminis: qꝛ lux eſt virtus finita. luminoſi cui O
virtus finita eſt. igit luminis multiplicatio eſt finita. Ad
ꝓbationē nego añs: qꝛ pręciſe eo vſqꝫ vmbra cauſari po
teſt reſpectu corpis luminoſi: quouſqꝫ multiplicari pōt
lumen: ⁊ qꝛ ad finitā diſtantiā multiplicari pōt lumen: ⁊
nō vltra. igit ⁊ vmbra. hęc peripatetice.

Queritur ſcdō ſi ſit verū ꝙ corpi circulariter mo Scdā qō.
bili in eo ꝙ q̄tū nō repugnat infinitas
vt Auerroes dicit. ⁊ vī ꝙ nō repugnat: qꝛ q̄tū diuiditur
per finitū ⁊ infinitū. ſꝫ dīa nō repugnat generi. igit infi
nitū nō repugnat quāto. ❡ Scdō infinitū nō repugnat
quali. igit nec quāto. añs patuit de facto de gratia redem
ptoris vt ſacri teſtantur. etiā p Auerroē 4° phyſicę au-
ſcultationis cōmēto. 72. de ſubtilitate: quę pōt in ifinitū
creſcere: ⁊ ibidē etiā de raritate ⁊ denſitate cōmēto. 84.
qbꝰ nō repugnat infinitas in eo ꝙ q̄litates. igit nec cor-
pori circulari in eo ꝙ q̄tū repugnabit. ❡ In cōtrariū
eſt: qd dī in topicis: qd nō repugnat generi: reperitur in
aliqua ſpecie: ⁊ 5° metaphyſicę videre nō repugnat tal- P
pę: vt talpa eſt aīal: q̄a aliqd aīal videt. ❡ De pręſenti Pō Auer.
quęſito Auerroes cōmēto. 39. opinatus eſt de linea / ſup- ⁊ Iuniorū
ficie / ⁊ corpore idē: vt ꝙ nulli illorū repugnat infinitas
ſub rōne generis: linee enim p rōnē lineę: repugnat infi-
nitas. nō aūt per rōnē generis: quę eſt longitudo: ſuperfi-
ciei per rōnem ſuperficiei repugnat infinitas: nō autem
per rōnē latitudinis: quę eſt genus eius. Corpori ſilr per
rōnē corporis repugnat infinitas. nō aūt p rōnē magni
tudinis atqꝫ quāti: qd eſt ſuū genꝰ. Nā quāto vt quanto
nō repugnat infinitudo hęc Auerroes. ❡ Poſitionem
hāc Iuniorū qdā ꝯfirmarūt bonis rōnibꝰ. pma / duorū
oppoſitorū ſi alterū cōpetit alicui / ⁊ nō eſt de rōne illiꝰ:
alterū eidē nō repugnat: verbi cauſa: qꝛ rōnale ⁊ irrōna
le ſunt duo oppoſita / ⁊ alterū: vt pote rationale cōpetit
animali: ⁊ nō eſt de rōne animalis: irrationale pōt aīali
cōpetere / vel ſaltē non repugnare. Sed finitum ⁊ infini-
tum ſunt duo oppoſita: ⁊ finitū competit quāto: ⁊ nō eſt
de ratione quāti. igit infinitū ſaltē quāto non repugna- Q
bit. Minor pꝫ quo ad pmā partē: nemo enim dubitat fi
nitū cōpetere quāto: ꝙ ꝟo nō ſit de illius ratione. ꝓba-
tur: qꝛ quātū vt q̄tum de ſui rōne nō limitat pręciſe ad
certū extenſionis gradum. ❡ Scdō ꝓbat eadem poſi-
tio. Si enim infinitū repugnabit quāto / vt q̄tū: hoc erit:
vel qꝛ finitū cōſequit eſſentiā quāti: vel quia conſequit
eſſe illius. ſed finitum nō cōſequit eſſentiā: qꝛ quātū pōt
ſtare cum quolibet gradu finito. igitur nullus gradus fi-
niti cōſequit eſſentiā quāti: ⁊ ita infinitū non cōſequitur
eſſentiā quāti. Pręterea ſi finitū conſequeret eſſentiam
quāti: eſſet de definitione quāti. Conſtat aūt q̄tum non
definiri per finitum ipſum: nec cōſequit eſſe illius: quia

eſſe eſt

A esse est actus eẽntie:igit̃ si nõ est finitũ de rõne quãti ſm
eẽntiã:nec est de rõne quãti ſm eẽ. Preterea saltẽ quãto
ſm eius eẽntiã nõ repugnabit infinitas:igit̃ nec corpi ſʒ
rõnez eẽntialẽ quãti. ¶ 3° eadẽ dimensio nũero põt sta-
re sub diuersis terminis:ꝛ ꝓp hoc dicit̃ dimensio itermi-
nata.igit̃ termin⁹ nõ est de eẽntia nec d eẽ quãti:ꝛ ita nul
lũ finitũ erit de eẽntia vel de eẽ quanti:ꝛ p ꝯñs quãto:vt
quãtũ est:nõ repugnabit infinitudo. Ex his trib⁹ rõnib⁹
vĩ ꝓbabile infinitũ nõ repugnare quãto ſm rõnẽ quãti.
Scḋa põ. ¶ Alij nõ parui viri tenuerũt totũ oppositũ:dixerũt enĩ
infinitũ repugnare quãto ſm eius essentiã ꝛ ſm esse:ꝛ sic
dixerũt oẽ quãtũ eẽ finitũ:ꝛ oẽ finitũ eẽ quantũ.ꝑsuadẽt
põnem bonis motiuis. Primo si infinitum nõ repugnat
quãto:saltẽ ſm eius eẽntiã sibi põt cõpetere:igit̃ infinitũ
B quãtũ est posse. ¶ Prima ꝯña pʒ:q2 oẽ nõ repugnãs ali-
cui inesse:põt inesse:nõ.n.datur mediũ iter posse:ꝛ iposse:
q̄re si infinitũ nõ repugnat quãto:posse est illi inesse:q2 si
nõ posse est illi inesse:iposse erit inesse. Si imposse est illi
inesse:repugnabit ei. Quare a p̃mo ad vltimũ si nõ repu
gnat q̄to:ifi"posse erit ineẽ quãto.vltra/si erit posse inesse
q̄to:erit posse aliq̄ po":vel finita ꝛ nãli vl' supnãli.nõ sup
naturali:q2 lʒ hoc eẽt fortasse catholicũ:nõ videt̃ physi-
cuʒ/ꝛ maxie ꝑipateticũ:vel auerroicũ.nec põt eẽ potẽtia
nãli:q2 nulla est illa.vt oĩbus ꝯstat. ¶ 2° si infinitũ nõ re
pugnat quãto ſm ei⁹ eẽntiã:poterit sibi ineẽ saltẽ ſm ei⁹
eẽntiã/vt deductũ ẽ. Si põt sibi ineẽ ſʒ eius eẽntiã pote
rit repiri de facto aliq̄d:cui de ineẽ illud cõpetit. ¶ 3° qḋ
est imposse inesse alicui:est illi repugnãs. Sʒ infinitũ est
imposse inesse quãto:q2 ſm Aristo.1.prioꝝ iposse est:quo
posito ineẽ sequit̃ imposse.mõ posito ꝙ quãtũ sit infini-
C tũ:innumera sequunt̃ iposſia:q̄re iposse est infinitũ ineẽ
quãto. Maior pʒ:q2 imposse ineẽ videt̃ repugnãs. Ex qs
rõnibus deducũt corpi repugnare infinitũ tã ſm rõnem
corpis:q̃ ſm rõnẽ quãti:taʒ ſʒ eẽntiã/q̃ ſm eẽ. ¶ Ego
Dilucidatio. Ineẽ posse ꝟ esse non repugnans inesse. ꝟo diu arbitrat⁹ suʒ 2ᵃᵐ põnem ꝯ Auer. Nũc ꝟo alr sen
tirem:dicerẽ eniʒ esse dr̃iam inter iesse seu cõpetere:posse
inesse/ꝛ nõ repugnãs ineẽ. Sicut inter non inesse ipossi-
bile inesse,ꝛ repugnãs ineẽ. Nã inesse ꝓpõnem efficit de
ineẽ.vt hõ currit:dato ꝙ currat.posse ineẽ est quo posito
ineẽ/nõ sequitur imposse:nõ repugnãs ineẽ/est quo itelle
cto nõ sequit̃ repugnãs itellectui. Ineẽ igit̃ restringit̃ tñ
ad id:qḋ ẽ. Posse ineẽ ãpliat̃ ad id qḋ est:ꝛ põt ineẽ:nõ re
pugnãs ꝟo ad id qḋ ẽ.ꝛ põt ineẽ:ꝛ ad id qḋ põt itelligi.
ꝟbi cã de ineẽ hõ currit ꝛ põt hõ currere:ꝛ nõ repugnat
hoĩeʒ currere. Potest sedẽs moueri:q2 si id qḋ nũc sedet:
poste a moueat̃:nullũ seq̃t̃ iposse:ꝛ nõ repug̃t qḋ sedet:mo-
ueri.nõ repugnat corpus esse sine loco:q2 dato ꝙ corpus
intelligat̃ esse sine loco:nõ sequit̃ repugnans apud itelle-
ctũ:ꝛ tñ nec corp⁹ ẽ sine loco:nec põt eẽ sine loco. ſm ali-
D quos non repugnat materiaʒ esse sine forma:que tamen
Repugnans ipossi inesse. non potest esse sine forma nec est sine forma. ¶ Ex his
pʒ differẽtia inter nõ ineẽ/ipossibile inesse/ꝛ repugnans
esse:q2 p regulã topicã:si in affirmationib⁹ aliq̄d est cõius
in negationib⁹ efficiet̃ minus cõe. Quare repugnãs est in
minus q̃ imposse:ꝛ q̃ ineẽ.id.n.ꝓprie repugnat/qḋ nec
est:nec põt esse/nec itelligi eẽ:imo quo posito:sequit̃ ꝯdi
ctio apud itellectũ. Tunc facilis eẽt dilucidatio q̄siti. Di-
cerẽ igit̃ infinitũ nõ ineẽ quãto/nec corpi in eo ꝙ quãtũ:
ꝛ impossibile inesse quanto:ꝛ corpori in eo ꝙ quantum:
quod tñ nõ repugnat quanto nec corpori in eo ꝙ quãtũ:
q2 si itellectus itelligeret corpus in eo ꝙ q̄ñtũ sine fine:
nõ sequeret̃ repugnãs itellectui. Corpori ꝟo in eo ꝙ cor-
pus repugnat infinitũ:q2 sequit̃ ꝯdictio itellectui. Nam
eo ipso qḋ intelligit̃ corpus eẽ:intelligit̃ figuratũ eẽ/ꝛ tri
bus terminis terminatũ eẽ:ꝛ sic eo ipso ꝙ itelligit̃ figura

tũ esse vel terminatũ:nõ intelligit̃ infinitũ:vt dicit Aui- E
cẽna.igit̃ ꝯtradictio apud intellectũ. ¶ Tunc ad rõnes
opposite põnis.ad p̃mã negat̃ p̃ma ꝯña:infinitũ enĩ(vt
dictũ est)nõ repugnat quãto/nec corpori in eo qḋ ꝙ quã
tũ:qḋ tñ nec cõpetit seu inest/nec põt cõpetere/nec ineẽ.
ꝛ ꝯceditur iposse ineẽ illi:qḋ tñ nõ repugnat.vt dictũ est.
hoc enĩ iposse est inesse alicui:cui tñ nõ repugnat. Nã nõ
repugnare est p intellectũ:posse eẽ p aliquã potentiã esse
etiã realẽ:per ideʒ ad 2ᵘᵐ:ifinitũ.n.nõ repugnat quãto:
nec corpi in eo ꝙ quantũ:qḋ tñ nec illi inest:nec posse est
inesse:nec opʒ ꝙ non repugnat alicui reperiri de facto in
aliquo illius:q2 nõ repugnare est per intellectũ:ꝛ nõ ſm
eẽ. ¶ Ad 3ᵘᵐ pʒ solõ:lʒ.n.oẽ repugnãs sit iposse/nõ tñ oẽ
nõ repugnãs ẽ posse(vt dictũ est)q2 nõ repugnãs est qḋ
si itelligat̃ eẽ:nõ sequit̃ repugnãs itellectui. ¶ Ex his ꝑ- Cõclu° dilu
spicuum est/corpori p rõnem quãti nõ repugnare infini- cidationis.
tatẽ.lʒ hñ sibi repugnat p rõnez corpis:ꝛ ꝯr̃iter ẽt pʒ cor
pori circulariter mobili in eo ꝙ quãtũ minime repugna F
re infinitudinẽ:cui tñ ꝛ p rõnez corpis circularis/ꝛ p rõ-
nẽ corpis repugnat:vt toties dictũ est.p hec pʒ ad rõnes
factas in p̃ncipio:sunt enim ꝓ nobis. Silr ꝛ rõnes p̃me
positionis sunt pro nobis:ad rõnez post oppositi:pʒ so-
lutio.regula eniʒ topica est per verbũ est:vel reperitur:ꝛ
nõ per verbũ nõ repugnat.naʒ oẽ qḋ est in genere vel re
peritur in gñe est.vel reperitur in specie:sʒ nõ qḋ nõ re-
pugnat alicui p rõnez gñis/est. vel reperit̃ in specie. Sʒ
sufficit qḋ per intellectũ non repugnat speciei alicui.hec
de secunda questione.

Tertio querit̃ vtrũ linee ꝛ sup̃ficiei vt tales/repu- Tertia q̄ō.
gnat infinitas.videt̃ ꝙ nõ:nã in oĩbus his
rõnib⁹ Aris.supposuit lineas infinitas.igit̃ linee vt linea
non repugnat infinitudo:alr̃ accepisset in rõnibus aliq̄d I
repugnãs intellectui. ¶ In ꝯrium est Auer.cõ.39.q vult
linee ꝛ sup̃ficiei nõ repugnare infinitatẽ ex p̃te longitudi G
nis:que est genus linee:ꝛ latitudinis:que est genus sup̃fi-
ciei. ¶ Quidã magis mathematici q̃ physici arbitrati Prima põ.
sunt/nec linee nec sup̃ficiei quatenus tales ꝛ per rõnẽ spe
ciei repugnare infinitudinẽ. Minime per rõnẽ generis.
ꝓbant primo per Ariᵗᵉᵐ:qui vtit̃ illis vt infinitis in suis
rõnibus. Scḋo terminus nõ cadit in definitione illaruʒ.
est eniʒ linea longitudo sine latitudine ꝛ altitudine.sup̃fi-
cies latitudo sine altitudine. Tertio Auer.ꝛ Auic.ꝛ Aris.
dicunt corpori per rõnez corporis repugnare infinitudi-
neʒ:q2 de rõne corporis est figura/que terminis claudit̃.
igit̃ p conuersione p ꝯtrapositione/de cuius rõne nõ est
figura:de eius rõne nõ est finitudo.ex his dixerũt linee/
ꝛ sup̃ficiei per rõnez spẽi nõ repugnare infinitudinẽ:ve-
luti nec per rõnez generis. ¶ Auerroes ꝟo cõ.vbi supra Põ Auer.
voluit linee/vt linee ꝛ sup̃ficiei/vt sup̃ficies:repugnare i-
finitudinẽ.nõ autẽ p rõnez generis.linee eniʒ vt longitu-
do q̄daʒ nõ repugnat:nec sup̃ficiei/vt latitudo. Et lʒ po- H
sitio hec vix ꝓbari possit:tñ sic videt̃ mihi esse ꝓbanda:
vel linea vltra longitudinẽ includit aliq̄d vel nihil.si ni-
hil:tunc longitudo nõ eẽt genus linee:ꝛ ita longitudo ꝛ li
nea eẽnt nomina multivoca ceu ensis ꝛ gladius:qḋ est ꝯ
physicos ꝛ geometras. Sin autẽ linea vltra longitudinẽ
addit aliq̄d:nõ videt̃ nisi terminus.est enim linea longi-
tudo sine latitudie ꝛ ꝓfunditate:cuius extrema sunt duo
puncta.igitur addit terminũ. Unde in hac definitione li-
nee longitudo ponitur ꝓ genere linee. Illa p̃ticula sine
latitudine ꝛ ꝓfunditate est definitio longitudinis. Nam
longitudo est quãtitas continua sine latitudine ꝛ ꝓfundi
tate.sic igitur in definitione linee ponitur longitudo pro
genere ꝛ definitio vel p̃ncipalis differẽtia illi⁹ vt defini-
tio sit verior ꝛ exp̃ssior:vt dicitur in topicis:quare si vl-

I tra longitudīnē līnea dicit aliqd:illud est terminus.Quare linee vt linea repugnat infinitas:nō aūt vt longitudo q̄dā.Eodē mō pōt dici de sup̄ficie.q2 sup̄ficies supaddit aliqd latitudini:vel nihil.ꝛ si nihil:tūc latitudo ꝛ sup̄ficies cēnt noīa multivoca:ꝛ si aliqd illud est terminus:vn̄ definit̄ sup̄ficies ꝙ sit latitudo sine ꝓfunditate:cui' extrema sunt due linee igit̄ sup̄ficiei vt sup̄ficies repugnat infinitudo:nō aūt vt latitudo:ꝛ tunc p3 positio Auer.que nō solū videt̄ vera:s3 mathematica:e qua rōne deducit ꝙ diuisio que dat̄ de linea:ꝙ quedā sit finita:quedā infinita:nō est vera diuisio:s3 f3 extimationē.

Sol. rōnū ❡ Ad rōnes opposite pōnis dico ꝙ Aris.vtit̄ illis vt i finit̄,nō q̄ten' intelligūt̄ isti' p rōnē spēi s3 p rōnē gn̄is,vt ex verbis Aris. deducit Auer.Ad 2am p3 solu.nā i cōpletis illarū definitionib' necessario cadit terminus:vt visū est.Ad tertiā dico ꝙ Auer.ꝛ Auic.dicūt corpori p rōnem corporis re

K pugnare infinitatē p hoc ꝙ de rōne corporis est figura:nō tn̄ volunt figurā esse cām p̄cisam:ꝛ adequatā illius:ꝛ ꝓpterea nō licz ꝯtraponi.S3 cā p̄cisa ē q2 de rōne corporis est termin' cū sit trina dimensio:ꝛ sic licz inferre in oibus:qd de cuius rōne nō est terminus:de eius rōne nō est finitudo.❡ Ad rōnem in p̄n° p3 solutio ex his.Multe alie questiones emergerent:sed q2 possunt cadere etiā in sequentibus:postea pertractabuntur.

❡ At vo neq3 id quod ad mediū,neq3 id qd e medio fertur:infinitum erit.

❡ Cū Aristoteles de corpore circulariter mobili demonstrauit infinitudinē:nūc de corpe qd mouet̄ motu recto:demonstrat idē:ꝛ h̄ ꝓponit dicēs,at vo neq3 id qd ad mediū:neq3 id qd e medio fert̄:infinitū erit.hoc est,ꝙ neq3

L leue,neq3 graue,infinitū sit:manifestū erit ex dicendis. Qd vo ad vba attinet.Debes scire ꝙ leue definitū est p hoc qd est corpus qd a medio fertur.Graue vo p id qd ad mediū fert̄:ꝛ qm̄ qd a medio fert̄:ꝯpetit leui simplr,ꝛ leui in respectu:ꝛ qd ad mediū fert̄:graui simplr,ꝛ graui in respectu:ideo intētio intelligat̄ de oibus.quasi dicat,at vo neq3 id qd ad mediū vt graue simplr,ꝛ in respectu:neq3 id qd e medio fertur.v3 leue simplr ꝛ in respectu,infinitū erit.Quare de oibus clntis proponit demonstrare infinitudinem.hec de intentione.

Peruit vbā est textui supplendum. ❡ Contrarie enim lationes sunt:qua sursum:ꝛ qua deorsum pergitur.Contrarie vo sunt ad contraria loca.

❡ Proposita intētione ꝓsequitur:ꝛ p̄mo de graui leuiq3 simplr:que ꝯtraria sunt in extremo:que duplr ꝓbat esse finita ex pte locorū:ꝛ ex pte qualitatū:2° de graui leuiq3

M in re'':in syllo q ex pte locorū ꝓcedit.sumit duas suppōnes more boni geometre.Prima est,locus sursū ꝛ locus deorsū sunt ꝯtraria ꝛ hanc syllogiçat sic loca ad que sunt latiōes ꝯtrarie sunt ꝯtraria.locus sursū ꝛ locus deorsū sunt loca,ad que sunt lationes ꝯtrarie.igit̄ locus sursū ꝛ locus deorsū sunt ꝯtraria.de rōne tangit v3 minoris.dicens:ꝯtrarie.n.latiōes sunt:qua sursū,ꝛ qua deorsū pgitur.ꝛ per hāc vult habere miorē.v3 ꝙ locus sursū ꝛ locus deorsū sint loca ad que sunt latiōes ꝯtrarie.vim maioris indicat p id qd subdit.ꝯtrarie vo sunt ad contraria loca.quasi velit habere loca eē ꝯtraria:ad q̄ lationes sūt ꝯtrarie.Sic igit̄ hī suppō p̄ma.v3 ꝙ locus sursum ꝛ loc' deorsū sunt ꝯtraria:cui' breuis ꝓbatio est:q2 sūt termini ipsorū motuū ꝯtriorum:Hec de prima suppositione.

❡ Atq3 ꝯtrariorū si alterū definitū est:ꝛ alterū definitū erit.Mediū vo est definitū.Nā si vndeuis deorsū ferat̄:qd substat nō cōtingit vltra mediū ꝓgrediatur.Cum igitur medium definitum sit:ꝛ superum locum definitum esse necesse est. N Ulma. Longus. Ulterius.

❡ Scda suppō,loc' sursū ꝛ loc' deorsū sūt definita.ꝓbat sic:ꝯtrarioꝝ si alterū definitū est:ꝛ alterum definitū erit.mediū siue locus deorsū:ꝛ locus sursū sunt ꝯtraria.vt ꝓxima suppōne patuit.igit̄ si alterū definitū est:ꝛ alterū.de rōne tangit maiorē dicēs atq3 ꝯtriorum si alterū definitū est:ꝛ alterū definitū erit.dimittit minorē:s3 eius ꝓbationē sumit,dicens.mediū vo est definitū,nō.n.mediū mundi est abissus in īfinitū a nobis distās.ꝛ h̄ ꝓbat,

O id est definitū f̄m distantiā a nobis:ad qd cū3 graue puenit nō vltra ꝓgredit̄.Tūc tangit minorē.d.vnā si vndeuis deorsū ferat̄:qd substat hoc est graue ipm:qd oibus substat:ꝓueniens ad mediū nō ꝯtingit vltra mediū progrediatur.Tunc quasi epilogādo rōnem ingt.Cum igit̄ mediū definitū sit f̄m distantiā a nobis:ꝛ superū locum f̄m distātiā ab illo ꝛ a nobis definitū eē necesse est.Sic igitur p3 scda suppositio:ꝙ v3 locus sursū,ꝛ locus deorsum sunt definita.aduerte tn̄ p̄mā suppōnez nō deseruire syllogismo:sed ponit̄ vt habeatur hec scda suppositio:in qua tota vis syllogismi ꝯsistit.❡ Nā p̄ma suppō est minor syllogismi,quo ꝓbatur 2a suppositio:vt patuit.

❡ Si igit̄ loca sunt definita,atq3 finita:ꝛ corpora erunt finita.

❡ Ex vi suppōnis vltime syllogiçat sic,si loca nālia aliquorum corpoꝝ sunt finita ꝛ definita:corpa locata erunt finita.per scdaz suppōnez locus sursū ꝛ locus deorsū que

P sunt loca grauiū ꝛ leuiū nālia,sunt finita ꝛ definita.igitur corpa grauia ꝛ leuia sunt finita:qd est ꝓpo͞m.❡ Sed occurres,q2 videt̄ aliqd esse acceptū in syllo qd nō accipiebatur in suppōnibus.in suppōne eniz accipiebat̄ loca eē definita p distantiaz vnius ab altero:ꝛ a nobis.at in minore huius sylli accipit̄ ꝙ loca illa sint definita,ꝛ finita. definita quidem f̄m distantiam vnius ab altero.finita vo f̄m continentiā,q2 ꝯtinentia loci deorsū est finita ꝛ ꝛ ꝯtinentia loci sursū ē.Modo l3 primū sit in suppōne sumptū:2m vo non:ꝛ ita aduersari' veritatis posset dicere ꝙ loca sunt definita f̄m distantiā vnius ab altero:ꝛ tn̄ vtrq3 illorū est ambitu atq3 ꝯtinētia infinitum.❡ Qua rōne corpus ꝯtentū posset intelligi infinitū.quare Ari^les plus in syllogismo q̄3 in suppōnibus accepit.pōt dici ꝙ ex vno hī alterū:si eniz acceptū sit loca illa esse definita f3 distātiā alteri' ab altero:relinquet̄ vtrūq3 illoꝝ eē finitū ābitu atq3 ꝯtinētia.Nā si loc' deorsum eēt ābitu infinitus,ꝛ locus sursū silr:ꝓculdubio centra locoꝝ que petūt corpora:distarēt in infinitū.hoc aūt reprobatū est,p hoc

Q q2 graue petēs mediū nō vltra ipm ampli' fert̄.que rō docet nō mō loca illa distare inter se finite:s3 vtrūq3 illorū eē ꝯtinentia ꝛ ambitu finitū.ꝓpterea Ari^les accipit h̄:q2 l3 in suppositionib' nō sit aperte sumptū:est virtualr ꝓsuppositū.Tu vo ꝯsidera:si videbit̄ alr.❡ Auer.vo syllogiçat sic hypothetice:si loca ignis ꝛ terre sunt finita locata.v3 ignis ꝛ terra sunt finita at loca ignis ꝛ terre finita sunt.igitur ignis ꝛ terra finita erunt.maior syllogismi omnibus constat.at minor probatur ex eo quia locus terre finit' est,vt dicet̄.Sed si vnum ꝯtrarium finitum est:alterū etiā finitū erit.Quare si loc' terre est finit':locus ignis:q terre est ꝯtrarius:finit' erit.vt igit̄ hec rō ꝑspicua sit.Auer.ex textu Ari^lis facit suppōnes:p' est loca ignis ꝛ terre sunt cōtraria.ꝓbatur.q2 motus ad illa contrarij sunt.igit̄ loca erunt ꝯtraria.Scda radix seu suppō Que Auer. cōmē.44.

A ꝯtrarioꝶ. Si alterū est finitū: ι alterū nescio finitū erit. probat Auer. hanc radicē p̄mo/cōtraria equalia eē debēt f̄m qualitatez. Nam si alteruz erit infinitū: ι alterū finitum: infinitū superabit finituz a ꝓportione infinita: ι ita vnum illorū erit tm̄. Infinitū enim totū occupat. ι cū dicit Auer. ꝯtraria esse equalia: nō itelligas de eq̄litate puctuali: ignis enim ꝯtrariat̄ terre: ι tn̄ est terra maior ignis ipse. nec de equalitate v̄tutis: q̄ tunc iter illa nō eēt actio: s3 de equalitate ꝓportionis: sic v3 q̄ alterū alteꝶ nō excederet ꝓportione infinita. Na3 tūc alterū corrūperet alterū: ι in rerū natura nō esset nisi vnū tm̄. ¶ 2° pbat idez ibi ι manifestū est si cōtraria nō essēt equalia in gradu ꝯtrarietatis: alterū eēt altero fortius. at hoc est ipossibile: nam alterū alteruz destrueret: ι ita tolleret̄ cōtrarietas. ι hec ratio non multū differt a p̄ma. ¶ Tertio pbat idem
B ibi ι possibile esset addere: ι arguit sic/si alterū ꝯtrarioꝶ eēt finituz: ι alterū infinitū: tunc eidē plura eēnt ꝯtraria. deducit̄: na3 sit. a. ꝯtrariū infinitū. b. v̄o finitū. resecet̄ igitur ab. a. aliqd/ι addatur ipsi. b. tunc. a. adhuc remanebit infinitū: q̄ quouis ablato ab infinito semꝑ remanet infinitum. aggregatū v̄o ex. b. ι eo qd̄ addebat̄ sibi sit. c. tunc b. ꝯtrariebatur ipsi. a. per aduersariū ι. c. ēt eidē. a. q̄ adhuc inter. c. ι. a. remanet distātia infinita. igitur vni erunt plura ꝯtria. ¶ 4° pbat idez ibi ι illud qd̄ ꝓ ι arguit sic/cōtraria sunt que maxime distant. 10. metaphysice. igit̄ contraria sunt equalia. pbatur ꝯn̄a: q̄ si. a. sit infinitū ι. b. finitum: si. b. ipsi adderet̄ quicq̄/ipsi. b. ab. a. magis distabit. igitur. b. ι. a. primo non fuerunt ꝯtraria: vel si fuissent cōtraria nō fuissent maxime distātia. ¶ 5° pbat idē ibi ι ēt: ι arguit q̄ cōtrarietate extremi ad extremū: op3 cōtraria esse equalia: na3 si non: ι dicas q̄ alterū est finitū: ι alterū infinitū: cū finitū respectu infiniti habeat rōnez
C medij: tunc inter. a. b. esset ꝯtrarietas medij ad extremuz ꝯ positionē: ex his p3 suppositio scḋa. Tertia radix apud Auerroem est q̄ mediū est finituz atq3 terminatū. ι per medium intelligit vt dicit Auer. locum simpliciter deorsum: ad quem mouetur simplr̄ graue. probatur primo q̄ locus terre est medium mundi. Sed mediū est finitū/q̄ equaliter distat ab extremis. igit̄ loc⁹ terre est finitus. 2° oēs lapides. i. portiones terre q̄ descendūt vndeuis: eq̄liter petunt mediū. igit̄ mediū est finituz. Immo idiuisibile. assumptū p3: q̄ si aliqua portio terre vltra medium progrederetur. Tunc recederet a medio: q̄re ascenderet.

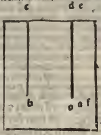
¶ Tertio h pbat per exēplū ι describat circul⁹. a. b. c. d. cuius centruz seu mediuz sit. circellus paruus o. tunc p3 q̄ si
D vna portio terre in ipso. a. ponat̄: ι sue nature relinqueretur ad. o. circelli moueret̄. ι si alia poneret̄

in. b. etiā moueret̄ ad idē. ι si in. c. ēt ad idē. ι si in. d. etiaz ad idē semꝑ moueret̄. ι nulla harū ꝑtransiret pūctū mediū circelli: alr̄ moueret̄ a medio: ι sic ascenderet. igitur mediū est finitū. In hac rōne p3 p̄mo q̄ portiones terre descendūt per lineas causantes in pūcto medio angulos rectos: qd̄ punctū mediū est centrū supficiei rotūde siue circelli medij. Scḋo p3 (vt antiq dixerūt) hoc nō eē verum nisi supponēdo celum esse sphericum. Nam sic cir- E
cellus ille equaliter distat a celi omnibus partibus. per hoc igitur exemplu3 patet locum medium esse finitum.
¶ Sed occurres vtrū dato q̄ celū sit alteri⁹ figure. v3 triāgule: vel q̄drangule: portiones terre descendētes a ptibus celi ad mediū: causarent angulos rectos. ¶ Rn̄det q̄ non: ι pbat: q̄ si celum nō esset sphērice figure: sit gratia exēpli quadrangule: p3 q̄ si portio terre ponat̄ in. d. celi pte: nō dscēdet ad. o. cētruz: s3 ad. a. silr̄ si alia portio ponat̄. c. celi pte: descē-

Dubitatio.

Sol.

F det ad. b. ι nō ad. o. s3. a. ι. b. recedūt a cētro. o. igi̊ portōes ille nō ꝯcurrerēt ad. o. mediuz. s3 mouerent̄ ad puncta: q̄ recedunt ab. o. igit̄ ascēderent: q̄ recedere a cētro est moueri sursuz atq3 ascēdere. Quare si locus terre d3 esse vn⁹ ι determinatus: celi ptes debēt esse sphērice. alr̄ qua rōne portio terre in. d. descenderet ad. a. alia portio in. e. descenderet in. f. ι sic in infinitū essent ptes ipsius celi e quibus possent descēdere p lineas rectas v̄sus. b. o. a. f. puncta inferiora. Preterea Auer. pbat hanc ꝓpositionē sensu: q̄ sensu p3. Celū totū eē sphēricū: aut saltē eius mediū qd̄ supra oriçontē apparet: eē sphēricū. Nā cū mouet̄: videtur sphērice moueri/q̄ ab ortu in occasū. quare lapides si ponerent̄ in celi ptibus: ι derelinquerent̄ suis naturis: ad mediū celi mouerent̄: op3 enim illos equalr̄ recedere a celo: ι equalr̄ accedere ad mediū: qd̄ eē nō posset: nisi descēderēt p lineas ꝯcurrētes ad vnū punctū mediū. p3 igit̄ locū deorsū eē determinatū, atq3 finitū. His suppōnibus stantib⁹: p3 rō Auer. ¶ S3 dubitat Auer. ι Dubitatio.
satis docte: q̄ videt̄ in rōne petitio ei⁹ qd̄ est in p̄ncipio. G
Nam Ari^ls pbauit ipm̄ mediū esse finitū: p hoc qd̄ celū est sphēricū. Sed ponere celū esse sphēricū est supponere locum ignis esse finitū: eo. n. ipso q̄ celu3 est sphēricu3: locus ignis est finitus. igitur petitio. ¶ Rn̄det q̄ locus Solo.
sursu3 pōt duplr̄ accipi p loco corporū leuiu3. vtpote p spatio: qd̄ est iter celu3 ι centrū. alio mō pro spatio qd̄ est inter centru3/ι vltimū celi conuexū. Uult igit̄ q̄ Ari^ls nō pbet locu3 sursu3 esse finitū accipiēdo locū sursum p loco leuiū hoc est p̄mo modo: q̄ sic vt ratio ꝯcludit peteret. Sed pbat locū sursu3 esse finitū sumēdo 2° mō p toto spatio a centro ad ꝯuexū vltimi celi. ι sic nō petit: potest enim supponi celū esse sphēricū: ι tn̄ dubitari si tota regio supna sit finita: celu3 eni sphēricū eē constat sensu.
regio tn̄ supna si finita sit nō constat sensu. ¶ S3 pace. Reprehendit Auer.
Auer. dixeri3: hec q̄ dicit: sunt sua: ι nō Ari^ls. Na3 Ari^ls H
ι si syllogiçauit: vt ipse syllogiçat: tn̄ ad syllogismū nō fecit nisi vnā suppōnez. altera aūt suppō nō ad syllm̄ accepta est: s3 ad suppōnez scḋaz. Preterea solo hec quā dubitationi dedit: non videt̄ ad mentē Ari^ls: quoniā Ari^ls pbat graue ι leue simplr̄ esse finita/vt Simplicius dic: per hoc q̄ loca grauis simplr̄ ι leuis simplr̄ sunt finita. Constat autē locū leuis simplr̄ esse concauu3 lune: quare nō de loco sursu3 oium coporu3 citra grauia loqtur: s3 de loco leuiū simplr̄ dūtaxat. Scḋo vel Ari^ls loqtur de loco ignis vel de loco supiori nō ꝯcto ad locu3 ignis. Si d̄ loco ignis: tūc eēt petitio vt dic. si d̄ loco supiori cōiter accepto: tūc nō pbaret leue tm̄ eē finitū/vt ꝓposuit: sed oē qd̄ in superiori regione collocat̄: qd̄ est contra itentionē ꝓ quā ꝓposuit. Tertio de eo loco loqtur: qui ꝯtrariat̄ loco

I gratiũ.ac locus ignis ꝯtrariatur loco grauiũ:⁊ nõ locus sursũ cõiter acceptus. Quare vĩ: expõ Auer.⁊ falsa:⁊ nõ ad mẽtẽ Ari^{lis}. Ari^{lis}.n.ꝓbat locũ eẽ finitũ per hoc ꝙ locus terrę est finitus. ꝓbat autẽ locũ terrę esse finitũ, qꝛ a nobis distat finite: vt ꝓbatũ est:⁊ qꝛ vltra centrũ mot^{9} nõ dicit̃ descensus/sed ascensus. Ubi pꝫ nullã eẽ petitionẽ quo ꝓbato/infert locũ ignis eẽ finitũ: ꝑ hoc qꝛ si vnũ

Dubitatio. ꝯtrariũ est finitũ:⁊ alterũ est finitũ. ℭ Sed occurres: qꝛ

Solutio. dictũ est ſm Auer. locũ inferũ esse centrũ. Centrũ v̄o est pũctũ idiuisibile. at idiuisibile nõ est finitũ/nec infinitũ. põt dici ꝙ centrũ est finitũ negatiue: qꝛ vꝫ nõ finitũ. vel qꝛ sumit locũ inferiorẽ ꝓ toto ãbitu a supficie aq̃ ꝯcauã vsq; ad centrũ:⁊ sic est finitum:⁊ ad hoc ꝓcedit rõ Ari.

ℭ Preterea si sursũ ⁊ deorsũ definita sunt:
⁊ id quod est inter hec definitum esse necesse
est. Nam si definitũ non sit: motus infinitus

K erit profecto: quod quidem impossibile prius

Esse fieri fore. demonstratum est. Medium ergo ipsum definitum erit. Quare ⁊ id corpus/quod in hoc est: aut esse poterit.

ℭ Hactenus de finitate extremorũ corpoꝝ: nunc ꝙ corpora intermedia finita sint: demonstrat.⁊ syllogiçat sic/ si loca sursũ ⁊ deorsũ definita sunt:⁊ id siue loc^{9} siu/siue spatiũ/qđ est inter hec extrema loca: definitũ esse necesse est. supple tu ponas añs. vꝫ sed locus sursũ ⁊ loc^{9} deorsum definita sunt. igitur ⁊ loca media. Minor est ꝓximo textu deducta. Maior quę est hypothetica cõditionalis: ꝓbatur dupl̃r: p̃mo qꝛ si non detur oppositũ ꝯñtis. vꝫ ꝙ mediũ nõ sit finitũ: tunc hec copulatiua erit vera. vꝫ loc^{9} medius nõ est finitus/⁊ loca extrema erunt finita: igitur motus ꝗ erit ab vno extremo loco ad aliũ extremũ locũ: etiã erit infinit^{9}. tenet ꝯñã: qꝛ ab extremo ad extremũ ve

L nire nõ posset/nisi transiret mediũ illud infinitũ. ꝯñs est impõle: vt ꝓximo textu deductũ est. igit̃ mediũ est finitũ.⁊ sic pꝫ maior. vꝫ ꝙ si extrema loca sursũ ⁊ deorsum sint finita: media loca ẽt erunt finita: huius sylli tacuit minorẽ: sed posuit maiorẽ/⁊ eius ꝓbationẽ. Ex hoc infert ꝓpositũ:⁊ syllo esse debet/quęcũq; corpa sunt: quoꝝ loca sunt finita: ip̃a sunt finita. corpa grauia ⁊ leuia itermedia sũt corpa: q̃ꝝ loca media finita sũt: vt deductũ ẽ. igĩ grauẽ

Uerborum ꝯsideratio. ⁊ leue media sũt fi^{ta}. ℭ Quo v̄o ad v̄ba attinet: dixit aut eẽ poterit/siue fieri poterit: siue fore ẽt: qꝛ mlti visu sua si negant in hac regiõe media eẽ aerẽ actu: ꝓpterea Ari^{les} adiecit: vel esse/vel fore/vel fieri poterit: qꝛ si in hac media regione actu aer nõ sit: põt ibi aut esse aut fieri ingt. Preterea si sursũ ⁊ deorsũ definita sunt:⁊ id qđ est iter hec: vtpote loca media/definitũ eẽ necesse est. hec est ma

M ior sylli primi quã ꝓbat per oppositũ more boni logici:⁊ ingt. Naꝫ si definitũ nõ sit:⁊ supple extrema loca definita sint: motus supple ignis vel terrę: ꝗ eẽt de extremo ad extremũ/infinitus erit ꝑfecto: qđ q̃dem impõle eẽ prius demonstratũ est. Concludit igit̃ ꝯñeꝫ.⁊ ingt. Mediũ igitur ip̃ꝫ definitũ erit. ecce qđ de p̃mo syllo tetigit maiorẽ/⁊ probationem illius:⁊ conclusionem/dimisit v̄o mino

Dubitatio. rẽ. ℭ Sꝫ occurres: qꝛ nõ videt̃ sequi mediũ nõ est definitũ. igit̃ motus ab extremo ad extremũ est infinit^{9}: diceret eniꝫ aduersarius nullũ eẽ inter illa extrema mediũ: quo in casu motus ab extremo ad extremũ nõ eẽt infini

Solo. tus. Immo eẽt nullus. ℭ Dico ꝙ Ari^{les} supponit ad sensum ꝯstantiaꝫ subiecti:⁊ ꝓpterea dꝫ sic in syllo ꝓcedi: si sursũ ⁊ deorsũ d̃finita sunt. Mediũ definitũ ẽ: qꝛ ꝑ oppositũ si nõ sit definitũ:⁊ supple iter hec extrema mediũ esse sensu constat: igitur erit infinitũ. ex negatiua eniꝫ nõ

N seqtur affirmatiua/nisi cũ ꝯstãtia subiecti. Ultra mediũ erit infinitũ/igitur ⁊ motus ab extremo ad extremũ: sic igitur Ari^{les} supponit mediũ cõstantiã.⁊ hoc pacto syllogismus eius valet. cũ per syllm primũ deduxit medium esse finitũ: ꝯcludit corpus qđ in h̃ medio actu est: vel eẽ potest: esse finitũ.⁊ vis syllogismi põt esse cathegorica/ vt dictum est:⁊ hypothetica sic si loca media finita sunt: corpora media finita erunt. sed loca media finita sunt: vt syllogismo proximo patet. igitur ⁊ corpora media finita erunt. Hec de primo.

ℭ Insuper etiam id corpus: quod sursum/⁊
deorsum fertur: potest in hoc esse: hoc enim

O a medio quideꝫ: illud v̄o ad medium moue
ri aptum est. ex his igitur perspicuũ est cor
pus infinitum esse non posse.

ℭ Scđo ꝓbat maiorẽ primi syllogismi: quę fuit illa conditionalis. vꝫ si extrema definita sunt:⁊ mediũ definitũ est.⁊ iterũ hec scđa ꝓbatio more boni logici ꝑ oppositũ deducit̃ ab eo. arguat̃ igit̃ si extrema definita sunt:⁊ mediũ definitũ est: si nõ: igitur mediũ inter illa extrema erit infinitũ/vt per constantiã subiecti vt prius deduci põt. Si mediũ est infinitũ: igit̃ corpus qđ sursũ ⁊ deorsum fert̃: nunq̃ esse poterit sursũ vel deorsum: al̃r infinitũ ꝑtransiretur. at ꝯñs est contra sensũ. pꝫ igitur mediũ eẽ finitũ. de rõne tangit oppositũ ꝯñtis:⁊ quasi dicat si iter mediũ est infinitũ: corpus qđ sursũ vel deorsũ fert̃: nunq̃ poterit sursũ aut deorsũ eẽ. destruit ꝯñã:⁊ ingt. Insuper esse id corpus qđ sursũ ⁊ deorsũ fert̃: põt in h̃. i. sursum aut deorsũ esse. Hec est destructio ꝯñtis. vel deducat̃ facili^{9} ⁊ in idem textus sic insuper etiã id corpus qđ sursum aut

P deorsũ fert̃: põt sursũ aut deorsũ esse. ꝓbatur hec ꝯña: omne corpus aptũ natũ moueri ad aliquẽ locũ: quãdoq; est in illo: al̃r illa aptitudo nãlis eẽt frustra. at omne corpus est aptũ natũ moueri vel e medio/vel ad mediũ. igitur oẽ corpus est quãdoq; vel in medio: vel sursũ a medio de hac ꝓbatione ponit̃ minor tñ: cũ dicit̃: hoc enim a medio/illud v̄o ad mediũ aptũ natum est moueri. Sic igitur per hec vult Aristoteles habere/qđ oẽ corpus qđ moueri põt sursum vel deorsũ: põt illic q̃q; esse:⁊ tunc vult vt cõpleatur rõ at vbi mediũ esset infinitũ: corpus qđ eẽt aptũ natũ moueri sursũ: nunq̃ eẽt actu sursũ: al̃r infinitũ illud mediũ ꝑtrãsiretur. Quare resolutorie ꝓcedẽdo si extrema finita sũt: mediũ fini^{tm} ẽ: qꝛ si me^{m} ifi^{m} sit: corp^{9} qđ eẽt aptũ natũ moueri sursũ vl̃ deorsũ: nũq̃ eẽt actu sursũ/vl̃ deorsũ:⁊ sic duplici rõne pꝫ illa ꝯditiõal.

Que Auer. cõmẽ. 45 demũ epilogat:⁊ pꝫ qđ dicit. ℭ Auer. aũt quo ad vim rõnis non differt a nostra expõne: deducit eñ sic rõnem: si extrema sint finita:⁊ mediũ infinitũ: motus clñti extremi. vtpote ignis/eẽt ꝑpetuus ⁊ infinitus: cuius oppositũ est deductũ. 8. physicorũ t. 6. qꝛ dictũ est nullũ motũ esse

Q ꝑpetuũ ⁊ infinitũ/nisi circularẽ:⁊ ꝓbat ꝯñam: qꝛ si ignis ponat̃ in terra: nunq̃ attingeret suũ locũ nãlem: qꝛ medium ꝑ qđ moueret̃/eẽt infinitũ: qđ non eẽt ꝑtransibile: nisi tẽpore infinito. differt v̄o a nostra expositiõe/qꝛ ipse hypotheticã illã: quę est maior primi syllogismi: nõ ꝓbat nisi vna rõne. nos ex textu duabus rõnibus ꝓbauimus: quarũ scđa ponebat̃ ibi: insup ẽt ⁊ causa est qꝛ eius trãslatiões non sunt fideles. ℭ Quo v̄o ad v̄ba attinet notat Auerroes Aristotelẽ ęquiuocasse de medio hic:⁊ supioribus textibus. Mediũ enim trifariã dicit̃: qꝛ ꝓ medio mundi: pro centro alicuius sphęrę:⁊ pro eo qđ iter extrema mediat. supiorib^{9} lectionib^{9} ꝓ medio mũdi accepit. Hic pro eo qđ iter extrema mediat. Hęc Auer.

ℭ Ad hec

A ¶ At hęc etiā si grauitas non est infinita: neqꝫ aliqđ hoꝝ corporū erit infinitū: infiniti nāqꝫ corporis infinitā etiam esse grauitatē necesse est. Eadem autem erit ratio ꝛ in leui. Nam si grauitas est infinita: erit ꝛ leuitas: si id infinitum sit: quod supereminet.

¶ Quod nec graue/nec leue sit infinitū: nunc ondit rōne accepta ex grauitate/leuitateue. ꝛ sumit duas cōditionales: pma est/si aliqđ corpus grauiū est infinitū: grauitas est infinita. Scđa est/si aliqđ corpus leuiū est infinitū: leuitas est infinita: primā ponit sub rōne ꝯtraria: dicit .n. adhęc etiā si grauitas nō est infinita: neqꝫ aliqđ hoꝝ grauiū corporū erit infinitū: p hanc vult habere conuersaꝫ. B vꝫ qꝫ si aliqđ grauiū corpoꝝ est infinitū: grauitas est infinita. cuius conuersę rōnem assignat: ꝛ inqt. Infiniti nāqꝫ corporis infinitā etiā eē grauitatē necesse est. cū autē q̄re posuit illā conditionalē ordine mutato/est/vt ondderet illam eē ꝯuertibilē cū sua conuersa. Scđa cōditionalis est si corpus qđ supeminet .i. leue est infinitū: leuitas est infinita. ꝛ hāc ponit sub hac forma: eadē aūt erit rō ꝛ in leui. Naꝫ si grauitas est infinita/erit ꝛ leuitas ē infinita: dico erit leuitas infinita/si id infinitū sit: qđ supeminet/id si leue sit infinitū. In qua scđa ꝯditionali posuit duo añcedētia/naꝫ dicit si grauitas est infinita: ꝛ leuitas est infinita: vbi pꝫ pᵐ añs. Scđꝫ pꝫ cū ait/si leue ē ifiᵐ leuitas ē infinita. Seqꝫ .n. leuitatē esse ifinitaꝫ: tā ad grauitatē eē ifinitā q̄ ad leue ipꝫ eē ifinitū. alr tñ ꝛ alr: seqtur enim leuitatē eē infinitā ad grauitatē eē infinitā per hoc/qꝛ si alterum contrariū est infinitū: ꝛ alteꝝ. seqtur leuitatē esse ifinitā. ad leue eē infinitū per hoc/qꝛ si subm est infinitū: forma per quā subiectū est/ē est infinita. patet igiꝛ recte Ariˡᵉᵐ C duo añcedentia adiecisse: verū in textu nō ꝓsequeꝛ nisi scđam conditionalē. vꝫ si leue eēt infinitū: leuitas est infinita. Hę sunt duę ꝯditionales/de qbus ꝓsequutur Ariˡᵉˢ.

¶ Auerroes Xo dicit demonstrationē Aristotelis hanc fundari in tribꝰ ꝓpōnibus. pma est/omne corpus qđ recto motu moueꝛ: hꝫ grauitatē aut leuitatē. Scđa dꝫ poni sic/si corpꝰ qđ moueꝛ motu recto/ē ifiᵐ: hꝫ grauitatē vel leuitatē ifinitā. Tertia est/ipoē est grauitatē aut leuitatē esse infinitā. In qbus pꝫ vis tota syl'i. Nam ꝓpositio 2ᵃ est maior. 3ᵃ est minor. pma est ꝓbatio maioris. Unde syllogismus est hypotheticꝰ sic/si corpus aliqđ qđ mouetur motu recto: est infinitū: grauitas aut leuitas est infinita. Minor est destructio ꝯñtis huiꝰ cōditionalis. videlicet sed non est grauitas nec leuitas infinita. igiꝛ nullum corpus qđ mouetur motu recto: erit infinitū. Maior fuit 2ᵃ ꝓpositio: ꝛ ꝓbatur per primā/qꝛ oē corpus qđ mouetur motu recto: necessario habet grauitatē aut leuitatem. Minor fuit 3ᵃ ꝓpositio: ꝛ ꝓbabiꝛ in sequentibꝰ. tamen D ꝓbat eam sic/motus rectus nō est infinitus. igiꝛ nec grauitas/nec leuitas est infinita. Juniores deducūt ꝛ recte/qꝛ p̄ncipio actiuo existēte infinito/ex eo dꝫ ꝓuenire effectꝰ infinitus. quare si motus rectus q est effectus grauitatis vel leuitatis: nō sit infinitus: procul dubio nec grauitas nec leuitas/quę est principiū actiuū illius/poterit eē infinita.

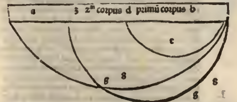
Dubitatio. ¶ Sꝫ occurres qꝛ ḡuitate vel leuitate existēte ifinita: seqtur motū rectū grauis vel leuis corporis esse in nō tēpore vt postea videbiꝛ. igiꝛ nō sequeꝛ motū rectū esse infinitū ꝛ ꝑpetuū: sed magis subitariū/ꝛ momentariū.

Sol. ¶ Dici pōt ex impoli sequi qđlibet/vt sorticolę tradūt: vel vt peripatetici/dicatur qꝫ vno dato ipossibili plura sequūꝛ dato igitur qꝫ grauitas vel leuitas alicuius corporis: qđ recto motu moueꝛ/eēt ifinita seq̄reꝛ motus in nō tpe/vt deduceꝛ ꝛ sequereꝛ motus infinitus ꝛ ꝑpetuus: qđ deducitur: qꝛ si grauitas vel leuitas eēt infinita: corpus graue aut leue eēt infinituꝫ. vt in calce huiꝰ cōmēti ait Auer. E nō enim pōt forma aliqua eē infinita/nisi extendatur in corpore infinito. vltra/corpus graue/aut leue est infinitū. igiꝛ moueꝛ in spatio infinito. Sed spatiū infinitū ꝑtransiri nō potest nisi tēpore infinito. igiꝛ moueret tēpore infinito. quare si grauitas aut leuitas eēt infinita: motꝰ rectꝰ esset infinitus ꝛ perpetuus/ꝛ sic pꝫ sequi vtrūqꝫ.

¶ Hoc autē ex his patet. Sit eniꝫ finita: sumaturqꝫ infinitū quidē corpus in quo .a.b. grauitas autēꝫ ipsius in quo .g. ab infinito igitur magnitudo auferatur finita: in qua .b.d. atqꝫ grauitas ipsius sit in quo .e. ipsa igitur .e. grauitas minor erit grauitate .g. Siquidē minoris magnitudinis grauitas minor nimirū sit. Minor itaqꝫ grauitas maioreꝫ mensuret numero aliquo repetitam. atqꝫ vt minor grauitas sese habet ad maiorē: ita .b.d. ad .b.z. sese habeat. quippe cum ab infinito quantūuis auferri contingat. F

Grauitas q̄ hđ ē supplendū. ꝛ ē vbū grauitate supplendū est. Grauitas ē vbūꝫ est supplendum. Magnitudinis vbū ē supplendum. Quđ aliq̄ ꝑ pētā grece ē ὁποσονοῦν. i. quātūcūqꝫ vel quātūuis.

Infinitum corpus.

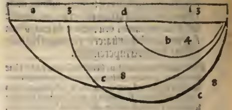

G ¶ Quia syllogismus Aristotelis est ꝯditionalis: ꝛ sumpsit vnam conditionalē/quę erat/si aliqđ corpus grauiꝫ est infinitum: grauitas est infinita: ꝓbat nūc hāc ꝯditionalē: qꝛ ex ꝓbatione huius patet veritas scđę conditionalis. Utitur aūt ꝓbatione prioristica per oppositꝫ: quę ꝓbatio est fundata in primo principio. ꝛ repetaꝛ conditionalis. videlicet si aliqđ corpus grauiū est ifinitum: grauitas est infinita. qꝛ si non: tunc grauitas erit finita/sequiꝛ eniꝫ grauitas corporis grauis infiniti nō est infinita: ꝛ est grauitas: igiꝛ est finita a negatiua enim ad affirmatiuaꝫ de p̄dicato infinito valet cum constātia subiecti. ꝯñs falsuꝫ: qꝛ eo dato: tunc esset dabile aliqđ corpus finitū: in quo tāta ꝛ ęqualis esset grauitas: quāta ꝛ ęqualis est in corpore infinito: qđ est absurdū. ꝛ hoc itendit deducere in toto B textu: vbi primo ordinat casum/ꝛ suppōnes/demū infert hoc ipossibile. Inquit. Hoc autē ex his patet .i. hęc cōditionalis patet: qꝛ si nō sit grauitas infinita: cū sit grauitas erit finita. demonstratiōe itaqꝫ hoc esse ipossibile ducēs H ad hoc. videlicet qꝫ corpus finitū erit ęqualis grauitatis cum corpore infinito. ad cuius deductionē format casuꝫ/ꝛ suppōnes/vt diximus. ꝛ inqt. Sumaturqꝫ infinitū quidem corpus in quo .a.b. ꝛ cū huius grauitas p aduersariū sit finita: sit illa vt octo ꝛ .g. est igitur prima pars casus qꝫ corpis infiniti .a b. cuꝰ finita grauitas vt octo est .g. ¶ Deinde ponit scđam parteꝫ atqꝫ scđam suppositionem/quę est ab hoc infinito corpore .a.b. rescindatur corpus finitū b.d. cuius grauitas sit .e. ꝛ quoniā .e. grauitas est minor .g. grauitate/sit illa vt quatuor/ita vt ipsius .g. grauitatis ad

I e.grauitatē sit ꝓportio dupla huius scdę suppositionis, ratio est/qꝛ in minori corꝑe semꝑ est minor vtus quare si a.b.sic infinitū ⁊ graue vt octo:fieri pōt vt ab ipso rescce tur corpus minus/cuiꝰ grauitas sit vt quatuor/⁊ ita sub/ dupla ad grauitatē.a.b.ingt.Ab infinito igit̄ magnitudo auferatur finita in qua.b.d.atqꝫ grauitas ipsiꝰ sit in quo e.ꝓbat nunc ꝙ.e.grauitas sit minor grauitate.g.⁊ inquit, Ipsa igit̄.e.grauitas minor erit grauitate.g.Siqdem mi/ noris magnitudinis grauitas minor nimirū sit.⁊ hoc sup ponatur esse declaratū.8.physicę auscultationis:illic enī dictum est semper in maiore quanto maiorē esse virtutē. ⁊ qꝛ hęc grauitas minor vtpote.e.per repetitionem men suret maiorem:subdit minor itaqꝫ grauitas. videlicet.e. maiorem mensuret quotiescūqꝫ libuerit/hoc est numero aliquo repetitā::ita vt bis sūpta reddat.g.grauitatē qua ratiōe vult habere ꝙ.e.sit subdupla ad.g.ita vt.g.sit ver/ bi causa vt.8.⁊.e.vt quatuor.Sic igitur patet scđa suppo/
K sitio ꝙ videlicet ab.a.b.infinito graui vt octo extractum est corpus.b.d.graue/vt quatuor:cuius ꝓportio ad ꝓmā grauitatē sit subdupla:⁊ si nō sit subdupla/sit quanta li/ buerit:qꝛ idē est iudicium.Tertia suppositio est/vt ab eodē corpore.a.b.extrahatur zm corpus.b.z.i.graue vide/ licet ad duplum ad ipsum.b.d.probat quia ab infinito potest extrahi quantum libuerit:quare possum extrahe/ re vnum corpus zm grauius ipso.b.d.⁊ quia est grauius/ potest esse vt octo:quia in maiori quanto est semper vir/ tus maior:⁊ ita possum extrahere ab.a.b.corpus maius atqꝫ maius/vt sit in tanta proportione maius.b.d. cor/ pore:in quanta.g.grauitas est maior.e.grauitate. inquit. Atqꝫ vt minor grauitas sese habet ad maiorē ita.b.d.ad zm corpus:quod secundo loco extractum est ab.a.b.infi/ nito.quasi dicat vt sit propoitio.b.d.ad.b.z.corpus sub/ dupla.probat suppositionē ⁊ ingt.Quippe cū ab infinito quantūuis auferri contingat:⁊ ita possum extrahere cor/ pus duplum ad primum/⁊ triplum/⁊ quadruplum:⁊ sic
L in infinitum.Sit igitur.b.d.corpus subduplū ad.b.z.Hęc est tertia suppositio.

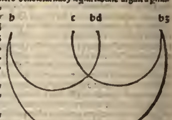
Grauitas ē ꝓbum sup/ pletum. Si igitur magnitudines grauitatibꝰ ꝓpor/ tionē habeāt/ita vt minor grauitas magnitu/ dinis sit minoris:⁊ maior ēt sit maioris:ęq/ lis erit ꝓfecto finiti ac infiniti grauitas.

His suppositis/arguit ipossibile nūc hoc pacto.b.z.cor/
M pus est graue vt octo:vt ex suppositionibꝰ constat:qꝛ ad e.grauitatē eius grauitas est dupla.a.b.corpus ēt est gra/ ue vt octo/vt supponebat̄.igitur corpus finitū ⁊ corpus
Syll's. infinitū erunt ęqualis grauitatis.vnde syllogismus pōt sic cōponi qualis est ꝓportio corporis ad corpus in quā/ titate: talis est ꝓportio corporis ad corpus in grauitate. Sed corpis.b.z.ad corpus.b.d.est ꝓportio dupla in quā/ titate. igit̄ grauitatis.b.z.corporis ad grauitatē.b.d.cor/ poris est ꝓportio dupla.Sꝫ ponebat̄ grauitas corporis b.d.vt quatuor:igit̄ grauitatis.b.z.erit vt octo.Sꝫ corpis infiniti.a.b.erat grauitas vt octo.igitur finiti corporis.vꝫ b.z.⁊ infiniti.videlicet.a.b.grauitas est ęq̄lis.⁊ hoc erat absurdū sequēs ad oppositū ɔ̄ntis dictę ɔditionalis:⁊ sic ɔditionalis pꝫ.Inquit.Si igit̄ magnitudies grauitatibꝰ ꝓportionē habeāt:ita vt minor grauitas magnitudinis sit minoris:⁊ maior ēt sit maioris:quasi dicat si qualis est ꝓportio corporis ad corpus in quātitate:talis est corpo/ ris ad corpus in grauitate:ęq̄lis erit ꝓfecto finiti ac īfini/ ti grauitas/vt deductum est/quare in corꝑe.a.b.grauitas
Quę Auer. non est finita:sed infinita:⁊ ita patet ꝓma conditionalis.
cōmē.47. Hęc de rōne ꝓma.Auerroes ꝯo nō aliter literā hanc

N

exponere vł.Ingt.n.vult declarare ꝙ oē corpꝰ graue aut le ue infim necio hꝫ grauitatē aut leuitatē infinitā:⁊ hoc p syllm O
hypotheticū:g sic ɔponit̄:si corpꝰ qđ recto motu mouet̄: sit infim:necio hꝫ grauitatē aut leuitatē infinitā.Sꝫ nec gaui tas nec leuitas est infita.igit̄ nec corpꝰ qđ recto motu me uet̄ est ifim.⁊ addit:sꝫ qꝛ ɔstructio hꝰ est ɔ̄ña:⁊ ɔstructio.s. ɔ̄ntis nō sunt ꝑ se māifestę.Incipit deducere ɔ̄ñaꝫ:q̄ vo/ cat̄ ɔtinuatio ꝑ viā ducēte ad ipolē.⁊ demū declarat de/ structionē ɔ̄ntis:ecce qđ Auer.nō alr textū hūc exponit:q̄ꝫ nos declauimꝰ.deide sumit casuꝫ totū ꝑ ptes/vt nos acce pimꝰ:sumit.n.corpus ifim designatū ꝑ.a.b.lineā sive figu/ rā.ciꝰ grauitatē ꝑ.c.lineā.Pręterea sumit corpus.b.d.e.cor pore ifito.a.b.extractū:cuiꝰ grauitas sit.b.Itē ⁊ zo sumit aliđ corpꝰ.b.z.duplū ad.b.d.cuiꝰ grauitas sit dupla ad grauitateꝫ b.d.vꝫ.b.ita vt si.b.sit vt 4m:grauitas.b.z.vt octo.Hic est casus in q̄ dīc duo.pm ꝙ accipit loco grauitatis lineā:qm li/ nea est diuisibilis:⁊ ita sūpsit lineā/vt augeret ⁊ diminue ret ꝑ necītate rōnis.Scđꝫ est ꝙ corpꝰ hm extractū ab ifi nito/vocat ptē ifiti:nō qꝛ sit ꝯa ps:sꝫ qꝛ est minor illo:eo mō q̄ ps est minor suo toto.Tūc Ari.itēdit hāc rōnē grui P
tas.c.est grauitas totiꝰ.b.a.vel igit̄ fita vel ifita.Si ifita:hī i/ tentū.si finita:sit certo nūo denotata vtpote vt octo:qꝛ q̄/ uis numero denoietur:ideꝫ sequitur.Tunc arguit a ꝑmu/

tata ꝓportio/ ne sic:si cut se hꝫ b.ad.c. ita.b.d. ad.b.z. Nam vtrobi/ qꝫ ē ꝓ/ portio subdu/ pla:est enīꝫ.b. grauitas ad.c.sub/ dupla.⁊.b.d.ad.b.z.ēt subduplū:vt i zo pte casus accepit. igr ꝑmutatiꝫ vt.b.ad.b.d.ita.c.ad.b.z.sꝫ.b.ē grauitas totiꝰ b.d.vt 4or.igit̄.c.est grauitas totiꝰ.b.z.vt octo.⁊ hęc pone/ batur grauitas corporis infiniti.a.b.igit̄ corporis finiti:⁊ corporis infiniti eadē atqꝫ ęqualis erit grauitas:⁊ sic pꝫ destructio ɔ̄ntis:⁊ ɔsequentis. Hęc Auerroes.
Q

Pręterea si maioris corpis maior est graui/ tas: ipsiꝰ.i.b.maior erit grauitas q̄ꝫ ipsius.z. b.Quare finiti grauitas maior erit q̄ꝫ infiniti. a ifinita b

Probauit Arist ꝙ corpis ifiti:qđ recto mouet̄ motu:gra/ uitas vel leuitas est ifita:qꝛ si nō:tūc fiti ⁊ ifiti corpis graui/ tas vel

B tas vel leuitas eēt eq̄lis. Nūc deducit ad 2ᵐ īpoſſe. vʒ ꝙ ſi nō: nūc corpis finiti maior erit ḡuitas ḡuitate corpis iſi^ti. qḋ ſic oſ̄dit: p ꝑcedētē deductionē / ḡuitas corpis. b. 3. eſt eq̄lis ḡuitati corpis. b. a. iſi^ti: qꝛ vtraq; vt octo: vt ḋductū eſt. Mō accipio aliḋ corpus maiꝰ. b. 3. qḋ reſeco ab eodē iſi^to. b. a. Nā ab iſi^to poſſuʒ reſecare q̄ntū volo: cū in maiori corpe maior ſit ſp ḡuitas: vt in toto ꝓ pceſſu eſt ſuppoſitū: corpis. i. 3. qḋ eſt maius corpe. b. 3. pcul dubio ḡuitas erit maior ḡuitate. b. 3. ſʒ ḡuitas. b. 3. ē eq̄l ḡuitati corpis b. a. iſi^ti: igiṫ ḡuitas corpis. i. 3. erit maior ḡui^te corpis iſi^ti b. a. qḋ erat 2ᵐ īpoſſe. Jnqt. Pręterea ſi maioris corpis maior eſt ḡuitas: vt ḡraṫiʒ in toto pceſſu eſt ſupponēdū: ipſiꝰ. i. 3. corpis: qḋ eſt maius. 3. b. extracti ab iſi^to. a. b. ḡuitas maior erit ḡuitate corpis. 3. b. Sʒ ſupple ḡuitas corporis. 3. b. eſt eq̄lis ḡuitati corpis iſi^ti. a. b. Quare fi^ti ḡuitas maior erit grauitate infiniti. hoc eſt abſurdum 2ᵐ.

C ℭ Et ēt inequaliū magnitudinū eadē erit grauitas. qppe cū inequale finito ſit infinitum.

ℭ Tertiū īpoſſe eſt ſi iſi^ti nō ſit iſi^ta ḡuitas: ꝙ vʒ ineq̄liuʒ corpoꝝ ḡuitas ſit eadeʒ. Nā ḡuitas. a. b. ⁊ ḡuitas. a. b. eſt eadē atq; eq̄lis: vt deductū eſt. ɔſtat aūt iſi^tu fi^to eē ineq̄le. Jnqt. Et ēt ineq̄liū magnitudinū eadē erit ḡuitas vtpote a. b. corpis infi^ti: ⁊ 3. b. corpis finiti. q̄ꝝ ɔſtat ḡuitatē eē vt octo. vt deductū eſt. ℭ Aduerſiōe dignū Ari. ꝓ duo vltima abſurda nō enūerare duxiſſe ꝓppea vnā rōnez tm̄

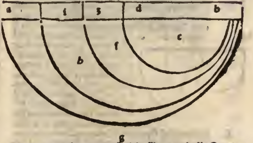
Quę Auer. comē. 47. ſcē Ari. ꝺ toto textu: qḋ arbitror euenīſſe pp malas q̄s habebat trāſlatiōes. ℭ Simpliciꝰ ꝟo ⁊ expoſitor in textu

D toto notauerūt tria abſurda: q̄ oīa fulciunṫ ꝓ fundaᵐ. vʒ qḋ ſp in maiore q̄nto vis atq; ḡuitas vel leuitas eſt maior: vt ſenſu ɔſtat: ⁊ cōmēto ſequēti dilucidabiṫ. Sic igiṫ ſi corpis iſi^ti ḡuitas nō eēt iſi^ta: ſeqtur ꝓ ꝙ corpis finiti ḡuitas eēt eq̄lis ḡuitati corpis iſiniti. ⁊ 2º ꝙ ēt eēt maior ⁊ 3º ꝙ ieq̄liū corpoꝝ ḡuitas eēt eq̄lis. ecce ꝙ tria ſūt abſurda: q̄rū deductio pʒ ex eo qꝛ maioris corpis maior ē vis.

Dubitatio. ℭ Sʒ occurres ⁊ optime qꝛ i rōne vꝫ petitio ꝑncipij: qꝛ q diceret corpis iſi^ti ḡuitatē nō eē infinitā diceret maioris corpis nō eē ḡuitatē maiorē. Jmmo vꝫ aſſumptū ⁊ iſ tentū eq̄ ignotū.

Solo. ℭ Fortaſſe diceret Ariſ. ꝙ maioris corporis maiorē eē ṽtutē ɔſtat ſenſu: qꝛ p ſenſuʒ tactꝰ indicamus ⁊ viſus maiorē terrā grauiorē eē minore. at iſiniti ḡuitatē eē iſinitā nō ɔſtat ſenſu: qꝛ infinitū cū nō ſit: nō pʒ ſenſibꝰ: ⁊ ita ſenſu minime ɔſtat ḡuitatē iſiniti eē iſinitā. Recte igṫ Ariſ. accepit notius ad deductionē ignotioris: qppe cū q̄ſitū ſenſibꝰ nō ſubiaceat. ɔceſſuʒ ꝟo biū ſenſibꝰ pʒ. ℭ 2º debes ſcire ꝙ Ari. cō. 48. exponēs lrām ſuę trāſlatiōis vult ꝙ Ariſ. epiloget īpoſſia: q̄ fuerūt duo: pᵐ. vʒ ꝙ corpus iſi^tu qḋ moueṫ motu recto: eēt ḡuitaſ finitę: tunc corpꝰ finiti ab illo reſciſſū eēt eq̄lis ⁊ eiuſdē ḡuitaſ cū eo. Scḋʒ ꝙ corpus ēt ab eodē reſciſſuʒ eēt maioris ḡuitaſ q̄ꝫ eēt iſi^tu a q̄ reſcindiṫ q̄ īpoſſia ſūt deducta: ⁊ ita pʒ ꝙ textꝰ Auer. q̄ icipit reuertamur ēt j nō correſidet textui greco q̄ icipit ſʒ trāſlationē Simplicij ⁊ ſācti Tho. j nihil aūt dēt jq̄re nō multū eſt ɔſidēdū Auer. in expone ꝟboꝝ Ariſ. vt latini ɔſidūt: cū perſępe tranſlationes eius ſint mendoſę. E

ℭ Differt aūt nihil cōmēſurabiles: an icōmenſurabiles ſint grauitates Nā ⁊ ſi incōmēſurabiles ſint: eadē erit rō. vtpote ſi. e. menſurās. g. ter repetitū exuperet. Nā magnitudies. b. d. tres totę ſi ſumāṫ: ḡuitas ipaꝝ maior erit q̄ꝫ ea q̄ eſt: in quo. g. Quare idē erit īpoſſe. F

ℭ Grauitas ɔmenſurata itelligiṫ: q̄n ſʒ eq̄les magnitudinis ptes ɔtinuę eq̄lus ḡuitas ſumiṫ. Exᵐ: ſit corpꝰ. a. e. diuiſuʒ i 4ᵒʳ q̄rtas. vʒ. a b. b c. c d. d e. q̄ꝝ q̄lʒ ſit ḡuis vt 4ᵒʳ: ea eſt ɔmēſurata. Nā eq̄liū magnitudinū eſt eq̄ ḡuitas. Jncōmēſurata: q̄n ineq̄les eq̄liū magnitudis ptiū ſumūtur ḡuitates. Exᵐ: vt corpꝰ. f. k. diuidaṫ in 4ᵒʳ q̄rtas q̄rū pᵃ. f. g. ſit grauis vt 4ᵒʳ. Scḋa. g. h. vt qnq;. Tertia. h. i. vt ſex. Quarta. i. k. vt ſeptē: ea eſt incōmenſurata. Nā nō q̄lis pportio magnitudis ad magnitudinē / ea eſt ḡuitatis vniꝰ ad ḡuitatē alteriꝰ: ⁊ de leuitate ſilr dici pōt. His ſuppoſitis / remouet dubōnē: qꝛ accepit. e. ḡuitatē mēſurare ſʒm aliquē nūerū ḡuitatē. g. maiorē ꝓ vꝫ falſum: qꝛ nō oē minꝰ menſurat maius: qꝛ linea tripalmea nō mēſurat ſʒ aliquē nūerū lineā octipalmeā. cū ſit illiꝰ ps incōmēſurata: ⁊ ita poſſet dici. e. eē pṫē ipſiꝰ. g. ḡuitatis incōmenſuratā. Ob quā rōnē Ariſ. ſuppoſuiſſet falſuʒ. vʒ ꝙ. e. p aliquē nūerū menſurat. g. q̄n ſi eſt illiꝰ ps incōmenſurata: p aliquē nūeruʒ ſumpta / aut excedit: aut exceditṫ ſp: vt tria ad octo. ſiue. n. tria ter / ſiue quater ſumanṫ / nūq̄ reddūt ꝑciſe octo. Rñdet Ari^les ꝑ / ⁊ inqt. Differt aūt nihil ſupple minorē ⁊ maiorē ḡuitates cōmēſurabiles / an icōmēſurabiles ſint ḡuitates. dūt dico nihil q̄ ad rōnis viʒ. Nā ⁊ ſi incōmenſurabiles ſint: eadē erit rō: qḋ declarat / ⁊ inqt. Vtpote ſi. e. menſurās. g. ter repetitū exuperet. g. ipm: vt ſi. g. eēt vt. 9. ⁊. e. vt q̄tuor. Nā magnitudies. b. d. tres totę ſi ſumanṫ ḡuitas eaꝝ maior erit q̄ꝫ ḡuitas q̄ eſt in q̄. g. qꝛ grauitas eaꝝ erit vt. 12. ⁊ ḡuitas. g. vt. 9. quare idē erit īpoſſe: qḋ aūt idē erit īpoſſe / declaro: qꝛ ḡuitas ipſiꝰ. e. q̄ eſt vt q̄tuor ter ducta reddit ḡuitatē vt. 12. igṫ ḡuitas. b. d. corpis

Expoſitio G
a b c d e
4 4 4 4 4
f g h i k
4 5 6 7

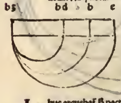
H

I ter ducta maiorē reddet grauitatē grauitate.g.corporis infiniti. Sz hec grauitas maior est corporis finiti:qr cōpetit corpi triplo ad.b.d.qd est finitū.igr corp⁹ fi^m erit grauitas infi^te qd erit z^m ipoſe. Primū ∂o ipoſe ſeqtur de pro exceſſu: qr illo de pro reddet eq̄lis grauitas ipſi.g.q̄ et cōpetit corpori finito,q̄re corpus finitū erit eq̄ graue cū corpe ifi^to:q̄re ſiue grauitates ille accepte ſint ɔmenſurabiles/ſiue icō menſurabiles:ſi corp⁹ ifi^m ſit graue grauitate finita:ſeqtur fi nitū corpus eē grauius ifinito:ɛ eq̄ graue illi:vt deductū eſt.

¶ Preterea et ɔmenſurabilia ɔtigit ſumere: nihil.n.intereſt a grauitate/an a magnitudine initiū agat. Veluti ſi ei in quo.g.grauitas ſu meret cōmenſurabilis in quo.e.ɛ ab infinito ea magnitudo auferat:q̄ bz grauitatē in quo

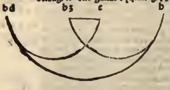
K e.ceu.b.d.Deīde vt grauitas ad grauitatē.b.d. ad aliā fiat magnitudinē/vtputa.b.z.Cōtigit eni vt ſi magnitudo.a.b.ſit ifinita.Quātauis magnitudo auferat ab ea:bis.n.ſūptꝭ ɛ magni tudies ɛ grauitates iter ſe ɔmēſurabiles erūt.

p^a expō. ¶ Hec lra lz apō nōnullos p aſpectu facil videat:tn̄ apō me eſt nō leuis.ppea iuniores exponūt eē z^am dubōnē ſol uēdā. Nā ſyllꝰ Ari^lis fuit a ɔmutata pportiōe/vt viſuz ē/

i q̄ ſūptū ē.b.d.ab ipa magni^ne ifi^ta a.b.exctū:cu⁹ grauitas ponebat.e.ɛ ſūptū erat.b.z.cu⁹ grauitas erat.b.z^la ad.e.grauitas p^corpis:pōebatur qz.b. z.eē et exctuz a corpe ifi^to.a.b.ɛ qr dicebat ab adiſſarijs ifi^ti corpis.a. b.eē grauitas fi^tas ſupponebat illā eē vt octo.Sic igr grauitas corpis ifi^ti eſt vt octo. Rurſus ſuppōebat grauitatē corpis.b.d.eē vt 4^or:his ſtāti

L bus arguebat h pacto/ſic ſe habet.e.ad.b.ita.b.d.ad.b.z. Utrobiq.n.ē ſubdupla pportio igr ɔmutatiz vt.e.ad.b. d.ita.b.ad.b.z.ſz.e.ē toti⁹.b.d.igr.b.ē toti⁹.b.z.Sz.e.eſt vt 4^or.igr.b.eſt vt octo.Sz.g.grauitas corpis.a.b.infi^ti erat vt octo.igr fi^ti ɛ ifi^ti grauitas ē eq̄l.ſic igr pz ſyllꝰ.volūt igr iu niores q dubō

ſit h cū in ſyllo eiuſmodi Ari^les iceperit a pportiōe grauitatū:vtrū potuiſſet incipe re a pportione magnitudinū:h pacto. vz vt. b. d. ad. b.z. ita. e.

M b.grauitatē.hāc ſoluit Ariſ.vt iuniores autumāt:ɛ dic qd ſic: ɛ tūc ſic ɔponeret ſyllꝰ vt.b.d.magni^do ad.b.z.magni^dinē. ita.e.grauitas ad.b.grauitatē:vtrobiq.n.ſubdupla eſt pportio. igr pmutatiz vt.b.d.ad.e.ita.b.z.ad.b.ſz.b.d.eſt pciſe ipſi⁹ e.grauitatis:igr.b.z.pciſe ipſi⁹.b.grauitat.Sz.e.eſt vt 4^or igr.b. eſt vt octo:q̄re vt pus fi^ti ɛ ifi^ti eq̄lis eſt grauitas:ſic igit pz ſyllꝫ fieri eq̄lr ſiue icipiat a pportiōe grauitatū ſiue magni

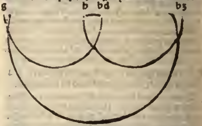
Confu. tudinū.h iuniores.¶ Sz friuola ē h expō:nā tā leuē du bitationē tāt⁹ vir Ari^les non attigiſſet.nec ɔſonat textui:

Propria expoſitio. vt videbit.¶ Meli⁹ igr cū Simplicio ɛ expoſitore di cerē Ari^lē h ſoluere p^am dubōnē p z^am ſolōnē:erat.n.dubō q ſyllꝰ nō valebat ſi ſumerēt grauitates nō pportiōales.Cui ſoluebat p p^am ſolōnē,q ſic:qr vtrobiq ſp ſeqbant eadē ipoſſia. Nā ſiue grauitates ſint ɔmenſurabiles:ſiue icōmēſura biles:ſp eadē ipoſſia ſequūt:vt fuit viſū.Nūc ſoluit p z^am

N ſolōnē:q ſyllꝰ vz:qr videbat grauitatib⁹ pportiōalib⁹/atq cō menſuratis:vt p ex^m oñdit:ɛ ita vult illū valē ſaltē ſuppo nēdo grauitates eē ɔmēſurabiles ſi ſimplr:igr ſt due ſolōnes: p^a q ſyllꝰ ſimplr vz q̄uis mō ſumāt grauitates ſiue ɔmēſura biles:ſiue icōmēſurabiles.Scda q vz i caſu.vz ſi ſumāt grauitates ɔmēſurabiles:ɛ h oñdit:demrat.n.in ſyllo eē ſum ptas grauitates ɔmēſurabiles:ɛ ingt.Preterea et ɔmēſurabi lia.vz ɛ magnitudīes ɛ grauitates ɔtigit ſumē i dicto ſyllo:ɛ ſic z^a ſolō eſt q dubō illa ſupponit falſuz.vz q grauitates accepte i ſyllo ſint icōmenſurabiles. Nā accepte ſt i dicto ſyllo ɔmēſu rabiles:qr dixerat eē accepta ɔmēſurabilia:i q̄ ∂bo gs pt itel ligere ɛ corpa ɛ grauitates:q̄ſi reñdendo dicit poſſe itelligi de

O vtriſq cuiꝰ rōnē addit:ɛ ingt.Nihil.n.intereē a grauitate/an a magnitudine initiū agat:ɛ ſic pt ſyllꝰ eē fundat⁹ tā in corpib⁹ q̄ grauitatib⁹ mō ɔmēſurabilia ſumant ɛ h ∂bū male itellectū mo uit iuniores ad expōnē illā:pſeqtur tn̄ dclarare q i ſyllo ſūpte ſint grauitates ɔmēſurabiles:ɛ ingt.Veluti ſi ei i q̄.g.q̄ ē grauitas corpis ifi^ti.a.b.grauitas ſumeret ɔmēſurabilis i q̄.e.q̄ eēt ſb dupla ad.g.dico.e.ſupponēdo illā eē exctā a corpe.a.b.ɛ eē corpis.b.d.excti ab.a.b.corpe ifi^to:ɛ h ingt ɛ ab ifi^to.vz a.b.ea.magni^do auferat:q̄ bz grauitatē i q̄.e.ceu.b.d.Deinde ſit eadē pportio grauitatis.e.ad aliā grauitatē.vz.b.vt.b.d. cu⁹ ē.e.grauitas:ad aliā magnitudinē q̄ de nouo ſiat ɛ exhat a corpe ifi^to.a.b.vtputa.b.z.ɛ qd.b.z.ſit magni^do exhibilis ab ipſo.a.b.pbat qr ɔtingit ſi magni^do.a.b.ſit ifi^ta:q̄ntā uis magnitudo auferat ab ea:ɛ ita pōt auferri ab ea.b.z. Tūc oñdit ſolōnē ɛ ingt:his.n.ſūptis:ɛ magnitudīes ɛ grauitates iter ſe cōmēſurabiles ſunt. Nā.e.eſt ipſi.b.grauitati ɔmēſu rabilis.ɛ.b.d.corp⁹ ipi.b.z.corpi et ɔmēſurabile.Quare dubō

P

ſuppōit falſū.vz q grauitates ſint icōmēſurabiles. Nā p h oñſa tū eſt grauitates ɛ corpa eē ɔmēſurabilia.ɛ ſi diceres q adiſſari⁹ vult illa eē icōmēſurabilia:ad h ſuit ſolō p^a:q q̄uis mō ſumā tur grauitates ɛ corpa:ſp ſequunt eadē ipoſſia.vz q fi^m ɛ ifi^m ſint eq̄ grauia:ɛ q fi^m ſit ifi^to grauius:vt viſū ē in p^a ſolōne.

Q Recte igr.S.Th.expoſuit q hic ſoluat z^a ſolōne Ari^les dictā dubitationē.¶ Ex his pōt dari z^a expoſitio/q vz. Ariſtoteles remoueat aliā dubitationē:nā accepit grauitates cōmenſurabiles:ɛ non meminit corporuz:ideo pōt dubitari vtrum velit in dicto ſyllogiſmo q etiam corpora quorum ſunt dicte grauitates cōmenſurabiles:ſint cō menſurabilia:ɛ demōſtrauit in hoc textu q lz ſuppoſuit grauitates eſſe cōmenſurabiles:tamen idez eſt ſupponē dum de corporibus.propterea concludendo inquit. His enim ſumptis ɛ magnitudines ɛ grauitates inter ſe com menſurabiles erunt:ɛ tunc illa pticula/enim/legatur illa tiue/ac ſi dicat igitur. Tu ∂o conſidera.¶ Auerroes ∂o in his textibus nihil habet:nam tranſlatiōes cōmē.49. correſpondēt tranſlationibus grecis quas expoſitor ex ponit.cō.50.propterea que dicit digna annotatiōe in ex poſitione proximi textus narrabimus.

¶ Inſup et nihil ad demrationē refert ſilaris

A gūitate ipā magnitudo: ac gūitate dissilari sit
qppe cū ab īfinito ipō tot q̄tuis ęglibra corpa
ipi.b.d. Sumēsit aut auferēdo/aut addēdo.

Corpus infinitum

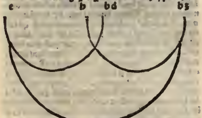

B ¶ Remouet hic scd'az vel tertiā dubōnē. Nā in demrā-
tione supposuerat magnitudies ꝓportionales gūitatib⁹
mō hoc nō est vlr verū: nō eniz illa ꝓpō in maiore q̄nto
est maior v̄tus. est vlr v̄a. Sed solū in corpe silari: qd est
siliūz ptiū p totū. Cū eniz p totū silare sit: ⁊ gūitatis silis
vndiqz: necesse est in maiori q̄nto atqz pte maiori maio-
rē v̄tutē atqz gūitatē eē. at in corpe dissilari: qd ptiūz est
dissiliū: nō necesse est in pte maiori eē gūitatē minorez.
Uerbi cā/sit vnū mistū: cu⁹ p̄ª ps bipalmea sit terracea
a p̄dominio. Scd'a a p̄dn̄io sit q̄dripalmea/⁊ aquea. ter-
tia octipalmea sit aerea. 4ª. 16. palmoꝝ sit ignea a p̄do-
minio: pz q in minore pte est maior gūitas: vtpote in p̄ª
pte bipalmea: ⁊ sic ↄ̄sr. q̄re vz q ꝓpō assumpta in de-
mōstratione sit solū v̄a supponēdo corp⁹. a.b. isi^m esse si-
milare: ⁊ sic demr̄atio nō erit vl̄is: sz pticularis. Hec est
dubitatio. ¶ R̄ndet q nihil ad demrōnē refert silaris
gūitate ipsa magnitudo isi^ti. a.b. sit/vl gūitate dissilaris.
C Nā semp sequunt̄ eadē ipōlia vz q finitū sit ęglibrū isi-
nito: ⁊ q gui⁹. ⁊ qd sequant̄ eadē ipōlia: oñdit p h̄/qz ab
isi^to. a.b. possuz sumere semp ęglibra corpa ipsi.b.d. quę
lz sint magni^ne dissilaria: tn̄ pondere erūt silaria: vbi cā:
sit pa.b.d. bipalmea: ⁊ gūis vt duo: possuz sumere ab ipa
infi^ta magni^ne. a.b. aliud corp⁹ i duplo gui⁹ ipso.b.d. siue
sit in duplo ma'⁹/siue in triplo/siue i q̄druplo/siue q̄uis
mō ac ꝓpor^ne ma'⁹: sufficit eniz mihi/vt sit in duplo gra
ui⁹: ⁊ sic sm corp⁹ erit.b.ʒ. in duplo gui⁹.b.d. corpe: ⁊ pa
ri rōne possuz sumere corpus.b.i. in duplo gui⁹ ad.b.ʒ. ⁊
q̄druplo ad.b.d. siue.b.i. sit in duplo ma'⁹.b.ʒ. ipso/siue
in quauis ꝓpor^ne: sufficit.n. mihi vt sit in duplo gui⁹ ipso
b.ʒ. ⁊ in q̄druplo ad.b.d. Qua rōne erit.b.i. gue vt octo: ⁊
sic fi^m erit ęglibrū ipsi īfinito: ⁊ p idē pōt deduci q erit
D gui⁹ eodē. Quare siue isi^m sit gūitate silare: siue dissilare:
semp eadē sequant̄ ipōlia. ingt. insup ēt nihil ad demrā-
tionē refert silaris gūitate ipsa magni^do isi^ta. a.b. sit: siue
gūitate dissilaris. nā sp sequunt̄ eadē absurda. ⁊ h̄ decla
rat: ⁊ ingt. qppe cū ab isi^to ipso tot quotuis corpa ęglibra
ipsi.b.d. ptī sumē sit/aut auferēdo aut addēdo i magni^ne.
Nā si in minori pte est gūitas minor: sumas ab ipsa.a.b.
magnitudie ↄtinuo corpa miora/⁊ sic ꝓcedas auferēdo.
Sin aūt i maiore est maior gūitas: ꝓcedas addēdo/siue
seruet̄ ꝓportio in magni^ne siue nō: sufficit.n. seruare pro-
portionē in gūitatib⁹: ⁊ cā est qz ab isi^to: ex quo est infi^m:
possumus extrahere/vt quot volum⁹ corpa: q̄re q̄lecūqz
sit. a.b. infi^m: si sit gūitatis finitę/vtpota vt octo: vel alio

numero stabilitūz: semper sequitur corpus finitum esse
sibi ęquilibrium: ⁊ maius vt deductum est.

¶ Quare ex his quę modo diximus pz corporis
infiniti grauitatez finitā nō eē. erit igit̄ ifinita.
Hō si hoc esse non potest: nec infinituz etiā
aliqd corpus esse poterit.

¶ Exclusis obiectionib⁹ nūc Aristoteles epi
logat rōnē/erat eniz rō si aliqd corp⁹ qd mo
uet̄ recto motu: esset infi^m: grauitas aut leui
tas esset ifinita. Sz⁹ ꝓbatū erit grauitatē vel
leuitatē nō eē ifinitā. igit̄ nec corp⁹ aliqd: qd
recto motu mouet̄: esse poterit ifinitū: ⁊ hoc
ingt. q̄re ex his: quę mō diximus: pz corporis isi
niti grauitatē finitā nō eē. ꝓpterea ifert: erit
igit̄ ifinita. Tūc vltra ↄcludit: q si hoc idest
grauitas ifinita eē nō pōt: vt statiz deducet̄
ꝓrimo textu: nec infi^m ēt aliqd corp⁹: qd mo
ueret̄ motu recto: esse poterit: ⁊ sic pz ratio.
¶ Auerroes cōmen. 49. cuius textus r̄ndet Quę Auer.
trāslatōib⁹ expositoris. S. Thomę: eodem cōmē. 49.
mō hūc locū interpretat̄. Uerū pte illa pōt
intelligi q si ptes: induit scd'az expōnez: vbi

G

hbes scire q sylls Ari^lis fuit/sic se hz.e. gūitas ad.b. gūita
tē: ita.b d. corpus: ad.b ʒ. corp⁹. Naz vtrobiqz est subdu-
pla ꝓportio. ⁊ arguat̄ vt p̄us. ¶ Hō dubitatio est q il Dubita.
la ꝓpō maior est vera supponēdo corp⁹. a.b. ex quo sūt
diuisa illa duo corpa.b d. ⁊.b ʒ. eē silare suis in ptib⁹: taz
in rōne corpis/q̄z in rōne potētię atqz gūitatis. Ubi ho
ptes ei⁹ sint dissilares ⁊ diuersarū rōnū nō est veruz q
sicut se hz.e. ad.b. ita.b d. ad.b ʒ. qa stat.e. eē subduplam
grauitatē ad.b. ⁊ tn̄.b d. nō erit subduplū ad.b ʒ. eo qz in
maiore pte nō semp est maior po^a: nisi qn̄ sint ptes eius-
dē rōnis. ¶ Dupl'r soluit Auerroes/vt mihi vz: vno mō
q sylls valet cū vsa illius maioris: ⁊ tūc dz itelligi maior Prima sol.
in rōne ptiuz ⁊ corpis generica. Hoc pacto sicut se hz.e. Auerro.
ad.b. ita sm rōnē corpis.b d. ad.b ʒ. Nā lz sm rōnē hui⁹
vel illi⁹ corpis in spē nō sit ↄsilis ꝓportio: tn̄ sm rōnem
corpis in eo q corpus: est silis rō atqz ꝓportio: pōt eniz H
b d. spē differre ab ipso.b ʒ. quę tn̄ in rōne corpis erunt
eiusdē rōnis: q̄re vt sic pōt itelligi ↄsilis ꝓportio. quare
vt.e. est totius.b d. sic.b. est tot⁹.b ʒ. vel al'r itelligo Auer
roez ⁊ meli⁹: q pōt fieri sylls cū vsa illi⁹ maioris/sed dz
maior sic intelligi sicut se hz.e. ad.b. ita.b d. ad.b ʒ. nō g-
dē sm ꝓportionē alicui⁹ numeri ⁊ q̄titatis: sz sm rōnez
potētię. Nam vt.e. est subduplę potētię ad.b. ita.b d. est
subduplę potētię ad.b ʒ. quare maior est vera q vt.e. est
subduplę potētię ad.b ita.b d. est subduplę potentię ad
b ʒ. ⁊ sic maior hz locū de ꝓportiōe potētiaꝝ: ⁊ nō de ꝓ-
portione quāti: ⁊ tūc cōple syllm: sz.e. est tot⁹.b d. igit̄.b.
est tot⁹.b ʒ. sz.b. est gūitas po^e vt octo: vt supposuim⁹ igit̄
b ʒ. est graue potētię vt octo ⁊ ęquale erat.a.b. quare vt
p̄us finitū erit ęqpotēs infinito. ¶ Hec est p̄ª Auerro.

2ª sol. Aui. expositio: vz q syllo valet cū vsu illi^{9} maioris. Scda est
I q pōt alr itelligi vt vz syllo valeat sine vsu illi^{9} maioris:
₇ tūc erit syllo.b.d.est graue vt duo: ₇ tunc ab.a.b.corpe
extrabo aliō corp^{9} qd sit graue vt.4.siue sit in rōne cor-
poris duplū ad.b.d.siue triplū siue in quis ppor^{ne}: mō
sit in duplo grui^{9}: ₇ accipio 3^{m} corp^{9} qd sit in duplo gui^{9}
scdo: ₇ in qdruplo gui^{9} pce B siue sit i duplo inrōne cor-
poris/siue in quauis ppor^{ne}.casus iste pz: qr ex q.a.b.est
isi^{m} corp^{9} possum exbere ab eo tot quot volo corpa: siue
addēdo alteri/siue diminuēdo. Quo in casu re secquero
ab.a.b.tot corpa: p quot p additiones deueniā ad corp^{9}
equlibrū ipsi.a.b.isi^{to}: ₇ ita bz ipole vt pus syllogiçet. igit
sine vsu ppōnis pdicte q erat maior sic: corp^{9}.b.i.est gra
ue vt octo: vt p casuz pbatū est. Corp^{9}.b.i.est fi^{m} igit in.3.
fig^{9} corp^{9} finitū est gue vt octo: sz talr gue erat.a.b. igit
isi^{m} ₇ fi^{m} erūt equlibra: ₇ sic bz syllo sine vsu dicte ppōnis
Sol. Aui. ₇ p ons cessat dubō. Hec Auer. ¶ Sz occurres: nā id ad
qd deducit Ari^{tes} est falsuz vz q finitū sit equlibrū insi^{to}:
₇ id qd assumit ad illi^{9} illationē/est et falsuz: sumit.n.tot
corpa posse ab.a.b.isi^{to} separe: qd p additiones deueniet
K ad vnū fi^{m} equlibrū ipsi.a.b. Mō hoc et est falsum: qr ne-
mo actu separauit tot corpa ab insi^{to}: ₇ ita de in ee qd assu-
mit: et est falsuz: qre ad deductiones falsi Ari^{tes} accepisset
falsuz: ₇ sic nō eet bon^{9} syllo: nā ex falsis nō est incōue-
niēs seq falsū. ¶ Soluit Auer. ₇ ingt. ₇ hec demratio fū-
data est in poriб^{9} analiticis.s.li^{o} p.ibi.n. dictū est qd fal-
suz ipole nūq seqt ex falso posi. Mō qd Ari^{tes} accepit:
est de iesse falsū: tn de posi est vex: qr de posi ab.a.b.isi^{to}
exbi pnt: tot quot vis corpa. ₇ sic optie more boni poristi
ci syllogiçauit: syllogiçet igit B pacto si.a.b.est graue vt
octo: sz ab.a.b.possuz p resecationē deuenire.b.i.gue vt
octo. igit aliqd fi^{m} est equilibrū isi^{to}. Cōseqūs est falsuz
ipole: ₇ igit ans erit falsū ipole: qr p regulā poristicā/fal
suz ipole nūq seqt nisi ex falso ipoli. ans itaqz est falsuz
ipole: ₇ nō p scda pte: qr lz illa de i ee sit falsa: tn est va d
L poli. igit p p^{a} pte: qre fz ₇ ipole e.a.b.isi^{m} ee gue vt octo:
₇ ita opz dice.a.b.ee grauitatis isinite. Hec Auer. ₇ optie.

Questio. **Circa** finē hui^{9} demronis solet dubitari. vtrū in ma-
iore corpe sit vt^{9} maior. ₇ vr q nō: qr pole est
ignē maiorē ee minoris vtutis igne minore: vtpote si ignis
maior sit rarior: nā tūc e min^{9} actiu^{9}. ¶ 2° pua terra est
guis vt octo: ₇ magna gleba et vt octo. igit i maiore qto
nō est maior vtus. ¶ 3° paruū plūbuz est graui^{9} magno
ligno. igit nō in maiore qto e vt^{9} maior. ¶ 4° sit aliqd
totū dissilare vt aial: pz q aliq ps mior erit guior vt pua
ps ossis magna pte spūs guior est. ¶ 5° sit vnū corp^{9} sila
re difformiter gue: vtpote: cui^{9} p^{a} ps pedalis sit grauis vt
octo: ₇ dupla ad illā/vt qtuor: ₇ qdrupla ad illā/vt duo:
₇ octupla ad illā vt vnū: pz q i miore qto est maior vt^{9}:
₇ tn est corp^{9} silare: cui^{9} ptes sūt eiusdē spēi. ¶ 6° sit plū
bū bipedale late figure: ₇ plūbū pedale sagitalis figure:
pz q pedale est gui^{9}: qr ci^{9} descenderet. ¶ 7° certū est
grauitatē vt octo ee diuisibilē in isinituz per ptes pportio
nales minoribus terminatis versus finez: qr in duas me-
dietates ₇ in duas medietates alteri^{9} medietatis: ₇ sic in
M isi^{m}. nā oe qtū est diuisibile in isi^{m} p ptes ppor^{les}: tūc ac
cipio corp^{9} isi^{m}: cui^{9} pedalia sint mō isi^{ta}: ₇ volo q in p
pedali sit p^{a} medietas grauitatis. ₇ in 2° sit 2^{a} subdupla ad
pmā: ₇ in 3° sit 3^{a} subdupla ad 2^{am}: ₇ sic in isi^{m}. pz q tota
grauitas in toto tali corpe est fi^{ta}: qr vt octo: ₇ tn corpus est
isi^{m}: in q ipsa extēdit. igit pole est ee corp^{9} simplex isi^{m}:
Sol. cui^{9} vt^{9} sit finita. Preterea 8° argui pōt: qr si eet isi^{m} gue:
nō eet nisi gue vt octo/vt oēs calculatores tenēt. ¶ Hec
qd q illa ppō itelligit vā nouē pditionib^{9} limitata/p^{a} d
v tute motiua. pp quā pditionē nō est i maiore pte hois ma
ior vt^{9} intellectiua: 2^{a} ceteris parib^{9} ex pte raritatis ₇ de-
sitatis: q tollit arg^{m} p^{m}: qr pu^{9} ignis pōt ee actiuior pp N
maiorē desitatē. Tertia itelligit ceteris parib^{9} ex pte in-
tēsionis ₇ remissiōis: vtpote si tota latitudo grauitatis gra
dualis sit in toto: ₇ in qlz pte: pp quā pditionē tollit arg^{m}
5^{m} ₇ 7^{m} mō.n.in difformiter gui opz in maiore qto esse
maiorē vtutē ₇ in miori miorē. Quinta intelligit ceteris
parib^{9} ex pte figure: ₇ pp hāc cessat 6^{m} arg^{m} nā pui plū-
bū pōt veloci^{9} descēdere pp dispōnē figure: nō aūt pp
intēsionē forme. Sexta itelligit ppō de multitudie for-
me: ₇ nō de gduali mēsura: ₇ p hāc cessat rō 2^{a}: qr lz pua
terra sit guis vt octo: veluti magna: nō tn est equlibra fm
multi^{nem} forme cessat et octaua rō: qr lz finitū sit eque gue
itēsiue: sic isi^{m}: nō tn equlibrū. Septia itelligit pponē fca
iter corpa eiusdē spēi: pp qd cessat 3^{a} rō: nā plumbū ₇ li-
gnū differūt spe: ₇ pptea nō opz alterū altero ee grauius.
Octaua itelligit qn totū est silare: ₇ eiusdē spēi in ptib^{9}: O
pp qd cessat 4^{m} arg^{m}: aial eniz est totū dissilare: vt pstat:
qre nō opz in maiore pte ee maiorē vtutem. Differt aūt
hec octaua cōditio parū a 7^{a}: nisi qr 7^{a} loqt gnātim siue
cōpabilia sint ptes alicui^{9} toti^{9}: siue nō. Octaua vo loqt
qn cōpabilia sūt ptes alicui^{9} toti^{9}. Tn vna limitatio est:
vt cōpabilia sint eiusdē spēi. 9. ppō itelligit fz psidera-
tionē nālē: ₇ pp hāc tollit. 7. rō: que et ablata est p tertiā
pditionē: illa.n. pcedit ex imagiatiōe mathematicoz: q
diuidūt qta in isi^{m}. at fz psiderationē nālē deueniendū
est ad minimū/₇ ad maximū: ₇ sic nec grauitas pōt diui
di in isi^{m}. nec est dabile corp^{9} isi^{m}: in quo grauitas illa esset
extēsibilis: fm eniz nālē rōnē stabilita sūt vtraqz: vt di-
cit Auerroes vbiqz. ¶ Sic igit pz itells ppōnis: ₇ q in
plurib^{9} casib^{9} est falsa: q vera: ₇ tūc vlteri^{9} pz (vt recte
Auerroes dixit) q demratio Aristotelis hz locū p vsum
hui^{9} ppōnis: ₇ sine vsu hui^{9} ppōnis. p vsuz qdē hui^{9} p-
positionis hz locū/supponēdo corp^{9} qd mouet motu re-
cto esse simplex: ₇ ceteris parib^{9}/₇ limitatū p nouē cōdi- P
tiones: vt dixi. sine vsu vo talis propositionis: patet de-
monstratio p regulam prioristicam: vt dixit Auerroes:
de quo supra. Hec de ppositione.

¶ Qd vo grauitatez esse aliqd infinitū ipole
sit: ex his perspicuū est. Si eniz tanta graui-
tas per tm spatiū in hoc tēpore mouet: tāta
₇ adhuc in minore tempore mouebitur.

Spatiū est i-
bā supplet.
Hec pticula
In minore tē
pore: est ex-
tra supplens.

¶ Nūc pbat minorē: erat eniz Syllo/si aliqd corpus qd
recto fert motu est insi^{m}: grauitas vel leuitas erit infinita.
Hec fuit maior: ₇ pbata est: p hoc/qr corpis isiniti graui
tas finita ee nō pōt. Sz grauitas isinita esse nō pōt alicui^{9}
corpis/hec est minor. ₇ destructio pntis: ₇ hāc nūc inten-
dit pbare: q pbata: isert igit nullū corp^{9}: qd recto fertur
motu: poterit ee isi^{m}. est igit intētio capli pbare minorē
sylli vz nulli^{9} corpis grauitatē isinitā posse ee: ₇ hoc ppo-
nit: ₇ ingt. Qd vo grauitatē esse aliqd in rerū nā insi^{m}/im-
possibile sit: ex his que nūc dicem^{9}: perspicuū erit. Hec
est intētio capituli. ¶ Deinde pbat ppositū: ₇ more bo-
ni geometre: premittit suppōnes tres: quarū pma est q Q
si tanta grauitas verbi cā/vt duo/mouet p tm spatiū: vt
moueret aliqd mobile p tm spatiū: verbi cā/pedale in B
tēpore: vtpote in hora: tanta grauitas ₇ adhuc id est tāta
₇ adhuc maior illa videlz vt quatuor/mouet vel moue-
ret idē mobile in eodē spatio pedali in minori tēpore vt
pote in dimidio illius hore. est igit pma suppositio/si ali-
qua grauitas certe mēsure moueret aliqd mobile in cer
to dato spatio: ₇ in certo dato tpe. Maior virtus moue-
ret idē mobile sup eodē spatio in minore tēpore. Hec p-
bata fuit 7° physice auscultationis: per hoc/qr quāto vir
tus motiua est fortior: tanto eius mobile mouet veloci^{9}: Verboꝝ cli-
quare tanto in minore tēpore mouebit. ¶ Quo vo ad deratio.

A vba greca ctinet. Mouetur/grece est κινεῖται in trāslationibus vero: quas expositor exponit: legit̄ verbū illud Mouet. ⁊ vtrūq3 est bonū: q2 virtus mālis in mouendo mouet̄ per regulā Aristotelis in 8° physicę auscultationis. Immālis v° mouet: ⁊ nō mouet̄: q2 igit̄ grauitas est vtus motiua mālis: in mouēdo necēio mouet̄: ⁊ ita vtroq3 mō verbū grecū κινεῖται potest ad nos venire.

Verbū illud tpe mouetur supplendū est. supplendū est & vbū mouebitur. ❡ Atq3 quā rōnē hñt grauitates/ea3 mō 2rio tēpora hēbūt. veluti si dimidia grauitas h in tpe moueret̄: dupla i dimidio illi⁹ mouebit̄.

❡ Scda suppositio qualis pportio est grauitatū mouentiū: talis mō cōtrario est tēporū. verbi causa/si semipedale grauitatis moueret a mobile in hora: pedale grauitatis mouebit i medietate horę. Sequit̄ aūt hęc scda suppositio ex pma. nā si maior grauitas mouet in minore tēpore: seq̄t̄ φ qualis est pportio grauitatū mouentiu3: talis mō cōtrario erit pportio tēporū: vt correspondēter

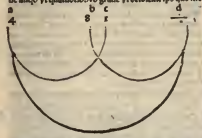
B per augumentum grauitatis in pportione/sit pportionalis temporum diminutio.

❡ Preterea finita grauitas oē3 finitā intercapedinē finito quodā in tēpore transit.

❡ Tertia suppositio finita grauitas oē3 finitā intercapedinē atq3 distantiā finito quoda3 tēpore transit. Hęc 3ª suppositio deducta est sexto physicę auscultationis. vbi pbatū est virtutē spatiū ⁊ tps sese cōseq quo ad rōnem

Quę Auer. cō.51.⁊.52. finiti/infinitiue. ❡ Auerroes v° etiā vt nos exposuim⁹ exponit. Uerū vbi nos in grecis codicib⁹ habem⁹ grauitatem: quę grece est βάρος. Ipse in suis translationibus h3 graue: qđ qdē nō est valde dissonu3: ⁊ tunc iuxta eius translationes pma suppositio est φ graue maius in minore tpe mouet̄. p3: q2 veloci⁹ mouet̄. Scda suppositio: quę ex hac seq̄t̄: est φ q̄lis est pportio grauitatis ad grauitatē vel grauis ad graue in maioritate/talis est tēporis ad tps mō cōtrario in minoritate. Na3 sit. a. gra-

C ue aliqđ vt quatuor. b. v° graue vt octo. c. sit tps quo mo

uetur. a. graue: ⁊ sit hora: dico φ. d. erit tps: quo mouebit̄

D b. graue. ⁊ erit medietas horę. nā q̄lis est pportio ipsi⁹. a. grauis ad. b. graue: talis mō 2rio. c. tēporis ad. d. tps. ipsi⁹ enī. a. ad. b. pportio est subdupla. Ipsi⁹ v°. c. ad. d. dupla. q̄re si. a. mouebit̄ in. c. tpe. b. mouebit̄ in. d. tpe. Hęc est scda suppō. Tertia est graue oē finitū mouebit̄ finito in spatio atq3 finito in tpe. aiaduersiōe dignū φ Auerroes addit in 2ª suppōne/⁊ vult φ sm pportionalē auctionē grauitatis in infinitū: sit pportionalis minoratio tēporis in infinitū. verbi cā: si. a. graue augeat̄ ad duplū. b. tps diminuet̄ ad subduplū: ⁊ si in triplo augeat̄. a. ēt in triplo diminuet̄. b. tps semp regulr̄ s3 2riā pportionē/mō sint cętera paria ex pte spatij: ⁊ figurę: ⁊ cęterorū: quę solent addi ad hęc a supputatoribus: vt sexto auscultationis libro deduxim⁹.

Dubita. ❡ S3 occurres p dubōnē Albertillę in pluribus locis. Sit grauitas vt q̄tuor. a. quę moueat. b. resistentiā vt tria in certo dato spatio vtpote centipedo: ⁊ in certo dato tpe: quę sit hora: ⁊ volo qđ. a. duplicet̄ ⁊ fiat graue vt octo: quęro vtrū. b. resistētiā vt tria mouebit in subduplo tpe vtpote in dimidio horę sup eodē spatio: ⁊ vi qđ nō: q2 octo ad tria est pportio maior q̄3 dupla. Nā octo 2tinent tria bis: ⁊ vltra adhuc cōtinēt illi⁹ toti⁹ duo igit̄ mouebit. b. resistētiā magis q̄3 in subduplo tpis: ⁊ tñ graue vt octo est duplū ad graue vt quatuor. igit̄ pportionali auctioni grauitatis nō corrñdet pportionalis diminutio tēporis: q̄pp̄ cū graue sit auctū ad duplū: ⁊ tps nō sit diminutū ad duplū: sed ad magis q̄3 ad duplum.

Quę Albe. ❡ Hāc dubōnē in 7° physicę auscultationis pertractauimus: vbi diximus Albertillā pp hāc rōnē voluisse proportionē velocitatū in motib⁹ nō seq pportionē potētiaru3 motiuarū ad suas resistētias: s3 pportionē pportio-

F nū potētiarū mouētū ad suas resistētias: vtpote si. a. mouet. b. resistens a certa pportione. c. mouebit. b. in duplo velocius si eius pportio ad. b. sit dupla ad pportionem ipsi⁹. a. ad. b. ⁊ sic p grauitatē duplā peripatetici nō itelligūt q̄litatē duplā: sed pportionē duplā grauitatis ad illa3 quā habuit pōr grauitas respectu eiusdem resistētię: verbi cā. a. mouet. b. sibi resistēs a certa pportione vincēdo ⁊ superādo resistētiā ipsius. b. dico φ grauitas dupla ad grauitatē. a. idest grauitas. c. cui⁹ pportio ad pportionē. qua. a. superat resistētiā. b. est dupla. Mouebit idē. b. sup idē spatiū in subduplo tēporis. igit̄ pportionalis tēporis diminutio seq̄t̄ pportionalē auctione3 grauitatis idest pportionalē auctionē pportionū grauitatis ad suā resistētiā. tūc ad ppositū: l3 graue vt octo sit duplum ad

G graue vt q̄tuor: nō tñ pportio octo ad tria: erit pcise dupla ad pportionē quatuor ad tria: q̄re si d3 tps subduplari: d3 graue crescere ad tm̄/vt ei⁹ pportio sit pcise dupla ad pportionē pōrē. vbi cā: q2 prior pportio fuit sexquitertia nā q̄tuor 2tinēt tria semel/⁊ tertiā. igit̄ d3 crescere grauitas illa in tm̄: vt ei⁹ pportio ad dictā resistētiā: vt tria/efficiat̄ dupla sexquitertia: ⁊ tūc in subduplo tpe moueret dictā resistentiā. qñ igit̄ peripatetici dicunt ad pportionale augumētū vtutis sequi pportionalē diminutionem tēporis/d3 intelligi ad pportionale augumētū virtutis/vt pportionalis diminuit pportionalr̄ tps. Hęc tñ lege curiosius in. 7. lib. physicę auscultationis.

❡ Necesse est igit̄ ex his/si Aliqđ est infinita grauitas: moueri ipsa3: ⁊ nō moueri. Moueri qdē: quo tātū q̄ntū finita ⁊ adhuc. nō moueri aūt: quo qdē moueri op3 s3 excessus pportionabilr̄: s3 e2rio maior in minori. Infiniti aūt ad finitū pportio nulla est. tpis autē minoris ad maius finitum est: sed in minore semper minimum autem non est.

Totū hoc deficit grecis codicib⁹ videlz Moueri: ⁊ nō moueri: vt in aliis trāslationib⁹ legit̄. Nō/hoc v° deficit codicibus grecis. Propositio ratio.

Expositio.

H ❡ His tribus suppōnib⁹ stātib⁹ deducit dictā 2ditionalē: quę erat minor: ⁊ inqt. Necesse est igit̄ ex his si aliqđ est finita grauitas: vel vt melius iaceret: si aliqđ corpus esset infinite graue: moueri ipsu3: ⁊ nō moueri. verba aūt hęc videlz. Moueri ipsa3/⁊ nō moueri codicib⁹ grecis: quos habemus: deficiunt. ⁊ etiam translationibus nostris: tñ vba hęc hñt translationes aliorū: ⁊ expositores greci. Illud 2ns est impole simplr̄: cum sit vnu3 copulatum/vel vna copulatiua facta de ptibus cōtradictorijs. φ qdem seq̄t̄ illud moueri dato φ ipsu3 infinite graue esset/p3 ex pma suppōne: vñ inqt. moueri qdē supple ipsu3 si eēt: seq̄t̄: quod dictū est in pma suppōne/infinitā grauitate3 moueri tātū q̄ntū finita mouet̄: ⁊ adhuc velocius/⁊ in mi

Quę verba desunt ee dicibus grecis.

I nore tẽpore. Hęc de pͣ pte. ¶ Qđ ꝫo seqꝫ ipsaꝫ nõ mo/
ueri: deducit ex aliis duab⁹ suppõnib⁹: τ inquit. nõ moue
ri aũt supple ipsaꝫ si esset seqꝫ per duas suppõnes quas
ponit dicẽs: quo qdẽ moueri opꝫ mai⁹ supple ẜm exces/
sus ꝓportionabilr: hęc est pͣma: sed ecõtrario maior gra
uitas in minori tpe: hęc est scđa: ex qb⁹ colligiꝫ ꝙ graue
infinitũ nõ moueꝫ: qꝛ vbi moueretꝫ: opꝫ habere certam
ꝓportionẽ ad graue finitũ in mouẽdo. Infiniti aũt ad fi
nitũ nulla est ꝓportio. tẽporis aũt minoris ad mai⁹ fini/
tuꝫ est supple ꝓportio: sed in minori semper: τ qꝛ posses
dicere dari minimũ tẽpus: quo infinite graue moueretꝫ:
addidit/minimũ aũt nõ est. Quarto eniꝫ physicoꝝ ꝓba/
tuꝫ est nõ dari minimũ tps: vel verba hęc retulit ad pro/
portionẽ: qꝛ qs posset dicere esse minimũ in ꝓportioni/
bus: τ ita infiᵐ mouet p tps redactũ ad minimã ꝓportio
nẽ. Rñdet nullã esse ꝓportionẽ minimã. Sic igiꝫ si gra
K ue infinitũ esset. Illud moueretꝫ: qꝛ per pͣmã suppõnem
moueretꝫ q̄ntũ mouebaꝫ finitũ τ adhuc ampli⁹. τ nõ mo
ueretꝫ: qꝛ in tempore ita paruo: qđ ad tps quo moueretꝫ
graue finitũ: nullã haberet certã ꝓportionẽ: qđ est cõtra
nãm motus: oĩs eniꝫ motus est in certo tẽpore: τ cõpara
bilis alteri motui in velocitate. hęc ex trãslationib⁹ nr̃is
Quę Auer. cõmẽ. 52. facile patent: τ Auerroes exponit hoc mõ/vt legenti pꝫ:
lꝫ verba cõmẽti sint valde corrupta. Colligiꝫ aũt facil⁹
ꝙ si graue esset infinitũ. illud nõ moueretꝫ: qꝛ vel in tpe:
vel in nõ tẽpore/vt dicit Auerroes. nõ est dõm illud mo
ueri in nõ tẽpore: qꝛ oẽ qđ moueꝫ: in tẽpore mouetur: vt
sexto physicę auscultationis ꝓbaꝫ: nec est dõm illud mo
ueri in tẽpore: qꝛ cuiuslibet tẽporis ad qđlꝫ tps est q̄daꝫ
ꝓportio: at ifiniti ḡuis ad finitũ graue nulla est ꝓportio
in excessib⁹: τ ita dato graui in finito: illo nullatenus mo/
Contra logic. ueretꝫ: τ hęc Auerrois deductio est facillima. ¶ Ex his
seqꝫ ꝯtra logicos: q volunt aliqđ infinitũ moueri in infi/
nitũ velociter: τ ita in infinito pũo tẽpore: τ nõ seqꝫ illud
moueri in tẽpore. nã lꝫ moueaꝫ in ifinito pũo tempore:
L non ꝓpter hoc seqꝫ illud moueri in aliquo tpe. Quę (vt
mihi videꝫ) nõ sunt peripatetice dicta. Aristoteles enim
vbiqꝫ destruẽs infinitũ vsus est hac suppõne/ꝙ si ipsuꝫ
esset: in nullo tempore moueretꝫ: τ qđ in nullo tempore
moueꝫ: nõ moueꝫ. Quare hęc nõ sũt peripatetice dicta.

Proportio ne rõne. ¶ Neqꝫ si esset: vtilitas vtiqꝫ aliqua eẽt. Su/
Qđ quideꝫ merent eniꝫ cõtra. Aliud finitũ in eadẽ ꝓpor/
Sed. tione: in qua infinitũ esset maius ad alteram.
Alia. Quare in ęquali tẽpore p ęquale ifinitũ atqꝫ
finitũ mouerenꝫ: qđ qdẽ est impossibile.

Expositio. ¶ Ut dictũ est/Aristoteles remouet dubitationẽ ꝯtra di
cta: naꝫ dici posset tale infinitũ graue/nec moueri in in/
stanti/nec in tẽpore magno: sed in tẽpore minimo. Obie
cit ꝯtra hũc cauillũ pͣmo: qꝛ nõ daꝫ tale minimũ in tẽpo
re. nũc scđo obycit: ꝙ si dareꝫ tale minimũ in tẽpore: nul
la esset vtilitas illi⁹. nã (vt ait) sumeretꝫ ꝯtra aliud finitũ
M graue in eadẽ ꝓportione superans illud pͣmũ ad qđ infi
nitũ cõparabaꝫ: in qua infinitũ graue esset mai⁹ ẜm tale
tps: qđ poniꝫ minimũ ad alterũ idest ad illud finitũ pͣi
mo positũ: τ ita illud finitũ acceptũ vltimo moueretꝫ in
eodẽ minimo tẽpore. Uerbi causa/sit. a. grauitas ifinita:
quę moueaꝫ supra. c. spatio finito in hora: nã ex quo mo/
ueꝫ in minimo tẽpore: τ ita in tẽpore. sit illud minimuꝫ
tps hora. Sitqꝫ. b. grauitas finita: quę moueaꝫ supra spa
tio ęquali. c. in tempore maiori ad illud vtputa in ꝓpor/
tione decupla ad minus: cuꝫ subiecti sit ꝓportio finita: τ
ita tps sit decẽ horarũ vel quouis alio numero/mõ sit ꝓ
portionale pͦri. igiꝫ. a. in. c. spatio mouebiꝫ in hora. b. ve
ro in horis vndecim in eodẽ vel ęquali spatio: tũc acci/

pio vnũ aliud graue: qđ superet. b. in tanta ꝓportione in N
quãta tps ipsius. b. superat tps ipsius. a. qb⁹. a. τ. b. moue/
banꝫ: τ sit. d. tunc arguitur qualis est ꝓportio tẽporis ad
tps: talis est velocitas ad velocitatẽ: sed tẽpus quo moue
tur. a. supra. c. τ tps quo moueꝫ. d. sunt in ęquali ꝓportio/
ne. igiꝫ velocitates erunt ęquales: τ ita idẽ spatiuꝫ. c. vel
ęqualẽ ęquali velocitate pertransireꝫ a graui. finito τ in
finito: qđ qdẽ (vt dicit) est ipoſſe: breuiter igiꝫ tale mini/
muꝫ est inutile: qꝛ nõ posset poni ita paruũ qn per multi
plicationẽ grauitatis finitę posset mouere eo tẽpore gra
uitas finita: vt deductũ est: τ sic Auerroes intelligit.

¶ Adhuc autẽ si in q̄tzouis tpe/finito tñ mo/ Quātouis qualicūqꝫ.
ueꝫ a ifinita grauitas/p aliquã finitaꝫ distan/ Distantia i
tiã: neccẽ est ẽt aliã finitã in eodẽ tpo moueri. verbũ suppletum.

¶ Scđo dicet qͥspiaꝫ (vt exponit diuus expositor) an se/ Expositio.
quaꝫ illud incõueniẽs in quocũqꝫ tẽpore/etiã nõ mini/
mo: quasi rñdet illud incõueniẽs sequi in quocũqꝫ tẽpo/
re ponamus grauitatẽ infinitã mouere etiã nõ minimo:
sequiꝫ eniꝫ finitã in eodẽ tẽpore moueri p eandẽ finitaꝫ O
supple distantiã: possumus enim imaginari sup finitam
grauitatẽ addi grauitatẽ semp quousqꝫ mouebiꝫ in tãto
tẽpore sup tñ spatiũ/vt mouebaꝫ ifinita. Hęc expositor.
τ Simplicius. vel fortasse dicit hęc ꝓpter sophistas: qui
tenent infinitã grauitatẽ moueri sup spatiũ finitũ in quã
touis paruo tẽpore: τ ita nõ in minimo tpe. ꝓpterea re/
plicat Aristoteles dicẽs adhuc aũt si in quãtouis tẽpore/
finito tñ/moueꝫ infinita grauitas per aliquã finitã distã
tiaꝫ: necesse est etiã aliã finitã in eodẽ ipso tẽpore/sup eo
dẽ etiã spatio moueri imaginando finitę grauitati fieri
additionẽ eousqꝫ quousqꝫ moueaꝫ in tanto tẽpore/τ tã/
to spatio. ¶ Debes scire aliquos sophistas voluisse infi Quę sophi.
nitũ moueri in quãtouis paruo tẽpore. Finitũ aũt nõ in
quãtouis paruo tẽpore: sed in certo dato tẽpore. Aristo/
teles obycit/si in quãtouis paruo tẽpore moueꝫ infinitũ
graue: mõ illud tps sit finitũ: sequiꝫ finitũ moueri in eo/
dẽ p eãdẽ distãtiã. At si infinito moueꝫ in ifinito paruo P
tẽpore. tũc mouebiꝫ in nõ tpe. Infinitũ eniꝫ tps paruuꝫ
est nõ tps. Hęc Aristoteles ꝯtra sophistas. ¶ Ex his se/
quiꝫ nihil eẽ illud sophisticũ vꝫ in ifinito paruo tpe mo
ueri aliqđ: τ moueri in tẽpore infinito paruo: apud enim
Aristotelẽ hęc nõ differũt. nã oẽ tps qđ nõ est determi/
natũ vel determinabile: est nõ tps ẜm Aristotelẽ: quo fit
vt suppositio: quaꝫ dicunt confusam/nulla sit: vt in no/
stris logicalibus diximus.

¶ Impossibile est ergo grauitatem infinitaꝫ
esse. Similr aũt τ leuitatẽ esse est ipossibile.

¶ Quasi epilogat ꝯnẽ/τ inqt. Impoſſe est ergo ex his rõ/ Expositio.
nibus grauitatẽ ifinitã eẽ. silr aũt ẽt ipoſſe est leuitatẽ eẽ
infinitã: vt eisdẽ rõnib⁹ ꝓbari põt. ¶ Quo ꝫo ad ꝫba
attinet: in antiqs translationib⁹ habeꝫ Et corpa infinitã
grauitatẽ leuitatẽ ve hẽe ipoſſe est. Fortasse hęc ꝫba sũt
extra textũ de glossa: lꝫ vt cũqꝫ sit: pꝫ textus cõclusio. Q

¶ Qꝛ qdẽ igiꝫ infinitũ corpus nõ sit: ꝑspicuũ
est/τ p ea quę particularia sunt hoc mõ spe/
culantibus: τ vlr cõsiderantibus nõ solũ ẜm
rationes quę dictę sunt a nobis in his qui de
principijs sunt libris. (Determinatũ est eniꝫ Libris est
illic de infinito vlr prius quo mõ est τ quo verbuꝫ ad
modo nõ est.) sed etiam nun alio modo. ditum.

¶ Aliqui dicũt Aristotelẽ hic recapitulare: expositor aũt Expositio.
ait Ariˡᵉˢ dixisse de singulis corpib⁹ nãlib⁹ nullũ eoꝝ eẽ
infiᵐ vꝫ nec graue/nec leue/nec neutrũ. nũc ꝫo cõi rõne

A idē demōstrare:ꝛ ita cū nūc pponere ait de quo est intē
tio:ꝛ vtrūqȝ b̄ri di. Un̄ inquit.ꝙ qdē igiꝛ infi^m corp^9 nō
sit:ꝑspicuū est:ꝛ ꝑ ea que ꝑticularia sunt hoc mō speculā
tib^9. Particularia:hoc est vel ꝑ ꝑticulares rōnes:vel per
ꝑticularia corpa:qꝛ ꝓbauit nec celūȝ:nec graue vel leue
esse infi^m.ꝛ pȝ ēt vl'r ꝯsiderātib^9 nō solū ſm rōnes/que
dicte sunt a nobis in his libris supple:q sūt de ꝑncipijs:
vt tertio physice auscultationis(determinatūȝ est enim
illic de infinito vl'r ꝑus quo mō est:ꝛ quō nō est.)sed ēt
nūc alio mō:ꝛ etiā ꝑ rōnes vl'es/vt dicem^9.Et ce quo mō
partim recapitulat:ꝛ partiȝ ꝓponit ad dicēdā itentionē.

Que Auer. cōmē.54. **Auerroes** aūt in ꝑsenti cōm.vult ꝙ Aristoteles recapitulat:ꝛ inqt:recapitulat ea que
B dixerat scilȝ ꝙ nulla est grauitas īfinita:ꝛ ꝙ eādē demō
strationē hȝ grauitas ꝛ leuitas:ꝛ ita sicut non daꝛ grauι
tas infinita:ita nec leuitas ꝑꝑ eandē demr̄ationē. Pręte
rea pȝ ēt nō dari corp^9 graue aut leue infi^m:sūt eniȝ duo
fundamēta vel due ꝓpositiones categorice per notā ꝯdi
tionis ꝯiancte:vȝ si corpus graue aut leue infinitūȝ est
grauitas aut leuitas infinita est:hoc est p^m. Scdȝ/sed
nec grauitas/nec leuitas infinita est.igiꝛ a destructione
ꝯsequētis ad destructionē antecedētis pȝ tertio nō dari
corpus graue aut leue infinitū. Nā hec ꝓpositio que est
oppo^m ꝯñtis si cōiungiꝛ hypothetice/que dicta est/vȝ ꝙ
si corpus infi^m graue aut leue est:grauitas aut leuitas in
finita est. Jam relinquiꝛ oppositū aūtis vȝ ꝙ nō daꝛ cor
pus infi^m graue aut leue.ex his īfert Auerroes ꝙ oīa cor
pora mundi sunt finita:naȝ corpa simplicia tria sunt vȝ
graue:leue:ꝛ neutrū:quorū oē finitū esse pȝ:ꝛ ita oē cor
pus est finitū:īfert etiā ex hoc ꝙ mūdus ipse est simpl'r
C finitus:qꝛ ꝯstat ex simplicibus finitis quātitate ꝛ nume
ro:quātitate qdē:qꝛ oē corpus simplex est finitū:nume
Dubiū. ro ꝟo:quia corpora simplicia sunt tm̄ tria. Sed mox
occurres:nā tertio physice auscultationis dictū est de in
finito:ꝛ hic etiaȝ.igiꝛ videꝛ supfluū.soluit Aristoteles:ꝛ
soluit Auerroes assignās duas dr̄ias inter tractatū de in
finito illic:ꝛ in hoc lib^9.ꝑma:qꝛ illic dmōstratio est vl'is:
nā illic declaraꝛ quō infi^m est:ꝛ quō nō est:qꝛ infi^m ꝑtāte
est:infinitū actu nō est.hic ꝟo particularis:qꝛ de celo/de
graui ꝛ leui in ꝑticulari. Scda dr̄ia est:qꝛ res demōstra
ta est vl'ior illic ꝙ̄ hic.nā illic declaraꝛ simpl'r nullū cor
pus esse infi^m cuiuscūqȝ nāe sit. Hic aūt ꝑticulariter de
mundo vel elemēto.igiꝛ due tm̄ sunt dr̄ie/ꝑma ex ꝑte ꝑ
positionū vel demr̄onū:ex qb^9 demr̄aꝛ:nā ꝓpōnes vel
demr̄atio tertij libri physicoꝝ est vl'ior.arguit enim illic
ꝙ si dareꝛ corpus infinitū illud nō esset mobile:qm̄ oēȝ
locū occuparet. Scda ex ꝑte rei demr̄ate:naȝ illic agitur
vl'r ꝙ nullū corp^9 est infinitū. Hic ꝟo de mūdo vel ele
mento:ꝛ sic tractatus iste non supfluit. Sȝ Auerroes
Pria du. D vr̄ sibi ꝯtrius:naȝ 3° phy.cō.48.ꝛ.49.ait demr̄onē tertij
physi.esse nō simpl'r vl'eȝ:sed ſm apparētiā:qꝛ illic non
dum apparebat numerus oīum corporū:qꝛ nōdū pate
bat dari corpus neutrū.cōm.vero.49.inquit.ꝛ hoc signi
ficat perscrutatio eius hic est de hac nā:qm̄ nō apparuit
hic aliā nāȝ esse:ꝛ sic videꝛ Auerroes sibi ꝯtrius. Pōt
dici demr̄ationē tertij dici vl'em/nō ꝑ affirmationeȝ de
oībus corpib^9:qꝛ cū illic nō erat notus numerus corpo
rū:nō poterat sciri de oīb^9 nullūȝ illorū esse infi^m.hic ꝟo
ait illā eē vl'em ꝑ īdifferētiā:qm̄ quouis dato:cū illud sit
Secunda. mobile:opȝ esse finitū. Scdo occurres vtrū demon
stratio vl'is sit ꝑfectior demr̄one ꝑticulari. Rñdet expo
sitor/ꝓbatio eniȝ que est ꝑ mediū cōe ꝑfectioreȝ scietiaȝ
causat. Auerro.aūt supra.cō.33.inquit ꝛ perscrutatio vl'is
de eē īfiniti in actu firmior est hic ꝙ̄ in 3° phy.ꝛ reliqua.
potest dici ꝙ vl'is demr̄atio est ꝑfectior ex ꝑte modi co
gnoscēdi:qꝛ vl'iora sunt certiora.nō aūt ex ꝑte rei cogni B
te:qꝛ vl'iora sunt cōfusiora:cū plura contineant.sed quia
minus resolubilia:ideo sunt ſm moduȝ cognoscendi cer
tiora. Tu ꝟo lege cōmenta hec.

Post hec aūt cōsiderādū est/si infinitū qui
dē vniuersūȝ corpus nō sit:tm̄ tm̄ sit:vt plu
res sint celi:forsitan eniȝ quispiā hoc dubita
bit.nā vt hic q circa nos est mūdus. Cōstat:
nihil obstet:ꝛ plures alios esse qdē vno:nō
tm̄ infinitos. Pri^9 aūt vl'r de īfinito dicam^9.

Ostendit qd post hec sit imediate dōm ꝙ̄ inter eius
dicta ponēdo ordineȝ:ꝛ inquit.post hec aūt scilȝ que de
infinito dicem^9:cōsiderandū est/si infinitū qdē vniuer
suȝ corpus nō sit:idest si mundus ipse:q dr̄ pan nō sit in
finitus:tm̄ tm̄ sit:vt plures sint celi/vel possint esse:forsi F
tan enim q'spiā in hoc dubitabit. vtrū plures possint eē
celi vel mundi:cū eniȝ sint quātitate finiti:ideo emergit
de mundoꝝ pluralitate. Nā vt hic qui circa nos est mū
dus cōstat:ita supple nihil obstet ꝛ plures alios huic si
miles esse/plures dico qdē vno:non tm̄ infinitos:sed(vt
dictū est)ꝑus de īfinito ipso dicamus vl'r.quare questio
post tractatū de infinito ꝑtractāda/erit de mundoꝝ plu
ralitate:que vr̄ rōnalis ꝓ quanto vt hic noster mundus
cōstat:ita plures ꝯstare alios nihil vr̄ impossibile.

Auerroes aūt ꝑmo colligit mundū esse finituȝ/ꝛ inqt.cū declaratū sit ꝙ ꝑtes istius mū Que Auer. cōmē.55.
di sint terminate numero:ꝛ ēt finite q̄titate:declaratuȝ
est necessario/ꝙ iste mūdus est finitus. Scdo Auer.
declarat que questio est post hoc desiderata:ꝛ inqt.ꝛ qꝛ
aīa nō desiderat magis post illā q̄ōnē de īfinitate mun
di ꝙ̄ de numero vtrū sit vn^9 aut plures:iō post tractatū G
de mundi finitate ꝓponit dicere de mundi pluralitate.
Tertio d̄clarat q̄lis est questio de mūdi pluralitate:
ꝛ inquit.ꝛ vult studere in ea ꝑmo ꝑꝑ nobilitatē illi^9 q̄ō
nis in se:est enim questio que est ex ꝑte sui nobilis/ꝛ in se
digna pertractatione:velut ꝛ cetere hui^9 libri. Scdo q̄a
per hāc soluiꝛ questio de vnitate ꝛ pluralitate ꝑmi ꝑnci
pij:qui est de^9. Nā si mundus est vnus:vnus erit motor
ꝑmus:ꝛ si plures:plures erunt ꝑmi motores.sic igiꝛ pȝ
q̄ōnē hanc esse in se desiderabileȝ. Quo ꝟo ad verba T.cō.96.
attinet/Auerroes ait celū trifariaȝ accipi/vt Aristoteles t.76.
dicet post/videlȝ de toto mundo:de toto celo ex oīb^9 or
bibus ꝯgregato:ꝛ de vltimo celo. Hic aūt ait acceptū eē
ꝓ toto mundo. Preterea Ari^les in textu dicit. Nā vt hic
qui circa nos est mūdus ꝯstat:ꝛ ita plures alios eē nihil
obstabit. Ubi Auerrois ait Ari^lem tangere quādā rōneȝ
extrinsecā:qua nō nulli ꝓbabāt plures esse mundos vȝ
de indiuiduis inueniꝛ plus vno in eadē specie. Hic mun
dus est indiuiduus.igiꝛ de eo inueniꝛ plus vno in spe:ꝛ
ita erunt plures mundi. Addit vulgus ꝛ antiquos ph̄os H
differre:qm̄ vulgus existimat plures mundos esse posse/
ph̄i antiqui ꝑ hanc rōnem dicunt plures fuisse de facto.
Sed cur hec ratio dr̄ accepta extrinsec^9 ꝛ nō ꝑ se.nō est
clarū. Albertus ait hāc rōnē eē ꝑ extrinseca/qꝛ ꝑ ve
risimilia ꝛ falsa:qm̄ lȝ maior sit verisimilis:est falsa.non
eniȝ est vl'r verū de oīb^9 indiuiduis ꝙ sint plura vno in
spē.alij dicūt hāc accipi ab extrinsecis:qꝛ nō accipiꝛ ab
his que celo cōpetūt:vel mundo. Dici pōt ꝛ 3° q̄a alia
ratio firmior diceꝛ pro hac parte:probarunt enim q̄daȝ
mundos esse plures:qꝛ constat ex mā:ꝛ omne ꝯstans ex
mā est multiplicatū in specie:ꝛ ita ad dr̄iaȝ huius rōnis
illam vocat per extranea. Hec Auerro. Specie

Omne igiꝛ corpus aut infinitū aut finitum Specieb^9.

I necesse est esse. Et infinitũ: aut similare oē: aut dissimilare: ⁊ si dissimilare: aut ex finitis specie: aut ex infinitis.

Expositio. ¶ Prosequit: ⁊ ponit tres diuisiões: ⁊ inqt. Omne igit corpus aut finitũ aut infinitũ necesse est esse. Hec pma diuisio pz: qr finitũ ⁊ infinitũ sunt pmę differentię quãti saltē fm existimationē/ vt in libris physicoꝝ dictũ est: ⁊ ita hec est pª diuisio. Scdaꝫ ponit dicēs: ⁊ infinitũ: aut silare oē: aut dissimilare. Pretermisit subdiuidere finitũ: qr̃ si ponit omne corpus esse finitũ: habet intentũ. ⁊ p dissimilare intelligit mistũ vel cōpositũ ex partibus diuersaꝝ specieꝝ: vt aīal: qđ grece dr̃ anomiomeres. aīal enĩ dicit dissimilare: qr eius partes differunt numero/ ⁊ specie. p similare aũt intelligit corpus cōpositũ ex ptib⁹ numero differentibus: sꝫ eiusdē spēi: vt aqua: vel ignis. Nã quęlꝫ pars aquę est aqua: ⁊ quęlꝫ pars ignis est ignis. Hec est secunda diuisio. Deinde ponit tertiã ⁊ inquit. ⁊ si dissimi-

K lare: supple sit corpus ipsum infinitũ qđ ponit: aut ptes differentes specie ex qbus ꝯstat: sunt numero finitę aut numero infinitę. pōt enĩ infinitũ corpus dissimilare dupl'r intelligi: aut φ eius ptes specie differētes sint numero finitę: sed magnitudine quęlꝫ sit infinita: sic enĩ ptes differentes specie essent numero finitę: sed qr̃ sunt magnitudine infinitę: totũ esset infinitum. Aut pōt intelligi quãlibet eius ptem esse finitã magnitudine: sed numero oēs infinitas: sic enĩ totũ esset infinitũ: ⁊ sic pꝫ tertia di-

Quę Auer. cō.56. uisio. ¶ Auerroes duas causas assignat cur iterum hic vult pbare nō esse corpus infinitũ. Primo qdē vt eadē veritas pbet dupl'r vl'i ⁊ particulari demōstratione: id enim qđ pluribus modis demōstrat: certius cognoscit: ⁊ qr hic vl'r ⁊ pticulariter pbat eadeꝫ veritas ideo iteꝝ de illo pertractat. Scdo ῤo qr demonstratio tertij libri physicoꝝ supponit corpora simplicia esse finita: ⁊ mot⁹ illoꝝ esse finitos: ⁊ loca etiã. at hę suppositiones hic probant: ⁊ ita certius hãc veritatē hic tãgit. ¶ Scdo Auer.

L ponit vim syll'i Aristotelis in toto hoc pcessu: ⁊ vult illũ esse hypotheticũ diuisiuũ hoc mō: si daret corpus infinitũ: aut similare aut dissilare: sꝫ nec silare: nec dissilare. igit nō datur corpus infinitũ: sed oē corpus est finitũ: aut infinitũ. igit oē corpus est finitũ. Hic est totus syll's hypotheticus: cui⁹ partes cũ erũt destructę: habebit ppositũ.

¶ Qꝫ quidē igit ex infinitis nō sit possibile eē: perspicuũ est/ si quispiã nobis primas suppositiones manere sinat. Naꝫ si primi mot⁹ finiti sint: species quoqꝫ simpliciũ corpoꝝ finitas esse necesse est. Simplex qdem enim motus est: qui simplicis est corporis. simplices aũt motus finiti sunt. omne autē corpus naturale necesse est semp habere motum.

Expositio. ¶ Nunc incipit destruere ptes: ⁊ pmo pbat φ corp⁹ infinitũ datũ nō pōt esse dissimilare: qr vt dicebat aut esset ex ptibus finitis: aut infinitis. Ostendit igit pmo φ ptes

M differētes specie dati corpis infiniti nō possunt esse infinitę. ⁊ hoc pponit dicēs qđ qdem igit ex infinitis nō sit possibile esse supple tale corpus datũ infinitũ dissimilare: perspicuũ est/ si qspiã nobis pmas suppositiones manere tanq̃ veras sinat. sunt aũt pmę suppositiones tres: pma φ simplex motus sit corpis simplicis: ⁊ supple mistus sit misti corpis. Scda suppositio fuit φ motus simplices sunt finiti: qr̃ tres: aut ad mediũ: aut a medio: aut circa mediũ. Tertia suppositio fuit: φ oē corpus nāle hꝫ motũ aliquē simplicē: ita vt nullũ possit esse: qn habeat

N motũ simplicē. ex his deducit tale dissimilare corp⁹ nō posse esse ex partib⁹ simplicibus differentib⁹ specie infinitis. Nã si pmi motus finiti sũt: vt scda suppositio est. Species quoqꝫ simpliciũ corpoꝝ: ex qb⁹ tale dissimilare corpus infinitũ cōstabit: finitas esse necesse est. Declarat p duas suppōnes alias repetēdo pmã ⁊ inqt. simplex qdē enĩ motus est/ qui simplicis est corpis: hec est pma suppositio: simplices aũt motus finiti sunt: vt dicit scda suppositio. Omne aũt corp⁹ nāle necesse est semp habere motũ: vt dicit tertia suppositio. Ex his sequit corpora simplicia nō esse infinita. Addit aũt tertiã suppōnē: qr̃ qs dicere posset dari corpa nālia sine motib⁹: ⁊ ita essent corpa infinita sine motib⁹: vel saltem posset intelligi illa

O esse. quare his stantibus sequit spēs corpoꝝ simplicium esse tm̃ tres: videlꝫ eoꝝ quę mouent a medio: eoꝝ quę mouentur ad mediũ: ⁊ eoꝝ quę mouent circa mediũ: ⁊ cuꝫ nullũ sit corpus nāle imobile: oīa igit corpora simplicia differētia specie/ sunt numero finita. Ex his sequitur dissimilare corpus non posse esse ex partibus differentibus specie infinitis: ⁊ sic destruit pᵐ membrũ.

¶ At ῤo si infinitũ erit ex finitis: ⁊ vnãquãqꝫ partiũ infinitã esse necesse est. dico autem vt aquã aut ignē: at hoc est impossibile. demonstratum est enim neqꝫ grauitatem neqꝫ leuitatem infinitam esse.

¶ Nunc ostendit φ tale corpus dissimilare non possit eē ex ptibus specie differentibus finitis: ⁊ arguit: qr oporteret vnãquãqꝫ partiũ esse magnitudine infinitaꝫ: vt oīb⁹ Expositio.

pꝫ. dico aũt vt aquã: aut ignē: aut supple terrã/ vel aereꝫ: at hoc est īpōle: qr demonstratũ est neqꝫ grauitatē/ neqꝫ leuitatē infinitã esse supple in reꝝ nā: ⁊ ita neqꝫ graue/ neqꝫ leue corpus erit infinitũ: ⁊ p ꝯñs non pōt tale dissi- P

milare corpus infinitũ esse ex ptibus finitis. ¶ Sed dices Aristotelē esse insufficientē: qr posset dici infinitum dissimilare esse imaginãdo vnũ simpliciũ tm̃ esse īfinitũ ⁊ cętera finita: pōt dici φ idē est: nã pbatũ est nullũꝫ simplex posse esse infinitũ: ⁊ ita nō pōt tale infinitũ constare ex vno infinito: ⁊ alijs finitis: qr cũ nullũ sit infinitum: hoc igit dici non potest. Dubi. Sol.

Auerroes aũt sic introducit hunc locũ dicens cũ dixit modos oēs destruendi sui syll'i. idest cũ enumerauit oīa mēbra destruenda. Incepit destruere quęlibet eoꝝ/ vt cōcluderet hoc qđ intendit: ecce quō Auer. introducit hunc textũ: vt diximus nos. Addit tñ duo tacuisse Aristotelē: alterũ qđ pꝫ esse destructũ ex se. Alterũ qđ iam est iteratũ. Hoc est tacuit hanc diuisionē videlꝫ oē corpus est aut finitũ: aut infinitũ. Nã ex dicendis pꝫ quid destructũ relinquet: tacuit etiã id qđ iterauit videlꝫ suppositiones illas: qr lꝫ seruirent ad propositum: satis pposuit. ¶ Ulterius Auer. declarat qualis syllogismus Aristotelis: ⁊ inquit. ⁊ hoc nō est vnus syll's: sꝫ plures hypothetici. Et pᵐ ponit dicēs. q. ergo dicat φ oē corpus aut est finitũ: aut infinitũ. Manifestum est φ si īpōle fuerit esse īfinitũ: necessario erit finitũ. Hic est primus syll's. Scđs est si fuerit īfinitũ: aut erit simplex: aut cōpositũ id est mistũ sed simplex īpōle est esse. igit erit mistũ. Hic est scđs. terti⁹ est/ si est simplex/ aut est graue: aut leue. aut neutrũ. Declaratũ est aũt qđlꝫ coꝝ esse finitũ. igit nō pōt poni simplex. Hic est tertius. Quartus est/ si infinitũ positũ est cōpositũ id est mistũ: aut erit ex simplicib⁹ differētib⁹ spē finitis: aut īfinitis. nō ex spē differētibus infinitis: qr corpa simplicia spē sũt tria. igit nō erũt simplicia: ex qb⁹ est īfinitũ. Hic est q̃rt⁹ syll's: fieri pōt ⁊ qnt⁹ vꝫ si ex finitis: vel magnitudine īfinitis oībus vel vno: aut Quę Auer. cōmē.57. Q

A magnitudine infinitis. ꝛ cũ nullũ tal'e sit magnitudine infinitũ. igitur simplicia ex q̄bus est tale mistuz: nõ põt eẽ nisi magnitudine finita: ꝛ hic potest esse q̄ntus syll's: ꝛ q꞉ in textu nostro sit hoc enthymema siue ꝯñtia videlz si p̄mi motus simplices sunt finiti: species corporũ simplicium sunt finitę: ideo Auerro. inquit. deinde dat causas cõsequẽtię. d. motus eniz simpliciũ corpoꝝ sunt simplices. idest qm̃ necesse est vt quilibet modorũ simplicium habeant motũ simplicẽ: cum omne corpus nãle habeat motũ ꝛ in corpore simplici nõ inueniat motus compositus: ꝛ addit ꝛ cũ dedit causam istius cõtinuationis siue cõsequẽtię: posuit antecedens: ꝛ cõclusit cõsequens ꝛ dixit: motus eniz simplices sunt finiti: q꞉ tres tm̃. igĩ corpora simplicia sunt finita: est igĩ ſm Auerroez syll's hypotheticus a positione antecedẽtis ad positionez consequẽtis: hoc mõ. Si motus simplices sũt finiti: simplicia corpora sunt finita. Hęc ꝯñtia est ꝓbata, vt dictũ est: q꞉ ois motus simplex est corporis simplicis ꝛ nullum est nãle corpus: q̄n habeat aliquẽ motuz nãlem: quare si motus primi simplices sunt numero finiti: ꝛ simplicia corpora sunt numero finita. Deinde ponatur antecedens. sed motus primi simplices sunt finiti: q꞉ tres. igitur ꝛ corpora simplicia erunt tria. ❡ Ex his apparet Aristotelẽ p corpus similare voluisse corpus simplex: cuius partes sunt eiusdẽ speciei: ꝛ per dissimilare: accepisse corpus mistũ: cuius partes miscibiles sunt corpa alterius speciei: ꝛ hoc pacto exponit Auerro. ꝛ est optima expositio. ❡ Deinde Auerro. remouet vnũ dubiũ: nã Aristoteles sumpsit hanc ꝓpositionẽ oẽ corpus nãle hz aliquẽ motum: ideo posset quęri cur hanc ꝓpositionem Aristoteles sumpsit.

C ❡ R̃ndet Auerroes illã esse sumptã ad remouendũ cauillũ: nã posset dici: ꝙ nõ tm̃ quatuor sunt corpora simplicia. Immo infinita: ꝛ ita cõcederetur tres esse motus p̄mos simplices: ꝛ negareĩ tria tm̃ eẽ corpora specie differẽtia: q꞉ possent fingi alia ĩfinita: quę nõ moueñ: ꝓpẽa Ari^{tes} addit oẽ corpus nãle hẽ motum aliquẽ: q꞉ ipoſ'e est esse corpus aliqd in nã simpl'r quiescens vel simpl'r immobile: vt ꝓbatũ est ſm fundamẽta posita in hac arte. ❡ Sed occurres: q꞉ terra est corpus nãle. ꝛ tñ est simpliciter ĩmobile: imo (vt Aristoteles ait in libro de causa motuũ aĩaliũ) oẽs dij omnes deę nõ possent mouere terram totã: qm̃ si cęlũ necessario mouetur: terra necessario est gescens. ❡ R̃ndet Auerroes ꝙ lz terra non moueaĩ ſm totũ: moueĩ ſm partes: vnde nõ opz oẽ corpus nãle moueri ſm se totũ: sed sufficit ipsum moueri ſm partes: omne igiĩ corpus nãle hz motũ: vel ſm se: vel ſm ptes.

ptia du.

D ❡ Sed occurres, ꝛ optime: q꞉ a pari possez dicere esse reperibile corpus graue infinitũ: ꝛ cõsequẽter ꝙ eiusmodi nõ moueĩ ſm totũ: sed bene ſm partes: ꝛ ita nõ in instanti: ꝛ sic rõ Aristotelis nulla. ❡ Posset dici ex ĩpossibili ſm imaginationẽ nõ sequi ipoſ'e ſm imaginationez: modo si dareĩ corpus graue infinitũ: saltez esset mobile ſm imaginationẽ ſm se totuz: at hoc est impossibile ſm imaginationẽ: ad ipsum enim sequiĩ ĩpossibile ſm imaginationẽ: q꞉ sequiĩ ipsuz moueri in instãti: qd̃ est falsuz ĩpossibile ſm rem ꝛ imaginationẽ. igitur infinitũ graue nõ est dabile. ❡ Sed vtruz tota terra sit mobilis. solet dici ꝙ sic: q꞉ continue ptes superficiales corrumpuntur. igiĩ cõtinue opz ita moueri vt fiat eius centruz: centruz mundi. igiĩ tota terra cõtinue moueĩ local'r: ꝛ natural'r. Pręterea partes centrales sunt corrupti bilcs. igitur opz illas aliqñ venire ad superficiem: vbi corrumpunĩ: ꝛ ita opz terra tota moueri: ita vt ptes superficiales fiant centrales, ꝛ ecõtra: ꝛ natural'r. Secus est in alijs tribus elementis: nam possunt partes centrales venire ad locũ sugcorruptionis, ꝛ totum nõ moueri: q꞉ grauefacta ptẽ quadam ignis: illa veniet ad locũ aeris: vbi corrumpeĩ. Illud ꝯo qd̃ dicebaĩ de libro de causa motus animaliũ: iam Aristoteles soluit omnes deos nõ posse mouere terram motu: quo mouent cęluz: q꞉ oẽ qd̃ moueĩ: indiget quiescente hoc est eo: qd̃ nõ mouet motu illius. ❡ Deinde Auerroes ibi qm̃ si corpus cõpositũ fuerit finitũ: declarat infinitũ cõcessum ab aduersarijs nõ posse esse mistuz: ꝛ sumit p̄mo qual'r mistuz põt intelligi finitũ: ꝛ inquit. mistũ ex graui ꝛ leui dupl'r posse intelligi finitũ, aut ſm cõmistionẽ partiũ paruarũ id est minimorũ: aut ſm iusta positionẽ illorũ: ꝛ q꞉ nõdum veritas hęc patuit: ideo sub dubio loquiĩ: ꝛ tm̃ sumit mistuz fieri ex mistione minimorum. vel ex iusta positione illoruz. ❡ Sed dices nunqd tale mistuz infinituz sit ex cęlo, tanq̃ ex vno miscibiliũ. Respondet Auerroes ꝙ non: q꞉ corpus cęleste nulli est elementum: sicut ex nullo est elemento: quasi cęlum nec esse elementum alicuius misti: nec ex elemẽto: ꝛ dixit nõ esse elementũ alicui⁹ misti vniuoce: q꞉ ęquiuoca mistione dici põt elementũ totius mundi. ❡ Scḋo occurres: q꞉ põt dici mistum esse infinitum: cuius nõ oĩa miscibilia sunt magnitudine infinita: sed vnũ tm̃: esset enim mistuz infinitũ si sola terra esset infinita: sicut esset aĩal infinituz si solum caput esset infinitũ. R̃ndet ꝛ subal'r dicẽs de lege mistionis esse si aliqd̃ miscibiliũ est infinitũ: oĩa esse infinita: nã mistio est alteratorũ vnio. Alteratio est inter contraria. igitur omnia miscibilia sunt contraria: sed cõtraria oportet esse ęqualia in mistione. Aliter non esset mistio: sed corruptio: qd̃ illud ꝯtrariũ: qd̃ poneretur infinitum. omnia alia corrumperet. patet igitur oĩa miscibilia esse infinita: si vnũ tm̃ esset tale. ❡ Tertio soluit Auerro. aliam dubitationẽ, ꝛ p̄mo tangit illaz. d. Si igiĩ aliqs dixit ꝙ ĩpoſ'e est inueniri corpus compositũ infinituz ex elemẽtis infinitis in forma siue specie ꝛ magnitudine. sed ĩfinitis in numero: q꞉ indiuidua sunt infinita in eadẽ specie: verbi gratia, terrę infinitę. est igiĩ dubitatio: q꞉ aliqs dicet mistũ esse infinitum, nõ q꞉ ex infinitis speciebus: sed ex infinitis indiuiduis eiusdẽ speciei: quorũ qd̃libet est finitũ: qd̃ nõ est ipoſ'e ponẽdo illa diuisa: ꝛ non cõtinua. ❡ R̃ndet Auerro. ꝛ inquit. dicemus respondendo ꝙ destructio istius sermonis apparet potestate in sermone modo dicto: dictũ est eniz nõ posse esse terrã infinitam in ipso misto: q꞉ oĩa alia miscibilia erunt infinita. modo ex hoc apparet falsitas istius sermonis: nam si indiuidua terrę erunt infinita: posset esse ex illis additis ꝛ cõtactis vna terra: ꝛ ita posset inueniri grauitas infinita: quare si nõ põt esse infinita terra vna ꝛ continua: nec possunt esse infinitę eiusdem speciei. Addit Auerro. Aristotelem postea hoc declarare: vbi declarabit locum elementorum esse vnum numero. Hęc ex cõmẽ. T. cõ. 59.

H ❡ Pręterea loca quoqz ipsarũ magnitudine infinita esse necesse est: quare ꝛ motus oĩuz ĩfinitos esse: hoc aũt ipoſ'e est: si primas suppositiões posuerim⁹ veras esse: ꝛ neqz id qd̃ deorsuz neqz id qd̃ sursuz ferĩ ſm eandez rõnez in infinitũ moueri possit. Impoſ'e est. n. fieri qd̃ est impossibile esse factũ: simil'r in tali: ꝛ tãto: ꝛ vbi. dico aũt si impossibile est factuz esse album: aut cubitale: aut in ęgypto: ꝛ fieri horũ aliquid impoſ'e est: impossibile igitur est ꝛ illuc ferri: quo nullũ corpus, qd̃ fertur: potest peruenire.

I ¶ Hec est scḋa ratio/ꝛ cōponiť hypothetice sic/si partes
Expositio. totius infiniti sunt infinite ſm magnitudinē:opꝫ et ꝙ lo
ca eorū essent infinita ſm magnitudinē tenet ꝯńtia:quia
loca opꝫ esse equalia locatis 4.° physice auscultationis.
Hoc aūt est falsuꝫ:ꝛ ꝓbať:qꝛ si loca essent magnitudine
infinita:tunc ꝛ motus illorū oīum erunt infiniti:tenet cō
sequētia:qm̄ motus mensuranť ſm loci magnitudinem
6° physicoꝝ.Sed hoc est ipoſe ꝛ ostendit Aristoteles di
cens/si p̄mas suppōnes posuerim⁹ veras esse.ꝛ exponit
illas dicēs ꝛ ꝑ scilꝫ ꝙ neqꝫ id qḋ deorsuꝫ:neqꝫ id qḋ sur
sum ferť ſm eandem rōnē in infinituꝫ moueri possit.he
sunt prime suppositiones:si enim vere sint:ipoſe est mo
tus p̄mos simplices esse infinitos ſm locū. ¶ Scḋo ꝓ
bat id esse ipoſe per id qḋ cōmune est oībus motibus/
ipoſe est eniꝫ fieri qḋ est impoſe esse factū:ꝛ ita videm⁹
in transmutatione substātiali fieri nō posse:qḋ factū esse
nequit/nō enim fieri pōt equus rōnalis:qꝛ factū esse ta
K le nequit.Similr̄ in tali idest motu ad qualitatē:ꝛ tanto
idest motu ad quātitatē:ꝛ vbi idest motu locali.dico aūt
si ipossibile est factū esse albū vt coruū:ipoſe est qḋ fiet
albus:aut cubitale:vt si formica nō pōt eē cubitalis:nō
pōt fieri cubitalis:aut in egypto:vt si danubius non pōt
esse in egypto:nec pōt ad egyptū moueri.Sic igiť ꝑ rō
nem cōem pꝫ ipossibile esse illuc aliqd ferri:quo nullus
corpus qḋ ferť:pōt peruenire:vel iaꝫ esse peruentū:ꝛ ita
per rōnē cōem pꝫ/nō esse motus p̄mos infinitos ſm mē
surā loci infiniti:ꝛ ita nec loca:ꝛ per ꝯsequēs nec partes
ex quibus mistum ipsum est.

Que Auer. cō.58. **Auerroes** aūt aliter hunc locū exponit:ait enim vult declarare in hoc caplo ꝙ impoſe
est aliqḋ corpus simplex sit infi^m in magnitudine ꝑ aliā
demrātionē.Addit tñ differētiā inter hanc demonstra
tioneꝫ/ꝛ illam dicens ꝙuis sit vlťior ꝑdicta.Nam predi
cta fuit de graui:ꝙ nō pōt esse infinitū.Scḋa ꝟo est ex
L locis:est aūt locus mediū vlťius.Deinde Auerroes ordi
nat rōnē/ꝛ inquit.si forme simpliciū corpoꝝ sunt infini
te in magnitudine:necesse est vt loca eoruꝫ sint infinita:
ꝛ si loca eorū sunt infinita:tunc motus eoꝝ erūt infiniti.
¶ Sed occurres:qꝛ vbi totuꝫ graue esset infinitū:illud
nō moueret:qꝛ totū occuparet. Rñdet Auerro.ꝛ inquit.
aut in se ipsis aut in suis partibus:necesse est eniꝫ ꝙ par
tes corporū simpliciū mobiliū moueanť in infinitū non
enim moueret nisi ad locū totius.cū igiť locus totius sit
infinitus:cōtinget ꝙ ꝑtes mouebanť in infinitū.motus
aūt(vt dicit)illius qḋ est corpus infinituꝫ:necessario est
infinitus:quare saltē motus partis illius corporis infini
Dubitatio. ti erit infinitus.¶ Sed occurres ꝯtra hec:qꝛ graue par
tiale perfecte locať:si partē cōcaui aque attingit.igiť nō
opꝫ partē corpis infiniti moueri ꝑ totū locū infinitū:sed
sufficit vt illius partē attingat:que nō est ifinita. ¶ Qui
dā dixerūt partē elemēti nō quiescere donec replet totū
locū.vbi totum aptum esset manere:si ibi non maneret.
¶ Melius tñ dicereꝫ/saltem sequi de possibili partem
moueri per totum locuꝫ.Vñ pōt argui sic.si loc⁹ est in
M finitus:pars saltez posset per totum locū motu recto fer
ri.qꝛ amoto toto:pars posset in oēm partem loci moueri
motu recto nāli.Hoc ꝯńs destruiť:vt videbis:ꝛ sic da
2ª dubi. bitur oppo^m añtis.¶ Scḋo occurres:qꝛ nō videť par
tem posse moueri ad locū totius:nisi illic sit ipsuꝫ totuꝫ:
cuius ipsa est pars.¶ Rñdet Auerro.pars enim moue
tur ad totū nō ſm ꝙ est totum:sed ſm qḋ est in suo esse
naturali.Verbi causa gleba terre non mouet ad totam
terrā/vt est totum illius:sed vt mouet ad mediū:in quo
est ipsa terra.Unde si tota terra eēt in celo:adhuc pars
terre moueret ad mediū mundi.Similr̄ si ignis mouet
ad ꝯcauū celi lune:nō mouet ad illud vt lune est/vel ve N
neris:sed vt locus ille est in tanta distātia ad mediū mū
di:huius sol.Auerroes dat cām:qꝛ in his que sunt simila
ria:idē est locus totius ꝛ ꝑtis:mediū eniꝫ mūdi est pars
locus totius terre:ꝛ ꝑtis terre:ita eniꝫ pars nālr quiesce
ret in medio si illic poneret:sicut illic qescit tota terra.ꝛ
si dices:tūc partes terre nō essent nāliter locate:qꝛ nūꝗ
sunt in medio mundi.Dicas esse nālr locatas per accñs:
quatenus sunt ꝑtes illius:qḋ est in medio nālr locatum.
¶ Ex his pꝫ ꝙ si locus esset infinitus motus rectus to
tius infiniti:vel eius ꝑtis esset infinitus:hoc aūt est ipos
sibile.igiť id ex quo sequiť:ꝛ notanter dixit motus rect⁹:
qꝛ circularē esse infinitū nihil prohibet:nā ad ipsuꝫ non
sequiť mobile esse infinitū:nec locū esse ifinitū. ¶ Quo
O ꝟo ad verba textus:que sunt in arabicis trāslationibus
si cōcesserimus p̄mas ꝓpositiones:Auerro.duplr̄ expo
nit p̄mo ꝙ Aristoteles velit per hec verba innuere ꝙ ꝑ
positio illa nullus mot⁹ rectus est infinit⁹:sit pars nota:
ad cuius oppositū ducit rō:quasi dicat sequiť hoc ipoſe:
qḋ esse ipoſe pꝫ.si cōceduntur p̄me p̄ncipia:videť enim
ꝙ nālr est nobis notū(vt dicit)ꝙ oē motū ſm rectitudi
nē nō moueť nisi ad aliqd:ad qḋ cū peruenerit:quiescat
nisi motus eius esset ociosus:ꝛ ideo Auerroes infert ꝛ cū
ita sit:manifestū est ꝙ cū videm⁹ lapidē motū deorsum
ꝛ igneꝫ sursuꝫ:sciemus ꝙ nō moueńť nisi ad loca extra
que sunt:ꝛ terminata ꝛ stabilita:ad que cū peruenerint:
qescent.Sic igiť per verba illa.Si cōcesserimus ꝛ reli
qua:intellexit ipossibile ad qḋ deduxit:esse per se notuꝫ/
vt p̄me ꝓpositiones sunt.¶ Scḋo mō exponit Auerro. Textu cō
ꝙ illud ad qḋ deduxit rō.ꝓbať in textu ꝑ ꝓpositiones menti.58.
p̄mas scilꝫ que fuerūt assumpte in fine sexti libri physi
corū/ꝛ hanc expositionē ait esse verbis ꝯuenientiorē:qꝛ
certe illud esse impossibile ꝓbať in textu p̄mo per sup P
positiones factas in hoc libro.Scḋo per rōnē cōem:que
dicta est sexto physicoꝝ:vt nos exposuimus. Unde hec
Auerrois scḋa expositio cōuenit nostre expositioni:quā
expositor:ꝛ Simplicius dederūt.Ambiges forsitan quā
ob causaꝫ in motu recto sequiť si ipse est infinitus/ꝙ sit
ociosus:ꝛ non in circulari:quā dubitationem in sexto li
bro physice auscultationis soluimus.

¶ Preterea ꝛ si seiuncta sunt:nihil minus ex omnibus infinitū ignem contingit esse.

¶ Hic(vt mihi videť)remouet dubitationē/posset eniꝫ Expositio.
quis dicere:ꝙ infinitū non est vnū ꝯtinuū:sed sunt par
tes seiuncte ifinite:vel(vt Democritus ait)corpa infini
ta atoma:vel(vt Anaxagoras)partes infinitas confiten.
Obycit Aristoteles adhuc dictū incōueniens stare:quia
nihil ꝓhibet illas cōtinuari:ex infinitis partibus ignis
fieri ignē:ꝛ ex infinitis partib⁹ terre fieri terrā vnā:qua
re adhuc relinqueť corpus infinitū.¶ Hoc pacto expo
nit Auerro.dicens aliquis potest dicere forte est impoſe Que Auer.
inuenire vnum corpus continuū infinitum.discretū aūt cōmē.59.
paruum est impossibile/vt antiqui dicebant de corpori Q
bus indiuisibilibus:vt Democritus.ꝛ ita erunt idiuidua
ignis infinita:ꝛ eorū vnūqḋqꝫ finitū. Ecce quō Auerro.
exponit modo nostro/ſm Auer.Aristo. Rñdet ꝛ iꝫ sint
ignes infiniti separati.possibile est eos continuari:quo
posito in esse sequiť dari corpus infinitū.ꝛ ita grauitas
aut leuitas infinita Hec cōclusio est falsa:ꝛ nō pro mi
nori qꝛ ex falso possibili nō sequiť falsum ipossibile.igiť
pro maiori:videlicet ꝙ dent corpora infinita:quare hec
solutio Democriti/vel anaxagore nulla est.

¶ Preterea corpus erat id qḋ omni ex parte dimensionez habet. Quare quō fieri pōt:vt Preterea ꝛ

plura

A plura q̄dem sint dissimilia: vnūq̄dq̄z autem ipsorum sit infinitū: omni enim ex pte vnūq̄dq̄z infinitum esse oportet.

Expositio. ¶ Scđz expōnē Simplicij q̄ā sequitur. h̄ est 3ª rō: q̄ ponitur in forma enthimematis: h̄ mō, corpus est q̄d omni ex pte dimensionē h̄z: igit̄ fieri nō pōt, vt plura q̄dē sint dissimilia supple in vno misto: vnūq̄dq̄z aūt ipsoꝝ sit infinitū: est igit̄ enthimema, corpus est diuisibile ſm cōez dimensionē: q̄ ſm longitudinē, latitudinē, ⁊ altitudinez: igit̄ mistū nō pōt constare ex plurib⁹ corpibus simplicibus dissimilib⁹ in specie: quoꝝ vnūq̄dq̄z est infinitū. Deducit ꝯńam: ⁊ inq̄t. Omni enim ex pte vnūq̄dq̄z illorum corpoꝝ simpliciū: ex q̄bus constat mistū infinitū eē opz: ⁊ sic erit infinitū ſm longitudinē, latitudinē, ⁊ ꝓfunditatē: quare omne spatiū occupabit. vz ſm longū, latū, ⁊ ꝓ-
B fundum: ⁊ ita non patiet̄ secū aliud corpus: ⁊ per ꝯn̄s implicat ꝯtradictionē mistū fieri ex simplicib⁹ corporibus: quoꝝ q̄dlibet est infinitū: ⁊ hoc pacto exponit expositor.
Com̄e Auer. cō.60. ¶ Auerroes aūt extorquet textū pp malas, quas habuit translationes: legit̄ .n. in suis codicib⁹: ⁊ iaz diximus superius q̄ corpus vadit p oēs mensuras: ⁊ reliqua. Ubi Au. per oēs mensuras itelligit tres dimensiones quę sunt ad mediū, ⁊ a medio, ⁊ circa mediū. ita vt cum declaratū est q̄ motus sunt tres, ⁊ nō plures: sequit̄ corpa simplicia eē tria, ⁊ nō plura. ¶ Q̄d v̄o motus sint tres pz: q̄ tres sunt dimensiones. Sic igit̄ pz mistū nō posse constare ex infinitis. ¶ Aduerte q̄ Auer. in illa pte, ⁊ q̄ in demōstratione p̄dicta: soluit pulchras .q. p̄ma est cur in declarando rōne cōi infinitū nō eē, cepit a misto: ⁊ ꝓbauit mistū nō esse infinitū: facilius .n. ꝓbasset hoc de misto: si de simplicib⁹ p̄us idē ꝓbasset. Scđo cur p̄termisit declarare h̄ de celo cū celū sit corpus simplex. ¶ Soluit p̄maz q̄ cepit
C a cōposito seu misto: q̄ in eo est destructio corporū simpliciū: ⁊ ita quasi bis ꝓbat nullū corpus simplex posse eē infinitū semel ꝓbando mistū nō esse tale: ⁊ semel p se. Ad 2m r̄ndet q̄ de celo nō p̄termittit hāc declarationē: sed declarat de simplicib⁹ ⁊ de celo: nullū tale eē infinitū. Ex his sequit̄ q̄ nō recto ordine ꝓcessit Ari.les in hac demonstratione, q̄ ordo debuisset incipere a simplicibus.

¶ At v̄o neq̄z similare infinitum contingit eē omne. Primo q̄dez: q̄ nō est alius p̄ter hos motus. habebit igit̄ hoꝝ vnum. Si aūt hoc est: continget aut grauitatē eē infinitā: aut leuitatē eē infinitā. Naz corpus q̄d circulo fer-
Naz, at, v̄o illa men. tur: impoẜe est esse infinitū. Impoẜe est eniz q̄d circulo fertur: esse infinitū: nihil enim interest hoc dicatur. an celū infinitū esse dicat̄. hoc autem impoẜe esse demonstratum est.

D
Expositio. ¶ Probauit infinitū nō posse eē dissimilare siue mistū: nūc ꝓbat illud nō posse eē similare vel simplex: ⁊ hoc ꝓponit, ⁊ inq̄t. At v̄o infinitū ip̄z q̄d supple ab antiq̄s dicitur oē: nō ꝯtingit esse similare id est simplex. Probat p̄r sumit suppositionez positaz q̄ vz non est alius p̄ter hos mot⁹. vz a medio: ad mediū: ⁊ circa mediū. Ex hac īfert: habebit igit̄ supple corpus illud infinitū hoꝝ triuz motuz vnū. Ulteri⁹ arguit: si aūt hoc est q̄ supple illud corpus infinitū habeat hoꝝ triuz motuum vnum: cōtinget esse aut grauitatē infinitā: aut leuitatē esse infinitā. Nam si h̄z motū ad mediū: est graue infinitū: si a medio erit leue infinitū: neq̄z supple pōt habere motū circa mediū: nā corpus q̄d circulo fert̄: ipoẜe est esse infinitū. cā aūt est vt ait: q̄ q̄d circulo fert̄. vz celū ip̄m: ipoẜe est eē infinituz: ⁊ ita sequit̄ si celū q̄d circulo fert̄ nō est infinitū: corpus q̄d circulo fert̄ nō est infinitū: valet .n. q̄ nihil differt celuz ⁊ hoc celū: nihil ēt corpus q̄d circulo fert̄: ⁊ celū ip̄m: quare si impoẜe est celū esse infinitū: ipoẜe erit corpus q̄d circulo ferṫ esse infinitū. Q̄d aūt celū nō possit infinitū esse: superioribus lectionib⁹ est ꝓbatū multiplr̄. ⁊ hoc inq̄t. Nihil enim interest hoc. s. corpus q̄d circulo fert̄ infinitū eē dicat̄: an celū infinitū eē dicat̄: q̄ idē est corpus q̄d circulo fert̄: ⁊ celū: sicut idē est celū ⁊ hoc celū. Hoc aūt ipoẜe esse demonstratū est. Si igit̄ nō pōt illud infinitū moueri aliquo motu illoꝝ: igit̄ nō pōt esse in reꝝ natura aliq̄d corporū naturaliū. ¶ Auer. aūt vult q̄ Ari.les nunc com-
Com̄e Auer. cōmē.61. ponit demonstrationez ordine recto: ⁊ hoc fuit cā: quare iterauit illā: nā p̄mo formauit eā ordine idirecto: nūc aūt ordine recto. Scđa cā est q̄ ibi nō cōprehenderat celuz: est igit̄ demōstratio ſm Auerroē: si corpus est infinituz:
F erit aut simplex, aut mistū, siue cōpositū: nō mistū: vt sup ꝓbatū est. nec simplex: q̄ vel mobile motu recto: aut mobile motu circulari. nō mobile motu recto: q̄ vel ad mediū: vel a medio. nō ad mediū: q̄ tunc daret̄ grauitas infinita: nec a medio: q̄ daret̄ leuitas infinita. quę sunt contra declarata. nec est mobile motu circulari: q̄ tunc esset simile corpori rotūdo. i. eiusdē spēi cum corpe: q̄d mouet̄ circa mediū. At ipoẜe est corpus circulare moueri motu infinito. Nā corp⁹ circulare est finitę reuolutiōis: q̄ vnica reuolutiōe fert̄ in .24. horis: vt ꝓbatū fuit. mot⁹ autē corpis infiniti est infinitus: ⁊ ita in 2a figura tale corpus nō pōt eē circulare: ⁊ ita pz q̄ lz celū moueat̄ motu infinito ſm replicationē: tñ nō mouet̄ nisi motu finito vnica
G motione. ⁊ ppea qui dicit motum circularē esse infinitū: nō loquit̄ ꝓprie: sz sermo suus est similis in potestate vel v̄tute sermoni dicētis corpus mobile circulariter vt celū esse infinitū: sunt .n. sermones similes: sz nō in vniuoco: q̄ sermo dicēs motū celi eē infinitū: ⁊ celū esse infinitū: itelligit ſm durationē. sermo aūt dicens celū esse infinitum simplr̄. itelligit ſm molē. ¶ Quo v̄o ad v̄ba attinet: vz Ari.les ait. Hoc aūt ipoẜe esse demonstratū est. duplr̄ exponit Auer. vno mō p hoc celum. q̄ demonstratū est supra celū nō posse eē ifinitū: q̄ nullo mō posset moueri. Alio mō itelligit per hoc: corpus infinitū in vl̄i: q̄ demōstratū est corpus infinitū nullo modo posse moueri.

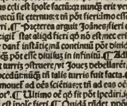
¶ Pręterea nec oīno infinitū moueri ꝯtingit. Nam aut ſm naturaz: aut vi mouebitur. ⁊ si vi: etiam sibi inerit ſm naturā. Quare ⁊ loc⁹ proprius alius erit: ad quez feretur. Hoc autem impossibile est. Pręterea At v̄o.

H
¶ Scđo arguit ex cōi rōne motus localis, ⁊ inquit. Pręterea nec omnino aliquo motu infinitum moueri contingit: ⁊ ꝓbatur p rōnez cōem: quę sumit̄ p diuisionem motus i naturalē ⁊ violentū: ⁊ inq̄t. Naz aut ſm nām: aut vi mouebit̄. ꝓbat aūt q̄ quouis mō moueat̄: semp mouet̄ motu naturali: nam si motu naturali mouetur: mouetur motu naturali: ⁊ si motu violento mouet̄: ēt mouet̄ motu nāli: q̄ si aliq̄s motus cui competit alicui corpori: oppositus illi cōpetit nāliter: vt supius dixim⁹: q̄re quouis mō mouet̄: non nisi motu nāli fert̄. Quare sequit̄ q̄ locus ꝓprius alius erit, ad quē feret̄: alius dico ꝓprius ⁊ equalis illi. Hoc aūt ipoẜe est: supra .n. demōstrauimus talē locū nō posse eē ꝓpriū: q̄ infinitū oēm locū occuparet: si eēt. Expositio.
Com̄e Auer. comē.62. Auerroes autē ait. hęc est demōstratio alia a p̄dicris: ⁊ est ꝓpria corpibus motis recte: vt etiā expositor ait: ⁊ sic differt hęc demōstratio q̄tenus ꝓcedit p diuisionē cōem motus quę est p violentū ⁊ na-

Suess. de ce. ⁊ mū. 5

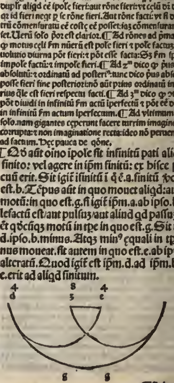
I turalē. Hęc est pma dūa. ℂ Deinde tāgit zm/⁊ ingt. Et
quasi laborat in ea demrātiōe: quā nūc facit/ad pficiēdū
ex diuisiōe mot⁹ illud qd nō fuit positū in demrationib⁹
pdictis: ⁊ sic dūa est q pñs demōstratio est suppletiua
ei⁹ qd deficit in prorib⁹: ⁊ declarat quō, ⁊ ingt. Demratio-
nes. n. pdictę fundatę sunt sup hoc q corpus infinitū mo
bile in rectū impoſſe est moueri motu nāli. si. n. moueret
motu nāli: nō mouebit nisi p grauitatē vel leuitatē: quę
dicit declinatio siue vis inclinatiua. declarat aūt illud q
si moueat p grauitatē aut leuitatē: necūm est inueniri il-
lic grauitatē aut leuitatē infinitā: vbi demrat h eē ipoſſe.
Hęc fuit demōstratio: ⁊ qr qs posset dicere forte illd tale
mouebit violēter: ppea dixit rñdendo/q ēt seqt ipz mo
ueri nālr. ecce igit quō demratio h ē cōpletiua priorū: ⁊
Dubi. Aui. vltior: ⁊ qr Aris. in textu. ingt. Quare ⁊ locus pprius alius
erit: ad quē fert. Ubi pz Aris. p locū p quē: itelligere spa-
tiū p qd mobile fert. Jō dubitat/⁊ nō inuenit in corpib⁹
K simplicib⁹ hęc locoꝝ dūa: sed videm⁹ q locus in q mo-
uetur terra siue p quē mouet terra violēter: est idē cū lo-
co in quo mouet naturalr: qr motus nālis ⁊ violētus nō
differūt penes spatiū: sed penes modū tm. i. terminos ad
quos. Naz motus terrę violētus ⁊ nālis in aere sunt: sz si
fuerit ad supius: erit violētus: si ad inferi⁹: erit nālis: ⁊ sic
nō est verū q locus p quē est motus violētus differt a lo
co p quē est mot⁹ nālis: cū ille sit vnus. s. mediū aere ple-
Solutio. nū. ℂ Soluit Auer. ⁊ ingt. Sz tñ visuz est q nō intēde-
bat p locū motus: locū in quo mouet id est spatiū: qd dī
locū p quē vel in quo mouet. Sed locū quo mouet. i. ter-
minū ad quē: q̄si igit diceret. erit igit alter loc⁹ q mouet
nālr supple a loco quo mouet violēter. nā loc⁹ quo terra
L naturalr fert est mediū mūdi vel concauū aquę. loc⁹ xo
quo ipsa fert violenter: est concauū lunę: ⁊ supple hoc est
impoſſe: naz infinitū oēm locum occupat: ⁊ oīa loca erunt
vnus locus. Hęc ex cōmēto pñti.

An si ipoſſe ferri sit ipoſſe fieri. **Circa calcem** capitis pñtis solet dubitari an ipoſſe factuz sit poſſe fieri hoc est
vtrū qd est ipoſſe eē factū: sit ipoſſe fieri. ⁊ videt q sic: naz
motus celi est ipoſſe factū: qr nunq̄ erit veruz de eo q sit
factus: cū sit ęternus: ⁊ tñ pōt fieri: imo esse suū consistit
in fieri. ℂ Pręterea arguit Joānes/fieri est pus ⁊ vltius
facto: igit stat aliqd fieri qd nō est/nec erit factū. ℂ In-
super dant instātię/nā continuū pōt diuidi in infinitū: ⁊
tñ nūq̄ pōt esse diuisuz in infinitū. ℂ Adhuc gigātes cę-
perūt turriz ↄstruere/vt Jouez debellarēt/vt poetę ⁊ phi
etiā ↄcedūt: nūq̄ tñ talis turris fuit facta. ℂ Rursus ali-
quis mouet ad oēs sciētias: ⁊ tñ ad eas oēs nunq̄ potuit
eē mot⁹. ℂ Ultimo oē qd fit pōt ipediri. igit nō oē ipoſſe
Que Joā. in qōnib⁹. factū est ipoſſe fieri. ℂ Quidā rñdet ppōnem Arilis esse
intelligendā in actionib⁹ nālibus/⁊ artificialib⁹/⁊ iis quę
M fiunt fm rectā imaginationē. Qd in actionibus nālibus
declaratur/vt ingt expositor. qr nā nihil facit frustra. eēt
autez frustra si moueret ad id: ad qd est ipoſſe peruenire.
ℂ Auerroes aūt cō. 58. ingt. Oē motū fz rectitudinē nō
mouetur nisi ad aliquid/ad qd cum puenerit/qescat: nisi
motus ei⁹ eēt ociosus. Ex his colligit hęc rō: in actionib⁹
nālibus si finis est impoſſis: ordinata ēt in finē sunt impos-

N sibilia: ⁊ ecōtra. nam si ordinata in finē eēnt poſſia: ⁊ finis
ipoſſis: tunc eēnt frustra qd in finē ordinat: in quē nō pōt
puenire. vt z⁹ physicoꝝ colligit: ⁊ qr factū eē est vt finis:
⁊ fieri/vt ordinatū in finē. si igit aliqd est ipoſſe eē factū:
erit ipoſſe fieri. ℂ Qd ēt valeat in artificialib⁹ actionib⁹
declarant ex eo qr actio artificialis imitat actionē nālez.
⁊ ita videt eodē mō in vtrisq: q si aliqd est ipoſſe factū:
erit ipoſſe fieri. Simili mō pz ppositio in actionib⁹: quę
pficiscuntur ab imaginatione recta: est enim imaginatio
recta velut ars: q̄re si i artificiaręs actiōib⁹ aliqd ē ipoſſe
factū ēt erit ipoſſe fieri. Sed in erronea imaginatione p-
positio nō valet: qr talis imaginatio pōt incipere q non
pōt pficere: vt gigātes credētes scādere olympū: cęperūt
Quęstio nis opio. turriz cōponere: quā nō pfecerūt. ℂ Ego xo dico ppositionē habere locū in actionib⁹ nālibus: vt recte isti dicūt
O ⁊ Auer. cō. 58. verificat hanc in oibus pdicamētis: est eni
hic sermo susceptus ęqualr in qualitate/quantitate/loco/
⁊ situ/oibusq pręedicamentis. ℂ z⁹ dico hanc valere in
arte cuius finis est opus/⁊ nō opatio: incipit enim rhetor
psuadere ⁊ si nūq̄ persuasit: ⁊ tñ non frustra egit: qr nihil
pter misit de reqsitis i arte: cā est qr ei⁹ finis nō est opus:
sz bn dicere: qd est opatio. silr medicus nō frustra egit/si
nō induxit sanitatē: ⁊ tñ cępit curare. qr finis medici non
est sanitas: sz bn curare. pz igit ppōnez nō habere locuz
in oibus artibus: sed quaꝝ finis est opus: ⁊ nō opatio: silr
mō de imaginatione est dicendū: est. n. imaginatio velut
Tecōm. ars. ℂ 6⁹ physicoꝝ xo Aris. alr verificat ppōnem. ait. n.
dupl'r aliqd eē ipoſſe fieri: aut rōne fieri: vt cęlū dī diuidi:
qr id fieri negt p se rōne fieri. Aut rōne facti: vt si diame-
trū cōmensuratū eē costę eē posset: iaz cōmensurari pos-
P set. Uerū solo pōr est clarior. ℂ Ad rōnes ad pmaz dico
q motus cęli fm nūerū est poſſe fieri ⁊ poſſe factuz: qr re-
uolutio diurna pōt fieri: ⁊ pōt esse facta: Sz fm spēz est
impoſſe factū: ⁊ impoſſe fieri. ℂ Ad zm dico q pus est zm
absolutū: ⁊ ordinatū ad posteri⁹: tunc dico pus absolutuz
posse fieri sine posteriori: nō aūt prius ordinatū in poste
rius q̄le est fieri respectu facti. ℂ Ad 3m dico q ↄtinuuz
pōt diuidi in infinitū fm actū iperfectū ⁊ pōt eē diuisuz
in infinitū fm actum iperfectum. ℂ Ad vltimum patet
solo. nam gigantes cęperunt facere turrim imaginatione
corrupta: ⁊ non imaginatione recta: ideo nō peruenerunt
ad factum. Hęc pauca de qōne.

ℂ Qd aūt oino ipoſſe sit infinitū pati aliqd a
finito: vel agere in ipm finitū: ex hisce pspi-
cuū erit. Sit igit ifinitū i q ē. a. finitū xo in q
est. b. Tēpus aūt in quo mouet aliqd: aut est
Q motū: in quo est. g. si igit ipm. a. ab ipso. b. ca-
lefactū est/aut pulsuz/aut aliud qd passuz/aut
ēt qdcūq3 motū in tpe in quo est. g. Sit illud
d. ipso. b. minus. Atq3 min⁹ ęquali in tpe mi
nus moueat. sit autem in quo est. e. ab ipso. d.
alteratū. Quod igit est ipm. d. ad ipm. b. ipz
e. erit ad aliqd finitum.

ℂ In hac

A

Expositio. ¶ In hac pte ꝓbat non dari infinitū rõne cõi.s.accepta ab actione ⁊ passiõe:q̄ sunt in alteratiõe:⁊ cõponit sic in barocco/oē corpus sensibile est actiuū/vel passiuum/vel vtrūq̄z. Infinitū nõ ē actiuū/nec passiuū/nec vtrūq̄z: igiť infinitū nõ est corp⁹ sensibile:⁊ ita nõ dať. Qđ ifinitum nõ sit passiuū:ostēdiť.⁊ p̄mo q̄ finitum nõ agat in corpus sensibile ifinitū:q̄a seq̄reť aliq̄đ finitū in eodē tēpore mouere corpus finitū:quo mouet ifinitū:⁊ ꝓbatur ponēdo infinitū passiuū eē.a.finitum qđ agit:eē.b.⁊ volo ip̄m.b.agens esse virtutis actiuę vt octo:ꝑ quā agat in.a. in tp̄e.g.est eni oīs actio in tēpore:quare illud sit.g. Ulterius accipio aliud agēs qđ in virtute sit min⁹ ipso.b.vel eius p̄s.vz vt quattuor:ita vt.b.sit duplū ad.d.sitq̄z etiaz aliud passiuum ipsi.d.correspōdēs.e.qđ Auer.appellat.h. sitq̄z virtutis passiuę vt quattuor ēt in eodez tempore.g. Rursus sumo aliō passiuz.vz.z.vt Auerro.ingt.qđ sit in tanta ꝓportione ad.h.in quanta est.b.ad.d.hoc est in du‑

B

plацita q̄ sit virtutis passiuę vt octo. His sumptis argui‑ tur/vt.b.ad.d.ita.z.ad.e.igiť cõmutatim vt.d.mouet.e.in tēpore.g.vt sumptū est:ita.b.mouebit.z.in eodem tēpore.g. Sed in hoc eodē tēpore positum erat.b.mouere.a. igiť finitū eodē tēpore aget in corpus ifinitū:quo agit in corpus finitū:⁊ ita aget in.a.⁊.z.qđ erat probandū:huc in modū expositor ⁊ Simplicius exposuerūt. Auer.aūt diminute cõmētatur. Ingt. Qđ autez oīno ipossibile sit ifinitum pati/aut agere aliq̄d in corpus infinitū:ex his:q̄ dicemus:ꝑspicuuz erit:⁊ p̄mo ꝓbat q̄ corpus ifinitū nõ possit pati a corpore finito.⁊ ingt.sit igiť infinitū in quo est.a.finitū Ꝟo.sup.agens:in quo est b.⁊ q̄a oīs actio est in tēpore:sit tp̄s in quo finitū mouit aliquid:⁊ ifinitū est motū ab illo:in quo est.g. Ulterius ingt.si igiť ipsum.a.

C

ab ipso.b.calefactū est/aut pulsuz/aut aliud q̄d passium/aut etiā qualitercūq̄z vel q̄ocūq̄z motū in tēpore in quo.g. sit illud.d.ipso.b.minus.videlz vel eius p̄s:vel aliō:mō sit minus:⁊ supple volo q̄ ip̄m.d.minus ipso.b.moueat aliq̄d aliud minus sibi correspōdens:⁊ sit illud.e.ab ipso d.alteratū:vel alio mõ motuz:quibus arguit/qđ igiť est ip̄m.d.ad ipsum.b.ip̄m.e.erit ad aliq̄d aliud finitum.vz z.igitur permutatim vt se hz.d.ad.e.ita.b.ad.z.sed.d.mouet.e.in.g.tēpore:igiť.b.mouebit.z.in.g.tēpore:⁊ in B mouebat.a.corpus infinitū.igiť eodē vel ęquali tēpore mo‑

Quę Auer. cõmē.63. uebit.b.corpus finitū:quo mouit infinitū. ¶ Auer.autez primo itroducit textū:⁊ ordinat demonstrationē.⁊ ingt. hęc est demõstratio vlis oībus corporibus rectis/⁊ rotūdis/⁊ simplicibus/⁊ cõpositis seu mixtis:⁊ cõponit illam dicēs. Omne eniz corpus/aut est agēs/aut patiens/

E

aut vtroq̄z participās. Hac ꝓpositiõe supposita potuit declarare corpus ifinitum nõ esse. Nā cuz posuimus q̄ omne corpus/aut est actiuū/aut passiuum/aut actiuuz ⁊ passiuū simul:⁊ cū posuit q̄ corpus ifinitū ipossibile est agere:aut pati:ꝯcludeť in 2ª fig⁹ q̄ nullū corp⁹ est ifinituz. ¶ Deide declat q̄les sint ꝓpõnes hui⁹ sylli.⁊ ingt.⁊ q̄a ꝓpõ dicēs/q̄ oē corp⁹/aut est actiuū/aut passiuū:manifesta est ꝑ sensū:corpa cęlestia videnť agere in ea:q̄ę sunt hic sub eis.H aūt videnť agere ⁊ pati iter se:⁊ sic maior p̄s:q̄lis aūt mior sit.ingt.⁊ altera ꝓpõ nõ est manifesta.s.dicēs/q̄ ifinituz ipoſe est aut agere aut pati:iđ supple declabit miorē:⁊ ponit ordinē:⁊ ingt. Hęc aūt ꝓpositio dissolviť in duas:q̄rū vna est q̄ ifinituz ipoſe est pati. Alia q̄ ifinitū ipoſe est agere in rem finitā:ideo icipit

F

declare ꝓpõnē dicētē q̄ corp⁹ ifinitū ipoſe est pati a finito. Addit q̄ vtriusq̄z q̄õnis vel ꝓpõnis diuise.i.p̄ᵉ ꝓpositiõis ⁊ 2ᵉ accipit eadē exēpla/B est easdē lr̄as vlcã nõ dico nūero easdē.⁊ diuisit demſtationez. ¶ Hęc Auer.q̄ ad demõstrationis itroductionē:⁊ q̄a Auer.ponit ordinē in demõstratione:⁊ vtiť q̄busdā Ꝟbis obscuris:ideo lege Ꝟba eius sic:⁊ cū posuisset ꝓpõnez:quā intēdebat destruere:ꝯiūgit illi ꝓpõnē possibile B.s.vt aliud corp⁹ sit finitū:⁊ min⁹ corpe finito qđ est.b.qđ aūt sit.d.⁊ sic vult Auer.q̄ p̄ma Ꝟba Ari^{lis} sonēt ꝓpõnē:quā itēdit destruere.vz q̄ ifinitū patiať ab ipso finito:⁊ vult q̄ hinc addat vnā posez.vz q̄.d.minus ipso.b.agat in.e.vel.h.vt exponit ipse:⁊ vult hāc posez eē talē q̄ non ꝯtingat ex illa q̄ se accepta aliq̄đ impoſe:aliter eēt impossis:⁊ addit q̄ cū posuit hoc poſe:posuit:qđ sequit ex illo:posuit eniz q̄ q̄lis est ꝓportio ipsi⁹.b.ad.d.talis est ꝓportio ipsius.z.ad

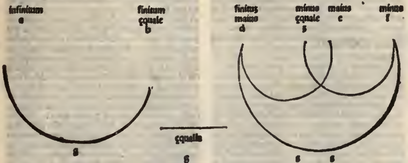
G

b.vel.e.quo suppleto patet tota demõstratio:⁊ ex quibus patet s̄m Auerro.q̄ demonstrationi Aristotelis est supplendū:⁊ sic textus p̄sens diuiditur a sequenti.

¶ Sit igiť ęq̄le q̄dē in ęquali tp̄e alterās ęq̄le. Minus autē in ęquali minus. Maius ēt maius/tātū videlz quātuz maius ꝓportionale est ad minus. Nõ ergo infinitū ab aliquo finito in aliquo tēpore mouebiť. Nā aliō minus in ęquali a minori mouebiť:ad qđ q̄dez finitum proportionale est. infinitum eniz ad finitum in nulla ꝓportione est.

D

H

Expositio. ¶ Textus iste est obscurus:⁊ q̄d velit facere nõ satis p̄z:forsasse.n.tex⁹ diminut⁹ est:⁊ depēdēs a p̄oři textu:q̄ deficit in lib.gręcis quos habem⁹. Sz vtcūq̄z sit:expositor resoluit textū in duas suppõnes:ex q̄b⁹ deducit rõnē

Sueiſ,ve cg,t mun.

I supiꝰ īceptā. Ego ꝟo resoluo textū in vnā suppōnē: τ ex
illa deduco aliā rōnē. suppō ē ſi aliqd agēs ęq̄le mouet
aliqḋ passū sibi ęq̄le in ęq̄li tpe/hoc est in certo tpe: qḋ
sit ęq̄le a pⁿᵒ actiōis in fine. Minꝰ agēs illo ęq̄li moue-
bit passū minꝰ eo qḋ mouebat̄ ab agēte ęq̄li in eodem
ęq̄li tpe: τ agēs maiꝰ ē illo agēte ęq̄li mouebit passum
maiꝰ eo passo ęq̄li: qḋ mouebat̄ ab agēte ęq̄li in eodem
ęq̄li tpe. Addit mō. vƺ agēs maius hēat eādē ꝓportiōeƺ
ad suū passum: quā hēbat agēs minꝰ ad suū: τ sup. agens
ęq̄le ad suū. Nā si ꝓportio oiuƺ illorum ad sua passa sit
ęq̄lis: τ tps quo mouebunt illa: erit ęq̄le: est igit̄ suppō tri-
bus agētibꝰ existētibꝰ: q̄ ad sua passa habeāt ꝓportionem
ęq̄lē: oia illa mouēt in ęq̄li tpe. ⸿ Quo ꝟo ad ꝟba atti-
net: dubitabis ꝑ quo mō ęq̄le pōt alterare ęquale. cū ab
ęq̄libꝰ nō ꝓueniat actio. ¶ Scḋo ęq̄le ē inęq̄le dicūtur
K ad aliqd. Ideo q̄res respectu quoꝝ dicetur ęq̄le. ¶ Dici
pōt ad pmū ꝑ ęq̄lia nō itelligere Arist. ſm gradū τ ꝟtu-
teƺ: sed ſm genꝰ. vƺ ꝙ ambo sint ęq̄lia ſm rōnē finiti: ita
vt nō sit agens finitū τ passum ifinitū: vel eƺ. ⸿ Ad zᵘᵐ
dico ꝙ dī ęq̄le respectu maioris τ minoris: τ sic Aristo.
imaginat̄ ꝙ si aliqḋ finitum mouet aliquod finitum in
ęquali. i. finito tēpore: agens maius illo mouebit passum
maius passo priori/modo habeat ad ipsum ęqualem ꝓ-
portionem/τ agens minus mouebit ē passū minꝰ/ mo-
do vt supra seruet̄ ꝓportio ęq̄lis: τ hoc ait. sit igit̄ ęqua-
le qdem in ęq̄li tempore alterās ęquale. ꝟbi cā. b. alter-
rans. ƺ. in tpe. g. hęc eniƺ ęqualia sunt: qm̄ oia sunt finita:
minus aūt in ęquali mouebit minꝰ: vt. ƺ. mouebit. f. τ ma-
ius ē maius in ęq̄li tēpore: vt. d. mouebit. e. tāuƺ. videlƺ
dico maius: quātū maius ꝓportionale est ad minus. i. ad
L suuƺ passum: quod est respectu agentis minus: quasi di-
co suppōnē hāc verā esse: mō seruet̄ ęq̄lis ꝓportio agen
tis ad passuƺ in oībꝰ: τ ideo pōt exponi tātū. vƺ dico ma-
ius: quātū agēs maiꝰ ꝓportionale est ad agēs minꝰ: τ sic
dƺ seruari ꝓportio ęq̄lis ex pte agētiū: τ silr ex pte pati-
entiū: ita vt qualis ꝓportio sit agentis maioris ad agens
minꝰ: talis sit patiētis maioris ad patiēs minꝰ: seruata. n.
ęq̄li in oibus ꝓportiōe oia mouebūt in ęq̄li tempore. vƺ
in. g. tpe. Ex hac suppōne infert. nō ḡ ifinitū ab aliquo fi-
nito in aliq̄ tpe mouebit̄. vƺ. a. ab ipso. b. Nā si in aliquo
tpe mouebit̄: sit illḋ. g. ħ aūt qḋ sit ipole: ostēdit: nā aliḋ
minus illo ifinito mouebit̄ in ęq̄li a minori agēte: ad qḋ
qdem finitū ꝓportionale est. deductū est ħ supiꝰ: q: accī
pi pōt vnuƺ agēs minus ipso. b. τ suū passuƺ mouebit in
g. tpe: vt p suppōnes pƺ: τ ita seq̄tur aliqḋ finitū mouere
aliqḋ finitū in ęq̄li tpe: quo finitū mouet infinitum. Hoc
aūt eē ipole ostēdit: q: inter duo finita est ꝓportio: sƺ ifi-
niti ad finitū nulla est ꝓportio: τ sic pƺ ifinitum nō posse
pati ab agēte finito: hoc pacto vī mihi textꝰ clarus.

Que Auer. cō. 64. **Auerroes autē** obscure loquēs resoluit textū in sex suppōnes: q̄s valde cō-
M fuse ponit: τ ponit pmā dicēs: q: videmus ꝙ agētia ęq̄-
lia in patientibꝰ ęq̄libꝰ agūt in oibꝰ ptibꝰ illoꝝ in tēpore
ęquali: ita vt totū agat in totū: τ ps in ptem in ęq̄li tēpo-
re. ħ est pᵃ suppō. ⸿ Deide ponit zᵃᵐ dicēs/τ videmus
maiꝰ agēs agere in patiētia ęq̄lia in eodem tpe magis q̄
agēs minꝰ agat in eadē: τ agēs minꝰ agere minꝰ in illa q̄
supple agat in eadē agēs maius. est igit̄ zᵃ suppō qm̄ ali-
qḋ passuƺ patit̄ a maiori τ a miori agētibꝰ: magis patit̄
a maiori q̄ a miori: ita vt ipole sit ęqualr pati ab vtroq̄.
τ addit. ƺ. τ ingt. Et silr patiēs maiꝰ patit̄ ab agētibꝰ ęq̄-
libꝰ minꝰ. sup. q̄ ab agēte maiori: τ patiens minꝰ patit̄ ab
agēte ęq̄li magis q̄ sup. patit̄ ab agēte miori. est igit̄ ƺᵃ
suppō ꝗ idē agēs agat in duo passa inęq̄lia: minꝰ tamen
agit in passuƺ ęq̄le vl maiꝰ q̄ agat in passuƺ minus: vel

melꝰ passuƺ ęq̄le patiēs a plibꝰ agētibꝰ: magis patit̄ ab N
agēte maiori q̄ ab ęq̄li/ vel miori: τ magis ab ęq̄li q̄ a
minori. ħ ƺᵃ suppō. ⸿ Deide ponit 4ᵃᵐ. τ ingt. Et tunc
cōtingit ex hoc ꝙ cū ab agētibꝰ diuersis patiant̄ diuersa
patiētia: ꝙ ꝓportio agētiū ad agētia sit sicut ꝓportio pa-
tiētiū ad patiētia. est igit̄ 4ᵃ suppō q̄lis ꝓportio ē passo-
rū iter se talis est agētiū. ⸿ Sƺ q: ħ 4ᵃ suppō pōt esse
falsa: τ hƺ istātiā: ideo subdit. 5. q̄ si sequētē ex dictis: τ in-
quit. Quo mō aūt ex his fundamentis positis: declarat̄ qḋ
intēdit declarare appet sic: τ ita subscribit 5ᵃᵐ suppōnē: cū
enī posuimꝰ ꝙ agētia ęq̄lia agāt in patiētia ęq̄lia eadeƺ
actiōe codeƺ tpe: appet ex hoc ꝙ agentia ęq̄lia: quoꝝ ꝓ-
portio adiuicē est sicut patiētiū adiuicem/ agāt actiones
ęq̄les in tpibꝰ ęq̄libꝰ: est igit̄ 5ᵃ suppō ꝙ qm̄ est agentiū
τ patiētiū ęq̄lis ꝓportio: actiones sunt ęq̄les τ in tpibus
ęq̄libꝰ/ τ ſm ꝓportiōes agētiū atq̄ patiētiū sese excedē-
tes. ⸿ Sƺ occurres q: vī ꝙ 4ᵃ τ 5ᵃ suppō nō hēant lo- O
cuƺ nisi qm̄ agētia τ patiētia sūt ęq̄lia ſm ꝓportionem: τ
ita nō erit regula vlis: vn̄ ingt. Agētia. n. ęq̄lia/ τ patiētia
ęq̄lia sunt hō. s. q̄ ꝓportio agētiū adiuicē est sic ꝓportio
patientiū adiuicē q̄re suppōnes nō vnr vles. ⸿ Rn̄det
τ ingt. Sƺ cū ista sunt in ęq̄ ꝓportiōe: alia aūt in alijs ꝓ-
portionibꝰ: τ cū ħ vel hę suppōnes apparēt in vno mō
i. spē modoꝝ ꝓportionaliū: appebit in alijs. q. d. ꝙ 4ᵃ τ
5ᵃ suppō hƺ locū in agētibꝰ τ patiētibꝰ: in qbꝰ est ꝓportio
ęq̄litatis: vt dcm̄ est: sed dƺ eodē mō itelligi in alijs spē-
bus ꝓportionis. Nā qm̄ iter agentia τ patientia est consi-
milis ꝓportio geometrica: etiā in effectibꝰ: seu actionibꝰ
erit ꝯsilis ꝓportio. ꝟbi cā: sit. a. agens vt. 12. τ. b. agēs vt
8. τ. c. agēs/ vt. 6. dico ꝙ si sint tria alia passa. e. vƺ. f. g. ꝯsi-
milia in ꝓportiōe mioris inęq̄litatis: vt. e. vt. 6. f. vt. 4. g.
vt tria: actio ipsius. a. in. e. erit i sili ꝓportiōe ad actioneƺ
ipsiꝰ. b. in. f. τ silr in alijs: q̄re qm̄ iter agētia τ patiētia est
ꝯsilitudo in ꝓportiōe: vel vniformitas ꝓportionū: ē in
actionibꝰ erit ħ vniformitas: vt pƺ. ⸿ Deide ponit 6ᵃᵐ P
suppōnem. τ ingt. Et cū inquā ita sit: manifestū est ꝙ q̄-
rēda est eius ꝯuersa: τ est ꝙ agentia τ patiētia: q̄ supple
agūt τ patiunt̄ in tpibꝰ ęq̄libus: sunt ꝓportionalia: τ dī ħ
ꝯuersa: p q̄nto ꝯuertit̄ in illā priorē: sequit̄ enī ħ agunt
in ęq̄libꝰ tpibus: igit̄ sunt ꝓportionalia: τ silr valet ħ pa-
tiunt̄ in tpibꝰ ęq̄libꝰ: igit̄ sunt ꝓportionalia. est igit̄ sup-
positio q̄lis est ꝓportio iter passa: talis est iter agētia: ꝓ-
bat hāc Auer. in terminis/ dicamꝰ ḡ qm̄ ita est. ꝟbi grā.
ponamus duo agētia/ quoꝝ alteꝝ sit. a. alteꝝ autē sit. b. τ
sint duo patientia/ quoꝝ alterū sit. c. τ alterū sit. d. tangit:
zᵃᵐ partē casus. τ ingt. Et ponamus ꝙ totuƺ. c. patiat̄ ab
a. τ totū. b. patiat̄ ab ipso. b. in eodē tpe: τ sit tps. g. dico ḡ
ꝙ ꝓportio agētis ad agēs est sicut ꝓportio patientis ad
patiens/ hoc est ꝙ ꝓportio ipsiꝰ. a. ad ipm̄. b. est sicut pro-
portio ipsiꝰ. c. ad ipm̄. d. τ ecōuerso: τ ħ est suppō: posito Q
casu in terminis ꝓbat illā. τ ingt. Et demrātio eius est sic/
q: si ꝓportio ipsiꝰ. a. ad. b. nō fuerit sicut ꝓportio ipsiꝰ. c.
ad ipm̄. d. sit ḡ aut maior aut minor. Auerroes non ꝓbat
illā eē minorē: sed illā nō esse maioreƺ: qm̄ eadē est rō: τ
ingt. Si igit̄ ꝓportio ipsius. a. ad. b. sit maior q̄ sit ꝓpor-
tio inter. c. τ. d. q̄ sunt passa. Secemus ex ipo. a. agēte ali-
quid vt tātuƺ quātū excellit: ita vt illo ablato sit ęquale
ipsi. b. τ vocetur. a b. erit igit̄ ꝓportio ipsi. a b. ad. b. q̄lis
est inter. c. τ. d. q: iam facta est resecatio: q̄re passio siue
effectꝰ ipsius. c. ad. a b. τ ipsiꝰ. d. ad. b. erit in eodē tempo-
re. Un̄ rō Auer. est sicut se hƺ. c. ad. d. ita. a b. ad. b. ḡ per-
mutatim sicut. d. patit̄ ab ipso. b. in tpe. g. ita. c. patiet̄ ab
a b. in eodē. g. tpe: sed positū est. c. pati ab. a. in tēpore. g. τ
ena. c. patit̄ ab. a b. in eodē tēpore: qḋ qdeƺ. a b. est agēs
minus ipso. a. sequit̄ p ꝙ idē passum vel ęq̄le ęq̄li in tē-
pore

agētia			pat.	
12	a		e	6
8	b		f	4
6	c		g	3

g
a b b
c d

A pore patief ab ineq̄lib⁹ agentib⁹: quoꝝ alteꝝ maius al/terū minus erit: qḋ est cōtra scḋaʒ suppōnē: ꝛ ideo vt dič Auerroes Ari^{les} posuit ꝙ maius agēs actionē maiorem in eodē tpe q̄ʒ agat minus in idē patiens: q̄ fuit 2^{a} suppo sitio. ℂ Deide Auer. declarat quō ꝛ quas suppōnes Ari stoteles accepit ibi. Et Ari^{les} quasi fuit ꝯtentus: ꝛ vult ꝙ Ari^{les} non accepit has qnque suppōnes in forma: sed so/las duas. videlʒ p̄mā ꝛ scḋaʒ: cęteras omisit: ꝛ addit ꝙ lʒ has omiserit: nō tñ penitus omisit: qꝛ partim posuit: ꝛ p/tim nō: ꝛ ita potest dici ꝙ posuit illas. Scḋo addit ꝙ de/mōstrationē hanc ēt nō posuit: sed fuit ꝯtētus pōne ista/rum suppōnū: ꝛ nō curauit cōponere rōnē: quę rō pce/dit a cōmutata ꝓportiōe / vt fecimus: ꝛ Ari^{les} omisit cō/mutatā ꝓportionē: qꝛ solū deducit ad hoc ꝙ est venire ad passuʒ. ʒ. qḋ hʒ ꝓportionē ad. b. qualē hʒ. b. ad. d. ꝛ nō progredit̄ vltra. ℂ Deide Auer. format rōneʒ ibi. Cū. n. permutauerimus. Ubi aiaduerte ꝙ Auerroes accipit li

B teras oino diuersas ab eis: q̄ accepit in ꝓbatione 5^{e} suppo sitionis. idest opposito mō: lʒ illa sīnet: nā in 5^{a} suppositio ne lr̄e sunt. a b. b. c. d. ꝛ tp̄s. g. in demōstratione aūt literę sunt. a. b. d. b. ʒ. sed agēs fuit. b. ꝛ agēs aliō. d. passa 3o fue runt. a. b. ʒ. In demōstratione 5^{e} suppōnis. a. ꝛ. b. fuerunt agētia. c. d. patiētia. At in ista ꝓportione cōmutata: quaʒ facit ad ꝓbandū p̄mam p̄tē minoris vdit̄ q̄tuor līe. a b. b. c. d. iuxta quas arguit̄: sit. c. agens virtutis vt octo: ꝛ. d. agens aliud virtutis / vt q̄tuor: inter q̄ erit proportio du/pla: sitq; patiēs respōdēs. c. ipsi. a b. ꝛ patiēs respondens ipsi. d. sit. b. Tūc arguitur. a b. est passuʒ infinitū: ꝛ. c. agēs in. a. reseco ab. a b. vnū aliud passuʒ ꝛ sit. b. in qḋ agat. d.

C ꝛ tale. b. sit vt q̄tuor: ꝛ tūc reseco ab. a b. vnū aliud passū: scilʒ. b. ꝛ sit in dupla ꝓportione ad. b. in qua erat. c. ad. d. tūc arguitur sicut se hʒ. c. ad. d. ita se hʒ. b. ad. b. igit̄ ꝑmu/tatim / vt se hʒ. b. ad. d. ita. b. ad. c. sed. d. agit in. b. in tpe. g. ergo. c. aget in. b. in tēpore. g. sed tali tpe egit. c. in. a b. pas/sum infinitū. igit̄ idem agēs pōt agere in duo passa q̄rū alteꝝ est finituʒ / ꝛ alteꝝ est infinitū / in eodeʒ vel ęq̄li tē/pore ęqualē actionē: qḋ est cōtra suppositiones: ꝛ sic pa/tet qualiter Auerro. permutauit literas. Tu 3o ratiōem sic cōpone cętera quę scribit Auer. sunt clara.

Pręterea at 3o ℂ Pręterea neq; īfinituʒ vllo in tpe moue/bit finituʒ. Sit eni infinitum in quo est. a. fi/nituʒ aūt. b. tp̄s in quo est. g. igit̄. d. in. g. tēpo re minus ipso. b. mouebit. Sit illḋ. ʒ. qḋ igi/tur est. b ʒ. totuʒ ad. ʒ. hoc est. e. hn̄s rōneʒ ad

D d. Mouebit ergo. e. ip̄m. b ʒ. in tpe. g. finituʒ

Quod igit̄ atq; īfinitū ęq̄li in tpe alterabūt: qḋ qdē

Sed est ipoīe: supponebat̄ eni mai⁹ in minori al/

Alterare terare: ꝫ semꝑ tp̄s sumptū idē faciet. q̄re nul

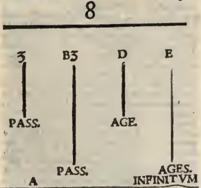
3bū addi/tum luʒ erit tp̄s in quo mouebit: nō eni fieri pōt / vt tpe īfinito moueat aut ēt moueat̄: finē eni

Enim

at 3o nō hʒ. Actio autē atq; passio habent.

Expositio. ℂ Auer. hūc textū exposuit in cōmēto ꝑcedēti: pte videlʒ illa. Et manifestū est ex his. Nos 3o cum Simplicio / ꝛ expositore dicim⁹ ꝙ Ari^{les} ꝓbat ꝯuersaʒ. vʒ ꝙ īfinitum vllo in tpe mouebit finitū: ꝛ ħ ꝓponit dicens. Pręterea. neq; īfinitū vllo in tpe mouebit. sup. motu alteratiōis vl̄ alia quauis mot⁹ spē finitum ipʒ. Hęc est ꝯ atq; itentio. ℂ Probat q̄si arguēs qꝛ si īfinitū poterit alterare rem finitā. Tūc idē passuʒ ęque velociter posset ab īfinito ꝛ a finito alterari: ꝓbat aūt ꝯñaʒ dicēs. Sit eni īfinituʒ in q̄ est. a. finitū aūt qḋ alterat̄: sit in quo est. b. ꝛ q̄ñ oē qḋ al/terat̄: in certo dato tpe alterat̄: sit tp̄s. sup. in q̄ alterat̄: id.

E

F

in quo est. g. b. igit̄ alterabit̄ ab ipo. a. in. g. tpe. Ex ħ īfert vnū aliḋ ad ꝓpo^{m} / ꝛ ingt. igit̄. d. sup. agēs mouebit aliqḋ aliḋ min⁹ ipo. b. ꝛ sit illḋ. ʒ. qḋ ē min⁹ ipo. b. tenet ꝯña: qꝛ ꝑ. d. Ari^{les} itelligit aliqd ipsi⁹. a. mouētis: ꝛ ꝑ. ʒ. itelligit ali qd ipsi⁹. b. moti. q̄re seq̄t ipʒ. d. mouere in eodē tpe. ʒ. qḋ est min⁹ ipo. b. moto. est igit̄ 2^{a} ps casus ꝙ ponat̄. d. vnū agēs finitū alterare vnū passuʒ min⁹ ipo. b. qḋ sit. ʒ. in tē/pore ęq̄li. vʒ. g. ꝛ ħ est bn̄ poīe: qꝛ ꝑ suppōnes in eodem tpe min⁹ agit in min⁹: ꝛ mai⁹ in mai⁹: ꝛ ęq̄le in suū ęq̄le. Tertio subītelligit ꝙ sit vnū aliḋ agēs finitū qḋ se hēat ad ipʒ. d. agēs in ea ꝓportiōe qua se hʒ. b. passuʒ ad. ʒ. qḋ

G qdē vocet̄. e. Hoc stāte pʒ ꝙ. e. agēs mouebit. b. passum finitū ęq̄li in tpe q̄. d. mouebat. ʒ. nā ęq̄lis ē ꝓportio agē/tiū ꝛ passoꝝ: sʒ. d. mouet. ʒ. in tpe quo. a. infinitū mouet. b. passuʒ vt in tpe. g. igit̄. e. qḋ est agēs 3^{m} finitum mouebit b. passuʒ finitū ęq̄li in tpe q̄ illḋ mouebat. a. Unū sylls est vt. ʒ. passuʒ ad. b ʒ. passuʒ: ita. d. agēs ad. e. agēs: pʒ per ca sus positos. igit̄ ꝑmutatiʒ / vt. ʒ. ad. d. ita. b ʒ. ad. e. sʒ. ʒ. mo uet̄ ab ipo. d. in. g. tpe: igit̄. b ʒ. mouebit̄ in. g. tpe ab ipso e. sʒ in. g. tpe. b ʒ. mouebat̄ ab agēte infinito. igit̄ idē pas/suʒ ęq̄li in tpe alterabit̄ a duob⁹ agētib⁹: quoꝝ alteꝝ est finitū: ꝛ alteꝝ est īfinitū. Ingt. Qḋ igit̄ est. b ʒ. totuʒ ad. ʒ. idest quā ꝓportioneʒ hʒ. b ʒ. ad. ʒ. ħ est hn̄s rōnē. sup. d. agēs ad. e. qḋ est dicere / vt. ʒ. ad. b ʒ. ita. d. ad. e. ꝛ sup. ut: sʒ ʒ. mouet̄ ab ipo. d. in. g. tpe: igit̄. b ʒ. mouebit̄ ab ipso. e. in g. tpe: ꝛ ħ ingt. mouebit q̄. e. agēs 3^{m}. ipʒ. b ʒ. passuʒ p̄^{m} in tpe. g. ꝛ tunc dat vltimū ꝯñs dicēs. finitum igit̄ atq; infi/nitū ęq̄li in tpe alterabūt. sup. idē passum. vʒ. b ʒ. ipm: qḋ

H qdē. vt ingt. est ipoīe: supponebat̄ eni mai⁹ alterare ideʒ passuʒ in miori tpe: ꝛ qꝛ aliqs posset dicere tp̄s illḋ non eē. g. quo. a. mouet. b. sʒ eē aliḋ: addit. sʒ semꝑ tp̄s sumptū supple qḋ vis aliud idē faciet ad ꝓpo^{m}: q̄re siue accipiat̄ g. siue. f. siue q̄duis aliḋ tp̄s: semꝑ sequet̄ idē ipoīe: ꝛ pro/pterea īfert q̄re nullū erit tp̄s in q̄ mouebit: nullū vʒ de/terminatū: qꝛ nec hora / nec dies / nec ānus. Sʒ dices ꝓce do nullū eē tp̄s finitū q̄. a. mouebit ipʒ. b. sʒ bn̄ eē ꝑt tp̄s īfi^{m}: agēs eni īfi^{m} nō mouet nisi tpe īfi^{to}: ꝫ obycit Ari^{les} / ꝛ ingt. Nō eni fieri pōt vt tpe īfi^{to} moueat: aut ēt moueat̄ īfi^{m} ipʒ: qꝛ tp̄s īfi^{m} finē nō hʒ: actio aūt atq; passio ha bēt. sup. finē. dcm̄ ē eni oēm alterationē fieri certo tpe: ꝛ nullā alterationē eē tpe īfi^{to}: vt pʒ. 6. phy. pʒ igit̄ īfinituʒ v̄tutē in nullo tpe posse alterare passuʒ fi^{m}. ℂ Quo 3o ad 3ba attinet debes scire ꝙ Ari^{les} in p̄^{a} pte casus ꝑ. b. i/telligit idē qḋ ꝑ. b ʒ. i 2^{a} pte casus. Nā i 2^{a} pte casus. ʒ. est aliqd ipsi⁹. b. ꝛ ita ipʒ. b. erat totum. b ʒ. ꝛ per cōsequens

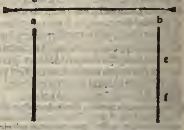
I idem est.b.ꝛ.b ʒ.in verbis Aristotelis.

Unde Auer. ingt.ꝛ ponam⁹ aliõ corp⁹.scʒ.d.qd agat in corp⁹.b ʒ.fi^m:i qd egit.a.isinitũ i illo codẽ tpe.vʒ.c.nectio.igit̃ erit actio.d.i mioꝛ.vʒ passio actiõe ipsi⁹.a.cũ.d.sit fi^m.a.aũt isi^m.g.o.qd.d.i alterã ptẽ ipsi⁹.b ʒ.nõ i vtrãqʒ.ꝟ.grã.aut i ptẽ.b.aut i ptẽ.ʒ. ¶ Deĩde Aũ.ꝓponit i textu rõnẽ a pmutata ꝓportione/ vt nos fecim⁹:veꝛ i.a.linea locat.a b.ẽ eni.a b.idẽ qd.a. vt dixim⁹ ð.b ʒ.ꝛ de.b.Arguit eni vt.ʒ.ad.b ʒ.ita.d.ad.b. vl.e.igit̃ pmutatiꝫ vt.ʒ.ad.d.ita.b ʒ.ad.b.sed.ʒ.patit̃ ab ipo.d.i.c.vl.g.tpe.igit̃.b ʒ.patit̃ ab.b.i.g.vel.c.tpe:sʒ i.c. vl.g.tpe.b ʒ.patiebat̃ a toto.a b.igit̃ idẽ passiũ patit̃ a duob⁹ agẽtib⁹:q̃rũ alteꝛ ẽ fi^m:ꝛ alteꝛ ẽ isi^m. ¶ Quo ast ad ꝟba attinet.Auer.igt.ꝛ ꝓportio q̃ cecidit i lr̃is i lib⁹ a quo trãstulim⁹nũcꝫ ẽ ꝯuersa:posuit eni ꝓportionẽ maioris patiẽtis ad min⁹patiẽs:gꝫ dixit i nr̃is libris:vt.b ʒ.
K totũ ad.ʒ.ꝛ ita posuit ꝓportionẽ maioris patiẽt ad min⁹ patiẽs eẽ sic ꝓportionẽ mioris agẽt ad mai⁹agẽs:ꝛ B(vt dic̃)nõ põt eẽ gꝫ ꝓportio maioris ad min⁹nõ põt eẽ vt ꝓportio mioris ad mai⁹:ꝛ tñ itellige B Aũ.dcã in libris suis:gꝫ i nr̃is Ari^{cis}ponit ꝓportionẽ maioris passi ad minus:ꝛ maioris agẽtis ad min⁹.tñ Aũ.ingt.imo opʒ ponẽ ꝓportionẽ mioris patiẽtis ad mai⁹patiẽs:vt.ʒ.ad.b ʒ.eẽ vt ꝓportionẽ mioris agẽt ad mai⁹agẽs:ꝛ postea cõmutare ꝓportiõeʒ ab ipo.ʒ.ad.d.ꝛ iferre ad ꝓportionẽ totius b ʒ.ad.e.vl.b.ꝛ addit.agẽs eni mai⁹.vʒ.e.aut.b.ẽ igr̃ qd vult iuenire p ꝓportiõeʒ:ꝛ ita Auer.vult ꝙ syll's iste sit B pacto:vt.ʒ.ad.b ʒ.ita.d.ad.e.vl.b.igit̃ pmutatim:vt.ʒ. ad.d.ita.b ʒ.ad.e.vl b.sʒ.ʒ.alterat̃ ab ipo.d.i.g.vl.c.tpore.igit̃.b ʒ.alterabit̃ ab ipo.e.vl.b.i.g.tpe.Sʒ B codẽ tpore.b ʒ.alterabat̃ a toto.a b.vl.a e.igit̃ idẽ passuꝫ alte-
L rabit̃ a duob⁹agẽtib⁹:q̃rũ alteꝛ ẽ finitũ:ꝛ alteꝛ isi^m.Ex gb⁹pʒ ꝙ in tex.nr̃o ẽ trãspõ dino:gꝫ textus nr̃ ꝓcedit ab
Digressio Auer. ipo.b ʒ.ad.ʒ.ꝛ ab ipo.e.ad.d.ꝛ oʒ eẽ totũ ꝯuersuꝫ. ¶ Deinde Aũ.ibi.i.B.n.nõ ꝯtigit aliquãtulũ digrediẽdo dubitare vꝫ ꝯ ꝟba Ari^{lis}.ait eni actiõeʒ ꝛ passiõeʒ bñe finẽ:ꝛ nõ dic̃:q̃ sint illę:ꝛ in q̃ gñe.mõ B dcm̃ nõ ꝯtigit nisi i bis q̃ sũt pter motũ sitnalẽ:ꝛ i localib⁹ẽt i mot recte:ꝛ ita vꝫ oẽʒ motũ bñe finẽ solũ de nõ localib⁹:ꝛ ð localib⁹:de rectis tñ.Jã eni ðclatũ ẽ ꝙ p^m mouẽs tpe isi^{to} mouet:nãʒ vtilitas bui⁹mot⁹circularis ęternit:q̃ mouet p^m mouẽs: ẽ ꝯtinuatio ꝛ ꝑpetuitas eẽndi:quã res nãles acgrũt i spẽ: ꝑꝑ motũ eni solis i oblĩq̃ circulo fiũt gñationes ꝛ corruptiões/ꝛ ęternitas i spẽ:quaꝑꝑ neće ẽ vt mot⁹ille sit isi^{tꝰ}. Quare dcm̃ Ari^{lis} nõ est vr̃ veꝛ:quũ ait nullũ mouens mouere actiõe vl passiõe i tpe isi^{to}: ¶ Rñdet Aũ.ꝛ igt. Sʒ tñ ðclarũ ẽ ꝙ ipoẽ ẽ vt tale mouẽs sit corp⁹:qm̃ si mouẽs tpe isi^{to} eẽt corp⁹:moueret i nullo tpe/vt dcm̃ est in vltio.8.phy.Ex bis colligit itellectũ ꝟboꝝ Ari^{lis}.ꝛ i-
M quit.Jntẽtabat eni ꝙ ipoẽ ẽ ponẽ corp⁹ infi^m/vt moueret aliqd fi^m i tpe isi^{to}.i.agẽ i idẽ nũero tpe isi^{to}:ꝛ ita vult ꝙ loquat̃ i corpib⁹:ꝛ ð motib⁹ pter localẽ:qm̃(vt ingt) si gñandũ ẽ:nõ ꝯplebit̃ sua gñatio:ꝛ si afficiẽdũ ẽ:nõ cõplebit̃ sua q̃litas:ꝛ si mouẽdũ.sup.motu augumẽtatiõis nõ ꝑueniet ad finẽ/quẽ itẽtabat.ꝛ addit.ꝙ B segt̃ i corpore cęlesti sic ꝛ i alijs.i.ꝙ est ipoẽ/vt corp⁹ cęleste moueat aliqd ens ex bis q̃ sũt sub eo tpe isi^{to}.ꝟ.grã.aliqd indiuiduũ.10.pñtoꝝ.ꝛ B ẽ veꝛ vr̃ ð oĩ mot⁹ spẽ.Cęlũ eni nõ põt aliqd idiuiduũ.10.pñtoꝝ alterare/vl augẽ/vl generare/vl local'r mouẽ tpe isi^{to}:sec⁹ ð motu cęli:gꝫ mot⁹ cęli ẽ actio:q̃ nõ recipit affectiões.i.terminos. ¶ Ex bis pʒ itells ꝟboꝝ Aristo^{lis}.itelligit eni nullũ corp⁹isi^m posse mouẽ aliqd corpus fi^m:gꝫ nec tpe fi^{to}:nec isi^{to}:ꝛ itelligit vr̃ q̃uis mot⁹ spẽ:qm̃ nulla mot⁹ spẽ corp⁹ isi^m põt mouere corp⁹ finitũ:gꝫ nec tẽpore finito:nec tpe isi^{to}:Bęc ex

Aũ. ¶ Sʒ obycit̃ multifariã.p̊ vꝫ ꝙ si eẽt corp⁹isi^m:illd N
agere i corp⁹fi^m:gꝫ vt sup⁹dicebat̃:si infi^m eẽt:illd bñet Dubitatio.
rõnẽ ꝑncipij.mõ pn^m oĩ p.excellentiã de agẽte p̊ phy si.
igit̃ si isi^m eẽt.Jlld bñet rõneꝫ agẽt:ꝛ ita si eẽt:illd ageret Te.cõ.33.
in corp⁹fi^m. ¶ 2° fi^m põt agẽ i corp⁹ fi^m.igit̃ a fortiori isi Cõmen.p.
nitũ põt agẽ i corp⁹ fi^m:tenet arg^m p̊ loco a maiori.2° gꝫ isi^m vꝫ vt totũ re^a finiti. ¶ 3° si isi^m eẽt:ipʒ eẽt ens nãle.
igit̃ eẽt actiuũ:ꝛ p ꝯñs posset agẽ. ¶ 2° dubitat̃.vꝫ ꝙ nõ 2ª dubita.
sit veꝛ dcm̃ Ari^{lis}/ꝙ oĩs actio ꝛ passio sit fi^{ta}:p̊ gꝫ octaua sphęra mouet ceteras:ꝛ tñ nõ actiõe vl motu fi^{to}.2° p̊m⁹ motoꝛ mouet cęlũ:ꝛ nõ nisi actiõe isi^{ta}. ¶ 3° dubitatur.gꝫ vꝫ aliq̃ alteratio subitaria:gꝫ vt dꝫ i lib⁹ de sensu multotiẽs aliq̃ alteratio sit velox.i.subitaria/vt exponit
Alexã. ¶ Ad p^m dubõnẽ solet dici simplr:ꝙ si isi^m esset Solutio p̊
nullã bñet actionẽ:ꝛ cã ẽ/gꝫ oĩs actio ẽ s certa ꝓportiõe
agẽtis ad passuꝫ.Sʒ isi^m ad fi^m nulla ẽ ꝓportio. ¶ Sed Cõfutatio
B solo nulla ẽ:gꝫ si isi^m eẽt:illd eẽt virt⁹ꝛ for^a:ꝛ for^e atqꝫ virtutiſ ẽ aligd agẽ.igit̃ si isi^m eẽt:opoꝛteret illd aligd agẽ.
¶ Dico igit̃ aliter ꝙ isi^m eẽ iplicat ꝯdictionẽ gꝫ ipo posito:segt̃ ipʒ agẽ:ꝛ ipʒ nõ agẽ:agẽ gdẽ/gꝫ ẽ virt⁹ꝛ for^a:nõ Solu.pp O
agẽ ꝟo:gꝫ nulli põt eẽ ꝓportiõale.ex bis segt̃ ꝙ si infi^m eẽt:ageret:ꝛ nõ ageret.ꝯcedãt̃ igit̃ oẽs rõnes:q̃ ꝓbãt isinitũ si eẽt/ipm agẽ. ¶ Ad 2^m dubõnẽ rñdit Aũ.ꝙ octaua sphęra rapit secũ oẽs alias ꝟtute motoris icorpei:qui mouet octauã:ꝛ ceteras alias.Mõ nos loqmur ð actiõe corpis:nõ nisi q̃ten⁹ corp⁹. ¶ Ad 3^m patuit solo 7° ꝛ 6° ꝛ 8° physico.nũc ꝟo dicas alterationẽ aliquã fieri subito quo ad partes subiecti:non autẽ quo ad partes graduales:q̃ successiue acgrunt̃.Bęc de dubitationibus.

¶ Etiã nec isinitũ ab isinito pati aligd cõtingit. Sit eni tã.a.q̃ʒ.b.isinitũ.Tps aũt i quo passuꝫ ẽ.b.ab.a.sit i quo.g.d.ps.g isiniti i q̃ est.c.qm̃ totũ.b.nõ i ęq̃li tpe passuꝫ est idẽ B ipʒ passã ẽ ꝛ gꝫ supponebat̃ min⁹minori in tpe moueri:sit.e.motuꝫ ab.a.i.d.Q ð igit̃.d. ad.g.d.ipʒ.e.ẽ ipsi⁹.b.ad finitũ.Boc igit̃ necesse ẽ ab.a.moueri.a.tpe in quo.g.d.supponebat̃ eni ab codẽ i maiore atqꝫ miore mai⁹ minusue pati q̃cũqꝫ diuisa sũt p tpis rõnẽ.

Uerba aliud B ipʒ passa ẽ; ẽ i codicibus grecis. Uerba ẽt no sunt. P

Q

¶ Nũc Ari^{cis} ꝓbat infinitũ pati nõ posse ab isinito.ꝛ B Expositio.
ꝓponit.dicẽs ẽt nec isinitũ ab isinito pati aligd ꝯtingit.
Bęc est ꝯ. ¶ Probat bãc/ꝛ facit casuꝫ:ꝛ ingt.Sit enim tã.a.agens/q̃ʒ.b.patiẽs isinitũ:tps aũt in quo passuꝫ ẽ.b. ab.a.sit in q̃.g.d.ex B ifert 3^m ptẽ casus.ꝛ ingt.Pars g isiniti.vʒ ipsi⁹.b.passi:in q̃ ẽ.c.qm̃ totũ.b.non in ęq̃li tpe passuꝫ ẽ idẽ.sup.ab ipo,a.B ipmmet passuꝫ ẽ:ꝛ ita.c.patit̃ ab

A tiꝛ ab ip̄o.a.ex q̄ patiꝛ ip̄z.b.⁊ qa supponebaꝛ min⁹ mi-
uoꝛi in tpe moueri:sit.c.motū ab.a.ip̄o i pte tpis.vz i.d.
est igiꝛ 3⁹ ps casus qꝫ.b.e.ps passi isiⁱⁱ patiaꝛ in.d.tpe ab
ip̄o.a.Ultimo sumit qꝫ sit vnū aliō passum fiⁱᵐ qō sit ps
ipsi⁹toti⁹.b.in tāta pportiōe se hāis ad ip̄z.b.e.i qnāta se
hz.g.d.tps ad.d.tps:⁊ sup.sit illō.f.Ex his īfert ħ igiꝛ sez
f.necē ē ab.a.moueri a tpe in q̄ ē.g.d.q̄si.d.qꝫ his stātib⁹
seqꝛ ip̄z.b.f.Moueri i.g.d.tpe:qa(vt ingt)supponebaꝛ
ab eodē i maioꝛe atqꝫ mioꝛe mai⁹minusue pati q̄cūqꝫ di
uisa sūt p tpis pportionē:q̄re si.b.patiꝛ ab ip̄o.a.in.g.d.
tpe ⁊.b.e.ab ip̄o.a.i.d.tpe.b.f.patieꝛ in.g.d.tpe:⁊ in ħ.b.
totū patiebaꝛ ab ip̄o.a.igiꝛ isiᵐ ⁊ fiᵐ eq̄li i tpe patieꝛ ab

Cōne Auer. cō.66. a.agēte isiᵐ:qō ē ipoſe.℄ Auer.aūt mutās aliq̄ mō lite-
ras,format rōnē ħ pacto si corp⁹isiᵐ pōt agē in corp⁹isi
nitū:sit agēs isiᵐ.a.passuz vō isiᵐ sit.b.⁊ qm̄ oīs actio ē i
tpe:sit tps actiōis.c.d.Ulteri⁹accipio aliō passuz reseca

B tuz ab ip̄o.b.qō sit.b.⁊ qa.a.pōt agē i.b.ip̄z.a foꝛtioꝛi po
terit agē in.b.⁊ cū.b.sit min⁹ip̄o.b.a.aget in.b.mioꝛi tpe:
q̄ agebat in.b.sit illō tps min⁹.d.pportio igiꝛ.c.d.ad.d.
cū sit fiᵗᵃ:sit dupla:vlteri⁹ subtrabo aliō corp⁹supans.b.
in illa eadē pportiōe:in q̄.c.d.supabat.d.vz i dupla:⁊ sit
illō.f.qō nec Ariˢᵗᵒ nec Auer.noiat.Tūc arguiꝛ q̄lis ē p-
portio.c.d.ad.d.talis ē pportio ipsi⁹.f.ad.b.q̄re si.a.agit
in.b.i tpe.d.a.aget i.f.in tpe.c.d.sz idē.a.agebat i totū.b.
in.c.d.tpe.igiꝛ idē agēs aget in duo passa:q̄rū vnū est fi-
nitum:⁊ alterum infinitum:⁊ in eodem tēpore.

℄ In nullo ḡ tpe finito ifinitū ab ifinito mo-
ueri pōt. In ifinito ergo.ħ ifinitū quidē tps
finē nō hz. Id aūt qō motū est:habet.

Expositio. ℄ Ex his ɔcludit ɔnē.⁊ ingt.In nullo ḡ tpe fiᵗᵒ isiᵐ ab isi-
nito moueri pōt.ħ est ɔ.Sz obycit dicēs in isiᵗᵒ ḡ.q.d.ḡ

C si nō pōt isiᵐ ab isiᵗᵒ moueri i tpe fiᵗᵒ:mouebiꝛ ne tpe isi
nito.Rñdet qꝫ nec sic moueri pōt.⁊ ingt.Sz isiᵐ qdē tē-
pus finē nō hz:est eni rō isiᵗⁱ carere fine.id aūt qō motū
est vl mouet:hz sup.finē:oīs eni actio vl passio finita ē:
quare nec tpe isiᵗᵒ pōt isiᵐ.a.b.isiᵗᵒ moueri:⁊ sic pz ɔclo.

Cōne Auer. cō.67. ℄ Auer.aūt nobiscū vult qꝫ Ariˢᵗᵒ remoueat dubōnez:
posset eni dici isiᵐ pati ab isiᵗᵒ:nō qdē tpe fiᵗᵒ:sz tpe isi-
nito:⁊ pbat Auerro.hāc dubitationem esse pbabilem:
vñ ingt.⁊ ħ qō dixit hz sufficientiā.i.pbabilē rōnē:qm̄
cū posuerit patiēs isiᵐ:ɔtigit necio:vt ei⁹passio sit isiᵗᵃ:
nā ponere passiuz isiᵐ:⁊ passionē ei⁹finitā vz iplicare ɔdi
ctionē:eo eni ip̄o qꝫ passiuz ē isiᵐ:⁊ agēs isiᵐ,seqꝛ passio-
nē eē isinitā:⁊ ɔfirmādo rōnē.ingt.⁊ dōz ē ab aliquo qꝫ
ponēs ħ.i.ponēs passiuz isiᵐ pati ab agēte isiᵗᵒ passiōe isi
nita:ptit pñᵐ.i.vtitur ppōne p se nota:q̄ est q̄si pñᵐ:⁊ qꝫ

D vtaꝛ pñᵒ vel p se notis:pbat.qa nulla dīa ē dicē qꝫ pas-
suz isiᵐ patiꝛ passiōe fiᵗᵃ ab eo qō ponereꝛ illō passiuz fi-
nitū:⁊ sic iplicat ɔdictionem:q̄re rōnabiꝛ dubitari pōt.
hui⁹dubitationis ponit Ariˢᵗᵒ sol.vt vult Auer.reliq̄ pa-
tēt.℄ Aiaduertendū qꝫ ex ipoſi seqꝛ vtrūqꝫ ɔdictorio-
rū:posito eni qꝫ sit passiuz isiᵐ,⁊ agēs isiᵐ:seqꝛ actionez
eē isinitā:⁊ ħ ex pte agētis ⁊ patientis:⁊ seqtur passionē
etiā eē finitam ex parte passiōis:qa oīs passio vl actio ē
finita inquātū actio vel passio:⁊ ita vtrūqꝫ seqtur.

℄ Si igiꝛ oē sensibile corp⁹ actiuā/aut passi-
uam/aut vtrāqꝫ potentiaz habet:impossibi-
le est corpus infinitū sensibile esse.

Expositio. ℄ Scōz cōmēti expōnē hucusqꝫ Ariˢᵗᵒ sumpsit ⁊ pbauit
hāc ppōnē/nullū corp⁹isiᵐ habz actiuā vl passiuam/aut
vtrāqꝫ poᵗᵃᵐ:⁊ ħ ē mioꝛ ⁊ vult qꝫ nunc ponat maioꝛē.vz
oē sensibile corp⁹actiuā/aut passiuā/aut vtrāqꝫ poᵗᵃᵐ hz:
⁊ ɔcludat ɔnē.vz qꝫ ipoſe ē corp⁹isiᵐ sensibile eē.℄ De-

E inde Auer.exponit qd p sensibile corp⁹ itelligit.⁊ ingt.⁊
ħ qdē ppō ē qꝫ oē corp⁹nāle/aut est actiuū/aut passiuū/
aut vtrūqꝫ:⁊ sic p corpus sensibile:nāle corp⁹ itelligit:⁊
dī corp⁹sensibile(vt expositoꝛ ingt)ad dīaz corpis ma
thematici:qa corp⁹ sensibile est nāle:qō iquātū hz natū
est mouere ⁊ moueri:sic igiꝛ p sensibile corp⁹itelligit na
turale corp⁹.postea Auer.ait ppōnē maioꝛē patere sen-
su:qa corp⁹ celeste vī agere in ea quę sunt apō nos.Alia
aūt q̄ sunt sub ip̄o celo:videnꝛ agere ⁊ pati isiᵗⁱ:q̄re patet
oē corp⁹sensibile eē/aut actiuū/aut passiuuz/aut vtrūqꝫ.
Deide ɔponit sylłm dicēs.⁊ ɔponiꝛ syllᵒ sic in 2ᵒ figᵃ oē
corpus aut est actiuū/aut passiuū/⁊ nullum corp⁹isiᵐ est
actiuū/aut passiuū.igiꝛ nullū corp⁹ est isiᵐ.Aliter p sen-
sibile corp⁹exponit Auer.⁊ ingt.⁊ itēdit p sensibile:sensi
bile tactu.℄ Sz ɔga celū est sensibile:qō tñ nō est tan-

F gibile.Rñdet Ariˢᵗᵒ loquutū eē moꝛe antiquoꝝ:q celū
⁊ stellas posuerant tangibilia:quia ignea/vel calida:aut
ignē:antiq eni posuerūt celū ⁊ stellas ignes:vel mistum
igneū:in q̄ pdñaꝛ ignis.expositoꝛ aūt recti⁹p corp⁹sensi-
bile:nāle corpus itelligit:qō dī sensibile ad dīaz corpo-
rū mathematicoꝝ:q̄ itelligibilia dicuntur.Ingt Ariˢᵗᵒ si
igiꝛ oē sensibile corp⁹actiuā/aut passiuā/aut vtrāqꝫ po-
tentiaz habet.Hęc est maioꝛ subītellecta mioꝛi:īfert ɔ-
nē,⁊ ingt.impoſe est corpus infinitū sensibile esse.

℄ At vō q̄cūqꝫ ēt corpa sūt in loco:oīa sensi
bilia sūt.nō ḡ corp⁹vltra celū ifinitū erit. At
vō neqꝫ vsqꝫ aliqd. Omino ergo ex̄ celū nul-
lū corp⁹erit. Nā si itelligibile qdez sit:erit in
loco:ex̄ eni ⁊ itus locū signt. Quare erit sen

G sibile.sensibile aūt nullū est nō in loco.

Expositio. ℄ Sz ɔdicta obycieꝛ q̄spiā:qꝫ vz deꝛ isiᵐ corp⁹:nō qdez
sensibile sz itelligibile:nō itra celū:qm̄ oē corp⁹itra celū
est sensibile:⁊ ita posset dici eē corpus isiᵐ itelligibile ex̄
celū:vt antiq posuerūt vacuū qōdā.Obycit huic cauil-
lo Ariˢᵗᵒ:⁊ ingt.At vō q̄cūqꝫ ēt corpa sūt in loco:oīa sen
sibilia sunt.℄ Hui⁹ cām pulchre expositoꝛ assignat/qa
loc⁹ nō q̄riꝛ nisi pp motū/vt dī 5ᵒ phyſi.nō aūt moueꝛ
nisi corpa sensibilia ⁊ nālia:mathematica eni ex̄ motuz
sunt.pz igiꝛ oē corp⁹:qō est in loco eē sensibile.Ex hac p
positiōe īfert.nō ḡ corp⁹ vltra celum isiᵐ erit:at vō neqꝫ
vsqꝫ aliqd.i.neqꝫ finitū.q.d.pz ḡ oino ex̄ celū nullū esse
corp⁹.Hęc ɔ pz/qa nec finitū/nec isiᵐ eē pōt:⁊ qō nullū
hoꝝ eē possit,pbat:nā si itelligibile qdez sit:erit in loco:
p regulā 4.ⁱ physico.quā ponit dicēs.ex̄ eni ⁊ itus locuz

H significāt.Ultra/seqtur illud eē sensibile:qm̄.sup.oē cor-
pus in loco est sensibile.⁊ qa qs posset dicē aliqō corpus
sensibile non eē in loco:vt dī de octauo celo:addit.sensi-
bile aūt nullū est non in loco.Quare cauillus nullus est.
Sic igitur patet extra celum non posse esse corpus infi-
nitum:imo nec finitum:vt rationes probant.

Cōne Auer. cōmē.69. Auerroes vō in pñti cōmēto p̄ ppponit īten
tionē.⁊ ingt.cū posuit qꝫ omne
corpus/aut est actiuū/aut passiuū:⁊ ħ ppō est accepta a
sensu:⁊ pōt aliqs dicē qꝫ corp⁹ isiᵐ poſe est eē ex̄ mūdū:
⁊ qꝫ illō neqꝫ sit agēs/neqꝫ patiēs:pp ħ vī mihi qꝫ iducit
hunc sermonē post illā demr̄ationē:est igiꝛ expō Auer.
qꝫ Ariˢᵗᵒ velit remouere tacitā rñsionē rōnib⁹tactis:q̄ ē
qꝫ lz nō deꝛ corp⁹ isiᵐ sensibile itra mūdū:daꝛ illō extra
mūdum:ħ pacto oēs gręci/vt Alexāder/Themistius/⁊
Simplici⁹exposuerūt.Sz circa modū q̄ mō remoueaꝛ
rñsio illa:nō oēs dicūt eodē mō.Ideo Auerro.p̄ narrat
expōnē Themistÿ.2ᵒ ibi[nisi itelligaꝛ]ponit ppriā:⁊ i
narrādo Themistÿ expōnē.p̄ recitat illā:deide cōfutat

I ipsaꝫ. ¶ Themisti⁹ igiṫ (vt Simpli. narrat) ex textu re
fellit rñsionē illā p tres syllos. pmus est / oē corp⁹ qꝺ est
in loco: est sensibile. Omne corp⁹ qꝺ est extra celū / est in
loco. igiṫ oē corpus qꝺ est eṫ celū est sensibile. Hui⁹ syl-
logismi ſm Simpliciū ponit maior in textu. inqt enim.
Queçūqꝫ ēt corpora / q̄ sunt in loco: sunt sensibilia. h̄ est
maior. minor aūt nō poniṫ: ſꝫ illi⁹ pbatio. cū inqt. eṫ eniꝫ
τ intus locū significãt. Scḋs syllꝰ est nullū corp⁹ sensibi
le est īfinitū. Oē qꝺ est extra celum est corpus sensibile.
igiṫ nullū corpus eṫ celū est īfinitū. Minor est ꝫ primi
sylli. maior ꝟo fuit supius demōstrata per hūc 3ᵐ syllm
vꝫ omne corpus sensibile est actiuū / aut passiuū / nullum
corpus īfinitū est actiuū aut passiuū. igiṫ nullū infinituꝫ
est corpus sensibile. Ecce quō Themisti⁹ p hos tres syl
logismos remouit rñsionē illā. ¶ Deinde Auer. refellit
K hāc expōnē: τ pmo resumit qd ſm Themistiū habem⁹
de his syllis: τ inqt. Ipse aūt Arl'ᶜᵒ vi ſm hāc expōnem
non ppalasse nisi duas ppōnes: quarum altera est / ꝙ oē
corpus qꝺ est in loco: est sensibile: q̄ fuit maior pmi sylli:
τ nō manifestauit 2ᵃᵐ. vꝫ / oē corpus extra mundū est in
loco: nec illaꝫ. vꝫ / oē corpus sensibile est finitū. igitur ſm
hāc expōneꝫ de syllis clare habemus pmā ppōneꝫ pmi
sylli. ¶ Deide arguit ꝫ ipm: vbi debes scire ꝙ in trāsla
tionib⁹ Auerrois ponit h̄ ppō. Illic neqꝫ est loc⁹: obycit
mō Auerroes ꝫ Themi. τ inqt. τ illa ppositio nō hꝫ cō-
munitatē in aliquo cū prima: q̄ dixit / oē corpus qꝺ est in
loco: τ sensibile. q. d. illā ppōnē nō hře cōitatē. i. pertinē-
tiam cum maiore pmi syllogismi: quia nec est illi⁹ minor
nec conclusio. igitur ponitur superflue. ¶ Deinde ponit
propriam expositionem: τ vult ꝙ Aristoteles per ppo-
sitionem illā quę fuit maior pmi syllogismi: intelligat ei⁹
conuersam. vꝫ / oē corpus sensibile est in loco: cui si addi-
L tur illa ppō extra celū nullus est locus: ꝯcludeṫ in 2ᵃ fi-
gura ꝙ extra celuꝫ nō est corpus sensibile. vel aliter for-
mat syllm. τ inqt. Et cū huic ꝯiungeṫ ꝙ si extra mūdum
est corpus: τ oē corpus est in loco: ꝯcludeṫ ꝙ si extra mū
duꝫ est corpus: est in loco: τ sic scḋs modus est sylls hy-
potheticus / h̄ pacto / si est extra mūdum corp⁹ sensibile: τ
oē corpus sensibile est in loco: igiṫ extra mūdū est locus
aliqs / destruiṫ ꝯñs: qa illic nō est aliqs locus: τ ita sequiṫ
nullū corpus esse illic: τ hęc vř ei⁹ itētio: sic igiṫ illa ppō
nullus locus est illic: pōt dupliř ad syllm pmuꝫ attinere:
vel vt minor: τ tūc opꝫ itelligere maiorē ꝯuersaꝫ: vel vt
destructio ꝯñtis: τ sic opꝫ cōponere syllm hypotheticē
vt dcm̄ est. ¶ Deinde Auer. assignat signū ꝙ Arl'ᶜᵒ vo-
luit maiorē ꝯuersaꝫ: qa dubitat circa hāc rōnē / quę dubi
tatio nō hřet locū / nisi intellexisset eius cōuersam: h̄ est
propter maioreꝫ quę est / omne corpus sensibile est in lo
M co: τ pp̄ter maiorem hoc pacto cōuersaꝫ Aristoteles du
bitat: qa posset obyci: qa illic est corpus spirituale: τ non
est in loco. Ecce igitur quo modo hęc dubitatio habꝫ hic
locū tenendo illaꝫ cōuersam: τ verba ei⁹ patēt. ¶ Sim-
plicius auctoritate Alexādri ait. hanc ppositionem / nul-
lus locus est illic: posse eē demōstratam: vt pꝫ / qa oīs lo-
cus est / aut grauiuꝫ / aut leuiū / aut neutroꝝ corporum: cū
non sint plura corpora: nec plura loca: nec plures mot⁹:
quare cum extra celuꝫ / nec sit graue / nec leue / nec neutrū:
iure nullus erit illic loc⁹: τ potest (vt inquit Simplici⁹)
intelligi demonstrari postea: vt videbitur. Hęc Auerro.
Quę vidē- Themistius / τ Simplicius. ¶ Sed hęc mihi videntur
tur auctori superflua. pmo quia illa ppositio / nullus locus est illic
non ponitur in codicib⁹ grecis: τ sic ratio Auerrois con-
tra Themistiuꝫ nulla est. Secūdo quia si quis voluerit
resoluere textum in syllogismos: resoluetur non hoc pa-
cto: vt Auerro. ait. sed vt diximus nos.

¶ Est aūt etiā sic logicalius eniti: neqꝫ enim N
circulo moueri pōt infinitum si est similare:
quippe cū infiniti non sit medium. id ꝟo qꝺ
circulo moueṫ: circa mediū ferṫ. Preterea Preterea
etiaꝫ neqꝫ in rectuꝫ ferri pōt infinitū. oporte at ꝟo
bit eniꝫ alterū tm̄ esse locum infinitū: ad quē
ſm naturam mouebitur: τ alterum tm̄: ad
quem preter naturam.

¶ Nūc q̄ nō deṫ infinitū pponit pbare rōnibus logica- Expositio
liorib⁹: τ hoc inqt. Est aūt etiā sic. i. per alias rōnes logi-
calius eniti: τ demōstrare. Quo ꝟo ad ꝟba attinet / ꝟbū
logicalius grece est logicoteron: latine rōnabilius: siue lo
gicalius: τ dixit logicalius cōparatiue: τ nō logice / ad si-
gnificādū ꝙ rōnes etiā pmę sunt logicę: sed hę: q̄s nunc
ponet: sunt logicaliores: q̄tenus sunt cōiores: qa pcedūt O
per ppositiones cōes tam īfinito mathematico: q̄ phy-
sico. τ pma ratio cōponitur sic / si infinitum esset: tan finitū
moueret: sed īfinitū nō moueri pōt. igiṫ infinitū nō est.
pbaṫ minor: qa si posset moueri: aut motu circulari: aut
motu recto. nō circulari: qa tūc īfinitū eēt dabile cētrum:
vel mediū: veluti celi daṫ centrū: qꝺ est eius mediū: mō
infiniti nō daṫ mediū: vt relinqt claꝝ: eṫ eo qa non daṫ
circūferentia: q̄re īfinitū circulariter moueri nō pōt. nec
motu recto: qa siue moueṫ ſm nām: siue pter nām: opor
tet dare duo loca: quoꝝ alter eēt: ad quē pter nām ferṫ:
τ alter ad quē nā moueret: vt in h̄ libro est deductū: mō
infinitū nō pōt duo loca hře diuersa: qa totū occupat: pꝫ
igiṫ ꝙ si infinitū esset / nec recto / nec circulari motu mo-
ueret: τ ita ipm eē est ipole. ¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet /
ait si est similare: τ grece dř homiomeron: nā vbi īfinitū
eēt dissimilare: τ ex diuersis mistū: esset alia rō: pmo eni P
probat nō eē īfinitū simplex siue similare: qa ex hoc pa-
tet nō eē īfinitū mistū / siue dissimilare: qa mistū ex sim-
plicib⁹ ꝯstat: vt fuit deductū supius. ¶ Aduertēdū ꝙ
eiusmodi rōnes dicunṫ logicaliores: vt expositor ait: qa
pcedūt per rōnes cōes īfinito / τ ſm rōnē physicā: τ ſm
rōnem mathematicam: qa habere mediū τ extrema vel
non habere competunt infinito vt est quid cōmune phy
sico τ mathematico infinito.

Et hec sentit Auerroes dicēs. h̄ est alia demrātio a Quę Auer.
pdictis τ est logica. s. qa est ex veris ppōni- cō. 70.
bus / ſꝫ non ppriis. sup. physico tm̄: sed ēt mathematico. Oppīa du
¶ Sꝫ occurres hęc rō pcedit via mot⁹: q̄ est ppria phy bitatio.
sico: dici pōt ꝙ iꝫ pcedat via motus: tñ resoluiṫ ad me-
diū cōe physico / τ mathematico: hře eni mediū τ circū-
ferētiam: τ nō ꝫ hře cōe est vtriqꝫ artifici. ¶ Deide Auer. Solutio.
ponit cōpēdiū rōnis Arl'ᵗⁱˢ. τ inqt. τ compēdiū rōnis suę Q
est: qa si dareṫ corp⁹ īfinitū / aut eēt circulare / aut rectū: et
q̄lecūqꝫ dareṫ: eēt ipole moueri: nā si eēt circulare infiⁿ:
nō hřet mediū / circa qꝺ ferreṫ: τ ꝙ nō hřet medium: p-
bat. aut qa oē hňs mediū hꝫ extrema: τ sup. īfinitū caret
extremis. igiṫ caret medio. Aut qa circa mediū reuoluiṫ
corp⁹ circulare: τ ita circa aliqd finitū: mō oē qꝺ circa fi
nitū reuoluiṫ: est finitū: q̄re si infiⁿ reuolueret circa me-
diū: ipm eēt finitū: τ nō īfinitū: τ addit ꝙ h̄ 2ᵃ cā est ma-
gis ppa. sup. huic scię: q̄s pma: qa p⁹ procedit p h̄ qa caret
medio / τ extremis: τ ita est cōis mathematico τ physi-
co. 2ᵃ ꝟo p h̄: qa caret medio circa qꝺ reuoluitur: mō re-
uolui circa mediū est ppriuꝫ physico: τ pꝫ ipm nō posse
eē circulare: qꝺ ꝟo nec rectū. pbat. τ inqt. Et si fuerit re-
ctū τ infinitū: necesse est vt loc⁹ in quo moueṫ: sit maior
eo: τ ita erit vnū īfinitū maius altero. Si ꝟo si eēt rectū:
oporteret hře duo loca īfinita: alteꝝ in quo nāliter moue-
retur: τ

A rem: et alterum in quo vi moueretur: qd̄ est īpossibile. ¶ Ecce q̄ Auer. in his verbis fecit duas ꝯñtias: prima est si daret̄ mobile īfinitū motu recto: alterum īfinitū eēt altero mai⁹: quā sic deducto: q̄a ex 6° phys. oē qd̄ mouet̄ semp fert̄ in spacio maiori se: oē enim qd̄ mouet̄ prius ptransit minus se: postea eq̄le sibi: et demū maius se. dabit̄ igit̄ spatiū īfinitū mai⁹ corpe illo īfinito. Scd̄a ꝯñtia est, si eēt īfinitum mobile motu recto, darent̄ duo loca infinita: quorum alter eēt ex° alterum: ꝯñs est falsum: q̄a ex quo illud est īfinitum: totum occupat: et ita vnus loc⁹ nō pōt eē ex° aliū: ꝯñtiā deduco: q̄a si illud moueret̄ nāl'r ad vnū locū: potest moueri violēter ad aliū locū oppositū: oē enī qd̄ nāliter mouet̄: pōt violēter moueri loquēdo in motib⁹ rectis. ¶ Deinde Auerroes ponēs driaz īter has duas rōnes: distinguit de loco: et vult q̄ vno mō loc⁹ accipit̄ p loco in quo mouet̄: et sic est spatiū: in quo recta corpa feruntur: et hoc pacto sumit locū prima rō. Nam si mobile recte daret̄: esset spatiū dabile mai⁹ ipso mobili: vt deductū fuit. Alio mō accipit̄ p loco in quē fert̄ vel q̄escit mobile: et sic loquit̄ scd̄a rō: vbi enī mobile recte daret̄: essent duo loca: alter ad quē nā moueret̄. alter a quo moueret̄: et ad quem rediret violenter: et sic patent rationes.

B finita: q̄a intēdit p librū de motu librū physicorum. vbi declarauit nō posse potētiam finitā reperiri in corpore īfinito: et sic vult q̄ differētia sit ex vna ppositione pdicta. ¶ Melius aūt Simplici⁹ dicit, q̄ iste due rōnes differunt: q̄a prima deducit ad hoc īpossibile q̄ dent̄ duo loca infinita: quorum alter esset extra alterum. Hec autē secunda deducit q̄ dent̄ duo corpora, quorum vnuz eēt extra aliū. quare prima rō pcedit ex pte locorum. 2ª autē ex parte corporum. Dicit̄ autē hec secunda rō logica: q̄a pcedit ex cōi proprietate īfiniti corporis qd̄. s. non habeat extra se aliud corpus equale: et hoc vz physico et mathematico cōmune. ¶ Sz occurres q̄a non videt̄ īpossibile esse duo īfinita alterius rōnis: quorum alterū est corporeū: alterum virtus extra corpus: vt est de⁹. ¶ Pōt dici q̄ īpossibile ad qd̄ deducit est dari duo corpora infinita: vt dicit Simplicius: q̄m si daretur aliqd̄ corpus mobile motu recto īfinitum: illud nō potest moueri nisi ab alio corpore: oē enim corpus motum motu recto: mouet̄ a corpore: secus de circulari: quare si corpus motū erit infinitum: corpus mouens erit infinitū: et ita dabūtur duo corpora īfinita: qd̄ est impossibile. q̄a extra infinitum nihil est. — Dubita. — Solutio. — F

¶ Preterea siue nā habeāt motuz in rectuz: siue vi moueat̄: vtroq3 mō potētiaz motricem infinitā eē oportebit. Nam que infinita virtus est: īfiniti est. et īfiniti infinita. q̄re et id qd̄ mouet infinitū erit. ratio aūt est in his: q̄ de motu: q̄ finitorum non h3 infinitā potētiaz: C neq3 infinitorum finitā. Si igit̄ fm nām et pter naturaz moueri contingit: erunt duo infinita: et qd̄ mouet sic: et qd̄ mouetur.

Expositio. ¶ Scd̄o arguit q̄ īfinitum corp⁹ nō possit moueri motu recto. et inqt. Preterea siue īfinitū nā habeat motū in rectū: siue vi moueat̄. sup. siue vtroq3 mō: vtroq3 mō potētiā motricē īfinitā eē oportebit. est igitur ꝯñtia. si aliqd̄ corp⁹ īfi^m moueret̄ motu recto: op3 dare mouēs īfi^m, siue illd̄ nā, siue vi moueret̄. Deducit ꝯñtiā. et inqt. Naz q̄ infinita virt⁹ est: illa est corporis īfiniti: et ecōtra corporis īfiniti virt⁹ mouēs est īfinita. sic igit̄ ꝯñtia p3, p h q̄a virtus īfinita nō mouet, nisi corpus īfi^m: et corp⁹ īfi^m nō mouet̄ nisi a virtute īfinita. Quare si daret̄ mobile motu recto īfinitū: mouēs op3 eē īfi^m: remittit aūt se ad. 7. li. physicorum. et inqt. Rō aūt est dicta in his q̄ de motu. videlz in 7. physicorum. vbi dcm̄ est q̄ finitorum nō est potētia infinita: neq3 īfinitorum finita. demū epilogat rōnem. et inqt. Si D igit̄ fm nām et pter nām ipm īfinitū moueri ꝯtigit: erūt duo infinita. videlz et ipm qd̄ mouet sic motu recto: et qd̄ mouet̄: et ita dabunt̄ duo īfinita: qd̄ relinqt tāq̄ īpossibile.

Duç Auer. cōmē. 71. Auerroes autez pper malas q̄s habebat trāslatiōes: aliter deducit ꝯñtiā: et est enī ꝯñtia. si daret̄ corp⁹ mobile motu recto īfinito: darent̄ duo īfinita in actu. pbat ꝯñtiā: q̄a vbi daret̄ tale īfinitū mobile recte: haberet duos mot⁹, violētū videlz et nālē: nā oē qd̄ vi mouet̄: ēt mouet̄ nāliter: et ecōtra, oē qd̄ nāliter mouet̄: ēt vi moueret̄: q̄re op3 hēre duo mouētia, alterum a quo vi, et alterum a quo nā moueret̄. igit̄ duo infinita mouētia: corpus enī motū īfinitum nō mouet̄ nisi a mouēte īfinito. Uerum hec deductio pendet ex ei⁹ malis translationib⁹. Simplici⁹ enī deducit vt nos deduximus. ¶ Ulterius Auerroes ponit driaz īter hāc rōnē: et rōnē proximā: et ait in hac eē acceptā vnā ppōnē declaratā in physicis. videlz q̄ īpossibile est corpus īfinitū hēre potētiā

¶ Preterea mouēs infinitū qd est: Nam si ipm qdem seipsuz mouet: aiatum erit. Hoc autē quonā modo infinitū aial esse pōt. Sin autē quid aliud sit ipsum mouens: duo erūt infinita: et mouens: et motuz forma atq3 potentia diuersa.

¶ Sz obijciet q̄spiā dicēs corpus īfinituz moueri motu recto a se: et nō ab alio corpe extrīseco: ceu aial mouet se a se: et sic nō seq̄ret̄ esse duo corpa infinita. Cōtra obijcit: et inqt. Preterea mouēs īfinitū qd est: Nā si ipm qdē se ipsum mouet aiatū erit. hoc enim pprium est aialiū: vt seipsa moueant. quare seq̄retur illud infinitum eē vnū animal infinitū: qd̄ impossibile esse ait. hoc autez. sup. infinitum q̄uo infinitum aial esse pōt, omne enī animal h3 determinatā figuram: et determinatā pportionem partium ad totū: q̄ infinito repugnāt: op3 igit̄ dici nō posse īfinitum mouere se. Propterea repetit rōnē. et inqt. Sin autez qd aliud sit ipm mouēs. sup. ab ipso īfinito moto: redibit rō tacta. videlz q̄ duo erūt infinita. videlz et mouēs corp⁹: et motū corpus diuersa forma hoc est specie: atq3 potētia: spē qdem: q̄a mouens est actus, motum potētia: potētia vero: q̄a mouēs est potētia actiua: motū vo passiua. ¶ Alexāder aūt (vt refert Simplici⁹) eodē mō exponit hunc locū. Phs enim pbauit nō eē infinitū corpus: q̄a darent̄ duo infinita. ideo potest dubitari: q̄ non sequit: nisi vbi īfinitū poneretur inanimatū. Mō aduersarius dicet dari infinitū aiatum: qd̄ mouet se. Modo cōtra hoc arguit Aristoteles. vt inqt Alexāder: q̄ eo dato daretur aial īfinitū: et Aristoteles nō ostendit falsitatē ꝯñtie. ¶ Sz Alexander et Simplicius illā demonstrant: primo q̄a in libro de anima demōstratū est, omne aial esse figuratum: cum animal sit corpus physicū organicū: et ita figuratum. Unde in definitione aīe dicitur q̄ est actus corporis physici organici. Secūdo q̄a in omni aiali partes habent certā pportionē: ita vt oculus sit capite minor: et oēs partes minores toto. Ubi autē animal eēt īfinitū: partes nullā haberent ad totum rōnem, nec inter se: q̄a taz caput q̄3 oculus esset infinitus. ¶ Auerroes autez arguit sylło hypothetico hoc pacto. Cū oē qd̄ mouetur, ab aliquo moueatur: q̄ritur an mouens est animatum: aut inanimatū. non animatum: quia tunc esset animal infinitū. Si inanimatum: erunt duo corpora infinita. videlz mouens et motuz: — Expositio. — G — Duç Alex. et Simpli. — H — Duç Auer. cōmē. 72.

quę differūt nā/vt dcm̄ est.i.specie.Et si nō differūt specie:tūc sequit̄ aliud ipoſſe.vȝ ꝙ corpus mouēs ⁊ motum
I erūt eiuſdeȝ speciei:⁊ h̄ ait:⁊ inuehat p̄ hoc aliud ipoſſe. vȝ ꝙ si natura alicuꝰ formę erit inata eē in corpore infinito:tūc nā formę erit eadeȝ.i.eiuſdē spēi.q.d.si mouens ⁊ motū nō differūt specie:forma coꝝ erit eiuſdē speciei. Tenet ɔſntia:ga diuerſitas formarū arguit diuerſitateȝ dimēſionū ⁊ materieꝝ:⁊ igit̄ idētitas formę arguet idētitatē corpoꝝ:quare corpus mouēs ⁊ corpus motū si nō differūt specie:erūt eiuſdē formę atq̄ speciei:pȝ igit̄ (vt dicit) ꝙ si fuerit aial.ſup.erit mobile p̄ ſe:⁊ ecōtra si mobile per ſe:erit aial:⁊ ꝓpterea ſubdit.ſi igit̄ fuerit rectū ɔtingeret vt ſit/aut aiatum/aut inanimatum:⁊ si animatum:erit animal infinitum:⁊ si inaiatum:⁊ fuerit rectū:contingūt:quę dicta ſunt.vȝ vt ſint vel duo loca infinita:vel
K duo corpora ifinita:⁊ ideo(vt ait)tacuit cōplures harū diuiſionum:⁊ non collegit illas ad ſyllogiſmū hypotheticum diuiſiuū ga patet ſyllogiſmus ꝑ ſe per ſe.

Abū corpꝰ ſuppletū ē. ¶ Si aūt vniuerſum nō ſit ɔtinuū:ſȝ(vt Democritus dicit ac Leucippus)corꝑa vacuo ſint diſticta:vnū oiuȝ eē motū neceſſe ē. Nā figuris qdē diſtigui:nām autē ipſoꝝ vnā eē dicūt:queadmoduȝ ſi auꝝ vnūqdq̄ȝ ſeparatū eēt.hoꝝ autē(vt dicimꝰ)neceſſe eſt vnū eſſe motū.quo nāq̄ȝ vna gleba fert̄:eo ⁊ vniuerſa terra mouet̄:⁊ totꝰ ignis atq̄ȝ ſcintilla eūdē ad locū ferunt̄.

Fert̄ ē verbū additū. Quare ſi cūcta grauitatē hn̄t:nullum corpus ſimpliciter leue erit. Si
L autē leuitatē:nullum graue erit.

Expoſitio. ¶ Quidā(vt Democritꝰ ⁊ Leucippus)ifinitū ɔceſſerūt ſed nō cōtinuū:imo diſcretū p̄ iterpōnē vacui: dixerunt eni atoma.i.indiuiſibilia corpora nō poſſe inuicē ɔiungi/ niſi vacuo mediāte.Obijcit igit̄ ɔ̄ hoꝝ:⁊ oſtēdit nō dari taliter infinitū:ga ſm̄ horum poſitionē: ſequit̄ oīum eē vnū motum.Deducit ɔſequētiaȝ per dicta ab eis:ga voluerūt hęc īdiuidua corpora īfinita eē diſtincta inuicē ſolūmodo p̄ figuras inquātū vnū coꝝ eſt pyramidale:aliud ſphęricū:aliud cubicū:⁊ id genus:nā dicūt oīum coꝝ eē vnam nām:⁊ per exemplū declarat qd̄ dixerat:⁊ inquit. Queadmoduȝ ſi aurū vnūqdq̄ȝ ſeparatū eſſet.ſup.in plura ac infinita atoma aurea:hoꝝ aūt(vt dicimus)neceſſe eſt vnū eſſe motū.ſup.velut omniū illoꝝ corporum vna eſt natura:⁊ hoc exēplo adhuc magis declarat.quo nāq̄ȝ vna gleba fert̄:eo ⁊ vniuerſa terra mouet̄:⁊ totus ignis
M atq̄ȝ ſcintilla ad eūdē locū ferūtur:quę rō docet omniū illoꝝ corpoꝝ eſſe eūdem motū:ga coꝝ oīum eadem eſt nā. Jdeo ɔcludit quare ſi cūcta grauitatē hn̄t:nullū corpus ſimplr̄ leue erit.Si aūt cūcta hn̄t leuitatē:nullū graue erit.nō igit̄ dat̄ infinitū diſcretū p̄ ſolā vacui īterpoſitionē diſtictū:vt Democritꝰ ⁊ Leucippus dixerunt.

Quę Auer. coīn.73. Auer. auteȝ in p̄nti cōmēto p̄ ponit cōtinuationē:⁊ ingt.Cuȝ declarauit ꝙ corpus infinitū ipoſſe eſt eē:hęc ſunt ɔ̄.repetit rōnē ſūmatim.⁊ inquit.Oē ſi fuerit tale īfinitū:aut eſt ſimplex/ vt elntūȝ: aut cōpoſitū vt mixtū:⁊ declarauit ꝙ ſi fuerit mixtum: opȝ dare ꝙ in eo ſit ſimplex aliqd̄ infinitum in magnitudine aut plura:vel ſpē īfinita:vel eadē ſpē:⁊ nūero īfinita. Mixtū eni non pōt eſſe infinitū niſi vel ga vnū ſimplicium cōponētiū eſt infinitū:vel quia plura ſimplicia ſunt īfinita:⁊ hoc vel ga ſunt ſpecie eadē:⁊ numero īfinita:vel quia ſunt ſpecie infinita:aliter(vt ait)nullus modus eſſet propter quem compoſitum atq̄ȝ mixtum eſſet infinitum. ¶ Deinde addit quid velit nunc facere Ariſt. ⁊ inquit.Et quia aliquis poſſet dicere ꝙ poſſibile eſt cō-

N poſitum mixtū eſſe infinitū ex corporibꝰ finitis magnitudine/finitiſq̄ȝ ſpē:ita ꝙ ſint īdiuiduo ac nūero īfinita:vȝ corpora atomaliā ponit Democritus:ille.n.poſuit h̄ corpora oia eiuſdē nāę ac ſpēi.Sȝ nūero infinita. Jmmo ponit illa vacui iterpoſitiōe diſtincta:ideo īcepit ɔ̄dicere huic pōni.h̄ eſt ɔtinuatio:⁊ itētio. ¶ Deide ponit Auer. qualr̄ Ariſtꝰ arguit ɔ̄ hos:⁊ p̄ ſic:hęc atoma ſola figꝰ differunt:igitur nō differūt ſpecie:tenet argumētū:ga differentia accidentalis ſola nō eſt ſpecifica. Ultra/non differunt ſpecie.igit̄ ſunt eiuſdē ſpeciei:tenet ɔ̄ntia ex conſtātia ſubiecti. Hęc enīȝ ſpecie nō differūt ⁊ ſunt:igitur ſunt eiuſdem ſpeciei. Ultra/igit̄ oia hęc ſunt eiuſdem motus ſpecie:⁊ ita oia vel erunt grauia vel leuia: quare ſolum
O vnū ſimplex corpus dabitur:ita vt ſi illud ſit leue:graue nō erit.ſi graue:nō erit leue. ¶ Deide Auerro.ꝑtc illa ⁊ hoc qd̄ dixit. Jntēdit reducere opioneȝ hoꝝ ad ɔ̄dictionē/vt Themiſtius ait:ga ex hac poſitiōe ſequit̄ vnū elementuȝ ſpecie tm̄ eſſe:⁊ plura elnta ſpecie eſſe. Primus valet:ga oia hęc ſunt eiuſdē naturę ſm̄ eos. 2m̄ ꝓbat quia tres ſunt motus ſpecie:⁊ ita plura ſimplicia ſpē.Unū inquit.⁊ hoc qd̄ dixit.vȝ plura eſſe elemēta:⁊ nō ſequit̄ poſitionem:quę dicit hęc atoma eē īfinita:ſed ſequit̄ poſitionē Ariſtotelis q̄ dicit hęc atoma eē elnta totius idest mūdi:ga eni ſunt elnta mūdi ſequit̄ quatuor eē elnta:et quintū corpus.⁊ ꝑpea exiſtimat̄ ꝙ nō ſequit̄ ꝓprie coꝝ poſitionem:ſed magis illud qd̄ dcm̄ eſt:ga ſunt elnta totius.habetur igitur vna pars ꝙ non tm̄ vnum ſit elntū. ¶ Deinde oſtendit ex poſitiōe coꝝ:ꝙ vnū eſt elntum.
P ⁊ inquit.⁊ hoc ſcȝ vnū eſſe elemētum ſequitur ex poſitione eorum:quę dicit illa atoma eſſe infinita numero: ſpecie eadē. Nam cuȝ fuerint infinita:nihil repit̄ extra illa:nā extra infinitū nihil eſt:⁊ ga differunt figura tm̄:ideo oia ſunt eiuſdem ſpeciei:⁊ ita omnia ſunt ſpecifice vnuȝ elntūȝ:⁊ ꝓpter hoc dixit Themiſtius in h̄ loco nō ſeq̄t̄ cōcluſio quā intēdebat ɔcludere.vȝ ꝙ oia atoma eſſent vnū elntū:imo ſequit̄ atomoꝝ naturā nō eē vnam:quia ex quo ſunt elementa mundi:oportet illa eſſe ad minus quinque.vȝ quatuor corruptibilia:⁊ quintuȝ corpus:patet igitur illos ſibi contradicere.

¶ Pręterea ſi grauitatē habent:aut leuitatē: ipſius vniuerſi erit aliqd/aut vltimū/aut mediū. Hoc aūt eſt ipoſſe:ipſo exn̄te īfinito.

¶ Scd̄o arguit ɔ̄ eoſdē enthimematice.⁊ ingt. Pręterea ſi ſup.atoma corꝑa hn̄t grauitatē:ita vt oia eſſent grauia:aut leuitatē:ita vt oia eēnt leuia:ipſiꝰ vniuerſi ſup.infiniti:cuiꝰ ſunt elnta iterpoſitiōe vacui diſtincta:erit aliqd aut vltimū.ſup.ſi illa oia eēnt leuia:ad qd̄ mouerentur: oē eni leue mouet̄ ad vltimū:qd̄ eſt cęli ɔcauū:aut erit medium:ſi illa atoma oia erūt grauia:ad qd̄ ipſa mouerēt̄. deſtruit ɔ̄ñs dicēs.h̄ aūt eſt ipoſſe ipſo vniuerſo exiſtēte infinito:infiniti enim/neq̄ȝ medium/neq̄ȝ vltimuȝ ſm̄ naturam dari poteſt.patet igitur atoma ipſa nec poſſe eſſe grauia omnia:nec leuia ſola. Expoſitio.
Q.

¶ Pręterea oino vbi nō eſt mediuȝ aut vltimū:nullus erit latiōis locus corꝑibꝰ: hic qdē ſurſuȝ:ille aūt deorſuȝ.at hic ſi nō ſit:motus nō erit:neceſſe eſt enim moueri/aut ꝑter naturam:aut ſm̄ naturam.hęc auteȝ definita ſunt proprijs alieniſq̄ȝ locis. Pręterea ⁊

¶ Sȝ ga ꝓprima ratio erat magis ad hoiem:ideo ſimplr̄ Expoſitio.

A ostēdit vniuersuz nō eē infinitum:qa vbi vniuersuz eēt infinitum:illic nō esset mediuz:qd est grauiuz locus:nec vltimū:qd est leuium locus. Immo oino seqtur vbi non est mediū:aut vltimū:nullus erit lationis locus corpori bus/hic qdē sursuz:ille aūt deorsum. at hic locus si sup ple nullus sit:mot⁹ nō erit:dedncit:qa oē qd mouet:aut pter nām:aut sm nām mouet. Hec aūt ppriis alienisqz locis descripta sunt. nā ea mouent nāq ad ppria loca fe runt:ea mouent pter nām:q ad aliena loca mouent:p3 igit q si vniuersuz sit isinitū:in eo nec erit medium:nec vltimū. vbi nec mediū:nec vltimū:nullus erit loc⁹:vbi nullus locus:nullus erit motus:qa nec nālis q est ad p prium locū:nec pternālis:qui est ad alienū locū. ¶ Quo vo ad vba attinet:debes scire q Ari^les psupponit eē de ductū ad hoc q dato isinito/nec eēt vltimū/nec mediū: z postea arguit vbi oino nulluz hoz sit:nullū locum eē: nec motū. Hūc textum igit sic intellexerūt Alexāder:z

B Simplici⁹. ¶ Auerroes aūt resoluit hos tex. in syllos z vis pmi est in camestres sic/oē corpus/aut graue/aut le ue est ptentuz ab aliquo extrinseco corpe:graue qdē/qa est in medio ptinet a leuibus. leue autē qa est in vltimo: ptinet a celo/isinitū nō est ptentū ab extrinseco corpore. igit infinitum corp⁹/nec est graue/nec leue. ¶ Scdo ar guit Auer. si vniuersuz eēt isinitū:illius nullū eēt mediū: z ita nec circūferētia:z ita nullus eēt illic locus:z ita nec motus:cū oīs motus sit ad locū. Unde hec ppō corp⁹ infi nitū est in loco:iplicat pdictionē:qa ex pdicato infertur oppositū subti. z ex subto isert oppositū pdicati:z pbat in cōmento:nā si corpus ifinituz est in loco. g loco circū scribit:z ita erit finitū:qre ex pdicato infert oppositum subti:itē subtū ifert oppositū pdicati:nā seqtur est infini tū:igitur nullo circūscribitur:z ita non erit in loco. patet igitur propositionem hanc implicare pdictionem.

Hec Auer. cōmē. 74.

C ¶ Preterea si vbi pter nām manet aliquid: aut fert:necesse est cuiusdaz alteri⁹ eē locum hūc sm nām:qd qdez ex inductiōe credibile est:necesse erit pfecto nō oia/aut grauitatē: aut leuitatem habere:sed alia quidem habe re:alia autem non.

Hic vbuz additum.

Expositio. ¶ Ultimo arguit:z facit talez pñiam:si locus pternālis vni:est nālis alteri:seqtur nō oia atomos eē leuia:aut oia grauia:sed qdā leuia:qdaz grauia. Unde ingt. Preterea si vbi pter nām manet aliqd:aut fert aliqd:necesse est cu iusdā alteri⁹ esse locū hūc sm nām:qd qdē ex iductione p3:nā locus qui est leuib⁹ pternālis:est grauibus nālis:z ecōtra:si inquā ita est:necesse erit pfecto nō oia/aut gra

D uitatē/aut leuitatē hre. Sed alia qdem hre:alia aūt non hre:vnde syllo hypotheticus erit sic:si erūt loca nālia et pternaturalia:corpora erūt nō eiusdē nature:sed sunt lo ca nālia z pternālia:qa leuia deorsuz videmus pternālr ferri. grauia vo sursum violenter moueri. itez videmus grauia deorsum natura ferri:leuia sursum: sequitur, non omnia esse eiusdem speciei.

¶ Uniuersi quidē igitur corpus infinitū non esse:ex hisce perspicuum est.

Expositio. ¶ Ultimo epilogat:dicēs. vniuersi qdem igit corpus ifi nitū nō esse. sup. nec numero:nec magnitudie:ex hisce p spicuum est. sup. rōnibus nālib⁹:z logicis. ¶ Auer. autē aliter pcedente textū itroducit:ait eni/videt q sermo iste est ad affirmandū quasdā ppōnes:quas diximus an:ac cepit eni q omnis mot⁹:aut est a medio:aut ad mediuz: z aliqs posset dicere hoc eē vez in motib⁹ nālib⁹:z nō in accidentalib⁹ siue violētis. naz superius z iferius est lo

Hec Auer. cōmen. 75.

ca motus nālis:inferius qdē grauiū:superius aūt leuiū: z ita seqtur q qui negat sursuz z deorsuz:negat mot⁹ na turales:non aūt pternāles:qua rōne dici posset isinitum moueri motu pternāli:non aūt nāli:qa ad ipm eē sequit sursuz z deorsuz loca nō esse:z ita seqtur nālē motū non esse:cū quo tn̄ stat eē motum violētū. ¶ Obijcit autem huic cauillo Ari^les sm Auerroez:qa ois locus pternālis est naturalis:z ecōuerso ois naturalis est pternālis:z itel lige respectu diuersoz:nam celi pcauū est locus grauib⁹ pternālis:leuibus aūt nālis. Mediū aūt est grauib⁹ nā lis locus. leuib⁹ vo pternālis:quare si eēt corpus infini tū:illud moueri nō posset:qa nō motu nāli:qa nullus es set locus/aut sursum/aut deorsum:nec motu violēto:qa esset loc⁹ violēt⁹. igit ille:nec eēt nālis:z per pñs eēt aut sursuz aut deorsuz. Hec de isinito scribit Ari^les reliquuz est accedere ad qōnē de vnitate z plītate mūdoz.

B

F ¶ Nūc aūt z cur plures celi nō sint:dicam⁹: hoc eni psiderāduz diximus eē:si qs de cor porib⁹ vlr demōstratuz eē nō arbitret extra mūdū hunc nihil ipsoz esse posse. Sed ser monem dūtaxat dictū esse putet de his cor poribus:q indefinite ponuntur.

Expositio ¶ Nūc vo an plures numero celi siue mūdi sint:vult ag gredi:dnq eni de mūdo ipo (vt dicebam⁹) eē prlt qōnes: z circa molem:an vz mole sit isinitus:z circa numeruz: vtrū numero sint ipsi mundi infiniti:quod nunc propo nit agere:hoc enim in octaua summa presentis libri tra ctare proposuit:vt dixit Auerroes. Sed videtur hec q stio quasi inutilis atqz superflua:declarauit enim celum

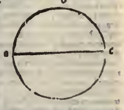
G siue mundum omni ex parte esse mole finitum: extraqz celum nec esse vacuum nec plenum:hinc videtur seqi vnum tm̄ numero esse mundum:igitur presens octaua summa de mundorum numero videtur superflua. Rn̄ det Aristoteles q sermo dictus fortasse probauit extra mundum nullum esse corpus vacuum infinitum:z sic vi detur sermo ille solum locum habere de corporibus in finitis:at potest dici q lz extra mundum non sint corpo ra infinita:tamen sunt alij mundi numero quidem infi niti:z plures:mole vo finiti. vt dixit Anaximander Mi lesius Thaletis discipulus:z Anaximenis doctor:hic.n. innumeros mundos eē finxit:z sic nunc de numero mū dorum aggredi non videt superfluum:cum ex determi natione questionis dicte:adhuc non sit questio de nume ro mundorum soluta:quia cum illius questionis solutio ne/stat qd pñs. Ingt. Nūc aūt z cur plures celi siue mū di nō sint:dicam⁹. Uranos.n. apd grecos nō tm̄ p mūdi pte:q ē corp⁹ celeste/accipi solet:sz ēt p vniuerso. ¶ Quo

H vo ad vba greca attinet vbū illd nūc:grece διότι qd lz sonet ad nos pprea vl quapp:in nro smone sonat vt trā stuli:posita itētiōe soluit qōnē dictā de inutilitate pñtis sūme. z ingt. Hoc.n. psiderādū dixim⁹ eē:si qs vlr de cor porib⁹ demrātū eē nō arbitret ex mūdū hūc nihil ipsoz eē posse:sz sermonē dūtaxat dcm̄ eē putet de his corpi bus:q idefinite ad imēsuz ponūt:z sic qd h ē vult suppo nēdo solum esse pbatum extra mūdum non eē aliquod corpus infinitum. quia adhuc restat questio: si sint plu res extra hunc mundi mole finiti.

¶ Oia itaqz z vi z nā/z manent z etiā mo uētur. Quo qdez in loco nō vi manēt:in eū sm nām ferunt:z ad quē nō vi ferunt/in eo quoqz nā manent. Quo vo in loco vi ma nent:ad eū etiā vi ferunt:z ad quē vi ferun

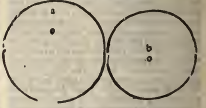
I tur:in eo quoq3 vi manēt. Preterea si h' latio vi inest: 3ria cōpeteret fm naturam.

Expositio. ¶ Nūc de ꝓposita intētione exequit̄:ꝛ sumit suppōnes: pma est oia mouent̄ ꝛ qescunt/ꝛ vi ꝛ etiaꝫ nā mouentur ꝛ qescunt. Deide hāc suppōnem exponit.ꝛ inqt. Quo q̄dez in loco nō vi manēt:in euꝫ mouent̄ fm nām: vt quia terra nō vi manet in medio:ad mediū nā fert̄.contra ēt ad quē nō vi ferunt̄:in eo quoq3 nā manent. Quo vo in loco vi manent:in eū ēt vi ferunt̄:ad quē ēt vi ferunt̄:in eo quoq3 vi manēt: vt qa terra in ɔcauo vi manet:in cōcauo vi fert̄. 3 etiā qa in ɔcauū vi fert̄:in ɔcauo ēt vi manet. Hec est declaratio pme suppōnis:nō scda suppō/vt iuniores autumāt. Scda suppō/cuicūq3 hec latio vi cōpetit:eidē latio illi 3ria nā cōpetet:vt qa mot' e medio terre vi cōpetit:idcirco mot' ad mediuꝫ nā sibi ɔpetit. H est
K
Que Auer. com.76. 2ª suppō. ¶ Auerro. vo pmo quo ad vba greca attinet vult Arist. sumpsisse celū ꝓ vniuerso mundo:nam apud grecos vt diximᵘ vbū/vranos (vt Aris. postea tex.cō.96. dicet) ɔsueuit sumi trifariam: ꝓ vniuerso mūdo: ꝓ nexu oium celoꝝ: ꝓ pmo mobili:qd apō peripateticos est orbis stelliferus. ¶ Quo vo ad ordinē qōnū vult qōnem de mūdoꝝ nūero eē post qōnē de finitate:cuiᵘ ordis cāꝫ afferre vi ex eo qa scito ꝙ mūdus sit mole finitus:mox surgit appetitᵘ scire an nūero sit finitᵘ ꝛ vnᵘ tm̄: vbi.n.ꝑ nō sciret̄ eē mole finitū:h qō nō emergeret:qa si eēt ifinitᵘ occupās oēm locū veꝝ ꝛ posēm atq3 imaginariuꝫ/ ꝓculdubio:nō eēt necesse q̄rere de mundoꝝ nūero.igit̄ soluta qōne pª:emergit 2ª apud appetitū rōnalē. ¶ Addit tn̄ ꝙ hec 2ª qō est nobilior ꝛ difficilior pª.nobilior q̄dez rōne obti/qa imediate ducit ad vnitatē pmi motoris.difficilior vo p ex pte modi ꝓcedēdi:nā pma qō absoluta fuit demrātiōe a pori.hec aūt demrātione a posteriori. Scdo pmam absoluit pluribus demōstratiōibᵘ.hāc vo paucioribᵘ.est ēt difficilior ex pte nr̄a:quia primā qōnē q̄si sensu terminamus.at ꝙ extra mundū hūc nō sit aliᵘ mūdus:nō sensu cerni pōt. Addit scdo oēs has suppōnes eē ꝑ se notas ꝛ vt pncipia sensilibᵘ. H ex cōmē.
L

Dubi.pri. ¶ Sꝫ circa lr̄am emergit dubitatio:qa nō vi veꝝ oia ꝛ moueri ꝛ qescere/ꝛ violēter ꝛ nālr.pmo
M nō de deo:q est de nūero oiuꝫ. 2° non de corpibᵘ:qa celi mouent̄ tn̄:ꝛ nō qescūt:ꝛ si mouent̄:nō violēter moueri pnt.
Solutio. ¶ Dici pōt vbū Aris.eē audiendum presse vꝫ de corporibᵘ:ꝛ nō de oibᵘ:sed solū lr̄a orbē lunarē ɔtētis. at si vis ipm fusius itelligere:sub distīctiōe audiēdū est: vt placet Auerroi.
2ª dubita° ¶ Secūdo dubitant:qa motus terre supra hemisphērium nostrū.videlicꝫ ab.a.per.b.in.c.est violentus glebe terre:contrarius autēꝫ ab ipso.c.per.b. in.a.nō esset nālis.dici potest:vel ꝙ ille ab ipso.c.per.b. in.a.nō est illi cōtrarius:quia circulari non est circularis cōtrarius:aut ꝙ forte illi cōtrarius est rectus deorsum. Aut si est in orbe celi erit nō naturalis terre ab ipso motu totius celi. Uel si est infra globū lune verbum Aristo est veꝝ in motibus simplicibus:qualis non esset ille terre supra illum hemisphērium sub luna.

¶ Si ad hoc itaq3 mediū illinc vi terra fert̄: hinc illuc fm nām ferret̄: ꝛ si hic terra nō vi manet:etiam huc illinc sane ipsa ferret̄: vnᵘ eni corporis vna est fm nām latio. N

O
Expositio. ¶ His sumptis arguit pmo sic/si plures essent mūdi:vt a.b.plures eēnt terre: vt.o.o.destruat̄ ɔñs:sꝫ nō possunt esse plures terre.igitur nec plures mundi.probatur minor:qa vbi essent plures terre:aut terra in hoc nr̄o mundo manet fm naturam aut vi. Siquidem vi hic manebit:ad illuꝫ natura ferretur per suppositiones. igitur altera terra superflua ac violēta.at si hic fm naturam manet:illa huc mouebit̄:ꝛ illic violenter stabit:ꝛ ita illa frustra ac superflue esset. Inquit. Si ad hoc itaq3 medium illinc vi terra fertur:hinc illuc fm naturam ferret̄ ꝛ sic hec terra violenta hic/atq3 sup̄flua:ꝛ si hic terra non vi manet:sed nāliter:etiā huc illinc sane ipsa ferret̄:ꝛ sic ibi violenta esset/atq3 superflua.igit̄ non pnt eē plures terre:ꝛ sic pꝫ minor:ꝛ qa quis dicere posset terrā hinc illuc nā ferri:ɔtra etiā illinc huc ferri nā:addit.vnius eni corporis vna est fm naturā latio:ꝛ sic hi duo motus nō possunt cōpetere vni nature.hic est intellectus verboꝝ Aristotelis:nō vt iuniores intelligūt. P
Que Auer. cō.77. ¶ Auer.aūt duit̄ syllogismo sic si sint plures mundi/ꝛ terra vnius ad medium alterius mouet̄:tūc terra violēter ferret̄ ad mediū:ꝛ nāliter recederet a medio. Hoc est ipole.igitur ꝛ añcedēs. Deducitur cōsequentia.nam terra vnius mouet̄ nāliter ad mediū alterius cū sit vnius speciei cuꝫ illa:ꝛ sic nāliter recederet a medio nr̄o:ꝛ violenter accederet ad mediū illud:qa violenter accederet ad ɔcauū celi:ꝑ qō fert̄ in mediuꝫ illud:ꝛ sic violēter accederet ad illud mediū. Hec Auerroes.tamē probatio nr̄a est optima.

¶ Preterea cūctos mūdos ex eisdē corporibus ɔstare:que sunt eiusdem nature:necesse est.corpoꝝ etiā vnūquodq3 eādē viꝫ habere rursus necesse est. vt terrā ignē/ꝛ ea q̄ inter hec sunt. Naꝫ si ea que hic ꝛ illic sūt:equiuoca sunt:hoc est nō eadem forma dicunt̄: vniuersuꝫ ēt:qnē mūdum appellāt:equoce dicet̄.ꝑspicuū igit̄ ipsoꝝ aliud e medio:aliō ad medium aptum esse suapte natura ferri: quippe cū ignis ois eiusdē est spēi: ꝛ vnumq̄dq3 etiaꝫ ceterorum: veluti etiā he partes ignis que hoc in mūdo sunt. Q

Expositio. ¶ Nō hic novā ꝛ 2am affert Aristoteles rōnem (vt iuniores autumāt) sed cauillū aduersus pmā refellit:pōt eni pma ratio hunc in modū cauillari:ꝙ nec terra illa ad hanc/nec hec ad illam vi aut nā fertur:qm̄ sunt terre alterius speciei:ꝛ moueri suapte natura ad suū mediū apte. Obycit nunc Aristoteles. Ex si ita esset:tunc corpora illa:ex qbᵘ

A Ille ꝯstaret mundus: ꝛ corpora hec: ex qb⁹ hic noster cō
stat: alterius eēnt spēi: ꝛ ita mūdi ipsi ēt alterius erūt spe
ciei: qḋ est contra Anaximandrū ꝛ Democritū: q plures
eē mūdos fatent̄ eiusdē speciei: vt sub hoie plures hoies
numero. Primo ꝓponit veritatē rei ꝫ cauillū. Scḋo illā
ꝓbat ducēs ad inopinabile. ꝛ inqt. Preterea cūctos mū
dos ex eisdē corporib⁹ ꝯstare: q̄ sunt eiusdē naturę: nece
est: corpoꝝ ēt vnūquodq; eandē vim hr̄e rursus necesse
est: vt oēs terrę, oēs ignes, ꝛ oia cętera hn̄t. est igit̄ ꝟitas
ꝙ illa ꝛ h̄ corpa sunt eiusdē spēi. deīde hac veritate ꝓpo
sita: ꝓbat illam ducēdo ꝫ pōnem ꝛ ad inopinabile. ꝛ in
qt. Nā si ea q̄ hic ꝛ illic sunt: ęquoca sunt: h̄ est nō eadē
forma dicunt̄: vniuersuz ēt quē mūdū appellā: ęquoce
dicet̄: qḋ est ꝑter illoꝝ opiones: ꝛ sic duxit ad inopinabi
le. hoc ꝯfutato, epilogat veritatē dictā, ꝛ vim rōnis reca
pitulare vīr dicēs. perspicuū igit̄ ipsoꝝ aliud e medio:
B aliud ad mediū aptū esse suapte nā ferri: q ppe cum ois
ignis cū omne igne eiusdez est spēi: ꝛ vnūqḋq; ēt cętero
ruz cū suo simili: veluti etiam hę partes ignis quę hoc in
nostro sunt mundo sunt eiusdē speciei: ꝛ sic cauillus nul
lus: ꝛ ratio dicta efficax.

Insuper ēt hęc ita sese hr̄e necessario ijs ex
suppōnib⁹ pz: quas de motibus prius dedi
mus. Nā ꝛ mot⁹ ipsi finiti sunt: ꝛ vnūqḋq;
elntoꝝ ꝑ vnūquēq; motuum dicitur.

Expositio. Cōfutauit cauillū ꝓbādo illa corpora ꝛ h̄ eiusdez esse
spēi ducēs ad inopinabile: nūc idem ꝓbat rōne ex dictis
suppōnib⁹ vigorata, hoc mō. Quot sunt mot⁹ simplices
specie: tot ēt corpora simplicia sunt: ꝛ esse pn̄t. Tres sunt
tn̄ motus spē: ad mediū grauiū: e medio leuiū: circa me
C diū corpoꝝ neq; grauiū neq; leuiū. igit̄ oia corpora si
ue mūdi sint plures: siue vnus erūt spē tria: ꝛ ita terra il
la, ꝛ h̄ eiusdē sunt spēi: ꝛ in cęteris idē. inqt. Insup etiā h̄
ita sese hr̄e nečio ijs ex suppōnib⁹ nunc pz: q̄s de motib⁹
prius ad venādū gnūz corpus dedimus. Nā ꝛ motus
ipsi spē finiti sunt: ꝛ vnūqḋq; elntoꝝ ꝑ vnūquēq; mo
Duę Auer. tuuz di, atq; spēm sortit̄: vt dicebat̄. Ambigerēt for
sinen. 78. te iuniores: qa Ari^{les} arguere dz demōstratiue: ꝛ tn̄ ducit
ad inopiabile: ꝛ sic vr̄ dialectice disputare. Innuit Auer
roes solonē dicēs: ꝛ hęc ꝓpō non fuit manifesta ꝑ se: sed
acgrit̄ demr̄atiōe: ꝛ sic nō mō ex ꝯcessis: sz ēt ex demon
stratiōe ꝑꝑ qḋ demōstrat̄: corpa nāq; siue vni⁹ sint mū
di: siue illaruoꝝ oia in tres nās diuidunt̄ ꝓ numero triū
motuū: q specie differūt. vz e medio, ad medium, ꝛ circa
mediū: ꝛ sic hāc rē ꝓbat demr̄atiōe ex ꝯcessiōe: ꝛ demō
stratiōe simplr̄: est aūt mediū. vt inqt. ob corpus cęleste:
nā sic definit̄ mediū: q est e quo lineę ductę ad circūfe
D rētiā sunt ęq̄les. Sphęricū est: est ꝑꝑ mediū: qa sphęra
est circulus e cui⁹ medio ad circūferētiaz oēs lineę ductę
sunt ęq̄les. ecce ꝙ mediū ꝛ sphęricū sunt quodā mō ad
aliud: ꝛ mutuo referunt̄: ꝛ sic vnū ꝑꝑ aliḋ est. Dicit 3° ꝙ
eiusmodi duę rōnes: qb⁹ vnitatē mūdi ꝓbat: dīnt, qa p̄ᵃ
ex cōcessis est ab aduersarijs. 2° ex necessarijs. Scḋo p̄ᵃ
est notior: scḋa efficacior: veꝝ scḋa virtute ac implicite ꝛ
in po⁹ ꝯtinet̄ in ꝓmātū in calce text⁹ eā explicabit. Tu
ꝟo ex his potes ad formā respōdere. h̄ Auer. ad dubita
Rō theo. tionē. Theologi ꝟo nr̄i ꝛ sectę Auer. tenēt ꝙ de⁹ plu
res pōt facere mūdos: ꝛ nō mō plures: īmo huc quē fe
cit augere in meli⁹: ꝛ tūc ad rōnē Aristo. rn̄dēt negando
terrā illi⁹ ad mediū nr̄m: aut ecōtra moueri: qa terra nō
pro suipsi⁹ nā fert̄: sed ꝑ ipsi⁹ opificis volūtate ꝛ ordie.
Nā vt est rei veritas, oē ens citra deū est ꝯtigēs: atq; ni
hil necessarium ꝑter deū: quaqua ratione fit vt terra nō ne
cessario ad hoc vel illud feratur mediū: sed ad illud: qḋ
ipsam ferri de⁹ ꝑcōcipitant rōne ęterna ꝯstituit. hęc
theologi ꝛ sapide. Aduersus hos Auer. non arguens: Quę Auer.
excusat se asserens officium ꝛ onus cōtradicendi theolo ꝫ Theolo.
gis ꝯuenire metaphysico: cuius virtus est destruere ver
ba sophistaꝝ: vocat autem theologos sophistas: quia te
nent opposita principioꝝ scientię naturalis. Sed reve
ra Auer. ignorans huius veritatis confutationem: in hęc
proruit. Tu ꝟo confutationes nostras cōtra eum lege
in lib. destru⁹ destruⁿ. quę lz fuerint iuueniliter ꝛ minus
perite dictę: sunt tn̄ acutę: ꝛ inuentione plenę.

Quare si mot⁹ ijdē sunt: ꝛ elnta sint eadez
vbiq; necesse ē. ptes igit̄ terrę quęq; in alio
sūt mūdo ad h̄ mediū aptę erūt ferri. ꝛ ignis
ēt q ibi est: ad h̄ vltimū. at ipole est. Nā si h̄
eueniet: sursuz qdē terrā suo in mūdo: ignez
ꝟo ad mediū ferri necesse est. Simili rōne ꝛ F
terraz q̄ est hic, e medio ṡm nām ferri, alteri⁹
mundi mediū petērē necesse est: ꝓpterea ꝙ
ipsi mundi iter se talē hn̄t posituram.

Ex his q̄ nūc dixit colligit suppōnem: qua cauillus eli Expositio.
debat̄: ꝛ inqt. Quare si motus eidē sunt, ꝛ eiusdez spēi: ꝛ
tres: etiā elnta sint eadez vbiq;: ꝛ tria spē necesse est: hęc
est suppō: ꝛ cauilli cōfutatio. deinde syllogiçat epilogan
do dcm̄ syllm̄: lz hic illū alia forma conficiat: tamē in re
vnus est: ꝛ sylls componit̄ sic, quęcūq; sunt eiusdez spēi
cū elntis huius mundi: mouent̄ ad loca ad quę hęc mo
uent̄: vt aliqua ad mediuz huius: aliqua ad vltimū hui⁹
vtpote concauum huius: aliqua circa mediū huius. Sed
elemēta alterius mūdi pro nunc declarata sunt vnius ꝛ G
eiusdem speciei cū elemētis huius. igit̄ mouentur ad lo
ca: ad quę hęc elemēta mouent̄: vt aliq̄ ad mediuz hui⁹,
aliqua ad vltimum huius: aliqua circa mediū hui⁹. hui⁹
rationis dat ex dictis conclusionez tn̄, ꝛ inquit. Partes
igit̄ terrę quęq; in alio sunt mundo ad hoc mediū aptę
erunt ferri: ꝛ partes ignis etiā: qui ibi est: ad hoc vltimuz
sunt aptę ferri. hęc est syllogismi cōclusio. Deinde de
struit illam vt inferat oppositum antecedētis. ꝛ inqt. At
impossibile est. Nam si hoc eueniet: sursum quidem ter
ram suo in mundo: ignem ꝟo ad medium ferri necesse
est. Nam terra illa ad hoc nostrum proficiscens mediū:
sursum peteret. ignis ꝟo ad vltimum istius: deorsum ꝓ
ficisceretur. simili ratione ꝛ terram quę est hic e medio
ṡm naturam ferri alterius mundi medium petentem ne
cesse est. propterea ꝙ ipsi mundi talem habent positu
ram: vt conuexa eorum iuxta iaceant, hoc modo vt me
dium vnius distet a medio alterius: sic vt terra non pos
sit ad medium alterius moueri quin recedat a sui medio H
versus extremuz eius. Debes scire primo ꝙ syllogis Qual' syll's
mus ad impossibile interdum est propter maiorem: in ad impole.
terdum propter minorem: interdum ꝑpter vtrasq;: ali
quando ꝟo ob fundamentum e quo pręmissę per plura
intermedia proficiscuntur. ꝛ hoc modo est hic Aristote
lis syllogismus: nā eius impossibile non est imediate ꝓ
pter pręmissas: sed ob fundamentuz e quo pręmissę per
manus emergunt. videlicet qa plures sunt mūdi ꝛ eius
dem speciei. Secūdo debes scire ꝙ dicta ratio qua Cauilli ad
tuor modis potest cauillari: ꝓmo respondendo hęc ꝛ illa uersus rō
elemēta spē differre. qua rōne nō est necesse vt terra illa nē Aristo.
ad hoc mediū vel h̄ ad illḋ ferat̄. Scḋo rn̄dēdo mediū
huius ꝛ mediū illi⁹ spē differre: quo ēt fit vt terra illa nō
ad hoc feratur medium: nec hęc ad illud. Tertio rn̄dē
do media hęc naturali differētia differre: quę sufficit vt

ipse terre nõ moueant indifferẽter: vt enim nãlis cibio-
I pum locus est clima primũ: ⁊ non quartũ: sic quoq̃ me-
dium huius est nãlis locus istius terre: illud autẽ illius.
Quarto respõdẽdo hec media nimium distare: que inter
capedo causa est: vt illa nec ad hoc mediũ: nec hec ad il-
lud ferant. Hi sunt oẽs cauilli: quorum primũ Aristo. hacten⁹
Que Auer. cõ. 79. refelli: ceteros vero suo loco refellemus. ¶ Quo vero ad
verba attinet Auerroes obseruat verbũ illud suum: quod
grece est οἰκεῖον latine etiã ꝓprio: quia posset quispiã di-
cere cur Aristo. dixit terram esse aptam moueri sursum in
suo mũdo: videt enim q̃ incõgrue adiecit suo: quia neuter
mũdus erit suus: quum sit ipsa moueri apta ad quẽlibet.
Preterea videt vt ille e quo mouet sit suus: non hic ad
quẽ mouet: igit male dixit ad suum. ait Auerroes Aristo.
nõ inepte adiecisse suũ: quia cũ posuerimus ipm eẽ de nã
K istius: iste erit suus mũdus necessario: ita vt ambo habe-
ant pro ꝓprijs oĩbus: sunt enim eiusdẽ spẽi: ideo hic mun-
dus est terre illi⁹: ⁊ ille terre istius: ⁊ sic illa terra põt di-
ci moueri illinc ad suũ si mouet ad nr̃m mũdũ. Sed hec
ꝯsideratio nõ h3 locũ: si textus bene trãsferat: aliter enĩ
vt vidistis verbũ illud suũ sonat: q̃3 Auerroes intelligat.
¶ Ultra tñ Aristo. rõnes ꝓbat Auerro. oẽs mundos eẽ
vnũ mundũ, pmo quia si plures essent mũdi: tunc nõ eẽnt
sursum ⁊ deorsum fm nãm: sed solũ ad nos: et tenet ꝯñtia:
quia elemẽta mouerentur indifferẽter ad oẽm positionis
differẽtiã sursum videlz ⁊ deorsum: igitur nullus loc⁹ erit
eis determinat⁹: ⁊ sic nec sursum, nec deorsum nãlia. Se-
cũdo principalr sequeret q̃ nã elementorum in motibus
eẽt vna: veluti est nã aialis: nam vt aial moueri põt fm
oẽm positionis dĩiam: sic quoq̃ elemẽta: ⁊ tũc in mundo
L ipso nõ inuenirent diĩe põnis nãles, nisi rõne habita ad
Dubitatio nos: seu in colũna. h Auerroes. ¶ Sed vltra hec põt ali-
quis cauillare fingẽdo ignẽ mundi nostri ferri solum ad
Solutio. circũferẽtiã alteri⁹: ⁊ nõ pagrare p cẽtrũ. ¶ Dici põt q̃
siue valeat syll's de igne: siue nõ: de ipsa terra est oĩno i-
possibilis. Preterea ignis ille saltẽ ad medium alteri⁹ ac-
cedet fm quid: quia simul cũ terra sui mũdi transibit cir-
cũferentiam: ⁊ veniet ad orizõtem illius: ⁊ sic fm qd ad
medium accedere videtur. Hec de ratione.

¶ Insup etiã aut ponendũ nõ est corporum
simpliciũ in celis plurib⁹ eãdẽ nãm esse: aut
si eãdem esse asseramus: mediũ ipm vnum:
atq3 vltimũ vnũ facere necesse erit. Quo q̃-
dem absurdo eueniente: vno plures eẽ mũ-
dos impossibile est.

Expositio. M ¶ Uidet Arist. dcm̃ syllogismũ nunc hypothetice diuisi
ue ꝯficere: qd nos aiaduertẽtes textũ trãstulim⁹ copula-
tiue: vt videst: ⁊ põt syll's bifariã itelligi. vno mõ ad ver-
bũ: alio mõ ad sensum magis. Ad verbũ quidẽ sic ꝯponitur:
aut elnta pluriũ illorum mũdorum sũt eiusdẽ spẽi: aut alteri⁹
spẽi: nõ alteri⁹. Tum quia est pter illorum opionẽ. Tũ quia plu
res q̃3 tres eẽnt mot⁹ spẽs, vt dcm̃ fuit. Si vero elnta sint
eiusdẽ spẽi: opz dicere vnũ tñ eẽ mediũ: vnum vlti'm: ali-
ter terra ascẽderet: ⁊ ignis q̃3 dscẽderet: q̃ quidẽ absurdo cõ
cesso: vno plures eẽ mũdos ipole ẽ. h ad verbũ. Ad sensũ
vero syll's erit: si plures sũt mũdi aut erũt eccẽtrici: ⁊ h i-
tẽdit p elnta eẽ alteri⁹ nãe: aut ꝯcẽtrici: non põt dici eos
eẽ eccẽtricos: quia tũc terra ascẽderet: ⁊ ignis dscẽderet vt
lõga orone fuit explicatũ. Si vero sũt ꝯcẽtrici: erit vnum
oium eorum mediũ: ⁊ vnũ silr vltimũ: quo quidẽ illato: ipole
Que Auer. cõ. 80. erit plures eẽ mũdos h ad sensum. ¶ Auer. vero pñtem te-
xtũ ita itelligit: vt Aristo. colligat pmissas ⁊ ꝯñe, ordiet q3
has infimal, vt ꝯsiderator recte iudicet circa eas: veluti
iudex ⁊ sensus: quorum nullus de absentib⁹ iudicat. Que i- N
terp̃tatio nõ ꝯuenit (vt mihi vi) verbis Aristo.: nisi fortasse
suis trãslatiõib⁹: de qb⁹ nihil ad me. ¶ Ulterius in fine ppõnes
cõmẽti colligit ppõnes: in qb⁹ Arist. se firmauit: q̃rum p̃a Aristo.
est p̃tes mũdorum necio sunt eiusdẽ spẽi .2a est, q̃ orizon Prima.
siue vltimũ ⁊ mediũ p̃tiũ q̃ sũt eiusdẽ nãe est vnum nuõ. Secũda.
3a est, q̃ cũ mediũ fuerit vnũ nuõ: ⁊ vltimum siue orizon Tertia.
vn⁹ nuõ: mũdus erit vn⁹ nuõ. Ex his pñt ꝯfici sylli: pm⁹
partiũ mũdorum eiusdẽ spẽi mediũ est vnũ nũero: ⁊ vlti'm
est vnũ nũero p 2am ppõnẽ: p̃tes mũdorum sũt eiusdẽ spe-
ciei: p primã ppõnẽ. igit p̃tiũ oium mũdorum est idem me-
diũ ⁊ vnũ orizon. Scds syll's: quoniãcũq3 vnũ est mediũ
⁊ vnũ orizon: vnus est mũdus: p ꝯñem primi sylli. Oium
mũdorum ⁊ p̃tiũ illorum vnũ est mediũ ⁊ vnus orizon p di-
ctũ syllm. igit oẽs mũdi sunt vnus numero mundus. hec
Auer. ⁊ nõ iperite. ¶ Quib⁹ ex dictis pz hãc ppõnẽ plu- Qual' ppõ ẽ, ples sunt mundi.
res sunt mũdi eẽ falsam ipolẽ: quia ex ipsa sequuntur ꝯdi-
ctoria: sequitur enim pmo plures sunt mũdi: igit nõ vnus: ⁊ et O
sequitur mũdi sunt plures: igit vnus est mũdus, vt his syl-
logismis nũc pz. Dixi falsam ipolem: quia duplex est falsũ:
aut falsum possibile: vt nauale bellũ est: h enim de inee fal-
sum est: sz de possibili põt eẽ: ⁊ ppea hoc posito in eẽ non
sequitur impossibile pmo priorum. Aut falsum impossibile
vt equum volare: nam ex ipso posito sequunt contradi-
ctoria: ⁊ huius generis est ꝓpositio illa.

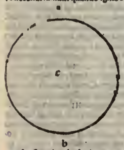
¶ Enũtiare vero aliã simpliciũ eẽ nãm, si min⁹
aut plus ꝓprijs e locis ipsa distẽt: alienũ est
a rõne. Quid enĩ refert dicere vt tãta lõgitu-
dine an tãta distẽt? Tanto enim differrẽt ra-
tione magis: quanto plus distant: formã vero
eandem habent.

¶ Textus p̃sens potest intelligi vno modo: q̃ quidã dixis- Expositio P
sent hãc nostrã terrã e terra illa spẽ distare: atq3 in natu-
ra differre: quoniam locorum intercapedine differũt: hi
enim sunt qui differentiam rerum nãciscuntur ex locorum
distantijs: quod quidem mathematicorum fuit positio:
qui asserũt Saturni stellam specie differre a stella vene-
ris loci differentia atq3 distantia: vt etiam Auerro. nar
rat in. 12. metaphysice. cõmen. 44. Obijcit autem Ari
stoteles huic cauillo. ⁊ inquit. Quid enim refert dicere vt
tanta longitudine: an tanta distent: quasi dicat. nihil quo
ad rerum essentias ac formas. Tãto enim differrẽt rõne
siue motuũ supputatiõe mag: q̃to plus distãt: illõ. n. mo
bile: qd e lõgiori loco mouet, veloci⁹ fert. formã aũt eã-
dẽ hñt. h ẽ vna expõ. ¶ Hec expõ nulla ẽ: iz verbis mul- Cõfutatio.
tũ ꝯsonet: p̃ quia ex illa nihil fruct⁹ habemus plus q̃3 q̃ an-
tea dicta sũt. 2o quia iã cauillus h ꝯfutat⁹ est, ex eo quia tñ
tres sũt mot⁹ spẽ. 3o quia an Arist. nullus hãc rõnẽ attulit: Q
quia oẽs fatebant mũdos siles. ¶ Melius dici põt q̃ ca- Alia expõ.
uillus sit terrã hãc nõ ferri illõ in mediũ: nec illã h in no
strũ locorum nimia itercapedie: cui obijcit Arist. locorum iter
capedinẽ nõ auferre motũ: imo augere motũ: quia veloci⁹
fert mobile distãs: q̃3 ꝓximũ: vt sensus docet. Qui cauil-
lus fuit q̃rt⁹ vt textib⁹ ꝓximis enumerauim⁹. Inqt. Enũ-
tiare vero aliã simpliciũ. sup. illi⁹ mũdi eẽ nãm: ita vt non
moueãt in mediũ nr̃m: si minus aut plus ꝓprijs e locis
ipa distẽt: alienũ est a rõne. est igit sensus, qd dissonũ est
rõni dicere ea corpa nõ hie nãm vt ferant mõ q̃ nr̃a fe-
rant ad medium nr̃m locorum itervallo nimio: ⁊ hoc pro-
bat. Quid. n. refert dicere vt tãta longitudie: an tanta di-
stent. Tanto enĩ differt rõne magis, hoc est motuũ velo
citate ⁊ supputatione: quanto plus distãt. formã vero eãdẽ
hñt: ⁊ sic risio nulla fuit: ⁊ h expõ mihi placet: pmo enĩ

A seipsa refellit:nemo eniz dubitat vnā glebā terrę positaz
in cōcauo nostri mundi:ꝛ aliam in centro eiusdez specie
nō differre:ꝛ sic est facilis cōfutationis:ꝛ nō Ari^{te} digna.

Que Auer. cōmē. 82. Auerroes vo vi quasi aliter exponere. Aristote
les eniz cōtra antiquos inuit/si plures
sunt mundi tūc vnū simplex vt terra moueref duobus
motib⁹ ɔtrarijs videlȝ sursuȝ ꝛ deorsuȝ.est igiẽ cauillus
apud Auerroez p̄mo negādo ɔsequētiā:q2 illa terra suū
in mediū tāni fertur:nō aūt in nr̄ȝ:q2 suo medio ppior
est:nostro vo remotior.Scđo/q2 nō est icōueniens vnā
terrā specie/nō numero moueri motibus ɔ̄rijs:si sit cō
posita:ꝛ nō simplex:vt in ppositoꝛnā terra est cōposita
ex nā terrę ꝛ appropinquatione suo medio:ꝛ sic hęc ꝛ il
la videnẽ quasi cōpositione ꝛ specie differre:hi sunt ca
milli vt vult ipse.qbus Aristoteles obijcit:q2 motus non
B differūt specie:nisi q2 corpa differūt nā ꝛ specie eēntiali:
quo mō nō est in pposito:nā illę terrę differunt cōpōne
accidētali:q2 siue ppingtas ꝛ remotio sint relones:siue
dimēsiones:semp sunt accidētia:ꝛ sic accidētali dr̄ia dif
ferūt veluti hęc ꝛ illa gleba. Hęc Auerroes.Quę q̄tum
Dubi. Aue. verbis ɔueniant.Tu diiudica.¶ Sed dubitabis fortas
Sol. se vtrū ppingtas ꝛ remotio varient motuum spēm:cui
Auerroes r̄ndet:ꝛ inquit.ꝛ debes scire ꝙ appropinqua
tio ꝛ remotio nō faciunt dr̄iaȝ nisi in motib⁹ rerū:quarū
mouens est extrinsecū s̄m appropinquationē ꝛ remotio
neȝ a mouente. In q̄bus verbis talē innuit distinctioneȝ
ꝙ motus duob⁹ modis fiunt aut ab intrinseco:aut ab ex
trinseco.Moueẽ q̄dē terra ad mediū a motore intrinse
co vtpote a forma.Ferrū vo a magnete attractiōe.Tūc
in tali motu attractione ppingtas motoris ꝛ distātia va
riant motuū spēȝ.Nā magnes ppior ferro sursuȝ collo
catus motū efficit ferri sursuȝ. Si ppior sit ferro deor
C suȝ:efficit motū deorsuȝ:mō hi motus differūt specie:at
in motu terrę talis motuū dr̄ia esse nō pōt:vt pspicuum
Que Auer. est oib⁹.¶ Ex his Auerroes īfert ɔtra antiquos ꝛ hī ꝙ
cōtra anti. elemēta nō moueñ ab extrinseco:sed ab intrinseco:hoc
syllogiçat sic/ois mot⁹ ab extrinseco variaẽ specie/appro
pinquatione/ꝛ distantia/a suo motore.Sed mot⁹ elemē
torū nō varianẽ specie/appropinquatione/ꝛ remotione.
Replica. igiẽ non sunt ab extrinseco.¶ Sed adhuc ambiges:q2
terrā moueri a se vi per se notū:q2 nām esse p̄n^{m} motus
ꝛ quietis est p se notū.igiẽ male pbauit illā Aristoteles.
Sol. ¶ Pro r̄nsione debes scire ꝙ de motu terrę fuerūt va
rię apud antiquos positiones:ꝛ p mō duę:vna dixit ter
ram moueri attractione:quę fit a maiori pte ei⁹:quo mo
do moueẽ gleba e ɔcauo ad totā hanc nostrā molē. Alia
dixit terrā moueri a motu cęli:q2 imaginanẽ terrā fuisse
sil cū cęlo factā:ꝛ sic cū cęlo in orbeȝ cępit moueri:q2 vo
de nā motus orbicularis est pellere ad mediū:hac rōne
in mediū terra pulsa fuit.Tunc ad dubitationē dici pōt
Aristotelē pbasse terrā moueri ab intrinseco nō q̄dē de
D monstratione simplr̄:sed ad antiquos qui hoc p se notū
nō itelligebāt.¶ Tamen Auerroes aliquātulū e textus
Qđ terra limitibus euagās pbat terrā nō moueri attractione quę
nō moueaẽ fit a tota terra:p̄mo q2 tūc gleba moueret ad totā terrā:
attractiōe. vbicūqȝ illa esset:qđ est contra sensuȝ.Scđo q2 mot⁹ gle
bę esset vti motus ferri ad magnetē:qđ est impossibile:
q2 moueret motib⁹ ɔ̄rijs:q̄b⁹ ɔcludit terrā nec moueri
attractione facta a loco:nec attractione facta a tota terra.
Qđ nec at Itēqȝ nec expulsione facta a motu cęli:vel alterius non
tractiōe:nec q̄dē ab attractione:q2 hoc est fere per se notū atqȝ p̄mis
expulsiōe. p̄ncipijs propinquū:qđ tunc pȝ:cū causę attractionis pa
tent.Scđo q2 Aristoteles vbiqȝ fugit res q̄b⁹ existimaẽ
Qđ nō attra. elementa moueri attractione. Non expulsione vo:quia
Qđ ñ expul. impoẽ est inuenire corpus nāle:cui⁹ motus nō sit nālis

ab itrinseco:dr̄ eniz nāle a nā/ꝛ nā est p̄n^{m} motus.Scđo/ B
q2 motus elemētoꝝ est per se.igiẽ nō ab extrinseco. Hęc Dubi. in lfa.
Auerroes digrediędo.¶ Sed circa litterā emergit bona
difficultas.nā totā Aristotelis ipoẽ est:ꝙ datis plurib⁹
mundis:tūc idē corpus specie accederet ad pprium locū:
ꝛ recederet:ꝛ sic motibus ɔ̄rijs videẽ moueri. Mō hoc
vi necessariū:nam quando ignis e medio nostri mundi

ad ɔcauū.a.ferẽ:rece
dit ipse.a.ɔcauo.b.nā
recedendo ab ipso.c.
cētro:recedit ab ipso.
b.cōcauo cęli.igiẽ ac
cedit ad suū locū:ꝛ re
cedit ab illo:ꝛ ita vi
ipse cōtrarijs motib⁹
Sol. ferri.Dici pōt ꝙ Ari
stoteles hȝ pro ipoẽ
vt ideȝ corpus nume
ro nāliter accedat ad
suuȝ totalē locū:ꝛ re
cedat ab eodeȝ totali
loco. at ꝙ accedat ꝛ
recedat s̄m diuersas loci partes:non est impossibile Ari
stotelis. Hęc de rōne Aristotelis.

¶ At vo aliquē esse ipsorū motū necesse est:
pspicuū enim est ipsa moueri. Sȝ vtrum ne
oia ēt ɔ̄ria vi moueri dicemus? An qđ oino
moueri aptū nō est:id vi moueri ipoẽ est.

¶ Prima suppositio fuit ꝙ oia corpora mouentur ꝛ q̄e Expositio.
scunt/ꝛ quę moueñ vi ꝛ nāliter moueñ:ꝛ quę etiā quie
scunt vi ꝛ naturalr̄ q̄escunt.Mouet itaqȝ nūc dubitatio G
nem contra hāc suppositionē:ꝛ ait ea vniuersalr̄ moueri
nemo:dubitat:q2 perspicuū est p se:sed hęc est dubitatio
vtrū oia illa etiam si sint inter se cōtraria dicanẽ vi mo
ueri:ꝛ hoc inquit.At vo aliquē esse ipsorū motuȝ nālem
necesse est:perspicuū eniȝ est ipsa moueri per se:ꝛ ita sup
positio quo ad primā partē est perspicua:quo vo ad se
cundā inquit.omnia ne igitur etiaȝ contraria vi moueri
dicemus. Hęc est dubitatio:nemo enim ambigit ea na
turali moueri motu:sed dubitatio est:vtrū moueri pos
sint omnia vi:sumpsit enim omnia moueri ꝛ vi ꝛ natu
raliter.¶ Soluit ꝛ inquit.an qđ omnino moueri aptum
non est:id vi moueri impossibile est:ꝛ per hoc vult habe
re econtra ꝙ omne id qđ est aptuȝ moueri hoc est qđ est
naturalr̄ mobile:est vi mobile:ꝛ sic si nō est naturaliter
mobile:nō est vi mobile:ꝛ si est nālr̄ mobile est vi mobi
le:ꝛ tu itellige in his iferiorib⁹:q̄ ppriē nālr̄ sūt apta mo
ueri:nā cęlū nālitate ęquoca dr̄ nālr̄ mobile vt dictū est.

¶ Nunqd igiẽ si est aliqs motus s̄m nām/eo
ruȝ quę eiusdem sunt speciei:necesse ēt sit vt
vnūqđqȝ eorū ad vnū numero locū moueca H
tur. veluti ad hoc mediū/atqȝ ad h̄ vltimuȝ?
An si ad eadē specie:plura aūt numero(pro
pterea ꝙ ꝛ singula plura q̄dē sunt:specie vo
nō differūt)nō huic q̄dē partiū tale:huic aūt
non tale:sed silr̄ oibus idē accōmodabiẽ:eas
dem enim specie omnes esse constat:nume
ro autem quāuis e quauis differre.

¶ Consequēter mouet aliā dubitationē/vt aliū ɔtra rōnē Expositio.
dictā refellat cauillū.ꝛ est vtrū ptes siue corpora eiusdē
speciei:si mouentur:debeant moueri ad eundem locum

I numero: vt oēs terrę ad idē nūero mediū: oēs ignes ad
idē numero ꝯcauū. est aūt hęc dubitatio rōnalis: q2 dici
pōt ad rōnē illā terrā numero suū in locū numero ferri:
hāc in suū: q2 diua nālis locoꝝ atqꝫ numeralis sufficit: vt
quęlꝫ ad suū ferat̃. Rn̄det per syllm hypotheticū sic/si
oia mouent̃ ad eadē specie loca: plura tn̄ nūō: oia mouē/
tur ad eadē numero: vt oēs terrę ad idē nūo mediū. oēs
ignes ad idē nūo ꝯcauū. ꝯn̄tia pbat̃: q2 singulę terrę nu/
mero differūt: ⁊ nō specie: ppterea oēs idē nūo intēdūt.
Inquit. an si ad eadē spe loca: plura aūt nūo supple ferā/
tur (ppterea ꝙ ⁊ singula vt singulę terrę plura qdē sunt
nūo: specie vō nō differūt) nō huic qdē ptū tale mediū:
huic aūt nō tale: sꝫ silr oīb⁹ idē nūo mediū accōmodabi
tur. Addit ne qs dicat illa specie ⁊ nūo differre: eadē enī
specie oēs illas ptes esse cōstat apud oēs illos: numero
Quę Auer. cō. 82. ⁊ 83. vō quāuis e quantis differre. Quarū oium est ideꝫ nūo
locus. ¶ Auerroes quo ad hoc ꝙ Aristoteles duas mo/
ueat qōnes: sapide sentit. Sꝫ peccat pmo q2 vult Aristo/
telē quęrere pmo vtrūꝫ oē corpus nāle habeat motū na
K turalē: vel violentum: hoc eniꝫ verbis gręcis nullatenus
cōuenit: vt oīb⁹ pꝫ. Scdō peccat: q2 vult Aristotelē mo/
uere scdaꝫ qōnē ibi. si aūt aliqd: ⁊ vt soluat̃ textu illo di/
co aūt hoc. Iaꝫ patuit in nostris trāslationib⁹ nō esse vt
ingt. ppterea in expōnib⁹ hui⁹ viri nō multū cōsiderē:
nec dicerē nunc Auerroem habuisse aiaꝫ tum Aristote/
lis: si darent̃ ingressus/⁊ regressus aiarū: vt in molliori ęta
te prędicere solebā. haurio eniꝫ nūc aquā ex pprio fon/
te: ⁊ nō suppetias peto alienas. Tu vō intende nostras
expositiones/magis q̄ illas Auerrois: sūt eniꝫ aut magni
Simplicij/aut diui Alexandri plerūqꝫ/aut ex alijs grę/
cis peritioribus. nec cōfidas translationib⁹ veterib⁹: sūt
enim adeo verbū obseruātes: vt nullibi fere sensuꝫ ser/
uent: plerūqꝫ enim qui verbis partiliter addicuntur/a
sensu milies secedunt.

L ¶ Hoc aūt ideo dico: q2 si ptes quę hic sunt:
⁊ ptes quę sunt in altero mūdo inter se silr se
habent: etiā ea quę hinc est sumpta nullā dif
ferentiā ad eaꝝ partiū vllā hꝫ: quę in alio est
quopiā mundo magis q̄ ad eaꝝ aliquā quę
in hoc est: imo eodem sunt modo quippe cū
inter se specie non differant.

Expositio. ¶ Solutionē datā nūc exponit: ⁊ syllogiçat illā sic/vt ps
terrę ad ptē terrę eiusdē mundi: ita tota terra vnius ad
totā terrā alteri⁹. Sed vna ps mouet̃ ad eundē locū nu/
M mero cū qualibet parte. igit̃ tota ad eundē numero mo/
uebit̃ cuꝫ tota. Ingt. hoc aūt ideo dico: q2 si ptes quę hic
sunt: ⁊ ptes quę sunt in altero mūdo inter se silr se habēt:
vt supple oēs in vnū numero locū ferant̃. vt oēs hui⁹ ad
vnū numero locū huius. oēs illius ad vnū numero locū
illius: etiā ea ps quę hinc est sumpta nullā diaꝫ ad earū
partiū vllaꝫ hꝫ: quę in alio est quopiaꝫ mundo magis q̄
ad earū aliquā: quę in hoc est. Immo eodē sūt mō: qppe
cū inter se specie nō differāt: ⁊ sic recte dictū est oēs ter/
ras vnū numero locū intendere/atqꝫ ad vnuꝫ tm̄ proficisci.
Quę Auer. cō. 84. ¶ Auerroes aūt credit Aristotelē pręsenti in textu
soluisse scdaꝫ qōnē: qd nō credo: nā Aristoteles vbū illō
gręce λέγω δ' ἐ qd latine sonat dico autē: semp addit: cuꝫ
aliqd obscurū vult exponere. Sed qcqd velit ipse ratio
quaꝫ Auerroes ex suis trāslationib⁹ nanciscit̃: videt̃ effi
cacissima: ⁊ sic compono: si plura sunt loca: q2 plura sunt
vel possunt esse corpa locata. Tūc in hoc nostro mundo
plura erunt media nūo: plura quoqꝫ ꝯcaua atqꝫ vltima:
tenet ꝯn̄tia: q2 hic sunt plures glebę terrę: quę sunt plura
corpa locabilia: plures etiā ignis partes etiā q̄ sunt plu/ N
ra corpa locabilia: quę inter se nō differunt plus q̄ tota
hęc terra a tota illa. Sed destruo ꝯn̄s sic/sed nō sunt plu
ra media: nec plura ꝯcaua. igit̃ oppo^m aīntis nō si plura
sunt locata numero: plura loca erunt numero. Hęc ex cō
mento: ⁊ satis pulchre colligi pōt. ¶ Sed hic est dubita Dubi.
tio: q2 nō vꝫ silr de terris hui⁹ nostri mūdi: ⁊ de vniuer/
sa terra hic: ⁊ vniuersa ibi. Nā oēs terrę hui⁹ sunt vnum
cōtinuū: ideo sunt in eodē loco. at hęc ⁊ illę sunt discōti/
nuę: ppterea loca sunt diuersa. ¶ Dici pōt Auerroeꝫ ac/ Sol.
cepisse partes terrę hui⁹ discōtinuas: vt sunt videlꝫ glę/
bę diuersę: quarū vna ponat̃ in cęli ortu: alia in cęli cul/
mine: alia in cęli occasu: alia in cęli imo: sic enim illę in
mundi cardinibus collocatę omnes mouent̃ ad vnū nu/
mero locum: ⁊ sic ratio stat.

¶ Quare aut has suppōnes amouere. Aut
mediū vnū/⁊ vltimū vnum esse necesse est. O
Quō si sit: his eisdē signis: eisdem ve necessi/
tatibus ⁊ vnum duntaxat cęlum esse: ⁊ nō
plures necesse est.

¶ His cauillis cōfutatis: solutisqꝫ tot dubitationib⁹/nūc Expositio.
quasi epilogando dictaꝫ rōnē recapitulat hac syllī for^a.
Quare aut has suppōnes quas fecim⁹ necesse est amoue
re: aut necesse est mediū oiuꝫ mūdoꝝ esse vnū nūo: ⁊ vlti
muꝫ etiā vnū numero. Sꝫ cū suppōnes illę nō sint amo
uendę: erit igit̃ oium mundoꝝ vnum nūo mediuꝫ: atqꝫ
vnū nūo vltimū: ⁊ sic erūt oēs orbes cōcentrici: ⁊ p ꝯn̄s
vnus nūo orbis siue mundus: ⁊ hoc ingt. qd si sit supple
vnū nūo mediū/atqꝫ vnū nūo vltimū. his eisdeꝫ signis/
eisdem ve necessitatib⁹/⁊ vnū duntaxat cęlū siue mūdū: ⁊
nō plures eē necesse est. Hęc est ꝯclo. ¶ Quo vō ad ver
ba gręca attinet verbuꝫ illud amouere gręce est κινεῖν
qd latine sonat mouere: tn̄ sensus est vt diximus. ¶ Sed Quę Auer. cō. 85.
dubitat Auerroes: q2 hic syllō Aristotelis est pbabilis. l.
verificare rē: cū nō inueniat̃ ei ꝯtradicēs. igit̃ nō ꝯuenit
demonstratiuis doctrinis. ¶ Rn̄det Ari^{cs} hoc fecisse
iuxta suā ꝯsuetudinē/qui semp idducit sermones pbabi/
les post demōstratiuos/q2 Ari^{les} vtit̃ illis duob⁹ modis P
aliqn̄ ad excitādū vt cū arguit pro vtraqꝫ pte: ⁊ sic ordi/
nat illos an̄ demonstratiuos. Aliqn̄ ad confirmandū/ad
ostēdēdūqꝫ ea quę dixit eē ꝯueniētia ēt reb⁹ dialecticis:
⁊ sic vtit̃ illis in fine post demōstratiuos. Velut fecisse
vꝫ hic. Hęc ex cōmēto. ¶ Sꝫ hęc nō sunt ad ppositū: Cōfutatio rōnis Au.
Auerroes eniꝫ credit taleꝫ rōnē esse pbabilē: ⁊ esse aliā
rōnē a dicta: ⁊ errat: nā hęc rō est illa ⁊ ex illis signis il/
lisqꝫ necessitatib⁹ vt ingt Aristoteles. Quarę hęc rō est
oino demonstratiua vt pmexū nullo mō a p^a differat.

¶ Esse aūt aliqd quo ferri terra est apta/atqꝫ
ignis: perspicuū etiaꝫ est ex alijs: oino enim
id qd mouet̃ ex quodā mutatur in quodam:
atqꝫ hęc videlꝫ ex quo ⁊ in qd spe differūt. Q
¶ Animaduersione dignū dictā rationē supposuisse vnū Expositio.
qdqꝫ corporū simpliciū ppriū hre locū in quē vti in fi/
neꝫ fert̃: ⁊ tunc qd dixit: vꝫ absurdum videlꝫ ꝙ terra illa
moueret̃ ad medium nostrum. Sed Democritus cuius
positio est plures esse mundos: ait oia casu euenire/ppte
rea illa terra mouet̃ in illud mediū: hęc in nostrum: non
propter finem/sed temere ⁊ casu: iccirco Aristotelis rō
nulla est. Huic igitur obijcit Aristoteles ⁊ probat vnū/
qdqꝫ corporum simpliciū suapte natura moueri ad ali/
quem locum per se intentum atqꝫ finitum: ⁊ hoc propo/
nit dicēs eē aūt aliqd quo ferri terra est apta: atqꝫ ignis
perspicuum

A perspicuū est nō mō ex ijs: sz ēt ex alijs dictis in alijs locis nālis phię: ꝛ syllʼs ꝯponit sic/oē qȯ moueť de quodaz in q̄daz/q̄tenus illa differūt specie: moueť ad locū determinatū nō casu/sz ꝑpter finē: oē qȯ moueť: moueť de q̄dā in quodā q̄tenꝰ illa differūt spē: igiť oē qȯ moueť fertur ad aliquē locū ꝑpriū vt in ꝑpriū finē. De ratione tāgit maiorem ꝛ residuum perspicuum est.

℃ Preterea mutatio oīs est finita: vt id quod ꝯualescit ex morbo ꝑficiscit in sanitatez: ꝛ id qȯ increscit ex ꝑuo in magnū assurgit: igiť id qȯ fertur ēt ex quodam in quodaz ꝑcedit. fit namqz hoc ex loco ad locum.

Expositio. B ℃ Uidetur mihi ꝙ Aristo. hic ꝑbet idē 2ª rōne: ꝑpter ꝟbuz illud ꝯfirmatiue latinū feci: ꝛ tūc rō est/oīs mutatio finita est: qȯ ferť mutať: igiť latio est finita/hoc est de loco determinato in locū determinatū: ponit maiorē ꝛ inquit. Preterea mutatio oīs est finita: hęc est maior: hāc inductione ꝑbat: ꝛ ingt. Ut id qȯ ꝯualescit: ex morbo ꝑficiscit in sanitatē: ꝛ id qȯ icrescit ex ꝑuo assurgit ad magnū: ꝛ silr in cęteris. Tunc adde minorē: sz qȯ ferť mutat: dat ꝯnem/igitur id qȯ fertur ēt ex quodā in quodā ꝑcedit. dico ex q̄dā i q̄dā: q̄tenus fit hoc ex loco ad locū. ꝛ hoc modo videtur secunda ratio ꝛ satis textui conuenit.

℃ Opz rursus ēt ipsa ex quo ꝛ ad qȯ aptum est ferri spē differre: naz neqz qȯ sanať quouis ꝑgit: neqz qȯ mouetur: quo vult mouet. igiť ꝛ ignis ꝛ terra non ad indefinitū feruntur/ sz ad opposita: q̄lia q̄ppe sunt sursuz ꝛ deorsuz q̄ loco opponunť. vt sint ipa latiōis fines.

Expositio. C ℃ Pōt hic cōstitui tertia rō: ꝑpter ꝯfirmatiue ꝟbuz illud ꝺ̄ (?) transtuli: ꝛ tunc ꝯponit sic: oē qȯ ferť iter terminos specie differētes ferť. ignis ꝛ terra feruntur: igiť iter terminos differētes specie feruntur. ingt. Rursus ēt ipsa ex quo ꝛ ad qȯ aptū est ferri/spē differūt. ꝑbat idoctiōe: nā neqz qȯ sanať quouis ꝑgit/sz de ꝯtrario in ꝯtrariū: neqz qȯ mouetur qȯ vult moueť: sz de ꝯtrario in ꝯtrariū: adde minorē/sz ignis ꝛ terra feruntur. Tūc dat ꝯnez ꝛ ingt. Igiť ignis ꝛ terra nō ad infinitū feruntur: sz ad opposita: idē. n. est ferri ad opposita: ꝛ ferri nō ad īfinitū. explicat aūt q̄ sint illa opposita iter quę ignis ꝛ terra feruntur: ꝛ ingt. q̄lia quippe sunt sursuz ꝛ deorsuz: q̄ loco opponunť/vt sint ipsa lationis fines: ꝛ sic ꝯfutatus est Democriti cauillus ꝗs tribꝰ rationibꝰ. at si videbiť tibi textū alr itelligendū eē: iudiciū tuū nō recusabo. Que Auer. comē. 86. D ℃ Auer. aūt ex toto textu vnū facit syllogismū sic: ignis ꝛ terra ꝛ alia simplicia sunt trāsmutabilia: oē trāsmutabile trāsmutať de ꝯtrario in ꝯtrariū. Igitur ignis ꝛ terra transmutanť de ꝯtrario in ꝯtrariū. Ultra/oē transmutabile de ꝯtrario in ꝯtrariū est finitę transmutatiōis. ignis ꝛ terra transmutanť de ꝯtrario in ꝯtrariū. igiť ignis ꝛ terra sunt finitę trāsmutatiōis. Quęcūqz sunt finitę trāsmutatiōis hn̄t loca nālia ad quę transmutantur. sz naturā ignis ꝛ terra sunt finitę transmutatiōis. igiť hn̄t loca nālia ad quę transmutanť fm nām. ꝛ tunc sequitur syllʼs dictꝰ vt oēs ptes vniuscuiusqz corpis eoꝝ moueanť ad eandē ptē. Hęc Auer. ꝛ sapide: veruz si in textu vnus erit tm̄ syllʼs a pmo ad vltimū vt Auer. vult: multa erūt supflua: vt pz: ꝛ ꝑpter hoc ne nos faceremus aliqd supflui in illo: fecimus tres syllʼos ꝟtentes nōnullas grecas pticulas ad inconsuetū modū traducendi.

℃ Et cū motꝰ q in orbē fit/opposita quodam mō hēat/ea q̄ diametranť. Toti ꝟo nihil contrariū sit: fit ēt ex his vt motio quodā mō inter opposita atqz finita ꝟsatur: qre finē eē aliquem necesse est: ꝛ nō in infinitū procedere. E

Expositio ℃ Obyciet aliquis syllʼo nūc dicto: q2 eius minor erat oīs motus est de ꝯtrario in ꝯtrariū: ferēdo instantiā de motu celi: hic. n. motus est: ꝛ nō de ꝯtrario in contrariū: imo est infinitus ꝛ imensus nullū finē attingēs. Rn̄det Aristo. ꝙ hic celi motus pōt cōsiderari fm ptes: ꝛ fm totū: hoc est ꝑ vna reuolutione/ꝛ pro cōgregato ex oībus reuolutionibus. Siqdem ꝯsideratur fm ptes atqz ꝑ vna reuolutione: sic ꝟsatur inter cōtraria/maxime fm illas ptes q̄ diametranť. vz ortū ꝛ occasuz: culmē/ꝛ imū: hę eniz ptes diametrę sunt ac oppositę quatenus sunt fines lineę rectę. ꝛ sic motus celestis ꝟsatur iter ꝯtrarios terminos. at si motus ꝯsiderať fm totū: cum in orbe nullus sit finis: nullum quoqz p̄ncipiū/nisi institutione. vt dicit Ptolemęus in p̄ libro apotelesmatū: rationabilr vt sic nihil est ꝯtrariū: ꝛ vt sic caret fine: ꝛ est eternus ꝛ imensus. Hęc Aristoteles. F

Que Auer. comē. 86. ℃ Auer. ꝟo in cōmēto tria videť dicere ad ꝑpositum: p̄ ait ꝙ si ꝯsideretur motus celi fm ptes: sic vna celi ps potest dici moueri motu ꝯtrario alteri aut stella ꝑ illas pōt dici moueri motibꝰ ꝯtrarijs. certe stella q̄ est in ortu ascēdere diciť: quę aūt in occasu descēdere: ꝛ q̄ in culmine culminare: quęue in imo: ꝑ imū ferri. at si celi motꝰ ꝯsideretur vt est vna perfecta reuolutio ꝛ ꝯpleta: sic nec ꝑ se nec per accn̄s hz contrariū: q2 ab eodem incipit ꝛ in idē desinit. ℃ 2° dbes scire ꝙ hęc rn̄sio (vt inuit Auer.) ē ad mathematicoꝝ mentē: ipsi. n. in celo pūcta q̄tuor diametra atqz opposita cōstituūt: in q̄bus stellę collocatę ꝛ diametrę: ꝛ cōtrarijs motibꝰ ferri appellanť ab ipsis: sunt autē istę ptes ortus/occasus/culmen/imū. Qua rōne fit vt stellę in his locis inuentę aut in genitura themate aut cuiuscūis rei ꝯtrarijs motibus moueri dicanť: ꝛ opponi iter se. contrarijs q̄dem: q2 quę in ortu collocať diciť ascendere: quę in occasu ꝟo descendere. opponi autē: q2 sese ꝑ diametrū aspiciunt: ꝛ sic in rōne habita ad ptes celi pōt cōcedi motui celi esse aliquid cōtrariuz. ℃ Tertio debes scire ꝙ hec contrarietas partium celi est per accn̄s q2 non quatenus sunt partes semicirculi sed qua sunt vltima diametri: est enim (vt diciť in metaphysicę decimo) ꝯtrarietas fm lineam rectam/ꝛ non circularem: ꝛ sic soluitur obiectio: ꝛ physici ꝛ mathematici ꝯcordātur. Hęc ex cō. accepimꝰ. G

℃ Qȯ aūt nihil in infinitū ꝑficiscatur: ea deprehēdiť ꝯiectura: ꝙ ꝛ terra ꝛ ignis quo ꝑpiora suis sunt locis: terra q̄dē medio: ignis ꝟo sursuz loco: eo velocius feruntur. Qȯ si īfinitꝰ eēt locꝰ: īfinita nimiꝝ eēt ēt velocitas ꝛ si velocitas īfinita eēt ꝛ ḡuitas ꝛ leuitas īfinita eēt. Nā vt id qȯ altero velocꝰ descēdit grauitate illȯ excellit: sic quoqz si īfinita eēt huiꝰ auctio ꝛ velocitatis nimiꝝ auctio īfinita eēt. H

℃ Quod corpus simplex ad vltimū tādem ꝑueniat locū. Quod etiam fit vlr in omni motu: vt celesti: hactenus. Nunc ꝟo nō cōtentus rōne/idem persuadet cōiectura. Nam videmus terraz ꝛ ignē quo ꝑpiora suis sunt locis. terra q̄dem medio: ignis ꝟo sursum loco: eo velocius feruntur. Hęc ꝯiectura docet simplicia nō ꝑficisci i īfinitū. Quo ꝟo ad ꝟba attinet coniectura est grece τεκμήριον: qȯ etiā est latine tum signū tum coniectura. auget etiam coniecturā hanc: q2 si infinitus esset locus: quez aut ignis aut terra esset peragraturus: infinita nimirū esset velocitas: ꝛ si velocitas infinita eēt: ꝛ grauitas ꝛ leuitas infinita.

I esset.⁊ ecõtra supple tu:si grauitas esset ĩfinita:etiam velocitas talis esset:cuius causam extra necessitatẽ coniecturę ass. ric:dicẽs:nã vt id qδ altero velocius descẽdit: grauitate illud excellit:sic quoq; ecõtra si infinita eẽt huius grauitatis auctio:⁊ velocitatis nimirũ auctio infinita esset.¶ Quo vero ad verba attinet debes scire q fortasse in grecis codicib⁹ est error:⁊ vbi dr̃ τὸ ϐαρεῖ ἄν ὑν ταχὺ: dз legi τάχιον ⁊ tunc lr̃a esset hęc:nã vt id qδ altero velocius descendit.grauitate illo eẽt velocius:sic quoq; si infinita eẽt huius auctio:⁊ grauitatis nimirũ auctio/infinita eẽt.Aut fortasse nullũ verbũ mutando lr̃a sic est/nam vt id qδ inferius velocius altero descendit/grauitate est velox:sic quoq; si infinita eẽt grauitatis auctio ⁊ velocitatis nimirũ auctio infinita eẽt:⁊ sic habes coniecturã q nihil ad infinitũ pficiscat̃ ex eo/ qr quanto res est propior suo loco velocius fertur:⁊ habes coniecturę ɔfirmationẽ:
K qr si loc⁹ distaret in infinitũ:grauitas vel leuitas atq; velocitas simili ratione accresceret in infinitũ.Qua ratione euenit vt nihil ad infinitũ proficiscatur.

Quę Auer. cõ.88. **Auerroes** vero textũ exponit vt nos fecimus/vult enim q Ari^les hac coniectura pbet nihil moueri ad infinitũ:qr quãto est ppius loco suo/tanto velocius fertur.igit̃ si infinitũ distaret/in infinitũ velociter ferret̃:⁊ si in infinitũ velociter ferret̃:eẽt infinitũ graue vel leue.hoc tñ ipoẽ relinqt.istę ɔñtię oẽs patẽt per regulã topicã:nã si cũ aliquãta ppinqtate stat aliq̃ velocitas:cũ dupla ppinqtate stabit dupla velocitas:igit̃ cũ infinita ppinqtate stabit infinita velocitas.siῖi rõne deduci põt de grauitate:nã si cũ aliquãta velocitate stat aliquãta grauitas:cũ infinita stabit infinita:⁊ ecõtra deduci

Dubitatio. põt.¶ Sз dubitabis qr̃ vt dicit̃.6.physicoꝝ.spatiũ infinitũ nõ põt ptransiri/nisi tempore infinito.Igitur mo-
L bile semp distabit ęqualr̃ a loco:qr̃ mobile p infinitum distans ab aliquo loco:quãtũcũq; in infinitũ appropinquabitur:semp restat adhuc infinitũ p definitionẽ infini-

Solo. ti:igit̃ nunc in infinitũ velocitabit̃.¶ Debes scire q ex falso ipoẽ sequunt̃ duo ɔtradictoria:alterũ p se:alterum quasi per accidens.Modo hęc ppõ motus rectus nãlis fit in spatio infinito est falsa ipoẽ:iõ sequitur p se:q nũq̃ cõplebitur:p accidẽs vero q cõplebit̃:qr ois motus rect⁹ est finitus.ad formã igit̃ dico aliud esse concessũ vt sequens.aliud absolute:absolute qdem motũ rectũ factum in spatio ĩfinito eẽ terminatũ est negandũ:vt vero sequens

Qõ Auer. est cõcedendũ:⁊ sic pз solõ.¶ Digredit̃ tñ Auer.mouẽs qõnem nam Ari^les fecit vnã supponem q videlicet motus nãlis quãto loco est ppior tãto velocior:⁊ ex hac videtur inferre grauitatẽ esse infinitã:dubitat nũc Auer.q illa suppositio nõ est necessaria ad ɔcludendũ grauitatẽ esse infinitã:sequit enз grauitatẽ eẽ infinitã:solo cõcesso

M q aucta velocitate auget̃ grauitas:igit̃ illa suppõ nõ pdest ad syllm̃.Aristoteles enз pbat graue nõ moueri in infinitũ:qr tunc grauitas cresceret in infinitũ:modo hęc ɔñа põt deduci sine illa suppõne:solo vз illo q aucta velocitate/auget̃ grauitas.R̃ndet q tam cũ illa q̃з sine illa sequitur rõ Aristotelis:sed cũ illa deductio est clarior:valз enim velocitas crescit in infinitũ:igit̃ grauitas.tñ nõ scitur velocitatẽ crescere in infinitum/nisi sumatur leue aut graue quanto loco vicinius est/tanto velocius mouet̃:igitur ad illationẽ nihil pdest:sed bene ad pbationẽ minoris quę est positio añcedentis videlicet q velocitas sit infinita.⁊ q illa ɔñа valeat sine illa suppõne pз:qr effect⁹ crescit ad crementum potẽtię:ideo si velocitas erit infinita:potentia motiua vt grauitas ⁊ leuitas erit infinita. Hęc Auer.¶ Ex his patet processũ ab infinitate velocitatis ad infinitatẽ virtutis esse qr ab effectu ad cãm:ecõtra vero esse pp qd a causa ad effectũ.Scõo sequit q syllogismus lr̃ę apud Auerroeз est hypotheticus sic/ si graue aut leue moueret̃ in infinitũ:graue ⁊ leue efficerent̃ infinita.ɔñs est impoẽ.igit̃ ⁊ añs. ɔñtia deducit̃:qr si mouerentur in infinitũ:velocitas cresceret in infinitũ:⁊ si hȝ cresceret i ifi^m grauitas etiã:⁊ sic rõ pз. Hęc ex cõmento. N

¶ At vero neq; ab alio:neq; vi(vt asserunt quidam)extrusuз sursum alterũ eoꝝ fertur:alterum deorsum.Tardius nãq; maior ignis sursuз/⁊ maior terra deorsum moueret̃.At huius contrariũ nunc cernimus:ignis enim maior/⁊ terra etiã maior velocius semp proprium locuз petit.Neq; etiã ppe finem velocius pergerent:si vi extrusioneq; mouerẽtur:omnia enim quę sic mouent̃:cum longi⁹ ab eo qδ vim attulit/distauerint:tardius pfecto feruntur.atq; vnde vi pulsa sunt:illuc nõ vi ferũtur.Quo fit vt ijs ɔsideratis fides sumi possit de his quę diximus satis abunde. O

¶ Demũ ⁊ perẽptorie remouet vltimũ cauillũ circa rõnẽ:vbi debes scire q de motu elẽtoꝝ fuerũt duę põnes: vna voluit q elemẽta ipsa ferant̃ ab ipetu quodã sibi tributo a gñante/imaginant̃ enз q gñantes tribuãt elẽtis ipetũ siue virtutẽ talẽ vt aliud ad nostrũ dirigat̃ mediũ/ aliud ad illud:⁊ sic soluit̃ rõ Aristotelis p hanc põnem. Expositio.
¶ Alij dixerunt oĩa elẽta habere vnũ motũ specie:fieri tñ motus diuersi extrusione vt in hominum cętu fit:vbi oẽs eundẽ locũ petunt:verũ homo polentior debiliorem extrudit:vnde ille cogitur moueri ad aliũ locum:sic dixerunt in elementis/oĩa videlicet moueri ad vnũ locũ/sunt enз diuersi extrusione ĩbecillioris:vt ignis aerẽ extrusit: aer aquã:hęc demũ terra:tñ oĩa vnuз appetũt motũ:⁊ sic nõ sequtur terrã vnius moueri ad mediũ alteri⁹: cum nõ suapte natura moueat̃:sз extrusiõe.¶ Huic cauillo obijcit Aristoteles:⁊ primo refellit primã:⁊ inqt.At vero neq; ab alio vtpote ab agente vim ⁊ ipetũ iprimente:⁊ hȝ contra pmaз.neq; vi(vt asserunt qdaз)extrusum sursum alterũ eoꝝ fertur:alterũ deorsuз:quo ad scδam positionẽ: refellit pmaз:⁊ syll̃s est/si elemẽta mouerent̃ ab ipressione agentis maior ignis ⁊ terra maior tardius peterẽt loca ppria.hoc ɔñs est falsuз/igit̃ ⁊ añs/inqt.Tardi⁹ nãq; maior ignis sursuз/⁊ maior terra deorsuз mouerentur:at nunc contrariũ cernimus:ignis enз maior ⁊ terra ẽt maior velocius semp ppriũ locũ petit.Hęc cõtra primam. P

¶ Deinde arguit cõtra scδam ⁊ syll̃s est:quęcũq; extrusione mouent̃ ppe finẽ tardius ferunt̃:⁊ vnde ceperunt moueri appetũt redire:sed elẽta ppe finẽ nõ tardi⁹ mouentur/neq; appetũt redire vnde moueri ceperint.igitur nõ mouẽtur extrusione.Inqt.Neq; etiã ppe finẽ velocius pgerent:si vi extrusioneq; mouerent̃:deducit ⁊ addit maiorẽ.d.oĩa enĩ quę sic feruntur/cum longius ab eo/ qδ viз attulit:distauerint:tardius pfecto ferunt̃ atq; vñ vi pulsa sunt:illud nõ vi:sз pprio impetu ferunt̃:⁊ appetunt redire:vt terra qñ pellitur a centro vi:iõ redire appetit ad centrum.deinde adde minorem/⁊ habes syllm̃. Q
demũ epilogat pmaз rõnẽ:⁊ sermo pspicuus.Hęc Aristoteles.¶ Auerroes vero velle videt̃ Aristo^lem in hoc textu eaз positionẽ ɔfutasse/quę ait terrã moueri vi a motu celi:⁊ vult Aristotelẽ hanc positionẽ cõfutasse duabus rõnibus.pma est hypothetica a destructione consequentis sic:si elementa mouerent̃ violenter:terra maior tardius Quę Auer. cõmẽ.89.

moueretur

A mouerētur in fine: ⁊ terro minor velocius. Hec pz p de-
scriptionē motus violēti. at ɔtrariū videmus. igit anteçe
Replica dens est impoſe. ¶ Sz aliqs huic syllo obyciet: qr fieri
pōt vt maius graue ęque velociter moueret vt min⁹ gra
ue: qsi ab inęqlibus virtutib⁹ mouerent. ita vt maius a mi-
nori/⁊ minus a maiori/moueret. ¶ Cuius rñſionē Auer.
innuit hęc eē itelligēda qn ambo mouent ab vna eadēqz
virtute. qd aduersarij ɔcedunt/qr ponunt oia elēta ab vno
moueri ɔstringente numero. naz lz alterū constringat al-
terū: oia tādē ab vno motu cęli extrudunt: ⁊ sic rō nulla.
Scdo idez pbat: ⁊ cōponit syllm ad impoſe sic/queçūqz
vi mouētur quanto ppius suo sunt principio tanto ve-
lociora sunt: quanto fini vicinius tanto tardius. Sed ele
mēta per eos vi feruntur. igit ppe pncipiū velocius/p-
pe vo finē tardi⁹ mouebunt. ɔclusio ipossibilis est: ⁊ nō
B pro maiori qr p se nota est. igitur p minori. Hęc in pma
figura: or sine vo in 2ª sic: queçūqz vi ferunt in pncipio
veloci⁹/in fine tardius feruntur. elemēta non in pncipio
velocius ⁊ in fine tardius feruntur: igitur nō vi mouent.
¶ Addit tn̄ q Ariſ ponit hunc in forma hypothetica:
cuius illatio siue ɔtinuatio per se nota est: ⁊ pōt declara-
ri per syllm in pma fig⁹ illa maior. vz q violēter mota p
pe finē tardius/ppe principiū celerius ferūtur. ab Auer.
pbatur: ⁊ ingt. Et ipse dedit cām pp quā motus violēt⁹
quāto magis appropinquauerit suo fini/tāto tardius mo
uetur: quę cā est remotio ab agēte extrinseco: omne eniz
agens fortius agit in partem propinquā qꝫ in remotam:
vt sensu patet. Hęc ex cōmento.

Questio. **Greci expositores** querūt causaz cur id qd naturalr fertur: ppe lo-
cū velocius fertur: de qua qōne: lz in 2º huius disputabi-
mus: tn̄ vt gręcorū morē imitemur: aliqua attingamus.
Pō hypar-
ci. ¶ Hyparchus metapontinus astronomus: q suas ɔside-
C rationes de stellis ⁊ mūdo pfecit apud rhodū cām hui⁹
assignauit ex pte mouentis p violentiā/ex eo qr quo ma-
gis elongatur motus: eo min⁹ de virtute remanet mouētis:
qua rōne tardior fit ppe finē velocior ppe pncipiū. in fi
ne autē remittitur in tm̄ vt finalr graue ipm sursum non
amplius fertur: lz incipit moueri deorsuz ob remissionez
eius qd remansit de virtute mouentis violēti: quę quanto
magis ac magis remittitur: tanto magis ac magis cōtra-
Confu. rius motus intendit. Hęc Hyparcus. Hunc Lipari⁹ ex-
positor Aristotelis ēt secutus est/hoc in loco. ¶ Obycit
autē huic Alexander ⁊ bene: qr hęc rō est pticularis solū
in his quę naturalr mouētur post motū violentū. nō aūt
hz locuz in his quę naturalr mouētur: cū generarētur ex-
tra sua loca ppria: vt si lapis eēt genitus in media aeris
Pō Jābli. regione. ¶ Jamblicus ⁊ alij platonici (vt. 8. vidim⁹ phy
sicor:) assignant cām ex quantitate medij/p qd fit motus
vtpote aeris: q minus resistit: quāto plus pceditur in mo
tu naturali: qr minor est: ⁊ ideo minus pōt ipedire motū
D nālem. Hanc etiā causaz visus est Aristoteles assignare i
libro pblematum: lz illi libro nō multū credendū sit: cū
Confu. pblematice soluat qōnes. ¶ Sz ēt hāc ɔfutāt Alexāder
a m ⁊ Simplicius: qr nō minus valeret in motibus violētis/
qꝫ naturalib⁹: in qbus contrariū experimur. Scdo argui
pōt fortius/nam moueatur. m. mobile naturalr versus. c.
locuz sibi nālez per spatiū. a. b. c. ⁊ volo q cū. m. deuenit
in. b. r. mobile eiusdē spēi ⁊ naturę cū. m. icipiat simul mo
ueri cuz illo eodē. m. ⁊ pz q citius. m. deueniet ad. c. qꝫ. r.
vbi tn̄ spatiū. b. c. vtri eēt ęquale. igitur non quātitas me-
Rñſio dij tn̄ causa est maioris vel minoris velocitatis. ¶ Ex-
Thom. positor pmus ppter hęc tenet cāz illi⁹ esse ex eo qr quan-
to corpus graue magis descendit: tanto magis ɔfortatur
b r grauitas eius ppter ppinquitatē ad pprium locū. ⁊ hęc

videtur Alexādri solutio. ¶ Sed videt falsa: qr si graue E
ppe locū pondereret: nō inueniretur grauius seipso a loco Replica
remoto. Ubiqz eniz ęqualr ponderabit. ¶ Soluit gręc⁹ Rñſio
qdam expositor: q ppe locum grauius esset corpus: eius Sim.
tamē maior grauitas sensu nō pciperet: cogit nāqz argu-
mētū illic eē in re maiorē grauitatē: nō tn̄ q sensu pcipi
debeat. ¶ Sed hęc rñſio cuiusuis sit: friuola est: vt eniz Confu.
maior grauitas in descensu maior pcipi ppe locū: qꝫ re-
motius: naz si pcuteretur caput gręci ppe/magis frange-
retur: qꝫ remou⁹ si pcuteret vt docet obseruatio. ¶ Pro- c Proba
pter h cū Alexādro ⁊ expositor sentio: ideo graue celeri⁹ pō
moueri ppe locū: qꝫ remotius: qr eius grauitas est maior
siue qr est ɔfortata: ⁊ accreta/atqz aucta. Illud tn̄ cum eis
non sentio/q causa illius ɔfortationis sit sola loci vicini-
tas: qr vbi vnū mobile non motū eēt tardius moueretur
ab eodē termino e quo qꝫ moueretur aliud mobile prius
motū ab eodē: vbi tn̄ eēnt ęque ppinqua. ¶ Jō aiaduer
sione dignū q 2ª est grauitas: altera qdē nālis: quę graui F
ipsi ex gñatione dat ab agēte nāli mediāte ei⁹ forma. 8.
phy. cō. 4. agens quātū dat de forma: tātū dat de ɔñtib⁹
formā/mediāte forma. Altera vo ē accñtalis siue aduēti
cia: quę a causis graui ipsi accidit extrinsecis. quę ēt a nō-
nullis ipetus appellatur: ⁊ sapide. Huius rei causę nō sūt
sola loci vicinitas vt Alexander ⁊ expositor videtur sen-
tire: sed (vt mihi videtur) sunt tres: pma ⁊ pcipua est ipm
mobile: qd per suaz formā est sic moueri aptū. Scda cā
⁊ dispositiua est loci vicinitas. Mobile enim vicinitate
loci disponitur ad huius grauitatis gñationez. Tertia cā
⁊ instrumētaria ⁊ sine qua nō est motus nālis: quo moue
tur: ⁊ loco appropinquat: atqz sine quo non posset accñta
lem illā grauitatē ɔsequi: cuius signū est: qr postqꝫ genit:
nō est graui⁹ qꝫ pcrat. ¶ Ex his appet solutio qōnis: vi-
delicet qre mobile ppe finē accelerat: huius enim cā est: G
qr fit accidentalr grauius. qd ɔfortari in grauitate vocat
expositor. ¶ Sed tunc emergit difficultas obiter vtrum Difficultas
hęc accidētalis grauitas sit eiusdē spēi cū illa nāli: videt obit occur.
enim pmo aspectu q sic/qr motus illarū eiusdē spēi sunt:
igitur ⁊ ipsę formę eiusdē speciei sunt. ¶ In ɔtrariuz vi-
detur q non/qr grauitas accidētalis depēdet a causis dif
ferētibus specie a causis grauitatis nālis. Modo si causę
differūt specie: ⁊ etiā effectus differūt specie. 8. physicoruz
cō. 47. ¶ Sed hoc est pblema neutrū: pōt enim teneri Solo.
vtrūqz: qr in accidētibus idē specie eē pōt a causis diffe-
rentibus specie: vt calor specie idem pōt esse a motu/⁊ a
lumine/⁊ a calore. Tu vo transmitte ad tēpus rez hanc.

Secundo querūt vtrū datis plurib⁹ mundis ⁊ ec- 2ª questio.
centricis terra vni⁹ moueret ad mediū
alteri⁹. ¶ Rñdet Albertillus de inesse illā terrā nō mo- Pō Alber.
ueri ad h mediū: tū qr nec nālr/nec violēter: tū qr cęlū eēt
penetrabile: tū 3º qr iter ābos mūdos mediat vacuū: ⁊ sic
graue p vacuū moueret. attamē de inclinatiōe terra illa
eēt moueri apta ad hoc mediū: qr ⁊ terra illa cum hac est
eiusdē speciei: ⁊ locus cum loco. ⁊ qr hoc est impoſe: ideo H
plures mundos esse est impoſe. ¶ Sed errat hic vir: nā Confu.
Aristoteles pbauit de inesse terrā vnius ferri ad mediū
alteri⁹: cuius signū est: qr remouit oēs cauillos cōtra hoc.
Secūdo si de iclinatiōe terra illa est moueri apta: aliqñ
mouebitur/alr frustra eēt iclinatio ipsa. ¶ Dicerē igit Propāti⁹.
iuxta regulas logicorū: q multū refert aliqd ɔcedere fz
sui qualitatē: ⁊ cōcedere vt sequens: equum enim habere
alas nō est ɔcedenduz fm sui qualitatē/qr est ipossibile:
sed bene vt sequēs: si ponitur ipm volare: ⁊ hoc vult dice
re Auerroes. 7. physicorū cō. 2. q alr est loqui de veritate
hypothetice. ⁊ alr d veritate ɔñtie: vt etiaz logici oēs ex-
clamant. Tunc dicerē terrā illius moueri ad hoc mediū

I nostrum/nõ esse ꝯcedendũ ſm ſui qualitatẽ/ꝓpter illas
tres rões Albertilli:eſt eniʒ ſm ſui q̃litatẽ falſuʒ ⁊ ipoſ-
ſibile. vt ꝟo ſequens ad poſitũ ⁊ ꝯceſſum ab aduerſario
ꝯcedenduʒ eſt:nã ꝯceſſum eſt falſuʒ ipoſſibile/ideo cõce
dendũ eſt etiã falſuʒ ipoſſibile. Miror Albertillũ ſũmũ
logicum:cur non ſoluit queſtionez more ſuo logice. Hec
de prima ratione.

℃ Preterea ⁊ ꝑ eas rões:q̃ ſũt ex ꝑma phia:
⁊ ex ipo circulari motu:quẽ q̃dẽ hic ſilr ⁊ in
ceteris mundis perpetuum eſſe neceſſe eſt:
idem profecto deduci poteſt.

Expoſitio. ℃ Ariſtoteles in. 12. ꝑme phie libro textu illo atq3 celum
vnũ eſſe:q eſt. 49. cõmẽ. duab⁹ vijs vnitatẽ mũdi ꝑſua-
det:ꝑmo q2 plura nũero/⁊ ſpecie eadẽ/ſunt cõcepta cum
mã. celũ ſiue mũdus nõ cõcipit̃ cũ materia. igitur mũdi
nõ pñt eſſe nũero plures/⁊ ſpecie ydẽ. Scdo id oẽ cuius
K primũ mouẽs eſt vnuʒ numero tm̃/⁊ ꝑpetuũ nõ põt eſſe
plus vno in ſua ſpecie. S3 mũdus eſt cuius ꝑmus motor
eſt vnus nũero tm̃. igit̃ mundus eſt vnus nũero. Tertia
via accipit̃. 8. phyſice auſcultationis:vbi ꝓbatuʒ eſt vnũ
eſſe ꝑmum motũ ad quẽ oẽs alij reducunt̃. igitur vnum
eſt primũ mobile:⁊ ita vnus mundus. has igitur ratiões
Ariſtoteles innuit:ſ3 nõ explicat:q2 vult illas eẽ itellectas:
tuʒ ex ꝑma phia:tũ ex libro phyſice auſcultatiõis. ⁊ ingt.
Preterea ⁊ ꝑ eas rõnes:que ſunt ex ꝑma phia ideʒ oñdi
põt:quas non explicat:ſed innuit:nos ꝟo explicauim⁹. ⁊
ex ipſo circulari motu:quẽ q̃dem hic ſilr ⁊ ceteris mũdis
ꝑpetuuʒ eſſe ⁊ vnũ ad quem ceteri reducant̃:neceſſe eſt:
ideʒ ꝑfecto deduci põt. ⁊ hic innuit illã. 8. l3 raptim. Hec
Que Auer. Ariſtoteles ipſe. ℃ Auerroes ꝟo ex ſuis malis trãſlatio-
cõmẽ. 90. nibus notat duas eẽ cauſas:cur homines nõ credũt nãli-
L bus demrãtionibus. Prima eſt ex mala cõſuetudine:vt
exẽplo ſue ſecte indicat:vt diximus antea. Scda eſt quia
petũt ꝓpões demonſtrationũ naturaliũ eẽ notas vt ꝓ-
poſitiones demonſtrationũ mathematicarum:qđ nõ eſt
ita. naʒ demrãtiones mathematice ſunt in ꝑmo certitudi
nis gradu. ⁊ nãles in 2°. Hec notauit ex ſuis tranſlationi-
bus. Naʒ in noſtris nihil horum habemus/nec in greco.
Scdo ipſe ſyll'm textus format dupl'r:ꝑmo mõ ſic/omne
mobile/cuius motus eſt eternus/ꝑmus/⁊ vnus/ad quem
ceteri reducant̃:eſt vnuʒ nũero in ſua ſpecie. S3 mũdus
eſt mobile:cuius motus eſt vnus ꝑ reductionẽ. q2 ad ipʒ
reducantur ⁊ motus oẽs noſtri/⁊ ceterorũ mundoꝝ/⁊ ꝑ-
mus/⁊ ſempiternus. igit̃ vnus in ſua ſpecie. ℃ Notat tñ
Auer. ꝙ ratio hec ſumpta eſt ex ꝑma phia:tñ oẽs ꝓpoſi-
tiones ſunt demonſtrate in ſcientia nãli. ⁊ ita vult hanc
M rõnem dici metaphyſicã:non q2 ſit ꝑ ꝓpões metaphy-
ſicas/ſed q2 ſcribunt̃:atq3 ponunt̃ vt ꝯceſſe in ipſa meta-
phyſica. qđ rẽ obſeruãdo ꝟba ſue tranſlationis aiaduer
ti. Tu ꝟo vide quo mõ hec ſunt deliramẽta:nihil enim
horũ legimus in codicibus grecis Ariſtotelis. imo Ari[les]
innuit rõnes metaphyſicas:⁊ nõ explicauit illã ꝟo octa-
Sylls. 2. ui phyſice auſcultatiõis raptim tetigit. ℃ Scdo format
ſyll'm e ꝑmo ad vltimũ etiã ex l'ra hoc mõ:motus celi eſt
vnus numero/ꝑmus ⁊ ſempiternus. igitur motor illi⁹ ꝑ-
mus/eſt ſempiternus/⁊ a materia ſeparatus. Ultra/igit̃ vn⁹
nũero tm̃ in ſua ſpecie:oĩa eniʒ forma liberata a materia
nõ eſt plus vna in ſua ſpecie. Ultra igit̃ ꝑmũ mobile:cu-
ius ille eſt motor imediatus ⁊ ꝑ ſe:vt celũ/eſt vnũ nume-
ro in ſua ſpecie. põt ⁊ oſtenſiue ſic fieri/omne mobile cu-
ius motor ꝓprius ⁊ ꝑmus eſt vnus numero in ſua ſpecie:
eſt vnũ numero in ſua ſpecie. celũ eſt eiuſmodi/igit̃ vnũ
nũero in ſua ſpecie. hec eſt 2ª ratio. Tu quoq3 diiudica:
Qõ Auer. quatenus hec ficta eſt/⁊ nihil ad l'raʒ noſtrã. ℃ Mouet

qõnem Auer. ⁊ ꝓbat cũ pluralitate mundoꝝ poſſe ſtare N
vnitatem ꝑncipis atq3 primi motoris. naʒ primus motor
mouet vt amabile:⁊ intelligibile. Modo vnũ amabile ⁊
vnũ itelligibile põt vti vnus finis deſiderari atq3 itelli-
gi a pluribus:vt vnus cibus a plurib⁹ famelicis. igit̃ po-
teſt eſſe ꝑmus motor vt finis vnus nũero ⁊ plures eẽ celi
ac mũdi:q illũ amẽt/⁊ itelligant. Et hec queſtio ſupponit
primũ motorẽ mouere per modũ deſiderabilis ⁊ intelligi
bilis:hoc eſt vt finis:⁊ mundos ipſos mouere ſe amando
⁊ intelligendo illũ. ℃ Rñdet Auer. ⁊ ait nõ eẽ ſimile in Rñ Auer.
celis/⁊ in nobis:naʒ in celis itellectio ⁊ res intellecta ſunt
idẽ oĩbus modis. In nobis ꝟo intellectio ⁊ res intellecta
differunt:q2 res que intelligit̃ eſt in mã:l3 intelligat̃ ſine
materia. In illis ꝟo res que itelligitur eſt deus/⁊ ipſe eſt
ſibi:⁊ alijs celis itellectio. ⁊ ita negat̃ ſimilitudo. ℃ Hec Confutatio
ſolutio ꝓfecto niſi ſuppleatur:nõ eſt ad ꝓpoſitũ:nam ꝑ ſolonis Al.
hoc quod intellectio ⁊ res que itelligitur ſunt idẽ in illis: O
non habetur vnum intelligibile non poſſe intelligi a plu
ribus intelligentibus. ℃ Simplicius auctore Ammo- Rñ Sim.
nio ꝑceptore velle videt̃ Ariſ. ſuppoſuiſſe ex ꝑma phia
primũ finẽ/primã formã/ac ꝑmũ efficiẽs eẽ idẽ in ſubiec
⁊ ita p3 talẽ finẽ nõ poſſe poni ꝑter motores quaſi alium
ab oĩbus. ℃ Alij ꝟo dixerũt ꝙ ꝯceſſo adhuc illo fine ex- 3ª ſolo.
trinſeco:nihilominus nõ pñt eẽ plures ꝑmi motores agẽ
tes de pari atq3 ex equo illũ appetẽtes ⁊ itelligẽtes:eſſent
eni tales oẽs eiuſdẽ ſpẽi:⁊ ita materiales/⁊ corruptibiles.
⁊ ſic l3 vnus finis poſſit appeti e plurib⁹ motorib⁹:nõ tñ
equalr ⁊ de pari:ſ3 ordine quodã. cuius expõnis eſt expo
ſitor noſter. Et hoc forte voluit balbutire Auer. dũ ait in Expõ Al.
illis eſſe idẽ intellectionẽ:⁊ qđ itelligitur:nã deus eſt qđ
ab oĩbus intelligit̃:⁊ deus eſt ſibi ⁊ oĩbus intellectio. Nã
ceteri intellectus ipm̃ deũ deſiderãt ⁊ itelligunt ꝑ eẽntias
eius:tunc ſupplẽdũ eſt idẽ nõ poſſe equal'r in abſtractis
a mã a pluribus itelligi:q2 tũc eẽnt eq̃les ꝑfectione. ⁊ ſic P
ſpẽ ydeʒ:nũero differẽtes:⁊ ita mãles. at in mãlibus reb⁹
vt in hoĩbus idem põt intelligi ⁊ amari a plurib⁹ nume-
ro differẽtibus/ſpecie ꝯuenientibus:q2 ſunt mãles ⁊ cor-
ruptibiles:vbi nihil prohibet tales intelligentes corrũ
pi. Hec fortaſſe Auer.

Querunt vtruʒ in ſubſtãtijs ſeparatis pñt plura idi- Queſtio.
uidua eẽ eiuſdẽ ſpẽi:vt plures nũero vij ꝓõ Ioan.
plures nũero Gabrieles. ℃ Ioãnes rñdet ꝙ non:⁊ in h̃
nemo dubitat in ſchola ꝑipatetica:ſ3 q̃bus rõnibus hoc
demrãtur:eſt dubiũ nõ ꝑuuʒ. Ioannes aſſignat duas rõ-
nes. ꝑma eſt:q2 in ſeparatis a materia nõ eſt plus vno idiui-
duo ſub eadẽ ſpecie. naʒ cã multitudinis nũeralis ſub ea-
dẽ ſpecie eſt mã. igit̃ que nõ ſunt in mã:non pñt eẽ plura
nũero ſub eadẽ ſpecie ꝑ ꝯuerſionẽ ꝑ ꝯtrapoſitionẽ:⁊ hãc
rõneʒ tetigit Auer. in cõ. ℃ Scda rõ eſt q2 idiuidua ſunt
plura nũero ſub eadẽ ſpecie vt ſunt ſub accidẽtib⁹ diuer
ſis. igit̃ que nõ recipiũt accidẽtia nõ pñt eẽ plura nũero
ſub eadẽ ſpẽ per ꝯuerſionẽ ẽt per ꝯtrapoſitionez. ℃ He Obie. Aui.
ſunt rõnes Ioãnis ⁊ ꝑipatetice. ℃ S3 Auicẽ. in eius me Q
taphyſica has rõnes ꝯfutat. primã q̃dem:q2 materia eſt
ꝑncipiũ ſpeciei:eſt. n. ꝑs q̃dditatis ⁊ ſpeciei. igit̃ eſt nimis
cõmune ꝑncipiũ:⁊ ita nõ põt eẽ ꝑncipiũ quo idiuiduum
ſit vnũ numero. Scdaʒ ꝟo refellit q2 accidẽtia ſunt poſte
riora ſuba:⁊ hec accidentia poſteriora hac ſuba:qm̃ hoc
accidens recipitur in hac ſuba:⁊ ita illa fuit ꝑus vna nũe
ro:⁊ poſtea recepit accidẽtia indiuidua. Aliã obiectionẽ
facit Ioãnes contra ſe. quã vide. ⁊ ſic rõnibus Auicenne
rõnes he videntur friuole. ℃ Propterea Auicẽ. vult oẽ ꝓõ Aui. de
indiuiduũ eſſe vnũ numero ꝓpria hypotheſi: vt. n. ſpẽs ꝑncipio indiuidua
eſt ſpecies ꝓpria differẽtia vltima ſpecifica:ſic idiuiduũ tionis.
eſt vnũ nũero ꝓpria differẽtia idiuiduali:que ab Auicẽ.

hypotheſis

A bypothesis dicit vbiq3:hec eni nec est accidēs:s3 aliis oia
accidētia:nec suba/sed modus substātie:vt differētia ho/
Pō q̄rūdā minis nō est homo formalr/sed modus hois.Qua rōne
aliq vocāt eā hecceitatē:qua Socrates est hic:⁊ Plato il/
le.⁊ saluādo dicta Aris.vbiq3:volūt hypothesis hāc pipa
tetice dici māam totius:que ↄtrahit formā totius ad eē vl
timū subiicile vt longis ↄsiderationibus in eoꝝ qōnibus
explanāt.Tūc alia via nanciscunt vnitatē pmi:⁊ cuiuslī
bet intelligentie:sumūt.n.de mēte Aris.in sempiternis ge
quid est posse/eē necessariū vt.3.auscultatiōis physice di/
ximus:⁊ cū deus sit sempitern⁹ oē posse est ibi in eo actu:
quare nō pnt plures dij eē:q2 deo deficeret pfectio alte/
rius dei:cuius ipse est capax.⁊ sic non oē posse esset actu
Confu.posi in eo.tu ↄ̄o lege suas ↄsiderationes in B.¶ S3 hec Aui
tiōis Aui/ cēne pōr:⁊ illoꝝ nō est pipatetica:⁊ in hoc nō dubito:q̄uis
cen. ipsi enitant ostēdere pōnem hāc eē Aris.⁊ bonoꝝ pipate/
ticoꝝ:⁊ hoc mihi sufficit:tn̄ vt satisfaciā aliqbus ↄtra illā
solitus sū3 arguere multis rōnibus:nūc aūt sufficiāt tres.
B pma est:ois differētia q̄ idiuidua enumerant finita vel
infinita:tot aut tanta:est quantitas aut quātitati attinēs.
Na3 finitu3 ⁊ infinitū quāto ↄgruit vt dicit in pmo phy
sice auscultatiōis.S3 p differētias idiuiduales idiuidua
sunt finita vel ifinita/tot aut tāta.igit differētie idiuidua
les sunt quātitates.aut quāto attinētes.Minor est per se
nota.Na3 p differētias specificas nō dicunt finite vel i/
finite spēs:s3 perfecte aut iperfecte.Unde ⁊ Plato dixit
q discēdere a specie ad idiuidua est ire ad chaos ⁊ ifinitū.
¶ 2° indiuidua denominantur plura numero:aut igitur
numerositate transcendēti.aut nūerositate pdicamētali.
nō transcendēti:q2 illa est essentiarū ⁊ entiū:⁊ sic cōueni/
ret spēbus/⁊ cēntis:quo mō nō sūt ipsa idiuidua.Si ↄ̄o
nūerositate pdicamētali:tunc idiuidua eēnt nūero discre
ta/sed nūerus discretus cāur ex diuisiōe ↄtinui:igitur in/
diuidua sunt numero plura diuisione ↄtinui:⁊ hoc vo/
C lo.¶ 3° tūc idiuidua nō differrēt accidētalr:qd est cōtra
oēs pipateticos:⁊ ipsosmet.Deducitur:quecūq3 dīnt aliq/
bus differētijs:que añcedunt oia accidētia:nō pnt differ/
re accidentalr vt oibus p3.sed idiuidua dīnt hypothesi/
bus:q p ipsos añcedant oia accidētia:igit nō pnt differre
accidentalr.He rōnes satis sunt nūc ↄtra fundamētū eo/
rū.Illud ↄ̄o qd addunt.v3 q sempiternitas sit pncipiū q̄
vnūqdq3 sempiternū est vnū nūero in sua specie.non est
cōe:Auerro.n.2° huius cō.49.vult oēs orbes eē eiusde3
spēi:⁊ tn̄ sunt sempiterni.ꝑterea corruptibilitas nō est cā
multiplicationis idiuiduoꝝ in eadē specie:s3 p eos hypo/
Pō ꝑpria. thesis/siue hecceitas.igit non sempiternitas est cā vnita/
tis idiuidui sub eadē spē:sed carētia māe.¶ Propterea
pipatetice loquēdo videt mihi qd pncipiū fundamītale:
quo iduiduū est vnū numero/⁊ diuersum nūero ab alio
D eiusde3 speciei est mā affecta dispōnibus qualitatiuis ⁊
quātitatiuis.Mā eni3 sola eēt pncipiū remotū:s3 mā ijs
Pro solo. affectionib⁹ ↄtracta est pncipiū quare idiuiduū est vnu3
in se:⁊ diuisu3 in nūero a qlibet alio eiusdē spēi.¶ Sed
pro solone ad rōnes Auicen.deb es scire q dispōnes ille
qlitatiue ⁊ quātitatiue pcedunt idiuiduū siue formā idi/
uidui:⁊ sequunt:pcedūt qdē pōritate māe ad formā/⁊ in
genere cāe mālis:sequūt ↄ̄o ordine effect⁹ ad cā3 forma/
lē siue effectricē:iō in quocūq3 priori subm erit illis pus:
ille erunt subiecto pores:s3 diuersis ordinib⁹:subm qde3
prius pōritate efficiētis siue forme ad materiā:ille ordie
Sol.rōnū. materie ad formā:q2 dispōnes reducuntur a d genus cāe
materialis.¶ Tunc p3 solo ad rōnes Auicē.ad primam
dicerē:q l3 mā attineat ad spē3:tn̄ mā affecta illis dispu/
tationibus attinet ad indiuiduū.Ad 2ᵐ dicerē accidētia:
que nō disponūt māam pro introductiōe forme/psuppo/
nere idiuiduū vnū nūero:at accidētia que disponūt ma/ E
teriā pcedunt:⁊ sequunt indiuiduū rōne diuersa:vt dictū
est:⁊ sic ratio nulla.Hec raptim mihi vident nunc:alias
fortasse diligētius māam hanc examinabimus.

¶ Insuper etiam perspicuum fiet celum vnū
esse necessario nobis hoc mō cōsiderantibus.
Nam cum tria sint elemēta corporea:tria ēt
erunt elementorū loca.vnus qdem eius cor/
poris qui subsistit/is v3 qui circa mediū.ali⁹
autem eius qd in orbem fertur:qui qdem vl/
timus est.horum tertius is est:qui mediū est
corporis.In hoc eni3 corpus esse necesse est
id quod supereminet.Nam si in hoc non est:
extra erit.Sed hoc est impossē.quippe cum F
aliud quidem grauitate vacet.Aliud graui/
tatem habeat:atq3 locus eius corporis quod
grauitatem habet:inferior sit siqdem in me/
dio sit is locus:qui grauis corporis est.

¶ Hactenus de rōnibus metaphysicis:nūc ad rōne3 3ᵐ Expositio.
accedit:⁊ cōponitur sic/ignis est in loco medio inter locū
grauiū ⁊ celorū.igit nō est alius mundus.circa hāc rōnē
Aris pmo ꝑponit vnā supponē3/⁊ inqt.Insuper ēt p/
spicuū fiet celū vnū esse necessario nobis h mō ↄsiderā/
tibus.hec est cōclusio:quā ꝑponit.Deinde sumit suppo/
sitionē/⁊ inqt.Nā cū tria sint elīnta corporea:tria ēt erūt
elementoꝝ loca:vnus qdem ei⁹ corpis/q subsistit his.v3
qui circa mediū:⁊ hic est locus grauiū.Alius aūt eius cor
poris:qd in orbē fertur:q qdem vltimus est:⁊ hic est oiu3
celorū.Horū tertius is est:q mediū corpis:⁊ hic est locus
ignis.Est igit suppō q tres sunt loci ꝑ numero triū ele/ G
mentoꝝ/imus.v3 grauiū:sūmus celorū:medius leuiū.v3
ignis.Tūc arguit:ignis est in loco hoꝝ medio tm̄.igitur
vnus est mūdus.añs pbat:nā si in hoc nō est:extra hunc
erit.S3 hoc est impossē:q2 nō pōt poni in loco celoꝝ:q2
ille est corpoꝝ que nec grauia sunt/nec leuia.nec in loco
grauiū.q2 solū graue est in medio.restat vt solū ponat in
hoꝝ medio.Inqt.S3 hoc est impossē.qppe cum corpoꝝ
aliud quidem grauitate vacet vt celum:⁊ hoc in supre/
mo residet loco.aliud grauitatem habent:⁊ huius locus
imus sic:tn̄ dīt ↄ̄bis obscuris dicēs/atq3 loc⁹ ei⁹ corpis:
qd grauitatē h3:inferior sit:siqde3 in medio sit is locus:q
grauis corpis est.⁊ ita nō pōt eē ignis ext locū mediū:q2
nō in supmo:q2 ille est celoꝝ.nō in imo.q2 ille est grauiū
vt supposuit:⁊ sic p3 añs.Ex hoc vult habere eē vnū mū
dū tm̄:q2 si eēt ali⁹:in illo eēt ignis:⁊ tūc ille ignis nō eēt
in medio hoꝝ duoꝝ locoꝝ:imo extra oia hec loca:vt p3.
¶ Alexā.aūt syllogizat sic/corpus leue nō pōt esse extra
hūc mundū:q2 aut illud erit supra nostro mūdo:aut sub H
nostro mundo.si supra nostro mūdo:igit leue erit supra
celū.qd falsu3 est:cū celū sit extremū.si sub mundo:igitur
ignis erit infra graue:⁊ ita leuia erūt sub grauib⁹.igr op3
eē in horū medio:⁊ sic volo:⁊ tūc lege līam iuxta forma3
Alex.q2 pōt sic legi.In hoc.n.loco medio necē est id cor/
pus eē:qd supeminet.igit nullus ali⁹ mūdus eē pōt:pba/
tur:q2 si sit ali⁹ mūdus:tūc in hoc medio loco nō est tm̄:
s3 ēt extra:tūc ignis erit extra:s3 hoc est ipossē:q2 non pōt
eē supra celo:nec infra celū:pp rōnes dictas.op3 igr vt sit
in hoꝝ medio:⁊ sic vn⁹ tm̄ est mūdus.⁊ hoc mō nō añs:
sed ↄñam pbauit vel sic:in hoc.n.loco medio necesse est
id corpus eē qd supeminet.v3 ignis:⁊ supple i nullo alio
igit vnus nūero mūdus.Qd nō i alio pbat:q2 nō supra

I B:nec infra.igit̃ vt pus:⁊ sic est,pbõ añtis.in ꝟo ꝯsidera.
¶ At neq̃ pter nãm sibi accõmodabitur ille
locus:cõpetet eniz alij fm nãm.at nullũ aliõ
est. In medio ergo esse necesse est. huius aũt
ipsius/ quenam sint differẽtie:posteri⁹ dice-
mus.de corporeis igit̃ elñtis:quenam sint/⁊
quot:⁊ quis cuiusq̃ locus:insuper ẽt quot
omnino multitudie sint ipsa loca:ex his que
diximus perspicuum est.

Expositio. ¶ Refellit cauillũ:posset eniz statiz aliqs dicere ignez eẽ
in aliquo loco extra hũc mundũ pter nãz.Obycit ꝯtra ⁊
ingt.At neq̃ pter nãz sibi accõmodabit̃ ille locus extra
hũc mundũ:cõpetet.n.alij corpi pter oĩa elñta fm nãm:
q̃z oĩs loc⁹pternãlis vni ẽ nãlis alij.at nullũ aliõ ẽ corp⁹
in rerũ nã pter oĩa elñta.In medio g̃ esse necesse est.⁊ sic
rõ dicta locũ hz/⁊ efficaciã.Deinde se excusat:⁊ ingt.Hu-
K ius aũt ipsi⁹mũdi quenã sint differẽtie:posteri⁹ dicem⁹.
vt in 2° celi.Demũz epilogat:⁊ sermo suus pz.Aiaduerte
q̃ ꝟba Ari^lis sunt valde obscura:⁊ nõ pñt clariori for⁹
Que Auer. syllogiçari/vt p expositionẽ patuit.¶ Quo ꝟo ad ꝟba
cõmẽ.9 t. attinet/Auer.p elñta nõ ea corpa ex quibus alia fiũt itel
ligit:sz qbus nullũ corpus est pus:⁊ sic celũ elñtũ eẽ põt.
Alij ꝟo celũ eẽ elñtũ aiunt vniuersi q̃ rõne corpea adie-
Questio, cit:ad differẽtiã mãe.¶ Sz statiz Auer.mouet qõnẽ q̃z
non vr̃ verũ q̃ hec tria celũ/leue,⁊ graue sint in loco.q̃z
nõ pñt eẽ in loco nisi essentialr̃ vt Ari^les ⁊ Alexã.dixerũt
Solo. at celũ p accñs est in loco.igit̃ suppõ falsa.¶ Rñdet Ari.
⁊ dicit pmo q̃ in physicis dictũ est celũ nõ eẽ in loco:q̃z
sumptũ ibi fuit extra celũ nihil eẽ:qõ nunc est demõratũ.
Dicit 2° q̃ g ponit plures mũdos:cogit̃ tenere celũ eẽ p
se in loco:q̃z cogitur dicere vacuũ in quo celũ est.Dicit 3°
q̃ dicẽtes mũdũ esse vnũ:cogunt̃ dicere extra ipm nihil
esse.dicit 4° q̃ cũ fuerit his additũ illud qõ in 4° physi.
L est dictũ.vz q̃ corpus extra qõ nullũ corpus est:non est
in loco:⁊ sic h dcm̃ celũ eẽ corp⁹ ex̃ qõ nullũ aliõ corp⁹ ẽ:
dabit̃ celũ nõ est i loco.¶ Tũc ad formã dic̃ Aris.acce-
pisse celũ eẽ in loco fm põnez aduersarioꝝ:est igitur sup
positio/tria sunt loca:que duplr̃ pbat̃:tũz q̃z tria sunt ele
mẽta:⁊ hec pbatio est in lr̃a:tũz q̃z tũc nõ ad eundẽ locũ
moueret̃ ps ⁊ totũ.pz q̃z vbi terre plura eẽnt loca:totũz
põt moueri ad.a.locũ:gleba ad.b.locũz.Ex hac suppõne
arguit Auer.nõ plura sunt loca q̃ tria:igit̃ vnus tm̃ mũ-
dus.nã vbi plures eẽnt:pñt esse pla loca:q̃ tria.¶ Quo
ꝟo ad alia ꝟba attinet.Auer.p locũ grauiũ:itelligit cõca-
uã aeris supficiẽ:in qua oĩa grauia ipsa ꝯtinentur:⁊ ppea
Aris.dixit g circa mediũ est:nã ꝯcaua aeris supficies:que
locus est grauiũ,circa mediũ est.⁊ p locũ supremũ:itelli-
git spatiũ:qõ itelligit̃ e celo pmo vsq̃ ad.S.qõ regio celo-
M rũ dr̃:⁊ hec sũt sapide dicta:ait ẽt posse itelligi p tertiũ lo-
cũ ꝯcauũ vltimi corpis puta lunaris:q̃z oĩa que sũt infra
illud sunt essentialr̃ in loco:⁊ in h erũt oĩa leuia/vt ignis
⁊ aer.⁊ oĩa h pñt ꝯuenire nostre lr̃e:cetera ꝟo nõ.debes
scire q̃ illã lr̃az.¶ Hu⁹ aũt ipsi⁹:quenã sint drĩe:posteri⁹
dicemus/Auer.itelligit hu⁹ipsi⁹.i.corpis leuis:nã postea
vt ait subdiuidet in aerẽ ⁊ ignẽ:qõ signãter de leui corpe
se excusat:vt Auer.ait q̃z graue eẽ duplex.vz aquã ⁊ terrã
est p se notũ ad sensuz.at leue eẽ sectũ in duo est rõne iuẽ-
tũ:qõ hac rõne pbat:q̃z vt Alexã.ait ignis ille est equo-
ce dictus:⁊ ita purus/⁊ nõ visilis:⁊ sic rõne inuẽtus:sunt
aũt ad hoc tres rõnes:pma ex eo q̃z cõbinatio ex calido ⁊
sicco eẽ põt.Scda q̃z extremũ ꝯtrarium est in rex nã vt
terra.igit̃ ignis.Tertia q̃z oẽs ignes sursum petũt:igit̃ ibi
est cõgregatio igniũ:vt ẽt pbat̃ mare eẽ:q̃z oẽs aque pe-

tũt mare.¶ Aiaduerte tñ vt dicet̃ in 4°:q̃ ille ignis est N
equoce pmo quo ad actũ primũ:q̃z est purus:hic mistus.
Scdo quo ad actũ 2^m:q̃z ille viuificãs rõne luminis:qõ
nobis mutuat̃ a stellis.Hic ꝟo noster mortificat.Hec ex
cõmẽto.¶ Sz attende:q̃ hec sunt bene dicta:sz non ad Error Au.
Aris.mentẽ:nã Aris.p verba illa nõ ignẽ:sz mundũ itelli
git:cuius drĩas in 2° huius dicet:qõ rõnabilr̃ se excusãdo
ait:nã fecerat mẽtionẽ de extra:⁊ sursuz/⁊ ceteris id gen⁹.
ppea hec Auer.expositio est remota a mẽte Aris.⁊ nõ mo
do in hoc errauit in litera ista:sed in multis alijs:ego ꝟo
collegi vtilia ad textum.

¶ Qd aũt vnus dũtaxat sit mũdus.sed nec ẽt
plures fieri possint:insuper ẽt qõ perpetuus
sit/cũ neq̃ sit corruptibilis/neq̃ genitus:di-
camus primo de ipso dubitantes. O

¶ Hactenus q̃ non sint plures mũdi trib⁹ rõnib⁹ pstua- Expositio.
sit:nũc q̃ plures eẽ nõ possint:de nouo dubitat.facit aũt
hoc qm̃ falsuz est duplex vt dicebamus:falsuz poẽ/⁊ fal-
suz ipoẽ:põt aũt eẽ aliqd falsuz:⁊ eẽ poẽ:vt nauale bel-
lũ est:vr̃ falsuz/sz poẽ:⁊ ita aliquis dicere posset vt Em-
pedocles plures esse mundos esse falsum de inesse:quia
semper est vnus de inesse:tamen fieri posse plures succes
sione ⁊ gñatiõe:vt phenix semp est vna:plures tñ eẽ pñt
successione ⁊ gñatione.ppterea pponit nunc pbare nec
posse esse plures.Addit insuper ẽt q̃ ppetuus sit cũ neq̃
sit corruptibilis/neq̃ genit⁹.Nã lz istud tractabit̃ in alia
sũma:ipm tñ vt pponit:q̃z hec pscrutatio facit ad pble-
ma de vnitate mũdi:q̃z si mũdus nõ est corruptibilis nec
genitus/tũc erit vnus tm̃/⁊ de inesse/⁊ de poẽ.pponit tñ
disputare de hoc/vt ꝟitas magis elucescat ex solõne du-
bitationũ tertio metaphysice.Hec de intẽtione.

¶ Uidebit̃ itaq̃ pfecto si hac rõne ꝯsiderave- P
rimus fieri nõ posse vt ipse vnus ⁊ idẽ dũta-
xat sit. Nã cunctis rebus:que ⁊ a nã ⁊ ab ar-
te fiunt/atq̃ ꝯficiunt̃:aliud est ipsa p seipam
forma:⁊ que cũ mã mista est.veluti sphere
foĩa aliud est:⁊ aurea/atq̃ enea sphera:⁊ cir
culi rursus aliud est ipsa forma:⁊ eneus cir-
culus atq̃ ligneus:quippe cũ sphere aut cir-
culi qõ qd erat eẽ assignãtes/nõ aurũ/nõ es in
rõne afferemus:cuz hec de illoꝝ suba non
sint.at si aut eneã/aut aureaz definierimus:ẽt
si pter singulare quicq̃ aliud itelligere aut su
mere nõ possumus.(Interdũ eniz hoc acci-
dere obstat nihil:vt si vnus dũtaxat circulus Q
fuerit sumptus.)nõ minus sane aliud est esse
circuli ⁊ huius circuli.Et illud qdez forma.
hoc aũt in mã forma erit ac singulare.

¶ Prosequitur Ari^les:⁊ pmo syllogiçat mundoꝝ multitudi Expositio.
nẽ:deinde soluit qõnẽ.de pmo supponit q̃ aliud est foĩa
celi vt forma:⁊ aliud forma celi vt in mã:⁊ syllogiçat sic
in oĩbus sensilib⁹ ⁊ singularib⁹.que aut arte ꝯficiuntur/
aut nã fiunt:aliud est foĩa p seipaz sumpta:⁊ forma vt in
mã mista.Sz celũ est sensile atq̃ singulare a nã aut arte.
igit̃ in celo aliõ est foĩa p seipaz sumpta/⁊ foĩa vt in mã.
Circa hãc rõnẽ pmo pponit id qõ vult pncipalr̃ syllogi
çare/⁊ ingt Uidebit̃ itaq̃ pfecto si hac rõne cõsideraue
rim⁹fieri nõ posse vt ipse mũdus vn⁹ ⁊ idẽ sit solũ.Deĩde
sumit maiorẽ sylli dicti:⁊ ingt.Nã cũctis reb⁹ que ⁊ a nã
fiunt

A fiūt:ꝛ ab arte ꝯficiunt:aliud est ipsa ꝑ seipsam forma/ꝛ que cū mā mista est. Hāc maiorē ꝓbat pmo exēplis mathematicis:deinde rōne. Exēplis qdez mathematicis ꝓpter duo:ꝛ qꝛ res mathematicę sunt certissimę:ꝛ qꝛ manifestū est ꝑ se in illis:ꝙ in rōne eaꝝ nō ponit sensilis mā ꝛ inqt. Ueluti sphęrę forma aliud est:ꝛ aurea/atqꝫ ęnea sphęra:ꝛ circuli rursus aliud est ipsa forma.ꝛ ęneus circulus atqꝫ ligneus. Hęc sunt exēpla. ¶ Deinde rōnez affert:ꝛ inqt. Quippe cū sphęrę aut circuli definitionez (quę dī qđ qd erat esse) assignātes:nō aureū nō ęs in rōne afferem⁹:cū hęc.vꝫ aurū ꝛ ęs de illorū sub̄a nō sint.at si aut ęneaz aut aureaz definierimus:subaudi tu illa addemus. Sꝫ dices vtrū qñ singulare est vnū tm̄ in sua specie:in illo differat for:ꝛ hęc for vle ꝛ ꝑticulare.qdditas ꝛ idiuiduū. ¶ Rñdet ēt si ꝑter singulare qcqꝫ aliud itelligere aut sumē non possim⁹ (interdū enīz hoc accidere obstat nihil:vt si vn⁹

B dūtaxat circulus fuerit sumpt⁹:ꝛ vt de facto ē ꝺ vna phęnice/ꝛ vno sole:ꝛ ceteris id genus:) nihil ꝓfecto min⁹ aliđ est eē circuli ꝛ hui⁹ circuli:ꝛ illud qdē forma ꝑ seipsam/ħ aūt in mā forma erit ac singulare. Sic igit̄ dato ꝙ vnūz nūero tm̄ sit sub specie idiuiduū:nihil tm̄ minus adhuc in ipso differt forma fm̄ se cōsiderata:ꝛ hęc forma. Hęc est maior sylli ¶ Aiaduersione dignū Ari^lis^ ꝓ tanto hūc cōsutasse cauillū/qꝛ aliqs ꝑuenire posset de mūdo:ꝙ ipe est vnus numero in sua specie:ideo in illo nō differt forma per seipsam sumpta:ꝛ hęc forma.ꝛ ideo nō recte exponit S.Tho.hunc locū intelligens quo ad modū definiendi.

¶ Cum igit̄ celū sensile sit. Singulare erit ꝑfecto:sensile enim omne in materia existit.

Expositio. ¶ Nunc ponit minorē:erat enīz minor sylli sꝫ celū est sensile ꝛ singulare ꝛ in mā.nūc ponit hāc minorē:sꝫ nō hoc ordie:sꝫ inqt. Cū igit̄ celū sensile sit:singu^re^ erit ꝓfecto:sensile eni oē in mā existit.fecit aūt minorē ħ mō vt det in-

C telligere ex vno seq alterū:ꝙ hęc tria.vꝫ singulare/sensibile/ꝛ esse in mā sunt conuertibilia.ꝛ in hoc Aristoteles sumpsit minorem/ꝛ illius ꝓbationem.

¶ At si sit singulare:aliud nimirū erit eē celūz ꝛ celū simplr̄.est ergo aliud hoc celūz.ꝛ simpliciter celuz:atqꝫ hoc est vt species ꝛ forma: illud vt cum materia mistum.

Expositio. ¶ Nunc sylli ꝯnem infert.vꝫ ꝙ in celo aliud sit forma ꝑ seipaz sumpta/ꝛ forma in mā cōcepta. Uerū epilogat viz totius sylli:vt discipulus facili⁹ illi assentiat:nā longius sumpsit ꝓpōnes.ꝛ inqt. At si celū ipm sit singulare/sensile ꝛ in mā cōstitutūz aliud nimirū erit eē celi idiuiduū/ꝛ simplr̄ celū vle.est ġ aliđ ħ celū/ꝛ simplr̄ celū:atqꝫ ħ.vꝫ celū simplr̄ est vt spēs/ꝛ forā/illđ.vꝫ eē celi est mistū cūz

D mā. Hęc est ꝯclusio ꝛ totius syllogismi epilogus.

¶ Sed quorū forma q̄dam atqꝫ spēs est/eoꝝ aut sūt/aut plura singularia fieri possunt. Nā si sint (vt quidam autumant) formę:hoc accidere necesse est.sin nihil sit talium separatū: non minus idem accidere necesse erit.in oībus enim ijs quorum substantia in materia est/plura esse atqꝫ infinita videm⁹ ea quę sunt eiusdem speciei. Quare aut plures sunt celi: aut plures esse possunt:ex his igit̄ sumet qspiam ꝛ esse plures celos/ꝛ etiam esse posse.

Expositio. ¶ Ex pmo syllogismo accepit celūz esse formā in mā:nūc huic addit aliaz maiorē sic:sed quorū forma quędam aut spēs est in mā:eorūz aut sunt/aut plura singularia saltem

E successione fieri possunt:erit tunc ꝯclusio ꝙ aut celi plures actu sunt/aut plures esse poterūt. Hic est sylls principalis:cuius maiorē ex pmo nactus est syllo:maiorē exponit nūc dicens/sed quorū forma quędā atqꝫ spēs est/eoꝝ aut sunt:aut plura singularia esse possunt vt phęnix:q̄ lꝫ sit vna:tm̄ plures esse possunt. Hęc maior:quę dꝫ legi suspēsiue vsqꝫ ad ꝯnem:deinde hanc maiorē declarat tam fm̄ opionem Platonis:q formas siue spēs autumat sensiliū separatas/q̄ꝫ fm̄ positionē heraclitorū atqꝫ ꝑipateticorū/quę nullā formā separataz ponit. Fm̄ Platonē qdem:qꝛ vbi idea separata concedatur cum illa sit veluti exemplar sensilis rei ꝛ vnum exemplar esse potest multorum exēplatorū:possūt saltē plura eē idiuidua eiusdē speciei. Fm̄ Heraclitos ꝟo:qꝛ si nō concedat̄ separatio formaꝝ:nihilominus plura idiuidua eē pñt eiusdē speciei:qđ ꝓ modo sensus testimonio approbat:qꝛ in oībus formis:q̄ cū

F mā ꝯcipiuntur:sic cernimus. Inqt. Nam si sint (vt qdam autumāt) formę e mā ipsa separatę:hoc accidere necesse est:quatenus vnius exēplaris esse possunt plura exēplata. Sin nihil sit taliū separatū/non minus idem accidere necesse erit.qđ sensus astipulatiōe ostēdit.ꝛ inqt. In oībus enīz ijs/quoꝝ sub̄a in mā est/plura eē atqꝫ infinita videmus ea quę sunt eiusdē spēi. ¶ Et hoc rōne ēt pꝫ primo vt expositor sentit:qꝛ cum materia signata nō sit de rōne spēi:rō spēi pōt idifferenter saluari signata in hac ꝛ in illa:ꝛ ita plura pñt eē indiuidua eiusdē spēi. Scđo qꝛ materia ipsa est multiplex potestate:q̄re si forma est in mā pñt eiusdē spēi forę eē i eadē mā. Demū suspēsionē finiens ꝯnē subscribit dicēs/q̄re aut plēs sūt celi aut plēs eē possunt. Tunc epilogat ꝛ inqt. Ex his igit̄ sumet qspiam ꝛ esse plures celos si oīs forma in mā actu est in plurib⁹ materijs:ꝛ plēs celos eē posse:si nō actu:sꝫ potestate forma in materia plura quęrat indiuidua. Decło mā.

Hec est questio Aris.oīuz (vt mihi vi) difficillima.qđ ēt Auer.testat̄ ex eo qꝛ hęc qđ fecit dubitare Galenū.ꝛ debes scire ꝙ Auerroes summatim rōnem qōnis format alio modo:ꝛ pōt literę conuenire:sꝫ remote.ordinē ꝟo in verbis Aris.nullaten⁹ ꝑcepit.ꝑpea verba exposuit ꝯfuse:cuius expōni nō est cōfidendū:qcquid tm̄ sit. Sylls ei⁹ est hoc mō.oē corpus naturale ꝛ sensile ꝯponitur ex mā ꝛ forma:celū est corpus naturale ac sensile.igit̄ est ꝯpositūz ex materia ꝛ forma. Scđs syllogismus huic subacceptus est/oē cōpositūz ex materia ꝛ forma aut actu sub eadē specie multiplicatur: aut est multiplicari poīe. Sꝫ ꝑ ꝯnem ꝑcedentis sylli celū ꝯponitur ex materia ꝛ forma.igit̄ aut actu sub eadem specie multiplicat̄ aut multiplicari pōt. Maior hui⁹ scđi sylli declaratur ab Auer.qꝛ forma quo forma apta est ꝑdicari ꝛ esse in pluribus:naz vlitas ipsa est ratione forę. Indiuidualitas ꝟo rōne materię. Modo hęc est vniuersalis definitio.vꝫ ꝑdicari ꝛ esse in plurib⁹.forma aūt ipsa est vle siue subiectūz siue fundamentū vniuersalitatis:ꝛ sic forma celi est aut esse pōt in plurib⁹ materijs. ¶ Uocat autez Auerroes formā subiectū siue fundamentū vniuersalitatis:primo qꝛ est fundamentū similitudinis/ꝛ cōuenientię:in qua consistit vniuersalitas ipsa. Scđo quia est fundamentū intelligibilitatis:oē enīz intelligibile ob formā eius intelligit̄:cum eius materia ipediatur cognitio. Tertio qꝛ est ꝑ se causa eēndi.at materia est per se cā priuationis/per accidens ꝟo essendi:sunt ꝛ alię causę:sed hę sufficiunt. Maior syllogismi primi fuit ꝙ omne sensile atqꝫ naturale cōponitur ex materia ꝛ forma:ꝛ in hac laborat Auer.ꝑ totū cōmētū. ¶ Ubi debes scire:ꝙ rerū alię sunt penitus intellectiles/ceu formę purę/deus.vꝫ ꝛ intel lectus orbiūz.alię sensibiles oīno/vt cōposita singu-

Quę Auer. cōm.9z.

G

Eđ forma sit subꝫ siue fundā^m^ vlitatis.

H

I laria:quo sunt singularia.aliq̄ itellectiles ⁊ sensiles vt cō-
posita ex materia ⁊ forma:nā rōne mā̄ę sunt sensilia.rō-
ne vo formę sunt itelligibilia atq̄ vniuersalia.Quib⁹ ve
rificatur maior.vz q̄ oē corpus sensile cōponitur ex mā̄
⁊ forma:materia qdem:qua reddat̄ sensile.forma vo q̄
Dubitatio. reddatur intellectile.¶ Sed iuniores rōnabil'r dubita-
uerunt:videt̄ enim q̄ materia nō sit cā sensibilitatis,cēt
eniz ipsa magis sensilis pp qd nāq̄ vnumqdq̄ tale est:il-
lud magis tale erit.Scdo oē qd sentit̄ mouet sensum.sed
mouere ⁊ agere est rōne formę.igit̄ nō rōne materię:sed
Solo. rōne foię res sentit̄.¶ Sunt q̄ nō iperite sentiūt aliud eē
rōnem sentiēdi,⁊ pditionē rei sensilis:rō eniz sentiēdi est
forma:qm̄ ipsa est rō assimilādi ⁊ agēdi in aliud.cōditio
vo mouētis ⁊ sensilis est materia:primo q2 materia ipsa
reddit̄ corpus quantū.Scdo q2 ipsa redditur sensile idi-
uiduū.Tertio q2 eadē reddit̄ corpus quale,hęc eniz tria.
vz quātitas,singularitas,atq̄ q̄litas pditiones sunt mo-
uētis ⁊ rei quę sentit̄.secus est in ipsa itellectione:nā for-
K ma est rō ⁊ cōditio mouēdi itellectū:q2 ipsa est vlē:⁊ rō
⁊ cōditio:qua ipsa res itelligit̄:⁊ tūc ad primā p2:ipsa.n.
materia nō est cā:qua res sentit̄:sed cōditio sine qua nō.
ad 2m p3 solo.ipa eniz forma est rō sentiēdi:⁊ materia cō
ditio:verū l3 forma sit rō,⁊ materia pditio:neutra tn̄ sen-
titur:illa eniz rō sentiēdi i sensilis est.Hęc aūt pditio eī⁹:
Solo, sylli qd sentit̄:quę nō sentit̄.¶ Sed Auerro.syllm qōnis sol-
Aristo, uit:⁊ videt̄ sua solutio supflua:q2 Aris.postea dubi:fecit
tn̄ illā non inutiliter pp iuuenes.est igit̄ solutio q̄ maior
vz sic intelligi q̄ oē cōpositū ex mā ⁊ forma est aut actu
numeratū sub eadē spē:aut multiplicari aptū rōne foię:
quo fit vt cęlū siue mūdus ipse sit aptus rōne suę formę
multiplicari:nō aūt rōne materię:pp eniz vniuersalitatē
formę pnt esse plures.defectu vo materię nō est nisi vn⁹
Uerbouz nūero tn̄.¶ Quo vo ad vba attinet Aris.dixit siue sint
expositio. spēs ⁊ reliqua,vt ait Auer.pp duas pōnes vz pote pp po-
L sitionē Platonis q̄ cōcedit ideas:⁊ pp opionem Aris.nā
iuxta vtrasq̄ idē euenit.iuxta Platonē qdem:q2 ille vo-
luit mundū factū eē ab ipso p̄mo opifice ad exēplar mū-
di itellectilis:q2 idea est mundi.modo vnū exēplar nihil
phibet esse pluriū exēplatorū.Iuxta Aris.vo:q2 mūdus
ex materia est ⁊ foię:quę est apta esse in multis materijs.
Dubi.Ali. ¶ Sed dices Aris.pbans in oī sensili esse aliud formaz:
⁊ hanc formā,vtit̄ iductione icōpleta nō in oībus spē-
bus:sed solū in sphęra ⁊ circulo.Rn̄det q̄ hoc sufficit:q2
nō op3 vt oēs spēs inducant̄:q2 esset petitio p̄ncipij,cū3
Rn̄sio Ali. deueniret̄ ad spēm:de qua est qd.¶ Demū Auer.in cal-
ce cōmenti valde magnifacit qōnem ⁊ rōnez hanc p̄mo
ex pte rei:q2 mundus ipse ex materia cōstat,⁊ oē ex mate
ria cōstans pōt esse plus vno in sua specie.Scdo ex pte
nostra:q2 extra hunc mundū possumus imaginari vacuū
in quo plures esse mundos nihil phibet fingi:q̄re ex pte
M vtraq̄ in eadē specie plures eē mūdos posse videt̄.Asti-
pulatur huic:q2 hęc positio induxit plures dicere vacuū.
¶ 2o q2 hęc pō coegit loquētes suę legis ponere vacuū
esse primū itellectū.nā cū ipsi imaginabant̄ mūdos esse
plures a deo creatos:⁊ nō pnt creari mūdi nisi det̄ vacuū
pcludebāt vacuū eē prius itelligibile q̄ mūdus sit fact⁹
a deo.⁊ hoc totū dixerūt credētes imaginationē eē intel-
lectū:⁊ sic videt̄ efficax hęc rō.¶ S3 Auer.rn̄det ratiōi
suorū theologorū:⁊ inqt.hoc necessariū est dicēti q̄ mun-
dus est postq̄ nō fuit:⁊ sic apud Auer.illa pn̄tia valet da
to q̄ mundus de nouo incepit.Alr ipse negat illā.S3 de
illa pn̄tia lege Auer.physicę auscultationis.4.cōmē.6.⁊
3o hui⁹ cō.29.⁊ in lib.destru.destru.dispu.p̄ma in solone
18.vbi deductiōes pn̄tię accurate scripsimus.Hęc ex cō-
mento ad expositionem literę collegimus.

Et l3 supius disputauimus de cā multiplicatio-
nis idiuiduoꝝ sub eadē spē:adhuc N
pp nōnullos studiosos iuuenes disputem⁹ pipatetice cāz
multiplicatiōis idiuiduoꝝ in eadē spē.¶ Expositor vl'r
opinatur pipatetice sentiēdo in sempiternis nō posse eē
plus vno idiuiduo in spē:dico vl'r:q2 tam in corpibus:vt
de stellis:q̄ in sepatis:vt sunt ipsi intell's sepati.Mouet̄
aūt.S.Tho.noster pipatetice sentiēdo ex eo q2 cā mul-
tiplicatiōis idiuidui in eadē specie est cōstare ex mā vel
ex sui pte:⁊ cum pitrariorū ptrarię sunt causę:fit vt cā q̄re
in sempiternis nō est plus vno idiuiduo in spē sit carere
mā:⁊ ita pticipare mā est cā multiplicatiōis:⁊ eē vo expꝰ
mā̄ę est cā vnitatis.De hac cā legim⁹ textū Ari.i.12.meta.
¶ S3 aduersus hāc pōnem qdam obijciūt:p̄mo q2 aię
post mortē carēt materia:⁊ tn̄ sunt plures sub eadez spē.
Scdo nulla cā p̄uatiua est cā effectus positiui:s3 carētia
mā̄ę est cā p̄uatiua.igit̄ nō est cā vnitatis idiuidui sub ea
dē specie:quę est res positiua.Tertio si carere mā eēt cā
q̄ tota spēs saluaret̄ in vno idiuiduo:tunc vnū numero O
indiuiduū haberet vniuersaz suę spēi pfectionē.sed vni-
uersa spēi pfectio est infinita:igit̄ illud esset infinitę pfe
ctionis.vltimo Auer.2.huius cō.49.velle videt̄ contra
Aui.oēs orbes eē eiusdē spēi:q̄ si sempiterni,⁊ carēt mā:
igitur in sempiternis ⁊ mā carētibus eē pōt pluriū idiui
duorū multiplicatio sub eadē spē.¶ His rōnibus qdaz
sentiūt ad mentē pipateticorū:imediatā cām q̄re sint vel
esse possunt vel plura idiuidua sub eadez spē,esse contin-
gentiā.Nam cū cōtingens nā ea sit quę esse ⁊ nō eē pōt:
igit̄ eius sunt vel possint eē plura idiuidua.vnitatis vo
cām sub eadē specie eē aiūt sempiternitatē ⁊ necitatē:q2
oē pole in natura necessaria actu est:igit̄ cū in sempiter-
no ⁊ necio spēs possit saluari i vnico idiuiduo:⁊ vnico idi
uiduo n̄ repugn̄t pfectio tota suę spēi:⁊ erit tota spēs actu ⁊
necio i vno idiuiduo,⁊ sic i nullo alio eiusdē spēi.Sec⁹ āt P
theo^ce sētiēdo:cū.n.catho^ci mūdos ⁊ itelligētias ponāt pti
gētes ex ipio volū^tis opificis:fit vt plēs ⁊ mūdi,⁊ itelligē-
tię sint vel eē possint in eade spē.Hęc qdam.¶ S3 hęc
pō pace hoꝝ dixerim nō est pipatetica.Nā pipatetici cō
tingentiā nō dicunt cām multiplicationis,cū ipsa sit mo-
dus entis seq̄ns ip3 ens ppea q2 illō mā pticipat:vn̄ Ar.
in lib.de iterpretatione.inqt.Contingēs eē rōne potentię,⁊
potentia est talis rōne materię.igitur contingens est mo-
dus entis ratione materię:⁊ sic nō videtur causa plurali-
tatis sub eadem specie:sed potius pditio siue modus illo-
rum.¶ Et sic peripatetice sentiendo videtur esse dicen-
dum naturam posse pluribus cōmunicari:ex eo:q2 eius
indiuidua pticipant materiā:quā hac ratione Plato iter-
dum infinitudinē appellauit.contra vo natura nō pluri-
bus cōmunicatur:ex eo q2 illius indiuiduum materię est
expers:cuius positionis est Auer.vbiq̄:potissimū in lib. Q
de substantia orbis vltimo capite:cum eniz indiuiduum
materia participat:est corruptibile:⁊ ita oportet eē plu-
ra actu vel successiōe:ne species ipsa pereat omnino:⁊ ēt
q2 eius materia est potestate plures formę eiusdem spēi.
¶ Ex hoc apparet illos errasse:q̄ assignauerūt non cām
imo effectū pro causa:materia enim est causa contingen-
tię,⁊ multitudinis.quicquid sit theologice sentiēdo:quo
modo nunc nō loquimur.contra vo cum natura ipsa est
materię expers:ipsa est sui essentia indiuiduum,⁊ spēs:⁊
ita nec est,nec eē potest plus vna in specie.Ex hoc sequtur
vnum esse indiuiduū in ęternis,nō ppter materię caren-
tiam:sed ob essentiam naturę:quę seipsa est hęc ⁊ indiui-
dua:⁊ nō pticipatiue l3 hoc deprehēdat̄ a nobis pp mā̄ę
carentiā.¶ Tunc ad rōnes illorū ad primā nōdū certū
habem⁹ ad mētē pipateticoꝝ,⁊ maxime Aris.qd de aīa-
bus post

Margin notes, right column: Nō de multiplicatiōe idiuiduorū sub eadē specie. — Pō S.Tho. Rō S.Tho. — Replicę & rūdam. — Pō q̄rūdā — Confu. — Pō ppria. — Qualis error q̄rūdā. — Sol.rōnū illorum.

A bus post mortē sit afferendū: ppterea in lib. de itellectu
perquiraī. ad 2m p3 sol. illa enī3 carentia nō est cā vnita
tis: sed essentia incōicabilis: que sic cognoscit esse ppter
māe carentiā: vt dictū est. ¶ Ad 3m nihil dubium est: qꝫ
qōl3 indiuiduū illius est infinitū s3 qd in sua spe: nec pp
hoc dicant illi cōtra Ari. qꝛ qōl3 illoꝝ est simplr finitū.
Ad illud Auerrois dicemus scdo huius vbi opinionem
Auerrois bene explicabimus. Hec pauca nunc satis.

¶ At cōsiderādū rursus est: qd nam horū re-
cte: qdq3 nō recte dicaī. Alterā igiī esse rōnē
sine mā & in mā formę/recte dicit: sitq3 hoc
veꝝ. nulla tñ ob hoc mūdos aut esse/aut plu
res esse posse necessitas est: si hic vniuersa ex
materia constat: vt cōstat profecto.

Expositio. ¶ Rñdet Ari. & postea rñsionē declarat: breuiter igiī ad
B argumētū Ari. cōcedit pclonē pmi syll̄i: & ita totū pmū
syllm v3 qꝫ in mūdo alia sit rō formę/& formę in mā. de
scdo syll̄o vult maiorē esse limitandam: dicebaī. n. sic/oē
corpus cui9 rō formę est alia quatenus est forma/& qua-
tenus in mā: est plus vno in spe vult. qꝫ hęc maior est ve
ra/mō nō cōstet illud ex vniuersa sua mā: vbi ꝯo ex vni
uersa mā cōstabit: nō op3 illud esse plus vno in specie: &
sic est in pposito. mundus. n. cōstat (vt diceī) ex tota sua
mā: iō esse nō pōt plus vno in spe: quo sit vt si syll̄s scdo
sic intelligaī: illius maior est vera: & minor falsa. Jngt [at
cōsiderandū rursus est. qd nā hoꝝ recte: qdq3 non recte
dicaī.] Hec est intentio. deinde de solone pſegī: & ingt.
[alterā, igiī esse rōnē sine mā & in mā forme de ipso mū-
do recte di: sitq3 hoc verū] & ita totus pm9 syll̄s pcedaī ō
scdo syll̄o ingt [nulla tñ ob hoc mūdos aut eē aut plures
esse posse necessitas est] & sic negaī pclo scdi syll̄i: qꝛ ma-
ior est limitanda: cui9 limitationē ingt [si hic mundus ex
C vniuersa mā cōstet: vt cōstat pfecto] . q. d. si p qꝛ constat
in rei veritate: & hoc mō limitata maiore/negat minor: &
Que Auer. comē. 93. ita negabiī ꝯ: & sic ad formā argumēti p3 solo. ¶ Auer.
aūt pręter hoc qꝫ nōnulla verba suę trāslatiōis obseruat
quę nō sunt in codicib9 gręcis: quo ad reꝫ ipsaꝫ recte sen-
tit: vult enī3 qꝫ cōclusio pmi syll̄i videl3 mūdus cōponi
tur ex mā & forma sit vera: & sic totus pmus syll̄s. ¶ De
scdo dicit qꝫ maior d3 sic itelligi/oē cōpositū ex mā & for
ma est plus vno in spe: quoties cōstat ex pte mā: & non
ex tota. Modo in pposito mundus ex tota cōstat mā: &
nō ex pte: ppterea nō seqī posse eē/aut esse plures vno
in eadē specie. Hęc Auerro. quę ad rem ipsaꝫ vera sunt:
l3 nō multum ad verba Ari. vt diximus.

¶ Fiet aūt forsitan hoc mō id qd dcm̄ est ma
gis manifestū. Nā si simitas/cōcauitas est in
naso aut in carne: caroq3 mā est simitatis: si
oibus ex carnibus vna efficiaī caro: atq3 in
D hac existeret simitas ipsa: nullū pfecto aliud
simū aut esset/aut fore posset. Simili quoq3
mō si mā in homine caro est atq3 ossa: si vni-
uersa ex carne/oibusq3 ex ossibus hō exorire
tur. Modo hęc minime dissolui possint: ali9
nimirum homo esse non poterit. Similiter
autem & in ceteris id genus.

Expositio. ¶ Concessit Aristoteles in aliquo rationē formę. & huius
formę esse aliud: & nō esse in specie multiplex: & hoc si ex
vniuersa cōstiterit materia: vbi ꝯo ex parte materię cō-
stiterit: omnino erit in sua specie multiplex numero. hoc

nunc explanat exemplis: & nō qdem exemplis quę sunt/ E
aut esse possunt: sed exemplis quę possunt itelligi esse: ne
videl3 de re ipsa accidat quęstio: & ideo fingit exempla:
& etiaꝫ quia vniuersale (vt logici sentiunt) se extendit ad
ea quę sunt: aut esse possunt: aut itelligi esse: & quę aūt trās
latione ipsa pspicua sunt. Sed quo ad ꝟba attinet. Ari-
stoteles adiecit modo hęc minime dissolui possint: quia
si dissolui possunt: ex ipso homine corrupto posset alius
homo esse: ceu ex dissoluta archa: ex eisdē lignis fieri pōt
alia archa. Hoc aūt suppleuit ppter positionē Empedo
clis: qui vnū mundū generat ex alterius corruptione: pp
hęc aīaduertit Simplicius duas esse cōditiones: qb9 nō
possit esse plus vno numero indiuiduo in sua specie: pri-
ma est vt cōstet ex tota sua materia: scda vt sit sempiter-
nū: phęnix enim ex tota eius cōstat materia: sed qꝛ corru
ptibilis est: plures phęnices esse poterunt saltē successio-
ne & redditu. ¶ Auerroes autē enititur exponere verba Que Auer. comē. 94.
suę translationis vt qd per membrū: quid ve per locum
Aristoteles voluerit: & laborat frustra: cum nullum horū K
verborum reperiatur in nostris gręcis codicibus. Scdo
voluit Aristotelem in litera nostra accepisse hęc cōuerti
omne constans ex tota sua materia est vnū numero tm̄
in sua specie: & omne vnuꝫ numero tm̄ in sua specie con-
stat ex tota sua materia: & etiam textui nō conuenit: cum
nihil Aristoteles meminerit talis cōuersionis. Sed am-
hę sunt verę/l3 textui nō cōueniant. ¶ Sed obycies qꝛ Dubi. in dicto Auerro. Sol.
non videī vera illa/omne vnum numero constat ex to-
ta sua materia. Nam deus vnus est numero: qui tamen
nec ex tota eius materia/nec ex parte constat: cum nulla
sit ex materia. Fortasse verbuꝫ Auerrois est veruꝫ dum
taxat in his quę de materia prodeunt: qualis nō est deus
benedictus: nec intellectus vllus. ¶ Tertio aliquātulū Digres. Aue.
digrediendo sumit duo/quorum pma est/si aliqd indiui-
duū constas ex tota sua materia: nō potest esse plus vno
numero in sua specie. 2m est qꝫ si materia non sit tota in
vno indiuiduo sed illius aliqua pars: esse possunt plura
in illa specie: quia fm vnam partem in vno erit: fm aliā G
in alio. ¶ Ex his infert primo infinita posse esse indiui-
dua in eadē specie modo nullum illorum constet ex tota
sua materia. Nam mā est quanta interminata quantita-
te: & ita est multa: imo infinita potestate: & sic partitione
materię/infinita esse poterunt indiuidua. Jnfert scdo qꝫ
l3 infinita esse possunt: actu tamen semper numero sunt
finita: quia tota materia intra cōcauum continetur luna-
re/quę cum finita sit: non nisi finitorum erit capax actu.
Ex his procedit ad probandum vnicū numero esse mū-
dum. nam omne indiuiduum quod est plus vno nume-
ro in sua specie/est pars alteri9 mundi: qꝛ est in parte ma
terię: quę est pars totius mundi: vt dixit. at hic mundus
non est pars alterius: aliter esset processus in infinitum.
igiī ē vnic9 nūero in sua spē. Hęc ex cōmē. colligi pñt. H
¶ Mino itaq3 quorum substantia in subiecta
quadā est materia: eorū nihil exoriri poterit/
nisi ex aliqua cōstiterit mā. at cęlu3 est qdem
singulare: & ex mā cōstat: sed qꝛ non ex parte
ipsius: sed ex vniuersa ꝯstat: sit vt quāuis ra
tio cęli/& huius cęli sit alia: nullum tñ aliud
erit: aut plures fieri possent. ppterea qꝫ hoc
omnem comprehenderit materiam.

¶ Ex his Aristoteles cōuertit syllm ad oppositū hoc mō Expositio.
omne singulare cōstans ex tota sua mā est vnum nume-
ro tm̄ in sua spe. Mundus est singulare ꝯstās ex vniuer-
sa eius mā. igiī vnus numero tm̄. & qꝛ Aristoteles vi q̄s

I rõnem cõuertere:ideo transtuli verbũ illud γάρ itaqꝫ:ꝛ
Quẽ Auer. cõm.95. nõ quasi reddat causaꝫ.℄ Quo ꝟo ad verba attinet du
biũ videt̃ qd Aristoteles p cęlũ qd grece est ὀυρανός:ve
lit. Rñdet Auerroes ꝙ Aristoteles põt itelligere vniuer
suꝫ mundũ:ꝛ gntũ corpus:ꝛ si itellig̃t vniuersuꝫ:sic ma
teria mũdi erũt elemẽta:forma ꝟo corp⁹ ipsuꝫ gntũ.est
eniꝫ corp⁹ gntũ forma elñtoꝝ:tuꝫ qꝛ perficit elñta pben
do esse/ꝛ operationẽ:tum scdo qꝛ gntũ corpus est pręsta
biliꝰ:oẽ eniꝫ pręstabili⁹ alio est vt forma respectu illi⁹
vt 3° de aia docet Auerroes cõm.36.ꝛ sic mundus cõpo
nit̃ ex quasi mã:ꝛ q̃si forma:quę rõ docet mundũ ꝯstare
ex tota eius materia:qm̃ ex oib⁹ elñtis:nullũ nãqꝫ elñtũ
esse põt:gn sit ps hui⁹ mũdi:ꝛ ita cõstat ex tota eius mã:
quare merito gnti corpis mundus posset multiplicari:
qꝛ põt gntũ corp⁹ perficere infinita elñta:sꝫ defectu ele
mentoꝝ:quę esse nõ possunt extra hũc mundũ:vn⁹ tm̃
K numero mundus est. Sed si per cęlũ intelligit gntũ cor
pus:sic dictũ Aristotelis stare nõ põt:nã cęlũ vt sic non
hꝫ mãm:qꝛ esset corruptibile/vt Aristoteles declarauit:
ꝛ sic pꝫ expositio Auerrois. Sed vtruꝫ hęc expositio sit
Dõ Auer. bona:posteri⁹ dicem⁹. Mouet aũt qõnẽ Auerroes acce
pit eniꝫ cęlũ sumptũ pro corpe gnto nõ cõponi ex mã ꝛ
forma:obijcit nũc cõtra:qꝛ cęlũ illo mõ est res sensilis ꝛ
intellectilis.aut igit̃ p eandẽ nãm est intellectile ꝛ sensile:
aut p aliã atqꝫ aliã:nõ p eandẽ:qꝛ tunc res qua sentit̃ eẽt
res q̃ itelligit̃:ꝯ ea quę dixim⁹. Si alia atqꝫ alia:cũ natu
ra qua sit sensile sit mã:ꝛ nã qua est intellectile sit foia:
cõstabit e mã ꝛ forma:ꝛ ita erit corruptibile ꝛ genitũ ve
Sol. Auer. luti oẽ corp⁹ nãle.℄ Rñdet Auer.ꝛ cõcedit totũ videlꝫ
cęlũ ipsum cõponi ex mã ꝛ forma/quatenus cęli forma
est intellectus.cęli mã est corpus recipiẽs illũ:quę nã re
cipiens nõ est per se seclusa intelligẽtia in actu:sed mate
L ria corporis cęlestis animati:qd est actu.vt igĩ hõ cõpo
nitur ex aia ꝛ corpore:qd corp⁹ seclusa aia nõ est in actu:
ꝛ cũ aia est mã in actu hois:sic cęlũ est aial ex aia ꝛ cor
pore:qd corpus seclusa intelligẽtia est nõ in actu:sed hñ
Replica. cũ intelligentia mã actu aialis cęlestis.℄ Sed replica
bis:qꝛ tũc seclusa intelligẽtia a cęlo:ipsuꝫ nõ esset intelle
ctile. Rñsionẽ innuit ꝛ cõcedit ꝙ seclusa intelligẽtia illa
mã nõ est intellectilis:imo vt cõis mã nõ est intellecti
lis nisi per analogiã ad eius formã:ita cęlũ nõ est intelle
ctile nisi per respectũ ad eius aiam:ꝛ ita vt cõis mã nec
est/nec est in rerũ nã absqꝫ forma:nec est intellectilis:sic
cęlestis illa mã nec esset/nec esset intellectilis absqꝫ intel
ligentia:ꝛ ppterea intell's ille agit p corp⁹ cęleste quate
Replica. nus est subiectũ illi⁹:vt de cõi dĩ mã.℄ Sed adhuc re
plicabis:qꝛ si ita se hꝫ corpus cęleste ad intelligentiaꝫ vt
mã cõis ad formaꝫ:tunc corpus cęleste esset in po᷒/ꝛ ita
Rñsio. pole nõ esse.℄ Rñdet ꝙ vtraqꝫ mã est po᷒ sꝫ alr ꝛ alr
cõis qdẽ mã est po᷒ ad vtrũqꝫ vꝫ ad esse ꝛ nõ esse:ꝛ pro
pterea illa dĩ mã in po᷒ absolute.cęlestis ꝟo est po᷒ fm
dimidiũ vtpote ad esse tm̃:ꝛ ideo dĩ mã in actu respectu
M cęli.ppter hoc dixim⁹ vtrasqꝫ mãs eẽ eiusdẽ speciei po
tentię in ratione metaphysica:non aũt in rõne physica.
Replica. ℄ Sed adhuc dices:nõ ne in cęlo est aliqua potẽtia ad
Rñsio. vtrũqꝫ.℄ Rñdet in cęlo esse potentiã fm vtrũqꝫ rõne
habita ad motũ:nõ aũt rõne habita ad formã.hinc con
cludit cęlũ esse neutrũ nõ ꝯpositũ ex mã ꝛ forma eiusdẽ
rõnis physicę:qꝛ tunc esset graue vel leue:ꝛ ita corrupti
bile. Sed est cõpositũ ex mã ꝛ forma alterius rõnis:vt
dictũ est.℄ Quo ꝟo ad verba attinet Auerroes in suis
translationibus habebat. Si igitur nõ fuerit cõpositum
ex medietate materię suę:sed ex tota:erit tunc vnũ:ꝛ tũc
laborat exponere cur dixit ex medietate signãter.vbi de
bes scire ꝙ mediũ aliqñ accipit̃ pro altera parte alteri

ęquali:quę dimidiũ dĩ totius:ꝛ hoc mõ vult Aristotelẽ N
mediũ nõ sumpsisse:nã Socrates ꝛ plato nõ cõponunt̃
ex medijs materijs:sumptis medijs p dimidijs:qꝛ tunc
nõ posset esse terti⁹ hõ pter ambos illos.nec alter altero
posset esse maior.ꝛ ita nõ pręcise ex medijs materijs cõ
stant. Aliqñ ꝟo sumitur pro pte/vt idẽ sit mediuꝫ:qd ps
totius:ita vt distinguat̃ cõtra totũ:ꝛ sic sumpsit hic:ꝛ ita
est sensus.si igit̃ nõ fuerit cõpositũ ex medietate hoc est
parte materię:sed ex tota:tunc vnuꝫ tm̃ est.ꝛ hoc modo
loquit̃ hic.nec est mirũ:qꝛ vt nõ ex qualibꝫ qualitate est
ens:sic nec ex qualꝫ quãtitate.℄ Sed hęc Auerrois ob Qualis obseruatio Aui.
seruatio vera est:sed ꝑficiscit̃ ex malis translationib⁹:
in codicib⁹ eniꝫ gręcis nulla est hęc ꝯsideratio.℄ Aiad Qualis demon. hęc.
uersione dignũ (vt Auerroes idicat) demrõnẽ hãc differ
re ab alijs videlꝫ ab ea quę pcessit ex motu terrę:ꝛ ab ea
quę fuit ex loco ignis:qꝛ hęc est ppter qd ꝛ cãm afferẽs.
Illę ꝟo demonstrationes sunt signi:qꝛ oĩs demõstratio
ducens ad ipole dicit̃ signi. Vñ demõstratio huius loci
est/omne indiuiduũ ꝯstans ex tota eius materia est vnũ
numero tm̃ in sua specie:cęlum siue mundus constat ex O
tota sua materia.igitur vnũ numero tm̃.addit tñ ꝙ mi
nor huius potest declarari p illas:qꝛ mundum constare
ex tota sua mã:ex eo pꝫ qꝛ nõ põt esse extra hunc mũdũ
aliqd elementorum:vt per illas rõnes constat:ꝛ sic dictę
demonstrationes dant mundũ esse vnũ tm̃:hęc ꝟo cãm
illius affert:quare ꝯgregando vtrasqꝫ vel oẽs simul erit
summa certitudo.℄ Hęc Auerro.

Sed circa hęc quęrunt vtrũ vnus sit tm̃ mũdus/ Dõ ꝺ multitudĩe mũdoꝝ.
ita vt nec sint/nec possint esse plures:ꝛ
solet argui:ꝙ sint vel possint esse plures.ꝑmo/mundus
est effect⁹ dei ẽt apud peripateticos.vt in lib° destructio
destructionũ:po᷒ dei cum sit infinita nõ determinatur
ad hunc vnum solum mundũ.igitur potest facere alios.
℄ Scdo/quanto species est nobilior/tãto est pollentior.
Mundus est species nobilior specie hominis vel equi.
igit̃ põt perficere plura indiuidua:q̃ illa hominis/aut
equi.℄ Tertio/melius est multiplicare optima:q̃ ea q̃ P
sunt minus bona. Mundus est optimũ quid.igit̃ meli⁹
est ponere plures mundos/q̃ vnum.℄ Quarto/hodie
sunt alia mista numero:alia quoqꝫ elementa:q̃ erant an
tea:ꝛ hęc sunt ipsius mundi partes:quibus nõ manenti
bus eisdem videtur etiam ꝙ mundus nõ maneat idem:
quare plures esse possunt successiue.℄ Circa quęstionẽ Põnes ẽ mũdoꝝ multis.
hanc varię sunt positiones:ꝛ omnes reducunt̃ ad duas:
nam qui de ipso mundo loquuntur:aut vnum numero
mundum arbitrantur:vt est positio Aristotelis:aut plu
res mundos. Si plures:sunt positiones. Alij enim dixe
runt infinitos esse mundos eiusdem speciei:intelligẽtes
per mundos hominis ipsius indiuidua.nam homo ipse Anaximenis democriti põ
microcosmus dĩ:hoc est paruus mũdus:qd fortasse Ana Q
ximenes ꝛ Democritus voluerunt dicere. Alij dixerunt
mundos eiusdem speciei esse plures/sumẽtes mundum
pro elementario hoc sensili mundo:q intra lunarẽ orbeꝫ
continet̃:nõ quidẽ simul/sed successiuẽ:ꝛ hoc Empedo Empedoclis positio.
cles sentit/hunc mundũ cõcordia ꝛ discordia fieri ꝛ cor Põ astrono.
rumpi asserens.℄ Qd etiaꝫ magni stellarum scriptores
affirmant:dicentes hũc mundũ variari stellaꝝ motu/vt
ẽt Aristoteles credit in libro metheoroꝝ. Isti enim sunt
q pbant mutationes reꝝ/ꝛ diluuia ex ꝯiũctionib⁹ stella
rũ maximis Saturni ꝛ Iouis atqꝫ Martis ꝑficisci in
qb⁹ ꝛ mista oĩa ad elñta:ꝛ elñta ad mãꝫ fere resolui cõtẽ
dunt.℄ Plato autem mundum hunc corrumpi/ꝛ de no Põ platonis
uo fieri autumat singulis triginta sex mi libus annoꝝ:
quo tempore cõpletur reuolutio maximi orbis.℄ Alij
sunt q plures mũdos dicũt iter se eccẽtricos eiusdẽ spẽi/

A *Pōs quē īna ximenī & Democrito ascribitur.* ac naturę/solo numero inter se differentes:ęque pfectos tum mole/tum qualitate/atq; virtute:& hi sunt Democritus & Anaximenes/vt Aristoteles recitat.qd ēt Plato videt affirmare ex eo:qz vno exēplo plura esse pñt exempla.Qui igit mūdos eiusdē spēi arbitrent:tot sūt.Contra vltimos obiecit Aristoteles plurib⁹ rōnib⁹/vt circa lrē cōmētationes visuz est.at ꝯ pmos rōnes Aristotelis nullę sunt.℄ Qui vo plures mundos alteri⁹ speciei esse arbitrant:hi sūt Anaxagorei/& Platonici:q trifariaz cosmon *Quid Arist. refellit.* *Qui plures esse mundos alterius spēi vdunt.* distinguunt:alius qdē est intellectilis:alius sensilis:inter hos medius est cęlestis.Intellectilis qdez is est:q oibus intelligentijs nexus est.cęlestis vo is:q oib⁹ orbib⁹ ꝯgregat.sensilis & elemētari⁹ q ełtis & mistis cōstat.sunt aūt hi mundi hoc ordine sese habentes:vt nihil sit in vno qn sit in alio:vt qd in elemētario est ignis:in cęlo est mars/in angelico est Seraphin.qd in elementario est aqua/in cęlo est luna:in angelico est Cherubin:& in cęteris id genus silr:qua rōne dixit fortasse Anaxagoras qōlz esse in quolz/quatenus qcqd in vno est:in alio etiā erit. Nec ēt ꝯtra hos rōnes Aristotelis valent:vt oibus ꝑspicuuz est. Nec enim hęc Aristoteles ipse negasset:imo vbiq; cōcedit.℄ Hęc sunt quę de mundoꝝ multitudine dici pñt. *Quid qōne dignum.* *B* Id vo est qōne dignū:vtrū deus ipse posset facere plures mūdos eccentricos ęque pfectos:& eiusdē speciei.Sz qz noster expositor Thomas nō min⁹ theologus qȝ phs in cōmētationib⁹ hui⁹ loci:aperte defendit mundos nec esse plures actu/nec posse eē etiā per dei potēciā:hoc nūc nobis sufficiat:qz theologica est disputatio.℄ Tunc ad *Sol. rōnum.* rōnes:ad pmā dici pōt potētiā dei eē terminatam apud peripateticos:sed dato q sit infinita:dico q lz potentia dei nō sit terminata ex pte dei:est terminata ex pte rei:quę sit:nō eniz dī dei po⁹ exhausta:si nō possit hoiez meliorē facere:qȝ fecit:qm hō nō est res meli⁹ factibilis:sic etiā nō dī po⁹ dei exhausta:dato q nō possit facere plures mundos:qz ipolitas est ex pte rei.℄ Ad 2ᵐ dici pōt *C* pollētiā & vtutē speciei nō cōsistere in pficiēdo plura individua:sz in meli⁹ operādo/vt dī tertio de aia:& ita mūdus:qz eius opatio est melior illa hois:ideo est pfectior. ℄ Ad 3ᵐ dici pōt eē meli⁹ multiplicare optima:qñ illa multiplicatio nō est ipolis:sic eniz dij possent multiplicari.℄ Ad vltimū dicūt illā rōnē pbare plures posse eē mūdos successiue partialiter:non autem totaliter:vt dictum est.Hęc de quęstione.

℄ Reliquū igit est id ipsuz demōstrare ex oi naturali atq; sensili corpore ꝯstitisse:sed primū afferam⁹ qd nā celuz ipsuz esse dicim⁹/& quotuplr:vt nobis id certi⁹ fiat:qd qrebat

Expositio. *D* ℄ Supposuerat Aristoteles in quęstionis solōne mūdū ipsuz ex tota sua mā cōstitisse. Nūc Aristoteles vult hoc demonstrare:afferens pmo intētionē eoꝝ quę dicturus est:ac ordinē. Inquit/reliquū igit est id ipsuz demōstrare ex oi nāli atq; sensili corpore cōstitisse/erat enim hoc suppositū. Hęc est intētio. Sz pᵐ afferam⁹ qd nā cęlum ipsuz esse dicimus/& quotuplr dicat:& nō temere:hoc.n. pręaccipiēdū est vt nobis id certius fiat:quod quęrebatur. Hic est ordo.

℄ Vno igit mō cęlū dicim⁹ substātiā vltimę vniuersi ꝯuersionis. Aut corpus nāle:qd in vltima vniuersi cōuersione ꝯstituit. Vltimū enim ac supremū corpus/potissimū cęlū appellare cōsueuimus/in quo omne diuinum insidere dicimus.

Expositio. ℄ Nūc rē ꝓpositā exequit:& ponit tres significatus:eius qd gręci οὐρανὸν dicunt:nos vo cęlū. In pma significa- *E* tione cęlū est substātia vltimę ꝯuersionis totius vniuersi:vt orbis stellatus:dī enim vltima cōuersio:quę grece est periphora:diurnus ipse motus:quo cęlū ipsuz.24.horis fere vniuersuz circuit.Orbis aūt stellatus est substantia huius vltimę cōuersionis:qz subiectuz illius:accepit eniz hic οὐσίαν pro subiecto.& sic pmus cęli significat⁹ est:quo subiectū mot⁹ diurni cęlū dī.Aut aliter describit dicēs/aut cęlū dī corp⁹ nāle:qd in vltima vniuersi cōuersione cōstituit.sunt eniz tot cęli periphoręsiue ꝯuersiones:quot sunt orbes:at cęlū in pmo significatu id est qd est corp⁹ in vltia ꝯuersione diuz orbiū cōstitutū.℄ Quo *Expō vbo.* vo ad vba attinet/pma nois descriptio fuit p substā:cui⁹ ratio nālem rōnem transcendit:cum ad metaphysicam spectet:ppterea aliā expositionē adhibuit in eodē ipsi⁹ *F* cęli significatu:quę per corpus nāle est:nā hęc nāli scientię magis ꝯuenit.pbat hanc significationē mō quo solēt pbari noiꝝ interpretationes ex cōsuetudine videlz loquēdi/noib⁹ eniz vtendū est vt plures:vt dī scdo libro topicoꝝ.& inqt.vltī ᵐ eniz ac supremū corpus potissimū cęluz appellare ꝯsueuimus:in quo oē diuinū insidere dicimus:vt subē imāles/& deus ipse:dictū eniz est supra oēs hoies locū q sursuz est:dijs tribuisse.℄ Sed fortasse du- *Dubi.* bitauerit iunior:nā superius Aristoteles locuz ignis esse dixit simplr sursuz/ipsosq; cęlos nec sursuz/nec deorsum esse:cum sint grauitatis & leuitatis expertes.at nūc cęluz stellatū asserit esse maxime sursum:qz est locus ois diui. ℄ Expositor recte sentit:sed facilius dici pōt:sursum & *Sol.* deorsuz posse venire in vsuz nostrū aut vt sunt dīię positionis:aut sunt termini motuū rectorū:vt sunt dīię positionis:sic illud dī esse maxie sursum qd est e centro ipso maxime remotū:& hoc mō Aristoteles loquit:si vt sunt termini motuū rectorū:sic locus ignis est maxie sursum *G* locus terrę maxime deorsum:& sic locutus est in alijs locis:& sic tollitur contradictio.

℄ Alio modo cęlum illud corpus dicim⁹ qd est proximum vltimę vniuersi cōuersioni:in quo luna & sol:nōnullęq; stellarum sunt collocatę: & enim hęc in cęlo esse dicimus.

Expositio. ℄ Scdo mō cęlū sumit pro ꝯgregato ex omnibus orbibus excepto orbe stellato:in quo sūt duo lumina sol/& luna:& qnq; planetę. Inqt alio mō cęlū illud corpus dicimus:qd est ꝓximū vltimę cōuersioni toti⁹ vniuersi:hoc est totū aggregatū ex orbibus infra cęlū stelliferū:in quo luna & sol/nōnullęq; stellarū sunt collocatę/vt qnq; planetę.quē significatū silr pbat a ꝯsueto mō loquēdi/dicēs/& eniz hęc in cęlo eē dicimus:& certū est illa nō esse in cęlo stellifero:sed infra illud.igit cęlū etiam potest sumi pro *H* contento infra illud.℄ Quo vo ad vba attinet:verbuz *Dub. expo.* illud συνεχὲς gręce:latine etiam est continuum:ppea *Sol.* dubitant expositores:qz nō videt tale aggregatū esse cō- *Confu.* tinuū orbi stellifero. Nam cōtinua sunt:quoꝝ motus est vnus:& soluunt asserentes hęc esse cōtinua quo ad nām:quatenus omnia sunt incorruptibilia/& in orbē mobilia. ℄ Sed hęc dubitatio non est necessaria. Aristoteles.n. etiam interdum verbum συνεχὲς pro ꝓximo sumit:& sic transtulimus:qua ratione nulla est dubitatiōis necessitas/nulla etiam. Solutionis.

℄ Insuper etiam alio modo dicimus cęlum id corpus quod a conuersione vltima continetur. quippe cum totum & vniuersum cęlū dicere consueuimus.

Expositio. 1 Que Auer. com.96. ¶ Ultimo celũ sumit̃ ꝓ corpore: qd̃ ab vltima ↄuersiõe ↄtinet̃: ⁊ sic ꝓ toto mũdo. qd̃ ẽt ex vsu loquẽdi ꝓbat: q̃ totũ ⁊ vniuersũ celũ dicere ↄsuevim⁹. Quo ꝯo ad vba attinet Ari^lis diarnũ motũ appellauit vlm̃/cũ alibi appellet p^m: vbi Auer. idicat illũ eẽ vlm̃ ⁊ p^m: vlm̃ q̃dẽ ꝓ q̃to ceteros ↄtinet/⁊ rectos ⁊ orbiculares motus oẽs. p^m ꝯo quatenus est cã ⁊ p̃n^m oĩuz motuũ vt octauo di phy, sice auscultationis.

Dubita. Sol.s.Tho. ¶ Sꝫ dices cũ hoc nomẽ celũ de illis trib⁹ dicat̃: est .n. vniuocũ illis: an equiuocũ. ¶ R̃ndet expositor celũ dici p̃ ⁊ p̃ncipal̃r ð supma sphera. 2° de ceteris spheris q̃tenus sũt illi p̃me ꝓxime. 3° de vniuersitate corporũ: quatenus cõtinet̃ ab illa suprema: que rõ docet celũ p̃ncipal̃r dici de suprema.

Sol.Auer. ¶ Auerroes aũt velle vi celũ esse dictũ p̃ncipal̃r de vniuerso mũdo: ⁊ scdo de sphera vltima quaten⁹ illa fortasse est p̃ncipalissima pars tot⁹ vniuersi: ⁊ tertio de orbibus aliis: vt sunt ↄtẽs minus principales. Sed illa expositio p̃ma textui conuenit: hec autẽ videt̃ rationi magis conuenire.

¶ Cũ itaqꝫ trifariaꝫ celũ ipsuꝫ dicat̃/totuꝫ id qd̃ ab vltim a cõuersione cõprehendit̃: ex oĩ

K nãli/sensiliqꝫ corpore cõstare necesse est: ꝓpterea q: ex̃ celũ nullũ sit corp⁹: neqꝫ fieri possit.

Expositio. ¶ His p̃missis/syllogizat ꝓpositũ: ⁊ intẽdit hunc syllm/oĩa corpora sensilia sunt vniuersa mundi mã. Mundus constat ex oĩb⁹ sensilib⁹ corporib⁹. igit̃ mundus constat ex tota eius mã. circa igit̃ hũc syllm p̃mittit intentiones: que est ↄclusio illius: ⁊ vim sylli: ⁊ inquit. cũ itaqꝫ trifariã celũ ipsuꝫ dicat̃: totũ id qd̃ ab vltima ↄuersione cõprehendit̃/ex oĩ naturali/sensiliqꝫ corpore cõstare necesse est. Hec est intẽtio siue sylli ↄclo. ꝓpterea q: extra celum nullũ sit corpus/neqꝫ fieri possit. Hec est sylli vis.

¶ Nã si extra vltimã cõuersionẽ corp⁹ sit nãle: ipsuꝫ aut simpliciũ corpoꝝ aliqd̃: aut com

L positorum: aut ꝟm naturam/aut p̃ter nãm sese habere necesse est.

Expositio. ¶ Propositã intentionẽ syllogizat hypothetice diuisiue destructiue sic/si aliqd̃ corpus extra vltimã spheram sit: ipsuꝫ erit aut simplex/aut mistuꝫ/aut ꝟm nãm/aut p̃ter nãm. Sed nullũ hoꝝ est/neqꝫ esse põt. igit̃ extra celuꝫ vltimũ nullũ corp⁹ nãle vel sensile esse põt: hui⁹ p̃misse disiũctiuã: que est maior: ⁊ sermo trãslatiõib⁹ ꝓspicu⁹ est.

¶ Simpliciũ quidem igitur nullũ erit: demõstratum est enim circulariter delatum suum locum cõmutare non posse.

Expositio. ¶ Probat nũc minorẽ videlꝫ q̄ nullũ hoꝝ sit: q: aut erit corpus qd̃ circul̃r fert̃/aut leue/aut graue. p̃ ꝓbat q̄ non sit corp⁹: qd̃ circulariter fert̃: q: demonstratum est sexto auscultationis physice corpus qd̃ circul̃r fert̃ non posse suũ locũ cõmutare/nisi ꝟm formã/nõ aũt ꝟꝫ mãm. aiaduersione dignũ rationẽ hanc esse sic formandã: si extra vltimũ celũ est corpus qd̃ in orbeꝫ fert̃: aut est ibi violẽ

M ter: ⁊ hoc nõ/q: esset alteri locus ille nãlis: aut nãl̃r: ⁊ cũ q̄cq̄d sit naturale vni indiuiduo vnius speciei in simplicibus/illud ideꝫ numero sit naturale cuilibet indiuiduo eiusdẽ/vt totiens est ꝓbatũ: locus ille erit etiaꝫ nãlis vltimo celo nostri mundi. igit̃ aut ille orbis ad locũ nr̃m/aut noster orbis ad locũ illius ferret̃: ⁊ q̄cq̄d erit: sequitur celũ posse locũ cõmutare ꝟꝫ formã ⁊ mãm: cuius destructionẽ indicat Aristoteles dicens demõstratũ est eniꝫ in 6° physicoꝝ circul̃r delatũ suũ locũ cõmutare nõ posse: ⁊ ita illud consequens est impossibile.

¶ At neqꝫ id eẽ põt: qd̃ e medio fert̃: neqꝫ id qd̃ subsidet. Quã q̃dẽ per nãꝫ ibi nõ erũt: q̄ppe cũ ipsorũ alia sint ꝓpria loca. Preter nãꝫ aũt si sint: aliꝫ cuipiã corporũ exteri⁹ ille loc⁹ per nãm inerit. Qui nãqꝫ alicui p̃ter nãm cõpetit: aliꝫ ꝑ nãm insit/necesse est. at nullũ p̃ter hec corpus existit. fieri igit̃ nõ põt vt extra celuꝫ corpoꝝ simpliciũ aliqd̃ sit collocatũ. N

Expositio. ¶ Hactenus q̄ corp⁹ extra vltimũ celũ/nõ sit corpus qd̃ in orbẽ fert̃ ꝓbatũ est: nunc qd̃ neqꝫ sit leue/neqꝫ graue ꝓbat/sic: q: si extra celuꝫ sint ignis ⁊ terra: erunt ibi aut per nãm aut p̃ter nãm. per naturã quideꝫ ibi esse non põt: q: vni corpori nõ est nãlis nisi vnus locus. mõ oĩb⁹ grauibus assignatus est vt locus nãlis mediũ nostri mũdi. oĩbus ꝯo leuibus vltimũ oĩum concauũ lune: quare alia loca p̃ter hec duo esse nõ possunt illis nãlia. Preter naturam ꝯo minime ibi erunt: q: locus ille exterius aliꝫ corpori p̃ter hec erit nãlis: per regulã traditã superius: modo nullũ tale vi p̃ter hec esse: quare extra celũ nullũ hoꝝ est. Ingt. At neqꝫ id esse põt/qd̃ e medio fertur/vtpote leue/neqꝫ id qd̃ subsidet vtpote graue. q̃ñ q̃deꝫ ꝑ naturã ibi nõ erũt: quippe cũ ipsorũ alia sint ꝓpria loca ⁊ nãlia infra videlꝫ celũ octauũ/leuibus vltimũ lunare: grauib⁹ auteꝫ mediũ totius: ⁊ ipõle est vni corpori natural̃r cõpetere plus vno loco. Preter nãꝫ aũt si sint/aliꝫ cuipiaꝫ corporũ exterius ille locus per nãm inerit. q̄ nãqꝫ alicui p̃ter nãm cõpetit: aliꝫ per nãꝫ insit/necesse est. Hec enim est regula in hoc libro sepius declarata. at nullũ p̃ter hec tria vꝫ leue ⁊ graue ⁊ neutrũ existit corpus in rerũ nã: cui inesse possit locus ille. fieri igit̃ nõ potest vt extra celũ corporũ simpliciũ aliqd̃ sit. O

La⁹.s.Th. ¶ Et in h̃ recte expositor sentit rõnes has nõ valere nisi ex illo: qd̃ superius est demonstratũ/vnũ vꝫ esse vltimũ: qd̃ est loc⁹ nãlis oĩum leuiũ. vnũ etiã mediũ: qd̃ etiã est nãlis locus oĩuꝫ g̃uiũ. Ex hac .n. suppõne/rõnes he vĩꝫ hñt pollẽtẽ. P

¶ Qd̃ si corp⁹ simplex nequeat ibi vllũ esse: neqꝫ ẽt mistoꝝ aliqd̃ ibidẽ eẽ poterit. Mistũ eni si fuerit alicubi: simplex ẽt ibidẽ sit/neceẽ ẽ.

Expositio. ¶ Hactenus q̄ nullũ simplex extra celũ sit corpus ꝓbatum est: at nũc q̄ nullũ sit extra celũ mistũ ꝓbat: nam si extra celũ est aliqd̃ corpus mistũ: opꝫ vt ibidẽ sit corpus simplex/nã si mistũ fuerit alicubi: simplex etiã ibidẽ sit necesse est: saltẽ id simplex: qd̃ in illo est misto. Etiã ꝓpter aliã cãm: q: h̃ mistũ ⁊ mouet̃ ⁊ est in loco a p̃dominante elemento. igit̃ in illo loco extra celũ si fuerit aliqd̃ mistuꝫ: opꝫ in eodẽ esse simplex p̃dominans/virtute cuius mouet̃/⁊ est in loco. Quare cũ extra celũ nullum sit simplex: neqꝫ mistũ eẽ põt vllũ: hec Aristoteles.

Que Auer. com.97. Aristoteles ꝯo (vt Auerroes sentit) ꝓbauit extra celũ nõ posse esse aliud celũ p̃ter nãliter: q: tunc cõmutaret locũ ferẽdo se illinc ad locũ celi nostri. Q

Tacuit aũt (vt Auerroes igt) ꝓbare ibi celũ esse nõ posse nãliter: q: est per se notum: qd̃ hac rõne ꝓbatũ: si extra celũ nostrũ esset aliud celũ: esset ibi etiã alius mundus: qd̃ deducit: q: si extra celum nostruꝫ est aliud celũ. opꝫ in medio illius esse terrã fixã: circa quã fert̃: oẽ enim qd̃ mouet̃/eget quiescente: ⁊ si ibi fuerit terra: erit etiã ⁊ ignis: ⁊ enim si vnũ ↄtrariũ fuerit in rerũ nã: ⁊ reliquum etiã erit. Ultra/si in illo sunt extrema: erũt ibi media: q̃re si ibi erit celũ: erit etiã ali⁹ mundus.

Alia expõ. ¶ Aut melius fortasse id tacuit de vtroqꝫ: q: q̄cq̄d di: seq̄t̃ celũ posse locũ mutare: nã si ex̃ celũ vlm̃ est aliud celũ eccẽtricũ/si ibi erit nãl̃r: nostrũ mouebit̃ ad illud: si p̃ter nãl̃r/illud mouebit̃ ad nostrũ: ꝓpterea tacuit hec.

A ¶ Deinde Aristoteles (vt igt Auerroes) pbat extra celum nõ posse esse elemēta: τ debuisset pręsumere diuisionē hãc aut nãliter/aut pternãlr: τ nõ paccipit: sʒ destruit absqʒ paccceptione: τ (vt Auerroes igt) hoc fecit qꝛ ex alterius destructione seqˀ alteriꝰ pbatio. vel fecit vt esset breuis: nã vtroqʒ mõ bene fit. Hęc ex Auerroe.

¶ At vo neqʒ fore etiã pole est. Nã aut pter nãm/aut ſm nãm erit. τ aut simplex: aut mistū. Quare eadem rõ rursus insurget: nihil enim refert cõsideranti/si sit: an fieri possit. pspicuū igiˀ ex dictis/nec esse/nec fieri posse vllius extra celum corporis molem.

Expositio. ¶ Hactenus ꝙ de inesse nullū corpus sit extra mundus pbauit: nūc idē pbat de ↄtingēti ꝙ nõ ↄtingit aliqd corpus esse extra mūdū: τ arguit diuisiue vt pus: qꝛ si aliqd

B corpꝰ extra mūdū cõtingit esse factum: aut erit simplex: aut mistū: τ vtcūqʒ sit/aut nãlr/aut pternãlr. τ arguatur

Dubi. vt pus: q̃re eadē rõ insurget. nihil. n. refert ↄsiderãti si illud sit de inesse: an fieri possit de cõtingēti. ¶ Sʒ dices vi ꝙ inesse τ ↄtingēs eē differūt/vt di pmo porū. igiˀ re

Solo. Tho. fert illud ↄsiderãti. S. Thomas rñdet Aristotelē itelligere in sempiternis. nã vt di in 3ᵒ auscultationis physicę

Confu. in ęternis nõ differt esse: τ posse. ¶ Sed hęc solo nulla

Propa sol. est: qꝛ g dicerent plures mūdos eē pole: nõ dicerēt illos

τ de mente esse sempiternos: sʒ genitos/τ corruptibiles. Meliꝰ igiˀ

Auer. cū Auerroe dicerē ꝙ inesse/τ cõtingēs esse nõ differūt q̃ ad rõnē: ipsuʒ eniʒ inesse est ↄtingēs deductū ad actū. at cõtingēs est ipsuʒ inesse futurū. igiˀ quo ad rõnē nõ differūt. vbi nãqʒ extra hūc mūdū esse põt corpꝰ: põt poni inesse: cõtingēs. n. positū in eē nõ sequiˀ ipole ex positiõe

C illius: τ sic nihil refert quo ad rõnē. ppterea cõcludit pspicuū igiˀ ex dictis/nec esse/nec fieri posse vllius extra celum corpis molē. Hęc est ↄclusio ex dictis.

¶ Quare vniuersus mundus ex tota sua mã cõstat. Nã mã eius erat nãle atqʒ sensile corpus. Quo fit vt nec nūc plures sint celi: nec fuere: nec fieri possint. Sed vnicum dūtaxat est hoc celum: atqʒ perfectum.

Expositio. ¶ His mõ sumptis syllogizat intentū sic corpꝰ nãle atqʒ sensile est mūdi mã: mūdus cõstat ex oi corpe nãli/atqʒ sensili. igiˀ mundus cõstat ex oi sua mã. ingt. Quare vniuersus mundus ex tota sua mã cõstat. Hęc est cõclusio. Deinde sumit maiorē dicēs/nam mã eius erat nãle/atqʒ sensile corpus. Cui adde minorē iam declaratā vʒ/sʒ mūdus ↄstat ex oi sensili atqʒ nãli corpe: τ seqˀ ↄclusio vʒ ꝙ

Cõside. textus. mūdus ↄstet ex tota sua mã. ¶ Quo vo ad vba/laborat expositor: nã in suis trãslationibꝰ sic scribebaˀ. Vniuersus enim mundus ex tota sua mã constat. Vbi Aris vi reddere cãm eiꝰ qd dixerat: dixerat eniʒ mūdū ex oi sen

D sili corpore cõstitisse: nūc q̃si vi reddere cãm ex eo quia ↄstat ex tota sua mã: τ laborat soluere: τ ois sua cõsideratio est inutilis: nã vbū illud grecū γάρ ad nos venit interdūʒ pro certe/interdū p qa: interdū pro quare: τ ceteris id genꝰ: veluti etiã ipsuʒ eniʒ apud nos sumi cõsueuit: τ ita trãstuli ego. Quare vniuersus τ reliq̃: vbi nulla euenit difficultas. ¶ Vlteriꝰ aiaduersione dignū de mūdo extitisse quattuor positiones. Alia qdem Democriti atqʒ Anaximenis ꝙ actu sint plures mūdi inter se eccentrici.

Põnes de mundo. Alia Empedoclis: ꝙ fuere plures: sʒ actu vnus est. Naʒ lite τ amicitia fuerūt corrupti τ geniti. Alia τ tertia Platonis: ꝙ nec sunt nec fuere plures/sed esse põt plures: qa eius opifex vno exēplo põt facere plures: quarta est peripateticoꝝ: ꝙ nec sint plures/nec fuere/nec eē possint: sʒ est vnicus τ pfectus semp. Hęc q̃tuor epilogãdo tetigit

E dicens. Quo fit vt nec nūc plures sint celi: τ hoc ↄ Democritū τ Anaximenē. nec fuere: τ hoc ↄ Empedoclem. nec fieri possint: τ hoc ↄ Platonē. Sed vnicū nūo in sua spe dūtaxat est hoc celū atqʒ pfectū/τ hoc p opione peripateticoꝝ. ¶ Ex cõmēto Auerrois colligiˀ vna rõ aduersus Platonē: quę sic cõponiˀ/si cõtingit plures esse mūdos: cõtinget plures eē numero mãs/atqʒ plures eē nūo terras. Si ↄtingit plures terras esse: cõtingit vnã numero terrã moueri motibꝰ ↄtrys nãlr. Vltimū ↄñs est ipossibile. igiˀ pmū añs. Sed deus nõ põt agere ipole. igiˀ nec vno nec pluribꝰ exēplis deꝰ põt plures mundos facere. ¶ Scdo/in cõmēto colligiˀ alia rõ cõtra Democritū τ Anaximenē/τ eã q̃re in ęternis non est plus vno indiuiduo in spe. Rõ qdē hęc est/indiuidua sunt plura numero: qꝛ nõ pñt esse ęterna ſm idē numero. igiˀ p cõuersionē p cõtrapositionē: quę pñt eē ęterna ſm idē numero: nõ sunt plura numero sub eadē specie: at cęlū est τ põt esse ęternū ſm idē numero. igiˀ nõ est plus vno numero in specie. Cã vo hęc est vt saluetˀ eē ppetuū: qd cū

Que Auer. com. 98.

F

nõ possit fieri per vnū: fit per plura. Inde fuit necessitas multitudinis indiuiduoꝝ. ¶ Ex mõ dictis ab Aristotele perspicuus est error Auerrois: Auerroes enim superiꝰ cõmēto. 95. voluit ipsius mūdi mãʒ/eē elemēta ipsa: formã vo mūdi eē corpꝰ gnūi. at Aristoteles vult mãʒ mūdi eē oē corpus nãle ac sensile. Quo fit vt nõ mõ ipsa elementa materia sint mūdi: sed oē corpus gnūi. cum oia τ naturalia sint: τ sensilia.

Error Aue.

Sed tunc emergit quęstio nõ pua: quę vʒ sit mundi forma ab Aris. eni habemꝰ quę sit mūdi mã: sʒ quę sit illiꝰ forma: ab Aris. nõ habemꝰ. τ hęc qd eo potissimū emergit: qꝛ cuiuʒ mãe rñdet aliq̃ forma: vñ τ Auer. dixit mundi formã posse esse in alijs materijs. ¶ Conuenere itaqʒ oēs vniuersi mūdi formã esse vnitatem. Sed lõge difficiliꝰ est: qd nã sit vnitas hęc. ¶ Alij nãqʒ sensere vnitatē illã eē virtutē quãdã spiritualē e pente in ipso vniuerso: singulaqʒ eius parte diffusaʒ/atqʒ cãsatã: qua qdē mundi siue ptes siue mēbra ↄnectanˀ/atqʒ coalescant. ceu aialis corruptibilis mēbra spiritu e corde diffuso ad ipsa colligi videnˀ. Cui positioni cõsentire visus est Auerroes τ in scdo huius cõ. 71. τ libro destructio destructionuʒ disputatione tertia in solone. 12. dubij. Tu vo lege huiꝰ cõfutationē alibi. ¶ Themistiꝰ vo in pmo de aia capite. 23. τ in pluribꝰ locis libri tertij de aia: atqʒ Simplicius ibidem vnitatē illã/mundi aiaʒ arbitrati sūt. Quã Plato ipse in Timęo asserit eē in medio/vt vniuersum recte gubernet. Hãc dicūt ad elemēta quidē esse nãm: ad cęlos vo aiaʒ: ad hoies esse itellectū. huius quoqʒ positiõis fuit Plutarchus rhodius in eo libro quē de opinione Platonis de aia ad antobolū filiū cõscripsit. Et sine dubio si Aristoteles hãc aiaʒ mundi cū Platone sentit: nullibi apertius eã indicat: q̃ hic. Nam mãm explicat. igiˀ formã indicat. Sapide etiam hęc aia vnitas est. nam vt ab vnitate proficisciˀ numerus: sic ab hac pficisciˀ rerum multitudo τ mundus. Quo fit vt ex pte formę eē possint plures mūdi: qꝛ hęc vnitas esse põt/vnde infinita pficiscaˀ multitudo. ex parte vo materię vnus est: cū nulla alia sit mã quę pficisci ab illa possit. ¶ Sed qꝛ fortasse hęc positio nõ est peripatetica. atqʒ nullibi exposita ab Aris. alr τ peripatetice dicerē p vnitatē illã eē itelligēdū pᵐ motorē/quē greci deū vocãt. potest eniʒ deus cõsiderari aut realiter: aut itentionaliter: vt enim realr ↄsideraˀ est aia vniuersi per quãdã ęquocationē dicta/ↄstituēs mundū in esse: τ ipsius qualʒ pte.

Qõ de mūdi forma.

Cõis põ.

Pria positio Auerro.

G

Põ The. Simpli. Pluta.

H

Qualis hec positio.

Propa positio.

I at si intentionẽ alr̃ ↄsideraſ:sic nec mũdi nec alicui⁹ ptis
eius forma erit:sed intell's seipsuz itelligẽs:⁊ forma oiuz
Qd sit illa intellectuũ:q ipsuz intelligũt. ¶ Et ꝙ hec sit intẽtio Ari
pō Aristo. stotelis:statiz in sequẽtib⁹ dicet:ait eniz/vsi ⁊ alijs cõlocatũ est/his qdẽ clari⁹.his vo obscurius esse ipsuz atqz viuere.quę rõ docet deũ esse oibus formã. Amplı⁹ oẽs peripatetici voluere deũ esse pmũ finẽ/pmũ agẽs/atqz formã pmã:quę res nulla esset/nisi ipse esset for⁹ vniuersi:nullius eniz alteri⁹ esse põt. Rursus Aristoteles ex vnitate motoris cõclusit vnitatez mũdi.Qd nisi deũ voluisset esse mũdi formã:eius rõ nulla esset. ¶ Hanc forsitan
Positio Parmeni. docuis Parmenides balbutire voluit:dũ oia vnũ ait:nã vt Plato exponit in lib⁰ Parmenidis: Parmenides oia dicit esse vnuz numero/vnitate illius pmę formę:quę ab ppriis ⁊ peculiarib⁹ formis differũt.vt mẽbra hois vnũ sunt vnitate cõis formę:at plura ẽt nemo dubitat:peculiarib⁹ ac ppriis formis.deus igiſ est mundi forma:siue
K p hoc/qꝛ ipsum ↄstituit/⁊ in esse pficit:siue per hoc qꝛ est operans intrinsecũ.Quo fit vt ex pte formę esse possint plures mundi:põt eniz de⁹ aut plures ↄstituere mũdos:aut in plurib⁹ esse operator intrinsecus defectu vo mãę/
Alia ppria positio. vnicus est tñ numero mundus. ¶ Aut forte peripatetice etiã sentiendo dicerẽ formã totius mũdi esse ipz totũ:qd est vnũ numero ordine ⁊ positura. Materia vo partes sunt:quę ⁊ sensilia ⁊ nãlia corpa dicunſ:dicebamus eniz in auscultatione physica ptes esse totius mãz/totũ vo ipsuz formã partiũ.Quo fit vt partiũ mundi forma sit ipsuz totum.ipsius aũt totius mã sint ipse partes.Tu vo elige harũ quãuis. Hec de mundi ipsius forma.

¶ Pariter insuper pspicuũ est:ꝙ ne qdẽ locus/neqz vacuũ/neqz tps extra celũ est:in oi nãqz loco corp⁹ ipsuz eẽ põt.vacuum vo id esse aiunt:in quo corp⁹ nõ existit:sz eẽ põt.at
L tps numer⁹ est mot⁹:motus vo absqz nãli corpe nequaq̃ est.at qui ostensum est extra celũ nec esse corpus vllũ/nec eẽ posse:pz igitur ibi neqz locũ/neqz vacuũ/neqz tps esse.

Expositio. ¶ Fortasse hec est nona sũma:in qua pbat q̃si ex dictis extra celũ nihil esse:hactenus eniz ꝙ extra celũ nullũ sit sensile ⁊ nãle corpus pbauit:nũc vo ꝙ nec sit ibi locus/nec vacuũ/nec tps: pbabit:⁊ pmo pponit intẽtionẽ ⁊ inquit. Pariter insup pspicuũ est/ꝙ ne qdẽ locus/neqz va
Cõside.vb. cuũ/neqz tẽpus extra celũ est. ¶ Quo vo ad verba attinet ppterea vi Aristoteles hec sil' ⁊ pariter cũ dictis cõclusisse:qꝛ hec tria sunt accidẽtis/quę nãlia corpa sequũtur:vt quarto auscultationis physicę est explicatũ.iccirco qd pncipal'r de corpib⁹ declarauit/sil' ⁊ pariter de p
Syll's lrę. prijs ipsoꝝ accidẽtibus ↄcludit:⁊ syll's literę est hypotheticus hoc mõ.si extra celũ sit locus/vel vacuũ/vel tẽpus:extra celũ esse posset corpus nãle.sed(vt pbatũ est) extra celũ nec est/nec fuerat/nec esse põt corpus nãle.igitur extra celũ nec locus nec vacuũ/nec tẽpus est/erat/vel
M eẽ põt.de rõne pbat maiorẽ deducẽdo in singulis/⁊ inquit.in oi nãqz loco corpus ipsuz eẽ põt:⁊ ita si extra celum esset locus:ibi corp⁹ nãle esse posset:hec de loco.vacuuz vo id esse aiunt:in quo corpus non existit:sed esse põt:⁊ ita si extra celũ esset vacuũ:ibi corpus nãle eẽ posset:hec de vacuo.at tps numerus est motus. Motus vo absqz nãli corpore nequaq̃ est:⁊ ita si ibi esset tps:ibi ẽt esset corp⁹ nãle:⁊ sic pz maior videl3 ꝙ si extra celuz sit locus/vel vacuũ/vel tẽpus:extra celũ esse posset corpus nãle.Deinde ponit minorẽ:quę est destructio ↄsitis/⁊ inquit.At qui ostensuz est extra celũ nec esse corpus vllũ nec esse posse:hec est minor ⁊ destructio ↄsitis.Infert cõ N
clusionẽ:quę est destructio antecedẽtis:⁊ inqt. Patet igiſ ibi neqz locũ/neqz vacuum/neqz tempus esse.

¶ Quo circa ea q̃ illic sũt:neqz apta sũt in loco esse:neqz tps ipsa facit senescere:neqz vllius coꝝ est vlla mutatio:quę super vltima sunt constituta latione.

¶ Qualia vo sint ea quę extra celũ sint:nũc ostẽdit.⁊ hoc Expositio.
nõ iniuria:nam ex hoc fere patebit:quę sit mundi forma:si deus ipse(vt aliq putãt)sit vniuersi forma:⁊ qꝛ hec ex dictis sequiſ:rez hãc perfecit per formã illationis.declarat aũt pmo:qualia nõ sunt illa.deinde qualia sunt.⁊ hoc rõnabil'r:qꝛ negatio est cognitione poꝛ affirmatione/maxime qñ res est difficilis cognitu.aut qꝛ illa qualia non sunt cognoscunſ:qualia vo sunt/aut nõ cognoscunſ:aut cũ difficultate:⁊ dicit qꝛ pbatũ est supple extra celũ nõ O
esse locũ:sequiſ vt illa quę ibi sũt:nõ sint in loco:rursus qꝛ pbatũ est extra celũ nõ esse tẽpus:sequiſ illa nõ senescere in tẽpore. Tertio,qꝛ supra vltimã lationẽ nulla est mutatio:sequiſ vt illa nõ sint mutationis participia. Illa igiſ quę ibi sunt:nec in loco sunt:nec in tẽpore:nec mutatione participant. ¶ Animaduersione dignũ hec de illis posse dclarari alio mõ:q̃ ex dictis.Ea nãqz quę hic sũt:in loco esse videnſ:qꝛ sunt corpa.sũt quoqz in tẽpore:qꝛ materiã hñt atqz ↄtrariũ.mutanſ vo qꝛ puationi miscẽtur.At cũ illa nec corpa sint:nec mãm vel ↄtrariũ hẽant. Nec puationi miscenſ.erunt igitur loci/temporis/ac ois mutationis expertia.Qualia igiſ illa nõ sint:his mõ pz.

¶ Sed nullis alterationibus/nullisqz passionibus prorsus subiecta/optimam atqz sufficientissimã vitã ducẽdo oẽ euum absoluũt.

¶ Hactenus qualia nõ sint:ex dictis ↄclusit:nũc vo q̃lia Expositio.
sint:nõ ex dictis:sed ex aliqb⁹ expositis addit/⁊ inqt:sz P
nullis alterationib⁹/nullisqz passiõib⁹ siue morbis prorsus subiecta/optimã atqz sufficientissimã vitã ducendo/oẽ euũ absoluũt. Hec aũt tria nõ ex his:sz ex alijs patẽt:nullis eniz alterationib⁹ nullisqz passionib⁹ subijciunſ:quatenus illa nõ sunt mãę atqz ↄtrario pmista vt terracea ipsa aialia.possident aũt optimã vitã/quaten⁹ sũme appetibilẽ.Sufficientissimã,quaten⁹ nullo indigẽt aut p vitę cõseruatione:aut p illius vitę operũ executione:hñt ẽt vitã ęternã/quatenus oẽ euũ rerũ absoluũt.Etiã ex dictis patere põt:sũt enim alterationis expertia:quia nõ sunt in loco:oẽ enim qd alteraſ/est in loco. Morbis nõ afficiunſ:qꝛ tẽpore nõ senescunt.vitã hñt optimã:qꝛ ei nihil miserię miscẽſ.sufficientissimã:qꝛ nullo bonoꝝ eget nec fortunę/nec nãę/nec animi.differunt aũt ęternitas/euum/⁊ tps/vt 4⁰ physicę auscultationis sumiſ.qppe cũ ab ęternitate euũ/ab euo tps proficiscaſ. Quo fit/vt qꝛ vita illorũ oẽ euuz atqz omne tempus absoluat:iõ sit penitus ęterna.

¶ Diuinitus eniz nomen hoc pnuntiatũ est a priscis:finis eniz q vitę vniuscuiusqz cõtinet tps:cui⁹ nihil fz nãz est extra:euuz vniuscuiusqz est nũcupatũ.per eandẽ ẽt rõnem/⁊ vniuersi celi finis:⁊ finis qui tps totũ infinitũqz cõtinet/euũ est/a semp essendo nuncupatione sumpta imortale atqz diuinum. Q

¶ Remouet cauillũ:posset.n.obijci vitã illorũ nõ absoluere oẽ euuz:qppe cũ euuz:sit ẽt ipsius celi mẽsura:quaz Expositio.
vita illoꝝ excellere nõ põt. Rñdet ꝙ euum põt sumi p

A mēsura vniuscuiusq3 rei adequata:qua qdē rōne tps.70.
annoꝝ esset euū hoīs:vel spaciū.9.annoꝝ eēt euū canis.
Aut pōt sumi ꝓprie celi mēsura:que ⁊ ipsi celo equat/⁊
oē tēpus ↄtinet.⁊ hec poti⁹ sempiternitas/a semp essen-
do est nūcupata:ꝙ̄ cūm ad ꝓpositū cū dictū est vitam
illorū absoluere oē euū:accipit euū p tēpore cuiusq3 rei
adequato:⁊ nō pro celi sempiternitate:que est coequa vi
te illoꝝ. Inqt. Diuinitus enī3 nomē hoc(v3 euū) pnūtia-
tū sine distictū est a priscis.finis enī3 siue mēsura/q vite
vniuscuiusq3 ↄtinet tps:cui⁹ nihil ſm nām est extra/euū
vniuscuiusq3 est nuncupatū:⁊ sic euū3 vno mō sumit p
spatio tēporis:quo aliqd equate nālr viuit:per eandē et
rōnē ⁊ vniuersi celi finis:⁊ p idest finis q tps totū infini
tūq3 cōtinet alia rōne euū est/dico alia rōne a semp eēn
do nūcupatione sumpta imortale atq3 diuinū:ita vt sem
piternitas dici debeat.ad ꝓpositū sumēdo euū p̄mo mō:
sic vita illorū absoluit oē euū.Sed scdo mō accipiēdo

B euū:sic illoꝝ vita nō absoluit oē euū:cū non euū celi:
Sedes expō. cū sit illi equatū.¶ Quo vero ad vba greca attinet/vbū
illud euū grece est αἰών.qđ nōnulli interpretes sempi-
ternitatē latine dixerunt.verbum vero absoluunt/grece
est διατελεῖ qđ ēt illi latine dicūt perficiūt:iuxta quoꝝ
trāslationē erit sensus:ꝫ nullis alteratiōib⁹/nullisq3 pas-
sionib⁹ prorsus subiecta/optimā atq3 sufficientissimā vi-
tā ducēdo in tota sempiternitate pficiunt hoc est viuūt/
atq3 degunt:⁊ ꝙ illa degant in sempiternitate:authorita
te pbat antiquoꝝ:qui ipsum αἰών siue ipsam sempiter-
nitatē bifariā sumūt:aut pro mēsura cuiusq3 equata:aut
pro celi mēsura:que ꝓprie dr sempiternitas a semp eēn-
do:⁊ in hac illa degūt/atq3 viuunt/q̄tenus p hanc agunt
Que Auer. atq3 opant:⁊ in hunc modū Simplicius ipse exponere
vr/quē expositor noster sequit. Ego aūt αἰών latine dixi
euum:qđ Auerroes in suis translationib⁹ seculū habet:⁊
com.100. nō inepte:⁊ tūc quonā mō textus sit exponēdus:ex his
p3.Sed queres qd Aristoteles p id qđ est extra celū itel-
ligit:cū3 ait illud neq3 esse in loco/neq3 in tēpore/nec in
mutatiōe. Rñdet Auerroes authoritate Themistij. Ale
C xandrū intellexisse ⁊ p̄mā cā3/⁊ orbē vltimū ⁊ supremū
⁊ vtroq3 mō exponēdo/Auerroes asserit Alexandrū re-
cte dixisse:⁊ hoc nitit exponere:⁊ de p̄ma cā/⁊ de supmo
orbe.de p̄ma cā qdem:qꝛ p̄mā cām collocat Aris.in p cō
tinēti siue supremo celo:qꝛ eius motio apparet illic pus.
ꝓpter qđ Ari.in.8.physice auscultationis asserit deū eē
in cōuexo sphere siue in supremo orbe.Ecce quonā mō
peripatetici locāt deū per opationē:de quo postea dice-
mus:tūc si itelligit p illud qđ est illic:p̄mā cām:p3 illam
nec in loco esse:qꝛ extra celū nullus est locus.nec in tem
pore:qꝛ extra celū nō est tps. Nec in mutatione:qꝛ extra
celū nullus est motus.Si vero orbe3 intellexerit:p3 pmo
ipsu3 nō esse in loco:qꝛ omne qđ est in loco cōtinet e cor
pore:at extra orbē nō est corpus.Scdo p3 ipsu3 nō esse
D in tēpore:p̄mo qꝛ ipse est cā tēporis.igit nō est in tēpore.
Scdo/qꝛ nō terminat tēpore:cū pduret semp:⁊ ita p̄ma
cā ⁊ orbis quo ad has cōditiones nō differūt. ¶ Ex his
obiter Auerroes ↄcludit ad mentē Alexandri orbē siue
mundū esse eternū atq3 nō in mutatione ↄstitutū:⁊ hoc
per ↄuersionē per cōtrapositionē hoc mō/oē generabile
⁊ corruptibile tēpore terminat.igit oē nō terminabile
tēpore est nō genitū.Sed celū est nō terminabile tempo
re.igit igenitū. Hec quo ad ↄditiones negatiuas.¶ Quo
vero ad affirmatiuas:videt qđ neq3 orbis neq3 p̄ma cā al
terat:vel patiat.cū3 ambo sint sine mā ⁊ ↄtrario:⁊ tunc
per id qđ est supra lationē si exponat de p̄ma cā:intelli-
git supra oē3 motū ta3 rectū ꝙ̄ orbicularē:⁊ hoc melius
intelligit:⁊ si exponat de orbe intelligit per lationē/mo

tu3 rectū.Scdo dr ꝙ ambo viuūt vita optima/ꝫ alr vt
supplendū est.nā deus viuit p essentiā:quo mō diaz vi-
uere diceremus.orbē vero pticipatiue:quo mō aial viuit.
Ecce quonā mō Auer.oia hec ⁊ de deo/⁊ de orbe verifi
Argumenta expositoris ↄ Alexan. defēsio Alex. cauit p opīone Alex.¶ Sed expositor refellit expōnē
Alex.⁊ ostēdit illā nō posse intelligi de orbe. Primo quia
Aristo.excludit oē3 trāsmutatione3 ab eis que illic sunt.
mō orbis nō excludit ab oi trāsmutatione.Scdo ait ea
que sunt extra celū non esse in loco:sed nihil est extra se.
igit nō de orbe.3.Aris.ait illa optime viuere:hoc aūt nō
vr celo inesse.nā celū viuit p vnionē aie ad corpus/⁊ sic
viuit q̄si pticipatiue.4°.ait illa hēre vita3 sufficientissimā.
mō celū talē vitā nō h3:nō.n.viuit sufficienter:qꝛ moue
tur pp bonū eius:⁊ ita viuit egēdo.pp hec expositor for-
te Simplicij authoritate oia illa esse dicta de itelligētijs
asserit:qđ ea rōne magis p3:qꝛ greca lrā est pluralr scri-
pta:⁊ nō singulr:⁊ ita nō de orbe tm̄/nec de deo solū:sed

F de oib⁹ illis substātijs Ari.vr intelligere.¶ Sed siquis
afficeret expōni Alex.aiaduertat:ꝙ celū viuit ⁊ intelli-
gētia viuit:celū.n.viuit pticipatiue.itelligētia p essentiā.
Tūc Ari.p illa in plurali intelligit oēs orbes/p̄ncipe su-
premo tanꝙ̄ optimo ⁊ pfectiori:oēs.n.viuunt:participa
tiue tū.aut intelligit oēs intelligētias:p̄ncipe p̄ma cā:he
enī3 p essentiam viuunt.Tūc ad rōnes/ad p̄mā diceret
Ari.excludere oēm mutationē corruptiuā.Ad scdā3 per
extra intelligit negatiue/hoc est nō itra:⁊ hoc mō orbes
sunt extra celū hoc est nō intra mundū siue celū.Aut di-
cendū orbes esse extra celū:qꝛ nō sequunt cōditionē eo-
rū:que sunt intra celū:sunt vero ibi/hoc est in ↄuexo oiu3
elementoꝝ.Ad 3ᵘᵐ diceret orbes optime viuere rōne ha
bita ad aialia terracea:que pūo tēpore viuunt.nō autem
optime viuere rōne habita ad substantias illas:que per
essentiā viuunt.Ad 4ᵘᵐ diceret illa viuere sufficienter:
qa nullo exterius egent pro ipsoꝝ pseruatione:cū quo
stat illos egere aliq̄ p motu:⁊ sic Alexāder defendi pōt.

¶ Unde ⁊ ipsu3 esse atq3 viuere alijs qdē cla
rius:alijs vero obscurius cōicatū est.

G
Expositio. ¶ Dacternus ꝙ hec ille viuant vita optima/sufficientissi
ma/atq3 pfectissima declarauit:hic infert ip3 esse ⁊ viue-
re esse cōicatū oibus alijs reb⁹:ꝫ non eodē mō:sed alijs
qdē clari⁹/alijs vero obscurius.vt sit sylls:illę ab eo qđ vi
uit optime/⁊ est pfectissime:cōicatū est eē ⁊ viuere alijs
oibus/vt a calido p essentiā cōicatus est calor alijs oib⁹
p participationē.2.meta.Sed illa viuūt vita optima:⁊
sunt res pfectissime:ꝓpea infert vnde ⁊ ipsum esse atq3
viuere alijs qdē clari⁹:alijs vero obscurius cōicatū est.di-
xit aūt hec:qa res sunt induplici dria:alie qdē quarū eē
⁊ vita est eterna ſm in diuiduū:vt orbes:⁊ intellectus:⁊
his clarius hoc est pfectius viuere ⁊ esse ab illis deriua-
tum est cū ipsa sint:que illa pticipent:⁊ nō in suo simili.
Alię vero quarū esse ⁊ viuere est eternū ſm spēm/vt aia-
lia ⁊ stirpes:⁊ his deriuatū est esse obscuri⁹ ac ipfecti⁹
H cū in suo simili vita ⁊ esse pticipare vīr.Sed siue sic si-
ue sic/oē defluit ab illis:que aut p essentiā viuūt aut pfe-
ctissima ⁊ sufficiētissima vita existunt. ¶ Aiaduersione
dignū apud Alexā.posse ēt intelligi vt colorat Auer.etiā
de orbibus:inest.n.esse ⁊ viuere maxie ⁊ pfectissime or-
bibus/potissimū ei q motu fert diario/inde alijs gradi-
lib⁹ deriuatū est esse ⁊ viuere:sed nō mō eodē:cum alijs
clarius sit cōicatū vt aialibus:que viuunt vita sibi illis/
maxie hoies:qui viuunt intellectu.Alijs obscuri⁹/vt stir
pibus ⁊ elmtis:que vite parū hnt.elmta qdem q̄ten⁹ sūt
partes rerum viuentium.stirpes autem quaten⁹ viuunt
vita imperfectissima ⁊ vili.

I ℭ Et eniꝫ vt in externis circa diuina sentẽtijs
perſepe rõnib⁹ oẽ diuinũ neceſſario intrãſ⸗
mutabile eſſe declaratũ eſt/primũ ipſuꝫ atqꝫ
ſũmũ:qð ita ſe habeat:aſtipulaẽ dictis.

Expoſitio. ℭ Nunc ea quę illis prębuit/manifeſtat:ꝛ ꝑ ꝓponit illa/
addens excuſationẽ ſui.Scðo ea declarat.Jlla itaqꝫ ꝓ⸗
ponens ꝛ ſuipſius excuſationẽ addẽs.Jnq̃t.ꝛ eniꝫ vt in
externis circa diuina ſentẽtijs perſepe rõnib⁹ ſiue diſpu
tationib⁹ oẽ diuinũ neceſſario eẽ intrãſmutabile decla⸗
ratũ eſt.ꝑmũ ipſuꝫ atqꝫ ſũmũ qð ita ſe hẽat:aſtipulaẽ di
ctis:ꝛ ita intẽdit ꝓbare illud eſſe intrãſmutabile:cui⁹ ex⸗
Dogmata duo apᵭ pħos cuſationẽ ꝓponit/ex eo ꝙ alibi illð eſt ẽt dictũ.ℭ Quo
ꝟo ad ꝟba attinet aiaduerſione dignũ vt ex Simplicio
colligi põt/Duo apud pħos eſſe genera dogmatũ . Alia
nãqꝫ dogmata erãt:q̃ multitudini ſcolariũ tradebanẽ/ꝛ
iunioꝛib⁹/ꝛ ꝓuectis:ꝛ hęc a gręcis dicebãẽ encyclia phy⸗
loſophemata.Alia ꝟo erant acutioꝛa:quę ꝓuectioꝛibus
tradebanẽ.Hęc ſyntagmatica/hoc eſt ſeria/ꝛ oꝛdinaria/
vel acroatica hoc eſt auſcultatoꝛia dicebanẽ.Jn his igiẽ
K externis dogmatibus:quę tradebanẽ oibus/dictũ eſt oẽ
diuinũ eſſe intranſmutabile.Animaduerſione dignũ oẽ
diuinũ eſſe intrãſmutabile:qꝛ nõ ſubiectũ motui:ꝛ ꝑmũ:
qꝛ nõ ſubiectũ tẽpoꝛi:ꝛ ſũmũ/qꝛ nõ cõtentũ loco.diuinũ
qꝛ e mã ſepatũ.Hęc ab expoſitoꝛib⁹ tũ gręcis/tũ latinis.
Sunt ꝙ encyclia intelligũt pħiaꝫ moꝛalẽ:quã Auerroes
vulgarẽ appellat.Jn moꝛali eniꝫ ſcientia traditũ eſt oẽ
diuinuꝫ eſſe mutatiõis expers.Tu ꝟo i his ꝯfide gręcis

ℭ Neqꝫ enim aliud pręſtabilius eſt:qð qdeꝫ
moueret:eſſet eniꝫ illud poꝛro diuinius ipo.

Expoſitio. ℭ Nunc ꝓbat illud ꝛ ꝑmo ſic/qð nõ hꝫ aliqd ꝑſtabili⁹
ipſo:nõ moueẽ.diuinũ illud ꝛ ꝑmũ nõ hꝫ aliqd pręſta⸗
bilius ipſo.igiẽ nõ moueẽ.de rõne tangit minoꝛẽ/ꝛ inq̃t.
Neqꝫ eniꝫ aliud pręſtabili⁹ eſt/qð qdẽ moueret.hęc eſt
minoꝛ:eſſet eniꝫ illud mouens poꝛro diuinius ipſo/ꝛ ita
L nõ ꝑmũ.ℭ Sed dices aial moueẽ a calido:ꝛ tñ calidũ
Dubita. nõ eſt aiali pręſtabilius.igitur nõ opꝫ vt oẽ mouens ſit
ꝑſtabili⁹ moto.ℭ Dici põt aial moueri a calido ꝑ acci⸗
dens/per ſe ꝟo ab aia appetẽte frigidũ pro cõmodo coꝛ⸗
poꝛis.at ſi ꝑmũ moueẽ:opꝫ vt moueaẽ per ſe:qꝛ non eſt
virtus in coꝛpoꝛe.vt declaratum eſt in lib.8.auſcultatio
Sol. nis phyſicę.

ℭ Neqꝫ praui quicq̃ꝫ habet neqꝫ bonoꝛum
ſuoꝛum aliquo indiget.

Expoſitio. ℭ Expoſitoꝛ vult vt hęc ſit ſcða rõ ad idẽ:quę ſic compo
Expõ.1. niẽ/omne qð moueẽ hꝫ praui qcq̃/atqꝫ bonoꝛuꝫ aliquo
Expõ.2. indiget.at ꝑmũ ꝛ ſũmũ nihil hꝫ praui/nullo quoqꝫ bono
rũ indiget.igiẽ non moueẽ.Melius dicerẽ nunc Ariſto
telem ꝓbare aliud attributũ ſũmo vꝫ ꝙ viuat vita per⸗
fectiſſima ꝛ ſufficientiſſima.perfectiſſima qdẽ/qꝛ nihil
praui hꝫ.Sufficientiſſima ꝟo:qꝛ nullo bonoꝛũ indiget:
neqꝫ foꝛtunę/neqꝫ naturę/neqꝫ animi vt.10.ethicoꝝ hĩ.
vita nãqꝫ illoꝛũ optima eſt:qꝛ nihil praui hꝫ hoc eſt mi
ſerię admiſtũ veluti noſtra/cuius voluptas eſt ſemꝑ mi
M ſerię iuncta.Sufficientiſſima:qꝛ non indiget bonis nãę:
cũ neqꝫ aptus ſit infirmari.nec foꝛtunę/cum diuicijs nõ
egeat pro nutritione ꝛ educatione:nec animi qꝛ ꝟtutes
ſunt remedia vitioꝛũ:at illic vitijs nõ ſubſunt.videẽ aũt
hęc expoſitio melioꝛ ꝑma:tum qꝛ Ariſtoteleꝫ facit vbe⸗
rioꝛẽ.Tum qꝛ rõ prima friuola eſt.Sic enim ꝓbarẽ oꝛ⸗
bem nõ poſſe moueri:qꝛ neqꝫ praui qcq̃ hꝫ/nec eget.

ℭ Et iceſſabili igiẽ motu rõnabilr mouetur:
cuncta eniꝫ moueri deſinunt:cũ ſuũ in locuꝫ
venerint.eius aũt coꝛpoꝛis/qð in oꝛbẽ ferẽ. N
ideꝫ eſt locus e quo incipit:ꝛ in quẽ finit.

ℭ Demũ ex dictis infert oꝛbẽ ipſuꝫ moueri a ꝑmo moto⸗
re motu inceſſabili.ex dictis qdẽ:qꝛ ꝓbatũ eſt ꝑmũ eſſe Expoſitio.
intranſmutabile ꝛ optima viuere vita.igiẽ intrãſmuta⸗
bilr ac inceſſanter mouet:eſt.n.motus ille vti vita ſibi.
Sed nõ mõ ex dictis hoc vult eẽ deductũ:ſed ꝓbat hoc
rõne alia:cuncta.n.quę deſinunt moueri/eo deſinunt:ꝙ
in ſua loca veniunt.at oꝛbis nunq̃ꝫ in ſuũ venit locũ/eſt
eniꝫ locus idẽ e quo incipit/ꝛ in quẽ finit.Auer.ꝟo enitiẽ
tur defendere Alex.ꝙ textuꝫ de oꝛbe exponit:vꝫ.n.ꝙ de
oꝛbe nõ recte dicaẽ eo nihil eſſe pręſtabili⁹:ꝛ ſic vꝫ Ariſ. Quę Auer. com.100.
loq de ꝑma cã. ℭ Rñdet Auer.dupl'r ꝑ itelligẽdo per
motũ alterationẽ:ꝛ tunc vult Ariſ.voluiſſe oꝛbẽ non eſſe
alterabilẽ/ꝙ ipſe eſt cã oiuꝫ alterationũ.Scðo/qꝛ oẽ al
terãs ꝑ ſe eſt ꝑſtabili⁹ alterato.mõ nulluꝫ coꝛp⁹ eſt oꝛbe
ꝑſtabili⁹.Scðo rñdet Ariſ.ꝑ illa ꝟba nõ voluiſſe oꝛbeꝫ
eſſe intranſmutabileꝫ:ſed ꝙ nulla eſt cã ꝑoꝛ:quę ipſuꝫ al O
teret:poſſet eniꝫ dici oꝛbẽ eẽ alterabilẽ/qꝛ eſt aliqd ꝑus:
e quo alterari põt.Rñdet Ariſ.nullã talẽ eſſe poſſe:quia
illa erit coꝛruptibilis:ois.n.coꝛruptio fit a coꝛruptibili:ꝛ
ois alteratio fit a coꝛpoꝛe.Oꝛbe nullũ eſt coꝛpus prius:
nec cã ꝑoꝛ coꝛruptibilis.Scðo ait ꝟba illa/ꝛ inceſſabili
igiẽ/de oꝛbe meli⁹ eſſe dicta:nã oꝛbis moueẽ.ꝑma cã nõ
moueẽ.dici põt pro Thoma Ari.ſic intellexiſſe/ꝛ inceſ⸗
ſabili igiẽ motu rõnabilr moueẽ/ſupple oẽ illud qð e ꝑ⁹
cã moueẽ ꝑ ſe:ꝛ ſic põt de ꝑma cã id itelligi. ℭ Colligit
Auerroes ex textu ſuo talẽ ſyll'm/oẽ qð moueẽ ꝑ ifinita
loca ęterno tẽpoꝛe moueẽ:cęlũ moueẽ ꝑ infinita loca qꝛ
per ifinitos ſitus:qui ſunt loca foꝛmalia.6.auſcultatiõis
phyſicę.igiẽ ęterno tẽpoꝛe moueẽ. Maioꝛ pꝫ:qꝛ nõ eſt
maioꝛ rõ de vno q̃ꝫ de alio loco:nõ eniꝫ rõnabili⁹ dꝫ ge⸗
ſcere magis in vno q̃ꝫ in alio.Supponit aũt in hac rõne
ſitũ eſſe locũ/ad mentẽ Auicennę:qui motũ cęli ſitualeꝫ
eſſe aſſerit:vt diximus in phyſicis/ꝛ in lib.deſtru.deſtru. P
diſputatione.13.in ſol.dubij quarti.ℭ Quo ꝟo ad ꝟba Quę Auer. quo ad ver ba cõ.100.
Ariſ.attinet:verbũ illud rõnabilr gręce eſt εὐλόγως la
tine ẽt logice dꝛ.declarat aũt Auer.in calce ſuę cõmenta
tionis:quo nã mõ rõnabilr hoc eſt rõne logica cęlũ mo
uetur motu inceſſabili/ꝛ nõ rõne demonſtratiua. Nam
Ariſto.ſic arguebat/oẽ qð moueẽ ab eodẽ loco in eundẽ
locũ moueẽ motu inceſſabili:at cęlũ moueẽ ab eodẽ lo⸗
co in eundẽ locũ.igiẽ motu inceſſabili.Qð aũt hęc rõ ſit
logica vt dixit Auerroes eo pꝫ:qꝛ nõ daẽ per cãm cõple⸗
tã:non eniꝫ moueri ab eodẽ in idẽ eſt cã vt motus ſit in⸗
ceſſabilis/ꝙ ſi ita eſſet in coꝛpe finito ꝛ coꝛruptibili eẽt
virtus ifinita:nã rota molendini moueẽ ab eodẽ in idẽ.
igiẽ moueẽ motu inceſſabili:ꝛ ſic eius virtus eſſet infini
ta:qð eſt ipoſe:qꝛ eſt coꝛpus infinitũ:ꝛ ita hęc rõ eſt logi⸗
ca/non demonſtratiua:ꝛ ideo dꝫ cõpleri hoc mõ ſuppo⸗
nendo cęlũ ſuapte nã moueri ab eodẽ in idẽ ꝛ circa idẽ
centrũ.Tunc rõ Ariſtotelis compleẽ ſic/omne coꝛp⁹ qð
moueẽ ab eodẽ in idẽ/per infinitos ſitus circa idẽ cẽtrũ Q
ſuapte nã/moueẽ motu inceſſabili.cęlũ moueẽ ab eodẽ
in idẽ circa idẽ centrũ per infinitos ſitus ſuapte nã.igiẽ
moueẽ motu inceſſabili:ꝛ tũc ceſſat obiectio de rota:ꝙ
lꝫ illa moueẽ ab eodẽ in idẽ/ꝛ circa idẽ per infinitos ſi⸗
tus/hoc nõ eſt per ſe ſuapte natura/ſed ꝑ accidẽs ac vio⸗
lenter:ꝛ ſic cõpleẽ rõ Ariſtotelis. ℭ Sꝫ dices tũc ratio Replica.
Ariſtotelis peteret/ꝙ ſuppõit cęlũ ſuapte natura moue⸗ Rñſio.
ri circa eundẽ locum nũo/ꝛ ab eodẽ in idẽ:mõ hoc nega
ret cauillatoꝛ.ꝓꝑ hęc ꝓbat Auerroes cęlũ ſuapte natura
moueri ab eodẽ in idẽ circa mediũ.Et ꝑmo per locũ ab
oppoſito/qꝛ ſi nõ moueret nãliter:tunc violenter moue

retur

A retur: cuius ꝯtrariū est ꝓbatū in ꝑncipio huius libri: ꝛ ita
eēt nō ꝑpetuus. qua rōne motor illius eēt in materia ge-
nitus ꝛ corruptibilis/ vt patuit. 8. physicę auscultationis.
Scđo tunc sibi accideret labor: oē nāqꝫ qđ violēter mo-
uetur: videt̃ cum labore moueri. Ex his complet ratio-
nem: ꝙ vꝫ ideo mouet̃ cęlū incessanter: qꝛ naturo mobi-
lis est innata nō moueri violēter/ nec quiescere naturalr.
Natura ēt motoris est innata mouere naturalr: ꝛ nō face
re getem: quare ex his naturis ꝑficisceꝫ non nisi mot᷒ ꝑ-
petuus. ꝛ ita pꝫ ꝙ̄ lapide Ari^{cus} appellauit suā rōnem lo-
Cap. 8. Th. gicā ꝛ nō demonstratiuā. ❡ Expositor xo ait Aris. hanc
rōnem appellasse logicā: qꝛ nō ex necessitate ꝯcludit: pōt
eniꝫ dici ꝙ lꝫ motus cęli nō sit cessabilis ob nāꝫ loci: ces-
sat pp naturā vel voluntatē motoris q mouet quantum
vult: ꝛ nō quantū pōt. ꝛ vtroqꝫ mō est lapide dictū vt mi
bi videt̃: verū de his diximus in. 8. physicę auscultatiōis
B hęc ex cōmentationibus Auer. colligi possunt/ ad textus
nostri commentationem.

Questiones. Prima qđ an extra celuꝫ sit vacuum.

Circa calcem huı᷒ capitis plures emergūt quō-
nes. Prima est vtrū extra cęlum
sit vacuū/ ꝛ videt̃ ꝙ sic/ ꝑmo qꝛ cęlū dꝫ esse in loco: mō in
nullo nisi in vacuo esse videt̃. ❡ Scđo qꝛ siqs eēt in ex-
tremo orbe posset manū extendere. ❡ 3° qꝛ si duoꝝ con-
trarioꝝ vnū est in natura: alterū etiā erit in natura. Scđ
plenū ꝛ vacuū sunt cōtraria: ꝛ plenū est in natura. igitur
Pō stoicoꝝ. vacuū. ❡ His rōnibus obedıūt stoici: q vacuū quō cenō
vocant: ꝛ extra cęluꝫ: ꝛ sibimet corporibus cō cedunt: qbus
etiaꝫ Philoponus ꝯsentit: ex eo qꝛ vt in puo mūdo: ita in
magno est. Sꝫ homo est cōpositus ex vacuo ꝛ pleno. igi-
Confutatio tur in mundo ꝛ extra mundū vacuum erit. ❡ Alexāder
Alexādri ꝯ aphrodisius ꝓbat vacuū extra celuꝫ nō eē contra illos. ꝑ-
stoicos. mo qꝛ si eēt/ vel eēt finitū: aut infinitū. nō finitū: qꝛ nō ma
gis finiret̃ in vna pte: ꝙ̄ in alia. nec infinitū: qꝛ tunc eēt i-
finite capax: ꝛ ita eēt ociosa potestas eius: cū nūꝙ̄ recipe
C ret corpus infinitū. ❡ 2° qꝛ vniuersum vacuū est vnius
rationis in toto ꝛ qualibet pte: ꝛ sic non magis reciperet
corpus in vna pte ꝙ̄ alia. hę rōnes sunt Ari^{lis} 3° auscultat-
Confutatio tionis physicę. ❡ Sꝫ pace eoꝝ videnẽ friuolę: ꝑ° qdeꝫ
rōnū Alex. qꝛ dato ꝙ vacuū illud eēt infinituꝫ/ eius tñ potestas non
est ociosa: sufficit eniꝫ vt ipsius aliq̄ ps actu corpus aliqđ
suscipiat: eēt eniꝫ ociosa/ qñ nec illud/ nec illi᷒ aliqua pars
corpus susciperet. Scđa xo multo imbecillior: qñ nō a nā
loci/ nec locati locat i hac pte magis ꝙ̄ in illa: sꝫ a volūta-
Confu. te opificis. ❡ Solebamus pp hęc alr stoicos ꝯfutare: ꝑ-
stoicorū. mo qꝛ illa vacua dimēsio/ aut est eiusdē rōnis: cū q̄titate
ꝑdicamētali: aut alteri᷒. Si eiusdē rōnis: cū illa ꝑdicamē-
talis nō possit eē absqꝫ substa: igitur nec illa. Si alteri᷒ sit
rōnis: voluntariū est: nō videt̃ vnde sit differētia haruꝫ:
definitio eni quātitatis vna est vtriusqꝫ: atqꝫ affectio eadē
ambarū. ❡ Scđo/ si illud vacuū eēt: aut eēt alicui᷒ perfe
D ctionis aut nulli᷒. nō est dicendū illud nulli᷒ eē ꝑfectiōis
qꝛ tunc nihil eēt: ens eniꝫ ꝛ ꝑfectum idē. Si aliquātę ꝑfe-
ctionis: igit̃ mūdus nō eēt ꝑfectus ex tota sua materia cō
stans. deceēt enim sibi ꝑfectio illius. ❡ 3° arguit Auer. 4.
auscultatiōis physicę cō. 1. ꝙ tunc talis dimensio eēt sba
separata: imo infiniti vigoris: sba qdeꝫ separata: qꝛ vel in
subiecto illa eēt: vel nō. si in subto eēt: tūc extra cęlū esset
corpus aliqđ sensile: in quo illa eēt. Si xo nō sit in subto
aut illa est apta esse in subto: aut neqꝫ est in subiecto/ nec
apta nata est eē. si illa nō sit in subiecto/ ꝛ pōt subto inesse
cū nūꝙ̄ insit: eēt eius potētia ociosa. si nec sit/ nec apta na
ta sit inesse: igit̃ est substātia abstracta ꝛ ita itellectus. ꝛ cuꝫ
sit infinita sba/ tunc eēt infiniti vigoris: qꝛ in aliqua illi᷒
pte eēt aliqs vigor: ꝛ ꝙ̄ in infinita pte maior/ erit infini-
tus. ❡ 4° cū mūdus eēt in illo vti in loco: tūc eēt corpo-
rū ꝛ dimensionū penetratio. Hę rōnes nūc cōtra stoicos
E satis sint. ❡ Tunc ad rōnes: ad ꝑmā rńdet Alexā. casum Solu. rōnuꝫ stoico.
eē ipoßē: qꝛ cęlū est ęternū ꝛ nō penetrabile. aut qꝛ non
est extra cęluꝫ locus: in quē man᷒ posset expēdi. ❡ Sꝫ re- Replica.
plicabis qꝛ saltē eēt illō imaginariū. Modo ex posi ima-
ginario/ nō dꝫ sequi ipoße imaginariū. ❡ Diceret Alexā- Solo.
der ꝙ tunc ēt imaginariū est vacuū eē extra cęluꝫ: vt ille
casus est imaginarius. ❡ Ad 2^{m} rńdet Auer. 4. ausculta-
tiōis physicę cō. 43. ꝛ 45. nō oē corp᷒ eē i loco: sꝫ solū re
ctū/ sphęricū. n. vt sphęricū nō limitat sibi locū: sꝫ mag̃ ē
circa locū. ❡ Ad 3^{m} dici pōt illā regulā nō hr̃e locuꝫ nisi
in ꝯtrarijs positiuis: ꝛ q̄ sunt de ꝑfectiōe mūdi. ❡ Aiad- Interpretatio positionis stoicoꝝ
uersione dignū stoicos reduci posse in bonū: nā vt plenū
ipm corporeaꝫ nām ꝑipatetici appellant: ita eā naturam
quę corpe vacat: cenō hoc est vacuū stoici dicunt. Uaca-
re aūt corpe est/ aut cū potestate recipiēdi interdū illud ꝛ
F hoc modo Plato nōnunꝙ̄ materiā ipsaꝫ cenon siue va-
cuuꝫ vocat: qppe cū ipsa sui eēntia corpe vacet: potēs tñ
recipe corpeā nām: ꝛ sic concedi pōt vacuū eē intra mū-
dū (vt Philopon᷒ dixit) quatenus mā prima intra glo-
bum ꝯtinetur lunę. Alio modo vacare corpore est: qꝛ nec
corpus hꝫ/ nec est aptū habere: ꝛ hoc pacto vniuersaꝫ itel
lectualē nām veteres vacuuꝫ siue cenō eē dixerūt: qꝛ va-
cat corpe: nec ipm recipere pōt: quā qdem nām: cū nō sb
cęlo ꝯtineatur: extra cęlū eē fatent̃. Et hoc mō si itelligāt
stoici/ recte sentiūt: ac cū ꝑipateticis. Hęc de vacuo.

De loco spirituū. q. 2.

Secundo quęrere solebā an spiritus illi cęlestes: q
vulgo angeli dicunt̃ sint in loco. ꝛ videt̃
ꝙ sic: qꝛ Ari^{cus} ait illos eē ibi/ ꝛ qñqꝫ ait eos eē extra cęlū.
❡ In cōtrariū est: qꝛ oē qđ est in loco est corpus. at spūs
illi nō sunt corpus. ❡ Aliq de loco ita sentiūt: volūt eniꝫ Pō aliq̄ꝝ.
locū eē vno modo circūscriptiuū: ꝛ hic corporibus ꝯuenit
ꝛ definitiuū: q̄ res ipsa ita hic definit̃ eē: qđ nō ibi: ꝛ hūc
G spiritib᷒ attribuunt. Hunc aiūt ineē illis ꝑ ꝑus: ꝙ̄ agant:
ppea illis ꝯuenire asserunt. ❡ Persuadēt pōneꝫ hanc: ꝑ Persuasiones.
qꝛ alr spūs ille freqūēter nusq̄ erit. Ipso nāqꝫ nō operāte
freqūēter nullibi erit. ❡ 2° tunc spūs ille eēt in toto cęlo
qꝛ in illo toto opat̃. ❡ Tertio loc᷒ est in locato: sꝫ cęlum
nō est in spiritu: igit̃ spūs nō locat̃ per cęluꝫ/ in quo agit.
❡ Ultimo Ari^{cus} in octauo physicę auscultationis ꝯclu-
dit deuꝫ eē in maximo orbe: ꝛ vtitur hac rōne/ ibi est: vbi
opat̃: sꝫ opat̃ in cęlo maxio: igit̃ ibi ē. Ex B arguūt: aut loc᷒
dei est alius ab eius opatione: vel ipsa opatio. si alius: ha-
betur intentū: si idē: tunc peteret sylls: eēt enim idem me-
diū ꝛ cōclusio. ❡ Hę rōnes pro illis physicę dici pñt. at
cęterę: quę sunt theologicę theologis omittant̃. ❡ Quic- Pō non sit ꝑipathe᷒.
quid sit de veritate positiōis: hęc pō non est ꝑipatetica:
Ari^{cus} eniꝫ ꝛ Auerroes hic asserūt illos eē ibi: qꝛ illic ope-
rantur: ꝛ sic volunt spūs illos eē in loco ꝑ opationes: vt in
2° huius cō. 15. dicetur. Cui rei etiā diuus expositor vbiqꝫ
H ꝯsentit. ꝛ deducit̃: ꝑmo/ qꝛ tunc cęlestis spirit᷒ ꝯtinuo locū
mutaret: qꝛ ꝯtinuo subest aliq atqꝫ aliq definitiuo loco: q̄-
tenus cęluꝫ aliū atqꝫ aliū locū formalē mutat. ❡ 2° ꝑipa-
tetici deuꝫ ipm ponūt in loco. ꝛ nō possunt ponere locū il-
lius esse definitiuū/ qꝛ de᷒ nullibi pōt definiri: nisi ꝑ ope-
rationē sensilē: cū sit imēsus. igit̃ spūs ꝑ opationes locan-
tur. Pręterea loc᷒ hic definitiu᷒ nō est ꝑipateticus: nā ꝑi-
patetici oēm locū volūt eē de ꝑdicamēto quātitatis: atqꝫ
id qđ vbi vocāt relinqui ex loci adiacētia. hęc igit̃ posi-
tio nō est ꝑipatetica. ❡ Et lꝫ in 4° physicę auscultatiōis Quę i loco.
multa diximus: debes scire tria eē in locatiōe ipsa: locum
qui locat: rē/ quę locatur: ꝛ rōnē qua locus locat: ꝛ res lo-
catur. Uerbi causa in corporibus/ locus est vltima corpo
ris superficies. Res quę locatur est corpus ipsum. Ratio
xo locādi est dimensio: ꝛ qꝛ quęcūqꝫ dicunt̃ in his: q̄qui-

I voce illis attribuunt̄:ideo illa tria ꝑ quādā equiuocatio-
nē illis tribuimus:⁊ ita locū dicemus eē illoꝝ vnicuiq̄
ꝓpriū qđ mouet celū:in quo opationes perfecit. Rē vo
quę locat̄/dicimus eē spūm ipm:ꝙ orbi ꝓprio tribuit̄.ra
tionē vo locādi dicimꝰ eē virtutē siue q̄ntitatē vigoris:q̄nta
spūs ipe agit:s3 cū h̄ vtus n̄ nisi opōne manifestet̄:dicimꝰ
spūs illos eē in loco per opōnez:nō q2 opatio cuiusq̄ sit
locus cuiusq3:s3 q2 ꝑ opōnez manifestat̄ rō locādi vtpo-
te virtus:qua q̄sq3 suo in orbe locat̄. ¶ Tunc ad rationes
illoꝝ ad primā dicerē semꝑ spūz quēq3 eē in loco:q2 sꝑ
suo i orbe opat̄.vt ꝑipatetici sentiūt. ¶ Ad 2m dicerē cō
cedendo spūm eē in toto celo vti in loco cōmuni:at ea in
celi pte vti in loco ꝓprio:vbi maxime apparet eiꝰ opatio.
¶ Ad 3m intellectus siue spūs pōt accipi vt celi aīa:⁊ sic
est in celo:vel vt res locabilis:⁊ sic celū est in spiritu/vti
in suo cōtēto. ¶ Ad vltimū p3 solo. Aris. eni ꝑ ibi itelligit
K celū maximū:ꝓbat enim deuz eē in maximo orbe:q2 ibi
apparet eius opatio/⁊ sic aliud est locus dei/⁊ aliud rō lo
candi:est eniz dei locus maximus ipse orbis,ratio locādi
est operatio ipsa. Hec de locis spirituum.

Dub. 3. de pluralitate mūdorꝫ **Tertio querunt** vtꝝ possint eē plures mūdi:
⁊ l3 hec qđ sit tacta:q2 occur
rūt noua. Iterū aggredimur.arguit̄ ꝙ sic/p̄mo si mūdus
est vnus nūero in sua specie:tunc mūdus erit indiuiduuz
qđdam.hoc est falsuz:q2 tūc erit in se indiuisuz:⁊ diuisuz
a quolibet alio suę spēi/modo cū nullū aliud sit suę spēi i
diuiduū:vi ꝙ nec ipe possit eē idiuiduus. ¶ 2º si mūdus
eēt vnus nūero in spē:tunc eius forma eēt idiuidua:⁊ ita
sensilis.oē enim indiuiduū est sensile ⁊ hoc ꝑ mām. ¶ 3º
si eius forma eēt idiuidua/nō posset eē plur hꝰ in locis vt
in ortu ⁊ occasu ⁊ cęteris id genꝰ. S3 vni tm̄ loco p̄ meta-
physicę cō.31. ¶ 4º mā mundi pōt recipere plures for-
L mas:q2 est in potētia ad infinitas eiusdē spēi:⁊ foꝛa mun-
di potest recipi in infinitis materijs:igit̄ pñt esse plures
Pōnes veterum. mūdi. ¶ Democritꝰ ⁊ Anaximenes infinitos actu eē mū
dos ꝯtendūt. Empedocles fuisse successiōe disputat. Pla
Pō Aris. to plures eē posse ab vnitate exēpli affert. ¶ Aristo. vo
instituit:p̄mo q2 si plures eēnt mūdi:tunc vnū corpus sim
plex vt terra vel ignis moueret̄ motibus ꝯtrarijs. Scđo
p̄mꝰ motor est vnus.igit̄ mūdus vnꝰ nūero. Aut vt Sim
plicio placuit/oē mobile cuius p̄mus motor p̄ma forma/
finis p̄mus est vnū nūero:ipm est vnū nūero simplr. S3
ipse mūdus est mobile cuius motor p̄mus est foꝛa p̄ma/
⁊ finis p̄mus.igitur est vnus nūero in sua spē. Tertio/mū
dus cōstat ex tota sua mā:igit̄ est vnus nūero. Hec Aris.
Dubitatio 3 rōnes Aris. cōtra antiquos. ¶ S3 dubitat̄ cōtra rōnes Aris.ꝯtra p̄-
mā qđem:q2 data mundoꝝ pluralitate terra vniꝰ nō pōt
moueri ad mediū alterius. Tū3 q2 tunc penetraret celū/
hoc est impoīe. Tū 2º q2 sic pforaret celuz:⁊ relinqueret
M vacuū. Tū3 tertio q2 anteq̄ veniret ad mediū illiꝰ a me-
dijs elemētis corrūperet̄. ¶ Cōtra 2m vo p̄mo q2 foꝛa
illimitatior capacitate mā mūdi:igit̄ nō limitat sibi illā
nūero tm̄ mām. Scđo forma minus illimitata de facto
plura idiuidua pficit/apud ꝑipateticos vt itells q est vnꝰ
nūero oīum hominū:igit̄ forma illimitatissima vt deus
pficit plures mundos. Qua rōne fit vt ratio Aristotelis
2ª nulla sit:q2 maior illius est vera/quoties forma nō est
capacior mā sua. ¶ Cōtra 3m aūt/naz ꝑ illā rōnez ꝓba-
rē vnū tm̄ eē hoiez nūero,q2 vnusq̄sq3 hō ex tota sua mā
nūero cōstat ⁊ sic vnus tm̄ erit nūero/homo. Hec contra
Sol. dubi. rōnes Aris. ¶ S3 breuiter ridetur rōnes Aris.eē demō
stratiuas.ad ea igit̄ quę cōtra p̄mā ꝓcedunt rōnē patuit
solo supius:⁊ nunc de breuibꝰ dico:ꝙ aliud est aliqđ cō-
cedēdū vt sequēs:⁊ aliud ꝑ sui qualitatē. Terrā eni vniꝰ
moueri ad mediū alteriꝰ non est cōcedendū s̄m sui nām

vt dubitatiōes demīsūt. S3 vt sequēs ad impoīe:qđ cō- N
cesserūt ⁊ posuerūt antiq. ¶ Ad rōnes contra 2m:aiad-
uersione dignū aliquā formā eē capaciorē altera posse i-
telligi.vno mō/q2 actu plures materias pficit. Alio mō/
q2 pōt pficere/siue apta nata est pficē. Tertio q2 sui subs
ꝑstantius pficit. Tunc dicerēt ꝑipatetici deū eē formā i-
tellectu pfectiorē/2º ⁊ 3º modo:est eniz ⁊ apta nata foꝛa
plures pficere/⁊ ꝑstantius q̄ itellectus pficiat.⁊ ita cōce
do deū eē formā illimitatiorē sua materia/⁊ ipo itellectu
⁊ ita ex pte sui pñt eē plures mūdi:s3 defectu materię nō
est nisi vnus nūero mūdus:⁊ ita nō est simile de itellectu
⁊ de deo:nō eniz itellectꝰ plures pficit materias:q2 sit illi
mitatior deo:sed q2 nō repugnat plures mās eius eē/nec
desunt sibi materię:quas pficiat. deꝰ vo nō pficit:q2 nec
sunt/nec eē possunt plures. ¶ Ad rōnes contra 3m:oīm
ꝙ mūdus constat ex tota sua mā numero actu:q2 oībus
O ex sui ptibus quę actu sunt:⁊ ex tota sua mā specie:q2 nec
est nec eē pōt aliqua ps mūdi extra eū.at vnus hō nūero
l3 cōstet ex sua tota materia nūero:nō tm̄ specie:q2 pōt eē
aliqua hoīs mā:quā forma illius nō pficiet:⁊ sic est vnꝰ
nūero:q2 nihil sibi deest de nūero/nec de specie. Hec ꝓ
defensione rōnū Aristotelis. ¶ Pro rīsione ad rationes Vnuz nūo q̄t modis.
in p̄ncipio qōnis debes scire ꝙ vnuz nūero interdū est ꝑ
p̄uationē multitudis:qua rōne ipsa mā p̄ꝰ est vna nūero:
q2 suipsius eēntia nō est plures nūero:ceu duę aquę sunt
vnuz numero p̄uatione oīum ipedimentoꝝ.⁊ hoc modo
Auer. 12. metaphysicę cō. 14. ait mām ipsaz eē vnā nūe-
ro p̄uatione differentiarū idiuidualiū. Est ⁊ aliud vnum
nūero ꝑ additionē siue positionē differētię idiuiduabi-
qua rōne Socrates est vnus nūero:q2 addit speciei diuā
quādā indiuiduaz siue illa sit materia signata/siue aliud
id genus. Qua qđem in seipso indiuisum est:diuisuz vo e
quolibet sue speciei. Vnū vo nūero ꝑ p̄uationem rursus
bifariā est:aut per p̄uationē/cuius fundamentū est poª: P
⁊ hoc modo materia p̄ma est vna numero:q2 ea p̄uatio
qua ipsa est vna nūero:in potētia materię fundat̄. Aut ꝑ
priuationē cuius fundamentū est actus.⁊ hoc mō intells
hominis apud ꝑipateticos est vnus nūero/deus/⁊ singu-
la itelligentiarū.natura quoq3 specifica quoties ꝯcipitur
vt tm̄ ipsa. Et vnum nūero per priuationē:cuius p̄uatio-
nis fundamentū est actus:adhuc bifariā:aut ꝑ p̄uationez
dr̄iaꝝ actu tm̄:⁊ hoc mō q̄l3 natura specifica ē vna nūe-
ro ꝑ p̄uationē:q2 vt actu ꝯcipitur sine differentijs idiui-
duis vna numero dicit̄ p̄uatiōe:aut per p̄uationē actua-
lē ⁊ potentialē:⁊ hoc modo deus est vnus nūero.actu eni
caret differētijs:qbus diuidat̄/⁊ potestate:q2 eas habere
nō pōt. Silr ⁊ intellectꝰ apud Auer.hoc mō est vnꝰ oīuz
q2 nec h3 numerales differētias:nec pōt habere. ¶ Tūc
ad rōnes.ad primā dico mundū eē vnū nūero in sua spē
per actualē ⁊ potentialē differentiarū carentiā/⁊ nō per Q
hoc q2 sit in se vnū:⁊ diuisuz e quolibet alio eiusdem spe-
ciei. Sic enim vnuz numero est Socrates/aut Plato ꝑ
additionem differentię. ¶ Ad 2m p3 etiaz solo.est.n.deꝰ
vnus nūero per p̄uationē actualē ⁊ potentialē differētia-
rū:⁊ nō ꝑ additionē:⁊ sic nō est forma sensilis:ꝑ idez ad
tertiā:loquit Auerroes ibi de vno numero ꝑ additionez.
nam vnū nūero ꝑ priuationē potest in pluribꝰ eē. ¶ Ad
4m ꝯceditur mūdi formā posse plures materias pficere:
est eni suapte natura illimitata ad illā/⁊ ad infinitas. S3
ipsa mundi materia nō potest perfici ab alys formis:q2
est in potentia s̄m dimidiū contingēns.videlicet ad esse
tm̄. Quare p3 actu non esse plures mūdos. ¶ Sed nunc Vtrū possit esse plures mundos.
emergit dubitatio vtrū de contingenti possit plures esse
mundos. Animaduersione dignū ꝓpositionez de inceē vt
Philon ⁊ Philoponus dicūt p̄mo poīū/nihil aliō eē nisi
propositionem

A pp̄ōnē de ɔtigēti/q̄ꝗ iā exit ad actū qua rōne fit vt ois ppositio de inēē aliq̄n fuerit ɔtingēs. Unde euenit vt id qđ actu nō est/ꝛ quo posito in actu seq̄tur impoſſe: nō pōt eē de ɔtingenti: ꝛ ita si Arist. pbauit hactenus nō eē plēs mundos actu: q̄z seq̄tur ipoſſe. vz corpus idē simplex moueri motib⁹ ɔtrarijs naturalr: et illud idē nec de ɔtingenti esse posse vbi nāq̄ꝫ fieri posset: eo posito in actu nihil ipossibile ɔficisceret: ꝛ sic ei⁹ rō pōt de ɔtingenti sic ordinari. Si ɔtingeret plures eē mundos: ɔtingeret plures eē terras nūero: si ɔtingeret eē plures terras nūero: cōtingeret plura media mūdorū eē: in q̄bus illę eēnt: si ɔtingeret plura eē mundoꝝ media: ɔtingeret terraz vnius moueri ad mediū alterius: si ɔtingeret terrā vnius moueri ad mediū alterius: cōtingeret idē corpus simplex moueri naturaliter motib⁹ ɔtrarijs simul: vt deductū fuit toties. Hoc vltimū ɔñs est impoſſe: igit̄ impoſſe est plures mūdos eē.

B Di. S. Th. ℂ Ex hoc. S. Tho. noster ait nec eē plures mundos/nec fuisse nec eē posse ēt p potentiā dei: nā deus nō pōt supra falsuz ipoſſe: ꝛ si possit supra falsuz poſſe: vt oēs ɔsentiunt catholici. Alij catholici sumūt nihil eē alicui nāle p eius formā/sed quatenus a deo volitū. Terrā eniz dicūt moueri ad mediū: nō q̄z est terra: vt arbitrant̄ pipatetici: sz q̄z e deo ipso volitū est eam sic moueri: nec ignes calefacere dicunt/q̄z ignis: sed q̄z deus sic pconcipit ꝛ vult: qua rōne fit vt plures mūdos eē sit falsuz poſſe. naz terra vnius nō moueret̄ ad mediū alterius p nām/sed q̄z deus ita pconcepit ꝛ statuit. Mouebit̄ igit̄ q̄libet ad suum mediuz: q̄z ita deus iussit: ꝛ ita nullū ipoſſe sequeret̄. Sz inter tantos nolo vt sues mineruā docere/nobis. n. sat sit locū mōstrasse: ontus eniz sit theologis. Pō alioꝝ.

Interpretatio ō mūdorū plītate. ℂ Sz qm̄ v̄ba auctētica sunt sp reducēda in bonū (vt iubet Themistius) videam⁹ q̄d nam potuerint sentire veteres de mundorū pluralitate. Mundus quadrifariā igit̄ est: alius itellectilis: quē Plato angelicū vocat. Alius huic primus cęlestis: q ex cūctis sphęris ɔficitur. Tertius huic cōtiguus sublunarius/siue elemētari⁹. 4⁹ ex oibus his ɔpositus: q ꝛ vniuersuz dicit̄. Subordinant̄ aūt mūdi isti trifariā: emanatione/finis adeptione/atq̄ꝫ ɔtinentia. emanatiōe q̄dē: q̄z lz oēs vna c cā pficiscant̄ vt a deo: ordine tn̄ quodā emanarūt vt Plato i Timęo ꝛ Phedro ait: effluxit. n. e p̄mo opifice p̄ angelicus: mediāte hoc v̄o effluxit z⁹ cęlestis. Mediāte v̄o hoc/rursus elementarius emanauit. finis v̄o adeptione: nā lz oēs vno fruant̄ fine: angelicus tn̄ imediatius attingit: quo mediante cęlestis ille fruit̄: quo ēt medio elemētarius. ɔtinentia v̄o: nā q̄libet vnꝰ ɔtinetur in alterius quolibet: qđ Anaxagoras fortasse balbutiuit dicēs q̄libet eē in quolibet: volēs mundū eē in mūdo. quo v̄o mō q̄libet sit in quolibet/supra dixim⁹. Mundus v̄o ex oibus his ɔpositus: quē vniuersuz vocāt Platonici: adhuc diuiditur: alius. n. est magnus: q macrocosmus dicit̄: ꝛ B ex elemētis/angelis/atq̄ꝫ orbibus constat. Alius puus est vt homo: q microcosmus dicit̄. sunt eniz in ipso homine oia ea: q̄ꝗ in magno spectant̄. ℂ Quo q̄dem eniz ad ei⁹ intellectū/mundus in eo est angelicus: quo v̄o ad ei⁹ humores quattuor: mundus est in eo elementarius. ℂ Quo v̄o ad mēbra corporis mūdus est in eo cęlestis: naz pedibus capiti applicatis orbis fit q̄dam sphęricus/vt cęluz: cuius caput est initiū/arieti datum: collū Tauro: humeri Geminis: pectus Cancro: latera ꝛ stomachus Leoni: venter Uirgini. vertebrę ꝛ renes Librę: Scorpiōi pudēda: cossę Sagittario: genua Capricorno: crura Aquario: Piscibus pedes. Sunt quoq̄ꝫ ꝛ stellę quinq̄ꝫ: Cor Sol: Cerebrū Luna: Lien Saturnus: Jecur Jupiter. Cistis v̄o fellea Mars/Uenus testes ipsi: in q̄bus vis amoris residet: spiritus Mercurius. Quo q̄dem igit̄ modo possit itelligi esse plures mundos: ꝛ quonā modo possint veteres de mundorū pluralitate recte sentire: ex his mō pspicuuz.

C Quadruplex mundus.

Mūdus ch... pōimo z⁹. D

Quomō ... pō et paruus mundus.

E

ℂ His autem definitis dicamus deinceps genitus ne an ingenitus: ꝛ non interiturus. an interiturus sit mundus.

ℂ Hactenus de mundoꝝ pluralitate pfecit: nunc de ipsi⁹ mūdi genitura ꝛ obitu vult agere vt summā decimā aggrediatur: sz q̄z hęc res est nouū negociū: iccirco p̄mo sumit intentionē addēs ordinē taz ad ea q̄ iā dixerat: q̄ꝫ ad ea quę dicturus est: insuper ēt cām ordinis affert: inquit. His aūt definitis dicamus deinceps genitus ne an ingenitus: ꝛ nō interiturus/an iteriturus sit supple mundus. p hoc qđ dixit deinceps/dedit itelligere hāc intentionē seq ad tractatū de mundoꝝ pluralitate. vt Alexāder innuit. Expositio.

F

ℂ Sed dices solo huius q̄ōnis pz in hoc libro tā per ea quę dicta sunt in tractatu de cęli ęternitate/q̄ꝫ per ea quę dicta sunt in primo tractatu. igitur quęstio hęc videtur supflua. Dubitatio. ℂ Solutionē indicat Auerroes dicens q̄ ꝗuis res hęc ex dictis pateat: vtile est ponere hanc q̄ōnez per se: vt res ipsa perfectior sit: ac magis perspicua. Quę Auer. cōm. 101.

ℂ Sed prius cęterorum suspitiōes transigamus. Nam contrariorum demonstrationes de contrarijs sunt ambiguitates. Expositio.

ℂ Quia ppositā quęstio est difficilis valde: habetq̄ꝫ pro vtraq̄ꝫ pte patronos: iccirco in dicendis ordinē assumit/ꝛ ait se velle p̄mo in dicta q̄ōne transigere suspitiōes cęteroꝝ: q in hac elaborarūt. huius rei necessitatē conatur assignare: ꝛ p̄mo ob ɔcitationē: q̄m ex rōnibus p ɔtrarijs pōnibus emergūt ambiguitates i nostra pōne: ꝛ hoc ait: nam ɔtrarioꝝ siue ɔtrariarū opinionū demr̄ationes sūt ambiguitates de ɔtrarijs positiōib⁹: quas nos credim⁹. ℂ Quo v̄o ad v̄ba gręca attinet/verbuz illud suspitiones: gręce est ὑπολήψεων latine tuz cōiecturas/tuz suspitiones: ꝛ merito positiones antiquoꝝ suspitiones appellat: quatenus ex friuolis argumētis emergebant. G

ℂ Pręterea etiaz dicenda magis credent̄: si litigantium iura prius fuerint audita.

ℂ Secūdo necessitatē assignat ex lege ꝛ officio boni iudicis: q̄z ɔtraria iusta se posita magis elucescūt: ꝛ magis auditis ptibus sentētia recipiet̄. Jnq̄t. Pręterea ēt dicenda magis credent̄ si litigātium iura pus fuerint audita: ꝛ sic p̄us debemus recitare positiōes ꝛ argumēta pōnuz: ꝛ postea sententiā afferre. ℂ Quo v̄o ad v̄ba attinet/verbuz illud ἀμφισβητούντων λόγων ꝛ verbū v̄bo reddēdo sensus est dubitantiū sermonū/qđ q̄z min⁹ sonat transtuli vno verbo/litigantiū: est eniz illud idē ꝛ clarius. Adiecit aūt hanc rōnem: q̄z vt recte Auer. ait/plures sermones aduersarioꝝ in destructione suaꝝ rōnuz nō sunt nisi ad vincēdū: ꝛ nō ad sciendū veritatē velut sophistę faciūt. Expositio. Expositio ɔ. codē. 101. H

ℂ Insuper absentes condemnare minus pfecto videbimur. Judices nāq̄ꝫ nō adūsarios/sed arbitros esse oportet.

ℂ Tertio necessitatem tradit ab honestate iudicis. ꝛ inq̄t. Insuper absentes cōdemnare minus profecto videmur: sed eos: ac si pręsentes: si auditis iuribus illorum sententiam afferamus. Judices nāq̄ꝫ non aduersarios/sed arbitros esse oportet: tribus igitur rationibus debemus opiniones antiquorum: ꝛ rationes illorum prius transigere: Tuz quia prouocant nos. Tuz quia sententia nostra melius credetur: tum quia officium boni iudicis est non cōdemnare absentem. multa habet Auerroes suis in translationib⁹: q̄ Arist. sunt insomnia: ppea p̄termittēda sūt. Expositio. Quę errat Auerroes.

Quest. de cę. ꝛ mū. D 2

I ¶ Omnes igitur ortum ipsum esse asserunt: sed ortum quidem/alij sempiternū. alij vero interiturum: quemadmodū quouis aliud eorum: que natura constāt. alij vicissim interdū hoc/ interdū alio mō in corruptione sese hēre/idqȝ semp̄ hoc fieri mō dicunt: ceu Empedocles agrigētinus: atqȝ Heraclit⁹ ephesius sentiūt.

¶ Prosequit nunc & narrat aliorū positiones: & p̄mo inter eos narrat cōem cōuenientiā. Scđo differētiā/cōuenientiā itaqȝ dicēs. inquit. [Omnes igitur ortū ipm eē asserunt.] Erat enim hic cōmunis oium phorum ante Aristotelez cōsensus: q2 vt Auerroes dixit supra cō. 22. primus grecorū q mūdi eternitatē p̄sumpsit publicare fuit Aris. cuius positionē cum hereticā arbitrati eēnt athenienses: ferunt K Aristo. veluti hereticū ab vrbe pepulisse: vt Plutarchus narrat. Hec est cōuenientia. ¶ Deinde afferens eorū differentiā/tangit tres pōnes: & inqt. Sed ortū qdez. supple oēs cōsentientes: alij sempiternū a pte post asseruerūt: vt p̄mi in grecia Uates/Orphe⁹/Linus/Museus/& Hesiodus: hi eniz res diuinas poetice cecinerunt: quos & Mercurius trismegistus/& Plato/& apud hebreos Moses/& nos christicole sequimur. ¶ Scđaz positionem vero ponit dicēs. alij vero interiturū dicunt/quemadmodū quouis aliud eorū/que natura cōstant/vt animalia & stirpes/atqȝ elemēta: hec eniz hac corrūpuntur lege: vt nūq̄ redeant. quā positionē Democritici sentiūt. ¶ Deinde 3am p̄ōnē addit dicens. alij vicissiz interdū hoc/interdū alio modo in corruptione atqȝ ortu sese habere/idqȝ semp̄ hoc fieri mō dicūt: ceu Empedocles agrigētin⁹/atqȝ Heraclitus ephesi⁹ sentiūt. ¶ Auer. aūt reduc̄ oēs d mūdo pōnes ad regulā: q2 aut credi pōt hūc nec gñabilē nec corruptibilē eē: & hec est pō Aristotelis: q p̄m⁹ iter grecos ipaz p̄tulit/ q̄uis ex occultis chaldeoz verbis excipi possit. aut credi pōt ipm eē genitū & corruptibilē: & hanc positionem Anaxagore scripsit: sz vt puto trāslatoris est error: Anaxagoras eniz mūdū generare ait p extractionē ab itelligētia/que nūq̄ cessat extrahere: ppea Democrito Simplici⁹ ascribi cat illaz. hanc quoqȝ sustinere ait oēs leges: qd an sit ala dicemus. Aut credi pōt ipm eē genitū: sed nō corruptibilē: & hec est positio Platonis in timeo. aut fingi pōt ipsuz genitū nō fuisse: sz bene corruptibilē/hanc ait nullū sensisse: nisi q̄sdā loquētes sue legis & (vt dicet postea) Plato ēt concessit. Qui si loquant de poti: vt q deus potuisset facere eternū a pte ante/& corruptibilē a pte post: non iperite sentirēt: cum multi nostroz theologoz id sentiāt: & sic quattuor eē possunt de mūdo positiones.

Que Auer. cō. 102.

L

M ¶ Igitur ortum quidem esse: sempiternum tamen fore asserere: ex his est: que improbabilia sunt. Ea nāqȝ sola probabiliter ponenda sunt: que in multis aut in omnibus eē videmus. at de hoc contrarium accidit: cuncta siquidem orta & occidi videntur.

¶ Refellit nunc positionē Platonis: q2 ceteras p̄cipue cōfutauit: & postea cōfutabit/& ostēdit p̄ positionē Platonis nihil p̄babilitatis sapere. Naz vt p̄ di topicorū/p̄babile est qd aut oibus aut plurib⁹ videtur. Modo de positiōe Platonis videmus totū oppositū: naz videmus oia orta occidi: & aucta senescere. ¶ Quo vero ad greca verba attinet verbū iprobabilia grece est τῶν ἀδυνάτων q est impossibiliū. Sed accepit impossibile pro iprobabili. Ideo inqt. Igitur ortū qdem eē: sempiternū tñ fore asserere: ex his est: que iprobabilia sunt: & qd ita intelligat: indicat id N qd subdit. s. ea nāqȝ sola p̄babil'r ponēda sūt: que in multis aut in oibus eē videmus. Nā hec est definitio ipsi⁹ p̄babilis p̄pōnis. at de hoc totū accidit oppositū siue cōtrariū: cūcta sīqdem orta: & occidi videnī: & supple aucta senescūt: & sic Platonis positio nihil p̄babilitatis habet. ¶ Animaduersione dignū p̄babilitatē positionis vt tradit Auer. 2° physice auscultationis interdū ex pte rei p̄fi ciscī: & hoc cū p̄dicatū positionis inest subiecto p oibus vel pluribus: interduz ex pte nostra: vt cū apparet oibus aut multis. Ari[les] igiī declarauit positionē Platonis nihil p̄babilitatis sapere ex pte rei: cū dixit se videre oppositū in oibus aut plurib⁹. nō aūt ex pte nr̄a: q2 forsitan ex pte nr̄a positio Platonis est p̄babilior cū sit multoz sapientuz: & multo famosior illa Ari[lis]: & hoc Auerroes sensit cū asserit positionē Platonis eē contra inductionē in oibus: nam siquis in oibus his que fiunt induxerit reperiet omne ortū occidi. ¶ Sz ambigit Auerroes hec p̄positio nullū genitū est sempiternū/p̄batur inductiōe & demonstratione. igitur dz dici demonstratiua: & nō sufficiēs O vt Ari[les] in barbaris translationib⁹ ait/& in nostris p̄babilis. In hoc stat dubitatio Auerrois. ¶ Rñdet & verba sunt obscura: sed suspicor eum velle dicere Aristotelē assignasse generatiz que sit dispositio siue positio credibilis: & qd incredibilis/& nō de hac positiōe speciatim. ¶ Ubi aiaduerte aliqd cōuenire alicui sub rōne generis: qd sibi nō cōuenit rōne speciei: & sic hec positio omne qd fit corrumpitur/sub rōne generis est credibilis: quatenus videtur in oibus vel pluribus: sub ratione p̄pria specifica est demonstratiua. & ita Ari[les] generatiz assignauit qd sit credibile: vt habeat hāc pōnē Platonis nihil credibilis habere. Tu vero cōsidera/nam verba hui⁹ meliora nō habenī.

Quid p̄babile.

Que Auer cōmē. 102.

Dubi. Aui.

Solo.

¶ Preterea quod non habet principium ita se habendi/sed aliter se habere prius p̄ omne euum fieri nequit: hoc & transmutari nō potest: erit enim aliqua causa per quā quidez: si ipsa prius eēt/aliter id sese habere posset: qd aliter sese habere nequit. P

¶ Hactenus q Platonis positio nihil p̄babilitatis hēat/ per primā rōnem ostēdit. Nunc 2° arguit cōtra illā/& syllogizat sic/qd nō habet p̄ncipiū aliqd quo aliter se habeat: imo aliter se habere prius est ipossibile: omne hoc transmutari nequit: at mundus non habet principiū quo aliter se habeat/imo aliter se habere est impossibile. igitur mundus transmutari neqt. p̄batur maior q2 oppositum p̄dicati infert oppositū subiecti: quia dicere quod transmutari possit: est dicere qd habet principiū quo aliter se habeat/id qd aliter se habere neqt. Inquit. Preterea qd non habet principium ita se habendi: sed aliter se habere prius per omne euum fieri nequit: hoc & transmutari nō pōt: hec est maior. quam probat dicens/erit enim aliqua causa qua quidem si ipsa prius esset: aliter id sese habere Q posset: quod aliter sese habere nequit: & sic ex ipsius p̄dicati opposito infertur oppositum subiecti: eo enim ipso quod esset transmutabile: haberet causam aliter se habēdi: & tamen erat impossibile aliter se habere. Subticuit minorem propter breuitatem. ¶ Animaduersione dignū (vt septimo metaphysice accipitur) materiam esse principium intrinsecum quo compositum aliter se habeat: propterea omne id quod hoc p̄ncipio caret: intransmutabile esse necesse est.

Expositio.

Quid est et corruptione apud Aris.

¶ Or si mūdus ex his constet: que aliter prius sese habebāt: siquidem semper sic sese habebant/

A bant/neq3 aliter sese habere possunt: geni/tus ipse profecto non esset. si vero est genitus: ⁊ illa videlicet aliter sese habere posse: ⁊ non semper ita sese habere necesse est. Quare cō/stituta dissoluentur: ⁊ dissoluta prius consti/terunt. idq3 infinities aut sic se habet aut po/terat se habere. Et si ita sit incorruptibilis sa/ne non erit: siue ea e quibus constat/aliter se/se habuerint interdum: siue aliter sese habe/re potuerint.

Expositi o. ℭ Posset huic Ari^{tis} rationi obijci ad minorē (nā vt Pla/to sentit) mundus ꝓfuit in chaos quodam/postea deus re/duxit eum ad ordinē: quem ordinem nunq̄ amplius con/
B fundet: ⁊ ita minor syllogismi est falsa: constat enim mun/dus ex oībus partibus veluti ex materia: qbus ꝯpositis mundus generabat̄. h3 igitur principiū ⁊ materiā: quia ce/pit: ⁊ tn̄ nunq̄ desinet. huic respōsiōi obijcit Aristoteles: ⁊ ita habebit̄ minoris ꝓbatio: ⁊ accipit illas mūdi ptes siue materias: e qbus constitit mūdus: ⁊ querit aut illę p/tes aliter sese habebāt tūc q̄ nunc. aut eodē mō nunc vt tunc. Siqdem eodem modo: igitur nō est factus: q2 e ma/teria semper eodē modo sese habēte nihil noui ꝓficisci/tur magis nunc q̄ antea: si vero alr̄ sese habēt tunc q̄ nūc: aut igitur necessario sese habent sic aliter tunc q̄ nūc: aut ꝯtingenter. Si necessario. igit̄ semꝑ se haberent alr̄ tunc q̄ nunc: est eni3 necessariū semꝑ ens vt dicit̄ p̄mo p̄oru3: ⁊ ita illę e quibus mundus constat: semꝑ essent alr̄ sese ha/
C bentia tunc q̄ nunc: qđ nō est intelligibile. Si autē con/tingenter: igit̄ possibile esse ⁊ possibile nō eē sic sese habe/re: hęc enim est ipsius ꝯtingentis definitio p̄mo prioru3. igitur vt ptes illę ꝯtingenter ꝯstiterunt: ita contingenter possunt dissolui: quoniā cōtingens est aut qđ est ⁊ potest non eē. aut qđ non est/⁊ potest esse. Alr̄ enim natura con/tingens vertere̅t in necessariā cōtra omnes regulas prio/risticas. Et si ptes quę cōstiterunt: possunt dissolui: mun/dus ipse corruptibilis est. quippe cū corruptio nihil aliđ sit q̄ partiū dissolutio. genitura vero partium constātia vt Plato sentit. Ingt. Et si mūdus constet ex his: quę aliter prius sese habebāt: hoc vt dicebamus pōt esse dupl'r: aut ita vt illa semper sic se habeant: aut nō semper sic se ha/beāt: ꝓpterea ingt. Siquidē semꝑ sic sese habebāt: neq3 aliter sese habere possunt: genitus ipse ꝓfecto non esset: e mā eni3 semꝑ eodē modo sese habēte nihil noui ꝓficisci/tur. Si vero est genitus: ⁊ illa videlicet alr̄ sese habere pos/
D se: ⁊ nō semꝑ ita sese habere necesse est: ꝓpterea cōcludit quare cōstituta dissoluent̄: ⁊ dissoluta p̄us ꝯstiterūt: idq3 īfinities aut sic se h3: aut poterat sic sese hr̄e. Et si ita est: i/corruptibilis sane nō erit/siue ea e quibus constat/aliter sese habuerint interdū: siue aliter sese habere potuerint: vtroq3 enim modo erit corruptibilis: nam corruptio est partiū dissolutio: vt genitura erat illarū ordinata constā/
Quę Auer. cōm.103. tia: hęc est conclusio p̄ncipalis. ℭ Auerroes autem l3 nō multū ad verbu3/rōnes Aristotelis aliter inducit: ⁊ sup/ponit duo: quorū primum est q̄ res carens potentia siue p̄ncipio transmutationis nō potest aliquando transmu/tari: qđ ꝓbat: quia aliter alteratio esset causa suipsius: na3 si careret subiecto: oportet vt careat agente vt dicetur cō. 124. ⁊ si caret subiecto ⁊ agente: ⁊ ipsa fiat: nō videt̄ fieri nisi a se. ⁊ ita habet̄ intentū. Scđm est q̄ ea e qbus mun/dus constat/fuerunt sub dispositione ꝯtraria ad illa3 sub qua sunt nunc/⁊ iterū hęc sub hac dispositiōe nunc cōsti/tuta, erunt sub ꝯtraria dispositione: p3 q2 in tēpore ꝓteri/to fuerunt illa sub p̄uatione formę mūdi: ⁊ in tēpore futu/ B
ro iterū sub p̄uatione eiusde3: ꝓbat hanc: q2 nisi ptes mū/di ante tēpus geniturę fuissent sub priuatione: tunc non fuisset ex illa possibilis cōpositio. Tunc arguit/materia mundi fuit in p̄ncipio sub potētia ac p̄uatione ad formā mundi: ⁊ nunc est in potētia ad priuationē illi^{us} formę. igi/tur mundus est genitus ⁊ corruptibilis: quare vt sua na/tura poterat constare: ita sua natura pōt dissolui: est eni3 natura ꝯtingens eadem. ℭ Sed huic rōni obijcitur pri/ Obiectio.
mo quia tūc oculus cecus posset recipere visu3: q2 antea potest recipere. Amplius tunc corruptū ide3 numero re/dibit: vt Socrates. Nam post morte3 remanet materia.
ℭ Dici pōt hęc Aristotelis siue p̄ncipia siue suppōnes/ Solo.
eē intelligendas qñ oīa e qbus res ipsa constat/post illi^{us} corruptionē remanerent. Et hoc Plato concedit. Nā oīa
e qb^{us} mūdus constat/post illius corruptionē remanēt: vt F
mā videlicet omnia elemēta: forma vero aut de^{us}/aut mū
di anima. Et sic apud Aristotele3 est hoc p̄ncipiū omne Nōn redit idē qđ incepit definit.
qđ incepit/definit/iterūq3 ide3 numero redibit: si omnia
e qbus constabant/remanēt. Sed si omnia nō remanēt: De ipsa resurrectione ⁊ eius īmortalitate.
sed saltē materia: redibit ide3 specie. ℭ Tunc restat sal/
uare cur Socrates non redeat post mortē: cum ⁊ anima
restet/⁊ materia. Qui enim tenet aīam rōnalem esse cor/ Prima pō.
ruptibilē facile euadūt: dicent enim nō remanere oīa: q2
nō remanet forma. Alij dicunt nō redire Socratē: q2 nō Secunda.
remanent dispōnes ⁊ qualitatis ⁊ quātitatis: ⁊ hoc ite/
rum friuolū est. Nā silr̄ mūdus nō rediret: q2 l3 ⁊ ei^{us} for/ Confutatio
ma ⁊ materia restent: corrūpitur ordo/quo forma vnie/batur materię: vti per quandā dispositionē/vt Plato sen/
tit. ℭ Alij dixerūt resurrectionē esse naturalē ⁊ possibilē 3^{a} positio.
ex parte partium eēntialium: q2 restant materia ⁊ forma constabiles. Sed defectu agētis naturalis/illa est impos/
sibilis per naturā. ℭ Nec hoc est peripateticū: in omni Confutatio
enim natura vbi est possibile ab intrinseco est possibile G
ab extrinseco vt cō. 124. dicemus. Alr̄ eēt aliqđ naturale
ociosum. ℭ Propter hoc qui volunt defendere animam Qualis est rei difficultas.
rationalē esse īmortalē apud Aristotelē/cum magna dif/ficultate possunt sua principia saluare. Hęc postea meli^{us} dicentur. Ubi ostendemus posse etiā stare cū principijs Aristotelis: ⁊ ridebimus ad omne3 cauillū: ⁊ tn̄ scias q̄ hęc ratio est oīum difficillima ad ꝓbandū animę mor/talitatē apud Aristotelem ⁊ videbis postea melius.

ℭ Presidium autem quod inferre sibi tenta/uerunt aliqui eorum/qui incorruptibilem q̄/dem esse. Sed genitu3 asserunt: minime ve/rum est. Aiunt namq3 ⁊ se perinde vt hi qui picturata describunt: de genitura mundi esse
locutos: non quia ortus sit ipse interdum: s3
doctrinę causa quia notius existit. si vt desi/ H
gnationem viderint factum.

ℭ Xenocrates qui est de positione Platōis: sibi ⁊ ꝑcepto/ Expositio.
ri p̄sidium tentauit inferre: ⁊ eius breuiter solo est q̄ ali/
quid eē genitū ex aliqbus ptibus/verbi causa domu3 ex Genitū ex aliqbus pt.
parietibus: pōt intelligi vt illa particula ex notat ordine3 tēporis: ⁊ hęc est genitura s̄m verā ⁊ ꝓpriam rōnem di/cta: ⁊ hoc modo cuncta artificialia: ⁊ omnia naturalia ge/nerantur. ꝓcedunt enim partes totius cōpositionē tēpo/re. Aut potest intelligi vt particula illa ex notat ordinem naturę ac causalitatis. Quo modo dicimus q̄ continuu3 ipsum fit ex partibus diuiduis: q2 simul tempore sunt p/tes ⁊ totum: tamen partes ꝓcedunt totum natura ⁊ causa/litate: similiter oratio ex nomine ⁊ verbo: ⁊ id gen^{us}: ⁊ hęc dicitur generatio ęquiuoce ⁊ multum metaphorice/pōt^{us}

I enim deberet dici dependentia totius a ptibus/q̄ generatio. Ad ppositum dum Plato ait ipm mundū factū esse suis e ptibus:intelligi fm ordinē nature τ cause/τ nō tēporis. Et si Plato dixit mundū esse factū ex ptibus tēpore pcedentibus:non est intelligendū sic sensisse vt verba sonant:sed sic dixisse/vt discipuli facilius discant. veluti geometre faciunt:qui p faciliori doctrina triangulos describunt τ ceteras figuras id genus:in qbus designatiōibus discipuli pcipiūt ptes eē pores tpe toto:τ tñ in rei veritate nō sunt pores nisi natura τ causalitate. Ingt. Presidiuz autē qd inferre sibi tentauerūt aliq de numero eorum:qui incorruptibilē quidem esse:sed genituz asserūt: minime verū est. aiunt nāq3 τ se de mūdi genitura esse locutos perinde vt hi qui picturata describūt in geometria. nō q2 ortus sit ipse interdū:sed doctrine causa. q2 notius existit magisq3 id discenti:si vt designationez viderint fa-

Que Sim. ctū mundū ipm. Hec Xenocrates. ¶ Hinc emersit illō

K Simplicij:qd Arles nō itellectui verbo2 Platonis aduersatur:cum non aliud sentiat. Sed hec is tñ:ne male dephensa seducant animū a veritate.

Que Alex. ¶ Alexāder autez

Quid ipse. voluit Aristotelē τ verbis/τ intellectui ɔtradixisse:τ hoc mihi magis consonat:naz si soluz verbis obijceret:pculdubio solone Xenocratis esset ɔtentus:at nos videmus

Que Auer. ipm etiaz illi risioni acerrime cōtradicere. ¶ Auerroes

cō.104. aūt vult Aristotelē hic velle ɔtradicere exēplo quo Plato vtebatur in sua positiōe de genitura mūdi:eo eniz exēplo persuadere nitebaf mundū ipm esse genitū qdez:sz nō in tēpore:sed ab eterno. τ hoc approbat Auer. q2 tempus sequit motū celi:ideo si mūdus fuisset genitus in tēpore:tēpus fuisset ante tēpus:τ sic velle videt Auerroes Aristotelē non pōni:sed exēplo/quo vtebaf Plato/ɔtra-

Dubitatio. dixisse. ¶ Sz dices si Plato ɔcedit partes priores fuisse

L mūdo:τ eē prius τ posterius sunt tēporis differētie. pro-

Solo. pterea quasi soluēdo Auerroes talē indicat distinctionez q eē aliquid alio prius est aut tēpore:aut natura siue causalitate. Modo eē possunt aliqua alijs priora:τ cum illis simul eē tēpore:vt in rebus eternis:τ sic ad ppositum dixit Plato partes mundi simul eē tēpore cum mūdo τ ab

Qual' hec eterno:pores tñ causa. ¶ Sed quantū hec Auerrois ex-

Auer. expō positio grecis codicibus cōueniat:tu qui idem τ phs es τ grecus:diiudica. Quāq3 enim que dicit vera sint:nemo dubitat hec esse aliena a verbis Aristotelis.

¶ Sed hoc (vt dicimus) non est simile. Naz in picturaruz quidem effectione:si cuncta simul sint posita:idem accidit. at in horum demonstrationibus non idem. Sed impossibi-

M le est idem accidere. ea namq3 que prius posteriusue sumuntur: subcōtraria sunt:quippe cuz ex inordinatis olim/ordinata pcessisse contendant. at vt idem sit ordinatum simul τ inordinatum fieri non potest.

Expositio. ¶ Refellit igif Arles nūc risionē Xenocratis:τ declarat q exemplū in picturis nō est simile ad geniturā mūdi:τ inter hec duas dissimilitudinis causas colligit:pmo tamē pponit intentionē. τ ingt. Sz hoc (vt dicimus nūc arguendo contra Xenocratē) nō est simile:vel magis ad verbū:nō est idem. Hec est intētio:deinde sumit pmam differentiā/τ ingt. Nam in picturarū qdem effectione:si cūcta simul sint posita: verbi causa:omnes partes simul sint in vniuersa pictura constitute:idez accidit hoc est ptes non sunt variate nomine τ rōne:latera eniz trianguli τ anteq3 simul ɔfigurarenf:τ cuz simul sunt configurata:

semper sunt linee eedem nomine τ ratione. at in horum N demonstrationibus:hoc est in demonstratione geniture rerum vel mundi/non idem accidit:sed impoēe est idem accidere. Immo variantur partes omnino:cuius causaz affert dicēs:ea aūt q̄ pus posteriusue in mūdi ipsi9 genitura sumuntur/vt omnia corpa sensilia subcōtraria sunt hoc est mutata de dispositione dispata ad dispositionem dispatam. quippe cum ex corporib9 sensilibus olim inordinatis/ordinata pcessisse contendant:erant enim elementa τ omnia corpa sensilia ɔfusa:nec aqua pura:nec ignis purus. nec aliquod illorum purum/sed omnia confusa/τ iperfecta. at vt idem sit ordinatuz simul τ inordinatū fieri non potest:τ sic partes mundi videntur mutare spēm τ nomen/partes picturarum minime:τ hec est pma diffe-

rētia. ¶ Quo vo ad verba attinet:Aristoteles vocat ordinatum τ inordinatum subcontraria: quoniam pprie nō sunt contraria cum sint relationes. Sed sunt subcontraria:quia tantam habent vim vt contraria ipsa. Ordinatum inordinatum sub contraria.

O

¶ Preterea generationē atq3 tempus separe inter illa necesse est. at in picturis tempore nihil separatur. Esse igif impoēe simul ipm sempiternū esse τ genitum:perspicuum est.

¶ Scda differētia est:q inter partes mundi:τ mundum Expositio. ipm tēpus τ generatio interiacet:q2 partes eius prius orte fuerūt in confuso:deinde tēpore mundus ex illis ptib9 ɔfusis fuit ornatus: ppter qd cosmus dicitur/quasi ornamentū:τ sic inter partes τ mundū mediat generatio apd Platonez. In picturis vo nō mediat tempus/nec genera-

tio/cuz non prius sint partes q̄ totum. ¶ Et si dices hoc Dubitatio. est cōtra sensum:nam sensu videmus partes pcedere de-

scriptiōe totū. ¶ Dici potest partes illas eē priores per Solo. accns vt describūtur:sed vt concipiunf/sunt simul tēpore. cum nō oportet illas mutari de inordinatione ad ordinem:vt sunt mūdi partes. Aiaduerte q hec scda differen-

tia sequitur ex prima:nam si partes mundi prius fuerunt P confuse/τ postea redacte ad ordinem:ipsas esse tempore priores toto necesse est. Demum epilogat:τ sermo patet.

¶ Auerroes autem inter picture designationē/atq3 mū- Que Auer.

di geniturā. tres colligit differētias. Prima est q in mun- cōmē.105.

di genitura:imo generatim in omni genitura/vt partes successiue generanf:ita τ totum ipsuz. vt etiaz declarauit primo physice auscultationis cō.62. At in genitura figure partes nō successiue vt totū generatur: figura enim in indiuisibili consistit. Sed quonā modo gnatio sit successiua/quoue subitaria:omitto. Sufficiēter enim disputatū est in libro de generatione/atq3 in physicis. Scda differē-

tia est q omnē generationem pcedit alteratio. at figure effectionē minime. ad quantitatē enim non est alteratio.

Tertia est q elementa mistum tempore precedunt τ

partes mundū similiter. at linee minime figuram ipsam Q pcedunt. nam cum linee sunt:ipsa figura est:τ ecōtra cuz

figura sit:etiam linee sunt. ¶ Sed dices nonne linea vi- Dubitatio. detur reperiri actu ante figure generationem:vt patet in

puluere. ¶ Dici pōt indiuisibilia esse nō possunt nisi q̄- Solo. tenus sunt in rebus diuisibilibus:τ ita non ante figuraz: id vo quod geometre describunt:nō linea est. Sed linea-

tum corpus. ¶ Ex his colligit Auerroes rōnem subtilē: Rō. Auer. que sic cōponitur/aut genitura mundi ex partib9 est similis effectioni figure fm rem:aut fm doctrinaz. Non fm rem:vt ex his differentijs patet:erit enim generatio mundi cum simultate generationis partium/qd est contra rationem generationis:τ cōtra ea que dicta sunt. si vo fm

doctrinam:tunc genitura mundi erit tēporaria ceu illa fi- Cauillos

gure. ¶ Videbat Xenocrates ɔcedendo illā ambo esse Xeno.

similia

A similis in re quantũ ad aliquid:puta quantum ad hoc ꝙ
mundus depẽdet a ꝑtibus:⁊ ꝙ partes sunt nõ tẽpore:sꝫ
natura priores:⁊ sic illius generatio nõ est ꝓprie dicta:sꝫ
Confu. Aui. magis d3 dici depẽdentia quedã. ¶ Cõtra obijcit Auer.
primo/q2 tunc Plato nõ differret ab Aristotele:⁊ sic Ari^{les}
h3 qđ vult. Scđo/q2 Plato simpliciter inqt mundũ fuis-
se genitũ. Modo generatio cũ profert:intelligit ꝑ mu-
tatione facta in tẽpore:cuꝫ generatio nõ nisi cum difficul-
tate intelligit de depẽdentia. Tertio/omnis relõ acquiri-
tur ꝓpter acq̃sitionem noui fundamẽti nouęq3 rei abso-
lutę. at cũ ordo sit relatio/⁊ inordinatio similiter:igitur si
mundus est translatus de inordinatione ad ordinẽ muta-
tur in aliquo absoluto:⁊ sic est genitus vera generatione.
Que Auer. Hęc colligunt ex cõ.105. ¶ Auerroes ꝑterea cõ.106.ob
cõmẽ.106. suas malas translationes (vt mihi videt) nihil ad verba
Aristotelis ait. Sed qcquid sit de expositiõe verborum
B Aristotelis:in verbis eius colligunt vt mihi videt tria:
Rõnes 3 primũ sunt duę ratiões cõtra Platonẽ:quas Aristoteles
Platonẽ. nõ sentit:⁊ prima est/quęcũq3 sunt in loco ac tẽpore repe-
Prima. riuntur actu aliq̃ priora eo:qđ ex his cõponitur.ea e q-
bus mundus fit:q2 vt dicit sunt corpora existẽtia in actu/
cõtingit vt sint in loco ⁊ tẽpore:igitur sunt priora mundo.
Secunda. ¶ Scđa ratio Auer.quę innata sunt reperiri in tẽpore/
aliquãdo reperiunt in tẽpore priora suo mixto.naꝫ vt di-
cit/qđ innatuꝫ est reperiri in tẽpore/nõ inuenit sine tem-
pore:sed ꝑtes mundi sunt innatę/reperiri in tẽpore: igit
sunt priores mundo.econtra est de lineis rebusq3 abstra-
ctis:nõ enim possunt reperiri in tẽpore nec in loco:ꝓpte-
rea si sunt priora suo mixto:nõ nisi ẜm esse ⁊ naturaꝫ sunt
priora.⁊ sic in generatiõe figurę ꝑtes non nisi natura ꝑce-
dunt figurã.ꝓpterea addit ꝙ si Plato voluit dicere cum
dixit mundũ eẽ genituꝫ/ipsuꝫ dependere ex ꝑtibus:quę
C ꝑcedunt ipsuꝫ eẽ ⁊ natura:veruꝫ dixit. Sed verba sua h
nõ sonãt. Quare aut peccat recedẽdo a veritate/aut male
Risio ad rõ- docet. ¶ Sed hę Auer.rõnes friuolę sunt aduersus Pla
nes Auer.3 tonẽ. Nam oẽs essent cõtra Aristotelẽ. Ari^{les} eniꝫ ꝯcedit
Platonem. elemẽta ⁊ corpora sensilia e quibus ipse mundus est/esse
in loco ⁊ tẽpore:vt procedit prima ratio:⁊ tamẽ nõ ꝯcedit
illas tẽpore debuisse munduꝫ ꝑcedere. Amplius cõcedit
mundi ꝑtes eẽ innatas reperiri in tẽpore vt ꝓcedit scđa
ratio:⁊ tamẽ nõ concedit eẽ prius tempore mundo.⁊ ꝓ-
pterea dici põt ꝑtes eas e quibus mundus constat/repe-
riri in tẽpore ⁊ loco/⁊ esse aptas reperiri/non quideꝫ ẜm
seipsas totas:q2 sic sunt perpetuę:elementuꝫ enim ẜm se
totum est perpetuuꝫ vt dicit 2° de generatione:sꝫ ẜm qd
atq3 ẜm partes:q2 sic qđlibet elemẽtũ est generabile ⁊ in
loco certo. Mũdus itaq3 apđ Platonẽ ⁊ Aris.nõ ex elẽtis
ꝯstat:q̃ten^{9} ꝯsiderãt ẜm ꝑtes:sꝫ q̃ten^{9} ꝯsiderãt ẜꝫ totũ ⁊
Qualis mun- sic rõnes illę Auer. friuolę sunt. ¶ 2° debes scire ex ver-
di partes. bis Auerrois ꝙ ꝑtes mundi ⁊ ꝑtes figurę non eodẽ mo-
D do se habẽt:q2 partes mundi quatenus sunt entia sunt ali-
cuius qualitatis hoc est formatę:quarũ formaꝫ ducunt ꝑ
ordinationẽ mũdi ⁊ ita cõponuntur ex qualitate/siue for-
ma/⁊ quali siue materia ⁊ subiecto:omne enim elemẽtuꝫ
cõponitur ex materia ⁊ forma/quę ratio docet vt partes
illę cũ ꝯstẽt ex ꝑtib^{9}.q̃li vꝫ ⁊ q̃litate sint ꝑus genitę ex ali-
quo qđ se h3 vt for^{a} ⁊ aliq̃ qđ se h3 vt materia:postea mũ-
Interpretatio dus ex illis constat.at in figuris nõ est ita:non enim ꝑtes
n° qđ Auer. illi^{9} ꝯponũt ex q̃litate ⁊ q̃li:cũ q̃lꝫ ps sit simplex. ¶ Et
ait. tu intelligas ꝙ si Auerroes velit q2 ꝑtes mundi hoc est
elemẽta sunt ꝯpositę ex materia ⁊ forma:ideo tẽpore sint
prius genitę mundo:errat:q2 nõ ẜm tota sunt genita:sed
ẜm ꝑtes:non enim oẽ cõpositũ ex materia ⁊ forma/est
genituꝫ in tẽpore nisi aut ẜm totũ/aut ẜm ꝑtes.at si velit
saltẽ illas eẽ genitas ẜm ꝑtes:verũ dicit:q2 per hoc ꝑtes

mundi differũt a ꝑtibus figurę:illę eniꝫ generant saltẽ E.
ẜm ꝑtes.hę nec in ꝑte/nec in toto. Sed lꝫ hoc mõ sit be-
ne dictũ:nihil tamẽ contra Platonẽ/vt visuꝫ est. ¶ Ter- Quid Auer. contra theo.
tiũ qđ colligit ex verbis Auerrois/est obiectio ꝯtra theo-
logos. Obijcit eni sic:si mundus generat aut ex ente:aut
ex nõ ente.qđ est ꝑuatio entis. Si ex ente:igit ante mun-
dũ ꝑcessit ens:⁊ sic non fuit ipse simplr genitus. Si ex nõ
ente:aut ex nõ ente essentialr:aut accidentalr:nõ ex non
ente eẽntialiter:q2 tunc nõ ens reciperet ens:hoc eniꝫ est
aliqđ fieri ex alio eẽntialr vt.s.recipiat in illo vt in mã.
Si accñtalr ex nõ ente:igit eẽntialr ex aliq̃ ente:⁊ sic an
mundũ aliquid fuisset vt ꝑus. ¶ Sed debes scire Auer. Solo rõnis Auer.
supposuisse omni potẽtię actiuę rñdere passiuã/⁊ ecõtra:
⁊ ꝓpterea non potest intelligere mundũ fieri nisi aliquo
ꝑsupposito. Nos autẽ tenemus potentię actiuę limitatę
bene rñdere passiuam:q2 hęc cũ sit limitata/agit ẜm par- F
tem non simpliciter:at potentię actiuę illimitatę tenem^{9}
nõ rñdere passiuã:q2 potentia talis agit simpliciter:ideo
hęc ratio friuola est:non eniꝫ mundus apud nos genera-
tur:sed ex nihilo a potentia illimitata creatur.

¶ Constituere ṽo mundũ vicissim atq3 dis-
soluere/nil aliud facere est:q̃ȝ ipsum quideꝫ
sempiternum parare: sed formam mutan-
tem. Quemadmodum siquis interdum cor-
rumpi/interdum generari eum arbitretur:q
vir ex puero exq3 viro puer fieret.

¶ Hactenus q̃daꝫ de Platonis positione. Nunc vult re- Expositio.
fellere positionẽ Empedoclis ⁊ Heracliti:⁊ primo põnem
Empedoclis deinde illã Heracliti:demũ ad Platonem
redit. Quantũ ṽo ad primã ꝑtem:primo exponit quid so-
nant verba Empedoclis:hoc enim necessariũ fuit:q2 cuꝫ
Empedocles poetice scripserit:verba habẽt amphibolo- G
gicum sensum.⁊ inquit. Constituere ṽo mundũ vicissim
atq3 dissoluere vt Empedocles facit/nihil aliđ facere est/
q̃ȝ ipsuꝫ qdem sempiternũ parare videlicet quo ad subie-
ctuꝫ ⁊ substantiã. Sed formã suam mutantẽ.hoc est ordi-
nem ⁊ dispositionẽ. Rem hanc ꝑ qđdaꝫ simile declarat.
⁊ inquit. Quemadmodũ siquis interdũ corrũpi interduꝫ
generari eum hominẽ arbitret:qui vir ex puero/exq3 vi-
ro puer fieret. Nã in tali huius hominis mutatiõe semꝑ
remanebit idẽ nũero homo subiecto ⁊ sub͠a:sed dispõne/
ac accñte differt. Hęc est interꝑtatio ṽboꝝ Empedoclis.

¶ Patet namq3 si elementa inter sese conue-
nerint:non quemuis/sed eundẽ ordinem:eã-
demq3 effici constitutionem.

¶ Probat talẽ esse sensuꝫ verborũ Empedoclis:⁊ primo ꝑ Expositio.
rationẽ. Scđo ex his quę ipse ait. Quantũ ad primũ ratio H
sic cõponitur:omne qđ redit idẽ nũero in pristinã dispo-
sitionẽ:non potuit eẽ ẜm sub͠am atq3 subm corruptum:
vbi enim fuisset corruptum:nõ potuisset redire ad eãdẽ
dispõnẽ:q2 sic corruptũ rediret idẽ nũero:cuius opposi-
tum determinabitur in libro de generatione.at mundus
idẽ numero redit ad pristinaꝫ dispositionẽ.vt ipsi aiunt.
igitur nõ est corruptus subiecto ac substãtia.huius vim
minoris narrat:⁊ inqt. Pꝫ nãq3 si elemẽta inter sese cõue-
nerint ornatu ⁊ positura/nõ quẽuis/sed eundẽ ordinem/
eandẽq3 effici constitutionẽ:quę prius erat:⁊ sic idẽ nũe-
ro manens redit ad pristinam dispositionem.

¶ Preterea ⁊ ẜm ipsos qui hanc sententiam
dicunt. Hi nãq3 vtriusq3 dispositionis cõtra-
rium ipsum causam esse aiunt. Quare si totũ

I quidem corpus continuū ꝑmanens/interdū hoc/interdū illo disponitur modo atq; ꝑornatur. Totius vero ꝯstitutio mundus est atq; celum:non mundus profecto:sed eius dispositiones generantur/atq; corrumpuntur.

Expositio. ¶ Nunc ondit sensū illū eē bene datū ex his:q̄ ait Empedocles:⁊ inquit. Preterea ⁊ ſm ipsos qui hanc sententiā dicunt:hi nāq; vtriusq; dispōnis.videlicet confusionis ⁊ ornatus/ꝯtrarium ipz cām esse aiunt.nā ornatus cāz aiūt eē discordiā:ꝯfusionis vero concordiā.Ex hoc ſeqtur ipos sensisse mundū nō ſubam ⁊ ſubm mutasse:sed accidēs/nā concordia ⁊ discordia nō ſubę sunt causę:sed accidentis:⁊ ita pz tūz rōne/tum ex verbis eoꝝ sensū illū eē bene assignatū.Ex his ondit ⁊ cōcludit ꝙ potius oppositū ſeqtur ad positionē Empedoclis.videlicet ꝙ mundus sit ęternus:q̄ꝫ qȯ sit factus.⁊ ita habet̄ intentū.⁊ hoc inqt simul

K ꝯclusionē ⁊ rōnem epilogās.Quare si totū qdem corpus ipsius mundi continuū ꝑmanens ſubo ⁊ ſuba/interdum hoc interdū illo disponitur modo atq; ꝑornatur.Totius vero constitutio siue ornatus mūdus est atq; celuz nō mūdus ꝓfecto/sed eius dispōnes generant̄ ⁊ corrumpunt̄: est enī mūdus elemēta ipsa:atq; sensilia corpa:quę subiecto ⁊ ſuba sunt ęterna apud euz.dispositione vero mutabilia:⁊ ita mundus est ęternus/nō corruptibilis vel generabilis:cū generatio ⁊ corruptio nō ad accidēs/ſꝫ ad ſubaz

Que Auer. cō.107. sint.Et hūc textū pauci intelligunt.¶ Auer.aūt ex malis translationibus/quas habebat parū textus intelligit:sed qcquid sit de verbis:ipse vult Aristotelē ꝯtra Empedoclē tale fecisse enthimema/si mūdus concordia generaret̄ ⁊ corrūperetur/atq; discordia/vt Empedocles sentit.Tūc mundus eēt ęternus ſuba ⁊ subiecto:solūq; accidēte cor-

L ruptibilis.Nam solū mutaret̄ de forma in formā hoc est de dispositiōe in dispositionē.⁊ eēt ęternus in substantia. Ulterius verba textus obseruat.verba eniz non queuis sed eundem ordinē:⁊ reliqua grece sunt οὐ χὶ τὸ χόσ τάξις γίνεται ⁊ latine sonat nō ꝗ vis.In veterib⁹ trāslationibus erat nō cōtingēs homo fit.In arabicis vero erat/non fiunt ex his dispōnes diuersę:⁊ tūc apud arabes est sensus:ꝙ cū elemēta ꝯuenerint adinuicē:nō fiunt dispositiones diuersę.Modo qd Aristoteles sentiat/nemo dubitat:qui grecū sapit:sed Auerroes vult hęc verba reducere in bonū.⁊ primo exponit quid ꝑ dispōnes Aristoteles intelligit:⁊ vult ꝑ dispōnes posse intelligi formas substātiales:⁊ tunc sensus est ꝙ cū elemēta cōuenerint adinuicē:nō fiunt dispōnes diuersę/idest formę ⁊ substantię diuersę:q2 nō substātia/sed accidens variat̄.aut vult per diuersas dispōnes eē intelligendū infinitas:vt sit sensus ꝙ

M cū elemēta cōuenerint nō generant̄ dispōnes diuersę.i. infinitę in specie:q2 dispōnes illę erunt eedē specie ⁊ diffinitione quę semꝑ iterantur in elementis ſm reciprocationē:⁊ ꝙ nō eēnt infinitę specie:ꝓbat:q2 tunc q̄libet dispositio de nūero illarū simplr esset corruptibilis:q2 dum corrūperet̄:nihil suę speciei remaneret/nūquāq; rediret. Que ratio docet apud Empedoclē mūdū in ſuba eē eternū ſm numerū.In accidētibus vero ſm speciez.Et reddit causaz quare hoc Aristoteles subiecit:⁊ inqt.Aristotelez hoc dixisse q2 si accidētia eius nō eēnt ęterna:posset dici ipsuz aliquo modo eē corruptibilē salte in accidētib⁹ nec numero/nec specie redituris.Addit tamē eē necesse accidentia illa eē ęterna specie:cum sint opposita ⁊ reciproca supra elementis.Hęc Auer.Quę quantū literę sonent:tu modo intelligis.¶ 2⁹ obseruat alia verba:in suis enī trāslationibus habebat.toti⁹ autē mundi dispositio mūdus ⁊ celuz est.nō vtiq; mundus generabit̄ ⁊ corrūpetur:sed

N dispōnes ipsius:in qbus verbis innuit ipso in mūdo esse tres cōpositiones:aliaz qdem ex elemētis loco materię ⁊ sua forma:siue forma illa sit deus siue anima:siue quęuis res.Aliā in ꝑte qualibet vt ignis est cōpositio ex propria materia ac forma:hęc enim cōpositio potius est in ꝑtib⁹ q̄ꝫ in ipso:⁊ iuxta has vult itelligi illud Aristotelis cuz dicit.totius aūt mūdi dispositio mūdus ⁊ celū est:sumit.n. dispōnē ꝓ totius ꝯpōne vł ꝓ ꝯpōne in ꝑtib⁹ repta.Aliā vero cōpositionē arbitrat̄ in elemētis vt sunt misti mūdi ꝑtes:qua ꝯgregantur:⁊ de hac itelligit cū ait.nō itaq; mūdus generat̄ ⁊ corrūpitur/sed dispōnes hoc est cōgregationes ipsius:quę in elementis reperiant̄.Multa addit: quę nō sunt vtilia nec possunt applicari ad verba nostra: ꝓpterea ꝑtermitto.¶ Ex his accipit̄ magnū argu^m ad

De aīę immortalitate. ꝓbandū animā rōnalem eē corruptibilem:alr homo in morte nō corrūperetur substantialr:⁊ arguā vt Aristote-

O les cōtra Empedoclē sic/oē cōpositū cuius ꝑtes eēntiales remanēt/ipm in ſuba nō mutat̄/ſꝫ in accidēte/sed hominis ꝑtes eēntiales post mortē remanēt igit̄ homo nō substantialr corrūpitur:ſꝫ solū accidentalr.Sꝫ hoc argumentū friuolū est:⁊ est solutū bene in libro de intellectu. ⁊ infra dicemus:quia de hoc intendo loqui.

¶ At vero mundū ipm omnino ortū corruptū iri/atq; nō redire/si sit quidē vnus:ipoſe est. Nā antea q̄ꝫ ort⁹ eēt:ꝯstitutio ꝑcedens ipsuz semper erat:qua quidē non facta:ipsum mutari fieri non posse dicimus.

Expositio. ¶ Nunc refellit positionē Democriti:⁊ p̊mo narrat illi⁹ ipossibilitatē.Scd̄o eaz deducit:de p̊mo inqt At vero mūdū ipm postq̄ꝫ est oino ortus corruptū iri/atq; nō rediret:si sit qdē vnus:impoſe est.Hęc pōnis ē Democriti i-

P possibilitas.ꝙ vꝫ sit ex ol ꝑte genit⁹ ⁊ corrūpat̄ nō rediturus si ipse sit vnus.Scd̄o deducit hāc ipoſitatē:⁊ sumit aū mūdi ortū ꝑcessisse cōpositionē quādaz:vꝫ elm̄tariaz: qua vꝫ oē elm̄tuz erat cōpositū:qua qdē ꝯpōne nō ꝑsupposita/ipse mūdus fieri negbat:est igit̄ assumptū aū mūdū ꝑcessisse corpora elemētaria in actu necessario vt mā mūdi.⁊ hoc ait.nā aūq̄ꝫ ortus eēt:cōstitutio ꝑcedens ipz semꝑ erat hoc est q̄dā erāt ꝑconstituta vt mā:qua qdem nō facta ⁊ ꝑsupposita ipz mutari fieri nō posse dicimus.

Syllo Ari. Hoc ē assumptū Ari^lis.¶ Ex h̄ vult hic talē syllꝫ ꝯ Democritū:oē qȯ gn̄atur ex aliq̄ mā ꝑsupposita ipoſe est/si sit vnū/ipm corrūpi nō rediturū.Nā q̄ rōne illa mā ꝑerat aū cōpositionē/sic restabit post corruptionē/nā corruptio est redit⁹ ad ꝑstina ꝑncipia:⁊ si restabit:aut erit ociosa/aut redibit ad pristinā formā.Addo minorez ex verbis Ari^lis:ſꝫ mundus gn̄atur ex aliq̄ mā ꝑsupposita:⁊ est vn⁹. igitur impoſe est ipsum corrumpi non rediturū.Hęc ex his verbis voluit itelligere:lꝫ sint difficilia valde.

Q ¶ Sin vero mundi ipsi sint infiniti:ꝯtingit magis.Uerūtamen hoc etiam si fieri possit nec ne:ex his patebit quę posta dicentur.

Expositio. ¶ Nunc declarat cur dixit mūdū corrūpi nō rediturū eē ipoſe si sit vn⁹:⁊ inqt.Sin vero mūdi ipsi sint ifiniti:ꝯtingit mag:h̄ est illō nō eēt ipoſe:q2 posset vn⁹ mūdus corrūpi in aliū.⁊ ille adhuc i aliū:⁊ sic in ifi^m:at vbi mūdus sit vn⁹ ⁊ sit ort⁹ ex aliq̄ mā ꝑsuppo^a corrūpi nō pōt ipse nō reditur⁹:nisi illa mā eēt ociosa.Sꝫ q2 h̄ res est ēt ambigua data mūdoꝝ ifinitate:addit[.] veꝝ tn̄ hoc ēt si fieri possit nec ne:ex ijs patebit:q̄ postea dicet̄ ꝯdicet̄ āt h̄ postea i lib.de ge.aūt forte ꝑ h̄ itelligit an genitū vł ne:h̄.n. postea dicet̄.¶ Ex his q̄ dic̄ h̄ Ari.pꝫ solo ad eā rōnē q̄ ꝯ imortalitatē aię ꝯclusit nālē resurrectionē.eēt.n.resurrectio

A rectio qñ vnus nũo bõ tñ ectat qꝛ plures:sic resurget fꝫ spẽꝫ:⁊ nõ fm numerũ apud Ari^{le}.sic eniꝫ nõ erit frustra

Que Auer. cõmẽ.108. gcq̃:cũ saluet in spe vnio. Hec ꝯ Democritũ. ❡ Auer. ℞o ꝯ Democritũ alr rõnem format:⁊ sua rõ vt mihi vĩ ꝯsistit in duab⁹ suppõnibus:pͥma,mũdus genitus est ex quibusdã:q̃ de ꝯtingẽti potuerũt eẽ mundus:⁊ q̃ de inesse erunt qñqꝫ mũdus:⁊ quę poterũt nõ esse mundus de cõtingẽti postq̃ fuerint:hec pꝫ qꝛ vna est po^a ad opposita: oĩs.n. ꝓpositio de inesse p̃ fuit ꝯtingẽs esse:postea ℞o de inesse:⁊ de ꝯtingẽti nõ esse. Scđa oẽ pole qñqꝫ erit:aut saltẽ ipso posito in eẽ nullũ seqꝫ ĩpole:alr pole reuerteret ĩpole. Tũc arguit,ea quę pus fuerũt ali eẽ mũdi:potuerũt eẽ mũdus antea.deide fuerũt actu mũdus,demũ redibunt ad nõ eẽ mũdi:⁊ cũ illa sint eadẽ numero remanentia.postea.igiꝫ poterunt esse iterũ mũdus:cũ sint illa eadeꝫ ex suppositionibus. Sed replicabis:qꝛ p̃ hec eadẽ deduceret Socratẽ post mortẽ rediturũ esse:qꝛ restant illa met:quę antea poterant esse Socrates. Rñdet q̃ rediret qñ esset vnus numero:⁊ nihil aliud suę spẽi. Sed qꝛ

B sunt plures hoies:ideo redit idẽ non numero:sed idem specie. Hec ex cõmento colligi pñt ad ꝓpositũ Aristotelis.

De mundi incep. ❡ De ipsius mũdi inceptiõe in.8.auscultatiõis physicę multa diximus. Nũc ℞o illud nõ ignoradũ theologũ a nãli pħo in hac re nõ cõuenire:nãlis.n.pħs nõ assentit alicui ꝓpõni:nisi cuius veritas aut pꝫ imediate ex sensibus:aut colligit per rõnẽ ex sensibus deductã:aut q̃ perspicua est solo terminorũ intellectu. Qua rõne sit vt ipse cogatur dicere nihil incipere posse nisi ab ente:cum per cõcordiam oĩuꝫ sensuũ pateret omne qđ sit fieri ex ente. Uisu qdẽ:qꝛ albũ nõ nisi ex nigro vel medio. Auditu ℞o qꝛ graue nõ nisi ex acuto vel medio:odoratu:nam suaue ex austero vel medio.gustu:qꝛ dulce ex amaro aut medio:tactu qñ calidũ ex frigido aut medio:⁊ sic qꝛ in illa oẽ qđ fit:ex ente fit:oẽs cõcordant sensus:propterea vti pͥncipiũ sumit a nãli pħo. Theologus aũt superiori lumine illustratus illa cõcedit:qđ ex reuelatione accepit modo non sit sensibus repugnãs,aut cõtra sensus:⁊ quia

C accepit mundũ incepisse de nouo:⁊ hoc nõ est cõtra sensus,ea enim inceptio quã fieri ex ente ait sensus,est quę aut est alteratio,aut nõ sine alteratione:ideo mundũ cepisse credit:nõ qdẽ per alterationẽ vel cũ alteratione:sꝫ per creationẽ ex nihilo. Hec eniꝫ creatio nec est ꝯueniẽs sensibus:nec cõtraria sensibus,sed supra sensus transcendens. Hec pauca pro nunc satis sint.

❡ Sunt eniꝫ aliqui qb⁹ fieri posse vĩ:vt ⁊ ingenitũ aliqd corrũpat ⁊ genitũ incorruptibile p̃maneat:vt in timęo. Illic eniꝫ celũ qdeꝫ ortũ esse,nõ tñ corruptibile sed reliquo semper fore tpe dicũt.ad quos nãlr qdẽ de celo solũ est dictũ. Si ℞o de oib⁹ vlr ꝯsiderauerimus:de hoc quoqꝫ erit manifestum.

D

Expositio. ❡ Expositio hui⁹ loci non pꝫ:ideo debes scire q̃ in textu pręcedẽti dixit restare dicere vtrũ hoc sit possibile vel ne:cũ eniꝫ explicasset positionẽ Democriti:⁊ dixisset nõ esse possibile mundũ corrumpi nõ rediturũ si sit vnus:⁊ declarauit cur dixit si sit vnus:statim subiecit:verũ tñ B etiã si fieri posset nec ne:ex his patebit,quę postea dicẽtur. Mõ per hoc intelligere põt an infiniti sunt mundi: ⁊ tunc refert ad ea q̃ dicenꝫ in tertio huius ⁊ in libro de gñõne:⁊ si sic intelligatur Aristoteles nũc postq̃ refellit positiones istoꝝ redit ad illaꝫ Platonis:⁊ ita illud verbum eniꝫ nõ reddit cãm:sed nouũ inchoat sermonẽ:aut põt intelligere per illud pronomen hoc:an mundus sit genitus ⁊ incorruptibilis vel corruptibilis:⁊ tũc Aristoteles tũc reddit cãm:quare res hec reuocat in ambiguũ: ⁊ inquit.[Sunt.n.aliq qbus fieri posse vĩ,vt ⁊ ingenituꝫ aliqd corrumpat]ceu chaos illud siue mã illa informis:

E que fuit ingenita ⁊ mundi geniturã pręcessit corrumpatur in mundi genitura:qꝛ perdit cõfusionẽ suã,atqꝫ ĩformitatẽ:⁊ ita ꝯcedit Plato ęternũ a pte ante posse corrũpi a parte post.vt de mã illa ĩformi patet:[⁊ genitũ ĩcorruptibile permaneat vt de mũdo in timęo dicunt. Illic enim cęlũ qdẽ ortum esse,nõ tñ corruptibile sed reliquo semp fore tẽpore dicunt:]⁊ ita duo Plato cõcedit:quorũ pͥmũ est aliqđ ęternũ a parte ante desinere:⁊ aliqđ ęternũ a parte post incepisse. ❡ Deinde ordinat se ad sequẽtia,⁊ declarat q̃tũ est sibi ꝯtradictũ:⁊ quantũ restat sibi contradicere:⁊ inquit.Ad quos siue contra quos nãliter siue rõnibus nãlibus,⁊ nõ metaphysicis,est ꝯdictũ:superiore eniꝫ tractatu solũ cęluꝫ ip'uꝫ esse ęternum:qꝛ caret cõtrario est ꝓbatũ:⁊ sic est ꝯtradictũ in pte:cuꝫ cęlũ

F non mundus sit totus,sed mundi pars.[Si ℞o de oib⁹ vlr ꝯsiderauerim⁹:de hoc quoqꝫ erit manifestũ.]q̃si dicat q̃ restat nunc ꝓbare de vniuerso mundo ipꝫ nõ esse genitũ,nec corruptibile. Hec de ordine. ❡ Auerroes ℞o ait Platonẽ duo cõcessisse,quorũ pͥmũ est aliqđ ęternuꝫ habere potentiã ad corruptionẽ:qđ mundꝰ corrumpet, vt in timęo asserit de ipso mundo. Scđm est esse aliqđ

Que Auer cõmẽ.109.

ęternũ a parte ante:qđ postea corrumpet. Et hoc verificat Auerroes de potẽtia materię mundi,quę ęterno tempore pręcessit formaꝫ eius:quę tamen in aduentu formę corrumpit. Hoc aliꝫ cõcedũt in cęteris cõpositis:potentia.n.respectiua in aduentu formę desinit:quę antea fuit ipsa ęterna:nos ℞o verificauimus rem hãc de illa mãę informitate eiusqꝫ ꝯfusione:quę ęterno tẽpore antea pręcessit:⁊ tamẽ in genitura mũdi corrũpit.⁊ hoc est magis ad verba Platonis. ❡ Quo ℞o ad vba attinet Arist.in translationibus barbaris dixit positionẽ Platonis esse innãlẽ. Qđ Auer.ait esse pp duo. Tum pͥmo qꝛ eius oppositũ pꝫ inductione:oẽ enim qđ generat corrũpet,aut pro maiori parte. Scđo,qꝛ Plato debuit pͥmo disputare an possit aliqđ genitũ esse ęternũ,⁊ postea descendere

G ad mundũ:vlia.n.pręcedũt pticularis cognitione.cũ ꝓpositiones pticulares nec sint essentiales nec per se:sed contingẽtes,⁊ extra artẽ.igiꝫ hec positio est oĩno innaturalis;⁊ qꝛ eius oppositũ pꝫ per rõnẽ nãlẽ:⁊ qꝛ nõ nãli ordine processit ab vlib⁹ ad pticularia. Hec aũt q̃ hic dixit Auer.nõ ꝯueniũt verbis gręcis:ꝓpterea sunt vana.

❡ Primũ autẽ diuidẽdũ est:quo nã mõ genita atqꝫ ingenita corruptibilia quoqꝫ ac incorruptibilia dicim⁹. Nã cũ aliqua multiplr dicantur:nullaqꝫ in sermone seruet dĩa:mentem cõfuse sese habere necesse est:si qs vt indiuisibili eo vtatur:quod multifariam diuiditur. Incertum nãqꝫ erit per quã ipsorum naturam,id accidat qđ dictum est.

H

Expositio. ❡ Hactenus de positione antiquoꝝ in qõne pręposita:at nũc ꝓpriã positionẽ vult ꝓseq:⁊ sumit pͥmo q̃dã. Quoꝝ pͥmũ est quot modis dicanꝫ genitũ ⁊ ingenitũ,corruptibile ac incorruptibile:⁊ ꝓponit intentioneꝫ speciatim:⁊ cãm itentionis,⁊ inqꝫ.[Primũ aũt diuidẽdũ est:quo nã mõ genita atqꝫ igenita corruptibilia quoqꝫ ac ĩcorruptibilia dicimus.]Hec intẽtio. ❡ Hui⁹ rei cãm affert:⁊ inqꝫ. [Naꝫ cũ aliq̃ multiplr dicanꝫ,nullaqꝫ in sermõe seruet significatuum dĩa]sed ꝓferanꝫ nulla pręmissa distĩõne [menteꝫ audientis cõfuse sese hr̃e necesse est.]Cuius ẽr

I cām subdit si qs ꝑ q̄ qs vt indiuisibili eo vtit̄: qḋ multifariā diuidit̄. [Incertū nāqꝫ erit per quā ipsoꝝ significatuū nām siue spēȝ, id accidat: qḋ dictū est.] idest sequatur id qḋ infert̄. igit̄ ante q̄ōnis determinationem debemus p̄mittere quoties hęc dicunt̄. ℂ Ai aduersione dignū vt p̄mo topicoꝝ capite. 14. habet̄ quoties aliqḋ diuidit̄ est vtile ⁊ ad manifestationē positionis, ⁊ oppositionis: ⁊ vtile ne fiat syllogism⁹ s̄m nomē, hoc est ne aliqs paralogiset: ⁊ pp hęc duo Ari. vult illa esse p̄distinguēda: ⁊ ad euitādā ꝯfusionē, ⁊ ad sciendū ꝑ quā nām accidat incōueniēs dōm. ℂ Quo ṽo ad verba attinet verbus aliqua: nō est in gręco: ꝫ sic habet̄, nā cū multiplr̄ dicant̄: ⁊ reliqua: ideo Auer. intelligit locū hunc dupl̄r, aut supplendo dictiones: vt sit sensus: nā cū aliquę dictiones multiplr̄ dicant̄, ⁊ reliqua: aut supplendo subiecta q̄ōnis propositę: vt sit sensus nā cū hęc vꝫ genitū ingenitū, corruptibile ⁊ incorruptibile multiplr̄ dicantur: ⁊ reliqua: ⁊

Que Auer. cōm̄e. 110.

K vtroqꝫ mō vt mihi videt̄ verbis conuenit gręcis. Hęc Aristo. ac Auerro.

ℂ Dicit̄ itaqꝫ ingenituȝ vno mō si sit nūc aliqḋ: qḋ antea nō erat sine gn̄ōne mutatiōe ve vt ipsuȝ tangi atqꝫ ip̄ȝ moueri aliq dicūt. In quiūt. n. ip̄ȝ tāgi atqꝫ moueri gn̄āri nō posse.

Expositio. ℂ Prosequit̄: ⁊ distinguit p̄mo ipsuȝ ingenitum: ⁊ p̄mus modus respectu gn̄ōnis: nā quoties aliqḋ fit, ⁊ nō ꝑ moduȝ quo generata fiunt vꝫ trāsmutatione ⁊ motu: talia dicunt̄ p̄mo mō ingenita siue ingn̄ābilia. Solū nāqꝫ pro tanto q̄ nō fiunt per moduȝ eoꝝ q̄ generant̄. Ingt. [Dī itaqꝫ ingenitū vno mō si sit nūc aliqḋ vt aial, vel albuȝ: qḋ antea nō erat sine gn̄ōne ⁊ mutatione: vt ipsum tangi atqꝫ moueri aliqḋ dicūt ingenita esse: aiunt enim ipsum tangi atqꝫ moueri generari nō posse.] q̄ nō fiunt ꝑ modū quo cętera fiunt. Hic est primus modus.

L ℂ Alio modo si generari vel ortuȝ esse aliqḋ possit: nō tamen fit. nam hoc ea ratione ingenitum dicitur: quia oriri potest.

Expositio. ℂ Scḋo mō aliqḋ dī ingenitū si generari vel ortum esse aliqḋ possit: nō tn̄ sit dudū ortuȝ: vt si. s. possit oriri aial, vel albū: nōdū sit ortū: ⁊ reddit cām quare hoc dicat̄ ingenituȝ: ⁊ inquit. [Nam hoc ea rōne ingenitū dī: q̄ oriri pōt.] igitur scḋo mō dī ingenitū per p̄uationē actus generationis: vt q̄ nō est actu genitū: sed pōt generari: quo mō fetus in vtero mr̄ę vxoris diceretur ingenitus: q̄ actu generationis priuat̄. Hic est scḋs modus.

ℂ Alio mō si aliqḋ factuȝ esse ipoſe sit: ita vt interdū sit interdū nō sit. at ipossibile bifariā dr̄: aut eniȝ q̄ nō verū est ortū esse posse: aut q̄ non facile: nec cito nec bene fieri potest.

Expositio. ℂ Tertio mō ingenitū vult dici qḋ impossibile est fieri:
M dico fieri quo mō aliqḋ genitū interdū est interduȝ non est. ⁊ hoc modo mons aureus est ingenitus siue ingenerabilis: caret enim potētia generationis. Addit tn̄ huc modum posse diuidi in duos. [naȝ ipossibile bifariā dī: aut eni q̄ nō verū est ortū esse posse] vt mons aureus dicit̄ ingenit⁹ [aut q̄ nō facile, nec cito, nec bene fieri potest.] Quare omnes modi sunt tres: quoꝝ si terti⁹, diuidat̄ in duos: oēs erunt quatuor: horuȝ sufficientia sic sumi pōt: nam ingenitū negationē siue p̄uationē dicit, aut igit̄ ingenitū negat modū generationis, aut rem ipsam quę est generatio: si quidē modū, erit p̄mus modus ingeniti. Si ṽo negat ipsaȝ generationē: aut negat actū, aut potentiā. Si quidē actū: erit Scḋs modus. Si negat potētiā: aut negat simplr̄ vt sit ipoſe gn̄āri: aut s̄ꝫ quid vt sit difficile, N
vel nō cito, vel nō bene gn̄ābile: ecce oēs modos igeniti.

Sed referamus quę Auerroes dicit in declaratione horū modoꝝ. P̄mo igit̄ debes scire ad verā generationē tria requiri, p̄mū vt res exeat de potentia ad actū. Scḋm, vt p̄cedat alteratio ante talē exitū. Tertiū est, vt fiat in tēpore saltem per accidens. Ex hoc sequit̄ qḋ id qḋ fit sine his trib⁹, dicit̄ ingenitū: ⁊ hoc per p̄uationē cōditionū requisitarum ad veraȝ generationē: ⁊ hoc mō tactio ⁊ mutatio fiunt, similiter ⁊ relationes. Scḋo sequit̄ vt tale ingenituȝ dicit̄ similitudine ingenitū, non vere: q̄ tale postq̄ȝ est pōt non esse. igit̄ genituȝ fuit sed pro tanto dī ingenitū, pro quāto nō fiebat s̄m oēs cōditiones eorū quę vere generantur. ℂ Sed mox dubitat Auerroes: q̄ nō vī hoc genitum nisi apud suū nō esse. Ideo pōt quęri vtrū tale dicat̄ ingenitū tēpore entitatis: an tēpore priuationis: an vtroqꝫ

Que Auer. cōm̄. c. iii.

mō. ℂ Themistius inquit. Tale esse ingenitum vtroqꝫ O
tēpore: q̄ vtroqꝫ tempore caret cōditionibus eorū quę vere generant̄. Hęc Auerroes quo ad p̄m̄ moduȝ. ℂ Sꝫ quęrit̄ vtrū motus incipiat esse per motuȝ atqꝫ generationē: videt̄ q̄ sic, motus incipit esse ꝑ exitū de potentia ad actū. igit̄ per motū. Amplius q̄ ꝑ generationē: etiam arguo: transmutatio rei de nō esse ad esse est e⁹ gn̄ātio. Motus incipit per talē transmutationē. igit̄ per gn̄ōnē.

Dubi.

ℂ Pro solutiōe dici pōt (vt Auicēna sentit) q̄ aliqḋ eē vel gn̄āri est: aut q̄ ipsuȝ est qḋ generat̄: aut q̄ ipsuȝ est quo aliud generat̄: vlterius Auicēna q̄nto sue metaphysicę talē ponit regulā q̄ in denoīatiue talib⁹, standuȝ est ad ea quę formalr̄ sunt talia. ⁊ q̄ physica corpora denominatiue sunt motib⁹ mobilia: gn̄ōne ṽo gn̄ābilia. igit̄ motus se ipsismet generant̄: ⁊ sic nō per motū nec ꝑ generationē incipiūt. Sꝫ sat est ipsos esse q̄b⁹ alia incipiūt. Hęc de p̄mo mō. ℂ Scḋo debes scire q̄ in textu barbaro scḋs modus sic describit̄, ingenitū est qḋ nō est: possibile tn̄ esse ꝑ veras gn̄ātionis cōditiones. ponit̄ igit̄ s̄m Auer. illa particula poſe tn̄ esse ad dīem ingeniti tertio mō: qḋ dī ipoſe fieri: nam tale ingenitū scḋo mō dī ingenitū s̄m q̄d: q̄ pro tempore fui non esse. ℂ Sed obycit Auer. q̄ vī tale ingenitū ꝯcidere cū genito dicēdo textus p̄rimo igit̄ distinctio nō erit ꝑ opposita. R̄ndere vī q̄ tale ingenitū cōcidit cuȝ genito: tn̄ s̄m diuersa dimidia: q̄ ingenitū quidē dī s̄m dimidiū nō entis: genitū ṽo s̄ꝫ dimidiū entis q̄ ad esse hꝫ potētiā: ex hoc infert q̄ Ari. enumerauit hūc 2m̄ modū cū aliqua affirmatione addēdo: poſe tn̄ esse: hoc. n. vī quędā affirmatio: quā q̄dē addidit, q̄ȝ hoc ingenitū dī quodaȝ mō idem igenerabili. ℂ Scḋo dubitat, nā cū ea quę generent̄ p̄mo mō s̄ꝫ res generent̄: lꝫ nō s̄m modū: quare nō dedit duos modos vꝫ inuicē oppositos. vt fecit de genito ⁊ ingenito secūdo mō. ℂ R̄ndet q̄ tale ingenitū ꝑ priuationē cōditionū: tam tēpore esse: q̄ȝ tēpore nō esse semꝑ caret dictis cōditionib⁹ gn̄ōnis. igit̄ ea enumerat ingenerabilia: quę aliq̄ñ sunt ingenita vt tēpore nō esse: aliq̄ñ genita vt tempore esse: nā de his qḋ erit Platonis. Hoc ꝑbat authoritate Themistiy. Hęc Auer. de scḋo mō. ℂ Tertio debes scire q̄ tertius modus apud Auer. est quoties aliqḋ est ens in quo nō est mā̄ neqꝫ potētia ad esse, ⁊ ad nō eē, vt ęternū ipsum: tale enim caret materia ⁊ potentia ad vtrūqꝫ ideo dicit̄ ingenitū: ⁊ hanc intentioneȝ dicit Ari. sentire ibi: vt q̄ñqꝫ q̄dē ⁊ reliqua: quā addidit vt indicet hic ingenitum sumi pro eo qḋ est, ⁊ nūq̄ȝ fuit poſe generari vl̄ corrūpi: vt ęternū: ad dīeȝ ipoſis rei vt hippocētaurus est ⁊ id genus. Qua rōne ait nō bn̄ Themistiū intellexisse: q̄ sumpsit scḋo mō ingenitū ꝑ impoſi generari, mo-

Q

A tas/ex eo quia impoſe ſubdiuiſit pro impoſſi oino/ꝛ pro difficili:qḋ nō eſſet/niſi ingenitū ſumpſit ꝑ īpoſſi:ꝛ ꝓpꝑea Themiſtius reduxit hos oẽs in tres:vt pȝ eius reductio ſcḋo ꝛ qḋ nō ꝓbn̄ ſenſerit Themiſtius.arguit:ꝓbat ꝑmo qꝛ omiſit modū famoſuȝ:videlȝ ingenitū ꝑ ęterno. Secūdo omiſit illud qḋ eſt ad ꝓpoſitū:ingenitū.n.pro ęterno/eſt ad ꝓpoſitū. Tertio omiſit īgenitū ꝑ eo qḋ nō eſt/ pōt tñ eſſe cū facilitate.igiť diuiſio Themiſtij eſt diminuta tribus modis. ¶ Propterea Auerroes enumerat oẽs modos:nā oẽ ingenitū aut dr̄ tale:qꝛ nō ꝑ veras cās generationis:aut vere:ſi qdeȝ ꝑmo mō erunt duo ꝑmus modus:ꝛ id qḋ nō actu eſt:ſȝ pōt eſſe cū difficultate:hęc eniȝ diuidunt nō vere:qꝛ quātū ad rē generanť:quo ꝟo ad modū non:nā ꝑmus modus dr̄ ꝑ hoc qꝛ ſimplr̄ caret cōditionib⁹ generatoꝝ. Difficile ꝟo genitu hȝ:ſed paucas.ſi aūt aliqḋ dr̄ ingenitū vere:hoc eſt aut qꝛ nō eſt:poteſt tñ facile eſſe:aut qꝛ nō eſſe/nec pōt eſſe vt dr̄ ipſum

B impoſſe:aut qꝛ eſt:nō tñ incepit:nec deſinet:vt ęternū:q̄ mō dr̄ triangulū hr̄e tres eſſe igenitū:qꝛ nūq̄ fuit nouū:ꝛ ſic ſunt q̄nq; modi:ꝛ ſic dicas:ꝙ tunc Ariſtoteles eſſet diminutus. Rn̄ſioneȝ innuit ꝙ Ariſtoteles ſub vlī rōne dedit intelligere oẽs hos:nā ſub tertio enumerauit īpoſſibile ꝛ neceſſariū:ꝛ ſub ſcḋo enumerauit facile/ꝛ difficile: ſub ꝑmo enumerauit ipſuȝ tātū.igiť tātū q̄nq;:quos Ariſtoteles non diſtinxit ꝓpter breuitatem. Hęc Auerroes quę quantū textum cōueniant:tu vides.

¶ Simili rōne ꝛ ipſuȝ genitū/vno qdē dicit mō/ſi aliqḋ ſit poſteri⁹/qḋ prius nō erat:ſiue per generationē/ſiue ſine generatiōe ſit interdū qdē ens:interdū ꝟo nō ens. Alio ꝟo mō ſi poſſe ſit:ſiue veritate ſiue facilitate ipȝ poſſibile ſit dfinitū. Alio aūt mō ſi gnātio ſit ipſi⁹ ex eo qḋ nō eſt ad id qḋ eſt:ſiue iam ſit/mō ꝑ gnōnē ſit:ſiue ꝛ nōdū ſit/mō eſſe poſſit.

C **Expoſitio.** ¶ Hactenus quot modis ingenitū dicať:nunc quot modis ipſuȝ genitū:ꝛ inq̄t.[Simili rōne ꝛ ipſuȝ genitū/vno qdē dr̄ mō ſi aliqḋ ſit poſteri⁹:qḋ prius non erat.]ꝛ hoc ſiue per gnōnē veraſq; cās gnātionis ſit mō ens/rurſus nō ens:ſiue ſine gnōne/veriſq; cauſis gnōnis.pȝ igiť in hoc ꝑmo mō aſſeri actualē interpretationē:nō tñ ꝑ determinatū modū incipiēdi/quē gnātio ipſa ſignificat:ꝛ ſic genitū ꝑmo mō id eſt qḋ eſt genitū ꝛ ꝑus nō erat ſiue per generationē/ſiue nō. ¶ Et hoc ſentit Auer.ait enim

Quę Auer. cōmē.112. Ariſ.in vno ſermone cōprehēdiſſe duo oppoſita duob⁹ modis ipſius ingeniti:erat.n.vno mō ingenitū:qḋ nō ꝑ veras cās poterat gnāri vt tactiones ꝛ motus. Alio mō qḋ nō erat.ſȝ ꝑ veras cās poterat generari:nūc his duobus modis ponit vnū modū oppoſitū dicens eſſe illud ꝑmo mō genitū qḋ eſt nūc ꝛ ꝑus nō aūt ꝑ veras cās generationis:ꝛ hoc cōtra ſm modū ingeniti:aut ſine veris

D cauſis:ꝛ hoc cōtra ꝑmū modū.ꝛ huius cām innuit:qꝛ genitū hoc ꝑmo mō eſt illud qḋ eſt in actu poſtq̄ fuit in po⁹.ꝓpꝑea opponiť vtriq; illoꝝ. Hęc Auer.ex qbus dať vnū ꝛ idē poſſe dici gnābile ꝛ ignābile:vt tactiōes:ꝛ motus ꝛ relōnes:hęc q̄tenus nūc ſunt/ꝛ ꝑus nō erant:genita dicunť:quatenus ꝟo ſine cauſis gnōnis ſunt:ingenerabilia dicunť. Addit tñ melius intelligi generabile tempore eſſe:ingenerabile ꝟo tempore nō eſſe ſiue ꝑmo ſiue ſcḋo ſumanť mō. Hęc de ꝑmo mō. ¶ De ſcḋo inquit.[Alio ꝟo mō ſi poſſe ſit:ſiue veritate ſiue facilitate ipſuȝ poſſe ſit definitu.]ꝛ ſic hic ſcḋs modus differt a ꝑmo:qꝛ hic ſecundus aſſerit poſſibilitatē inceptionis.ꝑmus aūt aſſerit inceptū eſſe:cōuenit tñ:qꝛ hic eſt abſq; determinato mō incipiendi:veluti ꝑmus:ꝛ ita ſm hunc modū aſſeriť poſſibilitas inceptionis abſq; determinato mō incipiēdi:qua rōne fit vt poſſit diſtingui in duo ſm diſtinctionem potētię. Hęc de 2⁰ mō. ¶ De tertio aūt inqt.[Alio mō ſi gnātio ſit ipſius ex eo qḋ non eſt ad id qḋ eſt/ſiue iam ſit/mō ꝑ gnōnē ſit:ſiue ꝛ nōdum ſit/mō eſſe poſſit.] ꝛ ſic ſm hunc tertiū aſſeriť nō tm̄ inceptio ſed incipiendi modus:lȝ poſſit diuidi in duo quatenus aut eſt aut eē pōt id qḋ hoc tertio īcipit mō. ¶ Debes ſcire ꝙ duo ſūt inceptio ꝛ modus incipiendi ꝑ generationē determinatus. Primus modus limitat ſibi inceptionē/ꝛ nō moduȝ incipiendi. Secundus nec inceptionē nec modū incipiendi. Tertius ꝛ inceptionē/ꝛ modū incipiendi:ꝛ ſic pȝ quo

Replica. **Sol.** **Replica.** nā mō differunt:ꝛ ſi dr̄ ꝙ tertius modus vr̄ nō limitare ſibi inceptionē/qꝛ ait ſiue iam ſit:ſiue nondū ſit:dici pōt fortaſſe qḋ ꝑ nō ſit intelligit cōplete:vt ſit ſenſus ſiue iaȝ ſit oino cōplete:ſiue ſit/ſed nonduȝ cōplete:ꝛ ſic pȝ dñia horū modoꝝ.ꝛ ſic dr̄ ꝙ hic tertius modus ꝯtinetur ſub

F ꝑmo vt nemo dubitat. Rn̄det Auer.vno mō hoc eſſe cōcedendū.naȝ ꝑmus modus eſt cōis ſm incipiēdi modū.

Quę Auer. codē cōm. at hic eſt determinatus ſm incipiēdi modū. ¶ Themi. aliter dixit:voluit enim Ariſ.per hunc tertiū modū illuȝ intelligere/quo quędaȝ neceſſario oriuntur:vt ſolet dici cras orieť ſol.hic.n.ortus neceſſarius eſt:ꝛ ſic differt a ꝑ modo. ¶ Sed refellit hanc rn̄ſionē:qꝛ id qḋ neceſſario generať:nō ſit per pręuiaȝ alterationem:ꝛ ita nō eſt ad ꝓpoſitū.Ariſto.eniȝ loquiť de generabili per pręuiā alterationē.ꝛ debes ſcire ꝙ duplex eſt gnātio/altera qdeȝ ꝑ pręuiā diſpōnē ac alterationem:ꝛ hęc qꝛ eſt in tpe:pōt īpediri in illo medio tēpore. Alia ęquiuoce dicta/quę eſt ſine pręuia alteratione/vt dependentia quędaȝ:ꝛ hęc nō pōt impediri.Ariſtoteles loquiť de ꝑma.ꝛ non de ſcḋa. ꝓpterea male Themiſtius. Hęc Auerroes.

¶ Inſup etiā corruptibile/ꝛ icorruptibile ſimilr̄ dicunť. Nā ſi aliqḋ prius eſt:poſterius ꝟo nō erit/aut ꝯtingat nō eē/ſiue ꝑ corruptio-

G nē/mutationē ve/ſiue ſine corruptione/corruptibile hoc dicim⁹ eſſe. Pręterea ꝛ illud qḋ per corruptionē īterdū nō eſſe pōt:corruptibile eſſe dicimus. Inſup ēt aliter corruptibile dicimus/quod facile corrumpitur:qḋ qdē aliquis profecto interſbundum dixerit.

¶ Hactenus de genito deq; ingenito:nūc de corruptibili atq; incorruptibili:ꝛ ꝑmo de corruptibili. Ubi debes **Expoſitio.** ſcire vt lapide notat expoſitor duo eſſe in corruptiōe veluti ēt duo erant in ipſa gnōne.alterū eſt ipſa rei deſinitio. Alterū ꝟo modus deſiniēdi/vȝ per cās ꝛ cōditiones vere corruptoꝝ:ideo tres facit modos/ꝛ inquit.[Inſup etiā corruptibile ꝛ incorruptibile ſilr̄ multifariam dr̄.

M nam ſi aliqḋ ꝑus eſt:poſterius ꝟo nō erat:aut contingit nō eſſe/ſiue ꝑ corruptionē mutationē ve/ſiue ſine corru-

H ptione/corruptibile hoc dicim⁹ eſſe]ꝛ ſic ꝑmus modus eſt ꝑ indifferētiam modi deſinendi:qꝛ eſt tam eoꝝ:quę deſinunt per corruptionē/q̄ eoꝝ quę deſinūt ſine corruptione. ¶ Debes ſcire ꝙ cōtingens eē enūtiať ꝑ ꝓpōnē de futuro/vt nauale bellū erit:ꝛ ꝑ ꝓpōnē de p̄ſenti. Sed de mō ꝯtingēti:vt cōtingit nauale bellū eſſe:vt dr̄ in lib. de interp̄tatiōe:ꝛ qꝛ corruptibile eſt ꝯtingēs nō eē.ꝓpꝑea dixit ſi aliqḋ ꝑus eſt/poſteri⁹ ꝟo nō erit:ōnotat.n.illō eē ꝯtingēs ꝑ ꝓpōnē de futuro.adiecit ēt/aut ꝯtingit nō eſſe vt denotet ꝑ ꝓpōnē de p̄n̄ti de mō cōtingētis. Hęc de ꝑ mō. ¶ De ſcḋo ꝟo īqt.[Pręterea ꝛ illō qḋ ꝑ corruptionē interdū nō eē pōt corruptibile dicim⁹]ꝛ ſic ſcḋs mo-

I dus est ꝑ limitationē modi desinēdi:q2 est solū eorū.q̄ ꝑ corruptionē desinūt:qua rōne vi būc modū eē vti spēm ꝓmi modi:aut saltē gd limitati⁹ esse. Hec de scdo. ¶ De tertio ingt. Insup ēt alr corruptibile dicim⁹:qd facile corrumpit. Hic tertius addit ad ꝓmū limitationē modi desinendi:qa est eoꝝ que desinūt ꝑ corruptionē:ꝛ addit ad 2ᵐ:q2 est eorū que facile intereunt:qd gdē hac rōne ꝓfecto aligs grece ἄφθαρτον dixerit/bene vel facile corruptibile latine/qd vno ṽbo latine diximus interibundū:ꝛ sic pz hos tres modos se hīe ꝑ adiectionē. Nā ꝓmus est ꝑ indifferētiā modi desinēdi:cuz sit tam eoꝝ que ꝑ corruptionē desinunt vt aialia ꝛ elnta:q̄ȝ eoꝝ que desinūt sine corruptione vt relōnes ꝛ tactiones siue motus. Secundus est ꝑ determinationē modi desinendi/q2 est solū eoꝝ:que desinūt ꝑ verā corruptionē. Tertius adhuc magis ꝑ determinationē modi desinēdi:q2 est dūtaxat eoꝝ/ que ꝑ verā ꝛ facilē desinūt corruptionem. ¶ Sed dices cū in corruptione duo sint desitio ipsa:ꝛ modus desinēdi vt in gnōne duo erāt inceptio ꝛ modus icipiēdi. Quare vt in gnābilib⁹ distinxit tam penes inceptionē/ꝑ actū ꝛ potētiā:q̄ȝ penes moduȝ non sic in corruptione etiā distinxit ꝛ ꝑ desitionē ad actū ꝛ poᵃᵐ ꝛ modū desinēdi vt fecit. Soluȝ eniȝ per modū desinendi distinxit. ¶ Dici pōt esse loquēdū vt plures:q2 ṽo φθαρτόν. Hoc est corruptibile in lingua greca non venit ad vsum/nisi pro re que est/ꝛ pōt nō esse:ideo nō distinxit in actum ꝛ potentiam:id enim qd corruptum est/nō φθαρτόν idest corruptibile in illa dicet̄ lingua:sed ἐφθαρμένον hoc est corruptuȝ. ꝓpterea corruptibile nō per potentiā ꝛ actū distinxit:sed ꝑ indifferentiā modi desinēdi. ¶ Auerroes ṽo ꝓ declarat cām cur corruptibile per verū desinēdi moduȝ dicat̄ corruptibile:ꝛ arguit per locū a minori:nā si corruptibile sine modo desinendi dicitur corruptibile.igitur corruptibile per modum desinendi magis dicetur tale.

Dubi.

K

Sol.

Uel φθειρόμενον

Que Auer. cōmē.113.

L ¶ Secūdo per exempluȝ Themistij declarat quid est illud qd est corruptibile per modū desinendi:ꝛ ait id eē corruptionē magni fluuij ꝓm trāslationē de loco ad locum:fluuius.n.corruptibilis est scdo corrūpendi modo. ¶ Tertio ait ꝙ lȝ ipsuȝ corruptibile sit duplex/facile ꝛ difficile:solum sumpsit corruptibile facile:q2 est plus in vsu:vi eniȝ oē fere corruptibile esse quasi facile tale:qm ad nō esse minora regrunt̄ vt di scdo topicoꝝ. ¶ Ultimo Auerroes in cōmēto hoꝝ modoꝝ sic ponit numeꝝ:nā corruptibile di de corrupto in actu/ꝛ in potētia:si in actu/hoc duplr/aut per verā ꝛ ꝓpriā generationē:vt elemēta generant̄/aut ad gnōnē alteri⁹/qd per se generat̄/ vt elnta. Si ṽo di de corruptibili potētia/hoc est dupliciter:aut facile:aut difficile. Hec Auerroes. ¶ Sȝ pace sua hec sufficiētia est ad modos corruptibilis:quos ipse finxit/ꝛ nō quos Aristoteles enumerauit.error enim venit ex malis translationibus.

Qualis Aul. expositio.

M ¶ Etiā de incorruptibili eadē est rō:aut eniȝ sine corruptione iterdū gdē est:interdū ṽo nō est.ceu tactiones ipse:propterea ꝙ prius erant ꝛ postea nō sunt sine corruptiōe. Aut id qd cū nunc gdē sit ens:ipsuȝ tamē impossibile est nō esse/vel nō fore aliquando.

Expositio. ¶ Hactenus de corruptibili:ꝛ de incorruptibili nūc transigit:ꝛ rursus diuidit ipsuȝ in tria.ꝓmus modus sumitur ꝑ negationē modi desinendi:quatenus est eorū:que desinere quidē possunt ꝓm rem. Sed nō per modū desinendi:ꝛ hoc ingt.[Etiā de incorruptibili eadē est rō:aut enī sine corruptione interdū gdē est:interdū ṽo non est:ceu tactiones. ꝓpterea ꝙ ꝓus erant ꝛ postea nō sunt sine corruptione.] Hic est ꝓmus modus:ꝛ de scdo ingt.[Aut id qd cū nūc gdē sit ens:ipsuȝ tñ ipossibile est non esse/vel nō fore aliqñ.] ꝛ hoc mō eternū est icorruptibile:nā ꝓuat rem/ꝛ omnē modū desinendi. N

¶ Tu eniȝ es nūc/ꝛ tactio etiā est nūc:corruptibiles tamē estis:q2 erit aliqñ tempus:qñ nec te esse/nec hec tangere verū erit dicere.

¶ Soluere videt̄ dubiū circa dicta Aristoteles/nā oē qd est dū est/ipoīe est nō esse.igit̄ oīa sunt hoc mō incorruptibilia. Soluit ꝙ oīa dici possunt necessaria sub conditione videlȝ dum sunt:ꝛ sic oīa incorruptibilia ex conditione videlȝ dum sunt:tñ sunt possibilia absolute sūpta:ꝛ hoc inquit.[Tu eniȝ es nūc ꝛ tactio ēt est nūc]ꝛ sic necessaria ac incorruptibilis ex ꝯditione[corruptibiles tñ estis]supple absolute[q2 erit aliqñ tpꝰ:qñ nec te eē/nec hec tangere verū erit dicere:]ꝛ ita sunt absolute possibilia necessaria tñ ex cōditione:ꝛ sic patet ad dubium. Expositio. O

¶ Maxime ṽo ꝓprie incorruptibile dr̄:qd gdē est/nō pōt aūt sic corruptū eē/vt ꝛ nunc sit/postea aut nō sit aut nō eē ꝯtingat. Uel ꝛ cū sit ens nōdū corruptū/postea ꝯtigat nō eē

Expositio. ¶ Quia sumpsit icorruptibile dici duplr:ꝛ de eterno:qd simplr est incorruptibile:ꝛ de eo qd est dū est:docet nūc de quo horū maxime ꝓprie di/ꝛ vult maxime dici de eo incorruptibili/qd simplr est impoīe corrumpi:vt deus. Sed ꝑ intellectu litere debes scire ipsuȝ corrūpi vel ipsȝ corruptibile bifariā apud aliquos exponi. Uno mō per affirmationē de presenti,ꝛ negationē de futuro/vt nunc Socrates est/ꝛ post hoc nō erit/vel pōt nō esse.igit̄ corrumpit̄ vel est corruptibilis. Aut ꝑ negationē de presenti ꝛ affirmationē de preterito:vt nūc nō est vel pōt non esse/ꝛ antea fuit.igit̄ Socrates corrumpit̄ vel est corruptibilis. Uult igit̄ maxime ꝓprie incorruptibile dici ꝑ negationē desitionis/tam ꝓmo q̄ȝ scdo mō exponēdo. Et hoc inquit.[Maxime ṽo ꝓprie di incorruptibile:qd gdē est nō pōt aūt sic corruptū esse/vt nūc sit postea aut nō sit aut nō esse cōtingat.]ꝛ sic per negōnē desitionis ꝓmō expositeꝫ[vel ꝛ cū sit ens nondū corruptū/postea cōtingat nō esse.]ꝛ sic ꝑ negōnē desitionis scdo mō expositeꝫ:ꝛ sic maxime ꝓprie incorruptibile erit ipsȝ eternum. P

¶ Dicitur etiaȝ incorruptibile:ꝛ id quod nō facile corrumpitur.

¶ Tertio incorruptibile vult dici:qd nō facile corrūpit̄:vt mons:ꝛ serpēs:ꝛ id gen⁹. Auerroes ṽo sumit horū numerū sic/incorruptibile vel est qd est ꝛ nō pōt nō esse:ꝛ hoc di eternum.aut qd est ꝛ pōt nō esse:ꝛ hoc duplr/aut sine causis corruptionis:ꝛ sic est ꝓmus modus. Uel per causas corruptionis:ꝛ hoc duplr aut facile:aut difficile. Sed q̄ȝ sit ad ṽba Aristotelis hec sufficientia:tu intelligis. ¶ Sed queres quo nam mō ipsa corruptio desinet esse:aut ꝑ corruptioneȝ:aut sine corruptione. Jam patet solutio:ipsa eni corruptio nō corrūpit̄ denoīatiue/vt nec albedo est alba:sȝ formalr ꝛ ꝑ se ipsaȝ vt albedo est alba.

Expositio

Que Auer. cōmē.114.

Q

Dubita.

Sol.

¶ At si hec ita sese hēant:ꝯsiderandū est quonā mō possibile atqȝ ipoīe dicim⁹. Nā ꝛ qd ꝓpriissime icorruptibile dr̄/ex eo ꝓfecto definit̄:q2 ipoīe est corrūpi:neqȝ interdū esse:neqȝ interduȝ nō esse pōt. Insup ēt ingenerabile dr̄ impoīe:ꝛ q2 sic gñari nō pōt vt prius

A quidem non fit:posterius vero fit:ceu diametrum cōmensurari.

Expositio. ¶ Hactenus de generabili:corruptibili:ingenerabili:& incorruptibili:nunc de possibili & īpossibili:& p̄mo ꝓponit intentionē:scd̄o rōnē intentionis.tertio prosequit̄:& in ꝓponendo intentionē dat intelligere ordinē ad dicta:& inquit.[At si hęc ita sese habeant:cōsiderandū est/quo naȝ mō possibile atqȝ impossibile dicimus.]Ecce intētioneȝ & ordinē.assignat rōnē ex his quę p̄mo topicoꝝ capite duodecimo dixerat:ibi eniȝ dictuȝ est ad sumendū quoties aliqd dī/vtile est inspicere ad definitiones & ptes illius:arguit igit̄/hęc ponunt̄ in definitione eorū quę accepta sunt.igit̄ post tractatū de illis/restat tractari de his:& sic restat videre quoties hęc dicant̄.Antecedēs ꝓbat:& ingt[nā & qđ ꝓprijssime incorruptibile dī:ex eo ꝑfecto definit̄:qȝ ipole est corrumpi]& ex eo qȝ[neqȝ interduȝ esse/neqȝ interdū nō esse pōt]& sic incorruptibile ꝓprijssime sumptū videlȝ qđ erat necesse esse/siue ęternuȝ/per B ipsuȝ ipossibile definit̄.Deinde ꝙ etiā ingenerabile per idē definiat̄ ostendit:& ingt[Insup ēt ingenerabile dī & qȝ sic generari nō pōt vt prius qdē nō sit:posterius vero sit ceu diametrū cōmēsurari consitę]& sic ingenerabile ꝑ ipole definit̄:& ꝑ oppositū corruptibile & generabile per possibile ipsuȝ definiunt̄:hoc qdē per possibile non esse vt corruptibile:illud vero per pole esse vt generabile.igit̄ & de ipossibili & possibili rōnabil̄r restat dicere post illa.

Quę Auer. cōmē.115. ¶ Auerroes aūt laborat in explanando cur Aristoteles dixit ęquale/siue temperatū nāl̄r in definitione ingenerabilis:& eius labor est vanus:qȝ illud verbum nō est in codicibus gręcis:& ideo ponderat:quod non est Aristotelis:sed est id quod dicit per insomnium.

¶ Siqd igit̄ ad stadia centū moueri pōt:aut pondus attollere:ad sūmum semper assignamus:veluti centum tollere talenta/atqȝ centum per stadia inambulare. C

Expositio. ¶ Proposuit se dicturuȝ de possibili/deqȝ īpossibili:nūc ꝓsequit̄:verū debes scire ꝙ possibile vno mō sumit̄ vt est ꝓpositionis mā:qđ ideȝ valet/qđ cōtingēs:& hoc mō est habitudo terminorū subiecti & prędicati:qua ratione differt ab inesse/atqȝ necessario inesse:vt in p̄mo p̄oꝝ diximꝰ:& hoc mō possibile diuidit̄ in pole:qđ sequit̄ ad verū siue necessariū/& ad falsuȝ qđ esse pōt:& de tali poli/siue ipossibili/nō loquit̄ hic Aris.Alio mō sumit̄ pole vt sumit̄ a potentia/vt.9.de interpretatione dī:quo mō dicimus aliqd esse pole regi/qđ est ipossibile militi/vt debellare regnū possibile est regi:& militi nō.& de hoc mō possibili vel ipossibili loquit̄ Aris.nunc:& qm̄ hoc est duplex:dictū a potētia actiua:& dictū a potentia passiua:iō p̄mo docet possibile dictū a potētia actiua/Scd̄o remouendo dubiū docet pole a potētia passiua.de p̄mo ingt.[Siquid igit̄ vel aial/vel qđuis aliud ad stadia centum D moueri pōt/aut pondus attollere:ad sūmū semꝑ assignamus:veluti centuȝ tollere talenta/aut centum per stadia inambulare]& sic potētia actiua terminat̄ atqȝ cognoscitur per maximum in qđ pōt.¶ Debes scire ꝙ potentia definit̄ per actuȝ:actus vero per obiectū:& qȝ ab excellentiori obiecto cognoscit̄ maior vis potētiaqȝ re:iure per maximum ipsa potentia definiri debet.

¶ Quāuis & partes q̄ citra sūt:possit:si & excessuȝ possit:quare ad excessuȝ/atqȝ finē dēfiniri opȝ potētiā ipsaȝ/nā igit̄ id qđ pōt tot per excessuȝ/ēt ea q̄ citra sunt necesse est posse.vt si centuȝ talenta leuare:& duo posse:& si per centum stadia ambulare pōt/& per duo ambulare posse:potentia itaqȝ excessionis est. E

¶ Remouet tacitū cauillū:posset.n.dici potētia quęlibȝ: Expositio. quę pōt in maius:pōt ēt in minus.igit̄ non tm̄ per maxꝰ ipsa definit̄:sed ēt per minus:vbi.n.solum ꝑ maius ipsa definiret̄:videret̄ solum ipsam posse in maius.Soluit & igt.[Quāuis & ptes quę citra sūt possit:si & excessuȝ possit:quare ad excessū atqȝ finē dēfiniri opȝ potētiā ipsaȝ.]Cuius cām indicat:quāuis in gręco vī ꝯcludere/sed vis est reddere cām:& inquit.[Nam id qđ pōt tot per excessum:ēt ea quę citra sunt necesse est posse:vt si centum talenta leuare:& duo posse leuare necesse est:& si per centuȝ stadia ambulare potest:& ꝑ duo ambulare posse necesse est.Potentia itaqȝ excessionis est.]Sic igit̄ vult per excessum esse definiendā:qȝ in excessu continent̄ minora. F huius rei pōt assignari cā ex quodā simili/naȝ vt magnitudo molis determinat̄ per maximū vt quātitatē tricubiti nō per bicubitū definimus:nec rōnē hois si assignamus per sensile/sed per rōnale:sic magnitudo vigoris ꝑ maximū definire opȝ:minora eniȝ in eo ꝯtinent̄.¶ Ex his pȝ Aristotelē actiuā potentiā definisse nō oēm/sed mutabilem:quędā enim potentia est imutabilis vt illa dei tm̄ in mouendo orbem maximū:& qȝ hęc mouet illū imutabil̄r ita vt nec maius/nec minus possit mouere illo:ideo hęc nō definit̄ per maximū/nec minimū.potentia vero quę mutabil̄r mouet nunc minus/nunc maius/definit̄ & cognoscit̄ esse alia atqȝ alia maior per maximum eorū quę pōt.¶ Scd̄o debes scire ꝙ potētia pōt dupl̄r definiri:absolute/& sic est p̄ncipiū agendi vel patiendi.& hoc modo spectat ad metaphysicū.Alio mō cōparatiue respectu alterius potētię/qua ipsa aut maior aut minor dī:& sic cognoscit̄ per maximū/nam si maximuȝ qđ pōt G altera:sit maius eo qđ altera pōt:vna potētia est etiā altera maior:& hoc modo Aristoteles describit.¶ Tertio debes scire ꝙ potētia ꝓpterea nō definit̄ ꝑ minora in q̄ pōt:qȝ talia possunt minui in infinitū/mō per infinitum nihil scit̄:nec definit̄/ꝓpterea ꝑ maximū & nō per minimuȝ definitur.¶ Unde ex verbis Auerrois duę rōnes Quę Auer. cōmē.116. colligi pñt:qbus potētia debeat definiri per excessuȝ.p̄ꝰ/qȝ defectus minuit̄ in infinitū:& per infinitū nihil cognoscitur.Scd̄o/qȝ eo mō potētia cognoscit̄:quo differt ab alia per magis & minus.Sed potentia differt per magis & minus a potētia ꝑ maximū.igit̄ ꝑ maximū definit̄.

¶ Prętérea & si eorū quę per excessuȝ dicuntur:tm̄ aliqd ipole est:etiā plura ipossibilia sunt:qui nāqȝ mille stadia peragrare nō pōt:is profecto neqȝ mille & vnū poterit.

¶ Ut possibile de quo erat intētio dicebat̄ a potentia:sic Expositio. ipossibile denotat̄ ab impotentia siue defectu:docet igit̄ H nunc definire impotentiā:& vult ipsaȝ cognosci per minimū eorū q̄ nō pōt:& reddit cām,qȝ ꝓcedere licet in excessibus ad infinitū:& per infinitum nihil cognoscit̄:& B inquit.[Prętérea & si eorū quę per excessum dicunt̄ tm̄] vt mille stadia peragrare est aliqd ipole respectu ipotentię deambulatiuę Socratis[ēt plura ipossibilia sūt]vt mille/& vnū/& mille & duo:& sic in infinitū.& hoc inquit.[Qui nāqȝ mille stadia peragrare nō pōt:is ꝑfecto neqȝ mille & vnū poterit]nec mille & duo/nec mille & tria:& sic in infinitū.igitur impotentia nō ꝑ excessum:cū nō def/cognoscit̄:sȝ per minimū eorū:quę nō pōt.¶ Pōt ēt ex Quę Auer. cōmē.117. Auerroe colligi alia rō:qȝ tal̄r est impotentia definiēda:qual̄r differt ab alia ꝑ magis & minꝰ.Sȝ differt ab alia

I per minimuꝫ coꝝ q̄ nō poteſt:dicit̄ enim vna impotentia altera vel maioꝛ vel minoꝛ ſi minimū coꝝ q̄ nō poteſt eſt maius vel minus altero minimo alterius.

¶ Nihil tñ nos perturbet finis eoꝝ q̄ pōt aliqua potētia/ſi id qđ ꝓprie poſſibile dr̄ per finē exceſſus definiat̄:forſitan enim dicet q̄ſpiā/id qđ dictū eſt nō neceſſario ita eē.q̄ nāqꝫ ſtadiū videt:is nō ⁊ magnitudines eas q̄ citra ſunt videbit. Sed potius ecōtra:q̄ punctum videre poteſt:aut paruū audire ſonum:is ⁊ maioꝝ ſenſum habebit. Uerum nihil refert ad rationē:definiat̄ eniꝫ exuperatio ipſa aut in potētia/aut in re ipſa.id eniꝫ qđ dictuꝫ eſt

K perſpicuuꝫ eſt: viſio ſiquidem ea ſit que per minus. Uelocitas vō que ꝑ maius excellit.

Expoſitio. ¶ Mouet cōtra ſe dubitationē:ex cuius ſolutione patebit/quōā modo paſſiua potētia terminat̄:⁊ p̄mo ꝓponit illā dicens[nihil tñ nos perturbet finis eoꝝ q̄ pōt ſupple aliqua potētia]vt viſus vel auditus:vel id gen⁹/ ſupple ſi ille finis per minimū ⁊ nō ꝑ maximū deſcribatur.dico nihil perturbet[ſi id qđ ꝓprie poſſibile dr̄ per finē exceſſus vt patuit definiat̄]cā turbatiōis eſſe poteſt ꝯtrarietas definitionū:quā ſubſcribit:⁊ inquit.[Forſitā enim dicet q̄ſpiaꝫ id qđ dictū eſt/nō neceſſario ita eſſe:q̄ nāqꝫ ſtadiuꝫ vel q̄d tale videt:is nō ⁊ magnitudines oēs q̄ citra ſūt videbit]cū ſit dare minimū viſile.[Sꝫ potius ecōtra qui punctū videre pōt:aut paruū audire ſonuꝫ:⁊ maioꝝ q̄ ſit punctū/vel q̄ ſit paruus ſonus/ſenſū hīe pōt.]¶ Rñdet ⁊ inq̄t.[Uerū nihil refert ad rōnē]

L qua dñiebat̄ ipſuꝫ poſſibile per exceſſuꝫ[definiat̄ eniꝫ exuperatio ipſa ſemꝑ/aut in ipſa potētia aut in ipſa re.] Nam quo mō libet finiat̄:ſemꝑ per exceſſuꝫ definitur:⁊ hoc ſubdit dicens[id eniꝫ qđ dictū eſt/perſpicuū eſt]q̄a ſemꝑ ſeruat̄ exceſſus[viſio ſi q̄deꝫ ea ſit q̄ per minus definit̄.velocitas vō q̄ per maius]debes ſcire q̄ tā potentia actiua/q̄ paſſiua determinant̄ ꝑ maximum atqꝫ exceſſum. Nā viſiua eſt altera maioꝛ cuius viſio eſt maioꝛ/motiua altera maioꝛ cuius mot⁹ eſt velocioꝛ. igitur ambe per exceſſuꝫ operū definiunt̄:nō tñ eodē mō:naꝫ in paſſiuis exceſſus eſt a pte potētie:q̄ patit̄/eſt enim viſio aquile maioꝛ:q̄ pōt videre minus. In actiuis vō cōtra eſt ꝑ maius:q̄ potētia regis maioꝛ eſt illa militis: q̄ poteſt in maius:⁊ ita vtraqꝫ per exceſſuꝫ cognoſcit̄:ſꝫ in paſſiuis exceſſus ſit a parte potētie/in actiuis a parte obiecti. ¶ Que ratio docet potētiā paſſiuaꝫ debere cognoſci per minus:⁊ ita p̄dictaꝫ rōnem nō deſtruit hec obiectio:cuꝫ illa ſit data de actiua/deqꝫ poſſibili denoiato ab actiua potētia:⁊ hoc dixit Ariſtoteles viſio ſiquidē

M ea ſit:q̄ per minus:⁊ ita ex pte potētie. Uelocitas autē q̄ per maius excellit:⁊ ſic ex pte rei:eſt eniꝫ viſio opus potētie viſiue/vt velocitas opus potētie motiue.

¶ His vō definitis/dōm eſt q̄ ſequunt̄:ſi itaqꝫ quedā ſunt poſſibilia eſſe ⁊ nō eſſe:qđdā tēpus maximū ⁊ eſſendi/⁊ nō eſſendi definitū ſit neceſſe eſt.(Dico aūt rem eſſe poſſe aut nō eſſe poſſe in vno quoqꝫ p̄dicamēto. vt hominē aut albū aut tricubitum aut aliud id genus.) Nā ſi nō erit aliqđ quantū definitum ſed ſemꝑ ꝓpoſito maius:cuiuſqꝫ rōne nihil minus dicat̄:ideꝫ ſane vno tēpoꝛe infinito erit poſſibile eē:altero tempoꝛe infinito poſſibile nō eſſe.qđ quideꝫ eſt impoſſibile. N

¶ Potētia vt dicebat̄:quedā dicit̄ reſpectu operis:⁊ hec quōā mō cognoſcat̄:declarauit:alia eſt reſpectu eē vel non eſſe:⁊ q̄ eſt ea qua aliq̄d pōt plus vel minus durare:ideo per ipſius tēpoꝛis exceſſuꝫ declarabit̄:⁊ p̄mo ꝓponit intentionē:⁊ inquit.[His vō definitis dōm eſt ea q̄ ſequunt̄ deinceps.]Hec eſt itentio. Deinde ꝓſequitur/⁊ ꝓponit vnā hypotheticā:videlꝫ ſi aliqua eſſe ⁊ nō eſſe poſſunt:eoꝝ terminus erit ꝑ maximū tēpus:in quo eſſe pñt:⁊ hoc inquit.[Si itaqꝫ quedā ſūt poſſibilia eē/⁊ nō eſſe:qđdā tēpus maximū ⁊ eſſendi/⁊ nō eſſendi definitū ſit neceſſe eſt]cuius hypothetice cū ponit̄ antecedēs:erit poſito ꝯñtis/q̄ cuiuſqꝫ rei ſit maximū tempus durādi ſiue eſſendi ⁊ nō eſſendi. Hec Ariſtoteles. ¶ De

O inde declarat in q̄bus hec determinatio locuꝫ habeat:⁊ vult hanc determinationē locū habere in oī p̄dicamento:⁊ hoc adiecit:ne q̄s credat tempus perdurationis ſolū in animalibus eſſe cōſtitutū:nam q̄dā dixerunt montes ⁊ valles eſſe perpetuas:ideo ſubdit in oī p̄dicamēto eſſe cōſtitutuꝫ terminū ſue durationis/tam ad eſſe/q̄ ad nō eſſe. ¶ Deinde reddit cauſaꝫ eius qđ dixit ⁊ arguit per impoſſibile ⁊ inquit. Nā ſi nō erit aliqđ q̄ntū in ipſo tpe eſſendi vel nō eſſendi definitū/ſed quocūqꝫ dato ac ꝓpoſito ſemꝑ maius:ſic q̄ nō ſit deuenire ad vnuꝫ maximū cuius cōparatione nihil alioꝝ q̄bus poteſt durare res ipſa ſit minus:ideꝫ ſane vno tēpore infinito erit poſſibile eſſe/altero tempoꝛe infinito poſſibile non eſſe:qđ q̄dē eſt impoſſibile:nā vt dicet̄ erunt duo tempoꝛa infinita equalia:ſed hoc quōā modo ſit īpoſſibile:quo ve ſequat̄:poſteri⁹ dicet̄ ſ. p̄e. Sic igit̄ pꝫ poſſibile eſſe ⁊ poſſibile nō eſſe terminari per maximū tēpus. ¶ Quo vō

P ad verba attinet:ambiges vtrū eadē ſit potētia qua aliq̄d poſſit pati ſiue qua dicat̄ poſſibile pati/⁊ qua poſſit eſſe vel nō eſſe:⁊ videt̄ q̄ ſic:nā materia eſt potētia qua vnūqđqꝫ poſſibile pōt eē ⁊ nō eſſe:⁊ hec eſt potētia paſſiua:qua vnūqđqꝫ pōt pati. Dici pōt q̄ materia ipſa ratione habita ad formā/eſt potentia eſſendi ⁊ nō eſſendi. Ratione vō habita ad agēs eſt paſſiua:⁊ ſic eſt idē/ſubiecto/ratione differens. Hec quo ad verba.

De maximo ⁊ minimo.

Sed circa rem dubitat̄ contra p̄mā regulam/qua dicebat̄ potentiā actiuā terminari per maximū/q̄ ſi ita eſſet,tunc nō quilibet exceſſus nec q̄lꝫ ꝓportio maioris inequalitatis ſufficeret ad motū:quod eſt falſum.p̄mo/q̄ tunc daret̄ motus tardiſſimus/videlꝫ ille quo.a.potētia moueret.b.reſiſtētiā exceſſu minimo: quo ſufficit ¶ Scđo/q̄ tunc rei ſucceſſiue daret̄ vltīm: nam ſignatis.a.agente:⁊.b.reſiſtēte:volo q̄ creſcat reſiſtentia ipſius.b.vſqꝫ quo excedat̄ ab ipſo.a.exceſſu minimo:⁊ ſimus in illo inſtanti/vel imediate poſt illud adhuc mouebit:vel nō mouebit/ſi mouebit:ille nō fuit minimus exceſſus:cū ſub minoꝛe illo.a.adhuc moueat.b.ſi nō mouebit:tunc illud eſt vltimū motus. Contra ſcđam regulā:que dicit impotentiā terminari per minimū coꝝ q̄ nō pōt:nā ſigno maximū in qđ pōt potētia.a.quod ſit.b.⁊ ſigno minimum qđ nō poteſt eadem potentia.a. reſpectu cuius dicit̄ in potentia:⁊ ſit.c.tūc arguo:aut hec ſunt equalia:aut in equalia.ſi equalia.tunc.a.potētia pōt in vtrūqꝫ:⁊ ſic.b.non dicet̄ minimum quod non:cum in illud poſſit:ſi inequalia:certū eſt q̄.c.nō eſt minus ipſo.b.quia tunc.a.poſſet in.b.⁊.c.quicquid eniꝫ poteſt in maius,poteſt in minus. Si vō maius ſit ipſum.c.ipſo.b.aut exceſſu diuiſibili:aut indiuiſibili:non eſt dicendum exceſſu īdiuiſibili:q̄ ꝑ īdiuiſibile nihil excedit.ſi ſit exceſſus diuiſi-

A lis/ſic vt duo:⁊ cū poſſit diuidi:adhuc ipſuȝ.a.pōt moue
re.b.ipſuȝ/⁊ aliqd maiꝰ:nō ſit minꝰ ipſo.c.vtpote ipſȝ.b.
cū illo plus exceſſus videlȝ cū vno plus:⁊ ſic ipſuȝ.b.nō
fuiſſet maius.℄ Cōtra tertiā arguo/quę dicit potētiam
paſſiuā terminari ꝑ minimū:nā accipio illud minimuȝ:
qḋ mouet illā potētiā paſſiuā:vel excellit illā/vel eſt ęq̄
le:vel minꝰ:nō ęq̄le nec minꝰ/q2 nec ab ęq̄li/nec minore
ꝓuenit actio.ſi maiꝰ:⁊ cū nō ſit maiꝰ in re indiuiſibili:erit
maius in re diuiſibili:⁊ ita vt ꝑus pōt minꝰ illo mouere
eādē/vt ſi illō minimū fuiſſet vt 4ᵒʳ/⁊ reſiſtētia ſiue po
tētia paſſiua vt tria:poſſet minꝰ illo minimo dato vtpote
vt tria cū dimidio vnius mouere illā eandem. ℄ Cōtra
vltimā dubitant:q2 ſi dareꝉ maximū tēpus eſſendi:tunc
rei permanētis dareꝉ vltimū:vt deductuȝ eſt.Scdo/rei
permanētis daꝉ pᵐ non eſſe.igiꝉ nō daꝉ maximū tēpus
quo eſſe pōt.Illud eniȝ ꝑmū nō eſſe/eſt minimū eorū:ꝗ
B bus eſſe nō pōt.℄ Tertio/tps quo Socrates mortuus
nō eſt/eſt īfinitū.igiꝉ nō maximū:ſilr quo Socrates nō
fuit ante generationē fuit īfinitū igiꝉ nec eſſendi nec nō
eſſendi tps maximū dari pōt.Hę ſunt fortiſſimę ꝗōnes
Regulę de potentijs. cōtra Ariſtotelē.℄ Circa hęc debes ſcire:ꝙ tam ab Ari
ſtotele:ꝙ̄ ab Auerroe/⁊ cęteris grecis expoſitoribꝰ:colli
Pria regla gunꝉ hic quatuor regulę de potētiarū terminatione.qua
rū ꝑma eſt/poᵃ actiua terminaꝉ ꝑ maximū qḋ ſic:atq3 ꝑ
ipſuȝ cognoſciꝉ quanta ſit:hoc eſt per id qḋ inter oia quę
Secunda. ſic pōt aut mouere/aut afficere/eſt maius.℄ Scda ꝑo
tentia actiua ſciꝉ quāta eſt per minimū in qḋ nō pōt:hoc
Tertia. eſt per id:qḋ eſt minimū eorū in quę non pōt.℄ Tertia
potētia paſſiua ſciꝉ quāta eſt per minimuȝ a quo poteſt
pati/hoc eſt ꝑ id qḋ inter oia e qbꝰ pōt pati eſt minimū.
Quarta. ℄ Quarta eſt poſſe eſſe/atq3 poſſibile nō eſſe eſt maxi
Poſitio Iuniorum. mū tēpus:hęc colligunꝉ craſſa mineruа ex vbis Ariſto
telis.℄ Iuniores ꝟo potētias actiuas definiūt ꝑ mini
mū in qḋ nō:naȝ pondus ęquale potētię eſt minimū qḋ
nō.potētias ꝟo paſſiuas ꝑ maximū a quo non pñt pati.
Cōſilr aiūt potētiā ad eſſe/⁊ nō eſſe terminari ꝑ mini
C mū in quo nō:⁊ ſic tenent quatuor/quę videnꝉ cōtraria
Ariſtoteli ⁊ expoſitoribꝰ:pro iunioribꝰ tñ ſunt rōnes di
ctę:quę ſunt fortiſſimę/nec pñt ſolui leuiter. ℄ Nōnulli
Nōnullorū conſilium. aiunt Ariſtotelē ⁊ iuniores idē ſentire. Nam Ariſtote
les intellexit actiuas potētias ſciri per maximū citra qḋ
pñt ⁊ hoc aliq appellant minimū qḋ nō.paſſiuas autē ꝑ
minimū vltra qḋ nō pñt:qḋ illi appellāt maximū in qḋ
nō pñt:⁊ ita de maximo ⁊ minimo tēpore:volunt enim
eſſe dandum maximū citra qḋ ois res pōt durare:⁊ hoc
eſt minimū per qḋ nō pōt durare.℄ Hęc expoſitio vi
deficere ꝓpter duo.ꝑmo q2 Auerroes expreſſe vult acti
uas terminari ꝑ maximū qḋ ſic:⁊ paſſiuas per minimū
Confu. qḋ ſic.Scdo/q2 eſt cōtra exēpla Ariſto.de directo.Sim
Scda rñſio plicꝰ quoq3 expreſſe idē aſſerit. ℄ Propterea dici pōt
potētias actiuas ⁊ paſſiuas terminari per maximuȝ vel
D minimū in numeris integris/nō aūt in numeris cuȝ fra
ctionibꝰ:⁊ hęc cōuenit verbis Ariſtotelis ⁊ Simplicij/⁊
oiuȝ peripateticoꝝ.Iuniores ꝟo loquunꝉ de maximo ⁊
Manſa ſol. minimo cū fractionibꝰ:⁊ ꝯſiliū hoc nō diſplicet.℄ So
litus ēt erā dicere cū Auerroe alibi vt ſexto phyſicę au
ſcultationis cō.15.⁊.32.⁊ alibi:ꝙ ſm ꝯſiderationē nālez
regulę Ariſtotelis ſunt verę.nālis eniȝ phs oia cōſiderat
vt ſenſilia atq3 ſenſu notantur.Mathematicus ꝯſiderat
per imagiationē qcqd pōt cogitari;quę rō docet ad ima
ginationē mathematici regulas Iuniorū habere locum.
℄ Tunc ad rōnes/ad ꝑmā dico potētiā actiuā termina
ri ꝑ maximū ſenſile:⁊ dico ꝙ lȝ quilibȝ exceſſus ſufficiat
ad motū/vt motus abſtrahit a ſenſu:nō tñ ſufficit ad mo
tū ſenſu notabilē:⁊ ita cōcedo eſſe motū tardiſſimū:quo
nullus notabilr tardior ſentiri poſſet.Silr concedo dari E
vltimū quo aliqua virtus mouet aliquā reſiſtentiā motu
ſenſu notabili.nō tñ vltimū ſimplr quo virtus mouet re
ſiſtentiā aliquā quouis motu.℄ Ad 2ᵐ dico potentiam
actiuā terminari per maximū notabilr ſenſile/impoten
tiaȝ per minimū notabilr ſenſile qḋ nō:⁊ cōcedo hęc eē
diuerſa:⁊ illud minimum qḋ nō eſſe maius maximo qḋ
ſic:ex quo nō vltra ſequiꝉ illō nō fuiſſe maximū/nā fuit
maximū apud ſenſibilē notā:lȝ nō maximū ſm rem.cō
cludit igiꝉ argumētū illud non eſſe ſm rem:cum quo cō
ſtat illud eſſe maximū apud ſenſuȝ. ℄ Ad tertiā dic eo
dē mō:potētia eniȝ actiua terminaꝉ per minimū qḋ nō:
⁊ paſſiua per maximū qḋ nō in cōſideratione mathema
tica:nō aūt in cōſideratione ſenſili/ac nāli.per idem ad
obiecta cōtra quartā/cōcludunt eniȝ nō dari maximum
ſm rei nām/lȝ ſit maximū apud ſenſibilē ꝯſiderationē:
⁊ ad vltimū debes ſcire ꝙ alr eſt dari maximū poſſibi F
lis nō eſſe/⁊ maximū tps nō eſſendi.ſilr maximū tēpus
eſſendi/⁊ maximū tēpus poſſibilis eſſe.Unde concedo
nō dari maximū tēpus nō eſſendi:q2 illud a parte poſt
eſt infinitū:ſed bñ datur maximuȝ tēpus poſſibilis non
eſſendi:nā ois res quę pōt nō eē.venit ad maximū ipſiꝰ:
quo ipſa fuit ſub poſſibili nō eſſe.Silr daꝉ maximū tps
poſſibilis eſſe:q2 deueniēdū eſt ad vltimū tēpus:in quo
ceſſat potētia eſſendi/⁊ eſt res ipſa:⁊ tu intellige vt ſupra
ſm ꝯſiderationē naturalem/nō ſm rem in ſe.Hęc nunc
mihi videnꝉ/lȝ aliter ſcripſerim in libro de gnōne.Sed
cum nihil certi habuerim in ſcientia naturali:ego ſcribo
vt venit in buccam.Mutantur enim opiniones ſm tē
pora vt dixit Empedocles.

℄ Principiū ꝟo hinc ſumaꝉ:ipoſſe eniȝ atq3
falſuȝ nō idē ſignificāt.Impoſſe nāq3 ⁊ poſ
ſibile/atq3 falſuȝ ⁊ verū vno mō ex ſuppōne G
ſunt.veluti triangulū duos rectos hē ipoſſe
eſt/ſi hęc ſint.ēt diameter cōmēſurabilis erit/
ſi hęc ſint.Sūt aūt alio mō ſimplr ⁊ poſſia ⁊
ipoſſibilia ⁊ vera ⁊ falſa.Nō eſt igiꝉ idē fal
ſuȝ aliqd eſſe ſimplr ⁊ ſimplr impoſſibile.

℄ In oibus Ariſtoteles vt ſtudioſus geometrię ſeruat or Expoſitio.
dineȝ geometricū.geometra nāq3 ꝑmo terminoꝝ defi
nitiōes ſumit.Scdo ſuppōnes ꝯſtituit. Tertio ꝯclōnes
deducit.Ariſtoteles igiꝉ hactenꝰ ſumpſit terminoꝝ defi
nitiones:nūc ſuppoſitiones ꝯſtituit:quarū ꝑma eſt falſū
⁊ impoſſe nō ſunt idē:ſȝ q2 hoc pōt eſſe falſuȝ:ideo decla
rat hęc quatuor videlȝ falſuȝ ⁊ veruȝ/poſſe ⁊ ipoſſe poſſe
ſumi ex ſuppoſitione:⁊ ſic falſuȝ ⁊ ipoſſe/poteſt eſſe verū
⁊ poſſe:vt equuȝ habere alas eſt falſuȝ ⁊ ipoſſe/tamen po
ſito ꝙ volet/erit verum ⁊ poſſibile ex illa ſuppoſitione.
Alio mō illa poſſunt ſumi abſolute:⁊ ſic falſuȝ nō eſt im
poſſibile ſimplr:multa eniȝ falſa ſunt poſſibilia vt ſedē H
tem currere eſt falſuȝ:ſed poſſibile.Hęc eſt ꝑma ſuppo
ſitio.Inquit[ꝑncipiuȝ ꝟo hinc ſumatur:ipoſſibile enim
atq3 falſuȝ nō idē ſignificant]hęc eſt ſuppoſitio.Sed q2
pōt hęc ſuppoſitio eſſe falſa/⁊ poteſt eſſe vera:ſubſcribit
diſtinctionem ⁊ colligit in quo ſenſu ſit vera ⁊ in quo ſit
falſa:⁊ inquit.[Impoſſibile nāq3 ⁊ poſſibile ⁊ falſū atq3
veruȝ vno ſupple modo ex ſuppoſitione ſunt]vt equum
habere Alas/eſt veruȝ ex ſuppoſitione ſi volat:⁊ hoc ait
[veluti trianguluȝ duos rectos habere eſt impoſſibile ſi
hęc ſint]videlicet ſi triangulus ſit quadrangulus:naȝ ſit
poſito illo:triangulus nō duos rectos habebit:⁊ diame
ter commenſurabilis erit coſtę ſi hęc ſint : videlicet ꝙ
diametri ad coſtam ſit ꝓportio tripla/aut quadrupla:⁊

I sic ista vno numero sumuntur ex suppõne: sunt aũt alio mõ simplr ꝛ possibilia ꝛ ipolia ꝛ vera ꝛ falsa: ꝛ sic scdo modo accipiuntur simplr: ꝛ hoc igitur modo non est idẽ falsuȝ aliqd esse simplr/ ꝛ simplr ipole. Hec est suppõ.

℄ Te naq3 dicere stare falsuȝ est qdẽ: sed nõ impossibile. Similiter ꝛ eũ qui citharam q̄dem pulsat: non autẽ canit: canere dicere falsuȝ est quidẽ: sed nõ impossibile. Simul ꝺo stare atq3 sedere ꝛ diametrũ esse costę cõmensurabilẽ: nõ mõ falsuȝ est: sȝ ẽt ipole.

Expositio.
℄ Videt nũc Aristoteles quasi pbare qõ dixerat: ꝛ simul exponit: ꝙ qdẽ pbet: pȝ per illud verbũ naq3: qõ causaȝ reddit: exponit ꝺo: qꝛ falsuȝ vult eẽ in plus ꝙ̄ impole: si

K quidẽ oẽ ipole sit falsuȝ: ꝛ nõ ecõtra. Ingt. te naq3 dicere stare/ falsuȝ est qdẽ: sed nõ ipole: silr ꝛ eũ qui Citharam qdẽ pulsat: nõ aũt canit: canere dicere falsuȝ est qdẽ: sed nõ ipole: ꝛ ita falsuȝ est in plus ꝙ̄ ipsuȝ pole. Simul ꝺo stare atq3 sedere ꝛ diametrũ esse costę cõmensurabilẽ/ nõ modo falsuȝ est/ sed ipole. Sic igit falsuȝ vĩ vti gen⁹ ad pole/ ꝛ ipole: pole enim vĩ falsuȝ: ꝛ ipole etiã: ꝛ sic pȝ rõ eius qõ dixerat/ ꝛ declaratio quonã mõ differunt.

℄ Nõ igitur idẽ est supponere falsuȝ ac ipossibile. ipole siquidẽ ex ipoli accidat.

Expositio.
℄ Ex pma illa suppositione infert scdaȝ videlȝ ꝙ nõ est idẽ supponere falsuȝ ꝛ supponere ipole: ipole si quidem ex ipoli accidat. at ex falso nõ semper impossibile: cum

L (vt dictũ est) sit ꝛ falsuȝ pole/ ꝛ falsuȝ impole.

℄ Sedendi itaq3 atq3 standi aliqd simul potentiam habet: quia quando habet illaȝ ꝛ alteram habet. Verũ non vt simul sedeat atq3 stet: sed in alio atq3 alio tempore.

Expositio.
℄ Iterũ ex dictis infert tertiã suppositioneȝ/ videlȝ ꝙ lȝ aliqd possit simul habere potẽtiã ad duo opposita: nũq̄ tñ põt sil habere illa opposita/ sed in alio atq3 alio tẽpore: qꝛ lȝ possit esse in simultate potẽtiarũ: nõ tñ in potentia simultatis. Ingt. sedẽdi itaq3 atq3 standi aliquid sil potẽtiã hȝ: qꝛ qñ hȝ illã/ ꝛ alterã hȝ: verũ nõ vt sil sedeat atq3 stet: sȝ in alio atq3 alio tẽpore. Hec est 3ª suppositio.

Unde ars ob ligatoria.
℄ Ex his quę Aristoteles dixit hic accipit: id qõ logici dicunt esse falsuȝ duplex/ vno mõ ipertinẽs: qõ videlicet sui qualitate est falsuȝ/ ꝛ hoc vocant falsum simplr. Alio mõ falsuȝ sequẽs expositis: qõ vocat falsuȝ ex suppositione: simili mõ distinguere possum⁹ de necessario/ ipossibili ꝺo ꝛ cõtingenti: qua rõne apud Aristotelẽ aliqõ falsuȝ est cõcedendũ: qõ simplr est negandũ: vt te eẽ

M in Roma/ si admisisti te esse Romę: quare q negat arteȝ obligatoriã: nõ peripatetice sentit.

Quę Auer. cõmẽ. 119.
℄ Aduerte tamen ꝙ Auerroes ex vniuerso hoc textu facit duas suppõnes/ quaȝ pma est/ falsuȝ esse duplex: falsuȝ videlȝ possibile/ ꝛ falsuȝ ipole: ita vt sit ipȝ falsuȝ veluti gen⁹ ad pole ꝛ impossibile. Scda est ꝙ qualis in actib⁹ est successio/ talis ꝛ in potẽtijs: cũ eniȝ aliqd recipit vnũ cõtrariũ cessat potentia ad illud: ꝛ surgit potẽtia ad alterũ: at cũ recipit alteꝝ cessat potẽtia ad illud: ꝛ surgit rursus ad aliud: ꝛ hoc fit alternatim sm successioneȝ. ꝛ sic vult Auerroes nihil

Confu. Aui.
simul posse habere duas potẽtias ad cõtraria. ℄ Sed pace Auerrois dixeriȝ nec expositio verbis Aristotelis cõuenit: nec rõni: nõ verbis qdeȝ: qa Aristoteles fecit (vt visuȝ est) tres suppõnes: amplius hec scda nõ inuenit in illius verbis. Immo cõtrariũ illius. nõ rõni ꝺo: qꝛ tẽpe-

Expõ suppõnis Auer.
ratuȝ vt tepidum hȝ duas potẽtias sil ad cõtraria. vt ad calidũ ꝛ frigidũ. ℄ Et tu debes scire ꝙ expositio Auerrois nullatenus verbis Aristotelis cõuenit/ vt visuȝ est. N

Id aũt qõ dixit ipse de potẽtijs põt esse verum: quando illę potentię sunt ad contraria imediata. Aris. autem loqtur de contrarijs mediatis.

℄ Si igitur aliquid plurium potentiam habeat tempore infinito: nõ est hoc in alio atq3 alio tempore/ sed simul. Quare si aliquid qõ tempore infinito existit: corruptibile est: illud vt nõ sit potentiaȝ habet. Si igitur id quod tempore infinito est ens: sit possibile non eẽ: simul nimirum erit atq3 non erit actu. Igit falsum quidem euenit sane: quia falsum supponebatur/ nam si id impossibile non esset: ẽt id quod euenit impossibile profecto nõ eẽt. O

Omne igitur quod semper est: simpliciter incorruptibile est.

℄ His sumptis syllogizat: ꝛ sylls est hypotheticus ꝺ mõ: si aliqd qõ tẽpore infinito est ens/ sit corruptibile: illud hȝ tẽpore infinito potentiã nõ essendi. Ultra/ illud potẽtiaȝ nõ essendi tẽpore infinito hȝ. igit actu simul est ꝛ nõ est. at ꝯsis est ipole. igit ꝛ ans. Circa rõnẽ pmo resumit vltimã suppositionẽ: ꝛ ingt. Si igit aliqd potentiã plurium habeat tẽpore infinito: nõ est hoc in alio atq3 alio tẽpore: sed simul sumpsit eniȝ idẽ habere potẽtiaruȝ simultatẽ: ꝛ nõ potẽtiã ad simultateȝ: hac suppositione resumpta syllogizat: ꝛ ingt. Quare si aliqd qõ tẽpore infinito existit: corruptibile est. Illud eodeȝ tẽpore infinito vt nõ sit potẽtiã habet. Ultra si igitur id qõ tempore infinito est ens: sit possibile nõ esse illo infinito tempore: simul nimirũ erit atq3 nõ erit actu vt declarabit postea. Destruit ꝯsequens: ꝛ inquit. Igit falsuȝ qdẽ euenit sane/ qꝛ falsuȝ supponebat: nã si id qõ supponebat ipossibile nõ esset. etiã id qõ euenit impole nõ eẽt: ꝛ ita antecedens est ipossibile: qꝛ vltimũ ꝯsequẽs est impossibile. Omne igit qõ semp est: simplr incorruptibile est. Et sic habet sylls. ℄ Auerroes aũt in cõmẽto tribus modis rõnẽ Aristotelis deducit/ pmo sic/ si ęternum potest nõ esse: interdũ illud nõ erit: aliter pole illud fuisset frustra: ꝛ si nõ erit interdũ/ tunc tẽpore infinito nõ erit: ꝛ ex quo tẽpore infinito ponebat esse. igit eodem tẽpore erit ens: ꝛ nõ ens. Scdo deducit/ ꝛ sylls sic cõponit vt dicit. hoc demonstrando mundũ est corruptibile. Hoc demõstrando eundem mundũ est ęternũ. igit in tertia figura aliqõ ęternum est corruptibile. Hec cõclusio est contra definitionem ipsius corruptibilis ꝛ ęterni. igit aliqua ppositionũ est ipossibilis: ꝛ nõ minor. igit maior: ꝛ sic ipse mundus non erit corruptibilis. Tertio sic/ omne qõ fuit nõ ens/ postea ens: iterũ q̄nq3 erit nõ ens. Sed mundus fuit nõ ens postea ens apud Platonẽ. igit aliq̄n erit nõ ens. maior declaratur/ qꝛ esse ꝛ nõ esse sibi mutuo succedunt. igit ꝛ potentię ad illa. igit vt ad esse sequit nõ eẽ/ ꝛ ecõtra: sic ad posse esse sequit posse nõ esse ꝛ econtra: ꝛ ita eiusmodi potẽtię sibi mutuo succedũt vt act⁹. ℄ His

Quę Auer. cõm. 120.

Q

Rñsio ad rõnẽ Arist.
rõnibus dici põt mundũ anteq̄ ad actũ poneret fuisse in potentia ad esse: ac aduenięte ipso esse: cessat potentia ad illud: ꝛ nõ surgit potentia ad nõ esse/ nam per aduentũ act⁹ essendi/ ipse adeptus ęternitatẽ: ꝛ hãc rñsionẽ tradunt nonnulli Theologi de rationali anima: quę antea fuit sub nõ esse: ꝛ postea a deo adepta est ęternitateȝ.

Obiectio.
℄ Huic Responsioni obijcit Auerroes: pmo/ quia tale ęternũ est nõ possibile nõ esse per te. igit impossibile nõ esse ab ęquiualenti ad ęquiualens. Ultra/ est impossibile

non esse

A
non esse.igitur necesse esse simili ratione. Ultra necesse
esse:igit semp ens:quod eni est desinitio necarij.t ita in nul
la dira tpis nō ens:t ita nō fuit nō ens.Ampli⁹ arguit/ac
cipiat tps quo mūdus stetit sub non eē:aut tale tps ante
mūdi genituram est finitū:aut ifi^m.Si ifi^m:igit tps nō es
sendi/t tps po^e eēndi erit vnū.igit in eodē tpe erit ens t
nō ens:qm tps po^e vnū est ac oi ex pte ifi^m:at si tps eēn
di t tps nō eēndi sūt finita ac diuersa.igit qōlibz illoꝝ
Rationes Ari. i qb⁹ fundant.
erit fi^m:t ita alternatiz erit nūc ens/nūc nō ens. ¶ Debes
scire φ oēs iste rōnes sustētant i duob⁹:q̄rū p^m ē/oē po^le
fieri qn̄qz in actu:vt iā in suppōnib⁹ sumptū est:scdm eiz
est falsuz po^le differre a falso ipo^le:qa falsuz po^le quā
doqz erit:at falsuz ipo^le nūq̄ erit.Scdz/oē id qd est ifi^m
p tps ifi^m vna ex pte p se/est ifi^m oi ex pte. Nā ex quo p
se est ifi^m:nō magis ad vnā:q̄ alterā ptē erit tale:aut igr
B
ad ambas ptes tale est:aut ad neutrā. His eni sumpt/ra
Obiectio
tiones oēs Ari^lis t Auer.sūt efficaces. ¶ Sz ꝯ banc z^am
suppōnē obijciūt.nā po^a māç est ifi^ta a pte an:t tn̄ nō ē
infinita a pte post:cū in aduentu for^e cessat ipsa:t sic non
Solo Aui.
opz oē ifi^m vna ex pte eē ifi^m ex oi. ¶ Soluit Auer.hāc
pmo.d.talē potētiā eē ifinitam oi ex pte/rōne habita ad
subz remotū:qd est p^a mā:rōne ꝯo habita ad subz ppin
quū.vz ad māz pximā erit vtraqz ex pte fi^ta:vt ēt sentit
Replica.
ipse.12.meta.cō.11. ¶ Sz dices tunc eadē res erit eter
na:t nō eterna:vt po^a māç:h aūt ipo^le est tā absolute q̄
ꝯparatiue.Scdo in aduētu for^e cessat ois po^a q̄ perat in
Alia Aui. rāsio.
mā.igit nō remanebit a pte post. ¶ Forꝫasse pp h Aui.
aliter dic:t vult potētiā māç respectiuā esse eternā a pte
an p accīs:qa genita ifi^ta pcesserūt/licet q̄ sit ordo per
accīs:vt dr 8° physicç auscultatiōis.cō.15. Tūc ad for
C
mā diceret sec⁹ eē d eterno a pte an:t eterno a pte post:
nā eternū a pte an pōt eē p accīs:qm̄ infiniti⁹ p accīs potue
rūt pcedere ifi^m:at eternū a pte post:non est nisi p se:qa
nō est tale nisi p puatione cāꝝ faciētiū corruptionem:t
sic tale p f.:t ita rō nō est ad ppo^m. ¶ Hinc emergit er
ror holum vt Auer.addit:qa enīz viderūt po^am respecti
uā posse eē eternā a pte an:t desinere a pte post:crediderūt
a sili posse q̄cq̄ eē eternū a pte post:t factuz a pte ante:
q̄re cū illa po^a ad eē est ifi^ta a pte an:poterit ēt po^a ad nō
eē ifinita eē a pte post. Hoc aūt vt dicit nō est sile:qm̄ p
accīs eē pōt q̄cq̄ eternuz a pte an:nihil aūt eē pōt eter
nū a pte post:nisi p se:t hinc error illoꝝ pficiscit:qa non
distinxerūt iter eē tale p se:t tale p accīs.Ad ppo^m igit
oē ifi^m ex vna pte p se/est ifi^m oi ex pte p se:qa cuz tale p
se sit infi^m:t p se t de oi sint idē/atqz fm φ ipm:erit tale
D
ifi^m oi ex pte/t sus nā ifi^m:t ita vtro latere:t hoc mō est
mūdus:ipse eni mūdus si est etern⁹ a pte post:cū sit tale
p se:nihil ipm pcessit,nec p se/nec p accīs:t cū sit pmum
corpoꝝ:nec a pte an ei⁹ gn̄atio potuit ipediri:nec ei⁹ cor
ruptio a pte post:ideo ē etern⁹ oi ex pte.h Aui.i pn̄ti cōmē.
Nō optia.
Circa hec q̄rūt/vtrū aliqd eternū possit eē corrup^le/
siue vtrū oē corruptibile necio corrūpet. Et
vi φ nō.p̄/nā ptes cētrales terre sunt corruptibiles:t tn̄
nūq̄ corrūpent:cū illis nō possit applicari ꝯriū.eadem
quoqz rō fieri pōt de ptib⁹ ignis iux ꝯcauū celi ꝯstitutis.
¶ z°/mot⁹ celi est etern⁹/t pōt nō eē:vt.12.meta.cō.41.
sentit Auer. ¶ 3°/lumē solis est corruptibile:t tamē nūq̄
corrūpet. ¶ 4°/fm Ari^lem nō oia necio eueniūt:vt in li°
de iterptatiōe visum est.igit nō oē gn̄andū necio gn̄abi
tur:nec aliqd corrūpēduz necio corrūpet. ¶ Preterea.
dubitat ꝯ rōnes Ari^lis.p̄ qa Socrate existe albo/pōt fie
ri niger:ponat igit in eē:tūc idē erit alb⁹ t nō alb⁹.ꝯña ē
falsuz ipo^le.igit argu^m Ari^lis for^a nulla est.z° dici posset
de sensu diuiso eternū posse nō eē.de sensu ꝯo cōposito
nō pōt eternū nō eē:vt logici tradūt. 3° dici pōt fm ve

ritatē mūduz eē corruptibilē:t qn̄ dr ponat in eē φ cor
rūpat:casus nō dz admitti:qa repugnat posito:est.n.po
situ mūdū eē eternū. ¶ In qōne hac Juniores oēs con
Sol. iuniorum.
sentiūt determinatione Ari^lis nō hre locū/nisi in substan
tijs.In substātijs eni oē eternū a pte an est eternū a pte
post/t nihil in substātijs eē pōt eternū t corruptibile.at
in accīntib⁹ determinationē Ari^lis locū nō hre aiūt vt ar
gumēta cogūt de motu t lumie.Hui⁹ rei ꝯiectura/quam
ipsi nō dicūt/eē pōt:ex eo qa suba est eterna p puationē
cāruz corruptiōis:vt.n.suba est corruptibilis ex eo qz hz
causas sue corruptiōis.vz māṁ t ꝯrietatē:ita est eterna per
hanc cāꝝ puationē:t sic in suba nihil eternū pōt eē cor
ruptibile:cū eēt eni sine causis corruptiōis:t cū causis cor
ruptiōis:at accīntia ipsa multas ob causas eē pn̄t eterna/
interdū qa eoꝝ subz est eternū vt mot⁹ celi/q sui ex pte
F
corruptibilis est:sz a pte subi est etern⁹:atq̄ a pte agen
tis.Interdū p puationē cāruz corruptiōis veluti dimen
sio ipsa māç:q̄ qdē qa caret ꝯrio:ideo est icorruptibilis:
t ita nō est sile de substātijs:t de accīntib⁹:nā in substan
tijs oē corruptibile vno mō est corruptibile oi mō:cum
nō nisi vno mō suba corruptibilis sit:at in accīntib⁹ pōt
accīs merito ꝯrij eē corruptibile vt mot⁹ rōne getis alia
rōne erit eternū.vz subi t motoris:qb⁹ maior po qōnū
Cōfutatio
delet. ¶ Sz h solo vi stare nō posse:p̄ p ꝯba Ari^lis su
perius vbi accepit vlr in oi pn̄to eē maximū tps signā
duz:quo aliqd pōt corrūpi:vbi Auer.cō.illo.118. voluit
in oi pn̄to corruptibile fore corrūpēdū.z° rō Ari^lis vi ꝯ
hos de accīntib⁹:vt de substantijs:sic si aliqd eternū pōt
desinere eē/siue sit suba/siue sit accīs.igit hz po^am ad nō
eē:aut igit tpe finito vel tpe ifi^to:t arguat vt pus:t q̄cqd
dices tu de accīntib⁹ dicā ego in substātijs p Platone.3°
G
Ari^les t Auer.ifra cō.138.sumūt oē ppetuū vlr fm indi
uiduū eē nec̄e eē:quoꝝ rōnes pquire.Demū Auer.idez
Pō ppria.
sumit in accīntib⁹ in z° hui⁹.com.15.vt videbit. ¶ Pro
pter h vi mihi vlr eē dōm tā in substātijs q̄ accīntibus
nullū eternū posse eē corruptibile/nec corruptibile q̄cq̄
esse eternū.Ampli⁹ oē corruptibile necio corrūpet/t oē
gn̄abile necio gn̄abit in se vel sibi sili:dico vel sibi silis
qa nō est sile de corruptibili t gn̄abili:t oē nāq̄ corrupti
bile de nec̄itate corrūpet:at pōt eē aliqd gn̄abile:qd nō
necio gn̄abit:vt for⁹ aialis:q̄ eēt ifinito tpe postea gene
rāda.cui⁹ dic cāz dedit Auer.ex eo:nāz corruptibile est
p se tale:at gn̄abile p accīs pōt ipediri fm idiuiduū:sat
est vt non ipediat fm spēm. Hec peripatetice dicerem.
Solones rōnuz ad pn̄a Sol aliqꝝ.
¶ Tūc ad rōnes/nōnulli ad pmā ex ignorātia logicç ne
gāt albū posse eē nigrū:nā oē po^le vt dicunt apd Ari^lem
necio erit.Sz isti sūt reprehēsione digni.nā Aristo^les dixit
H
expsse sedētē currere eē falsuz qdē:sz po^le:t ita iterdum
Cōfutatio Propa sol. Auerro.
erit. ¶ Propterea debes scire φ sec⁹ est loq in po^libus
fm tps eternū:aliter t in po^lib⁹ fm tps fi^m:po^le eni eter
nuz determinat ad vnū:at po^le nouū est ꝯtīgēs ad qōlz il
loꝝ:ideo rō Ari^lis valet ꝯ Platonē.q dixit eternū posse
corrūpi tpe ifinito. Hec rāsio est Auer.ifra cōmē.124.
Qual solu. Auerro. Alia solo.
¶ Uex h solo nō est ad formā:ppea dicerē fm pipate
ticos oē po^le posse poni in eē vt ex ei⁹ dcfinitiōe colligi
tur:vex iterdū pōt poni in eē in eodē tpe subito ꝯstituto
sub eadē for^a q̄ pfuit:iterdū in diuersis tpib⁹.in hac.n.po
test Socrates eē alb⁹:ipso sub eadē for^a ꝯstituto:verifica
tur p vno t eodē tpe eē Socratē t albū:at dicēdo sedē
tez po^le est currē:nō possum⁹ ponē in eē p eodē tpe sub
eadē for^a:sz est sensus φ abiecta sessiōe/id qd sedet cur
ret:t ita p diuersis tpib⁹ ex his ad formā:si eni eternum
pōt desinere/siue eodē tpe/siue diuerso aliqn̄ desinet:t ita
solo pz ad pmā:p idē ad z^am. ¶ Ad 3^m eodē mō tollit:
nā nulla pcessit obligatio. Nā Ari^les nō ꝯ obligationē:sz

I ꝯ pōnē isterit: τ ita si ęternū pōt nō eē aliqñ nō erit/siue
eodē/siue alio atq3 alio tpe: τ si Plato ex obligatiōe con
cesserit mūdū eē ęternū nō obuiit ꝯcedē posse nō eē/nam
ex h ꝯcesso seq̄r repugnās. Nō nullū repugnās posito
τ ꝯcesso d3 admitti vel ꝯcedi. h ad rōnes ꝯ demrātionē
Arislis. ℂ Nūc ad rōnes ꝯ veritatē in secūd pmā de ptib⁹
terrę τ ignis miror recētiores: q nescientes solonez ad il/
lā: multa blacterīcāt: ꝯcedūt enim aliqd eē corruptibile:
qd nūq3 corrūpet. τ h q2 po⁹ ad ꝑuationē nō d3 reduci
ad actū: s3 bn̄ po⁹ ad eē: q2 est ad ꝑfectionē: po⁹ enim ad
ꝑuationē frustrari pōt. S3 h sūt directe ꝯ Aristo. τ
Auer. q vir voluere oē corruptibile qñq3 corrūpi nō mō
fm idē spē: s3 fm idez nūero. ℂ Propterea debes scire
q Arislis mouit τ soluit dictā dubōnē de ptib⁹ cētralib⁹
atq3 ptib⁹ ignis iuxta celū ꝯstitutis in libello de lōgitu
τ breuitate vitę. cap. 3°. ibi nāq3 ait. oē corruptibile qñq3
K fore corrūpēdū: τ ita ptes cētrales terrę si a ꝯtinēte cor/
rūpētur: s3 venīēt ad locū suę corruptiōis. p accñs: aut ex
ordie vniuisi: aut ex eo q2 terra ex vna pte cōsumit plus
τ ꝟsus illā mouet tota vt vniuersi mediū teneat: τ ide l/
terdū ptes cētrales fiēt circūferētiales: τ eodē mō ō pti/
bus ignis: ignis eni ex vna pte corrūpit: τ ide ne dei va/
cuū cęterę succedūt: τ tādē q̄ erāt remotę ab ipo aere ꝑ/
ximę fiēt. ℂ Ad illō de motu τ lumie: dcm̄ est: nā h cōti
nue gñant τ ꝯtinue corrūpunt: τ sic sunt alia atq3 alia: h
eni ait Auer. in elntis. nā est ęternū elntū oē fm totū: at/
tamē ꝯtinuo est aliō atq3 aliō fm ptes. de dimēsiōib⁹ ēt
p3: sūt eni ęternę fm eēntiā: at fm eē ꝯtinuo sūt alię atq3
alię: vt in libro de suba orbis diximus. Ex his p3 ꝙ oē cor/
ruptibile qñq3 corrūpi. Itēq3 nullū ęternū posse eē cor/
ruptibile. ℂ 2° p3 rō Arislis: nā vbi ęternuz eēt corrupti/
bile: ęternū posset nō eē p ōfinitionem corruptibilis: τ si
L posset nō eē: qñq3 nō erit: nā suppositū fuit eē maximuz
tpe tā po⁹ ad eē: q̄ po⁹ ad nō eē: τ ita tale ęternum qñq3
nō erit: τ cū erat ęternū: erat in tpe isto ens: τ si i tpe isto
ens: in oī dīa tpis futuri ens: τ q2 erat corruptibile τ in
q̄dā dīa tpis nō ens p ōducta: tūc in illa tpis dīa erit si
ens: τ ens: nō ens gdē: q2 iā i illa fuit ōducta po⁹ ad actū:
ens ꝟo q2 erat in oī dīa tpis ens: τ p ꝯñs in illa: q̄re sit
ens τ nō ens. at cū istō ꝯñs sit ipole: ꝑm⁹ q̄3 añs erit ipole:
Nō h pul/chra. τ ita nullū ęternū ē corruptibile. ℂ Debes scire q h qd
verū oē corruptibile de nec̄itate corrūpet: aut oē gñabi/
le/nec̄io gñabit: est ipertinēs huic rōni Arislis: siue sic/si/
ue nō/rō Arislis est efficax: p illa eni sufficit supponere: q
oē corruptibile corrūpat/aut in sui indiuiduo/aut in sui
spē: silr oē gñabile gñet/aut in sui idiuiduo/aut i sui spē:
2° suppone mūdū ō mēte Platonis eē vnū nūero in sui
spē. Ex his facile rō deducit mūdus est corruptibil. igit
aliqñ corrūpet/aut in sui spē/aut i sui idiuiduo: nō i spē:
M q2 nō sūt plēs mūdi in eadē spē. igit idē nūero mundus
qñq3 corrūpet: τ vltra, tūc idē erit τ non erit fm nūez: τ
ōductio p3. Silr ōduci pōt de gñabili. erit eni ipe qñq3/
aut in spē/aut in indiuiduo genitus: τ ita idem qd prius.
Ex his sequitur quomodolibet soluat pma quęstio: sem
per rōnem Arislis valere. Hęc nunc mihi videntur.

ℂ Sīli rōne ēt igenitum erit. Nā si gñabile ē:
aliquo in tpe ip3 nō eē pole erit. Sigdē cor/
ruptibile id sit: qd prius gdē nō erat: nūc aūt
est. Aut qd nūc gdē est: pōt autē aliqñ poste
ri⁹ nō eē. gñabile ꝟo id qd prius nō eē pote/
rat. at nō est tps/aut finitū/aut ifinitū in quo
id qd semp est: nō eē possit. eteni finito tēpo
re eē pōt: ifinito sigdez τ in tpe esse pōt: non

igit contingit idem vnumq3 τ semp ens τ N
esse τ non esse posse.

ℂ Hactenus pbauit ęternū nō posse eē corruptibile: nunc Expositio.
vult pbare q ęternū nō sit genitū siue gñabile: τ duo fa
cit: p pbat sempiternū nō posse nō eē. 2° pbat sempiter/
nū nō posse semp nō eē: quo ad pmā pte arguit vt supra
vt de corruptibili: h mō si ęternū pōt eē genitū: ęternuz
qñq3 fuit nō ens: vt ex ōfinitiōe ipsi⁹ geniti p3: fuit quā/
doq3 nō ens. igit certa dīa tpis fuit nō ens: s3 tale ē ęter
nū. igit oē dīa tpis fuit ens: τ ita in illa q̄ fuit nō ens/etiā
fuisset ens: q̄ rōne sil idē erit τ nō erit: τ h rō vt diximus
fundat in illa vna suppōne/oē ęternuz qd p se limitat si/
bi tps ifinitū vna ex pte: limitat sibi illō oī ex pte. Ingt. Si/
mili rōne ēt ip3 ęternū igenitū erit: h est itētio: τ h pbat.
τ ingt, nā si genitū erit vl si gñabile est: aliq̄ in tpe ip3uz O
nō eē pole erit: deducit p ōfinitiōes q̄s sumpsit. τ ingt. si
gdē corruptibile id sit: qd prius gdē nō erat: nunc aūt est/
aut qd nūc gdē est: pōt aūt aliqñ posteri⁹ nō eē. gñabile
ꝟo id qd prius nō eē poterat: τ sic p3 illa ꝯñia. v3 si ęter/
nū aliqd est genitū: illō qñq3 nō fuit. Destruit ꝯñs. τ in/
gt. At nō est tps/aut fīm/aut ifīm in q̄ id qd semp est nō eē
possit. Addit tñ q qcqd est vl pōt eē tpe ifinito/est vl pōt
eē tpe finito: qcqd eni pōt eē in oī tpe esse pōt in q̄l3 tpis
dīa: τ ex h vult dīe si illō sempiternū sit semp ens: τ ēt a
pte añ fuit semp ens/τ vbi a pte añ est semp ens: tūc idē
sil est atq3 nō est: τ eēt eni a pte añ/q2 sempiternuz τ in oī
tpe ens: nō eēt aūt: q2 genitū τ quodā tpe nō ens: τ ita il/
lud ꝯñs est ipole: ꝑpea ꝯcludit oppositū añtis. τ ingt. Non
igit ꝯtigit idē vnūq3 τ semp ens eē τ nō eē posse: nullu3
q̄ sempiternū est genitū vel gñabile. Hęc Arislis.

ℂ At ꝟo nec negatio ꝯtigit. v3 vt nō semp sit. P
ipole/igit est τ semp aliqd eē/τ corruptibi/
le eē: pariter quoq3 nec generabile. nā si duo
sint termini: quoz posterior sine priore eē nō
pōt: si ille ineē alicui nō possit: etiā posterior
eidē inesse nō poterit. Quare si id quod sem
per est non potest aliquando non eē: impos/
sibile est τ generabile esse.

ℂ Hactenus pbauit ęternū nō posse eē genitū: nūc pbat q Expositio.
nō possit nō semp eē. Debes scire q ipsi semper eē duo
opponūt/alteꝝ est posse nō eē. Alteꝝ ꝟo posse nō sem/
per eē. Arislis igit remouit a semp ente pmū: pbauit enim
semp ens nō posse nō eē. Nūc remouet 2m/τ pbat sem/
per ens nō posse nō semp nō eē: imo q semp ens nec̄io
τ semp sit: τ p ꝑponit itētionē. τ ingt. At ꝟo nec negatio
ꝯtigit illa opposita. v3 vt nō semp sit: vt dicebam⁹ cui hęc Q
opponi semp eē/τ nō semp eē: τ ita nunc remouet 2m. v3
q semp ens: nō possit nō semp eē. Hoc aūt nō alia rōne
vult eē pbatū: nisi ea q̄ paulo añ tacta est: erit eni idē sil
ens τ nō ens. Ex his epilogādo τ aliqd addēdo ꝯcludit
ipole igit est τ semp aliqd eē: τ corruptibile eē: τ h q̄ ad
pmā rōnē: pariter quoq3 nec gñabile: τ h q̄ ad 2m rōnē.
Ad h ꝟo vtrūq3 addit rōnez: q̄ nō est tacta sub h mō: s3
in re sit illa met. τ ingt. Nā si duo sunt terminī: quoꝝ po/
sterior sine priore eē nō pōt: si ille prior alicui ineē nō pos/
sit/ēt posterior eidē ineē nō poterit. Vbi cā. vt q2 aial τ
hō sunt termini ordinati fm prius τ posteri⁹/τ hō nulli in
esse pōt: nisi eidē aial isit: ꝑpea cui nō inest aial: τ eidē nec
pt hō ineē. Hęc sumat vt maiorcui subaudi tn̄ miorē: s3
pole eē τ nō eē/τ corruptibile τ gñabile ita se hnt: quod
pole eē τ nō eē est prior τ cōior τ ipo corruptibili/τ ipo ge
nerabili. oē eni corruptibile est pole eē τ nō eē: τ nō aūt
econtra.

A cōtra. Similiter oē gñabile est posse eē vel nō eē: ꝛ nō eē: aut saltē si nullus hoꝝ sit altero cōsiderentur ꝯuertibiles fm ꝯtraria. Ex his sequitur q si id qd est semp ens nō pos- sit nō eē h est si ipsi sempiterno nō lesit posse eē ꝛ nō eē: i- possibile est ꝛ gñabile eē: ꝛ corruptibile eē: ꝛ sic pz epilo-

Opinio Auer. cō. 121. gus cū noua rōne: lz nō differat in re a ceteris. ¶ Auer. aūt iter has rōnes. vz eā q pbauit nullū eternū eē corru- ptibile: ꝛ hāc qua pbat eternū non eē gñabile, talē sentit dnām: q pª ducit ad illd icōueniēs, q si eternū est corru- ptibile: in eo est poª infinita ad corruptionem: h aūt ducit ad icōueniēs sub diuisiōe. vz q in eo erit poª ad corruptio- nē fiᵗᵃ vl ifiᵗᵃ: ꝛ tūc colligit ex his ꝯbis q vt actꝰ potētia- rū sūt incōpossiles. sic ꝗz poᵉ ad illos: ꝛ ita vt actꝰ sibi suc- cedūt in eodē, ita poᵉ: ꝛ itelligit de potētijs ad ꝯria ime- diata: vt dcm est: sed qcqd sit de veritate rei: h expō non

B ꝯuenit textui. Aris. n. nullā in his rōnibꝰ facit dnīam: nisi q prima ꝓcessit a pte ante. Scda ꝯo a parte post.

Questio **Querunt** hic vtrū oē gñabile de necitate gñabit: ꝛ lz qd sic ipertinēs vt vides. Aristoteles eniz pbauit eternū nō posse eē genitū: q tūc aliqū fuisset nō ens: ꝛ ita aliqū ens ꝛ nō ens: tn arguit ad illā: nā si oē ge- nerabile necio gñaretur: tūc oia eueniret necio: ꝯ Aristotelem

Joānis sol. vbiqz. ¶ Tenet Joā. i qōnibꝰ oē gñabile necio gñari: ꝛ oē corruptibile necio corrūpi: psuadet hāc pōnē p p siler: nā vt corruptibile ad ens: ita gñabile: sz oē ens corrupti- bile necio corrūpet. igit oē ens gñabile necio gñabitur. ¶ 2º rō Aristotelis pōt valere de gñabili vt valet d corrupᵇˡᵉ: arguit. n. si aliqū corruptᵇˡᵉ nūqz corrūpet: idē sit ē, ꝛ nō est: eodē mō arguit, si aliqd gñabile nūqz gñabit: idē sit eēt, ꝛ nō eēt: ꝛ eēt qdē, qa oē posse aliqū ē nō eēt aūt: q nū- qz gñabit. ¶ 3º arguit, semp ens fm Aristotelem ē neciū ens: igit semp nō ens ē nece nō eē: semp. n. ens ꝛ semp nō ens

C sūt ꝯria: ꝛ sic nece eē, ꝛ nece nō eē sūt ꝯria: vltra, semp nō ens ē nece nō eē. igit est ipose eē: qa nece non eē ꝛ ipose eē ꝯuertūt eqpollēter. Ex h pōt argui sic, si nō oē gñaᵇˡᵉ necio gñaret ipossēt eē aliqd gñabile qd nūqz gñaret: sit istd. a. arguo mō sic. a. nūqz gñabit. igit. a. semp non ens. Ultra, semp nō ens: igit nece nō eē: nece nō eē. igit ipose eē: ipose eē. igit. a. nō gñabile ē: ꝛ erat gñabile. igit idē erit gñabile ꝛ nō gñabile. h ꝯñs est ipose. igit pªᵐ aīns: ꝛ ita oē

Cōfutatio. gñabile qñqz gñabit. h Joā. ¶ Sz vir iste dl̄iratqꝫ pōt aliq forª eē gñabil: q nūqz gñabit vt forª ad quā mā est in poª p infinito tpe futuro post h tps nūm. igit nō oē gñabile necio gñabit. 2º, si oē gñaᵇˡᵉ necio gñaret gñatio ñ pos- set ipediri: ꝛ sic iter cās gñatiōis ꝛ rē genitā eēt ordo es- sentialis, ꝛ necius, ꝛ nō p accñs vt dixit Auer. vltio oia ne- cessario euenirēt: qd Joānes nō pt euitare: lz multa dicat

Propña pō p missiōe huiꝰ. ¶ Propterea debes scire q 2º ē sep ens duplex: qz semp nō ens. ē. n. aliqd semp ens p se: qd qdē ē

D tale p sui nāz: ꝛ qa nihil pōt eē tale p sui nām, nisi p puā- tionē cāꝝ corruptiōis. vz māe ꝛ ꝯrij, ideo oē tale ē nece eē. Aliō aūt ē sp ens p accñs: vt poª māe ad forªᵐ in infiᵐ post gñandā: h. n. poª ē p accñs sp ens, p quāto ipedit i sui exitu ad actū ex successiōe ifinitaꝝ formaꝝ futuraꝝ in mā: iter q̄s nō ē ordo neciꝰ: ꝛ tale sp ens nō ē nece eē: imo sui nā ē ꝯtigēs eē: sz p accñs sp ens: sili rōne 2º ē sp nō ens, aliqd p se tale: vt illd qd p se eē nō pōt p puōnē cāꝝ potētiū ipz gñare vt hypocētaurus ꝛ mons aureꝰ: ꝛ tale cū sit p se tale ē nece nō eē, ꝛ ipose eē. Aliō ē sep nō ens p accñs: vt forª q i infiᵗᵒ tpe post eēt gñabilis. h. n. per accñs ē semp nō ens, qa ipedit ab ifinitaꝝ formaꝝ suc- cessiū i eodē mā. iter q̄s ē ordo ꝯtingēs ꝛ p accñs. Ex his seqt, oē gñabile p se: necio gñari aliqū: silr oē corruptiᵇˡᵉ p se necio eē corrūpēdū: cū qbꝰ stat aliqd eē gñabile per accñs: qd nūqz gñabit: aliqd corruptiᵇˡᵉ p accñs: qd nūqz

corrūpet. Seqt vlteriꝰ si mūdus fuit gñabil: necio fuis- se genitū: si aūt corruptibil necio fore corrūpēdū. Nā cū nō possit ipediri eiꝰ, siue gñatio, siue corruptio: necio fu- issent dducte ad actū. ¶ Tūc ad rōnes Joan. ad pªᵐ pz E

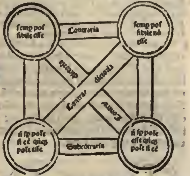
solo. nō. n. oē corruptibile necio corrūpet: nec oē gñabi- le necio gñabit, sz solū est veꝝ de his p se: nō p accidēs. ¶ Ad 2ᵐ rō Aris. ꝯcludit d p se corruptibili: nā corrupᵇˡᵉ Sol. rōnū

per se: ē qd p se pōt nō eē: ꝛ ita qñqz nō erit, ꝛ sic nō pt eē Joan.

sempiternū: qa tūc in aliq dnīa tpis idem erit, ꝛ nō erit, ꝛ eā dductiōis est, qa oē posse nō eē p se dz reduci ad actū in spē, ꝛ in idiuiduo. at corruptibile p accñs nō opz vt re- ducat ad actū, nisi in aliq sue spēi: silr ꝯcludit de p se ge- nerabili: nō aūt de p accñs gñabili. ¶ Ad 3ᵐ pz solo. cō- cedo eni. a. esse gñabile, ꝛ nūqz gñari p accñs: ꝛ sic ꝯcedo ipz esse semp nō ens p accñs: ꝛ p ꝯñs nō opz eē nece nō eē, ꝛ ipose eē. Uñ vt semp ens p accñs rō ē nece esse: sic F

semp nō ens p accñs nō est nece nō esse. h de qōne.

¶ Cuz aūt negatio qdē eiꝰ qd est semp posse eē, sit id qd nō semp posse eē existit: ꝯriū autē sit id qd semp posse nō eē est: cuiꝰ qdē nega- tio est nō semp posse nō eē: negatiōes ambo- rū eidē in eē necesse est: eēqz mediū eius qd semper est, atqz eius quod semper nō est: id quod esse ꝛ non esse possibile est.

G

¶ Scdam rōnē vult nūc ꝯficere: ꝛ supponit mediū iter semp posse eē, ꝛ semp posse nō eē: eēt posse eē ꝛ posse nō eē: ꝛ h pbat (vt mihi vr sic) mediū semp possis esse, ꝛ semp possis nō eē est nō semp posse nō eē, nō semp posse eē: sed qñqz posse eē, est nō semp posse nō eē: ꝛ qñqz posse nō eē est nō semp posse eē. igit qñqz posse eē ꝛ qñqz posse nō eē sunt mediū semp possis eē: ꝛ semp possis nō eē. Jngt. Cuz aūt negatio qdem eiꝰ qd est semp posse eē, sit id qd nō sp posse esse existit: nihil veriꝰ ꝯdicere: q p negationē ꝓposi- tā. ꝯriū aūt sit id qd semp posse nō esse est: cuiꝰ qdē nega- tio est nō semp posse nō esse: cū iquā ita sit: negatiōes am- boꝝ illoꝝ: q sūt subcōtrarie eidez inesse nece est: nā sub- cōtrarie sil vere sūt: esseqz mediū eiꝰ qd semp ē, atqz eiꝰ qd semp nō est: id qd eē ꝛ nō eē posse est: ꝛ sic hz suppō. ¶ Debes scire q ex his exorit alia figª: vt semper ens, semp nō ens sūt ꝯria: nō semp ens: nō semp non ens sub ꝯria. nā ex posi seqt esse: ꝛ ex ipossi seqt nō esse. ¶ 2º de- bes scire q ꝓpōnes de aduerbio semp eqpollent vlibꝰ fm tpe: vt semp ens eqpollet illi in oi tpe ens: ꝛ semper nō ens: illi in oi tpe nō ens: aut in nullo tpe ens. Subcō-

Expositio.

H

I trariç autē ç̄gpollent pribus ſm ſpo:vt nō ſemp ens illi aliquando ens:at non ſemper non ens:illi aliquādo non ens:ꝛ ſic patet ordo harum ꝑpoſitionum.

¶ Utriuſqȝ nāqȝ negatio qn̄qȝ ē/ſi nō ſit ſp: q̄re ꝛ nō ſp nō ens/erit qn̄qȝ:ꝛ qn̄qȝ nō erit: atqȝ erit nō ſemp poſſe eē.vȝ/q͞a qn̄qȝ ē ens. atqȝ etiā nō ens. Idem igif̄ erit poſſe eē ꝛ nō eē:quod quidem ꝛ mediū eſt vtroꝝ̄qȝ.

Expoſitio. ¶ Probat nūc ſuppōnē ſumptā:ꝛ rō eſt non ſemp ens:ꝛ nō ſemp nō ens ſūt illoꝝ media:at qn̄qȝ ens eſt nō ſēp nō ens:ꝛ qn̄qȝ non ens ē nō ſp ens.igif̄ qn̄qȝ ens ꝛ qn̄qȝ nō ens ſūt me͞a.hui͞9 ſumit miorē.ꝛ igt. Utriuſqȝ nāqȝ negatio qn̄qȝ ē:ſi ꝑ q͞a nō ē ſemp:ꝛ tu itellige ſingulā referēdo ſingulis:vt negatio ſp entis:eſt qn̄qȝ nō ens negatio

K ſp nō entis:ē qn̄qȝ ens:ꝛ ſic pȝ mior:ex h̄ ɔcludit miorē.ꝛ ingt.q̄re ꝛ nō ſp nō ens/erit qn̄qȝ ens:ꝛ qn̄qȝ n̄ erit: atqȝ erit nō ſemp poſſe eē.vȝ/q͞a qn̄qȝ eſt ens atqȝ qn̄qȝ nō ens.Tūc dat ɔn̄ē.ꝛ ingt.Idē igif̄ erit poſſe eē ꝛ nō eē:

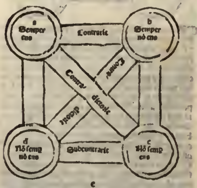
Que Auer. cōmē.122. qȯ qdē ꝛ me͞m ē vtroꝝ̄qȝ:ꝛ ſic pȝ ocā ſuppō.¶ Ex v͞bis Auer.pōt aliter rō formari:naȝ format h̄ mō ɔrioꝝ negatiōes ſūt mediū gdā.at ſp eē/ꝛ ſp nō eſſe ſūt ɔria.igif̄ hoꝝ negatiōes ſūt me͞m. Huic ɔn̄i ſubaccipio:ſȝ nō ſemper nō ens ꝛ nō ſemp ens/itēqȝ qn̄qȝ ens ꝛ qn̄qȝ nō ens ſūt illoꝝ negatiōes(vt dixim͞9)igif̄ ſūt me͞m h̄ prīt colligi ex v͞bis ei͞9:lȝ nō expſſe.Et ſi dices negatiōes hoꝝ ois

Dubitatio. hō eſt aīal/nullus hō ē aīal nō ſūt me͞m:q͞a ſūt ambç falſç.¶ Dici pōt illō itelligi de ɔrijs q̄ diuidūt ens ſm ve-

Solutio rū ꝛ falſū:h̄ eſt de cōtrarijs:quoꝝ vnū eſt veꝝ/alterū falſum:qȯ etiā Auerroes innuere videtur.

¶ Nō aūt vl'is hęc ē. Sint eni.a.ꝛ.b.nulli eidē poſſia ineē.a.v͞o aut.c.ꝛ.b.aut.d. cuilȝ inſunt. Cui igr̄ neqȝ.a.neqȝ.b.ineſt:ei.c.d.cuilibet iſint/neceſſe eſt.at id qȯ iter.a.b.mediū

L eſt:ſit.c.id eni qȯ neutrū ɔrioꝝ eſt:mediū ē illoꝝ. Ambo igif̄.videlȝ.c.d.quę eidē iceē neceſſe eſt. Nā aut.a.aut.c.cuilȝ ineſt:quare ꝛ ipſi.e. Cū igif̄.a.illi ipoſſe ſit ineē.c.illi inerit eadem eſt ꝛ in ipſo.d.ratio.

M

Expoſitio ¶ Nūc ꝓbat illō in termis vl'ib͞9 ad oēȝ mām:ꝛ vi ei͞9 rō h̄ e q͞b͞9 ambo ɔria remouent:ꝛ eidē ambç illoꝝ negationes ɔpetūt:ꝛ de q̄lȝ eni alteꝝ ɔdictorioꝝ dr̄:ſed ab.e.ipſo ambo ɔria remouent vt.a.ꝛ.b.igif̄ ambç illoꝝ negationes.vȝ.c.d.ɔpetūt:q̄re.e.eſt.c.ꝛ.d.ꝛ ita nō ſemp ens/ꝛ nō ſp nō ens:ꝛ ſic qn̄qȝ ens/ꝛ qn̄qȝ nō ens.igt. Nō aūt vl'is h̄ eſt:ſint eni.a.ꝛ.b.nulli eidē poſſia ineē:ꝛ ita ſint ɔria:ꝛ hoꝝ negatiōes ſint ad.a.ipſȝ.c.ad.b.v͞o ipſuȝ.d.a v͞o aut.c. cuilȝ iſūt:ꝛ.b.aut.d.cuilȝ iſūt:cū ſint ɔdictoria. Cui igitur neqȝ.a.neqȝ.b.ineſt:ei.c.d.cuilȝ iſūt neceē eſt.ē igif̄ maior a q̄ remouent.a.ꝛ.b.ɔria/ei iſūt.c.d.negationes illoꝝ:at id qȯ iter.a.ꝛ.b.me͞m eſt:ſit.e.id eni qȯ neutrū ɔrioꝝ eſt: me͞m eſt illoꝝ.eſt igif̄ mior ſȝ ab ipſo.e.remouent.a.ꝛ.b.ɔria. Tūc dat ɔn̄ē.ꝛ ingt. Ambo igr̄ vȝ.ꝛ.c.ꝛ.d.eidē ineſſe neceē eſt. Repetit rōnē.ꝛ ingt. Nā aut.a.aut.c.cuilȝ ineſt: cū ſint ɔdictoria:q̄re ꝛ ipſi.e.aut.a.aut.c.inerit. Cū igif̄.a. illi ipoſſe ſit ineē.c.illi inerit:ꝛ eadē eſt ꝛ in ipſo.d.rō:vt ō.c. ꝛ.a.q͞a.d.b.ſūt ɔdictoria ē. Et ita pȝ.e.ipſȝ eē:ꝛ.c.ꝛ.d.ꝛ ita

O qn̄qȝ ens/ꝛ qn̄qȝ nō ens.ꝛ ꝑ ɔn̄s id qȯ eſt nō ſp ens/ꝛ n̄ ſemp nō ens eſt/qn̄qȝ ens ꝛ qn̄qȝ nō ens.vt ꝑpoſuimus.

Aduiſio. ¶ Quo v͞o ad v͞ba attinet/ōbes ſcire ꝙ Ari͞ta dixit ipſi e.ɔpetere.d.ꝛ.c.ſi ab eodē remouent ambo.a.ꝛ.b.naȝ vbi ambo illis nō remouerent:nō opȝ h̄ ambo ineē:vt qm̄ e ccelo ipſo ambo illa nō remouent:eſt eni cœlū.a.h̄ eſt ſēp ens:ideo cœlo nō iſūt h̄ ambo:ſȝ illō.c.q̄ remouet alterū illoꝝ:ꝛ ita ſibi ineſt.d.hoc eſt non ſemp nō ens:q͞a ab eo remouet.b.hoc eſt ſemper nō ens:ꝛ ineſt.a.hoc eſt ſemper ens.hęc eni ambo ſubalterna competunt ſibi.

¶ Igif̄ nec id qȯ ſemp eſt/neqȝ id qȯ ſemp nō eſt/generabile aut corruptibile eſt. Pręterea ꝑſpicuū eſt ꝛ ſi gn̄abile aut corruptibile ſit/nō ſemp eē. Siℓ nāqȝ erit poſſe ſemper eſſe/ꝛ poſſibile nō ſemp eſſe.at hoc oſtēſuȝ

P eſt prius eſſe impoſſibile.

Expoſitio. ¶ Ex his cōcludit ꝛ ſyllogiȩat ꝑpo͞m:ꝛ dat duas ɔn̄es.vȝ ɔuerſaȝ ꝛ ɔuertētē.p͞a eſt/neqȝ ſemp ens/neqȝ ſemp non ens eſt gn̄abile vel corruptibile ſyllogiȩt ex dictis ſic/oē gn̄abile ꝛ corruptibile ē.e.h̄ eſt qn̄qȝ ens ꝛ qn̄qȝ n̄ ens/ ſiue nō ſemp ens/ꝛ nō ſemp nō ens.at ſemp ens ꝛ ſemp nō ens nō ſūt.e.igif̄ nec ſūt gn̄abile nec corruptibile:ꝛ h̄ ingt. Igif̄ nec id qȯ ſemp eſt/nec id qȯ ſemp nō eſt:gn̄abile aut corrupti͞le ē. Hęc ē ɔn̄ ſyll'o pȝ ex dictis. Deinde ɔcludit ɔuertētē.vȝ/nullū gn̄abile nullūqȝ corruptibile ſp ē/aut ſp nō ē:ꝛ h̄ pȝ ſic ſyllo:nā nullū ſp ens/nullūqȝ ſp nō ens ē.e.h̄ ē qn̄qȝ ens/ꝛ qn̄qȝ nō ens.at ꝛ gn̄abile ꝛ corruptibile ē.e.igr̄ gn̄abile ꝛ corruptibile n̄ ē ſēp ens/nec ſp nō ens.ingt. Pręterea ꝑſpicuū ē ꝛ ſi gn̄abile ꝛ corruptibile ſit.e.ipſȝ nō ſp eē:ꝛ nō ſp nō eē. Siℓ nāqȝ erit poſſe ſp eē/ꝛ poſſe nō ſp eē:at h̄ oñ ſuȝ ē p͞us eē ipoſſe: ꝛ ita ꝑſpicuç ſūt ābç illç ex his q̄ ſuppoſuit. ¶ Sūt qui

Pō aliq̄ ꝑ ꝛ ō rōnali aīa. faciūt dr̄iaȝ iter ſp ens:ꝛ eternū a pte poſt:ſiℓr ſp nō ens: ꝛ eternū a pte an̄. Cōcedūt.n.aliqd eē eternū a pte poſt: vt rōnalis aīa:ꝛ h̄ nec ē ſp ens/nec ſp nō ens. Siℓr informitas māç q̄ gn̄ationē mūdi ꝑceſſit ē eternū nō ens a parte an̄:nō tn̄ ſp nō ens:ꝛ tūc ɔcedūt aīaȝ rōnalē eſſe qn̄qȝ

Q ens/ꝛ qn̄qȝ n̄ ens:qn̄qȝ nō ens gdē:an̄ vȝ q̄ fuiſſȝ:qn̄qȝ v͞o ens/poſtea q̄ ē:ꝛ h̄ voluit Ariſ.nō ɔdicē h̄:nā ipſe tn̄ ꝓbat nullū ſp ens/nullūqȝ ſp nō ens eē gn̄abile vl' corruptibile:ꝛ eȝ nullū gn̄abile vel corruptibile eē ſp ens vel ſp nō ens:ꝛ h̄ ɔcedūt:aīa.n.rōnalis ē quādoqȝ ens a parte poſt/i oī tpe ꝛ i nullo tpe a pte an̄.h̄ igif̄ dicūt ad ſaluandū rōnalē aīaȝ eē eternā cū rōnib͞9 Ariſ.ſȝ ō his videbimus in fine. ¶ Hāc obtionē Auer.tāgit i cōmē.pōt.n.dici rōni Ariſ.ꝙ illa ē ex ſufficiētib͞9 ꝛ ꝓbabilib͞9:nā poſſe eſt

Cu ç Auer. cō.124. vt aliqd ſit genitū:ꝛ nūq̄ corrūpat. Siℓr eē pōt nō ens

ſemp

A semp in p̄terito: ⁊ semp erit in futuro. Illud aūt qd̓ Aris.
ꝓbat est semp erit in oī dīa tꝑis tā p̄teriti ꝙ̄ futuri non
eē gn̄abile neqȝ corruptibile. Cum quo tn̄ stat aliqd̓ esse
sempiternū in futuꝝ ⁊ esse genitū: aliqd̓ esse eternū in p̄te
rito: ⁊ eē corruptibile de futuro. Quare cū rōne Ari. stat
rōnalez aiaz esse factā, ⁊ eternā a parte post. Uult Auer.
hāc obiectionē remouendā esse p p̄mā demōstrationē: acce
pit.n. in p̄ª demōne ꝙ oē id qd̓ p se sibi limitat eterni-
tatem ꝓ aliq̄ tempore: illā sibi limitat pro oī tꝑe: dico p
se: ga p accn̄s ob ipedimētū pōt aliqd̓ limitare sibi eter
nitatez ꝓ vno tꝑe, vt poª mā̄ ꝓ p̄terito: quā non sibi li
mitat p se ꝓ oī tꝑe: ⁊ hoc mō itelligit ꝓpō Arist. oē eter-
nū p se, oī ex pte est eternū: ⁊ tunc pȝ ci° ꝯ: est eni nullum
eternū p se est gn̄abile nec corruptibile. Obtio ꝟo abla-
ta estinā isormitas poª: ⁊ id gen° sunt eterne p accn̄s.

B Digressio Au. co. cō.

Propter hec notat Auer. esse ipoſe vt aliqd̓ ha-
beat poᵐᵘ ad esse: vel nō eē isi^m in p̄te-
rito sine futuro: vel in futuro sine p̄terito: ⁊ tū intellige p
se. nā (vt dixi) p accn̄s eē pōt, vt de poª mā̄ diximus: ꝓ-
bat hoc p̄, ga tunc infinitū reciperet additionē: imo sequit
ꝙ reciperet additionez: ⁊ nō reciperet. reciperet gdez: ga vl fu
tuꝝ p̄terito: vel p̄teritū futuro adderet: nō reciperet vero:
ga ex quo id limitat sibi isi^m tꝑs per se: vī sibi limitare il
lud oī ex pte: ⁊ sic non posset sibi fieri additio. ¶ Scd̓o
isert in tali sempiterno simplr nō posse eē poᵐᵘ ad esse:
nec poᵐᵘ ad nō esse: ga tūc sil ⁊ semel essent actiōes am-
baꝝ potentiaꝝ, hoc est ga tunc illō esset, ⁊ nō eēt: ꝓ dedu-
cit, ga semp cū poª vni° ꝯrꝝ stat alteꝝ ꝯriū: vt cuz posse
esse egrū stat sanū esse: cū posse vo esse sanum stat egrū:
succedūt. n. sibi poª vt ipsi act°. igit si in sempiterno esset
C poª ad esse: secū esset non eē siue p̄uatio ipsi° esse: ⁊ ga in
eo est poª ad nō esse: etiā secū esset esse. igit sil in eo eēnt
esse ⁊ nō esse. Sic igit in sempiterno simplr nulla est po
Cauillus. tētia. ¶ Ex his remouet cauillū: posset eniz dici aliqd̓ eē
eternuz a pte post, ⁊ hāc poᵐᵘ ad non esse: siue ad corru-
ptionez. Nā cum actu ꝯrio stat poª ꝯrij: ⁊ ita cum eē stat
potentia ad nō esse. igit cum esse sempiterno stat poª ad
Cōfutatio nō esse sempiterna. ¶ Cōtra obycit. ꝓ ga due poª essent
in eodem. vȝ ad esse ⁊ nō esse: hec ꝯntia tenet p id qd̓ di-
xit: ga eternū p se ex vna pte est eternum ex oī: ⁊ sic si hȝ
poᵐᵘ ad nō esse qñqȝ nō erit: ⁊ erit ga sempiternū. igitur
hȝ poᵐᵘ vtrasqȝ ad eē gdem: ga nō erit: ad nō esse vo ga
erit. Scd̓o saltez sequr vt poª ad nō esse sit frustra: quia
Solu. pro Platone. nunꝙ̄ reduceret ad actū p te. ¶ Deīde Auer. ꝓ Plato-
ne rn̄det. ⁊ vult mundū ab itrinseco esse corruptibilē: sȝ
ab extrinseco rōne agentis nō pōt corrūpi. ex eo ga aut
non est agens aptū ipm corrūpere: vel si est, vtpote de°:
ipm nō corrūpet: ga sapiens nō destruit opus suum. Aut
ga deficit ꝯrium, quo tale agens mūdū corrūperat: aut ga
nō corrūpet oīno: ga mūdū fecit hac lege, vt nō corrum
D pet oīno. Qua rōne dici pōt mūdū ab itrinseco rōne ma
terie esse corruptibile, defectu agentis corrūpi nō posse:
⁊ hoc mō si mūdus poneret in esse corrupto: sequit fal-
Cōfutatio. suz ipoſe: nō gdem ex pte mā̄: sȝ ex pte agētis. ¶ Con-
tra obycit Auer. ⁊ p̄ sumit talez distōnē: poſe duplex, ab
intrinseco vt rōne mā̄: ⁊ ab extrinseco rōne agentis vel ꝯ-
rij. Tūc arguit, si mūdus est corruptibilis: aut poª ab ex-
trinseco ⁊ ab itrinseco: aut poª ab itrinseco, ⁊ nō ab extri-
seco: aut poª ab extrinseco ⁊ nō ab itrinseco: nō est dicēdū
ipm esse corruptibile vtraqȝ poª: ga sic aliqñ corrūpere-
tur ꝯ Platonez. Si ꝟo dī posse corrūpi ab intrinseco: sed
nō ab extrinseco: ꝯ definitionē poſis hoc dī. nā aliqd̓ esset
poſe: qd̓ nunꝙ̄ esset: imo ipm esse est falsuz ipoſe: si. n. eēt
corruptibilis ab itrinseco: posset poni in eē corrupto: aut
igit a se: vel ab agēte: nō a se sine agēte. igitur ab vtroqȝ:

aliter nō posset poni in esse: ꝯ definitionē ci° q̄ est poſe ē E
quo posito in esse, nullū sequr ipoſe: si ꝟo dī ipm posse
corrūpi poª ab extrinseco ⁊ nō ab itrinseco. Contra, nā oē
poſe ab extrinseco est poſe itrinsece: cuilibet. n. poª actiue
correspōdet passiua. vn̄ ait Auer. ꝙ ſm veritatez h̄ duo
ꝯuertunt poſe ab itrinseco ⁊ poſe ab extrinseco ga oē pos-
sibile ab extrinseco est poſe ab itrinseco: ⁊ ecōuerso: silr ⁊ oē ipos-
sibile ab extrinseco est ipoſe ab itrinseco: cuilibet. n. poten
tie actiue rn̄det passiua: ⁊ ecō. Uerū est hec dīa: nam oē
poſe ab extrinseco appet eē poſe ab itrinseco: ⁊ ſm rez est
poſe ab itrinseco. Cōtra ꝟo nō appet. lȝ sit. est eni oē poſe
ab itrinseco poſe ab extrinseco: lȝ existimet eē aliqd̓ poſe
intrinsece ex se: qd̓ nō est poſe ab extrinseco: vt dic Auicē.
de ipso celo: de ipso tn̄ ipoſi est totū oppoᵐ, oē ipoſe ab
F intrinseco est ipoſe ab extrinseco: ⁊ ꝯ ꝟo nō appet: ga existi
mat aliqd̓ esse ipoſe ab extrinseco: qd̓ est poſe ab itrinse-
co: ait tn̄ h̄ ꝯuerti ſm rez: ga oē poſe respectu agentis est
poſe respectu patiētis: ⁊ ecō, oē poſe respectu patiētis est
poſe respectu agētis. Sic igit dici nō pōt esse poſe ab i-
trinseco rōne mā̄, ⁊ defectu agētis nō eē poſe: vt hac rō-
ne est deductū. Cōfirmat hāc eādez rōnem loco a ꝯrio:
nā poſe ⁊ ipoſe sunt ꝯria. igit si oē ipoſe ab itrinseco est
impossibile ab extrinseco: p locum a ꝯrio, omne poſe ab
intrinseco erit poſe ab extrinseco. igitur si mūdus est poſis
ab itrinseco: mūdus est poſis ab extrinseco: ⁊ sic rn̄sio Pla
tonis est nulla: ⁊ ga h̄ rō q̄ dī 2° topico. ꝯntia in ipso ē lo
cus topicus: dixit rōnē Ari. q̄ fuit p definitionē poſis eē
firmiorē. ¶ Addit tn̄ huc locū hic vim demōnis, quā-
do p̄dicatū ꝯntis est vere ꝯriū ꝯntis: ⁊ subtū subto: vt est
in ꝓposito: ipoſe. n. ⁊ poſe opposita sunt: ⁊ eē tale ab ex-
G trinseco ⁊ ab intrinseco sunt subiū ꝯriū ei qd̓ est nō eē ta
le ab itrinseco nec ab extrinseco. Ideo sequit ipoſe ab in-
trinseco est ipoſe ab extrinseco. igit poſe itrinsece est poſe
ab extrinseco: sunt. n. p̄dicata p̄dicatis, ⁊ subta subtis ꝯria.
igit locus necius: sic igit pȝ rn̄sionē Platonis esse nullā:
cū eni mūdus sit poſis corrūpi ab itrinseco: pōt aliqñ eē
corruptus ab itrinseco: pōt aliqñ esse corrupt°: ponat in
esse: ga poſe est quo posito in esse, nullū sequr ipoſe. igit
vel a se ponit in esse: vl ab extrinseco: nō a se: ga nihil cor
rūpit se. si igit ab extrinseco: habet ipm esse poſe corrum
pi vtroqȝ mō, ⁊ ab itrinseco: ⁊ ab extrinseco: ⁊ hoc voluit
Arist. vī nāqȝ iplicatio ꝯdictionis vt aliqd̓ sit poſe itrin
sece: ⁊ nō ab extrinseco: ga tūc esset poſe: ⁊ nō posset poni
in esse. Hec sunt q̄ ex cōmēto colligunt. ¶ Ex his pȝ cō- ꝯfu. pōnuȝ
futatio triū positionū: dicūt eni nōnulli celo inesse mām Prima pō
eiusdē rōnis cū mā gn̄abiliuz: ⁊ esse in eo poᵐᵘ ad corru-
ptionē ex pte itrinseca. Sȝ defectu ꝯrij non corrūpet: pȝ Confutatio
hāc positionē nō esse peripateticā: nā si celuz pōt corrū-
H pi ab itrinseco: etiā ab extrinseco rōne ꝯrij vel agētis cor-
ruptiui poterit corrūpi. Oē nāqȝ poſe ab itrinseco est pos
sibile ab extrinseco ſm peripateticos. ¶ Alij dicūt p̄mū 2ª positio
motorē vt deū esse ifiniti vigoris in agēdo: defectu tamē
mā̄ nō agit vel agere pōt ifiᵐ: est. n. ille effect° infinitus
poſis gdem ab extrinseco: nō aūt ab itrinseco. Patet et nec Confutatio
hoc esse peripatetice dcm̄: lȝ sit veꝝ. Nā oē poſe ab ex-
trinseco est poſe ab itrinseco: ⁊ oē ipoſe ab intrinseco est i-
possibile ab extrinseco: q̄re si effectus ifinit° est ipoſis ab
intrinseco: et ab extrinseco erit impossis: ⁊ si poſis sit ab ex-
trinseco: etiā ab intrinseco erit poſis. ¶ Alij ad mētez Ari- 3ª positio
stotelis ꝯtendūt rōnalez aiam incepisse a pte an: esse ꝟo
eternā a parte post. Nec hoc vī peripatetice dcm̄: nā cū Confutatio
aia rōnalis sit possibilis desinere ab extrinseco, si deus
vellet: etiaz erit possibilis desinere ab intrinseco. mō nō
est peripatetice sentire esse aliqd̓ vtroqȝ mō poſe: ⁊ eter
num quauis ex parte. verū ꝟo possit defendi cum dictis

I Arist.aię rōnalis ꝑpetuitas:posteri⁹ dicem⁹. ¶ Sz qc qd sit de his: Plato defendi pōt.nā pōt teneri mūdū incepisse ꝑ creationē vt tenemus nos. Uez in hac creatione duo ꝯsideranda sunt mūdi ipsi⁹ ꝓductio:⁊ ꝓducti mūdi ornat⁹:deus eni mūdū fecit ꝯfusum/deide ornauit:qđ Moses septē dieb⁹ esse factū scribit:⁊ hō mō informitas ꝓcessit ornatū. ¶ Tūc ad rōnez ꝯcedo mūdū icepisse:⁊ sui nā esse posez nō eē:volūtate tn̄ opificis eē eternum. ¶ Ad pᵐ/oē illud qđ sibi limitat ifinitudinez tpis sua pte nā vna ex pte:limitat sibi illā oi ex pte.ꝯcedo:⁊ cum dz mūdus limitat sibi ꝑ se suapte nā ifinitudinem tpis a pte post.nego hāc:hāc eni nāciscit̃ e volūtate opificis:⁊ nō ꝓpria nā:nā vt dicit Plato in Timęo.sua nā solubilis est:sed volūtate pmi opificis eternus. ¶ Ad ꝯfirmationē Auer.dico ꝙ illa ꝓbat mūdū esse pose esse/⁊ pose nō eē ab intrinseco ⁊ ab extrinseco:mundus.n.pōt corrūpi ab intrinseco:⁊ de⁹ ipm pōt destruere/imo redigere in nihil:vt nos tenem⁹:sz sua volūtate limitata ad ꝯseruandū ipm est etern⁹. ¶ Ad zᵐ rōnē Arist.pz solo.Auer.enim dixit illā nō valere nisi robore pᵉ rōnis. Illa eni ꝓbauit nullū sempiternū oi ex pte eē/aut gñabile/aut corruptibile:⁊ nullū gñabile aut corruptibile eē eternū omni ex parte:⁊ hō ꝯcedo.aūt iter semp ens/⁊ semp non ens:esse pñt media ens q̃nq3/⁊ nō ens q̃nq3:itēq3 eternū a parte post factum a parte ante/⁊ eternum a parte ante/⁊ factū a parte post:quare rationes Aristo.vsq3 huc cōtra Platonem non demonstrant vt peripatetici credunt.

Defensio Platonis

K

¶ Utrū igit̃ si qd ⁊ igñabile fuerit/atq3 ens: id sempiternū eē necesse sit. silr ēt si aliqd sit icorruptibile atq3 ens. Dico aūt igñabile ⁊

L incorruptibile:ea q̃ ꝓprie dicunt̃. Ingñabile qdē/id qđ nūc est/prius vo nō erat verū dicere nō eē. Incorruptibile vo id qđ nunc est:posteri⁹ vo nō erit verū dicere nō eē. An si hec mutuo sese cōsequnt̃ hoc pacto vt ⁊ ingñabile sit icorruptibile/⁊ icorruptibile igñabile: ipm ēt sempiternū vtrūq3 ꝯsequat̃ necesse est. ⁊ si est aliquid ingenerabile: ⁊ si est aliquid incorruptibile:sit cōtinuo sempiternum necesse est.

Expositio. ¶ Circa ea q̃ antea dixerat:mouet qōnē/vtrū si aliqd sit igñabile atq3 ens/id sit sempiternū. Silr ēt si aliqd sit icorruptibile atq3 ens.q̃rit̃ vtrū sit sempiternum vel ne.

M Adiecit aūt atq3 ens:qm̄ ex negatiua nō seq̃t̃ affirᵐᵃ/nisi cū ꝯstātia subiectī:nō.n.valet.a.ē igñaˡᵉ.igr̃ sempiternū/nisi addat̃.a.ē igñaˡᵉ atq3 ens.igit̃ sempiternū:hypocentaurus.n.ē igñabil'/nō tn̄ sempitern⁹:⁊ q2 mlt̄i modis sumptū ē igñaˡᵉ ⁊ icorrupˡᵉ:ne sit solōnis vl' qōnis obscuritas:exponit,quonā mō sumit illa i qōne.⁊ inq̃t.Dico aūt igñaˡᵉ⁊ icorrupˡᵉ ea q̃ ꝓpe dicūt̃.igñabile qdē id qđ nūc est:prius vo nō erat verū dicē nō eē. Incorruptibile vo id qđ nūc est:posteri⁹ vo nō erit verū dicē nō eē:⁊ sic patet qōnis titulus. Soluit hāc qōnē hypothetice.⁊ inq̃t.An si hō sese ꝯsequūt̃ hō pacto vt ⁊ igñaˡᵉ sit icorruptibile ⁊ icorruptibile igñaˡᵉ:ipz ēt sempiternū vtrūq3 ꝯsequat̃ necē est.⁊ si ē aliqd igñaˡᵉ/⁊ si est aliqd icorruptibile:sit continuo sempiternū necē ē.Est igr̃ solo hypothetica hō mō si igñaˡᵉ ⁊ icorruptibile ꝯuertūt̃:necē ē sempiternū ꝑdicari de vtroq3.de pōne añtis statim disputabit̃:vt sciam⁹

Que Auer. com.125. an sit ponēdū ꝯñs. ¶ Auer. vo hūc tex. nō qōnariū fac: sz illatoriū:credit.n.Arist.ex mō dictis iferre ꝯñs:eq̃rū

pᵒ est igñaˡᵉ est eternū.zᵒ icorruptibile est eternū.3ᵒ igenerabile est icorruptibile ⁊ eꝯ.⁊ hāc expōnez vi sectare expositor nr̄:⁊ in fine cōmēti colligit rōnē talē:cū aliqd ꝑdicat̃ de duob⁹ ꝯuertibilib⁹:necē est illa duo ꝯuerti:vt si a.de.b.⁊.c.ꝑdicat̃ ꝯuertiz.b.c.necē est ꝯuerti:in ꝑoribus eni dcm̄ est:quoties tres termini syllī ꝯuertunt̃ inter se/ꝓpō q̃ est ꝯ in terminis ꝯuertit̃. Hinc emergūt duo syllogismi:pmus oē eternū incorruptibile. Ingñabile eternū. Ingñabile icorruptibile. Scđs oē eternū ingñabile. Oē icorruptibile eternū oē icorruptiˡᵉ ingñaˡᵉ:hō.n.est ꝯ nis ꝯuersio. Hec est expō Auer.gñatim. Sz hō expō non ꝯuenit vbis gręcis:in gręco.n.codice ita scribit̃ εἰ οὖν εἰ καὶ ἀγέννητον, ὂν δέ, τοῦτο ἀνάγκη ἀΐδιον εἶναι ⁊ vbū vbo reddēdo sensus.est igit̃ ne si ⁊ igñabile,ens tn̄:id necē est sempiternū eē:Ecce q̃ mō vba sunt qōnaria:⁊ nō illatoria:⁊ si sunt illatoria:nō iūt cōclusionis illatoria:sed q̃stionis:quę ex dictis emergit. N

Cōfutatio expositōis Auerro.

¶ At vo hec ita eē ex ipsoꝝ definitiōe patet. Eteni siqd corruptibile est:gñabile eē necesse est. Aut eni ingñabile:aut gñabile est.at si ingñabile est:icorruptibile eē supponit̃. Insuper ēt si qd gñabile est:id corruptibile eē necesse est. Aut eni3 corruptibile: aut incorruptibile est.at si incorruptibile sit:ingenerabile esse supponebatur. O

¶ Nūc disputat de pōne añtis.vez videlz ingñabile ⁊ icorruptibile ꝯuertant̃:⁊ supponit duo. pᵐ est vna hypothetica.vz ꝙ si igñabile ⁊ incorruptibile ꝯuertant̃:necē est gñabile ⁊ corruptibile ꝯuerti. Et hoc inq̃t. At vo hęc ita eē ex ipsoꝝ definitiōe pz. Tn̄ ꝓbat suppōnē quo ad ambas ptes.⁊ inq̃t.Eteniz siqd corruptibile est:gñabile eē necē est:ꝓbat.aut eni ingñabile/aut gñabile ē nō dat̃ mediū.at si igñabile est:icorruptibile eē supponit̃:⁊ sic idē erit corruptibile ⁊ incorruptibile.q̃re si corruptibile id gñabile est. Hec est pᵃ ps suppōnis. De zᵃ.inq̃t. Insuper ēt si qd gñabile est:id corruptibile eē necē est: ꝓbat̃ vt pᵃ:q2 aut corruptibile/aut icorruptibile est.at si icorruptibile/sic ingñabile eē supponebat̃:⁊ sic idē gñabile eēt ⁊ ingñabile. Et sic igit̃ si igñabile ⁊ incorruptibile cōuertant̃:pz gñabile ⁊ corruptibile ꝯuerti:⁊ sic pz hypothetica:q̃ fuit pᵃ suppō. ¶ Debes scire ꝙ in vbis Ariˢᵗ ꝑōt fieri ꝯñtia in ipsis hoc mō:igñabile est incorruptiˡᵉ/igit̃ gñabile est corruptibile:⁊ eꝯ icorrupˡᵉ est igñabile igit̃ corruptibile est gñabile:ꝯuertant̃ igr̃ hō quēadmoᵐ. opposita:vt eni oppoᵐ in opposito:ita ꝓpoᵐ in ꝓposito. ¶ Auer.aūt eādē suppōnē ꝓbat ꝑ regulā prioristicā:dꝫ eni ibidē.ꝙ quoties fuerint duo termini oppositi ꝯtradictorie diuidētes vez ⁊ falsuz.i.ita oppositi ꝙ de q̃libz ē alter verus/alter falsus. Tūc si aliqs ali⁹ termin⁹ cōuertit̃ cū vno illoꝝ:tūc ꝯdictoriū pᶦ ꝯuertet̃ cū ꝯdictorio zᶦ/mō ad ꝓpoᵐ gñabile ⁊ igñabile diuidūt oē ens:similr ⁊ corrupˡᵉ⁊ icorruptibile.igit̃ si icorrupˡᵉ ꝯuertit̃ cū igñaˡᵉ. corruptibile ꝯuertet̃ cū gñabili. Hec ex cōmen.

Exposītio.

P

Qual' vis rōnis Ari.

Que Auer. cō.126.

Q

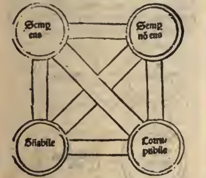
¶ Pręterea si mutuo sese nō ꝯsequunt̃ icorruptibile atq3 igñabile:neq3 ipm ingñabile/neq3 ipm icorruptibile sēpiternū sit:necē ē.

¶ Scđa suppō est si mutuo nō sese ꝯsequunt̃ igñaˡᵉ atq3 incorruptibile:neq3 ipz igñabile:neq3 ipm icorruptibile sempiternū eē necē est. Hec suppō ponit̃:nec alr ꝓbat̃. nā per se nota est oibus:⁊ maxime Platoni:cōtra quem vult obycere. Quonā vo modo hę suppōnes ad propositum faciant:ex dicendis colligi potest.

¶ Sequi

A ¶ Seq̃ autẽ hec ſeſe mutuo/ex eo pſpicuum eſt:q̃ gñabile ⁊ corruptibile ſeſe mutuo cõſequunt̃.hoc ṽo ⁊ ex antea dictis pȝ: eſt.n. id mediũ ſemp entis atq; ſemp nõ entis:q̃d neutrũ ſeq̃tur.Tale aũt eſt gñabile ipſ atq; corruptibile:vtrũq;.n.definito tp̃e quodaȝ ⁊ eſſe ⁊ nõ eẽ põt.Dico aũt quodã tẽpoꝛe ſi vtrũq; eẽ ⁊ nõ eẽ:aliquãto tp̃e poteſt.

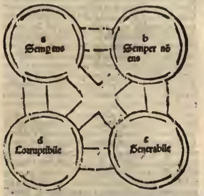
B

Expoſitio. C ¶ Declarauit ex ſuppõne gñabile ⁊ corruptibile cõuerti:nũc ſimplr̃ his ſuppõnib' ſtãtib' illõ pbat.⁊ q̃a ex h pbato:demonſtrabit ingñabile ⁊ incorruptibile ↄuerti pponit hec.⁊ inq̃t.Seq̃ autẽ hec.vȝ ingenerabile ⁊ icorruptibile ſeſe mutuo ex eo pſpicuuȝ eſt:q̃a generabile ⁊ corruptibile ſeſe mutuo ↄſequunt̃.Sic igit̃ intẽtio eſt pbare ingñabile ⁊ incorruptibile ſeſe mutuo ſeq̃:per h q̃ generabile ⁊ corruptibile mutuo ſeſe ↄſequunt̃.Deinde ſeq̃tur ⁊ probat generabile ⁊ corruptibile ſeſe mutuo ſeq̃ ex antea dictis:⁊ ſyll's eſt:mediũ ſemp entis ⁊ ſemp nõ entis ſibiipſi ↄuertibile eſt:hoc eni nemo dubitat idẽ videlȝ cõuerti ſecũ.Sed gñabile ⁊ corruptibile eſt medium ſemp entis ⁊ ſemp nõ entis.Neutrũ eni eſt.igit̃ ſibiipſi cõuertibile:⁊ ſic/oẽ generabile eſt gñabile ⁊ corruptibile/⁊ oẽ corruptibile eſt gñabile ⁊ corruptibile. Inq̃t.
D
Hoc ṽo ex antea dictis etiã patet: eſt eni id medium ſemp entis atq; ſemp nõ entis:q̃d neutrũ ſeq̃tur/hoc eſt q̃d per negationem ſeſe hȝ ad ambo.Tale autẽ eſt generabile ipm atq; corruptibile:vtrũq; eni definito tẽpoꝛe quodã ⁊ eẽ ⁊ nõ eſſe põt.Exponit q̃d per definito q̃daȝ tẽpoꝛe intelligit:⁊ dico aũt quodã tẽpoꝛe ſi vtrũq; ⁊ eſſe ⁊ nõ eſſe aliq̃ãto tẽpoꝛe põt:vt per cẽtũ annos/vel mille:vel aliq̃ãto id genus:⁊ ſic de rõne minoꝛem ⁊ illi' pbationem habemus.
Dubitatio. ¶ Sȝ dices Ari^{tes} declarauit gñabile ⁊ corruptibile cõuerti:ex eo q̃ ingñabile ⁊ incorruptibile cõuertuntur. Nũc declarat ecõtra ingñabile ⁊ incorruptibile ↄuerti per hoc quia gñabile ⁊ corruptibile cõuertuntur.igit̃ petitio principij ⁊ circulus.
Cõẽ Auer. cõmẽ.127. ¶ Rñdet Auer.⁊ inq̃t.⁊ nõ eſt petitio pncipij atq; circulus:q̃ñ ppoſitiones q̃bus vtit̃ in vna/nõ vtit̃ in alia:nã p' oſtenſio fuit hypothetica. Hec eſt categorica ac ſimplr̃:declarauit eni pmo generabile ⁊ corruptibile cõuerti:ſi ingenerabile ⁊ incorruptibile conuertũtur:nunc declarat:q; generabile ⁊ corruptibile ↄuertunt̃:ideo ingñabile ⁊ incorruptibile conuertuntur. Hec ex Auerroe.

¶ Si igit̃ aliquid aut gñabile aut corruptibile ſit.Id illoꝝ mediuȝ eẽ neceſſe eſt:ſit enim a.ipm ſemp ens.b.ṽo ſemper non ens.c.generabile.d.corruptibile.c. itaq; inter.a.⁊.b. mediũ eſſe neceſſe eſt.Illoꝝ eniȝ ad neutrũ vltimũ tp̃s eſt:in quo/aut.a.ipm nõ erat:aut b.ipm erat.generabilis ṽo aut actu aut poteſtate neceſſe eſt eẽ:tp̃s vltimũ: at ipſoꝝ.a. ⁊.b.neutro mõ tp̃s eſt vltimũ.Tẽpoꝛe igit̃ quodã ⁊ definito/⁊ erit oino ⁊ nõ erit ipm c.ſimilr̃ dicẽdũ eſt de ipſo corruptibili.d.generabile igit̃ ac corruptibile mediuȝ eſt:ſeſe igit̃ mutuo ſequunt̃ gñabile ⁊ corruptibile. E

F

G

¶ Idem nũc id terminis declarat:⁊ pꝛimo reſumit ↄcluſionem ex dictis,⁊ inquit.Si igitur aliq̃d aut generabile aut corruptibile ſit:id illoꝝ mediuȝ eſſe neceſſe eſt. Hec eſt ↄcluſio:que ex dictis ſequitur:deinde diſponit terminos.⁊ inq̃t.Sit eniȝ.a.ipm ſemper ens.b.ṽo ſit ſemp nõ ens.c.generabile.d.aũt corruptibile diſpoſitis terminis reſumit ↄcluſionem:quã vult pbare.⁊ inq̃t.c.itaq; generabile inter.a.⁊.b.mediũ eẽ neceſſe eſt. Hanc ſyllogiȝat ſic/oẽ illud cuius eſt dare tp̃s vltimuȝ ſui eſſe:vel ſui nõ eſſe:eſt mediũ per abnegationem eoꝝ quoꝛum non eſt tẽpus vltimum ſui eẽ vel non eſſe. Ipſius.c.gñabilis eſt dare vltimũ tẽpus ſui eſſe vel nõ eſſe. Ipſoꝝ ṽo.a.b.nõ eſt dare.igit̃.c.generabile eſt illoꝝ medium per abnegationẽ.De ſyllogiſmo ponit minoꝛẽ.⁊ inq̃t. Illoꝝ autẽ videlicet.a.⁊.b.ad neutrũ hoc eſt nec ad eſſe/nec ad nõ eſſe vltimũ tp̃s eſt:in quo/aut ipm.a.nõ erat:aut ipm.b.erat.
Expoſitio. H
gñabilis ṽo aut actu aut poteſtate neceſſe eſt eẽ.ſup.vltimũ tp̃s/aut ad eſſe/aut ad nõ eẽ.at ipſoꝝ.a.⁊.b. neutro mõ tp̃s eſt vltimũ. Hoc eſt nõ neceſſe eſt eẽ tp̃s vltimũ nec ad eẽ/nec ad nõ eſſe. Hec fuit definitio ipſius poſitiua:ṽcũ eſt eni cuiuſlȝ gene^{tis} eẽ dabile maximũ tp̃s ſui nõ eẽ:cuiuſlibet ṽo corruptibilis maximũ tp̃s ſui eſſe:⁊ ſic minoꝛ pſpicua eſt:quã ↄcludit dicẽs.tp̃e igit̃ quodaȝ ⁊ definito ⁊ erit oino/⁊ nõ erit ipm.c.ſilr̃ ⁊ dicendũ eſt de ipſo corruptibili.d.ſic igit̃ minoꝛ eſt pſpicua.vȝ.q̃ ipſi' c.gñabilis ⁊ ipſi'.d.corruptibilis eſt dare maximũ tempus eẽndi vel nõ eẽndi. Ipſoꝝ ṽo.a.b.minime:hac minoꝛe expoſita ⁊ declarata:dat ↄnem.⁊ inq̃t.Gñabile igit̃

I ac corruptibile mediū est verbū illud mediū/grece est μετα ξ ὐ/latine vtrūq3:τ intelligit ambo p participationē ſm qd:τ neutrū p totalē participationez:τ ſic itelligit mediū.Ex hoc reperit ɔnē pncipalē:quā fecit.τ ingt.ſeſe mutuo ſequūtur gñabile τ corruptibile. Breuiter igitur rō eſt oē mediū aliquoꝝ ſibiipſi cōuertiꝰ:gñabile τ corruptibile mediū eſt ſemp ēns τ ſemp nō entis.igiꝰ ſibi ɔuertitur.Qz ſic mediū/co pzga neutrū illoꝝ eſt:niſi ſ3 qd:aut forte rō lrē eſt/nullū ſemp ens/nullaz ſemp non ens h3 vltimū tps ſui eſſe vel ſui non eē generabile oē τ oē corruptibile h3 vltimū tps ſui eē vel ſui nō eē.igitur nullum generabile/nullum corruptibile eſt ſemper ens neq3 ſemper non ens:τ ſic mediū p abnegationez extremoꝝ:τ de hac rōne ponit miorē τ maiorē.h Ariſto.

Que Auer. cō.128. Auer. vō aliter format rōnē lrē:ſyllogiçat.n.ſic/ nullū ſemp ens:aut ſemp nō ens h3 fi-

K nē in tpe:gñabile τ corruptibile hñt finē in tpe.igiꝰ gñabile τ corruptibile nō ſunt ſemp ens/nec ſemp nō ens:τ

Digreſſio Aui.co.cō. ſic mediū erit p abnegationē ſaltē.❡ Deide ibi τ h non verificaꝰ:digrediꝰ.nam p Platone dici pōt iter ſemper ens/τ ſemp nō ens eſſe tria media:vnū erit genitū corruptibile:aliud genitū icorruptibile:aliō corruptibile ingenitū.Hec.n.tria media ſunt:q̄ apō eos nō cōuertanꝰ:veluti inter albū τ nigrū danꝰ plura media inter ſe nō conuertibilia vt rubeū/pallidū/croceū/τ id genꝰ.❡ Rñdet Auer.τ dicit p° q̄ hec ppō/oē generabile eſt corruptibile iductione p3:nā hoc genitū eſt corruptibile:τ illō genitū eſt corruptibile/τ cętera id genꝰ.igiꝰ oē genitum eſt corruptibile:τ eɔ iduci pōt.Dicit 2° q̄ eiꝰ rōnes logicę ſunt iductę ad ɔfirmandū:τ nō ad demōſtrandum:τ ita vult Auer.eiꝰ rōnes nō eē demōſtratiuas.❡ Deide aſfert Auer.potiſſimā rōnē Ariſ.q̄ eſt:ſi poꝰ ad eſſe/aut ad

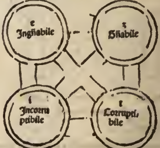
L nō eſſe/eēt ifinita:tūc eēt in ifiᵐ in vtroq3 tpe:τ ita eēt impoīe dem̄ſtratio eodē tpe idē eſſet/τ nō eēt:vt fuit deductū. ❡ S3 dicens.3.phyſicę auſcultatiōis Auer.cō.52. velle videꝰ ifiᵐ ſm qd recipere additionē:τ ita nihil phib3 potentiā vna ex pte eē finitā:alia ex pte ifinitā.❡ Rñdeꝰ fundamētū Auer.eē hoc q̄ ſi aliqd p ſe τ ſuapte nā limitat ſibi tpis ifinitudinē vna ex pte:limitat ēt ſibi illaz ex pte:nō eni vꝫ maior rō de vna pte:q̄ꝫ de altera:qō eni ineſt alicui p eiꝰ nām:nō magis ſibi ineſt p vnā q̄ꝫ p alterā pte:τ ita tale tps recipiet additionē/τ non recipiet additionē:additionē qdē:q̄tenus poniꝰ pteritū abſq3 futuro:aut futuꝝ abſq3 pterito:non recipiet vō additionem:quatenꝰ illō ſeqꝰ eē ifiᵐ ſimplr.pp hec ɔcludit Auer.q̄ cū ita ſit,erit gñabile ipm ens definito tpe:τ nō ens ēt finito tpe:τ cū ens finito tpe/τ nō ens finito tpe ɔuertanꝰ. igiꝰ in pᵃ figᵃ gñabile τ corruptibile ɔuertunꝰ.τ tu itelligas oē gñabile eē non ens finito tpe:vel ens finito tpe:ſe-

M moto phibente:qō dico pp formā:q̄ tpe infinito poſt eſt gñabilis.Hec eni eſt nō ens tpe ifinito:ſ3 nō p ſe:ſed rōne ipedimēti.vt diximꝰ toties in h lib.❡ Debes ſcire q̄

Qualr rō Ariſ.dmſ̄ratio eſt. nec iductio valet:nec hec rō valet:iductio qdē nō:qa pedit.Hec vō rō minime:qa mūdus ſua nā non ſibi ifinitudinē tpis limitat:ſ3 volūtate opificis:vez aiaduerſione dignū q̄ ſi teneamꝰ oē gñabile τ corruptibile eē tale pp mām τ ɔtriū:τ q̄ deꝰ τ nā nihil fruſtra faciūt:erit tūc rō Ariſ.dem̄ratiua:ſic.n.tenēdo iter ſemp ens τ ſemp non ens:nō pōt eē niſi vnū mediū.v3 gñabile qō ē corrupˡᵉ:τ nō.n.dari pōt gñabile icorruptibile:quia oē gñabile pp mām τ ɔtriū gñaꝰ:igiꝰ eſt corruptibile:oē.n.qō eſt corruptibile:nō niſi mā τ ɔtrio corrūpiꝰ.nec pōt dari corrupˡᵉ ingñabile p eandē rōnē:ideo oē corruptibile eſt gñabile τ eɔ.Qz ſi eſt aliqd corruptibile.igiꝰ qñq3 corrūpeꝰ:alr fruſtra eēt:τ ſi eſt aliqō gñabile:ēt aliqñ gñabiꝰ.alr deꝰ τ nā feciſſent aliqd fruſtra:hoc igiꝰ ſupponēdo rō Ariſt. N eſt dem̄ratiua:ſ3 tenēdo res poſſe fieri ſine gñatiōe τ deſinere abſq3 corruptiōe:vt Theologi tenēt:rō Ari.nulla eſt:ipſe.n.mūdus incepit per creationē/τ deſinere pōt p reductionem in nihil:τ ita poteſt eſſe aliquid factum vt mundus vel anima:τ non eſſe corruptibile.

❡ Sit inſuper.e.ingñabile.3.vō ſit gñabile.i. aūt incorruptibile.t.corruptibile. Oſtēſum eſt igiꝰ.3.t.ſeſe mutuo ſequi. Quando itaq3 ſic aliqua vt hec diſponunꝰ:vt.3.qdem τ.t. ſeſe mutuo ſequentur.Inſup.e.τ.3.nulli eidem inſunt:ſed alteꝝ omni ineſt.Silr ēt.i.t. Neceſſe itaq3.e.i.ſeſe mutuo ſequi.

O

P

❡ Hactenus q̄ gñabile atq3 corruptibile ɔuertanꝰ:probauit:nunc pbat q̄ igñabile τ icorruptibile cōuertunꝰ:τ ſumit tria.Primo qdē diſponit terminos.τ ingt.Sit inſuper.e.ingñabile.3.vō ſit gñabile.i.aūt ſit icorruptibile t.corruptibile.Hoc eſt pmū.Scdo ſumit q̄ ſi aliq̄ ſint ita diſpoſita,vt.3.t.hoc eſt vt gñabile τ corruptibile:illa ita ɔuertenꝰ:vt ɔuertuntur gñabile τ corruptibile.Hoc dicit:ſed prius reſumit id qō pbauerat dicēs.Oſtenſum eſt igiꝰ.3.t.ſeſe mutuo ſequi:hoc pbatum eſt.Tūc ponit ſuppōnez.τ ingt.Quando itaq3 ſic aliqua diſponunꝰ vt hec.v3.3.qdem τ.t.hoc eſt vt gñabile τ corruptibile:illa ſeſe mutuo ſequenꝰ:vt ſeſe mutuo ſequebanꝰ.3.t.hec eſt ſecūda ſuppoſitio.Tertia ſuppō eſt q̄.e.3.nulli eidez inſunt:ſed alteꝝ omni:ſilr vt dictū eſt.i.t.eſt igiꝰ tertia ſuppoſitio q̄ ingñabile τ gñabile/incorruptibile τ corruptibile ɔdicunt:τ de quolibet alterum eſt verificabile.His ſumptis iſert ɔcluſionē.τ ingt.Neceſſe itaq3.e.i.ſeſe mutuo ſequi.Hec eſt cōcluſio.Sic igiꝰ ſumpſit tres ſuppoſitiones vt mihi videꝰ:τ ɔcluſionem ppoſuit. Expoſitio.

Q

❡ Sit eni ita vt ad ipm.i.nō ſequaꝰ.e.ipſum. Igiꝰ.3.ſequeꝰ.nā cuilibet aut ipm.e.aut ip3 3.ineſt.at ſi ad illud ipm.3.ſequitur:etiā.t.ad idem ſequeꝰ.Quare ad ipm.i.t.ſequeꝰ.at impoſſibile eſſe ſupponebaꝰ.Eadez autē rōne τ.i.ſequi ipm.e.demōſtrabitur.Naz ita ſeſe habet ingenerabile.e.ad ipſum.3.gñabile vt incorruptibile.i.ad corruptibile.t.

❡ His ſuppoſitis:pbat ɔcluſionez aſſumptam/hoc mō:ad.i.icorruptibile ſeqtur.e.ingñabile/τ ecōtra ad.e.ingenerabile ſequiꝰ.i.incorruptibile.igiꝰ hec mutuo ſeſe cōſequuntur Expoſitio.

A sequunt: pbat aiis:ꝛ pmo ꝙ ad.i.incorruptibile sequat
e.ingñabile/hoc mō:qa aut sequitur ad ipm.i.icorrupti/
bile.e.ipm ingñabile:aut suū oppositū. videlꝫ.ȝ.gñabile:
de quolibet eniꝫ supponebat alterꝫ dicꝫ.Si ad illō seqꝫ
ȝ.gñabile:etiā sequet.t.corruptibile ad illud idē:qa sup/
ponebat.ȝ.ꝛ.t.sese mutuo seq.igit a pmo ad vltimū/ad
i.incorruptibile sequet.t.corruptibile:qđ est ipose:qua/
re opꝫ vt ad.i.ipm sequat.e.ingñabile:ꝛ habet pᵒ pars.
Ingt.Sit eni ita vt ad ipm.i.nō sequat.e.ipm:hoc est vt
ad incorruptibile nō sequat ingñabile.igit ad ipm seq̄/
tur.ȝ.hoc est gñabile:nam cuilibet aut ipm e.aut ipm.ȝ.
inest vt suppositū est:at si ad illud.i.icorruptibile ipm.ȝ.
generabile sequet:ēt.t.corruptibile ad idē sequet.Qua/
re a pmo ad vltimaꝫ ad ipm.i.incorruptibile.t.corrupti/
bile sequet:at ipose eē supponebat:ꝛ sic pꝫ pᵒ ps ꝙ ad
B i.incorruptibile.e.ingñabile seqtur.Deide pbat scđam.
vꝫ ꝙ ad.e.ingñabile/sequat.i.incorruptibile:naꝫ si non:
tūc ad ipm sequet.t.corruptibile:ꝛ vltra ēt ad ipm seq̄/
tur generabile:qđ est ipose vt prius.ingt.Eadē etiaꝫ rō/
ne ꝛ.i.sequi ipm.e.demōstrabit.Nā ita sese hꝫ.e.ingña/
bile ad ipm.ȝ.generabile vt incorruptibile ipꝫ.i.ad cor/
ruptibile.t.quare vt ad icorruptibile.i.sequitur.e.sic econ/
Onꝫ Auer. cōmē. 129. tra ad.e.ipm sequet.i.ꝛ sic pꝫ totū aiia/ꝛ per ꝯñs sequit
hec mutuo sese ꝯsequi.¶ Auerro.autē assignat cām cur
Arist.vsus est terminis ignotis:quā ēt in lib.prioꝝ assi/
gnauit:ꝛ vult hoc eē factū.Tum vt demrātio esset vlior
ad oēs mās.Tuꝫ quoqꝫ vt demrātio cognoscat eē p se:
Regulā li/ bei prioꝝ. ꝛ nō talis pp mām.¶ Colligit vlteriᵘ Auer.in lr̄a regu/
lam hāc:si fuerint duo termini ꝯdictorꝫ diuidētes qđli/
bet ens sm veꝝ ꝛ falsꝫ:ꝛ duo alij silr:si vnus vniᵘ diui/
sionis ꝯuertit cū vno alterius diuisiōis:ēt reliquus cuꝫ
reliquo ꝯuertet hoc mō est in pposito gñabile ꝛ igñabi/
le diuidūt oē ens:silr corruptibile ꝛ icorruptibile.igit si
C corruptibile ꝛ gñabile conuertuntur:ēt ingñabile ꝛ icor/
ruptibile ꝯuertentur.Hec ex cōmē.colligi possunt.

¶ Dicere itaqꝫ nihil pbibere genitū aliqd i/
corruptibile eē:ꝛ igñabile aliqd corruptum
eē/semel illo genito:hoc corrupto: refellere
est aliqđ coꝝ:que data sunt:aut eniꝫ infinito
aut quodam definito tempore oia/aut age/
re/aut pati/aut esse/aut non esse possunt.

Expositio. ¶ His disputatis atqꝫ suppositis:accedit ad refellēduꝫ
pōnē Platonis:ꝛ p̄ resumit illaꝫ.ꝛ ingt. Dicere itaqꝫ ni/
hil pbibere genitū aliqd icorruptibile eē vt Plato dic:
q mūdū genitū facit:sed icorruptibileꝫ:ꝛ igñabile aliqd
D corruptū eē:vt idē Plato:q ifformitatē mãe mūdi inge/
nerabilē fecit:sed tādē corruptā.Dicit aūt hec:nā mūdū
incorruptibilē facit semel illo genito.Informitatē igña/
bilē semel illa corrupta:hec duo iquā dicere refellere est
aliqđ coꝝ pncipioꝝ:que data sūt vt vere suppōnes:ꝛ p̄
destruit illa suppō:que dicit cuiuslꝫ rei potētia:dat maxi
mū tps sue potētie.Hec aūt dstructio est falsa:cuiᵘ rō/
neꝫ.ingt.Aut eni infinito aut quodā definito tpe oia/aut
agere/aut pati/aut eē/aut nō eē pñt.ꝛ sup.tn cū nō ifinito
tpe.igit definito qđā tpe:ꝛ sic falsum est dicere potēta/
tem non habere maximum tps sui eē vel sui nō eē:ꝛ ita
destruitur vna suppō:si Platonis opinio est vera.

¶ Et ifinito ppea qa tps ifinitū aliquo mō ē
definituꝫ quo nō est maius. Preterea id qđ
aliqua ex parte est infinitum:neqꝫ ifinitum
est/neqꝫ definitum.

¶ Posset aliqs cauillare Platonē defendēs dicēdo esse
dabile maximū tps quo poᵃ exit ad actū:ꝛ illō eē tps ifi/ E
nitū.Vel qđ idest ifinitū ex vna pte tm̄.Rñdet Arist.re/
fellēs huc cauillū.ꝛ ingt.Et ifinito ppea qa tps ifiᵐ aliq̄
mō est definitū/quo nō est maiᵘ:ꝛ sic/si sumit tps ifiᵐ p
maximo:cauillus dic veꝝ.Sꝫ si sumit p eo q̄ dato sem
per restat aliqd accipe:rō adhuc stat insoluta:ꝙ vꝫ non
est venire ad vltimū tps exitᵘ poᵉ ad actum.Silr rñdet
ad 2ᵐ.ꝛ ingt.Preterea id qđ aliq̄ ex pte est ifiᵐ:neqꝫ ifi
nitū est simplr/neqꝫ definitū:q̄re nō pōt dici maximuꝫ/
nec minimū tps quo poᵃ exit ad actū.est igit rō Arist.hꝫ:
data pōne Platonis poᵉ nō habet vltimū tps potētie:
qa nō est illud tps ifinitū:nā tps ifiᵐ/nec est maximum/
nec minimū/nec tps finitū per Platonē:q̄re destruet il/
lud pnᵐ.¶ Disputāt hic greci vtruꝫ Aristo.ꝯdicat Ambo
Qualis est grecoꝝ dis putatio. Platonis:an intellectui:ꝛ ꝯfundūt oia.Ego ꝟo cū exposi/
tore sentio hāc disputationē nō facere ad intellectū libri
F eςli:sat enim est Aristo.pbare qđ pponit:siue id sit con/
tra Platonem/siue non.Sed quonā modo defendi pos/
sit positio Platonis in fine dicetur.

¶ Preterea cur magis h in signo corruptuꝫ
est id qđ antea semp erat:aut genitum est id
qđ tpe ifinito prius nō erat:nā si non magis
in vno q̄ꝫ in alio:ꝛ ipsa signa sūt ifinita:pspi
cuū ifinito tpe fuisse aliqđ gñabile ꝛ corru/
ptibile:q̄re aliqđ ifinito tpe poᵉ nō eē ꝛ eē:
ipm eēndi eni atqꝫ nō eēndi sil potētiā habe
bit:ipm qdē prius si corruptibile est:ipsum
ꝟo posterius si generabile.Quare si posue
rimus eē que possunt:simul ꝯria erunt.

¶ Scđo arguit Arist.ꝛ supponit/oē illō qđ reqrit ifinitu/ Expositio.
dinē vna ex pteꝫ:eā reqrit ex oi parte.ꝛ h ingt.Preterea G
cur magis h in signo corruptū est id qđ antea semp erat
vt ifformitas mãe mūdi:aut genitū est id qđ tpe infinito
pˀus nō erat:vt mūdus:q apud Platonē tpe ifiᵗᵒ fuit non
ens:ꝛ postea cepit eē.Ex hic vult hāc ꝙ oē regrēs infini/
tudinē tpis p vna pte:reqrit eā simplr ex oi pte:qa ex q̄
p suā nām ꝛ p se reqrit illā:nō magis eā reqrit ex vna p/
te:q̄ꝫ ex alia:ꝛ ita p oi pte.Ex h supposito arguit mun/
dus reqsiuit poᵃᵐ ad eē tpe ifinito a pte añ.igr oi ex pte
ꝛ reqsiuit poᵃᵐ ifinitā ad nō eē a pte post tpe ifiᵗᵒ.igr oi
ex pte.igit sil hꝫ poᵃᵐ eēndi:ꝛ nō eēndi:eēndi qdē q̄tenᵘ
a pte añ eā reqrebat:nō eēndi ꝟo q̄tenᵘ a pte post illam
reqrit.igit simplr ambas hꝫ oi ex pte:ꝛ sic sil actᵘ ꝯꝫ in
eodē:qa oē poᵉ reducit ad actū.Ingt.Naꝫ si nō magis
in vno q̄ꝫ in alio signo:ꝛ ipa sigᵃ sūt ifiᵗᵃ:pspicuū ifiᵗᵒ tpe
fuisset aliqđ gñabile ꝛ corruptibile vt mūdus est.nā cuꝫ H
ipe a pte añ hēbat poᵃᵐ ifinitā ad eē:oi ex pte habuit il/
lā:ꝛ cū a pte post hꝫ poᵃᵐ ifinitā ad nō eē:oi ex pte hꝫ il/
lā.igr sil ꝛ semel hꝫ ambas.Ideo igt.q̄re aliqđ ifiᵗᵒ tpe ē
poᵉ nō eē:ꝛ sup.tn poᵉ eē.cuiᵘ cām ait.quia eēndi atqꝫ
nō eēndi sil poᵃᵐ hēbit:nō eēndi qdē pˀus si corruptibile
est:eēndi ꝟo posteriᵘ si gñabile:q̄re si posuerimᵘ esse q̄
pñt/sil ꝯria erūt.vꝫ eē ꝛ nō eē.Vñ vis rōnis est:mūdus
reqrit poᵃᵐ ad eē a pte añ ifinitā.igit a pte post tpe ifiᵗᵒ.
igr mūdus nūq̄ꝫ est nec erit.Vltra/mūdus a pte post re
quirit poᵃᵐ ifinitā ad nō eē.igr oi ex pte:ꝛ p ꝯñs ifiᵗᵒ tpe
simplr pōt nō eē:ꝛ ita ifiᵗᵒ tpe simplr est:qa qđ pōt non
eē:opꝫ ipm eē:ꝛ sic idem sil eē ꝛ nō eē.¶ Sꝫ obijcies a Obiectio
pari arguerē de poᵃ ad eē Socratis:q̄ tpe ifiᵗᵒ fuit ad for/
mā Socratis hodie geniti.Silr ꝛ de poᵃ ad formā in ifi/
nito tpe post gñandā.¶ Dici pōt hāc poᵃᵐ eē a pte añ Solutio.
infinitā p accñs pp ipedimētū successiōis ifiᵗᵉ coꝝ q̄ ac/

cidētalr ordinant̄. Arist. xo arguit in his q̄ regrūt isini/
I tudinē p se: qualr est poª ad eē mūdi: vel ad nō eē: q̄ non
Que Auer. possunt impediri. cū sit vnus numero in sua spē. ¶ Ex/
cōmē. 131. positio autem Auerro. nullo modo cōuenit huic textui:
cum nec textus ambaꝝ translationum ꝯuenerint.

¶ Preterea ꝛ hoc in oi signo similr erit: q̄re essendi atq₃ nō essendi tpe ifinito potētiā habebit. at demōstratū est hoc impoſſe esse.

¶ Tertio arguit sic/oē qd est in oi signo silr ifinito tēpo/
Expositio. re simplr existit. Mūdus fuit in oi signo poſſe esse a pte
añ: ꝛ in oi signo poſſe nō eē a parte post. igit̄ sil poſſe eē ꝛ
poſſe nō eē de rōne tāgit mioꝛē: ꝛ ingt. Preterea ꝛ h i oi
signo silr erit. Hec est mioꝛ. Dat ꝯnē. ꝛ ingt. q̄re essendi
atq₃ nō eēndi tpe ifiᵗᵒ poᵗᵐ hēbit. at demratuꝫ ē h ipoſſe
K esse. Hec rō nō dit a pª fm rēnisi forsitā forᵃ: qa h ē ca/
Que Auer. tegorica: illa hypothetica. ¶ Expositio ēt Auer. huic nō
cōm. 132. ꝯsonat: sicut nec arabicus textus: cū greco.

¶ Preterea si actū potētia antecedit: vniuerso tpe erat: quo ꝛ ingenitū/vel ēt nō ens erat: possibile tñ fieri tpe ifinito. Simul igit̄ non erat: ꝛ potentiam habebat essendi aliquādo/ ꝛ postea non essendi tempore infinito.

Expositio. ¶ Quarto arguit enthimematice sic/si poª ad eē mundi
precessit actū eēndi tpe ifinito: tūc mūdus oi ex pte sim/
pliciter tpe infinito fuisset nō ens ingenitū: fieri tñ poſſe:
igit̄ sil nō erat: ꝛ habebat poᵗᵐ eēndi aliqñ: ꝛ postea etiā
habebat potentiaꝫ nō essendi: p alio tpe. Hoc est ipoſſe
quia iā deducit̄ idē sil esse ꝛ nō eē. ingt. Preterea si actū
potētia antecedit tpe ifinito a parte ante: vt Plato dicit:
L vniuerso tpe erat illa potētia: quo tēpore toto/ꝛ igenituꝫ
erat: vel ēt nō ens. Silr igit̄ nō erat/ꝛ potētiā hēbat eēn
di aliqñ vt p certo tpe: post qd etiā habebat potētiā nō
essendi tpe ifinito: ꝛ hoc h₃ p ipoſſi: videt̄ enim ipoſſe vt
mūdus tpe vniuerso sit nō ens: ꝛ poſſe eē toto illo tpe: h
ordine vt sit poſſe eē p aliq̄ tpe: ꝛ post eē in illo tpe poſſe
non eē in alio. Hoc aūt p tāto est ipoſſe: qa ois poª exhibit
ad actū nisi sit impedita. q̄re potētia illa ifinita: qua ste/
tit sub nō eē: aliqñ erit sub eē: ꝛ cū fuit ifinita simplr. igit̄
Declaratio idem sil erit ꝛ nō erit. ¶ Debes scire q̄ oēs he rationes
rōnū Arist. fundant̄ in qbusdā ppōnibꝰ/quaꝝ pª est q̄ poª regrens
p se p exitu ad actū tps infinitū ex vna pte: ip₃ regrit p
omni pte: ꝛ sic regrit illud simplr. Hec declarata fuit p tā/
to: qa nō maioꝛ rō est de vna pte q̄₃ de altera: ꝛ ita vel p
nulla: vel p ambabꝰ ptibꝰ tps illud regret. Scda/poten
tie sese mutuo ꝯsequunt̄/quēadmodū esse ꝛ nō eē. nā cū
M res est: cessat poª ad eē: ꝛ surgit potētia ad nō eē: ꝛ econ/
tra/cū res nō est: cessat poª ad nō esse: ꝛ surgit potētia ad
esse: ꝛ sic semp cū vno actu stat poª oppositi: ꝛ cū poten/
tia oppositi stat actus oppositꝰ. Quibꝰ sequit̄ tertia q̄ si
quid h₃ sil poᵗᵐ ad eē ꝛ nō esse: ipm sil est/ꝛ non est: q̄te/
nus eni est potētia nō ens: ipm est: q̄tenus xo est poten/
tia ens/ipm nō est: ꝛ sic idē sil est/ꝛ nō est. Ex his rōnes
Aristo. hñt efficaciā: si nāq₃ ipse mūdus tpe ifinito a par/
te añ habuit poᵗᵐ ad eē p pmā ppōnē: ēt a pte post ifi
nito tēpore habebit potētiā ad eē vlterius: ꝛ silr si mun/
dus a pte post h₃ potentiā ad nō eē tpe ifinito: igit̄ a pte
ante etiā. igitur due potētie simul erunt in eodem: ꝛ ita
duo actus. videlicet esse ꝛ non esse: ꝛ hoc est totum posse
Aristo. contra Platonem. vt mihi videtur.

¶ Aliter ēt pspicuū est ipoſſe eē aliqd corruptibile eē qd aliqñ nō corrūpet: erit. n. semp ꝛ aliqd corruptibile: qd ꝛ actu nūq̄₃ corrū/ pet. Quare sil erit poſſe semp eē: ꝛ nō semp eē. Corruptibile igitur aliquando corrūpet. N Preterea siquid generabile est: genituꝫ est: poſſe eni est genitū esse: ꝛ nō semp esse.

¶ Aliter contradicit Platoni: ꝛ primo proponit hoc. ꝛ in/ Expositio.
quit. Aliter etiā perspicuū est impoſſe esse aliqd corrupti
bile esse: qd aliqñ nō corrūpat: hoc ppōnit. Deide addit
impoſſe. ꝛ ingt. Erit eni aliqd ꝛ semp corruptibile qd et
actu nūq̄₃ corrumpet. Quare simul erit poſſe aliqd sem/
per eē: qd qdē ēt non semp est: vel qd nunq̄₃ est. aut forte
sic quare simul erit poſſe aliqd semp eē/ꝛ nō semper eē:
vt deductū fuit in aliis textibꝰ. ppea ꝯcludit corruptibi
le igit̄ aliqñ corrūpet. Uis igit̄ rōnis (vt mihi vi) est si
aliqd corruptibile nunq̄₃ corrūpet: tunc aliqd erit semp
corruptibile: qd actu nunq̄₃ corrūpet: vltra/igit̄ aliquid O
erit poſſe semp eē: qd nunq̄₃ est: ꝛ ita poſſe ociosūꝫ. Ulte/
riꝰ idē pbat de gñabili. ꝛ ingt. Preterea si qd gñabile ē/
igit̄ est aliqñ genitū. aliter poſſe eēt aliqd genitū eē: ꝛ nō
semp eē: h est ꝛ nō aliqñ esse. sic eni lrā clara est. ¶ De/
bes scire q̄ multa sunt gñabilia q̄ nunq̄₃ gñabunt̄ vcla/
ti forme q̄ gñabiles sunt tpe ifinito post hoc. Arist. xo i/
telligit p gñabile id qd est determinate gñabile: oē. n. ge/
nerabile pp cāe sue gñatiōis determiatas necio gñabi/
tur: per accñs aūt. vt dixit Auer. nihil phibet aliqd gña/
bile eē: qd nunq̄₃ gñabit̄. Auer. xo h₃ tex. trāspositos: p/
Que Auer. pterea h cōmē. 133. Rñdere pōt textui greco illi. Dice/
cōmē. 133. re aūt nihil phibere. S₃ qcqd sit de trāspōne Auer. i h
cōmē. declarat: oē per se gñabile necio gñari: est eni per
se gñabile/qd h₃ determiatas cās sue gñationis. nec pōt
P ipediri: per accñs xo gñabile non necio generabit̄: qa i/
Quales rō pediri pōt cāe gñatiōis. ¶ Aiaduersiōe dignum rōnes
nes Arist. Arist. nō valere simplr: si eni teneamus q̄ mūdus ante
sui gñationē siue pductionē habuit poᵗᵐ ad esse tpe infi
nito a pte añ: nō ex pte māe inioꝛmis: s₃ ex pte agētis: ita
vt sit poſſe eē poª in agēte: ꝛ nō in mā: pculdubio cessant
rōnes: fuit eni poſſe eē tpe ifinito: nō p se ꝛ sui nā: sed poª
in volūtate opificis: ꝛ ppea nō seqtur vt ēt a pte eādem
hēat poᵗᵐ: sed tāto tpe vero vel imaginario: quāto tēpo/
re deus voluit. Silr si a pte post tpe eterno pmanet: p/
culdubio nō virtute existe in ipso: qa sic ēt a pte añ per/
māsisset: sed virtute existe in opifice: ꝛ sic rōnes Arist. nō
simplr demōstrāt. S₃ si teneat̄ positio Platonis q̄ añ
genituraā mūdi pcessit poª ad eē tēpore ifinito tā ex par/
te agētis: q̄₃ ex pte māe ifoꝛmis: quā fingit Plato mūdū
pcessisse: rōnes Arist. sunt demōstratiue. Illa nāq₃ potē/
tia cū fuisset per nām intrinsecā mūdi: ēt omni ex parte
fuisset: ꝛ ita omni tpe mūdus ob illā poᵗᵐ eēt poſſe esse: ꝛ
silr qa ēt suapte natura est poſſis nō eē ob eandeꝫ mate/
riā. Iure omni tpe hēet potētiā ad eē: ꝛ potentiaꝫ ad non Q
esse: ꝛ cū deus ꝛ nā nihil frustra egerint: erit aliqd tps in
quo mūdus sil est/ꝛ nō est. Disputare xo an hec sit posi/
tio Platonis: aut illius verba vt Alexā. ꝛ Simplicꝰ dis/
putāt: vt pax facere ad intellectū veritatis: ꝛ pntis libri
vt recte dicit expositoꝛ. Hoc. n. dimitto vacuis negocio.

¶ Possumꝰ aūt ꝛ hoc ꝯtēplari mō ipoſſe eē/ aut si genitū aliqñ aliqd est: icorruptibile eē. aut si igñabile est/ꝛ antea sp erat: corrūpi.

¶ Hec eē pōt 4ª rō: vel p̄ ppōnit iteꝝ id qd vult pba/ Expositio.
re: est ꝯ textꝰ h nullū q̄nq₃ genitū est icorruptibile: itēq₃
nullū igenitū siue igñabile pōt aliqñ corrūpi. ingt. Pos/
sumus aūt ꝛ hoc ꝯtēplari mō ipoſſe eē: aut si genituꝫ ali/
qñ aliqd est: icorruptibile eē: ꝛ h pcedit ꝯ Platonē: qui
mūdū genitū ait eē nūq̄₃ tñ iteriturū. deide ponit 2ᵐ ge

A tē ꝯnis. ꝛ inqt. aut ſi īgñabile ſine igenitū eſt/ ꝛ antea ſēp erat etiā ipoſſibile eſt corrūpi. Hec ēt ps eſt cōtra aliud dictum Platonis: dū3 dicit informitatē materię igenitā eē: corrūpi tamen in genitura mūdi. Hec eſt ꝯ tota.

¶ Nā nullū icorruptibile nullū quoq3 igña bile casu eē pōt illiusmodi: qđ. n. casu ē atq3 fortuna: id ꝓfecto aut eſt: aut fit ꝑter ſemp ꝛ plerūq3. at ea cū tpe aut oī ex pte/ aut aliq̄ ex parte infinito/ aut ſemper/ aut plerūq3 ſint ta lia: erunt profecto natura talia.

Expoſitio. ¶ Propoſitā ꝯnē pbat: ꝛ ꝑ̄ pbat ꝙ talia incorruptibilia ꝛ igñabilia nō pñt casu vł fortuna gñari vel corrumpi: ꝛ debes ſcire ꝙ p icorruptibile itelligit mūdū ſemp ꝑmā ſuꝝ: ꝛ p igenitū itelligit iformitatē nūq̄ genitātē igr̄ ſen ſus ꝯnis ꝓbādę iformitas igenita non eſt poſſis corrūpi
B casu/ ſ3 nā: mūdus ſemp manēs nō eſt poſſis corrūpi ca ſu ſ3 nā: ꝛ ſyll's eſt h̄ ſunt poſſia gñari vł corrūpi iſt° tpe: ingenitū eni illō chaos tpe iſinito eſt poſſe corrūpi incor ruptibile ēt vt mundus tpe iſt° pōt corrūpi: ꝛ ſic h̄ ſunt poſſia gñari vel corrūpi tpe iſinito. Quę tpe iſt° ſemper vel plerūq3 ſunt poſſia gñari aut corrumpi: nec casu: nec fortuna ſunt. igr̄ h̄ nec casu nec fortuna erūt poſſia gñari/ aut corrūpi. ꝓponit ꝯnē. ꝛ inqt. Nā nullū incorruptibile nullū q3 ingñabile casu eſſe pōt: ſuppletur in gręco illiuſ modi. vbi cā. igñabile poſſe corrūpi. vt iformitas icorru ptibile ſiue icorruptū tpe iſt° manēs ens/ vt mūdus cor rūpi poſtea. Hec eſt ꝯ. deide ſumit maiorē. ꝛ inqt. Qđ. n. casu eſt atq3 fortuna: id ꝓfecto: aut eſt/ aut fit ꝑter ſemp atq3 plerūq3. h̄ eſt maior: mior eſt ingenitū poſſe corrū
C pi: ꝛ manēs ſemp icorruptū poſſe corrūpi eſt aut tpe infi nito ſimplr oī ex pte/ aut tpe iſinito vna ex pte: ꝛ ſic aut ſemp aut plerūq3. hāc ponit dicēs. at ea cū tpe aut oī ex pte aut aliq̄ ex pte iſt° ſint talia aut ſemp/ ſi ſimplr tpe i ſinito ſint poſſia gñari vel corrūpi: aut plerūq3 ſi aliq̄ ex pte tpe iſt° ſint talia. Dat ꝯnē. ꝛ inqt. Erūt ꝓfecto nā ta lia: ꝛ nō casu vel fortuna. Aduerte ꝙ refert igenitū cor rūpi: ꝛ eē corruptibile: iformitas. n. mãę mūdi: q̄ igenita fuit: nec ſemp: nec frequēter fuit corrupta: ſed ſemel: fuit tñ poſſis corrūpi/ aut ſemp ſi tpe iſt° ex vtraq3 pte fuit poſſis corrumpi: aut frequēter, ſi ex altera pte fuit poſſis corrūpi. Ariſ. igr̄ ꝓbabit igenitū3 poſſe corrūpi nō fuiſſe casu vel fortūa: ſ3 nā: ꝛ nō ꝓbauit ipm corrūpi fuiſſe nā: q2 ſ3 vtrūq3 ſit veꝝ: tñ rō Ariſ. fac̄ ad ꝑ̄m itellectū: aliter mior eēt falſa ꝛ h̄ nō itelligūt expoſitores. ¶ Quo vo ad vba attinet: debes ſcire ꝙ p vbū illō icorruptibile itelli git ſemp manēs icorruptū/ ꝛ p igñabile itelligit igenitū: ꝛ ſic lr̄a clara eſt. Adhuc debes ſcire ꝙ illa vba/ at ea cū
D tpe: ſcribit̄ in gręco in nūō ſingulari: ego vo trāſtuli i nu mero plali: vt ꝯ ꝯueniret ꝓpōnib⁹. Sic igit̄ eſt ꝯ Ariſ. h̄ nullū ingenitum casu vel fortuna poteſt corrūpi: nullu3 quoq3 incorruptum ſemp manens casu vel fortuna pōt corrumpi: ꝛ per ꝯſequens. Hec ſunt talia a natura.

¶ Quare iterdū eē/ iterdu3 nō eē dñt: talium nāq3 eadem potentia eſt contradictionis: ꝛ vt ſint ꝛ vt non ſint materia cauſa eſt. quare oppoſita ſimul actu eē neceſſe eſt.

Expoſitio. ¶ Hacten⁹ ꝯcluſit igenitū poſſe corrūpi: ꝛ genitū ſēp ma nēs poſſe nō eē: nā eē aut fieri cui adde hāc maiorē: ſ3 q̄ cūq3 nā aut ſunt aut ſiūt pñt eē iterdū aut nō eē iterdu3. Cui⁹ rōnē ſubſcribit/ dicēs. taliū nāq3: q̄ ſūt a nā eadē po tētia eſt ꝯdictiōis/ ꝛ vt ſint ꝛ vt nō ſint mã cã eſt. demu3 repetit ꝯnē ꝑ̄lam. d. q̄re oppoſita ſil' actu eſſe neće eſt: q̄

ꝯtrã quoniā nō valeat. Jā deduximus ſępe. Silr̄ q̄ nō deducat̄ ex dictis: ēt declauim⁹. Aduerte vbū illō/ q̄re/ in gręco nō eē: ſ3 ſubieci ob faciliorē vboꝝ intellectum. ¶ Quę vo dic̄ Auer. h̄: ſunt penit⁹ iſructuoſa: nec ad li terę explanationē: nec ad qōnis dilucidationem faciūt. Quę Auer.
Sz ambiges forte ꝛ bñ: q2 vr̄ h̄ ꝯtria nulla, v3 talia ſūt cō. 134. ꝛ
in po° ad vtrūq3. v3 ad eē ꝛ nō eē: igit̄ erūt in eodē ꝯtria 135. ꝛ. 136.
ſimil. v3 eē ꝛ nō eē. nā Socrates ſtās eſt in po° ad ſeden Dubita.
dū ꝛ ad currēdū: ꝛ tñ nūq̄ ſil ſedet ꝛ currit. ¶ Dici pōt Solo
nō eē ſil'e hic ꝛ ibi. Socrates. n. eſt in po° ad currēdu3 ꝛ ſedēdū diuerſis tpibus/ p quāto finito tpe eſt in poten tia ad vtrūq3. at in illis eodē tpe po° eſt ad vtrūq3: q2 tē pore infinito ex vtraq3 pte: ꝛ ſic ſeqt̄ illa in talib⁹ ſil eē.

¶ Verūtamē neq3 dicere veru3 eſt nūc eē: ſi fuerit res in anno ꝑterito. neq3 in anno ꝑteri to rē fuiſſe: ſi nunc ſit. Jmpoſſe igit̄ eſt id qđ aliqñ fuit: nō ens: poſteri⁹ ſempiternū eē: ha F
bebit. n. poſteri⁹ ꝛ nō eēndi potētiam.

¶ Remouet cauillū: nā dici poſſet id icorruptibile qđ eſt Expoſitio.
genitū veluti eſt mūdus ipſe: h3 po^{am} ad nō eē: nō qdem i futuꝝ: ſ3 reſpectu ꝑteriti. Silr̄ ēt id qđ ē igenitū: ſ3 cor ruptibile vt mãę iformitas: h3 po^{am} ad eē re^{a} ꝑteriti. Cō tra obycit dicēs. verūtñ neq3 dicē veꝝ eſt nūc eē/ ſi fue rit res in āno ꝑterito: ꝛ ita ſi po^{a} ad eē vel nō eē fuerit in āno ꝑterito: nō ꝓpea eē eā nūc veꝝ erit: vñ ꝛ ſi po^{a} ad ſe dēdū fuit heri in Socrate: nūc cū ſedet/ nō eſt ampli⁹ ve rū dicere eē in po° ad ſedēdū: neq3 eſt veꝝ dicē in anno ꝑterito rē fuiſſe: ſi nūc ſit. vt ſi nūc ſit Socrates in poten tia ad ſedēdū: heri ēt fuiſſet: q2 heri ſedit: ꝛ ita p3 genitu3 icorruptibile q̄lis eſt mūdus: nō ēt in po° nūc ad nō eē/ dato ꝙ elapſo tpe fuerit in po° ad illō: nec igenitū corru
ptibile eſt in po° nūc ad eſſe: dato ꝙ ꝑterito tpe fuerit in G
po° ad illud. demū ꝯcludit ꝑ̄ncipalē ꝯnē: nō qdē ex mō dictis: ſ3 ex dictis ia3. ꝛ inqt. ipoſſe igr̄ eſt id qđ aliqñ fuit nō ens vt mūdus/ ipſe poſteri⁹ ſempiternū eē: q2 hēbit poſteri⁹ po^{am} nō eēndi: q2 cū nō fuit: po^{am} hēbat ad eē: ꝛ poſtq̄ eſt: ceſſat po^{a} ad eē: ꝛ ſurgit po^{a} ad nō eē: ſunt eni potentię ſibi mutuo ſuccedentes veluti ꝛ actus: ꝛ ſic pa tet cōcluſionem hanc non ex proximo dictis ſequi: ſ3 ex dictis olim de potentia ꝛ actu. Hec Ariſto.

¶ Pręterea h̄ potētia nō eſt ad nō eē tūc: eē eni id actu aliqñ: qđ tñ fuit in priore atq3 ꝑte rito tpe. Si igit̄ id actu ꝑ̄ſens ſit: qđ poſſe ē: erit ꝓfecto veꝝ dicē nūc eē/ ſi trāſacto in āno nō eē dicat̄. at ipoſſe eſt. nulla nāq3 potētia ē reſpectu ipſi⁹ fuiſſe/ ſ3 reſpectu eē aut fore.

¶ Siqs vult ſeq ſeriē gręcā: ꝛ vbū verbo reddere quid Expoſitio.
Ariſ. hic vellet: nō itelliget. vñ igit̄ mihi Ariſ. ꝯſtruere ꝯſe H
quēs iductū/ aut cauillū tacitū: dicebat̄. n. mūdū hic potē tiā ad nō eē: nō qdē futuꝝ: ſ3 ꝑteritū: ꝛ h̄ rō nō dīt a ꝑ̄ꝛ niſi q2 h̄ eſt hypothetica ꝛ manifeſtior: ꝛ ꝑ̄ ꝓponit vim rōnis: dicēs. ꝑterea h̄ po° nō eſt ad nō eſſe tūc. q. d. nulla po^{a} eſt re^{a} ꝑ̄ſōnis q̄ fuit in ꝑterito. Hoc ꝓponit. ¶ Quo vo ad vba attinet: debes ſcire ꝙ ps h̄ gręce ſic ſcribitur ὑπάρχει γὰρ ἐνεργείᾳ ὂν ἀλλὰ τοῦ πέρυσιν καὶ ἐν τῷ παρελθόντι χρόνῳ ꝛ ſi vbū vbo reddis: nō h3 ſenſū: mihi tñ viſus ē ei⁹ ſenſus vt dixi. Tu vo q gręce ſa pis: diiudica. h̄ ꝓbat ex eo q2 res ꝑterita eēt aliqñ pñs. Tenet ꝯña p illā cōe3 ai ꝯceptionē oē poſſe erit qñq3 de ineſſe: ꝛ hoc inqt. Eſſet eni id actu aliqñ: qđ tñ fuit in prio re atq3 ꝑterito tpe: ꝛ ita ꝑteritū eſſet qñq3 pñs. Quo vo ad gręca vba attinet: debes ſcire ꝙ h̄ vba nō ſic legūt̄

in greco:q̄a vbū vbo reddēdo sic legunt:eēt.n.actu ens:
I sed in ãno pore atq̃ p̃terito tpe.Qd cū difficile sit:apta/
mi mō illo.Tu vo si grece sapis:ↄsidera.Demū q̄si epi/
logādo totū syllm.ingt.si igit id actu p̄ns sit:qd pole ē:
hoc est si oē pole qñq̃ est actu p̄ns:erit ꝑfecto verꝫ dicē
nūc eē aliqd si trāsacto in ãno:nō eē dicat.Et ita erit ve/
rū dicē qd iā nō est:fieri p̄ns:⁊ esse actu.destruit h/dicēs
at ipole est:cui⁹cām repetit:dicēs.nulla nāq̃ po^a est re^u
ipsius fuisse:sed respectu eē/aut fore:est igit vis rōnis si
po^a ē ad ꝑuationē p̃teritā;tūc illa ꝑuatio qñq̃ erit p̄ns:
q̄si oē pole qñq̃ erit de inesse.Hec mihi vi huius loci et
īterp̄tatio:⁊ expō:sunt.n.mihi text⁹hi ⁊ grece ⁊ latine dif
ficiles:quos qdē īterp̄tādo/fateor ingenue mihiipsi non
satisfacere.☞ Auer.nāq̃ q̄q̄ nō ad rē:tn̄ in cō.138.alr

Que Auer. comē.138. arguit ↄ Platonē:⁊ supponit duo:p̄mū q̄ oē sempiter/
nū suapte nā est tale:cū.n.tp̄s nō sit tale/aut casu/aut for
K tuna est tale:qd est ipole.nā casuale ⁊ fortuitum nō diu
ꝑmanet:diffinit.n.cito:q̄a inālr stat in nā illi⁹:ideo sem/
piternū tale est nā.Scd̄o supponit trifariā eē rei nām/
aut semꝑ entis/aut semꝑ nō entis/aut qñq̃ ent/⁊ qñq̃
nō entis.Ex his arguit si eternuꝫ eēt corruptibile:tūc nā
ↄtingēs verteret in nec̄ciā:silr eē si genitū eēt eternum:⁊
nā ↄtigens verteret in nec̄ciam:q̄ sunt ↄ suppōnes.Hec

Defensio Platonis colligi p̄ñt:ꝫ nō multū ad ꝓpo^m.☞ Aiaduerte tn̄ Pla
tonicos negasse diuisionē illā nāq̃ sūt.n.multo plēs:vna
sꝑ entis vtraq̃ ex pte.Alia sꝑ entis altera ex pte.Alia sꝑ
nō entis vtraq̃ ex pte.alia sꝑ nō entis aliq̄ ex parte:alia
entis qñq̃/⁊ nō entis qñq̃:ꝑpea h rō Auer.n̄ ōnīsat.

☞ Simili vo rōne ⁊ si id qd prius erat sempi/
ternū:posterius nō sit.Nā si pole incē poni
L mus:verꝫ erit ꝑfecto dicē id nūc eē:qd pore
in anno atq̃ p̃terito oīno tēpore fuit.

Expositio. ☞ Dacten⁹ ↄfutauit cauillū de re sempiterna in futuro:q̄
dicebat posse nō eē:q̄a qñq̃ in p̃terito fuit nō ens:nunc
ↄfutat cauillū de re sempiterna a pte añ:q̄lis ē illa infor/
mitas mãç mūdi:dici.n.pōt a cauillatore:post īformitat
corruptionē/adhuc remanē po^{tiam} ad eē:nō qdem qd est
vel erit:ꝫ ad eē:qd fuit illi⁹ īformitatis:⁊ ita ↄcedit īfor/
mitatē nūc corruptā:hēe po^{tiam} ad eē:nō qdē p̄ns aut fu/
turꝫ:ꝫ p̃teritū:⁊ hoc ꝓponit dicēs:simili vo rōne.sup.est i/
pole ⁊ si id qd prius erat sempiternū posteri⁹nō sit.sup.
dicat hēe po^{tiam} ad esse:nō qdē p̄ns/aut futurꝫ:ꝫ p̃teritū:
qd iā habuit:⁊ qd sili mō sit ipole ꝓbat dicens:nā si pos/
sibile in esse ponim⁹:verꝫ erit ꝑfecto dicere id nūc eē:qd
priore in anno atq̃ p̃terito oīno tpe fuit.Nā si īformitas
nūc corrupta hꝫ po^{tiam} ad esse/p̃teritum:qd oliꝫ habuit:⁊
M pole qñq̃ ponet de inesse:ꝓculdubio illa īformitas iaꝫ
corrupta redibit:⁊ cum ipsa sit sempiterno tpe nō ens a
pte post:erit ꝑfecto sil ens/⁊ nō ens.ens qdē ꝑ reductio
nē possis inesse:nō erit vo ens:quia ponit semꝑ nō ens a
parte post.Hec mihi videt expositio huius loci:tn̄ non
mihi satisfacio:sunt enī oēs hi textus obscuriores.h Ari.
contra Platonem logice/aut metaphysice.

☞ Nālr ēt ⁊ nō vlr si cōsiderem⁹:ipole sane
videbit:aut corrūpi posteri⁹:qd sempit̄nū
prius erat:aut posteri⁹ sempiternum eē:qd
prius nō erat.corruptibilia enī ⁊ gn̄abilia ⁊
alterabilia cūcta cōtrarijs alterant:corrum/
p̄iturq̃ ⁊ ab his ip̄sis:qb⁹natura ↄstant.

Expositio. ☞ Dacten⁹ ↄ Platonē rōnib⁹logicis/aut cōibus ꝓcessit:
nūc rōne nāli:q̄ huic lib.ↄuenit vult ꝓcedere:⁊ ei⁹ rō sic
cōponit/q̄cūq̃ gn̄ant aut corrumpunt ↄrijs alterant,at

mūdus ↄrijs nō alterat:nec īformitas illa.igit nec mun N
dus est genit⁹:nec īformitas illa est corrupta.ingt.Nālr
etiā ⁊ nō vlr si ↄsiderem⁹.ipole sane videbit:aut corrū/
pi posteri⁹/qd sempiternū erat:⁊ h ↄ īformitatē:aut po/
steri⁹sempiternū eē:qd p̄us nō erat:⁊ h ↄ mūdū.Hec est
ꝓ:deīde sumit maiorē.⁊ ingt.corruptibilia eniꝫ ⁊ gn̄abi/
lia ⁊ alterabilia cūcta ↄrijs alterant:corrūpunturq̃ ⁊ ab
his ip̄sis:qbus nā cōstāt.Hec est maior:cui addita dicta
minore:pꝫ ↄ.Hec est rō Ari.quā nālē vocat.☞ Auer.vo Que Auer. cō.140.
ait hāc rōnē eē nālē:q̄a vtit nālib⁹principijs:vt illo.Loē
qd gn̄at/gn̄at a suo simili:⁊ oē qd corrūpit/corrūpit a ↄ/
rio.Illā vo fuisse logicā:q̄a vtit diffinitiōe possis:q̄ est di/
cta ⁊ dc̄lata in logica.Tūc docet Auer.ꝑ rōnē hāc nālē:
q̄ oē gn̄abile sit corruptibile:hoc mō/oē hīs ↄriū ē cor/
ruptibile/oē gn̄abile hꝫ ↄriū.igr oē gn̄abile ē corruptī^le.
☞ 2° docet ꝑ eādē rōnē/oē corruptibile eē gn̄abile:naꝫ
oē hīs sile ē gn̄abile/oē corruptibile hꝫ sile.igr oē corru O
ptibile ē gn̄a^le.Ex his ꝓbat nullū genitū eē eternū:⁊ nul/
lū eternū eē corruptū.p̄^m qdē q̄a oē genitū ē corruptī^le
ꝑ p̄^m syllꝫ.2^m vo q̄a oē corruptibile fuit genitū ꝑ 2^m syllo
gismū:⁊ demū ↄcludit mūduꝫ gn̄ari nō posse:nec corrū/
pi:q̄a si gn̄aret:fieret ex alio mūdo.nā gn̄atio vni⁹ē cor/
ruptio alteri⁹.ꝑ de gn̄atione.Si vo corrūperet:remane/
ret alius mundus:q̄a corruptio vnius est generatio alte
rius.Hec ex cōmento colligi possunt.

Sꝫ circa finē h⁹ libri occurrit qd non p̄us/verꝫ stet cū p̄ncipijs Arist.h tradit rōnal alç post Qd ō ꝑpetuitate aiç rōne.
mortē ꝑpetuitas:dico cū p̄ncipijs Ari.h posit:q̄a verꝫ h
sit mens Ari.vbiq̃:⁊ alia qd/dico ēt cū p̄ncipijs Ari.q̄a
nullus ō ↄne ip̄a in se dꝫ dubitare.ōmitamus⁹.n.I lib.ō i
tellectu potissimis fere rōnib⁹ip̄aꝫ eē ꝑpetuā a pte post. P
Qd igr ꝑstrigit ad p̄ntes rōnes:q̄s Ari.ↄ Platonē ere/
xit.☞ Aliq ō qōne hac asserūt alç post mortē ꝑpetuita/ Pō aliq̄
tē repugnare p̄ncipijs Ari.h.vtunt aūt hac breui rōne/q̄a
p̄n^m ē Ari.ↄ Platonē/oē qd icepit diffinē qñq̃:⁊ ꝑ hac p/
te volo oiuꝫ rōnū Ari.vires h breuib⁹resumē.Quaꝫ p̄^a
fuit act⁹⁊ po^e circa idē sibi mutuo succedūt.potissimū si
po^e sint ad eē ⁊ nō eē.☞ Ex hac arguo rōnal aia ari ei⁹ Rōes Ari. Prima rō.
creationē fuit sub nō eē:⁊ tūc sb po^a ad eē.igr cū ip̄sa est
ens:cessat po^a ad eē:⁊ surgit po^a ad nō eē.Sꝫ oē pole si
eē est corruptī^le apō Ari.h igr rōnal aia ē corruptibil:⁊
cū oē corruptī^le qñq̃ diffinat:rōnal igr aia qñq̃ desinet.
☞ Ex alia rōne Ari.2ª argr̄ aut rōnal aia sua nā ē nec̄a/ Secūda.
ria/aut ↄtigēs.si nec̄ia.igr ex vtraq̃ pte eterna:fuit eniꝫ
apō Ari.p̄n^m/q̄ oē nec̄iū exigēs tp̄s eternū vna ex pte:
exigit illō oī ex pte.Si vo sit ↄtigēs:est aliō p̄n^m/oē ↄtin
gēs hꝫ maximū tp̄s sue ꝑmanētie.igr rōnal aia si sit ↄti/
gēs:qñq̃ nō erit.☞ Ex 3ª Aristo.rōne argr̄ 3° rōnal aia/ Tercia.
aut est sꝑ ens:vl sꝑ nō ens:aut qñq̃ ens ⁊ qñq̃ nō ens: Q
nec dici p̄t eē sꝑ ens:q̄a tūc oī dr̄a tp̄is ens:nec sꝑ n̄ ens:
q̄a tūc oī dr̄a tp̄is n̄ ens.Quare qñq̃ ens ⁊ qñq̃ n̄ ens:
⁊ ita nō ꝑpetua.☞ Ex 4ª Arist.rōne arguo 4°/oē pole Quarta.
ab itrīseco ⁊ ab extrīseco ē corruptī^le vt Arist.dixit:aia
rōnal est possis ab itrīseco:q̄a pōt recipi I mā:⁊ ab extrī/
seco rōne agētis.igr nō ꝑpetua.☞ Ex 5ª Ari.rōne arguo Quinta.
5°/oia nā aut nec̄ia/aut ↄtigēs/aut ipossi:rōnalis aia ē q̄/
dā nā/⁊ nō īpossis/nec [illegible] c̄ia.igr nā ↄtingēs.Et ita nō
ꝑpetua.☞ 6° arguo ex h[illegible] Arist.dixit ↄ Anaxagoram Sexta.
⁊ Empedoclē:cōtra Anaxagorā quidem sumpsit/quan/
do alicuius compositi remanent omnes partes essentia/
les vt materia ⁊ anima:igit idem numero homo posset
redire:ꝓ est ipossis ⁊ nō ꝑ maiore:q̄a illa fuit Ari.ↄ Ana
xagorā.igit ꝑ minore:⁊ nō ꝑ mā:q̄a illa apō Aristo.est ꝑ
petua.igit ꝑ rōnali aia:q̄re ip̄sa post mortē remanē nō
pōt.Cōtra Empedoclē aō:q̄a sumpsit/nihil eētialiter

A corrūpi/cui⁹ essentiales ptes oēs remanent. Tūc addo
sꝫ p te aīa ꝛ mā remanēt post mortē. igiꝛ hō nō corrūpi/
tur: q̄re opꝫ vt aīa rōnalis corrūpaꝛ: si hō debeat corrū/
Uis oīum pi p se. ¶ Ex oīb⁹ his argui pōt: aut Aris. p eiusmodi rō
ratio. nes voluit hīc mūdū eē eternū vtraqꝫ ex pte: vel tm̄ φ
ipse nō icepit p verā gñationē/nec desinet p verā corru
ptionē. Si voluit hīc (vt dic̄ expositor) solū mūdū non
icepisse p verā gñatiōes/nec corrūpi p verā corruptiōes:
tūc in pn⁹ 2ᵉ nō debuisset ꝯcludē ipm esse sempiternum
simplr p carētiā pncipij ꝛ finis. Si vo per eiꝰ rōnes vo
luit hīc ipꝫ mūdū esse simplr eternū ex vtraqꝫ pte: seqꝛ
aīaꝫ aut esse genitā ꝛ mortalē aut eē eternū simplr oī ex
pte. Quare vī nō posse stare cū Aris. rōnib⁹ ꝛ pncipijs h
aīę post mortē ppetuitatē. Et hāc pte illi apte vbiqꝫ cō
cedūt. Albertilla q̄ꝫ ꝛ Hesbertus ꝛ multi logici asserunt
eni aīę rōnalis imortalitatē nō ꝯvenire pncipijs ꝛ rōni/
Cōfutatio bus Aris. h ꝫ Platonē assumptis: ꝛ etiā nec alibi. ¶ Sꝫ
dictę pōnis pace hoꝝ dixeris h nō sunt necia: nec Aris. pōnē sapiūt.
B Nā nō vī sā Aris. sibiipsi alibi ꝫdicē: ꝛ ita errātꝑ quia
Quę Aris. huic pōni Ari. alibi ꝫdicit. 2ᵒ ga ppetuitas aīę post mor
alibi. tē pōt stare cū rōnib⁹ Aris. ꝫ Platonē h ꝛ alibi. ꝛ φ Ari.
huic ꝫdicat alibi: trāsigam⁹. Jnqt in de gñatiōe aīaliū li.
2. cap. 10. restat igiꝛ vt mens sola extrisec⁹ accedat/ꝛ q̄ so
la diuina sit: nihil eni cū ei⁹ actione cōicat actio corpalis
h Aris. ecce quo mō nō p viā nālē atqꝫ gñatiōes eā fie/
Te. cō. 17. ri narrat. ꝛ. 12. meta. lib. inqt. Si aūt aliqd maneat poste/
ri⁹ pscrutādū est: in qbusdā. n. nihil phibet: vt si est aīa ta
le: nō oīs: sꝫ itellēs: oē nāqꝫ ipoīe est forsan. h Aristo. Ecce
quā expīse eā remanē post mortē ait: ꝛ ita habes dn̄o: et
eā icipere p aliū modū: qz nō p semē ꝛ gñatiōem: ꝛ eā non
Te. cō. 21. corrūpi sil cū corruptiōe corpis: qđ ēt in lib. de aīa 2ᵒ idi
cat dicēs: ꝛ h solū ꝯtigit separi vt ppetuū a corruptibili.
Quę Auer. ¶ Simplici⁹ vo ꝛ Auer. q tenent rōnalē aīaꝫ sil cū cor/
ꝛ Simpli. pore icipere/simulqꝫ cū eo desinere. Aris. vba glossant:
C aiūt eni rōnaleꝫ aīaꝫ esse qd ꝯstituitꝫ ex pte sensitiua ex
semie traducta vel ex mā: ꝛ itellectu dforis accedēte siue
nouiter copulato illi vel ex for⁹ singūt. n. in cōmētationi/
bus libri de aīa itellectū ipm posse 2ʳ ꝯsiderari: aut quo
ad esse itentiōale: ꝛ h mō est vnus nūero etern⁹ a pte aū
ꝛ a parte post. Alio mō q̄ ad esse reale/ꝛ sic est ps ꝛ for⁹:
ps qdeꝫ aīę rōnalis: q̄ ꝯstituiꝛ ex ipso ꝛ pte seminaria: q̄
est pfectissima sensitiuaꝝ. for⁹ vo hoīs: nā mediante illa
sensitiua hoī esse pbet itellectuale. Pręhendo. n. eē ꝛ co/
pulādo se illi sensitiuę pbet eē ipsi hoī. Vba igiꝛ Arist. in
lib. de aīalib⁹ itelligūt de itellu ipso: hūc eni Ari. ait dfo/
ris accedere: nā disposita mā ꝛ in illa iducta p agēs nā/
le sensitiua pte: mox itellēs accedit/ꝛ illi copulaꝛ: vna cū
ea aīam rōnalē faciēs/ꝛ corp⁹ ꝯstituēs: dissoluta vo mā/
ꝛ sensitiua aīa: ꝛ rōnalis aīa soluiꝛ: itellēs remanet sm se p/
Confutatio petuus: ꝛ ita itelligūt vba. 12. meta. ꝛ lib. 2ᵉ de aīa. ¶ Sꝫ
D pace hoꝝ dixeris h vī fictio: vt multis rōnib⁹ in lib. d i/
tellectu demrāuim⁹: ꝛ nūc aliquā taliū demōstrem⁹. Pri/
Te. cō. 65. mo ga Aris. in lib. de aīa. p psuadens aīaꝫ sil cū corpe nō
corrūpi. inqt. q̄re sensū nō est in sustinendo aliqd aīaꝫ: sꝫ
veluti in ebrietatib⁹/ꝛ ifirmitatib⁹: ecce q̄ mō nō de itel
lectu/sed de aīa loqꝛ: nā de aīa ꝯcludit itentū suū: pterea
Te. cō. vlt. in calce eiusdeꝫ pmi de aīa. inqt. ꝛ ipsa qdē sepaꝛ a sensi/
bili pricipio: sensum tamen nullum sine hoc habꝫ. ecce
quo modo de rōnali anima ipsa loquitur: ꝛ nō de intelle
ctu. ¶ Pręterea apud Aristo. interdum intellectus ꝛ ra/
T. cō. 24. tionalis aīa idem sunt. in. 2. de anima. inquit aīa est hęc/
qua viuimus ꝛ sentimus ꝛ mouemur ꝛ intelligimus. mo
do nisi rationalis anima nō esset intellectua: ea non intel
Te. cō. 21. ligeremus. ¶ Pręterea. ibidem Aristo. vocat intellectū
alterum genus aīę: separariqꝫ solū/veluti perpetuum

a corruptibili: ꝛ ita vult intellectum esse aīam: ꝫ alteri⁹ E
rationis ab alijs aīabus corruptibilibus. Multas alias
auctoritates Aristo. scripsimus in libro nostro de intelle
ctu: ꝛ potissimuꝫ ex lib. quem Aristo. de natura deorum
inscripsit: quęꝫ fortasse in hoc primo extra circulares ra
tiones appellauit. Qđ igitur illi cōtradicunt Aristo. ali/
bi: per hęc pauca/nunc satis. ¶ Qđ vo aīę imortalitas Quo mō aīę imortalitas
possit stare cum rationibus Aristo. hic declaremus. vbi stet cū Aris.
primo animaduersione dignum ea quę fiunt esse in du/ rōnibus.
plici differentia: quędaꝫ sunt composita: quędaꝫ simpli/
cia. composita quideꝫ omnia apud Aristo. non fiunt: nisi
pręsupposita materia: ꝛ per cōsequēs non nisi per verā
generationem: nō eniꝫ Aristo. 7. meta. ꝛ alibi nouit com/
posita posse fieri nisi per hoc φ forma extrahitur de po
tentia materię ad actum a misto cum materia. Simpli/
cia vo vt rationalis anima ꝛ cęlorum animę: ꝛ id genus
nouit fieri posse non psupposita potētia materię de qua
extrahuntur: sed solum psupposita materia: in qua reci/
piūtur: rationalis enim aīa ipsa non fit psupposita potē/ F
tia ex qua educitur ab agente naturali. Sed psupposita
potētia in qua inducitur: veluti formę artificiales psup/
ponūt materiaꝫ in qua: ꝛ non ex qua: ex ntia enim natura/ Po⁹ ex qua
lia in quibus tales formę recipiuntur: nec inclinantur ad Potētia in q̄
illas nec cōtradicunt: ꝛ hac ratione dicꝛ in qua: at potē/
tia ex qua: illa dicꝛ: quę iclinatur ad id quod in ei⁹ subie
cto inducitur. veluti respectu formę ignis/ꝛ id genus.
Qua ratione fit: vt hęc non per generationem fiant: pro/ Quo vbo fa
pterea videmus Aristo. factionem taliuꝫ nūc accessum ctio simpli
vocasse: vt in libro de generatione animalium mentē fo cia dicatur
ris accedere dixit. Nunc vo iussum dei: vt in lib. de pro/ Accessus
prietatibus elementoꝝ. inquit. spiritum vitę venire ius/ Jussus
su dei: hic eniꝫ dei iussus: est animę ipsius ꝑductio: iter/
dum appellauit illaꝫ dependentiam. inquit enim in. 12. Depēdentia
metaphysi. Deus est aīal sempiternum a quo cęlū ꝛ to/
ta natura dependet. Auerro. vbiqꝫ appellauit taliū sim/ G
plicium productionem/generationem ęquiuoce. Theo/ Gñatio ęq.
logi creationeꝫ ꝛ alij alijs modis innumeris. ¶ Sꝫ ge/ Creatio
quid sit de verbis ipsis: videꝛ de mente Aristo. bifariaꝫ Bifariā mo
esse modum generationis: alteruꝫ quidem quo compo/ dus gñōnis
sita ipsa generātur: quem veram generationem esse ait:
eiusqꝫ oppositū veram corruptionem. alterum vo quo
simplicia ipsa producūtur: ꝛ hunc siue accessuꝫ/siue ius/
sum/siue dependētiam/siue generationem ęquiuocā ap
pellemus: non dicunt Theologi nisi creationē. Cum quo
Plato etiam in Timęo conuenit/asserens deum hac ge
nerandi forma spiritus omnes sua volūtate effecisse. Et
si ambiges cur composita ipsa Aristo. voluit non fieri
nisi vera generatione: simplicia vo ęquiuoca generatio/
ne in lib de intellectu perquire. ¶ Quibus visis pꝫ Ari. Qualꝫ rōnes
in hoc lib. recte contra Platonem processisse: non anteꝫ ꝫ. ꝫ Pla.
contra rationalem animam/aut generationē/aut corru/ H
ptionem. Mundus enim est apud Platones composi/
tum quoddaꝫ: quare si sit: generari nō potest nisi p mo/
dum quo omnia composita fiunt: ꝛ ita per veram gene/
rationē/atqꝫ verā ei⁹ formę extractionē de po⁹ ad actū:
igiꝛ si hac gñatiōe nō fit: nec vera corruptiōe corrūpeꝛ:
ꝛ ita erit simplr igenitus ac simplr icorruptibilis: cū nul
lo alio mō fieri aut corrūpi possit. Valēt igiꝛ rōnes Ari.
aduersus Platonē: ꝛ nō aduersus aīaꝫ rōnalē. ¶ Tunc Sol. rōnū.
ad primam φ rationalis aīa ante eius creationē nō ha/ Sol. pm.
buit potentiā ad esse/ex qua extraheretꝛ. sed bñ psuppo/
suit potētiā ad eē in agēte: ꝛ potētiā materię in qua ipsa
induceretꝛ: postq̄ vo ipsa fuit sub esse: cessauit po⁹ ad eē:
ꝛ ad nō esse: ad esse quidem: q: ipsa est actu: ad nō eē vo
q: virtute dei acqsiuit esse necessariū: eā q: po⁹ ad esse

& nõ esse est po° ex qua: quã ipsa nec habuit antea: nec p
I ɔñs postea: qua rõne fit vt p ei° creationẽ acqsierit nãm
neciã: qua sic cesset po° ad esse/ & ad nõ eẽ: sec° aũt est ð
mũdo: cũ enĩ mũdus ipse sit ens ɔpo^m: supponit po^{em} ex
qua: quã et adueniẽte eẽ/ retinet: & ɔuertit ad po^{em} ad nõ
eẽ: q̃ re cũ ipse acqsierit eẽ: relinqt po^a ad nõ esse: & ita re
stat corruptibilis: rõ igit Ari. valet de mũdo: & nõ de rõ/
Solutio 2° nali aia. ¶ Ad 2^m dico diuisionẽ illã esse bonã in ɔpo/
sitis. ois. n. nã cõposita est/ aut neciã/ aut ɔtigẽs/ aut ipos/
sibilis: in simplicib° ɔo sec° est: rõnalis enĩ aia nõ ẽ sim/
pliciter neciã: nec simplr ɔtigens: nec ipolis: sʒ est neciã
fm qd/ vtpote tpe sui eẽ: ɔtigẽs ɔo tpe sui nõ eẽ. Ex hoc
pʒ illõ Ari. dcm/ oẽ neciũ ex vna pte eẽ neciũ simplr: nõ
eẽ vex nisi in ɔpositis: nã ɔpo^m est/ aut totalr neciũ/ aut
Solutio 3° totalr ɔtigẽs. ¶ Ad 3^m dici põt in cõpositis iter sp ens/
K & sp nõ ens mediare solũ ɔtigẽs siue pole eẽ & nõ eẽ. Sʒ
in simplicib°(vt recte dixit Auer.) iter sp ens & sp nõ ens
põt tria eẽ me°: vnũ est ens qñqʒ/ & qñqʒ nõ ens: ens eter
nũ a pte añ/ & corruptibile a pte post: ens genitũ a pte añ
& eternũ a pte post: & ita ɔcedo aiaʒ rõnalẽ nõ eẽ sp ens:
qa qñqʒ fuit nõ ens/ nec sp nõ ens: qa postea sempiterna
erit. nec seqt vt pp hoc sit ɔtigẽs: nõ. n. oẽ nõ sp ens: & nõ sp
nõ ens ẽ ɔtigẽs: qa põt eẽ neciũ fm qd: qa potuit eẽ tpe
q̃dã nõ ens: & tpe q̃dã ens neciõ. In ipso mũdo sec° est: ẽ
enĩ ipse ɔpo^m q̃dã: & ita vel sp ens/ vl' sp nõ ens/ aut ɔti/
Solu. 4° gẽs vt diximº. ¶ Ad 4^m dĩ aiaʒ rõnalẽ eẽ polem ab i/
triseco po° in qua: & polem ab extriseco po° agẽtis. Mũ
dus aũt eẽ nõ põt polis nisi po^a ex qua. ppea valet rõ ð
Solu. 5° mũdo nõ de rõnali aia. ¶ Ad 5^m dĩ/ rõnalẽ aiaʒ nec eẽ
nãm simplr neciaʒ: nec simplr ipoleʒ/ sʒ neciaʒ fm qd: &
L cũ dicis accipio eã añ ei° creationẽ: vl est ɔtigẽs vel ne/
cessaria. Dico q est nã ɔtigẽs: nõ qdẽ ɔtigẽtia ei°: sʒ ɔsti/
tuta in agẽte: & si dicas cũ ipsa fiat neciã: tũc nã ɔtingens
trãsit in neciaʒ. Dico nihil esse ipole nãʒ ɔtigentẽ volun/
tate agentis effici neciã ppa nã. hoc enĩ nõ fit vt illa ɔtigẽ/
tia remaneat: sʒ solũ fit abiecta ɔtingentia: illa. n. abiecta
nãcisciť eternitatẽ a pte post formalr. lʒ effectiue depen
Solu. 6° deat. ¶ Ad 6^m iã in expõne diximº rñsiõem. valet. n. ð
Anaxagorã: qa remanẽt oẽs ptes mũdi: & mũdus nõ pt
eẽ nisi vnº nũero. ppea opʒ vt illemet redeat: vbi aũt es/
sent plã nũero idiuidua/ nõ opʒ vt redeat nisi idem spẽ.
Ad illõ Empedoclis dicerẽ hoieʒ vere corrũpi/ qa vt ge
nerabať p hoc q agens sũmã dispõnẽ induxit/ q̃ rõnal aia
nãm iformaret: ita corrũpiť dispõne ea corrupta: q̃ aia
illa in mã ɔseruabať: sec° est in mundo: nã in mũdo non
alia ponunť nisi elẽta & qlibq̃ remanet post amicitiam
eodẽ mõ disposita/ & quãtitate & q̃litate: ideo mũdus nõ
subalr corrũpiť. Et si dicas nulla ps hoĩs subalr corrũ/
piť. igitur homo non substantialiter corrumpitur. nego
M ɔñtiã. Sʒ õbes dicere nulla ps hominis subalr corrum/
piť nec aliqd ad subalẽ vnionẽ ordlatũ. igiť hõ nõ suba/
liter corrũpiť. Mõ & si nulla ps subalis corrũpať: tamẽ
corrũpiť dispositio essentialr ordlata ad subalẽ vnionẽ.
Tu lege in lib. de aia. lĩ de qõne vĩr mihi nũc eẽ dõa.

De mundi genitura fʒ Platonẽ. — Cõsequenter videamº qd Plato sentit ð mũ/
di genitura: & vtrũ rõnes Ari. va
leãt ɔ Platonẽ. Alexã. aphrodisiº magnº ppateticº Pla
Põ Alexã. tonis ɔba itelligi ɔtẽdit vt iacent veluti & Ari. illiº disci
pulus iterptatº est: ppea circa mũdi geniturã imagiatº ẽ
Q de mẽte Platonis añ illiº gñatiõeʒ pcessisse chaos seu i/
formẽ mãʒ p tps ifi^m antea. Qõ postea ab ipso diuʒ rex
opifice reductũ fuit ad ordineʒ atqʒ ornatũ. Que rõ do/
cet mũdũ nõ icepisse de nouo: sʒ ab eterno fuisse a deo p
ductũ lʒ idistincte atqʒ ɔfuse: postea ɔo in tpe nõ mũdi
ipsiº pductiõeʒ fuisse/ sʒ ipsiº distõneʒ aut ornatũ/ quã q/
dem Plato vocat geniturã. Et iuxta hãc expõnẽ de mẽ/ N
te Platonis opʒ ɔcedere/ & pductiõeʒ/ & distõnem: pdu/
ctio qdeʒ mũdi fuit ab eterno/ vt et Ari. sentit: distõ ɔo
in tpe: añ distõneʒ qdeʒ pcessit motº iformis atqʒ inor/
dinatº: & sic cũ eo tps. In distinctione ɔo motº ordlatus
factº est: & in eo tps ordlatũ. hoc Alexã. ¶ Xenocrates ɔo Põ Xenocrat. & Simpli.
Platonis discipulus/ & Simpliciº ppateticus voluerũt
ab eterno fuisse mũdi pductioneʒ & distõnem vt Arist.
sentit in sua opinione. Verũ mundũ ɔsiderari dicunt &
respectu dei opificis/ & respectu partiuʒ. Si quidẽ respe/
ctu dei: cum ab illo sit factus totus simul: vĩ quasi factus
informis & cõfusus: si ɔo respectu partiũ: vt sic vĩ distin
ctus & ornatus: & ita Plato pductioneʒ mũdi vult eẽ illiº
dependentiã ab opifice: geniturã ɔo & ornatũ illius de/
pendentiã a ptibº. tã & si vna sit fm reʒ dependentia eiº
ab opifice & a ptibº: rõne tñ dĩr: quatenus illa dei nã p/
cessit illam partiũ: & ppterea dixit informitateʒ pcessis/ O
se distinctioneʒ & geniturã: nõ qdem tpe vt credit Arist.
sed nã atqʒ causalitate. Qua rõne euenit vt Arist. nõ rei/
sed verbis Platonis male itellectis ɔdixerit. ¶ Catho/ Põ catho.
lici ɔo Platoneʒ reducũt ad veritateʒ religiõis: aiũt. n.
Platonẽ voluisse mũdũ esse factũ de nouo: vex pus in/
formẽ & ɔfusum/ postea p septem dies fuisse ornatũ: & sic
nihil aliõ sentire Platonem ɔtendunt: q̃ id qõ Moses
in lib. geneseos scribit. Cõfirmãt hoc Numenius & Her
mippus: qui Platoneʒ aiũt nihil aliõ esse q̃ Mosem in
lingua attica: & Timeũ nihil aliõ esse q̃ atticã genesim.
¶ Quibº expositis pʒ rõnes Arist. nullas esse/ siue p°/ si/ Sol. rõnũ Aristo.
ue 2°/ siue 3° defendať positio. Qõ qdem nulle sint: si 2°
& 3° positiones defendanť: nemo dubitat: at q nulle sint
si defendať prima: declaremus soluendo oẽs: ad primã
igitur dico q potentie sibi mutuo succedunt ppria natu P
ra subiecti: sed volũtate opificis põt cum ipso eẽ nõ suc/
cedere potentiã ad nõ esse: & hoc Plato ait in Timeo. cũ
inqt. Vestra nã solubiles estis: mea aũt volũtate isolubi/
les: est enĩ volũtas mea maior nexu vro. ¶ Ad 2^m dice
ret Plato negãdo illõ Arist. p̃n^m: nõ. n. oẽ eternũ vna ex
pte/ est eternũ oi ex pte: nisi circũscripta oi extriseca rõ/
ne. Mõ mũdus nactus est eternitatẽ nõ p eiº nãʒ/ sʒ vir/
te opificis/ atqʒ illiº volũtate. ¶ Ad 3^m Plato ponit i/
ter sp ens & sp nõ ens media plã: tã vʒ in simplicibº q̃ in
ɔpositis: vt recte Auer. dixit. enũerat. n. vltra ɔtigẽs ad/
huc ipole fm qd: & neciũ fm qd: hoc est vna ex pte. ¶ Ad
4^m rõ ɔcludit mũdũ posse õtinere eẽ pole ab itriseco &
sua nã: & po° agent absolutaʒ: tñ est nece eẽ a pte post/ ex
suppõne volũtatis opificis. ¶ Ad 5^m pʒ sol. apõ. n. Pla
tonẽ illa diuisio nãe in ɔtigẽtẽ & neciã & ipoleʒ si p neciũ
& ipole itelligat Ari. simplr: nõ est sufficiẽs: nã est aliqd
neciũ ex suppõne/ aut ipole ex suppõne. ¶ Sed argue/ Cõfirma. Auerro.
bat Auer. aut mũdus sua nã põt nõ eẽ: vel sua nã ẽ nece
eẽ: si sua nã est nece eẽ. igiť oi ex pte est nece eẽ: si sua nã
põt nõ eẽ. igiť qñqʒ nõ erit: aliter pole nũq̃ ponereť in Q
esse. Ampliº Ari. arguebat mũdus caret ɔrio. igiť ẽ sim/
pliciter icorruptibilis: at igñ abilis: diceret Plato ad p^m
q mũdus sua nã/ nec est nece esse/ nec pole eẽ. Sʒ datur
mediuʒ vt dixi: nã dať aliqd qõ sua nã est nece esse fm
qd/ & nõ simplr/ vt mũdus ipse: & in hoc fallit Auer q̃ enĩʒ
dixit sunt ppatetica: & nõ Platonica. Ad 2^m Aristo. dice
ret Plato ipm esse icorruptibileʒ p carentiaʒ ɔriy: & et p
volũtateʒ opificis: nec seqť ipm esse igenitũ nisi mõ quo
aialia gñanť. est enĩ genitº p distõneʒ & ordinẽ/ & nõ p ice
ptionẽ realeʒ: vt diximº de mente Alexã. Hec Plato di
ceret in sui defensione. Et per ɔñs de Libro primo.

¶ Finis Primi Libri de Celo.

A ¶ Aristotelis de Celo Liber secundus. Interprete & expositore Augustino Nipho Philosopho Suessano.

Universum igit celuz neqz factuz esse: neqz interire posse veluti cē-
suere qdaz: sed unuz esse atqz sēpiternuz: neqz pricipiū: neqz finē hñs uni-
B versi evi: ifinitū aūt hñs & ptinēs in seipō tēpus: & ex his q̄ dicta sunt: & p opionē alioꝝ: qui ēt ipm ortū eē asserūt: fidē sumere licet. Nā si sic qdem sese hr̄e nō est icōueniēs: illo aūt mō: quo illi inquiunt: est icōueniēs: magnū & h̄ pfecto momētū hz ad faciēdā fidez de imortalitate: deqz eternitate ipsius.

Expositio. Hactenus in libro pmo de universo mūdo: nūc de ea mūdi pte: q̄ celū dr̄: proponit pertractare: resumit aūt pmo ea q̄ dixit de illa in p° libro: & addit psuasiōes. & inqt. Universuz igit
C celū: neqz factū eē: neqz interire posse. veluti cē suere qdā: sz unū eē atqz sempiternuz: neqz pn̄m: neqz finē hñs universi evi: īfinitū aūt habens: & cōtinens in seipso tēporis: & ex his que dicta sunt: in libro primo: & per opiniones alioꝝ: qui etiam ipm ortuz esse asserūt: fidē sumere licet. hec sunt dicta. ¶ Quo
Quid p celum hic. vo ad verba attinet: quid per celuz Aris. velit: dubitāt. greci expositores, quos expositor sectat̄ per celū intelligūt totū mundū: cui' rei signū ē: qz ait ὁ πᾶς οὐρανός. hoc est oē celum: qd Aris. semper universo mundo tribuit. at mihi videt̄ Aristotelē per celū ipm voluisse gnituz corpus: qd est mundi pars: & nō totū mūduz. nā & de hoc in ultimo primi libri disputauit. & de h̄ in hoc lib° 2° vult agere. dixit aūt universuz celū: nō pro mūdo ipo: sz rōne habita ad elemēta: naz nullū elementoꝝ est eternū nisi s̄m spēm: nō autē s̄m totuz & partes. pp̄ea ait universum celū eē igenitū, h̄ est s̄m totū & q̄libet sui pte. adie-
D cit neqz interire posse: pp̄ter opinionē Platonis: qui celuz esse sua nā corruptibile asserit: volūtate opificis eternum. pp̄terea subdit. neqz interire posse veluti censuere quidā: & ne credat aliqs celū ipsum esse sempiternū s̄m spēm & successionez infinitoꝝ individuoꝝ sue speciei ut hōs: subiecit. sed unuz esse atqz sempiternū: neqz pncipiū: neqz finez hñs universi sui evi. q.d. ipm esse sempiternū & specie & numero. Amplius ne qs putet celū esse eternū veluti deus ipse: cuius esse & vivere est totū simul absqz successiōe prioris & posterioris. subiecit. īfinitū autē hñs & continens in seipso tp̄s: & ita coextēsum est tp̄is successioni. dr̄ autē celum hr̄e tp̄s ut subiectum habere dr̄ accn̄s. celum eni pmuz hz motum primum: qui aūt est tp̄s, aut primū tēporis subiectuz: dicit̄ autē celuz ptinere tp̄s veluti cā cōtinet effectum: & q̄tenus extra celuz nō est tēpus: neqz tēporarium qcq̄. sed res que optimā vitā ducunt.

E Et qz hec pclusio fuit pbata pprijs rōnib' ex ppria itētione: hic persuadet eā ex positionib' alioꝝ quasi loco a pͣrio: qz videlz ad hanc positionē nullū prorsus sequitur impole: ad positionē vo ptrariā sequit̄ impole. Veritas eniz est ut dr̄ in libro prioꝝ. que testat̄ sibi ex oi pte. Inquit. Nā si sic qdē sese hr̄e nō est icōueniens: & h̄ intelligit per vbū illud grecū ἐνδέχεται. Illo autē mō quo illi inqunt: ē icōueniēs: qd itelligit vbo illo οὐκ ἐνδέχεται. q.d. nam si ad hāc opiones nostrā nullum sequit̄ incōueniens: ad illā aūt pͣriaz sequit̄ magnuz: & hoc pfecto momētū hz ad faciēdā fidē & psuasionē d̄ imortalitate: deqz eternitate. Immortalitatem retulit ad vitā: eternitatem vo ad essenā celū & est eternū: & vivit eterno tempore: hic est epilogus. ¶ Sz qz qd grece est γέγονεν & latine factū. Auer. in suis trāslationib' hz non esse ex elemēto. laborat Auer. declarare: quonā mō celuz ipm non sit ex elemento. & distinguit de duplici cōpōne: quatenus elemētum pōt sumi p mā: & pro corpore elntario. Nam alia est cōpositio pma: que ex elnto fit p pma mā sumpto. Alia est cōpositio scda p mistione accepta: que est ex elnto pro corporeo elnto sumpto. Vult igit̄ Auerro. celum non esse ex elnto: nec pma: nec scda cōpōne. Pria quidē non: qz celum nō hz pͣriuz: & qz caret potētia trāsmutationis. Scda vo minime: qz est simplex: & qz non est cōpositum ex pͣrijs: & qz movet̄ motu circulari simplici. ¶ Que expō vana est, & nō faciens ad vba Arist. sed ad vba trāslatiōis barbare. ¶ Notat hic Auer. cur nos sumus plus Aristotelē secuturi, q̄ ceteros phos: & ait auctoritate Alexādri hoc euenisse: qz h̄ Aris. doctrina est minoris ambiguitatis, & a pͣdictione remotior.

Que Auer. com. 1.

F

Qualis expō Auer.

¶ Quocirca bñ sese hz idipm: qd sibi psuasere veteres, atqz maxie vere sunt maioꝝ nr̄oꝝ snie: q̄ qdez asserūt eē imortale atqz divinū aliqd coꝝ: que motū qdē hñt: talez tamē ut nullus ipsius sit finis: sed potius ipse ceterorum terminus.

G

Expositio. ¶ Vult laudare nūc positionē antiquoꝝ ut Chaldeoruz pp duo: & ut pcludat ppōnē, & ut psuadeat opionē suaz. Et inqt. Quo circa bñ sese hz idipm qd sibi psuasere veteres, atqz maxie vere sunt maioꝝ nr̄oꝝ snie: q̄ qdez asserūt eē imortale atqz divinū aliqd coꝝ q̄ motuz qdē habēt: & explicās de quo hñte motuz itelligit. inqt talez tñ ut nullus ipsi' sit finis: sed poti' ipse sit ceteroꝝ motuuz termin'. hoc autē ait excludēdo ea q̄ motu recto mouentur. hec eni movent̄ motu hñte finē aliquē, & nō motu q sit finis alioꝝ: veluti movet̄ celum ipm. ¶ Quo vo ad vba attinet: debes scire q celum ipm dr̄ eternuz, imortale, & divinum. eternum qdem rōne habita ad eē: qz hz eē indeficiēs. Immortale rōne habita ad vitā: qz eterno tēpore vivit. Divinū aūt rōne habita ad operationē: qz velocissime fert̄: & motu q est finis alioꝝ: nullū finē hñs.

Celū eternū imortale divinum.

H

¶ Finis nāqz ptinet. & hec circulatio cum sit pfecta: & impfectos motus ptinet: & eos qui finē atqz cessationē hñt. Ipsa qdē neqz principiū: neqz finē vllū hz: naz icessabilis cū sit: infinito tēpore existit: ceteroꝝ vo horuz qdem sit causa & principium. Illorum autez ut cessationem suscipiant.

Expositio. ¶ Antiqui celum eē eternum excoluerunt: pp̄terea ut dixit qz ipm moveri motu qui est alioꝝ finis, crediderūt. pbat nunc circulationez, qua celum ipm movet̄, esse fi-

nem alioꝝ:⁊ syllogiȥat sic/oīs finis ↄtinet.hęc circulatio
I qua cęluʒ moueť cōtinet.Igiť in 3ª figura:hęc circulatio qua cęluʒ moueť est finis.De rōne ponit maiorem.⁊ inquit.Finis nāqʒ cōtinet.hęc eni est finis descriptio:ab eo eni q̄a est vltimuʒ ↄtinet oīa ante vltimū.deide tāgit mi noreʒ ⁊ simul illius pbationē.⁊ inq̄t.Et hęc circulatio cū sit perfecta/⁊ impfectos motꝰ vt rectos ↄtinet/⁊ eos qui finē atqʒ cessationem hñt:⁊ p impfectos forte rectoꝝ:p eos qui finem atqʒ cessationē hñt:gn̄ationeʒ atqʒ alterationem ⁊ auctionē intelligit.Exponit auteʒ quę dixerat: dno nāqʒ dixit/⁊ ipsaʒ nō hr̄e principiū/neqʒ fineʒ ⁊ esse cęteroꝝ causa atqʒ finis.hęc exponit dicēs.Ipsa q̄dē circulatio qua cęluʒ ipsum ferť/neqʒ p̄nᵐ/neqʒ finē vllum hobʒ:nā incessabilis cū sit:in finito tp̄e existit.hec quo ad primum:quo ꝟo ad 2ᵐ.inq̄t.cęteroꝝ ꝟo.sup.finis ⁊ cā:
K horum q̄dem causa ⁊ p̄nᵐ quo ad motus ipsoꝝ:illoꝝ ꝟo causa ⁊ pncipiuʒ vt cessationē suscipiant:quo ad q̄etem.

Declaratio verboꝝ. ¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet:debes scire circulationeʒ cęli eē cā motuū hoꝝ corpoꝝ īferioꝝ:cessationū ꝟo nō eē cām per se/sed defectu recipiētium:est eni causa motuū per se:ppter similitudinem:q̄a motus est ipsiꝰ motꝰ per se causa.quietis ꝟo per accidens:q̄a motus nō est cā q̄etis nisi per accidēs ⁊ defectu suscipiētis.hęc eni cessant moueri defectu naturę eoꝝ.Propterea ait.illoꝝ autē vt suscipiant cessationē.

Quę Auer. cōmē.2. ¶ Auer.autē lʒ nō multum ad ꝟba:inuit cęlestium motuū esse alios qui gn̄ant hęc:alios qui hęc ↄseruant.Motus eni solis in obliquo circulo/q̄ est per.12.signa:qui anno perficiť:causa est gn̄ationis ⁊ corruptionis:per accessuʒ q̄dem gn̄ationis:per recessuʒ ꝟo corruptiōis.Motus ꝟo diurnus:q̄.24.horis agiť:cā est
L ↄseruatiōis ⁊ ppetuitatis:vt dixīmꝰ in libro de gn̄atiōe.

¶ Supremū aūt locū cęlūqʒ ip̄m veteres q̄dem dijs tribuerūt:argumēto q̄a soluʒ ip̄m imortale est.Insup ēt ip̄m nec genitum/nec corruptibile eē:itēqʒ omni mortali ībecillitate vacare.Pręterea eē sine labore ea ratio nūc testať:q̄ est: ꝙ nulli subijciť violentę necessitati:q̄ q̄dē cohibēs detineret ip̄m aptuʒ alio modo ferri:omne siq̄dem tale lāguidū est:tanto quideʒ magis:quāto fuerit magis sempiternus atqʒ optimę dispōnis expers.

Expositio. ¶ Ulterius verificat alia quę Chaldęi dixerunt speciatiʒ ⁊ quo ad cęli sempiternitatem:⁊ quo ad eius substātiaʒ:
M ⁊ quo ad motus illius qualitatē.Quo quideʒ ad cęli ęternitateʒ.inquit.Supremuʒ q̄dem locum cęlumqʒ ipsum veteres quidem tribuerunt dijs/argumēto:q̄a solū ip̄m inter cętera corpora īmortale est.Congruebat enim immortalibus locus imortalis:⁊ sempiternus.¶ Quo ꝟo ad verba attinet/cęlum ipsuʒ:locus sursum dictum quia veteres cęlum esse/aut ignem/aut igneuʒ quid dixerunt: modo locus ignis/ vel ignei sursum est/vel cęluʒ sursuʒ locus est:quatenus est terminus leuiū:atqʒ locus ad quē feruntur leuia.Quo ꝟo ad cęli substātiam.Insuper etiā nec genitum nec corruptibile esse:itemqʒ omni mortali imbecillitate vacare:hoc est omni morbo atqʒ labore:ꝗ quo ad substantiam.quo auteʒ ad motus ipsius qualitatem.inquit.Pręterea esse sine labore hęc quo ad motus qualitatem:huiuʒ tamē rationem subscribit.⁊ inquit.ea ratio nunc testať:quę est ꝙ nulli subijcitur violentę necessitati:quę quidem cohibens/detineret ipsuʒ aptū alio

Syllis lrę. modo ferri.¶ Unde syllogismus esse pōt nulluʒ subijciens violentę necessitati est caducum/imbecille/neqʒ in

N motu laborat.cęlum nulli subijcitur necessitati violētę: igitur nec caducum/nec imbecille/nec cum labore est.et hoc modo exponēdo textuʒ:illa tria videlicet nec caducum/nec imbecille esse nec moueri cum labore attinent ad ↄclusionem:cuius rei vniuersę ea ratio est:quia nulli subijcitur violētę necessitati.¶ Aut exponi potest vt illa tria sint pręmissę atqʒ attineant ad rationem.Et tunc Aristoteles probat q̄ dixerunt Chaldęi.videlicet cęluʒ esse perpetuum/ex tribus.Primo/q̄a cęluʒ ipsuʒ est/nec genitum/nec corruptibile/hoc est:q̄a non est caducum.Secūdo/q̄a non est imbecille.Tertio/q̄a moueť absqʒ labore:⁊ tunc trāslatio ad verbuʒ ⁊ sensus verboꝝ erit hoc modo:cui q̄deʒ ea nunc ratio astipulať:quę est.sup.ꝙ nec corruptibile/nec genitū est.hęc est prima rō.Deinde tāgit secūdaʒ.⁊ inquit.Itēqʒ ⁊ quia omni mortali im-
O becillitate vacat.Deinde tāgit tertiā.⁊ inquit.Pręterea ⁊ q̄a moueť sine labore/q̄ gręce est aponon.hęc est tertia ratio.Deinde tāgit causaʒ huius tertię rationis:quod quideʒ signanter facit:q̄a est noua/⁊ non primo explicata libro.⁊ inquit.Propterea q̄a nulli subijcitur violentę necessitati:quę quidem cohibens detineret ipsum aptuʒ ferri alio modo:⁊ ꝙ nihil sit tale violentans/neqʒ cohibens.probat.⁊ inquit.Omne siq̄deʒ tale est magis laboriosum siue rigorosum:quanto magis motus eiꝰ est sempiternus/atqʒ optimę dispositionis expers hoc est quietis.aliquod eniʒ est cohibens debile/vt cogens ad oppositum pro modico tempore aliquod pollens:vt id quod cohibet pro multo tempore aliquo pollentissimuʒ/vt cohibens pro eterno tēpore:quare cohibens cęluʒ ferri eo modo/quo fertur:pollētissimū est eo maxime quia sem-
P piterno motu mouetur/⁊ sine quiete:ant.forsitan verbū illud epiponon:latine languiduʒ est:⁊ tunc debes scire id esse languidum/q̄ contra naturalem inclinationeʒ ferť: id ꝟo idoneum atqʒ validum:q̄ naturali inclinatione fertur.Ex hoc sequitur cęlum non ferri cuʒ labore:atqʒ contra naturalem inclinationem:⁊ huius rei causam affert dicens:omne siquideʒ tale languidum est:dicituʒ est enim languidum esse q̄ contra naturalem inclinationē fertur:⁊ cum labore/tanto quidem magis ⁊ maxime lāguidum:quanto motus eius fuerit magis sempiternus/⁊ perpetuo contra eius naturalem inclinationē:atqʒ optimę dispositionis expers:quę est valitudo ⁊ status in naturali dispositione.Sic igiť cęlum non mouetur cuʒ labore:q̄a tunc esset languidissimuʒ oīum:cum perpetuo contra eius naturalem inclinationem ferretur:⁊ esset ab optima ⁊ naturali dispositione semper vacans.⁊ hęc expositio est vera ⁊ mens Aristotelis.

Averroes ꝟo digreditur in pręsenti cōmento satis fructuose:cuius digres- Q Quę Auer. cōmē.3.
sio incipit:⁊ causa illius est:vbi primo declarat quonaʒ modo motus cęli est sine labore:⁊ debes scire causaʒ laboris in animali terraceo esse contrarietatem principiorum motuuʒ:anima nāqʒ suapte natura mouet corpus eius circulariter.Corpus ꝟo pdominio elementi grauis moueri est aptum deorsum.Ex his fit mistus animalis motus:qui processiuus diciť:⁊ cum labore fit in animali ipso:ob principioruʒ motus contrarietatem.Ex quibus syllogismus Auerrois est omne q̄ mouetur cum labore/componitur ex cōtrarijs principijs motus:cęlum nō componitur ex principijs contrarijs.igitur mouetur sine labore.¶ Deide ibi/⁊ iste motus in ipso:remouet tacitum cauillam:posset eniʒ dici si cęlum nō moueť violenter:atqʒ labore/vtrum ne moueatur motu naturali: probat ꝙ nec motu naturali:⁊ quia naturalis esse potest motus/aut ratione principij actiui/aut ratione principij passiui:

A paſſiui:ideo ꝓbat dupl'r motũ nõ eẽ naturalẽ. Primo qꝛ
nõ rõne ꝓncipij paſſiui:qꝛ tunc eẽt ꝯpoſitum ex materia
ꝛ forma:ꝛ ita genitũ ꝛ corruptibile. Scđo qꝛ nõ rõne ꝓn/
cipij actiui:cũ cęlũ nõ habeat formã niſi ęquoce/quę ptiꝫ
eſt forme naturalis/ptim abſtracta/naturalis quidem:qꝛ
cęlo motũ tribuit/ꝛ qꝛ eſt in cęlo vt in ꝓprio ſubiecto. ab/
ſtracta ỽo ꝓ quãto nõ educit de potẽtia materię/nec di/
uidit ad diuiſionez corpis in quo eſt:quę ratio docet po/
tius motũ cęli eſſe voluntariũ ꝛ itellectiuũ/quatenus eſt
a forma:quę eſt magis intellectus ꝙ̃ natura. ¶ Ex his i/
fert formã cęli nõ habere ſubm. videlicet vt generabilia
habent/neqꝫ contrariũ:naꝫ non eſt natura/ſed itellectus.
¶ Sꝫ ſtatim ambigeret:nã ſi ſubm illi⁹ formę ſit ſimplex
atqꝫ cõtrarietatis expers:quale naꝫ eſt. R̃ñdet ſubiectũ
illius eſſe corpus ipꝫ cęlicũ/veluti corpus ipſum actũ eſt
animę ſubiectũ:ad quã formã ſequunt dimenſiones cor/
B poreę/ſaltẽ ſꝫ naturã/ꝛ alia accidẽtia cęli/vt lumẽ/ꝛ figu/
ra/ꝛ id genus. Quare hic erit ordo ꝙ itellectus recipitur
ꝓmo in cęlo ipſo/2° dimenſiones/3° cętera accñtia. ¶ Ex
his infert multa:ꝛ pro itellectu ꝓmi debes ſcire apud Ari.
ſtotelẽ eſſe cõpoſitionẽ in rebus/vna qdem ꝛ potiſſima
eſt ex intellectu agente ꝛ poſſibili. Scđa ex intelligẽtia ꝛ
orbe. Tertia ex materia ꝛ forma, ꝛ ideo ingt. Et ideo for/
ma ꝛ formatũ ſunt in cęlo ideꝫ numero ſed ſm diſpõneꝫ
magis diminutaꝫ:ꝙ̃ ſit adunatio recipientis ꝛ recepti in
forma abſtracta/quę eſt cõpoſita ex itellectu agẽte ꝛ poſ/
ſibili:ꝛ ſic in ꝓ gradu vniõis eſt ꝯpoſitio ex itellectu agẽ/
te ꝛ poſ:in 2° ỽo ex itelligẽtia ꝛ orbe. In 3° ex mã ꝛ forã.
cauſam huius affert:qꝛ intelligentia recipit in cęlo ꝓ ca/
rentiam medij/ꝛ receptiui ꝛ diſpoſitiui:at forma recipit
in mã mediantib⁹ dimenſionibus:quę ſunt ſaltẽ mediũ
diſpoſitiuũ. cur ỽo hęc ſit minor cõpoſitione intellectuũ,
nõ explicat:ſed poſtea dicemus. Scđo infert cęlos ipſos
C recipere intellectus:nam recipiunt formas indiuiduas ꝛ
ſine medio. igit intellectus. Tertio infert cęlos eſſe aĩatos/
atqꝫ intelligẽtes ſm ſe ꝛ qõlibet ſui/naꝫ formant a forma
quę eſt anima ꝛ intellectus. Quarto infert motũ eius eſſe
ſine labore:qꝛ vt pꝫ ex dictis:eſt motus animę tñ. Quin/
to infert id eẽ optimũ in cuius actione nõ cadit diminu/
Dubõnes. tio. Hęc colligunt ex cõmẽti digreſſione. ¶ Sꝫ circa di/
Prima. cta hęc occurres ꝓmo/vtrũ itelligẽtia ſit cauſa orbis alio
Solo. Joã. genere cauſę ꝙ̃ formalis. ¶ Joãnes alibi ſentit intelligẽ
tiã eẽ cãꝫ cęli ſolũ vt formã/ꝛ nullo alio gñe cauſę:niſi vt
finis ſiqdẽ finis ꝛ forma coicidũt:ꝓſuadet opinionẽ quia
omne agens agit per motũ. at intelligẽtia cęluꝫ nõ efficit
per motũ. igitur nõ eſt cauſa effectrix cęli. ¶ Sed põnẽ
hanc refellit Auerroes in libro deſtructio deſtructionuꝫ.
Primo ſic/omne finitę actionis/atqꝫ finitę quãtitatis de/
pendet a ſua forma effectiue:cęlũ eſt finitę actionis ac di/
D menſionum finitarum. igitur dependet a ſua forma effe/
ctiue. cęlum eſt finitę actionis ac dimenſionum finita/
rum. igitur dependet a ſua forma effectiue. Secundo
agens aliquam actionem ſine qua compoſituꝫ eẽ nõ põt/
eſt cauſa agẽs illius cõpoſiti. Sꝫ intelligẽtia eſt cauſa mo
tus:ſine quo cęlũ eẽ non põt. igitur vt prius. Tertio in ſe/
paratis a materia forma/finis/ꝛ agẽs idẽ ſunt:at itelligẽ
tia eſt forma ſeperata a materia. igitur eſt finis agẽs ꝛ for
ma cęli. Ratio autẽ Joannis tollitur per hoc qꝛ itelligen
tia eſt agens cęluꝫ ęquoce/ꝛ nõ per motũ vt agens phyſi
2° dubi. cũ. ¶ 2° occurres cõpoſitio ex intellectu agente ꝛ itelle/
Põ Joã. ctu poſſibili cuius eſt apud Auer. ¶ Joãnes vbiqꝫ vult
eſſe animę rõnalis:vult enim animã rõnalem eſſe ſepa/
ratam ſubſtantiaꝫ cõpoſitã ex intellectu poſſibili ꝛ agente.
Confutatio Et lꝫ poſitio hęc nullatenus ſit catholica:nihilomin⁹ nec
Auerroica eſt:nullus nãqꝫ ſtultus rõnalem animã pone/

ret penitus ſeparatam ꝛ vnã nũero oĩum:cum ois aĩa act⁹ E
ſit corporis. ¶ Propterea quicquid catholice ſit ſentiẽ Põ Auer.
dum:de mente Auerrois duplex eſt cõpoſitio in homine
altera ꝓma:quę eſt ex itellectu poſſibili ꝛ cogitatiua:quã
Simplicius vocat dianoeã. Ex his enim rõnalis ꝯficit
anima:quę qdem numerat ad numerationẽ corporũ:ſal/
teꝫ ꝓpter dianoeã. altera 2° ex intellectu agente ꝛ poſſibi
li:qua efficitur homo beatus/ꝛ compoſito huic nõ dedit
Auerroes nomẽ/niſi dicat itelligẽtia hoĩs in actu. ꝛ ſic pꝫ
ſolo. ¶ Ex his pꝫ hanc cõpoſitionẽ eſſe maximaꝫ:qꝛ eſt
ex rebus vl'ibus oĩno eiuſdẽ gñis. In 2° loco pꝫ eẽ illam
quę eſt ex orbe ꝛ itelligẽtia:quatenus eſt ex reb⁹ diffe rẽ/
tibus penitus. Minimã ỽo eſſe eaꝫ:quę eſt ex materia ꝛ
forma ꝛ qꝛ eſt ex genere differentib⁹/ꝛ per mediuꝫ. ¶ 3° 3° dubi.
occurres vtrũ omnis forma idiuidua ſit itellect⁹. ¶ R̃ñ/
dẽt iuniores ꝙ nõ/nã animę brutales ſunt idiuiduę ꝛ to/
tę in toto ꝛ totę in ſingulis ptẽ:ꝛ nõ ſunt itellect⁹. ¶ Hęc Confutatio
poſitio nõ eſt ꝑipatetica:naꝫ ois forma quę educit de po
tẽtia materię ꝛ ꝯſeruatur ac dependet in eſſe ꝛ conſerua/ F
ri a materia/depẽdet per modũ materię/ꝛ ita diuiſibiles
erunt omnes. ¶ Propterea dicendũ ꝑipatetice omnem Põ ꝑipatal' comm.
formã indiuiduã eſſe intellectũ:naꝫ omnis talis ꝛ ſi ſit in
materia nõ dependet a materia:nec educitur de potẽtia
materię. Solũ eniꝫ hanc vocãt intellectum:quę perficit
ſubiectũ ꝛ non educitur de potentia ſubiecti. ¶ 4° occur 4° dubi.
res vtrũ idem ſit anima ꝛ natura. ¶ R̃ñdet Alexander
animã ꝛ naturã eſſe ſubiecto idem/differre tñ definitiõe:
dicitur quidẽ anima pro quãto eſt actus corporis phyſi/
ci. natura ỽo ꝓ quanto eſt principiũ oĩum motuum qui
ſunt in animali. ¶ Obijcit Simplicius quę differũt de/
finitione:differunt re:quę differũt re differunt ſubiecto.
igit nõ poſſunt aliqua definitione differre/ꝛ ſubiecto eẽ
eadem. ¶ Dici poteſt ꝙ omnia quę differũt definitione
differunt re ſumendo rem pro ente ſiue eẽntia. Nõ autẽ
ſumẽdo rem pro numero. ꝛ ita Alexander ſumit. aliqua
enim differunt eẽntia:quę non differunt nũero. ¶ 5° oc/ 5° dubi.
currens quot ſunt cauſę quibus aliquid mouet cũ labore. G
¶ Dici poteſt eſſe tres/remotiſſimã qdem eſſe materiã.
nihil eniꝫ poteſt cuꝫ labore moueri:niſi ſit in materia:nõ
tamẽ omne exiſtens in materia mouet cuꝫ labore. graue
enim nõ laborat in deſcendẽdo. remotã ỽo eẽ ꝯtrarieta/
teꝫ principiorũ motus. nihil enim mouet cuꝫ labore/niſi
cõponatur ex ꝓncipijs ꝯtrarijs. non tamẽ omne tale mo/
uetur cum labore. Miſtũ enim terraceum non mouetur
cum labore. proxima demuꝫ cauſa eſt ſpirituũ reſolutio:
hac enim ſtante eſt labor:ꝛ hac remota ceſſat labor. Et ꝓ/
pterea cauſa hęc conuertibilis eſt cum effectu ꝛ proxima
exiſtit:quibus patet cęlum non moueri cum labore pro/
pter tria:ꝛ quia caret cauſa remotiſſima:ꝛ qꝛ caret cauſa
remota:ꝛ quia caret cauſa proxima. ¶ 6° occurres ſi mo/ 6° dubi.
tus cęli nec eſt naturalis/nec violẽtus:quonam modo in
primo libro voluit ipſum eſſe naturalem. Amplius ſi eſt
voluntarius:igitur poteſt non eſſe. ¶ Dici poteſt eſſe il/ Solo.
lum naturalem ęquiuoce quatenus forma ꝛ materia cęli H
ſunt naturę ęquiuoce dictę ꝛ ſic loquitur in libro primo.
hic ỽo vult illum non eſſe naturalem proprie. Ad ſecũ/
dũ dici poteſt cum voluntate ſtare contingentiam ꝛ ne/
ceſſitatem. põt enim aliquid eſſe liberum ꝛ neceſſarium
vt in libro deſtructio deſtructionum pꝫ. quonam modo
cęlum ſit locus deorum:in libro primo expoſuimus.

¶ Quam ob rem neqꝫ putandum eſt ipſum
ita ſeſe habere iuxta veterum fabulaꝫ:qui ad
ipſius ſubſidium egere Athlãte ipſo ferunt.
hi namqꝫ qui hanc protulerunt ſententiam:

I idē qđ posteri visi sunt sentire. Supposuere enim celo ipsi fabulose animę necessitatem ceu corporibus bis terraceis quę sursum sunt: ac pondus habent. Non igitur boc pacto existimandum est.

Expositio. ℂ Refellit falsas responsiones de motu cęli: nam alij cęli motum esse violentum ꝛ cum labore arbitrantur: ꝛ tūc ad rationem Aristotelis quę erat φ boc dato: motus cęli nō esset perpetuus. Rńdet iuxta tres opiniones. Prima est poetarū: qui concedunt motum cęli esse cum labore ꝛ violentū: perpetuū tamen subsidio Athlātis gigantis: qui pedibus constitutis super duas columnas humeris cęlū sustinet: ꝛ ipsum ꝑpetuo reuoluit. Cōtra obijcit Aristoteles quia tunc h̄ opinio poetaꝝ est similis opinioni posteriorum platonicorum: qui cęlum esse graue dicunt: sustineri
K tñ aīę necessitate. Sed boc est confutatū ṗmo libro: vbi declaratum est ipsum neqꝫ graue esse, neqꝫ leue. Inquit. Quā ob rem neqꝫ putandum est ipsum cęlum ita sese habere iuxta veterū fabulam: qui ad ipsius subsidium sursum egere Athlāte ipo gigāte ferūt. Et h̄ ꝓbat allegorizādo fabulam, ꝛ confutādo illius allegoriā, ꝛ inqt. hi nāqꝫ qui hāc ꝓtulerunt sententiā: idem qđ posteri visi sunt sentire, ꝛ ꝑ posteros intelligit Platonē ꝛ sequaces. ꝛ φ h̄ modo sentiant: declarat: ꝛ inquit. Supposuere enim cęlo ipsi fabulose animę necessitatē: ceu corporibus his terraceis quę sursum sunt vt homines qui caput habēt sursum erectum, ꝛ pōdus habēt. ꝛ ita ꝑ Athlātē animā visi sunt itelligere: quę cęlum sustinet: veluti anima hominū sustinet homines ad cęlum erectos. Ex hoc infert errorē. ꝛ inqt. Nō igitur hoc pacto sentiendum est: qꝛ tunc cęlum esset graue: con
L tra ea quę diximus in libro primo. ℂ Debes scire φ fabula Athlantis habet adhuc duas allegorias: quarū alteram tangit Aristoteles in libro de causa motuum animalis: ait enim pedes Athlantis esse in terra: quatenus centrum est punctū circa qđ voluitur cęlum: ꝛ per qđ transit diameter mundi. Humeros habuisse ad ortum ꝛ occasum: quatenus sunt dextrū ꝛ sinistrum cęli. Caput ṽo ad meridiem quatenus est cęli sursum: vt dicemus. Alterā ṽo afferunt iuniores interp̄tes: Athlantē cęlum sustinuisse ferunt ob astrorum scientiā: quā magnā habebat: attollebat enim semper mentē ad stellas: ideo sustinere cęlum fabulantur poetę. Aristoteles autē hic confutauit primam allegoriā:

Que Auer. cōm.4. per hoc qꝛ tunc cęlum esset graue. ℂ Auerroes autē aliter textum introducit: vult enim Aristotelē huculqꝫ declarasse opinionē suā de perpetuitate cęli eē verā: tū ꝑꝑ rōnes: tū ꝑꝑ auctoritates veterū. nūc ṽo vult Aristotelē declara
M re opinionē suam de natura cęli: φ non sit graue nec leue: esse ēt veram: ꝛ hoc respiciēdo ad positiones contrarias: nam dicētes cęlum esse graue: coguntur ponere ipossibilia. nam alij Athlantē: alij celeritatē: alij animā fingere coguntur: animaduertit tamen Auerroes eam positionē quę ponit ipsi cęlo aīam esse partim verā, ꝑtim falsam. vera quidem est quo ad conclusionē: cęlum enim est animatum ꝛ viuum: etiam fm Aristotelē. falsa ṽo quo ad rōnem atqꝫ syllogismum: asserebat enim cęlum esse animatum: argumēto quia graue est: qua ratiōe indiget anima sustinēte: ne cadat. hęc quidē ratio peccat. primo quia ꝓpositiones sunt falsę: cęlum enim neqꝫ est graue: neqꝫ leue: sed tertię est naturę. Scđo qꝛ melius est dicere ipm esse leue q̄ graue: quia leuibus cognatum: lꝫ etiam sit error: cum nec graue sit, nec leue. Tertio dato φ valeat cęlum est graue: igit̄ habet animā. non tamē ad motus subsidium sufficit sola anima: nam omne graue eget quiescente: in quo sustineatur: vt in libro de causis motuum animalis est dictum: ꝛ N
ita vltra animam est necessarium aliquid aliud: in quo sustineatur. hęc Auerro.

ℂ Pręterea neqꝫ sustineri tāto tēpore potest ob ꝯuersionē ipsam: quę celerior mot⁹ est ꝓpria eius inclinatione: vt Empedocles inqt.

ℂ 2° ridebat Empedocles: tenendo cęli motū esse violē- Expositio. tum ꝛ cū labore: cęlum etiam esse graue. Sꝫ perpetuo ferri ac cōtinuo ob eius celerem ꝯuersionē: quę celerior est cęli ꝓpria ad centrum declinatione veluti in motu aquę in ciatho reposite videtur: quę sursum detinet̄ ob ciathi celerem agitatū. Contra instare videt̄ Aristoteles per hoc qꝛ non tanto tēpore fuisset siquidem nullū violentū perpetuum. ℂ Auerroes aūt vult vt diximus nunc refellere pōnem Que Auer. dicentē conuersionē. nam ꝓpter celeritatē conuersionis cō.5. enitebatur Empedocles defendere cęlum eē graue. Pręterea Auerroes resoluit textum suum ad syllogismos quatuor: quos in verbis grecis Aristoteles non sentit: siquis tamen vult illos legat Auerroem. O

ℂ Pręterea nec ab anima quę perpetuo ipm manere cogat: consentaneum est rationi. nam talis aię vita nequaq̄ sine tristitia beata esse poterit. Motus enim ꝛ quoniam est cum vi (moueri siquidem corpus primū aliter aptū ferri) ꝛ continuo mouet: ꝛ negotiosam esse: ꝛ omni a mentis delectatione vacare necesse est. Qꝛ si neqꝫ vt animę mortaliū animalium inest reges aliqua quę est corporis remissio circa somnum facta erit ꝓfecto necesse vt ipsa detineat illud perpetuum atqꝫ incorruptibile: veluti quędam rota Ixionem. P

ℂ Ultimo refellit positionē Platōis: quā in Timęo scri- Expositio. psit. Plato eniꝫ posuit ibi aīam mundi in medio: quę vniuersum sustinet: quęqꝫ mouet totū motu ꝑpetuo ꝛ ꝯformē: de qua diximus satis in libro de intellectu. huius fundamentū (vt Auer. inquit) est: qꝛ corpora hęc terracea ꝓser- Que Auer. uantur ac ꝯseruantur a putrefactiōe ꝓpter eorū formas: cō.6. quare quāto corpus erit ꝑstabilius ac temperatius: tanto eius ꝓseruatio erit maior: ꝛ qꝛ cęlum est cęteris corporib⁹ sublimius ideo meruit animā ꝑstabiliorē: ꝛ hęc videtur rō Platonis apud Auer. huic opponit Aris. nam tūc vita talis animę non poterit esse beata: nam mouet cū vi: ꝛ conatu: ꝛ perpetuo: igit̄ cū tristitia semper vitam ducet: ꝛ ita nec beata, nec delectabilis erit. Inquit. Pręterea nec ab anima: quę ꝑpetuo ipsum manere cogat ꝯsentaneū est rōni supple ipm moueri (vt Plato sentit) nā talis animę vita nequaq̄ sine tristitia beata esse poterit. Cuius rōnem Q affert dicens. Motus enim ꝛ qm̄ est cū vi: ꝓpter rōnem dictā. videlicet quia mouet corpus ṗmū aptum aliter ferri: ꝛ continuo mouet: qꝛ enim mouet cū vi: ꝛ cōtinuo: ꝛ negotiosam esse atqꝫ occupatā: ꝛ ab omni mētis delectatione vacare necesse est. Uerbū eniꝫ illud ἐμφρόνως ꝑ mēte transtuli: ꝛ nō pro prudentia: vt alij fecerunt. Deinde q̄si rōnem hanc epilogādo sub alia vi eā replicat: ꝛ inquit. Qꝛ si neqꝫ vt animę mortaliū animalium inest reges aliqua: quę est corpis remissio, siue dissolutio ꝛ restauratio spirituum circa somnum facta necesse erit ꝓfecto vt ipsa illud detineat ꝑpetuum atqꝫ incorruptibile: veluti rota quędam Ixionem. ℂ Ixio enim fuit vir ille: q (vt poetę aiūt) cum Quis Ixio Iunone ꝯcubere voluit: at virtute Iouis loco eius cū nebula concubuisse finguntur: ex quo centaurus factus est: ad

huius

A huius pfecto punitionez ferunt Iouem constituisse cum rote vinctu: vt radijs eius mébra frangerent. Unde poeta illic Iunoné temtare Ixiõis ausi. Versantur celeri nox pia mébra rota. z Ouidi⁹. Quiqz agitur rapide vinct⁹ ab orbe rote. Et h pacto Plato cogit dicẽ de aia illa: q ppetuo moueri corp⁹cũ pena/veluti Ixio. Ali. aũt loco Ixiõis hz agten: qué ignoro. ¶ Debes scirẽ q oẽs he tres põnes reducuntur in vnã: nam poete per Ixionẽ aiam voluerunt intelligere: Empedocles xo per velocitaté motum anime mentalẽ: z hunc Plato motum anime dicit. ¶ 2° debes scire q Platonis positio põt reduci in bonũ: naz verbũ illud baron: qd nos graue dicimus interdũ p corpore apto deorsum ferri: interdũ pro corpore depẽdente sumpserunt greci. z in hunc sensuz sumpsit Plato: celum enim graue appellat, siue baron: pro quãto subtracta ei⁹ anima z depẽdẽtia ei⁹ ab illa: demergeret ad chaos: atqz

B ad priuationẽ: z sic graue sumpsit pro corpe dependente ab illa anima: z hoc modo fortasse Simplicius allegorizat Platonis sermonẽ. Hec de positione veterum.

¶ Si igitur (quẽadmodum diximus) res dicto mõ de prima latione sese habere licebit: non tñ meli⁹ de ei⁹ eternitate erit sentiẽdũ: sz ẽt hoc dũtaxat pacto de ea vaticinatione quã de his habemus sentẽtias ɔsonas certi⁹ pferre possumus. Sz de his rõnib⁹ hacten⁹ nũc.

Expositio. ¶ Concludit nunc fructũ sue positiõis: vbi debes scire de dijs tradi hec: q moueant sine labore: q ppetui: q beati: q forme sepate/z eiusmodi id genus. at hec omnia p positionẽ Aristotelis haberi possunt: naz si motus celorũ sint ppetui z sine labore: dij q celos mouent/erunt sine labore/ppetui/beati/atqz ab omni mole sepati. vt vidimus in libro physice auscultationis etiam. quare hic z tantus est Aristotelis fructus. Inquit: Si igit quemadmodũ res di

C cto modo de prima latione sese habere licebit: vt q sit ppetua z sine labore: non tñ melius de eius eternitate erit sentiendũ: sed etiã hoc dũtaxat pacto z per nostraz dũtaxat positionez de ea vaticinatione: quã de dijs habemus: sententias consonas certius pferre possumus: sententie he consone: quas vaticinationes appellat: sunt diuine sile cognitiones vt q dij sint sine labore/ppetui/beati/z a mole sepati. hec enim tñ per positionẽ Aristotelis haberi possunt: z hoc si naturali cognitione habent: nã si reuelatione nos christicole veritates has habemus certi⁹. verum quia res hec est metaphysica: addit sed de his hactenus. hec Aristoteles.

¶ Cum autem sint: qui dextrũ ipsius celi aliquid esse inquunt: z sinistrum ẽt vt hi qui pi-

D thagorei nũcupantur (est enim hec illoz sententia) Considerandũ est vtz res sic sese habeat vt illi dicunt: an alio mõ/si eiusmodi pncipia corpori ipsius vniuersi accõmodẽtur.

Expositio. ¶ Hactenus de eternitate motus/z de ipsius qlitate egit: nunc mouet qõnẽ circa celi differentias positionis. Utz in celo reperiantur sex differẽtie positionis. causa autem qõnis est: qz pithagorei in celo dextrũ z sinistruz statuerunt: ppterea emergit questio/vtrũ cetere alie inerint celo. Inquit. cũz autẽ sint qui dextrũ ipsius celi aliquid esse inquiunt: z sinistrũ etiaz: vt hi qui pithagorei nũcupantur: quorũ hec est positio: ɔsiderandum est vtrum res sic sese habeat vt illi dicũt: an alio modo: hoc est nõ tñ illa duo, sed etiaz reliqua quattuor: z qz qõ est hypothetica. addit si eiusmodi principia corporis ipsi⁹ vniuersi accõmodent.

Questio igit hypothetica est vtrũ si dextruz z sinistrum E celo insint: cetere oẽs insint. Hec questio est Aris.

¶ Confestim namqz primo si dextrum inest ei/sinistrumqz: priora pricipia prius ipsi inesse sentiendum est.

¶ Questio illa gemina fuit: nam z hypothetica z categori- Expositio. ca esse poterat: põt nãqz absolute qri vtrũ ille differẽtie celo insint. z põt qri hypothetice vtz si celo isunt dextrũ z sinistrũ insint cetere oẽs. Aristoteles igit primo rñdet ad qõnem: vt hypothetice format: z inquit: ɔfestim nãqz si dextrum inest ei: sinistrũqz: priora pncipia atqz cõmuniora vt ante/z retro: sursũ z deorsum: p prius inesse ipsi celo sentienduz est. Ad formam igitur questionis solutio est: q si illa duo insunt: oportet ceteras omnes inesse. z in hoc apparet defectus pithagoreorum: qui illas duas tñ celo tribuunt: reliquas auferunt.

F ¶ Determiatũ igitur de his est/in his: que de animalium motibus sunt definita: q videlicet ipsorum nature accõmodentur. Clarissime namqz animantibus inesse videtur quibusdam omnes eiusmodi partes vt dextrum z sinistrum. quibusdaz quedam: stirpibus xo sursum z deorsum duntaxat.

¶ Nunc incipit soluere qõnem absolute: z sumit quedaz: Expositio. quorũ primũ est eiusmodi differẽtias clarissime inesse animantib⁹: sz nõ eodẽ modo: nã alijs insunt oẽs vt hoibus: alijs quedã: vt ante z retro: sursuz z deorsum: veluti aialibus iperfectis vt ɔchis z id genus. alijs due tñ vt sursuz z deorsuz veluti plantis. inquit. Determinatũ igit de his est in his que de aialiũ motib⁹ sunt definita q vz ipsoz aialium nature accõmodentur. Insunt enim he aiali ipsi quaten⁹ aial est. clarissime nãqz aiantibus inesse vident.

G quibusdã oẽs eiusmodi ptes inesse vident vt dextrum z sinistrũ. z supple cetera id genus qbusdã qdam vt ante z retro: sursuz z deorsuz. stirpibus xo sursum z deorsuz dũtaxat. Ex his pz in talibus hunc esse ordinem vt cõissime sint sursuz z deorsuz: qz oibus insunt. post has sint ante z retro: vltime sint dextrũ z sinistrũ. Hec est de p° suppõ.

¶ Insuper etiam si oportet aliquod ipsorum celo inesse primũ profecto: qd quidẽ inesse diximus aialibus: consonum est ipsi inesse.

¶ Sumit 2° q qbus aliqd horũ inest ei: necesse est inesse Expositio. oẽ id qd est ante illud/vt si aiali inest dextrũ: z sinistrum. eidẽ isunt añ z retro: z si alicui ante z retro eidẽ isunt sursuz z deorsuz: z nõ ɔuertitur ordo. Hec suppositio est data in responsione ad questionẽ primo modo formataz: z resumitur hic: quia seruit ad propositum.

H ¶ Preterea hec tria cum sint: vnumquodqz horum esse potest quoddam principium. dico tria/vt sursum deorsum: z ante z retro: z dextrum sinistruz. He namqz dimensiones: insint omnes corporibus perfectis consonũ est. pterea sursum est: quod longitudinis est principium: dextrum latitudinis. Ipsuz ante altitudinis. Insuper etiam alio modo motuum ratione: hec enim principia dico: vnde motus incipiunt his: que motum habent. ab ipso quidem sursum est auctio: a dextro mo-

I tus ƒm locū: ab ipso ante motus sensitiu⁹. id nāq3 dico esse ante: in quo sunt sensus ipsi.

Expositio. ¶ Tertio sumit hec tria esse ṗncipia: qḋ tripl'r ꝓbat: ṗmo q2 insunt corpibus pfectis/oē nāq3 qḋ pfecto inest: sapit nām ṗncipij: q2 rō ṗncipij vult esse pfecta. Scḋo q2 sunt dimensionū ṗncipia vt exēplo idicat. Tertio q2 sunt motuum ṗncipia. Inquit. Preterea hec tria cū sint: vnūqḋq3 hoꝝ esse pōt qḋdam principiū: ⁊ exponit esse tria q2 sūt sex: ait tñ eē tria: q2 tres differētię sunt: quarū ṗma est sursum ⁊ deorsum. Scḋa est ante ⁊ retro. tertia dextrū ⁊ sinistrū. Tunc ꝓbat hec eē ṗncipia: ⁊ inquit. He nāq3 dimēsiones siue differētię insint oēs corpibus pfectis consonū est. Hec est prima. ¶ Deinde tangit secundam ⁊ inquit. Preterea sursū est: qḋ longitudinis est principiū. dextrū latitudinis ipsum ante altitudinis siue ꝓfunditatis. Hec

K est 2ª rō. ¶ Deinde tangit tertiā/⁊ ingt. Insuper ēt alio modo motuū rōne: hec enim ṗncipia dico: vnde mot⁹ incipiunt his: quę motū habēt. ab ipso gdem sursū est auctiōis dextro est motus ƒ3 locū: ab ipso ante est alteratio vt motus sensiui⁹ id nāq3 dico eē ante in quo sunt sensus ipsi. igiť hec sunt ṗncipia: ⁊ hec est tertia suppō. aīaduersione dignū tria hoꝝ esse ṗncipia ꝑ qbus: ⁊ tria terminos ad quos. Sursū longitudinis ⁊ auctionis principiū est: deorsū ꝟo finis vtriusq3. dextrū ṗncipium latitudinis ⁊ motus localis: sinistrū finis. ante principiū altitudinis ⁊

Que Auer. com. 8. alteratiōis: retro finis. Hec Aris. spe. ¶ Quo ꝟo ad verba attinet aīaduerte verba Aris. fidel'r esse translata: lꝫ friuola qdā verba mutaui: vt sensus exposcit quę nō refero: q2 sūt pspicua. Auer. aūt velle videť hic Aris. nō posuisse tertiā suppositionē: sed ꝯclusionē principalem. vꝫ ꝙ cęlo insint eiusmodi tres differētię pōniť: ⁊ vult Aristotelem hoc ꝓbasse: tum inductione: tum definitione. Inductiōe

L gdem q2 cunctis insint animalib⁹ pfectis: cęlum aūt aial esse/perspicuū est. definitione ꝟo: q2 ipsi cęlo insunt oēs

Qualexpō Auer. definitiones hoꝝ. igiť ⁊ definita. ¶ Que expositio dissonat verbis/⁊ ꝓcessui Aristotelis vt patuit. Sꝫ quo ad

Dubitatio. verba attinet: dubitaret aligs: q2 appellat illa eē tria ⁊ in exēplo enumerat sex: indicat Auerroes rōnem dicens Aristotelē ꝓ tanto illa dixisse tria pro quāto respexit ad nobiliora q̄ sunt ṗn⁹ dextrū/sursū/⁊ ante: reliqua tria his opposita sunt ignobiliora ⁊ potius termini siue fines/q̄3

Solo. principia. ¶ Sed adhuc ambiges quonā modo hec tria habent vim ṗncipij: cętera aūt nō. Indicat Auerroes declarationem: dextrū enim rōnem habet principij: q2 pes dexter est principiū motus/sinister ꝟo cōcurrit ꝑ accñs

M vt sustentaculū qḋ an ita sit: pergre librū de cā motuum

2ª dubi. animaliū. Amplius sursū est auctionis ṗncipiū/aut quia

Solo. per ipsū nutrimētū assumitur: quo animal augeť: aut q2 penes ipm ⁊ a parte eius augeri diciť animal. ꝑterea ipm ante esse alterationis principiū/etiam patet: quia vt dicetur in textu in ipso ponunť sensus ipsi: qui a sensilibus alterantur. Hec ex cōmento.

¶ Insuper etiā non omni in corpore quęrēdum est sursū ⁊ deorsū: dextrū ⁊ sinistrū: ante ⁊ retro. Sed in his: quę animata cū sint: motus principiū habent. In nullo siquidem inanimatoꝝ videmus vnde principiū motus. nā alia gdem omnino nō mouenť. Alia ꝟo mouenť qdē: sꝫ oi ex pte sil'r veluti ignis sursum dūtaxat: ⁊ terra ad medium.

Expositio. ¶ Quarto sumit eiusmodi differētias esse q̄rendas tm̄ in corporib⁹ animatis/argumento q2 motus principiū hñt. aut forte quarta suppositio est has dīas his in corporibus inueniri q̄ mot⁹ habent ṗnm/argumēto: q2 animata sūt: ⁊ q2 in rebus inanimis nō reperiunť. Inquit. Insuper etiā

N non omni in corpe quęrendū est sursū ⁊ deorsū: dextrū ⁊ sinistrū: ante ⁊ retro: sꝫ in his quę animata cū sint: mot⁹ principiū habēt. huius rōnē ponit per locū ab opposito: ⁊ ingt. In nullo sigdem inanimatoꝝ videmus vnde ṗncipiū motus. nam alia quidē oīno non mouentur. alia ꝟo mouenť gdem: sed omni ex pte similiter ceu ignis sursū

Dubi. ꝟba. dūtaxat: ⁊ terra ad medium. ¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet: posset quis occurrere qd Aris. velit per ṗn⁹ motuū: eē in

Solo. reb⁹ aīatis: nō aūt i reb⁹ inaīatis. ¶ Expositor ait posse intelligi p ṗncipia/⁊ interna vt est aīa ipsa/siue meli⁹ virtutes siue potentię animę: hę eniꝫ reb⁹ ipsis aīatis insunt. Inanimis ꝟo non. Et externa: quę ptes sunt: ⁊ hoc modo exponit Auerroes. Que expositio videť plus textui sonare

O q2 ꝓbat inanima nō habere talia ṗncipia: q2 omni ex pte

2ª dubi. feruntur. ¶ 2º posset occurrere quia oīa naturalia habēt principiū motus: igitur nō recte ait qbusdam nullas ineē qbusdam aliquas. ¶ Exponit expositor 2' aut ṗm ꝟbum retulisse ad artificialia: ⁊ tūc est sensus: alia nāq3 oīno nō mouenť/vt artificialia: quę mouenť per accidēs: ⁊ nō inquantū talia. Alia ꝟo mouenť gdem: sed omni ex pte sil'r vt naturalia. vel verbū illud retulit ad naturalia cū sunt in ꝓprijs locis constituta. Scḋm ꝟo ad illa naturalia: q̄ extra locū ꝓpriū collocantur ⁊ hoc ingt. Nā alia gdem oīno nō mouenť vt corpa naturalia constituta ꝓprijs in locis. alia ꝟo mouentur gdem sed omni ex pte: sil'r vt naturalia extra locū collocata. ⁊ hec expositio secunda consonat exemplo. Hec quo ad verba.

¶ Uerum in his sursum ⁊ deorsū: dextrū ⁊ sinistrum ad nos ipsos quidē dicim⁹ referē-

P do nā aut respectu nostri dextri vt augures aut similitudine ad nos vt in ipsa statua: aut in his quę contrario modo sese habent in positura. dextrum quidē ad nos. sinistrū est. sinistrum autem econtra. ⁊ retro quo ad nos anterius est. In seipsis ꝟo consideratis nullam cernimus differentiā. nam si contrauertantur: contraria dicemus dextra ⁊ sinistra: sursum ⁊ deorsum: ante ⁊ retro.

Expositio. ¶ Obiter occurrit dubitatio vtrū aliquo modo reb⁹ inanimis talia sint tribuēda. Rñdet ⁊ indicat talē distōnē: ꝙ res inanimę pñt dupl'r ꝯsiderari aut ad nos: aut absolute. Si ad nos: sic trifariā reperiuntur: aut respectu nostri dextri vt augures faciunt q cornicē leuā in bonū referūt dextrā in malū. aut similitudie ad nos vt statuę: quę talia

Q hñt per quandā similitudinē nostrā. aut per cōtrapositurā vt in imaginibus quę apparēt in speculis. ingt. Uerū in his sursū ⁊ deorsum dextrū ⁊ sinistrū ad nos ipsos quidē referēdo dicimus ineē. nā aut respectu nostri dextri vt augures. aut similitudie ad nos vt in ipsa statua. aut in his quę ꝯtrario modo sese habēt in positura ad nos vt imagines habēt: quę in speculis apparēt: in qbus dextrū ad nos est sinistrū. Sinistrū econtra: videlicet dextrum ⁊ retro quo ad nos anterius est: hec si considerentur ad nos. Si ꝟo inanima absolute in seipsis considerantur: nullam in eis cernimus differentiam: nam si contrauertantur: contraria dicemus dextra ⁊ sinistra: sursum ⁊ deorsum: ante ⁊ retro. Hec quo ad dubitationē. ¶ Auerro.

Que Auer. cōm. 10. autē in cōmento vult rebus ipsis inanimis ēt dici inesse tales differentias per respectū ad mundū vt dicatur sur-

sum

A fuz eē in lapide ea lapidis ps:q̄ magis loco sursuz appropinquat:ea deorsuz:quę loco deorsuz. Et b est bñ dictuz.

¶ Quam ob rem ⁊ pithagoricos admirabit quispiā sola hęc duo principia ꝓtulisse/dextrum ⁊ sinistrum:reliqua vero quatuor omisisse/quę nō minus principalia sunt. Non minorem siquidem sursum ad deorsum:⁊ ante ad retro q̄ȝ dextrum ad sinistrū in cunctis animalibus differentiam habent. quippe cū hęc vi soluz:illa figura etiam differunt.

Expositio. ¶ Fecit ꝑ solone q̄ōnis quatuor suppōnes: nūc soluit ꝑ narrat ⁊ refellit opionē pithagoricorū:2° r̄ndet ad q̄ōnez ſm opinionē ꝓpriam. Quantū ad primū pithagorei cęlo tribuerūt duo hōrū tm̄/dextrū videlicet ⁊ sinistruz. reliqua vero q̄tuor ꝑterierunt. Hęc fuit positio pithagoricoruz. obijcit autē Aristoteles huic positioni primo ratiōe B sumpta a differētia illorū sic/quę nō minorē differentiaz hāt nō min⁹ ꝑncipalia sunt. reliq̄ q̄tuor nō minorē drīaz habent imo maiorem. igitur nō minus ꝑncipalia sunt. de rōne tangit minorē:⁊ primo narrat positionē illorū. ⁊ inquit. Quā ob rē ⁊ pithagoreos admirabit q̄spiā sola hęc duo ꝑncipia ꝓtulisse atq3 cęlo tribuisse dextrū videlicet ⁊ sinistrum:reliqua vero quatuor omisisse quę non minus principalia sunt. ⁊ q͛ non minus principalia sint:syllogizat ⁊ sumit ꝑmo minorē:⁊ inq̄t. Non minorē siq̄dez sursum ad deorsum/⁊ ante ad retro:q̄ȝ dextrū ad sinistrū in cunctis animalibus differentiā habent:imo maiorem:qd̄ ꝓbat:⁊ inquit. Quippe cū hęc duo videlicet dextrū ⁊ sinistrū vi solū:illa quatuor figura ēt differunt hoc est nō tm̄

Quę Auer. cōm. 11. vi:sed vi/⁊ figura. ¶ Debes scire vt colligitur a cōmēto vndecimo q͛ maior differētia est inter sursuz ⁊ deorsum:

C ⁊ inter ante ⁊ retro q̄ȝ inter dextrū ⁊ sinistrū. naz dextruz ⁊ sinistrū solū differūt vtute. ⁊ cōueniunt in figura. Manus eni dextra pollentior est sinistra:lz sit eiusdē figurę: silr̄ dexter hūerus est fortior sinistro ad motuz:lz sinister sit fortior ad portanduz pondus. amplius pes dexter potētior est ad motū:sed pes sinister ad fixionē:⁊ ita differunt virtute ⁊ potētia:sed figura cōueniūt. Scd̄o differūt virtute:q2 in dextro est vis ꝑncipij. In sinistro vero vis finis:attñ figura cōueniunt. at sursuz ⁊ deorsuz nō tm̄ virtute:sed etiā figura differunt. vtute q̄dez:q2 in supera pte vis est ꝑncipij auctionis. in pte infera finis. ampli⁹ in anteriore parte vis ꝑncipij alteratiōis. In posteriore finis. figura vero:q2 vt videt dissimilaria sunt. Et tu itellige illa magis differre:hęc minus:hoc est illa pluribus:hęc paucioribus differentijs differre. Hęc ex cōmēto.

¶ Insuper etiam sursum quidem ⁊ deorsum

D omnibus animantibus inest/pariter animalibus ⁊ stirpibus. dextrum vero ⁊ sinistrū stirpibus non inest.

Expositio. ¶ 2° idem indicat ratione sumpta ab ordine/hoc modo: q̄b⁹ insunt posteriora:eis insunt priora:dextrū ⁊ sinistrū sunt posteriora:illa q̄tuor sunt priora. igitur q̄bus insunt dextrū ⁊ sinistrū:his isūt illa quatuor. de ratiōe vim ⁊ ꝓbationem minoris tangit:⁊ inquit. Insuper ēt sursuz q̄dē ⁊ deorsuz oībus aīantibus inest pariter animalib⁹ ⁊ stirpibus. dextrum vero ⁊ sinistrum stirpibus non inest. ⁊ sic si cęlo hęc duo insunt/etiā illa quatuor eidē inerunt.

¶ Pręterea si longitudo latitudinem antecedit:⁊ sursum quidem longitudinis:dextruz vero latitudinis principiuz fuerit:sitq3 rei prioris principium prius:erit profecto ipsuz sursum dextro ipso generatione prius. Multifariam nāq3 ipsum prius dicitur. E

Expositio. ¶ Hęc ratio nō videt ad ꝑncipalē ꝯclusionē:sȝ ad ꝓbationem minoris primę ratiōis ꝓcedere:quę erat/cętera quatuor esse priora illis duob⁹ videlicet dextro ⁊ sinistro: ⁊ sic videtur confirmatio ⁊ signanter ꝓbat ipsuz sursum antecedere dextrū. ⁊ facit vnuz enthimema:in cuius antecedente sumit tria. ⁊ inquit. Si lōgitudo latitudinē antecedit:⁊ sursuz q̄dem longitudinis. dextrū latitudinis ꝑncipiuz fuerit:sitq3 rei prioris ꝑncipiū prius:his trib⁹ sumptis infert intētū:⁊ inq̄t. Erit ꝓfecto ipm̄ sursum dextro ipso gn̄atiōe ꝑus. ⁊ q2 multifariā dr̄ ꝑus vt gn̄atione/tpē/⁊ diffinitiōe:⁊ ipse voluit sursuz eē ꝑus gn̄atiōe:addit/multifariā nāq3 ipsuz prius dicitur:ideo supple signāter dixi

F generatione prius esse. ⁊ enthimema hoc pōt sic ad syllm resolui/ꝑncipiū rei prioris est prius. sursuz est principiuz rei prioris:dextrū vero est ꝑncipiū rei posterioris. igit sursuz est dextro prius. Minor prosyllogizatur sic/longitudo est prior latitudine:latitudo eniz causat ex fluxu longitudinis. sursuz est ꝑncipiū longitudinis. dextrū vero latitudinis. igitur sursuz est pricipiū rei prioris. ⁊ aduerte q͛ ipm̄ sursuz esse dextro prius generatiōe vt longitudo latitudine:q2 ex fluxu longitudinis generat latitudo. ¶ Sȝ

Dubi. maris in hac ratione nō pua occurrit quęstio:ꝑ eam enim ꝓbarem dextrū esse prius ipso ante. Nā latitudo est prior altitudine:latitudo eniz motu facit altitudinē siue ꝓfunditatem ⁊ cum dextrū sit principiū latitudinis:ipsuz autez ante sit principium profunditatis:videtur per hanc rationem ipsum dextrum esse prius ipso ante. Hęc quidez

Excusatio. non parua est quęstio:cui nunc nihil mihi probabilis occurrit/forte alīs considerabo.

¶ Ad hęc si sursum quidem est super qd̄ agitur motus dextrum e quo:ipsum vero ante ꝑ quod:ita vt vim aliquam principij ipsuz sursum inter alias species:subeat iure profecto increpandi sunt:tum quia principaliora principia omiserunt. Tum quia vniuersis hęc similiter inesse putabant. G

Expositio. ¶ 3° principalr̄ arguit pars super quā fit mot⁹:⁊ ps e qua fit motus:⁊ pars per quā fit motus sunt in cęlo. Sed sursuz est ps sup quā fit motus:dextrū est pars e qua fit motus:añ vero est ps ꝑ quā fit. igitur in cęlo sūt sursuz/dextrū/⁊ ante. ¶ Debes scire q͛ motus animalis īcipit a dextro ⁊ cōuertitur in sinistrū:ꝓpterea fingamus hominez moueri in orbez e latere dextro in sinistrū:tunc patet in tali motu dextrū eē principiū motus:⁊ sinistrū finē:sursum ⁊ deorsuz puncta super quę fit motus:ante ⁊ retro ptes per quas fit motus. ad ꝓpositum/si motus cęli incepit:principium motus fuisset ortus. ⁊ ita esset dextrū cęli:finis occasus:⁊ ita sinistrū:polos super quos vertitur sursuz ⁊ deorsum:culmen ⁊ imū per quę fieret:⁊ ita ante ⁊ retro. de rōne igitur tangit minorē:⁊ inquit. Si sursum est super qd̄ H agitur motus:dextrum e quo agitur:ipm̄ vero ante per qd̄ agitur:ita vt vim aliquā ꝑncipij ipsum sursum inter cęteras species obtineat:⁊ supple hęc in cęlo sūt:videlicet ps e qua:⁊ pars super quā:⁊ pars per quā:iure ꝓfecto increpandi sunt. Tuȝ quia principaliora ꝑncipia omiserūt. videlicet ante ⁊ retro:sursum ⁊ deorsum:tuȝ quia hęc duo. videlicet dextruȝ ⁊ sinistrū vniuersis inēē putabāt:⁊ nō est ita:solum enim ꝑfectis animalibus insunt. Hęc mihi videtur interꝑtatio/⁊ expositio huius loci. ¶ Alij vero aliter huc locū intelligunt:vt Thomas ⁊ iuniores:quos se

I — cum is sum alis: nunc v° videtur mihi hec explanatio verior. ¶ Averroes v° vult ipm sursuz esse principiū motuum: q2 in eo collocat̃ cor: est enim in spiritualibus cōtētum / ⁊ versus sursuz vergēs. Modo cor est pͥncipiū oīuz motuū. ¶ Verū hec expositio nō valet: pͥmo q2 Aristoteles in libro de aīalibus ait. cor eē in medio. Scđo quia non cōuenit verbis Aristotelis. ¶ Scđo exponit Auer. ppter quid ipm ante est ad qđ: ⁊ vult ipsuz ante eē ad qđ trifariā. pͥmo q2 visio fit intramittēdo. Scđo q2 ꝯponitur visilibus. Tertio q2 est ad quē mouent̃ spiritus a corde. sed pͥma expositio est mens Aristotelis. ¶ Mouet tamē Averroes qōnem: naz Aristoteles ait ipsuz sursum idest cor esse principiū motuuz: dextrū ait esse principiū ext̃ ⁊ manifestationis: ante v° dicit esse finē: ppterea querendo vtruz hec itelligāt̃ respectu eiusdē motus: an respectu diuersorū motuū. ¶ Soluere videt̃ Averroes ipsuz cor eē principiū oīum motuuz ſm rez: alia v° esse pͥncipia manifestādi ipm: vt dextrū ⁊ ipm ante: ⁊ hoc siue eiusdē siue diuersorū motuuz principia intelligantur. Naz qūocūq3 sit ratio valet. Aristoteles enim vult habere ipm sursum esse enumerandū iter pͥnͣ: qꝫ hr̃ ex hoc qđ cor est pͥnͫ motuuz: qđ vel est ipsuz sursum: vel sursum vergit. Sed qualiscūq3 sit hec questio / ⁊ illa solutio: ad verba Aristotelis nō prosunt. ¶ Simplicius ōfendit pithagoreos asserēs eos voluisse in celo eē oēs sex vt in oī animali pfecto: verum harū solū duarum submeminit: q2 oīa entia reducit ad duo. videlicet bonum ⁊ malum que per dextrum ⁊ sinistrum habentur. secundo quia hec vt postrema supponunt prima: ⁊ propterea duo nominauerunt / dantes ceteras intelligere. Hec Simplicius.

Que Auer. cōm. 12.

Cōfu. expositiōis Au.

Qō Auer.

Solo. K

Defēsio pithagoreoꝝ

¶ Nobis v° cum sit iam antea definitum tales potestates inesse his: que principium motus habent: ⁊ celum sit animatū atq3 principium motus habens: patet ipsi ⁊ sursum ⁊ deorsum: ⁊ dextrum ⁊ sinistrum inesse. L

Expositio. ¶ Nunc soluit qōnem categoricā ſm veritatem atq3 propriā opinionē: ⁊ vult celo inesse oēs eiusmodi differētias positiōis: ⁊ syllogizat ex his que supposuit hoc modo: oē animatū habēs pͥncipium per se motus / hꝫ dextruz ⁊ sinistrū / sursum ⁊ deorsuz / ⁊ cetera id gen°. h̃ fuit vna suppō. Sz celū est animatū ⁊ principiū mot° hn̄s: vt alia suppō dixit. igit̃ celū hꝫ dextr. ⁊ sinistrū ⁊ id gen°. Inqt. Nobis v° cum sit iam antea definitū tales potestates his inesse que principiuz motus habēt: ⁊ que supple sunt animata. Hec est maior ⁊ celuz sit animatū atq3 pͥncipiū mot° habens: hec est minor. pꝫ ipsi ⁊ dextrū ⁊ sinistrum / ⁊ sursum ⁊ deorsum inesse ⁊ reliqua. Hec est conclusio.

M ¶ Nec oportet profecto ambigere ob rotundam figuram que est ipsius vniuersi: quonā pacto aliud ipsius sit dextrū / aliud sinistrum / aliud sursum: aliud deorsuz: si ptes ꝯformes sint cuncte: atq3 omni tempore moueantur.

Expositio. ¶ Sed obycit sibi primo. oē hn̄s eiusmodi dr̃ias pō nis est difforme in ptib°, celuz nō est difforme in ptib°. igr̃ celum nō habet eiusmodi differētias. Scđo oē habēs dextruz incipit de nouo moueri. at celuz nō incepit moueri. igitur nō habet eiusmodi. inquit. Nec oportet pfecto ambigere ob rotundā figurā: que est ipsius vniuersi: quonaz pacto aliud ipsius sit dextrum: aliud sinistrum: aliud sursum aliud deorsum. Si ptes conformes sint cuncte. Hec est vis prime dubitationis. Atq3 omni tempore moueātur. Hec est vis secunde dubitationis.

¶ Sed intelligendū est perinde atq3 siquis in his figuris: que dextri etiā ad sinistrū differētiā habent: circūposuerit spheraz: habebunt enim potestates diuersas: ob figure tamē similitudinem habere non videbuntur. N

¶ Respondet Aristoteles ad primaz / ⁊ breuiter intendit negare maiorē. quia pōt ꝯforme hr̃e in fig° virtutes eiusmodi diuersas imaginando multiforme effici conforme. Inquit. Sed intelligēdū est perinde atq3 siquis in his figuris: que dextri etiā ad sinistrū differentiā habēt: circūposuerit spheraz ita vt remanentib° oībus virtutib° efficiatur orbis: habebūt enim tales partes conformes potestates diuersas: ob figure tn̄ similitudinē habere nō videtur: ⁊ sic breuiter maior negāda est. ⁊ sic in celo cōformia esse possunt illa sex diuersa. Ad illā enim vniuersalē que erat maior / omne hn̄s sex spēs pōnis est difforme: sufficit instare per instantiā que est: vel est possibilis: vel saltem imaginaria: ⁊ ita lꝫ nihil sit conforme per qđ instare possem habens illas sex species: nec possit eē: est tn̄ imaginariuz aliquod conforme habens illas vt de homine difformi conuerso ad conformem per imaginationem. Expositio. O

Averroes v° aliter probat celum habere sex differētias positionis: arguit eni hoc mō; omne animatū qđ pluribus partib° motus fertur ex pte propria p ptem ppriam / ad partē ppriam: habet sex eiusmodi differētias. celum est animatū quod pluribus motibus mouetur ex parte ppria ad partem ppriam. igitur habet illas sex differentias. minor diuidit̃ in tres ppositiones / quarū prima est celum mouet̃ plurib° motibus: 2ͣ motus celi est ex pte ppria ad partez ppriam. Tertia celum est animatuz. dicit Averroes duas vltimas ppōnes eē per se notas. celum eniz moueri ex parte ppria ait patere. Amplius / celuz esse aiatū silr̃ manifestū est per se. tam ⁊ si Simplicius hic disputat: qđ nos alio loco pertractauimus. Celū v° moueri pluribus motibus non exponit nec ait patere. pōt tn̄ intelligi de motibus partialib°: vna eniz motus pars incipit ab ortu ⁊ terminatur ad culmen celi. Alia e culmine ipso ad occasum: alia ab occasu in imum celi. Vltima ab imo in ortum rursus. ¶ Sed occurres nam ex qualitatib° illarū potest habere intentum. Si enim celum mouetur ex parte ppria per partez ppriam super ptem ppriā: sequr̃ ipm habere dextrū sinistrū / ⁊ ceterā id genus. Silr̃ valet / celuz mouet̃ plurib° motibus p se: igit̃ hꝫ dextruz ⁊ sinistrū / ⁊ cetera id genus. rursus valet / celū est animal. igit̃ habet dextrum ⁊ sinistrum ⁊ reliqua: maxime si sit animal pfectuz. queres igitur cum Aris. nō accepit nisi tn̄ illam / celum videlicet eē animatuz: ⁊ pterijt alias duas: ex quibus non minus sequitur ppositum illud. ¶ Innuit Auer. solonem / hoc esse factum: quia Aris. voluit dare causaz ob quā habet dextrū ⁊ sinistrum: ⁊ per ꝯsequens reliqua: que causa est esse animatuz: modo per alias duas nō habetur causa: vt igit̃ demonstratio sua sit per causaz sumpsit celuz esse animatū: ⁊ pterijt reliquas: hec ad qōnem. ¶ Quo v° ad exēplū Aris. de homine conformi: qui pͥus erat difformis: Auer. voluit hominē illuz debere habere duas conditiones. pͥma est vt caput habeat ad poluz meridionalē siue antarcticuz: pedes ad polum septētrionalem siue arcticuz: dextrum ad ortum: sinistrum ad occasum: pectus ⁊ ptem anteriorem ad culmen celi: qđ super terrā est. dorsum ⁊ partem posteriorem ad imuz celi: qđ est sub terra. huius cām affert: quia aliter non esset motus celi ab ortu in occasum per meridies super duos polos: qđ est ꝯtra rōnē: nam po

Que Auer. cōm. 13.

P

Q

culminis

A culminis cęli quę est super terrā est pstabilior:igit̄ debet esse pma in motu/ꝛ magis ꝙ̄ pars cęli quę est sub terra. Amplius/ortus est pstantior occasu.igit̄ ab ortu debuit incipere ſm naturā versus culmen dieꝛ:veluti e pte nobiliori versus partē nobiliorē.Scđa duins hominis pditio est vt homo ille puertatur ad figurā sphęricā oib⁹ virtutibus ꝛ potētijs:quas habebat ante puersionē remanentibus.Quibus perspicuū est talē hoīem habere has virtutes ꝛ eē pformē:igit̄ cū pformitate partiū stat diuersitas virtutū.℄ Addit Auerro.aliud exemplū ad ppositum vt si homo sinistro pede fixo e dextro ꝰius sinistrū volueret ppetuo:vbi pꝫ ipm esse diuersarū virtutū/ꝛ cōformē esse:ꝛ ita cęlū.

Dubitatio. ℄ Sed occurres Aristoteli: nam cōditionalis nihil ponit inesse.igitur ex illa pditione.videlicet si incepisset moueri:nō debet poni inesse:qđ habeat

B pncipiū motꝰ:pōt enim pditionalis esse vera:cuius ans ꝛ pñs sunt ipossibilia: veluti ex illa cōditione si equus volat:nunꝙ̄ de inesse sequitur ipsum habere alas.

Sol.Auer. ℄ Auer. quasi soluens fingit duo pncipia in cęlo magnitudinis ꝛ tēporis:ꝛ sic vult cęlū habere pncipiū magnitudinis vt orientalē ptem:ꝛ si non habeat principiū temporis:ꝛ ita videtur euadere a qōne.

Confutatio ℄ Sed hęc sol.friuola videtur: nā tunc dextrum non esset in cęlo nisi sub ea ratione:qua esset principium latitudinis:ꝛ non qua esset principium

Propa sol. motꝰ:cuius contrariū sentit Aristo.℄ Melius dici potest ꝙ lꝫ conditionalis nihil ponat inesse:potest tamē eē signum ppositionis de inesse.hęc.n.conditionalis si cęlū incepisset moueri:haberet dextrū:est signū ꝙ oriens est dextrum:non tamen causa.hęc tamen dubitatio accidit in textu sequēti:sed ppter cōmentum mota est hic.

C ℄ Eodem modo de mouendi principio est intelligendum.etenim ꝛ si nunꝙ̄ celum moueri cęperit:principium tamen habeat ipsū necesse est:vnde incepisset:si tale mobile inciperet moueri:ꝛ rursus mouebit̄:si stabit.

Expositio. ℄ Soluit ad 2ᵐ ꝛ ait nō ppter hoc esse negandū principiū mouendi e cęlo ipso:ꝛ si non cęperit moueri:vt si homo perpetuo super pedem sinistrum esset motus in orbē:non minus haberet dextrum:ꝛ inquit. Eodem autem modo de mouendi principio est intelligendū:etenim ꝛ si nunꝙ̄ cęlū moueri cęperit:principiū tamen habeat ipsū necesse est: vnde incepisset/si tale mobile inciperet moueri:ꝛ rursus mouebit̄:si stabit veluti homo haberet dextrum qđ est motꝰ principiū:etiam si motus esset perpetuo in orbem:ꝛ ita non repugnat ei quod perpetuo fert̄: habere principium motus. dubitatio ꝰo huic contingēs est soluta in cōmento dicto.

℄ At longitudinem ipsius dico:quę ad vertices est intercapedo:atqꝫ verticum:alterum

D sursum:alterum deorsum.differentiam enim hemisphęriorū in solis his cernimus:argumento ꝙ vertices ipsi non mouentur. Pręterea etiam mundi latera sursum esse ꝛ deorsum non dicere consueuimus: sed esse pręter vertices:propterea quia hęc est ipsius lōgitudo. In latus enim est:quod pręter sursū atqꝫ deorsum est.

Expositio. ℄ Docentes ꝙ cęlum habeat dextrum ꝛ sinistrū:ꝛ penes quę sumantur declarauit:nunc de ipsius supera ꝛ infera parte pertractat:ꝛ inquit.At longitudinē ipsius dico:quę ad vertices est intercapedo:vertices enim sunt:quos gręci polos vocant.linea itaꝙ̄:quę e vertice traheret̄ ad ꝰticem longitudo mundi siue cęli est:quęqꝫ diameter etiā dicit̄.atqꝫ verticū lineā illam terminantiū alterum sursum:alterum deorsū dico.generatim igitur quę longitudo:ꝛ quę pars supera ꝛ infera sit:patet.℄ Hoc pbat primo sic,ea penes quę attendit̄ distātia hemisphęrarū:sunt sursum ꝛ deorsum.sed penes vertices attenditur distantia hemisphericorū.igitur vertices sunt partes sursum ꝛ deorsum.Minor patet pro tāto qꝛ solum vertices in cęlo sunt imobiles.ꝛ propterea solum super ipsos fit motus.

B ℄ Debes scire ꝙ cęlum est sphęra:cuiꝰ vna medietas arctica:altera antarctica est:linea eni ęquoctij diuidit illas: dicitur vna arctica siue septentrionalis:qꝛ pūctus ipsius mediꝰ est vertex septētrionalis.dicitur altera antarctica: quia punctus medius est vertex meridiōalis.ꝛ ita patet

F hemisphęria sumi penes eiusmodi vertices ob illorum imobilitatē.inquit.Differentiā enim hemisphęriorū vt ꝙ vnum sit septētrionale:alterū meridionale in solis his punctis cernimus:argumēto ꝙ vertices ipsi nō mouentur.ꝛ ita videtur vti centra illorum.hoc docet totam cęli longitudinē esse intercapedinē ad illos vertices.℄ Secundo idem psuadet a consueto modo loquēdi:ꝛ hoc qꝛ quę sunt ad ortum ꝛ occasum nō solemus dicere esse sursum vel deorsū sed magis ad latera.quę ꝰo sunt ad vertices ipsos solemus dicere ipa esse aut sursū aut deorsū. Qui loquēdi vsus docet vertices esse sursū ꝛ deorsū ortū ꝛ occasū esse latera siue latitudinis termios.videlicet dextrum ꝛ sinistrum.inquit.Pręterea etiam/mundi latera sursum esse ꝛ deorsum non dicere consueuimus:nec ea quę ad illa sunt.sed esse pter vertices.propterea qꝛ hęc est ipsius cęli longitudo. In latus enim est quod pter sursum ꝛ deorsum est:ꝛ sic ab hoc loquendi modo:habemus ortū ꝛ occasū esse latera siue dextrū ꝛ sinistrū:vertices ꝰo esse sursum ꝛ deorsum.

℄ Sed occurrit Auerroes:qꝛ non videtur verū vertices esse imobiles. **Questio.** **G** Nā vel quiescunt per se:vel per accñs.Si per se:igit̄ possunt moueri: cui enī inest vnū oppositorū eidem inesse potest alterū: per regulā topicā.si per accidens:igit̄ ad quietē alicuius per se:lꝫ nihil est actu in ipso cęlo:qđ p se qescat:igit̄ nullo pacto quiescunt.

Sol.Auer. ℄ Innuit Auerroes duas sol.quarū prima est Aristotelem loqui ſm imaginationem mathematicorum:illi enim fingunt polos siue vertices immobiles.℄ Secunda est vertices ipsos quiescere per accidens ad quietem partium:quę iuxta vertices ponuntur:quę quidē quiescunt ſm naturā ꝛ subiectum:lꝫ ſm formam moueantur vt.6.physicę auscultationis dictum est.Uertices igitur per se ſm formā mouent̄:quiescūt nō per accidens quiete ptium:quę quiescunt ſm materiam.

Confu.Aui. **H** ℄ Sꝫ hęc Auer.determinatio friuola videt̄.primo qꝛ si vertices mouerent̄ aut motu recto/aut circulari:nō recto: quia neqꝫ sursum/neqꝫ deorsum.neqꝫ circulari:qꝛ omne qđ mouetur circulariter describit circulū apud Euclidē. Qꝛ si vertex describat circulum:tunc illius circuli adhuc erit dare centrū:ꝛ vertices.ꝛ ita in infinitū.Scđo datur medium inter quiescens ꝛ mobile:vt id qđ nō mouetur: deus enim neqꝫ quiescit:neqꝫ mouetur:sed est immobilis ita vertices nec mouentur:nec qescunt:sed sunt imobiles: qꝛ cum sint indiuisibiles:non sunt apti motui:nec quieti.

Defensio. ℄ Solebam dicere vertices ſm mathematicorū imaginationem esse puncta indiuisibilia:quę nec mouent̄ur/nec quiescunt:ꝛ sic procedunt rationes ſm physicam imaginationem sunt partes minimę:quę mouentur motu totiꝰ per accidens:cum sint moueri aptę/cum sint diuisibiles: ꝛ hoc modo concederet Auerroes illos describere circulos per accidens ppter motum fundamenti ꝛ cęli.

I ¶ Verticum vo: qui nobis apparet infera pars est: qui vo nos latet est supera. Nā dextrum cuiusq; dicebamus vnde mot⁹ localis principium est. At conuersionis celi principium est: vnde exoriunt sydera. quare hoc erit dextrum. Sinistrum vo/ vbi occūbunt. Si igitur a dextris incipit: ⁊ circūfertur ad dextra: verticez qui nos latet: superā ptez eē necesse est: si enim erit: is erit q̄ appet: motus erit ad partes sinistras: qd̄ quidem nō concedimus.

Expositio. ¶ Hactenus generatim ꝙ vertices sint sursuz ⁊ deorsum celi: nunc specialiter dicit verticē qui nobis apparet eē ptem inferā: qui vo nos latet esse ptem superā. Syllogiçat
K aūt sic/ si motus celi icipit ab ortu: ⁊ finit in occasuz: polū qui nos latet opz esse superū: qui nobis apparet inferū: s; motus celi incipit ab ortu. igit polus occultus est sursuz. Inquit. Verticū vo qui nobis apparet infera ps est: qui vo nos latet: est supera. pbat supponēdo que de dextro ⁊ sinistro dixit: ⁊ ingt. Nā dextrū cuiusq; dicebam⁹/ vn̄ motus pncipiū est: at motus localis celi principiū est. Unde exoriuntur sydera: igit in pma figura ortus erit dextruz: sinistrū vo vbi occūbunt: hoc sumpto arguit. Si igit mouetur a dextris ⁊ circūfert ad dextra: verticē qui nos latet: superā ptem esse/ necesse est. Probat positionē antecedentis per locū a contrario: ⁊ ingt. Si eniz is erit q̄ apparet: motus erit ad ptes sinistras/ qd̄ quidē nō cōcedimus.
L Ubi nāq; ille homo fingeret: qui caput haberet ad verticez apparentē: ⁊ pedes ad verticē occultū: nō posset habere dextrū ad ortuz: nisi dorsuz teneret ad culmen dici: qd̄ est cōtra dicta. propterea si debeat habere pectus ad culmen dici: ⁊ dextrum ad ortum: caput habeat ad polū occultū: pedes ad polū sublimē necesse est.

Que Auer. com. 15. Auerroes vo in cōmēto huius loci digredit ibi. Sed habet quandā q̄ōnez. vbi mouet
Qō Auer. q̄ōnem: naz aut Aris. per dextrū ⁊ sinistrū ⁊ eiusmodi cetera vult ptes celi integrales vel extrinseca quedā. Si ptes: tunc mutabunt: erit eniz vna ps: nunc in ortu: nūc in occasu: ⁊ in alijs locis. Si intelligit extrinseca: nō vi que
Solo. sint. ¶ Hanc q̄ōnem soluit ibi ⁊ visuz est mihi. ⁊ sol. eius forsitan est ꝙ eiusmodi virtutes sunt anime celi potestates vt ille hois: ⁊ tunc bifariā cōsiderari pnt aut respectu aie tm̄: ⁊ sic sunt in vniuerso celo ⁊ in qualibet pte celi: veluti anima ipsa ēt: ⁊ hoc modo sunt imutabiles: aut respectu illi⁹ in qd̄ influunt: ⁊ hoc duplr/ aut respectu celi: in cuius ptem pmo influxerunt: ⁊ sic ps celi nobilior que pmo fuit in ortu: dicit dextra: que forte fuit stellatior ps orbis
M pmi: ⁊ huic opposita fuit in occasu. Si eni celū incepisset moueri hec ps fuisset in ortu pmo: ⁊ hec pmo recepisset influentiā dextri: ⁊ hoc modo hec ps mutatur de dextro in sinistrū: q2 nūc est in ortu: nunc in occasu: nūc in alijs positurís: aut respectu mundi habitabilis. In cuius vna positura pppetuo influit: ⁊ h̄ mō sunt imutabiles: q2 ea ps mundi: que p vim ortus assumpsit: semp eaz detinet p eandez pportionē ad vertices ⁊ ad centrū: ⁊ vt vno verbo dicā he differētie pōnis accipi pnt p virtutibus aie absolute: ⁊ sic nō mutant: ⁊ nō sūt in aliq̄ pte mūdi mag q̄ȝ in alia. Alio mō pro ptibus celi: que in p⁹ motus genitura: si icepisset susceperūt influētias taliū: ⁊ sic sunt ptes imutabiles fm absolutā rōnem. l; mutationē subeāt respectu mūdi inferioris. Tertio pnt sumi p positurís mūdi acceptis in ꝯparatione ad vertices ⁊ centrū: ⁊ ēt sic sunt imobiles: q2 ea mundi positura que semel fuit ortus: semper est de-

xtrū: ⁊ in alijs similiter: ⁊ ita per ortuz vult eē intelligēdā eā mundi positurā: ad quā pmo pma ps celi fuisset si icepisset moueri: vt ea in qua fuisset Cancer: q̄ fuit horoscopus geniture mundi ⁊ per occidens vult ptem huic ꝯtrariā: vt eam mundi positurā: in qua fuisset Capricornus: ⁊ N
addit istas posituras esse stabiles: si terra que nūc habitetur: naturalr semp habitaret: qd̄ ait pp eos q̄ volunt terraz debere cooperiri aqa nālr: ⁊ ꝙ nō mutet simplr fm totū: qd̄ ait pp tenētes diluuiū: qd̄ ait ꝯcessisse Albumasarē
mathematicū. ¶ Debes scire p declaratione hui⁹ loci ꝙ Ptolemeus fingit vnū orbē maximū nō realē: sed more geometrico imaginariū: q̄ imobilr totū mundū continet: hunc realē eē dicūt catholici: ⁊ stabilē atq; locū beatoꝝ: De orbe im
s; siue sit realis siue imaginarius: ppositū nō destruit/ q̄ ficto: vlteri⁹ opz imaginari illū hoiem magnū cōuerti in hunc: ita vt dextrū eius conuertat in eā hui⁹ celi ptē: sup quā emergisset p⁹ ps celi realis: ⁊ hec est dextrū ⁊ ortus: O
sinistrū vo ꝯuertat in eaz huius orbis ptē: q̄ p⁹ opponit: pect⁹ eius in tale culmē sup terrā ꝯstitutū: dorsuz in imū sub terrā positū: caput vo ad verticē antarcticū meridionalē australē: pedes ad polū illi ꝯtrariū arcticū septētrionalē borealē. Hoc ꝯstituto/ dōm vtutes aie siue celi siue mūdi posse trifariā ꝯsiderari: aut re⁹ hui⁹ orbis imaginarij: ⁊ hoc mō sūt stabiles atq; fixe. Semp. n. vis dextri influit in ortū hui⁹ q̄litatē initiatiuā mot⁹ ppetuaz: ⁊ vis sinistri influit in occasuz hui⁹ silr q̄litatē termiatiuā mot⁹: ⁊ silr alie vtutes in alijs hui⁹ orbis differētijs: aut re⁹ orbis mobilis motu diurno: ⁊ h̄ mō l p⁹ orbis motiōe ea hui⁹ orbis mobilis ps recepisset viz dextri: que p fuisset in ortu p⁹ orbis: queq; moueri cepisset vsus culmē dici: ⁊ sic d alijs ēt dōm est. Et h̄ mō tales vtutes sunt mobiles/ ⁊ imobiles: mobiles qdē: re⁹ orbis imaginarij fixi: q2 mouent cū suis
illis ptibus: q̄ p affecte fuerūt ab illa celi aia. Immobiles vo re⁹ ptiū celi in qb⁹ fuerunt recepte: nā illas nūq; deserūt/ atq; nūq; in alias migrāt. Aut ꝯsiderari pnt absolute P
h̄ ē nec re⁹ orbis imaginarij/ nec re⁹ orbis mobil: s; vt sūt vires aie: ⁊ h̄ mō sūt imobiles oino: q2 sūt tote i toto illo: ⁊ tote in q̄lz pte illi⁹: ⁊ h̄ semp ⁊ imutabilr. h̄ est declaratio
Aui. ¶ 2⁰ dubitaret aliqs an tales vtutes sex sūt in celo: ⁊ 2ᵃ dubita.
arguit Auer. ꝙ non: q2 tunc eēnt forme in subito: ⁊ ita materiales: igit corruptibiles: igit aliqñ corrūperentur: alr possibile redderet ipole: declaratū est eniz generatim taz in substātijs: q̄ȝ accidētib⁹/ oē corruptibile necessario corrūpi. ¶ Soluit Auer. has potētias siue vtutes non eē mate- Sol. Auer
riales: hoc est eductas de potētia materie: s; sunt potētie aie celi: que celo vnitur fm se: ⁊ oēs eius potētias pprias: Q
qua rōne sunt forme imateriales veluti ⁊ ipsa aia: cuius sunt. l; sint celo copulate veluti aia ipsa. ¶ Adhuc occurres: q2 tales sex differētie sunt in pdicamēto relōnis: s; vt sic sunt in pdicamēto qualitatis aut substantie/ cū sint aut aie celi qualitates aut ipsa aia. ¶ Adhuc rñdet Auerro. ⁊ 3ᵃ dubi.
vult tales differētias posse ēt sumi p relōnib⁹ qbusdaz: nō tm̄ pro potētijs ipsis: nā si sumantur respectu aie sunt substātie: vel qualitates sinaūt respectu terre habitabilis nostre: sic sunt relōnes siue similitudines q̄dam sumpte respectu terre: ceu sumūt in colūna respectu aialis: ita vt ea pars sit in celo dextra: que est in directo illius habitationis vbi pmo apparuit: celū moueri si icepisset moueri: ea anteriore: q̄ transit p eā terre ptē ad quā pmo cepisset emergē: ⁊ sic i ceteris suo mō: ⁊ h̄ mō tales relōnes sūt fixe: q2 sunt subiectiue i terra ipa/ ⁊ reales re⁹ terre. In celo aūt sunt respect⁹ rōnis/ ⁊ imagiarie: vt de colūna d. 2. i. 7. phy. hoc aūt persuadet auctoritate Aristotelis: q̄ ait deū esse in maximo circulo vt in orbe p⁹: ⁊ nō nisi in orientali pte illius: qua rōne fit vt orientalis pars sit dextra: dz enim

deus

A deus eē in nobilliori pte:qualis ps est dextra.Et hoc mō
vt dicit nō mutant̄ istę dūię:q2 sunt reales respectu terrę
τ fixe:q3 partes cōtinuo mutentur:vt accidit in motu ro-
tę:quę mouet̄ a motore fixo:vbi ps ptes variari:τ respe
4ª dubi. ctus ad illū esse inuariabilē.℄ Soluit obiter dubiū.di-
Solutio. xerat eniz deuz esse in parte orientali:cum ps orientalis
sit ampla τ magna:quęret gs in qua pte illi⁹ sit de⁹.Sol
uit deū esse in medio ortus:nā ibi apparet po⁹ mouendi
5ª dubita. illius.℄ Sz adhuc dubitaret:in cęlo nāq3 sunt nobile τ
Solutio. ignobile.igit̄ cęlū sit ex 2trarijs.Rńdet in calce cōmēti:
τ vult partē nobilē esse stellatā ignobilē esse nō stellatā:
τ hoc mō cęlū bene est ex ptib⁹ diuersis:nō tn̄ 2trarijs.
6ª dubi. ℄ Adhuc dubitabis cęlū mouet̄ successiue de dextro in
sinistrū:τ de ante in retro:τ ois successio est per admistio
Solutio. nem 2rij.igit̄ in cęlo est cōtrarietas. Rńdet auctoritate
Alexandri nō semp successionē esse pter admistionez
B 2rij.pōt enim qńq3 esse propter incōpossibilitatem ter-
minoꝝ vt.6.phy.est determinatū.hęc Auerroes in cōmē
to:in quibus erunt dubitationes non paruę.

℄ Patet igit̄ eū verticē:q nos latet:cęli ptez
superā esse:τ eos qdē q illic incolūt in hemi
sphęrio supero esse:atq3 in dextris:nos autē
in infero:atq3 sinistris:cui⁹ 2riū pithagorei
autumāt:q qdē nos supa faciūt dextraq3 i p
te illos.Infera atq3 i sinistra:at 2riū accidit.

℄ Ex dictis.duo cōcludit.Primo 2clonē pncipalem vz Expositio.
q vertex meridionalis est cęli ps supera.Scdo q illi q B
sub illo vel versus illū incolūt:sunt in pte mūdi supera:
nos vero e2 sumus in infera pte:q2 versus verticē septen-
trionalē:quę est cęli ps infera:hęc aūt sunt de directo cō
tra pithagoreos vt aīt.Ingt.[Patet igit̄ eū verticē:qui
nos latet.]cū sit sub pedibus:quē manes videt[cęli ptez
superā esse]hoc est pmū[τ eos qdem qui illic incolūt in
hemisphęrio superiore eē:atq3 in dextris:nos aūt in īfe-
ro:atq3 sinistris.]τ hoc est 2ᵐ[huius 2riū pithagorei au-
tumant.]illi enim nos supera faciunt:dextraq3 in parte:
illos infera atq3 in sinistra.at vt inquit.[Contrariū acci-
dit.]hęc cōtra pithagoreos.In qbus erunt dubitationes
non paucę.

℄ Sed scdę 2uersionis ceu vagarū stellarū:
nos qdē in superis dextrisq3 sumus.Illi vo F
in iferis atq3 sinistris:est.n.his mot⁹ pncipiū
2:q2 latiōes ipsę 2rię sūt.Quare sit vt nos in
pncipio:illi i fine sim⁹ 2stituti.De ptib⁹ igit̄
p dimēsiones locosq3 definitis hęc hacten⁹.
℄ Forsitan vult declarare:quo nos modo hę positiones Expositio.
distinguant̄ sm motus stellarū vagarū:quę grece plane
tę dicunt̄:τ hęc est bona expositio:qua Thomas textuz
hūc exponit:τ placet.aut forsitan vult declarare quonā
modo nos sumus siti respectu motus planetarum:decla-

C G

D H

I rauit eni quo mõ ſumus collocati reſpectu motus diarij: ꝛ hoc mõ exponit Auerroes: ꝛ ꝑ hac expõne facit ea 16: qꝫ Ariſtoteles quaſi verificat poſitionẽ pithagoricoꝝ. ❡ Sed quouis mõ exponat: debes ſcire vſqꝫ ad tẽpora Ariſto. duos motus in ſtellis eſſe deprehẽſos: alterũ diurnũ cõem oĩbus ſtellis: quo videlꝫ mouent̃ orbis ſtellatus / ꝛ omnes alij orbes in. 24. horis. Alterũ xͦo ꝓprium huic aduerſuꝫ ab occaſu in ortũ: quo motu mouent̃ planetę diuerſis tẽporib⁹ / vt Sol ꝛ Uenus ꝛ Mercuri⁹ fere in anno: Mars in tribus: ꝛ alij ſuis tẽporib⁹: quo motu ſtellas fixas moueri vſqꝫ ad tẽpora Ari. nõ fuit obſeruatum. Tunc ſequit̃ ortũ in tali motu ꝛ dextrũ eſſe in occaſu: ſiniſtrũ in ortu: ſurſuꝫ ad ſeptẽtrionẽ / deorſuꝫ ad meridiem: ante ad culmen: retro ad imuꝫ. Et iuxta hęc pꝫ habitatio nr̃a qualis ſit reſpectu mot⁹ hui⁹. Inqt. [Sed ſecũdę cõuerſionis: quę eſt vagarũ ſtellarũ: nos quidẽ in
K ſuperis dextriſqꝫ ſumus: illi xͦo in inferis atqꝫ ſiniſtris.] Cuius cãꝫ ſubdit: ꝛ inquit. [Eſt. n. his (vagis ſtellis) motus p̃n^m ꝯtra (aut his habitantib⁹:) qꝛ lationes ipſę ꝯtrarię (hoc eſt aduerſę) ſũt: nõ eniꝫ ꝓprie eſt in eis ꝯtrarietas. Cõcludit [q̃re ſit vt nos in p̃ncipio: illi in fine collocati ſimus] demũ epilogat: ꝛ inqt / [De partibus igit̃ per dimenſiones: locoſqꝫ definitis hactenus] has enim ptes dupliciter deſcripſit per dimenſiones vt dextrũ per eſſe p̃ncipiũ latitudinis: ꝛ alias alijs modis, ꝛ per motũ localem vt dextrũ: per eſſe p̃ncipiuꝫ motus localis: ꝛ cęteras
Quę Auer. cõmẽ. 16. alijs modis. hęc Ariſ. ❡ Ex his colligit Auerroes de intentione Ariſtotelis poſſe eſſe habitationeꝫ vltra ęquinoctiuꝫ: vt pote inter polũ meridionalem ꝛ circulũ Capricorni: veluti citra ꝛ inter polũ ſeptẽtrionaleꝫ ꝛ circulum Cancri. Et hęc eſt intentio Ariſtotelis in metheoris / ꝛ Alexandri ꝛ Simplicij: ꝛ his noſtris annis. 1507. verificatũ eſt per nauigãtes: qui vltra ęquinoctiũ per multa milia-
Dõ Auer. L ria inuenerunt habitationes: ſed de his aľs. ❡ Sed mouet Auerroes q̃õnẽ: nã in q̃libet q̃rta terrę eſt dextruꝫ ꝛ ſiniſtrũ: añ ꝛ retro / ſurſuꝫ ꝛ deorſum: imo in q̃lꝫ ciuitate imo in qualibet domo. igit̃ quare Ari^{les} dixit incolentes meridiem eſſe in dextro: ꝛ ſurſuꝫ: ꝛ nos eſſe deorſum ꝛ ſi-
Prima ſol. niſtris. ❡ Soluerũt q̃dã Ariſtotelẽ per nos intellexiſſe grecos vt ſit ſenſus nos. ſ. gręci ſumus deorſuꝫ qꝛ ſub polo ſeptentrionali: ꝛ in ſiniſtro iſtius quartę: qꝛ gręci ver-
Confuta⁹ ꝑ Auerroem. gunt magis verſus occaſum. ❡ Sed hanc reſponſioneꝫ refellit Auerroes qꝛ a pari nõnulli etiaꝫ illoꝝ alterius poli ſunt verſus occaſum: ꝛ nonnulli verſus ortũ. igit̃ abſolute nõ debuit dicere eos eſſe in dextro: ꝛ ita videt̃ euꝫ non eſſe locutuꝫ de grecis tm̃: ſed de tota hoĩuꝫ ſocietate: quę citra ęquinoctiũ eſt: ꝛ de tota ſocietate hoĩuꝫ: quę vl-
Sol. The. tra ęquinoctiũ eſt: ꝛ ſic vĩ nõ parua quęſtio. ❡ Themiſtius dixit vt narrat Auer. Ariſto. eſſe locutũ more pithagoreoꝝ qui dextrũ ꝛ ſurſuꝫ pro codẽ ſumunt: ꝛ ſiniſtruꝫ ꝛ deorſum: ꝛ tunc iuxta hoc nulla eſt quęſtio: nã vbi non eſt neceſſitas: loquendum vt plures: huius ſolutionis eſt
H Thomas. ❡ Tertio R̃ndet Ariſtotelẽ aliter accepiſſe hic dextrũ ꝛ aliter antea. hic enim dextrum pro nobile: ꝛ
M ſiniſtrũ pro ignobili ſumit: ꝛ ſic polus meridionalis eſt ſurſum ꝛ dextrũ hoc eſt nobile: polus noſter eſt deorſum ꝛ ignobilis. at pithagorei ꝯtrariũ autumant: dicunt eniꝫ hunc polũ eſſe ſurſum ꝛ dextrum: qꝛ nobiliorẽ illo. Cui⁹ ſignum forte dicunt eſſe ex multitudine ſtellarũ: quę in parte hac cęli ſint: qua rõne dixerunt q̃dã hũc locuꝫ eſſe habitabilẽ naturaľr: dicentes ꝓpter ſtellas terram hanc exiccari ab aquis: quia ſtellę calefaciunt hunc locũ. igit̃ hic Polus eſt pręſtantior ſaltẽ pręſtatu ſtellaꝝ: ꝛ dexter ſiue nobilis: vt dixerũt pithagorei. ❡ R̃ndet ꝑ Ariſtotele aſſerẽs forſaſſe ſtellas hui⁹ poli eſſe plures numero ꝛ quãtitate diſcretas: illas pollentiores ꝛ maiores: ꝛ ita illa pars facit id paucioribus: qd̃ hęc pars pluribus facere N nõ põt: ꝛ ita ille eſt nobilior. ❡ Sed tñc Auerroes quęrit vtrũ pars meridionalis ſit nobilior parte ſeptentrionali: hęc. n. qd̃ vĩ ambigua: qꝛ locus ille eſt deorſum ꝛ ſiniſter reſpectu motus planetarũ. igit̃ eſt vilior: at noſter reſpectu motus diurni eſt ecõtra: eſt. n. ſiniſter ꝛ inferus. igitur vilior: ideo vndiqꝫ ſunt anguſtię. Soluit ſub ambiguo nã ſi motus diurnus eſt nobilior motu vagarum: ille erit p̃ſtabilior: qꝛ ſurſuꝫ ꝛ dexter: at ſi cõtra motus vagarũ eſt nobilior motu diurno: iſte noſter eſt nobilior ꝛ dexter: aut aliter locus cęli dicendus eſt nobilis ꝛ ignobilis ꝑ rõne ſtellarũ: ꝛ qꝛ ſtellę illic ſunt maiores ꝛ pollen- O tiores: forte ille locus eſt pręſtantior. aũt tñ q̃õnes has ꝛ ſimiles nõ poſſe attingi ab intellectu noſtro: aut ſaltẽ eẽ difficile. Aſtronomi xͦo dicunt illos p̃ſtare: quo ad vitę longitudinẽ: nam ſunt in dextro ꝛ ſupero motus diurno: e quo eſt cõtinuatio ꝛ vita: nos xͦo pręſtare quo ad reliq̃ animę: qꝛ hęc ſunt a vagis ſtellis: ſub quarũ dextro ꝛ ſupero collocamur. hęc ſatis.

Sed circa finẽ huius capľi quęrunt: an in cęlo ſiue mũdo ſint hę ſex poſitiones: dextrũ ꝛ ſiniſtrũ: ante ꝛ retro. Et arguo ꝙ nõ. Primo hę poſitiones ſiue partes differũt ſpecie. Sed in mundo ſiue cęlo non vident̃ differre ptes ſpecie. igit̃ in cęlo hę eſſe non pñt. Scđo hę ſumebant̃ ꝛ definiebant̃ ꝑ diuerſos motus vt dextꝝ per motũ in loco: ante ꝑ motũ alterationis: ſurſum ꝑ motũ auctionis. Sed in cęlo nõ eſt niſi vnus ꝛ ſimplex motus localis. igit̃ hę non ſunt in cęlo. Tertio / omne corpus in quo hę ptes ſunt: eſt diſſimilare: ſed cęlum nõ eſt diſſimilare: imo cõforme in ſe ꝛ quolibet ſui. Ex his videt̃ eiuſmodi ſiue partes / ſiue poſitiones nõ eẽ in cęlo. ❡ Scđo quęrunt vtrũ dextrũ cęli ſit ortus: ꝛ vĩ ꝙ nõ. Primo ortus nõ eſt p̃n^m latitudinis. igit̃ nõ eſt dextrũ: tenet ꝯña per definitionẽ dextri: añs pꝫ: qꝛ Ptolemęus ſumit per diſtantiã polorũ latitudinẽ: per diſtãtiã ortus ꝛ occaſus ſumit longitudinem. Scđo / ſi ortus eſſet dextrũ vbiqꝫ in cęlo eſſet dextrum: qꝛ quęlibet pars cęli põt eſſe ortus alicui habitationi. Tertio / ſi mot⁹ incepiſſet non p̃us incepiſſet in ortu: q̃ꝫ in cęteris cęli partibus: qꝛ eſt cõtinuũ: ꝛ cõtinuũ eſt cuius motus eſt vnus. igitur nõ magis ortus eſt dextrũ cęli q̃ꝫ quęuis alia ps. ❡ Ulterius tertio dubitat̃ vtrũ ſurſum ꝛ deorſum debent ſumi a polis: ꝛ vĩ ꝙ non. Primo / qꝛ ſurſum eſt locus ignis: deorſum locus terrę. Scđo / qꝛ ſurſum ꝛ deorſum debẽt ſumi ſ̃m terminos longitudinis. Sed non eſt longitudo magis capiẽda iter duos polos: q̃ꝫ inter quęuis duo alia puncta cuiuſqꝫ maximi circuli. Tertio / deus eſt in loco Q ſupero: ſed deus eſt in ortu. igit̃ ortus eſt ſuperus locus. ❡ Quarto quęrunt / vtrum culmen cęli ſit ante: ꝛ videt̃ ꝙ nõ: ꝑ ante eſt p̃n^m alicui⁹ mot⁹: ſed culmen eſt mediuꝫ continuationis motus: Scđo añ eſt p̃n^m alterationis: ſ in cęlo nõ eſt alteratio. Tertio ante eſt p̃n^m altitudinis: ſed in cęlo nihil eſt altius. Hę ſunt dubitationes maximę de eiuſmodi cęli ptibus ſiue poſituris. ❡ Sed circa iſtas dubitationes p̃mo loquemur generatim de toto: deinde ſpeciatim de oĩb⁹. Quãtũ ad p̃mã ptẽ: q̃dã penitus e cęlo ipſo eiuſmodi dr̃ias reales abſtulerũt: dicentes oẽ tale qd̃ eiuſmodi dr̃ias habet: eẽ difforme ac diſſiľare: ꝛ qa cęlũ eſt cõforme ꝛ ſimilare has poſituras e cęlo ipſo remouent: ſed qꝛ dũ q̃nqꝫ ſtella dextra / aliq̃ñ ſiniſtra ꝑpea volunt eiuſmodi differentias eſſe in cęlo ſolum cõpõne ad nos / terramqꝫ noſtraꝫ: quã inhabitamus: nõ aũt realr̃ vel ſubiectiue in cęlo ipſo: vt de colũna dĩ. ❡ Nonnulli in tñ huic poſitioni innixi ſunt: vt dixerint hãc põnẽ eſſe

Margin notes (right column): Pria q̃ſtio gñalis. — P Scđa q̃ŏ. — Tertia q̃ŏ. — Quarta q̃ŏ. — Sol. q̃õnis ꝛ ſolutiõis ordo. — Prima põ.

A Confirma/tio p aliq. Pōpithe.

Auer. cū dicat tales dr̄ias īeē celo p respectū ꝛ siīlitudinē ad nos. ¶ Pithagorei vō celo tribuūt solū duas dextrū ꝛ sinistrū: verticesqꝫ ipsos esse dextrū ꝛ sinistrū ꝛ ortum ꝛ occasuꝫ similr̄/ꝛ culmen ꝛ imū etiā: potissimū tn̄ ortuꝫ ꝛ occasum. Mouent̄ aūt ex hoc qꝛ in celo nō est nisi vnus motus videlicet localis: ꝫ mō penes motū localē solū dextrū ꝛ sinistrū colligūt̄.

Diuisio celi

B

C Aliorū pō.

Ex his solū hęc duo celo ipsi tribuunt. ¶ Quidā alij volūt in celo esse tales differētias. Sed esse stellā tm̄: volūt eniꝫ stellā esse dextrū celi/sinistrū/ante/ꝛ retro/ꝛ oēs dr̄ias positionis in celo. Ad cuius declarationē diuidunt celuꝫ ipsum quatuor in quartas. Prima qdē est ab. a. in. b. per tres horas ante punctū ortus/ꝛ tres post. Scđa est ab ipso. b. in. c. p tres horas ante punctū culminis/ꝛ tres post. Tertia est ab ipso. c. in ipm d. per tres horas ante occasuꝫ ꝛ tres post. Quarta vō est ab ipso. d. in. a. per tres horas ante imū ꝛ tres post. Dicūt igit̄ stellaꝫ verbi causa solē in pma celi plaga cōstitutuꝫ esse celi eius dextrum. Solē vō in scđa collocatū ipsum esse celi ante. Solem in tertia positū esse celi sinistrum: solē in quarta dispositū esse retro: quę ratio docet nihil aliud esse eiusmodi celi positurās siue dr̄ias nisi stellam orbis diuersimode cōstitutaꝫ: vt dicunt de orbe solis: sic dici pōt in quolibet orbe: oīs enim orbis hꝫ stellam propriā: quę est potior pars ꝛ ita illa est oēs hę positurę/diuersimode ꝯstituta. Hāc positionē sentit Albertus inter latinos nō paruus: nā stella est potior pars celi. igit̄ in illa

D Cōtradic.

sunt oēs virtutes animę/ꝛ ipsa orbis aīa: veluti in corde oēs virtutes ꝛ ipsa aīa. ¶ Sꝫ hęc positio nō est peripatetica. Primo/qꝛ ex hoc sequeret̄ solā stellā esse aiatam/ vel saltē pncipalr̄ aiatā: qꝛ ibi solū est aīa celi: ꝛ oēs virtutes. Et vbi cōcedit̄ cuꝫ stella sit aiata aīa nobiliori adhuc ipsa hꝫ dextrū ꝛ sinistrū ꝛ ante ꝛ retro/sursuꝫ ꝛ deorsum/ꝛ redit quęstio de ptibus eius: ex quo ipsa est vniformis/vt dictum est. ¶ Scđo hęc positio est ꝯtra exēplū Aristotelis: nā in litera declarans quo mō pōt tales partes celo inesse fingit hoīem magnū cui⁹ dextrum teneat ad ortū: ꝛ sinistrū ad occasuꝫ ꝛ ante ad culmē ꝛ retro ad imum: ꝛ tunc vult talē hominē ꝯuerti in sphęrā remanētibus oībus vtutibus. si igit̄ stella hꝫ oēs has virtutes ꝛ est hęc oīa diuersimode cōstituta: tunc ille homo habuisset caput/pedes/pectus/ꝛ dorsuꝫ/ꝛ brachia oīa in stella/ꝫ imaginationē Aristotelis/Simplicij/Auerrois/ꝛ oīum.

¶ Tertio videt̄ hęc positio cōtra aliā casum Auerrois ꝛ Aristo. ꝛ ceteroꝝ expositorū. Aiunt enim ortū esse dextrū: qꝛ si celum cępisset moueri illinc pmo cępisset. ponat̄ igit̄ ad imaginationē vel fm veritatem religionis motū incępisse. certū est tūc celum in pmo instanti genituręq habuisse oēs has dr̄ias/ꝛ partes: qꝛ si dextruꝫ. igitur ꝛ sinistrū: ꝛ cū hęc sint infima: vt dixit Aristoteles cōtra pithagoreos. igit̄ oēs priores habuisset: ꝛ cū tunc nō habuisset actu stellaꝫ nisi in aliqua quatuor quartarū: seq̄t̄ tūc nō habere illas omnes: sed tm̄ dextrū vel aliqđ vnū tale: cōtra Aristotelē: ꝛ eius rationē. ¶ Quarto/tunc in celo nō possent assignare sursuꝫ ꝛ deorsum esse polos: qꝛ nunqꝫ stella venit ad polos: aut ad quartas illi vicinas. nulla eniꝫ stellarū vagarū pōt vltra eclipticam distare plus sex gradibus. vt supputant Astrologi. ¶ Quinto/ cum tot sint stellę in celo octauo ꝛ vt dicūt mathematici plures sint ęquepotētes atqꝫ ęquelucide: opꝫ aut has differentias [illegible] mi penes stellas: aut esse tot sex quot sunt stellę q[illegible] redo esse peripateticū. Sexto/tunc in mundo nō p[illegible] signari tales differentię: de quo Aristoteles pncipalr̄ [illegible] sputat: naꝫ nulla stella est quę sit pncipalr̄ totius mundi: imo solū tales differētię possunt assignari in singulo orbe/cuius est vna vaga stella. Et in mūdo non: neqꝫ in orbe stellato: cuius ꝯtrariū Aristoteles pbauit: qꝛ has docuit penes motū diurnū/ꝛ penes motū vagarum stellaruꝫ. Inuiens pmas quę sumunt̄ penes motū diurnū esse totius mūdi. Scđas esse orbis stellarum vagarū. Qđ aūt hęc positio sit cōtra Auerroeꝫ: quē tantopere magnifaciūt: patuit cōmēto. 15. ꝛ pręsenti cōmēto. 16. ꝛ ꝯtra Alexandrū/Simplicium/ꝛ omnes expositores grecos.

¶ Restat igitur vt pmo cōcludamus in celo esse tales differentias. Scđo declaremus mentem Aristotelis: dicamus igit̄ sine dubio hęc celo esse tribuenda ꝛ fm rem: ꝛ fm substantiam. Qđ tribus rationibus potest explicari. Primo hęc cōpetūt animali vt animal: sed celuꝫ est optimum animaliū. igit̄ sibi magis cōpetunt: omne eniꝫ qđ imperfectis animalibus cōpetit: fas est vt perfectiori competat: ꝛ hanc rationem dixit Auerroes esse a priori. ¶ Scđo/omne qđ habet pncipia motus per se: quibus mouetur de parte terminata/per partē terminatā/ꝛ sup partem terminatam: habet dextrum/atqꝫ sursuꝫ/ꝛ ante. pars enim terminata vnde motus dextrum est. pars per quā est mot⁹ ante existit. pars sup quā est motus est sursum. at celū hęc habet (vt probatū est.) igit̄ celuꝫ oīa hęc pncipia etiam hꝫ. ¶ Tertio/omne qđ mouet̄ a se habꝫ dextrū/ꝛ cetera id genus. Nā qđ mouet̄ a se hꝫ pncipiuꝫ motus ꝛ essendi/ꝛ manifestandi/ꝛ hoc dicit̄ dextrum: celum aūt moueri a se nemo dubitat. patet igit̄ celum hęc habere. Qđ quidem igitur celuꝫ habeat sex differentias positionis: perspicuū. ¶ Ulterius quales ꝛ quę sint: declaremus: vbi pmo animaduersione dignū aliter Astronomum sumere hęc ꝛ aliter naturalē. Astronomus enim dextrum ꝛ sinistrum sumit penes situm stellę ad stellaꝫ similiter ꝛ sursum ꝛ deorsuꝫ: aū ꝛ retro. Dextrā enim appellat Ptolemęus stellā q̄ prius exorit̄ ante stellam: vt si Mars sit in signo Arietis/ꝛ Jupiter in Tauro: Mars dr̄ dexter ad Jouem: qꝛ exorit̄ nobis ante Jouem. Jouē quoqꝫ esse sinistrum Martis: qꝛ exorit̄ postea. Hoc etiā modo dicunt ante ꝛ retro: nō enim faciunt inter dextruꝫ ꝛ ante: sinistrū ꝛ retro differētiā. Supior vō stella est: q̄ pauciores signi ptes discurrit: vt Mars si fuerit in Arietis pte pᵃ. Jupiter in ipsius Arietis pte. 15. ꝯiuncti dicūt: sꝫ in ꝯiūctiōe Mars dr̄ supior. Sumit̄ ēt qñqꝫ supior p digniori in signo/est. n. Mars in Ariete supior Joue: qꝛ Mars hꝫ in Ariete plures iurisdictiōes q̄ hēt Jupiter

B

F

Proba pō. G

Prima rō.

Quales sint dif̄ę pōnis. sc̄ꝫ Astro.

H

I aliqñ etiā pro eius constitutione in altiori parte orbilli
siue epicicli/vt qñ est in auge siue absida. Hec astrono-
mi. ¶ Naturales aūt sumūt hec qñqʒ penes vnū/qñqʒ
penes plures motus/hoc est quatenus sunt ꝑncipia vel
fines vnius vel pluriū motuū. pluriū qdē/ante dicūt qđ
est ꝑnᵐ alteratiōis aut finis: dextrū ꝑnᵐ latiōis: sursuʒ vo
auctionis. Unius vo dextrū dicunt vnde motus incipe-
retante autē per qđ motus cōtinuat̄: sursum super quod
motus fit. Ueruʒ apud physicos hec sumi possunt aliqñ
vt partes: aliqñ vt vbi vt. 4. physicoꝝ cōmē. 5. vt qdem
vbi: sic due sunt tm̄ videlʒ sursuʒ ⁊ deorsuʒ in mundo in-
fero: sursuʒ qdē est locus ad quē leuia ferunt̄: deorsuʒ vo
locus ad quē grauia ferunt̄: ⁊ hoc modo nō sumpsit hec
Aristoteles: vt vo partes: trifariaʒ adhuc sumpserūt: aut
vt partes potestatiuas: hoc est pro potestatibus ⁊ virtu-
tibus ipsis: aut vt partes integrales hoc est pro mēbris:
K aut vt partes relatiuas hoc est pro relationibus. ¶ His
visis videndū est ꝑmo quonaʒ mō hec sint in vniuerso
mundo. Scđo quo modo in singulo orbe. De ꝑmo dica-
mus has inesse toti mūdo vt virtutes neminē debere du
Quonā mō sunt i vniuer. bitare. Nam cū hec cōpetant ei qđ mouet̄ a se ⁊ hʒ aiaʒ.
siue deꝰ sit vt mūdi aia/siue aliqua aia in medio mundi
(vt ponit Plato) hec aia sine dubio pōt motū diurnuʒ
incipere qua rōne vim dextri nanciscit̄: illū cōtinuare: ⁊
ita vim anterioris: ⁊ illū circūuoluere: ⁊ ita viʒ supioris:
quare aia mundi erit iste potestates sʒ subiectū differēs
tm̄ rōne: cōe namqʒ habita ad ipsaʒ aiam sunt idē: rōne
habita ad partes celi per quas influit: differūt: vt eniʒ p
ortuʒ manifestat vim iniciatiuaʒ motus: dextri potestas
est. vt per occasuʒ manifestat vim terminatiuaʒ/sinistri
est potestas: vt per culmē manifestat vim cōtinuatiuaʒ
potestas est anterioris/vt p polos viʒ super quā voluit̄
L orbis potestas supera est/⁊ infera. Scđo dico has mūdo
inesse vt relōnes: nā tales ptes terre habitabili subiecti-
ue insunt: ⁊ celo terminatiue. vt dixit Auerroes. ea enim
est mundi pars dextra q̄ semp corridet ortui terre habi
tabilis/siue sit vna/siue alia atqʒ alia. ea sinistra q̄ occa-
sui: ⁊ sic de alijs. Dico tertio tales nō posse inesse mūdo
vt partes siue membra: nisi p modū dcm̄. ꝑmo/qꝛ nihil
est in mūdo difforme atqʒ dissimilare. Scđo/qꝛ he ptes
mundi cōtinuo variant̄ (vt dicit Auerroes.) Hec de dif-
ferētijs generatiʒ respectu mūdi motusqʒ diurni. ¶ Sʒ
Dubita. occurres ꝑ an he vtutes sint qualitates/vel subē. ¶ Se-
cūdo quo nā mō cū difformitate vtutū stare pōt vnifor-
mitas corpis perfecti per illas maxime: qꝛ ablata diffor
mitate in quātitate/tollit̄ diuersitas in qualitate: est quā
titas ꝑor qualitate. Tertio/potētie differunt per actꝰ: sed
vnus est motus in celo. igit̄ vna potētia. he dubitatiōes
sunt si hec sumant̄ vt potestates. ¶ Ulterius si sumant̄
Solu. vt relationes: dubitat̄ etiā: qꝛ dictū est has subiectiue in
terra esse habitabili/⁊ attributiue in celo. vt de columna
di. hoc nō videt̄ verū. ꝑmo qꝛ tunc celum siue mundus
nō esset formalr dexter vel sinister vt aliqd tale. Scđo/qꝛ
M tunc que pars nūc est dextra efficeret̄ sinistra: qꝛ que nūc
est orientalis: erit occidentalis. ¶ Ulteriꝰ dubitat̄ vtrū
he differentie possint attribui mundo aliquo mō vt su-
muntur per mēbris siue partibus integralibus. he sunt
dubitatiōes maxime. ¶ Ad ꝑmā dici pōt has virtutes
siue potestates sm̄ rem esse substātiā: qꝛ sm̄ rē sunt ipsa
celi aia: que est multiplex potestate: per modū/quo dixi-
mus in aia hoīs. Sm̄ vo modum qualitates: qꝛ denoiant
celū quale/atqʒ sibi tribuunt̄ veluti aduentitie/atqʒ ex-
tere: hec ad ꝑmā. ¶ Ad scđaʒ dici pōt/que sunt dispersa
in re inferiore/esse collecta in nā supiore: ⁊ que pōt nā in
ferior p difformitateʒ ⁊ multitudinē: pōt nā superior p

simplicitatē atqʒ paucitatē: ⁊ sic aia celi per conformita N
tem celi pōt exire in actus hartū virtutū ad quos nō exit
ipsa nā inferior: p hanc paucitatē/⁊ lʒ quātitas sit ꝑor q̄li
tate: nō tn̄ difformitas quantitatis est ꝑor qualitate: ipsa
eniʒ difformitas qualitas est. ⁊ vna qualitas pōt remane
re ablata alia: maxie cū remanet ꝓpriū subiectū. ¶ Ad
tertiaʒ/dico oēs has sex potētias attendi penes motū lo-
calez tm̄ celi: lʒ in aiali generabili penes diuersos motꝰ: ⁊
penes vnicū motū. eo qꝛ celū est simplicius ⁊ nobilius:
verū lʒ oēs he attendant̄ penes vnū motuʒ: non tn̄ vno
mō cōsideratū: vt enim attendit̄ ad illuʒ motum vt in-
choatus: ⁊ sic est vis dextri: vt cōtinuatus virtus anterio O
ris: ⁊ in ceteris. Silr ⁊ ita sunt plures potestates ab vni-
co actu diuersimode cōsiderato. ¶ Ad alias dubitatio-
nes alterius partis dico: ad ꝑmā dici pōt celū eē dextrū
⁊ sinistrū ⁊ eiusmodi formalr ꝓpter hec sumpta vt po-
testates. denoiatiue denoiatione extrinseca propter rela-
tiones que sunt subiectiue in terra habitabili/terminati-
ue in ipso celo. ¶ Ad scđaʒ/dico sine mutatione celi nūc Consilia inter pithagoras ⁊ peripatet.
vnā partē effici dextraʒ/nūc sinistraʒ: ⁊ hoc sumēdo hec
pro relōnibꝰ: qbus pithagorei ⁊ peripatetici pnt facile
cōcordari: nā pithagorici negauerunt alias differentias
positionis p respectū ad alias species motꝰ vʒ alteratio-
nis ⁊ auctionis: dextrū aūt ⁊ sinistrū celo tribuerūt respe
ctu motus in loco tm̄. ad vltimā dico q̄ tales siue pote-
states/siue mēbra/siue relōnes nulli tribui pnt nisi qua-
tenus mouet̄ saltē spē motus localis: ⁊ qꝛ mundus ipse
vt vniuersuʒ est nō mouet̄/nisi sm̄ ptes. Idcirco sibi tri
bui nō pñt nisi quatenus sibi cōpetit motus: vn̄ Aristo-
teles ꝑ declarat tales dñas penes motū diurnuʒ/ Scđo
penes motū vagarū stellarū: ⁊ sic velle vī has nulli in- P
esse nisi pp motū. Id aūt qđ mouet̄ ꝑncipalr est ꝑnᵐ mo-
bile: siue sit orbis stellatus apud Ptolemeū/⁊ Aristote-
lē: siue sit orbis nonus: q est purus: ⁊ nō stellatus. nūc aūt
supponamus nō esse nonū orbē/atqʒ nullū supiorē vl-
tra octauū stellatū/nā hoc est physicū: ⁊ pōt stare cū ob-
seruatione oīm motuū vt in nostris astronomicis dixi
mus. Supponamus scđo motū diurnū incepisse/aut sal
tē posse intelligi incepisse: his habitis dicerē ēt posse su-
mi hec sex pro mēbris: nā erit dextrū ea huiꝰ orbis ps q̄
est prestans ꝑma: hec aūt nō pōt esse nisi aliqua quatuor
aut Aries/aut Libra/aut Cancer/aut Capricornus. Hec
eniʒ sunt ꝑncipalia signa celi: ꝑ qꝛ sunt initia diuersorum
temporū. Tuʒ qꝛ sole decurrente per ipsa nō parua mu
tatio fit in die: naʒ decurrente per Arietem efficit̄ equino-
ctiuʒ vernale: per Libram: efficit̄ equinoctiuʒ autumna
le: per Cancrū facit Sol ipse solstitiū estiuuʒ: per Capri
cornū/facit solstitiū hyemale: quare hec sunt celi stellati
potissima signa: vlterius si cepit mundus: phatuʒ est in
nostris astronomicis/cepisse in vere/hoc est Sole decur Q
rente per primā Arietis partē. ab Ariete nāqʒ supputat
annum Ptolemeus: ⁊ ceteri astrologi anni ꝑnᵐ faciunt.
¶ Ex his arguo si mundus incepit tēpore veris sole te-
nēte ꝑmā Arietis ptē: vel in ortu fuit Cancer/vel Capri-
cornus/vel Libra/vel Aries. nō pōt esse Cancer nec Ca-
pricornus/nec Aries/vt dicemus: qꝛ motꝰ ꝑnᵐ vagarum
stellarū est ab occasu. igit̄ opʒ vt mundus ceperit Sole
existente in occasu: qꝛ nō cepit nisi qñ Sol cepit moue-
ri: sed cepit moueri ab occasu apud Aristotelē. igit̄ si mū
dus incepit in occasu fuisset Aries: ⁊ ꝑsis in ortu fuisset
Libra: in culmine Cancer: in imo Capricornus. hinc pʒ
libraʒ esse mēbrū dextrū: nam hec ꝑmo suscepit viʒ de-
xtrā cepitqʒ moueri primo: atqʒ ꝑmo in ortu fuisse Sini
strū vo esse Arietem huic diametrum/quem sol tenebat
in occasu: a quo occasu cepisset moueri per successiones

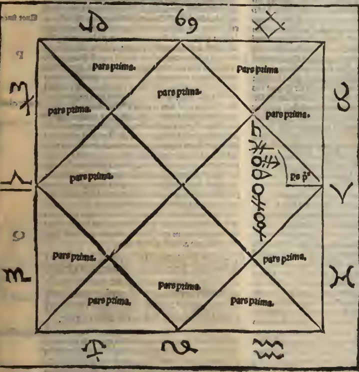
A signorum versus Taurum, celi ante esse Cancrum qui tenebat culmen: retro vero Capricornum: qui tenebat imum: et sic patet hec sex posse capi pro membris, potestatibus, et relationibus. Hec de universo. ¶ Et de vagis stellis dicamus. Aristoteles enim sumpsit in motu harum sex istas differentias similiter ut in motu diurno: propterea oportet dicere ita sese habere stellam ad orbem ut cor ad animal: ut igitur cor est principale principium omnium eorum que apparent in animali: sic stella in orbe: et ut cor est principale subiectum virtutum dextri sinistri et ceterarum: et partes corporis non sunt principia harum secundum esse: sed secundum manifestationem: sic in quolibet orbe stella est secundum esse omnes he virtutes: partes orbis manifestativa primo tamen: stella igitur est dextrum orbis secundum esse et manifestationem: secundum esse quidem, quatenus omnes alias continet, secundum manifestationem vero: quia in illa cepisset apparere motus orbis illius stelle. pars vero huic opposita erit sinistra: pars huic culminans erit ante: pars huic inferna erit retro: vertices vero orbis sursum et deorsum, septentrionalis superius: meridionalis inferius.

De diviso celi per vagas.

B ¶ Ex his patet si mundus cepisset ut putat Albumasar: fuisse coniunctionem omnium stellarum vagarum in occasu: quia si cepissent omnes fuissent ubi cepissent moveri: sed apud Aristo. principium motus stellarum vagarum est occasus. igitur omnes fuissent coniuncte in occasu. ¶ Secundo patet omnes fuisse in Ariete, imo primo parte Arietis: quia si mundus cepisset non cepisset nisi libra exoriente: et sic Sole cum ceteris occumbente. ¶ Tertio patet quod fabulosa sit opinio Albumasaris: quod mundi horoscopus sit cancer: ubi enim Cancer horoscopasset in mundi principio, Sol culminasset atque fuisset in medio celi: et ita cepisset moveri non a loco principii motus eius videlicet ab occasu. Unde positio hec et religionem et philosophiam destruit.

Error Albumasaris et ceterorum astronomorum.

¶ Figura geniture mundi apud Aristotelem si mundus fuisset genitus.

E ¶ Quarto patet quod fabulose plagierunt qui scribunt annales predictiones: omnes enim supponunt revolutionem mundi ab Ariete, atque mundi horoscopum esse Cancrum: que omnia sunt fabulosa, et puerilia. Sed hec ad astronomos. et de his specialiter hec hactenus. ¶ Tunc ad rationes in principio: ad primam concedo hec differre specie: et in celo esse differentias specificas saltem virtualem, sive potestativam. ¶ Ad secundam patuit solutio: in celo n. hec per unicum simplicem motum colliguntur: et per unicam simplicem figuram: quia est natura superior: per hec ad tertiam.

F ¶ Ad rationes alterius dubii: ad primam secus est loqui de latitudine et longitudine habitationum: et respectu celi. Ptolemeus, enim dicit ab occasu in ortum sumi longitudinem et a meridie in septentrionem sumi latitudinem: quatenus linea longitudinis est maior linea latitudinis ut in proposito: est enim linea habitationis ab occasu ad ortum partium .180. linea vero habitationis a meridie in septentrionem est partium 63. at respectu motus diurni secus est, ut diximus. ¶ Ad secundam patet solutio que sit pars celi orientalis generatim et respectu universe habitationis: ea enim est que correspondet vel correspondisset si motus cepit prime habitationi versus ortum: et sic de ceteris per correspondentiam ceteris habitationis partibus.

G ¶ Ad tertiam dico quod licet nulla pars celi prius alia incipit prioritate temporis potest dici prius incepisse moveri primitate intentionis motoris: quia principaliter illius motum intendit. ¶ Ad rationes tertie questionis patet solutio: ad duas primas. Ad tertiam vero dico deum esse in loco supero respectu terre nostre: ut in celo: verum principaliter in dextro: unde cepit cor et spiritus motus.

H ¶ Ad dubitationem quartam patet solutio: et ad primam dictum est culmen esse ante quatenus manifestat principium continuationis: et hoc satis. ¶ Ad secundam similiter: non enim dicitur principium altitudinis: quia sit principium linee altioris: nihil enim est ibi altius, vel longius altero: sed quia inde naturaliter altitudo debet mensurari. Hec mihi videntur nunc. nam scripsi in libro physicorum: et in libro de stru. destru. sed nunc copiosius: quoniam hic locus est proprius.

I ¶ Cuȝ aūt motus circularis motui circulari ꝯrius nō sit: cōſiderādū quā ob cām plures sint lationes. Et q̄ꝫ q̄ꝫ de his facere qōnē tētemus: que longe absunt. (dico lōge: nō taȝ ſꝫ locū/ q̄ꝫ potius ex eo qꝛ accidētiū que illis accidūt: oīno ꝑ paucoꝝ sensuȝ habemus.) dicemus tamen: atqꝫ de ipsis cā hinc sumēda.

Expositio. ¶ Hactenus de celi positurus siue ptib⁹ qōnē terminauit nūc mouet qōnē 2ᵃᵐ circa lationū pluralitateȝ: facit aūt tria: mouet.n.ipsam/ et qōnis rōnē assignat: ⁊ difficultatē eius in mediū affert. deinde tētat solōnē iuxta vires ei⁹. qō itaqꝫ est vtrū celestes latiōes plures sint. ordo qōnis hic est: qa in solone precedētis qōnis supposuit duplices eē mot⁹/ diurnū ab ortu in occasuȝ ꝑ culmen. vagarū stel
K larū ab occasu in ortū ꝑ idē culmē. vt igiť id qō suppo- suerat verū eē indicet: ꝯńs erat terminare hāc qōneȝ. cā qōnis est: nā si celestes motus eēnt ꝯꝛij: statiȝ solo qōnis appareret: qꝛ ꝯrietas eē nō pōt nisi cū multitudine/ ⁊ ad minus inter duo. qa igiť tales mot⁹ nō sūt ꝯꝛij (vt ꝓbatū
Sēlus qō-nis. est) iure emergit qō ō motuū pluralitate. ¶ Debes scire ꝙ differt q̄rere an plures sint latiōes celoꝝ: ⁊ querere ꝑꝑ qd sūt plures: plures.n.eē sensu atqꝫ obseruatiōe depbe- suȝ est. ꝑmo nāqꝫ esse motū diurnū sensu cōiter ab oīb⁹: deinde motū vagaꝝ stellaꝝ. eꝫ obseruatū est sensu a sa- pientib⁹. ⁊ ꝑꝑea Ari. nō q̄rit an sint plures mot⁹: cā ꝯo pluralitatis est ignota atqꝫ difficilis tētatu. ꝑ rōne hera- cliti: qa orbes lōge absunt a nobis: nā si ea q̄ sūt in remo- ta vrbe ignoram⁹: q̄to magis q̄ sūt in celo: ⁊ ꝑꝑ quā cām sunt. Scdo/ qꝛ pauca videm⁹ accidētia ex qb⁹ ꝑ demōnē signi ꝓficiscamur ad inuētionē causę: q̄ inuēta sciam⁹ cāȝ ob quā plures fuerūt motus celoꝝ. Jnqt. [Cū aūt motui
L circulari mot⁹ circularis ꝯꝛi⁹ nō sit: ꝯsiderādum quā ob cām plures sint latiōes celestes.] Hęc est qō/ ⁊ cā qōnis: deinde qōnis difficultateȝ adijcit: ⁊ inqt. [Et q̄ꝫ q̄ꝫ de his facere qōnē tētem⁹: q̄ lōge absūt:] exponit se: ⁊ inqt. [Di- co longe nō tā ſm locū (vt putabat heraclit⁹) q̄ꝫ pot⁹ ex eo qa accidētiū q̄ illis accidūt (aut q̄ ab illis ꝓficiscūt) oīno ꝑ paucoꝝ sensum habem⁹] ꝓponit tñ velle dicere aliqua de qōne ꝓ facultate igenij/ ⁊ hoc inqt. [Dicemus tñ de ipsis/ atqꝫ hinc cā sumēda:] quā subiunget statim.
Que Auer. cōmē. 17. Hęc est qō/ ⁊ qōnis cā/ atqꝫ difficultas. ¶ Circa hāc pte annotem⁹ q̄ Auer. fructuose hic scribit: debes igiť scire ꝑ ꝙ eē plures mot⁹ celestes pōt ꝺclarari demōne sumpta ab agēte: quo pacto metaphysic⁹ fortasse in lib. 12. meta- physicę ꝓbauit. ꝓbauit.n.mot⁹ celestes eē plures: qꝛ mo tores sūt plures: q̄ via trāscēdit fines nālis sciē. ¶ Alio
M mō demōne sūpta a fine: qō bifariā ꝯtingit/ nā aut ꝑ cāȝ finalē ꝑmā ꝑmūqꝫ finē: q̄ ēt ꝓpria erit metaphysico: qa ꝑmus finis ꝑ⁹ for⁹/ ⁊ ꝑm⁹ motor idē sūt in sepatis substā tijs. Aut demōne sūpta a fine scōario: q finis ē ipsa geni ta atqꝫ gnātio ipsa ⁊ corruptio: ob q̄ celū plurib⁹ latiōib⁹ ferť: est.n.op⁹ opantis finis/ ⁊ effectus finis agētis: ⁊ hac
De astro-nomia apo telef. demōne Ari. rē hāc enitet explanare. ¶ Ex his ꝑfecto pꝫ arg^m ꝓ astronomia: q pte eā quā greci Apotelesmati- cam vocāt/ nūc in ore hoiuȝ iudiciariā/ approbať: decla- rabit.n.Ari. celū plurib⁹ motib⁹ moueri: qa hęc iferiora plurib⁹ mouenť motib⁹: ⁊ nō vi rō cur hęc e celoꝝ mo- tib⁹ ꝓficiscanť quo ad aliq̄s mot⁹ vꝫ gnōnē ⁊ corruptio nē/ ⁊ nō quo ad alteratiōnē/ actiōes/ latiōes/ atqꝫ ceteros
Cauillus pici. mot⁹. ¶ Hinc eludiť cauillus pici i lib. ꝯfutationū astro- nomoꝝ: arguebat.n.si Ari. velit mot⁹ ⁊ actiōes reꝝ haꝝ ꝓficisci e celestib⁹ motib⁹: rē hāc in lib. celi explicasset: vbi de celo enitiť explanare oīa q̄ sibi cōpetūt. at hęc ꝓ- ficisci a celo nō videm⁹ in h lib. eē explicatū: solū.n.pro-
N bauit celū agere motu ⁊ lumie: qb⁹ nō pōt agere in tātaȝ reꝝ variationē: nisi supponam⁹ iflux⁹ occultos: q̄s in lib.
Solu. hoc nō legim⁹. ¶ Jaȝ pꝫ q̄ten⁹ iniuste ꝯcessit. Ari.n.hic explicauit hęc iferiora ꝓficisci a motibus celoꝝ quo ad gnōnes ⁊ corruptiōes/ atqꝫ quo ad ceteros mot⁹/ ⁊ varia tiones: ⁊ hoc gnāliter q̄tū physico ꝯuenit: speciatiȝ aūt ꝙ e tali stellarū motu cū tali vel tali illarū cōfiguratio- ne ꝓficiscať in hoīe qui nūc ꝯdiť/ Metus in illo ꝑ aliū modū/ cum alia figuratiōe audacia: nō erat physici: sed astronomi: q hinc subalternať/ declare. ¶ Hęc ad astro
Cōsideratio meta. asserť i physica. nomos. ¶ Scdo debes scire vt recte inuit Auer. ꝙ Ari. hic declarat qōdaȝ equalē illi qō in meta^{ca} est declatū: nā in metaphysica declarať finē eē aut in re ipsa: q̄ mo uet: ⁊ hic finis est ꝑmari⁹ ⁊ ꝑncipalis. aut extra rē vt op⁹:
O quiqꝫ finis scōarius dī. Qua rōne euenit corpa celestia moueri ꝑ⁹ intētione ꝑꝑ se vt ꝑꝑ finē ꝑmariū. Scōaria intētione ꝑꝑ nos tanq̄ ob finē scōariū. Ari. igiť hic de- clarat celū moueri ꝑꝑ nos/ qō est equalē ei qō in meta. dictū: nō tñ est illud: qꝛ illō est spālı⁹ explicatū. atqꝫ nec declarat nos esse finē scōariū: sed ob nos celū pluribus motib⁹ moueri. at meta. distincte explicat ⁊ nos eē fineȝ
Qualis decla ratio Arist. motuū celi/ ⁊ ꝑꝑ nos veluti ꝑꝑ finē scōariū celū moueri. ¶ Tertio debes scire ꝙ Ari. nō potuit declarare: celuȝ plurib⁹ motib⁹ moueri ꝑꝑ cāȝ agētē/ mālē vel formaleȝ ſꝫ solū ꝑꝑ finē scōariū: qa vt dicit Auer. mot⁹ celi nō sunt ꝯꝛij: ꝯrietas.n.motuū ꝓficisciť ab ipsa agētiū/ formaruȝ/ atqꝫ subiectoꝝ ꝓpinquoꝝ ꝯrietate ꝓpterea sola causa fi
Duet fine. nali id indicabit. ¶ Quarto aiaduertenduȝ est bifarieȝ esse finem aut rei generationē: aut rem ipsā: vbi causa/ finis medici qui est actio est concoctio humorū: q ꝯo
P est res est ipsa sanitas. sic ⁊ in generatione finis que est actio est ipsa generatio: finis que est res. est ipsuȝ genitū. ex quibus vult tria/ corpora celestia moueri/ ꝓpter actio nem ⁊ propter rem/ amplius finem actionem/ ⁊ finem rem esse subiecto idem/ differre ratione: rursus corpora celestia esse ꝓpter ambo hęc. Uerum nota qa ponderat
Causę qdnie. Auerroes ea q̄ nō sunt in codicib⁹ Aristotelis. ¶ Quin- to debes scire ꝙ huius questionis celuȝ mouet plurib⁹ motibus assignari possunt duę causę: altera per viā cō- positionis procedendo a prima causa vsqꝫ ad vltimam: altera per viam solutionis procedendo econtra ab vlti- ma vsqꝫ ad ꝑmaȝ. exemplum primi/ actio diuina est. igi- tur motus celi sunt. Motus celi sunt. igitur sunt elemen- ta contraria: elementa contraria sunt: igitur generatio ⁊ corruptio sunt. generatio ⁊ corruptio sunt. igitur celum pluribus motibus mouetur. Exemplū scōi: propter qd mouetur celuȝ pluribus motibus: propter generationeȝ ⁊ corruptionem: cur generatio ⁊ corruptio: qa elementa sunt contraria: propter quid elementa sunt contraria: ꝑꝑ motus celi/ ⁊ motus celi ꝓpter actionem diuinam. Hęc
Q Auerroes quo ad verba Aristotelis.

¶ Eoꝛuȝ q̄dqꝫ/ quoꝛū est opus aliqō: operis ipsius grā est. dei opatio immortalitas est: hęc aūt est sempiterna vita; quare deo sempiter- nū inesse motū necesse est. at cū celum sit tale (est eniȝ corp⁹ diuinū) fit vt corp⁹ rotunduȝ hēat: qō suapte nā semper in orbeȝ fertur.

Expositio. ¶ Prosequiť solutionē questionis: ⁊ ꝑmo syllogizat celū moueri motu sempiterno: qō licet sit ex dictis ꝯspicuuȝ: vult tñ repetere illō ꝑ aliud gen⁹ demōnis vt dicem⁹: ⁊ syllogizat sic/ de⁹ moueť sempiterno motu: celū est de⁹. igiť celuȝ moueť sempiterno motu. deū ꝯo moueri sem-

A piterno motu per vnū enthymema pbat:in cuius añte sumit tria:ᷓ inquit.⌊Eorum quoq3 quorū est opus aliqđ: operis ipsius gratia est.⌋hoc est pmū:ᷓ dixit quorum est opus aliqđ (vt recte greci ꝯsiderāt) ob q̄dā monstra q̄ꝝ nullū est opus: ppterea hęc non sunt ppter opus:sed vt defectus naturę.deinde sumit 2ᵐ:ᷓ inquit.⌊Dei operatio est imortalitas:⌋ᷓ q2 imortalitas pōt sumi pro icorruptibilitate:ᷓ pro abstracto illius concreti qđ est mortale:ne sit altercatio de nomine sumit 3ᵐ.ᷓ inquit.⌊Hęc aūt est sempiterna vita⌋ᷓ p hoc dat itelligere nō accepisse deū p substātia illa separata:quā nos deū appellam⁹:illa.n. nō viuit nisi per essentiā,vt albedo est alba:ᷓ ideo accepit deuz p corpore diuino:istud eniz est qđ viuit ᷓ sempiterna vita.Ex his tribus infert ppositū,ᷓ inqt.⌊Quare deo sempiternū inesse motū necesse est.⌋ᷓ pōt resolui

Syllo. syll's hic hoc modo.Qđ est gratia operis:qđ est sempiterna vita mouet motu sempiterno tēpore.deus est gratia

B operis:qđ est sempiterna vita(vt toties est pbatū.)igit

Qua vita cęlū viuit. deus mouet motu sempiterno.⁋ Debes scire q̄ viuere est multifariā vt dicit in scđo de aīa.vñ cęluz viuit vita intellectus,q2 intelligit,ᷓ vita aīalis:q2 mouet a se:propterea vera est maior q̄ dixit id moueri sempiterno motu:qđ viuit sempiterna vita:nulla.n.vita pōt esse sempiterna nisi sit motus vel intellectus:vita sensus esse nō potest sempiterna:vt pbatū est in lib.đ aīa:ᷓ sic habet hęc ꝯclo,deus mouet motu sempiterno.Hac sumpta vt maiore addat hęc minor:sed cęlū est de⁹:ᷓ hoc sumēdo deū p diuino corpore.erit ꝯclo q̄ cęlū mouet motu sempiterno.Inqt.⌊At cū cęlū sit tale⌋hoc est de⁹:ᷓ q̄a deus pōt capi p pma cā:ᷓ p diuino corpore:addit⌊est enim corp⁹ diuinū⌋hinc infert ꝯclonē:ᷓ inqt.⌊Fit vt cęluz ipsuz habeat corpus rotundū:vel sit ipsum corpus rotunduz:qđ suapte natura semper in orbem fert.⌋Hęc erat ppositio siue suppositio:quā repetere voluit.

⁋ Cur igit nō q̄libet mundi corpus tale est:

C q2 necesse est aliquod manere in medio corporis quod circunfertur.

Expositio. ⁋ Sumpta hac suppositiōe vz q̄ cęlū mouet motu sempiterno:quęrit vtrū q̄lz mūdi corp⁹ moueat motu sempiterno:ᷓ q2 hoc pz fere ad sensuz:quęrit ppter quid nō q̄libet mūdi corpus motu sempiterno mouet.ᷓ hoc facit:vt ex hac solone pcedat ad solonē pncipalis q̄onis: inquit.⌊Cur igit nō q̄lz mundi corpus tale ē est⌋motū sempiterno motu.Hęc est quęstio.Quo ħo ad verba attinet:verbū illud q̄lz grece ὅλον:qđ licet intelligat p toto integrali:nōnunq̄ pro toto vli intelligit:vt in pposito.Tūc Rñdet ᷓ inquit.⌊Quia necesse est aliqđ manere in medio corporis qđ circunfert⌋veluti centrum immobile:dictū eniz est in libro de causa motuū aīaliuz oē qđ mouet indigere q̄escēte.Et q̄si per hęc voluit hīc ē enthymema,cęlū ppetuo mouet.igit opz esse in medio

D mundi aliqđ semp q̄escēs:circa qđ fert.⁋ Dicuz est in

…ną Auer. comē.17. đ circa …cem. pręcedēti textu,oē agēs cui⁹ est opus aliqđ esse gr̄a opis quęret quispiā quonā mō est gratia operis:innuit Auerroes solonē vbi dicit pmo q̄ omne agens qđ operis gr̄a

Sol. Auer. agit:agit ppter illud aut pma aut scđa intentione.Scđo dicit qđ oē agens:qđ ppter se agit:agit pp aliud:ᷓ nō cōuertit:pōt eniz agens agere pp aliud,ᷓ nō pp se.vt agēs nāle:agit eniz solū ppter aliud:nō ppter se.at agens diuinū agit pp se:ᷓ pp aliud:ppterea q2 diuinū ᷓ optimū: sed hęc res eget speculatiōe:quā fecimus in libro de substantia orbis.Scđo ambiges quo nā modo actio dei est

Dubi. imortalitas.Rñdet Auerroes Aristotelē p imortalitatē

Sol. Auer. intelligere esse dei:nā deus pmo mouet pp se hoc est eē suum:scđaria intētione pp alia.ecōtra agūt agētia nālia:

E agūt enim p̄ pp alia,Scđo pp se.Sed Auerroes vr sibi

Contra dicti Auer. ꝯtra⁹:q2 supra voluit oē agēs qđ agit pp se agere pp aliđ: ᷓ nō oē qđ agit pp aliud agere pp se:nunc ħo hz oppo™. dicit eniz oē agens qđ agit pp aliud agere pp se lz secundaria intentione.Scđo hoc nō est ad mentē Aristotelis hic:Aristoteles eniz p imortalitatē intelligit vitaz cęli,ᷓ nō primę causę.Tertio nō intelligit vitam intellectualē:q2 tūc p hoc Arist.nō ꝯcluderet cęlū ppetuo moueri:sz intelligit vitā quę ꝯsistit in mouēdo.⁋ Propterea dōz sine dubio hanc expositionē nō esse ad ppositū Aristo-

Quāū ad qđ dicit Auer. est vtile. telis:sed in illo qđ dicit est bona dubitatio,vtrum agens nāle aliquo modo agat pp se:videt eniz pmo q̄ nō pp auctoritatē eius in pncipio:scđo pp rōnē nā hō nec quatenus viuens agit pp se:q2 vt viuens agit pp ppetuitatē speciei:nec quatenus aīal:q2 vt sic agit pp sensū ᷓ motū. quę nō sunt ipse hō,sed actiones atq3 accńtia hoīs:nec quatenus hō:q2 vt sic agit vt copulet intellectui agenti: quę copulatio differt ab hoīe.⁋ In ꝯtrium est qđ Auer.

F ait nūc:dicit eniz oē agens diuinū agere pp se,ᷓ pma intentione:ᷓ oē agens nāle agere pp se:sed scđario.Ampli⁹ vnūq̄dq3 intendit ꝯseruationē sui.igit vnūq̄dq3 agit gr̄a sui:ᷓ ita pp se.⁋ Teneo scđam partē pblematis:ᷓ dico

Sol.q. oē agens agere gratia sui vel pma vel scđa intentione:ᷓ distinguo de fine:nā finis est quo:ᷓ cuius gratia:hō agit pp se tanq̄ pp finē cuius gratia:agit pp copulationem tanq̄ pp finē quo.ad authoritatē Auer.dico actionē dei differre ab actione agentis naturalis.nā actio dei est gr̄a dei vt finis quo ᷓ gr̄a cuius:q̄a q̄cq̄d est in deo est deus: ᷓ hoc mō p̄us negauit agens nāle agere pp se.cū quo tū stat agens nāle agere gratia sui ᷓ pp operationē:gr̄a sui vt finis gr̄a cuius:pp opōnē vt finē quo.

⁋ At nulla pars huius aut oīno aut in medio manere potest. Et enim esset ipsius motus

G ꝑm naturam ad medium.at ipsum suaptenā in orbem fertur.pręterea motus sempitern⁹ nō esset:quippe cū nihil pręter naturā sit sempiternum.Id enim qđ est pręter naturaz posterius est eo qđ est ꝑm nām.Insup etiaz id qđ est pręter naturam monstruositas est in generatione eius qđ est ꝑm naturā.Necesse igitur est illud esse terraz:hęc enim in medio quiescit.Atq3 nūc q̄dē hoc eē terrā supponatur:cū imobilis sit:postea ħo dicet đ ipso.

Expositio. ⁋ Hactenus ꝯclusit esse in medio cęli aliqđ semp q̄escēs: disputat nūc q̄d nā pōt eē,ᷓ pponit illud nō posse eē cęlū vel aliq̄d de nā cęli:ᷓ hoc inqt.⌊At nulla p̄s hui⁹ oīno manere pōt:aut manere i medio.⌋Hoc pbat duplici rō-

Prima rō. H ne:pmo,q2 si id qđ q̄escit in medio esset aut cęlū aut cęli q̄cq̄:tūc cęlū moueret ad mediū nāliter:saltē q̄n poneretur extra mediū qđ est destructū.ᷓ dicuz ipsum nālr ferri in orbē.inquit.⌊Et eniz esset ipsius motus ꝑm nām ad mediū⌋vtpote saltē q̄n esset extra mediū.⌊At ipsum suaptenā (vt dictū est) in orbē fert.⌋Scđo si id qđ q̄e-

Scđa rō. scit in medio est cęlū vel cęli q̄cq̄uā.Tūc motus cęli nō esset sempiternus.Probat:q2 aut oporteret duos mot⁹ esse nāles vni naturę:vtpote ipsi cęlo moueri ad mediū ᷓ circa mediū:aut nō est sibi nālis mot⁹ ad mediū:ᷓ sic motus circularis non erit sempiternus:supponit igitur Aristoteles motum circularem esse sibi violentum.Si qđ naturaliter quiescit in medio:esset aut cęlum aut cęli quicq̄.ᷓ tunc hoc supposito:infert talem non posse esse

I ¶ Cum aũt motus circularis motui circulari contrarius nõ sit: cõsiderãdũ quã ob cãm plures sint lationes. Et cõandũ de his facere qõnẽ tẽtemus: que longe absunt. (dico lõge: nõ tam sm locũ/ q̃ potius ex eo qꝛ accidẽtiũ que illis accidũt: oĩno ꝑ paucoꝝ sensuz habemus.) Dicemus tamen: atq; de ipsis cã hinc sumẽda.

Expositio. ¶ Hactenus de celi positurις siue ptib⁹ qõnẽ terminauit nũc mouet qõnẽ 2ᵃᵐ circa lationũ pluralitatez: facit aũt tria: mouet.n. ipsam/ et qõnis rõnẽ assignat: ⁊ difficultatẽ eius in mediũ affert. deinde tẽtat solõnẽ iuxta vires et⁹. qõ itaq; est vtrũ celestes latiões plures sint. ordo qõnis hic est: qa in solõne precedẽtis qõnis supposuit duplices eẽ mot⁹/ diarnũ ab ortu in occasuz ꝑ culmen. vagarũ stel-

K larũ ab occasu in ortũ ꝑ idẽ culmẽ. vt igĩ id qõ suppo- suerat verũ eẽ indicet: ꝯñs erat terminare hãc qõnez. cã qõnis est: nã si celestes motus eẽnt ꝯrij: statiz solo qõnis appareret: qꝛ ꝯrietas eẽ nõ põt nisi cũ multitudine/ ⁊ ad minus inter duo. qa igĩ tales mot⁹ nõ sũt ꝯrij (vt pbatũ

Sẽsus qõnis. est) iure emergit qõ ð motuũ pluralitate. ¶ Debes scire q̃ differt q̃rere an plures sint latiões celoꝝ: ⁊ querere ꝑꝑ qd sũt plures: plures.n. eẽ sensu atq; obseruatiõe dep̃hẽsuz est. ꝑmo nãq; esse motũ diurnũ sensu cõiter ab oĩb⁹: deinde motũ vagaꝝ stellaꝝ. cꝫ obseruatũ est sensu a sapiẽtib⁹. ⁊ ꝑpea Aris. nõ q̃rit an sint plures mot⁹: cã ꝯo pluralitatis est ignota atq; difficilis tẽtatu. ꝑ rõne heraclit: qa orbes lõge absunt a nobis: nã si ea q̃ sũt in remota vrbe ignoram⁹. q̃nto magis q̃ sũt in celo: ⁊ ꝑꝑ quã cãm sunt. Scdo/ qꝛ pauca videm⁹ accidẽtia: e qb⁹ ꝑ demrõnẽ signi ꝑficiscamur ad iuẽtionẽ causꝫ: q̃ inuẽta sciam⁹ cãz ob quã plures fuerũt motus celoꝝ. Inqt. [Cũ aũt motui

L circulari mot⁹ circularis ꝯri⁹ nõ sit: ꝯsiderãdum quã ob cãm plures sint latiões celestes.] Hec est qõ/ ⁊ cã qõnis: deinde qõnis difficultatez adijcit: ⁊ inqt. [Et cõandũ de his facere qõnẽ tẽtem⁹: q̃ lõge absũt:] exponit se: ⁊ inqt. [Dico longe nõ tã sm locũ (vt putabat heraclit⁹) q̃ poti⁹ ex eo qa accidẽtiũ q̃ illis accidũt (aut q̃ ab illis ꝑficiscũtur) oĩno ꝑ paucoꝝ sensum habem⁹] ꝑponit tñ velle dicere aliqua de qõne ꝑ facultate igenij/ ⁊ hoc inqt. [Dicemus tñ de ipsis/ atq; hinc cã sumẽda:] quã subiunget statim.

Que Auer. cõmẽ. 17. Hec est qõ/ ⁊ qõnis cã/ atq; difficultas. ¶ Circa hãc ꝑtẽ annotem⁹ q̃ Auer. fructuose hic scribit: debes igĩ scire ꝑ q̃ eẽ plures mot⁹ celestes põt ðclarari demrõne sumpta ab agẽte: quo pacto metaphysic⁹ fortasse in lib. 12. metaphysice ꝑbauit: ꝑbauit.n. mot⁹ celestes eẽ plures: qꝛ motores sũt plures: q̃ via trãscẽdit fines nãlis sciẽ. ¶ Alio mõ demrõne sũpta a fine: qõ bifariã ꝯtingit/ nã aut ꝑ cãz

M finalẽ ꝑmã ꝑmũq; finẽ: q̃ et ꝑpria erit metaphysico: qa ꝑmus finis ꝑ⁹ for⁹/ ⁊ ꝑm⁹ motor idẽ sũt in separis substãtijs. Aut demrõne sũpta a fine scdario: q finis ẽ ipsa genita atq; gnãtio ipsa ⁊ corruptio: ob q̃ celũ plurib⁹ latiõib⁹ ferĩ: est.n. op⁹ opantis finis/ ⁊ effectus finis agẽtis: ⁊ hac

De astronomia apotelesm. demrõne Ari. rẽ hãc enitẽ explanare. ¶ Ex his ꝑfecto pꝫ argᵐ ꝑ astronomis: q ꝑtẽ eã quã greci Apotelesmaticam vocãt, nũc in ore hoiuz iudiciariã ꝑ approbaĩ: declarabit.n. Ari. celũ plurib⁹ motib⁹ moueri: qa hec iferiora plurib⁹ mouenĩ motib⁹: ⁊ nõ vĩ rõ cur hec e celoꝝ motib⁹ ꝑficiscanĩ quo ad aliq̃s mot⁹ vꝫ gnõnẽ ⁊ corruptionẽ/ ⁊ nõ quo ad alterationẽ/ actiões/ latiões/ atq; ceteros

Cauillus pici. mot⁹. ¶ Hinc elidiĩ cauillus pici i lib. ꝯfutationũ astronomoꝝ: arguebat.n. si Ari. velit mot⁹ ⁊ actiões reꝝ haꝝ ꝑficisci e celestib⁹ motib⁹: rẽ hãc in lib. celi explicasset: vbi de celo cunctã explanare oĩa q̃ sibi cõpetũt. at hec ꝑficisci a celo nõ videm⁹ in h lib. eẽ explicatũ: solũ.n. probauit celũ agere motu ⁊ lumie: qb⁹ nõ põt agere in tãtaz reꝝ variationẽ: nisi supponam⁹ iflux⁹ occultos: q̃s in lib. hoc nõ legim⁹. ¶ Iaz pꝫ q̃tenꝰ iniuste ꝑcessit. Ari.n. hic

N

Solu. explicauit hec iferiora ꝑficisci a motibus celoꝝ quo ad gnõnes ⁊ corruptiões/ atq; quo ad ceteros mot⁹/ ⁊ variationes: ⁊ hoc gnãtim q̃ntũ physico cõuenit: speciatiz aũt q̃ e tali stellarũ motu cũ tali vel tali stellarũ cõfiguratione ꝑficisciĩ in hoie qui nũc ediĩ/ Metus in illo ꝑ aliud modũ/ cum alia figuratiõe audacia: nõ erat physici: sed astronomi: q hinc subalternaĩ/ declare. ¶ Hec ad astronomos. ¶ Scdo debes scire vt recte inuit Auer. q̃ Aris. hic declarat qõdaz equalẽ illi qõ in meta^ca est declaratũ: nã in metaphysica declaraĩ finẽ eẽ aut in re ipsa: que mouet: ⁊ hic finis est ꝑmari⁹ ⁊ ꝑncipalis. aut extra rẽ vt op⁹: quiq; finis scdarius dĩ. Qua rõne euenit corpa celestia

Cõsideratio meta. differt i physica. mouerĩ ꝑ⁹ intẽtione ꝑꝑ se vti ꝑꝑ finẽ ꝑmariũ. Scdaria intẽtione ꝑꝑ nos tanq̃ ob finẽ scdariũ. Aris. igĩ hic declarat celũ moueri ꝑꝑ nos/ qõ est equalẽ ei qõ in meta. dictũ: nõ tñ est illud: qꝛ illõ est ipsi⁹ explicatum. itaq; nec declarat nos esse finẽ scdariũ: sed ob nos celũ pluribus motib⁹ moueri. at meta. distincte explicat ⁊ nos eẽ finez

O motuũ celi/ ⁊ ꝑꝑ nos veluti ꝑꝑ finẽ scdariũ celũ moueri. ¶ Tertio debes scire q̃ Aris. nõ potuit declarare: celũ plurib⁹ motib⁹ moueri ꝑꝑ cãz agẽtẽ/ mãlẽ vel formalez sꝫ solũ ꝑꝑ finẽ scdariũ: qa vt dicit Auer. mot⁹ celi nõ sunt

Qualis declaratio Aristo. ꝯrij: ꝯrietas.n. motuũ ꝑficisciĩ ab ipsa agẽtiũ/ formarũ/ atq; subiectoꝝ ꝑpinquoꝝ ꝯrietate ꝑpterea sola causa finali id indicabit. ¶ Quarto aiaduertendũ est bifariaz

Duo fines. esse finem aut rei generationẽ: aut rem ipsã: q̃ verbi causa/ finis medici qui est actio est concoctio humoris: q ꝯo est res est ipsa sanitas. sic ⁊ in generatione finis que est actio est ipsa generatio: finis que est res. est ipsũ genitũ. ex quibus vult tria/ corpora celestia moueri/ ꝑpter actio-

P nem ⁊ propter rem/ amplius finem actionem/ ⁊ finem rem esse subiecto idem/ differre ratione: rursus corpora celestia esse ꝑpter ambo hec. Uerum nota qa ponderat Auerroes ea q̃ nõ sunt in codicib⁹ Aristotelis. ¶ Quin-

Causẽ q̃ales. to debes scire q̃ huius questionis celũ mouet plurib⁹ motibus assignari possunt due causẽ: altera per viã cõpositionis procedendo a prima causa vsq; ad vltimam: altera per viam solutionis procedendo econtra ab vltima vsq; ad ꝑmaz. exemplum primi/ actio diuina est. igitur motus celi sunt. Motus celi sunt. igitur sunt elementa contraria: elementa contraria sunt: igitur generatio ⁊ corruptio sunt. generatio ⁊ corruptio sunt. igitur celum pluribus motibus mouetur. Exemplũ scdi: propter qd mouetur celuz pluribus motibus: propter generationez ⁊ corruptionem: cur generatio ⁊ corruptio: qa elementa sunt contraria: propter quid elementa sunt contraria: ꝑꝑ motus celi/ ⁊ motus celi ꝑpter actionem diuinam. Hec

Q Auerroes quo ad verba Aristotelis.

¶ Eorũz q̃dq;/ quorũ est opus aliqõ: operis ipsius gr̃a est. dei opatio imortalitas est: hec aũt est sempiterna vita: quare deo sempiternũ inesse motũ necesse est. at cũ celum sit tale (est eniz corp⁹ diuinũ) fit vt corp⁹ rotunduz hẽat: qõ suapte nã semper in orbez fertur.

Expositio. ¶ Prosequiĩ solutionẽ questionis: ⁊ ꝑmo syllogizat celũ moueri motu sempiterno: qõ licet sit ex dictis ꝑspicuũ: vult tñ repetere illõ ꝑ aliud gen⁹ demrõnis vt dicem⁹: ⁊ syllogizat sic/ de⁹ mouet sempiterno motu: celũ est de⁹. igĩ celũ mouet sempiterno motu. deũ ꝯo moueri sem-

A piterno motu per vnuz enthymema pbat:in cuius pñte
sumit tria:z inquit.[Eorum qđqz quorū est opus aliqđ:
operis ipsius gratia est.]hoc est pmūz:dixit quorum est
opus aliqđ(vt recte greci ꝯsiderāt) ob qđdā monstra q̄z
nullū est opus:ppterea hec non sunt pter opus:sed vt
defectus nature.deinde sumit 2m:z inquit.[Dei operatio
est immortalitas:]z qz immortalitas pōt sumi pro icorrupti-
bilitate:z pro abstracto illius concreti qđ est mortale:ne
sit altercatio de nomine sumit 3m.z inquit.[Hec aūt est
sempiterna vita]z p hoc dat itelligere nō accepisse deū
p substātia illa separata:quā nos deū appellam⁹:illa.n.
nō viuit nisi per essentiā/vt albedo est alba:z ideo acce-
pit deuz p corpore diuino:istud eniz est qđ viuit z sem-
piterna vita.Ex his tribus infert ppositū/z ingt.[Qua-
Sylls. re deo sempiternū inesse motū necesse est.]z pōt resolui
syll's hic hoc modo.Qđ est gratia operis:qđ est sempiter
na vita mouet motu sempiterno tēpore.deus est gratia
B operis:qđ est sempiterna vita(vt toties est pbatū.)igit
Qua vita deus mouet motu sempiterno.[Debes scire q viuere
celū viuit. est multifariaz vt dicit in scđo de aia.vñ celuz viuit vi-
ta intellectus/qz intelligit/z vita aialis:qz mouet a se:pro
pterea vera est maior q̄ dixit id moueri sempiterno mo-
tu:qđ viuit sempiterna vita:nulla.n.vita pōt esse sempi-
terna nisi sit motus vel intellectus:vita sensus esse nō po
test sempiterna:vt pbatū est in lib.đ aia:z sic habet hec.
ꝯclo/deus mouet motu sempiterno.Hac sumpta vt ma-
iore addat hec minor:sed celū est de⁹:z hoc sumēdo deū
p diuino corpore.erit ꝯclo q celū mouet motu sempi-
terno.Ingt.[At cū celū sit tale]hoc est de⁹:z qa deus pōt
capi p pma cā:z p diuino corpore:addit[est enim corp⁹
diuinū]nunc infert ꝯclonē:z ingt.[Fit vt celuz ipsiz ha-
beat corpus rotundū:vel sit ipsum corpus rotunduz:qđ
suapte natura semper in orbem fert.]Hec erat ppositio
siue suppositio:quā repetere voluit.

[Cur igit nō qđlibet mundi corpus tale est:
C qz necesse est aliquod manere in medio cor-
poris quod circumfertur.

Expositio. [Sumpta hac suppositiōe vz q celū mouet motu sem-
piterno:querit vtrū qđlz mūdi corp⁹ moueat motu sem
piterno:z qz hoc pz fere ad sensuz:querit ppter quid nō
qđlibet mūdi corpus motu sempiterno mouet.z hoc fa-
cit:vt ex hac solone pcedat ad solonē pncipalis qōnis:
inquit.[Cur igit nō qđlz mundi corpus tale B est]motū
sempiterno motu. Hec est questio.Quo ađ ad verba at
tinet:verbū illud qđlz grece ολον:qđ licet intelligat p
toto integrali:nōnunq̄ pro toto vli intelligit:vt in ppo
sito.Tūc Rñdet z inquit.[Quia necesse est aliqđ mane
re in medio corporis qđ circunfert]veluti centrum im-
mobile:dictū eniz est in libro de causa motuū aialiuz oē
qđ mouet indigere q̄escēte.Et q̄si per hec voluit hře B
D enthymema/celū ppetuo mouet.igit opz esse in medio
mundi aliqđ semp q̄escēs:circa qđ fert.[Dicuz est in
Que Auer. precedēti textu/oē agēs cui⁹ est opus aliqđ esse gřa opis
cōmē.17. quereret quispiā quonā mō est gratia operis:innuit Auer-
Qđ circa roes solonē vbi dicit pmo q omne agens qđ operis gřa
textū. agit:agit ppter illud aut pma aut scđa intentione.Scđo/
Sol.Auer. dicit qđ oē agens:qđ ppter se agit:agit pp aliud:z nō cō
uertit:pōt eniz agens agere pp aliud/z nō pp se.vt agēs
nāle:agit eniz solū ppter aliud:nō ppter se.at agens di-
uinū agit pp se:z pp aliud:ppterea qz diuinū z optimū:
sed hec res eget speculatiōe:quā fecimus in libro de sub
stantia orbis.Scđo ambiges quo nā modo actio dei est
2a dubi. immortalitas.Rñdet Auerroes Aristotelē p immortalitatē
Sol.Auer. intelligere esse dei:nā deus pmo mouet pp se hoc est eē

suum:scđaria intētione pp alia.ecōtra agūt agētia nālia: E
agūt enim p pp alia/Scđo pp se.Sed Auerroes vr sibi Confu-
ꝯtra⁹:qz supra voluit oē agēs qđ agit pp se agere pp aliđ: tati Auer.
z nō oē qđ agit pp aliud agere pp se:nunc ađ hz oppo".
dicit eniz oē agens qđ agit pp aliud agere pp se lz secun-
daria intentione.Scđo hoc nō est ad mentē Aristotelis
hic:Aristoteles eniz p immortalitatē intelligit vitaz celi/z
nō prime cause.Tertio nō intelligit vitam intellectua-
lē:qz tūc p hoc Aris.nō ꝯcluderet celū ppetuo moueri:sz
intelligit vitā que ꝯsistit in mouēdo.[Propterea dōz
sine dubio hanc expositionē nō esse ad ppositū Aristo- Quārō ad qđ
telis:sed in illo qđ dicit est bona dubitatio/vtrum agens dicit Auer.
nāle aliquo modo agat pp se:videt eniz pmo q nō pp est vtile.
auctoritatē eius in pncipio:scđo pp rōnē nā hō nec qua-
tenus viuens agit pp se:qz vt viuens agit pp ppetuitatē
speciei:nec quatenus aial:qz vt sic agit pp sensū z motū.
que nō sunt ipse hō/sed actiones atqz accītia hois:nec
quatenus hō:qz vt sic agit vt copulet intellectui agenti:
que copulatio differt ab hoie.[In ꝯtrium est qđ Auer. F
ait nūc:dicit eniz oē agens diuinū agere pp se/z pma in-
tentione:z oē agens nāle agere pp se:sed scđario.Amplr⁹
vnūqđqz intendit ꝯseruationē sui.igit vnūqđqz agit gřa
sui:z ita pp se.[Teneo scđam partē pblematis:z dico Sol.q.
oē agens agere gratia sui vel pma vel scđa intentione:z
distinguo de fine:nā finis est quo:z cuius gratia:hō agit
pp se tanq̄ pp finē cuius gratia:agit pp copulationem
tanq̄ pp finē quo.ad authoritatē Auer.dico actionē dei
differre ab actione agentis naturalis.nā actio dei est gřa
dei vt finis quo z gřa cuius:qa qcqđ est in deo est deus:
z hoc mō pus negauit agens nāle agere pp se.cū quo tñ
stat agens nāle agere gratia sui z pp operationē:gřa sui
vt finis gřa cuius:pp opōnē vt finē quo.

[At nulla pars huius aut oino aut in medio
manere potest. Et enim esset ipsius motus
sm naturam ad medium.at ipsum suaptenā
in orbem fertur.preterea motus sempitern⁹ G
nō esset:quippe cū nihil preter naturā sit sem
piternum. Id enim qđ est preter naturaz po
sterius est eo qđ est sm nām. Insup etiaz id
qđ/est preter naturam monstruositas est in
generatione eius qđ est sm naturā. Necesse
igitur est illud esse terraz:hec enim in medio
quiescit. Atqz nūc qdē hoc eē terrā suppona
tur:cū imobilis sit:postea ađ dicet đ ipso.

[Hactenus ꝯclusit esse in medio celi aliqđ semp q̄escēs: Expositio.
disputat nūc qđ nā pōt eē.z pponit illud nō posse eē ce-
lū vel aliqđ de nā celi:z hoc ingt.[At nulla ps hui⁹ oino
manere pōt:aut manere i medio.]Hoc pbat duplici rō- Prima rō.
ne:pmo/qz si id qđ q̄escit in medio esset aut celū aut celi H
gcq̄:tūc celū moueret ad mediū nāliter:saltē qñ pone-
retur extra mediū qđ est destructū.z dictuz ipsum nālr
ferri in orbē.inquit.[Et eniz esset ipsius motus sm nām
ad mediū]vtpote saltē qñ esset extra mediū.[At ipsum
suaptenā (vt dictū est) in orbē fert.] Scđo si id qđ q̄e- Scđa rō.
scit in medio est celū vel celi gcquā.Tūc motus celi nō
esset sempiternus.Probat:qz aut oporteret duos mot⁹
esse nāles vni nature:vtpote ipsi celo moueri ad mediū
z circa mediū:aut tñ est sibi nālis mot⁹ ad mediū:z sic
motus circularis non erit sempiternus:supponit igitur
Aristoteles motum circularem esse sibi violentum.Si
qđ naturaliter quiescit in medio:esset aut celum aut celi
quicq̄.z tunc hoc supposito:infert talem non posse esse

I perpetuū ɔtra dicta: et hoc inquit.[Preterea motus sempiternus nō eēt]quasi sic arguat si qd quiescit in medio est celū: aut celi ps. Motus quo celū mouet in orbē nō eēt nisi violētus: alr duo mot⁹ essent vni nāe spē nāles. Motus celi est violētus. igit nō ppetuus. deinde pbat duplr ɔñtiā hāc. pmo, q: nihil preter nām est sempiternū: id. n. qd est pter nām: posterius est eo qd est sm nām: et qd est post aliud nō est sempiternū: sempiterno. n. nihil est prius. ɔponat sylls, nihil pter nām est sempiternū. Mot⁹ celi est preter nām, in casu illo. igit nō sempiternus. Scdo, nulla mōstruositas accidens in gnōne rei nālis est sempiterna. id qd est pter nām atqz violentum est monstruositas accidens in generatione rei nālis. igit nō pōt esse ppetuū. ingt.[Insuper ēt id qd est preter nām monstruositas est in generatiōe eius qd est nāle.]et sic habet illud quiescens in medio nō posse esse celū: vel celi partez.

K Quo vo ad vba attinet verbum illud ἔκστασις latine est stupor: atqz monstruositas: et ppterea sic transtuli. Ex h pcedit vlteri⁹ pbando illud esse terrā. et inquit.[Necessa est igit illud esse terrā.] pbat per sensuū testimoniū: et inquit.[Hec eniz in medio quiescit]et q: hec pbatio est de facto q illud sit terra: q: vā: et pōt protervus dicere illud esse terrā: sed posse esse aliud a terra: ideo addit atqz nūc qdē hoc esse terrā supponat: cū imobilis sit. postea vero dicet de ipso diligentius: et p rationē. Est igit scda hypothetica aliquid quiescit in medio. igitur terra est in rerum natura et in medio quiescens.

At si terrā esse necesse est: etiā ignē esse necesse est: ɔrioꝝ eniz si alterū est nā: et alterū esse natura necesse est. nam si sit cōtrarium: etiam naturam quādā ipsius esse necesse est. que quidem est materia cōtrariorum.

L Expositio. Tertia hypothetica est si terra est: necesse est ignē esse: nā si vnū ɔtrariū est in nā, necesse est alterū ɔriū esse in nā. qd pbat, et ingt.[Nā si sit ɔriū: ēt nām quādā ipsius esse necesse est: que qdē est mā ɔtrarioꝝ]saltē potestate. ɔria igit opz esse in rerū nā: q: conueniunt in mā: que est vna amboꝝ saltē successiue.

Dubi. Sol. Sed occurres naz per h nō pbat nisi q si vnū ɔriuz est: alterū pōt esse: q: mā est sub vno ɔrio actu: sub altero vo potestate. dici pōt alr esse respectu totius mūdi: et respectu pris mūdi. nā qcqd est possibile respectu mundi, opz vt sit saltē sm spēm: at respectu partis mundi nō opz. debes scire vt ex Auerro.

Que Aris. supponit. colligit Aris. in hac rōne supposuisse ignē et terrā eē ɔria: que qdē pmo huius dicta sunt ex ɔrietate motuū illoꝝ.

Preterea affirmatio priuatione prior est, ceu calidū frigido. Sed qes atqz graue per priuationē motus atqz leuitatis nūcupant.

Expositio, M Scdo ad idē arguit affirmatio puatione por est: ceu calidū frigido. Sed qes dī per priuationē motus: et graue per priuationē leuitatis. igit leue est prius graui: et motus quiete. q qdē qes dicat per priuationē motus: est clarū: sed qd graue dicat per puationē leuis: nō pz: sed dz supponi vt famosuz: et vt posterius pbandū. Ex hoc q graue est posterius: ipso leui: et est: sequit ipsuz leue et ignem esse: nam si posterius est in rerū nā: ēt prius necesse est eē: et sic pz Tertia hypothetica. Debes scire elnta considerari hic: et cōsiderari in libro de gnōne. hic qdē vt corpora mobilia ad locū. Ibi vo vt mobilia ad formaz: vt diximus. ppterea ibi sumpsit ɔrietatē penes qualitates alteratiuas: que sunt cā motus ad formaz: et voluit ignez eē ɔriū aque hic penes qlitates motiuas, et vult terram et ignem esse maxime contraria penes graue et leue, atqz

motus sursum et deorsum. N

At vo si ignis atqz terra est: ea quoqz corpora esse necesse est: que sunt horum media: elementorū enim vnūqdqz cōtrarietatez hz ad vnūqdqz: atqz hoc etiā nūc supponat. posterius vo tentabimus ostendere.

Quartū enthymema siue hypothetica est, ignis et terra sunt. igit intermedia sunt, vtpote aer et aqua: pbat p eandē rōnē per quā pbauit ignē esse si terra est: pbauit. n. ignē eē si terra est: q: si vnū ɔriū est, et reliquū eē necesse est: mō p similē rōnē arguo, si vnū ɔriū est: alia esse opz illi ɔria. Sed extrema et media sunt ɔria. igit si extrema sunt: etiā media esse necesse est. Ingt.[At vo si ignis atqz terra est: ea quoqz corpora esse necesse est: que sunt horū media] pbat per similē rōnem: per quā pbauit de extremis: et inquit.[Elementoꝝ eniz vnūqdqz ɔrietatē habet ad vnūqdqz]itaz extremi ad extremū. q extremi ad mediū: q etiā medij ad mediū: sed q: est dubiū an hec media elementa duo sint: an vnū: amplius an sint contraria penes motū vel penes qualitates et vtruz penes ambas vel penes alterā tm, quasi huius excusationē afferens, inquit.[Atqz hoc etiā nūc supponat: posteri⁹ vo tentabimus ostēdere]et in 4° huius et scdo de gnōne. Expositio. O

Hec aūt cum sint: pz necessario generationez esse. ppterea q nullū horū sempiternuz esse pōt: patiuntur eniz et agunt inter se ɔria ipsa: mutuoqz a sese corrumpunt. Preterea nō est rationi consentaneū mobile aliqd esse sempiternū: cuius motus sm nām sempiternus esse nō pōt. at talis est horuz motus. Ex his igit pz necessario gnōnē esse. P

Quintum enthymema siue hypothetica est, extrema et media sunt. igit necessario generatio, et supple corruptio est: deducit pmo enthymema[ppterea q: nulluz horum sempiternū esse pōt: patiunt enim et agunt inter se ɔria ipsa, mutuoqz a sese corrumpunt]vt per definitionē contrariorū pz: que in libro de gnātione est posita[preterea scdo nō est rōni cōsentaneū mobile aliqd esse sempiternū: cuius motus sm nām sempiternus esse nō pōt. at talis est horū elementoꝝ motus]est enī rectus: qui esse nō potest sempiternus: sed solus circularis vt in lib°. 8. physice auscultationis dictū est. et dixit nō est rationi consentaneū: qd grece est οὐκ εὔλογον q: cauillator posset dicere elementa esse perpetua: et illorū motus esse finitos. at nunc sumit vt pbabile q si motus nō sit perpetuus: nec corpus, sit perpetuū. Nā sufficit pposito nostro: est enim alibi demonstratū. Ex his colligit enthymema: et inquit. Ex his pz nccio gnōnē et supple corruptionē esse: et ita si extrema et media sunt: nccio gnātio et corruptio sunt. Expositio. Q

At qui si generationē esse necesse est: aliam quoqz lationē aut vnā aut plures eē necesse est. quippe cū iuxta totius motū elemētaria corpora mutuo similr sese habere necesse sit: qd qdē ēt apertius in sequētibus declarabit.

Sextū enthymema est, gnātio et corruptio sūt. igit preter lationē diurnā necesse est esse aliā. dico aliā aut vnaz aut plures: vna qdē dicet qtenus oēs vage stelle ab occasu per culmen redeunt in occasuz: plures vo quatenus temporibus diuersis peragant. vt luna p mensem, Sol, Uenus, et Mercurius per annum fere: et ceteri per sua tempora Expositio.

A tēpora. deducit enthimema: vbi debes scire vt dicit in li-
bro de generatione q diurnus mot⁹ est causa vniformis
ꝯseruationis elementorū: ac motus vagorū ⁊ maxīe solis
est causa reciproce difformis ꝯseruationis, hoc est vt nūc
generent nunc corrūpantur. inquit. Quippe cū iuxta to-
tius motum vtpote diurnū elemētaria corpa mutuo sibi
sese habere necesse est: ⁊ ita nō erit nisi ꝯformis genera-
tio siue illorū conseruatio: ⁊ difformis nō erit. Sz qz hic
est res hec breuib⁹ tacta: queq eget maiori oratione: inquit.
Quod quidem ēt apertius in sequentib⁹ vt de generatione ⁊
Processus Aristo. corruptione declarabit. Erit igit totus Aristotelis pces-
sus ad hunc modū: cęlū perpetuo mouet: igit aliquid in
medio mundi ppetuo qescit: aliqd in medio mundi ppe-
tuo qescit: igitur terra est: terra est: igitur ignis est: ignis ⁊
terra sunt: igit aer ⁊ aqua: aer aqua ignis ⁊ terra sunt: igit
generatio ⁊ corruptio sunt: generatio ⁊ corruptio sūt: igi-
B tur plures sunt cęlestes motus. igitur a primo ad vltimū,
si cęlum perpetuo mouetur: necesse est cęlum pluribus
motibus moueri.

¶ Nunc autem tm̄ patet quā ob causam plu-
ra sint corpora orbicularia: generationē eniz
necesse est esse: ⁊ generationem: si ⁊ ignem
necesse est esse. ⁊ hunc atqz alia: si ⁊ terram
necesse est esse. ⁊ hanc: si manere aliquid sem
per necesse est: ⁊ manere aliquid semp: si mo
ueri aliquid semper necesse est.

Expositio. ¶ Epilogando nūc quasi pcessum cōuertit: nā pmus fuit
C e cā semp ad effectus: hic aūt resolutorie ab effectu semp
in cām. debes scire q apud pipateticos idem est pbare
plures motus circulares esse: ⁊ plura corpa circularia eē:
nō eniz idē orbis pōt moueri motibus diuersis: ppea lo-
co vnius vtitur altero: inqt. Nunc autez tm̄ patet quā ob
causam plura sint corpora orbicularia: ⁊ affert causam: ⁊
inquit. Gñationē eniz necesse est eē: vltra, ⁊ gñationem: si
⁊ ignē neče est eē: ⁊ vltra, ⁊ hunc atqz alia intermedia: si ⁊
terrā necesse est esse: vltra, ⁊ hanc: si manere aliqd in me-
dio totius mūdi semp necesse est. ⁊ vltra, manere aliquid
semp: si moueri aliqd semp necesse est. Hec est resolutio
Ong Auer. cōm. zi. atqz epilogus. ¶ Auerroes ꝯo hoc mō colorat rationez
Aristotelis: in generatione ⁊ corruptione duo inueniunt
Pri⁹ Al. ordo: ⁊ continuatio siue ppetuitas. ordo qdem qz vno tē-
pore est rerū generatio: alio tēpore rerū corruptio perpe-
tuitas ꝯo qz talis ordo nūqz deficit. Semp enim post ge
nerationē est corruptio: ⁊ post corruptionem generatio.
hinc fuit necessitas vt cęlū plurib⁹ moueret motibus: vt
per ipsum motū totius videlicet diurnū continuus atqz
ppetuus ordo efficeret per motū vagorū stellarum atqz
solis: econtra ordo inter generationē atqz corruptionem
Secundū. emergeret. ¶ z⁹ notat corpa cęlestia moueri pp gñatōez
⁊ corruptionē plib⁹ motib⁹, nō tāqz pp finē pm̄ sz tāqz pp
D finē zm̄: qz vt dictū est omne agens nobile atqz diuinū si
agit ppter se, agit ppter aliud qz sua pfectio est in largiē
Dubi. circa textum. do alteri: qd sibi cōicat. ¶ Sz circa dicta Aristotelis du-
bitatur: nā Aristoteles fecit hoc enthimema: ignis ⁊ aqua
sunt atqz cętera elemēta: igit generatio est. hec enim ꝯña
nō valet: qz stat cōtraria esse ⁊ nō inuicē applicari. Prę-
terea in nālibus hn̄ valet a posteriori ad pus vt domus
est: igit lapides ⁊ ligna: nō aūt econtra vt z⁹ physicoꝝ di
ctū est. quare nō valet ignis ⁊ terra atqz media sunt: igit
Sol. Auer. co. zi. pri. generatio est. ¶ Hanc dubitationez soluit Auerroes: ⁊ si
recte percepi innuit duas solones: p⁹ est q lz Aristoteles
faciat illd enthimema. vz elemēta sūt: igit gñatio est: sua
tamē intentio fuit dicere q generatio est ppter elemēta:

non q valet conuersim arguere ab vno ad alterum: que B
solutio est ad hoīez atqz ꝯba tm̄. Scda est vt mihi vide-
tur: q lz in nālibus vlr non valeat ab effectu ad causam: Solo. z.
⁊ ecōtra vt de domo dictū est: in casu tm̄ nostro valet. ⁊ sic
de speciali causa cōtingit oppositū in oppositū naz valet
conuersim generatio est: igit elemēta sunt: ⁊ ecōtra elemē
ta sunt: igit generatio est. Sed nō declarat quonaz modo
valeat. vez qdā aiunt valere illud supplēdo elemēta eē
approximata atqz debite applicata. ¶ Sed melius dice Propa sol.
rez q Aristoteles pbauit generationē eē possibilē si ele-
mēta sunt cōtraria: per hoc qz possunt iter se agere ⁊ pati:
sz qz qcquid in mundo est pōle: debet reperiri in aliquo
īdiuiduo de facto: alr mundus esset īperfect⁹: propterea
sufficit pbare elemēta posse generari: qz statim sequitur
eē generationē ⁊ corruptionē. Multa verba tm̄ ait Auer. F
que sunt valde obscura: sed ex illis has solones collegi: si
tu melius sapis: sequar te: ⁊ laudo.

Querunt iuniores quonā modo valeat cę-
lū mouet: igitur necesse p⁹ qd iuni.
est terrā qescere. videtur eniz q nō valeat: qz ad eē prio-
ris nō reqrit esse rei posterioris: pōt. n. pus absolui a po-
steriori. ¶ Albertilla ⁊ oēs volūt hāc siue ꝯñam, siue en- Sol. Alb.
thimema valere gratia materię: ⁊ non gratia formę: ⁊ (vt
pipatetice loquar) per accñs ⁊ nō per se. per se qdez non
valet qz nō valet in omni consimili. Sed quonā modo p
accidēs siue gratia materię: Albertilla exponit illā vale-
re ppter generationē atqz corruptionē: hoc pacto, cęlum
mouetur: igitur generatio ⁊ corruptio est, generatio ⁊ cor-
ruptio est: igit terra quiescit: vt animalia in illa ⁊ plantę
generentur. ¶ Sed hec positio expresse ꝯtradicit Ari. ⁊ Confutatio
oibus expositoribus: ⁊ maxime Auer. qui dicit illaz con-
sequentiā valere ppter illud qd declaratū est in libro de
causa motuū animaliū. videlicet quia oē qd mouet indi-
get quiescente, deinde via diuisiōis concludit illud eē ter
rā. Pręterea hec deductio petit principiū: nam per terrā
qescere concludit generationē ⁊ corruptionē eē: ⁊ sic non
debet concludi terram qescere per generationez ⁊ corru-
ptionē eē: arguit eniz Aristoteles a pmo ad vltimū: ⁊ pri- G
mo infert terrā quiescere: ⁊ postea esse gñationē. ¶ Pro- Pō ppria.
pterea videt esse dicendū cū Auerroe ⁊ Simplicio, illd
enthimema esse necessariū per illā ppositionē vniuersa-
lem, omne qd mouet indiget qescente: ⁊ sic videtur dedu-
ctio fundari sup duobus: quoꝝ primū est, oē qd mouetur
indiget qescente. Scdm ꝯo est, tale quiescens p viā di-
uisionis nihil aliud posse esse nisi terrā. qd restat pban-
dum ad tēpus. ¶ Sed huic expositioni occurrit Alber Replicę Albertillę.
tilla: pmo qz illa auctoritas nō est ad ppo⁹: nam Aristo-
teles loquitur solū in motu animaliū mortaliū. Scdo vi
detur sufficere q terra nō moueatur motu cęlestū quo sta
bit ipsaz posse moueri aliquo motu. Tertio epiciclus mo
uetur: ⁊ tm̄ nullū habet corpus quiescens circa qd moue-
tur. ¶ Sed hę sunt friuolę replicę: pma qdem: nā Aristo Defensio.
teles generatim sumit omne qd mouet indigere qescen- H
te, tam in animalibus mortalibus: qz cęlestibus: cuius si-
gnū est: qz declarato hoc: concludit oēs deos oēsqz deas
nullo modo mouere posse vniuersaz terrā. ⁊ hoc p tanto:
qz cęlum necessario mouet. z⁹ ꝯo: qz per quiescens nihil
aliud Aristote. ⁊ expositores volunt qz q qescat per ge-
tem oppositā motui cęli. nā terra continuo forsitā moue
tur. Tertia aūt: qz Orbiculus ille siue Ocellus: quez epici-
clū vocant nō est corpus nāle: quo ꝯo mō sine eo salua-
ri pñt apparētię: alibi dicem⁹. ¶ Sz tūc emergit qd nō Dubi. ꝯtin.
pua circa hec: dictū est enim illud enthimema eē neciuz:
qz oē qd mouet ēt cęlū vt mouet indiget qescente: vtruz
in gñe alicuius cāę: vel quonaz mō indiget. ¶ Rñdent Prima sol.

I nõnulli dicẽtes/motũ cęli eſſe ↄſiderabilẽ vt primus eſt
oium motuuꝫ:⁊ vt circularis. ꝑpterea volunt motũ cęli
egere qeſcente terra ex ea pte qua circularis eſt:nõ autẽ
ex ea parte qua eſt ṗmus motus.Ex pte enim qua ṗmus
Confutatio eſt:e nullo depẽdet:ſed ex ea pte ,qua circularis.Et lꝫ hęc
ſolo videaẽ apparẽs:tñ adhuc eſt dubia vt prius/videli
cet quonã modo ⁊ ꝑpter quid circularis indiget qeſcen
Sol.Joã. te.⁊ in quo genẽ cauſę.¶ Joãnes alr dic in ſolone argu
mẽti/⁊ alr in ſolone corpis qõnis.Jn ſolone argumenti
vult id qđ moueẽ nõ egere qeſcẽte in aliq̃ genere cauſę:
ſed ↄſecutiue atqꝫ cõcomitatiue:ceu ſubiectuꝫ indiget ꝓ
pria paſſione:nõ enim illa indiget vt cauſa: ſed vt con
comitatiuo atqꝫ ↄſecutiuo/ſine quo eſſe non põt:⁊ lꝫ mul
tis modis videaẽ dicere:tñ oẽs modi reducunẽ ad hunc:
Cõfutatio. ſi bene ↄſideres.¶ Sꝫ hęc ſolutio ſtare nõ põt:ṗmo qꝛ
K ṗncipale ⁊ ↄñs apud oẽs in eodẽ ſubiecto ſunt aut alterũ
alteri accidit veluti in exẽplo ſuo homo ⁊ riſibile.Scđo
quies centri ponĩẽ in definitione motus circularis:igitur
id qđ moueẽ circulariter in aliquo genere cauſę indiget
Solo.ꝓpa quieſcente.¶ Propterea vĩ mihi ẽẽ dõꝫ cęlũ qđ moueẽ
egere qeſcente trifariã vt loco,vt materia/⁊ vt forma.vt
loco qdem:qꝛ vt dicit Auer.4° phyſicoꝝ.cõ.43.⁊.45.lo
cus cęli moti eſt centrũ qeſcens.Scđo vt materia non in
qua vl' ex qua ſed vt materia circa quã.Tertio vt forma:
qꝛ in definitione cuiuſlibet qđ moueẽ:ponitur quieſcẽs:
naꝫ omne illud moueri dicĩẽ:qđ reſpectu qeſcentis alicu
ius alr ſeſe habet nũc q̃ꝫ prius:ecce qđ ponĩẽ:vel itelligiẽ
in definitione motus.¶ Ex his pꝫ aliter motũ aialium
mortalium egere quieſcente aliquo:⁊ aliter motum cęli:
animalia enim mortalia ad ſui motum egent quieſcente
⁊ vt firmamento,in quo inſtrumenta motiua firment:⁊
L vt regſitum ad rõnem atqꝫ definitionem motus.cęlũ ꝟo
ſolũ eget qeſcente vt regſito ad definitionẽ motus.Tunc
pꝫ ad rõnem quę fiebat in ṗncipio qõnis.¶ Querũt 2°
vtrũ hęc ↄña cęlum ſempiterno motu moueẽ.igiẽ moue
tur pluribus motibus:teneat per ordinẽ a primo ad vlti
Sol.alber. mũ.Albertilla vult hanc ↄñam tenere a ṗmo ad vltimuꝫ
quo modo intermedię tenẽt.ſed intermedię tenẽt gratia
materię:ideo ⁊ hęc valet a ṗmo ad vltimuꝫ gratia mate
rię.⁊ ſi dicĩẽ intermedię nõ tenent niſi ꝑ diuerſa media:
concedit rñdẽdo eſſe illã bonã/ſi intermedię ſunt bonę/
quãtũcũqꝫ per varia media ꝓbentur.¶ Et lꝫ nec qđ ſit
Confutatio ꝑipatetica:nec ſolutio:tñ dico Albertillã non eſſe nũc lo
cutũ vt bonũ logicũ.logici enim eam ↄñam dicunt vale
re a ṗmo ad vltimũ:qñ ↄñs in ṗma eſt añs in 2ᵃ ⁊ ↄñs ſe
cundę eſt añs in tertia:⁊ ſic vſqꝫ ad vltimũ:hoc aũt fieri
non põt per diuerſa media:qꝛ inter vnũ añs ⁊ ↄñs erunt
Propa ſol. plura adhuc ↄña ⁊ antecedentia.ꝑpterea ſi liceat ad hęc
deſcendere:dicerẽ hanc nõ eſſe ↄñam a ṗmo ad vltimuꝫ:
M ſed eẽ tot enthimemata:qđ factę ſunt ꝓbationes/ſunt enĩ
ſex ſiue enthimemata,ſiue hypothetice auerſę atqꝫ abiũ
ctę:quę ꝓprijs tenent medijs:reductę tñ ad modũ ↄñtię
a ṗmo ad vltimũ:⁊ tu poſſes dubitare de intermedijs en
thimematibus:quę qꝛ pro magna pte declarabuntur po
ſtea:nunc ſit dictum in tñ.

Tertia qõ. **Tertio** poſſet quęri de actione cęli in nos reſqꝫ ſub
lunares generatim ⁊ ꝑticulatim:quę res eſt
noſtruꝫ ꝓpoſitum tranſcendens.⁊ in libro deſtructio de
ſtructionũ pro ea ętate ſatis diſputata:ꝑpterea nunc q̃ro
breuibus vtrũ ceſſante motu cęli ceſſent gñatões ⁊ mot⁹⁊
Põ Alexã. vlr oia ſublunaria.¶ Alexãder inter ꝑipateticos maxi
ꝑipatici. mus tenet:ꝙ ceſſante motu cęli:adhuc elemẽta agerẽt ⁊
paterentur/⁊ adhuc eẽnt:⁊ pro mẽte Ariſ.dicit illa nõ age
re ⁊ pati ordinate. Jmmo contingeret q̃ñqꝫ oia elemen
ta ↄuerti in ignẽ:⁊ hoc ꝑpter inordiationẽ agẽdi.pro hac

poſitione arguit Albertilla ṗmo qꝛ cęluꝫ agiẽ in nos tri N
plici inſtrumento motu,lumie ⁊ influctu:igitur ceſſante
motu/adhuc per lumẽ ⁊ influentiã agere poſſet.¶ 2° ceſ
ſante motu cęli adhuc animalia haberẽt voluntatẽ ⁊ ſen
ſuꝫ.igitur poſſent moueri.¶ Pręterea arguit Alexãder
ipſe,ceſſante motu cęli adhuc elemẽta remanẽt:qꝛ ſi non
remanerẽt:redigerenẽ in nihil:qđ oẽs ꝑcruit phyſicos.
Si remanerẽt cũ adhuc hẽbeãt contrarias qualitates:igi
tur agerent ⁊ paterenẽ.¶ Pręterea elemẽta ⁊ miſta ſunt
ęterna ſm ſpẽm:igiẽ ceſſante motu cęli adhuc elementa
remanẽt,⁊ ꝑ ↄñs agere ⁊ pati poſſent:ↄña tenet:qꝛ ęter
nuꝫ ſm ſpẽm corrupi non poteſt quouis alio corrupto.
¶ Quidã ꝟo tenẽt ceſſante motu cęli remanẽ elẽta/⁊ mi Põ q̃rũdã
ſta,⁊ ipſa poſſe agẽ ⁊ pati/motu ẽt ordiato iter ſe ⁊ in mi
ſta:quam poſitionẽ non modo theologice poſſe defendi O
ſentiunt:ſꝫ phyſice atqꝫ ꝑipatetice:⁊ pro hac poſitione ar
guunt ipſi.Primo qꝛ qeſcente cęlo:adhuc cęlũ eẽt locus
cõmunis oium rerũ ſublunariũ:ſed locus eſt qui ↄſeruat
rẽ locatã:igitur adhuc conſeruaret ſublunares res.¶ 2°
quieſcẽte cęlo adhuc ignis poſſet ſtramina cõburere aut
ſtuppã.¶ 3° ſtella calida vt mars aerẽ ſibi ꝓximuꝫ atqꝫ
in directo ↄſtitutum in ignem conuertere poſſet:⁊ ſic cre
ſcit ignis.ſtella frigida vt Saturnus ignẽꝫ ſibi ꝓximum
in directo cõſtitutũ in aerẽ atqꝫ elemẽta frigida reſolueẽ
vñ fieret ꝑpetua calidoꝝ ⁊ frigidoꝝ hincide ↄmiſtio quã
tũ enim mars ipſi⁹ ignis accreſceret ex pte vna: tãtũ Sa
turnus frigidorũ.¶ 4° Sol poſſet aquã in vaporẽ ↄuer
tere:qui in media regione aeris conuerteretur quę cadẽs
in terrã pulueri admiſcereẽ ⁊ ſic fieret miſtio ꝑfecta vel
impfecta.¶ 5° lꝫ nõ eẽnt anni tẽpora in eadẽ mundi pte
propter ſolis motum ꝑ ſigniferũ eſſent tamen in eodem
tempore in diuerſis partibus mundi ſimul:nam vbi
ſol eſt pſens erit ęſtas:vbi abſens bruma: vbi medi⁹ eẽt. P
media ageret tẽpora.¶ 6° q̃libet ſtella ṗdominaẽ alicui
rei ſublunari iuxta illđ Hermetis/nullũ eſt granũ arena
rum in terra qđ ꝓprium in cęlo nõ obtineat ſydus ſuſci
tans ad ei⁹ incrementũ. Jgiẽ tale ↄſeruabile ſuppoſitum
ſuo ſyderi poterit per illud cõſeruari.¶ 7° qeſcente ipſo
cęlo ſtellę ſuapte natura eẽnt adhuc effectrices cauſę for
marũ vt mars caloris/Saturn⁹ frigoris:⁊ cęterę cęteraꝝ
formaꝝ.Materia ẽt eẽt adhuc ſubm cõe oium formaꝝ
⁊ ꝑpetuuꝫ:ṗmo phyſicoꝝ.igiẽ effect⁹ eẽt:⁊ ſic generatio ⁊
corruptio:nihil enim deficeret de regſitis.¶ 8° nõ min⁹
mars eſt ſtella ꝑ motũ q̃ꝫ per quietẽ,⁊ cęterę ſilr,igitur ſi
cuꝫ motu fauet calidis:ſine motu per lumẽ fauebit eiſdẽ.
¶ Sꝫ qꝛ audierunt Ariſtotelẽ cõcludere in libro phyſi Decĩo Ari.
cę auſcultationis octauo motũ cęli eſſe ṗmũ motuũ:⁊ ſine
ṗmo nõ pñt poſteriora eẽ: ꝑpterea dixerũt.Ari^{tem} voluiſ
ſe ipm nõ eẽ primũ ſm cãlitatẽ,veluti naucleru ṗcedit
oẽs nauis miniſtros:ſꝫ eminentia ⁊ ꝑfectione:quo modo
aurũ eſt ṗmũ metallorũ:⁊ ſicẽ auro ablato pñt eſſe metal
la:ita ablato motu cęli:ẽẽt alij motus eſſe poterũt. Hęc ꝑ Q
Ariſ.¶ Ex his ſeqtur ꝙ ambę hę põnes ↄueniũt:volũt Sũma põ
n.hę ceſſante motu cęli elẽta agere ⁊ pati corrũpi ⁊ ge nam.
nerari:verũ Alex.dixit hęc fieri ioꝛdinate.alij ꝟo aſſerũt
hęc fieri cũ ordine aliquo.¶ Sed cõtra hanc põneꝫ ar Confutatio
guo.Primo qꝛ in oi genere opꝫ dare vnuꝫ qđ eſt cã atqꝫ
menſura oium eorũ quę ſunt in illo genere:ſꝫ oẽs motus
vnius generis:igiẽ oium motuuꝫ vnus eſt ṗmus:q eſt cã
oium alioꝝ:hũc Ari^{tes} voluit eẽ motũ cęli.igiẽ illo ceſſan
te oẽs motus rerũ ceſſabunt:quoꝝ ille eſt menſura ⁊ cã.
¶ 2° ois motus hic ſublunaris eſt in tpe:ſꝫ ceſſante ṗmo
motu ceſſat tps apud peripateticos:eſt.n.tps aut primus
mot⁹:aut illi⁹ ṗ⁹ affectio.igiẽ ceſſabit ois motus.¶ 3° ar
guit Simplicius,cauſę iferiores atqꝫ ſublunares vt dicĩẽ

ſcđo

A sc̄do de generatione sunt instrumentarię atq3 materiales
respectu virtutū cęlestiū. Sed instrumētū nō mouet nisi
motū. igit̄ cessante motu cęli quo mouent̄ elementa: ipsa
pō Tho. non mouebūt. ¶ Propter hęc Thomas noster in expo-
sitione huius libri cū intētione Simplicij tenet cessante
motu cęli cessare oēs motus corpoꝝ sublunariū. ⁊ loq̄tur
generatim de oībus motibus horū sublunariū: vtrū3 ℣o
remaneāt substantię elementorū: hic nō determinat: ve-
rū in disputationib9 theologicis tenēt cessante p̄mo mo-
tu elemēta remanere ⁊ quo ad subas: ⁊ quo ad q̄litates / s3
nō quo ad actiones ⁊ passiones: ⁊ ꝓpterea concludit nul-
lū mistū remanere in illa motus cessatiōe / nec q̄ ad actio-
nes nec quo ad subas: p̄ter homines / q ⁊ quo ad actiones
pfectiores: ⁊ q̄ ad subas p̄stabiliores remanebūt. vtrū3 ℣o h
asserat vt catholic9: aut vt pipatetic9 nō satis hēm9: hī.n.
B soluit rōnes physicoꝝ cū p̄ncipijs nō remotis a phia. cre
dendum tñ est ip̄m esse locutū vt theologus: quu3 qōnes
Propa pō. sint theologicę. ¶ De hac igitur qōne p̄mo loquemur vt
p° suppō. pipatetici deinde vt catholici. Quantū ad primū debes
scire apud pipateticos cęlū nō posse agere lumine / nec i-
fluentia si illa daret̄ / de quo als / nisi per motum. p lumen
q̄dem q2 motus stellam adducit ad ptem e qua distabat:
vn̄ Aris[tote]les in libro de gn̄atiōe. inq̄t. Cęlū agere motu obli-
quo / q2 motus iste stella3 abducit ⁊ adducit quę est gene-
rans: p̄terea vt dicet̄ in hoc 2° stella mot9 velocitate / ip̄3
aerem cōterēs ac disgregās efficit calorē. p influētiā ℣o:
quia motus adducit stellā: quā ducendo configurat illa3
alteri stellę aut p opp[ositu]m / siue diametrū / vel p triāgulū / vel
q̄drāgulū vł sexāgulū: ⁊ īde diuersę p̄ꝓtates atq3 influē
tię rebus exurgunt. Preterea per motū stella varia signa
decurrit: e cuius decursu p illa reb9 cōtingunt varię affe-
ctiones. Insuper et p motū stella nūc assurgit in meridiē:
C nūc declinat in septētrionem: quo ductu varia atq3 varia
eueniunt rebus portēta. Hęc sunt quę e Ptolemęo oium
mathematicorū p̄ncipe in libro apotelesmatū approban
tur. quęq3 Porphyrius phs plurib9 signis enitit̄ demō-
2° suppō. strare vt in nostris astronomicis declarauim9. ¶ 2° de-
bes scire q sublunariū corporu3 q̄dam sunt simplicia: q̄
sunt quattuor elemēta q̄dam mista ex his quorū q̄de3 sūt
īperfecta vt res metheoricę / grādo / nix / ⁊ id gen9. q̄dā pfe
cta: quoꝝ etiā alia inanimata sūt vt lapides / metalla / ⁊ id
genus. alia animata: quorum alia animata sunt ea anima
quā nutritoriā vocāt. alia ea anima quę sensitoria: alia ℣o
intellectiua. Quę oia ꝯsiderari possunt quo ad generatio-
3° suppō. nē ⁊ corruptionē: ⁊ quo ad mot9 ⁊ quo ad opōnes. ¶ 3°
debes scire q ex falso īpoli nō seq̄tur nisi falsu3 impole:
hoc enim declaratum est in primo huius: vbi dictum est
ex falso īpoli sequi falsu3 impole: p tāto q2 definitio sua
4° suppō. est hęc: falsu3 impole est ad qd seq̄tur falsu3 ipole. ¶ 4°
debes scire qōnem hanc videlicet vtrum cessante motu
cęli cessent corpa sublunaria moueri ⁊ generari ⁊ corrū-
D pi / atq3 agere: posse itelligi absolute loquēdo de cessatōe.
Alio mō loquēdo determinate h mō vt cesset mot9 ⁊ re-
5° suppō. maneant cęli. ¶ 5° debes scire aliqd sua natura siue q̄li-
tate esse absolute negandū qd vt sequēs est ꝯcedendū: vt
equu3 habere alas sui natura vel qualitate est negandu3:
qd est concedendū si ꝓponatur ⁊ ꝯcedatur equū volare:
hoc est qd dicit Philoponus in libro de interp̄tatione: ⁊
in libro priorū: vbi vult aliqd eē necessariū ex suppōne:
qd sua nā est impole vt hominē equu3 esse: hoc enim est
īpole: sed positis q̄busdā / seq̄tur vt necessariū hominē eē
p° ꝯclō. equū: vt q oē hinibile sit equus: ⁊ hō sit hinibilis. ¶ Ex
his dico p̄mo q loquēdo de cessatiōe motus absolute cō
cedēda sunt hęc duo. videlicet q oē ens / oē corpus: oē ele
mentū / oē mistū / ⁊ oē animal / ⁊ ois homo cessent quo ad
E generationē atq3 corruptione3: ⁊ quo ad motus: atq3 quo
ad opationes: 2° concedendū est hęc oia saltem s̄m spem
esse ꝑpetua: primū aperte asserit Aris. in. 12. meta. vbi ad Pri[mu]m de mē
verbū. inq̄t. Amplius si nō erunt p̄ter hęc sensibilia alia te Aris.
non erit p̄ncipiū / neq3 ordo: neq3 generatio: neq3 cęlestia:
⁊ ita nihil erit. ⁊ per alia itelligit motus cęlestes vt sit sen
sus si p̄ter sensibilia hęc nō sunt mot9 cęlestes: tunc nihil
erit. Preterea in. 8. physicę auscultationis ꝓpe p̄ncipiu3
inq̄t. Motū cęli esse veluti vitā oībus: quę per nām sunt:
nihil aūt eē pōt sine vita: quę sibi cōpetit. Preterea in h
2°: ⁊ in libro de generatione: ⁊ in libro metaphysicę vult
Aristoteles motū cęli eē finē cęli: quo cōseruatur in esse.
Sed ablato fine aufertur esse: igit̄ auferet̄ cęlu3: s3 motor
esse non pōt sine mobili in necessarijs: igit̄ aufertur ois
motor: ⁊ sic ablata erit ois natura superior: s3 hęc natura F
inferior esse nō pōt sine natura superiori. igit̄ ablato mo-
tu tollitur omne eē. Tertio / in oi ordine eēntiali ablato p̄-
mo totius ordinis aufert̄ oē posterius. s3 mot9 cęli est p̄-
mus: q2 est finis motoris: ⁊ ante ea oia quę sunt hic. igitur
ipso ablato: oia redigent̄ in nihil. Ex his p3 p̄ma ps. ¶ 2°
℣o etiā ꝓbatur: q2 si cessante motu. absolute: cessent oēs
res: vel per corruptionē: vel p annihilationē: nō p corru-
ptionē: q2 corruptio vnius est generatio alteri9. nec p an-
nihilationē / q2 ipole est aliqd ex nihilo fieri: ⁊ ita aliquid
in nihil redigi: apud pipateticos. Quare ex his p3 hęc se-
qui quia ex falso impoli / seq̄tur falsu3 impole: quę q̄dem
sunt ꝯcedenda nō s̄m sui qualitatē: sed vt sequētia ad cō-
cessa vel posita. ¶ 2° dico q si cessaret motus cęli: ⁊ cęli 2° ꝯclō.
remanerēt. cessarēt omnes res sublunares quo ad subas:
⁊ quo ad motus: ⁊ eēnt ꝑpetuę. hęc est positio Auer. in li-
bro destructio destructionū. disputatiōe p̄ma. in solutiōe
dubij vndecimi: vbi inq̄t. Si nullus esset cęlestiū motus
ordo totius vniuersi destrueretur ⁊ in libro de suba orbis
capite quarto ꝓpe fine3. inquit. Et si mot9 cęli destruerēt: G
motus entium inferiorum destruerent̄: ⁊ sic mundus. imo
2° phy. ex p̄uatiōe pluuię īfert toti9 mūdi sublunaris an-
nihilationē. Simplici9 et in hoc loco rē hāc approbat vt
3 Aristotelē scribit. Preterea probatum est rōne motus
cęlū agere p lumē: ⁊ p influētiā: igit̄ cessante motu cessat
actio stellarū q̄ fit p motū / lumē / ⁊ influentiā. Scda ℣o
pars p3 vt p̄us: q2 vel cessarēt p corruptionē: vel p anni-
hilationē: ⁊ vt diximus neutro mō fieri pōt. cū autē q̄re
hęc sequunt̄ / ⁊ cōcedenda sunt: est q2 aūs est falsu3 ipole
vt dictū est. ¶ Hęc pipatetice sunt dicēda. quibus facile
soluuntur oēs rōnes: nam rōnes quę ꝓbant cessante mo-
tu elemēta agere ⁊ pati: faciūt pro altera pte concessi: quę
concludant oppositū: faciūt p altera quę ambę sunt cōce
dendę nō pro sui qualitate: sed vt sequētes ad falsu3 ipos
sibile. Exemplum huius solebamus dare de fluuio: qui a
fonte flueret: dato q cesset fons: vtrum flueret: certum
enim est ipsum fluere: quia fluuius: ⁊ non fluere / q2 cessa- H
uit causa fluxus. quę pro tāto concedunt̄: q2 ponitur flu-
uiu3 fluere sine fonte vnde nascit̄: qd est falsum impole.
¶ Catholice ℣o dico p̄mo q cęlu3 q̄nq3 quiescet. Quod Pō theolo.
quidē l3 ꝓbari non possit esse: pōt ꝓbari nō repugnare
eē. Primo ex pte mobilis. nā oē mobile ęqualr est potēs
motū ⁊ quietē recipere. igit̄ ex pte cęli nō repugnat ip̄m
quiescere. ¶ 2° ex parte agētis: agens eni3 motū cęli agit
per intellectū ⁊ voluntatē. Sed oē agēs per itellectum ⁊
voluntatem pōt cessare ab actione sine mutatione sui: q̄n
egit ob aliquē finē attingendū: illo eni3 habito sine muta-
tione sui cessare pōt: igit̄ non repugnat ex parte motoris
motū cęli cessare. ¶ 3° ex parte finis nā in gete cęli res q̄
restabunt erūt in meliori statu: ⁊ vnūq̄dq3 appetit melio-
rē statū sibi polem. quare ne appetitus reru3 sit frustra:

I cęlū qn̄qȝ gescit. ¶ 2° de statu rerū hęc dicim⁹ q̄ cęlum
restabit s̄m meliorē ꝯditionē: oēs enī res remanebūt in
suis finibus vt sol ⁊ vagę stellę simul in ortu: vbi diximus
esse vagarū stellarū motus finē: quę dimidiū terrę illustra
bunt: ex parte occasus erit libra: quę fuit mot⁹ principiū: sub
qua elemēta lucida erūt ⁊ pura: alterū terrę dimidiū illu-
strantia. Amplius elemēta restabūt q: sunt de pfectione
vniuersi vt ptes ēntiales ⁊ erūt icorruptibilia atqȝ ipas-
sibilia: qr lȝ restabūt ex parte intrinseca passibilia deficit
motus cęli applicās illa nūc ad generationem nūc ad cor
ruptionē: nec impossibile est aut incongruū potentiā aliquā
frustrari: qm̄ subiectū illius detinet sub meliori dispone.
Preterea restabūt homines vel resurgēt: qr homo ordi-
natur ad pfectionē essentialē vniuersi vt essentialis pars
ipsius est enī in hoīe aliqd qd nō ꝯtinet v̄tute nec in ele
mētis nec in corporibus cęlestibus. s. aīa rōnalis: ⁊ hi resta-
K bunt incorruptibiles atqȝ ipassibiles: q: q̄uis corpus ho-
minis sit ex cōtrariis cōpositū: inest tm̄ principiū icorrupti
bile: qd hoīem poterit pseruare a corruptiōe absqȝ violē-
tia, cū sit intrinsecū: ⁊ hoc poterit esse sufficiēs motus prin-
cipiū: cum a motu cęli nō dependeat. rursus cętera aīalia
atqȝ plantę oēs cessabunt: mista quoqȝ iperfecta ⁊ pfecta:
mista nāqȝ iperfecta vel pfecta sunt pp plantas: quasi vt
nutrimēta illarū. plātę vo pp aīalia pparatę eis in cibum
a natura: aīalia ppter hoīes necessaria eis ad cibum atqȝ
alia auxilia vt ait etiā Aris. pmo politicę. Hęc vo necessi-
tas est vita aīali hominis durāte. q̄ qdē in illa rerū inoua-
tione siue pfectione tolletur: qr corpus humanū restabit
aut resurget nō aīale: sed spirituale: ipassibile atqȝ imorta
le. In plantis ēt nihil habet: qd nō cōtineat in v̄tute elemē-
torū atqȝ cęlestibus virib⁹. quare sufficit p statu hominis
L saluādo atqȝ mūdi pfectione inouāda vt elemēta ⁊ hoīes, ⁊
cęli restent. ¶ Hāc aūt innouationem voluit significare
Auctores. Plato forsitan duȝ reuolutionē magni orbis stellarū. 36.
Plato milibus annorū futurā eē demōstrat. Hanc poetę allego
Poetę ricant p nectar ⁊ ābrosiā. Hermē vo hāc idicat in pimā-
Hermen dro p eius insomniū. Hāc boni fideles expectāt: ⁊ sūmope
Fideles re exoptant: ⁊ p hac religio accerrimis armis pugnauit: si-
Coniecturę p gnisicāt hanc rerū nouā pfectionē tria: pmū est vle natu
veritate celi. rę desideriū ad melius. Sȝ hic stat⁹ nouus melior est: qr
discurrēdo p oīa, oēs res q̄ restabūt meliori afficient ꝯdi
tiōe: vt cęli, elemēta, ⁊ hoīes, q̄re si desideriū nāle nō sit fru-
stra: qn̄qȝ hęc noua pfectio est ventura. Scdm̄ est deside-
rium humanum p se ad ppetuitatē: ⁊ conatus ad illā per
multos labores: qd in nullo animaliū videm⁹: solus enī
homo imortalitatē expectās (īngt Plato) ad religionē
pietatē, vigilias labores sese exponit: qd nā frustra ⁊ de⁹
nulli dare dȝ. aīalia vo ⁊ si mortē interdū aufugiāt, nō vt
imortalitatē expectantia: sȝ vt vitę quā habent aduersā
atqȝ nociuā aufugiāt: qd est q̄si per accńs ppetuitatē expe
tere. Tertiū, est insitū hominis desideriū ad ipassibilita-
M tē, p hac diuitias, potestates, honores, stat⁹, atqȝ robur cō
stituerunt epicurei. pro hac v̄tutes stoici ⁊ academici: pro
hac legum latores religiones ⁊ cultus deorum, ⁊ vigilias:
oēs. n. ipassibilitatē nācisci suis viis crediderunt: epicurei
voluptate. academici virtutib⁹. legū latores, dogmatib⁹.
nemo vo eniti dȝ ad impossibile: his cōiecturis cōcludimus
qd catholice sentimus nō eē minus pbabile: eo qd pipa-
tetici volūt. Quib⁹ pȝ mundū nunqȝ eē interēpturū: sȝ in
melius eē reuersurū ⁊ ppetuo remanere. ¶ Tunc ad rō-
nes pipateticorū ad pmā negam⁹ finē cęlorū eē motū: h
enī ignominiosuȝ est tātis corpib⁹ tribuere taȝ vilē finē.
forsitā n. est finis p modo: ⁊ statu mūdi iperfecto. ¶ Ad
2m dico motum cęli esse primū oium motuū pter illum
hominis: q est ab ipsa rōnali anima: quę nec cęlo nec ele-
mentis subditur. Hęc de questione. N

¶ Figuram autem ipsum celum rotundam De cęli fi.
habere necesse est. Tum quia hęc cōmodis-
sima est. Tum etiam quia substantia atqȝ na
tura est prima. Dicamus tamen generatim
de figuris, quę nam ⁊ in planis, ⁊ in solidis
prima sit.

¶ Hactenus de causa pluralitatis motuū cęli: nūc de ei⁹ Expositio.
fig⁹ q̄ res pximis tractatib⁹ ānexa est: qr sumptū ē motū
cęli esse ppetuū qd fieri nō pōt nisi in corpe rotūdo: pro-
pterea ⁊ de figura cęli ꝯñs est aggredi. Circa qd pmo p-
ponit veritatē rei agēdę: ⁊ rōnes illius: deinde dictas rō-
nes pponit declarare. de pmo īngt [Figurā aūt ipm̄ cęlū
rotundā habere necesse est] ⁊ hoc p duas rōnes: quas bre O
uibus ponit: ⁊ ingt. [Tuȝ qr h cōmodissima est ⁊ in se ⁊
cęlo ipsi. Tuȝ ēt qr subā atqȝ nā est pma] hę sunt duę rō
nes breuiter tactę. sȝ vt melius intelligant: ⁊ dilucidi⁹ res
ipsa agēda tractetur: pponit intētionē: quā vult exeq de-
incepe: ⁊ ingt. Dicamus tm̄ generatiȝ de figuris: quę nā ⁊
in planis: ⁊ in solidis pma sit. nā ⁊ p hęc rōnes dilucidio-
res videbunt: ⁊ res agēda melius dephendetur. ¶ Dicet Dubitatio.
iunior declaratū est cęlum moueri motu circulari. sȝ mo-
tus circularis agi nō pōt nisi in rotūdo corpe. igit p hoc
q̄ cęluȝ mouet circulariter: pȝ ipsuȝ eē rotundū. ⁊ ita nō
dȝ hic tractari. Rndet Auerroes illud eē determinatum
vt sequēs: ⁊ quasi per accidēs: nūc vo per se ⁊ quasi vt q̄-
situm pncipale vult tractare. ¶ Debes scire vt Auer. ait Sol. Auer.
q̄ tota ratio consistit in duabus ppōnibus: quarū altera cōm. 22.
est q̄ pmū corpus meret pmaȝ figuram. altera vo est: q̄
rotunda figura est pma figurarū. vult modo Auer. Aristotelem
velle declarare scdam. videlicet q̄ figura rotunda est p⁹
cęterarū: nā pma ppositio. vȝ qr est cōmodissima: est ma-
nifesta per se. ⁊ Auerroes declarauit illaȝ aliquantulū: qr
ita hęc figura sese hȝ ad cęteras: vt cęluȝ ad alia corpa: at P
cęlum est aptissimum: capacissimuȝ: atqȝ cōmodissimū
corporuȝ. igitur rotunda erit aptissima, capacissima, ⁊ cō
modatissima. hęc Auer.

¶ Omnis itaqȝ figura plana aut rectilinea ē:
aut curuilinea. atqȝ rectilinea qdē a pluribus
ꝯtinetur lineis. curuilinea aūt ab vna tm̄. Expositio.

¶ Prosequtur: ⁊ vt dicebat Auer. pbat circularē figurā eē
potiorē. ⁊ pmo supponit diuisionē ⁊ descriptionē figura-
rū: ⁊ inquit [Omnis itaqȝ figura plana: aut rectilinea est:
aut curuilinea] quę gręce ē pipherogrāmon. hęc est diui-
sio: deinde dscribit mēbra: ⁊ ingt [Atqȝ rectilinea a pluri
bus cōtinetur lineis] vt triangulū ⁊ quadrangulū: ⁊ id ge
nus. curuilinea autē ab vna tm̄: vt ipse circulus. causa hu
ius est: qr linea recta necessario est inter duo pūcta. circu- Q
lus vo circa vnū punctū. vt describūt geometrę. Hęc est Quę Auer.
suppō. ¶ Auer. tres rōnes assignat quare Ari. volēs loq cōm. 22.
de corporis solidisqȝ figuris: de ipsis planis superficiariqȝ
loqtur. pma est qr similes. figura siqdem circularis eodē
sese hȝ mō ad cęteras vt corpus rotūdū ad cętera. Scda
est qr res est dilucidior in superficiariis: ⁊ omnis declara-
tio e notioribus proficiscitur. Tertia est quia iste modus
quo circularis sese habet ad cęteras est causa: quare in
corporeis rotundum sese habet ad alia: videtur enim li-
nea saltem ad imaginationem mathematicorum superfi-
cie prior. superficies vo corpore.

¶ Cum itaqȝ vnoquoqȝ in genere cū multis,
atqȝ simplex cōposito natura sit prius: plana-
rum profecto figurarū circulus erit prima.

¶ Hac

A ⁋ Hac itaqȝ suppõne ꝯcessa syllogiȥat ꝓpositũ videlicet
Expositio. ꝙ circularis figura sit pͥma/ꝫ mõ vnũ multis ⁊ simplex
cõposito est prius natura.circulus est vn⁹ ⁊ simplex:ce
terę figurę multę atqȝ cõpositę.igiẜ circulus cęteris natu
Dubi.pͥ. ra est prior.⁋ Occurres forsitã.qꝛ Aris.supponere vide
tur circulũ se hẽe ad cęteras figuras veluti vnum ⁊ sim
plex ad multa ⁊ cõposita.Modo hoc vr̃ falsũ:nã ex vni
tate siue vno omnes numeri cõsequentes ꝯponunẜ.atqȝ
oẽs ad vnitatem resoluuntur:sic autem non resoluuntur
cęterę figurę ad circulũ:cũ non ex circulo ꝯficiantur q̃re
Sol.Auer. similitudo nulla.⁋ Solonẽ innuit Auer.illã similitudi
nẽ sumi nõ penes figurã ad figurã:sed penes lineas.nam
vna figura nõ resoluiẜ in aliã rõne qua figura:cum vna
species in alterã nõ resoluaẜ.Sed ratione linearũ/quate
Replica. nus vnius numerus linearũ resoluiẜ in alterũ.⁋ Sȝ re
plicat Auer.ꝯtra quia resolutio fit ad ptes eiusdẽ spẽi:fi
gura rectilinea vt triangula resoluiẜ in lineas rectas:quę
B sunt alterius spẽi a circulo.igiẜ lineę rectilineę figurę nõ
Sol.Auer. ad lineã circuli resolui pt.⁋ Rñdet Auer.circulũ eẽ pͥma
figͣ ꝫm ꝑfectionẽ:cuius signũ est qꝛ rectũ nõ ꝯtinet cir
culare:sed circulare bene rectũ:circulare enĩ finiẜ seipo:
Replica. rectũ aũt ad aliud vt diximus pͥmo huius.⁋ Cõtra ad
huc obiicit qꝛ Aristo.nõ accipit primo in demr̃atione ista
ꝫm hunc modũ:nã tunc hęc prima demr̃atio non differ
Vera solu. ret a 2ª.⁋ Propterea soluit alr̃ circulũ ꝑcedere cęteras
figuras vt vnũ multa/⁊ simplex cõpositũ:nõ tñ penitus
similr̃/sȝ quantũ ad duo:pͥmo qꝛ vt cõpositũ hȝ plura:q̃
simplex:ita cęterę figurę habẽt plura q̃ circulus.Scdo
qꝛ vt cõpositũ oẽ ꝑsupponit simplex:ita oẽ rectũ ꝑsuppo
nit circulare:aut soluit sic ꝙ circulus ⁊ rectilinea figura
pñt ꝯsiderari inter se:⁊ respectu tertij.vȝ spẽi figurę/respe
ctu tertij sunt eq̃les.qꝛ equales sunt in spẽ figurę.inter se
C aũt circulus est prior recta qꝛ assimilaẜ vnitati ⁊ simplici
Figura prior corporũ prio. tati.cęterę ꝟo multitudini ⁊ cõpositioni.⁋ Debes scire
ꝙ illa ꝓpositio cõpetit corpi poti:ꝓbatur sic ab Auer.pͥ
mũ ꝫm subaȝ est prius ꝫȝ accidẽtia ꝓpria atqȝ eẽntialia.
at figura est eẽntiale accidẽs cęlo.igiẜ vt cęlũ cętera cor
pora antecedit ꝑ subam:sic ẽt per accidẽtia ⁊ figurã antece
dere dȝ.Qd ꝟo figura sit eẽntiale accidẽs cęlo ꝓbat per
hoc qꝛ est sũme remotũ a mã:quę capax est ois figurę:cu
ius signũ est elẽta esse multarũ figurarũ/ꝓpterea qꝛ sunt
mãę ꝓpinquę.ꝓpea ait cęlũ esse magis formę q̃ mãę ꝓ
pinquũ.elẽta magis mãę.ꝓpea cęlũ minus variabile est:
qꝛ ꝓximũ est formę:q̃ est cã inuariabilitatis.elẽta ecõ
tra magis variabilia sunt:qꝛ ꝓxima mãę.quę ois varia
tionis cã existit.hinc colligiẜ cã quare oẽ accidẽs cęli sit
inuariabile:oẽ accidẽs elẽtis ⁊ mixtis variabile:hoc enĩ
ꝑ tãto est:qꝛ in cęlo est plus de forma:quę est cã inuaria
Cã variatiõis accidentium. bilitatis.In alijs ꝟo plus de mã/quę est cã variatiõis.⁊
D hęc quę hic Auer.asserit:sunt pulchre dicta.

⁋ Pręterea si perfectum est extra quod.nihil
ipsius accipi põt:veluti prius definitum est.
⁊ rectę quidem lineę additio semper fieri po
test.circulo aũt nequaq̃.ꝑspicuũ est eã lineã
esse ꝑfectã:quę circulo ipsum continet.

Expositio. ⁋ 2ª idẽ ꝑsuadet ⁊ sumit circulũ eẽ ꝑfectũ:atqȝ lineã ⁊ fi
gurã ꝑfectã:qd sic syllogiȥat:ꝑfectũ ẽ extra qd nihil eoꝝ
q̃ attinẽt ad ipm/accipi põt:vt dictũ est pͥus.⁊ rectę qdẽ
lineę additio semꝑ fieri põt:circulo aũt nequaq̃:ꝑspicuũ
i 2ª figura est eã lineã eẽ ꝑfectã:q̃ circulũ ipȝ ꝯtinet:⁊ ita
hĩ suppõ ꝙ circulus sit ꝑfectũ qd:at ꝑfecta figura:⁊ cęte
rę iperfectę.⁋ Quo ꝟo ad ꝟba attinet debes scire.ꝙ di
xit ꝑfectũ eẽ extra qd nihil ipsi⁹ accipi põt:qꝛ ꝑfectũ est
E dupl r̃:alteꝝ ꝑfectũ simplr̃:eẜ qd nihil simplr̃ accipi põt
vt.de⁹ ⁊ infinitũ ens:si eẽt.alterũ in gñe siue spẽ:extra qd
nihil eoꝝ quę attinẽt ad ei⁹ spẽȝ accipi põt.⁊ ꝫ mõ Aris.
Dubitatio. loquitur.⁋ Sȝ occurres:nã vr̃ lineę rectę posse additio:⁊
circulo.rectę qdẽ ꝑ additionẽ ptis ad ptẽ.circulo ꝟo per
Solutio. ampliationẽ.⁋ Iuniores rñdent lineę rectę ꝑ tãto fieri
posse additionẽ:ꝑ quãto ꝑ talẽ additionẽ nõ variaẜ recti
Confutatio tudo.at ꝑ additionẽ ãpliatiuã variaẜ circulatio.⁋ Sed
hęc solo friuola est:nã si ꝑ ampliationẽ circuli variaẜ cir
culatio:vel variaẜ circulatio ꝫȝ spẽȝ:vel ꝫm numerũ:nõ
ꝫm spẽȝ:qꝛ tũc circulus ãplior/⁊ ꝑsius diñt spẽ:qd nõ ꝯce
a b c derẽ.si ꝟo variaẜ ꝫm nũerũ:ẽt ꝫ mõ variaẜ rectitudo.
nam linea.a.b.differt numero a seipsa post additionem
b.c.partis/vt oẽs concedũt.⁋ Melius igitur dicerem ⁊
Propia sol. circulo posse addi:⁊ lineę rectę posse addi qñq̃:veꝝ ad
F ditio est de rõne rectę lineę:oẽ.n.rectũ terminaẜ ad aliud
qddã.circlare ꝟo terminaẜ seipo.vł dici pt lineę rectę fieri
additionẽ ꝑ ꝫ qd ad nouũ terminũ terminaẜ.vt linea.a.b.
pͥus ad.b.terminabaẜ:post additionẽ ad.c.terminabiẜ.at
circulus facta q̃uis additione:semꝑ ad eũdẽ terminaẜ pũ
ctũ:nã idẽ mĩo est pũct⁹ terminãs ⁊ añ ⁊ post additionẽ.

⁋ Quare si ꝑfectũ prius est iperfecto:ꝓpter
hęc ⁊ circulus prima est figurarum.

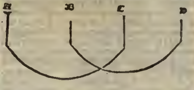
Expositio. ⁋ Sumpta illa suppõ:nũc syllogiȥat ꝫ mõ:ꝑfectũ iperfe
cto est pͥus:sȝ ꝑ declarata circulus est ꝑfectus.cęterę figu
rę imperfectę sunt:igitur circulus pͥª est figuraꝝ.⁋ De
bes scire ꝙ iperfectũ respectu eiusdẽ via gñatiõis eẽ põt
pͥus ipso ꝑfecto:pͥus.n.tẽpore puer est/q̃ vir.Absolute tñ
semꝑ ꝑfectũ est pͥus suba ⁊ natura ipso imperfecto.

⁋ Eodem quoqȝ modo sphęra solidaruȝ fi
gurarum prima erit.Sola namqȝ hęc vna a
superficie continetur.rectilinea ꝟo e pluri
G bus:vt enĩ in planis circulus sese habet:ita
sphęra in solidis ipsis.

Expositio. ⁋ His nũc suppositis de figuris planis.applicat hęc ad fi
guras solidas/siue corpeas:⁊ syllogiȥat sic.circulus i supfi
ciarũ:ita sphęra in corpeis:sȝ circulus est supficiariarũ
pͥª figura.igiẜ sphęra corporeaꝝ maior deduciẜ.qꝛ vt cir
culus vna linea:ita sphęra vna supficie ꝯtinetur:⁊ vt alię
rectilineę pluribꝰ lineis ꝯtinenẜ:ita alia corpa.de rõne ꝓ
ponit ꝯñẽ:⁊ ingt.Eodẽ quoqȝ mõ sphęra solidaꝝ figura
rũ pͥª erit.Hęc est ꝯ.sumit minorẽ ⁊ illi⁹ ꝓbõnem/⁊ ingt.
Sola nãqȝ ꝫ vna a supficie ꝯtineẜ.rectilinea ꝟo e plib⁹.
Hęc minor ⁊ ꝓbõ.Sumit maiorẽ ⁊ ingt.Ut.n.in planis
circulus sese hȝ:ita sphęra i solidis ipsis.Hęc est rõ Aris.

Exemplum.

Circulus Sphęra Rectilineę Corpora

H

De locis cõmunis ppor. ⁋ Debes scire ꝙ iȝ locus a cõmutata ꝓportione ꝑ se nõ
valeat nisi in numeris:per accidẽs autẽ valet in his quę
numero pticipant:in ꝓposito circulus ⁊ sphęra vnitate:
Cõtra Au. rectilineę figurę ⁊ corpa multitudine pticipant.ꝓpea in
his loc⁹ pdest.⁋ Et i ꝫ appet Auer.nõ recte locũ hunc
intellexisse:credit.n.Aris.ꝓbare sphęrã eẽ pͥmã figurã so

I lidarū nō a cōmutata ꝓportiōe:ſʒ ꝑ ſilāmet rōneʒ ꝑ quā ꝓbauit circulū eē ꝑmā figurā rectilinearū.τ ꝓpterea voluit rōneʒ hanc ſphera in ipſa/atqʒ corpibus ēt aliquātulūʒ aliā:errat.n.q2 oīno eadē vel ſimilis eſt:q arguit a cōmutata ꝓportione:vt patet itelligenti verba Ariſto.

℄ Preterea τ q ſolida diuidūt in plana:atqʒ ex planis ipſis corpa generant:his aſtipulari videnſ. Solā ſiqdē ſolidarū figurarū ſphęram/nō diuidūt/ac ſi non plures ſupficies q̄ʒ vnā habeat.diuino eni in plana nō ita efficiſ: vt ſigs diuidēs aliqđ totū:in ptes diuideret: ſed vt in ſpecie diuerſa.ſphęrā igitur eē figurarum ſolidarum primam/perſpicuum eſt. K

Expoſitio. ℄ 2° ꝓbat idē teſtimonio veterū:q corpa cōponi ex ſupficieb⁹ poſuerūt.hi nāqʒ rectilineas fig^as ſolidas oēs r̄ſoluūt in ſupficies:atqʒ ſphęrā ſolū fecerūt idiuiſibilē atqʒ irreſolubilē:hoc aūt iō q2 ſphęrā crediderūt eē ꝑmā figuraʒ ſolidaꝝ. ℄ Debes tñ ſcire vt ex Simplicio vī colligi poteſt veteres poſuiſſe duas diuiſiōes corpis/vnā ī ptes/alterā in ꝑncipia:q.n.diuidit lignū in fruſtra:hic in ptes diuidit,q vo lignū diuidit in ſupficies:ipm reſoluit.primā diuiſionē nō dicūt corruptionē/q2 nō eſt reſolutio ad ꝑncipia.Scđaʒ vo rei τ corpis corruptionē eē volūt:q2 eſt ad ꝑncipia reſolutio:τ hoc addit dicēs.diuiſio.n.in plana nō ita efficiſ vt ſi gs diuidēs aliqđ totū ī ptes diuideret: q2 ſic nō eēt reſolutio vel corruptio corpis.ſʒ vt in ſpecie diuerſa:τ iō eſt reſolutio.deinde epilogat τ pʒ. ℄ Debes ſcire de rerū cōpōne vel corporū duas extitiſſe apđ veteres pōnes:Democrit⁹ corpa ex idiuiduis ſiue atomis generāt/Plato τ pithagorei ex ſupficiebus/ſiue figuris.τ qui ex figuris corpa faciūt nō vno mō h̄ faciūt.nā igneʒ ꝯdunt ex quatuor angulis/ſiue ſupficieb⁹.qua rōne tetracedron hoc quadrāgulus dicíſ:quęqʒ pyramis figura dicitur.aerē vo ex octo generāt:qua rōne octocedrō appellatur.quā aūt ex viginti faciūt:vt icocedron dicaſ:de qb⁹ lege Euclidē.z.4.lib.ſuę geometrię.Ex qbus opʒ venire ad corpus ſimplex:qđ vnī⁹ figurę eſt vt ſphęra eſt.apud tñ Democritos ſecus eſt:q diuidūt corpa ad infinita.

De principijs rerū

L

Tetracedron octocedron icocedron.

℄ Eſt inſup maxie rōni ꝯſentaneuʒ:ſi τ ordo ꝑ numerū ꝯſtituaſ ſphęrā ipſaʒ hoc mō aſſignare/vnitatē qdē circulo:dualitatem autem triangulo tribuendo: quum duobus rectis ſuos angulos habeat ęq̄les. Q2 ſi vnitas triāgulo tribuaſ:circulus nullatenus erit figura.

Expoſitio. M ℄ 3° idē ꝓbat teſtimonio pithagoricorū:τ ingt.Eſt inſup maxie rōni ꝯſentaneū:ſi τ ordo ꝑ nūerū in corpibus ꝯſtituaſ/ſphęrā ipſaʒ hoc mō primā olum aſſigre:vnitatē qdē circulo:dualitatē aūt triāglo tribuēdo.ea rōne q2 ſuos angulos duob⁹ rect hʒ ęq̄les:τ q2 poſſes dicē triāgulū eē tribuēdū vnitati:q2 ē ꝑ⁹ oiuʒ figura:ꝓpea obijcit q ſi triāgulus ꝑ⁹ ꝯſtituaſ figura vnitati tribuēdo:circulus nullatenus erit īter figuras collocādus:q2 poni nō pt poſt triāgulū:cū ſit ſimplicior illo.τ ſic cadet e nūero figurarum.

Que Auer. com.25. ℄ Auer.aūt enitiſ formare ad textū rōnē hoc mō:id qđ nūero τ definitiōe eſt prius alio eſt illo ſimplr ꝑus.ſphęra eſt nūero τ definitiōe ꝑoꝛ.igiſ ſimplr ꝑ⁹.τ declat ſphęram eē priorem numero τ definitiōe/nō quidem vere:ſʒ ſʒ ſilitudinē.q2 in tali figura nō iueniſ rō vnitatis τ ſimplicitatis vt diximˀ.Sʒ ſolū h̄ ſilitudo eſt quo ad ꝑſupoſitionē:q2 oēs alię hāc ꝑſupponūt.declarat ēt hāc rōnē eē firmiorē cęteris.nā quatuor modis dī prius nūero: vt binarius ꝑor trinario:q2 nūeratio prius ab illo incipit definitiōe:vt qđ nō pōt itelligi ſine alio:τ aliud ſine ipſo. compoſitione quo modo ſimplex pręcedit compoſitum. perfectione ſiue cauſalitate.Tunc vult primam demonſtrationē ꝓceſſiſſe per prioritateʒ cōpoſitionis.Scđaʒ ꝑ prioritatē ꝑfectionis.Tertiā τ quartā ꝑ prioritatē definitionis:τ ꝑfectionis:ꝓpterea hanc demonſtrationē eē poriorē.Hęc Auer.Sed oia ſunt ſupflua τ nō ad reʒ ipſam. hęc enim nullā cū textu conuenientiā habent. N

Auulla ſunt q̄ Auer.ait.

℄ Quum autem prima figura primi ſit corporis: primum vo corpus eſt qđ in vltima eſt circūferentia:rotundum profecto erit:qđ latione ipſa circūfertur.

Expoſitio. O ℄ Nūc ad ꝓpoſitū ſyllogiſat ſic.ꝑmi corpis eſt ꝑ^a figura. Ultimū cęlū eſt ꝑ^m corpus.τ ſupple ꝑ^a figura eſt rotūda. igiſ vltimū cęlū eſt rotundū.Et hęc erat ꝑncipalis ꝯclo.

℄ Et id igitur qđ illi continuum eſt:nam qđ rotūdo ꝯtinuū exiſtit:id rotundū eſt.Silr τ ea quę in horum medio collocanſ.Ea nāqʒ q̄ e rotūdo ꝯtinenſ atqʒ tanguntſ corpe:rotūda eē cuncta neceſſe eſt.Sʒ quę ſunt ſub planetaꝝ ſphęra ab illoꝝ ſupera tāgunſ ſphęra. Quare ſphęricū erit vniuerſuʒ:nā oīa tāguntur aut ſunt cōtinua ſphęris ipſis.

Expoſitio. Expō Aui. cōm.26. ℄ Hactenˀ q vltimū cęlū/qđuis ſit/illud ſit rotundū ꝯcluſit.nunc vo idē declarat de reliqs ſub illo ꝯtētis.Et Aui. itelligit locū hūc z^r.nā cęlū in ꝑori textu pōt ſumi ꝑ orbe vltio/ſiue ſtellato apud Ari^tem τ Ptolemęū/ſiue ꝑ nono apud iuniores aſtrologos.τ pōt ſumi ꝑ toto ꝯgregato ex oīb⁹ orbib⁹.τ ꝓpea hic locus pōt z^r itelligi/vno⁹ itelligēdo ꝑ id qđ ꝯtinuū eſt cęlo vltio:vt orbē Saturni τ cęteros.τ tūc erit ſenſus q orbis Saturni τ reliq ſunt rotūdi: q2 ſunt ꝯtinui vltio orbi.alio mō pōt itelligi ꝑ cęlū aggregatū ꝯtinuū/oīa elnta q̄ ſūt in ſphęra hac ſublunari:τ tūc eſt ſenſus oīa ſub cęlo hoc eſt ſublunaria eē rotūda:q2 cōtinua ſunt illi.ꝓbat Auer.eē tenendā expōnē z^m.ꝑ qdeʒ q2 elntis figura ſphęrica vī cōpetere ꝑꝑ aliud vt ꝑꝑ ꝯtinēs vt videbiſ.3.τ.4.huius q̄re recte de elntis dī ea eſſe ſphęrica:q2 ſunt ſphęrico ꝯtinua/ſiue ꝯtēta.Scđo nihil ꝑ ſe ꝯpetēs alicui dʒ aſſignari incē illi ꝑꝑ aliqđ extrinſecū: q2 tunc aſſignareſ ſibi incē ꝑ accidēs.Sʒ ſphęricitas vltimo cęlo/τ cuilibet orbi ꝯtento ſub eo cōpetit ꝑ ſe.igitur nō ꝓpea q2 ſunt vltimo cęlo ꝯtinui erūt ſphęrici cęteri orbes.Quib⁹ Auer.ꝯcludit illud eē intelligēdū de elntis:τ ꝑ cęlū itelligendū eē totū aggregatū.nā hęc ſunt quę per cām extrinſecā ſunt rotūda. P ℄ Sed hęc expō nō ꝯſonat verbis Ariſ.nec ꝑoribus nec poſterioꝛib⁹.prioꝛib⁹ qdeʒ nō:q2 Ariſ.ꝑ corpus qđ eſt in vltia circūferētia:vbiqʒ intelligit vltimū cęlū ſolū.poſterioꝛib⁹ autē h̄ eſt ꝑſentib⁹: q2 Ariſ.loqtur copulatiue īnuēs duo vt videbiſ. ℄ Propterea vī mihi q Ariſ.ꝓbet duo/ꝑmū eſt q orbes inferi ſunt rotūdi.z^m q elnta ſunt rotūda.ꝑmū ꝓbat ꝑ h̄ q2 cęteri orbes ſunt vltimo ꝯtinui.z^m vo q2 elnta cōtinenſ ab ipſo rotūdo vndiqʒ.id aūt qđ decepit Auer.eſt vbum illud ꝯtinuū:qđ nō ſemp referſ ad quātū:ſynechęs.n.grece interdū ꝑ ꝯſimili in nā ſpecifica itelligiſ apud Ariſt. igiſ erit vis ꝑmę rōnis cęteros orbes ꝯtentos ab vltimo eſſe ſphęricos:q2 ſunt illi cōtinui:hoc eſt eiuſdem naturę atqʒ ſpeciei oēs enīʒ corpa ſunt ꝑfecta/τ ꝑme/eterna atqʒ diuina.τ hoc ingt.Et id igiſ qđ illi ꝯtinuū eſt h̄ eſt totuʒ vnigeneū:vt ſunt cęteri orbes:nā qđ rotūdo cōtinuū exiſtit:hoc eſt qđ rotūdo eſt vnigeneū τ eiuſdē naturę:id rotūdum Q

Cōfu.expōſitiō is Aui. Propā expoſitio.

A tũdum eſt.ꝛ hoc non intellexit Auer.hoc eſt primũ.¶ 2ᵐ eſt ꝙ elnta q̄ ſunt ſublunaria corpa ẽt rotunda ſunt:non tñ qꝛ ſunt celo vnigenea atq; natura cognata:ſ3 qꝛ ſunt e celo ipſo rotundo ɔtenta:atq; tacta ſiue cõtigua.ꝛ hoc inquit.ſilr ꝛ ea quę in horũ ſupple orbiũ medio collocanť vt ſunt quattuor elnta:quę ſunt in medio celorũ ſũt ſphęricaꝛ:l3 nõ ꝓpter illã rõnem.ea nãq; quę e rotũdo ɔtinenť atq; tãguntur(tangunť hoc eſt cõtigua ſunt:tactus enim ꝓpe nõ ẽ niſi in hiis q̄ ſũt eiuſdẽ gñis)h̄ rotũda eẽ cũcta neẽe ẽ:h̄ eſt maior/deide ponit minorẽ:ꝛ ingt.S3 q̄ ſunt ſub planetarũ ſphęra vt elementa ipſa ab illorũ planetarũ ſphęra:quę eſt ſupera ad elnta tangunť atq; ɔtinenť. quare ſphęricũ erit vniuerſũ.nã oĩa tãgunť vt elemẽta: aut ſunt ſub ſphęris ipſis vt orbes:quoꝝ ali⁹ ſub alio eſt vſq; ad vltimũ.Quo ꝯo ad verba attinet:debes ſcire ꝙ

B ꝯbũ illõ aut gręce ẽ και:qđ ẽ mag̃ nota copulationis:ſ3 ſonat diſiũctionẽ:ꝛ ſi vis legẽ copu^{ue} dic/oĩa tãgũť ꝛ h̄ q̄ ad elemẽta:ꝛ ſunt ɔtinua ſphęris ipſis ꝛ h̄ quo ad orbes. ꝛ ſic redundat ſphęricitas toti⁹ orbis ptim ꝓpter ɔtinentiã:ptim ꝓpter ɔtinuitatẽ. Hęc Ari^{les}:e qbus vides q̄ʒ re-

Nõ Auer. com.26. mota ſit Auer.expoſitio.¶ S3 Auer.mouet vtilẽ qõnẽ: nã cu3 elementũ duas hẽat ptes/conuexũ videlicet ꝛ concauũ:ratio Ari^{lis} nõ videť valere niſi de conuexo ignis: nõ aũt de cõcauo na3 põt cõuexũ eſſe rotundũ:ꝛ cõcauũ nõ eſſe vt de pila videť.Quare nõ videť valere h̄ Ari^{lis}

Sol.Auer. ratio niſi de cõuexo ignis:ꝛ nõ de cęteris elntis.¶ Reſidet Auer.elemẽta ꝓpterea eẽ ſphęrica:qꝛ cum naturalr ſuis in ꝓprijs locis ſituantur ſphęrica ſunt:ꝛ huius cã eſt: qꝛ elnta ad eorũ ꝓpria loca mouenť ęqualr ex omnibus

C ptib⁹.¶ Sed hęc ſolutio nulla videť:nã tũc h̄ eẽnt ſim-

Replica ɔ Auer. pliciter oĩ ex pte rotunda/nõ ꝓpter rõnem Ari^{lis} hic:ſed qꝛ naturalr oĩ ex pte ęqualr ferunť ad loca:hęc aũt eſt noua rõ:ꝛ ita ceſſabit ratio Ariſtotelis.¶ Propter hęc aliq̄

Rñ: alioꝝ dicunt idẽ eẽ iudiciũ de quolibet eiuſdẽ ſpeciei:ꝛ qꝛ cõuexũ ꝛ cõcauu3 ſunt ptes vnius ſpẽi:ideo ambę ſunt rotundę.¶ S3 hęc rñſio friuola eſt:qꝛ a pari terra quantũ ad

Confutatio oĩa oẽ́ſq; ptes eſſet ſphęrica:ꝛ quo ad concauũ ꝛ quo ad

Propã ſol. conuexũ:qꝛ hę ptes ſunt eiuſdẽ ſpẽi.¶ Uideť igiť mihi Ariſtotelẽ vnũ ſupponere:qđ in.4.phyſicorũ eſt ꝓbatũ. videlicet vnũ elementũ cõtinere aliud:ꝛ tũc rõ ſua eſt efficax:nã celu3 vltimũ vt orbis lunę eſt quo ad cõcauum rotundũ:igiť ignis erit rotundus quo ad cõuexũ.Sed ea rõne qua ignis ɔtinetur ab orbe lunari/cõtinet aerẽ/igiť aer eſt rotundus ex pte conuexa:ꝛ in alijs id genus ſilr.ꝛ

Nõ hõ circa figuras elntorum. hoc mõ hęc rõ eſt demſ̃atiua:ꝙ Auer.nõ pcepit.¶ S3 tunc occurrit ɔtradictio:na3 Ariſ.in pmo hui⁹ voluit hęc corpa eẽ rectę figurę.nũc ꝯo ꝓbat oppoſitũ.¶ Dici poteſt elnta bifariam poſſe ɔſiderari aut vt gęſcunt:aut vt mouentur:ſi mouentur/ſine dubio ſunt rectę figurę: quia motu recto ſupra lineam rectam mouentur.ꝛ hoc modo

D intellexit Auerro.primo huius commen.5.ſi ꝯo vt quieſcunt:adhuc poſſunt ɔſiderari quo ad eorum particularẽ naturã,aut quo ad naturã cõem vel vlẽ3.ſi quo ad particularẽ:ſic nullã ſibi limitãt figurã:qꝛ vt dicebat Auer.cõ. 22.habẽt plus de materia:iõ variabilr accidẽtibus ſubſtant:ꝛ naturalr oĩbus ſubiecta ſũt ꝛ hoc modo.3.celi cõ: 67.ꝛ in fine huius pmi cõ.108.itelligit.ſi ꝯo quo ad vlẽ3 atq; cõmunem naturam:ſic naturaliter ſibi limitãt figuram ſphęricam:quia hęc propria eſt vniuerſo/ꝛ commodiſſima:ꝛ ſic tollitur hęc quęſtio.

¶ Pręterea cum videatur atq; ſupponatur vniuerſum ipſu3 circulo ferri:ſitq; oſtenſu3 extra vltima3 circũferentiam neq; locũ neq; vacuũ eſſe:rotundũ ipſu3 eſſe ꝓpter hęc eadem neceſſariũ eſt.Si eni3 rectilineũ fuerit:

E ꝛ locum ꝛ corpus ꝛ vacuum eſſe continget extra ipſum.nam rectilineu3 cum circulo cõuertitur:eandem nunq̄ʒ occupabit regione3. ſed vbi prius erat corpus:nunc non erit:atq; vbi nunc non eſt:rurſus ob angulorum cõmutationem erit.

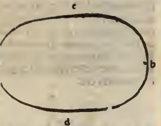
F

¶ Hactenus de ea rõne:quę a pfectione figurę ſumebať. nũc de pma rõne:q̄ ab ipſi⁹ ſphęricę figurę cõmoditate agit:ꝛ arguit hãc figurã celo eſſe cõmodã:qꝛ p eã euitať vacuũ:ſyllogiçat aũt hypothe^{ce} ſic/totu3 circulr moueť:ꝛ extra totũ nihil eſt:igiť totũ eſt ſphęricũ:deducit:qꝛ dato oppoſito ɔñtis vt qđ nõ ſit ſphęricũ:ſeqtur oppoſitũ alterius ptis anſcedentis vt qđ deť vacuũ:deducit:qꝛ ſi nõ eſt ſphęricum: ſit rectilineũ vt triãgulare:vel q̄drangulare: ſed gratia breuitatis ſit triãgulare:ꝛ p3 cum ipm ɔuertiť circulo/relingt vacuũ ob cõmutationẽ.v3 angulorum:occupabit eni3.b.angulus nũc locũ:quẽ poſtea nõ occupabit g.ꝛ ita relinqueť vacuũ.Ingt.Pręterea cũ ſenſu videať atq; ſupponať vniuerſu3 ipm circulo ferri:hoc eni apparet pp motũ ſolis:ꝛ eſt ꝓbatu3.ſitq; oñſum extra vltimã circũferentiã neq; locũ neq; vacuũ eẽ/hoc eſt añs:rotundũ ipm eſſe ꝓpter hęc eadẽ neceſſariũ eſt.ꝓbat ex oppoſito ɔñtis.ꝛ ingt.Si eni rectilineũ fuerit vtpote triãgulare:ꝛ locum ꝛ corpus ꝛ vacuũ eſſe cõtinget extra ipm.deducit qꝛ rectilineũ cu3 circulo ɔuertitur:eandẽ nũq̄ʒ occupabit regionẽ:ſ3 vbi pus erat:corpus poſtea nõ erit.atq; vbi nunc nõ eſt:rurſus ob angulorũ cõmutationem erit. Quare angulorum alternatio vacuum efficit/aut relinquit.

H ¶ Debes ſcire in rectilinea figura ſemper eſſe aliquos angulos p̄eminentes:qꝛ ſi linę ductę a centro eius ęquales:eſſet circulus vt p definitionẽ eius patet primo Euclidis.ideo aliq̄ partes erũt eminẽtes:aliquę p̄ſſę atq; ſubmiſſę.ꝓpterea ſeqtur vacuum eſſe cõmutatione angulorum.debes ſcire ꝙ Ariſtoteles non demonſtrauit ad hũc motũ ſeq niſi vacuũ:qꝛ vbi vacuũ ipm ſeqtur:ꝛ corp⁹/ꝛ locũ eſſe etiam ſequitur:vt primo huius eſt ſcriptum.

¶ Simili rõne ꝛ ſi aliq̄ alia figura ei tribuať/ nõ hñs eas lineas q̄ ex medio trahunť ęq̄les: veluti lẽticularis aut oualis. In cũctis.n.eueniet ꝛ locũ ꝛ vacuũ extra celũ eẽ.ꝓpterea ꝙ totum non eandem obtinebit regionem.

I ❡ Et qa possis dicere cęlū non esse rectilineū penitus: nec sphęricū simpliciter: sed lenticulare aut ovale: ꝓpterea arguit ꝙ si hoc modo cęlū ipm ponat᷑: et in ei⁹ motu vacuū relinq̄t: ꝓp cōmutationē cuspidū.a.b.ingt. Siīr rōne ⁊ si aliq̄ alia fig ͣ ei tribuat᷑/nō hn̄s eas lineas q̄ ex medio trahūtur ęq̄les: veluti lenticularis aut ovalis. In cūctis eniꝫ talibus nō ꝑfecte sphęricis eueniet ⁊ locū ⁊ vacuū extra cęluꝫ esse: siue extra lationē cęli/ꝓpterea qꝛ totū non eandē obtinebit regionē ꝓp cuspidū cōmutationē.

K
Que Auer. cōmē.27. ❡ Mouet Auer. hic qōnem: qꝛ teneri pōt cęluꝫ eē aut ovale/aut lenticulare imaginādo ipsuꝫ moueri circa axeꝫ super polos.a.b.q̄ axis sumit᷑ ƒꝫ lōgi ͫᵉꝫ: nā sic nō seq̄t᷑ vacuū: ƒꝫ bn̄ vbi moueret᷑ sup.e.d.polos circa axē.e.c.d. Aū. indicat diuisionē figurarū: qꝛ sūt i triplici dr̄ia: q̄dā.n. sūt: q̄ q̄lrcūq̄ ꝯuānt᷑ sp relinquūt locū.vt rectilineę/q̄dā q̄ q̄lrcūq̄ ꝯuoluant᷑ nūq̄ relinquūt locū/vt ꝑfectę sphęricę.alię vo meᵉ vt ovalis ⁊ lenticularis ⁊ id gen⁹ quę talr̄ possunt moueri ꝙ acqreret᷑ nou⁹ loc⁹ ꝑtib⁹ suis. Talr̄ vo ꝙ nullo mō acqreretur: ovuꝫ eniꝫ si super polos ⁊ circa axeꝫ longitudinis moueret᷑: nō acqreret᷑ ꝑtib⁹ nouus locus. Sꝫ si sup polos ⁊ circa axem latitudinis circūuolueret᷑: relinquet locū post

L
Sol. ad formam. ꝑtes. Et ad formā rn̄det iuxta Themistiū ⁊ alios ꝑipateticos: ꝙ ratio Aristotelis est hęc/talem figuram cęluꝫ debet habere per quam qualitercūq̄ revolueretur nō relinqueret vacuū vel locū. Sꝫ per ovalē vel lenticularē figurā non qualitercūq̄ motū ⁊ revolutū nō relinqueret vacuū/vt patuit. quare tales figuras cęluꝫ habere nō debet.

Ꝯ eccen. ❡ Ex hac rōne pōt argui ꝯtra eccentricos: qꝛ nō qualitercūq̄ revoluti nō relinquūt vacuū. vnde pōt logice sic argui/si deferētes nō moueret᷑ ꝓportionalr̄: eēt vacuū: ƒꝫ añs est possibile vel saltē apud intellectū nō iplicans cōtradictionē: ⁊ ita eccentrici nō sunt. sed de his alr̄s. ❡ Ex hoc infert Auer. cęlū vltimū nō esse in loco continēte: sed potius in loco ꝯtento/vt in centro/vt dictū est in.4.physicorū cō.43.⁊.45. huius rei cām assignauit Auēpace: qꝛ sphęricū vt sphęricū est perfectū: de cuius rōne est pot⁹ ꝯtinere q̄ cōtineri: cętera vo corpa cū sint iperfecta cōtinentur/⁊ sunt in loco ꝯtinente.

Dubitatio Prima. Secūda. ❡ Sꝫ occurres rōni Aristotelis/⁊ confirmationi Themistij: rationi qdem Aristotelis: qꝛ supponit extra cęluꝫ nō esse vacuū: ⁊ deide infert
M si cęluꝫ est ovale vel id genus/derelinquit᷑ vacuū: id enim qō nō ponitur: nō pōt derelinqui. ꝯfirmationi vo: qꝛ petit ꝑncipiū nō enim notū est cur cęlū debeat talē habere figurā ꝙ qualitercūq̄ revolutū nō debeat relinquere vacuū: hoc eniꝫ petitur.

Sol. pme. ❡ Ad primū dici pōt Aristotelem supposuisse extra cęluꝫ nō eē vacuū tāq̄ verū: cōcedit tn̄ vt sequēs extra cęluꝫ esse vacuū: si cęluꝫ nō ponat᷑ sphęricū: ꝓpter cōmutationē angulorū. ❡ Ad 2ᵐ solebam⁹ dicere id eē impoſe ad imaginationē: ad qō seqtur impoſe ad imaginationē. ⁊ qꝛ si cęluꝫ est ovale: pōt saltē intelligi moueri aliq̄ mō quo relinq̄t vacuū: ⁊ vacuū esse est ipoſe

Sol. scd̄e. Confutatio ꝓpria sol. ad imaginationē. igr̄ hēre ovalē fig ͣᵐ ē ipoſe: ⁊ ƒꝫ rē/⁊ imaginationē. Sꝫ h̄ solo n̄ placet qꝛ vacuū eē ē poſe ad imaginationē vt mlti casus ondūt.4.phy. Meli⁹ dicē hāc rationē eē ꝓbabilē ⁊ accepisse illā maiorē vt famosaꝫ oīb⁹. N

❡ Pręterea si cęli latio qdē motuū est mensura: ꝓpterea qꝛ sola ꝯtinu⁹ ⁊ vniformis ⁊ sempiternus mot⁹ est. In vnoquoq̄ aūt gn̄e mensura est id qō est minimū. Minim⁹ aūt mot⁹ est q est velocissimus. ꝑspicuū est cęli motuꝫ oīum motuum esse velocissimū.

❡ Nunc tāgit 3ᵃᵐ rōneꝫ: quę sumit᷑ ex ꝑte qua motus cęli mensurat alios mot⁹: ⁊ p̄ sumit motū cęli eē velocissimū: qō ꝓbat sic/in vnoquoq̄ gn̄e mensura est minimū illius gn̄is. Motus cęli est mensura oīuꝫ aliorū motuū. igitur mot⁹ cęli ē minim⁹. Ultra/minim⁹ mot⁹ est velocissim⁹. Mot⁹ cęli ē mim⁹. igr̄ velocissim⁹. ❡ Debes scire ꝙ ad hoc vt aliqua mensura sit reᵃ aliorū. tria sunt necessaria: p̄mū est ꝯtinuitas: si eēt.n. res ipsa iterpollata: nō corrn̄deret mensurato. Scd̄ꝫ est regularitas siue vniformitas: qꝛ si illa esset varia/eēt incerta. ❡ 3ᵐ est ęternitas siue imutabilitas. alr̄ nō eēt cōmunis oībus mensuratis. Hęc tria cęlesti motui cōpetunt: est eniꝫ p̄ ꝯtinuus: qꝛ si iterpollatus nō corrn̄deret mēsuratis. Scd̄o vniformis/nā si mō velox/mō tardus: eēt incert⁹. ❡ 3° ęternus qꝛ sic est mensura taꝫ p̄sentiū q̄ ꝑteritorū q̄ futurorū. Hęc Aristoteles. Expositio. O

❡ Atq coꝝ q̄ ab eodē in idē ferunt: minima ē linea circularis. per minimā aūt est mot⁹ velocissim⁹. Quare si cęlū circlo fert᷑: atq̄ velocissime mouet᷑: rotundū ipm esse necesse est.

❡ Nūc trāsit ad ꝓpositū: ⁊ syllogiꝫat sic/mot⁹ velocissim⁹ ꝑ minimā fieri dꝫ lineā/circularis linea est minima. igit᷑ mot⁹ velocissim⁹ dꝫ fieri ꝑ circularē lineā. vltra/mot⁹ velocissim⁹ dꝫ fieri ꝑ lineā circularē/mot⁹ cęli est velocissimus. igit᷑ dꝫ fieri ꝑ lineā circularē: qō est ꝓpoᵐ ingt. Atq coꝝ quę ab eodē in idē ferunt᷑: minima est linea circularis. Hęc fuit minor p̄ⁱ sylli. ꝑ minimū aūt est mot⁹ velocissim⁹. hęc fuit maior supple tn̄: igit᷑ ꝑ circularē lineā dꝫ fieri motus velocissim⁹. vltra/mot⁹ velocissim⁹ dꝫ fieri ꝑ circularē lineā. ⁊ cęli mot⁹ est velocissim⁹ vt patuit. igit᷑ ꝑ circularē. ⁊ h̄ ingt. Quare si cęlū circulo fert᷑: atq̄ velocissime mouet᷑ rotundū ipm eē necē est. Hęc Ariˢᵗᵉˢ. Expositio. P

Dubi. p̄ᵐ. ❡ Sꝫ h̄ dubitat᷑ p̄ qꝛ nō vꝫ mot⁹ cęli eē minimus: nā est aliqs motus minor illo vt mot⁹ alicui⁹ aīalis sup spatio breuiori.
Secūda. ❡ 2° vꝫ ꝙ nō sit velocissim⁹: nā sit in cęli magnitudie/q̄ maior nec est/nec eē pōt.
Tertia. ❡ 3° vꝫ ꝙ circulus nō sit linea minima: qꝛ ꝑt resolui in rectā. q̄ erit maior q̄uis linea nāli.
Solo. ❡ Debes scire ꝙ velocitas est 2ˣ circulationis: ⁊ mot⁹ absolute. velocitas circlatiōis attēdit᷑ penes tps: q̄ pacto mot⁹ diurn⁹ cęli est velocissim⁹: qꝛ h̄ horis.24.⁊ i motib⁹ vagaꝝ stellaꝝ mot⁹ lunę velocissim⁹. qꝛ circiter.28.dieꝝ mot⁹ aūt Saturni ē tardus: qꝛ maiore in tꝑe suū circuluꝫ ꝯplet. Quo et mō motus stellaꝝ fixaruꝫ dꝫ tardissimus oīuꝫ: qꝛ circulū ꝯplēt singulis.36.millib⁹ ānoꝝ. ⁊ ita velocitas h̄ p̄ mō penes tps attēdit᷑. velocitas āt mot⁹ absolute attēdit᷑ penes spatiū ꝑtransitū a mobili i tāto tꝑe: q̄ rōne fortasse ꝯcederēt astronomi motū Saturni esse motū absolute velociorē motu lunę: qꝛ fortasse plus de spatio ęq̄li in tꝑe ꝑtransit. Scd̄o debes scire ꝙ mot⁹ cęli dici pōt minim⁹ aut vt circulatio aut vt mot⁹ absolute. Si sumat᷑ vt circlatio: mlti mot⁹ sꝫ minores isto: nā circlatio cęli ē 24. horaꝝ: aliqs āt ꝑt eē ꝯplet⁹ e foro i scholas i hora. igr̄ ista circlatio ē minor illo ꝯpleto. Si vo sumat᷑ absolute nō hita rōne ad finē: h̄ est minim⁹: qꝛ si Socrates i hora ꝑ suū motū ꝑtransit spatiū e foro i theatrū: ꝑ velo ͥᵘᵐ mot⁹ cęli ęq̄le spatiū illi ꝑtransit᷑ in tꝑe iperceptibili. In hora.n. Q

A ascēdit dimidiū fere vni⁹ signi:qđ ē fere q̄rta est tota terra vt ita dicā: Mot⁹ itaq3 cęli ē minim⁹ qr nullus illo aut sit eē minor re⁹ tāti spatij vel ęq̄lis. Ergo mot⁹ cęli ē minim⁹ absolute:g vt circlatio forsitā nō dicer minim⁹. ℂ Ex his sequit q̄ h mot⁹ ē velocissim⁹ p vt circulatio:qr nullū mobile tātā vel ęqualē circulationē faceret in tā breui tēpore. Scđo rōne vt motus:qr pportionabilr nihil ptrāsit trā vel ęquale spatij in tam breui/in q̄ breui ptransit punct⁹ velox in cęlo datus. Tertio dr minimus a dispositione magnitudinis:qm magnitudo ipsa est sphęrica: mō sphęrica occupat minimū locū, τ multo minorē:q̄ occuparet si alr esset vt triangula vel quadrangula/aut aliqđ tale:declaratū enim est in geometria sphęricum eē minoris spatij atq3 occupationis oīb⁹ figuris tantę vel ęqualis ptinētię. ℂ Ex his pz quonam mō cęli mot⁹ est minimus iuxta p^m arg^m .est minim⁹ respectu tanti vel ęq̄lis tēporis/quo agit trā vel ęquale tps. ℂ Scđo pz cur
B est velocissim⁹ iuxta scđaz rōnē:qr est quo punctus velox cęli pertransit trā spatiū/in tanto tēpore:quo tēpore trā aut ęquale spatiū nō ptransit ab aliquo alio mobili. ℂ Tertio pz circulū esse spatiū minimuz vel lineā minorē respectu tantę occupationis:est.n.sphęricū minoris spatij vel occupationis oīb⁹ figuris tātę vel ęq̄lis ptinētię. Hęc mihi vitr nūc. Sz si alr occurret iterdū:dicem⁹.

ℂ Sumet ēt q̄spiā ex his corporib⁹/quę circa mediū pstituunt fidē aliquā. Nā si aqua quidem est circa terraz:aer aūt circa aquā:atq3 ignis circa aerē:supera quoq3 corpa eadē ratione. cōtinua q̄dē pfecto nō sunt:sed sese tangētia. At aquę supficies rotūda est. cōtinuuz
C sīq̄dē sphęrico/vel circa sphęricū motū:etiā ipsuz tale esse necessariū est. Quare hac etiā rōne perspicuū erit cęlū ip3 sphęricū esse.

Expositio. ℂ Nunc tāgit quartā rōnē:quę ex pte sumit corpoꝝ elemētoꝝ. τ vt mihi vr est hypothetica sic/si aqua circa terrā est rotūda:τ aer circa aquā rotūdus:τ ignis circa aerē rotundus:cęlū τ totū vniuersuz superū circa ignē erit rotundū:pono añs:sed aqua est rotūda circa terrā:τ pñter cętera alia. igit τ corpora supera. de rōne pmo accipitur añs:τ inq̄t. [Sumet etiā q̄spiā ex his corpib⁹/quę circa mediū cōstituunt/fidē aliquā] τ dixit fidē aliquā:qr hęc rō est a posteriori vt dicem⁹. nā si aqua est circa terram supple rotūda:aer aūt circa aquā silr rotūdus.atq3 ignis circa aerē τ rotūdus:hoc est añs:cui addit pñs:τ inquit. [Supera quoq3 corpa circa hęc rotūda erūt.] Sz qr q̄s posset intelligere hęc eē cōtinua vt ptes. interponit quonā mō hęc se cōtinent:τ inq̄t. [Cōtinua q̄dē pfecto non sunt:sed sese tāgētia] s. elīta inter se:τ cęli cū elīntis. dein-
D de accipit positionez añtis:τ inq̄t. At supficies aquę rotūda est/cum qr est ptigua sphęrico vt terrę. Tum qr circa sphęricū vt circa terrā mouet. τ hoc inq̄t. [Cōtinuū sīq̄dē sphęrico:vel circa sphęricum motū:etiā ipsuz esse tale necessariū est.] sumpsit aūt hic continuū vt dixit τ sese: exposuit p tangente atq3 cōtiguo. Hęc est positio añtis: τ illius pbatio. Tūc ponit pñs vt fit in bono syllo hypothetico:τ inq̄t. [Quare hac rōne sphęricū erit cęlū] Jōbes scire Aristotelē supposuisse cōuexuz terrę esse rotunduz: τ circa illud esse aquā vndiq3 saltē quoad eius naturalez situ. hoc aūt q̄ nondū pbatū est:sed ex lib. phy. sumptū:
Quę Auer. cōm. 30. pptere dixit hāc rōnē facere fidē aliquam. ℂ Querit Auerroes hic q̄ōnez:quā ēt grę ci expositores itentant:q̄ vr rōnē hanc nō sufficere. q̄ dato q̄ aqua sit sphęricę figurę:ex hoc manifestabit aerē esse sphęricę figurę quo-

ad eius pcauū. nō aūt quo ad eius cōuexū. ℂ Alexāder E
vt narrat hic Simplicius vult p hanc demōstrationem Sol. Alex.
pbare corpora mundi esse sphęrica solū quoad cōcauū per eam aūt quę antea est dicta/pbare hęc esse sphęrica quoad cōuexū:τ ita neutra demōstratio sufficit:sed ambę pbant sufficienter intentū. ℂ Sz huic obycit Sim- Cōtra. s. Theo.
plicius τ expositor:q̄ Aristoteles vtrāq3 demōstrationez seorsum induxit:quasi vtraq3 p se sufficeret. ℂ Hęc Defensio.
trā replica nulla est:nā lz seorsuz eas inducat:nō trā ad eādem pclōnē:sed ad diuersas cōclusionis partes. ℂ Me- Propria
lius igit replicari pōt:qr tunc per pmā rōnē nō haberetur nisi cōuexū ignis esse rotundū trā:τ per hanc solum concauū aquę:τ sic nō haberet q̄libet elīntū esse rotun- confu.
duz. ℂ Propterea cū Simplicio τ Auer. dōm:vbi de- Propria sol.
bes scire q̄ rō Aristotelis fundat in duabus ppōnibus pma est tangens sphęricū est sphęricū. Scđa ęqualr re-
cedens e centro est sphęricū/sm cōuexuz. Ex his sequit F
demonstratio Aristotelis:nā ex pma habet aquę pcauū esse rotundū:qr tangit rotundum:τ ex scđa habet cōuexū aquę esse rotundū:qr ęqualr recedūt oēs partes cōuexi a centro. igit cōuexuz aquę est rotundū:sed circa aquam est aer. igit aeris cōcauū rotundū/per pmā ppositionez: τ cōuexū etiā aeris per scđam:τ sic de oīb⁹. ℂ Notat trā Elemēta dif-
Auerroes nō esse simile de elīntis:τ de cęlis ipsis. naz de ferunt a cęlo
elementis nō habet ipsum esse sphęricū vtraq3 ex pte/ in figura.
nisi ex illis duab⁹ ppositionib⁹. at de cęlo illę nō sunt necessarię:qr si habet q̄ cęli cōcauū qđ tangit ignē est rotundū:hī de cōuexo:3 ēt de cōuexo si habet. τ de pcauo hēbit. τ hui⁹ cā est:qr fig⁹ est accñs essentiale cęlo τ ptes cęli oēs sunt vnius spēi:pptere si vna est sphęrica:oēs erunt sphęricę. at figura nō est essentiale accñs elemen- G
tis:sed sibi cōpetens p nām superiorē. ℂ Sz replicabis Replica.
per replicā Auerrois supi⁹ factā:qr qđ essentiale est alicui:nō vr sibi cōpetere ppter aliud. at cęlo figura sphę- I
rica est essentiale accñs. igit nō sibi cōpetit ppter aliud: τ ita nō pptere q̄ cōtinet ignē. ℂ Dici pōt nō esse p- Solutio.
batū cęlo inesse sphęricā figurā per hoc q̄ cōtinet/tanq̄ ppter cām:vt de elemētis forte est dōm:sed tanq̄ per signū:τ sic rō bona est tunc. Hęc mihi videntur.

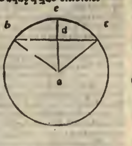
ℂ Qđ v̄o aquę supficies talis sit:patebit suppositiones si sumpseris:τ ex eo q̄ suapte nā aqua in magis cauū semp fluit locuz τ ex eo q̄ magis cauus est loc⁹:q̄ cētro est ppingor.

ℂ Ut diximus ad pbādū aquę supficiē omni ex pte esse Expositio.
sphęricā/duę ppōnes erāt necessarię:pma est q̄ tangēs sphęricū est sphęricū:τ hęc quoad cōcauum. Scđa fo
q̄ ęqualiter recedens a centro est sphęricum quoad conuexū. videt itaq3 mihi Aristoteles nūc pbare q̄ omnes aquę partes cōuexales ęqualiter recedunt a centro aut forte hoc pbat de aqua:qr vr contra sensuz:cernimus.n. terram aquis discoopertā:pptere hic pbat id qđ est naturale aquę:nam id videtur esse accidentale sibi. Sumit aūt duo. p^m est aquā suapte nā fluere semp ad locū decliuem:vel depressiorē. 2^m est locū decliuez vel depressiorē H
esse cuz:q̄ est ppingor centro. Hęc duo sunt sensu nota.

ℂ Ducant igit ab. a. cētro rectę linęę. a b. τ. a c. pducaturq3 ex. b. i. c. linea recta. b c. ad quā vt in basem/ab. a. ppēdiculariter ducat. a d. τ pducat in. e. pz itaq3. a d. lineā minorē esse lineis. a b. τ. a c. ex cētro ductis. loc⁹ igit iste pcauus magis erit:q̄re affluet aq̄ quo ad ex ęquet. at. a c. his ęq̄lis est:q̄ e cētro ducebantur.

I tur:q̄re aquā ipsā ī his eē q̄ a cētro sūt ductę neccīuȝ est.mor.n.gescit.at ea q̄ tāgit eas q̄ e cētro sūt ductę:circūferētia est.rotunda est igitur superficies aquę q̄ qdē est.b.e.c.

Expositio. ℂ His suppositis pcedit ad rōnē:⁊ sumit casum p̄mo dicens/ducanī igitur ab .a.centro recte lineę.a.b.⁊.a.c. hęc est pma pars casus.producatur qȝ ex.b.in.c. linea recta.b c, ad quaȝ vtl in basēȝ ab.a.

K pducatur .a d.pducaturqȝ vsqȝ in e.punctuȝ oia hęc sūt vera:qꝛ e puncto ad pūctū licȝ rectā lineā ducere.Ex isto casu īfert p̄us ꝯñs:⁊ inquit.[Patet itaqȝ.a d.lineā minoreȝ esse lineis collateralib⁹.a b.⁊.a c.ex centro ductis]hoc lȝ pateat sensibus:qꝺ physico sufficit:pbaī etiā. Nā linea.a c.est maior linea.a.d.qꝛ illā ꝯtinet/⁊ aliqd vltra.sed linea.a c.est ęqualis cuilibet illarū lateraliū:qꝛ protrahunī ab eodeȝ centro eiusdē circuli ad circūferentiā/qua rōne sunt oēs ęquales per definitionem circuli.igiī illę laterales sunt maiores linea.a d.⁊ sic ꝯñs veruȝ.vltra/ex hoc inferī:ꝙ locus iste videlȝ.a.d.declinior erit vt per suppositionem pȝ:qꝛ cētro ppingor:⁊ hoc ingt.[Locus igiī iste ꝯcauus siue declinis magis erit.]Ex hoc vlteri⁹ īferī tertiū dicēs

L quare affluet aqua quoad exęqueī/reddigatqȝ ad ęq̄litatē.⁊ hoc per p̄m suppositū.vltra.a.c.linea his ęqualis est q̄ a cētro ducebanī:vt per casuȝ pȝ quare aquā ipsaȝ si dȝ nāl̄r gescere in his esse lineis q̄ a centro sunt ductę necessariū est ⁊ nō in vna pte pressior:in alia altior.nam hoc mō collocata mox gescit. ℂ Ex his habem⁹ aquę superficiē cū nāl̄r locaī esse terminū oīum lineaꝝ ęqualiū a centro ductaruȝ. Tunc arguit/at ea q̄ tangit eas oēs lineas quę a centro sunt ductę ęqualr:⁊ e qua ad centrum oēs lineę ductę sunt ęquales:circūferētia est.adde minorem sed supficies aquę nāl̄r locatę tangit oēs lineas ductas a centro ęquales.rotūda igiī est supficies aquę:q̄ qdē est.b.e.c.⁊ hoc erat ppositū.Ex his pōt syll̄s sic cōponi,

Syll̄s sic. oē corpus cuius supficies tangit oēs lineas ab eodem centro ductas ęquales est quo ad sui cōuexū sphęricum. Sed aqua est corpus eiusmodi vt p tot ⁊ tanta est dictū aqua igiī quo ad cōuexū sphęrica est.hoc mō textus hic pōt reduci ad ordinē:lȝ sit valde ꝯfusus.Sed quęret aliquis cur Aristoteles magis de aqua reȝ hanc declarat:q̄

M de terra. ℂ Inuenit Auerroes duas cās:p̄mo qꝛ sphęricitas ꝯueniētior aquę vī:non.n.in illa apparent montes ⁊ valles vti videntur in terra ipsa:⁊ hoc qꝛ est fluxibilior/ magisqȝ figuris apta:terra ṽo econtra. Scđo/qꝛ postea declarabiī in fine huius hoc idem de terra addit quoqȝ Auerroes hāc rōnē de aqua tenere siue terra ipsa supponaī eē sphęrica siue non:qꝛ est rō efficax omni ex casu.

Que Auer. cōmē.31.

Declaratio ver. ℂ Quo ṽo ad ṽba attinet notat Auerroes qđ Aristoteles velit per κοιλότερον hoc est per magis concauum: ⁊ vult esse intelligēdū de cōcauo qꝺ hȝ aqua deorsuȝ naturalr̄ nō de ꝯcauo simpl̄r. Imaginaī.n.Auerroes cōcauum simpl̄r:⁊ hoc vult esse centrū totius:⁊ cōcauū sȝ qđ qꝺ est declinior locus aquę īra tñ sphęrā suę locationis. Vult igiī aquā nō fluere nāl̄r ad cōcauū simpl̄r hoc est ad centrū mundi:hoc pbat:qꝛ tūc idē esset locus

N nālis terrę ⁊ aquę:⁊ ita essent eiusdē spēi. Moueī igiī ad magis cōcauū intra suā regionē:vltra enim suā regionē moueī violenter.Ex hoc pȝ nō dari abissuȝ:qꝛ est deuenire ad centrū mundi terminās longitudinem totius.

Dubitatio.

Solutio. ℂ Occurres fortasse:qꝛ amota terra a centro pprio nōne aqua nā sua ad centrū moueret.dici pōt ꝙ moueret ad centrū nō per nām ppriā.per nām eniȝ ppriā solum moueret vsqȝ ad locū decliuiorē suę sphęrę:illinc postea violēter:quo ad nām propriā.sed quo ad nām cōem ordinēqȝ vniuersi:q̄ est vt grauiora sint sub leuiorib⁹:ipsa moueret:nec est ipoīe aliqd moueri nāl̄r sm cōem naturā:qꝺ nō moueī nāl̄r sm nām ppriā vt alibi dictū est.

ℂ Manifestū igiī ex his q̄ dicta sūt/mūdū eē rotūdū:atqȝ ad amussiȝ cōptū adeo/vt nihil eoꝝ q̄ manu ꝯficiunī:nec eoꝝ quę apud nos oculis cernunī imitabile q̄cq̄ hēat. Nihil.n. eoꝝ ex qb⁹ ꝯstat/tātā rotūditatē/atqȝ exactio nē suscipere pōt:quātā primi corpis circūnecti nā. Naȝ eaȝ pportionē ipsum seruare pȝ: O quā aqua ad terram cęteraqȝ elementa quę plus remota sūt/atqȝ distantia/seruabunt.

ℂ Ex his cōcludit cęlū esse rotundissimū:⁊ addit honaȝ rōnē:⁊ ingt.Manifestū igiī est ex his q̄ dicta sunt mundū esse rotundū:atqȝ ad amussim adeo cōptuȝ ⁊ exacte sphęricū vt nihil eoꝝ q̄ manu conficiunī vt astrolobi:⁊ sphęrę astrologoꝝ:nec eoruȝ q̄ apud nos oculis cernuntur vt res nāles veluti conchę/⁊ testudines/⁊ id genus imitabile q̄cq̄ habeat.est igiī ꝯclo ꝙ est rotundissimū/ cui in rotunditate nihil est cōparabile.hoc psuadet vlteri⁹:⁊ ingt. Nihil enim eorū ex qb⁹ ꝯstat hoc est nullū elementoꝝ vel mistoꝝ tantā rotunditatē atqȝ exactionē suscipere pōt:quātā p̄mi corpis circūnecti nā:⁊ qꝺ nulluȝ elītoꝝ tam exactā rotūditatē recipere possit/persuadet: P ⁊ ingt. Naȝ eā pportionē ipsuȝ seruare pȝ ad cętera elīta:quā aqua ad terram cęteraqȝ elīta quę plus remota atqȝ distātia sūt seruabūt.vñ qꝛ aqua est rotūdior terra: qꝛ ipsa terrā cōtinet.⁊ aer rotundior aqua p idē:⁊ ignis aere per idē:cęlū est rotundissimū:qꝛ oia ꝯtinet/distatqȝ in nā ab oīb⁹. ℂ Auerroes aūt pbat hoc idē p̄:qꝛ cętera corpa dicunī magis ⁊ minus rotūda per hoc ꝙ cęlo magis atqȝ min⁹ assimilanī igiī cęlū maxīe rotundū. Scđo qꝛ videm⁹ q̄to elīntū est cęlo ppinquius:tāto est rotūdius Que Auer. cōmē.32. alio igiī cęlū est maxīe tale. Tertio videm⁹ ꝙ q̄to elīntū est a cęlo remoti⁹:tāto min⁹ est rotundū:vt terra/quę est vallosa/montuosa. Addit Auerroes nō mō hāc diuaȝ rotūditatis inueniri in elītis:sȝ in stellis ipsis/atqȝ orbibus.nā Aristoteles in lib.de aīalib⁹ lunā cōpat terrę: Q ppterea est maculosa:⁊ q̄to orbis est ppingor p̄ mobili: tanto magis rotūdus est:⁊ hoc signaī p̄m mobile eē rotūdissimū. Quarto psuadet Auerroes hoc:qꝛ si cęlū nō eēt pfecte rotūdū/extra ipsuȝ eēt aut vacuū/aut plenū.vt deductū fuit. ℂ Ex his Auerroes infert ꝫ mathematicos nō eē eccentricos:nā si eēnt:tūc in corpib⁹ cęlestib⁹ eēnt nō nulla corpa nō pfectę rotūditatis:nā eccētricus hēȝ vnā ptē tenuiorē/alterā crassiorē:⁊ sic nō pfecte sphęricus. Scđo darenī corpa q̄dā ad replendū vacuū inter cęlos:deduceī:qꝛ qñ ps tenuior moueret cū pte tenuiori inferioris eccētrici remaneret vacuū/nisi eēnt corpa intercepta implentia vacuitates:veluti in animali datur caro ad replendum vacuitates interceptas inter ossa. ℂ Pro parte tamen eccentrici adducit apparentiam de eclipsi: naȝ videtur vna lunaris eclipsis logior:alia ṽo breuior. Interdū eniȝ dimidia duratio est longioris/interdū bre-

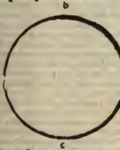
Contra eccentri.

Difficultas pro eccentricis.

A tioris tēporis vt in supputationib⁹ astronomicis legit. eclipsis ꝟo diutior est qñ terrę vmbram plus luna igre-dit: breuior qñ minus: vt declarat Ptolemęus in libro magnę ꝯstructionis. intrat aūt plus vel minus in vmbrā terrę: qñ magis aut min⁹ eleuat. igit vltra motū longitu dinis hꝫ eleuationis motū. Sed ois motus vno orbe fit. igit opꝫ esse orbē eccentricū: per quēꝫ nunc eleuet, nunc deprimat: eleuat enim cū est in absida, siue auge: depri-mit ꝟo cum est in opposito augis: quare eccentricus est. Ad qđ dicit Auerroes hoc esse difficile: imo si e eccen-trico aūt hoc non posse saluari: quę res fortasse postea tā-getur. Hęc satis pro nunc.

B ℂ Cū aūt in circulo bifarius mot⁹ effici pos-sit: verbi causa, ab. a. vnus qdē. b. versus: al-ter ꝟo versus. c. ⁊ hos qdēꝫ nō eē ꝯrios pri⁹ est dictū: si igit nihil in ęternis fortuito aut a casu esse pōt: cęlū ꝟo sempiternū est atqꝫ ei⁹ cōuersio: quā ob cām ad alterā ⁊ nō ad alte-rā fertur partē. naꝫ ⁊ hoc, aut esse principiū: aut esse ipsius principium necesse est.

Expositio. ℂ Dicten⁹ de cęli figura: cō-sequenter di-sputat de cau-sa ppter quā mot⁹ cęli fuit
C magis versus culmen diur-nuꝫ: qꝫ nocturnum imū. Ari sti qꝫ qōnē eri gat: supponit duo: pᵐ est bi-fariū posse eē motū in circu

lo ab ipso. a. pncipio: vnū qdēꝫ. b. versus: alterū ꝟo ver-sus. c. Scdm est tales motus qꝫqꝫ ad ptes diuersas tendē tes nō esse ꝯrios: qꝛ declaratū est in circularib⁹ motibus nullā esse cōtrarietatē: nūc mouet qōnē, addens duo alia supposita. pmuꝫ ꝙ in ęternis nihil fortuito aut casu eue-nit. Scdm est cęlū ⁊ motū cęli esse ęternuꝫ. quęrit igitur qōnē. d. si igit nihil in ęternis fortuito aut a casu esse pōt: cęlū ꝟo sempiternū est atqꝫ eius ꝯuersio etiaꝫ sempiter na est: quā ob cām ad alterā: ⁊ nō ad alterā fert partē vt
Quę Auer. cōm. 33. cur ab ortu p meridianū culmen: ⁊ nō ab ortu p noctur-nū imum. ℂ Debes scire ꝙ Auerroes aliter textum in-ducit: refert eniꝫ qōneꝫ ad diuersas cęli ptes: cęlū eniꝫ fꝫ vnā partē mouet ab ortu ad occasuꝫ videlꝫ fꝫ pᵐ mobi
D le. fm ꝟo aliā partē mouet ab occasu in ortum vtpote fm orbes planetarū: vult igit nūc vt Aristoteles quęrat, quā ob cām diurnus ab ortu, planetarum ꝟo motus ab occasu ceperit. hęc aūt expositio nec cōuenit verbis qō-nis: nec verbis solonis: ió stultū est circa vba sua cōfide-
Qualis expō Auerroes. re. ℂ Debes scire ꝙ rōnabilitas huius qōnis vt colligi-tur ab Auerroe vi pp tria: p vt trib⁹ modis hęc qō esset inrationalis: esset eniꝫ hęc quęstio irrationalis: si cęlū mo-ueret mō quo moueret: ⁊ nō posset intelligi aliter moue ri. ppterea supponit in circulo posse eē motū ab. a. ⁊ ver-sus. b. ⁊ versus. c. vt sit dignuꝫ qōne q̄re magis vsus. b. qꝫ versus. a. mouet cęlū. Scdo eēt inrōnalis qō: si illi mot⁹ ad ptes diuersas eēnt ꝯrij: vbi eniꝫ eēnt ꝯrij: nō plīt com petere indifferēter alicui: qꝛ duo ꝯria nō cōpetūt vni na turę: ppterea supponit tales nō eē ꝯrios: sꝫ cōpossibiles cę-lo vel circulo: ideo est dignuꝫ qōne: si sunt cōpossibiles cęlo: E cur magis vn⁹ qꝫ alter competit. Tertio eēt inrōnabilis qō, si mot⁹ cęli eēt fortuit⁹: nā rei fortuitę nō est quęren-da cā: qꝛ est fortuita: ppterea supponit talē motū nō eē fortuitū: qꝛ in sempiternis nihil est fortuitū: cęlū ⁊ eius mot⁹ sunt sempiterni. est igit qō rōnabilissima: vꝫ pp qd mot⁹ cęli est ab ortu sup terrā: ⁊ nō sub terrā. nam cęlum vtroqꝫ mō pōt itelligi moueri, ⁊ absqꝫ repugnātia: qꝛ nō sunt ꝯrij: est qꝫ res nō fortuita, sed cām hñs. hęc de rōna bilitate qōnis apđ Auerroē. ℂ Aristoteles tñ rōnabili-tatē qōnis (vt mihi vi) alr assignat: nā cū cęlū sic moue-ri vt mouet: nō sit pnᵐ ⁊ cā: qꝛ mot⁹ depēdet a motore, ⁊ modus mouēdi ē: rōnabile est quęrere cām cur cęlū po tius hoc mouet mō: qꝫ illo. Inqt. [nā ⁊ hoc aut esse pnᵐ: F cuius nō pōt dari cā: aut esse ipsi⁹ pnᵐ necesse est] supple hoc esse pnᵐ nō est verū: qꝛ ⁊ motus ⁊ modus mouendi habet principium ⁊ causam. igitur quęstio non est inuti-lis. Hęc de qōnis rationabilitate.

ℂ De nonnullis igit eniti dicere aliqđ ęqlr ⁊ de omnibus: nihilqꝫ pterire signū eē vr for-sitan aut ingētis amētię, aut multę petulātię.

ℂ Cōtra se inuehit p argᵐ maledici ⁊ soluit qsi excusatio Expositio. nē sui assignās, deinde ad rē venit. Maledicus inuehet Aristotelē eē vel amentē, vel ostentatorē, in mouēdo ta-lē qōnē. Amens. n. is dī q nō discernit inter facile ⁊ diffi cile. ostētator ꝟo qui in oib⁹ ēt arduis pręsumit. Ex his segt Aristotelē circa hāc qōnē aut esse ostentatorem, aut amentē. amētē qdē si nō discernit qñtū hęc sit facilis, aut difficilis. ostentatorē aūt si hęc qō difficillima fuerit: ⁊ ꝺ ipsa psumit. inquit. [De nōnullis eniti dicere aliqđ ęqua-liter ⁊ de oib⁹, nihilqꝫ pterire: si nō discernit inter facile ⁊ difficile: signum esse videt ingētis amentię iuxta illud G sciēti ⁊ ignoranti oia sunt plana. si ꝟo discernit ⁊ psumit dicere ęqualr de facili ⁊ difficili, ⁊ de qbusdā ⁊ oib⁹, vr si gnū multę petulātię, siue ostētationis, siue pmpti animi. Alterū hoꝫ Aristoteli circa hāc qōnē occurrit. nā si pui facit illā: amens ⁊ stultus videt: qꝛ nō discernit reꝫ quę cognitu difficillima est, a re q̄ facilis est. Si ꝟo cognoscit eē arduā ⁊ magnifacit illā: ostentator ⁊ pmpti animi vi-detur nimis: qꝛ psumit ad id qđ est vltra captū humanū. hęc maledicus contra Aristotelem.

ℂ Verū nō oēs iure icrepādi sūt ęqlr. Sꝫ di-cēdi cām quę nā sit inspicere opꝫ. Et quo p-terea mō se hꝫ in credēdo, humane ne an vali dius. Nā cuꝫ certiores necessitates assecut⁹ qspiā fuerit: grās tūc agere dꝫ inuētoribus.

ℂ Rñdet ad maledici argᵐ: qꝛ vꝫ ille nō iuste increpare: Expositio. pus eniꝫ debuit videre cām dicendi pp quā aliqs audet dicere, nā si dicit veritatis amore: nō iuste increpat. pręterea nō iuste increpat, si nō pus inspicit ea q̄ qs dicit q̄-lia sunt. naꝫ si ea q̄ dicit sunt vltra cōes hoium opiones, atqꝫ ꝯsuetas traditiones, nō est iustuꝫ vt increpet. qa si nō satisfecit ad plenū: ⁊ alius successor satisfaciet, est di-
H gnus grā: qꝛ inuentorib⁹ sūt agēdę grę. hi eniꝫ aliqd cōtu lerūt: vt eniꝫ dī 2° meta. si Timotheus nō fuisset nō tan taꝫ cantandi haberemus artem, ⁊ si phrynis nō antecessisset: non talis Timotheus euasisset, inqt. Verum non omnes iure ęqualiter increpandi sunt: qꝛ anteqꝫ maledi-cus increpet ad duo respicere dꝫ: quę explicat: sꝫ dicendi causam quę nā sit inspicere opꝫ: qꝛ si fuerit veritatis cā: nō iuste increpabit maledicus. hoc est pmū: ⁊ quo pręte rea mō se hꝫ in credendo ille qui pręsumit, humane ne hoc est fm cōes hoium traditiones, an validius cęteris:

I nã cũ certiores necessitates vel doctrinas q̃spiam poste/
rioꝛ assecutus fuerit:gratias tunc agere dꝫ inuentoribus
sic igit̃ iuste maledicus nõ increpabit Aristotelẽ:quia si
succedet nouus veritatẽ plus attingẽs Aris.habẽdę sunt
gratię quatenus dedit ꝑncipium. Hęc in maledicum.

¶ Nunc ∂o id qđ nobis videt̃:dĩm est. Nã
si natura eoꝝ quę facta possibilia sunt semꝑ
optimũ facit: ⁊ est vt in lationib⁹ rectilineis:
ea pręstabilioꝛ:qua locũ pergit̃ ad superum.
(Diuinioꝛ siq̃dẽ sit locus superus infero)sic
ea qua petit̃ anterius etiã pręstabilioꝛ/ea qua
retroꝛsum itur:dextrũ siquidẽ etiã ⁊ sinistrũ
ita sese habent vt dictũ est:atq₃ dicta dubita/
K tio celũ hr̃e prius posterius ve cõfiteat̃:cau/
sa profecto hęc dubitationẽ diluit. Nã si ita se
hꝫ vt põt optime:hęc erit sane eius qđ dixi/
mus cã. Est.n.optimũ simplici atq₃ icessabi
li motu moueri/si ∂sus ꝑstabili⁹ ẽt id fuerit.

Expositio. ¶ Soluit per syll'm hypotheticũ a positione ãñtis ad po
sitionẽ cõsequentis hoc mõ/si de possibilib⁹ nã facit qđ
melius/⁊ melius est moueri ab ortu versus meridiem:q̃
versus mediã noctẽ.igit̃ motus cęli debuit esse ab ortu
versus meridieꝫ:⁊ non versus mediã noctẽ. Sed melius
est moueri ab ortu versus meridiẽ:q̃ versus mediaꝫ no/
ctẽ.igit̃ motus cęli est ab ortu versus meridieꝫ magis q̃
versus mediã noctẽ.minoꝛẽ videt̃ ꝓbare ꝑmo per simi/
le in lationibus rectis:nã vt in illis motus quo superius
itur est pręstabilioꝛ:diuinioꝛ siquidem sit locus superus
infero:sic in lationibus cęlestibus/ea erit pręstabilioꝛ q̃
itur per partẽ superioꝛẽ terrę. Sed q2 hęc ratio potest re
L felli:q2 ab antipodis forte per lationẽ subterraneaꝫ ibitur
per superius:ideo ꝓbat hoc per aliã rõnem:q2 a dextro
motus erit pręstabilioꝛ si ibit ad ante/q̃ si ibit retro.at
ortus est dextruꝫ cęli:meridies est ante eius.igit̃ per añ
ꝑstabilioꝛ erit mot⁹.ante siq̃dẽ pręstabili⁹ sit retro ipso/
inquit.[Nunc ∂o id qđ nobis videt̃ dĩm est.] ⁊ hoc si
gratię sint inuentoribus habendę:deinde sumit añs:⁊ in
quit.[Nam si nã eoꝝ quę facta possibilia sũt:semꝑ opti/
mum facit]hoc est ꝑmũ:⁊ optimũ est moueri per locum
supra terrã:⁊ hoc ait interponens ꝑma rõneꝫ:⁊ inq̃t.[Et
est vt in lationibus rectilineis ea pręstabilioꝛ:qua locuꝫ
pergit̃ ad superũ(diuinioꝛ siq̃dẽ sit locus superus infe/
ro)sic ea qua petit̃ anterius etiam pręstabilioꝛ ea qua re
troꝛsum itur.]est igit̃ añs suspensiuũ videlꝫ si natura fa/
cit de possibilibus melius/⁊ melius est moueri per ante/
rius cęli q̃ per posteri⁹:⁊ q2 posses dicere meridieꝫ non
esse anterius cęli:aut q2 dextrũ ⁊ sinistrũ non sunt vt di/
ctuꝫ est:dextruꝫ q̃dem in ortu:sinistrũ in occasu:q2 tales
M diũę positionis videlꝫ ante ⁊ retro non sunt in cęlo:vt di/
cunt pithagorei:subdit hęc refellendo/dextruꝫ siquideꝫ
⁊ sinistrũ ita sese habent vt dictum est:atq₃ dicta dubita
tio cęlũ habere prius ⁊ posterius/siue ante ⁊ retro pręsup
ponat atq₃ cõfiteat̃:hic terminat̃ suspensio/quasi dicat/
si hęc ita sunt:cã profecto hęc hoc est q2 locus supra ter/
ram est pars cęli anterioꝛ:dubitationem diluit:⁊ repetit
breuiter totũ syll'm hypotheticũ sic/si per locũ superioꝛẽ
moueri est optimũ:cęlum sic dꝫ moueri. Sed sic moueri
motu simplici ⁊ incessabili ∂sus hãc ptẽ est optimuꝫ.igit̃
sic dꝫ moueri de rõne:ꝑmo ponit maioꝛẽ:⁊ inquit.[Nã
si se hꝫ vt põt optime:hęc erit sane eius qđ dixim⁹ cã.]est
igit̃ maioꝛ si per locũ superũ moueri est optimũ:per talẽ
locũ dꝫ moueri.deinde dat minoꝛẽ:quę est positio añtis/

N ⁊ inquit.[Est eniꝫ optimũ simplici atq₃ incessabili motu
atq₃ versus meridiẽ moueri/repetas positionẽ ɔñtis/vi
delꝫ igit̃ per talẽ locuꝫ debuit moueri. Hęc est Solutio
Aristotelis. ¶ Ex his pꝫ hunc cęli motuꝫ ꝓpter tria esse Qualis
diuinioꝛẽ cęteris.ꝑmo/q2 simplex:vbi enim mistus esset mot⁹ cęli.
ex cõtrarijs:esset cũ labore/⁊ pena:cuius ɔ̃riũ est ꝓbatũ.
Scđo/q2 est incessabilis:⁊ nõ nunc ꝑ meridiẽ:nũc ꝑ me
diam noctẽ:q2 esset cũ interpollatione q̃etis:⁊ ita nõ eẽt
ꝑpetuus. Tertio/q2 est versus ptẽ cęli pręstabilioꝛeꝫ/⁊ a
parte cęli pręstabilioꝛi:vt a dextro per anterius. Nam si
aliter esset:nõ fecisset nã meli⁹ de possibilib⁹/nobilitateꝫ
enim mot⁹ ipse nanciscit̃ ⁊ a ꝑncipio ⁊ a fine/⁊ a medio
per qđ itur in finẽ. ¶ Auerroes quo ad textus ordinẽ ni Quę Auer.
hil recte dicit:verũ circa ꝑ^m suppositũ ꝙ nã facit de pos/ cõmẽ.34.
sibilib⁹ melius:ait hoc patere in aĩalib⁹ terrenis:vbi nã
directa a diuina solicitudie:creauit in illis:nõ nullas res
nõ necessarias:sed tanq̃ meliores:vt oculos:quos nã nõ
ꝑꝑ necessitatẽ creauit:cũ aĩal esse possit abs q₃ illis vt tal
pa.sed ꝓpter meli⁹. Quare si tantam seruat nã circa hęc
O aĩalia terracea ⁊ caduca solicitudinem:q̃to magis circa
aĩalia illa diuina atq₃ immoꝛtalia. ¶ Notat tñ differre Quale meli⁹
melius in ęternis:⁊ melius in sublunaribus. Naꝫ in ęter/ in ęternis.
nis illis aĩalib⁹ ipsũ meli⁹ est necñuꝫ:posse enim in illis
nõ dr̃:nisi vt seq̃t̃ ad necessariũ:⁊ huius cã est:q2 cęlũ ca
ret cã ɔtingẽtię ad vtrũq₃/vꝫ ꝑma mã. In aĩalib⁹ ∂o ter
raceis/melius est posse aptuꝫ magis esse q̃ nõ esse. Nam
lꝫ possit hõ sine oculis nasci:plerũq₃ cũ oculis nascitur.
¶ Animaduerte tñ vt in lib.destru.destru.declarauim⁹ Cõtingentia
in cęlis aĩalibusq₃ cęlestib⁹ non esse ɔtingentiã:sed bene libertas.
libertatẽ:libertas eniꝫ ⁊ ɔtingentia differũt vt dixit Aui
cenna:nam duplex est potẽtia/altera q̃dẽ ingenere intel/
lectiliũ intellectus possibilis:altera in genere sensilium
ꝑma mã:ex potẽtia in gñe intellectiliũ ꝓficiscit̃ in aĩali
libertas:ex potẽtia ∂o in genere sensilium/cõtingentia.
Qua ratione euenit vt penitus mãlia cõtingentiaꝫ solã
habere possint.q2 mãm hñt:intellectũ nõ hñt.aĩalia cęle
stia ∂o solã libertatẽ habere possunt:⁊ nõ ɔtingentiã:q2
intellectũ hñt:mãm vero nõ.homines ∂o ⁊ libertateꝫ ⁊
cõtingentiã:q2 intellectũ hñt:⁊ mãm. Hęc res dilucidi⁹
P perquisita est in libro destru.destru.hęc forte Auerroes.
¶ Dubitat Alexander:q2 Aristoteles prius ꝓbauit ortuꝫ Dubi. Alex.
esse dextrũ:q2 inde est motus ꝑn^m.hic ∂o vi ꝓbare mo/ Que simpl.
tũ inde incipere:q2 est dextrum.igit̃ circulus. ¶ Rñdet
Alexander Aristotelẽ nõ ꝓbasse motũ incipere ab ortu/
q2 ille est cęli dextrũ:sed demõstrauit illaꝫ partẽ esse no
bilioꝛẽ:⁊ hoc vt mihi vĩ exponit Simplicius:volẽs Ari
stotelẽ nõ ꝓbasse motũ cęli incipere ab ortu:q2 locus ille
est dexter:sed ꝙ si incipit ab illo loco/quẽ supposuimus
esse cęli dextrũ.dꝫ ꝓcedere versus meridiẽ:quẽ appella
uimus cęli ante:⁊ hoc mõ nõ est demõstratio:nec circu/
lus:sed rõ ex suppositis:⁊ hęc est veritas:loquit̃ eñi Ari/
stoteles hypothetice/vt visum est. ¶ Dubitat Albertil Dubi. Alber.
la vtrũ sit demonstrabile cęlum esse sphęricum. Rñdet Sol. alberti.
Albertilla generatim de nullo coꝛpoꝛe nec de cęlo posse Q
demonstrari sphęricitatem. Mouet̃ tandem ex hoc q2 a
opposito cõcesso:nullum in naturali ꝑhia sequit̃ impos/
sibile. ¶ Auerroes ∂o Tertio huius cõmen.45.tenet Pđ Auer.
hoc esse demõstrabile:imo in hoc lib.esse demr̃atuꝫ. Ad Declaratio.
hui⁹ aũt ṽitatis declarationẽ est sciẽdũ mediũ demr̃onis pđ ma Auer.
esse interdũ definitionẽ minoris/hoc est subiecti cõclu/
sionis:interdũ maioris hoc est ꝑdicati cõclusionis:qđ q̃/
dẽ qual'r cõtingat:in nostris cõmentationib⁹ libri poste
rioꝝ est dictũ:⁊ ita Aristoteles dictã ɔclusionẽ trib⁹ mo
dis demõstrat/ꝑmo ꝑ definitioneꝫ maioris siue ꝑdicati.
Scđo per definitionẽ minoris siue subiecti. Tertio per

A ipole. p̄ma q̄dē processit ex definitione figurę/est eni3 figura sphęrica figura simplex/& vna/& p̄ma/vna tm̄ linea circa idē centrū cōtenta: & per hāc definitionē p̄cessit p̄ rō. Scđa v̄o ex definitione subiecti siue minoris hoc est definitiōe cęli est eni3 cęlū corp⁹ aiatū p̄ᵐ & a se mobile: & per hanc processit scđa. cęterę rōnes q̄b⁹ vtebat̄: erant p̄ impossibile. Ex his pōt argui ꝯ Albertillā ois ꝓpositio vera atq3 necessaria & per se: quę nō p3 solo terminorum intellectu/cui intell's assentit per definitionē aut subiecti/aut prędicati est demr̄abilis. Talis est dicta quęstio siue dicta ꝓpositio vt nūc suppono. igit̄ est demonstrabilis. ℂ Obiectio illius friuola est: q2 dato opposito multa se quūt̄ ipolia in nāli ph̄ia vt p3 itelligēti. Hęc de dubōne.

ℂ Post hęc motū ipsius vniformē esse/minimeq3 difformez adiungamus ad dicta op3: atq3 hoc dico de primo cęlo. deq3 prima latione. In his enim quę sub illo sunt plures

B lationes conueniunt in vnum iam.

Expositio. ℂ Et de vniformitate motus cęli nūc aggredit̄/vī autez hęc quęstio necessaria/atq3 vtilis: necessaria q̄dē quia in tractando de figura cęli: supposuit motū cęli esse vniformem: quare ne nihil indeclaratū omittat̄: restat nūc & de vniformitate loqui: vtilis v̄o ad q̄ōnē ꝓ primo tractata3/nam dictū est cęlū moueri versus superū/q2 nobilior ps est: posset q̄s ambigere an semp̄ & vniformiter sic moueatur vel quodā tēpore sic/alio nō: ꝓpterea hęc ptractatio vtilis est ad solonē tactā. est pręterea vnū quęsitū per se

C qd ad hūc lib. spectat sume desiderabile/maxime ꝓpter astronomos q̄ vident̄ difformitatē obseruare in motib⁹. ꝓponit igit̄ itentionez: & inq̄t. Post hęc motū ipsius cęli vniformē esse/minimeq3 difformē adiungam⁹ op3 ad dicta cōsequenter: & q̄m duplex est mot⁹ diurnus quo p̄mū cęlū. 24. horis ab ortu in occasum redit iterū ad ortum: alius vagarū stellarū ab occasu in ortū varijs tēporibus rediens ad occasū: declarat de quo nam motu tractatus erit: & perstringit intentionē ad motū diurnū: & hoc inq̄t. [Atq3 hoc dico de p̄mo cęlo: deq3 p̄ma latione] cuius vī causam assignare dicēs [in his. n. quę sub illo sunt plures lationes cōueniūt in vnū iam] & per vnum/pōt intelligi vnū motū: & tūc est sensus q̄ nō vult dicere de alijs motibus/q2 oēs cōueniūt in vnū: quatenus oēs orbes motu raptus mouent̄ hoc motu diurno: & ita q̄cq̄d de illo dicitur etiā per accidēs vī esse dictū de alijs. vel pōt intelligi p̄ vnū: finē vnū: nā3 s̄m astrologos siue dent̄ plures orbes cōcentrici vt Calippus & Eudoxus ponūt/siue eccētrici & epicicli vt Ptolemęus/oēs cōueniunt ad vnū finē v3 ad deferendū vnū planetā/ꝓpterea sunt dimittendi: q̄a numerus illoꝝ tractat̄ in p̄ma ph̄ia: vel tertio intelligi p̄ vnū: rōnē vna3: & tunc est sensus q̄ speciatim non est lo-

D quendū de motibus vagarū: q2 illi motus conueniunt in vnā rōnem cū motu diurno: & ita q̄cq̄d de motu diurno ꝓbat̄/per easdez rōnes pōt ꝓbari de illis: ꝓpterea non est loquendum speciatim de illis: cū in dicendo de motu diurno idem dicatur de motu illarum. Hęc est intentio & expositio intentionis.

ℂ Nam si difformiter mouebit̄: ipsu3 habere augumentū statu3 & declinationē perspicuū est. ois enim difformis latio & declinationē/& augumentū/& statū h3. Est aūt status/aut vnde mobile ipsum fert̄: aut ibi quo fert̄: aut in medio: veluti forsitan his q̄dē quę nā ferūtur in eo ad qd mouent̄. In his aūt quę prę-ter nām ferunt̄: in eo vnde mouentur. in his

E v̄o quę proijciunt̄ in medio/at circularis lationis/neq3 vnde/neq3 quo/neq3 mediū est: q̄ppe cū nec principiū/nec finis/nec medium ipsius sit prorsus. Na3 & tp̄e est sempiterna & in longu3 protēsa: & insectilis. Quare si lationis ipsius nō est status: neq3 difformitas erit. difformitas siquidem ob declinationez atq3 augumentum fiat.

ℂ Proposita intentione/nunc exequit̄ illam: & syllogiꝫat Expositio. cōclusionē ꝓpositaz hypothetice sic/Si motus cęli est difformis: motus cęli habebit aug^m statū & declinationē: vt per definitionē motus difformis p3: sed mot⁹ cęli non h3 augumentū/statum/& declinationē. igit̄ nō est diffor-

F mis. Minor syllogiꝫat̄: q2 oē qd h3 augumentum/statū/& declinationē/h3 vnde/qua/& quo. at motus cęli non h3 vnde/qua/& quo. igit̄ nō h3 augumētū/statum/& declinationē/minor adhuc prosyllogiꝫat̄: q2 oē qd h3 vn̄/qua/& quo/h3 p̄ncipiū/mediū/& finē. p̄n^m eni3 est vn̄. Mediū v̄o qua: finis aūt quo. at motus cęli nō h3 p̄n^m/q2 tempore est sempiternus: nō h3 mediū/q2 longitudine atq3 cōtinuitate est productus/nō h3 finē/q2 est insectilis/atq3 nunq̄ cessabilis. Inquit. [Nam si difformiter mouebit̄/ipsum habere augumentū/statū/& declinationē ꝑspicuū est.] ꝓbat hanc ꝯn̄tiā per definitionē motus difformis: & inquit. [Ois eni3 difformis latio est quę & declinationē: & augumentū: & statū h3] & sic p3 ꝯsequentia: & q2 vult destruere cōsequēs: premittit declarationē terminoꝝ: & in-

G quit. [Est aūt status: aut vnde mobile ipsum fert̄: aut ibi quo fert̄: aut qua fert̄] vt in ipso medio: exemplū [veluti forsitan his quę nā feruntur] status erit in eo ad qd mouetur: dixit forsitan: q2 posterius hoc rōne declarabit̄. In his aūt quę pręter nām ferunt̄: status erit vn̄ mouentur. In his v̄o quę ꝓiciunt̄: status erit in medio. his declaratis destruit ꝯn̄s: & inquit. [At circularis lationis/neq3 vnde/neq3 quo/neq3 mediū] hoc est qua. cuius cām subscribit. d. [q̄ppe cū nec p̄ncipiū nec finis/nec mediū ipsi⁹ sit prorsus] & hoc rursus declarat dicēs/nā & tēpore latio cęli est sempiterna: ꝓpterea nō h3 p̄ncipiū & in longū protēsa hoc est nō pausans in medio/ꝓpterea caret medio: & insectilis hoc est nō desinens in fine/ꝓpterea caret fine. non igit̄ h3 p̄n^m mediū/vel finē. Tūc q̄si epilogat vim rōnis: & inq̄t. [Quare si lationis ipsius nō est status/neq3 difformitas erit. difformitas siq̄dē ob declinationē atq3 augumētū fiat.] Hęc Arist. ℂ Quo v̄o ad v̄ba attinet/videt̄ Dubi. nō esse veꝝ oēm motū difformē hr̄e augu^m/statū & declinationē. Nā motus nālis habet augumentum/& statu3 & nō declinationē: motus proiectorū habet statum/& decli-

H nationem. S. Thomas respondet q̄ verbū illud omnis Sol. Tho. sumit̄ collectiue vt sit sensus in omnibus motib⁹ difformibus hęc tria esse: nō autē in vnoquoq3. ℂ S3 hęc ex- Cōfutatio. positio peruertit textū/exponit eni3 singulare p̄ plurale. Propa sol. ꝓpterea videt̄ Aristotelē p̄ augumentū intelligere ptez auctiorē/per declinationē partem remissiorē. per statu3 partē sūmā: quę esse pōt. hęc aūt in oi motu sunt difformi. nā in eo est ps remissior/intēsior/atq3 sūma quę esse potest: & hoc Aristoteli sufficit. ℂ Scđo dubitatur: quia Scđa dub. ꝓiecta & p̄ternaturalr̄ mota eadē sunt. igit̄ non recte posuit diuersa. ℂ Auerroes atq3 simplicius p̄ proiecta alia/ Sol. Auer. lia intelligunt/quę pro tanto dū3 mouent̄/proijciunt̄/p̄ & simplici. quāto instrumēta motus ꝓijciunt. ꝓpterea vident̄ mobilia esse in triplici differentia apud Auer. quędā quę in Triplex principio accelerant/vt violenter mota. quędam quę in mobilis

I medio, vt aĩalia quedā que in fine: vt que mouenť motu
nālī. huius aūt cā est: q2 violenter mota mouenť ob ipe/
tū/quē ab agente sumūt/nō quāto ꝓpinquiora sunt pn/
cipio/a quo sumpserunt illum/tanto maiorē hñt ipetuz.
aĩalia aūt mouenť ꝓpter expansionē spirituū: qui magis
in medio ꝙ in pncipio expanduntť. nālia xo intenduntť
in fine, ꝓpterea q2 plus acquirūt de desiderio ad finem/
vel de q̄litate motiua: que acqriť ex medio z mobili vt
8. phy. dr. Alexander xo aliter intelligit: quē vide.

Que Auer. comē. 35. De eccētricis z epiciclis.

Digreditur autē Auerro. aduersus mathemati/
cos/z cōcludit pmo de mente Aris.
diuersitatē que apparet in planetis nō eē ꝓpter eccētri/
cos/aut epiciclos: q2 tunc ex oib9 illis motibus nō fieret
vnus motus numero: q2m essent circa diuersa centra/z su
pra diuersos polos: cuius cōtrariū dicit Aristo. in litera:
ait enim ex oibus illis fieri vnū motū/saltē cōgregatio/
K ne. ¶ Tūc arguit cōtra mathematicos/pmo cōtra epici
clos: nam si epiciclus esset: eius motus nō esset circa cen/
trū terre: cuius cōtrariū ait Aris. oēm motū celi esse circa
mediū mundi/omnē leuium e medio/z oēm grauiuz ad
mediū. ¶ Scdo cōtra eccentricos per argumētū factū
cōmē. 32. q2 si darenť/vel esset vacuū/vel darenť corpo/
ra ociosa: vt ibi fuit deductuz. Scdo ad idē, locus totius
z ptis in corporib9 simplicib9 idez est: sed locus toti9 celi
est centrū mundi/silr locus totius sphere vnius planete.
igiť oia erunt cōcentrica. ¶ Sed obycies nam vt in ele
mentis/ita in celis. sed plura sunt loca elementoꝝ: vt ali9
terre/alius aque/z id gen9. igiť celorū nō est vnus loc9.
¶ Rñdet ꝙ secus est de eltis/secus de celis. nā elemē/
ta locanť per extrinseca/orbes p intrinsecū vtpote p cen
trū intra oēs orbes cōtentū. ¶ Tertio arguit logice con
tra hec: vbi debes scire ꝙ demřatio bona est: in qua cau/
sa ꝯuertiť cū effectu/mō lz positis eccentricis z epiciclis:
L pñt saluari z sequanť apparentie: nō ecōuerso apparen/
tys positis/illi sunt/nisi pro nūc/donec inueniť alia causa
melior: que ꝯuertiť cū illis. peccant igiť q2 arguūt a pro/
positione hñte plures cās veritatis ad alteram illarum:
he enim apparentie pñt p eiusmodi saluari: z per alia/q̄
nondū sunt inuenta. ¶ Quarto logice arguit: q2 triplex
est demřatio signi vt ab effectu nobis noto ad cām/cāe
tñ: vt ipsa cā que per effectū est inuenta ad effectū. cause
z esse/siue simplr/que est per cām notā nobis z nature
q̄lis est demřatio geometrica. lz igiť ab apparentys ad
epiciclos sit ꝓcessus q2: eꝫ nullus est: q2 ꝓcediť ab igno/
tis ad nota: sunt. n. apparentie note/eccentrici/z epicicli
ignoti. ¶ Obycit aūt sibi Auer. p arg'm Ptolemei 5° ma
gne ꝯstructiōis/vt p illō qō appet i ecclipsib9: lunaris. n.
eclipsis ē nūc breuis/nūc lōga/breuis cū de vmbra paꝝ
capit. lōga xo/cū multū. B aūt fieri nō pōt sine eccētrico,
igr eccētricū est. ¶ Rñdet Auer. z imagiať lunā moueri
M motu titubatiōis circa quedā pūctū/nō dscribēdo circu/
lū pfectū/atqz sup polis alteri9 orbis sibi cōtinui: sic eniz
titubando pōt esse eleuatio illa sine eccētrico: quē motū
appellat linee leulabie. sz q2 hec solo nō vz/nec est intel
ligibilis: ꝓpea pmittit inuenire astronomiā bonaz. Hec
Pro Astrolog. sūt ꝯ astronomos. ¶ Sz p astronomis sūt obseruatio/
nes marie. Prima qdē est: q2 planeta qñqz maior/qñqz
minor vr. igiť qñqz nobis ꝓpior/qñqz remotior vt per/
spectiui ꝓbant: q̄ rōne opz cōcedere aut eccentricos aut
epiciclos. Hec rō est longi9 tacta a Ptolemeo vt in qnta
dictiōe magne ꝯstructiōis capite. 14. z. 16. ¶ Scda xo
est q2 perceperūt inequalitatē mot9 solis circa medium
mundi/Cū igiť motus solis sit inregularis circa mediuz
mūdi: opz vt sit regulari circa centrū ꝓpriū: q̄re hz aliud
cētrū circa qō regulr moueť/z ita eccentricū: z hec ratio
laudať a Ptolemeo in. 3. dictiōe capite. 3. 3° Ptolemeus N
arguit p diuersitatē eclipsiū: q̄ appet in luna cū eclipsať:
vt fuit deductū. epiciclos xo ꝯcludūt alie apparētie. p9
est q2 obseruata est luna in eadē pte eccentrici qñqz ele/
uata qñqz depressa. hoc aūt p epiciclū saluať. scda est re
tardatio z accéleratio in luna: z in alys planetis directio
z retrogradatio z statio: que esse nō pñt nisi p epicicluz.
Hec pro astrologis. ¶ De re ista hec volo sufficiant ad
hūc librū: nam in codicillo nostro de orbillis persuasi B
apertissimis demřonibus/cōfutaui etiā nōnullas vanas
fictiones aliquorū: qui vt peripatetici videanť: in fabu/
las trudunť aniles. z demōstraui Porphyriū phm/non
minus physicū ꝙ mathe. declarare q̄tenus Ptolemeus
ea que Aris. cepit/perfecit. nūc xo vsqz in tm sit dictū.

¶ Preterea cū oē qō moueť: ab aliquo mo/ O
ueať: difformitatē motionis euenire necesse
est: aut ex pte motoris/aut ex pte rei que mo/
ueť/aut ex pte vtriusqz. Nam si id qō mouet
eisdē nō mouerit virib9: z si id qō moueť/al/
tereť/z nō idē pmaneat: z si vtrūqz muteť:
id qō moueť: difformiter moueri ꝓhibet ni/
hil. at hoꝝ nihil circa celū fieri pōt. Nā id qō
moueť/z primū/z simplex/z ingenerabile/
z incorruptibile/z ois mutationis exps de/
monstratum est esse. Id ēt qō mouet/multo
magis rōni cōsonat tale esse. primi siquidem
primū/z simplicis simplex/z incorruptibi/
lis ingñabilisqz/incorruptibile ingnābile ve
motiuū est. Cū igiť id qō moueť/nō pmuta/
tur/z si est corpus: id qō mouet ꝓfecto non P
mutabitur/corpore cuz vacauerit. Quare z
impossibile est lationem esse difformem.

¶ Scdo arguit hypothetice sic/si oē qō moueť: ab aliq̄ Expositio.
moueť/vt i physicis est ostēsū: difformitatē motiōis eue/
nire neēe est/aut ex pte motoris aut ex pte rei/q̄ mo9/aut
ex pte vtriusqz. Sumas igr maiorē sic/si mot9 celi ē irre
gularis z difformis/neēe est ipz esse difformē aut ex pte
mobilis/aut motoris aut vtriusqz. z exponať istō ꝯñs: nā
si id qō mouet: eisdē nō mouerit virib9/sed nūc remissis
nūc auctis/z si id qō moueť/altereť/z nō idē pmaneat, sz
nūc magis/nūc min9 resistat/z si vtrūqz muteť/motor q̄/
dem ad remissionē virtutis/mobile ad auctionē resiste/
tie: id qō moueť/difformiter moueri/ꝓhibet nihil/imo
est simplr necessariū: Est igiť maior vera/ꝙ si mot9 celi
eēt difformis: oportet aut vt motor/aut vt mobile/aut vt
vtrūqz pmuteť. Destruit ꝯñs z ponit minorē/z inqt. [At Q
horū nihil circa celū fieri pōt] qō ꝓbat per ea que ꝓba/
ta sunt: z inqt. [Nā id qō moueť z p'm] ad qō stat vltima
oiūz eorū que moueňť ꝺductio [z simplex] q2 nō ex cōn/
tis [z igenerabile z icorruptibile] q2 caret mā [z ois mu/
tationis expers] q2 caret ꝯrio [demōstratū est eē.] Id ēt
qō mouet/multo magis rōni ꝯsonat tale eē/pmi siqdem
p'm/z simplicis simplex/z incorruptibilis igñabilisqz/in/
corruptibile igñabileqz motiuū est. demū epilogat vim
rōnis z iqt. [Cū igr id qō moueť nō pmutať/z si ē corp9/
id qō mouet ꝓfecto nō mutabiť/corpe cum vacauerit.]
Quare cum nec ex pte motoris nec mobilis nec vtriusqz
aliq̄ sit pmutatio: ēt ipoſe est lationē eē difformē. pōt igr
sylls categorice sic cōfici: omne qō difformiter mouetur
permutať vel ex pte motoris/vel mobilis/vel vtriusqz.

A Celuz nulla ex parte permutari pōt. igit̄ celū nō difformiter mouet̄. Hęc Aristoteles. ¶ Auerroes aūt reducit demrōnē Ari. ad duas ppositiones, ex q̄bus pōt cōfici vnus syll's: quarū p̄ma est velocitas ꝛ tarditas in motu ex pportione potētię motiuę sup resistentiaz proficiscit̄. nam stante eadē resistentia ꝛ aucta potētia, motus increscit. Sil'r stante eadē potētia, ꝛ diminuta resistētia, mot⁹ increscit. Diminuit̄ aūt aut diminuta po⁹, ꝛ resistētia nō: aut aucta resistentia, ꝛ potētia nō. Quare forsitan nō male sentiunt Calculatores dicentes velocitatū pportionē pficisci e pportione pportionū potentiarū mouentium ad resistentias mobiliū: qđ etiā Auerro. 7. phy. auscultationis sentire videt̄ cōme. 35. ꝛ in. 4. eiusdē cōmen. 71. q̄ res in nr̄is physicis pergrat̄. Scđa ppositio est q̄ motores celoꝝ, celiq̄z ipsi sunt simpl'r inuariabiles, tū q̄a simplices, tum q̄ ingenerabiles, ꝛ mā carent, tum q̄ carent cōtrario. Ex his sequit̄ talē motū esse simpl'r vniformē. Scđo debes scire (vt Auer. indicat) aial moueri pp duo pp̄ter instrumentū vt pp spiritū qui ad mēbra motiua transmittit̄: ꝛ pp̄ter desideriū assequendi aliquē finem: quē nō hz. hinc in aiali motus reddit̄ inregularis p̄mo ex parte spūs: q̄nq̄z q̄dem .n. remisse mouet̄: q̄ nondum spūs expansus est: q̄nq̄z celeriter: cū spūs maxime expāsus fuerit: q̄nq̄z declinat cū spūs est resolutus. Scđo ex pte desiderij: crescit .n. desideriū q̄nq̄z ad motū, vt pp saluationē veluti i lepore: cū venatici aufugit canis rapinā, q̄nq̄z decrescit pp alias cās. ¶ Ex his 2⁹ rō esse pōt q̄re motus celi est regularis, ex parte quidē instrumēti: quia nullū hz resolubile. ex parte desiderij q̄ nullū hz agendi finē aliquē quē nō habeat, sed cōseruādi quē hz. Hęc igitur ratio ex parte motoris ꝛ mobilis sumpta est.

C ¶ Insup ēt si difformis euadat: aut ipsa tota mutat̄: ꝛ interdū velocior, interdum tardior rursus fit: aut ipsi⁹ ptes. ptes q̄dē difformes nō esse pz: iam .n. facta esset stellarū distantia infinito in tēpore: si alia tardi⁹, alia velocius moueret̄. at nulla in distātijs al'r sese hr̄e vi.

Expositio. ¶ Tertio arguit ex parte mobilis tn̄: nam si motus diurnus quo orbis stellatus mouet̄ apud Aristotelē difformiter mouet̄: aut difformitate motus partiū hoc est stellarū, aut difformitate totius lationis. Sed neutro modo esse pōt in celo vt pbabit̄. igit̄ motus celi nō est difformis. Primo pponit maiorē, ꝛ inquit. Insuper etiam si difformis euadat latio ipsa p̄ma, qua stellatus orbis mouet̄: aut ipsa tota mutat̄: ꝛ exponit se dicens ꝛ interdum velocior, interdū tardior rursus fit: vt in lepore spectat̄: qui nunc accelerat, nunc tardat, nunc repedat. aut ipsius partes videlicet stellę: quę in ipso sūt. Hęc est maior, destruit ꝯsequens ꝛ addit minorem, ꝛ p̄mo probat ptes ħ

D est stellas nō difformiter moueri, ꝛ inquit. ⌊ Partes q̄dē difformes nō esse pz. Jam enim facta esset stellarum distantia infinito pręterito in tēpore, si alia tardius, alia velocius moueret̄, at nulla in distantijs aliter sese habere videt̄ ⌋ ut obseruatur. igit̄ stellę illę sunt inuariabiles.

Que Ptole. ¶ Hęc rō est Ptolemęi in libro magnę cōstructionis: pbat enim distantiā stellarū inuariatā esse per obseruationes Abrachis: dixit eniz Abraches stellā in labio meridiano cancri ꝛ stellā lucidā quę caput antecedit hydrę ꝛ stellaz lucidā in cane antecedēte, fere s̄m rectitudinez: nisi q̄ media illarū tendit ad meridiē p digitū cū dimidio: ꝛ longitudines inter eas fere ęquales esse. Amplius earuz quatuor quę sunt in capite leonis, duas orientales videlicet, ꝛ aliam ad caput hydrę esse in linea recta asserit. scripsit etiā Abraches alias: quas omitto. has Ptolemęus suis obseruauit tēporib⁹, reperitq̄z eas cū eisdez distantijs ꝯstitutas: ꝛ cū inter ipsuz ꝛ Abrachen anni fluxerunt circiter. 260. quas cū tāto tēpore māsisse viderit: cōclusit eas semp inuariatas esse. Hęc Ptolemęus. B

¶ Tota vō mutari nō pōt: remissio nāq̄z cuiusq̄z ob ibecillitatē fit. Jmbecillitas vō res est pter nām. ꝛ enim imbecillitates quę cunctis insunt animalibus: pręter naturam accidunt. Ceu senectus ꝛ Tabes.

¶ Hactenus q̄ nō sit difformis penes ptes: q̄ nō penes totū: nunc persuadet. ꝛ p̄mo pponit hoc, ꝛ inquit. ⌊ Tota vō mutari nō pōt, ⌋ utpote ad mutationē tot⁹ celi: cu⁹ cām reddit: ꝛ inquit. ⌊ Remissio nāq̄z cuiusq̄z aialis quo ad corpus ob imbecillitatez fit. Jmbecillitas vō res est pręter nām ⌋ qđ exēplo ostēdit. Et inquit. ⌊ Et eniz imbecillitates, quę cunctis animalibus insunt: pręter nām accidūt vt senect⁹, ꝛ Tabes ⌋ q̄ gręce est phthisis: vt celsus inquit. Hęc est illa: quā nōnulli medici vocant naturalē maciez, siue senilē ethicā: quęq̄z ex diminutione pcedit caloris nālis. Sic igit̄ habemus si celū aliq̄n debilitaretur: oporteret pręter natural'r dispont. Expositio. F

¶ Tota nāq̄z forsitan animaliū constitutio ex talibus constat: quę pprijs differunt locis: nulla enim partiū ipsius suo est in loco.

¶ Posset obijci Ari. q̄ senectus ꝛ Tabes sunt nāles, q̄a cōmuni cursu ꝛ ineuitabil'r aiali accidūt. R̄ndet hęc eē nālia quo ad nām vl'em, pręter nām aūt sunt pticulares. Sunt q̄dez pręter nām particularē: q̄ illa intendit ꝯseruationē indiuidui. Sunt vō s̄m nām vl'em: q̄ illa intēdit cōseruationē vniuersi. Jnquit ⌊ tota nāq̄z forsitan aialiuz cōstitutio ex talibus cōstat, quę pprijs differunt locis ⌋ vt ex quatuor elr̄tis: quare s̄z nām vniuersalē est illa dissolui in propria loca pficiscendo: cōtra tn̄ naturam particularē, quatenus ad illā sequit̄ destructio indiuidui: ꝛ ita imbecillitates quę pp mistionē elemētorū eueniūt, pręter nāles sunt, saltē respectu indiuidui. Hęc ad cauillū. Expositio. G I

¶ Si igit̄ in his q̄ prima sunt, nihil p̄ter nām est (simplicia nāq̄z sūt ꝛ nō mista, sua quoq̄z in regione cōstituta, nihilq̄z prorsus ipsis cōtrarium) imbecillitas profecto nulla in ipsis erit. Quare nec remissio, nec intensio: nam si intensio fuerit: remissio etiam erit.

¶ Complet syll'm: qui hoc mō est, si latio celi difformis est tota: mutat̄ mutatione celi: sed mutatione celi nō mutat̄. q̄ celum nō est mutabile: ꝛ hoc pz. at. si igit̄ in his q̄ p̄ma sunt: nihil pręter nām est simplicia nāq̄z sunt, ꝛ nō mista, sua quoq̄z in regione ꝯstituta, nihilq̄z prorsus ipsis ꝯtrariū: ibecillitas pfecto nulla i ipsis erit: q̄re nec remissio, nec intensio: nam si intensio fuerit remissio etiam erit: ꝛ ecōtra. latio igit̄ celi vniformis est. Expositio. H

Auerroes autē mouet q̄ōnez: q̄ aliq̄s pōt dicere celo nō accidere variationez ex parte mobilis: pp̄ter causas dictas: s̄z variationē ex pte motoris: qui licet in substātia sit inuariabilis: accidēte pōt variari, nam vt aial sublunare accelerat ꝛ tardat motū per voluntatē quę seq̄t̄ appręhensionē alicui⁹ finis: sic ꝛ corpora cęlestia: quę etiaz mouent per appetitum ꝛ voluntatem: quę sequunt̄ appręhensionē alicuius finis. ¶ R̄ndet aliter esse in aialibus illis diuinis, aliter in aialibus sublunaribus. Hęc enim nō mouent se, nisi moueant̄ ab Que Auer. cōmen. 37. Dubi. Aue. Solutio.

I appetibili extrinseco/e quo causat ⁊ surgit cōprehensio: ⁊ ita hec aialia vident moueri per scientiā causatā a rebus diuina. Sʒ illa aialia mouent se/per sciam: que est cā rerum. ℂ Cōtra replicat Auerro. nā illa nos intelligunt/⁊ intelligēdo gubernant nos/igit voluntate intrinseca pñt nūc accellerare/nūc tardare motū: ⁊ si nō pro eorū necessitate: saltē ꝑ nostra. veluti in gubernatore exercitus euenit. ℂ Rñdet sciam illorū esse in actu semꝑ: qꝛ est eorum substātia: quare nihil tunc intelligūt qn prius intellexerūt/nihil prius qḋ nō nunc. hec enim intelligunt intelligendo se. ⁊ per essentiā ꝓpriā. superiora ꝟo ꝑ essentiā superiorū: ⁊ sic scientia illa est inuariabilis/⁊ ita appetitus. Tu si vis: responde ad formā. ℂ Ex his refellit errorē Auicenne: voluit. n. Auicenna cęlū de virtutibus aię habere intellectū ⁊ sensum: dico sensum interiorē vt eum: quem greci phantasias vocant: nos ꝟo imaginationē. intellectū quidē illis Auicenna prębuit vt se ipsa semꝑ in actu intelligāt: sensum vero: vt de nouo hec perciperēt/⁊ pro necessitate gubernent. Qua rōne adhuc quęstio stat cōtra Aristotelem. ℂ Contra obijcit Auerroes enthymematice/si cęli haberent phantasiam: haberēt instrumenta sensuum. ⁊ si haberent instrumēta sensus: essent eis tributa ob salutē: ⁊ si sibi sensoria illa essent ob salutē tributa: pñt accidere eis occasiones/⁊ casus. declarat hoc enthymema/nam vt dr̄ in fine libri scđi de aīa: phantasia est motus factus a sensibus ꝯm actū. igit si habent phantasiam: habent sensus exteriores. ⁊ si sensus exteriores. igit sensoria: que grece organa dicunt sensuum. Hec est pma ꝯñtia. ℂ Scđa deducit: cum enim sensuū dent alijs aialibꝰ ob necessitatē/alij ob melius hoc est ob salutē. tactus quidē ob necessitatem datus est. cęteri ob melius atqꝫ salutem. Ex his sequitur si illa habent sensoria: esse eis sensoria data ob salutem: nam hic finis est. hec de scđa. ℂ Tertiam deduco iterū. nā si ob salutem sensoria tribuit illis natura: cum cōtraria sint apta fieri circa idē. igit illis possunt accidere occasiones/casus ⁊ calamitates/veluti obcecatio/vel fractura cilij: ⁊ id generaliter. n. frustra essent tributa ob salutem. Hec aūt sunt obscena: quare animalia illa hec nullatenus habere necesse est. posset tñ quęri hic an cęli sentiant/vt platonici viri tenere: q̄ res in aliō differat ipsa.

ℂ Pręterea in rationabile etiam est/mouēs ipsum infinito tempore esse impotens/⁊ rursus alio infinito potens. nihil enim tempore infinito pręter naturam esse videtur. at imbecillitas res est pręter naturam.

Expositio. ℂ Quarto arguit ex pte motoris: vbi debes scire motum cęli posse esse difformem vno istorum modorum/vel intelligēdo vno tēpore infinito ipsum intēdi semꝑ. Alio tēpore infinito remitti semꝑ. vel toto tēpore infinito a parte ante ⁊ a pte post remitti solū: aut intendi solum: vel vicissitudinaliter ipsum nūc intendi/nūc remitti/hocqꝫ vicissim infinities redire. Ostendit igit Aristoteles nullo horum modorum

M posse esse difformē: ⁊ pmo q nō sit difformis per hoc q vno tēpore infinito intendit semꝑ/vt in pręterito: alio remittit semꝑ vt in futuro/siue ecōtra. ⁊ arguit hypothetice sic: si motus cęli vno tēpore infinito intenderet/alio ꝟo infinito remitteret: tunc mouens cęlū vno tēpore infinito esset potens. Alio tēpore esset impotens ac imbecille: destruit ꝯñs pmo/qꝛ nihil pręter naturā pōt esse tēpore infinito/nec aperte ante solū: nec aperte post solum: vt fuit deductū in pmo huius. at imbecillitas res est pręter nām: vt in priore ratione est ostensum. igit nō pōt esse tempore infinito ante: aut tēpore īfinito post. ℂ Debes scire q Aristoteles vr̄ diminutus: nō. n. semper remissio causat ex imbecillitate potentię mouētis: sed qñqꝫ experimento resistentię mobilis. igit videt diminutus. dici potest vno mō q etiā hec aucta resistentia erit res pręter naturā: ⁊ sic rō valet vt prius. ℂ Uel dici pōt in hac rōne supponere id quod in prima rōne pbauit vꝫ nullā posse esse variationem ex parte mobilis. nunc pbat q nec a parte motoris. N Dubitatio. Solutio.

ℂ Insuper ēt nec ęquali in tempore id quod est pręter nām/⁊ id qḋ est ꝯm nām existit.

Expositio. ℂ Scđo idem pbat: qꝛ nō pōt ęquali tēpore esse id qḋ est pręter nām: ⁊ id qḋ est ꝯm nām. Tempus enim permanētię rei pternālis minus est tēpore permanētię rei nālis. qꝛ res pręter nālis est rarenter. res ꝟo nālis vt per se intenta est plerūqꝫ. igit tps imbecillitatis nō pōt esse ęquale tēpori potētię. cum imbecillitas sit pręternālis/potentia ꝟo naturalis: vt nunc supponendum est. O

ℂ Itēqꝫ nec omnino potens: vel oino imbecille. nam si remittetur motus: ipse infinito tēpore remittat necesse est. aut nihil aut intēdi semper: vel remitti retro semꝑ potest: erit. n. infinitus: indeterminatusqꝫ ipse motus. Sꝫ oēm diximꝰ ⁊ e quodā in qddā definitū eē.

Expositio. ℂ Scđm mēbrū fuit imaginādo motum vel toto tempore vtraqꝫ ex parte remitti per remissionē potentię motoris. vel toto tēpore vtraqꝫ ex parte intendi per cremētū potentię motoris: hoc vult cōfutare: ⁊ pmo ꝓponit conclusionem/⁊ inquit. Itemqꝫ nec oino hoc est vniuerso tēpore vtraqꝫ ex parte potens/vel oino imbecille vtraqꝫ ex parte. hoc ꝓponit pbare. Et lꝫ illa particula vel grece sit καὶ qḋ videt hic sonū copulatiuū: hic disiunctiuā hꝫ vim. ꝓposita ꝯclusione/pbat illā/⁊ arguit hypothetice a destructione cōsequentis dicens: nam si remittetur motus vniuerso in tēpore ptita a parte ante ⁊ a pte post P ita vt toto tēpore sit remissio: ipse infinito tēpore remittat necesse est. est igit hypothetica siue maior/si motꝰ toto tēpore remittit: infinito tēpore remittet. destruit ꝯñs ⁊ ponit minorē: aut nihil aut intendi semꝑ: hoc est tēpore infinito/aut retro semꝑ remitti pōt. Conclude/igit nō pōt toto tēpore remitti/vel intendi. pbat minorē/⁊ inqt. Erit enim infinitus indeterminatusqꝫ ipse motus: quod iterū destruit dicens: sed oēm diximus ⁊ e quodā in qddā definitum esse: vt pꝫ. 6. phy. igit nō pōt tēpore infinito intendi: vel tēpore infinito remitti oi ex parte. ℂ Sꝫ occurres qꝛ nō est incōueniēs motū cęli esse infinitum ⁊ indeterminatū/qꝛ nō est e quodā in qddā. 6. phy. solum enim. Illud est de motu recto. ℂ Debes scire vt colligit ab Auerroe motū esse terminatum posse dupl'r intelligi/aut ꝯm quātitatē: aut ꝯm qualitatē. Motus quidē rectꝰ quātitate ⁊ qualitate terminatus est. quātitate qdem: qa e quodā est in qddā. qualitate ꝟo qꝛ est finite intensus/vel finite remissus. Motus cęli est quātitate īfinitus: qa non est e quodā in qddā: sed circa qđdam. qualitate ꝟo finitus/qꝛ finite intensus aut finite remissus. ℂ Scđo debes scire q ois intensio vel remissio dꝫ esse finita: quia ois talis est alteratio quędā: ois alteratio est e quodam in quiddā. Tunc ad qōnē/patet impoſe Aristo. si enim toto tēpore motus procederet remittendo. Tunc tempore infinito remitteret: ⁊ sic remissio esset sine termino. hoc aūt est impoſe: qꝛ ois motus pręter circularem diximus esse e quodā in qddā: ⁊ ita remissio cum sit motus alterationis est e quodam in qddā: ⁊ per cōsequens nō infinita. Ex hoc pꝫ q dici nō pōt hāc remissionē esse vniformē ⁊ infinitam: Dubi. Q Solu. Quę Auer. cōmē. 38.

A ꝛ infinitū:qa opꝫ tādem venire in terminum cū ſit ipſa motus ꝛ quodā in gdā. ℂ Et nota φ alij būc textū non intelligūt:nā trāſlatores nō ꝑceperūt bn̄ ꝟba Ariſt.

Quę Auer. cō.38. Auer. ꝟo digrediendo ꝓbat motores orbiū eſſe virtute finitos ac vigore ꝛ poˀ terminatos. Primo/qa ſi motores orbiū eſſent īfiniti:tūc nō differrēt.deducit̄ qa infinitū totum occupat.vltra nō dāť. igiť nō erūt tot quot orbes:imo vnus tm̄ īfinitus.Scdo/ ſi qlibet eēt infinitus:tūc motores ad ſua mobilia nō haberēt ꝓportionē.igiť nō haberēt ꝓprias ꝛ ꝯſtitutas proportiões:ergo dāť:ꝛ ita oēs erūt vnus:eſt eni ablata cauſa dīię. Tertio/ſi qlibet motor eēt īfinitus:tūc motˀ eſſet in nō tpe:nā ꝓportio velocitatū eſt ꝑ ꝓportiōe ꝓportionū potētiaꝝ ad ſua mobilia.q̄re vt ꝓportio īfinita excedit ꝓportionē ꝑ īfinitū:ita motˀ ꝑ īfinitū excedit motū. Quarto/Ari.arguit īfra/ſi orbi adderet̄ aſtrū/aut nō moueret̄:aut tardiˀ moueret̄.Modo ſi motor eēt infinitˀ:

B ſtaret oppoſitū ꝯñtis cū añte.ꝓpter hęc tenet Auerro. motores orbiū eſſe finitos.Ubi debes ſcire φ eē terminatum pōt eē quo ad tp̄s:ꝛ quo ad gradū ꝑfectiōis.Terminatum tp̄e eſt qđ tāto tēpore ꝑdurare pōt:ꝛ nullo maiore.Terminatū ꝟo gradu eſt:qđ pōt eē ſub gradu.a.ꝛ nullo maiore.Quare duplex terminus ꝛ qualitatiuus/ꝛ quātitatiuus/terminus quātitatiuus ſeqtur mām:res.n. eſt in tāto tēpore/ꝛ nō in maiore ꝓpter potētiam materię.Terminus ꝟo q̄litatiuus eſt gradus ꝑfectiōis:ꝛ hic ſeqtur formā:terminus itaqꝫ ꝓportionū potentiaꝝ mouētiū ad ſua mobilia ſeqť mēſurā ꝟtutū ipſoꝝ ꝛ formaꝝ.ℂ Ad qōnē igiť motores orbiū cum mā careāt:nō ſunt tēpore terminati:qa ſunt formę ꝛ differētes/erūt potētię terminatę/ꝛ ꝓportiones terminatę.quę res eſt cōis formis ſeꝑatis/ꝛ mālibus:qa oēs ſunt formę.hęc mā de

C infinitate motoꝝ cęleſtiū:tractať in codicillo nr̄o de īfinitate primi:ꝛ quęre illic multa pulchra ad ꝓpoſitum:ꝛ ſi vis videre an orbis reſiſtat motori:quęre librum deſtructio deſtructionum:nam multa in illa ętate diximˀ: quę nunc non egent retractatione.

ℂ Pręterea idē ſeq̄tur/ſi aliqs eſſe qđdā tēpus minimū ſumat:quo in minore cęlū moueri nō pōt.nam vt neqꝫ ambulare/neqꝫ cytharizare quouis tp̄e aliquis pōt. Sed cuiuſqꝫ actionis definitū eſt minimuꝫ tp̄s:ꝑ h̄ φ ipſa non excedit̄:ſic nec cęlū moueri quouis in tēpore pōt. Si igiť hoc veruꝫ eſt:non erit ſane lationis ſemꝑ intēſio. Et ſi nō erit itēſio:nec remiſſio erit. Silr̄ eni ambo erūt.

Expoſitio.
D ℂ Secūdo idē perſuadet ſic,ſi eſt tp̄s minimū quo cęlū moueť:ita vt in nullo miore moueri poſſit:nō pōt toto tp̄e motus cęli ꝓcedere velocitādo atqꝫ velocitādo:patet eni hoc/qa vbi velocitādo ꝛ velocitādo ꝓcederet motus:nō poſſet dari tp̄s minimuꝫ.Minuiť eniꝫ tp̄s motus velocitato:tūc pono añcedens/ſed dať tp̄s minimū quo cęlū mouetur:ꝛ ſeqtur poſitio ꝯñtis.igiť nō pōt infinito totoqꝫ tp̄e ꝓcedere velocitādo ac velocitādo.Minor ꝓbať per ſilē in oībˀ alijs actionibˀ:in omnibus eni alijs actionibˀ eſt minimū tēpus:quo minore nulla illaꝝ eſſe pōt.inquit.ꝑterea ſup.idē ſeqtur ſi aliqs eſſe qđdāꝫ tempus minimū ſumat:quo in minore cęlū moueri nō pōt. eſt igiť maior ſi cęlū moueť tēpore minimo nō pōt velocitando toto tp̄e infinito ꝓcedere.deide ꝓbat pōnem añtis ꝑ ſilē in alijs motibˀ.ꝛ inqt. Naꝫ vt neqꝫ ambulare:neqꝫ cytharizare quouis in tp̄e aliqs pōt.Sꝫ cuiuſqꝫ actiōis definitū eſt minimū tp̄s:hoc videlꝫ definitiōe φ illa actio nō excediť nec in miore eē pōt/hoc eſt ad hūc ſenſuꝫ φ in illo ſit:ꝛ in nullo miore:īfert pōneꝫ añtis.ꝛ inquit.Sic nec cęluꝫ moueri quouis in tp̄e pōt.ꝛ ita pꝫ cęlū tp̄e minimo moueri.Tūc epilogat viꝫ rōnis.ꝛ inqt.ſi igiť hoc veꝝ eſt:nō erit ſane lationis ſemꝑ itēſio:ſed verū ſup.eſt cęlū moueri minimo tp̄e.igiť nō erit lationis ſemꝑ itēſio.vltra/ex h̄ remouet aliō mēbrū.ꝛ inqt.φ ſi nō erit ſemꝑ intēſio:nec erit ſemꝑ remiſſio:reddit cām.ꝛ inqt.Silr̄ eni ambo erūt:intēſio qdē in minimo tp̄e:remiſſio in maximo:ꝛ vt igitur non eſt minus ipſiˀ minimo:ſic nō eſt maius maximo:ꝛ ita ambo ſimilr̄ ſunt in certo conſtituto tempore.Hęc eſt ratio vt mihi videť.

E

ℂ Eritqꝫ alteꝝ ſi ꝛ eadē qdē velocitate aut maiore intēdiť:ꝛ tp̄s fuerit infinituꝫ.

F

Expoſitio. ℂ Nō imperite expoſitor ſentit circa hūc textū:vult eni Ariſt.ꝑ hūc ſermonē remouere cauillū:naꝫ poſſet cauillator fingere motū cęli ꝓcedere creſcendo ꝑ ꝑtes ꝓportionales miorībˀ ꝛ miorībˀ ꝟſus finē:ꝛ:q̄ auctio nunq̄ tn̄ augeť.vt ſit in miore tp̄e minimo:ꝟbi cā poſſuꝫ fingere cęlū ab ęterno cępiſſe moueri velocitate vt duo:deinde creuiſſe ꝑ velocitatē:q̄ eſt vt vnū illi priori addita ita vt tota excreſceret ad velocitatē vt tria.deide creuiſſe/per dimidiū eidē additū ita vt tota excreſcat ad tria cū dimidio.deide ꝑ dimidiū dimidij eidē additū:ita vt tota ſit vt tria cū dimidio ꝛ dimidio dimidij:ꝛ ſic īfīm:q̄ quidē in caſu motˀ ꝓcederet velocitādo:ꝛ tp̄s minorando:nō tn̄ ita minorabiť tp̄s vt ſit deuenire ad minˀ minimo:qa additio ſit ꝑ ꝑtes ꝓportionales miorībˀ ꝛ minorībˀ:q̄ nūq̄ faciēt vnā velocitatē vltra q̄tuor:ꝛ ſic ſemꝑ erit:ꝛ nūq̄ vltra minimum tp̄s huic igr̄ cauillo.R̄ndet

G Ariſto.dcn̄ argᵐ valere ſi fiat additio per ꝑtes ęquales priori vel maiores:vt ſi motus fuerit velocitatis vt duo: addať tāta velocitas:vel maior:ſic.n.ſequiť eē deueniēdum ad tp̄s in īfīm minˀ.ꝛ ꝑ ꝯñs nō dari minimuꝫ.inqt. Eritqꝫ alteꝝ.i.itēſio in tp̄e in īfīm miore ſi ꝛ eadē vl ęqli velocitate vel maiore motˀ ille augēdo itendiť/ꝓcedatqꝫ.ꝛ tp̄s illiˀ augumēti fuerit infīm a ꝑte añ ꝛ a parte poſt:vt dcm̄ erat.nā ſic nō eſt dubiū nō eſſe deueniēdū ad tp̄s minimū.ℂ Et ſi dicereſ.igiť Ariſt.nō hꝫ motū cęli eſſe vniformē:qa ſaltē pōt itelligi ipm ꝓcedere velocitādo ꝑ additionē ꝑtiū ꝓportionaliū minorībˀ ꝓcedentibˀ ꝟſus finē.ℂ Dici pōt nō hīi ꝯnem ꝑfecte ꝑ hanc ꝓbationē:ꝓpea eſt recurrēdū ad alias rōnes:tūc eni nihil deerit.ℂ Ex his pōt rō calculatoꝝ tolli:qua probāt dari īfīm velocē motū:arguūt eni ſigneť pᵐ momētū ſiue pᵐ iſtās nō eē calefactiōis:ꝛ arguūt in h̄ iſtāti nō eſt calefactio/cū ſit pᵐ calefactū eē:ꝛ imediate añ h̄ fuit calefactio.igiť imediate añ h̄ fuit īfīm velox aliqs motˀ.q̄ꝫ nullū fuit iſtās añ h̄/qn iter illōs ꝛ h̄ fuerit aliqs motus. igiť in īfīm velox fuit aliqs motˀ.ꝑ ꝟba Ariˡⁱˢ pꝫ ſolo:nō eni eſt ipoſſe īfīm velocē fuiſſe aliquē motū nō ꝑ certam velocitatē:ſꝫ ad itellectū datū,h̄ eſt ſyncategorice vt dicūt.debes ſcire φ illā ꝯñā ſi nō erit itēſio:nec remiſſio erit:nā ſilr̄ ambo erūt.ℂ Alex.ꝛ Simpliciˀ velle videť Ariˡᵉᵐ arguere ſic/ſi motˀ cęli pōt velocitari ſemꝑ:pōt debilitari ſemꝑ:ꝛ cō.igr̄ ſi nō pōt velocitari ſemper/nec tardari ſemꝑ poterit.primā ꝟo ꝯñtiā ꝓbant.qa velocitas dr̄ reſpectu tarditatis/ꝛ cō.ℂ Auerroes ꝟo ꝓbat ꝑ hoc qa vna eſt oppoſitoꝝ potētia:qa ſi vnū eſt poſſibile:reliquū alteꝝ eſt poſſibile:ꝛ ſi vnū eſt ipoſſibile/etiaꝫ alterū.vt 2ᵒ topicoꝝ diciť:ſed in textu aliter deduximus: vt patuit.ℂ Auerro.ꝑterea ꝓbat aliter φ motus cęli nō poſſit tardari in infinitū:nec augeri.Primo/qa tā potē

Replica.

Solo

Rō calculatorum.

H

Solutio.

Quę Alex. ꝛ Simplici.

Quę Auer. cōmē.39.

I tia motoris/q̃ potẽtia mobilis est finita τ terminata. Se
cũdo per impoſſe/qa ſi potẽtia motoris remittetur: ve
niet ad tãtam remiſſionẽ vt mouere nõ poſſit ampli⁹. et
ſi intendit/veniet ad tãtam intẽſionem vt moueat ꝑ in
finitũ modicũ tps/τ ſic ad nõ tẽpus τ ita nõ erit motus.
Dubita. Hęc Auerro. ¶ Occurret iunior naꝫ tẽpus quo mouet
cęlum videt maximũ: eo qa in illo mouet: τ in nullo mi
Solutio. nore. igit ſi eſt maximũ: nõ põt eẽ minimũ. ¶ Dici põt
illud eſſe maximũ τ minimũ: nam aliter eſt in ſempiter
nis: aliter in corruptibilib⁹. in ſempiternis eni priuilegio
immutabilitatis oĩs motus eſt in maximo τ minimo tpe:
ſed reſpectu diuerſoꝝ: eſt eni maximũ quo non põt eſſe
maius: eſt ꝟo minimũ: quo nõ põt eſſe minus. Hęc autẽ
ſunt qa motus ille eſt immutabilis τ vniformis. in rebus
ꝟo corruptibilibus quę mouentur motu difformi non
eſt ſic: vt patet in 6° phyſicoꝝ. Hęc de dubio.

K ¶ Reliquũ igit eſt vt dicamus motui ipſi ve
locitatem viciſſim atq3 tarditatẽ ineſſe. Sꝫ
hoc rõne prorſus caret: eſtq3 figmẽto ſimi
le. Pręterea rõni etiã magis accedit/idipſuꝫ
ſi ſit/nos nõ latere. ea ſiqdeꝫ q̃ iuxta ſe ponũ
tur: facili⁹ ſenſu diſcernant. Cęlũ igit vnuꝫ
eſſe/hocq3 ingenitũ atq3 ſempiternuꝫ/itẽq3
vniformi ſꝑ motu ferri: itãtũ ſit nobis dctũ.

Expoſitio. ¶ Tertiũ nũc mẽbrũ refellit: τ ꝓbat cęlũ nõ moueri dif
formiter per viciſſitudinariam cremẽti τ decremẽti dif
formitatem. ꝑmo/qa videt abſq3 rõne τ figmẽtũ. 2°/qa
ſenſu percipit oppoſitũ. inqt. Reliquũ igit eſt vt dica
mus motui ipſi velocitatẽ viciſſim atq3 tarditatẽ ineſſe:
hoc eni fuit tertiũ mẽbruꝫ. Cõtra obijcit. τ inqt. Sed hoc
L rõne prorſus caret: τ qa nihil correſpõdet ſibi in re/erit
figmẽto ſimile. Scdo obijcit qa contra ſenſuꝫ. τ inquit.
Pręterea rõni etiã magis accedit idipſm ſi ſit/nos nõ la
tere: ea ſiqdẽ quę iuxta ſe ponunt: facili⁹ ſenſu diſcernũ
tur. Uñ cuꝫ hoc anno ſit velocitas/alio tarditas: τ ſic vi
ciſſim iuxta ſe hę ponant facile ſenſu diſcernemus: op
poſita eni iuxta ſe poſita magis eluceſcũt. cęterũ epilo
gat oĩa q̃ dixit de toto cęlo: qa vult trãſire ad ptes ei⁹.

Qõ ꝟ mo/tu cęli regu, Querunt vtrũ motus cęli ſit regularis: τ videtur
q nõ qa ille eſt cũ reſiſtẽtia. igit irregu
laris. aĩs pꝫ/cęluꝫ eni reſiſtit motori/vt Auer. ꝓbat hic
per multa ꝟba. ꝯñtia tenet ꝑ id qð videmus in animali:
corpus eni qa reſiſtit aĩę: ꝓpterea motus aĩalis eſt dif
formis. Ari^{les} ꝟo ꝓbauit oppoſitum per multas rõnes.

Põ Alber tillę. ¶ Albertilla facit dĩam inter motũ regularẽ/τ vnifor
mem: ꝓpterea ꝯcedit motũ cęli eſſe difformẽ. nã ptes iu
xta polos tardius: ptes ꝟo iuxta ęgnoctium celerius fe
M runtur. nõ tamẽ cõcedit ipſum eſſe irregulareꝫ/imo regu
larem: qa nõ certo tẽpore velociorem/certo tardiorem.

Cõfutatio ¶ Sꝫ ꝯ hãc ſolõnẽ eſt: naꝫ Ari^{les} ꝓbat hunc motum eẽ
Propã ſol. vniformẽ: verbuꝫ eni illud ὁμαλοσ gręce/latine ſonat
vniformis. ꝓpterea dicerẽ motũ cęli eẽ vniformeꝫ: vbi
aĩaduerſione dignũ motũ cęli eſſe vniformeꝫ rõne pun
cti velociſſime moti: vt rõne capitis arietis vel librę: q
eſt in ſectione ʒodiaci τ ęgnoctialis: qa igit hic punctus
ſemꝑ vniformiter mouet vt in. 24. horis: ideo tot⁹ mo
tus dĩ vniformis. penes ꝟo motũ cęteraꝝ partium/nec
vniformis/nec difformis eſt denoiandus: qa penes illuꝫ
Sol. Joã. nõ dĩ velox vel tardus. ¶ Ad rõnẽ rñdet Joãnes/mo
bile reſiſtere motori τ cęluꝫ reſiſtere motori poſſe bifa
riã intelligi: vno mõ per iclinationẽ nãlem ad aliũ mo
tum illi ꝯriũ/ad quẽ mouet veluti corpus aĩalis reſiſtit
animę: qa graue vel id genus: τ hoc mõ reſiſtere irregu

laritatem efficit: alio modo ꝓpter potẽtiam mobilis ad N
actũ diuerſam: qa mobile eſt potẽtia tale q̃lis eſt motor
in actu: quę reſiſtẽtia eſt in omni motu neceſſaria: τ hoc
mõ cęlũ reſiſtit motori: nã cęlum eſt in potẽtia ad aliqð
vbi: τ ad oppoſitũ vbi: ad qð motor intẽdit. ¶ Sꝫ hę ſo Confutatio
lutio nulla eſt qa cũ infinita velocitate põt ſtare hęc re
ſiſtẽtia diuerſoꝝ vbi: põt eniꝫ cęlũ moueri in duplo ve
loci⁹: τ habere adhuc po^{am} ad diuerſa vbi: τ rurſus in tri
plo velocius τ hãc eandem: τ ita in ifinitũ: τ ſic nulla eẽ
cã quare tãta velocitate moueat/niſi voluntas motoris.
¶ Et lꝫ de hac mã multa dixerim i li° ꝯſtructio deſtru Propã ſol.
ctionũ: dico nunc cęlũ reſiſtere motori poſſe intelligi du
pliciter: vno mõ reſpectu termini: alio mõ reſpectu mo
tus: cęlũ reſiſtit motori reſpectu termini: qa non ꝑmittit
vt inducat ita cito in terminuꝫ ad quẽ/vt motor intẽdit
ſed ſolum. 24. horis: non autem reſpectu motus: qa nõ
inclinatur ad contrarium motum illi quo mouet: τ pro O
pter hoc eſt vniformis. Hęc de quęſtione.

¶ De his ꝟo q̃ ſtellę nũcupãtur: conſequẽs
eſt nunc dicere: τ ex quib⁹ conſtent: τ q̃s fi
guras habeãt: τ qui ipſarũ ſint motus.

¶ Tria nũc de his cęli partibus: q̃ gręce aſtra dicunt/la Expoſitio
tine ſtellę: ꝓponit dicere. videlꝫ cui⁹ nãę ſint: quaſq3 ha
beant figuras: τ qui ipſaꝝ mot⁹ ſint: hęc eniꝫ tria de toto
cęlo ſunt determinata: ꝓpterea reſtat nũc eadẽ de ptib⁹
determinari. ¶ Ordo q̃ſtionis eſt: qa totũ ſemꝑ eſt pte Ordo quę
notius: vt 6° topico. ait Ari^{les}. ꝓpterea tractatus de toto ſtionis.
cęlo ꝑcedit tractatuꝫ de partibus. rõnabilitas ꝟo q̃õnis Rõ q̃õnis
eſt: qa videmus nõ ſemꝑ partem ſeq nãm totius: in ani
mali enim partes τ inter ſe/τ a toto differũt ſpecie: ꝓpea
poſſet idem cẽſeri de partibus cęli/τ ad totũ cęlum/τ ad
ſe. q̃ſtio igitur non caret ratione.

¶ Cõſentaneũ itaq3 maxime rõni eſt: τ ea q̃ P
dicta ſunt ꝯſeqtur: vnãquãq3 ſtellarũ ꝓſite
ri ex h corpore eſſe: in quo lationeꝫ hꝫ. dice
bamus nãq3 aliqd eẽ qð circũferri aptũ ẽ.

¶ Propoſita intẽtione/nũc ꝓſequit: τ ꝑmo de ſubſtãtia Expoſitio.
τ ponit talẽ ꝯnem. vꝫ ſtella eſt de natura eius cęli/ad cu
ius motũ ipſa circũfertur: hoc dicit/τ eẽ ad dicta ſequẽs/
maxime rõnabile: ꝓbat q ſit maxime rõnabile h mo
do: q̃cũq3 vna eadẽq3 motus ſpecie mouent: h ſũt vni⁹
naturę: cęlũ τ eius ſtella vna τ eadem motus ſpecie mo
uent. igitur cęlũ τ ſtella vnius ſunt naturę. inqt. Conſen
taneũ itaq3 maxime rõni eſt τ ea quę dicta ſunt/ſequit
vnãquãq3 ſtellarum ꝓſiteri ex hoc corpore eẽ: in quo la
tionẽ habet: declarat quo mõ maxie rõnabile: τ pręter Q
mittit: quo mõ ad dicta ſeqtur. τ inqt. Dicebamus nam
aliqd eſſe/qð circũferri aptũ eſt: q̃uare cũ ſtella ſit circũ
ferri apta: videt vt ſit ipſa etiã de nã cęli. Uidet etiaꝫ h
ſequi ad dicta: lꝫ ipſe non declaret: qa dictũ eſt parteꝫ et
totũ eſſe eiuſdẽ naturę: quãdo tale totũ eſt ſimplex/atq3
ſimilare veluti de igne dixit in ꝑmo cęli. at cuꝫ cęlum ſit
ſimplex atq3 ſimilare: ſtellaq3 illius pars: erunt igitur
eiuſdem naturę.

¶ Pręterea vt q dicũt igneas eẽ: ideo dicũt
qa ſuperũ corpus ignẽ eſſe aſſerunt: nã rõni
accedit vnũquodq3 ex his conſtare: in qb⁹
eſt vnũqðq3: ſic quoq3 nos dicimus.

¶ Hoc iterum probat per id quod dixerunt veteres: illi Expoſitio.
enim ſtellas poſuerũt eſſe eius naturę: cuius cęlum eſſe
dicebãt: veluti qui cęlũ igneꝫ fatebãtur: hi quoq3 ſtellas
igneas etiã dixerunt. igit eodẽ mõ ſi nos cęlũ eſſe dica
mus natur

A mus naturę quintę: etiā stellas esse eiusmodi naturę di-
Quę Auer. cendum erit: sunt igitur cęlicę naturę. h Aristo[les]. ¶ Ex
cōmē. 41. v'bis Auerrois colligunt differētię inter stellā ⁊ orbē:
prima est qa orbis ipse nō est per se sensibilis: cū careat lu
ce. stella v'o visibilis est: qa lucet. ⁊ ppterea cęlum esse est
demōstratum: qa videmus stellas moueri: cū eni stella
videat moueri: nec moueri possit vt auis in aere: ⁊ vt pi
scis in mari: mouebit ad motū orbis, hinc scimus orbē
esse. Scda differentia est qa stella est nobilior pars or-
bis: qa lucet ⁊ calefacit: cęterum ipsius orbis nō. Ex his
syllogiçat Auerro. omnis pars est de nā totius: stella est
pars cęli. igit stella est de natura cęli. Hęc Auerroes.

De 3rieta-te ptiū cęli. Querit expositor vtrū stella ⁊ pars cęli nō stellata sint contrarię. ¶ Respōdet inter illas nō
esse cōtrarietatem: Tū pmo quia illis non competit ra
tio cōtrarietatis: Tū secūdo, qa qualitates sunt in cęlo
B velut in causa vl'r: quō vlīa sunt in intellectu: ⁊ ita cōce-
Replicę. dit illas esse diuersas: nō tamen 3rias. ¶ Sz replicabis
pmo qa saltē dispositiue vident contrarię: qa differunt
penes rarū ⁊ densū, penes lucidū ⁊ tenebrosum. 2° agūt
Defensio. effectus contrarios. igit sunt contrarię. ¶ Defendi pōt
positio illa: nā Auer. in paraphrase libri metheoro. ait
tales partes solū differre p magis ⁊ minus. q̄libet enim
est lucida: q̄libet etiā perspicua: verū q̄dam est adeo pa-
rum lucida: q nō potest visum terminare: ppterea dici-
tur tenebrosa. q̄libet quoq perspicua, atq piuatiz sit a
dn̄io lucida: ⁊ sic pz ad pmū. Ad 2[m] negatur assumptū:
forte enim ad effectū non cōcurrit reliquū orbis, nisi so
lum per motū: ⁊ hoc mō nō differunt. Verū de hoc supe
De diā stel le ⁊ ptis or bis. rius vidimus. ¶ Secūdo q̄rit vtruz pars stellata ⁊ nō
stellata quę pria est sint spē differētes. ¶ Tenet Tho-
Pō Tho[e]. mas q spē differunt: genere tn̄ cōueniunt: ⁊ hoc qa diffe
C runt densitate ⁊ raritate, luce ⁊ tenebris: q̄ arguūt specifi-
Confutatio cam diām nārum. ¶ Sz hęc positio nō videt peripa-
tetica vt dicemus in cōmē. 49. qa non differūt for[a]: non
mā: non motu: forma qdem nō differunt: qa vna est ani-
ma specie ⁊ numero pertię partis ⁊ stellarū: mā mini-
me: qa oēs sunt ex quinta essentia: q̄ nec est grauis: nec le
uis. Motu quoq neququā vt Ari[les] arguit. igit pria pa
Propā pō ⁊ stellata nō pnt differre spē. ¶ Ratio Thomę nō con
cludit: qa oēs dispōnes sunt in vna ⁊ altera: sz fm mag ⁊
minus vt dixit Auer. Sed de re hac forsitan repetem[us].

¶ Caliditas aūt ab ipsis atq lumen fit ppea
quia aer ab illarum latione conterit. Mot[us]
enim ⁊ ligna ⁊ lapides ⁊ ferrū aptus est i-
tendere. Consentaneum igitur magis est ra
D tioni id ignire qd est igni propinquius. pro-
pinquius autem est aer.

Expositio. ¶ Oēs 3ueniunt in hoc q Ari[les] refellit cauillos vel p-
suasiōes quibus stellas esse igneas veteres concesserūt:
erat autem primus, omne calefaciens ⁊ lucidū est ignis
vel igneū, stellę calefaciunt: ⁊ sunt lucidę. igitur igneę. p-
babant maiorē sic, omnis ignis calefacit atq lucet. igit
per conuersionē in terminis, omne calefaciens ⁊ lucens
est igneum vel ignis. Ad hāc persuasionem respōdebat
Aristoteles: ⁊ videt inuere distinctionē talē q aliquid
potest dupliciter calefacere. Vno modo per essentiam:
quo modo ignis vel igneū calefacit. Alio modo per dis-
positionem siue qualitatem in alio receptā: ⁊ hoc modo
stellę calefaciunt: qa per dispositionem quādā receptā
in aere: ⁊ nō per dispositionē atq qualitatē in ipsis cō
tentam. inquit. Caliditas autē ab ipsis atq lumen fit qa
aer ab illarum latione cōteritur. igitur non per essentiā:
sed per dispositionem illam quę est attritio, in aere rece E
ptam. Hęc est solutio: deinde pbat solutionē: pmo per
locum a minori ad maius, sic minus videt motum ⁊ at-
tritionem posse ignire ligna, lapides, ⁊ ferrum: q̄ aerē:
⁊ ignē. igit si illa ab attritione ⁊ motu igniūtur, aer ma-
xime ignietur. inquit. Motus enim ⁊ ligna, ⁊ lapides, ⁊
ferrū, aptus est intēdere. consentaneum igitur magis est
rationi, id ignire qd fm naturam ⁊ locum est igni ppin-
quius. propinquius autem igni est aer. immo aer est fere
ignis ipse differens parum per locum, ⁊ parum per alte
ram solam qualitatem.

¶ Veluti ⁊ in ipsis q̄ proijciūtur sagittis. hę
nāq ipsę adeo igniūtur vt eliquescat plum-
bū, qd in ipsis est. Et cū hę igniantur: etiam F
aer q ipsas circūdat hoc idē patiat necesse ē.

¶ Apud Alexādrū ⁊ Simpliciū dictam solutionē pro- Expositio.
bat nūc Aristoteles per exemplū: ⁊ forte potest esse rō
probans maiorem pximę rationis: accepit eni motum
⁊ attritionem ignire lapidē, lignū, ⁊ ferrum. hoc itaq p-
bat per exemplum. ⁊ inqt. Veluti ⁊ in ipsis quę pijciun-
tur sagittis. hę nāq ipsę sagittę adeo igniūtur vt elique-
scant plumbū: qd in ipsis est: hoc est exemplū probatio-
nis. deinde quasi epilogat rōnē. ⁊ inquit. Et cū hę igni-
antur: etiam aer, qui ipsas circūdat, hoc idem patiat ne-
cesse est: vt patuit per locū a minore ad magis. Hęc est
vis rōnis. ¶ Debes scire Alexandrum voluisse hoc ar- Alex. expō
gumentū esse per locū a minori quasi ab effectu: h mo-
do, si sagittę igniūtur. igit aer ipsas circūdens ignit. quia
minus vr̄ illas igniri q̄ aerem. ¶ Simplicius v'o vult Simplicij
argumentū esse a causa sic, qa sagittę calefiunt. igit aer expositio
calefit: calefit enim rōne fricationis factę a sagittis: qua- G
re locus est a causa. ¶ Expositor laudat Alexādrū. Ego Quę expo
v'o cū Simplicio sentio: pmo, qa aliter exemplū nō est sitor.
ad propositum. Aristoteles eni per cōfricationem quā Quę ma-
sagittę faciūt in aere, ⁊ per quā calefit aer vult probare gis.
stellas cōfricando aerem calefacere. Si enim videmus
aerem calefieri a confricatione quę fit a sagittis. igit aer
est calefactibilis a cōfricatione: ⁊ ita stellę possunt calefa
cere cōfricando. Secundo, qa dubitatio quę sequit non
esset ad ppositum: supponit eniz aerem calefieri a sagit-
tis per cōfrictionem, ⁊ sagittas calefieri a cōfricato aere.
igitur similiter stellę confricando aerem calefaciūt illū:
⁊ ab illo calefient: nisi igitur expositio Simplicij esset h
dubitatio non esset ad propositum.

¶ Hę igit ipsę ideo calefiūt: qa in aere ipso fe
runtur: qui ob percussionē motiōe fit ignis:
superiorū autē corporū vnūquodq in sphę H
ra fert: vt ipsa quidem non ignianť: aer aūt,
cum sub spheram sit corporis circūnecti: il
lius ob lationem necessario calefit.

¶ Obyciet aliquis Aristotelis cōtra solutionem: nā si la
mina sagittarū sese habent ad aerem: quēadmodū stel-
lę. igitur vt illa lamina calefaciūt cōterendo aerem: ⁊ ca
lefiūt ab attrito aere: sic stellę aerem conterendo calefa
cient: ⁊ ab illo calefient. videt respōdere nō esse simile,
qa lamina feruntur in aere: ppterea calefiunt ab illo. at
stellę cōterunt aerem: nō autem ab illo calefiunt: qa nō
in ipso ferūtur: sed proprijs in sphęris. etiā dico in corpo
ribus corruptibilib[us] esse actionem ⁊ reactionem. at stel-
lę sunt corpa ęterna: ⁊ ppterea dato q in aere ferrerent
non ppterea calefierent. inqt Aristo. hę igit ipsę sagittę
ideo calefiūt: quia in aere ipso ferūtur: qui ob percussio-

I nem: quaʒ aer recipit a sagittis ipsis motione sit ignis. at superiorum corpoꝝ vnūquodqꝫ in sphera fertur, ⁊ nō in aere: ita vt ipsa hec corpora nō igniant̄: qꝛ in sphera feruntur: ⁊ sic negat̄ silitudo. nam sagitte per aerē, ille stelle per spheras ferūtur. forsitan dixeris quonā pacto stelle ille possint aereʒ cōterere cū procul sint, q̄si respectiue, inquit. Aer autem cū sub sphera sit corporis circūuecti: illius oblationem ⁊ ob motū raptus necessario calefit: rapitur enim vsqꝫ ad cacumina mōtium. Ignis enim ⁊ aer motu diurno ferūtur, vt quid motuʒ cometarum deprehendit̄: ⁊ per hāc viam raptus motus cōteritur. ❡ Quo xo ad xba greca attinet verbū illud percussio grece est πληγῶν latine etiā plagam: plaga xo percussio est: vt poeta plagisqꝫ peremptum. Tunsa per integram soluūtur viscera pelleʒ. Et ita per plagam videtur intelligere percussionem quā sagitte agunt in aerem.

K ❡ Et maxime hac in qua sol est infixus. quapropter cū propius iam accesserit, ac exorit̄, ⁊ sup nos est: sit caliditas. ipsas igitur, neqꝫ ignea esse, neqꝫ in igne ferri. de ipsis hec a nobis sint dicta.

Expositio ❡ Adhuc posset Aristoteli obijci, qꝛ tūc omni tēpore esset calor equalis: qꝛ semper est aeris attritio facta equaliter a stellis. Respōdet ⁊ videt̄ velle merito motus esse semp calorem equalē: nō autē merito luminis: ppterea inquit. ⁊ maxime aer ⁊ nos calefimus hac sphera in qua sol est infixus: qꝛ plus alijs lucet: affert signū. d. quapropter cū propius iā accesserit, vt quādo venit ad apicem capitū nostroꝝ. videlꝫ quādo ingreditur cancrū ⁊ exoritur, ⁊ super nos in meridiano fuerit: sit caliditas maxima: que est estiua: demum epilogat: ⁊ sermo patet.

L

Que Auer. cōmē. 42. **Mouet autem** Auerroes q̄ōneʒ verum sol ⁊ stelle aerem calefaciāt conterendo ipm: ⁊ arguit ꝙ nō, qꝛ non tangunt aerem. igit̄ nō

Sol. Alex. conterunt ipm. ❡ Respōdet Alexander nō esse necesse corpus extremuʒ qḋ in aliquid agit mediante alio transmutare illud: velut de pisce qui torpedo dicit̄: hic enim manus mortificat piscatoris mediātibus rhetib⁹: rhetia tamē non mortificat.

Obiectio Themi. cōtra Alexā. ❡ Contra obijcit Themisti⁹ quia exēplum nō est bonū: nam rhetia patiūtur a stupore q̄uis nō passione ea qua manus patitur: ⁊ ita opꝫ vt orbes patiātur a stella solis aliqua passione: ⁊ si non sit similis passioni aeris. Nō non videt̄ que sit hec passio.

Obōo Aui. ❡ Secūdo arguit Auerro. qꝛ nihil potest moueri localiter ab aliquo corpore mediante corpore aliquo, ⁊ corpus illud mediū nō moueri a pmo mouēte. igit̄ si aliqua ps aeris mouetur a sole mediāte parte orbium inferioꝝ: partem illoꝝ necesse est moueri ab illo localiter: qḋ nō apparet.

Sol. Aui. ❡ Propterea rńdet Auerroes: ⁊ sumit q̄dam quoꝝ pri-

M mum est: ꝙ partes celi in agēdo in aerem vel ignē differunt, penes differētiam densi ⁊ rari. ita vt quāto celi ps fuerit densior: tāto agentior erit. Et si dicas in celo non esse densuʒ nec raruʒ: soluit Auerroes in celo nō eē densum ⁊ rarū vniuoce cū denso ⁊ raro in elementis. In elementis eni hec cōsequuntur calidū ⁊ frigidū: in celo densum est: cuius partes ppinquius iacent. rarū xo cui⁹ partes remotius iacent. ❡ Scdm est, ꝙ corpus non agit in corpus solum per virtutē que est in superficie: sed p virtutem q̄ est in pfundo extēsam s̄m extensioneʒ pfunditatis: hoc Auerroes pbat duobus signis: primū est, quia si sint duo corpora eque calida: quoꝝ vnuʒ altero est pfundius q̄uis in superficie eq̄lia sint, vt si ambo pedalia id qḋ est spissius alijs parib⁹ forti⁹ agit: ⁊ hoc per fortiorem virtutem que est gratia maioris pfunditatis: qḋ quidem significat corpus nō modo agere per virtutem existētem in superficie: sed in pfundo. Scdm est, qꝛ si sint duo corpora equalia quātitate ⁊ cōtinentia: semper densius ceteris parib⁹ est agentius: vt ferrū plus q̄ lignū. ⁊ hoc qꝛ in pfundo densius est: virtus enim vnita fortius agit seipsa dispersa. ❡ Ex his sequitur pmo ꝙ in orbe ps stellata est agentior non stellata qꝛ spissior. Secundo ꝙ inter stellas maxime sol est actiuus: qꝛ maior ⁊ spissior omnibus. ❡ Tertiuʒ principale est solem ⁊ stellas esse totius vniuersi partes integrales: nā vniuersuʒ quod ex omnibus orbib⁹ cōstituitur videt̄ esse vt vnum aial colligatum ex pluribus mēbris: cuius animalis est vnus motus vniuersalis vt diurnus, ⁊ plures partiales p ratione partiū. ❡ Ex his vlterius sequitur vt infert Auerroes ptem illam aeris que est in directo solis ⁊ cuiusuis stelle forti⁹ pati, cōteriqꝫ magis, tantoqꝫ magis a stellata q̄ a nō stellata quanto stellata est actiuior atqꝫ magis conteritiua q̄ sit non stellata. tantoqꝫ a sole magis q̄ ab alijs, quanto sol est maior ⁊ spissior. his pmissis pro solutione videtur innuere talem distinctioneʒ ꝙ solem vel stellas calefacere cōtinens nos potest intelligi dupl̄r. Uno mō singulariter ⁊ diuisim sine alijs partibus que sunt medie: ⁊ hoc modo sol non calefacit: qꝛ sic deberet tangere igneʒ vel aerem ipsuʒ: q̄ singulariter calefaceret. Alio mō potest intelligi ꝙ sol calefacit pro tanto qꝛ vniuersuʒ celuʒ in cuius pfundo est sol: habet principal̄r calefacere virtute solis: ⁊ hoc modo calefacit: hec enim virtus a pfundo concaui totius aggregati versus nos vsqꝫ ad concauū vbi sol est vsqꝫ etiā ad vltimuʒ celi vltimi calefacit per virtutem in profundo. ❡ Imaginandū igitur est in medio totius aggregati eē solem veluti in medio aialis cor: ⁊ a virtute profundi cordis calefieri oē extra celuʒ ab illo contentuʒ, veluti a corde animalis calefiunt linteamina: ⁊ vt nō oportet cetera membra iuxta cor calefieri, si debeant linteamina calefieri, sic nō opꝫ orbes inferos et superos qui solem circūdāt calefieri: ⁊ vt non opꝫ linteamina tāgi a corde: sed solū ab aliqua pte corporis: in cui⁹ profundo est cor: sic nō opꝫ continens nos tāgi a sole: sꝫ satis est vt tangat̄ ab aliqua parte corporis in cui⁹ pfundo est sol, ⁊ virtute solis: qua rōne sit vt totū aggregatuʒ principal̄r calefaciat per virtutē solis que est in ei⁹ profundo: ⁊ sol nō nisi vt pars calefacit. ppterea non opꝫ vt tangat̄ continens a sole: sed a celo: ⁊ sic tangit tale corp⁹ calefaciēs ignem: ⁊ ignis postea tactus tāgit aerē vsqꝫ ad nos. ❡ Ex his patent duo. pmum ꝙ principale alterās est totū celuʒ per virtutē in pfundo: ⁊ nō sol per se ⁊ singulariter: vt Alexan. credebat. Scdm est, ꝙ tale vniuersum celū aerē vel ignē calefacit rōne luminis vt dicem⁹ rōne motus: quo eos rapit: ⁊ tertio virtute solis ⁊ stellaruʒ existētiū in pfundo calefacit aerē ⁊ ignē cōterendo: q̄ cōteritio est in aere, ⁊ igne insensibilis quo ad nos: nos. n. sentimus calorē: cōteritionē xo nō sentimus. ❡ Sꝫ con- Replice. Simplicij

tra Auerroeʒ arguit̄ per rōnes Simplicij: qui lꝫ pcessit Auerroē: hec etiaʒ positio Auerrois fuit antiqua. Pri°, qꝛ tunc valles eēnt minus calide q̄ mōtes: qꝛ in eis minor est cōteritio: qꝛ plus a celo remouent̄. Scdo, qꝛ terra est vt pūctum respectu totius celi: sed omne agēs equaliter ageret in pūctum. igit̄ nō totū celum, sed stella agit: respectu cuius terra nō est vt punctum. Tertio, qꝛ tunc equalis deberet eē calor in locis vmbrosis, ⁊ luminosis, qꝛ vbiqꝫ equalis est conteritio. ❡ Thomas negare vi- Pō Tho.

det̄ hanc conteritionē: ⁊ concedit stellas ⁊ celum agere lumine ⁊ motu: nō quidem cōterendo, sed mouendo. ad hoc enim verba Aristotelis accōmodari possunt optime: qꝛ

N (margin, beside line 1 of right column) · O · P · Q

A mega forte per ꝯteritionez nõ vult nisi motuz rapt⁹: vt in textu diximus: ⁊ tũc cõcedit eq̃lez esse calorẽ merito motus rapt⁹ vbiq3 ⁊ semp: variari tñ merito luminis.
Ops Auer. ℂ Auerroes aũt ꝯcedit celũ trib⁹ modis mutare continens ad calorẽ/lumine: vt dicem⁹/motu raptus/vt dixit Thomas: ⁊ ꝯteritione: ⁊ tũc ꝯcedit merito mot⁹ semp eẽ equalẽ calorẽ: nõ aũt merito luminis/nec conteritionis. Primo/q2 attritio fit ꝑncipal'r a toto celo rõne ptis stellatę: sed stella nõ semp est nobis equal'r ꝓxima. scdo/q2 nõ semp equal'r applicat: nã nunc est recta/nunc obliq̃/nunc aliter ꝯstituta. Pręterea ꝯcurrũt et alię stellę alys virtutibus. vt dicem⁹. hac rõne fit vt attritio ipsa non fit
Sol. rõnũ in vniuerso aere eq̃lis: s3 hic magis: illic minus. ℂ Tũc ad rõnes. ad primã ꝯcedit valles ⁊ ptes remotiores a ce-
B lo eẽ minus calidas quo ad attritionẽ: sed quo ad radiorũ reflexionẽ calidiores eẽ. ℂ Ad 2ᵐ dico/ꝙ l3 a celo toto eq̃distet terra: nõ tñ a stella rõne cui⁹ celum conterit aerẽ. ℂ Ad 3ᵐ patet sol. põt eni concedi merito motus alys partib⁹ eẽ eq̃lez: non tñ merito luminis atq3 cõteritionis. Hęc de mẽte Auer. cõcederẽ: ⁊ non video seq aliquod impossibile ⁊ cõsonat ꝟbis Ari^{lis}. ℂ S3 ambiges vtrũ
Dubi. l op-põne Ari. celum vel sol habeat vim hãc attritiuã. Ari^{les} enim inquit caliditatẽ effici/q2 aer ab illarũ latiõe atteritur. igit̃ conterit per motũ raptus: ⁊ ita celũ calefacit motu raptus: ⁊
Solutio. per ꝯñs nõ videt̃ differre mot⁹ rapt⁹ ab attritiõe. ℂ Cõcederem solẽ vim hẽe attritiuã: ⁊ totũ celũ: vex maxime solẽ: q2 est densior atq3 ꝓfundior. hãc tñ vim dicerẽ efficere attritionẽ/mediãte motu raptus: nõ tñ eẽ motũ raptᵘ: s3 aliqd vltra. Tu ꝯsidera: qm̃ h est istẽtatũ ab alys.
C

Scda q̃stio vtrũ lumẽ ⁊ mot⁹ calorez causent. **Secundo** q̃rit Auerroes/vtrũ motus ⁊ lumẽ calefaciãt: ⁊ arguit ꝙ nõ. ꝑ/oẽ calefaciens ꝑ se est corpus ⁊ calidũ. S3 motus ⁊ lumẽ nõ sunt corpora calida. igit̃ nõ calefaciunt. Scdo/oẽ qđ fit gñat̃ a sibi simili: vt in metaphysica dictũ est. at motus ⁊ lumen nõ
Solu. Ari. sunt calida sĩlia in spẽ. ℂ Rñdet Auer. ad 2ᵐ ⁊ ad ꝑmũ insimul/⁊ vult calorẽ effici posse e nõ calore: nec e corpore calido: ⁊ nec eẽ verũ gñatim sĩle fieri a sĩli. hoc enim in substãtys tenet: ⁊ nõ in accñtib⁹. vbi cũ. nigredo fit interdũ a calore: iterdũ a frigiditate: q̃re ⁊ calor q̃nq3 a calore: q̃nq3 a non calore vt a motu ⁊ lumine fit. sic igitur
Replicę ꝯ Auerro. Auerroes vult in substãtys hẽre locũ ꝟba Ari^{lis}. ℂ S3 videt̃ nec in substãtys hẽre locũ auctoritate Ari^{lis}. ꝑ/q2 mures gñari possunt a nõ mure s3 a calore solis diffuso in aere vel aq̃. 12. meta. cõ. 18. Scdo/3⁰ celi. com̃. 56. dicit Auerroes ignem effici/q̃nq3 a motu locali/q̃nq3 ab alte-
So. p Ari. ratione/q̃nq3 ab igne. ℂ Nõnulli p Auer. rñdẽt/dictuz Auerrois eẽ intelligẽdũ de vniuoco virtuali. Sic enim oẽs gñationes fiũt ab vniuoco in virtute. ⁊ hoc mõ mus
Confutatio ⁊ ignis fiũt ab vniuoco in virtute. ℂ S3 h defensio fri-
D uola est. ꝑ/q2 hoc mõ accidẽs etiã ab vniuoco in virtute fit: non eni fit nisi ab eo in cuius virtute est. 2⁰/nihil Aristoteles hẽret cõtra Platonẽ in metaphysica. nã idea eẽt
Propa sol. saltẽ in virtute sĩlis genito. ℂ Melius igit̃ dicerẽ dictũ Auerrois eẽ intelligẽdũ ꝑ exclusionem: hoc pacto/ꝙ tñ in substãtys gñatio est ab vniuoco. q2 in substãtys: ⁊ in nullis nõ substãtys: ⁊ ex hoc tñ nõ sequit vt in omni substã fiat gñatio ab vniuoco. ab exclusiua eni3 nõ sequit̃ vlis/ nisi de terminis trãspositis: ⁊ sic p3 ad obiectiones.

Tertia q̃stio q̃lis ⁊ q̃ mõ mo⁹ calefacit. **Alterius** q̃rit Auerroes q̃ motus calefacit: ⁊ quo mõ calefacit. ℂ Rñdet Auer. talẽ mo-
Solo tum eẽ localẽ: ⁊ nõ alterationẽ/nisi quaten⁹ alteratio est calefactio nec auctionẽ/nec gñationem/nisi q̃ten⁹ generatio est rei calidę. Probat/q2 talis motus est veluti vita 8⁰ physicoꝝ. Secundo q2 videmus ignem per motũ augeri: ⁊ per quietem extingui. ℂ Ad 2ᵐ respondet motum esse perfectionem corporis calidi: ⁊ hoc modo mo- E
tus calefacit/veluti calidi corporis ꝑfectio. ℂ S3 huic Replicę Th.
responsioni obycit Sanctus Thomas intelligens motum esse proprietatez corporis calidi. Primo/quia motus non est proprium calido: cum omnibus corporibus naturalibus cõpetat. Secũdo/nullus posterius est causa prioris. Si igitur moueri fit ꝓpriuz calido: magis erit calor causa motus/q̃3 cõtra/mot⁹ causa caloris. ℂ Pro- Põ Thome
pter hęc tenet Sãctus Thomas motum calefacere: q2 est primus. Nam primuz in vnoquoq3 genere semper est causa alioꝝ quę sunt in illo. ℂ Sed positioni Sãcti Obiectiones
Thomę obycit Joãnes. ꝑmo/q2 si ita esset/non eẽt ma- Joannis
gis cã caliditatis q̃3 frigiditatis: est enim frigefactio motus vt calefactio ipsa. Secũdo/si motus localis vt pri- F
mus calefaceret: tũc motus posteriores vt motus violẽ- Defensio
tus quo sagitta mouetur/non calefacerẽt. ℂ Sed rõnes Ari. ⁊ Th.
Thomę nõ valent cõtra Auerroem: nec illę Joãnis cõtra Thomam. illę Thomę quidez non valent: q2 Auerroes non dicit motum esse ꝓprietatem calidi corporis: sed perfectionez corporis calidi. Modo prima ꝑfectio alicuius subiecti est causa oium eorum quę accidunt illi subiecto: veluti anima quę est prima corporis viui ꝑfectio: est causa omnium accidentiuz corporis animati: ita in proposito q2 motus est prima perfectio corporis calidi: est causa eorum quę accidunt corpori calido: ⁊ ita est causa caloris: qui accidit illi. ⁊ hoc inquit. Cuz igitur corpus calidũ fuerit motũ: erit in vltima sua perfectione: ⁊ cuz fuerit in vltima sua perfectione/tunc calor erit in eo in vltima perfectione: veluti in re existunt oia accidentia quę consequũtur formaz post aduentum formę ⁊ ita Auerroes velle videt̃ motuz comparari ad calorẽ vt anima aut forma ad accidẽtia propria quę cõsequũtur formam. Si igitur hoc mõ Auerroes intelligit: obiectiones Thomę non ꝓcedunt. ℂ Sed adhuc replica- Replicę.
bis/q2 motus est prima perfectio celi: ⁊ tamẽ nõ calefa- G
cit celum. Secũdo/motus est prima ꝑfectio aquę q̃ mouetur: ⁊ tamẽ aqua nõ calefit. ℂ Dici põt Auerroẽ velle ad motuz sequi calorez in subiecto apto nato. q̃le nec celum/nec aqua est. ℂ Illę ꝟo Joãnis minime. ꝑma quidem non: quoniaz primuz in genere soluz est causa eorũ quę sunt in illo genere per se ꝑmo/atq3 intẽta. mõ calefactio est per se in genere motuũ vt per se ꝑmo intẽta. frigefactio per accidẽs: ꝓpterea latio est per se causa calefactionis: per accidẽs frigefactionis interdũ. Scdm minime: q2 etiaz motus violentus est primus in genere motuũ/respectu alterationũ ⁊ id genus: l3 non sit ꝑmus respectu lationuz: ⁊ hoc sufficit ad hoc vt ille alterationem efficiat. verũ vtrũ positio Auer. sit vera: in fine dicemus.

Quarto q̃rũt vtrũ lumẽ calefacit: dicẽdũ per se 4ᵃ q̃ő/an lumẽ calefa-
patere lumen calefacere. Tũ q2 loca vmbrosa vident̃ frigida respectiue. Tum scdo q2 videmus ciat.
plenilunia esse calidiora. calefacit igitur: ⁊ magis cũ re- H
flectitur radius ad perpẽdiculare: duplicat̃ eni tunc radius. Adhuc magis cũ rady cõgregant̃ vt appet in speculis cõcauis. nemo igit̃ dubitat ꝙ calefaciat. ℂ S3 de modo est dubio: cui rñdet Auerroes ⁊ dicit ꝑmo/ꝙ sicut motus nõ per se calefacit: sic nec lumẽ. dicit 2⁰ vt motus calefacit quatenus est ꝑma perfectio corporis calidi ad quã sequitur calor vt accidẽs ꝓpriuz/sic lumen est prima perfectio corporis calidi: ad quã sequit̃ per se ipse calor. ℂ Aliter rñdet imaginando stellas eẽ formal'r calidas vt dicit in libro de substã orbis: ⁊ tunc cũ lumine miscetur calor stellarũ: ⁊ ducit̃ ad nos: venit eni lumen cõmixtuz calori. persuadet hoc ꝑ q2 stellę ⁊ orbes cõicant in lumine/⁊ trãsparẽtia/igit̃ nõ icõuenit cõicare in calore. Se-

I cundo auctoritate Ari^lis^.naȝ luna eſt filia terrę in opaci tate ⁊ diſſormitate.igiť ſol ſimilis igni in luce ⁊ calore. Tertio auctoritate aſtrologoꝝ.naȝ hi poſuerūt aliquas ſtellas calidas/aliquas ſiccas formaliter.

Quita qō **Quinto** q̄runt vtruȝ ſtellę cauſent frigiditatē per ſe. Rńdet Auerroes corrigēdo dictū aſtronomoꝝ:⁊ vult ſtellas per ſe ꝓprie oēs eē calidas/humectare vo/⁊ frigefacere/⁊ exiccare per reſpectuȝ:ꝑſuadet hoc:qꝛ ſi aliqua ſtella eēt frigida maxīe eēt luna.modo Ari^les^ ait noctes in plenilunio eſſe calidas:⁊ in hoc errat Auicēna/qui tenet ſtellas per ſe frigefacere/exiccare aliquas/humectare aliquas.h̄ ex cōmen.

Circa dcā Auerrois ¶ Sȝ videť mihi ꝑmo circa hęc q̄daȝ dubitanda:q̄daȝ reprobanda: q̄daȝ corrigenda. Primo dubitať/qꝛ dixit primo motum per ſe calefacere quatenus eſt ꝑma perfectio calidi. Deinde dicit motuȝ ⁊ lumen ꝑ accidēs calefacere. Ecce euidens cōtradictio eſt.

K ¶ Videť etiā falſum:qꝛ ois cauſa per accidēs eſt/aut caſualis/aut remouens ꝓhibens/aut cōiuncta cauſę per ſe:quarū nulla pōt eſſe motus vel lumen.

Deſēſio ꝓ^i^. ¶ Defendi pōt Auerroes:nā dicit cā per accidēs vno mō/qꝛ non agit per vniuocationē rationis ⁊ nois:⁊ ſic/ois cauſa ęquiuoca eſt cauſa per accńs:⁊ hoc mō itelligit Auerro. alio mō diciť per accńs vt diſtinguiť contra cauſaȝ quę agit ſm naturā:⁊ hoc mō vult eē cauſam per ſe:qꝛ ſua nā motus ⁊ lumē caloreȝ agunt. ⁊ ſic pȝ ſolutio ad rōneȝ.

2^a^ dubita. ¶ Scdo dubitať qꝛ ſi ſtellę eēnt formaliter calidę:tūc ſtellę cōtrarię eſſent elńtis frigidis.2° eē formalr calidū videť eſſe ignis. ¶ Dici pōt ſtellas eſſe formalr calidas:nō qdē calore elemētario: ſed calore ꝑ ęquiuocationeȝ nois:qui eſt velut vita oiuȝ nāliuȝ reruȝ: quare ceſſat ꝑma obiectio:hic eni calor nulli ꝯtrariatur:cuȝ non ſit elńtarius.ceſſat etiā ſecūda:eſt enim ſtella calida

L nō per calorē elńtariū:ideo nō eſt ignis.

Reſpōſio Auerrois ¶ Sȝ reſpondendus eſt Auer.in eo qō ait lumē calefacere nos:qꝛ venit cōmixtuȝ calido ſtellarū:hoc eni eſſe non pōt/niſi lumen eēt corpus:qō ſibi calorē illū incorporaret:⁊ veheret euȝ ad nos:vnuȝ eniȝ accidēs nō pōt alteri miſceri vt in libro de gňatione diciť. ꝓpterea hic ſecūdus modus quo lumē calefacit eſt ipoſſibilis:niſi aliter intelligatur. ¶ Ideo melius eſt dicere iuxta primū modū ꝙ lumen ſic calidius virtualr:q̄ in ſubiecto apto nato extrahit caliditateȝ formalr de potentia ad actū:nec eſt credēdū lumen efficere hāc caliditatē/vt agens:qꝛ accidēs non eſt per ſe agēs:ſicut nec per ſe ens:ſed vt inſtrm̄ ſtellaruȝ:q̄ virtualiter ſunt calidę. Quo etiam mō nā eſt dōm attritionē vel motuȝ efficere per ſe calorem in aere vel igne: nā cū motus nō ſit per ſe ens:nō pōt eſſe per ſe cā:ſȝ eſt imaginandū calorē effici a cęlo ſtellisq̄ȝ calidis virtualr per attritionē vel per inſtrm̄. Amplius/nō eſt imaginan

M duȝ exhalationē iflāmari a motu:nec aial dū moueť calefieri per ſe a motu:qꝛ nec motus hoc efficere pōt q̄tenus eſt fluxus formę:quia ſic eſt reſpectiuus:nec ꝓ forma fluente:qꝛ ſic eſt ipſa vbi fluētia:q̄ ſunt quālitates quantitas nō eſt de ꝑncipijs actiuis. ꝓpterea eſt dōm exhalationē iflāmari a motu velut ab inſtrō:ꝑ ſe vo a cōtinēte:in quo moueť. Aial ēt effici calidū effectiue ꝑncipalr ab ipſa ſui aīa:a motu vo per accńs ꝑ quāto facit ꝑtes fricari:⁊ ita forma rei mobilis per ſe efficit caloreȝ. Motus vo eſt diſpoſitio q̄dā mediāte qua calor efficiť.

De q̄lita^bus^ ſtellarū. **Ulterius** circa h̄ dubitāt vtrū aliquę ſtellę ifrigidēt/aliq̄ humectent/aliq̄ exiccēt/quēadmodū aliq̄ calefaciūt.

Pō Auer. Tenet Auer.ꝙ oēs calefaciūt:primo/qꝛ oēs mouenť ⁊ lucēt.igitur oēs calefaciūt. vt h̄ rō Ari^lis^ ꝑ metheoroꝝ. Scdo/qꝛ frigiditas ⁊ ſiccitas nō ingrediunť opus naturę.igiť cū ſtellę maxīe nos ꝯſeruēt nō debēt eē frigidę/nec ſiccę. Tertio moueť ex reflexu N

marisnā per ſex horas creſcit inſequēdo lunā:ꝑ ſex decreſcit. Hoc ꝑ tāto phyſici aiūt qꝛ aq̄ in ꝑn^o^ ortus lunę rareſit a calore lunę:⁊ ita caleſit/deide ꝯdēſať ⁊ frigefit. igiť luna calefacit:quę minus videť calefacere. Quarto Joānes arguit ꝑ Auer.qꝛ ſi ſtellę frigefacerēt: maxime ignē frigefacerēt:qꝛ agēs nāle forti^us^ agit in ꝓpinquū q̄ȝ in remotū.

¶ Obycit aūt Sanctus Tho.ꝯ hāc pōnē:ꝑ/ Obiōnes Thomę.

qꝛ tūc cęterę q̄litates eſſent ꝑ accńs in vniuerſo:qꝛ non per ſe eēnt itētę a cęlo. Scdo/qꝛ formę elńtoꝝ ſūt virtutes cęli.igiť ⁊ q̄litates:dans eni formaȝ dat ꝯñtia ꝑ ſe ad formā. Tertio/mūdus iſte iferior regiť ab illo ſupiori:h̄ aūt nō eſt niſi qꝛ quęcūq̄ȝ hic fiūt depēdēt ab illo:aliter nō eēt cā vlis oium. Quarto/oēs formę cōtinenť actu in ꝑmo motore:⁊ po^us^ in ꝑma mā: vt dicit ipſemet Auerro. 12.meta.cō.18. Mō ꝑmus motor h̄ efficere nō pōt niſi mediāte cęlo: vt.8.phyſi.auſcultatiōis dič ipſe.cōmē.15. O

Ultimo Ari^les^ 2° de gňatione.ingt.oēs formas has cōtineri in terminis:vocat aūt terminos corpora cęleſtia:vbi expoſuimus:qꝛ in illis eſt terminus cuiuſlibȝ rei nālis.

¶ Rńdent nōnulli/cęlū hęc oia agere mediāte calore: Sol.aliq̄ȝ

oēs eni formę fiūt a cęlo mediāte calore:quia frigiditas fit ꝓpter magnā diſtātiā a fonte caloris vt in terra ⁊ aq̄. humiditas in aere ⁊ aq̄ ꝑꝑ aliquā approximationeȝ:calor vo ꝑꝑ vicinitatē:oia eni pro rōne ſitus ad calorē videnť in ſuis q̄litatib^us^ a ſtellis dependere vt Auer. videť dicere in lib. deſtru^o^ deſtru^m^. diſpu.ꝑ^a^ in ſolōne duby.12. Imaginādū eni eſt calorē oēs efficere qualitates diuerſimode ſumptū:vt eni in regione ignis cōſtituiť in tanta ad cęlū diſtātia calorē ⁊ ſiccitatē efficit:vt vo in regione aeris calorē ⁊ humorē:qꝛ maior eſt diſtātia:vt in regiōe aq̄ adhuc in maiore diſtantia humorē ⁊ frigiditatē:vt in P

regiōe recipiť terrę frigiditatē ⁊ ſiccitatē:eſt eni tūc maxime diſtās:⁊ ſic oia facit calor diuerſimode ſumptus.

¶ Nos vo ſolebam^us^ dicere/cęlū poſſe itelligi eſſe cām Sol.ꝓpria.

qualitatū vno mō ꝑ ſe vt cā imediata:⁊ h̄ mō ſoli^us^ caloris eſt cā per ſeq̄ȝ ꝑ illū cūcta ꝯſeruat. Scdo vt cā vniuerſalis:⁊ ſic cū cauſis ꝑticularib^us^ efficit diuerſas q̄litates:frigiditatē qdē cū aq̄:humiditatē cū aere velut hominē cū hoīe:ſol enim ⁊ hō hoīem gňant.

¶ Nūc vo h̄ Auer.poſitio vī mihi erronea:ꝑmo ꝯ ꝑmā ſolōnē:quia Confutatio

calor ꝑ ſe nō efficit niſi calorē:vnū eni agens nāle nō facit niſi vnū:per accńs aūt pōt efficere ꝯtriū.igiť ſolū elementa calida eēnt ꝑ ſe itenta a calore cęli/ſtellisq̄ȝ ipſis elńta frigida ꝑ accńs:ſicut ꝑ accńs a calore ꝯficiūtur.

¶ Cōtra 2^am^ vo ſolōnē:qꝛ tūc cęluȝ cā eēt calidoꝝ elementoꝝ duplr/gňalis/⁊ ꝑticularis:cęteroꝝ vo non niſi gňalis cā.mō hoc nō videť:qꝛ oia ſunt de ꝑfectiōe vniuerſi/⁊ mūdo neceſſaria.

¶ Contra oēs vo eſt obſeruatio aſtrologoꝝ:qꝛ videmus in vno eodēq̄ȝ die eē calorē intēſuȝ ⁊ frigus itēſuȝ:imo in eadē hora vētū moueri frigidū:⁊ ſtatiȝ ceſſare ad calidū:h̄ aūt nō pōt eſſe niſi ꝙ cęterę ſtellę habeāt dñiuȝ in die:merito quaꝝ ꝑꝑ diuerſitatē ꝑdñioꝝ:efficiať nūc caliditas/nūc frigiditas:aſtronomi eni obſeruarūt qn̄ Saturnus in anno hȝ dñiū/facere annū gňatiȝ frigidū:qn̄ in quarta anni/facere 4^am^ frigidā:quādo in mēſe:facere mēſem frigidū:qn̄ in ſeptimana:facere ſeptimanā frigidā:qn̄ in die facere diē frigidū: quādo in hora facere horā frigidā:⁊ plus obſeruarunt in ortu diei plerūq̄ȝ factā eē caliditatē:in meridie frigiditateȝ. Mō talis diſſormitas nō pōt eē a ſolis lumie ⁊ motu tm̄:nec ſi oēs calefacerēt:qꝛ ab vniformi non ꝓuenit diſſorme.igiť in mane calor fit ꝑꝑ dñium Martis. In meridie frigus ꝑꝑ Saturnū.igiť aliq̄ ſtellę calefaciunt/ Pō Ptolemęi.

aliq̄ exiccāt/aliq̄ humectāt/aliq̄ frigefaciunt. ¶ Et h̄ eſt

poſitio

A positio vera Ptolemei q Saturno frigiditaté ¶ siccitatē ptbuit. Ioui téperiē: Marti vredinē: soli calorez: Veneri téperiē: Mercurio vtrūq: Lune humorē. ¶ Tūc ad rōnes pro Auer. factas. rñdeo q non oēs p lucē calefaciūt: qa lz lumen vt lumen calefaciat: tñ vt tale lumen videlz Saturniū vel Martiū nō calefacit: sic de motu dico, lz motus vt motus calefaciat: nō tamē vt mot' talis planete cū tali cōfiguratione: vt eni cōtinuum vt cōtinuū est diuisibile in īfinitū: nō aūt vt ligneū vel cereū: sic lumen vt lumē est calefactiuū: vt vō Saturniū, est frigefactiuum: vt Iouiū temperatiuū: vt Martiū vstiuū: ¶ vt alterius atq alteri' stellę instrm, alterius atq alterius qualitatis effectiuū: sic quoq motus: vt eniz motus est calefactiuus: vt talis stellę cū tali planeta cōstitut', est frigefactiuus, vel calefactiuus, vl nā stellę cuius est ¶ ad quā est qualitatis effectiuus: ¶ hoc mō nos nō ponimus
B influentiā aliā a motu ¶ lumine. Albertilla vō cōcedit lumen ¶ motū calefacere: sed recurrit ad influentiā: q pōt per se frigefacere. ¶ Ad 2m dici pōt frigiditatē ¶ siccitatem nō ingredi opus naturę quo ad viā: nō aūt quo ad alia: multa eni bona ex his emergunt. ¶ Ad 3m de luna astronomi reducunt motū illū ad similitudinez occultam: vel forte ad lumē lunę ¶ motum eius: qa tale est. ¶ Ad 4m dico non maxime ignez frigefieri: qa adsunt plures causę cōseruationis eius illic: quales nō sunt in his inferioribus. ¶ Ex his pz Auerroē nō itellexisse Arilem. Arilem enim vt puto nō differt a pncipe mathematicoꝝ Ptolemeo. Arilem eni nō plus dixit, nisi q celuz calefacit continens nos motu, ¶ lumine: ex hoc nō habet nisi q lumen vt lumē est effectiuū caloris: silr motus vt motus: cuz q
C tamen stat lumē, vt Saturniū, eē frigefactiuū, vt Martium eē exiccatiuuz vt deniq instrm alterius ¶ alterius stellę eē alterius ¶ alterius qualitatis effectiuuz. silr ¶ de motu censendū: vt eni stella differt specie a stella vt dicemus: sic lumē a lumine ¶ motus a motu. Auerro. autē nō faciens dñiaz inter p se ¶ p accidēs: generatim voluit oē lumē quatenus lumē: ¶ h lumē quatenus h lumen: ¶ oēm motū quatenus mot' est: ¶ hūc motū, qtenus h motus calefacere: ¶ nō est ita: est eni verū p se: ¶ falsuz p accidēs vt ipse ait in multis. 6° physicę auscultationis. cō. 15. peruenit aūt Ptolemęus ad hāc rē ex obseruatione, quā rez celestiū obseruatores fecerūt circa stellaruz affectiones: vt docet in p apotelesmatū: circa lunę cuz sole configurationes. Pręterea. anonymus qdaz Ptolemei interpres, ¶ Porphyrius Phs in eruditionib' docent h
D esse obseruatuz multis ¶ multis seculis Saturnuz ¶ Iouez quādo cū sole cōmeāt in aquario hyemē efficere téperatā: cū vō Mars p Cācrum ¶ Leonē: ęstatez facere ęstuosaz: ¶ in aliqs id gen' simil obseruatiōe diu cōpertuz est. Hęc aūt nō sunt cōtra Arilem, qa vltra motū ¶ lumē non ponunt influētiā: imo sunt additiones ¶ declatiōes eius qd Arilem cląz scripsit. Ptolemęus. n. nō min' pipateticus q mathematicus phibet ab oib'. Hęc de qōne.

¶ Cū aūt ¶ stellę ipsę trāsferri videanē: ¶ celū totuz: aut vtriqz qescentibus: aut vtrisqz cōmotis: aut altero quiescente, altero cōmoto fieri translationem necesse est.

Expositio. ¶ Tria de stellis ptractare proposuit, subam, siue nām, mot' illarū, ¶ figuras: egit de suba ¶ nā: nūc ¶ de motib' qbus mouenē pponit disputare. ¶ Aiaduersiōe dignū

Ars inueniendi. Arilem rez hanc nācisci arte inueniēdi, quā ¶ in posteriorib': ¶ in 6° topicoꝝ docuit. In arte vō inueniendi, vt dicit Philoponus posterioꝝ 2°. ¶ p, est aliqd vt cōcessuz, ¶ aliquid vt qsitū: qd igiē qd in psenti qōne est cōcessum esse

E celū ¶ stellas apparere moueri: hoc eni vt cōcessum supponit: qsituz vō est: quonā mō illud eē possit: trib' enim modis fingi pōtant imaginādo celū ¶ astra qescere: mota tñ apparere quodā extrinseco moto vt dicem': aut imaginādo vtraq ppria incessib' atq motib' moueri: seruata tñ quadā regula. Aut imaginādo vnū qescere, alterū moueri. qd qdez esse pōt vt astrū qescat: ¶ celum moueaē: vel ecōtra vt celū moueaē quiescatq astrū. oib' .n. his modis apparētia mot' illoꝝ saluari videē. ppterea qsituz est quonā hoꝝ modoꝝ apparētia illa fiat. ¶ Sz dubitaē pmo, qa videē hęc qō ex dictis soluta. igiē nunc inutilis. dcm est eni stellā eē densiorē sui orbis ptē veluti illius nodū. Ex veritate hac sequit stellam moueri ad motū orbis, veluti nodūz ad motum tabulę. ¶ Indicat Auerro. solonez: nā qstio est soluta qsi per accñs ¶ de secūdaria intētione: nūc vult soluere principalr: id eniz qd ppriis principiis declarari pōt, est melius si p se declaret. ¶ Secūdo dubitaē circa cōcessuz: supponit enim celū ¶ stellā apparere mota. vñ in gręco scribiē φαίνεται qd latine est videnē. Sz dcm est stella solum videri moueri: non orbē: qui nō fit per se sensilis. ¶ Rñdet Auerroes in eodē cōmē. stellas appere motas p sensum: celū per existimationē siue cōiecturā: ¶ hoc satis est p cōcesso. vel referri pōt hoc ad duplicē motū quē vagę stellę habēt. diurnū videlz ¶ ppriuz: ¶ sic argumento sensus haberi potest stellas pluribus motib' moueri: ¶ de hoc est quęsitum propter quid est.

Dubita. pº

Quę Auer. cōmē. 43.

F

2º dubō.

¶ Ambo igiē quiescere terra ipsa qescente, īpossibile est. nō enim fierent quę apparent. at supponatur terram quiescere.

¶ Nūc icipit destruere mēbra: quia syllis est diuisiuus a destructiōe mēbroꝝ ipoliuz sufficiēter enumeratoꝝ ad alteri' mēbri pōnez. ¶ Debes scire vt Auer. ingt sophistas vt heraclitanos opinatos eē h sublunaria oia eē in cōtinuo motu: illa vō celestia eē firma ¶ semp qescētia: ¶ tūc apparētiā p quā videnē stellę moueri ab ortu in occasuz enitebanē soluere p motū terrę, dicētes ita ō stella cōtigere vt de motu ripę qñ hō moueē in naui pp motū visoꝝ in quo visio ipsa pficiē: vt ēt narrat Ar. in li. de somno ¶ vigi. h ēt cōfirmari pōt p sile in ebrioꝝ: qui circunstātia oia moueri apparēt: pp vertiginē spirituū oculi vt docet Phs in 3° pticu. pblem, pblemate. 9. Aris. igiē reprobat hoc syllo hypothetico sic, si terra qescit ipoē est illa qescētia eē ¶ videri mota. sed supponaē nūc terram qescere: qa īfra pbabiē. igiē ipoē est illa qescētia videri mota. ¶ Quo vō ad vba attinet: debes scire Aristote. adiecisse. Nō eni fierēt q apparent. Ex quo vbo vt sumit Auer. pōt formari rō absoluta. Nā dato q de terrę quiete aliqs dubitaret: adhuc habemus argm: nā cōiunctiones stellarū, oppositiones, directiones, ¶ retrogradationes, ¶ cętera id genus per motū terrę saluari nō pñt. propterea adiecit. Neq eni fierent q apparent. sup. dato q terra moueretur. Hęc Aristo.

Expositio.

G

Quę ex Auer.

M

H

¶ Restat igiē aut ambo moueri: aut alterum quiescere, alteꝝ moueri. Si igiē ambo mouentur: absurdū emerget, stellaꝝ vz ¶ orbiū velocitates pares eē: vnaqueq enim ęq velox erit, atqz orbis in quo ferē. Sil' sigdē cū orbib' in idez rursus redire videnē. Accidit igiē stellā suo in orbe circulū descripsisse, ¶ orbē lationē suā peregisse, atqz suaz circūferentiam descripsisse.

I Expositio. ¶ Scdo pbat q nõ põt fingi orbem z stellã motibus p pprijs seorsũ moueri. z arguit sic, si stella z orbis pprijs seorsũ motib⁹ mouerent: tũc parib⁹ velocitatib⁹ eq̃les circũferẽtias describerẽt. Deducit h̃ ↄ̃dinõalis siue mensurã in quãto tpe stella ab vno pũcto imaginario. vbi gr̃a. ab ortu circũferẽtiã describẽdo totã redit ad ortũ: in tãto tpe orbis describẽdo circũferẽtiã redit ad eũdẽ pũctũ. z sic parib⁹ velocitatib⁹ mouent̃. Primo pponit id qd̃ restat disputãdũ. z inqt. Restat igit̃ aut ambo moueri: aut alterũ qescere, alterũ moueri. Qd̃ qdẽ ambo nõ mouent̃: pbat. z inqt. Si igr̃ ambo mouent̃: absurdum emerget vz stellaꝝ z orbiũ velocitates pares eẽ. deduc̃ vnaquaq; n. eque velox erit atq; orbis in quo fert̃. probat h̃ dicens, sil' siqdẽ cũ orbib⁹ in idẽ rursus redire vident̃, stellã videl; p sensum, orbẽ p existimationẽ. igit̃ K pariter mouebunt̃ z eq̃ celeriter. pp̃ea dat totã hypotheticã. z inqt. Accidit igit̃ stellã in suo orbe circulũ descripsisse, z orbẽ lationẽ suã peregisse, atq; suã circũferẽtiã descripsisse. ita vt parib⁹ velocitatib⁹ mota sint. ¶ Quo vo ad vba attinet debes scire q a cõi trãslatiõe mutaui nõnulla vba: nã grece verba illa, suo in orbe circulum descripsisse, sunt ἄστρον διεληλυθέναι τὸν κύκλον vt vbũ vbo reddã est, stellã circulũ trãsiuisse. qd̃ cuz min⁹ sonet: illo pacto trãstulimus: nã vbũ illd̃ διεληλυθέναι etiã p descripsisse legim⁹ qñq;. Cetera patẽt. ¶ Disputat aũt Auer. de quo motu loquit̃: cũ pbat seq stellã pari velocitate moueri cũ suo orbe. z vĩ mihi qd̃ supfluũ: qm̃ intelligi põt de vagis, z de fixis. Alexan. de ipsis vagis: Simplici⁹ vo de fixis intelligit. l; rõ Arist. hz locũ in oĩbus: nã cõparat stellã ad suũ orbez: mõ q̃cũq; sit: rõ est eadẽ.

Quẽ Auer. cõ. 44.

Dubitatio. L ¶ Sz vĩ rõnẽ hãc qua Aristo. deducit ↄ̃triã esse nullã: nã cũ orbis nõ vz possũz fingere ipm moueri pp̃o motu, z stellã pp̃o, sed disparib⁹ velocitatib⁹: qa vel orbis celeri⁹, vel stella celeri⁹ itelligi põt. nec rõ vz. supponit eni eẽ motũ pari velocitate orbez describere circũferẽtiã, z stellã: hoc eni cũ nõ vĩ. negabit̃.

Solutio. ¶ Dici põt z bñ hoc nõ posse fingi. p̃mo, qa est suppositũ ea in. 24. horis moueri. 2⁹, qa vt deducerẽt̃ orbis diuiderẽt̃, vel rarefieret: vbi. n. stella tardi⁹ moueret̃: z orbis velocius: necessario stella finderet orbẽ: vel rarefaceret ipm. e;̃ z si stella celeri⁹ mouebit̃: Aris. igit̃ hãc pt̃ẽ nõ d'struxit: qa p ea q̃ dicturus est: relinq̃tur ↄ̃futata. h̃ res nõ fuit mihi lenis.

¶ Nõ est aũt rõni conueniens vt velocitates stellaꝝ z magnitudines orbiũ eãdẽ habeãt rõnẽ. Naz q̃cũis orbes velocitates eius pro-
M portionis hr̃e quã z magnitudines hñt, non sit absurdũ. imo necessariũ: vnãquãq; tamẽ stellaꝝ que in his sunt, nullatenus habere rationi cõsentaneũ est. Naz si illa necessario sit velocior: q̃ per maiorẽ orbẽ fert̃: stelle si orbes suos mutuo cõmutabũt: alterã velociorem, alterã tardiorẽ fore perspicuũ est: qua ratione nullum motum habebunt pp̃rium: sed ab ipsis orbibus ferrentur.

Expositio. ¶ Nũc vult destruere ↄ̃̃tiaz ita ponit q̃ si minorẽ. debes scire q orbes siue circuli q grece cycli dicunt̃: hñt velocitates magnitudib⁹ pportionatas: quia maior orbis in eodẽ vel eq̃li tpe veloci⁹ mouet̃: z ita maior velocitas ẽ in maiore magnitudie: z l; velocitates sint in orbib⁹ s̃m proportionem magnitudinũ: hoc non est in stellis: ita vt stelle habeant in velocitatibus pportionẽ s̃m pportionem magnitudinũ orbiũ: itaq; stella habeat in velocitate pproportionẽ ad aliã: quã orbis suus habeat in magni- N tudine ad orbẽ alterius stelle. est igit̃ intẽtio pbare vnã stellã nõ hr̃e in velocitate talẽ pportionẽ ad aliã: q̃lem suus orbis hz ad orbem alterius. qua rõne euenit vt ipa nõ moueat̃ necessario pari velocitate cũ suo orbe. Naz orbis ad orbẽ semp in velocitate pportionez seruat: nõ autẽ stella ad stellã. Hoc pponit. z inqt. Nõ est autẽ rõni cõueniens vt velocitates stellaꝝ z magnitudines orbium eãdem habeãt rõnẽ, hoc est nõ est rõni cõsonum: vt ita se habeat stella ad stellaz in velocitate: sicut orbis eius ad orbẽ alterius in magnitudine. Nam q̃cũis orbes velocitates eius pportionis hr̃e quã z magnitudies habent, nõ sit absurdũ: imo necessariũ: vnãquãq; tñ stellarũ que in his orbibus sunt hr̃e nullaten⁹ rõni ↄ̃sentaneũ est. est igit̃ hec ↄ̃clusio, nõ opz vt qualis sit pportio magnitudinis orbis ad magnitudinẽ orbis, talis sit stelle in O velocitate ad stellã. vbi causa. nõ opz vt q̃lis est proportio orbis Mercurij ad orbẽ Lune in magnitudie: talis sit pportio Mercurij ad Lunã in velocitate. Et hoc probat, qa tunc Mercuri⁹ qui est in orbe maiori erit velocior Luna: q̃ est in orbe minore: aut igit̃ est nãle, z necessario vel casuale, nõ nãle: qa si fieret trãslatio stellaꝝ de orbe ad orbẽ: ita vt Mercuri⁹ saltaret in orbẽ Lune: et Luna in orbẽ Mercurij: tũc Mercuri⁹ efficeret̃ tardior, z luna velocior. igit̃ nõ necio nãliter. Inqt. Nã si illa necessario sit velocior: q̃ per maiorẽ orbem fert̃ stelle si orbes suos mutuo cõmutabũt: alterã velociorẽ, alteram tardiorez fore pspicuũ est: cuius ↄ̃triuz erat ante cõmutationẽ orbiũ. q̃ rõne nullũ motũ habebũt pp̃rium: sed ab ipsis orbib⁹ ferent̃: qd̃ est pp̃ositũ. debes scire q hec cõclusio nõ sequitur p̃cise ex nũc dictis: sed addita est: q̃ posterius cõplebit̃.

P Obiectio ¶ Obycies fortasse casuz nõ eẽ possibilez. vz q fieri possit orbiũ transpositio.

Solutio. ¶ Sol. pz: orbiũ. n. trãspositio p tãto est impossis, p quanto stella est ps sui orbis illi ↄ̃tinua: vbi aũt sit ps discõtinua, z p se pp̃riũ habeat motũ: casus est imaginarius, z possis: qa motus vnius nõ depẽdet ex motu alteri⁹, z sic erit possibile vnũ trãsponi in alio: z hoc mõ valet id qd̃ Arist̃ˡᵉˢ ait.

¶ Sin aũt casu id accidit: nõ erit pfecto rõni ↄ̃sonũ vt in oĩbus orbis sit maior, sil' atq; latio stelle q̃ in ipso est velocior. vnã enim vel duas hoc pacto sese hr̃e, nõ est absurdũ. oẽs vo silr sese hr̃e signẽto sile est. Preterea ẽt in his q̃ nã sunt nihil fortuito euenit. Insup etiam id quod vbiq;, z in omnibus est a fortuna non proficiscitur. Q

Expositio. ¶ Hactenus q non sit nãle stellã in velocitate sese hr̃e ad stellã: vt orbis ad orbẽ in magnitudie pbatũ est. Qd̃ vo nec casuale: trib⁹ rõnib⁹ pbat. p̃, qa q̃ casu eueniũt: in paucioribus ↄ̃tigũt. at in illis hoc est in oib⁹. 2⁹, casuale nõ est in his q̃ sunt a nã. stelle z orbes sunt a nã. 3⁹, casuale non est vbiq; z semp. at hec sunt vbiq; z semp. Quare non est casuale. Ex his põt hr̃i q nõ q̃li pportiõe orbes sese hñt in magnitudinib⁹: tali stelle se habẽt in velocitate. z tũc habebit̃ stellã nõ moueri pari velocitate cũ suo orbe: qa tũc semp hr̃et velocitatẽ pportionatã magnitudini orbis. qd̃ est nũc destructũ.

Dubitatio. ¶ Sz ambiges, nã Arist. vĩ cõcedere casum in vna vel duab⁹ stellis, z negat illũ in oib⁹. igr̃ ↄ̃cedit casuz in celestib⁹.

Solutio. Solui põt vt Auer. innuit Ari. nõ eẽ locutũ assertiue, s; hypothetice. q. d. non esse cõtra nãm casus: vt in vna vel duab⁹ id esset.

¶ Atqui si orbes qescunt: z stelle mouẽtur:

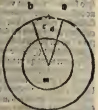
eadem

A eadē rursus absurda: ⁊ sīlr erūt. Eueniet.n. eas velocius moueri: q̄ sunt extra: ⁊ velocitates esse pro orbium magnitudinibus.

Expositio. ¶ Tertiū mēbrū erat alterū imaginādo quiescere/alterū moueri: h aūt eē pōt imaginando vel orbes quiescere: ⁊ stellas moueri p illos: vel ꝙ orbes moueri ⁊ stellas quiescere in eis: reprobat pmū. ⁊ inqt. Atq̄ si orbes quiescant: et stelle mouent: eadē rursus absurda/⁊ silr erunt: eueniet enī eas stellas velocius moueri q̄ sunt extra/ h est in exteriori orbe: vt Mercuriū velocius luna moueri: q est in orbe exteriori/⁊ velocitates esse pro orbiū magnitudinibus: q̄ semp Mercuri⁹ mouebit̄ in. 24. horis in tanta pportione veloci⁹ luna/in quāta ei⁹ orbis est maior orbe lune. ¶ Ambigit Auer. q̄ licz illud ipose sequat̄ si orbes ⁊ stelle ppriis motib⁹ ⁊ seorsum mouent̄: nō tn̄ seq videt̄ vbi cęlū quiescit ⁊ stella sola p se mouet̄. ¶ Rn̄det Auer. illud seq pro tāto/q̄ oēs stelle mouent̄ motu diurno atq; in eq̄li tpe: cū enī in eq̄li tpe circuant: illa stella q̄ in maiore est orbe/velocius mouebit̄ ⁊ q̄ in minore tardius: q̄re velocitates pportionabunt̄. ¶ Scdo mag ad rē dubitabis: nā cauillator posset dicere Mercuriū ⁊ Lunā nō in diuersis orbib⁹ moueri/sed vnū eē cęlum oīum: in quo mouent̄ circulariter veluti piscis in mari: vel auis in aere. ¶ Dici pōt ꝙ Aris. supponit duo/pmū est/ipsos saltē describere circulos imagiarios in. 24. horis: ⁊ 2ᵐ est/circulū Mercurij esse maiorē/ꝙ pz/q̄ mercurius mouet̄ supra Lunam: q̄ Luna eclipsat Mercuriū ⁊ nō ecōtrario: tūc idem sequtur/ac si eēnt veri orbes.

C ¶ Cū igit̄ neq; vtraq; neq; stellam dūtaxat moueri sit rōni ꝯsentaneū; restat orbes qdē moueri/stellas xo quiescere/⁊ infixas in ipsis orbibus ferri. hoc eni mō tm̄ nullū absurdū euenit. velociorē eni eē maioris circuli celeritatē ꝯsentaneū est rōni/si orbes circa idem centrū sint cōstituti: queādmodū eni in ceteris corpus maius velocius latiōe ppria fertur: sic ⁊ in orbicularibus. nā earuz portionum que ab eodez auferunt̄ centro/maioris orbis maior portio ē. Quare equali in tēpore maior orbis iure circūferetur.

Expositio. ¶ Ex his ꝯcludit mēbrum quęsitū. ⁊ inqt. Cū igr̄ neq; vtraq; neq; stellam dūtaxat moueri sit rōni consentaneū: restat orbes qdem moueri: stellas xo quiescere (supple a proprijs motib⁹) ⁊ infixas in ipsis orbib⁹ ferri. ¶ Quo xo ad xba attinet infixas grece est ἐνδεδεμένα / latine / siue infixas/siue firmatas/siue cōstitutas/queq; non sunt vt claui: sed vt nodi in tabulis.

D Hoc est mēbrū quęsitū. deinde pbat hoc p id qd ad ipsū nullū sequtur repugnās. Primo/cū veritate huius mēbri stat orbē maiorē vt illuz Mercurij celeri⁹ ferri orbe lune ⁊ Mercuriū in suo orbe in eodez tpe. xbi cā. in hora maiorē arcū describere. Mercuri⁹ enī p motū diurnū ad motū sui orbis describit in certo tpe arcū ab ortu in culmē. a. b. Luna xo in eodē tpe ab ortu in culmē arcū d. c. igit̄ Mercuri⁹ veloci⁹ fm sui orbē fert̄. inqt. Hoc.n. mō tm̄ nullū absurdū euenit: velociorē.n. eē maioris circuli celeritatē siue motū consentaneum est rōni: si orbes circa idē cētrū sunt ꝯstituti, qd saltē verū est quo ad motū diurnū: de quo loqmur. ⁊ hoc pbat a silī in corporib⁹ rectis. ⁊ inqt. Queādmoduz eni in ceteris vt in corporibus rectis veloci⁹ ppria latiōe fert̄. sup. corpore minore: si tpe equali ambo ferunt̄: sic ⁊ in orbicularib⁹: nā earuz partiū siue portionū/siue arcuū q̄ ab eodē auferunt̄ centro/siue sup eodē describunt̄ cētro/maioris orbis maior portio/siue arc⁹ est vt arcus. a. b. orbis Mercurij maior est arcu. d. c. in orbe lune: si videlz describant̄ sup centro m. fm eādem lōgitudinē. vz ab ortu in culmen: quo motu ferri supponūtur eodem in tempore: ⁊ ita mot⁹ Mercurij describens arcū. a. b. celerior erit motu lune describentis arcū. d. c. apponit cōclusionem: ⁊ qd dicit pz. F

¶ Insup celuz accidet non diuelli/⁊ pp hoc ipsum: ⁊ etiam quia declaratum est totum ipsum esse continuum.

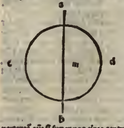
Expositio. ¶ Scdo ostēdit nō sequi 2ᵐ ipose. ⁊ inqt. Insup cęlū accidet non diuelli vt in illo mēbro accidebat/⁊ pp h ipsz: qd nunc diximus. vz. q̄ stella mouetur ad motuz orbis: ⁊ etiā q̄ declaratū est/totum ipm cęlū esse continuum.

Dubitatio. ¶ Forsitan dices Aristo ipose seq qn̄ stella moueret̄ p profundū cęli: sed qn̄ mouet̄ per supficiē q̄ aial mouetur per supficiē terre/⁊ nō diuellit terrā. Sz bn̄ talpa q̄ sub terra fertur: terrā diuellit.

Solutio. ¶ Dici pōt Aristotelem supposuisse stellam moueri p pfundū: nā si moueret̄ in supficie inter orbē ⁊ orbē relinq̄ret post se vacuum.

¶ Preterea cum stelle ipse rotūde sint: queadmodum ⁊ ceteri sentiunt: ⁊ nos qui ex illo corpore in quo sunt/illas facimus/conuenienter cōcedimus. rotūdi quoq; ipsius duo sint per se motus/rotatio ⁊ cōuersio: si stelle per se mouebuntur: altera harum motionum mouebuntur. G

Expositio. ¶ Prima rō sumpta erat p cōparationē stellaruz ad orbes: 2a sumit̄ ex pte fig̃e stellarū: supponit aūt duo. pmū est/oēs stellas eē rotūdas/qd pbat: Tuz auctoritate ceterorū: Tuz p ea q̄ dixit. dixit.n. stellas eē de nā cęli. igitur erūt de fig̃a cęli: q̄cūq; n. ꝯueniūt in nā: et in fig̃a ⁊ accntibus eēntialib⁹ ꝯuenire vident̄. inqt. Cū stelle ipe rotunde sint: queadmodū ⁊ ceteri sentiūt: ⁊ nos dicim⁹ ꝯuenienter ad dicta nr̄a q̄ stellas facim⁹ ex nā eius corpis in q̄ est. Hec est pma suppō: q̄ est legēda cū nota suspēsiōis. Secūda est/vnūquodq; rotūdū. xbi causa. lunaz posse itelligi moueri duob⁹ modis/aut rotatiōe/aut ꝯuersiōe: rotaret enim luna si a cētro terre p centruz lune vsq; ad cōuexum vltimū octaui cęli traheret̄ vna axis perpendiculariter q̄ sit. a. b. ⁊ circa hāc axem super illos polos ppetuo volueret̄ veluti rota molēdini circa cētrum propriū. H

Cōuerteret̄ aūt si super nos circa centruz. m. volueretur ab ipso. c. in. d. redeūdo in. c. ad modum quo veges vel rota carri circūuoluitur. Hec est secunda suppositio. Deinde

I ponit consequens si inquaꝫ ita est vt stelle per se moue-
antur: ex quo sunt rotunde/altera harū motionū moue-
Dubitatio. bunt. ¶ Sꝫ occurres/nā veges pt moueri defluēdo: ⁊ p
conuersionem. igit potest adhuc intelligi stella moueri
Solutio. defluendo: cuius nihil meminit Aristo. ¶ Dici potest ta-
lem defluxionis motū eē rectū/at rotūdis p se nō cōpe-
tit motus rectus: maxime his rotūdis/que sunt alterius
nature ab elētis/elētariisqꝫ rebus: ppea Arist. omisit.

¶ At neutra moueri vident. Nā si rotabūt:
in eodē profecto manebūt/⁊ locū non mu-
tabunt: videntur autem locuꝫ mutare: vt et
omnes dicunt.

Expositio ¶ Facta diuisiōe ostēdit illas nō moueri motu rotatio-
nis: nā qcūqꝫ motu rotatiōis mouent: manent in eodeꝫ
K situ/⁊ locū fm subiectū nō mutāt: veluti de rota molendi-
ni dicū est. at stelle vident locū mutare cū discurrāt ab
ortu in occasuꝫ: vt etiā alii oēs ꝯcedunt. Inqt. At neutra
motiōe moueri vident: p qꝫ nō rotatiōe: nā rotabunt in
eodē pfecto situ respectu poloꝝ ⁊ cētri mūdi manebūt/
⁊ locū nō mutabūt fm māsm. at vident locū mutare vt
discurrere ab ortu in occasuꝫ vt et oēs alii dicūt. igr stel-
Cauillus le nō mouent motu rotatiōis. ¶ Fortasse cauillabis as-
Solutio. serens illas rotari cū aliqua defluxione versus occasuꝫ:
hoc pfecto ablatū est: nā defluxus competit his q recto
motu mouent: quatenus celestia moueri nō pnt.

¶ Insuper etiā oēs qdē ꝯsentaneum est rōni
eodē motu rotare. at sol stellaꝝ solus hoc fa-
cere vr/cū exorit/atqꝫ occidit. Et hic nō per
se: sꝫ ob distātiā a nrō visu. visus. n. lōge sese
L extēdēs ob imbecillitatē vacillat: q qdē for-
sitā cā est/vt et stelle fixe micare videant. va-
ge vero nō micare. Uage nāqꝫ stelle qa ppe
sunt: visus sui cōpos ad ipsas ptingit. Ad fi-
xas vero lōge valde diffusus vibrat. Tremor
aūt ipsius facit vt hec vibratio/stelle ipsius vi-
deat. Naꝫ differt nihil visus an res que cer-
nitur vacillet.

Expositio. ¶ 2° idē vr psuadere p locū a maiori ad minus. Nam si
stelle rotarent: maxie sol rotaret. Declat: qa sol stellaruꝫ
solus h facere vr cū exorit atqꝫ occidit. at sol non rotat.
qa hic nō p se appet rotare: sꝫ ob distātiaꝫ a nrō visu. de-
claraf. nā visus lōge sese extēdēs ⁊ pfusus ob imbecillita-
tē quā in conatu ꝯsequitur vacillat: huius signū est/qa idem
visus forsitā cā est vt et stelle fixe micare videnf. vage
M vero nō micare. vage nāqꝫ stelle qa ppe sunt/visus potēs
⁊ sui ꝯpos ad ipsas ptigit. Ad fixas vero lōge valde diffu-
sus vibrat. q vibratio visus appet eē stelle. nam q ad vi-
brationē dat nihil visus an res q cernit vacillet. Sic igr
appet solē ipm nō rotare: ⁊ tn maxie rotare vr. igit nul-
Dubi. Aui. la stella rotat. h Aristo. ¶ Dubitat Auerro. qa nō vr sol
cōmē. 45. scintillare ob distātiā: nā sol ppior ē Ioue: ⁊ maior. ⁊ Iu-
piter nō scintillat. igit nec sol ob distātiā scintillare debet.
Sol. Auer. ¶ Rndet Auer. ⁊ ꝯcedit solē nō scintillare ob distātiam
vt rō cogit. Sꝫ ob lucis potentiā/⁊ excellētiā: signū huius est/
quia in ortu ⁊ culmine scintillat atqꝫ occasu. In meridie
nāqꝫ solū ob lucis excessuꝫ scintillat. In ortu vero rotare
vr ⁊ scintillare ob lucis excessuꝫ/⁊ medii crassitudinem:
atqꝫ turbulētiā: est. n. tūc aer vaporibus plenus: q in nocte
exhalauerūt: atqꝫ inspissati erāt: ⁊ sic ꝯcedit ipse rationes.
Cōfutatio ¶ Sꝫ h solo est de directo ꝯ textū. ait. n. Arist. solē scin-
Sol. Alex. tillare ob distātiā. ¶ Alex. ait solē vibrare siue titubare

in ortu pp apparētiā duoꝝ motuūqꝫ tūc videt. ¶ Nec N
h solo est ad textū: nec vera in se: vt olbus credo eē notuꝫ. Qual solu.
¶ Dōm igit ad talē solis titubationē concurrere medii Alexādri.
crassitudineꝫ/vt in ortu/⁊ humidi in oculo existētis ob lu- Propa sol.
cis pstātiā eliqtionē/siue resolonē/⁊ inordinatū motum
spirituū. pnr ꝯcurrit distātia ⁊ lucis pstātia. Et tunc dico
Arist. accepisse distādā p cā: qa lucis pstāna eē cāꝫ nemo
dubitat. Ad illō de Ioue/dico qꝫ nō sunt cetera paria: qa
tāta distātia solis a nrīs oculis cum tāta lucis excellētia
sufficit eliqfacē humidū oculi/⁊ facē inordiatū motuꝫ spiri-
tuū. at tāta Iouis distātia cū tāta luce nō sufficit. Et hoc
Auer. ignauit. ¶ Amplius dubitat qa Mercurius ē ppe/⁊ 2° dubitat.
pue lucis: ⁊ nī scintillat: pp qō grece stilbon a micatu ap-
pellat/vt dic Simpli. ¶ Dici pōt h sibi accidē a vicini- Solutio.
tate quā cū sole hꝫ: ipe. n. sp añ solē exorit vl occidit non
elōgat plus vno signo: ⁊ sic vr sp ppe diē vl in noct pn:
cū adhuc dies ēt: ide id euenire pt accedēte ad h et eius O
puitate. Nā tāta distātia quanta ē Mercurii ad oculos
nros/cū tāta eius puitate sufficiēs ē ad scintillatū mercurii.

¶ Atq nec cōuerti stellas perspicuum est. id
eni qō ꝯuertit: voluit. at id lune qō facies
appellat: semp spectat. Quare cuꝫ ea q p se
mouent/ppriis motibus p se moueri equum
sit: his autem moueri non videntur: perspi-
cuum est ipsas per se nō moueri.

¶ Dacten° qꝫ stelle nō mouet motu rotatiōis/nūc qꝫ nō Expositio.
mouent motu ꝯuersiōis/pponit/⁊ syllogizat sic/qcūqꝫ
mouent motu ꝯuersiōis/voluunt. Sꝫ stelle nō voluū-
tur/vt pꝫ in luna: q nō voluit. ppea qa sp eius facies nobis P
appet. Hoc et ꝯfirmari pōt/ppea qa veges q voluitur/
aliq mō recto motu mouet/si debeat locuꝫ mutare fm
māsm ⁊ subꝫ. at stelle nō mouent motu recto/vt diximus.
ppea epilogādo syllogizat dicēs. Qre cū ea q p se moue-
tur/ppriis motibus p se moueri equū sit. his aūt ppriis
motibus stelle moueri nō vntr: pspicuū ē ipsas p se nō mouentur.

Digredit vero Auer. in cōmen. p de macula: q Que Auer.
sit ⁊ rndet maculā illā appere cōmē. 49.
ob partiū lunaris corpis difformitatē: hest enī de luna quē- De macu-
admodū de ipa terra putādū. Nā vt terra ē in ptibus dif- la lune.
formis: rarior qdē in aliq pte/dēsior in alia: ita luna in p-
te est peruia ⁊ trāsparēs/in pte opaca: ex qua qdēꝫ e ptium
difformitate resultat illa quā faciē dicūt. lumē enim ex
ipso sole susceptū non vniformiter penetrat/pp ptiū lu-
ne differentiam: persuadet Auerroes hoc pmo/quia in
stellis siue celestibus sunt extrema. videlꝫ peruiū/⁊ opa-
cuꝫ: peruiū est ps orbis nō stellata: opacum vero est ea lune
pars q nō est penetrabilis. igr opꝫ esse mediū: ⁊ h est ps
maculosa lune. ¶ Scdo idē pbat auctoritate Aris. q lu- Q
nā cōparat terre. qa vt terra ab igne illuminat/sic luna a
sole: ⁊ vt terra difformitate ptiū difformiter illuminat/sic
luna. q vero ptes clariores/q obscuriores videantur: pba-
bile est rndere tuo mō: vel vt Albertilla satisfac. ¶ Sꝫ
nūc occurres quonā mō luna lumē e sole ipso mutuetur
ipmqꝫ quonā mō nobis emittat. ¶ Rndet Auer. lumē
posse recipi ⁊ emitti fm fractionē/siue reflexionē/⁊ fm
penetrationē. Scdm reflexionē qdē recipit veluti i spe-
culo calibeaceo: fm penetrationē vero vt si lumē p singu-
las pfundi ptē penetrauerit. Tenet igit Auer. lunaꝫ reci-
pere lumē p penetrationē/⁊ nō p reflexionē. p auctorita-
te Auēpacia i trac. suo de re hac. 2° qa si p reflexionē re-
ciperet: nō fieret illuminatio plus totius nostri hemispherii.
Sꝫ tanti dūtaxat spatii: quanta eēt lune magnitudo vt
in speculo calibeaceo videri pōt: qō qdē tātuꝫ pcise illu-

A minat quātū est. Tertio/q͞a in diminutionibus suis cum
ipsa eēt nō mitteret lumē ad terrā: veluti cū eēt cornicu
laris. ¶ Sꝫ forte ꝯ Auer. faē/q͞a si lumē reciperē p̄ pene
trationē ip̄ apperet plena: nā ip̄ lumen oēs lunę ptes il
lustraret: vez̄ sume tp̄s ad ꝯsultā. Hꝫ de lumis receptiōe.
¶ De macula ēt narrat Auer. alias pōnes. p̄ᵃ est/macu
lā illā ꝓuenire ob īterpōnē cuiusdā corpis: qꝺ inter nos
interponiē ⁊ lunā: p̄hibēs nos videre totalē lunę clarita
tē. ¶ Cōtra obycit: q͞a nō vbiq͞ʒ eodē mō apperet: nō .n.
eodē mō corp⁹ illꝺ in oī terrę regiōe īterpositū videre
tur. veluti eclipsis solis nō est vbiq͞ʒ eadē: lꝫ sit ob inter
pōnē lunę. ¶ 2ᵃ pō est/maculā illā eē vmbrā siue similitu
dinē mōtiū vel q͞rūdā mariū ceu in speculo appet spēs.
¶ Obycit aūt Auer. p̄ idē/q͞a tūc nō oīb⁹ habitantibus
vbiq͞ʒ apperet eadē: vel forsitā nō est remotū dicere lu
nę ptes eē diuersas veluti sūt ptes terrę: quaꝝ alię sunt
B vallosę/alię mōtuosę: ex q͞rū diā effici pōt facies illa lu
nę/nec est rōni dissonū: nā luna est corp⁹ īperfecte sphę
ricū cū sit maxīe ab vltimo cęlo elongatū: vt supra dixit
Aris. Tu ꝯo in hꝫ nō dedigneris ꝯsiderare. ¶ Sed q͞rit
Alexā. p̄p̄ qd fuit illa priū dīa in luna merito cui⁹ macu
la apperet. ¶ Rn̄det (vt mihi vī) q͞ illa q͞ sūt in īferio
rib⁹ dispersa/in sup̄iorib⁹ sunt vnita: ⁊ q͞ in sup̄iori natu
ra vnita: in īferiorib⁹ dispersa. luna igiē ex ea pte: q͞a est
sup̄ elntis: meruit lumē vnitū: q͞a ꝯo est īfima stellaruꝫ
meruit illꝺ aliq͞ ex pte dispersuꝫ. Hinc fuit necēiam ptes
nō eē ꝯsilr dispositas. fortasse dōꝫ q͞ sicut nulla est q͞rē
da cā q͞re terra est difformis: nisi q͞a terra: sic ipsius lunę
nulla est cā q͞re est difformis/nisi q͞a luna. Hꝫ de macula.

An stellę dīnt spē. ꝑō Auic. ¶ 2ᵐ disputādū ē/an orbes oēs sint eiusdē spēi. ¶ Rn̄
det Auicē. vt narrat Auer. stellas differre spē veluti ⁊ or
bes differūt: ⁊ tūc vult Aris. fuisse locutū exēplariter: nō
C enī vult hīc q͞ q͞a luna non mouet̄. igiē nulla mouet̄: vt
hoc sit p̄ tāto q͞a oēs sūt eiusdē spēi. Nā hꝫ est loco exem
pli nō demrōnis: ⁊ p̄p̄ea ꝯcedit Auicē. stellas siue orbes
eē eiusdē gnīs/⁊ differre spē. psuadet hoc p̄/q͞a mot⁹ diffe
rūt spē. igiē ⁊ orbes. añs pꝫ: q͞a mot⁹ diurn⁹/⁊ motus p
prius vagaꝝ stellarū differūt spē: sunt enī a terminis ꝯ
rys in cōtrarios terminos supra diuersos polos. Scđo/
quia centra orbiuꝫ differunt specie/maxime si sint eccē
trici ⁊ epicicli. Hęc est positio Auicēnę. ¶ Obycit autē

Obiectiones Auer. ꝯtra Auicennā. huic Auer. sic/si orbes essent specie differentes ⁊ genere
cōuenientes: essent cōpositi ex mā ⁊ forma: ⁊ si compo
siti ex materia ⁊ forma. igiē gn̄abiles ⁊ corruptibiles: ⁊
si generabiles ⁊ corruptibiles. igiē eēt aliquod corpus

Declaratio rōnū Auer. p̄ iuniores. cęlo prius: ⁊ ita orbes nō essent p̄ma corpora. ¶ Junio
res deducūt primā cōsequentiam per hoc/q͞a quęcunq͞ʒ
sunt in genere sunt cōtraria: ⁊ oīa contraria cōponuntur
ex mā ⁊ forma. Tertiā ꝯsequentiaꝫ declarat: q͞a oīs re

Confutatio D solutio est ad corpus: ⁊ ita ante cęlū eēt corpus. ¶ Sed
hęc friuola sunt: p̄ma enī deductio nulla est: q͞a sic oē ha
bens cōtrariū componeret̄ ex materia ⁊ forma: qꝺ non
est verum/nisi in substātiis: albedo enī ⁊ nigredo cōtra
rię sunt: ⁊ tamē nulla illarū ex materia ⁊ forma cōponi
tur. Pręterea. falsum eē q͞cunq͞ʒ sunt in genere eē cōtra
ria: nam spēs numeroꝝ sunt in genere ⁊ nō sunt contra

Improbatio deductio. rię. ¶ Secūda deductio friuola etiā est: nō enī oē qꝺ re
soluiē resoluiē in corpus: nō enī elntum in corpus resol
uiē: sed in primā mām. p̄p̄terea aliter deduci pōt: p̄mo

Alia scđa. q͞dem/q͞a generalissimū apud Auer. in paraphrase Por
phyrij phī substātię est corpus generabile: ⁊ ita sequiē/
si orbes sint eiusdem generis substātię: oēs erūt corpora
generabilia. Sꝫ istud est petere. ¶ Propterea solem⁹
dicere Auer. supposuisse differentiā sumi ab actualitate
formę/genus ab ipsi⁹ materię potētialitate: p̄p̄ea sequiē

omne p̄ se in genere eē cōpositū ex mā ⁊ forma. nec ob B
stat id qꝺ de nigredine diciē: quę est in genere: ⁊ tamē nō
componiē ex mā ⁊ forma. Naꝫ nigrū est in genere/⁊ nō
nigredo vt Arist. in topicis ait. Tertia ꝯsequentia dedu
ci pōt. p̄mo/q͞a generatio vni⁹ corporis est corruptio al
terius corporis prioris. q͞re si orbes fuerūt geniti: aliqꝺ
corpus p̄us fuit. Scđo/q͞a oē qꝺ gn̄atur/extrahiē de po
tētia mā virtute agētis corporei: oē enī extrahēs est corpus
7. meta. cō. 31. ¶ Tūc Auer. rn̄det ad rōnes Auicen. ad Solutio rōnū Auicēnę.
p̄mā rn̄det cęlū eē veluti vnū aīal/cui⁹ p̄m⁹ mot⁹ ē diur
nus. Mot⁹ ꝯo ecōtra est nō p̄mus. Sꝫ veluti mot⁹ mē
broꝝ. Jn vno enī aīali vn⁹ est p̄mus mot⁹: p̄nt tñ plꝫes
eē nō primi vt qui a dextris fit in sinistrum: vel ecꝯ. Sic
igiē ea mobilia differunt specie: quoꝝ motus p̄mi diffe
runt specie. at motus primus oīum orbium est vnus vꝫ
diurnus: cęteri sunt per accidēs: absolute enī negādū est
differētiā motuū facere differētiā specificā. nam in vno F
aīali nūero possunt eē diuersi mot⁹ spē: vt dicit: quorum
vnus est a dextris in sinistrū: alius ecōtra. ¶ Ad 2ᵐ rn̄
det oēs orbes esse ꝯcentricos: nā apparentię saluari pñt
per motū leuhab: vt supra fuit dcm̄. ¶ Sꝫ tūc dubita
res nā si orbes sunt eiusdeꝫ spēi: erūt tūc indiuidua ꝯtē
ta sub eadē specie. ¶ Respōdet q͞ sunt eiusdē spēi s̄m
prius ⁊ posteri⁹: vbi debes scire q͞ aliqua eē eiusdē spēi
est dupl̄r reductione ad vnā primā essentiā ordine quo
daꝫ. ⁊ hoc mō oīa mēbra aīalis sunt eiusdem spēi: q͞a oīa
reducūtur ad vnā essentiā aīę. ⁊ ad vnā essentiam primi
mēbri/puta ad cor: ordine tñ quodā s̄m perfectius ⁊ im
perfectius/nobile ⁊ ignobile: ⁊ hoc modo oēs orbes sunt
vni⁹ spēi: reducunē .n. oēs ad vnā p̄ᵃᵐ eēntiā. vꝫ deuꝫ/q ē
aīa p̄ma ⁊ cōis oībus/⁊ ad vnū primum mēbruꝫ. vꝫ ad
orbem stellaꝝ fixaꝝ ordine quodā s̄m perfectius ⁊ im
perfectius/nobile ⁊ ignobile. Alio mō aliqua diciē eē
eiusdem spēi participatione eiusdē rōnis ⁊ definitionis: G
q͞o mō Socrates ⁊ Plato/⁊ vl̄r idiuidua eiusdem spēi
p̄dicabilia de ipsis vniuoce sunt eiusdeꝫ spēi. ⁊ hꝫ mō or
bes nō sunt eiusdē spēi. Nā nā cuiuslibet idiuidui corꝝ
est alia ⁊ nā alterius aliquo mō/⁊ naturę q͞ mouēt ea sūt
ꝯuenientes eiusmodi ꝯueniētia ⁊ differētes hꝫ differen
tia. ¶ Sꝫ ꝯ hāc Auer. pōnē multipl̄r pōt obyci. p̄/quia Obiectiones ꝯ Auer.
tunc motus vagarū nō esset per se p̄mus vagarū stella
rū/hoc est falsuꝫ: q͞a est a per se aīa ⁊ a p̄ se corpore illaꝝ:
est etiā per se intētus ⁊ necessarius gn̄ationi veluti etiaꝫ
motus diurnus. ¶ Scđo/si īter se orbes nō dīnt specie:
⁊ conueniunt specie ⁊ gn̄e. igiē redit in pōnem Auicē. q͞
erunt cōpositi ex mā ⁊ forma. ¶ Tertio/in ęternis non
est plus vno idiuiduo in spē. p̄mo huius. cō. 90. vñ Auer.
in lib. destru⁹ destruᵐ. disputa. p̄ma/in solone dubij. 11. īn
quit orbes nō sunt vnū in spē/multi in nūero. imo multi
in spēb͞ꝫ quibus non inueniaē de illa spē nisi vnū idiuiduuꝫ.
¶ Quarto/plus differt stella vnius orbis a stella alte H
rius orbis q͞ stella eiusdem orbis a stella eiusdeꝫ orbis/
vel q͞ pars stellata a nō stellata. Sed stella vnius orbis
a stella eiusdē differt virtute ⁊ nūero. igiē stellę diuerso
rū orbiū differunt specie. ¶ Quinto/motores differunt
specie s̄m oēs. igiē ⁊ orbes. ¶ Sexto/stellę dīnt in acci
dentibus p̄p̄ijs vt astrologi dicūt. igiē spē. ¶ Septio/
si orbes dīnt sic mēbra: tūc nō erūt vel nō opꝫ eē eiusdē
figurę veluti nō opꝫ oīa mēbra aīalis esse eiusdē figurę.
¶ Octauo/tūc rō Ari. nulla: nō enī opꝫ ea q͞ dīnt vt mē
bra moueri vno motu: alio enī motu mouet̄ cor: alio ce
rebrū. ¶ Nono/Ari. 2 li. ꝺ p̄p̄etatib⁹ elntoꝝ expsse ait so
lē spē differre ab alijs stellis. ꝺ hac qōne nō ē dub⁹ q͞ ad
stellas eiusdē orbis: oēs .n. sunt eiusdem spēi cū orbe non
dīntes nisi s̄m mag͞ ⁊ min⁹ vt fuit dcm̄. ¶ Sꝫ ē dubꝺ ꝺ

I stellis diuersoꝝ orbiū an spē dīīam:hīt enī mot⁹ diuer/
sos maxie fm astrologos ponētes eccētricos/⁊ fm Ari.
ponētē eos fieri sup polos diuersos:⁊ motores spē diffe/
rētes.⁊ igit̄ orbes dīnt spē.¶ Hec qō nō est leuis.acce/
dit ad h auctoritas Ptolemei/q virtutes specifice dīn/
tes tribuit stellis/⁊ sex⁹ diuersos/⁊ ꝯditiones diuersas/⁊
lumina siue luces diuersas:⁊ tēperatiōes siue cōplones
Pō ꝓpa. diuersas.q̄ res nō est leuis determinatiōis.¶ Ad solo/
nis igit̄ euidētiā debes scire.pͦ q gen⁹/spēs/⁊ idiuiduū/
pñt sumi pñtaliter ⁊ trāscēdēter.Pdicamētalr enī q̄/
cūqꝫ in gñe/spē/vel idiuiduo sunt:corruptibilia sūt ⁊ cō
posita ex mā ⁊ for⁹ mediate vel imediate:aut fūdata in
cōpositis ex mā ⁊ for⁹:ea enī oia q̄ sunt in gñe subē sūt p
se cōposita ex mā ⁊ for⁹:at cetera alioꝝ generꝝ sūt funda
ta in cōpositis ex mā ⁊ for⁹.hui⁹ autē cā est qa genus est
sumptū a potētiali:oē aūt potētiale est tādē ꝓp māꝫ.dif
K ferētia vo ab actuali:⁊ oē actuale est for⁹.ꝓpea in accñti/
bus albū est in gñe:nō albedo:albū sꝫ nō corp⁹ albū ꝓp
multiplicē sīgnū.qa albū est qō cōponit̄ ex gñe ⁊ dīīa:ex
potētiali ⁊ actuali ⁊ nō albedo.vbi aūt dī albedinē eē in
gñe:itellige vt dī aīaꝫ eē in gñe.trāscēdēter vo esse pōt
aliquod gen⁹ cōe fm aliquā rōnē:silr spēs sil idiuiduū.
quali rōne dicim⁹ in eternis vnū idiuiduū eē tm in spē:
ibi enī gen⁹ ⁊ spēs equioce/h est trāscēdēter dīr:iuxta il
lud Auer.10.meta.⁊ in lib.de sub̄a orbis.eternis ⁊ corru
ptibilib⁹ nihil est cōe vniuocū.¶ 2⁹ debes scire q aliq̄
eē diuersa spē/siue pñtalr/siue trāscēdēter duplr ē.To/
taliter ⁊ partialr:totalr gdē:vt hō ⁊ equus:h.n.dīnt spē
totalr:qa dīnt spē:⁊ nulli⁹ toti⁹ sūt ptes:nec reducuntur
ad aliqd vnū pͫ:rōne cui⁹ pñt capere aliquā ꝯueniētiā:
partialr vo ⁊ nō totalr dīnt spē mēbra vni⁹ aīalis:vt ce/
L rebrū/iecur/lien/⁊ cetera id gen⁹.qa sunt ptes cōplone:⁊
fortasse for⁹/⁊ īfluxu/⁊ opatiōe dīntes.nō autē totalr:qa
reducunt̄ oēs ad vnū mēbrū fm pus ⁊ posteri⁹/ad vnā
formā/atqꝫ ad vnā pncipalē opatiōnē:reducunt̄ enīꝫ ad
cor:ad aīaꝫ:q̄ cordis p/ocide ceteroꝝ est for⁹:⁊ ad vnam
pncipalē opōnē:q̄ est hōis ꝓpa:qua oēs ille ptes itēdūt:
ob quā sunt:⁊ ad cui⁹ seruitiū sunt ꝯstitute.ꝓpea lꝫ ptialr
spē dīnt:nō totalr:imo fortasse cōueniūt in vno numero
totalr:⁊ differunt inter se partialr:maxie si tenet̄ animā
esse vnicā oib⁹/⁊ totā in vniuerso aīali:⁊ totaꝫ in q̄lꝫ aīa/
Pō Auer. lis mēbro.¶ His visis dico pmo de mente Auerrois ⁊
⁊ ꝓpria. Ari^lis orbes siue stellas/nec differre spē/nec gñe/nec nu/
mero/nec ꝯuenire gñe/nec specie/nec nūero:loquēdo de
spē/gñe/⁊ indiuiduo pdicamētalib⁹.qa in eternis nō est
genus/nec spēs/nec idiuiduū/nec penitus quicq̄ cōmu/
ne vniuoce cū rebus sublunarib⁹.¶ Ex h appet diffe/
rētia Auerrois ab Auicēna.Auicēna enī voluit orbes eē
indiuidua specie dīīa:⁊ gñe ꝯueniētia pdicamētalr:⁊ cō/
M tra ipsum valent rōnes Auerrois.erūt enim cōpositi ex
mā ⁊ forma:⁊ generabiles ⁊ corruptibiles:⁊ ita aliquod
corpus erit illos pcedens.⁊ hui⁹ rō est qa omne qō est in
genere/spē/vel indiuiduo pñtalr:est cōpositū ex mā ⁊
forma:vel fundatuꝫ in cōposito ex mā ⁊ for⁹.¶ 2⁹ dico
q loquendo de genere/⁊ spē/⁊ indiuiduo/ transcenden/
ter:eo videlꝫ modo quo in eternis eē possunt orbes siue
stelle diuersoꝝ orbiū:partialiter gdem specie differunt.
Totalr vo nō:declaratur/qa celum totū est vnum aīal
magnū veluti hō paruū.cuius membra sunt orbes siue
stelle.vt igit̄ in hoie membra differunt specie partialr/
ꝓpter dīīam cōplexionum/⁊ opationū/⁊ partialiū for/
marum.sic orbes ⁊ stelle differūt partialr cōplone/vt
declarat Ptolemeus/opationib⁹:qa vnūquodqꝫ illorū
proprio ⁊ peculiari motu mouet̄.atqꝫ formis:qa quilibꝫ
orbis a ꝓpria forma perficit̄/atqꝫ in specie reponit̄.Et

vt omnes hoīs partes reducūtur ad vnuꝫ primū mem/ N
brum/ad vnā primā operationē/atqꝫ ad vnam cōeꝫ ⁊
primā formaꝫ:sic oēs orbes ad vnū primuꝫ mēbrū re/
ducūtur.videlꝫ ad orbē stelliferū a quo ꝯtinent̄.ad vnā
primā operationē vtpote ad vnū cōem motū diurnuꝫ:
quo oēs mouent̄:⁊ queꝫ oēs itēdūt pmo ⁊ pncipaliter:
atqꝫ ad vnā primā ⁊ cōem formā.vꝫ primū motoreꝫ:q
vniuersi est pma forma:orbiuꝫ vo fm pus ⁊ posterius.
¶ Et h est qō voluit dicere Auerroes cū dixit:sed nō de
bemus itelligere cū diximus ea ꝯuenientia in spē:ipsa eē
ꝯuenientia in spē fm pus ⁊ posterius:⁊ nō fm vniuoca/
tionē/h est equalr.nā lꝫ mēbra aīalis celestis ꝯueniāt in
vna pma actiōe/vna pma for⁹/⁊ in vno pmo mēbro:cō
ueniūt in illis ordie quodā/veluti ⁊ mēbra hoīs.nā non/
nulli per pus ⁊ imediatius attingant illa tria:nōnulli re/
motius/alij remotissime.⁊ ita nō differūt spē totalr:sed O
hñt partialiter.hoc idē vult dicere Auer.dū inqt.Diuer/
sitas aūt motuū nō facit diuersitatē formaꝝ specificaꝝ:
qm diuersitas motuuꝫ est ex mō diuersitatis aīalis in p/
te dextra ⁊ sinistra:⁊ manifestū est q iste diuersitates i/
ueniunt̄ in eadē specie aīalis.videlꝫ in hoie.q.d.vnū eē
primū aīalis celici motuꝫ/diurnū videlꝫ:qui est omniuꝫ
primo ⁊ p se:ceteri vo sunt partiales vt mot⁹ mēbrorū:
qui nō faciūt dīīaꝫ specificā totalē:qa sunt cōpossibiles
in vna spē:imo in vno idiuiduo:sed hñt faciūt dīīaꝫ spe/
cificā mēbralem siue partialē:quo mō cōcedēdū est or/
bes differre spē.Simili rōne stat concedere orbes moueri
circa diuersa cētra:satis enim est vt oēs moueant̄ circa
cētrū fm cōem motuꝫ primo oib⁹ cōpetit.ceteri enim
nō totalē/sed partialē dīīam specificā faciūt.Et h posi/
tio sic intellecta nō hꝫ calūniam:nec aliqd mali ꝯ se.nec
eā me inueni aliquē:q eā declarauerit.¶ Tūc ad rōnes P
contra Auerroeꝫ:ad pmā dico vagas per se pmo ⁊ pnci/
paliter moueri motu diurno:qa ob illum suntā motore
quoqꝫ illi⁹ proficiscunt̄ pmo.Mouent̄ vo ꝓprijs par/
tialibus motib⁹ mēbratim non per se pmo:sed ad serui/
tiū primi.qa sine illo pmus motus nō attingeret finē:sic
sine motu cordis aīa nō attingit fineꝫ in aīali.¶ Ad 2^am
patet quo mō positio Auerrois differt ab illa Auicenne
per ea q̄ pmisimus:⁊ per ideꝫ pꝫ ꝯcordia dictoꝝ Auer.
quā ignari nō aīaduertunt.¶ Ad 3^am iā patuit solo:stel/
le enim eiusdē orbis:vel stella ⁊ pars non stellata eiusdē
orbis non specie differūt:sed fm magis ⁊ minus:ꝓpte/
rea omnes stelle celi octaui sunt eiusdeꝫ speciei:sed dif/
ferunt fm magis ⁊ minus:ꝓpterea Ptolemeus in lib⁹
primo apotelesmatū non dicit absolute aliquas illarum
esse martias/aliquas venereas/⁊ id genus:sed omnes eē
eiusdem specifice idiotropie/atqꝫ peculiaritatis:verge/
re tamen nōnullas ad martias qualitates/nōnullas ad
venereas ⁊ id genus.¶ Ad 5^am dicendū motores differ Q
re specie partialiter:conuenire tamē in vno primo vt ad
vnum finem/ad vnam formam:primus enim motor est
intellectuuꝫ quidem celorum forma intentionalis/orbiū
vo forma realis.¶ Ad 7^am patet solutio:quia cum hac
orbium conuenientia stat differentia membrorum in
complexione/operatione/⁊ forma:⁊ in hoc Ptolemeus
potest cuꝫ Phis concordari:vt patet per ea que diximus.
¶ Ad 8^am dico q sec⁹ est in mēbris animalis simplicis
⁊ animalis misti ex elementis.In animali simplici totū
⁊ omne membrum principale debet habere consimileꝫ
figuram.quia ob simplicitatem est similare in toto ⁊ q̄/
libet parte:veluti videmus aquā totā vergere ad rotun/
ditatē/⁊ guttā vnam silr:in aīali vo cōmisto ex mēbris
diuerse mistionis/nō opꝫ.¶ Per idem ad 9^am/patet.n.
omnia membra cōuenire in vno motu cōmuni veluti in

A vna forma: et differre in motib⁹ ppriis: verũ in animali
simplici et similari mẽbra cõueniũt in vno motu cõi, et q̃
si in specie motuũ propriorum: ppter totius et partium
simplicitatẽ. ℂ Ad 10ᵐ pz sol. Sol enim differt specie
et stellę oẽs iter se non totalr: sed ptialr. Hęc de q̃one: q̃
tene cordi: nã alii non bñ perceperunt veritatẽ huius.

Qõ ð luce stellarum. **Consequenter** q̃ręrũt q̃ stellarũ est p̃mo lu-
cida. Dixerũt nr̃i coetanei pri-
Prima põ mo lucidũ eẽ cęlũ stelliferũ. nã vt in aĩali cor est p̃mum
viuẽs: qõ oĩbus aliis p̃bet vitã. Sic cęlũ octauũ est pri-
mum viuẽs qõ oĩb⁹ aliis p̃bet vitã. vita aũt daẽ calore,
calor aũt lumine et motu. quare p̃mũ lucidũ est cęlũ stel-
Cõfutatio liferũ. ℂ Sz h̃ positio, nec quo ad rez, nec quo ad cõnis
rõnem valet. quo ad rẽ q̃dem nõ valet. q̃a p̃mũ in vno-
quoq; gñe est causa oĩum alioz in illo gñe. at cęlũ stelli-
B ferũ nõ reddit lucez aliis: vt nemo est qui dubitat. q̃a in
eclipse lunę: luna nõ amitteret lumẽ. quo v̾o ad rõnem
dõm mẽbrũ primũ nõ debere eẽ primũ s̃m oĩa: cor enĩ
est primũ apud Galenũ: nõ tamẽ est primuz p̃nᵐ nisi vi-
tę: nõ autẽ sensuũ et motuũ. Sic dico cęlum stelliferũ eẽ
primũ cęlici aĩalis mẽbrũ, non ppterea q̃a sibi cõpetat
oĩs rõ primitatis: sufficit enĩ vt sibi isit p̃ma cęloz actio
quę est motus diurnus: quẽ oẽs intẽdũt: et ad quẽ oẽs or-
bes reducunt: et hęc p̃mitas facit ipm eẽ primũ mẽbruz
2ᵃ positio simplr iter mẽbra cęlici aĩalis: et ita rõ nõ valet. ℂ Alii
absolute ptulerũt solẽ esse p̃mo lucidũ: et ppea nõ lucez
suscepit ab aliquo: et ipse est p̃bens lucẽ oĩb⁹ stellis. Et h̃
positio ẽ Ptolemęi in lib⁹ apotelesmatũ. Et tũc si teneẽ
motus stellaruz fixaz singulis. 36. millib⁹ annoz semel
fieri: ad mẽtez Ptolemęi opz dicere deũ eẽ p̃ncipalr in
sole vti in medio: moueretq; vniuersuz aĩal cęlicũ motu
diurno, principalr solẽ: ad cui⁹ motũ diurnũ mouentur
oĩa reliqua mẽbra cęli. Singulũ v̾o membrũ moueri a
C suo motore: vt stelliferũ singulis. 36. millib⁹ annorũ: alii
orbes ppriis motib⁹. Qua rõne nõ opz ponere 9ᵐ cęluz
qõ primo moueaẽ: ad cui⁹ motũ cęteri orbes mouenẽ: et
maxime si nõ deẽ trepidatio tibitici astronomi. Qua ra-
tione orbis solis erit primus simplr et motu et luce. q̃ res
nõ est aliena a fundamẽtis Ariᶦˢ maxie si dareẽ motus
octauę sphęrę. et hoc mõ orbis solis principalr a motore
cõi mouebiẽ motu diurno: partiali v̾o motore mouebi-
tur motu pprio. Et qõ sol sit p̃mo lucidus: pz p v̾ba Ari-
stotelis in libello de pprietatibus elmtoz: si ille est suus.
Secũdo, oẽ accñs qõ pluribus competit opz vt primo
competat vni, rõne cuius cęteris cõpetat per regulã po-
sterioristicã. et cum lux oĩb⁹ stellis competat: opz vt vni
Cõfutatio. primo cõpetat: at non videẽ esse aliud nisi sol. ℂ Sz h̃
positio sic principalr et absolute relata non valet: maxie
D si velis auferre oẽm lucez ab aliis stellis: p̃mo, q̃a in sim-
plicib⁹ corporibus lux videẽ esse essentialr cõis naturã:
quare cum stellę sint aliquo mõ vnius naturę: videntur
esse oẽs eiusdez pprietatis. Secũdo, Sol nõ est lucidis-
simus, nisi q̃a densissimus vt dicũt Phi: sed omnes stel-
lę sunt densę: sunt enĩ densiores partes sui orbis. Tertio,
omne pũũ cum cõdẽsatur lucet: veluti de albumine oui
patet: qõ magis videẽ: quãdo magis densaẽ. Sed stellę
sunt densiores p̃tes in corpore peruio. igiẽ omnes lucẽt.
Propa põ ℂ Propter hęc videẽ mihi esse dõm lucem posse sumi
pro qualitate visibili cõite absolute densum peruiũ. et h̃
modo oẽs lucent: q̃a omnes sunt in peruio dẽsiores siue
densiores p̃tes. Alio mõ pro qualitate visibili cõite per-
uiũ densum: qõ põt notabilr qualitatẽ illã visilem cau-
sare. et hoc modo oẽs sunt illuminatę a sole: q̃a lz merito
dẽsitatis suę stella haberet aliquã lucem: nõ tamẽ nota-
bilem: ppea recipiũt lucẽ a sole notabilioreȝ: et per h̃ pa-
tet q̃re luces stellarũ sunt diuersę pprietatis. Naz lz vi- E
goreẽ a luce solis: tñ lux solis vt efficiẽ saturnia aliam
hz affectionez: et aliã vt est martia. Et h̃ mõ loquiẽ Pto-
lemęus: nã quę dicit Ptolemęus sunt oĩa ad mẽtẽ Ari-
stotelis. ℂ Pro solone tñ et cõcordia dictoz debes scire
vt Auerroes inuit in paraphrase libri metheoroz: lucez
posse sumi in aptitudie. Alio mõ in actu. p̃mo mõ diciẽ
luciditas: q̃ est aptitudo ad lucẽ. et sic est essentiale, et pri-
mũ accidẽs cęlo in eo qõ cęlum: et cęteroz vt sunt mem-
bra cęli. quo mõ lux nõ est itẽsibilis, nec remissibilis, nec
sol erit p̃mo talis, nec orbis stelliferus. Scdo v̾o modo
lux est maxime in sole, et in cęteris aliq̃ ex p̃te pp densi-
tatẽ eaz: notabilr tñ effecta ab illa solis. et h̃ Auerro. ait
ibidẽ: cũ ait. oẽ accidẽs cõueniens plurib⁹ eiusdẽ spẽi, est
natũ cõuenire illis s̃m magis et minus: vtpote pro ratiõe
recipiẽtium. ℂ Ex his sequiẽ in aĩali cęlico esse duo mẽ- F
bra p̃ncipalia: Solẽ videlz et stelliferũ cęlũ. Solẽ q̃dem
p̃stantia lucis, stelliferũ cęlum p̃stantia motus: absolute
tñ primũ est stelliferũ cęluz. Scdm v̾o Ptolemęum q̃
stellifero cęlo obseruauit motũ ppriũ mẽbralẽ. Sol erit
p̃mũ simplr, lucis et mot⁹ excessu vt diximus. h̃ de q̃one.

ℂ Insup etiã a rõne alienũ est nullũ ipsis in-
strumẽtuz nãm ad motũ tribuisse: nã sigdẽ
nihil casu facit. neq; ęquũ est aĩalia quidem
hęc ipsi curę fuisse: illa v̾o adeo pręstabilia
cõtempsisse. Sed videẽ tãq̃ de industria fa-
ctum, ea cũcta auferre qb⁹ p se pcedere ipsa
possent. propterea q̃a et ipsa plurimũ ab his
semouit. q̃ instrumẽta habuerũt ad motũ.

ℂ Quia aliqs obiicere posset stellas pcessiuo motu fer- Expositio.
ri: ideo tertio arguit h̃ non cõuenire bonitati nãę. et inq̃t.
Insup ẽt a rõne alienũ est nullũ ipsis stellis istrm nãm
ad motũ tribuisse: vt sunt pedes, aut scardas, alas, et id ge- G
nus. nã sigdẽ nihil casu facit, nec mancum. Cõfirmat. d.
neq; ęquũ est aĩalia q̃dẽ h̃ ipsi nãę curę fuisse: illa aĩalia
adeo p̃stabilia cõtẽpsisse. Sz vĩ tãq̃ de idustria esse fa-
ctũ ea istrã cũcta auferre: qb⁹ p se pcedere ipsa possent:
vt pedes et id gen⁹. hac vz ratione q̃a et ipsa cęlica aĩalia
plimũ ab his caducis semouit: q̃ istrã habuerũt ad mo-
tum. et ita q̃a illa cęlica aĩalia sunt elõgata ab his et in na-
tura et motu: studio factum est vt non habeant istrumen-
ta ad motum. Hęc Aristo. de motu stellarum.

Qõ ð motu stellaz. **Quęrũt** vtrũ stellę ppriis motib⁹ mouenẽ. Sim-
plici⁹ de mente Platonis vult oẽs stellas
Põ Simpliciĩ. moueri motu rotatiõis in ppriis cõcauitatib⁹. p̃suasit rẽ
hãc. p̃, q̃a stellę sũt corpa nãlia. igĩ meruerũt aliquẽ mo-
tũ. 2ᵒ sũt aĩata et p se viua. igiẽ a seipsis mouenẽ vt in 8ᵒ H
physicę auscultatiõis est dcm. 3ᵒ q̃a sũt sphęrica. igitur
aptissima motui. ℂ Albertilla v̾o de luna opinaẽ cum Põ Albertillę
Simplicio: q̃a nõ potuit saluare vniformẽ apparitionẽ
illi⁹ macnię siue faciei p oẽz cęli regionẽ: alr. n. appereret
in ortu, aliter in meridie, et aliter in occasu: nisi imago il-
la rotaret regulr cũ motu lunę: et tũc Simplici⁹ ait. põnẽ
hãc nõ eẽ cõ Aristo. Ariˡᶦˢ enĩ pbauit motũ stellaz q̃ ap-
paret ab ortu in occasuz nõ eẽ rotationẽ nec cõuersionẽ:
ppea videtur Aristoteles pbasse stellas moueri ad mo-
tum orbium per cęli regiones: non tamen negasse rota-
tionem: et ita negauit volutionem siue cõuersionẽ, et stel-
las nõ moueri regionatiz per rotationẽ: et ita possunt sta-
re hęc. ℂ Sed hęc positio lz possit stare cuz dictis et rõ- Cõfutatio
nibus Aristotelis hic: non aũt cũ fundamentis suis. Ari-
stoteles. n. supra dũ causam pluralitatis motuuz nacta
est: et ex cõseruatõe vniuersi stellis visus ẽ solũ duos mo-

I tus tribuisse, videlꝫ diurnum ⁊ obliquum. Nec aliquem aliū cognouit. Secūdo Aristoteles oēm motuꝫ circularem posuit circa mediū mundi. Tertio, oēs rōnes Auerrois de eccētricis ⁊ epiciclis sunt cōtra hanc positioneꝫ.

Propria pō ¶ Propterea tenēdum est peripatetice stellas moueri solū duob⁹ modis. videlꝫ cōmuni motu diurno: videlꝫ ⁊ proprio obliquo. Sꝫ si damus motuꝫ octauo orbi: tunc nō opꝫ dare alicui stelle in sua cōcauitate. ¶ Ad rationes ad primā dicerem stellā non esse corpus nāle solitarie ⁊ seorsuꝫ: sed est pars corporis nālis: lꝫ densior ps. ꝓpterea ⁊ nō cōpetit motus, nisi ratiōe totius. ¶ Ad 2ᵘᵐ per idem. nō enim stella est aīata per se ⁊ seorsum: sed vt pars alicuius totius p̄mo aīati. ⁊ ꝓpterea sibi mot⁹ alius a toto non cōpetit. ¶ Ad 3ᵘᵐ dici potest, figurā non esse aptam motui: nisi sit corporis seorsuꝫ sumpti quale non

Positio 3ª est stella. ¶ Sūt qui dicūt motoreꝫ p̄mo ⁊ per se stellaꝫ mouere, per accidēs orbem ad motū stelle. ¶ Veruꝫ h̄

K eget cōsiderationem: naꝫ Ari^{les} videt̄ cōtrariū dicere: fortasse eniꝫ motor p̄mo mouet stellam primitate intentionis: nō autē primitate virtutis: qa sua virtus p̄mo est totius celi. Tu v̄o referas te ad tps ad rōneꝫ Alberti: illc dici pōt, maculā illā esse centralē (qa vt dicebat Auer.) lunaꝫ videtur opaca circa cētruꝫ. ꝓpterea circa partes medias centrales luna illuminari nō potest, veluti circa exteriores ptes illuminat̄ a sole. hinc macula centralis est: ⁊ qa id qd̄ est in medio rei visibilis (vt docent perspectiui) vndiqꝫ videt̄ equaliter imprimere veluti pꝫ in multis figuris depictis humanis: q̄ semꝑ ex omni situ videntur respicere eodē mō. ꝓpterea qa pupilla in earū oculis existens, collocata est in medio. ideo lune macula fm̄ eūdem situꝫ imprimit in oculū in ortu, ⁊ occasu, ⁊ culmine ↄstituta. ꝓpterea fm̄ eandem modum apparet ima-

L go. ⁊ ita non est necessitas ad vniformem apparitionem vt luna regulariter rotet. Hec de questione.

¶ Quocirca cuꝫ rōne videbit̄ ꝑfecto ⁊ totuꝫ celū eē rotūduꝫ, ⁊ vnaqueqꝫ stellaꝝ. Sphera siqdem p̄ceteris figuris cōmodissima est ad eum motū: qui eodē in loco fit. Sic eniꝫ ⁊ velocissime ferri: ⁊ eūdem maxime locuꝫ occupare pōt. Insuper etiā ad eū motū quo vltra pergit̄ maxime inutilis est. Est eni minime silis his que per se ipsa apta sunt moueri. qppe cum nihil habeat submissum: nihil eminēs ceu rectilinea figura. Sꝫ plimuꝫ e corporib⁹: his q̄ progrediunt̄ in figura distat. Cū igit̄ celum eo motu moueri opꝫ: q in eodem fit loco: stellas autē nō per seipsas

M procedere: iure ꝑfecto vtrūqꝫ rotūdū editum est. hoc enim pacto alterum quidē mouebitur: alterum v̄o quiescet.

Expositio. ¶ Tria p̄misit: subam stellaꝝ, ⁊ motum, ⁊ figurā explanare: declarauit subaꝫ ⁊ motū: nūc figuraꝫ explanat: vbi debes scire Ari^{lem} nō ꝓcedere demōstratiue hic: qa sat ex declaratis demōstratio hꝫ: cū eni ꝓbatū sit nobilissimo corpori ↄuenire nobilissimā figuraꝫ: q̄lis est sphericā: habet̄ oēm stellā eē sphericā: que est potior ps orbis. Sꝫ hic ꝓcedit per colores q a fine solēt colligi: naꝫ celo cōpetit velocissime ferri: atqꝫ semꝑ esse in eodē loco: qa q̄ cito vna ps recedit, alia succedit. Insuꝑ etiā tā celo q̄ stelle cōpetit nō gradiri versus anteriorē ptem, vt cetera aīalia pergunt. hec tria p̄cipue sphere competunt: est eniꝫ aptissima motui vt ꝓbatum est. nec apta vt

N sic, e loco in quo est vel circa quē mouet̄, recedere. est insuper penitus inutilis ꝓgressioni: q̄re arte ⁊ rōne celū ⁊ queqlibet stella rotūda edit̄: hic est color veritatis. ⁊ qr omnes isti colores ex his q̄ proxime dixit, sequunt̄. ingt. Quocirca cū rōne videt̄ profecto ⁊ totū celum eē rotūduꝫ, ⁊ vnaqueqꝫ stellarum: ⁊ explanat colores: ⁊ inquit. Sphera siqdeꝫ p̄ceteris figuris cōmodissima est ad eū motuꝫ: qui in eodē loco fit. Hec vtilitas declarat̄: qa sic ⁊ velocissime ferri, ⁊ eūdē maxime locū occupare pōt: ⁊ ita sphere sunt due vtilitates. Addit 3ᵘᵐ d. insuꝑ etiā ad eum motū quo vltra, siue per ptē anteriorē pergitur vt aīalia gradiuntur, maxime inutilis est. est eni minime silis his: q̄ per seipsa apta sunt moueri cuiꝰ sunt aīalia:

O quippe cū nihil habeat submissuꝫ: nihil eminens ceu rectilinea figura. Sꝫ plurimū sphera ipsa e corporib⁹ his que ꝓgrediunt̄ in figura distat. Deinde epilogat. ⁊ ingt. Cū igit̄ celū eo motu moueri opꝫ: q in eodē fit loco: stellas aūt nō per seipsas: iure ꝑfecto vtrūqꝫ rotundū edit̄. Hoc eniꝫ pacto alteꝝ qdeꝫ mouebit̄. vꝫ celū: alteruꝫ v̄o quiescet a motu ꝓcessiuo stella. Et pōt sylls eē, oē qd̄ in seipso mouet̄, ⁊ omne qd̄ nō ꝓcedit: sphericū est. celū in seipso mouet̄: ⁊ stella non ꝓcedit. igit̄ celum ⁊ stella est spherica. Hec Ari^{les} de suba, deqꝫ motu, atqꝫ figura stel-

Que Auer. cō. 50. larum. ¶ Aiaduerte q̄ ea que dicit Auer. nō sunt ad ꝓpositū: qa nec fixas eē stellas per sphericas eē, nec sphericas p fixas eē Ari^{les} declarauit: sꝫ varijs vt visum est medijs. ꝓpterea nihil necessariꝰ hꝫt, q̄ Auerroes ingt.

Qōnes. Querunt vtrū stelle moueant̄ per celū vti pisces per aquā, vel auis per aerē. 2°, vtrū stelle sint aīalia, vel orbes ipsi. ¶ Ad p̄maꝫ qōnem rñdent qdam regionē illā celestē esse plenā ethereo corꝑe multo tenuiore igne: qua rōne volūt illō eē plus rarefactibile ⁊ ↄdēsabile igne. imo nō eē nisi igneū corp⁹ vel pur⁹

P qd. Qd̄ v̄o sit rarefactibile ꝑsuadēt: qa si qs eēt ꝓpe orbeꝫ lune ita vt posset manū extēdere: certū est q̄ extendēdo brachiū celū depelleret: qa vel resisteret vel non.

An stelle p celū moueantur.

Prima pō Si nō: igit̄ depelleret: ⁊ ita ↄdēsaret illud. Si resisteret igit̄ eēt duꝝ. qd̄ celo nō ↄuenit. Hoc stāte volunt stellas moueri motu aīalis p ethereū illō corp⁹ describēdo circa cētrū mūdi circulos imaginarios. ¶ Ego v̄o nō intel-

Confutatio ligo opiōnē nā Ari^{les} in lr̄a distiguit si he stelle mouet̄: eē nō pōt, nisi vel motu rotatiōis, vel reuolutiōis. vl̄ ꝓcessiuo motu. rotatiōe qdē nō: qa videt̄ moueri e loco ad locū vel ab ortu in occasuꝫ: q̄ v̄o rotāt non mutāt situ: qa si mutarēt, reuolutio eēt. nec reuolui pn̄t: qa videmus lunā semꝑ ↄseruare faciē a pte nr̄i aspect⁹. motu ꝓcessiuo moueri non pn̄t: qa oē qd̄ mouet̄ motu ꝓcessiuo vtit̄ istr̄o, at nā nullū illis ꝓbuit istr̄m. ¶ 2° Ari^{les} ꝓba-

Q uit stellas nō posse moueri ꝓprijs motib⁹ celo qescente: qa cū vna sit supra aliā, vt eclipsis docet: vna maiorē circulū d̄scriberet in eodē tpe q̄ altera. ⁊ cū imagiabile sit illas trāsponi: nō vident̄ ꝑpetuo seruare vniformē velocitatē. ¶ 3° tūc celū rarefieret ⁊ ↄdensaret̄: qd̄ est ipole, qa eēt diuisibile: ⁊ ita corruptibile fm̄ quid. ¶ 4°, tunc eadem stella per se moueretur motibus diuersis: qa sol eodem tpe mouetur motu diurno describēdo paralellū diurnum. ⁊ motu obliquo ab occasu in ortū: vt docet obseruatio: ⁊ hoc non est merito orbiū ad quoꝝ motū fert̄. igit̄ per se motib⁹ diuersis. ¶ 5°, tanta motuum diuersitas, quātā obseruarūt astrologi eē nō potest in stella, nisi ponant̄ plures orbes: accideret eni sepe quies media in retrogradatiōib⁹: ⁊ alie diu̇se, q̄s astronomi obseruarant. ¶ Ad id v̄o qd̄ dicūt celū nō resistere ꝑmenti: dico aliquid resistere posse esse positiue ob videlꝫ qualitatē cō-

A trariam: quo mõ terra resistit ob duritiẽ: ⁊ hac resistẽtia cęlũ non resistit: q̃a nõ est durum nec mole qualitatiue: Aut negatiue per hoc q̃a non est aptũ alicui mutationi/ ꝓpter eẽ ęternũ ⁊ inalterabile: ⁊ h mõ non resistit ꝑ duritiẽ/sed ꝑ hoc q̃a non est aptũ alicui mutationi peregrinę. hęc diceremus: vt peripateticus. ❡ Ad 2ᵘᵐ q̃onẽ Alexander Aphrodisiꝰ tenet cęlũ esse aiatum: nõ tñ aial, cui expositor noster ꝯsentit. Utit̃ aũt breui rõne quia gręci animal nihil aiunt esse/nisi per sensuz: nõ eni volunt aliquid Zoon/siue ȥodion eẽ dicẽdũ nisi per sensuz: ⁊ nõ ꝑ oẽm sensum: sed ad hoc vt aiatũ q̃cq̃ ȥodion siue aial dicat̃: sufficit tactus: qui est ꝑmus ⁊ cõis sensus: fauẽt Alexãdro multa Ariˢᵗⁱˢ ꝟba: naz Ariˢᵗᵒ aial vult eẽ corpꝰ mixtum ⁊ instrumentariũ 3ᵒ de aĩa. Amplius videt̃ ꝓbere aiali somnũ ⁊ vigiliã/mortẽ ⁊ vitã. q̃ cęlo nõ competũt.

❡ Simplicius aũt tenet cęluz eẽ vẽm aial: ⁊ ꝑ sensum/ videlꝫ tactũ ⁊ visuz/⁊ auditũ: tactũ q̃dẽ illis ꝓbet: q̃a cuz sese tãgant: nõ est fas vt nõ sentiãt. Infelix eni eẽt aial tã beatũ/diuinũ corpus tãgere ⁊ nõ sentire illud: auditum ꝟo ⁊ visum: q̃a sensus sunt ꝑfectionis: non vtilitatis/ ꝓpterea magis cęlo tribuendi: cũ sic optimũ/cui nihil deesse dꝫ: q̃d de ꝑfectiõe sit aialis mortalis. Pręterea cum cęli hęc gubernẽt: nõ est fas hęc nõ cognoscere. vi autez per itellectũ hęc cognosci nõ posse: itellectus eni singularia nõ appꝛhendit nisi mediãte sensu: qua rõne Auic. tribuit illis vim sensitiuã interiorẽ: quã appellãt imaginatiuã: q̃d forte cõcedere cogit̃ Simpliciꝰ. ❡ Sꝫ hęc positio Simpliciȷ stare nõ põt: ꝑmo vt bñ obiecit Auer. ꝯ Auicẽnã: q̃a tũc cęluz hẽt sensoria vt oculos vel aures ⁊ id genus. tenet argũᵐ: q̃a sensus est virtus ꝑticularis/oĩs autẽ virtus particularis est organica/siue instr̃aria. in h eniz Ariˢᵗᵒ ponit dĩaz inter sensum ⁊ itellectũ: q̃a intellectũ nullius particulę actũ ponit nec vti ꝑticula aliq̃ corporis: intellectus eni potẽtia est sine mã. at sensus ⁊ exterior ⁊ interior vtit̃. talia aũt organa siue sensoria cęlo nõ ꝯueniunt: est eni corpus cõforme atq̃ penitus similare. ❡ Scd̃o vt recte arguit expositor ex verbis Ariˢᵗⁱˢ: cęlo ex sensu nihil ⁊ melius euenit. nã ad curã reruz sublunariũ sufficit cognitio vlis: quę esse põt per essentiã illorũ: quatenus cãę sunt. illoꝝ ad motũ nõ est cognitio sinuz ꝑ quos mouent̃ necessaria/vt autumat Auicen. sufficit cognitio illoꝝ vlis per intellectus ẽẽntiã/q̃ est causa motꝰ. ad perfectionẽ eoꝝ nõ sunt necessarij sensus: q̃a q̃cquid cęlũ per sensus cognosceret/ꝑfectius per intellectũ deꝑhendit: imo si cęli hęc terrena viderẽt/mœrore nõnunq̃ afficerent̃/aut nõ recte gubernarẽt: nõ eni est fas diuinitati illoꝝ exacta reꝝ harum cura: sufficit enim vle regimen. q̃re cũ nec necessitatẽ/nec vtilitatẽ inde nãciscant̃/ nullo pacto sunt sibi tribuẽdi. ❡ Auer. ꝟo cũ Alexã. tenet cęlos nõ hẽre de animę virtutibꝰ nisi itellectũ/appetitum/⁊ motũ/⁊ vult cęlos eẽ aialia. Tum q̃a hñt dextrũ/ sinistrũ/⁊ cęteras positionis partes. Tum q̃a mouentur a seipsis: q̃d ꝓprium est aialibus. etiã q̃a hñt aĩas ⁊ corpora: aial enim ex aĩa videt̃ ⁊ corpore cõfectuz. ❡ Ptolemęus ꝟo ⁊ cęteri astronomi nõ mõ orbes aiũt eẽ aialia/sed signũ cęleste q̃d est globus stellaꝝ aial esse dicũt: vnde ⁊ ȥodiacus dictus est: q̃a circulus est aialiuz. Ariˢᵗᵉˢ quoq̃ appellat cęlos aialia sępe/⁊ Porphyrius/⁊ Platonici. ❡ Mihi vĩ q̃onez esse de noĩe: nam Alexãder q̃ cęlos n gat eẽ dicenda aialia/nihil remouet de virtutibꝰ aĩę: quas Auer. illis tribuit. Auerroes autẽ qui cęlos aialia vocat nihil plus tribuit illis: q̃ Alexander tribuerit: ideo q̃stio est de noĩe. gręci ꝟo q̃ nomen animalis ipo suerũt a sensu (vt diximus) q̃a ȥodion aial est per sensuz: cogunt̃ aut a cęlo remouere nomẽ aialis/aut tribuere illi sensus: vt fecit Simplicius. Arabes ꝟo qui aialis nomen tribuũt a sensu/vel virtute nobiliori sensu/vt ab intellectu siue appꝛhensione ⁊ motu cęlũ aial nũcupare coguntur: q̃a cognoscit ⁊ a se mouet̃. igitur q̃stio est de nomine. Qua rõne Ariˢᵗᵒ appellat cęlos aialia nõnũq̃ more Platonico: secutus nomẽ/nõ rem. Plato enim cęlos aialia appellat/q̃a sensus illis dedit: vt Simpliciꝰ auctor est. Ariˢᵗᵒ itaq̃ illos aialia vocat/non a re sensus/sꝫ a nomine tm̃. nõnunq̃ ⁊ plerũq̃ more suo vocat illos viua ⁊ animata corpora. ꝓpterea sibi dextrũ tribuit/⁊ motuz a seipsis: ⁊ alia quę viuis vita optima conueniunt: ⁊ hic loquẽdi modus est peripateticus. quę ꝟo Simpliciꝰ asserit/sunt Platonica/nec rõnes cogũt: naz sensus illi dicũt imperfectionẽ aliquã: lꝫ nõ nihil perfectionis. ideo ab illis diuinis corporibꝰ sunt delendi. tactus ꝟo quo sese sentiat nõ cõpetit: q̃a sese per essentias cognoscunt. Intellectus siq̃dem inferioris cęli intelligit per ẽẽntiã superioris ⁊ superior īferiorẽ vt illius est causa/⁊ forma. Hęc sunt peripatetice dicẽda: ⁊ in hoc Sanctus Thomas sapide vt bonus peripateticus sentit cum Alexandro.

❡ Patet autẽ ⁊ ex his id q̃d ab aliquibus dictum est latione. videlꝫ hoꝝ ꝯcẽtum fieri/ex eo q̃a sonitus cõsoni emergũt: belle q̃dez oẽ atq̃ tumide eẽ dictum: non tamẽ ita sese habere in veritate. Sũt eni quidã q̃bus videt̃ necessarium eẽ tãtoꝝ corpoꝝ latione fieri sonum. Eoꝝ siquidẽ ⁊ corpoꝝ latione q̃ apud nos sunt: neq̃ molẽ habẽtiuz ęqualez: neq̃ talẽ motus velocitatẽ: qualis in sole lunaq̃ est: sonus efficiat̃. Pręterea cũ tot multitudine tantęq̃ magnitudine stellę/tãta velocitate lationis ferantur/impossibile est tali latione sonũ valde grandẽ non effici.

❡ Quia sonus ex motu ꝑficiat̃ vt in libro de aĩa est explicatũ/post tractatũ de stellaruz motu/restat disputare an stellę suis lationibꝰ sonos efficiant. Nã sunt qui dicũt illas ⁊ efficere sonos/⁊ harmonicos: veluti Pithagorei/ atq̃ vulgus putant: qui angelos cytharis ⁊ cantis beati coram deo autumãt. Mouebãtur autẽ Pithagorei loco a minore: ⁊ argumẽto a causa ipsius soni loco q̃dẽ a minore: q̃a videmus corpora quę hic adsunt molle parua/ celeritate lenta sonos ẽdere: quãto magis illa/q̃ ⁊ mole ⁊ magnitudine hęc excellant. Argumẽto ꝟo a cã ipsius soni: nam sonus e motu impetuoso ꝑficiscitur accedẽte ad illius magnitudinẽ ⁊ corpoꝝ mole/⁊ motuum celeritate. Modo stellę ⁊ multitudine/maxime illę octaui/⁊ mole/⁊ celeritate nimis valẽt: q̃ res docet in eis effici sonum ⁊ valde grãdem. Hęc Pithagorei/atq̃ vulgus.

❡ Hęc aũt cũ supposuerint/⁊ insuꝑ velocitates ex interuallis rationes ꝯcẽtuum habere: harmonicam effici vocem stellarum cõuersione persuadent.

❡ His aũt suppositis addũt sonos cęlicos esse harmonicos/vbi aiaduersione dignũ sonũ acutuz velocitate atq̃ fortitudine motus effici/grauẽ ꝟo tarditate atq̃ imbecillitate. Mediũ autẽ rõne media in velocitate ⁊ tarditate/fortitudine/atq̃ imbecillitate. amplius/ Musici dicunt ꝓportionem sonorũ cõsistere in ꝓportione iter grauem ⁊ acutum sonos: quibꝰ ꝑsuaserunt cęlicum cantum esse harmonicuz: nam in cęlicis motibꝰ reperit̃ ꝓportio

Marginal notes (left): An cęlum sit aial: ⁊ an per sensum. — ꝯ pō Alex. — ꝯ pō Simplicij. — B — Confutatio positionis Simplicij. — C — ꝯ Auer. — D — ꝯ Ptolę. — ꝯ pħs.

Marginal notes (right): E — F — G — Expositio. — H — Expositio.

motaꝝ in velocitate ꝛ tarditate:qppe cū aliud velocius/ I aliud tardius/aliud mediocriter feraꝶ:ꝛ in certa celerita te vmꝫ aliud excellit pro rōne internallo꜋ quę inter se būt. Sed per hęc dicebamus ꝯsistere ꝑportionē in acu tie ꝛ grauitate sonoꝝ:quare vox illo꜋ harmonica est. Sic igiꝶ vidētes velocitates ꝑportionari ꝑportiōe iter uallo꜋ vni⁹ ab altero/dixerūt sonū effici harmonicū.

℄ Uerū cum sine ratione videreꝶ nos sonuꝫ hūc non audire:cām rei huius attulerūt so num hūc cōtinuo eē cum orimur/ vt non sit ad cōtrarium silētiuꝫ manifestū. vocis enim ꝛ silētij diiudicationē vicissitudine fieri di cūt. Quare vt malleatorib⁹ ob ꝯsuetudineꝫ vꝶ intereē nihil:sic hoib⁹ idē euenire aiūt.

Expositio. ℄ Soluerūt ꝑblema.vꝫ/quā ob cām sonos illos nō ꝑci K pimus:ꝛ dixerunt hoc euenire ex cōnata assuetudīe/ve luti malleatorib⁹ accidit. Nā cū sonus ille nobiscū nasca tur/nunq̄ silentiū illi ꝯriū percepimus:ꝛ ide diiudicare nō possumus inter sonum ꝛ silentium.

℄ Hoc aūt (vt prius diximus⁹) lepide qdē atqꝫ musice dcm̄ est:īpossibile autē est ita sese ha bere. Nō eniꝫ solū nihil nos audire absurdū est:cuius cām soluēdi assumpserūt. Sꝫ etiā nihil pati sine sensu. Exuperātes siqdē soni ꝛ inanimato꜋ corpo꜋ moles collidunt.ceu tonitrui lapides dissipant atqꝫ validissima corpora. Et si tāta feruntꝶ corpora:ꝛ son⁹ so num excellit pro rōne qua magnitudo q̄ ferꝶ magnitudinē quę fertur exuperat: huc ꝑfe L ctuꝫ sonū illo꜋ ꝑuenire/atqꝫ illi⁹ ingētis vio lētie huc robur attingere necessarium est. at neqꝫ audimus nos/neqꝫ violēti q trina cor pora quę hic sunt:patiuntur hac ratione qa stellę non sonant.

Expositio. ℄ Refellit positionētā ꝛ si illā lepide ꝛ colorate eē dcm̄ velit:vbi debes scire ex ꝑte sensilis rei duo eē/virtutem perficiēdi sensoriū:siqdē sensile sit tale actu:q̄le sensoriū potestate:ꝛ viꝫ destruēdi/offendēdiqꝫ ipm si nimis exu perauerit.ꝑma qdē eē nō pōt sine scda:bene autē z^a sine prima:sensile eni hn̄ pōt sensoriū ledere/cuꝫ nimis icre uerit:ꝛ si nō sentiaꝶ:nā agens nāle passo sufficiēter appli catū:ꝛ in bona distātia/necessario agit:lꝫ non ꝑcipiaꝶ ei⁹ actio. Ex h̄ arguiꝶ/lꝫ soni cęlici ꝑp ꝯsuetudinē nō ꝑcipe renꝶ:cū sint agētes nālr in auditoriuꝫ:ꝛ auditoriū aptuꝫ est pati ab illis:ꝛ sint in debita distātia:igiꝶ necio audito M riuꝫ offendēt. hui⁹ signū est/qa audibilia multo min⁹ id agūt vt tonitrua. ꝑpterea addit q si tāta feruntꝶ corpo ra:ꝛ sonus sonū excellit ꝑ rōne qua magnitudo q̄ fertur magnitudinē q̄ ferꝶ exuperat. Son⁹ eni ꝑuę magnitudi nis cū ꝑua velocitate motę ꝑuus est/magnę ℟o magn⁹. si ita est:ꝛ sonus ꝑui corporis vt lapidis q per tonitruūꝫ duciꝶ/ꝑuenit ad nos/ꝛ ledit auditoriū/huc ꝑfecto sonuꝫ illo꜋ ꝑuenire atqꝫ illi⁹ igētis violētie robur huc attinge re necesse est:destruit ꝯn̄s.ꝛ ingt. At neqꝫ audimus nos/ neqꝫ violēti qcq̄ corpora q̄ hic sunt patiunꝶ hac ratiōe qa stellę nō sonāt. igiꝶ opp^m aiūs. vꝫ stellę nō sonant. cō sequētia ℟o patꝫ:qa sunt illa magnitudine ꝛ celeritate

Sol. The. exuperātia lapidē tonitrui. ℄ Rn̄det Themisti⁹ ꝑ pi thagoreis/volēs sonos illo꜋ nō lędere nos/nimis quam

hūt ad nos itercapedine. ℄ Cōtra obijcit Auer. ꝛ suppo N nit. Magnitudinem illo꜋ eē multo maioris spatij/q̄ sit Quę Auer. ab illis ad nos itercapedo. Tunc arguit magnitudo est com. 43. maior spatio. igiꝶ sonus illi⁹ pōt ꝑtrāsire spatiū min⁹ ea. Secūdo magnitudo mior spatio vt illa lapidis tonitrui dissipat. igiꝶ magnitudo maior spatio multo magis dissi pabit. ℄ Fortasse rn̄debis sonos ab stellis effici:non ab orbib⁹. mō stellę sunt ꝑuę:quo fit vt non ꝑueniat ad nos illa꜋ sonus. ℄ Cōtra obijcit ꝛ supponit tria/ꝑmuꝫ non nullas stellas eē maiores tota terra:ꝫm eas.moueri ꝑ se ꝛ velocius in maiore orbe ꝛ tardi⁹ in minore. Tertiū est illas nō posse moueri ꝑ se/nisi scidēdo orbes. ℄ Ex his sequiꝶ earū sonuꝫ ad nos venire/partiꝫ magnitudie illa rū/partim velocitate/partiꝫ fractiōe. Scdo ideꝫ pōt ꝑ suaderi de stellis octaui orbis:q̄ sunt magnitudie ꝛ velo O citate/ꝛ fractiōe validę. Tertio ab illis ad nos mittitur calor:igitur ꝛ sonus:tenet ꝯn̄ia:quia calor est mālior so no. Sonus spiritalis reꝫ:ꝛ res spiritales longi⁹ multipli canꝶ:vt in z^o de aīa est dcm̄. h Auer. ꝯ Themistiū.

℄ Insuꝑ etiā ꝛ ho꜋ causa patebit/simul atqꝫ his rationibus quas diximus astipulabiꝶ/q verę sint. dubiū siquidē qd ꝛ cōpulit pitha goreos dicere latione corpo꜋ fieri ꝯcentuꝫ/ nobis argumētuꝫ erit. quę naqꝫ per se ferū tur:ea sonum ꝑcussionēqꝫ faciūt. At q̄ in eo qd fertur infixa sunt:aut insunt:veluti in na ui partes:ea sonū efficere nequeunt. neqꝫ na uis ipsa si in fluuio feratur.

℄ Scdo arguit ex prius dictis:ꝛ syll's est/oē qd sonū effi Expositio. cit per se moueꝶ ꝛ plagā siue ictū efficiat (vt dcm̄ est) stellę nec ꝑ se mouenꝶ:nec efficiūt ictū. igiꝶ nō efficiūt so P nū. ingt. Insuꝑ etiam ꝛ ho꜋ causa patebit simul atqꝫ his rōnib⁹ quas diximus astipulabiꝶ q verę sint. q.d. id qd diximus de stellis q mouenꝶ ad motū orbiū/erit nobis manifesta cā:q nō faciunt sonū ꝛ eꝯ:quia nō efficiūt so nuꝫ:erit verificatio de stellis q nō per se mouenꝶ:ꝛ hoc qa dubitatū qd cōpulit pithagoreos dicere stellas sona re/est nobis argu^m:arguebāt eni illas sonos efficere quia frāgūt cęlū per se mouēdo. igitur si ita est:cū nos ꝑbaui mus ipsas nō moueri ꝑ se cęlū findēdo/habebim⁹ ipsas non efficere sonū. Sumaꝶ igiꝶ a positione Pithagorico rū hęc maior/oē qd sonū efficit/ꝛ ꝑ se moueꝶ:ꝛ ictum fa cit. Hęc enim est maior Pithagorico꜋. At stellę nō ꝑ se mouenꝶ/nec ictū agūt:vt fuit ꝑbatū. igiꝶ stellę nō agūt sonuꝫ. maior est Pithagorico꜋:ꝛ pꝫ rōne:qa videm⁹ ꝑ tes infixas nauiglo nō efficere sonū/nec nauiꝫ ipsaꝫ:quā Q do in fluuio moueꝶ. ꝛ hoc qa nō frāgit aquā. Et ego cre do q stellas nō sonare per nihil melius probari pōt q̄ per dicta. videlꝫ quia nō per se mouentur/nec scindunt quicq̄ in suis motibus.

℄ Licebit aūt/ꝛ ꝑ easdē rōnes absurdū esse dicere si tātę nauis malus atqꝫ puppis: aut etiā nauis ipsa latiōe sonū magnum nō effi ciat. qppe cum id qd fertur non ꝑpter aliud qd ferꝶ/facit sonum. Id ℟o qd cōtinuo ferꝶ ob aliud quod fertur:nisi percussioneꝫ fece rit:id efficere sonum/impossibile est.

℄ Ni fallor:videꝶ mihi Ari^{tem} obijcere sibi:qa dicē pos Expositio. set cauillator:nōne malus ꝛ puppis sonū efficiūt/dū na uis moueꝶ:lꝫ nō magnū:ꝛ tn̄ sunt mēbra nauis:sic stellę pn̄t sonū efficere ad motū orbiū/lꝫ paruū/lꝫ sint partes

orbium

A orbium. Obijcit Aristoteles qz id qd se solo fertur ꝛ non ad motũ alterius: per se sonũ facit: qz p se ictum efficit. At id quod per aliud mouet̃ atqz ad motũ alteri⁹: nisi pcus-sioné fecerit aliquã aut rõne sua aut p quãto defertur ab alio: ipossĩe est sonũz efficere. Inquit. Licebit autẽ ꝛ p eas-dem rõnes absurdũ esse dicere si tante nauis malus atqz puppis aut nauis etiã ipsa latẽ sonũ magnũ nõ efficiat: sz supple paruũ ꝛ tñ sunt pcera: ad hos eniz sic dicẽtes op-ponit dicens / quippe cũ id qd fertur / per se solum ꝛ nõ pp aliud qd fertur facit sonũ ictu suo ꝛ p se pcussionez agen-do. id ṽo qd cõtinuo ꝛ cõiuncte alteri fertur ob aliud qd fertur / nisi pcussioné aliquã fecerit saltẽ rõne delatoris: id efficere sonũ ipossibile est. ꝛ ita dici nõ põt stellas facere debilẽ sonũ: qz mouent̃ ad motũ alterius: qz siue p se / siue per aliud moueat̃: oẽ qd sonat opz ictuz aliquẽ efficere. ꝛ

B hec est ppositio vera. Ubi debemus consistere.

¶ Quare dicendum hic est: si stellarum cor-pora siue in aeris / siue in ignis ãplitudie vni-uersim fusa feruntur (vt omnes aiunt) sonuz imensum efficiant necessarium est: qui qui-dem ꝛ huc perueniat: ꝛ hec offendat corpo-ra. Sed cũ hoc euenire non cernamus: neqz animãtis motu / neqz violento vlla stellaruz ferretur: quasi de futuris prouidente natura. Nam si hoc modo nõ sese haberet illarũ mo-tus: nihil profecto circa hunc locuz esset: qd simili modo sese haberet. stellas igitur rotun-das esse: ꝛ p seipsas nõ moueri satis diximus.

Expositio. ¶ Epilogat nunc rõnem ꝛ põt sic cõponi / si stelle ferant̃

C in aeris regione sm opinioné dicentiũ celos eẽ de natura aeris: vel in ignis regione sm opinioné dicentiũ celos eẽ de natura ignis: necesse est vt in hunc nostrũ mundũ so-nuz efficiãt q in ipsuz pueniat / ꝛ hec offendat corpa. Sz cũ hoc euenire nõ cernam⁹ igit̃ neqz animãtis motu neqz violẽto vlla stellarũ ferret̃: ꝛ hoc vt addit recte fecit natu-ra / quasi sagax puidens de futuris. Nã si hoc mõ nõ sese haberet illarũ motus: nihil pfecto circa hunc locũ esset / qd simili modo sese haberet. Immo corrũperetur / ꝛ nihil stabile esset / ob motũ ꝛ sonũ validũ stellaꝝ. Hec de figura / motu / ꝛ figura stellarũ. ¶ Animaduerte ex verbis Auer.

Ouę Auer. com.56. colligi tres causas quare stelle nõ mouent̃ p se / sz ad mo-tũ orbiũ. p⁹ ex pte mãe: qz ipse nõ sũt apte moueri aliq̃ mo-tu. Scda effectiua qz creator agit sm dispõné subi: ppea

Dubitatio. talẽ motũ nõ sibi tribuit. Tertia finalis vt hec animalia saluarentur. Destrueret̃ eniz sono fractiuo illarũ. ¶ Du-

D bitatur qz vĩ Aris. facere hãc cõuersiuaz cõñiavz si stelle p se mouerent̃: sonũ efficerẽt. igit̃ si stelle sonũ nõ efficiũt: stelle nõ mouent̃ per se. Modo hoc nõ videt̃ veꝝ: qz vt dicit Themistius nec pma nec scda cõña valet. Prima q-dem nõ: qz pñt q̃dam per se moueri: ꝛ sonũ nõ efficere: vt orbes ipsi: hi eniz per se mouent̃ / ꝛ tñ sonũ non efficiunt. Scda ṽo minime / qz orbes nõ efficiunt sonũ: ꝛ tñ moue-

Sol. Auer. tur per se. ꝛ ita illa cõuersio ecõtrario nulla videtur. Hec est dubitatio. ¶ Auerroes videt cõñam valere p accidẽs

Replica. ꝛ de materia: qz solũ in stellis: ex eo qz sunt magne ꝛ velo-ces. ¶ Sed hec solutio Auer. nõ sufficit: qz stat oppositũ vtriusqz cõñis cũ vtroqz ante: stat eniz esse q̃daz magna vt orbes p se moueri. ꝛ sonũ nõ efficer̃: ꝛ stat aliq̃ magna

ppria sol. sonũ non efficere: ꝛ p se moueri. vt orbes / ꝛ ita adhuc stat ratio Themistij. ¶ Propterea dici põt / qd nõ sic arguit Aristoteles vt Auerroes ꝛ Themistius sumũt. sz ait Ari-stoteles si stelle per se mouent̃ in aere vel igne: sonũ effi-cerent. quare cũ sonũ nõ efficiant: igit̃ nõ per se mouent̃ in aere vl igne: ꝛ hoc modo cauillus Themistij nullus: ꝛ

E

Nõ deus hz puidentiam. remissio Auer. nõ est ad ppositũ. ¶ Ex his que dixit Ari-stoteles sumit̃ deũ habere rerũ puidentiã: vt dicit Alexã. ꝛ hoc est verũ vt in libro destructio destru. disputauim⁹.

Circa dicta emergit pma dubitatio vtrum stel-le suis motibus efficiant sonos. Se-cũdo dato q efficerẽt / vtrũ sentirent̃. Tertio quomõ mõ

Circa dcã qs nes mulę. põt reduci in bonũ pithagorica põ. Tertia veꝝ oia q̃ sũt in celo sint subę. ¶ Circa pᵐᵘᵐ Plato ꝛ pithagorei ꝛ multi

Posia qd an stelle causant sonum. poete ꝛ oratores vt Cicero ꝛ Macrobi⁹ / ꝛ Simplici⁹ vi-dent̃ velle celos suis motib⁹ ꝛ pportionib⁹ efficere sonũ ꝛ harmonicũ: vnde vt Macrobius narrat illic nouez sunt muse pro numero nouẽ orbiũ / nouẽqz syrenes vt Plato ait. Signũ affert Cicero ex delectatione quã anima hz in cantu: hoc enĩ est qz meminit musice celestis vbi ipsa ste-

F

Põ Aris. tit. Huic vulgus maxime heret / credẽs angelos canere / ꝛ sonare / esseqz eorũ beatitudiné harmoniaz. ¶ Sz Ari[stote]les noluit fabellas / atqz colores / omnia eniz in naturali phia vult esse pprie dicta / ꝛ nõ cõposite. ꝛ tenet orbes quidez

Rõ Aris. in motibus pportioné seruare: nõ autẽ sonorũ. ¶ Et vi-det̃ mihi q res Aristotelis in duabus ppõnibus cõsistat. Prima / q orbes sunt alterius nature ab elẽtis hoc est ab igne ꝛ aere. Scda / nihil sonũ efficere põt nisi in aere vel igne hoc est nisi ictuz in aere vel igne fecerit. Ex his seq-tur nec orbes sonare / nec stellas. qz regio illa supma non est igne vel aere plena. Sz corpore alteri⁹ nature ab ele-mẽtis: vt dicit pma ppositio. ꝛ per scdam nihil sonũ effi-cit / nisi aerẽ vel ignẽ pcutiat. Quare cum stelle vel orbes aerẽ vel ignẽ nõ pcutiant. Iure nõ sonãt. Hec demõstra-tio illis stantib⁹: sed an ille stẽt: in toto hoc libro est dispu-

G

Nõ z° an si sonent stelle: sonus audit. tatũ. cetere ṽo Aristotelis rõnes valent ppositis illis p-positionibus. ¶ De z° qõne Albertus illa ait posse defẽdi stellas ꝛ orbes sonũ efficere ꝛ nõ peruenire ad aures no-

Põ Alber. stras: ꝛ hoc qz aer ppinquus corpibus celestibus nõ tre-mit: qua rõne species illius soni non põt per ipm ad nos multiplicari: orbes enim nõ mouent aerẽ motu tremulo.

Confutatio ¶ Sed hec euasio friuola est: qz lz in multiplicatiõe rea-li ipsius soni necessarius sit motus tremulus aeris: non tñ in multiplicatione intẽtionali. vt declarat Aristoteles

Confutatio in z° de anima. Põt igit̃ sonus realr multiplicari p totã regioné celestẽ: ꝛ deinde nr̃az itẽtionalr. ¶ z° si cogit̃ po-nere sonũ realez in regione celesti / cogitur ponere ibi fra-ctioné aeris / ꝛ ita totã illaz regionez plenã aere: ꝛ ita tre-

Euasio Sim. mulũ ibi motũ. ¶ Simplicius ṽo alr euadit: vult enim pmo sonos illos nõ esse audibiles a nobis pp̃ter iproporr-tioné sensorij nostri ad illos: nõ enim sensoriũ mouet̃ ab omni sensili sui generis. Olfatoriũ eniz humanũ multos pcipit odores / quos canes nõ pcipiunt / canes aũt multos quos nos pcipere nõ possum⁹. hoc. n. est qz illi odores sũt olfatorio nr̃o pportionati. alij ṽo olfatorio canũ. z° ait il-

H los nõ eẽ dissipatiuos / sz pfectiuos / atqz cõseruatiuos: velu-ti sunt mot⁹ ꝛ lumen celi: qua rõne euenit vt si nõ audian-

Replice cõtra Simplicium. tur: nõ dissipent. ¶ Cõtra positionez Simplicij obijcit expositor: pmo qz nõ omnia celestia sunt pfectiua: naz ful-gor corrũpit oculuz. igit̃ pari ratione sonus. ¶ z° intelle-ctus est oium intellectibiliũ. igitur oium sensilium sensus. Tertio tunc natura fecisset aliqd sensile: qd a nullo sensu sentiret̃. ꝛ ita ociosum / vt deducit Auerroes. z. meta. cõ. 1. Quarto accidẽtia cõmunia celorũ pcipiũtur. igitur ꝛ p-pria. añcedens patet / qz pcipiuntur motus / magnitudo / ꝛ figura / ꝛ lux. cõñia ṽo declaratur / qz accidẽtia ppria pci-pi possunt mediantib⁹ cõmunibus. z. de anima ꝛ ita soni siue sint ppria siue cõmunia accidẽtia semp percipi pote-rũt. Quinto arguebat Auerroes calor celestis pcipit̃ tactu

I igitur sonus.naꝫ sonus multiplicat se in maiore distantia
Defensio. q̄ tactile. Hec cōtra Simpliciū. ℂ Pro defensiōe Sim
plicij vno modo dici posset illos sonos nō esse auditiles
ab auditu corruptibili. Solū aūt ab auditu celorū:q2 ce/
li apud Simplicium habent auditum/visum,⁊ tactum.
Scdo dici pōt magis ꝑipatetice/vbi debes scire Simpli
ciuꝫ velle sonos illos posse sentiri:imo a pithagora fuisse
auditos. Sꝫ nō in quauis dispositione.auditoriū eniꝫ cū
materiale sit/nisi imaterialitatē aliquā nāciscat̄:non pōt
sonos illos celestes ꝑcipere.reddit̄ aūt imaterialis/a silē/
tio turpiū audibiliū:signū aūt q2 oēs religiones ꝑcipiunt
silentiū:in quo religiosi testant̄ se audiuisse voces angeli/
cas:quas audire nō potuissent nisi purū habuissent audi/
toriū/alienūq3 ab audibilib⁹ corporeis/⁊ turpib⁹. ℂ Tūc
ad rōnes dico/ad ꝑmū ꝙ fulgor corrūpit oculuꝫ:q̄ten⁹ re/
cipit̄ in regiōe hac inferna:in qua nanciscit̄ viꝫ corrupti
K uā. Sonus aūt ille hāc sortiri nō pōt:q2 sese intentionali/
ter multiplicabit. Ad 2ᵐ cōcedo aliquē sensuꝫ eē illoruꝫ:
vt auditū purificatū:⁊ sic nō datur aliqđ audibile:qđ non
ꝑcipitur ab aliquo auditu. Ad 4ᵐ pꝫ solo:illa enim acci/
dētia ꝑpa sunt audibilia nō tñ ab oī auditu:sꝫ purificato.
Ad 5ᵐ pꝫ solutio:ille eniꝫ causat̄ in hac nostra regiōe mo
tu/⁊ attritione ⁊ reflexione radiorū:quo modo nō pōt so/
Expō opi. nus multiplicari:⁊ sic pōt Simplicius defendi. ℂ De 3°
Pithago. dici pōt/⁊ reduci ad sensuꝫ ꝑipateticuꝫ:ꝙ Pithagoras ꝑ
harmoniā celestē voluit ꝓportiones velocitatū in moti/
bus:⁊ hoc q2 oīa hic ⁊ illic per equiuocationē dicunt̄. Hu
ius aūt color esse pōt/q2 harmonia sonora duo dicit:vide
licet qualitatē audibilē:⁊ ꝓportionē velocitatē motuum:
⁊ tunc diceret Pithagoras voluisse illic eē sonos quo ad
māꝫ:h̄ ē q̄ ad velocitatū ꝓportionē:nō āt q̄ ad forꝫ h̄ est
q̄ ad q̄litatē audibilē:⁊ hoc mō Pithagoras recte sentit:⁊
forte dixit illa sub illo colore ad suadenduꝫ auditores in
An celū sit subā ⁊ nō. bonū. ℂ De 4°/Simplicius videtur velle q̄cūq3 sunt in
celo/esse subas/nihilq3 in illis accidere. Amplius/oīa dici
Pō Sim. per equiuocationē. Nā que sunt in his accidētia: in illis
L sunt virtutes.⁊ qm̄ sensus nō ꝑcipiunt nisi accidētia:ideo
voluit sensus nō ꝑcipere illa vt ꝓpria obiecta:dicit enim
nos ꝑcipere nō magnitudines illorū/nō motus/non figu/
ras/nec stellas ipsas:sed q̄dam que ad illa ꝯsequuntur vt
Replice fulgores:⁊ id genus. ℂ Sꝫ huic obycit gdaꝫ ꝑmo q2 Ari
stoteles.2.de anima ponit diaphanū esse cōmunē celo ⁊
igni atq3 aeri. Scdo/magnitudines ⁊ figure sunt ratiōes
abstracte a materia.igit̄ illis ⁊ his cōes. Tertio/si motus
magnitudo ⁊ stella nō viderentur oīs speculatio astrono/
mica periret. Quarto/iꝑfectū nō est suba ꝑfecta:at mo/
tus est iꝑfectus gđ.igitur nō suba celi. Quinto/tunc idē
in sole eēt figura ⁊ lumē. ℂ Sꝫ hec nō cogunt ꝯtra Sim
pliciū:vbi debes scire Simpliciū ⁊ Alexandruꝫ oīa celi
M accidētia voluisse eē ꝓpria ac eēntialia vt ēt Auer.dixit
ex hoc q2 carēt materia.ꝯtra sunt accidētia horū:que acci
dūt ab extrinseco ꝑꝑ māꝫ his. Simplicius igit̄ vult ce/
lorū accidētia nō eē dicēda accidētia ab accidēdo extrin/
secus:sed esse subas hoc est ꝓpria ⁊ essentialia.ideo equi/
uoce illis ⁊ his cōpetunt:⁊ ꝑ idē vult illa nō ꝑcipi sensu
penitus/sed cū aliquo discursu.⁊ hoc mō intelligēdo opi/
nionem Simplicij:rōnes illius nō valent. Hec de sonis.

ℂ De ordine ꝟo ipsarū quonā mō vnaqueq3 dispósita sit:vt q̄dam sint priores:q̄dam posteriores:⁊ quonā modo sese habent internallis:ex his que in astrologia dicuntur:contēplemur:dicitur enim ibi sufficienter.

Expositio. ℂ Aggressurus Arist.de ordie stellarū atq3 situ:hac in pte
ꝑmittit argumētū ad dicēda:⁊ inqt. De ordine ꝟo ipsaꝝ N
quonā mō vnaqueq3 ipsaꝝ mota fuerit vt in greco legi/
tur:vel disposita fuerit ⁊ verbum sonat:ita vt q̄dam sint
priores/q̄dam posteriores:hoc est vt aliq̄ sint superiores:
alique inferiores:⁊ quonā mō sese hñt in intervallis:hoc
est quāta intercapedine altera ab altera distauerit. Ex ꝗs
q̄ in astrologia dicūt̄ ꝯtēplemur:dr̄.n.ibi sufficiēter. Cu⁹
cām assignat Simplicius q2 hec dephendi nō pñt ꝑ ꝑn/
cipia nālis phie:sed ꝑ ꝓportiones magnitudinū:que ad
mathematicū spectāt.vñ Anaximāder ꝑmo fert̄ magni/
tudines stellarū adinuenisse. Pithagoras ordinē stellaꝝ:
⁊ cōiunctiones solis ⁊ lune. Hypparchus ēt metapontin⁹/
⁊ post ip̄m Ptolemeus multo diligētius/hec ⁊ plura ad/
inuenerunt. Debes scire vt Auerroes innuit astronomiā Que Auer. cō me.67.
⁊ naturalē differre in ꝯsiderando stellas.ꝑmo q2 astrolo/
gus in talibus q̄onibus assignat ip̄m q2 est tm̄.naturalis
autē ip̄m ꝓpter quid. Scdo q2 astrologus oīa illa ꝯside/ O
rat in ordine ad quātitates motuum aut distātiarū aut si/
tuū.naturalis aūt absolute vt mouent̄ tm̄:⁊ sic habet̄ dif
ferentia:ꝑmo ꝟo meta.com.19.videt̄ Auer.idem dicere.

ℂ Accidit aūt ꝓ rōne q̄ ē in īternallis. Mot⁹ fieri singularū:vt alij sint velociores. alij tardiores. Nā cum supponatur vltimaꝫ celi circulationem simplicem atq3 velocissimaꝫ eē. ceteras ꝟo tardiores atq3 plures.qppe cum vnaqueq3 suo in orbe celo ꝯtrafert̄. Equum iam erit eam que prima est simplici primeq3 conuersioni:plurimo in tempore suum orbē peragrare.eam ꝟo que longissime abest. In minimo.ceterarum ꝟo semꝑ eaꝫ que est propinquior:in maiore.eam que est remotior:in P miore. proxima namq3 maxime exuperatur. remotissima autēꝫ minime oīum/ob distantiaꝫ.at media pro ratione distantie iam. veluti etiam mathematici ostendunt.

ℂ Proposita intētione:nūc accedit ad rē:⁊ ꝑmo ꝓponit Expositio.
veritateꝫ q̄onis:scdo explanat gđ velit dicere. Tertio ꝓ/
bat qđ ꝓposuit.de ꝑmo inquit. Accidit autē pro rōne que
est in internallis motus fieri singularū stellarū.est igitur
veritas q̄onis qualis est ꝓportio distantiarū stellarū a ꝑ/
ma sphera ⁊ a centro/talis est motuuꝫ illarū in velocita/
te. Expono quid dico/sphera ꝑma mouet̄ simplici motu
⁊ velocissimo ab ortu in occasuꝫ cetere oēs ecōtra ab oc/
casu in ortuꝫ ferunt̄ hoc mō vt q̄ est ꝑme sphere proxima
ꝓprio motu tardissime mouet̄.vt Saturnus singulis.30.
annis que ab eadeꝫ est remotissima:velocissime/vt luna
singulo mēse.q̄ aūt i media distātia/medys tp̄ib⁹. Inqt. Q
Naꝫ cū supponat̄ vltimā celi circulationē simplicē atq3
velocissimā esse:simplicē qdem:q2 regularissima est.ve/
locissimā ꝟo:q2.24.horis:ceteras ꝟo tardiores atq3 plu/
res ⁊ hoc quo ad earū motus.tardiores qdem:q2 oēs exce
dūt spatiū diei.plures/nō solū q̄ ad diuersos planetas:sꝫ
etiā vnus planeta plurib⁹ motib⁹ mouet̄.quippe cū vna
queq3 suo in orbe celo.videlicet ꝑmo ꝯtrafert̄.ex his cō/
cludit quid voluit ipse dicere dum dixit motuum veloci/
tates esse ꝑ ratione internallorū:⁊ inqt. Equū est iaꝫ eam
que prima est simplici ꝑmeq3 lationi siue ꝑme ꝯuersio/
ni plurimo in tēpore suuꝫ orbeꝫ ꝑagrare:eam ꝟo que lō/
gissime abest in minimo/ceterarum ꝟo semꝑ eam que est
propinquior in maiore:eam que est remotior in minore.
Hec est expositio eius:qđ voluit dicere. Talē expositio/
nem sine

A nez siue veritatē p̄suadet ⁊ vt mihi videt̄ supponit duo: quorū primū est orbes inferos ꝓpter raptū quo mouentur ab ortu in occasū.z4.horis:impediri suis in ꝓprijs motibus hoc patet pro tanto q꞉ ꝓprij stellarū motus:aut sunt cōtrarij motui diurno:aut aduersi saltē. 2ᵐ est ea q̄ i. pediuntur a ꝓprio motu ꝓprijsq꞉ operatione quāto magis prope sunt ipedimentū magis tardant illum.quanto ꝟo remotiora:tanto accelerāt:quasi minus impedita.Ex his soluitur ꝓblema.videlicet ꝓpter qd aliquę stellę tardi⁹: aliquę velocius:aliquę mediocriter ferunt̄:patet solo:nā quę ꝓximę sunt tardius mouent̄:q꞉ vis ipeditiua in illis maxime viget ꝓpter appropinq̄tionē.quę remotissimę: tardissime:q꞉ ip̄a ipeditiua vis minus ipedit.quę aūt in medio:erunt mediocriter celeres/propter ipedimentum

Quę Auer. coñ.58. mediocre.℃ Et in hoc apparet error Auer.qui voluit intelligere Aristotelē de motu diurno:quo oēs mouent̄:pe

B nes enim hunc voluit Arist.itelligere dū dixit aliq̄s stellas tardius:aliquas velocius ferri:hoc enim est cōtra expositionem eius qd ꝓposuit:⁊ cōtra rōnem quā assignat Aristoteles.vt pz intelligenti. ⁊ ꝓpterea ipse cogitur exponere modo quo nos exposuimus.Scdo pz nō esse necessariū solē eē imediate supra Lunaz:si exponat̄:vt nos diximꝰ:q꞉ Sol ꝓprio motu tardiꝰ fert̄ Venere ⁊ Mercurio:lz motu medio sit semp eorū coniunctio vt in magna cōpositione docuit Ptolemęus.Verū de hoc postea dicemus.Sed q꞉ Auer.exposuit Aris.velle Solē eē imediatum supra lunā:⁊ hoc ꝓpterea q꞉ credit solez moueri celerius Venere ⁊ Mercurio:cuz res hęc de situ stellarū sit ꝯ astronomos:ꝓpterea excusat Ari.⁊ vult dicti Aris.vz q̄ q̄lis est ꝓportio distātię a p̄ talis est velocitatū in ꝓprijs motibꝰ/nō eē verā p se nisi de extremis vtpote de Saturno ⁊ Luna.Saturnus qdez tardissime q꞉ ꝓximus p̄ mobili.Luna velocissime:quia remotissima.de medijs ꝟo vult esse dictū accidētalr/q̄ moueant̄ medijs velocitati-

C bus:q꞉ nō p̄cise s̄m ꝓportionē distantiarū:⁊ sic cū dicto Aris.stat solē esse in medio:p̄cipue si qs imaginet̄ ex orbꝰ intermedijs effici vnū quasi mediū iter lunā ⁊ Saturnū: non quidē vniforme:sed difforme:⁊ hac rōne Saturnus tardissime mouebit̄:q꞉ p̄mo ꝓximus.Luna velocissime: q꞉ remotissima.Mediū qd est aggregatū ex cęteris:mediocriter.hęc Auer.in defensione suę expositionis ad mē-

Dubitatio tem Aris.Sed an hęc vera sint:statim dicemus.℃ Sed circa hęc quę Aris.inquit/occurrit nō parua dubitatio q꞉ ex ꝟbis Aris.videt̄ sequi in motibus celorū esse contrarietatē ⁊ violentiā:ait enim Saturnū tardissime moueri:q꞉ est ꝓximus violētanti:⁊ q꞉ magis in illo p̄ualet vis p̄mi mobilis.Luna tardissime:q꞉ in illa minime p̄ualet.igit̄

Sol.Alex. ⁊ Auer. videt̄ violētia in illis.℃ Soluit Auer.⁊ Alexan.⁊ p̄supponunt duo:quorū primū est motores ordinari s̄m ordinē orbium:ita vt quāto orbis est ꝓpinquior p̄mo mobili:

D tanto eius motor est p̄fectior.ꝓpterea motor Saturni perfectior est motore lunę.Scdm est oēs motores naturalr appetere assimilari p̄mo quantū possunt:quia propter h̄ mouēt.Ex his soluit̄ quęstio:q̄ Aris.p magis p̄ualere in ꝓximo q̄ in extremo intelligit magis p̄ualere in vi similitudinis ꝯsiderij:⁊ p minus p̄ualere:itelligit minus p̄ualere viz silr̄tudinis desiderij:ꝓpterea sequitur Saturnū tardiꝰ moueri:q꞉ motor Saturni est vicinior primo motori:nō in desiderio est illi similior:⁊ per ꝯñs in motu.Motꝰ aūt eius similior est diurno:si tardissimus fuerit.q꞉ minus tēdit ad cōtrarium vt igit̄ seruaret motor Saturni silitudinē desiderij ad primū retardauit motū:vt illius tarditate appropinquet p̄mo quantū pōt.Contra ꝟo/ quanto est magis remotus:tāto in desiderio minus similis est p̄mo ⁊ sic in motu minus similis.quare velocitabit.℃ Sz hic

E obijcit Thomas/⁊ Simplicius:q꞉ Aris.absolute posuit maius corpus velocius moueri ꝓprio motu q̄ moueat̄

Obiectiōes Thom. corpus minꝰ:q꞉ i maiore quāto maior est virtus.Scdo/ ꝓximum summo videtur esse magis tale.sed Saturnus est ꝓximus sūmo.igitur debet esse velocissimus.Tertio/ motor Saturni est alijs p̄fectior:igitur mouet velocius. Quarto/nō vi ordīs ꝯtīua seruari:q꞉ nō vr̄ medios moueri medio motu.Quīto/ ꝓportio distātię planetarū ad p̄ᵐ mobile ⁊ ad centrū est vniformis:⁊ nō ꝓportio velocita-

Defensio Alexan. tū.℃ Ad hęc dici pōt vt ex verbis Simplicij colligit̄:p̄mo q̄ secus est loqui de motu planetarū:⁊ secus de circulatione illorū.Scdo q̄ alr̄ est loquendū de his motibus vt nāles sunt:⁊ vt volūtarij atq꞉ p p̄cognitionē.dicendū

F igit̄ ad primū ꝯcedendū Saturnus velocius moueri:nō tñ velocius circuire:penes eniz aliud sumitur velocitas motus/⁊ velocitas circulationis:vt diximus superius.⁊ p idē ad 2ᵐ ⁊ 3ᵐ.ꝯcludunt eniz motū esse celeriorē:nō autē circulationē.℃ Ad 4ᵐ ⁊ 5ᵐ dicendū ordinē ꝯsequentię debuisse seruari quatenus nāli motu mouerent̄:nō autē seruatus fuit:quatenus mouent̄ volūtario motu.hęc pro

De situ Sol. Alexā.dici pñt.℃ Sz circa hęc de situ solis est dubium. Auer.n.credēs solez moueri velocius ꝓprio motu q̄ moueatur Venus ⁊ Mercurius cogebat̄ vno mō ponere solē supra lunā.In alia rñsiōe defendit Aris.fingēdo Aris. intelligere per mediuz oēs planetas exceptis Saturno ⁊ Luna:q sunt extremi.Sunt igitur pp hoc q ad mentem Ari.volunt Solē esse supra Lunā/⁊ Mercuriū/⁊ Venerē/⁊ ita Ptolemęū cū Aris.sentire.℃ Sed videtur mihi Auer.p̄mo errare de motibꝰ.nā Venus ⁊ Mercuriꝰ velocius mouent̄ suis ꝓprijs motibꝰ ipso sole:lz motibus

G medijs semp sit media Veneris ⁊ Mercurij atq꞉ solis cōiunctio.vt astronomi obseruarūt.Scdo errat:q꞉ Aris. exp̄sse in lib.de mūdo ponēs ordinē planetarū/Solē supra Lunā collocauit.Amplius infra in p̄ma ꝯōne difficillima/supponit solē ⁊ lunā esse ꝓxima:alr̄ qd nō haberet locū.vt videbit̄ cō.60.de veritate igit̄ rei quo ad tres p̄mos/nō est dubiū illos esse supra Solez hoc mō vt Saturnus sit p̄mus:scdͣs Jupiter.Tertius Mars.de cęteris an sint sub Sole aut supra:Ptolemęus videt̄ varius:nā in.9.magnę cōpositionis sectione/asserit se non potuisse discernē an supra Solē vel sub Sole sint q꞉ nō valet nō abscondūt Solē:igit̄ sunt supra:q꞉ sit illos nunq̄ diametrari inter Solez ⁊ nostros oculos:veluti videmus in Luna:quę sepe cū sole coīt:⁊ nō semp obscurat Solē.dixit Ptolemęus sit illos nunq̄ diametrari inter Solez ⁊ oculos nostros:qd intellige apud proteruos:qui velint defendere oppositū:q꞉ s̄m ꝟitatē ipse in eodē lib.sectione.3.ostēdit demrātionibus Venerē ⁊ Mercuriū cōcurrere cū Sole in eadē linea.ꝓpterea Albertilla ⁊ alij plures causas assignāt quare nō eclipsant Solē tam ⁊ si sint sub

H Sole:hoc eniz esse aiunt:quia sunt nimis lucidi:modo tamen interpositū inter oculos ⁊ lumē:nō eclipsat illud:alij aiunt esse ꝓpter eorū diaphanitatē:Alij ex paruitate corporis:alij assignāt cām ex distantia a terra volentes conum vmbrę nō ꝑtingē ad mediā aeris regionē.℃ Quicqd sit de re:tādē Ptolemęꝰ vbiq꞉ tenet Solē eē in medio diuz: ⁊ lz de his multa diximꝰ in lib.eruditionū astronomicarū:quātū tñ ad ꝓpositū:ex duobꝰ potissimū mathematici talē sitū ꝑceperūt.p̄/q꞉ inuenerūt distantiā mercurij a terra eē maiorē illa Lunę p instrumēta cosmetrię.⁊ minorē illā Veneris ⁊ Solis.itēq꞉ silr̄ i Venerē reꝰ Solis. Scdo/q꞉ sūptis diuersis instrumētis ⁊ exactissimis p diuersitate aspectuū de ꝓhēdēda sil̄ tpe i diuersis locis i latitudine multū remotis apparuit diuersitas aspectus notabilior in luna q̄ in mercurio:⁊ i mercurio q̄ i Venere:

I et in venere q̄ i Sole: qd eē nō poterat nisi qr Luna est terre propinquior: et Mercurius post ipsam et Ven⁹ post Mercuriū: et Sol post Venerē. Que vero dicenda sunt p Aris. videt mihi saluare ipsuz: qr astrologia nō erat cōpleta: quoniā Ptolemeus cōpleuit. Hec de situ.

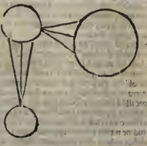
Figuram autem cuiusq3 stellarū nō iniuria quispiā maxime arbitrabit rotundā esse. Nā cum ostensum est stellas ipsas nō aptas esse per se moueri: atq3 naturā ipsaz nihil temere/nihil frustra efficere: p3 etiā eaz figuraz ipsis imobilibus tribuisse: que minime est motiua. Minime aūt motiua est rotunda: quatenus nullum ad motuz instrumentū habet. quare patet stellarum molem rotundam esse.

Expositio. K Et de figura stellarū nūc repetit: nā vt recte Auer. inqt. De figura stellarū dictuz est per accidēs/quatenus sequebatur ad dicta: nūc vero per se loqtur vt pmisit. pbat igit singulā stellā eē rotundā p̄ syllo sumpto a fine: et ponit sic/oē qd nec p se mouet: nec aptū est moueri motu recto: oē tale est rotūdū. Hec maior p3 pro tāto: qr vbi haberet figurā rectā: natura laboraret emere et frustra egisset. Sz stelle nec p se mouent: nec p se sūt moueri apte: igit oēs sūt rotūde. Hec Aris. dubitauit aūt Aui. supius de circulatiōe demōstrationis: et dubitat Alexā. hic: que oia fuerūt dicta tunc.

Preterea similiter sese habent omnes atq3 vna. at Luna per ea que circa visuz accidūt: rotunda esse ostendit. non. n. in suipsi⁹ luminis auctione atq3 in minutiōe fieret pluries nunc quidē falcata: aut gibborosa: nunc diuidua.

Expositio. L 2⁹ idē pbat per argumētū a simili hoc mō Luna est rotunda. igit cetere stelle. et hic locus est cētialis: qr in his que sunt eiusdē spēi: qcquid p se cōpetit vni indiuiduo illius spēi: cōpetit oibus idiuiduis eiusdē. et cum oēs stelle sint eiusdē spēi: igit si Luna est rotūda: oēs alie erūt rotūde. Qd vero Luna sit rotunda: pbat p̄mo p appētiā illustrationis: quā recipit a Sole post piunctionē qr vt dicit nisi Luna eēt rotūda: nō fieret nunc qdem falcata siue in forma falcule: nūc diuidua siue semiplena: nūc p̄tumida siue gibborosa: demum plena/et tota rotūda. Aiaduersione dignum vt in codicillo de criticis diximus: et in lib. eruditionū/Lunā cū Sole hre. 11 figurationes in quarū singula luminis variationē sortitur/et a diuersis apparitionibus diuersa noia hz: cū. n. luna cū Sole coiuerit: Lune tūc cū Sole sinodus ē latine piūctio: et h ē p⁹ lumis variatio. 2⁹ ē Lune appitio siue ortus: q grece ē anatole q

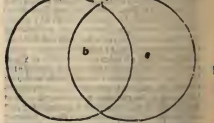
M tūc est cū Luna videri post: post Solē p distantiā ptiuz circiter. 12.

Tertia est appitio luminis: q Luna grece di conoides latine cornicularis/siue menoides siue falcata: que tunc est cuz Lūa a Sole distauerit ptibus circiter. 45. Quarta

N est apparitio: qua Luna dicit dichotomia/latine semiplena/siue diuidua. et est qn Luna e Sole distat ptibus. 90. quita est apparitio/qua Luna grece dicit amphicirta h est gibborosa siue p̄tumida: et est cū Luna e Sole ipo distat ptib⁹. 135. sexta est qua luna dī panselena hoc est plenilunia: et est cū distat a Sole p dimidiū totius circuli. vz per. 180. ptes: reddit aūt Luna post hoc ad gibborositatē et ad diuidualitatē/et ad cornicularitatē/et falculationē: et ad occultationē: demū ad sinodū. et ita oēs variatiōes sūt numero. 11. Aris. aūt enumerauit falcationē/gibborositatē et diuidualitatē: declarat aūt Auer. anatolē siue apparitionē siue ortū: et ait tunc eē cū Luna exit a Solis cōiunctione siue sinodo. tunc. n. fiūt due pyramides: quaz vna est a Sole: cuius conus est in Luna/terminatus ad minimū arcū luminis: basis vero in Sole. Altera est ab parte Lune vacua ad oculum maior p̄ma: in qua qdem conus est in oculo: basis in vacuo Lune. Hoc aūt eē nō posset: nisi Luna esset rotunda: et sic patet ratio Aristo.

O Insuper et et p ea q̄ in astrologia dicuntur idē demrari pōt: ppea qr nō eēnt Solis deliquia falcata. quare si stella vna est talis: ceteras oēs et rotundas esse: perspicuum est.

P

Expositio. Scđa rō sic cōponi pōt de Luna et Sole insimul oia ea ad q̄ in accretione luminis sequr cōis arcualis sectio sunt rotūda. Sol et Luna sunt/ad q̄ in accretiōe luminis sequr sectio cōis arcualis siue falcata. igit rotūda: qd vero sit sectio cōis: debes scire q qn eclipsat Sol p interpositionē Lune iter Solē et oculū nostrū: vt qn sunt in capite vel cauda ambo: tūc nec Sol nec Luna apparet: sz cū Sol incipit apparere vident ambo sub quadaz portiōe circuli. vz vel. a. vel. b. que est ambob⁹ cōmunis. vt in eclipsibus clare cernit: hoc aūt nō eēt: nisi ambo eēnt rotūdi. Hec de sphericitate stellaz habemus ab Aristotele.

Q Cum aūt due sint dubitationes: de quibus quiuis nō iniuria dubitauerit: enitemur id dicere qd nobis videtur: arbitrati prōptitudinem potius dignā esse veneratione q̄ temeritate: siquis ob philosophie sitim exiguas in his rebus facultates diligat: de quibus maximas dubitationes habemus.

Expositio. Tractaturus Aris. duas arduas dubōnes: antea p̄misit sui excusationē: et rnsionē ad detractorē: posset. n. detractor icusare Aris. ō petulātia siue nimia prōptitudie: i h. q vult ponē os i celo/ptractādo tales qōnes: q̄ sunt vltra captū humanū. cui rndet q si qs ob phie sitiz exiguas in his reb⁹ facultates diligat: de qb⁹ maxias dubōnes habemus/prōptitudinē hui⁹ arbitrati poti⁹ dignā eē veneratione

A tiõe q̄ temeritate:enitemur dicere id qd nobis vi.⁊ in h nõ videbimur arrogãtes.igit̄ de his qõnib⁹ difficillimis pponit dicere euitãdo arrogãtiã/tũ qr vult dicere id qd vr:nõ id qd est.Tũ ga est arbitrat⁹ prõptitudinez talis hominis potius laude/q̄ vituperio dignam.

¶ Preterea cum plures sint tales:non min⁹ admirabilis est:quã ob causam non semper stellę quę plus e prima distant latione:pluribus motibus mouentur.sed medię plurib⁹: ⁊ enim cõsentaneum rationi videtur primo corpore vnicaz lationem subeunte/proximũ minimis motibus moueri:vt duobus.id aũt B qd ad hoc consequitur:trib⁹.aut aliquo alio ordine tali.at nunc contrariũ accidit.paucioribus enim Sol ⁊ Luna motibus mouent̄: q̄ nonnulli planetarũ:qui longius e medio ipso distant:⁊ propinquiores sunt ei corpori:quod est ipsorum primum.

Expositio. ¶ Querit nũc qõnez Ari^{tes}:vbi debes scire astrologos q fuerũt tpibus Ari^{lis} ⁊ Platõis vt Eudoxus ⁊ Calippus. In gnqz superiorib⁹.vz Saturno/Ioue/Marte/Venere/⁊ Mercurio/obseruarũt mltas motus dñias/pcedẽtes enĩz illos moueri motu cõi.vz diurno/⁊ ppo.vz ab occasu in ortũ depbenderũt in motu illorũ pprio multas differẽtias vt pgressionẽ/repedationẽ/stationẽ/celeritatez/tarditatẽ.In Luna ṽo ⁊ in Sole motũ cõem ⁊ obliquũ: ⁊ duas tñ motus dñias.vz velocitatẽ/⁊ tarditatẽ:⁊ sic in gnqz superiorib⁹ vltra mot⁹ duos cõmunem ⁊ pprium perceperunt quinqz differentias.In sole ṽo ⁊ Luna inferioribus:vltra motus duos cõmunez ⁊ proprium solum C differẽtias duas.ppea q̄rit Ari^{tes}.ꝑterea cũ plures sint tales dubõnes difficiles/nõ min⁹ admirabilis dubitatio ẽ: quã ob cãm nõ semp stellę/quę plus e p̄⁹ distãt latiõe plu ribus motib⁹ mouent̄:s3 medię plurib⁹:reddit cãz qõnis ⁊ ingt.Et.n.ↄsentaneũ rõni vr̄ p̄mo corpe vnicã lationez subeunte:pximũ minimis motib⁹ moueri vt duob⁹.id aũt qd ↄsequitur ad hoc trib⁹.aut aliquo alio ordine tali. rõ est qr quãto aliqd est ppinquus p̄mo tãto magis d3 illi assimilari.at nũc ↄtriũ accidit:paucioꝛib⁹.n.Sol ⁊ Luna motib⁹ mouent̄ q̄ nõnulli planetarũ:q longi⁹ e medio ipso mũdi distãt:⁊ ppingores sunt ei corpi qd est ipsorũ p^{m}.Veluti sunt gnqz planetarũ.In qb⁹ ṽbis clare p3(vt Auer.ait)Ari^{tem} Solẽ collocasse imediate supra Lunã.

Que Auer. com.60. D Hec est qd p̄⁹ difficil^{ma}.¶ Notat Aui.h nõ eẽ cõiter dcm̃ illõ qd Ari^{tes} ait de motib⁹ stellarũ/nã in Luna Ptolemę⁹ pcepit vltra motũ cõem ⁊ pprũ duos alios:quorũ vnus dr̃ distãtia duplicata/vt tarditas ⁊ velocitas:q̄s dñias ↄsequitur Luna p hoc qd mouet̄ in distãtia duplicata h est in duplici auge/eccẽtrici vz/⁊ epicicli:⁊ in opp^{to} vtriusqz augis.Scds dr̃ mot⁹ Lunę i capite vel cauda:pcepit eñi Ptolemęus punctũ capitis moueri:⁊ per ↄñs differẽter Lunã intrare caput vel caudã:quę res apud pipateticos nõ est famosa:l3 sit apud Ptolemęũ obseruata instrumẽtis.Sed quicqd velit Ptolemęus:ait Auerroes qõnem fundari in duob⁹/videlicet q ordo stellarum est vt dictũ est q videlicet Sol sit imediatus supra Lunã.⁊ q differẽtię motus sunt tot:⁊ illę.Hęc Auerroes.

¶ Patefactum autem fuit:hoc nobis ⁊ de quibusdam per visum:Lunã enim vidimus diuiduam/Martis stellam subijsse: quę celata E fuit/⁊ in ipsius parte nigra.egressa ṽo perlucidam/⁊ illustratã.sic ⁊ de cęteris stellis dicunt ęgyptij ⁊ babylonij:qui plurimis iã annis ante h obseruarunt: ⁊ a qbus multa fide digna de singulis stellis accepimus.

Expositio. ¶ Supposuit ordinẽ planetarũ eẽ hoc mõ vt Luna sit infima ⁊ Sol supra Lunã.pbat hoc/psertim de Luna per suam ⁊ aliorũ obseruationem.obseruauit enim ipse proprijs oculis Lunaz dum fuisset semiplena siue diuidua/Martis stellã subijsse/fuisseqz inter illã ⁊ oculos interpositã:vbi vidit Martis stellã cęlari in pte Lunę obscura:⁊ qr Luna est velocior ipso Marte:videt stellaz Martis exijsse p ptẽ clarã ⁊ lucidã:⁊ de cęteris idẽ testãt̄ ęgyptij ⁊ babylonij:quę res esse nõ possetnisi Luna fuisset infima.de Sole ṽo nihil asserit:sed supponit ita esse. F

¶ Insuper ẽt iure hoc idẽ dubitauerit qspiã: quã ⁊ ob cãm in prima quidem latione tanta est stellarum multitudo/ vt vniuersus ordo innumerabilis esse videatur in cęteris ṽo vna seorsum est stella:duę autem aut plures eadẽ in latione non videantur esse infixę.de his itaqz bene se habet dubitare:quo ⁊ maior excitetur intelligẽtia:naz ⁊ si puas occasiones habeam⁹ ⁊ in tãta remotione distãtes ab his quę illis accidunt:si tamen ex talibus contẽplemur:non videbitur absurdum esse id qd nunc addubitatum est.

Expositio. ¶ 2^{a} qd est pp qd tot stellę fuerũt in p̄^{a} latiõe vt in orbe G octauo:tot q̄s nũerare nemo p̄t.In cęteris ṽo vna seorsuz est stella:duę aũt aut plres eadẽ in latiõe siue sphęra non videntur eẽ infixę.approbat aũt Ari^{tes} qõnez hãc quo p ipsaz maior excrescat cognitio de illis:naz ⁊ si puas occasiones habeam⁹ hic reperibiles:⁊ illę puę: quas habem⁹/in tãta remotione distẽt ab his quę illis accidũt:distãt dr̃ eo loco:⁊ natura:nihil enim est hic p qd istę qõnes pñt solui: si tñ ex talibus ↄtẽplemur:q̄ hic appent:⁊ q̄ illic videmus:nõ videbit̄ absurduz esse id qd nunc addubitatum est:nec absurda solutio:quę ad illud dubiũ assignabitur.

¶ Sed nos de his penitus cogitamus ac si ⁊ corpora essent dumtaxat vnitatum ordinem habentia/⁊ inanima.Oportet autem putare ipsa tãq̄ vitę ⁊ actionis participantia eẽ.Sic enim id quod accidit non videbitur esse alienum a ratione. H

Expositio. ¶ Soluit Ari^{tes} qõnes ⁊ p̄ p̄maz:⁊ p̄mo narrat quo modo dicta qd est difficilis ⁊ quo mõ põt solui.⁊ ait qõnem eẽ difficilẽ p tãto qr in dicta qõne videt̄ eẽ suppositũ corpa cęlestia eẽ corpa dũtaxat hñtia ordinẽ vnitatũ ⁊ inaĩata:nã hoc mõ vr̃ eẽ ordo motuũ ſm ordinẽ nũerorũ/⁊ ſm sitũ corporũ vt in eľntis Plato posuitq ordinauit eľnta ſm ordinẽ nũerorũ:posuit.n.igni ⁊ terrę corrñdere duos nũeros cubicos.igni quidem cubicum binarij.vz octonariuz numerũ:terrę ṽo cubicum ternariũ.vz.17.media posuit ſ3 pportionẽ.18.⁊.17.⁊ sic collocauit eľnta ſ3 pportionẽ sexgalteraz.Si igit̄ cęli eẽnt corpora tñ vt Empedocles sentit/⁊ alij:q nõ norũt subas separatas.op3 locare illos pro rõne nũerorũ ⁊ situ corporũ:⁊ hoc pacto qd est difficilis: expedit igit̄ si qd d3 solũ putare ipsa pticipantia eẽ vitę

I τ in venere q̄ī Sole: qd eē nō poterat nisi qꝛ Luna est terrę propinquior: τ Mercurius post ipsam τ Uen⁹ post Mercuriū: τ Sol post Venerē. Quę ꝟo dicenda sunt ꝑ Aris. videt̄ mihi saluare ipsaꝫ: qꝛ astrologia nō erat cōple ta: quoniā Ptolemęus cōpleuit. Hec de situ.

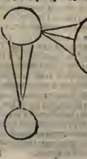
℄ Figuram autem cuiusqꝫ stellaꝝ nō iniuria quispiā maxime arbitrabit̄ rotundā esse. Nā cum ōn̄sum est stellas ipsas nō aptas esse per se moueri: atqꝫ naturā ipsaꝫ nihil temere nihil frustra efficere: pꝫ etiā eaꝫ figuraꝫ ipsis imobilibus tribuisse: quę minime est motiua. Minime aūt motiua est rotunda: quatenus nullum ad motuꝫ instrumentū habet. quare patet stellarum molem rotundam esse.

Expositio. K ℄ Et de figura stellaꝝ nūc repetit: nā vt recte Auer. ingt. De figura stellarū dictuꝫ est per accidēs, quatenus sequebatur ad dicta: nūc ꝟo per se loqūr vt ꝓmisit. ꝓbat igit̄ singulā stellā eē rotundā ꝑ sylo sumpto a fine: τ ꝯponit sic, oē qd nec ꝑ se mouet̄: nec aptū est moueri motu recto: oē tale est rotūdū. Hęc maior pꝫ pro tāto: qꝛ vbi haberet figurā rectā: natura temere τ frustra egisset. Sꝫ stellę nec ꝑ se mouent̄: nec ꝑ se sūt moueri aptę: igit̄ oēs sūt rotūdę. Hec Ari^cus. dubitauit aūt Ali. supius de circulatiōe demōstrationis: τ dubitat Alexā. hic: quę oīa fuerūt dicta tunc.

℄ Preterea similiter sese habent omnes atqꝫ vna. at Luna per ea quę circa visuꝫ accidūt: rotunda esse ōndit̄. non. n. in suiipsi⁹ luminis auctione atqꝫ in minutiōe fieret pluries nunc quidē falcata: aut gibborosa: nunc diuidua.

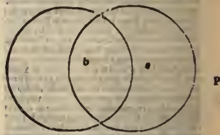
Expositio. L ℄ 2° idē ꝓbat per argumētū a simili hoc mō Luna est rotunda. igit̄ cęterę stellę. τ hic locus est eēntialis: qꝛ in his quę sunt eiusdē spēi: qcquid ꝑ se cōpetit vni indiuiduo illius spēi: cōpetit oībus idiuiduis eiusdē. τ cum oēs stellę sint eiusdē spēi: igit̄ si Luna est rotūda: oēs alię erūt rotūdę. Qd ꝟo Luna sit rotunda: ꝓbat ꝑmo ꝑ apparentiā illustrationis: quā recipit a Sole post ꝯiunctionē qꝛ vt dicit nisi Luna eēt rotūda: nō fieret nunc qdem falcata siue in forma falcalę: nūc diuidua siue semiplena: nūc tumida siue gibborosa: demum plena, τ tota rotūda. ℄ Aduertione dignum vt in codicillo de criticis diximus: τ in lib. eruditionū, Lunā cū Sole hře. 11 figurationes in quarū singula luminis variationē sortitur, τ a diuersis apparitionibus diuersa noīa hꝫ: cū. n. luna cū Sole coiuerit: Lunę tūc cū Sole sinodus ē latine ꝯiūctio: τ h ē ꝑ⁹ luminis variatio. 2° ē Lunę apparitio siue ortus: q grece ē anatole q tūc est cū Luna videri post: post Solē ꝑ distantiā ptium

M H circiter. 12. Tertia est apparitio luminis: q̄ Luna grece dicitur conoides latine cornicularis siue menoides siue falcata: quę tunc est cuꝫ Lūa a Sole distauerit ptibus circiter. 45. quarta

N est apparitio: qua Luna dicit̄ dichotomia, latine semiplena, siue diuidua. τ est qn̄ Luna e Sole distat ptibus. 90. quīta est apparitio, qua Luna grece dicit̄ amphicirta h est gibborosa siue tumida: τ est cū Luna e Sole ipo distat ptib⁹. 135. sexta est qua luna dr̄ panselena hoc est plenilunia: τ est cū distat a Sole ꝑ dimidiū totius circuli. vꝫ per. 180. ptes: reddit aūt Luna post hoc ad gibborositatē τ ad diuidualitatē, τ ad cornicularitatē, τ falcalationē: τ ad occulationē: demū ad sinodū. τ ita oēs variatiōes sūt numero. 11. Aris. aūt enumerauit falcationē, gibborositatē τ diuidualitatē: declarat aūt Auer. anatolē siue apparitionē siue ortū: τ ait tunc eē cū Luna exit a Solis cōiunctione siue sinodo. tunc. n. fiūt duę pyramides: quaꝝ vna est a Sole: cuius conus est in Luna, terminatus ad minimū arcū luminis: basis ꝟo in Sole. Altera est ab parte Luna vacua ad oculum maior ꝑma: in qua qdem conus est in oculo: basis in vacuo Lunę. Hoc aūt eē nō posset: O nisi Luna esset rotunda: τ sic patet ratio Aristo.

℄ Insuper ēt τ ꝑ ea q̄ in astrologia dicuntur idē demr̄ari pōt: ꝓpterea qꝛ nō eēnt Solis deliquia falcata. quare si stella vna est talis: cęteras oēs ēt rotundas esse: perspicuum est.

P

Expositio. ℄ Scđa rō sic cōponi pōt de Luna τ Sole insimul oīa ea ad q̄ in accretione luminis sequr cōis arcualis sectio sunt rotūda. Sol τ Luna sunt, ad q̄ in accretiōe luminuꝫ sequr sectio cōis arcualis siue falcata. igit̄ rotūda: qd ꝟo sit sectio cōis: debes scire ꝙ qn̄ eclipsat̄ Sol ꝑ interpositionē Lunę iter Solē τ oculū nostrū: vt qn̄ sunt in capite vel cauda ambo: tūc nec Sol nec Luna apparet: sꝫ cū Sol incipit apparere vident̄ ambo sub quadaꝫ portiōe circuli. vꝫ vel. a. vel. b. quę est ambob⁹ cōmunis. vt in eclipsibus clare cernit̄: hoc aūt nō eēt: nisi ambo eēnt rotūdi. Hec de sphęricitate stellaꝝ habemus ab Aristotele.

Q ℄ Cum aūt duę sint dubitationes: de quibus quiuis nō iniuria dubitauerit: enitemur id dicere qd nobis videtur: arbitrati ꝓmptitudinem potius dignā esse veneratione q̄ꝫ temeritate: siquis ob philosophię sitim exiguas in his rebus facultates diligat: de quibus maximas dubitationes habemus.

Expositio. ℄ Tractaturus Ari^cus duas arduas dubōnes: antea ꝓmittit sui excusationē: τ rn̄sionē ad detractorē: posset. n. detractor icusare Ari^cm ꝺ petulātia siue nimia ꝓmptitudine: i h, ꝙ vult ponē os i celo, ꝑtractādo tales qōnes: q̄ sunt vltra captū humanū. cui rn̄det ꝙ si qs ob ꝑhię sitiꝫ exiguas in his reb⁹ facultates diligat: de qb⁹ maxias dubōnes habemus, ꝓmptitudinē hui⁹ arbitrati poti⁹ dignā eē veneratione

A tiõe q̃ temeritate:enitemur dicere id qđ nobis vĩ.⁊ in h nõ videbimur arrogãtes.igit̃ de his qõnib⁹ difficillimis pponit dicere euitãdo arrogãtiã/tũc qȝ vult dicere id qđ vr:nõ id qđ est.Tũc ga est arbitrat⁹ prõptitudinez talis hominis potius laude/q̃ vituperio dignam.

Cꝑreterea cum plures sint tales:non min⁹ admirabilis est:quã ob causam non semper stelle que plus e prima distant latione:pluribus motibus mouentur.sed medie plurib⁹: ⁊ enim cõsentaneum rationi videtur primo corpore vnicã lationem subeunte/proximũ minimis motibus moueri:vt duobus.id aũt

B qđ ad hoc consequitur:trib⁹.aut aliquo alio ordine tali.at nunc contrariũ accidit.pauciori bus enim Sol ⁊ Luna motibus mouent̃: q̃ nonnulli planetarũ:qui longius e medio ipso distant:⁊ propinquiores sunt ei corpori:quod est ipsorum primum.

Expositio. C Querit nũc qõnez Ari^{les}:vbi debes scire astrologos q fuerũt tpibus Ari^{lis} ⁊ Platõis vt Eudoxus ⁊ Calippus. In qnqȝ superiorib⁹.vȝ Saturno/Joue/Marte/Uenere/⁊ Mercurio/obseruarũt mltas motus dĩias/ꝯcedẽtes enĩȝ illos moueri motu cõi.vȝ diurno/⁊ ꝑpo.vȝ ab occasu in ortũ dephenderũt in motu illorũ ꝑprio multas differẽtias vt ꝑgressionẽ/repedationẽ/stationẽ/celeritatẽ/tarditatẽ.In Luna ꝟo ⁊ in Sole motũ cõem ⁊ obliquũ: ⁊ duas tñ motus dĩias.vȝ velocitatẽ/⁊ tarditatẽ:⁊ sic in qnqȝ superiorib⁹ vltra mot⁹ duos cõmunem ⁊ ꝑprium perceperunt quinqȝ differentias.In sole ꝟo ⁊ Luna inferioribus:vltra motus duos cõmunez ⁊ proprium solum

C differẽtias duas.ꝑpea q̃rit Ari^{les}.ꝑterea cũ plures sint tales dubõnes difficiles/nõ min⁹ admirabilis dubitatio ẽ: quã ob cãm nõ semp stelle/que plus e p̃⁹ distãt latiõe pluribus motib⁹ mouent̃:sȝ medie plurib⁹:reddit cãȝ qõnis ⁊ inqt.Et.n.ꝯsentaneũ rõni vĩ p̃mo corpe vnicã lationez subeunte:pximũ minimis motib⁹ moueri vt duob⁹.id aũt qđ ꝯsequitur ad hoc trib⁹.aut aliquo alio ordine tali. rõ est qȝ quãto aliqđ est ꝑpinquius p̃mo tãto magis dȝ illi assimulari.at nũc ꝯriũȝ accidit:pauciorib⁹.n.Sol ⁊ Luna motib⁹ mouent̃ q̃ nõnulli planetarũ:q longi⁹ e medio ipso mũdi distãt:⁊ ꝑpingores sunt ei corpi qđ est ipsorũ p̃^{m}.Ueluti sunt qnqȝ planetarũ.In qb⁹ ꝟbis clare pȝ(vt

Que Auer. Auer.ait)Ari^{lem} Solẽ collocasse imediate supra Lunã.
corri.60. Hec est qđ p̃⁹ difficil^{ius}.C Notat Aũ.h nõ eẽ cõiter verũ

D illõ qđ Ari^{les} ait de motib⁹ stellarũ/nã in Luna Ptolemeꝰ pcepit vltra motũ cõem ⁊ ꝑpriũ duos alios:quorũ vnus dĩ distãtia duplicata/vt tarditas ⁊ velocitas:q̃s dĩias ꝯsequitur Luna ꝑ hoc qđ mouet̃ in distãtia duplicata h est in duplici auge/eccẽtrici vȝ/⁊ epicicli:⁊ in opp^{to} vtriusqȝ augis.Scđs dĩ mot⁹ Lune i capite vel cauda:pcepit eñ Ptolemeus punctũ capitis moueri:⁊ per ꝯñs differẽter Lunã intrare caput vel caudã:que res apud ꝑipateticos nõ est famosa:lȝ sit apud Ptolemeũ obseruata instrumẽtis.Sed quicqđ velit Ptolemeus:ait Auerroes qõnem fundari in duob⁹/videlicet qȝ ordo stellarum est vt dictũ est qȝ videlicet Sol sit imediatus supra Lunã.⁊ qȝ differẽtie motus sunt tot:⁊ ille.Hec Auerroes.

C Patefactum autem fuit:hoc nobis ⁊ de q̃busdam per visum:Lunã enim vidimus dimidiam/Martis stellam subijsse: que celata

E fuit/⁊ in ipsius parte nigra.egressa ꝟo perlucidam/⁊ illustratã.sit̃ ⁊ de ceteris stellis dicunt egyptij ⁊ babylonij:qui plurimis iã annis ante h obseruarunt: ⁊ a qbus multa fide digna de singulis stellis accepimus.

Expositio. C Supposuit ordinẽ planetarũ eẽ hoc mõ vt Luna sit infima ⁊ Sol supra Lunã.ꝓbat hoc/ꝑsertim de Luna per suam ⁊ aliorũ obseruationem.obseruauit enim ipse proprijs oculis Lunaȝ dum fuisset semiplena siue dimidia/Martis stellã subijsse/fuisseqȝ inter illã ⁊ oculos iterpositã:vbi vidit Martis stellã celari in pte Lune obscura:⁊ qȝ Luna est velocior ipso Marte:videt stellaȝ Martis exijsse ꝑ ptẽ clarã ⁊ lucidã:⁊ de ceteris idẽ testãt̃ egyptij ⁊ babylonij:que res esse nõ posset:nisi Luna fuisset infi

F ma.de Sole ꝟo nihil asserit:sed supponit ita esse.

C Insuper ẽt iure hoc idẽ dubitauerit qspiã: quã ⁊ ob cãm in prima quidem latione tanta est stellarum multitudo/ vt vniuersus ordo innumerabilis esse videatur in ceteris ꝟo vna seorsum est stella:due autem aut plures eadẽ in latione non videantur esse infixe.de his itaqȝ bene se habet dubitare:quo ⁊ maior exercetur intelligẽtia:naȝ ⁊ si paruas occasiones habeam⁹ ⁊ in tãta remotione distãtes ab his que illis accidunt:si tamen ex talibus contẽplemur:non videbitur absurdum esse id qđ nunc addubitatum est.

Expositio. C 2^{a} qđ est ꝑp qđ tot stelle fuerũt in p̃^{a} latiõe vt in orbe
G octauo:tot q̃t nũerare nemo p̃t.In ceteris ꝟo vna seorsũ est stella:due aũt aut pl'es eadẽ in latiõe siue sphera non videntur eẽ infixe.approbat aũt Ari^{les} qõnez hãc quo ꝑ ipsaȝ maior exercescat cognitio de illis:naȝ ⁊ si paruas occasiones habeam⁹ hic reperibiles:⁊ ille parue: quas habem⁹/in tãta remotione distẽt ab his que illis accidũt:distãt di co loco:⁊ natura:nihil enim est hic ꝑ qđ iste qõnes pñt solui: si tñ ex talibus ꝯtẽplemur:q̃ hic appent:⁊ q̃ illic videmus:nõ videbit̃ absurduȝ esse id qđ nunc addubitatum est:nec absurda solutio:que ad illud dubiũ assignabitur.

C Sed nos de his penitus cogitamus ac si ⁊ corpora essent dumtaxat vnitatum ordinem habentia/⁊ inanima.Oportet autem putare ipsa tãq̃ vite ⁊ actionis participantia eẽ.Sic enim id quod accidit non videbitur esse alienum a ratione.

H

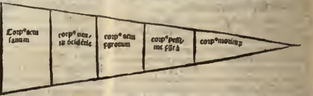
Expositio. C Soluit Ari^{les} qõnes ⁊ p̃ p̃maȝ:⁊ p̃mo narrat quo modo dicta qđ est difficilis ⁊ quo mõ põt solui.⁊ ait qõnem eẽ difficilẽ ꝑ tãto qȝ in dicta qõne videt̃ eẽ suppositũ corpa celestia eẽ corpa dũtaxat hñtia ordinẽ vnitatũ ⁊ inalatã hoc mõ vt eẽ ordo motuũ ẽm ordinẽ nũerorũ/⁊ ẽm situ corporũ vt in eĩntis Plato posuitqȝ ordinauit eĩnta ẽm ordinẽ nũerorũ:posuit.n.igni ⁊ terre corrñdere duos nũeros cubicos.igni quidem cubicum binarij.vȝ octonariuȝ numerũ:terre ꝟo cubicum ternariũ.vȝ.17.media posuit ẽȝ ꝑportionẽ.18.⁊.17.⁊ sic collocauit eĩnta ẽȝ ꝑportionẽ sexqalteraȝ.Si igit̃ celi eẽnt corpora tñ vt Empedocles sentit/⁊ alij:q nõ norũt subas sepatas.opȝ locare illos pro rõne nũerorũ ⁊ situ corporũ:⁊ hoc pacto qđ est difficilis: expedit igit̃ si qđ dȝ solui putare ipsa ꝑticipantia eẽ vite

I z actionis:hoc est q viua sint:z gequid agut tagat p pcon
ceptione finis z no ex impetu nature vt elinta agunt:z B
pacto id qd accidit de ordine motuu z multitudine illoz
no videbitur esse alienu a rone:qz stat iter media moueri
plurib9 motib9/extrema vo paucioribus pco ceptione fi/
nis.vt dicemus. Hec de facilitate z difficultate qonis pri/
Que Auer. come.61. me. ¶ Auer. vo innuit tres rones ad pbandu celos esse
aiatos atqz viuos. Primo/qz celi sunt pstantiores aiatis.
igit sunt aiati:qz no aiatuz no est aiato pstanti9. Scdo/qz
oe qd hz figura terminata/z motum a se de pte terminata
in pte terminata est aiatuz.tale est celum. Tertio/motor
corporis celestis est non in materia:igitur est intellectus/
z ita celuz est intelliges z aiatuz. Confirmat p Aristotelem .12.
meta. vbi pbat celu moueri p intellectu z voluntate.igi/
De nobilitate celi. tur est aiatuz z ages pp fine. ¶ Solet qri vtru celu circu
scripta intelligetia sit pfecti9 aliquo aiato vt musca:si di
K q sic:rö Auer. no valuit.na sic inanimatu est pstanti9 ani
mato.si dicit q no:hoc vi erroneu:qz illd est corpus eter
Po Joan. nu z imortale. ¶ Joannes 2° physicoz tenet q celu cir
cuscripta aia adhuc est pstantius viuo aliquo vt musca z
Confutatio id genus:quia est eternu/
diuinu/z id genus. ¶ Sz
hec positio errat:pmo qz
reddit ratione pma Auer.
imbecillaz. Scdo/qz 3° de
anima Aristo p rone opa
tionu docet diiudicare re/
ru nas:dices id ee nobili9
cui9 p9 opo e nobilior.mo
p9 opo viui vt musce est p/
stabilior pma opatione celi circuscripta itelligetia:imo ce
lo vt sic nulla ppetit opatio. ¶ Propterea tenere celu cir
Propa sol. cuscripta itelligentia nullaz habere perfectionez. Immo
non esse/nisi ens in anima:z sic patet solutio.

¶ Nam ei quidem qd optime sese habet:ipm
L bonum sine actione videtur inesse:illi vo qd
est illi proximum:per paruam/ac vna.at his
que longius absunt:per plures:veluti in cor/
poribus. Aliud enim sine exercitio bene se
habet. Aliud leui facta deambulatione. Alid
z luctatione/z cursu/z puluere indiget. Alij
rursus neqz quouis sese exercenti modo hoc
vnqz inerit bonum:sed aliud tale.

Expositio. ¶ Proposuit Aristo soluere dubonez pma. Nunc psegtur
z pmittit tria vt mihi vi:pmu est/q ee pot aliqua latitu
do entiu ad optimu finem ordinatoz:que hz gradus scdm
plus z minus pticipare actionis. Exeplu in corpib9:nam
pot ee corpus qd est sanu nullo eges:alid in 2° gradu erit
M corpus qd leui deambulatoe eget ad ee sanu:vt si fuerit
in stomacho aliqua idigestio pua. In 3° e corpus/qd mul/
tis idiget ad ee sanum vt luctatoe/z cursu/z puluere/siue
magna agitatione z exercitio:que fiebat in arena siue pul
uere. In 4° est corpus egru qd sanitate adipisci no pot p
aliqd ingeniu. Sz psegtur aligd tale veluti aligd simile.
lege lram sic cu pma co tinua/no vi absurdu ee id qd nuc
addubitatu est:na ei qde qd optime sese hz:ipsuz bonum
sine actione vi ince. z hic est primus reru gradus. Illi vo
qd est illi pximu:p pua ac vna:z hic est scds gdus.at his
que longius absunt:p ples vi ince bonu ipm. Hic est ter/
tius gradus:deinde exeplificat in corpib9 ordinatis ad sa/
nitate:z addit qrtu gradu.z ingt. Veluti in corporibus:alid
enim sine vllo exercitio bn sese hz:vt id qd est actu sanuz.
z hoc est pmo gradu corpoz. Aliud leui facta deambula/

N tione vt corp9 paru lapsuz in stomacho/vl capite:qd dici
tur neutru recuperabile:z a medicis di neutru decidetie:
na nisi leniter inambulet egrotabit actu.z hoc ponit in 2°
gradu:alid z luctatoe/z cursu/z puluere idiget:vt corp9 actu
egrotu. verbu illud puluere grece est κονίσεως latine pul/
uere:z apud alios pugna:qd ad ide venit:nam pugna in
arena z puluere fiebat.hoc eniz mo corpora actu egrota
veteres curabat an cognitione herbaru z ceteroz in me
dicina scriptoz. ppea corpa actu egrota in 3° gradu ponu
tur.alij rursus neqz quouis sese exerceti mo/hoc vnqz ine/
rit bonu:sz aliud tale:vt qda mitigatio:veluti in podagri
cis/z spasmaticis z id genus:q morbo incurabili laborat:
hec.n.p vnaz vel plures actiones no sanitate:sed aliquid
sile acqriut:vt mitigatione.z hoc corpus e in gradu qrto.
pot addi gntus gradus vt postea dicet:g est eoru corpo/
ru:que nec sanitate/nec mitigatione p actione vnam vel
O plures adipisci pnt. Hec est pma latitudo reru apd Aris.
z corporu:in q coordinant corpa z res penes attingere fi/
nez p vna vel ples vel nulla actione. Cuius exemplu est.
¶ Latitudo corporum apud Aristotelem.

Expositio.
¶ Apud Galenu vo in pmo z 2° libro tegne alr corpo/
P ruz latitudo psituta est:q res cu nostru ppositu egredia/
tur sufficiat te scire corporuz latitudine apud Aristo hoc
mo esse psituendaz. Hec igit est prima suppositio.

¶ Recte autem agere aut multa aut sepe/diffi
cile est. Ut talos coos iacere plures:difficile
est. Sed vnum vel duos:facile. z rursus cuz
hoc quidem illius gratia:opus est facere:illd
autem ob aliud:z illud item ob aliud/in vno
quidem duobus ve facilius quispiam finem
assequetur.at quo per plura procedit eo illuz
difficilius nanciscetur.

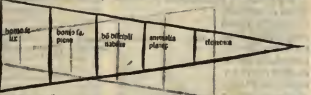
¶ 2° suppo est q agere multa aut vnum p multas actio/
nes difficili9 est q agere vnu per vna actione/vel p pau/
cas actiones. pbat exeplo ludoz:q apd coos celebraba/
tur:z ingt. Recte aut agere aut mlta aut sepe difficile est:
Q hoc est dicere recte agere multos effect9/aut vnuz p mul/
tas actiones difficile est. Primo pbat q agere multa est
difficile p exeplu:z ingt. Ut talos coos iacere plures:dif/
ficile est.g tali grece dicunt astragali: nonulli volunt ee
genus ensiu/nonulli alia gsia:qb9 vtebant ciues coy suis
in ludis:alij gen9 ludoz sz h nihil ad rez:sat sit q vnu ta/
lu pycere vel duos facile est:multos tn difficile. Qd qde
multa agere sit difficile:hoc exeplo pz. Qd vo vnu agere
multis actionib9 sit et difficile/ostdit p exeplu in eis que
agut vnu plurib9 modis.vt dux z medicus:ambo.n.vnu
agut. dux qdez victoriaz p multas actiones. medicus vo
sanitate:ambo.n.agunt p multa media:qz vnu est gratia
alterius vt tandem ad vnum finem veniant. Inquit. Et
rursus cu hoc qde illius gratia opus est facere vt in cura/
tioe:z bello:illud aut ob aliud:z illud ite ob aliud:in vno
qde duob9 ve facili9 qspia fine assequet.at quo p plura p
cedit:eo illu fine difficili9 nacisct:z ita patet difficile esse
vnum

A vnū effectū attingere plurib⁹ actionib⁹:ꝛ sic hꝫ 2ᵃ suppō. Et qꝛ ꝑ h vult habere Ariˢᵗᵐ cū motorē cęlestē ꝙ plurib⁹ agit difficilius agere:cuꝫ ꝙ paucioꝛib⁹ agit facilius agere.

Dubitatio. ℂ Ideo q̄rit Auer.ꝛ dubitat in cęlo nō posse esse difficultatē/nec facilitatē:qꝛ tunc mot⁹ ille esset cū labore.

Sol.Auer. ℂ Et sua solo tandē est Aristotelē ꝑ facilitatē ꝛ difficultateꝫ in illis velle ꝓportionē/ꝛ resistentiā:q̄ mobile debita ꝓportiōe resistit motori. ℂ Et tu debes scire vt superi⁹ dixim⁹ duplicē eē resistētiā:alterā qdē ad motū:quā hꝫ q̄uę ipꝫ cū trahitur vi sursuꝫ.ꝛ talis resistētia nō reperitur ī corpe cęlesti. Alterā ꝟo eē ad terminū mot⁹:qua hꝫ oē mobile ne subito trahaꝛ ī terminū ad quē.ꝛ hęc ꝓuenit ex debita ꝓportione motoris ad mobile ꝛ hęc est in cęlo:qḋ hoc signo pꝫ:qꝛ nō q̄libet motoꝛ cęlestis mouet qḋlibet mobile. Amplius/si nō haberet hāc ꝓportionem finitaꝫ moueret in nō tēpore vt superi⁹ fuit deductum.ꝛ sic patet in cęlo esse difficultatē quasi ęquoce dictam. Hęc ex Auer.trahi possunt.

ℂ Latitudo reruꝫ ꝑticipantiū felicitatē apud Aristotelē.

ℂ Quocirca etiam stellarum actionem taleꝫ arbitrari oportet: qualis est animalium ac stirpium.etenim hic hominis actiones plurimę sunt. Multa enim bona vt conseq possit:multa agit etiam aliorum gratia. Ei ꝟo ꝙ optime se habet non est opus actione. Inest enim ipsi id gratia cuius cętera agunt.actio

C ꝟo semper in duobus consistit:quando ꝛ id gratia cuius agitur: ꝛ id quod huius gratia agitur.at cęteroruꝫ animaliū pauciores sunt: ꝛ plantarum parua quędam est ꝛ forsitan vna. Nam aut vnum est quod consequi possunt: veluti ꝛ homo ipse: aut ꝛ ipsa multa omnia antecedunt ad ipsum optimum assequendum.

Expositio. ℂ Hęc est 3ᵃ suppositio: in qua Aristoteles ponit scḋam latitudinē reꝝ:quę beatitudinis ꝑticipant:ꝛ in p̄mo gradu huius latitudinis ponetur homo actu felix:ꝙ pro felicitate nullo eget:qꝛ actu habet copulationē intellect⁹ agētis cū possibili:hic enim nullo eget:qꝛ iaꝫ finis est vel ad finē peruenit. In 2ᵒ gradu est homo:ꝙ per multas actio-

D nes ad felicitatē enititur:naꝫ ad hoc vt homo ꝑtingat ad felicitatē p̄mo req̄ritur vitę longeuitas/qꝛ nō subito homo beatur:ꝛ ita req̄ritur vita. Scḋo sensiliū apprehēsio: 3ᵒ vltimo oīum intellectiliū intelligētia.sic igiꝛ in 2ᵒ gradu est homo ꝑfectibilis ꝑ felicitateꝫ. In 3ᵒ sunt animalia ꝛ plantę:quę felicitatē attingunt nō in se/sꝫ quaten⁹ attingunt sensum ꝛ vitā:quę sunt req̄sita ad felicitatē. In q̄rto ponuntur ea quę nec felicitatē nec requisita attingunt/vt forsitan sunt elemēta. Sed hic deficit illud qḋ attingit felicitatē per paucā actionē:propterea cōpleri potest latitudo animantiū ad felicitatē ordinatoruꝫ vt in p̄mo gradu sit homo perfectus actu felix. In secūdo sit homo cui parū deest:vt perfectus per omnia sensilia/non auteꝫ per omnia intelligibilia. In tertio est homo īperfectus. In q̄rto animalia ꝛ plantę. In quinto elemēta ꝛ cętera quę nihil felicitatis hñt. ℂ Ex his appꝫ hāc latitudinē posse cōuenire cum prima.si sic intelligatur:fortasse enim vt indi-

cat Simplicius:hęc non est tertia suppositio sed exemplum 2ᵐ p̄mę latitudinis.p̄mum enim exemplum fuit in corporibus:hoc est exemplum in viuentibus:qḋ magis ad ꝓpositū est.quia vt bene accepit Aristoteles opꝫ arbitrari ita esse de ipsis cęlis vt de animantibus.

E

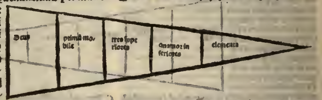
F ℂ Hęc autē expositio non discōuenit verbis Aristotelis. Ideo lege:quo circa ꝛ stellaꝝ actionē taleꝫ arbitrari opꝫ q̄lis est aialium ꝛ stirpiū:ꝛ ita vt aialia ꝛ stirpes ꝛ cętera corpa ponunꝛ in q̄nqꝫ ordinib⁹:sic ꝛ corpa diuina.deide disponit latitudinē aialiū ꝛ stirpiū,ꝛ cęteroꝝ.ꝛ incipit a 3ᵒ gradu:deide redit ad p̄mū gradū.ꝛ inq̄t. Eteniꝫ hic hominis actiōes:ꝙ penit⁹ a felicitate est aliena plurimę sūt actiōes.multa .n.bona vt ꝯseq possit:multa ēt agit alioꝝ grā h est tandē vt oia ad vnū finē reducanꝛ.ꝛ hic est tertius gradus latitudinis.deide ponit primū gradū:ꝛ inq̄t. Ei ꝟo homini supple ꝙ optime se hꝫ nō est opus actiōe. Inest.n.ipsi id gratia cui⁹ cętera agūt vt beatitudo. Sed obycis vꝫ homini felici nō īeē id gratia cui⁹ cętera agūt: qꝛ aialia/plātę/ꝛ elnta/nō agūt gratia beatitudinis. Rñdet ꝙ in oī fine attingēdo sunt duo/finis ipse:ꝛ medium: vult igiꝛ oia esse gratia beatitudinis:q̄ hoī inest felici/qꝛ aut ꝑꝑ illā vt hō:aut ꝑꝑ req̄sita vt aialia ꝛ plātę.ꝛ iō inquit. Actio ꝟo sꝑ in duob⁹ cōsistit qn̄ ꝛ id grā cui⁹ agiꝛ vt est finis:ꝛ id qḋ hui⁹ gratia agiꝛ vt mediū/siue req̄situm: aialia igiꝛ ꝛ plātę sunt saltē grā illius q̄tenus sunt attingētia req̄sita ad illaꝫ.ꝛ hic est p̄mus gradus latitudinis:ꝛ tu

G subītellige 2ᵐ.vꝫ hoīem:ꝙ parū deest a beatitudīe. Hęc eni dedit ītelligere Ariˢᵗᵒ ꝛ ꝑ p̄ᵐᵘᵐ latitudinē:ꝛ ꝑ h qḋ dedit extrema:inter quę īnuitur sempꝫ mediū. ℂ Et in hoc appet Auer.nō ītellexisse hunc locū:laborauit.n.ꝯcordare latitudinē hāc cū p̄ᵃ ꝑ dicta Themistij ꝛ Alex.ꝛ nō potuit:qꝛ nō ꝑcepit ordinē Ariˢᵗᵉ:nec pace quoꝝdā dixeriꝫ hñ ītelligit ipse id qḋ optime se hꝫ:retulit.n.hoc ad deuꝫ: qḋ stare nō pōt.in latitudine eniꝫ viuentiū ꝛ reꝝ mortaliū atqꝫ corruptibiliū nō pōt cadere deus.nisi Ariˢᵗᵒ non fecerit latitudinē. Sic igiꝛ patēt tres gradus:quoꝝ p̄mus est hoīs ꝑfecti ex toto:ꝙ gradus corrñdet p̄mo gradui latitudinis corpoꝝ. Scḋs est hoīs sapiētis/cui paruꝫ deest ad felicitatē:ꝙ corrñdet 2ᵒ gradui p̄mę/vtpote corpi neu- Cōtra Ali. ꝫ quosdā.

H tro. Tertius est hoīs capacis disciplinę nōdum disciplinati:ꝙ corrñdet 3ᵒ gradui p̄mę vtpote corpi actu ęgroto: Deinde ponit 4ᵐ Ariˢᵗᵒ.ꝛ inq̄t. At cęteroꝝ aialiū pauciores sunt:ꝛ plantaꝝ ꝑua q̄daꝫ est:ꝛ forsitan vna:hęc tñ nō finē attingunt:sꝫ req̄sita:ꝛ hoc subdit nā aut vnū ꝛ idē est qḋ ꝯsequi pñt veluti ꝛ hō ipe:aut si nō finē vnū attingūt: saltē ꝑtingunt ad ipsa multa q̄ oia añcedunt ad ipm optimū assequendū.ꝛ hic est q̄rtus gradus:cui adde q̄ntuꝫ:ꝙ est eoꝝ:quę nec finē nec req̄sita ad finē attingunt vt elnta ꝛ oia alia inanimata:corrñdet autē gradus q̄rtus:ꝙ est aialiū ꝛ plantaꝝ 4ᵒ gradui primę ꝙ fuit corpoꝝ pessime ęgroꝝ. Quint⁹ aūt ꝙ est elmtoꝝ:corrñdet q̄nto illi⁹:ꝙ est corpoꝝ quę oīno moritura sunt.ꝛ in hoc appet cōcordia latitudinū:quā Ali.et expositores ignorarūt. ℂ Sꝫ obycies/qꝛ nō videꝛ posse diuersa genera collocari in eadeꝫ Dubitatio.

I latitudine vt homines aialia τ alia. ℭ Iaʒ dici pōt h̄ eē
Solo. diuersa genere in se ↄsiderata: sed vt ordinantur ad vnū habent rationem communem: penes quā possunt collocari in eadem latitudine.

ℭ Aliḋ igr̄ hʒ optimū: τ ipʒ pticeps est ipsiꝰ. Aliḋ p pauca ꝓpe puenit. Aliud per multa. Aliud nō aggredit: sed satis ꝓpe vltimū accedit. veluti si sanitas sit finis. Aliud sp sanū est. aliḋ attenuatū. aliud currēs τ attenuatū: aliḋ τ aliqd aliud agēs ipsiꝰ gra-
K tia cursus: vt huius sint plēs motiones. Aliḋ ad sanitatē peruenire nō potest. Sed ad cursum dumtaxat aut ad ipsam attenuationem: quorum est / τ alterum per se finis.

Expositio. ℭ His suppositis construit ordinē in orbibus: vt habeāt solo ad formā qōnis: vbi debes scire ꝙ oēs orbes ponuntur in latitudine quinqʒ graduū veluti corpora / τ viua: q̄ latitudo attendit penes attingere finē / qḋ est optimū: tale aūt est pmanētia. Qua ratione fit vt illa sint in pmo latitudinis gradu: quę pmanentiam attingunt sine actione. Illa ṽo in 2° latitudinis gradu: quę pmanētiaʒ attingūt p paucas actiōes. Illa in 3°: quę p multas. Illa in 4° quę nō permanentiā / sed aliqd ꝓpe pmanentiaʒ. Illa in 5°: q̄ nec pmanentiā nec aliqd ꝓpe pmanentiā attingūt. Cuiꝰ exemplū repetit de sanis: dicēs / veluti si sanitas sit finis:
L aliud semp sanuʒ est: aliud attenuatū solū. Aliud currēs τ attenuatū: qꝛ currēs gratia attenuatiōis. Aliud τ aliquid aliud agens ipsius gratia cursus: ita vt huius sint plures motiones. aliud ad sanitatem puenire non pōt: sed ad cursuʒ dūtaxat / aut ad ipsaʒ attenuationē: quę sunt rursus pp aliquē aliuʒ finē vt pp sanitatē. tacuit aūt qntū gradū. vʒ qui est eorū: quę nec finē / nec ordinatū in finē attingūt: qꝛ per se ex dictis pʒ. Quę ṽo sunt illa quę in his qnqʒ gradibus collocant: dicetur postea. Quid ṽo Aristotiles itelligat p id qḋ hʒ optimū τ pticeps est ipsius / postea dicetur.

ℭ Nam maxime quidē omnibus optimū est illum consequi finem. at si hoc non fiat: tāto aliquid semp melius est / quāto id attingit: qḋ optimo propinquius fuerit.

Expositio. ℭ Quęres forsitan: quonā modo pōt dici bonū attingere:
M qḋ nō finē / sʒ mediū attingit. vł quonaʒ modo pōt rursus dici bonum: si nō sanitatē: sed attenuationeʒ attingit. Rn̄ det ꝙ ābo hęc bona sunt: qꝛ aliq̄ mō ambo finē attigunt. attenuatio qdem p se sanitatē / cursus in attingendo illud qḋ attingit sanitatē. τ ꝓpterea inquit. Nam maxime qdē oībꝰ optīm est illaʒ finē ↄseq vtpote sanitateʒ: vel finē ꝓpriūm at si hoc fieri nō pōt: tanto aliqd semp melius est: quanto id attingit qḋ optimo ꝓpinquius fuerit vt melior cursus: q̄ pręparatio ad currendū: naʒ cursus attingit attenuationem prope finem. ℭ Pręparatio ṽo cursum: q̄ longe est a fine. Hęc generatim de rerum ordine.

ℭ Quocirca τ terra quideʒ non mouet̄ oino. propinqua autem paucis motibus mouent̄: non enim ad ipsum vltimuʒ pertingunt: sed quousqʒ diuinissimum ipsuʒ principiū consequi possunt. Primum autem celum statiʒ per vnum motū illud assequitur. at ea quę in medio primi τ vltimoruʒ sunt: attingūt qdē: per plures tamen motus attingunt. N

ℭ Latitudo orbiū τ coꝝ q̄ optimū attingūt apud Aristotelem.

O
ℭ Ut dicebat̄ latitudo orbiū ↄstituit̄ penes attingere pmanentiā. quare in pmo gradu ponet̄ deus / q pmanentiā attingit sine actione: τ hoc voluit itelligere supius duʒ dixit / eē aliud qḋ optimū hʒ: atqʒ ipsius pticeps est. qdā. n. retulit ad deū τ ad reliquas itelligētias: qꝛ deꝰ optimū hʒ p eēntiā: est. n. p eēntiā pmanēs. Intelligētię p pticipatione. ℭ Qḋ stare nō pōt: qꝛ Aristoles hic ponit deuʒ absqʒ orbe: nō aūt itelligētias ponit absqʒ orbibꝰ. Immo i numerādo orbes itelligit itelligētias: sunt eni orbes aialia diuina. τ sic p id qḋ hʒ optimū / τ pticipat optimū solū pmuʒ ens itelligit: qꝛ p pticipare itelligit possidere: μετέχειν eni gręce ēt possideo est latine. In 2° gradu est orbis stellatꝰ: q apud Aristotilem est pmū mobile atqʒ viuēs τ aial p se. hoc eniʒ pmanētiā attingit vnica actiōe: qꝛ solū p motū diurnū est cā alioꝝ q̄re pmaneāt / τ ipm in cāndo pmanentiā alioꝝ attingit per vnaʒ solaʒ actionē pmanentiā pmi. In
P tertio sunt tres supiores planetę: vt Saturnꝰ / τ Iupiter / τ Mars: naʒ isti attingūt pmanentiā ipsaʒ p plures motꝰ: p quos p se agūt in rebꝰ pmanentiā τ fixionē. In q̄rto sūt q̄tuor inferiores: q nō p se attingunt pmanentiā p hoc ꝙ sunt causę p se pmanētię: sʒ p hoc ꝙ sunt causę gñationis τ corruptionis: quę nō sunt pmanētia / sʒ ordinatę ad pmanentiā: Calippus. n. τ Eudoxus pmanētias τ grādes effectus tribuerūt tribꝰ supioribus / veluti Albumasar etiā in libro de magnis ↄiunctionibus. Soli τ duobus alijs effectus annuos: Lunę mēstruos. τ sic attingunt pmanētiam nō ꝓprie. sed quatenus disponūt ad pmanentiā. In qnto ordine siue gradu est terra cū tribꝰ alijs elētis: quę nec pmanentiā attingūt p vnā / nec p plures actiōes / nec aliqd ad pmanētiā ordinatū. ℭ Ex his pʒ solo ad formā dubitatōis: ↄcedo. n. illḋ eē pfectūꝰ qḋ attingit finē p pauciores Dōis solo ad formā:
actiones: at quatuor inferiores nō attingūt finē: sʒ media in finē: attigūt eni pmanētiā attigēdo gnōnē τ reꝝ muta-
tiones: q̄q̄ eniʒ aialia attingāt qḋ attingūt de felicitate p Q
pauciores actiōes qꝛ p sensꝰ: τ plātę p vnā vt p nutritionē: tn̄ dicunt̄ iperfecta: qꝛ nō finē: sʒ media attigūt. Ingt. Quocirca τ terra qdem τ supple alia elēta non mouent̄ oino ideo sunt in gradu qnto. ꝓpinqua aūt vt quatuor inferiores planetę paucis motibꝰ mouent̄: nō enim ad ipm vltimū ptingūt: qꝛ nō pmanēt q̄tenꝰ p se sint cāę pmanētię: sʒ q̄tenꝰ cāę sūt regulę ad pmanētiā. Primū aūt cęlū statiʒ p vnū motū illḋ assequit̄. qꝛ est pmanēs p h̄ ꝙ solo motu diurno est cā rerū pmanentię. at ea q̄ in medio pꝛ̄ vltimoꝝ sūt vt tres supiores: attigūt qdē: p plēs tn̄ motꝰ attingūt. omisit pm̄ gradū in quo ponit̄ id qḋ attigit sine actiōe. ℭ Ex his pʒ ad forᵐ dubōnis: τ cāʒ ꝓblematis.

Auerroes antez disponit ordinē rerū in quatuor gradus: quoꝝ qlibet latitudinē hʒ: τ in

primo

A pmo ponit ea que sine actione pmanētiā ꝛ optimū attin
gunt/vt deꝰ ꝛ subē sepate. In scđo ponunt̄ ea q̄ attingunt
pmanētiā ꝛ optimā opone p actionē:in quo ꝛ celi oēs:g
per paucā oponēt hoies g p multā opone attingūt:col
locant̄.in tertio ponunt̄ elīta q̄ nō pmanētiā in numero
acqrunt/sȝ per ptes actiones:sed in spe. In 4° ponit̄ ter
ra:q̄ attingit gerē centri absq; oī motu.cetera elīta sua
loca per aliquē motū:vt aqua attingit ꝯcauū aeris p mo
tū lunarē.aer p motū ab igne.ignis per motū diurnum.
Replica ¶ Sed hūc ordinē recte gdā rephēdit:nā p hūc nō ha
quidam. bemꝰ solonē ad qōnē:qꝛ ex quo in scđo ponunt̄ orbes ꝛ
hoies:sol ꝛ luna q in scđo ordine attingunt ppetuitatē ꝛ
optimū paucioribꝰ motibꝰ:erunt i 2° ordie pstabiliores:
qđ Aristoteles adduxit in dubitatione. Preterea hoies
nō ponunt̄ in latitudine eternorū:posuit.n.hoies in lati
Sol. quidam. tudie viuorū. ¶ Propterea gdā disponit gnq; gradus:
ꝛ in p̄ ponit deū ꝛ subas separatas. In scđo p̄m mobile.
B In tertio tres supiores. In quarto quattuor iferiores. In
Confutatio gnto terrā. ¶ Sȝ pace sua hec dispō nō valet:pmo,qa
ceteri intellectus separati nō ponunt̄ sine orbibus.sunt.n.
aīe orbiū/atq; forme:mō forme ordinant̄ cū suis subie
ctis.Scđo preterit tria elemēta:nō enī minus illa sunt
in tali ordine:q̄ terra:sunt enī orbicularia corpa vt ter
re.Tertio ex hoc ordine adhuc dubitatio hȝ locuȝ:quia
in tertio ordine ponunt̄ q̄tuor inferiores:q nō finē sȝ re
quisitū ad finē attingūt.mō in illo ordine sol ꝛ luna pau
cioribus motibꝰ attingunt q̄ Uenus ꝛ Mercurius. Ue
nus enī fm astrologiā Eudoxi ꝛ Calippi octo motibus
mouet̄. Mercurius noueȝ. Sol ꝛ luna paucioribꝰ. Res
Propa sol. igit̄ est satis obscura. ¶ Iō si astrologia Eudoxi ꝛ Calip
pi est vera:quā Aristoteles hic ꝛ in meta.sectat̄.opȝ con
stituere q̄tuor fines tribꝰ ordinatis ad vnū.pmus est p
C manentiā attingere pfecte.ꝛ tunc qđ attingit hanc per se
nihil agēdo est in p̄ gradu:vt deꝰ:g attingit hāc nō agen
do:sed q̄tenus est finis agētiū.Qđ vo attingit hāc agen
do p pziā actionē est p̄m mobile:qđ mouet̄ motu diurno.
Qđ attingit p multos motꝰ attingēdo illā p se:ꝛ dādo re
bus pmanentiā p se sunt tres supiores. Hec de p̄ ordine.
Amplꝰ/scđs finis est disponere ad ppetuitatē phēdo di
spositiones diuturniores:ꝛ hoc mō Uenus ꝛ Mercuriꝰ
attingūt:tribuit.n.venus amorē siue appetitū/Mercu
rius industriā,sine gbꝰ eē nō pōt ppetuitas. Sol ꝛ luna
attingūt pparādo ad dispōnē qꝛ administrāt gnōnem ꝛ
corruptionē:gbꝰ mediātibꝰ generat̄ dispositio pmanen
tie:ꝛ ppterea lȝ hec q̄tuor ponant̄ in 4° gradu/Uenus
ꝛ Mercurius tenēt pmā ptē huiꝰ gradus:qꝛ p se dispo
nunt ad pmanētiā.Sol ꝛ luna disponūt ad dispōnē. In
5° ponunt̄ elīta/hec.n.intelligit p terrā:vnit̄ enī terra p
oībus:qꝛ sensibilior appet. ¶ Et sic pȝ solo ad pblema:
D nō enim absolute valet/oē id esse nobiliꝰ qđ paucioribꝰ
motibꝰ fert̄:nisi respectu sui ordinis ꝛ eiusdē finis:opȝ.n.
imaginari oīa hec attingere pmanētiā:ꝛ fm gradus at
tingentie ita poni in latitudine:gradus aūt attingētie sūt
ignoti:sȝ in hoc patent:qꝛ Saturnus illā attingit pfectio
ri mō q̄ Jupiter:qꝛ id qđ attingit Saturnus pparat ma
gis ad id qđ attingit p̄m mobile:q̄ id qđ attingit Jupiter:
ꝛ id qđ attingit suis motibꝰ Jupiter adhuc magis prepa
rat q̄ id qđ attingit mars suis motibꝰ:ꝛ hoc mō disponū
tur in ordine tertio ipsi tres supiores:q cū sint ignoti quo
ad gradus attingētie:collocant̄ in tertio ordine insimul:
tanta.n.exacta cognitio attingēdi est ignota Aristoteli ꝛ
astrologis:sufficiat aūt generatim scire eos attingere im
mediatius pmanētiā q̄ q̄tuor inferi attingant:q gradus
attingēdi sūt p ordie situs ꝛ loci/ꝛ distātias a p̄.Sili rō
ne de 4° ordie:sat enī est scire Uenerē ꝛ Mercuriuȝ si

ponunt̄ supra solē attingere imediatiꝰ illā pmanētiā pre E
parādo q̄ sol ꝛ luna:ꝛ p ordie situs eē gradus attingēdi:
ꝛ sic nō a pluralitate vel paucitate motuū argui pōt no
bilitas vel ignobilitas.Sȝ respectu vniꝰ ꝛ eiusdē finis ꝛ
reꝰ eiusdē gdus finis:nō.n.valȝ Mercuriꝰ ꝛ sol attingūt
eūdē finē:ꝛ sol paucioribꝰ motibꝰ.igit̄ sol est nobilior.sȝ
opȝ addē:q ambo attingāt eūdē finē fȝ eūdē gdū.Mō
si Mercuriꝰ ponit̄ sup̄ solē attigit eūdē finē fȝ gdū pfe
ctiorē:quē ignoramꝰ.ꝛ si eē sol ponit̄ sup̄ luna ꝛ venere ꝛ
Mercurio ē dōȝ eē. Hec sūt dicēda fȝ astronomiā quā
sectatꝰ est Aris.sunt igit̄ gnq; gradus:q̄rū gl̄ȝ latitudinē
hȝ. ¶ Sȝ ꝯ Rōnē Aristotelis est dubitatio:qꝛ supra vo Dubi.pma
luit motū obliquū q est vagarū eē pp gnōnē ꝛ corruptio
nē/diurnū vo pp ꝯseruationē.hic vi oppositū sentire.nā
tres superos ponit attingere permanētiā per se:inferos
vo disponere. ¶ Dici pōt motū obliquū qui est vagarū Solu.
eē pp gnōnē ꝛ corruptionē.tn̄ tres superi disponūt gene F
rationes ad maiorē durationē:ideo imediatius attingūt
permanētiā.ꝛ hoc sufficit Aristoteli. ¶ Amplius/ambi Scđa dub.
gere pōt gspiā:qꝛ Aristoteles loquit̄ ita de planetis ac si
moueant̄ ab vno motore pluribꝰ motibꝰ:mō hoc est ꝯ cū
in.12.meta.vbi voluit tot eē orbes ꝛ motores reꝰ vnius
celi atq; vniꝰ stelle quot sūt diīe motuū pcepte i illo pla
neta:vt qꝛ in Mercurio.9.diīe sūt pcepte:ēt nouē orbes
totidēq; motores eē opȝ. ¶ Dici pōt stellā esse finē oīuȝ Solu.
motuū ꝛ ceteros orbes ꝯstituere vnuȝ celū veluti multa
sub mēbra vnū mēbrū instrāriū.que sub mēbra oīa sunt
ppter vnū.veluti caro/Musculi/lacerti/ꝛ cetera/q̄ corpū
ꝯstituūt oīa sunt ppter corpū ꝛ ad motū corpe. Tunc dica
ret Aristoteles esse intelligēdū nō de partibꝰ mēbri com
paratione:sed de stella ꝛ toto celo:qđ lȝ moueat̄ pluribꝰ
motoribus:tn̄ ex oībus illis intelligit̄ fieri vna virus mo I
uens ꝯgregatū ex pticulis ꝛ orbibꝰ:ꝛ de illa intelligit̄ lati
tudo ꝛ gradus latitudinis.ponunt̄ enī ptes in eodē gra
du latitudinis in quo ponit̄ totū ipsiȝ cuius sunt partes.
Hec ad scđaȝ. ¶ Amplius tertio dubitabis:quia vbiq;
Aristoteles posuit p̄m motorē mouere aggregatū ex oībꝰ Tertia du.
celis vt vnū aīal. Hic ponit eū separatum ꝛ sine actione G
attingere finē. ¶ Dici pōt/p̄m esse absq; actione qꝛ ipse
nō est pncipalr pp actionē vt sunt ceteri motores,sȝ agit Solutio.
ppter se:ꝛ nō pp aliđ.di igit̄ attingere bonū absq; actio
ne:pro quāto sua actio nō est cā attingendi:ꝛ ppterea pri
mus pōt ꝯsiderari vt finis ꝛ vt agens:ꝛ vt finis est sepa
ratus:vt agēs aūt est cōiunctus.ceteri aūt nō sic:oēs enīȝ
agūt ppter actionē:qꝛ pp actionē ꝯseruant̄.ꝛ hoc nō in
tellexit Joānes:ppterea posuit deum esse finē tm̄. Hec
Aristoteles iuxta astrologiā Eudoxi ꝛ calippi. ¶ Ptole
meus aūt vbiq; solē ꝛ lunaȝ facit pncipes atq; pmarias Que Ptol.
vniuersi stellas. Primo/qꝛ augēt ꝛ minuūt ꝛ tollunt cete
ris stellis actiones.ꝛ ipsi a nullis ipediunt̄.dicunt̄ enim
stelle cōbuste/nunc fortes qꝛ lucane/nūc debiles qꝛ occi
due ꝛ vespertine/nūc alijs modis affecte p alijs cū So
le cōfigurationibꝰ.at Saturnus si cū Sole est:nihil ostē
dit:qꝛ est similis mortuo/vt vbiq; ait Ptolemeus. Se
cundo/motus ceteroȝ regulant̄ pro motibꝰ solis:ꝛ est enī
solis motus regula ceteroȝ vt norunt Astronomi ꝛ sup
putatores.Tertio/actio in rebus manifeste pficiscitur a H
sole ꝛ luna.a ceteris pficisci nō est deprehēsuȝ nisi per re
spectum ad lumina.vt docet Ptolemeus in pmo Apote
lesmatū:ppterea Ptolemeus solē ꝛ lunā vices atq; pnci
pales efficit cās.ceteras stellas instrāriās/atq; submini
stras:veluti pfectus ꝛ centuriones.nec habere actiones
nisi supposita actione solis ꝛ lune.q̄ nō supposita id qđ
agūt friuolū est ꝛ leue. Id vo qđ decepit Albumasarem
Eudoxum ꝛ Calippū:ꝛ Aristotelē:q hos secutus est:vī

I tarditas/effectus/τ pduratio:quę tribus superis tribuit.
Amplius/solē τ lunā posuerūt vltimos in loco:τ illi cre/
diderūt p situ τ loco effici plus τ minus nobiles.hęc oia
sunt remota a veritate. Naz tarditas/effectus/τ perdura/
tio/nō faciūt ad nobilitatē actionis:nisi reᵘ actiōis maio
ris.cęteris enīz parib⁹ est vez:datis.n.duab⁹ actiōib⁹ ęq̃/
liter pollentib⁹:quę est diuturnior est maior.mō lz actio
illoz triū sit diuturnior:tñ est parua/τ nō hñs vim nisi aut
supposita actione luminū:aut addita. Ampli⁹/situs solis
nō facit ipsuz eē in nobiliorē trib⁹:pmo/qz nō est de rō/
ne sphęrici ptineri:τ ppterea dato q̄ superi ptineant:nō
ppterea sunt nobiliores.Scdo/qz nō magnitudo.nō.n.
semp maius corpus est pfectius:nisi virtus ei⁹ sit perfe/
ctior.mō motus saturni est tardior illo lunę τ solis.actio
quoqz in reb⁹ minor. Tertio vt recte Auerroes.12.met.
K cōmē.44.ait τ Simplicius hic/ex situ nō est indicāda
nobilitas τ ignobilitas nisi fm qd:τ sic stat saturnuz sole
esse nobiliorem fm qd:qui simplr est ignobilior. De his
multa dixim⁹ in libro de nostrarū calamitatuz causis:τ
in libro eruditionū. Nūc vo hęc sat sint. Hęc de pᵃ qōne.

¶ De ambiguitate vo quę fuit:quare in pri/
ma qdē latione tanta existit stellarū multitu/
do. Ceterarū aūt seorsuz singula pprios sū/
psit motus:ob vnū qdē primo qspiā iure eē
putabit.nā cuiusqz vitę primę atqz pmi prin
cipij ad cętera/magnū excessuz itelligē ops.

¶ Nunc accedit ad scdaz dubitationē/pmo repetit illam
τ inquit.De ambiguitate vo quę fuit:quare in pma qdē
L latione tanta existit stellaz multitudo.Singula aūt cęte
rarū stellarū seorsuz pprios sumpsit mot⁹.vt stella satur
ni suos:illa Jouis suos:illa ēt Martis suos:τ sic singula
suos.Hęc est dubitatio:vbi per lationē corp⁹ latū intelli/
git.nā mathematici lationē p cęlo sumunt. Cui dubita/
tioni rñdet:τ inqt. Ob vnū qdē pmo qspiā iure esse pu/
tabit:qd explicat:τ inqt. Nā cuiusqz vitę pmę atqz pmi
pncipij ad cęteras vitas scdas/cęteraqz pnᵃ scda magnuz
excessuz intelligere ops:cū igit pma latio siue pᵐ mobile
pmo viuat:atqz sit pᵐ pnᵐ:cęteri orbes viuant vita scda/
atqz sint scda pnᵃ:τ quasi subministra illi p:iure pᵐ mo/
bile excellit valde illos.excessus aūt esse nō pōt nisi quo
ad numerū stellarū:quare multas meruit stellas:tāto q/
dē plures:quāto in vitę rōne atqz pncipij efficacia cęte/
Quę Auer. cōm.67. ros orbes excellit:hęc Aristoteles. ¶ Auerroes autez ob
malas quas hz translationes indicat ad mētē Aristote/
lis stellas fixas trib⁹ dīuis motus moueri:τ ab ortu in oc/
casuz redeūdo ad ortū:τ pprio motu ab occasu in ortum
singulis centenis annis pte vna.τ motu pgressionis τ re
pedationis:quē babylonij obseruarūt singulis septē mil
M libus annorū cōpleri qb⁹ verificatis ops concedere.10.
sphęras.10.qdē p cui⁹ motū oēs alię ab ortu rapiantur in
occasuz.9.vo per cui⁹ motū saluet pgressio τ repedatio
fixarū.8.aūt per cui⁹ motū stellę ipse ferant singulis cen
tenis annis parte vna. ¶ Aiaduerte tñ nōnullos voluis/
se p motū.9.effici motuz stellaz singulis centenis annis
pte vna per.8.vo motū effici titubationis:sz hoc ad ma/
thematicos omitto. ¶ Hęc res nō est vt Auerroes dicit:
Aristoteles enīz stellas fixas nō pcepit moueri nisi vni/
co motu ab ortu in occasuz tñ:qua rōne orbē stellatum
pmā lationē siue pᵐ mobile vbiqz appellat:τ iuxta hoc
fundamētū vi dirigere oēs rōnes pmę τ scdę dubitatio/
De ratione Aristo. nis. ¶ Sed quonā mō valeat hęc Aristotelis rō:agam⁹
τ pmo supponam⁹ pᵐ mobile esse rerū cām:qd qdē mul
tis rōnib⁹ supra est declaratū. Scdo supponamus pmuz

mobile esse cām vlez oiuz rerū. Ex his sequit pma ps so N
lutionis.ex eo enīz qz pᵐ mobile est cā. Meruit stellam:
orbis enīz nō agit nisi ppter stellā:ps enīz actiua cęli est
stella ipsa.ex eo vo qz vlis est oium causa/atqz pma:me/
ruit tot innumeras stellas:vt p quasdas illarū sit cā qua/
rūdā rerū:τ per qsdā alias/sit cā aliarū:τ p oēs sit causa
oiuz:iuxta illud hermetis:nullū est granū arenarū in ter
ra:qn ppriū obtineat sydus in cęlo subscitans ad eius in
cremētū.sic igit qs est cā/τ pma cā atqz vlis meruit tot
stellas. ¶ Scda ps rōnis declarat: ēnqz pᵐ mobile qua/
tenus est vlis cā oium viuo:ximo cęterorū orbium:me
ruit pręstabiliorē vitā/vita pręstabilior est per pręstabi/
liorē aīam:aīa pręstabilior est pollentior motrix.pollen
tior motrix meruit corp⁹ maioris resistētię.corp⁹ pluriū
Q stellarū maioris est resistētię corpore paucarū stellaruz
vt dicet.igit meruit orbē pluriū stellarū. Amplius/pręs/
tabilior vita meruit pręstabili⁹ corpus/pręstabilius est
cęlū pluriū stellarū q̃z sit cęlū paucarū stellarū. ¶ Hęc Quę Auer. cōmē.68.
igit est pma cā pblematis/vt ex vbis Auerrois colligi
pōt:q rem hāc authoritate babyloniōz cōfirmat:baby/
lonij enīz stellis pmi mobilis tribuerūt duplicē agendi
modū/cōem videlicet τ ppriū:ppriū qdē quatenus pᵐ
mobile per eas stellas quę arietē figurāt arietib⁹ pęcest
τ aialib⁹ id gen⁹:τ per stellas quę taurū claudunt/tauris
τ cęteris id genus fauet/τ per cęteras stellati orbis ima/
gines cęteris aialib⁹ τ reb⁹ administrat.cōem vo/quate/
nus stellę oium imaginū pcurrūt generatim vt effectri/
ces causę ad oia ea.ad quę planetę ipsi pcurrūt.hui⁹ rei
causa est:qz planetis dederūt spāles vires nō solū erga
aialia/plantas/mineralia:sed ēt erga elementaria corpa.
tribuerunt enim saturno bonā cōsiderationē. Sua enim
vi melancholica magnū pręhet momentū in psideratio/
P nibus τ artiū inuentionib⁹.melancholia enim fauet sciē
tię vt in libro pblematū parte.30.docet Aristoteles tri/
buunt saturno alia multa/τ Joui τ Marti alia:quę esset
longū narrare:sed nos diximus in libro eruditionū:ad
ppositū igit stellę pmi mobilis generatim ad oia hęc
cōcurrunt:ad quę speciatim septem planetę cōcurrunt.
Addit tñ Auerroes hęc oia esse cōfutata in libro quem
Aristoteles scripsit de regiminibus cęlestibus:quez nos
nō vidimus nec in gręco/nec in latino. ¶ Aiaduersione
dignū Aristotelē per hanc rōnē solū cām dedisse de mul
titudine stellarū fm genus:hoc est q̄re pᵐ mobile meruit
plures stellas.determinatū vo numerū vt q mille.τ.22.
stellę:vel aliū id gen⁹ per hāc rōnē nō explicauit:sufficit
enī phō rō gnālis multitudinis.specialis vo rō nō cōpe
tit phō. ¶ Scdo aiaduersiōe dignū astronomos in cęlo
stellato obseruasse mille τ.22.stellas/τ has in.48.imagi
Q nibus collocarūt:vt in lib.eruditionū scripsim⁹.cęteras
vo nō obseruarūt:qz nō inuenerūt illas hic actionē in re
bus partiz qz nō nullę illarū nimis paruę sunt:ita vt earuz
virtus ad nos nō possit venire.cū enīz vix visuz moueāt:
quāto minus tactū mouebūt:oē enīz sensile maiorē sphę
rā visionis efficit:q̄z tactionis/vt declarauit Aristoteles
in lib.de aīa.partim qz nō nullę visu notabiles nimis de/
clinant ab apice nostroz capitū:ita vt radij veniant nisi
uersales:τ in nostra regione nō imprimūt.ppter hęc vī
mihi rō Aristotelis nō arguere nisi de mille τ.22.aliter
ratio nulla est.nisi forte tēporib⁹ Aristotelis fuerit famo
sum stellatum orbē agere per omnes:qd tēporib⁹ Ptole/
Dubitatio. męi fuit correctum. ¶ Quęres forsitan vtrū dato motu
stellarū fixarū pprio/τ motu titubationis:quos obserua/
runt astronomi posteriores rō hęc Aristotelis habeat lo/
Solutio. cū. ¶ Dici pōt q̄ datis tribus dīuis motus in stellis fixis
verbi cā dato q̄ cor leonis moueat motu diurno/τ motu

A pp̄rio singulis centenis annis gradu vno/⁊ motu acces-
sus ⁊ recessus vt iuniores astrologi autumant:adhuc rō
Aristotelis pōt hic locū:vbi debes scire q̄ p̄ his tribus
diu̾s mot⁹ sufficit vnū cęlū:veluti p̄ oib⁹ diu̾s mot⁹ ob-
seruatis in sole sufficit vnū cęlū.⁊ vt pro mot⁹ solis diu̾s
sunt regsiti tres orbes:sic p̄ diu̾s mot⁹/qbus mouet̄ cor
leonis sufficiunt tres orbes:qui vnū cęlū cōstituunt vni-
tati finis:erunt igit̄ tres orbes regsiti ad motū fixarū/⁊
vnū cęlū.Quo ꝟo mō hi orbes sint collocati:non est ad
rem nūc explicare/sat igit̄ sit rōni Aristotelis cęlū stella-
tum esse vnum:in quo sunt plures stellę requisitę pro bo
no ⁊ cōseruatione vniuersi:siue illud cęlum sit vnum ab
vnitate finis/siue vnū vnitate cōtinuitatis.Hęc Aristo
teles/⁊ hęc iuniores astronomi.

¶ Insup̄ ēt hoc accidere vr̄ per hāc quoq̄ ra
B tionē.Nā prima qdē latio vna est:plura tn̄
diuina corpa fert.cęterę aūt multę qdē sunt:
vnū tn̄ vnaqueq̄ dūtaxat vehit corp⁹.stella
rum enim quęlibet pluribus fertur lationi-
bus.hoc igit̄ pacto natura ipsa coęquat atq̄
ordinē efficit quēdā:vni qdem lationi multa
corpa tribuēdo.vni ꝟo corpi multas latiōes.

Expositio. ¶ Nūc Aristoteles assignat scđam cām:⁊ vult nām recte
tribuisse p̄ mobili plures stellas/⁊ vnū motū.cęteris or-
bibus vnā stellā ⁊ plures motus:nā sic seruauit ordinē:
q̄ qđ de motu defecit in p̄ mobili suppleuit p̄ stellas:⁊
qđ de stellis defecit in cęteris orbib⁹ suppleuit per mo-
tus.Sed vn̄ sumat̄ hui⁹ cāę ɔgruētia:nō facile apparet.
C Ex vbis expositoris ⁊ Simplicij colligit̄ hęc cā:quę in
duob⁹ fūdamētis cōsistit:quorū p̄m̄ est planetas eē tanq̄
instrā p̄mi mobilis/p̄m̄ ꝟo mobile vt p̄ncipale agēs.Se
cūdū est p̄ncipale agēs semp̄ agere p̄ p̄priā virtutē atq̄
formā.Instrm̄ ꝟo p̄ influētiā receptā a p̄mo/hoc est in-
quātū motū a p̄mo.Ex his pꝫ color scđę causę.Nā in eo
q̄ p̄m̄ mobile est p̄ncipale agēs/atq̄ multifariā influēs/
meruit plures formas atq̄ virtutes:qb⁹ agat atq̄ influat.in
eo ꝟo q̄ orbes planetaꝝ sunt instrā adęquata p̄ mobili/
meruerūt moueri plurib⁹ motib⁹:q̄ dirigunt̄ ab illo p̄/⁊
hoc mō seruat̄ ęqlitas inter instrm̄ ⁊ p̄ncipale agēs. Sꝫ
replicabis:nā ⁊ p̄ motū ⁊ p̄ stellas pōt multiplicari īfluē
Replica. tia.¶ Iđ quęrit̄ quare orbis p̄mus meruit poti⁹ plures
stellas:q̄ plures mot⁹:ex quo p̄ mot⁹ ⁊ per stellas influe-
Defensio. re pōt.Dici pōt/p̄m̄ mobile meruisse plures stellas ⁊ vni
cum motū:q̄ sic seruat suā dignitatē.vbi nāq̄ pluribus
motib⁹ moueret̄:attingeret finē viliori mō vt diximus:⁊
ideo orbes planetarū veluti indigniores meruerūt plu-
D res mot⁹ ⁊ vnā stellā:q̄ sic seruant gradū nobilitatis:q̄
sibi cōpetit.Aristoteles igit̄ p̄ resumit duo/⁊ inqt. Insup̄
ēt hoc accidere vr̄ per hāc quoq̄ rōnē.Nā p̄ma qdē la-
tio vna est/plura tn̄ diuina corpa fert:q̄ dicunt̄ astra:si-
ue stellę.cęterę aūt multę qdē sūt:sunt.n.7.cęli vnum tn̄
vnaqueq̄ sphęra siue cęlū duntaxat vehit corp⁹.vt cęlū
Saturni solū stellā Saturni:lꝫ plēs hēat orbes ad illam
subseruiētes:cui⁹ cāꝫ affert.q̄.stellaꝝ.n.q̄lꝫ plurib⁹ fertur
lationib⁹.Sic igit̄ patent hęc duo/⁊ q̄ p̄m̄ mobile vna la
tione fert̄/⁊ plures vehit stellas.cęteri cęli plurib⁹ latio-
nib⁹ mouent̄ ⁊ vnā vehunt stellā.Ex his infert solonem
scđaꝫ:⁊ inqt.Hoc igit̄ pacto nā ipsa coęquat atq̄ ordinē
efficit quēdā vni qdē lationi multa corpa tribuēdo/vni
ꝟo corpori multas latiōes.Hęc est 2ᵃ p̄blematis causa.

¶ Pręterea ⁊ cęterę lationes ob hoc vnū ha
bent corpus:q̄ plura corpa mouēt:sūt autē
hę q̄ ⁊ p̄pe vltimā sūt vnā stellā hn̄tē. Sub E
multis eniꝫ sphęris.Ultima sphęra alligata
fert̄.vna queq̄ aūt sphęra corp⁹ est.Erit igi
tur cōe opus Illius p̄fecto:nā vna queq̄ la-
tio alia qdem p̄ nām/p̄pria erit.alia aūt ac si
adiaceat.vniuersi aūt finiti corpis ad finitum
virtus finita est.Sed de stellis qdē q̄ in orbē
ferunt̄.quales nā substantia sunt atq̄ figura.
⁊ de loco ipsarū/deq̄ ordine dictū est.

¶ Uidet̄ assignare tertiā cāꝫ:q̄ est ex necessitate sumpta/ Expositio.
nā vbi cęlū erraticū hēt plures stellas:aut nō moueret̄:
aut tardi⁹ moueret̄.¶ Pro hui⁹ tn̄ declaratiōe p̄ debes
scire apud Aristotelē differre cęlum/⁊ orbē:cęlum enim
grece ὀυρανὸσ orbis ꝟo sphęra est.cęlū aūt q̄nq̄ p̄ mū- F
do:q̄nq̄ p̄ aggregato ex multis orbib⁹ ad vnaꝫ stellam
deseruientib⁹ cōsueuit sumi.orbis aūt semp̄ apud Pto-
lemęū ⁊ Aristotelē p̄ vna sphęra vel p̄te deseruiente ad
motū stellę.quo mō dicim⁹ cęlū solis hēre tres orbes ec-
centricū ⁊ duos deferentes.Ex hoc dixerūt astrologi qui
obseruarūt tēporib⁹ Aristotelis vnū cęlū ordinatum ad
vnū planetā esse veluti vnū mēbrū:cui⁹ sunt plures par-
ticulę.vt in coxa est caro/est os/est neruus/⁊ id gen⁹:sic
in cęlo solis est eccentricus apud Ptolemęū/⁊ duo defe-
rentes/apud illos sunt tres vel q̄tuor cōcentrici:q̄ vnuꝫ
cęlū efficiūt vnitate finis.¶ Scđo debes scire astrolo-
gos suoꝝ tēporū collocasse orbē q̄ defert stellā semp̄ in
vltimo versus nos.cęteros cōcentricos supi⁹.Nā per vl
timū stella fert̄ p̄prio incessu ab occasu in ortuꝫ.p̄ cęte-
ros supiores fert̄ f̄m alias diu̾as mot⁹:q̄ iđ sursū sunt/vt
rapiant vltimū.p̄pterea ab illis vltimus orbis quasi li-
gatus fert̄:q̄ mouet̄ ad motū cęteroꝝ.cęteri ꝟo q̄si solu
ti per se mouent̄:q̄ nō ad motū inferioris:semp̄ eniꝫ cō-
tentus orbis ad motū ɔtinētis fertur/⁊ nō eꝫ.¶ Tertio
debes scire q̄ lꝫ orbes vni⁹ cęli varijs motib⁹ mouent̄:
totū tn̄ cęlū ex illis aggregatū mouet̄ quasi ab vna vir- G
tute ex oib⁹ virtutib⁹ aggregata:quę mouet vniuersum
certa p̄portione:ita vt addita vna stella tollat̄ p̄portio:
⁊ sublata silr̄:⁊ ex his pꝫ tertia cā:si.n.cęlū erraticū plu-
res hēt stellas aut nō moueret̄ aut tardius moueret̄:q̄
destrueret̄ p̄portio.Inqt.Pręterea ⁊ cęterę lationes vꝫ
citra p̄m̄ mobile cōtentę ob hoc vnū hn̄t corp⁹ idest vnā
stellā:q̄ plura corpa h:c est plures orbes mouēt supple
ob vnū finē:merito cuius vnū orbē ɔstituūt:⁊ exponit q̄
sūt hę lationes q̄ vnū corp⁹ mouēt:⁊ inqt.Sunt aūt hę.s.
ɔcentricę q̄ ⁊ p̄pe vltimā deferētē stellā sūt collocatę.hę
eniꝫ mouēt vnū corp⁹/p̄ plura corpa:q̄ mouēt vnam
stellā p̄ plures sphęras.⁊ hui⁹ expōnem addit dicēs/sub
multis.n.sphęris cōcētricis vltima sphęra alligata fert̄:
vt dictū est.vnaqueq̄ aūt sphęra corp⁹ est.p̄pterea recte
dictū est sphęrā eē corp⁹.Ex his q̄si ɔcludit suppōnē:⁊
inqt.Erit igitur cōe opus illius stellę p̄fecto. Nam vna
queq̄ latio de superioribus alia quidē per nām p̄priaꝫ
erit hoc est libera ⁊ soluta:quia non mouetur ad motum H
contentę.alia autem vt vltima mouet̄ ac si adiaceat:q̄
nō tn̄ motu p̄prio:sed motu supiorū fert̄ veluti alliga-
ta illis.Uniuersi aūt ex oib⁹ ɔgregati:qđ est finitū corp⁹
ad finitū virtus finita est.Et ita pꝫ ad formā:nā si virtus
est finita:nō pōt mouere nisi vnā stellā:nam vbi plures
moueret:destrueret̄ p̄portio.quo ꝟo ad vba attinet de-
bes scire q̄ Aristoteles dixit lationē mouere vnū corp⁹:
nō q̄ latio moueat:sed q̄ est id quo mobile fert̄.demum
epilogat ⁊ res patet.

I Dubitatio ȝ Aristo. **Sed videamus** que dixit Ariſtoteles hic: ⁊ an vera ſint ⁊ dicamus non eſſe opio-
nē ſuam de ſtellis fixis cōem apud oēs: ipſe enim voluit
ſtellas fixas eſſe pmo viuētes ⁊ cās eſſe oīuʒ viuentium:
qđ nō eſt ſm opionē Ptolemęi ⁊ veroꝝ aſtronomoruʒ
veri enim aſtronomi vt narrauit Ptolemęus in 3° libro
Apoteleſmatū voluerūt ſolē ⁊ lunā eſſe vitę ⁊ annoꝝ da
toreſq greçe apheteę dicunť. cętera aūt ſi pręhent annos
atqʒ vitā: nō niſi pp ꝯditiones quas cū ſole vel luna ha-
bent. dat. n. ſol vitā ⁊ annos his q de die exoriuntur. luna
vero his q de nocte. hāc opionē ēt (vt Porphyrius inqt)
Neocepſius ⁊ Petoſiris ⁊ Dorotheꝰ obſeruarūt multis
tēporibꝰ: ⁊ inuenerūt verā. Pręterea id qđ Ariſto. ait de
motu nō eſt ſm opinionē Ptolemęi. Ariſto. eniʒ tribuit
motū diurnū p̊ cęlo ad cuius raptū voluit cęteros orbes
moueri. at Ptolemęus voluit motū diurnū eſſe cōmunē
oībꝰ, ⁊ p̊ncipalr ꝯuenire ſoli, q ſui pręſentia diē efficit, ſui
K abſentia facit noctē. Ex his ſeqť ſolē eſſe cām p̊ncipalē ⁊
lunaʒ, cęteras ſtellas eſſe cās inſtrumētarias. pʒ qa cęluʒ
agit in nos lumine ⁊ motu. Sol aūt luce qdē oēs excellit
ſtellas. Motu vero qꝛ diurnus morꝰ lʒ cōiter oībꝰ orbibus
cōpetat: p̊ncipalr tn̄ ſoli: quę res eſt ꝯtria penitꝰ opinioni
Ariſ. res iſta aſtronomoꝝ confirmať: qꝛ ſtellę vires hńt
habitudine ad ſolē: creſcūt. n. ſtellarū vires ⁊ mutanť pro
alia atqʒ alia habitudine ad ſolē: ⁊ ad lunaʒ: ſtellę. n. ipſę
fixę cū p̊ᵐ lucanę fiunt: vires ſibi cōparāt pollentes: cum
aūt occultanť vel in alio ſitu ponunť ad ſolē, alias vires
nanciſcunť. Idē ⁊ de vagis ſcribit Ptolemęus. Hęc eni
res apud aſtronomos manifeſta eſt. Amplius, cęterę ſtel
lę nō agūt niſi vt directę vel affectę a ſole ⁊ luna: qꝛ vt de
L clarauimꝰ in lib. noſtroꝝ calamitatū, ⁊ in lib. eruditionū:
niſi alię ꝯſiderationes ſiue cōfigurationes cęterarū ſtel-
larū fuerint ad miſtę luminibꝰ nō agūt in nos, admiſcen
tur aūt multis modis vt diximꝰ: qꝛ vel p aſpectū. vel per
peragrationē factam in figura ſepdiangula, vel p hoc q
cōtingūt in domicilijs ſolis vel lunę: vel in altitudinibꝰ
illoꝝ: aut triangulis illoꝝ: aut in finibꝰ illoꝝ: nā fines ſo
lis ſunt dimidiū ſignoruʒ vt pote ſex ſigna ęſtiua: ⁊ lunę
ſex alia brumalia vt diximꝰ in eruditionibus: ⁊ breuiter
nō p̊ſuppoſita actione vel affectione luminū cęterę con
ſtellatiōes nō agerēt: ſed qꝛ nō pňt accidere niſi in locis
⁊ poteſtatibꝰ alterꝰ luminariū: ideo actio luminariū eſt
vlis ⁊ p̊ncipalis, cęterarū vero vt inſtrumētaria ⁊ ſubmi-
niſtra: ⁊ ſic pʒ ea quę Ariſ. dixit nō eſſe vera ſm obſerua
tionē aſtronomorū veroꝝ. ¶ Signū aūt eſt eius quod
aſtronomi dicūt: q cū cōſtellationes cōtigerint: ſi cū eis
fuerit plurima luminū miſtio, pollentes effectꝰ potten-
dunt. ſi vero parua: debiles ⁊ imbecillos agunt. ¶ Secūdo
quoqʒ Ariſ. rō ēt his modis cōfutať, nō enim orbis ſtel-
latus ſimplici motu moueť p̊ ⁊ per ſe: ſed totū aggrega-
M tū, imo p̊ncipalr ſol: ⁊ ſcđario cęteri. Amplius plus valʒ
ipſe ſol q̄ oēs alię quęuis ſtellę. cuʒ oīs virtus ab eo de-
fluat. ppterea Ptolemęus p̊bet vires p̊mas ſoli ⁊ lunę:
Sol. q̄ōis quā Ariſt. mouit ſm Ptole. ſcđas ſeptē planetis: tertias vires tribuit fixis. ¶ Me-
lius igiť ſoluerē q̄ōnē ſm aſtronomiā Ptolemęi: ⁊ dice-
rem, motus ⁊ ſtellas p̊ncipalr fuiſſe pp ſe, ſcđario ppter
nos: ⁊ ita orbis ſtellatꝰ meruit tot ſtellas: qꝛ alr nō potuiſ
ſet ꝯcurrere ad bonū vniuerſi. cęteri meruerunt vnā tn̄:
qꝛ p illā ſufficiūt pportione ſua gubernare vniuerſum.
Hęc de cęlo ipſo habemus ab Ariſtotele.

Digreſſio Auer. ꝯ. 71. **Digreditur** aūt hic Auerroes ipſe ſatis ſubtilr: ⁊ mouet duas dubitationes: prima
eſt qꝛ Ariſtoteles ait ſi cęlo adderet aſtrū: aut nō moue-
ret: aut tardius moueret: obijcit Auerroes qꝛ hoc veri-
tatē nō hʒ niſi cęlū moueať cū labore: nam ſi nō moueť
cū labore: tūc additis quotuis ſtellis, nunq̄ laborabit in N
ſui motu. ¶ Scđa dubitatio eſt: qꝛ Ariſtoteles ſupꝰ ⁊ in
trāſlationibꝰ ſuis hic innuit orbē ſupremum rapere oēs
alios ad ſui motū: qđ p̊° aſpectu vī ipoſſe: p̊mo, qꝛ raptus
motus ſine tactu nō fit. Mō cōſtat orbes nō poſſe ſe tā-
gere: oīs eniʒ tactus eſt inter corpora actiua ⁊ paſſiua. Se-
cūdo oē mouēs raptu alia, mouet violenter. Qđ aūt vio
lenter mouet: nō mouet ſempiterno motu, ſed finito tpe:
quare morꝰ cęli nō eſſet infinitꝰ. ¶ Inducit Auerroes ſo
lutionē Alexandri ⁊ Auicēnę, q̄ eſt ēt philoponi, iſti eniʒ
ꝯceſſerūt motū cęli ſui nā eſſe finitū in tēpore, ⁊ cęluʒ oē Sol. Aui. ⁊
eſſe gnābile ⁊ corruptibile atqʒ oīno finitū in tēpore. Di Alexan.
cunt tn̄ hęc habuiſſe ęternitatē a motore ppetuo: qui eſt
potentię infinitę. ¶ Refellit aūt hanc ſolōnē Auerroes
qꝛ tūc ꝯtingeret vt aliqđ ſit poſſe corrumpi: qđ nūq̄ cor- Cōfutatio.
rumpeť: cuiꝰ ꝯtrū eſt ꝯcluſuʒ p̊ cęl. ¶ Joannes vero gram Sol. Jo.
maticus (vt narrauit Auerroes) cōceſſit in cęlo eſſe potē gramatici.
tiā finitā in tēpore merito cuiꝰ dixit cęlū eſſe corruptibi-
le cū Platone ⁊ ꝯtra Ariſtotelē: ait tn̄ cęlū nactū eē ęter-
nitatē a poꝰ infinita. Hoc aūt pbauit Joannes p quādā O
q̄ōnē: quā dedit ȝ peripateticos: quā hic Auerroes nō ex
plicat: ſʒ in. 12. meta. cō. 41. ⁊ in. 8. phy. cō. 79. ⁊ alibi fuit
aūt qđ: qꝛ oē finitū in magnitudine eſt finitū in poꝰ, ⁊ qđ
eſt finitū in poꝰ eſt finitū in tpe. tale aūt eſt corruptibile.
¶ Sʒ obijcit huic Auerroes ⁊ recte: qꝛ ſi illic ſunt duę Confu.
potētię finita. ſ. in ipſa magnitudine. Infinita vero in mo-
tore ſeparato: tūc idē eſſet corruptibile ⁊ incorruptibile:
nā ſm finitā erit corruptibile: ſm aūt infinitā erit incor-
ruptibile. ¶ Cōfutatis his ſolōnibꝰ. Rńdet ad p̊mam ⁊ Sol. p̊mę
eius ſolō ꝯſiſtit in hoc q labor vno mō ſumi pōt p ſolu q̄ō ſm Au.
tiōe ſpirituū: qua rōne ⁊ ipa aīalia ſuis i motibꝰ laborāt.
alio mō p diminuta velocitate ſiue hęc pficiať a reſo
lutione ſpūuʒ ſiue ab additione reſiſtētię, ſiue ab ipſa p- P
portionis variatione. Sic igiť ꝯcediť ibi eſſe laborem
ſcđo mō: ⁊ hoc in caſu ſi addereť aſtruʒ. ⁊ pbatur in cęlo
nō eſſe laborē p̊mo mō: qꝛ ſi ibi eſſet labor p̊ mō, vtpote
ex reſolutione vtutis pficiſcēs: tunc eius motus eſſet p-
prie violentus: ⁊ ita nō ęternus: ⁊ addit eſſe econtra illis:
nā ſi cęlū nō moueret motu ęterno: tūc laboraret: ⁊ʒ eniʒ
hęc ꝯtitia in aīalibꝰ: oē. n. aīal qđ moueť motu finito mo
ueť cū labore ⁊ reſolōne vtutis. In nō aīatis vero ſecus eſt
vt diximꝰ in. 3. cōm. huiꝰ ſcđi. Hęc de p̊ª dubōne. ¶ Ad Sol. 2ᵉ q̄ōn.
ſcđaʒ q̄ōnē Rńdet Auer. ſatis ſubtilr ⁊ imaginať orbes
eſſe ptes atqʒ vt mēbra vniꝰ aīalis cęleſtis: cuiꝰ p̊ª forma
eſt p̊mus motor q eſt p̊ncipalr in p̊mo mēbro totiꝰ aggre
gati: qđ qdē apud Ariſ. eſt p̊ᵐ mobile vt cęlū ſtellatum:
apud Ptolemęū eſt ſol. ⁊ rōne illius eſt forma cęteroꝝ.
Differt aūt tale cęlicū aīal ab aīali morticino: p̊mo, quia
aīal morticinū eſt ex mēbris cōpoſitū diſſimilaribꝰ. cęli-
cum aīal ex ſimilaribꝰ. Scđo, qꝛ aīal morticinū eſt vnū
ingenioſe p villos ⁊ lacertos: cęlicū aūt eſt aīal vnū ⁊ ve
rius: vnū per potētiā ſpiritalē: hoc eſt rōne formę totiꝰ: Q
quę eſt p̊mus motor: q eſt totꝰ in toto ⁊ totus in oī parte.
¶ Ex his ad formaʒ: nō. n. p̊ᵐ mouet reliquos raptu: ſʒ p
ſe vniuerſuʒ: ⁊ cęteros vt ptes illiꝰ. Motores vero pticula
res mouēt illos orbes ppriis motibꝰ. Et ſic p raptū non
attractionē intellexit Ariſ. ſic. n. orbes ſeſe tāgerēt: ſʒ ſeque
lā: nā p̊ma forā p̊mo mouet ꝯgregatū. p̊ncipalr vero p̊mū
mobile: ⁊ p viā ſequelę cūctos alios. qꝛ alij minus p̊nci-
palr mouenť: ⁊ ſic nec p raptū intelligit violentiā, vt de
raptu pſerpinę dicūt poetę: ſed intelligūt cōcomitationē
ipſi pipatetici: ⁊ ſic pʒ ſolō ad ambas rōnes. veruʒ de re
hac multa diximꝰ in lib. deſtru. deſtru. diſputatione. 3. in
ſol. 12. dubij. Hęc de ſcđa q̄ōne. ¶ Soluit tertiā q̄ōneʒ Sol. q. Jo.
quā dedit Joānes grāmaticus ⁊ ſolō eiꝰ ꝯſiſtit in hoc q grāmatici.

A

celi psit cōsiderari vt corpa: ⁊ hoc pacto sunt finiti in ve locitate mot⁹/⁊ vigore atq̧ po⁹ mouēdi: ⁊ in hoc ꝯueniūt cū corporib⁹ generabilib⁹ ⁊ corruptibilib⁹. Nā finitudo vigoris competit corpi in eo ꝙ corp⁹: ⁊ ita oī corpi. Alio mō vt sunt corpa simplicia: ⁊ sic sūt ifinitę potētię in duratione: causę.n. corruptiōis sūt mā ⁊ ꝯrīū: ⁊ corp⁹ cęleste est ab his absolutū. at q̄ corpa gnābilia sunt māę ⁊ ꝯrio admista: iō sūt finitę potētię in tpe. q̄re oīa corpa in rōne corpis vigore finita sunt. In rōne aūt talis corpis: vt cęlū in rōne simplicis corpis est ifi^m in tpe. Hęc corpa aūt in rōne q̄ ꝯposita: sūt gnābilia. Hęc ad qōnē Joā. ⁋ Scd replicabit: q: Aris. p hui⁹: dixit cęlū eē finitū. igit ⁊ magnitudine ⁊ vi erit finitū: ⁊ ita nō ęternū. ⁋ Rńdet Auer. dictū Aristotelis eē itelligēdū de finitate q̄ ꝯsegt corp⁹ in eo ꝙ corp⁹/hoc est de finitate potētię actiuę, nō aūt de finitate q̄ ꝯsegt corp⁹ in eo ꝙ cōpositū: qd gdē ignorātes deducti sunt in perplexionē. erit igit cęlū tpe gdē ifi^m p puationē atq̧ carētiā māę ⁊ ꝯrij. finitū aūt in q̄litate motus p hoc ꝙ est corpus. ⁋ Ex his verificat. Auer. tria, p^m ꝙ cęlū est simplex nō cōpositū ex mā ⁊ forā physicis: ⁊ hoc q: est ęternū. Scōm ꝙ forā cęli nō est mālis hoc est educta de po⁹ māę. Sꝫ sepata ab ipsi⁹ cęli mā/dans tn̄ cęlo cōstitutionē. Tertiū est quonā mō itelligit Aristo. ꝯtīa vꝫ ꝙ si orbi adderet stella: aut nō moueret: aut tardius moueret: hoc.n. p tanto verū est p quāto destruit portio ga crescit resistētia: de quo satis cōmen. 63. dixit. Hęc Auer. i digressione. ⁋ Circa q̄ possē multa dicere: sed q̄ñ de his in multis locis dixim⁹ vt in lib. 8. auscultationis physicę. in. 12. meta. ⁊ in lib. de suba orbis: nolo nūc cōterere tēpus in accītalr atq̧ obiter dictis: vt ventosi faciunt: qui multa in digressionibus componūt pauca autem ad textum.

Replica.
Sol. Auer.
Uerifica-
tiones.
B

C

⁋ Restat vt de terra dicamus vbinā collocata sit: ⁊ vtrū ex his sit quę quiescūt: an ex his quę mouentur. deq̧ etiam ipsius figura.

Expositio. ⁋ Hactenus de cęlo/deq̧ stellis dixit q̄ten⁹ mouent: ⁊ q: nō mouent nisi circa terrā: iō p viā ꝯtīę segt nūc de terra dicere: nō gdē inquātū est vnū elemētoꝝ: sꝫ q̄ten⁹ est centrū mūdi/ppea dixit restat vt de terra dicam⁹: notās pręsentē cōsiderationē seq ad dicta p viā ꝯtīę: pponit dicere de positione de motu atq̧ qete: ⁊ de figura.

⁋ De situ igit ipsius nō oēs eodē mō sentiūt: Nā plurimi gdē ipsā in medio collocarūt: qui celum ipsum finitū inquiunt esse.

Expositio. ⁋ Prosequit ⁊ p de situ eius: de quo ait nō oēs eodē mō ꝯsentire: nā plurimi gdē ipsā i medio collocarūt. hi aūt sunt g cęlū ⁊ vniuersū mūdū finitū faciūt vt anaximander/Anaximenes/Anaxagoras/Empedocles/ ⁊ Plato. adiecit aūt notāter g cęlū ipꝫ finitū esse inquiūt: nā g faciunt ipꝫ ifinitū/vt Parmenides ⁊ Melissus: nō ponūt eā in medio/nec in latere. infinitū eniꝫ medio caret p̄ncipio ⁊ fine. Hęc est de situ terrę p̄ma positio.

D

⁋ Alij vo g italiam incolunt: ⁊ pithagorij dicunt: cōtrariū sentiūt/nā in medio gdē ignē esse aiunt. terrā aūt vnā esse stellā: ferriq̧ in orbē circa mediū/atq̧ hoc mō diē ⁊ noctem efficere. Insuper ⁊ aliā huic ꝯrīā terrā cōstituūt: quā terrā aduersam nūcupant.

Expositio. ⁋ Scda positio est pithagoricoꝝ: g dixerūt in medio eē ignē. terrā vo esse stellā quę circa ignē illū ppetuo circūfert/p cui⁹ motū occupādo nūc nobis solē: nūc manifestando/diē nobis ac noctē efficit. adijciunt rursus terrā aliā huic ꝯrariā quā gręco vbo antichthonā appellant: latine aduersā ⁊ huic ꝯtrapositā. hanc nos nō videre asserunt: quia inter nos ⁊ illā mediat terra hęc nostra. Hęc est scda positio de situ terrę atq̧ eius motu.

E

⁋ Nō gdē ad ea q̄ apparēt/rōnes ⁊ cās accōmodātes. Sꝫ ad quasdā opiones/ipsorūq̧ rationes apparentia reducentes/ornare profecto enituntur.

Expositio. ⁋ Docet nūc fm quē philosophandi modum hęc positio fluxit: fuerūt.n. duo p̄cipui philosophādi modi: vn⁹ gdē ex sensilib⁹: quo phylosophādi mō peripatetici philosophati sunt: nā hi rōnes itellectiles verificabāt per experimenta sensata: dicebāt.n. experimētū verorū sermonum esse q̄tenus ꝯformat sensatis: ⁊ ita ex sensilib⁹ p hia deslupit. Alius philosophandi modus fuit ab itellectilib⁹: quo pithagoras ⁊ Plato ⁊ alij multi philosophati sunt: hi.n. sensilia reducebāt ad intellectilia: ⁊ pro tanto vera eē sensibilia asserebant/pro quāto itellectilib⁹ ꝯueniebāt: ⁊ ppterea Aristoteles ingt. Nō gdē ad ea q̄ apparēt rōnes ⁊ cās ingrētes: sed ad quasdā opiones ipsorūq̧ rōnes apparētia reducētes ornare pfecto enitunt. Hęc de pōne pithagorę. ⁋ Circa quā aiaduersiōe est dignū Simplicium hāc pithagorę opinionē iterpretasse hoc mō: dixit enim pithagorā appellasse ignē calorē solis ⁊ stellarum circa mediū terrę penetrantē. terrā aūt hāc mām vocauit stellā: quatenus sua ad solē habitudie est cā dici ⁊ noctis: appellans hāc moueri q̄tenus habitudie ad solē variat. terrā huic oppositā voluit esse lunā: est eniꝫ luna terra cęlica. Hęc nostra terra est eltaria. q̄ huic ꝯtraposita est: q: illa sursū: hęc deorsū est. Dī quoq̧ occulta: q: nō semp visibilis ppea q: discurrit p imum terrę q̄liq̧. hoc mō Simplicius reducit pōnē hāc in bonū. ⁋ Catholici vo alr reduxerūt: nā hanc terrā posuerūt circa ignem infernū ppetuo variatiōe mutari: posuerūt eniꝫ infernū in abysso terrę: in quo loco pithagoras aias cruciari ait eoꝝ g male vixerūt: ⁊ ad timorē illarū fieri tonitrua ⁊ tēpestates vt Aristoteles narrat scōo posterioꝝ. terrā huic aduersā dixerūt esse sensualē appetitū. g coopertus mole hac terrea ⁊ corpea nō cognoscit: ideo mouet p rōne corpis: ⁊ voluptatis corporeę. Sunt igit duę terrę: altera quę circa infernū semp variat: ⁊ hęc est illa in qua incolimus. Alia q̄ ex hac ꝯcessit: qua corp⁹ nrm̄ pcreatū est/huic aduersa/quatenus illa sub hęc supponendit p motū appetit⁹: ⁊ ambę ꝯformiter variant. Hęc de pōne pithagorę fm theologos. ⁋ Auerroes aūt de mēte pithagorę ponit duas terras hāc quā incolimus circa ignē collocatam: motā gdē alteratiōe: nō aūt latione. Alterā quę circa nos reuoluit atq̧ capita nostra: quę qñ ꝯuenit ad apicem alicui⁹ regionis efficit illi noctē: ⁊ per eius interpositionē facit eclipses. Hęc Auer. tā ⁊ si iste color Auerro. sit aperte mendax. propterea dic aut vt Simplicius dixit: aut vt catholici.

F

Quę simplicius de pōne pithagorę.

Quę catholici de pōne pithagorę.

G

Quę Auer. cōmen. 72.

⁋ Cōplurib⁹ ēt alijs videri poterit locū mediū nō eē terrę accōmodādū: non ex his quę apparēt fidē sumētib⁹: sꝫ ex rōnib⁹ poti⁹: pręstabilissimo.n. corpi pręstabilissimū locū cōuenire oportere arbitrant. atq̧ ignē gdē terra pręstātiorē. finē aūt ipsis medijs. (vltimū eniꝫ ⁊ mediū fines sunt.) quare ex his rōcinātes nō ipsā in medio sphęrę/sed potius ignē collocari cōtendūt. Pręterea pithagorei cū

H

I ⁊ id maxie ↄseruari deceat: qđ in vniuerso ē precipuũ: sitqʒ id qđ est in medio tale: ideo ignē q hũc locũ tʒ: Jouis custodiã appellãt.

Expositio. ℂ Nunc p positione pithagoricoꝝ vult argumētari: ⁊ p̊pponit qđ per tales rõnes accidere posset: ⁊ inqt. Cõplurib⁹ aũt alijs q nõdũ philosophati sunt videri poterit locũ mediũ nõ esse terre accõmodãdũ: nõ ex his que apparent: ⁊ memorijs/sensib⁹/⁊ expiētijs fidē sumentib⁹: veluti peripatetici philosophant. Sed ex rõnib⁹ intelligibilibus potius. Sic igit per rõnes dicendas poterit alicui postero videri terrã nõ esse in medio. Dixit aũt Aristoteles alicui postero. qꝛ nemo ante ipsuʒ rem hanc produxit/ nisi pithagoras: post aũt ipsuʒ qdã phs qui archidimius dr̃ opinionē hãc his ⁊ alijs rõnibus secutus est: vt Simplicius ait. deinde explicat duas rõnes: ⁊ p̊ma est enthymematica: in cui⁹ añte sumit p̊ p̄stabilissimo corpi cõpetere locũ prestabilissimũ. Nã loc⁹ locato silis est. Scđo sumit ignē esse p̄stantiorē terra: qđ pʒ lucis prestãtia/efficacia agēdi/⁊ sua spiritualitate. sumit tertio/finē esse semper locũ prestabiliorē locis intermedijs: ⁊ qꝛ appellauit mediũ mundi finē: addit/vltimũ. n. vt cõcauũ celi ⁊ mediũ mũdi fines sunt saltē motuũ rectorũ. Ex his tribus quasi discurrentes inferũt nõ terrã in medio mundi: sed ignē esse collocandum. Hec est p̊ma rõ: que sumit a loci prestãtia/atqʒ corpis nobilitate. ℂ Scđa rõ etiã enthymematica est: ⁊ sumit p̊ in añte ignē ēe veluti Jouis thesaurũ pp ei⁹ preciositatē. sumit scđo thesaurũ esse collocãdũ semp in loco abscõdito: talis est mediũ terre: ppẽs ignē qui hũc locũ tenet Jouis custodiã siue thesaurũ vocant: ⁊ alibi pithagoras vocauit locũ illũ custodiã siue carcerē aliã ob cãm: qꝛ ibi animas maloꝝ cogit ppetuis merorib⁹ affligi: q̃ positio est ↄsona veritati nroꝝ theologorũ.

L ℂ Quasi mediũ simplr diceret: ⁊ mediũ magnitudinis/⁊ rei mediũ esset: atqʒ nãe. vt eni in aĩalib⁹ nõ est idē aĩalis ⁊ corporis mediũ: sic pfecto ⁊ magis circa ipsuʒ vniuersuʒ celũ est putandũ. igit hãc ob cãm nõ opʒ ipsos circa vniuersuʒ pturbari: neqʒ custodiaʒ ad centrũ ipsuʒ reducere: sʒ illđ querere mediũ quale qđ est: ⁊ vbi est aptũ esse. est enim hoc mõ mediũ principiũ/⁊ preciosuʒ. at mediaʒ loci vr̃ magis sile ēe vltio q̃ꝫ principio. Mediũ enim terminat. at terminus est ipse finis. preciosius aũt est cõtinēs ⁊ finis: q̃ꝫ cõtentũ. siquidē hoc sit materia: illud substãtia constitutionis. Hec de terre loco opinant.

Expositio. ℂ Rñdet nunc Aristoteles ad rõnes/⁊ distinguit mediũ esse duplex/magnitudinis ⁊ nãe: est mediũ magnitudis illud e quo linee ducte sunt equales: vt vmbilicus in aĩali: M mediũ nãe est in quo est virtus ↄseruatiua totius: siue sit in situ medio/siue sit in extremo: ⁊ h mõ cor est mediũ: qꝛ in eo est virtus ↄseruatiua toti⁹: ⁊ ita in celo duplex est mediũ magnitudinis qdē vt centrũ terre e quo ad circũferentiã oẽs linee ducte sunt equales. Nature vero est illđ in quo maxie viget virt⁹ ↄseruatiua vniuersi: ⁊ hoc apud Aristotelē est celũ stellatũ. apđ Ptolemeũ est Sol ipse. Inquit. quasi mediũ simplr diceret: ita vt mediũ magnitudinis sit mediũ rei ⁊ nãe. ⁊ nõ est ita: vt eniʒ in aĩalib⁹ nõ est idē aĩalis ⁊ corpis mediũ: nã aĩalis mediũ est cor: corporis aũt vmbilicus: sic pfecto ⁊ magis circa ipsum vniuersuʒ celũ est putãdũ: qꝛ aliud sit corpis mediuʒ vt centrũ: ⁊ aliud animalis celici vt sol: vel orbis stellatus. N

ℂ Tũc ex his rñdet ad rõnes: ad p̊mã dico nõ semper mediũ magnitudinis esse nobilius: semp eniʒ mediũ nature est nobili⁹: ⁊ p ↄñs nõ opʒ ignē collocare in medio mundi tanq̃ꝫ in loco nobili: sed dices saltē dʒ collocari in medio nãe: dõm pp hoc ignē nõ esse corpus prestãtissimũ: sed celũ stellatũ: vel sol est tale. ℂ Ad scđaʒ pʒ solo ēt per idē: qꝛ ignis nõ est custodia ⁊ thesaurus Jouis: cũ nõ sit corpoꝝ prestabilissimũ: nec loc⁹ centri est nobilissimũ. Inquit. igit hãc ob cãm nõ opʒ ipsos circa ordinē vniuersi pturbari/⁊ hoc quo ad p̊mã rõnē: neqʒ custodiã siue thesaurũ ad ipʒ cētrũ reducere: ⁊ hoc quo ad scđam rõnē: sed opʒ querere illud esse mediuʒ qđ est quale hoc est multe v̄tutis/⁊ qđ hoc est magne subē: ⁊ hoc vbicũqʒ fuerit: ⁊ de tali medio rõnes fuissent efficaces: tale nãqʒ mediũ nõ est centrũ mũdi ⁊ ppterea ponit dĩas inter O mediũ magnitudinis: ⁊ mediũ nãe: ⁊ inqt. Est enim hoc mõ mediũ qđ dr̃ nature/preciosuʒ ⁊ p̊n^m. p̊n^m qdēʒ: quia vniuersuʒ cõseruat. preciosuʒ vero: qꝛ in eo est ois v̄t⁹ totius. at medium loci siue magnitudinis est magis simile vili ⁊ vltimo, vltimũ qdē qꝛ cõtinet ⁊ terminat. vile vero qꝛ magis mãe q̃ꝫ forme ↄparat. ℂ Ex his pʒ quanta sit inter media hec dĩa: ⁊ p ↄñs illos vsos eē sophistico syllogismo: qꝛ acceperũt mediũ multiplex: ac si vno modo diceret. Hec ad rõnes. ℂ Sed mouet Auerroes ꝯ Arist. dubitationē nã in lib. de aĩalib⁹ Aristo. vult cor ipsuʒ eē in medio vt rex in medio regni. Hic aũt ait nõ esse de ratione medij nãe debere collocari i medio: sʒ in extremo. Que Auer. cõmē. 74.

ℂ Soluit Auerroes ⁊ dĩt alr esse in aĩali magno: ⁊ aĩali puo. In aĩali magno pa nobilior est circunferētialis siue extrema: qꝛ illa cõtinet totũ ⁊ ppterea illic dʒ esse id qđ est mediũ nature. at in aĩali puo ↄcauitas pectoris est nobilissima pars: ⁊ iõ illic meruit esse cor: ⁊ sic loquēdo de aĩali cõiter ad celicũ ⁊ morticinũ: nõ est de rõne eius vt P illius mediũ sit in medio: vel in extremo: sed solũ esse in loco nobiliori qcqđ sit illud. at in aĩali celico de rõne medij nature est vt sit in extremo. In aĩali vero morticino de rõne medij est vt sit in pectore. Hec Auerroes ⁊ recte. ℂ Circa que debes scire in sphericis corpib⁹ ⁊ incorruptibilib⁹ esse de pfectione ↄtinere: ⁊ ppterea q̃to corp⁹ erit magis e terra remotũ: tanto erit pfecti⁹: qꝛ tanto erit magis cõtinēs: ⁊ sic in aĩali magno mediũ nãe siue virtutis meruit locũ altiorē. in rectis vero corpib⁹ ⁊ corruptibilib⁹ nõ est de pfectione ↄtinere: qꝛ psit eē pfecta ⁊ cõtineri vt cerebrũ est Cranco pfecti⁹: q̃ꝫ q̃ꝫ a Cranco ↄtineatur: qꝛ Crancũ est factũ pro scuto eius atqʒ defensiuo illius: quo nõ egeret/si eēt icorruptibile: ⁊ ita in ipsis põt mediũ nãe siue virtutis eē in medio: vt in medio pectoris: qꝛ ponit illic vt clausiuʒ ⁊ absconsuʒ ne ledat a multis. talis aũt lesio cũ nõ possit accidere in medio v̄tutis in sphericis corporib⁹: iõ põt esse mediũ v̄tutis/⁊ tenere extremũ perfectissimũ magnitudinis: ⁊ sic recte Auerroes. Q

ℂ Et de q̃ete atqʒ motu silr nõ oẽs qdē eodē mõ putant. Nã qui eã in medio non esse asserunt: circa mediũ illã moueri inquiũt: ⁊ non mõ hanc: sed ēt aduersam vt prius dictũ est. qdã vero plura etiã talia corpa ferri posse circa medium existimarunt: nobis tñ imanifesta obterre huius obiectionem.

ℂ Hec de ipsius terre loco: ⁊ de quiete atqʒ motu eius p̊ponit nõ oẽs eodē mõ sentire: quēadmodũ nec de loco. Nam alij vt quidam pithagorici eaʒ non ponunt in me- Expositio.

A dio: sed ignē in medio: & illam circa medium: & hī ipsam circa medium perpetua agitatione torqueri atq3 circumferri semper autumant: & non modo hanc: quam nos incolimus: quā gen vocant: sed illā terrā, quā appellarunt antichthonā id est huic aduersam: & moueri circa mediū ignē voluerunt. Hęc est p̄ma positio pithagoricoȝ quorundā. ¶ Alij imaginati sunt in medio esse ignē: & circa ignē esse plures glebas magnas: & illas moueri continuo circa ignē, & iterū circa illas glebas moueri hāc nostram quę sua interpositione occultat glebas illas. Sic igit̄ ambę istę positiones sūt pithagoricę: & ambę terrā moueri circa ignē volūt: l3 p̄ma positio duas tm̄ terras cōcedat gen videl3 & antichthonā. Scđa has duas, & adhuc alias interclusas. ¶ Aduerte tn̄ q̄ meli⁹ hęc scđa positio intelligitur ponēdo illas plures terras eē antichthonas, & exteras, huic tn̄ ānexas: & oēs moueri circa mediū ignē. & hoc cōsonat rōni dicēdę, & līrę nō discōuenit: dicit enim

B gdā vō plura ēt talia corpa fieri posse circa mediū existimarunt: nobis tn̄ immanifesta, ob terrę nrę interpositiones q̄ sunt nobis antipodę. oēs tn̄ mouent̄ vt annexę huic nostrę. Et hęc expositio d3 teneri: q̄ nō dissonat textui: & rōni proximę cōuenit. De interpretatione vō hui⁹ scđę pōnis: dici pōt vt de p̄: quā omitto breuitatis cā.

¶ Qua rōne & luna res deliquationes plures fieri dicūt: q̄ solares. quippe cum nō tm̄ terra hęc sese obijciat: sed vnumqđq3 eorum quę feruntur corporum.

Expositio. ¶ Ponit motiuū scđę pōnis: nā motiuū p̄mę est tactū dū de loco dixit. vbi debes scire solis eclipsim fieri interuētu lunę inter oculos nr̄os & solē. defectus vō lunę fit interuentu terę inter solē & lunā. & q2 videm⁹ plures lunares defectus: q̄ solares. hoc significat esse plures terras: per quarū interpositionē frequēti⁹ luna deficit: q2 nūc vna nunc alia interuenit. at solares rariores efficient̄: q2 luna

C est vna. est igit̄ vis rōnis plures sunt eclipses lunares q̄ solares. igit̄ plures sunt terrę q̄ lunę. Sed luna est vna.

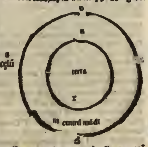
Solu. rōnis pithagoricoȝ igit̄ terrę sunt plures. ¶ S3 debes scire rōnē hāc nō valere. astronomi. n. obseruarūt nō effici lunarē ecclipsim: nisi p interuentū hui⁹ nr̄ę terrę: q2 tūc luna vmbrā intrat: & nō recipit lumē a sole. rō igit̄ hęc nō plures esse terras: s3 eiuidē terrę plures fieri īteruētiones significat: q̄ sint interuētiones lunę inter nos & solē, huius aūt frequētioris interuētionis hęc est rō: q2 luna frequēti⁹ caput vel caudā draconis intrat. at illi⁹ rarę īteruētionis cā est diuersitas aspectuū vt dicunt astronomi, & ita l3 luna & sol cōiugant̄ in capite vel cauda, ppter diuersitatē aspectuū pōt esse nō eclipsis solis. nā in eclipsi lunę quę fit īteruētu terrę: nihil operat̄ aspectus noster. at in eclipsib⁹ solis operat̄: & sic ratio eorum nulla.

¶ Et cū terra centrū nō sit: sed per ipsius totū

D hemispherium distet: nihil prohibere arbitrantur apparentias accidere.

Expositio. ¶ Soluit ȝ se obiectiones: q2 hęc positio vī ȝ apparentias: q2 si terra nō esset in medio: nō semp medietas Zodiaci nobis appereret: & ita plura q̄ sex signa essent supra oriçontē nostrū. hoc aūt est ȝ astronomos: q dicūt q̄ in die breuissimo q̄ longissimo eē semp sex signa supra terrā: & sex sub terrā. ↄ̄sītia p3: q2 vbi terra eēt extra mediū ita vt supficies terrę cōuexa nobis antipoda esset extra centrū: tunc ipsa esset vni cęli medietati ppinquior alij remotior: & sic legē plura q̄ sex signa appareret: q2 eleuatione sua a cētro discoopiret nobis plus q̄ cęli dimidiū. debes scire q̄ hęc rō maxime valet ponēdo terrā eē eccentricā: sic. n. vni cęli dimidio eēt ppinquior: alteri remotior.

& hoc mō rō habet colorē. Exēplū huius p3 hac figura. E

¶ Rńdet itaq3 Arist. & dicit duo p̄⁹ q̄ terra non est cētrū mūdi: & hoc forte q2 cētrum d3 eē indiuisibile. at terra est magnę dimēsionis. Immo maior lūa: & multis alijs stellis. Scđo dicit terram non esse concentricam mundo. Immo eccētricam: quia distat a centro mūdi p totū hemispherium atq3 diametrū. x. n. his duob⁹ voluit esse addēdū tertiū, q̄ q̄uis terra multū distet a medio mūdi: talis tn̄ distantia nō phibet veritatē apparētię pdictę: p̄mo q2 terra est insensibilis quātitatis respectu firmamēti: scđo etiā illa distantia est insensibilis respectu distātię ipsius a cęlo: & sic ratio & apparentia saluatur. F

¶ Nam sicut si terra esset in medio: & nos sit̄ in cētro nō habitarem⁹: nihil pfecto nūc magis ostenderet̄ per dimidium diametri nobis distantibus: q̄ tūc: sic quoq3 & modo.

¶ Reducit rōnē illā in ȝtrium vt reduxerūt pithagorici. Expositio. erat enim rō si terra nō esset in medio: sed eccentrica: tūc nō semp medietas zodiaci nobis appereret. pithagorici aūt sic reducebāt illā in in ȝtrīū: dato q̄ terra esset cōcentrica, & in medio: & nos supficiē illius incolimus: tūc etiā nō dimidiū cęli appereret. tenet ↄ̄sītia per silem rōnē: nā plus distat centrū a cōcauo cęli: q̄ supficies terrę ab eodē: & ppterea p veritate vtriusq3 ptis dōm est talē distātiā esse insensibilē fere respectu vniuersi. ¶ Quo vō ad

G verba attinet in gręco legunt̄ verba valde obscura: quę cum minime intelligibilia sint: ego mō h trāstuli: nihilq3 addidi nō necessarium: nihilq3 omisi vtile, ideo inquit. Nā sicut si terra esset in medio: & nos sit̄ in centro non habitaremus: sed in superficie: nihil profecto nunc magis de cęlo ostenderet̄ nobis distantibus a centro per dimidiū diametri q̄ supple tunc vbi centrū3 habitarem⁹: & suppleui in gręco sic quoq3 mō. vbi teneamus terram esse eccentricam: & sic p3 solutio pro vtraq3 parte.

¶ Alij vō & ipsā in centro collocatā moueri asserūt circa polū: q per vniuersum extenditur: veluti in Timęo scriptum est.

¶ Nunc narrat pōnē alioȝ: & inquit. Alij vō & ipsā in centro collocatā moueri asserūt circa polū q per vniuersū extendit̄: veluti in timęo scriptū est. .i. volūt circa polū qui p vniuersū extēdit̄: q2 polus pōt sumi p pūcto sine vertice: q apcem terminat, & pro ipsa axe: quę a vertice ad verticē extendit̄: ppterea addit circa polū q p vniuersū extēdit̄: ad denotādū polū hic esse sumptū pro ipsa axe: circa quā cęlū reuoluit̄, & ipsa terra etiā. axis enim cęli p centrū terrę transit. ¶ Sed tunc est dubitatio an hęc sit positio platonis vt apparet p̄ aspectu. ¶ Ad hāc qōnē rńdet Simplicius nō esse hāc mētē Platonis, q2 in phędrone asserit terrā in medio quiescere vt alligatā cētro. & nō est cōsonū platonē sibi cōtradicere. Ad vba Timęi ait Platonē dixisse terrā ἰλλομένην circa polū: mō illeo p iotā3 signat alligationē Aristoteles vō legit εἰλλομένην

Expositio. H

Dubitatio circa pōnē platonis de motu terrę. Rńdō simplicij.

I per ei diphthongon: qđ significat idem qđ verto. Et sic ex Timeo nihil habet. ¶ Alexander ℞o excusat Aristotelē: ⁊ dicit p̄mo Aristotelē nō dixisse hanc esse mētē Platonis: sed esse scriptū in Timeo. mō siue Plato dicat cōtrariū alibi/ siue nō: ad opinionē Aristotelis nihil facit.
Replice Simplicij: Dicit 2° φ siue ileo scriptū sit cū iota/ siue cū ei diphthongo: semp intelligit metaphorice p translationē: que pōt versionē significare. ¶ Sed replicat Simplicius: quia nō vī hec positio Timei: q̄ Timeus ibi asserit terram esse in centro firmatā. Scđo, q̄ ileo scribit p iotā: ⁊ ita significat alligationē. Tertio dato φ scriberet p ei diphthongū: ⁊ significaret versionē, adhuc versio ipsa nō semp significat motū: nā dicunt figure circulares ꝯuerse idest ad
Que cōtra Simpliciū: oēm pt̄ē verse ēt si sint quiescētes. ¶ Quarto cū dictio illa multa significat: semp dꝫ trahi in bonū. Hec ꝯtra Alexandrū. ¶ Sed profecto Simplicius temere logt: nam in ꝯdicendo Alexandro incusat Aristotelē de liuore: ⁊ de ignorātia grāmatice: ⁊ ppterea ipse conat excusare Aristotelē vt legi pōt ab eo: ego v̄o cū Alexādro ꝯsentio: q fuit
K fidus ⁊ summus peripateticus. Ad p̄m dicerē Alexandrū nō dixisse hāc esse opionē Timei vel Platonis: sed esse scriptū in Timeo: qcqd velint Timeus ⁊ Plato: hec enim fuit positio vt dicit heracliti pontici. ¶ Ad 2m dici pōt φ verbū ileo: quouis mō scribat: semp metaphorice sumi pōt p motu versiuo saltē. ¶ Ad 3m lꝫ nō semp versio significat ipsū motū: in pposito tñ motū significare vī. ¶ Ad 4m si ibi dictio multa significaret. Jam Plato esset visus equiuocatione: ⁊ ppterea dici dꝫ illic verbū illud nō significare nisi vnum tm̄: ⁊ vt Aristoteles dixit. Hec
Expositio. igitur dici possunt pro Aristotele ⁊ Platone.

¶ Ita prope modū ⁊ de figura ipsius ambigitur: nā alijs rotūda: alijs plana perinde vt tympani figura vī esse. hāc ꝯiecturā secutis/ nā cū exorit atqꝫ occidit sol rectā ⁊ nō curuā
L ab ipsa terra occultationē facē vr. opoteret enīꝫ si rotūda eēt terra curuā fieri diuisionē.

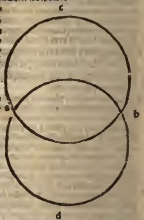

M

Expositio. ¶ Nunc ēt de figura vult ponere opiones/ ⁊ asserit alios posuisse terrā rotundā. alios posuisse planā saltē quoad eā pt̄ē quā nos incolimus ad modū tympani. ⁊ p scđe positiōe ponit rōnē p̄mā: que pōt ad enthymema sic reduci/ sol cū occidit vel orit ortū ⁊ occasū facit fm intersectionē rectā. igit vel terra vel ambo sunt recta. ꝫ cōsequētia ex. 3. geometrie lib. vbi dī quoties duo circuli sese intersecant: eorū intersectio dꝫ circularis eē veluti ēt pꝫ in solis ⁊ lune defectibus: nā luna solem intersecat per lineā circularē. aīs pꝫ ad sensū/ nā sit sol. a. terra. b. ⁊ occultet se sol ad occasū nostre regiōis: apparet linea. c d. que fit ex solis ⁊ terre intersectione: recta/ ⁊ nō curua. N

¶ Nō animaduertētes solis ad terrā intercapedinē: neqꝫ ambitus magnitudinē: quo mō parui circuli si longe distauerint: ad rectā lineam videnē intersecti propter igitur hanc apparentiam non oportet ipsos terre molē opinari rotundam non esse. O

Expositio. ¶ Rndet Aristoteles huic rōni q̄ nō sūt cetera paria in corpib⁹ rotūdis valde distātibus: ⁊ parū distantib⁹/ similr paruis ⁊ magnis. sūt igit due cāe illius apparentie i occultatione solis: prima est solis ad terrā magna intercapedo. Scđa est magnitudo ambit⁹ terre ad solis apparētē magnitudinē. Signum autē affert Aristoteles in paruis circulis. vtpote. a. c. b. ⁊ a. d. b. Nā si hi valde distant: sectio eoꝝ apparebit recta vtpote p lineā a b. quare ⁊ in occultatione: solis ēt recta videbit sectio: tanto magis: quāto ipsa terra maior ipso sole apparuerit. Et ideo Aristoteles ait igit ppter hāc apparētiā nō opꝫ ipsos terre molem opinari rotundā nō esse. ¶ Et hoc declarat Auerroes hic. ⁊ inquit. Esse determinatū in astrologia pp remotionē solis a terra ⁊ a nostris oculis maximā apparere: circulū intersectionis adeo paruū vt nō videatur. est enim terra magna respectu solis/ ⁊ sol puus respectu terre. ideo cōparatione terre. arcus ille est paruus: ⁊ ppterea vī recta sectio: secus est in eclipsi solis: nā luna est prope solem/ ⁊ apparet magna respectu solis: ppterea sectio illa est notabilis: ⁊ ita appet arcus sectionis notabilr. Sic igit arcus sectionis qui fit in solis occultatione est adeo paruus vt nō discernat: eo q̄ sol apparet valde paruus respectu apparitionis terre. arcus ℞o sectionis, qui fit in separatione solis ⁊ lune apud eclipsim apparet magn⁹: q̄ ambo luminaria apparent fere eque magna. Et addit Auerroes φ siue apparentia hec sit vera/ siue nō: ppter apparentiā nō debem⁹ negare demonstrationē: maxie si apparentia pōt saluari: sunt autē rationes due: prima quia ambulanti ad septentrionē a meridie sibi quedam apparent stelle in septentrionem: que antea nō apparebant: ⁊ alique occultant: que prius non erant occulte. Hoc autē esse non

P

Que Auer. cōmē. 76.

Q

A ceē nō pōt nisi ob terrę rotunditatē. Scḋa est ex ortu et occasu syderū: nā si terra eēt plana eq̄ cito sydus oībus habitantib⁹ appereret: qḋ 3ṗiū est manifestū. Ex his p3 terrā eē rotūdā. et p h p3 regula geometrię eē intelligēda quādo circuli sunt equales: vel parū inequales. et in debita distantia: sub qua arcus possit visum mouere.

ℭ Addūt p̄terea et hāc figurā ipi atq3 hāc illā subire aiūt: pp̄ q̄etē. igit̄ et de ipsius terrę q̄ete: deq3 ēt motu plures pfecto sūt modi.

ℭ Scḋo arguit Ari. terrā eē Tympanilē vtraq3 ex pte: et vis syllī est: oē imobile talē d3 hāc fig^a p q̄ ipa nō moueī: nec sit aptū moueri. Sed talis est fig^a Tympani. igit̄ terra est Tympanilis: et q2 plēs de q̄ete et motu terrę dictę sunt opiniones: ppt̄ea ɔcludit plures eē modos dicēdi de motu terrę et de q̄ete. ℭ Circa hanc rōnē dēs scire vt Auer. inuit: q2 q̄es terrę pōt eē a plibus causis: q̄rū vna forte eēt tympaniciēs terrę: alia eq̄lis vndiq3 partiū accessio ad cētrū: dic̄ mō Auer. q2 a cā ad effectū bn̄ valz: q2 si est tympanilis: igit̄ q̄escit. et si ptes vndiq3 eq̄lr ad cētrū accedūt: dēt seq̄ eē rotūdā. ex 3ṗo ab effectu hnte plures cās veritatis ad alterā illarū nō valet: non enī seq̄it̄ terra q̄escit: igit̄ est tympanilis: q2 quies esse pōt ob accessionē et q2 Ari. vidit (vt dicit Auer.) leuitatem huius rationis: ppterea dimisit illius solutionem.

ℭ In ambiguitatē igit̄ oēs incidere necessariū est: fortasse enī mēris expertis est nō admirari: cur nā parua qdē terrę pars si in sublime tollat̄: relicta ferat̄. q̄esceretq3 nō apparet: Maiorq3 velocius ferat̄. Uniuersa aūt si qs ipā3 in sublime eleuatā dimittat: ferr̄ pfecto: nūc 3ṗo tm̄ pōd⁹ q̄escit. Insup ēt si qs ptib⁹ ipius eleuatis aūq̄z cadāt: terrā dimoueat: deorsū moueī si nihil obsistat. Quare dubitatio qdē oībus iure ob phiā emergit.

Expositio ℭ Mouet qōnē Arist. cur terra nō cadit: z sp imobilis existit. et arguit q2 d3 cadere. pmo eadē est rō totius terrę et vnius glebe: sed vna gleba sp descēdit quousq3 nō inuenit resistēs. igit̄ tota d3 descēdere donec nō inuenit resistēs. at cū nullū sit resistēs ppt̄ea admiratione digna est tātę molis q̄es. ℭ Quo 3ṗo ad 3ṗba attinet debes scire verba illa: vniuersa aūt si qs ipā3 in sublime eleuatā dimittat: ferr̄ pfecto: legi videnī negatiue: hoc mō. v3. nō ferr̄. qḋ stare nō pōt. terra enī tota si ex centrū ponatur: sp mouebit̄ donec mediū ei⁹ efficiat̄ mediū mūdi. et ppt̄ea illud verbū d3 legi: vt trāstulim⁹. qr̄ ὀυκ ἄν vt in greco scribit̄, sonat affirmationē q̄nq3. Tu 3ṗo q gręce sapis ɔsidera. Scḋo arguit: ptīcule terrę q̄ sustinent̄ in aliq̄ firmo: si eleuatę fuerit: et antēq̄z cadāt remoueat̄ sustentaculū: et terra ipa cadet donec inuenerit resistēs. Sz sup ple tota nullū h3 obstaculū. igit̄ d3 cadere. Hęc Aristo. pro qōne. ppt̄ea infert: quare dubitatio qdē iure omnibus ob philosophiam emergit.

ℭ At solones circa rē hanc nōne q̄spiā pfecto admirabit̄: quo ipę videnī magis absurdę dubitatiōe: qppe cū aliį ob hęc terrę ptē q̄ īfera est: infinitā eē ɔtēdāt: ipsā3 īfinita in re radicatā dicētes veluti Xenophanes colophoni⁹ inqt: ne moleste ferāt q cās q̄rūt.

Expositio ℭ Nota qōnē vult soluere et pmo pponit q̄les nā sunt antiquorū solones. et inqt: at solones circa rē hāc assignates nōne q̄spiā pfecto admirabit̄ quo ipę videnī magis absurdę dubitatione: q. d. q2 sic: et ppt̄ea absurditates illarū explanās declarat opiniōes phorū antiquorū. et inquit. q2 ppe cū alij ob hoc terrę ptē: quę infera est: queq3 vergit versus imū infinitā rē et ɔtendāt ipsam in infinita re radicatā eē dicentes: qua sustēat̄ ne cadat veluti Xenophanes colophonius inquit: hanc enim cām assignat hecumer ne qui quęrunt causam quęstionis dictę negotio et inquisitione nimia molestentur ac vexentur. et ita hoc dicit ad euitandum laborem.

pō Xenophanis colophonij ð terre quiete.

E

ℭ Sz Empedocles hoc dicto attonitus: ita inqt si infinita est terrę pfunditas atq3 imēsus ether: quę p multas linguas oraq3 iam dicuntur: parū de vniuerso sapiunt.

Expositio

ℭ Increpat Aristo. pōnē Xenophanis auctē Empedoclis agrigētini: qui suis in carminibus: quę de phia cōscripsit. Xenophanē derisit dicēs: si infinita est terrę in deorsum pfunditas: et imensus ether: vt Xenophanes aiebat p multas linguas oraq3 multorū diuulgat̄: plebeia sūt: atq3 parū de phia vniuersi atq3 rerū nāę sapiūt: imo sunt penit⁹ ab oī phia de vniuerso mūdo: et rerū nā aliena. de vniuerso qdē mūdo: q2 pbatū est in p̄ libro oportet eē oī ex pte finitū. de rerū 3ṗo nāq2 pbatū est grauitatē terrę et cuiusq3 eliti qualitatē finitā eē. et pp hęc Arist. non aliter cōtradixit Xenophani q̄ auctoritate sapientis Empedoclis qui opinionem illam derisit.

F

ℭ Alij 3ṗo ipsam sup aquā residere aiūt. hāc enī sniā3 vetustissimā accepim⁹: quā thaletē milesiū tulisse ferūt: q p natationē eā ita q̄escere asserit: p inde atq3 lignum aut aliud id genus. et enim nihil horum in aere manere est aptum. Sed super aquam.

Expositio G ℭ Scḋa positio est Thaletis milesij dicētis terrā quiescere: q2 super aquas natat, veluti lignum aut id genus super aquas stat: et non descendit. et dicit notanter super aquam: q2 nihil horum est aptum in aere manere: sed super aquam, vt naues et cętera id genus.

ℭ Quasi non eadē3 sit de terra rō, et de aq̄: q̄ terra3 sustinet. neq3 enī aq̄ sublimis apta est pmanere. Sz sp sup aliqḋ est. Pręterea vt aer leuior est aq̄: ita et aq̄ est leuior terra. cur igit̄ nā id qḋ leuius est subsidere putant eo qḋ suapte nā grauius est. Pręterea si tota est apta sup aquā manere: ipsi⁹ ēt q̄uis particulā idēridē aptā eē pateret. at hoc nūc nequaq̄z fieri vī. nā q̄uis pars in fundū fertur, tantoq3 velocius: quanto maior fuerit.

Expositio H ℭ Obijcit nunc Arist. thaleti pmo q2 eadē de aqua ipsa remanet difficultas: qdnā sustinet ipsam ne deorsū feratur. Scḋo q2 sicut aqua est aere grauior: ita terra est grauior aq̄. at aer casum aq̄ nō phibet. pluuia nāq3 sui grauitate aerē findēs descēdit. igit̄ nec aq̄ casū impediet terrę. Tertio q2 glebula terrę i aq̄ descēdit: et maior gleba celerius: vt quę maiorē hēat aq̄ diuidēdi atq3 findēdi virtutē. igit̄ multo potētius vniuersa terra in aqua apta est moueri. Hęc Arist. ɔ Thaletē. ℭ Debes scire (vt Auer. ait) Ari. Xenophoni nō ɔdixisse: sed Thaleti: pmo q2 Xenophō assignauit cām accidētalē: q2 non mō terrę sed aliis elitis accōmodabilē. oē enī corpus quatenus īfinitū est imobile. Scḋo q2 illi pōni in libro

Que Auer ro. cō. 79.

I pmo est obiectū: vbi pbatū est nullū eē corpus īfinitū.
℃ Scđo debes scire ēt apud Auer. φ lʒ fm rē p̄ ḡtum
aq̄ est aere grauior: per tñ terra sit grauior aqua: nō tñ
quo ad apparētiā. nā aq̄ descēdit in aere vsqʒ ad illius
cōcauū: τ aer a pfundo aq̄ ascēdit ad cōuexū aq̄. terra
ḋo lʒ descēdat in aq̄: nō tñ apparet aquam ascēdere ad
cōuexū terrę si in fundo terrę collocata sit. Scđʒ tñ rei
veritatē cōparatio est eadē: qꝛ lʒ aq̄ stet in poris terrę
opʒ putare hoc nō eē nālr: sʒ ex ordine vniuersi: τ si di-
cas cacabū cupreū supnatare in aq̄: Rñdet Auer. hoc
esse pp cōcauitatem cacabi: quę plena aere supernatat:
atqʒ supernatare facit cacabū ipsuʒ cupreū. Hęc Auer.
℃ Videnť tñ vsqʒ ad terminū quedā q̄rere:
nō aūt vsqʒ quo est dubitatio possibilis. est
eni nobis hic oibus mos nō ad rē facere qō
nē: sʒ ad eū q ꝯtraria dicit: τ eni in se ipso co
K usqʒ q̄rit: quousqʒ ipse ꝫ se ipm obijcere ne
quit. quo circa recte q̄siturū p instātias obij
cere opʒ: quę generi sunt accōmodatę: hic
aūt est: qui oēs differentias contemplatur.

Expositio ℃ Nunc excusare vł illos: τ declarat q̄les fuerūt veteꝝ
inq̄sitiones: vbi debes scire φ inq̄sitio veritatis dupl'r
dʒ fieri vno mō ad opponentē tñ. alio mō simpl'r. ad
opponētē q̄dē fit: q̄n nullū opponētis relinquitur argm̄
insolutū: τ tūc credimus recte pbatos esse: cū nulla op-
ponenti relinqtur replica ꝫ nos nidētes. τ hoc genere
pbandi pbantur sophistę, τ forncolę, captiunculatores
oēs: τ magna pars hoiu: qui tpibus nr̄is pbanť: hi eni
modo in circulis disputatorū aduersarijs ꝯdicant: τ ꝫ
se nullā ab aduersario relinquāt replicā: credunt plene
pbatos sese esse. Alio mō inq̄sitio fit simpl'r: q̄n τ obie-
ctiones remouenť aduersantiū: nō modo quę sunt: sed
L oēs obiectiones que pnt fieri: τ quę regulā pbet remo-
uendi infinitas obiectiones: si infinitę eē possint. τ hac
inq̄sitione elaborarūt sapientes: pax ad gloriā attendē
tes, sed solū ad rei veritatē: qua τ Plato τ Arist: τ cęteri
clarissimi phi enitebanť pbari. Inqt Aristo. videnť tñ
vsqʒ ad terminū quedā q̄rere: qꝛ vsqʒ quo possint solue
re q̄ōnes suoꝝ ipsaꝝ: nō aūt vsqʒ quo dubitatio est pos
sibilis τ nūc τ postea. cū nō pbuerint regulā remouēdi
oēs q̄ōnes possibiles. τ tūc q̄si extra ꝯsuetudinē excusa-
tionē affert dicēs, est eni nobis hic mos nō ad rē facere
q̄ōnē: sed ad eū qui ꝯtria dicit, τ per ꝯñs solū ad opponē
tē studio glorię, τ posuit Arist. se iter hos ob modestiā,
ne videať sui iactator. τ declarat quo nā mō sic ingrāt
dicēs, τ eni in se ipso cousqʒ q̄rit: quousqʒ ꝫ se ipsuʒ obij
cere neqt, τ sic ad pñtes obiectiones tñ aduertit: nō ad
M possibiles fieri a quouis. ℃ Ex his quasi monet pban-
tes per optimū p̄ceptū, τ inqt. quo circa recte q̄siturū, p
eas obijcere opʒ istātias: quę generi sunt accōmodatę,
τ nō per sophisticas ac extraneas: quę genus trāscēdūt
sed per instantias pprias: quę generi accōmodanť: hic
aūt est qui oēs diřas illius generis cōtemplať: ex qbus
vera rei colligiť definitio: quę est pn̄m demōstrationis.
Ex his seqt φ qui vult pfecte inq̄rere dʒ pfectam rei
definitionē colligere: nā per talē cognoscit pfecte rem
ipsam: atqʒ oia accidētia de re per eādē ostēdit: τ tandē
remouet oēs rōnes atqʒ q̄ōnes quę sunt vel eē pnt. Nā
pfecta definitio est: quę nata est soluere oēs q̄ōnes con
Que Auerro. cō. 80. tingentes in re ipsa. Hęc Aristo. ℃ Auerroes aūt in cō
mē. talē inuit distinctionē φ inquisitio pōt fieri dupl'r:
vno q̄dē modo vsqʒ ad q̄ōnis finē. Alio modo ad finē
disputatiōis. ad q̄ōnis q̄dē finē fit inq̄sitio fm posterius de-

monstrationis: cuius documentū poniť scđo posterio- N
rū: vbi di talē inq̄sitionē fieri inuentiōe vltimę dñe. ad
disputationis ḋo finē fit: q̄n fm posse dialecticū fit: qō
est aut in se ipso: vt q̄n oēs obiectiōes: q̄s sibi ipse facit
tollunť aut ad aliū: vt q̄n tolluntť oēs opponentis obie
ctiones, veteres igitur faciebant inquisitionem fm fi-
nem disputationis. Hęc Auerroes.
℃ Anaximenes ḋo τ Anaxagoras τ Demo
critus latitudinē cām eē dicūt, p quā ipsa ter
ra manet. nō eni diuidere: sed operire aereʒ
inferū asserūt ipsaʒ: qō q̄dē facere videnť ea
corpa: quę latitudinē hñt. Hęc. n. τ a ventis
cū difficultate moueri pñt ob adhesionem.
Hoc igiť idē sua latitudine terraʒ facere ad
subiectū aerē dicūt. hūc ḋo cū locū nō hēat
sufficientē ad quē migret: densum deorsum O
q̄escere aiunt. veluti aq̄ in clepsydris. Qō
aūt magnuʒ pōdus assūptus τ manens aer
ferre possit: pl'es alias ꝯiecturas addidere.
℃ Tertio solo est Anaximenis, Anaxagorę, τ Democri Expositio
ti dicentiū terrā eē latā quo ad oēs ptes velut q̄drāgu-
lū, τ sua latitudine in aere detineri ne deorsuʒ cadat: qō
qbusdā ꝯiecturis psuadere enitebanť. Primo, qꝛ terrę
latitudo facit vt aer inferus nō diuidať. Scđo, qꝛ vidē-
tur corpa lata vehemēter vētis resistere: qꝛ sunt valde
firmata in fundamēto. Tertio qꝛ aer subiectus densus
est, τ nō hʒ locū ad quem ferať. Veluti aer inclusus in
clepsydris, vbi eni fit vas hñs in sui sūmitate paruū fo
ramen τ obturatū: τ infra in fundo vnū aliud foramen
nō obturatū, τ subito submergať in aq̄: aer interior clau
sus: qꝛ nō hʒ quo diffugiat: aquā nō pmittit intrare. τ si-
mili mō aer subsidēs terrę cōpressus ab ea, nec hñs lo- P
cū vñ diffugiat: nō pmittit terrā descendere. τ a lōgiori
ōrone sese excusans: inqt. qō aūt magnū pōdus assum-
ptū τ manēs aer ferre possit: plures alias cōiecturas ad
didere. vt de viribus iflatis, τ folle, τ id genus: quę pnt
magnū pondus sustinere. ℃ Quo ḋo ad ḋba attinet:
cum Aristo. ait, veluti aq̄ in clepsydris: nō itelligas ab-
solute: sed hoc mō φ aer vel aq̄ in clepsydris q̄n alterū
foramen obturatū est: non pmittit corpus aeris vel aq̄
subintrare: qꝛ non hʒ aq̄ vel aer inclusus vñ diffugiat.
℃ Auerroes aūt resoluit textū ad tres rōnes. Pria est Que Auerro. cō. 81.
latitudo terrę: quę est diuisioni inepta. Scđa est qꝛ aer
locū nō hʒ: ad quē diffugiat. Tertio cōfirmať p exēplū
de vtre τ aere denso: qui magnū pondus sustinet.
℃ Sed primū q̄dē si nō lata figura sit terrę: Q
pp hoc q̄escet nōne. Nā q̄etis non latitudo cā
est ex his quę dicūt: sed magis magnitudo.
ob loci siq̄dē angustiā: aer ipse cum nō hēat
exitū: ob multitudinē manet: q q̄deʒ multus
est eo qꝛ a magnitudine ipsius terrę magna
ꝯphēdiť. q̄re idē ē τ si rotūda q̄dē sit terra.
mō tanta sit mole. Manebit. n. ex illoꝝ snia.
℃ Obijcit nūc Arist. huic pōni: pmo, qꝛ si rōnes hę eēnt Expositio
efficaces: pp easdē si terra ponať rotūda maneret non
minus ob aere sustētante: nā ita aer cōprimiť a magno
corpe si latę figurę sit: sicut si cuiuslibet alterius: mō sit
magnū: τ sic si eēt rotūda τ magna adhuc aerē ꝯprime
ret. has rōnes icirco breues expono: qꝛ sunt clarę, atqʒ
nō nimis valoris: fuit eni est reꝝ sensus. ℃ Auerroes aūt

A Que Auer ro.co.82. forte vidés hác rõné posse hác casullũ supplet Arist. eẽ cõtentũ hoc rõne: qꝛ acutius postea ꝯdicet: addit nĩ rõnes ꝑ Aristo. ⁊ arguit ſic: qꝛ vel aer per latera põt exire ⁊ terre recedere: vel nõ. Si põt recedere: terra nõ quiesceret: qꝛ aer ꝑ latera recedet: ⁊ descẽdet terra. Si vo aer nõ põt recedere: tũc terra cõprimet ipm cuiuscũs figure fuerit: sic rõ Aristo. valet. Scdo, nõ daṫ maxima aeris vel aq̃ ꝯdensatio: igiṫ nõ est deueniendũ ad resistentiã qua aer resistat pp impoßẽ vlterius ꝯdẽsationẽ. ⁋ Ex hoc loco colligiṫ ad mentẽ Auerro. nõ dari sũmã aeris vel aq̃ ꝯdensationẽ. Siue maximã ꝯdẽsationẽ: qd aliq sic ꝓbant: qꝛ sit. a. aer maxime ꝯdensatus pũc: ⁊ in nunc qd est pũs applicetṫ sibi. b. potẽs ꝯdensare: ⁊ q̃riṫ vtrũ imediate post hoc. a. ipz erit: vel nõ: si nõ erit: tũc illud fuisset vltimũ instãs eẽ eius: si vo erit: tũc magis ꝯdensabiṫ. ⁋ In ꝯtrũ est Auer. in pmo capite de subã orbis

B vbi expsse ꝯcedit maximã ꝯdensationẽ in aere vel aq̃. ⁊ alibi. ⁊ hoc teneo. ⁋ Tũc ad auctẽ Auer. hic dici põt ipm eẽ locutũ de ꝯdensatione mathematice ꝯsiderata: quo mõ loquebanṫ antiq: q oĩa ad mathematica reduxerũt. nã hoc mõ ꝯsiderãdo ꝯdẽsationẽ nõ hz maximũ nec minimũ: qꝛ vt sic nõ hz ptes sũme pximas, nec summe remotas. Ad 2m dico q pmũ instãs applicatiõis est pmũ corruptũ eẽ aeris sũme ꝯdensati: ⁊ ita rõ ꝯcludit dari pmũ nõ eẽ rei pmanentis. ⁋ Sed replicabis aut. b. applicaṫ enti: vel non enti. Si enti: igiṫ applicaṫ ꝯdensatissimo: ⁊ stabit argm. Si nõ enti: tũc applicatio nulla est. Amplius, oẽm corruptionẽ pcessit alteratio: ⁊ sic in instãti applicatiõis nõ põt eẽ corruptio: qꝛ tũc subita eẽt, ⁊ nulla pcessisset alteratio. ⁋ Ad 1m dico q applicaṫ enti in po: qꝛ in illo instãti applicaṫ aq̃ que fuit aer vel fit eẽ: ⁊ h sufficit. ⁋ Ad 2m dici põt vbũ Ari. eẽ vlr vez exceptis maximis ⁊ minimis: aut forte Arist.

C loqṫ fm ꝯsiderationẽ vlez vt 6° phy. dixit Auer. cõ. 15.

⁋ Dio aũt ad eos q ita de motu loquũṫ: nõ qdẽ de partibus est ꝯtẽtio: sz de aliquo toto atq3 vniuerso. a principio eni definitum est vtrũ aliqs motus nãlibus corpibus insit: an nullus. ⁊ vtrum naturalis quidem penitus nullus sit. violentus autem sit.

Expositio ⁋ Quicqd velit expositor: Aristoteles notũ pnm facit qꝛ vult tractare põnes subtiliores ⁊ veritatez de cã quietis terre. Ubi debes scire q in mã de motu põt esse qõ gñalis ⁊ spãlis: gñalis qdẽ qõ est vtrũ aliqd corpus nãle moueṫ, vel nullũ moueṫ. ⁊ si moueṫ: vtrũ oĩs motus sit nãlis: vel oĩs violẽtus. spãlis aũt qõ est dato q moueṫ aliqd vt terra: pp qd pticula terre moueṫ: ⁊ tota quiescit. ⁊ de igne silr pp qd totus nõ mutat locũ: ⁊ pars sic.

D Aristoteles igiṫ pmo ꝓponit id in quo antiq facile ⁊ in q̃ difficile reӡgerũt. ⁊ inqt. oĩo aũt ad eos qui ita de motu loquunṫ supple alicui9 corpis aliqd fuit facile: aliqd difficile. ⁊ hoc subdit nõ qdẽ de partibus est ꝯtentio: nã ptit assignare cãm: cur gleba moueṫ ⁊ cur qescit: nemo eni in hoc ambigit: sz de aliq̃ toto atq3 vniuerso: vt de tota terra est ꝯtentio: cur qescit ⁊ nõ moueṫ. deinde q̃stiõis cãz assignãs ⁊ sese excusans a lõgiori tractatu, inqt. a pn° eni definitũ est vtrũ aliqs motus nãlibus corpibus insit: an nullus: ⁊ si insit vtrũ nãlis qdem penitus nullus sit: violẽtus aũt sit. Hec. n. duo sũt in pmo definita igiṫ nõ sunt amplius repetẽda. Sed q̃rendũ est de pmo pp qd. vz. particula qdẽ mouetur: vt gleba: ⁊ tota terra nõ mouetur. circa quid igiṫ restat questio: ⁊ quid antiquis facile ⁊ quid difficile fuerit: ex his perspicuum est.

E ⁋ At cũ de his sint determinata: que ꝑ facultate pñti potuimus: his tanq̃ veris vtẽdũ est. Si eni nullus est hoz nãlis motus: nullus erit violẽtus. si vo neq3 nãlis neq3 violẽtus est: nihil ꝓrsus mouebiṫ. Hec eniz ita eẽ prius determinatũ est: atq3 ẽt nihil posse quiescere. vt eni motus alius nãlis vel violẽtus: ita quoq3 qes. at si aliqs mot9 nãlis fuerit: neq3 violẽta latio solũ: neq3 quies erit.

Expositio ⁋ Docẽtus qd facile ⁊ qd difficile antiqs fuerit: ⁊ rursus que gñatim definita sunt: sumpsit. nũc vo vult supponere qdã q̃ accipit ex qõnũ dictaꝝ solone. nã licet diete qõnes nõ erãt repetẽde: tñ solones sunt sumẽde vt suppositiões ad veritatis inqsitionẽ. ⁊ vĩ pmo aspectu arguere hypothetice a destructione antecedẽtis: ⁊ non

F arguit, sed sumit duo: pmũ si nõ est motus nãlis aliqs: tũc violẽt9 nec erit aliqs, nec qes nãlis, nec violẽta, sz nihil penitus mouebiṫ. deduciṫ ꝯña: si nõ est motus nãlis: nõ est violẽtus: nam nãlis ⁊ violẽtus sunt respectu eiusdẽ. Ultra, si nõ est violẽtus: nec nãlis, per idez. ⁊ si nõ nãlis, neq3 violẽtus: nihil mouebiṫ penit9. Hec eni prius ita eẽ determinatũ est: cũ qbus ẽt determinatum est nihil posse qescere: qꝛ si nihil ꝓrsus moueri põt: nihil qescere poterit. Motus eni ⁊ qes circa idẽ subiectũ sunt fieri apta. ⁊ vt motus est alius nãlis: alius violẽt9: sic q3 qes. Hec est pma suppositio. scda suppositio est si motus nãlis fuerit: tũc neq3 erit violẽta latio solũ: neq3 qes violenta solũ. Immo erit aliqs motus nãlis, ⁊ aliqs violẽtus: aliq̃ qes nãlis, ⁊ aliq̃ violenta: tenet eni rõ per idẽ argm. ⁋ Ubi debes scire q vis ꝓcessus Arist. vĩ pma facie ab opposito antecedẽtis hoc mõ, si nullus est motus nãlis: nullus est motus ⁊ nulla est qes: igiṫ si

G est aliqs motus nãlis: neq3 oĩs motus erit nãlis neq3 oĩs violẽtus, neq3 oĩs qes est nãlis, neq3 oĩs qes est violẽta. sic eni vĩ arguere Arist. prima facie: sed re vera nõ arguit qꝛ tũc peccaret in logica: nõ eni valet ab opposito astis nisi in ꝯuertibilibus. Melius igiṫ dõm Arist. duo fecisse supposita dispata ꝑ decisione ꝓblematis ꝓpositi. ⁊ hoc est melius vt mihi vĩ.

Que ex Ari. cõ. 83. Pma dubi. ⁋ Occurres pᵒ qꝛ Aristo. fecit diuisionẽ penes ꝯtria hoc pacto, vtrũ oẽ corpus hẽat motũ: vel nullũ hẽat. ⁊ hz: vtrũ oẽ hẽat violẽtum vel nullũ hẽat violentũ: vĩ q melius fecisset vt in 8° libro phys. fecit, vtrũ aliqd corpus hẽat motũ nãlez ⁊ aliqd violentũ.

Solutio. ⁋ Dici põt vt ex verbis Auer. colligi põt in ꝓpositionibus per se nõ referre vlr ⁊ particulariter ꝓferre: impoßẽ eni est dare corpus qddam qd motum hẽat nãlẽ: ⁊ qddam qd nõ hẽat. oĩa eni sunt eiusdẽ nãlitatis.

2a dubita. Solutio ⁋ Scdo occurres qꝛ Arist. intulit, si aliqd corpus nec nãlẽ, nec violentũ hz motũ: igiṫ nullũ motũ: ꝯ

H nã ignis in ꝓpria regione nec nãlẽ hz motũ nec violẽtum: ⁊ tñ hz motũ quo moueṫ ad motũ celi. dici põt diuisionẽ Aristo. esse audiendã in motibus rectis: de reliquis vo alibi dictũ est.

Que Auer ro. cõ. 84. ⁋ Debes scire de mente Auer, q oẽ qd nãlr moueṫ: nãlr potest qescere: primo ex definitione nature: que est principiũ motus ⁊ qetis. Scdo qꝛ quot modis dicitur medium in finez: tot modis ⁊ finis dĩ. Sed motus q est medium in qetẽ, dĩ nãlis ⁊ violentus: igiṫ ⁊ qes in termino ad quẽ: dĩ nãlis, ⁊ violẽta. ⁋ Scdo debes scire ẽt ex eodẽ cõmẽ. q si aliqs motus est alicui nãlis: hic illi eidẽ non põt eẽ violẽtus: ⁊ si hic est nãlis ⁊ nõ violentus: ⁊ qes in termino ad quẽ est ẽt illi nãlis ⁊ nõ violenta. ꝯ etiã vbi qes in termino ad quẽ violẽta alicui fuerit: motus ad illam ẽt violentus erit: ⁊

I ges in termino a quo nālis eidē erit. Ex his īfert Auer. ꝙ si terra ad mediū nālr mouet̄: nūc ip̄sa violēter extra mediū qescit̄ τ si ꝫ medio mouet̄ violēter: nūc si i qesceret nālr: aliter nullā hēret qetē: qbus pꝫ solo ꝓble^{ma} Aristo. pp̄ qd terra qescit in medio: hoc eniꝫ (vt melius dicet̄) est, qꝛ est naturalis terrę dispositio, τ locatio.

¶ Quare si vi qescit nūc terra: in mediū ēt accessisset ob ꝯuersionē: quā qdē cām oēs dīīt ex his q̄ fiunt̄ in humidis, τ circa aerē accidūt. In his .n. maiora sp̄qꝫ grauiora ad mediū veniūt ꝯuersiōis: quo circa τ terrā oēs q celū generant: in ip̄m venisse mediū aiūt.

Expositio ¶ His suppositis anteq̄ ad rōnes accedat q̄ſi per viā ꝯsequētię ꝯcludit rōnē Empedoclis, τ inqt. quare si vi qescit nūc terra: τ supple tu nullo dictoꝝ modoꝝ q̄ veteres ꝓcesserūt qescit: seq̄tur ēt vt in mediū accessisset ob celi ꝯuersionē: quā qdē ex sui ꝓprietate cām oēs dicūt

K ex his que fiunt̄ in humidis. τ circa aerē accidūt: videmus eni cū aq̄ ponit̄ in motu valde circulari, τ ꝓiciat̄ lignū in illa: mox lignū ad mediū ducit̄. τ hoc idē apparet in aere: quo voluit̄ cadus plenus aq̄, τ non cadit: est eni ꝯuersio τ motus circularis sui ꝓprietate pellens ad mediū ꝯuersiōis. q̄ rōne τ terrā oēs q celū generāt i ip̄m venisse mediū aiūt vi. vꝫ. pulsiua ꝯuersionis: quę nālr ad mediū pellit. ¶ Aduerte ꝙ hęc positio nō seqt̄ ex suppositis: sed q̄ſi per hoc qꝛ nō restat alia pō dicēda.

¶ At qꝛ manet: cāꝫ q̄rūt. Ubi τ alij ex latitudine τ magnitudie h mō cām dixerūt. Alij vt Empedocles celū ꝯuersiōe sua velociore q̄ꝫ fit τ terrę ip̄ius motus: lationē eius ipedire. veluti in aq̄ fit: quę i Cyathis est. τ eni

L hęc Cyatho circūuecto: τ si persępe in labra vsqꝫ infera ducat̄ aeris: nō fert̄ tn̄ deorsum apta deorsum ferri: eandē ob causam.

Expositio ¶ Epilogat rōnes duas omittēs alias tanq̄ friuolas, τ hoc inqt. at qꝛ manet, τ h videt̄ oēs admirari cāꝫ q̄rūt. vbi alij ex magnitudie: alij ex vi ꝯuersiōis cāꝫ afferūt. veluti ex Empedoclis exēplo aq̄ nō cadētis ex circūuectiōe Cyathi. Hęc ex dictis, τ trāslatōe patēt. ¶ Debes

Quę Auerro. cō. 85. scire (vt Au. innuit) veteres oēs de motu terrę ꝯuenisse: oēs eni dixerūt motū terrę cē pp̄ expulsionē factā a celi ꝯuersiōe. De qete ᵭo nō ꝯuenerūt: qꝛ alij qetis cām ex magni^{ne}: alij ex vi ꝯuersiōis alij alijs medijs assignauerūt.

¶ At si neqꝫ ꝯuersiōe neqꝫ latitudine cohibēte quo nā ferret̄ aere qdē ip̄so subtermeāte.

M ad mediū .n. vi mota est: vi quoqꝫ i ip̄o manet. Sꝫ cū aliq̄ latio sit fm ei⁹ nāꝫ sibi nccīa hęc igit̄ est, ne ea qua sursum p̄git̄, an ea qua deorsum, an alia q̄daꝫ. aliquā eni cē necesse est. Q ᵭ si nō est magis ea qua sursum q̄ꝫ ea qua deorsuꝫ itur: aer sup̄ior lationē ad superius nō ꝓhibet: igit̄ nec is aer qui infra est: eā ꝓhibebit qua deorsum p̄gitur. easdē eniꝫ causas eiusdē quorūdam esse necesse est.

Expositio ¶ Nunc ꝯfutat has rōnes τ p̄mo insil: hoc pacto, si terra qescit aut ꝯuersione cohibēte aut latitudine aerē coartāte: violēter qesceret in medio: nūc vltra, terra qescit violēter in medio: igit̄ aliq̄ alio motu mouebitur nālr. mō hoc nō vꝫ: qꝛ nec deorsum magis q̄ sursuꝫ, nec eꝫ. N

inqt. at si neqꝫ ꝯuersione cohibēte neqꝫ latitudine coartāte: terra qesceret: hoc est si cēt remotū oē ipediēs: quo nā ferret̄ aere qdē ip̄o subtermeāte atqꝫ cedēte: vt per casum ponat̄. τ ꝓbat ꝙ dēat ad aliquē locuꝫ moueri: τ inqt. ad mediū eni vi mota est fꝫ oēs: qꝛ in hoc ꝯueniūt. vi q̄qꝫ in ip̄so manet: vt etiā ꝯsentiunt. sed cū aliq̄ latio est sibi fm nāꝫ nccīa: hęc igit̄ est ne ea qua sursuꝫ p̄git: an ea qua deorsum: an alia q̄dā. dico hoc qꝛ aliquā esse necesse est nec vitari pōt per suppositiōes. τ cū nō possit assignari nisi motus ad mediū: ip̄sa ad mediū qesceret nālr. Addit tn̄ specialem ꝯ rōnēs latitudinē, τ inqt. ꝙ si nō est magis ea qua sursum q̄ꝫ ea q̄ deorsum itur: aer sup̄ior lationē ad sup̄i⁹ nō ꝓhibebit: qꝛ nō resistit p̄mē. igit̄ nec is aer q infra est: eā ꝓhibebit qua deorsuꝫ p̄git: qꝛ sili rōne nō resistit illi: opꝫ enim resistere si terra coartaret atqꝫ pelleret: τ qꝛ ꝯclusum est ip̄sam non magis deorsum q̄ꝫ sursum tēdere: nec ip̄sa magis sursuꝫ q̄ꝫ

O deorsum pellet, vel coartabit: τ sic oino nulla est cā ex coartatiōe aeris accepta. Hęc ꝯ hos argumētat̄ est insil.

¶ Pręterea illud ēt ad Empedoclē aliqs dicet: qn̄ eni elemēta seorsum a lite distabant: quę nam causa terrę qetis erat: non enim τ tunc conuersionem causam assignabit.

¶ Specialiꝫ obijcit Empedocli: τ Simplici⁹ hāc interrogatoriā rōnē sic iterp̄tat̄. p̄terea illud ēt ad Empedoclē aliqs dicet: qn̄ eni elīta seorsum inter se a lite. i. pp̄ liteꝫ distabāt. vt tp̄e mūdi ornatus: quę nā cā terrę qetis erat nō eni τ tunc ꝯuersionē cām assignabit. Hęc Simpl. τ expositor. ¶ Q ᵭ qdē stare nō pōt: p̄mo qꝛ hęc interrogatio facta est prius ab Arist. vꝫ. pp̄ qd nūc in mūdi ornatu terra qescit: τ est soluta pp̄ motū celi qui in mundi genitura pepulit ad cētrū ꝯuersiōis, τ qui nūc terrā pulsam cohibet moueri: τ sic friuola vī interrogatio fm hāc expōnē. ¶ Melius igit̄ cū Auer. τ Alex. dicerē: p̄terea illud ēt ad Empedoclē aliqs dicet: qn̄ eni elīta seorsuꝫ a lite distabāt vtpote tp̄e quo amicitia dilabat̄ veluti in mūdi ꝯfusiōe: quę nā cā terrę qetis erat: nō eni τ nūc ꝯuersionē cām assignabit: qꝛ nō erat celi motus vllus. τ tn̄ tūc qescebat terra. igit̄ Empedocles sibi ip̄si ꝯrius et insufficiēs vī. ¶ Sed replicat Simpl. huic expōi per hoc qꝛ in mūdi ꝯfusione terra nō est. igit̄ non est recte q̄rere q̄re nūc qescit: oīs eni qō supponit subiectū esse p̄ posterioꝝ. ¶ Sed hęc replica friuola est: nā Empedocles elīta rex p̄n^{a} posuit: τ ingenita atqꝫ incorruptibilia: hn̄ tn̄ per ꝯcordiā ꝯfusibilia, τ p̄ litē distincta. qō igit̄ supponit terrā cē: τ est fm rei veritatē: lꝫ nō fm esse distinctā ab alijs: τ propterea quęstio est conueniens.

P Expō p̄pa

Cōfutatio. Replica Solutio Q

¶ Insup ēt absurdū est p̄ri⁹ ꝯsiderare terrę p̄tes ob ꝯuersionē ad mediū cē latas: nūc āt nō quā ob cām vniuersa quę pōdus hn̄t ferunt̄ ad ip̄saꝫ. nō eni ꝯuersio nobis ꝓpinqua est. Pręterea quā ob cāꝫ ignis ēt sursū fert̄. nō eni ob ꝯuersionē. Q ᵭ si h aliquē ad locū aptus est ferri: idē ēt de terra putādū cē pꝫ.

Expositio ¶ Scd̄o ostēdit celi cōuersionē nō esse cām quietis terrę ad mediū (vt dixit empedocles), nisi vt nūc, nō simpliciter τ oī tp̄e: nā licet in litis in p̄ncipio celū pepulit sua cōuersione terrā: qꝛ illā tangebat: nūc quo nā pacto expellere pōt illius partes: cū nec illas nec nos tangat: opꝫ eni mouens τ motū simul cē. ¶ Debes scire vt ex verbis Auerro. τ Alexādri colligit̄, empedoclē potuisse reddere

A se reddere cām motus terrę ad mediū in pma mūdi ge
nitura.nā cū cęlū cępit conuerti expulsit ignem: ignis
aerē:aer deniqȝ aquā ⁊ terrā.at nūc illa vi ſi expulsione
facta:empedocles cām assignare nō pōt partiū eius:⁊
sic illa cā fuit ſm tps ⁊ nō simplr. ¶ Scdo debes scire
ꝙ lȝ empedocles possit assignare cām motus terrę ad
mediū:nō tñ quietis eius in medio:qꝛ vt recte Auerro.
ait auctoritate Alexādri:que ꝑ ꝑ circūgirationē ad me
diū pellunt:simul cū illo circūuecto mouēt:vt pȝ de li
gno in aqua ⁊ aqua in cyatho motis.quare nōdū pȝ cā
Expositio quietis terrę simplr. ¶ Scdo arguit Aristo. duoꝝ cō
Alexan. et trarioꝝ si aliqđ est nāle vni:oppositū illi erit nāli oppo
optima. sito illius:⁊ per ꝯñs cū ignis nō mouet sursum ob con
uersionē:nec terra deorsum mouebit ob ꝯuersionē:nō
enī erit maior rō de terra ꝙ̄ de igne.cū oīa elemēta sub
dant cęlo:⁊ pōt ad hoc addi rō Alex.qꝛ si terra cēt mo
ta ad mediū in pma mūdi genitura ⁊ nō ob eius nāȝ:
B sed vi ꝯuersiōis cęli.oīa elīta vi eiusdē ꝯuersiōis eēnt
ad mediū pulsa ⁊ ibidē detenta:⁊ sic nō magis ignis ad
cōcauū venisset ꝙ̄ terra ad mediū.⁊ hoc sonat rō Ari
sto. Inqt enī. ꝑterea quā ob cām ignis etiā sursuȝ fert:
nō enī ob ꝯuersionē:qꝛ illa sui vi pellit ad mediū etc.
ꝙ si hic aliquē ad locū aptus est ferri,⁊ nō vi cōuersio
nis cęli:idē ēt de terra putādū esse pȝ:vis enī cōuersio
nis nō magis terrę applicabit ꝙ̄ igni vel alteri cuius
elīto.quare cū ignis ꝓpria nā ad cōcauū venit,⁊ nō vi
ꝯuersionis:igit nec terra ad mediū venerat vi ꝯuersio
nis.ad oīa nāqȝ vis cōuersionis equalr sese hȝ:tantoqȝ
Expō ꝓpa magis ad ignē ꝗto sibi ꝓpinqor est. ⁊ hęc Alex. expō
est acutior,⁊ magis ad robur rōnis.Aut forte ħ rō pōt
formari sic,qꝛ sicē sese hȝ ignis ad motū sursuȝ ita terra
ad motū deorsū. sȝ ignis sua nā sursū fert,⁊ nō ob cęli cō
uersionē.igit ⁊ terra deorsuȝ.Et ħ mō rō ēt lrę ꝯuenit.

C ¶ Insup etiā nec ꝯuersione graue ⁊ leue de
finitū est. Sed coꝝ quę prius erant grauia
atqȝ leuia:alia in ipm veniunt mediū. Alia
sui motu superferuntur. erat igitur ⁊ ante
ꝙ̄ cōuersio fieret aliud graue:aliud leue.

Expositio ¶ Tertio arguit Aristo.Enthimematice sic,cęli cōuer
sio nō est cā distinctionis specificę elītoꝝ:Sȝ alia añ
cōuersionē ad mediū,alia e medio moueri apta. igitur
anteꝙ̄ ꝯuersio fieret erant formę graue ⁊ leue,ſȝ qbus
Que ex elīta ꝓpria in loca moueri erāt apta. ¶ Et forte syllſs
Aui.cō.89. (vt Auer.indicat)est iste.graue est id a quo res est apta
moueri ad mediū,⁊ leue id quo est apta moueri a me
dio.Sed cęli ꝯuersio nec est graue nec leue.igit cęli cō
uersio nō est id quo elīta sunt apta moueri sursum aut
Expō ꝓpa deorsum. ¶ Et forte textus Aristo.pōt resolui in duos
D syllogismos. pm⁹ est,ꝗcūqȝ nō distinguunt aliq̄ per specificā
distinctionē:nō mouent illo per se.Sȝ elīta nō distin
guunt cęli ꝯuersione:igit nec per se cęli ꝯuersione mo
uebunt.Scds est,ꝗcūqȝ sunt ante aliqd nō hñt motus
⁊ opa ab illo.Sȝ elīta sūt añ cęli ꝯuersionē.igit nō hñt
per se motus ⁊ opa a cęli ꝯuersiōe.vt enī ħ duo idicare
Arist.in suo Enthimemate:cū añs sūpsit copulatiuȝ.

¶ Que quoniā distincta erant,⁊ quo ⁊ quo
erāt apta ferri.nā īfinitū si fit:sursuȝ ⁊ deor
sum esse non pōt:qbus graue atqȝ leue de
finita sunt. qua ratione fit vt plurimi circa
huius rei causas elaborarint.

Expositio ¶ Auerroes aūt reducere enitit ħoc hęc ad q̄rtā rōnēȝ
cōtra Empedoclē:ꝗtenus vī reducere ipm ad ꝯdictio
nē per ꝯcessa ab eo:at hęc expō nullatenus textui ꝯso E
na. ¶ Propterea vī mihi Arist.demū refellere quasi Que Auer
ex nūc dictis ꝯ Empedoclē primā positionē:quę dixit ro.cō.89.
ꝓblema de gete terrę eē nullū:supponit enī eē mediuȝ ꝯ Auerro.
locū superū,⁊ inferū.at talia loca eē nō pñt:qꝛ mūdus Propria
infinitus est:in quo nihil est sursum,nihil deorsuȝ.Cō expositio
tra hos quasi rōnē īnuit per hoc,qꝛ tūc cessarēt defini
tiōes grauis ⁊ leuis:qꝛ graue per locū deorsuȝ.leue ꝑ lo
cū sursum definit.quare si hęc loca cessabunt:tūc cessa
bit definitiōes grauū ⁊ leuiū,⁊ ita nihil eēt graue,ni
hil leue in nā.at cū hęc sunt īpossibilia:restat suppone
re esse graue ⁊ leue,⁊ locū superū,⁊ inferū:⁊ q̄rere cām
ꝓblematis.vȝ.quā ob cām hoc sursum illud deorsuȝ fe
rat. Inqt.Que quo nā distincta erant,⁊ quo,⁊ quo erāt
apta ferri:supple si infinitū est vniuersum:nā si infini
tū sit:sursuȝ locus ⁊ deorsuȝ eē nō pōt:qbus graue atqȝ
leue definita sūt:⁊ sic cessant oīa.ꝗ res cū sit īpossibilis:
iō supponēdū est graue ⁊ leue eē,⁊ loca sursum ⁊ deor
suȝ:ꝗ rōne fit vt plurimi circa ꝓblema cām elaborauerit.
qꝛ supposuerūt mūdū eē finitū ⁊ eē illa loca distincta. F
Hoc mō textus est intelligēdus,lȝ nō absqȝ difficultate.

¶ Sunt aūt aliq qui ob silitudinē ipsaȝ ma
nere dicāt:quēadmodū ex priscis Anaximā
der. Id enī inqt,qđ in medio ꝯstitutū est:⁊
qđ ad extrema equalr sese hȝ,⁊ simul atqȝ
neqȝ ad ꝯtraria moueri pōt:nō sursum ma
gis ꝙ̄ deorsum,aut versus latera ferri con
tingit.quare necessario illud manebit.

¶ Nunc narrat positionē antiquissimi Anaximādri de Expositio
cā getis terrę:hic enī voluit terrā qescere ob silitudinē
hoc est ob similē habitudinē quā terra ipsa hȝ ad cęlū,
⁊ equidistantiā ab illius q̄libet parte. Id enī qđ in me
dio collocatū est totius ⁊ qđ equalr ad extrema cęli sese
hȝ:nec est aptū moueri ad ꝯtria simul:nō sursum magis G
ꝙ̄ deorsum aut versus latera ferri ꝯtingit:⁊ sic terra ne
cessario ob talē ad cęli ꝯformitatē atqȝ eqdistātiam ne
cessario in medio manet. Hęc Anaximāder antiquus.
¶ Auerroes ħoc hāc positionē declarat exēplo quodā Que Auer
vt si corpus qđdā imaginaremur sphęricū adamātinuȝ ro.cō.90.
siue magnetinū:⁊ in medio illius ferreū corpusculū ro
tundū vt centrū:tūc pȝ tale cētrale corpus in medio q̄
scere,qꝛ equalr attraheret ab oībus ptibus illius,nec
sit sit aptū moueri motib⁹ ꝯtrjs.Et qꝛ hęc positio hȝ co
lorē addit Auerro.hāc eē minus falsam,nā alię pōnes
motū ⁊ gētē terrę aiunt eē violentū. Hęc ħoc ait motuȝ Cōfu. Al.
esse nālē ad mediū.quietē aūt violentā. ¶ Sed an hoc
sit veꝝ ad mentē Anaximādri dubito:nō enī vī menti
cōueniēs posse eē ad aliquē locū motū nālē,⁊ getē vio
lētā eiusdē corporis.ꝓpterea vī ħ positio (si est:vt dixit
Auer.)minꝰ rōnalis.ꝯcedēs enī pꝰē veritatis ponit im H
plicās ꝯtradictionē.ideo hic locus cōsiderationis est.

¶ Sed hoc lepide qdē,nō vere tñ dictū est.
hac enim rōne oē qđ in medio poneret,ma
neat in illo necessarium erit. quare ⁊ ignis
ibidem quiescet.quippe cū id quod dictum
est:terrę proprium non sit.

¶ Sed refellit positionē hāc ꝓ per impossibile:qꝛ tūc oē qđ Expositio
in medio poneret:ibidē quiesceret:⁊ sic ignis illic ma
neret ꝓp eandē quā hȝ ad cęlū rōnē:quā ⁊ terra hēbat.
hoc aūt falsum est:qꝛ nō esset assignatū vt terrę ꝓpriū
assignauit enim quietis terrę ꝓprię causam propriā ex
similitudine proportionis ad partes cęli:quare cū hęc

I causa pōt igni accōmodari: videtur non propria.

Que Auerro.cō.91. **Sed ambiges** Fortasse q2 diceret aliqs nō eo dē modo eē de igne τ terra. naz
ignis nō est aptus sua nā qescere in medio. at terre est
nāle. τ per ɔ̄ns obiectio Aristo. nulla. Innuit Auerroes
solutionē. rōnem Arist. esse fundatā in dicto Anaximā
dri qua equalē terre a celo vndiqz distantiā cām getis
assignauit. Hec eni eq̄lis est in igne τ terra τ oi corpore
sī in medio poneret. τ addit Auerroes hāc rōnez posse
reduci ɔtra Empedoclē: qui dixit qetē terre eē q2 est in
medio cōuersiōis. sic eni posset seq de igne: si in medio
Que The. poneret. ℭ Et Auerro. narrat positionē Themistij τ
solutionē ad rōnē Arist. dicit eni Themistius pmo. q
hec ratio nō est vlis de oi corpe posito in medio. τ pro
pterea vult rōnē hāc vim per exēplū Platonis de na
ui: ingt eni Plato in timeo. q sī aliqd pōdus ponatur
in medio nauis nō facit illā ad alterū laterū ppondera
re pp equalitatē ita qd dī de igne. dicit Scdo q hec rō
K est cōis: sed quesiti est cā ppria pquirenda. Hec eni cā
pōt accōmodari oibus que i medio ponerent. dicit 3ᵒ
hāc rōnē eē ad hoiem. nā cū Plato vlez cām getis ter
re eqdistantiā talē assignauerit: vī Aristo. ɔcludere illā
vt non modo vlem terre sed oibus alijs que in medio
Que Auerro. ɔ̄ The. ponerent. ℭ Cōtra quē Auerro. ait nō bn̄ esse dictum
hāc rōnē esse ad hoiem: q2 est fm rē. pcedit eni ex sili
Que The. ad rōnem Aristo. rōne cā eque pōt in oibus esse eadē. ℭ Ulterius The
mistius soluit rōnem Arist. ɔ̄ Anaximādri: q2 est ɔtra
Platonē. vbi debes scire Themistiū voluisse proposi
tionē fuisse vlez cū exceptione: hoc vz pacto. oē positū
in medio equalr illic qescit modo sit de illis que apta
sunt illic qescere. Ad ppositū aūt ignis nō est illic quie
scere aptus. Sed violēter. hinc rō Arist. nulla est ɔtra
Platō. est eni sermo Plat. vlis accōmodate. nō simplr
cuius exemplū ponit de hoie: nā sī hō in medio pone
ret mūdi qua rōe est grauis: illic qesceret: q2 nō est aial
L ēēt moueri aptū aliā in locū. ℭ Sed huic solutiōi obij
Cōfutatio. Solutio Them. cit Auerro. nā sī Plato loqtur in corporibus aptis qe
scere: aut loqtur de quiete violēta: aut nāli sī inviolēta:
cū ignis possit violēter qescere: ratio Aristo. adhuc de
igne militabit. Si de quiete nāli. igit terra nō ob equa
lē ad celi partes distātiā quiescit: sed ob eius nām: τ sic
sue quietis nulla alia est cā nisi eiᵘ nā, siue spēs. Scdo
sī intelligit in aptis qescere: tūc ignis non moueret ad
cōcauum: nec collocaret in cōcauo: patet q2 ibi nō est
aptus quiescere. nā mouet ppetuo motu firmamēti in
illo. Tertio Anaximāder assignauit cām quietis terre
ob equidistantiā ad oēs celipces. Sed hec cā pōt igni
accōmodari. igit τ de igne valebit. ℭ Sed tunc Auer.
Dubitatio Auerro. mouet dubitationē ɔtra se: q2 videt dictū Aristo. nō eē
vlē: nō enim ignis quiescit in medio in quocūqz casu:
M q2 non qn̄ poneret parum citra mediū: τ sic vī impossi
bile Aristo. esse particulare solum in casu: in quo ignis
Solutio. esset pcise in medio. ℭ Rn̄det Auerro. cōcedendo rō
nē Aristo. supponere casuz illū q ignis sit in medio p
cise: τ addit q tunc fm hanc positionē Anaximādri cā
sua nō valeret nisi de terra cētrali: nō de supficiali: nā
hec nō equidistat ab ipsius celi partibus. Amplius nō
valeret de gleba que in sublime attolleret. Hec Auer
Dubitatio. ro. ℭ Sed tunc dubitabis vtruz sī aliqua ignis portio
precise in centro poneret ibi qesceret. ex verbis enim
Aristo. nō habemus qd certi: q2 ipse arguit ad opinio
nē illius: sī eni terra quiesceret ob equidistantiaz: ignis
posset ibi qescere: τ sic nō est cā ppria terre: hec Arist.
ex qbus nihil certi hēmus. ppterea arguitur q ibi nō
quiesceret: q2 sī ibi semel qesceret, tunc semp qesceret:

igit violentū ppetuū. Amplius tūc corruptibile redde
ret eternū, τ multa alia seq pnt. ℭ Teneri pōt ignē ibi N Solutio.
quiescere τ violēter: esset eni aptus moueri ad circūfe
rentiā: lz ad illā nunqz ferret: τ tūc dicerē ad primū nō
eē violentū ppetuū: q2 talis ignis corrūperet a nā vlr
ad euitandū impossē: sed dices qd nā resistit igni ne mo
neat a medio, dic q nihil positiue: sz hn̄ aliqd priuatiue:
qd est eē idifferēs ad motū cuiuslibz loci. Hec de qōe.

ℭ Insup etiā nec necessariū est nō eni dūta
xat in medio manere videt: sed ad mediū ēt
ferri. quo eni quevis ipius pars fert: eo vni
uersam etiā ferri necessariū est. at quo sua
pte nā fert: ibi quoqz suapte natura mane
bit. non igitur q2 silr ad extrema sese habet:
manet. hoc eniz omnibus cōmune est: ferri
autem ad medium terre proprium est. O

ℭ Scdo arguit ɔtra Anaximādrū ostēdēs eius cām nō
esse necessariam: τ syllo pōt cōponi sic. oē corpus nālr
motū ad mediū, nālr quiescit in medio. terra corpus est
qd nālr mouet ad mediū. igit terra nālr quiescit in me
dio. Ingt. Insuper etiā nec necessariū est subaudi dice
re terrā quiescere in medio ob equidistantiā: tunc acci
pit viz minorē τ inquit. Nō eni dūtaxat in medio ma
nere vī: sed ad mediū etiā ferri hec est minor: cuius p
bationē subdit dicens. quo eni quevis ipsius pars fert
eo vniuersam ēt ferri necessariū est. In corpibus eniz
simplicibus eadē est nā totius τ partis. Tūc quasi ma
iorē addit in eius exēplo, τ ingt. At quo suapte natura
fert: ibi suapte nā manebit. Hec videt vis maioris. ex
h syllo: non ppriā ɔnē intulit: sed ɔcludit transumptū
dicens: nō igit q2 silr ad extrema sese hz: manet. τ addit
huius cām dicēs. Hoc eni oibus cōe est: q2 oē corpus sī P
equidistaret a circūferētia: qesceret. at ferri in mediū:
ppriū est terre. hec est expositio textus.

Auerroes Ho sic rōnem textus format τ vlt re Que Auerro.cō.92.
gula topica vz cōtrarioꝝ ɔtrarie sunt
cause. Sed cā getis terre est eqdistantia a circūferētia. Expositio Auerro.
igit cā quietis terre sursum est exitus ab eqdistantia: τ
sic vbicūqz poneret terra extra mediū: posset illic quie
scere: etiā in cōcauo qesceret. ℭ Obijcies fortasse quia Dubitatio.
nos ptes terre nō ad cētꝝ moueri cernimus sz ad supfi Solutio.
ciē terre: τ sic falsū est terrā petere cētꝝ vt Arist. ɔclusit
ɔ̄ Anaximandrū. Rn̄det h eē p accidēs ob ipedimētū:
cuius signuz est: q2 videmus grauia vigorari in motu
tanto qdē plus: quāto magis erunt ppe mediū, ita hoc Expositio
nō per se, sed ob ipedimentū est. ℭ Alexander aūt vt Alexan.
Auerro. auctoritate Them. narrat arguit sic, sī cā getis Obiectio
terre est equidistare a circūferentia celi: tunc cā motus Them.
terre ad mediū esset equidistare a celo. tenet ɔsequētia Q
q2 vna eadē est cā finis, τ medioꝝ in finē: quare cū qes
sit finis, τ motus ad mediū sit ordinatus in quietē: sī eq
distantia est cā quietis: erit etiā cā motus. at eqdistātia
nō est cā motus ad mediū. igit nec quietis: hec Alexā.
Ex his videt Alex. talē voluisse ɔsequentiā equidistā
tia nō est cā motus terre ad mediū. igit nō est cā quie
tis terre in medio. ℭ Obijcit huic Them. q2 non valet
visus nō est cā ambulatiōis. igit nō est cā visionis: τ in
pposito nō valebit eqdistātia nō est cā motus terre ad
mediū. igit nō est cā getis: eo q2 qes τ motus sūt disp
rata: τ ita stat aliqd eē cām getis: qd nō est cā motᵘ. est
eni vt Them. ingt. Hec regula qd quoꝝ cāe eedē sunt
etiā ipsa sūt eadē. τ sic nō valet. ℭ Scdo obijcit The
mistius ei qd Aristo. τ Alexan. dixit: q videlz cā motus
τ quietis.

A ꝛ quietis terrę in medio: est grauitas. nam si grauitas est cā motus ad mediū. igitur quā graue erit in medio: vel nō erit amplius graue: aut grauitas nō erit cā quietis: primū est impossibile. est enim essentiale terrę esse graue. ꝛ ita grauitas nō erit cā quietis terrę in medio. ¶ Ex his dat Themistius cām motus eē exitū ab equidistātia. cām vero quietis eē grauitatē equidistātē. ꝛ ita vult Themistius tria. Primū est ꝯsequentiā illā nō valere, equidistātia nō est cā motus terrę in mediū. igitur nec quietis. Scdo vult grauitatē nec motus nec quietis cām eē. Tertio vult cāz quietis esse equidistantiā: cām vero motus eē exitū ab equidistātia. Hec Themistius vt narrat Auerro.

Pō Themistij.

Obiectio Auer. ꝯtra Themisti.

¶ Huic positiōi obijcit Auerroes nā vna est cā finis ꝛ ordinati in finē: ꝛ ecōuerso: sꝫ motus est ordinatus in finē: ꝛ quies est finis motus. igitur vna est cā vtriusqꝫ. igitur si aliqđ principiū est cā motus terrę ad mediū cū aliq dispōne: idē erit cā quietis in medio cum diuersa dispōne: ꝛ ita grauitas est cā motus in mediū cū hac dispōne: que est eē extra mediū: quietis aūt cum hac dispōne que est in medio.

B ¶ Tunc ad rōnes Themistij soluit Auerroes ꝛ vult nō esse incōueniēs: vnā eādēqꝫ cām esse diuersoꝝ esse cuiū inuicē ordinatoꝝ dispōne diuersa. vt grauitas est cā motus ad mediū cū hac dispōne: que est eē extra mediū. Et eadē est cā quietis cuꝫ hac dispōne: que est esse cū medio. ¶ Ex his ꝯtra Themistiū sequitur: quia ipse visus est dispōne agentis p agēte: vtitur enim equidistātia p agente quietē: ꝛ exitu ab equidistātia p agēte motum. qđ est impossibile. equidistantia enim dispō est agētis p quiete. exitus ab equidistantia dispō p motu. Errauit igitur Themistius in logica dupliciter. Primo p fallaciā sm qd ad simpliciter: eē enim extra mediū est cā sm qd. ꝛ eē graue est cā simpliciter. Scdo per fallaciā accidētis. Nā eē extra locum est cā per accñs motus. sed graue per se. ꝛ qđ tales dispōnes sint nō per se nec simpliciter: pbat quia si essent cāę per se ꝛ simpliciter: tūc inuenirentur semp cū graui tā in medio q̄ extra mediū cōstituto. qđ enim p se ꝛ simpliciter cā est alicuius: nunq̄ ab illo separatur: ꝛ sic quā Aristo. dicet grauitatē esse cām motus ꝛ quietis: loquitur de ipsa sumpta cū dispōnibus ꝯtrarijs. veluti nauta sua pñtia salutis nauis cā est: absentia vero submersionis.

C ¶ Ex his pꝫ vis rōnis Arist. si equidistātia est cā quietis per se ꝛ simpliciter (vt dixerūt antiq) tunc ipsa etiā esset cā motus ad mediū. at cū illa non sit cā motus: igitur nec quietis. Hec pro Alexādro ꝛ Aristotele Auerroes elaborauit. ¶ Debes scire qđ ego nō vidi Themistiū nec hec legi in Alexandro: scio tñ nec expōnem Auerro. nec illā quā Alexandro tribuit cōuenire verbis grecis. ppterea non ꝯfido. ea tñ que dixi sūt subtiliter dicta.

Que colligitur de mēte Auerro.

D ¶ Ex his Auerrois dictis colliguntur duo: quoꝝ primū est grauitatē esse cāz motus ad mediū per hanc dispōnem: que est esse extra mediū. ꝛ quietis per aliā videlꝫ per equidistare a celo. Scdm est qđ idē est agens ordinatoꝝ in finē ꝛ ipsius finis: ꝛ ecōtra. ¶ Cōtra primū arguitur. Moueri ad mediū est nāle graui: esse vero extra mediū, est eidē violētū: modo arguo. Nullū agens nāle ꝛ per se agit effectuꝫ nālē mediante dispōne violenta. dispositio enim ꝛ finis dispōnis eiusdē sunt nālitatis. igitur graue nō agit motū ad mediū mediāte illa dispōne. Scdo. Nullū agēs per se vtitur diuersis dispositiōibus positiuis nec ad vnū nec ad oppositos effectus. quia vna nā nō vtitur nisi vno instrō vt dī 3° de aia cō. 5. ¶ Cōtra 2m etiā dubitatur quia agentia nālia vt hoies sunt causę dispōnū facientiū p aia rōnali: ꝛ deus agit eā in mā: vel saltē de foris accedit sꝫ Ari. Scdo (vt dī 2° physicoꝝ) artes seruiētes agunt dispōnes vt adolatiū: ꝛ architectonicę vero ꝛ principales indu- cūt finē: tertio sensibilia agūt ipsa phātasmata: ꝛ phātasmata disponūt intellectuꝫ p intellectione: ꝛ tñ intellectus agēs facit intellectionē: alias obiectiōes omitto. ¶ Ad hec dici pōt aliquē effectū posse esse nālē dupliciter: essentialiter vt risibile hoi: ꝛ accidētaliter vt motus grauis: ꝛ risus hoi. diceret Auerroes ad primū, nō eē absurdū aliquē effectū nālem accidētaliter pficiā ab aliquo agente mediante dispōne pter nālē. Sed bñ esset absurduꝫ de effectu nāli essentialiter. ¶ Sꝫ replicabis, cuicūqꝫ repugnat ꝯñs: ꝛ eidē repugnat aņs. Sed esse extra mediū repugnat graui: igitur moueri ad mediū. sese hñt enim hec vt aņs ꝛ ꝯñs: sequitur enim graue mouetur ad mediū: igitur est extra mediū. ¶ Dici pōt illud eē verū in repugnantia logica: ꝛ nō in repugnantia nāli: stat enim ꝯñs repugnare alicui nāliter: ꝛ non logice: vt in pposito. ¶ Ad 2m principale dici pōt multū agēs vti diuersis dispōnibus quā

B

illę nō eēnt subordinatę. modo illę dispōnes sunt subordinatę vti effectus vꝫ motus ꝛ quies. ¶ Ad 2m dubitationē apud Auerroem dici opꝫ illā ppositionē eē verā in actione nāli: ꝛ nō voluntaria: ꝛ sic cessat rō de artibus. corporea ꝛ nō intellectuali, siue spūali, ꝛ sic cessat ratio de intellectu ꝛ ipso phantasmate. tñ ꝛ si de intellectione aliter dicā in libro de intellectu: nūc loquor sm cōeꝫ opinionē. ¶ De rōnali aia apud Auerroē opꝫ cōcedere illā traduci ex seminc: sꝫ hoc posito sit purus error vt in libro de intellectu disputauimus. Auerroes tñ putat aiaꝫ rōnalē traduci ex semine pñtis, ꝛ matris hoc argumēto, pñ ꝛ mr, ꝛ sol pñt inducere oēs dispōnes pro rōnali aia. igitur pñt gñare illaꝫ: quia idē agēs est dispōnēs ꝛ generans, ꝛ in actione nāli ꝛ corporea vt hꝫ vbiqꝫ: ꝛ maxime ꝯtra Auicēnā de coloodea. 7° Metha. cō. 31°. Et deceptus fuit. aliud enim est disponere ad vnionē: ꝛ aliud ad eē siue pductionē: pñ. n. ꝛ mater atqꝫ sol nō ad eē siue productionē rōnalis aię disponunt: illa enī imediate est a deo: sed ad vnionē. propterea sunt cāę vnionis: ꝛ non essentię siue productionis: qđ Auerro. ignorauit. sed vt dixi de his satis ample in libro de intellectu. nunc vero sit dictum in tantum.

G

¶ Etiā absurdū est hoc de terra querere cur nā maneat in medio: de igne vero non querere cur nā in extremo quiescit. nā si ꝛ illi locus extremus naturalis est: patet ꝛ terrę locum aliquē natura cōpetere necessarium est.

Expositio. ¶ Tertio ostēdit Anaximādri positionē esse insufficiētē: nā incōueniēs est querere cur nā terra in medio quiescit: ꝛ nō querere cur nā ignis in sūmo: quia si illic nā stet ignis: ꝛ eadē rōne stabit terrę nā in medio. conuenit. n. ei locus aliqs nālis. hec. n. rō valet per regulā topicaꝫ vꝫ: ꝯtrarioꝝ si vnū est alteri ꝯtrarioꝝ nāle: ꝛ alteruꝫ alteri nāle erit. q̄re cū terra ꝛ ignis sunt ꝯtraria: etiā locus sursuꝫ ꝛ deorsuꝫ sunt ꝯtraria: sequitur qđ si locus sursuꝫ est nālis igni: locus deorsuꝫ erit nālis terrę. ꝛ sic pꝫ isufficiētia rōnis.

H

¶ Insup etiā si iste locus sibi nō est: Sed ob similitudinis necessitatē (veluti ea q̄ de capillo est rō, qđ nō diffringatur, cū vehemēter quidē: simi aūt vtraqꝫ ex parte tēditur. itēqꝫ ea que de siciēte vehementerqꝫ esuriente asfertur, cūqꝫ pariter eq̄ a cibis potibusqꝫ distauerint: quiescat enī ꝛ hoc necessariū est) querēdū est de ignis quiete: q̄ in extremis est.

¶ Quarto arguit si iste locus sibi nō est nālis: sꝫ ob simi- Expositio.

I tudinis necessitatē quā ad extrema h3 est: querendū est de ignis qete ꝗ in extremis est: q̃re magis illic q̃ alibi: ⁊ q̃re illic: q̄ nō assignāt. ⁊ est legēda lr̃a cū parēthesi: interponit enī rōnes sophistarū: q̄bus ꝓbabant capillū nō posse frangi si vtraqꝫ ex parte trahat. nec sitiēs ⁊ esuriēs posse moueri si ex vna parte potus: ex altera cibus collocet. eodē modo vī accidere his qui terrā hoc mō locāt. videnī enī locare illā ꝓ h̄ q̄ ad neutrā partē magis q̃ ad alterā trahit. Jnqt. Jnsuꝑ etiā si iste locus sibi nō est nālis: sed ob similitudinis necessitatē sibi ꝯpetēs: hic fiat parēthesis: ⁊ tūc accede ad finē illius hoc mō: q̄rendū est de ignis quete: que in extremis est quā ob cām illic est. videt enī accidere his veluti ea q̄ de capillo est rō, q̄ nō diffringat cū vehementer equaliter vtraqꝫ ex parte trahit. ⁊ de eo q̄ simul equalr̄ sitit ⁊ esurit: q̄n cibus ex vna ⁊ potus ex alia parte collocet.

Que Auer ro. co. 93. Hec Arist. ¶ Aduerte de mēte Auerro. Aristotelē vt Auerroes ait hec exēpla assumpsisse ad ostēdendū ter-

K rā equaliter tractā a circūferētia celi nō diuidi. ¶ Secūdo debes scire exēplū de capillo esse falsū q̄ vt Auerroes ait, aut potētie trahētiū sunt fortiores resistētia capilli: ⁊ ita capillus scindet. vel minores: ⁊ ita nō scindetur. ⁊ q̄ potētie celi sūt fortiores resistētia terre tracte. igit̄ terra scindet. ¶ Tertio dēs scire q̄ Themistius ꝓbat q̄ terra nō scindet: q̄ tractus oī ex parte est cōsimilis. igit̄ nō magis in altera parte q̃ in altera diuidet. cui rn̄det Auerroes q̄ diuideret i medio: nā ab eq̄li tractu seqtur equalis diuisio. est autē eq̄lis diuisio in medio: q̄ ibi potētie trahentiū vniunt: ⁊ sic ex illo eq̄li tractu diuisio erit eq̄lis: ⁊ i medio. ¶ Ad rōnē de eo q̄ simul esurit ⁊ sitit. dici pōt h3 Auerroes nō rn̄deat: cāné talē ad alterū moueri vtpote ad id: cuius phantasma fortius moueret imaginatiuā vim. ⁊ q̄ hēre maius phantasma: est ꝯtingēs: adeo ꝯtingit ad q̄lubet moue-

L ri: q̄ si cetera essent paria etiā ex parte phantasmatis: moueretur ab intelligentia nō errante: vel rn̄de tu.

¶ Et etiā mirabile est de quiete qdem ipsorū querere: de motu ꝟo non querere: quā ob causam alterum sursum: alterum ad medium fertur: si nihil impedit.

Expositio. ¶ Quinto deficiunt q̄ laborāt in q̄rēdo cām quietis terre: ⁊ nō in q̄rēdo cām motus: quū de vtroqꝫ sit q̄ō nō parua. igit̄ omni ex parte videntur insufficientes.

¶ Preterea etiā nec verū est q̄ō dr̄: per accidēs tn̄ hoc verū est: necessariuz esse id oē in medio quiescere: cui non magis huc q̃ illuc moueri cōpetit. ꝓpter hanc enī rōnē nō quiescit: sed mouebit̄: nō tn̄ totum sed dissectuz.

M Expositio. ¶ Sexto reprobat opinionē illā q̄ videt̄ cōmittere fallaciā accidētis: siue fallaciā s̄m qd ⁊ simplr̄: nō enī est per se verū ac simplr̄ vt oē positū in medio: cui nō magis huc q̃ illuc moueri cōpetit. ipsum simplr̄ quiescat. poterit enī moueri nō totū huc ⁊ illuc: s3 sectū per vnā partē qdē illuc: per alterā ꝟo huc. per accidēs tn̄ oē potest: vt si corpus tale q̄ō in medio ponit̄: esset infrangibile. atqꝫ ita durū vt diuidi nō posset: vel q̄ esset indiuisibile.

Que Auer ro. co. 94. ¶ Auerroes āt sic format hāc rōnē. ptes terre nō equidistātia circūferentie: ⁊ potētia celi in trahēdo est pollentior resistētia terre. igit̄ in tāto tpe oēt diuisa. Sed dices cur Aristo. nō addidit in antecedēte secūdam ꝓpositionē, videl3 q̄ potētia celi sit pollentior resistentia terre? Rn̄det Aristo. non addidisse illā: q̄ oībus est nota. oēs .n. sciūt potētiā celi i trahēdo eē fortiorē q̃ illā terre in resistēdo. cōfirmat̄ hoc q̄ collectio partium terre in medio fuit violēta: ⁊ sic redūt partes ad motuz versus circūferētiā. scđo rō nulle ptes terre vt mōtes sunt celo ꝓpinquiores: adeo vt videant̄ a terra sepata: igit̄ saltē hi traherent̄ a celo. Hec Auc. Themis. ꝟo rn̄det Arist. p̄supposuisse terrā natā eē moueri a medio: quo sequit̄ ipsaz diuidi. at apud veteres res nō est hoc

N modo. Cui Auerroes dicit hanc rn̄sionem esse verā vel ꝓpe verā. Nā terra ꝓp equidistantiā a celi partibus ⁊ summā a celo distantiam: frigida est. ⁊ q̄ est frigida: est grauis: ⁊ q̄ grauis: quiescit in medio. sic igit̄ quatenus hec positio vult remotionē terre a celo esse cām grauitatis ⁊ per ꝯñs quietis: recte sentit. quatenus ꝟo vult eq̄ distantiā esse cām talis: non recte sentit. sed q̄cq̄d sit de veritate: oio Themistius errat: q̄ nō apparet ex ꝟbis antiquoꝝ hec solutio. ¶ Occurres tn̄ in quarto' huius dī cām grauitatis terre esse formā eius substantialē mediātibus frigiditate ⁊ siccitate. igitur nō distātia a celo. Dubium. O Solutio. ¶ Dici pōt distantiā nō esse cām p̄ncipalē: sed cōcausam: Totalis enī cā ⁊ p̄ncipalis est forma cū3 qualitatibus. nōnulli fingunt duplicē esse grauitatē videl3 nālē: ⁊ accidētalē: nālē qdē ꝓficisci dicūt a forma ⁊ q̄litatib' p̄mis. accidētalē ꝟo a distātia a celo: s3 de re hac i q̄rto.

¶ Eadē enī ⁊ in igne rō assignabitur: necesse est eniz si in medio sit positus: silr̄ quiescere perinde atqꝫ terrā. quippe cū pariter ad q̄ouis punctorū extremoꝝ sese hēat. ⁊ tn̄ e medio ipso mouebit̄ veluti ⁊ ferri ad extremū cernit̄: nisi aliqd ipediat: nō tn̄ totus ad vnū punctū fert̄. (hoc enī dūtaxat euenire ob cā que est de similitudine rōnē necesse est): sed eius partē s̄m ꝓportionē ad extremi partez s̄m ꝓportionē. dico autez vt quartā partem ad quartam continentis partem. nullum si quidem corporum punctum sit. P

Expositio. ¶ Credūt nōnulli hic poni septimā rōnē: q̄ō nō placet: potius enī q̄ō dixit de terra: explanat per simile in igne dictū enī est terram in medio positā: si traheret̄ equalr̄ a celi partibus tandē secari: hoc cōfirmat per simile in igne: ⁊ inqt. Eadē enī ⁊ in igne ratio assignabit̄. necesse est eniz si in medio sit positus: silr̄ quiescere ꝑinde atqꝫ terrā. q̄ppe cū pariter ad q̄ouis celi punctoꝝ extremorū sese habet: veluti ⁊ ipsa terra: ⁊ at ostēdit hoc nō posse esse in igne, vt inferat nec posse eē in terra: ⁊ inqt. Et tn̄ e medio ipso mouebit̄: veluti nunc ⁊ ferri ad extremuz cernit̄: vbi nō est in medio: nisi aliqd ipediat. non tn̄ totus ad vnū celi punctuz fert̄. ⁊ hoc (vt ait) ꝯcludit dicta rō v3 q̄ non ferat̄ totus ad vnū punctū celi: vel ad diuersa celi puncta insil: cū q̄ tn̄ stat ptē eius ferri in ptē: Q vt q̄rtā eius ferri in q̄rtā celi ptē. ⁊ h̄ seq̄t̄ si corpus nullū sit pūctū: ⁊ nec ignis posit' i medio sit idiuisibile: vt ꝯcessit Democrit' dari corpa idiuisibilia: ⁊ sic p3 terra diuidi ꝓ rōne partiū trahētiū. veluti ⁊ de igne ꝯtingit.

¶ Vt ait ex magno minorē in locuz mutari pōt: si cōdenset̄: ita quoqꝫ in magnū ex paruo: si rarefiat. quare etiā terra hoc pacto mouebit̄ a medio ob rōnis similitudinez: si non fuerit terre nālis locus hic. que igit̄ de figura, loco, qete, motu eius putant̄: tot fere sūt.

¶ Conclusit

A ¶ Conclusit Ari. ignē illuz in medio positū moueri per
Expositio. diuisionē ptiū in ptes celi: ꝛ terrā eodez modo: obijciet
nūc aliqs: plures sunt celi partes q̄ ille terre vel ignis.
igiť nō pōt ignis vel terra diuidi pro ptibus celi: videt
terrā vel ignē rarefieri imaginando ipm ex paruo loco
rarefieri ad maiorē: veluti in pª mūdi genitura tota ter-
ra erat rarefacta per totum celum quasi disseminata: ꝛ
deinde fuit coadunata ad medium mūdi. ꝛ in paruam
molem reductā. igiť vt terra potuit ex raro fieri densa:
sic econtra ex densa rarefieri: ꝛ totum celum occupare.
Que Auer ꝛ sic tolliť cauillus hic. ¶ Auer. vō hūc tex. resoluit ad
recē. cō. 95 enthimema h̄ pacto: si terra collocať in medio ob eqdi
Obiones stātiā: terra in medio rarefieret. at impossibile est terrā
Them. rarefieri. igiť ipossibile est ipam esse in medio ob eqdi
stātiaz. ¶ Obijcit huic Them. vt narrat Auer. ꝛ pmo
q̄ ɔñtia nō valet: q: per vnaz eādēq3 cām terra in me-
dio quiescit: ꝛ non rarefit: que cā est nobis occulta. ꝛ p-
B pterea ɔñtia nulla est: nisi declareť nihil posse ipedire
rarefactionē. ¶ Scdo obijcit: q: rarefactio ꝛ latio non
sese ɔcomitanť. stat enim terraz que quiescit in medio:
rarefieri: ꝛ nō ferri: veluti stat ipam alterari ꝛ nō ferri a
medio: ꝛ sic rarefactio ꝛ latio res sunt penitus dispare:
ꝛ ita ab vna ad alterā: nec affirmatiue: nec negatiue va
let argᵐ. ¶ Tertio obijcit: q: stat ipam non rarefieri ꝛ
stare in medio: stat enim per eqdistātiā: nō rarefit vō:
q: vndiq3 equalr trahiť. ¶ Quarto obijcit: q: ignotum
est: vnde terra rarefiat: ꝛ sic nihil ɔcludit. Hec Them.
Sol. Auc. aduersus rōnem Ari. ¶ Rñdet Auer. ꝛ p̄ refellit The
mistiū quo ad illud qd̄ dixit de cā nō rarefactionis: di-
xit enim vnā cām esse per quā terra non rarefiat: ꝛ per
quā nō moueť: que ni cā occulta est: q: non eqdistantia
est: sed alia ignota: hec enim fuit pª replica Themistij:
obijcit Auer. si eqdistātia nō est cā quietis: nec est cau-
sa nō rarefactionis: ad qd assignať cā illius: cum nō sit
C cā illius causati: nec ɔuertibilis cuz illo. Uť igitur ratio
Anaximādri cōmittere fallaciā nō cause vt cā. Hec ad
pᵐ. ¶ Rñdet deinde ad tertiā: in qua dixit Them. ra-
refactionē ꝛ lationē nō sibi correspondere: cum possit intelli
gi terrā rarefieri: ꝛ nō moueri e medio: ꝛ ita nō sequiť.
Uult Auer. Aristo. nō argumentatū esse a destructione
ɔñtis: vt putat Them. sed a destructione ɔñtis h̄ pacto
si terra eēt in medio per equidistātiaz: terra rarefieret.
Sz terrā ipossibile est rarefieri: igiť ipossibile est eē in
medio per eqdistātiaz: ꝛ pbat Auer. ipam nō posse ra-
refieri. Tum pᵒ: q: si posset rarefieri: eēt sūme rarefacta:
ꝛ sic nec posset augeri: nec minui. Tum 2ᵒ: q: tūc in tā-
to tpe oēs dimisisset: ꝛ ita terra nō pōt rarefieri: quare nec
per eqdistātiā locari. Aristoteles igiť ostēdit terraz nō
posse rarefieri: ꝛ nō ostēdit q̄ si rarefit: moueť ex cen-
trū. arguit enim a destructione ɔñtis: ꝛ nō a ɔstructione
ɔñtis. Errat igiť Them. duz credit Arist. sic argumēta-
D tū esse a positione ɔñtis. ꝛ sic ad 3ᵐ. ¶ Deide respōdet
Auer. ad 4ᵐ: dixit enim Them. terrā rarefieri eē occul
tum: at Auer. dicit terrā rarefieri esse manifestū: eo q: cā
rarefactionis est equalis impetᵘˢ terre ad ptes circūferē
tie. igiť si pz terrā nō moueri ob eqdistātiā: pz ipam ra
refieri pp̄ter eādē cām. ceteras omittit: q: ex his patēt.
¶ Et demū Auer. ponit fundamentū Them. qui vult
oēs rationes fundari in hoc q̄ aliud est eē cām quietis
simplr in eo q̄ quies. ꝛ aliud quietis in medio: ꝛ ita vult
eqdistātiaz nō esse cām quietis terre simplr: sed quietis
in medio. Cui Auer. obijcit: dicit hec nō esse manifesta
per vba antiquoꝝ. ¶ Ego vō dico digressionē nō esse
ad ppositū: nō enim Ari. in vbis vltimis text. argumē-
tatus est: sed potius obiectioni sibi facte rñdit: vt visuz
est. Et pterea ego Them. nō vidi: pp̄terea credo vt ma
le ad Auer. trāslatū male ab eo esse intellectum. E

Sed quicquid

sit. dubitať: vtrū eqdistātia sit aliq̄ modo cā locationis terre
in medio: ꝛ vř q̄ nō, nulla relatio est cā absoluti. equidi
stātia est relatio ꝛ collocatio terre est qd absolutū. Se-
cūdo, nullus ens rōnis est cā entis realis. Sed eqdista-
re est ens ab aīa. locus vō est res ex̄ aiam. q̄ equidistā-
tia sit ens rōnis: pz: q: est quedā mēsura. Tertio dubita
tur: q: videť Auer. sibi ɔtrarius. nam in cōmē. 92. dixit eq-
distātiā eē cām dispositiuā quietis: in cōmē. vō 94. di-
xit esse cām remotā pro quāto est causa frigoris: qd̄ fri-
gus est grauitatis cā. ꝛ graue cā quietis terre. modo hec
videnť valde remota: nō enim cā cause est dispositio il
li. quare si eqdistātia est cā grauitatis: nō est dispositio
illi: vt sit cā lationis terre. ꝛ ita vř sūma ɔdictio. ¶ Dici
pōt q̄ dispositio apud Auer. q̄nq3 intelligiť pro pparatiōe: F
modo quo qlitates ꝛ qntitates sunt dispōnes pro forᵃ:
q̄nq3 pro ɔcomitante ꝛ cā sine qua nō: ꝛ hoc modo dici
mus disgregatiuū visus esse dispōnez albi: q: nō potest
esse q̄n disgreget visum. Ad ppositū dico q̄ capiēdo di
spositionē: nō pro pparatione: sed pro cā sine qua non:
sic equidistātia est dispositio quietis terre in medio: q̄a
nō pōt quiescere: nisi equidistet. Silr ꝛ inequalr distā-
re dispositio motᵘ. capiēdo vō dispōnez pro pparatio-
ne: sic nec equidistātia est dispositio ad quietez: nec in-
equalr distare ad motū. ¶ Ad rōnes: ad primā dici po
test eqnidistātiā: quo qdē ad rōnez mēsure esse ens rō-
nis: ꝛ hoc modo: nec est dispositio: nec cā. quo vō ad ra-
tionē quātī: est cā sine qua nō. Ad 2ᵐ silr quo ad rōnem
quāti est absolutū qddam. quo vō ad rōnez mēsure est
relatio. de ɔdictione dici pōt q̄ distātia a celo siue equi
distare a celo nō est causa grauitatis positiue: sed priua
tiue: que consurgit per non calefieri. Et hoc sat est.

G ¶ Nos aūt agamus primo, an motū habeat, an maneat. nā veluti diximus, nōnulli ipam vnaz stellaꝝ fecerūt. nōnulli vō eam in medio collocantes, volui ꝛ moueri circa mediuz polum tradidere. esse vō hoc ipossibile pz. Sumētibus principiuz, si ferť, siue extra mediū, siue circa mediū, necessariū esse h̄ motu vi ferri. nō eniz ipsius terre est motᵘ. etenim vnaquęq3 partiū hāc haberet lationē. quippe cum nūc oēs in rectū ferātur ad mediuz. quapropter cuz motus terre violētus sit pterq3 naturā: impossibile est perpetuuz ipm esse. at ordo mūdi perpetuus est.

Expositio. ¶ His ɔfutatis: nouum facit pnᵐ in quo vitatē pblema
H tis determinabit: ꝛ primo repetit pblema. ꝛ inqt. Nos
aūt agamus pmo: an motuz habeat: an maneat. Et cām
questionis breuiter repetit. d. Nam veluti diximus nō-
nulli ipsam vnam stellarū fecerūt: vt primi pithagorici
nōnulli non stellam: sed in medio eam collocātes: vol-
ui ꝛ moueri circa mediū poluz hoc est circa axem me-
diam tradidere: vt attributū fuit Platoni: ꝛ Heraclytᵒ
ponticus opinatus est. Sed Ari. mox ɔtra hos hypothe-
tice syllogizat a destructione ɔsequētis hoc modo, si ter
ra moueť: siue a medio: siue circa mediū: oīno ipsa vio-
lēter moueť. destruiť ɔsequens ꝛ primo deduciť conse-
quētia: per hoc q: quelibet terre pars circa mediuz: vel
a medio violēter mouetur. igiť ꝛ tota: q: vna est totius
ꝛ partis ratio. Deinde destruiť ɔsequēs per hoc q: nūc

I Que Ari. cō.96. motus terrę nō eēt ꝑpetuus: cuius ꝯtrarium dr̄ pro/pter ordinem mundi perpetuum. ℂ Quo ṽo ad verba grę́ca attinet, debes scire Aristotelem sic dicere: nōnulli ṽo eam in medio collocātes: volui ꝛ moueri circa mediuꝫ polum tradidere: polus enim scribitur grę́ce: ꝛ in translationibus quas Auerroes habebat: scribitur corpus medium. ꝛ tūc Auerroes per corpus mediū intelligit corpus ꝯtinens terram: qḋ ideo in medio collocatur: quia est intra cęlum. ꝛ circa hoc moueri antiqui dixerunt terram. Secūdo exponit per corpus mediuꝫ quoddaꝫ corpus intra terram contētum circa qḋ reuoluitur. Tertio per corpus medium intelligit cētrum: qḋ ipse magis affirmat: quia hoc videtur ad mētem Platonis in Timęo. Sed istę expositiones Auerrois friuolę sunt.

Cōfutatio expositōis Auer. Prima qdeꝫ ꝛ secūda: qꝛ nemo voluit illam positionem: narrauit enim positiones omnes: ꝛ nūc repetit illas: modo antea nullus est explicatus sic protulisse.

K Tertia ṽo contra est verbuꝫ grę́cum: polus enim grę́ce trifariam sumi ꝯsueuit: vt Simplicius superius narrauit: nōnunq̄ pro cęlo ipso: nōnunq̄ pro cęli vertice: nōnunq̄ pro axe mundi trāseunte per cētrum terrę ad vertices terminata. Propterea expositiones hę superfluę sunt: procedētes ex malis trāslationibus.

ℂ Pręterea oīa quę orbiculari latione ferūtur. post relinq videntur, pluribusq́ꝫ vna latione moueri: ṕter primā sphęram. quare ꝛ terrā, siue circa mediū, siue in medio sit posita: duabus lationib᷒ moueri necēiuꝫ est. hoc auteꝫ si accidat: ꝑgressiones, regressionesq́ꝫ fixaꝝ stellarū fieri necessariū est. at hoc non videtur fieri: sed eędem, eisdem in locis ipsius semper exoriuntur occiduntq́ꝫ.

L Cōmen. ℂ Secundo arguit Aristoteles: ꝛ lꝫ ratio possit componi multis modis: compono illam sic, omne qḋ motu orbiculari mouetur pręter primam sphęram duobus ad minus motibus mouetur: videlicet diurno ꝛ proprio. Sed terra per te mouetur motu orbiculari: ꝛ ṕter primam lationeꝫ. igitur mouebitur ad minus duobus motibus: videlicet diurno ꝛ proprio. Conclusio est falsa: ꝛ non propter syllogismum. igitur ob ꝓpositiones: ꝛ non ꝓpter maioreꝫ: fuit enim illa declarata superius. igitur propter minorem: et sic habetur oppositum minoris: videlicet ꝙ terra non mouetur. Et ṽo conclusio sit falsa: declaratur. vbi enim terra duplici motu moueretur: stellę fixę: quę non habēt nisi vnicum motū apud Aristotelem: videlicet diurnum: non semper versus eādeꝫ

M terrę parteꝫ orirent̄: terra enim moueretur oblique veluti stellę per zodiacuꝫ: hoc enim modo mouentur oēs planetę motibus proprijs: ꝛ sic stella quę orire̱tur iuxta ęquinoctium vno tempore: alio orire̱tur longius. Hoc autem est contra obseruationem. semper enim cor leonis ortum fecit ad eūdem pūctum ſm̄ obseruationem

Que Ari. cō.97. motus fixarū: quę erat tēporibus Aristotelis. ℂ Auerroes ṽo per duplicem motuꝫ: quo terra moueretur: intelligit motum in longitudine: ꝛ in latitudine: quos

Cōfutatio Eoruꝫ quę Auer. dicit tribuisse terrę veteres asserit: ꝛ tunc iuxta hoc non est dubia ratio Aristotelis: cuꝫ enim terra esset egressa a loco priori: stella fixa quę fecisset ortum ad. a. pūctū: faceret ad. b. Sed hoc quod dicit Auerroes: nimis remotū est: primo eniꝫ an antiqui hoc voluerint: non apparet. Secūdo rationem Aristotelis nimis infirmat: qꝛ esset solū ratio ad hoiem. Ad Aristo. videt̄ arguere simpliciter: ꝛ

ꝓpterea exponendus est locus iste: vt diximus. N

ℂ Pręterea partium ꝛ totius eadem est ad medium vniuersi latio naturalis. Expositio

ℂ Tertio arguit partiū totiusq́ꝫ eadē est ad eūdem locū latio. at ptes terrę nāl' latione ad mediuꝫ totius mūdi ferūtur. igit̄ ꝛ tota terra etiam ad mediū ferretur.

ℂ Uerum: qꝛ hoc est: si ipsa nūc in cētro fixa iacet: dubitabit ꝓfecto quispiam cum idē sit vtrorumq́ꝫ mediuꝫ: ad pōdus habētia ꝛ terrę ptes: ad vtrum nāliter ferātur: vtrum qꝛ est vniuersi: an qꝛ terrę mediū est: ad medium itaq́ꝫ quatenus est vniuersi ferri necesse est. etenim leuia atq́ꝫ ignis in ꝯtrium terrę ponderibus cum ferantur: ad vltimum locum qui medium continet feruntur.

O Expositio ℂ Mouet̄ ꝯsequēter dubitationem: cōclusum enim est terram ꝛ particulas terrę ad medium moueri: ꝛ in medio fixa iacere: propterea quęrit: vtruꝫ grauia ꝛ leuia ꝛ particulę grauium ꝛ leuium moueātur ad medium siue cētrum: quatenus est medium mundi: an quatenus est medium terrę: est enim idem terrę ꝛ mūdi mediuꝫ. Respondet hęc grauia moueri ad medium: siue cētruꝫ quo cētrum est mundi medium: ꝛ nō quo est terrę medium. probat hoc loco a contrario: nam contrarioꝝ cōtraria sunt motus, loca, ꝛ rationes mouēdi ꝛ locandi: sed leuia ꝛ ignis mouentur ad extremū locum mūdi: quatenus est extremus mundi locus. igit̄ ꝛ terra ꝛ eius partes mouebuntur ad cētrum: quod est mundi medium.

Que Ari. cōmē.99. ℂ Auer. ṽo aliter ꝓbat: qꝛ si terra moueret̄ ad mediuꝫ mūdi: nō quidē quo mediuꝫ est mūdi: sed quo est terrę: tūc ignis deberet moueri ad circūferētiā terrę. ꝯñs est

P falsum. cōsequētia ṽo tenet: nam cum ignis ꝛ terra sint ꝯtraria: locus ad quē mouet̄ ignis dꝫ esse ꝯtrarius loco ad quē mouet̄ terra. ꝛ ita si terra mouet̄ ad centrum: vt est mediuꝫ terrę. ignis dꝫ moueri ad circūferētiā vt est terrę. opposita nāq́ꝫ debēt eē circa idē. cētrum enim vt mediū terrę nō opponit̄ circūferētię vt est mūdi: quia mūdus ꝛ terra non sunt idem. igit̄ opponit̄ ad circūferētiam vt est eiusdē terrę. Hęc Auer. ꝛ bñ.

ℂ Accidit aūt idem mediū esse terrę ac vniuersi: quo fit vt ferātur etiā pondera ipsa ad mediuꝫ terrę: sꝫ per accidēs: quatenus terra mediū suū habet in ipso vniuersi medio.

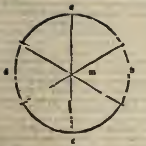
Expositio ℂ Posses fortasse obijcere: vtruꝫ ꝑticulę terrę aliq̄ modo dici possint moueri ad cētrū siue ad medium terrę.

Q Cui Arist. rńdet per accidēs particulas terrę posse dici moueri ad mediū terrę. Dico per accidēs: quatenus accidit vnū ꝛ idē esse mediū terrę ꝛ mūdi. Addit ꝛ Auer.

Que Ari. cōmē.100. bonam rationē: dicēs hoc eē: quia ad eūdeꝫ locum partes ꝛ totum mouētur. at tota terra non ad medium mouetur: quatenus est medium terrę: quia sic alibi posset terra moueri: sed quatenus est medium mundi. igitur ꝛ particulę eodē modo mouebūtur ad mediū mūdi: non ea rōne: qua est terrę mediū: sed mediū simplr̄.

ℂ Ferri autem grauia ꝛ ad ipsius terrę medium: signum est: qꝛ grauia quę ad hanc feruntur: non ęquidistantia ferūtur: sed ad similes angulos procūbunt. quare ad vnum medium terrę vniuersiq́ꝫ feruntur.

A

B

Expositio. ¶ Sumpsit pticulas terre ferri ad medium terre quatenus mediū illud est mūdi. et hoc pbat a signo: quia oēs particule terre si essent ex cētro: vt in.a.b.c.d.circūferētia nō equidistātes feruntur veluti per lineas parallelas: sed ad sīles angulos pendūt: ex parte gdez circūferētie ad angulos rectos: ex pte vo cētri.m.ad angulum acutū. igitur oēs ad vnum tendunt pūctum.

¶ Patet igitur terrā necēio in medio eē: atq3 imobilem. Tum ob eas quas diximus causas. Tum qz pōdera que vi sursum iaciuntur ad amussim in idem rursus redeūt: et si in ifinitū vis illa iaciat. p3 igitur ex his: neq3 moueri terrā: neq3 extra mediū3 collocari.

Expositio. C ¶ Que pbata sunt: nūc epilogat. Sed ētra illā hypotheticā3 occurrēs: qz videt nō valere si pcēret virtus terrā in ifinitū sursum: illa in eūdē locū rediret: qz si pcēret in infinitū: nūq̄ mot9 cessaret petere locū3 sursum. igit nunq̄ rediret. Dici pōt Aristotelem per infinitum intellexisse spatiū vltra spatium mundi. vel9 forte ēnia est bona: qz ex illo cōcesso sequit vtrūqz. videlz. redire: qz graue. et nō redire: qz proycit in infinitum.

¶ Ad hec causa quietis ex his que dicta sunt patet. Nam si apta est ad mediū vndiq3 sui natura ferri. veluti apparet: et ignis a medio ad extremū3 rursus: ipossibile est: q̄uis ipsius pticulā e medio ferri: vi nō illata. quippe cum vna est vnius latio: et simplicis simplex: et non ētrarie. at ea que a medio ei que

D in mediū: latio est contraria.

Expositio. ¶ Ex dictis ēcludit cām quietis terre. Et pmo de ptib9 terre. Scdo de tota terra. et de ptibus vult terrā ob eam cām eē in medio quiescētē. ob quā3 nāliter est apta ad mediū3 moueri. Mouet aūt vnaqueq3 pticula ad mediū, sui nā vel sui forma. igit et in medio quiescit sui natura vel sui forma. nō enim vt dicit idē ob eādē naturā ētrariis lationibus est aptā moueri. v3 latione a medio: et latione ad mediū: qz he sunt ētrie: et nihil ētrariis motibus ferri pōt sua psius nā. quippe cū3 vna est vnius latio et simplicis simplex: vt in libro p est plixe disputatū. Sic igit pticule quiescūt in medio sui nā: veluti in mediū3 mouent sui nā. Et syllis lre eē pōt illic vnūqdq3 eo modo quiescit quo mouet. Sed particule grauis sui natura mouentur ad mediū3. igitur particule grauis sui natura quiescunt in medium.

E ¶ Si igitur q̄uis particulā ferri, nō potest e medio: patet etiā magis fieri nō posse: vt ex eodē vniuersa feratur. quippe cum eo totū sit aptum ferri: et quo et pars sit apta ferri. quare si nec a supiorib9 virib9 moueri pōt: in medio pfecto manere ipsam necēium est.

Expositio. ¶ Hactenus qz particule terre in medio quiescūt sui nā ex dictis ēclusit: nūc de tota terra idē ifert, dicēs. si igit q̄uis pticulā ferri non pōt a medio: p3 etiā magis fieri nō posse: vt ex eodē vniuersa ferat: qd pbat. q. quippe cū eo totū sit aptū ferri: quo et pars sit apta ferri. ppea concludit: quare si nec a supiorib9 virib9 moueri pōt: in medio pfecto manere ipsā necēiū3 est. dixit nec a supiorib9 viribus: qz vt dr in lib. de cā mot9 aialiū: si oēs dij oēsq3 dee vellēt mouere terrā3: nō possent, nisi facerēt celum quiescē. ¶ Auer. vo tex. aliter itelligere videt: vult enī

F Que Auerro. cō. 102. Cōfuta9 dicti Auer.

Ari. pbasse terrā quiescē in medio per h signū: qz ptes quiescūt in medio. que expositio stare nō pōt: qz Aris. p assignauit cām quietis in ptib9 terre: per hoc, qz sua nā sunt apte moueri. Scdo assignauit cām quietis toti9 terre per hoc, qz vna est ratio totius et ptis, et in mouēdo, et in qescēdo: ideo expositio Auer. nō facit ad vba Arist. ¶ Circa vo formā sylli laborat Auer. ideo pro intellectu eoz que dicit, debes scire, Auer. velle ex tex. Aris. duos posse ēfici syllos: primus est. si ptes terre vndiq3 sui nā ferunt ad mediū mūdi: terra per ei9 nām qescit in medio: et sic posito añte: sequit positio ēntis. Scds syllus

De sylli forma.

est si ignis mouet suipsius nā ad circūferētiā: terra naturalr et sui nā quiescit in medio: et iterū vt supra ponat añs: et sequit positio ēntis: vult igit Auer. Ari. accepisse vnū añs copulatū ex illis ambob9 añtib9: ex quo postea dedit ēns intētū h modo, si terra omni ex parte ad mediū: et ignis omni ex pte ad circūferētiā3 ferr: terra ipsa quiescit sui nā in medio vniuersi. at ponat totum añs: et

G sequet ēclusio dicta: et sic syllm Auer. voluit eē formandū. ¶ Themistius aūt voluit syllm eē formādum per añs simplex nō copulatū. Nam illud qd Arist. dixit de igne voluit eē exēplū: et nō hēe vim rōnis. q̄q3 Auer. dicat illud qd Alex. dicit de igne eē ab errore trāslatoris, credēs illud nō reperiri in codicib9 grecis: et qz hoc videt temerariū: qui enī3 d3 a textu demere, vel addere, d3 videre librū in fonte: ppterea scriptū corrigēs redit ad p9s expōnē3. Que res est nō inepta. ¶ Occurres forte: qz in textu videnē ppōnes supflue: quarū pma est, motus simplex est corpis simplicis. Scda, vnius mot9 est vni9 corpis. Tertia: et ētrij non sunt vnius corpis. He enim supflue videnē. Innuit Auer. solutionē has nō supfluere, sed eē vtiles ad tria: pmo vt habeat terrā3 nō posse moueri nisi vno motu: scdo vt habeat qz hec corpa sunt simplicia veluti mot9 ipsoz. Tertio qz corpa sint ētraria veluti et ipsoz mot9. Hec Auer. ¶ Tertio ex vbis

H Auer. colligit duplex cā quietis. v3. fm formā: et fm finem: quiescit enim terra in medio fm formā qdēnqz sua nā et sua forma illic est apta quiescere. Scdm finem vo: qz nisi terra quiesceret, celū3 nō moueret: vt igit celū moueat: ideo terra quiescit: omne enim qd mouetur indiget quiescēte. ¶ Querit postea, vtrū possit assignari cā fm agēs. et videt qz sic, et hāc vult esse equidistātiā a circūferētia celi. Est enī3 equidistātia cā frigiditatis, frigiditas vo cā grauitatis: grauitas autē cā quietis: et sic equidistātia dari pōt vt cā effectiua: qd veteres voluerūt dicere: l3 per fallaciā fm qd, et simplr: et per fallaciā accñtis decipiebant. assignari igit pñt quieti terre tres

I causę: vna quidē vt finis. vz. ob id qđ celū mouetur. alia vt forma. vz. quia grauis. Tertia vt agens. vz. quia equidistat. vñ Themi. vult Ari. verū dixisse: sed sine rōne. veteres autē et verū et cū rōne. ¶ Cōtra obijcit Auer. quia nō est verū q equidistantia sit cā quietis simplr: sʒ per accidens, siue sm quid. Amplius dato q sit cā per se nō est cā per se, nisi remota: pro quāto est cā grauitatis: et sic nō recte sentit Themi. ¶ Sed adhuc occurres. pmo quia terra est ppetua, et grauitas est perpetua. igitur equidistantia nō est cā effectrix quietis terrę ppetuę. Scđo equidistantia est dimēsio: dimēsio nō est de pncipijs actiuis. igitur nō pōt eē cā vt agēs. ¶ Rńdet Auer. q equidistantia nō est causa effectrix: sed ꝯseruans effectiue: quia terra nō est genita sm totū: ʒ forte respectu ptiū possit esse cā effectrix: quia terra est gńabilis sm partes: et ita de nouo quiescibilis. Ad zm rńdet equidistantiā nō esse cām grauitatis et quietis quatenus qūtitas: sed quatenus est mediū motus circularis: et pro quāto facit terrā distare a causis calefacientibus celestibus. Hęc colligūtur ex cōmēto: et satis acute.

K

Dubit. pª. **Sed circa** hęc emergit pª dubitatio: vtrū grauitas sit cā formalis quietis terrę. Et arguitur pmo q nō: quia priuationis nihil est cā vt forma. sed quies est priuatio. igitur illius nulla est cā vt forma. Scđo vna forma nō est, nisi vnius: sed grauitas est forma terrę. igitur nō quietis terrę. Tertio, forma et efficiēs non in idem nūo ꝯcidūt 12º meta. cōmē. 36. Sed grauitas est cā agēs motum et quietem. igitur nō forma. q grauitas sit cā agēs motus et quietis videtur 4º cōmē. 22º. Quinto nō est idē forma motus et quietis.

Solutio ¶ Pro rńsione debes scire, q cū dr̄ grauitas est forma quietis, vel motus intelligi pōt dupliciter, vno modo pro pª illius pfectione: quę forma ptis dr̄: et sic nec quietis, nec motus potest esse forma. Alio modo pro omni intrinseco alicuius quo illud depēdet: quo medici dicūt calorē esse formā nutritionis: pro

L quāto est quid intrinsecū nutritioni: nutritionem intrinsece efficiēs: et sic forma idē est, qđ agēs pximū et in actu efficiēs. Zo per excellētiā dicitur de extrinseco, et separato.

¶ Per hęc ad rōnes pʒ solutio: oēs enim ꝯcludūt grauitatē nō esse formā pmo modo. bñ tñ esse pōt forma scđo

zª dubitat. modo: quę cum agēte ꝯcidit. ¶ Scđo dubitatur: vtrū distantia a celo sit cā frigiditatis: et per ꝯñs grauitatis. et videtur q nō. quia frigiditas est accidēs cēntiale elemto. igitur ꝯñs formā substātiale elemtoꝝ: vt dr̄ 8º Phisi. cō. 4º. Scđo tūc ptes ignis essent graues aliquātulū: vt illę quę sunt ppe aerem: quia sunt aliquātulū a circūferētię ambitu remotę.

Solutio ¶ Defendi pōt Auer. per distōnē frigiditatis et grauitatis positiuę, et priuatiuę: positiua enim frigiditas vel grauitas elemtaria pprietas est. priuatiua zo causatur per priuationē cārū calefaciētiū. ¶ Tūc ad pm pʒ solu-

M tio: frigiditas enim et grauitas positiuę sumptę sunt pprietates elemtarię. et nō priuatiuę. Ad zm cōcedo partes ipsius ignis inferas esse graues, et frigidiores per priuationē cārū calefaciētiū et leuitātiū. quę tñ elemtarię nec graues sunt: nec frigidę. Hęc pro defensione Auer.

¶ Astipulantur autem et his ea quę a mathematicis sunt dicta circa astrologiam. apparētia enim accidūt mutatis figuris: quibus definitus est stellarum ordo: ppterea q terra in medio est collocata. de loco igitur deqʒ quiete et motu terrę quō sese hñt tot dicta sunt.

Que Ari. cōmē. 103. ¶ Debes scire vt Auer. inquit. q tres sunt celi diametri. Prima est a polo ad polum: quam phi lōgitudinē appellārūt: penes quā sumpserūt sursum et deorsum in celo. Scđa est ab ortu in occasum: quā dixerunt esse latitudinē: penes quā dextrū et sinistrū statuerūt. Tertia est a culmine celi ad imum noctis: quā altitudinē, siue pfunditatem collocarūt: penes quam ante et retro definierūt. N

Ari. igitur per testimoniū astrologoꝝ vult pbare terram esse collocatā in pūcto medio itersectionis harū diametrorum: qđ mediū cētrū appellāt greci. apex zo dicūt cā lineam que per centrū tale trāsiens vtrisqʒ appulit polis. Ex his Ari. videtur declarare (vt Auer. ait) terram esse in medio per obseruationē astrologoꝝ. Primo quia quęlibet stella videtur equalis in quolibet celi pūcto. stella enim quęuis fixarū tātę magnitudinis apparet si in ortu, quātę si in occasu: quātę si in culmine fuerit. Ubi autē terra eccētrica esset, et ad alterum pūctoꝝ magis appropinquaret: procul dubio stella appareret difformis et inequalis. Scđo, stellę fixę ascēdūt pcise semp ab eadē terrę parte: et occidūt semp ad eādē terrę partē: qđ esse nō posset, nisi terra esset in medio et fixa. Preterea nō semp cēnt

O sex signa supra terrā: et sex infra terram. Tertio a figuris stellarū: cuiusmodi sunt aspectus: vt triāgulus, sexāgulus, quadrāgulus, et diameter. Amplius, et cum his eclipsis. nisi enim terra esset pcise in medio diametroꝝ tales aspectus, et maxime eclipses non essent sm regulas astrologoꝝ. Ex his oībus ꝯcludit Aris. terrā esse in medio. Inquit. astipulātur autē et his ea quę a mathematicis sunt dicta circa astrologiā. apparētia enim accidūt circa ortū, et occasum, et ascēsiones, atqʒ aspectus mutatis figuris et aspectibus, quibus definitus est stellaꝝ ordo. ppterea q terra in medio est collocata. demum epilogat.

¶ Figuram autē rotūdam ipsam hēre necessarium est. vnaqueqʒ enim partiū ad vsqʒ medium pōdus habet. et minor a maiori pulsa

P nō pōt egredi: sed pmitur potius: et alia alij cędit donec ad medium ipm perueniat.

Expositio ¶ Nūc de terrę figura: et pmo pmittit ꝯnem. d. Figuram autē rotūdam ipsam hēre necessarium est: hęc est ꝯclusio. Syllogizat hoc sic, omne corpus cuius partes circūferētiales equalr tēdūt ad mediū maiores, minores cōprimēdo, est rotūdū. sed terra est hō. igitur terra est rotūda. De ratione tāgit minorē, et inquit. Unaqueqʒ enim ptiū adusqʒ mediū pōdus habet, et minor a maiori pulsa nō potest egredi: veluti fit in vnda: vbi vna aqua cōprimit aliam: per quā cōpressionē illa intumescit ac egreditur. sed pmitur potius, et alia alij cędit donec ad medium ipm perueniat. Hęc est minoris vis.

¶ Oportet autē intelligere id qđ dr̄ pinde accidere atqʒ si terra fieret: eo modo perfecte:

Q quo etiā nālium quidā ipsam ptulerūt ortū esse. Uerum illi quidē lationis quę fit deorsum violētiam cām esse asserūt. Melius autē est veritatem ponere: atqʒ hoc ideo accidere dicere: quia nā habet id quod pōdus habet ad ipm mediū ferri. Cum igitur ea quę segregabātur prāte congeries essent: vndiqʒ silr ad ipm medium ferebātur. Siue igitur silr ab extremis ptes diuisę ad mediū sint ꝯgregatę: siue alio modo sese hñtes. Idem facient.

Expositio ¶ Soluit per hęc Ari. ꝯtra se cauillū: nam obijciet quispiam terra est ppetua. igitur nulla pars alteram cōprimit: et ita ipsa terra per huiusmodi cōpressionē nō vr̄ cōsequi

A rotūditatez.ꝑpetui enim nulla pōt assignari cā. Rñdet
ꝙ hoc itelligi opꝫ hypothetice/ac si genita esset terra: vt
veteres dixerūt. Est tñ aliqua drña: qr veteres dixerunt
terrā fuisse motā ad mediuꝫ vi atqꝫ expulsione. nos vero
ꝑipatetici nā. Jngt. opꝫ autē intelligere id qḋ dī ꝑinde
accidere atqꝫ si terra fieret/vel genita eēt eo ꝑfecto mo
do quo etiā nāliū gdā ipam ortā esse ꝓnūcierūt: addit tñ
drñam/⁊ ingt. verū illi gdē lationis que sit deorsuꝫ vio/
lentam cām eē asseruit. vꝫ. vi cōuersionis pellētis ad me/
diū: vt dixit Empedo. Melius aūt est xanteꝫ ponere/vt
nos ponimus/atqꝫ hoc ideo accidē dicere: qr nā habet
id qḋ pōdus habet ad ipm mediuꝫ ferri. Ex his repetit
ꝯnem/⁊ ingt. Cuꝫ igiẗ ea que de terra segregabant/vel
segregata erāt ⁊ disseminata per circūferētiā cęli pṙāte
ꝯgeries essent siue ꝯgregabilia eēnt in medio: ꝓpter h
vndiqꝫ silr ad ipm mediū ferebanẗ. ⁊ qr posset aliqs di
cere nō silr ferri ad mediū: ꝓpterea/qr ex vna pte pñt
B esse plures ꝙ̄ ex alia: velut ex pte ortus plures pñt esse
ptes terre ꝙ̄ ex pte occasus: quo casu nō silr cōgregarē
tur: adiecit rñdēdo. siue igiẗ silr ab extremis partes di/
uise ad mediū sint ꝯgregate/siue alio modo sese hñtes/
hoc est plures in vna pte ꝙ̄ in alia, idē faciēt. Nā semꝑ
grauius ꝓmit minus graue/donec supficies terre rotū/
da fiat circa mediū. ⁊ sic hoc nō refert ad rōnē dictam.

Que Auer ro. cō. 104 Digreditur ait Auer. hic satis ad ꝓpositū. naꝫ Thē. repꝛhendit Arist. arguebat
enim sic. terrā esse rotūdā est necēriū/⁊ terrā ⁊ mūdū eē
gnābiles est ipossibile. igiẗ terrā esse rotūdaꝫ nō dꝫ de/
clarari per tale ipossibile. ¶ Rñdet Auer. ⁊ satis peri/
te ꝙ terra pōt ꝯsiderari quatenus corpus cōpositū ex
mā ⁊ forma. ⁊ quatenus vnū elēntuꝫ mūdi. ⁊ qtenus ele/
mētū mūdi adhuc dupl'r/⁊ quo ad ptes/⁊ quo ad rōneꝫ
totius. Tūc dicit Auer. ꝙ terra est gnābilis ⁊ corrupti/
bilis ea rōne qua corpus cōpositū ex mā ⁊ forma. Am/
C plius si ꝯsidereẗ rōne qua elētū/est gnābile ea ratione
qua partes habet: nō aūt rōne qua totū: qr elēta est ſm
ptes gnābilia/nō aūt ſm totū. Ad ꝓpositū Arist. vtitur
euismodi ex ea pte qua possibilia sunt: ⁊ nō ex ea parte
qua ipoīa sunt. hec ad qōneꝫ. ¶ Cōfirmat solōnē ꝑmo
auctē Plat. ⁊ Ari. qr Plato ⁊ Arist. vtunẗ talib⁹ ꝓpōni/
bus. Arist. enim 8⁰ Physi. ait. ꝙ mot⁹ circularis est prior
nā ceteris: qr eo remoto/tollūtur ⁊ ceteri: ⁊ nō econtra.
Amplius/4⁰ Physic. ponit motū esse nā priorē tpe: qꝛ
cum remoueẗ mot⁹: etiā tps remoueẗ. Et ꝓpterea ꝯclu/
dit ꝙ ordo ꝑoris ad posterius ſm nām/est tā in eternis
ꝙ̄ in gnābilib⁹/lꝫ in gnābilib⁹ id sit manifestius. Pro/
pterea ꝑ ordinē illū in gnābilib⁹ intelligimus/⁊ postea
per rōnē cōem vtrisqꝫ gnībus itelligimus ordinē illuꝫ
in eternis. ¶ 2⁰ idē declarat Auer. loco a silī: nam ordo
cause ⁊ cāti est in vtroqꝫ gñe: sed in gnābili gdē necīus
D hypothetice, vtpote si cā ponit. Jn gnābilib⁹ enim po/
sita cā ponit effectus/⁊ ea remota remoueẗ effectus. Jn
eternis vero ordo est necīus cathegorice atqꝫ absolute: qr
⁊ cā ⁊ effect⁹ necīo ponunt. ¶ Ex his pꝫ solutio: ꝙ Ari.
supposuit terrā esse genitā/vt ſmo eēt manifestior: ⁊ cū
hoc est possibile dupl'r/⁊ ex parte qua corpus est cōpo/
situ ex mā ⁊ forma: ⁊ ſm partes. ¶ Colligit tādē Auer.
fundamētū Ari. ⁊ q̄si formā sylli: quo vtit in textu. ⁊ po
nit talē regulaꝫ/qualis ordo est iter aliqua/si sint gnābi
lia: talis est iter ea si sint eterna: sed in terra si esset geni
ta/ptes mouenẗ pari velocitate ad pūctuꝫ mediū faciē/
do figurā rotūdā. igiẗ ⁊ mō cuꝫ sit ꝑpetua. declaraẗ exē
plo de domo: vt si esset domus eterna necīo cause eius/
vt lapides ⁊ lateres eēnt eterne. ¶ Ex his que in B cō
mēto dixit Auer. colligiẗ intellc ꝓpōnis Ari. vꝫ. omne
prius nā alio pōt esse sine suo posteriori: intelligiẗ enim/
E aut in se/aut in suo sili specie vel genere: quo modo or/
do nature eē pōt in eternis. cā. n. in illis eē pōt sine cau
sato/saltē in suo sili genere. vꝫ. in gnābilib⁹. ¶ Sꝫ hec Dubitatio
que Auer. dixit nō apparēt necīa ꝑmo quo ad formam
sylli/ſm enim Auer. ratio text⁹ dꝫ sic cōponi: omne cor
pus cuius ptes oēs nāliter ⁊ equal'r tēdūt ad mediū est
rotūdū. Sed ꝯtingit terrā eē corpus/cuius ptes tendūt
equal'r nā ad pūctuꝫ mediū. igiẗ terra est rotūda. modo
hec ratio est ex maiore de necīo, ⁊ minore de ꝯtingenti.
igiẗ ꝯclo est/vel de cōtingēti/vel de inesse: vt sunt decla/
ratū in lib. Prioꝝ ab Ari. ⁊ est ꝯiugatio impfecta egēs
deductiōe ad ipossibile. ⁊ ita Auer. per hāc suā rñsionē
debilitat formā sylli Ari. lꝫ rñdeat ad māꝫ. ¶ 2⁰ videẗ
aliud Auer. dictū obscurū. ait enim/ordinē silem esse in
eternis ⁊ gnābilib⁹. qḋ vr̄ falsum. Primo/extrema ordi
nis eternoꝝ sunt alteri⁹ rōnis ab extremis ordinis ge/
nerabiliū: qꝛ̄ eterno ⁊ gnābili nihil est cōe vniuocum.
F igiẗ ordo nō pōt esse eiusdem rōnis in vtrisqꝫ. Scḋo/si
eēt silis ordo in vtrisqꝫ: cuꝫ ordo nature apud Auer. hic
sit cuꝫ tpe. igiẗ ꝑpetua eēnt in tpe: cuius oppositū dī 4⁰
Physic. ¶ Ad hec dici pōt defendēdo Auer. ad p^{us} di/ Solutio
ci pōt/ꝙ minor est de ꝯtingēti plerūqꝫ/⁊ hoc modo cuꝫ
vna necīa pōt iferre vnā etiā necīaꝫ. Nam lꝫ ex maio/
re necīa/⁊ minore de ꝯtingēti ad vtrūqꝫ nō sequaẗ con
clusio necīa: tñ ex maiore necīa/⁊ minore de contingēti
plerūqꝫ bñ pōt seq ꝯclusio necīa: vt in ꝓposito. ¶ Sed
forte dici pōt syllm lr̄e non debere formari sic mixtum
ex vna necīa/⁊ altera de ꝯtingēti. sed vt diximus in lr̄a.
¶ Ad 2^{m} dici pōt/ꝙ cā ⁊ causatuꝫ in eternis ⁊ gnābili/
bus sunt eiusdē rōnis vniuoce in rōne meta^{ca}. nō auteꝫ
in rōne physica: ratio. n. meta^{ca} est ratio cause vt cā. ra/
tio physica est ratio cause/vt per trāsmutationē causat:
⁊ sic ordo pōt eē vniuocus in cā ⁊ causato eternis: ⁊ ge/
G nerabilibus. dico vniuocus in ratione metaphysica: nō
autem in ratione physica. Hec pro Auerroe.

¶ Perspicuuꝫ igitur est id qḋ omni ex pte: silr ad mediū fertur. Silēꝫ necessario omnī ex parte molem hr̄e. naꝫ si vndiqꝫ eque fiat additio/eque extremuꝫ a medio distare necessarium est. Hec aūt figura rotūda est.

¶ Auerroes velle vr̄/ꝙ cuꝫ Arist. ꝓbasset ptes terre esse Expositio
rotūdas: nūc ideꝫ ꝓbat de tota terra. Qḋ nō placet: nec
textui ꝯuenit. Melius igiẗ vr̄ nūc Ari. ꝓbare maioreꝫ.
erat. n. maior hec: omne corpus cui⁹ ptes equal'r tēdunt
ad mediū est rotūdū. ⁊ ꝙ ita sit pꝫ. Jngt. n. ꝑspicuū igiẗ
est id qḋ omni ex pte ad mediū ferẗ/silem omni ex pte
necīo molem hr̄e. Est hec maior. ꝓbat hāc maiorem. n.
Nā si vndiqꝫ eque fiat additio/eque extremū a medio
H distare necesse est. Hec aūt figura rotūda est. Dī. n. figu
ra rotūda/a cuius medio ad circūferētiam oīa extrema
sunt eq̄lia. ⁊ sic pꝫ maior. Et hec expositio ꝯuenit verbis.

¶ Differt aūt ad rōneꝫ nihil: ⁊ si ptes ipsius nō vndiqꝫ silr ad ipm medium ꝯcurrāt. maior enim semper minoreꝫ que ante se est ad vsqꝫ mediuꝫ ꝓpellat necessariū est: ambab⁹ ad vsqꝫ mediū momētuꝫ hr̄ētibus: ⁊ grauiore minus graue ad illud trudente.

¶ Velle vr̄ Auer. Ari. soluere cauillūꝫ dictū dicebaẗ. n. Expositio
rōnē illā nō hr̄e locū/nisi ponendo terrā generari. ⁊ ita
vult Auer. nihil referre ad rōneꝫ/si terra nō sit genita/
modo ptes maiores ꝓpellāt minores ad pūctū mediū.

I ¶ Sed hec expositio nõ cõuenit l̃bis Aris. vt intelligẽti patet. ppterea Ari. vr solucre aliũ cauillũ: quẽ etiã ptes tetigit raptim. vz. q nõ valet dicta ratio: qꝛ supponit partes terre omni ex pte esse equales equalr pulsos: posset enim dici q nõ sunt equales. n ẽ eẽt possibile intelligere plures eẽ ex pte ortus q̃ ex pte occasus / et plures eẽ ex pte culminis q̃ imi terre. et ita nõ equalr vndiq̃ cõcurrerẽt. Rñdet / differt aũt ad rõnẽ nihil: et si ptes ipsi⁹ nõ vndiq̃ silr ad ipm mediuz ꝯcurrãt: sed ex vna pte plures, ex alia pauciores. Cuius cãm exponit. d. Maior. n. semp minorẽ que ante se est ad vsq̃ mediũ ꝓpellat necesse est: ambab⁹ ad vsq̃ mediũ hñtibus momẽtum: qd grece est ropes / latine iclinatio: et grauiore trudẽte vsq̃ ad mediũ minus graue: his. n. duob⁹ stãtibus / nõ refert ad rõnez. Siue. n. plures / siue pauciores terre ptes sint ex vna pte celi q̃ ex alia: ad rationez refert nihil. modo

K maius graue et minus graue habeant inclinationem ad medium: et maius trudit minus.

¶ Qd enim quispiam addubitauerit: eãdez habet cum his solutionẽ. Si enim cũ terra ipsa est in medio atq̃ rotũda: sibi ex altero hemisphẽrio multiplex adijciat põdus: nõ erit idẽ totius et terre mediũ. quare aut non manebit in medio: aut si quiescit: cuz et mediũ nõ obtineat / apta erit etiam nũc moueri.

Expositio ¶ Dubitat Ari. ꝯtra dicta: dictũ est enim terrã esse rotũdam et in medio: ꝯtra / ponatur q terra sit rotũda et illo modo situata / et per casuz sibi ex altero hemisphẽrio siue subterraneo / siue supterraneo adijciat multiplex põdus: tũc centrũ est mediũ terre pro tũc nõ esse pcise mediũ mũdi. Erit igit̃ dubiũ: vtrũ terra quiescet fm illam situationez / aut nõ. si sic / tũc nõ erit in medio situata: qd

L est ꝯtra declarata. si nõ quiescit. igit̃ mouebit̃: et ita non erit nãliter imobilis. ¶ Quo l̃o ad verba attinet dixit multiplex põdus / ad dr̃iam mõtiũ: qui lz essent plures ex pte vnius hemisphẽrij q̃ alterius: non tollit res hec ꝓpositũ: qꝛ sunt parui / et paruum põdus addũt.

¶ Qd igitur addubitat̃: hoc est. attamẽ non est difficile videre si parũ ꝯsideraucrimus / atq̃ distinxerimus q̃o censemus quantã / uis magnitudinem põdus habẽtem ad ipm mediũ ferri. pspicuuz enim est nõ quousq̃ extremũ cẽtruz ipm tãgat. Sed maior pars exuperat: quousq̃ suo medio medium su-

M mat. hucusq̃ enim momẽtum habet.

Expositio ¶ Soluit dubitationẽ et ꝯcedit terrã moueri nõ simplr fm totũ. vz. dimittẽdo cẽtrũ fm se et qdlibet sui: sed fm qd tãdiu q̃diu mediũ terre efficit̃ mediũ mũdi. Et hoc ingt. Qd igit̃ addubitat̃: hoc est. at nõ est difficile videre si parũ ꝯsideraucrimus / atq̃ distinxerimus: q̃o censemus quãtãuis magni⁰ põdus hñtem ad ipm mediũ ferri: et tũc rñdet. et ingt. Perspicuuz enim est non quousq̃ extremũ cẽtrũ ipm tãgat / supple moueri: qꝛ sic moueret̃ ex mediũ: sed quousq̃ maior pars exupat minorem: qd sit quousq̃ suo medio / mediuz mũdi sumat. hoc est / sed quousq̃ mediũ terre efficit̃ medium mũdi: hucusq̃ eniz momẽtũ ac inclinationẽ habet: postq̃ l̃o mediũ terre / est medium mũdi: tunc mox quiescit.

¶ Differt igit̃ hoc nihil / de gleba et quauis parte: an de tota terra dicatur. Nõ enim ob

parũitatẽ / aut magnitudinẽ illud accidẽs dictum est: sed de omni eo qd ad mediũ momẽtum habet. Quare siue tota / siue per partes alicũde ipsa feratur: catenus ferri necesse est: quatenus silr vndiq̃ medium occupauerit adequatis minoribus a maiorib⁹ momenti perpulsione. N

¶ Posses forte dicere dictã solõnẽ hñ valere de ptibus terre: nõ aũt de tota terra. Cui rñdet. d. Differt igit̃ hoc nihil de gleba et quauis pte / an de tota terra dicat̃. Nõ enim ob paruitatẽ / aut magnitudinẽ illud accñs dictuz est: qꝛ lz differũt quo ad molem: non tñ differũt quo ad nãm intrinsecã. Et ppterea de omni eo itelligit̃: qd momẽtũ siue inclinationẽ habet. Propterea ꝯcludit: quare siue tota / siue per ptes alicũde ipa ferat̃: catenus ferri necesse est: quatenus silr vndiq̃ mediuz mũdi occupauerit: quod sit pfecto qñ maiora minorib⁹ ꝓpulsione momẽti et inclinationis equant̃: h eniz facto. mox quiescit. ¶ Ex his colligit̃ nõ esse ipossibile terraz moueri. Expositio O De motu terre.

¶ Sed occurres / si terra moueẽ: tũc celum quiesceret / omne enim qd mouet̃ indiget quiescẽte. et ppea si terra mouet̃ / celũ non põt moueri: nullũ enim eẽt quiescens: quo egeret pter terrã. Secũdo dictũ est terrã eẽ simplr imobilẽ. dici põt terrã eẽ mobilẽ fm partes: nõ aũt fm totũ: nõ eniz tota terra relingt mediũ mũdi: sz fm ptes q̃libet pars põt relinq̃re mediuz mũdi: nunq̃ tñ tota: et sic sufficit ad motũ celi saluãduz. Immo dicũt iuniores ꝯtinuo terrã moueri fm ptes: qñ cõtinuo terra ex vna pte crescit / et alia decrescit: et sic ꝯtinuo mediũ eius se facit in medio mũdi. Preterea / ptes cẽtrales appetũt corrũpi. igit̃ opz terrã moueri / vt ptes ille veniant ad locũ corruptiõis. ¶ Sed circa hec queres / quo modo si terre adderet̃ aliqd ponderis magni: ipsa efficeret̃ in medio mũdi. ¶ Rñdet Auer. ex l̃bis tex. et ingt. hoc fieri quatenus pars maior expellit minorẽ donec centrũ totius aggregati fiat cẽtruz mũdi. et tota terra sphẽrica relinquat̃. Et hec vr̃ Arist. intẽtio. ingt enim. Sed maior pars exupat: quousq̃ suo medio / mediũ sumat. Et sic vr̃ q terra sit rotũda: ppterea / qꝛ ptes maiores circũferentiales cõprimũt ptes minores cẽtrales. Unde Auer. ꝓ librãdo l̃ba Aris. ait cum dixisse hoc. i. maiores cõprimere minores tãdiu q̃diu mediũ terre sit mundi mediũ: et q̃diu figura terre sit sphẽrica: qꝛ erãt due dubitationes / altera de terre sphẽricitate: altera de medio terre quõ est in medio mũdi. Has igit̃ ambas Aris. ꝓsoluit vno l̃bo / dicẽs fieri terram sphẽricã et eius mediũ / mediũ mũdi: qꝛ maiores ptes cõpellũt minores ad cẽtruz. P Que Au. cõ. 107.

¶ Sed occurres / qꝛ si partes maiores cõpellũt minores: tũc terra in sua regione grauitaret: pterea ptes centrales nõ mouerent̃ ad cẽtrũ / nisi cõpulse: et ita nõ nãli rõne. Insup cẽtrales ptes sunt grauiores. igit̃ ad cẽtruz nãlius mouent̃ / q̃ circũferẽtiales: et ita nõ cõpulse mouebunt̃. ¶ Auer. (vt mihi videt̃) innuit Solonẽ quãdã: illud fieri ad imaginationẽ: ait enim / qñ cum imaginati fuerimus / q additũ fuit supra sphẽraz terre quasi eius medietas: tunc figura terre non erit sphẽrica: neq̃ mediũ eius erit mediũ mũdi. Cuz g̃ positũ fuerit q maior pars ꝯstringit mediũ / et minorẽ quousq̃ cõgregatio duarũ ptiũ ꝑueniat ad mediũ totius: et descendat supior pars magnitudinis ꝯgregate ad locuz inferiorẽ: necesse est vt illud qd ꝯgregat̃ ex duab⁹ ptib⁹ sit in figura sphẽrica: et q mediũ eius veniat ad mediũ toti⁹. Hec Auer. ex qbus velle videt̃ cõpressionẽ illã non eẽ realem: sed Q Dubitatio optima. Auer. sol.

A ad imaginationē: dato φ maior pars terre ponaẽ supra minorē: hoc enim nō est in re: qꝛ nunq̃ maior pars posita est supra minorē: ⁊ ita videẽ imaginariū totum illud: ghus pꝫ solutio ad dubitationes. Hec solutio si est
Alia solo bona vel nō ꝯsidera. ℂ Ego dicerem cōpelli esse dupl'r per se ⁊ per accidēs. illud cōpelliẽ per se qḋ resistit cōpellenti: nunq̃ enim cōpulsio ꝓpria fit: nisi qñ est actio ⁊ resistētia: ⁊ hoc non pōt esse in casu: vt rōnes cogunt. Alia est cōpulsio per accidens: q̄uo dicimus brachium cōpelli ad motū corporis: qꝛ aiali ipso moto, brachium: qḋ est illius pars moveẽ: ⁊ sic brachium cōpelliẽ a corpore aialis: ⁊ hoc pacto est in ꝓposito: maior enī pars terre si adderetẽ, cōpelleret minorē preiacētē: quia illa maior pars moveretẽ ad medium per se: ⁊ minor moveretẽ per accidēs ad motū illius: ⁊ hoc pacto illa minor cōpelli diceretẽ. ℂ Et fortassis hoc sentit Auer. cū inq̄t. Ponaẽ ergo φ supra terrā sit additum quasi eius me-
B dietas ex aliqua parte orbis, vel mūdi. Verbi cā, ex parte oriētis sit addita vna: ⁊ ex parte occidētis sit addita altera: necesse est enim tūc, vt illud qḋ cōgregaẽ ex medietate oriētali, ⁊ medietate occidētali vincat medietatem ꝑiacētē: ita vt totū aggregatū ex tribus illis partibus loceẽ in medio mūdi: ⁊ sit sphericū. Tu vero ꝯsidera meli⁹.

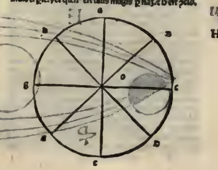
ℂ Siue igitur facta est: necēiam est factā esse hoc modo. Quare manifestū est sphericā esse gñationē ipi⁹. Siue ingenita sp manēs: eodē mō se hēt: quo qdē q̄uis si orta eēt: primum orta fuisset. Et s̄m hāc igitur rōnem: necēium est esse sphericam eius figuram.

Expositio ℂ Sed removet aliam dubitationē, vt recte Expositor ait: qꝛ posset dici rōnem tactā hic locum supposita gñatione terre: quā Arist. non tenet in toto: sed s̄m partes eius.
C Rñdet Arist. siue igiẽ facta est terra (vt antiq arbitrantur) necessariū est ipsam esse factā hoc modo quo diximus. vꝫ. φ partes pulse a partibus mūdi maiores cōpellūt minores ad cētrū. Et ꝓpterea cōcludit: quare manifestum est: sphericā esse generationē ipsius. Tāgit aliud mēbrū s̄m ꝑipateticos verū. ⁊ inq̄t. Siue ingenita semper manēs esset: tū necesse est eodē modo se hēre: quo q̄dem q̄uis si orta esset p⁹ᵐ orta fuisset. i. necesse est eodē modo se hēre ac si orta eēt. Illud enim (vt inq̄t Expositor) qḋ nō est gñatum: opꝫ eo modo se hēre: quo se hēret si esset gñatū: eodē enim modo albū disgregaret visum si eēt factū: ⁊ si eēt eternū: qꝛ ꝓprium nō gñationē: sed eēntiā ꝯsequiẽ. Modo sphericitas vē videẽ quasi ꝓpriū terre: ⁊ ideo siue terra sit facta, siue eterna: spherica erit sua natura. Tunc epilogat rōnes. ⁊ inq̄t. Et s̄m hāc igiẽ ra-
Dubitatio tionē necēiū est esse sphericā eius figurā. ℂ Sꝫ occur-
D reret: qꝛ nō videẽ eternū ⁊ corruptibile hēre easdē affectiones. Nam vbi aial eēt eternū: nō esset egrotabile. Nūc autē qꝛ mortale, est egrotabile. Preterea, vbi aial eēt eternū: nō eēt augumētabile: nūc autē, qꝛ corrupti-
Solutio bile, est augumētabile. ⁊ aliis rōnib⁹ pōt istari. ℂ Innuit sol. Simplicius in verbis suis: vult enim easdē esse eterni ⁊ morticini affectiōes: que nō individuus sequun-
Que Ari. tur cōditiones: sed spēi. Tu vero lege vba eius. ℂ Auer. autē ait: si igiẽ terra nō fuit gñata: sed semp fuit in ista dispōne: quā haberet cum cōpleta eēt, si esset gñata: manifestū est φ figura eius est spherica: ꝓpter cām quā diximus: cum nulla sit dñia, siue fuerit gñata, siue fuerit eterna: nulla supple dñia quātū ad necessitatē ꝯsecutionis cause, ⁊ causati. Nā siue terra sit eterna, siue facta semp, necēio sequiẽ ipsam esse sphericā: qꝛ terra s̄m eius

eēntiā est cā sphericitatis. ℂ Quo vero ad vba attinet, E
ait Aris. Necēiū est esse factā hoc modo. Hoc modo: vt Verborum
Auer. ait: qꝛ cum gñatio terre fuerit cōpleta (vt quidā consideratio
aiunt) terra ipa erit spherica. ℂ Vel aliter pōt itelligi, vt dicit Auer. Hoc modo. Videlꝫ φ cum gñatio terre fuerit cōpleta: ⁊ ipsa fuerit mota hoc modo. vꝫ. φ partes maiores cōpellāt minores: tunc terra ipsa relinquetur spherica. ⁊ qꝛ in trāslationib⁹ arabicis repiẽ sic. Et si ita fit: manifestū est φ locus terre est sphericus. Auer. per locū itelligit ꝯcauum aque: ⁊ tūc exponit dupl'r vba illa. Si ita fit. p̄ modo si ita sit φ terra gñeẽ: nam si terra gñaẽ: sequiẽ ꝯcauum aque, qḋ est locus terre, eē sphericum. Scḋo modo si ita fit, φ maiores partes cōpellāt minores: seq̄ẽ .n. si maiores minores cōpellāt ꝯcauū aque, vel ei⁹ supficiē ꝯcauā: ēt que terrā ꝯtinet, eē sphericū. Hec Auer. Que sunt (vt mihi vẽ) supflua. nā hec vba nō hñtur in grecis codicib⁹: iō ꝯsideratio hec nulla est.

ℂ Et qm̄ oia gravia siles ad angulos: sed nō F
equidistātia ferūtur. Hoc aūt aptū est ad id qḋ nā sphericū est. Aut igitur est spherica: aut nā spherica. Vnūqḋqꝫ autē tale esse dicere oportet: quale nā vult esse: ⁊ qḋ est: sed nō quod violentia, ⁊ preter naturam est.

ℂ Nūc ponit aliā rōnē: ⁊ sylls est oē corp⁹ cui⁹ partes ad Expositio
cōsiles angulos ferunẽ: ⁊ nō parallele est sphericū. terra est corp⁹ cui⁹ partes graves oēs feruntẽ ad siles angulos ⁊ nō parallele igiẽ est spherica. Cōtinuẽ igiẽ sic text. ⁊ s̄m hāc igiẽ rōnē: supple que pcedit p h φ maiores partes cōprimūt minores: necēiū est dicē ei⁹ fig⁹ eē sphericā: ⁊ ēt sup. qm̄ oia gravia siles ad angulos ⁊ nō eqdistā Inequidistātia parallela.
tia ferunẽ: q sunt partes tre. h est minor. Deide tāgit maiorē. ⁊ inq̄t. h aūt aptū est ad id qḋ nā sphericū est. est igiẽ maior: corp⁹ cui⁹ partes feruntẽ ad siles angulos, est sphe- G
ricū p nāꝫ. Cōcludit ꝯnē ⁊ inq̄t. Aut igiẽ est spherica: aut nā spherica. apposuit āt h, vt Expositor recte sentit: ꝓp tumorositates mōtiū: ⁊ valliū ꝯcavitates: q̄ videnẽ rotūditatē tre ipedire: sꝫ hꝫ sunt ex aliqs causis accidētalib⁹ vẽ violētis: ⁊ sꝫ ita sitẽ vnūqḋqꝫ tale eē dicere opꝫ ac denoiare: qle vẽ qḋ nā vult eē: ⁊ qḋ est supple pro maiori parte: nā tumorositates mōtiū, ⁊ ꝯcavi⁹ᵉˢ valliū nō hñt aliq̄ q̄ntitā⁹ nōbilē in cōparatiōe ad totā trā. Sic igiẽ denoianda est trā, pro eo q̄ est s̄m nāꝫ, ⁊ pro maiori parte: ⁊ nō p eo qḋ est violētū ⁊ pter nāꝫ: vel p minori parte: fortasse .n. tumorositᵃᵗᵉˢ mōtiū ⁊ ꝯcavi⁹ᵉˢ valliū terre nō isunt p nāꝫ: sꝫ ex violētis causis: ⁊ pter nāꝫ: vt docuit Ari. in lib. metheor⁹. igiẽ trā est dicēda spherica: q̄tenus est talis pro maiori pte: vel q̄tenus est talis magis p nāꝫ: ⁊ h est ꝯcla. H

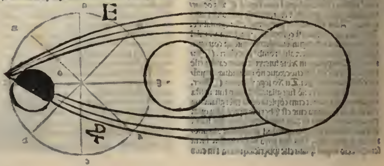

I ¶ Quo ad uo ad uerba attinet p siles angulos Ari. itelligit
angulos rectos: q̃s grauia faciunt cū descēdūt ad cētrū. et
h vr velle Auer. quū ingt pp cām quam diximus. s. q oēs
ptes terre descēdūt ofilr ad mediū. i. q apud cētrum fa
ciūt angulos equales. ¶ Uñ Expositor idē. o. exponit
sm rectos angulos: q̃s facit linea recta p quā est motus
corpis grauis cū linea otingēti terrā. Uñ angulus. b. o.
c. rect' osilis est angulo. b. g. o. et cetis oib': oēs. n. sunt re
Que Ari. cti ad cētrū. o. qm grauia nō stant firmiter sup trā nisi
comē. 108. sm lineā ppēdicularē. ¶ Alr etiā Auer. expōnē sb scri
bit cum descēdūt a locis in supiori circūferētia. Inter q̃
sunt arcus eq̃les: et ita p angulos siles itelligit angulos
respiciētes arcus osiles circulo: q cētrū est cētrū mū
di. Nā arcus. a. b. est silis arcui. b. c. et ceteris: qui cānt ex
h q grauia mouent a circūferentia. a. b. c. d. e. f. g. h. cir
ca cētrū. o. et vtroq modo bñ dr. ¶ P. dr in textu arabi
K co. Propter smonē quē diximus. Et in codicib' grecis
dr. Et sm hāc igit rōnē. Et h Auer. dupl'r itelligit, vno
mō pp smonē quē dixim' de motu grauiū: nā oia gra
uia petūt vnū pūctū. igit tota terra est sphęrica. et p ver
ba illa in gl' dicit. Et q corpa grauia. In suo textu: et in
nro. Et qm oia grauia. Intelligit, q mouent ad mediū
osilr: et sic sunt duę causę sphęricitatis terrę. altera q nia
grauia petūt vnū pūctū. Altera, q mouent ad osiles an
gulos. Aliter exponit itelligēs p smonē quē diximus. s.
rōnē primā que pcessit p alias odiciones mot' grauiū.
q̃s dedit in descēsu eoz ad mediū absq descēsu et eoz
sm angulos eq̃les. ratio. n. ppia, vt recte dr' expositor
aūt, pcessit ex specie gtiū cuiusq p h q maiores cōpel
lūt minores. Hec z' ratio accipit ex fig' motus gtiū ter
re. ¶ Et addit Auer. hāc z' rōnē eē firmissimā: qm p
cedēs supponit gñationem terre, vel sm veritatem, vel sm
imaginationem. Hec aūt ratio pcedit ex simpl'r notis. In
L trāslationib' arabicis legit. Et h est signū. Et reliqua.
et Auer. ait. hoc signum esse potissimā rōnem: q ouerti
tur cū causa. grauia enim mouētur ad siles angulos: q
terra est suapte nā sphęrica: et q terra est suapte natura
sphęrica grauia mouent ad siles angulos: hec enim cō
Dubitatio uersio est: q sphęrica figura est terrę nālis. ¶ Sed oc
currens: qm figurę cl'aris inest accñtalr: vt docuit Auer.
In hoc scdo cōmētis. 22. et 26. At hic Arist. voluit sphę
ricā figurā inēe terrę nāliter. Preterea 3' huius comē
to. 67. dr elemēta nullā sibi limitare figurā: hic autē di
Sol. Ari. cit sphęricā figurā esse terrę nālem. ¶ Rñdet Auerr. et
ingt. Sed nō oportet accipe hāc figurā, vt sit insepara
bilis ab eius sub̃a: et nēcia in ea: et sic per nāle nō intelli
git inseparabile. Cuius cām affert Auerroes dicēs: qm
si ita esset: non separaret ab ea ista figura: sed separata
sphęrica figura a terra corrūperet terra per corruptio
nem suā. i. ad corruptionē figurę sphęricę. Sic igit vult N
sphęricā figurā esse terrę nālem: sed nō inseparabilem.
¶ Sed obijcit sibiq alibi, videl3 3' huius cōmē. 67.
et in textu et cōmēto dr, elemēta nullā sibi limitare figu
ram nāliter: et tñ hic dictum est sphęricā figurā esse natu
ralē terrę: sed separabilē. ¶ Rñdet, et ingt. et eius ita sit:
equiuoce dicimus q terra habet figurā sphęricam: et q
aliter habet terra figuram nālem: q̃z habet corpus cęle
ste. Nam accidētiū nālium: quędā sunt separabilia: quę
dā inseparabilia. Cęlū igit habet figurā sphęricā nāli
ter inseparabilr. elemēta vo nāliter separabiliter. Est
enim accidentale duplex nāle: q separabile, vt sanitas
aialis. et inseparabile, vt risibile homini. Utrūq enim ac
cidēs est nāle, sz sanitas separabile accidēs. risibile aūt
inseparabile. Cęlo igitur inest figura sphęrica nāliter: et
terrę etiā nāliter. verum cęlo inest nāliter cēntialr, atq
inseparabilr: terrę nāliter accñtalr et separabilr. ¶ Ex
his segt accñtale aliqñ accipi put distinguit otra cēn
tiale. aliqñ otra nāle: q̃si idē sit qd violētū. ¶ Sz dubi O Dubitatio Sol. Ari.
tabis otra sol. Auer. qm qd per accñs cōpetit alicui cō
petit ab extrinseco. figura aūt cōpetit terrę ab intrinseco,
q ppter eius formā. quare nō per accñs. Preterea qd
est naturale emanat a principijs intrinsecis: et qd ema
nat a principijs intrinsecis est essentiale. igitur figura
est accidens essentiale: et ita nō separabile. ¶ Solebā Solutio
mus dicere, q figura potest accipi in actu, et in po'. Pri
mo modo est accidens nāle, et separabile: vt risus hois.
Scdo modo est cēntiale, et pprium: vt risibilitas eiusdem.
Ultimo Auer. exponit illa verba. Unūqdq aūt tale esse
dicere opz: quale nā vult esse. Et dicit p hec verba esse di
cta otra opinionē aliquoz: qui dixerūt cām sphęricita
tis terrę esse motū gtiū terrę ad mediū: est enim potius
oppositū. ptes enim mouent ad mediū: q terra est nāli
P ter sphęrica. Dicit z', q Ari. per hec verba innuit hāc fi
gurā esse terrę nālē. Cuius cām ait: q ois res, vel semp,
vel pro maiori parte repit in sua dispōne nāli. et q ter
ra pro maiori pte: supple repit in hac figura, vel semp:
ideo hec figura est sibi nālis. Unde ait fortasse esse ita
de hac figura respectu terrę: velut de gñatione. nam vt
de gñatione dr, q terra est gñabilis sm ptē, et nō sm to
tū. ita terra pro maiori pte est sphęrica: nō aūt quelibet
pars: sunt. n. mōtes et valles quę a causis nō nālib' terrā
nō faciūt totā sphęricā: fiūt enim mōtes et valles in ter
ra: vt Aris. docet in libris metheorologicis pp terręmo
tus, inundationes aq̃rū, et pp ruinas et id genus. quę sunt
accñtalia terrę, et nō nālia. Hec ex cōmento.

¶ Preterea et p ea q̃ sm sensum videnł. lunę
namq defectus tales nō hñt diuisiones.

Q

M

A ℭ Nunc rationib⁹ mathematicis pbat terrā sphericā eē:
Expositio. ꝛ pmo per signū sumptū ab eclipsibus.nā in eclipsis Lu-
nę obseruationib⁹ pȝ diuisiones non fieri nisi circulares.
vocat diuisiōes grece apotomas/latine decisiōes: est aūt
decisio siue diuisio linea arcualis secans ptem Lunę cla-
rā a pte obscura sut:vt linea.a.b.Cūȝ.n.eclipsis ꝯspicit̄ ī
Luna videt̄ linea illa arcualis:ꝛ semp eclipsiȝ deliticē
re p lineā arcualē.hoc aūt fit pro quāto vmbra terrę py-
ramidalis.e.f.est rotūda.Nō aūt eēt rotūda:nisi opacuȝ:
qḋ est terra esset sphericū.q̄re hoc signo pȝ terrā eē sphe-
ricā.ꝛ sylls est/omne corpus qḋ vmbrā efficit pyramida-
lē sphericā:est simplr sphericū:terra efficit vmbrā pyra-
midalē sphericā.igit̄ est spherica.ꝛ si dicas/planū rotun-
dū efficere vmbrā sphericā:dicas verū esse ex quadaȝ p-
te:nō aūt ex omni parte posito luminari:vbicūq̄.n.Sol
ponit̄:vmbra terrę est spherica pyramidalis:ꝛ ꝓpterea
B terra est simplr spherica.ingt.Pręterea ꝛ per ea quę fm
sensuȝ vident̄:vt sūt mathematica.Lunę nāq̄ȝ defect⁹ta
les nō hiēnt diuisiōes arcuales sup.nisi vmbra terrę eēt
simp' pyramidal' spherica.ꝛ vmbra nō eēt simplr pyra-
midal' spherica:nisi terra eēt simp' sphe^ca.Quare ex dfe-
ctibus Lunę colligit̄ vt a signo terrā esse sphericā hęc est
pma ratio.ℭ Debes scire ꝙ luminare ad opacū vmbro-
sum trifariā esse pōt:aut maius vmbroso:aut minus: aut
ęquale.si lumiare est maius vmbroso:ꝛ vmbrosuȝ est ro-
tūdū simplr:vmbra causata ab eo erit pyramidalis sim-
pliciter rotunda.Si luminare eēt minus vmbroso rotū-
do:adhuc vmbra eēt pyramidalis simplr rotunda.est tñ
hęc differētia:quia si Sol esset maior terra:cuspis pyra-
midis esset versus terraȝ.sin autē Sol esset minor terra:
cuspis pyramidis eēt versus Solē.at si Sol eēt ęqualis
terrę:vmbra eēt columnaris.pȝ igit̄ vmbrosuȝ rotundū
semp rotundā efficere vmbraȝ.ℭ Sed dices/videt̄ Ari-
C stotelē transire ad alterū genus:qꝛ ꝯclusionez naturalem
Quę Auer. demonstrat p mathematica.ℭ Innuit Auer.solonez di-
comē.109. cens/cū ꝯpleuit significatiōes naturales.i.demonstratio-
nes acceptas a signo nāles: vult dicere mathematicas.
non supple ad simpliciter demonstrandūȝ:sed ad confir-
mandum non qꝛ inātę sint dici in hac scientia:sȝ p accńs:
ꝛ sic patet solutio.Aristoteles eniȝ transiuit ad mathema-
tica/nō per se/quasi illa demonstrāt per se ꝯclusiones na-
turales:sed per accidēs:quatenus sunt vicina physicis re-
bus.ℭ Quo vero ad verba attinet Auerroes vult decisio-
nes fieri tam in particularibus ꝙ vlibus eclipsib⁹.ꝛ per
pticulares eclipses intelligit:qbus Luna nō obscurat̄ in
toto.vlēȝ autē:qbus Luna obscurat̄ fm totū.In vtrisq̄
enim patet eclipses fieri fm arcuales diuisiones.

Amphycir-ℭ Nam in his quidē figuris quę nunc per mē
ca vtraq̄ ex sem sunt:omnes accipit differentias.etenim
p/curua/vt recta fit:ꝛamphycirtica:ꝛ vacua.In defecti
D bus autem semper lineaȝ quę distinguit:cur
nam habet.Quare cum deficiat ꝓpter terrę
interpositionē:terrę vtiqȝ circūferentia:quę
spherica est:figurę causa erit.

Expositio. ℭ Remouet qōnez:quia dicet quis hanc circularē absci-
sionē Lunę nō esse ꝓpter rotunditatē terrę:sed propter
rotunditatez Lunę:velut fit in mutationibus Lunę mē-
struis:vbi patet Lunę decisiones fieri nullo interueniē-
te vmbroso.soluit ꝛ ingt.Nam in his quidez figuris:quę
nunc per mensez sunt:Luna ipsa omnes accipit differen-
tias:ꝛ nō tm arcuales diuisiones.est igit̄ differētia ꝙ de-
cisiones menstruę sunt ōis generis.eclipticę vero arcuales
tm.ꝛ hoc declarat dicens:ꝛ Luna ipsa recta fit:vel mcli⁹.
etenīȝ decisio in Luna recta fit:vt qñ est partaliter dimi- E
dia:vt circa.7.vel.21.diē.Illic eniȝ decisio non arcualis:
sed recta apparet.ꝛ amphycirtica:est eni decisio amphy-
cirtica idest vtraq̄ ex parte curua:vtpote quādo est ple-
na:vt accidit circa.14.diem.est vacua hoc est gibbosa/sȝ
ꝛ tunc est arcualis:vt circa.11.dieȝ.vel.17.quare in men-
struis figuris decisio est ōis generis.at in eclipticis deci-
sio nō nisi arcualis cernitur.causa differentię est:qꝛ men-
struę figurę fiunt ꝓpter statuȝ Lunę ad Solē diuersum/
vt in astronomicis nostris scripsimus.In defectib⁹ autē
figura decisionis fit semp obiectu terrę:cuius vmbra est
spherica/ꝓpter terrę sphericitatem.ideo cōcludit quare
cum deficiat ꝓpter terrę iterpositiones Luna ipsa:terrę
vtiqȝ circūferentia.quę spherica est figurę in defectibus
arcualis causa erit:ꝛ sic constat terrā eē rotundā.ℭ Ad- Quę Auer.
dit Auerroes ꝛ hoc fuit necesse.f.lineaȝ decisionis esse ar- comē.109.
cualē:qꝛ ex quo hęc figura terrę est circularis:etiam vm-
bra in sua supficie erit circularis:circularis dico triplici- F
ter:aut pyramidalis:aut colūnaris.ꝛ pyramidalis duplr
(vt dictū fuit)qꝛ vel cuspide directa versus terraȝ:vel ver-
sus solem:ꝛ ita tripliciter.Hęc ex cōmento.

ℭ Pręterea etiam per stellarum apparentiaȝ
patet non solum rotundam esse:sed etiā mo-
le non esse magnam.Parua enim migratiōe
facta nobis ad meridiem atqȝ visam: orizon
circulus manifeste alius fit:vt stellę quę sunt
super caput:magnam habeant mutationē:ꝛ
non eędem videantur ad vrsaȝ atqȝ meridiē
migrantibus.nonnullę enim stellaȝ in ęgy-
pto quidem videntur:ꝛ circa cyprum:in re-
gionib⁹ aūt q̄ ad vrsā sūt nō vident̄.ꝛ stellaȝ
eę/q̄ sp in his apparēt:q̄ ad vrsaȝ sūt in locis:
in illis faciunt occultationem.Quare perspi G
cuum est ex hisce figuram quę est terrę/non
solum rotundam esse:sed etiam magnę sphę Mutationez
rę non esse:non enim hic cito mutationez fa- palam.
ceret translatis sic breuiter.

ℭ 2⁹ pbat terrā esse sphericā ex apparētia stellarū facta Expositio.
per ꝓgressum nostrū.Ueruȝ obiter cū eadē pbatione ꝓ-
bat terrę magnitudinē esse modicam.ꝛ hoc proponit di-
cens/pterea etiāȝ per stellarū apparentiā patet nō soluȝ
terraȝ rotundam esse:sed etiam mole non esse magnam.
Quo vero modo per stellaruȝ apparentiā hęc duo pben-
tur:ostendit ex hoc:qꝛ modica progressione facta a polo
ad poluȝ apparēt alię atqȝ alię stellę.ꝓgressus enim a po
lo ad poluȝ vt paruus:ostendit magnitudinē terrę eē par
uā:vt vero alias stellas occultat:ꝛ alias pandit:indicat ter- H
rā esse sphericā.pua.n.migratiōe facta nobis ad meridiē
atqȝ vrsaȝ:orizon circulus manifeste ali⁹ fit:ita videlicet
aliue stellę quę sunt super caput:magnā habeāt mutatio-
nē:ꝛ nō eędē videant̄/ad vrsam atq̄ meridiē migrātib⁹.
nonnullę eniȝ stellarū in ęgypto qdem videntur:ꝛ circa
cypruȝ.In regionib⁹ aūt quę ad vrsas sūt:nō videntur:ꝛ
stellarū eę quę semp in his apparent:quę ad vrsam sunt
locis:in illis faciunt occultationem:ita vt illic oriantur ꝛ
occidant:ꝛ non habitantibus meridiem.ℭ Animaduer-
te ꝙ quidam volunt Aristotelē ꝓbasse terraȝ paruā esse
ꝛ rotundaȝ per hoc ꝙ parua mutatione facta de polo ad
polum:orizon alius atqȝ alius fit:orizonteȝ vero fieri aliū
atqȝ alium probauit per hoc ꝙ stellę alię atq̄ alię appa-
rent.sed hoc non refert:sufficit enim ad ꝓbandum terraȝ

I esse paruaꝫ:quia per paruam migrationē fit hec occulta-
tio ꝛ manifestatio.rotundā autem:quia facta migratione
de polo ad poluꝫ fit occultatio stellarū aliquarū:ꝛ mani-
festatio aliarū.quare migratio circa terrā/ vt plus demō-
strat paruitatē terrę:vt de polo ad poluꝫ:demonstrat ro-
tūditatē eius.vbi enim terra esset plana orizon eēt vnꝰ:ꝛ
stellę eędē oībus viderentur:vbi esset cōcaua stella orīēs
citius appareret occidentalibus:ꝛ si dices per hoc haberi
soluꝫ terram esse rotundaꝫ ex polo ad poluꝫ:dic ꝙ eodē
modo fit de ortu ad occasum:citius enim eclipsis oritur
orientalibus ꝙ̄ occidentalibus:qđ non esset nisi terra eēt
sphęrica.parua vero videtur ab ortu ad occasuꝫ:q2 differē-
tia apparitionum eclipsis non est maior.14.horarum.
¶ Quo vero ad verba attinet:orizon est visus finitor.est
autem circulus diuidens partem cęli/ visam a non visa:
cuius polus est ad apicem nostrorū capitum.hunc circu-
K lum Auerroes appellat circulū super conuexum terrę.ex
hoc patet orizonteꝫ fieri alium per nostram ꝓgressionē.
q2 nobis translatis a polo ad polum:vel ab ortu ad occa-
sum fit alius atq3 alius apex in cęlo:igitur alius atq3 po-
lus orizontis:ꝛ per consequens alius atq3 alius orizon cir
culus.visa vero est globus septem stellarū:quę sunt ad se-
ptētrionem.de his vero diximus in eruditionibꝰ astrono-
micis.¶ Ultimo infert ꝯclusionem.ꝛ inquit.Quare per-
spicuum est ex hisce figuris:quę est terrę/non solū rotun-
dam esse:sed etiā magnę sphęrę non esse:cuius causaꝫ re-
petit.ꝛ inqt.Non enim sic cito mutationē faceret in stellis
nobis translatis sic breuiter.igit̄ migratio circa terraꝫ vt
breuis indicat terrę paruitatē:vt occultans stellas ꝛ alias
pandens significat terrę rotunditatē.¶ Quo vero ad ver-
ba attinet:Aristoteles generatim locutus est de terrę mo-
le:quoniā mensura terrę particularis spectat ad cosmime
L tras:ꝛ nos dicemus in libris metheororū:postea vero soluꝫ
narrando de mensura terrę apponet quędaꝫ s̄m opinio-
nem aliorū.¶ Dubitat Auerroes ꝛ inquit.Sed forte ali-
quis quęret ꝛ dicet/quā paruitatē intēdebat:dixit.n.Ari-
stoteles terraꝫ esse paruā:paruum enim ꝛ magnum dicū-
tur in respectu:vt dicitur in prędicamentis.quare emer-
git quęstio respectu cuius terra dicatur parua vel ma-
gna.¶ Respondet terram posse dici paruam respectu
mundi:ꝛ respectu alicuius stellę:ꝛ ꝓpterea ait.si igitur i-
tendit ꝙ terra est parua respectu orbis vel respectu cęli:
cuius ipsa est centrū:nō est sciuꝫ ex hoc modo ꝛ ex phy-
sicis rationibꝰ:sed ex aliis.ꝛ explicat istud:nam scitur ter
ram esse velut punctuꝫ respectu firmamēti:ex conuenien-
tia motuuꝫ qui sunt in instrumentis videlicet astrolabiis
ad motus qui sunt in cęlo.In astrolabo enī vnus gradus
eleuationis Solis rńdet vni gradui eleuationis in cęlo:
M videt̄ enī ꝙ arcus quo secāt stellę in astrolabiis:vel aliis
instrumētis capiēdi motus sint similes arcubus.quos se-
cant in orbe.ꝛ hoc esse non pōt nisi quia terra non habet
sensibilē quantitatē apud cęluꝫ/ita ꝙ centrum astrolabii:
vel alterꝰ instrumenti ꝛ centrū sphęrę cęlestis sint idem
punctum s̄m sensum.¶ Pręterea etiam idem accipi po
test ex occasu/ꝛ ortu stellaruꝫ/ꝛ mediatione cęli s̄m quan
titatē ęqualem apud sensuꝫ:quicquid eniꝫ oritur in astro-
labo:oritur in cęlo:ꝛ quicqd occidit in astrolabo:etiā occi
dit in cęlo:ꝛ quicqd in cęlo mediat:mediat in astrolabo:
ꝛ omnia hęc significāt ꝙ terra respectu cęli est vt pūctuꝫ
ꝛ centrum in cęlo:sic igitur patet terraꝫ posse dici paruaꝫ
respectu totius mundi.Secundo ostendit terrā posse di-
ci paruam respectu stellarum/vt postea dicetur.¶ Scit̄
auteꝫ(vt dicit)terrę quantitas quia diuiserūt orbē.360.
gradus:ꝛ sciuerunt per ambulationeꝫ versus poluꝫ arcti-
cum quantum capit vna portio terrę ex istis partibꝰ sive
gradibus cęli:ꝛ inuenerunt gradum similē in terra arcui N
qui est gradus orbis quasi.60.miliaria:hoc est sciuerunt
cuilibet gradui eleuationis poli respondere.60.miliaria:
ꝛ inde extraxerunt terrę mensuram.Scita quantitate ter
rę per eclipses acceperunt quantitateꝫ Solis ꝛ Lunę in
respectu terrę:ꝛ sic inuenerunt illam respectu cęli per ra-
tiones dictas esse valde paruam:ꝛ per hanc aliam rōnem
ꝙ sit parua ꝛ minor Sole:ꝛ maior ipsa Luna:est enī(vt
dicit Ptolemęus in libro magnę compositionis)Luna
vna pars de.30.partibus terrę.Sol vero est.166.quantuꝫ
terra:Mercurius est minus ꝙ̄ vna pars.de.27.partibꝰ
terrę:Mars quantū terra:Jupiter.95.Saturnus.90.quā
tum terra.¶ Sed circa hęc occurrēt:videtur eniꝫ pmo Dubitatio.
ꝙ terra respectu firmamenti non sit vt punctum:quia Lu
na respectu firmamenti est aliquanta/vt patet/ꝛ terra est
maior Luna.igitur terra respectu firmamenti non est vt
punctus.¶ Potest dici ꝙ terraꝫ esse punctum respectu Solo.
firmamēti potest dupliciter itelligi:vno modo ꝙ sit ab- O
solute pūctus respectu firmamēti:vt ex ipsa multoties sū-
pta nulla pars cęli resultet.Alio modo ꝙ terra nullaꝫ va
riationem faciat respectu cęli.Primo modo/terra nō est
pūctus:quoniā aliquoties sumpta redderet cęlum/vt pu
to.Secundo modo concedit Auerroes terram esse pun-
ctum:quia respectu cęli nullam facit variationem.nam ꝑ
astrolabum oculo existente vbiq3 semper videtur medie
tas cęli:siue enim oculus sit in centro terrę:siue in superfi
cie:semper cęli medium apparet nobis:ꝛ etiam quia vbiq3
oculo posito nulla colligit̄ in stellis fixis diuersitas.Tūc
patet ad rationem:Luna enim ponitur prope nos:ꝛ ideo
apparet maior stellis fixis:sed si poneretur in firmamen-
to:non videretur/sicut nec terra.¶ Secundo dubitatur Scḋa dub.
q2 non videtur ꝙ cuilibet gradui in cęlo correspondeāt. P
60.miliaria ambulanti versus arcticū.naꝫ s̄ꝫ Ptolemęū
cuilibet gradui cęli correspondent.56.miliaria ꝛ duę ter-
tię vnꝰ.¶ Debes scire ꝙ cosmimetrę inuenerūt terrę ꝙ̄-
titatem hoc pacto sumendo astrolabium in nocte clara/ꝛ
per foramina acceperunt gradum eleuationis poli arcti-
ci:quo notato/mouebantur versus polum directe donec
in altera nocte eleuetur polus vnus gradus:postea men-
surarunt spatiū terrę peragratum de nocte ad noctem:ꝛ
inuenerūt cuilibet gradui respondere miliaria.56.ꝛ duas
tertias vnius.Multiplicabant demum.56.per.360.ꝛ re-
linquebatur quantitas terrę.¶ Ad verba Auerrois:for-
tasse illa sunt corrupta:q2 alibi legitur cuilibet gradui re-
spondere.56.miliaria fere vel fortasse miliare est diuer-
simode acceptum ab Auer.ꝛ a Ptolemęo.Sed hęc nul-
lius sunt vtilitatis vt dicit Hermes in lib.de nā locorū.

¶ Quapropter hi qui eum locum:qui circa Cōiūct oc Locorū. Q
columnas herculeas est/coniūctū eē ei/q est
circa indicū.Atq3 hoc modo mare esse vnū:
nō videtur icredibilia valde existimare.Di-
cunt autem ex elephantibus etiam coniectan Elephantꝰ Raris Coniectant Argumētū
tes:Nam circa vtraq3 loca:quę extrema sūt:
genus ipsorum est:velut extremorꝫ:hoc pas-
sorum/propter coniunctionem.

¶ Ex paruitate terrę/ostendit cosmographiam aliquorū Expositio.
esse rationabilem.ꝛ inquit.Qua propter hi qui eum locū:
qui circa columnas herculeas est/coniūctum esse ei/qui
est circa indicum mare/atq3 hoc modo mare esse vnum:
qđ est inter hos terminos:non vident̄ incredibilia valde
existimare.¶ Auerroes autē colūnas has appellat ido- Quę Auer.
la quorū vnum ait positum esse in vltimo occidentis hi- cōmē.111.
spanię qđ dicebatur idolum cadem vel Indię:qđ se vi-
disse

A disse afferit eleuatum, deinde corruptū in plio inter barbaros et hispanos anno machometi.530. Alterum est positum in oriente: qd Herculles posuit in signum victorie. Inter hec mare positum putatur esse vnum et continuū. De columnis Herculis, et de manibus illarum in libro cosmographie multa scripsit Ptolemeus: nunc Ho hoc colligatur tñ, hos terminos non fuisse positos: nisi quia terra parua est: et ab vno homine meabilis: vt ab Hercule. ¶ Deinde adducit signū: quo vtebātur geographi, et inquit. Dicunt autem hoc supple coniectantes etiam ex elephantibus: nam circa vtraq₃ loca que extrema sunt: genus elephantum est velut extremorum: id est qui elephantes sunt extremi: et patiuntur hoc, idest esse in extremis locis propter coniunctionem locorum: quia igitur elephantes extremaliter differentes sunt in vtroq₃ loco columnarum: arguerunt illa loca esse coniuncta: et non valde distantia: et ita terra est parua cum animalia eiusdem generis specie differentia extremaliter sint vtroq₃

B

Dubitatio. in loco. ¶ Sed occurrere: quia medium est propinquius extremis q̄ extremum extremo. igitur si elephantes sunt in locis extremis propter locorum illorum propinquitatem: magis erunt in locis inter illa medijs. Hoc autē non videtur: sunt enim elephantes orientales et occidentales tñ: vt Plinius inquit. Et obseruatio docet. Unde Plini⁹ lib.7.capite.11. Inquit. Elephantes fert Africa vltra syrticas solitudines: et in mauritania ferunt ethiopes, et troglodyte, vt dictum est. Ubi apparet elephantes gigni in extremis locis. Et dicuntur elephantes orientales extremaliter diuersi ab elephantibus occiduis: quia differunt moribus et robustitate, vt Plinius dic. At elephantes Africi non sunt sic extremaliter differentes inter se. ¶ Auerroes soluere videtur in commento intelligens per coniunctionem locorum similitudinem. locus orientalis vbi oritur genus elephantum licz sit distans situ a loco occiduo: vbi elephantes sunt: tamen est illi similis in qua

C litatibus: et ideo animalia cōsimilia genere pariunt. Media loca licz sint situ propinquiora extremis: affectionibus sunt distantiora: et ideo in medijs non sunt elephantes. Hec colligi possunt ab Auerroe. ¶ Asserit etiam se vidisse cerāphen in domo regis marochie: quā āno machometi.514. tulit quidā qui dicebatur aliunde de athenis: et sic nec elephantes nec cerampha generatur in locis

Confutatio medijs. ¶ Sed pace Auerrois dixerim: si per coniūctionem locorum Aristoteles intelligeret propinquitatez qualitatum, et non distantie: non haberet terram esse paruaz. ppea mihi videtur, q Aristoteles hāc rationem ab elephātibus sumptaz non dicat ad mentem propriam: sed geographorum: quos non curat corrigere: quia licz ratio eorum

D non valeat: vt in dubitatione demonstraui: tamen dicit verum de paruitate terre: et hoc sufficit pro veritate propositi: et sic ad dubitationem patet solutio.

Quantitatem ¶ Mathematicorum etiam quicunq₃ quantitatē circumferentie metiri conantur: ad qua

Magnitudinem. drigenta milia stadiorum dicunt esse. ex qui

Mille myriades. bus coniectantibus molem ipsius terre non solum sphericaz esse: sed etiaz ad ceterarum stellarum magnitudinem magnam non esse necesse est.

¶ Ultimo idem probat per rationem mathematicorum, et inquit. Mathematicorum etiam quicūq₃ quantitatem circumferentie supple terre metiri conantur: dicunt illā

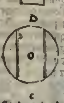
E esse ad quadrigenta myriades idest ad quadrigenta milia stadiorum. ex quibus coniectantibus molez ipsius terre non solum sphericam esse: sed etiam ad ceterarum stellarum non omnium sed aliquarum magnitudinem magnam non esse: necesse est. ¶ Auerroes autem ait, abstrahunt mensuram maximi circuli terre per viam, quā narrauimus: vt per correspondentiam gradus in astrolabio

Que Auer. cōmē. vlti. et in celo. et ex mensura maximi circuli inuenit mensuram sphere: quia circuli ad eius diametrum est proportio tripla sexquiseptima fere: quantitatem Ho terre respectu Solis et Lune accipiunt ab eclipsibus lunaribus, vt nūc suppono. respectu autem ceterarum stellarum colligitur mensura terre per astrolabium, quod habet duas regulas. Nam per hoc astrolabium scitur diameter cuiuslibet stelle: modo per scientiam diametri scitur quantitas orbis: quibus omnibus deprehensis cognitum est terram esse

F paruam et respectu celi: et respectu aliquarum stellarum. ¶ Addit autem Auerroes aliam rationem q terra sit parua: que non est in nostro textu: videlicet, quia terra ptinet quantum contineret superficies non circularis. igitur est spherica: et ita parua: est enim regula si due superficies cōtinent equales: et altera est circularis: illa est parua. Hec est ratio Auerrois: que tamen nulla est: et nec in textu nostro.

Dubitatio. ¶ Sed circa calcem huius secundi occurrit questio calculatoris contra Aristotelē in tractatu de elementis. Aristoteles enim probauit sphericitatem terre ex eo q maiores partes minores comprimunt, et minores resistūt maioribus. Nam data hac Aristotelis imaginatione sequeretur in infinitum tarde moueri aliquod corpus graue: et probo consequentiam supponendo primo totam terram esse perforatā a puncto.d.ad punctū.c.per.o.centrum. et sit foramen.d.o. certe magnitudinis, vt vides. Secūdo volo vt spatium.d.o.diuidatur per par

G tes proportionales minoribus terminatis versus.o.centrum. his stantibus, pono vnum bolum grauis lōgum.10.cubitorum: quod descendat per foramen.d.o.c. Tunc quero vel pars.b.resistit.parti.a.vel non: si nō resistit: sic tollitur ratio Aristotelis facta per partium compressionem. Si autem resistit: tunc arguo per quantum descendit molare.a.b.versus.o.

centrum: per tm̄ crescit resistentia ipsius.b.partis ad.a. sed in qualibet parte proportionali spatij.d.o.c.descēdit.

H igitur in qualibet parte proportionali descendit tardius: sed cū illic īfinite sint partes pportionales terminate versus.o.centrum. Relinquetur aliquod graue in infinitum

Solutio. tarde moueri. ¶ Aliqui concedunt in infinitū tarde moueri aliquod graue: nullum tamen graue in infinitum moueri. ¶ Alij concedunt continue tale molare tardius moueri: et tamen nec in hac parte nec in illa tardius moueri. Peripatetici autem facilius responderent dicentes diuisiones spatij in infinitas partes proportionales eē in potentia, et non actu. similiter infinitum spatium fuisse potentia pertransitum: non autem actu. Uerum de hac ratione diximus supra.

¶ Finis secundi libri de celo.

Aristotelis de Celo Liber Terti⁹. Augustino nipho Interprete ac expositore.

E primo quidem igit̄ celo ac partibus. Adhuc aūt de stellis q̄ in ipso ferunt̄: ex qbus ↄstāt: qualiaqȝ ſm naturā sint: insuper etiā ꝙ ingenita ac icorruptibilia sint: K prius ptractauimus. cū aūt eorū que natura dicunt̄ esse: alia qdem sint subē. alia autē hoȝ opera atqȝ affectus: dico aūt substātias qdē simplicia corpora: vt ignem et terram: et queçunqȝ sunt his coordinata. etiam queçunqȝ ex his sunt. Ueluti totū celū atqȝ ipsius partes. itēqȝ aīalia et plante. et horū ptes. passiones autē et opera: motiones cuiusqȝ horum: aliorūqȝ quorūcūqȝ sunt hec ipa elmta causa ſm ipsorū vim. Adhuc aūt alterationes, reciprocęqȝ mutatiōes: pȝ plurimā de natura L historiā de corpibus esse: oēs enī naturales subē aut sunt corpā: aut cū corpibus ac magnitudinibus fiunt. Hoc autē pȝ: et ex definitione eorū: que sunt natura: et ex singuloȝ cōtēplatione. De primo qdē igr̄ elmtorū: et q̄le quid sit ſm naturā: et qd incorruptibile ac ingenerabile sit: dictū est. Restat aūt dicere de duob⁹. Simul aūt accidit de his dicētibus: et de generatione et de corruptiōe ↄsiderare.

Expositio. Hactenus de corpibus que circulari motu mouentur: at nunc de corpibus que mouent̄ motu recto restat dicere. Prio ergo pmittit phemiū: in quo explicat ei⁹ intentionē. Deinde ꝓsequitur: et qr ↄtinuatio priorū ad M sequētia est de ptibus phemij: ideo pmo cōtinuādo se ad pcedentis ostēdit de quib⁹ iam dcm̄ est: postea de qbus restat dicere. de pmo itaqȝ ingt. De pmo qdem igit̄ celo ac ptibus. Adhuc aūt de stellis que in ipso ferunt̄: prius ptractauimus: ptractauim⁹ prius declarādo ex qbus constāt. et qualia ſm nām sint. insuper et ꝙ ingenita ac icorruptibilia sint. hec enī tria de pmo celo: eiusqȝ ptibus: et de stellis ptrāsiuimus: qr declarauimus ptes celi et celūqȝ ipm: et stellas esse alteri⁹ nāe ab elmtis. Scdo declarauimus qualia ſm nām sunt: qr ꝙ sint aīata atqȝ sphericā. Tertio declarauimus ꝙ sint ingenita et icorruptibilia.

Consideratio verboȝ. Quo ad verba attinet: qd per pⁱᵐ celū: qd et per ptes intelligat: nō vna rōne exponit̄. Sȝ pretermissis inutilibus expōnibus, approbo ꝙ per pmū celū Aris. itelligit mundū superiorē celicū supralunarē: cuius ptes sunt orbes seu sphere ipsi: in quo qdem mūdo supiori feruntur

N stelle: vt nodi ad motū tabule: mundus n. ille supior dicitur pmū celū respectu corporū: que sub eo sunt: pmo, ordine situs qr illud est supmum. Scdo, ordine durationis: qr illud est ppetuū: cetera id manētia caduca. Tertio, rōne cālitatis: qr illud est oīum causa: que hic sunt cā. per eius partes (vt dixim⁹) itelligit orbes: que sunt ptes integrales p virtutē pme forme ad vnū copulate. et p astra itelligit stellas tā errātes: q̄ nō errātes: que mouent̄ ad motum orbiū. De celo igit̄ pmo. i. toto: et de eius ptibus. i. orbib⁹: et de stellis que in eo feruntur: dicta sunt tria. quorū vltimū ptractatū est in pmo lib. illic. n. dictū est ꝙ celū nec est genitū: nec corruptibile. Cetera duo sūt ptractata i. 2. libro. Nec oīa que pertractauit: resumpsit: sed solū pncipalia. Deinde ondit de qbus restat dicere, verū pmo manifestat in quo fere tota naturalis ↄsideratio consistit: postea ex hoc cōcludit qd restat dicere post pmissa. Circa O primū syllis sic cōponit̄. oēs subē nāles sunt corpora. Sȝ tota ↄsideratio naturalis est de substātijs nālibus: igitur tota ↄsideratio naturalis est de corporibus. Circa hūc syllm̄ pmo minorē pmittit. et inquit. Cū autē eorū, que natura dicantur esse alia qdem sint subē, alia horū subarum opa atqȝ affect⁹ siue passiones. Exponit aūt que sint subē naturales et enumerat pmo simplicia corpa que dicunt̄ elmta. et ingt. Dico autē subas qdē supple vt elmta velutī ignē et terrā: et queçūqȝ sunt his coordinata: verbū coordinata grece est systica latine coelemēta: nā aer et aqua sunt simul elementa corporū mistorum cum eis. at si systica grece intelligatur coordinata dico ꝙ aer et aqua sunt igni et terre coordinata: nā aer igni: et aqua terre est ordi- P nata. Secundo exemplificat de mistis, et inquit. Etiam queçūqȝ ex his sunt: hoc est mista: et exponit que sint hec mista: que sunt ex elementis: et inquit. Ueluti totum celum idest vniuersū celū supralunare: et ipsius ptes. i. sphere itēqȝ aīalia, et plāte: et horū ptes vl' mēbra: sed quo modo celū et sphere sint mista ex elmtis: nō clare constat: fortasse loquatur more Empedoclis: q celū ipm ait esse mistum ex elmtis. nā ad rē nō refert sic vel alr̄ dicere: satis enim est hic ꝙ celū est suba naturalis. Que igitur sint subē naturales: pȝ. Deinde māifestat, que sint opera atqȝ affectus: et ingt. Passiones autē et opera supple sunt pmo motiones locales cuiusqȝ horū supple elmtoȝ: et aliorū quorūcūqȝ sunt hec ipsa elmta causa ſm ipsorum vim. quasi dicat, opa et affect⁹ sunt pmo motus locales simpliciū corporū: et motus locales mistorū: quoȝ elmta sunt cause nō ſm eorū subas: sed ſm virtutē: elemēta enī nō subaliter ingrediunt̄ mista: sed virtualr̄: vt nunc Arist. indicat. verū de his postea. Adhuc autē scdo, opera et affectus sunt alterationes supple ſm qualitates, reciprocęqȝ mutationes que sunt generationes elmtorū vel mistorū: que dicūtur reciprocęqȝ: aer fit ex igne: et ignis ex aere: et sic de ceteris. Ex his apparet Aris. per opera et affectus nō diuersa intelligere: sed eadē: sunt enī in pposito nomina multiuoca idē fere significātia. Hec de minore. Deinde dat ↄnēȝ sylli, et inquit. Pȝ plurimā de natura historiā de corporibus esse: et per plurimā intelligit oēm. Nā tota phia est pncipalr̄ de corpore naturali. Utitur autē hoc loquendi modo: vt honeste loquatur. vel dicit plurimā: qr adhuc in naturali phia agitur de anima et primo motore: quorū nullū est corpus naturale. Tertio ponit maiorē et. inquit. Omnes enī naturales aut sunt corpora: aut cū corporib⁹ et magnitudinibus fiunt nā forme naturales, et accidētia que illas comitantur: cū corpibus fiunt ac magnitudinibus. hanc maiorē duplr̄ patere ait: primo ex definitione eorum: que sunt ſm nām: nam hec sunt corpora cōposita ex materia et forma. Scdo ex singulorū contemplatione.

Elmta sunt in mistis virtualr̄.

omne

A omne eniꝫ ꝯsideratū in naturali phia est aut corpus: aut cū corpore. Patet igit̃ in quo consistit ꝓncipalr physica ꝯsideratio. ℂ Hic patet ꝙ non tm̄ sciētia de anima dicit̃ historia sꝫ vniuersa phia: vt dicit Aris. ℂ Deinde Aris. ostendit qd restat dicere, repetēs rursus qd ꝓncipaliter dictū est: ⁊ inqt. De pmo qdem igitur elmtorū: ⁊ quale qd sit fm naturā vt ꝙ est animatū ⁊ sphericū: ⁊ ꝙ incorruptibile ⁊ ingenitū sit: dictū est: quare pꝫ de substāntia esse dictū de celo: ⁊ ꝙ sit alatum ac sphericū: ⁊ ꝙ sit simplr quīternū. vocat aūt celū elmtum: qꝛ est corpus simplex: vt Simplicius ait: vel melius vt ait Alexā. qꝛ est elmtum mundi. Addit qd restat, ⁊ inqt. Restat aūt dicere de duobus. vꝫ leui: ⁊ graui: sūt eni tres tm̄ naturę: videlicet grauis leuis: ⁊ natura neqꝫ grauis: neqꝫ leuis: quare cū de celo sit dictū: qḋ est nā neutra: restat de duob' alijs dicē. Ultimo addit quid restat dicere quantū ad opera atqꝫ affectus: ⁊ inqt. Simul aūt supple cū his duobus nobis dicentib' accidit

B dicere de gñatione ⁊ corruptiōe: ⁊ forte hoc refert ad lib. de generatione ⁊ corruptione. pꝫ igit̃ intētio duoꝝ librorū sequentiū. ℂ Auer. aūt in pmo. cōmē. pmo ponit intentionē, ⁊ inqt. Quia intētio Aris. in hoc lib. de celo est loqui de ptibus mundi simplicibus. vꝫ in dando cās accidentiū essentialiū: ⁊ iaꝫ locutus fuit in pmo libro ⁊ 2° de corpib' celestibus: ⁊ accidētib' eoꝝ: vult modo loqui de alijs. 4. simplicibus corporibus: q̄ recte mouent̃. Hęc de intentione. ℂ Quo ad verba attinet Auer. per pᵐ celuꝫ intelligit oēs motus celi. i. aggregatū ex oībus orbibus qui mouent̃ celico motu. ⁊ p partes eius intelligit orbes. ⁊ ait ꝙ celū vocauit pmum per equiuocationē. i. fm ciuitatem: ⁊ qꝛ in translationibus arabicis sic legit̃. Et de stellis existētibus in eo cuiusmodi corpis sunt: ⁊ cuiusmodi naturę: ⁊ ꝙ non sunt ex aliquo. 4. ideo Auer. exponit qd intelligit per verba illa ex aliquo. 4. pmo exponit ꝙ intelligat mixtū: nam stellę non sunt ex aliquo. i. de natu

C ra mixti facti ex. 4. elmtis. Aliter exponit: ⁊ vult ꝙ intelligat formā vel materiā. q. d. ꝙ stellę nō sunt ex forma vel materia: quę est ipsoꝝ. 4. elmtoꝝ. Aut exponit. 3. vtrūqꝫ q. d. ꝙ stellę nō sunt ex materia ⁊ forma: ex qbus sunt elemēta. Uerū expōnes hę sunt vanę: naꝫ nihil horū hoꝝ est in codicib' grecis nostris. ℂ Ulteri' qꝛ in ipsis trāslationibus legit̃. modo aūt dicamus ꝙ naturalia fere quędam. Ideo ponderat fere: ⁊ ait dixisse fere: qꝛ ꝯsiderat de celo: qḋ nō est ex. 4. elmtis: nec ex mixta natura: ⁊ addit ꝙ dixisse ne qs crederet de celo ⁊ elmtis non esse eandē ꝯsiderationē: nam lꝫ celuꝫ sit eternum: est mobile: ⁊ ita cadit sub ꝯsideratione physica: ⁊ hęc quę dicit: ⁊ vana sunt: nā in veris Aris. lib. hęc particula nō reperitur. Ulteri' Auer. vult per opera ⁊ passiones nō ideꝫ intelligere: sed diuersa. Naꝫ per passiones ipse intelligit accidētia ꝓpria ac essentialia. Naꝫ passio cōmuniter dicit̃ taꝫ de ꝓprio: q̄ de cōi

D accidente: ꝓprie autē nō nisi de essentiali accidente. Sic igitur per passiones: intelligit accidētia ꝓpria. per operationes aūt intelligit mot'. Nā q̄cūqꝫ insunt corpib' physicis sunt aut actiones: aut passiones. Ulterius qꝛ in eius translationibus ait, ⁊ hoc manifestū est ex hoc. ⁊ duplr exponit qd p hoc intelligit: ⁊ pmo p hoc intelligit celū: naꝫ de celo dictū est in pmo ⁊ 2° lib. diuersimode, vt visuꝫ est. Aut intelligit substam huius artis. hoc est subiectū sciētię naturalis: de quo in pmo lib. dictum est. iā redit ad primam expōnem ⁊ intelligit celū: naꝫ in pmo lib. dictū est de ipso celo: quę sit illius natura: ⁊ est ingenitū ⁊ incorruptibile: ⁊ etiaꝫ hęc vana sunt: cū in libris Aristo. hęc nō reperiant̃. ℂ Deinde Auer. ponit dr̃iam inter ꝯsiderationeꝫ de elemētis quę habet̃ in hoc libro: ⁊ illaꝫ quę habet̃ in lib. de generatiōe. naꝫ in lib. hoc cōsiderat de elmtis, vt sunt partes mundi in lib. de gñatione vt sunt ptes mixti generabilis ⁊ corruptibilis. Pręterea hic lib. considerat de gñatione ⁊ corruptione, vt sunt accidētia essentialia elmtis ac mixtis, in lib. de generatione vt sunt effectus causati ab elmtis. Pręterea hic considerat de gñatione ac corruptione, vt sunt subiectū considerabile. illic vt sunt causę subiectiuę aut dispositiuę. disponūt eniꝫ ad formas: quę sunt vt subiecta. Hęc Auer. lꝫ multa alia friuola dicat: quę nō valent.

E

ℂ Generatio enim aut oino non est. aut soluꝫ est in his elementis: aut his quę ex illis sunt. hoc autem ipsum primum est considerandū vtrum sit: aut non sit. Omnino Pręter ol.

ℂ Propositurus aūt Aris. opiones antiquoꝝ de ꝓposita intentione: pmo magis particulariter loquens pmittit diuisionē quandā. ⁊ inqt. Generatio. n. aut oino nō est in rerū Expositio.

natura ꝙ est aut nihil est. Aut gñatio si est, solū est in his F elmtis: de qbus dicemus: aut in his mixtis: quę ex illis sūt est igitur hęc diuisio ꝙ gñatio vel nihil est vel solū reperitur in elmtis, atqꝫ mixtis: facta hac diuisione, recolligit intentionē magis in particulari: ⁊ inqt. Hoc aūt ipsuꝫ pmū est considerandū vtruꝫ videlicet gñatio sit: aut non sit: qꝛ ex huius primi consideratiōe patebit 2ᵐ: patebit eniꝫ qꝛ si generatio est: non est nisi in elemētis ⁊ mix. iā: ⁊ in nullis alijs. Hęc de particulari intentione.

ℂ Hi quideꝫ igitur qui prius de veritate philosophati sunt: tam in his sermonibus: quos nunc dicimus, q̄ inter sese discordes fuere. Nam hi quidem ipsorum generationeꝫ corruptionem ve tollunt omnino: nihil eniꝫ eorum quę sunt generari, aut corrumpi: sed solū videri nobis dicunt: vt sunt qui circa Melissum: ⁊ Parmenidem. G

ℂ Pręmissa intētione nūc exequitur de illa: ⁊ pmo quid veteres senserent narrat: ⁊ inqt. Hi quidē igit̃ qui prius de veritate philosophati sunt: isti in suis opionib' discordes sūt tam in his sermonibus: quos nunc dicimus de gñatione ⁊ corruptione: q̄ inter sese discordes fuere: ecce ꝙ isti differūt inter se: qꝛ de generatione ⁊ corruptione nō eodē modo loquunt̃: ⁊ differūt a nobis: qꝛ q̄uis mō loquant̃: nō recte senserūt. Et ꝙ differāt a nobis declarat ponēdo eorū pōnes: nam sic patebit illos differre inter se: ⁊ inqt. Nam hi qdem tollunt oino gñationeꝫ ⁊ corruptionē ipsorū corporū nāliuꝫ, dicentes generationem ac corruptioneꝫ nihil esse in rei veritate: sed solū hęc videri generari, ⁊ corrūpi, vt sūt q philosophati sūt circa Melissuꝫ, ⁊ Parmenidē: isti eniꝫ tollūt oino gñationeꝫ ac corruptionē: sed dicunt illas esse fm apparentiā. Quo ad verba attinet, p veritatem intelligit scientiā speculatiuā: ⁊ dicit qui prius de veritate contēplati sunt ꝓpter eos: qui prius philosophati sunt de moribus: ⁊ re. p. seu politicis. Expositio. H

ℂ Quos ⁊ si aliqua bene dicunt: non physice tamen dicere oportet putare. Esse namqꝫ entium aliqua ingenita omninoqꝫ immobilia est magis alterius atqꝫ prioris q̄ physicę cōsiderationis. pręterea quia nihil quidem aliḋ pręter sensibiliuꝫ substantiam esse suspicati: hi primi quasdam tales intelligētes naturas (siquidē erit eorū aliqua cognitio aut prudētia) Sic ad hęc traduxerūt p rōnes: q̄ ide sūt. Aliqua Alia Pręterea Autem Eorū est verbū additum.

I Expositio. ℂ Ostendit quid bene: quid ve male dixerunt isti sic dicē
tes. Quantū enī ad hoc φ sint q̄dam entia ingenita atq̄
icorruptibilia: recte dicunt: sunt enim entiū quędam quę
in rei veritate nec genita sūt: nec corruptibilia: vt subę se
paratę. Sed dupl'r deficiunt. p° q: physice credētes loq:
nō physice: sed metaphysice loquuntur: ⁊ hoc ait / eē nāq:
entiū aliqua ingenita oīnoq: imobilia est magis alteri⁹
atq̄ prioris q̄ȝ physicę ↄsiderationis: q: ↄsideratio illorū
spectat ad metaphysicā: q̄ ē pᵒr scia q̄ȝ sit physica. Scd̄o
defecerūt: q: hi primi philosophātes nihil quidem aliud
esse p̄ter sensibilium subam suspicati qua'dā tales. s. ęter
nas itelligētes naturas: sigdem erit earū naturarū aliqua
siue cognitio siue prudētia: ⁊ dixit hoc / q: in rei veritate
nihil de illis itellexerūt: sed solū temere ac a veritate cō
pulsi: sic ad hęc physica corpora traduxerūt p rōnes quę
inde sunt. ℂ In quibus verbis patēt tres illorū dfectus:
p̄mus enim est q: credentes physice dicere: loquunt me
taphysice. 2° q: nō itelligētes aligd ęterni locuti sūt d ige
K nitis ⁊ ęternis. 3° q: q̄ ęternis ↄpetūt: ad physica traduxe
runt. ⁊ hāc translationē fecerūt ꝓpter rōnes: quę inde fa
ctę sunt: rōnes enī inde factę sunt: q: crediderunt ꝓpria
ęternis conuenire caducis ⁊ genitis.

Quę Auer. cōmen. 2. **Auerro.** autem introducit textū hoc modo dicens
cū voluit p̄scrutari vtrū sit gñatio aut nō
sit ad maiorē declarationē: q: generationē esse est manife
stū: tn̄ ad maiorē declarationē declarabit an gñatio sit: iō
vult Auer. φ incepit ab eo qd̄ est famosius: ⁊ ponit illud
tāq̄ȝ suppositionē. videlicet φ si gñatio ⁊ corruptio sunt:
necessario sunt in. 4. elr̄ntis vel in mistis ex illis: h igit̄ est
ꝓpositio famosa / ⁊ quasi suppō. ⁊ ait hanc famosā ꝓpo
sitionē nō cōcessisse nisi cōcedentes gñationem esse: oēs
enī qui gñationē esse dicunt: aiunt illā esse in elr̄ntis atq̄
D mistis: ⁊ q: Aris. loq̄tur cū eis: qui tenēt gñationē eē: ideo
p̄mo quęrit verum gñatio ⁊ corruptio sint in elr̄ntis atq̄
mistis: q: hęc p̄scrutatio est pᵒr natura vel doctrina alia
p̄scrutatione. Naȝ seq̄tur si gñatio est in elr̄ntis: φ gñatio
sit: ipsam enī esse: non est nisi eē in elr̄ntis vel mistis: ⁊ sic
pȝ inductio textus sm̄ Auer. ℂ Ulterius Auer. reducit
pōnes antiquorū in duas cōtrarias: ⁊ ait φ vna pō dicit
nulla gñari entia. Alia ait / oia entia generari: quoꝝ pōnes
ambę falsę sunt: ⁊ verę subcōtrarię. Naȝ quędā sunt inge
nita: vt subę sepatę: ⁊ sic hęc est vera: quędā nō generant̄.
Hęc etiā quędā generant̄: vt physica corpora / elr̄nta / ⁊ mi
sta: igit̄ pōnes illę cōtrarię sunt falsę. subcontrarię verę.

Dubitatio. ℂ Sed quęres quare locutus est cōtra eos qui dicūt nul
la entia generari: ⁊ nō cōtra eos q dicunt oia entia gñari.

Solutio. ℂ Rñdet Auer. ⁊ assignat quinq: rōnes: ⁊ ingt. Primo
⁊ locutus fuit ↄtra istos. vȝ q dicunt nulla entia fieri: ⁊ nō
contra alios: qui dicūt omnia entia fieri: q̄ȝuis vterq: ser
M mo sit verus sm̄ partē: quia pars vera in sermone isto
rū supple qui dicunt nulla entia fieri: est nobilior. est. n.
ps vera subcōtraria illi. vȝ. quędā entia nō generant̄ nec
corrūpuntur idest quędā entia non fiunt. Hęc pars vera
est de substātijs separatis: quę sunt nobiliores res oībus
rebus. igit̄ cū hęc pars vera sit nobilior: ⁊ de nobiliori
bus sit magis agendū: relinq̄tur φ recte ↄtra istos debuit
loqui: ⁊ nō contra alios. ℂ Scd̄am rationem ponit ibi: ⁊
paucissimi: quę talis est. Paucissimi antiquorū p̄tē hanc
verā intellexerunt: q: hęc pars φ q̄dam nō fiūt: solū ve
ra est de substātijs sepatis: quas pauci aut nulli intellexe
runt. modo de occultioribus est magis agendū. ⁊ ita recte
ↄtra hos ipse loq̄tur: q: pars eorū vera est latentior. ℂ 3°
rōnem ponit ibi: pars aūt vera in sermone: quę talis est:
pars vera in opinione eorū q dicūt oia generari atq̄ cor
rūpi ē sensui manifesta: est enim huic subcōtraria hęc: q̄
dam entia generant̄ ⁊ corrūpuntur: quę (cum sensib⁹ pa N
teat) non indiguit pertractatione. ℂ 4° rationem ponit
ibi / ⁊ quia hęc p̄scrutatio: quę talis est / pars vera secundę
positiōis cōtinet. 4. elr̄nta ⁊ mista / modo in his generatio
nem corruptionēq: fieri nemo est qui dubitat. ideo non
erat digna pertractatione. ℂ 5° ponit ibi. ⁊ etiā p̄ncipia:
quę talis est: pars hęc vera quę est φ quędā res fiunt: in
lib. physicorū est diligēter discussa: vbi declaratū est esse
q̄dam principia abstracta ⁊ penit⁹ imobilia / vt sunt subę
separatę. Ideo non egebat retractatione: nec noua discus
sione: patet igit̄ φ ↄtra primā positionē recte locutus est
ostendendo quę ps sit vera: ⁊ quę falsa. ℂ Deinde Auer.
ibi. ⁊ nō oportet nos p̄scrutari hic. exponit quędā verba
textus: quę (vt intelligas) sic in eius translationibus legū
tur: ⁊ non oportet nos perscrutari hic de rebus non cadē
tibus sub generatione ⁊ corruptione: quę neq: mouentur
omnino in qualitate: hoc enim conueniēs est libro de au
O ditu naturali: in quo perscrutamur de natura. Uult igit̄
Auerroes circa hęc verba: φ Parmenides ⁊ Melissus
deficiant: q: pars vera eorū φ videlicet quędam nō ge
nerantur: solū habet locū in substātijs sepatis: de quib⁹
loquitur non hic: sed in libro physicorū. ⁊ ita errant: quę
tenus posuerunt quędā non pertinētia ad hunc locum: ⁊
sic Auerroes per res quę non cadunt sub generatione. in
telligit primū mouens: qd̄ in fine. 8. physicorū declara
tur: ⁊ prima principia videlicet materiam ⁊ formam: quę
sunt ęterna non cadentia sub generatiōe: de quibus in li
bro p̄mo physicorū locutus est: ⁊ per ea quę nō mouent̄
in qualitate itelligit orbes: qui circulariter mouent̄: quia
illic declaratū est motum circularē non esse per genera
tiones vel alterationē transmutabilē. ℂ Assignat autem
P Auerroes causā quare in libro physicorū hęc omnia p
tractauit: ⁊ ait / q: ille liber est vl'is oīb⁹ libris ↄtinēs radi
ces vl'es oīb⁹ libris phię nālis. Assignat etiam cāȝ quare
addidit in quo p̄scrutat̄ de natura: ⁊ est q: natura enume
ratur inter causas ⁊ principia vniuersalia quę in illo lib.
ptractantur. Hęc Auer. Sȝ sunt hęc omnia vana: nam in
codicibus grecis nihil horū reperit̄: ⁊ ita omnia hęc sunt
ad cęcū: sicut multa alia hui⁹ hominis. ℂ Ultimo Auer.
ponit ibi. cū dixit / opinionē dicentis rationem Parme
nidis ⁊ Melissi: qui dixerūt hęc sensibilia nulla genera
ri: ⁊ sylls eius est. Scibilia nō generant̄ / nec corrūpūtur:
est enim scia nō nisi de ęternis. Hęc sensibilia sunt. Sci
bilia: igit̄ nec sunt genita / nec corruptibilia: hęc dic̄ Auer.
in summa: ⁊ vt dixi: sunt sua verba: nō Aris. iā enī habe
mus veros Aris. textus / ⁊ legimus eos ꝓprio in fonte: iō
suadeo iuuenes nihil credant Auer. circa verborū Aris.
interpretationē: quoniam translationes quas habebat
erant omnes erronę. vt ipsemet fatebitur infra cō. 35.

Q ℂ Quidam Ro alij quasi studiose contrariā
his habuerunt opinionem: sunt enim quidā
qui nullam rerum ingenitam esse asserunt: sȝ
omnes fieri: genitas autem has quidem in
corruptibiles permanere. Has autem rursus
corrumpi. Maxime quidem hi sunt: qui cir
ca Hesiodum sunt. Deinde ⁊ aliorū qui pri
mi de natura dixerunt.

Expositio. ℂ Nunc narrat 2am positionē eorū: qui sectant̄ Hesiodū:
q dixerunt omnia generari: verū eorū quę generantur:
quędā dixerunt incorruptibilia p̄manere: quędā genera
ri ⁊ corrūpi. Unde inquit. Quidā Ro alij quasi studiose
idest quasi de industria cōtrariā his habuerūt opinionē
⁊ dixit quasi de industria: q: positionē hanc habuerunt.
vt illis

A vt illis cõtradicerent. Deinde narrat positionẽ horum et inquit. Sunt enim quidã qui nullaz rerum ingenitaz esse asseruntq; sed oẽs fieri fatent. Verũ genitas non eodẽ modo dicũt oẽs: qz alias icorruptibiles pmanet. alias rursus corrũpi. Ultimo explicat q fuerunt hi: et inqt. Maxime qdem hi suntq; qui circa Hesiodũ sunt. Deinde sunt huius ẽt opinionis et aliorũ qui primi de natura dixerũt. qõ grece est physiologe santes. Sed que sint res que fiunt: et postea permanent incorruptibiles: nõ explicãt expositores de mente Hesiodi. Verũ qdam dixerunt esse primã cãz: quã factã esse volunt Hesiodus: sed incorruptibilez. Alij esse chaos: qõ Hesiodus factũ esse dixit: et pmanere semper, vt ab eo omnia pficiscantur. Alij dicant quid velint: nam hoc parum ad nos: qui querimus Ari. intelligere. E

B Stabile. Stabiliter ¶ Hi vero alia quidẽ omnia et fieri et fluere dicunt: nihilqz stabile esse. Unuz autẽ qõdam soluz permanere: ex quo hec oia transfigurari sunt apta: qõ quidẽ ceteri cõplures et Heraclitus Ephesius velle dicere videntur.

Expositio. ¶ Nunc narrat 3^am^ positionẽ, et inqt. Hi vero alia qdez oia et fieri et fluere dicunt, nihilqz stabile esse. Unũ aũt qõdã solũ pmanere: ex quo hec oia transfigurari sũt apta. Hoc aũt fm expositores grecos est mãle pncipiũ: qõ subsistit oibus que fiunt et corrũpuntur. Deinde quorũ sit hec põ tangit. et inqt. Quod qdem ceteri cõplures: et Heraclitus Ephesius velle dicere vident. huius ẽt põnis fuit Thales qui aquã esse hoc principiũ dixit: Anaximenes vero aerẽ: Anaximander inter vtrũqz. i. vaporẽ. Heraclitus autem Ephesius ignez: de quo specialiter mentionẽ fecit: qz ipse magis asserebat omnia esse in cõtinuo fluxu. Hec greci

Que Auer. cõmẽ. 3. expositores addiderũt. ¶ Auerroes autez breuiter resumit opiones, et recte: et ait q 2^a^ opinio est eorũ q dixerũt

C oia generari: et isti sunt bipartiti. naz alij dicunt gnabiliuz esse quedam genita: et nõ corruptibilia: vt Plato dicit de mundo: ait enim. Mundũ factũ: sed incorruptibilez. Alij dicunt genita oia et corruptibilia: asserũt. n. oẽ generabile esse corruptibile: qui ẽt bipartiti sunt: naz alij volunt genitũ ipsũ esse pmanens et fixum donec corrũpatur. Alij q genitũ semp est in fluxu: et qõ nõ est hic nisi materia et subiectũ: ratione cuius generatio est eterna. eo qz omnis transmutatio est firmata super aliqõ pmanẽs: et ait q isti non discordãt in hoc. Sed circa principiũ qõ ponũt subsistere: nã alij dicunt illud esse ignem. Alij terrã: alij aquã alij vaporem: vt dictum est. hec optime Auerroes.

¶ Sunt autẽ quidã qui et omne corpus generabile faciunt: cõponentes ipsum ex superficiebus: ac dissoluentes in superficies.

Expositio. ¶ Quarta positio est Platonis: qui dixit, omne corpus ge-

D nerari: componens ipsum ex superficiebus: et dissoluens ipsum in superficies.

Quod necel qz. Contra Contrarie. ¶ De alijs quidez igitur alius erit sermo: his vero qui hoc dicunt modo: omniaqz corpora ex superficiebus constituunt. Quot quidem alia accidit dicere contra mathematicas sciẽtias perfacile est videre. erat tñ equuz aut nõ dimouere ipsas: aut credibilioribus rationibus, q̃ suppositiones sunt: dimouere.

Expositio. ¶ Nunc reprobat opiniones. et pmo ostendit cõtra quas vult argumẽtari: et inquit. De alijs quidẽ igit supple tribus opinionib^9^ alius erit sermo: quia partim in pmo physicorũ: ptim in libro de generatione: partim autez inferi^9^ in hoc libro: postea resumit opionez cõtra quã vult obycere: et inqt. His vero qui hoc dicunt modo: omniaqz corpora ex superficiebus constituunt: vt sunt Platonici: qõ qdez alia accidit dicere cõtra mathematicas scientias: pfacile est videre. Obycit Platoni per hoc generatiz qz ex positione eius sequr 9tra suppositiões in scientijs mathematicis traditas: sunt enim in mathematicis plures suppositiones, vt punctuz esse indiuisibile simplr: lineã esse indiuisibilẽ fm latitudinẽ: superficiẽ autem fm altitudinem: modo dicere q linea fiat ex punctis: et superficies ex lineis: et corpus ex superficieb^9^: est suppõnes has destruere: sequr enim punctũ esse partez linee: lineã superficiei: superficiez corporis. Modo pars rei diuisibilis est diuisibilis. Quare sequitur illa oia esse simplr diuisibilia. Ecce quo

F mõ ex põne Platonis seqr cõtra suppõnes mathematicas. Ideo ait cõtra ipsuz: erat tamẽ equuz aut nõ dimouere ipsas suppositiones: quas diximus. aut dimouere ipsas

K suppositiões p credibiliores rationes q̃ sint suppositiones ille. quasi velit dicere: q qz non dantur credibiliores rationes: q̃ sint suppositiones: ideo est fatuum sic opinari: hec Aristoteles contra Platonem generatim. ¶ Assignat autez expositor duas rões, cur pter missis alijs opinionibus: tñ contra Platonis positionez insistit: pmo, qz hec positio erat famosior: sicut et Plato vir erat insignis. Scdo, qz hec positio est ordine doctrine prior: quoniã est de generatione corporis in eo q corpus: alie sunt de generatione corporũ sensibilium. modo corpus vt corpus est prius corpore, vt sensibile. ¶ Auerroes aũt assignat aliã causam: quare non est loquendũ contra primas opiniões: Que Auer. cõmẽ. 4. quia ille non sunt naturales: nam negant generationem esse. modo generatio est qõdaz suppositũ in naturali philosophia. ideo loqui de hoc spectat magis ad metaphysi-

G cum ac logicum: qui inquirunt supposita ac subiecta aliarum facultatum. ¶ Sed hec ratio Auerrois nõ cogit: qz saltem potest dici cõtra eos qui asserunt omnia generari: isti enim nõ negant subiectuz: nec suppositum. Preterea dubiũ est si metaphysicus habeat hoc agere: vt alibi dicit ipse: imo naturalis phs pbat esse aliqõ fixum et imobile: sed hec Auerrois ratio valeat, quantum valere potest.

¶ Deinde patet eiusdem esse rationis solida quidem ex superficiebus: superficies autem ex lineis: et has ex punctis cõponi. Que si ita sint: non necesse est partem linee lineam esse. sed de his prius in sermonibus de motu considerauimus: demonstrauimus eniz indiuisibiles nullas longitudines esse.

¶ Obycit secundo specializ: et primo sumit qõdam quasi Expositio. suppositionez dicens, deinde patet eiusdem esse rationis H solida idest corpora quidem ex superficiebus: superficies autem ex lineis: et has lineas ex punctis componi: est igit suppositio eadem ratione componi corpora ex superficiebus: superficies ex lineis: et lineas ex pũctis. Tunc arguit que si ita sint hec supple que diximus: non necesse est partem linee lineam esse: quia ex quo fit ex punctis: partes linee erunt puncta: qõ quidem est impossibile: de quo se remittens ad sextuz physicorum. inquit. Sed de his prius in sermonibus de motu considerauimus: demonstrauimus enim indiuisibiles nullas esse longitudines: et p consequens non posse componi ex punctis. ¶ Auerroes aũt Que Auer. cõm. 5. dicit primo positionẽ Platonis sequi ipossibilia que sequuntur positionẽ dicentẽ continuuz cõponi ex indiuisibilibus. Scdo ait, illã sequi alia ipossibilia cõtra mathematicos. Tertio dicit ẽt illam sequi ipossibilia naturalia:

I sed qꝛ hanc sequunt̃ illa ipossibilia que sunt cõtra eos q
dicunt continuũ cõponi ex idiuisibilibus: ideo incepit di
cere illa ipossibilia. ¶ 2° dicit Auerroes ꝙ dicẽtes corpa
ex superficiebus cõponi: nõ dicunt superficies cõponi ex
lineis. ⁊ qui dicunt superficies fieri ex lineis, nõ dicunt li
neas fieri ex punctis: ꝓpterea dixit esse eiusdẽ rõnis: nã
eadẽ ratione corpus fit ex sugficiebus: qua sugficies ex li
neis. ⁊ qua linea ex punctis: qꝛ ꝓportio sugficiei ad corp⁹
est sicut linee ad superficiẽ: ⁊ puncti ad lineã: ⁊ qꝛ puncta
sunt indiuisibilia: ideo idem quasi est dicere corpus fieri
ex sugficiebus: ⁊ superficies ex lineis: ⁊ lineas ex punctis:
qȝ ꝯtinuũ ex idiuisibilib⁹: ꝓpterea remisit se ad 6ᵐ phy
sicorũ: vbi ꝓbauit continuũ nõ cõponi ex idiuisibilibus.
Addit tñ ꝙ lȝ in 6° sint ipossibilia dicta: hic speciatim ad
dit quedã videlicet ꝙ sequitur ptem linee non esse lineam:
sed punctũ. ptem superficiei nõ esse superficiẽ: sed lineã:
ptem corporis nõ esse corpus: sed superficiẽ. Que omnia
K sunt cõtra geometras q dicũt lineã diuidi in duo media
in infinitum: ⁊ superficiẽ ⁊ corpus silr. In his enĩ tribus
magnitudinib⁹ diuisio pficiscit̃ in infinitũ. ¶ Sȝ occur
res qꝛ tunc de eisdem consideraret physicus ⁊ mathema
ticus. Secundo qꝛ si de his in 6° libro physicorum est di
ctum: superfluit hic eadeȝ repetere. ¶ Respondet Auer.
ibi: ⁊ qꝛ perscrutatus est: ⁊ vult ꝙ physicus ⁊ mathemati
cus considerent has tres magnitudines: physicus: vt sunt
termini: idest forma in materia. mathematic⁹ vt sunt abso
lute a materia: ⁊ ita pȝ solutio ad primã. Ad 2ᵘᵐ dicit hic
non supfluere loq de his: qꝛ loquit̃ p rõnes pticulares: ⁊
magis mãe ꝓpinquas q̃ locut⁹ sit in physicis. hec Auer.

¶ Quecunqȝ autem de physicis corporibus
impossibilia accidit his dicere: qui lineas in
L diuisibiles faciunt: parumper nunc etiam cõ
sideremus. Nam ea impossibilia que quideȝ
in illis accidunt: etiam in naturalibus sequẽ
tur. At non oia que in his sequuntur: in illis
accidunt: propterea ꝙ mathematica abstra
ctione dicuntur. physica autem additione.

Sequunt̃ ver bũ addit. Accidit ver bũ addit.

Expositio. ¶ Nũc Aristoteles per rões naturales vult Platoni cõ
tradicere. ⁊ cãm reddit ex hoc: qꝛ ipossibilia que accidũt
de corporibus mathematicis: accidũt de corporib⁹ phy
sicis. Contra autẽ nõ: nõ enim oportet vt ipossibilia que
accidant de corporib⁹ physicis: accidant de corporibus
mathematicis. Propterea vult nũc seorsũ ponere ipossi
bilia de corporib⁹ physicis: qꝛ hec nõ accidũt de corpib⁹
mathematicis. Dicit auteȝ Aristoteles hec: qꝛ posset quis
dicere: tu dixisti ipossibilia de corporibus mathematicis
M contra Platonẽ: igitur sufficiunt. Respondet ꝙ nũc vult
dicere impoĩa que accidunt de corporib⁹ physicis: qꝛ lȝ
oia ipossibilia que accidũt de corporib⁹ mathematicis:
accidũt de corporib⁹ physicis: nõ tñ oia que accidant de
corpibus physicis accidũt de corpibus mathematicis ⁊
hui⁹ rei causa est: qꝛ ipossibile accidẽs alicui: est illi repu
gnans: idẽ enim est impõle: qȝ repugnans. modo corpus
mathematicũ est vt vniuersale ad ipsuȝ corpus physicuȝ:
qꝛ corpus mathematicũ abstractione est: vt ipȝ vniuersa
le. physicũ additione: vt ipsuȝ pticulare: quare recte oẽ i
possibile accidens de corporibus ipsis mathematicis: ac
cidit de corporib⁹ physicis: qꝛ omne repugnãs vniuersa
li: repugnat pticulari. Inquit. Quecũqȝ auteȝ de physicis
corpibus ipossibilia accidit his dicere: q lineas idiuisibi
les faciunt: parũper nunc etiaȝ ꝯsideremus. dixit autem
parũper: qꝛ alibi in 6° physicorum ample disputauit: ⁊ in
libro de generatione. sed qꝛ aliquis diceret: dicta sunt im

possibilia de corporib⁹ mathematicis contra Platoneȝ: N
vt textu ꝓprimo raptim considerauit: igit̃ nõ est de nouo
ipossibilia repetere: que accidunt de corporib⁹ physicis.
Respondet, ⁊ inquit: Naȝ ea ipossibilia, que quidẽ in il
lis supple, mathematicis accidunt esse in naturalibus se
quetur. at non omnia que in his naturalibus sequuntur:
in illis mathematicis accidunt: ⁊ assignat causam. inquit.
Propterea ꝙ mathematica abstractione vt vniuersalia
dicuntur: physica additione vt particularia: ⁊ ita videtur
impossibile quod accidit mathematicis accidere natura
libus: sicut omne repugnans vniuersali. repugnat parti
culari. ¶ Auerroes autem primo premittit conuenien Que Auer.
tiam ⁊ differentiam inter physicum ⁊ mathematicum: ⁊ cõmen. 6.
inquit. Qꝛ physicus, ⁊ geometra conueniunt in conside
rãdo has tres magnitudines: q̃ sunt corpus superficies, ⁊
⁊ linea. ¶ Secundo dicit ꝙ lȝ conueniant: tamen diffe
runt in modo considerandi. ¶ Tertio ait ꝙ quia conue
niunt ⁊ differunt: ideo conueniunt in propositionibus ex
O quibus fiunt syllogismi: ⁊ conclusionibus: que vi syllogi
smorum inducuntur. ¶ Quarto infert, ꝙ omnia impos
sibilia que accidunt a positione falsa: quaȝ Plato ait de
his magnitudinibus tribus: cum ait corpus ex superficie
bus: superficiem ex lineis: lineam ex punctis componi:
accidunt etiam naturalibus: nisi sint aliqua accidentia:
que accidunt illis, vt sunt abstracta a materia: ⁊ non qua
tenus sunt in materia: aut econuerso: que accidunt natu
ralibus vt in materia: ⁊ non illis, vt abstracta a materia.
ponit exemplum: ⁊ ait tam physicum q̃ mathematicuȝ
concedere continuum posse diuidi per diminutionem in
infinitum: siue ipsum continuum consideretur vt in ma
teria: siue vt absolutum a materia: quia vt tertio physice
auscultationis dicitur: si continuum consideretur vt in
materia: cum ratione materie sit diuisio in infinitum: vt
P sic continuum potest diuidi in infinitum. si consideretur
vt continuum: etiam potest diuidi in infinitum: quare sȝ
vtrasqȝ considerationem continuum potest diuidi ad
infinitum: differunt autem ex parte auctionis: quia ma
thematicus concedit posse crescere in infinitum: qꝛ con
tinuum considerat vt a materia ⁊ forma abstractum: ⁊ si
absqȝ omni limitatione, illud cõtemplatur. physicus ꝟo,
quia considerat continuum, vt terminus hoc est vt for
ma: cuius est aliam terminare: quia est terminus per esen
tiam: iure non concederet continuum posse crescere in in
finitum: vt primo huius commen. 12. ⁊ sexto physicoruȝ
commen. 15. ⁊ septimo physicorum commen. 2. dicitur.
Que ratio docet mathematicum ponere continuum di
minui: ⁊ augeri in infinitum. physicus ꝟo diminui qui
dem sic: augeri autem minime. ¶ Quinto ait, ꝙ impos
sibilia que accidunt naturalibus, accidunt geometricis
saltem in pte: nõ aũt vlr: non enim opȝ que accidant re
Q bus vt concrete sunt: accidant rebus: vt abstracte sunt: nõ
enim quod accidit rei sm̃ concretionem atqȝ sm̃ quid
accidit rei simpliciter. ¶ His premissis Auerroes intro
ducit textum: ⁊ vult ꝙ etiaȝ deducta sunt impossibilia que
pertinent geometrie: deducentur quatenus ptinent huic
scientie naturali: ⁊ dixit parumper: quia non perfecte oia
geometrica ipoĩa adducit in hac naturali sciẽtia: cum q̃
dam eorum pretermittat. ¶ Sed occurres: quia physi
ca ⁊ mathematica sunt scientie diuersorum generum: ⁊
non subalterne. igitur differunt penitus in syllogismis,
propositionibus, ⁊ conclusionibus: ⁊ etiam in impossibi
libus. Vult ꝙ Aristoteles respondeat concedendo sim
pliciter has duas scientias differre: ait tamen scientias
has conuenire in aliquibus, ⁊ sm̃ quid: ⁊ ita non omnia:
sed quedam impossibilia sunt communia vtriqȝ scien
tie:

A tię. assignat autem causam Auerroes: quia mathematicus et physicus conueniunt quo ad subiectum: differunt autem quo ad rationem considerandi. nam geometra considerat corpus, ut diminutum, idest absolutum ab accidentibus materialibus et a motu. Physicus, ut concernens hęc, et sic quando Aristoteles ait mathematicam esse scientiam absolutam: et physicam concretam: non intelligit per absolutam: vniuersalem subalternantem: et per concretam subalternatam: ut geometriam et perspectiuam. arithmeticam et musicam: quarum vna alteram subalternat: sed intelligit has circa idem subiectum considerare sub diuersa ratione: quia geometra sub ratione abstracta: et physicus sub ratione concernente motum et accidentia materialia: et addit quod quomodocunque sit inter scientiam altiorem: quam vocat Aristoteles diminutam: et inferiorem: quam vocat additam: est aliqua conuenientia: propter quam potest dici quod accidentia: quę accidunt B geometricis: accidunt etiam physicis. ℂ Ex his refellit obiectionem: quę fiebat contra Aristotelem: nam Aristoteles in posterioribus dixit non licere migrare de genere in genus: et ita non licet migrare de geometricis ad physicos: aliter viderentur propositionibus non proprijs huic scientię. ℂ Tunc verificat illam propositionem quę dicit, quicquid accidit scientię superiori: accidit inferiori: ait enim hoc esse verum quando quod continetur in superiori: est causa eorum quę continentur in inferiori: quando vero quę accidunt superiori scientię: non sunt causę eorum: quę sunt in inferiori: et maxime quando scientia superior, et inferior sunt differentes omnino et nullo modo subalternę: tunc hęc propositio non habet locum. quo modo se habet geometria cum naturali: geometria cum continet res: quę non sunt causę rerum naturalium: quare impossibilia accidentia geometrię non omnia: sed quędam C accidunt physicis: hęc Auerroes. ℂ Ex dictis igitur Aristotelis et Auerrois patet, omnia impossibilia quę accidunt falsis opinionibus de corporibus mathematicis: accidunt falsis opinionibus de corporibus physicis. et huius rei causa est: quia impossibile et repugnans idem est: modo, omne repugnans corporibus mathematicis, repugnat physicis corporibus. Nam mathematica corpora sunt abstractione: et quasi vniuersalia: physica autem additione: et quasi particularia. omne autem repugnans vniuersali repugnat

Dubitatio. particulari. ℂ Sed occurres: nam repugnat corporibus mathematicis finiri ad maximum: hoc autem competit physicis. ℂ Potest dici: quod per mathematica intelligit vniuersalia corpora secundum quorum rationem mathematicus considerat: modo omne repugnans vniuersali repugnat particulari. Tunc ad rationem dico quod non repugnat corpori vniuersali ut corpus finiri ad maximum: nam aliquod corpus finitur ad maximum. igitur corpus finitur ad maximum: bene tamen dico corpori ut corpus non competere ut finiatur ad maximum.

D ℂ Complura autem sunt: quę indiuisibilibus inesse non possunt: physicis autem necessario insunt: ut si quid est indiuisibile. In indiuisibili enim

Affectus. Passiones diuisibile inesse non potest. Affectus autem omnes dupliciter diuisibiles sunt. Aut enim secundum speciem: aut secundum accidens. secundum speciem quidem, ut coloris album et nigrum. secundum accidens autem, si id cui inest: diuisibile sit. Quare quęcunque simplices sunt affe-

Affectiones Passiones ctiones, omnes sunt hoc modo diuisibiles. Quapropter impossibile ipsum in talibus est considerandum.

Expositio. ℂ Hic textus est obscurus: et nec latini: nec gręci (ut mihi videtur) clare ipsum exponunt. Ego vero saluo meliori iudicio. dicerem quod hic incipit Aristoteles physice contradicere Platoni, et primo sumit duo, quasi duas suppositiones: E quarum prima est, quod complura sunt: quę rebus indiuisibilibus inesse non possunt: physicis autem corporibus necessario insunt: et dico hoc, ut si quid sit indiuisibile: quia fortasse rei veritas est, quod in rerum natura nihil est indiuisibile, nisi substantię separatę: et intellectus: ut in libro de substantia orbis disputatum. Hanc suppositionem declarat: et inquit. In indiuisibili enim diuisibile inesse non potest: quod tamen corporibus inest. albedo enim extensa puncto vel lineę non potest inesse: quę tamen corpori inest. hęc est prima suppositio. Deinde ponit secundam quasi ad declarationem primę: et inquit. Affectus autem omnes dupliciter diuisibiles sunt: aut enim secundum speciem. Aut secundum accidens: secundum speciem F quidem: ut coloris: qui est genus: quod diuiditur in album et nigrum: secundum accidens autem: si id cui inest diuisibile sit hoc est ad diuisionem subiecti: diuiditur enim albedo diuisione superficiei: quia extenditur extensione subiecti: ex hoc colligit suppositionem: et inquit. Quare quęcunque sunt simplices passiones: omnes sunt hoc modo diuisibiles.

Dubita. ℂ Sed occurres non omnes passiones esse dupliciter diuisibiles: quia aliquę sunt secundum speciem diuisibiles: quę secundum subiectum non sunt diuisibiles: ut virtutes. Aliquę vero econtra secundum subiectum quidem diuidi possunt. secundum speciem

Solutio. autem non: ut album. ℂ Dici potest verbum omnes teneri disiunctiue: et non copulatiue: non enim quęlibet passio vtroque modo diuiditur: sed omnis passio diuisibilis est vno vel altero modo. His habitis arguit, quare impossibile ipsum in talibus est considerandum. nam data positione Platonis sequitur passiones nullo modo esse diuisibiles per accidens: quia illa positione data sequitur corpora esse G indiuisibilia: quia sunt ex rebus ipsis indiuisibilibus: omne enim compositum ex indiuisibilibus est indiuisibile: corpora igitur erunt indiuisibilia: quare passiones non possunt esse ratione subiecti diuisibiles: et ita non possunt esse diuisibiles per accidens. ℂ Auerroes autem introducit textum

Quę Auer. comen. 7. hunc omnino extraneę: inquit enim Aristotelem velle assignare causam: quod naturalis philosophus potest considerare de accidentibus primis ac proprijs magnitudinum, idest de diuisione magnitudinis in magnitudines: quoniam iste modus diuisionis fit per prius magnitudini ut magnitudo est: et mathematico ipsi: est igitur introductio quod Aristoteles velit dare causam quod naturalis philosophus potest loqui de diuisione continui: quoniam de continuo loqui ad mathematicum spectet. Causa autem quam assignat Aristoteles secundum Auerroem est: quia diuisio corporis physici est similis partitioni. videlicet mathematicę. Nam corpus physicum est diuisibile, ut etiam corpus mathematicum. cum non posset corpus mathematicum recipi in physico H nisi physicum esset diuisibile. non enim potest diuisibile recipi in subiecto indiuisibili: quare corpus physicum est diuisibile diuisione saltem simili diuisioni mathematicę: quare physicus potest de diuisione corporum et magnitudinum loqui: quia de similibus idem artifex dicere potest. Hęc Auerroes in prima parte textus: quę sunt ita aliena a mente Aristotelis: ut somnia veritati: non enim in gręcis quos habemus codicibus: sic habetur ut Auerroes exponit. ℂ Deinde sequitur secunda pars textus quę in arabicis translationibus incipit ibi. passiones autem. vbi Auerroes quo ad verba ait Aristotelem per diuisiones secundum speciem vel secundum formam intelligere diuisionem generis in species per differentias formales: quę enim sunt formę idest differentię formales: quibus genus diuiditur. per diuisionem autem secundum accidens intelligit quia non nulla accidentia essentialiter: ac per se sunt indiuisibilia: per accidens vero ratione subiectorum in quibus sunt: sunt diuisibilia: nam quantitas seu quantum in quo ut in subiecto sunt ipsa accidentia. diuisibile est per se et

I essentialiť:qualitates aũt per accidens:q2 sunt in quanto.
℄ Tertio Auerroes epilogat de his quę ptinent in hoc
textu:⁊ inquit. Hunc textum tria ptinere:pmũ ꝙ passio-
nes recipiũt diuisionẽ. Scdm est/causa quare recipiunt
diuisionẽ:videlz:q2 sunt in subiecto diuisibili. Tertium
est/quẽ modũ diuisionis recipiunt.videlz.per accidens:⁊
nõ per se.Quartũ est/ꝙ põt naturalis cõsiderare de acci
dentibus quę sunt ẜm qualitatẽ in hac qõne Platonica
idest de diuisionibus:quę sunt nõ ẜm quãtitatẽ:sed ẜm
Dubitatio. qualitates in hac opione Platonis.℄ Sz obycit Auer-
roes sibi:q2 diuisio qualitatũ est per accidens.nõ natu-
ralis phs cũ sit artifex scientificus cõsiderat res per se:⁊
Solutio. p ppositiones essentiales ac per se.℄ Soluit Auerroes
⁊ nõ ad formã:sed ad mãm:⁊ ait ꝙ accidẽtiũ de qb⁹ arti
fex ipse cõsiderat:quędã sunt quę subiecto insunt per se
K ⁊ pmo:vt par ⁊ impar numero:quędã aũt isunt subiecto
per quandã similitudinẽ ad accidẽtia quę insunt subie-
cto alteri⁹ scientię:vt arithmeticus cõsiderat:considerat
de numeris superficialib⁹ ⁊ solidis sine corporeis per si-
militudinẽ ad superficies ⁊ corpora:de qb⁹ psiderat geo
metra per se:geometra eniz psiderat de supficieb⁹ lineis
⁊ corporibus cõmunicantib⁹ ẜm pportionẽ:⁊ nõ cõmu-
nicantibus.sic igiť arithmeticus psiderat p similitudinẽ
de his:de quibus psiderat per se geometra:⁊ addit ꝙ ẽt
inferiores scientię psiderãt de accidẽtib⁹ subiecto geome
trię/⁊ arithmeticę ⁊ sic fieri põt hęc diuisio:ꝙ accidẽtiũ
de qbus artifex cõsiderat:quę sunt quę per se insunt ⁊ p-
priẽ:alia per silitudinẽ:alia vo per subalternationẽ:qua
tenus superiorũ scientia dicit cãm illoz:quo perspectiu⁹
cõsiderat accñtia lineę per cãm traditam in geometria.
L ℄ Tunc ait physicũ psiderare de diuisione cõtinui du-
pliciter.s.vno mõ per assimilationẽ:nã diuisio continui
quã nãlis psider at:est silis diuisiõi:quã psiderat geome-
tra.Scdo per cãm:q2 reddit cãm diuisionis qualitatiz:
psiderat.n.physicus diuisionẽ qualitatis:q2 est silis diui
sioni qtitatis.Et addit cãm illius:q2 recipiť in subiecto
quãto:qd est p se diuisibile. Hęc Auerroes ad materiaz.
℄ Ad formã aũt dic tu ꝙ physicus cõsiderare põt de p
accidens rebus:vt sunt similes his quę sunt per se:⁊ vt il-
lę hñt cãm per se:ex dictis igitur ab Auerroe/⁊ numerus
pz ꝙ vbi positio Platonis esset vera:tunc corpora ẽẽnt
indiuisibilia:cõponunť enim ex rebus indiuisibilibus/
vt superficie/puncto/⁊ linea.℄ Ulterius sequiť nullum
accidens diuidi ad diuisionem eoz:quo existente/sequi
tur nullum accidens esse diuisibile per accidens.

Totũ ãbo dẽre sup-pletũ vbũ. Habebunt verbuz sup pletum. Nõ hñt v-bũ suppletum.

℄ Si igitur impossibile est vtraqz parte nihil
grauitatis habente:totũ habere grauitatem:
sensibilia autem corpora/aut omnia:aut qdã
grauitatẽ habent:vt terra ⁊ aqua:vt etiã ipsi
dicent. Si punctum nihil grauitatis habet:
pz neqz lineas habere. Et si hę non hñt:neqz
supficies habebũt. Quare nec corpoz vllũ.

Expositio. ℄ Scdo arguit:⁊ pmo pbat corpora nõ posse habere gra
M uitatẽ nulla eius parte grauitatẽ habente:⁊ inquit. Si igi
tur ipoẜe est vtraqz parte nihil grauitatis habente:totuz
habere grauitatẽ.est igiť maior nullũ totum põt habere
grauitatẽ nulla eius pte grauitatẽ hñte.sensibilia aũt cor
pora aut oẽa:aut quędã grauitatẽ hñt.igiť sensibilia sup-
ple corpora habere nõ possunt grauitatẽ nulla eoruz pte
grauitatẽ habẽte.Ex hoc syllogismo colligať hęc pclusio
pro maiori.videlz corpora sensibilia grauitatem hẽre non
possunt nulla eorũ parte grauitatẽ habẽte.Cui addo hãc

minorẽ:punctum nihil grauitatis hz.igiť corpora sensi- N
bilia nõ sunt ex punctis:verũ Aristoteles facto pmo syl-
logismo:facit 2m hypothetice a pmo ad vltimũ:⁊ inqt.
Si punctũ nihil grauitatis hz:pz neqz lineas hẽre:naz li-
nea ẜm Platonem est ex punctis.Ultra/si lineę non hñt
grauitatẽ:nec superficies habebunt:ꝙ si nec superficies:
igiť nec corporũ vlluz grauitatẽ habebit.℄ Põt igitur
dupľr ex opinione Platonis deduci sensibilia corpora
grauitatẽ nõ habere.pmo ex conclusione pmi syllogismi
hoc mõ:nullũ corpus põt habere grauitatẽ nulla ei⁹ pte
habente grauitatẽ:puncta/lineę/⁊ superficies nõ habent
grauitatẽ.igiť nullũ corpus est ex punctis/lineis/⁊ super
ficiebus.℄ Scdo potest aliter deduci hypothetice sic:si
punctũ nõ habet grauitatez:lineę non habent grauitatẽ.
Si lineę nõ habẽt grauitatẽ:nec superficies:si nec super-
ficies.igiť nec corpora sensibilia:quę sunt ex superficie-
bus.℄ Quo vo ad verba attinet/verbũ illud totũ gręce Declaratio verborum.
est ampho:latine ambo vel vtrũqz.Sed qm totuz nihil
aliud est ꝙ̃ vtraqz medietas:ideo transtulimus totũ:qua O
tenus totuz ⁊ vtraqz medietas idẽ est.Item etiã p partez
nõ essentialẽ intelligit:quales sunt materia ⁊ forma:seu
genus ⁊ dña:sed quãtitatiuã:impoẜe enim est totum esse
graue nulla eius parte quãtitatiua existente graui:potest
tñ totũ esse graue dato ꝙ materia eius nõ sit grauis:⁊ h
pacto Plato loquebať de partibus:voluit enim corpus
esse ex superficiebus tanq̃ ex partib⁹ quãtitatiuis:⁊ sup-
ficies ex lineis:⁊ lineas ex punctis velut ex partibus qti
tatiuis.Quare si puncta non sunt grauia:nec lineę erunt
graues:quę sunt ex punctis:⁊ si lineę nõ sunt graues:nec
superficies quę sunt ex lineis:⁊ si superficies non sunt gra
ues:nec corpora:quę ẜm Platonẽ sunt ex superficiebus.

Auerroes aũt vult ꝙ hic Aristoteles incipiat cõ- Quę Auer. cõmẽ.8.
tradicere Platoni.Unde ait modo in
cepit perscrutari de parte indiuisibili intellige ꝙ nulluz
corpus sensibile componiť ex parte indiuisibili.℄ De-
inde Auerroes ibi.Alexander autem digrediť.ad cuius P
digressionẽ declarandaz debes scire ꝙ verba textus ara
bici sunt hęc/dicamus igitur ꝙ ipossibile est vt duo sint
quorum neutruz habet grauitatem:⁊ cum congregant:
vtrũqz haberet grauitatem. Noster vo textus est.si igiť
impossibile est vtraqz parte nihil grauitatis habente:to
tum habere grauitatem.verbum totuz gręce est ampho
latine vtrũqz:⁊ verbũ vtrũqz intelligiť pro toto:nam to
tum est vtraqz partium:super his verbis Alexander ait
ꝙ laudandus est Aristoteles:qui addidit cum cõgregan
tur:habebit vtrũqz grauitatem:est enim laudandus:ergo
posuit verbum vtrũqz. Naz posuit hoc propter mãm ⁊
formã:nã nec materia nec forma grauitatem habet:⁊ tñ
corpus compositum ex eis habet grauitatez:quasi dicat
ꝙ signanter dixit vtrũqz:qd gręce est ampho:⁊ nõ dixit
totũ:q2 possibile est neutra parte existente graui:totum
esse graue:non autez est possibile neutra parte existente
graui:vtrũqz esse graue:quia si neutra grauis est:vtrũqz
graue esse non potest:tamen potest neutra pars esse gra-
uis:⁊ totũ bene esse graue:vt nec materia nec forma gra- Q
uis est:⁊ tamen totum est graue:quare propositio est neu
tra parte existente graui:vtrunqz non potest esse graue.
℄ Auerroes autem ait/ꝙ Aristoteles dixit vtrũqz ⁊ nõ
totum:non tñ propter materiam ⁊ formam:sed vniuer
salius ob multa alia:vtpote propter ea de quorum neu-
tro dicitur aliquid:quod dicitur de toto:vnaquęqz enim
partium non est totũ:sed pgregatio est totũ:verbi causa:
sint tres boles qui simul iuncti moueant nauim:seorsum
nullus mouere possit:dico ꝙ neutra pars mouet:⁊ tñ to-
tũ mouet:⁊ lz hoc pacto sic:tñ neutra pte mouẽte nauim:

A vtrūq3 mouere nō pōt.quare differt dicere vtrūq3 τ totū. Nā neutro mouente:totū mouere pōt.non tñ vtrūq3 mouere potest:neutra parte mouente:quare illa additio recta fuit. ¶ Ex his ipse Auerroes colligit illā3 additionē vtrūq3 nō tñ esse positā ꝓpter mām̄ τ formā:sed vł ꝓpter omnes partes q̄titatiuas. Nā neutro hoīe mouente nauim:totū mouere pōt:neutra enī3 parte mouēte nauim in actu:totū mouere pōt in actu:nō enim ptes sunt actu in toto:sed potestate. Quare hęc additio non tñ ꝓpter mām̄ τ formā ponebat̄:s3 vł ꝓpter oēs partes quātitatiuas:neutra enim existente tali:vtrūq3 nō pōt esse tale. ¶ Et ideo Auerroes laudat Alexandrū:q2 nouit dr̄iam inter totū:τ vtrūq3.τ fuisset mirū de Aristotele si indifferenter posuisset totū:τ vtrūq3. Nā si ista additio vtrūq3 non fuisset,esset sermo sophysticus:q2 vbi posuisset loco verbi vtrūq3:ipsum totū:sermo esset multiplex:quia de toto quātitatiuo τ partib9 q̄titatiuis verus:de toto essen-

B tiali τ partib9 essentialib9 falsus. ¶ Obijcit aūt contra Alexandrū:τ inquit. Et si ista additio nō esset,scilz illius verbi vtrūq3,nisi ꝓpter formā τ mām̄:τ tūc sermo esset disputabilis in fine carentię ꝯdictionis idest valde disputabilis:τ ita nō demōstratiuus. ¶ Scdo arguit:τ inquit. Et tunc ista ꝓpositio cōtradiceret dicētib9 corp9 esse ex materia τ forma:supple si illud verbū vtrūq3 additum esset solū ꝓpter mām̄ τ formā. Nā si solū esset additū ꝓpter mām̄ τ formā:esset q2 totū cōpositū ex mā τ forma nō esset vtrūq3,idest materia τ forma simul. Hoc est falsū:q2 totū nihil aliud est q̄ vtrūq3,idest materia τ forma simul. ¶ Tertio arguit:τ inquit. Tūc etiā esset ratio

C dicentiū partē indiuisibilē esse. Nam dicere possunt vt totū q̄tum est ex mā τ forma nō quātitatiua ex partibus indiuisibilibus pōt esse q̄tum:quare op3 dicere verbū illud vtrūq3 nō esse additum solum ꝓpter mām̄ τ formā. ¶ Ideo Auerroes inquit. Nos aūt diximus q2 hoc est verū:impossibile enim est vt cum cōgregant̄ habeat vtrūq3 eorū q̄titatē:quā ante ꝯgregationē non hēbant:τ sic op3 dicere mām̄ τ formā prius esse quātas:si ex illis fit aliqd̄ q̄tū totū:τ ita velle videt̄ q2 vł totum omne est vtrūq3.i.suę partes:τ per ꝯńs nō tñ ꝓpter mām̄ τ formā:sed ꝓpter oēs partes additū est illud verbū ad signādū omne totum esse vtrūq3 idest suas partes. ¶ Ultimo Auerroes sic cōponit syllm̄:pūcta nō sūt grauia neq3 leuia:corpora cōponuntur ex punctis.igit̄ corpora nō cōponuntur ex grauibus τ leuibus:τ ita oportet dicere nullum corpus esse graue:nec leue.

D ¶ Pūctū ꝟo grauitatē habere nō posse:perspicuū est. Nam graue quidem omne τ grauius est.τ leue etiā leuius aliquo esse potest. grauius aūt aut leuius fortasse nō necesse est graue aut leue esse. Queadmodū τ magnus quidem est maius:maius autem non semper magnū est:complura enim sunt:quę cum absolute parua sint:quibusdā alijs maiora sūt. si igitur qd̄ cum graue sit grauius sit:necesse est mai9 esse:τ graue omne:diuisibile vtiq3 erit:punctū aūt indiuisibile supponit̄ esse.

Expositio. ¶ Scdm̄ Auerroem ꝓbat̄ in hoc textu maior.vz.q2 punctum nec sit graue:nec leue:τ syllo sic cōponit̄:omne graue est diuisibile.punctum nō est diuisibile.igitur nō est graue. Maior probatur:omne maius est diuisibile,oē graue est maius.igitur omne graue est diuisibile. Minor iterum patet:quoniam omne graue est grauius:τ maius graue:τ nō econtra. Primo igit̄ ꝓbat hanc minorem:τ inquit. Punctū ꝟo grauitatem habere non posse perspicuum est. Hęc est maior proximi syllogismi:deinde probat minorem vltimi syllogismi:τ inquit. Nā graue quidē omne:τ grauius est:τ leuius etiā aliquo leuius esse pōt.grauius aūt aut leuius fortasse nō necesse est graue aut leue esse:huius rei exemplum ponit:τ inquit. Quemadmodū τ magnū quidē est maius:maius aūt non semper magnū est.complura enim sunt:quę cum absolute parua sunt:quibusdā alijs maiora sunt:τ sic p3,omne graue esse maius:τ ita p3 minor vltimi syllogismi.demum resumit syllogismū:qui probat maiorē proximi syllogismi:τ inquit. Si igit̄ qd̄ cum graue sit:grauius sit:necesse est maius esse:vt nunc probatū est:cōcludit τ graue omne diuisibile vtiq3 erit:τ sic habet̄ maior syllogismi pręsentis:

F deinde accepit minorem:τ inquit. Punctū aūt indiuisibile supponit̄ esse.igitur supple nō est graue:τ pari rōne nec leue. ¶ Auerro.aūt in pręsenti cōmen. Ultra textus Quę Auer. cōmen.9. expositionē:soluit per ordinē quinq3 dubitationes:pma est:q2 non videt̄ recte dictum,omne graue esse grauius:τ nō omne grauius esse graue.nam omne cōparatiuum supponit positiuum:quare si est grauius:sequitur id esse graue. ¶ Soluit hanc dubitationem parte illa.si igit̄ de Pria dubi. Solo. aliquo aliquid dictum fuerit:τ vult q2 rerū quędam sunt absolute tales:quędam non nisi comparatiue tales,tunc vult q2 omne cōparatiuū in absolute talibus infert suum positiuū. In alijs ꝟo quę solum sunt respectiue tales:nō tenet:τ sic p3 solo. ¶ Scdam dubitationē ponit ibi:τ nō Scda dub. Solu. debet aliq̄s:quę talis est:vna parua ps terrę est grauior magna parte aquę:τ tñ nō est maior aqua. ¶ Rńdet ibi Rńdemus:τ vult q2 ꝓpositio ph̄i intelligat̄ in his quę sunt eiusdē speciei.in his enim quę sunt eiusdem naturę:

G omne grauius est maius:τ oē leuius est mai9. ¶ Tertiā Tertia du. Solu. dubitationem soluit ibi. Et etiā est manifestū:quę talis est,pars parua plumbi est grauior magna parte ligni:τ tamen non est illa ligni parte maior. Rńdet esse intelligendā ꝓpositionē tam in simplicibus q̄ mistis eiusdem speciei:in his enim omne maius est magnum:vt dictum est. ¶ Quartā ponit ibi. Neq3 etiā aliquis:quę talis est, Quarta dubitatio. Solutio. minimū terrę est simplr̄ graue:τ tamen nullo est maius:cum.n.sit minimū:nullo potest esse maius.igit̄ nō omne simpliciter tale:est maius aliquo. ¶ Rńdet ibi:q2 sm̄ Aristoteles:τ solutio est q2 ꝓpositio Aristotelis est vera in genere:hoc modo,omne graue simpliciter est maius inquātū graue:nō aūt in specie:quia minimū terrę est graue simpliciter:qd̄ tamen non est aliquo maius. ¶ Quin- Quinta dubitatio. Solutio. tam dubitationem ponit ibi. Cum enim positum fuerit:quę talis est:q2 data hac solutione:tunc syllogismus Aristotelis nullus esset. ¶ Respondet q2 syllogismus debet sic cōponi:omne simpliciter graue est grauius inquantum graue:punctum non est grauius inquantū graue:quia est simpliciter indiuisibile.igitur punctum non est simpliciter graue. Et ꝟo punctum non sit grauius inquantum

H graue:patet,quia non est diuisibile,nec vt quantū:nec vt punctū. Hęc Auerroes. ¶ Sed ego cōtra hęc dubito solutio:quia intensio formę quouis modo fiat:fit sm̄ eundem punctum:quoties enim sm̄ idem punctum subiectū est magis:tunc fit intensio.quare non sequitur punctum est grauius.igitur maius:sed sequitur igit̄ magis:possumus enim dicere vnū punctum esse magis vel minus graue:qd̄ nec est maius:nec minus alio puncto. ¶ Potest dici nunq̄ posse esse indiuisibile quale nisi per accidēs:quatenus est aliquid subiecti diuisibilis:τ ita saltem sequitur in his quę sunt eiusdē spēi:si vnū punctū est magis graue saltē ꝑ accńs eē maiorus subiecti:sz ꝟo meli9 ꝯsidera.

L ¶ Preterea si graue quidē est densum. leue autez rarum: ⁊ densum hoc a raro differt/ꝙ equali in mole plura ipsi insunt. Si igit̄ punctū sit graue ac leue: ⁊ densuz ⁊ rarū erit. At dēsuz qdē est diuisibile. pūctū āt īdiuisibile.

Expositio. ¶ Secūdo idē pbat sic/oē graue vel leue est diuisibile. punctū nō est diuisibile: igit̄ punctū nec est graue: nec leue. Maiorem pbat sic/omne densum est diuisibile: ⁊ omne leue est diuisibile: graue est densum: ⁊ leue rarum, igit̄ omne graue ⁊ omne leue erit diuisibile. Qd̄ āo oē densum sit diuisibile: ⁊ oē raruz sit diuisibile: pz ex diffa densi ⁊ rari: nā rarū ⁊ densum differunt: qꝛ in denso plures partes insunt: vel pōt cōponi hypothetice syll's sic: si

K punctus est grauis: vel leuis: punctū est raruz vel densuz tenet argm̄: qꝛ graue est densum: ⁊ leue est rarum. vltra/si punctum est rarū vel densuz: punctū est diuisibile: tenet pñtia qꝛ rarum ⁊ densum differunt penes partes plures vel pauciores. at punctū est simplr̄ indiuisibile. igit̄ non

Que Auer. com. 10. pōt esse nec graue: nec leue. ¶ Auerroes aūt ait hāc esse rōnem scdam: que sustentat̄ in propositionibus: prima est/omne graue est densum: ⁊ omne leue est raruz. Scda est/rarum ⁊ densum est diuisibile. Ex his syll's cōponit̄ apud Auerroem/omne graue est densum: ⁊ oē densuz est diuisibile. ergo oē graue est diuisibile. Sed punctus non est diuisibilis. igit̄ nō est grauis: eodem mō potest argui

Dubita. de leui. ¶ Sed Auerroes dubitat cōtra p̄mā ppositionē: nam lapis diaphanus est rarus/vt crystallus: qui tñ lapis est grauis. Preterea nubes est leuis: que tñ est densa. ¶ Scdo si graue est densum: ⁊ leue rarum: tunc non dare⁊ simplr̄ graue: sicut nec simplr̄ densum: nec dare⁊ simplr̄ leue: veluti nec simplr̄ rarū. ¶ Tertio dubitatur

L cōtra diffam densi ⁊ rari. Nam si densum differt a raro: qꝛ sub equali magnitudine plures continet partes: ⁊ raz inquantū equales continet sub minori mole: tunc nec terra esset densa: nec ignis rarus. Nam terra sub equali mole nō ꝯtinet plures partes: nō enim terra est equalis molis cum igne ipso/est enim regio ignis valde maior regione terre. ¶ Ad primā R̄ndet Auerroes ꝙ que dicta sūt de raro ⁊ denso: sunt dicta s̄m opinionē Platonis: nam qui ponit corpus componi ex punctis: cogit̄ dicere densum esse: qd̄ ex pluribus punctis constat: rarum autez ex paucioribus: mō ambo sub eadē sint dimensione. ¶ Ad scdaz etiaz respondet/ꝙ s̄m opinionē Platonis opz di-

M cere nihil esse graue simplr̄: nihilqz leue simplr̄. Sed solum qd̄ est grauius/⁊ minus graue: leuius: ⁊ minus leue. Nam qd̄ ex pluribus superficiebus est: ipsum erit grauius: qd̄ autē ex paucioribus: ipsuz est leue. Patet igitur s̄m opinionē Platonis nihil esse graue simplr̄: nihil ēt leue simplr̄. ¶ Ad tertiā dico ego/ꝙ rarum ⁊ densuz cōueniunt in dimensione: sunt eniz ambo sub equali dimēsione. differunt aūt qꝛ densuz sub equali dimensione plures continet partes: rarum aūt pauciores. ¶ Tunc dico terrā totam esse densiorem igne toto: nō absolute sed dato ꝙ sint ambo sub eadem dimensione est igit̄ ignis rarior terra: pro quāto sumpto igne ⁊ terra sub equali dimensione: terra plures cōtinet partes q̄ ignis. Ex his sequitur ꝙ hec scda ratio nō est simplr̄: sed ad aduersariū. econtrario rationi predicte in proximo textu: que fuit cōtradictio simpliciter.

Preterea autem. ¶ Preterea si omne graue durum aut molle esse necesse est: ex his aliqd̄ impossibile facile deduci pōt. Naz molle quidem id est: qd̄ in se ipsum cedit. Durum āo: quod non cedit.

N At quod cedit: diuisibile est.

Expositio. ¶ Hec est tertia demōstratio/vt dicit Auerroes, s̄m rem in se: nō ad hoiem: ⁊ componit̄ hypothetice/si punctuz est graue: punctum est durū aut molle. Tūc ex hoc sieret aliud impossibile. vz. ꝙ punctuz facile cedit: vel nō facile cedit: deducit̄ ex definitione mollis ⁊ duri: nam molle quidē id est. qd̄ in se ipsum cedit. durum aūt: qd̄ nō cedit. Valet igit̄/si punctū est graue: erit duruz: aut molle: ⁊ vltra/si durum aut molle igit̄ cedens in se ipsum vel non cedens: ⁊ ita sequit̄ punctuz esse diuisibile: qm̄ qd̄ cedit: diuisibile est. ¶ Auerroes āo resoluit textū in ppositiōes: quarū p̄ma est/ꝙ omne graue aut leue est duruz aut

Que Auer. cōmen. 11. molle: ⁊ hanc Auerroes pbat: qꝛ omne graue aut leue est tangibile: ⁊ omne tangibile est durum aut molle. ergo oē graue aut leue est durum aut molle. Verum textus Arist. loquit̄ solum de graui: ⁊ nō de leui: ⁊ dicit ꝙ omne graue est aut duruz/aut molle. ⁊ hoc facile patet: quia omne

O graue est aut aqueū: aut terreum. modo aqueū vel aqua mollis est/⁊ terreum vel terra dura. ¶ Scda ppositio: quā Auerroes notat: est ꝙ durū est illud qd̄ nō cedit s̄m Empedoclē: ⁊ molle qd̄ cedit: qd̄ est veruz/vt Auerroes dicit: qꝛ est acceptaz a definitione duri ⁊ mollis. Hec scda ppositio/vt ait Auerroes/si cōiungit̄ ppositiōi p̄mi syllogismi/hoc pacto. videlz: omne durū nō cedit. oē molle cedit. graue est durum ⁊ leue molle. igit̄ omne graue nō cedit: ⁊ omne leue cedit. ¶ Tertia ppositio est/ꝙ omne cedens aut nō cedens prementi est diuisibile. Ex his sequit̄ omne graue aut leue esse diuisibile. ¶ Quarta propositio. videlz. ꝙ omne cedens est diuisibile: ⁊ oē nō cedens est diuisibile. declarat̄ ab Auerroe ex definitione eorū: nam cedens illud est: qd̄ in pfundū cedit. nō cedēs

P vero: qd̄ nō cedit in pfundū. modo oē qd̄ pfūdū habet: est diuisibile: quare omne cedens ⁊ nō cedens diuisibile est. Tunc ex his totus syll's est: oē graue aut leue est diuisibile. Punctus nō est diuisibilis. igit̄ non est grauis: nec leuis. Hec Auerroes. ¶ Verū tertiā ppositionē que dicit omne cedens vel nō cedens esse diuisibile: melius declarant alij: quia cedere est in se ipsum locum dare. Hoc aūt esse nō posset/nisi haberet plures partes: quarū vna quodāmodo resurgeret in locū alterius: quare molle erit partibile. eadem ratione durum diuisibile esse oportet: non eniz posset dici nō cedens/nisi haberet partes: quarum vna non dat locum alteri.

¶ At āo neqz ex his q̄ grauitatez nō hñt: erit graue: in quot eniz hoc atqz in qualz accidet: quonā mō definient/si non fingere volunt.

Expositio. ¶ Hactenus probauit puncta nō posse esse grauia/nec leuia que fuit maior in syll'o Auerrois. at nunc probat ꝙ nullum graue potest esse ex non grauibus: que fuit quasi vis minoris illius syllogismi: ⁊ hoc ppon: ⁊ inquit. At āo neqz ex his/que grauitatem non habent erit graue: supple tñ/tanq̄ ex partibus quantitatiuis/vt superius di-

Q cebatur. Probat autem hoc primo/quia nonnulli dixerant graue esse ex partibus multis. leue aūt ex partibus paucioribus: inquit modo: in quot enim hoc atqz in que libet accidet. Hoc est dicere/si graue est qd̄ ex numero maiori partium resultat: quotus est ille numerus/vtrum denus: vel vigenus: ⁊ ex qualibus partibus numerus ille est: ⁊ quonam modo definient supple illum numerū: ⁊ illas partes si non volunt fingere: non enim assignabilis

Que Auer. cōmē. 12. est numerus: nec partes. ¶ Auerroes autem in presenti loco exponit/vt diximus: addit tñ esse intelligēdū de cōpōne s̄m q̄titatē: ⁊ nō s̄z q̄litatē: ad differētiā corporum

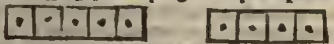
A grauium quę ſm qualitatem componuntur ex materia ⁊ forma:quę non ſunt grauee:nec leues.

Pręterea ⁊ Maius ē v, bū additū. Grauitate maius graue grauius. Sit quare

¶ Pręterea ſi omne grauitate maius graue: eſt grauitate maius:continget ⁊ vnumqđq3 eorum quę indiuiſibilia ſunt:grauitatem habere. Nā ſi puncta quatuor grauitatem hñt. Qđ vo ex pluribus cōſtat q̄ hoc:graui⁹ eſt eo qđ eſt graue:atq3 qđ graui graui⁹ eſt:graue eſſe neceſſe eſt:veluti ēt albo albius eſt album:ſit vt vno puncto maius:grauius erit ablato ęq̄li. Quare pūct⁹ vn⁹ grauitatē hȝ.

B

graue qnq3 pūctoꝝ. graue q̄tuor pūctoꝝ.

A B

Expoſitio. ¶ Scđo cōſutat eandē poſitionē quę dicebat graue eſſe ex plurib⁹ punctis:leue aūt ex pauciorib⁹:⁊ inquit. Pręterea ſi oē grauitate maius graue/ideſt:ſi oē grauius/eſt grauitate maius/ideſt eſt grauius pp grauitatē:veluti oē albius eſt albi⁹ pp albū additū:cōtingit ⁊ vnūqđq3 eoꝝ quę indiuiſibilia ſunt:ex qb⁹ cōſtat corpus:grauitatē habere:deducit enthymema:⁊ inquit. Nam ſi puncta quatuor grauitatē hñt:ex qbus cōſtat q̄titatiue.b.corp⁹. Qđ vo ex plurib⁹ conſtat q̄ hoc:grauius eſt eo qđ eſt graue ideſt eſt grauius ipſo.b.⁊ ipſuȝ ſit.a.ex qnq3 punctis.q̄ſi dicat/⁊ ſi eſt vnū aliud qnq3 punctoꝝ graui⁹ ipſo.b.vȝ. qđ ſit.a.⁊ qđ graui⁹ eſt aliquo graui:neceſſe eſt eſſe graue: veluti albo ēt albius eſt albū:ſi ita hęc oīa ſint:ſit vt corpus qđ eſt vno puncto maius.vȝ.a.grauius erit/ſupple ipſo.b.ablato ęquali.i.qđ eſt graue vno puncto min⁹. Quare punctus vnus grauitatē hȝ:eſt igiť breuiter deductio

C enthymematis.a.eſt grauius ipſo.b.⁊ nō niſi pp vnū punctū:qđ hȝ plus.igiť punctū illud eſt graue:nō.n.poſſet.a. eſſe ipſo.b.graui⁹ in illo vno puncto:niſi punctus ille eēt grauis:nō.n.potuiſſet Ceruus eſſe Caprea maior vno digito:niſi digitus eſſet aliquātus. ¶ Sed occurres:nā calidū.a.eſt calidius ipſo.b.qa ꝯſtat ex plurib⁹ caliditatis gradib⁹:⁊ tñ nullus gradus eſt calidus. Silr ſol eſt calidior Ioue qa cōſtat ex plurib⁹ gradib⁹ lucis:⁊ tñ lux nō eſt calida.igiť nō vȝ.a.eſt graui⁹ ipſo.b.qa cōſtat ex pluribus punctis.igiť puncta ſunt grauia. ¶ Dici pōt φ rō valet ad Platonē:q voluit corpora ſenſibilia/vt grauia ⁊ leuia cōponi ſȝ q̄titatē ex punctis. Nā ſm eū ſequiť graui⁹ eſſe corpus:qđ ex pluribus punctis eſt:⁊ leuius ex pauciorib⁹:quare oē punctū erit graue:q2 ex illis fit graue q̄titatiua cōpoſitione/mō calidū non fit ex gradibus

Dubitatio.

D q̄titatiue:nec ſol ex gradib⁹ lucis:⁊ ideo nihil ad rem.ex his pȝ pma via refellendi poſitionē Platonis.

¶ Pręterea ſi ſuperficies ſolum/vt lineę cōponi poſſunt/abſurdum eſt. nam vt ⁊ linea ad lineam vtroq3 modo ⁊ per longitudinē: ⁊ per latitudinem componitur/eodem modo ⁊ ſuperficiem cum ſuperficie oportet. linea vo componi cum linea pōt:ſi ſm longitudinem ſuperponatur:non ſoluȝ ſi apponatur. At ſi per latitudineȝ etiam componi poſſunt:erit aliquod corpus:quod neq3 eſt elementum:neq3 ex elementis:ſi ſic ſuperficiebus compoſitis componatur.

E ¶ Hactenus de pma via refellēdi opionē Platonis:nūc Ariſto.tranſit ad ſcđaȝ viā:vbi pmo debes ſcire/φ Plato poſuit corpa qnq3 cōponi ex ſupficieb⁹:nā igni pbuit pyramidalē figurā.terrę figurā ſex baſiuȝ. Aeri figuram octo baſiuȝ:aquę figurā.10.baſiuȝ. Celo aūt figuram.12. baſiuȝ. Hanc igiť opionē Ariſ.refellere itendit:⁊ pręmittit diſtinctionē talē:φ ſicut linea duob⁹ modis pōt alteri lineę cōponi:vno mō ſm longitudinē/vt longitudini vni⁹ lineę cōponiť in puncto longitudo alteri⁹ lineę ſiue faciat angulū cū ea ſiue nō. Alio mō ſȝ latitudinē qđ eſt ſm appoſitionē toti⁹ lineę ad totā lineā in via latitudinis:ita ēt ſupficies dupľr pōt ſupficiei cōponi/vno mō ſm pfunditatē vt ſi tota vna ſupficies ſupponať alteri ſupficiei. Alio mō ſm linealē cōtactū/ſiue ꝯſtituāt angulū corporalē:ſiue nō:ex hac diſtinctione vult hic φ Pla-

Expoſitio.

F to voluit ex ſupficiebus fieri qnq3 corpora:q̄ illę componunť ſm profunditatē. Obijcit igiť Ariſtoteles cōtra Platonē:⁊ pmo breuibus innuit illius opioneȝ:⁊ inquit. Si ſupficies ſolū/vt lineę cōponi pñt:ſic φ ex illarū cōpoſitione ſm pfundū reſultent corpa qnq3 pdicta:abſurdū eſt:⁊ deducit illud abſurdū eſſe/pręmittens diſtōneȝ/ vt eligat mēbrū ad mentē Platonis:⁊ ingt. Nam vt ⁊ linea ad lineā vtroq3 mō ⁊ per longitudinē:⁊ per latitudinē cōponiť:eodē ⁊ ſupficiē cū ſupficie opȝ dupľr componi. Explicat de lineis:⁊ ingt. Linea vo cōponi cū linea pōt:ſi ſȝ longitudinē ſuperponať:nō ſolū ſi apponatur.igiť dupľr p appoſitionē:⁊ p ſuperpoſitionē:eodē ſupple mō ⁊ ſupficies componi pñt dupľr.vȝ appoſitione:⁊ ſuppoſitione. Hoc eſt p linealē ꝯtactū:⁊ p pfunditatem. Hac diſtinctione pręmiſſa obijcit ꝯ Platonē eligendo

I membꝝ de quo loquebať in cōpōne ſupficierū:⁊ inquit. At ſi per latitudinē etiā ipſę ſuperficies cōponi poſſunt/

G vt Plato ait.qđ eſt dicere per ſuppoſitionē vnius ad alterū:erit aliqđ corpus:qđ nec eſt elementū:nec ex elementis ideſt miſtū:eſt igiť ratio:ſi ſupficies cōponunt corpora per hoc φ vna alteri ſuperponiť ſm pfunditatē:dabitur corpus:qđ nec eſt elemētū:nec miſtum. Seqť dico illud ſi ſic ſupficieb⁹ cōpoſitis ſm ſuperpoſitionē cōponať corpus ipſum.quaſi dicat ſi ſm Platonem corpora fiunt ex ſupficiebus cōpoſitis ſm ſuperpoſitionē:dabiť corpus aliqđ:qđ nō eſt elementū:nec miſtū. Quā ꝯñtiā nō clare declarāt expoſitores. ¶ Auerroes aūt declarat: q2 ſi ex ſupficieb⁹ ſic p ſuppoſitionē cōpoſitis fieret aliqđ corpus:ſit illud aut octibaſiū:aut ſexbaſiū:aut.12.baſium:aut icocedron vel.10.baſiū:pbo φ nō pōt eſſe elementū:nā nō poſſet eſſe ex ſupficieb⁹ ſic ſuppoſitis/niſi intus eſſet vacuū.aliter illę ſupficies ēt infinitę ſic ſuppoſitę nunq̄ facerēt maius ſm pfundū.opȝ igiť inter illas ſtatui vacua vt reſultet corpus.mō tale nō pōt eſſe cęlū/ nec ignis/nec aliorū aliqđ:cum nullū cōponať ex vacuo/ vt nunc ſupponať:nō pōt igitur illud corpus eſſe elementum:nec etiam miſtum:quia omne miſtum eſt ex elementis:quare vt nullum elementum poteſt ꝯſtare ex vacuo: ſic nec miſtum. Hęc Auerroes/vt puto.

Quę Auer. cōmen.17.

H ¶ Pręterea ſi corpora qdē multitudine ſupficierū grauiora ſūt:vt in Timęo definitum eſt:pȝ ⁊ lineā ⁊ pūctū grauitateȝ hre:pportionabiľr.n.adinuicē ſeſe hñt:vt ēt prius diximus.ſi nāūt nō hoc differūt mō/ſȝ ex eo qa terra qdē eſt graue:ignis aūt leue:erit ⁊ ſupficierum alia qdem grauis:alia aūt leuis:⁊ linearū ſimiľr/⁊ punctorum vtiq3.nam terrę

I superficies grauior erit ꝙ̃ ipsius ignis.

Expositio. ¶ Due possunt esse põnes de cõpositione corporũ sensibiliũ ex sup̱ficieb⁹. Altera que graue simplr nõ concedit: nec leue simplr: ſʒ solũ grauius ⁊ leuius cõparatione, ſm mõ vt in Timeo definit̃ graui⁹ esse: qḋ plurib⁹ cõponitur sup̱ficieb⁹: leuius aũt qḋ paucioribus: ⁊ ꝫ hãc obijcit Aristo. ⁊ inqt. Preterea si corpora qdẽ multitudine sup̱ficierũ grauiora sunt: sic ꝙ nullum sit absolute graue: nec simplr leue: sed cõparatione tñ hoc graui⁹: illud leuius: vt in Timeo definitũ est: pʒ nõ tñ sup̱ficiẽ: sed lineã ⁊ pũctũ grauitatẽ habere. Nam sese hñt ꝓportionabilr ad se inuicẽ: est.n. corp⁹ ex sup̱ficieb⁹: sup̱ficies ex lineis: lineę ex punctis: ⁊ ita vt corpa erunt grauiora multitudie sup̱ficierũ: ⁊ sup̱ficies ẽt erunt grauiores multitudine linearuʒ: ⁊ lineę grauiores multitudie punctorũ: quę rõ docet

K sup̱ficies, lineas, ⁊ puncta oia esse grauia, ſm p̃mã opionẽ. ¶ Altera est opio q̃ ꝯcedit ğue ⁊ leue simplr: vt terrã grauẽ simplr: ⁊ ignẽ leueʒ simplr: cętera aũt intermedia talia in respectu. ⁊ hoc aũt ideo terrã esse simplr grauem: qꝛ cõstat ex sup̱ficieb⁹ simplr grauib⁹: ignẽ aũt simpliciter leuẽ: qꝛ cõstat ex sup̱ficieb⁹ simplr leuib⁹. Nam ſm hãc opinionẽ sicut corporũ sunt alia simplr grauia: alia simpliciter leuia: alia ⁊ grauia ⁊ leuia in respectu: ita quoqʒ sup̱ficierũ alię sunt simplr graues: vt hę ex qbus corpora simplr grauia cõponunt̃: alię simplr leues: vt illę ex qb⁹ simplr leuia corpora ꝯstãt. Alię graues ⁊ leues in respectu: vt illę e qb⁹ elñta media ꝯstabũt: ⁊ ẽt ꝫ hanc opinionẽ obijcit Aristo. ⁊ inqt. Si aũt nõ hoc differunt mõ: sed ex eo ꝙ terra est graue supple simplr: ignis aũt leue supple simplr: erit ⁊ sup̱ficierũ alia qdẽ grauis sim-

L plr: vtpote illa ex qua cõstabit simplr graue. Alia aũt leuis simplr. vʒ. illa ex qua ꝯstat leue simplr: ⁊ ita sequetur vt p̃us eadẽ rõne silr ⁊ linearũ ⁊ punctorum esse supple hęc grauia simplr: illa leuia simplr. Nã sup̱ficies terrę vʒ. ex qua terra cõstat erit grauior: ꝙ̃ sit sup̱ficies ipsius

Quę Auer. com. 14. ignis. Immo erit simplr ğuis sup̱ficies terrę: ⁊ illa ignis simplr leuis: ⁊ sic ſm ambas opiniones sequitur puncta esse grauia. Hoc pacto Auerroes intellexit hunc locum: ⁊ recte exposuit: vt patet.

Quidẽ verbum ſter missum est. Et autem fieri põt. Cõtingit. ¶ Omnino aũt accidit aut aliqñ nullã eẽ magnitudinẽ: aut tolli posse: si similr se hʒ punctuʒ quidẽ ad lineã: linea autẽ ad superficiẽ: ⁊ hęc ad corpus: oia enim si ad inuicẽ resoluantur: in prima resoluentur: quare fieri põt vt puncta sint sola: corpus autem nullum.

Expositio. ¶ Hic ponit̃ tertia vel quarta rõ: ⁊ inqt. Oino ẽt accidit aut aliqñ nullã eẽ magnitudinẽ: aut aliqñ tolli posse oẽʒ magnitudinẽ: sequit̃ supple dico, si silr se hʒ punctũ qdẽ

M ad lineã: linea aũt ad sup̱ficiẽ: ⁊ hęc sup̱ficies ad corpus. deducit aũt ꝯñtiã: ⁊ inquit. Oia.n. si adinuicẽ resoluant̃: in p̃ma resoluent̃: quare fieri põt, vt puncta sint sola. corpus aũt nullũ: qꝛ puncta sũt simplr p̃ma in cõpositione. Et ita corpa ad sup̱ficiẽ resoluent̃: superficies ad lineas: lineę aũt ad puncta: q̃re pũcta possent sola remanere nõ

Quę Auer. cõmen. 14 existente corpore aliquo. ¶ Auerroes aũt inqt. Et si corpora cõponant̃ ex sup̱ficieb⁹: ⁊ sup̱ficies ex lineis: ⁊ lineę ex punctis: necesse est vt aliquo tp̃e nõ inueniat̃ corpus oino: p̱bat ipse hoc: ꝓpter dissolutionẽ corporũ omniũ in nõ corporea. s. in sup̱ficies, ⁊ lineas, ⁊ puncta. nã in illo tẽpore erant oia corpa dissoluta in ea ex qbus cõponũtur: neqʒ inuenit̃ aliqḋ corp⁹ dissoluẽdũ in ea: ex qb⁹ cõponit̃: qꝛ oia corpa sunt dissoluta. Ecce ꝙ Auer. deducit

N Arist. ꝯñtiã hoc pacto: oẽ cõpositũ resolubile in aliqua: erit aliqñ ad illa resolutũ: oẽ corpus est cõpositũ ex punctis: qꝛ ex superficiebus: ⁊ superficies ex lineis: ⁊ lineę ex punctis. igit̃ aliqñ oẽ corpus erit resolutũ ad puncta: q̃re sequit̃ tũc solũ esse puncta: ⁊ nullũ corp⁹ esse. Hęc Auerroes de ꝯñtia. ¶ Sed ꝫ hanc deductionẽ sunt dubitatio

Dubiũ. nes: nã mistũ cõponit̃ ex elñtis: ⁊ tñ non sequit̃ aliquando esse elñta sola: ⁊ nullũ mistũ. Preterea elementuʒ est ex mã ⁊ forma: ⁊ tñ nõ sequit̃ aliquãdo esse mãm ⁊ for-

Sol. Auer. mã: ⁊ nullũ elementum. ¶ R̃ñdet Auerroes ⁊ vult hoc impossibile sequi eos qui faciunt generationẽ ex nõ corpore: ⁊ corruptionẽ in nõ corpus. vt Platonici. qui autẽ ponit ꝙ corpus generet̃ ex alio corpore: ⁊ corrumpit̃ in aliud corpus: vt ait Aristoteles. nõ cõtingit ei vt aliquod tempus veniat: in quo nullũ erit corpus: quã relinquit in posterũ declarandã: ⁊ sic velle videt̃ Auerroes ꝯñtiam valere de cõpositione quãtitatiua. qua Plato ait: corpa

O cõponi ex punctis. Nam omne compositũ ex aliquibus compositione quãtitatiua, resoluet̃ aliqñ ad illa. modo nec mistũ fit ex elemẽtis cõpositione quãtitatiua: nec elementum ex mã ⁊ forma: ⁊ sic nec mistũ aliqñ resoluetur ad elementa: nec elementũ ad mãm ⁊ formã, taliter vt sola sint elemẽta: vel mã ⁊ forma solę: ⁊ nihil aliud. ¶ Sʒ

Dubi. ꝯtra Sol. Auer. adhuc dubito ꝯtra solõnẽ Auer. qꝛ totus mundus fit ex qnqʒ corporibus cõpositione quãtitatiua: ⁊ aial ex mẽbris cõpositione quãtitatiua: ⁊ tñ partes mundi nõ erũt aliqñ: ⁊ mũdus erit corruptus. silr nec mẽbra erũt aliqñ

Quę expositor. absqʒ aiali. ¶ Melius igit̃ expositor auctoritate Simplicij R̃ñdet: ꝙ qui ponit mistũ fieri ex elementis bene põt dicere necessitatẽ mistionis: nam miscibilia subduntur motibus cęlorũ: qui necessario ſm Aristotelẽ operãtur mistionẽ. Puncta aũt cum sint simplr indiuisibilia:

P non supponunt̃ cęlestibus motibus: ⁊ sic non pñt cęli in punctis ipsis inferre necessitatẽ mistionis: sunt eniʒ ipsa indiuisibilia non idonea mistioni: nec apta subdi cęlis: ⁊ sic ad formã dici põt, omne cõpositum vi suę naturę posse resolui aliqñ ad illa: ex qbus componit̃: vt mistum ad elementa. ⁊ elementũ ad mãm ⁊ formã: ⁊ aial ad mẽbra: ⁊ mundus ad quinqʒ corpora: qm̃ omne cõpositũ vi suę naturę est resolubile ad ea ex qbus cõponit̃. Uerũ necessitate motoris extrinseci nullũ horũ põt esse aliqñ resolutũ ad ea: ex qbus est: ita vt sola illa sint. Nam cęluʒ qḋ est motor necessario agit mistionẽ misti ex elementis: cõpositionẽ elemẽti ex materia ⁊ forma: quare lʒ necessitate intrinseca omne cõpositũ sit aliqñ resolubile ad partes ex quibus est: necessitate tñ extrinseca nõ oẽ cõpositum est taliter resolubile: vt aliqñ solę partes sint. At ſʒ Platonẽ qui ponit corpora componi ex punctis opʒ dicere duplici necessitate esse aliqñ puncta, ⁊ nullũ corp⁹, intrinseca qdem: qꝛ omne cõpositũ per vim suę naturę est re-

Q solubile ad ea: ex qbus est. extrinseca vero: qꝛ puncta nõ subduntur cęlestiũ actioni: ⁊ hęc solõ Simplicij ⁊ expositoris est optima: vt mihi videt̃. ¶ Et hãc solõnẽ Auer. fortasse olfecit in fine pñtis cõmẽti: dum ait: ⁊ hoc qḋ dicit est necessariũ eis: qm̃ non est dissolutio corporis in specie in aliquo tẽpore cũ corruptione suorũ indiuiduorum ſm hanc opinionẽ, nisi mõ accidẽtali. nã qui ponit corpus ex punctis fieri: ponit cõpositionẽ hanc fieri per accidens. nõ per se: ⁊ ita possẽ est vt aliquãdo nõ inueniatur corpus ſm speciem: qꝛ qḋ est per accidẽs potest nõ esse: Imo de necessitate, omne per accñs aliqñ erit. at cuʒ posuerimus ſm Aristo. ꝙ gñatio corporum est ex corpore per se: ⁊ intrinsece: ⁊ extrinsece: tunc cõtinuatio ⁊ ꝑpetuitas corporis in spẽ est essentialis ⁊ p̱ se: in indiuiduo est accñtalis. Ecce ꝙ Auer. velle vĩ duplicẽ esse cõpõnẽ

A alicuius ex aliquib⁹ p accñs, vt qñ cóponit̃ aliqđ totuz ex partibus p accñs. vz. caput ex capillis: ꝛ p se: vt est cópositio elñti ex mã ꝛ forma: ꝛ mixti ex elñtis: tũc vult ꝙ oẽ cópositũ ex aliqbus per accñs aliqñ resoluet̃ ad illa: ita vt illa sint: ꝛ ipm nõ sit: nec in specie: nec in numero. compositũ aũt alicui⁹ ex aliqb⁹ p se, nõ opz vt talr resolnatur ad illa ex quibus est: vt illa sint: ꝛ ipsum non sit in specie: nec in numero: ꝛ sic videt̃ Auer. quasi aliter ridere: volens ꝙ cópositio corporuz ex punctis sit p accñs: ꝛ corporũ mixtorum ex elñtis: ꝛ elñti ex mã ꝛ forma: ꝛ vlr corpoꝝ ex corporibus sit p se. Tu ℏo cõsidera qꝛ fortasse hęc solutio Auerrois scđa est ficta: nõ enim ꝯstat sic eẽ ad mẽtẽ Platonis: ꝛ iõ cũ Simplicio ꝛ expositore sentirẽ.

B ❡ Pręterea etiam si tempus simil'r se hz: tolletur aliquando: aut tolli potest: ipsum enim nunc indiuisibile est, vt punctum lineę.

Expositio. ❡ Quinto arguit: ꝛ inquit. Pręterea ẽt si tps se hz simil'r ad ipsa nunc: vt linea ad puncta: ita vt tẽpus cóponat̃ ex ipsis nũc: vt linea cóponit̃ ex punctis: tẽpus itaqz tollet̃ aliqñ: aut saltẽ tolli põt p resolõnẽ factam ad ipsa nunc. ꝛ cãz ꝯñtię assignat: ꝛ inqt. Ipsũz. n. nũc indiuisibile est: vt punctũz lineę. Quare vt linea resoluit̃ ad ipsa puncta indiuisibilia: ita tps ad ipsa nũc.

Quę Auer. cómen. 15. ❡ Auerroes aũt facit vnũ syllm pmo: ꝛ inquit. Et si instantia in tẽpore sunt similia punctis in lineis. lineę aũt cóponunt̃ ex punctis. igit̃ tps ex instãtibus. hic est syll's: tũc infert: ꝛ cum ita sit: necesse est, vt in aliqua hora sit: in qua tẽpus nõ sit: qđ est ĩpõle: ꝛ hoc ostendit: qꝛ in aliqua hora non esse tẽpus implicat

C ꝯtradictionẽ: qꝛ ponens hunc sermonẽ negat ꝛ affirmat tẽpus esse insit̃. nã ꝯtingit vt sit tẽpus aliqđ: in quo nõ sit tps: ꝛ ita erit tẽpus: ꝛ nõ erit. ❡ Deinde Auerroes ostendit ꝯñtiã valere: qꝛ si ponat̃ tẽpus cópositũ ex instãtib⁹: vt cópositę sunt lineę ex punctis: opz dicere tempus resolui ad ipsa instãtia: vt linea ad puncta resoluit̃. naz oĩs cópositio resoluit̃ ad illa: ex qb⁹ est: vel saltẽ de pol̃i ad illa resolui põt: dico de pol̃i: si nõ ꝯcedit̃ de inesse. Verũ (vt dicit) si cõcedit̃ tps resolui posse de possibili ad ipsa nunc: sequit̃ aliqñ fore resolutũ: qꝛ oẽ pol̃e necessario aliquando ponet̃ in esse. verum de his alibi.

❡ Idem autem ꝛ his accidit: qui cęluz ex numeris cóponunt. Quidã eniz ex numeris naturã cõstituunt: vt ꝛ pithagoricorũ nõ nulli. Nã corpora qđẽ physica grauitatem atqz leuitatẽ habere vident̃. Vnitates aũt neqz corpus facere cópositę pñt: neqz grauitatẽ hẽ.

Expositio. ❡ Nunc quasi p viã ꝯñtię atqz corollarie opiones pithagoricoꝝ refellit: ꝛ pmo ꝓponit grãtim illius opionis errorẽ: ꝛ inqt. Idẽ aũt absurdũ ꝛ his accidit: qui cęlum ex

D numeris cóponunt. Deinde positionẽ eorũ breuibus tãgit: ꝛ inqt. Quidã. n. ex numeris nãm cõstituũt hoc cęluz: ꝛ oẽ cópositũ nãle: vt mixta: ꝛ elñta, vt ꝛ pithagoricoruz nõ nulli. Vltimo qꝛ dixerat idẽ absurdũ sequi hãc positionẽ: explicat specialim illud: ꝛ inqt. Et supple tñ idem absurdũ sequit̃: nã corpora qdez physica grauitatẽ atqz leuitatẽ habere vident̃. est igit̃ maior, corp⁹ physicũ est graue aut leue. Deinde dat ill' ꝯclõnẽ: ꝛ minorem: ꝛ inqt. vnitates aũt neqz corp⁹ facere cópositę pñt: ꝛ hęc est cóclusio: neqz grauitatẽ hẽ: ꝛ hęc est minor. Vñ põt totus syll's esse, oẽ corpus graue est ex grauib⁹: ꝛ oẽ corp⁹ leue est ex leuibus. elñta ꝛ mixta sunt oĩa aut leuia aut grauia. igit̃ elñta ꝛ mixta cóponent̃ ex grauib⁹. Vltra, oẽ elñtuz aut mixtũ cõstat ex grauib⁹. numeri nõ sunt graues: nec leues: veluti nec vnitates. igit̃ nec elñtũ nec mixtuz põt

esse ex numeris: nec ex vnitatibus. Hęc est tota ratio. E

❡ Aduerte ꝙ codicib⁹ aliqb⁹ reperit̃ epilogus: vt expositor habebat: in nostris ℏo in codicib⁹ gręcis nõ legit̃ ipsuz. ❡ Quo ℏo ad ℏba attinet, Auer. ponderat verbuz nãm: ꝛ dixit ꝙ qdã nãm ꝯstituunt ex nũeris: nã sunt duę põnes: vna voluit corpora nãlia cóponi ex numeris: vt pithagoreoꝝ nõ nulli: ꝛ isti per nãm intelligunt corpora nãlia. Alij (vt Plato) dixerũt formas. i. ideas intelligentiam. i. deũ, seu aĩam mũdi: ꝛ aĩam nostrã cóponi ex nũeris: qꝛ dixerũt aĩam esse numerũ seipsuz mouentẽ. Arist. igit̃ obijcit ꝯ dicẽtes nãz esse factã ex nũeris: qꝛ ad illos sequit̃ vnitates eẽ graues aut leues: eo qꝛ corpa nãlia sunt aut grauia aut leuia: ꝛ nõ ꝯ eos q dixerũt aĩam factaz ex numeris. nõ enim sequit̃ vnitates esse graues: vel leues: si aĩa sit ex numeris: qꝛ aĩa nec est grauis nec leuis: ꝛ sic pz cur dixit nãm. Hęc Auer. Quę Auer. cómen. 16.

❡ Pręterea. Auerroes. ꝯ. 17. laborat pmo circa quorũdã ℏborũ interpretationẽ. Vbi debes scire ꝙ in arabicis codicib⁹ reperiebat̃ duplex textus: vnus erat. Neqz punct⁹: neqz vnitas hz soliditatẽ: aut grauitatẽ oĩno. Et hic textus apud eũ nõ hz dubõnẽ. nã clare pz vnitatẽ nõ hẽe grauitatẽ: nec soliditatẽ in cõtinuo. sil'r nec punctus. ❡ Alius textus erat. Neqz punctus: neqz vnitas hz soliditatẽ aut actionẽ oĩno. Et tunc Auerroes laborat super ℏbũ actionẽ: ꝛ ait per actionem debere intelligi cõe actioni ꝛ passioni: quę a formis nãlibus ꝓficiscunt̃. Nã qui corpa cóponit ex supficieb⁹: aut ex punctis: nõ põt assignare cãm: qua actiones ꝛ passiones corpoꝝ nãliũ differũt: nã oẽs superficies: ꝛ oĩa pũcta sunt eiusdẽ rõnis. igit̃ substãtię corpoꝝ oium erunt eiusdẽ rõnis: ꝛ ita actiones ꝛ passiones nõ differũt. Pręterea est necesse ponere actiones ꝛ passiones existere in superficieb⁹ ꝛ vnitatib⁹ siue punctis: ex qbus sunt corpora: aut opz ponere corpa physica nõ cóponi ex his. aut opz dicere tales actiones atqz passiones nõ esse in corporibus. Quę Auer. cómen. 17. F

Et cõfirmat hęc Democriti auctoritate: qui cũz posuerit physica corpora fieri ex atomis: dixit res tribus modis differre tñ. videlz. ordine atomorum: figura atomoꝝ: ꝛ situ illoꝝ: vt in lib. de gñõne dictuz est. mõ Democritus ita dicẽs cũ difficultate potuit assignare alias drĩas sensibiles: quę apparẽt ex gustu, colore, ꝛ tactu, ꝓpea coactus fuit dicere tales drĩas eẽ fm apparentiã: ꝛ nõ fm veritatez. at q corpa cóponũt ex supficieb⁹ nõ pñt assignare ex illis drĩaz: qua differũt corpa: ꝓpea Aris. ꝓposuit in libro de gñõne Democritũ Platoni. G

❡ Pręterea est alius error in opione Platonis, qꝛ ea data res mathematicę erũt pn⁹ rerũ nãliũ. at Democritici pñt reruz nãliũ assignare saltẽ pn⁹ nãlia: vel ꝓpinqua nãlib⁹. Et sic meli⁹ dicit Democritus. lz (vt dicit Auer.) vterqz erret: vt in lib. ꝺ gñatione visum est. Hęc Auer. ait quo ad textus expõnem. Quę (vt mihi vr̃) nulla sunt ad textuz. Cũz in nostris codicibus nullus illorũ textuũ reperiatur.

Auerro. tñ parte illa, Themistius aũt, digredit̃ circa opionẽ Platonis: ꝛ disputat cũ Themistio: ꝛ p̃ narrat qđ Themistius ait de ꝯdictionib⁹ Ari. ꝛ inquit. Themistius autẽ in hoc loco sui lib. dixit defendendo Platonem, ꝛ quasi cõtradicendo Aris. hęc verba vz: qua de causa igitur fuit iste sermo Arist. cõtradicens fm existimationẽ dicentibus corpora ex superficiebus fieri: nõ est facile ad intelligendũ, nisi aliquis vellet esse iniustus dicendo supple, ꝙ facile est intelligere has contradictiones valere. Hęc Themistij verba Auerro. exponens inquit. Idest ꝙ omnes istę cõtradictiones quas induxit Aristo. nõ potest homo cõcedere eas esse cõtradictiones nisi voluerimus impugnare sustinentes hanc opinionẽ supple Platonis. q. d. Tũc opz dicere has ꝯdi- Digressio Auerro. H

I ctiones esse validas: qm̄ volumus dicere opinionē Pla-
tonis esse falsā: qḋ qdē est iniustū. ¶ Deinde Themi.
quasi deridēdo Aris. ait, nō esse Platoni ↄ̄dicendū nisi
intelligat̄ intentio sui sermonis: nā vt scribit in Timeo:
Anaxagoras dixit Socrati, si tua ↄcl'o ↄtra me esset ſm
intellectū nec intentionis: vere ↄcluderet̄ mihi: cū aūt
tu nō intelligis itentionē mei sermonis: nō reputo mihi
ↄcludi: in qb⁹ verbis Themistius innuit Aris. nō recte
Platoni ↄtradixisse: q2 nō intellexit itentionē ei⁹ sermo-
nis: ⁊ sic Themistius derisit Aris. ¶ Tertio Auer. intro-
ducit Themi. dicentē q Plato nō dixit lineā cōponi ex
punctis: nec supficiē ex lineis. Immo nec seq ad suū ser-
monē: q2 lz velit corpa ex supficieb⁹ cōponi: nō dicit li-
neā ex punctis: nec supficiē ex lineis ↄstitui: nec sequit̄ si
K corpus cōponit̄ ex supficieb⁹: q linea cōponat̄ ex pun-
ctis: ⁊ q supficies cōponat̄ ex lineis. ¶ Deinde. 4. assi-
gnat cām quare hoc nō sequit̄: ⁊ ait, supficies posse cōpo
ni inuicē dupl'r: aut ſm lineā. vz. applicādo vnā supficiē
alteri lineal'r. Aut ſm latitudinē ⁊ suppōnē: vt ponendo
vnā supficiē sup aliā donec resultet altum ⁊ ↄfundū qḋ
dā. sil'r ēt cōpositio lineaꝝ cū lineis est duplex ſm lineā
applicādo lineā linee ſm longū siue faciant angulū: siue
nō faciant: ⁊ ſm latitudinē imaginādo q vna iuxta aliā
ponat̄ donec faciat supficiē: tūc dicit q qn̄ dī lineā eē ex
punctis: ⁊ supficiē ex lineis nō est intelligendū nisi ſz ap
plicationē. vz. applicando punctū puncto donec resultet
linea: ⁊ applicādo ſm latitudinē lineā linee donec resul-
tet supficies. mō apud Platonē corpora sunt ex supficie
bus nō ſm applicationē in ↄfundū: sed ſm lineā. i. appli
cationē supficiei ad supficiē in lōgū: ⁊ ppea ait, quo mō
igit̄ sequit̄ vt linea fiat ex punctis: cū modus cōpositio-
L nis sit diuersus ab altero: est igit̄ nō cōpositio q̄ linea cō-
poneret̄ ex punctis: ⁊ supficies ex lineis differt a cōposi-
tione: qua Plato dicit corpora fieri ex supficieb⁹. igitur
ex vno ↄcesso nō sequit̄ aliud fore ↄcedendū: ⁊ ita dato
q corpora fiant ex supficiebus: nō pp hoc sequit̄ lineā
fieri ex punctis: vel supficiē fieri ex lineis. ex his velle vī
Them. q Plato ↄcessit corpa cōponi ex supficieb⁹ cō-
positione ſm ↄfundū: q2 ponēdo aliā super aliā resultat
corpus: nō tñ cōcessit lineā ex punctis cōponi: ⁊ supficiē
ex lineis: ⁊ tota cā est: q2 iste cōpositiones sūt ipermiste:
⁊ vna nō sequit̄ ad aliā. Nā quouis mō cōponant̄ cor-
pora ex supficiebus nō sequit̄ lineas aliqua cōpositione
cōponi ex punctis: vel supficies ex lineis. ¶ Deinde se-
quit̄ illa ps cōmē. Et vlr nō est inopinabile. Ubi Auer.
inducit Themistiū ponētē motiuū Platonis: quo Pla-
to mouebat̄ ad dōm corpora sensibilia fieri ex supficie-
bus: ⁊ breuiter motiuū erat: q2 supficies est pma forma
corporū: que pmitus materie pme inest. que ratio docet
oia sensibilia corpa esse ex illa constituta. Unā ait, tres di-
M mensiones esse pmā materie formā: quā cetere qualita-
tes sequunt̄: ⁊ in qua reperit̄ figura quedā corporea: ha-
rū dimensionū pmū est supficies, que est ante figuras re
ctangulas: ⁊ ante qualitates dictas. Quare si supficies est
res pma dimēsionū: vī quasi forma pma oium corporū
sensibilium: ⁊ per ↄñs oia corpa sensibilia cōstitui ex illa
tanq̄ ex pma forma: iuxta hec pz hūc ordinē esse apud
Themistiū: q pmo sunt dimensiones in mā. Scdo su-
perficies, vt terminus illarū. Tertio qualitates sensibi-
les. ¶ Ex quo sequit̄ supficiē pcedere corpus sensibile:
q2 nō dī corpus sensibile, nisi vt includit qualitates sen-
sibiles. cū igit̄ supficies precedat q̄litates illas: vī prece-
dere corpus, vt sensibile: ⁊ ita supficies vī pª forma mãe:
quare oia sensibilia corpora erunt ex illa substātialiter.
¶ Obijcit aūt sibi Themistius: q2 superficies illa pōt

cōsiderari, vt figura: ⁊ vt quātitas. mō vt figura est forā N
mãe: ⁊ nō vt quātitas. Immo vt quātitas hz rōnē poten
tie, ⁊ mãe: quare supficies est forma, vt figura: sed vt figu
ra nō precedit corpus sensibile: qm̄ corpus sensibile est
subam: figura est q̄litas: que est post subam: ⁊ ita supficies,
vt forma nō precedit corp⁹ sensibile. ¶ Scdo obijcit: q2
Plato velle vī forte pmo q corpora sint ex superficieb⁹
ſm applicationē vnius super aliā: postea mutat̄: ⁊ vult
q corpora sint ex superficieb⁹ ſm cōpositionē: ⁊ ita Pla
to vī dupl'r errare: pº, q2 in opione nō videt̄ vniformis:
sed varius. Scdo errat q illud corpus qḋ est ex supficie
bus per lineas terminatū: nō est infinitū: idest cōtinuum
diuisibile in infinitū: nec est corporeū solidū p supficies:
q2 superficies sic cōposite nunq̄ reddunt corporeū soli-
dū. ¶ Rñdet Themistius. ⁊ inqt. Debent igit̄ ↄscruta- O
ri qd erat hui⁹ phi intentio: ⁊ nō accusare eū: quasi velit
dubitationes has ↄficisci ex malo intellectu opinionis
Platonis: ⁊ tñ ipse non explicat Platonis intellectum.
¶ Deinde sequit̄ illa pars cōmen. Hoc igitur qḋ dixit:
vbi Auerroes exponit q̄dā dicta Themistij: ⁊ sunt duo
dicta. pmum quid Themistius velit per compositionē
corporis ex superficiebus ſm lineam: ⁊ dicit q intendit
cōpositionē superficiei cum superficie quatenus cōcur-
runt sup vnā lineā nō ſz rectū: sed vt oblique ↄtinuant̄:
mō quo dicūt mathematici superficies facere corp⁹ ico-
cendron: vel octibasiū: vel id gen⁹. Scdm est qd intelli-
git p pmā formā existentē in pma mã: quā cōsequuntur
alie qualitates: ⁊ rñdet Auer. q per formā eiusmodi itel
ligit dimensionē terminatā: vñ pma forma: supficies: ⁊
dimensio terminata idē est. Nā dimensio terminata ac-
cipit̄ in definitione corpis existentis in pma mã: ⁊ ēt est
prior figura ipsa: ⁊ in figure definitione posita: nā dī figu
rā corporis cōtineri a supficie vel supficieb⁹. dī ēt corp⁹ P
esse: qḋ superficie claudit̄: ⁊ ita vī supficies pª forā post
dimensionē interminatā: tū q2 pcedit corpus ipsū figu
ratū: tum q2 precedit qualitates: ⁊ notanter dixit: q2 pre-
cedit corpus ipsū figuratū: q2 nō precedit corpus inter-
minatū: qḋ dī dimensio in potētia. ¶ Qḋ supficies ter-
minantes corpus sint priores trib⁹ dimensionib⁹ que sunt
de definitione corporis: ↄbat pmo, q2 tres dimensiones
nō pñt esse in mã actu: nisi vt finita est mã: ⁊ nō est fini-
ta nisi pp superficies. igit̄ superficies sunt priores trina di
mensione. Scdo, q2 posita superficie in mã ponit̄ dimē-
sio interminata: ⁊ illa remota remouet̄ ēt dimensio. igit̄
supficies est prior trina dimensione: ⁊ corpore: ⁊ ita sequi
tur superficiē esse pmā formā: ex qua cōponant̄ corpa: ⁊
he rōnes ↄbant nō solū supficiē esse priorē corpore figu
rato: sed corpe simpl'r: q2 est prior dimensione trina: que
ponit̄ in definitione corpis simpl'r. Preterea dicit q su-
perficies est prior oīb⁹ figuris: q2 est prior figuris rectā- Q
gulis que sūt oium figurarū pme: ⁊ oīb⁹ modis. i. superfi-
cieb⁹ sunt priores ipse supficies: q2 supficies pcedit oēm
spēm supficiei figurate. Ex his vult hic supficiē esse pri
mā formā simpl'r: q2 precedit corp⁹ simpl'r: cui⁹ suba est
trina dimensio: nā precedit trinā dimensionē: vult etiā
esse primā ſm qd: q2 precedit figuraꝝ: ⁊ ita precedit cor-
pus, vt figuratū: ⁊ hec duo Auer. de itentione Themistij
hucusq3 ↄbauit. ¶ Et ex his pz motiuū Platonis q cor
pora sensibilia sint ex superficieb⁹: nam ex pma forma: ⁊
pma mã resultat corp⁹ simpl'r ⁊ corp⁹ figuratū: supficies
est pma forma. igit̄ ex supficie fit corpus simpl'r: ⁊ corp⁹
figuratū: dico fit corpus ex superficie vera compositiōe
ex partibus ſm qualitatem: q2 supficies est forma pma.
Hec est vna Themistij expō circa intētionē Platonis:
vult enim Platonem velle corpora fieri ex superficie ⁊
materia

A materia: quia superficies est prima materie forma: et ita vult corpora fieri ex superficie compositione qualitatiua: et non quantitatiua. ¶ Deinde sequitur illa pars. Et cum Them. vbi inducit Them. dubitatem aduersus opinionem: et dicta Pla. et primo epilogat breuiter motiuum pro opinione Plato. continuando se ad sequentia: secunda ibi. Et dixit. sed inquantum exequitur prima pars patet. In secunda probat quod corpus est prius superficie: quia vt tangebatur: superficies est figura: et corpus simpliciter est prius figura: et hec est prima dubitatio. ¶ Secunda ponitur ibi. posset aliquis opinari: que talis est: quia posset dici Plat. per compositionem corporis ex superficiebus intellexisse compositionem quantitatiuam: et non qualitatiuam: quia locutus est de compositione secundum suppositionem: que est species compositionis quantitatiue. ¶ Tertia ponitur ibi: Deinde induxit. que talis est: quia non videtur superficies prima materie forma: sed vltima: nam dimensio terminata est vltima forma materie. modo superficies est
B dimensio terminata. ¶ Quarta ponitur ibi. Et impossibile est. Que talis est: concesso quod corpora componantur ex superficiebus compositione suppositionis: vt Pla. prima fronte sentire videtur: sequitur vt illud quod est inter superficies: non sit solidum: neque infinitum .i. continuum diuisibile in infinitum: Immo contingit vt illud quod terminatur per superficies circum circa: sit vacuum: non enim potest dici esse superficiebus plenum: quia superficies addita superficiei nunquam facit maius corpus: nec minus: nec dici potest illud esse infinitum .i. continuum diuisibile in infinitum: quia superficies superposita superficiei nunquam continuabitur: quare illud erit actu aut vacuum: aut quoddam ex superficiebus aggregatum non faciens maius in corporeitate. ¶ Deinde sequitur illa pars. Et hoc quod dixit. vbi Auer. comparat dubitationes contra Plato. rationibus pro Pla. et ait has dubitationes contra Platonem non esse leues:
C nec minores rationibus pro Platone: signum autem est: quia postea in fine ipsemet Them. ait opinionem Platonis non esse adhuc intellectam. ¶ Deinde sequitur illa pars. Dicamus igitur nos. vbi Auerro. contradicit Them. per quatuor rationes: prima est. quod Plato non nouit materiam: igitur per compositionem corporum ex superficiebus: non potuit intelligere compositionem corporum ex materia et superficie. ¶ Deinde cum dicit. Et ideo cum dicit: ponit secundam rationem: que talis est. Arist. non debuit exponere: quod clarum est: modo clare Pla. ait corpora componi ex superficiebus secundum suppositionem ad euitandum vacuum: igitur non debuit exponere intentionem eius: nam non potuit dicere nisi corpora componi ex superficiebus more mathematico: per interpositionem vacui. deinde cum dicit. Et etiam si concesserimus. ponit tertiam rationem: que talis est: nam si corpora sensibilia sunt ex materia et superficie: superficies erit loco forme: et ita sequitur aliam superficiem esse grauitatis: aliam leuitatis causam: velut forma est causa grauitatis
D vel leuitatis. quod est falsum: nam omnes superficies sunt eiusdem rationis: et ita si vna est causa grauitatis: omnes erunt illius cause. ¶ Deinde cum dicit. et etiam contingeret. ponit quartam rationem: que talis est: quod si corpora sensibilia componuntur ex materia et superficie: tunc superficies erit substantia: deducitur primo: quia prius substantia est substantia. modo superficies est prior corpore: quod est substantia (vt dixit Them.) igitur superficies est substantia. Secundo: quia partes substantie sunt substantie. modo materia et superficies sunt partes corporis: quod est substantia: igitur sunt digniores. vt sint substantie. istud secundo consequens est falsum: quia superficies est forma corporis mathematici: quod non est substantia. ¶ Deinde sequitur vltima pars con. ibi. Et causa quod superficies. Vbi Auer. soluit motiuum Them. pro positione Plato. et breuiter innuit esse negandum antecedens: non enim superficies est prima forma materie: et ad rationem respondet quod superficies non inest materie: nisi quia forme elementorum coeternaliter existunt in illa. videlicet grauitas: leuitas: et cetere id genus: et sic superficies non inest materie primitus. sed quia hec res expositionem longam: remisit se ad alium locum. videlicet lib. de substantia orbis. ¶ Ex his clare constat Auer. posuisse dimensionem interminatam materie coeternam: ait enim superficiem sequi formas elementorum. preterea dicit substantiam prius esse substantia. Verum de his in libro de substantia orbis. ¶ Animaduersione dignum tripliciter de Pla. opinione alias non sensisse: vna enim interpretatio fuit Plato. voluisse corpora fieri ex superficiebus per suppositionem imaginando plures superficies superpositas reddere corpus: et hic sensus est Arist. de illa positione: quem ipse reprobat vbique: quia non potest euitare vacuum: et propter alias rationes. ¶ Secunda interpretatio est: quod cum Pla. valde in mathematicis versaretur: assuetus in illis omnia more mathematico tradidit: ideo voluit corpora fieri ex superficiebus per defluxum: quia mathematici dicunt punctum motum facere lineam: quia de puncto ad punctum licet rectam lineam ducere. Similiter lineam motam facere superficiem: quia de linea ad lineam licet superficiem ducere: ita Pla. autumat superficiem motam de imo ad altum: vel de alto ad imum facere corpus: quare corpora fiunt ex superficiebus secundum imaginationem mathematicam: que licet concedantur more mathematicorum: tamen physice Pla. non concederet. ¶ Tertia interpretatio est: quod Pla. loquitur mathematice: sed sentit physice. mathematicus enim cum consideret solam formam: non solam quantitatem contemplatur: quam credit esse formam: imo solam formam. Quare mathematice superficies est dicenda forma: et tanto magis quam quantitas: quanto ipsa est terminata: ideo secundum rationes mathematicas corpora non fiunt nisi ex superficiebus: ecce quomodo verba sunt mathematica: sensus autem est physicus: quia ipse per superficiem intelligit formam substantialem corporis: verbi gratia: per superficiem ignis intelligit formam ignis: per superficiem aque formam aque: et in ceteris id genus. Quando igitur Pla. corpora ait fieri ex superficiebus: voluit dicere corpora fieri ex suis formis principaliter: quatenus secundum ipsum materia aut nihil est: aut prope nihil: et ita velle videtur corpora esse principaliter a superficiebus .i. a suis formis: quatenus totum esse corporum est a formis. Que interpretatio si est ad mentem Platonis: recte ipse sentit: si autem aliter intelligeret: vt sibi imponit discipulus. videlicet Aristo. opinio eius falsa est: et recte eum refellit Arist. Hec mihi occurrunt de opinione Platonis.

¶ Quod autem necessarium sit corporibus simplicibus omnibus natura motum aliquem inesse: ex his perspicuum est. Nam cum moueri videantur: vi necesse est ipsa moueri: si proprium motum non habent. vi autem et preter naturam idem est. At si preter naturam est motus aliquis: et secundum naturam necesse est esse preter quem ille est. et si multi hi sunt: qui preter naturam sunt: vnum esse qui secundum naturam est: necesse est. nam secundum naturam quidem simpliciter est. preter naturam autem vnumquodque plures habet.

¶ Secundum expositores inquirit nunc an corpora naturalia habeant motus naturales. et hoc proponit dicens: quod autem necessarium sit corporibus simplicibus omnibus aliquem motum inesse secundum

Margin notes: E; Que Aui. de dimensione interminata; Que de Plato. opinione; F; G; H; Moueri] Mota; Ipsa] Verbum additum est.; Ille] Ipse; Expositio

I naturã:ex his supple:que dicentur:ꝑspicuũ erit.De ne
Que Auer cessitate autẽ ꝑsentis intentiõis.¶ Auerroes vult ꝑ
ro.cõ.18. sentẽ intentionẽ necessariã esse ad demonstrationẽ fa
ctã paulo ante cõtra Pla.q2 in ea accepit omne corpus
qd recte mouet:esse graue aut leue.modo hec ꝓpositio
non põt demonstrari nisi declaret omne corpus nãle
habere motũ nãlem:τ hac necessitate Aristo.transit ad
hanc rem.¶ Alij voluerunt Aristo.transisse ad hãc in
tentionẽ:q2 quidã in illa errauerũt:vt.vz.veritas que
siti appareat.¶ Melius aũt dico hanc intentionẽ esse
inductam:q2 Aristo.est pertractaturus q gravitas τ le
uitas sunt principia motuũ naturaliũ:quam rẽ non po
test declarare nisi ꝑcaccipiat τ declaret id:qd nunc ꝓ
posuit.Accedit adhec q quidam errauerunt in hac re:
τ ideo quasi obiter remouet errorẽ eoꝝ.¶ Quo ad
verba attinet:debes scire q Aristo.expressit corpa sim
plicia:q2 idem est iudiciũ de corporibus mistis: omne
K enim mistũ mouet ab elemẽto ꝑdominante:τ ideo si
cuilibet corpi simplici cõpetit motus naturalis:cuilibet
etiã corpori misto cõpetit:quoniã mouetur a ꝑdominã
te elemento.Hec de intentione.¶ Postea ꝓbat qd di
xerat:τ inquit.nam cũ moueri videant:sensu enĩ cõstat
elementa moueri:si ꝓpriũ naturalẽ motũ non habẽt:
vi necesse est ipsa moueri.est igit cõsequentia:elemẽta
videntur sensibus moueri:τ non ꝓprio naturali motu:
igitur vi necesse est ipsa moueri:omne eniz corpus phy
sicũ qd mouetur aut natura:aut ꝑter naturã mouet.
vi autẽ τ ꝑter naturã idem est.quare si omne qd mo
uetur:mouetur aut natura:aut ꝑter naturã:necesse est
vt omne moueat aut vi:aut naturali ꝓprioq3 motu.Ul
tra ꝓcedit:τ inquit.at si ꝑter naturã est motus aliquis
supple eis cõpetens:τ sm naturã necesse est esse cui ꝑe
ter quẽ ille est.quare si simplicia corpa mouentur mo
tu ꝑter naturã:oportet ea moueri etiam motu nãli/eo
L videlz.ꝑter quẽ ille dicit ꝑternaturalis : τ sic patet ipsa
Que Auer moueri motu ꝓprio naturaliq3.¶ Auerroes aũt redu
ro.cõ.eod. cit rõnem ad tres ꝓpositiones:quarũ pma est q omne
corpus naturale/necessario mouet.τ patet sensu.Scda
est q omne corpus naturale mouetur aut naturalr:aut
violẽter:τ ꝓbatur rõne:q2 omne qd cõpetit alicui : aut
sibi cõpetit sm naturam:aut ꝑter naturã.Modo violẽ
ter moueri est ꝑter naturã moueri.Tertia/omne qd vio
lenter mouet:habet motuz naturalẽ:ꝓbatur/q2 violen
tum dicit respectu naturalis:τ ita omnis motus violen
tus dicit respectu motus naturalis:quare si aliqd mo
uet violenter:oportet vt habeat motũ naturalẽ.¶ De
inde Auerro.remouet tacite questionẽ Auicẽne:τ ingt.
τ hec vniuersalr ꝓpositio est manifesta:τ ꝓbata primo
celi:τ abnegatio Auicẽne in ea nulla est.hãc rem dispu
tauit Auerro.pmo celi cõtra Auicẽnam:τ ideo hic illã
tetigit:τ nõ expressit:Sed in fine illam aliquantulũ ex
M pressit.¶ Deinde ꝯponit syllogismũ sic:omne corpus
violẽter vel naturalr motum naturalr mouetur.omne
corpus simplex naturalr vel violenter mouetur.igitur
omne corpus simplex naturalr mouetur.Deinde decla
rat qualis fuit syllogismus Arist.τ ait.τ per positionem
oĩum antecedentiũ supple ꝓpositionũ cõcludit conse
quẽs intentũ:τ sic velle videt Auerro.q in textu syllo
gismus sit acceptus in forma hypothetica:in quo ꝓ an
tecedẽte sumpte sunt tres ꝓpositiones:hoc pacto:si om
ne corpus simplex mouet:τ omne corpus physicũ vio
lẽter aut naturalr mouet:τ omne qd mouetur violẽter:
mouet naturalr:oẽ corpus physicũ mouetur naturalr:
hec est hypothetica:cuius antecedẽs sunt tres proposi
tiones: τ ait Auerro.ꝯsecutionẽ hanc eẽ manifestã: vbi

si ponatur añs sequitur positio consequẽtis:sic enim si N
militer eẽ notam positionez antecedẽtis.Ecce quo for
ma huius syllogismi est hypothetica a positione ante
cedẽtis ad positionẽ cõsequẽtis.¶ Deinde seqtur illa
pars.Et hoc sicut diximus:vbi remouet vnum dubiũ:
nã posset dici q hec ꝓpositio omne corpus nãle habz
motũ naturalẽ sit per se nota:igit non est demonstrabi
lis.Qd aũt sit per se nota pz ex hoc qd sonat hoc nomẽ
natura:est eniz definitio nature/vt sit principiũ motus
τ quietis:cũ igit posuimus aliqd corpus eẽ nãle: neces
se est vt natura sit sui motus cã:τ sue quietis:nã motus
τ quies quoꝝ causa est necessaria:sunt ex hoc etiaz ipsi
necessarij:τ ita natura si ex sui definitione est ꝑncipiuz
motus τ quietis:seqtur corpus naturale hẽc motũ natu
ralẽ:τ esse hoc quasi per se notũ.igit non est demonstra
bilis hec ꝓpositio.Responsionẽ innuit Auer. asserens
hunc syllogismũ eẽ necessariũ non simplr:sed respectu
negãtis.Scdo do physicoꝝ cõmẽ.3° dixit hanc ꝓposi O
tionẽ egere modica inuitione:τ ideo syllogismus hypo
theticus valet ad eã.¶ Deinde seqtur illa pars cõmẽ.
Et hoc qd dixit:vbi pòderat cur dixit motus violẽtos
plures esse:naturalẽ vnum tñ:ait enim eẽ hoc additũ
ne qs credat motũ extra naturam esse vnũ velut nãlis
est vnus:propterea q2 violentus dicit respectu nãlis:τ
etiam q2 cõtraria existimant sm eundẽ numerũ/vt de
sanitate τ egritudine/tñ nõ est ita:q2 motus violẽti plu
res eẽ possunt:τ tñ vnus est naturalis:violẽter eniz aer
fertur ad centrũ:τ violẽter fertur ad cõcauum:τ tñ na
turalr fertur solum ad cõcauum ignis:τ hoc ait Aristo.
τ si multi hi sunt:qui ꝑter naturã sunt:vnũ esse qui sm
naturam est/necesse est.Nã sm naturam quidẽ simpli
citer idest vno modo est.Preter naturaz aũt vnũqdqz
elementoꝝ plures hz.¶ Sed occurres/q2 licet elemẽ Dubitatio
ta media possint habere plures motus violẽtos: τ vnũ
naturalẽ:extrema elemẽta nõ habẽt motũ violentũ ni P
si vnuz:τ vnũ naturalẽ.¶ Quicquid velint alij:ego di Solutio
cerẽ/q Aristo.loquitur generatim:accepit eniz ꝑter
naturã pro eo qd non est sm naturã:modo qd non est
sm naturã multiplex est:violentum do τ naturale:que
extremaliter cõtrariant,nõ nisi simpliciter sunt.¶ Ex Resolutio
his patet textum resolui in duos syllogismos:quoꝝ pri textus
mus est:omne quod mouet:mouetur violẽter:vel natu
ralr/corpus simplex mouetur:igit corpus simplex mo
uetur violenter:vel naturalr.Scds est:omne quod mo
uetur violẽter vel naturalr : hz motum naturalẽ.omne
corpus simplex mouetur violẽter/vel naturalr per cõ
clusionẽ primi syllogismi:igitur omne corpus simplex
hz motum proprium naturalẽ hec est resolutio textus.

¶ Preterea etiam ex quiete patet: τ eniz aut
vi:aut sm naturam quiescere necesse est. vi
autem manet : quo τ vi fertur. et sm natu Q
ram:quo sm naturam.

¶ Scdam rõnẽ ponit nunc ex parte quietis:τ duo pre Expositio
supponit:quorũ primũ est q omne quod quiescit:neces
se est aut vi:aut sm naturã quiescere:τ inquit. preterea
etiaz ex quiete supple hoc idẽ patet.Deinde tangit sup
positionẽ primã:τ inquit.τ enim aut vi:aut sm naturã
necesse est quiescere:supple omne qd quiescit:hec est ꝑ
ma suppositio.Scda suppositio est:q ibi quiescit aliqd
vi:quo τ fertur vi.τ ibi quiescit aliquod sm naturã:quo
τ fertur sm naturã.Hoc inquit:vi autem supple ibi ali
quid manet:quo τ vi fertur.τ sm naturã subaudi ibi ali
quid manet:quo sm naturã fertur.Hec est scda suppo Que Auer
sitio.¶ Auerroes aũt ait hanc rõnem acceptaz ex par ro.cõ.15.
te quietis

A te quietis fundari in duabus ppositionibus: quaꝝ vna est: omne corpus naturale habet quietē naturalem. Secunda est: omnis locus in quo quiescit corpus naturaliter: ad ipsum mouetur naturaliter: postea in exponēdo partes textus: non has ppositiones: sed eas: quas colligimus: notat esse supponēdas: videlꝫ omne quod quiescit: necesse est aut vi: aut naturaliter quiescere. ⁊ scda est: illic aliquid quiescit vi: quo vi fertur: illic quiescit ſm naturam: quo fertur ſm naturam: ⁊ huius scde propositionis Auer. causam reddit ex eo qꝛ quies est finis motus: ⁊ ita si quies fuerit nālis: motus ad ipsaꝫ erit nālis: ⁊ si violēta: mot' ad ipsaꝫ erit violēt': ⁊ sic pꝫ 2ª suppositio.

Manere Manens Huc Hic ¶ Cum igitur aliqd in medio manere videatur: si ſm naturam quidē: patet ⁊ lationem huc: ſm naturam ipsi inesse. Si autem vi: quid est quod prohibet ferri. Si igitur quiescit quidem: eundem voluemus sermoneꝫ: necesse est enim aut ſm naturaꝫ esse primū quiescens: aut in infinitum abire: quod quidem est impossibile.

B

Expositio ¶ His suppositis, arguit, cū igitur aliquid in medio manere videatur, videlꝫ terra, vel lapis: vt sensibus patet: querit de eo: quod sic videt in medio manere: aut manet in medio ſm naturaꝫ: aut vi illic manet. Si ſm naturam quidē: patet ⁊ lationem: que huc vergit: ſm naturā ipsi quiescenti inesse: vt scda suppositio ait. Si autē terra vel lapis vi quiescit in medio: oportet esse aliquid detinens terram vel lapidē: quod prohibet terram vel lapidē ferri. Verbi gratia vt colūna detinens lapideꝫ. Modo voluemus sermonē de prohibente. ⁊ cuꝫ illud quiescat in medio detinendo lapidē vel terram: necesse est aut ſm naturam esse primū quiescens: quod quidē primo detinet: ⁊ primo naturaliter quiescit: ⁊ sic habetur: qđ illuc fuit naturaliter motum: aut est necesse in infinitū abire: sic qꝫ a. detinet vi ipsuꝫ b. ⁊ b. vi detinet ipsum c. ⁊ c. vi detinet ipsum d. ⁊ sic in infinituꝫ: modo hoc est impossibile. igitur oportet dare aliquid in medio primū quiescēs naturaliter: ⁊ ita oportet esse aliqđ quod illuc naturaliter fuerit motum: ⁊ ita est aliquod corpus: cui cōpetit motus naturalis: qđ est intentū.

C

Dubitatio Auerro. ¶ Sꝫ occurres: cur Aristo. in probando ppositum suum ex quiete: induxit exemplū speciatim de terra quiescente in medio: ⁊ non de alijs elemētis.

Solutio ¶ Soluit Auerroes qꝛ de terra maxime dubitatur. Naꝫ alia elemēta existimanf esse fixa naturaliter ſm totū in suis locis. De terra vero tñ dubitat. ⁊ causa dubitationis est: qꝛ videmus cum pars inferior aufertur, partem superiorē descēdere: ⁊ ita existimat esse de tota: vt de parte cernit: ⁊ ideo existimatū est terrā totam in medio vi quiescere. Hac igitur ratiōe de terra induxit exemplū.

D

¶ Quo vero ad verba textus attinet: animaduerte, qꝫ textus Auerrois habet. Inducemus sermonē super ipsum: vbi Auerro. exponit super ipsum scilicet aduersarius: ⁊ errat: quoniā in grecis verbis stat: vt nos trāstulimus. Preterea dicitur in textu Auerro. aut mouebit in infinituꝫ. Et Auerroes dupliciter exponit: vno modo referēdo ad terraꝫ: alio modo referēdo ad prohibens: si refert ad terram: est sensus: qꝫ si terra non quiescit naturaliter in medio: ipsa mouebitur deorsum in infinitū. Quam expositioneꝫ Auer. non tenet: ⁊ recte: qꝛ vt patet in grecis codicibus: non potest sic intelligi. Si autē refertur ad prohibēs: recte dicit: naꝫ si terra non quiescit in medio naturaliter: sed vi: cum videatur illic stare: oportet esse prohibens ipsam ne vlterius moueat: ⁊ querat de prohibente: vel quiescit naturaliter: vel vi. Si naturaliter: habetur propositū. Si vi: oportet eē aliud prohibens: ⁊ sic vel ibitur in infinituꝫ: vel oportet venire ad aliquid: qđ illic quiescit naturaliter. Et hec expositio optima est.

E

¶ Si autē id quod ferri prohibet: Mouetur: vt Empedocles inquit: terraꝫ a reuolutione quiescere: aliquē in locum sane mouetur: cum impossibile sit in infinitum ferri: nullum enim īpossibile fit. In infinitū autē trāsire impossibile est. Quare quod fertur: necesse esse alicubi stare: ⁊ illic nō vi: sed ſm naturam manere. Quod si est quies ſm naturā: latio in hūc locū motus erit ſm nām. Ferri verbū supple.

Expositio ¶ Iste textus solet induci cōtinuus precedēti: nam quesiuit de prohibēte: an quiescat: vel moueat. Cum probauit qꝫ si quiescit: relinquit intentum: nunc probat quod non pōt moueri tale prohibēs (vt dicit Empedocles.) Et hoc modo Auerro. exponit hic. Melius autē videtur qꝫ Arist. remoueat responsionē Empedoclis: qui dixit terram vi quiescere in medio: ⁊ qꝫ prohibens est reuolutio celi: vt visum fuit in scdo huius: cōtra quē obijcit Aristo. dicēs, si ita est: tunc terra remota celi reuolutione, aliquē in locum sane moueretur supple determinatum: cū impossibile sit in infinitū ipsam ferri: nulluꝫ enim impossibile fit: in infinitum autē pertransire impossibile est: quare non pōt terra remota celi reuolutione in infinitū ire: ibit igitur celi reuolutiōe ammota in aliquem locū determinatum: ⁊ tunc complet rationeꝫ: ⁊ inquit. qđ si est quies supple terre ſm naturam in aliquo loco determinato: latio in hunc determinatū locū motus erit ſm naturā: ⁊ ita relinquitur aliquod corpus habere motū naturalem. Hec Arist.

F

G

Que Auerro. cō. 19. ¶ Auerroes autē ex textu vltimo colligit taleꝫ rationē: si possibile est vt aliquod incipiat motum in infinitum: possibile erit vt motus infinitus generetur. Sed impossibile est motuꝫ infinituꝫ generari: igit impossibile est aliqđ incipere motū infinitum generare. Quare cū remota reuolutione celi motus erit infinitus: igit nihil pōt illū incipere gnare.

Occurrēdū Dicendum ¶ Qua ppter ⁊ Leucippo ⁊ Democrito: qui prima ipsa corpora asserunt in vacuo atqꝫ infinito semper moueri: occurrendū est: quo nam motu mouentur: quisue est ipsoꝝ ſm naturam motus.

Expositio ¶ Improbat (vt recte sentit expositor) aliquoruꝫ philosophoꝝ errata: primo illud Democriti atqꝫ Leucippi: quorū insufficientiam primo, ipse narrat: ⁊ inquit. quapropter ⁊ Leucippo ⁊ Democrito: qui prima ipsa corpora: que Atoma vocant ac rerū principia: asserunt in vacuo atqꝫ infinito semper moueri: occurrendum est ⁊ dicendū: quonā motu mouent: quisue est ipsoꝝ ſm nāꝫ motus: Qui cū hec nō determinassent: insufficiēter visi sunt tradidisse. Hec de insufficientia eoꝝ.

H

Que Auerro. cō. 20. ¶ Auerroes aūt vult qꝫ Arist. nūc destruat opinioneꝫ eoꝝ qui dicūt motū innālem esse ante nālē. Scdo, ait hos eē diuisos in duas sectas: vna est Leucippi ⁊ Democriti dicentiū Atoma moueri in vacuo atqꝫ īfinito motu eterno. Alia Platonis qui dicit qꝫ quatuor elementa mouebantur anteqꝫ mundus esset: motu inordinato: deinde cū deus fecisset mundū: induxit illa ad motū ordinatuꝫ. Tertio ait Aristo. primo cōtradicere prime secte: scdo vero scde.

I Hec Auerro. de textus introductione: quaꝫ non video:
quo modo valeat. ❡ Deinde sequitur illa pars: ⁊ intēdit:
Ubi Auerro. exponit quedā verba textus: que in grecis
codicibus non reperiunť. Quibus premissis ponit cō
uenientiā ⁊ differentiā inter opinionē Platonis: ⁊ De-
mocriti: conuenientia quidē est ꝙ ambo ponunt innatu
ralem motum priorē naturali. differentia vero qꝛ Plato
innaturalē motum posuit in preterito: ⁊ nūc in presen
ti non. Democritus aūt ait motum innaturalē corpori-
bus Atomis ⁊ de preterito ⁊ de p̄senti semꝑ inesse. cau
sa autē: qꝛ ipse posuit hec Atoma rerū oium elementa:
quare oportet ipsa semꝑ fuisse ⁊ semper esse: ⁊ cuꝫ eorū
esse sit motus: oportet vt semper fuerint: ⁊ semꝑ sint in
motu: sed cum hic motus non possit esse naturalis: erit
igitur violētus: quare Democritus differt a Plato. in
hoc: ꝙ motum violentū ponit precedere: ⁊ ponit eē de
presenti. ❡ Deinde Auerro. parte illa. Dicamus igitur
K eis si hec: refellit opinionem Democriti: ⁊ colligit in te
xtu duas insufficientias: que sunt due quasi questiones
prima est: quis est primus motor corporū Atomorum.
Secūda cum primus motor debet habere motū natura-
lem: quis est eius naturalis motus. Hec Auerro. que pa
ce sua non sunt ad propositum: est enim vna tm̄ insuffi
cientia: videlꝫ quo naꝫ motu mouenť corpora hec Ato
ma: ⁊ quis sit illorum motus naturalis. Quod si he sint
due insufficientie: non sunt ille: quas resumit Auerro.
fuit autem causa erroris Auerrois textus male transla-
tus ad eius linguam.

❡ Nā si elementorū aliud ab alio vi mouetur:
Etiam necesse est ⁊ cuiusqꝫ etiaꝫ aliquē motū esse
Sed ſm naturam: preter quem violentus est.

Expositio ❡ Nunc ponit excusationem illorū: dicebant enim illo
rum elementorum: que sunt Atoma aliud ab alio moueri
L vi: Quod excludit primo: qꝛ si ita est: necesse est ⁊ cuiusqꝫ
etiam aliquem motum esse ſm naturam: preter quem
violentus est, vt dictum est.

Primam ❡ Et oportet primam motricem non vi: sed
motricē ſm naturam mouere. In infinitū enī erūt:
Primum si non erit aliquid primum mouens ſm na-
moue. turā: sed semꝑ ipsuꝫ prius vi motū mouet.

Expositio ❡ Secūdo obijcit excusationem qꝛ oportet saltē primuꝫ mo
uens non vi mouere: sed ſm naturā. nam quod mouet
vi habet principiū sue motionis extra: ⁊ ita nō mouet
nisi motum: ⁊ ita oportet moueri ab alio semꝑ: vel stan
dum est ad primū: quod non vi mouet. Unde inquit. ⁊
oportet primam motricē supple vim non vi: sed ſm na
turam mouere. probat hoc: ⁊ inquit. in infinitum enim
erunt supple tu mouentia ⁊ mota si nō erit aliquid pri-
mum mouens ſm naturam: sed semꝑ ipsum prius mo
M tum violēter, aliud moueat: est igitur cōsequētia si pri-
mū mouet vi: igitur ꝓceditur in infinitum in mouenti
bus ⁊ motis: ꝓbatur qꝛ si mouet vi: igiť non mouet nisi
motum extra. quare mouebiť ab alio: ⁊ queratur de il-
lo. vel igitur ibiť in infinitū in mouētibus ⁊ motis: vel
oportet vt primū moueat naturalr: ⁊ tunc si primū mo
uet naturalr aliquid mouebitur naturali motu: ⁊ sic est
aliquod corpus: qd̄ habet motuꝫ naturalē. Hec Aristo.
Que Auer de insufficientia Democriti ⁊ Leucippi. ❡ Auerroes
ro. cō. eod. autē laborat circa verba Aristo. que in suis translatio-
nibus ita scribuntur. Quoniā corpus primū motū nul
lum corpus mouet violenter: sed naturalr. Et hec expo
nit dupliciter aut referēdo ad mouens ipsum quasi di-
cat ꝙ primū mouens non pōt mouere id quod mouet
violenter: sed naturalr: ⁊ tunc legitur litera sic: quoniaꝫ N
corpus primo motū vt esset celuꝫ: vel id genus: nō mo-
uet aliquod ⁊ ipsum est motū ab aliquo alio violenter:
sed mouet ipsum: ⁊ est motū naturalr. vel exponit refe-
rendo ad id qd̄ mouetur, quasi dicat quod ea que mouē
tur a primo mouente, siue sit corpus, siue virtus extra
corpus non pōt moueri ab illo violento motu, qꝛ non
moueretur semꝑ: sed hora quadā sic: ⁊ quadaꝫ nō. Que
oia nulla sunt: cū he expositiones non cadant in verbis
grecis. ❡ Deinde sequitur illa pars cōmenti. Motū au-
tem corporum: Ubi Auerro. remouet dubitationē: dictuꝫ
est enim violentū motū non esse perpetuuꝫ: modo hoc
videtur falsum: naꝫ motus circularis ignis in propria
sphera: ⁊ motus circularis aeris in suprema regione est
violentus: ⁊ tamē est perpetuus: igitur motus violētus
pōt esse perpetuus. ❡ Respōdet Auerro. ⁊ vult ꝙ mo
tus talium elementorum nec est violētus, nec naturalis.
Uiolentus quidē non est: qꝛ semper est. nec naturalis: O
qꝛ ignis non moueť illo motu a principio in eo existen
te. Et addit ꝙ fere idem est de motu membrorum ani
malis a p̄mo moto, qd̄ est calor naturalis siue spiritus
qui motus qꝛ non est violentus vocatur naturalis. Sic
igitur patet. Motū elementorū circulareꝫ esse non na-
turalē: sed vel supernaturalē: qꝛ ⁊ si non cōtra eorū na-
turam: non tamē est ſm eorum naturā: sed supra natu-
raꝫ: vt motus membro animalis: qui nō est semꝑ eiū.
❡ Deinde sequitur illa cōmenti pars. Et hoc fundatur.
Ubi Auerro. resoluit hunc textuꝫ ad ꝓpositiones: atqꝫ
syllogismuꝫ: ⁊ vult textum fundari supra ꝓpositiones:
quarū prima est, ꝙ omne motū habet motorem. Secū-
da est ꝙ omnis motor in loco hoc est de loco ad locuꝫ
est corpus. Tertia est, ꝙ corpus non mouet nisi moueа
tur. Ex his deduciť cōsequētia textus: que ſm Auerro.
est: si corpus primū non mouet corpus motu naturali:
tunc motū esset infinitū. Nam si motū habet corpus a
quo moueť: ⁊ illud corpus etiam aliud corpus: cuꝫ non P
moueat nisi moueať per propositionem: ⁊ tandem abibit
in infinitum: ⁊ sic necesse est reperiri corpora infinita:
que saltē de possibili possunt se tangere, vel cōtinuari:
quibus se tangētibus: aut cōtinuatis: magnitudo resul-
tabit infinita: ⁊ ita motus erit infinitus: vt septimo phy
sicorū deductuꝫ est. ❡ Deinde sequitur. Et per hoc quod
dicit. Ubi Auerro. cōsiderat verba sui textus: ⁊ accipit
primo ꝙ omne corpus quod mouet: qꝛ mouetur: taliter
mouet: qualiter moueť. Nam si moueť violenter: mo-
uet aliud etiā violenter. ⁊ si mouetur naturalr: etiā mo-
uet aliud naturalr. Tūc verba textus exponit: que sunt
corpus p̄mū si non mouet motu naturali ⁊c. Ubi vult
ꝙ mouere aliud naturalr potest eē dupliciter vno mo
do vt mouere dicat actionē primi motoris. Cum enim
primū mouēs corporeū moueatur naturalr: actio eius
in rem motaꝫ eius est naturalis: ꝫ forte res mota ab eo Q
non moueať naturalr: vt est de celo ⁊ elementis: celuꝫ
enim mouet elementa circulariter: ⁊ naturalr: ⁊ tamen
elementa nō mouentur naturaliter motu illo. Alio mo
do potest intelligi vt mouere dicat motuꝫ ipsius rei mo
te a primo motore: ⁊ tunc dicemus elemēta moueri na
turaliter a celo motu circulari. hoc est non violenter: cū
elemēta semper moueanť motu circulari: qd̄ non cōtin
git de aliquo motu violento: cū nullū violentuꝫ sit per-
petuum. Auerroes autē laudat magis primā expositio
nem. ❡ Ego vero dico hec non esse ad verba vera Ari-
sto. que nos legimus: sed ad eius malas trāslatiōes: que
sunt plerūqꝫ cā erroris huius. Ego enī iudico fatuū esse
conari in dictis Auer. qꝛ ipse frequēter frustra laborat.

A ¶ Hoc aũt idem accidere necesse est: & si(vt in timęo scriptum est:)ante mundi facturã elementa inordinate mouebantur. Necesse est enim aut violentũ esse motũ: aut fm naturã. si autem fm naturã mouebant: necesse est mundũ esse: si quis velit cõtemplari cũ diligentia. Tunc enim primum mouens necesse est mouere ipsum fm naturam motũ: & ea quę mouentur non vi: in suis quiescentia locis: eũ facere ordinem quẽ qdem nunc habent. ea qdem quę grauitatẽ habent: ad medium. Quę autem leuitatem: a medio. Hunc autem ordinem habet mundus.

Cũ diligentia attẽdẽs

B Expositio ¶ Nunc reprobat opinionẽ Platonis: voluit eñi Plato(vt in timęo dicit)elemẽta ante mũdi ipsius facturã moueri inordinate. Unde dixit ante mundi gñationẽ materiã inordinate fluctuasse. Materia aũt, & elementa idẽ est: quare voluit ante gñationẽ mundi elementa moueri inordinate. Postea vero reducta esse ad motum ordinatũ ab ipso deo: quã quidẽ reductionẽ Pla. appellat mundi genituri. Obijcit autẽ Aristo. huic positioni asserẽs accidere illi: qđ Democriti & Leucippi opinioni accidebat. Unde inquit. hoc aũt idẽ supple absurdũ: quod Democrito accidebat: necesse est accidere: & si(vt in timęo scriptũ est) ante mũdi facturã elemẽta inordinate mouebant. & hoc facile ipse deducit: & inquit. necesse est eñi aut violentũ esse motũ supple eorũ ante mundi facturã: Aut fm naturã. probat q nõ fm naturam: q2 tunc mũdus pręfuisset: & ita fuisset anteq̃ esset: vnde inquit: si autẽ fm naturã mouebant: necesse est tũc mũdum esse: si quis velit cõtemplari cũ diligentia. Deducitq2 ex quo elemẽta tunc mouebant fm naturã: necesse est tunc primũ mouens mouere ipsũ supple primum motũ fm naturam: hoc est cęlũ. nam motus elementorũ reducitur ad motũ cęli, quare si tunc elemẽta mouebantur fm naturam: oportet tunc cęlum a primo motore etiam moueri fm naturã. Oportebat etiam ea quę mouent nõ vi: sed propria natura: quęq3 quiescunt suis in locis etiã nõ vi: sed natura: eũ facere ordinem: quem quidẽ nunc habent: tã supple in quiescendo: q̃ supple in mouẽdo. Expositiue videl3 ea qdem quę grauitatẽ habent: oportebat ad mediũ moueri: quę autẽ habent leuitatẽ: oportebat moueri a medio. Hunc autẽ ordinẽ mundus habet: igit si hęc omnia sunt ante mũdi facturam: oportet dicere mundũ etiam tunc pręfuisse: & ita mundus esset anteq̃ esset. Tacuit autẽ probare q ante mundũ elemẽta non possunt violẽter moueri: quia per se notum est: q si violenter mouerent: oporteret illa naturalr moueri: vt superius est deductũ.

C

D ¶ Laborat autẽ expositor declarare quid Aristo. velit per primũ mouens: & quid per ipsum motũ: quę certe patent. Aristoteles per primũ mouens intelligit primum motorem incorporeũ: & per ipsum motũ intelligit cęlũ: quod est primũ motum a se ipso idest a motore quod est aliquid sui: vt nos exposuimus.

Quę Auerro. cõ. xxi. ¶ Auerroes aũt dat huic rationi vim: & vult q tres dispositiones requirant ad esse mũdi perfectũ. prima est: vt quędã eorũ moueantur a primo motu. Secũda vt q̃dã qescãt in suis locis. Tertia, vt quędã moueant ad sua loca. videl3 illa quę fuerunt extra loca genita. modo si elementa ante mundi facturã mouebantur: cum non poterant moueri nisi naturaliter: tunc erant omnes istę tres dispositiones: & ita tunc erat perfecte mundus. quare mũdus esset ante q̃ esset.

E ¶ Quo vero ad verba attinet debes scire q in verbis arabicis sunt hęc verba. Sed dico q elementa & reliqua: vbi Auerroes aũt hęc verba posse esse rationem per se: & distinctam a ratione nunc facta & posse eẽ partem rationis factę: sed quia hęc nulla sunt: lege: verba: vt nos legimus.

In amore

In amicitia

In cõcordia

Collo

Ceruice

¶ Pręterea tñ aliquis quęret vtiq3: vtrum possibile aut nõ possibile erat inordinate mota talibus etiã mistionibus aliqua misceri: ex quibus corpora cõstat: quę fm naturam cõstituunt: Dico aũt vt ossa: & carnes: quẽadmodũ Empedocles in amore fieri dicit. Ait eñi q multorũ capita sine collo sũt orta.

F Expositio ¶ Secũdo obijcit cõtra Platonẽ: & facit vnum quęsitum: & ad neutrã partẽ arguit. Quęsitum est hoc: vtrũ ante mundi genituram elemẽta, quę inordinate mouebant: poterant: vel ne talibus mistiõibus misceri: vt ex illis mista complura orirent. Unde inqt. pręterea tñ, hoc est istud vnum aliquis quęret vtiq3: vtrũ possibile: aut non possibile erat, aliqua inordinate mota que ponebãtur ante mundi gñationem. talibus etiam mistionibus misceri: ex quibus corpora cõstant supple illa: quę fm naturã constant. hoc est mista. Hoc est quęrere vtrum elemẽta ante mundi gñationem: quę inordinate mouebantur: poterant taliter moueri, vt ex illorum mistione mista proficiscerentur: vel non poterãt sic moueri. nec arguit ad aliquã partẽ: vt quidam exponunt: sed dimittit insolutũ: q2 quauis parte quęsiti cõcessa sequitur mundum esse anteq̃ esset. Nam si nõ poterant elemẽta illa sic inordinate moueri: vt mista nascerent: erant igitur hoc rõne in motu nõ cõfusa: nec inordinata: sed viuifor mia: ac ęqualia: & sic fuissent ordinata: & ita seqt vt prius fuisse mundũ: si naũt poterant sic inordinate moueri: vt inde mista nascerent: igit erat gñatio mistorũ ex elemtis: & ita, vt prius, erat mũdus: q̃re quauis parte quęsiti data: sequitur mundũ esse anteq̃ eẽt: & sic Aristo. nõ curauit ptes quęsiti examinare: q2 erãt apte absurdę.

G

Quę Auerro. cõ. xx. ¶ Auerroes aũt magnus verborũ Aristo. cõfusor: exponit hanc rõnem, sic: si elemẽta ante mundi geniturã mouebant irregulariter: aut hic mot9 irregularis erat pprius ac substãtialis illis. Aut supple accidẽtalis. Si motus irregularis erat pprius elemẽtis illis: tunc elemẽta illa non poterãt suis naturis recipere ordinẽ a deo: q2 in eorum naturis erat carentia ordinis: & ita nõ poterat vnq̃ ex eis fieri mistio: nec aliqđ corpus: & sic nõ possent vnq̃ venire ad finẽ terminatũ. Si naũt motus ille ante mũdi gñationẽ erat per accidẽs cõpetens elemẽtis: tũc poterat tolli sine vi primi motoris: & sic possent venire ad ordinẽ sine vi motoris primi: qđ est cõtra Plato.

H Auerroes aũt primũ mẽbrũ tñ disputat: & pretermittit 2m. Addit Auerro. hoc idẽ accidere Empedocli: quoniã si elementa nõ habuissent nãm vt miscerent: nunq̃ possent misceri: & ita ex eis fierẽt semp capita sine collis: & colla sine capitibus. Secũdo, obijcit etiã Empedo. Aristo. vt Auer. ait, q si qđlibet sile esset a suo sili cõgregatũ: Tũc esset possibile, vt amicitia faceret hanc cõgregationẽ. Hęc sunt quę Auer. ex textu collegit: & certe nunq̃ hęc somniauit Aristo. vt vidisti. ¶ Deinde sequit illa pars cõmenti. Themistius aũt: Ubi Auerro. exponit textum fm Themi. & certe expositio est illa: quã nos dedimus. Uult igitur primo Themi. q Aristote. velit alio modo

I atq3 alia ratiõe inferre ꝙ data positione Plato. seqtur mundũ esse:antequã esset:⁊ dixit Themi. q̃ alia ratione hoc deducit:q2 prima erat accepta ab elemẽtis: hec se cũda accipit a mistis.modo vtraq3 sunt mũdi partes. Scdo vult Themi.ꝙ Aristo.fecit quesitum bimẽbre:⁊ partes dimisit nobis pficere. Tertio Themi. cõpleuit membra:cũ si elemẽta ante mũdi gñationez poterãt cõmisceri:tunc poterãt partes mundi fieri:⁊ cũ partes nõ sint:nisi totũ sit:igit̃ mũdus p̃fuisset:⁊ est ppositũ si ipole est illa misceri:igit̃ motus coꝝ erãt ordinati:q2 semp sic ordinati:vt nunq̃ fierent mista:⁊ ita vt prius/ sequit̃ mundũ fuisse:si enim diceret elemẽta posse esse ante mũdi gñationem aliquãdo moueri:aliquãdo non: saltẽ aliquãdo nõ potuissent cõmisceri:⁊ ita seqtur mũ/ dum p̃fuisse.¶ Ultimo Auerro.abreuiat expositio/ nẽ Themi.hoc modo:vel elementa ante mundi gñatio nẽ poterant venire ad ordinẽ mistionis:vel nõ. si pote

K rant:igit̃ tunc mũdus fuisset.Si non poterant.igit̃ hac ratione erant ordinati:⁊ seqtur:vt prius:mundum p̃/ fuisse.¶ Hanc expositionez Themi.reprobat Auerro. dicẽs/esse difficilẽ intelligi ex verbis Aristo. fm trãsla tionẽ:quã habebat:sed ait suam esse verisimiliorẽ.Ego aũt dico suã nullo pacto verbis grecis ɔsonare. Sed illã Themi.approbo:⁊ dico fatuũ eẽ credere Aũ.circa text⁹ expõnere:cum ipse ob malas trãslationes sepe deliret.

¶ His aũt qui in infinito ĩfinita mota faciũt: si quidẽ vnum mouens fuerit: vno moueri motu necesse est. Quare nõ inordinate mo/ uebunt̃. Sin aũt mouẽtia infinita sunt: ⁊ la/ tiones infinitas esse necesse est. Nã si finite sint:ordo aliq̃s erit:nõ enim q2 in idẽ non fe runtur: inordinatio accidit:neq3 enim nunc

L in idem feruntur cuncta:sed ea tm̃:que eius dem generis sunt.

Expositio ¶ Quidam arbitrant̃ hanc rõnem esse cõtra Platonẽ/ non simplr:sed coassumpta opinione Democriti. Ego ỽo opinor hanc rõnem esse cõtra Democritũ quasi ex his:que dicta sunt cõtra Platonẽ deductã. Inquit.his aũt qui in infinito vacuo faciũt infinita mota:que Ato/ ma vocant:vt sunt Democritici: dupliciter dicere pos/ sunt:aut vnũ olũ ponẽdo motorẽ saltẽ fm speciez/aut infinita fm spẽm:⁊ tot quot mota ipsa.si q̃dem omnium Atomoꝝ vnũ mouens fuerit fm speciem: vno moueri motu fm speciẽ necesse est:q̃re nõ inordinate mouebũ tur:quoniã oĩa mouebunt̃ sub eadẽ rõne.Sin aũtẽ mo uentia infinita fm speciem sunt:etiam lationes fm spe ciem infinitas esse necesse est.Deducit hanc consequen tiã:naz si finite sint ipse lationes specie:ordo aliq̃s erit.

M q2 omnes reducerent̃ ad vnam rõnem generis. Sed re/ mouet vnam tacitã obiectionẽ:nam nunc sunt infiniti termini ad quos mouent̃ mobilia ipa:⁊ tñ est ordo.igi tur in rebus infinitis põt esse ordo. Respondet/nõ eñi q2 in idem nõ ferunt̃ ipsa mota:sed ad infinita:⁊ ab in/ finitis inordinatio accidit:q2 nunc fm rei veritatem in idem nõ ferunt̃ omnia mota:sed soluz ea que sunt eius/ dẽ generis feruntur ad idẽ fm genus:⁊ que sunt eiusdẽ speciei feruntur in idem fm speciez.quare licet omnia non ferantur in idem:tamen est ordo:quia feruntur in idem specie:vel genere.

Que Auer roes c.23. Auerroes Aũt̃ in p̃senti cõmento primo expo nit partes textus:secũdo disputat cuz Themi.⁊ Alexã.Circa primũ vult ꝙ Aristo.declaret ꝙ dicentibus ꝙ ante mundũ fuerunt corpora infinita tẽ

pore infinito in vacuo infinito:cõtingit ꝙ aliqua ordi/ N
natio fuit ante ordinationẽ mundi hoc est ꝙ ordinatio aliqua fuit ante mundũ:qđ relinquit tanq̃ ipossibile:⁊ sic(vt dicit) nõ vult destruere smonẽ coꝝ simpliciter: sed tm̃ ad hoiem arguendo.¶ Ulterius Auerro. colli/ git in textu has cõsequentias:prima est si corpoꝝ indi uisibiliũ:que ante mundũ mouebant̃.motor est vnus in specie:sic ꝙ forme eorũ erunt eiusdẽ speciei:igit̃ mo tus eorũ non erunt diuersi:neq3 ɔsequẽtes substantias idest materias eorũ corporũ:sed potius cõsequẽtes for mas eorũ:⁊ addit ꝙ quasi per hec vult habere ꝙ sequi tur esse aliquẽ ordinẽ in eorũ motibus:sꝫ motus eorum sint infiniti:cũ sint eiusdem speciei oẽs.Scda si motus sunt infiniti:q2 forme sunt infinite:species motuũ erũt infinite:⁊ processus eorũ erit infinitus. Hec Auerroes colligit.¶ Deinde seqtur illa pars.Et hoc explanauit Themi.Ubi digreditur circa has cõsequẽtias.Ubi pri O
mo narrat/que Themi.dixit circa 2m consequentiam/⁊ inquit.⁊ hoc explanauit Themi.sic.i.⁊ si fuerint hmõi. s.motus infiniti ⁊ processus infinitus:etiã erunt ordina ti:⁊ sic quouis modo dicat̃ seqtur ante mundũ fuisse or dinẽ.¶ Et Alexãder:hic Auerro. narrat que Alex.ait circa scdam cõsequentiã:⁊ inquit.Alexander non dixit hanc explanationẽ:quã Themi.suppleuit:sed vult Ari sto.sermonẽ fuisse diminutũ:⁊ non cõpleuit sermonez ipsum:quẽ debuit cõplere.Immo solũ destruxit conse quens dicẽdo ꝙ est impossibile motus esse infinitos:⁊ species eorũ esse infinitas.Ecce igit̃ ꝙ Alexãder nõ cõ pleuit sermonẽ Aristo.sed destruxit cõsequens.¶ De/ inde seqtur illa particula.Dixit Themi.Ubi Themi.re prehendit Alexandrũ asserens eius expositionem esse turpẽ:⁊ hoc dupliciter:primo/q2 Alexã.videt̃ velle ex textu hanc esse Aristo.consequentiam videlꝫ si motus sunt infiniti:motus sunt infiniti ⁊ processus motuuz est

infinitus.Obijcit aũt Themi.ꝙ Alexãder sumit idem P
in cõsequẽte ⁊ antecedẽte ac si quis dicat si est animal: ergo est aĩal:⁊ quasi intendit Themi.dicere ꝙ errauit Alexã.q2 qui vult destruere aliquã positionẽ idest ali/ qđ antecedẽs:debet considerare quid seqtur ex illo:⁊ si illud cõsequens nõ fuerit supple possibile:non erit il lud antecedẽs possibile:Ut cõcedas/si hoc est animal: hoc est Tragelphus.Naz seqtur non est Tragelphus: igitur non est animal. Sic igit̃ patet ꝙ primus error Alexandri est idẽ assumi pro antecedẽte:⁊ pro cõseq̃n ti.¶ Deinde seqtur illa particula.Et etiã dixit: vbi se cundo obijcit Alexan.q2 sensus Aristo.non est arguere destructiue in scda cõsequentia:sed constructiue inferẽ do ꝙ si motus sunt infiniti ⁊ processus infinitus:igitur fuit aliquis ordo ante ordinez mundi.he sunt obiectio/ nes due Themi.¶ Deinde seqtur illa particula.Etiam

tertio.Ubi Auerro.exponit Themi.verba/⁊ vult ꝙ tri Q
fariam põt sermo Aristo.intelligi fm Themi.vno mo/ do ꝙ motus sint numero ifiniti:⁊ motores ⁊ mota eius/ dem forme siue speciei:tunc seqtur illoꝝ motus habe/ re ordinẽ:cum omnes sint eiusdem speciei. Scdo mo/ do põt intelligi ꝙ motus sunt infiniti ⁊ motores etiam infiniti specie differentes:⁊ etiam seqtur in illis esse ali quẽ ordinẽ:q2 saltem hic ꝙ motus sunt tot quot forme mouentes:q2 diuersitas motuũ seqtur diuersitatem for maꝝ mouentiũ.Tertio:põt intelligi motus eẽ numero infinitos:⁊ motores finitos.s.specie:⁊ motus etiã specie finitos:⁊ tunc seqtur/vt prius/esse ordinẽ in illis.Ex his colligit̃ ꝙ Themi.voluit fieri tria antecedentia:⁊ vnuz cõsequẽs:qđ est in motibus illis esse ordinẽ. Alexãder

A Ro voluit tria etiā illa antecedētia: ⁊ ad primū/⁊ tertiū
intulit esse ordinē. Ad 2m Ro dixit solū ꝯñs esse destruē
dum. ¶ Deinde colligit summatim positionē Them.
⁊ inqt. quasi igit̄ Arist. fm hanc explanationē induxit
aliqd quasi añs supple in scđa rōne siue cōsequētia: et
aliquid quasi ꝯñs: ⁊ tacuit ꝯñs supple scđm: ⁊ ppterea
qꝛ tacuit 2m cōsequēs: Alex. resistit Arist. in suo sermo-
ne arbitrās illum sermonē Aristo. esse diminutū. ⁊ pu-
tauit ꝙ diminutio erat: qꝛ debuit destruere ꝯñs. vꝫ. mo
tus eē infinitos ⁊ infinitarū formarū: ac terminorū: de-
mū epilogat/⁊ inqt. hanc eē Them. expositionē/vel sal
tē potentia est hec expositio Them. ¶ Deinde sequit̄
illa particula. Et hoc nō cōtingit Alex. Ubi nūc Auer.
defendit Alex. ab obiectionibus Them. Ad primā igi
tur rñdet ꝙ hoc non contingit Alexā. qꝛ sermo Aristo.
cōtinet añs: ⁊ cōsequēs: ⁊ nō est idē ꝯñs: qđ antecedēs:
B dꝫ enim sermo Aristo. sic cōponi/si motus sunt nume-
ro infiniti ppter formas mouentes ⁊ pp motiones in
alterū: motus erūt specie infiniti: ⁊ pcessus motuū erūt
infiniti. modo ꝯñs est impole: igit̄ ⁊ antecedēs: ⁊ ita est
impossibile formas esse infinitas qꝛ motio in alterum
est infinita. pꝫ itaqꝫ ꝙ si sic ratio cōponat̄: ꝯñs differt
ab antecedēte. at Them. vt reprehenderet Alexandrū:
posuit quasi ꝯñs idem cum antecedēte: ⁊ dixit verū cō-
sequēs esse ablatū a textu: sed esse supplēdū modo: quo
suppleuit ipse. Ulterius ait ꝙ Alex. voluit Aristotelez
nō destruxisse cōsequens: sed posuisse oppositū positio
nis siue antecedētis: hoc est oppositū ꝯsequētis. Ecce ꝙ
Alex. voluit Aristo. nō posuisse nisi añs/⁊ oppositū cō-
sequentis: ⁊ tacuisse ꝯsequens. Sed difficile esset vide-
re quo modo valet hec ꝯsequentia/motus sunt numero
infiniti: igit̄ motus sunt infiniti forma. ¶ Tu Ro cōsi-
C dera dicta Auer. qꝛ Rñdet antecedēs qđ est ꝙ motus
sunt infiniti numero pōt dupl'r intelligi/aut hoc modo
ꝙ motores differunt forma: ⁊ sic sequitur motus esse spe
cie infinitos. Aut hoc modo ꝙ motus sint numero infi
niti: ⁊ in se forma differētes: ⁊ tunc añs nō differt a con
sequēte. ⁊ Alexan. loqtur primo modo: per hec pꝫ error
Them. ⁊ qđ nō valet id qđ dicit ꝯtra Alex. qꝛ nō intel-
lexit diuiam inter añs ⁊ ꝯsequēs: ⁊ ppterea dixit Alexā.
destruxisse positionē .i. antecedēs: qꝛ credidit ꝯñs non
differre ab antecedēte: ⁊ sic obiectio Them. ꝯtra Alex.
nulla est. ¶ Deinde sequitur illa particula. Sed tū qđ
Alex. vbi defendit Aristo. asserens obiectionē Alex. cō-
tra Aristo. nullā esse: qꝛ si expositio eēt (vt Alex. ait:) so
lū ꝯñs fuisset diminutū: qđ nō est diminutio: qꝛ facile
pōt illa destructio subintelligi: veluti sepe diminuit mul
tas ppositiones per se notas: quę pōt facile suppleri: p
pterea cōcludit, quę igit̄ diminutio cōtingit in hoc Ari
stoteli: q. d. nulla. ¶ Deide sequitur. Nisi Alex. Ubi ostē
D dit quō cōtradictio Alex. ꝯtra Aristo. habet locū: ⁊ ait ꝙ
tūc hēt locū: qñ expositio Alex. cōcordaret cū Them.
in faciēdo tria antecedētia ⁊ vnū ꝯñs. vꝫ. ꝙ ante ordi-
nē eēt ordo: tunc eni Aristo. cōcessisset eis motus eē in-
finitos in specie: ⁊ infinitos in pcessu. Qđ si ita eēt: tūc
dupl'r Alex. Aristoteli resisteret: primo, qꝛ cōcessit hoc il-
lis: qđ nō erat cōcedendū. Scđo, qꝛ a rōne fuisset dimi
nutū ꝯñs: qđ non facile ex antecedēte intelligeret̄. p ri-
mū tangit Auer. hic. Scđm Ro tetigit supra, ⁊ ppterea
cōcludit: ꝙ melius eēt facere duo antecedētia: primū/⁊
tertiū, inferēdo ordinē ante ordinē: ⁊ pmittere scđaz
diuisionē .i. 2m añs: non inferēdo ordinē ante ordinez.
Nam sic exponēdo non destruit primā intentionē Ari
sto. quę est obijcere antiquis cogēdo illos ponere ordi
nē ante ordinē: nā licet hoc nō sequatur ex tribus ante

cedētibus: sequitur ex primo ⁊ vltimo. ex scđo Ro sequit̄ E
impossibile: qđ destruxit: ⁊ sic oīno habet̄ ordo ante or
dinē: quę est pma Aristo. intentio ꝯtra antiquos: vt etiā
Them. existimauit. ¶ Deide seqt̄ illa particula. Ari-
stoteles enim pōt. Ubi quasi ponit tertiam expositio-
nē: circa quā debes scire ꝙ tres pñt fieri diuisiones de
partibus Atomis: quas ponūt Democritici moueri an-
te mundū in vacuo infinito motu inordinato. Prima
est, ꝙ partes sint finitę spē, numero Ro siue finitę: siue
īfinitę: ⁊ motus sit finitus. ⁊ hec diuisio est fm nāꝫ. Nā
fm naturā partes mūdi sunt qnqꝫ specie: ⁊ motus etiā
finiti. Scđa diuisio est ponēdo partes Atomas specie
infinitas: ⁊ motus infinitos. Et hec diuisio est oīo pter
nālis: ⁊ ex toto prime opposita. Tertia est, ꝙ partes sint
infinitę specie: ⁊ motus Ro motores finiti: ⁊ hec etiam
est pternaturalis. Ait modo Auer. ꝙ ex prima diuisiōe F
cōcessa sequitur ordinē eē ante ordinē. Nam si concedit̄
Atoma esse specie finita: ⁊ motus finitos ante mundū:
sequitur illa moueri ordine: ⁊ cū sint ante mūdū: erunt an
te ordinē: ⁊ ita sequitur ordo ante ordinē. due alię diuisio
nes sunt falsę: ⁊ pternaturales. Ecce quasi. hec est tertia
expositio: ⁊ applicando hanc sniam verbis: ait. ꝯ Alex.
ꝙ fm hoc non intendit destruere illud cōsequēs. vꝫ. ꝙ
motus sit infinitus: ⁊ partes infinitę: sed accipit hoc qđ
antecedēs ⁊ infert ordinē ante ordinē: vt dictum est. qꝛ
velle videt̄ partes illas esse eiusdez formę ac speciei: ⁊
sic applicando diuisiones verbis: tandē ait redeundo
ad expositionē Alexandri ꝙ apparet vl'r ꝙ diuidit ser
monē in tres diuisiones: vbi mediā destruxit: ⁊ primā/
⁊ tertiā accepit p antecedētibus iferēdo ordinē añ or-
dinē. Themistius Ro voluit tria eē antecedētia ⁊ vnū
oībus cōsequēs/videlꝫ ꝙ ordo sit ante ordinē. ¶ De-
inde sequitur illa particula. Diuisio nālis. Ubi Auer. vt
cōplete loqueret̄ reducit diuisionē ad quatuor: suppo-
nit eni ptes illas indiuisibiles: quę dicunt̄ Atoma: qua G
drifariā posse cōstitui: aut ponendo formas illarū fini-
tas ⁊ motus finitos. ⁊ hec diuisio est nālis. Nam fm rei
veritatē partes rerum sunt numero infinitę: sed forma
sunt finitę: ⁊ motibus etiā finitę. Et ait in textu Aristo.
esse hoc tertium concludens. 2m est ꝙ formę sint spe-
cie infinitę: ⁊ motus etiam infiniti specie. Et hoc 2m est
preternaturale oīno: de quo fuit questio inter Them. ⁊
Alexan. vtrū hoc cōcesso sequitur ordo ante ordinē. ⁊ di-
uersimode fuit rñsum: nam Them. voluit ꝙ ipso cōces
so sequitur ordo ante ordinē: ⁊ Alexander voluit ꝙ erat
ꝯsequēs destruendū. Tertiū mēbrū inter hec medians
est, ꝙ formę sunt finitę: ⁊ motus infiniti: qđ mēbrū fuit
primū in textu: ⁊ ppinquū nāli: ⁊ ideo existimat̄ ꝙ or
do sit ante ordinē ipso ꝯcesso. Quartū mēbrū est, ꝙ for
mę sunt infinitę: ⁊ motus finiti. ⁊ Aristo. nō posuit ipm
in textu: aut virtualiter cōtinent̄ in primo/vel scđo di-
uidente. Reliquū cōmenti perspicuū est. Hec ex cōmē
to collegi. ¶ Ego Ro cōsiderans ⁊ sup cōsiderans non H
inueni has diuisiones in textu: sed solū reperi duas di-
uisiones: prima est, si Atoma ante mūdū sunt infinita: du
pliciter fieri pōt, aut ꝙ motores eorum erūt finiti puta
vnus vel plures finiti: ⁊ sic sequitur Atoma nō inordina
te moueri. Nā licet Atoma sint infinita: qꝛ tū motores
sunt finiti: in motibus eorūz erit aliquis ordo. Aut pōt
intelligi Atoma infinita: ⁊ motores eē infinitos specie:
⁊ est scđa diuisio: ex qua infert lationes eē infinitas spe
cie: ⁊ hoc mēbrū voluit Alex. eē destruendū: quo modo
fuit destructū primo huius. Ubi pbatum est tres esse
tm̄ motus specie. Potest tamē per verba illa. Ni si sint
tę. Innui tertiū membrum. vꝫ. ꝙ Atoma sint infinita: ⁊

I motores infiniti spẽ. τ motus finiti: τ tunc ad hoc tertiũ infert ordinẽ esse ante ordinẽ dicẽs. si eni finite sunt motiones: τ supple Atoma τ motores infiniti: aliqs ordo est saltẽ ex pte motiuũ: qr eẽ finitũ ordinatũ est aliquo modo. Et sic duo mẽbra sũt in textu nr̃o expressa: τ tria pñt intelligi: quorũ primũ, τ tertium infert ordinẽ ante ordinem. Scdm infert vnũ consequens destruendum fm Alexandrũ. Cetera ṽo que dicit Auer. circa textus: sunt superflua ¶ Deinde Aristo. parte illa. Neqꝫ enim nũc. Soluit dubitationẽ (vt et Auerro. notat) que posset oriri: vt diximus in expõne textus. Tu ṽo vides quo modo multa dixit Auer. extra ppositũ: que applicauit verbis Aristo. qbus applicari non possunt: vt mihi vĩ.

Et verbũ additum. V. de hoc verbũ additũ cõmuis τ nõ ã fortuna: vt ptingit. ¶ Preterea ipsum eẽ inordinate nihil aliud est: q̃ esse pter nãm: ordo eniꝫ ppria nã sensibiliũ est. At ṽo τ hoc absurduꝫ τ impossibile est: ipsum videlꝫ infinitũ inordinatuꝫ motũ hr̃e. Est enim ea rerũ natura. Quam plures τ pluri in tpe habent. cõtrarium igitur ipsis accidit: inordinationẽ quidem esse fm naturam. ordinem ṽo atqꝫ mundũ preter naturam. Quãuis nihil eorum que sunt fm naturam: a fortuna fiant.

K

Expositio ¶ Scdo obijcit Democrito: τ põt ratio componi logice hoc pacto: si añ mundũ Atoma mouebant motu inordinato: tũc ordo erit preter nãm. τ inordinatio, erit fm nãm. deducit ɔñ ñaꝫ: qr motus ille inordinatus añ mundũ fuit in oibus Atomis τ tpe infinito: motus aũt ordinatus post mũdi gñationẽ nõ est in oibus Atomis: nec tpe ĩfinito: qr fꝫ Democritũ, mũdus fuit sub nõ eẽ in pterito infinito: τ sub esse in tpe finito. Quare sequitur motũ inordinatũ: cũ fuerit pluribus cõpetẽs: τ maiori tpe: etiã fm nãm: τ ordinatũ esse pter nãm: qr nõ oibus: nec maiori tpe. Inqt. preterea ipm eẽ inordinate nihil aliud est q̃ esse pter nãm. qd declarat. d. ordo enim ppria nã sensibiliũ nãliũqꝫ corporũ est: est eni ordo corporis nãlis ad aliquẽ finẽ: illius ad illũ finẽ inclinatio. Inclinatio ṽo rei: τ eius nã inclinans ad illũ finẽ idẽ est. Et sic ordo rei: τ nã rei idẽ est. τ ita pꝫ ordinẽ esse fm nãm: imo potius ipsam nãm: τ inordinationẽ esse pter nãm. acceptã hac suppositiõe pcedit ad rõnẽ: τ inqt. at ṽo τ hoc absurdũ τ impossibile est ipsuꝫ. vꝫ. infinitũ inordinatũ motum hr̃e: τ sic repugnat motũ infinitũ esse inordinatuꝫ: qr (vt ait) ea rerũ nã est: quã plures. s. res: τ pluri tpe habẽt. mõ ipsis Democriticis accidit dicere cõtrariũ. vꝫ. q ordo τ mũdus sint pter nãm: τ inordinatio fm nãm. Et qd accidat sic dicere: pꝫ. qr inordinatio illa pcedens mũdũ cõpetebat pluribus: τ maiori tpe. ordo aũt post mũdi gñationẽ ɔpetit paucioribus τ breuiori tpe. que ratio docet inordinationẽ esse fm nãm: ordineꝫ aũt pter nãm. τ apponẽs destructionẽ ɔñtis. inqt: q̃uis nihil eorũ que sunt fm nãm a fortuna fiat: hoc est pter ordinẽ τ breuiori tpe. Est igr̃ ratio breuis q Democritici sic dicẽtes sibi ipsis ɔtradicũt: qr coguntr̃ dicere ordinẽ esse pter nãlẽ: τ inordinationẽ fm nãm. ¶ Quo ṽo ad verba attinet: per eẽ a fortuna: itelligit: (vt dicit Auer.) esse in paucioribus tpibus. Nã qd fortuna vel casu est: in minori tpe est: ideo accipit alterũ p altero. ¶ Aduerte igr̃ fm Auer. q Arist. Platoni ɔtradicit p hanc rõnẽ: τ nõ Democrito: nã Pla. posuit res moueri ante mundũ motu inordinato tpe infinito. In ɔdicẽdo igr̃ Pla. vult cũ accipere duas suppositiones: prima est in

L

M

Que Auer ro. cõ. 24.

ordinatũ τ indefinitũ est pter nãm. Scda est, ordinatũ τ definituꝫ est fm nãm. His acceptis: arguit si res mouebant inordinate tpe infinito ante mũduꝫ: ergo motu nãli: tenet argũ ex suppositionibus: qr ordinatũ definituꝫ est maiori tpe τ pluribus subiectis cõpetẽs. res ṽo post mũdi gñationeꝫ mouebunt motu finito: qr ex quo ceperũt moueri aliqñ: desinent moueri: vt deductũ fuit in 1° libro. τ ita pꝫ tps motus rerũ ante mũdi gñationeꝫ fuisse maius tpe motu rerũ post gñationẽ. Mõ regula est illud eẽ naturale: cuius tps est maius: vt de sanitate dicitr̃ illud minus cuius tempus est minus: vt de egritudine. Hec Auerroes breuiter. N

¶ Videtur autem Anaxagoras hoc ipsum bene accepisse. Ex immobilibus enim incipit mundum conficere.

¶ Videtr̃ mihi q Arist. velit cõparare inter opiniones Pla. τ opiniones aliorũ physicorũ: vt ostẽdat oino Pla. errasse. Ubi debes scire q Plato duo posuit circa corpora que erãt ante mundũ. Primo qdẽ: qr posuit illa moueri. Scdo qr posuit ipsa segregata. Circa primũ cõparat opinionẽ Plat. opinioni Anaxagore: τ inqt. videtr̃ aũt Anaxagoras hoc ipsum bñ accepisse: τ explicat qd bñ accepit: τ inqt: ex immotis eni incipit mundũ cõficere. quare melius Anaxagoras ex immotis mundũ facit: q̃ Pla. ex motis. Anaxagoras eni (vt Auer. ait:) dixit res stetisse tpe infinito in ipso Chaos siue mixtione: donec intelligẽtia cepit res distinguere. Cã aũt quare melius est facere mundũ ex immotis: q̃ ex motis: est: qr gñatio fit ex ente in po°: τ nõ ex ente in actu. modo immota videntur magis ens in potẽtia: τ mota ens actu: que ratio docet rõnabilius dixisse Anaxag. q̃ dixit Plato. nam Pla. q̃si fecit mũdũ ex ente actu. Anaxa. ex ente in po°. Expositio O Que Auer ro. cõ. 25.

¶ Enituntur aũt τ ceteri congregantes aliquo modo: mouere τ segregare. ex distantibus aũt τ motis gñationẽ facere nõ est rõni cõsonum. qua ppter τ Empedocles omittet eũ motum: qui in amore est: nõ enim celum cõstituere potuisset: ex separatis quidẽ construens. ob amorem aũt faciens congregationem: Ex segregatis enim elementis mundus est constitutus. Quare ex vno fieri: τ congregato necessarium est. Auer. Enim P

¶ Nunc cõparat opinionẽ Plato. opiniõibus ceterorũ physicorũ quo ad 2m: τ vult q melius dicat Empedocles: q̃ Plat. circa gñationẽ mũdi quo ad 2m: qr Empedocles ait mũdũ fieri ex elemtis cõgregatis: q̃ per litẽ disgregant. Plato ṽo voluit mundũ fieri ex disgregatis: que inordinate mouebant. Mõ melius est facere mundũ ex ɔgregatis: q̃ ex separatis. Nã disgregata videntr̃ q̃si eẽ in actu: cõgregata q̃si in potẽtia: nõ eni aliq̃ disgregari possent: nisi eẽnt p̃ 〈lures〉 formas i actu. Nec aliq̃ cõgregari nisi eẽnt aliq̃ mõ reducta in vnũ: in quo essent aliquo mõ in po°. Inqt. enitunt aũt τ ceteri congregãtes aliquo mõ vt Anaximander: τ Empedocles: enitunt dico ad saluãdã gñationẽ mundi mouere, τ segregare supple elmta ex illo vno: in quo vnita erãt. τ q hoc sit bñ dictũ: pbat: ex distãtibus eni τ motis gñationẽ facere nõ est rõni ɔsonũ. qr sic gñatio eẽt ex entibus in actu: vt dictũ est. τ ad huius rei ɔfirmationẽ adducit opinionẽ Empedoclis circa mũdi gñationẽ: τ inqt. qua pp τ Empedo. omittit cũ motũ: q in amore est supple in gñatione Expositio Q

A in gñatione mũdi vl'r:q2 nõ vult mũdũ fieri per cõcordiam atq3 amorẽ elntoꝝ:sed potius per discordiã:non enim cęlũ.i.mũdum ipm potuisset ↄstituere:supple per amorẽ:velut ↄstituit aial per amorẽ elntoꝝ:opꝫ.n.mundũ ipm fieri per litẽ eoꝝ elntoꝝ:quę in amicitia erãt ante mũdi gñationẽ. Propterea.ingt Ari.nõ enim mũdũ potuisset ↄstituere,ↄstruens dico ipm ex separatis ꝑpter litẽ:ꝛ destruẽdo ob amorẽ faciẽdo ipam ↄgregationẽ:vt fit in gñatione pticulari rerũ:aial enim fit cõgregatione separatoꝝ:corrũpit aũt separatiõe ↄgregatoꝝ:mũdus ꝯo nõ sic.nõ enim fit ↄgregatione separatoꝝ. Nec corrũpit separatiõe ↄgregatoꝝ,sed fit separatione,ꝛ corrũpit ↄgregatione. Est igr̃ series textꝰ:nõ enim mũdũ potuisset ↄstituere,modo quo aial ↄstituit: videlꝫ ↄstruẽdo ipm ex separatis:ꝛ destruendo ipm ob amorẽ:faciẽdo ↄgregationẽ elntoꝝ:q2 nõ ↄstructione elntoꝝ mũdus oritr̃:sed sepatione coꝝ:quę erãt in vno.

B Ex segregatis enim elntis mũdus est ↄstitutꝰ. Ideo ↄcludit quare ex vno ꝛ ↄgregato nec̃ium est fieri:supple si fit. Ex his vult dicere ꝙ dupl'r Plato errauit. Primo, quia mũdum fecit ex motis. Secũdo quia mũdum fecit ex separatis atq3 distantibus. Melius igitur ex vno ꝛ immoto est mundum facere.

Que. Zi. 16.25. **Auerroes** ꝯo circa hunc tex.dicit quatuor.pmũ est,cur Empedocles posuit litẽ ꝛ amicitiã ante mũdũ:ꝛ aũt illas posuisse:vt dicat res moueri nõ a se ꝑpter ꝓpriã naturã:s3 a motorib' extrinsecis.vꝫ. litẽ:quę mouet ad separatiõeꝫ:ꝛ amicitia quę mouet ad ↄgregationẽ. Nã cum mũdus fieri nõ possit,nisi elnta ante mũdũ mouerent:ꝛ nec moueri psit a se.igr̃ oportet ponere litẽ atq3 amicitiã,vt res ipsę ex qb' mũdus est:moueant ad mũdi gñationẽ. ¶ 2m est ꝙ Empedocles imitabat in ponẽdo litẽ ꝛ amicitiã:q2 dixit mũdũ fieri ex rebus quę erãt ante gñationẽ mundi segregatę: quẽ motũ ex lite ipsa hẽbãt res. Deinde mouebãtur ex amicitia adinuicẽ donec ex eis fuit ↄgregatus iste mũdus. Ecce ꝙ Auer.de mẽtione Empeđ.voluit mũdum fieri ex rebus disgregatis ꝑpter litem:ꝑpter amicitiã aũt cõponi ꝛ pfici. Huius ↄtrũ est in nr̃is grecis codicibus:di enim ꝙ Empeđ.genuit mũdũ ex rebus ↄgregatis:quę postea ex lite separatę mũdũ faciũt. Et cã erroris(vt sępe dixi)est q2 malas hẽbat trãslationes. ¶ 3m qđ Auer.ait:est cã,cur hęc oia voluit Empeđ.ꝛ ait,hęc oia fecisse ad fugiẽdũ absurda:quę ↄtingũt aliis. Nam alii cogebant dicere motũ inesse rebus a se ante mũdi gñationẽ:ꝛ sic hoc fugiẽdo posuit litẽ ꝛ amicitiã. ¶ 4m est,ꝙ alii hoies dixerũt mundũ fieri ex re quiescẽte:ex qua segregata mũdus fiebat. Et h dixerũt euitãdo impossibilia:quę ↄtingũt dicẽtibus fieri mũdũ ex motis.

D Hęc Auer.notat circa expõnem tex.quoꝝ 2m est penitꝰ ↄtra nr̃m textũ:cętera,ꝛ si nõ sint ↄtra textum,nihil faciũt ad textũ:vt tu videre potes:qui legis nr̃as translationes fideles ex grecis lib. ¶ Deinde sequit̃ illa pars cõmen. Et debes scire:vbi Auer.digredit̃.

Digressio Auer. Ubi p̊ disputat,vtrũ mũdus factus sit ex rebus quiescẽtib':ꝛ videt ꝙ dicẽtibus mũdũ factũ esse ex rebus quiescẽtib':ↄtingunt ↄdictiones siles ↄdictionib' coꝝ:qui dicũt ipsum fieri ex rebus motis:ꝛ ita vult vtriq3 sectę accidere absurda. ¶ Deinde sequit̃. Quęrẽdũ est enim. Ubi ꝓsequitur ostẽdẽdo ↄdictiones:quę sequũtur dicẽtes mũdum fieri ex quiescẽtib':ꝛ arguit sic,mũdus fit ex reb' quiescẽtib':aut illę res quiescẽtes quiescũt nãliter ante mũdi gñationẽ:aut violẽter,si violẽter quiescebãt.igr̃ hñt quietẽ nãliter. Uiolẽtum enim nõ est,nisi respectu nãlis:si enim terra quiescit violẽter sursum:nãliter stabit

E deorsum:ꝛ si ignis deorsum violẽter stabit:quiescet sursum nãliter. Ostendit,ꝙ nec nãliter:q2 si elnta quiescebãt nãliter,hẽbãt motũ nãlem:est enim quies nãlis finis motus nãlis:si terra enĩ quiescit in medio nãliter:ad mediũ nãliter mouebat̃. Et sic pꝫ ante mũdum elemẽta moueri ꝛ quiescere nãliter. Et cũ hęc duo habẽt elnta ipsa:necesse est,vt mũdus sit anteq̃ fit. Nam idẽ est locus motus nãlis ꝛ quietis nãlis. Igr̃ ea pars mũdi:vbi hęc ambo loca sunt.s.quietis ꝛ motus,erit eadẽ numero. Oportet igr̃ fateri dari,aut sursum,aut deorsũ:ꝛ quotus dato:opꝫ dare vtrũq3,ꝛ vtroq3 dato:sequitur mũdũ esse. ¶ Deinde sequit̃. Et hoc declaratũ est: vbi ꝓbat locũ quietis nãlis,ꝛ locũ motus nãlis eiusdẽ corpis esse eũdẽ:q2 si nõ eẽt idẽ locus:tũc motus nãlis nõ esset ad supius neq3 ad iferius:sed vbi totũ ipm elemẽtũ quiesceret. Uerbi grã.gleba nõ moueret ad medium mundi:q2 sit locus quietis nãlis glebę:sed q2 illic quiescit totũ:nec gleba ignis moueret ad ↄcauum:q2 illic esset locus nãlis eius:sed q2 illic est totus ignis.quare sequeret,ꝙ in vniuerso nõ eẽt sursum ꝛ deorsũ simpliciter:sed in respectu nr̃i.

F Oportet igr̃ dicere eẽ locũ nãlem:vbi elntũ nãliter quiescit:ꝛ ad quẽ elntũ nãliter mouet̃.ꝛ sic erũt sursum ꝛ deorsum:ad quę elnta feruntur. ¶ Deinde sequit̃. Et ideo ois:vbi Auer.infert duo excerpta.pmũ,ꝙ qui ponũt mũdũ fieri ex entibus:coguntr̃ dicere mũdũ esse anteq̃ fit deductũ est hoc:q2 si mũdus fit ex entibus,vel in actu,vel in potentia. Si in actu,nõ psit esse nisi elnta.ꝛ ita sequit̃,vt prius mũdum esse anteq̃ fit. Si autem ex entibus in potẽtia:tũc nõ esset nisi mã:mã enim di ens in potentia:vt sępe deductum est. Sed cũ mã nõ sit sine forma:oportet ꝓcessisse formã. Mũdus igr̃ fit corrupta priori forma ex illa materia. Sed nihil põt corrũpi,nisi alteratio ꝓcesserit: oportet igr̃ ꝓfuisse primũ alterãs:ꝛ tale est cęlũ.igitur mũdus fuisset anteq̃ eẽt. Patet igr̃ si mũdus fit ex entibus,mũdũ fuisse anteq̃ esset.

G ¶ Deinde sequit̃. Et rationes:vbi ifert 2m.vꝫ.ꝙ si mũdus fieret ex nihilo:tunc nõ esse trãsmutaret̃ in esse. Et ꝑpterea ait antiquos oẽs dixisse mundũ fieri ex nihilo esse ipossibile:quę res(vt ait)est ↄtra eos:qui ponũt leges. Sed qcqd velit sua secta:hoc qđ dicit nihil est ↄtra nos:nã nos nõ dicimus mũdũ fieri ex nihilo per verã gñationem:q2 sic sequeret̃ ipm nihil trãsmutari subiectiue in esse:gñatio enim illa nõ potuisset recipi,nisi in ipo nihilo:postq̃ nõ prę̃cessit materia. Sed dicimus fieri ex nihilo per creationẽ:quę nihil aliud est q̃ ipsemet mũdus creatus:ꝛ ideo nihil valet:qđ ait hic hõ. ¶ Deinde sequit̃ illa particula. Dicit Themistius:vbi secũdo loco in psnti digressione disputat opinionẽ Platonis. Et p̊mo narrat quę dicit Themistius:ꝛ dicit Themistiũ voluisse,ꝙ dicẽtes mũdũ esse factũ ex rebus nõ ordinatis vel motis inordinate,nõ psit fugere hęc ipossibilia:q2 isti coguntur dicere mũdũ factũ esse ex entibus in actu:ꝛ ita sequit̃ mũdũ fuisse anteq̃ esset:vt deductũ est.

H ¶ Deinde sequit̃. Et põt hõ dicere.vbi ponit modũ quo Themistius defendit Plat.ꝛ ait p̊mo,ꝙ nõ intellexerũt dicẽtes his sermonibus ↄtra Plat.opinionẽ eius sm rectitudinẽ:ꝛ recta via,cum nõ intelligat̃ id qđ sibi imponũt ex verbis eius. Et ita vult ꝙ ordo ꝛ mũdus fiat ex nõ ordine ꝛ nõ mũdo. Uelut morbus nõ fit ex sanitate:sed ex nõ morbo. Mũdus igitur vel ordo per se fit ex nõ ordine vel nõ mũdo. Per accidẽs aũt ex rebus inordinatis,velut per accidẽs ęgritudo fit ex sanitate. ¶ Deide sequitur. Sed q2:vbi soluit adhuc replicam ↄtra Platonẽ:quia Plato ait,mũdũ fieri ex inordinato.ꝛ nõ dicit ex inor-

I dinatione. Scdo/qr inordinatio est aliqua puatio: et pri
uatio psupponit subm in quo est. Rndet inordinatu di
ci tot modis/quot di iforme: di. n. aliqd iforme: qr fcdu/
vt hō fcdus di informis: et di informe per puatione for
me: vt mā di iformis: qr carēs forma. Ad ppoᵐ cu3 Pla
to dixit mūdū fieri ex inordinato: intellexit mūdū fieri
ex mā: que di iformis et inordinata per puatiōe3 forme/
et per puatione ordinis. Di etiā nō qualis: qr caret qua
litate: qmuis nullo tpe ipsa fuit qualis per cēntiā: di enim
nō quale dupl'r: vel qr fede quale: vt turpe/vel per pua
tione3: qr caret qualitate/vt mā: et h pacto nō quale pōt
dici inordinatu: qr ordo est quedā qualitas. et ita carens
ordine dici pōt nō quale. Patet igit mūdū fieri ex inor
dinato/iformi/et nō quali: qr ex mā/que est iformis/in
ordinata: et nō qualis per puatione forme/ordinis/et qli
tatis: et sic pz sol. ad obiectiones. ¶ Deinde sequit: qm aūt
K Plato. Ubi disputat Auer. aliud motiuū cōtra Plat. qd
erat: qr ipse dixit inordinatione pcedere ordine: et nāle
pus est nō nāli. sequit inordinatione eē rem nāle: et or
dine eē rem pter nām. Rndet q ex vbis Pla. etiā col
ligit ex posituz: vt ex suis libris satis cōstat. Pōt etiā col
ligi oppoᵐ ex his/que ait. dicit enim inordinatione esse
in malo: et omne diuinū esse antiquū et eternū: et ita ma
lū nō pōt esse in rebus diuinis: sed in nā mortaliū: et ita
in rebus posteriorib᷑. Ꝓ. omne qd fuit viuū p fuit mor
tale. Et dicit alibi deū esse eternū/et sine fine/et sine ordi
ne. Ex qbus pōt colligi/q inordinatio est posterior or
dinatione/cū sit in malo qd est posterius bono: et re ipsa
diuina: pōt etiā colligi/q sit prior ordinatione: nā di deus
sine ordine: et sic inordinatu/qd est deus/est prius re mor
tali/que di ordinata: quare hincinde pōt colligi vtrūq.
Et ppterea cōcludit neutrū hoȝ eē simpl'r asserēdum in
doctrina Pla. qr dicta sunt hec nō simpl'r/et vl'r. ppter
L ea ait/q sermo dicēs inordinatione esse priorē ordina
tione/nō eē simpl'r veru: neq3 sermo dicēs ordinatione
eē priorē ordine. Et ita vult q in rebus pticularib᷑ gña
bilib᷑ aliqua inordinatio est ordinatiōe prior. Uliter vō
ois ordinatio est prior inordinatiōe/velut poᵃ respectu
eiusdē prior est actu. simpl'r vō actus est prior potētia.
¶ Deide sequit. Et abbreuiatio: vbi breuibus resumit
sol. Them. ad pᵐ: dicēs inordinatū accipi dupl'r puati
ue/et positiue/positiue inordinatū est scdi ordinis/priua
tiue est mā: vt dictū est de informi/et non quali. Uoluit
igit Plato mūdū fieri ex inordinato puatiue: qr mā ca
rente ordine/qualitate/et forma. Ultimo Them. pbat
hoc ex lib. Platonis: et que dicit/oia patēt. ¶ Deide seq
tur illa pars. Nos autē dicimus: vbi Auer. cōdicit The
mistio pbās defensione3 eē nullā. Primo/qr Plato di
xit elmta ante mūdum moueri motu inordinato. igitur
M per inordinatū non potuit itelligere priuationē: quia si
mouebant motu inordinato/mouebant. Et si mouebā
tur/illud inordinatū nō erat priuatio/cu3 motus nō sit
puatio. ¶ Deinde sequit. Cum enim. Ubi ponit scdā3
rōne3 cōtra expōnem Themistij. Na3 sm Plat. elemē
ta ante mūdū3 mouebant motu diuersificato. igit mo
tu malo et inordinato nullum hūte terminū ad quem. et
per cōns nō potuit itelligere priuationē: diuersitas enim
motus nō est priuatio. ¶ Deinde sequit. Et nō eēt pos
sibile. Ubi ponitur tertia ratio: que talis est/ex verbis
Platonis habet q elemēta in mūdi gñatione mouebā
tur ex inordinatione ad ordinē. igit nō pōt itelligi per
inordinatū priuationem. ¶ Deinde sequit. Et non di
xisset. Ubi ponit quartam ratione3/que talis est: Plato
attribuit motui ordinatione et inordinatione. igitur cu3
motus nō sit pura priuatio: nō potuit per inordinatu3
itelligere priuationē simpl'r. ¶ Deinde sequit. Nomē N
enim priuatiuum. Ubi ponit quintā ratione3: que talis
est/priuatiuū dicit: aut diminutionē: aut corruptionem:
aut ablationem. Unde (vt medici dicūt) lesio est: aut qr
actio diminuta est: vt visus qn debiliter videt: aut quia
corrupta est: vt qn videt phantasmata: vt in scotomia:
aut qn totaliter aufert: velut qn cecus efficit. Inordina
tum igit trifariā erit: querit igit cum Plato dixit an
te mūdi gñationem motū esse inordinatū: aut intellexit
per priuationē: et hoc nō: qr cōcedit illa moueri: aut intel
lexit per diminutionē: et hoc minime: qr tūc motus eoȝ
fuisset debilis. modo debile est de gñe fortis: differunt
enim solū sm magis et minus: que nō variāt spēm. igit
potuissent moueri fortiter. Quare remanet cum per in
ordinatū motu3 intellexisse motū nō nālem. quare non
potuit intelligere priuationē. ¶ Deinde sequit. Etiā si
cōfessi. Ubi ostēdit/q nō potuit per inordinatu3 intel
ligere primā mām: nec sm Platonē: nec sm Aristo. qr O
sm Ari. materia mūdi sunt quattuor elementa: nō enim
mūdus potuit habere mām ppriā: qr caret cōtrario: nec
sm Platonē: quia Plato per mām mūdi intellexit oia
elemēta: et nō quedam: ex qbus fit mūdus: vt etiam Ari
stoteles ait. Preterea Plato nō percepit primam mate
riā. igitur per inordinatū nō potuit primā materiā in
telligere. ¶ Deinde sequit illa pars cōmenti. Et nihil
est. Ubi Auerroes repꝫhendit quoddā aliud/qd diceba
tur in defensione Platonis. Ubi debes scire/q The
mistius et Simplici᷑ defendēdo Platone3 per inordi
natu3 intellexerūt elemēta: quatenus sm naturā prius
intelligūtur sub priuatione ordinis/qꝫ sub ordine: et ita
voluerūt de mente Platonis mūdum fuisse ab eterno:
vt Aristoteles etiā sentit. Factū vō fuisse de inordina
to ad ordinatum ab ipso deo: qr fuit factus ab elemētis:
que sm ordinē naturalē intelligēdi prius intelliguntur P
vt inordinata/qꝫ vt ordinata: et sic inordinatio precessit
ordinē nō tēpore: sed natura. etiā mūdus ab eterno de
pendet a deo/et ab elementis a deo quidē3 effectiue ab
elemētis vō māliter. et qd hoc potuit esse de mēte Pla
tonis. patet/qr ipse dixit materiā esse priorem forma: et
certū est/q nō intellexit per prius/prius sm tēpus: sed
sm naturā. igitur eodē modo inordinatio pcedit mun
dum sm naturā: quia inordinatio se tenet cu3 materia.
¶ Obijcit modo Auerroes cōtra: qr Plato genuit tē
pus: quia tēpus sequit motu3 orbis. igitur et motus et or
bis non fuerūt ab eterno: et per cōsequēs per ipsu3 prius
nō potuit intelligere sm naturā: sed pprie prius tēpo
re. ¶ Deinde sequit illa pars. Hoc autē3 qd repꝫhēdit.
Ubi defendit Aristotelē a cōtradictione Themistij: qui
repꝫhendit Arist. dicētem ordinationē priorem simplici Q
ter esse inordinatiōe: nullā faciēdo differētiā inter prius
sm naturā: et sm tēpus. Repꝫhendit ipsum: qr aliquādo
ordinatio in vno indiuiduo tēpore prior est inordina
tione in alio indiuiduo: vt in reb᷑ generatio et corrupti
bilibus patet. nam forma patris prior est materia filij
tēpore et natura: que qdē forma patris dicit ordo: et ma
teria filij inordinatio: et ita ordo aliquando natura et tē
pore pcedit inordinationē: vtpote quādo sunt in diuer
sis. Aliquādo ecōtra in eode3: nam materia filij: que est
inordinatio pcedit tēpore et natura formā filij: que dici
tur ordo. Et sic Themistius repꝫhendit Aristotelē: quia
nō distinxit. ¶ Deide sequit. Hoc aūt declarauit. Ubi
respōdet: qr non distinxit: qr alibi declarauit: videl3 in
9ᵒ metaᶜᵉ; hoc: vbi videl3 declarauit actū esse priorē po
tentia: et etiam in 2ᵒ de aia: et in 8ᵒ Phy. sic. Illic enim di
xit in diuersis indiuiduis actum prione3 esse potētia: in

A eodē po[us] eē potes actu:eodē modo de ordine & inordinatiōe:ordo.n.prior est inordinatiōe in diuersis. In eodē inordinatio est prior ordine: & sic male Themi.reprehēdit Ari. Utrū vero opi. Pla. possit defendi:& quo mō,in li° p̄ tetigim°.nūc vero h̄ quę dicet.aut sufficiāt:qꝛ nihil est disputare ad mētē n̄razatqꝫ ad veritatē,siue h̄,siue illō sit.

¶ Quod quidem igitur sit nālis motus vniuscuiusqꝫ corporum:quo nec vi,nec preter naturam mouentur:ex hisce patet.

Expositio ¶ Epilogat nūc breuib°.& inqt.qꝫ qdē igit sit nālis motus vniuscuiusqꝫ corpor.s.physicor:quo nec vi,nec p̄ter nāz mouent:ex hisce supple quę diximus p̄z. Declarauimus enim nālez motū esse:quo corpa physica,non vi:nōqꝫ preter naturam mouentur.

Momētū Inclinatiōes ¶ Quod vero nonnulla necessario habeant grauitatis ac leuitatis momentū:ex his dilucidabitur.

Expositio B ¶ Ondit nūc qꝫ corpa quę nāliter mouent motu recto: necio hīt grauitatē:aut leuitatē quę sunt pn°mot°nālis in dictis corpib°.& p̄ sumit itētionē.& inqt.qꝫ vero nonnulla.s.corpa necio habeāt grauitat ac leuitatis momētū: quo inclinent ad motū:ex his quę dicem° dilucidabit. ¶ Quo vero ad verba attinet:dico qꝫ dixit quędaz: & non oia ad dictaz cor corpor:quę circulariter mouent. Est igit tot°capli conclusio. Qd sursum,aut deorsum mobile est:ipm,aut leue,aut graue necesse est eē. Et hāc itēdit.

¶ Moueri qdē enim dicimus:necium esse.

Expositio ¶ Prosegt.& p̄ supponit qd cōiter a physicis in vlib° libris accipit.vz.qꝫ mot°necio sit in rerū nā. Unde ingt. moueri qdē.n.dicim°:neciuz eē,supple in rerū nā. Cur vero h̄ supposuerit,nō facile p̄z:fortasse.n.h̄ supposuit:qꝛ syllogiçabit q̄si hypotheticę sic.si nulluz corpus est graue,aut leue,nihil mouebit: vt.vz.ideo supposuit aliqd

C moueri:vt sciat id ad qd deducit,eē ipole.itēdit igit p̄ hāc supposiōnē hāc hypotheticā:si illa corpa nō sunt nec grauia,nec leuia,ipa nō mouebunt.pbabit pñiā:qꝛ vł mouebunt nāliter,vel violēter.& p̄ pbabit,qꝫ nō mouētur nāliter. Scdo,qꝫ nec violēter:& sic cōplebit sylls.

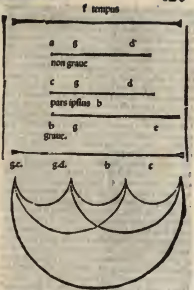
Ipm est vł bū addiui. ¶ Si autem qd mouetur,nō habebit natura momentuz : impossibile est ipsum moueri: aut ad medium:aut a medio.

Expositio ¶ Probat igitur nūc qꝫ non possunt moueri naturaliter illa:si non sint grauia,aut leuia:& accipit hanc hypotheticam. Si autē quod mouetur,non habebit natura momentum:quo videlicet inclinetur ad motum : impossibile est ipm moueri,aut ad medium,aut a medio. Hęc est hypothetica.

¶ Sit,enim in quo.a.qdez nō graue. In quo vero.b.grauitatem habēs:trāseat aūt nō graue.g.d.magnitudinez.b.aūt,ęquali in tēpo-

D re.g.e.per maius enim id,qd grauitatem habet fertur. Si igitur corpus qd grauitatem habet:ea ratiōe diuidatur:qua se habet.g.e. ad.g.d.(pōt enim ad partiuz suarū aliquam sic se hēc)si totum per totaz.g.e.fertur:pars eodem in tēpore per.g.d.feratur,necesse est. Quare id qd grauitate vacat: & id qd grauitatem habet:per ęquale eodez tēpore ferentur:quod quidem impossibile est:eadez autem & in leuitate ratio est.

Magnitudinē suppl. ea rōne vt se hz ōbus additum.

B

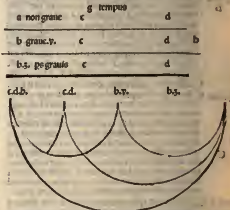
F

Expositio ¶ Probat igit hypotheticā:videlz,si qd mouet non est graue,nō potest naturalr moueri. Et primo sumit casum. & inquit. Sit enim in quo.a.quidē,nō graue. In quo vero b.grauitatez habēs. Hęc est prima pars casus. Deinde sumit scdam.& inquit. Trāseat aūt nō graue:videlz.a.g.d. magnitudinē.b.autez ęquali in tēpore.g.e. Et si diceres g.e.magnitudinē esse maiorē.g.d.magnitudine. Respōdet,per maius enim id qd grauitatez habet,fertur.& sic nihil pbibet.g.e.magnitudinē maiorez esse. Hęc est secūda pars casus. Tertia pars casus est:vt ipsum.b.graue diuidat ad partem.c.ad quam partē se habeat ea proportione:qua.g.e.magnitudo se habet ad.g.d.magnitudinem:hoc est qꝫ si.g.e.magnitudo sit dupla ad.g.d.magnitudinem.b.sit duplū ad.c.eius partē.inquit. Si igit corpus qd grauitatem habet:ea ratione diuidat:qua se

G habet.g.e.ad.g.d. Et assignat causam:qꝫ possit.b.diuidi in partē aliquaz:ad quā ea ratione se habeat:qua.g.e.se habet.ad.g.d.& inquit. Pōt enim ad partiū suarum aliquam sic se habere:supple,qa ipsum.b.potest diuidi in infinitū,velut ipsa magnitudo.g.e. Et sic tertia pars casus constat. Hoc toto casu stante,arguit:& supple tu,igit

H si totum.b.per totaz magnitudinē.g.e.fertur,pars eodē tēpore per.g.d.magnitudinē feratur,necesse est. Nam sicut se habet.g.e.ad.g.d.ita se habet.b.ad partez eius.c. Igitur permutatim sicut se habet.g.e.ad.b.ita.g.d.ad.c. Sed.g.e.trāsitur in.f.tēpore ab ipso.b.igitur.g.d.in.f.tēpore transibitur ab ipso.c. Sed transiebatur ab ipso.a. nō graui in.f.tēpore:vt in casu supponebat. Ideo concludit quare id qd grauitate vacat:& id qd grauitatē habet:per ęquale spatiuz eodem tēpore ferētur. Qd qdez impossibile est.nam alteruz graue est:alterū nō graue. Addit qꝫ eadem ratio pōt de leuitate fieri. Sic igit patet,qꝫ si qd mouetur non est graue,vel leue:non pōt naturaliter moueri:quia si nō graue vel nō leue naturaliter moueretur:possent duo corpora ęquale per spatiuz

P equali in tēpore ferri: quoꝝ vnū ēt esset graue: ⁊ alterū
Dubitatio nō graue: qđ ip̄se relinquit pro impossibili. ¶ Sed du
bitatur: ⁊ satis rōnabiliter. nam Aristoteles vult proba
re omne qđ mouetur nālitēr esse graue vel leue. ⁊ sumit
q̄ b. graue moueat̄ nāliter per. g. e. magnitudinem. mo
do hoc est pētere: qđ a p̄ncipio p̄bare voluit: vult enim
p̄bare a principio qđ corpus quod nāliter mouetur sit
graue: ⁊ sumit. b. graue naturalr̄ moueri per. g. e. spatiū.
igitur petit. Preterea sumit q̄ b. graue naturalr̄ velo
cius moueatur q̄ a. non graue: ⁊ hoc petit. Nam si velo
cius nāliter mouetur ipso. a. nō graui. igitur graue nāli
Solutio ter mouetur: qđ est in petitione. ¶ Ego dicerem q̄ hec
duo supponit: vt sensibus nota. Patet enim sensib⁹ gra
ue moueri nāliter ad medium per magnitudinē vel li
neam. g. e. nam relictū sue nature mox descēdit. Secū
dum etiā sensibus patet. nam videmus grauiora velo
K cius moueri minus grauibus. igit̄ sensibus patet graue
moueri velocius ipso nō graui. nō igitur petit: q̄ proce
Que Au. dit per sensibus nota. ¶ Auerroes aūt in p̄senti cōmē.
cō. 26. 26° p̄mo epilogat: ⁊ vult esse ex dictis manifestum: cor
pus omne nāle motū habere nālem: ⁊ non violētum:
vel p̄ter nām solū. Immo impossibile est venire tem
pus aliqđ in futurū: in quo nō habeat motū nālem: si
cut impossibile fuit in p̄terito nō habuisse: ⁊ sic op3 de p̄nti
p̄terito: ⁊ futuro semp habere motū nālem. Hoc est qđ
declarauit Aristoteles. at nunc vult declarare: q̄ omne
corpus nāle: qđ habet motū nālem: ⁊ rectū: necessario
est graue vel leue: ita vt sit impossibile nō graue vel nō
Rō Auer. leue moueri ad mediū: vel a medio nāliter. ¶ Et Auer
roes hypothetice arguit sic. vel oportet vt omne corp⁹
qđ mouet̄ ad mediū sit graue: vel potest moueri ad me
dium: ⁊ nō esse graue. Si p̄mum, habet̄ cōclusio: videli
cet q̄ omne corpus nāle: qđ ad mediū mouetur nāliter
L motu recto: est graue. Si aūt pōt moueri ad medium:
⁊ nō esse graue: sit hoc corpus non graue. a. graue Xo. b.
⁊ vlterius corpus. a. nō graue transeat in. g. tēpore. c. d.
spatium. graue aūt in eodē. g. tēpore trāseat vltra. d. spa
tium vsq3 ad. b. ita vt spatiū pertrāsitū ab ipso. b. graui
sit. c. d. b. qđ quidē sit duplum: vel triplū: vel in aliqua
p̄portione maius spatio pertrāsito ab ipso. a. nō graui.
Et q̄ graue tr̄m in eodē tēpore ceteris paribus trāseat
maius spatiū: q̄ trāsierit nō graue. patet: q2 habet gra
ue ad nō graue dispositionē: quā habet grauius ad mi
nus graue. Nā sicut minus graue est nō graue s̄m qd:
ita non graue: est nō graue simpliciter. igitur si nō gra
ue s̄m quid: in eodē tēpore ceteris paribus minus mo
uetur q̄ grauius: ita non graue simplr̄: minus simplici
ter mouebit̄ ipso graui. Patet igit̄ recte esse dictū ip̄m
b. velocius moueri: ⁊ per maius spatiū: eodē in tēpore
M ipso. a. ¶ Tertio sumit Auer. q̄ ab ipso. b. graui: qđ mo
uetur in eodē tēpore. g. supra spatiū maius: qđ est. c. d. b.
II secetur quedā pars: cuius p̄portio ad ip̄m. b. totum sit:
sicut p̄portio spatij. c. d. pertrāsiti ab ipso. a. nō graui: ad
spatium. c. d. b. pertrāsitū ab ipso. b. graui: hoc est subdu
pla: vel subtripla vel aliqua alia. Et ait Auerr. q̄ possi
bile est inuenire hāc p̄portionē: vt p̄batum est in geo
metria: q2 tam. b. corpus: q̄ c. d. b. spatium diuisibile est
in infinitū. ¶ His stātibus arguit̄: cum totū corpus. b.
graue moueat̄ in. g. tēpore ab ipso. c. pūcto: vsq3 ad. b. pū
ctū per spatiū. c. d. b. ⁊ sit ab ipso. b. secata pars quedam:
cuius p̄portio ad ip̄m. b. est velut p̄portio. c. d. ad. c. d. b.
necesse est: vt in illo. g. tp̄e pars illa grauis corporis mo
ueat̄ per illud idē spatiū per qđ nō graue corpus moue
bat̄. s. per spatiū. c. d. in ipsomet tp̄e. g. qđ quidē spatiū. c. d.
est pars vel minus spatio. c. d. b. Et q̄ hoc sequat̄: p̄bat:
quia cū duo mota: quoꝝ p̄portio grauitatis vni⁹ ad gra N
uitatē alterius: est velut p̄portio spatij ad spatiū: necesse
est: vt pertrāseant spatiū equale in eodē tp̄e: ⁊ sic. a. nō gra
ue: ⁊ ipsius. b. pars grauis mouebunt̄ eodē tēpore supra
equale spatiū: qđ est ip̄ossibile: q2 tūc graue ⁊ nō graue
eque velociter mouerent̄. Hec est sūma rationis Auer.
¶ Deinde seq̄t̄ illa pars: ponat̄ ergo. Ubi disponit ter
minos: ⁊ ait. q̄ graue corpus intelligat̄ per lineam. b. v.
pars: cuius p̄portio ad ipsū graue. b. v. est: velut p̄por
tio spatij. c. d. ad spatiū. c. d. b. sit. b. z. Et ponat̄ tp̄s. g. in
quo. a. nō graue: ⁊. b. graue mouent̄ per spatia. c. d. ⁊. c. d.
b. g. enim sic cōe tp̄s hora: vel dies: vel aliqđ tale. q̄bus
dispositis arguit. igit̄ erit p̄portio. b. z. partis ad. b. v. gra
ue totum: velut p̄portio. c. d. minoris spatij ad. c. d. b. mi
nus spatiū: ⁊ tp̄s. g. sed in hoc eodē tp̄e: scilicet. g. mouebat̄
corpus nō graue per spatiū. c. d. igit̄ per idē spatiū ⁊ eo
dem tempore mouent̄ duo corpa: quoꝝ alterū est gra
ue: ⁊ alterū non graue: qđ est impossibile. O

P

¶ Unī pōt sylls fieri a cōmutata p̄por^{ne}: sic. sicut se h3. c.
d. b. spatiū ad. c. d. spatiū: ita se h3. b. v. totū graue ad. b. z.
p̄tē: vtrobiq3. n. est eadē p̄portio: vt dcm̄ est. igit̄ p̄muta
tim: sicut se h3. c. d. b. ad. b. v. ita. c. d. ad. b. z. S3. b. v. trāsit
c. d. b. in. g. tp̄e. igit̄. b. z. trāsibit. c. d. in. g. tp̄e. S3. c. d. p̄trā
siebat̄ ab ipso. a. nō graui in. g. tp̄e. igit̄ nō graue. v3. a. ⁊
graue. v3. b. z. mouebunt̄ equalr̄ supra equale spatiū: ⁊
equali tp̄e: ⁊ hoc erat ip̄ossibile. igit̄ id ex quo sequit̄. se
quit̄ aūt ex hoc qđ dicitur aliqđ corpus moueri ad me Q
dium: qđ non est graue. igitur hoc est impossibile. eadē
demonstratio fieri potest de leui. Hec Auer.

¶ Adhuc autem si erit aliquod corpus mo Ipsum
tum: qđ neq3 leuitatem: neq3 grauitatem ha Hoc
bet: necesse est ipsum vi moueri. vi aūt mo
tum: infinitum efficit motum.

¶ Hactenus p̄bauit q̄ corpus neq3 graue: neq3 leue nō Expositio
pōt recto motu nālr̄ moueri. at nunc p̄bat q̄ nec motu
violēto moueri pōt. ⁊ breuis ratio est: q2 si moueret̄ vi:
infi^{tū} efficeret motū. i. moueret̄ motu infi^{te} velocitat. Unī
dicit: adhuc aūt si erit aliqđ corpus motū: qđ neq3 leui
tatē: neq3 grauitatē h3: si supple nō pōt nālr̄ motu recto
moueri: necesse est ip̄m vi moueri. vi aūt motū: infinitū
in velocitate efficit motū. Et sic vult p̄bare: q̄ corpus

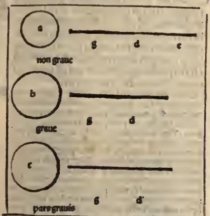
A nec graue nec leue nō pōt vi moueri.⁊ tota ratio est:q: tūc moueref motu veloci in infinitu3: qđ relinqt tanq̄ impossibile.Sed quo modo hęc ꝯsequētia deducatur/ non paruus erit labor:⁊ in hoc Arist.ipse insistet.

Et Rō Magnitudi. vbi additū. Magnitudi. vbi additū. Ea rōne q̄ vt se h3,vbu3 est additum. Magnitudi. vbu3 additū ad velocitatē vbu3 additū. Ita sese ha. vbu3 additū.

C Nam cum potētia quędam sit:quę mouet: ⁊ minus ac leuius ab eadem potentia plus moueatur/sit non graue quidē in quo est.a. per.g.e.magnitudinem:id autem qđ grauitatem habet/sit in quo est.b.ęquali in tēpore per.g.d.magnitudinem. Si igit diuisum fuerit corpus/quod grauitate3 habet:ea ratione qua.g.e.ad.g.d.se habet:ꝯtingit id qđ a corpore habente grauitatē aufertur:ęquali in tēpore ferri per.g.e.magnitudinē: quoniam totam quidē ferebatur per.g.d. Velocitas enim minoris ad velocitatem maioris

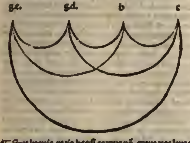
B ita sese habebit:vt corpus maius ad minus. per ęquale ergo non graue corpus/⁊ grauitatem habens in eodē tēpore ferentur. Hoc autem est impossibile.

tempus.b.

C

D

Expositio

C Erat breuis ratio hęc:si corpus nō graue/nec leue vi mouetur:mouebit infinite velociter nō graue. Intēdit igit pbare hāc ꝯñtia3/in pbādo hāc ꝯñtiam pbāt.pmo q̄ si nō graue/vel non leue moueſ vi sursum:nō graue/ ⁊ graue eode3 in tpe Aīus sursum per ęquale spatiū mouebunſ:⁊ vtiſ eadē deductione:qua vsus est Aīus deorsum. Sumit Ao pmo duas suppōnes.quaꝝ pma est q̄ in rerū nā sit potētia violētans/quę mouet sursum. Patet hęc per aduersarios:nihil enim mouetur violēter a se.⁊ hoc ait.na3 cu3 potētia quędā sit/que mouet. Scda suppositio est/q̄ corpus minoris q̄ntitat/ ⁊ leuius plus: supple sursum Aīus moueſ ab eadē poª violētante sursum.p3 /q̄a minus resistit:cū sit minoris molis ⁊ leuius. Et hęc 2ª suppositio p3 sensibus:videmus enim minora corpa/⁊ leuiora facilius sursum trajci. C Inqt/⁊ minus.s.corpus ac leuius ab eadē poª.s.violētante moueatur plus.quę suppōnes si ꝯcedātur.ponit casum.⁊ inqt. sit nō graue qde3:qđ sursum vi mouebitur.in quo est.a. per.g.e.magnitudinē motū. Id aūt qđ grauitatē habet/

E

sit in quo est.b.qđ etiā sursum moueaſ ęquali in tpe per g.d.magnitudinē subduplā ad.g.e.vel subtriplā/vel alio

F

modo: vt hęc est scda pars casus:quę p3/q: ex quo.b.est graue/plus resistit sursum mouēti per scdam suppōnē. C Deinde ponit 3ᵃᵐ ptē casus:quę est vt ab ipso.b.reseceſ quedā pars:quę ea ꝓportione se habeat ad totu3.b. qua.g.d.se hēbat ad.g.e.hoc est subdupla/vel subtripla/ vel eadē ꝓportione:quęcūq3 sit illa. Hāc ponit.⁊ inqt.si igiſ diuisum fuerit corpus quod grauitatē habet:videlicet.b.ea ratione qua.g.e.ad.g.d.se hab3.hoc est tali diuisione:vt sit eadem proportio magnitudinis.g.e.ad.g. d.⁊ ipsius.b.ad.c.partē:si itaq3 hoc pacto fiat casus:ꝯtingit id quod a corpore habente grauitatem aufertur: ęquali in tēpore ferri per.g.e.magnitudinē:videl3 versus sursu3:cuꝰ cām ponit.o.q̄m totū.b.ferebaſ per.g.d. S3 pars.c.ab ipso resecata se habet ad.b.vt.g.d.ad.g.e. magnitudinē.igiſ.c.pars mouebiſ per.g.e.magnitudinē maiorē:cum sit minus graue in tāta ꝓportione minus:in quanta.g.d.magnitudo est minor magnitudine

G

g.e.Et h dicit:velocitas.n.maioris ad velocitatē minoris ita sese habet:vt corpus maius ad minus:q: q̄lis est ꝓportio ipsius.b.totiꝰ ad.c.ptē in grauitate:talis in velocitate.quare ipsius.b.pars mouebiſ in duplo velociꝰ sursum Aīus.⁊ in hac ꝓporᵗᵉ.a.non graue trāsiebat.g.e. magnitudinē duplā ad.g.d.igiſ ęque velociter.a.nō graue.⁊.c.pars grauis mouebunſ.⁊ h inqt.per ęquale g nō graue corpus/⁊ grauitatē hñs in eode3 tpe ferenſ. Hoc aūt est ipossibile.Ex his p3 pᵐ ꝯñtia.v3.q̄ si nō graue ⁊

Si qđ

nō leue vi ferenſ:ęque velociter graue ⁊ non graue mouebuntur:similiter leue ⁊ nō leue. Tu Ao syllogiza/vt supra a cōmutata proportione.

C Quare si quouis proposito : nō graue per maius spatiū mouebitur:per infinitū vtiq3 ferretur. Patet igitur/omne definitum corpus necio grauitatē/aut leuitatem habere.

Expositio

H

C Probauit q̄ si corpus nec graue/nec leue vi sursum ferſ:ęque velociter mouebiſ/sicut graue aliqđ. Et supponit(vt mihi vř) pmo/q̄ per q̄tū graue sursu3 moueri pōt:per tātu3 ⁊ plus moueri poterit corpus neq3 graue/neq3 leue.Nō qdē per quātu3 graue pōt sursum ferri:per tātu3 corpus nec graue/nec leue moueri pōt:nūc deductū est.Sed q̄ per plus/nō pbauit:sed sumit cōiecturaliter/q: graue resistit violentanti vtuti.corpus Ao nec graue/nec leue/nullatenus resistit:quia si resisteret: eēt aut graue/aut leue.igiſ supponit q̄ per quātum graue sursum moueri pōt:per tātū ⁊ plus/corpus neq3 graue/neq3 leue moueri poterit. Secūdo supponit.b.gra

I ue motũ eſſe ſurſum in equali tpe:videlꝫ.b.per.g.d.ma
gnitudinẽ ſubduplam ad.g.e.quã.a.nõ graue pertrãſi/
bat. Tertio ſupponit minus graue velocius moueri ſur
ſum ꝙ moueret grauius ꝓpatuit ex ſuppõnibus textus
ꝑcedentis. Ex hac ſuppõne ſequit̃ minus graue ad ſub/
duplũ/ad duplũ velocius moueri. Et ita medietas ip/
ſius.b. in.b.tẽpore mouebit̃ per magnitudinem.g.e.du
plam ad.g.d. Et medietas medietatis adhuc in codẽ.b.
tẽpore mouebit̃ per magnitudinẽ duplã ad.g.e.ꝛ ſic in
infinitũ: qꝛ põt fieri diuiſio medietatis in medietates
in infinitũ. Et cum per ſuppões per quãtũ põt moue
ri graue:per tãtum ꝛ plus põt moueri corpus/nec gra/
ue,nec leue.igit̃ ſicut in infinitũ paruũ graue per infini
tũ ſpatiũ mouet̃ in tpe.b.ita corpus nec graue,nec leue
per infinitũ mouebit̃ in codẽ tẽpore. ¶ Jngt/quare ſi
quouis:ſupple graui ꝓpoſito:nõ graue per tãtũ:ſupple
K ꝛ maius ſpatiũ mouebit̃:ſequit̃ ꝙ per ĩfinitũ vtiq; fer/
ret̃:qꝛ põt in infinitũ paruũ graue per infinitũ ſpatiũ
moueri in tẽpore finito:vt deductũ eſt. Propterea ꝯclu
dit.patet igitur/omne deſinitũ corpus nec̃io grauitatẽ/
aut leuitatẽ hãc. Ex qbus patet Ari. ꝓceſſiſſe in hac ra
tione a ꝑmo ad vltimũ:ꝛ nõ reſoluiſſe textũ ad duo im/
Que Aũ. cõ.27. poſſibilia:vt qdã voluerũt. Hec de textu. ¶ Auerroes
ꝟo textũ hũc inducit iuxta eius ſupficiẽ/ꝛ vult ꝙ Ari.
velit ꝓbare:ꝙ ſi corpus nãle:qđ recte fert̃,mouet̃:ꝛ nõ
a grauitate vel leuitate,mouebit̃ violẽter. Nam ſi mo/
uet̃/ꝛ nõ a grauitate vel leuitate exiſtẽte in eo/mouebi/
tur a motore extrinſeco:ꝛ omne tale mouetur violẽter.
quare patet/ꝙ ſi corpus nãle mouet̃: ꝛ nõ a grauitate/
vel leuitate exiſtẽte in ipſo/mouebit̃ violẽter. Demon/
ſtrat modo ꝙ hic mot᷒ ſit impoſſibilis:qꝛ ſequit̃ ipm eẽ
infinitũ:ꝛ ſic ſm Auerroem/Ariſt.arguit a ꝑmo ad vlti
mũ.vꝫ.ſi corpus nãle qđ recte fertur/mouet̃ nõ a graui
L tate/vel leuitate exiſtẽte in eo,mouebit̃ violẽter. Ultra
ſi mouebit̃ violẽter.igit̃ motu infinito. Ultimũ ꝯñs eſt
impoſſibile.igit̃ ꝛ primũ añs. Que expoſitio mihi non
placet:qꝛ ſcda ꝯñtia ſi valeret: ſequeret̃ ꝙ quoties cor/
pus nãle graue moueret̃ violẽter/infinito motu moue/
ret̃. Et ita ꝓpterea/qꝛ violẽter aliqđ fertur:nõ ſequitur
ipm infinito motu ferri. ¶ Melius igitur dicamus:ꝙ
Ari.cum ꝓbauit nõ graue vel leue moueri nõ poſſe mo
tu nãli:ꝓbat ipm moueri non poſſe motu violẽto:qꝛ ſi
moueret̃ motu violẽto:ſic ꝙ nullatenus motu nãli:ſeq
tur ipm moueri motu infinito.ꝛ hec eſt vera loci expo/
ſitio. ¶ Deinde ſequit̃. Manifeſtũ eſt enim. Ubi inci/
pit deducere vltimã ꝯñtiam.vꝫ.ꝙ ſi corpus qđ mouet̃
motu recto:fertur nõ a grauitate vel leuitate exiſtẽte in
eo:ſed violenter/ipſũ moueat̃ infinito motu. Et ſumit
Auerroes ꝓpoſitiones. Quarũ prima eſt hypothetica
M hec/cũ omne corpus nõ moueatur,niſi a motore:ꝛ ve/
locitas motus ſit ex augmẽto potẽtie mouentis ſupra
potẽtiã moti.patet ꝙ ſi aliquis motor mouet aliquod
corpus per aliqđ ſpatium in aliquo tẽpore:qđ mouebit
minus illo moto eodem tẽpore per maius ſpatiũ. Hec
eſt ꝑma ꝓpoſitio. Secũda eſt,que videt̃ quaſi hãc ſeq:
ꝙ ꝓportio ſpatij ad ſpatium eſt/vel põt eſſe ſimilis ꝓ/
portioni potẽtie rei mote violẽter ad potẽtiam rei mo/
te. Hoc eſt ꝙ põt accipi vna potẽtia rei mote violẽter:
que ita ſe habet ad totũ a quo reſecatur: vt ſpatiũ mi/
nus pertrãſitũ a mobili ſecũdo ad ſpatiũ maius pertrã/
ſitũ a mobili ꝑmo:ideſt que ita ſe habet ad ſuũ totum:
vt ſe habet.c.d.ad.c.b.vt dicet̃. ¶ Deinde ſequit̃:ꝛ ſit
corpus non graue.a.vbi Auerroes diſponit terminos.
Et ait,ꝙ corpus nõ graue ſit.a.ꝛ ſpatiũ qđ pertrãſit,ſit
c.b. Corpus ꝟo graue ſit.b.qđ moueat̃ ab illo codẽ mo

N tore/ꝛ illo eodem tẽpore per aliquod ſpatiũ. Et patet,ꝙ
moueri debet ſpatiũ minus illo ꝑmo ſpatio ſm ꝑdi/
ctã ꝓpoſitionẽ:videlꝫ primã:ſit ergo ſpatiũ minus quo
fertur.b.ipſũ.c.d.qđ ſit pars prioris ſpatij. ¶ Deinde
ſumit tertiã partẽ caſus:videlꝫ ꝙ a corpore graui:vide/
licet ipſo.b.accipiatur vna pars:ad quã ipſum.b.eam
habeat proportionẽ:quam ſpatiũ maius.c.b.habet ad
ſpatiũ minus:videlꝫ.c.d. Ex his deducit partẽ hãc mo
ueri in illo eodem tẽpore ſuper ſpatiũ maius.c.b.ſuper
quo mouebatur.a.nõ graue. Huius cauſam affert:quia
corpus.b.totũ:cuius pars accipitur mouebat̃ per mi/
nus ſpatiũ ab eodem motore in eodem tẽpore:ſcilꝫ per
c.d.ſpatiũ. Et motus corporis diuiſi ab eo debet eſſe ve
locior:quia eſt minus,ꝛ minus graue. Et cũ proportio
velocitatis ad velocitatẽ ſit/vt proportio totius ad par
tem.patet ꝙ eque velociter mouebitur illa pars:vt mo
uebatur.a.non graue:ꝛ ſic pluribus verbis tãdẽ dedu/
O cit eque velociter graue/ꝛ nõ graue moueri:ꝛ intellige
verſus ſurſum:vt diximus in textu. Addit Auerroes/ꝙ
etiam per eadẽ deduci poterit graue velocius ferri nõ
graui per diuiſiones ſemper ipſius partis in partem in
infinitũ:vt patet intelligẽti. Ubi patet trãſlationes has
Auerrois eſſe diminutas: quia deficit deductio ſecũde
cõſequentie:videlicet,ꝙ ſi moueretur violẽter.tũc mo/
tus eẽt infinitus. Hec enim deductio/vt vides,deeſt.
¶ Cum aũt natura quidẽ id ſit principium Fert liber additum eſt.
motus:qđ eſt in ipſo:potentia aũt id qđ eſt Faciet liber additum eſt.
in alio/vt aliud eſt:atq; motus:alius quidẽ
ſit ſm naturam:alius aũt violentus omnis:
eum quidẽ qui ſm naturã eſt:vt eum quo
lapis deorſum fertur:velociorẽ faciet id qđ
eſt ſm potẽtiam. Eum aũt qui eſt pręter na
turam:omnino ſm ipſam/faciet.
P Expoſitio ¶ Oſtenſurus quo nam modo motus naturalis et mo/
tus violentus fiant. Primo colligit differẽtiam eo᷑. Et
differẽtia eſt ꝙ motus naturalis poteſt miſceri violen/
to. Sed violẽtus non poteſt miſceri naturali:vt exẽplo
patet. Nam motus lapidis ſurſum non poteſt eſſe niſi
violẽtus:motus ꝟo lapidis deorſum eſt naturalis qui/
dem:quia a principio:qđ eſt in ipſo. Poteſt ꝟo miſceri
violẽto: quatenus potẽtia que eſt extra poteſt velocio/
rem eum facere impellẽdo in lapidẽ. Uolẽs igitur cõ/
cludere hanc differẽtiam ſumit duo in antecedẽte. Pri
mum:videlꝫ quid ſit natura:que eſt principium motus
naturalis.ꝛ inquit. Cum autẽ natura quidẽ id ſit prin
cipiũ motus:qđ eſt in ipſo:ſcilicet quod mouetur. Po/
tentia autem ſupple que violẽter mouet id quod eſt in
alio:vt aliud eſt. Hoc eſt primũ. Secũdo ſumit diuiſio/
Q nem motus.ꝛ inquit. Atq; motus omnis,alius quidẽ ſit
ſm naturã. Alius autẽ violẽtus. Ex his duobus infert
differẽtiam.ꝛ inquit. Eum quidẽ qui ſm naturã eſt:vt
eum quo lapis deorſum fertur:faciet velociorem id qđ
eſt ſm potẽtiam:ꝛ ſic poteſt naturalis miſceri violẽto:
qꝛ poteſt naturalis fieri velocior ab eo qđ eſt per vim
atq; potẽtiam. Eum autẽ qui eſt pręter naturã:omni/
no mouens/ſupple violenter faciet ſm ipam potẽtiam
nullo modo miſcẽdo illi aliquid naturalitatis. ¶ Quo Declaratio verborum.
ꝟo ad verba attinet,Ariſtoteles primo definit naturã
ꝛ potẽtiam:quia natura eſt principiũ motus naturalis:
ꝛ potentia eſt principiũ motus violenti:ꝛ ita quaſi per
hoc vult habere differẽtiam motus naturalis ꝛ violen/
ti a priori. Secũdo accepit diuiſionem motus natura/
lis ꝛ violenti:vt habeat ea inter que vult differẽtiã po/

A nere. Preterea, dixit potentiam esse principiū motus vio-
lenti in alio ad differentiam naturę: que est in eo qđ mo-
uetur. Sed quia potest aliquādo potentia efficere mo-
tum in subiecto in quo est per accidens: dixit vt aliud:
quasi dicat. quia potest agere motū in eo in quo est: sed
non quatenus est idem: sed quatenus est aliud. Sed de
Que Ari. cōmē. 28. his in secūdo Physicorū. ¶ Auerroes autem in presen-
ti cōmento textum eodem modo exponit. et vult ꝙ Ari-
stoteles declarat quo modo motus violentus et motus
naturalis fiant. Et precipue quo modo fit motus violē-
tus. Nam de hoc est questio quo modo fiat: videmus
enim motum violētum remanere cessante actione mo-
toris: quod nō deberet esse. Nam motus nō est, nisi sit
mouens: vt igitur declaret quo modo motus violētus
fiat. Primo dedit differētiam inter motum naturalē et
violētum. Hec Auerroes quo ad textus introductionē.
¶ Ulterius notat Auerroes differētiam inter violen-
B tum et naturalē hoc modo, ꝙ violentus motus est sim-
plex, hoc est nullo modo cōpositus: sed vno tñ modo.
Naturalis vero est duplex: quia alius naturalis simplex
nihil habens preternaturalitatis. Alius cōpositus: sci-
licet habēs nō nihil preternaturalitatis: vt de motu la-
pidis deorsum: qui fit a pellēte. Ait tamē Auerroes mo-
tum hūc non esse proprie cōpositum: sed quasi cōposi-
tum. Quia quatenus est ab aptitudine passi est natura-
lis: quatenus vero a potentia pellente est velocior q̄ eēt
ex aptitudine passi, est violentus.

Faciet vbum suppletum. potētiā verbum additā. Cum verbum suppletum. ¶ Ad vtrūqz vero vtitur aere ipso, vt instru-
mēto: est enim hic aptus et leuis esse: et gra-
uis. lationem igitur eam: que sursum est: fa-
ciet quatenus leuis: cum pulsus fuerit prin
cipiūqz sumpserit a potentia ipsa: eam autē
C que deorsuz est: rursus faciet quatenus gra
uis: potentia enim quasi vim quidē impres-
sam tradit vtriqz. quapropter et non sequē-
te eo qđ mouit: fertur id qđ preter naturam
est motum. Si enim non tale quid corpus
esset, violentus motus sane non esset.

Expositio ¶ Cum posuit differentiam iter motū naturalē et violentū: nūc
ostendit quo modo aer vel aqua deseruit vtrīqz motui:
et primo quo modo deseruit motui violento. Et inquit.
Ad vtrūqz vero supple potentia mouēs violenter vtitur
Que Ari. cōmē. 28. aere ipso, vt instrumēto. ¶ Circa hec Auerroes facit pri
mo hanc cōsequētiā: videlz, si motus violentus eēt a mo
tore extrinseco tñ simplex: vt mot⁹ lapidis sursuz: mox
lapis quiesceret, cum proiceret a manu proiciētis. Et intē
dit ꝙ si eēt tñ simplex nihil hñs naturalis: mox cessan
D te manu ipse cessaret: deduco, qz a nullo cōseruaretur in
esse. Et ideo vult declarare, ꝙ habet aliquid nālis, saltē
ex pte medij: videlz aeris: qui pulsus quasi nāliter mo-
uetur sursum et deorsum. ¶ Secūdo exponit Auer. per
vtrūqz naturalē et violentum: que expositio vera est: sed
non ad ppositū: sed per vtrūqz intelligit sursum et deor-
sum. Cuius signū est: qz subdit: est enim hic. s. aer aptus
et leuis esse, et grauis. Propterea infert lationē. igit eam
que sursum est, faciet quatenus leuis: cum pulsus fuerit,
supple a proiciente: principiūqz sumpserit a potētia ipsa
violēter mouēte. Eam aut supple lationē: que deorsum
est: rursus faciet quatenus grauis: qz potētia violenter
mouēs, supple quasi vim impssam tradit vtriqz: videlz
lapidi, et aeri. Ecce qđ per vtrūqz intelligit motū sursuz,
et deorsum. Ex hoc soluit cauillaz eoz: qui negarūt mo-

tum violentū. dixerūt enim qdam nullū esse motū, nisi E
nālez: qz si eēt motus violētus: mox cessaret, cessante vi
impellēte. Rñdet Ari. et inqt. Quapropter et nō seqnte
eo qđ mouit. vz. manu, vel baculo, vel alio id genus: fer
tur id qđ pter nām est motum. Et cā est: qz virtus rema
net in aere ipso impssa. Signū affert: qz si non esset tale
qd corpus. s. quale est aer violētus mot⁹ sane non esset.
Et sic pōt mot⁹ violētus manere cessante motore violē
tante: qz aer remanet in quo est vis illi⁹ impssa. ¶ Sz Questio
queres, vtrū motor violētans impmat vtriqz. vz. aeri, et
lapidi virtutē: qua aer mouet et mouet lapidem: et lapidi
etiā qua mouet: an vim soluz pbeat aeri, qua mouet la-
pidez. ¶ Hec qstio nō est leuis: et dz videri in 8° physi. Pria sol.
qdam rñdent ꝙ motor nō imprimit lapidi virtutē: qua
mouet. Primo, qz motus violētus eēt a pncipio intrin-
seco: qđ esset cōtra rōnem motus violēti. Scdo sequeret
ꝙ lapis hoc ipso: ꝙ moueret vi localiter, alteraretur: qđ
est cōtra sensum. Tenent igit ꝙ motor violētans lapidi
impmit solū motū: qđ qdem fit dum tāgit ipm. Aer vero F
susceptibilior est talis impssionis. Primo, quia tenuior
est. Secūdo, qz est et leuis et grauis: et sic pōt tenere vim
motoris: qui sursum, et qui deorsum mouet. aer igit cōser
uans vim mouet lapidem mouēdo aerem sibi pximū:
qui vlterius mouet aliuz tādiu q̄diu durat impssio mo
toris. ¶ Ego vero crederez, ꝙ tam lapidi q̄ aeri po⁹ mo
tiens imprimit vim, qua mouent, et qua aer mouet lapi
dez. Est tñ hec dñia ꝙ vis illa in lapide paruz durat, qz
cōtra nām eius oino est. In aere vero pōt diu durare sm
maiorē vel minorem impssionē agētis: qz ipse est taz le
uis q̄ grauis. Nec rōnes cogūt. ¶ Ad p^am dico, ꝙ lz eēt
a principio intrinseco per accidens: nō tñ subalr: qz illa
vis nō est forma subalis: sed mere accidēs. Ad 2^m etiaz
dici, ꝙ bene lapis alteraretur: sed non alteratione per
qualitates primas: lapis enim qui sursuz fertur a proq-
ciente recipit leuitatem quādam accidētalem: qua sur- G
sum fertur: non tamen per qualitates primas illaz reci-
pit: verum de his in 8° libro dictum est.

¶ Et ad eum etiaz qui est sm naturaz vniuscuiusqz promouet eodem modo. Quod qui- Corpus vbū additum.
dez igitur, omne corpus sit aut leue, aut gra-
ue: et quo modo motus preter naturā se ha-
beant: ex his perspicuum est.

¶ Nūc quo modo naturali motui deseruiat aer, ostēdit. Expositio
Et inqt. Et ad eum etiam motū qui est sm nām cuiusqz
aer, supple ipse, pmouet eodē modo: qz sua leuitate pro-
mouet ad motū sursum. Sua autem grauitate ad motū
deorsum. postmodū epilogādo cōcludit pspicuum eē ex
pdictis omne corpus esse aut leue, aut graue. et esse etiā
manifestū quo modo motus preter nām se habeāt, hoc
est quo cōpetāt corporibus nālibus, grauibus, et leuibus. H
Auerroes aūt digredit in hoc cōmento parte il- Que Ari. cōmē. 28.
la: et querēduz est hoc. Uerum digres-
sionē cōplet post expōnez textus. Querit igit, vtrū aer
sit motui nāli ac violento necius, vel ppter bene esse.
¶ Deinde seqtur. Existimatuz est enim: vbi ponit opi-
nionem aliquoz, vt Auempaces et alioꝝ: qui voluerūt
aerem ad motū, tam nālem q̄ violētum nō esse simplr
necessariū: sed tñ ppter bene esse: qz arbitrati sunt nāle
corpus posse nāliter et violenter moueri sine aere: et ita
dixerūt aerem esse quasi iuuātem hos motus: nō autez
quasi necessariuz. Nam vtens aliquo instrō in mouēdo
dupliciter vtitur: aut scilz ppter melius, hoc est ppter
facilius, aut ppter necessitatē. s. qz non pōt mouere sine

I illo. Ad ꝑpositũ igitur isti voluerũt aerem esse instrũm
quo vtitur virtus motiua: nõ qdẽ ꝑpter necessitatẽ: q2
sine eo fieri põt motus: sed ꝑpter melius: q2 per ipm fa
cilius fit motus. ¶ Deinde sequit̃. Et iste est locus per
scrutationis. Ubi refellit hãc positionẽ: ꝛ ait esse locum
ꝑscrutationis: ꝛ nõ sic leuiter pertrãseũdũ: ideo arguit
ꝯtra: ꝓbãs mediũ esse simplr̃ neceũ vtriqꝫ motui. Pri
mo q2 motus fieri non põt per vacuũ: nec per plenum
durũ non diuisibile ab ipso mobili. igitur est necesse vt
fiat per corpus: qđ habet dispõnẽ aeris vel aque: scilꝫ
molle / facile cedẽs / ac diuisibile. Hoc supposito arguit.
Motus aeris est necessarius quatenus ab ipso mobili
aer ipse diuidit̃. igit̃ aer non est adiuuans cum minimo
diuisio aeris erit ꝯditio necessaria in esse mot᷑. ¶ De
inde sequit̃. Jnquãtũ enim: vbi quasi soluit qõnẽ bre
uibus: ꝛ vult ꝙ aer potest duplr̃ cõsiderari: vno modo
K vt mouetur ab eo qđ in ipso mouet̃ nãliter vel violen
ter. Et hoc pacto ꝯcurrit ad vtrũqꝫ motum ꝑpter bene
esse: ꝛ põt vterqꝫ mot᷑ isto modo esse sine aere. Alio pa
cto põt cõsiderari aer vt est motus: idest diuisus potest
quietem .i. vt diuisibilis / ꝛ facile cedens: ꝛ sic est simplr̃
necessarius. Ultimo se excusat remittẽs cõplementũ di
gressionis post expositionẽ text᷑ / parte illa. Sed cuz de
mõstratuz fuerit. ¶ Ego ꝟo anteqꝫ veniam ad partez
hãc: volo colligere que Auer. dicit exponẽdo ꝟba Aris.
que lꝫ pro maiori parte nõ sint ad textuz: tamẽ sunt vti
lia. Primũ igitur qđ colligo est solutionẽ dubij. vꝫ. quo
modo põt aer existẽs vnius nature duobus motib᷑ cõ
trarijs ꝯferre. Rñdet ꝙ lꝫ isti duo motus sint cõtrarij:
q2 vnus vergit sursum / alter deorsum: tñ iuuat eos: qm̃
in aere existit grauitas ꝛ leuitas: adiuuat eniꝫ graue / vt
deorsum moueat̃ aer ipse sua grauitate / ꝛ leue sua leui
tate. ¶ Scđm qđ colligo est / quo modo fit motus vio
L lẽtus in ꝓiectione lapidis: ꝛ vult ꝙ lapis dum ꝓijcit̃ a
manu mouet̃ sursum: ꝛ mouet aerem: qui motus defert
lapidẽ sursum. Unde vult ꝙ lapis per suã lapideitatẽ:
idest per suã formã subalẽ mouet aerem: quatenus mo
uet̃ a manu / ꝛ aer mot᷑ a lapide retinet illũ motũ postqꝫ
separabit̃ a ꝓijciente: retinet enim illũ motuꝫ ꝑpter le
uitatẽ quã habet: ꝛ expellit̃ a lapide / ꝛ expellit ipm. Nã
lapis in motu hoc habet quasi duos motores: alterũ vi
delicet intrinsecũ. vꝫ. nãm .s. que est eius forma: ꝛ extrin
secũ: videlꝫ manũ. Jmaginat̃ igit̃ Auer. ꝙ violẽtus mo
tus / qui dr̃ ꝓiectio fit hoc pacto / ꝙ lapis in ꝑncipio mo
uet̃ a manu: ꝛ postqꝫ mot᷑ est rõne sue materie / mouet
aerem per eius formã / que est lapideitas. aer ꝟo / cuꝫ sit
sua nã leuis / ꝯtinuat motũ sursum mouẽdo lapidẽ: ꝛ ita
ꝓiectio fit ex hoc ꝙ lapis mouet aerem: ꝛ aer mot᷑ mo
uet lapidẽ. ¶ Tertio colligit̃ ꝙ motus lapidis sursum
M est mixt᷑ ex nãli ꝛ violẽto. nam rõne aeris est nãlis: qui
sua leuitate sursum fert̃. rõne sue grauitatis est violen
tus. ¶ Quarto colligit̃ ꝙ cum Ari. dicit aerem eẽ me
diũ inter extrema: intelligit per mediuꝫ ꝯm locũ: non aũt
ꝯm formã: nõ enim aer habet formã mediaꝫ inter gra
ue ꝛ leue: sed bene est in loco medio inter extrema. Uel
aliter ait ꝙ aer non est vere medius inter extrema: sed
silis medio: quaten᷑ est grauis ꝛ leuis in respectu: ꝛ sic
dici põt medius ꝯm locũ ꝓprie: ꝛ põt dici medius ꝯm
formã per quandã silitudineꝫ. ¶ Ultimo colligitur ꝙ
duplr̃ põt lr̃a exponi: que dicit / si non esset aer / nõ esset
motus violentus. Uno modo ꝙ si nõ esset aer / non eẽt
motus violẽtus oĩno. ꝛ hec est expositio vera. Alio mo
do / ꝙ si non eẽt aer / non esset motus violẽtus ita facile /
nec ita bene. ¶ Deinde sequit̃ illa pars. Sed cum de
mõstratuz fuerit. Ubi ꝑficit digressionẽ. Et primo de

clarat quo modo aer cõcurrit ad motũ violentũ. Et de N
clarat ꝑmo / ꝙ debet quiescere ꝛ moueri: quiescere qdẽ /
q2 declaratũ est ꝙ locus est necessarius motui: nam lo
cus ad quẽ necessarius est / vt terminus. locus per quez
necessarius est / vt via. Jtẽ declaratũ est / ꝙ locus ad quẽ
est terminus / ꝛ vltimũ corporis ꝯtinẽtis. Preterea etiã
declaratũ est / ꝙ locus qui est terminus ꝯtinẽs est quie
scens apud motũ. Ex his declaratũ erit locũ atqꝫ aereꝫ
ipsum debere quiescere: ꝛ tota causa est / quia est locus.
Moueri ꝟo aer debet: q2 est locus per quẽ. igit̃ aer de
bet quiescere ꝛ moueri in motu grauiũ ꝛ leuium. Fieri
aũt nõ potest / ꝙ quiescat ꝛ moueat̃ / nisi patiat̃ diuisio
nem a corpore qđ mouet̃ in eo. sic ꝙ pars circũscribẽs
corpus motũ moueat̃. Et pars cõtinẽs illã partẽ quie
scat. per hec vult hic aerem necessario ꝯcurrere: quate
nus diuisibile quid facile cedens / necnon vt medium.
¶ Deinde ostẽdit / ꝙ cõcurrit ꝑpter bene esse ac ꝑpter
melius: ꝛ ait motũ violentũ fieri facilius ac melius. per O
hoc ꝙ aer est grauis ꝛ leuis. Et ꝑpterea ꝯcludit ambo /
ꝙ videlꝫ aer est necessarius / ꝛ est vtilis. Necessarius q
dem / vt est corpus ꝯtinens passiuũ ac diuisibile. Utile
ꝟo vt aer est corpus graue / aut leue facilitans hũc mo
tuꝫ. ꝛ sic patet quo modo aer cõcurrit ad motũ violen
tum. ¶ Deinde sequit̃. Aer aũt. Ubi ostẽdit / ꝙ est ne
cessarius ad motũ naturalẽ / ꝛ vtilis. necessarius / vt cor
pus passiuum ꝛ diuisibile. Utilis ꝟo / vt grauis et leuis.
¶ Deinde sequit̃ illa pars cõmẽti. Et videt̃ etiaꝫ. Ubi
Auer. quasi de nouo disputat: vtrum aer sit necessarius
motui elemẽtorũ: an ꝑpter bene esse. Et inqt. ꝛ videtur
etiã ipsuꝫ esse necessariũ modo ꝓprio motui naturali: ꝛ
in hoc est difficultas. Hec est igit̃ questio. Accipit igit̃
ꝑmo ꝙ elemẽta non mouent̃ per se / vt aial mouet̃ a se:
cum moueant̃ a gñante. Modus aũt est / ꝙ cum gñans P
dat elemento formaꝫ / dat sibi oĩa accidẽtia: que formã
illã cõsequũtur. Ut locũ qualitates ꝛ motũ: nisi aliquid
impediat. Uerbi gratia. cum elementũ est ignis statim
in prima eius parte in qua igneitas est ab igne generã
te sunt oĩa accidẽtia in igne / vt ignis est: quorũ vnuꝫ est
motus sursum. Naꝫ vt in parte genita est aliquid leuis:
ita aliquid loci sursum: ꝛ alia ꝓpria ei. Secũdo accepit
ꝙ oĩa hec: ꝛ ꝑcipue motus nõ inest elemẽtis / nisi ꝑpter
formã: causa aũt / q2 non insunt hec elemẽto / nisi mediã
te ipso genito elemẽto. Pars autez precipua est forma.
igit̃ motus ꝛ alia ꝓpria insunt mediante forma. Tertio
ꝯcludit / ꝙ motus nõ est primo a motore extrinseco: sci
licet generãte: sed imediate est ab elemẽti forma. Con
cludit quarto / ꝙ motus nãlis elemẽti habet hoc ꝓpriũ /
gñante ipso cessante põt remanere modo non ipediat:
q2 remanet forma a qua est imediate. Ultimo ꝯcludit /
ꝙ hoc pacto elñta assilantur hisque mouent̃ per se / vt Q
aialia: q2 cessante motore extrinseco ꝯtinuant motũ. Ex
his vult habere ꝙ gñans non est imediatũ mouẽs: sed
forma. ¶ Deide sequit̃ illa pars. Et q2 motor: vbi vult
declarare / quõ motor ꝛ res mota distinguant̃ in elñtis:
ꝛ accepit ꝙ in his que mouẽtur a se ꝑfectiue ꝛ initiati
ue / vt aialia sunt / motor ꝛ res mota distinguunt̃ eẽntia
liter. Nã motor est aia: ꝛ res mota est corpus. Scđo ac
cepit / ꝙ in elñtis motor ꝛ res mota / idẽ est ꝯm spẽꝫ: hoc
est ꝯm spẽꝫ subi: sed differũt ꝯm modũ hoc est ratione.
Sic igitur vult / ꝙ in elementis motor ꝛ res mota ideꝫ
sunt subiecto: ꝛ differunt ratione. Differũt quideꝫ ratio
ne: quia lapis mouet se / vt est actu grauis: ꝛ mouetur / vt
habet materiã / qua est potẽtia deorsuꝫ mobilis. Huius
rei causaꝫ affert ex eo: q2 lapis cõponit̃ ex materia ꝛ for
ma. Sunt aũt idẽ subiecto mouens ꝛ motũ: quia forme
mouet

A mouet: et ipsa mouet. mouet quidem ut forma. Mouetur ut in materia: quia lapis vel eius forma non est potentia ad inferius nisi ut est in materia. Ex his infert primo quod lapis non mouet se per se, ut animal: quod inchoatiue et perfectiue mouetur a se. Secundo infert quod lapis eget motore extrinseco: ut generante: a quo inchoatiue mouetur. Vel remouente prohibens. Tertio infert quod lapis non numeratur inter ea que mouentur ab extrinseco nisi: quia tunc eius motus esset violentus. Et sic concludit quod lapis licet moueatur ab extrinseco aliquo modo: et ab intrinseco aliquo etiam modo: tamen sine medio non mouetur. ¶ Deinde sequitur. Et hoc est quod: ubi remouet opinionem Platonis: Plato enim ex hoc quod in lapide vidit motorem et rem motam idem esse: voluit in primo motore, et omnibus idem esse motorem et rem motam: et ita conclusit primum motorem mouere se per se ac essentialiter. Respondet Auerro. quod non est simile: nam in lapide licet idem sit motor et res mota subiecto: differunt ratione, ut in prima demonstratione 7[mi] lib. physicorum

B demonstratum est. Hoc autem in primo motore esse non potest: quia non potest distinctio rationis habere fundamentum: fundamentum enim distinctionis rationis inter motorem et rem motam in elementis est quia motor est in materia. at primus motor nullo pacto est in materia. Ideo in eo non potest hec distinctio fundamentaliter reperiri: nisi forte ficte. ¶ Deinde sequitur. Et quia lapis sic: ubi accepit quod lapis mouetur a se quasi per accidens: et non per se. Probatur. quia motor et res mota non sunt distincta actu, et ita sequitur quod lapis mouetur a principio quod est in ipso. videlicet forma accidentaliter: quia non habet esse motus nisi ab illo principio: quia non mouetur lapis nisi ut est potentia deorsum: que-

C re forma mouet ut est grauis. ideo concludendo ait. quod si lapis mouet ut est grauis: et mouetur ut est grauis: tunc motor et res mota erit idem essentialiter: quod est impossibile: quare patet lapidem non esse essentialiter motorem et motum: sed solum mouere se per accidens. ¶ Deinde sequitur. Et cum ita sit. Accepit etiam nunc quod lapis non mouet se nisi mouendo aerem, in quo est. Nam omne quod mouet se per accidens: non mouet se nisi quia mouet aliquid per se ad cuius motum mouetur. quare lapis non mouet se nisi mouendo aerem: ad cuius motum mouetur: ut de homine in naui: qui mouet nauim: et se ad motum illius. ¶ Deinde sequitur. Et cum ita sit: aer igitur. His suppositis et bene declaratis soluit questionem. videlicet quo modo aer concurrit ad motum grauium et leuium: et vult quod aer vel aqua non modo confert motui naturali: sed est necessarius: confert quidem quatenus est grauis et leuis. est autem necessarius: quatenus graue vel leue non mouet se per se: sed per accidens mouendo aerem: ad cuius motum mouetur. per formam enim eius mouet aerem: et per materiam mouetur ab aere

...ne expositor.

D moto. Hec Auerroes de digressione. ¶ Obiicit huic determinationi expositor. primo quia forma non est immediatum principium motus in grauibus vel leuibus ut agens motum: sed ut quo mouens mouet. Velut color est principium visionis: quo aliquid videtur. Secundo quia 8° physicorum Aristoteles ait, quod grauia et leuia non mouent seipsa: et propterea concludit illa habere principium patiendi: et non agendi motum. ¶ Secundo principaliter arguit quod non requiritur alia resistentia extrinseca: quam illa que est inter genitum et generans: et sic non requiritur aer, ut medium resistens: quia resistentia intrinseca sufficit. Videtur autem hec sententia verbis Aristotelis conuenire: nam de motu violento loquens ait. si enim non quid tale corpus esset: violentus motus sane non esset: de naturali autem inquit. Et ad eum etiam qui est secundum naturam cuiusque promouet eodem modo: et non dixit esse necessarium: sed promouere. Ex his expositor tenet in motu violento esse necessarium aerem: in naturali autem motu concurrere ad bene esse. ¶ Sed quoniam hec materie satis in libris physicorum sunt disputate: ne libros repetitionibus impleamus: non defendimus Auerroem. Ad primam

...fensio ...er.

Auerroes concedit assumptum: nam totum est quod mouet: et totum est quod mouetur: verum ratione forme totum mouet: et ratione materie totum mouetur. Vel dici potest quod totum est quod mouet ratione forme ut forma: et totum est quod mouetur ratione forme: non quidem ut forma: sed ut in materia. Ad secundam concedo quod grauia et leuia non mouent se per se ut animal mouet se inchoatiue et perfectiue: sed mouentur a se per accidens: ut dictum est mouendo medium. et propterea habent principium patiendi motus ab alio, scilicet generante. ¶ Ad 2[m] principale patet sol. 4° physicorum. com. 71. Ubi Auerroes declarauit resistentiam non esse nisi ratione medii: et ita vult nullam esse resistentiam intrinsecam. ad ultimam patet solo. ait enim in motu naturali medium promouere eodem modo: ut in violento. si igitur dicit eodem modo. igitur est necessarium ut in motu violento. Hec itaque dixi cursim: quia in libris physicorum copiose diximus. E

¶ Quod autem neque omnium: neque nullius simpliciter sit generatio ex dictis perspicuum est. Impossibile enim est uniuersi corporis generationem esse: si non et vacuum quid separatum esse possit: quo enim in loco id quod generatur: erit, cum fuerit genitum: in hoc prius vacuum esse: si nullum sit corpus: necesse est. F

Uniuersi
Omnis
Cum
Si

¶ Hactenus de motu locali: quo modo corporibus naturalibus competit: satis explicauit: nunc de generatione proponit duas contrarias esse simul falsas. videlicet omnium est generatio: nullorum est generatio: ambe enim false sunt he. Et hoc inquit. Quod autem neque omnium: neque nullius simpliciter sit generatio ex dictis hoc contra Platonem: et contra Democritum patet. Sed quia imperfecte declaratum est: declarat iterum. Et primo quod non omnium sit generatio declarat ex hoc: quia mundus non potest generari: quia si mundus simpliciter generaretur: esset vacuum precedens. deducit: quia, si nullum precessit corpus ante generationem mundi: non precessit plenum: et precessit aliquod corpus de cuius corruptione fit mundus: et non in pleno. igitur precessit in vacuo: quare si mundus generaretur: oportet esse vacuum separatum. Unde inquit. Impossibile enim est uniuersi corporis generationem esse: et per uniuersum corpus intelligit mundum ipsum. dico impossibile esse mundum fieri, si non et vacuum quid separatum esse possit. deducit. et inquit. Quo enim in loco id quod generatur erit: cum fuerit genitum: in hoc vacuum prius esse, si nullum sit corpus: necesse est: et tale vacuum est. videlicet spatium actu carens corpore, potens tamen ipsum habere. est igitur ratio Aristotelis breuis: si mundus generaretur: prius fuisset vacuum separatum: dixit autem separatum: quia nonnulli bene concesserunt vacuum imbibitum corporibus. Democritici enim dixerunt corpora componi ex vacuo et pleno: nemo tamen concessit vacuum separatum: ideo hoc impossibile est apud omnes philosophos. ¶ Quo ad verba attinet. Uniuersi corporis grece est ἀπαντος σώματος, latine ad verbum omnis corporis: verum ipsum omnis non distributiue sed integraliter tenetur: quia pro ipso toto mundo intelligitur. G H

¶ Aliud quidem enim ex alio fieri corpus possibile est: velut ex aere ignem. Sed omnino ex nulla alia precedente magnitudine impossibile est. Maxime quidem enim ex quodam corpore potentia existente actu corpus fit. Quare si id quod est potentia corpus: nullum aliud actu corpus sit prius: vacuum erit separatum.

Quare
Sed
ἀλλά

¶ Remouet cauillum quendam: nam videmus unumquodque corporum generari nullo vacuo existente: velut ex aere fieri ignem nullo vacuo existente. igitur non est verum: quod si uniuersum generetur: vacuum precedit. Respondet. et inquit. Aliud Expositio.

I quidē eni ex alio fieri corpus possibile est: velut ex aere
ignē: sed omnino ex nulla alia p̄cedente magnitudie im-
possibile est. est igit̄ solutio: q̄ secus est de particularib⁹
corporibus: ⁊ de ipo vniuerso. Nā de particularib⁹ cor-
poribus potest vnū corpus fieri ex alio nō p̄cedente va
cuo: de vniuerso autē fieri nō potest/ nisi vacuum p̄ęsit.
Huius differētię cām assignat: ⁊ accipit velut quandam
suppōnez/ omne corpus actu fieri ex quodā corpore po-
tētia. Unde inqt. Maxime qdem eni ex quodā corpore
potentia existēte actu corpus fit. Hęc est suppositio: quā
non aliter declarat: q̄a in libris physicoꝝ satis eaz decla
rauit: illic enim declaratū est/ oē qd̄ actu fit: fieri ex ente
in potētia: hac suppōne existente compleatur rō hoc pa
cto: corpus actu fit ex corpore existēte in potētia: vniuer
sum qd̄ fit: est actu corpus. igitur fit ex corpore existente
in potētia: quęro igit̄ de illo corpore existēte in potentia
K ex quo fit: vel est actu corpus/ vt ignis/ vel aer/ vel id ge-
nus: vel est oīno potestate ⁊ nullo modo actu: nō est actu
ignis vel aer ⁊ id genus: q̄a tunc vniuersuz nō fieret peni
tus. igit̄ est corpus mere in potētia: tale autē est vacuū:
est enim vacuum spatiū: qd̄ nullū corpus est: sed pōt oē
recipere: ⁊ ideo Ari^{les} breuibus inqt. Quare si id qd̄ est
potētia corpus: ex quo vniuersum fit: nullum aliud actu
corpus sit p̄ius: vt nec aer/ nec ignis/ nec id genus: aliqd̄
vacuum erit separatū: ex quo videlz ipse mūdus oritur: ⁊
sic patet quō secus est de generatione corpoꝝ particula
rium: ⁊ de generatione vniuersi. nam ad gn̄ationem vni-
uersi sequit̄ vacuum p̄cessisse: ad gn̄ationem v̄o partricu
Quę Auer. lariū corpoꝝ nō sequit̄ vacuū p̄fuisse. ¶ Auerroes v̄o
com̄. 29. textum hūc introducit aliter: vult eniz q̄ Ari^{les} ptractet
opiniones antiquoꝝ de generatione: quę sunt duę vt in
L principio huius libri dixit. p̄ma/ q̄ omnia sunt gn̄abilia.
Scd̄a/ q̄ nullus ens est generabile: quę opiones sunt cō-
trarię: vult igit̄ Auerroes q̄ Ari^{les} nunc perscrutet̄ has
opiniones: nā sensui pz non oīa esse generabilia. Jdeo de
generatione q̄rit/ vtrum generatio existat in oībus: an in
aliquibus sic: ⁊ in aliquibus nō. Addit tamen Auerroes:
q̄ illa diuisio per cōtraria nō est dubitabilis: q̄a sensib⁹
patet nō oīa esse gn̄abilia: sed q̄rendum est vtrū oīa sint
generabilia: aut nō omnia: sed vel q̄daz sic: ⁊ q̄dam non.
p̄bat igitur Ari^{les} s̄m expōnem Auer. non oīa esse gn̄a-
bilia: ⁊ supponit p̄mo/ q̄ omne qd̄ generatur est in loco:
q̄a omne qd̄ generat̄ est corpus nāle: ⁊ ita in loco. Ex h̄
arguit. si igit̄ mūdus totus fuit generatus: aut p̄mū cor-
pus: necesse est ex suppōne habere locū priorem nā/ aut
tempore in quo gn̄aret̄. Ulterius/ locus est/ aut vacuū/
aut vltimū corporis cōtinentis. Uacuū qdez s̄m existi
M matione antiquoꝝ. Ultimum v̄o cōtinentis: s̄m verita-
tem: si mūdus gn̄atur: non potuit ante ip̄m eē vltimum
alicuius corporis: q̄a ante ip̄m nō erat aliquod corpus: ⁊
erat in loco: in quo gn̄abat̄ p̄ suppōnē. igit̄ an̄ mūdi ge-
nerationem fuit vacuū separatū. dicit Auer. q̄ Aristo. ta-
cuit destruere cōsequens: q̄a vacuū esse/ patuit eē de im-
possibilibus: ⁊ ita sequit̄ esse impoīe vt primum corpus
sit genitum ex non corpore: ⁊ per consequens patet fieri
nō posse vt corpus sit genitum s̄m totuz simpliciter: ita
vt nullū corpus sit oīno ante eius generationem: ⁊ tota
causa est: q̄a daretur vacuum separatum. ¶ Deinde seq-
tur illa pars cōmenti. Et quasi intēdebat. Ubi Auerro.
resumit vim rōnis Aris. ⁊ ait. q̄ si corpus ita fiat/ vt nul-
lum penitus p̄ęsit corpus: necesse erit aut vt fiat ex non
corpore simplr: qd̄ nec actu nec potentia corpus sit: aut
fiat ex aliquo corpore quidez potentia: actu autē nō cor-
pore. p̄mum est ip̄ossibile/ vt supponit: quare sequr cor-
pus fieri ex nō corpore actu: sed potētia corpore: ⁊ si ita
est sequitur vacuum esse: nāz vacuum est corpus in po- N
tentia: qd̄ actu est sep̄atum a forma ⁊ accidentibus for-
mę: ⁊ tale est dimensio abstracta: in qua est corpus geni-
tum: ⁊ hoc dicit̄ vacuum. Addit q̄ vacuū esse sequit̄ ad
eos qui dicunt corpus simplr̄ fieri: vel dicentib⁹ p̄mum
corpus fieri: non autez ad eos qui dicunt qd̄dam corpus
fieri ex quodam corpore: vt est opinio Arist. ¶ Deinde
sequr illa pars. Et ideo videmus. Ubi ponit differētiā
inter loquentes suę legis: ⁊ antiquos p̄hos: ⁊ z vtrozūq3
opinio redeat in idez. Naz loquentes suę legis dixerunt
mūdū esse genitū ex nō corpore simplr. vz qd̄ nec actu
nec po^a corpus est: ⁊ ita quasi ex nihilo: ⁊ ita dicunt va-
cuum p̄cessisse. antiqui v̄o dicunt factum esse mūduz ex
non corpore actu: sed potētia corpore: q̄a voluerūt actio
nez agētis fundari in ente: quia agens nō operatur in nō
ente: sed in ente potētia: p̄pterea etiā antiqui posuerunt O
aliquod quantuz sep̄atuz a forma ⁊ accidētibus formę:
qd̄ vocant vacuuz. Ecce quō differunt: sed redeūt in idē:
q̄a vtraq3 opinio concedit vacuuz. ¶ Deinde sequit̄ il-
la pars. Et hoc qd̄ dixit. Ubi q̄dam verba Aristo. aiad-
uertens dupliciter illa exponit. V̄ba eniz eius vt in tran-
slationibus eius reperiunt̄ sunt. Sz corpus qd̄ est in po
tentia si non fuerit illic aliud corpus in actu: inuenict̄ il-
lic locus vacuus separatus a corpore. Hęc sunt verba in
suis translationib⁹. Ubi Auerro. ait. q̄ possunt intelligi
si corpus qd̄ est in potentia: nō habuerit actu formā cor-
poream: tale corpus erit vacuū: q̄a est dimensio sine for
ma ⁊ accidentib⁹ formę: qd̄ erit vacuum: vel aliter: si sit
gn̄atio corporis ex corpore in potētia: ⁊ nō fuerit positū
illic aliud corpus actu: sed solū corpus qd̄ est in potētia: P
tunc erit dādum vacuum: ait hanc expōnez esse manife-
stiorē: q̄a nō seq̄t̄ eē vacuū ex eo q̄a ponit̄ corp⁹ fieri ex
ipo corpe in po^a: naz oēs p̄cedūt hoc: sed ex eo q̄a ponit̄
corp⁹ fieri ex corpe in po^a: ⁊ nullū est corpus actu p̄ter il
lud corpus in potētia. Nā si p̄cessit corpus in potentia: ⁊
nullū aliud fuit corpus actu: cuz oē quod fit: eget loco: se-
quitur esse vacuuz ponendū in quo genitū ponit̄. ¶ De
inde sequitur illa pars. Jmpossibile autem qd̄ cōtingit.
Ubi remouet quēdam errorez: nam aliqui dixerūt cor-
pus esse abstractū a. 10. p̄dicamētis. Cōtra obycit Auer.
q̄a hoc dato: tunc aliqd̄ esset actu: ⁊ nō esset actu/ esset q̄-
dem actu: q̄a ponitur ens sep̄atuz a. 10. predicamētis: qd̄
nisi actu esset: nō posset sep̄atum poni. Qd̄ v̄o non esset
actu. p̄bat/ q̄a ens in potētia esse nō potest/ nisi eēt pars
alicuius entis actu: hęc eni differentia est: vt dicit inter nō
esse/ ⁊ eē in potētia: q̄a esse in potētia est pars entis actu
nō esse v̄o nullius est pars: cū nihil sit. Ex his colligit i-
tellectum p̄mę materię: p̄ma eniz mā non est actu seor-
sum: sed bene est in ente actu: q̄a illius pars: nō enim pōt
esse sep̄ata ab illo: verū de illa se fecisse sermonē p̄lixio-
rem in p̄mo physicoꝝ asserit. ¶ Obycit aūt Simplici⁹ Quę Sim.
hic cōtra Aristo. q̄a Arist. voluit nullū corpus fieri sim- Q
pliciter: q̄a tūc esset vacuū. Contra ait/ q̄a videm⁹ ignem
fieri ex nō igne. igit̄ corpus ex nō corpore: cuius oppo^m
ait Arist. ¶ Recte r̄ndet expositor/ q̄ Aristo. bene cōce Expositor
deret corpus fieri ex nō corpore s̄m indiuiduū: nō autē quę
s̄m genus. ita vt dicat̄ corpus fieri ex nō corpore simpli
citer: q̄ nullum oīno p̄sit corpus: naz re uera sequit̄ va-
cuum eē: vt deductū fuit. Sed vbi ponit̄ corpus s̄m in-
diuiduū fieri ex nō corpore s̄m indiuiduū: nō sequitur
vacuū esse: q̄a semper p̄ęest corpus s̄m gen⁹. P̄ręterea
quę Auerroes cōtra loquētes suę legis induxit: non sunt
cōtra fidem nostrā. q̄a nos nō dicimus mūdū generari:
sed ex nihilo fieri: ideo nō opz cōcedere vacuum: ⁊ pro-
pterea recte sentit expositor: qui ait Ari^{lem} locutuz eē de
generatione

A generatione:τ nõ de creatiõe. Naʒ ſi mũdus generaret vera generatione:opʒ ꝓcul dubio cõcedere vacuũ ante mundũ:vt deductũ eſt. nos ꝟo dicimus mũdũ ex nihilo fieri:ideo ante eũ nihil niſi deus creans ꝓfuit.

℄ Reliquũ aũt eſt dicere quorũ corpoꝝ generatio eſt:τ quã ob cãm eſt. Cũ igit̃ in oĩbus cognitio ſit per prima. Prima aũt eoꝝ quę ſunt:ſint elemẽta:conſiderandũ eſt/quę ſunt taliũ corpoꝝ elemẽta:τ cur ſunt. deinde poſt hęc quot:τ qualia q̃dam ſint.

Que / Qualia

Expoſitio. ℄ Nunc quę ſit corpoꝝ generatio oſtẽdit:τ ꝓmittit intẽtionẽ/τ ordinẽ. τ inq̃t. Reliquum aũt eſt dicere quorum corpoꝝ gñatio eſt:hoc aũt dicit:q̃a nec oĩum corporum nec nulloꝝ generatio eſt:ſed aliquoꝝ:ideo q̃rit quoꝝ ſit

B generatio:τ quã ob cãm eſt. ſup. illoꝝ generatio:τ(vt recte ait expoſitor)hęc cõſideratio incboat̃ in hoc libro:et in libro de gñatione perficit̃. Deinde tangit ordinẽ. τ inquit. Cũ igit̃ in oĩbus cognitio ſit per prima:ex q̃b⁹ diffinitiones τ demõſtrationes cõſtant. Prima aũt eoꝝ quę ſunt idest rerũ nãlium:ſint elemẽta:intellige de intrinſecis principijs:q̃a finis τ agẽs ſunt priora. cõſiderandũ eſt/quę ſunt talium corpoꝝ elementa. ſ. generabilium:et qua rõne ſunt elementa/deinde poſt hęc quot ſint elñta:τ qualia q̃dam ſint. Hęc de intentione τ ordine.

In q̃b⁹/ꝟbũ eſt additũ. Se hʒ/eſt ꝟbũ additũ

℄ Hoc aũt manifeſtũ erit:ſi ſuppoſuerimus q̃naʒ eſt ipſi⁹ elemẽti nã. Sit igit̃ id corpoꝝ elementũ in qȯ cętera corpora diuidunt̃: in quib⁹ ineſt potẽtia:aut actu:hoc enim vtro mõ ſe hʒ:dubitabile eſt adhuc:ipm autẽ eſt

C in diuerſa ſpẽ idiuiſibile:tale q̃d eni oẽs ipʒ elementũ:τ in oĩbus dicere volunt.

Expoſitio. ℄ Exequit̃ nunc de ꝓpoſita intentiõe:τ p̃mo adhuc particularius ꝓponit intẽtionem:τ inq̃t. Hoc autez manifeſtum erit:ſi ſuppoſuerimus q̃naʒ eſt ipſius elñti nã:τ ſic particularius ꝓponit dicere q̃d ſit nã ſeu definitio elñti. addit. Hoc autẽ manifeſtũ erit. τ reliqua. vt inuat ꝓpoſitam intẽtionem patere ex definitione elñti:τ ideo eam vult ꝓponere. deinde ꝓſequit̃ definitionẽ elñti. ℄ Ubi debes ſcire tria eſſe de rõne elementi:quod gręci vocant ϛοιχεῖον/primũ/qȯ ſit corpus:ad qȯ cętera corpora reſoluunt̃:per hoc eni qȯ eſt corpus:differt a materia τ forma:quę lʒ dicant̃ ꝟſia elemẽta in libro phyſicoꝝ. tamẽ hic nõ habent rõnẽ elemẽti:de quo loquitur. per illȯ ꝟo ꝙ ad ipm cętera corpora reſoluuntur:differt a cęteris cauſis:nã nõ omnis cauſa dici põt elementũ:ſed ſoluʒ:q̃ cõpoſitionem ingreditur. Scdm ꝟo eſt/ꝙ elemẽtũ iſit in

D illis:quoꝝ eſt elemẽtũ actu vel potẽtia. dixit autez actu vel potẽtia:q̃a nõdum patet quo mõ elemẽtũ inſit corporibus miſtis vtrũ actu vel potẽtia:ſed in libris de generatione patebit. nã ſi generatio vel corruptio ſit p cõgregationem vel ſepationem:τ elñta actu ſunt in miſtis:ſi ꝟo ſit per mutationẽ ſubã:elemẽta ſunt poteſtate in miſtis. Tertiũ aũt eſt/ꝙ elemẽtuʒ nõ diuidat̃ in alia differẽtia ſpecie:oẽ enim corpus diuiſibile eſt:veruʒ q̃dã diuidũtur in corpora ſpecie dĩa:vt aĩal:qȯ diuidit̃ in mẽbra ſpecie differẽtia:q̃dam autẽ diuidunt̃ in ptes q̃ non differũt ſpecie:vt aer/ignis τc. elemẽtũ itaq nõ diuidit̃ in corpora dĩa ſpecie. Hęc tria tangit. τ inq̃t. Sit igit̃ id corpoꝝ elñtuʒ:in qȯ cętera corpora diuidunt̃. eſt igitur elñtuʒ de numero corpoꝝ id:in qȯ corpora diuidant̃:τ ſic habet̃ primũ. Deinde tangit 2ᵐ. τ inq̃t. In q̃bus ineſt

potẽtia vel actu:τ q̃a nondum patet q̃o elñtũ inſit miſtis:addit. hoc enim vtro modo ſe habeat:dubitabile eſt adhuc:q̃a in libris de gñatione declarabit̃ ſi elñtuʒ inſit miſtis potentia:vel actu. deinde tangit 3ᵐ. τ inq̃t. Ipſum

E aũt eſt in diuerſa ſm ſpẽm indiuiſibile:q̃a lʒ diuidat̃ in corpora:oĩa illa in quę diuidit̃:ſunt eiuſdẽ ſpẽi. Hoc eſt tertiũ/ex q̃bus trib⁹ cõſtat definitio elñti. ℄ Deinde ꝓbat hanc definitionẽ:τ ꝓbatio eſt ex cõi vſu loquẽtium/q̃a hęc definitio eſt etiã ſm nomẽ. modo noĩb⁹ vtimur/vt plures. vt dĩ 2º topicoꝝ. Unde inq̃t. Tale q̃d eni oẽs ipſum elñtuʒ:τ in oĩbus dicere volũt. Sic igit̃ volũt dicere q̃d tale elemẽtuʒ oẽ:τ in oĩbus:q̃a in corporeis locutionibus τ in demõſtrationib⁹:in quibus principia dicũtur elñta. q̃ nõ reſoluunt̃ in alia p̃n̄ᵃ. Hęc de definitiõe elementi. ℄ Auerroes aũt in illis ꝟbis. Hoc autem erit manifeſtũ. Et reliqua. ait hũc proceſſum eẽ a definitiõe rei ad ſuũ accidens:τ cãm aſſignat/q̃a rõ elementi accidit corporibus ſimplicib⁹ quę ſunt/ignis/aer/aqua/τ terra:τ ꝓpterea ꝓceſſus eſt ab ipſa definitione elñti ad accidens corpoꝝ:qȯ eſt eſſe elemẽtum. Scdo Auer. notat ꝙ Ariſto. indiſtincte loquitur de mõ quo elementũ eſt in miſtis:ait eni aut potẽtia aut actu:ꝓpter differẽtes opiniones:vt diximus circa textũ. Tertio notat Auerro. ꝙ elementũ hic aliter accipit̃ q̃ʒ in libris phyſicoꝝ. q̃a hic loquitur de elemẽtis miſtoꝝ. Illic ꝟo de elemẽtis ſimplicium τ miſtoꝝ:quę ſunt mã τ forma:τ addit ꝙ materia τ forma dicũtur elemẽta ęquiuoce:q̃a quando compoſitũ reſoluit̃ ad ipſa:nõ remanet niſi mã. Sʒ q̃ñ miſta reſoluuntur ad corpora ſimplicia:ipſa remanẽt. Hęc Aui hic.

Que Auer. cõmẽ. 31.

F

℄ Si igit̃ id qȯ eſt dictũ:eſt elñtuʒ:talia q̃dã corpoꝝ eſſe neceſſe eſt. Nã in carne q̃deʒ ac ligno cęteriſq̃ʒ id genus ineſt ignis potentia

G atq̃ʒ terra:q̃ppe cũ hęc ex illis manifeſte ſegregent̃. In igne aũt caro aut lignũ nõ ineſt/neq̃ʒ potẽtia neq̃ʒ actu. Segregarent̃ eni iaʒ ſimilr neq̃ʒ ſi vnũ q̃d ſolũ ſit tale:in illo eſt:neq̃ʒ eniʒ ſi caro:aut os:aut q̃duis cęteroꝝ erit dõm eſt ꝯtinuo potentia in eſſe ſed ꝓcõſiderãdũ eſt q̃s nã ſit modus gñationis.

Expoſitio. ℄ Nunc oſtẽdit quę τ quot ſunt elemẽta:ſed p̃mo ex definitione data de elemẽto cõcludit eſſe q̃dam corpora:q̃ ſunt elementa. inquit. Si igitur id quod eſt dictũ:eſt elemẽtum:talia quędam corporuʒ eſſe neceſſe eſt:τ h oſtẽdit per hoc:q̃a ſunt quędam corpora quibus competunt cõditiones poſitę in definitione elemẽti:τ hoc inq̃t. Nã in carne quidẽ:ac ligno:cęteriſq̃ʒ id genus/ineſt ignis potentia atq̃ʒ terra:q̃a hęc miſta ſunt per quãdam alterationem ex illis:τ ſic ꝓpter hanc conditionem:quę cõpetit terrę τ igni:habetur eſſe quędaʒ corpora elementa:q̃

H ſunt ignis τ terra/τ cętera id genus. ꝓbat autem ita eſſe ex ipſa ſegregatione. τ inquit. Quippe cũ hęc ex illis manifeſte ſegregẽtur:animal eniʒ reſoluitur in puluerem/τ in quãdam humoroſitatem/atq̃ʒ in quoſdam vapores:τ etiam cętera miſta eodeʒ modo. ¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet/per ſegregationem nõ intelligit diſſolutionem quantitatiuam:ſed reſolõneʒ:vt intelligenti patet:q̃a ſegregatio fit eoꝝ quę ſunt in actu cõiuncta. reſolutio ꝟo eoruʒ quę ſunt potentia vnum. Qȯ autez caro τ os τ cętera id genus nõ ſint elemẽta illoꝝ:oſtẽdit. τ inquit. In igne aũt caro aut lignũ non ineſt:neq̃ʒ potẽtia neq̃ʒ actu:cuius ſignum affert dicens. ſegregarent̃ enim hęc ex igne ſi ſup. eſſent in illo:qȯ nullo modo apparet. Nã lʒ caro vel li-

I gnum fit ex elemētis:nō est ex illis per resolutionem:sed ꝑ mistionē coꝝ alteratiuam:⁊ qa nōnulli(vt Thales)posuerunt vnum esse oīum elemētum videlz aquā:addit similr neqꝫ si vnum qd solum sit tale elemētum oīum/ vt Thales posuit:in illo vno est caro aut lignū:vt dicet in libro de generatione:sed qa quispiā dicet ex elemētis fieri lignū ⁊ carnē ⁊ cętera mista:⁊ ita posset dici hec mista esse in elemētis. Respōdet.neqꝫ enim si caro/ aut os/ aut qduis cęteroꝝ erit.sup.ex elementis:est dicēdum ꝓpter hanc rōnē cōtinuo illa inesse potētia in igne ⁊ alijs elemētis:sed est ꝓconsiderādū/videlz in libro de generatione/ qs nāz sit modus generationis illoꝝ mistoꝝ ex elementis. Nāz dicetur mista fieri ex elemētis nō ꝑ resolutionem:sed per mistionē. Patet igitur ex hıs esse q̄dam corpora:quę sunt elemēta:⁊ huius cā est:qa his cōpetit desinitio data de elemēto. ❡ Animaduertēdū est
Que Auer. comē.33. ꝙ textus quos Auerroes habebat a com.33.vsqꝫ ad.38. parum aut nihil cōcordāt:ideo in dictis Auerro.non est
K faciēda vis quo ad verba Arist. Notat Auerro.cō.33.in fine syllm quēdā quo ꝓbat corpora similaria/vt caro/ os/⁊ eiusmodi:non esse elementa:⁊ est/corpora similaria dissoluūtur in alia:elmta nō dissoluunt in alia.igitur corpora similaria nō sunt elmta. Huius sylli ꝑma ꝓpositio est minor.secunda vo est maior.

Asserit vbū addītum. ❡ Anaxagoras autē contrario mō ipsi Empedocli de elemētis dicit. Nāz hic qdē ignē
Ait verbū addītum. ⁊ terram cęteraqꝫ eiusdē seriei corpoꝝ ele-
Dicit vbū addītum. menta eē:ac omnia ex his cōstare dicit. Anaxagoras autē huius cōtrariū asserit:simila-
Putat vbū addītum. ria enim(dico aūt vt carnē ⁊ os/⁊ cętera id genus)elemēta esse ait.aerē autē ⁊ ignē ho-
L rum/cęteroꝝqꝫ seminum oīum miscellam esse:vtrūqꝫ eniz ipsoꝝ ex cunctis similarib⁹ inuisibilib⁹ ꝯgregatis esse dicit: quapropter ⁊ omnia ex his fieri putat:ignem eni ⁊ ętherem idem appellat.

Expositio. ❡ Nūc ponit differentiā inter opinionē Empedoclis/et Anaxagorę:⁊ ꝑmo ꝓponit eos diuersa sentire/imo contradictoria.⁊ inqt. Anaxa.autē cōtrario mō ipsi Empedocli de elmtis dicit. Deide exponit quo mō diuersa sentiunt.⁊ inqt. Nāz hic qdem ignē ⁊ terram cęteraqꝫ eiusdem seriei corpora.videlz aquā ⁊ aerem ait esse elemēta corporum.sup.oīum quę generantur ⁊ corrumpūtur:ac omnia quę fiunt cōstare ex his. Anaxa.autē hui⁹ contrarium asserit.quatenus ait/similaria vt carnē/os/⁊ cę-
M tera id genus eē elemēta oīum eorum quę fiunt. Immo qđ plus est asserit aerem ⁊ ignē ⁊ cętera talia eē miscellam quādam hoꝝ.videlz carnis ⁊ ossis:⁊ cęteroꝝ semi-
H num oīum:quę dicunt partes similares:⁊ hoc/qa vtrūqꝫ ipsorum.s.aerem ⁊ ignem dicit esse ex similarib⁹ inuisibilibus ꝯgregatis:ecce quomodo dicunt cōtraria olno:⁊ huius cām assignauit Aristo in libro physicoꝝ:qa posuit qdlibet in quolibet:⁊ qdlibet fieri ex quolibet:⁊ sic partes similares quę sunt sensu indiuisibiles sunt oīum rerum principia:⁊ etiā elemētoꝝ. Empedocles autez ait elemēta esse principia similariū partium. ¶ Quo vo ad verba attinet debes scire ꝙ partes eiusmodi dicebant spermata/hoc est semina apud Anaxa.ideo ait aerem ⁊ ignem eē ex his/videlz carne ⁊ osse:⁊ cęteris seminib⁹: qa ex infinitis inuisibilib⁹. Et qa Anax.de igne nihil meminit:ideo subdit.ignē enim ⁊ ętherem idez appellat:⁊ sic/quę dicit de ęthere.itelligēda sūt de igne:de his opinionib⁹ prolixe dictum est in lib.physicoꝝ:ideo nūc sit N
dictū de his hactenus. Quę dicit Auerroes in hoc commēto nō sunt ad ꝓpositum:qa nec textus eius cōcordat
cum gręcis vbis. ❡ Ex his colligi pōt prima rō:qua ꝓbatur elemēta esse:quę partiz desinitione elemēti:par- Que Auer cō.34.
tim auctoritate Empedoclis est comprobata.

❡ Cum autē cuiuslibet nālis corporis sit motus proprius:motuū autē sint alij qdez simplices:alij vo misti:⁊ mistoꝝ quidez misti: simpliciū autem simplices sint:patet eē qdā corpora simplicia:sunt eniz ⁊ simplices motus:quare ⁊ elementa esse:⁊ quam ob cām elementa sint:perspicuum est.

❡ Ponit quasi 2am rōnem qua probat elemēta esse:⁊ inquit. Cū autē cuiuslibz nālis corporis sit motus ꝓpri⁹: Expositio.
motuū autē sint duplices/alij quidē simplices/alij aūt O
misti:⁊ mistoꝝ quidem motus misti:simplicium autem simplices sint:hęc tria ꝑmo huius sunt declarata:patet esse q̄dā corpora simplicia in rerū natura.⁊ hoc qa motus simplices sunt in rerū natura. Deinde epilogat.⁊ inquit. Quare ⁊ elemēta esse:⁊ quā ob cām elementa sint perspicuum est:sunt enim elemēta:qa motus simplices sunt:in qbus vbis patet secūda ratio:q̄ est enthimema: cuius antecedēs est vna copulatiua ex tribus ꝓpōnibus declaratis in ꝑmo huius.ꝯsequens vo est ꝙ q̄dam corpora sint in rerū natura elemēta mistoꝝ. ❡ Auer.autez Que Auer.
qui nō habebat textum cōcordem cū vbis gręcis:disputat cum Themistio circa expositionez sui textus:vult.n. ipse ꝙ Arist.velit ꝙ qui ponūt corpora similaria fieri ⁊ resolui in similaria:nō possunt dicere mista fieri ex elementis:⁊ causa est/qa mista non resoluunt ad similaria: qa si resoluant ad elemēta:elemēta differūt spē. Pręterea impossē est etiā id quod dicūt videlicet ꝙ similaria P
fiāt ex similaribus:nō enim facies ex facieb⁹:aut figura ex figuris:aut os ex ossibus sicuti ꝯsitum voluit antiq dicētes generationē esse cōgregationem similis cū simili: ⁊ corruptionem dissolōnez similis a simili. Patet igit̄ sm hoc eos nō posse gnare corpora nō ꝯsimilia.i.mista ex ꝯsimilibus hoc est partibus vnius rōnis:vt dicebat Anax. ❡ The- Que The.
mistius vo exposuit hoc caplm ꝙ Aristo.velit probare cōsimilia/quę sunt elemēta non esse infinita:nam si elementa sunt infinita:differētię eorū erunt infinitę/dicūt etiam ꝙ differētię mistorum:quę fiunt ab elemētis:sunt infinitę:⁊ tamē elemēta nō sequitur esse infinita:nāz ponunt differētias in mistis:quas nō ponunt in elemētis:⁊ ita lz differentię mistorum sint infinitę:dūć elementoꝝ non erunt infinitę. ❡ Pręterea addit Auer.ꝙ dicentes cōsimilia esse infinita:ponūt infinitū duobus modis in quantitate ⁊ qualitate:⁊ dicentes ptes esse indiuisibiles: ponunt eas quantitates tm:⁊ ideo cōtingit dicētib⁹ consimilia plura impossia:q̄ dicentibus partes esse indiuisi- Q
biles. ❡ Animaduersiōe dignū quo ad verba:ait eniz Auerro.trāslatiōes quas ipse habet eē Alchindi:⁊ diminutas.veriores esse illas Isaac:vide cōmē.56.etiā. Ubi patet nō esse sibi tribuendam fidē in his:quę dicit circa textū:qa quę dicit:fundantur in falsis translationibus. ❡ Pręterea.de numeris ⁊ vnitate Auer.notat:ꝙ si vnitas ⁊ numeri cōsiderentur respectu subiectoꝝ:in quibus sunt:tunc in eis nō inuenitur diuersitas specifica:quoniā differētia subiectorum est per accidēs. Sed si cōsiderentur inter se:in numeris reperit̄ differētia specifica:qa ternarius differt a quatrinario:non autē in vnitate:quia in vnitate:nulla pōt reꝑiri differētia nisi ratiōe subiecti:q̄ est accidētalis:

A accñtalis: ꝛ nõ essentialis. Hec Auer. que nõ caret dubitatiõe: nã si vnitas nõ dĩt spẽ ab vnitate: tũc numeri non videnť differre nisi ſm maius ꝛ minus: quatenus videlicet quaternarius plures q̃ trinari⁹ nũerus ꝯtinet. ℂ Preterea dĩa subtoꝝ aliqñ est eẽntialis: dĩnt.n. gſie dimensiones celi a dimensionibus corruptibiliũ: qa subiectum differt a subiecto: in ꝟo lege que diximus alibi de his.

ℂ Utrũ autem finita sint/an ĩfinita: ꝛ si finita sint: quot numero sint: ꝯñs est ꝯtemplari.

Expositio. ℂ Hactenus qd sit elm̃ꝫ: ꝛ q̃t elnta sint: declarauit: nunc ꝯsiter ptractaŕ ꝓponit de finitate ac ĩfinitate elntoꝝ: ꝛ ꝓponit ei⁹ itẽtionẽ dicẽs: vtrũ aũt finita sint. sup. elnta: an infinita: ꝛ si finita sint: quot nũero sint: ꝯñs est cõtẽplari: que res ẽt in libris de gñatione plene dicetur.

B

Similaria Homiomera ℂ Primũ igitur infinita nõ esse (vt qdam arbitrantur) contẽplandũ est: atq; eos primũ: q cũcta siĺaria elnta faciũt: vt Anaxagoras.

Expositio. ℂ Proposita intẽtione in vli: adhuc pticulari⁹ illaꝫ ꝓponit. ꝛ inqt. Primũ igiť ĩfinita nõ eẽ (vt qdã arbitrãtur) cõtẽplandũ est: atq; eos p̃mũ ꝯtẽplãdũ est: q cũcta similaria: q̃ grece dicunť homiomera: elnta faciũt: vt Anaxagoras: quare a positione Anaxagore ꝓponit dicere: q voluit partes similares eẽ rerum mistarũ elementa.

Qui dignũ putant Significandum Cẽsentium ℂ Nemo eni coꝝ: qui ita dignũ putant: recte accipit elntũ: eteni videm⁹ multa mistorum corpoꝝ: dico aũt vt carnẽ/ ꝛ os/ ꝛ lignũ/ ꝛ lapidẽ: in siĺaria diuidi. Quare si cõpositũ nõ est elntũ: nõ oẽ similare erit elntum: ſ; id qd̃ est indiuisibile in diuersa ſm speciem: vt dictum est prius.

C

Expositio ℂ Obycit igiť Anaxagore: ꝛ p̊ ex definitiõe elnti: qa non recte Anaxagoras accepit elntũ/ cũ dixit siĺare corp⁹ eẽ elntũ: nã caro/ os/ lignũ/ ꝛ lapis/ sunt similaria corpa: que nemo dicet eẽ elnta: ꝛ q nullũ hoꝝ sit elntũ: pbat/ quia nullũ cõpositũ est elntũ: qdã similare est cõpositũ: vt caro/ os/ lignũ/ ꝛ lapis: qa qlibet hoꝝ resoluiť ad elnta/ vt pꝫ: q̃re nõ oẽ similare est elntum. ꝓpea ꝯcludit illõ similariũ eẽ elntũ: qd est idiuisibile in diuersa ſm spẽꝫ/ vt ignis ꝛ aer: ꝛ cetera id gen⁹: quoꝝ nullũ diuidiť in ptes dĩntes spẽ. inqt. Nemo eni coꝝ/ q dignũ putãt: recte accipit elntũ. Dignũ putãt: grece est αξιούντων: ꝛ põt latine exponi cẽsentiũ: vel putãtiũ: ꝛ qd nemo hoꝝ recte accepit elntũ: pbat. ꝛ inqt. Eteni videm⁹ multa mistorum corpoꝝ: dico aũt vt carnẽ/ ꝛ os/ ꝛ lignũ/ ꝛ lapidẽ in similaria diuidi: ꝛ tñ nullũ hoꝝ est elntum. Deide syllogizat quod dixerat. ꝛ inquit. Quare si compositum. sup. ex diuersis specie non est elementum: ꝛ supple aliqd similare est compositum: ꝯcludeť/ non omne similare eẽ elementũ: ſ; ꝯcludeť id eẽ elntũ: qd est idiuisibile in diuersa ſm spẽm/ vt dcm̃ est p̃us. Hec est p̊a rõ accepta a definitiõe elnti: nõ qdẽ ꝯ ĩfinitatẽ p̃ncipioꝝ: ſ; ꝯ acceptionẽ ipsius elnti. ¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet/ debes scire: q homiomera. i. similaria corpa duplicia sũt: q̃dã homiomera existẽter: q̃dã apparẽter/ vt notãt greci expositores: apparenter qdẽ homiomera sunt corpa: q̃ videnť diuidi in ptes eiusdẽ rõnis: vt caro/ ꝛ os: nã q̃libet ps carnis est caro: ꝛ quelibet ps ossis est os. nõ aũt dicunť homiomera existẽter: qa nõ diuidunť in homiomera corpa p̊a diuisiõe. qa caro p̊a diuisiõe diuidiť in q̃tuor corpa q̃ sũt elnta: q̃ nõ sũt eiusdẽ spẽi. ignis ꝟo ꝛ aq̃ ꝛ aer ꝛ terra sũt homiomera existẽter: qa nõ diuidunť in corpa p̊a diuisiõe: q̃ sunt diuersaꝝ speciẽ: ſ; in ptes eiusdẽ rõnis. Naꝫ ſ; diuidunť in

D

mãm ꝛ formã: ħ nõ sũt corpora: ſ; ptes eẽntiales/ vt pꝫ. Sic igiť elemẽtũ male acceperunt. Hec Aristo^les.

ℂ Adhuc aũt neq; sic elntũ sumẽtib⁹/ facere ĩfinita necesse est: oia. n. eadẽ etiam finitis existib⁹ reddenť: si qspiã velit: ideꝫ eni facere: si duo aut tria talia solũ sint/ vt ꝛ Empedocles nitiť: cũ eni ipsis ꝛ hoc mõ nõ oia ex similarib⁹ facere accidit (faciẽ eni nõ ex faciebus faciũt: nec aliud qcq̃ coꝝ q̃ ſm nãm figurata sunt) pꝫ lõge meli⁹ eẽ p̃ncipia facere finita: ꝛ hec tãq̃ minima: si eadẽ oia demõstrari possint: quemadmodum ꝛ qui in mathematicis censent: semper enim/ aut specie: aut quantitate finita principia sumunt.

E

Sumẽtes Sumẽtib⁹ Uelit Sũpserit Faciẽ/ ꝟbũ additum. Possint Futura sint Expositio

ℂ Secũdo obycit Anaxagore rõne tacta in physicis. vꝫ q dato q Anaxagoras bñ sumeret elemẽtũ: nõ recte facit p̃n^a infinita: ꝛ addit rõneꝫ qa oia ea que saluari pñt p p̃ncipia infinita: saluari possunt per finitan eq̃ bñ: quare frustra p̃n^a infinita facit. inqt. Adhuc aũt nec sic elntũ sumẽtibus vt Anaxagoras sumit: necesse est facere ĩfinita elnta tanq̃ reꝝ mistarũ p̃n^a: ꝛ reddit cãm: quã in physicis posuit. ꝛ inqt. Oia eni eadẽ etiaꝫ finitis existib⁹ elntis reddenť/ si qspiã velit. sup. reddere: idẽ eni faciet si velit: si duo aut tria talia solũ sint: vt ꝛ Empedocles nitiť facere. Deinde (vt mihi videť) alia q̃si rõne sumpta: ꝯponit Anaxagore Empedoclẽ. ꝛ inqt. Cũ eni ipsis ꝛ hoc modo nõ oia ex similaribus facere accidit (faciẽ eni non ex faciebus faciunt/ nec facere pñt: nec aliõ qcq̃ coꝝ que ſm nãm figurata sunt) pꝫ lõge melius esse principia facere finita/ ꝛ hec tãq̃ minima si fieri potest: ꝛ si hec eadeꝫ demõstrari possint per finita: que demõstranť per ĩfinita: queadmodum ꝛ qui in mathematicis cẽsent. sup. faciũt: qui semp aut specie/ aut quãtitate/ hoc est numero/ finita p̃ncipia sumunt. Sic igiť Ari^les p̊mo obiecit Anaxagore rõne simplr. 2° obiecit eidẽ ꝯponendo sibi Empedoclem. ¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet/ debes scire q q̃ sũt rerũ principia essendi: sunt etiã principia demõstrãdi accidẽtia per se reꝝ: ꝛ ꝓpea Ari^les voluit meli⁹ dixisse Empedoclẽ q̃ Anaxago. qa res potuit facere: ꝛ demõstrare accñtia illarũ per p̃n^a finita: qd nõ fecit Anaxa. ꝛ sic melius fecit ꝛ quo ad reꝝ gñationẽ: ꝛ quo ad reꝝ demõstrationem: vt tetigit Aristoteles in libro posteriorum.

F

G

ℂ Preterea si corpus a corpore diuersũ dĩ ſm ꝓprias dĩas: corpoꝝ aũt dĩe sint finite: (ipsis eni sensibilib⁹ differunt: atq; hec sunt finita: quod quidem demonstrari oportet:) patet ꝛ elementa necessario esse finita.

ℂ Tertio arguit Ari^les syllo hypothetico: cui⁹ añcedens est vna ꝓpositio cõposita copulatiua, sic: preterea si corp⁹ a corpore ꝓprijs differentijs diuersũ dĩ: ꝛ corpoꝝ differentie sunt finite/ ħ est añcedens: veꝝ anteq̃ iferat consequẽs: pbat 2^am ꝓpõnẽ. ꝛ inqt. Ipsis eni sensibilib⁹ differũt corpora ipsa: q̃ sunt calidũ/ humidũ/ siccum/ ꝛ frigidũ: atq; hec sunt finita: qd qdem demõstrari opꝫ. sup. in libro de gñatione: ꝛ vsq; ad illũ locũ relinquat: cõcludit ꝓpositum. ꝛ inquit. patet ꝛ elnta necessario eẽ finita: põt aũt syll'a categorice sic cõponi: quorũcũq; corpoꝝ differentie sunt finite: ipsa sunt finita: dĩe elntoꝝ sunt finite. igiť elnta sunt finita. Minor pbabiť in libro de gñatione: qa tot sunt combinatiões possibiles. Hec Ari^les: ꝛ ita

Expositio. H

I Ari^{tes} in hac rõne supponit duo. p^m q̃ corpus a corpore nõ differt nisi pprijs differẽtijs. 2^m q̃ dr̃e corporum elemẽtoꝝ sunt finitę: ex his seq̃tur elnta esse finita.

℃ Preterea etiã nec vt quidam alij dicũt vt Leucippus ⁊ Democritus abderites: ea q̃ accidũt: rationi sunt ↄsentanea: primas eniꝫ magnitudies multitudie qdẽ ifinitas. Magnitudine aũt idiuisibiles esse dicũt: ⁊ neqꝫ ex vna multa fieri: neqꝫ ex multis vnũ: ſꝫ harum cõplexione: amplexioneqꝫ oia generari. Et hi nãqꝫ quodã modo numeros oia q̃ sunt: atqꝫ ex numeris faciũt. Naꝫ ⁊ si nõ dilucide dicunt: hoc tñ dicere volũt. Et insup

K cũ figuris corpora differãt: figurę ꝟo sunt infinitę: infinita ⁊ ipsa simplicia corpora eẽ dicunt. qualis autẽ ⁊ q̃ est vniuscuiusqꝫ elnti figura: nihil definierunt: sed igni solũ sphęram tribuerunt: aerẽ autẽ ⁊ aquã ⁊ cętera magnitudie paruitateqꝫ diuisere: qa natura

Semen Pãspma ipsoꝝ est vt oium elementorum semen.

Expositio. ℃ Cõsequenter obiterqꝫ opionẽ Democriti ⁊ Leucippi narrat: ⁊ deide illi ↄdicit. ingt. Preterea ẽt nec vt quidam alij dicũt. vꝫ Democritus abderites ⁊ Leucippus: ea q̃ accidũt circa gñationẽ corruptioneqꝫ rerũ sunt rõni cõsentanea. Postea narrat ea q̃ dixerũt circa gñationem. ⁊

L ingt. Primas eni magnitudies multitudie qdẽ ifinitas: magnitudie indiuisibiles eẽ dicunt. est igit̃ eoꝝ q̃ dicunt primũ, videlꝫ q̃ pmę magnitudies sunt multitudie infinitę magnitudie ꝟo idiuisibiles. hęc Democritus vocat atoma. ponit 2^m eoꝝ: quę dicũt. ⁊ ingt. Et neqꝫ ex vna illarũ magnitudinũ dicũt multa fieri: neqꝫ ex multis vnũ: sed dicũt oia gñari haꝝ magnitudinũ cõplexiõe amplexioneqꝫ. differt aũt amplexio ab ipsa cõplexione: quatenus amplecti est circũ circa plecti: cõplecti ꝟo est simul plecti. Dixerũt igit̃ res fieri vtroqꝫ mõ aggregatiõe magnitudinũ. videlꝫ amplexiõe ⁊ cõplexiõe. Eoꝝ etiaꝫ q̃ dicũt. 3^m est, qd ait: ⁊ hi nãqꝫ quodã mõ numeros oia quę sunt: atqꝫ ex numeris faciũt. Sꝫ qa hoc non apte dicũt: ostẽdit eos sic velle dicere. ⁊ ingt. Naꝫ ⁊ si non dilucide hoc dicũt: hoc tñ dicere volũt: in eo. n. qd dicunt physica fieri ex corporib^9: vident̃ dicere non oia fieri ex nũeris. In eo aũt q̃ ponũt corpora illa atoma q̃si vnitates: velle vident̃ oia fieri ex numeris. Deide ponit 4^m eoꝝ quę

M dicũt. ⁊ ingt. Et isup cũ figuris corpora differãt: vt nunc supponit ad mẽtẽ illoꝝ: figurę ꝟo corpoꝝ sunt ifinitę: infinita ⁊ ipsa simplicia corpora esse dicunt. ⁊ sic 4^m est q̃ atoma corpora sunt ifinita: qa corpoꝝ q̃ fiunt ex atomis figurę sunt ifinitę. ℃ Deide addit q̃ ptermiserũt de elemẽtis: ⁊ q̃ de illis dixerũt. ⁊ ingt. Qualis autẽ ⁊ q̃ est vniuscuiusqꝫ elnti figura: nihil definierũt: sed igni solũ sphęram tribuerũt. aerẽ aũt ⁊ aquã ⁊ cętera. vꝫ terrã, magnitudine, paruitateqꝫ diuisere: qa nõ differũt nisi ſm densum ⁊ rarũ: quatenus ipsoꝝ nã est vt oium elntorũ quę sunt corpora atoma semẽ: ⁊ sic terra, aer, ⁊ aq̃, non differũt: qa ↄueniũt in hoc q̃ sunt semen oium atomoꝝ: ⁊ ita velle videt̃ atoma eẽ rerũ pn^a: ⁊ tria illa elnta eẽ semen atomoꝝ: dixit aũt ⁊ cętera in numero plurali: qa lꝫ pter aerem ⁊ aquã sit sola terra (ſm eos) q̃ sit pãsperma atomoꝝ: tamẽ loquit̃ si plura eẽnt vltra terrã. Hęc igit̃ breuiter sunt: quę dixerũt de reruꝫ nãlium pncipijs Democritus ⁊ Leucippus. Multa alia in libris de gñatiõe dixit. ℃ Quę autẽ Auerroes ait, in cõmẽ. 36. ⁊ 37. nõ sunt ad propositum: quia nec eius translatiões ↄcordant cũ gręcis verbis: ideo ⁊ nos dimisimus. N

Quę Auer. cõ. 36. ⁊ 37

℃ Primũ qdem igit̃ ⁊ ipsis idem error euenit, non finita ipsa principia sumere: duꝫ eadem omnia dicere liceret.

℃ Enarratis his q̃ dixerũt Leucippus ⁊ Democrit^9: nũc obijcit illis: ⁊ pmo qa eis euenit ille idẽ error: q̃ alijs eueniebat. vꝫ nõ finita ipsa pn^a sumẽ: est eni error: p quanto p pn^a finita eq̃ bñ oia saluari pñt: veluti p ifinita. inquit. Primũ qdẽ igit̃ ⁊ ipsis Democrito ⁊ Leucippo idẽ error euenit: q̃ accidit Anaxa. quẽ exponit dicẽs non finita ipsa pn^a sumẽ: dũ eadẽ oia dicẽ ⁊ saluare ipsis liceret p finita: veluti p ifinita: ⁊ eq̃ bñ. igit̃ frustra ponũt ifi^{ta}: ⁊ hꝫ ẽ pmus eoꝝ error: q̃ accidit his veluti accidebat Anaxa. Expositio.

O

℃ Preterea si figuraꝝ drĩę non sunt infinitę: patet elementa infinita non fore. Figurarum Corporum Elntorum

℃ 2° arguit vt pus, corpoꝝ. ⁊ elntoꝝ sunt drĩę finitę: ⁊ nõ infinitę. igit̃ elnta sũt finita. aña pꝫ: qa drĩę sũt sensibiles q̃litateq̃ finitę sũt. ¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet, figurarũ grece est σχημάτων: ſꝫ alibi legit̃ στοιχείων, hꝫ est elemẽtoꝝ: alibi σωμάτων, hꝫ est corpoꝝ: ⁊ quoqꝫ modo legat̃: per figuras intelligit spẽs corpoꝝ: quę si sint finitę: elementa ipsa infinita esse non possunt: siue per corpora intelligat mista, siue simplicia. Expositio.

℃ Preterea idiuisibilia corpora eẽ dicentes necesse est mathematicis sciẽtijs aduersari. Cõpluraqꝫ eoꝝ quę sub opionẽ oium cadunt: ⁊ eoꝝ: quę sensu vident̃: destruere: de quibus antea diximus in his, quę de tempore motuue sunt dicta. ἔνδοξα P

℃ 3° obijcit qa ponentes atoma corpora destruunt mathematicas: quatenus cogũtur dicere continuũ componi ex indiuisibilibus: qd est ↄtra mathematicas sciẽtias. Destruũt etiã cões opiniones nãliũ: q̃ sunt q̃ res nãles generant̃ atqꝫ corrũpuntur. Nam datis atomis generatio ⁊ corruptio rerũ nãliam tollũtur: quas cõis oium hominũ opinio tenet. Destruunt multa quę cadũt sub sensum, vt alterationẽ, ⁊ augumentationẽ: quo ꝟo modo hꝫ destruere ipsis accidat. ingt. de quibus antea diximus in his q̃ de tpe motuue sunt dicta: hꝫ est in libris physicoꝝ. Illic eni exposuit quo mõ dicẽtibus atoma accidat hꝫ destruere. Hoc mõ Auerroes exposuit vltimã ptẽ textus. Expositio. Quę Auer cõmẽ. 38.

℃ Simul aũt ⁊ ↄtria ipsos dicet̃ sibiipsis necesse est: ipossibile est eni si elnta indiuisibilia sint: magnitudie paruitateqꝫ differre aerem, ⁊ aquã, ⁊ terrã: nõ eni possibile esset ex sese mutuo gñari. Corpora nãqꝫ maxia si segregant̃: semp deficient. At hoc pacto aquã ⁊ aerẽ ⁊ terrã vicissim ex sese fieri asserũt. Q

℃ 4° obijcit, qa sibiipsis cõtradicunt: vbi debes scire q̃ Democritus ⁊ Leucippus dixerũt aerẽ, ⁊ aquã, ⁊ terrã, differre magnitudine ⁊ paruitate atomoꝝ elntoꝝ ex quibus ipsa sunt: quatenus elnta ex qbus terra est: sunt maiora elementis ex qbus est aq̃: ⁊ elemẽta ex qbus est aq̃: sunt maiora elemẽtis ex qbus est aer: ⁊ sic, vt dictuꝫ est: hęc tria differũt magnitudine ⁊ paruitate eoꝝ elntoꝝ ⁊ atomoꝝ ex quibus sunt. Scdo, dixerunt aerem, ⁊ aquã, ⁊ terram, ex sese mutuo generari: mõ hęc duo aduersari videntur. Expositio

A videntur. Cū ex ſecūdo ↄceſſo ſequatur oppoſitū primi. Nā ſi aqua ſit ex terra ſm̄ eos ſegregatione elnīorū atomorū ex qbus terra erat: aut illa elnīa atoma terrę ex qbus ipſa erat pro gn̄atione aquę diminuent: aut ęq̄ ſtabunt. Si diminuent: tūc erūt diuiſibilia: nō enim pōt indiuiſibile diminui. Sin vero ęq̄ ſtabunt elnīa atoma ex qbus erat terra in gn̄atione aq̄: tūc elnīa ex qbꝰ aqua eſt erūt ęqualia elnīis ex qbus erat terra: qm̄ illis nō diminutis ſit aqua: ⁊ ſic elemēta aq̄ ⁊ terrę erūt ęq̄ maxia: q̄re aqua ⁊ terra nō differūt magnitudine ⁊ paruitate elementorū ex qbus ſunt. Ecce quō ex ſecūdo ↄceſſo ſequitur oppoſitū primi. Inqt. Simul aūt ⁊ ↄria ipſos dicere ſibiipſis neceſſe eſt: ⁊ hoc deducit. Impoſſibile eſt eniȝ ſi elementa indiuiſibilia ſint: ex qbus ſupple ſunt aer / aqua / ⁊ terra: magnitudie paruitateq̄ʒ differre aerem / ⁊ aquā / et

B terrā: ⁊ oſtēdit ꝙ ↄdicant. ⁊ inqt. Nō eniȝ poſſibile eſſet ex ſeſe mutuo gn̄ari. Corpora nāq̄ʒ maxima / hoc eſt aliquāta ⁊ diuiſibilia ſi ſegregent̄ ab aliquo pro gn̄atiōe alterius corporis ſemꝑ deficient: ⁊ diminuent̄. mō hoc eſt impoſſibile: ex quo ſunt atoma: ꝑpterea ſubdit. at hoc pacto aquā / ⁊ aerem / ⁊ terraȝ / viciſſim ex ſeſe fieri aſſerūt: quare ſibi aduerſant̄: quatenus dicūt elnīa ex quibꝰ ſunt terra / ⁊ aer / ⁊ aqua eē atoma: ⁊ ꝙ hęc ex ſeſe mutuo fiāt: qa vt deductū eſt ex 2° ↄceſſo ſeqtur oppoᵐ primi. ¶ Auerroes autē aliter textū exponit. Et primo narrat: q̄ ipſi volunt. ⁊ inqt. ꝙ ipſi volūt ꝙ terra nō differt ab aqua: niſi qa eſt cōpoſita ex partibꝰ idiuiſibilibꝰ maioribꝰ: q̄ʒ ſint partes indiuiſibiles: ex qbꝰ cōponit̄ aqua: ſili modo aer differt ab aqua: ꝑtes eni ex qbus conſtat aq̄: ſunt maiores ꝑtibꝰ idiuiſibilibꝰ: ex quibꝰ cōſtat aer. Scđo dicunt quō aqua ex terra: ⁊ aer ex aq̄ fiat: ⁊ ait ꝙ qn̄ terra fit ex

C aqua: ꝑtes magnę ꝓprię terrę exeūt ex aq̄: ⁊ remanēt ꝑuę ꝓprię aq̄: ⁊ ſic terra ex aq̄. ecōtra fit: quando ex terra fit aq̄: exeūt eni ꝑtes paruę ex terra: ⁊ ↄgregant̄ in aquā: remanentq̄ʒ ꝑtes magnę. ¶ Obijcit igit̄ Ariˢᵗᵒᵗᵉˡᵉˢ huic opinioni vt exponit Auerroes: ⁊ poteſt rō ſic reduci ad formā. Uel ꝑtes magnę ⁊ ꝑuę ex qbꝰ ſunt elnīa illa: ſunt finitę vel īfinitę: ſi infinitę: erunt magnę in terra infinitę: ⁊ paruę eē īfinitę. Silr in aq̄ erunt vtręq̄ʒ īfinitę: ⁊ ita ſeqtur ꝙ aq̄ ⁊ terra in nullo differūt: qm̄ in vtroq̄ʒ paruę ⁊ magnę ꝑtes erūt ęq̄les numero. Sin autē vtręq̄ʒ ſunt finitę: hoc eē non pōt niſi in terra ꝑdominent̄ magnę: ⁊ in aq̄ ꝑdominent̄ ꝑuę. Quo dato ſequunt̄ duo. 1ᵐ / ꝙ ꝑtes ex qbus hęc ſūt: ſint diuiſibiles. ⁊ 2ᵐ / ꝙ gn̄atio ceſſet: ita / vt non ſit perpetua: ⁊ per ↄñs ſi aq̄ ſit ex terra: nō reuertetur ſemꝑ terra ex aq̄. primū deducit̄ ſupponēdo terraȝ conſtare. 15. partibꝰ. 10. videlȝ magnis ⁊ qnque paruis: aquā ecōtra ex. 10. videlȝ paruis: qnq̄ʒ vero magnis. Hoc patet: qa in terra magnę ꝑdominant: in aq̄ ꝑuę. ¶ Secūdo ſupponit aquā fieri ex dimidio terrę: quādo fit ex

D terra: ⁊ terrā fieri ex dimidio aq̄: quādo fit ex aqua. Hoc ſaltē de poſſibili eſt verū: tunc arguit̄: terra fit ex aq̄. igit̄ fit ex medietate aq̄: vt in ſecūdo dicebat̄: q̄re fit ex. 7. ꝑtibus cū dimidio: qnque videlȝ magnis / duabus paruis: cū dimidio vnius paruę: ⁊ ſic ſeqtur partē illam diuidi. Sili modo deduci pōt ſi aqua fieret ex terra. ⁊ ſic patet primū ꝙ partes illę erūt diuiſibiles. 2ᵐ / deducitur etiaȝ quia ex quo partes vtręq̄ʒ ſunt finitę: tandē finient̄. ⁊ ita non perpetuo aq̄ ex terra: nec terra ex aq̄ gn̄abitur. Hęc Auerroes q̄ qdē multifariā deficiūt: nō enim cōſonāt rationi: nec textui: ideo omittant̄. ¶ Deinde ſeqtur illa ꝑticula. Themiſtius autē: Ubi inducit expōneȝ Themiſtij aliā. Nam Themiſtius ait / ſeq ex illis cōceſſis. videlicet ꝙ partes magnę generent̄ ex paruis: ⁊ ꝑuę ex magnis: aut via alterationis eiuſdē partis ex magnitudie in

Que Auer. cō. 29.

paruitatē: ⁊ ex paruitate in magnitudinē: aut via diuiſionis ⁊ cōpoſitiōis. videlȝ quia ꝑs magna diuiſiōe fit parua: ⁊ paruę ↄgregatione fiunt magna: quę ſunt abſurda. Indiuiſibilia eni nō poſſunt alterari: nec poſſunt diuidi. Hęc Themiſtiꝰ: vt narrat Auerroes quē ego nō vidi: ſȝ ſcio: ꝙ nec hęc expoſitio eſt ad ꝓpoſitū codicis greci: et ideo nō puto eſſe Themiſtij. ¶ Deinde ſeqtur illa particula. Deīde opponit Ariſtoteli. Ubi idūcit Themiſtiū reſpōdere Ariſtoteli. ⁊ diſtinguit de gn̄atione: ꝙ alia eſt impropria: q̄ dicit̄ generatio per ęquocationem. Alia ꝓpria q̄ eſt per formę de potētia materię eductioneȝ mediāte alteratione. Prima vt dicit Themiſtius. fit ſubtractione: velut cū generat̄ rob hoc eſt muſtū coctū. Uelut cū per decoctionē a vino ſeꝑantur partes ſubtiles: ⁊ craſſiores remanēt: aut fit diuiſione vel cōpōne: vt cum

E

magnę ꝑtes diuidūtur: ⁊ fiūt paruę: vel cū ꝑuę cōponūtur: ⁊ fiūt magnę. Uult igit̄ Themiſtius ꝙ Democritꝰ ⁊ Leucippus locuti ſunt in gn̄atione īꝓpria: ⁊ non in generatione ꝓpria. ¶ Obijcit autē Auerroes Themiſtio pro Ariſtotele / ⁊ ait ꝙ quōcūq̄ʒ fit: ſeqtur vt ꝑtes indiuiſibiles fiāt diuiſibiles. Nā ſiue loquant̄ in gn̄atione accidentali: quę fit ſubtractione: vel ↄgregatione: ſiue in generatiōe ſubalē: q̄ fit formę eductiōe: ſemꝑ ſeqtur dictuȝ impoſſibile: ⁊ quō mō hoc ſequitur: dictuȝ eſt: tamē Auerroes dat veram rōnem Ariˢᵗᵒᵗᵉˡⁱˢ: nā per eos iſtę partes fiunt ab inuicem: aut igit̄ vera generatione alteratiua: aut accidētaliter. ſi vera generatione: tūc aut paruę in magnas / aut magnę in paruas mutabunt̄ ſm̄ qualitatem vel quantitatem. Naȝ ſi ſm̄ quantitatē: hoc fiat via diuiſionis vel via cōpoſitionis: ⁊ ſeqūit̄ vt prius: ꝙ pars diuidetur: vt quādo conſtat ex partibus imparibꝰ. ſi via alterationis partes indiuiſibiles alterabunt̄: qđ eſt impoſſibile. Sin autē

F

fiant generatione accidētali: hoc nō fiet niſi per ſegregationem magnarū in paruas: ⁊ ſeqtur diuiſio: vel cōgregatiōe: ⁊ ſic finiet̄ generatio. Quare oīno errauerūt. ¶ Ego vero dicerem: ꝙ ſi illi loquūtur in generatione accidētali: quę dicitur generatio per ęquocationem: erunt diminuti: quia nihil dixerunt de vera generatione: quare ſi ſufficiēter loquuti ſunt: oportet eos loqui de vera generatione: ⁊ ſic ſequuntur omnia quę dicit Ariſtoˡᵉˢ.

G

¶ Prętereа neq̄ʒ ſm̄ horuȝ ſnīam infinita ſane elementa fieri videbūtur: ſi corpora qdeȝ figuris differunt. Figurę vero omnes ex pyramidibus conſtant. Rectilineę quidem ex rectilineis: ſphęra autem ex partibus octo: ſint enim aliqua figurarum principia neceſſe eſt. Quare ſiue ſit vnū: ſiue duo: ſiue plura: ⁊ ſimplicia corpa totidē erūt multitudie.

Snīam ὑπόληψιν Opinionē Sulpibez

¶ Secūdo oſtendit ſibiipſis cōtradicere. Nam ponunt corpora abinuicē per figuras differre: ex hoc ſeqtur ſimplicia corpora nō eſſe infinita: ⁊ ſyllogiçemus ſic / q̄cūq̄ʒ corpora differūt figuris: ſunt finita nūero. ſimplicia corpora differunt figuris. igit̄ ſimplicia corpora ſunt numero finita. Maior ꝓbatur: quia figurę ſunt numero finitę: nam oēs conſtant ex pyramidibus: rectilineę quidem ex rectilineis: rotūdę autē ex rotundis: vt ſphęra ex octo partibꝰ. Modo pyramides ſunt finitę: ꝙ vero ſimplicia corpora differunt figuris: pȝ / quia miſta reſoluuntur ad ſimplicia: ⁊ ſimplicia corpora ad figuras (vt dicūt) igit̄ ſimplicia corpora differūt figuris. inquit. Prętereа neq̄ʒ ſm̄ horum ſnīam infinita ſane elemēta videbunt̄ fieri: cuius contrarium ſentiunt: ⁊ ponit rationeȝ dicēs: ſi corpora quidem figuris differunt. ſcȝ elementaria: ⁊ figurę

Expoſitio. H

I supple omnes sint numero finitę:qa figurę oēs ex pyra-
midibus constant:quę sunt numero finitę. Rectilinee q̄-
dem ex rectilineis:sphęra autem ex partib⁹ octo:⁊ ꝙ py
ramides sint ex quibus constant figurępꝫ/quia necesse
est esse aliqua principia figurarum:quę non videnť esse
nisi pyramides. Tunc dat cōclusionem.⁊ inquit. Quare
siue illud principium figurarum sit vnum:siue duo:siue
plura:⁊ simplicia ipsa corpora totidē esse multitudie ne
cesse erit. Patet igitur quali ratione sibiipsis etiā aduer
Que Auer. cō.40. sentur. ¶ Quo vero ad verba attinet:Auerroes notat pmo
ꝙ figurarꝫ alię sunt essentiales corporibus/vt cęlo sphę
rica:⁊ hominibus humana. Alię accidentales/vt sphęri-
ca elemētis. Secūdo notat/ꝙ isti supponunt figuras eē
essentiales corporibus elemētis:siue illa sint diuisibilia:
siue indiuisibilia. Tūc ex his cōcludit figuras differre p
pter corpora:⁊ ꝙ numeris figurarum sit ſm numerum
corporꝫ. Qd vero figurę sint finitę:ait Auer. esse accipien-
K dum ex suppositione facta in geometria:illic enim vt di
cit Auerroes declaratum est oēs figuras quinqꝫ resolui
in pyramides:quę sunt rectilineę aut rotūdę/vt sphęra
octo/cubus sex:⁊ similr in alijs q̄ dicūtur in libro Eucli-
dis. ¶ Ulterius Auerroes reducit rōnem ad ppositio-
nes tres pro antecedēte:⁊ infert ex illis cōsequens. Pri-
ma igitur ppositio est/corpora figurata differūt per fi-
guras. Secūda/omnes figurę corporeę ɔponunť ex py-
ramidibus. Tertia ppositio quę est causa resolōnis figu
rarum in pyramidem est/ꝙ figurę rectilineę sunt ex re-
ctilineis:⁊ resoluūtur in triāgulum:⁊ pyramis etiam re-
soluitur in triāgulum:ita vt pma corporalium figurarū
sit prima supficialiuꝫ. ¶ Pōderat vero Auerroes cur di
L xit sphęricam figurā cōponi ex partibus perfectis:⁊ ni-
hil dicit:qa h̄ verba non sunt in gręcis codicibus:dicit eni
sphęram esse ex partib⁹ octo:hę sunt tres ppōnes acce-
ptę quasi añcedens:ex qbus cōcludit figuras habere pn
cipia. Nam corporeę resoluunť in pyramides:⁊ superfi
ciales in triāgulum. Hęc est rō:verū addit Auerroes:ꝙ
Arīles accipit tācꝫ supposnem ꝙ si elemēta sunt specie fi
nita:mixta ex illis sunt etiā specie finita. Addit etiā secun
do/ꝙ lꝫ h̄ ratio geometrica nulla esset:tamē est cōcedē-
dum omnes qnque figuras resolui in figuras finitas/aut
vnam/aut duas/aut plures. Hęc Auer. q̄ certe nō plane
verbis gręcis applicātur. ¶ Deinde sequiť illa particu-
la. Themistius autē. Ubi inducit Themistiū defendere
antiquos:ait enī Themistius/duplices esse figuras: regu
lares/⁊ enormes:regulares qdem finitę sunt vt rō ɔclu-
dit:⁊ de his nō loquūtur veteres:cū dicūt atoma differ-
re figuris. enormes vero sunt infinitę:⁊ his figuris atoma
M differre dicūt:qua rōne sibi non aduersanť:qa corpora
sunt infinita:⁊ figurę qbus differūt sunt īfinitę. ¶ Dein-
de dicit. Dicamus igiť. Ubi replicat cōtra Themistiuꝫ/
qa nō possunt illi intelligere nisi de figuris regularibus:
qm̄ figurę irregulares sunt accn̄tia corporꝫ:quibus non
differūt corpora atoma nisi p accn̄s:q̄re non pñt loqui
nisi de figuris regularib⁹ qb⁹ h̄ corpora differunt p se:⁊
cēntialr. Mō cū hę sint finitę:⁊ atoma erūt finita ēt:q̄-
re recte Arīles ɔdixit antiqs. Hęc Auerroes ⁊ sapide.

¶ Pręterea si cuiqꝫ qdem elementorum q̄-
dam motus pprius insit:⁊ simplicis corpo
ris simplex sit:nō sunt aūt simplices motus
infiniti:ppterea ꝙ neqꝫ simplices lationes
plures q̄ꝫ duę sunt:neqꝫ loca infinita sunt:
neqꝫ hoc mō pfecto ipsa elēta īfinita erūt.

Expositio. ¶ Ultimo obijcit opinioni corꝫ:⁊ cōcludit elemēta finita
eē:⁊ sumit pro añcedēte tres ppōnes.⁊ inquit. Pręterea N
si cuiqꝫ quidem elementorꝫ quidam motus pprius insit.
Hęc est pma ⁊ perspicua:eo qa elemētum est corp⁹ na-
turale:cui oīno opꝫ inesse motū aliquē. Deīde ponit 2am/
⁊ inquit.⁊ simplicis corporis simplex sit:hęc est secūda
⁊ in primo libro plane declarata. Deinde ponit 3am.⁊ in-
quit. Nō sunt autē simplices motus infiniti:cuius duas
assignat causas.⁊ inqt. Propterea ꝙ neqꝫ simplices la-
tiones plures q̄ꝫ duę sunt/videlꝫ sursum ⁊ deorsuꝫ. Se-
cūdo/qa neqꝫ loca infinita sunt:sunt enī duo loca. vid lꝫ
alter sursum/alter deorsum. Ex his tribus ppōnib⁹ pro
antecedēte sumptis/infert consequens.⁊ inqt. Neqꝫ hoc
mō profecto ipsa elementa infinita erūt:potest autēꝫ h̄
rō sic resolui ad syllos. pmus qdem erit/cuiqꝫ elēto mo
tus pprius inest. Atomū corpus est elemētū. igiť cuiqꝫ
atomo inest pprius motus. Secūdus/cuiuslibet simpli-
cis corporis simplex est motus. atomuꝫ est corpus sim-
plex. igiť motus eius est simplex. Tertius/motus pprij
elemētorꝫ ⁊ simplices finiti sunt:qm̄ nō plures duobus. O
Motus atomorꝫ sunt pprij atomis ⁊ simplices. vt duo
primi sylli pbant. igiť motus proprij atomorꝫ ⁊ simpli-
ces nō sunt īfiniti:sed finiti. Ex his trib⁹ syllis sequitur.
Quartus sic/quot mot⁹ tot atoma/finiti sunt mot⁹. igitur
atoma finita erunt. Hoc igitur mō rō syllogistica Arīlis
resoluitur. ¶ Auer. autē vult ꝙ Arīles nunc demonstra- Que Auer. cōmē. 41.
tione ostēsiua ⁊ recta probet elēta esse finita:qa antea p
bauit demōstratione ducente ad impoſe/vt visum est.
Deinde abbreuiat eius textū ⁊ pbat pmo numeruꝫ cor-
porꝫ simplicium eē ſm numerū motuū simplicium. nam
elementuꝫ est corpus simplex:⁊ oē corpus simplex ha-
bet motū simplicē:ideo quot simplices sunt motus : tot
corpora erūt simplicia. Scdo pbat/ꝙ numerus motuū
simplicium sit pro numero locorꝫ:⁊ hui⁹ cā est/qa mo-
tus simplices sunt ad loca terminata: ideo sequitur quot
loca sunt:tot esse mot⁹ simplices. Ex his arguit a pmo ad
vltimū:si loca sunt finita/mot⁹ sunt finiti/si mot⁹ sūt fini- P
ti/corpora simplicia erunt finita. Sꝫ loca sunt finita. igiť
⁊ corpora simplicia erunt finita. ¶ Quo vero ad verba atti-
net:debes scire/vt notat Auer. ꝙ simplices lationes non
sunt plures duab⁹:loquēdo de lationibus rectis:quia lo-
quēdo generatim sunt tres. videlꝫ a medio/ad mediuꝫ/
⁊ circa mediū. Ulterius idē de locis:nā loca gñatiꝫ sunt
duo. s. sursum ⁊ deorsuꝫ. speciatim sunt q̄tuor:qa ali⁹ lo-
cus est sursuꝫ simplr/alius deorsuꝫ simplr/alius sursum
in respectu/alius deorsuꝫ in respectu:ideo q̄tuor sunt ele
menta speciatim. videlꝫ simplr leue vt ignis:qui est sur-
suꝫ simplr:simplr graue vt terra:q̄ est simplr deorsum:
leue in respectu/vt aer:qui est sursum in respectu:graue
in respectu vt aqua:quę est deorsum in respectu:genera-
tim autem duo sunt graue ⁊ leue:velut etiaꝫ duo sunt lo Q
ca generatim sursum ⁊ deorsum.

¶ Cum aūt finita esse necesse sit:restat consi-
derare vtrū plura sint/an vnū : quidā. n. vnū
solum esse supponūt:⁊ horꝫ alij qdeꝫ aquā:
alij aūt aerē:alij vero ignē:alij aūt aqua qdeꝫ
subtilius. aere aūt densius:qd vniuersos cę-
los/cū sit infinitum:cōtinere dicunt.

¶ Cū terminata sit qō de īfinitate elētorꝫ:in qua determi- Expositio.
natū est nō eē īfinita elēta:pponit nūc aliā qōnē.⁊ inqt.
Cū aūt finita eē elēta necesse sit:restat ɔsiderare vtrum
plura sint vno/an vnū tm̄ elētū. Deinde psequēdo nar-
rat veterū opiniones:⁊ pmo corꝫ:q vnū eē dixerūt:⁊ in-
quit. Quidā. n. vnū solū rerū gñabiliū elatum eē suppo-
nunt:⁊

A nant: ꝛ supple alij plura vno: ꝛ eoꝝ qui vnū esse supponunt: narrat oīam. ꝛ inquit. Et hoꝝ alij qdē aquā/alij aūt aerem/alij vo ignē/alij autē hoꝝ extremoꝝ me^m. vꝫ aq̄ qdeꝫ subtili^us: aere vo densi^us: ꝛ hoc mediū dicūt ambire atq; ꝯtinere vniuersos cęlos cū sit īfinitū. ¶ Quo vo ad verba attinet/debes scire ꝙ cū Ari^les ait. Qd̄ ꝯtinere dicunt vniuersos cęlos: pōt dupl'r itelligi. Uno mō/ꝙ illd̄ mediū ꝯtineat cęlos: quatenus ex̄ cęlos est illos ambiēs atq; penetrās: ꝛ pōt stare ad illoꝝ mētē. Alio mō/ꝙ medium illd̄ ꝯtineat ab vniuersis cęlis: quatenus itra cęlū stans est mā oīum gn̄abiliū. Alij itelligūt/ꝛ tertio ꝓ medium ꝯtinere vniuersos cęlos: ꝛ oēs res itra cęlos contētas: quatenus est vl'is mā cęloꝝ: ꝛ rerū gn̄abiliū: ꝛ totuꝫ

Que Auer. comē. 42. est bonū. ¶ Auerroes aūt addit 3^am qōneꝫ/videlꝫ si elemēta sunt plura: q̄stio emergit tertia quot sunt: ait tamen Aristotelem hanc q̄stionem dimisisse vsq; ad libru de

B generatione: ꝛ propterea existimatur ꝙ iste liber q̄si p̄cedit librum de generatione ꝛ corruptione: ꝛ nō solū existimatur ita esse: sed re vera ita est/vt alibi diximus.

Deinde ¶ Quicūq; igit̄ hoc vnum qdem aquaꝫ aut

Siue aerem faciūt: aut aqua qdem subtilius: aere

Si vo densius: deide ex hoc raritate dēsitateq;

Ignorant cętera gn̄ant: hi ipsi ignorant aliqd aliud ele

Latent mento se facere prius. Nā gn̄atio qdē ex elementis cōpositio est (vt dicūt) ad elmta vo: est dissolo: quare id qd̄ est subtiliorum partium: natura prius esse necesse est: cum igit̄ omnium corpoꝝ ignem subtilissimuꝫ eē dicant: ignis vtiq; natura primum erit.

C

Expositio. ¶ Obijcit aūt his nūc Ari^les insis. nā oēs posuerūt p̄^m elemētū eē mediū qddā iter extrema: est eniꝫ aer qddā q̄si mediū ignis ꝛ aq̄: aq̄ ēt quasi mediū aeris/ꝛ terrę: id qd̄ est aere densi^us ꝛ aq̄ rari^us: qd̄ dr̄ vapor: est ēt mediuꝫ: q̄re simul his oib^us obijcit: q2 oēs mediū elmtoꝝ dixerūt eē primū: ꝛ p̄mo sumit quō hi se hnt in dictis suis sic dicendo. ꝛ inquit. Quicūq; igit̄ hoc vnū qdē aquā/aut aereꝫ faciūt/aut aq̄ qdē subtili^us: aere aūt densi^us: deide ex ꝓ vno: qd̄ ponunt/raritate densitateq; cętera gn̄ant: nā raritate gn̄ant ex illo ignē: ꝛ oīa ignea: densitate aūt terram: ꝛ oīa terrea: hi ipsi sic dicēdo ignorāt aliqd aliud elmto se facere prius. Ex hoc vult hīe ꝙ sibiipsi ꝯdicūt: ꝛ hoc deducit: ꝛ supponit p̄mo ꝙ q̄n ex elmtis fit mistoꝝ gn̄atio: illa gn̄atio est cōpositio: cū nō fiat nisi cōdēsatione ꝛ compositiōe: quādo vo ex mistis fit gn̄atio elmtoꝝ: illa gene

D ratio est dissolo: generant̄ eni elmta ex mistis resolutiōe: mista vo ex elmtis cōpōne. Hoc inquit. Nā gn̄atio quidē supple mistoꝝ ex elementis: cōpositio est (vt dicunt) ad elemēta vo sup. p̄fectio/est dissolo: ex hac suppositiōe infert nō medium elemētum: sed extremū eē p̄mū/videlꝫ ignem. ꝛ inquit. Quare id qd̄ est subtilioꝝ partium nā prius esse necesse est. Cū igit̄ oīum corpoꝝ igneꝫ subtilissimuꝫ

Que Auer. cō. 42. esse dicant: ignis vtiq; nā primū erit. ¶ Auerroes deducit primā ꝯn̄tiam ex definitione elmti: q̄ est/ꝙ sit simplicissimū eoꝝ: quę existūt in cōposito: at extremū est simplicius medio: est eniꝫ mediū duplex (vt ait) q̄litate: vt rubrū inter albū ꝛ nigrū: ꝛ hoc est simplicius vtroq; extremo: ꝛ quātitate: vt ęq̄le inter sūmuꝫ ꝛ minimū: ꝛ ꝓ est simplicius altero extremo. videlꝫ sūmo: qd̄ ꝯtinet ęq̄le ꝛ amplius. Arguat̄ igit̄ sic: simplicius est prius cōposito/subtilius est simplicius denso. igit̄ prius denso. Ulterius seqtur 2^a ꝯn̄tia. videlꝫ ꝙ ignis sit primū oīum: quia est oīum simplicissimū. Sed hęc deductio nō placet: q2 non seqtur ex suppōne posita: suppositio eni frustra fuisset. ¶ Melius igitur dico/ꝙ prima ꝛ vltima ꝯn̄tia sequuntur duobus positis. p̄muꝫ est ꝙ elementoꝝ gn̄atio ex mistis fit resolo: generatio mistoꝝ ex elemētis fit cōpositio. 2^m est/ꝙ compositio sit natura prior resolutiōe: nam compositio est motus a nō esse/vel saltem ab eē imperfectiori ad esse p̄fectius. Ex his duobus seqtur id qd̄ est simplicius ꝛ subtilius eē prius: q2 terminus a quo est via naturę prior termino ad quē. Arguatur igitur sic/qd̄ est prius in aliquo ordine est prius omni eo quo ille ordo est prior. Sed simplicius est prius natura in cōpositione: ꝛ compositio est prior resolōne. igit̄ simplicius est prius misto ꝛ medio. quare ignis qui est simplicissimus erit primuꝫ corpus oīum corpoꝝ: vel dici pōt ꝙ sufficit illa suppositio: quā Ari^les posuit. videlꝫ ꝙ generatio misti ex elmtis fit cōpositio: gn̄atio elementi ex misto fit resolutio: q2 si est resolo: est q2 a misto ad elmtuꝫ itur tanq̄ ad simplicius: mō simplicius prius est nā cōposito: igit̄ ignis qui est oīum simplicissimū: erit oīum p̄muꝫ: qd̄ est cōtra eos: ꝛ sic patet deductio vtriusq; ꝯsequentię ex illa vna suppositione. ¶ Ex his infert Auerroes contra Themistium: ꝙ hoc impossibile deductum contra antiquos non est/quatenus voluerunt generationem esse via rarefactionis ꝛ condensationis: sed quatenus voluerunt primum elementum esse quoddam medium inter extrema: ꝛ hoc qd̄ dicit Auerroes rectum est: naꝫ contra hoc obijcit Aristoteles/vt omnibus patet. Pręterea arguit Auerroes/si confutatio Aristotelis esset contra hoc quod dixerūt de generatione ꝙ sit raritas vel densitas: tunc quęritur vtrum per raritatem vel densitateꝫ intelligerent formas substantiales: an accidentales. videlicet qualitates. Si substantiales: tunc medium non eēt corpus in actu: sed ens in potentia/vt materia: quod est contra eos: si autem intelligunt esse qualitates: tūc generatio esset alteratio: vt in libro de generatione arguuꝫ est: ꝛ ita dici potest ꝙ siue Aristoteles obijciat contra hoc quod dicunt primum elementum esse medium: siue contra hoc quod generatio est raritas vel densitas: vtroq; modo errant antiqui: lꝫ in Libro de generatione procedat contra 2^m magis.

Que Auer. ¶ Differt aūt nihil: necesse est eni vnū qddā cęteroꝝ esse primū: ꝛ non medium.

Expositio. ¶ Remouet dubiū: q2 posset dici ignē non eē alijs simpliciorem: vel subtilioreꝫ: q2 ii elemēta sunt ęque simplicia. Respōdet Aristoteles hoc nihil differre ad rōnē: nā ex rōne saltē necesse est nō mediū esse p̄mū: sed qddam

H aliud a medijs elmtis: mō illud sit simplici^us ac subtilius: ꝗcqd sit illud. Nam ꝓm peripateticos in rei veritate il-

I lud est p̄ma mā/vt dicet̄: ꝛ dcm̄ est suo loco.

Etiā ꝙ ¶ Pręterea raritate ac densitate cętera gn̄are/ꝛ subtilitate atq; grossitie: nihil differt. Nam subtile qdē rarum: grossuꝫ autē densum eē volūt. Subtilitate rursus atq; grossitie: ꝛ magnitudie ac p̄uitate idē est: subtile eniꝫ qd̄ qdem paruaꝝ: grossum aūt/qd̄ magnarū partiū est. Qd̄ enim ad multū extenditur: id subtile est: tale aūt id est: qd̄ ex p̄uis partibus cōstat: quare accidit ipsos magnitudine ac paruitate subas diuidere cęteroꝝ.

Expositio ¶ Scdo obijcit his: ꝛ supponit idē esse gn̄ari aliqd raritate ꝛ densitate: qd̄ generari magnitudie ꝛ paruitate. probat suppōnē: q2 generari subtilitate ꝛ grossitie est gn̄ari

I magnitudine z paruitate:sed gñari raritate z densitate est aligd gñari subtilitate z grossitie.igit generari aligd raritate z grossitie est generari magnitudine z paruitate:de ratione pmo tāgit minorē.d.Preterea raritate ac densitate cetera gñari z subtilitate atq3 grossitie:nihil refert.Hec est minor:z eā probat.d.nam subtile qdem rarum:grossū autē densum esse volunt.Deinde sumit maiorem.z inqt.Subtilitate rursus atq3 grossitie:z magnitudine ac paruitate.sup.gñari idē est:z dicit cāz:qa subtile est qd qdem paruarū partiū est:grossum autem:qd magnarū:qd enim ad multū extendit:id subtile est:tale autē id est:qd ex paruis partib⁹ constat.Hec est maior. deinde dat pclusionē.z inquit.Quare accidit ipsos antiquos magnitudine ac paruitate ceterorū substātias diuidere gñando:z ita idem est raritate z densitate gñari:qd magnitudine z paruitate:que erat suppositio.

K ¶ Accidit aūt ita definiētib⁹ cuncta ad aligd dicere:atq3 absolute nō erit aliud qdez ignis, aliud aūt aqua:aliud vo aer:sed idē ad hoc quidē ignis:ad aligd autem aliud/aer.

Expositio. ¶ Hac suppōne stante:arguit nūc cōtra eos probādo q si cetera gñantur raritate z densitate:tūc nihil erit absolutū:sed cuncta ad aligd:deducit:z sylls sic componit. quecūq3 generant magnitudine z paruitate:sunt solum ad aligd:erit eniz genitū omne/aut magnum aut paruū: que nihil sunt nisi ad aligd:q̄cūq3 generantur raritate z densitate:generant magnitudine z paruitate:vt ex suppositione pstat.igit q̄cunq3 generant raritate z densitate erūt solum ad aligd.inqt.Accidit autē ita definientibus cūcta ad aliquid dicere:ita vt absolute nō erit/aliud qdem ignis/aliud autē aqua/aliud vo aer:sed idez ad hoc

L quidem ignis:ad qd est magnum:ad aligd aliud aer:ad qd est paruū:pz hec cōsequētia cōponēdo syllm ex suppositione tacta. ¶ Debes scire q hec rō differt a pma: qa prima fuit cōtra positionem in se:que voluit primuz elementum esse vnum mediorū.Hec secunda est contra modū ponendi:qui fuit q ex illo medio cetera generentur raritate z densitate:arguit eniz q sic cetera oia eēnt solum ad aligd:z nihil eorum absolute tale.Hec quo ad vba. ¶ Auerroes aūt in pncipio cōmēti velle videt/q

Que Auer. cōmē. 43. Arl^{es} cōtradicat his/inquātum isti concordant cum ponentibus atoma:z fallit:qz statim Aristoteles hoc facit, z nō in pncipio text⁹:postea balbutiendo reducit ad expositionem nostram:vt bene itelligētibus patet.

¶ Qd quidē z his accidit:qui plura qdē elementa eē aiunt:magnitudine aūt z paruitate differre dicūt. Nam cuz vnūqdq3 quātitate sit definitum:erit inter ipsas magnitudi

M nes rō aliqua.quare eorū q̄ adinuicez hāc rōnem habēt/aliud aerē/aliud ignē/aliud terrā/ aliud aquā:esse necesse est:ppterea q in maioribus rationes minorum insunt.

Expositio. ¶ Obiter nūc contradicit qbusdaz:qui dixerūt plura eē rerum elemēta:sed differre solū magnitudine ac paruitate:q̄ vo sint hec elemēta:quiq3 sint hi qui sic dixerūt. Arl^{es} nō explicat:nec est nobis curādum. Arguit igitur his Arl^{es}:nam si ita eēt:idē esset aer/z ignis/aqua/z terra:deducendo cōsequentiam/supponit ea que quantitate differunt:habere inter se aliquam proportionem:qua constituuntur.verbi causa:si.a.differt ab ipso.b.quantitate:ipsum.a.habet quandam ad ipsum.b.proportionē: qua ipsum.a.constituitur in esse:qua posita ponetur ipsū

N a.z qua remota:etiam remouebitur.inquit.Qd quidem z his accidit:qui plura quidem elementa esse aiunt:magnitudine autem z paruitate differre dicūt:quicūq3 sint isti:quos non explicat:z quod hoc idem/his etiā accidat: deducit:supponens quod dictum est.z inquit.Nam cuz vnūquodq3 quantitate sit definitum:erit inter ipsas magnitudines ratio seu proportio aliqua.sup.qua constituuntur in esse.est igitur suppositio:que definiūtur z differunt magnitudine vel quantitate:proportione constituuntur.Ex hac suppositione arguit nullum elementuz eē tale simpliciter:nam ignis erit ad aerem ad quem habz proportionem qua per magnitudinem constituitur:aer etiā erit ignis ad aquam:quia quā proportionem habet ignis ad aerem:eaz aer habet ad aquaz:z aqua erit ignis ad terram ratione eadem:z ita nullum elemētū erit tale absolute.inquit.Quare eorū que adinuicē hāc rōnez ha

O bent:aliud aerē/aliud ignē/aliud terram/aliud aquaz eē necesse est:z sic qd est ignis ad aquā:erit aer ad ignem:et qd est ignis ad terram:erit aqua ad aerem:z huius cōsequentie cām assignat.d.ppterea q in maioribus rōnes minorum insunt:aeri eni inest ratio z pportio minor ad ignē:q̄ inest aque si cōparetur ad aerē:z inest terre si cōparetur ad aquam:z ita pportio minoris ad maī⁹:q̄ inest aeri respectu ignis inest aq̄ z terre:aq̄ qdem respectu aeris:z terre respectu aq̄:z ita nihil horū erit absolute tale.Hec Arl^{es}. ¶ Auerroes aūt velle videt Arl^{em} pradicere his:q dixerūt atoma:qa isti dixerūt atoma eē rerum elnta:differreq3 qualitate z magnitudine:sed errat:qa Arl^{es} deducit de q̄tuor elntis:z nō de atomis:pbat eni q si q̄tuor elnta differunt solum magnitudine z paruitate:tunc nullū eorū erit tale absolute:sed solū pportiōe: que rō docet fuisse quandā positionē q̄ dixit quatuor eē elemēta rerum/vt sunt ignis/aer/aqua/z terra:z illa differre solum quātitate:z contra hos obijcit clare Arl^{es}: vt oibus patet:decipitur igitur Auerroes. Que Auer. cō. 43.

P ¶ Quicūq3 vo ignem elntuz supponunt: h qdez effugiunt:alia vo ipsis accidere absurda necesse est:aliqui eni ipsorū igni figuram accōmodant:vt hi qui pyramidē faciunt:et horū alij quidem simplicius dicentes: pyramidem quidem dicunt figurarum acutissimam:ignem autem corporum.

Effugiunt Euadunt Diffugiunt Absurda Irronabilia Accōmodāt Adiungunt Coaptant Dicit/verbum addit

Expositio ¶ Hactenus de his qui primū elemētuz fecerūt mediū: nunc transit ad eos:qui primum elementum fecerūt extremum.videlicet ignem:z primo proponit quales facientes ignem elementum se habeant circa absurda.z in

Q quit.Quicūq3 vo ignem elementum esse supponunt:qd est extremum:hoc absurdum:quod modo diximus cōtradicentes medium esse elementum:effugiunt:alia vo ipsis accidere absurda necesse est:z ita lz euitent dictum absurdum non euitant alia:que dicturus est.Deinde incipit narrare opiniones:z inquit. Aliqui enim ipsorum igni figuram accōmodant:vt hi qui pyramidem faciūt: z supple in/z hi sunt:qui ignem dicunt esse reruz elemētum primum:sed quia isti sunt multi:qui conueniunt in ponēdo ignē eē rerū pmū elntū:ponit duas eorū pene modos ponēdi seu rōnes qb⁹ mouebant ad ipm ponēdū:z p narrat pmā rōnē:q̄ sic cōponit in 2° fig⁹/pyramidale est acutissimū.ignis est acutissim⁹.igr ignis ē pyramidal.Ultra/ls pyramidale maxie hz rōnez pmi elnti: igit ignis hz rōnē pmi elnti. ¶ Aliter pōt exponi:q cū oēs qui ponunt ignem esse elemētū rerū: conueniunt in ponendo ipsum esse pyramidalē:ponit differētiam rō

A num quibus mouebātur ad dōm ignē esse pyramidalē: et sic nō penes positionē: sed penes ea q̄ ꝯsequūtur positio nē. Aris^tes ponit dīam. inquit. Et hoꝝ alij quidem simpli cius dicentes/ pyramidem quidem dicūt figuraꝝ acutissi mā: et pyramidale eē acutissimū: ignē autē corporum eē acutissimū: quare in 2ª figura ex duab^9 affirmatiuis vo luerūt ignem eē pyramidalē. ¶ Sed posset dici defen dēdo hoc ꝙ ex duab^9 affirmatiuis syllo est vtilis: quā do maior ꝯuertitur. Rñdet Auer. ꝙ maior nō ꝯuertit: non enim oē acutissimū in penetrādo est pyramidale: nisi quādo penetratio fieret merito figuræ: et in habenti bus figuras. est igit̄ rationis huius p̄mus defectus ꝙ fit in 2ª figura ex duab^9 affirmatiuis: quaꝝ nulla ꝯuertit. Scd̄s defect^9/ vt dicit Auer. est: q̄ nōdū pꝫ/ an ignis ha beat figurā sibi ppriā vel nō: et ita minor est falsa. h Auer.

Que Auer. com.44.

B ¶ Alij vero pbabilius rationem proferūt: as serentes/ corpora quidē cūcta ex eo compo sita esse: qd̄ est omnium maxie subtiliū par tium. Solidas vero figuras ex pyramidib^9. quare cum corpoꝝ quidē ignis sit subtilissi mum. figuraꝝ vero pyramis maxime puarū est partium: atqꝫ prima: primaqꝫ figura pri mi sit corporis: ignis pfecto pyramis erit.

Referētes adducētes Asserētes/ vbū additū

Expositio. ¶ Nūc tāgit rōnem 2^am alioꝝ: quę sic componit̄/ p̄ma fi gura cōpetit primo corpori: pyramis est p̄ma fig^a. igit̄ pyramis cōpetit primo corpori. Ultra/ pyramis cōpe tit p̄mo corpori: ignis est primū corpus. igit̄ pyramis cō petit igni. ante igit̄ q̄ syllm cōponat: narrat qualis sit h secūda rō cōparando eā ad primā. et inquit. Alij vero pba bilius rōnem pferunt: et ita hęc rō est pbabilior prima.

C Deinde pbat. p̄mo/ ꝙ corpus igneū sit primū: et hoc q̄a est id ex quo maxie corpora mista cōponunt̄: et sic vult habere minoris pbationē in 2° syllo: et inquit. Asserentes corpora quidem cūcta ex eo cōposita esse: qd̄ est oīuꝫ ma xime subtiliū partiū: quale est ipse ignis: ecce quō vult habere ignē eē p̄mū corpus: quatenus ex eo oīa alia cō ponūtur: quę quidē fuit minor scd̄i sylli. Deīde tāgit pba tionem minoris p̄mi sylli. videlꝫ/ ꝙ pyramis sit p^a figu rarū: et rō est: q̄a ex ea oēs solidę corporeęqꝫ figurę com ponunt̄: et sic pꝫ minor in p̄mo syllo. quibus pbatis epilo gat primā rōnem: et ponit 2^am. et inquit. Quare cum corpo rum quidē ignis sit subtilissimū: figurarū vero pyramis sit maxime paruaꝝ partiū. sup. cōcludet̄ per p̄mā rōnem ignem eē pyramidem vel pyramidalem. Deinde tangit 2^am rōnem et copulet̄ sic/ et cū etiā pyramis sit p^a figura rum: hęc est minor p̄mi sylli et iam pbata: p̄maqꝫ figura

D primi sit corporis: sequitur per p̄mū syllm: ꝙ pyramis cō petit primo corpori. Deinde tāgit cōclusionē secūdi syl logismi: q̄a tota vis stat in minore illi^9. videlꝫ ꝙ ignis sit primū corpus: quę iā pbata est: et inquit. Ignis pfecto py ramis erit vel quid pyramidale. Hęc igit̄ est rō 2^a q̄ duo bus syllogismis ꝯficit̄. ¶ Auer. autē voluit ꝙ Aris^tes pri mo accepit duo asūpta: et secūdo ex illis dedit duo ꝯtia. Primū est/ ꝙ corpora oīa sunt cōposita ex igne. Scd̄m/ ꝙ primū corpus. s. sphęricū est cōpositum ex pyramidi bus: ex his sic sumptis: īfert p̄mo ꝙ ignis est cęteris cor poribus prior: et subtilior. Scd̄o ꝙ pyramis est minima et p̄ma figurarūꝫ. His duobus illatis. Auerroes ex textu cōponit duos syllos: primus est. p̄ma figura cōpetit pri mo corpori. pyramis est p̄ma figura. igit̄ pyramis cōpe tit p̄mo corpori. Scd̄s/ pyramis competit p̄mo corpori: ignis est p̄mū corpus. igit̄ pyramis cōpetit igni. ¶ Dein de in cōmento sequitur illa particula. Themistius autē.

Que Auer. cōmē.45.

E Ubi Auerroes narrat: ꝙ hęc ratio quaꝫ Aristoteles re prehenderet: non potest iuste repręhendi: quia illa vtitur ipsemet Aris^tes quando probat motum circularem com petere primo corpori: arguebat enī primus motus com petit primo corpori: circularis est primus motus. igitur circularis competit primo corpori: sed primum corpus est cęlum. igit̄ competit cęlo: etiā illa vtitur Aris^tes quā do probat cęlo competere sphęricam figuram: vt patet intelligenti. ¶ Auerroes autem dicit ꝙ hęc nō sunt pa ria: q̄a cęlum necessario debet esse figuratum: q̄a mouet̄ et est animal/ modo omne aial quod mouetur est figura tum. at ignis cū non moueat̄ motu aiali: nec sit aial: non est clarum an debeat habere figuram ppriam.

¶ Alij de figura quidem nihil dicunt: subtilis simarum autē partiū soluꝫ ipm faciūt: dein de ex hoc cōposito cętera fieri dicunt: perin de ac si arena vnde fit aurum cōflatur.

φῆγμα Arena vñ fit aurum.

F

Expositio. ¶ Nunc narrat positionē alioꝝ: qui de figura elemēti ni hil loquentes/ de elemēto ipso concordant. vnde inquit. Alij autē de figura quidē nihil dicunt: sed ipsum elmtuꝫ vt alij dixerūt/ faciūt tenuissimuꝫ ac subtilissimarū par tium. Deinde ex hoc elemēto ita tenuissimo ac subtilissi mo/ cōposito ac cōdēsato cętera fieri dicunt: pinde ac si arena vnde fit aurū: conflatur. est eniꝫ arena illa tenuis sima: sed cum ex ea auruꝫ fit. cōflatur ac condensat̄: et h pacto frustrum auri ex ea oritur: dicitur autē arena vñ aurū fit: gręce vno vbo φῆγμα/ latine quoqꝫ frustrū.

¶ Uerū vtrisqꝫ hęc difficilia accidūt. Nam si primū quidem corpus indiuisibile faciūt: rursus ad hanc suppositioneꝫ rationes/ quę prius dictę sunt: accedunt.

G

Expositio. ¶ Obijcit autem nunc Aristo. vtrisqꝫ: videlicet tam figu rantibus elementū pyramide: q̄ non figurantibus: et po test ratio sic ordiri: q̄a vel elementum qd̄ ponunt tenuis simuꝫ/ est indiuisibile: vel diuisibile. Sed nec sic nec sic: igitur elementum tale: quale ipsum ponunt: esse nō pōt. primo igitur ostendit illud nō posse esse indiuisibile. et in quit. Uerum hęc vtrisqꝫ difficilia accidunt. Nam si pri mum quidem corpus indiuisibile faciunt: rursus ad hāc suppositionem siue oppositionem rationes quę prius di ctę sunt contra Democritum et Leucippum/ accedūt: q̄ rum prima fuit/ ꝙ quātuꝫ ac cōtinuū non eēt in infinitū diuisibile. scd̄a ꝙ indiuisibili posset indiuisibile cōtinua ri: quę sunt contraria principijs mathematicoꝝ. ¶ Quo vero ad verba attinet/ vbum (Suppositionem) gręce est hypothesim: sed hypothesis interdū p positiōe ac oppo sitione accipitur: vt in hoc loco. ¶ Auerro. ait. ꝙ tā po nētes figurā igni q̄ nō ponētes conueniūt. p̄/ ꝙ ignis est subtilior cęteris elmtis: et ppea est clmtum p^m. 2°/ ꝙ ex di uersitate cōpōnis partiū ignis in dēsitate fiūt cętera cor pora. ignis. n. apd̄ eos creat^9 fuit numorosus naliter. i. re motus in ptibus abinuicē: et cū illę partes cōstringunt̄ et appropinquāt: fiunt cętera: nā si parū appropiquāt: fiet aer: si magis fiet aqua: et si iteꝝ magis fiet terra. addit etiā Auer. ꝙ iste sermo potest intelligi solum de his: qui dāt figuraꝫ igni: sed ego non video quomodo possit hoc in telligi: nam litera nostra est negatiua. legitur eniꝫ sic: alij autem de figura quidem nihil dicunt.

Que Auer. cōmē.46.

H

¶ Pręterea si naturaliter contēplari volūt: hoc dicere nequeunt. Nā si oē corp^9 est cor pori comparabile s̄m quantitateꝫ: et magni tudines ipsę tam similariū: quoqꝫ elmtorum

Et Autem

I pportiões / pportionabilia / Etiam / Autem — pportiones iter se hñt: velut toti⁹ aq̄ ad aerē totū: τ elnti ad elntū: τ in ceteris id gen⁹ eodez mō: aer ēt maior est aq̄: τ oino id qđ est subtilioꝝ partiū/eo qđ est crassioꝝ: pȝ τ elemētuȝ aq̄ min⁹ esse q̄ȝ aeris. Si igiť magnitudo minor inest maiori: diuisibile profecto erit aeris elntuȝ: τ ipsi⁹ ignis idētidē: τ coꝝ oino que subtiliorum partium sunt.

Expositio. ¶ Obijcit nūc 2° rōne nālī: τ supponit p̄mo elnta eē cōparabilia fm quātitatē: τ syllogiȝat hāc suppōnē sic/oia corpa cōparabilia sunt cōparabilia fm quātitatē: elnta sunt corpora cōparabilia. igiť sunt cōparabilia fm quātitatē. ingt. Preterea si nāliter ꝯtēplari volunt: h̄ dicere
K nequeūt. deīde tāgit maiorē. τ ingt. Nā si oē corp⁹ ē corpori ꝯparabile fm quātitatē: h̄ est maior. vȝ/q̄ oia corpora cōparabilia sunt cōparabilia fm quātitatē. deinde tāgit minorē. τ ingt. Et magnitudies ipse taȝ similarium corpoꝝ q̄cūq̄ sint illa/siue mista/siue simplicia: q̄ȝ elntoꝝ pportiones iter se hñt. est igiť minor: sed elnta τ vlr omnia similaria sunt cōparabilia. ponit exēplū τ habet vim ꝯnis. τ ingt. velut totius aq̄ ad aerē totum. τ vlr elemētū ad elntū: τ in ceteris id genus slr/hoc est in similaribus eodē mō hec est ꝯclo. vȝ q̄ oia elemēta τ oia similaria sunt cōparabilia fm quātitatem. 2° supponit q̄ in excedente est excessus τ res que excediť: vt si. a. excedit b. in digito: in. a. ipso erit quātitas. b. ipsiꝰ: τ digit⁹. causa autē est qa in maiori est minus τ aliqd vltra. inquit. Aer etiā maior est aq̄: τ oino id qđ est subtilioꝝ partiū mai⁹
L est eo qđ est crassioꝝ: q̄ si ita est pȝ aerē esse aq̄ maiorez τ aq̄ elntuȝ eē minus elnto aeris. per hec vult habere q̄ ex quo aer est maior aq̄: in eo est magnitudo aq̄: τ aliqd vltra: vt vlr in ceteris hic vult in maiori ꝯtineri min⁹: τ aliqd vltra. His duob⁹ suppositis arguit ppositū. τ ingt. Si igiť magnitudo minor inest maiori. s. per ꝯtinētiā: diuisibile pfecto erit aeris elntū: τ ipsius ignis idētidē: τ et eoꝝ oino q̄ subtilioꝝ partiū sunt. cōponať igiť syllo/oē ꝯtinens min⁹ p excessuȝ est diuisibile. s. in excessum: τ rez que excediť. ignis ꝯtinet cetera elnta. igiť ignis est diuisi
Dubitatio. bilis: τ ita pȝ eos nō ꝯuenire rōnib⁹ nālibus. ¶ Sed dices ad qd poniť p̄ma suppō. illa eni nihil facit ad syllm.
Solo ¶ Dici pōt/q̄ poniť ad obiectionē tacitaȝ: posset. n. dici q̄ ignis nō est maior nec minor: cū sit idiuisibile: vt ipsi volunt. ideo posuit primā suppōnē/nā per illā tolliť hic cauillus/qa per illā habeť q̄ ignis sit maior vel minor:
M qa est cōparabilis fm quātū alteri elnto. Hec Aristo. q̄
Que Auer. pauci (vt mihi vr) itellexerūt. ¶ Au. aūt vt dixim⁹. alr
cōmē. 47. pōnez antiquoꝝ interptat⁹ est: τ ideo iuxta ei⁹ interptationē opȝ dicere q̄ ignis: quē faciūt p̄mū rerū elntū: sit ex ptib⁹ idiuisibilib⁹: vel ptib⁹ diuisibilib⁹: ideo dupl̄r fm Auer. Ar. obycit: p̄ qdē si dicerēt ignē eē ex ptib⁹ idiuisibilib⁹. 2° si dicerēt ignē eē ex ptib⁹ diuisibilib⁹. vlteri⁹ fȝ Auer. duab⁹ rōnib⁹ obycit Arist. eis si dicerēt ignem eē ex ptib⁹ idiuisibilib⁹: rōne qdē doctrinali q̄ fundať in ppōnib⁹ mathematicis τ rōne nālī: q̄ est ex ppōnib⁹ nālibus. rō nālis q̄ poniť in pñti textu: fm Auer. est h̄/si elemēta ipsa vel ignis sint ex ptib⁹ idiuisibilib⁹: tūc q̄lȝ pars elnti q̄ fieret ex pte alteri⁹: fieret ex illa eq̄lis in analogia: τ ita ex vno pugillo terre nō fierēt. 10. aq̄: nec ex vno aq̄ fierēt. 10. aeris: nec ex vno aeris fierēt. 10. ignis: τ tota rō per se pȝ: qa oēs ptes elntoꝝ ponuntur eq̄les nūero speī ac magnitudie ac idiuisibiles: τ ita gñatio erit semp eq̄lis in analogia. cōsequens autē est cōtra sensuȝ: qa videm⁹ ex elemento spissiori fieri elementuȝ rarius in multiplicata analogia. addit Auer. hanc rōnez maxime tenere si
N non detur vacuum intrinsecuȝ partibus: nā si dareť vacuum intrinsecū: posset fingi vnum elemētum eē altero maius nō partium pleni numero vel magnitudie sȝ magnitudine vacuitatū: que introcluduntur corporib⁹. hec Auer. circa primā partem textus: que ita cōsonant xbis grecis Aristo. sicut celo sonat terra: tu xo facile potes intelligere dissonantiā ex trāslationibus nr̄is fidelissimis. ¶ Deinde sequr illa pticula. Et cuȝ posuit hoc dixu revertamur: vbi debes scire q̄ in translationib⁹ q̄s Auer. exponit sit hec ꝯñtia. si magnitudo mioris elnti cōtineť in magnitudie maioris: elntū mai⁹ vt aer τ ignis: erit diuisibile: τ vlr oē corpus subtile recipiet diuisionez sic q̄ erit compositum ex partibus diuisibilibus. Auer. dupliciter exponit hoc enthimema vno modo sic intelligēdo
O añcedens: si elemētuȝ alterareť in elntū: tūc ptes mutarenť de magnitudine in paruitatē si elntum maius alteraretur in paruū: vel de paruitate in magnitudinē si elementuȝ minus alterareť in maius. Aliter intelligit vt sit añcedēs si min⁹ elementū ꝯtinereť in maiori: tūc elntuȝ maius haberet elnta in infinitū τ ꝯñtiam deducit: qa haberet ptes q̄ vlterius hñt ptes in ifinitū: τ ita elnta ifinita: qa elnta ptes sūt. ¶ Deide sequr ibi. [et vlr si diuiserint] vbi remouet dubiū ꝯ hāc rōnē/qa dici posset elemētū eē vnū: τ nō plura: τ ita ptes nō erūt elntū: ꝯ obycit Auer. q̄ñ vnū corp⁹ nō pōt fieri ex altero nisi vł cōplexiōe/h̄ est alteratiōe facta in cōplōne/vel cōpōne/h̄ est mutatiōe facta in quāto de pūo in magnū/vł de magno in paū: mō fm eos vnū corp⁹ nō fit ab vno corpore
P fm cōplōnē. fiet igiť fm cōpōnē: τ ita opȝ vel vt partes pue fiāt maiores: vel vt magne ꝯgregenť in minus: τ q̄tis mō sit: opȝ elntū hře ptes: q̄ sūt quasi elnta qđ negabāt: q̄ oia vt mihi vř nullatenꝰ ꝯsonāt xbis grecis Aris. sȝ sunt ficta ab eo: τ supra falsis trāslationibus fundata. ¶ Deide sequr illa ps. [Themisti⁹ aūt] vbi iducit expōnē Themistij: τ defensionē: qua antiquos ōfendebat. voluit igř Themisti⁹ q̄ si ptes elntoꝝ fuerit posite eq̄les in puitate/h̄ est oēs idiuisibiles: tūc elnta erūt equalia: τ neutrū: neutro mai⁹. sinaūt partes nō fuerint posite eq̄les/hoc est idiuisibiles: sed maiores τ miores: tūc elnta nō opȝ eē eq̄lia: sed poterit alteꝝ altero mai⁹ eē. τ qa antiqui. sup. tu posuerūt ptes eq̄les: qa oēs idiuisibiles: ideo sequr apud eos oia elnta eē eq̄lia: hāc vult esse rationē Arist. vt Auer. narrat de mēte Themistij. ¶ Postea Themisti⁹ ibi [Et ipse opponit] Soluit hāc rōnem Arist. τ ait tūc seq elnta eē eq̄lia: quādo ptes fuerint posite eq̄les magnitudie τ numero: mō lȝ ptes elntoꝝ sint equales magnitudie: qa oēs sunt idiuisibiles: nō sūt eq̄les nūero: qa pl̄es ponanť in maiori elnto q̄ȝ in minori.
Q ¶ Deide ibi. [Nos aūt dicim⁹] obycit huic soluōni 2° p̄ qa opȝ ptes maiores eē nūero eq̄les ptib⁹ minoris pȝ ex gñatiōe: cū ñ ex oib⁹ ptib⁹ mioris fit mai⁹ cū oib⁹ suis ptibus: τ ex oib⁹ ptib⁹ maioris fit min⁹ cū oib⁹ suis ptibus: h̄ aūt fieri nō possȝ: nisi ptes i vtrisq̄ eēnt nūero eq̄les. alr nō fm se τ qōlȝ sui mai⁹ ex miori: τ minus ex maiori: fieret. Scđo obycit/qa nō pōt fingi ptes eē eq̄les nūero in maiori τ minori: τ elntū eē altero mai⁹ nisi ponendo vacuum in vno maius vacuo in altero: mō hoc vacuū est reprobatum ab Aristo. hec Auer. ego autez nō legi Themistiū: ideo si ita dicit vel neremitto me Auerroi.

¶ Si naūt diuisibile: his qdem q ignē figura determinant: accidet ptem ignis ignē nō eē: ppterea q̄ pyramis nō ex pyramidib⁹ constat. Jtē τ nō oē corpus aut elemētuȝ aut ex — Figuras determināt Figuram

A **elementis esse. Nam pars ignis nec est ignis: nec ullum aliud elementum.**

Expositio ¶ Destruit aliud mébrũ. ⁊ ingt. Si aũt. s. sup. faciũt elntũ diuisibile: his qdẽ q ignẽ fig^a pyramidali determinant: accidet p̃ ptẽ ignis nõ eẽ ignẽ. ppea φ pyramis nõ ex pyramidib^9 ɔstat: qa igit̃ ps pyramidis non est pyramis. ⁊ ignis est pyramis ẜm eos. igit̃ ps ignis nõ est ignis: qd ẽ falsũ: qa ignis est corp^9 similare: cui^9 ptes sũt eiusdẽ rõnis cũ toto. Itẽ ⁊ 2° accidet nõ oẽ corp^9 eẽ / aut elntũ / aut mistũ eẽ ex elntis. pbat ɔñtiã. ⁊ ingt. Nam ps ignis nec est ignis: qz cũ sit pyramis ignis ipse: ps ei^9 q̃ nõ est pyramis: nõ erit ignis: nec ullũ aliud erit elntũ: cũ nec aer: nec aq̃: nec terra: ⁊ supple tñ / nec erit mistũ ex elntis: q̃re his q ignẽ figurãt accidet p̃ ptẽ ignis nõ eẽ ignẽ: ɔ rõnez ignis. accidet 2° aliqd eẽ corpus: qd nec est elñm: nec ex

B elntis mistũ: vt ps ignis: hec contra eos: q ignẽ figurant.

Quę Auer. cõmẽ. 48. ¶ Auerroes in cõmẽto isert qddã. ⁊ ingt. ⁊ ex h appet destructio sermonis ɔuertẽtiũ ppõnẽ qui dãt igni figuraz pyramidalẽ: qa est elntũ corpoꝝ: hec Auer. vult eñ φ ex dictis Aristo. pz ppõnẽ hãc non cõuerti / oẽ pyramidale est elntũ corpoꝝ: ⁊ oẽ elntũ corpoꝝ est pyramidale: nã lz oẽ pyramidale sit elntũ corpoꝝ: nõ tñ oẽ elementũ corporum est pyramidale. Instãtia est de gleba ignis: q̃ qdẽ est elntũ corpoꝝ: ⁊ nõ est pyramis.

¶ His aũt qui magnitudie definiunt: accidet aliqd prius elemento esse elemẽtuz ⁊ hoc in infinitũ abire: siqdẽ omne corp^9 diuisibile ẽ: ⁊ qd paruarũ magis est priũ est elntuz.

Expositio. ¶ Nũc obijcit his q elntũ definierũt puitate magnitudinis: nã (vt dcm̃ est) aliq voluerũt elntum eẽ magnitudie puũ: ⁊ q̃to puiusrãto magis est elntũ. obijcit ɔ̃ eos sumis sñs sic: si oẽ corpus est diuisibile / vt pbatũ ẽ. ⁊ qd puaꝝ

C magis est priũ: est elntũ (vt ipsi dicũt) accidet aliqd pus elnto eẽ elntuz / nã ptes elnti sunt priores elntoꝝ tamen erũt elntuz: qm̃ sunt priores. istę igit̃ ptes priores elntoꝝ erũt elntũ: sunt qdẽ qd prius elnto: qa sunt ptes: q̃ semp via ɔpõnis p̄cedunt totũ. sunt elntũ imo magis: qa puę ac miores toto: ⁊ addit h abire in ifinitũ: q̃tenus ptes illę

Quę Auer. cõ. 49. sũt adhuc diuisibiles i ptes: ⁊ illę adhuc i alias. ¶ Auerroes priũ cõmẽto reducit rõnẽ hãc ad ppõnes / pte illa. [Et dixit h.] Quaꝝ p^a est φ oẽ corp^9 ɔponit̃ ex ptib^9 diuisibilib^9 in ifi^m: ita ⁊ semp ptes miores ⁊ in miores in infinitũ sint subtiliores ac subtiliores. 2ª est / φ semp subtile ẽ elntũ corpis grossioris: hec 2ª ppõ ɔcedit̃ ab aduisarijs: p^a vero lz nõ sit ab eis ɔcessa: tñ sequit ab illis: q̃ ipsi ɔcedũt. Cõcedũt. n. oẽm ptẽ pũã diuidi in minorẽ: ⁊ subtile corpus in subtilib^9: ex his ppõnib^9 arguit̃ / oẽ subtile

D est elntuz spissioris: omne elntuz hz subtile ⁊ subtilius in infinitum. igitur omne elementuz habet elementa in infinitum. Hec Auerro. ⁊ bene.

¶ Preterea ⁊ his etiam accidit dicere idem ad hoc quidem ignez esse: ad aliud aũt aerẽ: ⁊ aquam rursus ac terram.

Expositio. Quę Auer. cõ. 50. ¶ 2° obijcit: ⁊ ɔponit̃ sic enthimema / vt Auerro. facit. Si diãe elntoꝝ qb^9 differũt p rarũ ⁊ densũ: sũt ẜm magis ⁊ min^9: ita vt ignis nõ differat ab aere nisi ẜm pportionez termiatã iter eos in raritate ac dẽsitate: sequit̃ φ si reperiret̃ aliqd corpus: cui^9 pportio ad ignem eẽt: quãta ignis ad aerẽ: illd corp^9 ad ignem eẽt ignis: ⁊ ignis ad ipz esset aer. Itẽ ignis ad aerẽ eẽt ignis / ⁊ aer ad aquã eẽt ignis / ⁊

... la deduo. reliq̃. hec Auer. ¶ Meli^9 deduceret enthimema sic arguẽdo. si ignis differt ab aere pportiõe magnitudis nũ merũ: tũc idẽ corpus eẽt ignis / aer / aq̃ / ⁊ terra: deducit̃

E sumẽdo. a. ignẽ cui^9 pportio ad aerẽ esset: q̃ ignis ad aerez: a. eñi esset ignis: qd vero eẽt aer pbo minuẽdo ipm. a. in tãta pportione in quãta aer se hz ad aquã: ⁊ seq̃tur. a. eẽ aerem. silr minuẽdo. a. in tãta pportiõe in quãta aq̃ se habet ad terrã: ⁊ igit̃ ipm. a. eẽ aquã. silr minuẽdo ipm tñ qd ad nullũ aliud pportionẽ habeat: ⁊ seq̃tur. a. ipz eẽ terraz: q̃re idẽ corpus ipẽ erit ignis / aer / aq̃ / ⁊ terra: vt pz variatiõe pportiõis: ⁊ vt recte dicit Auer. totũ h accidit: qa diãs illoꝝ ponunt ex caplo quantitatis relatiue.

¶ Cõe aũt peccatũ his oibus est: qui elementũ vnũ supponũt: vnũ nãlem solũ: oĩumq3 eundẽ facere motũ. Omne nãq3 nãle corp^9 principiũ habere motus videmus. Si igit̃

F **oia corpora vnũ quid sunt: vnus sane oĩum motus erit: ⁊ hoc eo magis moueri vnumquodq3 necesse est: quo qdez mai^9 fit. Quẽadmodũ ⁊ ignis / quo qdez maior fit: eo sua latiõe sursuz celeri^9 fert̃. Accidit aũt multa deorsum celeri^9 ferri. Quare pp̄ter hec ipa: ⁊ isup cũ definituz sit prius nãles plures eẽ motus: pz vnũ elementũ esse non posse.** Unũqdq3 vbũ additũ Quo q̃to.

Expositio. ¶ Ultimo obijcit cõi rõne quę omnibus valet. videlz φ si vnum tñ esset elemẽtũ vnus eẽt motus nãlis tñ: deducitur: qa motus distinguentur pp̄ter formas diuersas elemẽtoꝝ: ⁊ ita si oia elnta erũt vnũ elntũ in forma: oĩuz erit vnus naturalis motus: qd est contra sensuz: qa videmus motuz quo leuia sursuz ferunt̃: ⁊ motũ / quo grauia deorsum mouent̃. ingt. Cõe aũt peccatũ his oibus est: q elementũ vnuz supponunt: vnum nãlem solum / oĩumq3 eundem facere motũ: ⁊ deducit hoc sequi ad eoꝝ põnẽ.

G ⁊ inquit. Omne nãq3 naturale corpus principium habere motus videmus: ⁊ etiam sic 2° physicorum est definitum. Si igitur omnia corpora. s. elementa vnũ quid elementum sunt. sup. tñ / vnum erit omnium principiuz motus: ⁊ per cõsequens vnus erit motus naturalis omniũ: hoc autem est contra sensum: quia reperiunt̃ plures motus. videlicet quo sursum q̃dam feruntur: ⁊ quo deorsuz alia: ⁊ hoc. s. motu sursum eo magis moueri vnũquodq3 leuium necesse est: quo qdẽ maius fit leue: quẽadmodũ ⁊ ignis: quo qdẽ maior fit: eo sua latiõe celeri^9 sursuz fertur. Silr accidit q̃dã alia deorsum celeri^9 ferri: vt grauia. ¶ Uel meli^9 h ps exponit̃: vt sit totũ hoc ps ɔñtis: ⁊ tũc ɔñs erit vnũ eẽ oĩum quo videlz corpora elntaria differũt ẜm magis ⁊ min^9 / nõ simplr: qa vt ois elnta vnũ sũt simplr: ẜm eos solũ differentia in respectu: sic oĩum erit

H vnus motus: quo soluz elementa differunt in respectu. ⁊ hoc aũt: ⁊ hoc eo magis moueri vnũqdq3 necesse est: quo quidẽ mai^9 fit: quẽadmodũ ⁊ ignis / quo qdem iter elnta maior fit: eo sua latione sursuz celerius fert̃: ⁊ aer quo qdẽ minor est igne: ⁊ maior aqua: eo mouet̃ sursuz minus igne: ⁊ magis aq̃: ⁊ aq̃ quo qdẽ ẽ mior aere ⁊ igne: ⁊ maior terra: eo fert̃ sursum min^9 igne ⁊ aere: ⁊ magis terra: terra vero cũ sit oĩum minima: ideo vt dicit mouet̃ deorsum: ppterea ingt. Accidit aũt multa deorsum celerius ferri: qa terra mouetur deorsuz nõ simplr: sed q̃si modo accñtali in respectu. Sic igit̃ sequtur si elemẽta oia sunt vnum: oĩum vnum eẽ motũ: qui differt in eis ẜm mag ⁊ minus / velut elemẽta differũt pportiõe ẜm mag ac minus: h relingt tanq̃ manifeste falsa: ideo ingt. Quare pp hec ipsa absurda manifesta ⁊ insup ẽt qa definitum est prius naturales plures esse mot^9: ⁊ p̃mo huius: pz vnuz

I elementũ esse nõ posse:⁊ hoc pacto ego intelligo locum hũc nõ leue:gcqd iuniores velint. ¶ Sʒ q̃res/vtrum si sint oia elñta vnũ tñ:sequat̃ vnũ eẽ motũ oium corporũ vel solũ oium elñtoꝝ tñ eẽ vnũ motũ. ¶ Recte rñdit Auer.ꝙ si oia elñta vnũ sunt elñtũ:seqtur oium elñtoꝝ ⁊ eium mistoꝝ vnũ spẽ esse motuz.causa est/qa mista oia vnũ erunt specie:qḋ mouebit̃ vi elñti:qḋ in eo ꝑdominat̃. ¶ Pręterea Auer.q̃rit/cur in ei⁹ sermõe addidit.[Et hoc eo magis moueri.]⁊ rñdet hoc eẽ additum ad demõstrandũ ꝯñs esse impoẽ:qa videmus q̃dã sursũ magis ac magis ferri:quo leuiora sunt:q̃dã magis deorsum/quo grauiora sunt. Et ita ꝭm Auer.hęc ꝟba posita sunt ad destructionem consequentis. Ego ꝟo puto illa esse posita:vt partes cõsequentis/vt diximus.

K ¶ Cum autẽ/neqʒ infinita sint/neqʒ vnũ:plura esse atqʒ finita necesse est.

Expositio. ¶ Epilogat.⁊ inq̃t. Cuʒ aũt neqʒ infinita sint:neqʒ vnum elementum:plura esse atqʒ finita necesse est. Utrũ autẽ quatuor:in libro de generatione complebitur.

¶ Cõsiderandũ aũt primo vtrũ sempiterna sint:an genita corrũpant̃:quo q̃dem demonstrato:⁊ quot ipsa sint:⁊ q̃lia:ꝑspicuũ erit.

Quo q̃deʒ hoc enim Ipsa q̃deʒ

Expositio. ¶ His de numero elñtorum generatim discussis/ꝓponit aliã de elñtis pertractationẽ.⁊ inq̃t. Cõsiderandũ autẽ sup.post hęc ꝑmo vtrũ sempiterna sint:an genita corrũpant̃:⁊ reddit cãm huius intẽtionis.⁊ inq̃t. Quo q̃dẽ demõstrato:⁊ quot ipsa sint:⁊ qualia:ꝑspicuũ erit.quot/qa quatuor:qualia/qa aliud calidũ siccũ vt ignis:aliud calidũ humidũ/vt aer:aliḋ humidũ frigidũ/vt aq̃:aliḋ frigidũ siccũ/vt terra:q̃ duo in libris de gñatiõe cõplebũt̃.

Dissolui/ dissolutũ/ resolutum.

¶ Sempiterna q̃dẽ igit̃ esse ipoẽ est:eteniʒ

L ignẽ:⁊ aquã:⁊ vnũquodqʒ simpliciũ corporum dissolui videmus.

Expositio. ¶ Soluit q̃õnẽ ꝓpositam per ea quę sensib⁹ patẽt.⁊ inquit. Sempiterna q̃dẽ igit̃ esse impoẽ est:eteni ignẽ ⁊ aquã:⁊ vnũquodqʒ simpliciũ corpoꝝ dissolui videm⁹:⁊ sic quęstio hęc per sensus facile soluitur.

¶ Dissolutionem ꝟo aut infinitam esse:aut stare necesse est.

Expositio. ¶ Soluta q̃õne ꝑ sensus:q̃rit aliã q̃õneʒ.vʒ vtrũ dissolo elemẽtoꝝ quę sensib⁹ cõstat:sit infinita:an finita:⁊ hoc ꝓponit.⁊ inq̃t. Dissolutionẽ ꝟo quę sensib⁹ patet:aut infinitam esse:aut stare necesse est:ideo quęritur quod istorum duorum sit dicendum.

¶ Si igit̃ infinita est:⁊ dissoloñis tp̃s infini-

M tũ erit:⁊ tp̃s rursus cõpositionis.vnaqueqʒ eñi partiũ in alio tp̃e dissoluit̃ atqʒ cõponit̃:quare fiet vt extra tp̃s infinitũ tp̃s sit aliḋ ifinitũ.qñ q̃deʒ ⁊ cõpositionis:⁊ ẽt hoc quod

Tp̃s ꝟbuʒ additũ.

prius est dissoloñis tempus:infinitũ est:q̃re extra infinitum fiet infinitum:quod quidem impossibile est.

Expositio. ¶ Arguit nunc destruendo vtrũqʒ membrum.⁊ ꝑmo ꝙ dissolutio nõ sit infinita a ꝑmo ad vltimum:qa si dissolutio sit infinita:tẽpus mensurans illam erit infinitum. Ultra/si tẽpus dissolutionis sit infinitũ:tẽpus compositiõis erit etiã infinitũ:duoꝝ enim contrarioꝝ tempus ęquale est:sed dices vnum est tẽpus dissolutiõis ⁊ compositionis.igitur non sunt duo tempora:quasi respondendo.inquit. Unaqueqʒ enim partium in alio tempore dissoluit̃

N atqʒ componitur.quare tempus dissolutionis aliud est a tp̃e cõpositionis. Ultra arguit:tẽpus cõpositionis est infinitum/⁊ aliud a tempore cõpositionis etiaʒ infinito. Igit̃ fiet/vt extra tẽpus infinitũ sit aliud tempus ifinitũ:quandoq̃dem ⁊ cõpositionis ⁊ etiã hoc qḋ prius est dissolutionis tempus infinitum est:⁊ alterum ab altero ifinitum:⁊ ꝓpterea cõcludit quare extra infinitũ fiet ifinitum:qḋ quidem impoẽ est:⁊ ita pʒ dissoloñez ipsaʒ nõ posse esse infinitã. ¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet/dissoloñis tempus ait prius eẽ via imꝑfectionis:cõpositionis autẽ tẽpus prius via perfectionis. ¶ Auerroes aũt ꝓponendo intentionẽ capl̃i vult ꝙ Ari^{les} declaret nullũ elemẽtoꝝ esse ęternuʒ:imo generabile ac corruptibile ꝭm oẽs partes:⁊ hoc siue generatio illoꝝ fiat per diuisioneʒ totius in partes indiuisibiles(vt antiqui dixerũt)siue per trãsmutationem in substãtia:⁊ tangit breuibus rõneʒ ꝓpositę intentionis:qa videlʒ nulla relinqtur ex elemẽtis pars:quę nõ recipiat gñationẽ ⁊ corruptionem:nõ q̃deʒ in quãtitate:sed in sub̃a. ¶ Ulterius Auerro.notat ꝓpositę intẽtionis duas vtilitates:prima est/qa ex hoc ꝑcontatione relinquitur via inueniẽdi numerũ elemẽtorum:nã cum sciat̃ elemẽta eẽ corruptibilia:scit̃ numerus q̃litatum:quo scito per viã cõbinationũ possibiliũ scit̃ numerus eoꝝ. Scḋo cũ scit̃ ipsa corruptibilia:sciunt q̃ sunt cõtraria:⁊ quę media:⁊ ita scit̃ numerus. ¶ Tertio notat Auerro.ꝙ hęc quęstio de ęternitate elementoꝝ est cõis tam peripateticis:qui volũt tã gñationem q̃ʒ corruptionem fieri in sub̃a:q̃ʒ alijs qui dicunt gñationem fieri congregatione:corruptionẽ ꝟo fieri disgregatione ꝑ quantitatem. ¶ Quarto notat deductioneʒ ꝯñtię quę fit in textu.videlʒ si tẽpus dissolutionis est infinitũ:tp̃s compositionis est infinitũ.qa(vt dicit)corruptio vnius est generatio alterius:⁊ gñatio vnius corruptio alterius:quare si tempus dissolutionis est infinitũ:tempus generationis erit infinitum. ¶ Sed pace Auerrois hęc deductio nõ valet:qa tunc nõ seq̃retur esse duo tẽpora infinita:quoꝝ vnũ esset extra aliud:qa tempus dissolutionis ⁊ compositionis est vnum tp̃s:⁊ nõ duo,⁊ maxime cũ ipse Auer. laudet trãslationes Alphagarę:quę voluerunt tp̃s compositionis esse aliud a tẽpore corruptionis.ideo ipsemet Auerro.vult per tẽpus corruptionis siue dissolutionis:⁊ per tp̃s compositionis siue gñationis eiusdẽ rei:tũc eniʒ sunt diuersa:nã tẽpus quo res generat̃:est diuersũ a tẽpore quo illamet res corrũpit̃. ¶ Pòt Auerro.defendi qa si tp̃s generationis vnius ⁊ tp̃s corruptionis ꝯrię rei sit vnũ:sequit̃/si tempus corruptionis sit ifinituʒ:tp̃s generationis etiã sit infinitũ:q̃re sequitur tp̃s generationis nõ esse maius tempore corruptionis.⁊ per ꝯñs siue sint eiusdem rei/siue contrarię:generatio ⁊ corruptio in tẽpore sunt ęquales:q̃re sequit̃ si tempus dissoloñis sit ifinitum:tempus compositionis eiusdem rei erit ifinitum:et qñ generatio ⁊ corruptio eiusdem rei sunt diuersę/⁊ in diuersis temporibus:est eniʒ generatio Socratis prior corruptione eiusdem:quare sequitur esse duo tẽpora infinita:quorum vnum est extra aliud:quod est contra diffinitionem infiniti. Hęc Auerro.quo ad textum. Q

Uerum parte illa. Et debes scire quod nõ est possibile. Digreditur aliquo modo:pòt autẽ digressio sic ꝯtinuari/dicẽdo ꝙ Auer.soluit in illa dubitationẽ:dixit.n.Ari^{les} duo tẽpora ifinita īueniri nõ posse:quoꝝ alteꝝ sit ex̃ alteꝝ:ꝯ qa ꝑteritũ est ifinitũ:⁊ futurũ est ifinitũ:⁊ vnuʒ est extra aliud.igitur duo ifinita eẽ possunt quoꝝ vnũ est extra aliud. ¶ Quidã respondet ꝙ duo ifinita ꝭm q̃d reperiri pñt:nõ aũt duo ifinita simpliciter.nã ꝑteritum est infinitum ꝭm q̃d/qa a pte ante

A ꝛ finitũ ſm qd:qa a parte poſt. Similr futuꝝ eſt finituꝫ
ſm qd:qa a parte ante:infinitũ ẽt ſm qd:qa a pte poſt.
quare duo ĩfinita ſm quid repiri nihil ꝓhibet. ¶ Auer.
aũt ait duo infinita reperiri poſſe ex ea pte qua ſunt fini-
ta: vt ꝑteritum reperit̃ ex parte poſt cũ futuro ex parte
ante:ex parte aũ qua ĩfinita ſunt:reperiri nõ poſſunt:nõ
enim põt reperiri ꝑteritũ infinitũ ex vtraqꝫ pte cum fu-
turo infinito ex vtraqꝫ pte:ꝛ hoc vt ait ſeqtur ad hãc po
ſitionem:nã cũ poſitum fuerit tps gñationis eẽ infinitũ:
ꝛ fuerit poſitũ extra ipm tẽpus corruptionis:tunc extra
infinitũ erit poſitũ aliqd ex parte qua eſt ĩfinitũ. ¶ De-
inde ſeqtur illa ꝑticula. Et apparet hoc cũ fuerit. Occur
res cõtra hec:nam potẽtia q̃ fuit in ꝑterito ad.a.formaꝫ:
quę hodie facta eſt:ipſa eſt ſimplr infinita:qa tpe ĩfinito
ſtetit ad formã.a.ꝛ potẽtia ad.b.formã:quę eſt gñabilis
B infinito tpe futuro eſt etiã infinita. igit̃ dari poſſunt duo
Com.120. infinita:quoꝝ vnũ eſt extra aliud:ſoluit Auerro. hic ꝛ ꝑ
134.136.ꝛ buius:ꝛ 8° phyſico. ꝙ potẽtia põt dupl̃r conſiderari:aut
46. in ſe ꝛ per ſe:aut per accñs reſpectu idiuiduoꝝ formę:ꝑ
ſe qdem ꝛ abſolute potẽtia ad formã.a.eſt ſimplr ĩfini-
ta:ꝛ nullo modo eſt finita:per accñs vo reſpectu indiui-
duoꝝ eſt finita a parte poſt:ꝛ infinita a pte añ. Silr dici
põt de potẽtia ad formã in infinitũ poſt gñabileꝫ:abſo-
lute eñ ſi cõſideretur:nõ finit̃ ex aliqua pte:ſed ꝑ acci-
dens quatenus ĩter indiuidua eſt ordo per accñs:ꝛ qua-
tenus vnũ indiuiduũ per accñs ꝓcedunt infinita: põt di-
ci finita a parte ante:ꝛ infinita a pte poſt. Quare dici põt
ꝙ potẽtia abſolute cõſiderata eſt vtraqꝫ ex pte infinita:
qa vt ſic nihil aliud eſt niſi mã:ꝛ hoc mõ eſt vna poten-
tia ad formã:quę eſt gñabilis tempore ĩfinito poſt:ꝛ ad
C formã:q̃ fuit in ꝑterito infinito:nõ eñ vt ſic ſunt duę po-
tẽtię ſimplr infinitę:ſed vna tñ. eſt igit̃ ſolo ꝙ ſi cõſide-
retur potẽtia per ſe vt ſubtũ formaruꝫ:ſic eſt vna tñ:vt
mã ipſa:ꝛ eſt vtraqꝫ ex parte infinita:ſed ſi cõſideretur
potẽtia ſm qd/ꝛ per accidẽs reſpectu formę ad quaꝫ li-
mitata fuit:vt ſic eſt infinita ſm qd:ꝛ nõ eſt abſurdũ re-
periri duas tales:ꝛ qa Plato nõ diſtixit inter per ſe ꝛ ꝑ
accidens:voluit per ſe genitũ poſſe corrũpi ꝛ eẽ ęternũ.
Unde cõceſſit duo/ęternum aliquãdo deſinere:ꝛ genitũ
eſſe ęternũ:ꝛ motus fuit argumẽto accepto a potentia:q̃
fuit ęterna:ꝛ tamẽ in aduentu formę deſinit:ut vo quę-
Com.120. re ſolutionem primo huius clariorem.

¶ Si naũt ſtabit alicubi diſſolutio:an id cor-
pus i quo ſtabit idiuiſibile erit:an diuiſibile
qdem:nõ tñ diuidet̃ vnq̃:vt Empedocles
D velle dicere videt̃:idiuiſibile qdem igit̃ non
erit:ꝓpter rõnes antea dictas:at neqꝫ diuiſi
bile qdem erit:nũq̃ aũt diuidet̃. Minꝰ eniꝫ
corpus facilius q̃ maius corrumpi põt. Si
quidẽ igit̃ ꝛ maius hac corrũpit̃ corruptio-
ne:vt diſſolutio eſt in minori:ipm minꝰ ad-
Corrũpi ꝑt huc magis id pati/cõſentaneũ eſt rõni:ignẽ
facilꝰ eſt aũt duobꝰ modis corrũpi videmus. Naꝫ ꝛ
corrupi. a cõtrario corrũpit̃:cũ extinguit̃:ꝛ ipſe a ſe
ipſo marceſcẽs. Hoc aũt patit̃ minor a ma-
Eo/quo iori:ꝛ eo celerius:quo minus eſt. quare cor-
Quanto. porum elementa corruptibilia ꝛ generabi-
lia eſſe neceſſe eſt.

Expoſitio. ¶ Dacetenus ꝓbauit ꝙ elemẽtoꝝ corruptio ſiue gñatio
non ſit infinita:nunc probat ꝙ corruptio elementoꝝ nõ
ſit finita. Ubi debes ſcire ꝙ Empedocles agrigentinus
poſuit duplicia elemẽta:q̃dam quę videntur elementa: E
ꝛ nõ ſunt:vt quę videt̃ aqua:nõ tamẽ eſt aqua pura:ſed
aqueum. Silr qui videt̃ ignis:nõ tamẽ eſt ignis purus:
ſed igneũ qđdam:ꝛ ſic de ceteris:q̃dam ſunt elemẽta:ꝛ
non vident̃:vt ignis purus:aer purus: aqua pura:ꝛ ter-
ra pura:hęc eñ ſunt elemẽta:nõ tamẽ apparent. dicebat
Empedocles elemẽta quę vident̃ elemẽta eẽ corrupti-
bilia:ꝛ eoꝝ corruptionẽ ſtare ad elñta vera:q̃ li ſint cor-
ruptibilia:tamẽ nũq̃ corrũpunt̃. Imaginat̃ eñ Empe-
docles miſta reſolui ad ea elñta:quę videntur elñta:ꝛ h
elñta reſolui ad pura elemẽta:quę li ſint corruptibilia:
nunq̃ tñ corrũpunt̃:ꝛ ſic corruptionẽ elemẽtoꝝ vult vt
ſtet ad corpora diuiſibilia:q̃ nũq̃ diuident̃. Probat igit̃
Ariſt. ꝙ corruptio elñtoꝝ:quę vident̃ elñta non ſtet ad
corpora diuiſibilia:q̃ ſunt vera elñta:ſed oĩa ſunt corru-
ptibilia:ita vt aliqñ corrũpant̃. inquit. Si naũt ſtabit ali- F
cubi diſſolutio:q̃rit quale corpus erit illud:ad quod ſtat
diſſolutio. ꝛ inquit. an id corpus in quo ſtabit:idiuiſibile
erit:vt dixit Democritꝰ:q voluit corruptionẽ elemento-
rum reſolui ad atomos:an diuiſibile qdem:non tamẽ di-
uidetur vnq̃:vt Empedocles velle dicere videt̃:q vo-
luit miſta reſolui ad elemẽta impura:ꝛ impura elñta ad
quędam alia elemẽta pura:quę ſunt diuiſibilia:nũq̃ di-
uidenda. Obijcit cõtra vtrũqꝫ. ꝛ inqt. Indiuiſibile qdeꝫ
igit̃ non erit. ſup. illud ad qđ ſtat reſolõ elementoruꝫ:vt
dixit Democritus:ꝓpter rõnes antea dictas cõtra eum:
quas non repeto:qa ſatis ſunt explicatę. Deinde ſpẽ de-
ſtruit 2m mẽbrũ:qđ poſuit Empedocles. ꝛ inqt. At neqꝫ
diuiſibile qdem erit:nunq̃ autẽ diuidetur:vt dixit Em-
pedocles:qui voluit corruptionẽ elementoꝝ impuroꝝ
ſtare ad elñta pura:quę ſunt diuiſibilia:ꝛ nunq̃ diuiſa.
Minus eniꝫ corpus facilius q̃ maius corrũpi poteſt:ꝛ
ſupple tu veꝝ elementũ eſt minus corpus q̃ elñtũ im-
purum:ꝛ elementũ impurũ corrũpit̃ aliqñ:igit̃ elñtum G
purũ aliquãdo corrũpet̃. Et hoc ſubdit. Siqdem igit̃ ꝛ
maius hac corrũpit̃ corruptione/vt diſſolõ eſt in mino-
ri:ipm minus adhuc magis id pati ꝯſentaneũ eſt ratiõi.
Unde hęc ratio reſoluitur ad propoſitiones. ꝑma eſt/ꝙ
ſi corrũpitur corpus maius:corrũpitur etiã minus. Hęc
propoſitio patet in his quę ſunt eiuſdẽ rationis:quia in
maiori eſt maior virtus reſiſtendi:q̃ in minori. Secun-
da/elemẽtũ impuꝝ eſt corpus maius elemento puro:ꝓꝫ
qa ceteris paribus elemẽtũ impuruꝫ cõtinet puꝝ. Ter-
tia ꝓpoſitio eſt/ꝙ elemẽtũ impurũ corrumpit̃ de facto.
Hoc probat exemplo ignis:qui(vt dicit)dupliciter cor-
rumpitur:aut a contrario:cum extinguitur:aut ab intrin-
ſeco:cum ipſe a ſeipſo marceſcit. ¶ Ex his tribus ꝓpo-
ſitionibus componitur ſyllogiſmus:ſi maius corpus eſt
corruptibile:ꝛ corrumpit̃:minus corpus erit corruptibi-
le/ꝛ corrũpetur:ſed maius eſt corruptibile/ꝛ corrumpit̃ H
aliquando. igitur minus aliquãdo corrumpetur. Sꝫ ele-
mentum purum eſt minus:ꝛ elementum impurum eſt
maius:ꝛ elementum impurum corrumpitur aliquãdo.
igit̃ elñtum purum aliquãdo corrũpet̃. Hęc rõ tota pa-
tet ex propoſitionibus:ꝛ ideo inquit. Hoc autem patitur
minor a maiori/vt minor flãma a maiori:ꝛ eo celeriꝰ:quo
minus eſt. ¶ Quo vo ad vba attinet:debes ſcire:h vba
poſſe dupliciter itelligi. Uno mõ vt minus patiat̃ a ma
iori:ita vt minꝰ corpus ſit patiẽs:ꝛ maius ſit agẽs:ꝛ h lꝫ
ſit veꝝ:non tñ ad ꝓpoſitũ. patit̃ minus calidũ a magis
calido:non tñ eſt ad propoſitũ. Alio mõ intelligi põt vt
minus hoc modo patiatur a maiori. ideſt reſpectu maio
ris. Nã minor flãma patitur magis q̃ maior hoc eſt fa-
cilius:ꝛ ſic intelligit in ꝓpoſito. inquit. hoc aũt patit̃ mi-
nor. ſup. ignis a maiori. i. reſpectu maioris:ꝛ eo celeriꝰ quo

I minus est. Ex his dat ꝯnez. ⁊ inquit. Quare corpoꝝ ele-
menta q̄ sunt pura: ⁊ ꝓpterea dicunẗ elemẽta corporuꝫ
Dubitatio. corruptibilia ⁊ gn̄abilia eē necesse est. ¶ Sed occurres
q̄a illa regula si maius corrũpiẗ / minus facilius corrum
pi pōt: non valet / nisi in his q̄ sunt eiusdē rōnis. mō elm̄tũ
purũ ⁊ impuꝝ nō sunt eiusdē rōnis. Naꝫ impuꝝ est mi
xtum: mō mixtũ nō est eiusdem rōnis cuꝫ simplici ex q̄
Solo cōstat. ¶ Pōt dici illa esse eiusdē rōnis subiẗ: q̄m ambo
cōueniunt in eadē specie mᷓ͡ximo in eadē m̄a nũero: et
ꝓpterea valet si impuꝝ elm̄tuꝫ aliq̄n corrũpiẗ: quod est
maius: purũ q̄ð est minus: aliq̄n corrumpetur: q̄a ambo
sũt eiusdē rōnis subiecti. Pulchra dubitatio eēt si ignis
pōt corrũpi ab intrinseco circũscripto omni ꝯrio extrin
seco. Sꝫ q̄a hęc dubitatio est optime disputata in libris
Quę Auer. cō. 52. de gn̄atione: vsq3 illuc dimittat. ¶ Aiaduerte ꝙ Auer.
dicit fuisse opionē Empedoclis q̄daꝫ elm̄ta corrumpi, vt
K partes elemẽtoꝝ quę sensib⁹ nr̄is patēt. Hę eniꝫ partes
corrũpunẗ: q̄dam alia eē in se corruptibilia: quę tñ nũq̄
corrũpunẗ: vt sunt elm̄ta: quę nobis non videnẗ. Et ad h̄
dixit Empedocles stare corruptionē elm̄toꝝ: quę nobis
videnẗ corrũpi: ⁊ sic Auerroes idē q̄ð nos sentit. ¶ Se
cũdo aiaduerte ꝙ s̄m Auerroeꝫ cũ Ari^{les} dixit ignē du-
pliciter eē corruptibilem: voluit innuere in vtroq3 modo
corruptionis semꝑ minorē ignem citioris esse corruptio
nis q̄ꝫ maiorē: ignis. n. minor citius corrũpitur a suo con
trario q̄ꝫ maior: ⁊ ignis minor citius extinguitur ac mar
cescit a se q̄ꝫ maior: q̄re vult habere minorē facili⁹ corrũ
pi. ¶ Tertio debes scire ꝙ Auer. ait ignē marcescere a
seq̄n defectu materię / in qua cōtineẗ: extinguiẗ. ¶ Sed
occurres an possit ignis corrũpi defectu materię sine ꝯ-
rio ipm̄ corrũpente. Rn̄det Auerroes ꝙ non: q̄a corru-
ptio q̄ fit defectu materię: est etiā ex contrario: sed ꝑ ac-
cidēs: q̄a ꝯriũm nũq̄ ipm̄ corrũpet: donec m̄am illi con
L uenientē reperit. Cōfirmat hoc: q̄a vt dī in 2° de aīa. ni
hil gn̄atur a se: ⁊ nihil corrũpitur a se. sup. sine ꝯrio extri-
seco: ⁊ sic tenet Auer. ignē qui a se marcescit: nō corrum-
pi absq3 cōtrario. Vñ pro satisfactione verboꝝ Ari^{lis} vi-
deẗ velle ꝙ duplex est corruptio vna a ꝯrio: ⁊ est q̄ ꝑnci
paliter est a ꝯrio: ⁊ hęc dī a cōtrario ꝑncipaliter: nō ꝙ non
fit defectu materię. Altera est a defectu materię ꝑncipa-
liter: lꝫ nō fit absq3 cōtrario. vbi gr̄a. mors nālis homi-
nis est ꝑncipaliter defectu materię: tñ est a ꝯrio: q̄a a sicco
accn̄tali. Mors vero ꝑternālis: vt mors iuuenis est ꝑnci-
paliter a ꝯrio: tñ nō est sine defectu humidi. ¶ Uel for-
tasse dici pōt ꝙ Ari^{les} velit ignē posse corrũpi aliquādo
a se defectu ꝯrij: quādo venit ad nālem finē suę periodi.
Ari^{les} eni oīb⁹ genitis in libris metheoroꝝ ꝑbuit perio-
dum: qua viuũt: vel qua stabilita sunt in eē q̄ igiẗ corrũ-
punẗ per h̄ ꝙ perueniũt ad finē suę periodi: vult corrũ-
M pi sine ꝯrio: sed solũ ꝑꝑ m̄am: quę appetit tũc aliam for
mā: ⁊ ideo tũc pereunt sine ꝯrio positiuo: ⁊ per solũ con-
trariũ priuatiuuꝫ. Alia vero pereunt ꝑter nāliter q̄n ꝑue-
nit eoꝝ corruptio finē suę periodi: ⁊ hęc vult corrumpi
ꝓpter ꝯriũ positiuuꝫ: sed de his in libris de gn̄atiōe mul
ta. Q̄re ex his perspicuũ est: ꝙ elm̄toꝝ gn̄atio nō sit infi-
Dubi. nita / nec etiā finita. ¶ Sꝫ occurres / oīs motus est finit⁹:
vel ifinitus / gn̄atio est motus: vel cuꝫ motu. igiẗ vel fini-
ta: vel ifinita. dici pōt ꝙ gn̄atione vel corruptionē eē fi-
nitā vel ifinitaꝫ pōt dupl'r intelligi. Uno mō respectu tē
poris: ⁊ sic q̄libet est finita: q̄m q̄libet ps elm̄ti: q̄ genera-
tur: gn̄atur in tꝑe finito: vel corrũpiẗ in tempore finito.
Alio mō respectu terminoꝝ: ⁊ sic nec est finita: nec ifini-
ta: ifinita q̄dem nō: q̄a pars ignis cũ fit: nō fit ex pte alia:
quę ēt fiat: ⁊ sic in infinitũ: nec cũ corrumpiẗ: corrũpiẗ in
partē quę corrũpiẗ: ⁊ sic in ifinituꝫ: finita vero minime: q̄a

non corrumpitur ad aliquod: quod non potest corrum- N
pi: nec generatur ex aliquo: quod non potest generari: q̄-
re hoc modo / nec finita est / nec infinita: tamē respectu tē
poris est finita: ⁊ sic concludit ratio.

¶ Quiā autē generabilia sint: aut ex non cor-
pore: aut ex corpore ipsoꝝ generatio erit. ⁊ si
ex corpore: aut ex alio: aut ex se vicissim.

¶ Auerroes optime introducit hāc q̄ōneꝫ: ait enim sensu Expositio.
apparere ꝙ elm̄ta generenẗ vicissim ex inuicē: ⁊ ita hoc Quę Auer.
nō q̄ritur cũ sensibus pateat: q̄rit autē vtrũ elm̄ta generen- cō. 53.
tur ex se vicissim essentialr ac ꝑ se: ita vt nō possint fieri
nisi ex inuicē fiant. nā hoc sensib⁹ nō ꝯstat. fecit autēꝫ h̄
Ari^{les} (vt dicit Auerroes) ꝑ sīle ad id q̄ð q̄sīuit de corru-
ptione: nā queadmodum q̄ð videẗ sensu de corruptione
eoꝝ: nō est sufficiens in certificatiōe ꝙ elm̄tũ q̄ð corrum
piẗ: s̄m oēs partes corrũpatẗ: ita est hoc q̄ð videẗ de ge- O
neratione eoꝝ adinuicē. s. q̄a nō sufficit per hoc scire si ꝑ
se ex se mutuo fiāt: ideo q̄rit vtrũ ex seinuicē mutuo fiāt
elm̄ta per se: q̄re cũ probauit de elm̄tis ꝙ illud q̄ð gn̄aẗ ⁊
corrũpitur: gn̄aẗ ⁊ corrũpiẗ s̄m omnes suas partes: q̄rit
nũc de 2ª intētione. vꝫ vtrũ ex se mutuo per se gn̄entur.
¶ Et ingt. Quiā aũt gn̄abilia sint. sup. s̄m oēs partes: vt
antea ꝓbatũ est: ideo q̄riẗ post hoc vtrũ ex nō corpore:
aut ex corpore ipsoꝝ gn̄atio sit: ⁊ si generatio sit coꝝ ex
corpore: q̄ritur an ex alio corpore. supple priori elm̄tis / ⁊
alterius generis ab eis: an ex se vicissiꝫ. sup. s̄m Auer. ꝑ
se ⁊ eēntialr fiāt. Hęc est expō Auer. ⁊ satis pulchra. P

¶ Is q̄dem igiẗ sermo: q̄ ex non corpore ipsa Ip sa verbuꝫ additum
generat: vacuũ facit: oē eniꝫ q̄ð fit: in aliquo In gręco sa perfaur thū generans.
fit: ⁊ id in quo fit gn̄atio: aut nō corpus erit: Erunt
aut corpus hñs. Et si q̄dem habebit corp⁹: Habebit
duo corpora simul erũt in eodem / id videlꝫ Separatuꝫ
q̄ð fit: ⁊ id q̄ð ꝑerat. Sin autē nō corp⁹ fue- ἀφορισμέ
rit: vacuũ separatuꝫ esse necesse est. hoc autēꝫ νον
impossē esse / ⁊ antea demōstratum est. Definitum

¶ Nũc Ari^{les} destruit duo mēbra: vt ꝯcludat mēbrũ re- Expositio
rum. ꝓbat igiẗ ꝑmo ꝙ elm̄ta nō gn̄enẗ ex nō corpore: ⁊
hoc ꝓponit ibi. is igiẗ sermo: qui ex nō corpore ipsa gene
rat: vacuũ facit: ⁊ sic vult illa nō fieri ex non corpore: q̄a
seq̄retur vacuũ eē. pro deductione ꝯñtię sumit vnũ sup-
positũ in 5° physico. satis declaratũ: ⁊ ingt. oē eniꝫ q̄ð fit:
in aliquo. sup. vt in loco fit. Hęc est suppositio satis nota
qua stāte q̄rit: ⁊ id in quo fit generatio: aut nō corp⁹ erit:
aut corpus habēs. ꝓbat ꝙ non habeat corpus. ⁊ ingt. Et
si q̄dem habebit corpus: duo corpora simul erũt in eodē
id vꝫ q̄ð fit: ⁊ id q̄ð ꝑerat in eo. Sin autē locus in quo fit Q
fit nō corpus: ita vt i ipso nullum sit corpus sensibile: va
cuũ separatum eē necesse est: nā est quantum q̄ddā in quo
fit gn̄atio: ⁊ nō est corpus in eo sensibile. igiẗ vacuũ. hoc
aũt impossē eē ⁊ antea in 4° phy. sic demōstratũ est. Hoc
mō Themistius ⁊ Alexāder exposuerunt / vt Auer. nar-
rat. eos cũ non vidimus. ¶ Circa hunc locũ Auer. dili- Quę Auer.
genter ꝑcedit: vt mihi videtur: ideo nos sui cōmenti oēs cōmē. 54.
vtiles partes adnotabimus. Quātũ igiẗ ad textus intro
ductionē. ingt. in hoc caplo vult destruere duas diuisio-
nes siue duo mēbra prędicta sylli diuisiui / ad cōcluden-
dũ tertiũ: erat eniꝫ syllo elemēta generanẗ s̄m oēs ptes:
vel igiẗ ex non corpore: vel ex corpore priori eis: vel ex
se mutuo. ꝓbat igiẗ s̄m Auerro. ꝙ elm̄ta nō generenẗ ex
nō corpore: nec ex corpore priori: vt ꝯcludat illa fieri mu
tuo ex seinuicē. Hęc est introductio Auer. ¶ Deinde se-
quitur illa particula cōmēti. Et intēdit ꝑ nō corpus: vbi
Auerroes

A Auerroes declarat qd Ari^{les} per nõ corpus velit:cũ quęrit vtrũ elnta quę generant̃:fiant ex nõ corpore:vel corpore alio:vel ex seinuicẽ. Nã declaratis terminis facile itelligitur processus Aristotelis.⁊ pbat q̃ p non corpus Ari^{les} nõ põt intelligere ipm nõ esse sine ipm nihil qd est puatio simpl'r entis:sed corpus in potẽtia quale est materia: quę est nõ corpus actu.primo qr generatio est mot^{9} saltẽ cõmuniter dictus:omnis mot^{9} eget subiecto.igit̃ per non corpus non põt intelligere ipsũ nihil. ⁋ 2° probat idẽ ibi.Et etiã res.Quia res quę fit:alia est a re ex qua: vt e termino e quo fit:vt pz in cęteris transmutationib^{9}: sz in alijs transmutationib^{9} necessario reqritur subiectũ. igit̃ in generatione:addit tñ quãdã differentiã:qr in alijs transmutationib^{9} subiectũ est in actu.In gñatione autẽ quę est in suba:subz est in potẽtia.vt alibi diximus. ⁋ 3°

B pbat idem ibi.Ipse ergo:qr si per nõ corpus intelligeret nõ esse:tũc nõ esse reciperet esse:vt deductũ fuit in libris physicorũ sępe. ⁋ 4° ibi.Et ideo ppositio:probat sic/qr antiqui imo oẽs volũt generationẽ nõ fieri ex nõ corpore capiẽdo nõ corpus p non esse:conueniũt enim in hoc oẽs:qui de natura loquunt̃:⁊ sic cum in hoc nulla sit vis: videtur igitur q̃ Ari^{les} per nõ corpus itelligat nõ corpus actu:vt quęstio sit/vtrũ elnta generentur ex corpore actu tãq̃ subiecto:an ex corpore potẽtia:qd nõ est actu corp^{9}. Fm igit̃ Auerroez Ari^{les} pbat subiectũ ex quo fiũt elnta: nõ eẽ actu corpus. ⁋ Sed occurres/qr expositio videt̃ contra textũ:Ari^{les} enim pbat id ex quo elnta fiunt:non esse nõ corpus:ait eniz.Dic igit̃ sermo:qui ex nõ corpore ipsa generat:vacuũ facit:Ecce q̃ pbat illa nõ fieri ex nõ corpore:qr sequeretur vacuũ esse.Auerroes autẽ vult q̃ Ari^{les} pbat subm ex quo fiunt elnta esse nõ corpus:⁊ sic

C expositio est cõtra textuz:qr textus destruit:qd Auerroes ait construi. ⁋ Potest dici q̃ Ari^{les} per nõ corpus intelligat trinã dimensionẽ sepatã qd est nõ corpus sensibile: sed bene corpus quantũ.Unde inqt.Dis qdem igit̃ sermo q ex non corpore ipsa generat: idest q ex trina dimẽsione seperata ipsa generat:vacuũ facit.Modo idẽ quęrit ⁊ intelligit Auerroes:vult eniz q̃ Ari^{les} pbet subiectũ elntorum non esse actu corpus sensibile:nec esse actu corpus quantũ separatum a corpore quali:quę nõ repugnant. Unde fm Auerroez textus resoluit̃ ad duo:qr pmo pbat subm generationis elntorũ nõ esse corpus actu.2° q̃ nõ sit corpus in potẽtia idest trina dimẽsio sepata a corpore sensibili:necesse eniz est(vt dicit Auerroes)q̃ ois gñatio fit in subiecto:⁊ necesse est vt illud subiectũ aut nõ pticipet corporeitate:nec accidẽte:neqz quãtitate nec alio:aut necesse est vt in eo sit corpeitas.ideo pbat pmo q̃ in subiecto nõ sit corporeitas per se hoc est dicere q̃ subiectuz sit corpus actu:qr si subm generati sit corpus actu:⁊ ipm

D genituz sit actu corpus:tunc duo corpora penetrabunt se occupando eundẽ locuz.verbi gratia/si subm generationis ignis ex aere fuerit aer:⁊ cũ subiectũ sit in re generata:est eniz pars illius:tunc aer ⁊ ignis erũt insimul in eodẽ loco. ⁋ Deinde seqtur illa pticula.Et si locus in quo. Ubi pbat q̃ subm ex quo fit elntum non est corpus in potẽtia.i.trina dimensio sepata:qr si sic esset:tunc daretur vacuuz:naz vt dicit 4° physicorum vacuũ est corpus in potẽtia:qd actu est nõ corpus:capax tñ corpis actu:⁊ tũc iuxta hanc põnem cuz Ari^{les} ait.Omne eniz qd fit:in aliq̃ fit:itelligit subiectũ:qr oẽ qd fit ex subiecto:⁊ in subiecto fit.Silr per id in quo fit:intelligit subiectuz ex quo ⁊ in quo fit gñatio.Quare pz elemẽta fieri nõ posse ex subiecto actu per se:nec ex subiecto in potẽtia:qd est trina dimensio sepata.erit igit̃ generatio elntoruz ex subiecto:qd est corpus actu:nõ qdem per se:sed per accidẽs.ex subiecto aũt in potẽtia:qd est mã prima:per se.hęc est expositio Auerrois. ⁋ Deinde seqtur.Themisti^{9} aũt.Ubi ponit Themistij ⁊ Alexãdri expositionẽ:qui format sic rõnem textus/omne genituz aut erit in loco:in quo non est corp^{9}:aut in loco in quo est corpus:si in loco in quo est corpus:tunc duo corpora erũt in eodẽ loco.Si aũt in loco in quo nõ est corpus tunc vacuuz erit.Addunt q̃ Aristoteles nõ induxit hunc sermonẽ apud eos nisi ad declarandũ quomodo ɔtingit ex positione generari vacuũ eẽ. ⁊ ita volunt hanc rõnem nõ esse demonstratiuã:sed pbabilem:ita q̃ est inducta vt q̃dam dubitatio accidẽs circa põnem generationis:quã antiqui nesciebãt soluere.quę ratio docet:q̃ generatio fit ex corpore:nõ qdem actu:sed potẽtia hoc modo.videlicet.q̃ primũ instãs eẽ formę geniti:est primũ nõ esse pcedentis corporis:⁊ sic Alexãder ⁊ Themistius arbitrant̃ circa rõnem hãc. ⁋ Deinde se-

F quitur.Et hoc nõ est verũ.Ubi Auer.soluit rõnem Ari^{lis} (⁊ vt mihi videtur)solutio sua est illa:quã dederũt Themistius ⁊ Alexãder.naz(vt dicit)q ponit generatuz fieri a corpore in potẽtia:põt ponere gñationem fieri in loco:⁊ nõ ponere vacuũ:poterit enĩ ponere in loco generatiõis esse corpus corrũpenduz:qd qdez recedet per generationẽ noui corporis:qr primũ esse noui corporis est primuz nõ eẽ corporis pcedentis:qd recedit.Exemplũ huius est qr corpus liqdũ: vt aqua intrat vas:vbi erat aer.qr q̃ cito intrat aqua:tã cito recedit aer:⁊ ita nõ seqtur vacuuz esse. ⁋ Deinde seqtur illa pticula.Si autẽ itellectũ.Ubi redit ad suaz expõnem:⁊ vult q̃ si per corpus ⁊ non corpus intelligat mãm:tunc intentio Ari^{lis} est demõstrare quomodo corpus fiat a corpore:⁊ supple q̃uo a nõ corpore.fit eniz a corpore:qr a mã:quę actu est sub forma alterius corporis:igit̃ fit a corpore p accidẽs:fit aũt a nõ corpore:qr fit a mã:quę est nõ corpus actu:sed corpus in po-

G tẽtia. ⁋ Deinde seqtur illa pticula.Quomodo aũt sequitur.Ubi ondit quomodo seqtur si generatũ fit a corpore in potẽtia:vt vacuũ sit:⁊ ait vacuũ sequi qñ fieret generatũ a corpore in potẽtia.i.a mã subiecta trinę dimensioni oino sepata a corpore actu:nam cuz mã quanta eẽt separata actu:pculdubio eẽt vacuũ.Unde si materia quãta: quę est in potẽtia:remaneret per se sepata:quanto magis ipm vacuuz actu.Addit q̃ Themistius fatet̃ locuz hunc esse difficilez. ⁋ Deinde sequitur.Et ego q̃ro.Ubi pbat Auer.q̃ cum Ari^{les} dicit.In quo fit generatio.Nõ intelligit locũ:pmo/qr si intelligeret locũ:⁊ ppositiones syllĩ essent verę:si nõ poneret̃ vacuuz:oino generatio tolleretur:pbatur.qr si intelligit locũ:⁊ ppositiones sunt verę: opz ponere in loco generationis nullũ esse corpus.alr nõ

H fit generatio:quare si nõ ponit̃ vacuũ:generatio oino tolletur:siue ponatur generationẽ fieri ex aliquo in potẽtia: siue ex alio in actu:idez eniz ɔsequitur semp. ⁋ 2° arguit ibi.Et hęc expositio.Quia expositio hęc esset idonea:qñ per id in quo fit generatio:intelligit corpus in potẽtia:nã sic dicẽdo redit expositio nostra:quę itellexit p id in quo: ipaz mãm. ⁋ Deinde seqtur illa pticula.Et hoc qd.Ubi soluit argumentũ eorũ:arguebant enim Aristotelẽ nõ potuisse itelligere per id in quo:ipsaz mãm:quoniã si per id in quo itellexit mãm:tunc id in quo nõ esset ps generati/ nec corrupti:sed aliud quid ab eis:⁊ seqtur vlterius mãz nihil esse:qr mã tãdiu est:q̃diu est pars generati:vel corrupti:quare si per id in quo:itelligeret mãm:mã nõ esset mã nec aliqd aliõ qa in quo est qd aliõ a genito ⁊ corrupto:nec alicuius illorũ pars. ⁋ Deinde seqtur illa pticula:⁊ hoc nihil est.Respondet Auer.⁊ cõcedit Aristotelez p id in quo fit gñatio itelligere mãz:⁊ vlterius ɔcedit illã esse ptem rei corrũpendę prius:postea fieri ptem rei geni-

I teꝫ: qꝛ dum põr forma a materia tollitur: alia in eā' fit: ꝛ sic possumus tenere generationem esse: ꝛ vacuũ non esse: ꝛ possumus dicere ꝙ vacuũ est si gñatio est: supple a materia quāta separata a corpore quali. hęc Auerro. quę mihi videntur acuta: lꝫ fortasse non ad mentē Aristotelis.

¶ At neqꝫ ex corpore quodā fieri possunt elementa. Accidet enim aliud corpus elemētis ipsis prius esse.

Expositio. ¶ Nunc destruit 2ᵐ membrū: ꝛ pbat elīta ipsa fieri non posse ex corpore alio ab eis: ꝛ hoc pponit. d. at neqꝫ ex corpore quodā supple alio ab elītis ipsa elīta fieri possunt apponit absurdū: qđ ad hoc seqtur. d. accidet enim aliud corpꝰ elītꝭ ipsis pꝰus eē. ꝛ ɔñā pbaī: lꝫ ipe nūc nō pbet: qꝛ id ex quo aliquid fit: prius est eo: qđ fit. vt materia põr est cōposito: qđ ex materia fit. tacuit autē pbationē: qꝛ in libris phⱴsicoꝝ satis dicta est: illic enīꝫ dictū est subiectam māam priorē eē his: quę ex mā fiūt: vt mater põr est filio.

K

Unum. Quoddam. Momentū. Inclinatiōez Aptitudinē. ... Quare igitur ... verbum additum.

¶ Hoc autē siquidē grauitatē aut leuitatē habet: vnum elementorū erit. Sinautē nullum habet momentū imobile atqꝫ mathematicū erit. at si tale est: in loco nō erit: in quo eni qescit: in hunc ꝛ moueri potest. ꝛ si vi qdeꝫ: pter naturam. Sin vo nō vi: sm naturā. quare siqdem in loco atqꝫ alicubi erit: elementorum quoddaꝫ erit. Sinautē non erit in loco: nihil ex ipso erit: id enīꝫ qđ fit: ꝛ id ex quo fit. Simul esse necesse est.

Expositio. ¶ Gręci copulant textum hunc ad precedentem: quod etiaꝫ Auer. fecit: volunt enim per hunc textū Ariˢᵗᵐ declarare id qđ deduxit: esse absurdū. Unde sm eos sic rō potest ɔponi: si elīta fiunt ex corpore quodā alio ab eis: erit qđdam corpus prius elītis. Hoc autē est impōle: qꝛ tale

L corpus. vel habebit inclinationē aliquā, videlicet grauitatē aut leuitatē: aut nullā. si inclinationē habebit: pculdubio erit aliqđ elītorum: sinautē nullā: erit corpus mathematicū: qđ absurdū esse ondit. Hęc est grecoꝝ expositio: quę satis cōmoda est verbis Aristotelis. ¶ Põt etiā esse aliud argumentū ꝛ tunc verbū autē legatur p etiam, vel pterea, hoc pacto videlicet: pterea si elīta supple fiunt ex quodā corpore alio ab elītis: hoc habebit inclinationeꝫ aliquaꝫ vel nullā: totū hō est supplēdū: qđ breuitatis causa pretermisit. Deinde seqtur: siquidē inclinationē hoc est grauitatē: aut leuitatē habet vnū elītorum erit: pꝫ ipsa ɔñia per se. Sinautē nullū hꝫ momentū siue inclinationē mouendi: quę grece ropes dicit: imobile atqꝫ mathematicū

M erit. Deinde destruit hoc: ꝛ ingt. At si tale est videlicet imobile atqꝫ mathematicū: in loco vllo erit. deducit: qꝛ si in aliquo loco erit: in illo qescit: hoc autē falsuꝫ eē demōstrat. d. in quo enīꝫ qescit: in hunc ꝛ moueri põt. Dico in hunc moueri posse, eo modo: quo in illo quiescit: qꝛ ꝛ si vi qescit in loco aliquo: pter naturā ad illū mouebit. Sin vo in illo qescit nō vi: ad euꝫ mouebit sm naturā: ꝛ sic seqtur qđ positū est imobile, ac mathematicū: esse mobile. ac naturale. Pręterea deducit ad aliud si ponit tale mathematicū corpus esse in loco: ꝛ inquit. Quare supple seqtur aliud qđ est ɔtradictū: ꝙ siqdem in loco erit atqꝫ alicubi: elementorū qđdam erit: qđ erat negatū. Deinde destruit aliud mēbrum: ꝛ inquit. Sinautē nō erit in loco: nihil hō est nullum elementū ex ipso fiet: cuius rōnem assignat. d. id enīꝫ qđ fit: ꝛ id ex quo fit: simul esse necesse est. quę autē simul sunt: vt dicit 5° phⱴsicorū, in vno eodēqꝫ loco sunt.

N quare si nullibi est: nihil ex ipso fiet. ¶ Debes scire ꝙ tota ratio põt sic cōponi: si elemēta fiunt ex corpore quodā alio ab eis: vel habet inclinationē: vel nullā: si habet inclinationē: erit aliqđ elementorū. at si nullā habet iclinationē: erit corpus mathematicū: hoc aūt est ipossibile: qꝛ vel erit in loco: vel in nullo erit loco. Si in loco erit: mobile erit: qđ negabatur. Pręterea ēt si erit in loco erit aliqđ elementorū: omne enīꝫ qđ est in loco siue sit in eo vi: siue naturalr: est elementū: vel elementū habens. Sinautē in nullo loco fuerit tale mathematicuꝫ corpus: ex ipso nihil fiet: quia id quod fit: ꝛ id ex quo aliquid fit: oportet esse simul in codē loco. Patet igitur elementa fieri nō posse ex alio quodam corpore priore elementis.

¶ Cum autem neqꝫ ex non corpore: neqꝫ ex alio corpore fieri possint: ex sese mutuo ipsa fieri relinquitur.

O

Expositio. ¶ Recolligit nunc ɔnem syllogismi: ꝛ inquit. Cuꝫ autem neqꝫ ex nō corpore: neqꝫ ex alio corpore fieri possint elementa: ex sese mutuo ipsa fieri relinqutur. Hęc est ɔclusio totius syllogismi. ¶ Debes scire sm Auerro. ꝙ elemēta fieri ex corpore põt dupliciter intellig: aut ꝙ fiant per se ex corpore: aut p accidens: si p se ex corpore: aut ex corpore actu: aut ex corpe potentia. ipsa p se fieri ex corpe actu: destructū est. ipsa fieri ex corpore in potentia p se: duplr adhuc est: aut ex corpe: qđ sit separatū ab actu corporeo: ꝛ hoc iterū destructū est: ꝛ p parte destructur. aut ex corpore in potentia: qꝛ actu est sub corpe: ꝛ põt denudari ab illo: ꝛ sic verū est elemēta fieri per se ex corpe in potētia. iterū elemēta fieri per accidēs ex corpe: põt duplr intelligi: aut in potētia: ꝛ hoc non: qꝛ elīta fiunt p se ex corpore in potētia, ad sensuꝫ datū. aut actu: ꝛ sic est verū: fiunt eni

Opinio Auer. contra ff. (Quę Auer. contra ff.)

P elemēta ex corpore actu p accidens. qđ p se est in potētia: vt dictū est. sm igit Auerro. Ariˢᵗᵐ pbat elemēta fieri p accidēs: ex corpore actu, qđ nō est aliud ab elemētis: sed elementū ipsum: quia illa nō fiunt nisi ex seinuicem. hęc Auer. ꝛ nō sunt aliena ab his: quę diximus. ¶ Ulterius quo ad verba inquit Auer. ꝛ debes scire ꝙ intēdebat per hoc qđ dixit, neqꝫ graue: neqꝫ ponderosuꝫ, negationē simplicē: ecōtrario illi: qđ dixit de cęlo: cum dixit de eo neqꝫ graue neqꝫ leue esse: illic enīꝫ intēdebat ꝙ cęluꝫ hꝫ naturam: de qua nō dicit graue, neqꝫ leue. ꝛ ita velle videtur Auer. ꝙ qñ Aristoteles ait. Sinautē nullū habet momētum intelligat simplr ꝙ nullū habeat momētuꝫ: qꝛ cęluꝫ ēt habet momētū: nā lꝫ nō habeat momentū: quo sursuꝫ vel deorsuꝫ inclinet: hꝫ momētū: quo mouet circulariter. qđ momentū est eius natura tertia. ¶ Unde si p nulluꝫ habere momentū nō intelligeret negationē simplicē: nō sequeret illa ɔña: videlicet ꝙ sit imobile atqꝫ mathematicum: qꝛ cęluꝫ nullū habet momentū elemētare: ꝛ tamē

Q est mobile ꝛ nō mathematicuꝫ. igitur intelligit simplr ꝙ nullaꝫ habeat vim naturaleꝫ mouendi. hęc Auer. ꝛ recte. ¶ Ultimo Auer. infert cōtra antiquos, ꝛ ex hoc apparet vt subiectū eorū: sit idē: ꝛ vnum cōmune: qđ dicitur mā. apparet etiam ꝙ sint ex materia ꝛ forma cōposita. ꝛ pcipue, vt dicit: patet hoc cum declaratū sit impossibile esse, vt generentur ꝛ corrumpantur sm dissolutioneꝫ ꝛ cōpositionem in superficies: aut in partes indiuisibiles.

¶ Rursus igitur considerandū est quisnam sit mutuę generationis ipsoruꝫ modus: vtrū vt Empedocles dicit atqꝫ Democritus: an vt hi qui in superficies dissoluūt: an alius qspiam sit pręter hos modus.

Expositio. ¶ Nunc ɔñter ad aliud transit negotiū: cuius, vt sui moris est.

A ris est:itentionē pponit.Et inqt.Cū sup.elemēta generē/tur ex sese mutuo:rursus igitur considerandū est:quis nā sit mutue gñatiōis ipo℞ modus.vtrū vt Empedocles di/cit/atq₃ Democritus.an vt hi qui in superficies dissōluūt: vt Platonici.an alius quispiam sit pręter hos modus:vt peripatetici dicunt.

Deductio. hari. Generari.

C Hi igitur qui quidem circa Empedoclem atq₃ Democritum sunt:ipsi seipsos latēt:nō generationem mutuam:sed apparentem ge/nerationem facientes. vnumqdq₃ enim qđ inexistit:segregari dicunt:quasi e vase sit ipsa generatio:non autem e materia quadā₃/mu/ B tatio eius:quod generatur.

Expositio. C Prosequitur nunc de pposita intētione:ꝛ pmo narrat opinionē Empedocli/ꝛ Democriti/ꝛ Anaxago.circa mo/dum generationis ex sese elementorū:vbi debes scire ꝙ Empedocles posuit quatuor pma corpora ignem videli/cet/aerē₃/aquā/ꝛ terrā₃:ꝛ ꝭm subam intransmutabilia:di/uisibilia tamē ꝭm quantitatē:ꝛ diuisa in ptes paruas per congregationē hꝰ partium ꝭm plus ꝛ minus constituere illud:qđ dicimus ignē₃/aerē/aquā/ꝛ terram:nā₃ nihil sin/cere posuit tale:posuit enim duplicia elementa videlicet pura:vt quatuor prima corpora:quę diximus.ꝛ impura: quę ex partiu₃ illorū congregatione resultāt:ꝛ ex his ipu/ris postea per segregationem posuit generari ea:quę dici/mus mista.Democritus ꝟo posuit pma corpora atoma: ꝛ ex ipsis per ꝯgregationē gñari pmū id qđ dicimꝰ ignē/ aerē/aquā/ꝛ terrā₃.ꝛ ex istis p segregationem fieri mista.

C Anaxa.etiā pma corpora posuit ptes similares/infinitas existētes in vnoquoq₃.postea per segregationē mista fie/ri.Conueniūt igitur hę opiniones:in eo qđ dicūt verā ge/nerationē fieri p segregationē eorūq̄ inexistūt.C Obij/cit igitur Aristoteles cōtra hoc in quo cōueniunt.pmo q2 tunc generatio nō esset vera:s₃ apparēs tm̄.Jnqt.2ᵒ/igiꝰ qdē circa Empe. atq₃ Demo.sunt:ipsi seipsos latēt:ꝛ po/nit lq̄ seipos latēt .s.nō gñationē mutuā ipso℞ sup.verā: sed apparētē tm̄ faciētes.declarat hoc eos dixisse:ꝛ inqt. Unūqdq₃ enim qđ inexistit:supple in elemētis:segregari dicunt:ꝛ hoc esse illorū gñationē₃.quasi generatio misto/rū sit ex vase exitus:q2 fit per segregationē ab illis elemē/tis:segregant̄ eni₃ ab illis parua corpora quę postea con/gregant̄ ad generationē mistorū:ꝛ ita dicūt generationē quasi sit exitus a vase:ꝛ nō ex quadā materia mutatio ve/ra ꝛ substātialis eius qđ fit.ecce ad hanc opinionē seq ge/nerationē nō esse verā:sed apparentē tm̄ mutationē₃:qđ est primū absurdū contra hos.C Debes scire ꝙ genera/

D tio ꝭm hos est segregatio:ꝛ cōgregatio.est qdem segrega/tio paruorū corporū ab his.quę vocāt elemēta.est aūt cō/gregatio illorū paruorū corporū:quę iam erant segregata ad vnū:qđ generatur.quare generatio quouis modo fit: erit appens mutatio ꝛ nō vera ex materia transmutatio.

Que Auer. cōmen. 56. C Auer.autē ait qōnem psentem quę q̄rit de modo gñā/tionis elemento℞ abinuicē declarari nō posse syllogismo hypothetico cuiꝰ causa est q2 hypotheticus diuisiuus syl/logismus fundatur supra partibus cōtradictorijs:modo eiusmodi opiniones nō sunt cōtradictorię:ideo fieri nō pōt per destructionē illarū syllogismus hypotheticus di/uisiuus a destructione falsarū positionū ad pōnem verā: vlterius Auer.dicit ꝙ Aristo.in hoc libro cōtradicit opi/nionibus falsis:ꝛ in libro de generatione inducit modū verū:quo elemēta inuicē generant̄.hinc cōcludit librum hunc esse pambulū₃ ad librū de generatione.3ᵒ dicit Ari/stoteles nō tm̄ cōtradicere Democrito ꝛ Empedocli:sed omnibus dicentibꝰ generationē esse congregationē:ꝛ se/ E gregationē₃:ꝛ oibus qui dicunt generationē esse ex subie/cto ente in actu:oēs enim sic dicentes cogunt̄ dicere gene/rationē eē aut latitationē:aut alterationē in qualitate nō in suba.C Seqtur illa pticula[Sed iam]vbi mouet du/bitationē:q2 in libro de anima dictū est/Empedoclē po/suisse elemēta intransmutabilia:hic ꝟo dicit de mente il/lius illa inuicē generari.Respondet ꝙ forte Aristoteles tribuit hanc opinionē Empedocli quasi per accidēs:q2te/nus ponit illa in misto actu modo latitationis:vel meliꝰ dici pōt Empedoclē posuisse elemēta duplicia/ quędam vera:ꝛ hęc sunt intransmutabilia:alia impura:ꝛ hęc tran/smutabilia:de his supra satis dictū est.C Deinde sequit̄ illa pticula[Et hoc qđ dicunt]vbi notat Auerroes duas lr̄as:vna dicit ita antiquos dixisse verū generationē esse: sicut generatur ignis excussione lapidis cū ferro.l₃ sit dif/ F ferētia:q2 antiqui voluerūt generationē₃ esse de capitulo translationis generatio ignis ex lapide est de capitulo al/terationis ꝛ transmutationis.Alia lr̄a dicit eos ita gene/rationem dixisse:sicut est exitus alicuius corporis a vase: ꝛ hoc pacto in nostris gręcis codicibus legit̄.ꝛ est exem/plum verius:qm̄ hic exitus est translatio tm̄:ꝛ sic gñatio/nem esse translationē dixerunt antiqui:quare melius est.

C Deinde si sic:non minus ea quę accidunt: absurda sunt.Eadē enim magnitudo si den/satur:grauior fieri non videtur.At qui aquā₃ aeri inesse:ꝛ inde segregari dicunt:eos hoc dicere necesse est.Cū₃ enim aqua ex aere fit: grauior est. Dicūt verbū addidimi.

Expositio. C 2ᵒ arguit sic.Si vnū elementū generatur ex alio sola segregatione:tunc motu locali omnibꝰ alijs paribus ali/ G quid fieret grauius q̄ pus erat.Jmmo sequeret̄ solo mo/tu locali:graue fieri:qđ falsum est:nā₃ graue aut substan/tia est.aut ꝯn̄s per se subam:ꝛ sic fieri negt.nisi substāua/li mutatione.ꝯn̄a ꝟo deducitur:q2 dum ex aere aqua fit: ipsa generat̄ per solā segregationē earū partiū:quę in ae/re erat apud ipsos.modo p₃ talē₃ aquā genitā grauiorem esse q̄ prius erat du₃ in aere cōtinebatur.quę ratio docet ipsā₃ fieri nō posse per solā partiū segregationē ab aere: ꝛ ita in aere nō prius erat.Jnquit.Deinde si sic supple est ꝙ vnū elementū generetur sola segregatione earū ptiu₃: quę in priori elemēto erant:nō minus ea:quę accidūt ab/surda sunt:supple/q̄ pauloante diximus:seqtur eni₃ sup/ple aliqđ fieri grauius q̄ prius erat solo motu locali: sup/ple si sola segregatione vnū elementū ex separatione par/tiū fieret ex alio.eadē enim magnitudo si densat̄:grauior fieri nō videtur supple solo motu locali: ꝛ qui aquā aeri H inesse.ꝛ inde cū generatur:segregari dicunt:eos hoc dice/re necesse est:vt deduximꝰ:cū₃ enim aqua ex aere fit:gra/uior est:quare cū hoc absurdū₃ sit ipsā₃ fieri segregatione partiū absurdū erit:ꝛ p ꝯn̄s aqua nō pērat aeri.C Aiad/uerte ꝙ Auerroes pulchre hoc declarat:ꝛ dicit:ꝯtingit.n. eis ꝙ cū corpus leue a quo exit graue:cū₃ fuerit in aliqua quantitate:deinde inspissatur:ꝛ diminuit̄ sua quātitas:vt in eo appareat grauitas maior:quādo inspissat̄:ꝛ appro/pinquat sua quantitas quātitati corporis grauis:qđ exit ab eo.ꝛ sic sola loci mutatione:qua fit inspissatio sequitur aliquid fieri grauius.Ponit exemplū₃:ꝛ inqt.verbi grā. q2 videmus ꝙ aer ex quo generatur aqua:habet quātita/tem supple sibi conuenientē:ꝛ cū₃ ex eo fit aqua:inspissa/tur primo:ꝛ diminuitur sua quantitas:ꝛ sic fit aqua: ecce quō sola inspissatione aqua fit grauior:q̄ erat antea:cum in aere ipso cōtinebat̄.Ostendit aūt Auerroes hoc absur/

I dū esse: & inquit. Si igit aqua esset in actu clausa in aere: nō accideret aeri quādo inspissat: & appropinquat aque: vt esset grauior q̄ ante: qz supple tūc sola inspissatiōe accideret noua grauitas. Mō hoc falsū est: videmus eni aerē: cū inspissatur addi sibi grauitatē aqueā: quā prius nō habuit. Quare opz dicere aque generationē fieri nō sola partiū separatione. ¶ Deinde sequitur illa pticula [Et iclinauit] vbi remouet dubiū: dubitaret forte aliqs: qz si aer sit grauior in spissatione: tūc ipse eēt grauis in loco pprio: rńdet primo, cuz dixisse aerē esse grauē ante & post exitū aque ab eo: ne quis credat leuitatē aeris esse violēter cōmistā grauitati aque. Et ppterea voluit innuere vtrūqz eē graue: & nō aquā tm̄: ne quis dicat aquā violēter mistam esse aeri. vel aliter ait Auer. hoc dixisse: qz opinio sua est aerē pprio in loco graue esse: & sic ↄceditur id qd̄ in dubio inducebatur. Uel aliter hoc qd̄ dixit defuit ad ↄfirman-

K duz supple absurdū illud seq opinionē antiquoꝝ: q dixerunt oia elemēta esse vnū substantia: nō qd ita ipse velit: hec Auer. & non ipse rite. ¶ Deinde subdit [Si aliqs quereret] repetit dubitationez: quā breuibus soluit qd de mēte Aristo. aer in proprio loco habet aliquā grauitatem vt in quarto dicemus. Animaduerte tamen multa Auer. hic dicere: que ad verba textus nihil faciunt: vt intelligēti pz.

Occupare. Obtinere. Maiorem. Ampliorem. Transitu. Migratione. Permutatione. Absurdum. Irrōnale. ἄλογον.

¶ Preterea corporum mistoruz alterum separatum nō necesse est locum semper occupare maiorē. At cum oritur aer ex aqua: maiorez aer occupat locū. Quod enim subtiliorum est partium: id maiore in loco fit. Patet autē hoc: & in ipso transitu: euaporante eniz humido: spirituqz turgente: ea vasa que moles continent: ob angustiaz rūpuntur. Quare

L re siquidem omnino vacuum non est: neqz extēduntur corpora: vt hi q h dicunt: inquīt: ipsum impossibile esse patet. Si autem vacuum est & extensio: absurdum est id quod separatur: ex necessitate semper maiorem occupare locum.

Expositio. ¶ 3° syllogizat sic, corporū mistorū alterū sepatum nō necesse est locuz semp occupare maiorē. hec maior pbatur extra textuz. qz eorū que mista sunt eadē est forma: eadē etiā & virtus: quoꝝ ergo est forma & virtus eadē: loc⁹ quoqz idē erit. Et sic pz hec maior. Deinde ponit minorē: & inqt. vt cū oritur aer ex aqua: maiorē aer ipse occupat locum. pbat aerē maiorē occupare locū cuz ipse ex aqua oritur: pmo qa qd̄ est subtiliorū ptiuz: id maiore in loco fit. Mō

M aerē subtiliorū ptium esse nemo est q dubitat: q̄re aer dū oritur ex aqua maiorē occupare locū claꝝ erit. Secundo pbat idez dicens: pz autē hoc & in ipso transitu: vt quādo aliqua corpora transeūt de vna dispositiōe ad aliā: quādo transeunt de grosso ad aereū: euaporāte eniz humido, vt musto: vel alio succo: spirituqz turgēte: ea vasa continent moles, hoc est mustū & succos: que moles dicunt nomine generis: rūpuntur. doliū enim sepe rūpitur intumescente musto: silr & amphora intumescēte succo: & hoc est qz moles ille transeunt de aqueo terreo ad aereū: que ratio docet aerē dū ex aqua fit: maiorē occupare locū. & sic patet minor: deficit cōclusio: que est: igit aer nō fuit sola cōgre-

Syllogis. ter. gatiōe aque cōmistus. ¶ Est igit syllogismus: corpus alteri cōmistū per solaz cōgregationē: & actu exñs: cū sepatur nō obtinet maiorē locū. aer cuz sepatur ab aqua: obtinet maiorē locū: igit aer nō est aque cōmistus per solam ↄgregationē actu existens. ¶ Sz occurres quādo rūpuntur vasa: que moles cōtinent: & quādo nō rūpuntur. Rńdet Aristo. qd si non detur vacuuz: neqz corpora contenta in vase extēdunt spiritu turgēte: nūqz possunt vasa rūpi: quia per ebullitionē nūqz intumescēt hec corpora. dupliciter enim mustum potest intelligi fieri maius p ebullitionē: aut ppter vacuū: quia dum ebullit vacuū inter ptes ebullientes oritur: aut ppter extensionē: qz duz ebullit: ptes grosse aque extendunt. quare si nec vacuū: nec ptiū extēsio sit nec vasorū fractio erit intumescētib⁹ corporibus contētis in illis. Inquit. Quare siquidem oino vacuum nō est: neqz extendunt corpora contēta in vasis: vt hi q hec dicunt: inquiunt: volunt eniz corpora nō extēdi: ipsum ipossibile esse patet: hoc est patet fieri nō posse fractionē vasoꝝ p itumescentiā corporū. pz ergo qn̄ est dōm vasa nō rumpi. deinde dat qn̄ est nece dicere vasa rūpi. & inqt. Si autē vacuū est: & ēt extensio corporū ↄtentoꝝ intumescēte spiritu: supple tu: vasorū fractio erit: & si fra-

O ctio supple erit: absurdū est id qd̄ sepatur ex necītate semper sola segregatione maiorē occupare locuz. Naz id qd̄ sepatur, maius erit: aut ppter vacuuz: qd̄ inter partes est: aut qz partes extendunt: que minores perant. & nō ppter solā segregatōez: vt ipsi dixerūt. Sic igr si nec vacuū: nec extensio partiū est: etiā nec vasorū fractio fiet intumescēte spiritu. Si autē aut vacuū: aut partiū extēsio fit: vasorum fractio erit: & corporū etiaz intumescentia: verū non erit ob solam segregationē, vt dixerunt ipsi: sed vel vacui iterpositione: vel partium extensiōe. ¶ Et si dices ad qd Optia du. Solutio.

hec Aristo. dici potest hec esse dicta vt demōstraret antiquos vix posse saluare pblema de fractione vasoruz fm

P coꝝ fundamēta: nisi aut ponāt vacuuz qd̄ est cōtra veritatē: aut ponāt ptium extensionē: qd̄ est cōtra eos qui volunt sola segregatione corpora fieri maiora, nulla extēsione de nouo facta. Fuit autē mihi nō paruz difficilis loc⁹ iste: vt considerātibus patet. Auerro. autē resoluit textuz ad syllogismū in 2ª figura: & inqt. Illuz in duabus ppositionibus fundari. prima est, corporū clausorū inuicē cum exierit vnum ab altero: non occupabit maiorē locuz loco corporis in quo erat clausuz. ¶ Addit Auerro. Aristote. Que Auer. com. 58.

per corpora inuicē clausa itelligere ipsa mista: non qdem vere mista: sed cōgregatiue coadunata. Scda est, qd cum aer exierit ab aqua: occupat maiorez locum loco aque: in quo aer ipse erat clausus. Ex his in scda fig⁹, vt dicit: ↄcluditur, qd cuz aer fuerit generatus ex aqua: nō erat clausus in ea. Scdam ppositionem probat Aristo. vt dicit Auer. per quoddā cōmune omnib⁹ corporib⁹ subtilibus: videlicet per hoc quia corpus subtilius occupat maiorē locū: sz modo aer est subtilior aqua. igit occupabit maiorē locuz: cum ab aqua exierit. Scdo pbat Aristo. idem, exemplo

Q sumpto ab alteratione & translatione: & hoc vt Auerro. ait vt ppositionez minorē vniuersaliorē faciat in omnibus corporibus: que mutantur de spissitudine in raritatē. exemplum igitur Arist. est de corpibus turbidis videlicet musto: & succo: cū clarificant: & transeunt ad aereā dispositionem magis. Naz hec crescunt adeo: qd frāgūt vasa: & mastum doliuz: & succus ampullā. que ratio docet aerē: cum fit ex aqua: non esse constrictū in ea: quoniā non inest aque vis tanta: vt possit aerem sic constrictum detinere: cū nec dolio hec vis insit: eo qa aer est pollētior inter elementa: vt patet in fulminibus: & typhonibus: & ceteris ventis furiosis: q elidunt durissima ac firmissima corpora. ¶ Deinde in translationibus: quas Auer. interpretatur: sequunt hec verba [Et cū ita sit] & nihil est vacuum: & reliqua: vbi Auerro. vult qd Aristo. velit ostēdere qd siue ponatur vacuum, siue nō ponatur: impossibile est vt corpus occupet maiorem

A maiorē locū:cū exit a minore corpore:q̄ occupabat cū
erat in illo.2ª pars ꝓbatur:quia si vacuū nō est non erit
expansio corporis:quia putant causā expansionis eē va/
cuum.Si nō est expansio corporū:nullū corpus pōt fie/
ri maius q̄ erat.quare aer cum exit ab aqua: nō pōt ma/
iorem locū occupare:q̄ antea cū erat in aqua.prima ꝓo
sic deducitur:pͥmo/quia si vacuū esset bene posset eē cau
sa quare corpus maius fit minus:quia compressione vacui/
tates tolluntur.secundo/quia nō potest ꝓpter vacuū cor/
pus spissum fieri rarius.vel raruz spissius:nisi alteratio/
ne mediante.Modo ex solo motu locali quo corpus exit
ex alio corpore redditur maius:igitur positiōe vacui nō
seqtur corpus posse fieri maius cū exit ex alio:q̄ quando
erat in illo.Addit tamē Auer.in translationibꝰ suis ver/
ba Aristo.esse diminuta:q2 non inuenitur verificata nisi
B secunda pars.sed in translationibꝰ Albefarasi reperiunt̄
ambę partes.¶ Addit secundo hoc modo Themistium
exposuisse.ꝛ certe hęc expositio optime consonat verbis
gręcis:quę latina nos fecimus.inquit eniz Aris.quare si/
quidem omnino vacuū nō est:neq3 extenduntur corpa:
vt hi qui hęc dicunt:inquiunt:volunt enim ipsa corpora
extendi positione vacui:ipsum supple qđ dixerunt patet
esse īpossibile:videlicet.ꝙ corpus occupet maiorē locū:
q̄ occupabat cū erat in alio corpore nā vt diximus:cū
vacuū nō est:non est expansio:q2 expansiōis causā vo
lunt esse vacuū.cū non est expansio:nō pōt vllū corpꝰ
effici maius cū exit ab alio:q̄ erat cū in illo erat.Et sic
patet prima pars.deinde verificat scđam/ꝛ ingt.Sin aūt
vacuum est:ꝛ extensio ipsa:quę fit ꝓpter vacuum:absur/
dum est ipsum qđ separatur:cum exit ab alio:semper maio
rem ex necessitate occupare locū:Hoc Aristo.posuit:sed
C Auer.dupl'r probauit.primo/q2 non est verū nisi quādo
corpora transirēt ad minus.secūdo/quia positione vacui
corpus fieri non potest maius vel minus.nisi alteratiōe.
at isti dicunt sola translatiōe aliqđ corpus fieri maius:vt
aer cū exit ex aqua maior fit:ꝛ nō alteratiōe:sed sola trā/
slatione:vel separatione partiū ab eo:in quo aer erat.hęc
expositio mihi placet valde ꝛ est alia a nostra:ꝛ fortasse
facilior:ꝛ verior.¶ Deinde seqtur[Et cū Themistius]
vbi narrat ꝙ Themistius dixit Alex.hunc locū al'r intel/
lexisse:cuius tñ expositionē Themistiꝰ nō explicauit:po/
stea reddit causā quare Aris.dixit hęc:vbi debes scire ꝙ
duę sunt difficultates antiquę:vtrū de magno ad paruū
corpus mutari possit absq3 vacuo.Et vtrū de ꝑuo ad ma/
gnū mutari possit corpꝰ absq3 vacuo.Hę sunt duę q̄ōnes.
Dictū fuit in physicis de magno ad paruū nō posse mu/
tationē fieri absq3 vacuo.Quoniā nō posito vacuo:dare/
tur penetratio corporis.Ideo in mutatione de magno ad
paruū necessarium est vacuū.At in mutatione de paruo
D ad magnū nō est vacui necessitas:q2 in tali mutatiōe ne/
gato vacuo/nō seqtur penetratio corporis.inquit.Auer.ꝛ
nō dixit hoc.s.qđ in textu legitur de vacuo nisi ꝙ cū ser/
moni dicentis corpus transmutari non posse de magno
ad paruū negato vacuo:accidit quęstio quā dissoluit in
physicis de penetratione:voluit narrare q̄ōnem illam de
penetratione non accidē sermoni dicentis corpus muta/
ri de paruo ad magnum:ꝛ reddit causam cur sermoni di/
centi corpus mutari de magno in paruum accidit quę/
stio de penetratione:ꝛ sermoni dicenti corpus mutari de
paruo in magnū dicta quęstio de penetratiōe nō accidat.
causa(vt dicit)est/quia mutatio de magno in paruum est
absq3 alteratione:supple acquisitiua nouę formę:ideo sal/
uari nō potest nisi concessa penetratione.At mutatio de
paruo ad magnū est cū alteratione acquisitiua nouę for/
mę:ideo fieri pōt absq3 penetratiōe.Quare ad hęc aliad/
uertens Aristo.declarauit ꝙ siue ponatur vacuū:siue nō E
ponatur:fieri minime potest/vt corpus subtilius genere/
tur cū exit ab alio corpore:q̄ erat antea/quando cū illo
coadunabatur:ꝛ hoc totū satis fuit explicatū. ¶ Deinde
sequitur illa particula[Nos autē itelligimus]vbi Auer.
quasi de mente Alexan.ostendit ꝙ etiā quando mutatio
fit de paruo ad magnū necessariū est vacuū.q2 non po/
test fieri nisi foramina amplient̄.Foramina aūt amplia/
ri non possunt nisi introitu vacui in illa:quare nisi eēt va
cuū:nō esset ampliatio:ꝛ vbi nō esset ampliatio:nō pos/
set aliquod corpus fieri maius cū exit ab alio corpore:in
quo latebat.Similiter nec posset fieri minus:naz negato
vacuo esset penetratio partiū.Sic igitur negato vacuo
corpus quod exit ab alio corpore:nec maius nec minus
fieri posset q̄ erat dum cum alio latebat.Cuius oppositū Insuper
dixit Themi.qui voluit sine vacuo corpus fieri non pos/ Sed
se minus cum exit ab alio:in quo latebat:bene tamē fie/ F
ri potest maius.Sed hęc tu considera.

¶ Insuper etiam generationem mutuam de/
ficere necesse est:siquidem in ipsa finita ma/
gnitudine infinita finita nō insint.Cum enim
ex terra aqua fit:aliquid terrę aufertur.Si ge/ Quare Igitur
neratio quidem ipsa ex segregatione fuerit:ꝛ
iterum cum ex eo quod relinquit̄ simili mo/
do.Quare siquidez semper hoc erit:accidet
in ipso finito infinita inesse. At cum hoc ipos
sibile sit:non semper ex sese mutuo generabū/ G
tur.Non esse quidem igitur ex segregatione
mutuam generationem dictum est.

¶ Ultimo arguit Aristo.hypothetice sic:si generatio est Expositio.
ex sola segregatione corporis:qđ cum alio erat cōgrega/
tum.tunc generatio mutua elementorū tandez deficeret.
deducitur ꝯñtia:q2 pono ex terra certę magnitudinis fie/
ri aquā certę magnitudinis/videlicet pedalē:cum hęc ge/
neratio sit mera segregatio aquę a terra aliqd a terra mi/
nutū erit/ob qđ terra ex qua aqua fit reddetur minor.vl
terius pono aliā aquā iterū ꝛ terra relicta fieri.ꝛ certum
ēst terrā rursus minorē relinqui:quare oportet tandem
aut vt generatio aquę ex terra deficiat aut vt in terra ex
qua aq̄ illę oriantur sint infinitę aq̄ certę quantitatis inui
cem incommunicabiles ac infinita esse in mole finita fie/
ri nequit:igitur generatio elemēti ex elemēto tandē defi/
ciet.inquit.Insuper etiam supple si generatio elemēti est
mera segregatio vnius elemēti ab alio in quo erat cōgre/ H
gatum:generationē mutuam deficient tandē necesse est.
Siqdem in ipsa finita magnitudine infinita finita nō in/
sint:ꝛ qđ dixerat declarat/dicens.cū enim ex terra aqua
fit:aliquid terrę auferī:quia terra reddit̄ minor q̄ erat:
si generatio qdem ipsa fuerit ex segregatione:ꝛ fuerit sil'r
etiam generatio secūda quę iterum fit ex eadem terra re/
licta:segregatio:ꝛ sic in infinitū ponit demum cōclusio/
nem:ꝛ inquit.Quare siqdez semper hoc erit videlicet ꝙ
in generatione semper aliquod quātū segregetur a terra:
accidet in ipso finito infinita esse at cū hoc īpossibile sit:
nō semper ex sese mutuo elementa ipsa generabunt̄ ꝛ sic
generatio mutua deficiet:qđ erit ꝓpositum.demum epi/
logat.d.nō esse qdem igitur ex segregatione mutuam ge/
nerationem dictum est.¶ Quo ꝟo ad verba attinet de/ Declaratio
bes scire ꝙ infinita eē in magnitudine finita pōt dupli/ verboꝝ.
ter intelligi continuę ꝓportionalia ꝛ sic nihil ꝓhibet:q2
in omni magnitudine infinitę partes esse possunt ꝯtinuę
eiusdem ꝓportionis:aut ęqualia ꝛ nulli certę quantitati

I nec inuicē cōicabilia:ꝛ ſic eſt īpoſſibile:ꝛ tale ſeqtur eos qui dicunt generationē vnius elemēti eſſe ſegregationē: hęc quo ad verba. Quę Auer. cōmē.59. ℂ Auer. autē ait ꝛ iſtius ſermonis forma eſt quaſi ſyll'i hypothetici continui: cuius compoſitio eſt talis/ſi generatio mutua elemētorū ē ſʒ exitus: neceſſe eſt vt generatio ſecet̄. hęc continuatio ꝓbatur ſm Auer. in textu: quia ſi non ſecetur: in corpore finito erunt infinitę magnitudines finitę. hęc Auer.

Pila Sphera Cubus Circulus ℂ Reſtat autem vt in ſeipſa tranſmutata fiāt. verū hoc dupliciter: aut eniʒ transfiguratione: vt ex eadem cera pila fit: cubuſue. aut diſſolutione in ſuperficies. vt quidam aiunt.

Expoſitio. ℂ Nunc vult reprobare alias opiniones: ꝛ primo ponit illud in quo conueniunt quaſi ex dictis illud deducendo: ꝛ inquit. Reſtat autem ſupple vt ipſa elementa fiant K in ſeipſa tranſmutata. ꝛ non ſegregatione tm̄. Poſtea diſtinguit vt opiniones declaret diuerſas. ꝛ inquit. Verū B dupl'r ſupple eſt. hoc eſt: elemēta tranſmutari inuicē dupliciter eſt: aut eniʒ tranſfiguratione: vt ex eadem cera fit pila mō: ꝛ mō cub⁹: vel aliqđ tale: ſic ex eadē maſſa elntari oīa elnta fiāt ꝛ vnū ex alio ſola facta mutatiōe facta in figura. aut diſſolutione in ſuperficies id eſt ſola mutatiōe facta in ſuperficies: vt quidā aiunt/videlicet platonici. tacuit tertiū modū verum: videlicet per tranſmutationē in ſuba qꝫ in libris de generatione cōplebit. quare q̄rit nūc de his alijs duobus modis: quos vtroſqꝫ refellit: hęc Ariſtoteles de poſitionib⁹ breuiter quas reprobabit.

ℂ Siquideʒ igitur tranſfiguratione gn̄antur: accidit ex neceſſitate ipſa corpora dicere indiuiſibilia eſſe: non enim ſi diuiſibilia ſint: pars ignis erit ignis: neqꝫ ipſius terrę terra: ꝓpterea ꝙ pars pyramidis omnino pyramis non L erit: neqꝫ ipſius cubi cubum.

Expoſitio. ℂ Incipit nūc reprobare opiniones: ꝛ p̄mo eā: quę voluit elemēta fieri inuicē tranſfiguratiōe: ꝛ (vt mihi videt̄) hęc ratio fundat̄ in plurib⁹ ꝓpoſitionibus: p̄ma ꝙ elementa limitāt ſibi figuras quarū tranſmutatiōe mutant̄ in ſubſtātia. verbi cā. ignis limitat ſibi pyramidē: ꝛ terra cubū: ꝛ alia alias quaꝝ tranſmutatōe ipſa in ſuba mutant̄. Secunda ꝓpoſitio/figura eſt indiuiſibilis: nō enim quęlibet pars pyramidis eſt pyramis: neqꝫ quęlibet pars cubi eſt cubus: ex hac ſeqtur 3ª ꝙ corpora quę has ſibi limitāt figuras: etiā indiuiſibilia erūt: quoniā ſunt ꝓpter has figuH ras: ꝛ ideo ſi hę īdiuiſibiles erūt: ꝛ corpora his figuris cōſtituta etiā indiuiſibilia erūt. his ſtantibus arguit Ari^(les) ſi elnta mutuo ex ſeiuicē gn̄arent̄ tranſfiguratione earū fiM gurarū: quas ſibi ꝑ ſe limitāt: elemēta ipſa erūt indiuiſibilia: qꝛ ꝑ ꝓpoſitiones ſi figurę ſunt īdiuiſibiles: ꝛ corpora erunt īdiuiſibilia: quę illas ſibi limitāt. inqt. Sıqdem igitur elemēta ex ſeſe mutuo generant̄ tranſfiguratiōe: accidit ipſa corpora dicere indiuiſibilia eſſe. probat ꝯn̄tiam: ꝛ inquit. Nō eniʒ ſi ſint diuiſibilia: erunt diuiſibilia in ꝑtes eiuſdē rōnis: ꝛ ita opʒ dicere illa eſſe indiuiſibilia in ꝑtes eiuſdē rōnis: nō eniʒ ꝑs ignis erit ignis: neqꝫ ꝑs ipſi⁹ terrę erit terra ipſa: veluti neqꝫ ꝑs pyramidis erit pyramis quam ſibi limitat ignis: neqꝫ ꝑs cubi eſt cubū: quā figurā ſibi limitat terra. quare elementū oē īdiuiſibile erit

Syll's. qđ eſt abſurdū intentū. ℂ Unde pōt ſyllogiſmus a p̄mo ad vltimū ſic ordinari: ſi generatio elemētorū mutua eſt tranſfiguratione: elementa limitabunt ſibi figuras quaſdam quarum tranſmutatione ipſa generantur ꝛ corrumpuntur. ſi elementa limitabunt ſibi figuras: elementa limitabunt ſibi formas indiuiſibiles in ꝑtes eiuſdē rōnis: N ſi elemēta limitabūt ſibi formas īdiuiſibiles in ꝑtes eiuſdem rōnis: elementa erunt indiuiſibilia in ꝑtes eiuſdem rationis: ꝛ ita ſeqtur īpoſſibile: quare elementa tranſfiguratione nō mutuo generabunt̄: nō deſunt q̄ dicunt pħm obiecıſſe nō directe cōtra poſitionē ſed cōtra fundamentū poſitionis: qđ eſt ꝙ elemēta determināt ſibi ꝓprias figuras tāq̄ eēntiales formas: obiecit eniʒ cōtra hoc: qꝛ qđlibet elemētuʒ eēt īdiuiſibile in ꝑtes eiuſdē rōnis: ꝛ nulluʒ eorū eēt ſimilare: veluti ꝛ ipſa figura: quā ſibi limitāt eſt indiuiſibilis. ℂ In cōmēto p̄ſenti Auer. docet omnes Quę Auer. cōmen.60. opiones antiquorū de gn̄atiōe elemētorū: reduci ad tres: videlicet latitationē/vt Anaxagoras poſuit. trāſfigurationem: vt Democritici. ꝛ diſſolutionem eorum ad ſuperficies: vt Platonici. Ulterius dicit in calce commenti: ꝙ non eſt ita de cubica figura veluti eſt de pyramidali: qꝛ terra poteſt diuidi in cubica ꝛ in ꝑtes: quaꝝ q̄libet eſt cubica. nō ſit de pyramide: qđ quō ſit: relinquatur.

ℂ Sin aūt diſſolōne ſuꝑficieꝝ: primū qdē abſurduʒ eſt nō omnia ex ſeſe mutuo generare: Verbū nō in quibuſdā textib⁹ vacat/i noſtris habetur. qđ quideʒ ipſos dicere neceſſe eſt: ꝛ non dicunt. Neqꝫ eniʒ conſentaneū eſt rationi vnū O duntaxat tranſmutationis expers factū eſſe. Neqꝫ per ſenſum videtur: ſed omnia in ſeſe mutuo tranſmutari ſimiliter.

ℂ Obycit autē cōtra Platonē: q generationē elementoꝝ Expoſitio. voluit fieri per reſolutionē ad ſuꝑficies. ꝛ primo qꝛ accidit eos dicere nō omnia elemnta ex ſeſe mutuo fieri. inqt. Sin autē diſſolutione ſuperficierū ſupple dicat̄ elemēta generari: primū qdem abſurdū ſupple qđ accidit: eſt nō oīa ex ſeſe mutuo generari: qđ qdem ipſos dicere neceſſe eſt: ꝛ nō dicunt. cogunt̄ aūt ſic dicere ſtantib⁹ ſuis fundamētis: ꝛ tn̄ verbo nō dicunt. ℂ Quo ꝰo ad ꝰba attinet: P verbū [nō] in antiquis tranſlationib⁹ nō legit̄: ꝛ in quibuſdā grecis codicib⁹ minime: tn̄ in noſtris reperit̄: ꝛ (vt mihi videt̄) optime ponit̄: deinde explicat abſurdū Platonis quale eſt: ꝛ ait ipm eſſe ſenſibus ꝛ rationibus diſſonū. inquit. Neqꝫ eniʒ rōni conſentaneū eſt vnū ſupple elntorum dūtaxat eſſe factū expꝰs tranſmutationis: neqꝫ ꝑ ſenſum videt̄. ſʒ id qđ ſenſu videt̄ eſt/oīa in ſeſe ſimiliter mutuo tranſmutari: igit̄ rationi ꝛ ſenſui diſſonū eſt vnuʒ ſolum elementorū videlicet terrā eſſe intranſmutabile: cętera ꝰo tranſmutabilia eſſe. ℂ Auerro autē p̄mo breuibus narrat poſitionē Platonis: quā in Timęo poſuit: ꝛ 2° Quę Auer. cōmen.61. deducit ꝯn̄am ſeu abſurdū. Plato igit̄ poſuit figurā: quā ignis eſt ignis pyramidē habentē tres baſes. figurā aeris habitē ꝫ octo baſes. figurā aquę habentē baſes.20. terrā ꝰo habentē cubicā figurā. hęc breuiter de Platonis opinione. Abſurdū ꝰo deducit: qđ erat qꝛ data poſitiōe Platonis: nō oīa elemēta mutuo ex ſeſe trāſmutarent̄: imo (vt Q dicit Auer.) nō omne elemētuʒ fieri diceret̄ ex omni elemēto. deducit Auer. qꝛ īpoſſibile eſt vt elemētū qđ eſt ex pluribus triangulis fiat ex elemēto: qđ eſt ex paucioꝝ triangulis. verbi gr̄a. īpoſſibile eſt vt elemētū qđ eſt ex viginti baſibus fiat ex elemēto: qđ eſt ex tribus baſibus: ꝛ ita ſequitur vt elementū: qđ eſt pauciorū triangulorū nō tranſmutetur in aliud pluriū triangulorū. neqꝫ aliud in ipſum. hęc Auer. ℂ Mihi autē nō placet hęc deductio: Qualis eſt Au. deductio Vera deductio quia Ariſtoteles ait Platonē oporteret dicere vnuʒ ſoluʒ elementū eſſe tranſmutationis expers: ꝛ illud eſt terra vt poſtea dicet. ꝓpterea debes ſcire p̄° ꝙ Plato in Timęo voluit. p̄ncipium eorū quę generant̄: vt ſubiectū quideʒ eſſe materiā: vt rōnem ꝰo eſſe formā ſeu ideam vel ſpecieʒ:

boni

A bozuz autē ꝓpagines prime sunt quatuoz elemēta: et quā tum ad hoc non valde differt ab Aristotele: Nam Plato oium elementoꝝ vnā primā posuit materiā vt et Aristoteles ipse: et sic per resolutionē ad istam oia ex sese mutuo fieri sentit. Dif. vo ab Ari. quo ad materias ꝓpiquas elementorum: quas appellat superficies: nā aliā posuit ignis: aliā aeris: aliam aquę: aliam terrę: verum figurę superficiales ex qb⁹ ignis/aer/et aqua cōstāt: oēs sunt eiusdē rationis: quatenus voluit oēs esse scbalonicas. seu bysopleuricas. pyramis enim ex qua constat ignis ex quatuor bysopleuris cōponitur. octocedron qđ est materia ꝓpinqua seu elementū seu figura ꝓpria aeris/constat ex octo bysopleuris. Icocedron: qđ est ꝓpria aquę materia/vel figura/vel ꝓprium aquę elementū: ex viginti constat bysopleuris. at solam terraz ait constare ex figura alteri⁹ spēi videlicet bysocbele: naz hęc figura babens angulos octo: B cubū constituit: qđ est elementū seu ꝓpria materia terrę: quia igit̄ ignis/aer/et aqua cōstāt ex materijs ꝓprijs: quę sunt eiusdē rōnis: sola autem terra constat ex figura bysocbele: quę est alterius rōnis: ideo tria pma cogit dicere inuicez transmutari: solā autē terraz intransmutabilē: quia constās ex materia alterius ratiōis nō pōt transmutari in constās ex mā alterius rōnis: vnde syllogismus est/oē qđ cōponitur ex materia alterius rōnis: nō pōt transmutari in cōpositū ex mā eiusdez rōnis. sed terra ↄstat ex cubica materia: quę cōstat ex bysocbele figura: et cętera tria constant ex scbalenonib⁹ seu bysopleuris: quę sunt figurę eiusdē rōnis. igit̄ sola terra est intransmutabilis in alia elemēta. Hęc Plato iuxta fundamēta sua cogit̄ dicere: lz verbo nō dicat. ¶ Ex his apparet Platonē has figuras nō posuisse ex pte formę: sed ex parte materię: qꝛ has voluit esse scđas materias elemētoꝝ: ex qbus ꝓpinquę cōstant elīta: nam materia pma oibus elemētis cōis est remota oium elementoꝝ. Quomodo vo positio Platōis defendi possit: prius pro pte dictuz est: et fortasse dicetur.

Que Plato de figuris.

C

Insuper Autem

¶ Accidit insuper eos de his/quę apponūt dicentes nō ↄsentanea his dicere quę apponūt. huius autē causa est/nō bene prima principia sumere: sed oia ad opiones definitas quasdā reducere velle. sensibiliū enim principia fortasse sensibilia: perpetuoꝝ ꝑpetua: corruptibiliū corruptibilia: et oino sub eodez gñe sub quo subiecta sunt esse oportet.

Expositio, ¶ 2° obycit p aliud absurdū: qꝛ sz hanc Platonis positionē accidit de his q̄ apponūt nō dicere ↄsentanea his quę apponūt: qđ Aris. reputat erroneū: p hanc cām. vz qꝛ pn cipia debet corrñdere pncipiatis: et ꝓpōnes ↄnibus: quia D opz corruptibiliū pncipia eē corruptibilia et perpetuoꝝ perpetua. et q hoc accidat platonicis pz. qꝛ effectus sunt res naturales: superficies quas volunt esse principia sunt res geometricę. inquit. Accidit insuper eos de his quę apponunt dicētes nō consentanea his dicere quę apponūt q putat erroneū. et q hoc accidat. ꝓbat. d. huius autē causa est nō bene pma pncipia sumere: sed oia supple ad pncipia velle reducere: quę sunt fm quasdā opiniones definitas vt Pithagoricas/vel Democriticas/vel alias. quia igit̄ volunt effect⁹ reducere ad pncipia fm opiones alioꝝ: ideo loquuntur de appentib⁹ per nō appentia: ↄñdit autez hoc esse absurdū. d. sensibiliū eniz pncipia fortasse sensibilia: ꝑpetuoꝝ ꝑpetua: corruptibiliuz corruptibilia: et omnino sub eodē genere sub quo subiecta hoc est pncipiata: quę causis subyciunt̄ opz esse. Sic igit̄ 2ᵐ absurdū est q de pncipiatis subiectis loquunt̄ p causas extraneas alterius generis: qꝛ pncipiata subiecta sunt naturalia et generis physici. causę autē sunt mathematicę. hoc autez reprobatum est in libris posterioꝝ: ideo nunc supponit̄. E

¶ Hi pręterea propter hoꝝum amorem idem facere vident̄ his qui pōnes in disputationibus seruant. omne eniz sustinēt qđ accidit: vt vera habētes principia: ac si quędam non expediens esset ex euenientibus iudicare ꝓsertim quę ex fine. est autē finis factiuę quidem scientię opus: naturalis autem: id qđ semper proprie per sensus apparet.

Propterea Autem Disputātib⁹ Sermonib⁹ Rationibus Expedičs eē et oportere.

Expositio. ¶ 3° obycit per aliud absurdū: qꝛ isti logice/siue disputatiue ꝓcedunt q scientijs demonstratiuis est dissonū. et q ꝓcedant disputatiue declarat: et inquit. Hi pterea ꝓpter hoꝝū amorez: hoc est ꝓpter affectū. quē in mathematicis habent: idez facere vident̄ ipsi qui positiones in disputationibus seruāt. et declarat qūo faciāt dialectici: qñ disputando positiones seruāt: et inquit. Omne eniz sustinet: qđ accidit et sequitur ad positiones illas: vt faciūt illi qui vera hñt principia. disputātes eniz cū tenēt aliquas pōnes: ↄcedūt quicquid sequit̄ illas: et negāt omne repugnās positis: cōcedunt dico/omne sequēs ex positis etiā si falsum fuerit et impossibile: faciunt aūt hoc ac si quędā supple posita nō eēt expediens iudicare ex euenientibus ac sequētibus illa posita: et ꝓsertim ex fine: quę est cōclusio. iuxta quā ꝓpositiones sumptę moderantur qđ est erroneū: qꝛ in demrātiuis scientijs ꝓpositiones moderant̄ ꝓpter ea quę sequunt̄. logice eniz ex falsis sequitur qñqz veruz. demonstratiue autē si cōclusio est falsa: ꝓpositiones sunt falsę: aut vtraqz: aut altera: vt in posteriorib⁹ est dictū/quare qꝛ Plato disputatiue in scientijs demonstratiuis quales sunt physicę/ꝓcessit: ideo errauit. ¶ Quo vo ad vba attinet: dixit. Ac si G quędā lz nō oia: qñ solum demrātiua principia p ea quę sequunt̄ iudicant̄: nō autē dialecticę positiones: et quia dixit ꝓsertim pp finē eē iudicandas positiones declarat duplicē finē esse: et inquit. Est autē finis/factiuę qdem scientię opus: naturalis aūt scientię veritas sensib⁹ ↄformis: et hoc ait: naturalis autē id qđ semper ꝓprie p sensus apparet igit̄ veritas sensata vel sensib⁹ ↄformis est finis physicarū scientiarū. Ex his vult habere errorē Platonis: qꝛ Plato de sensilibus rebus p non sensilia pncipia ꝓcessit: qꝛ ex nō sensilibus pncipijs nō pōt sequi ↄclusio sensilis: et sic nō physice sed magis dialectice ꝓcessit. ¶ Quo vo ad verba attinet: p naturalē scientiā hic itellexit oēz sciaz humanitus acqsitam. hęc eniz est de sensilibus: et p sensilia pncipia. Scientia vo supernaturalr inuenta: pōt esse H de insensilibus per insensilia pncipia: vt catholici scribūt. vel fortasse per naturalē scientiā: solaz physicaz voluit: q̄ procul dubio est de sensilibus rebus per sensilia principia.

Dubitatio. ¶ Dubitaret forte quispiaz: qꝛ rerū naturaliū pma principia sunt prima forma et pma materia: et vtręqz sunt ęternę. igitur nō opz corruptibiliū pncipia esse corruptibilia. ¶ Respondet Auer. Aris. dictuz esse intelligendū de ꝓpinquis principijs: nō autē de remotis. modo prima materia: et pma forma sunt remota pncipia mistoꝝ naturaliū: ꝓpiqua autē sunt quatuor ipa elīta: et ꝓpterea Auer. colligit Aristo. duo voluisse: primū q cuz res geometricę sint ęternę: illarū pn⁹ erunt ęterna. Scđm/q cuz res physicę sint corruptibiles: illarū pncipia erunt etiā corruptibilia nō quidem remota: sed ꝓpinqua. ¶ Sed occurres quomodo ꝓpinqua pncipia sunt corruptibilia an de per se: an p accidēs. Rñdet Auer. q ꝓpinqua ipa pncipia rerū naturaliū sunt corruptibilia: qꝛ sunt ptes cōpositi cor

I ruptibilis: vt materia prima rei: ꝛ eius forma. sunt.n.corruptibiles: q2 sūt ptes cōpositi corruptibilis vt ignis vel misti cuiusdā. vnde Auer. ait hęc Aristo. dixisse ad demōstrandū primā materiā esse ingñabilē ꝛ icorruptibilē. formā vo rei eē corruptibilē, q̄ten⁹ est ps cōpositi corruptibilis. ❡ Sed pace Auer. dixeriz: hęc determinatio nō videtur consona: nā si mistū cōpositū est res corruptibilis: opz fm Auer. elm̄tuz ex quo mistū est tāq3 ex pncipio ppinquo: eē corruptibile. vltra elm̄tuz est corruptibile. igit̄ ei⁹ pncipia prima sūt corruptibilia. sunt igit̄ pn⁹ prima pma materia ꝛ eius forma elementaria. igitur prima materia ꝛ prima forma elementaria erunt corruptibiles: qd̄ Auer. negat de pma mā: ꝛ cōcedit de pma forma: quę est elmtaria. pterea pma mā ꝛ pma forma sunt corruptibiles p accñs quaten⁹ sunt ptes cōpositi corruptibilis: ꝛ Arist. p primo pncipia corrūpi intelligit vt dicit Auer. illa corrūpi: q2 sunt in cōposito corruptibili. igit̄ dictum Aristo.

Confutatio dictoꝝ Aui.

K est vl̄r verū de ppinquis: ꝛ de remotis pncipijs: quoniaz vtraq3 sunt corruptibilia: q2 sūt ptes rei corruptibilis saltē p accñs: insup ēt eodē mō in geometria eēt: nā remota ꝛ primo reꝝ geometricaꝝ pn⁹ sunt p accñs corruptibilia: q2 oēs res mathematicę sunt fm esse in reb⁹ physicis. quare ad corruptionē rerū physicarū saltē p accñs essent corruptibiles. ❡ Videt̄ igit̄ mihi eē dōm dictū Aris. eē vl̄r verū: taz de primis: q3 de remotis pncipijs: ꝛ cum dr̄ vel itelligit p se vel p accñs. dico q intelligit p accñs: naz rerū corruptibiliū p se: pn⁹ sunt corruptibilia saltē p accidēs: ꝛ hoc sufficit. ꝛ cū dr̄ a pari res mathematicę pñt esse pn⁹ rerū physicarū: q2 saltē p accñs illę mathematicę res sunt corruptibiles. dico q lz res mathematicę p accñs sūt corruptibiles: tñ vt sunt sic p accñs corruptibiles: nō sunt mathematicę, nec mathematicę ɔsideratiōis: ꝛ sic nō pñt

Solo. ppa

L eē rerū physicaꝝ pncipia: qm̄ sunt alterius gñis: nisi quatenus descēdunt ad physicū genus: nā quātitates de qbus est geometria: q̄ten⁹ sunt corruptibiles disponūt ad physicā gñationē: ꝛ ɔsiderantur a physico: ꝛ nō a mathematico. ❡ Ulteri⁹ in calce cōmēti Auer. notat diām iter modū pcedendi mathematicę sciētię: ꝛ physicę. naz in physica pcedit̄ a notiorib⁹ nobis quę sunt cōpositi effect⁹ ad suas causas simplices: in mathematico aūt pceditur a nobis notioribus quę sunt simplices causę ad cōpositas res quę sunt effectus: ꝛ ppea Auerroes ait Arist. dixisse, quędam, q2 soluz in physicis locū habet. ❡ Ego vo dico q hęc Auer. pōderatio nō est ad ppositū: neq3 possum textui nostro illaz accōmodare. Tu vo si potes: apta: q2 placebit. hoc vnū scio Platonē nō recte incessisse: q2 pcessit ex pncipijs ignotiorib⁹ ad ɔclusiones notiores: q2 p insensibilia iudicauit res physicas sensibiles: hęc Auer. ꝛ recte.

M

Preterea Etiam autem.

❡ Preterea etiā accidit ipsis terra elm̄tū maxie eē: solāq3 incorruptibilē: siqdē id qd̄ idissolubile est ꝛ icorruptibile ꝛ elm̄tuz est. terra eniz sola in aliud corpus indissolubilis est.

Expositio. ❡ Secūdo pncipaliter Platoni obijcit q2 si generatio elementorū fit per resolutionē ad superficiē: tunc accidit solam terraz esse elementū: ꝛ solā terrā esse incorruptibilē: pbatur ɔsequentia: ꝛ syllogismus cōponitur sic ex dictis Platonis: quicquid est indissolubile in aliud corpus. s. incorruptibile ꝛ elemētū soluz hęc est perspicua: q2 hę duę sunt maximę cōditiones veri elementi fm Platonez incorruptibilitas ꝛ indissolubilitas in aliud corpus. ꝛ hanc ponit Aristo. d. siquidez id qd̄ indissolubile est. supple in aliud corpus est ꝛ incorruptibile ꝛ elementū soluz. Sed terra est sola indissolubilis in aliud corpus vt sequitur ex dictis Platonis. igitur sola terra est elementū ꝛ incorruptibilis, inquit. Terra enim sola in aliud corpus indissolubilis est. deficit conclusio videlicet q sola sit elementū ꝛ incorruptibilis: quod est contra Platonem: minorē nō probat Aris. sed superi⁹ fuit pbata quia figura cubica quę exacedron dicitur terrę ipsi ppria ex sese quadrans constat velut taxillus. quodlibet autez quadratū ex quattuor isochelibus componitur, est autem isocheles triangulus rectilineus duo habens latera ęqualia ꝛ tertium inęquale: ꝛ vnum angulū rectum dumtaxat: figurę autem cęterorum elementorum omnes ex schalenonib⁹ constāt (est autez schalenon triangulus rectilineus tria habens latera inęqualia: angulum etiam rectum vnum) nam icocedron quam aquę tribuebant: ex. 20. schalenonibus cōponitur. octocedron quam aeri dabant ex octo schalenonibus. tetracedron seu pyramis quam igni assignarunt ex q̄tuor schalenonib⁹. igitur cęterę figurę omnes ex schalenonibus constant: quare aqua, aer, ꝛ ignis, ex solis schalenonibus fiunt. sola autem terra ex isochelibus sed quia isocheles non est resolubilis in schalenonē: nec schalenon in isocheles: cum sint specie diuersi oportet enim omne quod resoluitur: resolui in ea: quę eiusdem rationis sunt: ture aqua, aer, ꝛ ignis, sunt iter seinuicem transmutabiles. ꝛ sola terra intransmutabilis. ꝛ sic patet minor. quare sequitur conclusio q sola terra vendicet sibi nomen elementi quia vt dicit Auer. condicio pręcipua elementi est. vt non resoluatur in aliud corpus prius. modo hoc est contrariū suę opinioni: quia Plato opinatur hęc quatuor esse elementa cęteroruz mistorum: nullumq3 eorum habere nomen ac rationē elemēti dignius alio. hęc Auer. ꝛ optime.

N

O

Quę Auer. com. 62.

❡ Insuper etiam in his quę dissoluunt̄: triangulorum p̄termissio nō est rōni consona. Accidit autem ꝛ hoc in transmutatione quę inuicem mutua est: propterea qd̄ ex inęqualibus triangulis multitudine constāt.

Insuper Etiam At vo.

P

❡ Quidā volunt Aristotelez nunc pbare q neq3 illa tria elm̄ta. videlicet ignis, aer, ꝛ aqua, possunt mutuo inicē trāsmutari: q2 cū declarauit terrā nō posse in aliqd̄ eorū trāsmutari: nūc declarat: q neq3 illa tria pñt mutuo trāsmutari inuicē. ❡ Auerroes aūt ɔtinuat sermonē p̄sentē cum p̄cedenti: ꝛ ait Aristotelē ponere aliud absurdū: qd̄ in ordine est tertiū: ꝛ fm ipsuz sic cōponit̄ data positiōe Platonis: tunc in transmutatiōe elementorū mutua superessent aliq triāguli nō necessarij. ɔsītia declaratur: q2 elementuz limitās sibi viginti triangulos: vel figurā constantem ex viginti triangulis: cū transmutaret̄ in elementū habens tres. 17. superflui remanebūt: qui neq3 eēnt aliqd̄ elm̄tum neq3 mistū ex aliquo elemēto. ꝛ si ex elm̄to habēte viginti triangulos fieret elm̄tum habēs octo. 12. trianguli supflui essent. ꝛ si ex elemēto habēte viginti triangulos fieret elementū cubicū habens. 12. remanebūt octo: imo elemētuz habēs viginti triangulos nō posset ex eorū aliquo fieri. ꝛ vl̄r nulluz eorū posset ex alio fieri: quoniā oia constāt ex triangulis numero inęqualibus: ꝛ hoc ingt. Insuper etiā in his elemētis: quę dissoluunt̄: ꝛ mutuo inuicē mutant̄: trianguloꝝ p̄termissio nō est rationi consona. ꝛ q sequat̄ p̄termissio triangulorū: inquit. Accidit autē ꝛ hoc in transmutatione elm̄toruz quę inuicē mutua est: ppea q elm̄ta constāt ex triāgulis multitudie inęq̄libus: ꝛ ita semp aut trianguli supflui essent aut deficiētes. hęc Auer. ꝛ optime.

Expositio.

Quę Auer. cōmē. 62.

Quę Auer cōmē. 63.

Q

❡ Preterea hi. qui hęc dicunt gñationē faciāt ex nō corpore necesse est: nā cū ex supficiebus fuerit genitum: nō ex corpore erit genitū.

❡ Quarto

Expositio. A ¶ Quarto arguit φ data positione Platonis tūc gnātio corporis eēt ex nō corpe: qđ relinqt tanq̄ ipole. inquit. Preterea hęc hęc dicūt. vz φ elnta fiant ex supficieb⁹: τ resoluant in supficies: gnōnē faciāt ex nō corpore necesse est. deducit ↄ̄triū dicens: nā cū ex supficieb⁹ elntū ipz fuerit genitū: nō ex corpore erit genitū: qm̄ supple supficies non est corpus. ¶ Auer. aūt p̄mo resumit ea: quę dicta sunt de gnōne corporis ex corpore: τ ait φ corp⁹ non fit ex corpore in actu: nisi accidētalr: qm̄ essentialr corp⁹ fit ex corpore in potētia. mō illud qđ est essentialr τ per se: ipole est vt nō sit: imo est eternū τ necessariū: quare p se τ necessario corpus fit ex corpe in potētia: deinde ostēdit absurdū Platonis: nā cū Plato dissoluat corruptum p̄mo in supficies: deīde ex illis supficieb⁹ cōponat corp⁹: ↄtinget corpus per se p̄mo fieri ex supficieb⁹: τ nō ex corpore illo: qđ dissoluebaẗ in supficies. Quo cōcesso sequūtur oīa ipossibilia quę cōtingunt dicētib⁹ gnōnē corpis fieri ex nō corpore: vt φ vacuū sit: τ φ corp⁹ fiat ex aliq̄: qđ nec est actu corpus: nec po⁹ corpus: quę oīa sunt declarata supi⁹ eē ipoĺia. ¶ Sed dices φ supficies sunt corpora in po⁹: qz cū subiecto liganẗ: τ a subiecto dissoluūẗ. igiẗ saltē cōpositū ex subiecto τ supficie erit corp⁹ in potentia. ¶ Obijcit huic Auer. p̄mo, qz hoc cōcesso necesse erit subiectū esse p̄us supficieb⁹: τ sic nō p̄mo corpus fieret ex supficieb⁹: sed ex subiecto: qđ est illis p̄us. Scđo sequeretur φ supficies essent subiectę elntoꝝ. videlz quasi formę: pbaẗ: qz illis corruptis vel generatis elnta fiunt τ corrumpunẗ. igiẗ essent quasi formę: q̄re nō pōt ex materia τ supficie fieri corpus in po⁹. hęc Auer. τ optime. Quę Auer. cōmen. 64.

B

¶ Ad hęc nō omne corpus diuisibile esse dicere: sed certissimis scientijs aduersari necesse est. nā τ mathematicę ipsuz itelligibile diuisibile accipiunt. At hi neqz oē sensibile cōcedūt: ppea φ suppōnē suā saluare volunt φ nāqz figurā cuiqz tribuūt elnto: τ hac substātias ipsoꝝ distinguūt hi: idiuisibilia faciāt ipsa necesse est. pyramide eni aut pila aliquo mō diuisa nō erit qđ relinquiẗ pila aut pyramis: quare aut pars ignis nō ignis est: sz erit aliquid elemēto prius. ppterea φ oē corpus elementuz est: aut ex elementis constat. Aut non omne corpus diuisibile est.

C

Tribuunt. Faciant. Cōstat verbuz supple sunt.

Expositio. D ¶ Ultimo obijcit per rōnē sępe sępius factā. videlz si elementa limitant sibi figuras: quarū transmutatione generenẗ τ corrumpanẗ: erit aliqđ corpus indiuisibile. Et hoc pponit: τ inquit. Ad hęc supple si elementa limitant p se sibi figuras pprias: non oē corpus esse diuisibile eos dicere necesse est: sed imo: eos necesse est aduersari certissimis scientijs: quales sunt mathematicę. τ φ sic dicere aduerseẗ mathematicis sciētijs: pbat. d. nā τ mathematicę scientię ipsuz intelligibile corp⁹ abstractū a corpore sensibili diuisibile accipiūt. At hi Platonici neqz oē corp⁹ sensibile supple diuisibile esse cōcedūt: ppterea φ suppōnē suā saluare volunt: quę est φ oē elntuz limitat sibi per se pprias figurā. est igiẗ ↄ̄ntia, si omne elementum limitat sibi figurā: tunc nō omne corpus erit diuisibile: τ hoc ait, qui nāqz figuraz cuiqz tribuunt elemento: τ hac substantias ipsorum distinguunt. τ determinant: hi indiuisibilia faciant ipsa necesse est: τ ita sequiẗ non omne corpus diuisibile esse: probat ↄ̄sequentiam. d. pyramide enim quā sibi ignis limitat: aut pila quā sibi cęlum determinat: diuisa aliquo mō nō erit pars quę relinquiẗ pila aut pyramis vt oib⁹ pz: q̄re aut ps ignis nō ignis est: sz erit aliqđ qđ nō est corpus elemēto prius, ppterea φ omne corp⁹ aut elementuz est: aut ex elementis constat: aut erit non omne corpus diuisibile: qđ est intentum. ¶ Debes scire φ hęc deductio fundaẗ in hoc φ nihil est ignis vel cęlū: gn sit pyramis vel sphęra: quia igiẗ pars pyramidis nō est pyramis pars ignis non erit ignis: erit igiẗ quid p̄us igne vel misto ex igne sed cum hoc sit impossibile: quare ignis nō erit diuisibilis: τ sic habeẗ intentū. ¶ Auerroes aūt reducit rōnē ad duo fundamēta. p̄mū est, φ elementum hz figurā pprias. Scđm, φ pars elementi habentis figurā nō dz habere illam figuram: ex his sequiẗ elntuz non diuidi in elementum: qđ est impossibile. ¶ Notat Auerroes corpus figuratū duplr reperiri: qđdā homogeneę figurę: quia totū τ quęlibet eius pars eadem specie figurę afficiunẗ: vt cubicū: totū enim corpus terrę est cubicū: τ quęlz eius pars: qđdam ꝟo eterogeneuz vt pyramidale: non enim quęlibet pars pyramidis est pyramis. pz igitur φ elementū figuraz habens eterogeneam: non est diuisibile in partes eiusdez rationis: hęc Auerroes. vltimo Auerroes reducit errorem eorum ad aliquod triuz impossibiliū aut vt cōcedant ignē nō esse diuisibilē contra sensuz. aut si ↄcedūt: opz eos dicere aliqđ corpus esse: τ neqz elementū: neqz ex elemento. τ tertio opz cōcedere elementum habere elementū: quod est contra diffinitionem elementi: quę omnia (vt dicit) patent.

E

Quę Auer. cōmen. 65.

F

¶ Omnino aūt eniti simplicia corpora figurare irrationabile est. primo qdez qz accidet nō repleri totū nā in planis qdez tres figurę locū replere videnẗ. triangulus, τ quadrangulus, τ sexangulus. in solidis autē duę solę pyramis τ cubus. At plures harum accipere necesse est: quia plura elemēta faciunt.

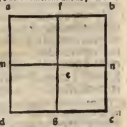
Taxilli Tessera Cubus

G

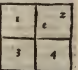
Expositio. ¶ Nūc de elementorū figuris dicere videẗ: τ pponit primo qđ in pręsenti capitulo vult pbare: τ inqt. Omnino autem eniti simplicia corpora figurare irrationabile est. vult igiẗ probare φ elementa non sunt per se figurata: τ p̄mo reprobat positionem Platonicorū: vbi pro textus expositione animaduersione dignuz: φ vt geometrę dicunt figura duplex est plana quidem: vt quę linea, vel lineis clauditẗ: τ hęc ab angulorum numero multiplex est. nam si tres habeat angulos trigona dicitur. si quatuor: tetragona: si sex, hexagona: τ de cęteris id gen⁹. figura alia est: quę solida: siue corporea dī: vt quę superficie vna: vel pluribus circundaẗ. hęc rursus multiplex est vt libro. 15. geometrię declaraẗ: octocedra quidē est: quę octo extremis superficiebus ac basibus cōtineẗ. icocedra ꝟo: quę viginti superficiebus ac basibus. c. habetur: cubica autē: quę longitudini latitudinem τ profunditatem ęquaz hz: cuiusmodi sunt tesserę vel taxilli sphęra vnica supficie: pyramis pluribus: diximus de his superius. Platonici igitur duodecedri figuram ascripserunt cęlo: igni ꝟo pyramidis formaz: φ sursuz sub pyramidali euolet forma: figuram aeri octocedri. nam sicut aer ignē motus partiapte seqẗ: sic octocedri forma pyramidis formā ad motū habilitate comitaẗ. 20. basiū figurā aquę dictitarunt: naz cum ipsa basiū pluralitate plus cęteris circuleẗ in sphęrā fluentis rei motui magis q̄ scandētis ↄuenire visa est. cubicā aūt figurā terrę dederūt: qz nulla est figura difficilius mobilis tessera: ac cubica: τ nullū elementū cōstātius reperiẗ terra: hęc Platonici. pbat ergo Aristoteles Platonicos incōuenienter figuras elemētis attribuisse. vt igni. sphęricā, aut pyramidalē: aeri octocedram: aquę eicocedraz: τ terrę cubicā. p̄mo, qz in planis figuris trian-

H

I gulares/quadrangulares/& sexangulares simul iuncte totum replent spatiu. In solidis aut atq3 corporeis solum due pyramis & cubus. at plura duobus sunt elemeta. Igitur aliquibus conueniunt figure no replentes totu spatiu & ita sequit vacuu: aut salte plures op3 esse figuras solidas totum replentes spatiu q3 duas/& eas elementis attribuere ad excludendu vacuu. inquit. Primo qde quia accidet sic/supple dicentibus no repleri totu: & ita vacuu esse. Na in planis qdem tres figure simul iuncte locu replere vident triangulus & quadrangulus & sexangulus. in solidis aute atq3 corporeis/due sole pyramis videlz & cubus: at plures haru3 accipere necesse est: q2 plura elementa ipsi faciut: vel oportet aliqua non sic figurata ponere.
Digressio Auerrois. ¶ Auerroes vo in presenti loco digredit & icipit digressio[Qm cum due linee recte secent se.] Ubi declarat oia
K hec & acute: que Aristo. de figuris dixit. Et primo q figurarum superficialiu siue rectilinea3 tres replent locu superficiale. ¶ Scda ibi[Figuraru quinq3 corporaliu] declarat q corporaliu due sole replent locu cubica & pyramidalis. Ad euidentia igit prime partis iuniores optime resumunt: que Auerroes ait 9fuse/ideo sequar eos: sumunt igit de mete Auerrois q replere totu locu superficiale3 no est nisi occupare aliqd totu spatiu superficiale circustans aliqd pucti in supficie intell. dixit Auer. circustas aliqd punctu: q2 no op3 de circuferentialibus puctis no enim op3 de. A. vel de. B. vel de. C. vel de. D. sed satis est de. E. pucto medio: tale enim medium punctu circuscribitur a spatio toto superficiali: & nullu3 aliud de circuferentialibus.

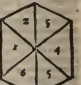

L 2ª suppo. ¶ Scdo resumit de mente Auerrois q quodlibet punctum intellectum in superficie circunstet aliquod spatiu: q equiualet quatuor figuris rectis siue quatuor quadratis: hoc non alio probat Auerroes nisi quia due linee recte videlicet. F. G. & M. N. orthogonaliter se in puncto. E. intersecando punctu. E. circustant nihil vacui relinquedo.
3ª suppo. Excerptu. ¶ Ex qua suppositione sequit q quaruciq3 figurarum anguli sunt quatuor recti: vel quatuor rectis equalentes: illaru3 punctu mediu3 circuscribit sine vacui interpositione: & ita omnes tales figure poterunt comisceri inter se nihil vacui relinquedo. Resumitur tertio pricipalr q quilz angulus trianguli eqlateri valet duas tertias vnius anguli recti: angulus vo obtusus figure exagone valet vnu rectu & tertia vnius recti. Angulus aut petagoni valet vnu rectu: & quinta vnius recti. hec omnia supponenda
M sunt ex geometricis declarationibus: ideo in his non est nimis imorandu3. ¶ Ex his facile deducit dilucidatio: na ex his sequit primo q quatuor quadrata sm qtuor angulos copulata ad punctu mediu3 in supficie intellectu replent totu spatiu superficiale nihil vacui intrinsecus relinquendo extrinsecus vo cu3 figura no faciat sphericas/sec9 est.

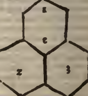

Fortasse eni3 vacui no nihil derelinquunt. hoc sequit ex suppositionib9 quas mo accepimus. dixi vo qtuor quadrata: q2 plura vel pauciora si intelligant: vacui fortasse quicq3 relinquent: qm in puncto medio no se tangerent.

¶ Scdo seqt q sex trianguli equilateri sm sex eoru angulos copulati ad puctu mediu in supficie intrinsecus itellectu totu supficiale spatium replent nihil vacui extrinsec9 relinquedo hoc p3: q2 hi sex triaguli eqlateri valent quatuor rectos vt dictu est. Diximus sex triangulos: qm si plures vel pauciores assumerent: fortasse vacui non nihil intrinsecus relinquerent: cum in puncto medio no se tangerent vt figuranti 9stat. N

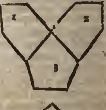

Tertio sequit q tres figure exagone sm tres ea3 angulos obtusos in puncto medio in supficie intellecto se 9tangetes totu3 replent spatiu3 nihil vacui intrinsec9 relinquendo: p3 q2 illi tres anguli obtusi valet qtuor rectos plures vel pauciores si sumerent: in pucto vno medio no se tagerent: vt figurati p3. Exagone figure.

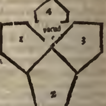

O 4º seqt q figure petagone in quouis nuo supte no psit ita ad mediu3 punctu copulari in supficie itell'3 qn vacui no nihil relinquat. & ro est: q2 aut valet minus 4or rectis vt si sumerent tres: aut plus si sumerent 4or na vbi tres sumerent tres eo3 anguli sm quos in puncto medio. e. copulatur: no valet nisi tres rectos: & tres qntas vnius recti: & ita vacui qcq3 in medio relinquet. si aut 4or sumerent 4or eoru anguli sm quos in puncto. e. medio copularentur valet plus 4or rectis: resultabut. n. 4or recti & 4or qnte vni9 recti: & ita si sumerentur in quouis alio nuo.

Vacuum

P

Idem intelligi poterit de eptagonis ceterisq3 figuris pluriu angulo3: qre 9stat trigona/tetragona/& exagona/aliquoties supta & sm angulos vnita circa puctu in superficie intellm totu spatiu supficiale intrinsec9 replere nihil vacui relinquedo: na3 4or tetragona ad. e. punctu copulata nihil vacui relinquunt. minora vel plura ad. e. 9tagi no pt. sex trigona ad. e. pucta copulata iter3 nihil vacui relinquut. plura vo vl pauciora ad vnu punctu 9tagi psit. tria exagona ad. e. puctu et vnita nihil vacui relinquut: plura vo vel pauciora ad ide puctu minime copulari poterut. inqt Auer. p q due linee recte si in vno pucto sic se secauerint: qtuor rectos 9stituet. ex h dat scda3 suppone & ait q figure que implent superficie debet habere aut quatuor angulos rectos: aut illis equa- Q

A les.pma aūt suppositionē non expressit:sed dedit intelli
gere.℄ Ex his dat excerpta:pm^m /q si q̄tuor quadrata cō
ponantur sic q̄ in puncto.e.cōcurrent sm eorū quatuor
angulos:hec īplebūt supficiē necessario:q2 quadrati est
angulus rectus vt diximus.℄ Scdm excerptum ponit
ibi[Et similr]q̄ videlz sex trigona ad punctū.a.mediū
copulata nihil vacui relinquit:q2 valent oēs eorū anguli
quatuor rectos:et tangit vnā partē tertię suppositionis:q̄
erat q̄ angulus cuiuslz trianguli est duę tertię vnius re
cti:et ita illud qd̄ ꝯgregatū est ex sex exagonis erit ęqua
le quatuor rectis.℄ Tertiū excerptū tangit ibi[Et simi
liter exagoni]q̄ videlz tres figurę exagonę ad punctum
e.mediū copulatę implent totā supficiē.et tangit aliam
partē tertię supponis:quę erat q̄ qlibz angulus exagoni
valet rectū et tertiā recti:quare supputādo oēs valebunt
quatuor rectos ad punctū.e.copulatos.℄ Ultimo tāgit
B quartū excerptū.videlz q̄ nullę figurę alię ad punctum
vnū possunt copulari qn aliqd vacui relinquant:q2 nec
pētagonę nec eptagonę:nec alię pluriū angulorū quęuis:
q2 semp anguli copulati:vel aggregatum ex illis valebit
aut pauciores:aut plures q̄tuor rectis.v.g.q̄ si tres pēta
goni cōgregentur in eodē puncto:pvenient illic tres an
guli recti:et tres quītę vnius recti:et ita non ęquivalebunt
quatuor rectis et si quatuor ꝯgregabant:fient illic q̄tuor
recti et quatuor quītę vnius recti:et sic de alijs dici pōt:pz
igit prima pars digressionis Auerrois.℄ Deinde sequi
tur illa ps cōmēti[Figurarū vero quinqz corporaliū]vbi
declarat quot et quę figurę corporalium in certo numero
cōmistę replent locū nihil vacui relinquendo:et pbat q̄
duę tm̄/videlicet cubica:et pyramidalis:in certo numero
ad vnū punctū copulatę replent locū:nam octo cubi ad
vnū punctū copulati replent locum:et.12.pyramides sm
cuspides copulati etiā locū replent.ad huius aūt euidētiā
C supponamus de mente Auer.q̄ replere locū corporalez
est occupare totū spatiū qd̄ est circa punctū intellectum
corporalē hoc est sm latū longū et pfundū.℄ Scdo sup
ponamus pyramidalē figurā ad cęteras corporales figu
ras ita se habere:vt se hz triangulus ęquilaterus ad cętę
ras figuras supficiales.Qua rōne euenit vt sicut tres an
guli triāguli ęquilateri valent duos rectos quadrati:ita
tres pyramides valent duos angulos corporales rectos
figurę cubicę.℄ Tertio supponam^9 q̄ sicut spatiū super
ficiale circa aliqd̄ punctū intellectū valet quatuor angu
los rectos superficiales:ita spatiū corporale circa aliqd̄
punctū corporale valet octo angulos rectos cubicos:hęc
nō alia rōne nūc patent:sed ex geometricis supponant.
℄ Ex his sequit dilucidatio:nā sequit pmo eas figuras
corporales replere locū:quę in certo numero pręcise va
D lēt octo angulos rectos cubicos.Quare octo cubi ad vnū
punctū mediū in spatio itellectū ex oi latere applicari re
plent totū spatium corporalr.Quia sm octo angulos re
ctos cubicos ad illud punctum mediū applicantur:et ita
totum illud spatiū replebunt.Huius rei exēplū in plano
dari nō pōt:sed si octo taxilli hoc pacto ad vnū punctum
applicent:constat illos vacui nihil relinquere.℄ Seqt
scdo.12.pyramides sm earū cuspides ad vnū punctum
mediū in spatio intellectū copulatas totū spatiū corpora
liter replere nihil vacui relinquēdo.nā cū tres pyrami
des duos rectos angulos cubicos valeant.12.pyramides
valebunt octo angulos rectos cubicos:et ita replebūt to
tum spatium corporaliter circa aliquod punctum descri
ptum:et ita nihil vacui relinquent.huius rei exemplum
in plano describi non potest:sed in solidis facile constat.
℄ Sequitur tertio cęteras corporales figuras quocūqz
numero sumptas et sm angulos circa punctum vnitas in
medio spatij notatum:non totum spatium replere:et ita E
icocedricę et octocedricę et duodecedricę figurę et cęterę
alię quouis numero sumptę et quomodolibz copulatę ad
vnū punctū in spatij medio cōstitutuz:nunq̄ vacuū re
plebunt:et huius causa est:q2 in quouis numero sm angu
los ad punctū applicatę nō valent pręcise octo rectos an
gulos cubicos/sed vel plures/vel pauciores:et ita aut re
linquēt vacui quicq̄ in aliqua parte medij:aut supfluēt:
et in medio cōtineri nō poterunt.Quare pz cubicas figu
ras et pyramidales dūtaxat in certo numero replere lo
cū et nullas alias id facere.hęc Auerroes inquit.℄ Figu
rarū vero quinqz corporalium ęquilaterarum duę dūtaxat
replent locum.et affert causaz breuibus:q2 cuz tres lineę
in vno puncto se secabūt corporaliter.videlz sm longū/
latū/et profundū/super angulos rectos:fient illic octo an F
guli corporales cubi recti vt dictuz est:quorū quilibet va
let tres rectos qualis est angulus cubi:ex hac rōne cōclu
dit eas figuras corporales replere locū quę cū ad vnum
cōmunē punctū in spatio corporali copulant octo angu
los rectis cubicis:illū circumstant:quare octo cubi cū ad
vnū cōmunē punctū in spatio intellectū copulant:locuz
replebunt:quia sm octo angulos rectos cubicos vniunt
illi puncto.℄ Tertio sequit.12.pyramides similiter cū
ad vnū punctū vniunt:etiā locuz replere.Quoniam an
guli sex pyramidum ęquivalent angulis quatuor rectis
cubicis:et ita.12.anguli pyramidales ęquivalent octo an
gulis rectis cubicis:nam vt in Geometria declaratū est:
angulus pyramidis solidus ac corpalis est ex duobus re
ctis.Cubus vero angulus ex tribus:et ita tres anguli pyra
midales ęquales erunt duobus angulis cuborum.Qua
re.12.pyramidales anguli ęquales erunt.8.cubicis:quia G
pportio anguli pyramidis.ad.4.cubos est vt pportio
anguli trianguli ad quatuor rectos.Naz angulus triāgu
li sunt duę tertię recti.quarto ifert cęteras figuras.videlz
icocedron/duodecedron/et octocedron quouis numero
ad vnum punctum in spatio intellectum copulatas nul I
latenus locum replere.Nam aggregatū ex eis vnq̄ va
lere pōt octo angulis cubicis rectis:sed vel pluribus:vel
paucioribus.Nam angulus icocedricus est ex tribus re
ctis:et tertia vnius:et ita fieri non potest vt producantur
12.recti:qui sunt quatuor cubici.Similiter etiā de octo
cedron:et duodecedron: vt calculanti patet.℄ Ex his
Auer.redit ad ppositum:et inquit.Cum ita sit:continget
his qui elementa figurant figuris ppri|s et essentialibus:
vt tm̄ duę figurę sint corporales replentes locum:cum
pręter pyramidalem et cubicā:quę implent locuz:nō sint
alię:qm̄ elementa sunt quatuor:et ita opz esse quatuor ta H
les ad minus locū replentes.Addit q̄ in libro Euclidis.
15.declaratum est.Primo q̄ nulla figura corporea est
pręter has quinqz.Scdo q̄ duę solę istarū iplēt locū:et nul
lę alię:ēt si plures eēnt q̄ quinqz:et sic pz vis rōnis ꝯ Pla K
tonicos.Nō.n.pnt elnta ꝯstare figuris ppri|s:cū sint q̄
tuor:et figurę plenę duę tm̄:vt ostensū est.℄ Tu vero in
tellige:figuras plenas corpeas eē duas tm̄ q̄ locuz replēt
vz cētralr:naz circūferētialr nullę figurę corpeę replent
locū:quouis ēt mō copulatę ad vnū pūctū hęc sufficiāt.

℄ Deinde corpora quidem simplicia omnia Totum ele
figurata videntur a loco ipso continente/ma mentū sm
xime autem aqua/et aer. Permanere igitur se et qōlz sui
elementi figuram quidem impossibile est.
Non enim totum vtiqz ipsum continens oī
ex parte tangeret.

℄ Scdo arguit enthymematice sic;corpora simplicia fi Expositio.

I gurant a loco cõtinente/maxime aqua ⁊ aer. igit nullum elementũ habere põt figurã essentialr atq3 pmanenter. inquit. Deinde corpora quidez simplicia oia figurata vident a loco ipso cõtinente: in quo vnũqđq3 eorum est: vt in loco: maxime aũt aqua ⁊ aer: quę humida sunt ⁊ fluida: quę non nisi termino alieno terminant. ex hoc infert consequens: ⁊ inquit. igitur permanere elementi figuraz quidem impossibile est: ⁊ ita nullũ elementũ hz figuram ppriaz permanenter ac essentialr. hęc cõsequentia pz de se: qz si elementa ab ipso ptinente hñt figurã: illã nõ pñt habere essentialr ac permanenter: qm ab alio illã habẽt: tñ Aristoteles pbat assumptuz. videlz q elnta habeant figurã ab ipso cõtinente: qz si nõ haberent ab ipso ptinẽte: tunc totũ elntũ dum circũscribit ab ipso loco cõtinen
K te nõ tangeret illud fm se ⁊ qõlz sui. verbi gratia: qm lapis hz figurã fixã si reponat in vase. illud ol ex pte non tangeret: nisi reduceret ad liquidũ: ⁊ sic pz añs. videlicet q elnta saltẽ aer ⁊ aqua figurant figura cõtinentis. inqt. Nõ enim totũ scilz elementũ oi ex pte ac circũquaq3 tãgeret ipsuz cõtinens: cuius oppositũ patet ad sensum de aere ⁊ aqua: sic patet illa duo figurata esse figura continẽtis: quod erat antecedens.

Adhuc aũt si trãsproportionet: nõ amplius erit aqua: siquidem figura ipsa differebant.

Expositio. Tertio arguit: si aqua transproportionet ita vt de ecocedra trãsfiguraret in pyramidẽ aut cubũ: seqt q aqua nõ amplius erit aqua: sed aut ignis aut terra: pbat pñtiã qz elnta differũt figura ipsa essentialr fm Platonicos: ⁊ ita si vnũ eorũ accipiat alterius figurã: etiã in illud verte
Quę Auer. cõmẽ. 67. tur: ac transmutabit. Auerroes aũt hanc tertiã rõnez miscet cũ scda faciens vnã ex his ambabus: ⁊ dicit Aris. argumẽtari hypothetice a destructione pñtis ad destructionẽ añtis. hoc pacto/si elnta hñt figuras pprias ⁊ figurant figuris alienis: tunc cum figurant alijs figuris. s. cõtinentis: nõ remanerent elnta: sed corrumperent. In
L terponit aũt Auerroes vnũ aliũ syllm hypotheticũ hoc pacto/si elnta figurant figura ptinẽtis. nõ habẽt figuras pprias: sed elementa figurant figuris cõtinentis: igit nõ figurant figuris ppriȷs/q figurent figuris cõtinẽtis pz: qz alr daret vacuũ vt oibus pz: ⁊ ita vult duos hypotheticos syllos: pmus est/q si elementa haberẽt figuras pprias: cũ in figuris mutarent: mutarent in substãtia. Secũdus est pbãs q nõ habẽt figuras pprias: qz figurant figura cõtinẽtis: ⁊ pbat hoc rõne ⁊ sensu: sensu qdem pz de aere ⁊ aqua: rõne vero: qz si nõ figurarent figura cõtinentis: daret vacuũ. Addit Auerroes q nõ indiguit vti signo sensato quale est exẽplũ in destructione pñtis qm pñs esse falsuz. videlz q vacuũ nõ sit: cõstat intellectu ac rõne: ⁊ non sensu. at positio añtis. videlz elementa
M figurari figura ptinẽtis pz sensu ⁊ rõne. Aristo. tñ cõiungit illi intellectũ. i. rõnez: qz aduersarij possunt negare ppositiones sensibiles: ⁊ ita vult ex his fieri vnã rõnẽ: hęc Auerro. quę mihi vident potius confusiones: q expositiones verborum Aristotelis.

Videt aũt nã ipsa hoc nobis signare: qđ ⁊ fm rõnẽ est. nã vt ⁊ in ceteris subiectũ opz esse speciei expers ac informe. (Maxime eniz vtiq3 sic oi capax ipsuz poterit accõmodari vt in Timęo scriptũ est) ita ⁊ elemẽta intelligere opz esse tanq3 mãz cõpositis ipsis: vt ⁊ adinuicez transmutari possint separatis his differentijs quę sunt fm passiones.

Autem
Sed
Oi capax
ὕλη
Ut
Quapp
Separatis
differẽtijs
Sine figuris.

Expositio. Quarto arguit sic/elemẽta sunt mã oius mistorũ cuiuscunq3
N tis figurę existentiũ. ergo nõ limitant sibi figurã eẽntialiter ac per se tenet pñtia: qz vbi elnta ipsa eẽntialr limitarent certã figurã: nõ possent ad oẽm figurã misti aptari: opz. n. omne recipiẽs esse denudatũ a specie recepti si dz coaptari oi spẽi recepti. inquit. Videt aũt quo ⁊ fz rationẽ est: nã ipsa hoc nobis significare: ⁊ per [naturam] intelligit nãm quę est mã: qđ declarat: ⁊ inqt. Nam vt ⁊ in ceteris. s. rebus generabilibus ac corruptibilibus subiectuz qđ est mã: opz eẽ speciei expers: ac informe nulla determinata specie: vel forma affectũ ad hoc vt oẽm formam recipiat: ita ⁊ elnta intelligere opz esse tanq3 mãm ipsis mistis cõpositis. dico ita itelligere opz. s. absq3 figura ac penitus suapte nã infigurata ad hoc vt possint recipere oẽm figurã misti. Quo ỽo ad ṽba attinet: debes scire nõ eodez mõ mãm esse subiectũ formaꝝ ⁊ elnta mistoruz nã fm aliquos elemẽta sunt mã mistorũ fm altera
O tionẽ: at materia est subiectũ formaruz recipiens: elnta eniz fm hos sunt mã: quatenus ex ipsis corruptis fit mistus: remanẽtibus tñ virtualr imistis. fm ỽo Auerroez in pręsenti cõmẽto elnta sunt materia mistorũ dispositiua quatenus disponũt pmã mãm vt recipiat formas mistoruz. interposuit aũt ad huius rei declarationẽ authoritatẽ Platonis in Timęo: ⁊ inqt. Maxime eniz sic informe ac existens sine specie vlla ipsa mã: quę a Platone dicit Pandeches hoc est oi capax poterit oibus formis accõmodari: qz oẽ recipiẽs esse dz denudatũ a nã recepti: reddit cãm vtilẽ ob quã elnta nõ debẽt esse suapte nã figurata: ⁊ inquit. Dico supple illa elnta esse infigurata: vt ⁊ adinuicẽ trãsmutari possint separatis differẽtijs: q̃ sunt fm passiones his p dñias: quę sunt fm passiones nõnulli intelli
P gunt figuras. Mihi nõ placet hęc expositio: nõ enim video quomõ figurę dici possint passiones: vel dñię fm passiones: alij intelligunt formas sũbales elementoꝝ: q̃si dicat elementa ipsa esse ifigurata vt possint transmutari inter se separatis his differẽtijs: quę sunt fm passiones: hoc est corruptis formis sũbalibus. nec hęc expositio placet: nõ eniz formę sũbales elntoꝝ dicunt dñię fm passiones. Melius g fm Auerroez per dñias fm passiões intelligit qualitates quattuor: quę sunt passibiles qualitates pp quas elnta alterant: ⁊ postea in sũba transmutant q̃si dicat elemẽta ipsa ifigurata esse suapte nã vt possint transmutari inter se sũbalr separatis ac corruptis vel in toto vel in parte his dñijs: q̃ sunt fm passiones. dixi vel in toto: vel in pte: ppter Auerroem: q in pñti cõmento tz elnta nõ perdere q̃litates fz totũ: dũ veniũt ad mistum. Quo ỽo ad ṽba attinet: ṽbũ [vt] gręce est πάνδεχες latine quapp: veruz aliqñ Aristoteles sumpsit pro ipso vt. eo mõ quo hic accepit. Auerroes digredit aduersus Auicẽnã de elntis: an maneant actu vel virtute in mistos
Q sz qz nos in libello de mistione quẽ nostro discipulo epo larinati inscripsimus cõmẽtũ istõ pellr totũ exposuimus ac opinionẽ Auerrois pulchre declarauimus: ideo bona fronte nunc vlteriorẽ declarationẽ pretermisimus.

Preterea quo nã mõ fieri potest caro ⁊ os aut quouis cõpositoꝝ corporũ. Neq3 eniz ex ipsis elementis cõtingit: qz non fit ex cõpõne ptinuũ: neq3 ex supficiebus cõpositionẽ subeũtibus. ipsa eniz elemẽta cõpositione generantur: ⁊ nõ ea: quę ex elemẽtis sunt: quare si qs diligenter loqui voluerit: ⁊ nõ ex transitu rationes elemẽti suscipere: hos tollere ex enti

potest.
Contingit
Cõpositoꝝ
Cõtinuoꝝ.
Cõpõnem.
Subeũtibus
Cõpositis.
Trãsitũ rã
sumptione.
Egressione

A bus generationem intuebitur.

Expositio. ℭ Ultimo arguit syll'o hypothetico divisivo hoc pacto: si elementa limitant sibi figuras per se: mista nullo mō fieri possent: deducit ꝯñtiā: q2 si mista fient: vel ex elemētis vel ex superficieb⁹ sil cōpositis: nō ex elntis: q2 si ex elntis oporteret illa elnta figuras proprias amittere: ⁊ sic in misto elnta corrumperenť: ⁊ nō remanerent nō ex superficieb⁹: qm̄ fm opinionē eorū: hn̄ elnta fiunt cōpositiōe superficierū: non aūt mista: quare si debeant mista fieri ex elntis: opz dicere elnta non limitare sibi certas figuras, inquit. preterea quo nam mō fieri pōt caro: ⁊ os: aut qđuis compositorū vel mistorū corporuz. quasi dicat: ꝙ nullo mō aliqđ mistuz posset fieri. ℭ Quo ad v̄ba attinet verbū mistorū grece est σuvεχὲς latine ꝯtinuoruz: verū cōtinuū hic p misto accepit. Qđ v̄o nullaten⁹ mista fieri possent: si elnta limitarent sibi figuras: pbat: ⁊ inquit. Neqꝫ enim aliqđ horū mistoꝝ fieri ꝯtingit ex ipsis

B elntis: q2 ꝯtinuū hoc est mistū nō fit ex cōpositione elementorū: q2 in eo retinerēt pprias figuras: ⁊ sic nō esset alteratorū vnio ipsa mistio: ⁊ si figuras amitterent: elemēta corrūperenť: ⁊ ita nō esset mistio. ℭ Animaduerte hāc rōnē nullā esse: nisi supponať fz Aristotelē elnta aliquo mō in actu remanere in mistis. ppterea opio Auerrois vi optime ad mentez Aristotelis: duz tenet elementa remanere formalr̄ in misto. pz igiť ex elementis fieri non posse mistū aliqđ: si elementa haberent figuras pprias. Deinde destruit fm mēbrū: ⁊ inquit. Neqꝫ mistuz aliqđ fieri posset ex supficiebus sil cōpositis imediate: cui⁹ cāz affert: ⁊ inquit. Ipsa eniz elnta cōpositione supficierū generanť fm Platonicos: ⁊ non ea: quę ex elntis sunt: quę dicunť mista. ex his quasi ꝯcludit hos destruere gnōnez mistorū si velint elnta sibi pprias figuras limitare: ⁊ inquit. Quare si qs diligēter loq voluerit ⁊ nō ex transitu

C rōnes elnti velit suscipere: hos tollere generationem ex entibus intuebiť: q2 nūc tollunt gnōnē mistorū: ⁊ pus declarauim⁹ eos tollere gnōnē elntorū: quatenus elnta volunt fieri ex cōpositione superficierum. ⁊ recte intuendo

De figuris elntorū. isti tollunt omnez gnātionē. ℭ Quo v̄o ad v̄ba attinet: v̄bū nō ex trāsitu grece est ἐκ παρόδου parodos v̄o est latine tum via: tum transitus: ea v̄o ex transitu cōsiderātur: quę raptim aiaduertunť: ea diligenter cōsiderantur: quę longa mora pspiciunť. hęc Aristoteles.

Quaeritur

de figuris elementorū, nā scđo huius Aristoteles pbauit ppriā terrę figurā esse sphęricaz: per hoc ꝙ oēs terrę pticulę petunt centrū: qđ Auerroes hoc exponit cōmētis. 26. ⁊ cō. 8. In cōtrariū est Aristoteles hic per totū. ⁊ scđo hui⁹ Auerroes

Quę platonici. cōmēto. 22. ℭ Platonici tribuerūt elntis figuras ppas. terrę qdē figurā exacedron. quę ꝙ cubica dr̄: q̄lis est figu

Quę Arist. ra taxilli. icocedron aquę: quę ex. 20. scalarys. ꝯstat octocedron aeri: q̄ octo scalarys conficiť igni tetracedron ex quattuor scalarys ꝯstitutā. ℭ Aristo. v̄o gnqz rōnib⁹ p

D bauit nullū elementū ppriā hr̄e figurā potissimū: q2 cuz quelz stare pōt oē elementū nec corruptū: nec remissuz. ℭ Ego v̄o decreto Auerrois scđo hui⁹ cōmento. c. 8. sic inter hos cōsulerē: nā ppriū aliud est essentiale: vt risibile: ⁊ figurā celi ipsi celo: ⁊ humana ipsi hoi. hęc eniz sūt

Consilium. ppria essentialr̄ ac inseparabilr̄. Aliud est ppriū accidētale: ⁊ hoc mō oē qđ nālr̄ cōpetit alicui siue separabilr̄ siue inseparabilr̄ diciť ppriū: qua rōne albedo dr̄ ppriū qđdā mulierib⁹: viris v̄o fuscedo: qm̄ mulierib⁹ albedo magis nālis est, viris aūt fuscedo. Tūc dicerē, Antiquos voluisse elemēta habere figuras pprias. scđo mō. videlz naturaliter ⁊ separabilr̄. nō aūt pprias essentialr̄ ⁊ inseparabilr̄: ⁊ hoc Aristoteles pbauit: quare opiones istę B

E pacto possunt in idē reduci. non enim puto Platonicos fuisse ita ignaros vt dixissent elemēta sibi limitare figuras essentialr̄: cū clarissime cernamus elementa esse: ⁊ in varijs figuris affici ac disponi. sed puto eos voluisse elementis esse tribuendas figuras pprias hoc est nāles q2 separabiliter. hęc de figuris elementorum.

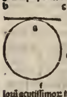
ℭ At v̄o ⁊ ad affectiones: ⁊ potentias: ⁊ motus inconcinne sunt figurę corpib⁹: ad quas maxime respicientes sic distribuerūt: vt qm̄ ignis facile mobilis ē: ⁊ calefactiu⁹ ⁊ vstiu⁹: alij quidez ipsam sphęram: alij autem pyramidem effecerunt. hęc. n. facillime qdez mobilia sunt: propterea ꝙ minima tangunt: atqꝫ minime stabilia sunt: maxime autē calefactiua maximeqꝫ vstiua sunt: ppterea ꝙ hoc qdez totū angulus est: illud v̄o acutissimi est anguli. angulis aūt (vt aiūt) vrūt ⁊ calefaciūt. — Minime stabilia sūt. Neqꝫ firmiter iacēt — F

Expositio. ℭ Platonis discipuli respicientes motū: igni pyramidez tribuerūt: eo qđ dum mouetur pyramide affici cernitur. Respicientes v̄o affectiones: aeri octocedricā tribuerūt figurā: ⁊ aquę figurā. 20. basium: qm̄ aer paruitate mot⁹ sequiť ignē: velut octocedron pyramidez. aqua ēt simili rōne: q2 aqua sequiť aerez: velut figura. 20. basiuz sequiť octocedron. respicientes v̄o virtutē ac potētiā: terrę tribuerunt cubicā figurā: q2 terra est maxime stabilis: ⁊ nulla figurarū vr̄ maxime cōferens ad standū sicut cubica. Aristoteles ergo ostendit ꝙ elementis eiusmodi figurę non sunt pprię ēt respiciendo motus vel affectiones: vel potentias: ⁊ hoc pponit: ⁊ inquit. At v̄o inconcinne sūt figurę corporib⁹ hoc est elntis: ⁊ quoad affectiones: ⁊ quo ad motus: ⁊ quo ad potētias oib⁹ enim istis modis figurę sunt elntis inconcinne. deinde narrat opinionē Platonicoꝝ: ⁊ inquit. Ad quas. s. figuras respiciētes sic illas ele — G

mentis distribuerūt: vt qm̄ ignis facile mobilis est: ⁊ calefactiuus ⁊ vstiuus: alij qdē ipsam sphęrā: alij aūt pyramidē effecerunt. cui⁹ cōuenientię ac distributionis cām affert: ⁊ inqt. Hęc. s. pyramidalia ac sphęrica facillime qdē mobilia sunt: qđ pbat duplici rōne: pmo q2 pyramis sua acuitate tangit minima: imo punctū. sphęra vero sua rotunditate tangit nō mō minimū: imo ipsuz planum in puncto. Scđo, q2 pyramis ⁊ sphęra sunt maxime mobilia: ⁊ minime stabilia. his etiā rōnibus hęc sunt maxie calefactiua ac vstiua: ppterea ꝙ hoc qdē scilz sphęra totū angulus est: illđ v̄o. s. pyramis acutissimi est anguli: ⁊ sic maxime medij penetratiua: ita vt mediū quasi nihil sibi resistit. mō vt dicit, vstiua ⁊ calefactiua angulis vrunt ⁊ calefaciunt. pz igitur recte igni datā esse pyramidez: vel

H sphęram: q2 hęc sunt maxime actiua: ⁊ maxime mobilia. ℭ Quo v̄o ad verba attinet verba illa Atqꝫ minime stabilia sunt grece sūt ἥκιστα δὲ βεβαῖα. Quę nōnulli transtulerunt: id est nequaqꝫ firmiter iacent: quę in idez redeunt. Animaduersione dignū aliquos voluisse ignez esse pyramidez: pmo pyramis ⁊ sphęra sunt maxime mobiles: ⁊ tactiua minimorū. ignis maxie mobilis est ⁊ minimorū tactiuus. ergo ignis est pyramis. Scđo angulus vim hz calefaciendi ⁊ vrendi, ignis calefacit ⁊ vrit. igitur ignis est angulus. nā pyramis est anguli acuti: ⁊ sphęra est tota angulus. ℭ Sed dubitaret forte iunior: q̄nā mō sphęra ē tota angulus. ℭ Rn̄dēt qdā ꝙ sphęra est tota angulus: q2 tota ē circūflexa: q̄ circūflexio vr̄ q̄si āgulus. ℭ Sz hęc expō nō placet: nā tūc sola recta linea cēt in

I angularis:cui⁹ oppo^m dicunt mathematici q volūt rectū et sphericū esse triangularia.vt ergo mihi sphērā eē totā angulā potētia ppinquā:qz in ea pñt infinita puncta si gnari:qui potest esse angulus incidētię duoz angulorū acutissimoz:vt verbi cā sit punct⁹ a.in sphera.a.c.f.g.sup.a.pūcto tra batur linea.b.a.c.ex hōs lineę ptra ctione facti sunt duo anguli incidē tię.videlz.c.a.e.et.b.a.g.silr mō su pra puncto e.pōt trabi alia linea:et supra puncto.f.et supra puncto.g.et sic cū nullū sit in sphera pūctū qn illud possit esse comus duorū angu lorū acutissimoz incidētię.g sphera est tota angulus po tentia ppinqua.

Que Auer. comē.69. Auerroes aūt declarat quę sunt signa vera:et qbus fiunt demōnes signi:et vult q sūt posterio ra hoc est effect⁹:qb⁹ positis sequunt precedētia hoc est
K causę:et quę sequuntur positis pręcedentib⁹ sine causis:qles sunt opōnes motus et accńtia elemtoz.Scdo ait Auerro. q ignē qdā ponūt pyramidalē:alij sphericū:et trib⁹ po sterioribus:quę videnr in igne:quę sunt velocitas mot⁹/ calefactio:et vstio.vñ pōt syll's antiquoz fm Auerro.sic cōponi:corpus sphericū vel pyramidale est velocis mo tus:vstiuū:et calefactiuū.ignis est velocis motus:vstiu⁹ et calefactiuus.ergo ignis est sphericus:vel pyramidalis. Qd vo sphera et pyramis sint velocis mot⁹:declarat Auer.et nō ɔsone textui:ls quę dicit sint Avait enī sphe rā esse velocis motus:qz cū tangit planū:nō tangit ipm in aliqua parte magna in quo possit firmari:ac fixe pma nere:sed in puncto:vel in eo planū ipsius sphera tāgit:qd est puncto simile.pyramis ēt tangit in puncto:cū tangit planū in altero suoz angulorū.et quasi dicat q hęc non qesciunt:qz nō implent de loco:in quo quiescere pñt:nisi parū. Declarat etiā Auer.sphērā cōuenire igni pter vstionē:qz sphericū est velocis motus:et vstiō.et mot⁹
L velocitate silr pyramis est velocis motus:qz cum sit acu tissimi anguli:est maxie penetratiua:et hac rōne est ma xime vstiua:et ita pz q de figuris spherica vel pyramis cōuenit maxime igni. Aiaduertione dignū q Aristo. nō declarauit positiones antiquoz nisi de igne:de terra vo:cęlo:aere:et aqua nihil dixit:qz supi⁹ satis dictū est.

Primū qdē igit̃ de motu vtriqz peccarūt: naz et si figurarū hę facillime mobiles sunt: nō tñ motu ignis facile mobiles sūt.q qdē.n. ipsi⁹ ignis est:sursū et hz rectū est.hę vo faci le mobiles sūt eo motu:q vocat̃ circularis.

Expositio. Obijcit autē hīs Aristoteles p⁹ q sphera vel pyramis igni nō cōpetit pp motū localē:qz ls sphera vel pyramis esset figura maxime motui apta:nō tñ vī apta ei motui
M qui est ignis:qui est sursus et fm rectū:sed maxime apta est circulari motui.et ita ls ignis esset hñ mobilis motu nāliter sibi ppzio:nō tñ sequit̃ ipsius esse sphericum vel pyramidalē.inquit.Primū qdē igit̃ de motu vtriqz pec cauerunt:hoc est vtreqz opiones sunt falsę tam quę igni dat sphericū:q quę igni dat pyramidē:nā et si figurarū hę duę.videlz pyramis et sphera facillime mobiles sunt:nō tñ motu ignis facile mobiles sunt:q qdē enīz mot⁹ipsius ignis est:sursus et fm rectū est.hę vo facile mobiles sunt eo motu:q vocat̃ circularis:et ita nō cōpetunt igni:sz ma
Que Auer. comē.70. xime cęlo videnr̃ cōpetere. Mouet hic Auer.qōnē:qz ipse Aristoteles in textu velle visus est sphericū et pyra midale nō posse moueri motu recto:et tñ experientia di ctat ɔtrū:videm⁹enim sphericū corpus vt pilā motu ma bationis recto moueri/pyramidale vo facile penetrare in rectū:imo pyramis nō vī posse moueri fm circulū:
N cū circulr̃ motū:nō sit nisi circulare. Rñdet Auerro. q sensus est loqui de motu recto in se.et de ei⁹ velocitate: nā loquēdo de recto motu in se:tam pyramidale q sphe ricū:pōt moueri motu recto.at loquēdo de mot⁹recti ve locitate:sic per accńs possunt sphera et pyramis moueri recto motu velociter.nā sphera nālr nō mouet̃ nisi sphe rice:quatenus vo subit rōne corporis recti.vt sic/pōt velo citer p accidēs moueri:pyramis vo per se mouet̃ motu circulari:quo ad partē in qua est A.nō aūt quo ad ptes in qua est. B.est enī in pyramide circulari tas solū sup vnū angulorū vt in angulo A.recto:nō aūt in angulo B.acuto:et ita rōne ipsius.A.ve lociter mouet̃. Addit tñ pyrami dem in motu recto ɔuenire cum alijs figuris maxime rōne angu li.B.vt figurę octogoni. Et ego non intelligo hanc responsio nē:nō enī video qua nam rōne

O pyramidale pōt circulariter moueri et velociter rōne an guli recti.A.cū Aristoteles dixit supra pyramidale mo ueri velociter:qz est maxie penetratiuū:mō pyramidale nō penetrat nisi rōne anguli acuti.B.et nō ratione angu li recti.A Ideo mibi vī q lz Aristoteles loquatur de vtraqz figura:tñ de spherica rem verificat:nā sphera cir culariter velociter mouet̃:at de pyramide narrat:sed nō pbat:qa forte illud erat vez fm antiquoz:et sic Ari^{les} de vtrisqz figuris ponit:sed de sphericis tñ pbat eaz faci le moueri motu circulari.tu vo si meli⁹ habes melius di cas. Postmodū Auerroes cōponit syllm Aristotelis sic motus corporū habentiū pyramidē:et sphērā nō est
P velox fm rectū.motus ignis est velox in rectum.ergo in scda figura motus ignis nō est corpori habētiū sphērā: vel pyramidē.At syllogismus antiquorum erat in scda figura ex duabus affirmatiuis hoc mō:oē habens alterā duarū figurarū est velocis motus:ignis est velocis mo tus.ergo ignis hz alterā duarū figurarū:dicit Auerro.q hic syll's nullus est:nisi maior quę est:oē hñs alterā dua rū figurarū est velocis motus:mō hęc maior nō pōt cō uerti in terminis.qm multa sunt velocis motus:quę non hñt alterā duarū figurarū:mō in scda figura ex duabus affirmatiuis ɔiugatio est assyllogistica ac inutilis nisi al tera ppositionū cōuertat̃:nā facta cōuersione mox syllo gismus redit in pmā figurā:vt dixit Auerroes scdo hui⁹ cōmento.23.et in hoc libro cōmento 44.et diximus 4⁰ libro huius cōmentis:quarto:et.33.tamen pmo priorum satis abunde declarauī.

Deinde si terra cubus est:qz firmiter iacet atqz manet:manet aūt nō vbiuis:sz suo in lo co:ex alieno aūt fert̃ nō phibita.Et ignis ēt/ et cętera simili mō:pz et ignē:et vnūqdqz ele mentorū in alieno qdē loco/spherā esse:vel pyramidē.in proprio vero:cubum. Cubus Tessera
Q Scdo obijcit sic/si terra est cubica:qz firmiter iacet ac stabiliter manet:vel respectu ppij loci:vel alieni nō re spectu alieni:qz in illo nō firmiter manet:sed ab eo mo uetur nisi pbibeatur.si respectu ppij loci:cum ignis et cętera elementa in proprijs locis firmiter maneant ab alienis locis:velociter ferantur:tūc ignis et cętera elemē ta:in alieno qdē loco essent sphera vel pyramis:quis ab illo velociter ferantur:in pprio autē loco essent cubi:qz

A in proprio firmiter starent:qđ est absurdū:nō eniz elīntū
oz ī figura eēntiali mutari pp mutationē de motu in ge
tez:vel ecōtra. Inquit. Deinde si terra cubus est:quia fir
miter iacet:atqz manet:manet aūt firmiter nō vbiuis:s;
in suo loco:ex alieno aūt ferī nō prohibita:ↄ sic ps terrā
firmiter stare respectu loci proprij:tunc addit quasi mi
norem:ↄ inquit. Et ignis etiaz ↄ cętera supple elemēta si
militer in ꝓprio loco manent firmiter:ferunī ꝟo ab alie
no:ex his dat absurdū:ↄ inquit.ps ↄ ignē ↄ vnū qđqz ele
mentoꝝ in alieno qdez loco:sphęrā esse:vel pyramidez:
qꝛ ab illo velociter ferunī. In ꝓprio ꝟo loco:esse cubuz:
Qũ; Auer. qꝛ in illo stabilr̄ iacent. Qđ esse absurdū/nemo est:q du
cōmen.71. bitat. Auerroes aūt ꝓpter malas quas habebat transla
tiones:aliter exponit:deducit eniz ṗmo ꝙ si terra est cu
bica:qꝛ frigida:tunc figura cubica esset cā qetis terrę in
medio:ↄ qꝛ terra mouet̄ ad mediū:cum fuerit extra me
diū:ↄ nō nisi qꝛ cubica.igit̄ figura cubica esset cā duoꝝ
oppositoꝝ.videlz quietis ↄ mot⁹ terrę.ex hoc etiaz infert̄
aliud absurdius ꝙ terra qescat in oī loco:qꝛ in oī loco est
B cubica:cū hęc figura sit ei essentialis. Seqt̄:etiā ignē mo
ueri in oī loco:qꝛ in oī loco est pyramis:quę est cā velo
cis motus ei⁹:cui⁹ est figura. Rursus tertio sequit̄ ꝙ vbi
quiescet ignis:illic erit figurę terrę.videlz.cubicus.ↄ quo
terra mouet̄:erit figurę ignis.videlicet pyramidalis:q̄re
sequet̄ nullū eorū habere figurā ꝓpriā ac essentialez:qđ
Aristoteles tenet.hęc Auerroes:quę lz vtilia sint:non tñ
sunt in textu Aristotelis.

¶ Pręterea si calefacit ↄ vrit ignis ꝓpter an
gulos:oīa elementa erunt calefactiua:aliud
tamen alio forsitan magis.omnia enim angu
los habent:vt ↄ qđ est octoedron:ↄ dodeca
edron. Democrito aūt ↄ sphęra vrit:qꝛ an
gulus quidā est:quare differūt ꝑ magis atqz
minus.hoc autem falsum esse perspicuū est.

Expositio. C ¶ Tertio obijcit sic:si ignis calefacit:ↄ vrit ꝓpter angu
los:quos habet:oīa elīnta calefacerent ↄ vrerent:lz aliud
Octoedron 8.basium alio forti⁹:quatenus aliud atqz aliud angulari⁹ est:dedu
cit̄ ↄñtia:qꝛ oīa elīnta sunt angularia:nam aer octoedron
Dodecaedrō 12.basium. est angularis.cęlū aūt dodecaedron angulare est:viginti
20.basium. basium figurę est aquę.terra cubica:ↄ ignis pyramida
Icosaedron. lis:quare oīa elīnta sunt angularia. Democrito aūt supple
vi ꝙ ↄ sphęra vrit:qꝛ ipsa est tota angulus qdā vt sup⁹
dictū est:quare oīa elīnta sunt angularia:ↄ differūt ꝑ ma
gis ↄ minus:qꝛ sphęra est minus cęteris angularis. Mō
hoc falsuz est:qꝛ aqua frigefacit:terra exiccat:aer hume
ctat:ↄ ignis calefacit:vt sensibus patet. ¶ Auerroes autē
aliquāntulū digrediēdo ponit hāc regulā a causis eiusdē
naturę effectus/qui ab illis proficiscunī/sunt eiusdez na
turę.ↄ si cāę sunt eiusdē naturę:ↄ nō differūt nisi fm ma
gis ↄ minus:effectus sunt eiusdē spēi:ↄ nō differunt nisi
fz magis ↄ min⁹.ex hac regula arguit/si anguli acuti mul
tuz calefaciūt.g̊ anguli min⁹ acuti min⁹ calefaciēt.vltra
ex his infert̄ oīa elīnta eē calefactiua:lz aliud qdē magis
D aliud vero min⁹. Nam a causis diuersis in quātitate hoc
est differētib⁹ fm magis ↄ minus:effectus qui ab illis ꝓ
ficiscunī:lz sint eiusdē speciei:tñ differūt fm magis ↄ mi
nus per regulā datā:hoc ↄñs Aristoteles dixit esse absur
dū:qꝛ ipsuz falsuz esse ꝑspicuū est:hoc est:qꝛ est ↄ sensuz.
¶ Auerro.aūt ostendit hoc ↄñs esse ↄ rōnē.nā ↄcesso ꝙ
oīa elīnta calefacerent:ↄ solū in calefaciendo differūt per
magis ↄ minus:tūc a causis differentib⁹ quātitate sola h
est fm magis ↄ minus:ꝓficiscerentur effectus differētes
spē:ēntia:ac forā:qđ est ↄ regulā:deducit Auer.qꝛ ab an
gulis ipsis differētib⁹ penes acutū:ↄ min⁹ acutū ꝓficiscé E
renī oīa elīnta:quę calefactiua esse deductū est/solū in ca
lefaciendo dīia fm magis ↄ minus. Modo elīnta diffe
runt specie:essentia:ac forma.ↄ sic ab illis angulis in spe
cie eisdē ꝓficiscerenī quatuor elīnta dīia specie:qđ est ↄ
regulā. Mō hoc esse ipole ꝓbat Auerroes:ṗmo/qꝛ nihil
agit diuersa specie ꝓpter diuersitatē in quātitate:hoc est
fm magis ↄ minus:nisi ꝑ accidēs:qꝛ quātitas hoc est res
variabilis fm magis ↄ minus nō est terminata:qꝛ potest
diminui vel crescere in infinitū vt q̄ntitz.at cāę agentes ↄ
patientes nāles sunt terminatę ad maximū ↄ minimuz:
nam fm Auerroem nullus agens pōt agere quātūlz ma
ius:vel minus:nec aliqđ patiens pōt pati ab agente quā
tolibet maiori/vel minori.agens eniz ↄ patiēs sunt deter
minatę ad maximū ↄ minimuz pp forās suas. ¶ Scdo F
idē esse ipole ꝓbat:qꝛ qua rōne ab ipso acumine angulo
ruz fm magis ac minus differēti proficiscunī q̄tuor ele
menta:eadē rōne ꝓficiscerenī īfinita corpora specie dif
ferētia.nā si sola dīia angulorū fm magis ↄ minus suffi
cit ad generationē quatuor elīntoꝝ cū acumē illud sit in
infinitū variabile fz magis ↄ min⁹.igit̄ ab eo pñt infini
ta corpa spē dīia ꝓficisci.ps igit̄ dictū absurdū nō soluz
esse ↄ sensuz fz ↄ rōnē. ¶ Sz dubitares ↄ regulā:nā dīia Dubitatio ↄ regulam.
in cā fm magis ac minus vr̄ facere ad dīiaz effectuū in
specie:nā eędē qualitates elīntoꝝ tēperatę sunt cāę forę
in mā:ↄ illę auctę vel iminutę sunt causę formę cadaue
ris mā. ¶ Pōt dici ꝙ dīia fz magis ac minus ex parte Solutio.
causarū disponētiū bene facit ad dīiaz specificā effectuū.
nō aūt ex pte causarū ṗncipaliuz:causę enim variabiles
fm magis ↄ minus disponūt ad diuersas formas specie:
nō aūt sunt ṗncipales cāę illarū:ↄ hoc forte voluit dice
re Auerroes dum ait:per accidēs aliqñ causas differētes
fm magis ac minus facere differētiā effectuū specificā. G
quatenus disponunt ad formas:quę inducuntur princi
palibus ab agentibus hęc Auerroes.

¶ Simul aut accidet ↄ mathematica corpo Pręsertim
ra vrere:ↄ calefacere. Nā ↄ illa angulos ha Alloste
bent:ↄ in ipsis indiuisibilia:ↄ sphęrę:ↄ py Urūt vbū
ramides insunt. pręsertim si ↄ indiuisibiles Additū est
magnitudines sunt:vt dicūt.naz si illa qdem
vrunt:hęc ꝟo nō:dicenda est dīia:nō tamen
sic simplr̄ dicendum est vt dicunt.

¶ Quarto obijcit si ignis calefacit propter angulos:tunc
corpora mathematica vrerent:ↄ calefacerent:deducit cō
sequētiā:qꝛ corpora mathematica angulos hñt:sunt eniz
corpora ipsa mathematica angularia:pręterea in ipsis ēt
corporib⁹ mathematicis reperiunī indiuisibilia pūcta. H
quę pñt esse coni angulorꝝ:reperiunī ↄ sphęrę:ↄ pyrami
des.inquit. Simul autē accidet ↄ mathematica corpora
vrere:ↄ calefacere:cuius cām affert:ↄ inquit. Nam ↄ illa
corpora mathematica angulos habēt:ↄ in ipsis indiuisi
bilia puncta:quę coni angulorꝝ esse pñt:ↄ sphęrę ↄ pyra
mides insunt:quare corpora ipsa mathematica vstiua ac
calefactiua sunt:qꝛ nōnulli negarūt puncta:dicentes/nul
lum indiuisibile esse in rerūz nā.ideo inquit. Pręsertim
si ↄ indiuisibiles magnitudines sunt:quę dicunī puncta
siue atoma/vt dicit Democrit⁹:nā si hęc atoma sunt:siue
pūcta:possunt dari in mathematicis coni ac anguli acu
ti:ↄ ita cōburēt. Dicet adhuc fortasse qspiā nō oīa īdiuisi
bilia nec oīa sphęrica:vel pyramides agere:sed physica
tñ:at mathematica nō agunt:huic obijcit Aristoteles:ↄ
igt. Nā si illa qdē nālia vrūt:hęc ꝟo sphęrica siue pyra
mides nō:ab eis dicenda est dīia:ↄ causa dīię vt cur hęc

L vtitur:illa non.⁊ si assignant causas differētie:non tamē sic simplr nulla facta distinctione dōm est agere ignem ꝓpter angulos:vt ipsi dicunt:sed opꝫ dicere ignem agere propter angulos:quos habet physicos:quare saltē errant,quatenus simplr dicunt:qđ per distinctionē est dicendū.

Que Auer. cōmē.72. ℂ Auerroes aūt vult Aristotelē hic refellere tacitam qōnē:qꝛ posset dici ignē comburere ꝓpter angulos acutissimos:qui nō sunt diuisibiles:cętera elementa non comburunt:quia eorum anguli nō sunt ita acuti:cū sint diuisibiles:⁊ sic anguli figurę ignee:⁊ anguli figurarum aliorum elementoꝝ differūt specie:qꝛ anguli ignei sunt indiuisibiles cęteri vero diuisibiles:⁊ ita differūt specie ⁊ q̄titate siue numero:hunc obycit Aristoteles vt Auerroes exponit:qꝛ saltē figurę mathematicę essent actiuę.

Dubitatio. Auerrō. nā in eis possunt dari anguli indiuisibiles simplr ℂ Sꝫ mouet Auerroes aduersus Aristotelē dubitationē:quia q̄spiā dicet,angulos mathematicos nō agere:qꝛ sūt separati a materia:anguli vō ignei agunt:qꝛ sunt in materia.

K ℂ Cōtra obycit Auerroes ⁊ r̄ndet:qꝛ tūc anguli ignei p accidēs agerēt:qꝛ nō quatenus acuti:sꝫ quatenus in mā. ḡ per accñs. Mō hoc Aristoteles ↄcederet.Aristo.enī vult quāta nō facere per se ad actionē:sed per accidens quatenus sunt dispositiones agentis naturalis:vel patiētis nālis:⁊ sic hec est opinio nostra.pręterea vel res mathematicę sunt ꝭm esse separatę a mā vel solū ꝭm intellectū:⁊ in materia ꝭm rem:si simplr sepatę.ergo sunt p se actiuę:qꝛ cū nō habeant esse in mā:non possunt dici actiuę:nisi per se.si aūt ꝭm rem sunt in materia.ergo per se actiuę nō sunt:sed per accidens ratione agētis nālis:cui cōiunguntur:⁊ sic habeť opinio Aristotelis. Aristoteles.n. in libris.13.⁊.14.meta.voluit mathematica per se nō eē actiua:sed solū p accidēs:qꝛ nō sunt p se separatę.

L ℂ Pręterea si qđ vritur:igniť.ignis aūt sphęra est:aut pyramis:necesse est id qđ vriť:fieri sphęram:aut pyramidem.

Expositio. ℂ Quinto arguit:ignis est sphęra:aut pyramis:qđ vritur fit ignis.ergo qđ vritur:fit sphęra aut pyramis:hec ↄclusio est ↄtra sensū.igiť aliqua ꝓpositio sylli est falsa:non minor:omnes enim ↄcedunt ignē fieri id qđ vritur.ergo maior est falsa:quę dicit ignē esse sphęrā:aut pyramidē huius sylli primo ponit minorē.scđo maiorē ibi,[Ignis autem.]tertio ↄclōnē ibi,[Necesse est.]⁊ sic patet ratio.

Que Auer. cōmen.73. ℂ Auerroes aūt vult ꝙ Aristoteles refellat argm̄ antiquorum:quo via cōbustionis ꝓbarunt ignē esse sphęrā:vel pyramidē:erat enī in scđa figura ex duabꝰ affirmatiuis hoc pacto,sphęra vel pyramis est cōburens.ignis est cōburens,ergo ignis est sphęra vel pyramis.ait Auerroes: ꝙ si ꝓpositiones hę nō ↄuertunť:nō ↄcludit syll's ex illis:qꝛ ex duabꝰ affirmatiuis in scđa figura per se nihil cōcludūt:per accñs vero quatenus altera ꝓpositionum est

M ↄuertibilis:vt syll's redeat ad p̄mā figurā hęc Auerroes: quę ita verbis Aristotelis ↄueniūt velut agnus lupo:nec hoc probare opus est:cū sola vboꝝ trāslatione pateat.

ℂ Incidere qdē igiť atqꝫ diuidere sic fit accidens ꝭm rōnē figurę.pyramidē vō pyramides facere:aut sphęrā sphęras:oīno irrōnabile est similęqꝫ est atqꝫ si qs censeat gladiū in gladios:⁊ serram in serras diuidere.

Expositio. ℂ Sexto obycit:qꝛ data positione antiquorū.videlꝫ ꝙ ignis esset per se sphęra:vel pyramis:tunc pyramis diuideret in pyramides:⁊ sphęra in sphęras:qꝛ expositorie sequiť hoc:videlꝫ igne demonstrato diuidiť in ignes:⁊ eodē ostenso:est per se sphęra:vel pyramis:ergo sphęra vel pyramis per se diuideret in sphęras:vel pyramides qđ est absurdū,inquit. Incidere quidē igiť atqꝫ diuidere figurā in figuras ꝭm rōnē sic,sic accidens figurę ipsi: N quasi dicat nō esse oīno extra rōnē figurā diuidi in figuras:qꝛ potest figura plurimū angulorum diuidi in figuras paucioꝝ angulorū:hoc tñ per accidens figurę ipsi cōpetit.pyramidē vō pyramides facere sua diuisiōe:aut sphęrā facere sphęras oīno ⁊ per se ⁊ p accidens irrationabile est.Similęqꝫ est atqꝫ si qs cēseat gladiū in gladios.⁊ serram in serras diuidere:⁊ sic licet figura vnius speī possit diuidi in figuras alterius speī nō tñ diuidi pōt in figuras eiusdē speciei cū ipsa.hoc accepto vult esse sub intelligendū ꝙ data positione antiquoꝝ sphęra in sphęras:⁊ pyramis in pyramides diuideretur.vt deductū fuit. hęc sentit vt mihi videť Aristoteles.

Que Auer. cōmē.73. ℂ Auerro.vō vult ꝙ antiqui ꝓbabāt illā ꝓpōnem sphęra vel pyramis est cōburens hoc pacto,angulare cōburit,sphęra vel pyramis est angularis.ergo sphęra vel pyramis cōburit.per angulare ipse intelligit diuisionē vltimatā hoc est acutissimū.vult itaqꝫ Auer.ꝙ Aris.refellat hunc syllm̄ quia si O angulare cōburit:tūc sphęra in sphęras:⁊ pyramis in pyramides diuideret:qm̄ oīs pars pyramidis est angularis ⁊ omnis pars sphęrę similiter:quę expō nō consonat verbis Aristo.vt omnibus constat.

ℂ Pręterea ridiculū est igni.figurā reddere solū ad diuidendum.vĭ.n.magis cōgregare atqꝫ i vnū fines redigere:q̄ȝ segregare.segregat quidē enī nō similaria:cōgregat vō similaria.⁊ cōgregatio per se est.(nā in vnū fines redigere atqꝫ vnire ipsius ignis est.)disgregatio vō:per accñs:cōgregās.n.similare:id qđ alienū est sepat:quare aut ad vtrūqꝫ aut potius ad cōgregādū reddere oportebat.

Reddere Assignare Apodunę In vnū fines redigē συνορίζειν cōfinire cōtinuare Similaria ὁμόφυλα

ℂ Septimo obycit Aristo.contra antiquos:quatenus illi figurā coaptarunt sphęricā:vel pyramidalem ꝓpter id qđ igni per accidens cōpetit:⁊ nō ꝓpter id qđ igni per se cōpetit Competunt enim igni duo.s.diuidere ⁊ cōgregare diuidit enim dissimilaria:cōgregat vō similaria.at p se igni competit congregare similaria:per accidens sibi P competit diuidere inter dissimilaria.modo veteres figuram sphęricam vel pyramidalē igni coaptarunt ꝓpter diuisionem ⁊ non ꝓpter congregationē.modo diuisio inest igni per accidens:cōgregatio vō per se:igitur figuram ignis attribuerunt ratione eius:qđ sibi per accidēs competit:⁊ non ratione congregationis:quę cōpetit igni per se:quare oīno insufficienter locuti sunt,inquit.Pręterea ridiculū est igni figurā reddere ⁊ assignare solū ad diuidendū.⁊ hoc duplici de causa est ridiculum:tum qꝛ Q ei competit etiam congregare:⁊ ita nō debuerunt solū respicere diuisionē:tum scđo quia diuisio competit igni per accidens.inquit.Videtur enim ignis magis congregare:atqꝫ in vnum fines redigere:q̄ȝ segregare:in vnum fines redigere gręce est συνορίζειν qđ de vbo ad verbū sonat confinire:ὁρίζειν enim finire est συν vō gręce cō latine sonat.⁊ assignat causam:⁊ inquit. Segregat qdem enim nō similaria:hoc est dissimilaria:quę differunt genere.congregat vō similaria:quę gręce dicunť ὁμόφυλα latine eiusdem tribus:vel eiusdem generis:melius similaria diximus.Addit.⁊ congregatio p se est ipsius ignis disgregatio vō per accidens est ipsius ignis:cuius rōnē assignat:⁊ inquit.Nam in vnum fines redigere atqꝫ vnire ipsius ignis est.congregans enim similare id qđ alienū est separat,eximit,atqꝫ excipit.ℂ Ex his infert eoꝝ insufficientiam

Separat Excipit Eximit

A insufficientiaz.ꝛ inquit.quare/aut ad vtrūqꝫ:aut potius
ad cōgregandū igni figurā reddere oportebat eos:ꝛ nō
ad diuidendū.ꝛ sic patet dupliciter hos fuisse insufficiē
tes:pꝛio/qꝛ respexerūt ad id qḋ est per accidens.Scḋo:
qꝛ potius ad ipsuz cōgregare debuerunt respicere:vel
Que Auer ro.cō.74. ad vtrūqꝫ.℄ Auerroes ꝟo duplici exemplo ꝓbat ma/
gis igni cōpetere cōgregationē:q̄ segregationē.pꝛimo:
qꝛ vbi essent cōmista aurū,argentum ꝗꝫ/ꝛ lapis:ꝛ pone
rentur in igne/vt liquefierent:experiētia docet illa sepa
rari:ꝛ seoꝛsum fieri qḋlibet a quolibet. Hoc aūt non est/
nisi qꝛ ignis cōgregat aurū:ꝛ sic diuidit ab argento:ꝛ a
ceteris.scḋo/qꝛ caloꝛ nālis agendo in cibū:separat dissi/
milaria per accidens:per se ꝟo cōgregat similare.ꝯgre/
gando eniꝫ homogeneū:separat a dissimilari.ꝛ ita vult
ꝙ igni magis peculiare sit cōgregare q̄ separare:qꝛ cō
gregat pꝛima intentione hoc est per se:separat ꝟo inten
tione scḋa/ꝛ per accidēs. ℄ Sed dubitat Auer.contra
B se:qꝛ non pōt ignis disgregare nisi congreget:nec cōgre
gare nisi disgreget:ergo non magis pꝛopꝛiū est igni cō/
gregare q̄ segregare.℄ Rūdet Auerro.esse magis pꝛo
pꝛiū cōgregare q̄ segregare ipsi igni:nā fieri potest se/
gregatio nihil congregando:at cōgregatio fieri non po
test absqꝫ segregatiōe.quare si ignis cōgregat:segregat:
non tn̄ si segregat:necessario congregat:qꝛ ꝟo hec ratio
est voluntaria:ideo Auer.assignat aliam rōnem: ꝛ vult
ꝙ congregatio est quedā gñatio:at segregatio est corru/
ptio.modo igni melius est attribuere gñationem q̄ coꝛ/
ruptionē:qꝛ ipse inter elemēta videtur formalius ꝛ ma
gis generatiuus.verū hę rōnes sunt voluntarię: nō eni
video cur igni potius cōgregare q̄ segregare ꝯueniat:
si vtrūqꝫ cōuenit.pꝛeterea gñatio videtur quędā extra/
ctio formę a materia:ergo gñatio magis cōpetit segre/
gationi:ꝓpterea Auer.Aristo.verba exponēs facit hāc
diuisionē.aut congregare ꝛ segregare vtrūqꝫ igni cōpe
C tit per se:aut alterū per se:ꝛ alterū ꝑ accidens: si vtrūqꝫ
per se igni conuenit:ergo non magis figura assignanda
est cōgregatiua:q̄ segregatiua:vel nō magis segregati/
ua q̄ cōgregatiua.ꝛ sic igni non assignanda erit figura
sphęrica,vel Pyramidalis segregatiua magis q̄ cōgre/
gatiua.a.vel.b.At si alterū illoꝛuꝫ per se competit:alte/
ruꝫ per accidens:vel illud est cōgregare vel segregare.
si cōgregare:est cōtra eos:qui igni figuraꝫ diuisiuā ma/
gis tribuerunt:sin autē per se igni cōpetit segregare.cuꝫ
cōgregare ꝛ segregare sint cōtrarię operationes:figura
sphęrica/vel pyramidalis segregatiua:ꝛ figura.a.vel.b.
cōgregatiua erunt cōtrarię:veluti opationes illę.at hoc
est oīo impoīe:non eni in figuris repit̄ cōtrarietas:nec
cōtraria in eodē subiecto:quare oīo hęcquę isti dicūt:
sunt ipossibilia.hęc sunt q̄ Auer.suppleuit:ꝛ sunt bona.

D ℄ Adhuc cum calidum/ꝛ frigiduꝫ/cōtraria
sint potētia.impossibile est ipsi frigido figu/
rā aliquā reddere:pꝛopterea qꝛ contrarium
quidē esse opoꝛtet:qui reddit̄. At cōtrariuꝫ
nihil figurę est.quapꝛopter.ꝛ omnes hoc ꝑ
termiserunt:ꝛ tamen conueniebat /aut om/
nia definire figuris:aut nullum.

℄ Octauo obycit sic:si calidum limitat sibi figuram.vꝫ.
Pyramidē/vel sphęricā:eadē rōne frigidū figurā sibi
limitabit. sunt enim contrarioꝝ ꝯtrarię affectiones ꝑ
pꝛię:ac per se.Sed frigidū non pōt figuram sibi limita
re:nam nullā sibi limitabit:nisi cōtrariaꝫ ei figurę quā
sibi calidū limitat.at hoc fieri nequit.qꝛ figurę nihil est
cōtrariū.inquit.adhuc cū calidū,ꝛ frigidū cōtraria sint

potētia/qꝛ virtute actiua:supple/opꝫ si calido figura cō B
petit:vt frigido figura cōtraria cōueniat:destruit istud
cōsequēs:ꝛ impossibile est ipsi frigido figurā aliquam
reddere.pꝛopterea qꝛ contrariā esse opoꝛtet figuraꝫ: quę
redditur frigido ipsi.At cōtrarium nihil figurę est. ad/
dit antiquoꝝ insufficientiam.ꝛ causam illius: ꝛ inquit.
quapꝛopter ꝛ oēs hoc pꝛetermiserūt:nullus enim assi/
gnauit frigido figuram aliquā:qꝛ non potest assignari.
ꝛ tamē sm̄ eoꝝ fundamēta cōueniebat aut omnia ele
menta figuris diffinire:aut nullū elementoꝝ.vt rōni/
bus nūc deductum est.℄ Auerroes aūt addit/ꝙ isti co Que Auer ro.cō.75.
guntur/vel omnibus elemētis assignare figurā: vel nul
lis:vel saltē assignare causam quare aliquibus assignan
da est figura:aliqbus nō:Quā quidem cū assignare nō
possint: omnino visi sunt errare.

℄ Nōnulli autē de potentia ipsius dicere co
nati:ipsi cōtraria sibiipsis dicūt. frigidū eni F
dicunt esse:qḋ magnarū partium est. ꝓpte/ Pꝛemit
rea qꝛ pꝛemit: ꝛ per meatus non trāsit.patet Cōpiguat
igitur/ꝛ calidum esse quod transit.tale autē
erit quod est subtilium partium.quare eue/
nit calidum/ac frigidum paruitate ac magni
tudine differre:non autem figuris.

℄ Nunc aūt reducit Platonicos ad cōtradictionē/naꝫ
disputantes de potētia frigidi/ac calidi:dixerūt calidū
calefacere paruitate,ac tenuitate partiuꝫ:quibus cōstat
frigidū infrigidare magnitudine partiū:qbus ꝯficitur.
cū enim frigidū sit partium magnarū/pꝛemit id cui ap
plicat̄:ꝛ per meatus non ptransit.Calidum ꝟo cum sit
paruarū partiū:calefacit:ꝛ per meatus penetrat.obycit
autē Aristo.his:ꝙ sibi sunt cōtrarij:qꝛ tunc non figuris
G differrēt calidū/ꝛ frigidum:sed partiū diā:cuius oppo
situ dixerunt.inquit.nōnulli autē de potentia ipsius ca
lidi/ac frigidi dicere conati:ipsi ꝯtria sibiipsis dicunt.fri
gidū enim dicunt esse:quod magnaruꝫ partiū est: ꝓpte
rea qꝛ pꝛemit id:cui applicat̄:ꝛ per meatus non transit.
patet igit̄ ꝛ calidū eē:qḋ transit.tale autē erit qḋ est sub
tiliū partiū:ex his cōcludit hos sibiipsis contrarios eē:
ꝛ inqt.quare euenit calidū/ac frigidū paruitate/ac ma/
gnitudine partiū differre:non aūt figuris.ꝛ sic sibiipsis
aduersantur.nam dicunt elēta figuris differre:ꝛ postea
dicunt calidū/ac frigidū differre partiuꝫ magnitudine/
ac paruitate:quę inuicē aduersantur.℄ Auerroes vult Que Auer ro.cō.76.
hic/ꝙ Arist.reducat Platonē ad cōtradictiones duas.
quarum pꝛima est ꝙ calidū/ꝛ frigidū differunt parui/
tate/ꝛ magnitudine partiū:ex quibus cōstant:non autē
figuris:cuius cōtrariū superius dixit:voluit eni Plato/
calidum/ꝛ frigidū figuris differre:qꝛ calidū voluit eē/
aut sphęram:aut pyramidem:frigidum autem non. H

℄ Pꝛęterea si Pyramides sint inęquales:
magnę vtiqꝫ nō ignis erunt:neqꝫ figura vrē
di causa erit : sed eius quod est contrarium:
quod quidem igitur non figuris differant
elementa.ex dictis patet.

℄ Hęc est scḋa cōtradictio/vt recte Auerro.inquit:ꝛ ar/
guit sic dicens:si Pyramides sint inęquales:qꝛ alię ma
gnę:alię paruę:magnę nō vtiqꝫ ignis erunt:sed paruę:
nā magnę Pyramides erūt aqua:paruę ꝟo erūt ignis:
dixit enim calidū/ꝛ frigidū differre magnitudine ꝛ par
uitate partiū:ꝛ ita magnę erūt aqua:ꝛ paruę erūt ignis. Que Auer ro.cō.77.
℄ Scḋo segt̄/ꝙ nec figura Pyramidalis supple quę/

I hbet sit causa vrendi:ac calefaciendi:nam magna pyramis non est cā caloris:sed est causa eius qđ est caloris contrariū.vʒ.frigiditatis/vt recte Auer.interpretat̄.demum epilogando.inquit.quod quidem igitur non figuris differant elementa ex dictis patet.

℄ Cuʒ aūt proprijssime differentie corporū sint:que s̄m affectiones τ opera τ potētias sunt:(vniuscuiusqʒ enim coruʒ que natura sunt:esse dicimus τ opera:τ affectiones:τ potentias:)primū vtiqʒ erit de his dicēdū:vt contemplantes hec:vniuscuiusqʒ ad vnū quodqʒ differentias sumamus.

℄ Hoc est quasi prohemiū ad librū quartū huius:ac ad librū de gn̄atione:vnde inquit:cū autem corpoꝝ.s.natu-
K ralium differentie proprijssime ac principales sint:que vʒ.sunt s̄m affectiones opera τ potentias:cuius causaʒ assignat:τ lege suspensiue sic(vniuscuiusqʒ eni corporū eoꝝ que sunt natura:esse dicimus τ opera:τ affectiōes:τ potentias:)ex his concludit intentionē τ ordinem dicens,primū vtiqʒ erit de his dicendū quinqʒ operibus affectionibus τ potentijs:adhuc vt hec cōtemplantes sumamus/vel sumere valeamus vniuscuiusqʒ corporis naturalis ad vnūqđqʒ differentias.nā omnis differentia corpoꝝ naturalium erit,aut penes opera:aut penes affectiones:aut penes potentias.patet igit̄ intentioneʒ dicendorū esse de operibus affectionibus,ac potentijs elementoꝝ:τ huius causam finalē esse vt inter illa diffe-
Quę Auerro.cō.vltio. rētia omnis colligi possit.℄ Quo ꝟo ad verba attinet. Aristoteles(vt Auer.inquit.)itelligit per opera motus ac actiones passionesue.per potentias/siue virtutes intelligit formas substantiales elementoꝝ:per affectiōes
L intelligit proprias illorū qualitates/vt calidū,frigidū/humidum,τ siccum.propterea ait Auerro.cum qđlibet elementorū habeat figuram.i.formā propriam:τ qualitatem ꝓpriam:τ operationeʒ propriam:dicendū est/de his tribus seorsuʒ perfecta speculatione:qꝛ cū hoc fecerimus:patebit coruʒ differentia:ac conuenientia. tacuit ꝟo(vt ait Auerro.)cōuenientiam:qꝛ intelligit̄ ex differentia:nam quęcūqʒ differunt:conueniunt. ℄ Sed cuius sit hoc prohemiū:qđ hic proponit:Auerro.vult esse libri scđi de generatione:qꝛ illic exequitur quę hic promittit:causa aūt quare hoc ꝓhemiū est scđi libri de generatione τ nō primi assignatur ab Auerro. qꝛ primus liber destruit opiniones falsas de affectiōibus/virtutibus,ac operibus elementorū:τ propterea liber de generatione primus est quasi ꝑcedēs:hoc est/vt antecedēs. τ liber scđs quasi consequens in enthymemate. ℄ Sʒ tunc est dubium,cur opiniones falsas de elementis hic
M narrauit:cū τ illas narret in libro p̄mo de generatione. Respōdet Auerro.qꝛ opiniones falsę hic narratę sunt dictę de elementis:quatenus elementa sunt partes mūdi τ non quatenus sunt generabilia τ corruptibilia:at opiniones alię falsę de elemētis narratę in libro p̄mo de generatione sunt dictę/vt elemēta sunt partes misti:τ gn̄abilia τ corruptibilia.τ sic falsę opiniones de elementis aliter hic:aliter illic dictę sunt:patet igitur s̄m Auerro.hoc prohemium esse libri scđi de generatione. ℄ Ego ꝟo puto prohemiū hoc esse non modo libri de generatiōe:sed ad quartū de cęlo/τ ad libros Metheororum deseruire:qꝛ in omnibus his de elementis agit: verum hoc non refert.hęc pauca de libro tertio.

℄ Finis libri tertij.

℄ Aristotelis de celo τ mundo/liber quartus/interprete τ expositore Augustino Nipho philosopho Suessano. N

De graui autem τ leui quid est vtrūqʒ:q̄ nā ipsoꝝ nā:ↄsiderādū est:τ ꝓpter quam cām has potentias hn̄t.

COmpleuit opiniones an- O
tiquorū de graui τ leui in tertio:τ in fine ꝓposuit ꝓhemiū q̄si vl'e ad multos libros:nunc de graui τ leui exequit̄ s̄m opinionē propriam:τ ꝓponit primo ꝓhemiū particulare huius vltimi libri:τ inquit.de graui autem τ leui:quid est vtrūqʒ:τ quę nā est ipsorum natura:τ propter quā cām graue τ leue has potentias habēt considerandū est.De graui τ leui ꝓponit:qꝛ graue τ leue cōprehēdūt oīa quattuor elīnta:sed qꝛ de quattuor elīntis agit. Liber de gn̄atione quatenus sunt alterabilia:τ nō quatenus sunt mobilia:hac rōne ꝓponit de ipsis:quatenus sunt grauia τ leuia:qꝛ vt sic mobilia sunt:dicit qđ est ipsoꝝ vtrūqʒ:qꝛ cōsiderabit de eis definitiones:τ nō modo qđ sit vtrūqʒ:sed quę nam sit eoꝝ natura.Addit aūt hoc vt daret intelligere idē esse cōsiderare qđ sit aliqđ:τ qđ sit eius nā.Addit velle etiā ↄsiderare quā ob cām graue τ leue has potentias habēt:quę sunt grauitas τ le- P
uitas.ergo duo ꝓponit dicere:qđ.vʒ.sit graue ac leue:τ quā ob cām elīnta aliq̄ hn̄t grauitatē:τ aliq̄ leuitatem.
℄ Auerroes aūt ait/Aristo.vnū ꝓsupponere:τ alterum Quę Auerro.cō.i.
declarare.ꝓsupponit eni elīntoꝝ formas esse grauitateʒ τ leuitatē:qꝛ est manifestū per se:declarabit aūt qđ sit grauitas:quę est forma substātialis grauiū τ qđ leuitas quę est forma sub̄alis leuiū.Addet etiaʒ τ 3ᵐ.vʒ. ꝓpter quā causam grauia τ leuia hn̄t has potentias:hoc est/vt Auer.inqt.ꝓpter quā cām ꝓprietas grauis est mouere ad mediū:τ ꝓprietas leuis est mouere a medio.τ ita s̄ʒ Auer.vnū pręsupponit Aristo.τ quasi duo declarabit. ℄ Quo ꝟo ad verba attinet:Auerroes per cās intelligit formalē τ finalē:non aūt cām agentē. Nam leuitas non inest igni aliquā ob cām agentem:nec grauitas terrę.qm̄ leuitas inest igni ꝑpetuo τ necessario:modo licet perpetua hn̄t cām finaleʒ τ formalē:non tamē agentē. risibilitas etiā non hʒ.agentē cām:qua insit hoi:sed hn̄ formalē:qꝛ fluit ab hois definitione hʒ etiaʒ finalē:qꝛ Q
risibilitas hoi inest vt rideat:non enim hō rideret:nisi esset risibilis.est enī opatio finis potētię.τ ita grauitas nullā ob cām agentē inest terrę/vel aquę:s̄ʒ hn̄ hn̄s formalē cām:qua inest terrę/vt definitionē eius:τ finaleʒ: quę est opatio terrę:quę est mot' deorsuʒ. ℄ Sʒ dubitat̄ ↄtra hęc quę Auerro.ait.primo qꝛ dicit ꝑpetua non hic agentē cām:cuius cōtrariū dicit 2º libro huius cōmentis 102º τ 104º vbi aperte ait/ęterna habere efficientē cām. ℄ Pręterea Auer.in assignando rōnē:q̄re gra- Dubōnes
uitas non hʒ cām agentē.qua inest grauibus:ait qꝛ ęterna non habent cām:τ sic supponit grauitatē τ leuitateʒ esse ęterna:qđ est falsum:sunt eniʒ generabilia τ corruptibilia:

A pbibilia: velut elementa. ⁋ Ad hec eadem est effectrix causa hois ⁊ coꝝ: que per se hoi insunt: dans eni formas dat cõsequentia illã octauo physicoꝝ cõmento 4° quare si terra hȝ effectricẽ cãȝ: grauitas habebit illam met causam: ⁊ sic dubiũ est non paruũ. ⁋ Scdo dubitaꝰ: qꝛ grauitas est accidẽs elemẽtis: ergo nõ põt esse illis forma substãtialis: non eni põt accidẽs vnius esse substantia alterius. ⁋ Ad primũ dõm agens ipm, apud Auer. multifariã sumi, aliqñ pro agente mediantibus qualitatibus alterabilibus: ⁊ hoc pacto loqtur de agente tertio physice auscultationis cõmento 3° in fine, dum ait in plus esse mouẽs q̃ agẽs. Aliqñ pro mouente: qd mouet vt finis: ⁊ sic loquiꝰ 12° metaphy. cõmento 36°. Cũȝ ingt deũ mouere vt appetibile. Aliqñ pro effectiuo pñcipio: qd non distinguiꝰ a cõseruatiuo vt 9° metaphysi. cõmento 1° dum ait, ꝙ efficiens in plus est, q̃ mouens: ⁊ 12° metaphysice cõmento 6° aliquãdo pro forma cõ

B seruante: ⁊ ita hic accipiꝰ: ex his patet quõ eterna nõ habent agens: ⁊ quõ habent. non enim habent agens mediante alteratione: ceteris aũt modis bene habẽt agẽs. ⁋ Ad 2m dicendũ, ꝙ leuitas ⁊ grauitas sunt generabiles simplr: sed eterne fm inherentiã: qꝛ necessario ⁊ perpetuo insunt subiectis: ⁊ non possunt non inesse. ⁋ Ad tertiũ dõm, ꝙ hñ Auerro. vult hec habere agentẽ cãm mediate: qꝛ illãmet: que est causa subiecti. Attñ hic vult illa nõ hẽe cãm agenteȝ imediate: qua insint subiectis. ⁋ Ad 4m dõm, graue ⁊ leue sumi equiuoce: qꝛ si subalr sumanꝰ: sunt forme substantiales: si accidentalr: sunt, pprie elntoꝝ affectiones: quibus elemẽta sunt mobilia.

C ⁋ Est eni cõtẽplatio: que est de ipsis sermonibus: q sunt de motu ppria. nã graue ⁊ leue eo dicimus quo nãlr aliquo mõ moueri põt: actibꝰ aũt ipsorũ noia iposita nõ sũt nisi putet qspiã iclinationẽ eẽ eiusmodi: qꝛ vo negociũ de motu physicũ est: hec aũt hñt in se ipsis, q̃si motꝰ fomẽta q̃dã: oẽs qdẽ vtuntur ipoꝝ potẽtijs: nõ tñ definieꝰ nisi pauci.

[margin: Energie / Opatões / Actus / [illegible] / Inclinatio / Momentũ / Impetus / Fomenta / [illegible] / [illegible] / [illegible]]

⁋ Assignat cãm, quare de graui ⁊ leui agẽdũ est, in hoc libro naturalis phie: ⁊ ingt. est enim contemplatio: que est de ipsis. s. graui ⁊ leui: sermonibus hoc est libris: qui sunt de motu propria: ac accõmodata. assignat vo cãm, naȝ graue ⁊ leue eo dicimus quo nãlr moueri põt. ergo de graui ⁊ leui est sermo, pprius phie nãli. obiter vo remouet dubitationẽ: qꝛ verbo vniuersali quedã elemẽta dicunꝰ grauia: quedã leuia: sed in specie terra quo modo dĩ grauis: ⁊ aq̃ quo modo silr. ⁊ ignis quo mõ leuis, ⁊ aer silr: ridet actibꝰ aũt ipsoꝝ hoc est formis ipoꝝ in spẽ noia imposita nõ sunt: nisi putet qspiã inclinationẽ

D esse eiusmodi. vȝ. terre inclinationẽ deorsum simplr: leue inclinationẽ sursuȝ simplr, ceteroꝝ vo inclinatiões tales in respectu: ⁊ sic per Energias. i. actus: Aristoteles actus pmos itelligit hoc est formas. vel aliter ⁊ melius per Energias intelligit opationes grauitatis: ⁊ leuitatis qui sunt motus sursum ⁊ deorsuȝ his eni noia ppria nõ videnꝰ iposita: nisi dicanꝰ inclinationes: grece dicunꝰ ropes. i. momenta. Motus vo mistoꝝ ac celoꝝ nõ dnr ropes hoc est inclinationes: qꝛ non sunt mere nãles: sed simplr ropes dnr motus elementoꝝ: qꝛ sunt penitus inclinationes: ⁊ tunc per Energias intelligit actus scdos. quare forme ipsoꝝ dnr grauitas ⁊ leuitas: Energie aũt ropes. i. inclinationes ⁊ sic de graui ⁊ leui, ⁊ de eoꝝ operatiõibus agit physicus. de graui qdẽ ⁊ leui: qꝛ sunt principia motus nãlis. de ipsoꝝ grauis ⁊ leuis opationibus qꝛ sunt motus nãles: que dicunꝰ inclinatiões.

E ⁋ Auerroes vo introducit textũ presentem hoc modo, ꝙ velit hec noia graue ⁊ leue declarare ꝙ significent habitũ ⁊ formã: qꝛ hec noia pro maiori parte in cõpluribus idiomatibus dnr de actione hoc est actu pmo: qui est habitus: ⁊ nõ de motu qui pficiscit ab illa actione, siue actu primo: assignat aũt cãȝ: qꝛ hec duo habitus: ⁊ actio hoc est actus scds: qui pficisciꝰ ab habitu: cum sint diuerse res noie etiã differũt: qꝛ vo in idiomate grecoꝝ hoc nõ cõtingit: ideo coactus fuit declarare qd significent graue ⁊ leue. hec est Auer. introductio. ⁋ Que introductio friuola est. nõ eni mihi constat hec duo non hẽe diuersa noia apud grecos. imo Aristo. in pñti loco vult actionẽ q̃ est motus dici ropen hoc est declinationẽ. at grauitatẽ ⁊ leuitatẽ dici potentiã: ⁊ sic apud ipsuȝ hec differũt re ⁊ noie. ⁋ Et ideo mihi videꝰ, ꝙ cũ Aristo. accepisset de graui ⁊ leui esse physicã cõtemplationem: assi

[margin: Que Auerro. cõ. 2.]

F gnat cãm: qꝛ grauitas est pncipiũ motus. motus aũt cuius est grauitas ipsa est pncipiũ: diciꝰ ropes, siue declinatio hoc est motus nãlis pure: que introductio est etiaȝ Simplicij. ⁋ Quo vo ad vba attinet: Auerro. in suis trãslationibus hȝ graue esse illud: qd habet potentiam: qua mouet motu naturali: iuxta que verba Auer. vult Aristo. intelligere per id quod habet potentiã: formam ipsam: qua graue ⁊ leue moueꝰ: non aũt cõpositũ ex materia ⁊ forma: qꝛ compositum est: qd moueꝰ: non id quo moueꝰ. preterea forma diciꝰ habere potentiã: ⁊ est ipsa potentia. diciꝰ hẽe potentiã: quatenus cõcretiue accipitur vt graue. quo vo abstractiue intelligiꝰ vt grauitas: est ipsa potentia. Addit etiam grauitatẽ esse potentiam actiuam: non autem passiuã, qꝛ grauia ⁊ leuia mouentur a suis formis actiue: ⁊ nõ passiue apud Auerro. probat autem hoc Auerro. ex differentia: que est inter potentiã actiuam: ⁊ passiuam: vt tertio de anima dicitur cõmen-

G to 4° est enim potentia actiua: que non extrahiꝰ de potentia ad actum: at passiua extrahitur ab agente. Quia vo graue sue nature relictũ: ⁊ remotis omnibus impedimentis mouet se: ⁊ a nullo extrahitur ad motum: iure potentia erit actiua ⁊ non passiua. hec Auerroes: que vera sunt: ⁊ non ad propositũ. nam iuxta greca verba sic habetur: [Graue enim ⁊ leue fm posse moueri aliquo modo dicimus:] ⁊ sic non oportet exponere ipsum graue esse: quod habet potentiã: sed esse id quo potest moueri. Utrum vo sit id quo potest moueri actiue: vel passiue: ex verbis Aristotelis non habemus: lȝ Auerro. suppleuit. ⁋ Ulterius animaduerte ꝙ illa vba [Actibus autem ipsorum noia imposita non sunt: nisi putet quispiam inclinationem esse eiusmodi:] Auerroes exponit per actus. ipos actus primos: qui dicunꝰ habitus: ⁊ tũc vult dicere Arist. vt Auer. exponit ipsis habitibus: qui

H sunt grauitas ⁊ leuitas: non esse noia imposita scȝ propria: ⁊ distincta a nominibus operationum. Quia noia hec sunt equiuoce cõmunia habitibus: ⁊ operatiõibus que proficiscunꝰ ab illis: qd ait esse in idiomate suo: nõ aũt in idiomate arabico. ⁋ Alij exposuerũt habitꝰ hẽe noia, operationes vo non hẽe: quã expositionẽȝ refellit Auer. primo, qꝛ Aristo. incepit demonstrare graue ⁊ leue significare potentiã mouẽdi. Oẽ aũt qd demõstraꝰ est dubiũ. ⁊ sic nomen hoc est quasi ambiguũ. de graui ⁊ leui: qd nõ esset nisi diceteꝰ de opatione. scdo hoc non cadit apud aliqd idioma. nullũ eni idioma hȝ nomẽ habitui ipositũ: ⁊ nõ actioni: que proficisciꝰ ab illo. est eni quadruplex idioma: aliud habet nomen propriũ habitui: ⁊ nomen propriũ diuersuȝ actioni: que oriꝰ ab illo: qd est melius: qꝛ res diuise diuersimode itelliguntꝰ: ⁊ ita

I diuersimode significantur:⁊ per cõsequens habent nomina diuersa. aliud hʒ actioni ⁊ habitui nomẽ equiuocũ aliqñ habitum:aliqñ actionem demonstrans. Aliud hʒ habitui nomen impositũ:non aũt actioni:qđ rarẽter est.cũ semꝑ actio sit notior habitu:modo a notiori sunt noia ipsa rebus imponenda. Aliud ꝟo nomen hʒ actioni impositũ:nõ aũt habitui:vt apud arabas: Quare ex differentia idiomatũ patet Aristo.non intellexisse habitus hẽre nomen:⁊ actiones non habere.cũ hoc sit raro:⁊ cõtra rõnem:ergo intelligit actus non hic nomen proprũ:sed cõmune sibi ⁊ habitibus.hec Auer. in pᵃma expositione. ¶ Aliter ꝟo exponit ꝙ habitibus noia non sunt imposita penitus:sed solũ opationibus:que ꝓficiscunẽ ab illis.nisi dicanẽ inclinationes ⁊ sic pᵃma expositio,⁊ scđa differunt:qꝛ pᵃma dicebat non eẽ habitibus noia propria iposita:sed equiuoca.scđa dicit,nullo modo eẽ actibus.i.habitibus:qui sunt actus primi:noia im
K posita:sed solum opationibus que ab illis emergũt:nisi fingamus noia ⁊ dicamus illas ropes.i.declinatiões:in quibus expositionibus pʒ per actus semꝑ Aristo.intel
Que Simplicius lexisse pᵃmos:qui habitus dñr. ¶ Simplicius ꝟo optime distinguit de agẽtibus:qꝛ duplicia sunt:alia quidez que eodẽ noie censenẽ:quo opationes eoꝝ vt calidũ,frigidũ,⁊ id genus. Nã calefactio noie calidi dr̃: frigescere noie frigidi:non tñ eadẽ terminatione:alia ꝟo sunt agẽtia:que non eodẽ noie censenẽ quo eoꝝ opationes nuncupanẽ.vt graue ⁊ leue. Nã opatio grauis est motꝰ deorsuz:opatio leuis sursuz motus. Modo graue nõ censeẽ eodẽ noie:quo eius motus. Nec leue etiã. Et tunc iuxta hãc expõnez per actus possumus intelligere actus primos:⁊ actus scđos. Si primos intellexerimus:tunc est sensus:actibus aũt ipsoꝝ hoc est habitibus:qui dñr graue ⁊ leue:noia imposita non sunt:que censenẽ eadẽ cũ
L noibus opationũ:nisi putat quispiã inclinationẽ eẽ ciusmodi nomen q̃si cõe habitibus ⁊ opationibus. Sin aũt intelligit actus scđos vt puto:tũc inquit.actibus aũt ipsorũ.i.opationibus ipsoꝝ grauis ⁊ leuis noia iposita non sunt:qbus censeanẽ agẽtia ipsa:nisi illa noia sint declinationes.his enĩ noibus pñt censeri habitus ipsi agentes:⁊ opationes. ¶ Ex qbus pʒ error trãslationũ Auer. qui in suo textu vbi scribitẽ declinationes:hʒ actionem. hoc enĩ non cõuenit verbis grecis: nã grece est ropes: latine declinationes,momẽta,vel impetus. Deinde q̃si epilogat rõnem:qua ꝓbauit,de graui ⁊ leui eẽ negociũ physicũ. Et cõponit sic,de motu negociũ est physicuz. De graui ⁊ leui negociũ est negociuz de motu.ergo est physicũ. Inquit.qꝛ ꝟo negociũ de motu physicum est: hec est maior. Hec autẽ hñt in se quasi motus fomenta quedã.per hec vult habere minorẽ.vʒ.ꝙ de graui ⁊ leui negociũ est de motu.verbũ fomẽta grece est ȥopyra: latine sciscitantia siue excitamẽta,qꝛ grauitas ⁊ leuitas
M sunt fomẽta motuũ.grauitas qdem motus deorsum: leuitas sursum.ex his cõcludit ꝯclusionẽ:⁊ simul cũ ꝯclusione addit defectũ antiquoꝝ,⁊ inquit.oẽs supple ergo vtunẽ qdem ipsoruz potentijs,⁊ per oẽs intelligit physicos antiquos.q.d.ergo recte physici de eis egerũt in libris nãlis phie. Non tñ has potentias definierunt:nisi pauci,⁊ sic antiqui recte dixerunt quo ad hoc:ꝙ de his in physicis libris locuti sunt:quo ꝟo illas potẽtias non definierũt:nõ recte locuti sunt. ¶ Addit Auer.oẽs antiquos de definitionibus istoꝝ aliqua temasse:sed Arist. vult paucos ꝑfectis definitiõibus de illis dixisse.qꝛ ꝑfecta definitio est:que est apta remouere omnẽ qõnem accidentem in re:vt 4° physi.meminit Auerro.cõmento 31° ⁊ 1° de aia cõmento 11° ⁊ 2° de aia cõmento 26°.

¶ Uidentes igitur primo que ab alijs dicta sunt,dubitãtes etiã quecũqʒ distribuere ad hanc cõsiderationẽ est necessariũ:sic ⁊ id dicamus:quod nobis de ipsis videtur. N Distribuere Diuidere [illegible]

¶ Cõclusit de graui ⁊ leui esse negociũ physicũ:⁊ ita ad ipsum spectare:qui scribit nãlem phiam. At nunc quez ordinẽ vult tenere exponit:⁊ ait se velle pertractare que ab alijs dicta sunt:⁊ dicere dubitationes huic ꝓposito necessarias:demũ postea ait,se velle dicere opinionez: que sibi videẽ de his.ingt.videntes igiẽ primo: que ab alijs dicta sunt:dubitantes etiã quecũqʒ distribuere ad hãc ꝯsiderationẽ est necessariũ:sic tandẽ ⁊ id dicamus: qđ nobis de ipsis videẽ.hic est ordo in dicendis. Addit Auerro.ꝙ Aristo.dicẽdo eius opinionẽ:dabit tales definitiones istoꝝ:vt oẽs qõnes accidẽtes remoueantur.

¶ Graue itaqʒ ⁊ leue aliud quidem simpliciter:aliud aũt ad alterũ dicitur. eorum enim que grauitatem habent:aliud quidẽ leuius: aliud aũt grauius dicimus esse:vt ligno es. O

¶ Posita intentione:⁊ statuto ordine:nũc exequiẽ ⁊ primo ꝓponit distinctionẽ quãdam de graui ⁊ leui:⁊ vult duplex esse graue ⁊ leue:qm̃ aliud est tale simplr̃:aliud tale ad alteruz:quod diciẽ tale in respectu.graue simplr̃ est terra:qđ oibus subest. Leue ꝟo simplr̃ est ignis qđ oibus eminet.grauia ⁊ leuia in respectu sũt aqua,⁊ aer: que ad ignẽ sunt grauia,ad terram aũt leuia.inquit.graue itaqʒ,⁊ leue aliud qdẽ simplr̃,aliud aũt in respectu, siue ad alterũ diciẽ.ꝓbat aũt hanc distinctionẽ Aristo. quasi ab exemplo:quo vtebanẽ antiqui:⁊ ingt.eorũ enĩ que grauitatẽ habent,aliud qdem leuius:aliud aũt grauius dicimus esse:vt ligno es dicimus esse grauius,⁊ lignum ere leuius:hec est distinctio. ¶ Auerroes aũt hic Que Auerro.cõ.3.
vult graue in respectu esse illud:in quo nõ est pura grauitas neqʒ pura leuitas:sed vtrũqʒ:qꝛ idem est alio grauius:atqʒ alio leuius. ¶ Sed dubitares cõtra hec: qm̃ P Dubitatio
magis ⁊ minus non differũt specie:ergo graue in respectu nõ differt specie a graui simplr̃.ꝓ hac parte faciunt verba Auer.inferius cõmẽto 6° vbi vult simplr̃ graue, ⁊ graue in respectu nõ differre nisi ſm magis ⁊ minus: ⁊ ita nõ differũt specie. ¶ Põt dici:ꝙ leue,⁊ leue in respectu pñt intelligi,aut in misto,aut in simplici elemẽto. Si intelliganẽ in misto:sic nõ differũt specie:sed solũ ſm magis,⁊ minus:vult lignũ est leuiꝰ ere:qꝛ vtrũqʒ est leue leuitate eiusdẽ speciei.sin aũt intelliganẽ in simplici elm̃to:sic differũt spẽ. Nã leuitas aq̃:⁊ leuitas aeris differũt spẽ.⁊ grauitas terre,⁊ g̃uitas aq̃ eẽ spẽ differũt.

¶ De his qdẽ igiẽ q̃ simplr̃ dñr:nihil a prioribus dictũ est:sed de his q̃ ad aliud:nõ enĩ dixerũt qd est graue:⁊ qd est leue sʒ qd grauius:⁊ qd leuius sit in his q̃ grauitatẽ hñt. Q

¶ Obiter addit antiquoꝝ insufficientiã:nã antiqui non de duplici graui sermonẽ fecerũt,sed de graui ⁊ leui in respectu:⁊ solũ in mistis corporibus:que habẽt grauitatẽ ⁊ leuitatez:non aũt de simpliciter graui ⁊ leui. Ingt. de his qdem igitur grauibus ⁊ leuibus que dicũtur simpliciter:nihil a prioribus dictum est. Sed dixerunt de his grauibus ⁊ leuibus que dicuntur ad aliud:que sunt talia in respectu:huius reddit causaz:⁊ inquit:non enĩz qd est graue,⁊ quid est leue simplr̃ dixerunt:sed qd grauius ⁊ qd leuius:que sunt talia in respectu:⁊ nõ supple in oibus:sed in his q̃ grauitatẽ hñt:vt sunt mista ipsa:⁊ sic duplex fuit antiquoꝝ insufficientia:primo qꝛ nõ de

omnibus

A omnibus grauibus ⁊ leuibus dixerunt:qꝛ solū de his in respectu. Scḋo/qꝛ de his dicētes:non in oībus dixerūt: sȝ in mistis ⁊ nō in simplicibus:⁊ ita nō dixerūt de graui ⁊ leui in respectu elemētis:sed in corporibus mistis.

℄ Magis aūt perspicuū erit id qḋ dicimus hoc pacto. Nā quędā a medio semper apta sunt ferri. Quędā aūt semꝑ ad mediū. Horū autē id quidē qḋ a medio fertur: sursum dico ferri. id ꝟo qḋ ad medium deorsum.

Expositio ℄ Posuit distinctionē de graui ⁊ leui:⁊ probauit illam aliquo modo ex his:quę ab antiquis dicebant̄:nūc aūt illam ꝓbat rōne efficaciori ⁊ veritati cōsona. Dictū est enim graue ac leue eē duplex simplr:⁊ in respectu:⁊ qḋ dicī graue simplr:⁊ leue simplr probat̄:qꝛ alia mouentur simplr a medio/alia simplr ad mediū. Quę simplr

B a medio ferunt̄:hęc sunt simplr leuia. Quę ꝟo ad mediū simpliciter mouent̄:hęc sunt simplr grauia.inquit. magis aūt perspicuū erit id qḋ dicimus:hoc pacto/hoc est supradicta distinctio qḋ est leue simplr:⁊ graue simpliciter magis patebit:⁊ exponit quō magis patebit:⁊ ingt.nam quędā a medio semꝑ apta sunt ferri: quędaȝ aūt semꝑ ad mediū:hoꝝ aūt id qdeȝ:quod a medio fertur:sursum dico ferri:⁊ est leue. Id ꝟo qḋ ad mediū fertur:id dico deorsum moueri:⁊ esse graue:⁊ sic pȝ distin-

Que Auer ro.co.4. ctio. ℄ Auerroes autem cōponit syllm in tertia figura hoc pacto. B corpus mouet̄ sursuȝ. Hoc corpus mouet̄ ad circūferentiā cęli.ergo circūferentia cęli est sursum. Et intelligit per hoc corpus:leue ipm: qḋ fert̄ sursum. Addit Auerro.hūc syllm eē ex duabus affirmatiuis in tertia figura:verū hoc nō nocet:qꝛ in scḋa si esset hic syllogismus:hn̄ noceret:in tertia eni fieri ex duabus affir-

C matiuis sylls constat. In scḋa ꝟo ex duabus affirmatiuis nullus constat sylls. Ulterius Auerro.ait/ꝙ vt ꝓbatur circūferentiā cęli eē sursuȝ per hoc ꝙ leuia vndiqȝ ad eam ferunt̄:ita pōt probari per conuersionē sermonis ad locū deorsuȝ sic syllogizādo in tertia figura:Graue vndiqȝ mouet̄ deorsum/graue vndiqȝ fert̄ ad mediū totius.Ergo mediū totius est deorsum : ⁊ sic pȝ nec simplr leue:nec simplr graue esse ꝟm cōparationē tm̄. ℄ Sed dubitares vtrū si grauia ferant̄ ad mediū mūdi ex parte nr̄i hemisphęrij vbi nos sumus:⁊ nō ex pte hemisphęrij:in quo sunt antipodes:sint simplr grauia. ℄ Rn̄det Auer.ꝙ sic imaginando oporteret dicere cęlū eē sicut tectū qḋ nostra tegit capita tm̄:⁊ non esse vndiqȝ sphęricū ex parte nostra ⁊ ex parte antipodum:vt vulgus opinat̄. Propterea ait Auer.ꝙ si sic dicat̄ grauia quę mouerent̄ ex parte nr̄a ad mediuȝ:⁊ leuia quę mouerent̄ a medio:nō essent simplr talia:qꝛ non vn-

D diqȝ ex parte vtriusqȝ hemisphęrij ad mediū hęc mouerent̄.⁊ illa e medio ipso. Quare apud Auerro.sequit cęlū est vt tectū solū.vȝ.sphęricuȝ ex parte nostra: ergo nihil est graue simpliciter:⁊ nihil leue simplr.cōsequētia patet.qꝛ hęc non ex omni parte essent talia.

℄ Absurdū est eni in celo non existimare aliquid esse sursum:aliqḋ esse deorsuȝ : quēadmodū qdā censent.nō eni esse aliud sursuȝ: aliud deorsum dicunt:si qdē oi ex parte sile est:⁊ vndiqȝ qsqȝ gradiēs ipse sibi antipes erit:nos autem ipsum vniuersi extremū sursum dicimus:quod est ⁊ ꝟm positionē sursum ⁊ natura primum.

℄ Sed circa dicta remouet dubiū:nā antiq in ipso mūdo nihil sursum:nihilqȝ deorsum dixerunt esse duabus rōnibus moti. Pria/qꝛ cęluȝ ipsum:quo vniuersum tegit̄:est omni ex parte simile. Scḋa/qꝛ vndiqȝ qsqȝ gradiens ⁊ circa terrā se mouens:fiet sibiipsi antipes.vt si ab ortu ferat̄ ad occasum.ipse in occasu erit antipes sibi dum erat in ortu:⁊ ecōtra etiaȝ oībus ita esse pȝ.obycit aūt huic positioni Arist.qꝛ in ipso mūdo id dicimus esse sursum:qḋ est ⁊ positione sursum:⁊ ipso in vniuerso primū:quale est cęli lunę concauū.ergo mediū erit simpliciter deorsum.inquit.absurdū est eni in cęlo hoc est in ipso mūdo nō existimare aliqd esse sursuȝ:⁊ aliquid esse deorsum:quēadmodū qdaȝ censent.Deinde huius positionis tangit breuiter duas rōnes:⁊ ingt.non enim esse aliud sursum:aliud deorsum dicūt in ipso mūdo:si quidem omni ex parte cęlū ipsuȝ simile est ⁊ vniforme: hęc est pma rō. Et vndiqȝ quisqȝ gradiēs ipse sibi antipes erit. Nam cū quis ab austro in septētrionē gradit̄:

F hic vt in septentrione est sibi antipes vt erat in austro. obycit aūt huic:⁊ inquit.nos aūt ipsum vniuersi extremū/dicimus etiā sursuȝ qḋ est ⁊ ꝟm positionē sursum:⁊ natura primū:quale est lunę concauū. Quare deorsum erit cęli mediū:nam hoc erit positione ⁊ natura postremum. ℄ Quo ꝟo ad verba attinet: debes scire in vniuerso posse assignari sursum ⁊ deorsum simplr duobus modis:vno modo respectu cęli ⁊ eius cęlestis motus. Alio modo respectu motus elemētoꝝ:vt diximus scḋo huius. Si considerent̄ sursum ⁊ deorsum respectu motus cęli:sic sursum ⁊ deorsum sunt ꝟm virtutes aię cęli: quę vim habȝ ipsius partis supioris in australi:⁊ ipsius partis inferioris in pte septentrionali.dextri ꝟo in orientali/sinistri in occidentali:anterioris in culmine cęli : et posterioris in imo noctis. at si respectu motus elementoꝝ hęc considerent̄:sic sursum est in lunę concauo:vbi

G leuia locant̄.deorsum aūt cęli mediuȝ sub nostris pedibus:⁊ iteꝝ hęc ꝟm virtutes sunt. Nā ɔcauū lunę est vis terminans motū leuiū. Mediū ꝟo totius est vis locās grauia. Uerum concauū est primū positione:quatenus ad nostra capita primum est/⁊ ꝟm naturam : quatenus ab illo ad nos deducitur omnis vis locatiua mistorum ⁊ elementorū:mediū ꝟo est vltimum positione:qꝛ quo ad nos infra nos. Et natura : qꝛ per ipsum nihil ad nos fertur.⁊ sic patet solutio quęstionis antiquorum.

℄ Quoniā aūt est aliqd cęli extremuȝ ⁊ mediū:pspicuū est/⁊ ꝙ erit sursuȝ ⁊ deorsuȝ.

℄ Quasi epilogando concludit esse in vniuerso sursum ⁊ deorsum:qꝛ in vniuerso sunt extremū vniuersi.vȝ. lunę concauum:⁊ medium totius/scȝ centrum mundi. Et inquit.quoniam autem est aliquid cęli extremum/vt lunę concauū ⁊ medium/scilicet centrum mundi : perspicuum est ꝙ erat sursum ⁊ deorsum in ipso mundo. H

℄ Quēadmodū ⁊ multi dicūt:nō tm̄ sufficienter (huius aūt cā est/qꝛ non omni ex parte cęlū esse simile censent : sed vnū tm̄ esse hemisphęriū: qḋ est supra nos) quoniaȝ si existimauerūt ⁊ circulo eē tale:⁊ medium ad vniuersum similiter se habere:illud quideȝ sursum:mediū autem deorsum esse dicent.

Si existimauerunt. Existimantes ωροσετδ λαβόντες

℄ Cōtinuet̄ sic text⁹.qꝛ aūt est aliqd cęli extremū ⁊ mediū:pspicuū ē ꝙ erit sursuȝ ⁊ deorsū.quēadmodū ⁊ multi dicūt:q supple nobiscū cōueniunt inquātū voluerūt in vniuerso esse hęc duo. Addit tn̄ eorū errorē/nā dixerūt

I celū nō esse omni ex parte sphęricū:sed esse semisphę
ricū:q2 solū ea ex parte:quę supra nos est:ad antipodas
aūt nihil cęli esse dicentes.tñ volūt id sursum esse qđ su
pra nos est:id deorsum:qđ ad pedes nostros collocat̄.
Inqt.non tñ sufficiēter:cuius opinionē narrās:assignat
eo2 cām:⁊ inqt.huius aūt cā est:qꝛ nō omni ex parte
cęlū esse simile censent:sed vnū tñ eē hemisphęriū:qđ
est supra nos:⁊ sic putant cęlū esse tectū semisphęricū.
deinde assignat cām quare:nō sufficienter dixerūt:qꝛ
si existimauerūt ⁊ cęlū supple circulo esse tale rotundū
omni ex pte:⁊ mediū ad vniuersū silr se hēc:qꝛ vndiqꝫ
centrū totius:illud qdem sursum.vꝫ.qđ est supra nos:
mediū aūt deorsum esse dicēt.verbū si existimauerunt
gręce est ꝓsypolamontes:hoc est putantes:verū legi dꝫ
hypothetice:qꝛ ipsi absolute sic non dixerunt:ꝓpterea
ait:si existimauerūt:qꝛ si putauerūt cęlū eē sīle vbiqꝫ:⁊
K mediū esse centrū totius:dubio ꝓcul cogunt̄ dicere sur
sum esse id qđ est supra nos:deorsum xo eē medium to
tius.nec curauit hoc probare simplr:qꝛ in 2° libro satis
abunde dixit.debes scire vt ex cōmēto colligit̄ vulga
res rectius fuisse locutos:q̄ veteres:tum qꝛ cōcesserūt
sursum simplr cęlū:Et etiā deorsum simplr.vꝫ.terram
ipsā:quę antiq minime voluerūt.Tū etiā qꝛ sequunt̄
eo2 fundamenta.nā nihil vidētes sub terra:dixerūt ea
ex pte eē nihil nisi abyssum.⁊ ita cęlū eē tectū asserunt.
cā aūt est:qꝛ non pceperūt cęlū esse continēs oīa:antiq
xo dixerunt cęlū eē vniuersum cōtinens:⁊ tñ solū esse
hemisphęricū arbitrant̄:⁊ nihil eē sub terra:⁊ ita errāt
qꝛ si cęlū est oium cōtinens:erit ex pte nostra:⁊ ex par
te alia sphęricū:qua rōne vt ex pte nostra id sursū est:
qđ supra nos est:⁊ id deorsum:qđ centrū est terrę:ita ex
parte antipodū id erit sursum:qđ est ad eorū capita col
locatū.id aūt deorsum qđ est ad eorum pedes.

L ¶ Igitur leue qdem simplr dicimus:qđ sur
sum fert̄:⁊ ad extremum.graue xo:qđ sim
pliciter deorsum ⁊ ad mediū. Ad aliud aūt
leue ac leuius.qđ duobus grauitatē ⁊ ma
gnitudinē ęqualem habentibus:deorsū fer
tur alterum natura velocius.

ad 7a deorsum ἄνω Sursum

¶ His declaratis cōcludit qd sit graue leueqꝫ simplr:⁊
qd graue leueqꝫ in respectu:⁊ inqt.igit̄ leue qdē simplr
dicimus qđ sursum fert̄:⁊ ad extremū.qđ est cęli (conca
uum.Addit aūt.| Et ad extremū:)ad dīam leuis in re
spectu:qđ mouet̄ qdem sursum:nō aūt ad extremū. De
inde qd sit graue simplr addit:⁊ inqt.graue xo supple
simpliciter:qđ simplr deorsum fert̄:⁊ ad mediū.addit.
| Et ad mediū)ꝓp graue simplr:qđ deorsū mouetur:⁊
ad mediū simplr:graue xo in respectu mouet̄ deorsū:
M nō aūt ad mediū simplr.Deinde qd leue qdue graue
in respectu sit:exponit ⁊ inquit:ad aliud aūt leue:ac le
uius supple est:qđ duobus grauitatem ⁊ magnitudinē)
ęqualē habētibus deorsū fert̄ alterū natura velocius.
Dixit primo duobus grauitatē habentibus:qꝛ cōpara
tio fieri dꝫ inter similia nisi enī ambo grauitatē hēant
non pōt alte2 ꝑ altero leui9 vel grauius dici. Dixit scdo
ęqualē magnitudinē habētibus:Quia vbi nō sunt pa
ria in magnitudine non dicet̄ alterū altero leuius vel
grauius nisi per accidēs:nō aūt per se.verbū xo| deor
sū)vt mihi videt̄ corruptū est ⁊ gręce legi' dꝫ ἄνω hoc
est sursum:⁊ tūc sensus est:id leuius esse alterū altero qđ
cum ęquale sit illi in magnitudine ⁊ vtriqꝫ leue velo
cius sursum fertur.grauius aūt quod ęqualis quantita
tis cū altero graui plus hꝫ grauitatis:⁊ velocius deor

sum fertur. ¶ Auerroes xo cōmento sexto dicit duo:ꝑ N
mū:q2 grauia ⁊ leuia definiunt̄ per motus qui sunt sur Quę Auer
sum ⁊ deorsū.Quia operationes proprię in his rebus roc.cō.6.
accipiunt̄ loco suarū differentiarum:⁊ ideo sunt descri
ptiones ⁊ non definitiones:fm q2 Arist.describit leuia
⁊ grauia in respectu nō in simplicibus corporibus:sed
in mistis:nam graue simpliciter)est illud:qđ habet gra
uitatē sine leuitate.⁊ leue simpliciter)est illud:qđ habꝫ
leuitatē sine grauitate.At leue in respectu.i.quod leuita
tem habet suę grauitati admistam. Graue xo in respe
ctu qđ habet grauitatē suę leuitatis admistam:quę pa
tent in mistis.de his eni grauibus ⁊ leuibus mistis vult
Arist.(vt Auerro.ait) q2 si sint eiusdem speciei ⁊ magni
tudine ęqualia:alterū altero grauius erit:quod deorsū
velocius fertur.illud leuius qđ sursum velocius moue
tur.de leuibus xo ⁊ grauibus in respectu in elemētis
cuiusmodi sunt aer ⁊ aqua:posterius Aristo.dicit. Hęc O
colliguntur ab Auerroe. ¶ Mihi aūt videtur q2 Arist. Expō ꝑpa
loquat̄ de grauibus ⁊ leuibus in respectu in ipsis sim
plicibus:nam de graui ⁊ leui simpliciter loquit̄ etiam
in simplicibus.⁊ tunc lege verba eius sic:ad aliud autē
leue ac leuius supple dico.qđ alterum duorū:que graui
tatem habent:⁊ ęqualē magnitudinem sursum celerius
mouet̄:vt aer ⁊ aqua:vtrūqꝫ enim graue est ⁊ leue:ve2
aer leuior est aqua:qꝛ sursum velocius mouet̄.aqua gra
uior aere:qꝛ deorsū celerius fertur:⁊ sic verba possunt
legi tam de mistis q̄ de simplicibus.

¶ Eorū igitur qui prius ad eā venerunt cō
siderationē.quę est de his:plurimi pene de
grauibus hoc pacto leuibusqꝫ solis dixere:
quorū alterū vtrisqꝫ grauitatē habentibus
leuius est: sic aūt pertranseuntes:⁊ de sim
pliciter leui ⁊ graui determinatū esse putāt. P
Sermo tamen ipsis non accōmodatur.

¶ Ex dictis recolligit defectū Platonis:qui in tractādo
de leuibus/solū de grauibus ⁊ leuibus in respectu egit.
putans sermonem qui est de graui ⁊ leui in respectu/cō
uenire grauibus ⁊ leuibus simpliciter:cū certe illis nō
accōmodetur. Inquit.eorum igitur qui prius ad eā ve
nerunt cōsiderationem:quę est de his grauibus ⁊ leui
bus plurimi pene(vt Platonici)de grauib9 hoc pacto
in respectu leuibusqꝫ solis dixere:quorū alterū vtrisqꝫ
grauitatem habētibus leuius est: hoc est quę dicuntur
grauia ⁊ leuia in respectu q̄lia sunt mista corpora quo
rum alterū altero leuius vel grauius est:sic autem per
trāseuntes de grauibus ⁊ leuibus in respectu:⁊ de sim
pliciter leui ⁊ graui determinatū esse putant:qꝛ sermo
nem de grauibus ⁊ leuibus in respectu putāt accōmo
dari posse ipsis grauibus ⁊ leuibus simpliciter. Addit
Aristo.errorem eo2 breuiter.⁊ inquit.sermo tamē sup
ple qui accōmodat̄ grauibus ⁊ leuibus in respectu:ip
sis grauibus ⁊ leuibus simpliciter nō accōmodat̄:⁊ sic Q
tractare de grauibus ⁊ leuibus in respectu non sufficit
ad tractandū de omnibus simplr grauibus leuibusqꝫ.

¶ Hoc aūt perspicuū magis erit si vlterius Si vlteri9
ꝓgredimur. Dicunt eni grauius ⁊ leuius progredie
aliq qdē vt in Timęo est scriptū/grauius q mur proce
dē qđ ex pluribus eisdem cōstat. leuius aūt dentibus
qđ ex paucioribus quēadmodum plumbo πρόσω
plumbū:⁊ ęs ęre maius grauius est: similr ἰοῦσι
autē ⁊ cęterorū similariū vnūqđqꝫ. In ex

A cessu eni equaliũ partiuz vnũqdq; grauius est. Eodem autem modo ⁊ ligno plumbuz dicunt. ex eisdẽ enim omnia corpora ⁊ vna materia esse: sed non videri.

Uolens declarare sermonẽ de grauibus ⁊ leuibus in respectu grauibus ⁊ leuibus simplr nõ cõuenire ꝓgredit de nouo narrare opiniões antiquoꝝ: nã ex his patebit multifarius error: ⁊ hoc ꝓponit: hoc aũt. (inqt.) ꝑspicuũ magis erit si vlterius: ꝓgrediemur. s. narrando opiniones alioꝝ. Nã patebit sermonẽ de leui ⁊ graui in respectu nõ cõuenire grauibus ⁊ leuibus simplr: ⁊ patebunt opiniones alioꝝ: ⁊ patebit veritas oĩo ad verbũ. [Si vlterius ꝓgrediemur] grece est [Proelthusi] idest ꝓcedentibus vlterius. verũ clarius vt esset resoluimus ad verbũ. Deinde incipit narrare põnes ⁊ ꝑmo eã que in Timeo scribit. dicit enim illic grauia ⁊ leuia oĩa ex

B superficiebus ac triangulis constare ꝓpterea id grauius esse: qd ex pluribus superficiebus pluribusq; triangulis cõstat. vt si vnũ plumbũ quod sit. a. ex. x. cõstet triangulis. alterum vero qd sit. b. ex qnq; a. grauius est qȝ sit. b. ⁊ ita cõparãdo vnũqdq; corpus ad alterũ eiusdẽ speciei. Leuius vero posuit eẽ: qd ex paucioribus eiusdẽ nature superficiebus aut triãgulis ꝯstat vt si. a. ignis ex duodeciz constet. ⁊. b. ignis ex octo superficiebus: ignis. b. est leuior igne. a. Inquit. dicũt eni grauius ⁊ leuius aliqui qdẽ vt in Timeo est scriptũ grauius qdẽ qd ex pluribus eisdẽ scȝ superficiebus ⁊ triangulis cõstat. leuius aũt. qd ex paucioribus eisdem superficiebus ⁊ triãgulis: cuius exempla affert: ⁊ inquit. queãdmoduz plumbo plumbũ: ⁊ es ere maius grauius est: silr aũt ⁊ ceteroꝝ similariuz vnũqdq;: ⁊ affert rõnem Pla. dicens/ in excessu eni equalium partiũ vnũqdq; grauius est: hec de his que sunt eiusdẽ

C speciei: deĩde qd grauius qdue leuius sit in his que differunt specie apponit: ⁊ inqt. eodem autẽ modo ⁊ ligno plumbũ dicũt esse grauius ⁊ silr in ceteris que differũt specie: ⁊ affert cãm: ⁊ inqt. ex eisdem eniz superficiebus ⁊ triangulis vna mã que dicit omnicapax: oĩa corpa eẽ dicũt: sed nõ videri esse. ⁊ sic corpora similia in specie ⁊ eo ꝯpa dissimilia oĩa cõstant ex eisdẽ superficiebus ⁊ triãgulis ⁊ eadẽ mã: sed hec est dñia: qꝛ corpa similaria cõstant ⁊ vident ex eisdẽ cõstare. Dissimilaria vero ꝯstãt: sed nõ vident constare. hec ex Timeo colliguntur.

Sic aũt definitis nõ dictũ est de simplr leui ac graui. Nunc eni hic qdẽ ignis semꝑ leuis est: sursumq; fertur. Illa vero terra terreaq; cuncta deorsum atq; ad mediũ ipsuz. Quare nõ ob trianguloꝝ paucitatẽ: ex quibus vnũqdq; cõstare dicũt: ignis aptus est

D sursum ferri. Maior eniz tunc vtiq; minus moueret: ⁊ grauior esset cũ pluribus ex triãgulis esset. Nũc aũt ꝯtrariũ videt. quo eniz vtiq; maior est: eo leuior est: ⁊ sursum velocius fert. De superiori etiã deorsum paruus ignis velocius fertur. magnus aũt tardius.

Obijcit aũt Aristo. huic Platonice opinioni ex eo: ꝙ tunc in rerũ nã/ nec leue simplr: nec graue simplr daretur: sed oẽ graue esset in respectu: ⁊ omne leue silr: ꝯñia patet: qꝛ si graue eẽt multitudine triãguloꝝ ⁊ leue paucitate: tũc leue esset graue: qꝛ ex triangulis constaret: licz minus graue eo: qd ex pluribus triãgulis ꝯstaret: ⁊ graue esset leue: qꝛ ꝯparatione alterius qd ex pluribus eẽt

triangulis: ⁊ sic nihil graue/ nihil leue simplr esset in rerum natura: sed solũ cõparatione. At hoc est falsum: qꝛ videmus ignẽ leuẽ esse semꝑ: ⁊ simpliciter: qꝛ respectu cuiuslibet leuis. Et terrã etiaz grauẽ semꝑ: qꝛ ad oĩa grauitat. inqt. sic aũt definitis vt Pla. inqt. non dictũ esset de simpliciter leui ⁊ graui: ⁊ ita in rerũ nã nihil eẽt simpliciter graue: nihilq; simplr leue: sed cõparatione dũtaxat. hoc aũt esse impossibile ostẽdit/ dicẽs: nũc enim hic quidẽ ignis de numero corpoꝝ existẽs: semꝑ leuis est. sursumq; fert. Illa vero de numero corpoꝝ terra terreaq; cuncta deorsum: atq; ad mediũ ipsiuz feruntur. Primũ igit absurdũ esset ꝙ si opinio Pla. esset vera: tũc nihil eẽt simplr graue: nihilq; leue simplr. Scdo infert/ ꝙ si ignis eẽt leuis simplr: ⁊ terra eẽt grauis simplr tũc nõ ob triãguloꝝ paucitatẽ: ex qbus vnũqdq; ꝯstare dicũt: ignis aptus est sursũ ferri: supple terra multitudie deorsu. deducit/ qꝛ si triãguloꝝ paucitate ignis moueret sur-

F sum: ⁊ terra multitudine trianguloꝝ deorsuz: tũc ignis maior moueret minus qȝ moueret ignis minor: cũ pluribus ex triangulis esset: corpus enim maius pluribus constat partibus. Nunc aũt contrariũ videt: nam quo ignis maior est: eo leuior est: ⁊ sursum velocius fert. addit etiam ꝙ paruus ignis de superiori loco deorsum velocius fertur: magnus aũt tardius: ⁊ ita ignis moueret naturalr e loco supo ad mediũ: ꝯtra ea que diximus. Sic tota ratio est ꝙ data Platonis opinione: tũc in rerũ natura nihil eẽt ignis simplr atq; leue: nihilq; graue simpliciter ac terra. Et si eẽt aliqd graue simplr: ⁊ aliqd leue simpliciter: tũc ignis non eẽt aptus ferri sursuz paucitate triangulorũ: ⁊ terra deorsum multitudine eoruz: sed sua forma hoc sursum: illud deorsum moueret: hec est breuiter ratio Aristotelis hic.

G Insuꝑ etiã: cũ id qdem qd pauciora hȝ similaria leuius: id vero qd plura: grauius esse dicant. aerem aũt/ ⁊ ignẽ/ ⁊ aquã ex eisdem — Vulgenea / Similaria
esse triãgulis: differre tñ paucitate ⁊ multitudine: vt sit ipsoꝝ aliud qdem leuius: aliud vero grauius. Aliq̃ aeris multitudo erit: que grauior erit aqua/ at totũ ꝯtrariũ accidit. Et eni semꝑ maior aer magis sursuz fert: ⁊ oĩo — Quapp
quęuis pars aeris sursum ex aqua mouetur. — Ue
hi qdẽ igitur ita de graui ⁊ leui definierũt.

Scdo obijcit Platoni ex eo: ꝙ tũc aliqua aeris multitudo erit ipsa aqua grauior: ꝯñia pȝ suppositis his: q̃ ipsi concedũt. tenent eni primo id esse leuius: qd cõstat paucioribus similaribus triãgulis. Id vero grauius: qd pluribus eiusdẽ generis triangulis. Scdo tenent aerẽ/

H aquã/ ⁊ ignem/ oĩa cõstare ex eisdẽ ac similaribus triãgulis: soluq; differre multitudine ⁊ paucitate illoꝝ: ita vt sit ipsoꝝ aliud leuius: qd illorũ paucitate ꝯstat. aliud grauius: qd sit illorũ multitudine. his cõcessis pȝ ꝯñia: nam cũ cõstent ex triangulis eiusdẽ generis/ differãtq; solũ multitudine ⁊ paucitate illoꝝ/ aer maior constaret ex pluribus triãgulis parua aliq̃ aqua: esset aer ille grauior aliq̃ aqua/ at hoc est cõtra sensum: naz semꝑ maior aer velocius sursuz fert: ⁊ oĩo quęuis parua aeris pars sursum ex loco ipsius aque mouet. inqt. insuꝑ etiam cũ id qdez qd pauciora habet similaria hoc est triangula eiusdẽ generis leuius eẽ dicãt: id vero qd hȝ plura eiusdẽ generis triãgula grauius esse velint: hoc est primũ eoꝝ cõcessum: aerẽ aũt ⁊ ignẽ ⁊ aquam ex eisdem esse triangulis: differreq; tñ multitudine ⁊ paucitate illoruz triã-

I vt sit ipsorum aliud quidem leuius: aliud vero grauius: hoc est eorum concessum. Secundum ex his infert absurdum: et inquit. aliqua erit aeris multitudo: que grauior erit aqua. videlicet aer magnus respectu parue aque. at vt inquit. totum contrarium accidit. et enim semper maior aer sursum magis fertur: et omnino quecunque pars aeris sursum ex aqua locoque eius tollitur atque mouetur. hec Aristo. contra Platonem: demum epilogat. ubi quidem igitur ita de graui et leui definierunt.

Quibusdam aut non sufficiens visum est hoc pacto diuidere: sed quiuis sunt vetustiores ea etate: que est nunc: de his. que nunc sunt et icta: modo magis nouo intellexerunt nonnulla enim corpora mole quidem minora videntur: sed grauiora esse: patet igitur non esse satis dicere ex equalibus ipsis primis ea que sunt eque grauia

Quãuis καίπερ. Mó, magis nouo καινότερως.

K constare: essent enim equalia mole.

Aggreditur nunc positionem Democriti et Leucippi: et primo sumit positionem horum esse rationi minus dissonam: nam licet etate priores ac vetustiores sint: tamen certius discreuerunt. Quia apud hos non oportet dicere composita ex equalibus numero et mole esse eque grauia sicut oportet apud Plato. qui vult eque grauia esse ex equalibus numero et mole. grauiora vero ex pluribus equalibus. minus grauia ex paucioribus equalibus superficiebus vel triangulis non enim valet hec consequentia hec corpora sunt equalia mole: ergo sunt eque grauia. quia stat plumbum esse equale ligno: et tamen grauius esse. inquit. Quibusdam aut vt Democri. et Leucip. non sufficiens visum est hoc pacto diuidere ac dare differentiam inter grauia et leuia. sed quiuis sint vetustiores ea etate que est nunc in qua vigent Platonici: tamen de his: que nunc sunt dicta in materia de graui et leui: modo magis nouo intellexerunt: et ita certius: quia vt primo celi et secundo metaphy. habetur. iuniores perspicaciores sunt: ac certius de rebus dicunt: quam dixerint inuentores. et ita Democri. et Leucip. modo magis nouo:

L quia certius: de his discreuerunt. Assignat aut causam cur certius discreuerunt. Et inquit. nonnulla enim corpora mole quidem minora videntur: sed grauiora esse vt paruum plumbum magno ligno. ex hoc infert Plato. insufficientiam. et inquit. patet igitur non esse satis dicere ex equalibus ipsis primis. videlicet triangulis vel superficiebus ea que sunt eque grauia constare. nam omnia eque grauia essent equalia mole: modo oppositum videmus de plumbo et ligno. quare non est bene dictum eque grauia esse ex equalibus: grauiora ex pluribus: minus grauia ex paucioribus. et ita certius Democritici atque Leucippici dixerunt: quia hi non coguntur sic dicere vt infra videbitur. Aduertendum vt Auer. inquit. maius corpus posse apud antiquos esse leuius propter vacuum imbibitum: quod concedunt. Minus aut esse potest grauius quia minus in se habet vacui: verum hec positio est reprobata 4° physicorum.

Que Auerro. co. 11.

M Prima aut et indiuisibilia quidem superficies dicentibus: ex quibus constant ea corporum: que grauitatem habent: absurdum est dicere. his autem qui solida: magis contingit dicere grauius esse maius ipsorum.

Corpora duplicia sunt prima et simplicia: que elementa mistorum sunt: et secunda ac composita siue mista: que ex primis constant. Aristoteles ergo ostendit Democriticos melius vel minus dissone dixisse: quo ad prima corpora: his qui dixerunt triangula et superficies. Secundo ostendit etiam minus male dixisse quo ad mista corpora. Quo quidem ad simplicia ac prima minus male dixerunt Platonicis: nam Democritici posuerunt solida: que grauia esse possunt et leuia: et ita alterum altero leuius et grauius esse potest. Platonici posuerunt superficies et triangula: que nec grauia, nec leuia esse possunt: cum non sint corpora. quare possunt dicere inter simplicia esse alterum altero grauius: vt maius grauius esse minore. Platonici aut minime hoc facere possunt. inquit. prima aut et indiuisibilia quidem superficies dicentibus vt sunt Platonici: qui volunt prima et simplicia esse superficies. ex quibus constant ea corpora: que grauitatem habent. scilicet mista: absurdum est dicere maius esse grauius minore: et sic. Platonici non possunt dicere inter simplicia alterum altero esse grauius aut leuius quoniam illa non ponunt corpora. His autem qui solida dicunt supple prima et simplicia: magis contingit dicere maius ipsorum esse grauius minore: et ita inter ipsa possunt dicere alterum altero grauius: patet igitur minus dissone dixisse Democriticos: cum ipsi possint dicere inter prima alterum altero esse grauius: Platonici vero non possunt cum velint prima esse incorporea: que grauitate participare non possunt.

N

Compositorum vero: quoniam vnumquodque non hoc modo sese habere videtur: sed multa grauiora mole minora esse videmus quemadmodum es lana: aliam causam quidam putant et aiunt. vacuum enim comprehensum leuitare corpora dicunt: et interdum facere est maiora leuiora cum plus habeant vacui. Propter hoc enim et mole esse maiora composita per sepe ex qualibus solidis: vel minoribus. omnino autem et penitus causam esse leuioris plus inesse vacui. dicunt igitur hoc modo.

O Quidam Aliqui Cõphẽsũ Interceptũ Interclusũ

Quod minus male dixerint quo ad simplicia: declarauit: quod vero etiam quo ad mista minus male dicant: nunc ostendit. nam isti Democritici asserunt vacuum intra corpora mista comprehensum: et ita possunt dicere aliquando maiora esse leuiora minoribus. et aliquando econtra, minora leuiora maioribus: et aliquando equale esse altero equali grauius vel leuius: quia maius corpus mistum potest habere plus minusue vacui: inquit. compositorum vero ac mistorum corporum: quoniam non vnumquodque hoc modo sese habere videtur: vt Platonici dixerunt: qui negarunt vacuum comprehensum: sed multa grauiora mole minora esse videmus: vt es lana: et plumbum ligno: aliam causam aliqui putant et aiunt: quam quidem explicat dicens. vacuum enim intra mista comprehensum leuitare corpora dicunt et interdum tale vacuum est facere maiora leuiora: quia maiora sunt ex multo vacuo: et pauco pleno. cum plus habeant vacui intra se propter hoc enim dicunt et maiora mole esse composita persepe ex equalibus solidis vel minoribus quam supple sint mista minora eo quia maiora habent plus vacui: et minus de solidis siue pleno: minora vero. minus de vacuo: et de plenis, siue solidis plus. et quasi epilogando. inquit. omnino autem et penitus causam esse leuioris. hoc est quod alterum altero sit leuius dicunt plus illi vacui inesse. dicunt igitur hi Democritici de his hoc modo. patet igitur hos minus male de simplicibus dixisse: et etiam minus male de mistis. Auerroes aut in commento dicit primo philosophos hosce conuenire in duobus: primo: quia ambo enim nunc assignare causam grauitatis in respectiuis: et eorum nullus assignauit causam grauitatis, vel leuitatis simpliciter. secundo, quia omnia absurda que ad Plato. sequuntur: etiam ad Democritum sequi videntur: cum nemo eorum de graui, vel leui simpliciter tractauerit. Secundo, Auer. in commento assignat eorum differentiam et velle vi quod Democritus assignare potest causam in simplicibus elementis cur altero alterum est grauius vel leuius: non aut in his corporibus: que ex elementis constant. quod in

P

Q

Que Auerro. co. 12.

clementis

A elẽtis id possit facere:ondit Auer.q: Democri.ponit p⁹ rez pn⁹ eẽ atoma corpa:que lz phyce sint indiuisibilia: tñ mathe^ce sunt diuisibilia:qua rõne alterũ corp pót eẽ grauius altero:q: maius pót eẽ grauius minore:z nõ rõne vacui:cum intra nullũ corp sit vacuũ:eo q vnũqdq: est physice indiuiduũ:sz rõne magni^tu^dis:alterz altero est grauius vl' leui⁹. At in mistis que ex elẽtis cõponunt p cũ sint physice z mathe^ce diuidua:nõ pót saluare alterz altero eẽ grauius vel leui⁹ rõne magni^tu^dis:z sic in simplicib⁹ pñt/in mistis nõ. Plato vo nec in mistis/nec in simplicib⁹.in simplicib⁹ nõ:q: p⁹ pn⁹ dicit superficies/que cũ indiuisibiles sint/nõ pñt eẽ quales.s.nec graues/nec leues:i mistis minime: qm mista ex simplicib⁹ sunt:que nec grauia sunt/nec leuia:hec Auer. ❡ Que(vt mihi vl')nõ sunt xbis Ari.osona:naz vt ondimus Democri. pót tam in simplicib⁹ q̃ in mistis saluare alterũ altero grauius vel leuius eẽ:in simplicib⁹ qdẽ rõne magni^tu^dis z

B paruitat atomoz : in mistis aũt rõne vacui cõprehẽsi.

Dubitatio ❡ Auer.z⁹ dubitat otra rõne Ari. Ari.enim arguit otra Pla.q si grauius est,qd ex plib⁹ ostat:tũc ignis magnus eẽt aliqua terra parua grauior:q: ex plib⁹ supficieb⁹ cõstat. Cõtra dubitat :q: qd ostat ex plib⁹ nõ semp est maius vl' grauius/nisi cetera sint paria:nõ diceret adilsari⁹ ea ex qb⁹ terra parua ostat/eẽ nũo pauciora:sz mole maiora.ea ex qb⁹ ignis ostat eẽ magni^tu^dine minora:sz nũo plura.z sic nõ valet ignis magnus ostat ex plib⁹.g est grauior:sz opz addẽ cã ostare ex plib⁹ z maiorib⁹.

Solutio ❡ Soluit Auer.z ondit dupl'r hãc solonẽ Pla.nõ valere:p/q: fm Pla.oẽs supficies ex qb⁹ sunt corpa grauia z leuia sunt eiusdem rõnis:z sic nõ differũt grauia z leuia/nisi fm magis z min⁹:z ita nõ differũt spe:qd si grauia z leuia nõ differũt specie: xteri q̃stio poz:q tũc mai⁹ eẽt grauius:z q nõ esset dabile graue simpl'r/nec leue simpl'r.

C Quare sic fugiẽs trudit in aliud absurdius. Scdo obijcit:q: lz terra sit ex paucis/z magnis/z ignis ex plib⁹ et paruis:parua pñt adeo nũo excrescẽ vt eqpollcant magnis:faciũt.n.multa modica vnũ satis/vt puerbialr di: z sic adhuc stat ignem magnũ esse grauiorez terra paruissima. ❡ Quo vo ad xba attinet/debes scire:q dixit [Vacui.n.cõprehẽsum leuitate corpa dicũt]ad demõstrãdũ:vt Auer.ingt.vacuũ ipm leuitãs moueri ad motũ corpis leuitati:nõ.n.mouere posset/nisi in mouendo moueret :q: vt dicit 8⁹ z 7⁹ Physic.corpus qd mouet

Que Ari. cõmẽ.13. aliud corpus localr:nõ mouet/nisi moueat. ❡ Ulteri⁹ debes scire:vt Auer.notat eodẽ cõ^to.q cã/q̃re vnũ corpus sit altero leui⁹ nõ est:q: habeat plures ptes pleni: sz q: hz plus de vacuo:z ita apud antiqs leui⁹ z min⁹ leue attẽdit penes plus vl' min⁹ vacui cõprehẽsi. Secus apud Plat.ppterea hi pñt reddere cãm/quare alteruz altero est leuius in mistis:illi xo nõ. Hec Auer.

D ❡ Necesse est aũt his qui h pacto definiũt si sit leuius:addere nõ solũ vacui plus:sz z solidi min⁹ hẽ. Si.n.tali rõne excedat:leuius nõ erit.ob id.n. z ignẽ leuissimuz eẽ asserũt: q: vacui plurimũ habet.accidet igit magnũ aurum plus habens vacui modico igne:leuius esse/nisi z solidum ipm habuerit multiplex.quare hoc est dicendum.

Expositio ❡ Rephẽdit nũc Ari.oplonẽ Democri. Et p ondit cãm quã assignauit leuitat z grauitat esse diminutã:dixerũt enim cãm/q̃re aliqd est leui⁹ eẽ:q: plus vacui hz:z q̃re aliqd est graui⁹ esse:q: plus hz pleni vel solidi. Obijcit aũt Ari.q: hac cã assignata:tũc aurũ magnũ eẽt leuius igne paruo:qm aurũ magnuz vt millecuplũ erit leuius modico igne/vt pedali:q: eiusmodi aurum hz plus vacui igne illo paruo. Preterea/et sequet ignẽ magnũ/vt millecuplũ eẽ grauiorẽ paruo auro.vz.pedali:q: talis ignis hz plus pleni illo auro.g si ratio dz esse sufficiẽs: opz addere leui⁹ eẽ:qd hz plus vacui z min⁹ pleni:grauius aũt plus pleni z min⁹ vacui. Modo magnũ aurũ: lz habeat plus vacui modico igne/non hz min⁹ pleni.z magn⁹ ignis/lz habeat plus pleni modico auro:non mĩ hz plus pleni.pz igit corp cãm nõ eẽ cõpletã. Ingt.necesse est aũt his qui h pacto definiũt ac cãm assignãt/si sit aliqd leui⁹ altero:vel supple graui⁹:addẽ nõ solũ vacui plus:sz z solidi min⁹ hẽ. Si.n.tali rõne excedat,id corpus leui⁹ nõ erit:q: stat ipm hẽ plus vacui z nõ eẽ leui⁹:nisi habeat minus pleni:ob id.n.z ignẽ leuissimũ eẽ asserũt:q: vacui plimũ hñt nõ attẽdẽtes ad pleni rõnẽ:ppea dat Ari.quasi absurdũ.z ingt. Accidez igit ma- E

F gnũ aurũ.vz.millecuplũ plus hñs vacui aliq̃ modico igne.vz.pedali/leuius eẽ illo paruo igne:addit pp h et correctõez.d.nisi z solidũ ipm habuerit multiplex.q̃re h est dõm atq: addẽdũ corp cause. ❡ Auer.aũt ait apd antiqs trifariã itelligi aliqd corpus eẽ altero leuius penes vacuũ z plenum. Aut q: abso^te plus hz vacui nulla rõne habita ad ptes pleni:aut q: plus hz vacui:z pleni min⁹:aut q: pportio vacui ad plenuz est maior q̃ sit in ipo graui.vt si pportio in.a.leui vacui ad plenũ eẽt quadrupla ad eã:que est in.b.corpe graui vacui ad plenuz/vt si eẽt dupla.z ita fm Auer. Ari.ostendit antiqs assignasse p^m modũ/quẽ isufficiẽtẽ eẽ pbat per ex^m de magno auro ad paruũ ignez:vt in tex.ondimus. ❡ Ultio Auer.notat otra hãc põnẽ/q si penes plus vacui attenderet leuius:tũc aliquod eẽt leuius z grauius:q: rõne habita ad maius eẽt graue:q: minus vacui haberet:ratione habita ad minus esset leue:quia plus vacui haberet:z ita idem esset graue z leue.

Que Ari. cõmẽ.14.

G ❡ Hi igit:qui qdẽ nõ dicũt vacuũ esse:nihil de leui grauiqz detñinãt : vt Anaxagoras/ z Empedo. Qui xo determinarũt qdez:nõ gutẽ vacuum eẽ dixerũt:nõ differuerũt:cur alia corpoz leuia:alia grauia/sint: z alia qdẽ sursũz:alia aũt deorsuz semp ferant. Preterea nõ recordati sunt dicere:q̃dam que sunt mole maiora esse leuiora corpib⁹ minorib⁹: neqz pz ex his que dicta sunt:quo nã pacto fiet:vt ipi osentanea dicãt his:que apparẽt.

Preterea Uerbũ ad ditum.

Dicere Uerbũ ad ditum.

Expositio ❡ Nũc q̃si epilogãdo opiones veter breuib⁹ resumit.z ingt. Hi qdẽ igit qui nõ dicũt vacuũ eẽ.supple bipartiti sunt:q: alij nihil de graui z leui determinãt/vt Anaxagoras/z Empedo.alij xo determinarũt. Sz qui determinarũt qdẽ:nõ aũt vacuũ eẽ dixerũt:non differuerũt/

H cur alia corpoz leuia:alia grauia sint/z cur alia quidez sursuz:alia aũt deorsuz semp ferant:pterea nõ recordati sunt dicere:q̃dã que sunt mole maiora/eẽ leuiora corporib⁹ minorib⁹. Preterea neqz pz ex his que dicta sunt: quo nã pacto fiet/vt ipsi osentanea dicãt his/que apparẽt. Est.n.rõ physica semp his que apparet oformis:vt Ari.z Auer.ceteriqz pipatetici pcipiunt. Quare corp diminutiões ex his patẽt. ❡ Auer.aũt opiones diuidit in tres:q: alij nõ dicebãt vacuũ eẽ/z etiaz nihil dicebãt de cã grauis z leuis. Alij nõ dicebãt et vacuũ eẽ:z locuti fuerũt de cã grauis z leuis:verũ nõ assignarũt cãm/ cur h leue sit simpl'r:illd aũt graue. Quidã aũt dixerũt

Que Ari. cõmẽ.15.

I vacuū eē: ꝛ etiā assignabāt cām grauis ꝛ leuis: nō qdē simplr: sꝫ in reᵒ ɔtra pᵃᵉ duas opiones: vt Auer. ait. Ari. obijcit, ꝙ illę nō pñt reddē cām eoꝝ quę apponūt. Apponūt aūt alia semp sursū: alia semp deorsuꝫ ferant: ꝛ etiā ꝙ quędā maiora sunt minoribꝰ corpibꝰ leuiora. At tertia positio bene pōt horuꝫ cām reddere: tñ cām grauis ꝛ leuis simpliciter assignare nō potest.

Incidere i x i ꝛ ri retineri

¶ Necesse est aūt etiam eos: qui plus vacuí hr̄e: de ignis leuitate cām assignat: in easdēꝫ q̄si difficultates incidē. Minus qdē.n. cęteris corpibus solidí: ꝛ vacui plus hēbit: ꝛ tñ erit ignis aliqua multitudo: in qua solidū ꝛ plenū: ea solida quę cōtinētur in aliqua parua multitudine terrę exuperabunt.

K ¶ Obijcit igit̄ nūc Democrito ꝛ Leucippo: qꝛ eiꝰ data pōne aliqđ corpus graue hēbit plus vacui ꝛ minꝰ pleni aliq̄ alio corpe leui: ꝛ ita seqt̄ graue eē leue: deducit̄. naꝫ sit. a. magna gleba ignis, vt mille pedū: ꝛ. b. sit parua portio terra, vt vnius pedis: quo in casu seqt̄. a. ignē eē grauiorē terra: deducit̄, qa. a. hꝫ plus vacui ꝛ minus pleni: plus qdē vacui: qꝛ est corpus maius: minus pleni nō di eo ipso. b. sꝫ rōne habita ad vacuū. ingt. Necesse est aūt etiaꝫ eos qui plus vacui assignāt pro cā leuitatꝭ ignis in easdē q̄si difficultates incidē: in q̄s cōpulsi sunt Platonici. Deducit. ꝛ ingt. Minꝰ qdē.n. cęteris corpibꝰ solidi ꝛ vacui plus hēbit aliq̄ multitudo ignis in qua, taꝫ solidū q̄ plenū ea solida quę in parua terra sunt, exupabit. Et ita solidū ignis magni erit maiꝰ solido paruę terrę. ꝛ eadē rōne vacuum ignis magni erit plus vacuo paruę terrę: ꝛ ita seqt̄ ignē magnū eē grauiorē parua terra: qa plus solidi habet penes qđ attēdit̄ grauitas. Sequitur

L etiam leuiorem esse: qꝛ plus vacui habet: ꝛ ita idē ignis erit leuior ꝛ grauior respectu eiusdem.

¶ Sin aūt ꝛ vacuū dixerint: quo nam modo definient simplr graue. Aut.n. eo qđ solidi plus habeat. Aut eo qđ minus vacui.

¶ Apud iuniores, hęc est zᵃ ratio ɔtra Democr̄. sꝫ apud me, hęc nō differt a pᵃ rōne: nisi qꝛ vigorosius cōponit̄. pponit ḡ p̄ diuisionē: ꝛ lege sic, aut graue dr̄: qꝛ plus solidi habet: aut definit̄ graue: qꝛ minꝰ vacui habeat: hāc diuisionē pponit. ingt. Sin aūt ꝛ vacuuꝫ dixerint ꝛ cōcesserint eē corpibus cōprehēsuꝫ: vt re vera Democr̄. ꝛ Leucippus tenēt: quęrit quo nā modo definiēt simplr graue. Aut.n. eo qđ solidi plus habeat: aut eo qđ habeat minꝰ vacui. ɔcedētes igit̄ vacuū ībibitū corpibꝰ dupl'r pñt definire. graue simplr, aut dicēdo graue eē: qđ plus

M habet solidi: aut dicēdo graue simpliciter eē: qđ minus vacui habet. hāc ergo diuisionem proponit.

¶ Siqdē igit̄ h̄ dicēt: erit aliq̄ terrę multitudo ita parua: vt in ea sit solidi minus q̄ in magna in multitudine ignis. Silr aūt si vacuo

Multitudo Magnitudo

definierint: erit aliqđ, qđ fert̄ semper deorsuꝫ: leuius eo qđ est simplr leue: ꝛ qđ semp sursuꝫ fert̄. Hoc aūt est ipossibile. id eniꝫ qđ est simplr leue: semp est leuius his, quę grauitatē hn̄t: ꝛ quę deorsuꝫ ferunt̄. Id xᵒ qđ leuius est non semp leue est. Propterea ꝙ ꝛ in his quę grauitatē habēt: aliud alio leuius dicitur esse: vt aqua terra.

¶ Ex data diuisione nūc syllogiꝫat sic. naꝫ si graue definierint ex eo ꝙ plus habet solidi: tunc magnꝰ ignis erit grauior parua terra. habet.n. plus solidi. Sin autē definierint: ex eo ꝙ hꝫ minus vacui: tūc parua terra erit leuior magno igne. habet.n. minꝰ vacui: quę oīa sunt absurda: vt ingt. Dicit, siqdeꝫ igit̄ h̄ dicēt. i. si graue est, qđ habet plus solidi, erit aliq̄ terrę multitudo ita parua: vt in ea sit minꝰ solidi, q̄ sit in magna aliq̄ ignis multitudine: ꝛ ita sequet̄ magnū ignē eē leuiorē terra aliq̄. Deinde destruit zᵐ mēbruꝫ. ꝛ ingt. Silr aūt si vacuo definierint dicētes graue eē ꝙ minus vacui habet: ideꝫ vt prius eueniet: ideo ait. erit aliqđ, qđ fert̄ semp deorsuꝫ: leuius eo qđ est simplr leue: ꝛ qđ semp sursum fert̄: qꝛ sequet̄ paruā terrā eē leuiorē magno igne: cū minus vacui habeat: quę parua est simplr grauis semp deorsum mobilis: ondit h̄ eē ipossibile. ꝛ ingt. Hoc aūt est ipossibile. id.n. qđ est simplr leue: semp est leuiꝰ his quę grauitatē hn̄t: ꝛ his quę deorsuꝫ ferunt̄ semp. Id xᵒ qđ leuius est. s. in reᵒ: non semp leue est ad oīa: ppterea ꝙ in his quę grauitatē hn̄t: vt mista, vel simplicia quę sunt

N

O grauia in reᵒ: aliud alio leuius dr̄ esse, vt aqua leuior est q̄ sit terra. Patet igitur qđlibet mēbrum dicte diuisionis eē impossibile: ꝛ ita graue, nec paucitate vacui, nec multitudine solidi definiri potest.

¶ At xᵒ nec eo ꝙ vacuū rōnē habet ad plenū: sufficiēs est soluere dubitatōēꝫ: quę nūc dicta est. Accidit.n. hūc modū dicētibꝰ: silr idē ipossibile. In maiore.n. igne atqꝫ minore eādē solidū ad vacuū rōnem habebit. At maior ignis sursum celerius fert̄ minore: ꝛ rursus maius auruꝫ plūbūqꝫ silr deorsum.

P Silr aūt ꝛ cęteroꝝ vnūqđqꝫ: quę grauitatem habēt. At hoc accidere nō oportebat: si hoc pacto graue, leueqꝫ est definituꝫ.

¶ Ut Auer. dixerat trifariā intelligi pōt definitio leuis data ab antiqs: vno modo, vt leue sit in quo plus vacui est. Alia in quo plus vacui ꝛ minꝰ pleni. Tertia in quo maior est pportio vacui ad plenuꝫ. Ut ignis est leuior terra: qꝛ vacui ad plenū in igne est pportio cētupla. In terra xᵒ est pportio dupla. Declarauit hactenꝰ leue nō eē, in quo plus vacui est: ꝛ declarauit leue nō eē, in quo plus vacui ꝛ minꝰ pleni. At nūc declarat leue non eē, in quo maior est pportio vacui ad plenum: qm̄ in magno igne ꝛ paruo vacui ad plenū eadē est pportio: qꝛ vtrobiqꝫ cētupla: sunt.n. paruus ꝛ magnꝰ ignis eiusdē spēi: ꝛ ita pportio ęqlis ꝛ eiusdē spēi. Quo dato: tūc ęque velociter paruus ꝛ magnꝰ sursum mouerent̄: qđ est ɔtra sen-

Q sum. Uidemus enim ignē magnū celerius sursuꝫ ferri. Ingt. At xᵒ nec eo ꝙ vacuū rōnē habet ad plenū talē ꝛ maiorē sufficiēs est soluere dubitatōēꝫ: quę nūc dicta est. Et ondit cām dicēs: accidit.n. hūc modū dicētibus silr idē ipossibile. Et exponit illud. d. In maiore.n. igne atqꝫ minore eādē solidū ad vacuū rōnē hēbit: sunt cuꝫ ambo eiusdeꝫ spēi. Destruit h̄ dicēs: at maior ignis sursuꝫ celerius minore fert̄: ꝛ rursuꝫ maius aurū plūbūqꝫ silr deorsum celerius ferunt̄ minoribꝰ: silr aūt ꝛ cęterorū vnūqđqꝫ: quę grauitatē hn̄t. sꝫ.n. maiꝰ celeriꝰ fert̄ minore. At ingt. h̄ absurdū. vꝫ. ꝙ ęque mouent̄ paruꝰ ignis ꝛ magnus sursum accidē nō oportebat: si h̄ pacto recte definitū est graue leueqꝫ. naꝫ bona diffinitio soluit absurdū: ꝛ nō illud inducit. q̄re nō recte definitū est leue: qđ sit illud in quo maior est pportio vacui ad plenum:

A trabit.n.hec definitio absurdū. ℭ Auer.aūt abbreuiat
Que Ali. cōme.16. rōnē sic.dicētes vacuū eē cām leuitatis cogunē dicere:
aut leue eē illud:in quo est paucū de pleno:graue est il-
lud in quo est multū de pleno. Aut illud leue/in quo est
multū de vacuo.ꝛ graue/in quo paucū de vacuo.aut le-
ue est/in quo vacuū ad plenū est maior ꝓportio:ꝛ graue
in quo pleni ad vacuū est maior ꝓportio. Si dicūt leue
eē/in quo est paucū de pleno:tūc terra parua eēt leuior
magno igne:cū in ea est paucum de pleno:qḋ est absur
dū. Si dixerint leue eē/in quo est multū de vacuo:tunc
magna terra eēt leuior igne paruo:cū in ea est multum
de vacuo:ꝛ multo plus ꝙ̄ in paruo igne. Si dixerint le
ue eē/in quo vacuū ad plenū est maior ꝓportio:tūc ve-
locitas magni ignis/ꝛ velocitas parui ignis eēnt eq̄les
qḋ est ꝯtra sensum:cū ignis magnus velocius ferat̃ sur
sus igne paruo.ꝯñia ꝟo pꝫ:qꝛ sunt eiusdē spēi:ꝛ ita ꝓ-
portio est eadez/ecce quō Auer.has tres rōnes reducit
B ad vnā hypotheticā disiūctiuā:cui⁹ sunt tria mēbra:que
per ordinē sunt ꝯfutata. ℭ Aiadiūsione dignū p̄mo fm
Auer.ꝙ aqua ꝛ terra sunt eiusdē gn̄is grauis simplr:sꝫ
differūt fm magis ꝛ min⁹.ꝛ silr ignis ꝛ aer qui sunt ex
gn̄e leuis simplr. Leue aūt simplr/ꝛ graue simplr non
sunt eiusdē gn̄is. Ex h̄ infert Auer.eē ipoſſe:vt pars ali-
cui⁹ corꝑ.s.ignis sit grauior in cōparatiōe ad aliquā ptē
alteri⁹.s.terre.ꝟ.g.qꝛ ipoſſe inuenire est ptē terre leuiorē
pte ignis:ꝛ grauiorē aliq̄ pte ipsius.s.terre. Et ipoſſe est
inuenire ptē ignis leuiorē pte ignis/ꝛ minoris leuitatis
ꝙ̄ alteri⁹ pars sit leuitas.ꝛ silr ipoſſe est inuenire aliquā
q̄ntitatē terre grauiorē alia pte suipsi⁹:ꝛ leuiorē alia pte
suipsi⁹. Addit ꝙ silr in medijs est aliqḋ grau⁹ ꝛ leuius
re⁹ extremoꝝ:vt aqua est leuior terra: sꝫ vtraqꝫ sit gra-
uis ꝛ grauior aere:ꝛ aer non est de gn̄e grauis. Rursus
dōm est/ꝙ aer est grauior igne ꝛ leuior aqua: ꝛ non est
C ex gn̄e grauis. ℭ Ex his īfert 2ᵐ graue ꝛ leue in re⁹ dici
dupl̄r:aut in eodē elemēto:sꝫ fm diuꝫ magnitudis:vt ma
ior terra est grauior minore.verbi cā.bipedalis est gra
uior pedali:ꝛ leuior tripedali. Aut in diuiso elemēto:et sic
Dubitatio aqua est grauior aere:ꝛ leuior terra. ℭ Sꝫ occurres cō
tra hec:dixit.n.ignē ꝛ aerē eē eiusdē gn̄is leuis simplr:
ꝛ terrā ꝛ aquā eē eiusdem gn̄is grauis simplr. Addidit
aūt hec nō differre:nisi fm magis ꝛ min⁹. ℭ Dui⁹ oc-
casione nōnulli tenēt grauitatē terre ꝛ aque eē eiusdez
spēi:ꝛ nō differre nisi fm magis ꝛ minus.silr leuitatez
aeris ꝛ ignis. ℭ Sꝫ reuera isti errāt:qꝛ mot⁹ istoꝝ dif-
ferūt specie:vt pꝫ ex diuꝫ terminoꝝ ad q̄s.ḡ nature diffe-
rūt specie:ꝛ ita ignis ꝛ aer differunt specie leuitatis:ꝛ ter
2ᵃ solutio ra ꝛ aqua differūt specie grauitatis. ℭ Tūc ad dubita-
p̄ᵃ solutio tiōez rñderē saluo meliori iudicio:ꝙ cū Auer.ait/ignē
ꝛ aerē eē gn̄is leuis simplr:nō itelligit:ita vt aer sit sim
D pliciter leuis ꝛ ad oia:sꝫ se tenere cū gn̄e leuiū:ꝛ cuꝫ ad-
dit ea differre fm magis ꝛ min⁹:itelligit fm pfectius ꝛ
imꝑfecti⁹ in gn̄e:non aūt in specie:velut musica ꝛ hō in
gn̄e aīalis. ℭ Quo ꝟo ad ꝟba attinet debes scire/ꝙ il-
la ꝟba:nec eo ꝙ vacuū rōnez hꝫ ad plenū. Auer.dup̄r
exponit:vno mō ꝙ Ari.hec ꝟba referat ad grauia ꝛ le
uia in re⁹:alio⁹ ꝙ referat ipsa ad grauia ꝛ leuia simplr
quas expōnes reputo ex̄ remꝫ:cum nihil faciāt ad ꝟba
Ari.ꝛ minus ad sensum:vt ex nr̄a expōne patuit.

Expositio ℭ Absurdum aūt est: ꝛ si ob vacuum quidē
sursum feratur: vacuum aūt non.

ℭ Scđo principalr obijcit Democrito ꝛ Leucippo:qꝛ
isti dixerūt graue ferri deorsuꝫ ob plenū:leue ꝟo sursū
ob vacuuꝫ/ꝯtra obijcit:qꝛ absurdū est dicere leue ferri
sursuꝫ ob vacuū:ꝛ vacuū ipm nō ferri:nec sursum:nec
deorsum. Jngt. Absurdum aūt est:ꝛ si ob vacuum qui- E
dem sursum fertur/supple leue:vacuum autem nō fer-
tur/supple sursum:immo nec deorsum.

ℭ Preterea/si vacuū qdē sursuꝫ aptū est fer Preterea At ꝟo
ri:plenū ꝟo deorsuꝫ:atqꝫ ob h̄ ceteris sunt
cā lationis vtriusqꝫ:nihil de cōpositis ꝯside
rare oportebat:quā ob cām:hec qdem cor-
poꝝ grauia:illa ꝟo leuia sunt:sed de his ip-
sis dicere/cur alterum quidem leue:alteruꝫ
ꝟo grauitatem habet.

ℭ 3ᵒ principalr obijcit sic:si vacuū qdē sursum aptū est
ferri:plenū ꝟo deorsuꝫ:ita vt ꝑ h̄ ceteris corꝑib⁹ sunt
cā lationis vtriusqꝫ:vacuū qdē lationis que fit sursum:
plenū ꝟo lationis/que fit deorsuꝫ/hac rōne valet:qꝛ va
cuū aptū est sursuꝫ ferri:plenū ꝟo deorsum:tūc eos ni-
hil de cōpositis ex vacuo ꝛ pleno ꝯsiderare oportebat: F
quā ob cām/hec qdē grauia de nr̄o corꝑoꝝ sint:illa ꝟo
leuia:sꝫ de his ipis vacuo ꝛ pleno opꝫ dicere:cur alteꝝ
qdē leue est.vꝫ.vacuū:alteꝝ ꝟo graue est/vel grauita-
tē habeat. ℭ Est ḡ vis rōnis/si corpora cōposita ex va- Uis rōnis
cuo ꝛ pleno sunt alia leuia:qꝛ habeāt plus de vacuo:qḋ
aptū est ferri sursum. Jlla grauia:qꝛ hñt plus de pleno:
qḋ est aptū ferri deorsuꝫ frustra est q̄stio de cōpositis/
cur coꝝ alteꝝ est leue/ꝛ alteꝝ graue:sꝫ questio dꝫ eē de
vacuo:cur ipm est leue:ꝛ de pleno/cur ipsuꝫ est graue:
qua q̄one definita:mox patebit q̄nis solutio de cōpo-
sitis.at nec Democr.nec Leucippus q̄onem de ipo va-
cuo ꝛ pleno determinarūt:ideo īsufficiēter locuti sunt de
grauibus ꝛ leuibus ipsis. Hec est vis tertie rōnis.

ℭ Et insuper que nam est causa:vt plenum Insuper
vacuūqꝫ non distent. Etiam

ℭ 4ᵒ obijcit eisdē:qꝛ si vacuū suapte nā aptū est sursum
ferri:plenū aūt deorsuꝫ:tūc in cōpōnem venire nō pos- G
sent:qꝛ cū sint motuū ꝯtrarioꝝ:mox distarēt:vacuū qdem
sursuꝫ se mouēdo:plenū aūt deorsuꝫ. Sꝫ circa hec sunt
due dubōnes.p̄ᵃ est ꝯtra 2ᵃᵐ rōnē:erat.n.p̄ᵃ ratio/ꝙ si ali Dubōnes
qḋ corpus moueť sursum ꝑ vacuū:oporteret etiaꝫ va- Prima
cuū sursuꝫ moueri suapte nā:cū ꝯtriuꝫ videať:eo ꝙ nec
sursum/nec deorsum aptū est ferri. ℭ Cōtra hāc rōnē:
qꝛ fm ꝟitatē graue moueť deorsum ob grauitatē:ꝛ leue
sursum ob leuitatē.ꝛ tñ nec grauitas/nec leuitas ē apta
ꝑ se moueri aliq̄ modo. ℭ Rñdet Auer.in cōmē.ꝙ nō Que Ali.
est silr de vacuo/ꝛ de leuitate:naꝫ vacuū est corpus tri- cōmē.17.
na dimēsione affectuꝫ:leuitas ꝟo ꝛ grauitas nō est cor-
pus:sꝫ for⁹ substātialis.modo est regula 7ᵒ ꝛ 8ᵒ physic.nihil
moueri posse ab aliq̄ corꝑe motu locali:qn illḋ corpus
ē quo moueť/moueať. Pōt tñ aliqḋ moueri a sua forā: H
que tñ nō moueť per se. ℭ 2ᵃ dubitatio est ꝯtra 4ᵃᵐ rō- 2ᵃ dubitaᵒ
nem:arguit.n.si vacuū eēt aptū ferri sursum:plenū ꝟo
deorsum:tūc hec nō possent venire in cōpōnē:qꝛ mox
separenť/ꝯtra:qꝛ a pari graue ꝛ leue nō possent venire
ad mixturā:qꝛ mox diffugerenť. ℭ Rñdēt iuniores et Solutio
sapide nō eē silr ꝑ duas cās.p̄ma est/qꝛ elemēta nō sunt
actu in mixto:sꝫ vel ꝟtute/vel remissa ꝛ q̄si pente. Scđa
cā est:qꝛ a for⁹ mixti determinanť/atqꝫ in vniōne seruan-
tur. He aūt due cause locum non hñt in vacuo ꝛ pleno.
Primo/qꝛ vacuuꝫ ꝛ plenuꝫ nō possunt/nisi actu esse in
cōpositis. Scđo/qꝛ nō possunt a forma mixta determi-
nari:ꝛ ita inter hec nulla est similitudo.

ℭ Preterea rōni dissonuꝫ est/ꝛ vacuo locū Preterea Autem
facere:quasi ipm locus qdam non sit. Locus

ℭ 5ᵒ obijcit:qꝛ tūc vacuū eēt in loco velut corpus cōpo- Regio

I sitū: cuius est pars. Hoc aūt falsum est: qꝛ vacuū est ſm
Locum cos locus: ⁊ ita si eēt locus, tūc loci esset locus: ⁊ ita pce/
Regionez derēt in infinitū. Ingt. Preterea rōni dissonum est, ⁊
vacuo locū facere quasi ipm vacuuz locus gdā non sit.
Modo hoc est falsum: qꝛ ſm eos vacuū locus est.

¶ Preterea, si vacuū mouetur, esse quēdam ipsi⁹ locū e quo: ⁊ ad quē mutať necesse est.

¶ 6° obijcit eis: qꝛ dixerunt moueri vacuū ſm locū. Et arguit, si vacuū moueť ſm locuz: oportebit eē aliquē locuz e quo mutať: ⁊ aliquē, ad quē mutať: qꝛ oīs mot⁹ est de termino a quo in terminū ad quē. modo h est impossibile: est. n. vacuuz: vt dicūt: infinitū totum occupās.

Preterea
Ad hec ¶ Preterea, que nam est motus causa: non enim vacuum ipsum iam: non enim solum ipsum: sed etiam solidum mouetur.

¶ 7° obijcit: qꝫ tūc nō erit aliq̄ cā vna, ⁊ simplex oīb⁹ motibus cōis: nā talis cā nō est vacuū ipm solū: qua cūcta
K mouenť: qꝛ ēt solidū moueť: nec solidū tm̄: qꝛ ēt vacuuz
moueť: q̄re nihil pōt esse cā sola mot⁹: que sit oīb⁹ cōis
Que Ari. motib⁹. ¶ Auer. cōmēto pn̄ti facit has ꝯn̄tias, si vacuū
cōme. 18. est pn̄m mot⁹. ḡ hz hāc q̄litatez motiuā nālē: si vacuū hz
nāz ꝓpriā, siue qualitatē nālr motiuā: tūc vacuū nō eēt
vacuū. he ꝯn̄tie valēt, ꝑsupposita definitiōe vacui. Va
cuuz. n. est dimēsio corpea ab oī q̄litate motiua ac alte/
ratiua absoluta: quo dato valet p̄ᵃ ꝯn̄tia: qꝛ si vacuuz est
pn̄m mot⁹. vz. sursum: ex q̄ sua nā nō limitať magis sur/
sum q̄ꝫ deorsum: opꝫ ipm aliq̄ꝫ nāz includē: qua limiteť
ad motū sursum. Et sic pꝫ p̄ᵃ: qua ꝯcessa, seqť 2ᵃ: qꝛ si va
cuū includit aliq̄ꝫ nāz siue q̄litatē motiuā. vz. grauitatē
vel leuitatē: tūc vacuū nō eēt vacuū: vt pꝫ ex ei⁹ defini/
tiōe. Circa hec dubitabis: qꝛ dictū est, vacuū eē pn̄m motus sursuz ⁊ plenū deorsum: ⁊ ideo q̄rebat Ari. cām, cur
vacuū sursuz ⁊ plenū deorsuz moueť: ⁊ cū nō possit assi
L gnari cā: iure visi sunt errare. ꝓpterea dubitať: qꝛ a pa/
ri hec ratiō pōt aptari ꝯ Ari. q̄rerez. n. q̄re grauitas mo
uet deorsuz, ⁊ leuitas sursuz. Qȝ si dicas: qꝛ leuitas est le
uitas, ⁊ grauitas est grauitas, a pari dicerē: ideo vacuū
mouet sursum, qꝛ est vacuū: ⁊ plenū deorsum, qꝛ est ple
nū. Pōt dici nō eē simile, qꝛ vacuū est dimēsio ac q̄ꝫtitas
absoluta nullā sibi limitās actionē. quātitas. n. nō est de
pncipijs actiuis. at grauitas ⁊ leuitas sunt q̄litates: que
pn̄t eē de pncipijs actiuis saltē motiuis: ⁊ sic nulla pōt
assignari cā, cur grauitas deorsum ⁊ leuitas sursum mo/
uet: nisi qꝛ sunt qualitates sic motiue. vacuū aūt ⁊ plenū
cūꝫ nō sint qualitates motiue, hn̄t q̄ōnez, cur vacuū sur
sum, ⁊ plenuz deorsum mouet. Et sic pꝫ solutio.

¶ Silr aūt euenit: ⁊ si quispiaz aliter definit magnitudine, paruitateq3 faciens grauiora, leuioraq3 altera alterijs: ⁊ alio quouis modo
M assignās. modo eadē oīb⁹ materia assigneť: aut plures quidē: subcōtrarie tm̄ solum.

Expositio ¶ Fuerūt gdā qui cām grauitatis ⁊ leuitatis assignarūt
magni^{ne} ac paruitatē mãe, siue illa sit vna, siue sint plu
res: dixerūt. n. graue eē: cui⁹ mã est magna, siue sit vna,
vt aer, vel aq̄, vl' ignis, vel hoꝝ me^m, siue plures, vt 4^{or}
elinta. leue aūt, cui⁹ mã est parua, etiaz siue vna, siue plu
res. ingt. Silr aūt euenit absurda dicere: ⁊ si q̄spiaz ali/
ter definit graue ⁊ leue, faciēs grauiora leuioraq̄ꝫ altera
alteris magni^{ne} ꝑuitateq̄ꝫ mãe: modo eadē oīb⁹ grauib⁹
ac leuibus mã assigneť: aut plures gdē, subꝯrie tm̄ solū:
nam si nō sint ꝯrie: nō possent agēdo ac patiēdo reduci
ad vnū mediū: qꝫ sua magni^{ne} facit graue. Et sua ꝑuita

N te facit leue. sumit aūt hic subꝯria nō, vt in dialecticis
pro his ꝓpōnib⁹: que sub ipis ꝯrijs ꝯtinenť: sed pro his
ꝯrijs, que sibi inuicē agūt ⁊ patiunť. Quare emergit alia
positio: que vult graue eē: cui⁹ mã est magna: ⁊ leue: cu/
ius mã est pua: ⁊ h siue mã sit vna, vt aer, vel ignis, vel
aq̄, vel hoꝝ mediū, siue mã sint plura: vt 4^{or} elinta, mo/
do sint ꝯria que agēdo ac patiēdo reducanť ad vnū: qꝫ
sua magni^{ne} graue, sua ꝑuitate leue facit. ingt. Etiā huic
pōni accidē absurda dicere: vt postea enūabit. ¶ Quo
ꝯo ad ꝯba attinet, debes scire qꝫ dixit, Aut plures quī
dē: subꝯrie tm̄ solū, ꝓpter eos qui posuerūt vacuū ⁊ plenū
mãm oīuz grauiū ⁊ leuiū. Isti. n. nō faciūt graue ⁊ leue
magni^{ne} ⁊ ꝑuitate mãe: qꝛ vacuū ⁊ plenū nō sunt vna
mã formalr, nec reductiue: cū nō possint agēdo patiēdo/
ue reduci ad vnuz: nō. n. sunt subꝯrie, lꝫ fortasse ꝯrie. fa/
ciūt aūt graue multi^{ne} pleni. leue ꝯo multi^{ne} vacui. at q
ponūt plures mãs subꝯrias: h est sub inuicez agētes ac
patiētes: faciunt graue ⁊ leue magni^{ne} ⁊ paruitate mãe:
O qꝛ cū ille mãe sint ꝯrie, pn̄t agēdo patiēdoue reduci ad
vnā mãz, vel mediū vnū: qꝫ sua magni^{ne} facit graue: ⁊
sua paruitate facit leue. Hinc pꝫ tres eē pōnes: aut coꝝ
qui vnā fecerūt oīuz mãm: aut coꝝ, qui fecerūt plures
sub ꝯrias tm̄, aut coꝝ, qui fecerūt plures ⁊ ꝯrias: qui fece
rūt vnā mãz: hi graue dicūt eē: cui⁹ mã est magna: leue
ꝯo, cui⁹ mã est parua: qui fecerūt plures subꝯrias. Isti
ēt magni^{ne} mãe graue: paruitate aūt leue effecerūt: veꝝ
nō nisi postq̄ꝫ ille reducte sunt ad vnuz medium. at qui
oīno cōtrarias mãs dixerūt: aliter graue ⁊ leue defini/
runt. Dixerūt enim graue esse: cuius plenuz est maius:
leue ꝯo, cuius vacuum est plus.

¶ Nam si vna quidē sit: nō erit aliquid simpliciter graue ⁊ leue: vt his accidit: qui ex triangulis constituunt.

Aliquid
Hoc
Accidit
Verbū ad
ditum.

¶ Obijcit aūt his opionib⁹ ꝑ ordinē. ⁊ p̄ pōni: que dicit
mãm vnā facere graue, ⁊ leue magni^{ne} ⁊ paruitate sua:
P nā si ita est, nihil erit simplr graue: sꝫ solū re^{ti} illi⁹: cuius
mã est magna: nihil erit simplr leue, nisi re^{ti} illi⁹: cuius
mã est parua: ⁊ sic nihil graue, nihilq̄ꝫ leue erit simplr:
vt his ēt accidit platonicis: q ex triāgulis elinta ipa gra/
uia, leuiaq̄ꝫ ꝯstituūt: vt fuit abūde supius deductū.

¶ Si aūt ꝯrie sint: vt hi qui vacuū plenūq3 dicūt: nō erūt aliquam ob cām simplr grauium ⁊ leuium intermedia grauiora, leuioraq3 inuicem atq3 his: que simplr sunt.

¶ 2° obijcit his, qui fecerūt mãs ꝯrias: vt vacuum ⁊ ple
nū: qꝛ (vt dctū est) isti nō pn̄t assignare cām: q̄re interme
dia elinta: que sunt aer ⁊ aq̄ sunt grauiora, leuioraq̄ꝫ inui
cez: vt aer leuior aqua: ⁊ aqua grauior aere: nec pn̄t assi
Q gnare cām: quare hec intermedia sint leuiora ⁊ grauiora
his, que sunt simplr grauia ⁊ leuia. non. n. pn̄t assignare
cām: cur aer ⁊ aqua sunt grauiora igne: ⁊ leuiora terra:
vt dctū est supius. Deductū est enim supius ad hāc opi
nionem sequi magnā terraz esse leuiorem parua aqua: Assimilať
qꝛ in ea est plus de vacuo: ⁊ magnum aerem esse leuio/ Conuenit
rem igne eadem ratione. Videať

¶ Magnitudine autē paruitateq3 definire: figmēto qdē assilatur magis q̄ꝫ aliqꝫ priorū: sed qꝛ dr̄iaz ſm vnūqꝫq3 quatuor elementorū facere potest: securius ad anteriores dubitationes se habet.

Ε οικε
Aliquod
Suppleū
verbum.
Scdꝫ ꝯbū
suppleū.

¶ Refellit opionē coꝝ, qui subꝯrias effecerūt mãs: isti Potest
enī dixerūt mãs eē 4^{or} elinta: que reducta actione pas/ Contingit

A floneq; vna erat olim grauium leuiumq; maq; que postea magnitudine graue paruitate leue faciebat. obycit aut huic: q2 sic definire graue atq; leue assilat magis figmeto, q assilet aliq priorq; que ab antiqs dicebant. Addit tn q2 saluat diuas elmtor 4or ignis. vz. et aque, et aeris, et terre: sic opinari securius se hz ad anteriores dubitoes. Inqt. Magnitu aut paruitateq; definire, vt definiut qui mas subiectas ponut: figmeto qde assilat magis q assileret aliqd corpq; que dicta sunt a prioribus. assilat qdez figmeto: q2 reuera no pnt 4or elmta adeo reduci: vt libeant rones vni9 maq; que postea possit magnitudine et paruitate facere graue et leue: et sic vr colorata positio nullu hns fundamentu. Addit in quo hec positio est pferenda. et inqt. Sz q2 sic definire pot facere diuz fm vnuqdq; 4or elmtor (na tenet 4or elmta ee formalr diuersa, vnu tn reductiue) ideo supple: sic definire securi9 se habet ad anteriores dubitationesq; que sunt mote in pn9 de graui et leui.

B

Accidit Uerbu ad ditum. Dereling Deficere Posterius ferri.

CEi vo qui vna facit naz cor que magnitudine differut: idez accide qd his accidit, qui vna faciut maz necesse est: et neq; leue qcq simplr ee: neq; ferri sursuz: sz aut dereling: aut extrudi: et multa parua paucis magnis grauiora ee. Qe si hoc erit: accidet magnum aerem, magnuq; igne aqua terraq; pua grauior ee: qd qde est impossibile. ea igit que ab alijs dicta sunt: hec sunt, et hoc modo.

Expositio C Redit nuc ad opinione Plat. qui vna facie mas oium cor: que magnitudine differut: que na est triangulor et supficierum. Uoc. n. ostare oia magna et parua. l. grauia et leuia auctumat. Obycit. n. p huic opioni gratim per hz: q2 accidut illi oia absurda: que accidut his trib9 positioib9 quas

C nuc exposuim9. et inqt. Ei vo qui vna facit naz cor grauium et leuium: que magnitudine differut: ide absurdu accidere: qd his accidit: q vna faciut maz, vel formalr, vel reductiue necesse est. et q2 gratim dixit eadez absurda Platoni accidere: que accidut aliqs: ideo specialm illa exponit p ordine. p9, q nihil sit simplr leue: et nihil simplr graue: h fuit deductu: q2 simplr leue et simplr graue differunt specie: at in eade na triangulor no potest assignari diua specifica: vt pz. inquit. et neq; leue qcq simplr ee. et supple, neq; graue, 2m absurdum est, nihil ferri simplr sursuz, vel simplr deorsuz: sz aut dereling: aut extrudi. Tenet hec ontia, q2 nihil est simplr graue: et nihil e simplr leue: ideo nihil pot simplr sursum ferri: et nihil simplr deorsum, q dato oia mouebant, aut derelicta, aut extrusa: q. no violenter mota mouent. proiecta. n. mouent defi

D ciedo: q2 procul a motore deficiut in motu et mouentur extrusa: q2 expulsa. quo fit: vt vbu aut retineat expositione. inqt. neq; ferri sursuz simplr, neq; deorsuz: sz aut de

Que Ari. come. zo. reling, aut pro. i. extrudi, atq; expelli. C Auer. tn p derelicta intelligit ea que mouent ostrictione facta ab inferiore: vt appet in bobardis. et per extrusa intelligit pulsa a superiori: vt proiecta tonitrua, et eiusmodi. 3m absurdu est, q pone Plat. dato: tuc multa parua ee nt grauiora paucis magnis. naz ex plib9 paruis reddi pot vna magnitudo adeo excelles: vt exupabit pauca magna: velut ceu argeteti exupant. vj. ducatos. et ita illa plura pua erunt grauiora paucis magnis. qre graue no erit ob magnitudine nature: nec leue ob puitate: quo dato, tuc magn9 aer, et magnus ignis erit grauior paruu aq et parua terra. inqt. Et multa pua paucis magnis seqt grauiora ee. Qe si h erit vt dicit, accidet magnu aerez magnuq; igne, aq terraq;

E parua grauiore ee. cu multa pauca habeant: que excellut pauca magna: qd qde (vt ait) est ipole. demu epilogat. et inqt. Ea igit que ab alijs dicta sunt: hec sunt, et h modo dicta ac ofutata. C Auer. aut reducit pones ad noua: q2 de elmtis no eade rone veteres dixerut. na alij dixerut qdlibet cor ee simplex: et no copo9: addetes illa ee elmta ceteror: vt Empedo. et ei9 sectatores. Alij dixerunt vnu tm cor ee tale: ceteraq; ex illo ostare. Uer gd illud sit, no eode modo sentiut. na alij. Alter mediorum faciut aerez. vz. vel aqua. Alij alter extremor igne, vel terra. Alij 5m corpus densius igne: crassius vo aqua. sunt et alij: q elmta 4or no simplicia: sz coposita faciut: ver Platonici ex superficieb9 et triagulis, democritici ex atomis. Alij ex pleno et vacuo: vt democritici et Leucippici. Ex his emerserut opiones de graui et leui. na qui posuerut vna oium grauiu et leuiu maz, graue et leue definiut magnitudine et puitate illi9. qui vo plures mas subiectas: cuz ille redigant ad vna actione passioneq;, magnitudine et

F puitate et graue leueq; definiut: qui plures subiectas, vt vacuu et plenu: pporone vacui ad plenu illa definiut. at qui pn9 vnius nae elmtor dixerut supficies. vz. et triangulos et magno et paruo definiut ipm graue et leue. C 2o aiaduertit Auer. antiqs p magnu et paruu itellexisse raruz et densuz. Propterea hec positio: lz videat figmeto silis: qm raru no est ca leuitat, nec densum ca grauitat: nl q2 sensu videm9 rariora ee leuiora, et densiora ee grauiora: hac rone existimat ab antiqs densuz ee cam grauitat: et raru ee cam leuitat, maxie cu cernamus igne ee rarissimu et leuissimu, trraz densissima et grauissima. C 3o Auer. in si. co11. obycit huic poni: q2 ea data tunc graue et leue apud eos erut no simplr: sz relatiua: q2 solu talia in re9. C 4o aiaduitit, q positio antiquor pot reduci ad bonu sensuz: na raru et densuz pnt accipi, aut vtualr: et sic raru est for9 subalis leuiu: et densum est for9 subalis grauiu, et graue et leue sunt accitia: que oseqmt raru et densum

G que sunt subae elmtor. Alio9 pnt accipi formalr: et sic sunt, qlitates sequtes calidu et frigidu. Tuc dicerez, q si antiq per raru itelligut for9 leuiu subale: recte dicut ipm ee cam leuitat: que est acciis, pns for9 subale elmtor leuiu: silr si p densum itelligut for9 subale grauiu: etia recte dicut ipm ee cam grauitat: cu grauitas sequat for9 elmtor grauiu. at si per densuz et raru itelligat qlitates sequentes calidu et frigidu: recte eos Aristo. repbendit.

Defensio antiquor. C Auer. tn dicit eos no recte dixisse qms modo locuti sunt: qm raru et densum no pnt sumi pro suba: cum sint simplr qualitates: sz recte graue et leue poni possint sub accite. C Ego vo dico h arg9 Auer. nullu ee: na lz raru

Impugnatio Auer. et densum pro qlitate sumpta no possint accipi pro suba: tn raruz et densum equiuoce dicunt de suba et de qlitate: et ita pnt hre duo sigata: que antiqui cocesserunt ob penuriam nominu formarum substatialium.

H

C Nos aut definietes dicimus id primu: de quo maxie qda dubitat: cur alia corpor sursum: alia deorsuz semper: alia sursum deorsumq; fm natura ferunteur. deinde de graui leuiq; atq; affectibus his: qui circa ipsa accidunt quam ob causam singula fiant.

Expositio C Dactenus de graui et leui fm opione alior: at nuc de his fm pones ppria dicere pponit: veru anteq de his exequat fm ppria itetione: pmittit q agere vult: qru p9 est, cur corpor physicor hec qde fm naz semp sursuz: illa vo semp deorsuz. Alia aut et sursuz et deorsuz in re9 ferant. Scdm aut qd pponit, est de graui et leui quo ad

I coꝝ definitiões: ꝛ quo ad accñtia: q̄ illis accidūt: quā ob cām singula fiant. Pꝛīm ꝑponit dicere, qꝛ de eo q̄ dā maxie dubitāt. inqt. nos aūt definiētes dicimus id pᵐ: de quo maxie q̄dā dubitāt, cur alia corpoꝝ. s. nālīū sursum alia deorsuz semp, alia sursum deorsūq; ſm nāz ferunt: ꝟ est pᵐ: ꝛ cā illiᵘ. Deide addit zᵐ. ꝛ inqt. Deide de graui leuiq; supple quo ad coꝝ definitiões: atq; affectibus his: qui circa ipa grauia leuiaq; accidūt q̄ ob cām singula fiant, zᵒ loco dicemus. hoc est zᵐ in ordine: hinc pꝫ ordo. nā pᵒ de motibᵘ ac oꝑationibᵘ grauiū ꝛ leuiū. zᵒ de ipsis grauibᵘ ꝛ leuibᵘ definitiue. ȝᵒ de accñtibᵘ eoꝝ agēdū est. cā aūt ordis est. nā ab oꝑōnibᵘ arguit̄ eēntia ac definitio. a definitiōibᵘ emergūt accñtia ꝑpa. ¶ Uñ Auer. dicit, ꝙ ordo ꝓcedēdi est ab oꝑōnibᵘ ad cās coꝝ: ꝛ definitio rei est cā rei zᵒ Posteř. ideo hēbit definitio grauis ꝛ leuis: ꝛ qm̄ accñtia ꝑpa cōsequunt̄ sūbm rōne pnᵉ definitiuoꝝ: inde accñtia habebunt̄. ergo ordo est a motibᵘ ad eēntiā ꝛ ab eēntia ad accñtia. hęc ex Auer.

Que Ari. cōmē. zi.

K ¶ De eo q̄dē igit̄ qđ est vnūqđq; ferri suū i locū: silr existimādū est, quēadmodū ꝛ de ceteris gñationibᵘ atq; mutationibᵘ. Nā cū tres sint motᵘ. Alius q̄dē ſm magnitudinē: alius aūt ſm spēz: alius ꝟo ſm locū: in hoꝝ vnoquoq; mutatiōez videmᵘ fieri e ꝯrijs in ꝯria atq; in media: ꝛ non in q̄ōuis e quouis mutatiōez eē. Silr aūt neq; motiuū cuiusuis q̄ōuis. Sꝫ vt alterabile atq; augumētabile alterū est: sic ꝛ alteratiuū ꝛ augumētatiuum. igit̄ eodē modo dōm est: ꝛ ſm locū motiuū ꝛ mobile non q̄ōuis esse cuiusuis.

Cuiusuis. s. mobilis. Igitur Itaq; Dicēduz Existimāᵐ Si, ꝟbum ꝑtermissuz

L Igit̄ in supiorē locū atq; inferiorē: motiuū q̄dē est, id qđ grauitat atq; leuitatis est effectiuū: mobile aūt id qđ potētia graue ē, atq; leue. ferri vnūqđq; in ipsius spēm est ferri.

Expositio ¶ Propositis his: quę ꝑtractaturus erat: nūc exequit̄. ꝛ declarat pᵒ q̄d sit vnūqđq; mobile ferri suū in ꝓpriū locū: ꝛ vult vnūqđq; mobile ferri in suū locū, nihil aliud eē q̄ in eius spēz ferri. Ad huᵘ aūt ꝓbōnē accipit: ita eē in motu locali velut in ceteris motibᵘ est. nā (vt ait) tres motᵘ sunt, alᵘ dī auctio in magnīᵉ, siue quāto. Aliᵘ alteratio in specie; siue q̄litate. Aliᵘ deniq; dī motᵘ in loco. modo in ceteris motibᵘ videmus vnāquāq; mutationē fieri e ꝯrijs in ꝯria atq; in media: ꝛ nō in quēuis terminū e q̄uis termino mutationez eē videmus. silr neq; videmus in ceteris mutatiōibᵘ q̄ōuis motiuū eē cuiusuis

M mobilis. Sꝫ vt alterabile atq; augumētabile alterꝝ est: sic ꝛ alteratiuū ꝛ augumētatiuū alterꝝ: ꝛ est alteriᵘ atq; alteriᵘ. Cōcludit̄ igit̄ silītudo. vꝫ. ſm locū motiuū nō eē cuiusuis mobilis, neq; q̄ōuis mobile eē cuiusuis motiui. Ex hac silitudine ꝯcludit̄ q̄d sit vnūqđq; ferri in suū locū. sꝫ qꝛ ꝟ sciri nō pōt, nisi ꝑus sciamus q̄d sit motiuū in locū sursum atq; deorsuz itelligamus: ideo ꝑus dicamus id eē sursuz motiuū: qđ est grauitat effectiuū. id ꝟo deorsuz, qđ est leuitatis gñatiuū. ꝛ per idē. i. mobile sursum qđ est poᵃ leue. id ꝟo deorsum qđ est poᵃ graue. ergo vnūqđq; ferri suū in locū erit ferri in suā ꝓpriā spēz siue formā. Id. n. qđ sursum ferī, ad leuitatē mouet̄: quę est sua forᵃ, vel sua spēs, vel sua qualitas. id etiā qđ ferī deorsum, in suā grauitatē ferī: quę est eius forᵃ, vel eius spēs, vel eius q̄litas. ꝛ sic pꝫ q̄d sit vnūqđq; ferri in suū locū. inqt. De eo q̄dē igit̄ qđ est vnūqđq; ferri suum in locū: silr existimādū est, quēadmodū ꝛ de cetis gñationibᵘ atq; mutatiōibᵘ. ꝟ est id qđ ꝓponit: ꝛ modus declarationis: quo illđ declare itēdit. Nā ꝓponit declare q̄d sit vnūqđq; ferri suū in locū: modus ꝟo quo ꝟ declarabit̄ erit p sile in ceteris motibᵘ. Oēs. n. motᵘ sunt eiusdē gñis remoti saltē. In ceteris aūt motibᵘ declarat q̄d sit moueri: ꝛ qꝛ tria reqrunt̄ ad ipm moueri. s. agens qđ dī motiuū terminᵘ ad quē: qui dī in auctiōe q̄titas, in alteratione q̄litas, in motu locali locus ꝛ mobile ipm: ideo hęc tria declarat in ceteris motibᵘ: ꝓponit tm̄ pᵒ tres eē motᵘ. ꝛ inqt. nā cū tres sint motᵘ: alius q̄dē ſm magnitudinē: qui dī auctio vel diminutio: alius ſm spēz, siue forᵐ, siue q̄litatē, qui dī alteratio: aliᵘ deniq; ſm locū: q ꝛ latio appellat̄: hac diuisione ꝓposita declarat p ordinē illa tria. s. agēs terminᵘ ꝛ mobile. ꝛ igr. in hoꝝ vnoq̄z mutationē videmus fieri e ꝯrijs in ꝯria atq; in media: ꝛ nō e q̄uis ꝯrio in q̄ōuis ꝯriū, vel mediū videmus mutationē eē. ꝛ sic pꝫ qđ sit terminᵘ in ceteris motibᵘ. est. n. ꝯriū, vel mediū ꝛ nō q̄ōuis. sꝫ determᵐ. Deide volēs declarare in ceteris motibᵘ agēs, ꝛ ipm mobile inqt. Sed vt alterabile atq; augumētabile alterꝝ est: sic ꝛ augumētatiuū, ꝛ alteratiuū alterꝝ est. s. alterius augumentabilis atq; alterabilis. Ex his pꝫ q̄d sit mobile in ceteris motibᵘ: ꝛ q̄d sit motiuū. Est. n. mobile id qđ est in poᵃ ad terminū motᵘ, vt alterabile ad q̄litatē, ꝛ augumētabile ad q̄titatē. Motiuū ꝟo est inductiuū termini motᵘ, vt augumētatiuū: qđ est inductiuū q̄titatis: ꝛ alteratiuū qđ est inductiuū q̄litatis. ꝛ sic in ceteris motibᵘ pꝫ q̄d sint illa tria: ꝛ etiā q̄d sit moueri ſm ceteras mutatiōes. Ex his ꝯcludit eodē modo eē existimādū in motu locali. ꝛ inqt. Igit̄ eodē mō dōm est, aut existimādū: ꝛ ſm locū motiuū ꝛ mobile nō q̄ōuis eē cuiusuis. q̄bᵘ in ꝟbis indicat illa tria eē in motu locali. vꝫ. mobile, motiuū, ꝛ terminus motus. est. n. mobile id qđ in poᵃ est ad terminū motᵘ localis. Motiuū aūt, qđ est inductiuū talis termini. terminᵘ aūt eēntialis est forᵃ, vt in graui grauitas, ꝛ in leui leuitas. Accñtalis ꝟo est locus: qui seqt̄ mediāte forᵃ. Ex his ꝯcludit q̄d sit ferri vnūqđq; in suū locū: sꝫ qꝛ ꝯcludi nō pōt ꝟ, nisi sciamus q̄d sit motiuū ꝛ mobile in motu locali. ideo inqt. Igit̄ in supiorē locū atq; iferiorē: motiuū q̄dez est, id qđ grauitatis atq; leuitatis est effectiuū. q̄re pᵐ est factiuū, ꝛ ꝟ nihil aliud est q̄ grauitatis vel leuitatis effectiuū. Deide exponit q̄d sit mobile in ꝟ motu. ꝛ inqt. Mobile aūt id q̄dq; poᵃ est graue atq; leue. Et tu itelligas de mobili qđ mouet̄ de poᵃ eēntiali. Deinde exponit q̄d sit vnūqđq; ferri in suū locū. Et inqt. ferri vnūqđq;, supple in suū locū erit in ipsius spēz, siue forᵐ ferri. ꝛ sic forᵃ mobilis est terminus motᵘ localis. Et tu itelligas, vt diximus de termino qui est de poᵃ eēntiali: qꝛ terminᵘ de poᵃ accñtali est locus. Hęc in cōmē. magis declabunt̄. Insup etiaz pꝫ mouēs grauia ꝛ leuia eē id qđ grauitat ac leuitatis est factiuū: tale autē est gñans: ideo mouēs grauia vel leuia gñans eē vr: qđ q̄dā itelligūt de poᵃ eēntiali: naz mouēs de poᵃ accñtali est forᵃ grauis vel leuis: sꝫ (vt diximus) hęc magis itelligent̄ in cōᵗᵒ. ¶ Auer. ꝟo hūc locū aliter itelligit: vult eniz Ari. assignasse cām: q̄re quędā corpoꝝ sursum: q̄dā deorsuz mouent̄: ꝛ p cām finalē cām exponit. ꝛ sic ſm Auer. Aris. soluit hāc q̄ōnē. vꝫ. quā ob cām. s. finalē grauia deorsus ꝛ leuia sursum mouent̄. distinguit aūt Auer. de fine, ꝙ duplex sit finis: alter q̄dē gñatiōis vt forᵃ: alter rei gñatę, vt oꝑatio q̄ ab illa ꝑficit̄. Adhuc finis rei generatę, alter est oꝑatio: quę dī quo, alter gr̄a cuiᵘ vt opus: vt pᵒ Ethi. accipit̄. hinc soluit̄ ꝓblema

N

O

P

Q

Que Ari. cōmē. zz.

A vz. quã ob cãm graue deorsum/ et leue sursum ferř: dico
quãz ob cãm. s. finalez. Et ratio est: qz loca illa fines sunt
cur⁹ grã: qz sunt/ vt ꝯsueuerũt. nã vl̃ᵐ corpis: qḋ est locus
vniuscuiusqz cor̃ est cõueniẽs et sile ei: qḋ ad ipm ferřt:
vt supficies celi est similis supficiei ignis: et superficies
ignis ꝯcaua est sil̃is supficiei aeris ꝯuexe: et superficies
aeris ꝯcaua est sil̃is supficiei aque: et supficies aque cõ/
caua est sil̃is supficiei terre ꝯuexe. et per sile Auer. intelli/
git in virtute: qz supficies corpis ꝯtinẽtis virtualr assilatur
supficiei corpis ꝯtẽti: vel sile intelligit in altera q̃litate:
naz ꝯcaua supficies ignis in caliditate est sil̃is supficiei
aeris ꝯuexe: est. n. aer calidus. ¶ Ulterius Auer. soluit
qõnẽ quãdã: que posset fieri ꝯtra Ari. ait enim Ari. tres
eẽ mot⁹. s. in quãto auctionẽ: in q̃li alterationẽz: et in loco
lationẽ: ꝯtra qs obyceret: qz idẽ est nũo/ et specie/ et gñe:
qḋ his trib⁹ motib⁹ mouetř. s. aial. Aial. n. mouetř localr/
alteratř/ et crescit. igiř isti mot⁹ nõ differũt gñe: vnde di/
B cit/ et sil̃ videmus q̃ omne trãsmutabile nõ trãsmutatř
q̃cũqz trãsmutatiõe: sz ois trãsmutatio habet trãsmuta/
bile et trãsmutãs ppriũ. Ubi g. qz queadmodũ alteratio
differt ab augumento: sic alterabile ab augmẽtabili: et
alterãs ab augumentãte: et ita solutio est ꝯcedẽdo id qḋ
mouetř illis trib⁹ motib⁹ subo eẽ idẽ: rõne ṽo subiciẽdi
alteř atqz alteř. ¶ 3° Auer. in cõmento cõponit rõnẽ
Ari. qua pbat elinta moueri e ꝯtrio in ꝯtriũ: qḋ est cor̃ p/
fectio ac finis: verũ hec cõpositio põt fieri p inductio/
nẽ: et per iudiciũ vl̃e h̃ est per syllm: si per syllm: tũc cõ/
ponitř sic/ ois mot⁹ est de ꝯtrio terminato in ꝯtriũz termi/
natũ: qḋ est pfectio et finis ei⁹ qḋ mouetř: latio siue mot⁹
localis est mot⁹. g̊ mot⁹ localis est de ꝯtrio terminato in
ꝯtrium terminatũ: qḋ est finis et pfectio eius: qḋ mouetř.
Põt etiã hec eadẽ ꝯclo pbari inductiue: vel per sile in
alijs motib⁹: nã videmus alterationez eẽ de ꝯtrio termi/
nato in ꝯtriũ terminatũ: qḋ est pfectio/ et finis eius qḋ al
C teratř. Uidemus ẽt auctionẽ eẽ eodẽ modo: et videmus
gñationẽ silr fieri. g̊ ois motus fit de ꝯtrio in ꝯtriũ termi/
natũ/ qḋ est pfectio ac finis eius qḋ mouetř: et ita mot⁹ lo/
calis silr. ¶ Sz diceres/ quõ ratio eius erit sylls: et quõ
põt eẽ inductio. ¶ Auer. inuit solonẽ: erit. n. sylls/ si illa
ppositio que ꝯcluditř. vz. q̃ mot⁹ localis est de ꝯtrio ter/
minato in ꝯtriũz terminatũ/ qḋ est finis eius qḋ mouetř/
sit simplr ignota: et q̃stio siue q̃situ: naz q̃sita nõ pbantř/
nisi syllo et demrãtiuo. sunt eni q̃sita eq̃lia nũo his que
scimus. scimus aũt nõ nisi p demrãtionẽ: at si illa ppos/
tio que pbatř/ sit nota aliq̊ modo/ et ignota alio modo/ vt
sunt suppositiones: que pceptorib⁹ sunt note/ discipulis
ignote: tũc sylls erit ociosus: et sic pbatio erit/ aut indu/
ctio/ aut exᵐ sumptũ ab alijs motib⁹/ aut locus a sili/ aut
aliqd tale. ¶ Sz occurres: qz manifesta nõ pbantř. g̊ si
D predicta ppositio est manifesta/ nulla eget pbatione.
¶ Rñdet Auer. duplicem eẽ latẽtiam/ alterã: que tolli
nõ põt/ nisi vi syllogistica: qua latẽtia latẽt ppõnes que
in pn° sunt vere qõnes: altera latentia est que tolli põt
modica inuitione: vt exẽplo/ vel inductione/ vel loco a
ꝯtrio/ vel aliq̊ id genus. et hac latẽtia Auer. vult latere cã
ppõnẽ: qua dicit Ari. elinta non moueri/ nisi ad loca: vt
in fines. Hinc Auer. ait/ antiq̊s nõ q̃siuisse de alteratio/
ne q̃litatũ sensibiliũ/ vt sunt colores visibiles: qm̃ tales
alterationes eẽ de ꝯtrio in ꝯtriũz/ qḋ est finis alterabilis
nemo est qui dubitat. Quesiuerũt aũt in motu elintoř:
qz in illis nõ ita apte pz. ¶ Hec Auer. circa expõnem
p̊ ptis: que expositio re vera grecis ṽbis nõ ꝯuenit: nõ
enim q̃rit de cã finali Ari. in suis ṽbis: vt in nr̃is trãsla
tionib⁹ euidenter pz. ¶ 4° Auer. defendit Ari. a quadã
repbẽsione Themistij. Nam Ari. pblema antiquũ/ qḋ

erat quã ob cãm mouentř elinta: soluit per vnã cãm. s. fi/ E
nalẽ. Modo (vt Them. inqt) h̃ pblema est occultuz. g̊
nõ vř solui per vnã cãm tm̃. 2° qui alicui⁹ qõnis reddit
cãm finalẽ tm̃: nullã cãm vř reddẽ/ supple ignotã: velut
qui reddit cãm/ cur hõ vadit ad sanitatez. et rñdet/ qz est
apt⁹ sanari: et sanitas est eius pfectio siue finis/ et est ens
sanabile: sic. n. assignãs/ nullã cãz. s. difficilẽ assignat/ nisi
explicet: que nã sit illa/ qua est apt⁹ sanari: et addat cete/
ras cãs agẽtes. et sic Them. duplr vř Ari. repbẽdẽ. Pri/
mo/ qz nõ assignauit cãm difficilẽ: sz solũ finalẽ/ que oi/
bus ꝯstat. Oib⁹. n. pz elinta moueri ad loca: qz illic ꝯser/
uantř. Scdo qz pretermittit ceteras cãs agẽtes: et nõ ex/
plicat que nã sit illa/ qua sunt apta moueri. ¶ Rñdet
Auer. q̃ secus est in mistis: et secus in simplicib⁹. In mi/
stis. n. sanitas habet cãs: vt effectricez/ et formalẽ/ et mãlẽ/
et finalẽ. at in simplicib⁹ mot⁹ nõ habz nisi vnã cãm que
est nã mobilis: et si Auer. itelligit motũ nõ hẽe/ nisi vnã
F cãm finalẽ: et nullã aliã nõ recte dicit. sz puto eũ itellige/
re q̃ mot⁹ in simplicib⁹ nõ hz/ nisi vnaz cãm fm subm:
qz in simplicib⁹ for⁹/ et finis/ et agẽs/ et mã sunt idẽ subo: et
differũt rõne: nã for⁹ mobilis in simplicib⁹ est for⁹: et est
mã/ et est agens/ et est finis aliq̊ modo. sanitas ṽo in mi/
stis nõ hz vnã cãm fm rem: sed diuisas fm rem: qz effe/
ctrix cã sanitat/ est cibus et pot⁹/ mã est aial/ for⁹ est aia/ et
mã sunt humores: que. s. re differũt. ¶ 5° Auer. enititur
inuestigare motorẽ in elintis. Et ideo p̊ ponit dr̃az iter
elinta et alia mista: et vult q̃ mobile in elintis est mã alte/
rationis: vt in motu sursuz mobile est leue/ vt lignũ: qḋ
est mã alterationis ignis que in ignẽ ꝯuitř. Lignuz. n. est
in po° ad for̃ᵃᶻ ignis: et in po° ad illi⁹ mot⁹. In aialib⁹ aũt
mobile est corpus in actu: imo mistũ qḋ habet for̃ᵃᶻ p/
priã p̃ter aiaz/ que mouet. hãc dr̃az pbat Auer. p cõem
modũ dicẽdi: naz cõiter dĩ aialia pfecta moueri de po°
cẽntiali/ de loco ad locuz. In elintis aũt dr̃ mã eẽ in po°
G cẽntiali ad motũ sursum: ex qua elintũ ipm gñatř: q̃ten⁹
est in po° ad formã: quã ꝯseqř mot⁹ sursum. ¶ 6° Auer.
ex h̃ ꝯcludit illud eẽ in po° cẽntiali/ qḋ est in po° ad for/
mã. Ubi cã. qz lignũ est in po° ad formam ignis: ideo li/
gnũ est in po° cẽntiali ad motũ sursum. Hoc exẽpo pz
pbat Auer. qz ita mot⁹ seqř formã elinti: vt illã sequunt
cetera accñtia ppa. g̊ vt accñtia ppa dantř mediãte for⁹:
sic dans motuz dat formã: qua mediãte datř mot⁹: et per
ꝯñs/ vt ignis gñatř successiue ex oleo: ita (vt inqt Alpha
rabius) mouetř successiue. Nã cũ fuerit eius gñatio cõ/
pleta: ignis erit in ei⁹ loco: q̃re mobile qḋ est in po° cẽn/
tiali distincta ab actu/ est mã/ vt stat sub for⁹ ꝯtria: vel est
ipm ꝯtriũ: qḋ dĩ mã alterationis. ¶ Sz ꝯtra h̃ emergit
dubitatio: nã videmus elintũ eẽ in actu pfectũ/ et nõ mo/
ueri: et per ꝯñs/ tũc erit in po° cẽntiali ad motũ. ¶ Rñ/
det Auer. ea que diximus/ vera eẽ remoto ipedimento:
H cũ. n. aliqd phibet/ tũc graue vel leue erit in po° accñta/
li ad motũ: qz ṽo hec po° accidit ob ipediẽs: ideo mot⁹
eius est p accñs de po° accñtali. Sic igiř pz elintuz pfe/
ctũ mouere se per accñs remoto ipedimẽto pro quanto
de po° accñtali mouetř. Aliter ẽt dici põt elintũ mouere
se per accñs: vt Auer. inqt. qz mouet se mouẽdo mediũ
in quo est: velut nauta mouet se per accñs pro q̃to mo/
uet nauim/ ad cui⁹ motũ ipse mouetř. huius rei cãm assi/
gnat Auer. qz in elintis mouẽs et mobile sunt re idem: et
differũt rõne: nã for⁹ mouet/ et ipsa mouetř. mouet qdez
vt for⁹/ et mouetř vt in mã: nõ sic in aialib⁹: vbi mouẽs et
motũ differũt re. Quia mouẽs est aia: motuz ṽo est cor/
pus in actu per formã mistionis. hui⁹ dñe cã est (vt ait
Auer.) qz elintum cõponitř ex p̊ᵃ mã/ et p̊ᵃ for⁹. ppea eget
medio extrinseco: qḋ resistat ne graue subito moueatř

I At aīal cōponiť ex aīa ₇ corpe actuq̄ rōne aīal diui-
diť in motorē in actu/₇ motū in actu:₇ nō sic elm̄tu₃ vi-
lu₃.℄ Sȝ obyciés ꝯtra hec/qꝛ agēs ₇ patiēs sunt relati
ua:que inuicē referunť realr.ğ in motu elm̄ti nō est idē
agēs motū/₇ patiēs motū.℄ R̄ndet/agēs ₇ patiēs esse
dupl̄r relatiua.Uno° per se:₇ sic distinguunť rōne ₇ rea
liter.Alio° per accn̄s:₇ sic nō distinguunť per se realr:
₇ h̄ pacto mouēs ₇ motu₃/siue agēs ₇ patiēs se habēt in
elm̄tis:qm̄ elm̄tū nō mouet se per se:sȝ per accn̄s:vt dcm̄
est.℄ Hinc Auer.rephēdit Auēpa.qui voluit elemēta
moueri in vacuo/₇ vē loci⁹:putauit.n.elm̄ta moueri ve-
lut aīalia:₇ illa habere resistēnā īrinsecā.Cōtra obycit
Auer.qm̄ in vacuo nulla est resistentia nec extrinseca:
cū illic nullū sit mediū/nec intrinseca:qꝛ in elm̄to nihil
est p̄ter formā ₇ mām:modo mā nulla resistit:cum sit in
po° ad oia:nec for° resistit sibi.Nihil.n.sibiipsi resistit:
q̄re cu₃ in vacuo nulla sit resistētia:seqť in illo elm̄tū su
bito moueri:secus in aīalib⁹:vbi est intrinseca resistētia:
K ₇ ita Auer.velle vř mixta in vacuo moueri posse:qꝛ hñt
intrinsecā resistētiā:elm̄ta ꝟo nō/qꝛ carēt in vacuo omni
Cōmē. 71. resistētia:de qua satis 4° Phy̅sic.℄ Sȝ ꝯtra hec oby-
cit Auer.qꝛ videnť ꝯtra ꝑpōnē p̄ᵐ³ 7° Phy̅sic.que vult
motorē eē aliū a re mota:dī.n.omne qd̄ moueť ab alio
moueri.℄ R̄ndet Auer.Ari.per illā ꝑpōnē nihil aliud
voluisse/nisi motore₃ ₇ rem motā distingui rōne/₇ non
subo.Ut ꝯdiceret Plat.qui voluit idē re ₇ rōne eē mo-
uēs ₇ motū:vt Deū eē seipm̄ mouēs:₇ aīum eē seipsum
mouēs.vbi nulla pōt assignari distinctio:rōnis funda-
mētalis/velut in elm̄tis for° est mouēs:vt for°/₇ moueť/
p° dubita°. vt in mā.℄ Sȝ circa hec q̄runť q̄dā.p̄ᵐ est/cum graue
₇ leue trib⁹ modis ad motu₃ se habeat/vel in po° mate-
rie:quo pacto leue est in po° ad motum deorsum:vel in
po° for°:vt graue in actu/cu₃ detineť/vel in po° ꝯiuncta
L actui:vt cū actu moueť:q̄riť in quo differūt he potētie:
₇ quo pacto sibi r̄ndēt.℄ Dōm ꝙ po°/qua elm̄tū moue
ri pōt/est trib⁹ modis.Pri° est eēntialis:₇ hec fm̄ rem
est ipa mā elm̄ti ꝯrij:que ideo dī eēntialis:qꝛ est ad eēn
tiā.s.for°:₇ qꝛ habet rōnē per se po°:₇ nullo modo act⁹.
hac po° graue possibile est sursum moueri:qm̄ hȝ mām
qua possibile est ꝯuerti in ignē:₇ ad accn̄tia:que ꝯsequū
tur formā₃ ignis.Scd̄a est po° accn̄talis:qua.s.graue
detentū sursum/pōt deorsum ferri:₇ hec est for° grauis
fm̄ re₃.Hec aūt est duplex:qꝛ q̄tenus est for°/vt forma
est:dī po° actiua.q̄tenus est for°/vt for° est in mā/dicit
passiua.hec dī accidētalis rōne subi:qm̄ accidit forme
cui inest:cū for°/vt for° nō sit in po° passiua:sed q̄tenus
sursum detineť:quod est ipsi graui violētu₃/₇ accn̄tale.
Tertia est po° actui motionis ꝯiuncta/qua po° sumitur
possibile seq̄ns ad eē/₇ nec̄iu₃ eē.nā si graue mouetur/
M possibile est graue moueri.Ex his dico ipsum graue de
po° eēntiali moueri a ḡnante:de po° ꝟo accn̄tali moue-
2° dubita° ri a for°/siue illa sit ꝯiūcta actui/siue p̄cedēs actū.℄ 2°
dubitatio est/cū in oi motu actu:req̄rať actu mobile/cū
mot⁹ sit act⁹ motiui ₇ mobilis:q̄riť in motu nāli elm̄to-
rū:qd est mobile actu.℄ Dōm actu mobile nō eē mā₃
ex qua ꝯstat elm̄tū:qm̄ de rōne actu mobilis est eē resi-
stēs:at mā elm̄ti nō resistit mouēti elm̄tū.est.n.in po° ad
oēs formas:₇ ad oia:vbi nec mobile actu eē pōt forma
ipa elm̄ti:qm̄ n̄ō pōt sibiipsi resistere.nihil.n.sibiipsi re
sistit.Erit ğ mobile actu pars resistēs:₇ ita mā/vel for°
elm̄ti/vt ꝯtigua medio resistēti:q̄re ex mā vel for° elm̄ti/
₇ medio resistēti fit q̄dā totū:qd̄ dī actu mobile:cui ni
hil deficit qd̄ sit de rōne mobilis.Nec est absurdu₃ ex
diuersis specie fieri vnū mobile:lȝ nō vnū cōpoᵐ specie.
Quo fit/vt actu motor sit for°:₇ ipsa/vel mā elm̄ti vna

cu₃ medio aere/vel aqua sit actu mobile.℄ 3° dubita- N
tio est:qꝛ Auerř.4° physice auscultat.velle vř in motu 3° dubita°.
elm̄ti motorem eē formā/motū eē mā₃:hic aūt velle vř Cōmē. 71.
neutrū eē mobile:qꝛ nō mām:qꝛ nō resistit/nec formā:
qꝛ sibi nō resistit.Preterea velle vř hic formā eē moto
rē ₇ rem motā:motorem q̄dē q̄tenus for° est:rem motā
ꝟo/q̄tenus in mā.℄ Dōm fm̄ Auer.totū elm̄tū eē mo-
uēs:vt qd̄/₇ totū esse motū/vt qd̄.Uerū in tali motu est
ratio agēdi motu₃/₇ est for°/vt for°:₇ est ratio recipiēdi
motū.₇ hec est duplex:vel remota/vt mā:vel ꝑpinqua/
vt for°/nō q̄tenus for°:sȝ vt effecta potētialis a mā per
quā sustētať.Auerroes ğ 4° physic.tetigit rōnes mouē-
di remotas:hic aūt ꝑpinq̄s.₇ ita ꝯcedo formā mouere:
₇ mām moueri/vt qb⁹:qꝛ sunt rōnes mouēdi.℄ 4° du 4° dubita°
bitatio est:qm̄ nō vř solutio Auer.ad ꝑpōne₃ Ari.in 7°
phy̅si.ꝯueniēs:qm̄ Plato posset dicere deū ipm̄ eē mo
torē ₇ re₃ motā:qꝛ in eo pōt ꝯsiderari distinctio rōnis:
qꝛ sub rōne agētis moueť/sub rōne subi moueť.₇ ita il- O
lic eē posset ratio dñic.℄ Dicēdum ꝙ distinctio rōnis
apud ꝑipateticos duplex est:altera aiē tm̄:cui nihil r̄n-
det in re:veluti iter hoie₃ vt subm̄:₇ hoiem vt p̄dicatū:
altera est distinctio rōnis rei rōcinate:₇ est qñ aīa cōsi-
derat distōnē exortā ex p̄te rei:sicut iter formā vt forā:
₇ formā vt in mā:forma.n.vt for° est act⁹:cui agere cō-
petit.forma ꝟo vt in mā est potētialis rōne māe:q̄ est
sūmū potētiale:₇ ita illi forme cōpetit pati.Auerroes ğ
itelligit de distōne rōnis ex p̄te rei:que nō pōt poni in
deo:cū in eo nō sit fundamētū distōnis.℄ Ultima du 5° dubita°.
bitatio est:qꝛ Auer.nō videtur de motu grauiū sibi idē
vbiq̄:nā aliq̄n velle vř elm̄ta moueri a ḡnante:aliq̄n a
remouēte ꝓhibens:aliq̄n a medio moto:aliq̄n a forma:
vt p₃ in diuersis cōmē.Quo/re₃ q̄dā ₇ nō ignari ph̄ie di
xerūt nō eē dictis Auer.innitēdum in mā de grauiū ₇ le-
uiū motu:qꝛ varius est.℄ Dōm errorē euenire ex ma- P
lo itellu ꝟbo₃ Auer.qꝛ vbi Auer.ait elm̄ta moueri a re
mouēte ꝓhibēs itelligit de po° accn̄tali:que p̄cedit actū
motionis:cu₃ ait/ea moueri a ḡnante:itelligit de poten
tia eēntiali:cū dicit illa moueri a forma itelligit de po°
accn̄tali:que est simul cum actu:₇ de rōne mouēdi:qm̄
for° est ratio mouēdi/vt for° in ꝯtinuatione mot⁹.cū ait
elm̄ta moueri a se:itelligit vt ab eo qd̄ moueť vt qd̄:₇ qd̄
moueť vt qd̄.cū ingt illa moueri a medio moto:itelli-
git medium motū esse necessariū ad talem motū/tanq̄
partē mobilis actu:₇ si plura cupis de motu elemento-
rum:quere libros Physicoru₃.hec satis.

℄ Atq₃ hac rōne magis vtiq₃ quispia₃ existi
mauerit id qd̄ antiq dicebant sile ferri ad si-
mile.hoc enim nō oīno accidit.nō enim siqs Q
terrā eo in loco posuerit:vbi nunc est luna:
vnaqueq₃ priū ad ipsam ferreť:sȝ vbi ₇ nūc
est:oīno q̄dē igiť silibus/₇ nō differētib⁹ ab
eode₃ motu:necesse est hoc accidere:quare
quo pars vna:q̄da₃ apta est ferri/eo ₇ totū.

℄ Nūc Ari.quasi ex dictis exponit/quō itelligeť illud
antiq̄r⁹ dictū:ꝙ sile ferť in sile.Pōt.n.hoc dupl̄r itelli-
gi:ꝙ sile ferť ad sile formalr:₇ qd̄ ferť in sile ꝟtualiter.
sile dī ferri in sile formalr:vt vna gleba terre moueať
ad totā terrā.pars.n.terre ₇ tota terra sunt siles forma-
liter/₇ fm̄ formā.sile ꝟo ferť in sile ꝟtualr:quo ꝯserua-
bile moueret ad suū ꝯseruās/cui est sile in ꝟtute:₇ h̄ pa
cto elm̄tū moueť suū in locū:qꝛ in illo virtualr ꝯseruať.
Uult igiť Ari.elm̄ta moueri ad silia:nō q̄dē formalr/vt

A antiq dixerūt:qui voluerūt ideo glebā ferri deorsū: qr
ibi est tota terra:cui silis est gleba formalr:sed ideo mo
ueri deorsum:qr illic est suū simile virtualr. Locus g est
ɔseruatiuus elnti. hui⁹ ratio est:qr si terra trāsponeref:
in locū lunę:gleba nō ferref in locū lunę:s3 deorsū:quā
deorsū fertur nō qr illic sit simile in forma:sed qr illic
est simile in virtute. ¶ Inquit. atq3 hac rōne magis et
rectius vtiq3 quispiam existimauerit id qd antiq dicebāt
ferri simile in sile/vt glebā terrę/ad totā terrā/dico hac
rōne s3/qua diximus/diximus eni3 elnta ferri ad loca
vt ad sua similia in virtute:z nō in forma. z qd existima
tio antiquoꝝ non sit rōni cōsona: pbat dicēs/hoc eni3
qd antiqui dixerūt qd simile semp mouef ad simile in
forma non oino z semp accidit. nō eni si quis terram co
in loco posuerit:vbi nunc est luna:vnaqueq3 partiū ad
ipsam ferref:sed ferref eū in locū supple:vbi z nunc est
ipsa terra s3 deorsum:qr illic est virtualis similitudo: z
B qualitatiua etiā. Ex his cōcludit quō antiquoꝝ verbū
hēe posset locū. z inquit. oino quidē igif similibus z nō
differētibus ab eodē motu/atq3 motore:necesse est hoc
accidere:hoc est tūc verbū antiquoꝝ verū est. s. qr simi
le fertur in simile:quā illa sunt omnino similia in specie
z nullatenus motu differētia:tunc enim feruntur in simi
le non qdem formaliter:sed virtualr. ergo verbum anti
quorū hab3 locū quādo similia sunt specie similia:z nō
differentia motu/nec motore:z feruntur in simile virtua
liter:inde cōcludit eundem in locum ferri partem quo
z totum fertur:non qr pars feratur in totū:sed qr pars
feratur in locū totius:qr ille est similis toti z oībus par
tibus. inquit. quare quo pars vna quedā apta est ferri/
eo z totum est aptū ferri:qr locus est similis toti z par
ti virtualiter:z sic patet verbum antiquorum.

¶ Cum autem locus sit ipsius cōtinentis ter
minus:extremum aūt z mediū omnia quę
C sursum mouenf deorsumq3:contineat. hoc
autem eius qd cōtinetur:species quodāmo
do fit:in ipsius locū ferri:ad simile est ferri.
¶ Accepit grauia z leuia moueri in locū eoꝝ vt in simi
le:nunc hoc pbare enititur:z ratiocinatur sic breuiter/
locus est species eius:qd ɔtinetur. ergo graue z leue fer
ri in ipsius locū est ferri in simile. forma ergo rōnis Ari
sto. est breuis:qr sumit tria in antecedente quoꝝ primū
est qr locus sit ipsius corporis cōtinentis terminus/fi
nis/z vltimū. Sumit 2ᵐ dicens/extremū autem s3 cę
li concauū z medium s3 mundi:omnia quę sursū mo
uentur deorsumq3:contineat:hoc est 2ᵐ: quod patet qr
cōcauum continet leuia:z mediū grauia. Sumit 3ᵐ di
cens/hoc autem s3 locus eius qd cōtinetur s3 corpo
ris locati species/z forma/z pfectio quodāmodo fit: est
enim semp ɔtinens simile cōtento:ex his tribus infert
D cōsequens dicens/in ipsius supple ergo locū ferri/ad si
mile est ferri. horum triū:quę sumpsit in antecedente
vltimū/z primū faciunt ad rōnem:vltimū quidē tanq̄
proximū antecedens:nam sequif locus est forma loca
ti:ergo graue qd mouetur ad medium : z leue qd moue
tur ad extremum:mouef in eum locum/vt in simile. pri
mū vero est probatio consequentię. valet enim hęc cōse
quentia pro tanto:qr locus est terminus z finis cōtinen
tis corporis:z sic duo sunt ad rationē:id vero quod scdo
loco accepit:est additum/vt intelligatur locus grauiū:
z locus leuium. hęc quo ad vim rationis.

¶ Ea enim quę deincepicia sunt:similia sunt
inuicem: vt aqua aeri: z hic igni. cōtra vero in
medijs dicere cōtingit:in extremis aūt non: E
vt aerem quidem aquę:aquam autē terrę. Cōtingit
semp eni3 qd superius est:ad id qd sub ipso Est
est ita se habēt inter se/vt species ad mām.
¶ Dictam cōsequentiā nunc probat quasi exemplo/na3
elnta quę sunt seriatim collocata:sunt similia inter se/vt
aqua aeri:z hic igni:z ecōtra ignis aeri/z aer aquę: z aq̄
terrę. ecōtra dico in elntis medijs nō quo extrema sūt:
sed quo pxima sunt. nō eni3 ignis aquę silis est/nec aer
terrę:nec ecōtra terra aeri:z aqua igni:z sic in elntis est
similitudo quatenus sunt media:hoc est pxime colloca
ta non quatenus sunt extrema. z remote constituta. na3
quatenus pxime collocanf/semp id qd superius est ad
id:qd sub ipso est:sic h3/vt species z forma ad materia3/
z formale ad materiale. ¶ Inquit. ea enim quę deince
picia sunt/ac pxime ordinata:similia sunt inuicē:vt aq̄
aeri:z hic igni. Cōtra vero in medijs dicere cōtingit. i. in F
proxime cōstitutis/z quatenus imediate collocanf:dici
pōt ecōtra alterum alteri esse simile. in extremis autē
non:hoc est nō autem dici pōt alterū alteri simile esse/
quatenus extremaliter collocanf. vt aere3 qdem aquę:
aquā autem terrę:non aūt ignem aquę:z aerē terrę/nec
ecōtra terram aeri/z aquā igni dicere cōtingit alterū al
teri esse simile. cuius cām affert dicēs/ideo supple in p
xime collocatis dicere contingit alterū alteri esse simi
le:qr semper id qd superius est:ad id qd sub ipso est:ita
se habēt inter se:vt species ad materiam:z ita alterū al
teri esse simile dici pōt:z per ɔsequēs alterū moueri ad
alterū tanq̄ in locū/nihil aliud est/q̄ simile moueri in si
mile:z sic patet ratio Aristo. ¶ Quo vero ad verba atti Quę Auer
net:Auerroes per extremum intelligit cōcauū cęli: qd ro. cō. 23.
est locus nālis ignis. z per medium intelligit concauū
aquę qd est locus naturalis terrę:z ita per ea:quę mouē
tur sursum intelligit leuia simpliciter z per ea quę deor G
sum mouenf:intelligit grauia simpliciter. intellexit au
tem Aristo. sic/pręseruando se a locis intermedijs z ab
elntis intermedijs inter ignem z terrā:de quibus simi
le moueri ad simile nō est ita manifestū:l3 idem sit in
vtrisq3 qr tam elementa extrema/q̄ media moueantur
in suū simile. preterea dixit locū esse tanq̄ formā loca
ti/z nō dixit eē formā:qr (vt Auer. vult) forma est act⁹:
actus autē est triplex:alius eductus de potentia mãę q
perficit subiectū:z ab eo dependet. alius perficiens tm̄
subiectū z ab illo non depēdens. z tertius est omne con
seruatiuū alicuius. locus ergo est quasi forma : qr tertio
modo actus locati:cōseruat enim ipsum locatū: vt dice
mus. ¶ Animaduertendū tñ apud Auerro. primo/qr Ari
sto. dupliciter declarat elemēta moueri ad loca vt simi
lia:in proximo textu qde3:quatenus elementa erant in
potentia essentiali ad illa loca:na3 quatenus reducebā
tur de potentia ad actū a generante:eatenus erant actu H
similia locis eorū. in textu pręsenti vero:quatenus elemē
ta mouenf ad loca:quę sunt formę extrinsecę:z ita pri
ma ratio procedit per rationem finis:z scda quę est pręę
sentis textus per rationem formę:hinc colligit Auerro.
has duas rationes posse in vnam reduci:na3 forma z fi
nis in idē cōcidunt:vt patet 2° Physicorum. ¶ Secun
do animaduertendū de mente Auerro. qr ordo elemen
torū pōt sumi quouis ab elnto:modo pcedaf seriatim
nā siue ordo sit ab igne:siue ab ipsa terra:semp ignis est
similis aeri:z aer aquę/z aqua terrę. cōtra etiā si ab ipsa
terra sumaf ordo:est enim terra similis aquę:z aq̄ aeri:
z aer igni. hęc aūt silitudo (vt Auer. ait) est in altera q̄
litate:qr ignis ad aerē silitudo est in caliditate:aeris ad

I aquā in humiditate:aerē ad terrā in frigiditate.est tñ du
plex differentia:qꝛ ordo si ab igne:pcedit a forma in
māmꝫ:nam semꝑ continēs est vt forma contenti.si ordo
sit a terra pceditur a materia in formā:qꝛ cōtentū se ha
bet vt materia.Scḋa dīa est qꝛ primū est forma oium
sequentiū:est enim ignis forma quasi aeris/⁊ aquę:⁊ ter
rę:vltimū ꝟo est materia oium superiorū. hinc cęlum
est vniuersalis forma oium quasi conseruatiuū cuncto
rum.Sed dupliciter dubitatur: primo,an cōtentū mo
ueatur ad cōtinens absolute:⁊ vbicūqꝫ ponat̄: ⁊ videt̄
ꝙ sic/qꝛ ex quo mouet̄ ad illud vt simile in altera quali
tate:vbicūqꝫ poneret̄:semꝑ in altera q̄litate eēt simile.
¶ R̄ndet Auer.contentū non moueri ad ꝯtinens abso
lute quatenus simile in altera qualitate tm̄:sed quate
nus cōtinens est simile in altera q̄litate ⁊ in tali situ/ac
ordine ad partes pncipales mundi.nā si ignis poneret̄
in cęlo Saturni:ad ipm non moueret̄ aer.¶ Scḋa du
K bitatio est,si vnum idēqꝫ cōtinens vt ignis est forma p
ximi ⁊ remoti elnti/vt aeris/⁊ aquę tunc ad ignē moue
ret̄ tam aer/q̄ aqua.¶ R̄ndet non omne cōtentū mo
ueri ad q̄libet ꝯtinens:sed ad cōtinens vicinū cū quo
cōuenit in altera qualitatū.hinc pꝫ non esse necessariū
ponere q̄litates ipsas locatiuas pręter qualitates elnta
rias symbolas/⁊ pter relatiōes situs/ac ordinis ad ptes
mūdi:vt iuniores fingunt:de qbus in libro de gnatiōe.

¶ Quęrere ꝟo cur ignis sursum:terra autē
deorsum fertur:hoc idē est/⁊ cur sanabile si
mouet̄ atqꝫ mutetur.ea ratione qua est sana
bile:in sanitatem ⁊ non ad albedinē venit:si
militer autē ⁊ cętera alterabilia cuncta. At
ꝟo augumentabile.Cū augumentat̄ quate
nus augumētabile:nō in sanitatē:sed in ma
L gnitudinis excessum venit:⁊ in cęteris id ge
nus similiter aliud quidē in quali:aliud au
tem in quanto mutatur.Et in loco leuia qui
dem sursum:grauia autem deorsum.

Al.expō cōmē.24. ¶ Auerroes(vt mihi videt̄)pulchre hunc locū interpre
tat̄:nā vt ait Aristo.cępit quęrere/cur alterū elntoꝝ mo
uet̄/sursum/alterū deorsum:postea cępit soluere asserēs
ita esse in motu elntoꝝ/vt in cęteris motibus/ita enim
hęc mouent̄ ad sui pfectionē ſm locū quēadmodū ea
quę mouent̄ ſm qualitatē:pficiunt̄ per qualitatē:ad
quas mouent̄:⁊ ea quę mouent̄ ſm quantitatem/perfi
ciunt̄ per quantitatem ad quā mouent̄:⁊ ea quę mutan
tur ad substātias/mutant̄ vt perficiant̄ per formas ad
quas mutant̄.Cū igitur declarauit similitudinē inter p
fectionē elntoꝝ in vbi ipso/⁊ perfectionē coꝝ quę mu
tantur in substātia:nunc transit ad declarandū similitu
M dinē inter hęc ⁊ alia quę mouent̄ alijs motibus pficien
do sermonē scꝫ dando cōuenientiā ⁊ differentiā.Quare
ſm Auerro.Aristo.intelligit perficere sermonē hoc est
cōuenientiā ⁊ differentiā inter motus elntoꝝ ⁊ motus
cęteroꝝ corporū scꝫ alterationes ⁊ augumētationes:⁊
vult(vt Auer.inquit.)motū localē grauiū ⁊ leuiū con
uenire motibus alijs:nā eodē modo oportet responde
re quęrenti quare mobilia ſm locum moueant̄ ad con
traria:⁊ quare mutabilia in substantia mouent̄ ad for
mas contrarias:⁊ quare alterabilia ⁊ augumentabilia
mutantur ad eorum terminos. ¶ Inquit.quęrere ꝟo
cur ignis sursum:terra autem deorsum fertur:hoc idem
est/⁊ cur sanabile si moueatur atqꝫ mutetur. ea ratione
qua est sanabile: in sanitatem ⁊ non ad albedinem ve

nit:ergo simile est in motu grauiū ⁊ alteratione ad sani N
tatē.⁊ quasi dictū reddēs vniuersale:addit similiter au
tem ⁊ cętera alterabilia cuncta supple eodē mouent̄ ad
terminū:vt graue ⁊ leue ad locū.Deinde idem exponit
in augumentatione.⁊ inq̄t.at ꝟo ⁊ augumētabile cū au
gumentat̄ quatenus augumentat̄:non in sanitatē: sed
in magnitudinis excessum venit:⁊ reddens similitudi
nē vniuersalē addit:⁊ in cęteris id genus similiter. tam
alterabilibus:q̄ augumētabilibus aliud q̄dē in q̄li:aliud
autē in quanto mutat̄.⁊ semꝑ supple eodē modo,vt mo
bile in loco mouet̄ suū in locū:ideo ait:⁊ in loco leuia
quidem sursum grauia autē deorsum supple feruntur.pa
tet igit̄ in cęteris motibus ita esse/vt in motu locali gra
uium ⁊ leuium.nā grauia ⁊ leuia mouent̄ ad locum/vt
in finem ⁊ perfectionē eius qḋ mouet̄:sicut q̄libet mo
bile/atqꝫ quodlibet mutabile suum in terminū/vt perfi
ciatur ab illo.Quare vt postea dicet̄ : sicut nulla est ra
tio quare sanabile mouet̄ ad sanitatē quatenus sanabi O
le:nisi qꝛ sanitas est pfectio sanabilis quatenus sanabi
le:ita nulla alia est causa/quare graue deorsum fert̄/nisi
qꝛ locus deorsū est perfectio grauis quo graue est: sed
melius postea dicemus.¶ Quo ꝟo ad verba attinet: Quę Auer
Aristoteles dixit sanabile quatenus sanabile mutari ad ro.cō.24.
sanitatem:non aūt ad albedinē.quęres cur dixit Non
autem ad albedinē:⁊ non dixit non aūt ad ęgritudinē:
respondet Auerro.qꝛ idem sanabile quatenus sanabile
est subiectum sanitatis ⁊ ęgritudinis:cum sint cōtraria
eiusdē generis.vt albedo cū sit alterius generis:eā nō
recipit sanabile quatenus sanabile.hęc Auerroes hic.

¶ Nisi ꝙ hęc q̄dē pricipiū mutatiōis in se ip
sis hic vident̄:dico aūt graue ⁊ leue.illa aūt
nō:sed foris:vt sanabile/aut augumētabile.

¶ Cōpleuit ꝯuenientiā inter motū grauiū ⁊ leuiū ⁊ mo
tus cęteroꝝ mobiliū: At nunc d̄riam inter illos tradit. P
nā hęc grauia ⁊ leuia ⁊ vl̄r quęcūqꝫ locali motu ferunt̄
suorū motuū pnm habent intrinsecū ⁊ in seipsis cętera
autē oia:quę alijs motibus mouent̄ vel mutant̄:nō ha
bent principiū intrinsecū vt sanabile ⁊ augumētabile q̄
ab ipso extrinseco motu mouent̄ ad sanitatē ⁊ magnitu
dinē.inq̄t.nisi ꝙ hęc q̄dē pnm mutationis in seipsis hic
vident̄:⁊ exponit quę sunt hęc q̄ in seipsis pnm mutatio
nis hic vident̄:⁊ inq̄t.dico aūt graue ⁊ leue:⁊ vl̄r q̄cūqꝫ
mouent̄ motu locali nālr.Illa aūt supple quę alijs mo
tibus qbuſuis mouent̄/vel mutant̄ non hn̄t pnm muta
tionis in seipsis:sed foris sunt aūt hęc vt sanabile ⁊ au
gumētabile ⁊ supple gn̄abile.hęc eni mouent̄ ab extrin
seco motore.hęc est differentia:de qua in 2° Physicoꝝ.

¶ Quādꝫ ⁊ hęc interdū ex seipsis mutant̄.⁊ In extrīis
paruo facto in externis motu alterū quidē in In his quę
sanitatē:alterum autē in augumētū accedit. sunt extra.
Q

¶ Soluit ꝯtra hęc dubiū:nā interdū sanatio fit a princi
pio intrinseco/vt in crisibus nālibus:vbi nullo bnficio
medici addito multi e seuissimis morbis liberant̄. Pręte
rea ⁊ augumētatio vī a pn° itrinseco/vt i libro de gn̄a
tione hī.¶ Vn̄ Auer.mouet hic tres q̄ōnes ꝯ dicta:pri Quę Auer
ma qꝛ grauia vt dī 8° Physicoꝝ:mouentur a generāte ro.cō.24.
de po° essentiali:⁊ a remouente phibens de po° accidē
tali:hic aūt dicit illa moueri ab ipsis.atqꝫ a pncipio in
trinseco:⁊ ita videt̄ ꝯtradictio.¶ Scḋa qḋ est:qꝛ vide
mus in pluribus ęgritudinibus infirma corpora sanari
a pn° itrinseco/vt cū sanant̄ p crisim nālē:⁊ ita nō vī al
teratio semꝑ a pn° extrinseco.¶ Tertia qḋ est/qꝛ dicit̄
in libro de gn̄atione pnm motus augumenti esse in ipso
augumentabili.

A augumentabili.ergo augumẽtatio hʒ principiũ intrinse
cũ. Hę sunt tres q̃ones optimę q̃s Auer.mouet.❡ Sol
uit aũt Aristo.breuibus dicẽs/q̃ꝙ ⁊ hęc interdũ ex seip
sis mutant̃.Et paruo facto in externis. hoc est in his q̃
sunt extrinseca motui:alterũ q̃dẽ in sanitatẽ:alterũ autẽ
in augumentũ accedit.Ecce q̃uo Aristo. vult hęc moue
ri interdũ a seipsis/sed nõ nisi facto motu in externis:lʒ
paruo:⁊ quasi insensibili.Mouent̃ ergo sanabile ⁊ au
gumẽtabile a seipsis/non simplr̃ exclusio omni motu ex
terno:sed facto motu in externis paruo ⁊ insensibili vi
dent̃ moueri a seipsis.at grauia ⁊ leuia cũ sunt pfecta ⁊
suę naturę derelicta mouent̃ oĩno a motore intrinseco.

Solones Auerroes ❡ Auerroes aũt hic per ordinẽʒ soluit q̃ones/ ⁊ primo
ad primã dicit/ꝙ cũ intendit dicere dĩiam inter princi
piũ motionis in istis non dicendũ est/ad distinguendũ
inter ea:q꞉ hoc est essentiale:Cum hoc semꝑ inuenit̃ in
eis.⁊ vult dicere(vt mihi videt̃)ꝙ grauia ⁊ leuia semꝑ
B mouẽtur ab intrinseco motore:cętera aũt non semper:
quoniaʒ raro ab intrinseco motore mouẽtur:⁊ plerũqʒ
a motore extrinseco:⁊ sic põt saluari differẽtia.Sed ad
verba octaui phy͡si.nõ respondet hic:sed alibi:dixit eni
in libro de/substantia orbis:Aristotelẽ voluisse in 8° li
bro physicoꝝ: grauia ⁊ leuia non moueri ꝑ se:lʒ a se:vel
a motore intrinseco.per se q̃dem non:vt animalia mo
uent̃:quę nullo facto motu extra mouentur:grauia aũt
⁊ leuia bene mouent̃ a formis eorum:sed non per se:q꞉
cõcurrit aliquo modo motor extrinsecus saltẽ in initio
motus.❡ Ad 2° respondet Auer.in sanatione critica
motorẽ esse omnino extrinsecũ a mobili:quoniam cor
pus ęgroti constat partibus dissimilaribus:quarũ vna
principalis est cor:cum igit̃ sit sanitas cor ipsum sanuʒ
mediante calore naturali cętera mẽbra languida alte
rat ad sanitatẽ:⁊ sic fit sanitas a motore extrinseco. q꞉ a
calore naturali diffuso a corde ea ratione:qua sanũ est.
C ❡ Ad 3° respondet Auerro.in augumẽtatione motorẽ
propinquũ vt cibũ venire extra.Remotũ ꝟo esse in ip
so augumẽtabili/qualis est calor naturalis:q est in mẽ

Dubõnes ɔ̃ Auerro. bro augumẽtabili:hęc Auerro.❡ Uerꝫ contra hęc sunt
dubitationes.Primo/cõtra primã/quoniaʒ in motu lo
cali videt̃ similiter/nam sm̃ peripateticos principium
motus localis in aĩali est cor:sm̃ Galenũ est cerebruʒ/⁊
sic inter motorẽ ⁊ rem motam videt̃ distinctio sm̃ par
tes.❡ Pręterea non videt̃ ratio maior cur aliquid pos
sit se localiter mouere sm̃ se ⁊ quodlibet sui:⁊ non alte
rare/nec augere/nec aliquo alio motu mouere.Naʒ idẽ
põt eẽ in actu ⁊ in potẽtia: ⁊ ita in omni motu hoc suffi
cit.Solet argui de aqua calefacta : quę reducit se absqʒ
motore extrinseco.❡ Dubitat̃ etiam cõtra solutionem
scdãm:nam cibus non videt̃ motor:sed res quę mouet̃
ac a calore naturali concoquit̃. Pręterea aĩa ⁊ natura
lis calor vident̃ agẽtia ꝓxima in auctione ⁊ non remo

Defensio ta/vt in libro de gn̄atione dicit̃.❡ Proculdubio dubi
D tationes istę cõtra Auerroẽ sunt difficiles.si quis tñ assi
cere doctrina Auerro.posset dicere ad primã/ꝙ bene
in motu locali videt̃ distinctio inter mouens ⁊ motum
sm̃ partes:quãdo mobile est dissimilare:vbi tñ mobile
est simplex ⁊ similare:totũ põt esse mouens ⁊ motũ. at
alterabile non nisi dissimilare põt se mouere: q꞉ ratiõe
partiũ est distinctio inter motorẽ:⁊ rẽ motã. ❡ Ad 2°
etiam diximus 2° Physicoꝝ ideo nihil posse se altera
re:vel augere per se:sicut nihil põt se generare : quoniã
alteratio:⁊ auctio sunt gn̄ationes saltẽ dispositiue. Mo
tus aũt localis/nec ꝓ̃ncipalr̃:nec dispositiue est gn̄atio.
de aqua ꝟo calefacta/⁊ eius reductione plura diximus
in libro de gn̄atione ⁊ in libro Physicoꝝ:⁊ in 2° de aĩa

cõmento 115°.❡ Ad rationes 2° dubitationis dicen E
dũ ad primã Auer.appellasse cibũ motorem in auctio
ne:pro quãto alterat stomachũ cuʒ in ipsum ꝑuenit/vt
patet in stomachis lãguidis.vel locutus est sm̃ opinio
nẽ Uulgi:q cibũ volunt esse id:qꝺ nos auget.❡ Ad 2°
dĩm aiam/⁊ calorẽ esse agẽtia remota:quatenus nõ au
gent/nisi aliquo addito:egẽt eni illo ad hoc/vt augeant.
Tñ in rei veritate calor ⁊ aĩa sunt ꝓxima agentia in au
ctione:sed dicunt̃ remota/q꞉ egẽt aliquo ad h:vt agãt.

❡ Et cum idẽʒ sit sanabile:⁊ ęgritudinis su
sceptiuũ:si quo quidem sanabile est: moue
tur:in sanitatem pergit. Si aũt quo ęgrota
bile est in ęgritudinem.

❡ Duo dixerat/quoꝝ vnũ est nihil a motore intrinseco
posse alterari:vel augeri:aliud id qꝺ mouet̃ in loco:nõ
nisi a motore intrinseco moueri. Iõ ꝓ̃mo assignat cãm
quare nihil põt alterari a motore intrinseco/vel a se:⁊ F
videt̃ facere hanc rõnem:q꞉ idẽ est susceptiuũ vtriusqʒ
cõtrarij:vt idẽ sanabile est susceptiuũ sanitatis ⁊ ęgritu
dinis.Ergo cũ ex pte subiecti ad alteꝝ illoꝝ moueri nõ
possit requirit̃ agens extrinsecũ:qꝺ ita ad alterũ qꝺ non
ad alterũ moueat. Unde ratio Arist.firmatur in tribus.
primũ est/ꝙ idem subiectũ in alteratione est susceptiuũ
vtriusqʒ cõtrarij/vt sanitatis ⁊ ęgritudinis:⁊ augumẽti/
⁊ decremẽti.Scdm̃ est/motus diuersos quoꝝ subiectuʒ
est vnũ proficisci a diuersis motoribus: patet 12° Me
taphysicę ⁊ 8° eiusdem:Tertiũ/motores diuersi nõ pos
sunt esse intrinseci rei quę mouet̃:maxime si fuerit eius
dẽ generis ad cõtraria eiusdeʒ generis mouentes. non
enim mouens ad ęgritudinẽ ⁊ mouens ad sanitatẽ pos
sunt essẽ in eodẽ sanabili simul:vt oĩbus constat.ex his
patet ratio:si enim idẽ alterabile est vtriusqʒ contrarij
susceptiuũ/vt ex pma suppõne pʒ:⁊ non possunt mo
tus diuersi eiusdẽ generis esse a motoribus intrinsecis G
vno vel pluribus per alias suppositiones:ergo opʒ esse
a motoribus extrinsecis:quoꝝ vnus mouet ad sanitatẽ:
alter ad ęgritudinẽ. Inquit.⁊ cũ idẽ sit sanabile ⁊ ęgritu
dinis susceptiuũ:si mouetur q̃dam ea rõne qua sanabi
le est/in sanitateʒ pergit.Si aũt mouet̃/quo ęgrotabile
est:in ęgritudinẽ venit.⁊ supple tu rõni:ergo oportet eẽ
duos motores:alterũ e quo mouet̃ ea rõne:qua sanabi
le.Alterũ ea rõne qua ęgrotabile : ⁊ cũ sint duo diuersi:
erunt extrinseci ⁊ non intrinseci:⁊ sic suppleta est ratio.

❡ Magis autẽ graue leueqʒ hoꝝ in seipsis
principium habere vident̃:propterea ꝙ ho
rum materia propinquissima substãtię est.

❡ Nunc 2° assignat causam/cur graue ⁊ leue suoꝝ mo
tuũ principiũ habent intrinsecũ:⁊ ait hoc esse/q꞉ horuʒ
motuũ materia est substantię/siue formę elementoꝝ ꝓ
pinquissima.Unde inquit.magis autẽ graue leueqʒ ho H
rum scʒ motuum suoruʒ in seipsis principiũ habere vi
dent̃:propterea/ꝙ horum motuũ materia propinquissi
ma substãtię est.Et per materiã intelligit instrumenta
riã qualitatẽ:qualis graui est grauitas/⁊ in leui leuitas.
Per substantiã aũt intelligit formam substantialẽ gra
uis ⁊ leuis.Quasi dicat ideo grauia in seipsis habẽt suo
rũ motuuʒ principiũ:q꞉ qualitas instrumẽtaria motus
eorum est formę eorũ proxima illaʒ sequens imediate:
⁊ ita graue ⁊ leue ad motũ sunt summe inclinata : ⁊ per
cõsequens non egent motore extrinseco inclinãte ipsa
ita ad vnũ motũ: ꝙ nõ ad aliũ.Grauia ergo sunt vnius
motus:⁊ illius qualitas instr̃aliter motiua:⁊ forma: Cu
ius illa est instrumentuʒ:sunt rei:quę mouentur intrin

I seca.ergo hec ad hoc/vt moueãtur nullo egent motore
extrinseco.Secus aũt in ceteris motibus videt̃:in illis
enim qualitas instr̃aliter motiua nõ est ꝑxima forme
Que Auer ro.cõ.24. nec intrinseca:vt supius deduximus.❡ Unde Auer.ait.
ꝙ qꝛ qualitas motiua est ꝑxima substãtie grauiũ ꝛ le/
uiũ:ideo cum acgrit̃ aliqua pars forme grauis/aut le/
uis:statim cũ illa parte acgrit̃ motus ad suũ locũ:vbi
nisi aliquid impediat:mox existit:ideo nullo alio egent
motore extrinseco.In ceteris autẽ qualitatibus regrit̃:
qꝛ nõ opꝫ id qð est susceptiuũ sanitatis/mox cum fit/sa/
nari:ꝛ id qð est susceptiuũ albedinis:mox cum fit fieri
albũ.Nõ enim qualitas sanatiua est ꝑxima subẽ sana/
bilis corpis.Nec q̃litas albedinis inductiua/corpi ꝑxi/
ma est:qð est albedinis susceptiuũ.Et sic pꝫ dñia.

❡ Signum aũt est : qꝛ latio absolutoꝝ est: ꝛ
motuũ generatione vltima. Quare vtiqꝫ/ꝛ
hic motus s̃m substãtiam primus erit.

K ❡ Eius quod nũc ꝑxime dixerat/affert signum:dixerat
enim localẽ motũ esse ꝑmũ substãtie eius qð moue/
tur:quaten⁹ qualitas instr̃aliter motiua est ꝑxima sub/
stãtie.Reddit nũc signum ꝙ motus localis sit ꝑximus
substãtie rei:que mouet̃ ex hoc:qꝛ latio est de numero
absolutoꝝ:quatenus nullo addito:nec sublato rei cõpe
tere põt que mouet̃:localis enĩ motus/nec abijcit/nec
addit subẽ rei/que mouet̃ .Est ꝑterea vltimus gñatio/
ne ceteroꝝ motuũ:ꝛ per ꝯsequẽs s̃m subam ꝛ ꝑfectio/
nẽ primus:ꝛ ita substãtie rei:que mouetur proximus.
❡ Ingt. Signũ aũt est.s.ꝙ motus localis sit ꝑximus
substãtie rei:que mouet̃/qꝛ latio ipa absolutoꝝ est/sim/
ple cõpetens ipsi mobili/nihil abijciẽdo/nihilqꝫ substã
tie addendo. Et motuum ceteroꝝ gñatione est vltima.
Aial enĩ vltimo post ceteros motus ambulat:vt dicit̃
8° Phys̃ . Quare ꝛ hic motus vtiqꝫ s̃m subaꝫ primus
L erit/ac ipsi mobili proximus : ꝛ sic nullo alio extrinseco
eget ad hoc vt sit. ❡ Ex hisce pꝫ. ꝑmo/oĩuꝫ mobilium
ꝯueniẽtia.scdo/perspicua est coꝝ differẽtia.ꝛ tertio/cõ/
Que Auer ro.cõ.24. stat ex vtraqꝫ parte causa dñie. ❡ Auer.aũt in calce cõ/
menti colligit dñiam inter motũ aialium ꝛ motũ elemẽ
toꝝ:quoniã in elemẽtis mouens:ꝛ id qð mouetur sunt
idẽ subiecto:ꝛ differũt rõne.at in aialibus differũt re et
rõne.❡ Ex hoc duo excerpsimus.primũ est elementa
aliquãdo actu moueri:que prius tempore nõ fuerũt in
potẽtia ad motum:vt cum generãs simul dat formaꝫ ꝛ
motũ ꝯsequẽtem formã sublato impedimẽto.Hoc enĩ
in casu potẽtia tẽpore non p̃cedit motũ. ❡ Secũdum/
elemẽta actu moueri aliquãdo:que prius tẽpore fuerũt
in potentia ad motũ:qð dupl̃r patet.Primo/rõne ha/
bita ad potẽtiam essentialẽ:que est in materia sui con/
trarij.Secũdo/ratione habita ad ipsum mobile perfe/
ctum ꝛ cõpletum/dum detinetur ab aliquo. Hec quere
M octauo Physicorum.cõmento quarto.

In superiorem locum In sursum ❡ Cum igit̃ aer qdem ex aqua fit: ꝛ ex graui
leue.In supiorem locuꝫ venit:simul aũt est
leue/ꝛ nõ vlterius fit:sed illic est . Perspi/
cuum igit̃ est:quoniaꝫ id qð potentia est ad
actum ꝑficiscẽs:illuc venit/ꝛ ad tãtuꝫ/ꝛ ad
tale : vbi actus est/ꝛ ipsius quanti/ꝛ ipsius
qualis/ꝛ ipsius vbi . Eadem aũt est cã:etiã
vt id qð terra est: ꝛ id qð est ignis mouean
tur in ipsoꝝ loca nullo impediẽte. Etenim
alimẽtum cum ꝑhibẽs: ꝛ sanabile cum de/
tinẽs nõ fuerit:ꝯfestim fert̃. ꝛ mouet etiã ꝛ N
id qð a pricipio fecit: ꝛ id qð subtraxit : aut
id vñ resiliuit. vt dictũ est in primis sermõi/
bus:in qb⁹ determinauim⁹ nihil hoꝝ seipm Enim
mouere.dictũ est igit̃ qnã ob cãm fert̃ vnũ/ Autem
qðqꝫ coꝝ:q̃ ferunt̃: ꝛ qd est suũ i locũ ferri.
❡ Auerroes hunc locũ pulchre introducit: ait ꝙ Arist. Que Auer ro.cõ.25.
nũc ꝑficiat sermonẽ demõstrationis quo ipsa elẽta mo
uent̃ ostẽdẽs qua rõne mouent̃:ꝛ ꝙ nõ mouent̃ ex se in
rei veritate:sed a motore extrinseco.Ingt.cũ igit̃ aer q/
dẽ ex aq̃ fit:ꝛ vl̃r ex graui leue:in supiorẽ locũ venit eo
ipso qð fit.Cuius rõnẽ addit.ꝛ ingt.sil̃ enĩ est leue:ꝛ nõ
vlteri⁹ fit.ac nec vlteri⁹ ꝑficiscit̃:sꝫ illic est:vbi suus est
nãlis loc⁹.q̃re sic ex graui icipit fieri leue ita illud leue
se sursuꝫ incipit facere:ꝛ sicut fit leue in pte:sic subtollit̃
sursum in pte.ꝛ ita cito sicut cõplet̃:ita cito sublatus est
O sursuꝫ.Ex hisce ifert id qð est po⁹ mobile:cũ ꝑcedit ad
actũ motiõis:ad id deuenire:qð est eius ꝑfectio:vt si ad
motũ auctiõis ꝑficiscit̃:ad q̃tũ venit:ꝛ si ꝑcedit ad al/
terationẽ:ad q̃le deuenit:ꝛ si ꝑcedit ad motũ localẽ:de/
uenit ad vbi:ita vt quẽadmodũ icipit venire in actum
motus:sic se facere incipit in terminũ motus.Et vt gñe
tionẽ motus cõpleuit:sic ꝑfecte erit in termino ad queꝫ
ipsius motus.ingt.ꝑspicuũ igit̃ est:qm̃ id qð po⁹ est ad
actũ ꝑficiscẽs illuc venit.i.venit in actũ qui est eius qð
mouet̃ ꝑfectio.deuenit dico ꝛ ad tm̃. Si ꝑficiscitur ad
actũ auctionis.Deuenit ꝛ ad tale:si ꝑficiscit̃ ad actũ al/
terationis:vbi hoc est in quo tãto ꝛ tali est ꝛ actus ipi⁹
quãti:ꝛ actus ipsius q̃lis:ꝛ ipsius vbi.❡ Quo declara/
to ostẽdit idẽ eẽ in motu locali.ꝛ ingt.eadẽ aũt est cã ẽt
vt id qð terra est/ꝛ id qð ignis est mouean̄t in ipsoꝝ lo/
ca nullo impediẽte:ꝛ ꝙ sit eadẽ rõ:ostẽdit dicẽs/ꝛ enĩ
alimentũ cũ ꝑhibẽs:ꝛ sanabile cũ detinẽs nõ fuerit ꝯfe
stiꝫ fert̃ sup.in suũ terminũ.ꝛ mouet ẽt ꝛ id qð a pn⁹ fec̃ P
sup.ipꝫ graue/vt gñans sup. ꝯfestiꝫ remoto ĩpedimẽto.
ꝛ mouet ẽt ꝛ id qð subtraxit ĩpedimẽtũ sup. ꝯfestim. aut
id vñ resiliuit ipm q̃ue ẽt mouet ꝯfestim sup. motu vio
lẽto.vt dictũ est in libris physicoꝝ vbi determinauim⁹
nihil hoꝝ seipꝫ mouere.Quare vt in ceteris motib⁹ ni/
hil seipm mouet:sic in motu grauiũ nihil seipm mouet:
ꝛ vt in ceteris motib⁹ sublato ĩpedimẽto mouẽs mouet
ipm mobile ꝯfestiꝫ in terminũ mot⁹:sic in motu grauiũ
ꝛ leuiũ deducto ĩpedimẽto mouẽs de po⁹ eẽntiali/vt ge
nerãs mouet mobile sursuꝫ vel deorsuꝫ:ꝛ remouẽs ꝑhi
bẽs mouet de po⁹ accidẽtali ẽt ꝯfestiꝫ deducto ĩpedimẽ
to:ꝛ violẽtãs sil̃r deducto ĩpedimẽto ꝯfestiꝫ mouet suũ Dubitatio
mobile.❡ Sꝫ dices in libris Arist.vĩ ꝯdictio/nã supius
volũit grauia ꝛ leuia seipa mouere q̃ten⁹ mobile nõ est
Q in po⁹ ad ꝯtraria:hic aũt ait dictũ eẽ in sermõibus vl̃i/
Solutio bus nihil posse seipm mouere.❡ Dici põt hic eẽ dictũ
grauia ꝛ leuia mouere se de po⁹ accidẽtali:que nõ p̃ce/
dit tpe motũ ipm.at in sermonibus vl̃ibus dixit illa se/
ipsa nõ mouere de po⁹ essentiali:nec de po⁹ accidẽtali:
que p̃cedit actũ:vt diximus:ꝛ dicemus.Deide epilogat.
ꝛ ingt.dictũ est igit̃ quã ob cãm fert̃ vnũqðqꝫ coꝝ:que
ferunt̃:ꝛ qd est suũ in locũ ferri.❡ Quo ad ꝟba at/
tinet verba illa[Aut id vñ resiliuit]gdam intellexerũt
de motu violẽto qui fit per reflexionẽ:quo ꝑijciẽs mo/
uet pilã per reflexionẽ:ꝛ ideo dic it:ꝛ id vñ resiliuit.i.id
vñ reflexa sunt ipsa ꝑiecta.❡ Auerroes aũt dicit Ari/ Que Auer ro.cõ.25.
sto.voluisse ostendere in toto hoc textu dñiam inter il/
lum motum in loco ꝛ alios motus locales:qui sunt aia/
liũ:qꝛ animal est aial:ꝛ si non mouetur:ista autẽ nõ sunt
gravia

A

grauia, neqꝫ leuia, donec sint in locis: hec Auerro.

Dubitatio

Sed contra hec dubitatur: nam graue postꝙ̃ recepit formã substantialẽ: semp est graue: silr ⁊ leue. Quare tam in locis: ꝙ̃ extra loca semper sunt talia. ❡ Solitus sum dicere ꝙ graue ⁊ leue Auerro. ⁊ Aristo. intellexisse graue ⁊ leue cũ omnibus suis pfectionibus: que sibi cõpetũt nãlr: quarũ vna est locus cum igitur grauia sunt extra loca: eis videt̃ deesse ea pfectio nãlis: que est locus. Igit̃ nõ est graue perfecte ꝫ omnes pfectiones tam nãles: ꝙ̃ accidẽtales. Quare nisi graue fuerit in loco: nunꝙ̃ erit graue ꝫm omnem perfectionẽ. Aliter etiã diximus aliquãdo, elẽtum extra locum nunꝙ̃ esse purum, sed semp habere rõnem misti, ita nisi sit in loco: nunꝙ̃ elẽtum purũ esse potest. elẽtuꝫ enim dũ est in alioꝝ regione: semp habet non nihil cõplexionis extranee. hñ ergo ait Auer. elementũ extra locum nõ esse tale nisi accidẽtaliter: hoc est per quedã accidẽtia similia ei: ⁊ non simplr ⁊ pure. animal ꝟo omni in loco est purũ aial ⁊ pfectũ in suis pfectionibus nãlibus.

1ª Solo

B

Aliud Ai. notatum

❡ Scdo Auerro. facit talẽ rõnem, in talibus corporibus cũ corpus acqrit aliquaꝫ partẽ forme statim acqrit aliquã partẽ ipsius vbi: ita vt cũ forma cõplebit̃: ipsum vbi cõplebit̃: ergo potẽtia ad formã: ⁊ potentia ad vbi est eadeꝫ subiecto. s. corpe a quo est gñatio. hanc rõnem per exemplũ explanat: nam aqua fuit in potẽtia leuis: ⁊ in potẽtia ad locũ superiũ: que cũ fit ignis sũt est ignis et sursum. ecce quõ potẽtia ad ignẽ ⁊ ad locũ superiũ simul fuit in aqua: ⁊ nõ in igne: qui sursum fert̃: cum generat̃. hec Auer.

Dubões

❡ Sed cõtra dubitat̃: quoniã generet̃ ignis in sphera terre ex oleo. tunc patet non ita cito eẽ sursuꝫ sicut generat̃: qꝛ gñatio fit subito: ⁊ motus sursum fit in tpe. pręterea non est manifestũ quid intelliget̃ per quantum dat̃ de forma: per tñ dat̃ de accidentibus ꝯñtibus formã.

Solo pria
Alia solo.
C

❡ Recentiores dicunt intelligẽduꝫ eẽ de igne: qui fit in loco gñationi sue cõuenienti. Est eni locus cõueniẽs gñationi ignis conuexũ aeris: ⁊ locus conueniẽs generationi aeris conuexum aque: ⁊ locus conueniens generationi aque conuexum terre: nam vnũ elẽtum, fit ex altero: ideo opꝫ ignẽ fieri ex suo elẽto vicino. Quare ꝓpositio illa cõis intelligẽda est elẽtis ipsis genitis in locis suis gñatiõibꝰ ꝯuenientibus.

❡ Huic, exponi vt diximus, dissentit Auer. infra: ꝓpterea aliqñ diximꝰ Aristo. per locũ sursum intelligere totũ ipsum spatiũ: qd est inter cõcauũ lune: ⁊ mãm: ex qua fit: verbi cã: si ignis generet̃ in cẽtro terre: locus sursuꝫ erit totũ spatiũ versus cõcauũ: qd est inter centrũ: ⁊ cõcauũ: ⁊ hoc pacto eius ꝓpositio videt̃ vera. diximus etiã per sursum eẽ intelligẽdã regionẽ ignis tñ: ⁊ dicebã elẽtum nullũ purũ eẽ extra ꝓpriũ locũ: nisi cũ fuerit in loco ei nãli, extra eniꝫ locũ videt̃ impurũ ac elemẽtatum.

❡ Alr etiã dici potest ꝓpositionẽ illam veraꝫ esse nisi aliquid prohibeat.

D

modo cũ apud nos ignis fit: non subito sursum est: qꝛ aliquid prohibet scꝫ mediuꝫ resistẽs. ablato aũt medio resistẽte cõfestim ita cito sicut generat̃: ita cito erit sursum: qꝛ tunc motus erit subitarius sicut gñatio ipsius.

❡ Ad scdam dõm, cõem illaꝫ ꝓpositionẽ eẽ intelligẽdaꝫ in elẽtis quantũ. i. quot gradus agẽs dat de forma: tot dat de cõsequẽtibus: in mistis aũt intelligit quantũ idest quot gradus dat de forma, vel dispõnibus forme: tot dat de cõsequẽtibus, vel de dispõnibus facientibus ad illa.

Aliud Ai. notatum.

❡ Ulterius Auerro. vult in simplicibus idẽ eẽ subiectũ motus ⁊ subiectum forme re: differre tñ rõne seu ꝓparatione. in aialibus ꝟo subiectũ forme aliud est a subiecto motus.

Dubitatio

❡ Sed dubitat̃: qꝛ subiectum forme est mã: subiectũ motus est, aut forma, aut cõpositũ ex materia ⁊ forma. ergo nõ sunt idẽ.

E

❡ Pręterea de aialibus videt̃ falsum: qꝛ in illis idẽ videatur subiectũ forme ⁊ subiectũ motus. Corpus enim subiectũ est forme aialis: ⁊ subiectũ motus eiusdẽ.

Defensio

❡ Põt defendi. naꝫ ꝑ subiectũ motus intelligit illud: in quo est potẽtia essentialis ad ipsum motum. ⁊ tunc est verũ quod dixit. Nã subiectum motus hoc pacto est mã: ⁊ hec est subiectum forme differt autẽ pręparatione. i. ordine: qꝛ talis materia primo est subiectũ forme: ⁊ scdo est subiectũ motus mediante forma nisi sit impediẽs.

❡ Ad scdam dici potest, subiectũ motus in aialibus esse corpus non absolute: sed vt affectũ pro illo motu. vꝫ. vt mẽbra sunt exiccata ⁊ dura. subiectũ ꝟo forme est materia: que est subiectuꝫ gñationis: ⁊ sic patet dũa.

Aliud Ai. notatum

❡ Ulterius Auerro. ponit dñiam alio modo inter motũ grauiuꝫ ⁊ leuiũ: ⁊ ceteros motus: qꝛ in ceteris motibus impediẽs nõ hꝫ locũ.

F

qd enim mouet̃ ad nutrimentũ vel sanitatẽ: impõle est impediri per aliqd. at graue cũ mouet̃ deorsuꝫ: põt impediri.

Aliud Ai. notatum

❡ Ulterius Auer. ait Arist. in sermonibus vltimis duobus locis declarasse nihil moueri a se: qꝛ in septimo ⁊ in octauo libro physicoꝝ: aliter tñ ⁊ aliter. naꝫ firmius in octauo, in septimo enim arguit supponẽduꝫ primũ motũ quasi per se manifestũ. In octauo aũt probauit ad pmũ motũ per se eẽ deueniẽdũ: quare certius in octauo demõstratio illa habet̃.

Ulm Ai. notatum

❡ Ultimo Auerro. quasi totã Aristo. rõnem epilogando reducit eã ad formam sic, omne trãsmutabile transmutat̃ ad simile: elementa sunt transmutabilia. ergo elemẽta transmutant̃ in simile. Ulterius arguit̃, elẽta transmutantur ad simile: elementa transmutant̃ ad loca propria: ergo loca ꝓpria sunt similia elementis: ⁊ ita patet elementa nõ moueri ad eorum loca: nisi quatenus sunt similia ⁊ elemẽtorum perfectiua: hec Auerroes.

G

❡ Differentias aũt ⁊ ea que circa ipsa accidũt nunc dicamus. primo igit̃ determinatũ sit vt oibus videt̃: graue qdẽ simplr id esse qd oibus substat. leue aũt id qd oibus supereminet. Simplr aũt dico ⁊ in ipsum genus respiciens ⁊ in ea qbus ambo nõ insunt. vt ignis q̃uis magnitudo nisi forte aliqd aliud ꝓhibeat ferri sursum videt̃. terrea aũt deorsum. eodẽ aũt mõ ⁊ celerius qd maius est.

❡ Duo hactenus declarauit, ⁊ quã ob causaꝫ ferat̃ vnũquodqꝫ eoꝝ: que feruntur: ⁊ qd est ferri in sui ipsius locũ. at nũc ꝓponit definire graue ⁊ leue pmo. scdo ex definitionibus datis reddere cãs oium eoꝝ: que illis accidũt. inqt. differẽtias aũt supple qbus definitiones grauis ⁊ leuis ꝯstant nũc dicamus. scdo loco ⁊ ea nũc dicamus q̃ circa ipsa accidũt. nã de nã bonaꝝ definitionuꝫ est: vt ꝑ ipsas soluant̃ oẽs qõnes: que rei definite accidũt: ⁊ reddat̃ cã oium accidentiũ. ꝓposita intentione ⁊ ordine exeqt̃ dãdo definitiões, aũt tñ tales velle dare: q̃ oibus antiqs vident̃. ⁊ inquit. primo igitur determinatũ sit supple de graui ⁊ leui definitiue vt omnibus pħis antiqs videtur. definit igit̃ graue dicens id esse simpliciter graue: qd oibus substat: hoc est (vt exponit Auerroes) quod sub omnibus quiescit. leue autẽ supple etiã simpliciter id quod omnibus supereminet. hoc est, vt Auerro. inquit: qd super oia qescit.

H

Que Auerro. cõ. 26.

❡ Sed occurres, nã questionẽ quid res ipsa est precedit questio an res ipsa est. si igitur definit graue simplr: ⁊ leue simplr prius an hec sint debuit declarare.

Dubitatio.

❡ Cui Auer. respõdet aliqua

I corpora esse talia superius declaratū est: vbi demonstra/
uit terrā quiescere sub oībus corporibꝰ. eo qꝛ mouetur ex
oībus mundi partibus ad mediū mūdi. silr declaratuꝫ
est esse aliqđ tale corpus: qđ omnibus supereminet cor
poribus: que recte mouent̄: qualis est ignis: ⁊ sic nō fuit
necessariū idem nunc repetere: cuꝫ sit suppositum iam.
¶ Animaduertendū ſm Auer. qꝛ superius in primo/⁊
tertio libro Arist. graue ⁊ leue aliter descripsit, dixit eni
graue eē illud qđ mouetur ad mediū. leue aūt quod mo
uetur a medio. ecce quomodo definitiōes eiusmodi dif
ferunt: nā presentes dant̄ per quietē: precedentes per
motū. ¶ Scđo animaduertit Auer. differentias inter
has definitiones, vult enim definitiones presentes: que
per quietē assignant̄: esse veriores ⁊ magis naturas gra
uis ⁊ leuis demonstrātes: q̄ sint ille que per motū dan
tur. cām aūt affert qꝛ motus elntis non cōpetere videt̄
nisi aliq̄ rōne violēter: quies ṽo eis est omni ex parte
K nālis. non enim motus elntis inesset nisi mediū resiste
ret qđ absqꝫ aliqua violētia fieri non pōt. preterea mo/
tus inest eius elntum non est purū ⁊ pfectum: at quies
inest: postq̄ elntum omni ex parte est cōpletū. ¶ Assi/
gnari pōt alia cā, quare presentes definitiones: que per
quietē dant̄: sint veriores ⁊ potiores, qꝛ dant̄ per cām
finalē motus: quies eniꝫ est finis motus: modo finis est
potissima cāruꝫ. ¶ Tertio/animaduertit Auer. has de
finitiones non eē eēntiales, nec assignatas per ꝓprias
dr̄ias: qꝛ differētie latent: propterea loco earū accipiun/
tur actiones proficiscētes ab ipsis. ¶ Animaduertēdū
graue simplr eē sic definiēduꝫ qđ est illud, qđ omnibus
simpliciter substat. ⁊ leue simplr qđ omnibus simplici/
ter supeminet. verbū eniꝫ simpliciter dꝫ poni ita in de/
finitione/vt ponit̄ ex parte definiti. ideo Arist. exponit
quid ipse velit per simplr qđ in definitiōe est subaudiē
dum: cū enim dicit̄ graue simpliciter esse qđ omnibus
L simpliciter substat: ⁊ leue simplr: qđ omnibus simplr
supeminet: querit̄ quid intelligit̄ p omnibus simpli/
citer supereminere: ⁊ per omnibus simpliciter substa/
re: Aristoteles igitur seipsum explanans. inquit. simpli
citer autēꝫ dico supple/vel omnibus substare: vel om/
nibus supeminere ⁊ in ipsum genus respiciēs: quasi di/
cat simpliciter dico ſm genus/nō enim leue simplr est,
qđ omnibus corporibus tā sui generis q̄ alterius gene
ris supeminet: qꝛ licet supereminet elntis que sunt sui
generis: nō supeminet corporibus celestibus: que sunt
alterius generis. similiter terra licet substet oībus ele/
mentis: que sunt sui generis: non substare dicitur corpo
ribus celestibus: que sunt alterius generis. nec etiam
illis dicit̄ supeesse. quare simpliciter eminere/vel simpli
citer substare qđ ponit̄ ex parte definitionis dicitur ad
genus respiciēs supple suorū corporū. ⁊ exponens sim/
pliciter. ex parte rei que definitur hoc est quid per gra/
M ue simplr ⁊ qđ per leue simplr intelligat: addit ⁊ in eā
supple respiciēs quibus ambo, scꝫ grauitas ⁊ leuitas si/
mul non insunt: vt sunt aer/⁊ aqua: qbus grauitas ⁊ leui
tas insunt. ¶ Uel facilius exponi pōt: vt Aristo. expo/
nat quid per simpliciter intelligat: qđ intelligit̄ a parte
definiti hoc est qđ intelligit̄ per simpliciter graue ⁊ qđ
per simplr leue/⁊ vult simplr graue eē intelligendū: qđ
in genere grauium obtinet summum gradum ⁊ cui ni/
hil admistum est de leui. simpliciter leue ṽo esse intelli
gēdū qđ in gn̄e leuiū tꝫ gradū summū ⁊ nihil grauis ad
mistū hꝫ: ⁊ hoc aū simplr aūt vel graue: vel leue dico ⁊
in ipsum genus respiciēs. hoc est qđ in genere grauium
vel leuiū obtinet summū: ⁊ qbꝰ ambo graue ⁊ leue sup/
ple non insunt: sed graue est ita graue: qđ nihil leuis hꝫ:
⁊ leue ita leue/vt nihil grauis. Auerroes aūt per genus N
intelligit locum: qui est genus omniū locoꝝ: qui sunt
sursum ⁊ deorsum. ⁊ sic p simplr graue est intelligendū
illud qđ in genere locorum grauiū obtinet infimū. leue
simpliciter: quod in genere locorum leuiū obtinet sum
mū. ¶ Sed circa hec dubitatur/ait eni simpliciter gra Dubitatio
ue esse/vel simplr leue: cui non insunt ambo. ergo graue
in respectu ⁊ leue in respectu erūt quibus ambo inerūt
⁊ ita aque grauitas ⁊ leuitas inerit: similiter ⁊ aeri. hoc
autē non concederet Aristote. qꝛ qđlibet elntum est sim/
plex ⁊ purū in sua specie. ¶ Rñdet Auerro. ⁊ (vt mihi
videt̄) innuit talē distinctionē, qꝛ cōpositio est duplex. al/
tera: que est diuersorū vnio in quodā tertio. altera est q̄/
dam cōparatio eiusdeꝫ ad diuersa: ſm quā pluribus de
noiationibus appellat̄. vult igit̄ Auerro. media elemen
ta dici cōposita cōparatione ac denoiatione. nō autem
vnione: ⁊ sic cōposita dici pñt simplicia: hec per exem/
pla exponit dicēs/vt ignis ipsius quecuis magnitudo, si/ O
ue portio dicit̄ leuis simplr qꝛ nisi forte aliqđ aliud ꝓ/
hibeat ferri sursū videt̄: ⁊ in locū venire eminētissimū.
terre aūt supple quecuis portio dicit̄ grauis simpliciter:
qꝛ nisi forte aliqđ aliud ꝓhibeat ferri deorsum videt̄: ⁊
in locū infimū venire. addit eodē autē modo supple et
celerius id fertur/vel sursum/vel deorsum: qđ maius est
in grauitate: vel leuitate. ¶ Auerroes autem super his
verbis. inquit. ⁊ signuꝫ qꝛ ignis est leuis/sine aliqua gra
uitate est: qꝛ quanto ignis maior erit: tanto sursum velo
cius fertur. Addit, qꝛ si ignis esset compositus ex graui/
tate ⁊ leuitate non cōtingeret hoc scꝫ, ipsuꝫ velocius fer
ri sursum: quo maior eēt: qꝛ proportio grauis ⁊ leuis ad
leue in vtroqꝫ corpore scilicet magno ⁊ paruo esset ea/
dem: ac cum in eo sola sit leuitas: ideo quanto ignis ma
ior est tanto velocius sursum fert̄. ecce quomodo Auer
ro. vult Aristo. verbum habere locū supposita simplici
tate ignis: qꝛ vbi ignis est simplex valet qꝛ quanto ma/ P
ior fuerit: tanto velocius fertur: vbi ṽo esset quoddam
mistum non valet qꝛ quanto esset maior: tanto celerius
fertur. lignum enim maius est plumbo ⁊ non deorsum
tantūdē celerius fertur. ¶ Solet instari contra hoc: qꝛ
aurū velocius descendit ipsa terra: ⁊ tñ est mistū. tñ ṽo
cōsideranti instantia non est ad rem.

¶ Alio ṽo modo graue ⁊ leue sunt: quibus
vtraqꝫ insunt. quibusdam enim ⁊ supereminent: ⁊ substant: vt aer ⁊ aqua. Nam simpliciter quidem: neutruꝫ horū leue est/vel graue. terra quidē enim ambo sunt leuiora. quenis enim ipsoꝝ pars supeminet ipsi. igne autem grauiora. subsidet eniꝫ ipsoꝝ pars: quātacūqꝫ sit. Ad se ipsa ṽo simplr aliud qdem
est graue: aliud autem leue. Nam aer quidē Q
quātulus sit aque ipsi supereminet. aqua autem etiam quantula fuerit: aeri subsidet.

¶ Transit nunc ad definiendum graue ⁊ leue in respe
ctu/⁊ definit hec insimul, non seorsum singulum vt fe/
cit de graui ⁊ leui simpliciter: quoniam ex quo sunt me
dia: subeunt rationem vnius definibilis. inquit. alio ṽo
modo supple a graui ⁊ leui simpliciter graue ⁊ leue sūt:
quibus vtraqꝫ insunt: hoc est vtraqꝫ qualitas: leuitas. vꝫ.
⁊ grauitas. hec est definitio, ergo grauia ⁊ leuia in respe
ctu sunt: qbus tñ grauitas q̄ leuitas inest. Et reddit cām
q̄re vtraqꝫ q̄litas cuiqꝫ coꝝ inest: ex eo qꝛ aliqbus sup
eminēt: aliquibus substant. vt aer, ⁊ aq̄: eminēt. n. terre:

A subsistunt igni. inquit quibusdam enim ⁊ supereminent vt terreis: ⁊ subsistūt vt igneis: ⁊ ponit exemplū dicēs/ vt aer/ ⁊ aq̄. dixerat hęc dici alr̄ grauia ⁊ leuia: 2ō assignat cām q̄re hęc dicūr alr̄ grauia ⁊ leuia: ex eo q2 simplr̄ neutrū hoꝝ leue est: vel graue: q2 ambo sunt leuiora ipsa terra: ⁊ igne grauiora. inquit. dico supple hęc aliter grauia ⁊ leuia ab his quę sunt simplr̄ talia: nam simplr̄ quidē neutrum hoꝝ leue est/ vel graue. nā terra quidē ambo sunt leuiora. quęuis enim pars ipsorū ipsi terrę supereminet. igne aūt sunt grauiora: subsidet enim ipsoꝝ pars quāta cūq3 sit ipsi igni: ergo sunt grauia ⁊ leuia ad aliud atq3/ aliud ⁊ sic cuiq3 coꝝ vtraq3 qualitas inest: non quidē cōpositiōe vt diximus: sed denoīatione ⁊ respectu. ℂ Sz occurres sicut aer/ ⁊ aq̄ dicūr grauia ⁊ leuia respectu extremoꝝ: an dici possint grauia ⁊ leuia cōparatione ad seipsa simplr̄ ⁊ seorsum. R̄ndet Aristo. ad se ipsa ꝟo simplr̄ idest seorsum. sumit eīi simplr̄ pro solo/ ac seorsuz sumpto aliud quidem est graue: aliud aūt leue. nam aer quidē

B quātuluscūq3 sit/ omni aquę ipsi supereminet: ergo dicitur leuior aqua: aq̄ ꝟo quātulacūq3 fuerit omni aeri subsidet. ergo est grauis ad aerē. quare hęc dicūr grauia ⁊ leuia in respectu tā simul sumpta/ ⁊ ad extrema cōpata: q̄3 seorsum simplr̄ ⁊ accepta/ ad se relata. ℂ Auerroes aūt assignat signū quo aerē esse aqua leuiorē cognoscit: q2 corpora quibus aer ꝑdominat aq̄s supnatat. ergo aer est leuior aqua: ⁊ aq̄ grauior aere. ℂ Sed cōtra hęc dubitabis fortasse primo/ q2 vel leuitas aeris est intēsa/ vt octo in aere ipso: vel remissa. Si est intensa: ergo aer erit leuissimus simplr̄: ⁊ ita oībus supereminet. Si aūt remissa: erit ergo sibi grauitatis q̄ itas admixta: cuius oppositū Auerro. asseruit primo cōmento 2° si grauis ⁊ leuis dicit aer cōparatione: grauitas ⁊ leuitas in eo erunt relationes: quare nō erunt pncipia motuū vt 5° phy. colligit. ℂ Pōt dici qualitatē qua aer dicit grauis ⁊ leuis: differre specie a leuitate ignea: ⁊ grauitate terrea. hęc. n. aerea qualitas/ siue sit dicenda leuitas/ siue grauitas est

C intensa. vt octo in tali natura. ⁊ ita non sequit aerem per hanc oībus supereminere. q2 est intensa/ vt octo/ vt aerea est: non aūt simplr̄. ℂ Ad scdam dicendū aliqd dici cōparatione posse duplr̄ intelligi/ aut intrinsece rōne fundamenti: velut simile rōne fundamēti est album ratione albedinis: aut extrinsece rōne relatiōis: vt simile extrinsece ratione relationis est simile propter similitudinem. tunc dico aerez/ ⁊ aquam dici cōparatiue grauia ⁊ leuia intrinsece propter qualitates: quę sunt fundamenta respectuum. Et non extrinsece propter relationes.

ℂ Quoniam autem ⁊ cęterorum alia quidē grauitatem: alia ꝟo leuitatem habent: patet eam quidem differentiam: quę in simplicibus est: horuz oīum causam esse ex eo nāq3/

D quia aliud plus/ aliud minus illorū sunt assecuta: alia corporum grauia: alia leuia erunt.

ℂ Auerroes sic introducit ⁊ recte: cū dedit definitionem grauis ⁊ leuis tā simplr̄: q̄3 in respectu: trāsit ad assignādū cāz accidētiū: quę insunt mistis ꝑꝑ simplicia. hoc enī erat tertiū ꝓpositū. ꝑordinat tā doctrinā hoc modo. qm̄ mista sunt grauia/ vel leuia ꝑpter simplicia que in illis prędominant: ideo dicendū est de accidentibus simplicium/ sic eni erit dictū de accidentibus mistoꝝ. primo ergo ostendit mista esse talia ꝑꝑ simplicia: scdo ex hoc qd agenduz sit de simplicibus: colligit. Inquit. qm̄ aūt ⁊ cęteroꝝ. s. mistoꝝ alia quidem grauitatē: alia aūt leuitatem habēt: patet eam quidem differentiā quę in simplicibus est: horū hoium corpoꝝ mistorum cām eē. s. cur alia grauia: alia leuia sint ⁊ qd̄ mista sint grauia ⁊ leuia propter simplicia. declarat dicēs/ ex eo nāq3/ q2 aliud plus/ aliud minus illoꝝ simpliciū ipsa mista sunt assecuta: alia corpoꝝ mistoꝝ a prędominio erūt grauia: alia leuia. patet igitur verū esse mista/ esse grauia/ vel leuia propter simplicia. lignū enim leuius est plumbo: q2 de leuibus elementis/ plus est in ligno/ q̄3 in plūbo. aurū ꝟo/ vt Auerro. inquit. grauius adest argento: q2 in eo/ est ꝑlus de terra. oleū aūt leuius vino: q2 in eo plus est/ aeris. ℂ Quo ꝟo ad verba attinet verbū illud [In simplicibus] antiquę trāslationes habēt [In cōpositis:] qd̄ vnde factum sit: ignoro. gręce enim est ἀσυνθέτοις/ hoc est simplicibus: ideo iunioribus fuit errandi causa.

E

ℂ Quare de illis dicendū est: cętera eniz illa prima sequuntur: qd̄ quidem ⁊ eos oportere facere diximus: qui ob plenuz graue esse dicunt. ⁊ ob vacuum leue. Illa vel

F

ℂ Declarauit mista eē grauia ⁊ leuia ꝑpter differentias simpliciū: quoties in illis pręsunt. ex hoc cōcludit quod facturus est: asserēs solū de simplicibus se velle agere: quoniā cū mista sint talia ob simpliciū prędominiū: satis de differētijs/ ac accidētibus mistoꝝ dicet si de accidentibus simpliciū erit dictū. Inquit. quare de illis simplicibus dicendum est: cuius cām assignat dicēs/ cętera eni mista illa prima/ ⁊ simplicia sequunt: sunt eniz vt dictū est mista ipsa grauia ⁊ leuia ob simplicia. addit hūc ordinē debuisse seruare Democriticos: q grauia ob plenū: ⁊ leuia ob vacuū esse dixerūt. debēt enim solū de accidentibus pleni/ ⁊ vacui dicere: quoniā sic de accidentibus mistoꝝ satis erit dictuz. Aristoteles ergo/ vt Auer. inquit. ꝑtermisit tractare accntia mistorū: ⁊ tm̄ in simplicibus inqrit accidētiū cās. hęc de itētione/ deq3 ordine.

G

ℂ Accidit itaq3 eadem non vbiq3 grauia leuiaq3 ob differentiā primoruz videri. Dico autem vt in aere quidem grauius erit lignū talenticon plūbo mnaico in aq̄ autē leuius. Itaq3 Igit̄ ... vt Autez ... Talēticon Cētū librarū Mnaico Uni° librę

ℂ Qd̄ dicit hic Aristo. potest esse dubitatio/ cōtra dicta: ⁊ potest esse ꝓblema: nā cū proposuit loqui de accidentibus mistorū propter differentiā simpliciuz/ nunc hoc facit: proponit enim accidens primo: scdo illius causaz reddit. erit ergo problema quā ob causam lignū centū librarū est in aere grauius plumbo vnius librę. in aqua ꝟo econtra plumbum vnius librę est grauius ligno centum librarum. Inquit. accidit itaq3 eadē non vbiq3 grauia leuiaq3 ob differentiā primoꝝ videri. ⁊ ꝑpter hęc verba videtur hęc dubitatio cōtra dicta/ diximus enim mista esse talia propter simplicia: at nunc ita esse nō videmus. ⁊ hoc exponit dicens/ dico autē/ vt in aere quidem grauius erit lignum. talenticum/ plumbo mnaico

H

in aqua autē ecōtra lignum talenticuz leuius est plumbo mnaico. ℂ Debes scire/ q lignum talenticū semper est plūbo mnaico grauius. dicit autez in aere grauius: q2 in illo velocius fertur/ q̄3 plumbum. In aqua ꝟo leuius/ q2 in illa vel nō fertur: vel tardius mouetur. hinc Auerro. ait Aristo. hic per grauitatem intellexisse tarditatem: per leuitatē ꝟo velocitatem. ℂ Quo ꝟo ad verba attinet talenticum a talento deducitur. est autem talentū non vna ratione acceptuz (vt Plinius inquit) tamen hic ꝓ pondere centū librarū assumpsimus: q2 quouis mō exponat: nō refert. Mnaicuz ꝟo deducit mna hoc est mina libra vna. sol. 20. hic ꝟo pro libra. s. accepimus: q2 quouis modo exponat: differētiā nō facit in re.

Que Auerro. cō. 27.

I ¶ Causa autē est: qm̄ grauitatē habent om
nia preter ignē. ⁊ leuitatē preter terrā. terra
igitur ⁊ que terre plurimū habēt: vbiq̄ʒ gra
uitatē habere necesse est. aquā aūt vbiq̄ʒ pre
terq̄ in terra. ⁊ aerē preterq̄ in aq̄/⁊ terra.
¶ Soluit Arist. problema ⁊ supponit oia elm̄ta hēe gra/
uitatē preter ignē: nam aer/aqua/⁊ terra grauitatē hn̄t.
scdo supponit omnia hēe leuitatem preter terram: nam
ignis/aer/⁊ aqua leuitatē habēt. Ex his concludit terrā
⁊ que plurimū terre hn̄t vbiq̄ʒ grauitatem hēe: quoniā
in igne/aere/⁊ aqua grauitatē hn̄t. scdo concludit aquaʒ
vbiq̄ʒ grauitatē habere preterq̄ in terra: vbi leuitateʒ
habet. tertio concludit aerē vbiq̄ʒ grauitatem hēe pre/
terq̄ in aqua/⁊ terra: vbi leuitateʒ habet. ¶ Inquit. cā
autem est/quoniā grauitatē habent omnia preter ignē:
nam aer/aqua/⁊ terra grauitateʒ hn̄t: hec est prima sup
K positio. ponit 2^{am} dicens/⁊ leuitatem pter terrā. leuitat
enim ignis/aer/⁊ aq̄/terra aūt sola grauitat: hec est scda.
Ex his excerpit pmo/terrā ⁊ terrea vbiq̄ʒ grauitare: ⁊ in
quit. terrā igr̄ ⁊ que terre plurimū habēt vbiq̄ʒ grauita
tem hēe necesse est. vbiq̄ʒ q̄ʒ in igne/aere/aqua/⁊ terra.
si elm̄tum in sua sphera grauitet vt dicet. deinde ponit
2^{m} excerptū dicēs/aquā autē vbiq̄ʒ pterq̄ in terra: vbi
leuitat: grauitat enī aq̄ in regione ignis: ⁊ in regione ae/
ris/⁊ in propria regione vt dicemus. solū autē in terra
leuitat. ponit tertiū dicēs/⁊ aerē preterq̄ in aq̄ ⁊ terra:
vbi leuitat. grauitat eniʒ in regione ignis: ⁊ in ppria re
gione vt dicemus. ignis/vt 1^{m} aer/vt. 2. aqua/vt. 3. terra/
vt. 9. ¶ Aiaduertendū/q̄ Auer. dicit omnia elm̄ta pre/
ter ignē suis in locis aliquaʒ habere grauitatem preter
ignē: aliquā (vt dicit) ⁊ non simplr: qualē habent extra
eoruʒ loca: sed aliquā quasi diminutā. ¶ Hinc Them.
qd̄ tollit: arguit eniʒ Them. si elm̄ta haberēt grauitatē
L suis in locis: in illis starēt violēter: velut cuʒ stant extra
ea. qd̄ soluit Auerro. per hoc/q̄ elm̄ta suis in locis non
habēt grauitatē simplr: sed aliquā que est facilitas que
dam: qua mota in illis deorsum facilius feruntur q̄ sur
sum. quare per grauitatē aliquam Aristo. intelligit faci
litatē: qua mobilia facilius deorsuʒ q̄ sursum ferunt. ⁊
hoc Auer. declarauit ex proiectis: sed de his postea.
¶ Sua enim in regiōe omnia grauitatem ha
bent preter ignem: etiam aer. Signū autem
est quoniā plus trahit inflatus vter vacuo.
¶ Duas suppositiones fecit: quarum prima erat/omnia
elm̄ta suis in locis grauitatē habere preter ignem. scda
vo erat/cuncta leuitatē habere preter terrā. Scdam q̄
dem relinquit/vel tanq̄ notā: vel q̄ʒ patet ex declaratio
ne prime/vel q̄ʒ illa nobis nō deseruit: ⁊ primā probat
argumento sumpto ab vtre inflato: q̄ʒ propria in aeris
M regione deorsum trahit. pponit ergo primo suppositio
nem. ⁊ inquit. sua enī in regione omnia grauitatē habēt
preter ignē. hec fuit pma suppositio. addit etiā aer sup/
ple propria in regione grauitatē hʒ: de quo quis posset
ambigere: ⁊ hac rōne specialiʒ exemplū/atq̄ʒ signū po/
suit de aere. dicēs/signū aūt est qm̄ plus trahit inflatus
vter in ppria regione ipso vacuo: ⁊ hoc/vt addit Sim/
plicius modo vter sit pelle tenuissima cōfectus: vt mē/
brana illa nullatenus pmoueat. hinc pʒ p^{a} suppositio.
¶ Quare si quid plus aeris habet/q̄ terre/⁊
aque: id in aqua quidem alio leuius. in aere
vo grauius esse contingit. nam non natat q̄/
dem super aerem. natat aūt super aquam.

Lignum talenticum		plumbum minalicum	
	A		B
ignis	1	ignis	1
aer	12	aer	2
aqua	5	aqua	3
terra	5	terra	9

N

¶ Ex his soluit pblema ⁊ reddit cām accidentis. q̄ʒ. a. li
gnū talenticū in aere hʒ virtutē motiuā deorsuʒ vt. 20.
q̄ʒ in eo aer vt. 12. ⁊ aq̄ vt q̄nq̄ʒ/⁊ terra vt tria oia deor
sum trahunt/q̄ʒ vt proxima suppositione pʒ. aer ppria
in sphera grauitat. vim aūt resistiuā hʒ vt vnuʒ: q̄ʒ in
eo ignis est vt vnū. ergo mouet deorsuʒ ipm a. a. ppor/
tione vigecupla. b. vo plumbuʒ in aere vim motiuā hʒ
deorsum. 14. resistiuā vt vnū: ergo mouet in aere a p
portione virtutis motiue sup resistētiaʒ. 14. q̄re. b. plū/
bū in aere tardius deorsum fert: a. vo lignū velocius.
in aq̄ aūt eē: q̄m vis deorsuʒ motiua in. a. est vt octo. re/ O
sistiua vt. 13. ergo in illa non mouet: sed in supficie na/
tat. nā in aqua lignū mouet deorsum pp aquā vt q̄nq̄ʒ
⁊ terrā vt tria/ergo mouet a vi motiua deorsuʒ vt octo.
trahunt vo sursuʒ ignis vt vnū/⁊ aer vt. 12. ergo vis re
sistēdi erit vt. 13. b. aūt mouet deorsum in aq̄ a virtute
motiua vt. 12. q̄ʒ a virtute aque vt tria: ⁊ terre vt. 9. er/
go a virtute mouēdi vt. 12. a resistiua vo vt tria: quia
virtute ignis vt vnū/⁊ aeris vt duo. ergo pportio virtu
tis motiue deorsum sup eius resistētiā in plūbo erit ma
ior q̄ in ligno: si ponant in aq̄. ⁊ tota cā huius pblema/
tis est: q̄ʒ oia elm̄ta pprijs in spheris deorsum trahūt/p/
ter ignē vt aer/⁊ aq̄/⁊ terra: vt declarauimus. ¶ Inq̄t.
Quare siq̄d plus aeris hʒ supple lignuʒ. a. q̄ terre ⁊ aq̄:
id in aq̄ q̄dē alio. s. plūbo leuius est. in aere vo grauius
eē ptingit. vt declaraui. nā nō natat sup aerē: q̄ʒ vis mo/
tiua est maior vi resistiua. natat aūt sup aquā: q̄ʒ vis re
sistitiua est maior vi motiua. at in plūbo est oppositū/ P
tard^{9} enī fert in aere q̄ʒ ppor^{o} v̄tutis motiue ad resistē
tiā est pua. veloci^{9} vo descēdit i aq̄: q̄ʒ ppor^{o} v̄tutis mo
tiue ad resistētiā est mag^{a}: ⁊ sic pʒ pblema/⁊ cā accidētis.
Circa solutionē pblematis Them. dissentit ab Ari
sto. negat enī supponē: que dicit/omne elm̄tū
vbiq̄ʒ hēe grauitatē pter ignē/primo: q̄ʒ tūc nullū aliud
elm̄tum nisi ignis eēt nālr in loco proprio: sed violēter.
¶ Scdo/q̄ʒ signū sumptū ab vtre nihil est: q̄m vter in/
flatus grauitat in aere: aut pper pellē: aut pp aeris cō/
dēsationē. ¶ Tertio/q̄ʒ solui pōt pblema sine illa sup/
pōne: ⁊ q̄ ita sit: declarat: accipiēdo lignuʒ. a. hēe q̄tuor
partes iuxta quatuor elm̄ta: que argumēti grā reducant
in duas. vʒ. in leuē rōne ignis ⁊ aeris: ⁊ in grauē ratiōe
aque ⁊ terre: sitq̄ʒ pars grauis in ligno maior q̄ pars
grauis in plūbo. Silr ⁊ leuis sit maior in ligno a. q̄ in
plūbo b. scdo accipit nullū elm̄tum in sphera ppria gra Q
uitare/vel leuitare: sʒ ita cito leuitare q̄ cito vsus deor
sum extra spherā ponit: ita cito aūt grauitare cū pmuʒ
extra spherā vsus locū sursuʒ collocat. Ex hoc soluit p
blema: nā cū lignū. a. hēat plus grauitatis q̄ plūbū ⁊ in
aere pars ei^{9} aerea dū est in eo: nec sursuʒ/nec deorsum
trahat/relinquit in aere ipm citius moueri deorsum q̄
plūbū: q̄ʒ virtus motiua deorsuʒ est maior: ⁊ vis resistē
di vel eq̄lis in aere: vel minor: ex q̄ aer in ei^{9} sphera nō
grauitat p supponē. at in aq̄ licʒ virtus grauitatis sit ma
ior vi existēte in plūbo: tn̄ resistētia est maior cū ponit
in aq̄: q̄m vis leuitatis in. a. ligno etiā ponebat maior q̄
in plūbo. ⁊ sic pʒ pblema siue ponat suppositio Arist.
siue negct: mō cōcedat extra spherā elm̄tum grauitare
vel leuitare. ¶ Obijcit huic opioni Ari. vt mihi vī p/q̄ʒ
aer in

A aer in sphera ignis descēdit z ascēdit. ergo imedia sphera habebit ↄditiones medias: z in sphera aquę z terrę z ita in sphera media erit grauis z leuis: quare grauitabit z leuitabit. ¶ Scdo sagitta pulsa mouet̃ sursum z deorsum in aere: ergo aer trahit sursū z deorsum: z ita est grauis z leuis: q̃re grauitat. ¶ Tertio accipiat̃ lignū qd sit in grauitate plūbo eq̄le. in leuitate plūbo maius in centuplū. casus est possibilis. modo experiētia doceret hoc lignū velocius in aere descēdere q̄ plūbū dato: quo pcesso: querit̃ e qua pte citius lignū in aere ipso descēderet vel e pte graui: z hoc nō: qm̄ lignū in grauitate est ęquale plumbo per casum. ergo citius descēdit e pte leui: z nō nisi aer grauitet in sua sphera: alr nō citius deorsum veniret: ergo aer in sua sphera grauitat. tertio reprehēdit Auer. Them. q2 nō fecit distīctionē iter cām essentialē z accidētalē illius accidētis. Qd eni lignū citius in aere descēdat certo plūbo: cā accidētalis est si poneret̃

B maioris grauitatis ipso plūbo. hęc enim cā pro tāto accidētalis est: q2 ea ablata: adhuc lignū posset citius moueri deorsū in aere: q2 (vt dictū est.) vbi lignū z plūbū essēt eq̄lis grauitatis: adhuc lignū (vt docet experiētia) citius descēderet: z non tn̄ pp partē grauē maiorē ergo vera cā z per se. q̄re lignū citius in aere descendit est: q2 cōstat tribus grauibus. vz. aere: qui in sphera ppria est grauis: z aq̄: z terra. quare opz dicere aerē in sua sphera grauitare. ¶ Ad illud de vtre: in quo Them. rīdit Aristo. Auerro. dicit primo. illud eē exemplū: z non signū verū: q2 exēpla ponimus vt sentiant qui discūt. scdo dicit Arist. supposuisse vtrē eē tenuissimę mēbranę adeo vt non promoueat plus q̄ aer. Themistius vo credit vtrem esse ex crassa admodum pellicula. hęc breuiter in cōmento colliguntur.

An elnta media i ppriis spheris grauitent.

Sed an vera sint: Dubiū est nō paruum. Auerroes dubiū hoc dissoluit in pnti

C cōmento: z infra cōmēto 39°. vn̄ hic ponit hanc ↄnē q2 media elnta proprijs in locis grauitēt z leuitent. ¶ Cōmento vo 39° ponit aliam, q. vz. lz hęc media elemēta grauitent z leuitēt ppriis in locis: tn̄ in illis magis grauitant. ¶ Primā ↄnē tribus rōnibus potissimū confirmauit: prima, q2 aer descēdit a regione ignis. z ascēdit a regione terrę, z aquę: ergo aer grauitat z leuitat in loco eius medio. ¶ Scda, q2 sagitta ppulsa mouet̃ sursum z deorsū in aeris regione. ergo aer trahit sursū z deorsum, z ita leuitat z grauitat. ¶ Tertia, sit lignū cuius aq̄, z terra sint eq̄les aquę, z terrę: quę sūt in plūbo: z ignea q̄q3 ps sit eq̄lis in vtroq3. aerea vo sit cētupla in ligno ad partē aereā plūbi: casu isto posito: cōstat in regione aeris lignū eiusmodi citius descēdere plūbo: z nō rōne aquę, z terrę quę in vtroq3 sunt equales: nec rōne partis ignee, q2 illa nō trahit deorsum: z in vtroq3 est equa

D lis. ergo rōne partis aereę. q̄re si lignū in aeris regione citius plumbo descendit: aer sua in regione grauitabit. ¶ Scdā3 ↄnē3 probauit cōmēto. 39°. primo, arg° sumpto ab vtre inflato. ¶ Scdo, q2 aer nālr descēdit ablato subterposito: pręter nālr vo ascēdit ablato superposito. tūc arguo, omne nālr descendēs ablato subterposito: z violenter ascēdens ablato superposito nālr sua in sphera magis grauitat q̄ leuitat. Sz aer, z aq̄ sunt eiusmodi. g̃ suis in spheris nālr magis grauitāt q̄ leuitant. ¶ Tertio, pars leuissima aīalis grauitat, vt spūs: z nō rōne terrę: q2 est oī ex parte aereus. ergo rōne aeris. q̄re to in aere z aq̄ sunt cāe grauitatis magis, q̄ leuitatis, vt cōmēto illo pbabit̃: ergo in suis spheris magis grauitabūt q̄ leuitabūt. ¶ Ultio, tūc ea in q̄ sublimi apponūt deorsū nō facile mouerent̃. Hęc Auerro. in cōmētis.

¶ Hęc qd spālis vi in elntis medijs. non eniz Aristo. dubitat de igne z terra: cū dicat ignē leuē esse tn̄ z nul-

E lo modo grauē: terrā aūt grauē z nullo modo leuē. recētiores tn̄ ampliant qōnem ad omnia elemēta, vt patet. ¶ Themistius aūt tenet in spheris pprijs nullū elemētū grauitare, vel leuitare: extra tn̄ loca illa ↄcedit z grauitare z leuitare. vt ad loca eorū perueniant. Uatit̃ rōne, vt Auerro. retulit: q2 si grauitarent: tunc in eorū locis violēter qescerēt: nā si grauitarent: nālr deorsum descēderēt: ergo in eorū locis violenter starēt. huic fauet textus dicens, cū3 igitur fiat ex aqua aer: z olno ex graui leue: eo ipso sursum venit: z nō vlterius fit: sed illic est. q̄re aer cū ponit̃ in regione aquę, vel terrę, mox leuitat: cū autē in pprio loco collocat̃: mox stat: z nullo modo mouet̃. ¶ Pręterea idē cōfirmatur signo sumpto a natātibus cum q̃n̄q3 sub aquis natant: z nullū psentiunt pondus. insup nos qui incolimus in aeris infima regione: grauitatē aeris nullo modo pcipimus: q̄re ipse nullo mō gra-

F uitare videt̃. ¶ Sed inter hos pōt poni ↄcordia: ideo debes scire grauitatē accipi posse pro q̄litate: qua aliqd dicit̃ formalr graue. z pōt sumi, p actu scdo: quo graue dicit̃ actu moueri deorsū. tertio sumi pōt, pro dispōne qua dicit̃ actu resistere ei qd ipsum sursum trahit. velut viuere pōt sumi pro eē, z pro operari, z pro ipso resistere corrūpenti. Tunc dicerē salno meliori iudicio, primo, q2 elnta media in suis spheris sūt grauia z leuia formaliter grauitate sumpta p ipso actu primo: z hoc tres rationes pntis cōmenti pbant. Scdo dicerē elnta media pprijs in spheris nō sunt grauia, nec leuia, grauitate et leuitate sumptis pro actu scdo. z hoc pbāt rōnes Themistij. tertio dicerem, q2 elnta media in pprijs spheris grauitant capiendo grauitatē pro dispōne qua illa resistunt potius illi qd ipsa sursum trahit, q̄ deorsum: z hoc pbant rōnes Auer. cōmenti 39i. z signū de vtre: z argm̄

G eiusdem. ¶ Per hoc tollitur ↄtradictio in dictis Arist. nam Aristoteles hic z 21° prima particula: pblemate 17°. z particula 26° pblemate 10° 12° z 13°. z 11° particula pblemate 45°. videt̃ tenere illud idē qd hic asseruit. 25a vo particula pblemate 12° tenet oppositū ait eniz vtrē tātū plenū q̄tum vacuū eque perlibrari. tu vo p hęc quę diximus, tolle cōtradictionē. ¶ Si quis tn̄ vellet sustinere media elnta non grauitare grauitate, scdo modo dicta pro actu scdo: vt multi sentiūt: facile posset rīdere rōnibus in contrariū factis, ad illud eni de vtre patet non valere, quoniā fortasse grauitat ppter pellē, z fortasse ob aeris ↄdēsationē, z fortasse casus est falsus vt nos sumus experti. ¶ Argm̄ pterea Aristo. nullū est, q2 oē locatū nālr violēter mouet̃ extra locū eius: z ita aer violēter descēdit remoto corpe subterposito. Pręterea, si aq̄ nālr moueret̃ ad mediū. g̃ violenter recedit a medio, vt Arist. arguit pmo huius: insup tūc vni corpi sim-

H plici plures motus iessent. demū Auer. met, tenet aquā violēter descēdere etiā ablata terra. vt patuit pmo huius cōmētis 8° z 17°. z 2° huius cōmētis 31° z 79°. silr solui pñt rōnes Aui. quo fit, vel elnta nec pmo, nec scdo mō grauitēt. 3° tn̄ mō ↄcedi pōt, vt oēs auctores autumant.

¶ **Quoniā autem est aliquid simpliciter graue: atq3 simplr leue: ex his perspicuum est.**

¶ His declaratis nūc q̄si epilogat ea q̄ dixit. z ingt. q̄m aūt est aliqd simplr graue: atq3 simplr leue: ex his pspicuū est. vel forte p hęc vba excusat se a qōne, an est graue z leue simplr: nā cū terminauit qōnē qd sit vnūqdq3 horum: quasi se excusans a quęstione si sunt: inquit. quoniam autē est aliquid simpliciter graue: atq3 simplr le-

I tue: ex his perspicuũ est: supple que diximus nũc: ⁊ que diximus primo huius: ⁊ que dicemus statim.

ℭ Dico autem simpliciter leue quod semper sursum: ⁊ graue: quod semp deorsum aptũ est ferri non prohibitum. sunt enim aliqua talia: ⁊ nõ oia grauitatem hñt: vt qdã putãt.

ℭ Addit nunc definitiones grauis ⁊ leuis simplr: que ex motu colliguñ: vt per hasce appareret graue simplr ⁊ leue simpliciter esse: vt inquit. dico aũt simpliciter leue: qd semp sursum aptũ est ferri nisi prohibeatur. ⁊ graue simplr etiam dico: qd semper deorsum aptum est ferri non prohibitũ. differunt aũt eiusmodi definitiones ab illis: que assignate sunt per quietem: ille enim indicant essentiam magis. est enim quies ipsa elementis nãlior. hec ꝟo ostendũt differentias eorũ magis: ac illa esse: cũ motus sit sensibilior quiete: tunc quasi refellens opinio

K nẽ antiquorũ. inquit. sunt eñi aliqua talia: ⁊ non oia grauitatem habent: vt quidã putant. hec Aristoteles.

ℭ Nam ⁊ alijs quibusdam graue esse videtur: ⁊ semper ad medium ferri. est autem ⁊ leue simili modo.

ℭ Hec que modo dixit. nunc cõfirmat auctoritate antiquorũ ⁊ ratione sumpta a sensibus. inquit. nã ⁊ alijs quibusdam / scz antiquorũ / graue esse in rerũ natura quicq̃ videt̃: ⁊ hoc quo ad q̃õnem an graue sit: ⁊ supple etiam videt̃ semper ad medium ferri: ⁊ hoc quo ad q̃õnẽ qd est. idem de ipso leui. addit. ⁊ inquit. est autẽ ⁊ leue simili modo scilicet / ⁊ ens in rerũ natura: ⁊ id qd videt̃ semper e medio ipso ferri. hec ex antiquis.

At ꝟo ipm Qd quidẽ medium ℭ Videmus enim vt dictũ est prius terrea ipsa omnibus subesse: atq; ad medium ferri. at ꝟo ipsum medium definitum est.

L ℭ Cum pbauit illa auctoritate veterũ: nunc eadẽ pbat sensu / vel sensibili ratione vt est de more physici. qr. vz. sensu videmus terrea quedam corpora oĩbus subesse: ⁊ hoc quo ad q̃õnem an sit graue: atq; ad mediũ ferri: ⁊ hoc quo qd sit graue. addit de medio / at ꝟo ipm mediũ definitũ est: ad qd videmus grauia ferri. qr nõ mouent̃: ad infinitũ vel in abyssum vt rudes putãt. ex hoc qd videmus / põt argui: videmus terrea q̃dam moueri ad medium / ⁊ subesse ceteris oĩbus. ergo est aliqd graue quod omnibus subest: ⁊ ad mediũ fertur. hec de grauibus. dixit autem [Terrea] ⁊ nõ terram: quia terra pura oculis non subiacet. elementũ enim purũ coloratum non est: quod si terrea videmus ad mediũ ferri: cum non ferantur nisi ratione terre. ergo terra magis deorsum fertur.

ℭ Si igitur est aliquid quod omnibus eminet: vt ⁊ ignis videtur in ipso aere sursum la

M tus: aer autẽ quiescẽs: patet hoc / ad extremũ ipsum ferri. quare nihil grauitatis ipsum hic potest. subesset eñi alteri. Qr si hoc eẽt / aliqd aliud eẽt pfecto: qd ad ipm extremũ moueret̃: qd super omnia: que feruntur collocaretur. Nunc autem nihil esse videtur. ignis ergo nihil grauitatis habet: neq; etiam terra leuitatem vllam: si qdem subsidet vniuersis: idq; qd subsidet ad ipsum medium fertur.

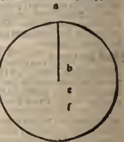
ℭ Nunc leue simplr esse ⁊ ipsum ferri ad extremũ rõne quasi a simili persuadet: ⁊ lz pcedat more prioristico a

N primo ad vltimũ hypothetice syllogizans: põt tñ eius ratio sic ad cathegoricã reduci qd oĩbus supereminet est leuissimum simplr: ignis oĩbus supfert̃. ergo est simplr leuis. minor pbatur per impoẽ: qm si nõ oĩbus supfertur ignis: detur oppositũ: tunc alicui alteri nõ superfert̃ sed tale nõ videt̃ ergo ignis omnibus supfertur. Aristoteles ꝟo procedit hypothetice. ⁊ inquit. si igit̃ est aliqd qd omnibus eminet: vt ⁊ ignis videt̃ in ipso aere / ⁊ supra aerẽ sursum latus: aer aũt quiescens: pz tale corpus ad extremũ ipsum ferri. hec est prima ꝯñtia: deinde facit scḋam. ⁊ inquit. quare tale corpus supra aerẽ latum ipso aere quiescente nihil grauitatis ipsum habere põt: cuius rõnem affert / subesset eñi alteri: ⁊ vltra. inquit. q̄ si hoc esset: aliqd aliud eẽt profecto: qd ad ipsum extremũ moueretur: qd super omnia: que ferunt̃: collocaret̃. Destruit hoc cõsequens: ⁊ inquit: nũc autẽ tale nihil eẽ videt̃ ad sensum nostrũ ⁊ cum nihil tale sit: infert principalem conclusionẽ dicens / ignis ergo nihil grauitatis

O habet. repetit ⁊ idem de terra. ⁊ inquit. neq; etiam terra leuitatẽ vllam: si quidem subsidet vniuersis idq; qd subsidet ad ipsum medium. s. definitum fertur. Quare simplr graue esse: ⁊ ipsum ferri ad mediũ patet: silr patet esse simpliciter leue: ⁊ ipm ferri ad extremũ ab ipso medio. que duo proposuit Aristo. Qd si has rõnes hypotheticas ad cathegoricas vis reducere facile potest.

ℭ Circa hũc textũ aiaduertendũ primo / q̄ Auer. dicit quedã: ex qbus patet solutio cuiusdã dubij. Supponat̃ Que Auerro. cõ. 32.

igit̃ centrũ eẽ punctũ terminans lineã. a. b. a ꝯcauo lune vsq; mediũ totius ꝓtractã. Arguat̃ ergo sic linea. a. b. põt ꝓtrahi vsq; ad pũctũ. e. ergo. b. nõ fuit vltimũ: silr vsq; ad pũctũ. f. ⁊ sic. b. nõ fuit vltimũ: ⁊ ita cẽtrũ. b. non fuit definitũ. Rñdere videtur ergo Auer. nam punctũ. b. põt considerari vno modo mathematice vt descriptum in linea / vt linea est: ⁊ sic nõ est vltimũ: qr possit itelligi adhuc aliud vlterius: ⁊ sic in infinitũ. Alio modo põt cõsiderari rõne physica / vt punctũ terminãs lineã que est semidiameter mũdi: ⁊ sic est. b. ipsum vltimũ ⁊ finitũ: ita vt nõ possit sibi addi aliud vltra. hec ex verbis Auer.

P ℭ Scḋo aiaduertẽdũ / q̄ Auer. p roboratione rõnis Aristo. duo supponit: primũ / q̄ nullus locus sit supra loco ignis: qr tũc vel inueniret̃ aliud corpus sensibile vltra ignẽ: qd moueret̃ sur

Q sum vltra regionẽ ignis qd nõ pz: vel daret̃ vacuũ inter cõcauũ lune: ⁊ cõuexũ ignis: ad qd ꝯcauũ moueret̃ corpus illud. Scḋm est q̄ locus aeris nõ põt se extendere nãlr vsq; ad lune cõcauũ: qr tunc ignis nõ hret locũ: in quẽ moueri possit. q2 vel moueret̃ ad cõcauũ celi: ⁊ hoc nõ: non eñi idẽ est locus duorũ corporũ. cũ igit̃ cõcauum lune positũ sit locus aeris: ergo non põt poni locus nãlis ignis. nec moueri põt ignis ad mediũ regiõis aeris: qm videmus ipm sup oia ferri. pz igit̃ locum nãlẽ aeris nõ eẽ ꝓtensum vsq; ad celi lune ꝯcauũ. Ex his duobus sequit̃ ignẽ naturaliter locari in extremo: ⁊ ita esse leue simpliciter: ⁊ hec fuit ratio Aristo. ℭ Tertio animaduertendũ / q̄ Auerro. addit alias rõnes ad idem: Arguit

enim

A enim ꝑ ptes ignis videnť sursum ferri.ğ est aliqs locus sursum:vbi est ↄgregatio oluz ptiū ignis:cui⁹ ex^m est/vt siqs eēt in mōtib⁹:ꝛ nunq̄ mare vidisset posset ↄcludē mare esse:cū videret oēs aquas fluere:ꝛ nihil concť ad terminū nō futurū.ğ opȝ dare locū ↄgregatiōis aq̄rū:ꝛ tale est mare.hec ğ demr̄atio est:qua ꝓbať aliquā spēm esse:qđ raro accidit:qm̄ semꝑ spēs sunt ad sensum ꝑspicue.2⁹ arguit Auer.ↄiugatio calidi ꝛ sicci est possibilis in nāa:vt ↄiugatio humidi ꝛ calidi. Sȝ ↄiugatio calidi ꝛ hūidi est actu aer.ğ ↄiugatio calidi ꝛ sicci est actu ignis. ℭ 4⁹ aiadūtēdū/q̄ Auer.mouet qōnē.vȝ.quā ob cām ignis in ꝓpa sphera nō lucet:sȝ ex̄ sphērā bñ.ait/q̄ que suo q̄rit aliū locū:q̄ liberā de sensu. Rn̄det tn̄/q̄ quēadmodū ↄgelatio accidit aque:nō vt aq̄:sȝ q̄tenus sibi terrei vapores admisti sunt:ꝛ ita vt aq̄ est mistū q̄ddā:sic ignis lucet/vt mistū est terreo denso:quare vt ↄgelatio aquę accidit ob dispōnē illi ex̄neam:sic ipsi igni accidit

B lucere ob dispōnē sibi ex̄neam.At cū elnta sunt in loco nāli/nō pñt hēe dispōnē ex̄neā.ğ nō pōt ignis in ꝓpo loco lucere:sicut nec aqua ↄgelari. ℭ Hoc aūt ancte Alexādri ↄfirmat:q voluit ignē in suo loco:ꝛ hūc nīm ignē dici fere ęquoce.Ille siqdē vitā ↄseruet:hic eā destruit. Cui⁹ signū est ex definitione ignis nr̄i:ꝛ aquę nr̄ę:ↄgelatio.n.aialia corrūpit/ignis etiā.nā cōgelatio est densatio frigidi corpis ꝛ sicci.ignis autē ebullitio calidi ꝛ sicci:q̄ oia vitā destruūt:q̄re ignis ꝛ aqua destruūt vitā.quare ignis ille est ęquoce fere ignis.dixit fere ęquoce:q̄ hec ęquocatio est fere per accn̄s.Nā ille ignis est ↄseruatiuus:vt sibi miscenť radij solis ꝛ stellaꝝ:qui ꝑ ignē trāseūtes:veniūt ad nos/ꝛ nos calefaciūt:q̄re nos q̄dāmodo viuificat.at ignis nr̄ vi mistionis hec non facit:ꝛ ita per accn̄s dī ignis ęquoce. ℭ Sȝ occurres/an ignis in sphęra ꝓpa sit nr̄o igne calidior.Uř eniȝ ꝑ q̄ sic:qm̄ est purus calor/ꝛ intēsissime talis.Ex alio vř 2⁹ q̄ non:qm̄

C actio sequiť formā in mā densa ex̄ntē. Auer.in cōmeto libri Cāticoꝝ 15⁹.velle videť illū ignez nō hēe actu calorem:cum calor sit accn̄s huic igni sensili:vt est in terreo corpore:veruȝ de his in libro de sensu.

ℭ At ꝟo mediū eē ad qđ coꝝ quę grauitatē hñt:ꝛ e quo leuiū latio est:ex multis pȝ.primo qdē ex eo/q̄ nihil ferri in īfinitū ↄtingit: vt enim nihil est īpossibile sic/neqȝ fit īpossibile.latio aūt generatio est/vnde quo.

Expositio ℭ Accepit tanq̄ oib⁹ ↄstans mūdi mediū eē definitū/ꝫ est eē finite distans ab ipo celi ↄcauo.at nūc illud ꝓbat plib⁹ rōnib⁹.ꝑ/q̄ si mediū ad qđ simplr̄ graue moueť: distaret ꝑ īfinituȝ a celi ↄcauo extremo:tūc nullū ꝓrsus

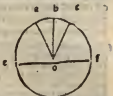
D graue simplr̄ deorsum ad mediū moueret:qđ est cōtra sensum.Et ratio pȝ:q̄ nihil moueret ad locū ad quē ꝑuenire eēt īpo.e.at īpo.e est aliqđ graue simplr̄ ꝑuenire ad locū distātez ab eo in īfinitū. ℭ Jngt.At ꝟo mediuȝ eē ad qđ coꝝ quę grauitatē hñt latio est:ꝛ e quo leuiū etiā latio est:ex mult̄ pȝ.Et ꝑ syllogiȝās per īpo.e dicit:ꝛ ꝑ qdem ex eo/q̄ nihil ferri in īfinitū ↄtingit:cuius causaȝ dicēs.Ut enim nihil est in rerum natura/qđ est īpossibile:sic neqȝ fit aliqd/qđ est īpossibile.Impossibile enim īpm/neqȝ est/neqȝ fieri pōt. Nā qđ esse nequit: etiā fieri negt.Addit latio aūt est/supple q̄dā ĝnatio/siue q̄dā factio vnde quo:ꝫ est e termino e quo ad terminum ad quem finita ꝛ recta.quare proficisci nō pōt ad terminum infinitum.quare oportet medium mundi finite distare a circūferentia.

ℭ Deinde ignis qdē sursum latus:terra aūt ꝛ qcqd grauitatē habet deorsuȝ siles ad angulos ferť:quare ad mediuȝ īpm ferať: necesse est. Utrum aūt ad terrę mediū/an vniuersi ferať/cum idem sit:alia ratio est.

E

Expositio ℭ 2⁹ arguit/ignis moueť ad pūctū definitū.ğ ꝛ terra:qm̄ ↄria corpa ad ↄria pūcta ferri necesse est. Jngt.Deinde ignis qdeȝ sursum latus:terra aūt ꝛ qcqd grauitatē habet:deorsum ad siles angulos ferť.hinc dat ↄnē.o.hinc ad mediū īpm ferať terra definitū ꝛ terminatuȝ necesse est.Excusat autez se ab alia qōne obiter occurrēte.o. Utrū aūt ad terrę mediū an ad vniūsi mediuȝ ferať.s. ipa terra:cū mediū idē sit.Alia ratio est/qđ mediū mundi sit definitū/ac ab extremo finite distans. ℭ Auer.ꝓbat ꝑ/omne īpo.e eē est īpo.e fieri/motū īfinitū esse est īpo.e.ğ motū īfinitū est īpo.e fieri:q̄re mediū ad qđ feruntť grauia:finite distabit a circūferentia.

F

ℭ 2⁹ arguit. Si vnuȝ ↄriuȝ est definitū:ꝛ ad locū definitū mobile: alteꝝ etiā erit eiusmodi: ignis qui est terre ↄrius/est definit⁹:ꝛ ad locum definitū mobilis.ğ ꝛ terra. ℭ Tertio arguit ꝛ describať fig^a a.b.c.f.e.cui⁹ cētrū sit.o.quę reprñtet mūdi circūferētiā.ğ plana sup̄ficies trāsiēs per polos mūdi.e.f.ꝛ cētrū o.erit.e.o.f.ğ vt ignis ascēdit e centro.o.ad.e.ꝛ ad.a.faciēs angulū.e.o.a.ꝛ ad pūctū.a.ꝛ.b.faciēs angulū.a.o.b.ꝛ silr̄ ad alia pūcta faciēs alios angulos:sic terra descēdit per siles lineas faciens siles angulos:q̄re vt lineę ꝑ quas meat ignis sunt terminatę iter.o.cētrū ꝛ circūferētiā:ita lineę eędē erunt determinatę re^m mot⁹ terrę.Pȝ igiť mediū eē definitū atqȝ definite distās ab extremis.

G

ℭ Cuȝ aūt id qđ oib⁹ substat:ad mediū īpm ferať:necesse est id qđ oibus supeminet ad extremū eius regionis ferať:in qua motum efficit. Cōtrariū enim est:īpm qdeȝ mediū extremo:ꝛ substare semꝑ/ipsi supeminere. Quocirca ꝛ iure graue ꝛ leue duo erūt.Et eiȝ loca duo sunt mediū īpm atqȝ extremū.

Expositio ℭ Hactenus ꝓbauit īpm mediū ad qđ grauia ipa feruntur.In īfinitū nō ꝓficisci:sed eē terminatū/atqȝ definitū:nūc ↄuertit ꝟmonē ꝛ ꝓbat extremū ad qđ ferť ignis/etiā nō in īfinitū distare:ꝛ q̄si vtiť ↄuersione per ↄriā in īpo/sic/id qđ oib⁹ substat/ferť ad mediū:qđ nō/in īfinitū deorsum ꝓcedit.ğ id qđ oib⁹ eminet ferť ad extremū eius regionis in qua motū efficit:qđ extremū nō in infinitū subtolliť.Hec ↄuersio declarata est 2⁹ Topic.naȝ subiecta ꝛ ꝑdicata sunt inuicē ↄria. Jngt.Cuȝ aūt id qđ

H

oib⁹ substat/ad mediū īpm ferať:qđ supple nō in infinituȝ deorsum ꝓcediť:necesse est id qđ oib⁹ supeminet ad extremū eius regionis ferať/in qua motū efficit:qđ nō ad īfinitū subtolliť.Hec est ↄuersio/cui⁹ rōnē ait.ↄriuȝ enim est:īpm qdeȝ mediū extremo:ꝛ substare atqȝ supeminere:ꝛ sic ꝑdicatum ꝑdicato/ꝛ subm̄ subto opposita sunt.Sic igiť pȝ:sicut mediū in īfinitū nō ꝓcedit deorsum:ita nec extremū in īfinitū nō subtolliť sursuȝ:ꝛ sic taȝ mediū ad qđ terra ferť:q̄ȝ extremū ad qđ ferť ignis finitū eē atqȝ terminatū:ita vt iter illa sit itercapedo finita atqȝ terminata.Ex his deducit graue ꝛ leue eē duo

I corpa diuersa/ꝛ gñe vel specie dĩa: queãdmodũ ꝛ loca
eoꝝ duo sunt.vꝫ.mediũ. ꝛ extremũ: vt diximꝰ.℄ Jnqt.
Quocirca ꝛ iure graue ꝛ leue duo erũt corpa gñe diuer
sa.Etenim loca duo sunt: vt diximus mediũ ꝛ extremũ
ĩpm.Quo ꝟo ad ꝟba attinet: cũ Ari.ait[Quocirca ꝛ iu
Que Ari. cõmẽ.34. re graue ꝛ leue duo erũt.]℄ Auer.per duo itelligit duo
ꝯria: ꝛ ꝙ sint ꝯria: declarat Auer.ex diffõne ꝯrioꝝ que
est eẽ illa: que maxime distãt sub codẽ genere: vt dĩ 10°
meta[ce]. At graue ꝛ leue maxime distare ꝯstat: qꝛ maxie
distãt eẽ ꝛ loco.que ꝟo maxime distãt loco/videnẽ di/
stare forᵃ: siqdẽ locus sit pfectio ꝛ forᵃ locati.quare cuꝫ
graue ꝛ leue maxime distẽt loco: maxime distabũt for/
ma: ꝛ per consequens maxime distabũt esse: quare gra/
ue ꝛ leue contraria erunt.

℄ Jd igiẽ qd ꝛ boꝝ intermediũ est/aliquid
est: qd ad vtrũqꝫ ipsoꝝ alteruꝫ dĩ. Jd enim
qd amboꝝ intermediũ est: est vt extremum
K ꝛ medium. Quocirca etiam aliquid aliud
erit graue ꝛ leue/ceu aqua ꝛ aer.

Expositio ℄ Probauit leue ꝛ graue simplr eẽ duo ꝛ ꝯria: que fini/
te distãt: sꝫ maxime.at nũc pbat dabile eẽ graue ꝛ leue
sm qd: qd dĩ graue ꝛ leue in reᵘ: ꝛ qꝛ B ex dictis sequiẽ:
ideo qsi illatiue ꝯcludit sic/cũ leue simplr/ꝛ graue sim/
pliciter duo sunt ꝯria: que maxime distant: sꝫ finite/erit
assignãdũ aliqd boꝝ itermediuꝫ: qd ad vtrũqꝫ seorsum
cõparatũ/dĩ alteꝝ: ita vt reᵘ leuis simplr sit graue.respe
ctu grauis simplr sit leue.Et huius cã non tñ ex dictis
ꝯstat. sꝫ eo pꝫ qꝛ semp qd est aliquoꝝ itermediũ est me/
diũ ꝛ extremũ/vt fuscũ est mediũ: qtenus est iter albuꝫ
ꝛ nigrũ/est extremũ cõparatũ alteri. Hac rõne iter illa
L simplr talia erũt graue ꝛ leue in reᵘ aer.vꝫ.ꝛ aqua. Jn/
quit.Jd igiẽ qd ꝛ boꝝ itermediũ est/aliqd est: quod ad
vtrũqꝫ ipsoꝝ seorsum cõparatũ alteꝝ dĩ.nã respectu le
uis simplr dĩ graue.ꝛ reᵘ grauis simplr dĩ leue.ꝛ quia
B nõ tñ sequiẽ ex dictis: ideo qsi aliã cãm assignãs.in/
quit.Jd.n.qd amboꝝ.s.grauis simplr/ꝛ leuis simplr i/
termediũ est/est vt extremũ: ꝛ est vt mediũ. Est qdẽ vt
mediũ cõparatũ ad vtrũqꝫ.est vt extremũ cõparatum
nũc vni eorum/nunc alteri.Ex his deducit graue ꝛ leue
eiusmodi in reᵘ eẽ aliud qddã ab extremis.quod est vt
aer ꝛ aqua.℄ Jnqt.Quocirca etiã aliqd aliud erit gra
ue ꝛ leue in reᵘ/aliqd aliũ dico a simplr leui: ꝛ a simpli/
citer graui: ceu aqũ ꝛ aer: que sunt grauia ꝛ leuia sm qd.
℄ Sꝫ circa hec que dicta sunt.dubitaẽ ṗ/qꝛ Ari.vĩ pe/
tere ṗnᵐ: naꝫ (vt dĩ 8° Topic.cap.10°.) vna spẽs petitio
nis est/quoties aliqs alteꝝ petit eoꝝ: que sese sequuntur:
vt ꝯuisiones ꝛ loca ꝯuertibiliũ/ꝛ eiusmodi Ari.visus est.
M ℄ Adhuc vĩ vti circulo: nã ṗus ex definitiõe loci ignis
pbauit mediũ eẽ definitũ. Postea ex definitiõe mediꝫ
pbauit locũ ignis eẽ definitũ. ℄ P. Jn scia demrãtiua
pcessit topice: cuꝫ argumẽtatꝰ sit ex ꝯñtia in ĩpo: que est
locus topicꝰ. ℄ Jnsup Ari.pbauit duo eẽ/leue simpli/
citer/ꝛ graue simplr: non aũt in reᵘ talia duo eẽ pbauit.
g non est plene pbatus nũs elmtoꝝ. ℄ Ad hec rñdetur
Ari.pcessisse topice: non aũt demrãtiue: qꝛ demrãtiue
hec oĩa pbauit in ṗ li°. Et ideo topice potuit vti petitio
ne ṗncipꝫ: que lꝫ sciam nõ faciat: facit tñ opinionem.ꝛ
hac rõne visus est circulo: ꝛ ꝯñtia i ipso/ꝛ eiusmodi: oĩa
eniꝫ hec topice gñant opionẽ: sciaꝫ ꝟo nõ: qꝛ alibi per
veras demrãtiones pcessit. ℄ Ad illud de nũo elmtoꝝ
rñdet Them.ꝙ pbare duo eẽ media spectat ad librum
de gñatione: qꝛ ex nũo ꝯiugationũ possibiliũ. ℄ Auer.
aũt vult etiã talẽ nũm pbari hic/ppterea ꝙ mediũ ha/
bet nãm extremoꝝ: ꝛ cum leue non sit mediuꝫ mistio/ N
ne/erit mediũ numero: ita erũt duo: ꝛ hec pbatio ẽ Ari.
vt dicit.Tu ꝟo considera hec: quia postea dicemus.

℄ Dicimus aũt id qdeꝫ qd ꝯtinet/forme eẽ.
Jd aũt qd ꝯtinetur/materie. Atqꝫ hec dĩa
omnibꝰ in generibus est. Etenim in quali ꝛ
quanto: aliud quideꝫ vt forma magis: aliud
autem vt materia est. ꝛ in his/que sunt sm
locum simili modo: sursum quidem defini/
ti: deorsum ꝟo materie est.

℄ Nũc recapĩando tpm/ptm etiã addẽdo qd noui/cõ Expositio
parat iter hec/ondẽs alterũ eoꝝ eẽ vt formã/alteruꝫ vt
mãm.Est.n.vt forᵃ elmtuꝫ ꝯtinẽs: vt mã elmtũ ipm ꝯtẽ/
tũ.℄ Jnqt.Dicimus aũt id qdeꝫ qd ꝯtinet forme eẽ.id
aũt qd ꝯtineẽ mãe.hoc pbat inducẽdo in ceteris oibus
pñis.ꝛ inqt.Atqꝫ hec dĩa oibus in gñibꝰ est.ꝙ vnuꝫ O
ꝯrioꝝ se habeat vt mã: ꝛ alteꝝ vt forᵃ.eteniꝫ in quali et
quanto: aliud qdẽ vt forᵃ est magis: aliud aũt vt mã est
vt magnũ in quãto/forᵃ est: paruũ mã. Jn qli ꝟo calidũ
forᵃ/frigidũ mã: ꝛ supple/cuꝫ ita sit in ceteris oibꝰ gene
ribꝰ: ꝛ eoꝝ que sunt sm locũ vĩ vnũ qddaꝫ genus: ꝛ pro
g in his: que sunt sm locũ siĩi modo/sursum erit defini/
ti B est forme: deorsum ꝟo mãe.ꝛ sic pꝫ ratio eius: quod
ppõsuit.℄ Aiaduitẽdũ sm Auer.ꝙ Ari.fecit hãc diffe Que Ari. cõmẽ.35.
rẽtiã: vt ondẽret elmta eẽ siĩia ꝛ ꝯria.ꝯria qdeꝫ ꝯrietate:
que est iter loca/atqꝫ inter nobile/ꝛ ignobile. Siĩia ꝟo
siĩitudine: que est iter pfectionẽ ꝛ pfectibile.naꝫ nobile
est pfectio ꝛ forᵃ/ignobile pfectibile/ac vt mã. ℄ Quo
ꝟo ad ꝟba attinet/Ari.per ea que sunt sm locũ: intelli/
git ea que sunt in ṗdicamẽto ipsius vbi.vt Auer.inqt.ꝛ
qꝛ hec differẽtia latet in predicamẽto vbi.ꝛ patet in ce
teris ṗdicamentis: ideo inductione ꝛ exemplo ceteroꝝ P
predicamẽtorum illud probauit.

℄ Quare ꝛ in ipsa mã/que est ipsius grauis.
ꝛ leuis: quo qdẽ tale potẽtia est ipsius gra/
uis mã. Quo aũt tale est ipsius leuis.

℄ Recẽtiores exposuerũt Ari.velle nũc ondere ꝯsiĩem Expositio
habitudinẽ eẽ in materijs ipsis: qualeꝫ videmus in for/
mis: qꝛ vt in formis: altera dĩ vt forᵃ/altera vt mã: ita
in materijs/altera mã est forᵃ: altera vt mã.Vbi cã.mã
ipsiꝰ grauis est vt mã.mã ipsius leuis est vt forma: qꝛ
graue est vt mã/leue vt forᵃ.mã.n.que est forᵉ nobilio/
ris reᵘ materie: que est in poᵃ ad formã ignobilioreꝫ se
habet vt forᵃ.Hec expositio nõ placet: qꝛ Ari.nullibi
solitꝰ est accipe mãꝫ tanqꝫ alterius formã. ℄ Auer.aũt
vult Ari.ꝯcludere duplicẽ eẽ mãꝫ: velut duplex est cor
pus.vꝫ.mãꝫ ipsius grauis: ꝛ mãm ipsius leuis.Cuiꝰ cãm Q
Auer.addit: qꝛ cũ mã sit poᵃ/illud cuius est mã: necesse
est illiꝰ mãꝫ habeat: cuius est mã ꝛ poᵃ: aut si sit suba/po
tẽtia erit suba. Sin aũt erit poᵃ accñs: ipsa erit accidẽs.
quare cũ graue actu nõ sit/nisi actu sit suo in loco ifero:
silr nec leue actu sit: nisi actu sursum fuerit: necesse/est
id eẽ mãꝫ ipsius grauis: qd est poᵃ sursum.illud ꝟo leue:
qd est poᵃ deorsum.℄ Mihi aũt videẽ Ari.velle con/
cludere vnã eẽ mãꝫ/que est ipsius grauis: ꝛ ipsius leuis.
ꝛ inqt.quare ꝛ in ipa mã: que est ipsius grauis/ꝛ ipsius le
uis.supple vnũ est esse idẽ: nam quo qdeꝫ tale potẽtia:
supple leue/est ipsius grauis materia.quo autem est po/
tentia tale/puta graue/ꝛ leuis ipsius materia erit. Qua/
re eadem est materia grauis ꝛ leuis.

℄ Et est quidẽ eadẽ: esse aũt nõ ideꝫ: queãd/
moduꝫ corpus: ꝛ egrotabile ꝛ sanabile est.

A Esse autem non idem quapropter neq; infirmabile esse: aut sanabile esse.

℄ Cōclusit vnā eē māz grauiū ꝛ leuiū. at nūc ondit / quō mā sit vna / ꝛ quō plures: ꝛ ait vnā eē sbto. rōne vo plures eē / velut corpus egrotabile ꝛ sanabile: vnū est sbto: plura tn̄ esse ꝛ rōne. inq̄t. ꝛ est qdē eadē / supple ipsa mā sbto: que est grauiū ꝛ leuiū. eē aūt siue ratio nō est idez: quēadmodū corpus idē sbto est / ꝛ sanabile / ꝛ egrotabile. eē aūt siue ratio nō eadē. quapp̄ neq; isfirmabile eē: ꝛ neq; sanabile eē est idē: lz hec sbto eadez sint. Ergo mā grauiū ꝛ leuiū eadē est sbto: diuersa aūt rōne. ℄ Auer. colligit hic mām esse vnā subiecto oium formaꝝ: ꝛ plures habilitate: ꝛ ita plures erunt potētie respectiue pro numero formaruz: vt patuit libro phyficoꝝ. (Que Ari. cōmē. 35.)

℄ Id igit̄ qđ talez mām habet: ꝛ leue est: ꝛ semꝑ sursum. id vo qđ ꝫrium / graue est: ꝛ
B semꝑ deorsum. id aūt qđ diuersas qdem ab his. sic vo iter sese hntes vt hec: ꝛ sursum ꝛ deorsuz / seorsuz latas: q̄propter vterq; aer / ꝛ aqua / ꝛ leuitatē / ꝛ grauitatē habet. ꝛ aqua qdē p̄terq; terre / oibus subsidet. Aer autez p̄terq; ignis omnibus supereminet. (Seorsum Simplr Feruntur Latas)

Expositio ℄ Ut Auer. inducit Ari. declarauit hec corpa simplicia eē iter se q̄si māz ꝛ formā: vult declarare duaz iter leue simplr ꝛ graue simplr / vt habeat alteꝝ alteri eē / vt formā. Scdo declarat ēt corpa que iter hec sunt: q̄lia sint / ꝛ eē inuicē māz ꝛ for^{as} sm̄ cōparatione: h̄ est ei qđ ꝫtinet / formā: ꝛ ei qđ ꝫtinet māz: vt ex his habeat grauia ꝛ leuia eē 4^{or} corpa. inq̄t. Id igit̄ qđ talē māz habet / talē dico caliditate ꝛ siccitate affectā / leue est: ꝛ sursum supple fert̄. Id vo qđ habet māz ꝫriā / h̄ est ꝫrio mō affectā. s. frigido ꝛ sicco / est graue: ꝛ semꝑ deorsuz fert̄. ꝛ sic pz p̄^{m}
C s. dua corpoꝝ: que sunt simplr graue / ꝛ simplr leue. Deinde declarat q̄lia sunt corpa media. ꝛ inq̄t. Id autē qđ diuersas qdez ab his habet: sic vo iter sese hntes / vt hec extreme sese hnt / h̄ est ēt diuersimode affectae: ꝛ sursuz ꝛ deorsum / seorsum latas habet / sup. Vbū seorsum grece est ἁπλῶς / latine simplr: veruz hic simplr itelligit̄ pro seorsuz nō pro absolute. hinc sequit̄ alteꝝ hoꝝ alteri eē for^{m}: qm̄ q̄tenus leue est for^{a}: quaten^{9} graue est mā. Ex his deducit qualia sint aer ꝛ aqua. ꝛ inq̄t. Quapropter vterq; ꝛ aer / ꝛ aqua / ꝛ leuitatē / ꝛ grauitatē habet: ꝛ aqua quidez p̄terq; terre oibus subsidet. Aer aūt p̄terq; igni / oibus supereminet. Erūt igit̄ simplicia corpa quatuor: q̄ duo extrema / ꝛ duo media: vt statim deducet.

℄ Cum aūt vnū sit solū: qđ oib^{9} supeminet:
D ꝛ vnū solū: qđ oib^{9} subsidet: duo alia eē necesse est: que ꝛ alicui substat: ꝛ alicui supereminēt: quare ꝛ mās eē tot necesse est: quot quidem hec quatuor. Adeo vo quatuor: vt vna quidē sit omniuz cōmunis: p̄sertim si ex sese mutuo fiunt. esse vo diuersum sit.

Expositio ℄ Ex dictis deducit nūm elntoꝝ volēs illa eē 4^{or}: duo qdē extrema / ꝛ duo media / ꝛ nūm māeruz: ex qb^{9} sunt: que etiā tot sunt: quot hec 4^{or} eē deductū est. ꝛ inq̄t. Cū aūt vnū sit soluz / qđ oibus supeminet: qđ vocat̄ ignis: ꝛ vnū solū / qđ oib^{9} substat / qđ dī terra: duo alia necesse est eē: que ꝛ alicui substāt / ꝛ alicui supeminēt: ꝛ sic erūt 4^{or} / duo extrema / ꝛ duo media. deinde quot sint horuz māe deducit / ꝛ quō tot. ꝛ inq̄t. quare ꝛ mās eē tot necesse est: quot qdē sunt hec 4^{or} corpa: quo vo modo sint 4^{or} / exponit. ꝛ inq̄t. Adeo vo 4^{or}: vt vna qdē sit oiuz cōis sm̄ subm: p̄sertim si elnta ipsa ex sese mutuo fiūt: nō. n. possent mutuo fieri / nisi eēt eoꝝ vna cōmunis mā. esse vo atq; ratio diuersuz sit. ergo sunt quatuor materie sm̄ rationem: ꝛ vna sm̄ subiectum. E

℄ Prohibet enim nihil intermediū ꝫrioruz esse / ꝛ vnū / ꝛ plura: quēadmoduz in coloribus. Multis enim modis dicitur intermedium ipsum: ꝛ ipsum medium.

℄ Soluit hic dubiū: nā duoꝝ extremoꝝ / vnū est mediū tm̄. ğ nō nisi vnū elntū mediū: cui rn̄det Ari. d. phibet enuz nihil itermediū ꝫrioꝝ eē / ꝛ vnū ꝛ plura: vt in coloribus: vbi oia media sunt vnuz vno modo: ꝛ plura alio^{o}. huic rōnē subscribit. d. Multis. n. modis dī itermediuz ipm / ꝛ ipm mediū. ℄ Auer. vr̄ mouere qōnez: qm̄ in p̄cedētibus Ari. posuit plura itermedia de incē: ꝛ hec ex nūo locoꝝ. hic ponit plura itermedia de possibili: ꝛ ita vr̄ sibi diuersis: que ratio fauet Them. Auer. pro Aris. vult hoc syllo / ꝫria sm̄ locū ꝛ formā hnt plura vno medio. sed graue simplr / ꝛ leue simplr sunt ꝫria sm̄ locū ꝛ sm̄ formā. ğ hnt plura media vno. Maior pz: qm̄ ꝫria sm̄ for^{as} sub eē remisso pñt hic vnū subm: sz ꝫria sm̄ locū ꝛ formā nō pñt hic vnū locū nālē: vt nec vnū motū. restat ğ plura vno eē. Qđ aūt duo sint dūtaxat: nō satis demrat Auer. sz ex dictis eius hri pōt. ℄ Sigs aūt velet posset Them. ꝛ Auer. ꝫcordare. naz Them. vult hic nō pbari nūm elntoꝝ. s. demrātione. Auer. aūt vult hic nūm elntoꝝ pbari. s. topicis syllis: qui opinionē faciūt. ℄ Quo vo ad vba attinet itermediū ꝛ mediū idē est. verū intermediū est iter extrema sm̄ locū. Mediū aūt sm̄ qualitatē / vel alia p̄dicamēta. Ait tn̄ multis modis vtrūq; dici: q: dī medium forme / ꝛ medium finis / ꝛ medium abnegatione / ꝛ alijs modis. (Expositio; Que Ari. cōmē. 38.; F)

G ℄ Unūqđq; igit̄ coꝝ: que ꝛ grauitatez / ꝛ leuitatez habet grauitatē hz (terra aūt in oib^{9} grauitatez habet) nisi in his qb^{9} supeminet. q̄propter ꝛ si subtrahant̄ qdē: fert̄ deorsum in id / qđ deinceps est. Aer quidem in aque regionem: aqua vo in eam / que est terre.

Expositio ℄ Supius pbauit elnta media sua in locis eē grauia ꝛ leuia: qđ sint in illis leuia non pbauit. at q sint grauia / pbauit exēplo vtris iflati: qui in sphera aeris grauitat: ꝛ nō est / nisi aer. At nūc pbat q illa media elnta potius grauitāt / q̄ leuitāt. h̄ pponit. d. Unūqđq; igit̄ coꝝ: que ꝛ grauitatez ꝛ leuitatem habet / vt sunt media elnta: que sunt grauia ꝛ leuia / grauitatē habet / h̄ est poti^{9} grauitat
H q̄ leuitat. addit quasi ex h̄ de terra: id qđ supius dixit. ꝛ inq̄t. Terra aūt in oib^{9} locis oium elntoꝝ grauitatē habet: velut ignis in oibus. habet leuitatē. h̄ iterposito de fra / reddit de medijs elntis / ꝛ ꝫstrue sic / vnūqđq; coruz medioꝝ magis grauitat / nisi in his elntis in qbus supeminet. naz (vt dicet̄) aer nō grauitat in regione aque: nec in regione terre. hoc pbat a signo: q: illis sup qbus eminet subtractis: vnūqđq; coꝝ medioꝝ fert̄ deorsum in id elntū: qđ deinceps est. ergo vnūqđq; coꝝ grauitat magis: nisi in illis sup qb^{9} eminet. inq̄t. nisi in his / qbus supeminet / q̄propter h̄ est. nā ꝛ si subtrahant̄ qdez illa elementa: qbus eminet vnūqđq; coꝝ: fertur deorsuz in id elemētum: qđ deinceps est: aer quidez in aque regionem: aqua vo in eam regionem / que est terre. ergo corum vnumquodq; grauitat magis.

I ¶ Sursum aũt in eaȝ que est ignis/igne ipso ablato non ferť aer/nisi vi:sicut τ ipsa aqua trahiť cum ipm planũ fit vnum. τ celerius qȝ sursum traxerit aquaȝ q̃ȝ sit ea latio:qua ipsa fertur deorsum:neqȝ aqua in eam:que est aeris:nisi vt nunc dictum est.

Expositio ¶ Sed ɔtra:qm̃ a pari ablato igne supposito aer ferť in eius locũ:τ aqua iseqť aereȝ.ğ hoc signũ nõ vř ꝓbare il la eẽ grauia:ſȝ etiã leuia. Rñdet Ari.ꝙ aer ferť in locũ ignis ablato igne vi/τ nõ nãliter.deorsuȝ ꝯo ferť abla/ ta aqua τ terra naturalr: τ sic magis grauitat q̃ȝ leuitat: aqua ꝯo ferť sursum isequẽdo aereȝ/qn mouet ad locũ ignis illo ablato/duob⁹ stãtibus.vȝ.ꝙ supficies aque τ aeris vnũ qđ/τ nõ disiecta:τ ꝙ qui trahit aerem/citius illũ trahat:q̃ȝ aqua sit apta descẽdẽ.hoc.n.modo ne deť vacuũ:aqua isequiť aerem.ingt. Sursum aũt in eaȝ re/ gioneȝ:que est ignis igne ipo ablato/nõ ferť aer nisi vi.

K Deorsum aũt sublatis cĺntis que supponunť/ferť nãli/ ter:sicut τ ipsa aqua trahiť/sursum isequẽdo aerem/cuȝ ipm planũ aeris τ aque/ħ est cuȝ supficies aeris τ aque fuerit vna:ita ꝙ iter aerem τ aquã nullũ itersit corpus. hec est pª ɔditio:τ celerius qȝ traxerit sursum aquã/q̃ȝ sit ea latio:qua ipa ferť deorsum:vt sit qñ quis reuoluit vasculũ aqua plenũ velocius q̃ȝ ipa/sic moueri apta.nã tũc aqua remanet sursum.hec est 2ª ɔditio.Dixit qñ su/ perficies fuerit vna aeris τ aq̃:qz vbi interest aliqđ cor/ pus:nõ opȝ aquã seq aerem:ne deť vacuũ.Addit neqȝ aqua ferť in eaȝ regionẽ:que est aeris/nisi vi:vt nũc di/ ctũ est.at deorsum hec feruntť nãliter/τ non vi.

L ¶ Terra aũt hoc nõ patitur:qz planuȝ nõ est vnum.Quapropter aqua qdeȝ in vas igni/ tum trahitur:terra autem non.

Expositio ¶ Sȝ ɔtra:qz a pari terra moueretť isequendo aquã:qđ nõ vř.rñdet.d.Terra aũt hoc nõ patiť:qz planum atqȝ supficies terre τ aque nõ est vnũ:cum aqua ipsa sit liq/ da:τ terra sit dura:τ per ɔñs differũt supficie.hoc ꝓbat q̃dã signo.τ ingt.Quapropter aqua qdẽ in vas ignitũ trahiť:cum supple calefit:qz supficies aque est q̃si vna cuȝ supficie aeris:qui ɔtineť in amphora.Terra aũt nõ trahiť:qz supficies terre differt a supficie aeris.

Que Ari. cõmẽ.39. ¶ Cir/ ca pñs caput multa ex cõmento annotãda sunt.τ pª an/ notãdũ ꝙ Auer.soluit in dictis Ari.ɔdictionẽ. Nã Ari. pᵘs voluit cĺnta media eẽ grauia/τ leuia.hic vř ꝓbare cĺnta media eẽ grauia.Rñdet Auer.sermoneȝ Ari.esse cõparatiuũ:qz pᵘ voluit cĺnta media esse leuia τ grauia. hic aũt ꝓbat illa magis ꝯgere ad grauitatẽ.

Sigᵐ Ari. M ¶ 2ᵐ notã/ dũ ꝙ Ari.ꝓbat elemẽta media hec magis de grauitate a signo:in quo signo Auer.supponit media cĺnta facilı⁹ descẽdere sublatis iferis cĺntis:q̃ȝ ascẽdãt ablatis supe/ riis:nec ħ ꝓbat aliter:ſȝ veluti oĩbus pspicuũ supponit. Ex ħ signo põt sic syllogiȝari:q̃cũqȝ facilius descẽdunt q̃ȝ ascẽdũt magis grauitãt q̃ȝ leuitant: sed media cĺnta facilius descẽdũt.ğ magis grauitãt.Scđo Auer.ait.hoc signũ nõ ꝓbare media cĺnta esse grauia tñ:qz sic duo corpa eẽnt tñ.vȝ.leuia tñ:τ grauia tñ. Sȝ ꝙ cum sint grauia τ leuia/magis grauitãt.

Errores Them. ¶ 3ᵐ annotãdũ ꝙ Auer. duos Themistij errores ponit. Uoluit enim pᵘ Them. media cĺnta nõ facilius descẽdere q̃ȝ ascẽdere:sed pari facilitate illa facere. 2ᵒ voluit cĺnta media in suis locis/ nec eẽ grauia/nec leuia:qz tũc eẽnt violẽter in locis p/ prijs.hi ergo sunt errores Them.

Contra Them. ¶ 4ᵐ annotãduȝ/ꝙ Auer.rñdet argᵗᵒ Them.τ innuit talẽ distĩoneȝ.ꝙ gra/ uitas vno modo põt accipi pro qualitate:qua cĺnta illa N dicunť grauia τ leuia.alio modo pro dispõne:qua ten/ dũt potius deorsuȝ q̃ȝ sursum/τ nõ simplr:sed sublatis ꝓpinqs cĺntis:τ hac rõe grauitas nõ est/nisi facilitas descẽdẽdi sublatis inferis cĺntis.ħ aũt ꝓbat Auer.pᵒ si/ gno sumpto a spiritib⁹:nã in aĩali ipso spũs sunt aerei:τ tñ facilı⁹ descẽdũt/q̃ȝ ascẽdũt. 2ᵒ argᵗᵒ ab exhalatiõib⁹: que facilius descẽdũt q̃ȝ ascẽdũt. Hec eniȝ nõ mouenť/ nisi pulsa.quare nisi cĺnta media facilius deorsum pel/ lerenť:hec nõ descenderẽt.Tertio q̃litas motiua aeris est a calore τ ab humore:ſȝ aer est plus humidus q̃ȝ ca lidus.ğ plus grauis q̃ȝ leuis.

Dubitatio ¶ 5ᵐ annotãdum/ꝙ Auer. soluit q̃ddã dubiũ circa dicta Ari.Dixit eniȝ Ari.supfi/ cieȝ aque.vnã eẽ cum supficie aeris.terre ꝯo supficieȝ cuȝ illa aque nõ eẽ vnã : ɔtra quispiaȝ obyciet:nã aqua τ aer sunt duo corpa.ğ duab⁹ diuersis supficieb⁹ distin cta.

Sol.Ari. ¶ Rñdet Auer.Arist.per vnã supficiem itell.gere nõ vnã oĩno ac ex toto:sed nõ facile partibiles seorsuȝ. at superficies aque/τ superficies terre facile diuidunť.

O Problema ¶ 6ᵐ annotãdũ ꝙ Auer.obiter soluit quoddã ꝓblema vȝ.cur calefacto fundo alicuius amphore trahiť aqua/ si aqua fuerit ꝓpe foramen amphore:pterea/quare cale facto fundo amphore:si pᵘs aer remota oppilatione a foramine itrauerit:nõ ampli⁹ intrat aqua/etiã si ꝓpe fo ramẽ fuerit posita.

Sol.Alex. ¶ Alex.dat duas cãs/quas Them. enitť destruere:ſȝ id qđ dicit/nihil sit.Prima ğ Alex.ã. cã est:vt euiteť vacuũ.nã cum aqua subintrat aer cale/ fact⁹ qui erat rarus/cõdensať:τ ita minuiť:τ per ɔñs ne deť vacuũ/aqua isequiť:τ quãto plus isequiť aerem:tã to plus aer cõdẽsať:τ ita vsqȝ ad fundũ aqua ipa ꝓfici/ scit. ¶ Sȝ huic obycit Auer.qm̃ amphora illa trahit aerem calidũ:τ aquã calidã.ğ aer ille tũc nõ cõdẽsabiť a frigiditate aque.

P Preterea arguit ex vẽtosis:que tra/ hũt carnẽ calidã:vbi pȝ nõ oportere aereȝ minui ex fri giditate carnis. ¶ Alia cã Alex.est:qz aer calefact⁹ ɔti/ nuat motũ ꝯsus eaȝ ptẽ:ad quã cepit moueri. Propter/ rea multa aqua succedet:qz per accidẽs aer ille cõdẽ/ sabiť:vt aqua veniat vsqȝ ad fundum . ¶ Obycit huic Auer.ex vẽtosis:nã si attrahiť parũ carnis/nõ attrahiť residuũ:cuȝ caro nõ sit illius nature:vt motum ɔtinuet ꝯsus eã ptẽ:ad quã cepit moueri. ¶ pᵒ.Arguit Them. qz attractũ nõ expellit attrahẽs.sed aqua est attracta:τ aer calidus attrahens.ergo nõ expelleť vsqȝ ad fundũ.

Sol.Ari. ¶ Propterea Auer.rñdet assignans cãm:qz aer in ore foraminis amphore ꝯtiť in igneam nãȝ:quare sursum mouebiť:quo moto/corpus iuxta amphore foramẽ po situ/siue sit aer/siue aqua ascẽdit ne deť vacuũ:τ ita vna pars aliã isequẽdo deueniet ad fundũ.Addit tñ Auer.ꝙ vbi corpus positũ iuxta foramẽ eẽt duruȝ:tũc ignis ille

Q nõ ascẽderet:sed violẽter staret:cuȝ.n.durũ corpus euȝ inseq nõ posset:nisi staret dareť vacuuȝ.Ex ħ posset pᵒ Alex.hic locũ:vbi.s.aqua inseq̃ns eẽt frigida:tũc.n.cõ dẽsatione aeris ascẽdet ne deť vacuũ.τ sic solutio Alex. est pticularis in casu/põt etiã τ eius 2ª cã hic colorẽ:qz vera eẽ põt:cum aer ille ad nãm ignis cõuersus sursuȝ petit:tũc enim/si aqua iuxta poniť ipa aerem insequeť ne detur vacuum.Et sic hec est solutio Auerrois.

Sic/nec Neqȝ ¶ Ut aũt terra non ferť sursum:sic nec ignis deorsuȝ subtracto aere:non.n.grauitatẽ ha/ bet in sua regione:velut nec aqua leuitatẽ.

Expositio ¶ Hactenus declarauit media cĺnta grauitare in coruȝ locis:nũc ꝓbat ignẽ/nullo modo in eius loco grauẽ eẽ: qz sicut terra subtracta aqua nõ leuitat:sic nec ignis sb/ tracto aere grauitat.ingt. Ut aũt terra nõ ferť sursum:

A supple aqua ablata:sic nec ignis deorsuz subtracto aere. nõ eniz (vt ait) ignis grauitaté habet in sua regione:velut nec aqua habet leuitatez. ℂ Aiaduersione dignum aqua subtracta terrã nõ ascẽdere ad replẽdũ vacuũ:q2 aer descendet ad illũ replendũ. silr aere sublato nõ opz ignẽ descẽdere:q2 aqua ascẽdet ad illud replẽduz. rarefiet enim aer ꝛ replebit vacuum ablata aqua. ꝛ rarefiet aqua, ꝛ replebit vacuum ablato aere:quare nõ oportet terrã ascẽdere:vt repleat vacuũ ablata aqua:nec ignez descẽdere ad replendum vacuuz aere ablato.

ℂ Feruntᷓ autez duo deorsum subtractis:q2 aliud est simplr graue:qđ qdẽ oibus subsidet:aliud autẽ ad aliqd qđ est graue:in suiipsius regione:aut in eis:quibus supereminet ob materiȩ similitudinem.

Expositio B ℂ Redit nũc ad ea quȩ dixit de medijs elntis, repetẽs ea quȩ illis dixit. ꝛ inqt. Feruntᷓ aũt duo deorsum. s. aer ꝛ aqua, nõ simplr:sed subtractis. s. elntis inferis. Cuius cãm repetit. ꝛ inqt. q2 aliud est simplr graue:qđ qdem oibus subsidet, vt terra:aliud autem ad aliqd:qđ graue est:aut in suiipsius regione:aut in eis elntis, saltẽ qbus eminet:naz illis qb⁹ eminet ablatis mox descẽdũt, sunt aer ꝛ aqua. quare hȩc dicuntᷓ grauia ad aliquid. ℂ Ex his quȩ Auer. ait in fi. huius tex. nõnulli voluerunt elemẽta suis in locis nõ esse grauia:quia addit, Aut in eis sup qbus eminẽt. Et sic nõ asserit oino illa esse grauia in suis locis. Tu vero supius hȩc acute itellexisti. Addit ob materiȩ silitudinez:q2 elnta media quo ad eoꝝ mãz ppinquã magis silia sunt elntis suppositis, q̃ suppositis. aer enim quo ad eius mãm magis cuz aqua ꝯuenit:

C ꝛ aqua quo ad eius mãm magis cuz terra:ꝛ ita hȩc me-

Dubitatio dia potius grauia erũt q̃ leuia. ℂ Sed quȩres, si elnta

Sol. Aui. media sunt grauia ꝛ leuia:quã ob cãm potius suis in lo

Cõfutatio cis grauitãt, q̃ leuitãt. ℂ Auer. inuit solutionẽ ex eo, q2

Sol. Aui. sunt humida. nã humiditas grauitat:signũ aũt, q2 cõdẽ-

Propria satio grauitatez efficit:quȩ sine humore fieri nõ potest.

solutio ℂ Sed hȩc solutio friuola est:terra. n. oluz est grauissima:quȩ tñ nihil humoris habet. Propterea dicerẽ saluo meliori iudicio, q̄ sicut nulla est q̃rẽda cã:q̃re ignis est leuis simplr, ꝛ terra est grauis simplr:nisi q2 ignis est ignis, ꝛ terra est terra:sic nulla est quȩrẽda cã:quare aer ꝛ aqua sunt graues ꝛ leues in re͠u:nisi q2 aer est aer, ꝛ aqua est aqua. Silr q̃z nulla est quȩrẽda cã, quare aer ꝛ aqua cum sint graues ꝛ leues ad aliqd potius in eorũ locis grauitãt q̃ leuitant:nisi quia aer est aer, ꝛ aqua est aqua. Ideo hui⁹ rei nullã causam assignauit:sed potius experimento vtris, ita esse cõprobauit.

D ℂ Qm̃ autẽ ȩquales dñas ipsis facere sit necessariũ, pz. Siqdẽ enim vna sit oiuz materies (vt vel vacuũ, vel plenũ, ꝛ magnitudo, vel triangula) aut oia sursum:aut oia deorsum ferentᷓ. Si aũt altera etiã latio non erit, leue simplr:tũc pfecto nihil erit:si cũcta repunt magis ex eo, q2 ex maiorib⁹ sunt corpibus:aut ex pluribus:aut q2 plena. hoc aũt videmus, ꝛ etiã demrãtuz est:silr corpa ferri deorsum, ꝛ sursuz, ꝛ semp, ꝛ vbiqz. Si aũt vacuũ, vel tale aliqd sit, qđ semp sursum, nõ erit id quod semp deorsum. ꝛ medioꝝ ergo quȩdam erunt:quȩ deorsum celerius terra.

Tunc

Quare

Profecto

Vel

E Magno. n. in aere triangula plura erũt:aut solida:aut plana erunt. At nulla pars aeris deorsum ferri videtᷓ:silr autez ꝛ in leui:si illud quispiam materia excedere fecerit.

Expositio ℂ His diligẽter examinatis:redit ad antiquoꝝ põnes:nã alij oium elntoꝝ vnã fecerũt mãm, penes variationem:cuius dicebantᷓ grauia ꝛ leuia elnta ipa:alij effecerũt oiuz duas mãs. penes quaꝝ euariationẽ etiã grauia hȩc, ꝛ illa leuia esse dixerũt. Ari. g̃ aduersus hos ppõit dñas mãles esse tot, quot elnta. ꝛ inqt. Qm̃ aũt ȩquales nũo dñas materiȩ facere ipsis elntis necũz sit, supple ex hisquȩ diximus pz. Et ex his quȩ addemus. Vbi cãdña materiȩ ignis est calidũ siccũ simul cõbinata, mediante qua mã ignis est simplr leue, dña materiȩ terrȩ est frigidũ ꝛ siccũ simul ꝯiugata mediãte qua terra ipa est simplr grauis. Calidũ humidũ simul iũcta mã sunt:

F qua aer est grauis ꝛ leuis ad aliqd:ꝛ humidũ frigidum cõposita mã sunt qua aqua est grauis ꝛ leuis, etiam ad aliqd. Pz igitᷓ ex dictis mãs, siue dispõnes mãles esse tot nũo quot elnta sunt. Et lz h ex dictis pateat:tñ pbat hoc idẽ refellẽs antiquoꝝ põnes:duȩ enim erãt põnes antiquoꝝ in gñe. naz alij oium elntoꝝ vnã fecerũt materiã:alij duas, siue plures. Primo obijcit ꝯtra eos, qui oium elntoꝝ pximã mãm fecerunt vnã. nam si vna sit oium elntoꝝ mã, siue illa sit vacuũ, siue sit plenũ, siue sint triãgula:oia aut sursum:aut deorsum mouebuntur. ℂ Inqt. Siqdem. n. vna sit oium mã:vt vel vacuũ, vel plenũ ꝛ magnitudo, qđ idẽ est:vel triangula, elnta ipsa:aut oia sursum:aut oia deorsum ferentur. ꝯña tenet:q2 cum mã sit vna:etiã forma erit vna, ꝛ de mã pxima loquor. ꝛ ita vis mouẽdi vna etiã erit. Addit quasi idẽ sub alijs vbis. ꝛ inqt. Si aũt altera etiã latio nõ erit:qđ cõ-

G stat ex eo, q2 mã est vna oium:si cũcta repunt magis h est deorsum fluunt. qđ pz:vel q2 ex maiorib⁹ sunt corpibus, aut ex plurib⁹, aut q2 elnta sunt plena:ꝛ nullo modo vacua, leue simplr:tũc profecto nihil erit. ℂ Debes scire antiqs huius sectȩ oia elnta effecisse grauia:veruz nõ vna rõne:sz alij, q2 ꝯstant ex corpib⁹ maiorib⁹, q̃ cȩli ꝯstent:q̃s ponũt leues. Alij, q2 ꝯstãt ex plurib⁹ corpibus q̃ cȩli. Alij, q2 elnta oia fecerũt plena, ꝛ nullatenus porosa. Hoc aũt ait, eẽ ꝯtra sensum. ꝛ inqt. hoc aũt videmus:ꝛ etiã demrãtuz est:silr corpa deorsum ferri, ꝛ sursum semp cuz suis naturis relinquuntᷓ, ꝛ vbiq̃ ponantᷓ. Ubi aũt (vt ait) vacuũ, vel tale aliqd sit:qđ semp sursuz ferẽtᷓ:nõ erit id qđ semp deorsum mouetᷓ:ꝛ ecõtra:etiaz vbi erit qđ semp deorsum:nõ erit qđ sursum mouetᷓ. Et sic pz q̄ si altera latio est:ꝛ cũcta deorsum fluunt, nihil erit simplr leue. Addit aliud absurdum, q̄ videlz aliqđ elntoꝝ medioꝝ celerius deorsum mouebitᷓ ipsa terra.

H pz, q2 põt aliqua portio medioꝝ esse maior aliqua portione terrȩ:ꝛ ita ex maioribus plenis cõstare:ꝛ per ꝯñs erit grauior. inqt. ꝛ medioꝝ g̃ quȩdã erũt:quȩ deorsum celerius terra mouebuntᷓ:cuius cãm subdit. o. Magno enim in aere triangula plura erũt:aut solida plura:aut plana plura erũt. ergo ille aer magnus erit grauior. hoc aũt destruit. o. At nulla pars aeris deorsum ferri videtᷓ. Silr aũt ꝛ in leui, supple deduci põt aliqđ medioꝝ eẽ leuius igne:si illud medioꝝ quispiam fecerit excedere ignez in illa mã quȩ est leuiũ. Quare ex oibus his patet, vnã mãm elntoꝝ nullatenus eẽ. ℂ Quȩret fortasse

Dubitatio quispiam, an possit assignari aliqua cã:quare in rerũ nã

Sol. Aui. sit dabile leue simplr:ꝛ graue simplr. ℂ Rñdet Auer.

cõmẽ. 40. ꝛ pcedit resolutorie q̄ sic:ꝛ assignat illaz ex eo, q2 pars supior:ꝛ pars inferior est simplr finita atq̃ terminata.

I Cuz enim pars supior sit finita/dabit sursum simplr:et
sic dabile est leue simplr:qd ad cuz locu:qui simplr sur
sum est/ferẽ. Cum aũt pars iferior terminata sit etiã/da
bitur deorsuz simplr.ergo dabit̃ graue simplr:qd illuc
ferẽ. ¶ Ulterius/quę est cã/cur hę ptes sunt finitę/illa
vz.sursum:hęc auté deorsum. ¶ Rñdet Auer.qz extre/
mitas locoꝝ sursum & deorsuz finita est. Et vlterius ex/
trema locoꝝ sursum & deorsum finita sunt:qz alteꝝ eo/
ruz est celi circũferẽtia:& aliud cẽtruz:& qz ita est opz se/
midiametrũ a cẽtro ad circũferẽtiã esse finitã in lõgitu
dine:lõgitudinez.n.vt lõgitudo nõ est finita per se/nisi
qz finit̃:ad aliud per se finitũ.vz.ad lõgitudinẽ rotũdi.
Cum.n.circũferẽtia celi sit finita/semidiameter celi est.
finita.g locus sursum qui est in celi circũferẽtia/& locus
deorsum:qui est in cẽtro illius erũt stabilita. ¶ Ex his
ifert Auer.loca esse tñ duo:qz nõ pñt eẽ plures mundi:
& ita nõ nisi vnũ cẽtruz/& vna circũferẽtia.qa ꝟo aliqs
K põt dicere locũ nõ esse cãm grauitatis vel leuitatis/nisi
extrinsecã:ideo Auer.addit cãm mot⁹ sursum vel deor/
sum esse formã elnti:& illi⁹ formę cãm esse locũ saltẽ ex/
trinsecã:& illius loci cãm esse corpus sphericũ. ¶ 2° ex
his infert alr se hẽe loca elntoꝝ/& aliter loca mistoꝝ.
nam loca elntoꝝ sunt causę elntoꝝ saltẽ ꝯseruatiuę/vel
finales. In mistis aũt ecõtra loca ipsa sunt causę locoꝝ.
nam elnta/aut sunt accñtia/aut ꝓpe nãm accñtiũ:& ita
pñt ꝯseruari a locis:qz accidẽs põt ꝯseruari ab accñte.
qz ꝟo mista/vt sic nullũ sibi limitãt locũ:ideo loca sunt
ꝓpter mista:est tñ dĩa:qꝛ mistoꝝ quędaz sunt impfe/
cta valde/quasi proxima elntis: vt lapides/& id genus.
Alia pfecta/vt aialia & plantę.mista p̃ modo quasi sunt
ꝓpter loca/& illa sibi limitãt:vt elnta etiam:& ideo lapi/
des in aliqbus locis sic:in aliqbus nõ inueniunt̃:& fiũt
silr in locis terminatis. Scdo modo/mista nõ limitant
L sibi loca nisi forte per accidẽs. ¶ 3° ifert Auer.aliquas
dĩas subaꝝ esse accñtia:vt dĩę elntoꝝ sunt accñtia.Et
intelligas hęc accñtia:nõ esse ꝓpe dĩas subales:sed lo/
co illaruz positas. ¶ Ulterius dubitat Auer.quõ locus
põt esse cã elnti.cum sit accidẽs:& elemẽtuz suba.modo
nullũ accidẽs videt̃ cã subę. ¶ Rñdet Auer.qꝫ demõ/
stratio est in oppo^m:qz in B 4° Ari.ꝓbauit loca esse cãs
elntoꝝ. Propterea cã esse põt:qz formaꝝ alię sunt im/
perfectę:quasi medię inter subam & accidens:vt formę
elntoꝝ. Alię pfectę:quę sunt subę tñ:vt formę mistoꝝ.
Uult igit̃ accñtia esse ponẽda in definitionib⁹ formaꝝ
impfectaruz.& qꝫ accñtia sint illaꝝ causę:qz videlz sunt
impfectę:latẽt enim & pluribus egẽt. In definitionib⁹ ꝟo
formaꝝ impfectaꝝ accñtia non ponunt̃:sed magis ecõ
tra:nam accñtia sunt potius causata a formis mistoruz.
Hinc deducit qualitates pmas respectu elntoꝝ eẽ cãs:
M respectu aialiũ esse causata:velut tres dimẽsiones respe
ctu materię sunt/vt formę:imo pmę formaꝝ. Respectu
ꝟo formaꝝ sunt accñtia dispositiua. Hinc errauit Aui/
cẽna qui voluit dimensiones iterminatas esse subas:et
per ꝯñs bene dicũt qdam accñtia esse dĩas subarũ:nõ
quidez simplr:sed loco illaꝝ acceptas. Excusat tñ se ab
hac pscrutatione:qz nõ hic:sed libris meta^{ce} conueni t.
¶ Debes scire fm Auer.qꝫ dimensiones respectu ma
terię sunt iterminatę:& nullo modo causatę: quare sunt
vt forma materię:& illius quasi cã. Respectu ꝟo cõpo/
sitoꝝ sunt terminatę:qz ꝟo terminus illaꝝ est a formis
cõpositoꝝ:ideo respectu illoꝝ sunt quasi causata. Silr
& qualitates pmę/respectu elntoꝝ sunt quasi itermina/
tę/& quasi causę elntoꝝ.sunt ꝟo respectu mistoꝝ termi/
natę/& quasi causatę. ¶ Mouet Auer.vlt°.in cõmento
qõnem cõtra Ari.nam aduersarius dicere posset repiri

vacuum in tãta ꝓportione maius pleno:in quãta est cã N
leuis simplr:& plenũ in tãta ꝓportione maius vacuo in
quãta est cã grauis simplr. Et qꝫ nullum vacuũ maius:
nec nulluz plenũ maius repiri posset:quare dabit̃ leue
simplr:& graue simpliciter/quia ꝓportiones sunt finitę.
¶ Rñdet Auer.& ꝓbat nõ dari vacuũ/qd ad plenũ ha
beat certã ꝓportionẽ:ita vt maius dari nõ posset.pmo/
omne corpus põt crescere in infinitũ/vt quãtũ.vacuuz
est corpus.ergo põt augeri in infinitũ/vt quãtuz. Ma/
ior pz:qz finitũ esse est ꝓpter formã:augeri ꝟo in ifini/
tum põt rõne quãti. Secũdo/omne possibile exibit ad
actũ:sed corpus esse leuius igne est possibile apud hos
hoies/saltẽ fm genus.ergo exibit ad actũ/ꝯclusio est im
possibilis.ergo aliqua ꝓpõnuz.& nõ maior.ergo minor:
quare pz oppositũ aduersarij. ¶ Sz dubitat̃ ꝯtra has
Auer.rõnes:qꝛ veteres dicerẽt vacuũ posset augeri in
infinitũ/vt quãtũ.nõ aũt vt vacuũ tale. ¶ Scda etiam O
ratio nulla videt̃:qz fm Auer.non opz possibile reduci
ad actũ/nisi qñ est possibile fm spẽm.vt pz 6° Physic.
cõmẽ.15°.& pmo huius.cõmen.33. ¶ Sed hę obiectiones
tollunt̃.p°qdez/qz nõ differt vacuũ a vacuo/vt est quã/
tuz:qz vacuũ nihil aliud est/nisi quãtũ sine mã sensibi/
li:& sine subiecto. ¶ Scda etiam tollit̃:qꝛ omne possi
bile fm genus:opz saltez reduci ad actũ in aliq̃ sui spe/
cie:& si nõ in oibus/saltẽ in aliqua.hęc pro Auer.

¶ Sinaũt duę sint/veluti siqs vacuum atqz
plenũ eẽ dixerit:media ipsa aer & aqua quo
nam pacto faciẽt ea quę faciũt. Ignẽ igit̃ va
cuum qdem dicũt ob qd sursum ferẽ.terrã Fertur
ꝟo plenũ/quocirca & deorsum mouet̃. Erit Additum
enim quędam aqua quę plus ignis habebit verbum.
paruo aere. & aer magn⁹:qui plus terrę par P
ua aqua.quare aliquã aeris magnitudinem
celerius ferri deorsum oportebit parua aq̃.
hoc autem nusq̃ vnq̃ videtur.

¶ Cõfutauit eos/qui olim elemẽtoꝝ vnã mãm assigna Expositio
rũt/penes cuius variationez cãm grauiũ & leuiũ reddi/
derũt.at nũc eos:qui duas mãs dicũt refellit:qz illis po
sitis elnta media nõ mouebunt̃:eo modo quo vidẽtur
moueri.s.aer supra terrã/& aquã/& aqua supra terrã.& h
absurdũ ꝓponit per modũ iterrogationis.& inqt. Sin
aũt materię grauiũ & leuiũ duę sint:veluti siqs vacuũ
atqz plenũ esse dixerit:media ipsa elnta quę sunt aer et
aqua:quo nã pacto faciẽt ea:quę faciũt.vz.aer ipse mo/
uẽdo se supra aquã.& aqua supra terrã.q.d.qꝫ hac posi/
tione posita/nec aer/neqz aqua/sic mouebit̃:hoc est ab/
surdũ.Qd ꝟo ita sequat̃:ꝓbat Ari.& supponit p̃ duo de Q
mẽte antiquoꝝ. Primuz est qꝫ ignis ipse nihil aliud sit
q̃ vacuũ:& terra q̃ plenũ. Scdm/qꝫ esse põt q̃dã aqua/
quę põt hẽe plus vacui paruo aere: & magnus aer esse
põt/qui plus pleni hẽbit parua aqua. Hę suppõnes fue
rũt declaratę supius.inqt. Ignẽ igit̃ vacuũ qdẽ/supple
dicũt:ob qd & sursum ferẽ. Terrã ꝟo dicũt plenũ:quo/
circa & deorsum mouet̃. Hęc est p° suppositio.vz.ignis
sit vacuũ:& terra plenũ. Scdo ponit 2^{am}.& inqt.Erit.n.
quędã aqua.vz.magna quę plus ignis/hoc est vacui ha
bebit paruo aere.& aer magnus erit etiã qui plus terrę/
hoc est pleni hẽbit parua aqua. Hęc 2ª suppositio/etiã
de mẽte coꝝ cõstat.Ex his duabus suppõnibus infert̃
absurduz.vz.qꝫ aliqs aer.vz.magnus celerius deorsum
mouebit̃ parua aqua. Tenet ꝯñtia ex suppõnibus:qa
magnus aer habebit plus pleni parua aqua. g celerius

A deorsuz erit aptus ferri.ingt.quare aliquā aeris magnitudinē celerius ferri deorsuz oportebit parua aqua:qḋ destruit.o. Hoc aūt nusq̄ vnq̄ videt̃. Nō igit̃ plenū ⁊ vacuum materię esse p̄nt grauium ⁊ leuium.

Fertur/vbi additum babet/vbi additum.

¶ Necesse est igit̃ quēadmodū ⁊ ignis sursum fert̃:q̄ hoc habet vt vacuū. Cętera ꝟo nō habet. ⁊ terra deorsum: q̄ plenū habet: ⁊ aerem in eius locū ferri:ac supra aquā q̄ hoc aliqd habet: ⁊ aquā deorsum/q̄ hoc.

Expositio ¶ Nūc ex dictis deducit p̄n[1m] ꝯncz.vz.esse tot numero mās:quot sunt elnta:q̄ vt ignis sursum fertur:q̄ habet hāc ꝓpriā sibi mām.vz.vacuū:⁊ vt terra deorsum mouet̃:q̄ habet hāc ꝓpriā.vz.plenuz:ita necesse est aerem in eius locū supra aquā moueri ꝓp̄etate suę materię.vz. q̄ habet hoc aliqd.s.de vacuo:⁊ aquā etiā moueri deorsum sub aere:per idē q̄ habet qd̄ꝫ pleni:quare oia hn̄t ꝓprias materię dr̄ias:per quas ꝓpos mot⁹ exercēt.Ingt. B Necesse est igit̃ quēadmodū ⁊ ignis sursuz fert̃:q̄ hoc habet:hoc est ob eius ꝓpriā quā habet māz.vz.vacuū. cętera ꝟo.i.alias ꝟo mās p̄ter vacuū nō habet.⁊ vt terra deorsum mouet̃ ꝓp̄etate suę materię:q̄.vz.plenū habet:per idē supple:necesse est aerem in eius locū ferri: ⁊ supra aquam ꝓp̄etate suę materię:q̄ hoc aliqd vacui habet plus pleno:⁊ per idē necesse est aquā deorsuz moueri ꝓprietate suę materię:videlz/q̄ hoc habet:videlz plus pleni q̄ vacui.quare tot dr̄ias materici necesse est: quot sunt motus ipsoꝝ dr̄ię:⁊ sic omnium non erit vna mā:nec duę:sed tot numero/quot elementa.

Ipse sursum Supero Infero Ipse deorsum

¶ Si aūt vnū qḋdā erat ambo:aut duo(ambo aūt hęc insint vtriq̄z)erit aliqua multitudo vtriq̄z:qua ⁊ aqua paruū aerem excedet supero: ⁊ aer aquā infero:vt sępe dictū est.

C ¶ Deduxit ꝯnem p̄n[1s].at nūc repetit rōnē/vt sui moris est.nā cum intulit p̄n[1s] ꝯncz/de more epilogat rōnē:quā plixe fecerat.arguit q̄/si ambo.s.graue ⁊ leue sint vnuz quoddā.vz.aut vacuū:aut plenū:aut ambo sint duo.vz. leue vacuū ⁊ graue plenuz:modo tam graui q̄ leui hęc ambo.vz.vacuū ⁊ plenum insint:erit aliqua multitudo hoꝝ amboꝝ vacui/⁊ pleni vtriq̄z.vz.graui ⁊ leui cōpetēs/qua ⁊ aqua paruū aerez excedet supero motu.i.qua aerem excedet aqua in motu sursuz facto.⁊ aer excedet aquā infero hoc est in motu deorsum facto. Nec deducit rōnez.sed ingt.vt dictū est. ¶ Ingt. Si aūt vnū qḋdā.i.vna quędā mā erant ambo.vz.ambo graue ⁊ leue erāt vna quędā mā:vacuū/aut plenū/aut duo.i.aut ambo graue ⁊ leue erāt duo.i.duę materię vacuū ⁊ plenuz D (ambo aūt hęc insint vtriq̄z)idest modo vacuum ⁊ plenū insint vtriq̄z.i.tam graui q̄ leui:totū hoc est aňs/cui addit ꝯńs.⁊ ingt.erit vtriq̄z graui.vz.deorsuz ⁊ leui sursum aliqua multitudo hoꝝ amboꝝ vacui ⁊ pleni cōpetēs:quo ⁊ aqua paruū aerez excedet supero motu.⁊ qua aer excedet aquā infero motu:vt sępe dictum est. Opz igit̃ eē mās tot nūo:quot sunt grauia ipa ac leuia:⁊ non vnā/vel duas. ¶ Auer.mouet.q.q̄ Ari.voluit cuz dualitate materię nō stare ꝯrietatē elntoꝝ. Ait.n.si duę nō materię eēnt elntoꝝ:nō dabunt̃ duo extrema elemēta ꝯria ⁊ p̄[9].q̄a(vt deduxit supra)ignē posset dari altius ⁊ altius in infinitū.Obijcit Auer.nam oēs colores sunt ex duabus materieb⁹.sunt.n.colores qualitates scd̄ę/quaꝝ p̄ncipia sunt ignis ⁊ terra. Ignis qdem alboꝝ.terra nigroꝝ:⁊ tn̄ in multitudine coloꝝ sunt duo extremi colores.ergo dualitas materici nō tollit extrema. ¶ Auer.

Duę Ari. rōnē.4.c.

videt ꝯcedēdo totā.Ad antiquos ꝟo sequit̃ absurdum Arist.videlz q̄ elnta erūt eiusdē spēi/vt colores medij: qui nō specie: sed s̄m magis ⁊ minus differūt:vt quinto Physicoꝝ dictuz est. Hęc ex Auer.quę in codicibus grecis non accidūt:sed in suis barbaris trāslationibus: vt facile videre licet. E

¶ Figurę autem causę non sunt:aut vt deorsum:aut sursum ferantur simpliciter:sed vt celerius:aut tardius.

¶ Nūc quo nam modo figurę mot⁹ causę sint/declarat. Expositio nam veteruz nōnulli figuras motuum elntoꝝ cās assignarūt/vt Plato: qui igni figurā pyramidalem p̄buit/ vel sphęricā ob eius motus celeritatē. Aris.ꝟo figuras motuū cās p̄ncipales non asserit:sed ꝯcessas:quatenus causę sunt/nō vt moueant̃ elemēta simplr/aut sursum/ aut deorsuz:sed causę sunt/vt moueant̃ celerius/aut tardius.ingt. Figurę aūt causę nō sunt:vt deorsuz/aut sursum elemēta ipsa simplr ferant̃:sed vt ferant̃ celerius/ aut tardius:⁊ ita concessę videntur potius. F

Latuz ferrū Lata ferramenta Aurea arena ψῆγμα Arena/vnde fit aurum. Frustū auri Tela auri Arenea auri Foliuz auri

¶ Quas ꝟo ob cās videre non est difficile. Dubitat̃ enim nūc/cur latuz ferrū/plūbūq̄z sup aquam natat. Alia ꝟo minora minusq̄z grauia:si rotūda sint/aut lōga:vt acus/deorsum feruntur. ⁊ cur nōnulla ob paruitatem: vt aurea/arena/cęteraq̄z terrea/ac puluerulenta super aerem natant.

Expositio. ¶ Id qḋ de figuris dixerat:nūc Ari.manifestat soluēdo duo ꝓblemata.Et p̄mo illa ꝓponit.Secūdo soluit illa. Primū est/cur latum ferrū/atq̄z latū plūbū si ad modū telę aranee sit/sup aquam natat. Alia aūt minora/⁊ minus grauia deorsuz petūt/si rotūda sint/aut lōga:vt pila/⁊ acus.ingt. Quas ꝟo ob cās/supple figurę concessę sint motuū ⁊ non p̄ncipales causę:videre nō est difficile. Nam solutis duobus ꝓblematibus/solutio etiā ⁊ res G illa oibus patebit:⁊ statim per ordinē illa ꝓblemata ꝓponit dicēs.Dubitat̃ enim nūc/cur latuz ferrū/plūbūq̄z etiaz latū/sup aquā natat.Alia ꝟo minora minusq̄z grauia si rotūda sint:vt pila aut lōga:vt acus deorsum feruntur causa ꝓblematis est:q̄ grauiora deorsum magis mouētur.⁊ ita ferramēta lata cuz sint/acu/⁊ pila grauiora/deberēt in aqua descēdere.hoc est primuz ꝓblema. deinde mouet scd̄m/cur videlz:quędā alia ob paruitatem/vt folia auri:⁊ quędā terrea puluerulētaq̄z in aere natant.Cā dubitationis est:q̄ sunt grauia/⁊ aere maxime grauiora.Ingt.Et cur nōnulla ob paruitatē/vt aurea arena/quę grece psegma dicit̃/latine frustum auri/ vel tela aurea:cęteraq̄z terrea ac puluerulēta sup aerez natant: vt videmus in radijs portarum atoma grauia supernatare:hoc est z[m] ꝓblema Aristo. H

¶ Causam igit̃ hoꝝ oium:putare quidez:vt Democrit⁹ nō recte se habet. Ille enim dicit illa calida quę sursum ex aqua ferunt̃:ea lata eorū quę grauitatem habent/sustinere. Angusta ꝟo decidere:pauca enim esse:quę ipsis contrapulsant.

Sustinere Subuellere Decidere διωσι πτειν. Dilabi Nō ipedire.

Expositio ¶ Democritus soluit ꝓblemata.⁊ supponit ab imis aquis eleuari corpuscula quędā: que physici vapores appellant.hi ab imis mouētur sursum ad supficiem aquarū/ ab aquaruz supficiebus vlterius mouent̃ alij vapores ⁊ aeris mediā regionem petūt. Leuia aūt sunt hęc cor

I puscula & tenuia, a stellis ipsis atq; sole pducta. Ex hac solutione facile soluit pblemata. Natat enim ferrum latum & amplum plumbum, quatenus vapores ab imis aquis sursum petentes obuiam ferro & plumbo illa ob latitudinem sustinent. Acum autem & pilam, dicit Democritus decidere & per aquas dilabi. nam sustinere ea non possunt vapores tenuitate corporum. in aere quoq; auri tela & pulueres eadem ratione ab ipsis vaporibus subtollunt: qui ab ipsis aquarum superficiebus eleuantur. & sic soluit Democritus pblemata non recedens a suis corpusculis: que atoma appellat: contra quem obiicit Arist. dicens hoc non esse recte dictum. & inquit. Cam igitur horum olum: putare quidem: vt Democritus. s. censet, non recte se habet. Deinde que Democritus dicebat, explicat. d. Ille enim dicit ea calida: que sursum ex aqua feruntur: que vapores dicunt ea lata: videlicet ferrum & plumbum de numero corporum: que grauitatem habent, sustinere. Angusta vero dicit decidere, dilabiq; per aerem & aquam. Pauca enim ea esse, supple asserens: & etiam K parua: que contrapulsant vaporibus. est enim acus & pila parua res: quasi non obsistens vaporibus. Hec Democ.

C In aere autem magis etiam idipsum fieri oportebat, vt ipsemet obiicit. Sed obiiciens molliter soluit. Dicit enim non in vnum facere impetum sum. appellans sum motum corporum corporum: que sursum feruntur.

Fieri Facere

Expositio C Obiicit nunc Democrito ex obiectione ppria Democriti: quia plumbum planum, & ferrum latum deberet supnatare in aere, & magis, eo magis: quo aer est vaporosior aqua, cum sit humidior & tenuior. Sic sibi obiecit Democritus: verum soluens ait, vapores aqueos magis coadunate ascendere. aereos autem sparsim: & sic aquei obsistunt latis corporibus. aerei vero non. inquit. In aere autem L magis etiam idipsum fieri oportebat: vt ipsemet obiicit sibi: quoniam aer pre nimia sua humiditate est vaporosior aqua. Deinde ponit solutionem Democriti. & inquit. Sed obiiciens molliter soluit. Dicit enim vapores ipsos in aere eleuatos, non in vnum facere impetum: quia non vniti scandunt, velut vapores aquei qui vniti subtolluntur. C Quo vero ad verba attinet [Sum] quod est verbum Democriticum: Aristoteles exponit in eius lingua. & inquit. Dicit enim non in vnum facere impetum sum: appellans [Sum] motum corporum corporum: que sursum feruntur: que corpora Aristoteles: vbiq; vapores vocat. Motus enim vaporum apud Democritum non in vnum facit impetum contra plumbum & ferrum planum: quando vapores sunt aerei: sed motus vaporum aqueorum contra plumbum & ferrum lata facit impetum in vnum: & ppterea illa sustinet. C Aristoteles autem huic solutioni non aliter obiicit: nisi quia est mollis ac debilis. Et causam reddit Auer. quia vapores aerei maiorem habent continuitatem: quam aquei vapores habent. nam aer ascensui suorum vaporum minus resistit. Aqua vero suis vaporibus ascendentibus magis resistit. Unde & piecta in aere celerius mouent eis piectis: que mouent in aqua. Non si vapores aerei in aere habebunt maiorem continuitatem, minorem habebunt expansionem: quare corporibus descendentibus magis occurrunt. Et sic solutio Democriti debilis fuit: vt Auerroes declarauit.

Que Ari. come. 43. M

Facile/verba Additum C Cum autem continuorum: alia quidem facile: alia vero minus facile diuisibilia sunt. Et diuisiua etiam modo eodem: alia quidem magis: alia autem minus: has esse causas putandum est. Facile quidem igitur diuisibile: id est quod facile terminabile est: & id magis quod magis: vt aer magis est tale quam aqua: & aqua quam terra: minus etiam vnoquoq; in genere magis facile diuiditur, faciliusq; disrumpitur.

N Ut Autem

Expositio C Quia solutio Democriti erat mollis ac debilis: nunc aliter soluit. Et supponit pro solutione duas diuisiones continuorum corporum. prima est continuorum, alia facile, alia minus facile diuidi possunt. facile aer diuidi potest: minus facile aqua: adhuc minus facile diuidi potest terra. inquit. Cum autem continuorum corporum: alia quidem facile, alia autem minus facile diuisibilia sunt: textus legatur suspensiue vsq; ibi [Has esse causas.] Hec est prima diuisio. Secunda vero est corporum continuorum que sunt diuisiua, alia magis diuisiua sunt: vt acuta & spherica: alia minus diuisiua sunt, vt lata. inquit. Et diuisiua etiam modo eodem: alia quidem magis: alia autem minus: supple sunt, & terminans textus suspensionem. inquit. Quia he due corporum diuisiones vere sunt: has causas pblematum putandum est. Deinde exponit membra prime diuisionis: & vult facile diuisibile esse quod facile terminatur termino alieno: vt aer & aqua: que terminantur termino continentis. Inquit. Facile quidem igitur diuisibile: id est quod facile terminabile est, supple termino alieno: & id magis: quod magis alieno termino terminatur: vt aer magis quam aqua est talis: & aqua magis talis quam terra. Addit quoddam obiter. & inquit. Minus autem corpus in vnoquoq; genere magis facile diuidit: vt minor aer citius diuidit magno: quoniam in maiori quanto est maior resistentia, magisq; disrumpitur eadem ratione. O

C Ea igitur que quidem latitudinem habent: quia multum comprehendunt, supramanent. propterea, quia non disrumpitur illud quod multum facile diuidit. Ea vero que contrario modo se habent figuris: quia parum comprehendunt deorsum feruntur: propterea quod facile illud diuidunt: & in aere multo magis quo facilius quam aqua diuisibilis est.

P Diuiditur Uerbum additum.

C Ex his suppositionibus soluit nunc problema primum propter quod enim querebatur, nonnulla ponderosiora, vt ferrum & plumbum latum, citius descendit in aqua: quam quedam minus grauia, vt acus & pila. Respondet: quia lata illa corpora, non ita facile ipsam aquam penetrant: quoniam multum comprehendunt illius: & sic non facile aqua disrumpitur. Acuta vero facile penetrant, vt acus cum parum aque comprehendant. Inquit. Ea igitur que quidem latitudinem habent: quia multum aque comprehendunt supramanent ipsi aque. ppterea, quia non disrumpitur illud: quod multum facile diuiditur. Ea vero que contrario modo se habent figuris: vt acus & pila: quia ipsius aque parum comprehendunt, deorsum feruntur. propterea quod facile illud diuidunt: quod de aqua comprehendunt. Addit & in aere multo magis quo facilius quam aqua diuisibilis est. Et sic habes solutionem primi problematis.

Q

C Cum autem & grauitas ipsa aliquam vim habeat per quam deorsum fertur: & continua, vt non disrumpantur: hec inter se conferre oportet. nam si vis ipsius grauis eam: que in ipso continuo est ad disruptionem diuisionemq; exuperabit, penetrabit deorsum celerius. Si autem fuerit imbecillior super-

Penetrabit Transibit Uim infert deorsum. Coget deorsum.